55.4.H.9

GALENI
LIBRORVM
QVINTA CLASSIS
EAM MEDICINAE PARTEM,

quæ ad Pharmaciam ſpectat, exponens; ſimplicium medicamentorum, ſubſtitutorum, purgantium, antidotorum, componendorum tam per locos quam per genera medicamentorum, ponderum denique, ac menſurarum doctrinam comprehendit:

OCTAVA HAC NOSTRA EDITIONE

non parum ornamenti adepta: locis pluribus quàm in alijs ſuperioribus editionibus, ad græcorum librorum fidem emendatis.

Locis ijs in margine ſignatis, quos Galenus paſſim ex Hippocrate citat.

Et alys etiam annotationibus additis.

Librorum numerus proximo folio continetur.

Τὸ φαρμακευτικόν.

VENETIIS APVD IVNTAS, M D C IX.

QVINTAE CLASSIS
LIBRI.

GALENI De Simplicium medicamentorum Facultatibus libri vndecim, Theodorico Gerardo Gaudano interprete, ab Auguſtino Gadaldino ad veterum græcorum exemplarium fidem non paucis in locis repurgati. fol.2.
De Subſtitutis medicinis liber Iul. Martiano Rota interprete, 84
De purgantium Medicamentorum Facultate, eodem interprete, 86
Quos purgare conueniat, quibus Medicamentis, & quo Tempore, eodem interprete, 88
De Theriaca ad piſonem liber, eodem interprete. 89
Hieronymi Mercurialis, Medici hac tempeſtate clariſſimi, De eo iudicium.
De Vſu Theriacæ ad Pamphilianum liber, eodem interprete. 98
De Antidotis libri duo, eodem interprete, 99

Omnes hos ſex libros, idem Iul. Martianus Rota accuratius denuo ante obitum recognouit.

De Compoſitione Medicamentorum ſecundum locos libri decem, quodam excellente auctore interprete, rurſus poſt Nicolai Machelli medici Mutinenſis recognitionem, aliquot in locis emendati. 121
De compoſitione Medicamentorum per Genera libri ſeptem, Ioanne Andernaco interprete, ab Auguſtino Gadaldino non nullis in locis ad græcorum ueterum exemplarium fidem emendati. 209
De Ponderibus & Menſuris Galeno aſcriptus liber, Auguſtino Gadaldino interprete. 235

Omnes nunc poſtremum hac Octaua editione cum græcis codicibus tum impreſſis tum etiam manuſcriptis collati, & innumeris pene locis, ab erroribus, qui irrepſerant, accuratè vindicati.

GALENI
DE SIMPLICIVM
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBRI VNDECIM

Theodorico Gerardo Gaudano interprete

Denuo ab Auguſtino Gadaldino multis in locis emendati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Oſtendit quibus rationibus exploranda ſint ſimplicium medicamentorum facultates, propoſitis exemplis aquæ, & aceti.

Quid dicatur medicamentum, & quid facultas: & quomodo hæc quidem, actu: illa vero, potentia exiſtat. CAP. I.

C QVantum conferat ſimplicium medicamentorum exactè facultates co
gnoſcere, tũ ad variorum cõpoſitionem, tum in inuentorũ opportu
nũ vſum, non habeo nunc oſtendere. Nã id partim in opere De me-
dicamẽtorum cõpoſitione, partim in curandi methodo mõſtrabitur.
Verùm q̀ deinceps ad tẽperamentorũ ſequitur tractationẽ, id in pręſentia dicetur: vbi videlicet prius vocabulorũ, quibus in hoc vtemur
libro, ſignificata definierimus. Medicamentũ, omne id dicimus, q̀ na
turam * noſtrã alterare poteſt: ſicut, puto, nutrimentũ, quicquid ſub-
ſtantiã augere: refertur. n. vtrunq; ad aliquid. Porrò medicamentum
ſimplex, & ipſum per oppoſitionẽ ad compoſitũ nuncupatũ eſt: Eſt
autẽ id, quod ſm naturã ſuã ſyncerũ eſt. At facultas, cauſa quædã eſt effectrix. Eaq; partim actu
ſiue energia eſt, partim in futuro tpe: actu quidẽ, vt calfaciendi in igne, refrigerandi in glacie: in
futuro autẽ, vt calefaciendi in pyrethro, & caſtoreo, & ſimilibus: refrigerãdi in alterco, mãdrago
ra, & id genus alijs. Sanè quandã eſſe facultatẽ in purgatorijs quidẽ medicinis purgatoriã, vomi
torijs vomitoriã, ſternutatorijs ſternutatoriã, bechicis {hoc eſt quæ tuſſim vel ſedant vel ciẽt, }
bechicã, & in vnoquoq; alio opere peragẽdo, q̃ denominetur ab eo quod ipſa efficit, ferè nõ eſt
D qui ambigat. At quæ ſit huius facultatis eſſentia, quidã certe non poſſe cognoſci exiſtimarunt:
quales ſunt ſceptici philoſophi, & qui inter medicos vocati ſunt empirici. Sed & qui noſci poſſe
arbitrantur, inter ſeſe diſſident. Quidã enim ad magnitudines, & figuras & poſituras corpuſculo
rũ ac meatuũ {quos ὄγκους & πόρους appellitant} referunt: alij ad caliditatẽ, frigiditatẽ, humidi-
tatẽ, ac ſiccitatẽ: pro ſua videlicet vtriq; prima elementorũ conſtitutione. Quare & nos, quia in li
bro de elementis ſecũdum Hippocratem ex calido, frigido, ſicco, & humido, cùm aliorum oĩum
corpora, tũ animantium, cõſtare oſtendimus, has effectricium facultatum eſſentias, tum in alijs
oĩbus, tum in medicamentis, ſtatuemus. Sic autẽ & in tertio De temperamentis demonſtratum
eſt. Ac q̀ volet quæ nunc dicẽda ſunt aſſequi, in eo tractatu ſe prius exerceat oportet: quippe cũ
illic q̃ vniuerſim de medicamentis noviſſe conueniat, expoſita ſint. Nec hic toto vtiq; in genere
quicquã noui dicemus: verum quę illic generatim ſunt ſcripta, ea hic ſpeciatim elaborabimus.

* ἡμῶν, id eſt noſtram. eſt in antiquis, licet non habeatur in impreſſis.

Quo pacto quanq; iudicare facultatem oporteat. CAP. 2.

IN primis quidem ac maxime ſumendum eſt iudicandæ facultatis experimentum ab ea re, ad
quã dicitur. Siquidem non protinus, ſi hominem refrigeret cicuta, & ſturnũ refrigerabit: aut
ſi ſturnum nutriat, nutriet & hominem. Eadem ratione neq; ſi hominem purget ueratrũ, conti-

nuo purgabit & coturnices:neque ẽt ſi has nutrire valeat, conſequens ſtatim eſt,ut & homines. E
Proximum eſt,ut q ex accidenti eſt, diſtinguatur ab eo, qđ primario ac per ſe. Nã aqua frigida
calorẽ quãq; reuocat,cutẽ refrigerando,cõtrahendoque,ac condenſando:ad id.n. caloris conſe-
quitur reuocatio,velut in tertio De tẽperamẽtis oſtendimus. Rurſum calida quoq. ipſa ſępenu-
mero refrigerat,excalfacientẽ nimirum humorẽ digerẽdo. Nã ſi his ad amuſſim diſtinctis ad in-
quirendę facultatis explorationẽ accęſſeris,haud facile,mea quidẽ ſententia,falli queas. Cęterum
à nullo alio deſumi indicium, q̃ ab eo,ad qđ dicitꝰ, id quidẽ perfacile eſt:non videlicet an inſecta
animalia oleum interimat,neq. an pingue,aut lentũ,aut leue ſit cõſiderãtes, cũ an calfacere, aut
frigefacere,aut humectare,aut ſiccare corpus humanũ valeat,inquiritꝰ: eundẽ in modũ, neq; an
colore ſit rubro roſa,neq. an albo ceruſſa:ſiquidẽ neceſſarium non eſt,quicquid rubrum ſit,eſſe
calidum,neq. quicquid albũ,eſſe frigidum,ſed an admota corporibus noſtris primario,ac per ſe
excalfaciant,ac non interueniente quopiam,neq. ex accidente:ac ſi ita quidẽ,facultate eſſe cali
da;vt ſi refrigerent frigida. Nam " per deos immortales,unde nam dicere poſſumus,an calidũ ſit
facultate album piper, granũ cnidium,cnicus,calx, & ueratrum albũ? aut unde q frigidus ſit ſa-
mius aſter,terra ſelinuſia,ceruſſa,nix,& lac? omnia enim ea coloris ſunt cãdidi,uiribus uero uel
maxime pugnãt.Sũt ergo nix,& calx colore ſimillima,uiribus autẽ pugnantiſſima,ſed pugnan F
tiã ſẽſus dijudicat. Siquidẽ niuẽ applicatã protinus ac primo ſtatim occurſu frigidã percipimus,
& quoad tangatꝰ,magis ſemper magiſq. frigefacere ſentimus,uidemus porro ipſã neque durare,
neq. ſeruari poſſe, ſi uel leuis calor occupet. At calx neq. primo occurſu refrigerare percipitꝰ, &
uſq. dum applicata manet, perſpicuo magis ac magis excalfacit. Ex quo cõſtat ex eo q ſemper
unũ idemq; efficiat,quoad nos contingit medicamen, propriã eius iudicandam eſſe facultatem.

A.l.1.f.4.d.2.c.6.fol.61.g

A.l.1.fẽ.2.d.1.cap.1.fol.40.g

Quo pacto diſcernatur quod ex accidente quid faciat, ab eo quod propria facultate. CAP. 3.

ET enim quod ab initio ad finem uſque dum applicatum eſt,magis ſemper calfacit,id non ex
accidẽte, ſed ex ſua natura eſt tale: Sic etiã quod à principio ad finẽ uſq. refrigerat, ex ſua fa
cultate eſt frigidum,non ex accidente. At ſanè ſi nihil moratus,atq; ex poſteriore,ac poſt † abla
tionem, facultatem eius expendere uoles, ſępenumero falleris. Aç forte non nunquam aquam
frigidam,nõ frigidam modo, ſed & calidam poſſidere facultatem dices, ubi uidelicet frigefacere
perpetuo dum nos cõtigerit apparebit,frigidã;ubi uero ſępenumero calorẽ reuocabit,calidam;
Quare hęc indiſcriminata relinquenda non ſunt. Dandaq; " inſuper opera,ut quodcunq; medi-
camentum in iudicium uocare uelis (id quòd in libris De tẽperaturis monuimus) omnis ſit ex-
pers alienę,tum frigiditatis,tum caliditatis,ne uidelicet natiuam eius facultatem adſcititia quali- G
tas adulteret. Adhæc (quę & ipſa pręcepimus) nutrimentũ à medicamento diſtinguito, atq. ea
utraq. ad aliquid dici memento; tum circa eandem ſępe ſubſtantiã conſiſtere, uelut & id q mõ-
ſtrauimus. Nec ſecius q quędam tota ſubſtantia in ſeſe mutuo & agãt & patiantur, quędam ue-
rò una duntaxat,aut duabus qualitatibus: Super hęc, alia itidem eſſe tenuia ſiue tenuium partiũ
{Gręci λεπτομερῆ uocant.} alia craſſa ſiue craſſarum partium {παχυμερῆ Gręci nominant.} te-
nuia quidem,quę facile in tenues comminui partes poſſint: craſſa, quę contra. Atque, ut ſemel
dicam omnium meminiſſe diſtinctionum oportet, quas in tertio De temperamentis poſuimus,
ut ſecundum illas medicamentorum omnium ſpeciei facultas explorari ualeat.

† ἀφαίρεσιν, quam uocat quodo tr' ſ ſorm ablationẽ ſed quid hac no ce uelit Gal obſcurum eſt Vide an forte legẽdũ ſit ἀνάδοσιν, ab lutionem agit n. de calce; cuius ablutio non eadem eſt uis calfaciendi qua antea.

A.l.2.tr.1.c.2.f.92.c.

De aqua facultate. CAP. 4.

ESto ſane prima nobis in contemplationẽ propoſita Aqua: q nimirũ ea & cõmuniſſima ho-
minibus oĩbus ſit, tum ſanis, tum ęgrotis: & ad uitam maxime neceſſaria. Primũq. eucrato
ſiue temperato corpori applicator ipſa neq. frigida inſigniter neq. calida: Deinde ijs qui natura
ſunt intemperati; Tertio ijs,q affectu aliquo tenentꝰ. Nã hoc pacto exacte in oĩbus propriã eius
facultatẽ ꝑpenderis:Igitꝰ tẽperato admota pluſculo tempore ipſum oĩno refrigerabit: Intẽpera-
to uero,citius quidẽ refrigerabit, id qđ frigidius natura fuerit:tardius uero, quod calidius; Sẽper H
autẽ omnia refrigerabit, ẽtſi non multis deinceps diebus, ſed uel una quis hora, aut pluribus ea
utatꝰ: nec.n.talis in ullo ipſorum calorẽ reuocare poterit, Nã quę ſumme frigida eſt, ſi quadratę
ac iuuenili corporis naturę pauculo tempore adhibeatur, caloris mouetꝰ reuocationẽ: ſin aliter
utaris, ſemper refrigerabit. Quin ẽt ſi ijs quoq. q ſimplici laborãt morbo, ſiue calido tẽperatura
ſiue frigido, eiuſmodi admoueatur aqua, hos ẽt manifeſto refrigerabit: nam ſimplex ſit affectio
oportet (quemadmodum utiq. in tertio De tẽperamentis definitum eſt) quo uidelicet quę adhi
bei,ex ſua natura refrigeret, non ex accidente quopiã; quippe cum frequenter, ubi compoſitus
fuerit affectus, aliud primario medicamentũ efficiat,aliud ex accidente: uelut in phlegmone, eſt
enim ea affectio calidę copioſęq. fluxionis ſoboles. At quę modice excalſaciunt pharmaca,cum
ſuperfluitatem euacuant,protinus,opinor,& quod affectum eſt,frigidius efficiunt; Verum cum
ſimplex,unaq. fuerit affectio,qđ ex accidente ſit,in ea prouenire nõ poteſt. Ergo ſi hac ratione
expendas, aqua potabilis undequaq. uidebitur frigida. Non eſt tamen eadem aliarum aquarum
ſponte natarũ, q̃ ſulfur,bitumen,aut nitrum,qualitatibus ſuis referunt,facultas. Siquidem earum
omnino nulla,ubi alienę tum caliditatis tum frigiditatis expers adhibita fuerit,frigefacere cõſpi-
citur,

A currit. Quinimmo nec marinã ipſam, priusq̃ adſcititiũ frigus ſummum acceperit, admodũ refri
gerare apparet. Nam ſi quis in potabili aqua totum diem innatet, vt ẽt nõ admodum ſit frigida,
ſed velut ex Sole tepens, neceſſario tñ refrigerabitur: at mare cõplures iuuenũ interdũ innoxie
pertulere nõ per diẽ modo totã, ſed ẽt adiuncta nocte: Ex quo liquet aquã potabilẽ certe & dul
cem, ſcd'm naturam ſuã ſemper eſſe frigidã; mare vero non æque. Quòd ſi nõ ſemper in ſermo-
ne adijciã, potabilem, ſed dicam ſimpliciter, quantum ex ſe eſt, aquã eſſe frigidã, haud calũniari
oportebit, tanq̃ inſufficienter & diſtincte locutum. Nã quæ exactè ac ſyncere aqua eſt, oĩs alte
rius ſubſtantiæ miſtione vacans, ea ex neceſſitate ex ſua facultate eſt frigida: Si qua vero ꝑ bitu-
minoſa, ſulfuroſa, nitroſa, aut aluminoſa loca diſtillans, ſubſtantię eius aliquid abſterſerit, ſecũq.
traxerit, miſta iam ea eſt, non autẽ exacte aqua: Velut ſi ipſe quoque volueris aut ſalẽ, aut alu-
men, aut aliud id genus affatim aquæ miſcere potabili: ſicut ſanè ſæpenumero facimus in mari-
næ inopia, qñ muriam facere volumus, tunc.n. ſalem aquæ indimus: Ac tñ ipſa facultate iã diſſi
det, vt ſi aqua dulcis videlicet quæ neq. inſigniter, aut calida, aut frigida ſit, ſed velut † ex Sole te
pida, } eryſipelati perfundatur, noxã oĩno nullã hominis corpori ſit allatura: at ſi marinã aquã,
aut muriam, aut id genus aquã miſtam, bituminoſam videlicet, aut ſulfuroſã admoueas, vſque
B adeo hoĩem offenderis, vt partẽ ipſam ſis aduſturus. Aqua igiť ipſa ex ſeſe frigida eſt facultate.
Porrò ſi extraneũ calorẽ adeptã corpori humano ꝑfundas, putabis forſan ſimplex quoddã &
naturale adhibitum medicamen: at ea quodã vtiq. modo cõpoſita eſt, aut igneæ eſſentiæ partẽ
aliquã nacta, aut certe oĩno ipſam qualitatẽ. Vt.n. ſi ſalẽ illi miſcueris, ex cõfeſſo fuerit cõpoſita:
ſic multo magis, ſi igneã, aut eſſentiã, aut qualitatẽ adieceris, cõpoſitã quodãmodo, & nunc eſſe
ceris. Eſt porrò ẽt aqua limoſa quadãtenus cõpoſita, velut eſt aqua Nili, q̃ in Aegypto eſt: ſed ea
per fictilia vaſa percolata planè pura efficitur. Oportet autẽ non ſemel, ſed bis, & ter percolare,
qñ ne ſic quidẽ forſan adamuſſim purã queas efficere: verum quando, qui aquæ infertur limus,
omnem effugerit ſenſum, ſatis tunc eſt vt queas dicere tales, vt ad vſus ſynceras eſſe aquas.

Quo pacto iudicemus aquam puram. CAP. 5.

IVdicantur aũt hæ tribus ſenſibus, nẽpe guſtu, viſu, & odoratu. Guſtu pura eſt, ſi nullam offe-
rat qualitatem, ſed ad vnguẽ qualitatis expers appareat: Viſu, cum ſyncera fuerit, ac plane ꝑ-
lucida: Sic nec odoratu vllã ꝑ ſe ferre qualitatẽ debet: vt ſunt quędã extremę prauitatis, quę aut
aciditatẽ, aut acrimoniã, aut ſalſedinẽ, aut putredinẽ, aut aliud indicibile aliquod vitium præſe-
runt. Igitur aqua quæ abſque his eſt oĩbus, vt ad naturam certe, ne ipſa quidẽ ad amuſſim ſynce
C ra fuerit, ſicut nec aliud vllũ ex quatuor elementis ſenſibilibus, ſed vt ad ſenſum & vſum ſynce
ra eſt. Talis ergo, vt eſt dictum, ſcd'm ſuam naturã frigida etiã eſt: quippe ſi valde excalfactã non
modo aquã, ſed vel mandragorã, vel altercum, vel cicutã, vel meconiũ, admoueris, non ſolum
excalfeceris ſed etiam vſſeris corpus humanum. Omnia itaq. quæ examinanda venient medica
mina, omnis extraneæ, valentisque, tum caliditatis, tum frigiditatis aliena ſunto, nedum aqua.

Demonſtratio, qua oſtenditur, aquam frigefacere ex cerati, quod ex ea conficitur, effectu. CAP. 6.

POrrò ꝙ aqua oĩs dulcis perſpicuo frigefaciat hinc quoq. didiceris.Ceratũ humidũ ſi ex aqua
frigida ſubactũ accurateq. madefactum calido alicui affectui imponas, protinus ipſum frige
facies. Oportet autem quam plurimum admiſcere ipſius aquæ, miſtioque hoc maxime modo
optime perficitur. Ceram quantum fieri maxime poteſt puriſſimã, oleo liquãtes humidũ facere
ceratum oportet, deinde refrigeratum, ac raſum, in mortario manibus ſubigere, aquã effunden-
do frigidã, quantum nimirum ceratum accipere valet, ac nondum aqua circũfluat: Id refrigerat
& eos qui in febre vtũtur, ſi hypochondrijs ſuperponatur: & omnẽ phlegmonẽ, ſimiliter herpe-
tes quoque, & carbunculos, tum eryſipelata, & phygethla, ac breuiter omnes morbos calidos.
D Ergo ſi nõ aquam dulcem, ſed marinã, aut muriã illi admiſcens in vno prædictorum quouis vti
volueris, non paruam omnino dĩam conſpicies: quippe cum id medicamentũ adeo nullã pro-
poſitarũ affectionũ amplius refrigerabit, vt inſuꝑ accẽdat potius. Adeo multa eſt diuerſitas in-
ter potabiles aquas & muriã, marinãq. aquã. Aequè aũt ac muria marinaq. aqua ſulfuroſę aquę,
& bituminoſæ, & nitroſæ, & q̃ chalcanthum, & myſi, & chalcitim, vel aliquod ſimpliciter ex na
tura calidis medicamentis guſtu referunt, inimicæ ſunt oẽs calidis corporũ noſtrorũ affectibus.
Ex quo claret has omnes facultatibus eſſe calidas, ſolam vero aquam potabilem frigidam.

Quod aqua potabilis humida ſit. CAP. 7.

CAeterum ꝙ hæc quoq. propoſitarum omniũ aquarũ ſola ſit humida, plane ex eadẽ diſces
methodo: Nam vlcera quæ ſupra modum ſqualida ſiccaq. ſunt, ſi hac irriges, ſtatim admo
dum humida flaccidaq. reddes, cum aliæ aquę vniuerſæ vlcera deſiccẽt. Tum piſcatorum vlcera
adeo uidentur ſicca, ac ſi forẽt ſalita: contra eorũ, qui in balneis verſantur, humida apparent ac
flaccida. Quin ſi imbutum linamentum ulceribus imponere libeat, humida quidem à potabili,
ſicca uero à muria marinaque, reddi cõperies. Aquæ quin etiã aluminoſæ, quales ſunt in Italia
uocatæ Albulæ, cum alijs ulceribus idoneæ ſunt: tum uerò quæcunque fluxionibus tentãtur, ea

perfacile deſiccant. Sic nec cæterarum aquarũ vlla humectare poteſt, ꝙ videlicet nõ ſint exactè aqua, ſed miſta & adulterata, accepto nimirum aut alumine, aut chalcite, aut ſale, aut id genus aliquo. Quocirca earum non nullæ vlcera quoq; exaſperant, nempe quę acres admodum ſunt, & mordaces. Quin etiam ſitienti dulcis aqua leniens remedium eſt: cæteræ verò acerbiorem etiam ſitim relinquunt. Tum aquam inter cutem laborantibus aduerſiſſimum eſt & poculum, & lauacrum aquæ dulcis: ſalſæ verò, ac nitroſæ, & ſulfuroſæ, bituminoſæque omnes ſanè perutiles. Imitari autem potes ſicut marinam, ſic aliarum quamlibet, ſubſtantia videlicet admiſta, quæ in quaque vincere conſpicitur: nam ſulfure in aquam dulcem indito ſulfuroſam effeceris: alumine aluminoſam: ac eodem modo aliarum vnamquanque. E

Quòd aqua aduentitium calorem nacta, ſemper quidem humectet, non autem ſemper calfaciat: verum in ipſo quidem perfuſionis tempore calfacere, poſtea vero frigefacere conſueuit. CAP. 8.

HAec ergo propria aquæ natura humida eſt & frigida. Aduẽtitium autem calorem adepta excalfacit quidẽ, & humectat, quibus eſt admota: verum haud ſimiliter ambo præſtare ſimul poteſt; Sũmè nãq; humectat, ſeu tepida ſit, ſeu tẽperata, ſeu & calidior; ſummè aũt nõ calfacit, niſi quàm extreme ferueat. Quod dico, in tẽperata primũ exploremus natura. Igitur ſi huic aquã afferas temperate calidã, eaq; vel laues, vel itidem perfundas partem aliquã, in ipſo quidem perfuſionis tempore calidiorem ſimul & humidiorem ſeipſa efficies; ꝙ ſi deinde quieſces, nec corpus frigidę vſu poſtea cõtrahes, conſtipabis, ac dẽſabis, paulo poſt ſe ipſo frigidius fieri conſpicies, quippe cùm corpus rarefactum, trãſpirante immoderatius calore natiuo, frigidius efficiatur. Non tñ ſicut frigidius poſtea calidæ vſus corpus † deſtituit, ita & ſiccius; quanquam profecto videri id poſſit, tum ob ſpiramentorũ raritatẽ, tũ ob corporis mollitiem, tũ ob ſubſtantiæ fuſionẽ; pluſculum ſiquidẽ in his affectibus euaporetur neceſſe eſt; atqui vapor humor eſt extenuatus. Verum non ita habet rei veritas. Nã mollities, quã calidæ aquæ lotionibus acquirunt corpora, ſolius humiditatis proprium ac inſeparabile ſignum eſt, in animãtis videlicet corpore; velut in opere De temperamẽtis eſt demonſtratũ. Sanè vlceratarum partium caro, id ipſum perſpicuo oſtendit, vt quæ in iſtis ex aqua calida perfuſionibus flaccida † atque algæ ritu fluida efficitur; quanquam ſanè corpus illiuſmodi affectionibus inanitur, vt minus tũc in ſeſe habeat humoris, quàm antea. Videriq; venia digni poſſunt, qui per calidas lotiones, atque aquæ moderate calidæ perfuſiones ſiccari corpus exiſtimãt; nã ſimilis horum eſt error, atq; illorũ, qui credũt, ſenes adoleſcẽtibus eſſe humidiores. Pluribus namq; ſenes excremẽtis redundant, ſed genuinæ (quæ πεφυκότα μόρια nuncupant) organicæq; partes adoleſcentibus magis ſunt humidæ; vt id quoq; in ſcđo De temperamentis monſtrauimus. Perinde ſe res habet in perfuſionibus, ac lauacris, oĩq; adeo ex aqua calida irrigatione. Siquidẽ humores, qui in vaſis alijsq; inanibus ſpacijs ſunt, exhauriũtur oẽs: at ipſa vaſorum corpora & vniuerſũ genus carnoſum ſe ipſo fit humidius. Atq; hanc ſolã facultatẽ nunquàm aqua * dulcis deponit. Neq; .n. cum feruẽs corpora exurit, quæ vſta ſunt reddũtur ſicca, vti quæ ab igne ſunt aſſa; rurſum nec cum ſummã adepta frigiditatẽ per diem totum, aut ẽt longiori tẽpore parti cuipiam profundirur, eã ſicciorẽ efficit, tametſi rugoſa, atq; admodũ exilis relinquitur. Verum hæc eueniunt, ꝙ qui in uaſis alijsque ſpacijs eſt humor, exhauſtus ſit; at partes genuinæ ſolidęque nulla ſua parte ſicciores euadũt. Huiusq; ſemper meminiſſe oportet: tum toto ſermone perpetuo obſeruandum, ex euidenter apparentibus colligendam cuiusq; medicamenti facultatem. Ac ſemper, ad quod quid dicitur calidum, frigidum, humidum, aut ſiccum, ad id eſſe ęſtimandum. F G

Sic à rebus exteris de medicinarum facultate colligi quid oporteat, ex ignis cum illis commertio faciendum eſſe iudicium. CAP. 9.

POrrò ſiquis velit ex ſuperabundanti à rebus externis probationes ducere, ne id quidem prohibeo; verũ, aĩum diligẽter aduertat, cõſulo; Nã {admodum lubrica res eſt, ac} multos obtinet paralogiſmos .i. fallendi modos. Sed hos in conſequentibus ediſſerã. Cæterum quod ſolũ quis ab externis rebus ſumpſerit, vt id, quod iudicium ſubit medicamentum, aut excalfacere, aut refrigerare probet, id in ignis cõmercio cõtactuq; cõſpicitur. Neq; .n. vſque adeo abſurdũ eſt, ꝙ facile in ignem vertitur, id calidum facultate putare. Memoria .n. opinor, tenemus oĩa huius vocis, facultate, ſignificata, quæ in tertio De temperamẽtis definimus. † Vnum igitur ex ijs erat & id, quod ex propria eius, ꝙ dicitur, materia, tale eſt facultate: ſiquid .n. facile in ignem vertitur, id facultate eſt ignis, non actu ſcilicet; Nã hoc quod eſt facultate, ex aduerſo ei diuiditur, quod eſt actu; alterum verò quod eſt per ſe, ei quod eſt ex accidente; Hanc ergo iudicij rationem conſiderare, ac diſtinguere conuenit. H

Quot & quę prædefiniri oporteat, vt liceat ex alicuius affectione, quę ad ignem eſt, quo pacto aduerſum nos id ipſum afficiatur, colligere. CAP. 10.

AT quibus cõſilium eſt tuto à rebus extraneis ad corpora trãſire aĩaliũ, videre primũ debẽt, an tenuis ſit eſſentiæ, an craſſæ, ꝙ explorandum uenit. Secũdo, an ſibi cõtinuũ denſumq; ac ſolidum, an interuallis interceptũ ac rarũ. Quocirca his immorandum prolixius eſt; videtur enim id quoddam eſſe principium, ac velut elementum, multam conſiderationem poſtulans.

Quòd

† Oſtendit.

Græce eſt βρυώδη, muſcoſa; ſed vnde an legendum ſit ρυώδη purulenta, quid enim ſit, carnem, vt interpres vertit, algæ ritu fluidã, vel etiã muſcoſam effici, diuinandum eſt.

* In impreſſis codic. græc. legitur διαχεῖ τὸ ὕδωρ .i. aqua. in pluribus tamen manuſcriptis additur τὸ γλυκὺ ὕδωρ id eſt dulcis ſcilicet.

† Clariora videntur eſſe verba tertij de temperamentis c. 3. & 1 pa. 21 f. Præterea quæcunque ſiccum continentes materiæ ſunt, nec refert an communiter, an proprias dicas etc. quæ in loco γεννητικῶν .i. fomenti habentur, quod hoc λεγόμενον. i. enim quod dicitur. conſidera.

A *Quòd quæ ſubtiliorum ſunt partium, promptius propriam exerant actionem, quàm quæ craſſiorum, tametſi eandem cum illis facultatem obtineant.* *CAP. 11.*

Ali. t. 1. c4.94.h

IGitur eorum, quę in confeſſo eſt facultate eſſe calida, nullum oĩno apparet nos excalfacere, priusq̃ in tenuia ſit cõminutũ. Nam ſi quis piper ſolidum cuti inſpergat, nullam planè caliditatem percipiat: eadem ratione ſiquis vel linguæ imponat, aut deglutiat, aut alio pacto vtatur integro, haud quaq̃ diligẽter trito, & cribrato, ac non adeo comminuto, vt pollinẽ tenuitate referat. Nam qđ pollinis inſtar tenue cuti inſpergitur, excalfacit, ac maxime ſi affricueris: præterea ꝙ linguæ ac motũ fuerit, aut in ventres deuoratum. at ꝙ ſolidũ, integrũq; imponitur, nec cutem calfacit, & linguæ ventriq; exiguũ duntaxat caliditatis ſenſum mouet. Itaq; cum tenuium eſſe partiũ dicantur, quæ facile in tenues partes cõminuuntur, craſſarum vero partium, quæ contra: tum dura viſcoſaq; ęgre, ac difficulter, aut omnino in tenues comminui non poſſint: fragilia verò, & quæ citra viſcoſitatẽ mollia ſunt, prompte in tenues ſoluãtur: hinc cõſtare arbitror, multa eſſe facultate calida, ac facile accendi, verum nos haud facile excalfacere. Nã ignis, vt q omnium eſt tenuiſſimus, ſimulq; calidiſſimus, & in profundũ facile penetrat, & cõminuit, extenuatq́ue, & vincit, atq; in ſuã deniq; naturam conuertit, vndequaq; .ſ. ſimile reddens, atq; exuperans id,
B qđ contingit: At noſtra caliditas ſupra q̃ ꝙ craſſæ ſit eſſentiæ, & halituoſa, inſuꝑ infirma eſt, vt non facile mutet qđ contingit. Oſtenſum eſt autẽ in tertio De tẽperaturis (quo ſine, quę hic dicuntur, aſſequi eſt impoſſibile) nullũ eorum, q̃ nos excalfacere apparent, perinde vt ignẽ poſſe calfacere, verũ vt materiã accendi facilẽ: ſiquidẽ mutationis principium à noſtra caliditate accipientia, vt calami aridi ab igne, nos cõtra recalfaciũt, & velut partes fiunt quædam caloris natiui, ſicut ignis: nam quod prius erat calamus, id nunc fit ignis, vt mutantis ipſum ignis eſſentiam totã adaugeat. Monſtrauimus aũt quędã, vbi vel leuem fuerunt mutationẽ extrinſecus adepta, ſecundũ naturã deinde ſuã ad plurimã mutationẽ procedere. Quamobrem mirandũ non eſt, ſi quædã medicamenta primæ quidẽ mutationis principium à noſtro calore nacta, inde iam pergant eum quoque, qui mutabat, ſuperare. Nam cũ corporis cuiuſq; proprietas alia habilis ſit ad ſuſcipiendum calorem, alia inhabilis, fit vt paria principia non ſequatur par incrementum.

{*Quòd pharmaca, quæ paruam ſortita ſunt molem corpoream, magis agant, quàm quæ magnã.*}

QVin etiam quòd corpus admodum exile facilius alteratur, mutaturq; ab eo, cui admotum eſt: quod autem grandius eſt, non niſi temporis ſpatio, ac vix tandem etiam ſenſibilem alterationem ſuſtinet: id cum non modo à phyſicis naturam ſcrutantibus ſit demonſtratum,
C ſed cuiuis etiam homini rei ipſius experiẽtia notum: ſatis magnum adfert teſtimonium, ijs quæ modo dicebamus. Quippe ſi piperis particulæ à nobis accipere debent mutationem: eoque accipiant facilius, quò fuerint minutiores: mirandum non eſt, ſi eas tanto citius excalfacere experiamur, quanto accuratius in minimas fuerint comminutæ.

Medicamenta parem etiam ſortita tum facultatem, cum conſiſtentiam, quanto rarioribus applicentur corporibus, tanto ocyus actionem ſuam exercere. *CAP. 12.*

QVinetiã ꝙ extima cuti ſuperficies calloſa ſit, duraq;, & frigida, tũ ꝙ ſub ea eſt, quanto profundius ſubeas, tanto ſit calidius, nemo ambigit. Huic ſanè rõni, ſi duo ẽt principia in alijs à nobis tractationib. demõſtrata adiecero, ita deniq; vniuerſũ poſſis colligere. Alterum q̇dẽ ad demonſtrationẽ principiorũ, ſiue lẽmatũ, ſiue axiomatũ, ſiue propoſitionũ, ſiue vtcũq; nuncupare libebit, in cõmentarijs De tẽperamentis demõſtratũ eſt, cutem vꝫ omnẽ in primo ſtatim ortu ſibi eſſe cõtinuã: at tꝑis ſpatio perforari, ac plurima nãciſci ſpiramenta ritu cribrorũ. Alterũ vtiliũ ad rõcinationẽ propoſitionũ eſt, Corpus vniuerſum expirabile eſſe, ac inſpirabile, vt inquit Hippocrates. Fuſius autẽ de hac dictũ eſt in libro De vſu pulſuũ, vbi demonſtrauimus, arterias vbi ſe dilatantes vndequaq;, & per oẽs meatus attrahũt, nõ aerẽ modo, halitumq; attrahe-
D re, ſed, quicq̇d ẽt trahi facile, ac tenue ſit, ad ſpiritualis eſſentiæ impetũ expedite conſequi. Quibus ſic ſe habentibus, multæ venæ arteriæq; aperiuntur in cutis meatus, & in ipſius ſuperficiem internã: ac in meatuũ perforationes, haud pauca peruenire venarum arteriarũq; oſcula exiſtimandũ eſt, nihiloq́; ſecius ad extimã ſuperficiẽ, ita vt ipſę oſculis ibi finiant: Tum quicquid piperis ad exactiſſimũ redactũ fuerit pollinẽ, ſimul cũ ambiẽte aere ab arteriis attrahi, ipſumq; protinus à calore natiuo trãſmutari, idq́; tũ ob paruitatẽ, tum ob ingenitam, vt à calore alteretur, aptitudinẽ: ſiquidẽ haud aliud illi erat facultate eſſe calido, q̃ facile poſſe incaleſcere. Quòd ſi ſemel id illi ſit, mirũ non eſt per omne corpus tꝑe perlatũ, ipſum recalfacere: ac proinde primum maximeq; ab id genus medicamẽtis incaleſcere partes, quas primum contigerint: deinde q̃ his ſunt proximæ & continẽtes: ac ſic deinceps tertio, quartoq́; loco, pro ſitus videlicet vicinitate, cum ijs q̃ primo incaluerãt, incaleſcere. Hęc ſciẽtifica cõſtant demõſtratione, non tñ ijs ſatis credibili, qui in primis non fuerint exercitati. Oportet enim in ijs quæ De elementis ſunt ratiocinationibus eſſe verſatum, atque in commentarijs De temperamentis, & vſu pulſuum, & ante hæc omnia in demonſtrandi methodis peritum. Sane paucis datum eſt omnia percurrere. Verum his quidẽ ſuffecerit (mea ſentẽtia) in euidentibus duntaxat verſari, paucis attactis cõmunibus

rationibus ſiue epilogiſmis. Itaq; cauſam, quamobrem non excalfaciunt corpora humana ea, q̃ E
craſſa adhibentur, ẽt ſi natura ſint calida, ijs duntaxat qui rationem aſſequi valeant, dictam eſſe reputent: ſibiq; ſatis eſſe perſuadeant, quod euidenter ſenſibus apparet. Apparet aũt euidenter craſſorum omniũ nullũ prius, q̃ ad vnguem cõminuatur extenueturque, neq; ipſum à corpore noſtro quicquam perpeti, neq; rurſum in nos poſſe agere. Nec.n. ſolum in pipere, napy, cachry, cæteriſq; omnibus, quæ nos excalfaciunt, ita ſe res habet, ſed ęquè itẽ in facultate frigidis. Nam ſi quis radicis mãdragorę corticem in magnas partes confractũ cum imponat, aut illinat, † aut deglutiat,) planè nihil efficiet: at ſi admodũ ſit comminuta, refrigerare põt. Sic & papaueris ſemẽ, & cicutę, tametſi hoc ſit oĩum refrigerantium valentiſſimũ, tñ antequam exacte comminuatur, cuti noſtræ impoſitum planè eſt imbecillũ. Ne te ergo magna teneat admiratio, ꝙ calami aridi, piliq́ue tametſi accendi promptiſſimi ſint, non tñ nos contactu excalfaciunt: quippe qui planè à noſtro calore mutari nequeant, vt ſic recalfaciant, ꝙ videlicet pollinis ritu cõminui nõ valeant: quũquidem calamus Indicus, quem & aromaticũ, ideſt odoratum appellitant, cum tundi, cribrari, ac planè magis, quàm qui apud nos naſcitur, comminuj valeat, clare nos excalfacere conſpicitur, ſicut vno ore omnes qui ætate nobis maiores ſunt medici, confitentur.

† Eſt quidem in antiquis codic. græcis ἢ καταπίοι. i. aut deglutiat, in impreſſis tamen & in tralatione ve teri uerba hæc non habentur.

Quòd corpora rariora citius ab igne accenduntur, quàm quæ ſunt ſpiſſiora. CAP. 13. F

PORrò conſiderandum eſt (quemadmodum propoſui) non ſolũ craſſarum ſit partium, an tenuium, explorandorum medicaminum ſubſtãtia, verum etiam rara ne, an dẽſa. Voco ſanè rarũ, cuius partes ſpatijs inanibus intercepta ſunt, intelligẽtibus videlicet nobis, ac ſẽper recordantibus, quo pacto dicatur ſpatiũ inane ab ijs, qui vnitã eſſe dicunt ſubſtantiã, † non quẽadmodũ Epicuro, & Aſclepiadi eſt viſum; immo acre plenum eſt in raris corporibus, ſpatiũ inane. Vbi ergo eiuſmodi ſpatijs multis corpus fuerit diſtinctum, facilius q̃ denſũ accẽditur, ẽt ſi ꝙ ad caliditatis frigiditatiſq; attinet temperiẽ, ſimiliter illi ſit affectũ. Nam qui in ijs ſpatijs continetur aer, cũ ſit ad patiendum prõptiſſimus, primo ſtatim ignis occurſu accẽditur, atq; inflãmatur: vna verò ſecũ corpus vniuerſũ accendit, vnamquamq; eius partẽ nimirũ vndequaq; occupãs. Ergo, ſi parua corpora, cingẽte ea circunquaq; flamma, prõpte accẽduntur (nã id clare cõſpicimus) non ſine ratione corpus rarũ celeriter accẽditur, vtpote cùm profundas eius partes oẽs flamma contingit. Sic itaque calamos aridos ignis celeriter exurit, tametſi minus ſint alia ſubſtãtia calidi, idque ob meatuũ multitudinem, quos aer quidẽ prius occupabat: vbi vero ignis contigit, flãma depaſcitur. Aer.n. accenſus, flamma eſt, terra uero carbo. Porrò ꝙ aeris plenos meatus multos aridus calam⁹ obtineat, ſummum argumẽtũ eſt ipſius leuitas: nã ſiccũ natura corpus leue eſſe alio G
qui nequeat. niſi inanitate ſit præditum. Eundẽ in modũ pumex, & ſpógia ſicca atque oĩa adeo quęcunq; fiſtuloſa ſunt, multumq́ue vacui obtinẽt, pondere ſunt leuia. Sic ſanè & calamus non eo dũtàxat ꝙ ſiccus eſt, ſed ꝙ plurimi aeris eſt particeps, prõptè accẽditur: at à noſtro corpore ægrè proinde calfieri põt, quòd eſſentiæ ſit craſſæ. Quando igitur medicamẽti cuiuſpiã ex ignis commercio temperiem colligentes, ſcrutari ſtatuimus, an aduerſum nos eodem modo ſe gerat, ſubſtantię eius reſpicienda conſtitutio eſt. Nam ſi tenuis quidem ſit, ſed continua, eandem & in nos naturam oſtendet, quam prius in ignem: ſin autem rara ſit & craſſa, fieri poteſt vt ab igne quidem perfacile alteretur, non tamen à calore noſtro, ac proinde nec nos recalfaciat.

† Quoniam non &c.

Aquam tenuium eſſe partium, nec vnquam nos ex ſua natura excalfacere. CAP. 14.

POſteaquam igitur hęc eum in modum definita ſunt, rurſum ad ſermonẽ de aqua redeamus. A. L. 2. c. 1. c. 3. f. 92. g
Nam ꝙ tenuis ſit eſſentia, argumento eſt, ꝙ promptiſſimè per * pilos, & veſtimẽta perfluat: nam ꝓ ꝓ humiditatem mollitiemq́ue quę nihil habeat adiunctum viſcoſitatis, diuiſibiles partes obtinet, & quæ facile in minimas poſſint diſtrahi. Talis cum ſit, tñ neq; nos ex ſua natura calfacit, neq; proprium eſt ignis nutrimentum, immo oĩno contra aduerſatur, & * diſſidet, atq; extinguit, vt quæ illi ſit aduerſiſſima: nec mirum eſt, ſi cum igne natura tum calidiſſimo, tũ ſicciſſimo, pugnet aqua, quę frigida eſt & humida. Coniectura quidẽ igitur & ex ignis ſumenda commercio, quo pacto quodq; medicamentũ in calore, frigoreq́; ſe habeat: non tñ protinus exiſtimandum tale & ad nos videri, niſi tenuium ſit partium, & ſpiſſum. Sic oleũ tametſi facile in flammam uertitur, non tñ admodum celeriter nos excalfacit, nimirum lenta craſſaq; ſubſtantia ſua tenaciter ijs inhærẽs, quæ primum contigit: proindeq; longiſſime oĩbus perdurat, quibus fuerit illitum, ſcilicet nec ab ambiente facile aut extenuari, aut digeri potens, nec intro in corpus promptè tranſumi: Aqua vero è contrario & celerrime in halitum ſoluitur, atque expeditè digeritur. proinde etiam ſi in idem vas coniectam aquam oleumq; decoquas, prior tamen aqua digeritur, & abſumitur. Sic item ſi lithargyro, aut ceruſſa, aut id genus aliquo cum aqua diligenter commiſto, ſimul ambo decoquere uoles, priorem digeri aquam experiere.

** πιλημάτων.*

** στασιάζει.*

(H)

Non ſimpliciter quod citius ab igne accenditur, id ad nos quoq; apparere calidius. CAP. 15.

NOn ergo ſimpliciter quod citius accẽditur, protinus ad nos apparet calidius. Siquidem antè oſtenſum eſt, vt calefacientium † aliud ſimpliciter erat calidum, vt ignis: aliud exuperantia calidum, velut qui in nobis eſt calor: Sic eorum quæ facultate ſunt calida, aliud eſſe eiuſmo-

† ἐνεργείᾳ i. actu, additur in antiquis codi.

di,

A di, vt ad id, quod primo, & abſolutè eſt calidum : aliud verò vt ad id, qđ per exuperantiam dicitur. Quam ob rem non abſolutè ab ea, quæ aduerſus ignem eſt, in iudicium venientium medicaminum diſpoſitione, ad nos tranſire expedit, ſed adiecta limitatione propoſita.

Non quod citius a frigore congelaſcit, eo quod tardius, abſolutè frigidius exiſtimare licere, ſed inter ea, quæ parem ſortita ſunt conſiſtentiam. CAP. 16.

EAdem *hæc limitatio itidem neceſſaria eſt, qñ ex eo, ꝙ quid facile conglaciatur, frigidũ eſſe colligimus. Nam in ijs, quæ eandem hñt aut tenuitatẽ, aut craſſitudinem conſiſtentię, quod ocyus a frigore congelatur, temperamenti eſt frigidioris. Nã ſi alterũ ſit tenuius, puta, exemplicã, vinum: alterum craſſius, vt oleum : non eſt neceſſe aut citius, aut magis, concreſcere qđ eſt frigidius. Verum, ſi quanto alterum eſt frigidius, tanto alterũ quoq; craſſius ſit, ſimiliter ambo concreſcent. Cæterum magis concretum videatur, ipſa videlicet conſiſtentiæ duritia, qđ fuerit eſſentiæ craſſioris. Nã rationabile eſt, reor, ſimiliter congelatorũ quod craſſioris fuerit eſſentię, itidem fieri durius. † At ſi vel alterum plus ſit frigidius q̃ reliquum eſſentiæ craſſioris: aut contra minus frigidius quidẽ alterum, ſed alterum craſſioris eſſentiæ: haud etiam pari t̃pe hæc congelaſcere eſt poſſibile: verùm quod plus eſt frigidius, quam alterum eſſentię craſſioris, minoris temporis ſpatio: quod vero minus eſt frigidius, quam reliquum eſſentię craſſioris, maiori. † Sic magis minusq́ue vtrumuis ipſorum videri durum, id pro exceſſus portione euenire eſt neceſſe.

B

Quo differat congelatio à refrigeratione. CAP. 17.

HAec ergo memorię mandare oportet: tum ꝙ non idẽ ſint congelari, & refrigerari, † & ꝙ illud maxime a refrigeratione proueniat. Nam refrigerari eſt frigidã accipere qualitatẽ: at cõgelari eſt dureſcere prę frigore. Ergo quęcũq; corpora tenuis ſunt eſſentiæ, cum facile ppetiãtur, prõptè tũ incaleſcũt, tũ refrigerantur: at non æquè promptè cõgelanť, vt aer, & ignis. Nã hic planè nõ cõgelať: ille aũt nẽpe aer, nõ peride vt vitrũ, vt pix, vt cera, reſina, bitumen: tametſi.n. bitumen ſit vel calidiſſimũ, eſſentiæ tñ eius craſſities ac terrenitas, ad cõgelationis celeritatẽ adiuuat: ac ſi tetigeris, calidũ etiamnũ, planè tñ congelatũ reperias: ſicut (puto) & plũbũ, & ſtamnũ non aliter concreta ſunt etiãnũ feruentia. Sic aquam Hippocrates, quæ celeriter & incaleſceret, & refrigeraretur, ſp eſſe leuiſſimã retulit: nam quanto tenuior fuerit, tanto pati promptior eſt: atqui quæ tenuior eſt, minimũ hẽt limi terreſtris. Non ergo abſolute, nec temere ex materię paſſionibus ad ignẽ, conijcere eius ad nos facultatẽ oportet, verùm adiunctis limitationibus ſuprapoſitis. Quare nec æquè ſecurũ hoc indicium, ac id, quo ad nos ipſos quid examinamus: at, qui hoc ẽt vlterius tranſeũt, planè in multis errorum periculis verſantur. Quanq̃ id faciunt medicorum cõplures, alij oẽ qđ viſcoſum eſt, calidũ aſſerẽtes: † alij, quicquid adſtringit: non nulli, quicquid eſt dulce: quidã vero, ẽt qđ auſterũ acerbũve eſt: ſunt aũt, qui ſingulis illorũ contraria defendãt. Sed qui in iſtis errores cõmittãtur poſtea narrabo. Nunc aũt præſẽtẽ ſermonẽ cõſiliũ eſt abſoluere: nempe vt ſiquis ex ignis cõmercio materiã iudicare volet, nõ abſolute, neq; citra limitationem id faciendũ: neq; perinde ad ignẽ & hominẽ hẽc, quicquid iudicatur, putandũ. Nã aqua igni aduerſiſſima eſt, vt quæ facultatem ſortita eſt frigidã & humidã : muria vero, marina, bituminoſaq; & ſulfuroſa aqua, non ęque, quippe cum id genus oẽs ab aqua ad calidius receſſerint. verũ de ſponte natis aquis (Græci αὐτοφυῆ vocant) vel hęc ſufficiant. Siquidem vbi medicaminum vniuſcuiuſque, quorum qualitates accipere aquam oſtenſum eſt, ſermonem ſingulatim tractabimus, ſi nunc aut obſcurius quippiam, aut imperfectius ſit dictum, id tunc adijcietur.

C

{ *De aceto.* }

SEd ad reliqua nunc liquidorum medicaminũ tranſibimus, inter quę vel maxima eſt controuerſia de aceto, aliis frigidum, aliis cõtra calidum adſtruentibus : non nullis calorem quidem quẽdam illi concedentibus, ſed quendam ẽt auſerentibus, velut qui acetũ vinum eſſe mortuum aſſerunt. Nã hi propriã vini caliditatẽ perdidiſſe quidẽ, verũ putredinoſam aſſumpſiſſe aliã quãdam contendunt. Atq; ego ſanè non multum abeſt, quin illorum laudem ſententiã, in eãq; prõpte accedam, † proq; hac aſſertione atq; opinione pericula oĩa ſubeã, ſiquam *machinã aut artẽ inuenire queam, ſicut in lacte contrariarum partiũ ſeparationis, ita hic quoque. Nunc aũt, ꝙ lac vniuerſum non ſit homœomeres & ſimilare, neq; vndequaq; ſibi idem, clare monſtrat eius ſciſſio, excogitata videlicet multis hominibus ratione, qua partes caſeoſę a ſeroſis ſeparari poſſint. Atqui neq; tale quid repertum in aceto eſt: neq; manifeſto demõſtrare poſſis, ꝙ quantũ eius eſt tenue, atq; humidũ exacte, refrigeret: qđ vero ſcđm fæcis ſubſtantiam in eo deſerť, *velut in vinis, calefaciat : nam ea ſolum ratione apertè quis probauerit ex contrarijs ipm partibus cõſiſtere, ſicut lac. Sanè in omnibus liquoribus, quos exprimendis fructibus conficiunt, craſſum *deſertur quippiam, quod & t̃pis ſpatio ſubſidit: fęx vocatur in vino, in oleo aũtẽ amurca; ſed, & in oĩbus alijs † ineſt, quod illis proportione reſpondet, tametſi proprium nomẽ ſortitũ nõ ſit, quod velut fæx eſt in illis : & fortaſſe & in aceto eſt eiuſmodi quippiam, & forſan ipſum eſt quod caloris eſt particeps: quod uero frigoris, id quod tenue eſt: fortaſſis uerò & in ipſo tenui exiguum quiddam deſertur *in multa quantitate diſperſum alterius naturæ, quã ipſum ſit totum : nam quòd maiori

D

parte

A.l.2.c.2. c.3.f.93.g

† Atſi alterum multo frigidius ſit quam alterũ craſſius, vel contra multo minus frigidum ſit eorum alterum, alterũ vero craſſius, nõ etiam in pari tempore cõgelaſcere hæc poſſibile eſt; ſed alterum quidem multo frigidius vel craſſius breuiori tempore, reliquum vero ꝙ minus frigidum vel craſſum eſt, in maiori.

† οὕτω δὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φαίνεσθαι. Melius forſaſſe φαίνεται.

Sic & quod magis, aut minus durum uidetur, vtrũuis, ad proportionem exceſſus ipſorum neceſſe eſt euenire. Vt non ipſorum ad magis & minus craſſum referatur.

† tametſi.

† Ex antiquis græcis. Alij quicquid adſtringit, frigidũ, non nulli quicquid dulce, calidum: quod vero auſterum, vel acerbum eſt frigidũ. Antiqua tamen tralatio habebat noſter interpres.

† καὶ ὑπομένειν δ' ἂν τοὺς περὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς δόξης.

* ἐπινοῆσαι.

A.l.2.c.2. c.1.f.91.e

† Mumdataribus expoſita, ad dictur in traslatione veteri.

parte frigidius ſit q̃ calidius, liquido ijs apparere arbitror, qui uere facultatẽ eius expenderint. E

Perperam multos cauterij inſtar acetum pronunciaſſe calidum. *CAP. 18.*

AC miror, qua ratione ducti quidam uſq; adeo calidum eſſe acetũ pronunciarint, ut cauterio ipſm aſſimilarint: nam hac, inquiunt, ratione ſanguinis eruptiones (αἱμοῤῥαγίας Grçci uocant) reprimit. Primũ.n.tanta caliditas ſenſum noſtrum nõ fugeret. Deinde, ad illorum calidorum imaginem omnino utiq; cruſtam efficeret, calidis medicinis ſimiliter. "Nã id plane cõſpicimus, ubi per ea ſanguinẽ ſiſtere ſtatutum eſt, cruſtam relinqui haud exiguam: ſiquidem, niſi cruſtam effeceris, ſanguinem haud repreſſeris, nam uelut operculum fit corporibus ſanguinem profundentibus. Proinde ſanè etiã cauteria planè candentia illis applicare conſueuimus, compertum nimirum habentes, quæ non ſunt eiuſmodi, præterquam quod nihil proficiant, inſuper lædere, ac ſanguinis profluuiũ irritare. Nec ſanè ignis ex ſua ratione, aut φ calfaciat, ipſm ſiſtere põt: uerùm idcirco, quia cum urat quæ contigerit, quod exuſtione reliquum eſt, operculum ſubiectis partibus relinquat, id quod Græcis appellari conſueuit ἐσχάρα, {Latini aũt cruſtam uocant.} At acetum haud perinde ut cruſtam facientia medicamenta, ſed potius ut adſtringentia, & refrigerantia, citra cruſtam, ſanguinis fluores cohibet: itaq; hac quidem ratione non excalfacere {extreme,} ſed refrigerare putetur. Prçſtat tñ, ut & ſupra monuimus, a talibus coniecturis recedere, utpote quç iudicium ad ſenſum haud referant, neq; ex propè poſitis, aut uicinis, ſed è longinquo & longis lemmatis, ſiue ſumptionibus, rationem colligant. Aperiam autem copioſius illorum abſurditatem in libris ſequentibus. F

A.l.1.fol.4. c.14.f.83.E

Qua methodo cognoſcere liceat, an calidum ſit acetum. *CAP. 19.*

NOs aũt ſm methodũ ſiue rõnem abinitio poſitam, uim eius experiemur, primũ in ijs qui bus inculpata conſtat ſanitas, mox in intemperatis, deinde & in ęgrotantibus. Itaq; ſpongiã, aut lanam aceto madentem cuiuis ſani corporis parti ſuperponemus: deinde, ut ante eſt poſitum, protinus rogabimus, idiotas.ſ.atq; ex plebe aliquem (nam illorum in huiuſmodi incorru ptũ eſt iudicium, qua nulli uidelicet dogmati ſeruiliter ſunt addicti) nunquid calorẽ, an frigus, dercipiant. Id uero ſatis conſtat, φ illud nec ſumme frigidum, nec calidũ admouebimus: nam & de hoc ſupra verba fecimus. Sanè ſi tale fuerit, quod applicatur acetũ, potiſſimum ſi non admodũ inueteratũ, neq; extreme acre, manifeſtũ principio frigus percipiẽt: itidem & poſt vnã, duas, treſue horas: poſtea verò, poſt ſublationẽ.ſ.ſenſim naſcentis in parte caloris phantaſiam ac opinionẽ hẽbunt. Porrò ſi vehementer acre acetum extiterit, & hoc ẽt refrigerari ſe principio dicent: celeriter tñ recurrentem calorem ſentient, non aũt longo poſt tpe, velut in recentiore, ac non valde acri aceto. Ex quibus conſtat, oĩno frigidũ quidẽ eſſe acetum, ſed quendã ẽt obtinere calorẽ, qui acrimoniæ ratione per aliquod accidẽs ſpatio temporis mediocriter corpora excalefaciat, tametſi id nõ vbiq;, ſed in quibuſdam dũtaxat, poſſit efficere. Nã laxis, ac doloris expertibus tumoribus, neq; protinus, neq; poſtea, caloris ſenſum aceti vſus cõmouet," mordicatio tñ in illis quędã percipitur, ob quã ſæpenumero iis qui intemperanter * vtuntur, tenuis quidã recurrit rubor. Itaq; neq; primario, neq; proprio temperamento excalfacere videri poſſit, ſed acrimoniæ morſu irritare. Porrò q̃nquidem à ſanis corporibus ad affectus ſemel delapſi ſumus, ſuggeramus, quæ in calidiſſimis, & frigidiſſimis affectibus efficere queat. Ergo ſiquis ab illita thapſia vratur, ardor aceto teſtinguitur: id quod, cui libitum eſt, experientia diſcere licet, velut nos profectò fecimus in nobis ipſis, quò accurate medicamẽti potentiã experiremur. Illitis .n.multis in locis tibiis, vbi poſt quatuor quinqueue horas accẽdi, & inflammari cępiſſent. huic quidẽ parti acetũ, illi aquã inſperſimus: alij vero oleũ, alii roſaceum innuximus: & aliis atq; aliis alia atq; alia, quæ aut acrimoniã habetare, aut calorẽ refrigerare credũtur: ſed eorũ oĩum acetũ cõpertum eſt efficaciſſimũ. Quocirca manifeſtũ eſt, non eo, φ acrimoniã, ac mordacitatem obtundat, ſicut oleũ & roſaceum, †(nam id pſtare hæc põt) ſed quia refrigeret, tale eſſe. Quippe, excitatas a thapſia phlegmonas aliter ſanare non liceat, niſi aut refrigerando, aut morſum ſiue acrimoniã obtundendo: nec alterũ præſtare valeat acetũ: conſequitur utiq; neceſſario per reliquã vim ſanaſſe. Aliàs porro reliquas calidas paſſiones oẽs, phlegmonas puta, herpetes, phygethla, eryſipelata, carbũculos, aliàs plus, aliàs minus, refrigerare cõſueuit. Quapropter niſi vehementia illi atq; aſperitas facultatis moleſta ineſſet, haud alio ſanè vtendum ad refrigerandum foret. G H

* prurigo.

† A.ex antiquis cod. grae nam acetum hæc (hoc eſt acrimoniam & mordacitatem) efficere ſolet.
Verus item interpres quoniam de proprietate ipſius aceti eſt, ut faciat accidere mordicationem. &c. & ita omnino legendum videtur.

Quibus rationibus ſint uſi tum ij, qui ſumme calidum, tum ij qui ſumme frigidum eſſe acetum pronunciarunt. *CAP. 20.*

TAmetſi quidam reperiañt, qui maximum id caliditatis eius argumentũ conſtituunt. Non enim, inquiunt, neq; acre, neq; mordax, neq; aſperum, neq; erodens foret, niſi affatim illi ineſſet caliditas. Nam ſicut frigidi proprium eſt contrahere ac refrigerare, ita calidi ſecare atque diuidere: id qđ in primis efficere acetũ valet, quippe quod ſecet atque erodat non mõ aĩantium corpora, ſed & grumos, callos, lapides, fictileum, æs, ferr, plumbum, ac tantum non velut ignis cũcta peruadat ac penetret, nec vlla poſſit ſubſtãtia penetrationis eius vehemẽtiam aut ſuſtinere, aut illi reluctari, ac reſiſtere: nã ſubtile haud ſecus eſſe atq; ignẽ, nõ leui teſtimonio illi tactum

eſſe:

A eſſe: quin & guſtātibus ita videri, & per ſubtiliſſima veſtimēta promptius aqua perfluere, oīaque excedere, vti paulo ſupra diximus. Et quinam, obſecro, aliud ipſum his verbis, q̃ ignem pronunciant? Nō aliter quā qui frigore grumos ipſum ſoluere contendunt, premendo videlicet, denſando, ac vndequaq; ſtringendo, ac ſiquis digitis amplectens cōpreſſerit. Nam hi rurſum adeo excedunt, vt & niue frigidius ipm adſtruāt. Sed vtrorumq; caſtigāda immoderatio eſt. Neq;.n. vt frigidum ſit, iam niue frigidius: neq; vt calidum, oīum calidiſſimum pronunciandum eſt: ſiquidem, niſi iuxta medium foret, ac longe ab extremorum vtroq; diſſitum, non tanta incidiſſet de facultate eius controuerſia. Nam de cicutæ, aut mandragoræ viribus nemo ambigit, neq; de naſturtij, & cachryos: verum illa oībus medicis in confeſſo eſt facultate eſſe frigida, hæc vero calida: Eundem in modum altercum & meconium frigida, piper & napy calida. Ad hæc innumera ſunt alia, quæ facultate aut eſſe calida, aut frigida, vno ore medici omnes fatentur.

Quod acetum neutrum eſſe dicimus, vt ad ſumme calida, & ſumme frigida, quia vtriuſque extremorum eſt particeps. CAP. 21.

A. L. 2. c. 2. f. 4. E. y5. g

B CAeterū* acetū, ſicut vtiq; & roſaceū, neq; eſſe ſūme calidū, neq; rurſū ſūme frigidum, ex ipſa dubitatione ſatis cōſtat: neutrū vō quodā mō, vtrūq; horū ſit neceſſe eſt. Siq̃dē cū neutra tripliciter dicanť, vti diuiſit Herophilus, partī amborū extremorū participōne, partī neutrius, partī nūc illius nūc huius, oīno & hæc aut aliquo ſignatorum, aut aliq̃b. ex neutrorū natura fuerit. Mihi ſanè magis vřr vtriuſq; extremorum participōne: & ꝙ nūc ſēſibiliter calfacere videātur, nūc rurſū refrigerare. Sic ergo neutra dici poſſit acetū, & roſaceum. Qđ ſiquis ea neutra oñdeř coneť, q̃a neutrū extremorum participēt, ne illi q̃dē ēt forte ꝓbabiles q̃dā rōnes deerūt, ſed nō erūt demōſtratoriȩ ac ſcietificæ. Id me exacte cōpertū hře cōfido, & maxime de aceto. Nam ꝙ ſuæ vtriſq; ſint, rōnes ꝓbabiles, tū ijs qui frigidiſſimū demōſtrant, tum ijs qui calidiſſimū, non paruū indiciū eſt ipſum vtriuſq; eſſe particeps: admodū tñ difficile eſt rōni, contrariorum participationem concedere, cum nō liceat ſubſtantiā eius aut ſoluere, aut ſcindere, velut in lacte facimus, & alijs compluribus, q̃ oīa ſermonis ꝓgreſſus aperiet. Proinde euidētius, magiſq; periculo vacās pricipiū optamus aſſequi. Porrò vt mihi quidē vř, indagādum illud pricipiū eſt ex naturȩ tū tenuitate, tū craſſitie, de qua dictū quidē ſupra eſt: verum nunc quoq; copioſius de illa diſſerere expedit, quandoquidem & Plato de principijs longum haberi ſermonem oportere prodidit.

Quo pacto aerem dicamus tenuium eſſe partium, & nec omnem ignem eſſe tenuium partium,

C *nec quicquid tenuium eſt partium, eſſe ignem.* CAP. 22.

IGitur nemo aerē nō dicit eſſe leptomere.i.tenuiū partium, ꝙ videlicet in tenues facile partes cōminuař, qđq; ꝑ corpora denſiſſima expedite penetret: aut ſi ex aliqua quapiam leptomeriȩ, i. tenuitatis partiū, vocabulum illi attribuāt, clare nos doceāt. Nec.n. ex corpuſculis exilib. tenuibuſq;, vt alterius ſectæ principes aſſerūt, & nos quoq; aerem cōſtitui fatebimur: nā cōtinuus eſt, totuſq; vnus, nihil vſq̃ ī ſe vacui cōtinēs. Porrò ī eiuſmodi corporis natura tenuitas partium intelligiť ex ſola in tenuia diuiſionis celeritate. Verū ſi ea rōne aer eſt tenuiū partium haud oīs ignis tenuiū erit partiū: q̃ppe cū ęs, ferrū, lapis, lignum, atq; adeo q̃cquid in carbonē verti p̄t, ſit ignis, nō tñ q̃ antea tenuiorū partiū: flāmȩ tñ, cū aliud ſint ignis genus, reuera tenuium partium ſunt. Quocirca nō oīs ignis eſt tenuiū partiū, neq; q̃cq̃d tenuium partium, ꝓtinus & ignis fuerit: ſiq̃dē & pruna ignis q̃dē eſt, ſed nō tenuiū partiū: & aer tenuium partium, verum non ignis. Quid ergo tā in prōptu hñt haſce propoſitiones vtraſq; tū medici, tum philoſophi paulo minus oēs, oēm ignē eſſe tenuiū partiū, & q̃cquid tenuiū partium ſit, eſſe igneū? Nā ſi acrius q̃s attenderit, aīumq; diligēter aduertat, haud quaq̃ dixerit prunā aere tenuiorū eſſe partium. Memoria nāq; repetamus ambictis nos aeris puritatē, ac partiū tenuitatē in vehemēti frigore, & boreali

D conſtōne: ipſāq; cum ferro componamus ignito: manifeſto.n. ex illius modi exemplis cognoſcemus frigidum quid eſſe, quod ſit exacte tenuium partium, & calidum, quod ſit craſſarum.

Non omne quod mordax eſt, tenuium partium eſſe, aut calidum. CAP. 23.

QVocirca haud concedendū arbitror q̃buſdā, q̃ acetū ex eo, qđ mordax ſit, tenuium partiū & calidū eſſe colligunt: nec.n. q̃cquid tenuiū partiū fuerit, id & calidum eſt: forte verò nec quicquid mordax fuerit, & tenuiū partium. Verum in præſens id illis deť, tametſi adferre liceret 5. Aph. 20. Ex. ord. 39. a
niuē, boreā, aquam frigidā, nō oculis duntaxat, ſed & vlceribus, & raris corporibus oībus, mordaces, vt Hippocrates inquit, Vlceribus frigidum mordax. Verum ēt ſiquis & illud, vt dixi, concedat, quicquid mordax fuerit, eſſe tenuiū partium, non ſtatim & calidum conceſſerit. Itaq; nec acetum proinde ꝙ mordax ſit, calidum fuerit, ſed tenuiū partium, vti aer borealis, nō tñ calidū.

Quomodo acetum obſcure videatur calfacere. CAP. 24.

VNde nā igitur quibuſdam obſcurȩ cuiuſdā caliditatis ſenſus oboritur? Fortaſſis, vt ante dixi, ex cōtrarijs facultatibus compoſitum eſt, perinde vt lac: Forte vero caloris ipſius reuocatione. Poſſit ēt, cum aſperū moleſtumq; habeat trāſitum, dolorem inde ciere, atq; eum in locum calidam elicere fluxionem, ſiquidem id palàm eſt, partibus dolentibus quippiam influere. Verum multum influere nequeat, quandoquidem acetum frigidum eſt, & proinde id quod accurrit,

currit, repellens. At, qđ planè tenue eſt, id medicamenti anſas effugiẽs, ꝑterlabitur, atq; in parte E
figitur, haud ẽt retrorſum, ſicut id quod craſſum eſt, repulſum. Sanè ad vnguem tenuis quidam
efflorеſcere ru or in partibus ab aceto irritatis conſpicitur. Forte verò alia cã eſt, quæ cõprehẽ
di nequeat. Nã ob id ipm procul ordiendã facultatum explorationem prohibuimus, quia in na
turalia incidere problemata, neceſſe eſt, eaq; nõ leuibus ambiguitatibus perplexa. Nobis igitur
haud ſtatutum eſt, ſicut ijs, qui naturam rerum ſcrutantur, oẽs oĩum rerum cãs exquirere, verũ
medicaminũ facultates cognoſcere, quo & illis dextrè vti, & boni cõpoſitorũ euadere artifices
poſſimus. Nã ꝙ ſit impoſſibile aut probe ipm me icamentum cõponere, aut eo qđ ab alio cõ-
poſitum eſt, idoneè vti, anteq̃ ſimplicium medicaminum facultates pernoueris, abunde in libris
tum de curandi rõne, tum de medicaminum cõpoſitione conſcriptis oſtẽditur. Cum ergo is no
bis in hac tractatione propoſitus ſit ſcopus, vbi primum qđ ab illis vtile eſt inuenerimus à phyſi
cis problematis recedendũ eſt, quæ innumeris dubitationibus ſunt intricata: quippe, cum in qua
in vniuerſum tẽperatura, aciditas, dulcedo, {lentities,} amaritudo, ſalſedo, auſteritas, acrimo-
nia, & aliarũ qualitatũ ſingulæ prouenire ſunt natæ, phyſici viri ſcrutari nituntur, hæſitationes
tum plurimæ, tum maximæ, in oratione exiſtere aſſolent. Has ego non ſecus vitandas cenſeo,
quã qdã præcipitia, cum ꝑſertim ad manum ſit via regia, qua medicamenta iudicare liceat. Pri- F
mumq;, quod paulo ante præcepi, perpẽdẽdũ, nullã in ambiguo eſſe facultatẽ eorũ medicamẽ
torũ, q̃ vehementer aut excalfaciunt, aut frigefaciunt: verũ de quibus ambigitur, neutra ſint, ne-
ceſſe eſſe: deĩde pleraque, vt ad ſenſum ſimplicia, ex pugnãtibus cõſtare facultatibus: nõ.n. ſolũ
lac, ſed ẽt ſulfuroſæ, bituminoſæ, nitroſæ, & q̃cunq; eius ſunt gñeris ſpõte prouenientiũ aquarũ,
ex pugnantiũ facultatũ miſtura naſcũtur: ſiquidẽ aqua ex ſua natura frigida eſt & humida: bitu-
mẽ ãt, ſulfur, miſy, chalcitis, & eius gñeris alia calida. Meminiſſe verò ẽt oportet calidorũ haud
pauca, craſſæ eſſe ẽntiæ: nec pauciora frigidorũ, tenuis: ac ſecundũ hæc principia tuto de medica
minũ viribus pronũciare. Sat igiĩ fuerit, tenuiũ partiũ, refrigeratorium, exiccatoriumque, acetũ
dixiſſe, omiſſis ſuper illis rationibus nimis phyſicis, {quæ magis ad naturam rerum ſcrutantes,
attinent, {nã ex illorum ſcientia, quo pacto alijs medicamentis miſceri ipm liceat, cognoueris.

Veteres medicos perperam indefinitam reliquiſſe facultatis einſdem generis medicamentorum qualitatem. CAP. 25.

QVocirca non poſſum eos nõ culpare, qui de viribus eius prolixa q̃dã nugantur & garriũt:
magis ẽt, paulo minus medicos oẽs, q̃bus curæ nõ fuit ſimplicium oĩum medicamentorũ
in maioris minoriſq; rõne vires diſcernere: ſed ſatis eis fuit, hæc qdẽ, verbi cauſa, calfacere dixiſ- G
ſe, illa vero refrigerare: tũ hæc humectare, iſta exiccare. Nec.n. abſolute ſic nouiſſe expedit, ſed
quatenus pſyllũ refrigeret, quatenus ſolanũ, aut * ſcãdix, aut cetuſſa, aut portulaca, aut lactuca:
tũ quatenus excalfaciat caſia, quatenus cinnamomũ, aut amomũ, aut cardamomũ, aut maiora-
na. Sic & in humectanti bus & exiccãtibus facultate pharmacis; nõ enim vtile eſt gñale ſolũ no-
uiſſe, verũ quid primum receſſerit à ſymmetro & medio cõtrariorũ facultatibus: deinde quid il
li proximum, tum tertiũ, quartum, quintumque, ſi fieri põt, receſſum ſiue ordinẽ, planis limiti-
bus diſcernentẽ definire oportet. Qñquidẽ in tali facultatum notitia tum artificialis ſimplicium
vſus conſtitutus eſt, tum a ratione proficiſcẽs ac methodo cõpoſitio: Facitq; præter hæc, vt quæ
compoſita iam ſunt, rite vſui accõmodare poſſis. Sanè id quidem difficultatis atq; laboris pleniſ-
ſimum eſt, multamque poſcens tum diligentiam, tum vſum. Ab experientia vero auſpicari in
id genus oĩbus neceſſe eſt, velut iam propoſitum eſt: tum tuto ac diligenter colligere, ab ambi-
guis quæſtionibus cauendo. Eoq; mirari quiſpiam poſſit eos qui talia exquirunt, cum illos im-
plicantes ſeſe quæſtionibus ſcriptiſq; animaduertat, quemadmodum conſueuit Herodotus.

* Cod. græci antiqui habent [illegible].

Perperam ſuperioris ſeculi homines à compoſitis medicamentis orſos, eorum quæ in illa ingrederentur ſimplicium pharmacorum iudicaſſe facultates. CAP. 26. H

SIquidẽ ab oĩ vetuſtiſſima cõpoſitorum medicaminum hiſtoria orſi, ad expẽdenda, quæ in il-
lis ſunt ſimplicia tranſeunt. Ac qm̃ his, exempli cã, calfaciẽtibus medicamentis admiſtum in-
uenitur acetum, proinde & ipm eſſe calidum contendunt. Neque.n. an rectè admiſtum fuerit,
conſtare põt prius, q̃ eius ſeorſum vim totam perſpexeris. Neque ſi id detur, ẽt nota eſt compo-
nendorum medicaminum ratio, per quam iudicantes inuenıemus, qua ratione multis excalfa-
cientibus medicamentis vnum admiſtum ſit frigidum: aut certe refrigerantibus, quod calfaciat.
Porrò, vbi etiam latentes affectus memorant, ad quos congruere videantur, ac deinde dogmati
cis opinionibus paralogiſmos connectunt, ex quærendis quærenda, ex obſcuris obſcura, inui-
cem colligentes, tum profecto vel maxime alijs ſuas produnt ineptias ac nugas.

Quod & empiricis contradicendi præbeant occaſionem, qui citra iudicium, ac diſcrimen, & ſimpliciter compoſitis omnibus facultatibus fidem habent. CAP. 27.

NAm omitto, ꝙ empiricis ẽt reprehenſionis locum ipſi exhibent, ex quo prompte cõpoſi-
tis facultatibus omnibus fidem habeant: tanquam fieri non poſſet, vt pars magna earum
errore nõ vacaret, perperãq. eſſet cõpoſita. Dicent enim, arbitror, ſicut ſanè dicunt fruſtra nos

primas

A primas, effectriceſq. cuiuſq. medicaminis facultates exquirere, cum ab experientia inuenta iam antea ſit tum cōpoſitorum, tum ſimplicium medicamentorum, innumera multitudo, quibus & ipſi fidē hñt, qui fruſtra primas facultates exquirunt. Quippe ſi particulares eorum vſus oēs comperti ſint, eoſq. vnanimiter oēs prædicent: cæterum de cauſis ob quas agunt, nondū conueniant: liquet non ex primarum facultatū notitia medicamētorum tum cōpoſitionē, tum vſum eſſe inuenta: ſed ea cōpoſuiſſe experientiā, at rōnem ad probabilitatē vſq. duntaxat procedere. Hæc atque eiuſmodi alia multa, qui experientiā profitentur medici, ritè illos dicere videbuntur, qui oībus à quocunq. cōſcriptis pharmacis fidē hñe nō verentur, cās tñ interim titulis viriū ac ꝓmiſſis eorū aptare nitūtur. At ego nec illud quoq. { in illos } addere grauabor, Herodotū alias ſectas oēs prauas reputare præter eā, quæ ſpiritibus oīa tribuit, { πνευματικὴν Græci vocāt: } Metrodorū oēs præter Aſclepiadeā: & Zenonem præterq̄ quæ ab Herophilo inuenta eſt: & Hermogenem præter eam, quæ Eraſiſtratum autorē hēt: & alium atq. alium oēs dānantem extra ſuā: De compoſitis tñ medicamentis citra probationem atq. experimētum ſcriptis oībus fidem tribuere, ſiue a ſectæ ſuæ hominibus ſunt ſcripta, ſiue diuerſę, ſiuē ēt a quopiam ex plebe. Quin verò ēt cās ſubinde reddere conantur probabiles medicamētorum peſſima rōne compoſitorum, & (ꝙ hoc

B eſt mirabilius) ēt ſi nullum eorum quæ laudant, fecerint periculum, ſed alijs duntaxat credant. Quemadmodum cum quidam nuper mirificas, multaſq; podagrici medicamenti laudes iactaſſet: atq. eo etiamnum loquente forte fortuna aduenıſſet podagricus quidam, qui tā mediocriter laborabat, vt incedere ēt poſſet: noſq. iuſſiſſemus in illo primū præberet experimentum: ille acquieſcens pedi pharmacum appoſuit. At vir ille noctem totam inſomnē egit: ac poſtero diē tñ abeſt vt commodè ſicut antea incederet, vt ne geſtari quidem poſſet. Adeo citra vllam explorationem ac temere tum alijs quidem fidem hñt, tum alios alij ſcientes ac ſponte fallere gaudent. Porrò ēt ſi oēs medicamentorum quæ memorant, compoſitiones probè eſſent cōparatæ, tñ ſpeculationis eorum vſum ex ijs, quæ factitant, euertunt. Aiunt.n. ad præparanda medicamenta cōpoſita, eaq. ritè vtenda, ſimplicium facultates inſpici ac cōſiderari: inq. eorum * teſtimonium tñ non oēs veterum citant, Eraſiſtratum, Herophilum, Philotımum, Dioclem, Praxagoram, & ipſum ēt Hippocratē. Porrò vbi ad exploranda ea accedunt, ita nobiſcū agūt, ac ſi oēs perſpectas iam haberemus facultates cōpoſitas. Atqui inquiet, opinor, ad eos quiſpiā: quo pacto nō fruſtra ſimplicium quæratis facultates, ſi oēs cōpoſitorū iam noſcitis? nā ſi quorum gratia ſimplicium facultates inquiritis, eas oēs iam nouiſtis, ſuperuacaneum eſt illas exquirere. Cæterum ſi vel hoc

C quoque quis illis cōcedat, ſaltē id quod & ſupra poſitum eſt neſcio quo pacto quis perferat, cum pugnantia cum rebus euidenter apparentibus, prolixis rationibus aſtruere conantur.

Al. τούτω, h- hum.

Senſus haud contemnendos eſſe, tanquam ad explorandas ſimplicium medicaminum facultates ſint inſufficientes. *CAP. 28.*

SIquidem in quendam etiam iam incidi tantæ ſtupiditatis hoīem, vt cōtemnendos eſſe ſenſus exiſtimaret: Quem cum rogaſſet quis, num ipſi piper album videretur calidum, itaq. vt par erat, annuiſſet: rurſumq. alter percontaretur vnde id ſciret, ac ille reſpōderet, tale apparere: merito ab ijs qui præſentes erant deriſus eſt, qui quod diceret non intelligeret. Ipſum enim hoc apparere, fidem haberi ab illo ſenſui indicabat, quem paulo antè tāquam fallacem contempſerat. Nā per deos, vnde ignē ſcimus calidum? aut quo ſyllogiſmo docti, aut qua demonſtratione perſuaſi? tum vnde glaciem frigidam eſſe didicimus, niſi ex ſenſu? Ac poſtea reperiantur, qui ipſo ſenſu neglecto phyſicis problematis libros impleant. At non illo ex genere eſt, quam ob cauſam acetum terram fermentet: licet enim nobis dicere, quod nos lateat, ſicut talium problematum pleraque. Si vero quis promptè dicat, quia aut calidum ſit aut frigidum (vtrunque enim dicunt) in ambiguas obſcuraſq. rationes ſeipſum conijciet.

D *Vtrum in oxycrati potu acetum admiſtum ſit duntaxat vt aquam deducat, an etiam vt ipſum quoque refrigeret.* *CAP. 29.*

MEum certè probè actū putem, ſi quæ ſenſui apparentibus vicina ſunt, atq. in propinquo poſita, exactè inuenire poſſim, diſcernēs in eis ac ſeparās qđ ex ſe eſt, ab eo, qđ ex accidente ꝓuenit: velut exēpli gratia qñ æſtiuo tꝑe oxycrati potu qdā planè refrigerant, atq. expertes ſitis ꝑmanēt: ſed nondum cōſtat, an id aceti grā eueniat: pauculū ſiquidē eius copioſæ aquæ miſtum, non calidū, ſed q̄ fieri pt maximè frigidū ebibunt. Nā dixerit forte quiſpiā, quia tardiuſcule permeet aqua, & plurimum tꝑis moreť in hypochondrijs, nec deorſum concedens, nec in corpus ſe diffundens, idcirco illi acetum miſceri tanq̄ in oēm partē ferendæ futurum uehiculum: ſic ēt ſi cum uino bibatur aqua, ſitim efficacius extingui, q̄ ſi ſola, uino. ſ. ipſam ad diſtributionem promouente: itaque refrigerationem, ſitiſque ſedationem ab aqua prouenire, ut quæ frigidæ naturæ ſit, & humidæ: cæterū adminiculo eſſe, ac uelut alas illi ad omnes corporis partes permeandas addere tum uinum, tum acetum, quę ipſa nequaquam frigida ſunt, & humida: ſiquidē pręſtaret, ſic ſola exhiberi potius, q̄ cum aqua, qñ ea facile prę tenuitate in corpus diſtribuantur, & ab hypochondrijs recedant. Porrò qñ ſemel in hunc ſermonem deuenimus, nihil obſtat quò minus

nus oēm exacte perficiamus. Nam ꝙ fieri poſſit, vt & aquam acetum deducat, nec tñ ipſum non refrigeret: & non deducat ſolum, ſed ēt refrigeret: certo certius eſt: verum vtrum cum veritate coniunctum ſit, id conſiderationem poſtulat. Diſtingui autem id poſſit tantummodo, ſi cui exhibeas acetum & vinum, vtrumque ſeorſum & per ſe. Apparet enim a vino homini ſemper ſitum increſcere, ab aceto vero epoto interim quidem augeri, interim vero ſedari. E

Quæ ſit ſitis cauſa. CAP. 30.

QVippe cũ & ſitis duplici rõne prouenire ſoleat, partim humoris inopia, partim caloris copia. Quamobrem mirũ uideri nõ dẽt, ſi priorem quidẽ ſanare nequeat, alteram poſſit: ſiqdem humectare nequit, at refrigerat non inſtrenuè. Quapropter neq; a ſicca diſpoſitione, prouenientem ſitim, neq. a calida & ſicca vnquam ſanare queat epotum acetum: at ſi qñ in vnũ coeant humiditas, atq. caliditas, eiuſce quidẽ ſitis optima medela acetũ eſt. Rara ſanè eiuſmodi affectio eſt, in aquæ inter cutẽ affuſionibus {παρ ἐγχύσεις Græci vocant} nonnunquã proueniens, congeſta nimirum in ventre ſalſi humoris copia: tũ etiã ſi quibus pituita ſalſa ventri illita inhæſerit. At q alitet ſiti premunt̃, puta in febribus ardentibus, & alijs oĩbus exurentibus febribus, quique æſtate laborant, ac in graui æſtu, cõpoſita ijs eſt affectio, ex caliditate videlicet, & ſiccitate: quare nõ iniuria cõpoſita illis medela eſt acetũ, vt qđ ſtrenuè refrigeret, & quouis expeditè permeet: & aqua, q̃ ſupra q̃ ꝙ refrigeret, oĩum ſit vel humidiſſima; nihil eſt enim aqua humidius. F

Medicamentum quod in iudicium venit, non miſtum, ſed ſimplex eſſe oportere. CAP. 31.

QVemadmodum ergo haud ſatis ſecura eſt procul à ſenſu ducta de explorando medicamento ratiocinatio, ita nec ipſius alteri cuipiam permiſti vſus. Siquidẽ ipm ꝑ ſe ſolum qđ iudicandum uenit, expendere oportet tum in ſanis corporibus, ijſq. tẽperatis & intẽperatis, tum in morbo alicui obnoxijs: In tẽperatis quidẽ, velut ſupra poſitũ eſt: in intẽperatis, ſicut dixit Hippocrates, naturis picrocholis, hoc eſt, quæ amaræ bilis ſucco abũdãt, vtiliſſimũ eſſe acetũ: qui uero tẽperaturã ſortiti fuerint melancholicã, aduerſiſſimũ. Porrò in morbo aliquo affectis, ſi ſimplex fuerit, in ſimplici exploretur affectu: ſin miſtũ alicui, neceſſe eſt qđ cõmiſcetur, tẽperatura ſit mediũ, ſicut in aqua, & cerato ſimplici ſuperius declaratũ eſt. Rõnabile quippe arbitror, ꝙ nulli diuerſi tẽperamenti ſit miſtũ, ſed q̃ fieri queat medio coniunctũ, ipm eorũ, quæ perficiuntur, cãm exiſtere. Nã ſimplici cerato ꝙ neq; calfaciebat, neq. refrigerabat, aqua admiſta frigida refrigerauit, quippe quæ tẽperiẽ hẽbat frigidã. Quòd ſi ex calfacientiũ quippiã eiuſmodi cerato commiſcuiſſes, profectò calidũ id medicamentum euaſiſſet: quẽadmodum in affectibus cõpluribus ſæpenumero euphorbiũ aut caſtoriũ tẽperauimus. Sic, ſi acetũ ſimplici ad amuſſim cerato cõmiſceas, cerato ipſo lõge frigidius medicamẽ effeceris: tanq̃ nimirũ, qđ admiſtũ eſt, ſit frigidũ. Eritque tibi id remediũ uel optimũ ad eryſipelata, phlegmonas, herpetes, carbũculos: Si autẽ ꝙ miſtum eſt, tanq̃ ſimplex expendas (nam id ẽt moliuntur) longè maxime hallucinaberis. Nam vlcerum glutinatorium nõ acetum, ſed oxycratum, dicendum eſt, aliã multo naturã ab aceto obtinens. Siquidẽ quemadmodum carnem producere in ulceribus nequit ærugo, ſed ceratum exiguum quiddã hñs æruginis: ad eundem modum neq; acetum cõglutinat, ſed aqua aceti pauxillum accipiens. Ipſum verò per ſe ac ſyncerũ acetum ulcera, quæ glutinationẽ deſiderãt, mirũ in modũ exaſperat, vtpote partium tenuitate erodens, ac dolorẽ excitans. Quamobrẽ haud merito, nec conuenienter talia dictitant, nec melius item faciunt, cum ignotis ignota connectunt. G

Quòd neq. adſtrictoria omnia conglutinẽt, neq. conglutinatoria item oĩa adſtringant. CAP. 32.

QVippe cum nihil ſeorſum de glutinandis, aut carne implendis, aut cicatrice obducendis vlceribus, demonſtrarint, ex inductione tñ colligunt, adſtringentia oĩa dicentes vlcerum eſſe conglutinatoria. Oportet autem non ex inductione, ſed per demõſtrationẽ in genere talia accipere, quẽadmodum nos facturi ſumus in curãdi rationis cõmentarijs. Immo abſolute q̃uidvis tale dictum nõ modo in demõſtratum eſt, ſed etiã falſum. Neq; enim chalcitis, neque galla, neque malorum punicorum putamina, neq; omphacium, neq; alumẽ, multoq; minus æs æſtum, neq; æris ſquama, neq; miſy, vlcera glutinare, poſſunt: aliaque innumera ſunt inter adſtringentia, quę glutinare nequeant. Porrò ſiquis non hoc, ſed glutinatoria oĩa adſtringentia dixerit, proferẽtur & hic quoq; non pauca, quæ citra adſtrictionẽ conglutinent. Neutra igitur vera oĩo eſt, ſi ſimpliciter atq; indiſcrete efferatur, neq; cum dicunt adſtringentia oĩa vlceris glutinatoria: neq; cum aiunt, quæcunq; glutinãtur, adſtringentiũ beneficio glutinari. Porrò multo ſane etiã magis tum abſurda, tum falſa ac præter ſenſum aſſerunt, cum mordacia, acria, amara, ſalſa, adhæc quæ molliſſimas, iucundiſſimaſq; ſortita ſunt qualitates, adſtringere dictitant: tanq̃ ad ſenſoriũ guſtus nõ pertineat, quod aſtringit, ſed ex illorum impoſitione atq; arbitrio debeat accipi. Malum. n. granatum, & malum, verbi cauſa, & meſpilum, & pyrorum quædam genera, & myrta, & ſorba, vinumq; tum amynæum, tum marſum, euidenter nos adſtringunt: at triticum, & zea, & milium, Herodotum forſan adſtringebant, aliorum autem omnium neminem. Sexcentos enim qñq; ſuper his ſum percontatus, & in primis ſuper amylo: nam ipm adſtringere ait Herodotus, ſicut & piper: quod nec ipſum vllum omnino aliorum hominum, qui ſyncere & incorrupte qualitates H

exten-

A expendunt,adſtringit. At Herodotus cuncta conſundere nõ eſt veritus,atque, & quæ acerrima
ſunt facultate, & quæ ſumme rodunt, & quæ molliſſima ſunt ac mitiſſima, omnia adſtringere:
tanquam in hoc,vt quoſdam ſenſu defraudet,victoriam ſtatueret. Verum non ita ſe res habet,
cum ea vel maxima futura ſit prauitatis dictorum eius probatio.

Quod non omnia adſtringentia refrigerant. CAP. 33.

QVin verò & † Aſclepiades Metrodorus,tanq̃ illum etiam ſuperare contenderet afferendis
de ſenſu mendacijs,cum alia quædam,tum reſinam & bitumen calfacere nos denegat,at-
que adſtringentia omnia refrigerare dictitat:cum,ſi nihil aliud,ſaltem chalcitis, calchanthos, &
miſy,quæ valenter adſtringunt,tantam aſſecuta ſint caliditatem,vt nos etiam exurant. Nihil eſt
ergo mirandum,ſi prolixa quædam nugentur,ſeipſoſque nonnulli fallant,cum de manifeſto ap
parentibus verum fateri non audent.

Perperam Herodotum ac Dioſcoridem, quæcunque aut profluuijs aut dyſenterijs mederentur, adſtringentia cenſuiſſe. CAP. 34.

ITaque ex eis quidam,puta Herodotus & Dioſcorides, medicamenta quædam ex eo, quod
diarrhœis aut dyſenterijs medẽtur,adſtringere ea colligunt:quanquam ne minimum quidem
B habeant adſtrictionis,immo prorſum contra rarefacientia nimirum ſint & laxantia:cum alioqui
quæ adſtringunt,corpora contrahant,condenſent,conſtipent, atque conſtringant. Nam ſemel
ſenſibus pro nihilo habitis atque contemptis,euerterunt,confuderuntq; omnia, quæ planè ſen-
ſu dignoſcere eſt,hæc praua ratione aſſerẽtes,Nam adeps caprinus omnibus, quæ aut guſtu aut
facultate ſunt adſtringentia,aduerſiſſimus eſt,velut etiam farina triticea,& amylum, & innume-
ra eorum,quę vim habent tum emplaſticam,hoc eſt illinendi,tum mitigatoriam,atque acrimo-
nias hebetandi,eaq; ratione ijs, qui acria mordaciaq; per aluũ excernunt,auxiliantur. Sanè eſto
& oleum ex adſtringentium numero,quoniam ſæpius ijs,qui grauiter mordicabantur, infuſum
profuit. Eſto verò etiam & cera,& adeps ſuillus,tum gallinaceus,& anſerinus, chondri,tragique
ſuccus:Nam hęc quoque infundimus, & ceratum quandoque ijs,qui vehementer mordicantur,
ſicuti & adipem caprinum. Verum efficacius auxilium affert caprinus,quia ſcilicet facilius & con
creſcit,& inteſtinis inungitur, plurimoq; tempore inhæret. Porrò ſiue craſſitiem, ſiue aliam ob
cauſam celeriter concreſcat,non eſt opus in præſentia inquirere,re ipſa euidenter apparente. Ve
rum,quemadmodum,quod ocyſſime concreſcat,atq; inteſtinorum morſus obtundat,ex rei eui
dentia credibilius eſt,ſic ſanè etiam,quod nulla inſit aut frigiditas,aut adſtrictio. Atque hi quidem
C ex obſcuris ratiocinantur de apparentibus,immo autem,ſi verum fatendum eſt,ſeipſos potius de
cipiunt. At nos tanto decet magis ad ſenſum accedere,tantoque diligentius perpetuo illi atten-
dere,quanto plura in eo peccent ſophiſtæ omnes,falſaq; de eo aſſerant. Rurſum ergo, vbi prius
memorauerimus,quæ idiotas non fugiunt,ipſiſque haud ignota erant,cum nondum contenden
di libidine in ſenſus perueniſſent contemptum, poſtea autem per ſuperuacaneam ſapientiam
amiſerunt,ad id,quod continuum orationi eſt,tranſibimus.

De proprijs ſenſus cuiuſque ſenſorijs. CAP. 35.

VNaquæq; ſenſilium natura priuatim ſubiecta eſt,tactui quidem caliditas ac frigiditas, duri-
ties & mollities:albedo,verò,nigredo,flauedo,rubor,atque,vt ſummatim dicã,vniuerſum
colorũ genus,viſui:amaritas,dulcedo,auſteritas,acerbitas,aciditas,ſalſedo,acrimonia,guſtui: pla
neq; demens videatur,ſiquis guſtu colores indicare tẽtet,aut ſapores viſu: eodẽ mõ de tactu co
gnoſcendum eſt,reliquisq; ſenſibus,ſi quidem tactu iudicandæ ſunt differentiæ tangibiles,auditu
audibiles,odoratu odorabiles. Quæ cum ſic ſeſe habeãt,audiamus,quæſo,Platonẽ guſtabiles dif-
ferentias exponentẽ. Haud tñ animus ipſius phyſiologiæ attendendus eſt. Nec enim nunc tẽpe-
ſtiue eius meminero,neque in hoc uiri teſtimonium cito,ſed tantum vt oſtendã, qua de re quod-
D que nomen efferre Græcis mos eſt. Auſculta ergo diſſerentem Platonẽ. Tendunt a lingua ueni-
« læ ad cor,ſaporũ nunciæ,in quas ſi qua ira inciderint,vt humidam mollemq; carnis panẽ pene-
« trantia,terreſtri ſua natura liquefacta,venulas contrahant atque deſiccent,ſiquidẽ aſperiora ſint,
« acerba:ſi minus aſpera,auſtera nuncupantur. Cæterũ;quæ eas abſtergũt,totãq; linguã abluunt,
« ſi quidem id ſupra modũ efficiant,ſimulq; aliquid abſumant,vt de natura aliquid colliquent(qua
« lis eſt nitrorũ facultas,)amara oĩa appellant. At,quæ nitri virtute inferiora ſunt,ac moderata vtũ
« tur abſterſione,ſalſa citra aſperam amaritudinẽ,& grata nobis magis apparent. Quæ verò, ubi
« oris caliditati applicata,ab eoq; mollita & feruefacta,ipſum uiciſſim recalfaciũt,atq; accendunt,
« præq; leuitate ad capitis ferunt ſenſus,ac quæque obuia incidũt,talia oĩa has ob vires acria nun-
« cupata ſunt. Eadem verò iſta interdum à putredine attenuata,& anguſtas ingredientia venas, par
« tes inibi tam terrenas,quam quodam mõ aerias,mutuo incurſu mouent, ac miſceri cõpellũt, cõ
« miſtas verò circumlabi alias,& alias ingredi,ingreſſu ſuo penetratas concauas circũtenſasq; effi-
« cere,easq; humore circũfuſo cõcauo,interim terreno, interim puro vaſcula aeris ex aqua cõca-
« ua rotundaq; effici:ac,quæ ex puro cõſtãt,perlucida ſunt, & vocant ampullæ: q̃ verò ex terreſtri
« agitato elatoq; ebullitio fermentatioq; nũcupant. Harũ affectionũ cauſa acidũ cognominatur.

Omni-

Omnibus verò, quæ de iſtis dicuntur, affectio, contraria ab occaſione naſcitur cõtraria. Porrò, vbi E
ingredientium conſtitutio in humidis familiaris linguæ habitui exiſtit, quæ exaſperata quidẽ fue- »
rint, lenit: quę verò præter naturã aut coierint, conſliterintq;, aut fuſa laxaq; fuerint, partim con »
trahit, partim laxat, omniaq; q̃ maxime ad naturæ ſtatum reducit: quicquid eiuſmodi eſt, iucũdũ »
ſuaueq;, & cognatum eſt omnibus, violentarũq; paſſionũ remediũ, ac medela, nominaturq; dul- »
ce. His verbis Plato, quę nos vocare ſolemus auſtera, quę acerba, quę ſalſa, & nitroſa, quæ amara,
quæ acria, quæ acida, quæ dulcia, expoſuit. Id videlicet, quod a nobis στύφον ſiue adſtringes dicitur,
ipſe auſterum nuncupans: nam ſic à vetuſtioribus Græcis appellari ſolet. Non tamen oĩa in vnũ
confundit, ſicut ij faciunt, qui & piper adſtringere dictitant, cum ex acrium ſit natura, & acetum,
quod ex acidis eſt, nec ſanè etiam veriti dulciſſimorum quædam adſtringentium numero aſcribe
re. Ex quo fit, cum omnia confundant, vt protinus nec facultates inuenire omnino valeant. Om
nis enim inuentionis demonſtrationiſque principia, ſunt, quæ ſenſui, atque intellectui euidentia
ſunt. At iſti hęc ambo perturbant: atque omnes in vnum confundunt cum ſenſuum actus, & paſ-
ſiones, tum multo etiam magis intellectus, ac rationis, nimirum haudquaquam in ſpeculatione
logica verſati. Itaque operæ pretium eſt nugacem illorum loquacitatem omnibus modis effuge-
re, ne quid nobis quoque affricetur vitij ex tam prolixa illorum, futiliq; nugacitate. Porrò haud F
leue negocium eſt dedocere, ac tranſmutare eos, qui ab illis uſque adeo peruerſi ſunt, vt & ſen-
ſum contemnãt, & nequaquam in ſpeculatione logica ſe exercuerint, planeque rudes ſint ratio-
num, quas de naturali philoſophi conſiderant. Omnino enim ſaltem vel id didiciſſent, quę in illis
ſunt ambiguitates, fugiendas eſſe, cauteque obſeruandas: tum ſenſibus magis ſuper ſimplicium
medicamentum facultatibus, quam rationibus haud ſatis integris, committendum eſſe iudicium.

De proprijs linguæ ſenſorijs. CAP. 36.

VErum tales dedocere, ac velut transformare eſt impoſſibile. At aliorum tñ gratia, nimirum
quos conatus noſter iuuare poterit, reſumenda eſt, diligenterq; definiẽda tota de proprijs
linguæ ſenſorijs oratio. Nuncupatur igitur tum à Theophraſto, tum ab Ariſtotele, tum à Mneſi-
theo medico guſtandi facultas, græce χυμός (nos saporem dicimus) ſecunda ſyllaba ab μ litera inci-
piente: at ex humido, ſiccoq; conſiſtentia, eorum videlicet, quę à calore concocta ſunt. χυλός (nos
ſuccum dicere poſſumus) a litera λ ſecunda incipiente ſyllaba. Tametſi ab ætate illis maioribus
non modo Athenienſibus, ſed & Ionibus vtrunq; per μ literam ſcribi cõſueuerit. Siquidẽ & apud
Platonem, & apud Hippocratem, veteresq; comicos ſic ſcriptũ reperitur. Vocetur autem in præ
ſenti quidem ſermone, clarioris doctrinę gratia, guſtatoria facultas, ſiue qualitas, ſiue utcunq; cui G
que appellate libet, per literam μ, χυμός (nos ſaporem nominabimus.) Humor autem incraſſatus A.l. 2. t. 1.
tum in animantibus, tum in plantis. χυλός, ſecunda ſyllaba a litera λ incipiẽte: nos, vt diximus, ſuc- c. 3. f. 93.
cum vertemus. Sciendum ergo ſapores, qui tum in vnoquoque animali, ac planta, tum in terra
inueniuntur, plurimos eſſe, nec facile ſpecierum numero comprehenſibiles: cæterum differen-
tias guſtabiles alijs octo viſas, alijs numero ſeptem, nonnullis autem, & his quoque paucio-
res. At Plato in Timęo in ſupraposita dictione primum duos ſapores memorat eiuſdem ſpeciei,
ſed in ratione maioris, ac minoris differentes: eorum alterum auſterum, alterum acerbum
nominat. Fuerit autem auſterus, quem στύφοντα (adſtringentem voco) nuncupamus: porrò acer-
bus huius intentione prouenit, velut & ipſe Plato ſignificauit. Atque hos ſanè pro una ſpecie nu-
merabimus. Altera eſt eorum, quæ illis oppoſita ſunt, nitroſorum videlicet, ſalſorum, & amaro-
rum. Et in his quoque amarus ex nitroſi prouenit intentione: ſalſus uero aut nitroſo imbecil-
lior, aut adſtrictionis quoque aſſumens aliquid. Deinde a Platone acris expoſitus eſt, mox aci-
dus, poſtremo dulcis. At a Theophraſto additus eſt vnctuoſus, ſiue pinguis, a Platone quidem in
ſermone de proprijs linguæ ſenſorijs præteritus, uerum paulo ante plantarum ſuccis adſcriptus
vbi uinoſum ab oleoſo & melleo diſcernebat. Porrò in illo ſermone tribus nunc memoratis quar H
tum adiecit ſucci genus una appellatione comprehenſum, ἰπὸν nominans. Vbi autem ad guſtus
ſenſoria tranſijt, protinus dulcem memorauit (nihil enim retulerit, dulce an melleum dicas, uelut
nec pingue, an oleoſum) omiſit autem pinguem, ut qui ad guſtum nihil attineret.

Quæ differat adſtringens ab auſtero, & acerbo, reliquiq; inter ſe ſapores. CAP. 37

QValis autem eorum ſit unuſquiſque, exponere quidem exacte eſt impoſſibile, qñquidẽ nec
aliam ullam ſenſoriam paſſionem: verum ei, qui eodem ſenſu communicauerit, licet ſugge
rere. Ergo, ſi quis aut cydonia, aut mala, aut meſpila, aut myrta guſtauerit, proculdubio cogno-
ſcet alium nobis ab his in lingua moueri ſenſum, alium ab adſtringentibus corporibus. Nam,
quæ adſtringunt, introrſum pellere contactam noſtri partẽ ex omni parte apparent, idq; æqua-
biliter, velut æqualiter pellentia, ac ſtipantia, contrahentiaque. At auſtera in profundum etiã ſu-
bire uidentur, atque aſperum quendam, inæquabilemq; mouere ſenſum, tanq̃ reſiccantia, & hu-
morem omnem corporum ſenſilium depaſcentia. Ex quo fit, ut alia ſit paſſionum proprietas,
quæq; haud facile, lucideq; explicari poſſit, tũ ab adſtringentibus nos corporibus, tum ab auſte-
ris saporibus. Sed quiuis tamen, qui homo eſt, facile, quod dico, comprehenderit. Porrò, quando,
quod

A quod linguæ noſtræ admotum fuerit corpus, valde deſiccat, contrahit, & in multam profunditatem vſque illam exaſperat, ſicut pyra ſylueſtria imm tura, & corna, eiuſmodi omne acerbum appellatur, ab auſteris intentione duntaxat diuerſum. At, quod nos adſtringens vocitamus, haud temere à Theophraſto dictum reperias. Videtur autem idem ſignificare quod auſterum, aut cet te cōe eſſe genus tum huius, tum etiam acerbi. Quæcunque vero linguam, dum contingunt, nō contrahunt, neq; conſtipant, velut adſtringentia, immo cōtra plane agere appatēt, nem e detergentia, & abluentia, ētſi adſtringētium quippiam adiunctum ſit, hæc oīa ſalſa cognominamus. At, quæ his etiam magis detergūt, adeo vt etiam moleſte exaſperent, amara nominantur. Porrò quæ mordicant roduntq; idq; cum valida quadam caliditate, acria vocantur: ſin hęc abſit, acida: cæterum hæc fermētandi quoq; vim obtinent. At, quæ velut inungunt atque implent, ac in ſtatum ſuum reſtituunt exaſperatas, ac velut eroſas linguæ particulas, hæc ſi cum voluptate manifeſta contingant, dulcia: ſin hac ſine, pinguia vocitantur. Atq; hoc quidem pacto, quantum in me fuit, res explicatu longe difficillimas verbis exponere ſum annisus. Miror autem, qui tā promptè oīa adſtringentia nominent, ſiue acria ſint, ſiue amara, ſiue dulcia, ſiue pinguia, ſiue acida: cū
B iam olim rebus ipſis impoſita ſint nomina, atq; affectuum ſenſibilium non exigua in nobis differentia ſit. Præſtitiſſet fortaſſis, ſi quidem naturales ſcrutari rationes voluerunt, apparentia non euertere, nec appellationes confundere: verum inquirere cuius temperamēti, aut diſpoſitionis, aut corporis conſtitutionis, aut quocunq; nominare velint, ſoboles ſit adſtrictio, cuius ſalſedo, amaritas, aciditas, acrimonia, dulcedo, pinguitudo: quæ Plato, Ariſtoteles, ac Theophraſtus conati ſunt definire. Clarum quippe eſt, ſi ex calido, frigido, humido, ſiccoque coeuntibus omnia ſunt miſ a, etiam dictarum quanque qualitatum ex horum conſtare miſtura. Itaque ſi, quemadmodum dictorum ſaporum quiſque proueniat, exponere conarentur, lubens equidem auſcultarem, gratiamque haberem non exiguam: At, ſi neque hoc efficiāt, immo inſuper, ſenſorias omnes differentias in vnum confundant, vt parum abſit quin corpora omnia adſtringentia nuncupent, ſanè nec audire ipſe uelim: illoſque obſecrarem, vt inanem contentionem relinquant.

Non ad totam rerum naturam indicandas medicamentorum facultates, ſicut naturales philoſophi faciunt, ſed ad noſtram naturam. CAP. 38.

C AT nos equidem in conſequentibus oſtendere conabimur, cuius nam temperamenti ſaporum quiſque ſit ſoboles. In pręſenti autem diſcipulos ad experientiam acceſſuros aſſueſcere velim, vt id ſolum, quod ad artem eſt vtile, prius ſeligant, vbi iudicare velint, quo pacto vnum quodque nos medicamentorum afficiat. Quippe non quale ex ſe ſit, & ad totam naturam conſideramus. Nam hoc pacto, neque acetum, neque marinam aquam, nos exiccare poſſe, aut ſicca eſſe facultate, dici manifeſtum eſt: ſiquidem vtrunque illorum actu eſt humidum. Verum ſi nos exiccare appareant, ſicca dicentur, ad nos videlicet, & noſtram naturam, quod perinde eſt, atque ſiccatoria eſſe. Quin etiam, & calida, & frigida, & humida eodem dicentur modo, vbi nos. ſ. calfaciant, refrigerent, atque humectent: eaque ad nos, non ad totam ſubſtantiam, nec ſe. Atqui ſi huius duntaxat meminerimus, certiſſima omnium erit iudicatrix ſola experientia: quam qui relinquunt, atque aliunde ratiocinantur, non ſolum falſa pro veris ducunt, ſed etiam tractationis vtilitatem ſubuertunt. Proinde nobis propoſitum non eſt, quale ex ſua natura, quandoq; ſit medicam tum exquirere, verum quid in nobis efficere poſſit. Atque hic primi libri finis eſt. At in ſecundo deinceps oleo ac roſaceo, exemplorum vice, in ſermone poſitis, paruas & inibi ratiocinandi vias monſtrabimus: quibus cum medicorum complures vtantur, in primis quidē ſe ipſos
D decipiunt, ſecumque alios multos in errorem pertrahūt. Porrò vbi id erit abſolutum, ad tertium commentariorum tranſiens, quæſtiones logicas, quæ vniuerſam de ſimplicibus medicamentis enarrationem antecedunt, explicare conabor: Vt videlicet in quarto ipſas iam facultates omniū definire liceat: quas protinus a principio fuiſſem aggreſſus, niſi plena paralogiſmis atque erroribus omnium prope iuniorum medicorum eſſent volumina: quos prius extergere, atque ex animis diſcentium delere oportet, ne quid veritati obſiſtat. Nam, vt Hippocrates inquit, ſic etiam ait Plato: Non ſolum impura corpora quanto plus nutrias, tanto magis lædas: verum etiam impuris animis ſi nutrientes ſermones offeras, non modo nihil proſis, verum etiam magnoopere obfueris. Itaque his de cauſis, tum etiam quia amicorum pleriſque viſum eſt, vt iuniorum medicorum argueremus parologiſmos, non tantum in congreſſibus, quos quotidie cum illis habemus, ſed etiam hiſce commētarijs, neceſſe mihi fuit diutius prioribus iſtis duobus immorari: quo videlicet in tertio purum animi auditorem nactus, quique veras aſſequi rationes poſſit, tum ea exponam, quæ de huius ſpeculationis principijs nouiſſe oportet: tum deinceps omnes medicamenti cuiuſque facultates enarrem. Id autem fiet in vniuerſum, vt reor, libris vndecim, ea ferme magnitudine conſtantibus, cuius eſt hic, qui eſt omnium primus. Qui cum conuenientem nunc nactus ſit modum, finem per hanc dictionem accipiat.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SECVNDVS. E

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponit vnde errandi occaſionem veteres medici ſumpſerint prauaſque ipſorum ratiocinatio-
nes conſutat; ac olei, & roſacei exemplo veram docet rationem facultatis
medicamentorum iudicandæ.

Quòd ſophiſtæ, qui fidem ſenſibus abrogant, demonſtrationis principia incertiora, quàm quæ demonſtrantur, efficiant. CAP. I.

PROLIXA Nobis vt ſi de ſimplicium medicaminum facultatibus oratio, limi-
tes ſuos excedentes ſophiſtæ efficiunt. Nam, cum procul principia ducant, ſen-
ſumque pro nihilo habeant, ſeſeq; in illa conijciant, quæ philoſophis etiam am
bigua ſunt, ſimul cum ijs, quæ ipſi ignorant, & ea quę aperte cognoſcuntur, ſub F
uertunt. Eaque plerique eorum faciunt non modo naturalis ſpeculationis, ſed
etiam logicarum methodorum imperitia: quibus vtatur neceſſe eſt, quiſquis de
monſtrare quid aggreditur. Itaque cum neſciant, tum ea, quæ bene a phyſicis uiris ſunt inuenta,
tum etiam ea, de quibus non iniuria illi dubitarunt, vtriſque tamen contraria aſſerere ſæpenume
ro audent. Sed, Deum immortalem, age obſecro, ſi nūc ego ſic orſus dicere, quòd, cum quatuor
ſint elementa, aer, terra, aqua, & ignis, nulli tamen congenita ſit albedo, ac ſplendidus color ex-
tra ſplendorem & ignem: ac deinde citato Empedoclis, ac nonnullorum phyſicorum aliorū teſti
monio, ſplendida corpora omnia plurimum in ſe ignis hr̄e dicā, haud curans aut niuem, aut ce-
ruſſam, aut glaciem, aut alia innumera tum ſplendidiſſima, tum frigidiſſima inſpicere: ac mox illa
ſuggerente quopiam, procedentem a ſenſu confutationem tergiuerſatus, ad rationem accedi iu
beam: ac per eam de rerum natura conſiderandum, haudquaquam ſenſibus ratione carentibus
vniuerſum committendum cenſeam: nunquid mentem habentibus inſanire non videar, haud
intelligens vnde rōnis deſumpſiſſem initium? Nam mea quidem ſentētia ex ſenſu, & per ſenſum
omnia id genus cognoſci didicimus axiomata, nempe Solem eſſe ſplendidum, flammas ſubfla-
uas, carbones pleroſq; flauos. Ergo ſi a ſenſibus recedendum eſt, nulla ſuppetet demonſtratio, G
neque nobis eorum, quæ modo diximus, neque Empedocli cum ait,

Vndique ſplendentem Solem; calidumque videre.

Quæ ſi vera ſunt perſpicuū eſt, multo ante illa fidem hn̄dam ſenſibus. Immo, inquiunt, mortales
cum ſimus, a ſenſibus auſpicemur neceſſe eſt: verum illis haudquaq̄ perpetuo immorandum, ſed
ad partem diuiniorem accedendum, nempe rationē: Nam ſenſum & aīantibus rōnis expertibus
ineſſe, rōnem ſolam hoībus eſſe cum dijs cōem. Atq; hic in longum orationē extendunt. Quin
ēt ex illis quidam & Anaxagoram in teſtimonium euocant, qui niuem pronūciarit non eſſe al-
bam. Hic, inquiunt, vir phyſicus ſupra ſenſum eſt, atque eius contemnit phantaſmata: ad rōnem
ire pergit, eaq; duce, rerum naturam ſcrutatur. At, ſi me, qđ in mentem venit, fari oportet, qui li-
ber ſim. ſ. & in tota adeo vita veritatē coluerim, ad inſaniæ extremū, & vltra, perueniſſe illos ar-
bitror, qui talia nugantur. Nam ſi, q̄ per ſenſus euidenter apparent, euertant, vnde ſumant demō
ſtrationū principia, non hēbunt. Sin aūt ab ijs, tanquā a fide dignis exordiantur, quo iure iiſdem
poſtea diffident? Nam demonſtrationum principia certiora ſunt, quam ea, quæ per illa demon-
ſtrantur: quippe cum iſta aliunde fidem mutuentur: demonſtrationum vero principia non ſo-
lum ipſa per ſeſe, verum etiam ad quærendorum inuentionem, quibus credatur, idonea ſint. H

Quod abunde ſufficiat iudicandis medicamentorum facultatibus, quæ per ſenſum accipitur experientia, iunctis duntaxat paucis epilogiſmis, ſine rationibus communibus. Et quo pacto rationem experientiæ ſubſcribere oporteat. CAP. II.

EQuidem optarim nullas nō res clarè ſub ſenſus nr̄os cadere, nec quicq̄ eſſe, qđ illos fugeret:
hoc. n. pacto nihil dubium, nihil ambiguum, aut anceps vſquam foret. Verum qm̄ illos quæ-
dam effugiunt, rōnem illis ſuperinducere conandum eſt, ſic tamen, vt non procul, vt illi factitāt,
nec infinita colligamus. Verum ante omnia nominum ſignificata diligenter definiamus, nequis
poſtea per æquiuocationem falli poſſit: Deinde quod ex ſe quid agit, ab eo, quod per accidens,
ſeparetur. De quibus ambobus ſupra accurate diſſeruimus: ſignificataque eorum, quæ faculta-
te, aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida, aut quiduis aliud eſſe dr̄, diſcreuimus. Tum quo
pacto propriā cuiuſq; medicamenti facultatem ab ijs, quę ex accidenti ſunt, ſegregans inuenire
quis poſſit, vniuerſum quidem in tertio De temperamentis expoſitum eſt, atque in hoc tractatu

parti-

A particulatim enarrabimus, ceu in primo iã libro etiam fecimus in aqua, & aceto, & hic rurſus in oleo, & roſaceo facturi ſumus, indicantes prius quantũ delinquant medicorum nõnulli, qui longè demonſtrationũ ducunt principia. Nam quid oportuit olei, aut roſæ reſpexiſſe colorẽ, quando rebus ipſis variè vti liceat, nec in ſanis ſolũ corporibus, ſed & ægrotantibus? quippe cum ipſas per ſe roſas, aut ſuccum earũ expreſſum, corpori tũ ſano, tũ ſimplici affecto morbo, vt ſupradiximus, liceat imponere: atq; oleo dulci miſcentes, corporibus aut valẽter refrigeratis, aut excalfactis, applicare, ſiue affricãdo, ſiue perfundẽdo, ac irrigãdo: tũ in corpus quoq; aſſumere, idq; aut superne per os, aut inſerne per ſedẽ: ac ſi tandẽ, quid ad vnũquẽq; vſum proueniat, inſpicere. Nã hoc ſanè nomine medicamentorũ oĩum vires cõtemplamur, vt ſit quo vti oporteat, hypochondrijs, aut capite ardore afflictis, aut refrigeratis, aut exulceratis, aut phlegmone occupatis, aut id genus aliud perpeſſis, tũ ipſis, tũ alijs omnibus corporis partibus. Ergo cum tã perſpicua ſimul ac cõpendioſa adſit via ad ea, quę inquirimus, ẽt ne colores ęſtimabimus, aut odores, aut cõſiſtentias, aut * formas medicamenti cuiuſq; ? perinde factitãtes, atq; ij, qui ex imagine, aut ficta, aut picta cognoſcere quẽpiam volunt, cum ipſum aſpicere non denegetur, quem agnoſcere cupiunt. * ἰδέας

B *Quod neq; à colore, neq; ab odore, neq; à conſiſtentia, aut conglaciatione, neque à duritate, neque à leuitate ratiocinari de medicinarum facultate oporteat.* CAP. 3.

Atque hac vtiq; parte non leuiter peccare mihi videntur: multo ẽt magis cũ inconcluſa atque indemonſtrata nugãtur, demonſtrandi rõnis planè imperiti. Nam dicamus ignẽ aut flauũ, aut rubrum eſſe, vtcunq; voluerint: nec. n. refert: quid ergo id facit ad hoc, vt oẽ rubrũ ſit calidũ? Nam omnẽ ignẽ, verbi cauſa, rubere dicendũ eſt: at omne rubrũ ignẽ dicere, ridiculum eſt: multoq; ẽt plus, ſi oẽ rubrum calidum quis dixerit. Nã ſi principio aſſumptũ eſſet in orõne, oẽ calidũ eſſe rubrũ, licuiſſet fortaſſis mutua axiomatis conuerſione, rubrũ omnę calidũ concludere: licet non obſcurè & illic peccetur. Nam quæ mutuo conuertuntur (hoc eſt ἀντιστρέφοντες,) non quæ ſimpliciter cõuertuntur (id eſt ἀναστρέφοντες) orationes, verè de ſe mutuo dicuntur. Veruntamen propinquus is fuerit paralogiſmus. Atqui qm̃ nec illud orationis initio aſſumptũ erat, nempe oẽ calidũ eſſe rubrum, haud licet mutua conuerſione oẽ rubrum calidum eſſe colligere. Tribus ergo modis in ſermone peccant, qui aiunt, roſas tẽperatura calidas, ꝙ ſint rubræ. Primũ, ꝙ non demonſtrata hac propoſitione, oĩs ignis rubet, conuertere ex hac aliã, videlicet omne rubrũ eſt ignis, tanquam veram, conantur. Secundo, ꝙ neſciunt propoſitiones, quæ mutuo cũ veris conuertuntur, non autẽ quæ ſimpliciter cõuertuntur, eſſe veras. Tertio, quòd etiam ſi mutuo
C conuerterentur, non tñ omne quod colore ſit rubro, calidum eſſe, ex mutua illa conuerſione ſequatur, ſed aliud hmõi axioma, rubrum omne eſſe ignẽ. Porrò ꝙ talia in rem p̄ſentem non modo ſint inutilia, ſed etiam palam falſa, cuiuis notum eſt. Debemus enim nõ an omne rubrum ſit ignis, ſed quòd omne rubrum calidum ſit, oſtendere. Nam ſi, quicquid rubet, ignis fuerit, erit nimirum & roſa nobis ignis. Cæterum logicas methodos ignorantes, opinor, medici primum in hoc maxime peccant, quòd proprijs finibus excedant, nimirum cum ſufficiens ſit experientia, iũctis ſaltem paucis quibuſdã epilogiſmis, medicaminum vires exquirere. Deinde tã fœde in ratio nibus hallucinantur, quam pueri modo ſpeculationem logicam ingreſſi. Eiſdem erroribus tenẽtur, qui ex odoribus medicaminum facultates conijciunt. Nec. n. * quicquid bene redolet, calidũ eſt (quod quidam dictitãt, haud intelligentes quo pacto inaudire oporteat quę ab Ariſtotele, & Theophraſto ſuper hac re ſunt prodita, ea quæ nos in quarto harum commentationum definiemus) neque quicquid calidum eſt, bene olet. Quin etiam neque ſi quid graue olens eſt, calidum etiam fuerit: neq; ſi calidum, ẽt graue olens. Sic nec, ſiquis quicquid grauiter oleat, frigidũ dicat, nec, ſi quicquid frigidum ſit, grauiter olere, verum dixerit. Siquidem calidorum innumera ſunt, partim bene olentia, partim grauiter olentia, partim neutra: ſimiliter quoq; frigidorum. Quan-
D quam quid calida dico, ac frigida? cum debeam dicere calfacientia nos, ac refrigerantia, q̄ vtique etiam inquirimus. Nec * . n. qđ abſolutè calidũ eſt, aut ꝙ ad hoc expenditur, nunc conſiderare ꝓpoſitũ eſt, ſed qđ corpus humanum excalfaciat: nec ſanè ẽt quod abſolute frigidũ, ſed quod hominem refrigeret. Denuo ergo hic hallucinãtur in homonymia haud diſtinctis nominum ſignificatis: tanq̃ ſiquis de cane terreſtri diſſerens, ad marinũ ſe oratione trãſferat, exiſtimans vt aiantis vtriuſq; nomen, ita & naturam quoq; ipſorum vnam eſſe. At nobis demonſtratum aperte eſt in cõmentarijs De temperaturis (quos & hanc antecedere tractationem protinus initio cõmonefecimus) aliud eſſe facultate calidum, aliud actu: & huius quod actu videlicet calidum eſt, aliud abſolute dici calidum, aliud per exuperantiã, aliud ad ſymmetrũ ſui generis, vel ſuæ ſpeciei, aliud ad quiduis obuium collatum. Quin & hominem non abſolute calidum vt ignem, ſed exuperantia calidũ diximus, ſiquidem maiorem in eo calidi portionẽ ineſſe, quam frigidi. Ergo & quęcunque ad hunc dicuntur calida poteſtate, illum excalfacere dicuntur: facileq; de illis initur iudiciũ, & per experientiam expenditur, paucis indigens (vt ſupra commonui) epilogiſmis. Quos cum ſophiſtæ excedant, & tempus adoleſcentulorum fruſtra terũt, & ſophiſmatis, cauillisq; homines ſeducentes eorũ ſoluendorũ imperitos, falſis eos dogmatis opinionibusq; implẽt. Debebant. n.

Al. l. c. t. c. 4. fol. 94. e

Al. e. t. t. c. ibid 92. c

neq; colores memorare, neq; odores, immo neq; cõſiſtentiam, neq; leuitatẽ, aut aſperitatẽ, aut E
eius generis quodcunque. Nã quid refert, oleũ an lentum ſit, aut leue, aut ſplẽdens, aut liquidum,
aut pallidum, aut pingue, aut lubricum, ægreq; corporibus illitum exiccari poſſit? quippe cũ ex
nullo oĩum eiuſmodi colligere poſſis, ipſum eſſe facultate, aut calidum, aut frigidum, aut humi-
dum, aut ſiccum. Siquidem ex genere ſplendentium, leuiumq; & lentorum partim ſunt, q̃ pla-
nè nos calfaciant, partim quę refrigerent, tum alia quæ exiccent, alia item quæ humectent: Et eo
rum omnium, quæ accidunt non oleo ſolum, ſed alijs omnibus, nullum eſt reperire, quod ſoli-
dum, perpetuumque ſit, vt in eo generalem conſtituere propoſitionem liceat.

*Quod ſophiſtæ rationibus haud vſi ſint ſcientificis ad ea lemmata, ſiue ſumptiones, ex quibus perpe-
ram de medicinarum facultatibus colligunt, ſed aut inductionibus, aut exemplis.* CAP. 4.

NAm omitto, q nec ſcientificis in omnibus id genus ſint vſi rationibus ſophiſtæ ad inueniẽ
da lẽmata, ſed ex inductione: &, quod oĩum peſſimũ eſt, q nec quæ ſit inductionis naturã
vnq̃ inſpexerint. Quod ſiquis eos in id prouocet, neq; ſequi audent: & ſi de demõſtratione quis
quid agat, increpant. Immo, quod etiam deterius eſt, non ex inductione ſolum ratiocinari aſſue
uerunt, ſed non nunquam etiam ab exemplis, tanquã rhetores. Nam qui frigidũ eſſe oleum aſſe-
rit, proinde q lentum ſit vt pituita, is per exemplum concludit, par robur præbens demõſtratio- F
nis, atq; is, qui ipſum calidũ cõtendit, quia lentum ſit vt viſcum. Nec ſecus is qui calidũ dicit, quo
niã facile in flammam vertatur vti bitumen, atq; is qui frigidũ probat, q facile cogatur, ac concre
ſcat vt aqua. Nã differt, ex exemplo, aut exẽplis quid ſuadeas, an ex inductione. Siquidem qui ex
exemplis fidem facit vnum, aut duo generis eiuſdẽ affert, aut certè planè paucula, pleriſque. ſ.
prætermit: Qui vero ex inductione, oĩa comprehendere nititur, quæ per experientiam ſunt co-
gnita: nec quicq̃ præterire quoad eius fieri poteſt, quod apertum vulgo, ac perſpicuũ ſit, ſtudet,
ſed quod occultum eſt, & paucis comprehenſum. Quamobrem violenta eſt, & vehementer per
ſuadet, quæ ab omnibus, quæ experientia ſunt cognita, ducitur inductio: ſolisque ijs arrogantia
perſpici poteſt, qui in demonſtratorijs methodis ſunt exercitati. Quare nos de ea copioſius in
Demonſtrationis libris diſſeruimus, ac fortè etiam ſeorſum de ea librum componemus.

De oleo aduerſus Archidamum. CAP. 5.

PAlàm aũt fiet nihilo ſecius & nunc quoq; inductionis natura, multoque magis, & exempli.
Nam omnia in ſumma percurrere ſtatutum eſt, quæ de olei facultate à medicis ſunt prodita,
eaq; probabiliter quidẽ, q ita viderẽtur, at non verè. Ac primũ illud quod à Diocle in Archida-
mo ſcriptũ eſt, q Archidamus dureſcere, vtriq; cutẽ ijs, qui oleo fricarentur, exiſtimarit: quã pp G
ẽt ſiccã frictionẽ prętulit. oleũ. n. accendi, atq; exurere cũ à frictione incaleſceret, putabat: ac pro
pterea admodũ humorẽ exhaurire atq; ſiccare, non ſecus atq; ea aſſorũ quæ vngi ſolent, nam &
ipſa magis dureſcere, q̃ ſi citra oleũ aſſaueris. Præſtat aũt totã adſcribere dictionẽ Dioclis. Ha-
bet autem ea hunc in modum. At cum oleo fricare non perinde probabat: Primũ. n. inæqualem
fieri eiuſmodi frictionem putabat, q manus laberentur. ſ. nec æquè carnẽ apprehẽdere pp pin
guitudinẽ poſſent. Pręterea dureſcere, atque aduri cutẽ in illis magis, qui ſic fricarentur, exiſtima
bat, q̃ qui ſicca vterentur frictione: Oleum quippe accendi, & vrere à frictione incaleſcens, quẽ-
admodũ in aſſis, quæ vncta ſunt, magis q̃ nõ vncta, vbi oleo accenſo incaleſcunt, & valde exiccã
tur, indureſcũtq;: Similiter quæ in oleo coquuntur fragilia friabiliaque effici eandẽ ob cauſam.
Ad hæc, quemadmodũ ligna, & coria, & alia cõplura, quæ ex oleo fricantur, oleũ intro imbibũt,
ita putabat & corpora. Quod cũ fieret, multa q̃ ſolita eſſent cum ſpiritu effluere, ac foras proru-
pere, tunc concludi arbitrabatur, ceu cũ cribris, linteis, lana, oĩbusque adeo, per q̃ percolari quid
aſſolet, perfunditur, ac inungitur, non ęquè liquores fluere per ea valent: Porrò vbi ea excretio
intercepta eſt, quædã intro recurrere, quædã aceruata, inuicẽq; implicita meatus opplere, rẽten-
ta. ſ. ab oleo, q viſco quid ſimile habeat: ſicut in alijs omnibus apparet, q pingue eſt, pulueres ac H
feſtucas, oĩaq; eiuſmodi cõſectari: Deniq; vbi obſtructi iã meatus fuerint, ppetuo ac ſenſim oĩa
deterius perfici eſſe neceſſe, q̃ in ijs quæ pro conſueto gignuntur naturæ modo. Putauit quoque
oleo ineſſe aliquã mordacitatẽ, cuiusvi oculi illachrymarent, & guttur in tuſſim cieretur (quod
ἄγχειν vocant) tũ aluus raderetur, excrementaq; redderẽtur, ſanguinolẽtaq;, eo bibito: Proinde
qui citra frictionẽ vngerentur, nihil affligi: infirmiorẽ enim eſſe mordicationẽ, q̃ quę ſenſum ali-
quem mouere poſſet: At ſi per frictionem carnem ſubintret, mordicationem moliri malignio-
rem: velut multa medicamentorum: vbi enim illinuntur, minus valent: at cõpreſſa introque ſub-
euntia, magis agunt: ſicut ſanè ſi vrticis, & alijs multis ſenſum quempiam contingas, nihil læſeris;
ſin ferras aut premas, vtique offenderis. Hæc ergo ſunt quę Diocles in Archidamo prodidit; quo
rum ſimul tum probabilitatem, tum prauitatem, conſpicere eſt. Siquidem, quod quicquid in
oleo coquitur, propriam amittat humiditatem, ac friabile fragileque celeriter reddatur; cum a-
lioqui nihil in aqua tale perpetiatur, ipſa nos docuit experientia. Quamobrem hac vtique par-
te nihil Archidamus mentitus eſt. Debebat tamen, ſicut Ariſtoteles, & Theophraſtus, aliiq; non
pauci philoſophi, eiuſmodi problemata in phyſicis quæſtionibus, & proponunt, & ſoluunt, ipſe

quoque

A quoq; (ſi quidem omnium rerũ quæ fiunt, cauſas ſcrutari uoluit) perinde ut illi, uti proponere,
ſic quoq; ſoluere. At cum id minus facere appareat, in hoc uel maxime mihi delinquere uidetur.
Nam quod apparet euidenter, id ſemper primum ponendum eſt: ac deinde, ſicui libeat, cauſam
eius inſpicere debet, phyſica problemata hũc in modum cõponens: Cur oleum quæ in ipſo co-
quuntur, ſicca & friabilia, & frãgilia efficiat: aqua uero humida, & mollia: aut, Quamobrem oleo
cocta ſicceſcant: at quæ aliter in eo madidata ſunt, magis propriã ſeruent humiditatẽ, q̃ ſi oĩno
nõ eſſent madidata. Qua rõne ſcillę, & urticę morſus ſanet; qua de cauſa his medeatur, cum ip-
ſum oculos mordicet. Qui fiat ut reliquum corpus uniuerſum non mordicet, ſed oculos dunta-
xat. Quare guttur exaſperet, ulcera uero leniat. Quo pacto uentrem ſubducat. Quo modo laſſi-
tudines ſanet. Quãobrem inunctos tueatur a frigore. Quare aĩalia inſecta interficiat. Cur lora, &
coria emolliat; at quæ in ipſo concoquuntur, duriora oĩa efficiat. Atq; hoc unum eſt problema
tum genus ad phyſicum duntaxat attinens. Alterum uero, quod cõmune quoque eorum eſt, qui
artem quãuis exercent, eſt tale : Quã ob cauſam carnes piſcesq; aſſantes coci oleo prius illinãt.
Quid ſit, ꝙ athletas oleo fricent gymnaſtę. Quid ẽt, ꝙ pueros pędotribæ. Nam cuiuſque talium
problematũ ab experientia profectã cauſam aſſignare liceat, Cocis nimirũ reſpõſuris ꝓpterea ſe
B piſces ac carnes oblinere, ꝙ ſiccę aduſtęq; extimę eorũ reddãtur partes, ſi citra pinguedinẽ aſſen
tur; Athletas uero ſe ex oleo fricare dicturis Gymnaſtis, tum ꝙ quę ante inerant laſſitudines ip-
ſum exoluat, & quę futurę ſunt mitiget; tum ꝙ frictionẽ ęqualẽ, & mitẽ planè efficiat, corpusq;
ad motus futuros pręparet. Eas ob res ipſi quoque Pędotribę pueros ſe, & ante, & poſt exercitia
inungere dicent. Cur aũt oleũ laſſitudini medeaĩ, haud ẽt nouit nec gymnaſtes, nec prædotriba,
nec medicus experientia curans: nec tñ quia id neſciant, ab euidenter apparentibus recedent.
Siquidẽ tametſi ignorant, quamobrem ueratrum album ſurſum purget, nigrum deorſum detra-
hat: neq; compertum hñt, quare cnicus pituitam ducat, atram uero bilem epithymum: tamẽ me
dicamentis ad ea utuntur, ad quæ utenda docuit experientia, & eos quibus opus curant, & eui-
denter apparentibus fidem habent, eosque qui contraria rationi adſtruunt, derident.

Quod præterquàm quod pugnantia de olei facultate Archidamus afferat, inſuper impropriys vtatur exemplis. CAP. 6.

AT Archidamus ſupra q̃ ꝙ in multis, q̃ perſpicuo apparent contẽnit, inſuper & hac quoque
parte taxandus mihi iure uidetur, ꝙ dicat meliorẽ eſſe frictionẽ ſiccã, q̃ quæ cũ oleo adhi-
betur, quia corpus durius, & ſiccius ijs, qui vngũtur, efficiaĩ: mollius aũt ijs, qui fricãtur ſicci. Di-
C cit porrò nihilo ſecius, & in illa ipſa dictione, paulũ progreſſus, ligna, pelles, aliaq; q̃ ex oleo fricã
tur, ipſum in profundũ tranſmittere: idq; maximũ eſſe teſtimoniũ, ꝙ in corporibus noſtris intro
ſubiens meatus oblinat, ac humidiorũ prohibeat effluxus. Atq; ego quidẽ qũo hæc cõſonẽt, ne
ſcio. Si.n. humorũ ęffluxus prohibet oleũ, haudquaq̃ ſiccũ dicendũ foret: ac proinde fruſtra id tã
q̃ deſiccãs in frictionibus repudiat. Falli pręterea in hoc mihi uideĩ, ꝙ ſimiliter affici putet tũ ea
quæ in illo coquũtur, tum eos q̃ fricãtur. Nec.n. eadẽ agere dixerim oleũ calidũ, frigidũ, tẽpera-
tũ, tepidũ, aut ferueñs, ſicut nec aquã ipſam. Apparet.n. & ipſã, ſi frigida applicetur, cõdenſare, cõ
ſtipare, cõtrahere, cõſtringereq; & repercutere, ſicut ſi extremè feruida, adurere: at, ſi tẽperata ab
hibeaĩ, & moderate calida, laxare, rarefacere, fundere, digerere: porrò ſi nec inſigniter calida, nec
frigida admoueaĩ, ſed uelut quę fontana dr̄, tunc propoſitorũ nihil efficiet, uerum propriã ſuã fa-
cultatẽ exeret. Sic ſiquis oleũ expẽdere uolet, ab omni prius liberũ alieno tũ calore, tũ frigore ip-
ſum efficiat, atq; ita demũ ad explorandũ accedat: quippe ꝙ ſummè frigidũ fuerit, nõ ex ſua dun-
taxat facultate, ſed ex alienæ qualitatis exceſſu non nihil in contactis operabitur: ita quoq; qđ
magnopere calidũ: at ſi vtroq; ipſum liberãs ſic demũ examinare uoles, hoc duntaxat pacto pro
priã olei vim inueneris. Quaꝑ ꝑ cũ quis ex more oleo fricatur, ſicut gymnaſtici oẽs, in ſolo frica
D tur oleo, ꝙ nimirũ abſq; omni ſit aliena qualitate: at ſi admodũ excalfacto, aut ſummè vtatur re-
frigerato, iã compoſitã edi actionem neceſſe eſt, nempe ex propria olei facultate, & aliena qua-
litate. Sępe vero propriam cuiuſque medicamenti facultatem obſcurari neceſſe eſt, vbi valentẽ
aliunde qualitatẽ acciuerit. Itaque qui ſimile fuerit herbas in oleo ſeruente coquere, ac exercitã
tium corpora fricare? maxime ſiquidem, vti ſupra oſtendimus, extrinſecus ductas probationes
fugere oportet, cum liceat nimirum propriã cuiq; adhibere experientiã. Quòd ſi qñ tñ id quiſ-
piam facere uolet, certe ſimilia comparare conabitur, ſicut in corijs faciebat, & loris: nec.n. quiſ-
piam oleo in igne præcalfacto, neq; in niue refrigerato, ſed obuio quoque accepto corium ac lo
ra confricat. Ita puto, & pædotribæ factitãt, obuio oleo pueros fricantes, neutiquam aut in igne
excalfacto, aut in niue refrigerato. Alioqui ſanè, & nos non raro caput ardore grauatum olei
admodum frigidi perfuſione refrigerauimus. Porrò ſi ſalis nihil oleo ſit inditum, tanto magis re-
frigerabit. Sin etiam omotribes, hoc eſt crudum fuerit, multo profecto etiam amplius.

Quomodo frigidum paremus oleum. CAP. 7.

POrrò præparare illud ſolemus non aliter atq; aquam, nempe prius excalfacientes, ac deinde
aqua mergentes ſumme frigida. At ſi etiã fons in ipſum cum ſtrepitu decidat, vaſculo nimi-

rum, cui ineſt oleũ, antè diligenter occluſo, magis quoq; ac magis ita reddẽt frigidũ. Multũ item E
frigeſcens, ſi præcalfactum in puteũ ita demittas, vt aquã contingat: quanq̃, quod aquam non-
dum tangit, frigidum item euaſerit, ſed minus. Atq; hoc pacto præparando, frigidum reddimus
oleum: contrario autẽ mõ calidũ. Quo ſane modo & vtimur in refrigeratis corporibus, in alueũ
olei calidi dimittentes, quibus pars quæpiã obſtupuit, aut tremuli ſunt, aut cõuulſione, aut palpi
tatione tentanĩ, aut o tot u ſenſu ve priuanĩ, aut & ægrè ſentire poſſunt, aut eiuſmodi q̃ppiã per-
* Quid. peſſos. Ergo ſiqs ex vniuerſo vſu eo medicaminũ facultatẽ pronũciet, putabit, * nunquid excalfa
cere, & refrigerare, tũ exiccare, & humectare nos oleũ queat, velut Dioclis Archidamus, ſiquidẽ
* Quamuis. * pugnãtias nõ aĩaduertat. Nã cum exiccari, & fragilia effici quæ in oleo coquũtur dicit, exiccan
tem, & digerẽtem eius facultatem oſtendit: At vbi intro in coria ſubire, poroſq; noſtros oblini-
re, ac naturales humorũ effluxus prohibere, rurſum ſanè maxime cõtrariã eius facultatẽ demon
ſtrat tum digerentibus, tum exiccantibus: atq; in iſtis vel adhuc quæ apparent proferens, de illis
nõ rectè ratiocinatur. At vbi de mordicatione agitur, nõ ea oĩa cõmemorat. Nã q oculos mor-
dicet, q guttur exaſperet, ſiue ad tuſſim prouocet, q ventrẽ radat, atq; ſeceſſus ſanguinolẽtos ef-
ficiat, abunde magna teſtimonia ſunt mordacem illi ineſſe facultatem. At q vlcera à dolore libe-
* Al. dentium purgine. ret, & vẽtris mordicationes, aut irrigatũ, aut infuſum, omnino ſanet: quique * morſu irritantur,
minget: cum & ipſa non parua ſint contrariæ ipſius facultatis indicia: planè omiſſa ſunt. Cæterũ F
ſi vtriſq; propoſitis quis ratiocinari volet, duorũ alterũ eueniet: Aut. n. id faciet vt Empiricus, di-
cetq; ſe in collatione ad aliquid cuiuſq; medicamẽti facultatẽ per experientiã cognoſcere, ipſius
aũt per ſe propriã ignorare naturã: aut vt rõnalis, contrarias ineſſe medicamento facultates, &
mordicantẽ, & lenientẽ: ac deinde ingenti tenebitur anxietate cauſam dicturus, cur interim alte-
ra earum agat ſenſibiliter, interim altera reliqua, aut perdita ſit, aut non clarè appareat. Quarum
oĩum dubitationũ ſolutiones, ſiquidẽ vt phyſica proponanĩ problemata, ſane q̃ difficiles ſunt:
ſin vt ad vſum referantur artis, multã requirunt experientiã, epilogiſmos aũt non ita multos, ſed
exactos ac definitos. Nam primum, an omne oleum oculis mordax ſit, nec ne, experientia incũ
ctanter definire præſtat, haudquaq̃ ex tempore in vtranq; partem rhetorũ more diſſerere: tũ an
oẽ æquè guttur exaſperet, aut ventrẽ ſubducat, aut radat, vt nõnunquã cruentas moueat excre-
tiones: an oleorũ hoc quidẽ hæc faciat, illud vero nõ: & aliud magis, aliud minus. Olei drãs nũc
dico non eas (vt quiſpiã ſuſpicaretur) quæ ſunt heterogenes ſiue alterius generis, ſicut cicini, rha-
phanini, caryini, balanini, ac ſimiliũ: nã & horũ vires medicus norit oportet, ſed in præſentia eas
memorare nõ expedit. Satis eſt. n. mea quidẽ ſententia, principio propriiſſimũ, & q maximè ab
oĩbus hominibus vocatur oleũ, conſideraſſe: qñ, & ipſe fructus ex quo fit oleũ, ſolus ex omnibus G
oliua nuncupetur, & arbor olea (græce vtrunq; ἐλαία vocatur, ipſum oleum ἔλαιον) ipſumque
ſimpliciter ac primario oleum dicitur, at reliqua omnia per tranſlationem, & abuſum.

De differentijs proprie vocati olei. CAP. 8.

HVius ſanè quod proprie oleum appellitant, de quo oĩs in præſenti ſermo habetur, plures di
co eſſe drãs. Secundum ætatem quidem, cum aut recens eſt, & velut muſtũ, aut ætate vigẽ
te, aut vetus. Secundum præparandi modum, cum aut ſimplex ſolumq; & impermiſtum fuerit,
aut cum ſale præparatum. Secundum fructus ipſius diuerſitatem, cum is aut immaturus, aut ma
turus extiterit. Secundum inductã arte alterationem, cum aut quomodo ab initio præparatum
fuit, ita ſeruatur, aut candidum efficitur. Scriptum vero eſt de albificatione eius, & ab aliis non
paucis, & nos quoque in ſequentibus trademus. Horum omnium oleorum facultates ipſe equi
dem experiri ſtudui: quid autem in quoque fieri deprehenderim, poſtea exponam. At nunc ab-
ſoluere ſtatui primum, quod erat in manibus. Perperam enim mihi videntur medicorum pleri-
que tum experiri medicamenta, tum de viribus eorum ratiocinari.

Quomodo cuiuſque medicamenti facultatem experiri oporteat. CAP. 9.

QVippe cum experiri ſolum oporteat, quæ impermiſta ſunt, & ab oĩ extranea qualitate alie- H
na, eaq; primum in optima corporis conſtitutione, deinde in intemperatis, demũ in mor-
bis ſimplicibus: ſicut in libro hunc antecedente, & in tertio de Temperamentis definitum eſt:
Ratiocinari vero, id quod ex accidente eſt, ſemper ab eo quod per ſe eſt, diſtinguentem.

*Quod non ſolum in explorandis medicamentis medici hallucinentur, ſed etiam in opinio-
nibus, quas habent de affectibus.* CAP. 10.

AT non nulli medicorum nõ in iſtis modo hallucinantur, verum etiã in opinionibus, quas
hñt de affectibus. Nam oleum q laſſitudinibus remedio ſit oẽs propemodum fatẽtur: cæ-
terum quis affectus ſit laſſitudo, non conſentiunt. Hic. n. articulorum eſſe ait ſiccitatem, ex mo-
tionibus deſiccatorum. Alter & muſculorum, adijcit. Alius porrò contra quàm hi, humiditatem
multam, & tenſionem, & caliditatem, fluxione nimirum partibus vehementer agitatis affuſa.
Alius non humorum multitudinem, ſed qualitatem ſolam cauſatur, prouenire inquiens in mo-
tionibus immoderatis pinguedinis carniſque teneræ colliquationes quaſdam, quarum pars fo-
ras tranſpiret, pars vero retineatur in corpore: & hoc, cum acre mordaxque ſit, affectionem effi-
cere

A cere veluti vlceroſam. Itaq; & ſi in hoc conueniatur, q; laſſitudines ſanet oleum, attamen, ob an-
cipitē atq; ambiguū corporis affectū, nihil queat certi de olei facultate colligi. Atq; id ſanè non
tm in laſſitudine vſu venit, verum etiā vbi doloris cauſa, aut mordicationis, aut phlegmonis gra-
tia, bibendū oleum exhibemus, aut per ſedē infundimus, aut itidem perfundimus. Siquidem vi-
ceribus phlegmone affectis nō ſolum, ſed & cum aqua moderate calida perfundimus: vt in laſſi-
tudinibus cum lauacro aquæ dulcis. Sed nec quæ ſit in phlegmone affectio, cōſentiūt. Porrò vbi
per ſedem ipm ingerimus, aut bibendum offerimus, ne tunc quidē cognoſcimus euidenter, cui-
nam corpori ipſum applicemus, an pituitæ, an bilis, an aliorum aliquorū recremētorum pleno.
Conſtat enim non perinde hominem affecturum, vbi pituitæ viſcoſæ inteſtinum omne ſimul
cum ventre plenum offendet, atque vbi bilioſis excrementis refertum, aut alijs quibuſdam acri-
bus humoribus, aut ſtercore multo, aut horum quidem nullo, ſed incidat in ventrem, inteſtina-
que vndequaque pura, aut præterquam quòd pura, etiam exaſperata reperiat.

*Quòd & qui probè de olei facultate ratiocinetur, debeat etiam affectionem hominis æſti-
mare, & de ipſo oleo quale ſit præfinire.* CAP. 11.

B ITaq; negligenter admodum, & ſegniter de his omnibus medicorū pleriq; ratiocinanī, haud
indicantes, nec quo pacto affecto homini oleū exhibeant, nec quale nam ipm. Ac m x tamē
dicunt, alij mordicare, & radere prorſum partes corporis internas: alij vero etiā ſi præfuerit mor
dicatio, & hāc lenire. Nec enim parum intereſt, an inijciatur in ventrem pituita ſcatentē oleum
expers ſalis (Græci ἄναλον vocant) & quod re vera oleum eſt: an quod plurimū accepit ſalis, in vē
trem purum. Vtrunq; enim aluum ſubducit, diuerſis tamen facultatibus. Nempè illud, quod ſa-
le vacabat, in pituitoſo ventre per lubricitatem: ſimili modo cum maluis, blitis, moris: quod ve-
rò ſalem habet, in puro per acrimoniam, perinde vt muria, & marina aqua. Et ſanè hoc quidem
radet, alterum non radet. Ergo nec abſolutè oleum quoduis interna omnino radere dixerimus,
aut deiectiones moliri cruentas, neque mordicationes lenire: verum id cui ſal eſt inditus, in puro
ventre radere: cui autem non, in pituitoſo non radere.

*Quòd ſalſuginoſa, & acria ex accidente quandoq; morſui medeantur, nempè ſecum quod mordicat
educentia. Dulcia vero, & epicera ſtica contra, morſum etiam aliquando ex accidente exaſpe-
rant, nimirum cum vna corrumpantur, & foueant alantque cacochymiam.* CAP. 12.

C NOn nunq̄ vero mordicationes ex accidēte quod ſalſuginoſum eſt, ſanauerit, velut & meli- *muria.
cratum, ſalſugo, * ſerum lactis. Educunt enim ſecum hęc nōnunq̄ ſuccum mordicationē † Græci codic. ἐίαρ τράγου.
facientem, ac mordacitatis redduntur medela, perinde vt cætera oīa quæ abluunt, & abſtergūt. ‡ χόνδρου χυ-
Sed non ſtatim vbi immiſſa ſunt hoc genus medicamenta, morſum ſanant, quin potius tunc etiā λος i. adeps tra
exaſperāt: ſiquidem euacuationis, haud epicraſeos. i. tēperationis ſeu miſtionis rōne, ſanationem gi, vel chondri
moliūtur. Quippe ceratum ex roſaceo, & adipe aut pinguedine infuſum ſæpenumero morſibus succus: ita n. &
continuo ſuccurrit, idq; tēperationis rōne: ſed & oleū ipſum ſolū, ſed dulciſſimum, id frequenter non hirci. vt ha
præſtitit: ſicut certè & † adeps hirci, aut ſuccus ‡ chōdri, autceratū ex oleo dulci. Nos aūt ſæpenu betur male fa-
mero quib. ex frigore interna dolore torquebātur, ingeſto oleo calido, dolore liberauimus: ac ctum eſt, inter-
ſi maius eſſe frigus conijciebamus, addidimus & anethū, oleū excalfaciētes: ſi vero adhuc ēt ma- pretandum eſſe
ius, rutā quoq; & bitumen. Eiuſmodi igitur auxilia oīa q; frigori medeātur, dolores mitigant, nō multa perſua-
propterea q; lædentem humorē attemperent, aut educant. At in idem vniuerſa confuſa ſunt a dent: vnum eſt
A. l. 1. c. 4. c. 3o. f. 83. h pleriſq; medicorū, qui nec norūt dolorem ab intemperantia natū, ab eo qui ex cacochymia ori interpretis aucto
tur, diſtinguere: nec q; medicamentorum, q̄ doloris gratia inijciuntur, alia excalfaciendo partē ritas, qui ſic legit: alte
refrigeratā ſanant, alia humorem mordicantem euacuando, alia tēperando. Sed & ſubinde mi- rum eſt quod in
ſtæ exiſtunt affectiones, ex intēperie videlicet, & mordicatione: in quibus nos conſueuimus ane fra li. 4. c. 6 ſcri
D thinum, aut rutæ oleū infundere, anſerino in eo liquato adipe: is ſi non adſit, ſaltem gallinaceo: ſi ptum inuenitur,
nec is quoq; vel aliorū aliquo: q; ſi horum nullus ad manum fuerit, ceram miſcemus mordacita adipem hircinū
tis expertem, voco autem ſic eam, quæ lota eſt: aut certe oleum ipſum quod effectum eſt candi- acrimoniam ha
dum, infundimus: nam id ceræ mordacitatis experti proportionale eſt. Temeraria itaq; pronun bere multam &
ciatio eſt atq; indefinita tum eorum, qui oleum oē omni tpe mordicans adſtruunt, tum eorum, igneam, tertium
qui leniēs: nam quod ſalē accepit, mordax eſt: quod aūt caruerit, & dulce eſt, q; quidem ex ſe eſt, quia & libro 1.
lenire poteſt: nam videri poſſit & ipſum quandoque pro affectibus quibus applicatur, haud etiā ca. 34 & in hoc
eſſe eiuſmodi. Vnumquodque enim temperantiū medicamentorū (Græci ἐπικεραστικὰ, ſiue ἐπι- lib. c. 14 non hir
κεραννύντα, nuncupant) vbi valentius euaſit humoribus mordicantibus, morſum eorum retun- ci, ſed tragi &
dit: verum ſi aut valētioribus facultatibus, aut multis, paucum miſtum fuerit, vna & ipſum corrū chondri in ijſdē
pitur, alitque cacochymiam. Quamobrem protinus euacuandi ſunt, qui ab ijs, quæ temperandi caſib. meminit;
naturam habent, irritantur, vtpote qui multa nec facile mobili corruptione ſint repleti. eſt vero tragus apud ſcriptores factitia quædā res ex cerea ſi. ſimilis viribus alica & a Gal. 12 met in dyſen tericorum deie- ctionibus commen data.

*De lacte. } rebus fere omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates, exuperantem tamen facultatem
cognoſci poſſe ab eo, qui id quod eſt per ſe ab eo, quod eſt per accidens, rectè diſtinxerit.* CAP. 13.

SIc ſanè Lac frequēter ſimulatque ſumptum fuerit, alijs aceſcit, alijs in nidorem verti prius, q̄
probè concoctum corruptionem temperet. In quibus vtiq; primum maxima cacochymiæ

pars euacuari debet, atq; inde ſumendus chondrus, & ptiſana, & lac, & alia, q̃ vbi probè fuerint E
cocta, conferunt ad euchymian, hoc eſt ſucci in corpore bonitatem. Nõ tñ, quod ad hoc attinet,
oĩa exiſtimare oportet aut deteriores, aut cõtrarias in ſeſe obtinere facultates: neque in ſermone
ſcientem, eorum, quę eueniunt partem alterã omittere: id quod fecit Archidamus in oleo. Siqui
dem memorabat, oculos ab eo mordicari, guttur ad tuſſim excitari, & ventrem radi: cæterum ꝙ
ſtomachum ſæpe cum valẽter morderetur, oleum protinus dulciſſimũ epotũ ſanauit, & iniectũ
totius ventris mordicationes leniit: & à thapſia, vrtica, & ſcilla excitatas inunctũ ſedauit: eorum
mentionẽ non fecit. Ego verò nõ ambigo, neq; fidẽ non habeo iis, qui aiunt, rebus propemodũ
omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates: quin oſtẽſurũ me id ipſum polliceor in libro ſequẽ
ti: Attamen non proinde adſtruo, eam, quæ in quoq; exuperat, nõ poſſe cognoſci: verũ ſi, quod
ex accidẽte eſt, ab eo quod per ſeſe, diſtinxeris, omnia clare cognoſces. Cõtemplator. n. vtrumq;
in exemplis, propoſitis videlicet, exempli cauſa, duob. hominibus, quibus ſimiliter os vẽtris mor
dicetur, & qui pariter aut ſuccum ptiſanæ, aut chondrũ, aut panem lotum ſumpſerint: deinde al-
teri mordicationem reſtinctam, alteri vero inauctam ponito: obſecro, nũquid ſuccus ptiſanę, aut
chondrus, aut panis ex ſe mordax eſt, per accidens autem in altero hominum morſum non mo-
do nõ inauxit, ſed mitigauit: an qđ ex ſe quidẽ erat mitigauit, per accidens vero in altero irrita- F
uit? Ego ſanè ex ſua natura epiceraſticum eſſe dico ſuccum ptiſanæ, & chondrum, & panem, &
per Iouem lac quoque: cæterũ in altero homine morſum auxiſſe, ꝙ properaſſet à corruptione ſu
perari, Atq; ea vtiq; eſt (certo ſcio) veterum omniũ ſententia, ſed & recentiorum optimi quiq;
ita ſapiunt. Verum, ſiquis fuerit, quem ego neſciam (nec. n. quicq̃ eſt, quod nõ audeãt iuniorum
medicorum quidam) qui contendat ex ſua natura corruptiones augere chondrum, panem, aut
ptiſanã, cæterum in quibuſdam ex accidente nimirũ mitigare, is, inquã, qui talia iactabit, nullam
aſſertionis ſuę demonſtrationẽ afferre poterit. At nos dicimus, ꝙ ſi ptiſana foret cacochymos, ma
liue ſucci, haud vnq̃ mordicationẽ mitigaret. Atq; conſpicitur frequẽter tum supernè ſumpta, tũ
per ſedem iniecta, mitigare: ex quo patet per ſuam quidem naturam boni eſſe ſucci, verum inter
dum vnà cum iis ſuccis, qui mordicationes excitant, corrumpi, & ipſum augere ſymptoma.

Quomodo diſcernendum ſit, à cacochymis ne mordicatio ſanata ſit, an ab epiceraſticis, hoc eſt temperantibus. CAP. 24.

FOrtè igitur nos roget quiſpiã, an vllum vnquã cacochymorum mordicationem curauerit?
Equidem id nõ raro factum cognoui: verum ea dico non temperando, verum id quod mordi
cabat educendo, mordicationes ſanaſſe. Ac proinde & ſtatim, & vſq; dum euacuentur, hominẽ G
mordicare, & inſuper euacuata aſperũ relinquere ſenſum in partibus aliud medicamẽ requirẽtẽ.
Quod nõ faciũt q̃ boni ſunt ſucci, & dulcis (Græci εὔχυμα, & γλυκύχυμα nominãt) etenim & pro-
tinus mitigãt, & præterq̃ ꝙ euacuationẽ non faciũt, et ſenſum aſperũ nullũ inducũt: quin potius
ipſa cõtra, ſenſuum medẽtur aſperitati. Itaq; chondrũ, lac, ptiſanã in eiuſmodi affectibus, & edẽ-
da præbemus, & per ſedẽ iniicimus, vbi videlicet melle, aut quopiã eiuſmodi, ꝙ infeſtabat, exter-
ſerimus: quo tpe opportunus eſt, & adeps, & ceratũ dulce, & oleũ dulce. Porrò & in præſenti, &
in ſequenti deinceps ſermone oĩa me dulcia dicere exiſtimato, tũ ea, quæ ſalẽ non ſunt experta,
tũ ea, quæ ſunt elota. Quatuor itaq; indiciis cũ poſſis ꝙ per ſe lenit diſtinguere ab eo, ꝙ per acci-
dẽs, facilè cuiuſq; talium medicamẽtorũ facultatẽ inuenies. Primũ indiciũ eſt, an ſtatim mitiget,
an nõ. Secundũ, an ſimul cũ lędentibus euacuet, an non. Tertiũ, an aſperitatẽ quandã in corpori
bus relinquat, an non. Et quartum, an ita affectus vtile, & commodũ videatur, necne. Nã, cũ nec
protinus mordicationẽ ſanat, verum maiore cum vehementia excernitur: neq; intus manendo
medetur, & moleſtã corporibus aſperitatem relinquit, quam, ſi denuo offeratur, exaſperat: argu-
mentũ eſt rodentis ac mordicantis eſſe naturæ, cæterum ex accidente q̃nq; morſus ſanare. At, ꝙ
& continuo mitigat, & nullã excretionem prouocat: ſed nec exaſperat dum intus manet, immo H
exaſperatorũ medela exiſtit, ipſum quidem natura bonũ eſt, verùm interdũ à cacochymia, quæ ip-
ſum alterat corrũpitq;, mordax efficitur. Atq; hæc ita à me dicta ſunt, vt ſimul vtriuſq; medica-
mentorum generis & tp̃s, & vtendi modum, ſimulq; facultatis inueniendæ rationem docuerit
oratio: demonſtraueritq., & ptiſanæ ſuccum, & chondrum, & tragum, & lac, & panem elotum,
ex genere eſſe euchymorum; quin & pinguedinem, & adipem, & oleum dulce, & ceram dulcẽ,
ex mitigantium eſſe natura. Fuerit autem cera dulcis, quæ & natura eſt talis (nam quædam gu-
ſtantibus amaræ ſunt) & quæ præterquam quòd eſt talis, in aqua bona elota eſt.

De ratione abluendi, & candida faciendi medicamenta. CAP. 25.

LAuanda porrò eſt non tãtummodo cera, ſed & pix, & reſina, & oleũ, & quicquid aliud aquæ
nõ miſcetur. Primumq; modice cõcalfactum, mox in vas lati oris ac magnum, cuique inſit
aquæ copia puriſſimæ ſimul, & oĩs qualitatis maxime expertis, infundito; nam in ea, quicquid ſit
id quod abluitur, acrimoniã ſuam exuit. Deinde conterito, tundito, frangito, manibusq; impen
ſe ſubigito, vt vnaquęq; videlicet abluendi medicaminis particula aquam poſſit cõtingere. De-
niq; effuſa priore aqua, rurſum quod lauatur excalfaciẽs, in aliã aquam ęque ſynceram iniicito;

A Ruſumq; diutiſſime contundito, donec qualitatē ſuam in aquam deponat: id aūt guſtanti datur
cognoſcere: mox vero & tertio, & quarto, & ſæpius deinceps idē faciendum, donec aqua nullā
et ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Atq; hunc in modum oīa, q̄ excalfieri, & fundi
ſuſtinent, lauabis. At, ſi qua ſint lapidoſa, & dura, velut cadmia, & æris ſquama, & æs vſtū, ea exa-
cte in tenuia cōminuentem, plurimū in aqua terere fontali, puriſſimaq; oportet, ſubinde priore
effuſa, quoad nihil in aqua innatet, maneatq; aqua pr̄ſus à cōtriti medicaminis qualitate immu
nis. Nā quandiu aut qualitatis eius quippiā in guſtu appareat, aut aliquid innatet, tandiu terēdū,
atque effundendū eſt: nā, ſi hoc pacto quiduis eorū, q̄ lauari pn̄t, abluas, mordacitatis expers eua
det. Et ſanè oleū non tm̄ mordacitatem exuit, ſed et cādidius interea efficitur. Oportet vero ipm
nō pinde vehemēter verberare, vt picē, aut cerā, aut reſinā, ne videlicet adeo aquæ miſceat, vt ę-
gre poſtea ſeparari poſſit, ſed ita, vt ibi quieſcere paulisper ſiueris, facile poſſis innatās detrahere.
Sūt & alij modi, quib. oleū efficere poſſis candidū, quos ſcriptos inuenies apud eos, qui p̄paratio
num libros conſcripſere, & qui de materia prodidere, vt & apud Dioſcoridem in primo. Verum
plerique eorum conſumentes, quod in oleo aqueum ac rufum eſt, reliquum candidum efficiunt;
B At hic abluendo, veluti ipſum abſtergendo, ac detergendo, candidum efficit.

Quòd non colligitur, oleum ex eo, quod tuſſim cieat, proinde eſſe mordax: neque enim omne, quod tuſſim ciet, mordax eſt: neque ſolum quod mordax eſt, tuſſim mouet, ſed & quæ pinguia ſunt. CAP. 16.

DE medicaminum, q̄ lauari candidaq; effici ſolent, diſpōne, rurſus et dicetur. Nunc ad propo
ſitū reuertor. Oleū, quod non ſit omphacinū vocatū, hoc eſt crudū (id. n. adſtringit) neque
cum ſale p̄paratum, neq; recens, ac velut etiānum feruens, ad hæc oīa accurate lotū, id neq; epo-
tū, neq; infuſum, mordicationē exercebit. Quòd ſi guttur ad tuſſis impetum prouocet, non idcir
co mordax dicendū erit. Nam quicquid mordax eſt & acre, ad tuſſim impetū prouocat: non tn̄
quicquid impetum ad tuſſim prouocat, mordax eſt, & acre. Hoc. n. duntaxat pacto mordax eſſe
oleum conuiceris, ſi quicquid ad tuſſim impetum mouet, mordax eſſe cōfeſſum fuerit. Occurrit
itaq; denuo hic error non leuis, ſed pernicioſus in concluſi conuerſione commiſſus. Confeſſum
enim eſt, omne mordax impetū ad tuſſim mouere, & confeſſum eſt, oleum omne ad tuſſim mo-
uere impetum: verum his ſuppoſitis non conficitur oleum eſſe mordax, neq; ſi categoricas, ne-
que ſi hypotheticas efficiamus propoſitiones: q. ſ. ex duabus vniuerſalibus affirmatiuis nihil con
C cludi in ſecunda figura poſſit, neq; concluſio ex neceſſitate ſit vera. Fiant aūt in ſyllogiſmo cate-
gorico duæ propōnes iſtæ: Omne mordax ad tuſſim impetū ciet: ſed &, omne oleum ad tuſſim
impetum ciet: quibus confeſſis nihil concludi poterit. Hypotheticā vero propōnem, quā Chry-
ſippus ἀξίωμα συνημμένον nuncupat, verā accipere non licet, neq; a ſenſu, neq; ex conſequentia ra-
tionali. A ſenſu. n. aut per ſenſum, aut ex ſenſu, aut vtcunque noīare placebit, id genus ἀξιώματα
deſumpta ſunt, nempè, Omne mordax ad tuſſim impetum ciet: &, Si quid mordax eſt, itidē & ad
tuſſim impetum ciet: & non, Si omne mordax ad tuſſim ciet impetum, protinus quicquid ad tuſ-
ſim ciet impetum, mordax erit. Neq; oīno ad hoc, ſi quid mordax eſt, hoc & ad tuſſim impetum
ciet, ſequitur in vniuerſum iſtud, Si quid ad tuſſim impetū ciet, ipſum & mordax eſſe: ſed id qui-
dem, Si non ciet ad tuſſim impetum, haud quāquam mordax eſſe, id inquam verum eſt, quippe
cum mutuo conuertantur. Non tamen, ſi quid ad tuſſim impetum ciet, continuò & mordax eſt:
ſimpliciter enim hoc conuertitur, & non mutuo. Demonſtratum autem in methodis logicis eſt,
quę ex mutuo veris conuertuntur orationes, ipſas quoque veras eſſe: at quę ſimpliciter conuer-
tuntur, non perpetuo eſſe veras: Illas quidem ἀντιστρέφοντας vocant, has vero ἀναστρέφοντας. Igitur
ſi non ex neceſſitate verum eſt, Si quid ad tuſſim impetum mouet, idem ſtatim mordax eſſe, ne-
D que ſanè oleum, proinde q̄ ad tuſſim impetum moueat, mordax eſſe cōcludi poterit. Hoc enim
duntaxat pacto, nempè ſi in confeſſo eſſet, Omne quod ad tuſſim impetum, moueat, itidem mor
dax eſſe, verè talem confici concluſi nem inueniretur, Si ad tuſſim impetum mouet oleum, vti-
que & mordax eſt: quo videlicet ad hanc ſequatur orationem, factā tali aſſumptione, Atqui ad
tuſſim mouet impetum oleum: ſequitur ergo, iuxta primam orationem inde monſtratam, con-
cluſio, Mordax igitur oleum eſt. Verum enimuero non hoc pacto colligendum illis fuerit, quod
ſi quid mordax eſſet, continuo & ad tuſſim moueret: ſed quod ſola mordacia ad tuſſim impetum
prouocant: ita enim concluderetur, quicquid ad tuſſim moueret impetum, eſſe mordax. At hoc
ipſum, Sola videlicet mordacia ad tuſſim impetum ciere videri, & alienè a ſenſu dicitur, quippe
cum & pinguia mouere ad tuſſim impetum appareant, & quod quęritur, prompte aſſumptum
eſt, neque ex ſenſu, neque ex demonſtratione. Prętereà hominum id eſt ignorantium, quę nam
ſit ad tuſſim impetum mouendi affectio, quam fortaſſis ipſis exponere prę ſtiterit.

Quomodo & per quæ ad tuſſim impetum cieri contingat. CAP. 17.

COntingit aūt ad tuſſim impetum cieri inęqualitate quadam in gutture pręter naturam pro-
ueniente, quippe cum ſpiritus per purā leuemque ſem p ferri viam conſuetus, ſi qn̄ in emi-
nentia quędam impingat, quaſſationem quandam ac veluti inęqualem concuſſionem in guttu-
rę

Omnibus verò,quæ de iſtis dicuntur,affectio,contraria ab occaſione naſcitur cõtraria.Porrò,vbi E
ingredientium conſtitutio in humidis familiaris linguæ habitui exiſtit,quæ exaſperata quidẽ fue- „
rint,lenit:quę verò præter naturã aut coierint,conſtiterintq;,aut fuſa laxaq; fuerint, partim con „
trahit,partim laxat,omniaq; q̃ maxime ad naturæ ſtatum reducit:quicquid eiuſmodi eſt,iucũdũ „
ſuaueq;,& cognatum eſt omnibus,violentarũq; paſſionũ remediũ,ac medela, nominaturq; dul- „
ce.His verbis Plato,quę nos vocare ſolemus auſtera,quę acerba,quę ſalſa,& nitroſa,quæ amara,
quæ acria,quæ acida,quæ dulcia,expoſuit.Id videlicet,quod a nobis *στύφον* ſiue adſtringẽs dicitur,
ipſe auſterum nuncupans:nam ſic à vetuſtioribus Græcis appellari ſolet.Non tamen oĩa in vnũ
confundit,ſicut ij faciunt,qui & piper adſtringere dictitant,cum ex acrium ſit natura,& acetum,
quod ex acidis eſt,nec ſanè etiam verũ dulciſſimorum quædam adſtringentium numero aſcribe
re.Ex quo fit,cum omnia confundant,vt protinus nec facultates inuenire omnino valeant. Om
nis enim inuentionis demonſtrationiſque principia,ſunt,quæ ſenſui,atque intellectui euidentia
ſunt.At iſti hęc ambo perturbant:atque omnes in vnum confundunt cum ſenſuum actus,& paſ-
ſiones,tum multo etiam magis intellectus,ac rationis,nimirum haudquaquam in ſpeculatione
logica verſati.Itaque operæ pretium eſt nugacem illorum loquacitatem omnibus modis effuge-
re,ne quid nobis quoque affricetur vitij ex tam prolixa illorum,futiliq; nugacitate. Porrò haud F
leue negocium eſt dedocere,ac tranſmutare eos, qui ab illis uſque adeo peruerſi ſunt , vt & ſen-
ſum contemnãt,& nequaquam in ſpeculatione logica ſe exercuerint , planeque rudes ſint ratio-
num,quas de naturali philoſophi conſiderant.Omnino enim ſaltem vel id didiciſſent,quę in illis
ſunt ambiguitates,fugiendas eſſe , cauteque obſeruandas: tum ſenſibus magis ſuper ſimplicium
medicamentum facultatibus,quam rationibus haud ſatis integris,committendum eſſe iudicium.

De proprijs linguæ ſenſorijs. CAP. 36.

VErum tales dedocere,ac velut transformare eſt impoſſibile. At aliorum tñ gratia, nimirum
quos conatus noſter iuuare poterit, reſumenda eſt,diligenterq; definiẽda tota de proprijs
linguæ ſenſorijs oratio. Nuncupatur igitur tum à Theophraſto,tum ab Ariſtotele,tum à Mneſi-
theo medico guſtandi facultas,græce *χυμὸς*(nos ſaporem dicimus) ſecunda ſyllaba ab *μ* litera inci-
piente:at ex humido,ſiccoq; conſiſtentia,eorum videlicet,quę à calore concocta ſunt. *χυλὸς*(nos
ſuccum dicere poſſumus) à litera *λ* ſecunda incipiente ſyllaba. Tametſi ab ætate illis maioribus
non modo Athenienſibus,ſed & Ionibus vtrunq; per *μ* literam ſcribi cõſueuerit.Siquidẽ & apud
Platonem,& apud Hippocratem,veteresq; comicos ſic ſcriptũ reperitur. Vocetur autem in præ
ſenti quidem ſermone,clarioris doctrinę gratia,guſtatoria facultas,ſiue qualitas,ſiue utcunq;cui G
que appellare libet,per literam *μ*, *χυμὸς*(nos ſaporem nominabimus.) Humor autem incraſſatus A.1 a.t.1.
tum in animantibus,tum in plantis. *χυλὸς*,ſecunda ſyllaba a litera *λ* incipiẽte:nos,vt diximus,ſuc- c.3. f.93.E
cum vertemus.Sciendum ergo ſapores,qui tum in vnoquoque animali , ac planta , tum in terra
inueniuntur,plurimos eſſe, nec facile ſpecierum numero comprehenſibiles: cæterum differen-
tias guſtabiles alijs octo viſas , alijs numero ſeptem , nonnullis autem , & his quoque paucio-
res.At Plato in Timęo in ſuprapoſita dictione primum duos ſapores memorat eiuſdem ſpecici,
ſed in ratione maioris , ac minoris differentes : eorum alterum auſterum , alterum acerbum
nominat.Fuerit autem auſterus,quem *στύφοντα*(adſtringentem voco)nuncupamus: porrò acer-
bus huius intentione prouenit,velut & ipſe Plato ſignificauit. Atque hos ſanè pro una ſpecie nu-
merabimus.Altera eſt eorum,quæ illis oppoſita ſunt,nitroſorum videlicet,ſalſorum,& amaro-
rum.Et in his quoque amarus ex nitroſi prouenit intentione: ſalſus uero aut nitroſo imbecil-
lior,aut adſtrictionis quoque aſſumens aliquid. Deinde a Platone acris expoſitus eſt , mox aci-
dus,poſtremo dulcis. At a Theophraſto additus eſt vnctuoſus,ſiue pinguis,a Platone quidem in
ſermone de proprijs linguæ ſenſorijs præteritus,uerum paulo ante plantarum ſuccis adſcriptus
vbi uinoſum ab oleoſo & melleo diſcernebat. Porrò in illo ſermone tribus nunc memoratis quar H
tum adiecit ſucci genus una appellatione comprehenſum, *ὀπὸν* nominans. Vbi autem ad guſtus
ſenſoria tranſijt,protinus dulcem memorauit(nihil enim retulerit,dulce an melleum dicas,uelut
nec pingue,an oleoſum) omiſit autem pinguem,ut qui ad guſtum nihil attineret.

Qua differat adſtringens ab auſtero,& acerbo,reliquiſq; inter ſe ſapores. CAP. 37

QValis autem eorum ſit unuſquiſque,exponere quidem exacte eſt impoſſibile,qñquidẽ nec
aliam ullam ſenſoriam paſſionem:verum ei,qui eodem ſenſu communicauerit,licet ſugge
rere. Ergo,ſi quis aut cydonia,aut mala,aut meſpila,aut myrta guſtauerit,proculdubio cogno-
ſcet alium nobis ab his in lingua moueri ſenſum , alium ab adſtringentibus corporibus. Nam,
quæ adſtringunt,introrſum pellere contactam noſtri partẽ ex omni parte apparent , idq; æqua-
biliter,velut æqualiter pellentia, ac ſtipantia, contrahentiaque. At auſtera in profundum etiã ſu-
bire uidentur,atque aſperum quendam,inæquabilemq; mouere ſenſum,tanq̃ reſiccantia,& hu-
morem omnem corporum ſenſilium depaſcentia. Ex quo fit , ut alia ſit paſſionum proprietas ,
quæq; haud facile,lucideq; explicari poſſit,tũ ab adſtringentibus nos corporibus,tum ab auſte-
ris ſaporibus. Sed quiuis tamen,qui homo eſt,facile,quod dico,comprehenderit.Porrò,quando,
quod

A quod linguæ noſtræ admotum fuerit corpus, valde deſiccat, contrahit, & in multam profunditа
tem vſque illam exaſperat, ſicut pyra ſylueſtria imm[illegible]tura, & corna, eiuſmodi omne acerbum ap
pellatur, ab auſteris intentione duntaxat diuerſum. At, quod nos adſtringens vocitamus, haud
temere à Theophraſto dictum reperias. Videtur autem idem ſignificare quod auſterum, aut cer
te cõe eſſe genus tum huius, tum etiam acerbi. Quæcunque vero linguam, dum contingunt, nõ
contrahunt, neq; conſtipant, velut adſtringentia, immo cõtra plane agere apparẽt, nem[illegible]e deter
gentia, & abluentia, ẽtſi adſtringẽtium quippiam adiunctum ſit, hæc oĩa ſalſa cognominamus.
At, quæ his etiam magis detergũt, adeo vt etiam moleſte exaſperent, amara nominantur. Porrò
quæ mordicant roduntq; idq; cum valida quadam caliditate, acria vocantur: ſin hęc abſit, acida:
cæterum hæc fermẽtandi quoq; vim obtinent. At, quæ velut inungunt atque implent, ac in ſta-
tum ſuum reſtituunt exaſperatas, ac velut eroſas linguæ particulas, hæc ſi cum voluptate mani-
feſta contingant, dulcia: ſin hac ſine, pinguia vocitantur. Atq; hoc quidem pacto, quantum in
me fuit, res explicatu longe difficillimas verbis exponere ſum annisus. Miror autem, qui tã prom
pte oĩa adſtringentia nomineut, ſiue acria ſint, ſiue amara, ſiue dulcia, ſiue pinguia, ſiue acida: cũ
B iam olim rebus ipſis impoſita ſint nomina, atq; affectuum ſenſibilium non exigua in nobis dif-
ferentia ſit. Præſtitiſſet fortaſſis, ſi quidem naturales ſcrutari rationes voluerunt, apparentia non
euertere, nec appellationes confundere: verum inquirere cuius temperamẽti, aut diſpoſitionis,
aut corporis conſtitutionis, aut qũocũq; nominare velint, ſoboles ſit adſtrictio, cuius ſalſedo,
amaritas, aciditas, acrimonia, dulcedo, pinguitudo: quæ Plato, Ariſtoteles, ac Theophraſtus co-
nati ſunt definire. Clarum quippe eſt, ſi ex calido, frigido, humido, ſiccoque coeuntibus omnia
ſunt mi[illegible]a, etiam dictarum quanque qualitatum ex horum conſtare miſtura. Itaque ſi, quemad-
modum dictorum ſaporum quiſque proueniat, exponere conarentur, lubens equidem auſcul-
tarem gratiamque haberem non exiguam: At, ſi neque hoc efficiãt, immo inſuper, ſenſorias om
nes differentias in vnum confundant, vt parum abſit quin corpora omnia adſtringentia nuncu-
pent, ſanè nec audire ipſe uelim: illosque obſecrarem, vt inanem contentionem relinquant.

Non ad totam rerum naturam iudicandas medicamentorum facultates, ſicut naturales philoſophi faciunt, ſed ad noſtram naturam. CAP. 38.

C AT nos equidem in conſequentibus oſtendere conabimur, cuius nam temperamenti ſapo-
rum quiſque ſit ſoboles. In pręſenti autem diſcipulos ad experientiam acceſſuros aſſueſce-
re velim, vt id ſolum, quod ad artem eſt vtile, prius ſeligant, vbi iudicare velint, quo pacto vnum
quodque nos medicamentorum afficiat. Quippe non quale ex ſe ſit, & ad totam naturam conſi-
deramus. Nam hoc pacto, neque acetum, neque marinam aquam, nos exiccare poſſe, aut ſicca
eſſe facultate, dici manifeſtum eſt: ſiquidem vtrunque illorum actu eſt humidum. Verum ſi nos
exiccare appareant, ſicca dicentur, ad nos videlicet, & noſtram naturam, quod perinde eſt, atque
ſiccatoria eſſe. Quin etiam, & calida, & frigida, & humida eodem dicentur modo, vbi nos. ſ. calfa
ciant, refrigerent, atque humectent: eaque ad nos, non ad totam ſubſtantiam, nec ſe. Atqui ſi hu-
ius duntaxat meminerimus, certiſſima omnium erit iudicatrix ſola experientia: quam qui relin-
quunt, atque aliunde ratiocinantur, non ſolum falſa pro veris ducunt, ſed etiam tractationis vti-
litatem ſubuertunt. Proinde nobis propoſitum non eſt, quale ex ſua natura, quandoq; ſit medi-
cam[illegible]tum exquirere, verum quid in nobis efficere poſſit. Atque hic primi libri finis eſt[illegible]. At in
ſecundo deinceps oleo ac roſaceo, exemplorum vice, in ſermone poſitis, paruas & inibi ratioci-
nandi vias monſtrabimus: quibus cum medicorum complures vtantur, in primis quidẽ ſe ipſos
D decipiunt, ſecumque alios multos in errorem pertrahũt. Porrò vbi id erit abſolutum, ad tertium
commentariorum tranſiens, quæſtiones logicas, quæ vniuerſam de ſimplicibus medicamentis
enarrationem antecedunt, explicare conabor: Vt videlicet in quarto ipſas iam facultates omniũ
H definire liceat: quas protinus à principio fuiſſem aggreſſus, niſi plena paralogiſmis atque errori-
bus omnium prope iuniorum medicorum eſſent volumina: quos prius extergere, atque ex ani-
mis diſcentium delere oportet, ne quid veritati obſiſtat. Nam, vt Hippocrates inquit, ſic etiam
ait Plato: Non ſolum impura corpora quanto plus nutrias, tanto magis lædas: verum etiam im-
puris animis ſi nutrientes ſermones offeras, non modo nihil proſis, verum etiam magnopere
obfueris. Itaque his de cauſis, tum etiam quia amicorum pleriſque viſum eſt, vt iuniorum medi-
corum argueremus parologiſmos, non tantum in congreſſibus, quos quotidie cum illis habe-
mus, ſed etiam hiſce commẽtarijs, neceſſe mihi fuit diutius prioribus iſtis duobus immorari: quo
videlicet in tertio purum animi auditorem nactus, quique veras aſſequi rationes poſſit, tum ea
exponam, quæ de huius ſpeculationis principijs nouiſſe oportet: tum deinceps omnes medica-
menti cuiuſque facultates enarrem. Id autem fiet in vniuerſum, vt reor, libris vndecim, ea ferme
magnitudine conſtantibus, cuius eſt hic, qui eſt omnium primus. Qui cum conuenientem nunc
nactus ſit modum, finem per hanc dictionem accipiat.

GALENI DE SIMPLICIVM E
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBER SECVNDVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponit vnde errandi occaſionem veteres medici ſumpſerint: prauaſque ipſorum ratiocinatio-
nes confutat; ac olei, & roſacei exemplo veram docet rationem facultatis
medicamentorum judicandæ.

Quòd ſophiſtæ, qui fidem ſenſibus abrogant, demonſtrationis principia incertiora, quàm quæ demonſtrantur, efficiant. CAP. I.

PROLIXA Nobis vt ſi de ſimplicium medicaminum facultatibus oratio, limi-
tes ſuos excedentes ſophiſtæ efficiunt. Nam, cum procul principia ducant, ſen-
ſumque pro nihilo habeant, ſeſeq; in illa conijciant, quæ philoſophis etiam am
bigua ſunt, ſimul cum ijs, quæ ipſi ignorant, & ea quę aperte cognoſcuntur, ſub F
uertunt. Eaque plerique eorum faciunt non modo naturalis ſpeculationis, ſed
etiam logicarum methodorum imperitia: quibus vtatur neceſſe eſt, quiſquis de
monſtrare quid aggreditur. Itaque cum neſciant, tum ea, quæ bene a phyſicis uiris ſunt inuenta,
tum etiam ea, de quibus non injuria illi dubitarunt, vtriſque tamen contraria aſſerere ſæpenume
ro audent. Sed, Deum immortalem, age obſecro, ſi nũc ego ſic orſus dicere, quòd, cum quatuor
ſint elementa, aer, terra, aqua, & ignis, nulli tamen congenita ſit albedo, ac ſplendidus color ex-
tra ſplendorem & ignem: ac deinde citato Empedoclis, ac nonnullorum phyſicorum aliorũ teſti
monio, ſplendida corpora omnia plurimum in ſe ignis hĩc dicã, haud curans aut niuem, aut ce-
ruſſam, aut glaciem, aut alia innumera tum ſplendidiſſima, tum frigidiſſima inſpicere: ac mox illa
ſuggerente quopiam, procedentem a ſenſu confutationem tergiuerſatus, ad rationem accedi iu
beam: ac per eam de rerum natura conſiderandum, haudquaquam ſenſibus ratione carentibus
vniuerſum committendum cenſeam: nunquid mentem habentibus inſanire non videar, haud
intelligens vnde rõnis deſumpſiſſem initium? Nam mea quidem ſentẽtia ex ſenſu, & per ſenſum
omnia id genus cognoſci didicimus axiomata, nempe Solem eſſe ſplendidum, flammas ſubfla-
uas, carbones pleroſq; flauos. Ergo ſi a ſenſibus recedendum eſt, nulla ſuppetet demonſtratio, G
neque nobis eorum, quæ modo diximus, neque Empedocli cum ait,

Vndique ſplendentem Solem; calidumque videre.

Quæ ſi vera ſunt perſpicuũ eſt, multo ante illa fidem hñdam ſenſibus. Immo, inquiunt, mortales
cum ſimus, a ſenſibus auſpicemur neceſſe eſt: verum illis haudquaq̃ perpetuo immorandum, ſed
ad partem diuiniorem accedendum, nempe rationẽ: Nam ſenſum & aĩantibus rõnis expertibus
ineſſe, rõnem ſolam hoĩbus eſſe cum dijs cõem. Atq; hic in longum orationẽ extendunt. Quin
& ex illis quidam & Anaxagoram in teſtimonium euocant, qui niuem pronũciarit non eſſe al-
bam. Hic, inquiunt, vir phyſicus ſupra ſenſum eſt, atque eius contemnit phantaſmata: ad rõnem
ire pergit, eaq; duce, rerum naturam ſcrutatur. At, ſi me, qđ in mentem venit, fari oportet, qui li-
ber ſum. ſ. & in tota adeo vita veritatẽ coluerim, ad inſaniæ extremũ, & vltra, perueniſſe illos ar-
bitror, qui talia nugantur. Nam ſi, q̃ per ſenſus euidenter apparent, euertant, vnde ſumant demõ
ſtrationũ principia, non hẽbunt. Sin aũt ab ijs, tanquã a fide dignis exordiantur, quo iure ijſdem
poſtea diffident? Nam demonſtrationum principia certiora ſunt, quam ea, quæ per illa demon-
ſtrantur: quippe cum iſta aliunde fidem mutuentur: demonſtrationum vero principia non ſo-
lum ipſa per ſeſe, verum etiam ad quærendorum inuentionem, quibus credatur, idonea ſint. H

Quod abunde ſufficiat iudicandis medicamentorum facultatibus, quæ per ſenſum accipitur experientia, iunctis duntaxat paucis epilogiſmis, ſiue rationibus communibus. Et quo pacto rationem experientia ſubſcribere oporteat. CAP. 2.

EQuidem optarim nullas nõ res clarè ſub ſenſus nr̃os cadere, nec quicq̃ eſſe, qđ illos fugeret:
hoc.n. pacto nihil dubium, nihil ambiguum, aut anceps vſquam foret. Verum qm̃ illos quæ-
dam effugiunt, rõnem illis ſuperinducere conandum eſt, ſic tamen, vt non procul, vt illi factitãt,
nec infinita colligamus. Verum ante omnia nominum ſignificata diligenter definiamus, nequis
poſtea per æquiuocationem falli poſſit: Deinde quod ex ſe quid agit, ab eo, quod per accidens,
ſeparetur. De quibus ambobus ſupra accurate diſſeruimus: ſignificataque eorum, quæ faculta-
te, aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida, aut quiduis aliud eſſe dñr, diſcreuimus. Tum quo
pacto propriã cuiuſq; medicamenti facultatem ab ijs, quę ex accidenti ſunt, ſegregans inuenire
quis poſſit, vniuerſum quidem in tertio De temperamentis expoſitum eſt, atque in hoc tractatu
parti-

A particulatim enarrabimus, ceu in primo iã libro etiam fecimus in aqua, & aceto, & hic rurſus in oleo, & roſaceo facturi ſumus, indicantes prius quantũ delinquant medicorum nõnulli, qui longè demonſtrationũ ducunt principia. Nam quid oportuit olei, aut roſæ reſpexiſſe colorẽ, quando rebus ipſis variè vti liceat, nec in ſanis ſolũ corporibus, ſed & ægrotantibus? quippe cum ipſas per ſe roſas, aut ſuccum earũ expreſſum, corpori tũ ſano, tũ ſimplici affecto morbo, vt ſupradiximus, liceat imponere: atq; oleo dulci miſcentes, corporibus aut valẽter refrigeratis, aut excalfactis, applicare, ſiue affricãdo, ſiue perfundẽdo, ac irrigãdo: tũ in corpus quoq; aſſumere, idq; aut ſuperne per os, aut inſerne per ſedẽ: ac ſi tandẽ, quid ad vnũquẽq; vſum proueniat, inſpicere. Nã hoc ſanè nomine medicamentorũ oĩum vires cõtemplamur, vt ſit quo vti oporteat, hypochondrijs, aut capite ardore afflictis, aut refrigeratis, aut exulceratis, aut phlegmone occupatis, aut id genus aliud perpeſſis, tũ ipſis, tũ alijs omnibus corporis partibus. Ergo cum tã perſpicua ſimul ac cõpendioſa adſit via ad ea, quę inquirimus, ẽt ne colores ęſtimabimus, aut odores, aut cõſiſtentias, aut *formas medicamenti cuiuſq; ? perinde factitãtes, atq; ij, qui ex imagine, aut ficta, aut picta cognoſcere quẽpiam volunt, cum ipſum aſpicere non denegetur, quem agnoſcere cupiunt. *Ἰδέας.

B *Quod neq; à colore, neq; ab odore, neq; à conſiſtentia, aut conglaciatione, neque à duritate, neque à leuitate ratiocinari de medicinarum facultate oporteat.* CAP. 3.

ATque hac vtiq; parte non leuiter peccare mihi videntur: multo ẽt magis cũ inconcluſa atque indemonſtrata nugãtur, demonſtrandi rõnis planè imperiti. Nam dicamus ignẽ aut flauũ, aut rubrum eſſe, vtcunq; voluerint: nec.n. refert: quid ergo id facit ad hoc, vt oẽ rubrũ ſit calidũ? Nam omnẽ ignẽ, verbi cauſa, rubere dicendũ eſt: at omne rubrũ ignẽ dicere, ridiculum eſt: multoq; ẽt plus, ſi oẽ rubrum calidum quis dixerit. Nã ſi principio aſſumptũ eſſet in orõne, oẽ calidũ eſſe rubrũ, licuiſſet fortaſſis mutua axiomatis conuerſione, rubrũ omnę calidũ concludere: licet non obſcurè & illic peccetur. Nam quæ mutuo conuertuntur (hoc eſt ἀντιστρέφοντες,) non quæ ſimpliciter cõuertuntur (id eſt ἀναστρέφοντες) orationes, verè de ſe mutuo dicuntur. Veruntamen propinquus is fuerit paralogiſmus. Atqui qm̃ nec illud orationis initio aſſumptũ erat, nempe oẽ calidũ eſſe rubrum, haud licet mutua conuerſione oẽ rubrum calidum eſſe colligere. Tribus ergo modis in ſermone peccant, qui aiunt, roſas tẽperatura calidas, ꝙ ſint rubræ. Primũ, ꝙ non demonſtrata hac propoſitione, oĩs ignis rubet, conuertere ex hac aliã, videlicet omne rubrũ eſt ignis, tanquam veram, conantur. Secundo, ꝙ neſciunt propoſitiones, quæ mutuo cũ veris conuertuntur, non autẽ quæ ſimpliciter cõuertuntur, eſſe veras. Tertio, quòd etiam ſi mutuo

C conuerterentur, non tã omne quod colore ſit rubro, calidum eſſe, ex mutua illa conuerſione ſequatur, ſed aliud hmõi axioma, rubrum omne eſſe ignẽ. Porrò ꝙ talia in rem p̃ſentem non modo ſint inutilia, ſed etiam palam falſa, cuiuis notum eſt. Debemus enim nõ an omne rubrum ſit ignis, ſed quòd omne rubrum calidum ſit, oſtendere. Nam ſi, quicquid rubet, ignis fuerit, erit nimirum & roſa nobis ignis. Cæterum logicas methodos ignorantes, opinor, medici primum in hoc maxime peccant, quòd proprijs finibus excedant, nimirum cum ſufficiens ſit experientia, iũctis ſaltem paucis quibuſdã epilogiſmis, medicaminum vires exquirere. Deinde tã fœde in rationibus hallucinantur, quam pueri modo ſpeculationem logicam ingreſſi. Eiſdem erroribus tenẽtur, qui ex odoribus medicaminum facultates conijciunt. Nec.n. *quicquid bene redolet, calidũ eſt (quod quidam dictitãt, haud intelligentes quo pacto inaudire oporteat quę ab Ariſtotele, & Theophraſto ſuper hac re ſunt prodita, ea quæ nos in quarto harum commentationum definiemus) neque quicquid calidum eſt, bene olet. Quin etiam neque ſi quid graue olens eſt, calidum etiam fuerit: neq; ſi calidum, ẽt graue olens. Sic nec, ſiquis quicquid grauiter oleat, frigidũ dicat, nec, ſi quicquid frigidum ſit, grauiter olere, verum dixerit. Siquidem calidorum innumera ſunt, partim bene olentia, partim grauiter olentia, partim neutra: ſimiliter quoq; frigidorum. Quan-

A l.2.t.1.c. 4.fol.94.c

D quam quid calida dico, ac frigida? cum debeam dicere calfacientia nos, ac refrigerantia, q̃ vtique etiam inquirimus. Nec *.n. qđ abſolutè calidũ eſt, aut ꝙ ad hoc expenditur, nunc conſiderare ꝓpoſitũ eſt, ſed qđ corpus humanum excalfaciat: nec ſanè ẽt quod abſolute frigidũ, ſed quod hominem refrigeret. Denuo ergo hic hallucinãtur in homonymia haud diſtinctis nominum ſignificatis: tanq̃ ſiquis de cane terreſtri diſſerens, ad marinũ ſe oratione trãſferat, exiſtimans vt aĩantis vtriuſq; nomen, ita & naturam quoq; ipſorum vnam eſſe. At nobis demonſtratum aperte eſt in cõmentarijs De temperaturis (quos & hanc antecedere tractationem protinus initio cõmonefecimus) aliud eſſe facultate calidum, aliud actu: & huius quod actu videlicet calidum eſt, aliud abſolute dici calidum, aliud per exuperantiã, aliud ad ſymmetrũ ſui generis, vel ſuæ ſpeciei, aliud ad quiduis obuium collatum. Quin & hominem non abſolute calidum vt ignem, ſed exuperantia calidũ diximus, ſiquidem maiorem in eo calidi portionẽ ineſſe, quam frigidi. Ergo & quęcunque ad hunc dicuntur calida poteſtate, illum excalfacere dicuntur: facileq; de illis initur iudiciũ, & per experientiam expenditur, paucis indigens (vt ſupra commonui) epilogiſmis. Quos cum ſophiſtæ excedant, & tempus adoleſcentulorum fruſtra terũt, & ſophiſmatis, cauilliſq; homines ſeducentes eorũ ſoluendorũ imperitos, falſis eos dogmatis opinionibuſq; implẽt. Debebant.n.

A l.2.t.1.c. 3.fol.92.c

neq; colores memorare, neq; odores, immo neq; cõſiſtentiam, neq; leuitatẽ, aut aſperitatẽ, aut E
eius generis quodcunque. Nã quid refert, oleũ an lentum ſit, aut leue, aut ſplẽdens, aut liquidum,
aut pallidum, aut pingue, aut lubricum, ægreq; corporibus illitum exiccari poſſit? quippe cũ ex
nullo oĩum eiuſmodi colligere poſſis, ipſum eſſe facultate, aut calidum, aut frigidum, aut humi-
dum, aut ſiccum. Siquidem ex genere ſplendentium, leuiumq; & lentorum partim ſunt, q̃ pla-
nè nos calfaciant, partim quę refrigerent, tum alia quæ exiccent, alia item quæ humectent: Et eo
rum omnium, quæ accidunt non oleo ſolum, ſed alijs omnibus, nullum eſt reperire, quod ſoli-
dum, perpetuumque ſit, vt in eo generalem conſtituere propoſitionem liceat.

Quod ſophiſtæ rationibus haud vſi ſint ſcientificis ad ea lemmata, ſiue ſumptiones, ex quibus perperam de medicinarum facultatibus colligunt, ſed aut inductionibus, aut exemplis. C A P. 4.

Nam omitto, q nec ſcientificis in omnibus id genus ſint vſi rationibus ſophiſtæ ad inueniẽ
da lẽmata, ſed ex inductione: &, quod oĩum peſſimũ eſt, q nec quæ ſit inductionis natura
vnq̃ inſpexerint. Quod ſiquis eos in id prouocet, neq; ſequi audent: & ſi de demõſtratione quis
quid agat, increpant. Immo, quod etiam deterius eſt, non ex inductione ſolum ratiocinari aſſue
uerunt, ſed non nunquam etiam ab exemplis, tanquã rhetores. Nam qui frigidũ eſſe oleum affe-
rit, proinde q lentum ſit vt pituita, is per exemplum concludit, par robur præbens demõſtratio- F
nis; atq; is, qui ipſum calidũ cõtendit, quia lentum ſit vt viſcum. Nec ſecus is qui calidũ dicit, quo
niã facile in flammam vertatur vti bitumen, atq; is qui frigidũ probat, q facile cogatur, ac concre
ſcat vt aqua. Nã differt, ex exemplo, aut exẽplis quid ſuadeas, an ex inductione. Siquidem qui ex
exemplis fidem facit vnum, aut duo generis eiuſdẽ adfert, aut certè planè paucula, pleriſque.ſ.
prætermit: Qui vero ex inductione, oĩa comprehendere nititur, quæ per experientiam ſunt co-
gnita: nec quicq̃ præterire quoad eius fieri poteſt, quod apertum vulgo, ac perſpicuũ ſit, ſtudet,
ſed quod occultum eſt, & paucis comprehenſum. Quamobrem violenta eſt, & vehementer per
ſuadet; quæ ab omnibus, quæ experientia ſunt cognita, ducitur inductio: ſoliſque ijs arrogantia
perſpici poteſt, qui in demonſtratorijs methodis ſunt exercitati. Quare nos de ea copioſius in
Demonſtrationis libris diſſeruimus, ac fortè etiam ſeorſum de ea librum componemus.

De oleo aduerſus Archidamum. C A P. 5.

PAlam aũt fiet nihilo ſecius & nunc quoq; inductionis natura, multoque magis, & exempli.
Nam omnia in ſumma percurrere ſtatutum eſt, quæ de olei facultate à medicis ſunt prodita,
eaq; probabiliter quidẽ, q ita viderẽtur, at non verè. Ac primũ illud quod à Diocle in Archida-
mo ſcriptũ eſt, q Archidamus dureſcere, vtriq; cutẽ ijs, qui oleo fricarentur, exiſtimarit: quapropter G
& ſiccã frictionẽ prętulit. oleũ.n. accendi, atq; exurere cũ à frictione incaleſceret, putabat: ac pro
pterea admodũ humorẽ exhaurire atq; ſiccare, non ſecus atq; ea aſſorũ quæ vngi ſolent, nam &
ipſa magis dureſcere, q̃ ſi citra oleũ aſſaueris. Præſtat aũt totã adſcribere dictionẽ Dioclis. Ha-
bet autem ea hunc in modum. At cum oleo fricare non perinde probabat: Primũ.n. inæqualem ,,
fieri eiuſmodi frictionem putabat, q manus laberentur, ſ. nec æquè carnẽ apprehẽdere propter pin ,,
guitudinẽ poſſent. Prętere à dureſcere, atque aduri cutẽ in illis magis, qui ſic fricarentur; exiſtima ,,
bat, q̃ qui ſicca vterentur frictione: Oleum quippe accendi, & vrere à frictione incaleſcens, quẽ- ,,
admodũ in aſſis, quæ vncta ſunt, magis q̃ nõ vncta, vbi oleo accenſo incaleſcunt, & valde exiccã ,,
tur, indureſcitq;: Similiter quæ in oleo coquuntur fragilia friabiliaque effici eandẽ ob cauſam. ,,
Ad hæc, quemadmodũ ligna, & coria, & alia cõplura, quæ ex oleo fricantur, oleũ intro imbibũt, ,,
ita putabat & corpora. Quod cũ fieret, multa q̃ ſolita eſſent cum ſpiritu effluere, ac foras prorũ- ,,
pere, tunc concludi arbitrabatur, ceu cũ cribris, linteis, lana, oĩbuſque adeo, per q̃ percolari quid ,,
aſſolet, perfunditur, ac inungitur, non ęquè liquores fluere per ea valent: Porrò vbi ea excretio ,,
intercepta eſt, quædã intro recurrere, quædã aceruata, inuicẽq; implicita meatus opplere, retẽn- ,,
ta.ſ. ab oleo, q viſco quid ſimile habeat: ſicut in alijs omnibus apparet, q pingue eſt, pulueres ac H
feſtucas, oĩaq; eiuſmodi cõlectari: Deniq; vbi obſtructi iã meatus fuerint, perpetuo ac ſenſim oĩa ,,
deteriùs perfici eſſe neceſſe, q̃ in ijs quæ pro conſueto gerantur naturæ modo. Putauit quoque ,,
oleo ineſſe aliquã mordacitatẽ; cuiusvi oculi illachrymarent, & guttur in tuſſim cieretur (quod ,,
βῆχα vocant) tũ aluus raderetur, excrementaq; redderẽtur, ſanguinolẽtaq;, eo bibito: Proinde ,,
qui citra frictionẽ vngerentur, nihil affligi: infirmiorẽ enim eſſe mordicationẽ, q̃ quę ſenſum ali- ,,
quem mouere poſſet: At ſi per frictionem in carnem ſubintret, mordicationem moliri malignio- ,,
rem velut multa medicamentorum: vbi enim illinuntur, minus valent: at cõpreſſa introque ſub- ,,
euntia, magis agunt: ſicut ſanè ſi vrticis, & alijs multis ſenſim quempiam contingas, nihil lęſeris;
ſin ferias aut premas, vtique offenderis. Hæc ergo ſunt quę Diocles in Archidamo prodidit, quo
rum ſimul cum probabilitatem, cum prauitatem, conſpicere eſt. Siquidem, quod quicquid in
oleo coquatur, propriam amittat humiditatem, ac friabile fragileque celeriter reddatur; cum a-
liquid nihil in aqua tale perpetiatur, ipſa nos docuit experientia. Quamobrem hac vtique par-
te nihil Archidamus mentitus eſt. Debebat tamen, ſicut Ariſtoteles, & Theophraſtus, alijq; non
pauci philoſophi, eiuſmodi problemata in phyſicis quæſtionibus, & proponunt, & ſoluunt, ipſe
quoque

A quoq; (ſi quidem omnium rerũ quæ fiunt, cauſas ſcrutari uoluit) perinde ut illi, uti proponere,
ſic quoq; ſoluere. At cum id minus facere appareat, in hoc uel maxime mihi delinquere uidetur.
Nam quod apparet euidenter, id ſemper primum ponendum eſt: ac deinde, ſicui libeat, cauſam
eius inſpicere debet, phyſica problemata hũc in modum cõponens: Cur oleum quæ in ipſo co-
quuntur, ſicca & friabilia, & frãgilia efficiat: aqua uero humida, & mollia: aut, Quamobrem oleo
cocta ſicceſcant: at quæ aliter in eo madidata ſunt, magis propriã ſeruent humiditatẽ, q̃ ſi oĩno
nõ eſſent madidata. Qua rõne ſcillę, & urticę morſus ſanet; qua de cauſa his medeatur, cum ip-
ſum oculos mordicet. Qui fiat ut reliquum corpus uniuerſum non mordicet, ſed oculos dunta-
xat. Quare guttur exaſperet, ulcera uero leniat. Quo pacto uentrem ſubducat. Quo modo laſſi-
tudines ſanet. Quãobrem inunctos tueatur a frigore. Quare aĩalia inſecta interficiat. Cur lora, &
coria emolliat; at quæ in ipſo concoquuntur, duriora oĩa efficiat. Atq; hoc unum eſt problema
tum genus ad phyſicum duntaxat attinens. Alterum uero, quod cõmune quoque eorum eſt, qui
artem quãuis exercent, eſt tale: Quã ob cauſam carnes piſcesq; aſſantes coci oleo prius illinãt.
Quid ſit, ꝙ athletas oleo fricent gymnaſtę. Quid ẽt, ꝙ pueros pędotribæ. Nam cuiuſque talium
problematũ ab experientia profectã cauſam aſſignare liceat, Cocis nimirũ reſpõſuris ꝓpterea ſe
B piſces ac carnes oblinere, ꝙ ſiccę aduſtęq; extimę eorũ reddãtur partes, ſi citra pinguedinẽ aſſen
tur; Athleras uero ſe ex oleo fricare dicturis Gymnaſtis, tum ꝙ quę ante inerant laſſitudines ip-
ſum exoluat, & quę futurę ſunt mitiget; tum ꝙ frictionẽ ęqualẽ, & mitẽ planè efficiat, corpusq;
ad motus futuros pręparet. Eas ob res ipſi quoque Pędotribę pueros ſe, & ante, & poſt exercitia
inungere dicent. Cur aũt oleũ laſſitudini medeaĩ, haud ẽt nouit nec gymnaſtes, nec prædotriba,
nec medicus experientia curans: nec tñ quia id neſciant, ab euidenter apparentibus recedent.
Siquidẽ tametſi ignorant, quamobrem ueratrum album ſurſum purget, nigrum deorſum detra-
hat: neq; compertum hñt, quare cnicus pituitam ducat, atram uero bilem epithymum: tamẽ me
dicamentis ad ea utuntur, ad quæ utenda docuit experientia, & eos quibus opus curant, & eui-
denter apparentibus fidem habent, eosque qui contraria rationi adſtruunt, derident.

Quod præterquàm quod pugnantia de olei facultate Archidamus afferat, inſuper improprijs vtatur exemplis. *CAP. 6.*

AT Archidamus ſupra q̃ ꝙ in multis, q̃ perſpicuo apparent contẽnit, inſuper & hac quoque
parte taxandus mihi iure uidetur, ꝙ dicat meliorẽ eſſe frictionẽ ſiccã, q̃ quæ cũ oleo adhi-
betur, quia corpus durius, & ſiccius ijs, qui vngũtur, efficiaĩ: mollius aũt ijs, qui fricãtur ſicci. Di-
C cit porrò nihilo ſecius, & in illa ipſa dictione, paulũ progreſſus, ligna, pelles, aliaq; q̃ ex oleo fricã
tur, ipſum in profundũ tranſmittere: idq; maximũ eſſe teſtimoniũ, ꝙ in corporibus noſtris intro
ſubiens meatus oblinat, ac humidiorũ prohibeat effluxus. Atq; ego quidẽ q̃uo hæc cõſonent, ne
ſcio. Si.n. humorũ ęffluxus prohibet oleũ, haudquaq̃ ſiccũ dicendũ foret: ac proinde fruſtra id tã
q̃ deſiccãs in frictionibus repudiat. Falli pręterea in hoc mihi uideĩ, ꝙ ſimiliter affici putet tũ ea
quæ in illo coquũtur, tum eos q̃ fricãtur. Nec.n. eadẽ agere dixerim oleũ calidũ, frigidũ, tẽperã-
tũ, tepidũ, aut ſeruẽs, ſicut nec aquã ipſam. Apparet.n. & ipſã, ſi frigida applicetur, cõdenſare, cõ
ſtipare, cõtrahere, cõſtringereq; & repercutere, ſicut ſi extremè feruida, adurere: at, ſi tẽperata ab
hibeaĩ, & moderate calida, laxare, rarefacere, fundere, digerere: porrò ſi nec inſigniter calida, nec
frigida admoueaĩ, ſed uelut quę fontana dĩ, tunc propoſitorũ nihil efficiet, uerum propriã ſuã fa-
cultatẽ exeret. Sic ſiquis oleũ expẽdere uolet, ab omni prius liberũ alieno tũ calore, tũ frigore ip-
ſum efficiat, atq; ita demũ ad explorandũ accedat: quippe ꝙ ſummè frigidũ fuerit, nõ ex ſua dun-
taxat facultate, ſed ex alienæ qualitatis exceſſu non nihil in contactis operabitur: ita quoq; qđ
magnopere calidũ: at ſi vtroq; ipſum liberãs ſic demũ examinare uoles, hoc duntaxat pacto pro
priã olei vim inueneris. Quapꝓ cũ quis ex more oleo fricatur, ſicut gymnaſtici oẽs, in ſolo frica
D tur oleo, ꝙ nimirũ abſq; omni ſit aliena qualitate: at ſi admodũ excalfacto, aut ſummè vtatur re-
frigerato, iã compoſitã edi actionem neceſſe eſt, nempe ex propria olei facultate, & aliena qua-
litate. Sępe vero propriam cuiuſque medicamenti facultatem obſcurari neceſſe eſt, vbi valentẽ
aliunde qualitatẽ acciuerit. Itaque qui ſimile fuerit herbas in oleo ſeruente coquere, ac exercitã
tium corpora fricare? maxime ſiquidem, vti ſupra oſtendimus, extrinſecus ductas probationes
fugere oportet, cum liceat nimirum propriã cuiq; adhibere experientiã. Quòd ſi q̃n tñ id quiſ-
piam facere uolet, certe ſimilia comparare conabitur, ſicut in corijs faciebat, & loris: nec.n. quiſ-
piam oleo in igne præcalfacto, neq; in niue refrigerato, ſed obuio quoque accepto corium ac lo
ra confricat. Ita puto, & pædotribæ factitãt, obuio oleo pueros fricantes, neutiquam aut in igne
excalfacto, aut in niue refrigerato. Alioqui ſanè, & nos non raro caput ardore grauatum olei
admodum frigidi perfuſione refrigerauimus. Porrò ſi ſalis nihil oleo ſit inditum, tanto magis re-
frigerabit. Sin etiam omotribes, hoc eſt crudum fuerit, multo profecto etiam amplius.

Quomodo frigidum paremus oleum. *CAP. 7.*

POrrò præparare illud ſolemus non aliter atq; aquam, nempe prius excalfacientes, ac deinde
aqua mergentes ſumme frigida. At ſi etiã fons in ipſum cum ſtrepitu decidat, vaſculo nimi-

rum, cui ineſt oleũ, antè diligenter occluſo, magis quoq; ac magis ita reddẽt frigidũ. Multũ item E
frigeſceris, ſi præcalfactum in puteũ ita demittas, vt aquã contingat: quanq̃, quod aquam nondum tangit, frigidum item euaſerit, ſed minus. Atq; hoc pacto præparando, frigidum reddimus oleum: contrario autẽ modo calidũ. Quo ſane modo & vtimur in refrigeratis corporibus, in alueũ olei calidi dimittentes, quibus pars quæpiã obſtupuit, aut tremuli ſunt, aut cõuulſione, aut palpitatione tentanĩ, aut motu ſenſuve priuanĩ, aut & ægrè ſentire poſſunt, aut eiuſmodi q̃ppiã perpeſſos. Ergo ſiq̃s ex vniuerſo vſu de medicaminũ facultate pronũciet, putabit, * nunquid excalfacere, & refrigerare, tũ exiccare, & humectare nos oleũ queat, velut Dioclis Archidamus, ſiquidẽ * pugnãtias nõ aĩaduertat. Nã cum exiccari, & fragilia effici quæ in oleo coquũtur dicit, exiccantem, & digerẽtem eius facultatem oſtendit. At vbi intro in coria ſubire, poroſq; noſtros oblinire, ac naturales humorũ effluxus prohibere, rurſum ſanè maxime cõtrariã eius facultatẽ demonſtrat tum digerentibus, tum exiccantibus: atq; in iſtis vel adhuc quæ apparent proferens, de illis nõ rectè ratiocinatur. At vbi de mordicatione agitur, nõ ea oĩa cõmemorat. Nã q̃ oculos mordicet, q̃ guttur exaſperet, ſiue ad tuſſim prouocet, q̃ ventrẽ radat, atq; receſſus ſanguinolẽtos efficiat, abunde magna teſtimonia ſunt mordacem illi ineſſe facultatem. At q̃ vlcera dolore liberet, & vẽtris mordicationes, aut irrigatũ, aut infuſum, omnino ſanet: quique * morſu irritantur, mitiget: cum & ipſa non parua ſint contrariæ ipſius facultatis indicia, plane omiſſa ſunt. Cæterũ F
ſi vtriſq; propoſitis quis ratiocinari volet, duorũ alterũ eueniet: Aut. n. id faciet vt Empiricus, diceťq; ſe in collatione ad aliquid cuiuſq; medicamẽti facultatẽ per experientiã cognoſcere, ipſius aũt per ſe propriã ignorare naturã: aut vt rõnalis, contrarias ineſſe medicamento facultates, & mordicantẽ, & leuientẽ: ac deinde ingenti tenebitur anxietate cauſam dicturus, cur interim altera earum agat ſenſibiliter, interim altera reliqua, aut perdita ſit, aut non clarè appareat. Quarum oĩum dubitationũ ſolutiones, ſiquidẽ vt phyſica proponanĩ problemata, ſane q̃ difficiles ſunt: ſin vt ad vſum referantur artis, multã requirunt experientiã, epilogiſmos aũt non ita multos, ſed exactos ac definitos. Nam primum, an omne oleum oculis mordax ſit, nec ne, experientia incũctanter definire præſtat, haudquaq̃ ex tempore in vtranq; partem rhetorũ more diſſerere: tũ an oẽ æquè guttur exaſperet, aut ventrẽ ſubducat, aut radat, vt nõnunquã cruentas moueat excretiones: an oleorũ hoc quidẽ hæc faciat, illud vero nõ: & aliud magis, aliud minus. Oleĩ dĩas nũc dico non eas (vt quiſpiã ſuſpicaretur) quæ ſunt heterogenes ſiue alterius generis, ſicut cicini, rhaphanini, caryini, balanini, ac ſimiliũ: nã & horũ vires medicus norit oportet, ſed in præſentia eas memorare nõ expedit. Satis eſt. n. mea quidẽ ſententia, principio propriĵſſimũ, & q̃ maximè ab oĩbus hominibus vocatur oleũ, conſideraſſe: qñ, & ipſe fructus ex quo fit oleũ, ſolus ex omnibus G
oliua nuncupetur, & arbor olea (græce vtrunq; ἐλαία vocatur, ipſum oleum ἔλαιον) ipſumque ſimpliciter ac primario oleum dicitur, at reliqua omnia per tranſlationem, & abuſum.

De differentiis proprie vocati olei. CAP. 8.

HVius ſanè quod proprie oleum appellitant, de quo oĩs in præſenti ſermo habetur, plures dico eſſe dĩas. Secundum ætatem quidem, cum aut recens eſt, & velut muſtũ, aut ætate vigẽte, aut vetus. Secundum præparandi modum, cum aut ſimplex ſolumq; & impermiſtum fuerit, aut cum ſale præparatum. Secundum fructus ipſius diuerſitatem, cum is aut immaturus, aut maturus extiterit. Secundum inductã arte alterationem, cum aut quomodo ab initio præparatum fuit, ita ſeruatur, aut candidum efficitur. Scriptum vero eſt de albificatione eius, & ab aliĵs non paucis, & nos quoque in ſequentibus trademus. Horum omnium oleorum facultates ipſe equidem experiri ſtudui: quid autem in quoque fieri deprehenderim, poſtea exponam. At nunc abſoluere ſtatui primum, quod erat in manibus. Perperam enim mihi videntur medicorum plerique tum experiri medicamenta, tum de viribus eorum ratiocinari.

Quomodo cuiuſque medicamenti facultatem experiri oporteat. CAP. 9.

QVippe cum experiri ſolum oporteat, quæ impermiſta ſunt, & ab oĩ extranea qualitate aliena, eaq; primum in optima corporis conſtitutione, deinde in intemperatis, demũ in morbis ſimplicibus: ſicut in libro hunc antecedente, & in tertio de Temperamentis definitum eſt: H
Ratiocinari vero, id quod ex accidente eſt, ſemper ab eo quod per ſe eſt, diſtinguentem.

Quod non ſolum in explorandis medicamentis medici hallucinentur, ſed etiam in opinionibus, quas habent de affectibus. CAP. 10.

AT non nulli medicorum nõ in iſtis modo hallucinantur, verum etiã in opinionibus, quas hñt de affectibus. Nam oleum q̃ laſſitudinibus remedio ſit oẽs propemodum fatẽtur: cæterum quis affectus ſit laſſitudo, non conſentiunt. Hic. n. articulorum eſſe ait ſiccitatem, ex motionibus deſiccatorum. Alter & muſculorum, adĳcit. Alius porrò contra quàm hi, humiditatem multam, & tenſionem, & caliditatem, fluxione nimirum partibus vehementer agitatis affuſa. Alius non humorum multitudinem, ſed qualitatem ſolam cauſatur, prouenire inquiens in motionibus immoderatis pinguedinis carniſque teneræ colliquationes quaſdam, quarum pars foras tranſpiret, pars vero retineatur in corpore: & hoc, cum acre mordaxque ſit, affectionem efficere

* Quid.
* Quamuis.
* Al. dentium pruriginē.

A cere veluti vlcerosam. Itaq; & si in hoc conueniatur, q lassitudines sanet oleum, attamen, ob ancipitẽ atq; ambiguũ corporis affectũ, nihil queat certi de olei facultate colligi. Atq; id ſanè non tm in laſſitudine vſu venit, verum etiã vbi doloris cauſa, aut mordicationis, aut phlegmonis gratia, bibendũ oleum exhibemus, aut per ſedẽ infundimus, aut itidem perfundimus. Siquidem vlceribus phlegmone affectis nõ ſolum, ſed & cum aqua moderate calida perfundimus: vt in laſſitudinibus cum lauacro aquæ dulcis. Sed nec quæ ſit in phlegmone affectio, cõſentiũt. Porrò vbi per ſedem ipm ingerimus, aut bibendum offerimus, ne tunc quidẽ cognoſcimus euidenter, cuinam corpori ipſum applicemus, an pituitæ, an bilis, an aliorum aliquorũ recremẽtorum pleno. Conſtat enim non perinde hominem affecturum, vbi pituitæ viſcoſæ inteſtinum omne ſimul cum ventre plenum offendet, atque vbi biliosis excrementis refertum, aut alijs quibuſdam acribus humoribus, aut ſtercore multo, aut horum quidem nullo, ſed incidat in ventrem, inteſtinaque vndequaque pura, aut præterquam quòd pura, etiam exaſperata reperiat.

Quòd & qui probè de olei facultate ratiocinetur, debeat etiam affectionem hominis æſtimare, & de ipſo oleo quale ſit præfinire. CAP. 11.

B ITaq; negligenter admodum, & ſegniter de his omnibus medicorũ pleriq; ratiocinant, haud indicantes, nec quo pacto affecto homini oleũ exhibeant, nec quale nam ipm. Ac m x tamẽ dicunt, alij mordicare, & radere prorſum partes corporis internas: alij vero etiã ſi præfuerit mordicatio, & hãc lenire. Nec enim parum intereſt, an inijciatur in ventrem pituita ſcatentẽ oleum expers ſalis (Græci ἄναλον vocant) & quod re vera oleum eſt: an quod plurimũ accepit ſalis, in vẽtrem purum. Vtrunq; enim aluum ſubducit, diuerſis tamen facultatibus. Nempè illud, quod ſale vacabat, in pituitoſo ventre per lubricitatem: ſimili modo cum maluis, blitis, moris: quod verò ſalem habet, in puro per acrimoniam, perinde vt muria, & marina aqua. Et ſanè hoc quidem radet, alterum non radet. Ergo nec abſolutè oleum quoduis interna omnino radere dixerimus, aut deiectiones moliri cruentas, neque mordicationes lenire: verum id cui ſal eſt inditus, in puro ventre radere: cui autem non, in pituitoſo non radere.

Quòd ſalſuginoſa, & acria ex accidente quandoq; morſui medeantur, nempè ſecum quod mordicat educentia. Dulcia vero, & epicerastica contra, morſum etiam aliquando ex accidente exaſperant, nimirum cum vna corrumpantur, & foueant alantque cacochymiam. CAP. 12.

C NOn nunq̃ vero mordicationes ex accidẽte quod ſalſuginoſum eſt, ſanauerit, velut & melicratum, ſalſugo, * ſerum lactis. Educunt enim ſecum hęc nõnunq̃ ſuccum mordicationẽ facientem, ac mordacitatis redduntur medela, perinde vt cætera oĩa quæ abluunt, & abſtergũt. Sed non ſtatim vbi immiſſa ſunt hoc genus medicamenta, morſum ſanant, quin potius tunc etiã exaſperãt: ſiquidem euacuatorijs, haud epicraſeos. i. tẽperationis ſeu miſtionis rõne, ſanationem moliũtur. Quippe ceratum ex roſaceo, & adipe aut pinguedine infuſum ſæpenumero morſibus continuo ſuccurrit, idq; tẽperationis rõne: ſed & oleũ ipſum ſolũ, ſed dulciſſimum, id frequenter præſtitit: ſicut certè & † adeps hirci, aut ſuccus chõdri, aut ceratũ ex oleo dulci. Nos aũt ſæpenumero quib. ex frigore interna dolore torquebãtur, ingeſto oleo calido, dolore liberauimus: ac ſi maius eſſe frigus conijciebamus, addidimus & anethũ, oleũ excalfaciẽtes: ſi vero adhuc & maius, rutã quoq; & bitumen. Eiuſmodi igitur auxilia oĩa q frigori medeãtur, dolores mitigant, nõ propterea q lædentem humorẽ attemperent, aut educant. At in idem vniuerſa confuſa ſunt a

A. l. 1. f. 4. c. 30. f. 83. b plerisq; medicorũ, qui nec norũt dolorem ab intemperantia natũ, ab eo qui ex cacochymia oritur, diſtinguere: nec q medicamentorum, q̃ doloris gratia inijciuntur, alia excalfaciendo partẽ refrigeratã ſanant, alia humorem mordicantem euacuando, alia tẽperando. Sed & ſubinde miſtæ exiſtunt affectiones, ex intẽperie videlicet, & mordicatione: in quibus nos conſueuimus ane

D thinum, aut rutæ oleũ infundere, anſerino in eo liquato adipe: is ſi non adſit, ſaltem gallinaceo: ſi nec is quoq; vel aliorũ aliquo: q ſi horum nullus ad manum fuerit, ceram miſcemus mordacitatis expertem, voco autem ſic eam, quæ lota eſt: aut certe oleum ipſum quod effectum eſt candidum, infundimus: nam id ceræ mordacitatis experti proportionale eſt. Temeraria itaq; pronunciatio eſt atq; indefinita tum eorum, qui oleum oẽ omni tpe mordicans adſtruunt, tum eorum, qui leniẽs: nam quod ſalẽ accepit, mordax eſt: quod aũt caruerit, & dulce eſt, q quidem ex ſe eſt, lenire poteſt: nam videri poſſit & ipſum quandoque pro affectibus quibus applicatur, haud etiã eſſe eiuſmodi. Vnumquodque enim temperantiũ medicamentorũ (Græci ἐπικρατικά, ſiue ἐπικεράστικα, nuncupant) vbi valentius euaſit humoribus mordicantibus, morſum eorum retundit: verum ſi aut valẽtioribus facultatibus, aut multis, paucum miſtum fuerit, vna & ipſum corrũpitur, alitque cacochymiam. Quamobrem protinus euacuandi ſunt, qui ab ijs, quæ temperandi naturam habent, irritantur, vtpore qui multa nec facile mobili corruptione ſint repleti.

* muria.

† Græci codic. στέαρ τράγου. ἢ χόνδρου χυλὸς i. adeps tragi, vel chondri ſuccus: ita & non hirci. vt habetur male factum eſt, interpretandum eſſe medica perſuadent: vnum eſt interpretis antiqui auſteritas, qui ſic legit: alterum eſt quod infra li. 4 c 6 ſcriptum inuenitur, adipem hircinũ acrimoniam habere multam & igneam, tertium quia & libro 1. ca. 34 & in hoc lib c 14 non hirci, ſed tragi & chondri in ijſdẽ caſib. meminit; eſt vero tragus apud ſcriptores fallacia quadã res ex cerea ſb. ſimilis viribus alica & a Gal. 12 met in dyſentericorum deiectionibus commendata.

De lacte. } *rebus fere omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates, exuperantem tamen facultatem cognoſci poſſe ab eo, qui id quod eſt per ſe ab eo, quod eſt per accidens, rectè diſtinxerit.* CAP. 13.

SIc ſanè lac frequẽter ſimulatque ſumptum fuerit, alijs aceſcit, alijs in nidorem vertĩ prius, q̃ probè concoctum corruptionem temperet. In quibus vtiq; primum maxima cacochymiæ

pars euacuari debet, atq; inde ſumendus chondrus, & ptiſana, & lac, & alia, q̃ vbi probè fuerint E
cocta, conferunt ad euchymian, hoc eſt ſucci in corpore bonitatem. Nõ tñ, quod ad hoc attinet,
oĩa exiſtimare oportet aut deteriores, aut cõtrarias in ſeſe obtinere facultates: neque in ſermone
ſcientem, eorum, quę eueniunt partem alterã omittere: id quod fecit Archidamus in oleo. Siqui
dem memorabat, oculos ab eo mordicari, guttur ad tuſſim excitari, & ventrem radi: cæterum ꝙ
ſtomachum ſæpe cum valẽter morderetur, oleum protinus dulciſſimũ epotũ ſanauit, & iniectũ
totius ventris mordicationes leniit: & à thapſia, vrtica, & ſcilla excitatas inunctũ ſedauit: eorum
mentionẽ non fecit. Ego verò nõ ambigo, neq; fidẽ non habeo iis, qui aiunt, rebus propemodũ
omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates: quin oſtẽſurũ me id ipſum polliceor in libro ſequẽ
ti: Attamen non proinde adſtruo, eam, quæ in quoq; exuperat, nõ poſſe cognoſci: verũ ſi, quod
ex accidẽte eſt, ab eo quod per ſeſe, diſtinxeris, omnia clare cognoſces. Cõtemplator.n. vtrumq;
in exemplis, propoſitis videlicet, exempli cauſa, duob. hominibus, quibus ſimiliter os vẽtris mor
diceretur, & qui pariter aut ſuccum ptiſanæ, aut chondrũ, aut panem lotum ſumpſerint: deinde al-
teri mordicationem reſtinctam, alteri vero inauctam ponito: obſecro, nũquid ſuccus ptiſanę, aut
chondrus, aut panis ex ſe mordax eſt, per accidens autem in altero hominum morſum non mõ-
do nõ inauxit, ſed mitigauit: an qđ ex ſe quidẽ erat mitigauit, per accidens vero in altero irrita- F
uit? Ego ſanè ex ſua natura epicerasticum eſſe dico ſuccum ptiſanæ, & chondrum, & panem, &
per Iouem lac quoque: cæterũ in altero homine morſum auxiſſe, ꝙ properaſſet à corruptione ſu
perari. Atq; ea vtiq; eſt (certo ſcio) veterum omniũ ſententia, ſed & recentiorum optimi quiq;
ita ſapiunt. Verum, ſiquis fuerit, quem ego neſciam (nec.n. quicq̃ eſt, quod nõ audeãt iuniorum
medicorum quidam) qui contendat ex ſua natura corruptiones augere chondrum, panem, aut
ptiſanã, cæterum in quibuſdam ex accidente nimirũ mitigare, is, inquã, qui talia iactabit, nullam
aſſertionis ſuę demonſtrationẽ afferre poterit. At nos dicimus, ꝙ ſi ptiſana foret cacochymos, ma
liue ſucci, haud vnq̃ mordicationẽ mitigaret. Atq; conſpicitur frequẽter tum ſupernè ſumpta, tũ
per ſedem iniecta, mitigare: ex quo patet per ſuam quidem naturam boni eſſe ſucci, verum inter
dum vnà cum iis ſuccis, qui mordicationes excitant, corrumpi, & ipſum augere ſymptoma.

Quomodo diſcernendum ſit, à cacochymis ne mordicatio ſanata ſit, an ab epicerasticis, hoc eſt temperantibus. CAP. 24.

FOrtè igitur nos roget quiſpiã, an vllum vnquã cacochymorum mordicationem curauerit?
Equidem id nõ raro factum cognoui: verum ea dico non temperando, verum id quod mordi
cabat educendo, mordicationes ſanaſſe. Ac proinde & ſtatim, & vſq; dum euacuentur, hominẽ G
mordicare, & inſuper euacuata aſperũ relinquere ſenſum in partibus aliud medicamẽ requirẽtẽ.
Quod uõ faciũt q̃ boni ſunt ſucci, & dulcis (Græci εὔχυμα, & γλυκύχυμα nominãt) etenim & pro-
tinus mitigãt, & præterq̃ ꝙ euacuationẽ non faciũt, & ſenſum aſperũ nullũ inducũt: quin potius
ipſa cõtra, ſenſuum medẽtur aſperitati. Itaq; chondrũ, lac, ptiſanã in eiuſmodi affectibus, & edẽ-
da præbemus, & per ſedẽ iniicimus, vbi uidelicet melle, aut quopiã eiuſmodi, ꝙ infeſtabat, exter-
ſerimus: quo t pe opportunus eſt, & adeps, & ceratũ dulce, & oleũ dulce. Porrò & in præſenti, &
in ſequenti deinceps ſermone oĩa me dulcia dicere exiſtimato, tũ ea, quæ ſalẽ non ſunt experta,
tũ ea, quæ ſunt elota. Quatuor itaq; indiciis cũ poſſis ꝙ per ſe lenit diſtinguere ab eo, ꝙ per acci-
dẽs, facilè cuiuſq; talium medicamẽtorũ facultatẽ inuenies. Primũ indiciũ eſt, an ſtatim mitiget,
an nõ. Secundũ, an ſimul cũ lędentibus euacuet, an non. Tertiũ, an aſperitatẽ quandã in corpori
bus relinquat, an non. Et quartum, an ita affectis vtile, & commodũ uideatur, nec ne. Nã, cũ nec
protinus mordicationẽ ſanat, verum maiore cum vehementia excernitur: neq; intus manendo
medetur, & moleſtã corporibus aſperitatem relinquit, quam, ſi denuo offeratur, exaſperat: argu-
mentũ eſt rodentis ac mordicantis eſſe naturæ, cæterum ex accidente q̃nq; morſus ſanare. At, ꝙ
& continuo mitigat, & nullã excretionem prouocat: ſed nec exaſperat dum intus manet, immo H
exaſperatorũ medela exiſtit, ipſa quidem natura bonũ eſt, verùm interdũ à cacochymia, quæ ip-
ſum alterat corrũpitq;, mordax efficitur. Atq; hæc ita à me dicta ſunt, vt ſimul vtriuſq; medica-
mentorum generis & tp̃s, & vtendi modum, ſimulq; facultatis inueniendæ rationem docuerit
oratio: demonſtraueritq., & ptiſanæ ſuccum, & chondrum, & tragum, & lac, & panem elotum,
ex genere eſſe euchymorum; uiu & pinguedinem, & adipem, & oleum dulce, & ceram dulcẽ,
ex mitigantium eſſe natura. Fuerit autem cera dulcis, quæ & natura eſt talis (nam quædam gu-
ſtantibus amaræ ſunt) & quæ præterquam quòd eſt talis, in aqua bona elota eſt.

De ratione abluendi, & candida faciendi medicamenta. CAP. 25.

LAuanda porrò eſt non tãtummodo cera, ſed & pix, & reſina, & oleũ, & quicquid aliud aquæ
nõ miſcetur. Primumq; modice cõcalfactum, mox in vas lati oris ac magnum, cuique inſit
aquæ copia puriſſimæ ſimul, & oĩs qualitatis maxime expertis, infundito; nam in ea, quicquid ſit
id quod abluitur, acrimoniã ſuam exuit. Deinde contento, tundito, frangito, manibusq; impen
ſe ſubigito, vt vnaquęq; videlicet abluendi medicaminis particula aquam poſſit cõtingere. De-
niq; effuſa priore aqua, rurſum quod lauatur excalfaciẽs, in aliã aquam ęque ſynceram iniicito;

Rurſum-

A Rurſumq; diutiſſime contundito, donec qualitatẽ ſuam in aquam deponat: id aũt guſtanti datur
cognoſcere: mox vero & tertio, & quarto, & ſæpius deinceps idẽ faciendum, donec aqua nullã
& ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Atq; hunc in modum oĩa, q̃ excalfieri, & fundi
ſuſtinent, lauabis. At, ſi quæ ſint lapidoſa, & dura, velut cadmia, & æris ſquama, & æs vſtũ, ea exa-
ctè in tenuia cõminuentem, plurimũ in aqua terere fontali, puriſſimaq; oportet, ſubinde priore
effuſa, quoad nihil in aqua innatet, maneatq; aqua prſum a cõtriti medicaminis qualitate immu
nis. Nã quandiu aut qualitatis eius quippiã in guſtũ appareat, aut aliquid innatet, tandiu terẽdũ,
atque effundendũ eſt: nã, ſi hoc pacto quiduis eorũ, q̃ lauari pñt, abluas, mordacitatis expers eua
det. Et ſanè oleũ non tñ mordacitatem exuit, ſed & cãdidius interea efficitur. Oportet vero ipſm
nõ pinde vehemẽter verberare, vt picẽ, aut cerã, aut reſinã, ne videlicet adeo aquæ miſceatur, vt ę-
gre poſtea ſeparari poſſit, ſed ita, vt ibi quieſcere paulisper ſiueris, facile poſſis innatãs detrahere.
Sũt & alij modi, quib. oleũ efficere poſſis candidũ, quos ſcriptos inuenies apud eos, qui pparatio
num libros conſcripſere, & qui de materia prodidere, vt & apud Dioſcoridem in primo. Verum
plerique eorum conſumentes, quod in oleo aqueum ac ruſum eſt, reliquum candidum efficiunt;
B At hic abluendo, veluti ipſum abſtergendo, ac detergendo, candidum efficit.

Quòd non colligitur, oleum ex eo, quod tuſſim ciеat, proinde eſſe mordax: neque enim omne, quod tuſſim ciet, mordax eſt: neque ſolum quod mordax eſt, tuſſim mouet, ſed & quæ pinguia ſunt. CAP. 16.

DE medicaminum, q̃ lauari candidaq; effici ſolent, diſpõne, rurſus & dicetur. Nunc ad propo
ſitũ reuertor. Oleũ, quod non ſit omphacinũ vocatũ, hoc eſt crudũ (id.n. adſtringit) neque
cum ſale pparatum, neq; recens, ac velut etiãnum feruens, ad hæc oĩa accurate lotũ, id neq; epo-
tũ, neq; infuſum, mordicationẽ exercebit. Quòd ſi guttur ad tuſſis impetum prouocet, non idcir
co mordax dicendũ erit. Nam quicquid mordax eſt & acre, ad tuſſim impetũ prouocat: non tñ
quicquid impetum ad tuſſim prouocat, mordax eſt, & acre. Hoc.n. duntaxat pacto mordax eſſe
oleum coniiceris, ſi quicquid ad tuſſim impetum mouet, mordax eſſe cõfeſſum fuerit. Occurrit
itaq; denuo hic error non leuis, ſed pernicioſus in concluſi conuerſione commiſſus. Confeſſum
enim eſt, omne mordax impetũ ad tuſſim mouere, & confeſſum eſt, oleum omne ad tuſſim mo-
uere impetum: verum his ſuppoſitis non conficitur oleum eſſe mordax, neq; ſi categoricas, ne-
que ſi hypotheticas efficiamus propoſitiones: q.n. ex duabus vniuerſalibus affirmatiuis nihil con-
C cludi in ſecunda figura poſſit, neq; concluſio ex neceſſitate ſit vera. Fiũnt aũt in ſyllogiſmo cate-
gorico duæ propõnes iſtæ: Omne mordax ad tuſſim impetũ ciet: ſed &, omne oleum ad tuſſim
impetum ciet: quibus confeſſis nihil concludi poteſt. Hypotheticã vero propõnem, quã Chry-
ſippus ἀξίωμα συνημμένον nuncupat, verã accipere non licet, neq; a ſenſu, neq; ex conſequentia ra-
tionali. A ſenſu.n. aut per ſenſum, aut ex ſenſu, aut vtcunque noĩare placebit, id genus ἀξιώματα
deſumpta ſunt, nempè, Omne mordax ad tuſſim impetum ciet: &, Siquid mordax eſt, itidẽ & ad
tuſſim impetum ciet: & non, Si omne mordax ad tuſſim ciet impetum, protinus quicquid ad tuſ-
ſim ciet impetum, mordax erit. Neq; oĩno ad hoc, ſi quid mordax eſt, hoc & ad tuſſim impetum
ciet, ſequitur in vniuerſum iſtud, Si quid ad tuſſim impetũ ciet, ipſum & mordax eſſe: ſed id qui-
dem, Si non ciet ad tuſſim impetum, haud quaquam mordax eſſe, id inquam verum eſt, quippe
cum mutuo conuertantur. Non tamen, ſi quid ad tuſſim impetum ciet, continuò & mordax eſt;
ſimpliciter enim hoc conuertitur, & non mutuo. Demonſtratum autem in methodis logicis eſt,
quę ex mutuo veris conuertuntur orationes, ipſas quoque veras eſſe: at quę ſimpliciter conuer-
tuntur, non perpetuo eſſe veras: Illas quidem ἀντιστρέφοντας vocant, has vero ἀναστρέφοντας. Igitur
ſi non ex neceſſitate verum eſt, Si quid ad tuſſim impetum mouet, idem ſtatim mordax eſſe, ne-
D que ſanè oleum, proinde q ad tuſſim impetum moueat, mordax eſſe cõcludi poterit. Hoc enim
duntaxat pacto, nempè ſi in confeſſo eſſet, Omne quod ad tuſſim impetum, moueat, itidem mor
dax eſſe, verè talem confici concluſionem inueniretur, Si ad tuſſim impetum mouet oleum, vti-
que & mordax eſt: quo videlicet ad hanc ſequatur orationem, factã tali aſſumptione, Atqui ad
tuſſim mouet impetum oleum: ſequitur ergo, iuxta primam orationem inde monſtratam, con-
cluſio, Mordax igitur oleum eſt. Verum enimuero non hoc pacto colligendum illis fuerit, quod
ſi quid mordax eſſet, continuo & ad tuſſim moueret: ſed quod ſola mordacia ad tuſſim impetum
prouocant: ita enim concluderetur, quicquid ad tuſſim moueret impetum, eſſe mordax. At hoc
ipſum, Sola videlicet mordacia ad tuſſim impetum ciere videri, & alienè a ſenſu dicitur, quippe
cum & pinguia mouere ad tuſſim impetum appareant, & quod quęritur, prompte aſſumptum
eſt, neque ex ſenſu, neque ex demonſtratione. Pręterea hominum id eſt ignorantium, quęnam
ſit ad tuſſim impetum mouendi affectio, quam fortaſſis ipſis exponere pręſtiterit.

Quomodo & per quæ ad tuſſim impetum cieri contingat. CAP. 17.

COntingit aũt ad tuſſim impetum cieri inęqualitate quadam in gutture pręter naturam pro-
ueniente, quippe cum ſpiritus per purã leuemque ſemp ferri viam conſuetus, ſi qñ in emi-
nentia quędam impingat, quaſſationem quandam ac veluti inęqualem concuſſionem in guttu-

re efficit, atq; ita ad tuſſim aīal prouocat. Nam vt alias quoq; multas natura hoībus ſalutis gratia ingenitas indidit paſſiones, ad eundem modum, & ſternutationem, & tuſſim: Sternutationē quidem, vti ea, q̄ in naribus infeſta moleſtaq; ſunt, propelleret: tuſſim vero, vt q̄ in gutture. Porrò duplex ea affectio eſt, aut reſiccata exaſperatave, quæ in arteria eſt, membrana: aut inæquali in ea corpore delato, ſiue id liquidū ſit, ſiue ſolidū. Hinc ſeu panis micula, aut alterius cuiuſpiam edulij, nobis inuitis in ſpiritus meatum decidat, tuſſire adigimur: ſeu bibentibus affatim, ipſius potus quippiā eo influat, ſimiliter irritamur, atq; ad tuſſim compellimur. Percolatur.n. perpetuo per aſperā arteriam in pulmonem ipſius potus tam exile quippiā, vt protinus ab inſtris raptum perfacile quocunque diſtribuatur, nec tñ vſpiam aceruatim in ſpiritus ſemita conſiſtat, neq; aīal ad tuſſim irritet: At vbi vel id ipſum pluſculum, vel aliud quodpiā, ſeu liquidū, ſeu ſolidū corpus, in aſpera defertur arteria, iā inde tuſſire neceſſe eſt, donec a ſpiritus vehementia, quod moleſtat prop illatū eijciatur. Proportionale quippiā huic accidit, vbi in mēbranam ipſam arteriæ exaſperatam ſpiritus impingit, niſi ꝙ hæc affectio alia à iā dicta eſt. Nunc.n. ab arteriæ membrana auſertur, abraditurq; quippiā: intus verò adheret aliquid, in priore affectu. Porrò vtriq; cōis eſt ſpiritalis viæ inæqualitas. de quibus fuſius in cauſis ſympromatum diſſeruimus. Cęterū in p̄ñtia cognouiſſe ſufficit, ꝑ mordacia, gutturis exaſperatione: oleoſa vero & pinguia illitu, inæqualitatem & ad tuſſim impetum efficiant. Quicquid.n. extra naturā in arteriæ incidit tunicam, tenaciterq; illi inhæret, tum organis ipſis, & qui per ea defertur ſpiritui, inſolens eſt, tum aīanti quoq; moleſtum. Nec id nunc dico, quin pleraq; ex oleis qualitate mordicantia ſint. † Nā & quæ admiſtum hāt ſalem, & prorſus recentia ſunt, ea omnino mordacia quoq; ſunt, nō propria ſua eſſentia, ſed qm̄ omnibus plantarū ſuccis geminū inſit excrementum (ꝙ abunde indicauit Theophraſtus, & nos poſtea cōmonſtrabimus) alterū craſſius, ac velut terreſtrius, alterū tenuius, & velut aquoſius. Sanè & oleo ambo hæc inſunt, ad concoctionem & diſcretionē tempus poſtulantia. Porrò tempore quidem, alterum reſidet, alterum vero conſumitur: Ac primū quidem, quod videlicet & terreſtre eſt, & craſſum, ſubſidit, amurca nūcupatum: alterum vero tenuius, ac velut aquoſius, quodammodo & ipſum compoſitum eſt, ex aerea ſcilicet eſſentia, & tenui ſeroſa.

† Græcè eſt τῶν γὰρ ἁλῶν μὴ μετεχόντα. ſed legendum, μὴ μετέχοντα. quæ ſales nō participant ratio eſt, quia plantarum ſucci aliqui ſeroſi et propterea mordaces inſūt, ob id oleo quoque recentiſſimo ſalis admiſſione ineſſe mordacitatem.

Quot modis aqueum & tenue excrementum ab oleo ſeparari queat. CAP. 18.

CAeterum ſeroſum iſtud rufi coloris eſt, a craſſo illo terreſtriq; ſubſidēte.ſ. qualitate abſterſa. At oleum ipm tum minime mordax, tum candidum ſua natura exiſtit. Quapropter vbi tenue hoc excrementum ſeparatum fuerit, candidius & dulciusq; efficitur. Separatur vero multis modis. Aut.n. in Sole feruente lati oris vaſculo olei pleno depoſito, chonchis in altū ſublatis, ſubinde id cum ſtrepitu deſuper conturbant. aut calidos vaſculis oleum continentibus cineres ſubijciunt, ſolarem q̄ fieri poſſit maximè calorem imitati: maiorem.n. idcirco vitant, ꝙ ipſum in qualitate tranſmutet, prōpteq; nidorē excitet. aut nucleos oliuarum, aut frumentum circumcirca apponunt: aut medicamenta q̄dam vaſis ipſis inijciunt. In ſumma, quod aqueū eſt, exigunt atque conſumunt, reliquum aūt ſeruāt. Itaq; ſi tam dulce cādidumq; acceptum oleū, cuiq; nec ab initio ſal inditus eſt, ipm inſuper, vt ante poſitum eſt, laues, id tibi medicamentorum oīum minimè mordax erit. Ac nos quidem perſæpe oleum eiuſmodi bibendum nonnullis exhibuimus, noſq; ipſi experimenti gr̄a ſumpſimus, prorſumq; nullam inteſtinis mordacitatem attulit, gutturiq; minime ad tuſſim impetū cōmouit: cumq; oculis eſſet infuſum, ſenſum mouit exiguū, ipſa potius nouitate, atq; inſolentia, q̄ acrimonia moleſtū. Atq; eiuſmodi ſanè oleum, ad vnguem oleum exiſtens, cuncta tū humectat, tū emollit, vbi nec ſummè (vt mouuimus) frigidum, nec calidū applicet. Porrò cui iniectus ſal eſt, nō nulla quoq; ineſt neceſſario mordacitas. Verū mirer ſane, ſi quis tm̄ indat ſalis, vt oleoſam pinguēq; ſubſtantiā exuperet: vtiq; Archidamū.ſ. referat, q ait, cutē aduri ijs, qui in oleo fricant: q̄nquidē & id ſæpenumero factū vidi, cum aliorum nonnullorū gratia, tum podagræ, & arthritidis: Fricant.n. partes affectas trito in pauculo oleo ſale multo, idq; ꝑ intermiſſiones, haud quaq̄ in paroxyſmis, tum vt ſuperfluū oē exiccēt, atq; diſcutiant, tū vt partibus infirmis bonā comparent habitudinem, ac robur. Atq; in hoc quidē ſal exuperat, in oleo vero ſuperatur. Potiusq; eorum quæ in oleo rigata ſunt, faciēda cōparatio eſt, quā q̄ in eo decocta, vtpotè qui hominē feruenti nequaq̄ oleo decocturi ſumus, verū temperato vncturi. Pręſtat.n. (id ꝙ aliquoties ſupra monuimus) ipſum rei euentū ſenſu perceptilē, & exacte manifeſtum inſpicere: neq; enim ſanè extrinſecus q̄litis opus exemplis eſt, in rebus nimirum, q̄ tam clare cognoſci poſſunt. Quin ſi qñ forte obſcurum ſit quod quæritur, adeo vt ex alijs ſibi fidē poſcat, neq; illic ſanè remotiſſima diſſimillimaque, ꝓpinquis p̄tentis, accerſenda ſunt quęrēdæ facultatis teſtimonia. Sanè euidens luce clarius oībus hominibus eſt, ꝙ frictio ex oleo magis quam ſicca laſſitudinē aufert, corporaq; emollit, cohibens occludensque quicquid è nobis foras effluere eſt natū, haudquaq̄ digerens, & exiccans. Id ipſum & Diocles confeſſus eſt, vt qui oblinere poros oleū dixerit, quæq; effluunt cohibere, tum coria emollire. Quòd ſi rerum euidentia illi non ſufficiebat, ac proinde extrinſecus adducere coniecturas potius illi viſum eſt, ea, quæ in oleo frigido rigantur, memorare, non quæ in feruenti decoquuntur, afferre debebat.

Quòd

A *Quod perperam Archidamus inæqualem ex oleo frictionem aſſeruit.* CAP. 19.

QVemadmodum in talibus, rerũ tranſgreſſus eſt euidentiã, ita illic quoque, dũ ait inæqualem eſſe ex oleo frictionem, manibus videlicet lubricè labentibus. Nã contrariũ oẽs manifeſto percipimus, nimirum cum, quæ ex oleo fit frictio, æqualis exiſtat: inæqualis verò ſicca. Cutẽ.n. in frictionibus ſiccis manus coadducũt, ac velut duplant, violenterq; ac pter naturam cõplicãt: dein vbi non amplius prior velut duplatio labentes ſequi manus põt, ipſa quidẽ recurrit, atq; ad continuũ reijcitur: manus vero ſemel, ac vno impetu in alteram cutis partem tranſeunt, inferiorem tranſgreſſæ duplationis partem. Ac proinde inæqualem, duram, laborioſam talem ſentimus frictionem: Durã quidem, qm̃ cutis violenter & tenditur, & concutitur: eiſdem de cauſis & laborioſam: porrò inæqualem, quandoquidẽ non in oẽs cutis partes fricantes incidunt manus, verum infernam duplationis partem perpetuo tranſiliunt: id quod fit tum ob naturales cutis aſperitates, idq; potiſſimum in natu grandioribus: cum quòd laxa eſt cum alijs propè omnibus cutis, tum gracilibus maximè & ſenibus. Quippe ſi læuis æquabiliter tota, & tenſa exactè cutis foret, haud facile plicari poſſet, nec inæquales in ſe manuũ efficere decurſus: verũ facile, reor, antrorſum percurrerent, a primis ad reliqua prompte delabentes, nimirum cum nullã ſecũ cutis partem duce

B rent: Atqui cum laxa ſit & aſpera, externo quopiam medicamento indiget, quod & rugas eius impleat, & fricantibus manibus lubricitatẽ præbeat: quas ad res oleo nihil aptius inuenias. Mireris q; profecto Archidamũ, qui nec rei ſit reueritus euidentiã, nec quæ eius ſit cauſa inuenerit, ſed in vtriſque pronunciarit cõtraria: quippe cum inæqualis ſicca appareat frictio, æqualis vero quæ adminiſtratur cum oleo: nec minime ea teſtimonio ſuo adſtruit ratio, quæ cauſam exponit.

Redarguit prauam medicamentorum facultates inueniendi rationem. CAP. 20.

VErum de Archidamo, & Diocle ſatis in pñtia. Volo.n. (quãquidẽ ſemel aggreſſus ſum prauam facultatis inueniendæ viã oñdere, oleo pro exemplo vſus) oẽm celerrimè orõne abſoluere. Igitur cũ veteres philoſophi calidũ eſſe oleũ aſſeuerarint, nõ paruo (vt putant) argumẽto, quòd celeriter.ſ.in flãmam vertat; cõtradicentes quidã id illi accidere aiunt, qm̃ tenue eſt, & aereũ: cæterũ frigiditatẽ eius inde adeo mõſtrari, quòd hyeme ocyſſime cõcreſcat: nec.n. vino ſolũ acetoq;, ſed & aqua ipſa, prõptius a frigore deuinci. Ad ea rurſus obijciẽtes alij, quòd aereũ quidẽ ſit non negãt, idq; ex leuitate perſpicuo apparere dñt: non tñ frigidum eſſe fatentur: quippe cũ aer oĩs ſit natura calidus, vti gñatio quoq; eius indicio eſt, nimirum cũ extenuata ſolutaq; calore aqua aer efficiatur. Conſtatq; iam inde maximã eos ingredi qõnem clariſſimis philoſophis dubitatã. Siqui-

C dẽ Ariſtoteles, quiq; eum ſectant, calidũ eſſe aera exiſtimant, at Stoici frigidũ. Porrò ad celerem olei congelationẽ, quod viſum eſt illis, quòd frigidũ ipm aſſerunt, hi qui calidũ contra cõtendunt, nõ tã valide concreſcere, vt aquã, contra opponũt; neque.n. congelationẽ in eo eſſe aiunt, ſi quis recte expẽdat, ſed velut cõſiſtentiã, & incraſſationẽ; hocq; fieri aiunt, quia craſſum eſt, & viſcoſum, non quia frigidũ. Itaq; rurſum vtrinq; in ambiguũ oro perducitur; illis quidẽ ex eo, quòd celerius a frigore vincatur oleũ, quàm aqua; his vero ex eo, quòd aqua oleo plus congelet, contraria adſtruentibus. Ad hoc itaque, quòd de his addubitent, neq; quòd aereum ſit, oĩbus conſeſſum eſt. Etenim leuitas quidẽ inquiunt, huius indiciũ foret; at craſſities non paruam adfert coniecturã ipm eſſe terreũ. Porrò quidẽ ambo cõponentes, aereum ſimul & terroſum conſtituunt. Sunt qui hos deridentes, id quod cum primis oleo ineſt, nẽpe humiditatẽ, adimere pfectè ipſos orõne dicant. Adhęc nonnulli ex eo, quòd viſcoſum ſit, frigidũ eſſe contendunt, alij vero calidũ, non nulli ſiccũ, poſtremo quidam & humidum. Etenim niſi contractę compactęq; partes eius forent, & inuicẽ exactè adhęrerent, viſcoſum haud fore: atqui illos oẽs frigiditatis eſſe effectus: nã fundere, extenuare, ſoluere, partes a ſe inuicẽ ſeparare, eã vero eſſe calidi naturã. At alij contra viſcoſum nihil fieri pronũciant citra calidi victoriã, veluti in ſuccorum oĩum patet decoctione, tum eorum, qui ex herbis

D exprimuntur, tũ qui ex fructibus: quippe qui, cum aquei principio ſint, ac conſiſtẽtia tenui liquidaq;, vbi decocti fuerint, craſſi viſcoſiq; euadant. Quin & ex particularibus vtriq; exẽplis cõtraria probabiliter adſtruũt, Alij viſcũ, mel, picẽ liquidã, reſinã, & alia id genus, quæ in profeſſo, & viſcoſa ſunt & calida, proponẽtes: Alij cicutę, pſyllij, atriplicis, blitiq; ſuccum memorãtes: ad hęc veluti colophonem quẽdam orõni pituitam proferentes, liquido.n. ipſis eã, & viſcoſa eſſe & frigida vt. Quin & ex eo, quòd quibus venę ſectione ſanguis detrahitur, oleũ inſtillatũ fluidum reddat ſanguinem, vtroſque contraria adſtruere videre eſt. Alij.n. tanquam calore fundens, alij vero tanquam frigore lubricitatẽ prębens, non ſecus ac glaciẽ fluxibilitatẽ ipm facere aſſerunt. Atq; inde alio uerſi, de lubricorum oĩum natura diſceptarũt, ad extremã vſq; garrulitatem orõnem promouentes. Condemnantes aũt horum *errorem, vt aiunt, alij, pinguedinem proponunt, quę proxime olei naturã accedit, & euidenter deprẽhendi põt cuius ſit temperamenti: quippe quę in nobiſmetipſis conſiſtat, nec fallere nos queat. Nam in ſanis, inquiunt, & bene curatis corporibus multa prouenit pinguedo, quę ne inſanus quidem frigida dixerit: talia enim fieri robuſta natura, quã omnes naturales philoſophi calidam eſſe rem confitentur. Sed his è diuerſo quidam in frigidis temperaturis pinguitudinẽ prouenire aiunt, velut fœminæ indicant, quique ocioſam uitã tranſigunt.

* [illegible] est in impresso [illegible] in antiquis. vide etiam hac eadem pagina [illegible]

ſigunt. Iam vero & inter gentes vbi frigus quidē ſuperat, pingues: vbi vero calor, graciles, ꝓuenire hoīes aſſerunt: proferuntq; exempla, Celtas, Thraces, Bithinos, Ponticos, Galatas, ſicut frigidæ regionis icolas, ita quoq; in vniuerſum pingues: Arabes vero, Lybyos, Aegyptios, Aethiopes, quiq; terrā inhabitant calidā, graciles & aridos oēs. Nonnulli vero citra particularia exēpla vniuerſali inter ſeſe rōne cōtendunt, partim pinguē in nobis ſuccū prouenire nō poſſe, niſi ꝓbe a natura cibi conficiant, aſſerentes: partim in cibis quidē contineri cōfitentes, a nr̃o tñ calore cōſumi, velut a flāma oleū: qui vbi infirmior eſt redditus, in corpore aceruari. Sunt qui aīantia quoque in mediū afferant, vt q̃ natura frigidiora ſunt, pinguiora oīa reperiantur, vt vrſi, oues, ſues: q̃ calidiora, itidem & ſicciora, gracilioraque, & pinguetudine vacantia, vt leones, pardales, canes. Præterea inde adeo, ꝙ madefactæ oleo apes, muſcæ, veſpæ, formicæque inteteant, alij quidē calidum, alij frigidum cōprobate ipm tentant: ac rurſum alij humidum, atq; alij ſiccum. Etenim cū iā dictæ aīantes exangues ſint, ac proinde frigidæ, quidam eas celeriter refrigerari aiunt, atq; ita mori; quidam contra, dum excalfiunt, haud poſſe in contrarium mutationem perferre: Quin & quod immoderatē exiccantur, alij, quippe cum naturā iam antea exiccata ſint, immoderationis rōne offendi: alij vero ꝙ humectētur, idque naturæ cōtrarietate. Atq; ꝙ in inſectis aīantibus cōtraria inuicē colligant, mirū fortaſſis videri non dēt: ſed ꝙ ex ijs, quæ nobiſmetipſis accidunt, in vtranque partem diſſerunt, id vero admiratione dignū eſt. Quippe alijs plus, alijs minus, ſudare nos inquiunt, ſiquis in balneo vngat. Nec tñ hi qui plus aſſerunt, de facultate eius vniuerſali inter ſeſe cōueniunt, neq; hi qui minus. Verū ex ijs, qui plus nos ſudare aſſerunt, quidā calori acceptū referunt, quidā vero viſcoſitati: priores quidē calidū ſudores prouocare natū dicentes, viſcoſum vero alteri: quippe venādi, & aceruandi eorum, q̃ hactenus celeriter defluebant, proindeq; ſenſum fallebant, facultatem obtinens, manifeſtā ita ſudorum copiā efficere. Porrò, qui minus ſudare volunt eos, qui aut in balneis, aut exercitijs vnguntur, alij quidem illinendi facultatē, alij vero refrigerādi vim, illi attribuunt. Quinetiā ex appatētibus, alij reſiccare, alij humectare ipſum dñt: humectare quidē, quotquot plus ſudare inunctos cenſent: reſiccare vero, alij. Quinimo & ꝙ a frigore tueatur inunctos, alij quidē craſſitudine viſcoſitateq;, inſtar veſtimēti, aut munimēti, frigus arcere: alij vero per calorē naturalē contracta cōcalfacere referūt. Porrò ēt ex eo, ꝙ quæ in libris atramēto cōſcripta ſunt, nihil vitiet, aut deleat, haud aliter q̃ arena, cinisq;, cum reliqua liquida oīa deleant, q̄dā ſiccā, & velut exuccā eius naturā adſtruunt: quidā verò partiū craſſiorū, ac minus elaboratarū. Sic & ꝙ alijs nō cōmiſceaī, hoc alij quidē leuitati, partiumq; tenuitati: alij vero craſſitudini viſcoſitatiq; adſcribunt, cum ſuccis ſui ſimilibus miſceatur, vt maluæ decocto. Eadē aſſerunt, & de hoc, ꝙ terra non ꝓbe oleo irrigeī, tametſi alijs liquoribus madefcat, vt vino, aqua, aceto. Ac nōnulli quidē hic eſſentię cauſanī ſiccitatē: alij tenuitatē: ſunt, qui craſſitudinem. Etenim qui tenuitatem pro cā afferūt, intactos tranſire meatus aiunt: at, qui craſſitudinē, oīno ne ingredi quidem illos aſſerunt. Neutros vero arguere queas, cum vtraq; de cauſa quædā ne propinquis commiſceantur, prohiberi poſſunt: ſiquidem phyſicorum nonnullis meatuum commoderatio, miſtionis eſſe cā vr̃. Atq; ego nunc ſanè illa, in ſumma tñ relatis ſolis ratiocinationū occaſionibus, commemoro. Quòd ſi quis ſigillatim vnumquodque extendere velit, atq; hinc inde in vtranque partem diſſerere, non vnum ille volumē, ſed ēt complura, meo iudicio explebit. Licet enim vel mi nunc proſpicere, † q̃ non longus ſolum oīonis hic euaſurus ſit error, (nec enim tolerari poſſet) verum ꝙ ſummam ēt interim attinget phyſiologiā, ſic ut diiudicari nonnunquā nequiret. Porrò ſi cui ēt conſtaret oīno inutilem eſſe medicis, longe ēt magis eam rōnum viā, arbitror, effugeret. Non .n. abſolutè an calidum, frigidum, humidum, ſiccumve vnumquodque medicamentorum ſit, inquirimus: neque an formicas, apes, veſpas, aut aliud aīalium humectare valeat, aut reſiccare, calfacere, aut frigefacere: ſed quomodo ad corpus ſe habeat humanum. Cum liceat igitur in hominibus ipſis experimentum capere, non rectè ad alia vertuntur.

† Quòd non longus ſolum ſit ſolis orationis error (hoc enim tolerari poſſit) verum etiā ad ſummam quoq; phyſiologiæ aſcendat, interim vero etiam diiudicatio ſit diffuſabilis.

Quæ ſit rectè experiunda olei facultatis ratio. CAP. 21.

AT recta experiundi rō, in primis quidem ea eſt, quæ in corporibus hī temperatis: deinde ea, q̃ intemperatis: mox, vt ſæpenumero antea monuimus, quæ in calidis, frigidis, humidis, ac ſiccis morbis. Vbi aīum aduertere iuſſimus, vt quod per ſeſe quid ageret ab eo, quod ex accidēti, diſtingueretur. Id qđ futurū eſt primum quidē, ſi q̃ fieri poteſt ſimplicibus affectibus admoueas: Deinde, ſi an protinus ab initio, quod ſenſu poſſit percipi, ſuam vim exerat, cōſideres, an poſt tēporis aliquantum, aut deniq; vbi ablatum fuerit, velut aqua frigida, quæ caloris efficit repercuſſum: Ad hæc alienæ qualitatis miſturæ expers vt ſit, dāda quā maxime opera eſt. Quomodo ergo oleum quis tale efficiat, ſupra poſitum eſt: verum quomodo ſimplici morbo applicari queat, nunc dicemus, id modo prius commemorantes, quod in morborum dr̄js oſtenſum eſt, Corpora quædam ad calidius uerſa uideri, citra aut cacochymiam, aut plenitudinem, viſcerisve inflammationem, velut in ingentibus exuſtionibus euenire aſſolet: Quædam vero ad frigidius, vt in uocatis iam paſſim conſueto nomine perfrictionibus (ψύξεις Græci uocant.) In talibus vtique affectionibus ſi oleum adhibeas, manifeſto comperies, refrigerare nos an calfacere ſit natum.

* renocationem.

Sed

A Sed illud tñ conſtet, vt omni prorſum alienũ vacet qualitate uehementi: id.n. perpetuo in omni
medicamento memoria tenere oportet. Atq; hæc quidem ſumma eſt rõnis. At opus ipſm, quod
perficiunt, experientia commonſtrat. Nam qui ardore tenentur, tñ abeſt, vt à calore liberentur,
vt etiã a† magis exæſtuent, } & procedente tempore calidiores euadant. At algentibus, ex olei
inunctione perſpicua nulla, aut noxa, aut vtilitas affertur. Ex quo liquet, vt calfacere ſit natũ, cer
tè non admodũ id poſſe, nec euidẽter, ſicuti reſina, pix, bitumẽ. Inaudiẽda eſt nũc pix nõ ſicca: iti
dẽ nec reſina, nec bitumẽ ſiccum: nec.n. ipſis inungi quis poſſit: neq; itẽ quæ Sol liquarit, quippe
hæc nec ſimplicia, nec ſpõtè nata ſunt medicamẽta: verũ reſina, q̃ Græcè αὐτόῤῥυτον à ſpontaneo
fluxu dr̃, quam in Laconia, & Cilicia optimã prouenire nouimus: aut terebinthina, aut lentiſci-
na, quę liquida etiãnum, ac recens ſit: aut ex pinea, quæ in fictilibus ſuperne, olei ritu innatat: pix
autẽ liquida, aut potius ꝙ oleoſũ in ea ſupernè fluitat, ꝙ vtiq; πισσάνθος hoc eſt picis florẽ, nuncu-
pant, eſt.n. re verà tanquã picis flos: ſic bitumen adhuc liquidum, ꝙ ex b* Medea importatur: om
nia.n. hæc pinguia ſunt, plurimũq; oleoſæ naturæ poſſident. Veluti myrrha, ſtacte, & picinũ, iu-
niperinum, cedrinum, laurinũq; oleum, & alia eiuſmodi clariſſime refrigeratos recalfaciunt, exæ
B ſtuantes verò ſummè excruciant. Atq; hæc quidẽ vtriſque excalfacere confeſſum eſt: At oleum
neutris admodũ, neq; refrigeratos.ſ. excalfacere, nec excalfactos offendere. Non tamen obſcurè
iis, qui ex ardore febricitant, c* faſtidij cuiuſdam cauſa eſt, caloręq; augere apparet, quemadmo
dum in exquiſitis eryſipelatis, quippe quæ biliosæ ſunt fluxiones: manifeſto.n. in his calorẽ adau
get, etiamſi applicetur vel frigidiſſimũ. Etenim in ardoribus, ſi ſalis ſit expers, & alioqui etiã can-
didum, non nullũ ſane ſolatium, ſi modo frigidum perfundatur, affert: In eryſipelatis autẽ, quan
tumuis ſit frigidum, nihil iuuerit. Cæterum lædere omnes, quæ ex pura bile ſunt fluxiones, vel
maxime eſt natum: at quæ ex ſanguine illi permiſto conſtant, has quidem minus, non tamẽ vul-
gariter. Porrò iſtis etiam minus, ſed tamen perſpicuo, affligit inflammationes etiã minus feruen
tes. Ex quibus omnibus coniecturam ducenti viſum eſt tandem, calorem parem eis, quibus ap-
plicatur, accendere. Apparet enim corporibus mediocriter calidis admotum, moderate illa ex-
calfacere: quæ verò valide, validum accendere calorem.

A † Quãuis in aliquib. græc. codicib. legatur καυσουμένους .i. magis æſtuãtes. in multis tamen alijs legitur ἀναψύξεως .i. ſtudioſiores inquietiores, & inferius etiã hic ſenſus habet: cui & lectioni aſſipulatur vetus tranſlatio.

B † Al. Nicomedia.

C * ἄσης.

Quòd oleum ex eorum ſit numero, quæ ex æquo nos excalfaciunt. CAP. 22.

DIctum eſt igitur in tertio De temperamentis, veruntq; nunc iterum dicendũ, ꝙ vnũquodquẽ
medicamentorum, quæ corpori applicantur, quæ quidẽ calida eſſe facultatibus diximus, ca
C loris ſui principiũ a nobis accipiẽs, partim ſimiliter nos recalfacit, partim valẽtius. Atque ex iis,
quæ nos æqualiter recalfaciunt, oleum mihi eſſe viſum eſt, particulares eius vires inſpicienti: com-
peri.n. perpetuo calorem efficere tepidũ in iis, quæ mediocriter eſſent calida, feruentẽ in feruen-
tibus. Proindeq; mihi eſt viſum neq; conuulſiones, neq; tremores, neq; ſenſum tum difficilem,
tum deperditum, magnopere aut iuuare aut lędere: quippe iuuare nequibat, cum valẽter excal-
facere non poſſet: nec lædere item valebat, cũ omnino non refrigeraret. At vbi adſcititium com-
paraſſet calorem vehementem, multum prodeſſe: nẽpe vbi in alueolos olei calidi, in quo radices
quædã aut herbæ excalfaciendi facultate pollentes incoctę erant, ita affectos demiſiſſemus. Vn-
de merito velut materia quędã cęterorum fuerit medicaminum: nam ſi frigida illi commiſceas,
frigidum efficietur, quod miſtum erit: ſin calida, calidum. Quod.n. ex media tẽperie eſt, vtriſquę
ſummis inferius, vtpote quod ſi calido commiſceatur, id quod ex ambobus miſtum erit, frigidũ
efficere non valeat, nempè cum ipſum non ſit frigidum: neque ſi frigido, calidũ, quippe cũ ipſum
non ſit calidum. Itaq; non immerito alij calfacere ipm aiunt, alij vero negãt. Calfacere enim vi-
deatur, cum ad parẽ calfacienti corpore calorem peruenit, hac enim ratione recalfacere rurſum
poteſt: quod verò quam acceperat augere caliditatem non poteſt, haudquaquam calfacere vi-
D deatur, quippè cum non quam acceperit, ſeruare, ſed augere, calfacientis ſit opus.

Quænam ſint principia earum de medicamentorum facultatibus ambiguitatis. CAP. 23.

EIuſmodi porrò ambiguitatum tria ſunt principia: Quòd non diſtinxerint genera eorũ, quæ
nos excalfacere dicuntur, & quòd homonymijs ſiue æquiuocationibus utantur confuſe, &
quod nihil relinquant medium. Itaque calfacere nos dicuntur, & quæ energia ſiue actu ſunt ca-
lida, vt ignis: & quę poteſtate. Tum quę poteſtate ſunt calida, partim alimenta ſunt, partim medi
camenta, partim tegumenta. Porrò calidum quoque ipſum, & quod actu tale eſt, ita nominarę
conſueuimus: & quod poteſtate, velut ſubinde ante monuimus. Sed, & calidum actu eſt, &
quod ſimpliciter eſt calidum, vt ignis: & quod per exuperantiam, vt animal: & quod ad ſui gene-
ris ſymmetrum comparatur: & quod ad quiduis obuiũ. At quod poteſtate dicitur, primum qui-
dem diſtinguatur contra id, quod eſt ex accidenti: deinde totidem habet ſignificationum diffe-
rentias, quot actu calidum. Etenim cum ſit velut apta quędã materia ei, quod eſt actu calidum,
partim ad ea, quæ abſolutè calida nuncupantur, partim ad ea quæ per excellentiã quandam, cum
ad quiddam ſui generis, aut ſpeciei, denique & ad obuium quiduis collatum, propria vtique fue-
rit materia. Quocirca cum ea conſideremus calida, quę referuntur ad hominem, vt alia prorſum
omittantur, eorum causſa monuimus: In iſtis ergo omnibus peccare ſolent, qui de medicaminũ viri-
bus

bus conſiderant: & præterea, ꝙ mediocritates, tum in naturalibus nr̃is temperaturis (vt in opere E
De tẽperaturis oñdimus) tum in medicamentis expendendis p̃tereant. Siquidẽ tanq̃ neceſſario
id, cuius perpenditur facultas, medicamentum, aut calidum, aut frigidum, aut humidum, aut ſic-
cum eſſe dẽat, ita verba ipſi faciunt: ac ſi non fieri poſſet, vt in calfacientiũ nos, ac refrigerantium
medio quiddam conſiſtat, atque aliud rurſus inter exiccantia, & humectantia. Adeo inuenire eſt
quoſdam ſtupidos, vt ne vbi audierint quidem veritatem, aſſequi poſſint. Itaque quoſdam etiam
noui, qui contra contendere adſtruereque conarentur, nihil temperamento eſſe medium.

Quòd compluribus nos modis calfacere oleum appareat, nempe vt alimentum, vt medicamentum, vt tegumentum: Et quòd excalfacientium nos, ac refrigerantium, medium quodammodo obtineat. CAP. 24.

VErum h s in libris De temperamentis iuſtis confutauimus rõnibus, nihilo ſecius idem in ſe
quentibus facturi. Huic aũt libro finem iam imponere ſtudens, ad oleum reuertor. Acci-
dit.n. illi, vt fortaſſis tanquam alimentum nos excalfaciat, vbi.ſ. intrò in corpus aſſumitur: proba
tis.n. quibuſdã tum medicis, tum phil ſophis, ſicut ex cibis, ita ex oleo corpori fieri appoſitionẽ
viſum eſt. Accidit vero illi, vt tanquam medicamẽ medium ſit nos calfacientium, & refrigeran-
tium: tum ẽt velut tegmen nos excalfaciat: naturęq; eius, vel maxime propria eſſe imago vr̃ eiuſ-
modi. Nã quemadmodũ veſtimenta a nobis ipſis excalfacta, rurſum nos recalfacere conſueue- F
runt, ita & oleum. Sed quemadmodũ illa excalfaciente corpore calidiora non euadunt, ita quo-
que nec oleũ. Recte aũt perpendas rem totã, non ad pñs modo, ſed & ad futura omnia vtilẽ, ſi ae
ris nos ambiẽtis memineris: qui interim eo, qui in nobis eſt calore vſque adeo redditur frigidior,
vt munimentis quibuſdam aduerſus eum, tegminibuſq; ſit opus: Interdum vero vſque adeo rur
ſum calidior euadit, vt ferre nequeas, fugiaſq; ſub tectum aliquod vel vmbram: Eſt aũt etiam qñ
tanta eſt moderatione pręditus, vt neq; tepefacientia, neque refrigerãtia expoſcas, ſed citra oẽm
moleſtiam, ſenſumq; in eo verſeris. Tertiam hanc temperiem, quam mõ dicebam, ſymmetram
moderatamq; voco, atq; aliarum mediam eſſe ſtatuo: ac corpus nr̃um, neq; excalfacere, neq; re
frigerare: cũ aliarũ duarũ altera nos excalfaciat, altera vero refrigeret. Similẽq; eſſe dico mediæ
aeris nos ambientis tẽperaturæ, tum qui à veſtimentis, tum qui ab oleo prouenit, calorẽ. Porrò
ſi ne ſic quidem ẽt clarum euaſit, ꝙ indicare volo, at illo ſaltem modo apertius opinor intelliges,
Duos mihi aĩo intelligito hoĩes corpore ſimiliter temperatos, mutuo ſeſe contingentes, vel pe-
ctore, & ventre ſolo, vel manibus, & cruribus. Quòd ſi eandem duobus iſtis hoĩbus nactus ſit tẽ-
periem aer illos ambiens, vt in tribus his corporibus par inſit calor, neuter ab altero tunc excal-
fieri dici queat: nã quæ ſimilia vndequaq; corpora ſunt, a ſeſe mutuo nullam accipiunt mutatio- G
nem. At ſi frigidus ſit ambiens, mutuo ſe calfacere hi hoĩes dicentur, tametſi haudquaquã excal-
faciant, ſed frigus modo arceant. Vulgo itaque aſſueti abuti vocibus, id quod frigus arcet, excal-
facere aiunt: haud ſanè recte. Atqui permittendum ipſis eſt, vt prout velint appellent, cæterũ per
calfaciendi verbum in vtraq; dictione idem ſignari, id vero neutiquã concedendum: haud.n. idẽ
eſt, an ex ſe quid cuipiam calorẽ præbeat, an frigus prohibeat. Quibus ſic ſe hñtibus, quæcunque
foris nobis iniecta eandem corpori caliditatem obtinent, ſiue a ſeſe ipſis, ſiue ab alijs, ſiue a nobiſ-
metipſis, eam nacta fuerint, exacta loquendi rõne, neque calfacere, neq; refrigerare dicendũ: at, ſi
cui abuti libeat, non repugnandum, modo in dictione ſignationum drĩam commemoret: ſiqui-
dem alio quodam modo calfacere nos dr̃ aer calidus, atque alio modo qui ſit moderatus. Rñdet
autem proportione aeri calidiori pyrethrum, napy, piper; moderato autem pinguitudo, & oleũ:
actu.n. aeres ſunt calidi, potentia vero medicinæ. Aera.n. calidum haud ipſi efficimus, ſed qñ in
eo verſando talem ipſum experimur, ita nuncupamus: At medicamenta, ſicuti in tertio De tem
peramentis demonſtratum eſt, principium excalfactionis a nobis accipientia, partim æquè nos
recalfacere ſunt nata, partim plus, partim minus. Ex genere autem eorum, quæ æquè nos recal-
faciũt, oleum eſt: Cui eidem quoque a viſcoſitate, ac ꝙ difficulter item defluat, tum ꝙ meatus H
infarciat obſtruatque, duplici rõne, vt augere caliditatem videatur, euenit, tũ inde adeo, ꝙ inſtar
veſtimenti, aut munimenti illinatur: tum ꝙ meatus infarciat, prohibeatq; foras effluere magnam
vaporoſi intus caloris partem. Eadem ratione, nec vt reſiccentur corpora noſtra permittit, niſi
ſane applicetur calidũ, idq; pluſculo tp̃e. Has itaque vires eius cum homines omnes experientia
compertas habeant, quos largius ſudare volunt, ſiue a balneo, ſiue balnei expertes, ijs non proti-
nus ab initio oleum admouent: Verum in ijs, qui morbo laborarunt, vbi ſudare inceperint, tum
excalfactum perfundunt. In ijs vero, qui etiamnum laborant, vbi abunde iam ſatis ſudarint: Por
rò in ſanis, ſiquidem ex longo itinere, aut exercitatione, alioue quouis pacto, corpus ipſis exhau
ſtum eſt, eis inungi & ante ſudorem permittunt. Verum qui non concoxerint, aut corpus ha-
bent plenum, quod πληθωρικὸν vocant, his neque in balneo inungi concedunt.

Quòd medium ſit oleum inter humectantia nos & exiccantia. CAP. 25.

ATque hic quoque mihi videtur oleum eſſe medium inter humectantia nos, & reſiccan-
tia, velut inter excalfacientia, & refrigerantia medium conſiſtere ſupra demonſtrauimus:

A humectat enim aqua, exiccat vero tum laurinum, tum cedrinum oleum. At quod ſimpliciter ſic
admouetur, citra vllam videlicet ex arte conciliatam à nobis, aut caliditatē, aut frigiditatē (huius
enim vſq; meminiſſe oportet) talē ſeruat noſtrā temperiē, qualem. ſ. accepit, q̄ fieri poſſit maxi-
me vaporoſas oēs corporis expirationes prohibens. Porrò ſi pluſculū membra frices oleo, calo-
rē ex frictione adſcititiū cōparabis. Atque hac interim rōne laſſos nō parū iuuabis, partim quod
in minutos corporis meatus pingue ingrediat̄, & quæ indurata ſunt emolliat: partim ꝙ humidi-
tatē acrē ac ſubtilē, quæ in laſſitudine ex colliquatione proueniens, ſub cute latebat, per halitum
caliditate digerat. Conſpiciuntur enim exercentibus tū foras effluere ſudores, tum intus in ven-
trem non pauca defluere excrementa, quæ velut liquamina ſunt. Ex hiſce autem colligendū eſt,
cōplura toto in corpore eiuſmodi relinqui, quæ euacuationē depoſcāt: quippe duplex in laſſitu
dinibus affectio naſcitur, ſicut alibi oſtendimus. Nā ſimilares quidem animantis partes reſiccan-
tur, humectantur vero vacua ſpatiola nō vtili, & naturali humore (nā ſic foret plethora, ſiue re-
pletio) ſed tenui, & acri, mordacique: proindeq; remedijs indigent ducibus, tum ijs, quæ ſiccitatē
corporis irrigent, tum ijs quæ humorē acrē euacuent. Itaq; ad hæc aptiſſima ſunt dulcium aqua
rum lauacra, nimirum, quæ humiditate ſua inſtrumentorū corrigāt ſiccitatem, & caliditate te-
B nuem, atq; acrē humorem digerāt. At, ſi corporibus inhærere poſſet aqua, nec facile deflueret, ip
ſa quidē per ſe ſufficeret. At qui cū ea quæ foris circūfunditur, facile defluat: & q̄ in poros ingreſſa
corporis, nullam habēs anſam prompte effluat: in hoc ſane ipſum vtiliter miſcetur oleum, maxi-
meq; iuuat, ſi ex vtroque quis diutius fricetur, id quod veteres Græci χυτλοῦσθαι nominabant: cui
oppoſitum impoſuerunt vocabulum ξηραλοιφεῖν, qđ eſt ſicca vti frictione. Eſt ſane, & hoc quoque
quodāmodo laſſitudinē ſanare potens, ſed multū relinquitur ab eo, quod χυτλοῦσθαι nuncupant.
Nam vt reliqua taceam, vbi cum oleo aqua cōtunditur, teriturque, haud facile ſolubili miſtione
coit, vt quibus ita corporibus inungatur oleū, neceſſe ſit, & pluſculum inhærere aquam. Quare
hic item velut materia eſt quædā oleum humectantium, exiccantiūq;, ſicut ante oſtēſum eſt ex-
calfacientiū, & refrigerantiū. Quippe ꝙ, ſi exiccanti cōmiſceas, totū effeceris exiccans: ſin hume-
ctanti, & ipſum humectans reddideris: ſæpeq; ꝙ ex ambobus cōſtat, maiorē adipiſcitur humectā
di facultatem, q̄ id, qđ primario eſt humectans: quod in aqua accidit. Nam ea primario madefa-
cit: verum cum haud ita diu inhæreat, nec actionē obtineat diutinā, leuiter vtiq; prodeſt. Cū er-
go illic velut vinculum fiat oleū, cogatq; plurimū, quibus auxilio eius opus eſt, inhærere, longe
omniū optimum redditur remediū exiccatis, ſqualidiſq; corporibus. Sed ſi exiccans oleo medi
C camen cōmiſceas, puta chalcitim, pyrethrum, gallam, ſtruthion, ſiccans erit ꝙ ex vtroq; commi-
ſtum fuerit. Itaq; cum omnibus quæ ſibi commiſcentur, ſub ſeruiat oleū, recta rōne uelut omniū
exiſtit materia: tametſi utique neceſſario propriam eorum actionem retundit quidē ac minuit,
nō tamen utilitatē: imo eſt ubi eam quoq; adaugeat. Haud eſt. n. idē (ꝙ forte quis autumet) actio
nem augere cuiuſpiā, & utilitatem: quippe cum actio ſecundum propriā cuiuſq; facultatē, utili-
tas uero nonnunquàm ex accidenti agat. Diſſeremus autem poſtea uberius de utilitate, quę per
accidens euenit: & nunc quoque hactenus de ea dicetur, quatenus in præſenti eſt commodum.
Quippe contuſa cum oleo aqua, quod hydrelæum uocāt, magis auxilio eſt laſſitudinibus, quàm
ſi eſſet ſola: nō quidem quòd ſuę uires intendantur, ſed quòd quibus opus eſt diutius inhęreat.

Quod materiæ rationem obtinet, in miſtis mediam tenere temperiem debere: alioquin enim futurum, ut miſtorum ſibi aduerſetur actioni. CAP. 26.

QVòd autem, niſi mediam habeat temperiem id, quod ea, quæ primario, q̄bus opus eſt auxi-
liantur, velut deuinciet, ſæpenumero ipſorum repugnabit actionibus, ex ipſa rerum natu-
ra generatim addiſcere liceat, ſpeciatim autem ex medicamentorū hiſtoria. Generatim quidem,
qm̄ id quod miſcetur, ſi in contrarium retrahat, admiſti ſibi facultatem medicamenti vincere inte
D rim poterat, & in aliam plane ſpeciem, quod ex ambobus miſcetur, transferre. Siquidem ꝙ mate
riæ rationem in miſtura præſtabit, nullā inſignem neque ſpeciem, neque facultatē exerat opor-
tet. In Particularibus vero experiundis hoc maxime pacto addiſces, non debere id, quod mate-
riæ rationem obtinebit, aut excalfacere, aut frigefacere, aut humectare, aut reſiccare, ſi primum
quidem in memoriam reuoces, quæ ſupra de reſina, & pice liquida, myrrha, bitumine, tum cedri
no, & laurino, cæteriſq; q̄ excalfaciunt, commemorauimus. Hæc enim oīa in aqua trita ad mo-
dum olei calfaciunt magis, quā refrigerant: deſiccant plus, quàm humectant: quā ob rem laſſitu-
dinis ſenſus non admodum ſoluere valent: Haud enim eādem cum aqua vim obtinent, quo. ſ. au
xilio magis ſint, q̄ aduerſentur: Neque mediā inter extrema naturam ſortita ſunt, vt videlicet tā-
quā materia q̄dam inſeruiant primario agenti: deſiccant enim, & excalfaciunt potius, non hume
ctant ac refrigerant, velut aqua. Si vero excalfacientium admodum, reſiccantiumque cuipiam
aquā cōmiſceas, non modo nihil eorum, quæ agere nata eſt, fieri videbis, ſed prorſum obſcuratā,
tanquàm oīno admiſta nō eſſet. Siquidem chalcitis, ſandarache, miſy, cæteraque, quæ nos vehe-
menter tū excalfaciunt, tum reſiccant, validas etiamnum ſuas vires ēt aquæ permiſta obtinent.
Omnino ergo conſtat mediā obtinere tēperaturam debere, ꝙ vtriſq; extremis tanquam mate-

ria inſeruiet: quem in ordinem oleum ſi ſtatuas, nihil vtique peccaueris, quippe cum oĩa ſigillatim opera tibi conſentiant. Et accuſabis prolixitatis non nos vtique, ſed qui recta via prætерita, prauam prolixamq; ſectantur: quorum ſane cauſa hunc nos ſermonem extendere ſumus coacti. Ipſa enim veritas celerrimã inuentionem obtinet, vt quæ ab euidenter apparentibus exoriatur. Haudquaquam tñ eo vſque orationem prolongaui, quouſq; licuerat, omnia, quæ praue ab ipſis prodita erant, ſcripturum, cauſaſq; errorum edocturum pollicito. Sane cauſas dixiſſe neceſſe fortaſſis fuerit, nempe quò, qui ex ipſis proueniunt, paralogiſmos in tota particularium medicamentorum iudicandi ratione cauere poſſis, veramque doctrinam cum maiori ſcientia percipere. Creſcit enim nobis de rebus fides, vbi non ſolum ipſam veritatem cognouimus, ſed etiam paralogiſmorum omnium cauſas edidicerimus; quod ſane in ſequentibus efficiemus. E

De Roſaceo. *CAP. 27.*

NVnc aũt vbi pauca de roſaceo ad ea, q̃ ab initio ſunt dicta, adiecerimus, oꝛonẽ hoc in loco ſiſtemus. Igitur dictũ eſt, ꝙ neq; odoribus, neq; coloribus, neq; alijs oĩno accidẽtibus, animũ adhibere in expẽdendis facultatibus rõnabile ſit, ſed ijs q̃ perſpicuo apparẽt tũ in ſanis corporib. tũ in ægris. Oſtenſum ẽt eſt oleũ, vbi ſalis expers, purũq; ad vnguẽ fuerit, ex media eſſe materia. Cõficiendũ itaq; roſaceũ, ꝙ exactũ ſimul ac ſimplex, req; vera roſaceũ erit ex hoc videlicet oleo: dãdaq; opa, ne qd in ſe medicaminoſius cõtineat: vti apparare ſolent vnguentarij, quo videlicet tũ magis duret, tũ odoratius euadat, oleũ videlicet prius, q̃ roſas inijciãt, odoramẽtis præcondiẽtes. Ac pſtiterit fortaſſis ipſis ẽt nominibus ea diſtinguere, ꝙ veteres feciſſe conſtat. Oleũ etenim roſaceũ nominare adſolent, ꝙ abſq; odoramẽtis præparatũ eſt: cui aũt & horũ aliquid inditũ fuerit, non id ẽt oleũ, ſed μύρον .i. vnguentũ, cognominãt. Itaq; cũ oleũ velut materia quædã ſit excalfacientiũ, refrigerantiumq; medicaminũ, ex media videlicet tẽperatura, conſtetq; ex oleo, & roſarũ ſucco, roſaceũ eſt vtiq;, & ipſum talis tẽperaturæ, qualis eſt roſarũ ſuccus. Sanè vero facillimũ fuerit, nõ modo roſarum ſucci per ſe, ſed oleo quoq; roſaceo cõfecto, in ſanis pariter atque ægrotis (vt iã frequẽter monuimus) viriũ eius periculũ facere. Experieris ergo eos, qui aduſtione tentanẽ, ab eo refrigerari, protinuſq; vtilitatẽ aliq̃ percipere: qui vero refrigerati ſunt, oẽs euidenter lędi: facile ex vtroq; intelligas, vires eius refrigerare magis, quam excalfacere. Non tamẽ valida à roſaceo apparet tibi refrigeratio, ſed quæ proxima videatur tẽperici medię. Voco autẽ id genus medicamẽta, lucidioris doctrinę gratia, ex * prima natura ordineq; refrigerantiũ: ſicut rurſum quæ paululum à media temperie ad calidiorem declinarunt, ex primo receſſu, & ordine excalfacientium. Atque hæc quidem in pręſentiarum de roſaceo nouiſſe oportet. Neceſſe enim erit, & in ſequenti libro ipſius medicamenti meminiſſe, & quę reliqua ſunt, dictis adijcere. G

* Al. ἀποϛάσεως i. receſſu ſeu gradu. & ita eo quoque frequenter inferunt.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Quæſtiones logicas de actione medicamentorum ſimplicium abſoluit, quę quaſi elementa ſunt totius tractationis de ipſorum facultate.

Quæ cauſa prolixitatis horum librorum, quid prioribus actum ſit, quid hoc agendum. *CAP. 1.*

QVOD Equidem nihil, niſi quod vtile curandis morbis foret, hoc tractatu deſcribere decreuerim, primo potiſſimumque Deos huius rei teſtes habeo: deinde & amicos meos, qui me, tum vt hoc opus aggrederer, tum vt quæ ab alijs perperam de medicamentorum facultatibus ſunt prodita, quoad liceat commemorarem, aſſidue hortari non deſtiterunt. At ſi quis erit, qui orationis nimia grauetur prolixitate, non id mihi iure imputauerit, ſed ijs medicis, qui probabilia quidem, at non vera ſcripſerunt. Nam & ego nunc quidem etiam magnopere vereor, ne [a] † quia nimis paucis illos confutauimus, } ſophiſmata quędam conuerſantes cum illis adoleſcentulos [b] † a recta opinione deijciant: } quandoquidẽ ſi in dialecticis methodis exercitati, aut captionum ſoluendarum periti, ad libros legendos accederent, [c] † tum ſane, & ab ijs, qui falſis demonſtrationibus vtuntur, magis ſibi cauerent: & nos qui veritatem compendio tradimus rectius intelligerent. } Quoniam vero vel ipſorum medicorum plerique nequaquam in iſtis ſunt exercitati; tum inter illos quoque nonnulli reperiuntur ingenio natura tardiuſculo: hi niſi noſtris ſuppetijs, qui ſophiſmata arguimus, iuuentur, non ægre perſuaſi, in ſophiſtarum ſententiam perducentur. Itaque quod ad iſtos attinet, deeſſe huic etiam operi quippiam videatur. Verum enimuero H

A † διὰ τὸ τάχος τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀντιλογίας.
B † παρακρούοντα.
C † clarius fere ad verbum, non utique eos laterent, nec qui in demonſtrationibus aliquid paralogizant, nec nos compendioſe veritatem ipſam edocentes.

quan-

A quando ad omnes mihi orationẽ accõmodare non licet, cum tanta ſit eorum, qui hęc legent, nõ
modo naturarum, ſed & ætatis & habituum diuerſitas, quod vtique viſum eſt fore maximæ par-
ti vtiliſſimũ orationis genus, id ſuperioribus duobus cõmentarijs ſecuti ſumus. In quorum prio-
re quidẽ de aquæ acetique viribus contemplati ſumus. In ſecundo maximã partem de oleo pere
gimus, pauculis poſtea de roſaceo adiectis. At in hoc tertio libro eiuſmodi vtemur oratione, qua
lem ab initio protinus habere inſtitueramus, idque definitis primum vocis cuiuſque ſignificatis.
Deinde tractatus huius velut elementa tradituri, mox velut ad ſyllabas accedemus: ex quibus
operis finis, ad quem contendimus, promptè ſequetur.

Quot modis dicatur calidum, humidum, frigidum, ſiccum. CAP. 2.

CAeterum vocum * definitio nihil accuratius edocebit, quam q̃ in tertio De tẽperamentis, ſi-
mulq; in primo cõmentariorũ iſtorum ſunt prodita: repetam tñ eam nihilo ſecius & in præ
ſentia. Corporũ vnũquodq;, aut calidũ, aut frigidũ, aut humidum, aut ſiccum, & dicitur & appa-
ret, interim quidẽ ex ſua natura, interim aũt aduentitia qualitate adſumpta. Conſueuimus autẽ,
quod ex ſua natura eſt, primario, & ſecũdum ſe, & per ſe potentia tale & eſſe, & videri dicere: qđ
verò adſcititiam acquiſierit qualitatem, ex accidenti quopiã eſſe, videriq; eiuſmodi. Porrò eorum
B q̃ propria ſua natura aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida dicuntur, quædã actu ſeu ener-
gia talia exiſtunt, alia potentia: differente quidẽ hoc potentiæ modo, quem nunc diximus, ab eo
quẽ paulo antè dicebamus: illic enim ex aduerſo diuidebatur ei, quod ex accidenti dicitur: hic ve
rò ei quod actu. Sed & eorũ, quæ actu dicuntur, aliud quidẽ abſolutè eſt calidum, frigidũ, ſiccũ,
aut humidũ, velut elementa: aliud exceſſu, vt homo, equus, bos, canis, & vniuerſa animalia: aliud
ad ſymmetrum ſeu generis ſui, ſeu ſpeciei, vt verbi cauſa, leo cum homine comparatus, homo au
tem ætate florens cum puero: aliud ad quiduis obuium, vt Dion ad Theonem. Quin & corpora,
quæ potentia talia, vt talia dicuntur, vnumquodq; vt ad id, q̃ eſt actu relatum, dici neceſſario mo
nuimus: Id quidem, quod facile accenditur, ad id qđ actu eſt abſolutè calidũ: hoc verò, quod ani-
malia calfacit, ad id quod per exuperantiam: ſic quod hominẽ calfacit, eſſe vt ad hominem potẽ-
tia calidum: quod vero bouem, aut equum, vt ad bouem & equum: ſimiliter hoc huic, verbi cau-
ſa, homini, illud verò illi calidum, frigidum, ſiccum, aut humidũ eſt, illius vnius naturę cõparatũ.

Ad quid, & qua nominum diſtinxiſſe ſignificata conduxerit. CAP. 3.

EX hac nominum a* diſcretione & ad aſſequendam b* iudicij cognitionẽ {non parũ} ſumus
adiuti. Siquidem ſi ad hominẽ quid dicatur calidum, à cæteris omnibus animalibus receden-
C dum, & in ipſo duntaxat homine periculum ſumendum, explorandumque cenſuimus. Si vero
quid ad equum, bouem, ceruum, aut aliorum animaliũ quoduis, in ipſo rurſum periculum facien
dum erit. Interim verò & illos quoq; caſtigabimus, q ex conſiſtentia, colore, odore, ſapore, gra-
uitate, leuitateq; cuiuſq; medicamenti, exiſtentem in ſingulis facultatem inuenire tentarũt. At-
que hæc vtiq; rectè nominum c* diſtinctioni conſentanea videntur. At quæ velut elemẽta huius
eſſe ſpeculationis propoſuimus, in primarum conſiſtere qualitatũ cognitione oſtendimus. Quas
quidem in libro De elementis ſecundum Hippocratem, humiditatem, ſiccitatem, caliditatem, fri-
giditatemq; eſſe demonſtrauimus: propterque harum quoque inuentionem aſſequebamur ex ſi-
gnificatis nominum rectè diſtinguendis. Etenim cùm medicamentum ab alimento diſcernere-
mus, quòd medicamentum in qualitate alteraret, alimentum verò ſubſtantiæ corporis adſimila-
retur, rectè hinc ad alterantium nos qualitatum inuentionem perducti ſumus.

Quòd, cum duplicia ſint genere quæ alterant, alia ſpecifica, alia minime, in ſpecificorum genere conſiſtant medicamentorum facultates. CAP. 4.

POrrò, cum duplices ſint in genere alterationes, aliæ ſpecificæ, quæ propriè ſane & primario
dicuntur alterationes: alię verò quæ cõtendunt & contrahũt corporis noſtri particulas, quas
D vtiq; potius per abuſionẽ, quam proprie nominãtes, alterationes vocant, in primo genere medi-
camentorũ contineri facultates diximus. Nec. n. quicquam ex ſpecie in ſpeciẽ mutari queat citra
excalfactionem, refrigerationem, humectationẽ, & reſiccationem. Dico autẽ ex ſpecie in ſpeciẽ,
velut cùm ex pane, ptiſana, lẽte, ſanguis, pituita, bilis tum flaua, tum atra: atq; ex his iterũ adeps,
os, neruus, caro, arteria, vena, atq; adeo cæterarum animantis partiũ vnaquęq. gignitur. At ſi ſe-
cando nos quippiã, velut vitrũ & enſis: aut contundendo, vt lapis & plumbũ, aut ſegregata coar
ctando, vt vinculum, quadantenus partes alteret: ea haud pharmaca fuerint, quippe cum eiuſmo
di alteratione nullæ rerum omnium ex propria recedant natura. Etenim ſiue minutim panẽ frã-
gas concidasq; ſiue minutim conciſum colligas in vnum, non tñ propriã ideo formã exuet: ne-
que caro ex pane fiet per contuſionẽ, neq; os, exempli gratia, per coarctationẽ: Verùm dum in
ventre venisq. cõcoquitur, in ſanguinem pituitãq. abit: atq. inde ex iſtis in os, carnẽ, & alias cor-
poris partes, tota ſua ſubſtantia alteratur, veteremq. naturã exuit, in aliam trãſiens ſpeciem. Nec
tamen ab alio quopiã, q̃ calore, frigore, humiditate, ſiccitateq. eas, quæ fiunt in aliã eſſentiæ ſpe-
ciem, alterationes, mutationesq. ſinguli affectus corporis accipiunt, vt demonſtratũ eſt. Atque
hac ratione primas & elemẽtarias ſpecificas qualitates quatuor eſſe diximus, humiditatem, ſicci-

Quinta Claſsis. CCCCC tatem,

* Διαίρεσις i. diuiſio.

A* Al. διακρίσεως i. diſcretione.

B* κρίσεως i. iudicij, eſt in impreſſis, ſed κράσεως i. temperamenti, eſt in antiquis, & ita etiam vetus interpres.

C* διαίρεσιν.

tatem, caliditatem, & frigiditatẽ: quærimusq; quã harũ medicamentum vnumquodq; in miſtura E
pollentẽ poſſideat. Atq; protinus in hoc primũ pleriq; eas inquirentiũ lapſi vidẽtur, ꝙ videlicet pollentẽ abſolutè, tanꝗ naturales quidã philoſophi, cõſiderarent. Præterea complures quoque eorum decipi videntur, quòd ſine certa methodo Ariſtotelis, Theophraſtique libros perlegant.

Quòd ſolis philoſophis conueniat de calido, frigido, humido, & ſicco, vt ad totam naturam diſtinguere, medicis verò vt ad homines. CAP. 5.

* Tametsi.

SIquidem * permagni refert, an totius naturæ reſpectu, an hominũ dũtaxat, de calido, frigido, humido, ſiccoq; definiamus. Nam totius naturæ reſpectu bifariam horum vnumquodq; dicitur, partim abſolute, partim per exuperantiam: abſolute quidẽ vnũquodq; elemẽtorũ: homo verò, equus, & bos per exuperantiam. Iam aũt cùm ad aliquid reſpiciendo exploratio fiat, illud modò conſiderandũ erit, quodnam ſit illud, ad quod dicitur. Nos verò {medici} non id q̃rimus, an in aqua marina humidi ſimpliciter plus ſit, quam ſicci (id.n. clarè conſpicimus) ſed ſi ad hominem conferendo: neq; tñ rurſum ad hunc ſimpliciter, ac ſi leonem illi compares: quippe cùm ſic homine humidior marina fuerit. Quonam igitur pacto ſcrutabimur, an ſicca ſit facultate marina? quonam alio, obſecro, quã an corpus humanum inæqualitate quadã reſiccare valeat? Itaque in hoc vnum modo cæteris relictis intẽdendum. Atqui contrà faciũt medicorum plerique: nam ad quiduis potius reſpiciunt, quàm ad hoc. Quo ergo ad hoĩem conuerſi, reliquis prætermiſſis, quanã in hoc agendi facultate polleat marina, cognoſcemus? an videlicet corpori applicantes, F
ſicq; eius periculũ ſumentes lauãdo in marina, rigando, fouendo que: tum ſubinde lanã, aut ſpongiam marina madentẽ partibus applicando: ad hæc emplaſtris, ceratiſq; miſcendo: atque in his omnibus ab eo, quod ex accidenti q̃nq; euenit, id quod à propria medicamenti vi proficiſcitur, diſtinguendo? Nam in hoc omnis inuentionis ſumma conſiſtit, quam vix quiſquam illorum attingit: ſed eos philoſophorum verba decipiunt haud potentes homonymiam percipere.

Quod per exuperantiam dici, bifariam apud philoſophos accipiatur, nempe vbi aut mole quid exuperat, aut qualitate. CAP. 6.

NAm non ſolum, vt modo diximus, aliud ſimpliciter, aliud per exuperantiã, ab ipſis dicitur: ſimpliciter.n. ignis calidus eſt, per exuperantiã homo. Verum quod per exuperantiã dr̃, bifariam quoq; dici autumant, partim ſm̃ ſubſtãtiæ molem, velut & nos quoq; in tẽperamentorũ cõmentarijs diuiſimus: vt ſi cados duos aquæ ſummè feruentis uni cado aquæ maximè algentis permiſcueris: partim verò ſm̃ qualitatum effectum. Atque hoc ꝙ ad dogma conſequitur, ita dicunt, nõ ex ijs, q̃ euidenter apparent, {ſed per ſyllogiſmum} accipientes. Nã ſupponentes frigidũ omne contrahere conſtipareq; & ſubſtantiã reddere immobilẽ, aut ægrè mobilẽ: calidũ uerò rareſacere, fundere, coquere, mouere: rationabiliter in plantis omnibus vincere calidum pronũciant, ſiquidẽ haud aliter, neq; nutrimẽti ex terra digeſtionem prolixiſſimam, neq; alterationem G
eiuſdẽ, neq; cõcoctionem, quin nec incrementũ prorſum plantarũ, neq; germinationẽ, neq; fructuum gñationẽ perfici poſſe, niſi calidũ ſuperaret: atq. ita rurſum inter plantas, alias calidiores, alias frigidiores conſtituũt. Ex eadẽ iſta hypotheſi pendet ea rõ, qua roſas eſſe calidas contenderunt: ſiquidẽ in illis, ſi in alijs vllis plantis, plurimũ vincit caliditas. Ex altera rurſum hypotheſi depẽdet quòd de oleo & adipe adſtruunt. Nã, quod ocyſſimè inflãmentur idcirco calida eſſe ea facultate iudicant. Et alio rurſum modo quęcunq; dulcia ſunt, calida eſſe dicunt, ſiquidẽ ꝙ familiariſſima ſint, ſimillimaq; naturis noſtris, quę calida ſunt, ideo & ipſa quoq; calida eſſe volunt. Atque philoſophis quidem, vtputa qui de tota natura ſcrutantur, rectè talia & quęruntur & dñr: at medicis, quibus alius eſt ſcopus propoſitus, haud perinde rectè, quippe cùm in roſarũ effectibus calidum non uincat: neq; ſanè quoduis aliud plantæ genus, eo ꝙ plantę eſt, calidũ dici debet, qm̃ nos haud ita calidum quærimus, ſed vt ad hominẽ: ſiquidẽ ſi, quia in actionibus ſuperat caliditas, propterea calidũ quid dices, plãta vnaquæque calida erit, multoq; magis animalia oĩa. Dicant igitur, ſi lubet, papauer, mandragorã, cicutam, ſalamandrã eſſe calida: verũ nemo id dicit, ſed velut vno ore oẽs eſſe frigida pronunciant. Atqui animal eſt ſalamãdra, ꝙ & nutritur & creſcit, & H
mouetur, quæ ſanè calido in * miſtura uincente prouenire aſſerunt. Quid ergo in iſtis quidem ad hoĩem reſpiciunt, in alijs verò ad totã naturam, aut primarũ qualitatum actiones? At ego nõ ſalamandram mõ, aut cicutã vt ad hominẽ frigida eſſe dici oportere cenſeo, ſed alia oĩa ad eundẽ modũ iudicanda. Siquidẽ cicuta ſturnos non mõ non refrigerat & enecat, vti nos, ſed & alit quoque, & nimirũ etiã calfacit. Quicquid.n. ſubſtantiã alit calidã, calorẽ eius quadãtenus * & auget * & tuetur. atqui corporis ſturnorũ calida eſt ſubſtãtia, non mõ qua animalia ſunt, ſed & qua ſanguine prædita. Sanè ſubinde in alijs tractatibus demonſtratũ à nobis eſt familiaritates quaſdam, pugnantiaſq; qualitatum oĩbus rebus ineſſe: ac quod familiare eſt, expeditè aſſimulari: qđ verò contrarium, ad internitionem ducere, tum animantia, tum plantas: Præterea familiaritates illas à totius ſubſtantiæ proprietate oriri: id quod ſæpenumero à me & dictum eſt & oſtenſum. At iſti tùm ægre id capere poſſint, ſegniter & falsè de compluriũ medicaminum viribus pronunciant. Vna.n. duntaxat illorum examinandorum regula eſt, nempe ea, quæ ad hominẽ fit exploratio,

* * Al. aut.

id

A id quod ſm accidens, ab eo, quod eſt per ſe ſemper diſtinguendo. Cui ſiquis animum intendat, is nec acetum, nec roſaceum, calidum vnquam dixerit: quippe cum vtrumq; nos primariò & per ſe refrigeret: acetum quidem valide, leuiter aũt roſaceum. Porrò quid nam h[illegible]c ſit leuiter, ego exponam: vnà enim cum eo tota medij temperamenti medicamentorum omnium ratio conſpicietur, cuius & in præcedente libro mentionem fecimus, vbi de oleo diſſerebatur.

Quomodo indicanda ſint quę ex mediâ ſunt temperie, nempe ſi media temperatura ſimilem ipſa temperaturam obtineant. CAP. 7.

SI quippiam eſt ex applicatis nobis, ſeu corporibus, ſeu medicamentis, quod actu ſic calidum ſit vt nos, aut ex cõtactu ſimiliter calidum euadat, id ex media eſt temperie, cum nobis nimirum collatum: ſiquidem ſm ſe queat per exuperantiã dici calidũ, velut & nos quoq;. At, ſiquid nondũ adeo calidũ eſt vt nos, neq; admodũ tale reddit, id tẽperie humana frigidius eſt, quantũcũque in eo caliditas exuperet: etenim admotũ, calorẽ q̃ in nobis præerat, auferet, detrahetq́. Quippe ſi, datis duabus aquis calidis, quarũ altera plus, altera minus caleat, miſceas minus calentẽ magis calenti, huius certè caliditatẽ exolueris. Sic ſi in caliditatẽ roſacei, quæ tepida eſt, vt ad temperiem humanam, caliditatem indideris humanã, prorſum ab hac quid detrahes, & refrigerabis.

Quòd ſæpenumero pro corporis noſtri diſpoſitione, quod per ſe calidum erat, refrigerare eſt viſum: quodq́; per ſe erat frigidum, excalfacere. CAP. 8.

B NOn ergo mirari oportet, ſi quicquam eorum, quæ propriè & per ſe ſunt calida, cum calidiore commiſtũ, frigidius efficere ipſum queat. Ea eſt.n. cõmunis alterabiliũ corporũ omniũ natura, vti in ſe † & agãt, & patiãtur admota: quodq́; minus eſt calidũ à magis calido calidius euadit: q vero magis calidum, à minus calido cõtrà afficitur. Nã id vel ex ipſo tactu clariſſimè diſcas: etenim eadẽ ſubinde illi tũ calida, tum frigida eſſe videtur: calidiori quidẽ facto, frigida: frigidiori verò, calida. Propoſuit aũt mihi dudũ quiſpiã, quamobrẽ in balneis frigidum meiamus, foris verò calidum, haud intelligens in balneis vrinã quidem perinde ac foris tepidã eſſe, verùm nos non æquè extrinſeca corporis ſuperficie, & dum lauamur, & ante, affectos eſſe. Nam in balneo ipſo calidior ea nobis eſt, q̃ vrina, extra autẽ frigidior: quare & vrina nõ ab re illi calida extra balneũ apparet, in balneo autẽ frigida: q.n. minus q̃ ipſa calidum ſentitur, velut refrigerans habet: quod autem magis calidum, tanquã excalfaciens. Liceat verò tibi, periculi faciundi cã, poſtq̃ abunde lauãdo incalueris, pelui aquę modicè tepidæ intro iuſſu tuo allata, in eã manum, aut pedẽ immittere: apparebit.n. aqua non tepida, ſed admodum frigida: At ſi protinus balneum ingreſſus, aquã peluis tetigeris, minus videbitur frigida: perpetuo enim quanto plus fueris præcalfactus, tãto apparebit frigidior. Nec mirum uideri debet, ſi putealium aquãrum pleræque quæ videlicet fontes profundos admodũ habeant, contactæ hyeme videantur tepidę. At ſi à balneo manibus contingas calidis, multoque magis ſi etiamnum in lauacro conſiſtens, haud profecto apparebit tepida. Itaque tactum calidi, frigidiq; dignoſcendi normam ponentes, ac eius diſpoſitioni iudicium omne tribuentes, meritò ſanè crebro fallimur, ut qui, quod haud ex ſe eſt frigidum, id frigidum eſſe dicamus: quod uero calidum ex ſe non eſt, id eſſe calidum pronunciemus. Hinc fit, ut dum lauamur, frigidã eſſe urinam credamus: contraque frigore rigentes, aquam è puteis hauſtam calidam exiſtimemus. At ſi affectionum, in quibus eramus, dum utranq; contingeremus, obliuiſcamur, ac ſolius eius, qui in nobis factus eſt ſenſus, meminerimus, periculum eſt, ne forte aquam aliquando abſolute dicamus calidam, urinam uero abſolute frigidam. Atqui neutra abſolutè aut calida aut frigida eſt, ſed ut ad nos; nec ut ad nos rurſum abſolute, uerum hoc uidelicet pacto affectos. Abſolute autem utraque qualis ad nos eſt, dici poſſit, ad mediã eandemque optimam noſtri temperiem collata: ut ſi ad hominem abſolutè expendatur, omninò ſanè ad temperatum & eucratũ expendi oporteat. Sanè & hæc quoq; peccata omnia à nominum * definitione dependent, quã paulo minus omnes habent contemptui. Etenim cum calidum & frigidum partim abſolutè dicatur, partim per exuperantiam, partim ut ad ſymmetrum ſui generis cõparatum, partim ut ad quiduis obuium collatum, iure optimo in homonymijs identidem fallimur, neſcij quidem quonam horum modorum quid calidum iudicemus, ad alterũ tamen tranſeuntes. Verùm ſexcẽties iam dictum eſt, diceturque quod in quarto & ultimo eorum, quæ modo recenſuimus, ſignificatorum, de medicamentorum uiribus conſiderare oporteat.

† Mutuo.

A l.2.t.1.c. 3.fol.92.f

C

D

* [illegible]

Quod experientia cognoſcere iudicareq́; medicaminum facultates oportet. CAP. 9.

NOn enim an abſolutè unumquodque calidum ſit, ut ignis, nam id omnino etiam foret impoſſibile: aut, an per exuperantiam, ut ſanguis, conſiderare propoſitum eſt: neque an ut ad ſymmetrum ſui generis, aut ſpeciei dicatur calidum, ut leo in animantibus, & quod florentis ætatis eſt in quauis ſpecie ad ætate prouectum: ſed an ad hominem ſit calidum, frigidum, humidum, aut ſiccum medicamentorum unumquodque id uerò inquirere ſtatutũ eſt. Neq; rurſum ad hũc, tanquã id, quod ad aliquid aliud comparatur, ſed ſi facultate, hoc eſt ſi admotum ipſi, eam partẽ quam tetigerit reddat, aut calidiorẽ, aut frigidiorem, aut humidiorẽ, aut ſicciorem. Itaque in experientia, & iudicandi, & dignoſcendi conſiſtet ratio. Licet reperiantur medicorum plerique qui

experientia poſthabita, an rubra ſit roſa, an bene olens, conſiderant, negligentes vbi caput ipſis E
exæſtuat, coronis ex roſa contextis, capitiq; impoſitis, aut ſucco eius, aut oleo roſaceo, ſic vel ip
ſa experientia id qđ res eſt diſcere. Nam ſi excalfiant, magis etiam calida fuerit: ſin refrigerētur,
frigida, quod perinde eſt, atq; refrigerandæ humanæ naturæ facultate pollere: Nam id perpetuò
memoria tenere oportet, qđ, tametſi ſexcenties dicere non grauatus ſim, tñ multi ne ſic quidē id
capiũt: atq; ignoſcendũ ſane illis eſt, vt quos ſophiſtæ prolixis ſuis nugis peruerterunt. Et proſe-
cto experientiæ quidē ratio tam facilis eſt, cum in roſarum, tum in cæterorũ medicamentorum
omniũ facultate. Nam roſis aut coronari liceat, aut eis contritis hominis æſtuantis os vētriculi il
linere, aut ſuccũ earum expreſſum ebibere, aut oleo aquæ ve miſtis aliquã corporis partē confri-
care. Sed quid hæc multis cōmemoro, cum nõnulli miſtũ opobalſamo roſarum ſuccum ſub Ca
nis ardoribus refrigerij cauſa corporibus inungant, vſu videlicet ipſo docti, cũ hoc fecerunt, abun
de refrigerare? At Herodotus medicus præ eximia videlicet ſapientia, ne miſtũ quidem aceto ro
ſaceum, qđ proprie oxyrhodinõ vocant, refrigerare nos conceſſerit. Poſtea memor illo ſe vti in
principijs morborum phreniticorum: nec ignorans quantam ſibi contradicentium turbam inde
cieret (quippe omnibus prope medicis cōfeſſum eſt, adeo vt vel Theſſali ſequaces, hominis im-
pudentiſſimi, negare non audeant repellendum refrigerandumq; in principijs eſſe potius, quam
calfaciendum aut laxandum) non refrigerare ipſum inquit, ſed adſtringere. Atqui difficile ſane il
li neutiquam fuiſſet, ſi quando æſtu nimio affligebatur (nam & homo erat, eiſdē obnoxius paſ- F
ſionibus, quibus & nos) caput oxyrhodino perfundere, ſicque experientia medicamenti effectũ
cognoſcere. Immo facilius puto fuerat refrigeratum eo vti, caput perfundendo, auribusq; inſtil-
lando, ac naribus infundendo, totamq; adeo frontē perfricando, quemadmodum amaracino, iri
no, cæterisq; eius generis vnguentis calidis vti aſſueuimus, cum non mediocriter quidem ſecun-
dum eum calfaciat oxyrhodinon, ex duobus calidiſſimis ſcilicet confectum medicamentis. Cæ-
terum ſi Herodotus eo vti auſus non eſt, æquum arbitror, vt qui nunc viuunt, eius in ſeſe pericu-
lum faciant, vbi aut algent, aut æſtu laborant, velut nos ſæpe in nobiſmetipſis experti ſumus, alio
rumque complurium æſtuantium caput perfundimus. Præſtat enim ipſos prius in ſeſe, quæ pro
ferunt expertos, ita denique ea nobis conſulere, ac literis poſteritati prodere.

De roſis, & quod ex eis conficitur, roſaceo: tum chamæmelo, & lini ſemine. CAP. 10.

VErum enimuero tametſi cōtradicere nemini ſtatueram, tñ neſcio, quo pacto huc illorũ me
impudentia adegerit. Ruſum itaq; redeo ad id, ꝙ ab initio propoſuerã, nempe experientia
iudicandas medicamentorum potentias: idq; tum in ijs, qui inculpata ſanitate fruuntur, illis vten
do: tũ in ijs, qui quoad fieri licet, quam maxime ſimplicibus tenentur ægritudinib. aut calidis, aut
frigidis, aut humidis, aut ſiccis. Ita.n. ſi iudicaueris, oleũ neq; calidũ, neq; frigidum, vt ad hominē G
tēperatum, inuenies, roſaceũ vero aliquatenus iã eo frigidius, non aũt vehemēter frigidũ: verum
vt ego nominare cōſueui, in primo {ordine ſeu limite} refrigerantiũ. Nam vt aqua, verbi cauſa,
alia ad vnguem tēperata eſt: alia aut calidior, aut frigidior, non adeo tñ vt poſſis extremè frigidã,
aut frigidũ dicere: ita in medicamentis quoq; oleũ quidem ex media exiſtit tēperie: at roſarũ ſuc
cus ex frigidiore quidē, ſed non ita multo, verũ caloris eſt, vt diximus, tepidi. Eiuſdē cum illo or-
dinis eſt, qđ ad calorē tepidum attinet, Linoſpermon qđ vocant: verum eſſentiæ ſuæ craſſitudi-
ne non paruo diſcrimine ab illius natura recedit, cum roſarũ ſuccus exquiſite tenuis ſit eſſentiæ:
cui rei indicio eſt, ꝙ celerrime areſcat, nec quicquã obtineat viſcoſitatis, tũ cæterorum vnguento
rũ odores exoluat. Neq; enim alia re efficere id videtur, quam ꝙ odoratus meatus opplere præ-
occupet: nam cũ tranſire ac penetrare illa cunctantur, ante ipſe præoccupat, atq; implet. Eſt & A.l.a.t.1.c. 2.fol.91.h
Chamæmelum tenuitate quidē roſæ perſimile, calore vero ad olei vires magis accedens, homini
tum familiares, tũ temperatas. Quapp laſſitudini, vt ſi quid aliud, cũ primis cōfert, doloresq; mi
tigat: præterea tenſa remittit & laxat: quæq; mediocriter dura ſunt emollit, quęq; conſtipata ra-
refacit. At hæc febres quę citra viſceris alicuius inflãmationē infeſtãt, ſoluit: ac pręſertim quę ex
humoribus biliosis, aut cutis denſitate proueniũt. Qua de re & ab Aegyptiorũ ſapientiſſimis So- H
li conſecratum eſt, febriumq; omnium putatur remedium. Verum hac quidē in re è veritate ab-
errant. Solas enim quas dixi febres ſanare poteſt, easque percoctas: licet ſanè pulchre ēt reliquas
omnes adiuuet, quæ melancholicæ ſunt, aut pituitoſæ, aut ex viſceris inflammatione prognatæ.
Nam & harum remedium chamæmelum eſt vel ſtrenuiſſimum, vbi concoctis adhibetur ſcilicet:
quapropter & hypochondrijs, vt ſiquid aliud, gratum exiſtit. Quia & tale quoque eſſe lini ſemē
vetus ſermo prædicat. Nam & ipſum quoque re vera quę circa hypochondria ſunt viſceribus
gratum eſt, minus tamen chamęmelo: quippe cum & minus calidum ſit, vt eſt dictum & prætere-
rea eſſentiæ craſſę. Verum roſa illis nequaquam his in rebus propinqua eſt: tametſi quod ad ca-
loris tepiditatem, & eſſentię tenuitatē attinet, perquam ſane & ipſa inflãmationibus in hypochõ-
drijs conſiſtentibus vtilis eſſe poſſit, niſi adſtrictio (quę vnà quoque illi ineſt) multifariã lęderet:
quę maxime ijs obeſt, in quibus chamęmelũ pręcellit, nempe condenſata corpora rarefaciens,
indurata molliens, tenſa relaxans: nam ijs omnibus inimica adſtrictio eſt. Attamen ad aſcenſus
augmen-

A augmentaq́; inflammationem, ac potiſſimũ earũ, quę in exterioribus mẽbris extãt, chamæmelo roſaceum præfertur; quippe cũ hę tepida caliditate cũ leui adſtrictione indigeant. In principio n. quæ refrigerant, atq; adſtringunt: per incrementa verò tepida, & mediocriter conſtringentia: at in uigoribus inflammationum quæcunque tum moderatè calfacere laxareque: per declinationes autem, quę tum calfacere, tum valenter diſcutere valeant, magis competunt. Ac de iſtis omnibus fuſius in libris De medendi methodo tractabimus. Nunc ad propoſitum conuertor.

Quod pro diuerſis corporum affectibus alias aliter agere ſunt nata, tum quæ mediæ temperaturæ medicamenta ſunt, tum quæ paulum in alterutram partem declinant. CAP. XXI.

A l. 2. t. 1. c. 4. fol. 95. g

ETenim* quæ mediæ ſunt temperaturæ, & quæ in utramuis partem leuiter declinant medicamenta, interim calfacere videbũtur, ruſumq; refrigerare: interim verò neq; excalfacere, neque refrigerare, ſed ſicuti corpora acceperũt, ita ea ſeruare. Nec id illis ab re accidit: ſiquidẽ aqua tepida, & urina in balneis quidem frigidæ, algentibus verò calidæ nobis apparent. Cùm ergo ex ea quæ affecta corpora varijs ſubinde modis diſponantur, ipſum, quod affert, variè quoq; agere cõtingat, liquet ex hoc non roſam, non oleũ, non chamæmelum, non lini ſemen, ſed neq; anethũ, neq; farinam aut fœnigręci, aut triticeam, neq; alia ſexcenta, quę partim ad amuſſim mediã temperiem ſortiuntur, partim paulum ab ea recedunt, eandem vbiq; edituræ eſſe actionem: quando
B nec ſani eandem omnes temperaturam obtinemus, nec eiſdem morbis affligimur ęgroti. Iam roſaceum mediam inter oleum, & roſarum ſuccum temperiem poſſidens (illo enim minus eſt calidum, hoc autem magis) refrigerat quidem exuſtos, idq; caliditatis ſuæ tepore: algentes verò paululum etiam calfacit, quòd videlicet is quoque effectus caloris ſit tepidi: quemadmodum balneę rigentes quidem excalfaciunt, æſtuantes verò frigeſaciunt.

Quod ex æquo & quod curatur, & quod curat, a media diſſidere debeat, idq́; utraque in contraria recedente. CAP. XXII.

QVocirca ſi aut refrigerantibus medicamẽtis, aut excalfacientibus, roſaceum indideris, ſicut nec magnopere obfueris, ita nec admodum profueris: nam caliditas tepida, nec eſt ſufficiẽs quæ refrigerata ſunt, lędere, nec eadẽ curare potens. Etenim quicquid curari debet, tanquã quod ab immoderatione, ſeu ametria ad cõmoderationem, ſeu ſymmetriã reducitur, nõ id quod bene temperatũ ſit requirit, verùm id, quod contrariam habeat intẽperaturam. Siquidem, ſi aquã frigidã temperatã efficere ſtudes, temperatã ei miſceri non oportet, ſic enim tepidũ euadet, quod ex vtriſq. cõmiſtum erit: ſed feruens petenda eſt, eaq. frigidę miſcenda: hactenuſq. moderata calidior eſſe debet ea, quã frigidam tẽperare voles, quatenus videlicet & frigida ipſa ſymmetrã frigiditate exu
C perat. Nã ſicut quę leuiter tñ ſymmetra frigidior eſt, ab ea quæ multo eſt calidior, mediã non recipiet tẽperiem: ſic nec quę longè frigidior, ab ea quę paulo calidior. Verùm ſi quod curationẽ poſtulat, multo eſt frigidius, neceſſe eſt, quod ipſum curabit, multo quoq. calidius exiſtat: ſin paulo frigidius, paulo etiã, quod curabit, calidius erit. Vt autẽ vno verbo exprimã, tãto abeſſe à medio quod medebitur, quanto ipſum, cui medela adhibebitur, oportet, nimirũ cum in cõtrarium vtriuſque uergat exceſſus. Nam quod eandem in partem cum corpore curando, idque ęquo temperamẽto receſſit, id quidem idoneum non eſt, quod alterationem vllam inuehat: quare affectum neque lędet, neque iuuabit: quod aũt minus, aut plus receſſit, alterabit quidẽ omnino affectum: ſed quod plus diſtat, protinus etiam nocebit: at quod minus eſt, iuuabit quidem, non tamen perſanabit. Ergo ſi affectio quidem frigida ſit, at calor medicamenti tepidus, omnino neceſſe eſt affectum iuuet quidem, verum haudquaquam ad naturalem ſymmetriam reducere poterit: quare nec perſanabit. Ruſum ſi affectio quidẽ ſit parua, nẽpe vt à ſymmetra naturæ caliditate ad tepiditatẽ declinet, ſitque medicamen frigidum, oĩno refrigerari affectũ, lędiq. à *frigore neceſſe erit. Eodẽ quoq. modo ſi calidior ſit moderata tẽperatura affectus, à ſimilibus ipſius medicamentis in eodẽ ſtatu ſeruabitur: lędetur autẽ à calidioribus: porrò iuuabitur quidẽ ab iis, quę ſunt minus calida, non tñ pe- * φαρμάκου. i. medicamenti, eſt in antiquis.
D nitus perſanabitur. Sanè & hic quoq. rurſum homonymia in totã extenſa uitam, crebròq. nos fallẽs occurrit. Etenim quod ſymmetro tẽperamento eſt prędiũ, id ſubinde calidũ appellamus, ſicut balneum quod eſt eiuſmodi, ac poculũ: tum id quod ab hoc non multum ſit deficit: ad hęc quoque & quicquid calidius eſt. At ſi exquiſita nominũ vteremur appellatione, quod ſymmetrum eſt, non calidum, ſed eucratũ, hoc eſt temperatũ, nuncuparemus. Quod aũt ab hunc excederet mõ, ſi ad calidius quidem immoderatione ſua accederet, tum plus, tum minus calidum: ſin ad frigidius, plus minuſq. frigidũ. Sic opinor medicamentis, ſi exquiſite loqueremur, quiddã vocaremus eucratũ exquiſite, & mediũ, velut oleũ: ſiquid aũt eo eſſet calidius, calidũ, vt fœnum grecum: ſin frigidius, frigidum, vt roſam. Cęterum huiuſmodi nominũ abuſus cauſa extitit, quod non oĩa corpora ab id genus medicamẽtis refrigerẽtur, quale eſt videlicet roſaceũ. Nã cũ alia per ea quę illis frigida ſint, alia & frigidiora, illa quidẽ prorſũ ne alterat quidẽ, hęc verò & calfacit: ſaneq. abſurdũ uideri poſſit, ſi cũ quid excalfacere fateamur, tũ frigidũ vociteremus, ac ſiquis aquã puteulem, quę hyeme manibus refrigeratis tepida uidetur, frigidam appellitet. His ergo occaſionibus perturbatus nominum vſus, rerum quoq. unà perturbat notitiam. Similiter vero & de ſicco & humido, cõfuſis

ipſorum nominibus rerum quoq; notitia confuſa eſt. Ac,tametſi exile videatur nominũ ſignifi- E
cata probe diſtinguere, attamen maximũ habere momentum & facultatẽ ad rerum cognitionẽ
deprehenditur. Sed de humido & ſicco,paulo poſt dicetur,vbi videlicet oẽm de calido & frigido
ſermonem perfecerimus. Nam non multũ etiam de eius diſtinctionibus reliquum eſſe videtur,
vbi videlicet iam ſemel apparuit nihil miri eſſe,ab eodem medicamento corpora diuerſa,alia qui
dem excalfieri,alia vero refrigerari,alia autẽ neutrũ omnino ꝑpeti. Etenim in eo,qđ ad aliq d,fa
cillimũ eſt ad particularia accedentẽ dicere,ꝙ eiuſmodi corpori admotũ roſaceum,in qua ipſum
temperie nactũ eſt,in ea ſeruare poteſt:alteri vero illiuſmodi applicatũ,excalfacere: alij autẽ,re-
frigerare: At in vniuerſum de facultate eius pronunciare, id vero difficile eſt, niſi nomina diſtin-
guas, atq; de ijs conuenias. Fuerit autẽ tum diſtinctio,tum conuentio talis. Qñ quidem corpora
humana,tum ijs, quas ab ortu nacta ſunt tẽperaturis,tum ijs,quas ex ætate poſtea acquirũt,tum
ijs,q̃ ex vitæ conſuetudine adueniunt, plurimum inter ſe differunt, ab eiſdẽ ea medicamentis va-
rie alterentur neceſſe eſt. Quippe ſi iuuenem natura calidum, ex vitæ inſtituto † artificium exer
centem, vetulæ mulierculæ eidemq; natura frigidæ compares,nõ minus illum excellere compe
ries,quàm ſi valide calfacientium medicamentorum quippiam cum refrigerantibus componas.

† Operarium.

Quòd generales medicamentorum facultates, ad mediam referentes temperiem, F
expendere oporteat. CAP. 13.

MEdium ergo horum mihi quempiam intelligas,qui & natura ſit eucratus,hoc eſt tempera
tus, & moribus,ac conſuetudine conuenienti hãc tueatur eucraſiam. Dein tres hoſce tanq̃
temperaturæ ſcopos animo cõmendes, ac circunſpicias, qđ in genere calidum eſt, & frigidũ, &
ſiccum,& humidum,cuius ex ipſis,temperiei reſpectu,tale appellare ſit melius: nõ ne ad tempe-
ratiſſimam,quæ vnica eſt,pariterq; reliquarũ media,an ad immoderatas,& intẽperatas,atq; indo
finitas,ac propemodum numero infinitas? Sanè mihi ne conferenda quidẽ diſtinctio videtur,ne
que vlla prope cõſideratione indigere; ſed homini vel paulũ etiã ingenij habenti perſpicuũ eſſe,
corpus oĩbus numeris abſolutũ, & decorum, ſimplexq; & vnũ, velut regulã quandã & ſcopum
proponendũ, ac ad ipſum alia oĩa dirigenda eſſe. Eſto ergo nobis corpus hoc, medicamentorũ
facultatis regula: quodq; ſimulẽ illius temperiei caliditatẽ accendit,vocetur temperatũ,etiãſi vel
maxime excalfacere ſenem refrigeratum videatur: ꝙ verò calfacit,aut refrigerat corpus eiuſmo-
di,illud quidẽ calidũ,hoc vero vocetur frigidũ. Ego aĩt,quo hæc dilucidius tradantur, ipſorũ ex-
ceſſuum ordo, ad frigidũ quidem primus, cuius eſſe dicas roſaceũ: † ſecundus, cuius ſit ipſa roſa:
poſt hunc tertius,& quartus,quoad ſermone ad frigidiſſima peruenerimus,nẽpe cicutã, ſuccum G
papaueris,mandragorã,hyoſcyamum. Rurſum ad calidum,anethum quidem, & fęnum græcũ,
primus:ſecundus vero deinceps,quicunq; videatur ſecundus,tertiusq;,& quartus,donec ad exu
rentia peruentum ſit. Ad eundẽ modũ in medicamentis humectãtibus ac ſiccãtibus rurſus à ſym
metro exorſi, ordines deinceps ad ſumma vſq; conſtituamus, nã huius notitiæ ad medendi me-
thodũ non paruus eſt vſus:immo niſi quis hoc pacto definiat,officiet magis legentibus,quã pro-
derit. Siquidẽ medici,qui nunc quidẽ ſimpliciũ medicamentorũ vires exponũt,præter alia mul-
ta,quæ delinquunt,hoc maxime noxiũ eſt cernere,nempe ꝙ in calidis,verbi gratia,anethum, &
fœnumgręcum,& miſy,& calcem,indifferenter numerent:in frigidis roſaceũ,mandragoram,&
cicutam:tanquam ſcilicet propinquũ ſit aut calci fœnũgręcum,aut cicutę roſaceum,ac nõ mul-
tis mediantium medicamentorũ ordinibus diſiuncta. Verũ nos pro uiribus rem tam immẽſam,
tamq; operoſam in ordinẽ redigere tentemus,exponamusq; quę viribus propinqua ſunt, quæ-
que longè diſſita. Atque id quidẽ efficiamus,non probabiles ſermones,ſed certã ac definitã expe
rientiam pro iudice ſumentes,velut & id quoq; ſuperius ſępenumero admonuimus. Enimuero
eiuſmodi iudiciũ vt tutiſſimum quidem erit,ita prolixum quoq; ac plenum laboris, dum propo
ſiti finẽ conſequamur:eos tñ,qui hęc relegere volẽt,hoc vnicũ ac ſolum efformare,atq; artificio H
ſos reddere poterit,ac velut oculũ, quo veritatẽ a noſcãt,prębere. Ergo quę adhuc reliqua ſunt,
ad totam velut elementarem conſtitutionem, poſtquam ea hoc libro cõfecerimus, in quarto de
ſaporum viribus diſſeremus: quandoquidem & hoc quoque ita viſum amicis eſt: In quinto autẽ
de omnibus in genere ſimplicium medicaminum ſecundis quidem, ac compoſitis facultatibus:
Atque ita ad particularia in ijs,qui dehinc ſequentur,libris tranſibimus.

† Al. & ipſam roſã: ſecũdus, roſæ ſuccum.

Quòd quæ ſenſu ſimplicia videntur medicamina, perſæpe compoſitas obtineant vires, immo vero
etiam nonnunquam contrarias. CAP. 14.

REliquum autem eſt id, cuius ſubinde iam ante neceſſario mentionẽ quidem fecimus,verum
abſolute nondum expoſuimus. Eſt autem iſtud,nempe omnia propemodum medicamen-
ta,licet ſenſu ſimplicia appareant, natura tamen eſſe compoſita: quin & ſubinde quoq; aduerſiſ-
ſimas in ſeſe continere facultates,nempe excernendi & ſiſtendi,incraſſandi & extenuandi,rarefa
ciendi & condenſandi,illinendi atque abſtergendi,contrahendi & laxandi, cęterasq; oppoſitio-
nes uniuerſas: vt in ſequenti hunc libro patebit. At mirum hoc uideri minime debet in id genus
facultatibus,cum vni & eidem medicamento vim calfaciendi & refrigerandi ineſſe appareat, aut
exiccan-

A exiccandi & humectandi, aut tenuium partium & craſſarum: quippe niſi primæ, efficaciſſimæq;
virtutes hoc pacto complicarẽtur, haud ſanè quæ ex illis ſequuntur, ſimiliter complicatę forent.
Quin ſi nos ipſi rhu ſuccum, verbi gratia, melli cõmiſceamus, qđ ex ambobus miſtis confectum
eſt, non modo adſtringendi, ſed ẽt abſtergendi, poſſidere facultatem concedemus: nec cohiben-
di ſolũ ventris, ſed & euacuandi. At in lacte duas contineri facultates, nempe excernendi, ac ven
trem ſiſtendi, haud itidem concedimus, tametſi id perfacile in ſerum, ac caſeum ſegregetur, con-
feſſumq́ue ſit omnibus, illud quidem ventrem ſubducere, hunc verò eundem cohibere.

Quòd & braſsica duas, easq́, contrarias, in ſeſe facultates obtineat. CAP. 15.

A. Lib. 1. c. 8 fol. 91 b {QVòd verò & braſſica duas, easque contrarias, in ſeſe facultates obtineat, } neq; id quidem
etiam facile concedimus. Nã ſi ſuccum eius expreſſum, aut ſolũ, aut cũ melle, hauſerimus,
purgare ipſum cernimus: attamen quoniam ꝙ reliquum eſt, edere nequeamus, adſtrictoriũ eſſe
diffidimus: Sed ſi totam ipſam concoquas, primamq; eius aquam, in quam ſuccũ depoſuit, effun
das, iterumq; eã alteri aquæ puræ inijcias, rurſumque concocta effundas, ſuccum quidẽ purgare
offendes, braſſicam verò ipſam ventrem adſtringere: multòq; magis ſi non bis duntaxat, ſed ter
aut quater aquã effuderis, nã quanto exquiſitius in aquam ſuccum ſuum depoſuerit, tanto & illi
B quidem maiorem purgãdi vim adijciet, & reliquam ſuam ſubſtantiam, quæ velut oleris ipſius ca-
ro eſt, reſtringẽtem efficiet. Eadem eſt ratio in beta, atque adeo in oĩbus fermè, quibus ſapor aut
A. ibidem. acris, aut nitroſus, aut ſalſus ineſt. Quippè & lenticula ipſa, tametſi ſatis magnã adſtringendi po-
tentiam guſtu referat, tamẽ eiuſmodi quid ſortita eſt: nã & huius decoctũ, ventris ſoluendi vim
obtinet. Verũ hic ſuccus ẽt, ſi deguſtes, perſpicuã miſturã repræſentat, tanq̃ ſi nitroſo auſterum
quid cõmiſceas. Sed & cõchularũ maris, cæterorumq; ferè oſtreorũ ſuccus planè, tũ ſalſus eſt, tũ
ventrem ſoluendi vim obtinet, quãuis eorũ caro uentrẽ reprimat. Verũ qđ dico deprehendes, ſi
ea quoq;, quomõ braſſicã cenſuimus, ꝑparare nõ graueris. Nã & gallorũ veterum ius ventrẽ du
cit, tametſi caro eundẽ ſiſtere põt. In æris aũt ſquama ſicut duplex qualitas, ita gemina quoq; fa-
cultas ineſt, nã & adſtringit & mordicat: quare adſtrictione quidẽ ſiccatas vlceratarũ carniũ cica
trices obducit, mordicatione verò præhumidas colliquat. Quòd ſi intrò in corpus ſumatur, pur-
gat quidẽ ventrem, verùm non cohibet: vincitur.n. ea adſtringendi facultas ab acri purgatoriaq;
potentia, tanq̃ ſi rhu ſuccum ſcamoneę commiſceas, nam quod ex ambobus miſtum erit, ſoluet
ventrẽ, haud ſiſtet, licet guſtu auſteritas exuperet. Sic aũt non pauca purgantiũ medicamentorũ
cum carne mali cydonij exhibita, guſtu quidẽ fallunt, at effectu ſolo quid ualent cõmonſtrant.
C Dantur verò quędã cum palmulæ carne, alia aũt cũ myrtis, alia cũ maſtice chia, aut alio quopiã
eorũ, quæ tũ grata ſunt ſtomacho, tũ adſtringunt, quò.ſ. guſtũ fallant, ſimulque ſtomachũ minus
euertant. Verùm tametſi ea, q̃ guſtu percipitur qualitate, purgantia ab adſtringentibus vincãtur,
alia tñ facultate ipſa uincunt: perſæpe enim lingua à materiæ uicta eſt copia, cæterum actio pro
facultatis uiribus ac robore perficitur. Itaque cũ ſubſtantia exigua quidẽ, ſed ualidis ꝑdita uirib.
miſta alteri ſubſtantię plurimę, eidẽq; imbecillę, in corpus intro peruenit, guſtũ quidem fallit, at
tamen effectum, q̃ illa, efficaciorẽ exhibet. Sanè permultos huius rei admiratio detinet, remq; ra
tionis expertẽ, abſurdamque exiſtimãt, ſi corpus quodpiã adſtringẽs purgare queat, uelut aloe,
& ęris ſquama, atque ęs uſtum: nã contrarium potius oportebat, nẽpe uentrem reprimere; haud
quaquã ciere. Cęterũ ꝙ malũ, uerbi cauſa, cui indita eſt ſcãmonea, adſtringens purget, nemo mi
ratur: tametſi hinc orſis facilius erat, & in aloe miſtã ineſſe facultatẽ colligere. Ac ſi, ꝙ ex ea pur-
gat, ab eo qđ non purgat, ſegregari poſſet, ſicuti in lacte facimus, & braſſica, alijsq. pennultis, nõ
etiã admiratione afficeret: quanquã id ſanè quodãmodo præſtari queat. Nã ſi aloe accuratè laue
tur, aut debiliter, aut planè nihil uentrẽ ſubducit. Idem vſu uenit æris ſquamæ, ęriq; uſto: quippe
quę nos diligenter elota obſcurã modo purgandi uim retinuiſſe ſumus experti. Quinimmo ip-
D ſius quoq; qualitatis medicaminoſus ſapor primo ſtatim guſtu facultatis miſtionẽ demonſtrat.
Nam ſi unica ſemper qualitas unicuiq; guſtu adſtringentiũ medicaminũ ineſſet, haud ſanè inter
ipſa alia eſui apta, alia medicaminoſa forent, ſed tñ in plus, ac minus adſtringendo differrent. At
non ita ſe res habet. Nã hęc quidẽ adſtrictio mitis, ac ſuauis apparet, alia ingrata, & medicamen
toſa: uelut pyri quidem, mali, & mali punici, ſuauis: ſquamæ uerò ęris & aloes, ingrata, atque mę
dicamẽtoſa, tametſi malo cydoneo ęris ſquama minus adſtringat. Quamobrem, nec adſtrictio-
nis uehementia eã qualitatis abſurditatẽ inuehit: qñ innumera propè alia eorũ, quę edendo ſunt,
aloe, ęris ſquama, & ipſo ẽt ęre uſto, plus adſtringant. Atque in hiſce, utique ſubſtãtię miſtura cla-
rè perſpicitur. At in alijs ẽt ſi non appareat, tñ eam rõne colligere oportet, ac nõ putare aliud in
aloe adſtrictionẽ moliri, aliud in malo: unum enim omnibus efficere pro ſua natura non adſtri-
ctionem modo, ſed & aliarum qualitatum unamquamque, rationi conſentaneum eſt. Cęterum
quia nullum omnino ab alijs qualitatibus ſyncerũ reperitur, idcirco diuerſi effectus ab alijs, atq.
alijs adſtringentium edi conſpiciuntur. Nam alius eſt effectus meſpili, alius ęris, alius aloes, alius
mororum, exempli gratia, aut gallę, aut corticis mali granati, aut aluminis, aut rhu: pręſtitiſſetq.
forſitan, qui de adſtringentium medicaminum uiribus pronunciare ſunt auſi, in genere de ipſa

potius adſtrictione, haudquaquam de adſtringentibus dixiſſe. Nam quod adſtringit, nō adſtringit modo, ſed & præter adſtrictionem, acre eſt, aut pingue, aut dulce, aut amarum, aut ſalſum, aut acidum: at adſtrictio vnum id ſolum perpetuo eſt quod eſt, vti & ſalſitas & dulcor, & aliarū qualitatum vna quælibet. Quòd ſi ut adſtrictio vna, ita adſtringens vnum eſſet, ſanè vnum quoq; perenniter eius eſſet opus. Verum cū præter adſtrictionem, inſuper alias " qualitates recipiat non paucas, ſem ꝑ quidem omnibus illis aget, ſed euidentibus alias ꝑ aliam, nempe vincētem: idq; vt ad corporis.i. cui admotum eſt, affectionē: quippe cum & lac, & lens, & braſſica, horum interim citare aluum, illorum verò ſiſtere cernantur. Et cauſam quidem quamobrem non perpetuò euidēter agat in corpore vnoquoq; vnica duntaxat qualitas, visq; medicamenti, eam quidē iam mox in ſequenti ſermone ediſſeram: In præſentia verò id ꝙ res habet, cōmemorare ſolūmodo propoſui, ne quis plerisq; medicamentis contrarias, tum qualitates, tū facultates ineſſe diffidat. Sed & id quoq; multam conſiderationem, & diſtinctiones non paucas requirit, tametſi omnibus perfacile videatur, cōtrarias inuicē & qualitates & facultates inuenire. Ergo citra controuerſiā omnes propemodum adſtringens contrarium ei, ꝙ purgat, eſſe ſtatuunt. Verū neque illud huic contrarium eſt, quod nos procedente ſermone declarabimus. At in præſentia ex ſuperabūdanti illud quoque monſtrabimus, & ſi ea quis eſſe contraria ponat, nihil inde ſequi abſurdum: cū fieri poſſit, vt in vnam ſubſtantiam conueniant, vel maxime contrariȩ, tum qualitates, tū facultates: quippe cū ſupra oñderimus, in ſuccis aliud eſſe ꝙ grauiſſimū eſt, aliud ꝙ leuiſſimum, aliud tertiū toti ſucco permiſtū. Nec miri quicquā eſt, ſi & in roſæ ſucco aliud quidem eſt grauiſſimū, amurcæ & feci proportionale: aliud leuiſſimū, & ipſum ꝓportione rñdens floribus in quoq; ſucco ſupernatātibus: aliud tertium, quale eſt ꝙ in muſto feruet: ad hæc quartum, ipſum videlicet puriſſimū, ac ſynceriſſimū, cuius hæc tria excrementa exiſtunt. Euenit aūt alios quidem ſuccos & aceſcere, & corruptos putreſcere: ſola verò, oleū, mel, & vinum, in longum temporis ſpatiū perdurant. Itaq; neq; per ebullitionem, neq; per ſecretionē, in alijs ſuccis †has excrementorū ideas inuenire perſpicuo licet: verū protinus ab initio coctione quadā illis eſt opus, aut ſaltē alicuius perdurantis ſucci miſtura: nā ſic roſæ ſuccū melli miſcentes, aut oleo incoquentes, aut totas ei immergentes, reponimus. Cæterū quod & in his quoq; probabile ſit, quatuor illa ineſſe gñа, propriū ipſius ſucci videlicet, & tria excrementa, intellectu clarū eſt, ac potiſſimū, quia qualitas earū non ſimplex eſt, immo adſtrictionem quoq; quandam obtinere, ſi roſam dentibus mandere uoles, vt. Habet autem & dulcedinem, & amaritudinē, quaſiq; mordicationem quandam leuem. Verum ſatis erat, etiāſi horum nihil guſtantibus deprehendi poſſet, tñ ex eo quod nō extremè adſtringat, aliorū quoq; ſaporum miſturam intelligere. Etenim ſi ſolus ſit auſterus, ſummus itidem fuerit: at ſi non ſummus, ſequitur quòd neq; etiam ſolus. Quam.n. propoſui adſtrictionis generationem, eam ſi ſolam citra alias ineſſe cogites, ſumma hæc ſit neceſſe eſt: quo modo ſi ſola corpori cuipiā caliditas ſummè ineſſet, id ignis vtique foret: nam contrariorum miſturæ, ſummitates ipſas frangunt.

Quam ob rem lingua, tangentibus ipſam diſsimilaribus corporibus, ac per diuerſas eius partes ſimul agentibus, non quam in omnes illa partes inferunt, percipit affectionem, ſed ea, ex parte primo affecta in totam ipſius diffunditur ſubſtantiam. CAP. 16.

ATq; in ſimilaribus quidem corporibus calor frigiditas, ſiccitas, humiditas, particulares differentias efficiunt: in diſſimilaribus verò, acrimoniæ, aciditates, auſteritates, acerbitates, dulcedines, amaritates, ſalſitates, aquoſitates, & vnctuoſitates. Itaq; vnaquæq; ſimilariū in ipſis partiū non multas, ſed vnam qualitatem obtinet: ꝙ vero totum eſt diſſimilare, cōplures. Nam ſi mille, exempli gratia, hoc in cyatho huius ſucci corpora contineantur ſimilaria, fieri poteſt, vt centum adſtringant, ſexaginta mordicēnt, ſexcenta ſint dulcia, ducēta amara, quadraginta ſalſa, ſicq; mutua miſtione oīa temperata, vt partem nullam accipere ſit quantumuis paruam, quæ non ſit omnium particeps, vt in linguæ contactu oēs quidē agant, diuerſa tñ vnaquæq; eius parte, nēpe cui ipſam appropinquare contigerit: ipſa verò affectio, ex eo quod primo affectū eſt, in totam eam diffundantur: veluti ſi in frigore ingenti digitum in aquam gelidam repente immittas, tota interim manu horrebis, ſæpenumero verò & corpore toto. Nam velox, eſt ex eo, ꝙ primo affectum eſt in corporibus ſenſilibus, in totum animal diffuſio, vt videlicet cum calfacto vnà concaleſcat: refrigerato, ſimul refrigeſcat: ſiccato, pariter ſicceſcat: humectato, cohumeſcat: atque adeo frequenter & contraria vno tēpore perpetiatur. Quo autē id facilius, quod dr intelligas, alteri etiam exemplo adhibere animum præſtiterit. Vidiſti opinor quādoq; coniecto in aquam quietam lapide, ex hoc quidem moueri aquam incipientem, in orbem autē motum extendētem, tanquā centrū ſit id, quod percuſſit. Cùm ergo vno tempore in diuerſas placidæ tranquillæq; aquæ partes duo lapides coniecti duos effecerint circulos, qui per ſeſe inuicem ferantur, contrarios conſpicies in quauis aquæ particula motus. Quæ res viris etiam naturæ ſtudioſis dubitationem non paruam attulit, num aliæ partes ab vtroque motuum, an eȩdem ab vtroque, mouerentur: nam ꝙ circulus circulum non ſiſtat, nec vltra prorſumque ferri prohibeat, id manifeſtiſſime cernitur. Id ipſum item fieri mihi intellige, cum eodem tempore pedes quidem in calidam, manus uerò in frigidam

indide-

Margin notes: A. l.2.t.c. 1.fol.pi. e — † Hanc excrementorum ideā.

A indideris:in totum.n. corpus vtriuſque affectionis motus peruadit, ſubcontrarij inuicem occur-
rũt: referatq́; forſan nihil,etſi contraria nõ incedant ſemita,ſed vnus ab vno,alter ab altero pede,
proficiſcatur. Tunc.n. nec nihil pati corpus,nec ab altero dũtaxat dicere queas: nã & manifeſto
patitur,,& ab ambobus patitur,incalcſcens, ac frigeſcens. Qđ vtiq; & in febribus lyp^{er}ijs & he-
pialis euenire autũno,extra q̄ ꝙ in illis non extrinſecus,ſed ex ipſo corpore, caliditatis frigidita-
tiſq; affectus exoritur. Quòd ſiquis dicta aſſequi nequeat,certè ex eo ꝙ iam dicetur facillimè pe-
riculũ facere poſſit: etenim non longè ab ijs, quæ inquirimus abeſt, ſed ex linguæ affectuum nu-
mero exiſtit. Nã ſi parē abſinthij portionē melli exquiſitè cõmiſtã,linguæ imponas , γλυκύπικρον
(quemadmodum poetæ amorem cognominant) hoc eſt ex amaro dulce,qđ ex ambobus miſtũ
fuerit,videbitur:nimirũ cum haud alio tp̄e mellis ſapore lingua ſentiat,alio vero abſynthij,neq;
alterũ ſolum,verùm perpetuo ex vtriſq; inſolentem quandam miſtionem permiſtam. Tale quid
euenit cum in vnum ſuccum coierint auſtera, & nitroſa facultas, ſiue id, natura miſcuerit, ſiue a
medico fuerit cõpoſitum. Nam eodem tp̄e lingua vtriuſq; ſucci qualitatem percipit: ac ſi perci-
pit,nimirum & afficitur,idq; pro familiaribus illorum viribus: Neceſſeq; eſt quanq; aliarum cor
poris partium ſimiliter affici, ēt ſi qualitates ipſas non ſentiat:neq;.n.in patiendo,aut non patien
B do,ab alijs linguam differre putandum, verũ eo ꝙ ipſam nihil familiarium affectuum ob exquiſi-
tam ſentiendi facultatē latere poſſit. Quòd ſi ad id non nihil faciat ipſius raritas: quippe ſucci faci
lius in profundum penetrãtes,atq; in molliculas partes actionem exerentes, tum validam quidē
affectionem, tum vero ſenſum eius imprimunt euidentiorem: verumtñ maior vis in ſenſu accu-
rato potius, q̄ in affectionis robore conſiſtit: cum affectionis robur nihilo ſecius, & in exulcera-
tis partibus fiat,ſed quia exacta ſentiendi vi carent, idcirco ſuccorum qualitates non percipiunt.
Liceat vero cum in illis,tum ēt ante illas,nondũ videlicet cute exulcerata,miſtã ex contrãrijs fa-
cultatibus actionem ſimul in corpore fieri,colligere. Etenim ſi parti inflammatæ ſolani ſuccũ im
ponas,denſari eã,conſtipariq;,& cohiberi tranſpiratus conſpices. Itaq; ſi pluſculo id ip̄m tp̄s fa-
cies,non rubram ſeruabis particulam,ſed aut liuidam,aut atram efficies:id qđ aſſiduè in eryſipe-
latis a medicis pleriſq; fieri videre eſt:nã,& ea tp̄e dura atraq;,immodice refrigerando efficiunt.
Quòd ſi ergo non ſolanũ,ſed anthemida hoc eſt chamæmelum,parti inflãmatę impoſueris,eam
prorſum contra effici videbis: quippe quæ rara,fuſa,mollis,laxaq́; euadet, { cum nondum cutis
exulcerata fuerit: } multumq́; illius ſuperfluitatis,quæ ſub ipſa continetur,tranſpirabit, nec liui- *Hæc addit interpres.*
da amplius atraue erit,etiã ſi vel plurimis deinceps diebus chamæmelo vtaris. Fundere.n.hoc ad
C digerere per halitũ põt,haud quaq̄ contrahere,condenſareue,aut tranſpiratus prohibere. Quòd
ergo ſolano,chamæmelũ contrarium ſit,illinc liquet: ꝙ vero,etiam ſi vtranq; commiſceas,euidē
ter tñ vtriuſq; vires perſpicias,ego ſanè expertus ediſſerã:quanq̄ te quoq; malim ipſa re experiũ
da euentũ cognoſcere,quã narranti mihi fidē habere:id ꝙ,ſcio, efficiet quiſq;s veritatis amore te-
netur. Oportet vero vt in re iã patenti orõnem abſoluere. Si.n.ſimul impoſitis ſolano & anthe-
mide,neq; ita denſa,dura,tēſa,liuidaq; reddatur,atq;ſi ſolo vſus ſolano eſſes:neq; adeo rara,mol
lis,laxa,rubēſq;, ac ſi chamęmelo ſolo vſus fores, ſed dictorũ mediam accipere affectionē parti-
cula conſpiciatur,cõſentaneũ eſt vtrunq; medicamentum ſm̄ ſuam operatũ eſſe facultatē. Nam
ſi neutrũ quicquam egiſſet, ſed quieuiſſet vtrunq;, quã ab initio affectionē particula hēbat, eam
haud dubie ſeruaſſet, non ſecus ac ſi oĩno nihil impoſitum foret : ſin aũt alterum quidem eorum
operatum fuiſſet,alterũ uero penitus deuictum,non mediam affectionem,ſed extremarum alte-
ram perpeſſa particula eſſet. At ſi vtrunq; agit, eaq́; contraria facultatibus fuere, contraria vtiq;
eodem tēpore corpus perpeſſum eſt : nec.n.partitis inter ſe agendi viribus operabantur, tanquã
ſi vtriſq; exēpli cauſa totum diem impoſitis,ſex horis prioribus medicamentorum alterum, reli-
quis vero ſex alterũ,ſuo viciſſim munere fungeretur: nugax,n.hæc eſt hypotheſis,nec ſolum de
D monſtratione, ſed probabilitate quoque omni deſtituta. Quanq; profecto nec ita quidem fundi
contrahiq́; ſubiectam contingit ſubſtantiam, velut in ijs qui in balneis lauantur, poſteaq; ingre-
diuntur frigidam:ſed potius ita,vt ſi lauanti frigidam aquam adſpergas:ſic.n.non diuerſis tēpori-
bus,ſed eodem contraria perpetietur. Igitur quemadmodũ in medicamentis compoſitis mirum
non eſt, ſi contrarij ſimul affectus corporibus infligantur, ita neq; in ſimplicibus cũ & ipſa ſenſu
quidē omni,atq; cognitione ſimplicia appareãt, verum natura ſint cõpoſita. Quin etiã quemad-
modũ in ijs,quæ nos cõponimus ac cõmiſcemus,interim,ſi ita viſum eſt,plus adſtringentis ſucci
indimus: interim plus dulcis,aut amari,aut ſalſi,aut acris,aut alterius cuiuſpiam contrariorũ: nõ
nunquã vero vtroſque partibus paribus:ita quoq; naturã in arboribus,fruticibus,animalibus, &
in ipſa quoque terra,contrarios temperare ſuccos partibus aut portionibus,aut viribus alienum
non eſt: poteſt etiã quandoq; alterũ vincentem efficere. Itaq; actiones eorũ in miſturis paribus
ſimiles euadent,in imparibus autē diuerſæ. Ne quis ergo putet (quod & ſupra meminimus) nihil
referre,adſtringentem ſuccum dicas, an adſtrictionem: nam adſtrictio vna res ſimplex intelligi-
tur,adſtrigens vero duplex: ſicut & calfaciens partim ſimplex & ſummũ,vt ignis:partim ꝑ exu-
perantiam caloris, vt ſanguis. Si adſtringens quoq; aliud ſummum eſt, vt exēpli cauſa, alumen,

&

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

& melanteria,ſiue atramentum ſutorium, & galla,& rhus: aliud,quia adſtrictionis cuiuſdam eſt E particeps,velut pyrum,vinum,malum,roſa:nam minimum omnino eſt in roſa quod adſtringit, multis numeris eo,quod non eſt eiuſmodi,ſuperante. Quapropter nõ ab re exigui quoq; adſtrictionis effectus ſunt,tanti.ſ.dum à relaxandi facultate,quę roſæ ineſt,corporum illi admotorum robur non exoluatur. Itaq; mirandum non eſt, medelam eſſe eam inflammationum, ac potiſſimum dum increſcunt adhuc atq; augentur, pluſq; etiam dum incipiunt.

Quod roſaceum, vtpote olei, roſaq; mediam ad vnguem naturam obtinens, inflammationum optimum in augmento remedium ſit. *CAP. 17.*

ROſaceũ vero (vtpote cuius natura olei, roſæq; in medio eſt) in inflãmmationum augmentis optimũ eſt remediũ. At oleum cõmodum eſt,vbi inflãmationes maximè vigẽt:id qđ experimenta docent:cãm aũt nos in tractationibus de medendi rõne exponemus. Porrò roſaceũ, vt qđ in medio eorũ,ex quibus cõfectum eſt,conſiſtit,vtiq; & in medio tpe vtilitatem oſtẽdit. Nam per initia repellere cõprimereq; influxus oportet: in vigore aũt ita per halitum digerere,vt morſus abſit:at in incrementis repellere ſimul,ac digerere. Id qđ ſiquis nudũ,citraq; iam dictas ratiocinatiònes audiat,fortaſſis fidẽ non habebit:nunc autẽ mirer,ſiquis adeo ſit ſtupidus, vt rõni nõdũ acquieſcat. Etenim indicationes in inflãmationũ incremẽtis cõtrarias eſſe neceſſe eſt: nam ſemel,vnoq; impetu ab adſtringentibus contrahentibuſq; ſubſtantiam, ad laxantia fundentiaque tranſire planè abſurdum eſt:ſicuti ſanè æquũ eſt in intermedio principij,ſtatuſq; ſpatio,dũ videlicet morbi adhuc increſcũt, nec planè repellere ſicut in principijs, nec itidẽ digerere ſicut in vigoribus: ſed perinde vt morbi conditio media eſt inter contraria, ita medicinã quoq; mediã eſſe oportet,q̃ videlicet nõ vt in principijs adſtringat, nec,vt in vigoribus, digerat. Atqui mediũ omne ex contrarijs miſtũ eſt,ijſq; totis per tota tẽperatis, aut per exiguas particulas ſenſũ effugientes eorũ,quib. apponũtur. Porrò, hoc,an illo mõ roſaceũ miſtũ eſſe velis, mea qdem certè nihil refert:nã vtroq; mõ propoſitũ demonſtrari põt. Satis aũt certò ſcio, ſi rõcinationes oẽs, tũ quas Theophraſtus memoriæ prodidit,tũ quas nos toto hoc tractatu cõplectimur,multũ aĩo verſaueris,te ſm miſtionis modũ reperturũ. Quin & in profundũ penetrare,& corpora arentia magis q̃ oleũ humectare,roſaceũ põt: arbitrorq; ſubinde roſaceo te prædẽſas coriaceas tunicas teri vidiſſe:qm̃ neq; oleum,neque hydrelæum,ꝙ ex aqua & oleo miſtis conſtat, eã probè mollire ac madefacere poſſit, quia uidelicet craſſiorũ ſunt partium,q̃ vt penitus imbibi ac penetrare queãt: roſaceo vero pter cætera,quę põt,paucula quædã ineſt adſtrictio,haud parũ huic rei conferens. Nã quæ magnopere auſtera acerbaq; ſunt,primo ſtatĩ contactu ſuperficiẽ condenſantia,humorem ingredi,imbibiq; prohibent:at quæ paulũ quidem adſtringunt, cæterũ plurimũ in ſe continẽt eſſentiæ tum tenuis,tum tepidæ,tm̃ abeſt vt præ adſtrictione ingredi altius corpora admota prohi G beantur,vt ẽt ab ea,magis.ſ.impellente, iuuentur. Quæ aũt penitus tenuia, calidaq; ſunt, magis digerunt,diſcutiuntq; humores ex corporibus,quibus admouẽtur,q̃ alios ipſa apponant. Porrò quæ frigida ſunt & craſſioris eſſentiæ,oĩno nullum introducere humorẽ queunt. In quibus verò humiditas ineſt tenuis pariter , & tepida, hæc per eſſentiæ quidẽ tenuitatem & tepiditatẽ prõptè mobilia,corporũ quæ contingunt,meatus ſubire nihil prohibet. Quòd vero non admodũ calfaciunt,ex eo liquet,ꝙ exiſtentem in illis humiditatẽ non digerant. Si verò præter q̃ ꝙ ſint eiuſmodi,inſuper exiguã adſtrictionẽ poſſideant, quæ tenues particulas meatũ iam ingreſſas in profundum propellere valeat, ipſamq; extrinſecus ſuperficiẽ quadantenus conſtringere ac condẽſare, ea inter oĩa humectantia efficaciſſime humectant. Adſtrictionis.n. {maioris} natura eſt,vt meatus occludere præoccupans,vicinãque ſubſtantiam ad ſe contrahens,conſtipanſque,ijs, quæ humectare ualent,impedimento exiſtat. At,quæ adeo infirma eſt, vt in roſaceo,quæ vincatur ipſa potius,quam vincat,tenues calidaſq. roſacei particulas præuertere quidem nequit,ſed vbi illæ altius penetrauerint,in ipſam iam tum ſuperficiem agere incipit,pro uiribus conſtipando,contrahendo,ac condenſando. Ex quo neceſſario ſequitur,vt quę ingredi meatus anteuerterint exigua corpuſcula,intrò propellantur,ac meatibus præcluſis foras regredi inhibeantur. H

Quòd quæ frigiditate interimunt, deleterÿs, ex mutationis celeritate vti corrumpant, euenit: ac proinde alienam requirant caliditatem,quę velut manu in totum deducat corpus. *CAP. 18.*

SAnè ad opera eiuſmodi non mediocriter confert innata corporibus noſtris caliditas, quippè quæ intro ad ſeſe attrahat,& comminuendo extenuet. Hinc eſt,ꝙ & quæ natura frigida ſunt, medicamenta,nẽpe quæ deleteria nuncupantur,vtputa cicuta,papauer, hyoſcyami ſemẽ,mandragora,& quæ eius ſunt gñeris,citius magiſq; in calidis naturis vim ſuã exerant: cuius & tu,tametſi vnum ex ambiguorum difficiliumq; problematũ numero habitum id fuerit,haud difficulter,mõ non ſegniter ijs quæ dicimus aduerteris animum, ſolutionem inueneris. Etenim cum ſit impoſſibile vt talia interficiant,niſi prius cor refrigerent, ſanè intrò cõminuta extenuataq; ingrediantur neceſſe eſt:id quod ex ſua natura præſtare nequeunt, quippe quę craſſarũ ſunt partium, nec facile moueri põt:nec vt minutim concidantur, prorſumq; ferantur ex ſua natura obtinent: verũ adſcititiã caliditatẽ requirunt,quæ in minuta ſecet,extenuet,atq; comminuat,quæq; velut

manu

A manu ducat; atq; in ſubtiles partium oĩum meatus deducat. Itaq; ſi qñ ea abſit, cunctantur, tar-
dantq́; in maioribus meatibus hærentia, & venis atq; arterijs velut innatãtia: ac t͞pis ſpatio inte-
rim per longos errores ac multas iactationes ab humoribus, quæ in eis ſunt, viciſſim nõ nihil per
petiuntur. Oñſum eſt.n.iam ſępenumero, in ſeſe mutuo qualitates oẽs quadantenus agere: nam
& lapis ab aſſiduo aquæ ſtillicidio excauatur: gladiusq; ceram ſecãdo hebetatur. Monſtratũ etiã
eſt actiones a ſolidis animantium partibus perfici: quare cũ hæ nondum a refrigerantibus medi-
camentis refrixerint, animans ſuperſit neceſſe eſt. Porrò refrigerari nequeunt prius, q̃ illa in pro
prios iſtarũ meatus ſubierint: atqui ex ſua id natura craſſioribus frigidisq; medicamentis datum
nõ eſt, niſi ſuccurrat ꝙ velut deducat. Deducit porrò, vt cã primaria, arteriarum attractio: oñdi-
mus.n. ipſas inter dilatandum vicinum oẽ attrahere: vt ſecundaria vero, & materialis, eſſentiæ te
nuitas: quam cũ ex natura ſua non obtineant frigidiora, craſſiorumq́; partium medicamenta, ijs
vtique opus hñt, quæ præbeant. Corpora itaque, q̃cunq; temperaturæ ſunt frigidioris, ea arteria
rum tractum imbecilliorem poſſident (id quod ẽt demonſtratum eſt) atque in minutas particu-
las medicamentorũ ſubſtantiã redigere nequeunt. Proinde medicamentum & ip͞m cũnctando
B tardandoq́; t͞pis ſpatio aliquid perpetiatur pat eſt. Itaq; interim accidit vt concoquatur, velut la
ctucæ ſuccus: nam & is t͞pe concoquitur: at ſi integer ad cor pergere properaret, nõ ſecus atque
cicuta hoĩem interficeret. Euenit aũt id ipſum alijs quoq; oĩbus admodum refrigerãtibus ſuccis:
nam niſi celeriter interimere poſſint, ſanè ex hoc oĩno nullius effectus reddũtur. At quæ, aut ero
ſione, aut putredine enecant, ijs vt t͞pe inualeſcant accidit: ſiquidẽ t͞pis ſpatio putreſcunt oĩa, id-
que magis humido, calidoque loco. Merito ergo fit, vt quę frigore ſuo noxam inferunt, ijs actio
nis celeritas ad perniciẽ proficiat: quippè quę alioqui ſpatio excalfacta, vim, per quã agebant, de-
perdant: at quibus actio conſiſtit in putredine, ijs t͞ps actionem adauget, q͞m.ſ.& putrediñẽ. Nec
enim animal vllum interire põt, quin cor ab agendi munere ceſſet: fieri porrò vt ceſſet nequit, ci-
tra maximam intemperiẽ, ſiquidẽ non ſimpliciter q̃ par eſt aut calidius, aut frigidius, moueri deſi
net: eodem modo, ſi modice ſiccum aut humidũ euadat. Minus.n. ſuo fungetur ob haſce quidem
intemperies munere: cæterum motu non vacabit prius, quam immẽſam aut caliditatem, aut fri-
giditatem, aut reliquarũ qualitatum aliquã acceperit. Porrò medicamentis, quę frigore occidũt,
vbi ad cor pergere cunctantur, ſimile quid accidit, quod lignis humidis viridibus frequenter eue-
nit. Hæc ſiquidẽ ſi multa aceruatim in ignẽ conijciantur, eum celerrimè extinguũt: ſin vndiqua-
C que in orbe cõpoſita prius ſiccentur, ac incaleſcant, & deinde ſenſim inijciantur, tantum abeſt vt
extinguant, vt etiam alimẽtum illi efficiãtur. Sic hominem quidẽ cicuta necat tum ob meatuũ
Al.l.1.c. 3.&.92.f amplitudinem, calorisq; multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validam etiãnum
ad cor pertingens: ſturnos vero ob cauſas contrarias haud enecat, vtpote cum & retineatur &
cunctetur, ac ſeſe temporis tractu concoqui præpararique a corde tanquam a foco incaleſcens
ſinat, nõ ſecus ac ligna extrinſecus. Quare nec id quidẽ mirum dubiumq́; relinquitur, ſed eſt qua
le lactucis accidit, quippe quę moderato eſu hoĩem nutriant: at ſi quiſpiam expreſſum earũ ſuc-
cum largiter hauſerit, nõ ſecus profectò morietur, q̃ qui aut cicutam, aut papauer ſumpſerit. Si-
cuti ergo lactuca ſi cor refrigerauit, interimit: ſin concoquatur, alimentũ animali efficitur: ad eun
dem, arbitror, modũ cicuta hoĩem quidẽ celeritate diſtributionis interficit, ſturnos vero tardita-
te ipſa nutrit. Si vero exiguum quiddã ſumatur, mortẽ homini nequaq̃ inferet. Id ꝙ anus Athe-
nienſis experimento docuit, cuius apud oẽs percelebris memoria eſt. Etenim ea a minima cicu-
tæ portione auſpicata, nullo detrimento ad permagnã progreſſa eſt copiã: principio.n. paucum
exiguitate ipſa deuictũ eſt, at conſuetudo naturale reddidit. Nec.n. nunc locus eſt, vt cur pluri-
mum poſſit conſuetudo, curque velut altera ac adſcititia natura ſit, vt a veteribus proditum eſt,
D cauſam reddam: nam ita maius euaderet operis acceſſorium, quam ipſum opus: vt omittam
quòd ſeparatim de hoc tractauimus: Verùm connectendus eſt perficiendusque præſens ſermo.

Quod medicamentorum, quæ frigiditate ſua interimunt, nullum prorſus genere lethale ſit, ac deleterium, ſed ſola quantitate. CAP. 19.

EOrum ergo medicaminum, quæ frigore interimunt, nullũ gñe lethale eſt, ſed ſola quãtitate:
at in erodentibus, putrefacientibus, atq; excalfacientibus haud ita ſe res hẽt: ſed de his paulo
poſt dicetur. Quæcunq; aũt frigiditate occidunt, ea exigua quantitate ſumpta mortem non ad-
ferent, non magis quam ſi copioſæ flammæ pauxillum aquæ inſtilles, aut lignum inijcias humi-
dum ac viride. Quemadmodum itaque niſi calorem habeant abundantem, qui tum cõminuat,
tum ad cor vſq; perducat, interficere non poterunt: ſic ſi quod comminuit, ac deducit, multo va-
lentius fuerit, prorſum deuincet, mutabitque, ac alimento vt ſibi ſit, medicamentum efficiet.

Quod medicamẽta quę natura ſunt frigida, iure à veteribus poteſtate frigida appellentur. CAP. 20.

QVamobrem eius quoque nunc protinus meminiſſe oportet, veteres medicamenta natura
frigida, potestate dixiſſe frigida: nam ea quoque quadantenus refrigerandi potentiam a
nobis accipiunt, ſicut excalfaciendi calida. Quòd ſi alio modo illa, alio vero iſta, nihil vtique re-
fert: generale enim idem, cõmuneque vtrumque eſt, nempè alterationis principium ex paſſuro

corpo-

corpore in actum medicamentũ procedens. Nam quæ poteſtate quidẽ ſunt calida, alterantur E
eo duntaxat, ꝙ incaleſcant a nobis: at, quæ natura frigida, tum ꝙ comminuũtur, tum ꝙ adſcititiũ
accipiant motum. Cum itaq; ipſis tanquã frigidis agere abſq; corporis patientis auxilio non li-
ceat, iure ptãte frigida dñr: nã vt actu nos refrigerent, nõ prorſum ex ſeſe obtinent, verũ a nobis
prius perpetiantur vt refrigerent, oportet: etenim in minuta conteri, & aduentitium motũ acci-
pere, affectus ſunt medicaminum. Attamẽ ſi cui libeat ea actu frigida nominare, haud equidẽ re-
pugnem, mõ omnis in verbo diſſenſio ſit, res aũt vtriſque cõfeſſa: ſiquidem (ꝙ paulo ſupra mo-
nuimus) id genus oĩa calidum corpus, quo agere poſſint, poſtulãt. Ea propter meconiũ hoc eſt
ſuccus papaueris, & cicuta, ſi vino miſta bibãtur, ocyus necãt, licet nõ quouis tẽperata mõ. Si.n.
ipſa pauciſſima plurimo vino miſceãtur, prorſũ deuinci poſſint: ſi vero pauculo multa, deducun
tur quidẽ ad cor, vinci aũt nequeunt. Siquis vero papaueris ſuccũ, quãtus interficere põt hauſe-
rit, ac etiãnum tñ ſuperſit, recta rõne & hũc quoq; ſanabit largè epotũ vinũ vetus, magisq; & ſi
generoſum fuerit, nã id quoq; magis calefacit. Quòd verò cor nondũ admodũ refrixerit, liquet,
qñquidẽ adhuc homo viuit. tum aũt digeſtionis in corpus tarditate quadãtenus mutatũ iã a cor
pore eſſe medicamentũ, ſicut lignũ viride, vbi proximè ignẽ aliquãdiu iacuerit, nec id quidẽ ob-
ſcurũ eſt. Calidũ itaque id tpis vinũ ebibitũ præſentiſſimũ eſt remediũ: nosq; & quendam extre F
mè iã refrigeratũ vini lesbij potione ſeruauimus. Poteſtq; idẽ falernũ, ſurrẽtinũ, aruiſium, moli-
tes auſterũ: ac quotquot calida ſimul exquiſite vinoſa fuerint uina, eundẽ cum lesbio præſtare
valent effectum. In ſumma quòd tenui perlucidaque ſubſtantia eſt, colore * vermiculo aut fla-
uo, odore gratũ, quodq; dum temperatur, plurimã aquam expoſcit, id tum admodũ excalface-
re eſt natũ, tum facile vndiq; per corpus vniuerſum deferri. Tale ergo natura vinum, ætate ve-
tus, meracius temperatũ, eos etiã qui refrigerati iam ſunt perſanat, nec ſolũ à papaueris ſucco,
aut alio quopiam refrigerantium medicaminum, verum etiã qui in morbis aut ex ſtomachi, aut
ex cordis affectu, ſyncopam patiuntur. At, quod cum refrigerantibus medicamentis, quo cele-
riorem mortem afferant, bibitur, id nec multũ eſt, nec generoſum, ſed quod comminuere ea, ac
diſtributionis ſui impetu in cor perducere modo valeat. Atq; de his quidem hæc ſufficiant.

De actione medicamentorum, quæ putrefactione & eroſione nobis nocent. CAP. 21.

QVoniam autem de ijs etiã medicamentis, quæ eroſione, ac putredine interimere ſunt nata,
dicturum me, quòd tpe pernicioſiora reddantur, & ipſo genere naturam noſtrã corrũpe-
re poſſint, non vt refrigerantia duntaxat multitudine, ſum pollicitus, tempus nunc eſt promiſſis
ſatisfacere. Coniuncta eſt.n. quadantenus quæ de his hr̃ oratio, ijs, quæ de medicamentis ptãte G
calidis dñr: veriſimile ſiquidem eſt pleraq; eorum & actu eſſe calida, ſed icirco nos fugere, qñ
aut ipſi plurimum habeamus caloris, aut craſſa eorum eſſentia ſit. Redigamus.n. eadẽ rurſum in
memoriam, nempè quod in balneo frigida videatur urina: indéq; memoria repetamus, ꝙ, cum
in ſolium calidum deſcendere non valeremus, aliud prius minus calidũ ingreſſi, nullo negocio,
qđ antea intolerandũ videbatur, poſtea pertulerimus. Quin & aqua fontium tpe hyberno qui-
bus manus algent, tepida apparet, cum alijs minimè videatur eiuſmodi. In ſumma ꝙ (id qđ an-
tea quoq; diximus) pro ſuo vnũquodq; affectu corpora admota ſentire cõſueuit. Sic ergo ſi ma-
num hñs frigidam, eam in tritici aceruũ immiſeris, luculenter calorem percipies: ſin calidam, ne
quaquam. At ſi ſtercori columbino accumulato, potiſſimum ſylueſtrium columbarũ, manum
inferas, etiam ſi calidam, manifeſtam tamen ſenties caliditatem. Sic miſy, ſory, chalcitis, ærugo,
calx, aliaq; id genus innumera, ſi illis aceruatis manũ altius inijcias, protinus videbuntur eſſe ca-
lida. Cæterum ſi bolum ex eis vnum acceperis, cuius extrinſeca ſuperficies ab ambiente extrin-
ſecus aere ſit refrigerata, merito nullum percipies calorem, quippe qui refrigeratas tantum eius
partes contingas, idque antequam in minutas redactæ ſint. Ad eundem modum hyeme ſæpenu
mero tum putealis, tum magis fontalis, calida tangentibus eſt viſa, verum ſiquis calfactis prius H
manib. cõtigerit, frigida videbiť. Memorarēq; ſanè poſſint alia id genus infinita, quib. facile addu
ci quis poſſit, vt credat, medicamẽta poteſtate vt ad nos calida, alteri aĩantiũ gñi actu eſſe calida.

Quod rectè quæ erodendo putrefaciendoq́; interimunt medicamenta, genere, non qualitate deleteria ſunt dicta: & quod quanto in corpore morantur diutius, tanto & magis agere ſunt nata. CAP. 22.

ATque hæc quidem obiter dicta ſunt. Cæterum quæ nos contactu, aut per putredinem, aut
per eroſionem, interficiunt (nam de his habebatur oratio) ea recta quidem ratione humã-
næ naturæ deleteria toto gñe exiſtimata ſunt, non vt frigefacientia, duntaxat quantitate: hæc in-
terdum vincuntur, & nutrimentum animali redduntur: putrefacientia autem, etiam ſi quanti-
tate minima ſumantur, omnino tamen corrumpunt, quia videlicet, quæ putredini obnoxia
ſunt, calore humiditateque putreſcere ſolent: atqui calidus humidusque ſanguis eſt. Itaque pu-
treſcere nunquam ceſſare poſſunt, ſimulq; viciſſim putrefacere, quæ σηπτικὰ a putrefactione
vocantur medicamina. Proinde longo etiam poſt tempore, a quo ſumpta ſunt, non nulla inte-
rimunt, potiſſimum quæ craſſa terrenaq; eſſentia ſunt. Hæc enim corporibus noſtris inhærentia
inſi-

A inſidentiaque, dein temporis ſpatio putreſcentia, erodūt, corrumpuntq́; vicinas corporis partes.

Quæ cauſa putrefacientia medicamina, licet genere lethalia ſint, non tamen perpetuo occidant. CAP. 23.

AT, quæ tenuiora ſunt, etiā excerni interim cū excremētis poſſint. Fereq́; accidit, vt duas ob
cās iſtas qñq; medicamenta putredine, eroſioneve necantia nō interficiant: vnā videlicet,
quā mō admodū dicere deſij, nempè cū vna cum excremētis excernūtur prius, q̄ iniuria corpus
afficiant: alterā, ſi cui accipienti bona faueat fortuna, videlicet aut cibis, aut q̄ alioq; cōferunt, vētri: aut medicū qui curando p̄ſit, nacto: nā, vbi grauis ab ijs noxa illata eſt, malū neq; victus rōne,
neq; generoſorū medicaminū, mediciq́; auxiliātis ope, ſiſti pōt. Quòd ſi prorſum exile ſit deleterium, nihil repugnat, quò minus quoq; nihil perficiat, ꝑ pea q̄ cū recremētis excerni poſſit, aut idonea victus rōne ſuperari: vtputa ſi cātharidis ſit cēteſima drachmæ particula: nā id prius q̄ noxā
aīali inferat, vna cū vrinis excernatur. Sanè cātharides vrinā eiētib. medicinis miſcētur, ſicut ple
raq; alia lethalia alexipharmacis, hoc eſt amuletis. Atq; id genus medicamēta compoſita ſi aptè
mixta fuerint, oīno efficaciſſima ſunt, qm̄ admodū qđ ex cantharide conficitur, vrinæ mouendæ
accōmodum eſt. Feruntur.n. alioqui ſpōte ſua cātharides per vrinā ad veſicā, atq; ſic rodēdo eā
B exulcerant: verū vbi paucū ex illis, multis miſcetur bonis atq; vtilibus, illa quidē velut manu ducunt, rodere tñ nequeunt. Opus eſt.n. vt quicquid agat, ēt ſi ſit valentiſſimū, aliquā tñ & magnitudinē habeat: qm̄ nimirum & ignis ipſe ſi prorſum minimus ſit, præter q̄ ꝙ non vret, nec calfaciet
quidem: quippe cū & centeſima ſcintillæ portiuncula ſenſu nobis ſit imperceptibilis. Ex quibus
patet, quæcunque frigiditate interimunt, ſi paucula ſumantur, nutrire corpus poſſe, velut lactucę
ſuccum: at quę putrefaciendo erodendoque, ea nunquam nutrire, ne ſi pręparuitate quidem innoxie corpus permeent: genere namque talia humanæ aduerſantur naturæ.

Quòd in medicamentis, diſsimilaris ſubſtantia ſit miſtura, ac proinde vbi fine ſuo purgantia fruſtrantur, interim quidem extremè lædimur, interim vero nequaquam. CAP. 24.

A. l. 1. t. 1. c. 1. f. 91. e QVemadmodum "autem in ſaporibus ante monuimus, nullū propè eorum alienæ eſſe quali
tatis expertem, verum ſiue in arboribus, ſiue in herbis, ſiue in fructibus, miſtos ſemper alterius generis eſſe ſaporibus: ita in medicamentis intelligere oportet, multas diuerſi generis miſtas
eſſe ſubſtantias: id quod inuenias, ſi conſideres granum cnidium hoc a cnico differre, quod plurimum habeat caliditatis. Nam ſimilitudinem vtriuſq; ſubſtantiæ tactu viſuq; cognoſcere liceat:
præterq́; ea, tertium eſt, quod ambo pituitam detrahant: oſtenſum eſt ſiquidem nobis in commē
C tarijs de naturalibus facultatibus, quòd qualitatum, quę in ſubſtantijs ſunt, proprietatibus attractiones perficiantur. Attamē grano cnidio multum permiſtum caloris eſt, qua re a cnico diſtat.
Idcirco purgantium medicamentorum, vbi forte purgatione fruſtrantur, quædam extra quam
quod noxam corpori nullam afferunt, etiam alimentum homini prębent: alia vero in corruptionem, ac tanquam in venenum vertuntur. Prorſum enim medicamentum purgans, vel cum uno
ſaltem humorum, qui in corpore ſunt noſtro, ſimilitudinem obtinet, non autem * perpetuo per- * iſ ἄγαν τι. ex toto.
miſta eſt uis aliqua venenoſa: quamobrem nec perpetuo, licet non purget, iniuria afficiet, verùm
concoctionem accipiet, talemq; producet humorem, qualem trahere natum erat.

Quamobrem, cum qualitatum proprietate attractiones perficiantur, purgantia medicamenta perpetuo humores attrahant familiares, nec tamen vnquam à familiaribus attrahantur. CAP. 25.

NOn aūt me fugit, qui in naturalium facultatum cōmentarijs exercitatus ante non ſit, haſce
rōcinationes non ſatis conſequi poſſe. Demōſtratum.n. ibi eſt pleraſq; perfici attractiones
qualitatum familiaritate: proinde quanq; ſigillatim aīantis particulam familiare ſibi nutrimentū
attrahere. Ad quam ſententiam ſeu dogma ſequitur medicamenta purgantia eſſe quidem detra
D hendis humoribus familiaria, verum quæ attrahunt, quodammō eſſe efficaciora valentioraq; ſicuti magnes lapis ferro: quippe qui ad ferri naturam accedat, inq; ferri metallis reperiatur; eiq; etiam
magnopere ſpecie ꝑſimilis ſit: verū fortior eſt quodā mō, vt attrahere ſit aptior, q̄ attrahi. Quia
nec cnici quoq; a pituitę natura alienū eſſe diffidendū eſt, vti colore ſuo præ ſe fert: ſed tamen ea
lore ipſo q̄ pituita valentior eſt, vt trahere, q̄ trahi magis par ſit. Ad eūdem modū granū cnidiū
ſi qñ forte a corpore noſtro uincatur (id quod aſſidue cnico uſu uenit, rarius aūt grano cnidio, ni-
A. l. 2. t. 1. c. 150. f. 117. mirū ob robur) vice purgationis alimentū efficitur: uelut ueratrum ſemper " coturnicibus. Volo
aūt (qm̄quidem in hunc ſermonē deſcendimus) logici cuiuſpiā meminiſſe theorematis quod &
in commentarijs de demōſtratione monſtrauimus, cæterū in rem pręſentē haud inutilis, Eſt aūt
theorema cuiuſmodi. Demonſtrationū alię, quod ex neceſſitate hoc illi inſit, concludunt: aliæ, ꝙ
ineſſe poſſibile eſt. Harū ipſarum quædā in id, quod ex neceſſitate ineſt, recidūt, qm̄ uidelicet ex
neceſſarijs conſequuntur principijs, uelut in hoc ipſo quod mō mōſtrauimus. Siquidem in grano cnidio, & cnico pituitoſum ineſſe ſuccū euidēter monſtrare non eſt: tñ poſſe eſſe, ac probabile ueriſimileq; eſſe, ratione colligitur. Sed quia attractiones ſubſtantiarū fieri ſimilitudine oſtendimus (demonſtratum enim ſubinde eſt, in purgationibus attractionem eſſe eorū quæ purgātibus
medi-

medicamentis ſimilia ſint,haud vero oĩum ſimul ſuccorum alterationem) ſimilitudinem ineſſe E
quandã vtriſq; ſubſtantijs,& eius videlicet quod purgat,& eius quod purgatur,neceſſe eſt. Porrò cum,qđ purgatur,pituita eſt,quod trahit,pituitoſum ſit oportet. Pituitoſum aũt eſſe oportere quod trahit diximus,non autẽ planè pituitam: etenim ſimilitudinẽ ineſſe ſubſtantijs diximus, non identitatem : contrarium enim cernimus. Nam neque ferrum attrahit ferrum, neque caro carnem,ſed lapis ſideritis ferrum,caro ſanguinem. Differunt enim,mea quidẽ ſententia,idem & ſimile ; quippè pituitæ pituita eadem eſt, & cnicum cnico , ſimilis autem pituitæ cnicus, non tamen idem. Neq; enim quæcunque edulia autublioſa, aut pituitoſa dicimus,perinde tanquam bilem,aut pituitam continerent ſic nuncupamus.Huius enim opinionis abſurditatem deteximus, cum in naturalium facultatum commentarijs,tum multis alibi locis.

Quod in purgantibus medicinis duplex inſit ſimilitudo , nempè quadam actu, & quędam potentia. CAP. 26.

QVapropter prætereunda ſunt oĩa hmõi. Illud vero rurſus repetendum eſt, ꝙ purgantiũ medicaminum quædã iam & poſſidenti idoneam ad attractionẽ ſimilitudinem: quædam non perfecte quidem eam obtinent, verum in aĩantis corpore accipiunt,non ſecus atq; vrentia medicamenta,quæ cauſtica Græci vocant.Itaq; duplex quoq; in his ſimilitudo eſt,vna actu,altera potentia, velut & in alijs oĩbus . Quin & permiſtæ ſunt ſimilibus in vnoquoq; ſuccis alij diſſimiles, F
qui partim quidem medicaminoſi ſunt,partim non. Quare vbi purgationem haud aſſequuntur, quædam purgantium malum corporibus noſtris inferunt, quædam vero alimentum exhibent.

De ſuperpurgationibus , quas ὑπερκαθάρσεις Græci vocant. CAP. 27.

POrrò qm̃ ſemel ſermonem de purgantibus medicamentis attigimus, præſtiterit fortaſſis non nihil quoq; dicere de nimijs purgationibus, quas ὑπερκαθάρσεις Græci vocant, quaſi ſuperpurgationes dicas. Euenire igitur eæ ſolent,cum purgans medicamẽ vſque adeo inualuit,vt in vaſorum ad ventrẽ pertinentiũ oſculis mordicationẽ apertionẽq; multã relinquat: aſſidueq; irritans, cõuellẽſq; corpora,q̃ in vaſis ſunt,vires diſſoluat. Nã,quod in ventre cõſpicimus,vbi vires eius in extremã inciderunt infirmitatẽ,idẽ in uenis accidere putandũ. Quid porrò eſt ꝙ in uẽtre euenit? vomitus totius eius,qđ deglutijt,vbi videlicet ſuperiores eius partes debilitas occupauit,inteſtinorũ vero leuitas, vbi inferiores. Oñſum eſt aũt & de hiſce latius in tractatu de vacuãdorum cauſis. Huiuſmodi affectũ exiſtere in venis exiſtimandum eſt in ſuperpurgationibus . Cum autẽ A. l. 1. f. 4. c. 6. fol. 75. f
per initia modica etiãnum ſit & apertio & imbecillitas,tum quod & tenuiſſimum eſt, minimeq; naturæ familiare, excernitur;ſed vbi vtraq; adaucta eſt, iam tum ẽt craſſa, & quæ naturæ familiariſſima ſunt,euacuantur: quam ob rem flaua bilis primo,pituita ſecundo loco,tertio loco atra bilis, poſt hæc poſtremus oĩum in ſuperpurgationibus effunditur ſanguis , vtpote qui naturæ ſuccus ſit familiariſſimus. Ante hũc vero primus quidẽ qui tenuiſſimus, poſtremus qui craſſiſſimus. G
De Nat. hum. com. 2. t. 32. & 31. g Diſſeruit autẽ & Hippocrates in libro qui de natura humana inſcribitur,de ordine,q in iſtis euacuandis ſeruari ſolet. Ac nũc quoq; ne quid huic ſermoni deſit,dicendum eſt. Etenim,ſi ꝙ pituitã ducat,medicamentũ exhibeas, prima quidẽ in ſuperpurgationibus flaua, mox atra, tertio loco ſanguis eijcitur. At ſi,qđ flauã bilem detrahat,pituita conſequetur,tertia atra,quartus demũ reddetur ſanguis. Quin,& ſi atrã bilem purgare ſit natum,eam quidẽ primam euacuabit.poſt quam flauam,deinde pituitam, omniumq; poſtremus ſequetur ſanguis, tanquam ex inanimis iam vaſculis effluens,vt q ſumma iã debilitas occupet,quæq; ad extremam oſculorum apertionem peruenerint. Ex quibus manifeſtum eſt,poſtremum in ſuperpurgationibus vacuari humorem, qui idem & familiariſſimus eſt: aliorum autem vnumquemque,prout aut craſſus, aut tenuis.

Qua cauſa in ſuperpurgationibus humores , minime purganti medicamento familiares , iidem euacuentur. CAP. 28.

CAeterum * cauſæ , quamobrem omnino & qui alieni ſunt a purgante medicamento ſucci, H A. l. 1 f. 4. c. 7. f. 75. f
vna excernantur,in hiſce tribus conſiſtunt,vaſculorum ſcilicet imbecillitate,oſculorũ laxitate,& purgantis mordicatione. Cùm enim vaſcula non amplius in ſeſe continere ſuccos poſſunt, & oſcula eorum recluſa fuerint,nec irritare medicamentum deſinat, poſſitq; non amplius familiarẽ trahere ſuccũ,neceſſe omnino eſt reliquos quoque,quo dicimus ordine,excerni. Satis enim erat unica mordicatio , quæ organa ad excretionem excitare poſſet : multo ergo magis id fiet , vbi & apertio, & imbecillitas vaſorum coierit. Fit autem, vt ſupra diximus, apertio ob medicamenti potẽtiam: ob quam videlicet mordicatio item prouenit; vaſorum autem imbecillitas tum ob ingentem defatigationem,quam ſcilicet,dum a purgante medicamento mordicarentur, * ac ueluti emulgerentur,acquiſierãt; tũ ob intemperantiã quę ſuperpurgationibus occupat. Quemcunque enim humorum penitus euacuaueris, intemperantiam conſequatur neceſſe eſt . Itaque quòd a purgante & alieni quoque uacuentur ſucci,eas habeto cauſas ; quòd uero ſupradicto ordine, uacuandorum humorum tum tenuitas,tum craſſitudo in cauſa eſt; & ad hæc prout magis & minus animantium conſtitutioni ſuccus quilibet familiaris eſt .

* In antiquis cod. legitur [illegible] i. ſugerentur.

A GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De tenuibus & craſſis partibus, ſaporumq́ue, & odorum eſſentia, & facultate, quæ in medicamentis ſimplicibus cernuntur,

Quid tractatum fuerit, quid reliquum ſit tractandum. Item de differentia ſenſus linguę, & cęterarum partium. CAP. I.

B QVO pacto igitur dicatur frigidum, calidum, humidum, ſiccumq́; facultate medicamentum: tum qua ratione id explorare oporteat, ſupra definitum eſt. Porrò, q̃m nonnulla emollientia dicũtur, relaxantia, rarefacientia, cõdenſantia, emplaſtica, ac digerẽtia, multaq́; his ſimilia alia, præſtiterit, & de his diſſerere: vna vero cum iſtis, aut & ante ea, de ſaporũ omnium & eſſentia, & facultate, de qua & in fine primi horũ commentariorũ verba fecimus, q̃n.ſ. Platonis ex Timæo dictionem adſcripſimus. Verum ibi quidem gratia paſſionum ſenſibilium, quas lingua in quoque eorum † perpeti eſt nata: at hic de eſſentia & facultate ſermo habebitur: quandoquidẽ & aliæ animantis partes ſimiliter vt lingua † perpetiuntur, ſed paſſionum ſenſum non exacte percipiunt. † πάσχειν pati.
At lingua præterquam ꝙ perpetiatur, ſenſus & perfectionem poſſidens, earum oĩum naturas dignoſcere poteſt. Nec.n. hoc dicendũ eſt, calidum, frigidum, humidum, ſiccumq́; linguam calfacere, frigefacere, ſiccare, aut humectare poſſe, aliarum vero quãuis non poſſe: immo vti hanc, ita & alias omnes ſingula afficiunt & alterant, tñ diuerſitate in ipſis exiſtente pro minoris, maioriſq́ue ratione, haudquaq̃ in ipſo, vt ſic dicã, affici, aut non affici. Quippe, ꝙ lingua, non ſecus atque alia quæuis aĩantis partium, calidum, frigidum, ſiccum, humidumq́ue dignoſcere corpus valeat, cuiuis clarum eſt: amaritatem vero, dulcedinem, ſalſitatem, aciditatem, auſteritatem, acerbitatem,
C acrimoniam, hæc ſola diſcernere creditur: tametſi paſſionum ſimilitudinem inuenire eſt cũ in partibus omnibus, tum maxime in vlceratis. Nam cutis duritas denſitasque excludit, reſiſtit, prohibetq́ue, quo minus foris incidentium facultates intrò in carnem ipſam penetrent.

Quonam modo frigidum corporibus noſtris mordax appareat: & qua differat ab ijs, quę caliditate mordicant, nempe quòd continuum diuellat, cuius rei cauſas adducit: ac calidum, quòd ſubſtantia continuitatem erodat. CAP. 2. ſ. Apho. 20. Ext.ord. 39.a

SIc enim & illud ab Hippocrate dictum eſt, Vlceribus frigidum mordax, tametſi cuti priuſquã vlceraretur, mordax nequaquam eſſet. Eſt vero & oculis, & naribus, & ori, externis partibus animalis, frigidum mordax: nec minus internis, ventri, & inteſtinis: vt difficile ſit nonnunquam diſcernere, an a frigore quis, an ab humorum mordicetur acrimonia. Eueniunt autem hæc non ab re. Siquidem, cum frigidum quæcunque contingit, eorum & contrahat ſubſtantiam, & condenſet conſtringatq́ue, primum tenues tum excernantur humiditates neceſſe eſt, ſicut ex oculis lachryma, ex naribus muccus: poſtea vero etiam mordax appareat, licet alia ratione quàm in calido. Nec erodendo, quod continuum eſt, ſed diuellendo, moleſtum ac mordax eſt frigidum. Quare nec duris corporibus tale apparet. Nam dum mollia contrahuntur comprimun-
D turq́ue, humidum exprimi contingit, ſimulque partes diuelli: humidum quidem, ſicut in ſpongia a manibus noſtris contracta compreſſaq́ue: diuelli autem, ſicut in ijs, quæ diſtrahuntur, diuelluntur que ſiue a noſtris manibus, ſiue aliunde. Tale quid rara molliaq́ue corpora a frigido † perpetiantur neceſſe eſt, raritate frigus promptè intrò recipiente, multoque etiam promptius partibus in ea mollibus, quæ in profundo ſunt, a frigore concreſcentibus. Frigidum itaque ſpiramenta cuncta in raris corporibus ſubiens, qualia ſunt vlcerata omnia, oculique, & nares, ac os venterq́ue, omnes refrigerandorum corporum partes circunquaque implectitur, & quodammodo multis circunquaque anſis eas contrahens, atque condenſans, a continuis auellit. Quæ dum patiuntur, multa fieri ſpatia inania neceſſe eſt, non tantum quia tenues exprimantur humiditates, verum etiam quia ſubſtantia mollis in arctum contrahatur. At qui ſpatium inane in ſibi continuis corporibus, ſeruata etiamnum continuitate, fieri non poteſt. Ergo ſi fieri id conſtet, clarum eſt illam dependi, ac corpus continuum diſtrahi, ex qu moleſta, mordaxq́ue ſenſus exoritur affectio. Tametſi non eadem vtriſq́; qualitas eſt cum ijs, quæ frigore mordicant, cum ijs quæ calore: ſed in illis protinus & contractionis condenſationiſque ſenſus percipitur, in his diſſolutionis & fuſionis. Quin nec par eſt vtriuſq́; affectus celeritas, verum in refrigerantibus quodammodò tardior & cunctantior eſt mordacitas, at in excalfacientibus celerrime penetrat.

trat. Qñ igitur abunde definitum eſt, tum ipſa rerum natura, tum etiã qui in nobis fit, ſenſu: clare E
que expoſitum eſt, quo pacto calidum, quoq; frigidũ, mordax appareat: colligere quemq; apud
ſeſe nunc oportet, vel antequã à nobis id audiat, mordicantium medicaminum, alia calida facul-
tate, alia frigida neceſſario eſſe. A nobis autẽ diſtinctiones eorũ exactè addiſcere licebit, vbi prius

* Al. rationabiliter.

commonefecerimus poculum, & balneũ, cum tẽperata ſunt, calida à nobis dici nonnunq̃ appel-
lationis abuſu, qñquidem eucrata ſiue tẽperata dici debebãt, ac ſymmetra potius, q̃ calida. Ergo
q̃ ſic calida ſunt, grata amicaq; ſunt: fundũt.n. q̄ in corporibus noſtris conſtiterat atq; concretum
fuerat: quo maxime affectu voluptas aĩantibus cõſtat: at ſi morã ẽt trahant.* ſenſim quoq; & ip-
ſa moleſta euadunt: ad tantam.n. fuſionis immoderationẽ ſic recidunt, vt ſubſtantiã noſtram ẽt
digerant, diſſoluãt, atq; diſpergant. Verũ nec ſic quidẽ mordicatione infeſtant, ſed animi afferunt
deliquiũ, vireſq; deijciunt, vt mors quoq; tandẽ ſequatur. At quæ his magis ſunt calida, ſecant, di
ſtrahunt, diuidũtq; ſubſtantiã, quare neceſſario mordacia videñ, velut aqua feruẽs, ac ipſe ignis.
Eundem in modũ frigida, quæ contrahunt, nondũ tñ contactu corporis continuitatẽ diuellũt, fri
gida duntaxat ſunt, haud ẽt mordacia. At quę ſuprà quã q̄ contrahunt, ẽt conuellũt, ea vtiq; om
nia violenta condenſatione vtũtur, quo circa & mordacia apparent. Igitur ſubiectã materiã con
trahere, & condenſare frigidi ſemper propriũ eſt: fundere aũt, atq; liquare calidi: vtriuſque vero F
immoderatius aucti, cõis eſt mordicatio: Etenim quæ ſummè frigida, calidaq; fuerint, prẹter oẽs
alias, quas mô memorabã, raras molleſq; partes, cutem ẽt noſtrã inuadunt. Memini me qñque
per niuẽ iter feciſſe, tã altam & copioſã, vt nulla terræ pars nuda cõſpiceretur: aer exactiſſime pu
rus erat, ſpirabatq; à niue quidã ventus adeo frigidus, vt non oculos mõ, & nares, & totã adeo fa
ciem mordicaret, verũ etiã ſiquis forte manũ protuliſſet, ſimiliter illã afficeret. At quæ à ſumma
frigiditate, aut caliditate abſunt, cutẽ non mordicant: frigida quidẽ, qm̃ continuitatẽ eius ob du-
ritiẽ diſtrahere nequeant, nẽc in profundum ſubire præ ſuperficiei denſitate valeant: calida autẽ,
tum q̄ non erodant, ſed duntaxat fundant, tum q̄ interdum meatus prôptè penetrent. Plurimũ
autem ad id genus paſſiones facit eſſentiæ medicamentorũ vel tenuitas, vel craſſitudo. Siquidem
frigida quæ tenuium partium ſunt, cum magis in profundum tranſeant, vehementius ẽt proinde
mordicant: calida uero, quę craſſarum ſunt partiũ, qm̃ plus vlcerãt, violentius idcirco ẽt affligũt.
Tenuiorum itaq; partium aer eſt, craſſiorũ terra, medium eorum tenet aqua. Sed aer accẽſus, fit
flamma: terra autẽ, pruna: at aqua vehementẽ ſanè caliditatem accipit, ſed nec flamma, nec pru-
na propter innatam humiditatẽ efficitur. Siquidem flãma, & pruna ignis ſunt genera: ignis autẽ
omnis calidus eſt & ſiccus: at aqua ſicca vt ſit, fieri nequit, proindeq; ipſius ignis exactè qualita- G
tem, ſicut aer & terra non accipit. Nullũ eſt itaq; æquè calidum pharmacũ, vt aut flãma, aut pru-
na, aut feruens aqua: immo vt ſit vel calidiſſimum, omnino tamen plurimum ab illis vincitur.
Procedit autem ad vſtionem vſque medicamentorum caliditas, vbi videlicet in craſſa conſiſtit
eſſentia: Quæ vero ſubtilium partium ſunt calida, non nunquam omnino non mordicant, ſed
calfaciunt duntaxat. Eſt autem vbi & mordicent, non tamen vrant.

Quæ vocemus tenuium partium, & quæ craſſarum. CAP. 3.

A.l.2.t.2.6 4.fol.94.g

SEd quid * tenuium partium, quidve craſſarum eſſe intelligamus, cõmemorare oportet. Nẽpè
quæ celeriter in tenuia ſoluuntur, tenuium appellantur partium: at quæ id perpeti nequeunt,
craſſarum. Quod ergo ea ſoluantur, calor qui eſt in animatis corpore, cui vnũquodq; applicari
contingit, in cauſa eſt, q̄ autem in tenues craſſaſve partes cõminuantur, id à ſua ipſorum natura
obtinent. Quocirca refrigerantiũ medicaminum ea, quæ craſſarum ſunt partium, mordicare ne-
queunt, vtpote quæ extimã cutis ſuperficiem penetrare non valeant: At quę tenuiũ ſunt partiũ,
& perfacile penetrare poſſunt, & in profundum ſubeuntia, molles animantis partes mordicant.
Mordicant etiã magis quæ cum tenuium ſint partium, inſuper inæqualem obtinent temperiem.
Sed ſupra demonſtratum eſt inæqualia eſſe propemodum omnia: quippe aut impoſſibile eſt, aut H
perdifficile vllam inuenire ſubſtantiam, quæ ad amuſſim ſimilarium ſit partium. Vinum nanq;
diximus vnum quidem habere in ſe recrementum craſſarum partium, vnde, dum temporis ſpa-
tio ſecernitur, ferturque deorſum, fæx conſiſtit: aliud vero ſm, quod florem nuncupant, quod
dum vinum feruet ſupernatat, ſed poſtea ad fæces ſubſidit: tertium, aqueũ, quod toti vino permi-
ſtũ eſt, hoc primario potiſſimũq; feruet: quartũ præter hæc eſt ipſum re vera uinũ. Oſtenſum ve-
ro etiã eſt, q̄ tum in oleo, tum in lacte, tum in alijs omnibus ſuccis, eadẽ ſit recrementorum natu
ra, multoq; magis in totis plãtis, metalliciſq; omnibus. Quæ memoria tenentes, nunc tẽpeſtiuũ
eſt de medicamentis omnibus cõſiderare. Ac primũ omniũ cauendum eſt, ne nobis quoq; quod
pleriſque omnibus, qui talia ſcrutantur, accidat. Nam quaſi omnia ſimilarium forent partiũ, ita
diſſerunt, nec concedunt neq; vinum, neque oleum, neq; reliquorum vllum, ex diuerſis faculta-
te partibus conſiſtere: immo multo magis mirantur, ſi de aceto audeamus dicere, ipſum ingenitã
vini caliditatem perdidiſſe, cæterũ ex putredine aliã adeptum: cuius ſane ſñiæ eſt, tum Ariſtote-
les, tum Theophraſtus. Nã vinoſæ vini partes, dũ ipſum in acetum tranſit, refrigerantur: at aqueũ
recremẽtũ putreſcẽs adſcititiã caliditatem obtinet, velut cætera oĩa, quæ putreſcũt: fitq; acetum

quid-

A quiddam excòterariæ facultatis partibus compoſitũ,partim refrigerantibus, partim calidis, ſicuti uſtorum lignorum omnes cineres. Etenim in illis aliquid velut fomes quidam igneus (ἐμπύρευμα græci vocant) per exiguas partes diſperſum eſt,quod & valde calidum eſt:reliquum omne tum terreũ eſt,tũ frigidũ.Icciréo cum cinis aqua maceratur, ac per quædã corpora modice rara colatur,fit vt calidæ acreſque partes vna ferantur, reliquum quod eſt,non amplius calidum eſt, nempe quod igneas ſuas particulas in aquam depoſuerit. Vocãt eam aquam hoĩes Græce κονίαν {latine lixiuiũ:} idq; proportione quadam aquæ marinę,& murię,diſpoſitionis,generationis,& facultatis ergo reſpondet:illa enim ex aqua ſaleq; conſtant:at aqua quæ cinerem abluit, tum ex ipſa,tum ex partibus quas ſecũ rapuit,compoſita, hoc pacto effecit noĩatam κονίαν ideſt lixiuiũ: quod niſi antea ſcias ex aqua,ac fuliginoſis cineris partibus effectũ, forſitã ſimplex, & incõpoſitum eſſe corpus exiſtimes.Eiuſmodi quiddã in aceto nobis euenit. Nã cũ nequeamus ſenſu cernere ipſius generationẽ,rationi diffidimus.Cæterũ ſi nihil aliud, ſaltẽ cõſiderantes omphacis eſt eo dñiam, æquũ eſſe credere ſciemus, ꝙ non acidus modo, ſed & acris quidam alius ei permiſtus ſit ſapor.Quãobrẽ perfecte omphacis ſuccus refrigerat:hinc eſt,ꝙ ſumme ardoribus proſit, ſiue ori uentris impoſitũ,ſiue totis hypochõdrijs,ſiue cuilibet alij,quod refrigerare libeat. Secus ve-

A.l.2.t.1.c.3.fol.94 c. B ro habet acetũ:nec.n.ad unguem vnũ eſt, neq; tm̃ acidum,ſed & acris alius quidam ei ſapor permiſtus eſt.Itaq; quod tm̃ eſt acidum,quicquid id fuerit,plane frigidum eſt,ſiue pyrũ,ſiue malum, ſiue acinus vuæ,ſiue rubi,ſiue ipſius mori, ſiue rhœas fructus,{hoc eſt mala punica} ſiue quiuis alius tum fructus,tum ſuccus,tũ planta,vt oxylapathum, & oxalis, quam eandẽ oxyda quoque nominant.Quippe ſi guſtanti vehemẽs atq; manifeſta illi ineſſe aciditas appareat,nec quicq̃ ꝑ te ſe ferat acrimoniæ,omnino hunc ſuccum refrigerantem reperies:quin cõfidenter utitor, ſiue ad ardores vti conſilium eſt hypochondrijs impoſito,ſiue ad eryſipelas,ſiue ad alium affectũ calidũ: Similiter quoq; frigidos morbos ab eo oẽs palã lędi comperies.Porro vbi miſta tibi qualitas appareat cũ acrimonia, conijciendum eſt caliditatem quoq; ineſſe:ſin iuncta ſit aſtrictio,aliud eſt frigiditatis genus:nam acida frigiditas tenuium eſt partium,ãt adſtringens craſſarum.

Quomodo exerceri oporteat in agnoſcenda cuiuſq; ſaporis facultate. CAP. 4

SEd horũ paulo poſt probationes afferemus in mediũ. At quod prius cõſilium dari oportet ijs, qui talia abſq; ſophiſtica arrogantia,immo vnius veritatis gratia ſcrutantur,id nũc tẽpeſtiuũ eſt expromere,Nẽpe ꝙ nõ ſola rõne exerceri per eas methodos logicas, ad quas nunq̃ hortari deſino,quaſq; in cõmẽtarijs de Demõſtratione tradidi,ſed ẽt guſtãdi exercere ſenſum ĩ ſaporibus

C oporteat:principioq; in ijs exq̃rendis ſolicitos eſſe,q̃ vnã quãpiam habeãt qualitatẽ manifeſtiſſimã:Vt ſi acrimoniã cogitatione complecti clare velis,id in allio,cępis, & q̃ ipſis ſimilia ſunt,efficies,aſſiduè guſtãdo,plurimumq; dẽtibus mandẽdo, tum ita lõgo vſu paſſionis exiſtẽtis ſenſum memoriæ diligẽter mãdãdo atq; infigẽdo: Sin adſtrictionẽ ĩ galla,rhu,& ſimilibus:Si vero amari-

A.l.2.t.1.c.3.fol.95.f tatẽ,nitri felliſq; guſtu:Si autẽ dulcedinẽ,guſtu ſyrçi,& mellis:Ad hęc ſiue ἄποιον, hoc eſt quod qualitatis ſit expers:ſiue qualitate,quod ad guſtũ attineat,medium voles comprehẽdere:aq̃ guſtare iubeo,& hanc ubi guſtaueris diligẽter memoriæ cõmẽdare,eamque potiſſimum,q̃ nullam dictarum præferat qualitatum,neq; dulcedinem,neq. amaritatẽ,neq. acrimoniam,neq: aciditatẽ:præter hæc, q̃ neq; ſupra modũ ſit aut calida,aut frigida.Nam hinc exorſus promptius,& ad aliorum obſcurorum omnium ſaporum agnitionem peruenies,& ad eorum, quos ego quidem dulces,alij vero quidam aqueos appellitant:qualis vtique eſt calamorum viridium, & graminis {agroſtẽ Græci vocant:} ad hæc tritici,hordei,zeæ,aliorumq́ue multorum, quæ Theophraſtus recenſet: inquirens an plures ſint ponendæ dulcium ſaporum ſpecies, an vero in maioris tãtum ac minoris inter ſe differre ratione exiſtimandi ſint.Sed de his alibi definiam.

Quòd pharmacorum emplaſtica vocata, cum media ſint in caliditate, ac frigiditate,

D *terreſtria quoque eſſe,ac ſine mordicatione ſiccare oporteat.* CAP. 5.

POrrò ſi qualẽ præbet ſenſum aqua plane omnis qualitatis vacua,talem in re ſicca inuenias, ea nimirum extra omnem eſt inſignem tum caliditatem,tum frigiditatem,mediam, quoad fieri queat,conſtitutionem obtinens,aut certe paulum ad frigidius declinans.At ſi talis cũ ſit in caloris frigoriſque differentia, inſuper conſiſtentiam nacta ſit ſiccã,terreſtris ſit, ac citra morſum deſiccet,neceſſe eſt.Appellitant eius generis medicamenta omnia medici Emplaſtica:velut pleræque,quæ exacte lota ſunt,amylum,pompholyx,ceruſſa,calx,cadmia,terra Cretenſis,Cimolia; chondrus, Samius aſter, & fullonum terra, ex emplaſticis ſunt pharmacis. Sunt vero ex eis non nulla non terrena ſolum,ſed aquea natura.Quin etiam quædam non parum in ſe aeris continẽt, omnia quidem glutinoſa,ac proinde emplaſtica.

Quòd duplex emplaſticorum natura. Nam partim terrena ſunt exacte,& ſicca,partim plane viſcoſa,& lenta,ſed miſta aqua, terraq́, atque ut plurimum etiam aere.Communiter vero omnia mordicatione vacant. CAP. 6.

DVplex ſiquidẽ eſt emplaſticorum medicaminum natura, altera exacte terrea,& ſicca,altera viſcoſa quidem omnino,ſed ex aqua,& terra, & plerũque etiam aere miſta, ſicut oleum

dulce. Dictũ autem retro eſt, quid dulce vocitẽ. Ergo hoc ex aeroſa, terrea, aqueaq́; eſſentia tem E
peratum eſt. At oui albumen ex iiſdem quodammodo, ſed magis tamen terrenum oleo eſt. Quin
& quod lactis eſt caſeoſum, emplaſticũ quoq́; eſt, & ſuillus adeps. Nam tauri ſanè, & † hirci pin-
guedo acrimoniã, & multam, & igneam poſſidet: Bouis aũt, capręq́; minus quidẽ, iam vero quo
dam modo, & horũ adeps acris eſt: nam talium aĩantiũ pinguedo ob craſſitiẽ adeps appellatur:
eſt.n. non calidior tñ, ſed & magis terrena ſuum pinguedine. Anſeris autẽ, & gallinacei calidior
eſt pinguedo, & ſiccior, q̃ ſuũ, quin & ſubtiliorum partiũ, & minimum terreſtris, ſicut, & auiũ om
nium: quãquidem, & corporis ipſarum ſubſtantia non parum habet aeris. Sed de his alibi tracta-
bitur. Quæcunq; ergo pinguedines nondum ullam nactæ ſunt acrimoniam, emplaſticam, & illi-
nendi poros facultatem obtinent, eamq; tanto efficaciorem, quanto ſicciores, magiſq; terrenæ
fuerint. Huiuſmõi eſt cera elota, deponit ſiquidem, & ipſa quam habebat à melle acrimoniam. Satis
vero conſtat, hæc a me nõ dicta eſſe de cera, q̃ natura ſua amara eſt, qualis eſt pontica: ex abſyn-
thio nanq; ea amaritudinem obtinet: ac ſi, vel ſexcenties eã laueris, prorſum tamen oẽm amari-
tatem haud eleueris. Fugienda vero etiam illa cera eſt, quæ ex acri, & thymoſo melle conficitur,
cum plane ab omni mordacitate alienum præparare voles medicamentum. Quocirca ad lauan
dum idonea eſt, quæ ex melle facta eſt tum aquoſiore, tum minime mordaci.

† *Vident qui in dyſenteriis paſſim hircino adipe utuntur. Hirci ſeuũ cuius uſus ad dyſenterias probatur, eſt ueruecis, non abſolute hirci. teſtiũ aũt exectio quantum demat caloris, apertum eſt. Sed etiam Capræ ſeuũ, cuius temperiei ueruecinum reſpondet, non deſtituitur acrimonia: & id tamen Galenus, magis quam ſuilla probat in dyſentericis. Vide cauſam. lib. huius operis. 11.*

† *pro generantis arboris.*

Quòd adſtringentia medicamenta acidaq́; licet vtraque qualitate ſint frigida, inde tamen diuerſa ſunt, quod aſtringentia terrea ſint, craſſæq́; eſſentia, acida uero tenuis. CAP. 7.

Atq; emplaſtica quidẽ medicamẽta eiuſmodi ſunt: ſed ad acida adſtringẽtiaq; reuertor. Ad F
ſtringẽtia certe terrena ſunt, & craſſa corporis cõſiſtentia, qualitate vero frigida: Acida aũt
tenuitate pollent corporis, ſed perinde ut adſtringentia refrigerãt. Vtriq; gemina ꝓbatio eſt, nẽ-
pe ex ſenſu, quæ ab inductione eſt: & ex rõne, q̃ ex ſubſtantia eorũ colligitur. Prior aũt probatio
ac dicetur, quæ vulgo quidẽ eſt apertior, cæterũ ad ſcientificã demõſtrationẽ minus habet viriũ. A.l.2.r.1. c.3.fol.93.
Arborũ " fructus quotquot nobis, vbi maturuerint, dulces apparẽt, nuper enati, acerbi ſicciq; ſunt g
cõſiſtẽtia, † pro ſui nimirũ parentis} quiſq; natura (ceu quodã ait loco Theophraſtus) oliuæ, vuæ,
mala punica, mora, palmulæ, pyra: at ꝓgreſſu tẽporis humidiores reddũtur, acquiruntq́; ad acer-
bitatẽ aciditatẽ: q̃ ſenſim exuẽtes, poſtea dum matureſcunt ac perficiunt, dulces euadunt. Sũt q
nõ arborib. ſed poſtea cũ decerpti cõditiq; aliquãdiu fuerint, dulcedinẽ accipiũt. Alij ſunt, qui nõ
interueniẽte aciditate, ſed palã ab acerbitate in dulcedinẽ trãſeũt, ſicut oliuæ. Quin ꝙ calido ma
tureſcunt, coquunturq́; oẽs, clarũ eſt. Tũ ꝙ id ipſum duplex ſit, alterũ propriũ, & cuiq; ingenitũ:
alterum externum, a Sole uidelicet, ſed tñ naturæ ipſorum conueniens ac familiare: ſi quidem
meminimus q̃ nobis perpetuo propoſita ſunt elemẽta: & ipſum vtiq; clare cognorimus. Porro,
ſi, cum initio acerbi eſſent, tempore matureſcentes dulceſcunt, ſequitur ex calore ipſis proueni-
re dulcedinem, acerbitatem " vero aciditatemq́; cõſtitiſſe ex frigore. Cum autẽ principio lignoſi G
cum ſint (vt & Theophraſtus dixit) ſicci quoque ſint, ſimulque acerbi, uerum affluentis poſtea A.l.2.c.r.c 3.fo.93.a
humoris copia acidos efficiat, palàm eſt ſaporem acerbum magis eſſe terrenum, acidum autem
magis humidũ. Itaque, & Plato rectè definijt dicẽs, Quæcunque partes eiuſmodi in ſuccis defe-
runtur terreſtres, eæ liquefactæ contrahunt atq; exiccant humidas linguæ ſenſibiles partes: ac ſi
exaſperant, acerbæ, ſin minus id faciant, auſteræ apparent. Rectè autẽ, & nos ꝑter hęc dicemus
frigidum eſſe temperie ſaporem eiuſmodi. Nam ſi terrenus fuiſſet duntaxat, emplaſticus, nõ acer
bus foret. Iamq́; oratio quodammodo ad eſſentiam ipſam tranſgreſſa ſaporũ, demonſtrationem
attingit ſcientificam. Quippe ſi ab acerbo ſapore manifeſte linguam contrahi, ſiccari, aſperariq́;
contingit: oſtenſumq́; ſuperioribus libris eſt, ab vnico frigido contrahi, cõſtringi, denſariq́; cor-
pora: liquet planè frigidum eſſe ſaporem acerbum. Quin porrò inęquabiliter deſiccat (id eſt enim,
quod exaſperat) fuerit ſanè omnino etiã terrenus. Siquidem aqueum corpus omnia ęquabiliter
penetrat, atque peruadit, eique inſeparabile eſt, etiamſi diuulſum ſit, vt rurſum vniatur: ac terreno
corpori quod in ſaporibus deſertur, iam antea ineſt diuulſio, ſimul vt nunquam deinceps facile
coeat. Quin ſi eius recorderis, quod vtriuſque ſingulatim paſſionis eſt proprium, iiſdem ipſum ſub-
ſcribet ac reſtificabitur. Velox ſiquidem acidorum ſaporum tranſitus in ſentientibus partibus fie H
ri conſpicitur, acerborum autem tardus: tum acida quidẽ in alto magis agere apparent, in ſuper-
ficie aũt acerba. Hæc ita oĩa craſſarũ eſſe partiũ acerba indicant, acida vero tenuiũ. Multum ergo
inter ſe hæc conueniunt, tum ea, q̃ à rerum dicta ſunt eſſentia, tum ea q̃ per inductionem eorum
q̃ ſenſu ſunt inuenta. Porrò nihilo deterius fuerit, mentionem rurſum de nominum vſu facientes,
hæc quoq; adijcere, nempe ꝙ vtraque adſtringere dicantur, tum quæ acerba ſunt, tum quæ auſte
ra: ſed in maioris minoriſq; ratione inter ſe differant: Tũ ꝙ multę inſint medicamentis qualitates,
non diuerſæ tñ, ſed & pugnantes, atq; interim ẽt oĩno ſubcontrariæ: Id quod retro ſatis oſten-
ſum eſt, cæterum ab eo nunc rurſus ordiri neceſſe eſt. Nã ſi guſtanti tibi idẽ adſtringens, & mor
dax appareat, id miſſum facias medicamentum, iubeo, atq; illud quæras, quod abſq; mordacitate
adſtringat. Ac ſi neq; acidũ appareat, neq; dulce, neq; amarũ, ſed q̃ fieri maxime poſſit vnã poſſi
deat qualitatem à miſtione alienã, nempe adſtrictionem, ita deniq; experientia examinabis, q̃uo

ſæpenumero

A ſæpenumero faciendum ante propoſui. Sin adſtringit ſimul, ac mordicat, aut aliã quãuis qualita
tẽ, ſeu facultatẽ adſtrictioni iũctã habeat, fruſtrà eſt, ac ſuperuacaneũ, vbi adſtrictionis actionem
explorare conſiliũ eſt, ad experimentum tale ducere pharmacũ: incertũ eſt enim, num ob adſtri-
ctionẽ, an ob aliã quãpiã admiſtarum illi qualitatum, an ob vtraſq; ſic in corpore ſibi applicato
egerit. Etenim chalcitis, miſy, chalcãthos, ſori, æris ſquama, cũ ſimul adſtringãt, & mordicent, ſe
cundum vtraſq. qualitates in quouis admotorũ corporum actionẽ exerunt: nec tñ docere nos
aperte queunt, an ab adſtrictione vrendi vim habeant, an ab acrimonia. Mittere itaq; illi præſtite
rit, & multa deinceps alia guſtare, ſynceram ſeorſum adſtrictionem intuentem, ac quo ad fieri
poſſit per ſeſe exiſtentem: ac vbi tandẽ talem quãpiã repereris, ita denique medicamentum iudi-
care ijs methodis, quas ſupra à me frequenter audiuiſti. Vtpote, ſi guſtãti tibi balauſtiũ, aut galla,
aut cytinus, aut hypociſthis, aut ſolanũ, aut glauciũ, aut acacia, aut ſuccus rhu, aut id genus aliud,
exacte quidẽ eſſe appareat adſtringens, nec vllã manifeſtã habẽs aliã qualitatẽ, in hoc iã expende
re, ac diligenter explorare adſtrictionis actionẽ oportet. Porro exploratio ipſa fieri (vt ſæpe dixi-
mus) debet tñ in optima corporũ conſtitutione ad vnguẽ ſanorum, tñ in ſimplicibus affectibus,
ſeu calidis, ſeu frigidis, ſeu humidis, ſeu ſiccis. Nã ſi corpus ſanum manifeſto refrigerare cernatur,
B & calidis proſit affectibus, & euidentẽ quoq; laborãti ipſi frigidã afferat qualitatẽ, audendum erit
de adſtrictione, q̃ refrigeret, pronũciare: Sin contra appareat, ſaniq; ab eo corpora incaleſcant,
& calidi affectus exaſperẽtur, frigidiq; iuuentur, nõ refrigerare, ſed excalfacere medicamentum
eiuſmodi putandũ eſt. Eodẽ modo de acribus, ſumendũ experimentũ in cæpis, allio, pipere, py-
rethro, zinzibere, ſtruthio, helenio, calce. Etenim quemadmodũ qui ſolani ſuccũ piperi miſcuit,
neutrũ ſatis explorare poteſt: ſic nec quæ à natura ſunt miſta. Eundẽ in modũ contemplandum
de acida qualitate, de amara, de dulci cenſeo, vehemẽtes nimirum, & quæ quantũ licet ſolę ſint,
in exploratiõnẽ ducendo, & experientia vires eorũ ſcrutando. Quippe quiduis re, quo modo ſit
aut acerbũ, aut auſterũ, aut amarũ, in experimentũ ducere, tãquam in eo acerbitatis, auſteritatis,
vel amaritatis facturũ periculũ, plane abſurdũ arbitror. Nã ſi vnã duntaxat qualitatẽ poſſideat,
idẽ erit medicamenti ipſius, & qualitatis experimentũ: ſin multas, ex omnibus nimirũ miſtã me-
dicaminũ actionẽ edet: quare vnius adhuc eius, quæ in iudicium veniebat, actio obſcura, & incer
ta permanet. Itaque ſi, vt prius dictũ eſt, iudicare oporteat, nõ recte ſenſerunt, qui nihil prorſum
pronunciari poſſe de ſaporũ facultatibus, exiſtimarunt, quique aliter iudicium ineundũ cenſent:
ſiquidẽ, & de ipſis aliquid afferi poteſt, nec iudiciũ aliter, quam nunc eſt dictũ, iniri conuenit. Sa-
C nè ſi id modo dixiſſent, planè opus non eſſe ſaporũ conſideratione, cũ vires medicamentorum
expendimus (nam abſque his medicaminũ vires experientia inuenire licet) laude illos potius, q̃
vituperatione, dignos putarem: Verum vbi tanquam de re, neceſſaria quidem illa, ſed incompre
henſibili, diſſerunt, bis reprehendendos iudico, tum q̃ rem non neceſſariam habeant pro neceſſa
ria, tum q̃ cõſequi eã ſe poſſe deſperãt. Nã facultatis medicamẽti cuiuſuis iudiciũ abunde citra ſa
porum dignotionẽ ſola reperitur experiẽtia, eũ in modum habita, quẽ ſexcenties iã antea poſui.
Atque ego ſane nunc, non quaſi aliter inueniri, quod inueſtigatur, non poſſet, ad ſermonem de
ſaporibus deſcendi, ſed partim propter eam, quæ ad principia eſt, ſequelam, vt videlicet oſtende-
rem omnia ad elementorũ rationes conſequi, nec quicquam vſquam inueniri pugnans: partim
vero etiam vt illos coarguerem, qui adſtringentia oĩa excalfacere contendunt. Quinimmo fue-
rit etiam non nullus eius ad præſens negocium vſus. Sed hæc poſtea monſtrare conabor. At nũc
ad rem propoſitã reuertor: & hortor qui veritatis ſunt amatores, vt ipſimet adſtringentia omnia
deguſtent, vti nos fecimus: ac vbi inuenerint alioqui in corpore perfectã adſtrictionẽ, quoad li-
ceat, ab aliarũ qualitatum miſtione alienã, tum deniq; experientia expendere tentent, frigidum
ſit, an calidum, humidum, an ſiccũ, corpus eiuſmodi. Sed hoc quiſquis ſapiet, ſeorſum ipſe faciet.
D Ego vero, vt aliquid de mea afferã, pronunciemq; experientia, fortaſſis neceſſarium fuerit, atque
in hoc quidem libro in genere, mẽbratim autem in cõmentarijs ſequentibus. Fuerit ait genera-
lis de omnibus ſermo eiuſmodi. Corpus omne adſtringẽs, ab alijs, quod ſenſu eorum adueru poſ-
ſet, qualitatibus ſyncerum, perpetuo cõperi experiendo, refrigerare. Quin etiã non nulla ex ijs,
quæ qualitatibus miſta erant, nẽpe quæ modice dulcia, aut amara, aut acria, aperte quoq; refrige
rantia reperi, ſcilicet cũ in eis adſtringendi refrigerandique facultas ita vincerent, vt alias obſcura
A l.2.c.1.c 3.fol. 93.2 rent. Eadẽ " ratione acida vniuerſa, tũ ea q̃ ſimpliciter acida eſſent, ſicut oxalida, & oxylapathũ:
tũ miſtis quoq; alijs qualitatibus quædã ſiue dulcibus, ſiue acribus, ſiue amaris nihilo ſecius refri-
gerantia expertus ſum, qualia ſunt mala punica, mala, pruna, vuæ, mora, ficus, ceraſia, ipſumque
adeo acetum: Sed huic, vt ſupra dictũ eſt, pmiſta eſt q̃dã acrimonia: fructibus autẽ ijs, quos ὡραῖα
Græci vocãt, dulcedines quædã, & acerbitates: quibuſdã vero ẽt amaritates q̃dam obſcuræ ac le-
ues. Tũ item q̃ adſtringũt pariter, atq; acida ſunt, ea oĩa quoq; manifeſto refrigerare experiẽtia
cognoui. Sola vero dulcia oĩa pro dulcedinis mõ protinus ẽt calorem continent: quocirca eorũ
quæ admodũ dulcia ſunt, nullũ oĩno eſt frigidũ. Fuerint tñ quædã modice dulcia, iidem frigida,
ſcilicet qñ plurima corporis ipſius ſubſtantia aquea extiterit, ſed non adeo tã frigida, vt id quod

valde acerbũ eſt, aut acidum, ſed ſicut alicubi retro diximus de illis, quæ tepidum calorem poſſident. Porrò* amara oĩa calida ſunt, vt bilis, nitrũ, vina valde vetuſta, ac numeroſa ſeminum copia. Nam, & ſemen rutæ, potiſſimum ſylueſtris, & tordyli, & ſpondyli, melanthijq́; & lupini, magisq́; agreſtes: orobi, & inter hos potius agreſtes, quiq. à ſecure pelecinus nuncupatus eſt, reperitur autem in tritico: amygdalæ quædam, quæ ob idipſum amaræ vocitatur: cucumerũ quædã ſemina, & ſemen mali medici, & ad hæc infinita alia, amara apparent guſtantibus. E A.l.2.t.i.c. 3.fol. 93.a

Quòd per acerbi ſaporis exolutionem naſcatur auſterus ſapor, acidus, dulcis, ac pinguis. ſoluitur autem acerbus ſapor, cum frigidus ſit, & terrenus, aut excalfactione, aut humectatione, aut ſimul vtraque. CAP. 8.

SEd infrà copioſius de amaris agemus. Nunc rurſum reſumpto de aſtringentibus atque acidis ſermone, conuenientem ei finem imponamus: Ergo auſterum ꝙ ſit acerbum exolutum, ſenſum ad memoriam reuocare oportet. At quæ ſit eius generatio, nunc dicam. Qñquidem corpus acerbũ terreum eſt, ac frigidum, tripliciter neceſſario exoluitur, aut incaleſcens, aut humeſcens aut vtrumq; ſimul perpetiens. Itaq́; ſi caleſcat duntaxat, id nec humidius eſt, nec mollius: ſed durum manens ſolã acquiret dulcedinẽ, velut roburneæ glandes, ac potiſſimũ quæ vocantur caſtaneæ. Sin tñ humeſcat, ſiq. dẽ ea craſſarũ ſit partiũ, & aquea humiditas, auſterũ euadet: cuiuſque. n. ſaporis vires aquea retundit ac hebetat humiditas. Si tenuiũ partiũ, & aerea ſit, aceſcet, oñſum nanq. eſt frigidum ſubtile acidã efficere qualitatem. At ſi pariter, & humeſcat, & calefiat, humiditate quidem aquea in dulcedinẽ, aerea vero tranſibit in pinguedinem. Perſpicuũ ergo hinc iam euaſit, quo pacto fructus principio acerbi cum ſint, proceſſu tẽporis quidam plane dulceſcant, quidã aceſcant, non nulli fiant auſteri, aliqui etiam acerbi permaneãt, tum quidam etiã pingues reddantur. Et ſane ſecundum propoſitarum qualitatum miſturas variã ſortiuntur mutationem. F A. ibidẽ g

Acerbus ad extremũ perſeuerat fructus ilicis, arbuti, fagi, corni: ſiquidem frigidus ſiccusq́; qualis erat ab initio, permanet, tñmodo mole increſcẽs, nulla præterea magna accedente alteratione nam & arbores ipſæ tũ denſiſſimæ ſunt, tum ſicciſſimæ, ac frigidiſſimæ. Acerbus ſimul, & dulcis* myrti fructus eſt, & pyri agreſtis, ac roboris. Magis tñ dulcis q̃ acerbus, fructus caſtaneæ: quẽ nominant. Tñ auſterus, vitis amineæ tum fructus, tũ viuum, ac quotquot his ſimilia ſunt. Auſterus, vnaq; dulcis fructus palmæ: Et inter vina ſurrentinũ, ſabinum, albates, vt vocant, & quæ eius ſunt generis: Solũmodo dulce, theræum, & ſcybeliticũ, & ſyræum, & alia quæcunq; cum iſtis cõueniunt. Pinguis exacte, tum fructus, tum ſuccus oleæ, tum etiam alij omnes, ex quibus oleum conficitur, ſicut ricini, raphanidis, & ipſa ſeſama, nuceſq́; & amygdala. Nam id genus omnia vetuſtate prorſum efficiuntur pinguia, quippe in quibus aquea quidem, excrementitiaque humiditas digeritur, propria vero à calore natiuo elaboratur, atque exacte concoquitur. G

Quòd amara ab immodico naſcantur calore, & immodice ſint calida: dulcia vero omnia calida ſint miti caliditate, quæq́; non ſupra modum noſtram exuperet caliditatem. CAP. 9.

QVicunq; ergo fructus oleoſi ſunt ſolummõ, edẽdo ij ſunt, & dulces: quibus vero* alteraſcentibus amaror quidam aduenit, ij edi non poſſunt. Quippe amarũ omne eſui ineptum eſt: taleq. efficitur à caloris exceſſu, ſicuti poſtea docebimus. Verum" dulce omne calidum eſt, nec immodicè calorem noſtrum exuperat: immo ſicut aqua calida, cuius contactus voluptati eſt, maximè vbi frixerimus, hactenus videlicet nos excalfaciens, dũ concretas frigore in nobis particulas fundat, nõ tñ ſoluat, aut ſecet, diſtrahatve continuum: ea, inquam, vt ſumma afficit voluptate, ac vtiliſſima eſt: ſic omne edulium dulce, calidum ſane omnino eſt, ſed non tñ calore excedit, vt is lædat, ac moleſtus ſit: ſed inter limites ſe cõtinet fundẽtis, lęuigantis, ac mollientis. Rurſum mihi hic memoria repete quæ ſæpe ante dixi, quædam eſſe quę vel vna, vel duabus in ſeſe qualitatibus, & agunt, & patiuntur: quædã vero q̃ totius ſubſtantijs ſuis, quorũ in numero, & medicamenta nõ pauca dixi, & nutrimenta vniuerſa. Horũ duplex eſſe genus apparet, prout ſignificauit, & Theophraſtus. Nã quædam ſunt pinguia uelut pinguedo: q̃dã dulcia magis minusve, velut fructus oẽs, quibus veſcimur, & aĩalium carnes, tũ herbæ itẽ multæ, radices, floresque & germina. Nam tametſi ſunt inter ea quædam acerba, ſicut pyra ſylueſtria, & corna, oĩno tamen dulcedine participant, niſi ſummè ſint acerba, uelut galla, rhus: uerum ob hæc iam pro medicamẽtis ijs magis q̃ pro cibis utimur. Apparent. n. quę citta laborant mulieres, quiq. impleti ſunt, & quibus exolutus eſt ſtomachus, ea appetere deguſtare: Alioqui ſi eſuriant, contra reſpuunt potius tum acerba, tum acida: expetunt autem ac ſumunt, quæ dulcia ſunt, & pinguia, hisq. expleri deſiderant. A.l.2.t.i.c. 3.fol. 93.a H

*ἐν τῷ μεταβάλλειν in immutatione.

Quòd pinguia, atque adeo quæcunque nutriunt, ex dulcium ſunt genere. CAP. 10.

SAnè vero fortaſſis, & pingue ipſum dulce eſt, & quicquid nutrit, ex genere eſt dulcium. Euenit autem id illis non ab re, ſed ſecundum ipſam quantum fieri poteſt nutrimenti ſubſtantiam: quippe nutritio eſt euacuati repletio. Atqui quod euacuatum eſt familiare erat: quamobrem, & quod nutrit, familiare ſit neceſſe eſt. Porro ſi familiare, neceſſario iucundũ amicũque fuerit, protinus ẽt vt ad id qđ nutritur, moderate calidũ. Sed in hoc non parua eſt maioris minorisque rõ, qñ nimirũ nec ad cibos accedimus plane ſecundum naturam affecti: ſolum enim corpus eorum, qui cibum deſiderãt, inanitũ ſit oportet, ſi exacti futuri ſint familiaris ipſorum qualitatis cognitores. A. ibidem fol. 94.a

Nam

A Nam, ſi præter id calidiores, q̃ conuenit, aut frigidiores euaſerint, ſeu toto corpore, ſeu pertinen
tibus ad linguam, ac uentrẽ locis, nõ ſolum quæ nutriant, verũ etiã quæ refrigerent, aut excalfa-
ciant, poſtulabunt. Proinde ſane cibi quoq. illis aliàs alij videntur iucundiores. Nam cũ duplex
ſit genere iucũdum, alterum ꝙ impleat id ꝙ euacuatũ eſt, cuiuſmodi eſt nutrimentũ: alterum qđ
medeatur ei, ꝙ alteratũ eſt, id quod rã medicamentũ eſt; euenit utique cibis, vbi nõ modo vacua-
tis exhibentur corporibus, ſed etiã qualitate aliqua mutatis, ut duobus nominibus delectent, ut
cibi. ſ. & vt medicinę. Sed ut medicamenta quidẽ refrigerando quędã, & excalfaciendo, & exic-
cando, & humectando, ex ratione iuuabunt, & proderunt: Vt nutrimenta uero ſola ea, quę co-
gnata ſunt, & familiaria totis nutriendorum ſubſtantijs. Protinus uero iſtis adeſt, ut moderate. ſ.
ſint ad ea, quæ nutriuntur, calida. Quamobrẽ nec eduliorum, nec medicamentorum, una eſt ani
mantibus omnibus ſpecies: ſiquidẽ pro ſua unaquæque familiari ſubſtantia ſimul, & affectione
tum delectantur, tum iuuantur ab utriſque. Sed ſi hæc ſic habent, id quod in cibis minus erit dul
ce, minus quoque erit calidum; quod dulcius, tanto nimirum erit calidius, quanto uidelicet dul-
cius. Sin ad immodicum recidat calorem, nec eiuſmodi dulce erit, ſed iam amarum apparebit,
uelut mel uetuſtum atque decoctum, itidemque aliorum dulcium unumquodque.

B *Quòd amara, dulciaq́, partim adſcititio calore fiant, partim proprio, & ingenito.* CAP. 11.

ETenim ut à moderato calore bifariã cuiq. corpori dulcedo prouenit; partim enim ſunt pro-
prio, & inſito calore dulcia, partim uero aſcititio; ad eũdem modũ amara. Alia enim ſunt, q̃
ſuapte natura immoderate excalfaciunt per eas, q̃ temporis ſpatio eueniũt, mutationes: alijs aũt
id accidit ab acquiſititio calore accẽſis. At de amaris poſt dicetur. Cæterũ dulcia calore proximè
accedunt ad ea, quibus apparent dulcia. Fiunt autem talia (ut dictum eſt) bifariam: quædam pro
prio calore, ut mel; quædam adſcititio, ut ſunt omnia, quæ ab igne præparantur, ac proinde dũ
calida ſunt ſuauiora ijs, quibus renutritione eſt opus, apparent. Porro muſtũ non ſuo modo, ſed
& acquiſititio calore dulce eſſe uidetur. Multum enim ceu ardoris {Græci ἐμπύρευμα uocant,} ut
Ariſtoteles, & Theophraſtus cenſuere, ex ſolari calore tũ acinis, tum alijs ineſt fructibus: à quo id
quod illis aqueum, ac uelut etiamnum ſemicoctum reliquum eſt, ad concoctionem ducitur, cõ-
ficiturq. ac tranſmutanti ſimile redditur. Nã ex quibuſcunq. pomis ſi ſuccũ exprimas, eum pro-
tinus non ſecus atque muſtum feruere deprehendes: tanto tamen feruoris diſcrimine, quãta erit
vnius fructus ab alio in calore diuerſitas. Sed ubi iam quod aquoſum ac ſemicoctum erat, tranſ-
mutatum fuerit, atq; confectũ, & is qui feruorem cõcitabat calor euanuerit, iam tum deniq; quæ
C propriæ ſunt ſuccorum proprietates, ſynceræ conſpiciuntur. Itaq; tunc, quæ propria uinorum
natura ſit agnoſcimus. Qua in re animum diligenter aduerte, vt auſtera ſenſim auſteritatem de-
ponant: ſemper enim, quæ inueterantur vina dulcedinem quandam, & acredinem adſciſcũt: quę
vero prius inerat illis adſtrictio, eã tempore abijciunt. Eſt autem in quibuſdã uinis, poſtquam ef-
ferbuerint, dulcedo quædam ſyncera, ſuauis, & propria ipſius ſucci naturæ, non qualis ante erat,
miſta ſcilicet ex proprio, atq. eo, qui circa ſemicoctum aquoſumq; excrementum erat, feruore.
Igitur ſi confeſſum eſt, uina omnia uetuſtate fieri calidiora: auſtera uero primum quidem tẽpo-
re dulcedinem quandam atque acrimoniã, depoſita adſtrictione, acquirere; ac deinde increſcen-
te acrimonia ſenſim dulcedinem deponere: ac ſubinde rurſum maiori tempore acria admodum
euadere, aſſidueq́ue amareſcere; ac denique ubi craſſeſcunt, penitus fieri amara; ſane conſtat dul
ce acerbo eſſe calidius, ac dulci amarum. Atqui ſi uerum eſt dulcedinem à moderatione proue-
nire caloris, patet acerbitatem à frigido uincente perfici.

Quod & acidi ſucci ex frigore proueniant. CAP. 12.

POrrò ꝙ & aciditas à frigore procreetur, & antea oſtendimus. Veruntamen, q̃nquidem in prę-
ſenti diſputatione de naturali vinorum, quæ tẽporis ſpatio fiat, * alteratione docuimus, nõ ni- * μεταβολή· mutatio.
D hil quoque, & de non naturali dicamus. Itaq; vt vinum acerbũ, tempore dulcius primum, mox
acrius, amariusque efficitur, denique plane etiam amarum redditur: ad eundem modũ quod ve-
lut rigorem perpeſſum eſt, acidius protinus redditur, ac ſi prorſum refrigeretur, penitus aceſcit.
Itemq. quod in fructuũ collectione vindemiaq; per aſſiduã pluuiã aliena humiditate impletũ fue
rit, quodq́; alio quouis modo * humiditatẽ acceperit, leui occaſione ea oĩa promptè aceſcunt. * ὕδατος.
Contra euenit ijs, quæ igni admouentur. Nam, & protinus ſtatim, & temporis progreſſu poſtea
ſemper dulciora euadunt. Quòd ſi multo ẽt tempore durauerint, & ipſa nihilominus quam cęte
ra amareſcunt: uideturque id ſibi quodammodo ſecundum naturalem conſentaneum eſſe ratio
nem. Nam ſi omphax acida eſt, vua vero dulcis: ac fructibus omnibus mutatio à ſolari proue-
nit calore, planũ eſt, imperfectius, & frigidius eſſe, quod acidũ: perfectius uero, & calidius, quod
dulce fuerit. Cum ergo vinum perfrictione rurſum aceſcat, manifeſtum eſt, in eum illud humorẽ
conuerti, ex quo prouenerat. Diuerſis tamen hactenus viribus omphacis ſuccus, acetumq; con
ſtãt, quod aceto accedat ex putrido calore acrimonia quædam: proinde Ariſtoteles recte dixit,
acetũ proprio quidẽ vini calore eſſe frigidũ, adſcititio calidũ: At omphacis ſuccus calorem adſci-
titium non habet, ac proinde nec acrimoniã. Accedit uero & in ſubſtantiæ tenuitate diuerſitas.

Siquidem omphacis ſucco acetum tenuius eſt;cui rei & ſenſus adſtipulatur; excellit.n.q̃ ab ace- E
to infligitur frigiditas, eam, quæ ab omphacis ſucco, vehemẽtia, & miſtione. Imbecillior.n.eſt q̃
ab omphace fit refrigeratio, cum etiã alienę in ſe caliditatis ne minimum quidẽ cõtineat. At quę
ab aceto proficiſcitur, tanto eſt validior, quanto, & tenuior, ineſt vero illi & acrimonia q̃dam ex
calfaciens, quæ tamen ſatis non ſit ad ſuperandam ab aciditate prouenientem frigiditatẽ, verum
quæ ad tranſitus celeritatẽ ſubſeruiat. Nã quãto calidum frigido facilius penetrat, tãto acris ſuc-
cus aptior eſt, qui ſenſibiliũ corporũ meatus tranſeat, q̃ acidus. Itaque ille velut præcedens viam
ſternit: hic vero haud longe inſequiť; quo t̄pe ſenſus perficiť miſtus, & qui ægre exponi queat,
vtpote qui nec planè frigidũ eſſe acetum denunciet, quippe cũ in eo ignea quædam percipiatur
acrimonia, nec planè calidũ: nam perpetuo, q̃ ex præcedente fit acrimonia calfactionẽ frigus ab
inſequente aciditate occupans, obſcurat, protinusque extinguit; quo fit vt maior multo ex fri-
gore percipiať ſenſus, q̃ ex calore. Porrò ſi plurimo melli aceti paulum admiſceas, ſtatim & ca-
lorem, & frigus manifeſte percipies. Nam ſi paulum mellis aceto permiſceas, magis frigidũ quod
fuerit miſtũ, quã calidum videbitur. ſin multo melli pauxillum miſceas aceti, plus calfacere quã
refrigerare conſpicietur, & ſi pari mole utraque miſcueris, acetum tñ etiam viribus ſuperare cõ-
peries. Quòd ſi, vt eſt dictum, plus ſit multo mellis, quàm aceti, æqualia rurſum frigus ac calorẽ
in ea miſtura conſpicies: multis enim numeris acetũ plus ab ijs, quę moderate ſunt calida, ad fri-
giditatẽ receſſit, quàm mel ad caliditatẽ. Proinde & ſupra demonſtrauimus fieri nõ poſſe, vt ve-
hemens coeat cum dulcedine caliditas, vetusque illud verbum pulchre dictum eſt, Vera inter ſe F
ſe omnia cõſentanea eſſe, ac cõuenire. Etenim ad hypochõdria ardentia præſtantior eſt ſuccus
omphacis, quàm ipſum acetũ, ꝙ nec uiolentã, ac ferientem habeat frigiditatẽ, nec eam mordaci
admiſtã caliditati. Debent.n. qui ſic laborant, ſine violentia mitigari, vt eſt dictum, nec foris ullã
adſciſcere mordacem caliditatem aut acrimoniam. Atque hæc quidẽ iam curandi attingunt me
thodum, quæ multis in locis huic tractationi cõis eſt, quare ijs denuo relictis, ad propoſitum re-
uertamur. Itaq; omphacis ſuccus non acidus mõ eſt, ſed & acerbus. Nam, ut ſupra propoſitũ eſt,
oẽs propè arborũ fructus ortus ſui principio, teſtimonio ẽt Theophraſti, guſtãtibus acerbi ſunt:
dein, ubi humore implentur, accedit quidẽ aciditas, decedit uero acerbitas. Haud tñ, & quod ac-
cedit, & ꝙ amittitur, par eſt in fructibus omnibus, neq. ſi ſpeciem, neq. ſi genus reſpicias. Etenim
inter omphacas aliæ plus acerbitatis, aliæ aciditatis obtinent; ſunt, & quæ pari portione ambas
ſortitæ ſint: oẽs tamen ad refrigerandos ardores non ab re conueniunt, quippe cum non ſolum
quod acidum eſt, frigidum ſit, ſed & quod acerbũ, uelut & ante à nobis dictum eſt. Recedit ſanè,
& hic rurſum oratio ad curandi methodum: quare & rurſum ad propoſitum illam reuocemus.
Porrò poſitũ, ut reor, ab initio in hoc libro fuerat, de ſaporibus omnibus diſſerere, ac nunc qui- G
dem ferè de omnibus uerba fecimus, interim tamen orationis affinitate, & alia attingere coacti.
Nec enim de acerbo modo, & auſtero, & acido iam diximus, ſed & perſæpe de dulci, & amaro,
& acri, reliqua tamen, quo tota oratio perfecta euadat, adijcienda etiam ſunt. Atque in adſtrin-
gentibus haud ita multum etiam reliquum eſt, quod non ex iam dictis clarum euadat.

*Vnde arbitrati ſint quidam à calore acidum prouenire ſaporem: nempe ex eo quod vina nequa-
quam fortia, vere æſtateq́ mutentur.* CAP. 13.

AT in acidis deeſſe fortaſſis etiamnum uideatur, quod eximios quoſdã medicos fefellit. Nam
eo ꝙ uina inualida uere, atque æſtate * alterentur atq. aceſcant, hyeme uero ſuas ſeruẽt qua
litates, hinc adeo quibuſdã à calore aciditatẽ naſci uiſum eſt. Quorum auget opinionẽ, & quod
uehementius motum eſt uinum, & quod longius in nauigijs aduectum: talia enim omnia cũ in-
firma fuerint, celerrime aceſcunt. Quin etiam quidam, qui de re ruſtica ſcripſere, dolia in ædibus
ad Aquilonem expoſitis defodienda cenſent: tanquam frigus ſcilicet qualitatem eorum ſeruet,
mutet autem caliditas. Sane uerum, & id ſæpenumero ipſa experientia cõprobatum conſtat, a-
ceſcunt enim uina quædã prompte, ubi in meridianis, & Soli expoſitis locis repoſita fuerint. Vi-
deorque dictorum hinc iam ortus ſolutionẽ. Etenim, ꝙ non omnia cãliditate aceſcant, ſed quæ H
initio tantum frigidiora ſunt, nec id ueteri alicui acidat, id nobis ad ueritatem uiam inueniet.

*Qua de cauſa ab externo calore uinum natura frigidum infirmumq́ arguatur. Quia ſcilicet res
qualibet in propria natura proprio ſeruatur calore, ab extrinſeca vero
immoderatione corrumpitur.* CAP. 14.

QVippe cauſam ſermo ſcrutabitur, propter quã uinum natura frigidum atque inualidum ab
extrinſeco arguatur calore: Quanquam per uerbum, arguatur, iam dictum, omnes prius
dictæ ambiguitates diſſoluantur. Perſimile enim quid uinis accidit, quę natura frigidiora aquo-
ſioraq́ue ſunt, quale flammis exiguis, & imbecillis: quippe ſi eas ad Solem feruidũ exponas, aut
prorſus obſcurari, aut deniq́ue etiam extingui, conſpicies. Si quoque ardentem lucernam aut
iuxta flammã uehementẽ magnamq. deponas, aut ad Solem feruidum exponas, marceſcere uti
que, ac diſſipari protinus uidebis: quin etiam ſi ualidum uentum facias infirmæ paruæq́ue flam-
mæ, citius eã extinxeris, quàm inauxeris: Natura enim infirma ualidum neq. motũ, neq. calorẽ
ſuſtinet.

A ſuſtinet, verum ab iis diſſipatur potius, quã augetur. Quanquam ex induſtria multis in locis vina
& commouent, & tranſportant, ſicuti ſanè, & in Solem efferunt, atq. excalfaciunt, vt etiã quędã
inſuauia fiant, fumi contrahentia qualitatem. Apud nos ſanè in Aſia in tecta ædium æſtate om-
ne propè in lagenas transfuſum imponunt, poſtea in edita cubicula, ſub quibus infernè multa flã
ma luceat, tranſportant. In ſumma autem ad meridiem, Solemq; cellas obuertunt, in quibus &
citius ea matureſcant, & potui idonea euadant: nam quod multo tẽpore illis, hoc iis, quæ ſic ex
calfacta ſunt, breuiſſimo aduenit. Porrò nihil mirum eſt, qui de colendis agris memorię prodide
runt, ob eam quã de ſua regione habebant, experientiam, audacius, atq. inconſiderantius de vi-
nis oĩbus definiuiſſe. At Theophraſtus atq; Ariſtoteles experiẽtiã & vlteriorem nacti, & in per-
ſcrutandis naturæ rationibus exercitatiores, ac diligentius omnia diſtinguentes, cum multa hu-
iuſmodi, tum vero de vinis nos docuerunt, ꝙ ſimile illis, atq. corporibus noſtris accidat. An non
.n. & ipſa quoq. prout aut robuſta ſunt, aut infirma, ab iiſdem tũ iuuari, tũ lædi conſpicimus? Ete
nim, vt exercitia valida, & Sol, calida atque robuſta corpora & validiora efficiunt, proſternunt
aũt, & digerunt, refrigerantq. quæ nõ ſunt eiuſcemodi: ſic vina natura calida motus velut venti-
lans, Sol excalfaciens, flammæq. iuxta ardentes, celerius concoquunt. Quę vero frigidiora ſunt,
B & dilutiora, eorum arguit omnia id genus imbecillitatẽ, celerius perpeti cogunt, ꝗ alioqui poſt
paſſura eſſent: Quippe cum ita cõparatum ſit, vt res quælibet in propria ſeruetur natura calore
proprio: corrũpatur aũt ab immoderatione extrinſeca, nẽpe caloris alieni, aut frigoris abundan-
tia. Atq; quod ab vtroq; efficitur, vnũ eſt, non tñ vnus generationis modus: quare nõ æque idio
tis oĩbus facilis cognitu eſt hæc corruptionis ratio. Etenim, vbi quid rerum calidarum à frigore
deuictum eſt, ne vulgo quidem ignotum eſt: At vbi à circunſiſtente foris calore validiore dige-
ſtum, ac diſſipatum eſt, eos ſanè, qui circa naturam exercitati non ſunt, latet, ignorantes, calidita
tem mediocrem omnibus eſſe vtilem, immoderatam vero non minus frigiditate noxiam.

Quod in ſaporibus aciditas proueniat, calore ipſos quidem incipiente concoquere, non autem perfectam mutationem, atque alterationem afferre potente CAP. 15.

CAeterum in genere hoc noſſe pulchrũ eſt, ꝙ aciditas in ſaporibus naſci potiſſimum uidetur,
dum à calido quidẽ mutaĩ, ut tñ non ſuperet: id quod ex acidis ructibus uel maxime conij-
cias. Nam haudquaquam, ubi nulla prorſum facta in uentre eſt ciborum alteratio, prouenire
ſolent: quemadmodũ nec ubi optimè cõcocti: ſed tñ ubi ſemicocti, ut ita dixerim, fuerint. Voco
aũt ſemicoctos, qui à uẽtriculi calore alterationẽ perpeſſi, non & perfecte ab eo ſuperati fuerint.
C Sic lac, ptiſanæ ſuccus, & quæcunq. eius ſunt generis, tẽpe æſtiuo citius aceſcunt ꝗ hyeme: poſtu-
lãtq. ædes frigidas, ut in iis repoſita, pluſculo tẽpe perdurẽt. Ex quibus oĩbus patet, ꝙ à calore mu
tante quidẽ, non tñ prorſum uincẽte, aciditatis generetur qualitas: atq. ob id pleriſq. ineſt fructi-
bus priuſquàm maturuerint: idq. etiã iis, quæ ab initio de ſaporibus acidis diximus, conſentaneũ
uidetur. Etenim ſi ſimile quod illis uſuuenit, ꝙ borealibus cõſtitutionibus accidit, ut tenuis. ſ. eſſen-
tiæ ſint: ſimulq; frigidi, naſci eos haud ſine calore ſatis cõſtat, ſicut nec illũ ipſum acetum. Proinde
quoq. quæ ſummè nos refrigerãt, ac interimũt, ueluti cicuta, papaueris ſuccus, hyoſcyamus, mã-
dragora, minimè oĩum acida ſunt: quippe licet frigidi ſint ſapores acidi oẽs, haud tñ euſque re-
frigerant, ut interficiant: nõ .n. ſubtilis forent eſſentiæ, ſi extremè eſſent frigidi. Itaq. non mõ iam,
ꝙ frigidus ſit ſapor acidus, ſed & quatenus, iã apparuit. Explorãda porro eius natura eſt in oxy-
lapatho, & oxalide, quam & oxyda nuncupant, eſt aũt hæc olus ſylueſtre: in iſtis .n. maxime mihi
ſyncerus eſt uiſus ac ſimplex, nullius particeps acerbitatis, ut ſolent arborũ fructus: perſpicuo .n.
hi cum acerbitate quadam admiſtã hñt aciditatem, ſicut cũ acrimonia acetum. Itaque quod pro-
prie in ſaporibus appellatur acidum, à ſola lingua percipi poteſt, ſicut & acre: cæterum quod uti-
que cõmune eſt, nempe mordacitas, etiam à tactu ſentitur. Vtraque uero lingua agnoſcere nata
D eſt: nam quæ communia ſunt, ſicut & reliqua corpora ſenſilia: quæ uero propria, tãquam guſtus
organum, percipit. Idque mihi uidetur illi eximium, ac peculiare eſſe, iuxta totarum ſubſtantiã-
rum tum proprietatem, tum (ut ita dicam) alienitatem. Dictum aũt, demonſtratumque ſæpenu-
mero eſt, nec ſecius, aliàs quoque repetam, quid ſit ſecundũ totas ſubſtantias agere, aut pati: im-
mo uero, & hactenus eius nũc meminero, ꝙ in rem præſentẽ ſatis ſit, hinc ſumpto initio. Ex qua
tuor elemẽtis, particulatim corporibus omnibus, conſtant generationes impares miſtura ac di-
uerſæ. Siquidem quædam ignis, quã aliorum elementorum in ſe plus continent, quædam aquæ:
ſicut alia, ſi fors ita tulit, terræ, non nulla aeris. Ex eiuſmodi itaq. imparitate proprietates corpo-
rum particularium ſunt perfectæ, ex elementis quidem, plantarum, ex his autem, animalium, ſi-
cut in libris De elementis demonſtratum eſt. Porrò tranſeunt quædam quidem protinus in ſeſe
mutuo, non nulla uero mediantibus aliis, uelut terra in triticum, hordeum, & alia id genus: rur-
ſum horum unũquodq. in carnem humanã, cum tamẽ ipſa terra caro ut fiat, ſit impoſſibile, eam
uidelicet, quæ in medio eſt, mutationẽ tranſiliendo. Attamen eorũ, quæ in ſeſe mutuo trãſeunt,
quędã promptã celeremque, quædam diuturnam alterationem obtinent. At, quæ ſimilitudini-
bus propinqua ſunt, celerẽ: quę uero remotiora, tardiorem: Oportebat itaq. meo quidẽ iudicio,

innaſci aĩantibus organum, quod naturæ ſimilitudines, ac diſſimilitudines diſcernendi poteſtatẽ E
polleret: quod agnoſcens rerum naturas, familiaria quidem eligeret, aliena vero refugeret. Eiuſ-
modi ergo lingua eſt, q̃ exuberanti ſenſu non calida modo, frigidaq. humida, atq. ſicca, ſed etiã
* Aliter ſex. quæ familiaria, quæq; non familiaria ſunt, agnoſcit: In hãc enim duntaxat particulam * complu-
res inſeruntur nerui, cum aliæ omnes, aut vnius tñ, aut duorum ſint participes, nec ita magnorũ
tã. Porro cum quædam naturæ noſtræ magis ſint familiaria, quædam minus: ac partim in hac tẽ-
peramenti coniugatione, partim in illa: neceſſario plures guſtus qualitates extiterunt. Cęterum
omnium, quæ nutriunt, cõmunis dulcedo eſt: nam quicquid nutrit, aut plus, aut minus eſt dulce.
His vero quæ non nutriunt, cõe eſt, id q̃ per negationem dulcis, aut priuationẽ ſic dicitur, velut
nõ dulce, & indulce. Particulares aũt dĩæ complures merito euaſerunt, quia id q̃ cuique rerũ fa-
miliare eſt, vnum eſt, nẽpe quia, & natura eius familiaris vna: aliena vero plurima, partim plus,
partim minus, à ſubiecta eius diſſidentia. Quæ itaque ſumme acida ſunt, acerba, aut amara, aut
ſimpliciter aliã quãuis qualitatem præter dulcem ſortita ſunt, ea oĩa nutrire nequeunt: ſicut, quę
ſolum dulcia ſunt, oĩa nutriunt. Inter ea autem quæ miſta ſunt, quotquot dulcia ſimul & acerba
ſunt, & craſſioris ſunt eſſentiæ, & temperaturæ frigidæ, velut paulò antè oſtendimus. Quotquot
vero acida ſimul, ac dulcia, tenuiora quidem ſunt, q̃ acerba, ſed & ipſa tñ refrigerant. Quin etiam F
amara quidẽ calida ſunt, ſed acria his ẽt calidiora. Nutriunt ergo hæc oĩa, ſi iunctã habeãt dulce-
dinẽ: cęterum per ſe dictorum nullum, vt nutriat, ſatis eſt. Porro duplici ratione miſta eſſe aſſo-
lent, nẽpe vt diſſimilaria ſint, & diuerſas habeant qualitates in diuerſis partibus; aut ſimplicia, & ſi
milaria, ſed quæ in mutua eorum, quæ multum diſſident, * alteratione cõſiſtant. Neq. n. mel ex-
templo fit amarũ, ſed aut multa coctione, aut vetuſtate amaritudinem induit: nec id tũ illi niſi pe
detentim accidit. Neq; quotquot ex fructibus dulces ex amaris euadũt, ſicut quidã cucumeres,
& melopepones, & ipſi repente, ſemelq; ab initio qualitatẽ abijciunt: nam ijs oĩbus quæ à natura
mutantur, ſenſim fiunt mutationes, potiſſimũ vbi in multũ diſſidentes, aut planè cõtrarias quali-
tates alteratio, tranſitusq; perficitur. Sicut ergo q̃ eſt ſumme dulce, aptũ eſui eſt: q̃ vero * ſincere A. l. 2. t. 3. c. 3. f. 93 h
amarũ, eſui ineptũ: ſic quæ in medio ſunt eorũ, nutriũt quidem ẽt, verum minus q̃ dulce. Eadem
rõ eſt in alijs qualitatibus: nã nutrire, præter dulcem, nullę oĩno poſſunt: At elementa multo ſa-
ne ẽt minus nutriunt, nullãq; guſtui qualitatẽ offerunt; proinde, & terra, & aqua (ſunt enim am-
bo guſtui inſipida) minimè nutrire idonea ſunt, ſicut nec aer, nec ignis. Itaque pro horũ interim
admiſtione, dulciũ ſæpe qualitas exoluitur, aquea ferè eſſentia in humilium { [illegible] Gręci vo-
cant } fructibus ſuperante (nam triticum, hordeum, fabæ, cicer, & quę eius ſunt generis; cũ pro- G
pter humiditatẽ principio qualitatũ propè expertia ſint, tẽporis ſucceſſu maturata ac ſiccata dul-
ciora euadunt) terreſtri vero, & ſicca in paleis, fœno, gramine, & arũdinibus ſiccis, & lignis. Quo
rum tñ quædã priuſquam aruerint, dulcia nobis ſunt, nutrimentũq; interdum corpori exhibẽt;
velut palmę cerebrũ, ſic. n. nominãt ſummam eius particulã; & gramen; & molles maluarum ra
dices, maxime quę in Aegypto proueniunt; ad hęc plerarumq; arborũ germina. Siquidẽ, quod
nutrit, à ſimilitudine, quę illi eſt ad id, quod nutritur, dulce apparet, diſſimilitudine verò nõ dul-
ce. Porro multę cum ſint diſſimilitudines, multas proinde neceſſe eſt qualitates eſſe non dulces,
quas verbis quidẽ efferri eſt impoſſibile: attamẽ memoriã earum mouere, ſuggerereq; quodam
modo licet, cum omnes homines certiſſime norint, alium fieri in lingua ſenſum atque affectum
ab acerbis, alium ab acidis, & alium à ſalſis, aliumque ab amaris.

Qua de cauſa quæ igni admouentur, alia ſuauiora, alia inſuauiora efficiantur. Et qua de cauſa edulia quædam cum per ſeſe edi non poſſint, ſuauitatem tamen ijs præbeant, quæ per ipſa præparantur. CAP. 16.

ITaq; * quemadmodũ edulia, quęcunq; nutriendorum naturæ ſimillima ſunt, ea & dulcedinẽ
ſummã prę ſe ferunt, nec vllam præparationẽ poſtulant: ſic, quę temperaturam nacta ſunt re- H
motiorem, alia condimentis, alia coctione, alia vtroque indigent. Nec vero mirũ eſt, cum condi-
mentorũ nullũ edendo ſit, ad ſuauitatem tñ ijs conferre, quæ per ipſa præparantur: quippe cum A. l. 2. t. 1 a. 1. fol. 93. e
fieri poſſit, vt immoderatis duobus coeuntibus, id quod ex ambobus miſtũ ſit, cõmoderatũ eua-
dat, ac proinde quoq; dulce appareat, cum immoderata minime ſint talia. Poſtea vero quam, &
per elixationem, & per aſſationẽ, & oĩno p̃ calidũ quiddã, præparatio fit ciborũ, nihil etiam ab-
ſurdũ eſt, aut ambiguum, quæ prius nõ erant ſuauia, tunc fieri ſuauiſſima: apparet enim calidi na-
tura, quibus admota fuerit, ea celeriter alterare, atq; in aliã ſpeciẽ mutare. Quocirca nec id quo-
que dubium eſt, quædam ſuauiora, quædam vero inſuauiora effici igni applicata: tum quędam
tempore minimo, quędam plurimo coqui debere. Etenim quæ nutriendorum corporum tem-
peraturis ſimillima ſunt, ea vel citra coctionem, aut præparationem iã dulcia apparent, quæ ve-
ro diſſimilia ſunt, omnia inſuauia ſunt antequã præparentur. Porrò quæ nimis quàm calida ſunt
frigido corrigi debent: quæ vero multum frigida, calidorum miſtura ciborum, & igni: ad eundẽ
modum humiditate, q̃ terrea ſunt, & ſicca: ſiccitate, quæ plus quã conueniat aquea ſunt, & humi
da. Siccitates, ergo, humidorũ admiſtio: humiditates vero, ſiccorũ miſtura, ignisque emendant.

Maxĩ-

A Maximam rei dictæ fidẽ affert, q̃ in ore fit mutatio. Nã qui pluſculũ ſuſtinuerũt ieiuniũ, ijs ſaliua
ſalſa redditur: qui vero plurimũ, non ſalſa mõ, ſed & amara: ſic & corpus vniuerſum, bilioſum ha
bitum contrahit: At, ſi perinde, vt lingua ſenſu polleret, ſalſedinem quoq; q̃ in ipſo eſt, atq; ama-
ritudinem perfacile, reor, perciperet: ad hæc & ipſam dulcedinem, quę naturali ineſt ſanguini. At
nunc, vbi vaſe quopiã, aut rupto, aut aperto affatim calidus ſanguis in linguã effunditur, dulciſſi-
mus apparet, vtiq; ſi ſm naturam, vt dictum eſt, habuerit: nam morbidus, amarus, aut ſalſus eſt,
aliamve eius generis qualitatẽ præſefert: At, qui in toto eſt corpore, nos fugit, non aliter quam
aut bilis, aut pituita. Quanq̃ & bilis quidẽ flaua vel minima quapiã parte linguam contingens,
perpetuò amara appareat: atra verò, acida. Porrò vbi pituita linguã attingit, partim quidem dul-
cis, partim acida, partim ſalſa, ſæpe eſt manifeſto viſa: cum & ipſa in toto animali incognita ſit.

Qua de cauſa mel a caliditate validiorem amaritudinem contrahat, lac vero frequenter etiam dulce efficiatur, cum tamen vtraque guſtus ſint dulcia. CAP. 17.

Nihil mirum igitur, neq; cur rerum oĩum dulciſſimum mel ſuccum gñet amariſſimũ: neque
cur id maximè ætate florentibus, & calidis natura, & febrientibus accidat. Nã, vt foris, cum
pluſculum igni admouetur, amarũ efficitur, ad eundem modum, & in aĩantium corporibus, vbi
B ſyncerum validũq; nactum calorẽ fuerit, bilioſum ſuccum procreat. At in tẽperaturis frigidiori-
bus, ſiue ꝑꝑ ætatẽ, ſiue ꝑꝑ naturam corporis, ſiue etiã ob morbũ, facile in bonum, & moderatũ
ſanguinem conuertitur. Quippe cũ neque nimiũ in ijs corporibus, aut excalfiat, aut alteretur:
verum ei qđ modicè coctũ fuerit, ſimile quoddã perpetiatur: planè illis adſimilatur, prorſumque
ſeruat dulcedinẽ. Et quid obſecro miri, ſi a valentiore aĩantis calore, aut longiore coctione vete
rem mel dulcedinẽ exuat, cũ etiam citra hęc, per ſuum ipſius calorẽ ſpatio t pis amarum euadat?
Nã in mutationis duntaxat celeritate, haudquaq̃ ꝙ aliam perpetiatur paſſionem ab alia cã, dĩa
conſiſtit; quippe & paſſio eſt eadem, & cã quæ mutat; paſſio quidẽ amaritudo, cã vero caliditas
immodica. Porrò immodicũ, quod ad alterationem ducit, duplex eſt; aut. n. in admoti conſiſtit
robore, aut in t pis diuturnitate; alterum ex nobis, & igni, alterũ ex ſe ipſo mel accipit. Et merito
ſanè t pe maiore id fit ex ipſo, ſiquidem ꝙ mutat, imbecillius eſt. Ergo ꝙ a minore cã longiori fit
t pe, quid mirum eſt a maiore in breuiori perfici? Cæterũ lac, etſi guſtu ſit dulce, tñ ex ſeſe nunq̃
amarũ efficitur; vincitur. n. in eo a frigore magis caliditas, q̃ ipſa vincat; proinde etiam repoſitum
aceſcit. Ex tribus. n. ſubſtantijs qualitate diſſidentibus (velut ſupra quoque dictum eſt) conſtat;
prima quidẽ craſſa, ex qua caſeus conficitur; altera pingui, ex qua butyrum; & tertia aquea, ꝙ
C ſerum nuncupamus. Verum ex hiſce pinguis quidẽ, vel maxime tẽperata eſt; craſſa vero paulũ
ab ea declinat; at excrementum illud ſeroſum, & frigidum, & humidũ eſt. Quare lac vniuerſum
a modicæ caliditatis corpore longo interuallo relinquitur; quapropter ex ſe aceſcit potius, quã
amareſcit. Ac ſi guſtari poſſet, vbi in ventre, & per venas concoctum eſt, ipſo etiã melle dulcius
inueniretur; nam, ꝙ f.ris, & ex ſeſe mel obtinet, id dum coquitur, lac accipit; & cum admodum
ingens in animante calor extiterit, tantam acquirit lac dulcedinem, quantam mel deperdit. re-
ctaque id ratione euenit. Etenim quod ſummè dulce eſt, ac proinde etiam nihil apponi ad eius
dulcedinem poteſt, id vt in conſequentẽ verti pergat qualitatem neceſſe eſt; at cui quid deeſt, id
per concoctionem acquirit. Proinde ſane lac vbi cruditatem in ventre perpetitur, duplicem ſu-
ſcipit alterationem; in frigidiore nanq; ventre aceſcit; in calidiore nidoroſum amarumq; effici-
tur, Non tamen mel coquendo vnquam aciditatem admittit, quippe cum calidius ſit, quàm vt,
vbi non ſuperetur, aceſcat. Itaque vtraque linguam mordicant, tum quod acidum eſt, tum quod
amarum; non tamen id tanquam proprium lingue ſenſus poſſidet; quippe ſi in aliam quamuis
carnem cute ſpoliatam ipſa inieceris, & illam ſane etiam mordebit. Ex quo conſtat, mordacita-
tem a tactu proprie, non a guſtu ſentiri. Quin & quæ acria appellantur, velut pyrethrum, alliũ,
D cæpa non linguam modo mordicant, ſed & omnem reliquam noſtram carnem. Communiſq;
eſt mordicatio tribus iſtis ſaporibus, acido, amaro, acri; Verum acido quidem, vt frigido ſimul &
ſubtili, nam & id ſæpe monſtratum eſt; amaro vero & acri, vt calidis.

Quòd ſapores acres omnium ſint calidiſſimi. CAP. 18.

A.l.2.t.3.c. 3.fol.23.g QVòd itaq; ſapor amarus calidus ſit, mõ oñdimus. At de " acri vocato, principio ne demõſtra
tione quidẽ eſt opus; præuenit. n. ſenſus euidentia, rationis fidem. Quare nec quiſquã de ip-
ſo addubitauit; immo & Plato de eo tanquã omnium calidiſſimo pronunciat, tum Ariſtoteles
quoque, & Theophraſtus. Atquè adeo nec veterum, nec recentiorum medicorum quiſquã eſt,
qui ſecus ſentiat quippe cum excalfactio ex eſſentiæ eius ſit rõne. Itaque ſi vel ex plebe quempiã
roges, quid vocet edulium acre, dixerit ſane, puto, quod fortiter, dum guſtatur, excalfacit, velut
piper, pyrethrũ, naſturciũ, allium, cæpa, & id genus oĩa; videturque id adeo ſaporum genus, cũ
appellatione careret propria, communi per excellentiã vſum. Nã cum & ſapor amarus, & ſapor
acidus, ambo etiã acres ſint, in quocũq; tamen corpore vehementem cõperimus acrimoniã, ta-
metſi neq. amarũ ſit, neq. acidũ, acre appellare conſueuimus: Quanquã multa in ſpecie ſint cor-
pora eiuſmodi; alia. n. edi poſſunt, alia eſui ſunt inepta. Ea igitur quæ idonea ſunt eſui, dulcem
quan-

quandam, ſaltem obſcuram admiſtam habeant qualitatem neceſſe eſt; proinde multis ipſorũ pro opſonio vtimur, multis vero, vt condimentis tñ; at ut cibo, ipſorum omnino nullo, idque ob uitium vehementiã. Porrò eorum, q̃ non eduntur, alia mortifera ſunt, alia ſimpliciter medicamenta: omnia ſaltẽ cuti noſtræ impoſita vlcus celeriter moliuntur. Quin & horum quoque non nulla qualitatẽ quandã amaram præſeferunt, quemadmodum eſculentorũ quædã dulcem: non tñ vocantur amara, q̃nquidem hæc in eis leuis eſt, & infirma, valida aũt vis acrimoniæ. Sunt &, quæ ne guſtare quidẽ audeas, cuiuſmodi eſt vel thapſia, vel cãtharides, vel aliquod aliud eorum, quę eroſione, aut putrefactione interimunt: ſed & horũ guſtũ eſſe acrem ex ijs conijcere licet, quę in toto agũt corpore. Multa vero ẽt ipſo ſtatim odore aliena ſunt, planeq. pugnantiã cum homine indicant, velut & hæc ipſa, quæ nunc dicta ſunt, & cicutę, papaueris, mandragoræ, & hyoſcyami ſuccus. Quin & nuper quoq. herbã quandã conſpeximus, quã Centurio quidã ex barbarica circa Aegyptũ regione cõportauerat, odore adeo graui, adeoque inamœno, vt ne guſtare quidem auderem, ſed lethalẽ eſſe conijcerem: Vtebatur aũt ad vrgentes articulorũ dolores: atq. ipſis etiã laborantibus refrigerãdi pollere facultate eſt viſa. Eſt aũt colore ſubflauo, odore tàm graui quàm cicuta, niſi q̃ leuẽ quandã, inſtar aromatũ, odoris adferat gratiã. Nomẽ herbæ ex qua ſuccus hic exprimitur, Lycoperſium eſſe dicebat. Verum de facultatibus deleterijs rurſus tractabitur. Scire aũt oportet, acres ſapores oẽs (nã de iſtis agebatur) ſumme eſſe calidos, ac deinceps poſt illos eſſe amaros, deinde vero dulces. Cũ vero in omnibus ampla ſit latitudo, is, quę magis, aut acris, aut amarus, aut dulcis eſt, magis quoq. eſt calidus; qui vero minus, tñ amittit caloris, quantũ abeſt ab exacta guſtus qualitate. Terminus autem, ſeu finis ſaporis amari eſt abſtergere: acris vero vrere: at dulcis nutrire: vbi videlicet in ſua quiſque natura abſolutus fuerit, hoc eſt, vbi quoad fieri poſſit, minime alienis permiſti ſint qualitatibus; Velut amarus prorſum quidem eſt calidus, verum, qui modo admodum ex dulci mutatione natus eſt, & minus amarus eſt, & minus calidus: at, qui iam diu mutatus eſt, ſumme amarus eſt, & proxime ad acrem pertingit, vt non abſtergat ſolum, ſed etiam exedat, & mordicet: velut ariſtolochia quidẽ, iris, & panax, id modo pñt, nempe vlcera abſtergere, atq. expurgare. At vitis agreſtis, quæ Græce ſtaphiſagria dicitur, nihilo ab iſtis amaritudine vincitur, niſi vel ipſa quoque vincat. eſt enim iam etiam acris, idque valde, tum multum quoque calida, vt non ſordem vlceribus auferat modo, ſed & ipſam quoq. carnem colliquare poſſit. Porrò quod in vlceribus nati ſunt præſtare amari ſapores, id ipſum in corpus aſſumpti efficere valent. Abſtergunt enim expurgantque, & quæ in venis eſt, craſſitiem incidunt. Quã ob rem menſes mouent, educendoque ex pectore pulmoneque puri auxiliantur, & in ſumma, ſiue craſſa in eis pituita, ſiue pus, ſiue aliud quippiam contineatur eiuſmodi, expurgant, eaque ratione, & comitiali morbo competunt, quicunque certe naturam non habent deleteriam: illi.n. toto genere præter naturam ſunt. Sed & ijs, qui ſanguinem ſpuunt, noxij ſunt: quippe cum iſti adſtringentia & viſcoſa, non incidentia diuidentiaque, expoſcant. Atque hæc quidem iam quadantenus curandi attingunt methodum.

Quo differant amarus acrisq́; ſapor, quod ſcilicet amarus, præterquam quod calidus ſit, etiam eſt ſiccus: at acris, vtique qui non exactus eſt, vberem quandam humiditatem obtinet. *CAP. 19.*

POſtea vero quã de ſaporibus amaris definiuimus diximusque, q̃ incidendi vim hẽant, & extenuandi, tũ abſtergendi, ac nimirũ etiã calfaciendi, hactenus tñ, vt non urant: rurſum ad acres orõnem vertamus. Ac primum exacte ipſos calidos dicimus, deinde exedentes, vrẽtes, cruſtam moliẽtes, ac deniq. ẽt colliquãtes, eosq. oẽs, vel cuti impoſitos eſſe hmõi: Sin intro in corpus ſumantur, ſiquidẽ tota ſubſtãtia animanti cuipiam ſumme aduerſentur, putrefacientes oẽs, deleteriosque, eius generis animantiũ; ſin caloris dũtaxat immoderatione, ſi craſſæ ſint eſſentiæ terreæque, interiora exulcerandi pollere facultate: ſin tenuis, vrinã mouendi, ſudoresq. ciendi vim hẽre: in ſumma aũt, incidendi, & digerendi per halitum; ex quo genere quidam tum expuitionibus ex thorace, tum menſium motibus auxiliantur. Cæterum q̃n ſit, quo modo, & qua methodo vtendum, non eſt præſentis tractationis exponere; de omnibus ſi quidẽ eiuſmodi in curandi methodo diſſeretur. Quare de acrium ſaporũ natura plura ſcribere ſuperſedebo, ſat.n. fuerit diſtinctiones adijcere exactiores, quibus ab amaris differunt. Nec.n. ſola caliditate vehemẽti ab illis differ ſi eſſe conſueuerunt, ſed q̃ amari oẽs non modo calidam hẽant facultatẽ, ſed & ſiccã, cineri (vti eos quis optime cõparet) adſimiles. Acres aũt, quicunque utique amari non ſunt, multã interim humiditatem admiſtã hñt, proindeq. corporum eiuſmodi non pauca a nobis eſitantur. Porrò, q̃ non calidus modo, ſed & ſiccus eſt omnis ſapor amarus, in primis nos, maximeque diſcreta docet experientia, de qua ſæpenumero verba ſupra fecimus; Ijs uero, qui præter experientiam per rõnem ẽt ſcrutantur, ſimiliter accidit. Admodũ itaque excalfactis dulcibus, ſiue id ab igne, ſiue a calore ingenito, amarorũ corporũ conſtare generationem indicauimus, quæ protinus conſiſtentia quoq. ſicciore apparent. Tum uero q̃n abſumatur ſ p, ac defluat ab eis humor in uaporem a calore ſolutus, neceſſe eſt reliquum terrenius ſicciusq. effici, quippe cũ dulce præterquam quod calidum

A.k.at.r.c. 3.fol.93.a

A calidum ſit,ſiue plus,ſiue minus,neceſſario ſanè,& humidum plus,minusve exiſtat. Si aũt corpo
ris nr̃i naturæ maxime eſt ſimile,ipſa vero ſit temperate tum calida,tum humida,id quod ex dul-
ci ſuperaſſato prouenit,perinde vt calx cinisq;,calidũ ſiccũq; neceſſario efficitur:proinde abſter-
gere quoque,cõminuere,ſecare craſſos,viſcoſosq. humores,ſicut cinis,& nitrũ eſt natũ. Nec.n.
aerea eſt,neque tenuis,neque aquea eorũ conſiſtentia,ſed,vt paulo ante dictum eſt,terrena, exa
ćte a calore elaborata , ac velut ſuperaſſata ipſorũ eſſentia . In cõparatione ergo adſtringentium
quidem,non parũ ijs tenuiora ſunt medicamenta amara,vt ad acria vero,craſſiora: q̃ ob rẽ neq.
facile craſſos viſcoſosq. humores pertrãſeunt,velut ea,quæ ſunt tenuiore eſſentia: nec incidere,
perinde vt craſſiora,nequeũt. In medio aũt vtriuſq. exceſſus ſint oportet,q̃ incifura ſunt,nẽpe vt
neq. prõpte penetrẽt perinde, vt flãma:neq. dũ cunctantur tardantq;,diſſecare nõ poſſint. Verũ
de iſtis in ſequẽti libro,qui ex ordine eſt quintus,tractabitur. Nunc aũt tantũ nouiſſe ſuffecerit,ꝙ
qualitas oĩs amara calidis ſimul,ſiccisq; ſubſtãtijs accidit,& præter hæc tenuibus,& terrenis. In-
audiendũ eſt aũt totum,ꝙ dr̃,coniunctim,haud quaq̃ vtrunq. ſeparatim legendum:nã ſic pugna
re cũ terreno videatur tenue. Verũ non ſimpliciter tenue,ſed vt in terrena cõſiſtẽtia tale eſſe ama
B rũ aſſero,velut calx,& cinis,& quicquid exacte peraſſatũ fuerit, cinisq; redditũ : forte aũt verius
adſimiles fuligini,ac ipſius flãmæ fauillæ,quippe q̃ guſtantibus apparet amara. Ergo craſſum, &
terrenũ eſt corpus,ferrũ,ac lapis:fauilla aũt,& cinis tenue: Ignita itaq. ferrũ, lapisq;, calce,cine-
req; ſunt craſſiora,multoq. magis, q̃ fauilla:ad hæc quoq. & calidiora. Sed ferro lapidiq. ignito,
ea quæ per eroſionẽ interimunt medicamẽta, ſimilia ſunt: q̃ a corporis nimirum calore huc per-
ducuntur: velut chalcitis,myſi,ſori: ad hæc arſenicum,hydrargyros,lithargyros, & alia innume
ra. Craſſarum .n. ſunt partium id genus oĩa,ac p̃tãte calida, ac proinde temporis ſpatio accenſa,
per eam,quæ eſt in aĩante mutationem, non aliter quã lapis,ferrumq. ignitum uentrẽ,tum exul
cerant,tũ exurunt,cum.ſ.in corpus diſtribui præ grauitate haud poſſint. Iſtis aũt ſubtiliora ſunt,
tametſi & ipſa terrenæ ſunt conſiſtentiæ,calx,cãtharis, lepus marinus: quorũ quædam vſque ad
iecoris pertingunt regionem:quędam uero uſque ad ueſicam,& pectus,in tanto interim itineris
ſpatio igneam acquirentia naturam. Porro ariſtolochia,& iris his etiam ſubtiliores ſunt:quippe
quæ tum humidæ eſſentiæ, tum aeriæ, plus quam illa obtinent, quod hinc conſtat, quod neque
adeo ſint ſicca duraque,neque adeo grauia, quapropter & deleterium effugere genus. Sane ue-
ro,& cantharis,parce interim ſumpta,quibusq. oporteat admiſta,præterquàm quòd ueſicam ni
C hil offendat , etiam renes expurgat:immo , & quæ efficaciora conficiuntur ad vrinas mouendas
medicamenta, non nihil habent cantharidis . Sed de hiſce aliàs habebitur ſermo.

Quod ſapor amarus inſit corporibus temperie ſiccis : & ſi plane amarus ſit,eſculentus non ſit. *CAP. 20.*

A.l.2.c.1.c.3.fol.93.g

AT amarus ſapor ꝙ ſiccis tẽperie corporibus inſit, hinc colligere licet, ꝙ & minime omniũ
amara putreſcant:minimeq. vermes aliaque non nulla aĩalcula,qualia in radicibus herbiſ-
q́ue, ac fructibus putreſcentibus prouenire ſolent,procreent: maxime namq. videmus in humi-
dis naſci corporibus vermes,ac putrilaginem. At,quæ exacte amara ſunt (voco aũt ita, quæ nul
la ſenſu notabili alia participant qualitate) oĩbus propè animantibus, nedũ hominibus, eſui ine-
pta ſunt,quippe cum animal oẽ plus minusq. ſit humidũ:amara autem, ſicca, haud aliter quã ci-
nis & puluis. Itaque neq. cinerem,neq. puluerem,neq. fauillã,neq. calcem aĩal ullum eſitat,ne-
que eorũ,quæ plane amara ſunt quicquã. Abſynthium.n.non ſolum amarum eſt,ſed & adſtrin-
git:marina uero aqua ſalſa potius eſt, quam amara, plurimũ in ſe habens aquæ potabilis, id ꝙ &
ab Ariſtotele olim ſatis eſt demonſtratum. At aqua,quæ eſt in lacu Paleſtinæ in caua Syria, quẽ
alij quidem mare uocant mortuum,alij ſtagnum bituminoſum, guſtantibus non ſalſa modo,ſed
D & amara eſt. Salem uero etiam habet ex ſeſe natum ? perinde amarum . Primoque ſtatim aſpe-
ctu una cum uniuerſo mari tum candidior,tum craſſior apparet,meræ ſalſugini ſeu muriæ,ſimi-
lis;in quã ſi ſalem inijcias,ne liquari quidẽ etiã poſſit, plurimũ.n.eius in ſe habet,ac ſiquis in eã ſe
mergat,continuo ſale tenuiſſimo uelut conſperſus undique emergẽre conſpicit. Quapropter ẽt
aqua illa,q̃ cætera marina grauior eſt,idque tanto pondere,quanto fluuiali marina. Itaq. ne ſi te
ipſum quidem demittere uelis in profundum,deferri deorſum poſſis;ita attollit eleuatque aqua;
non ſanè quia natura leuis ſit, quod quidã ueterum ſophiſtarũ prodidit, ſed, vt cenſuit Ariſtote-
les,ꝑpter grauitatẽ,inſtar luti, quæ leuiora ſunt geſtãs. Proinde ſi hominem ligatis manibus pe-
dibusq; in ſtagni illius aquã cõieceris,deorſum haud feretur. Quin verò,ſicut naues in mari one
ra plura,quã in fluuijs citra ſubmerſionẽ portare ualẽt,eundẽ in modũ in ſtagno mortuo multo
plura,quã in mari:tãto.n.eſt q̃ in illo eſt aqua,marina grauior, quãto marina lacuſtri,aut fluuia-
li,ineſt.n.ei ſalis ſubſtantia,quæ terrea grauisque eſt. Ipſique tibi marinã,ſi lubet,efficere licet,ſa
le in aqua fluuiali colliquato,cognoſcereque quanto grauior reddatur aqua eiuſmodi, quam ſit
dulcis . Quin & modum iam inuenerunt, moderatam ad ſaliendũ cõficiendi ſalſuginem, ſi ouũ
in ea uideatur natare; nam ubi etiamnum ſidit, ac nõdum ſuper ſalſuginis ſuperficiem innatat,
aquoſa magis eſt & dulcis,grauiter uerò ſalſa eſt,ubi tanta eſt ſalis copia indita,ut amplius liqua-

ri qui

ri qui poſteà adijcitur nequeat. Quã aquam ſi pendere non grauaberis, oĩum aquarum comperies grauiſſimam. E Itaq; ego quoq; inanẽ eſſe diutius cuiuſdã ambitionẽ oſtẽdi, qui tantã in Italiam maris mortui aquam deuexit, q̃ ciſternã implere poſſet: nã id ipm ego expedite pſtiti, ſale plurimo in aquã potabilẽ coniecto. Longè ẽt grauiorem eiuſmodi effeceris aquam, ſi q̃ plurimũ ſalis liquatũ ſub Canis exortum, vbi potiſſimũ æſtus iam fuerit ualentiſſimus, torreri ſiueris, haud aliter q̃ in ſtagno bituminoſo: ſic.n.hæc aqua perinde, vt illa grauis efficietur: ac ſi ligatũ hoĩem, aut aliud aĩal, in ipſam cõieceris, inſtar nauis ſuper aquã feretur. Quin vero & amarior protinus quoq; eiuſmodi erit aqua, ſi decoquere ipſam in igne lubeat: nã quicquid ſalſum pluſculũ excalfeceris, amarum tibi euadet. Sic & ipſius bituminoſi lacus aqua in caua, calidaq; regione contenta, dũ Sole torretur, amara efficitur: proindeq; æſtate, q̃ hyeme amarior eſt. Ac ſiquid eius hauſtum in vaſe cauo, regioneq; aprica (quẽadmodũ nos effecimus) æſtiuo tpe deponas, continuo amarior ſeſe reddita videbitur. Verũ hæc oĩa ijs, quæ paulo ſuperius de amari gñatione diximus, abũde ſubſcribunt. Cæterum cuius gratia oratio ad bituminoſum digreſſa eſt ſtagnum, id nondum omne expoſitum eſt. Nullum.n.in eo neq; animal, neque planta ineſſe conſpicitur: immo cum duo in eum fluuij confluant longe maximi, piſciumq; copia ſcatentes, maxime qui prope Ierichõtem fluit, quem Iordanẽ noĩant, nullus oĩno piſcium fluuiorũ oſtia excedit: ac ſi captos quis F in lacum inijciat, celeriter mori conſpicit: adeo eſt oĩbus tum hoĩbus, tum plantis, inimicũ, quod exacte amarum eſt, & quod ſquallidum pariter, & ſiccum eſt, atq; natura velut fuliginẽ ab exaſſatione referens. Quanquam ne illius quidem ſtagni aqua exacte amara ſit: quippe cum nec ipſe ſal: vocant autẽ eum Sodomenum, a circumiacentibus ſtagnum montibus, quos Sodoma appellitant: multiq; ipſum accolæ ad oĩa, ad quæ nos alio vtimur ſale, accõmodant. Vis eius non modo plus q̃ cuiusvis alterius ſalis exiccatoria eſt, ſed & extenuare nata, quia.ſ. pluſquam alius exalſatus eſt. † Omni.n. ſali obſcura quædam adſtringendi vis ineſt, qua eas, quæ condiuntur carnes conſtringit, denſatque, potiſſimum vbi durus, & minime fragilis extiterit. Talis eſt exactiſſimus quidem foſſilis fere omnis: minus autem illo marinus: tum, qui multis in locis aquis leuiter ſalſis areſcentibus prouenit, tertium locum obtinet, abſtergere magis quã adſtringere contrahereque potens: Proximas his vires habet Sodomiticus, æque atque marinus durus: cæterum ob admiſtã amaritudinem, facultatem valentius abſtergentem, ac digerentem, quàm marinus poſſidet. Sic & nitrum ipſum, & ipſius ſpuma, & quod compoſita appellatione vocatur aphronitrum, cæteris magis extergere poſſunt, nempe quia minime adſtringunt, & exacte ſunt amara.

† Cod. greci multũ ab hac tralatione variant, hic autẽ interpres veterem tralationẽ imitatus eſt.

Quod ſapor ſalſus calidus ſit, et terreſtris, eaq́; ratione quadãtenus ſapori amaro ſimilis. CAP. 21. G

A.l.2.t.1. c.3.f.93.a

Etenim [a] propinquus eſt ſapor ſalſus amaro: quippe terreni ambo ſunt, & calidi non obſcura tñ diuerſitate diſſident, quod videlicet amarus a calore arido plus ſit extenuatus, & elaboratus. Sic in gñe ſalis, qui durior eſt, & denſior, terreſtriorq. qualis fere eſt vniuerſus foſſilis, minus calidus eſt, ſubtiliumq. minus partium: qui vero rumpi facilis, laxusque, tenuior ſimul & calidior eſt: in quo gñe eſt, & qui ſubamarus eſt, mediam quodammodo naturam inter ſalem durum & aphronitrum obtinens. Sanè & inter aphronitra quædã ſunt duræ craſſæq. eſſentiæ, quæq. nec facile liquari in aqua queant. Verum de prauis nõ eſt in hoc loco nobis ſermo, ſed de ijs, quę iuxta nominis rationẽ eſſentiam hñt ſpumoſam, qualis vtique eſt, & ipſa nitri ſpuma. Eſt.n. ea omnium modo dictorum tenuiſſima, velut & aſiæ petræ flos: multum.n. & hic quoq; tenuis eſt, ſed aphronitro minus calidus. Quare vtique carnium excreſcentiã minore cruciatu colliquat: mordicat autem eas nitri [a] * ſpuma: mordicat vero & aphronitrum: nec ſecius quoq; & ipſum nitrũ, tametſi illis ſit minus calidum. Verum ſupra monuimus, eſſentiam craſſam plus erodere, vbi nimirum calorem quendam nacta fuerit. Nulla.n. eius pars ſine cruciatu celeriterque tranſit, ſicut eius, quæ ſubtilis eſt: verum retenta, & immorans, ac tardans, pluſculoque tempore vni corporis noſtri particulæ inhærens, haud immerito moleſta redditur, inſtar pali carni infixi.

A * Al. flos.

B † εἴρηται τὰ εἰκότα.

C † In cod. græcis impreſſis legitur καὶ τοῦτο τὸ πικρὸν οὐ δὲ ποτ' ἐν ἡδο... οὐδ' ὡς φαρμακον ἡμῖν ἡδὺ .i. tametſi amarum nunquam odoratũ eſt, neq; vt medicamen nobis ſuaue.

Cod. aũt antiquiſſimus hẽt, καὶ τοῦ τέχνη... οὐδὲ ποτ' ... οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ .i. tametſi amarum nunquam ſanè, nec vt medicamen tum eſt nobis ſuaue Vetus autẽ tralatio, ita habet verũ tamẽ res amari ſaporis non cadit ex caſu delectabili in aliquã horã, nec ſecundum viã medicinæ, nec ſecũdum viam cibi.

Quòd odorata omnia calida. CAP. 22. H

Caeterum, vbi de ſaporibus oĩbus, [b] † quę conuenire viſa ſunt, expoſuimus } reliquum fuerit de vaporibus diſſerere: quippe cũ huius ſenſibilium gñis gratia, odoris ſenſum natura creárit. Sanè pleriq; ſimiliter ſaporibus nos afficiunt. Siquidẽ acida oĩa, & ante iſta ipſum adeo acetum ſimiliter odoratum, guſtumq; mouet: tum acria quoque, velut allia, cępe, & ipſa non minus quã guſtũ, odoratũ quoq; offendunt, mordicantque. Sic in alijs ſingulatim ſimilis propemodum eſt odoris ſenſus ſenſui guſtus. Itaq; quorundam corporum, ẽt non guſtantes, qualitatẽ cognoſcimus, veluti fimi: proinde oĩno ne guſtare quidem aggredimur, quia.ſ. admodum fides habeatur odoratui. Quin etiam ſi qua boni odoris edulia, putrilagine corrupta, odore nos ſuo offendunt, protinus ea abijcimus, haud guſtare dignati. Fereq; in oĩbus mutuo conſentiunt odoratus, & guſtus: attamen in odore ſuauiſſimis, velut roſa, plurimum differunt diſſidentque, tñ.n. abeſt, vt guſtantibus ſuauia ſint, ut amaritudinem non paucam præ ſe ferant, [c] † tametſi amarum nunquã odoratũ eſt, neq; vt medicamen nobis ſuaue, neq; vt cibus. } Quęnam igitur huius diſſonãtiæ cauſa, licet Theophraſtus quęſierit, tñ pręſtiterit, & quæ nos de ea cognoſcimus exponere,

Amari

A Amari ſaporis gňationem ex dulcibus a calore extenuatis prouenire iam clare docuimus ap-
paruitq; calidiora ſimul,& tenuiora tẽperie eſſe amara,quam dulcia. Sed, & odoris ſẽſus in ipſis
cerebri eſt vẽtriculis, velut & id quoq; alibi a nobis demõſtratũ eſt, & odorabilium vaporoſa eſt
A.l. 2. t. 1. cap. 4. fol. 94 c ſub̃a. Ea.n.quæ a corporib. defluunt,ambienti permiſta,ac deinde per nariũ in ſpirationem iu ce-
rebrum delata,ſenſum mouent. Recta ergo rõne, "quæcunque † odorata,eadem } & calida ſunt, † A.l. vaporoſa, omnino.
quippe cum vaporum copia a calore proueniat: non tñ protinus, quicquid odoratum eſt,ſuaue
eſſe colligitur:ſiquidem non oẽ id ſpiritui in cerebri uentriculis contento familiare eſt. Etenim
quemadmodum qui linguæ obueniunt ſaporis,ij qui ſamiliariſſimi,ijdem & dulces erãt:qui verò
non familiares, cõplures hẽbant drias:ita odores,qui familiares ſunt cerebri ſpiritui, ijdem & gra
ti ſunt,& ſuaues:qui vero non familiares,multis drijs a ſeſe mutuo diſſident: cæterum non omni-
bus impoſita ſunt nomina,perindent ſaporibus. Dicimus enim quippiam acidum acrẽq; habere
odorem,ſed auſterum,acerbum,ſalſum,aut amarum haud etiam dicimus. Verum in haſce duas
appellationes odorabilium pleraque reducimus, beneolentia, & graueolentia appellantes: be-
neolentia quidem proportione quadam ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia:graueolentia uero ad ea
que non dulcia:uno.n.nomine totum hoc in ſaporibus genus appellari nequit. Videtur autem a
B corporibus non odoratis,aut omnino paucum defluere,aut quod pro male ſua ſit immoderatũ,
ſicut in iis,quæ exactæ tum ſalſa,tum acerba ſunt. Exacte autem cum tale, aut tale quid dicimus
ſyncerum,& quantum fieri poſſit,alterius qualitatis expers dicimus. Siquidem craſſa vtriſque eſ
ſentia eſt,& ad hoc acerborum etiam frigida:quare veriſimile eſt,quod ab ijs defluit,paucum eſ-
ſe,& craſſum,& mole ſua terreum,ac proinde per inſpirationem in cerebrum non incidere.

Quòd neque ex odore,neque ex colore certum quid deſiniri de medicaminum.
tamperie poſsit. CAP. 23.

ITaq; haud tutum eſt ex odore de ſenſibilium temperatura coniicere perinde,ut ex guſtu. Nam
quæ odore carent,craſſam quidem eſſentiam obtinent:cæterum quæ ſit eorum in calore frigo
req; natura,id vero nondum conſtat. At quæ odorata ſunt, tenuia vtique ſunt quadantenus, &
calida:verum eius tenuitatis caliditatisq; quantitas haud etiam indicatur. Porrò maxima potiſſi-
maque cã,quamobrem in odoratis nihil euidens de temperatura indicari queat, inæqualitas eſt
ſub̃e:de qua ſæpenmero verba mihi iam habita ſunt, vbi demonſtrabã corpora pleraq; diſſimila-
ri eſſe ſubſiſtentia, Ac nunc quoq; ẽt claritatis gratia vnum exemplum proponam, nempe Ro-
ſam,quæ nõ ea modo rõne diſſimilaris eſt,qua pars quidem eius continet,pars vero continei (cõ
C tinens quidem durum & terreum, quod continetur ſuccus eſt humidus) immo, & ſucci ipſius
tria ſunt excrementa quemadmodum ſupra neceſſarium eſſe demonſtratum eſt, vnum terreũ,
quale eſt in vinis fæx:alterum aereum,quod ipſum quoque vini flori proportione rñdet:tertium
aqueum,quod in omnibus bullitionem efficere corruptionemque diximus,ubi nimirum,neque
deuictum,neque plane alteratum ebullitionis t̃pe fuerit. Sane huius excrementi gratia quidam
ſuccos non niſi coctos reponunt, alii in Sole feruenti præſiccatos: nam terrei aeriq; gratia non
admodum corrumpendos metuunt,cum ea,& ſeparari uideant, ægreque corruptionem ſortita
ſubſtantiam,quandoquidem temperamentum nacta ſunt ſiccum. Sed de iſtis ſupra abunde diſ-
ſeruimus. Cæterum in roſæ natura aliud guſtantibus acerbum eſt, quod terreum,vt ſit craſſum
frigidumque,ueceſſe eſt:aliud vero amarum,quod tenue eſt,& calidum : & tertiũ in ijs aqueum,
neceſſario quidem frigidum,ſed in tenuitatis craſſitudiniſque oppoſitione quadantenus ſummo-
rum medium:cuius miſtura,neque ipſum illud acerbum, neque ipſum amarum,ſummè eſt tale,
quale dicitur:qualitates enim omnes exoluit aquei admiſtio. Ipſum itaque hoc aqueum elabo-
ratum,extenuatumque,atque excalfactum quodammodo videtur,ac proinde facile in vaporem
ſolui,& hac ratione roſa tum odorata eſſe, tum celerrime reſiccari. Atque hæc omnia de eo ex
A.l. 2. t. 1. cap. 3. fol. 9 c D guſtu conijcias: at per odorem haud æquè: quippe cum non ęquè omnes eius partes euaporẽt,
nec perinde ſenſum moueant. In guſtu autem omnes ſimiliter guſtabilium corporum particu-
læ in linguam incidunt,ſenſumque mouent pro ſua natura ſingulæ. Quare certum tutumque,
vt diximus,non eſt,de tota medicamentorum facultate ex odore conijcere: nam ea ſola agnoſci
poſſunt, quæ modo poſuimus. Multo minus ex coloribus de medicinarum virtutibus colligere
quid valeas:quippe cum in ſingulis coloribus calida, frigida, humida, ſiccaque reperias, quem-
admodum in primis huius operis commentariis oſtendimus. In quoque tamen ſingulatim ge-
nere, aut ſeminis, aut radicis, aut ſucci ex colore indicationem quandam liceat ſumere: vtpote
cępa,ſcilla,uinum,quanto fuerint albidiora, tanto & minus ſunt calida: quæ vero ſubflaua, ful-
uaque,calidiora. Idem vſuuenit tritico,milio, ochris,phaſelis,ciceri,ireos radici,aſphodelique,
aliiſque compluribus: in quoque enim genere in vniuerſum fulua, flaua, rubraque omnia albis
ſunt calidiora. Itaque etſi hic quoque de medicamentorum viribus coniectura fieri queat, ta-
men ſermoni adiiciatur,optimum ſane eſſe (ut dictum, & oſtenſum ſæpenumero eſt) per expe-
rientiam diſcretam facultates inuenire,in hac enim falli non poſſit quanquam prius,quam expe-
rientia uirtutem agnoſcas,guſtus pleraque indicet, pauculum etiam (ut dictum eſt)approbante
ipſo odore.

GALENI

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER QVINTVS.

E

ARGVMENTVM LIBRI.

De reliquis agit principijs earum facultatum, quæ poſt primas calfaciendi, refrigerandi, humectandi, & ſiccandi, medicamentis inſunt, & ex operibus, quæ edunt in corpus, denominantur.

Recapitulatio prædictorum, quæ veluti ſuppoſitiones addiſcenda erunt. CAP. I.

QVintum librum De ſimplicium medicamentorũ facultatibus orſurus, ea primũ repetam, quæ ſupra demonſtrata in rẽ præſentẽ cenſentur accõmoda, ſumpto ab elementis principio, aqua videlicet, igne, aere, ac terra: quæ non nulli a qualitatibus denominantes, humidum, calidum, ſiccum, & frigidum eſſe aiunt. Sunt ergo qualitates hæ, humiditas, ſiccitas, caliditas, frigiditas. "Quæ verò ab illis denominantur corpora, ea ſunt tum cõia omnium elementa, tum ea quæ per harum excellentiam, aut humida, aut ſicca, aut calida, aut frigida nuncupantur: tum ea, quæ ad conueniens, ſiue ſymmetrum generis eiuſdem, aut ſpeciei conferuntur: quæq; ad quiduis obuium. Sanè de horum differentia frequenter tractauimus. Nec minus diximus, quatenus differat nutrimentum a medicamento: & ꝙ nutrimentum vincitur, ac ſuperatur ab eo, quod nutritur: medicamentum autem contra: ipſum.n. vincit, atq; ſuperat corpus, cuius fuerit medicamentum, quippe cum vtriuſq; referatur ad aliquid notio. Oſtenſum præterea eſt medicamentum alterare natum eſſe, aut vna quapiam qualitate, nempe aut calfaciendo, aut refrigerando, aut humectãdo, aut ſiccando, aut dictorum cõiugatione quapiã: aut tota ſua ſubſtãtia, ſicuti complura deleteriorum, ſeu lethalium medicamentorum, nec pauca alexiteriorum, ſeu amuletorum, tum purgãtia oĩa, ac pleraq; eorum, quæ epiſpaſtica, hoc eſt attrahentia nũcupãt. Sed de iſtis, quæ reliqua ſunt, infra adijciam. Quæ vero vna duabusve qualitatibus in vniuerſum corpus noſtrum agũt, ea hoc in libro exponã, rurſum hic ſumpta hypotheſi ſuperius demonſtrata, ꝙ " ſimplicium medicaminum pleraq; diſſimilarium ſint partium, neq; vera compoſita, cæterum appellantur ſimplicia, ꝙ eiuſmodi ſunt, talia natura ſint, nec quicꝗ ex noſtra induſtria aſſumpſerint: quin etiam ꝙ quædã craſſarum ſint partium, & terrena ſuis ſubſtantijs, quædam tenuia, & aerea, alia vero aquea, & dictorum media. Hæc cum ſint ſuperioribus libris demonſtrata, hypotheſes mihi ſunto ad ea, quæ nunc dicenda veniunt. His ergo " propoſitis ordienda iam oratio eſt.

F

A l.2.t.1.c. 4. fol.94.F

G A.l.2.t.1.c. 1.fol.91.C.

De vſu medicamentorum. CAP. 2.

VSus eſt frequenter hominibus medicamentorum ob id ipſum tantummodo, vt aut refrigerent, aut humectẽt, aut calfaciant, aut ſiccent, aut per coniugationem horũ quid agãt. Interim vero, "vt quod ſupra modũ laxatum eſt contendãt, atque cõtrahant, aut quod intẽſum eſt laxent: aut quod condẽſatum eſt rarefaciant, aut rarum condenſent: aut durum emolliant, aut immodicã molliciẽ ad duritatem reuocẽt; aut plenum euacuent, aut vacuum impleant: aut generis eius aliud quid agant. Nam quiſquis perfrixerit, nõ medicus tñ, ſed quiuis ẽt ex plebe ab ipſa rei natura ductus calfaciens medicamen inuenire deſiderat: aut ardenti febre æſtuans, quod refrigeret. Sic priuatus quiſpiam ſi vlcus habeat nimis molle ac humidũ, id medicum deſiccare iubet: aut ſi ſiccum, & exuccum, humectare. Quin etiam cum ſiccitatem pariter atq; caliditatem toto corpore percipiunt, ceu & q æſtuãt, ſiue vſti ſunt, & qui defatigati ſunt, lauari expetunt, frigidãque bibunt, tum quicquid refrigerare ſimul, & humectare põt, ſtudioſe exquirunt: votique ſæpe cõpotes fiunt. Atq; ipſa natura duce eorum remedia pleriq; idiotarũ inueniunt: at phlegmones, ſcirrhi, œdematis, eryſipelatis, putredinis, herpetis, gangrenę, nullus ex illis ſibi remediũ peruestigandũ ſumit, tanquã vnũquodq; eorum maius iã ſit quã pro captu hominis plebei, ac ſcientiã re quirat venerabiliorem. Eam ſcientiam nuncupant Medicinam, & qui eam exercet, Medicum. Atque hucuſque, & ipſi procedunt, vt ſciant vlcus cauum carne impleri, ſordidum purgari debere, æquabile cicatrice induci: non tamen norunt quid carne impleat, quid purget, quid cicatricẽ inducat. Sic ſane ẽt ſi muſculũ habeãt durum, ac tenſum laxumve, ꝙ duro quidem mollientibus ſit opus, tenſo autem laxantibus, laxo vero contendentibus, id ſatis perſpiciunt: nõ tamen compertũ habent medicamentum, quod aut emolliat, aut laxet, aut contendat, ſed ea inuenire opus eſt medici. Siquidẽ inuenias ex plebe quoſdã, qui nõ ſecus atq; medici medicamentorum pollẽt inuentione, ſed hactenus, dum calida modo, ac frigida, humida, ac ſicca perquirunt: verum in iis, quæ modo dicebamus, prorſum rudes reperias. Tametſi, ceu ante monuimus, haud omnium tum calfaciẽtium, tum refrigerantium, tum humectantium, atque exiccantium, atque facilis eſt

A l.2.t.2.c.4.fo.94.E.

H

atque

A atq; expedita inuentio. Quippe q̃ napy, pyrethrũq; excalfaciunt, & portulaca, ſolanũq; refrige-
rant, tũ aqua & oleũ humectãt, & acetũ, & marina aqua deſiccãt, penè oĩbus nõ medicis dunta-
xat, ſed & idiotis confeſſũ eſt: At roſaceũ an ne calfacere, an refrigerare dicendũ, ſimiliter acetũ,
oleum, & eius generis nõ pauca, ingenti cõtrouerſia iactata ſunt. Verũ de talium facultate in qua
tuor ante hũc libris diſputauimus, In primo ac ſecũdo ſophiſtarũ redarguẽtes epicheremata, {ſeu
in vtrãq; partẽ rõcinationes:} mõſtrãteſq;, verã methodũ, cuius q̃s ductu medicamentorum fa
cultates inueniat. In tertio miſſis ſophiſtis, oẽs ab initio logicas expoſuimus q̃ões, quibus maxi
me inſiſtas, quibuſq;, vt ſic dicã, artificioſe efformatus idoneus ſis ac ſufficiens, qui medicamẽto
torũ omniũ facultates inueſtiges. In quarto de ꝓprijs linguæ ſenſorijs diſſerui, quos ſapores ap-
pellitãt, id indicãs, quo pacto hinc orſus primas inuenias tũ qualitates, tũ facultates. Attigi por
rò ẽt in extremo libro qualitates odoratus, docens quantũ itidem & hinc iuuari queas ad prima
rũ inuẽtionẽ facultatũ. At in hocquinto libro aliud mihi propoſitum eſt facultatũ genus expro-
mere, quas vocare potes ſcďas; ac tertias poſt primas & oĩum cões. Siquidẽ cum particulatim
vnũquodq; non pari mõ ex illis tẽperatũ ſit: aliud, puto, ex ijs laxatoriũ euaſit, aliud intenſoriũ
aliud emolliẽs, aut indurãs, aut rarefaciens, aut cõdẽſans. Tũ ex operibus, q̃ edere nata ſunt facul
B tates in ſe hẽ dicta ſunt rarefaciẽdi, cõdenſandi: emolliendi: indurãdi: illinendi, extergendi: attra-
hendi, repellendi: ad hæc laxandi, contendendi: ora reſerandi, ac contrahendi: incraſſandi, exte-
nuandi: dolores ſedandi, ac ciendi, illas ἀνωδύνους, has ὑπνωτικὰς noĩant: conc[illegible]quendi, puris mouen-
di: digerendi per halitum, ſudoris prouocandi: ſoporis conciliandi, ſtuporis accerſſendi: aĩum
alienandi, {ecſtaticas nuncupant:} putrefaciendi, vrendi, erodendi, cruſtam faciendi: fundendi,
denſandi: ſuccum prauum procreandi, temperandi: purgandi, ſiſtendi: exaſperandi, leniendi: in
farciendi, farctu liberandi. Ac cũ vlterius ẽt procedunt, ac propè particulatim opera appellant,
vrinas ciendi, uomitus proritandi, ſubducendi ventris, ac lubricãdi, ꝑ nares, & os purgandi {quas
ἐῤῥίνους, & apophlegmaticas uocant,} menſes mouendi, aut comprimendi: ſimiliter lactis, ac ſemi-
nis tum generandi, & extinguendi, tum prouocandi, & reprimendi: Magisq; ẽt cum a iecore he-
paticas, a liene ſplenicas, ab auribus oticas, ab oculis ophthalmicas, a dentibus odonticas, a co-
xa iſchiadicas, a renibus nephriticas, a pedibus podagricas, ab articulis arthriticas, a coſtis pleuri
ticas; a tuſſi bechicas, & à calculis comminuendis λιθοθρυπτικὰς facultates vocitant, ad particu-
lares perueniunt. Pari mõ quædã dicta eſt a procreanda in vlceribus carne facultas ſarcotica,
ab inducẽda cicatrice epulotica, a glutinãdo colletica, a purgatione cathartica, ab excreſcentia
C carnis detrahẽda cathæretica: ferèq; numerari nequeãt oẽs particulatim facultates, ſi ab vnoquo
que ſingulatim eorum, q̃ perficiunt, deflexa illis imponere noĩa aggrediamur. Sed ꝓclarius ſane,
ac methodo dignius eſt, ſi miſſam facientes orõnem tum prolixam, tum confuſam, commodis
ſpeciebus compoſitas* medicamentorum facultates compendio definiamus, nõ puris mouendi,
aut mitigandi, aut doloris ſedandi, aut per halitum digerendi, aut laxandi, in triticeæ farinæ cata-
plaſmate facultatem ineſſe dictitantes, ſed modicè tum humidã, tum calidã: ſuperius namq; dictũ
eſt, in quo ſignato eiuſmodi dictionem efferamus. Similiter non vrinas, aut menſes prouocans,
aut bechicũ eſſe medicamẽ: aut pleuriticis, aut peripneumonicis, aut purulentis {quos ἐμπυϊκοὺς uo
cant} congruere: aut morbis comitialibus & ſpaſmis, & palpitationibus, & tremoribus, & ruptio
nibus, & ſpaſmatibus prodeſſe: neq; carne implere, aut purgare ſinuoſa ulcera: aut lateris, iecoris
lieniſve dolores ſedare: neque cheradas diſcutere, aut ex oſſibus carnes educere: ad eundem mo
dum, neque genituræ profluuio congruere, aut in uteri fomenta utiliter miſceri emollientem,
& reſerantẽ: quin nec q̃ neruos, & ephelides detergeat, & inueteratum capitis dolorẽ ſanet, aut
ſ, tum corrumpat detrahatque: Sed ſufficit hactenus dixiſſe calidam, hactenus ſiccam, & catenus
tenuium partium illis obueniſſe temperiẽ: ſicque tum oĩa, quę nunc memorata ſunt, tum longe
D item plura indicaſſe: quin alio quoq; mõ de ea dixiſſe ſat eſt amaram eſſe, ſed nõ extreme, immo
ita ut dulcedo quædam admiſta appareat. At primus doctrinę modus empiricorum proprius eſt:
ſecundus virum potiſſimum rationalem decet: atque hunc mihi nunc exponere ſtatutum eſt.

*Al. cõſuetas.

De pus mouentibus, atque emollientibus medicamentis. CAP. 3.

CAeterum uniuerſa ea, q̃ quatuor ſuperioribus libris ſunt dicta, propria ſunt ipſius de medica
mentis ſpeculationis, niſi ſi q̃ń per affinitatem curandi methodum ſermo attigit: At, in quo
nunc uerſamur, ad illam magis pertinet: qua ꝑ ꝑ ſæpe conſilium mihi fuit, oĩno intactum præte
rire. Verum, q̃ńquidem uiſum eſt præexercendos eſſe eos, qui aſſequi deberent curandi rõnis in-
tentiones: & pleriq; ex amicis, potiſſimumq; ij, quorum in gratiam hunc tractatum conſcribere
ſum aggreſſus, ita me facere cenſuerunt: idcirco ſermonem hoc in libro abſoluam, ſumpto
exordio ab emollientibus, & pus mouentibus, Cum utraque ſint calida, humidaque, diuerſo ta-
men utraque modo: hæc. n. ceu ſimillimum corpori in pus mouendo calorem producentia, abſ
que ulla exiſtentis in eo humiditatis, aut conſumptione, aut adiectione: illa uero ceu maiorem,
quam pro natura accendentia, ac non nihil quoque humiditatis contrahentia: Porrò perſpicua
eſt notaque omnibus pus mouentium notio: ſiquidem ſuppuratio in pus eſt mutatio

Tribus modis dicitur molle, & durum, partim vt extreme tale, partim vt per excellentiam, partim vt B
ad ſymmetrum generis eiuſdem, aut ſpeciei; aut quidvis obuium. CAP. 4.

SEd de emollientibus medicamentis, ipſaq. adeo emollitione, nõ perinde ſimpliciter loqui li-
cet, quia videlicet, nec de duro molliq. corpore. Siquidem partim abſolute durum dr̄, ut ter-
ra: partim per exceſſum, vt vnguis, calcar, cornu: partim ad ſymmetrum ſui gñis, aut ſpeciei, ut
hoc aĩal, puta elephas, aut hic hõ, puta Hercules: partim ad quidvis obuium collatum, vt Dioge-
nes ad Ariſtotelem. Pari modo dicitur molle, aut vt ſumme eiuſmodi, aut per exceſſum, aut ad
ſymmetron ſui gñis, aut ſpeciei, aut ad quidvis obuium. Quod vero tripliciter quoque id genus
oĩa dicere liceat, partim ut a miſtura aliena, ſummasq. hñtia qualitates, à quibus nuncupata ſũt,
partim ut ad ſymmetron ſui gñis, aut ſpeciei, partim ad quidvis obuium collata: & q nihil retu-
lerit, illo, an hoc modo dixeris: frequenter mihi oñſum eſt. Omiſſis itaq. cæteris ſigñatis, de molli-
bus durisque, ut ad optime comparatum hoĩem, contemplemur: quem ſanè regulam, ac menſu-
ram ſtatuimus oĩum quæ cuni in modum dñr: nec tñ ad illius partem quamcunque, puta os, adi
pemve, ſed q temperie media eſt, nempe cutem, maximeq. eam, q in manibus eſt, vbi perfecta eſt
tangendi potentia. In vnum autem redit, ſi qđ per exceſſum ad totam ſubam dr̄, ſic molle durum- E
que appellites, quandoquidem medium quoddam eſt tactus noſter: vti & Ariſtoteli uiſum eſt, &
Plato quoq. ſenſiſſe vr̄, cum ait, Dura quidem, quibus caro noſtra cedit: mollia vero, quæ cedunt
carni. Nam cutem hoĩs eo ipſo in libro, Timęo eiuſ. genere eſſe carnem oſtendit. Quin & Ariſtote-
les cum ait molle eſſe, quod in ſe cedit, durum quod non cedit, idem quod Plato ſenſiſſe uidetur,
& maxime q ad tactum ea iudicanda cenſet, tanquam ad medium. Quod vero in comparatione
ad quidvis obuium durum eſt, ac molle, id in eo q magis minusque cedat, aut non cedat, iudica-
ri uidetur. Quin & ipſam cutem noſtram, aut muſculum, aut partem aliquam quamlibet cum in
duratam dicimus, cum naturali eius ſtatu aduentitium affectum conferentes, ita nominamus. Sa-
nè corporum hoc pacto affectorum ad ſtatum naturalem reditus emollitio eſt.

Quot modis fiunt dura: Nempe aut reſiccatione, aut concretione aut nimia
impletione, aut harum coniugatione quapiam. CAP. 5.

POrrò cum variè quidque durius efficiatur, nempe aut ſicceſcens, aut concreſcens, aut nimia re-
pletione adeo, ut vehementer diſtendatur, aut coniugatione quapiam, ſequitur ut & propria,
ſuaq. cuique emolliendi ſit rõ. Itaque de oĩbus deinceps diſtinguamus, interim illud prius com-
monefacientes, noĩum uerborumq. copiam plerunq. non eſſe indecoram, ſed potius eius con- G
trarium eſſe illiberale, qñ. ſ. non eſt neceſſe de illis diſtinguere. Nam ita & Plato prodidit. Et no-
bis in pñs neceſſitas incumbit de duri ſignificatis definire, principio rurſum ab ijs deſumpto, quæ
modo dicere deſijmus. Nam quod in ſe cedit, molle eſt, ſiquidem corpus ſimplex fuerit: ſi quidẽ,
qđ ex pluribus conſtat, aut ſeſe contingentibus, ſicut tritici aceruus: aut inuicem implicatis, ut la-
na & pili: ſimul & cedere poteſt, nec tamen eſſe molle. Contra in ijs quę ſummè plena ſunt, uelut
utres, ueſicę que, neutrum latus in ſe cedit, nec tñ quod continetur durum eſt: ſicut nec quod con-
tinet ubi impletum eſt, durius ſeipſo euaſit, aut aduentitiũ aliũ affectum eſt adeptũ, niſi quòd nũc
tenſum eſt, qđ hactenus fuerit laxum. Quam ob rem ego id renitens, { Græce ἀντίτυπον } non du-
rum appello, qñ nimirum accuratius loqui ꝓpono: permitto tñ qui uelit durũ appellare: quin &
ipſe per ſæpe ſic nuncupo. Sed illud tñ moneo, non unam eſſe induratorum naturam, neque unã A.l.2.t.1.c.
medelam: nam quod a ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat; quod uero a congelatione, 3.fol.92.h.
excalfieri; q autẽ a repletione, inaniri; qđ denique a ſiccitate ſimul, concretioneque, humectari ſi-
mul, ac cõcaleſcere, q uero a cõgelatione pariter, & impletione, pariter quoque, & calfieri, & eua-
cuari. Siccãtur itaq; corpora citra cõgelationẽ, tũ i ualidis exercitijs, tũ in Sole feruẽti, tũ i inedia
ingẽti, tũ in febre ardẽti, & medicamẽtis, q ita ſiccant, ut nõ refrigerẽt quoq. Cõgelantur a uehe- H
mẽti dũtaxat frigore: ſicut ſanè & implẽtur a largiori humoris affluxu: At ſiccãtur ſimul, & cõge-
lãtur, coeuntibus, q̃ ſimul conuenire pñt cauſis, ut ſi quis ſupra modũ laboret in frigore: Sic quoq.
replentur ſimul, & cõgelanĩ ab influxu frigido, aut partis refrigeratione. Frigoris rurſus ipſius cã
triplex eſt: Vna foris incidẽtibus, puta aere, aqua, medicamento quod ſæpe factitant in eryſipela-
tis: altera eſt propria patientis particulæ tẽperies: tertia ab influente in ipſam humore prouenit:
nam is ſæpenumero ſeipſo calidior effectus eſt, aut putreſcens, aut cõtactu calidarum natura par-
tium alteraſcens: cum interim, quod partibus natura frigidioribus affricuit frigus, plurimo perdu-
ret tpe. Atq. tot quidẽ modis corpora, tum indurantur, tũ molliuntur: At medicamen emolliens
{ Græci uocant μαλακτικὸν } nõ de omnibus his modis efferre uidentur, ſed peculiariter de ijs, quę
congelatione induruerunt, magisq. etiam ſi in eis contentus ſit humor præter naturam, uelut in
ſcirrhoſis. Quippe ſi a ſiccitate induruerit, humectare potius, nõ mollire id præcipiũt, ſicut imple-
ta euacuare, non emollire. Sed de nominibus, neque cõtendere honeſtũ eſt, neque curioſum eſſe
eſt neceſſe: uerum rerum inſiſtere diuerſitatibus præſtat: in quibus ſiquid peccatur, ingens ægro-
tis damnum malumq. prouenit. Itaq; quod reſiccatum eſt, humectãtia poſcit remedia, de quibus
ſupra abundè diſſerui. At qđ a frigore congelatum eſt, excalfacientia poſtulat: quæ nec ipſa ob-
ſcura

A ſcura ſunt. At quod impletũ eſt, aut refrigerantia requirit, aut excalfacientia, aut quæ propiè uocantur ſiccantia: vniuerſa ſiquidẽ hæc humorẽ ſuperfluũ euacuant, ſed ſua, ac peculiari quodq; ratione: frigida quidẽ duobus modis, nẽpe repellentia ſimulq; cũ calore multã educẽtia humiditatẽ, ſicut Ariſtoteles docuit: quę uerò excalfaciunt, dũ contentũ in caleſcentibus corporibus humorẽ in uapores diſſoluunt: quæ aũt deſiccant, velut quæ uocãtur diaphoretica, hoc eſt per halitum digerẽtia, & ipſa duplici ratione, aut humores ebibentia, cũ poris quibuſdã inſunt, aut totã alterantia partẽ. Verũ qñ tẽpeſtiuus, cuiuſq; ſit uſus, non eſt pñtis negocij definire, ſed ad curãdi attinet methodũ. Quæ uerò à frigore pariter, & ſiccitate induruere, ea excalfacere pariter, & madefacere expedit, nõ ſicut pus mouentia, calore, & humiditate ſecundum naturã attẽperatis, ſed tanto eſſe medicamẽ expedit calidius, quanto exuperauit frigiditas: tantoq; humidius, quãto & uicit ſiccitas: in quibus menſurã finire ad curandi itidẽ methodũ pertinet. Sufficiat aũt hic medicamentorum ſpeciei formulã quãdam exponere, idq; pauculis exemplis. Igitur oleũ, & aqua calida humectant ſimul, & excalfaciunt. Quod ſi ambo in unũ miſceantur, multo magis, tum excalfaciet, tum humectabit, quod ex ambobus erit miſtum, ſicut aquæ potabilis* balnea cum oleo co-

B pioſo* exhibita. Idem efficit eduliorũ qualitas, ſi ſimiliter habeat. Itaq; ingentis famis, quã βούλιμον nominant, illiuſmodi ſunt remedia: eſt.n. ea affectio frigiditas iuncta ſiccitati, & ſanatio eius per contraria perficitur. Enimuero cataplaſma quod ex farina triticea conficitur, in temperatis naturis pus mouẽs, nec quicq̃ naturalis partiũ humiditatis auſert, qđ quidẽ relatu ſit dignũ, multoq; magis, nec apponit: ſicut nec calorem intẽdere põt, nec hebetare, ſed tñ in ſubſtãtia ipſã augere Cæterũ non idem eſt, qualitatẽ intendere, & augere ſubſtantiã. Sed hæc paulo poſt accuratiuis. oſtẽdã. Attamẽ id genus medicamẽta humida calidaq; dicimus, non ceu calidiora humidioraq; quã noſtra ſit ſubſtantia, ſed ceu ſimilem habentia nobis temperiẽ, quæ calida & humida eſt iuxta ueterum ſermonẽ, uelut in libris De tẽperamentis oſtendimus. Nec tñ, ſic aquã humidam, aut* galbanũ calidũ dicimus: ſed illam, tanquã quæ carnem noſtram riget, hoc tanquam quod calfaciat. Nam, tametſi aqua calida euacuare partes, quæ per humorũ influxum contumuerunt, ualcat, ſimilares tamen ſaltem omnino humectat, ſicut in primo libro a me monſtratum eſt.

* Lauacra.

* Non eſt in græco & intelligendũ eſt de ſitu. ut apparet etiã ex interpr. antiquo.

* Vetus interpres legit ignis.

De medicamentis pus mouentibus. CAP. 6.

MEdicamenta itaq; quæ pus mouent, eo ꝙ perinde, ut aqua calida excalfaciant, ſuperfluũ in ſpatiis vacuis contentum humorem per halitũ digerunt: ſicut in libello De Inæquali in-

C temperie monſtrauimus. Ipſis tñ ſimilaribus corporibus ſecundum naturã affectis, humiditatis nihil, neque adijciunt, neque adimunt, quod quidem manifeſtum ſit, & ſentiri queat quippe, cum temperaturam poſſideant æqualem, earum ſubſtantiam tueri potius, quam alterare poſſunt. Nã in ſuppurationibus humiditas, quidem alteratur, itemque ſiqua ſit caro contuſa: cætera uerò, quę ſecundum naturam habent, ſubſtantiam ſuam ſeruant. Etenim cum tres in aĩalium corpore fiant alterationes: vna planè ſecundum naturam eſt, cum uidelicet in ventre cibus coquitur, aut in uiſceribus & uaſis, qui inibi generatur ſuccus, unde rurſum pars vnaquęque nutriatur: altera contra plane præter naturam, nempe in putreſcentibus omnibus: atque hę quodammodo inuicem ſibi contrarię ſunt: tertia ex utraque miſta, & media eſt, partim quidquam obtinens primæ, ac ſecundum naturam, partim huius contrarię, quę eſt pręter naturam. Siquidem alteratiõi ſecundum naturam duo hæc inſunt, ut & ex familiari animantis materia fiat alteratio, & ab ingenito calore planè ſuperetur: ei uero quę pręter naturam eſt, & ab aliena calid itate mutatio prouenit, & ad nihil utile: at media earum, quę ſcilicet ſuppurationes comitatur, ab ingenito quidem fit calore, ſed non plane uincente: neque enim ex materia peragitur, quę prorſum benigna ſit, neque tamen ex omnino aliena. Itaque quemadmodum alterationes ſecundum naturam, quę

D ab innato proueniunt calore, à ſimili extrinſecus iuuantur, pari modo & quę in mouendo pure conſpicitur. Nam nihil æquè concoctioni uentris conſerre nouimus, atq; corpus humanum illum contingens. Proinde quidam puellos noctu admouentes per quietem, longe euidẽtiſſimũ adiumentum ſentiunt: confert ſiquidẽ amplius, magiſq; multo familiaris eſt eo calore, qui a fomentis paratur. Eiuſdem gratia utilitatis quidã paruos catellos per quietẽ uentri imponit, copiam coquentis cibos caliditatis adaugentes, non qualitatem. Tale eſſet debet quod ad mouendum pus adhibebitur medicamẽtũ, qualis eſt in naturis temperatis calor natiuus. At ſi iuſto calidior natura fuerit, in eo corpore, qđ pus mouebit medicamen, calidius ſit oportet: tanto nimirum temperato calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Itaq; clarũ iã illud eſt ex curandi methodo, cuiuſq; ſingulatim hominis ſuum ac propriũ eſſe puris mouendi medicamentum. Nec minus illud conſtat, quod ſæpenumero iã demonſtratum horum comprobatur teſtimonio, oẽs medicamentorum facultates optime temperatum hominem explorandas. Siquidẽ nulla conſtitui ars poſſit, niſi prius velut regula ac ſcopo generi materiæ, in qua id verſatur, cõſtituto, ad illum iam particularia omnia dirigantur. Rurſum ergo propoſito tanq̃ ſcopo quodã in hoc ſermone, optime tẽperato homine, eius reſpectu aliud eſſe dicimus medicamẽtum pus mouens, quam quod indurata emollit. eſſeq; eorum temperaturas, quas ſuperius

oſuimus,eius quidem,quod naturæ in mouendo pure auxilio eſt,commoderatam & ſimilē E
rpori,cui admouetur: ac proinde quod natura noſtra humida ſit & calida, humida calidaq́; dicamenta eiuſmodi frequenter appellari: Eius verò quod indurata emollit,temperata natu- multo calidiorem,non tamen iam calidam.

De ortu ſcirrhi. CAP. 7.

A.l.2.t.1. c.3.fol.92. h

ORitur* autem induratorum affectio ex fluxione viſcoſa & craſſa,partis particulæ poris,ſiue meatibus impacta: digeſta verò per halitum,quæ in ea parte eſt,tenui humiditate, ac deinde quod reliquum eſt refrigerato,ac velut congelato, vocata ſequitur ſchirroſis. Ac proinde frigidum pathos aiunt,& per calfacientia curari: Porrò,quoniam cum frigiditate humiditas redundat ſuperflua,idcirco ēt compoſitam eius eſſe medelam,ob refrigerationem ſcilicet excalfacientia poſcente affectu,ob alienam verò & ſuperuacaneam humiditatem,euacuātia. Vnde fit vt eorum,quæ ſcirrhi,in morem indurata ſunt,nullum curari valeat neq; à validè exiccantibus, neque à fortiter excalfacientibus,neq; ab iis quæ vtraque hæc præſtare poſſunt. Nam quæ valide excalfaciunt,hærens ac contentum in particula humidum violenter digerentia,atq; elicientia,reliquū omne deſiccant,& incurabile conſtituunt. Quæ verò fortiter deſiccant,ētſi non excalfaciunt, tamen ipſa non per medium,euacuando ſcilicet quod ſubtile eſt, ſed ex profeſſo ac ex natura ſua, ad ſummam duritiem infixam particulæ fluxionem adigunt. Sola igitur ea, quæ calfaciunt, ſed non admodum, vnaque exiccant non magnopere,eiuſmodi ſanare affectus poſſunt: vocanturq́; F
ea medicamenta grecè *Μαλακτικὰ* {latine emollientia omnino,} eodem tempore utrūq; agentia,nempe quod congelatum eſt fundentia,& ſenſim per halitum digerentia.

Emollientia medicamenta in hoc à pus mouentibus differunt,quòd emollientia calidiora ſunt, & moderatè deſiccant humiditatem in partibus: Pus autem mouentia humano ſimilem calorem obtinent,& quæ in eis eſt humiditatem ſeruant. CAP. 8.

QVapropter calida ſunt id genus medicamēta,nec admodū ſicca: atq; à pus mouētibus eo diſſidētia,ꝙ calidiora ſint & ſicciora. Illa enim cognatā ac ſimillimā corporibus noſtris caliditatem poſſidēt: emolliētia verò licet validiorem habeāt,nō tantā tamen, vt attractionis violētia reliquū deſiccent. Præterea ea,quæ pus mouēt,humorē qui præfuit in partibus induratis, ſeruāt: emollientia uerò paulum quiddam eius abſumūt. Proinde quāuis innumera ſint calfaciētia ſimul atq; exiccātia medicamenta,ſola tamē ea,q̄ conuenientē ac ſymmetrū calorē poſſident, unaq́; illi reſpondentem ſortita ſunt ſiccitatē,mollire,q̄ ſcirrhi inſtar indurata ſunt,poſſunt: quale eſt bdellium,ſtyrax,galbanū, ammoniacum thymiama,medulla tum ceruina tum vitulina, adeps caprinus & taurinus,& quæ eius ſunt generis. Nā nunc conſiliū non eſt omnē expromere materiam, ſed ſolū de id genus facultatibus omnibus generalē conſtituere doctrinā. Præſtat nanq; in genere de pus mouentibus, atq; emollientibus cognoſcere, ꝙ illa æqualē accendunt calorē ei, qui eſt in homine ſecundum naturam: quæ uerò emolliunt,multo maiorem. Quocirca illa quidē quātitate potius,quā qualitate caloris agere ſunt nata: at q̄ indurata emolliunt, qualitate potius. Itaq; ſi in parte,q̄ ſuppuratione indiget, aſſiduè impoſitas ſeruare manus, aut aliam quāuis partē poſſibile foret,celerrimè ſic ſuppuratio procederet. Pari quoq; modo ſi medicamentum hominis temperaturæ ſit quam ſimillimū,ocyſſimè concoquet quod in pus verti debet: vt eſt nonnunquam caro,nimirum ubi contuſa fuerit,interdum uero humor,qui phlegmonem produxit. G

Quòd pus mouentia etiam emplaſtica eſſe conueniat. CAP. 9.

QVin etiam ꝙ emplaſticum eſſe debeat eius generis medicamentum, ut exacte ſuppuratoriū ſit, & ipſum liquido mihi apparere uidetur. Nam ſi ſubſtantiam innati caloris augere, nō intendere qualitatem ipſam, conueniat, poros corporis obſtructos eſſe neceſſum eſt, quò videlicet halituoſos tranſpiratus includant. Siquidem ea cataplaſmata,quæ, aut detergentia, aut ualidius excalfacientia, halitus difflari permittunt, exiccant quidem, ſed pus non mouent. Talis eſt hordeacea, cicerum,fœnigræci, fabaceaque farina,amplius etiam †erina,erui,panici,lupinorum,milij,omniūque adeo exiccantium: quippe cum tum per ea quæ detergunt, etiamſi nō admodū excalfaciant,ſed quia obſtructione liberant,reſerantq; meatus,una quoque calor particulæ euolet,ut naturalis haudquaquā ſeruetur* cōmoderatio: tū ab admodū excalfaciētibus huius etiam non parum uacuetur,& qui reliquus eſt incaleſcat: ex quo fit ut natiui caloris ſubſtātia diminuatur,ſed qualitas intendatur: quorum neutrum fieri expedit: uerum halituoſum & calidū ſpiritum contineri quamplurimum,& ad unguem caliditate ſymmetrū: quippe cum hic in pueris copioſiſſimus,omnes* actiones naturales adaugeat. Sed ſunt quos id fugit: & cū hoc ꝙ ignorent,Hippocratem inſuper accuſare non uerentur,ꝙ dixerit, Creſcentia plurimū habere caloris innati. Sed nos dicta eius haud perperā capere oportet: ac cognoſcere innatum dixiſſe calorem, quem in quoq; animantiū & natiuū ſpiritum nominamus, de quo & Ariſtoteles ſcriptum reliquit. Verum nihil prohibet,ſanguineā ſubſtantiā ſimulq; *aeream una cū ſpiritu calidum inaudire innatum. Ac Stoici quidē hunc ipſum ſpiritum animæ eſſe ſubſtantiā autumant. Nos ſanè de animæ ſubſtantia non admodum pronunciāre quippiam audemus, & ad præſens ſuperuacaneū H

† Lolij.

* Al. calor.

* ipγα.i.opera. 1. Apho. 14. Ex.ord.7.2. Ft de Nat. hum. com.2.t.13.7. 180.2

* Al.ſeminalē.

arbi-

A arbitramur: quanq̃ nos iam ante ſpiritum innatum, etiã ſi nõ ſit animæ eſſentia, ſaltẽ primũ eius eſſe inſtrumentũ in cõmentarijs de Hippocratis Platoniſq; placitis demonſtrauimus. Et certe dicimus eum ſpiritum in omnibus animãtis cõtineri partibus, ſed non undequaque eſſe ſui ſimilẽ, ueluti nec ſanguinẽ, eſſe neceſſe: Tũ in ſpatiis inanibus nõ paruã eius ineſſe ſubſtantiã, immo potius uelut materiam quandam, leuiculã etiamnũ mutationẽ expoſcentem ad innati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti generationem, nihil ſecius tñ iã, tum etiam admodum ad naturalia opera conducentẽ. Porrò autem unum ex naturalibus operib. eſt ea, quæ in pus fit conuerſio: nã & illic quædam perficitur coctio: cum autem quidquã coquere conſilium eſt, quam plurimum, meo iudicio, ſpiritũ ſeruari intus oportet, Atqui digeritur tum ab ª * euaporantib. ac detergentibus, qualis eſt hordeacea, fabaceaq; farina: tũ à reſiccãtibus, qualis eſt panici, lupinorũ, milij: tum ab excalfacientibus, qualis eſt ſœnigræci: quin multo ẽt magis ab ijs, quæ ſimul & excalfacere & reſiccare poſſunt, puta lolio, eruo, cicere, ochris. Igitur oĩum ad puris generationem aptiſſimũ eſt, ex ijs itaq; quæ perfunduntur, aqua tẽperata: aut cui additũ oleum eſt, qđ hydrelæum Græci nocant. Ex ijs verò, quæ irrigãtur, oleum tẽperatũ: ᵇ † At ex ijs quæ ex hydrelæo illinũtur, farina triticea, & panis ipſe: ſed is modicè coctus ſit oportet. **B** Nã q̃ plurimũ coctus eſt, quodãmodo ſiccior eſt, aptuſq; phlegmonis, quæ ægrius cõcoctionẽ admittũt: qui uero minus, ijs quæ admodũ calidæ ſunt atq; ut ſic dixerim, feruent, congruit. Tũ cui plus additũ olei fuerit, pertinacius coctioni aduerſantibus conuenit: cui minus, feruentibus magis cõpetit. Et ſanè qđ ex pane conficitur cataplaſma, difficulter coctioni cedentibus phlegmonis idoneum eſt, ſiquidẽ pani tum ſal, tum fermentum admiſtum eſt: qđ uero ex triticea farina præparatũ eſt, calidioribus utilius eſt: Et ipſius etiam triticeæ farinæ q̃ pura eſt, tũ panis quoq; qui purus eſt, puri mouendo cõpetentius eſt, nimirum cũ furfur minus ſit calidũ, & magis deſiccet: farina aũt pura, quæq; alere eſt nata, humida eſt & calida: quæ certe ad pus producendum conferre oſtendimus. Itaq; medicamẽta, q̃ phlegmoue tentatis imponũtur ᶜ * partibus, ſi calida ſint & humida, ad pus mouendum conducunt, ut adeps ſuillus, & uitulinus. Nam tauri & capræ acriores eſſe oſtendimus: quamobrem phlegmonis, tum frigidiorib. tum durioribus magis cõgruunt. At ſuillus & uitulinus, ijs q̃ ꝓprie phlegmonæ appellantur, familiariſſimus eſt. Eſt & adeps gallinaceorũ familiariſſimus, magiſq; ẽt anſerũ, quodammodo tũ ad digerendũ potentior: eſt. n. ſubſtantia ſua tenuior, ſicut & bubulus, & caprarum craſſior, & terrenus magis. Quin & agreſtiũ animaliũ oĩum acrior eſt adeps, ſimulq; ſiccior multo quã domeſticorũ, maximeq; pardalis & leonis: quare horũ nullus oĩno puri mouẽdo idoneus eſt, **C** ſed, ut dixi, ſuillus & uitulinus: Porrò pus mouent & pix, & reſina, nẽpe oleo quopiam, aut roſaceo ſubactę. Sed & hic ad feruentes phlegmonas ex roſaceo eas liquare oportet: ad frigidiores uero excalfacientium quopiã, puta cicino, raphanino, ueteri, & ſicyonio. Quòd ſiquãdo ſola utaris cera, alijs ad manũ nullis ad pus mouendũ, & ipſam in excalfacientiũ quopiã diſſoluere oportebit: qppe cum ipſa per ſe minus ſit calida, q̃ ut pus mouere poſſit: ſiquidẽ illinendi certe uim obtinet. Solis itaq; feruentibus phlegmonis apta eſt, ex calidorũ oleorũ quopiã liquata. Verũ quẽadmodũ hæc ſymmetria ac mediocritate inferior eſt, ut ad medias tẽperie phlegmonas, hominũq; & partium naturas, ſic paulũ quiddã excedunt reſina & pix. Qua propter hæc oĩa ſimul miſta moderate pus mouent. Sed hæc iã ad tractatum de medicamentorũ cõpoſitione attinent: quem ut aliquatenus attingeremus, ſpeculationis ipſius nos ſequela adegit. Rurſum ergo ad propoſitum reuertor: eſt autem propoſitum definire, quæ ſit in genere pus mouentium natura. Dictum uerò eſt, ꝙ modice humectantem & excalfacientem eſſe eam oporteat: qđ alijs uerbis eſt, ut neq; excellat, neq; inferior ſit temperatura corporis ipſam immutantis, ſed quoad fieri poſſit ſimillima. Cæterum, ꝙ medicamentum puri mouendo idoneum tale ſit facultate, & actu, ſiue energia fiat **D** eiuſmodi, dum corpori noſtro admotum eſt, ſæpenumero iam ante dictum eſt: ſed nunc nihil ſecius id repetimus, qñquidem utrobiq; eius meminiſſe oportet. Atq; eiuſmodi eſt pus mouentis medicamenti temperies. Porrò corporis ipſius conſtitutio emplaſtica eſt: qua maxime pollent, quæ lenta & uiſcoſa ſunt, uelut adeps porcinus, butyrum, thus, & quod ex farina triticea conficitur cataplaſma: quippe quæ moderate, tum calida, tum humida lentaq; ſunt, ac proinde puri mouendo idonea. Chondrus tñ farina triticea ſiccior eſt, quanquã nihilominus lentus ſit, niſi forte ẽt amplius: unde fit ut in mediis tẽperatura phlegmonis puri mouendo ineptior, in humidioribus ẽt triticea farina præſtantior ſit. Verum & hæc iam præſentis cõmentationis limites excedunt. Itaq; denuo ad medicamenta duritates emollientia reuertor, hactenus & hic curãdi methodum attingens, quantũ dicendorũ claritati conducat. Scirrhum uocant tumorem ꝑter naturam, doloris uacuũ, ſed durum. Sunt aũt inter eos quidã, qui ubi plurimũ increuerint, ſimulatq; indurati fuerint, non modo dolore carent, uerum ẽt ſenſum exiguum, aut etiam nullum habent reliquum. Porrò naſcuntur ex humore craſſo & frigido, quales ſunt in animalium corporibus dũtaxat duo, bilis uidelicet atra, & ſuperexiccata pituita. Proinde tumores ſcirrhoſi omnino, aut pituitoſæ ſunt ſubſtantiæ, aut atrabiliariæ, aut ex utraq; miſti. Sed de agnitione eorum nõ eſt nunc tempeſtiuum diſſerere, verũ de medicamẽtis emolliẽtibus illud, ut nunc dicam, opportunũ eſt,

A *In græ. co. habet[ur] [illegible] ãtũ [illegible] i. deterge[ntib]us, & ita in an[ti]qua trãslatione.

B† At ex cataplaſmatib. tum farina triticea ex hydrelęo, tum panes ipſe. ſed id modice coctũ ſit, oportet. Nam quod &c. intellegẽdo ſemper de cataplaſmate ut etiam in ueteri interprete.

C* Al. vlceribus.

Nẽpe ꝙ propriè uocantur emollientia, quæ medentur ſcirrhoſis tumoribus ex pituita reſiccata, E
craſſaque prognatis: conſueuerunt autem ij potiſſimum in muſculorum capitibus, & qui ex eis
prodeunt tendonibus conſiſtere. At quæ ab atrabiliario ſucco indurantur, cancroſa ſunt oĩa, &
ab emollientibus medicinis aſperantur: ſed his quo pacto proſpicere oporteat, in cõmẽtarijs me
thodi curãdi docebimus. Quæ vero à lento craſſoq; humore cõgelato indurata ſunt, calida po-
ſcunt ſiccaq; medicamẽta, ſed nõ tamen quæ valida ſunt ac violenta: ſed ſufficit interim vt ſcd̃i,
aut tertij ſint ordinis excalfacientiũ, primi exiccantiũ. Porrò cum nõ exigua ſit in corporibus ſic
induratis maioris minoriſq; latitudo, neceſſe vtiq; eſt & medicamẽtorũ illis medentium nõ par
uam eſſe latitudinem. Siquidem adeps caprinus, & gallinarum, q̃ ſic indurata fuere, iuuarunt. Ve
rũ illi quidẽ imbecilliores ſunt, & moderatas duritates emolliũt. Valẽtior gallinarũ gallorumq;
adipe anſerinus eſt, caprarũ uero hircinus, ualidior quoq; & taurinus, ſed minus tñ quam hirci-
nus. Quin etiam medulla ceruina modice emollit, & poſt eam uitulina: quippe cũ id genus om-
nia medicamenta calida ſint, & mediocriter ſicca, multoq; magis excalfacere, quam exiccare na
ta. Vnd ſi quis forte ea quandoq; calida dicat & humida, non repugnandũ: nã paulũ abſunt ab ijs,
quæ neq; humectant neq; deſiccant. E odẽ ex genere ſunt, quanq̃ ualidiora, ammoniacũ, thy-
miama, & ſtyrax, & galbanũ, & bdelliũ ſcythicũ. Sed ad emolliendum præſtantiora ex iis ſunt q̃ F
recentia ſunt, ſiquidem inueterata ualidius quã oportet deſiccant. Idipſum uſuuenit in medulla
& adipe, quippe quæ & ipſa uetuſtate ſe ipſis tũ acriora, tũ ſicciora euadũt. Quin & oleũ quoq; ſi
cyoniũ ex hoc eſt genere: nec in poſtremis id, qđ inueteratũ eſt: & ea quæ præparantur, ut ſuſi-
num. Sed de cõpoſitis hic dicere ſtatutum non eſt. Porro radix althææ, & cucumeris agreſtis, nõ
nullæq; aliæ plantæ, partim in oleo, partim in aqua decoctæ emollientiũ medicamentorũ facul-
tatẽ induunt: ſicut maluæ agreſtis folia, tũ cruda, tũ cocta: atq; hoc ſimplex medicamentũ eſt, ſi
cut porcinus adeps uetuſtatẽ paſſus: ſed ſalis nihil oportet adijcere, ſicut nec aliis, q̃ emolliũt: ual
de.n. deſiccat ſal. Porrò quæcũq; alia emollire poſſunt, ſeu ſimplicia, ſeu cõpoſita ſint medicamẽ
ta (alibi.n. ea recenſebimus) calida ſunt ex ſcd̃o, & interdũ ex tertio ordine, leuiter uero ſicca: ſed
& his ſane illinẽdi uis {emplaſticã uocãt} inſit neceſſe eſt, nõ aliter q̃ ijs, q̃ pus mouent. Sed quãto
maiore euacuandi facultate pollere debent, tanto vtique minus etiam meatus illitu obſtruere.

Quod medicamenta indurantia humido frigidoq; ſint temperamento. CAP. 10.

SAnè emollientium facultas medicamẽtorum abunde iam expoſita eſt: proinde deinceps de
indurantibus uerba faciam. Frigida itaq; hæc ſint oporter & humida, uelut ſemperuiuũ, por
tulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, ſolanũ: aut hoc quidem certe non eſt temperamento humi- G
do, ſed medium abſolute humectãtis & exiccãtis, ex pugnãtibus facultatibus compoſitum, exic
cante uidelicet & humectante, nimirum cum & duplicem in ſe habeat ſubſtantiam, terrenã &
aqueam. Sed iam non eſt mihi conſilium ad particularem materiam ſermonẽ deducere, uerum
generales duntaxat breuiter facultates definire. Sanè ſiquid ſimul refrigeret, & deſiccet, & ipſum
profecto omnino indurabit: ſed non eſt ex ijs, quæ proprie indurant, ſiquidem congelatione po
tius, quam euacuatione durum efficitur corpus, prout ſupra poſuimus. At, ſiquid ſit quod proin-
de, quia natiuum humorem non retinet, induratum eſt, id ſiccum potius, quam durum appel-
labimus: conſtatque eius ſanatio rigatione, & humectatione, non emollitione: ſicut certe & ten-
ſio curatur laxatione, & laxatio tenſione.

De tendentibus laxantibuſque medicamentis. CAP. 11.

Lib. de liquidorum uſu a principio.

SEd hæc ut ſe habeant liquido conſpiciunt, cum in cute, quemadmodum & ab Hippocrate di-
ctum eſt, Cutis duræ mollificatio, tenſæ laxatio: tum ẽt frequenter in articulis. Igitur laxatio
prouenit humectatis immodice, quæ circa eos ſunt, ligamentis pariter & tendonibus: tenſio ue
ro nõ etiam ſimpliciter, ſed aut pluſculum exiccatis, aut refrigeratis, aut phlegmone affectis, aut
ſcirrho. Atq; ita quidem in articulis: in cute uero non tñ ita, ſed muſculis quoque, qui ei ſubiecti H
ſunt, quoquo modo in tumorem ſublatis, nam & præ carnis ſæpe copia quibuſdam tenditur: qđ
uero & in phlegmonis idipſum illi accidat, ſupra poſitum eſt. Quamobrem non ſimpliciter una
eſt ſpecies laxantium remediorum, utpote cũ alia humectando, alia calfaciendo, alia uero emol-
liendo, quædam euacuando, nonnulla tumores præter naturam *purgando, alia etiam per con-
iugationem horum quampiam agentia laxare aſſolent. At Theſſalus, fereque ſequaces eius uni
uerſi, ſicut in alijs multis, ita & in his appellationes ſimul cum rebus confundunt, quicquid ob-
uium eſt, citra ullam examinationem cõſcribentes. Quamobrem, vbi quæ in manibus ſunt ab-
ſoluerimus, neceſſe nobis forſan fuerit aliquando in eos ſtylum conuertere: In præſenti autem
quod dicta continuo ſequitur, proſequatur, rurſum ſumpto principio ab iis medicamentis, quæ
uocantur emplaſtica, quia ſæpe iam ante & de ijs diximus. Breuiter ergo emplaſticum medica-
mentum, eſt quod tenaciter corporis poris, ſiue meatibus illitum inhæret. Porrò abunde dictum
eſt nobis de pororum, quos nos ſtatuimus, natura, in libris De temperamentis. Demonſtratum
autem eſt, & in libro hunc præcedente, mordacitate vacare omnino debere medicamentum
emplaſticum: nam ſi qua illi inerit mordacitas, hærere in poris nõ poterit, ſed omnino facile ex

*Interpres forte legit καθαίροντα, cũ tamẽ omnes græci codic. quos ui derim, habeãt καθαιροῦντα i. detrahẽdo, vt ipſe alibi uertit: uel deſtruẽdo, ut antiquus.

cernetut

A cemetur, aũt partium aliquam liquando aut certè humorem aliquem ex alto attrahendo. Sed
&illud ſatis conſtat, terrenæ conſiſtentiæ * & viſcoſum eſſe oportere emplaſticum. * Græci cod. & uetus tralatio habẽt, aut.

Quòd poros purgantium medicaminum vnumquodque calidum ſit, & tenuium partium: nam amara omnia & nitroſa ſunt. CAP. 12.

SEd de iſtis ſupra abũde dictum eſt. Quod verò illi cõtrarium eſt, dici queat poros repurgans, &
infarctu liberans: ſicut & ipſum emplaſticum non modo emplaſticũ dicitur, ſed & ἐμφρακτικόν,
quaſi dicas infarciẽs. Fuerit aũt id ſicut effectu contrariũ, & ita & corporis natura neq. uiſcoſum,
neq. mordacitatis expers ſed nitroſum & ſubtile. Nã in rõne maioris ac minoris inter ſe differũt,
ſubſtantiæ genere minime diuerſa, tũ emplaſtica ab ijs q̃ ſordẽ nutriunt, tũ poros repurgantia ab
extergentibus. Nam q̃ in ſuperficie ſordem auferũt, ſiue in cute, ſiue in vlceribus, ea extergentia
ſiue rhyptica nominãtur. Quæ vero poros ẽt expurgant, ea ſubtiliorũ his partiũ ſunt, & emplaſti
cis cõtraria: proinde pororũ ecphractica, & eccathartica, quaſi expurgantia & farctu liberãtia di
cas, appellãtur: ſunt aũt hæc tũ nitroſa, tum amara. Atq; cuti extimæ impoſita ſolã nitroſam qua
litatẽ poſſideant exactã eſt opus ad ea peragenda, q̃ dicta ſunt: at intro in corpus aſſumpta, etiãſi
adiũcta ſit quædã adſtrictio, poſſint tñ ſic quoq. magnos purgare, abſtergereq. meatus, cuiuſmo
B di ſunt in vaſis. Nã foris mea tuũ exiguitas prius ab adſtrictione occluſa, quã probe queat expur
gari, nõ ẽt inde in altũ abſtergentẽ ſubſtantiã recipit, nec expurgatur: at, q̃ circa vẽtrẽ ſunt partes
oẽs, quæq. in iecinore, liene, alijsq; oĩbus uiſceribus, cũ maximos in ſe meatus habeãt, maius acci
piunt cõmodum ex vaſorum corroboratione, quã p̱p̱ oſculorum exiguitatem lædantur. Proin
intus abſynthiũ repurgare põt, foris nõ põt: quippe qđ cõpoſitũ eſt, vt ſupra dixi, ex amarã, acer-
baq; facultate. Quãobrẽ eius generis medicamẽta particulatim ut perſequar, nõ eſt neceſſe. Quæ-
cunq;.n. reperies nitroſa & amara, ea ad purgãdos meatus oẽs valere noueris. At cutis vniuerſæ,
ac vlcerũ ſordes non hæc tm̃, ſed viribus minora auferre poſſunt, qualia ſunt dulcia, q̃ tenuiũ sũt
partium, puta mel: & ex cerealibus ſeminibus quædam, vt eruum, fabæ, hordeum, lupini: quan-
quam in ipſis ſabacea hordeaceaq. farina tm̃ extergit, non ẽt meatus farctu liberat: erui autem &
lupinorum potiſſimum ſi amara fuerint, ſupra quam ꝙ extergunt, non nihil quoque meatus pur
gare valent. Simile quiddam amygdalis accidit: nam & harum ipſarum eę, quæ amaræ ſunt, &
detergunt, & meatus expurgant: quæ verò edendo ſunt. detergunt quidem, non tñ infarctu libe-
rant. Quin & vrticę ſemen, non ſecus, atq; eruum, amygdalaq. amara, meatus purgat. Ex eodem
genere ſcilicet ſunt ſcilla, & iris, & quæcunq. alia vincentem in ſe qualitatem amaram poſſident.
C Siquidem nitrum ipſum per ſe, & aphronitrum, { & ſpuma nitri, } & ſeriphõ, & abrotonũ, & id
genus reliqua, cum cibo potuq; aſſumpta eandem vim obtinent. Protinus enim his ineſt vt craſ-
ſos lentosq. humores extenuandi vim obtineant, ſicut emplaſticis oĩbus craſſos lentosq́. corpo
ris ſuccos reddendi. Quamobrem lentis ac pituitoſis thoracis, pulmonisq. humoribus, aut puri,
& incidendis & extenuandis, & educendis, aptiora inuenire alia præ iſtis medicamenta nequeas.
Iiſdem iſtis & iecinoris obſtructiones expurges, & modicas ẽt lienis: nam quæ maiores ſunt, ve-
hementiora deſiderant, nẽpe capparis corticẽ, radices tamaricis, ſcolopendrion, & ſcillã, & eam
quæ id ipſum nomine repræſentat, aſplenos appellata. Sed tñ iſtis utendum in quoque viſcerum
eſt, ad iecur, ipſis p̱ ſeſe duntaxat: ad lienẽ vero, miſtis aceto, aut ei incoctis, ad thoracem pulmo
nemq́ue, melicrato, ptiſanæ, oxymeliti, aut dulcium vinorum cuipiam. Sed hæc ad curandi perti
nent methodum: proinde in præſens rationibus ea confirmare mitto. Nam & in illo opere, & in
alio, quod de componendis medicamentis inſcribetur, ea explicabo.

Quòd vrinam cientia ex acrium genere ſint, ac proinde calida & ſicca: tum quod ſanguinem ſeroſum ſegregent, craſſum vero cogant. CAP. 13.

POrrò quæ neceſſe eſt vt dictis adijciam, ea duntaxat expromam, nempe cum plurimam moue
D re urinam adnitimur, non admodum dictis utendum pharmacis, ſed quæ acriora ſunt, & ma-
gis excalfaciunt: dictum ſiquidem ſupra eſt, acre omne eſſe calidum. Eius generis ſunt ſemẽ apij,
petroſelini, fœniculi, dauci, agrioſelini, ſmyrnij, & ſane ipſum quoque ſeſeli, & ammi, & phu, &
meon, & aſaron, & acoron: à quibus ſanguis non extenuatur dũtaxat, ſed & funditur, ac ſecerni-
tur, nõ ſecus atque lac quod coagulatur, ſeroſo videlicet & tenui ſeorſum ſegregato, craſſo uerò
in ſeſe coeunte. Siquidẽ ad id quòd facillimè ad ſe attrahunt renes, qđ in ſanguine aqueũ tenueq.
ac ſeorſum eſt, vtraq. hæc conferunt, nempe totius ſanguinis primũ fuſio: deinde ſegregatio: quo
rum neutrum abſq. valido calore peragi queat. Quamobrem prius ex thorace expuitioni ea oĩa
aduerſa ſunt: quippe cum natura eorũ ſit tum excalfactoria exiccatoriaque, tum ẽt coactoria, &
ſecretoria. Cogitur quidẽ in ſeſe quod craſſum eſt: excernitur vero, ac ſecernitur in ipſo coactu,
quod in ſanguine ſeorſum ac tenue * defertur: atque hoc ad ſeſe trahere renes antevertunt; quod * ἐκφέρεται.
uero coactum eſt atque exiccatum, haud ẽt facile expuitur. Proinde vt modo dixi, incidendi vim
habeat eiuſmodi medicamentum oportet, ſed non tamen inſigniter calidã, ne videlicet valide de-
ſiccet; ac eiuſdem ꝓfecto commoditatis gratia cum ſorbitionibus potionibusq; humectantibus
exhiberi poſtulat: at, quę renes expurgant, & ipſa quidem incidentia ſunt, verum larga humidi-

tate non indigent. Porrò quæ calloſas ſiue tophaceas conſiſtentias incidere ſunt idonea, & ipſa E
vtique admodum incidunt, ſed minimum caloris poſſident: quandoquidem caliditas porum exic
cando contrahit, non incidit, neque diuidit: At quæ minus ſunt calida, cum hoc quòd incidere ua
leant, meliora quoque ſunt, velut radices regiorum aſparagorum, & rubi, & betonica, & pliũ, tũ
ochra, & vitrum uſtum, & ex ſcilla confectum acetum, & quæ ſunt eius generis. At Theſſalus in
ſulſiſſimus atque imperitiſſimus, ſicut pleraque alia artis contumelijs, ac probris immerito afficit:
ita & hæc quoque diſcerpere contendit, nullum eſſe medicamentum cenſens, quod propriè ſit,
aut hepaticum, aut nephriticum, aut pleuriticum.

Quod rarefacientium temperies moderata ſit caliditatis & ſiccitatis, conſiſtentia verò tenuium partium: anaſtomoticorum autem calidior, mordax, atq; acris, ac craſſarum partium: porrò condenſantium adſtringens & aquea potius: ſtipantium vero, craſſarum partium, & frigida. CAP. 14

SEd illius peccata alijs libris detexi. In pſenti aũt libro reliquas ſimplicium medicamẽtorum fa-
cultates ediſſerã, exordio rurſus ab aperientibus, ac rarefacientibus {illa anaſtomotica, hæc
aræotica nominant} deſumpto. Videntur enim & hæc quodam ſanè modo iam dictis eſſe vici-
na, nẽpe q̃ extergere, incidere, obſtructiones tollere, diuidereq; diximus: quanquã non vndiqua- F
que eſſe ſimilia. Sanè & horũ ante oĩa diſtinguenda notio eſt, ac ſic inquirẽda ſubſtantia. Quæ cu-
tis meatus reſerãt, rarefaciẽtia dicimus: q̃ verò vaſorũ oſcula, aperientia. Quin & illis cõtrariorũ,
ſiquod poros contrahit, condenſans appellitant: ſiqđ aũt oſculum occludit, haud ẽt proprio deſi-
gnant noĩe, ſed generalioribus quibuſdã, & cõtrahẽs, occludẽs, cõſtringẽs, atq. obſtruens nomi-
nant: Porrò vtriuſq. natura ſic hẽt: rarefacientiũ quidẽ tum modice calida eſt, tum minimè deſic-
cans, tũ tenuiũ partiũ: aperientiũ verò, tũ craſſarũ partiũ: tum acris ac mordax. His porrò contra-
riorum, condenſantium quidẽ frigida ſanè, ſed non terrena, neq. aerea, ſed potius aquea: eorum
aũt, q̃ apertiones, ſiue anaſtomoſes occludũt, craſſarum partium, & frigida. Exempla horum ſũt,
rarefacientis quidẽ naturæ chamæmelum, & althæa, & qđ ex ipſis præparatur oleũ, nec minus q
ex agreſtibus cõficitur cucumeribus: quin & vetus, & cicinum, & raphaninum oleũ ex eadẽ ſunt
nota: Aperientis verò facultatis, quęcunq. oĩa acria ſunt ſimulq. terrena, cyclaminus, allia, cæpe
fel taurinum, vnguẽtorumq. omniũ ſubſidentiæ, quæ ſimul craſſarum ſunt partium & calida, cu-
iuſmodi eſt irinum, & amaracinum, quæ vtiq. & occæcatas aperiunt hæmorrhoidas. Porrò, quæ
uteri os à plegmone, aut ſcirrho, aut ariditate occluſum, aperire dicuntur, ex accidenti, non autẽ
primario & per ſe eiuſmodi habere facultatem cenſentur, velut nec ea quæ labiorum à phlegmo G
ne occluſorum, aut genarum, aut nariũ, aut gutturis, aut præputij, aut ſedis, aut alterius eiuſmodi
oſculi inſtrumenti, phlegmonem ſanant, atq. occluſionẽ corrigunt: ea nãque phlegmonem ſol-
uere dici poſſunt, haudquaquã aperientia ſeu anaſtomotica. Peccat ſane in iſtis Dioſcorides, non
nũquã aperientis inquiens facultatis medicamẽtũ qđ laxat, aut emollit, aut humectat, aut phleg-
monẽ ſoluit. Atque rarefacientium & aperientium eiuſmodi ſunt eſſentiæ: At eorum, quæ ipſis
contraria ſunt, condenſantium quidẽ, aquæ eſt frigidæ, ſemperuiui, portulacæ, tribuli viridis, pſyl
lij, herbæ quã muris aurem vocitant, lenticulæ paluſtris, & vt ſemel dicam, quæcunque refrige-
rant, ſed non adſtringunt. Proinde & mandragora, cicuta, altercũ, papauer (ipſas nunc dico her-
bas) ſiquis modice vtatur, condenſandi vim obtinẽt: ſint liberalius, nõ modo cõdenſandi, ſed &
obſtupefaciendi: ſi vero etiam plurimum, non tantũ obſtupefaciendi, ſed & enecandi. At eorum,
quæ aperiẽtibus aduerſantur, ſubſtantia cum ſit craſſarum partiũ & frigida, adſtringentiũ eſt om-
nium, q̃ quidẽ admiſtã non habent acrimoniam. Quorum ſane materiæ abunde multa poſuimus
in quarto huius exẽpla, in quo & eſſentiã eiuſmodi medicaminum, terrenam frigidamque expo-
ſuimus. Mirum ergo videri non debet, ſi ſola contrahere occludereq. poſſit aperta præter naturã
vaſorum oſcula: ſoli enim huic, quæcunq. requirunt ea, quæ cõtrahi debent, omnia adſunt: Nimi H
rum quæ conſiſtentiæ craſſitudine foris incumbat, nec paruos meatus penetrare poſſit: tum frigi
ditate ſua intro premat, atque vndiquaq. in ſe ſe contacta vicinaq. corpora cogat ac contrahat:
ac proinde quod deſiccet (eiuſmodi enim eſſe oſtenſum eſt, quicquid adſtringit,) humorem depa
ſcatur, & partem roboret. Itaque ſi hæc omnia conueniant, oſculum claudetur, ceu à manibus fo
ris, ipſis nimirum adſtringentis ſubſtantiæ partibus, contractum. Ea vero medicamenta, q̃ frigida
quidem ſunt aut æque, aut amplius, ſed ſubſtantiã ſortita ſunt aqueã, ea inquã, debiliter & cõtra-
hunt, & conſtringunt, nimirum propter mollitiem: quippe quicquid valenter tum conſtipare, tũ
conſtringere debet, robur quoddam renitens & durum habeat oportet: quo cũ careãt medicamẽ
ta naturæ magis aqueæ, tenues quidẽ poros in vnoquoq. corpore contrahunt, atque condẽſant,
cæterum inſtrumentum vndiquaq. totum conſtringere nequeunt. Quamobrem merito talia cõ
denſantia quidem ſunt {græce πυκνωτικὰ} non tamen obſtruentia {græce στεγνωτικὰ dicta.} In-
telligas nunc velim obſtruentia ſiue ſtegnotica me dicere corpora, q̃ ſenſibiles excretiones cohi-
bẽt: corpus enim ſtegnoticũ, quod στέγει ſiue claudit ac cõtinet in ſe, nec quicquã qđ ſenſu queat
pcipi, ex ſeſe emittit, græce στεγνὸν nuncupatur. Atq. hæc eiuſmodi ſũt, tũ tẽperaturę, tũ facultatis.

At

A At rarefacientia prorſum quidem calſaciunt: nec.n.aliter diffundere & laxare poſſent ſubſtan-
tiam: ad quod conſequitur, vt & pori dilatentur. Debent autem non admodum eſſe calida tem-
perie, ſiquidem ea iam acria ſunt, & inhorrere faciunt: neque item exiccatoria, nam & hæc ſen-
ſilia corpora colliquant, doloremque in ipſis excitant.

Quod eſcharotica craſſa ſint conſiſtentiæ, ac vehementer cauſtica adeo, vt corpus ſenſibiliter colliquent. Ac ſeptica, quæ non dicuntur propriè cauſtica, & ipſa colliquant, non tamen ita valenter. Ad hæc conſiſtentia ſunt tenui, ac proinde latentem moliuntur colliquationem. CAP. 15.

ITaq; quæ citra moleſtiam excalfaciunt, ea ſola omnium ſunt rarefaciẽtia. Si verò non modo
calida fuerint, ſed etiam conſiſtentia craſſa: ſiquidem vehementia ſint, & cauſtica hoc eſt vrẽ-
tia: & ignis inſtar corpus colliquãt, & ſæpe eſcharas, hoc eſt cruſtas, ritu cauterij efficiunt. Porrò
ſi debilius, q̃ vt vrere poſſint, calfaciãt, anaſtomoticã, ſiue aperiendi vim obtinẽt. Itaq; medica-
men omne anoſtomoticũ eſſentiæ quidẽ terreę, ſimulq; igneę eſt, hactenus tñ excalfaciẽs, vt nõ
dum urat. Si porrò cauſticum ſit, non tamen vehementer, pręterea eſſentię tenuioris, id planè ab
omni aberit mordacitate; aut cum exiguo, tum dolore, tum morſu carnoſas partes eliquabit. Nã
B quod non confertim alterat, vti quæ uehementer ſunt calida: quodq; non ægrè penetrat: ſicut
quæ craſſæ ſunt eſſentię, latentem eo actionem obtinet. Siquidem alterationũ q̃ ſubitæ cõfertęq;
ſunt mutationes maximè ſenſibiles ſunt: tũ penetrationes, q̃ violẽtæ ſunt. Quippe ꝙ in craſſa eſ-
ſentia cauſticum eſt, id cuicũq; inhæſerit parti, ſtipius ritu infixũ excruciat: verũ hoc quidẽ eſcha
A. l.2.c.1. roticum eſt, perinde vt cauſtica. Cæterũ de quibus nunc agitur, cruſtam non faciunt, & vocãtur
c.4.l.95.f ſeptica," hoc eſt putrefacientia, haud quidem appellatione propria, nã quę verè ſunt ſeptica, hu-
mectãt ſimul & calfaciunt: veruntamen ſymptomatis ſimilitudo, vt ſic appellemus, efficit, vtpo-
tè cum ab vtriſq; nullo doloris ſenſu fiat corruptio. Multis enim modis corrũpi quid poteſt. Si-
quidẽ q̃ nimio plus refrigerata ſunt, aut excalfacta, tũ exiccata, aut humectata, ea oĩa corrumpũ-
tur: cęterũ non quicquid corrũpitur, σήπεσθαι hoc eſt putreſcere dicimus, ſed quibus id cum fœ-
tore accidit. Sed de nominibus non admodum eſſe ſolicitum oportet: verum noſſe expedit ea
medicamina, quę ſepta, & ſeptica nuncupãtur, vt ſunt auri pigmentum {ἀρσενικὸν Græci vocant}
ſandaraca, chryſocolla, dryopteris, pityocampe, aconitũ, oĩa tñ eliquare, tũ colliquare, ac potiſſi
mũ carnẽ tenellam, idq; abſq; dolore. Sed ſunt inter ea quędam, quę propriè vocant cathęretica
hoc eſt detractoria, eiſq; vtunť ad inducendã vlceribus excreſcentibus cicatricẽ. Sunt tñ & ipſa
C eiuſdẽ genere facultatis, ſeptices ſcilicet: verũ tãtulo imbecillioris, ꝙ extimã modo ſuperficiem,
quam contigerint, detrahant, non tñ in altũ ſubire valeant: velut Aſię petrę flos. Quãquã, nec ta-
lia ipſius re uera facultatis cicatricem inducentes, quã vocant ἐπουλωτικὴν, ſunt. Siquidem quę hu-
ius ſunt facultatis, non detrahere, neq; liquare carnẽ ſunt nata, verũ indurare, & deſiccare: cuiuſ
modi ſunt alumen, galla omphacitis uocata, ęs combuſtum pręſertim lotum: nã quod lotũ non
eſt, quiddã obtinet cathęreticum, velut & ęris ſquama: quod autem lotum eſt, omnium medica-
minum cicatricem inducentium longe prę̈ſtantiſſimum eſt, quippe, quod probe cicatricem in-
ducit, modicè adſtringat oportet, atq; deſiccet. Quapropter ſpinę Aegyptię fructus, & mali gra
nati putamina ſicca, & eius generis vniuerſa cicatrici inducendę ſunt medicamina.

Quod cicatricem inducentia medicamenta adſtrictoria eſſe & deſiccatoria conueniat: quæ vero vlcerum caua implent, mediocriter extergentia, & morſu vacantia. CAP. 16.

CAeterum confuſa eſt apud pleroſq; medicorum nõ ſolum appellatio, verum etiam omniũ
id genus medicaminum facultatis cognitio. Siquidem quę carnem detrahere ac colliquare
ſunt nata, ea nonnunquam nominant epulotica, hoc eſt cicatricem inducentia, ſcilicet ꝙ horum
ſępe vſu vlcera ad cicatricem peruenerint: ſed id neq; primario, neque peculiari ipſorum faculta-
D te, neq; in omni vſu ſequitur. Siquidem ad exactum pulueris lęuorem redacta id genus medica-
menta per ſpecilli cuſpidem carnem leuiter contingentia ad cicatricem vlcera perducunt: at ſi
paulo largius vtare, mordicant colliquantq; carnem, & vlcus cauum efficiunt, contra q̃ in iis, q̃
re uera ſunt epulotica: ſiquidem niſi ſatis magnam eorum quantitatem imponas, nihil proficies.
Id enim eſt in planis vlceribus ad cicatricem ducendis conſilium, ut caro alteretur, fiatque cutis:
id quod perficitur per ea, quę illam contrahere, conſtringere, conſtipare, denſare, pręterea ſicca
re, & calli inſtar indurare valeant. qppe cum cutis ueluti in callum durata caro ſit. Quę igitur me
dicamenta ſic agere poſſunt, primario propneq; dicuntur epulotica, ſiue ad cicatricem perdu-
centia: cætera vero nẽpe cathęretica hoc eſt detractoria, ſecundario, & per accidens: ſicut & ea
quę abſq; adſtrictione deſiccandi uim habent mordacitatis expertem. Nam & hęc quoq; ex ac-
cidente cicatricem inducũt: cuiuſmodi vtiq; medicamentum eſt myrrha, & lithargyrus; & com-
buſta oſtreum, & diphryges: quãdoquidem & ipſa ſępenumero cicatricem inducunt ſicca illita.
Cęterũ ſcire oportet, ubi tum in his libris tum aliis omnibus hanc vocẽ, ſępenumero, adiicio, id
me velle ſignificare, ꝙ aliquando promiſſa fruſtrentur, propterea ꝙ nec primario, nec ſua facul-
tate efficiant. Porrò epulotica medicamenta ulcus omne planum claudere cicatrice valent: ſicut

mediocriter citraq; morſum abſtergentia cauitates implere. Cæterũ de hoc genus medicamẽto E rũm facultate fuſius dicet in cõmẽtarijs De ratione curãdi, cũ quo multis locis magna eſt huius libri affinitas, ceu &t ab initio præfatus ſum. Proinde ſuſpenſo de iſtis ſermone, ad alterum genus facultarum, nempe attrahentium & repercutientium, ſiue repellentiũ, tranſeundũ cenſeo.

Quòd attrahentium eſſentia & calida ſit, & tenuium partium: repercutientium vero & frigida, & craſſarum. CAP. 17.

IGitur[a] attrahentes ſunt, quæ ex alto vehementius extrahunt: repercutientes verò, quæ in altũ occurrentes ſibi ſuccos repellunt. At eſſentia illis quidem calida eſt, & tenuium partium: his verò frigida, & craſſarum. Attrahit.n. perpetuo calidum, repellit verò frigidũ: verũ quod cum cã liditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit vehementius: qđ verò cum frigiditate partium craſſitudinẽ, veluti adſtringens, id violentius propellit: Itaq; ex actionis vehementia nomẽ vtriq; impoſitum eſt. Atq; adſtringentium quidem nota eſt eſſentia. Attrahentiũ autem alia ſpõte nata eſt: alia verò ex putrefactione acceſcente generationẽ ſortita: ſponte nata, vt dictamni eſſentia, & ꝓpoleos, & thapſiæ, & ſagapeni, & ſuccorũ cyrenaici, & medici, & ſi qua his ſimilis extiterit. ex putrefactione, qualis eſt fermenti, & pſorici quod vocant. Quòd ſi fimis quoq; ex putrefactione generatio conſtat, vtiq; omnes attrahendi facultate pollebunt. Sed non parua illis ineſt diuerſitas. Nam columbinus admodum attrahit: ex æquo autem vtrinq; ab hoc receſſerit, ad calidius quidem anſerinus, ad frigidius verò gallinaceus: hoc etiam magis uincuntur humanus & ſuillus. At canum ſtercus ſimile eſt medicamentis extergentibus, maxime, ſi veſcantur oſſibus. Crocodilorum autem terreſtrium ſtercus magis etiam id perficit, atq; abſoluit. Sed & aliud eſt attrahentium genus medicamentorum, quod qualitatis familiaritate attrahit: id quod aliud eſt nihil, quàm totius eſſentiæ ſimilitudine: ceu, quæ nutriuntur, familiaria nutrimenta attrahũt. Talium medicamentorũ ſunt purgantia omnia, & non nulla alexiteriorum ſiue amuletorũ. Cęterũ calida, vt ſint id genus omnia neceſſe eſt. Nam inter ea, quę eſſentijs ſimilia ſunt, quod calidius eſt, id potentius attrahit, vtpote quod ſimilitudini auxiliarũ adiunxerit calorem: ſiquidem cùm ipſum duabus cauſis attrahat, ſuperabit id quod vna dũtaxat trahit. Porrò nihil refert ἐπισπαστικὴν, aut ἑλκτικὴν, aut ἑλκυστικὴν δύναμιν dicas, {latinè attrahentem, ſiue attractoriam facultatem.}

A. l. 2. t. 1. c. 4. fol. 95. C

F

Alexiteriarum & alexipharmacarum facultatum, quædam alterando quod mortiferum eſt iuuant. quædam euacuando. Et alterantium, aliæ vna, aut duabus qualitatibus agunt, aliæ tota eſſentia. Similiter euacuantium, quædam ſubſtantiæ ſimilitudine euacuant, quædam caliditate ſubtenuium partium. CAP. 18.

VErum quandoquidem de iſtis abundè dictum eſt, tranſeamus ad facultates, quas uocãt alexiterias, & alexipharmacas. Eſt aũt harum natura duplex. Siquidem quædam alterant: quędam verò euacuant ex corpore patiente, ſeu venenum corrumpens, ſeu deleterium medicamẽ. Alterant igitur, aut vna qualitate, aut duarũ coniugatione, aut deniq; tota ſubſtantia: euacuant vero totius ſubſtãtiæ ſimilitudine, & caliditate ſubtiliũ partiũ. Quatuor itaq; ſunt vniuerſæ drīæ proficiſcentis ab illis vtilitatis, duæ alterantes, & duæ vacuantes. Atq; ea ſanè, quæ qualitatis contrarietate auxilio eſt, manifeſta eſt. Nam ſi frigidum ſit medicamen deleterium, aut uenenum animantis, ab excalfacientibus petendum remedium: ſin calidum, à refrigerantibus: ſi verò humidum, ab exiccantibus: ſin ſiccum, ab humectãtibus: ſic etiam ſi humidum ſit & frigidum, ab exiccantibus & excalfacientibus: ſin calidum & ſiccum, ab humectantibus & refrigerantibus: & in reliquis duabus coniugationibus ex proportione. Sed nec obſcura eſt alteratio, quæ fit per totius ſubſtantiæ facultatem, vtiq; ijs qui memoria tenent, quæ demonſtrata ſunt in commentarijs De naturalibus facultatibus, & in illis quæ inſcribuntur De temperamentis. Siquidem facultates quæ deleteria medicamina alterant, naturam habent mediã inter corpora perpetientia & medicamenta ipſa lædentia: ut uidelicet eadem ſit proportio corporis ad facultatem alexiteriam, quæ illius ad deleteriam: & rurſum deleterij ad alexiterium, quæ alexiterij ad corpus. Ea propter propemodũ oĩa, quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint, grauiter animantis corpus oblædunt. Quamobrem ea moderatione quãtitatis omnes id genus facultates exhibere oportet, vt neque copia nimia corpus offendant, neque exiguitate ſua a deleterijs vincãtur. Sed hoc iam attinet ad curandi methodum. Nunc autem quæ reliqua ſunt perſequantur. Omne deleterium venenum a foris impoſitis medicamentis euacuatur, nempe aut caliditate attractionẽ moliẽtibus, aut totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Sed & hic quoad fieri poterit, maxime mediũ natura alexiterium ſit oportet, corporis videlicet qđ curatur, & veneni lędentis: nam ſi aduerſiſſimum foret corpori, in ipſum ageret potius, ceu deleteriũ, haud euacuaret uenenũ. Etenim, vt claritatis gratia ſummã repetamus, ſcire oportet, deleterias facultates vniuerſas temperatura eſſe aduerſiſſimas corporibus, q̃ ab ipſis læduntur. Itaq; ſi à ſimilibus tẽperie medicamentis euacuentur, erunt & hęc corporũ naturis contraria. Sanè & ſunt quadantenus cõtraria, non tñ adeo vt interimant, ſed ambigant potius, in medio ſita eorum, quæ apertè corpus animantis lædunt, & quæ iuuant. Porrò nihil intererit deleterias facultates, an phtharticas, an phthoropœas, an alio quouis modo

G

H

appellare

A appellare voles:ſimiliter nec an alexiterias,an alexipharmacas. Attamē ſi qui ea, quæ venenatarū beſtiarū ictus aut venena ſanant, alexiteria noīare velint: quæ vero medentur deleterijs, alexipharmaca, ceu quidam cenſuere: diſceptandum cum iſtis ac pugnandum de nominibus non eſt: nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia, ſed ex rerum ipſarum cognitione.

Quòd anodynorum, hoc eſt dolorem ſedantium, & paregoricorum, hoc eſt lenientium, quædam re vera ſunt eiuſmodi, velut calida cum partium tenuitate: alia vero nomine duntaxat, veluti narcotica, hoc eſt ſtupefacientia, qualia ſunt refrigerantia omnia. CAP. 19.

POrrò quandoquidem & de his, quod ad præſens conueniat, ſatis iam expoſitum eſt, tranſeundum deinceps eſt ad ſermonem de facultatibus anodynis, hoc eſt dolorem ſedantibus, & paregoricis aut prayntícis, i. lenientibus aut mitigantibus, aut utcunque nuncupare libebit. Facultas igitur anodyna, alia re vera eſt: alia tantum dr̄, tanquam ſi quiſquam hominem mortuū dicat anodynon, quia dolore vacet. Cæterum facultas reuera Anodyna, eſt eorum quæ primo ordine excalfaciunt, ſi vtiq; in eſſentia tenui contineatur: At facultas eorum, quæ dñr, frigidorum eſt, quæ abſoluto vtentia frigore partem obſtupefaciunt: eſt aūt ſtupor paulo minus q̄ inſenſibi-
A. l. 1. f. 4. ca. 30. fol. 83. h litas, ſenſuſve priuatio. Porrò quæ affectum ſanando, dolorem ſedant, nec ea meritò anodyna
B dici poſſunt: nam id cōe eſt oīum, quæ curant. Itaque, quæ re vera ſunt anodyna, partium ſint tenuium, & calidiora q̄ quæ ſymmetra ſunt, neceſſe eſt, vt ſcilicet euacuent, ac digerant, tum rarefaciant, extenuent, concoquant, & æquabile reddāt, quicquid in partibus dolore uexatis, aut humorum acrium, aut lentorum, aut craſſorum, aut multorum, tenuibus ſpiramentis infarctorum: aut ēt vaporoſi, aut craſſi, aut admodum frigidi ſpiritus, exitum commodum non inuenientis, inhęſit, atq; incluſum eſt. Itaq; nihil prorſum adſtrictionis habeāt oportet, ne ſi pars quidem aut ēt affectus expoſcant. Ex quibus liquet, ꝙ interdum affectionem non iuuabūt, ſed dolorem tātummodo mitigabunt, qñ videlicet re vera dicentur anodyna: Interdum vero ēt affectum ipſum adiuuabunt, & facultatem habebunt duplicem, nempe anodynam, & ſanantem. Sed de talibus copioſius agetur in curandi uoluminibus. At in præſenti hoc dixiſſe ſufficiat, nempe ꝙ horum anodynorum propriè nuncupatorum medicamentorum quædam, vt eſt ante dictum, primi ſunt ordinis excalfacientium, quæ ſanè propriè ſunt anodyna, ceu oleum anethinum: quædam vero ſimiliter vt corpus noſtrum, velut pus mouentia nuncupata, de quorum materia ſupra diſſertum
A. ibid. & l. 2. r. 1. ca. 4. f. 95. g eſt. Sed de ipſorum vſu in libris de curādi ratione definietur. At ea quę κατα… i. ſoporem, epota moliuntur, ac proinde anodyna, & ὑπνωτικά hoc eſt ſomnum concilianria, a pleriſque appel-
C lantur, temperiem ſortiuntur vel ſummè aduerſam ijs, quæ reuera ſunt anodyna. Refrigerant ſiquidem oīa corpus, & ſenſum conſq; obſtupefaciunt, vt ſi paulo liberalius ebibant, mortem afferāt. Cæterū ad vſum propoſitum optima ſunt quæ deſiccāt: nā quæ frigida cū ſint, humiditatis item copiam obtinent, ceu cicuta, ea potui non ſunt vtilia. Talis eſt mandragora excepto cortice eius ſicco: & altercum, præter ſemen: ſed tñ & in his cādidum ſemen atro præſtat. At ſunt quæ tota eſſentia nobis contraria ſunt: proinde ſi vel minimum eorum aſſumptum fuerit, omnino lędat neceſſe eſt, ceu dryopteris, & pityocampe, & thapſia, & ſolanum manicum, & hydrargyros, & fungorum nōnulli, præterea ſaliua & fel venenatorum animalium: nam talia oīa genere ſunt deleteria, non quantitate: ac proinde nihil eorum in alexiterias antidotos inditur, veluti papaueris ſuccus, & myrrha, & ſtyrax, & crocus. Siquidem hæc ſi largius bibantur, quędam dementant, quædā mortem inferunt: verū conuenienti quadā menſura alijs admiſta, adiuuant. Porrò quæcunque inter ea mentem lædunt, continuo ēt pleraq; caput degrauāt, vaporum prauorū congerie ipſum implentia. Sed & quędam os ventriculi tentant, atq; affligunt, vt & inde caput per conſenſum lædatur. Cōmuniter vero vniuerſa duobus modis cerebrū affligunt læduntq; aut cū tota ſubſtantia ſunt contraria, aut cum vna duabuſve qualitatibus temperaturam immutant.

D *Duobus modis dicitur cathartica, hoc eſt purgans, facultas, aut enim quocunq; modo expurgans corporis recrementa: aut quia vim attractoriam familiarium ſuccorum obtinet.* CAP. 20.

CAeterum quoniam de his ſufficienter dictum iam eſt, quod quidem ad præſentia faciat, tempeſtiuum nunc eſt, reſumptis dictorum capitibus, ea adijcere, quæ ſermoni reliqua eſſe videantur. Nam in veritate quidem nihil eſt reliquum, nimirum cum ſecundæ iam facultates omnes ſint expoſitę, quales ſint genere. ſ. nec paucæ ſpeciatim ſuperius explanatæ, ceu exempla, vñ quis orſus, quorumq; auxilio reliquas ipſe queat aſſequi. Verum nihilo ſeſe res deterius habebit, ſi claritatis gratia breuibus iterum capitibus ea fuero complexus. Primum. n. facultatem omnes purgatoriam in ore habent: non tamen omnes perinde intelligunt, ꝙ vocabulum duo ſignificat, alterum commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant: alterum vero quod per excellentiam de ijs tantummodo dicitur, quæ aut per uomitum, aut per uentris deiectionem, purgent: neque eq; eiuſdem eſt generis tum ea quæ fit per nares, tum ea quæ per os fit purgatio. Vocant autem ea medicamenta, quæ naribus {quas Græci ῥῖνας nominant} capitis purgandi gratia infunduntur, Errhina: at, quæ in ore colluuntur, aut dentibus mandunrur, omnia vna nomenclatura comprehendentes, apophlegmatizonta nuncupant: ac eorū facultates,

apo-

apophlegmaticas appellant. Eiuſdem cum iſtis ſunt generis, quæ vuluæ admota expurgāt. Quæ E
cunq; ſiquidem purgare memoraui, ea trahendi vim poſſident, alia vnum quempiā ſuccū, alia
duos aut ēt plures: & id illis inter ſeſe cōe. Nam quæ craſſis lentiſque humoribus extenuandis,
aut vrinam ciere poſſunt, aut ex pectore pulmoneq; eijciendis excreationibus auxiliari, purgāt
ſanè & ea quidem quodammodo, verum antedictis non ſimiliter nuncupantur: ſed alia vocātur
vretica, alia bechica, alia menſes mouentia, hac re a ſuperioribus diuerſa, ꝙ non hēant vim fami-
liariū ſuccorum attractricem, vt illa. Quamobrem & in hiſce ſermo aliam diſtinctionem poſtu
let, nempe hmōi. Quæ in peſſis, aut fomentis, aut quouis modo ſimili, vuluæ admouentur, ea du
plici ratione agere conſueuerunt. Nam alia calfaciendo duntaxat prouocant: alia facultatibus
attractorijs & purgatorijs, quas vocant, quas demonſtrauimus trahendorum familiaritate vacua
tiones peragere. At, quæ hoc nomine bibuntur, vt ſanguinem extenuent, & meatus obſtructio-
ne liberent aperiantque, ea trahendi facultate vacuationem nō perficiunt. Atq; priora quidem
* Al. ſemen. cum purgantibus eiuſdem ſunt generis: ſecūda vero cum iis, quæ lac & ſanguinem* generant: de
quibus paulo infra verba faciemus, vbi prius de bechicis diſſertum a nobis fuerit: quandoquidē &
hæc bifariam nominata ſunt, partim quia tuſſim prouocent, partim quia ſedent. Atqui cōtrariæ
horum facultates ſunt: alia.n. extenuandi naturam hñt, alia incraſſandi. Atq; extenuādi quidem F
facultas, in calidis & tenuium partium ſubſtātiis ſita eſt: incraſſandi vero, in frigidis & craſſarum
partium eſſentiis ineſt. Atq; hic ſermo hoc in loco finem habeat. Conuenit aūt tranſire ad id, qđ
paulo ante diſtulimus. Eſt.n. ſocietas & ſimilitudo quædam tum operum, tum facultatum in iis,
quæ prouocant ſedantq; menſes, lac, & ſemen. Sed affinia illis quodammodo, vicinaq; ſunt,
quæ vrinas mouent, & bechica. Proinde de quolibet ſeorſum diſſerendum eſt.

Quod lac generantium, aut ſemen prouocantium facultas moderate ſit calida, & humida: alimentorum vero in totius eſſentiæ conſiſtat ſimilitudine. CAP. 21.

LActis & ſeminis effectrices facultates ſunt partim in medicamētis tm̄, partim in alimentis: in
medicamentis, cū ſuccos pituitoſos excalfacientes in ſanguinem vertimus: in alimētis aūt ſe-
cundū ſubſtantiæ totius ſimilitudinē: vbi videlicet boni ſunt ſucci, & moderatè humida, ac tepi-
de calida, ceu ipſum lac. Siquidē ſanguis caloris eſt particeps aīali mediocris: plus quàm vero me
diocris, flaua bilis: ſicut pituita, frigiditatis. In medio autem pituitæ & ſanguinis eſt lac, vtiq; ꝙ ad
calorem attinet: non tamen æque ab vtroq; abeſt, ſed longius abeſt, a pituita, propius accedit ad
ſanguinē. Cū ergo minus q̄ expediat ad ubera lac venit, uelis autē copioſe prouenire, ipm̄ con-
templator ſanguinē. Aut.n. paucior eſt quam conueniat, aut deterior. Itaq; qui paucior eſt, vni- G
uerſam victus rōnem expoſcit humectantem & excalfacientem: qui aūt deterior eſt, ſiquidem
bilioſus fuerit, primū purgationē deſiderat, mox victū quē modo dicebamus: ſin pituitoſus, me-
dicamenta requirit excalfaciētia aut primo, aut ſcđo ordine, non tñ deſiccātia. Verū inter ea po-
tiora ſunt, quæ non tantum ſunt medicamenta, ſed & nutrimēta, velut eruca, fœniculū, anethū.
Dico aūt ipſas herbas etiamnum virentes, & humidas: nā ſiccæ, plus q̄ oporteat, & excalfaciūt,
& deſiccant. Huius generis eſt ſmyrnium, apiū, ſion, polium, eaq; virentia, prius q̄ ſiccētur: quip
pe cum ea quæ deſiccant, humorē ſanguinis depaſcentia, ipm̄ craſſiorem ſimul, pauciorémq; ef-
ficiant. tum, ſi natura quoque ſint calida, iuſto ēt calidiorem; ſin frigida, frigidiorem: dēt enim eſ-
ſe modice calidus, ac neutiquam craſſus, ut lac generet. Quocirca quæ ſunt illiuſmodi, extinguūt
magis lac, quam procreant: at quæ ſic ut dictum eſt calfaciunt, nullamq; inſignem adiunctā hñt
ſiccitatem lactis procreatricem habere facultatem merito dicta ſunt. Verum ea numero ſūt per-
quam exigua. Nec enim profecto facile inuentu eſt, quod propoſitam in temperie ſortitum ſit
mediocritatem: cæterum infinita ſunt, ut ita quiſpiam dicat, & multitudine incomprehenſa, quæ
lac lædant. Etenim quæcunq; plus q̄ expediat calefaciūt, quæq; deſiccāt aut refrigerant, partim
qualitatem ipſius ſanguinis uitiātia, partim ipſum minorē reddentia, lac prouenire prohibent. H

Quod menſes mouentium medicaminum facultas calidior eſt, & modice deſiccat: alimentorum vero eſt ſecundum totius ſubſtantiæ ſimilitudinem. CAP. 22.

POrrò dictis adſimilem uim obtinent, quęcunque prouocare, aut ſedare menſes pñt: utrorun-
que enim communis materia eſt, nempe ſanguis in uenis contentus. Itaq; ubi hic fluxilis fue
rit, & quantitate contemperatus, utiq; abūdantem ſuppeditat copiam. Communes quin etiam
uberibus, uteroq; uenæ ſunt non exiles: at, quęnam eæ ſint, alibi dictum eſt. Itaque ubi ad alteru
† Al. Proinde quibus menſes feruntur, ijs lac in mammillis mediocriter colligitur. tram partium ſanguis defertur, altera ſiccēſcit. † Proinde quibus menſes mediocriter feruntur,
iis lac in mammillis nō colligitur: } quibus uero hoc large ſuppetit, iis planè menſes ſupprimun-
tur. Itaque mirandum non eſt, ſi tum uictus, tum medicamenta ſimilia ſint, nempe & ea, quę ge-
nerant, ſedantq; in menſes ſingulos ex utero purgationem: & ea, quę lactis in uberibus gñatio-
nem procurant, ac ſupprimunt. Quanquàm hactenus differant, ꝙ & calidioribus & magis inci-
dentibus purgatio menſtrua nonnunquam indigeat: quippe cum ea parte ſitę uenę magis ape-
riri debeant, quàm quę tendunt in mammas: & ſanguinem fluxilem magis requirant, nimirum
cum uterus ad delationem eius nihil conferat. Mittuntur enim in uenas quæ illi committuntur,
haud

A haud attrahuntur menſes: At ſanguis in vbera non tantum mittitur, ſed & trahitur: ac proinde leuiore ſubſidio medicaminum opus hēt, cum non abunde in mammas confluit. Et medicinę quę iuuant vt ſanguis in mammillas eat, deficientes atque imperfectas purgationes etiam adiuuant. Sin autem multum obleſæ ſint, aut plane retentæ, nulla ex eiuſmodi eas ſanare poteſt: verum ſabina, & meum, & iris, & calamintha, & pulegium, tum dictamnum, aſaron, coſtus, caſſia, cinnamomum, amomum, ariſtolochia, bunium, & eius generis reliqua, abſolutas veteri purgatio num retentiones ſanant: nam talia quoque vrinam promouent. Sed ab ipſis vreticis vocatis medicamentis hoc ſolum differunt, quod non vehementer deſiccent. Siquidem excalfactio tribus generibus medicaminum communis eſt, puta quæ lacti procreando ſuccurrunt, quæque menſibus ciendis, & vrinæ conueniunt. Differunt tamen caloris menſura: tum etiam quod quędam deſiccant, quędam non. Siquidem quę non deſiccant, & modice excalfaciunt, lacti generando vtilia ſunt: quę vero plus excalfaciunt, non tamen valenter deſiccant, menſibus eliciendis ſunt congrua. Verum & utraque hæc urinas prouocant, & ad hęc cum primis ea, quę calefaciunt & deſiccant. Et propter hoc ea peculiariter dicuntur uretica, ſiue vrinam mouentia, non quia ſola moueant vrinas: ſed quia ſolas, & non etiam menſes, aut lac. *Nam præter alia & reddendis ex pectore
B re pulmoneque excreationibus incommoda ſunt deſiccantia: poſcunt enim, & ipſa incidi quidem, at non ſiccari, ceu & renum, ueſicæque calculi. Verum de talibus medicamentis ſupra diſſerui.

Quòd quæ ſemen prouocant, quorundam vt medicamentorum quidem facultas eſt flatuoſa & calida: aliorum vero vt ciborum, flatuoſa quidem etiam, ſed tota ſubſtantia familiaris. CAP. 23.

VT lac, ita & ſemen quædam generare dicuntur, & quæ his ſunt contraria, extinguere: tum quædam prouocare, & ipſis contraria ſupprimere: ac generare quidem, quę procreant, quod antea non erat: extinguere vero, quæ corrumpunt: prouocare autem, quę, quod in alto deliteſcebat, in apertum proferunt, & his contraria, quę ſupprimunt. Igitur ſemen generant cibi quidem qui bene nutriunt, & flatuoſi ſunt, totisq; ſubſtantijs familiares: medicamenta verò flatuoſa & calida: extinguunt autem deſiccantia & refrigerantia omnia, & quę totis ſubſtantijs sūt contraria. Porrò prouocant quæcunq; calida ſunt, & flatuoſa abſq; deſiccatione: ſupprimunt vero contraria. Etenim cum ſeminis ſubſtantia ex bona ſuperfluitate generationem ſortiatur: ſitq; et flatuoſa, bene nutriant & flatuoſa ſint necesse eſt, † quęcunq; ſemen aut procreare, aut prouo
C care poſſunt. Itaq; bulbi, cicer, fabę, polypodes, conus, edulia dicuntur multi ſeminis, & ſunt: at ſcinchus, & ſatyrion medicamenta ſunt: porrò ſimul cibi ac medicamina multi ſeminis ſunt lini ſemen & eruca. Cæterum quę refrigerare ſunt nata tum edulia tum medicamina, ſemen cogentia, incraſſantia, & ſtabile reddentia, uim hñt ipſum ſupprimentem, non aūt corrumpentem, nēpe lactuca, blitum, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres ſeu pepones, ſeu nō pepones (hoc eſt maturi, ſeu non). Porrò quę reſiccant, prorſum ne eſſe quidem ſemē permittunt, ēt ſi calida ſint natura, velut ruta. Si aūt non calfaciunt, multo minus, ut nymphęa, atq; hęc ſane rationabile eſt, ſubſtātię proprietate contrarie affecta eſſe ſemini. Eandem proportionem tum eſculentorum, tū medicamentorū eſt inuenire in lacte, & menſibus. Porrò alio modo ſub idem genus cadunt quæ reſpirantium inſtrumentorum reiiciendis excretionibus auxiliantur, quæq; urinam ciere poſſunt: hęc enim oīa extenuandi facultatem obtinent, uti contraria incraſſandi. Sed de victu extenuante priuatim conſcriptū eſt, nihilo ſecius in eodem uolumine indicatis quę incraſſant. Verum extenuantia & incraſſantia medicamenta ex libris, qui deinceps ſequentur, ſeligito: in extenuantibus quidem ſcopum habens caliditatem iunctā partiū tenuitati, in incraſſantibus vero contraria. Oſtenſum enim eſt in ſuperioribus libris, ꝙ propria quędam ſit medicamē-
D torum eſſentię tenuis natura, non ſolis excalfacientibus coniuncta. Eadem rōne & incraſſantiū natura non ſolis ineſt refrigerantibus. Cęterum vt in talibus facultatibus proportio quędam ineſt, eundem in modum quęrendum in omnibus, ēt ſi nomen non ſit impoſitum. Vocantur enim quędam oxydorcicę facultates, quę oculos, ubi nullum illis inſit ſenſibile pathema, male tamen munere ſuo fungentes, corrigunt, & in integrū reſtituunt. Ac nimirum & in auribus, & in naribus, & per quemq; aliorum ſenſuum ſingulatim proportione talis quędam ſit facultas, neceſſe eſt: nec tamen facultas nominata eſt ab acumine auditus oxyecoos, ſicut nec in olfactu, nec in guſtu, nec tactu, cum tamen in rebus ipſis ſenſilibus ex proportione inſit. Porrò ſi quis ſimilitudinē plus etiam extendat, per quamque noſtri particulam, talem exiſtere medicamentorum facultatē neceſſe eſt, a qua videlicet melior reddatur partis ipſius actio: ut uerbi cauſa, uentris actio. Siquidem talem eius imbecillitatem inuenire eſt ſæpenumero, qualis eſt in oculis Amblyopia, hoc eſt hebetudo uiſus, cum ij nec phlegmone teneantur, nec influxu torqueantur, nec ulcerati ſint, nec aliud quidvis mali perpeſſi. Et ſanè in medicamentis, quę affectum ventris eiuſmodi emendant, peptica, ſiue concoquentia nuncupantur, appellationis quidem figura nihil proportionale habentia oxydercicis, cæterum opere ipſo & facultate ſimilia.

Græcē πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις οὐδὲ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος ἀναπτύσεσιν ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα legendum fortaſſe πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις τε καὶ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος ἀναπτύσεσιν μὴ ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα. Hoc enim, ut & alijs, & reddēdis ex pectore pulmoneq; excreationibus ī cōmoda ſunt deſiccantia.

† Nux pinea hoc eſt interpretis.

De

De facultatibus à partibus corporis cognominatis. CAP. 24. E

POrrò, quõ & quaſdam appellatas a corporis partibus facultates eſſe diximus, nihilo fuerit deterius, & de his diſſerere. Nec.n. (quod quiſpiam forſan exiſtimet) omnibus partis affectibus cõgruunt: nec ita vni, vt alij nihil proſint: ſed quoniam frequentiſſime, aut maxime agant ea in parte, a qua nomen ſunt mutuatæ. Ophthalmicæ quidem, quandoquidem maxime ac plurimum ad oculos ipſas vſurpamus, velut collirium διὰ ῥόδων, & aliud διὰ πομφόλυγος, & cygnum appellatum, & lybianum, & alia omnia: quibus uti quidem licet, & ad aures affectas, aut os, aut nares, præterea pudendum, & anum: verũ non ita frequenter, nec tanto cum fructu: Rurſum autem alias nuncupamus hepaticas, alias ſplenicas, pleuriticasque, & ſtomachicas: nimirum cum & ipſa ea parte, quam nomine deſignant, ſæpiſſime ſimul ac potiſſimè prodeſſe conſpiciamus. Porrò quæ ſit profectus & adiumẽti cauſa, in opere de curandi ratione explicabimus, in quo cætera quoq. omnia de medicamentorum vſu exponentur. Itaq. nihil etiam hic hærendum atque immorandum eſt, niſi ꝙ vocabulorum non nihil declarandus eſt vſus: quẽ cum alii non nulli recentiorum medicorũ, tum præſertim qui vocantur methodici, inaniter innouauerunt, atque induxerunt.

De inani nominum vſurpatione, quam medici recentiores & inter eos maxime methodici induxerunt. CAP. 25.

NAm ꝙ ſtalticas quaſdam facultates, hoc eſt ſiſtentes ſeu ſupprimentes, & cõſtringentes, contrahentes, & repellentes, aut alias id genus proferant, id nequaquam abſurdum eſt, nec obſcurum. At cum metaſyncriticas tum materias, tum facultates nominant, nec apertum eſt quod F dicunt, nec verum: nec etiã ſectæ congruens eorũ, qui ſe fugitare profitentur eã, quæ a dogmaticis opinionibus {hypolepſeis vocant} proficiſcitur, indicationem. Sufficere nanq. aiunt ſibi apparentes cõitates. Atqui excedentibus corporis meatibus ex ſtatu naturali in ſtatum præter naturam, in proprietate excedendi exiſtere quædã pathe, ea dogmatica hypolepſis eſt. Sequitur, uero ad hanc, quaſdã eſt facultates, eiuſmodi παθῶν, meta ſyncriticas, videlicet † quæ commutent meatuum alienam a natura confuſionem: } nam ſic vſurpant nomina Theſſali ſequaces: atq; ad ea q̃ diutina fluxione vexãtur, facultates eiuſcemodi adhibent, cũ nec mõſtrarint meatuũ alterationes in talibus prouenire affectibus: neq. ꝙ hæc medicamenta tranſmutare {nã ita verto τὸ μετασυγκρίνειν} vitiatum meatuum ſtatum poſſunt, demonſtrare valeant. Nam, per Deos immortales, cur obſecro napy thapſia, pyrethrum, capparis radix, & abſolute quæcũq. vrere põt, ſi diutius corpori inhæreant, meatuum ſtatum commutant? Nam ꝙ partes, quæ tentantur aſſidua fluxione, ab hoc genus medicamentis iuuentur, perſpicuò vĩ: at quamobrem iuuentur, naturalis ſpeculationis problema eſt. Ac nos quidem dicimus earum frigidam ſimul atque humidam eſſe temperiem, ac proinde poſcere medicamenta, quæ ſimul & excalfaciant, & deſiccent. Atq. alij aliã cãm G proferent, pro opinione nimirum, quã conceperunt de corporis elemẽtis. Nec tñ vſurpari cõuenit metaſyncriſeos vocabulum a quoquam alterius ſectæ, præterq̃ eorũ qui animantium corpora, & exiſtimant, & appellitant ſyncrimata, ſeu confuſiones ex corpuſculis inſecabilibus, minimiſque, & partitionis expertibus, ac ſimilaribus: quãquam nec iſtis omnibus, ſed ijs dũtaxat, qui, vti Theſſalus in canone, meatuum alterationi id genus morbos aſcribunt. Non.n. qua methodicus eſt Theſſalus id dicit (ſiquidem ubi tanquã methodicus diſſerit, illic ab obſcurorum recedit indicatione) ſed qua dogmaticus, ſ. ab ijſdem, quæ Aſclepiades ponit, elementis exorſus, cæterũ haud vbiq. ſequens. Sed nunc tempus non eſt ſuper talibus prolixius diſſerere: nam quædam curandi Methodo magis ſunt propria, quædam uero in opere de Themiſonis, & Theſſali ſecta exactius expromentur. Tempeſtiuum itaque nunc eſt, contractis huius libri velis quieſcere, ſi modo duo illi præterea capita adiecero, alterum ſuperius dilatum, nempe de facultatibus contrarijs: Alterum ad inſequentem ſermonem neceſſarium, definiturus. ſ. cuiuſque tum excalfaciẽtium, tum refrigerantium, tum exiccantium, atque humectantium medicamentorum ordinem.

† [illegible]

Quo pacto contrarias iudicare facultates oporteat. CAP. 26.

IGitur cõtrarias iudicare facultates ex operibus oportet, ſicut toto hoc libro ſępenumero oñdimus, dicentes quaſdã facultates emplaſticas & his contrarias extergentes, tum farctu liberan- H tes, & infarcientes, præterea emollientes, & indurantes, ac laxantes, & cõtendentes: nam adſtringentes, aut acres, aut amaras, aut acidas, aut dulces, non facultates medicamentorum, ſed guſtus eſſe qualitates monſtrauimus. Itaq; in his, aut prorſum quærenda non eſt contrarietas, aut nõ vt in facultatibus quærenda. Scopus autem in iſtis duplex eſt, nempe earum actiones, & temperaturæ. Actiones quidem, in denſando, & rarefaciendo: aut quippiam ex alto extrahendo, aut repellẽdo: in craſſando materias, aut extenuãdo: aut infarciendo meatus, aut fractu liberando. Temperaturæ vero in calido, frigido, humido, & ſicco. De quibus oĩbus abunde in quarto libro determinatum eſt, monſtrantibus nobis, ꝙ adſtringens, terreſtre ſit, & frigidum: acidum vero, ſubtile frigidum: amarum aũt, terreſtre ſubtile; qđ vero eſt abſq; vlla inſigni qualitate, frigidũ aqueum. Sic acre, igneum oſtendimus; ſalſum vero, terreſtre calidum, nondum tamen igneum; ſimiliter dulce, calidum, ſed nondum urens; quæ vero oleoſa ſunt, omnia aquea ſunt & aeria. Secura fa-

nè

A ne ſunt temperaturas eorum,& opera. Nam adſtringens contrahere,conſtringere, dēſare,repellere,& incraſſare,& ante hęc omnia refrigerare,exiccareq; natum eſt:acidum vero incidere,extenuare,diuidere,farctuq; liberare,perpurgare{ῥυπτικὸν Græci vocant}citra excalfactionem: acre vero ſimiliter vt acidum agere,ꝙ ad extenuationem, perpurgationemq; attinet: cæterum hoc differt,ꝙ acidum refrigeret,acre vero excalfaciat:ad hęc,ꝙ illud repercutiat,hoc attrahat,& digerat.Sic amarum quoq; meatus perpurgat,abſtergit,extenuat, incidit humorum craſſitiem abſq; manifeſta excalfactione:frigidum uero aqueum incraſſat,cogit,contrahit,conſtringit,obſtupefacit,atque extinguit. Portò acre extenuat,perpurgat,digerit,perrumpit,attrahit,& eſcharam ſiue cruſtam efficit. At ſalſum contrahit,conſtringit,condiendo ſeruat, deſiccat citra apertā aut caliditatem,aut frigiditatem."Dulce vero concoquit,laxat,rarefacit. Oleoſum deniq; humectat,emollit,laxat. Facilius itaq; iam erit ex modo dictis ponderantem ſapores, inuenire qui tēperamento,quiq; operibus ſint contrarij.

A.l.2.c.1. & 3.ſ.948

De limitatione ac finitione ordinis cuiuſq; excalfacientium,frigefacientium, humectantium, & deſiccantium. *CAP. 27.*

PORrò congruens iam tempus eſt,definitis temperamentorum & facultatum,quæ in medicamentis ſunt, ordinibus,hunc librum abſoluere. B Igitur ſymmetrum medicamentum,& quod ſit ſimilis temperamenti cum eo,cui admouetur,cum neq; calefaciat,neq; frigefaciat,neque deſiccet,neq; humectet,id nec calidum,nec frigidum,nec ſiccum, nec humidum appellare conuenit: Quod uero aut calidius,aut humidius,aut frigidus,aut ſiccius eſt,a vincente ſeu excedente cognominatur facultate. Porrò per vnumquemq; exceſſum quatuot poſuiſſe ordines quod ad uſum ſpectat ſufficit,calidum quidem nominantes primi ordinis, quod nos excalfacit, non tamen euidenter,uerum ut opus ſit:inſuper aliqua demonſtratione rationali: ſic frigidum, humidum,& ſiccum,quod demonſtrationem † requirat etiam,nondum actionem ualētem neq; euidentem adeptum. Quæ vero manifeſtè aut calfacere,aut frigefacere,aut humectare,aut deſiccare poſſunt,ea ſecundi eſſe ordinis dicentur. At,quæ iam uehementes quidem,nō tamen ſummè, tertij. Quæ autem adeo excalfacere poſſunt,ut eſcharam moliantur,& urant,quarti:ſic quoque quæ uehementius refrigerant,adeo ut extinguant,& ipſa quarti ſunt ordinis. Cæterum nullum inuenire eſt,quod quarto ordine deſiccet,quod non etiam urat:nam quod ſumme deſiccat,omnino id etiam deurit. Attamen tertij ordinis exiccantium eſſe quippiam queat, quod non vrat, ceu omnia quę uehementer adſtringunt,ex quibus eſt omphacion,rhus,alumen,balauſtiū,galla omphacitis. C In his autem ipſis quædam uicina iam ſunt adurētibus,ut ſquama æris, & æs vſtū, quaſi inter tertium quartumque ordinem dubiè hæreāt. In medio tertij eſt æs uſtum,ſi latum ſit. In principio tertij hypocyſtis. Sic autem & in ſecundo & quarto differētias conſtituere licet triplices:nec enim perinde*vrit cauterium,& napy,licet ambo quarti ſint ordinis. De his ſane omnibus in ſequentibus libris per ſingula ſeorſum medicamenta determinabitur.

† *Additur in antiquis,logicam.*

* *In cod. græcis tam manu ſcriptis quàm impreſſis eſt ξηραίνει.i.ſiccat, & ita in tranſlatione ueteri.*

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

D Agit de effectricibus qualitatibus ſingulorum medicamentorum, quæ plantæ,aut ipſarum partes exiſtunt:quorum hiſtoria ad nonum uſq; librum continetur.

Quid agendum reliquis libris ſimplicium medicamentorum: & qui authores rectè,qui perperam,de ipſis tractarint.

DE ſimplicium medicaminum forma pariter & facultate ſcribere nobis aggreſſis, primis duobus libris ante omnia prauos modos ratiocinationum, quibus recentiorum medicorum plerique uſi grauiſſime hallucinantur,indicare eſt viſum. In tertio uelut elementa quędam totius doctrinę tradidimus. Deinde uero in quarto de ſaporum natura diſquiſiuimus,ſtudio inueniendorum omnium, quæ ex illis ad facultatum conducere cognitionem poſſent: diſſeruimus autem in extremo ipſius libri de qualitatibus medicamentorum,quæ ad odoratum attinēt. Porrò in quinto ad reliquum facultatum genus tranſgreſſi,quod quidem ab ipſis operibus,quę peragere natæ ſunt, denominatur,& illic quoque cuiuſque ſubſtantiā oſtendimus. Et ſanè vniuerſalis ſermo de ſimplicium medicamentorum facultate vniuerſus iam finem ſortitus uidetur. Tempus uero eſt ad

ſermones

ſermones particulares,ſeu ſpeciales, ſeu utcunq; nominate cuiq; uiſum erit,tranſire. Et ſane hi E
priuatim in unoquoque medicamine peragentur, ceu protinus in initio fecimus, in primo qui-
dem horũ cõmentariorũ de aqua & aceto contẽplari:in ſecundo uero de oleo & roſaceo: niſi ꝙ
illic velut in exemplis ſermonem tranſegimus aduerſus eos, qui non recte de illorum facultate
quid protuliſſent:hic aũt breuibus de vnoquoq; diſſeram,non amplius curãs,ſi quis male de quo
uis eorum quippiam pronunciarit,id tñ ſcripturus,quod mihi videbitur veriſſimum, omiſſa ad-
uerſus illos,q. quid peccarunt,concertatione.Porrò ꝙ non mõ obſcura futura eſt oratio ijs, qui
ſuperiora ignorant,verùm demõſtrationis deſtituta quoq; fide,vel me tacẽte clarũ arbitror.Sed
tñ & in memoriã reduxiſſe forſan pręſtiterit,primùm quidem ꝙ in natura temperatiſſima facien
dum eſt medicaminum facultatis periculum,deinde in intemperata, poſtea deinceps in morbis
ſimplicibus. At ſi quis ex guſtus qualitatibus indicatorie coniectari uelit de eorum facultate,in
quarto monſtrauimus quænam ſit in his methodus. Si quis ergo aut negligenter lectis ſuperiori
bus,aut plane non lectis,ſtatim ad hunc librũ pergat,feſtinans quã primum medicaminũ facul-
tatis peritus effici,haud certam eorũ hẽbit notitiam.Cęterum qm̃ medicamenta oĩa partim ſunt
partes aĩaliũ:aut plantarum,aut fructuũ,aut horũ liquores{quos ὀπούς Gręci uocant}aut ſuc-
ci:partim vero ex metallis ſumuntur:melius mihi uiſum eſt de plantis ante oĩa diſſerere, tum ꝙ F
numeroſiſſimum illarum eſt genus, tum ꝙ viriũ robore pręcellentiſſimũ inde de metallicis tra-
ctare,atq; hinc ad aĩalium partes tranſire.Quin ẽt eo illas ordine perſcribere decreui, qui in ele-
mentis viſitur, eas plantarum primo loco collocans, quarum appellationes initium ſui ſortita
ſunt elementum α,ſecundũ vero loco quæ a β incipiunt,& ſic tertio,quarto,quintoq; loco, atq;
ita deinceps,pro literarum uidelicet ordine. Nam & Pamphilus eum in modum tractatũ de her
bis compoſuit. Verum is ad fabulas verſus aniles eſt, ſimulque pręſtigiaturas quaſdam deliras
Aegyptiis,iunctis non nullis incantationibus,quas,cum herbas colligunt,admurmurant.Et ſa-
nè vtitur ad periapta,i. quæ ſuſpenduntur,& manganeias non ſolum curioſas & a medicina alie-
nas,ſed ẽt falſas uniuerſas. At nos neque horum quippiam,neque nugaces iſtorum narrabimus
transformationes:nec.n. vel paruis admodum pueris utiles tales eſſe fabulas exiſtimamus, nedũ
1.Aph.1.Ex. ord.a.b iis,qui medicinę operam obire properant. Et profecto protinus in aphoriſmorũ initio ab Hip-
pocrate dictum mihi vr̃,Vita breuis,ars uero longa.vt tp̃s non in inutilia impenderemus,uerùm
q. maximo ſtudio feſtinaremus uiam incedere compendioſiſſimam,nempe per ea,quę ſunt in ar
te utiliſſima. Pleraque vero iſta herbarum noĩa aut Aegypriaca,aut Babylonia, quęq; non nulli
{aut}priuatim,{aut}notę gratia illis impoſuerunt,hic adſcribere mihi uiſum eſt ſuperuacuum. G
Nam præſtat,ſi quis hęc uolet curioſius perſequi,ſeorſum,& per ſe apud illos legere,qui transtu
lere:nam ita & libros illos inſcribunt,ut qui eos non compoſuerint,uelut Xenocrates Aphrodi-
ſienſis fecit,uir cum in alijs ſupra modum curioſus,tum a pręſtigiatura non alienus. At Pamphi-
lus,is.ſ. qui libros de herbis compoſuit,planè ex iis,quę uel ipſe ſcribit pręſe fert grammaticum,
indicatq; ſe nec cõſpexiſſe herbas de quibus conſcribit,nec uires earum expertum, ſed iis,qui an
te ipm̃ ſcripſere,fidem habuiſſe citra ullam explorationem. Sic ſane libros expleuit,annexo ad
quanque herbam nominum aceruo:deinde ẽt exponens, ſi qua ex homine ferebatur transfor-
matio:tum epodas,ſeu incantationes,& libationes,atque thymiamata,quę in colligendis illis ad
hibebantur,adſcribens,nec non & alias eiuſmòdi præſtigiaturas nugaces. At Anazarbenſis Dio
ſcorides quinque libris materiam omnem utilem abſoluit,non herbarum tantum,ſed & arborũ,
& fructuum,& ſuccorum,& liquorum:memorans inſuper & metallica omnia,& partes anima-
lium. Et mihi utique uidetur omnium perfectiſſime tractatum de materia medicamentorum cõ
feciſſe. Nam licet a maioribus eo,plurima de illis bene ſcripta extent,tamen à nemine omnium
†Legitur in antiqs grecis co. ... Aſclepiadei opera prædicet. ęque de oĩbus,†niſi ſiquis Tanitrum pręducet Aſclepiadis:}nam & hinc cętera bene dicta eſſe ꝓ-
bantur extra ratiocinationes,quas ſuper cauſis affert. Atque hæc nimirum perlegere debet quiſ- H
quis peritus medicamentorum materiæ euadere ſtudet:ad hæc quoq; quę ſcripta reliquit Hera-
clides Tarentinus,& Crateuas,& Mantias. Verum illi nõ ſimiliter ſcripſerunt,nec in unum col-
legerunt omnia,ceu Dioſcorides, qui de hac materia quinque libris fecit titulum: uerum ſeor-
ſum,uerbi cauſa,de præparatione, aut probatione medicamentorũ ſcripſerunt, ut Heraclides
Tarentinus:ſeorſum uero de purgantibus aut propotiſmis,aut clyſmis,ut fecit Mantias: ſepara-
tim de facile parabilibus remedijs, uti Apollonius: aut de ijs, quæ ſecundum locos,ut Mantias.
Porrò plerunque medicamentorum uſum ueteres in curandi tractatibus prodiderunt, ut & iu-
niorum medicorum prope omnes. Nam & ab Hippocrate dicta ſunt multa, & ab Euriphonte,
& Dieuche,& Diocle, & Pliſtonico,& Praxagora,& Herophilo. Nec eſt ueterum medicorum
quiſquam,qui non aliquid plus minuſue arti contulerit ad medicamentorum ſcientiam, idque
citra pręſtigiaturam,aut mendacium,quæ poſtea inuexit Andreas. Itaque cui ocium ſuppetit
legendis utiliter de medicamentis ſcriptis libris, multos quidem habet,ut eſt dictum, antiquo-
rum,ſed nec paucos iuniorum,aduſque Pamphilum,& Archigenem. Quin & Rufus Epheſius,
cum multa medicamenta in curandi libris conſcripſerit, tũ de herbis uerſibus hexamẽtris qua-

tuor

A tuor libros compoſuit. Nec metus eſt defecturos libros utiles,etiamſi,in tota uita quis aliud ni-
hil,q̃ de medicamentis legere uolet. Verum abſtinendum ab Andrea eſt,alijsq́; ſimiliter menda
cibus:multoq; ẽt magis fugiendus Pamphilus, qui ne per ſomnium quidem herbas uidit, qua-
rum aggreditur figuras perſcribere. Nam id genus hominũ (quo mõ aſſimilauit eos Heraclide
Tarẽtinus) ſimillimum eſt præconibus,qui formam,ac notas fugitiui mancipij,licet ipſi non vi-
derint unquam,præconio tamen publicãt:notas.n.ab alijs qui norũt accipiunt,& ceu cantilenã
eas proferunt:vt ſi forte is,quem præconio indicant,prope adſiſteret,agnoſcere tamẽ nõ poſsẽt.
Equidem non poſſem non accuſare & illos quoque,qui primi herbarum formas ſcriptis docere
ſunt conati,cum melius exiſtimẽ ab ipſo præceptore oculis diſcere, ac non adſimilari iis,qui ex
libris prodeunt gubernatores:nã ſic & verior & manifeſtior eſſet doctrina, non herbarum mo-
dò & fruticum arborumq́ue,ſed & aliorum oĩum medicaminũ. Verum enim vero ſi oĩno libris
eſt opus,quis adeo miſer eſt,vt p̃termiſſis ſcriptis Dioſcoridis,Nigri,Heraclidis,Crateuæ, & aliorũ
innumerorũ,qui in arte ipſa conſenuerunt,libros grãmaticos,ſcribentis incantationes, transfor
mationes,& decanorum,dæmoniorumq́; herbas ſacras perſerat? Nam ꝙ hominibus iſtis, præſti
giatoribus unicum fuerit ſtudiũ,vt vulgus imperitũ talia ſcribentes in ſui admirationẽ verterent,
B vel ex ipſis Pãphili libris diſcere liceat qui primã inter herbas conſcripſit Abrotonon oĩbus no-
bis cognitã:ac deinde Agnon ſiue uiticem,& ipſam admodum notã:inde Agroſtin herba, nec
vulgo ignotã:mox anchuſam,quã nec ipſam quiſpiam ignorat:ſicut nec adianton, quæ illi dein
ceps ſcripta legitur:atq; in his vtiq; nihil,qđ quidẽ ſciã,ſuperuacuum ſcribit. Verum poſtea her-
bæ meminit noĩe,ut ait,Aeti,hoc eſt,aquilæ,de qua fatetᷣ, Græcorũ nulli quicq̃ eſſe proditum,
verũ ſcriptam ſe reperiſſe in libello quopiã ex iis,qui inſcribũtur Mercurio Aegyptiaco,continẽ
te triginta ſex ſacras horoſcoporum herbas. Quas clarũ eſt eſſe oẽs nugas meras,atq; autoris ip-
ſius figmẽta,ſimilia Ophionicis Cõchlacis:nec.n.prorſum quiſpiam extitit Cõclax:ad riſum.n.
fictum nomen eſt,ſicut pleraq; alia in libro eius conſcripta: nec triginta ſex herbæ illæ ultra no-
men ip̃m quicq̃ ſunt,nec vlla ipſis res ſubiacet. Verum Pãphilo,ſicut & pleriſq; aliis, ocium for-
taſſis ſupererat inutiles fabulas libris intexere:at nos nunc quoq; tempus nos perdidiſſe arbitra-
mur,qui prolixius eorum meminimus. Itaq; quæ utilia ſunt iam nunc ordiamur.

ABROTONON.

A.l.2.s.3.c6.f.106.6 ABrotoni *herbæ nec ſpeciẽ, formãve ſcribere,poſt tot tantosq́; viros,oportet,nec particu-
lares actiones,ceu illi factitarunt:quas ſi non definitè diſtincteque,ſaltẽ clare ſignificarunt:
C verũ & nos quoq; eas copioſius exponemus in opere de cõponendis pharmacis, ſimulq; de pa-
ratu facilibus:interim vero ẽt in curandi methodi libris,nimitum ubi expoſcet uſus. Verum ꝙ ab
initio propoſitũ fuit,nẽpe vniuerſales duntaxat medicamentorũ oĩum facultates inſpicere,id q-
dẽ & in alijs conſentaneũ eſt,& nunc ſanè ẽt faciendũ:dicendũque,Abrotonon eſſe calidũ,& ſic
cum facultate,in tertio ordine ſiue receſſu poſt ſymmetra ſitũ. Porro,qđ eiuſmodi ordo ut ad tẽ-
peratã naturã expenditur,ſæpe antè diximus. Sed & inueniemus tẽperiẽ eius nõ minimè quidẽ
& ex guſtu ducta coniectura,vtpote dum ſit admodum amarum. Porrò ſaporẽ eiuſmodi, cum
terrenæ ſit eſſentiæ,a largo calore extenuatũ oſtẽdimus: ita ut nõ inſtrenue excalfaciat pariter,
& deſiccet. Quinimmo & cũ diſtincta illa experiẽtia,de qua ſupra frequẽter dictũ eſt, diligenter
exploraſſemus,ex eadẽ tẽperie medicamen hoc cõperimus. Nam ſiue comam cũ floribus(nã re
liqua eius palea inutilis eſt)cõtuſam ulceri puro illinas,mordax & irritãs uidebitᷣ: ſiue eo in oleo
macerato caput uoles,aut uẽtrem perfundere,admodũ calfacere reperies. Quin &,ſi qui per cir-
cuitum rigoribus corripiuntur,eos ante inuaſionẽ hoc uoles cõfricare,minus utiq; rigore con-
cutienṫ:immo & ſenſus quidem protinus,vbi admotum fuerit,ip̃m calfacere percipit. Porrò ꝙ
lumbricos interimat,par eſt,nimirum cũ ſit amarũ,ac proinde,vel antequã experiaris, manife-
D ſtũ,ſi quidem memoria teneas q́ in horũ cõmentariorũ quarto de amari ſaporis natura prodidi-
mus. Scieſq; protinus,ꝙ & digerendi,& incidendi quãdã uim hẽat. Sed & ꝙ magis, quã Abſyn-
thio id ipſi neceſſario inſit,in promptu erit colligere,primum quidẽ ex guſtu (pauciſſimæ ſiqui-
dẽ acerbitatis particeps abrotonon eſt,non paucæ vero abſynthiũ) deinde ex eo ꝙ inimicũ qui-
dem ſit ſtomacho abrotonon,velut ẽt ſeriphon:gratũ vero & amicũ abſynthiũ. Siquidẽ de iſtis
ſupra oſtenſum eſt,ꝙ amarũ ip̃m per ſe omnifariã inſenſum ſit ſtomacho:auſterũ uero,aut acer
bũ,aut in ſumma adſtringens,ſtomacho amicũ. Porrò ubi qualitates hę inuicẽ permiſtę fuerint,
quæ vehementior fuerit,ea vtiq; uicerit. Atq; hæc ſatis eſt in hoc tractatu nouiſſe. Mõſtrabitur
aũt in libris de ratione curãdi,quo pacto quis optime medicamento eiuſmodi uti poſſit. Ac pro
inde quærẽdũ haud ẽt eſt,quãobrẽ cũ malo cydonio cocto illitũ,aut pane,oculorũ ſanet phleg-
monas: neq; quid cum farina hordeacea tritum ac coctum digerat phymata:neutrũ ſiquidẽ ho-
rũ,nec aliorũ quidvis,huic propoſito nobis tractatui proprium eſt:ſed qui empiricam profiten-
tur doctrinam,ii in paratu facilibus medicamentis ea conſcribunt: at qui ex ratione artem tra- * hiſtoria.
ctare uolunt,iis opus eſt methodo curandi:nam alioqui damnum magis,quam utilitatem ex ta- 6. Aphor.31.
li conſequãtur * narratione. Sane Hippocrati,qui in aphoriſmis ſcripſit,Dolores oculorum ſol- Ext.ord.49.c
luit

tũt meri potio, aut lauacrũ, aut ſomentatio, aut ſanguinis miſſio, aut purgatio: nec adiecit, quos E nam dolores vini potio, quos lauacrũ, quos ſomentũ, quos ſanguinis miſſio, quos purgatio: ignoſcendum forſan quis arbitretur, tribus, ut arbitror, de cauſis. Siquidẽ aphoriſticã faciebat doctrinam, in qua, ꝑ breuitatem & compendium, pleraq; ita dici cõceſſum eſt. Et oĩa quæ dolores ſoluunt enumerauit, tametſi non definijt, ad quem dolorẽ quodnã ex illis congrueret. Tũ multis in locis aliorũ librorum occaſiones nobis ꝑſtitit, diſtinctiones in iis, quæ hoc pacto dñr, inueniẽ

* διεξ. δικ. di. At, qui neq; in aliis libris de talibus ſcripſere diſtinctionibus, aut in enarratorio, *& prolixo tractatu aphoriſtice tamen ac breuiter ſcribũt, aut inſuper ẽt ex multis vnũ tm̃ indicant, ij plus nos lædunt, q̃ iuuant. Nã cũ ſint multæ in ophthalmijs drĩæ, atq; vna duntaxat ex eis prædictum poſcat cataplaſma, aliæ vero oẽs ab oleo lædantur: ſi quis id ad oẽs ſine diſcrimine adhibeat, multo plus lædet, q̃ iuuabit. Ad hunc itaq; modum non tm̃ de abrotono, ſed de aliis, quoq; oĩbus ſcribendũ nobis eſt, eas quidẽ facultates quæ ſunt in calefaciendo, frigefaciendo, humectando, ſiccãdo, ſiccandoq; ijs, quas ſæpenumero memorauimus methodis, reperientibus: quæ ſecũdũ totius ſubſtantiæ, ꝓprietatẽ perficiuntur, ſola experientia. Et de his oſtenſum eſt, ꝙ deleteriæ ſint, & deleteriarũ alexiteriæ, & purgatoriæ. Nã has ex rõne inuenire eſt impoſſibile, præterq̃ ꝙ in quibuſdã ſuſpicionem dũtaxat probabilẽ inuenire liceat, neq; enim in oĩbus, ſicut hoc in ſuperioribus monſtratũ fuit. At de facultatibus, quæ hoc pacto inueniuntur, ſeparatim poſtea diſſeremus, vbi F uidelicet prius ſingulatim per quodq; medicamentũ de iis, quę calfaciendo, frigefaciendo, humectando, ſiccandoq; agunt: tum de iis, quæ ad has conſequuntur: narrationẽ abſoluero. Porro vbi vnũ mõ adiecero, finem faciam de abrotono dicendi, nempe ꝙ ſumme ſuſpiciendus ille Pamphilus, etiamſi hanc primã herbarũ recenſuit, ac forſan ut nullam deinceps aliam, tamen hãc ſaltem oculis ſuis conſpicari voluerit: attamen vel maxime hallucinatur, exiſtimans hanc herbam a Romanis appellari Santonicum. differt. n. ab abrotono ſantonicum, velut ẽt Dioſcorides exactiſſime ſcripſit in tertio de materia, & oẽs id norunt tum medici tũ rhodopolæ. Nam abrotoni duæ ſunt ſpecies, altera quam marem, altera q̃ fęminã nuncupant quod ipm̃ definitum eſt tum apud Dioſcoridem, tum apud ipm̃ Pamphilum, alioſq; innumeros. At aliud eſt ab eo abſynthiũ: cuius rurſum tres ſtatuendæ ſunt ſpecies: quarũ vnã eodem cũ genere ipſo noĩe appellitant, cuiuſmodi poniſſimum eſt ponticum: alterum, ſantonicum: tertium, ſeriphum. Si vero aliud placet appellare abſinthium, aliud uero ſeriphum, aliud aũt ſantonicum, nihil intereſt, quod ad præſens certe attinet: nec. n. nomen diuiſuri venimus, ſed ſtudium nobis eſt ipſis de rebus. Porrò qm̃ hæc tum ſpecie ſeu forma, tũ geſtu, tũ facultatibus inter ſe ſe diuerſa ſunt, nõ obſcure uno, ſi ita lubet, omnia nomine nuncupes, verùm exactè uires eorum edoceas. Ac nos ſanè ſufficienter ipſas à Dio- G ſcoride explicatas eſſe, alijſq; non paucis, iam diximus: itaq; denuo eadem ſcribenda non ſunt, quæ maioribus recte ſunt prodita. At, ſiquid illi in facultatibus omiſere indiſtinctum, cuius pro

* διεξόδῳ eſt in antiquis. fecto gratia ad hanc *narrationem uenimus, ea nos adiicere tentabimus: abſynthium quidem dictus minus eſt calidum, nempe plurimam obtinẽs adſtrictionem. Quod cum ſit, & minus quoq; tenuiũ, q̃ illa partium, & vtiq; minori ẽt, quã illa ad eundem modum extenuandi facultate, attamen non minus deſiccatorium eſt. At cæterorum ſantonicũ quidem, a Santonia regione in qua naſcit̃, nomen ſortitum, proximam hẽt facultatem, ſeripho paulo imbecillius in excalfaciendo, & extenuando, deſiccãdoque. Porrò ipm̃ ſeriphon abrotono minus eſt calidũ, verũ calidius abſynthio: ſtomacho impendio inimicum, nempè cum amaritate ſalſedinẽ quãdam pręſe ferens: ſed & quandam, licet minimam, adſtrictionem obtinet. Sic & abrotonon, & ſantonicum admodum infeſta ſunt ſtomacho. Solum aũt inter ea abſynthium, & maximè ponticũ, gratum eſt ſtomacho, quia plurimam adſtrictionem cõtinet. Abrotonum vero vſtum, calidum, ſiccũq; facultate eſt, magis ẽt quam cucurbita ſicca uſta, & anethi radix. Illa enim ulceribus humidis ſimul, & citra plegmonem callo induratis conueniunt: ac proinde maximè vlceribus, quæ in pudendorum præputijs fiunt competere vñr. At cinis abrotoni ulceribus oĩbus mordax eſt: ac idcirco cum H oleo tenui, cicino. ſ. aut raphanino, aut ſicyonio, aut veteri, & maxime ſabino, ad alopecias accõmodatur. Tum barbam ſegnius, tardiuſq; enaſcentem cum aliquo dictorum oleorum elicit, ſed nec minus illis lentiſcino maceratum. Quippe pro eo ꝙ tenuium eſt partium, rarefaciendi uim obtinet, & mordax eſt, & calidum: quas vtiq; maximè eius facultates nouiſſe oportet, nec quicquàm etiam particulare in hoc tractatu inquirere.

Agnos, vitex.

† In cod. quodam græco antiquiſſimo, & in translatione veteri, verba hæc nõ habentur, iudico aũt eſſe gloſſema, epitomen verborum Galeni continẽs.

Agnos *aut Lygos, hoc eſt uitex planta illa fruticoſa, † calidius quidem eſt, & ſiccus tertio ordine, verũ multum tenuis ſubſtantiæ, tum guſtu acris ſimul & adſtringens, ipſas quidẽ vitices ad medicinã hẽt inutiles: cæterum ſolia ſemenq; calida, ſiccaq; facultate ſunt, ſubſtãtia vero tenui: Nam & urentibus ita apparet, & guſtantibus acre ſimul & ſubadſtringens percipit tum ſolium, tũ flos, tum fructus. Edendo tñ ẽt fructus eſt: uerumtamen perſpicuo calfacit, & ſimul capiti dolorem parit. At ſi frigatur (nam & ſic editur cũ tragematis) minus caput tentat. Porrò flatus uentris diſcutit & cũ non frictus, & multo magis cũ frictus fuerit. Cohibet porrò impetus in venerem,

A. ibid. c. 43.

tum

A tum frictionis expers, tũ ẽt ipſam expertus. Folia itẽ, floreſq; ipſius fruticis id ipſũ pſtare poſsũt: itaq; non tñ eſa potaq; ad caſtitatẽ conferre creduntur, verũ ẽt ſubſtrata. Hinc eſt ꝙ Athenis in Theſmophorijs, hoc eſt ſacris Cereris, mulieres torũ ſibi fruticem ſubſternũt. Hinc illi quoq; nomen inditũ agni, hoc eſt caſti. Ex quibus oĩbus manifeſtũ eſt, ſiquidẽ memoria teneamus, quæ ſuperioribus cõmentarijs ſunt dicta, agnũ calfacere, ſimulq; exiccare, tum oĩum maxime flatus diſcutere. Porrò ꝙ tenuiũ ſit partiũ, facultas eius * indicio eſt. Nã ꝙ caput tentat, non magis a multitudine vaporũ ab eo ꝓgnatorũ, q̃ à caliditate eius, ac ſubtilitate partiũ fieri rationabile eſt. Nã ſi flatuoſum ſpiritũ procreare poſſet, ſane & uentrẽ inflaret, & uenerẽ ſtimularet, perinde ut eruca: vetum cũ nõ tñ nõ excitare, immo ẽt reprimere queat, fuerit profecto ſecũdũ rutæ, maxime facultatẽ tum in excalfaciendo, tum in reſiccando. Nõ tñ illi par eſt, nã utroq; paulo eſt inferior: ſiquidẽ ruta tũ magis eſt excalfactoria, tum magis deſiccatoria. Differt ẽt qualitatis ſimul, ac facultatis miſtione. Nam agni ſemen, ac germina modicã ſerunt adſtrictionẽ: at ruta ubi aruerit, exacte amara eſt, & acris: ubi uero humida, ſubamara. Non tñ auſteritas, aut acerbitas illi ineſt: aut ſi cui uideatur ineſſe, ea vtiq; oĩno obſcura, ſcio, uidebitur, nec par ei, quę eſt in agno. Quocirca, & ad iecur, & lienem indurata, & obſtructa, agni ſemẽ potius q̃ ruta cõpetit. Sed hęc ad curãdi iam methodũ pertinẽt: quã q̃dẽ ut omnino nõ attingã de medicamentorũ pronuncians facultatibus, fieri nõ põt: uerum celeriter his omiſſis, ad rẽ propoſitã reflectere, uiri eſt utiq; tẽperati. Magiſq; ẽt id in ſequentibus medicamentis efficere conabor: hoc eſt, ubi ex quibuſdã paucis cui-
B dentibus uniuerſalem facultatem collegero, particulares poſtea actiones omittã. Nam in pſenti id nouiſſe ſufficit, ꝙ Agnus calidus eſt, & ſiccus facultate, idq; non mediocriter, ſed tertio exceſſu: rum admodum tenuium partium. Hæc qui norit, ac poſtea methodum curãdi didicerit, ipſemet inueniet, quo pacto menſes hinc cieat: quo pacto partes induratas digerat: quo pacto laſſitudinem ſoluens, ſeu acopum, & excalfactorium ex eo unguentum præparetur.

* τεκμήριον.

Agroſtis gramen.

A. ibid. c. 306. & 707.

{ Graminis" radix modice frigida eſt, & ſicca, mordacitatem quandam exiguã, & partium tenuitatem obtinens. At herba ipſa primo quidẽ exceſſu refrigerat, in humiditate uero, & ſiccitate moderata. Porro ſemen alibi quidem imbecillum eſt, in parnaſo uero deſiccatorium, & tenuium partium, & ſubacerbum. } Gramen eſculentam hẽt radicem, ubi mollis fuerit, dulcem quidem † inſtar aquę, ſed acre quiddã exiguũ, & ſubacerbũ obtinentem. Hæc herba plane aquea guſtantibus eſt. Ex quibus apertum eſt radicẽ modice eſſe tum frigidam, tum ſiccam, ac proinde cruenta ulcera glutinare. At ipſa herba illita non uehementer refrigerat in medio conſtituta humiditatis, & ſiccitatis. Porro mordacitas, & tenuitas, quę radici ineſt, exigua eſt quidem, ſed interdum tamẽ lapidem frangere aſſolet, ſiquis eam decoctam ebibat. At ſemen alterius quidem imbecil-
C lum eſt: eius uero, quæ in parnaſo naſcitur, urinam ciet, & fluxus uentris, & ſtomachi reſiccat: uis enim eius eſt exiccatoria, tenuium partium, & ſubacerba.

Nõ ſunt in antiquiſſimo codice græc. nec in tralatione ueteri, ſed uidentur eſſe ſũma quædam uerborum Galeni ſequentium.

† Aquoſum.

Anchuſa.

A. l. 2. t. 2. ca. 19. fol. 100. g

{ Anchuſæ" quadruplex ſpecies eſt. Quarũ Onoclea quidẽ radicẽ habet admodũ refrigerantẽ & deſiccantẽ, tum adſtringentem, & ſubamaram, tum quæ ſufficiat extenuandis, & extergendis humoribus bilioſis, corporibuſq; condenſandis. Cæterũ folia habet imbecilliora quidem radice, adſtringunt tñ & ipſa, & deſiccãt. Porro Lycopſos cognominata refrigerat, & deſiccat, magiſq; eius radix, quam onoclea adſtringit. At Onochilos calidior eſt, & magis medicata, nã pluſculum hẽt & guſtu ipſo protinus acrimoniæ. Hac uero ẽt calidior eſt reliqua, & parua, q̃ & amarior, & magis etiã medicata eſt. { Anchuſæ non omnes eaſdem uires obtinent. Nam onoclea, quam vocant, radicem habet ſimul adſtringentem, & ſubamaram, corporibus condenſandis, & modice extenuandis idoneam, tum abſtergendis quoq; & abluẽdis bilioſis, & ſalſis ſuccis. Dictum enim ſupra eſt, ꝙ qualitas acerba miſta amaritudini ea præſtare queat. Sic ſane aurigini, & lienoſis, & renum affectibus eſt utilis. Sed & refrigerare idonea eſt: & ſane cum polenta illita iuuat eryſipelata. Et abſtergit non modo epota, ſed & foris impoſita: proinde uitiligines, & lepras ſanat cum
D aceto. Ac radicis quidẽ hæc opera ſunt, & operum facultates quas diximus. At folia ipſius herbæ radice q̃dẽ ſunt imbecilliora, non tñ aliena ſunt a reſiccatione, & adſtrictione. Itaque ẽt † profluuiũ ſanãt pota cum uino. Et q̃ lycopſos nominatur, eodem modo eryſipelatis congruit: & radicẽ hẽt, q̃ onoclea, magis adſtringentẽ. At Onochili, & Alcibiadæ cognominatæ uis magis eſt medicata. Nã & guſtu protinus maiorem hẽt acrimoniã: & eos, qui a uiperis morſi ſunt, admodũ iuuat tum illita, tũ ſuſpenſa, tũ eſa. Reliqua uero, nempe quarta, quæ parua eſt, & fere nomine caret ex illis ſola, alcibiadię quidem perſimilis eſt, uerum, et amarior, et magis medicaminoſa: ac proinde ad latos lumbricos idonea, oxybaphi menſura cum hyſſopo, et naſturtio epota.

Nõ ſunt in antiquiſſimo codic. græco, nec in tralatione ueteri.

† Diarrhœam.

Agarici radix.

A. ibid. c. 77. l. 107.

† Agarici radix, hoc eſt q̃ trunco innaſcitur, primo q̃dẽ guſtu dulcis quodã modo, ſed paulo poſt ſubamara apparet, et acrimoniæ quãdã ſpeciẽ tpis ſpatio inducit, leuiculæq; adſtrictionis. Eſt et cõſiſtẽtia laxa. Ex quibus oĩbus manifeſtũ eſt, ſiquidẽ q̃ in ſuperioribus commentarijs di-

† Et hoc in loco in Aldiuo codice græco habentur hæc verba. Agaricum compoſitum eſt ex ſubſtantia aerea & terrea, a caliditate tenuata: facultatem ẽt habet digerendi, calefaciendi, craſſitudinem incidẽdi, & obſtructiones iecoris liberandi. Quanquã nec in co. antiq., nec in tralatione ueteri legãtur.

ćta ſunt, meminerimus, q̃ medicamentum hoc cõpoſitum eſt ex ſubſtantia aerea, & terrea à cali E
ditate extenuata. porro minimũ hẽt eſſentiæ aqueæ. Hac rõne, & digerendi uim hẽt, & craſſitu-
dinem incidẽdi tum infarctus viſcerum expurgandi. Proinde regio morbo laborantes ſanat, eos
vtiq; qui ſic ab infarctu iecoris laborãt. Iuuat & morbo cominiali obnoxios eadem facultate: tũ
rigores per circuitum recurrentes ex craſſis, aut viſcoſis humoribus natos ſanat. Iuuat & morſos
à beſtijs frigore lædentibus, aut compunctos, tum foris in affecta parte impoſitum, tum intro in
corpus ſumptum pondere drachmæ vnius cum vino diluto. Eſt & purgatorium.

Ageratum.

Ageratum facultatem digerendi habet, & leuiter quadantenus plegmone liberandi.

Adiantum.

Adiãtum" in caliditate quidẽ, & frigiditate ſymmetrũ eſt, verũ deſiccat, & extenuat, & digerit. A. ibid. ca.
Etenim caput ex alopecia glabrũ capillis cõueſtit, & ſtrumas, & abſceſſus digerit, lapideſq; fran- 100. fol.
git epotum, & viſcoſorũ craſſorumq; è pectore pulmoneq; excreationibus non mediocriter cõ 110. c. d
fert, & ventris profluuiũ ſiſtit: nõ tñ vllã manifeſtã caliditatẽ affert, ſicut nec frigiditatem: Verum
poſuerit ipſum quiſpiam ſecundum hanc oppoſitionem, & temperiem, in ordine medio.

Aizoon ſemper viuum. A. ibid. ca.

Aizoon" vtrunq; tũ maius, tũ minus, deſiccat quidem leuiter, qñquidẽ, & mediocriter adſtrin F 607.
git, omnis alterius uehementis qualitatis expers. Quare in eo plus cæteris abũdat eſſentia aquea:
cæterum non mediocriter refrigerat. Eſt enim ex tertio ordine, & receſſu refrigerantium. Hinc
etiam ad eryſipelata, & herpetes, & plegmonas à fluxione natas accommodatur.

Aegilops auena.

Aegilops digerendi vim poſſidet, id quod ex guſtu patet: leuiter enim eſt acris. Verum, & ex
eo liquet, quòd phlegmonas induratas, & ægilopas ſanat.

Aera Lolium.

Lolium deſiccat, & calfacit efficaciter, ut propinqua ſit acribus, magis quàm iris: ſed non eſt
perinde, ut illa tenuium partium, verum multum in hoc deficit. Secũdum hoc ponat ipſũ quiſpiã
in principio tertij ordinis excalfacientium, extremo vero ſecundi exiccantium.

Aegyrus populus nigra.

Aegyri flores calidi quidẽ ſunt primo * receſſu à tẽperatis: at in dñia, quæ habeñ in ſiccando, &

** In impreſſis legitur ἐπιτας. i. tertio. in manuſcriptis quos uiderim, πρώτως. i. primo.*

humectãdo, paulũ q̃ddã ad ſicci⁹ deflexerũt, ſed & ſubtiliorũ potius, q̃ craſſiorũ ſunt partium. Et
folia quoq; ipſius quodãmodo floribus ſimilia ſũt, niſi q̃ ad oĩa imbecilliora, minuſq; efficacia.
Sed & reſina eius, floribus ſimilem facultatem obtinet, atq; etiam calidiorem. Porro ſemen tum G
reſina, tum floribus, & ſubtiliorum eſt partium, & exiccantius, non tñ admodum calidius.

Acacia.

Acacia" & † plãta ipſa acerba eſt, & fructus, & ſuccus: Qui lotus q̃dem, & imbecillior, & minus A. l. 2. c. 2.

† Al. folia ipſa acerba ſunt.

mordax reddiẽ, vtpote acrimoniã quãdã ĩ lauatiõe deponẽs. Porro ſi parti alicui ſanę illinaẽ, pri- c. 3. f. 99. b
nus eã & ſicciorẽ, & cõtractã efficiet, nullũ q̃dẽ caloris ſenſũ inuehẽs, ſed nec frigoris admodũ ua
lẽtẽ. Vnde cõſtat medicamẽ id eſſe frigidũ, & terreũ, ĩmiſta quadã ẽt eſſẽtia aquea. Et ſanè conie-
ctura eſt unn eſſe ſimilare, uerũ quaſdã in ſeſe diſperſas habere partes tenues, & calidas, q̃ in ipſa
ablutione ſegregenẽ. Eſtoq. & hoc tertij ordinis exiccãtiũ, & ſecũdi refrigerãtiũ, ubi quidẽ elotũ
fuerit, illotum uero pruni. *Acalephe urtica.*

Vrtica. Et" huius herbæ, tũ fruct⁹, tũ folia (nã hęc potiſſimũ ſũt vſui) admodũ digerẽtis ſũt facul A. ibid. ca.
tatis, adeo ut & phymata, & parotidas ſanẽt. Sed & quiddã flatuoſũ obtinẽt, quo & uẽtrẽ ſtimu- 714.
lãt, & maxime, ubi cũ multo ſemẽ bibiẽ. Porro q̃ nõ vehemẽter calfaciat, ſed multũ tenuiũ ſit par
tiũ, teſtimonio ẽ craſſorũ uiſcoſorũq; humorũ ex pectore pulmoneq; eductio, tũ q̃ partes quas
cõtigerit pruriãt. Porro flatuoſũ ei⁹, cui⁹ eſſe particeps dicta eſt, dũ cõcoquiẽ, naſciẽ: nõ. n. actu fla
tuoſa eſt, ſed facultate. Vẽtrẽ aũt modice ſubducit ipſa dũtaxat abſterſione, ac ueluti titillatione, H
nõ purgatione. Et gãgręnoſa, & cãcroſa, & in totũ, q̃ exiccari citra mordicationẽ poſtulãt, ea cõ
uenĩẽter ſanat, nimirũ cũ ſubtiliũ partiũ ſit, & tẽperaturæ ſiccæ: nõ tñ tãtum habens caliditatis, ut
iam mordicet. *Acanthos ſpina vulgaris.*

Acãthos. Alij quidẽ Melamphyllum nominant, alij vero pęderota. Folia q̃dẽ mediocriter di-
gerentem facultatem obtinẽt: Ac radix exiccatoria eſt, & leniter inciſoria, & tenuium partium.

Acanthion.

Achantiũ. Radix huius, & folia facultatis ſunt tenuiũ partiũ, & excalfactoriæ, ut & ijs qui con
uelluntur auxilientur. *Acantha leuce ſpina alba.*

Acantha" leuce. Hãc quidã leucacãthon noĩant. Radix eius deſiccatoria eſt, & modice adſtrin A. l. 2. c. 2.

** ſtomachicos*

gens. Quãobrẽ, & cœliacos, & dyſentericos * iuuat, & ſanguinis reiectiones cohibet, œdemataq; c. 80. fol.
illitu cõtrahit: ac dẽtes dolẽtes iuuat, ſi decocto eius colluãtur. Semẽ tenuiũ partiũ, & calidę facul 108. d.
tatis eſt. Itaq; potui dari ijs, q̃ cõuelluntur, conuenit. *Acantha Aegyptia.*

Spina Aegyptia. Quidã Arabicam vocãt. Similis autem eſt ſpinæ albæ noſtrati, uerum facul- A. ibid. ca.
tate 615.

A tate ualidius adſtringente pariter,& deſiccante. Itaq; profluuium muliebre radix eius iuuat, & alia,quibus auxilio eſt,quæ apud nos naſcitur ſpina:ſed efficacius tamen omnia adiuuat tum radix,tum fructus.Hic uero,& columellæ prodeſt & ijs,quæ in ſede inflata ſunt:tum ulcera ad cicatricem ducit,mediocrem habens,non moleſtam adſtrictionem.

Acorum.

A.l.2.t.2. cap.45.fo. 102.d

Acorum.″Huius utimur radice,quę guſtu acri eſt,& modice amaro,odoreq; non iniucundo. Itaq; conſtat facultatis calidæ eſſe,& conſiſtentię tenuium partium.Huic conſentaneum eſt, ut urinam moueat,& lienes induratos iuuet: tum ceratoidis craſſitiem detergeat ſimul atq; extenuet,ſed ad hoc melior eſt ipſius ſuccus.Omnino uero ſiccificum eſſe clarum eſt. Et ſane ordinis eſto tertij in utroque,in calfaciendo ſcilicet,& deſiccando.

Aconitum,ſiue pardalianches.

A.ibid.ca. 360. & 696.

Aconitum,″ſiue Pardaliãches. Hoc ſepticæ,& deleteriæ facultatis eſt.Itaq; in cibo potuq; fugiendum.Attamen ad putrefaciendum† quędam extra os,& ſedem aptum eſt. Herbę autem radix ad hæc eſt utilis.

† Cod. impreſſi habent, τινὰ τῶν ἐκ τοῦ σώματος ἢ καθ' ἕδραν. Manuſcripti & Aetius τινὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἢ καθ' ἕδραν. i. quaſdam externis corporis partibus, & circa ſedem. Paulus. Extrinſecus quidem in carnibus, quæ putreſieri debent ipſo ὑτενdum eſt.

Aconitum,ſeu lycoctonum.

Aconitum ſeu Licoctonum. Eſt & hoc ſimilis alteri facultatis,ſed peculiariter lupos interfi-
B cit,ſicut illud pardos.

Acte ſambucus. Et ebulus.

A. ibid.ca. 611.

Acte,″tum magna illa,& arborea,tum herbacea,q̃ & Chameactẽ Gręci vocant {Latini hãc Ebulum,illã Sambucũ} utraq; potẽtiã hẽt tũ deſiccandi,tum cõglutinãdi, modiceq; digerendi.

Alimum.

Alimum.Hæc planta frutex eſt,plurimo in Cilicia pręcipue prouentu:ubi & germina eius recentia eſitant,& reponunt quoq; in poſterum futura uſui.Semen pariter,& lac planta ipſa generat,eſtq; guſtus ſalſi,& ſubadſtringentis.Ex quibus omnibus palã eſt ipſam eſſe diſſimilarem.Maior autem pars ſubſtantiæ eius calida eſt tẽperate,cũ humiditate inconfecta,& leuiter flatuoſa.

Aloe.

A. ibid.ca. 64

Aloe.Hæc″herba nõ admodũ apud nos prouenit.Et q̃ naſcitur in magna Syria, aquoſior eſt, & facultatis imbecillioris.attamen uſq; adeo deſiccare poteſt,ut uulnera glutinet. At in regionibus calidioribus,qualis eſt Cœloſyria,& Arabia,multo eſt melior. Optima aũt Indica,cuius liquor eſt id,qđ ad nos importaẽ cognominatũ Aloe,medicamẽtũ ad plurimas res, ꝓꝑ exiccationem mordicationis expertem,utile. Eſt autem nõ ſimplicis naturę,ſed ut teſtatur guſtus adſtrin-
C git ſimul,& amara eſt:adſtringit quidẽ modice,ſed fortiter amara eſt. Subducit & uentrẽ,utputa ex numero medicamentorum,quæ Græci ab excernendo ſtercore uocant. ἐκκοπρωτικά.Itaque ex dictis patet(ſiquidẽ memoria tenemus quæ in quarto libro ſunt demonſtrata)ꝙ tertij ſit ordinis exiccantium:calfacientium aũt,aut primi intenſi,aut ſecundi remiſſi. Sed & ipſius facultatis miſturam atteſtãtur particularia eius opera. Nã & gratum ſtomacho medicamen eſt,ut ſi quid aliud:& ſinus glutinat.Sanat & ulcera,q̃ ægrè ad cicatricẽ duci poſſunt,& maxime q̃ in ano ſũt et pudẽdo.Iuuat & eorũ phlegmonas aqua ſubacta,& vulnera eũdẽ ad modũ glutinat. Cõgruit ſimiliter utẽti,& ad phlegmonas in ore,ac naribus,& oculis. In ſumma repellere,& digerere ſimul poteſt,cum hoc,ut paulum extergeat,quantum uidelicet ulceribus puris nõ ſit moleſtum.

Alyſſon.

A.l.2.t.2. ca. 16.fol. 101.e.

Alyſſon. Nũcupata″eſt hæc herba Alyſſon,qđ mirifice iuuet morſos a cane rabido. Sed & rabiẽti quoq; data ſola ſæpe in totũ ſanauit:atq; hoc ex totius ſubſtãtię ſimilitudine efficit. Dictumque prius eſt,talẽ facultatẽ ex ſola percipi experientia,& plane nulla conſtare methodo. Quod ſi quis ad multa experiatur,cognoſcet facultatẽ habere mediocriter ſiccificam,& digerẽtem, cũ hoc,ut abſterſorium non nihil etiam obtineat.Hac ratione & uitiliginem,& ephelin expurgat.

D

Alſine auricula muris.

A.l.2.t.2. ca. 18.fol. 100.f

Alſine,aut Myoſota.Similem″hæc facultatem Helxinæ obtinet,nempe refrigerantem, & humectantem:Eſt enim eſſentiæ aqueæ,frigidæ:quare & citra adſtrictionem refrigerat. Quocirca ad feruentes phlegmonas,& mediocria eryſipelata competit.

Amaracon maiorana.

A. ibid.ca. 466.

Amaracon″excalfacit non inſtrenue,non ualde autem deſiccat,ſed in caliditate quidem tertij eſt ordinis,in ſiccitate uero ſecundi.

Ambroſia.

Ambroſia illita uim habet adſtringentem,ac repellentem.

Ami.

A.ibid.ca. 60.

Ami.Herbæ″quam uocãt Ami,ſemen maxime eſt utile.Facultatis eſt excalfactorię & deſiccatorię,tenuiumq; partium.Sed & guſtu ſubamarum eſt,& acre.Et clarum eſt,quòd & digerat, & urinam moueat.Fuerit autem in calfaciendo reſiccandoque ex ordine tertio intenſo.

Amarantum.

Amarantum facultatis eſt incidẽtis, & extenuantis.Coma igitur eius menſes cum uino pota

educit. Sed & grumos ſanguinis liquare creditur, non ſolum in uentre, ſed & in ueſica: ſed tunc potius cum mulſo bibenda. Et omnes ſimpliciter fluxiones pota deſiccat, ſtomacho infeſta. E

Amorge amurca.

Amurca" terreſtris eſt ſubſtantiæ, calidæ, non tamen tm̃ poſſidet caliditatis, ut palã mordicet. Quòd ſi coquatur quoq; multo etiam magis craſſarum partium, & ſicca redditur. Et fuerit ſanè ex ſecundo ordine excalfacientium, & ſiccantium intenſo quodã mõ magis. Sic & ulcera corporum temperatura ſiccorum curat: quæ uero in aliis omnibus ſunt, exaſperat. Siquidem contendit perinde, ut reſina, & pix ſicca, & bitumen: Quæ, & ipſa in corporibus admodum duris, quæ vulnus habent, aut ſinum, glutinatoria ſunt: alia uero omnia contendunt atque irritant. A. ibid. c. 277.

Ampeloprason.

"Ampeloprason. Si inter alliũ, & praſon hoc eſt porrũ, mediũ quiddã concipias, facultatẽ ampeloprasi inueneris. Eſt enim agreſte, ut ſic dicam, porrũ: quamobrẽ, & acrius eo, & ſiccius eſt, ſicut agreſtia oĩa reliqua hortẽſibus, ac ꝓinde ſtomacho quàm illud nocẽtius. Sed, & craſſos, & lẽtos humores potẽtius incidit: valentiusq; infarcta organa obſtructione liberat. Hac quoq; rõne urinas, & menſtrua ſæpe ꝓuocauit, ubi a craſſis, & lentis retinebãtur humoribus. Adeo vero eſt calidũ, ut illitũ cataplaſmatis mõ, exulceret. Dictum eſt aũt retro, ꝙ quæ cum in modum ſunt calida, extremi ſint ordinis. A. ibid. c. 540. F

Ampelos agria vitis agreſtis.

Vitis agreſtis racemi extergendi uim habent, ut ephelis, & neruos, & id genus omnia in extima cute exiſtentia curare poſſint. Sed & adſtrictionem quandam extrema germina {ἀκρέμονας Græci uocant} obtinent, quę & ſale condiri aſſolent.

Ampelos hemeros vitis ſatiua & culta.

Vitis" Cultę adſimilis facultas eſt agreſti, ſed ad omnia imbecillior. A. ibid. c. 723.

Ampelos leuce vitis Alba.

Ampeli" Leuces, quam & Bryoniam, & Pſilothrum uocãt, prima quidem germina ab oĩbus pro more edi uere ſolent, utpote edulium ſtomacho propter adſtrictionẽ acceptum, ſed & ſubamaram, & modice acrem adſtrictionem poſſident: quare, & urinam modice cient. At radix, & abſtergentem, & deſiccãtem, & tenuium partium uim habet, & moderate calidã. Quamobrem, & lienes induratos liquat tum epota, tum foris cum ficubus impoſita: & pſoram, & lepram ſanat. Porro fructus eius, racemi ſpeciem præferens, ijs, qui coria denſant, eſt vtilis. A. ibid. ca. 262.

Ampelos melana vitis nigra.

Vitis" nigra. Vocatur autem hæc proprie bryonia: ſupradictæ tamen ad omnia ſimilis, niſi quòd imbecillior. G A. ibid. ca. 263.

Amygdala.

Amygdala," quæ quidẽ palã amara ſunt, omnino extenuandi uim poſſidẽt, quod, & qualitas ipſa indicat, & experientia cõprobat. Ac de amara quidem qualitate in quarto horũ cõmentariorũ proditũ eſt. Cæterũ duo experientiæ exẽpla proponi ſatis eſt, unde uim eorũ poſſis dignoſcere. Siquidẽ ephelin expurgant, & excreationibus ex pectore pulmoneq; craſſorum lentorũque humorũ impendio conferunt. Porro hæc oſtenſa ſunt genere quidẽ attenuãtis, ſpecie vero extergẽtis eſſe facultatis. Quin, & ꝙ per accidens facultatẽ itẽ habeãt ab obſtructione liberãdi, ipſum ſupra demonſtratum eſt. Sed & experiẽtia mõſtrat. Nã in iecore craſſorũ uiſcoſorũq; humorũ in extremis uaſis impactorũ obſtructiones, abunde expurgãt, expediuntque. Quin, & laterũ dolores ab hmõi cauſa natos, & lienis, & coli, & renum ſanant. Porro & ipſa arbor tota ſimilẽ ſortita uim eſt. Nã huius radices coctæ atq; illitæ ephelis purgãt. Quotquot uero ſunt amygdala dulcia, & ipſa leuculã amaritudinem poſſidẽt, q̃ tñ dulcedine ſuperãte occultatˀ: cæterũ id temporis ſpatio clarum fit. Demonſtratũ autem retro eſt qualitatẽ dulcẽ moderate eſſe calidã. A. l. 2. c. 2. ca. 57. fol. 104. g

Ammoniacum.

Ammoniacũ, opos ſiue liquor eſt ferulæ cuiuſdã. Hoc habet emolliendi facultatẽ intenſam, adeo, ut & articulorũ tophos diſſoluat, & lienes induratos ſanet, & chæradas per halitũ digerat. H A. l. 2. c. 2. c. 8. f. 99. g

Amomum.

Amomum" acoro ſimilem facultatem obtinet, niſi quod acorum ſiccius ſit, maiore autem quadantenus concoquendi facultate amomum. A. ibi. c. 51, f. 103. e

Anagallis.

Anagallis" utraq; tũ ea q̃ cœruleum habet florem, tum ea quæ purpureum, admodum extergentis ſunt facultatis. Habent uero nonnihil etiam caloris, & quãdam trahendi facultatẽ, adeo ut & infixa corpori extrahãt. Succus earũ ex naribus purgat eadẽ de cauſa. In ſumma aũt deſiccandi uim habent citra mordicationẽ. Quamobrem, & vulnera glutinant, & putrida adiuuant. A. ibid. c. 32.

Anagyrus.

Anagyrus frutex eſt grauiter olens, acris, & digerẽtis, excalfacientisq; facultatis. Sed folia ẽtnum uirentia, cum ꝑ ꝑ humiditatis admiſtionẽ minus ſint acria, idcirco rumentia reprimunt: at reſiccata incidentis ſunt, exiccantisq; ualenter facultatis. Similem fere facultatem habet radicis eius cortex. Semen autem magis ſubtilium eſt partium. Sed & uomitum prouocat.

Androſamum

A

Androſæmum.

Androſęmum plãta fruticoſa, natura duplex: Vnum enim Aſciron, & Aſcyroides nũcupatum eſt, ſpecies hyperici: Alterum uero a quibuſdam Dionyſias appellaĩ: Eſt aũt fructus eorum purgatorius: foliorum uero facultas modice extergens, & deſiccans, ut & ambuſta curare credãtur. Cæterum in uino auſtero decocta uinũ ipſum uulnerum grandium glutinatorium efficiũt.

Androſace.

Androſace, amara † & acris herba. Poteſt autem reſiccata ebibitaque tum ipſa, tum fructus eius, magnopere urinam prouocare: & nimirum etiam digerere, & deſiccare.

† *Græc. cod. ὑγρὰ i. humida ſed melius legitur πικρά. ut etiam legiſſe uidetur antiquus interpres.*

Andrachne Portulaca.

A. ibid. ca. 534.

Andrachne" frigida, & aquea tẽperie eſt, paucæ particeps auſteritatis. Proinde fluxiones repellit, & maxime bilioſas, & calidas: cũ eo, ꝙ eas mutet, & in qualitate alteret, magnopere refrigerans. Et fuerit ſanè in refrigerandi quidem facultate tertij exceſſus à tẽperatis, ac medijs, in humectãdo uero ſcd'i. Hac rõne, & æſtuãtes, ut ſi q̃d aliud, adiuuat tũ uẽtris oſculo impoſita, tum totis hypochondrijs, maxime in febribus hæcticis. Præterea dentiũ ſtuporẽ ſanat, nẽpe q̃ ab acidorũ ſuccorũ contractu aſpere exiccata fueãt, leniẽs atq; replẽs utpote cũ uiſcoſã habeat humiditatẽ. Similiter uero, & ſuccus eius. Itaq; nõ foris modo impoſitus, ſed epotus quoq; refrigerãt. Hoc ſanè, & toti herbæ comeſæ accidit. Qm̃ aũt ſubaſtringit, utiliter dyſentericis editur, & B muliebri ꝓfluuio, & ſanguinis reiectionibus. Sed ad hæc quidẽ multo eſt, q̃ herba, ſuccus ipſius efficacior.

Anemone.

A. ibid. ca. 665.

Anemonę" oẽs, acres, &* extrahẽdi, & attrahẽdi, & ora uaſorũ reſerãdi facultatẽ obtinẽt. Itaque radix cõmãſa pituitã euocat. Et ſucc' ex narib' purgat, & oculorũ cicatrices extenuat. In ſup ſordida ulcerũ anemonæ expurgãt, & lepras detrahũt, mẽſeſq;' appoſitæ eliciunt, & lac trahũt.

* *Al. extergendi.*

Anethum.

A. ibid. ca. 69.

Anethum" adeo excalfacit, ut habendũ ſit aut ſcd'i ordinis intenſi, aut tertij remiſſi: exiccantiũ uero ordinis eſt ſecundi incipientis, aut primi finiẽtis. Itaq; merito in oleo decoctum digerit, dolorem ſedat, ſomnũ cõciliat, & crudos, & incoctos tumores cõcoquit. fit enim ex eo oleum, cuius propinqua ſit tẽperies pus mouentibus, & cõcoquentibus uocatis medicamentis, niſi quatenus paulo illis tum calidius, tũ ſubtilius eſt, ac proinde digerens. Vſtũ autẽ tertij ordinis tũ excalfacientiũ', tũ deſiccãtiũ fit. Et proinde ulceribus nimis humidis mollibusq; inſperſum ꝓdeſt, potiſſimum ijs, q̃ in pudẽdis cõſiſtunt: at q̃ in præputio ſunt inueterata, ea probe cicatrice includit. Cæterũ uiride adhuc, & ſucculentũ humidius eſt ſcilicet, & minus calidũ. Itaq; magis concoquit, & ſomnum cõciliat magis, q̃ ſiccũ, ſed minus digerit. Idcirco mihi uidentur ueteres coronis ex eo plexis uti ſolere in ſympoſijs.

Anthillis.

A. ibid. ca. 744.

C Anthillis" duplex eſt, ſed utraq; modice deſiccat, ut & ulcera glutinet. Cęterum altera, ea ſcilicet quę chamæpity adſimilis eſt, quadantenus ſubtiliorum eſt partium quàm altera adeo, ut & comitialibus competat. Quin & ipſa magis, quàm altera extergere poteſt.

Anthemis, aut chamæmelum.

A. ibid. ca. 218. f. 112. b

Anthemis, aut Chamęmelum, dictum" quidem in tertio libro copioſius eſt de hac herba: diceturque nunc ſummatim, quòd calfacit, & deſiccat in primo ordine. Eſt & tenuium partium, ac proinde digerendi, laxandi, & rarefaciendi uim obtinet.

Aniſum.

A. l. 2. c. 8. c. l. fo. 98. f

Aniſi" Semen maxime utile eſt acre, & ſubamarum, ut prope ad urentium accedat caliditatẽ: Eſt aũt in ſiccando tertij ordinis, ſicut & in calfaciendo. Proinde, & urinã ciet, & digerit, & inflationes uentris reprimit.

Antirhinum.

Antirhinum, aut Anarhinũ fructum habet uituli naribus ſimile, ad ſanationes inutile. Ipſum autem adſimilis eſt cum bubonio facultatis, ſed multo minoris. Itaque ex illo de hoc conijcito.

Aparine.

D Aparine, quidam Philanthropon, alij Omphacocarpum cognominant, modice extergit, & deſiccat, habetque nonnihil ſubtilium partium.

Apios pyrus.

A. ibid. ca. 541.

Pyri folia pariter ac turiones auſtera ſunt: fructus dulcedinis ẽt q̃ddã obtinet aqueæ. Ex quibus clara quoq; tẽperies eſt, inęqualis ſm partes: nam pars una terrea eſt, alia aquea, † cæterum utraq; frigida: tũ alia tẽperata. Proinde eſu pyra ſtomacho grata ſunt, & ſitim ꝓhibẽt. illita ãt deſiccant, & modice refrigerant. Nam ego ijs illitis uulnus glutinaſſe me memini, cum aliud ad manum eſſet nihil.

† Gr. [illegible] i. & ſecũdum utranque, alteram quidem frigida, alteram uero temperata. Antiqua tral. Sed ſi tu uis dicere ꝑ aliũ modum, dices ꝙ quædam illarum ſunt frigidæ, & quædã ſunt æqualis complexionis. Videtur n legiſſe [illegible]

Achrades pyra ſylueſtria.

Achrades uocatæ, magis quàm pyra reliqua, adſtringunt, & deſiccant. Et proinde ſane maiora uulnera glutinant, fluxusque repellunt.

Apocynum, aut cynocrambe.

Apocynum, aut Cynocrambe. Vocant autem quidam eam Cynomorum, quandoquidem canes celerrimè interimit, ſicut Lycoctonon lupos. Eſt autem hominibus uenenum, herba mul

tum grauiter olens: Proinde omnino calida eſt non inſtrenue, non tamen proportione deſic- E
cat. Itaque illita admodum digerentis eſt facultatis.

Argemone.

Argemone. Et huius herbæ facultas abſterſorias eſt,& digerens.

Ariſarum.

Ariſarũ multo minus eſt Aro. Radicem habet oliuæ, magnitudine,ſed multo eſt ipſa acrius.

Ariſtolochia.

Ariſtolochiæ "radix multo eſt ad medicationes utiliſſima,amara,& ſubacris.Sed ex illis oĩũ ſubtiliſſima eſt rotunda,& ad oĩa efficacior. Aliarũ uero duarũ,q̃ Clematitis appellatur,fragrantior eſt: itaq; ea ad unguẽta utunt̃,unguẽtarij:ſed ad ſanationes infirmior. At longa minus q̃dẽ tenuitatis partiũ obtinet q̃ rotunda,ſed nec ipſa inefficax eſt, uerum abſtergendi atq; excalfaciendi potẽtiã poſſidet, minus quidẽ q̃ rotũda abſtergẽs, ac digerẽs,ſed nõ minus calfaciens,immo forſan plus quoque.Itaq; in q̃bus uſus eſt modicæ abſterſionis,cõmodior eſt longa,puta in ulceribus carne explendis, & fomentationibus uteri: At in quibus craſſum humorẽ ualidius extenuare oportet,illi cuſus eſt rotundæ. Proinde dolore ab infarctu aut craſſitie crudorũ ſpirituũ natos magis curat rotunda, & ſpicula extrahit, & putredines ſanat,& ſordidia vlcera repurgat, F dẽtes, & gingiuas cãdidas efficit. Auxilio eſt,& aſthmaticis, ſingultientibus,comitialibus,podagricis,ſi cũ aqua bibatur. Tum ruptis, & cõuulſis,ut ſi quod aliud medicamentum,idoneum eſt.

A. l. 2. t. 2. ca. 49. fol. 102. b. c.

Arceuthus iuniperus.

Iuniperus "calida , & ſicca utrinque tertij ordinis. At fructus ſimiliter quidem calidus eſt,ſed non ſimiliter ſiccat,uerum in hoc primi fuerit ordinis.

A. ibid. c. 759.

Arctium lappa minor.

Arctium illud,quod thapſo uerbaſco eſt ſimile,radice tenera,candida,dulci,caule oblõgo,& molli, ſemine cymino ſimili,facultatis eſt admodũ tenuiũ partiũ, & ob id exiccãtis extergẽtisq; tũ modice.Quamobrẽ radix, ac ſemen eius cocta cũ uino quadãtenus dolores dentiũ mitigant. Porro ambuſta, & chymethla.i.perniones, non horũ modo decoctum perfuſum,ſed ẽt caules teneriores ſanare poſſunt.

Arctium aliud, lappa maior,bardana.

Alterum vero Arctium, quod Proſopitida,& Proſopion ideſt perſonatium,uocant, cuiuſq; folia cucurbitæ ſimillima ſunt,niſi quatenus, tum maiora,tum duriora,digerit ſimul & deſiccat, ſed & adſtringit non nihil.Quamobrem folia eius ueteribus ulceribus mederi poſſunt.

Arnoglossum plantago.

Arnogloſſum. "Myſtæ,& hoc eſt tẽperaturæ:habet.n. q̃ddã aqueũ frigidũ,habet uero & auſterũ quiddã,id q̃d terreũ eſt,ſiccũ frigidũ.Itaq; refrigerat ſimul,& deſiccat, & in vtroq; ſcd'i exceſſus à medijs eſt.Porro medicamẽta,q̃ cũ hoc ꝗ refrigerant, vnà ẽt adſtringũt, ea & ad vlcera rebellia oĩa, & ad fluxiones,& putredines cõueniũt, ac ꝓinde,& ad dyſenterias. Nã, & ſanguinis ꝓfluuia ſiſtunt,& ſi q̃d aduratur refrigerant. Tũ ſinus quoq; glutinãt,& aliæ ulcera recẽtia ſimul,& uetera.In oĩbus ferè id genus medicamẽtis primas tenet, aut certe nulli ſcd'm eſt,Arnogloſſum,idq; tẽperaturę ſymmetria,& conuenientia. Nã ſiccitatẽ obtinet morſus expertẽ,& frigiditatẽ, quæ nõdũ obſtupefaciat. Et fructus,& radix ſimilis ſunt facultatis, niſi ꝗ tum ſiccioris, tum minus frigidæ. Sed fructus quidẽ ſubtiliorũ eſt partiũ, radices autẽ craſſiorũ partiũ. Et ipſa herbæ folia exiccata ſubtiliorum ſunt partiũ, & minus frigidæ facultatis, nẽpe diſſlato ex eis,ac digeſto excremento aqueo, Hac rõne,& radicib. utuntur ad dentiũ dolores tũ mandentes,tum collutionib. incoquẽtes. Præterea ad iocinoris, & renũ obſtructiones non has tantũ adhibent, ſed folia quoque,& multo magis fructus. Hæc enim omnia quandã in ſe abſtergendi facultatem obtinent: quam & in herba uiridi ineſſe ſatis conijci poteſt,uerum ab humiditatis copia deuinci.

G

A. ibid. c. 429.

Arum.

Aron. Terrena, "& ipſum eſſentia cõſtat,calida. Proinde extergendi uim poſſidet, uerum nõ ualentem, ſicut Dracontium. Eſt itaque in exiccando,& excalfaciendo primi ordinis. Radices eius maxime ſunt utiles: ſiquidem comeſæ craſſitiem humorum mediocriter incidunt,adeo vt, & excreationibus ex pectore idoneæ ſunt:ſed magis tamen aptum eſt Dracontium.

H A. ibid. c. 432.

Artemiſia.

Artemiſia." Duplex quidem eſt herba Artemiſia, ſed utraque excalfacit, & modice deſiccat: & ſint quod ad calfactionem attinet exceſſus ſecundi: quod uere ad reſiccationem,aut primi intenſi,aut ſecundi incipientis. Sunt autem,& modice tenuium partium. Itaque ad renum calculos mediocriter commodæ ſunt,& ad fomentationes uteri.

A. ibid. c. 83.

Aſarum.

Aſaron. Huius "herbæ radices utiles ſunt,facultate ſimiles radicibus acori,intenſiores tamen. Itaque ex ijs,quæ de illis prodita ſunt,hic facienda coniectura.

A. l. 2. t. 2. c. 4. f. 99. c.

Aſclepias.

Aſclepias. In tertio Dioſcorides de hac herba cõſcripſit: At nos eius nõdũ periculũ fecimus.

Aſphalatos

A

Aſpalathos.

A.ibid.ca. 206. Aſpalatus* guſtu quidem acris ſimul,& adſtringens eſt:facultate uero ex diſſimilaribus cõſtat, nempe partibus ſuis acribus excalfaciens,partibus vero alijs,auſteris ſcilicet, refrigerans. Itaque vtriuſq; ratione deſiccat,& refrigerat:Et proinde ad putredines,& fluxiones eſt utilis.

Aſparagus.

A.ibid. ca. 603. Aſparagus* Petræus,aut Myacanthinus abſtergendi uim habet,idq; citra manifeſtam aut caliditatem,aut frigiditatem.Hinc renes ac iecur infarctu liberat,& maxime herbæ ipſius radices,& ſemen.Quin & dentium dolores ſanat ſiccitatis nomine citra calefactionem,quam,uel maxime dentes requirunt.Porro Athenienſes per,ph,dicunt Aſpharagus.

Aſplenum.

A. ibid.ca. 650. Aſplenum* tenuium quidem partium,non tamen calida eſt herba.Hac vtique ratione, & lapides frangit,& lienes liquat.

Aſtragalos.

Aſtragalos fruticellus eſt exiguus,radices hñs adſtrictorias.Quãobrem ẽt ex numero eſt non inſtrenue exiccantium.Nam ulcera vetera ad cicatricem ducit,& aluum fluxu tentãtam ſiſtit, ſi-

B quis in vino decoctam radicẽ bibat.Plurimus huius fruticis prouentus eſt in Pheneo Arcadiæ.

Aſter atticus.

A.ibid.ca. 337. Aſter* Atticus.Alii Bubonium uocant,non ob id tantum,quòd illitum,ſed etiam,quod ſuſpẽſum,bubones ſanare creditur:habet quiddam etiam digerens:habet vero non minime & refrigerans quiddam:ac reprimens,ut miſtæ ſit potentiæ,vti roſa:verum id non adſtringit.

Aſtaphis uua.

A.ibid.ca. 726. Aſtaphis,* culta quidem, concoquendi,adſtringendi,& leuiter digerendi facultatem poſſidet. At Agreſtis vehementer acrem obtinet,adeo,ut ex capite purget { quod ἀποφλεγματίζειν Græci dicunt } abſtergatque valenter.Itaque ad pſoram accommoda eſt. Sed,& urendi uim habet.

Aſphodelus.

A.ibid. ca. 73.d. Aſphodelus*. Et huius radix utilis eſt,ſicut Ari,Aſari & Dracontij, nempe extergentis,& digerentis facultatis.Vſtæ autem cinis calidior,& exiccantior,ſubtiliorque, ac digerere potentior efficitur:Ac proinde & alopecias ſanat.

Atractylis.

Atractylis,* aut Cnicus agreſtis.Hæc planta ex ſpinarum eſt genere.Facultatem habet deſic-

A.ibid.ca. 159. C candi,& modice* digerendi.

Atraphaxys Atriplex.

A.ibid.ca. 149. Atriplex* humida,& frigida temperie eſt,humida quidẽ ſecundi ordinis à medijs, frigida vero primi quam utiq; tepidam eſſe caliditatem poſuimus, cuiuſmodi roſis ineſt : nõ tñ adſtrictionis eſt particeps,ſed aquea eſt,& minimum terrena,quẽadmodũ malua.Quin,& vẽtrẽ celeriter permeat,ut illa,ob lubricitatem.Porro paulalum uino eius eſt,quod digerendi obtinet potentiam. Hortẽſes aũt atriplex,& malua,q̃ agreſtes, tum humidiores ſunt,tum frigidiores.Proinde phlegmonis,& phygethlis incipientibus,gliſcentibusq; & emollibus etiãnũ,ac velut feruẽtibus hortẽſes:uigentibus autem,& declinantibus,ac indureſcentibus commodiores ſunt agreſtes. Semen eius abſtergendi uim habet.Itaq. ad aunginem ex * pituitu infarctu prognatam utilis eſt. * calidam.

Aphace.

Aphace uim habet adſtringendi,ſicut & ipſa lenticula { φάκον Græci uocant. } Sed & ſimiliter ut lẽticulæ edi ſolet,cæterũ ægrius q̃ ille cõcoquit.Valẽtius aũt deſiccat, & moderati caloris eſt. * Al.iecorie.

Abſynthium.

A.l.2. t.2. ca. 21. fol. 98 g. Abſynthium* adſtrictoriã,& amaram,& acrẽ ſimul qualitates poſſidet ; excalfaciens pariter,

D & extergens,& roborans,& deſiccans. Proinde biliosos ventris humores per egeſtionẽ infernã propellit,ac per urinas euacuat.Magis autẽ quod in venis eſt bilioſum,per vrinas expurgat. Ob hæc contentam in ventre pituitã nihil adiuuat ſumptum: ſic ſanè ſi in thorace aut pulmone contineatur : nã adſtringens in eo facultas,q̃ amara valentior eſt. Porrò ꝙ inſit quoq; acrimonia,idcirco maiori portione calidũ eſt,q̃ frigidũ. At ſi opus eſt uniuerſaliter cõprehenſam eius temperiem ſecundũ primas circumſcribere facultates (etſi anomœomeres,& diſſimilare ſit) calidũ ipſum dixerim primi exceſſus,ſiccum tertij.Succus autem eius longe quam herba ipſa calidior eſt.

BALANOS MYREPSICA GLANS VNGVENTARIA.

A.ibi.c.79 fol.108.c Balanus* myrepſica,hoc eſt Glans unguentaria adfert ex Barbarica regione.Vtuntur vnguentarii carnis eius ſucco, qui facultate calidus eſt.Reliquiæ aũt,unde expreſſus eſt ſuccus,terreſtres ſcilicet,& duræ vincentem hñt qualitatem amaram. Sed,& admiſta eſt quædam adſtrictio: Proinde extergentem ſimul, & incidentem , contrahentemque, & ſtipantẽ effectum poſſident. Itaq. ad ionthos,lentes,ephelin,& pruritũ,deinde,& ad pſorã,& leprã conueniũt. Verum enim uero,& lienes liquãt,iecurq. indureſcentia.Quòd ſiquis carnẽ eius drachmæ pondere cũ melicrato bibat,medicamen experietur uomitorium. Sæpe etiam per infernam aluũ largiter ſubducit.

Itaq; cum hoc medicamẽto utimur ad uiſcerum expurgationẽ, & maxime iocinoris, lieniſque, ex oxycrato ipſum exhibere conſueuimus. Gaudet uero, vel maxime alioqui aceto ad actiones extrinſecas. Adeo. n. efficax efficitur, vt & pſoras, & lepras extergeat: & multo ẽt magis quæ his ſunt minora: lentes, uitiliginem, ionthos, ephelin, exãthemata, achoras: tum vlceroſa, & q̃ craſſi ſunt ſucci omnia. Sed & cicatricibus decorem affert. Porrò, ꝙ cum illinenda eſt lieni, præſtet ad miſtam eſſe farinarum quãpiã exiccantium, cuiuſmodi eſt erui, ac lolij farina, id iam potius ad cõponendorum medicaminum tractationẽ, haudquaq̃ ad pręſens inſtitutum pertinet: ſed, & in paratu facilibus ipſum dicetur. Verum in p̄ſens ſufficit abſtergentẽ, & incidentem cum adſtrictione quapiam propoſiti medicaminis dixiſſe facultatem, ac ſic ad aliud tranſgredi. Cortex tñ eius ad modum adſtringit. Itaque & hunc quoq; poſſis, vbi validæ vſus eſt adſtrictionis, accommodare. E

Balſamum.

Balſamum" deſiccat, & excalfacit ſecundo exceſſu. Eſt autem, & tenuium partium, adeo, vt odoratum ſit. Sed liquor eius ſubtiliorum etiam partium eſt, quam ipſa planta, non tamen adeo calidus, vt quidam exiſtimant, tenuitate partium falſi. Porrò fructus eius perſimilis genere facultatis eſt, cæterum longe in ſubtilitate partium inferior. A. l. 2. 1. n ca. 81. fol. 181. e

Balauſtium.

Balauſtium" flos eſt agreſtis punicæ, ſicut domeſticarum Cytinus. Valẽter guſtum adſtringit. Et ſane deſiccantis, & refrigerantis facultatis eſt, & nimirum etiam craſſæ eſſentię, ſi quidẽ memores ſumus eorum, quæ in quarto horum commentariorũ ſunt prodita: vbi oſtendimus omne adſtringẽs, terreſtre eſſe frigidũ. Aliarũ aũt qualitatũ nullius præ ſe fert indiciũ. Proinde ipſũ q̃s cẽſeat ſtrenue, & exiccare & refrigerare. Siquidẽ nõ ꝑperã i quarto horũ voluminũ terreis frigidis corporibus adſtringẽtẽ ineſſe qualitatẽ demõſtratũ eſt. Sane vero, & euẽtus ipſe cõprobat. Nã ſi intertriginibus, & aliis vlceribus ipſum illinas, celerrime illa videbis cicatricẽ cõtrahere. Hoc ſane noĩe & ad ſanguinẽ reijcientes, & ad dyſenteriam, tum ad ventris vterique profluuia, non eſt quiſpiam medicorum, qui curandi tractatus conſcripſere, qui hoc non vtatur medicamento. F A. ibid. ca. 109. fol. 110. h.

Batus Rubus.

Rubi" folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adſtringẽte participant, eaq; nõ obſcura. Sed hoc inter ſe differunt, ꝙ folia, ac præcipue mollia, & recens nata plurimum in ſe habeant ſubſtantiæ aqueæ, paucum verò adſtrictionis: eadem rõne, & germina. Itaq. ſi mãdantur, aphthas & alia oris vlcera ſanant. Quin, & alia vlcera glutinare valent: eſt enim eorum tẽperies, & exterrea frigida eſſentia, & aquea tepida. At fructus, ſi quidem maturus fuerit, nõ parum habet ſucci calidi temperati, qui dulcis eſt, vti monſtrauimus: Itaq. ob hoc, & modicam adſtrictionem, eſui non inſuauis eſt. At immaturus à frigida ſuba terrea vincitur, ac proinde acerbus eſt, & valde exiccatorius. Et ſane uterq. ſiccatus reconditur, validius q̃ recens deſiccans. Sed, & flos eãdem uim fructui immaturo poſſidet. Vtraque ad dyſenterias, & ventris profluuium, & atonias ideſt imbecillitates, & ſanguinis expuitionem idonea remedia. Porrò Radix præter adſtrictionem, paucam habet ſubſtantiam in ſeſe tenuem, per quam, & lapides renum comminuit. A. ibid. ca. 572. G

Batrachium.

Batrachium quatuor habet ſpeciatim differentias. Oĩa uero uehementer acrem qualitatẽ poſſident, adeo ut cum dolore exulcerent. Hac ratione, ſi moderate utare, pſoras, & lepras excoriãt, & vngues diuellunt: tum leproſis ſtigmata digerunt, & acrochordonas, & myrmecias detrahunt. Quin, & alopecias iuuant pauco tempore admota: nam ſi diutius inhæreant, non excoriatur ſolum ipſa cutis, ſed & in cruſtam uritur. Atq. hæc omnia caulis, & foliorum ſunt opera, ſi imponas virentia. Porro radix areſacta ſternuationẽ prouocat, ſimiliter alijs omnibus, quę ualenter deſiccant. Sed, & dentes dolentes iuuat, ut, & frangat eos, valenti ſcilicet exiccatione. Et, ut ſemel dicam, calida, & ſicca ualde eſt tum radix, tum uniuerſa adeo herba.

Bdellium.

Bdelliũ," quod Scythicum nominant, quod ſanè, & atrius eſt, & reſinoſum, magis emollientis admodum, & efficacis uirtutis eſt. At alterum, nempe Arabicum, quod dilucidius eſt, magis deſiccat, q̃ emollientia. Igitur recens, & humidum eſt, & contuſum facile molleſcit, ad omnia, ad q̃ ſcythicum, idoneum; At quod antiquius eſt, & admodũ guſtu amarum, & acre, & ſiccũ, ab eorũ, quæ indurata molliunt, mediocritate excidit: Vtuntur autem quidã illis, & potiſſimum arabico, & ad bronchocelas, & hydrocelas, ſaliua matutina ieiunaque ſubigentes, ut emplaſtri conſiſtentiam accipiat. Porro arabicum, & calculos renum in potu ſumptum frangere apparet: tum urinas ciere, & crudorum flatuum diſcurſus; præterea laterum dolores, & rupturas perſanare. H A. ibi. c. 112

Bechium tuſſilago.

Bechiũ inde adeo ſic nuncupatum eſt, ꝙ bec. as hoc eſt tuſſes, & orthopnœas, iuuare ſit creditũ, ſi quis folia arida aut radicẽ in prunis urens aſcendentẽ inde fuliginẽ inſpiratu attrahat. Eſt autem modice acris, ut ſine moleſtia noxave omnes thoracis abſceſſus credita ſit rumpere. Sane, folia urentia partes cruda phlegmone obſeſſas illitu extrinſecus adiuuant, nempe ob aqueæ

humiditatis

A humiditatis admiſtionem, qua omnia uiridia teneraque participant, alia plus, alia minus: nam ſicca bechij folia acriora ſunt, quam ut phlegmonis conueniant.

Blitum.

A. ibi. c. 636. Blitũ* olus eſt eſculentũ, humidæ frigidæq; temperaturæ, in ſcđo maxime exceſſu a tẽperatis.

Bulbus ſatiuus.

A. ibid. c. 85. Bulbus* eſculentus quidẽ frigidiorẽ, & craſſiorẽ, lentũq; ſuccũ procreat. Nam & coctu difficilis eſt, & flatuoſus, & uenerẽ prouocans. Attñ illitus ob amaritatẽ ſimul, & adſtrictionẽ abſtergit ſimul, & glutinat, & nimirum etiam exiccat. Eſt enim oſtenſum amaritudinem in extergentibus eſſe ſubſtantia, adſtrictionem uero in glutinantibus. At ſiccitas utranque conſequitur.

Bulbus Vomitorius.

Bulbus Vomitorius multo eſt calidioris temperaturæ, quàm ſuperior.

Bubonium.

Buboniũ, aut Aſter atticus, nuncupatũ eſt ita, quia creditũ eſt bubonas ſanare tũ illitum, tum inguini adalligatũ. Eſt aũt mediocriter digerentis facultatis, quia uidelicet & modicè calidũ eſt: nec vehementer, nec ita deſiccat, ut contendat, maximè cũ etiam nũ molle, ac recens fuerit.

Bugloſſum.

A. ibid. c. 428. Bugloſſum* humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; uinis iniectum lætitiæ, ac hilaritatis cã eſſe

B creditum eſt. Sed & ijs, qui ob ſupremi gutturis {pharynga Græci vocant} aſperitatem tuſſiunt. coctũ in melicrato conuenit.

Bunium.

Bunium, Alij Arcticum,* Adeo excalfaciat, ut & urinam moueat, & menſes prouocet. Sed & Pſeudobunium adſimilis illi caliditatis eſt. * Al. Arction.

Buphthalmum.

A. ibid. c. 97. Buphthalmum* ſic appellatum eſt a floribus, qui figura quidem boum oculis uideantur adſimiles, colore autem anthemidis floribus ſimillimi ſunt, ſed multo tum maiores, tum acriores. Proinde & uehementius digerunt, adeo ut & duritias ſanent, cerato miſti.

Brathy Sabina.

A. l. 2. c. 2. 5. fol. 99. d. Sabina* ex numero eſt fortiter exiccantiũ, idq; ſm tres qualitates, quas in guſtu prę ſe fert, ſimiliter ut cupreſſus, niſi ꝙ ea & acrior eſt, & ut ſic dixerim, magis aromatica, {ſeu odoratior.} Igitur huius, quã mõ dixi qualitatis eſt particeps, nẽpe acrimoniæ cõſiſtentis in tẽperamẽto calido, pterea amaritudinis, & adſtrictionis obſcurioris q̃ in cupreſſo: quãtũ.n. ipſa cupreſſũ ſuperat in acrimonia, tñ ab ipſo ſuperat in adſtrictione. Quo manifeſtũ eſt, ꝙ oĩno calidior eſt cupreſſo, & ob id ẽt potẽtius digerit. Itaq; glutinare neqr vulnera ob ſiccitatis, & caliditatis robur: nã illi tñ

C vtriuſq; ineſt, ut ẽt cõtẽdat & inflãmationẽ afferat: At putredinib. ſimiliter, ut cupreſſus accõmodari põt, maxime ubi rebelliores fuerint, & diuturniores: nã hæc citra noxã uim medicamẽti perferunt. Quin, & quæ atra ſunt reddita, & admodũ ſordida, ea cũ melle expurgat. Carbũculos itẽ ſoluit. Porrò partiũ tenuitate mẽſes quoq; prouocat, ut ſiquid aliud: & ſanguinẽ p urinas mouet. Fętũ ẽt uiuẽtẽ interficit, & mortuũ educit. Eſto aũt hoc medicamẽ tertii ordinis tũ excalfaciẽtiũ, tum deſiccantiũ, ex numero eorũ quæ uel maxime tenuiũ ſunt partiũ. Et hoc utiq; nomine unguentis inditur, & maxime gleucino, & in multas antidotos inijcitur. Quidã uero etiã cinnamomi uice duplum eius ſubiciunt. Eſt enim extenuandi, & digerendi facultatis, ſi epotum fuerit.

Bretanica.

Bretanicæ herbæ folia adſtringentia ſunt, & vulnerum glutinatoria, ſimilia agreſtium lapathorum folijs, niſi quatenus acriora ſunt, magiſq; hirta. Sed & expreſſus ex illis ſuccus perinde natus eſt adſtringere: itaque coctum quidam reponunt tanquam inter ſtomatica medicamẽta efficaciſſimum. Videtur enim ſanare iam etiam putreſcentia.

Bromus.

Bromus unum eſt ex leguminibus: uerum ut medicamentum, ſimilem hordeo uim obtinet.

D Nam illitum deſiccat, & digerit mediocriter, & ſine morſu. Temperiem autem habet paulo frigidiorem. Non† nihil etiam adſtrictionis obtinet, ut ventris profluuia iuuet.

Bryon thalattion Alga.

Bryon thalatthion compoſitum eſt ex terrena, & aquea eſſentia, utraque frigida. Siquidem, & guſtum adſtringit: & calidis quibuſuis illitum, ea euidenter refrigerat, & adiuuat.

Bryon aut ſplanchnon muſcus.

A. ibid. c. 711. Bryon,* quidẽ uero Splanchnõ. Inuenitur autẽ in quercubus, & piceis, & populis albis. Vim habet adſtringentem inualidã. Nec.n. multũ eſt frigidũ, ſed proxime ferme medius, quia uidelicet & digerendi, & molliendi facultatis eſt particeps, maxime quod in cedrinis lignis reperitur.

† Lib. 1. de alimen. facul. c. 14. ait panem ex bromo, neq; ſiſtere, neque prouocare aluum: ſed ibi ut alimẽtum, hic ut medicamentum conſideratur.

GALLIVM

A. ibid. c. 115. 327. GAllium* inde adeo nomen ſortitum eſt ſuum, quòd lac coagulet. Adſimile autem eſt Aparinè, facultatem obtinens exiccatoriam, & ſubacrem. Flos eius ſanguinis profluuiis competere uidetur, & combuſtis mederi. Eſt autem boni odoris, & coloris lutei.

Gentiana

Gentiana. E

Gentiana. Huius herbę radix multum eſt efficax, cum opus eſt extenuatione, purgatione, abſterſione, obſtructionis liberatione. Nec mirum ſi hæc poſſit, cum impenſe ſit amara. A. ibid. c. 281.

Gigarta acinorum uuæ nuclei.

Acinorũ vuæ nuclei ex ſcđo ordine ſunt exiccantiũ, refrigerantiũ vero primo. Subſtantia eorum craſſarum partiũ eſt, & terrena: cui guſtus indicio eſt, nimirũ cũ acerbi appareant. Quin & experientia comprobat. Nam oĩbus vẽtris cũ profluuio iunctis affectibus impendio conferunt.

Gingidium.

Gingidium, ſicut guſtu amaritatem, & adſtrictionem præfert, ſic temperie quoq; ipſa caliditatem & frigiditatem. Secundum utranque uero qualitatem deſiccatorium eſt. Sed enim ſtomacho amicum eſt, utpote non paruam obtinens adſtrictionem. Quamobrem non admodum conſpicuam caliditatem poſſidet: ſecundo autem receſſu deſiccat.

Glaucium.

Glaucium adſtringit cum quadam inſuauitate. Tum adeo manifeſte refrigerat, ut ſolum ſępe eryſipelata, vtique ſi valentia non fuerint, curare p[o]ſſit. Miſtura eius compoſita eſt ex aquea terreaq; ſubſtantia, vtraque ſanè frigida, verum non ſummè, ſed ceu aqua fontana. A. ibid. c. 470. F

Glaux.

Glaux herba. Et ipſa lactis generandi vim obtinere uidetur. Quòd ſit ſit, calida quodammodo, & humidaque temperamento fuerit.

Glicon pulegium.

Pulegium. Et hæc herba, quandoquidem acris, & ſubamara eſt, valde tum excalfacit, tum extenuat. Porrò quod excalfaciat, abunde magnum eſt teſtimonium, quòd illa lubrificat: & ſiquis diutius toleret, exulcerat quoque. Quòd vero extenuet, ſatis indicat, cum humida, craſſa, & lenta, ex thorace, & pulmone excreatu facilia faciat menſesque moueat. A. ibid. c. 461.

Glœos ſtrigmenta balneorum.

Glœos modice emolliendi vim obtinet.

Glycyrhiza dulcis radix.

Glycyrhiza. Huius fruticis radicum ſuccus in primis utilis eſt, ſimiliter ut eius radices, dulcis ſimulq; leuiter adſtringens. Proinde aſperitates lenire poteſt, nec mõ in arteria, verum ẽt veſica ſcabra, idq; temperaturæ mediocritate. Quocirca fuerit ſane natura eius familiaris noſtræ temperaturę: nam tale mõſtratum eſt eſſe dulce: ſed cum adſtrictio quædam adiuncta ſit, uniuerſum eius tẽperamentum quãtum ex caliditate, & adſtrictione eſt, tepidæ potiſſimum caliditatis fuerit, q̃ proxime accedens ad ſymmetrum, ſiue temperatum. Porrò qm̃ temperie quoq; eſt humidum id, quod modice eſt dulce, iure ſane ẽt ſiti congruens medicamentum eſt, nimirum modice humidum, ſimul & humana natura frigidius. Refert Dioſcorides radicem ſiccam ad læuorem redactam, pterygiorum, ſeu vnguium oculorum idoneum eſſe illitu remedium. A. ibid. c. 437. G

Glycyſida Pæonia.

Glycyſidã, q̃ pẽtorobõ & pæoniũ nũcupant radicẽ habet leuiter adſtringentẽ cũ quadã dulcedine: ac ſi pluſculum dentibus mandas, acrimoniã itẽ quampiã ſubamarã ſubeſſe percipies. Proinde menſes ciet ex melicrato, amygdali pota quantitate: ſane tũdere eã neceſſe eſt, ac ita cribratã inſpergere. Expurgat porrò ẽt iecur obſtructũ, & renes: ſed hæc efficere nata eſt, qua acris & ſubamara eſt: Qua vero quiddã ẽt adſtrictoriũ obtinet, in uẽtre ꝓueniẽtes fluxiones ſiſtere põt: cæterũ eã tunc in auſterorũ uinorũ quopiam decoctã potare cõuenit. Eſt porrò oĩno reſiccatoria. Ea ꝑꝑ haud deſperauerim, eã (q̃ merito creditũ eſt) ex collo pueris ſuſpẽſam comitialẽ morbum ſanare. Equidem uidi puellum qñq; octo totis menſibus morbo comitiali liberũ, ex quo hanc radicẽ geſtauit: ac poſtea forte fortuna cũ, qđ a collo ſuſpẽſum erat, decidiſſet, protinus denuo conuulſione correptũ: rurſusq; ſuſpenſo in locũ illius alio, inculpate poſtea egiſſe. Porrò viſum eſt mihi ſatius eſſe rurſum id collo detrahere, certioris experientiæ gr̃a. Id cum feciſſem, ac puer iterũ eſſet cõuulſus, magnã recẽtis radicis partẽ ex collo eius ſuſpẽdimus: ac deinceps prorſum ſanus effectus eſt puer, nec poſtea conuulſus eſt. Rõnabile itaq; erat, aut partes quaſpiã a radice defluentes, ac deinde ꝑ inſpirationẽ attractas, affectos ita locos curare: aut aerẽ a radice aſſidue mutari, & alterari. Nã hoc pacto ſuccus Cyrenaicus coli mella phlegmone affectã iuuat: & Melanthiũ frictum palam catarrhos, & coryzas deſiccat, ſiquis id in calidũ linteũ rarum liget, aſſidueq; calorem ex eo per inſpirationẽ in nares attrahat. Quin ẽt ſi cõpluribus linis, & maxime marinæ purpuræ, collo uiperæ iniectis, illis uiperã ꝓfoces, eaq; poſtea cuiuſpiã collo obuincias, mirifice profuerit tũ pariſthmijs, tum oĩbus ijs, quæ in collo expullulant. Sane de talibus priuatim aliqñ forte cõſcribã. Ac nũc pæoniæ cognoſcẽdũ tẽperamentũ eſt, tum exiccatorium, tum ſubtilium eſſe partium, haud tamen inſigniter calidum, ſed aut ſymmetrũ, aut pauxillo calidius. A. ibid. c. 563. H

Gnaphalium.

Gnaphalium inde adeo nominatum eſt, quòd folijs eius mollibus pro fomento vtantur. Sũt

autem

A autem candida,& modice adſtringunt. Ac proinde quidam id exhibent ex auſterorũ vinorum quopiam dyſentericis.

Gongilis rapum.

Gongilidis ſemen venerem excitat,vtpotè ſpiritum flatuoſum procreans. Sic & radix coctu difficilis eſt,inflatque,& ſemen generat.

DAMASONIVM SEV ALISMA.

A.l.2. t.1. c.244. fol. 127.2 DAmaſonium,"aut aliſma. De hac herba in tertio libro tradit Dioſcorides,q̃ radix eius epota dyſenterias ſanet,& aluum ſiſtat,atq; œdemata mitiget. Sed nos ea quidem experti non ſumus: Quod autem conſtitutos in renibus calculos aqua, in qua decocta fuerit,pota comminuat, id certe experti ſumus. Ex quo liquet,quòd abſterſoriam quandam facultatem obtinet.

Daucus ſtaphylinus.

A. ibi. ca. 287. {Daucus,"quem quidem & Staphylinum nuncupant,agreſtis quidem domeſtico minus eſt eſui idoneus,cęterum in omnibus vehementior: at domeſticus eſui aptior, ſed imbecillor. Acrē, & calefaciendi facultatem obtinet,ac proinde etiam extenuandi. Certe radix,præter iam com-
B prehenſa,flatuoſum quiddam obtinet, ac venereum. Semen autem domeſtici quidem & ipſum quandam ad uenerem ciendi potentiam poſſidet. Agreſtis uero plane flatu caret,quod ἄφυσον uocant: ac proinde urinam,menſesque ciet.}

Dauci ſemen.

A.ibid. Dauci"herbæ ſemen excalfaciendi uehementer facultatem habet, adeo ut inter prima efficax ſit tum urinæ mouendæ medicamen,tum mẽſibus prouocandis. Multum & digerere per halitũ foris impoſitum ualet. Ipſa uero uerba ſimilem quidem uim obtinet,tamẽ ſemine infirmiorẽ,nimirum ob aqueæ humiditatis miſturam,quanquam utique & ipſa calida ſit temperie.

Daphne arbor laurus.

A cap. 218 & 444. Lauri"arboris & folia,& fructus deſiccant,& calfaciunt vehementer, plusq́ue etiam fructus q̃ folia. At radicis cortex minus quidem acris eſt,& calidus,plus tamen amarus,habetq́ue etiam adſtrictionis non nihil, Quamobrem & calculos confringit, & iecori prodeſt. Bibitur ex uino fragrante trium obolorum pondere.

Daphne herba,& chamadaphne.

Daphnes herbæ,quam & Daphnen Alexandrinam appellitant, tẽperatura euidẽter eſt & ca-
C lida;& guſtantibus,acris ſimul eſt,& ſubamara: potaque,tum urinas, tum mẽſes prolicit. Porrò Chamædaphnes germina tenera edi quoq; aſſolent. Eſt autẽ perſimilis uiribus Daphne Alexandrinæ,ſicut ſane & quod Daphnoides nuncupant.

Dictamum.

A.ibid. ca. 461. Dictamnum"tenuiore eſſentia cõſtat,quã Pulegium, cætera illi ſimile. At,quod uocant Pſeudodictamnum,ad omnia imbecillius dictamno eſt.

Dipſacos.

Dipſaci ſpinæ radix eſt ſecundo ordine exiccatoria, habetq; non nihil & abſterſorium.

Dorycnium.

Dorycnium temperamento papaueri ſimile eſt, & mandragoræ,ac cæteris,quæ parẽ habent refrigerandi potentiam: excellit frigiditate aquea admodum efficaci. Quamobrẽ pauculum quidem ſoporem conciliat,pluſculum uero ſumptum interimit.

Dracontium dracunculus.

A.ibid. ca. 412. Dracontium"quiddam Aro perſimile obtinet tũ foliis,tũ radice, cæterũ illo tum acrius eſt,tã amarius: ac proinde calfactoriũ magis,& tenuioribus partibus habet & leuiculam quandam ad-
D ſtrictionem,quæ quandoquidẽ cum cõprehẽſis duabus qualitatis acri.ſ. & amara coniuncta eſt, medicamẽtum factum eſt,ut quę maxime,efficax. Nam radix uiſcera omnia expurgat, craſſos potiſſimum,& lentos ſuccos extenuans: optimumq. remedium eſt cõtumacium ulcerum,{ quę κακοήθη nuncupant.} Expurgat quoq; extergitq. profecto ſtrenue tum alia, q̃ extерſionem deſiderant tum uitiliginem cum aceto. tum folia item, utpote ſimilem facultatem hãtia, ulceribus, vulneribusq; recens inflictis accommoda ſunt: et quanto minus fuerint ſicca, tanto magis conglutinant. Nam quæ ſicciora ſunt,viribus ſunt acrioribus, q̃ vt vulneribus conueniant. Creditũ quoq. eſt caſeum humidum,ſi illis foris tectus reponatur, ob temperaturæ illorum ſiccitatem a putredine conſeruari. Fructus valentior eſt non foliis tantum, ſed & radice. Itaq; & cancros, & polypodas eliquare creditus eſt. Succus quoque eius "† uitia oculorum} expurgat. • Dioſcorides dicit ſuccum radicis. † τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς. quæ ſũt in oculis. Dioſ nubeculas albugines; & caligines.

Dryopteris filicula.

A. ibid. c. 419. Dryopteris"guſtu miſtam qualitatem pręfert,dulcem,acrem,ſubamaram: in radice vero item acerbam. Facultatem habet ſepticam: Proinde etiam pilis glabram cutem efficit.

Drys quercus,ſiue robur.

A.ibid. c. 079. fol. 130. g. Quercus"partes omnes adſtringentis qualitatis participes ſunt: Sed plus tamẽ habet, quæ in trunci cortice membrana ſubeſt: tum q̃ ſub glandis ipſius caliculo, ea videlicet quæ fructus car-

nem

nem cõueſtit. Quamobrẽ ad profluuium muliebre, & ſanguinis expuitiones, tum dyſenterias, & E
diuturnos uentris fluxus cõmodam eſſe credũt. Maxime uero ea utunt̃ decocta. Valentius tamẽ adſtringunt Fagus, & Ilex, ſeu quis eas ſpẽs eſſe roboris uelit, ſeu toto gñe diuerſas. Quin & folia harum plantarum tenella illita non inſtrenuè deſiccare valent: minus aũt, quæ ſunt alterius roboris nimirum quanto minus ſortita ſunt adſtrictionis. Siquidem ego, q̃nque glutinaſſe me vulnus memini ſecuri inflictum, cum nullum adeſſet ad manum medicamen pter ipſius quercus folia. Triui ea in læui petra, & uulnus, oẽmq; uicinum locum contexi. Eandem ſolijs uim habet & fructus roboris: eoque medici non nulli ad incipientes, & creſcentes utuntur phlegmonas, nam quę iam uehementes ſunt, adſtringentia reſpuunt. Sed talia ad curandi potius rõnem, q̃ præſentem tractatum attinent. Cæterum in præſentia nouiſſe, ꝙ eatenus adſtringentem, quatenus dictum eſt, facultatem quercus obtineat, ſufficit: ac proinde deſiccandi, atque adſtringendi: excalfaciendi autem paulo infra media, in genere ſcilicet eorum, quę (ut ſic dicam) tepida ſunt.

EBISCVS ALTHEA.

*Al. phymata.

EBiſcus, ſiue Althea. Eſt autem malua agreſtis, facultate digerendi, laxandi, ἀντιφυματικῆς hoc eſt phlegmone leuandi, mitigandi concoquendi difficiles coctu phlegmonas. *Radix porrò eius & ſemẽ cætera quidẽ pari ſolijs uiridibus mõ agunt, uerũ tenuiorũ partiũ, magiſque exiccatoriã, ad hæc magis exterſoriam, facultatem oñdunt, ut & uitiligines detergant, & ſemen renũ calculos confringat. At radicis decoctum ad dyſenteriam, diarrhœam hoc eſt alui profluuiũ, & ſanguinis reiectionem aptum eſt, nempe cum adſtringentem quandam facultatem poſſideat. F

A. l. 2. c. 2. c. 27. fol. 107. b. Et c. 194. fol. 121. f

Ebenus.

Ebenus ex ijs lignis ẽ, q̃ trita cũ aqua in ſuccũ ſoluunt̃, ſicuti nõnulli lapides. Vis ei ineſt excalfaciendi, extergẽdi, & tenuiũ partium. Quãobrẽ q̃ pupillas offuſcant, extergere credit̃. Miſcetur alijs remedijs ocularibus, q̃ ad vlcera antiqua, fluxiones, & bullas, ſiue puſtulas, accõmoda ſunt.

A ibid. ca. 226. fol. 124. g

Elaa olea.

*θάλλοι.

Oliuæ *rami quantũ hñt adſtrictionis, tãtę & frigiditates participes ſunt. Fructus uerò, ſi q̃dẽ ad unguẽ maturuit, moderatè calidus eſt: ſin immaturus eſt, magis tũ adſtringit, tũ refrigerat.

A. ibid. ca. 524.

Elæon oleum.

Oleum qđ ex oliuis conficitur, qđ ſanè proprijſſimo noĩe oleum appellamus, cuiuſmodi ſit temperaturæ, ſuperioribus libris definitum eſt. Quippe humectatorium eſſe moderatè calidum oſtendimus. Eiuſmodi eſt, qđ eſt dulciſſimum: ſitq; potiſſimũ ex oliuis quas Græci δρυπετεῖς vocant, (nos drupas.) Cæterum quod omotribes, & omphacinũ nuncupant, id quantum in ſe habet adſtrictionis, tñ ẽt illi ineſt frigiditatis. Porrò oleum vetus, quod quidem ex dulci inueteratum efficitur, & calidius, eſt, & ad diſcutiendum potentius: Quod vero ex crudo, id dum reliquum quippiam ſeruauerit adſtrictionis, miſtæ permanet facultatis: ubi vero illã prorſũ abiecerit, reliquo ſit ſimile. Quin ẽt quicunq; in præparãdo ramos inijciunt, ij & ipſi omphacino ſimile oleũ efficiunt. Cæterũ rogandũ non eſt, quo pacto ſit pparatũ, ſed guſtãdũ eſt potius: ac, ſi præſeferat adſtrictionis quoppiã, eatenus ẽt frigidum eſſe exiſtimandũ, ceu illud ꝙ ab Iberia portat̃, quod Spanum. i. Hiſpanicum n iant. Quòd ſi nequaq̃ guſtantibus adſtringere appareat, ſed ad amuſſim videatur dulce, id modice eſſe calidum putãdũ. Porrò ſi tenue quoq; cernatur (tale eſt, ꝙ purum eſt, quodq; intuẽti tranſlucidũ v ̃, ac modicum eius latiſſime per cutem extẽſum ſibi maneat continuum, celeriterq; a cute cõbibatur, id vtiq; pro optimo ducendũ, ac olei uirtute, q̃ maxime pollere, quale eſt Sabinũ. Porrò q o cũ le tum minime oĩum mordacitatẽ continet, ſupra ẽt dictũ eſt. Cęterũ quo potiſſimum mõ id probiſſime laues, in ſequenti tradã opere, ꝙ inſcribetur de medicaminum compoſitione: ubi & de ſicyonio, & ſi ꝙ eius gñis præterea oleũ eſt, agetur: Nunc ſermo mihi eſt de ſimplicibus, adijciamq; & de alijs olei ſpeciebus. Vocatur. n. quoddã cicinũ oleum, in Aegypto maxime proueniens ex fructu ricini: Tũ raphaninũ, ſeſaminũ, amygdalinum, caryinum: ad hæc ſinapinum, lentiſcinum: laurinum, melanthinũ, terebinthinum, maſtichinũ, myrtinum, balaninũ, hyoſcyaminum: nec pauca præter hæc ex fructibus expreſſa oĩa, cæterum tñ inter ſeſe diſcrepãtia quãtum & fructus ipſi a ſe inuicẽ diffident. Eſt. n. cicinum tum tenuiorum partium, tum ad diſcutiẽdum potentius, ꝙ ſimillimum oleo ex oliua uetuſto. Quam obrem ſi q̃n in medicamẽti compoſitione cicinum oleum adſcriptum fuerit, ſi ipſum nõ adſit, cõi vtendum oleo, maxime ſi fuerit ſabinum. Raphaninum autem cætera huic ſimile eſt, ſed calidius tñ, at hoc ẽt calidius ſinapinum. Huic ſimile eſt, quod ex melanthio, hoc eſt gith, conficitur. Pugnant cum iſtis myrtinum, & ſeſaminum, tum quòd adſtringant, tum ꝙ craſſarum ſint partium. Miſtæ facultatis eſt lentiſcinum, & terebinthinum, & maſtichinum: non. n. tñ emolliunt, ſed & adſtringunt. Amygdalinum porrò amaritatem exuperantem poſſidet, cęterum cuiuſdam ẽt adſtrictionis eſt particeps: non tñ caryinum, ſed id uel maxime ſimplicis eſt digerendi facultatis. Calidius eo eſt, ac magis digerens Laurinum, & hoc etiam magis cedrinum. Proximũ ei eſt, quod ex nigra pice conficit̃ Dadinum, minus quidem laurino calidum, verum ualentius deſiccans. Hyoſcyaminũ vero miſtę facultatis eſt, emolliendi uidelicet, & refrigerandi. Oleum porrò

A. ibid. ca. 523.

G (beside "bet adſtrictionis ... inueteratum")

H (beside "dalinum, caryinum ... maſtichinũ")

* Forte loco amygdalini olei caryinum rurſusque pro caryino amygdalinum legẽdum eſt. Nullam. n. adſtrictionẽ amygdalis attribuit Galen. cap. de amygdalis. Nucibus autẽ quandam ineſſe ait adſtrictionem cap. de caryis, ſeu nucibus.

cicinum

A cicinum * ventrem ſubducit. Hoc vero magis, qđ fit ex Gnidio grano, tanto nimirum, quãto granum potentiorem purgandi uim obtinet, q̃ * cicis, i. ricinus. Iam qđ ex agreſti oliua oleum exprimitur, non ſimplicem temperaturam obtinet, ſed extergit, ſimulq; aſtringit, Squalidiſſimũ id eſt ex omni olei gñe: & poſt, Iſtricũ quoque: deinceps poſt illa eſt Hiſpanum. Pinguiſſimum eſt Lybicum, & Cilicium: ſimul aũt pingue tenue Sabinum. In medio comprehẽſorum oĩum ſunt, tũ id quod per Cyclades inſulas naſcitur: tũ quod per Græciam, Aſiamque. Porrò oleum pingue æſtimatur iudicaturq; viſcoſitate: tenue vero, ſi perluceat, ſi purum ſit, ſi plurimum a minima eius portione inungatur, ſi facile a cute combibatur. Ex dictis cognoſcere iam liceat, & de aliis olei gñibus, quæ æquiuoce ipſis dñr vnguentis, puta roſaceo, melino, liliaceo: & quæcunque id genus floribus, fructibus, germinibus, folijs in oleo maceratis, cõficiuntur. Horum quodq; ubi vna cum aromatibus præparantur, vnguentum efficitur. De his copioſius dicetur in opere De componendis medicamentis. Porrò, vbi quod in pñtia vtile eſt expoſuero, deſinam. Pro cuiuſq. iniectorum natura oleum uariari contingit. Ex ijs ergo, quæ in toto hoc opere de quoque inijciendorũ uniuerſaliter diſces, ſigillatim quoque confectum ex ijſdem oleum cognoſcere dabitur.

* Al. Cnicinũ.
* Al. Cnicus.

Elatine.

B Elatine modice tum refrigerat, tum adſtringit.

Elaphoboſcus.

A. ibi. c. 55 Elaphoboſcus * facultatis eſt excalfactoriæ, & tenuium partium, ac proinde exiccatoriç ſecundo maximè exceſſuum ordine.

Helenium enula campana.

A. ibid. ca. 235. Helenij * herbæ radix maximè eſt utilis, nõ primo ſtatim occurſu excalfaciens: ac proinde dicẽda eſt non calida, & ſicca exacte, ceu piper tum atrũ tum candidũ, ſed cum recrementitio humore. Quapropter clegmatis, quæ faciunt ad educendos ex pectore pulmoneque craſſos lentoſque humores, idoneè commiſcetur. Rubrificant illa quoque partes frigidis, ac diuturnis vexatas affectibus, cuiuſmodi ſunt nonnullæ coxarum paſſiones, iſchiadas vocant, & exiguæ * aſſiduæque articulorum quorundam præ humiditate procidentiæ, ac luxationes.

Eleliſphacos ſaluia.

Eleliſphacos euidenter excalfacit, ac leuiter ſubaſtringit.

Elleborus veratrum.

Elleborus * vterq; tũ albus, tũ niger, extergentis eſt, & excalfacientis facultatis. Quãobrẽ ad al- * Al. hemicraniæ.
A. ibid. ca. 257. fol. 325. d C phos, lichenas, pſoras, leprasq. accõmodi ſunt. Quin ẽt niger ſi in fiſtulã callo induratã immiſſus fuerit duobus tribusve diebus callũ detrahit. Dentibus ꝓdeſt cũ aceto colluentibus. Sũto autem in tertio ordine excalfacientiũ, & deſiccãtiũ. Porro niger guſtu calidior eſt, candidus ſubamarus.

Helxine.

A. l. 2. t. 3. ca. 18. fol. 100. f. Helxine. Alij * Perdiciũ nominãt, alii parthenium, alij Sideritin, ſunt qui Heracleã appellitent. Cæterum vis ei ineſt abſtergendi, & leuiter conſtringendi cum humiditate ſubfrigida. Quam ob rẽ phlegmonas oẽs in initio, & augmento ſanat, uſq. ad ſtatũ {ἀκμὴν Græci vocant,} & maxime ſi calidæ fuerint. Quin ẽt incipientibus phygethlis cataplaſmatis ritu illinitur. Tum ẽt ad aurium dolores phlegmonoſos ſuccus eius cum roſaceo mediocriter profuerit. Gargarizãdum item nõ nulli exhibent ad pariſthmia. Sunt vero ẽt ex medicis quidam, qui ijs, qui diutina tuſſi uexantur, illam exhibuerint. Certe euidens extergendi experimentum præbet, & in uaſis vitreis.

Helxine.

Helxine, quæ & Ciſſampelos nuncupatur, digerendi facultatem obtinet.

Elymus, meline, panicum.

A. ibid. ca. 288. Elymus. Vocatur * autem, & Meline. Panicum ex leguminum genere eſt, milio ſpecie ſimile,
D facultate certe pauci nutrimenti, & exiccatoria. Siſtit quoque nonnihil uentris fluxus, ceu ipſum etiam milium. Si vero foris illinatur, exiccat * atque refrigerat. * ϛύφει. i. adſtringit.

Empetron.

Empetron ad ſolas purgationes eſſe uidetur cõmodũ, bilẽ, ac pituitã educens. Guſtu ſalſũ eſt: proinde ad alia quoq. utaris licet, ad q́ pollere oſtẽdimus ſubſtãtiam ſalſã. Nominatur itẽ Praſoides.

Epithymum.

A. ibid. ca. 325. a Epithymũ * thymi facultatẽ habet: ad omnia efficacius. Exiccat, & excalfacit in tertio gradu.

Epimedium.

Epimedij uis eſt moderate refrigeratoria cũ aquea humiditate: quare nullam hẽt inſignẽ qualitatẽ. Vberibus illitum ea recta ſeruare poteſt. Aiunt uero, ſi potu hauriatur, ſterilitatem parere.

Epimelis.

Epimedis. Acerba hęc planta eſt, vt que dixerit quiſpiam, pomus ſylueſtris. Vocatur autem ab Italiæ ruſticis Vnedon. Ingens eius in Calabria prouentus. Fructus eius acerbus quidem eſt, nihil minus tamen ſtomacho ingratus, & capitis mouens dolores. Admiſta ſiquidem ei eſt aliena quæpiam qualitas.

Vnedon Plinio li. 16. c. 24. eſt Arbuti fructus: cuius meminit. Gal. i ſo quẽtib. c. 52.

Erebinthus

E A. ibid. c. 128. fol. 114. c.

Erebinthus cicer.

Cicer"legumẽ eſt flatuoſum,copioſi nutrimenti,a luo mouẽdæ habile,ciendæ urinæ idoneũ, lacti,& ſemini gñando aptũ:proijcit uero & mẽſes. Porrò qđ vocatur Crium, hoc eſt arietinũ, cæteris efficacius urinã prouocat. Decoctũ eius calculos renũ cõfringit. Reliquũ aũt cicerũ gen* (vocat̃ aut Orobiçũ) eadẽ ui pollet, puta attrahẽdi,digerẽdi,incidẽdi, extergẽdi. Sunt.n.calidi, & modicè* ſicci:participes itẽ ſunt amaritatis: Cuius ui lienẽ,& iecur, & renes expurgant,pſoraſq; {& lepras,} & lichenes extergunt,tũ abſceſſus poſt aures prouenientes {παρωτίδας Græci uocant,} & teſtes induratos diſcutiunt. Tum ẽt vlcera,quæ cacoethe uocant,cum melle ſanant.

*Quãquã Aldin*co.græc*, ac manuſcripti etiã quotquot uidimus & tralatio uetus,& Oribaſius legũt,humidi.

Erebinthus agreſtis.

Erebinthus agreſtis ad omnia efficacior domeſtico eſt, hoc eſt tum calidior,tum ſiccior,quanto & acrior,& amarior.

Erice.

Erice digerendi per halitum facultatem obtinet. Flore eius potiſſimum,ac folijs utendum.

Erpyllus ſerpyllum.

Serpyllum"vſque adeo excalfacit,ut & menſes,& urinas moueat. Guſtu multum eſt acre.

A. ibid. c. 507.

Eryſimum.

Eryſimi ſemẽ ſicut guſtu naſturtio apparet ſimile,ita facultate igneũ eſt, & excalfactoriũ. Porrò ubi in eligmate uti ex vſu eſt,pſtat aqua maceratũ* refrigerare,aut linteolo inuolutũ,& cruſta piſtoria circũlitũ* torrere. Vtile eſt cũ eligmatis ad ꝓmouẽdas craſſorũ lẽtorũq; pectoris,pulmoniſque humorum expuitiones. Quin & Parotides induratas,& duritias antiquas uberum,& teſticulorum iuuat. Refert Dioſcorides,quod cum aqua,& melle cataplaſti in morem illitum occultis proſit cancris.

F

*φώξαι. *ἐμπλάσαι

Erythrodanum rubia paſſina.

Erythrodanũ.' Eſt aũt tinctorum rubia radix acerba guſtu,& ſubamara. Itaq; q̃cunque agere dicta ſunt ſuperiore libro,vbi in vnum eiuſmodi coiuerint facultates,ea omnia in hac radice luculenter conſpicies. Quippe cum & lienem,& iecur expurget: & urinas craſſas multaſq; ac nõnunquam ẽt ſanguinolentas vacuet. Quin & menſes ciet: & mediocriter, quæ exterſionem poſtulant extergit,proinde vitiligines albas cum aceto illita iuuat. Sunt qui eam iſchiadicis,hoc eſt coxendicum doloribus afflictis,& reſolutis,in potu cum melicrato exhibeant.

A. ibi, ca. 573.

Eupatorium.

Eupatorium"herba ipſa tenuium partium, incidendi extergendique facultatem citra manifeſtam caliditatem obtinet. Quocirca obſtructiones iecoris expurgat. Ineſt itidem ei & adſtrictio quędam,per quam robur viſceri addit.

A. ibid. c. 239. fol. 126. b. e

G

Euphorbium.

Euphorbium"cauſticæ,ſiue urentis facultatis eſt,& tenuium partium alijs ſuccis ſimiliter.

A. ibid. c. 232.

Ephemerum.

Ephemerũ,nõ illud lethale,ac deleteriũ, qđ & colchicũ noĩant,ſed alterũ,qđ & irin agreſtem cognominant,folia & caulẽ lilio ſimilẽ obtinet:radicẽ oblongã,nõ rotundã ceu colchicũ,digiti potiſſimũ craſſitudine,adſtringẽtẽ,& boni ſuauiſq; odoris. Ex q̃bus palàm fit facultatis tẽperaturæq; eſſe miſtæ,nẽpe repellentis,& halitu euaporãtis. Teſtificantur opera,q̃ particulatim edit. Siquidẽ non inefficaciter radix eius in dentiũ doloribus colluitur. Tũ phymatum augmento, & ſtatui folia congruunt:oportet autem ea in vino decocta prius,quam pus moueas,illinere.

Echinus herba.

Echini herbæ fructus acerbus eſt,ac proinde repellentis,& exiccatoriæ facultatis. Vtuntur eo ad oculorum fluxiones,& ad aures.

ZEIA

Zeia"vniuerſa ſua facultate quodammodo in medio eſt tritici,& hordei. Itaque ex illis cognoſcatur.

A. ibid. ca. 323.

H

Zingiber.

Zingiberis"radix utilis eſt,vtiq; quã ex Barbaria ad nos cõuehũt. Excalfacit ualẽter,ſed nõ primo ſtatim occurſu uelut piper:vñ ſanè & minus eſſe ſubtiliũ partiũ, q̃ piper exiſtimãdũ, ſiquidẽ in tenues ſolueret̃ partes,& celerrime actu,ut illud,fieret calidũ. Apparet.n.illaborata,& craſſior adhuc q̃dã ei ineſſe ſubſta,nec ea ſicca,& terreſtris,ſed humida poti',atq; aquea. Quo fit vt facile ꝑ fotet̃,cũ.ſ.recremẽtitia inſit humiditas:neq;.n.quicq̃ eorũ,q̃ aut plane ſicca ſũt,aut humida, ſed elaboratã,& familiarẽ cõtinẽt humiditatẽ, tale aliq̃d patit̃. Idẽ vſu venit piperi lõgo. Atq; hinc eſt,ꝙ diutius ꝑſeuerat,q̃ ꝓficiſcit̃ a zingibere,aut pipere lõgo caliditas, quã q̃ ab albo,aut nigro. Nã ſicut ab aridis calamis flãma ſimul celerrime accẽdit̃,& unde quaq; diſpergit̃,eundem in modũ,q̃ a ſiccis ꝑtate medicamẽtis edit̃ caliditas:at q̃ ꝓdit ab humidioribus,ceu ligna ſũt uiridia, & tardius accẽdit̃, & durat diutius. Ex quo fit,vt utriuſq. medicamẽti diuerſus ſit vſus. Siquidẽ ubi totũ corpus celeriter excalfacere conſiliũ eſt,ea tunc exhibenda ſunt,q̃ & celerrime a caloris noſtri contactu caleſcant,& promptiſſime undequaq; ferantur. Verum ubi partẽ quamuis refrigeratã recalfacere ſtudemus,contra agẽdũ, nimirum, quæ tarde caleſcentia plurimo tꝑe per durẽt, ea præbendo. Cæterum licet zingiber, et piper longum hac ratione a nigro pipere differant,

A. ibid. ca. 735.

non

A non magna tñ eſt dria: at naſturtiũ, napy, thapſia, & agreſtiũ columbarũ ſtercus maiori tpe pſe-ctè accenduntur, & plurimo tpe perdurant. *Zythus.*

A. ibid. c. 272. Zythus" acrior eſt non paulo hordeo, & ſucci praui, utpote qui ex putredine proueniat: eſt & flatuoſus: tum partim acris eſt, & calidus: partim uero plurimum frigidus, aqueus, acidus.

Zyme fermentum

A. ibid. c. 278. fol. 130. g Fermẽtum" tenuium eſt partium, & mediocriter calidum. Proinde ſanè ſine moleſtia, ac mordacitate, quæ in profundo ſunt, tum extrahit, tum digerit. Cæterum ex contrarijs & ipſum facultatibus temperatum eſt, ſicut alia multa. Particeps nanq; eſt aciditatis cuiuſdam frigidæ, & caliditatis putredinoſæ, †cui accedit & ea, quæ ex ſalis eſt, & farinæ natura. † Al. Ex græcis co. & Oribaſio clarius, cui accedit, & ea, quę ex ſale & farina puenis, quæ ſecũdum naturam eſt.

HEDIOSMOS MENTHA

A. ibid. c. 487. Hedioſmos." Alij vero Minthen odoratam nuncupant. Eſt.n. & alia quædam Minthe non odorata, quã Calaminthen uocant. Vtraq; guſtu acri, & facultate calida eſt, ex tertio ordine excalfaciẽtiũ. Infirmior tñ eſt mẽtha odorata, q̃ calamintha: & minus excalfacit. Vt.n. in vniuerſum dicam, hæc ceu ſylueſtris q̃dam eſt, illa ceu domeſtica. Quamobrẽ ſanè ob eã, q̃ ex cultu B accedit, humiditatẽ, mediocriter itẽ ad venerẽ excitat. Id qđ oĩbus cõe eſt, q̃ humiditatẽ ſemicoctã, & flatuoſã cõtinẽt. Ob talẽ ipſi⁹ herbæ tẽperaturã in abſceſſib. ea q dẽ cũ polẽta miſta utũtur: Id qđ in calamintha facere nequeas, ꝓpterea ꝙ valẽtius, tũ excalfaciat, tũ deſiccet, q̃ id genus polcãt. Habet uero ẽt qđ dã amarũ in ſe, & acerbũ: illo quidẽ lũbricos interficit: acerbitate vero, ſi cũ oxycrato bibatur, recẽtes ſanguinis reiectiones reprimit. Subſtantiæ eſt, ut ſi qua alia herba, tenuium partium. *Hedyſarum.*

Hedyſarum, aut Pelecinus. Huius fruticis ſemen colore rufum eſt, utrinque anceps, uti ſecures. Amarum & ſubacerbum apparet. Quamobrem potum gratum eſt ſtomacho, & viſcerum obſtructiones expurgat. Idem præſtant totius fruticis germina.

Hemerocalles.

Hemerocalles radicem hẽt lilij radici ſimilẽ, nõ figura tm̃, ſed & uiribus. Prodeſt nõ ſec⁹, atq; illa, igni ambuſtis: Quippe q̃ leuiter digerentẽ facultatem habeat, & cũ hoc nõnihil repellentis.

Hæmionitis.

Hæmionitis ſimul & adſtrictionem, & amaritudinem poſſidet. Quamobrem cum aceto potа lienoſis auxilio eſt. *Herigeron.*

C Herigeron facultatem miſtam obtinet, ſimul refrigeratoriam, & modice digerentem.

Heryngium.

Heryngium caliditate, aut parum, aut nihil, quod temperatum eſt, ſuperat. Cæterum nõ par uam habet ſiccitatem leptomere, id eſt in tenui eſſentia conſiſtentem.

THALIETRVM

Thalietrum folia habet coriandro ſimilia, caulem craſſitudine rutæ. Vis ei ineſt exiccatoria citra morſum. Itaque ulcera inueterata ad cicatricem perducit.

Thapſia.

A. ibid. c. 304. & 700. Thapſia" acrem hẽt, ac ualenter excalfacientẽ facultatẽ cũ humiditate coniunctã. Quamobrẽ ex alto uiolẽter extrahit, & qđ extraxit digerit. Verum puſculũ ad ea efficienda tp̃s poſtulat, ut quæ larga humiditate excrementitia impleta eſt: cuius uitio etiam fit, ut celeriter corrumpatur.

Thermus lupinus.

A. ibid. c. 410. Lupinus" edi põt coctus, multis ante diebus per macerationẽ amaritudine in aqua depoſita. Fitq; tunc nutrimentũ ſucci craſſi. Cæterum hic, ut medicamentum quidẽ, ex gñe eſt emplaſticorum. At ubi natiua etiamnũ manet amaritas, extergendi digerendiq; uim obtinet. Interficit D lumbricos, tum illitus, tum addito melle linctus, tum ex poſca epotus. Quin & decoctum eius lũbricos eijcere poteſt: tum ẽt foris itidem perfuſum uitiligines, achoras, puſtulas{ exanthemata Græci vocant,} pſoras, gangrænas, vlcera maligna, q̃ cacoethe uocant, iuuat, partim extergendo, partim citra mordacitatem digerendo, ſiccãdoque. Expurgat iecur, & lienẽ cũ ruta, & pipere ſuauitatis gratia aſſumptum. Elicit menſes, ac fœtũ cum myrrha, & melle impoſitũ. Porro lupinorũ farina ſine mordicatione digerit. Nec.n. liuida tm̃, ſed & chœradas, & phymata dura curat: ſed tunc in aceto, aut oxymelite, aut poſca coquatur oportet, idq; pro laborantiũ temperamento, & affectus diuerſitate, quod ex vſu eſt, eligendo. Sed nõ eſt pñtis inſtituti talia diſtinguere. Digerit item quæ liuida ſunt. Et quæcunque modo diximus præſtare poſſe decoctum, eadem omnia efficit & farina. Sunt uero etiam qui eam iſchiadicis cataplaſmatis modo illinunt.

Thermos agrios lupinus agreſtis.

Lupinus agreſtis amarior eſt, & ad oĩa ualẽtior domeſtico, eiuſdem gñe cum ipſo facultatis.

Thlaſpi.

A. ibid. c. 502. Thlaſpi" ſemẽ. Habet & ipm̃ facultatẽ acrẽ, adeo ut internos abſceſſus potũ dirumpat. Mẽſes ciet, & fœtũ necat. Per ſedẽ infuſum ſanguinolenta euacuãs, iſchiadibus prodeſt. Eſt.n. alioqui tum ſupernè, tum infernè bilioſorum humorum euacuatorium, oxybaphi menſura epotum.

Thridax

Thridax lactuca. E

Lactuca* humidum eſt frigidumq; olus, non tñ extreme (ſiquidem edendo non foret) uerum maxime ſm aquæ, ut ſic dicam, ſontanæ frigiditatem Proinde ad calidas phlegmonas accõmodũ eſt, & ad parua, & leuia eryſipelata: nõ tñ maiorib. ſatisfacere idoneũ eſt. Eſt ẽt eduliũ ſiti aduerſum. At ſemen potũ, genituræ ꝓfluuiũ cohibet: quãobrẽ ẽt ijs, qui libidinoſis ſomnijs uexantur, datur: Sic & agreſtis lactucæ ſemen, cuius colligitur ſuccus, argemas & caligines expurgãs, tũ ad aduſtiones cũ lacte mulierũ inũgi ſolitus.

A. ibid. c. 441.

Thymum.

Thymũ* incidit, & calfacit uehemẽter. Ob id & urinã, & menſes ꝓuocat, fœtum euellit, uiſcera potũ expurgat, educẽdis ex thorace, & pulmone cõfert. Itaq; in excalfaciẽdo exiccãdoq; in tertio ordine ſtatuendum eſt.

A. ibid. ca. 328. 704.

IDAEA RADIX

IDæa radix guſtu admodũ acerba eſt: at ſi ope periculũ facias, eandẽ tum pſert: Nimirum ſanguinis ꝓfluuia, alui fluxus, dyſenterias, ꝓfluuiũ mulierũ, & q̃cũq; eius ſunt gñis, tum pota, tũ foris impoſita curans.

Ixos viſcum.

Viſcũ* ex plurima aerea, & aquea calida, pauciſſima terrena ſubſtã conſtat. Nam acrimonia in eo amaritudinẽ excellit. Itaq; ẽt effectus ſubſtãtiæ rñdent. Siquidẽ ualenter ex alto humores extrahit, nec eos tm̃ tenues, ſed & craſſiores, eoſq; diffundit, ac digerit. Eſt aũt ex eorũ gñe, quæ non protinus admota excalfaciunt, ſed quæ tp̃s requirunt, velut thapſia: ſed & ſupra hoc cõmonuimus ineſſe calidis facultate medicamentis, ubi largum continent humorem recrementitium. F

A. ibid. ca. 217.

Ios uiola.

Violæ* folia aqueam & ſubfrigidã ſubſtãtiam ſuperantẽ poſſident. Proinde tum per ſe, tum cum polenta illita calidas phlegmonas mitigant. Imponuntur & ori ventriculi æſtuanti, & oculis.

A. ibid. c. 715.

Hippuris cauda equina.

Hippuris* adſtringẽtẽ cũ amaritudine qualitatẽ poſſidet: ac ꝓinde ualẽter, ſimulq; citra mordacitatẽ, exiccantẽ. Itaq; vulnera, uel maxima illita cõglutinat, ẽtſi pſectos eſſe neruos contigerit: pterea vocatas enterocelas glutinat. Ad hæc ad ſanguinis reiectionẽ, ad profluuiũ muliebre potiſſimũ rubrũ, ad dyſenterias, & reliquos uentris fluxus, ſtrenuũ, ac generoſum eſt remedium herba ipſa aut ex aqua, aut ex uino epota. Sũt q̃ de ea ſcriptũ reliquerũt, ꝙ nonnunq̃ ẽt ueſicæ, ac tenuiũ inteſtinorũ uulnera ſanatũt. Eius uero ſuccus ꝓdeſt ẽt ꝓfluuio ſanguinis prorũpenti ex naribus, tũ fluxibilibus in uentre paſſionibus ex auſterorũ uinorũ quopiam potus, ac ſi febre teneantur, ex aqua.

A. l. 2. t. a. c. 202. ſa. 122. c.

Hippomarathrum.

Hippomarathrum. Vna cum fœniculo, & deipſo diſſeremus. G

Iſatis.

Iſatis* domeſtica q̃dẽ, qua vtunt̃ tinctores, facultatis eſt valẽter exiccantis nondũ tñ mordentis: eſt.n. ſimul amara, atq; adſtringens. Proinde magna vulnera corporũ duorũ glutinat, ẽtſi in capitibus muſculorum fuerint: & ſanguinis profluuio laborantibus partib. utiliter illinitur. Tumores œdematodes mirifice digerit ſimul ac reprimit: & aduerſus oĩa vlcera maligna, & cacoethe mirabiliter reſiſtit, ẽt ſi putreſcant, ẽt ſi exedantur, ac erodant̃. Quòd ſi qñ, q̃ pro laborantis natura ualentior appareat, foliis eius tritis miſcere oportebit, aut panẽ, aut hordaceam farinam, aut triticeã, aut polentã, prouenіente nimirũ in vnoquoq; affectu. At Iſatis Sylueſtris manifeſte iã acre quiddã tũ guſtu, tũ actione pſert. Proinde q̃ domeſtica ualentius deficcans, ualentius humidis ẽt putredinibus obſiſtit: Ad cætera uero iã cõprehenſa deterior: immodeſatius.n. iam, mordaciterq; deſiccat: talia autem irritantur hoc pacto, & phlegmone grauari incipiunt. Cæterum ob facultatis robur lienoſis quoque utilis fuerit, cum altera nondum prodeſſe poſſit.

A. ibid. c. 109.

Iſopyron, aut phaſiolon.

Iſopyrum aut phaſiolum ſemen habet amarum & ſubacerbum. Extergit itaque & incidit humores craſſos, cum hoc ut corpora contrahat & conſtringat. Quamobrem excreationibus pectoris conducit, & iecur expurgat: & ſanguinem ſpuentibus non eſt aduerſum, immo etiam iuuare creditur: Nam propter temperaturæ miſtionem contrariis etiam congruere uidetur. H

Itea, ſalix.

Salicis* foliis ad cruẽti vulneris glutinationẽ uti poſſis. Verũ floribus eius maxime prope oẽs vtunt̃ medici ad exiccãtis emplaſtri pparationẽ: eſt.n. vis eorũ ita deſiccatoria, ut morſu abſtineat: hẽt uero ẽt quandã adſtrictionẽ. Sunt uero ẽt, qui ſuccũ ex ea* expreſſum, medicamen ferũent mordacitatis expers, & exiccatorium, ad multas res utile. Haud.n. inuenias quid ad plures res utilius medicamẽto citra mordacitatẽ exiccãte, qđ paulum ẽt adſtringat: ſicut in ope de medicamentorũ cõpoſitione exactius docebim'. Porro arboris cortex ſimilẽ facultatẽ obtinet, tũ floribus, tũ folijs, niſi ꝙ tẽperaturæ ſit ſicciorſs, uelut oẽs cortices. Sed hũc q̃dã cõburũt, eiuſque cinere vtuntur ad ea oĩa, q̃ ualenter deſiccare oportet. Nam clauos quos uocant, callos (Græci τύλους vocãt,) myrmecias tollũt, aceto acri ipm̃ macerãtes. Nõnulli aũt dũ floret ſalix, corticem eius incidũt, & ſuccũ quẽdã colligũt, utunturq; ad ea, q̃ pupillas offuſcant, extergente uidelicet ſimulq; tenuium partium medicamine. Vti vero illo ad multa quis poſſit, ſiquidem talis fuerit.

A. ibid. c. 319.

* Aliter eis.

A GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SEPTIMVS.

Quòd libri haud negligenter legendi: ac de quatuor gradibus ſimplicium medicamentorum.

SEptimum de ſimplicium medicaminum facultatibus commentarium ſcriptu-
rus,neceſſarium duxi præfari, ſolis ijs apertum,ac clarum fore, qui in ſuperio-
ribus libris non uelut aliud agentes, aut obiter,fuerit uerſati: alios uero potius
perperam inauditiuros, quam eorum,quæ in eo dicenda ſunt, aliquid perceptu
ros exiſtimo:tum ſeſe falſuros:& nos forſan, tanquam non recte quædam ſcri
pſerimus,calumniaturos,atque conuiciis laceraturos.Itaque qui ſanioris men-
tis ſunt,monitis,ſcio, auſcultabunt:ac ſi qua illis cura eſt præſentis huius ſpeculationis, ab initio
totum opus perlegent: at,qui præ curioſitate potius,quam diſcendi ſtudio huc acceſſerint, mo-
nita noſtra contemnent.Enimuero mirum fortaſſe uideri non debet,ſi inuenti ſunt, qui myſte-
B riorum libros à myſterijs alieni legere non ſunt reueriti: uerum illos ſui authores non ſcri-
pſerant prophanis:nec ego (mehercules) ijs,qui in principijs nõ ſunt exercitati.Eponentur hoc
in libro,& eo qui hunc ſubſequitur, reliquarum plantarum primæ facultates eo doctrinæ ordi-
ne,qui in literis,a quibus incipiunt,uiſitur. Antecedente itaque libro uſque ad ρ progreſſi ſumus:
Hic autem principium ſumemus à σ,id modo præmonentes etiam, ꝙ ad ante demonſtrata prin
cipia totum referemus. Siquidem hinc oĩs membratim medicamentorum in agendo prouenit
diuerſitas, ꝙ hactenus eorum unumquodque aut calidum eſt, aut frigidum, aut ſiccum,aut hu-
midum,aut tenuium partium,aut craſſarum. Cæterum quatenus in comprehenſorum unoquo
que proceſſum ſit,iuxta exactiſſimam ueritatem,explicatu certè eſt impoſſibile. Sed nos id tñ
claris limitibus circunſcribere ſumus conati, qui quidem ad artis uſum ſufficerent,unũ eſſe me-
dicamentorum genus monſtrantes,quod ad ſimilem corporibus noſtris temperaturam pertin-
geret,cum à calore,qui in ipſis eſt,mutationis alterationiſq; acciperet principiũ: alterum, quod
calidius quã nos efficeretur:cuius quatuor conſtituẽdos eſſe ordines uiſum eſt,primum,qui ſen-
ſu obſcurus ſit, adeo ut ratione ſit opus, quæ uerum deprehendat: alterum ab eo ſm,quodam-
modo iam ſenſu clarum : tertium deinde alium,qui ualenter quidẽ excalfaciat, ſed nõdum urat:
C quem ſequitur quartus,& poſtremus iam adurens.Sic quoq; refrigerantium , primum quidem
eorum,quæ rationis ſubſidio indigent,ut refrigerare demonſtretur:ſecundum eorum quæ,ſenſi
biliter refrigerant: tertium eorum,quæ ualenter:quartum eorum quæ,extinguunt,ac mortem
inducunt.Proportione iſtorum & de humectantibus,ac ſiccantibus.

CALAMINTHA NEPITA

A. l.2.c.2. cap. 154. p.158.a

CAlamintha ˮeſſentia eſt tenuiũ partiũ, & calida ſiccaq; tẽperie, ex tertio quodãmõ ordine
utraq; qualitate.Horum manifeſta ſunt indicia,partim guſtu apparentia, partim experien-
tia cognita.Guſtu ſiquidem acris,& calida palam eſt,ac paulum oĩno ſubamari obtinet.Pericli-
tantibus aũt, & corpori admouentibus extrinſecus impoſita, primum quidem ualde excalfacit
& mordicat,cutemq;exugit,poſtremo & ulcus efficit: in corpus aũt intrò aſſumpta tũ ipſa per
ſeſe ſicca,tum & ex melicrato,perſpicuo calfacit,& ſudores ciet,omneque corpus tum digerit,
tum exiccat.Ea ratione ducti quidã,ipſam contra corporis concuſſiones rigoreſq; per circuitũ
repetentes adhibuerunt,foris quidem oleo incoctã toti corpori inungentes cũ frictione non ſe-
gni:intro uero aſſumentes ſicuti eſt dictum. Quin & & coxendicibus eam quidam in ægritudi-
nibus iſchiadicis tanꝗ ſtrenuum remedium illinunt:Trahit.n.quæ in ꝓfundo hærent,ad extimã
D ſuperficiem,totumq;adeo articulũ excalfacit,cutemq; nõ obſcure adurit.Menſeſq;tum epota,
tum appoſita,admodum efficaciter prouocat.Bonum & elephanticorum remediũ,nõ eo tñ,
ꝙ ſtrenue tenues humores digerat,uerum etiam quia extenuet,& incidat ualenter craſſos , qui
talem morbum procreant.Sic & cicatricibus atris candorem reddit,¦& ſugillata digerit : ſed ad
talia in uino cõcoquẽtes,emplaſtri modo ipſam imponere,& uiuentem magis, ꝗ arentem,præ
ſtat,quippe areſacta uehementior redditur , & ad urendũ prõptior.Porrò talis cum ſit,ad uene-
natarum beſtiarum morſus aſſumitur,uelut & cauteria,& quæcunque medicamẽta calida ſunt
& acria,tenuiumq; partium, quæq; facile ex alto ad ſeſe circumiacẽtem omnẽ humiditatẽ poſ-
ſunt attrahere.Cæterum,quę illi ineſt amaritas,planè exigua eſt,uerum ad quædã ita efficaciter
agit,ut quæ ualentiſſima eſt,nimirũ cùm coniuncta ſit uehementi calori cũ eſſentia tenuiũ par-
tiũ,Quare & aſcaridas & lumbricos ſuccus eius aut infuſus,aut epotus enecat: Eadẽ ratione au-
riũ uermes:†aut ſi alicubi in corporis parte ſinuoſa,aut implicata,ꝗ putredine tenteẽ,talis ꝓue-
nerit affectus.Sic & cõceptus ſeu pota,ſed admota,interimit,& eijcit.Igitur incidendi quidem ει
uis adeſt ꝑꝑ calorem eius, tenuitatem partium,& amaritudinem:abſtergendi uero ꝑꝑ unicã

† Al. ex antiquis cod. græ. & tralat. ueteri. aut ſicubi in ulcere putredinoſo in alia corporis parte talis prouenerit affectus nam ἕλκους non [illegible] habeat.

amaritudinem. Itaq; aſthmaticis ad oĩa antedicta prodeſt: ictericis uerò, ſiue regio morbo labo E
rantibus, potiſſimum ob amaritudinem, ſicut alia ferè oĩa amara, ut pote abſtergentia, & expur-
gantia in iecinore prouenientes obſtructiones. Ad omnia iam dicta efficacior eſt montana.

Calamus aromaticus, ſeu odoratus.

Calamus odoratus leuiculam quandam adſtrictionẽ, ac minimam acrimoniã poſſidet. Mà- A. ibid. c.
xima ex parte eſſentia eius terrena eſt, & aerea, in caliditatis frigiditatiſq; coniugatione tẽpera- 157.
ta. Quamobrẽ moderatè vrinam monet: & facultatibus, q̃ iecori ſtomachoq; imponũtur, miſce
ri poteſt. tum in fomenta quoq; uteri, q̃ phlegmones gratia, aut irritandis menſibus, aſſumũtur,
utiliter admiſcetur. Ponatur itaq; habeaturq; ſecundi ordinis eorum, quæ excalfaciunt & deſic
cant, ualentius tamen deſiccant, quàm excalfaciunt. Ineſt quoque ei quædam partium tenuitas,
uelut alijs omnibus odoratis, ſiue aromatibus: cæterum illorum compluribus tenuium partium
plurimum, calamo verò non multum adeſt.

Calamus phragmites, canna.

Calami phragmitis radicem cum bulbis aculeos & ſtipites ex alto extrahere quidam ſcripſe
re, ceu trahendi quædam uis ei ineſſet. Nos tñ eius rei periculum non fecimus. Verum quantum
guſtu liceat conijcere, abſtergentem facultatem poſſidet non paucã, minimeq; acrem. Quin ẽt F
folia ipſa abſtergentis ſunt facultatis. Cortex uerò eius combuſtus admodum tenuium partiũ,
& digerentis facultatis efficitur, adiunctum habẽs abſterſorium quiddam, ut exiccet & excalfa-
ciat tertio quodammodo ordine, plus tamen deſiccet, quàm excalfaciat. Vitandus eſt eius flos,
quem anthelen uocant. Nam ſi in aures incidat, adeo tenaciter adhærens affigitur, ut auelli nõ
poſſit, auditumque uitiat: quamobrem ſæpiſſimè exurdat.

Cancamus, cacalia.

Cãcani radix facultatem hẽt mordacitatis expertẽ, & modice exiccãtẽ eſſentiã craſſarũ par- A. ibid. c.
tiũ & emplaſticã. Qua pp macerata uino, ſicut tragacantha, & lincta arteriæ aſperitates ſanat. 382.
Nec minus, ſi q̃s eã cõmandat, ſuccus eius defluens pdeſt arteriæ ſimiliter, ut glycyrhizæ ſuccus.

Canabis.

Canabis ſemen flatus extinguit: adeoq; deſiccat, ut ſi puſculũ edatur geniturã exiccet. Sunt A. ibid. c.
qui uiridem ſuccum exprimentes ad aurium dolores ab obſtructione, opinor, natos, eo utantur. 170. fol.
120.b

Capnios fumus.

Capnios, alij capnos, acris ſimul & amaræ qualitatis eſt particeps: nec tñ planè expers eſt a- A. ibid. c.
cerbæ. Quãobrem vrinã bilioſam multãq; prouocat: ſanatq; iecinoris obſtructiones & debilita G 275.
tes. Succus eius oculorum aciem acuit, non paulum trahens lachrymarũ, uelut ipſe fumus: nam
hinc ei appellatio indita. Plebeius quidã ea vti ſolebat ad ſtomachũ roborandũ, vnaq; uentrẽ lu-
bricãdum. Siquidẽ herbam primum deſiccatam condebat: porrò cùm uti uolebat, ſubductionis
quidem gratia, melicrato inſpergebat: roborandi uerò ſtomachi cauſa, uino nimirum diluto.

Capparis.

Capparis radicis cortex uincẽtem habet qualitatem amarã, proximã acrem, deinde acerbã. A. l. 2. t. 2.
Ex quo liquet, q̃ diuerſis pugnantibusq; cõſtet facultatibus: quippe abſtergere, perpurgare, inci ca. 138. fol.
dere poteſt amaritudine: excalfacere, incidere, digerere acrimonia: porrò cõtrahere, dẽſare, con- 115.d
ſtringere acerbitate. Itaq; lienes induratos, ſi q̃d aliud, hoc medicamẽtũ iuuare ualet, tũ foris ido-
neis illinẽdi remedijs admiſtũ, tum intro in corpus aſſumptum, ſiue decoctũ in aceto aut oxyme
lite, & id genus, ſiue aridũ contuſum, illiſq; permiſtũ: q̃ppe cũ aperte craſſos lentosq; humores
hoc pacto ſumptum euacuet, nec eos tñ per vrinas, ſed & per ventrem: ſæpe ẽt ſanguinolẽtos
defert, unde & lienes adiuti ſunt, & coxarũ dolores. Quin ẽt menſes promouet: & ex capite pur-
gat detrahitq; (quod ἀποφλεγματίζειν vocãt:) auxiliaturq; ruptis atq. conuulſis. Cæterum cui nam
ipſum potioni in quoq. affectuũ miſceri cõueniat, nõ eſt præſentis inſtituti perſequi, ſed aut eius, H
ubi de componendis agitur medicamentis, aut ubi curandi traditur methodus. Porro radicis eĩ
cortex ulcerib. malignis cataplaſmatis modo impoſitus non malũ eſt remediũ, ut qui illa exter-
gere ualeat, nec ſegniter deſiccare. Præterea dentiũ labores prædictarũ qualitatũ rõne adiuuat, in
terim cũ aceto coctus, interim cũ vino, ſæpe ẽt ſolus dentib. manſus ac morſus. Sed non pertinet
ad præſens negociũ, qñ quodq; horũ tẽpeſtiuũ ſit, definire: nec. n. id nũc propoſitũ eſt, ſed ex quo
que particulariũ eius operũ, uiriũ eius quandã ſumere indicationẽ, ſermonẽ ad principia ab ini-
tio propoſita reducẽdo. Ex dictis ergo clarum eſt, incidendi quandã facultatẽ ineſſe, itẽq; exter
gendi, digerẽdi, contrahẽdi. Vitiligines ſiquidẽ cũ aceto detrahit, & chæradas, & duros tumores
digerit idoneis ad ea medicamẽtis miſtus. Radicis cortici, fructus pportione uiriũ rñdet, niſi q̃
omnia ſit imbecillior. Immo & folia & caules eius ſimilẽ uim obtinent. Meminique me folijs
q̃ñq; paucis diebus duritiem, chæradis naturã referentem, diſcuſſiſſe. Sed admiſcemus ſcilicet il-
lis quippiam, quod eorum uirium obtũdat uehementiam. Nec mirum eſt, q̃ ſuccus aurium uer-
mes amaritate occidat ſua. Porrò capparis, q̃ in admodum feruentibus regionibus prouenit, ut
quam fert Arabia, multo eſt noſtrate acrior, adeo ut plurimum ẽt habeat facultatis adurentis.

A

Cardamum naſturtium.

A. ibid. c. 502. Naſturtij" ſemen adurentis ſeu cauſticæ facultatis particeps eſt, uelut napy. Proinde coxendicis, & capitis dolores, atq; adeo quodcunque aliud lubrificationẽ poſtulat, eo excalfaciunt, ſicut napy. Miſcetur quoq; remedijs, quæ exhibẽtur adſthmaticis, tãq̃ ualẽter craſſos ſuccos incidere ualeat, uelut & napy: nam omnia ei ſimile eſt. Porrò & herba areſacta ſimilem ſemini uim poſſidet: humida uero adhuc ac uiridis, ꝓpter aqueæ humiditatis admiſtionem, multò, ſemine inferior eſt, adeoq́ue tunc mordacitas eius moderata eſt, ut cum pane ea uti liceat, ceu obſonio.

Cardamomum.

A. ibid. ca. 156. Cardamomum" eſt & ipſum ſauè facultatis admodum calidæ, non tamen uſque adeo ut naſturtiũ: ſed quanto ſuauius, magisq; fragrans eſt naſturtio, tanto & imbecillior ei calida facultas ineſt: † nec enim ulcerare idoneũ eſt uel ipſum per ſe illitum. Porrò adiunctum habet quiddam etiam amaritudinis, qua lumbricos interficit, & cum aceto ualenter pſoras detergit. † Oribaſius, & Aetius legunt a'firmatiue, verumtamen vlcerare idoneũ eſt.

Caron.

A. l. 2. t. 2. c. 137. fol. 115. d Cari" ſemen calfacit, & exiccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatẽ poſſidens. Itaque & flatus extinguit, & urinas ciet non ſemen tantum, ſed & planta.

Caſia.

A. ibid. c. 151. fol. 117. f Caſia exiccat" & excalfacit tertio quodammodo ordine: ſed & tenuium admodum partium eſt: guſtu uero plurimum habet acrimoniȩ, leuiter quoque non nihil adſtringens. Quamobrem

B ob hæc omnia incidit, ſimulque digerit quæ in corpore ſunt recrementa, & ad hæc robur etiam inſtrumentis addit. Idoneum uero etiam ſuppreſſis menſibus, cum uidelicet ob copiam ſimul & craſſitudinem excrementorum, quod ſufficiat: euacuari nequit.

Carya, nuces.

A. ibid. ca. 494. Carya." Arbor tũ in folijs, tũ in germinibus, adſtrictionem quandã poſſidet, cæterũ euidẽtẽ, plurimamq; in nucis putamine recenti pariter, & ſicco: proinde eo tinctores quoq; uti ſolẽt. At nos eius expreſſi ſucco, ſimiliter ut mororũ & ruborũ, in melle decocto, uice ſtomatici medicaminis utimur: & ad oĩa reliqua adhibemus, ad quæ modo dictu ſucci conuenire cẽſent. Porrò ipſius nucis, id quod edẽdo eſt, oleoſum eſt, & tenue: itaq; ẽt facile exprimiẽ: & quo diutius reconditũ fuerit, magis tale efficiẽ. Quamobrẽ oleũ ex eo inueterato exprimere liceat: tunc aũt admodũ ẽt fit per halitũ euaporatoriũ. Itaq; quidã eo gãgrænas, & carbũculos, & ægilopas ſanãt. Ac nõnulli ad neurotrota, hoc eſt nervorũ vulnera, utuntur. Cȩterũ ſi recens ſit, adſtringentis non nihil qualitatis ẽt obtinet. At quod imperfectũ eſt ẽt dũ, ac nondũ ſiccum, ueluti reliqui fructus oẽs, qui uirides ſunt, plenũ eſt ſemicoctæ humiditatis." Nucleus tñ eius vbi inaruit, ac uſtus ſit, tenuiũ partium, & exiccatoriũ eſt medicamentũ, morſus expers. Eſt & aliud genus nucũ minorũ, *λέπος. i. putamen.

C quæ nimirũ põticæ nuncupãtur, plus habs eſſentiæ terreſtris ac frigidȩ: itaq; etiã guſtanti auſterior tũ cortex, tũ planta, tum fructus apparet: cætera magnæ nuci ſimiles ſunt, quæ a quibuſdam uocatur græcè, καρύον βασιλικὸν, Latinè iuglans. Appellaẽ autem parua hæc nux a multis [illegible] Græcè, Latinè auellana.

Caucalis.

Caucalis. Quidam daucum ſylueſtem nuncupant: eſt enim ei adſimilis guſtu ſimul ac uiribus. Excalfacit enim ut ille, & deſiccat. Tum urinam ciet, & ſale ad repoſitionem conditur.

Carpeſium.

A. l. 2. t. 2. c. 134. fol. 115. a Carpeſiũ" ſimile eſt uocato phu, hoc eſt ualerianȩ, non guſtu tñ, ſed & facultate, ſed plus habet tenuitatis: Proinde magis eo ẽt uiſcerũ obſtructiones extergit, & urinam mouet, renesq; calculis degrauatos expurgat. Non tñ eatenus tenuiũ eſt partiũ, ut liceat loco cinnamomi, ſi nõ ad manum ſit, vſurpare, ſicuti faciebat Quintus. Prȩſtantius eſt Ponticum carpeſium Laertio, non tñ uel ipſum cinnamomi uiribus uicinũ eſt, immo nõ paruo deterius optima caſia. Nuncupatur utrũq; à montibus quibuſdã Pãphyliæ, in quibus naſcitur. Ingensq; eius prouẽtus eſt † in Syria. † Al. Sidæ, q̃ eſt vrbs Pãphiliæ.

Cenchrum milium.

A. ibid. ca. 288. D Miliũ" primo ordine refrigerat, exiccat uero tertio exoluto, aut certe ſecundo intenſo: paulũ etiã habet tenuitatis partiũ. Ex hac rñ cõſiſtentia, tũ tẽperatura, eſu quidẽ planè inter oĩa frumentaria edulia minimum confert nutrimenti. Sed & uentrẽ deſiccat. Porrò foris impoſitũ in ſacculis idoneũ eſt fomentũ ĩs, quȩ citra morſum exiccari poſtulant. Et cataplaſmatis modo illitum exiccare poteſt: attamẽ admodũ friabile eſt, proinde difficilis eſt eius in cataplaſmatis vſus.

Cedrus.

A. ibid. ca. 160. fol. 119. b Cedrus" ſpecie duplex eſt, altera fruticoſa iuniperis adſimilis, altera arbor nõ exigua. Vtraq; eſt calidæ ſiccæq; temperaturȩ, tertij quodammõ ordinis ſecũdũ utramque. Cȩterũ cedrea (uocant ita cedri oleũ) quartum etiã ordinẽ uidetur attingere, admodũ calida, ſimul & tenuium partium. Mollem itaq; carnem prompte, citraq; dolorẽ putrefacit, ſicut alia omnia, quȩ cum eiuſdẽ ſint in calfaciendo ordinis, adiunctam etiã habent ſubſtantiæ tenuitatẽ: at in duris, pluſculo tempore, & uix, effectũ poteſt cõſequi. Porrò talia omnia medicamenta ſeptica uocanẽ, & ſepta: ſed inter ſeſe maioris minoriſq; ratione diſſidẽt. Eſt autẽ in hoc genere medicamẽtorũ ex primo &

infirmiſſimo ordine cedrea: pleraq; enim eorum admodũ ſunt efficacia. Talia itaq; & mortuo E
rum corporum carnes corrũpunt: at cedrea exiccat ſimulq; à corruptione tuef corpora demor
tua, ut pote humiditates eorũ ſuperfluas depaſcẽs, cæterũ ſolida corpora haud attingẽs. At in ui
uentibus calor ipſe, q in corporibus eſt, cedreæ uires adaugens, cauſa efficit, ut teneræ ab ea car
nes deurantur. Nec mirũ uideri debet, ſi cum tãta polleat potentia, lendes, pediculos, & *tineas,
* Aſcaridas. & in *corporibus natos uermes, interficere ualeat: tũ fœtum uiuentẽ quidẽ appoſita interimat,
* Al. auribus. mortuum autem eijciat: ſicut ſanè & in coitu ſemen, pudendo circũlita. Proinde † partui aduer-
† ἀτόκιον, ſum } eſt medicamentum, ſi ſic utaris, nulli fm. Aliaque multa eiuſmodi particulatim efficit. Itaq;
argumentum eſt ipſum ualenter excalfacere, ſicut vbi dẽtium foraminibus inſtillatur: ſiquidem
dolores eorũ mitigat, ſed & ipſos confringit. Extenuat quoq; oculorũ cicatrices, & uiſus hebe-
tudini ab humorũ craſſitudine ortæ medetur. Porrò quod eius eſt pinguiſſimum, & ad unguem
oleoſum, quod ſuſpẽſis ſupra eam, dũ coquitur, lanis excipitur ac colligitur, tota cedrea tenuius
quidem eſt, ſed minus acre, quanq̃ non minus excalfaciens. Eãdem quippe rationẽ habet ad id,
quod reliquum eſt cedreæ, craſſius illud uidelicet, q̃ oleum ad amurcam: proinde illud, utpote
Non eſt in antiquis. craſſius, mordax eſt, & {maiore} aperiẽdi facultate præditũ. Itaq; ulcera irritat, phegmonẽq; il-
lis excitat. Porrò oleoſa illa cedrea adeo clementibus eſt uiribus, ut & plebei experientia docti, F
vulnera ouibus occaſione tondendi a forfice facta, illa illita ſanent, ſicut & pice humida. Vtun-
tur autem ea & ad ouium ſcabiem, & ricinos {Græci κρότωνας uocant.} Porrò cedrides (nam ita
fructum cedri nuncupant) moderatiores uires obtinent, adeo ut comedi quoque poſſint. Atta-
men ſi liberalius ijs utare, capiti dolorem inferent, ardoremque ac morſum in uentre percipies.

Centaurium maius.

Centaurij* magni radix ſicut guſtu cõtrarias qualitates, ita in uſu contrarios effectus præſtat. A. ibid.
Guſtu itaq; acris ſimul, adſtringenſq; apparet cum leuicula dulcedine. At in actionibus acrimo 158. fol.
nia quidem caliditatis opera oſtentat, mẽſes prouocans, & fœtum mortuum euellens, uiuumq; 118. f
corrumpens, atq; eijciens: adſtrictio uerò opera craſſæ terrenæq; frigiditatis, cũ ulcera glutinet,
& ſanguinem reiicientib. profit: exhibentur aũt eius drachmæ duæ, febrientib. quidẽ cũ aqua, fe
bri uerò liberis cũ uino. Porro ſcd'm oĩum ſimul qualitatũ actionẽ ruptis, conuulſis, diſpnœæ, ſi
ue ſpirandi difficultati, tum inueteratæ tuſſi, conuenit. Nec.n. talibus euacuare ſolum, quod præ
ter naturam eſt, oportet, ſed partem quoq; euacuatã roborare, ac cõfirmare. Vacuationi itaq;
accõmoda eſt acrimonia, utiq; cũ non ſola ſit ac pura, ſed aut dulcedini iuncta, aut certe non pe
ſum amaritudini: ſiquidem uehementiã tunc atq. uiolentiã, miſta illi temperata quadam ſubſtã G
tia, cuiuſmodi eſt dulcis, non obtinet. Porrò ad ea, quæ euacuata ſunt, roboranda contrahenda-
que adſtrictione eſt opus. Eadẽ, q̃ radix, & ſuccus ipſius efficit. Vtunturq. eo quidam uice Licij.

Centaurium minus.

Centaurij* minoris radix planè inefficax eſt, ſed caules eius extremi, & potius folia, q̃ illis in- A. ibid. c.
hærent, & flores, utiliſſima ſunt. Vincit in eis qualitas amara, paululũ habẽs & adſtrictionis, atq. 158.
ob eiuſmodi temperamentum admodum exiccatoriũ eſt medicamen, expers mordacitatis. Por
rò ꝙ omnia talia utiliſſima ſint, ſupra commonui, & nunc nihilo ſecius tñ nos repetere tempeſti
* Vulnera. uum eſt, oẽs eius particulatim actiones memorãtes. *Vlcera itaq. magna herbæ ipſius recentis il
litu glutinantur: & uetuſta, quæque ægre ad cicatricem perduci queunt, cicatrice eodem modo
utentibus includuntur: areſacta uerò glutinatoriis & deſiccatoriis miſcetur facultatibus, iis uide
licet, quæ ſinus & fiſtulas ſanare ſunt natæ, ueteresq. duritias emollire, tum ulcerum maligna, &
cacoethe ſanare. Miſcetur & iis, quæ rheumaticis affectibus medentur: in quibus ea medicami-
na præſtãtiſſima ſunt, quæ uehementer deſiccantia cum quadã adſtrictione nullã hñt mordaci-
tatem. Decoctum herbæ quidam iſchiadicis infundunt, ceu bilioſa & craſſa ducens: nam & talia
purgat: quanquam cũ adeo uehementer operabitur, ut cruenta euacuet, tunc plus proderit. Suc H
cus porrò eius, cũ adſimilis ſit facultatis, hoc eſt exiccatoriæ & abſterſoriæ, & cetera iã compre-
henſa pulchre præſtare poteſt: & cum melle oculis illinitur: menſeſq. & fœtum, appoſitus euo-
cat. Sunt qui ipſum bibendum præbeant & iis, quibus nerui affecti ſunt, ut qui euacuet, & deſic-
cet innoxie, quæ impleta ſunt: quippe cum iecinoris quoque obſtructiones optime expediat:
bonumque ſit lieni indurato remedium foris impoſitum, nec ſecius ſiquis bibere uelit.

Ceraſus.

Ceraſus arbor fructum fert nõ paris adſtrictionis in omnibus particulatim plantis participẽ.
Nam & in harum, ſicut & in malorum granatorũ, & malorum, quibuſdam auſtera qualitas, qui
buſdam uero dulcis, nonnullis autem acida exuperat. Quin & ipſorũ dulcium ea, quæ nondum
cocta ſunt ac matura, quædã admodũ ſunt acerba, quædam ſimiliter moris acida. Sed in moris
immaturis acida qualitas acerbã exuperat, in ceraſijs nõ ſemper. Ergo q̃ dulciora ſunt, magis q̃
in inteſtinis ſunt, ſubducũt, ſed minus grata ſtomacho ſunt: cõtra auſtera. Acida pituitoſis excre
mẽtoſiſq. ſtomachis ſũt apta; ſiquidẽ auſteris magis deſiccãt, & nõ nihil & incidunt. Porrò ipſius
arboris gummi cõem q dẽ oĩbus uiſcoſis, & mordacitatis expertibus medicaminibus facultatẽ,
obtinet,

A obtinet, quæ & ad arterias exaſperatas accommoda eſt: propria autem, ſiquidem quod quidam ſcribunt verum eſt, quòd cum vino bibitum calculis uexatos adiuuat. Nam ſic illi tenuium partium ineſſet facultas quædam.

Ceratonia.

Ceratonia exiccantis eſt & adſtringentis facultatis, ſicut & fructus eius, quæ ceratia uocant, nonnihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem iſtis quiddam ſimile ceraſijs. Nam ſi humida ſumas, magis uentrem ſubducunt: ſicca verò magis ſiſtunt: utpote cum humiditatẽ expirent, & quod eſſentię eſt craſſioris, tantùm reliquum habeant.

Ceſtrum betonica Pſychrotrophum.*

* Al. Pſychotrophon.

Ceſtrum, aut * pſychrotrophum, Romanè verò Betonica, uim habet incidendi, ut guſtus indicat. Amaruſcula enim eſt & ſubacris ipſa herba: id quod oſtendit & particulatim edita actio. Nã conſiſtentes in renibus calculos rumpit: & pulmonem, pectus, & iecur expurgat abſtergitque: menſes quoque ciet, & comitialibus prodeſt: tum rupta conuulſaque curat: & omnibus beſtiarum morſibus, ulceri illita, auxiliatur. Poſtremo acidum ructantibus {ὀξυρεγμιῶντας Græci vocant} & iſchiadicis bibita auxilio eſt.

Cecis galla.

A. ibid. ca. 308.

B Galla" quæ omphacitis nuncupatur, admodum acerbum eſt medicamen, pleraq; ſui parte eſſentiæ terrenæ & frigidæ, per quam deſiccat & repercutit fluxiones: ad hæc conſtringit, contrahitq; partes laxas ac languidas: oĩbusq; fluxionũ affectibus ſtrenue reſiſtit. Eſto uero tertij in deſiccando, ſecundi aũt in refrigerando, ordinis. Altera aũt galla, flaua illa & magna laxaque, & ipſa deſiccat quidẽ, ſed tanto minus, quanto minus acerbæ qualitatis eſt particeps. Cocta itaq; per ſe, ac deinde trita, cataplaſma eſt non inſtrenuum ſedis phlegmonarum, ac ꝓcidentiarũ. Porrò coquenda eſt, ſi modica opus ſit adſtrictione, in aqua: ſin uehementiore, in uino: ac ſi augere inſuper adſtrictionem ſit opus, uino utare ẽt auſteriore. Hac ruſtici noſtrates οἰνογάλλα, quaſi uinigallam dicas, nominant. Deinque gallę combuſtæ ſanguinis reprimẽdi facultatẽ acquirunt, ac nimirum ẽt calorem & acrimoniam ex uſtione aſſumunt: ſuntque ijs, quæ ignẽ expertæ non fuerint, tum ſubtiliorum partium, tum maiore deſiccandi poteſtate. Cæterũ, cum ad ſanguinis ſuppreſſionem præparare eas uoles, carbonibus impoſitas, dum undequaque candeant, aceto, aut uino extinguere oportebit.

Cera.

Cera" quodammodo medium tenet calfacientium, refrigerantium, humectãtium, & deſiccantium. Habet uero quiddam etiã craſſarum partium, atq; emplaſticũ: quamobrẽ non modo exic-

A. ibid. ca. 194. & 462.

C care, ſed & per accidens humectare uideri fortaſſis poterit, perſpirationes uidelicet prohibens. Quamobrem aliorũ medicamentorum, tũ excalfaciẽtiũ, tum refrigerantiũ, materia eſt: ipſa autẽ per ſe ex genere fuerit debiliter cõcoquentiũ: nec tñ intro in corpus aſſumptorũ, ſed foris impoſitorum. Habet enim paulum quiddam digerentis calidęq; potentiæ, quæ plurima melli inerat.

Ceci ricinus.

Ricini fructus quemadmodum purgat deterget ac digerit, ſic quoq; folium, ſed undequaque debilius. Oleum quod ex ſemine conficitur, tum calidius eſt, tum tenuiorum partium, quam eſt oleum commune, ac proinde {potentius} quoque digerit.

Cinnamomum.

A. ibid. ca. 124.

Cinnamomũ" ſumme tenuiũ eſt partiũ, nõ ſumme tñ calidũ, ſed ex tertio † quodãmodo ordine. Nihil aũt ęquè deſiccat eorũ, ꝗ pari ſunt excalfaciendi facultate, ꝓpter tenuitatẽ ſcilicet eſſentiæ. At cinnamomis eſt uelut imbecillũ cinnamomũ: nõ nulli ipsã pſeudocinnamomũ nũcupãt.

† Deeſt in impreſſis codic. Græ. & in antiq. interpret.

Circea.

Circeæ herbę radicem ſcribit Dioſcorides ex vino dulci potã ſecundas purgare: eſt enim boni odoris & calfactoria. Semen aũt eius in ſorbitione exhibitum ad lactis generationẽ cõducit.

D *Ciſthus.*

A. l. 2. t. 2. c. 111. fol. 111. 2. b

Ciſthus," aut ciſtarus, frutex eſt guſtu adſtringens, omnibuſque particulatim operibus. Porrò folia, & parua germina trita adeo deſiccant, adſtringuntque, ut uulnera glutinare ualeant. At flores magis ſunt efficaces, adeo ut cum uino poti dyſenterias, uẽtris imbecillitates, fluxusq; ac humiditates ſanent. Cataplaſmatis ritu illita ulcerum putredinoſa iuuant: eſt.n. facultas eorum non inſtrenue deſiccans, fereque ſecundi exceſſus a temperatis abſoluti. Adeo verò frutex hic frigidus eſt, ut tepidi caloris ſit particeps. Porrò hypociſthus, quam uocant, multo eſt magis adſtrictoria quàm folia, admodum efficax remedium ad omnes fluxionum affectus, puta ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, coeliacos, dyſentericoſque affectus. Quin ſi quam partem roborare conſilium ſit, quę uidelicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur ac firmitatem illi non ſegniter addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis, hepaticiſque, commiſcetur: & ex uiperis confectis antidotis inditur, nimirum quo corpora confirmet ac roboret.

Ciſthus.

A. ibid. ca. 422.

Ciſthus" aut ladanũ. In calidioribus regionibus hic ciſthus proueniẽs, tametſi haud alius ſit genere, ꝗ, q apud nos naſciť, præcipuam tñ à regione ac peculiarẽ digerẽtẽq; caliditatẽ nactus eſt

atq; utroq; a noſtrate differt, tum quia frigiditatem depoſuit, tũ quia calorẽ aſſumpſit. Itaq; cætera quidẽ huius ciſthi, illis, quæ in noſtrate uiſuntur, ſimilia ſunt: uerum ladanũ, quod uocant, ex eo prouenit, medicamẽtum primo exceſſu iam quodãmodo complete calidũ, ut uidelicet & ſecundum attingat, habens etiã adſtrictionis paululum: ad hæc ſubſtantia tenuium partium, ac †proinde emolliens ſiue malacticũ*, pariterq; moderate digerẽs, ac uidelicet & συμπεπτικὸν hoc eſt concoquens. Itaq; mirandũ non eſt, ſi peculiariter ad uteri uitia conueniat, q̃nquidẽ ad dicta paulum quiddam adſtrictionis obtinet. Quocirca diffluentes capillos retinet: nã quicquid ad radices eorum praui humoris ſederit, id oẽ abſumit: tum meatus, quibus infixi ſunt, cõſtringit, cõtrahitq; adſtrictione. Cæterum alopecias, &* ophthalmias ſiue lippitudines, ſanare non põt, utpote grauiores uires, q̃ q̃ ladano inſunt, poſcentes: quippe proueniunt iſta ex prauis ſuccis lentis craſſiſq; quos ſecantia ac digerentia medicamenta potiſſimũ euocant, atq; euacuãt. Cæterũ tenuium partium ſint facultatis oportet, & minime adſtringentis, non tamen uſque adeo tenuiũ partiũ, & deſiccatoriæ, ut nimio plus deſiccent, unaq; cum collectis inibi ſuccis præter naturam, naturalem quoque humiditatem, incremẽta pilis ſuppeditantem, abſumant. Nam ſic non tantum alopecia non liberabunt, ſed & caluitiem afferent. Sed hæc ad curandi rationem pertinent. E

†Græce eſt διὰ ταῦτα propter hæc. Sed quomõ, quia ladanum calidum ſit ſecundo fere ordine, & habeat aliq̃d aſtrictionis, & eius ſubſtãtia ſit tenuiũ partiũ, ob hæc emolliat? certe nõ omnia quæ eiuſcemodi ſunt, emolliũt. Vide an pro διὰ ταῦτα legendum πρὸς τούτοις, præter hæc.

† Arbitror legendum eſſe ophiaſes, quãdoquidem de pilorum affectibus ſermo ipſi eſt. Quin & Auicen. ca. de Ladano uidetur habuiſſe hanc lectionem. Adde quod ophthalmia, eam nõ expoſcit curationem.

Ciſſos hedera. F

Hedera* ex contrariis cõpoſita eſt facultatibus. Habet enim quiddã adſtringentis ſubſtantiæ, quam terrenã & frigidam eſſe oſtendimus: habetq; etiam nõ nihil acris, quam calidam eſſe uel guſtus comprobat: nec deeſt tertia, aqueam nanq; ſubſtãtiam quandam tepidã obtinet certe, ſi uiridis ſit. Siquidẽ dũ areſcit, hæc prima exhalet neceſſe eſt: manetq; q̃ terrea & frigida adſtringensq; & ea quæ calida & acris. Viridis aũt foliis eius in uino decoctis, *ulcera grandia conglutinat: quæque maligna ſunt, ad ſanitatem reducit: tũ igne ſactas exulcerationes cicatrice includit. Porrò cum aceto decocta folia lienoſis proſunt. Flores aũt quodammodo ualidiores ſunt, ut ad læuorem redacti cum cerato ambuſtis conueniant. Præterea ſuccus medicamentũ eſt errhinõ, {hoc eſt, in nares tuſum, capiti purgando idoneum:} tum uetuſtas auriũ fluxiones ſanat: ad hæc ulcera uetera, tũ in auribus, tum in naribus. Porrò ſi acrior appareat, aut roſaceo, aut dulci oleo miſcetur. Lachryma eius pediculos interimit, pilis nudat, uſque adeo calidæ poteſtatis, ut obſcure adurat: eſt enim uelut aqueus quidam liquor, ſicut aliæ omnes lachrymæ.

A.l.2.t.2. c.169. fol. 119.g h

* Al. uulnera.

Clinopodium.

Clinopodium excalfaciendi uim obtinet, ſed nondum adurendi: eſt uero etiam eſſentia ſubtilium partium. ponatq; ipſum quiſpiam in tertio ordine, tũ excalfacientium tum reſiccantium. G

Clematis.

Clematidis ſolia acrem, & adurentem ſiue cauſticam facultatẽ obtinent, adeo ut & lepras excorient. Fuerit itaq; in quarti ordinis excalfacientiũ initio. Vocatur autem clematis & daphnoide, quod quidam myrſinoides, alij polygonoides appellitãt. Cæterum id nequaquã exulceratorium eſt aut acre, ſicut qđ ante dictum eſt: immo profluuiis ac dyſenteriis cum uino potũ prodeſt, dentiumq; dolores manſum mitigat, tum uteri quoq; doloribus in peſſo admotũ uſui eſt: tãtum abeſt, ut perinde urat, aut ulceret, ceu illud ſuperius. Sed ſumme nobis ſuſpiciẽdus Pamphilus ille, ſicuti in reliquis, nugatur de iis, quæ nunquam uidit, literis ea mandans, ſic hæc ambo in unum confundit. At Dioſcorides utriuſque in quarto meminit, & eius quæ ſimpliciter uocatur clematoides, idque in fine libri: & alterius, ſed in principio. Quamobrem non eſt neceſſe, ut ego rurſum notis ſuis utrumque depingam, ſicut nec in aliis feci.

Cnicus.

Cnici* ſemine duntaxat ad purgationes utimur. Tertij eſt ordinis excalfacientium, ſiquis foris eo uti uolet. A.ibid.ca. 159.

Coccus cnidius granum gnidium.

Granum gnidium & ipſum quoque purgat: ſed acris eſt, adurentiſque facultatis. H

Coccos baphicos Granum tinctorium.

Granũ* tinctoriũ adſtringentẽ ſimulque amarã qualitatẽ poſſidet. Vtraq; ſine morſu deſiccat. Proinde ad ingentia uulnera congruit, & ad neruorum vulnerationes. Sed tunc ipſum quidam cum aceto terunt, alij cum oxymelite. A.ibid.ca. 718.

* *Coccymelea, prunus.*

Pruni* fructus uentrem ſubducit, recens quidem plus, aridus minus. Cæterum haud ſcio, cur Dioſcorides pruna Damaſcena ſiccata ventrem ſiſtere dicat, cum & ipſa palam ẽt ſubducãt, minus tamen quam q̃ importantur ex Iberia: ſiquidem damaſcena magis adſtringunt: at quæ Iberia fert, dulciora ſunt, quin & ipſæ arbores fructibus proportione reſpondent. Minus enim adſtringunt, quæ in Iberia naſcuntur, magis uero quæ Damaſci. Cæterum in ſumma dicam, quorum in foliis aut germinibus adſtrictio quædã ineſſe apparet manifeſta, ijs decoctis phlegmonæ in columella, aut tonſillis exi ſtentes idonee colluũtur. Porrò agreſtiũ fructus euidenter adſtrictorius eſt, uentremque ſiſtit, nominatur autem hæc planta in Aſia Prumnum. Gummi autem arboris, ſunt, qui dicant cũ uino potum lapides confringere: cum aceto, puerorum ſanare lichenas. Ac ſi id præſtat, clarum eſt incidentem, tenuiumque partium illi facultatem ineſſe. A.ibid.ca. 532.

* *Al. Coccymelea.*

Colla gluten.

A. ibid. c. 202. Gluten,"quod ad libros præparant ex ſimilagine &"garo,emplaſticæ concoctoriæque facultatis eſt,quibuſcunque ipſum partibus illinas.

* Ant. codices legũt γύριος. i. pollinem, & ita uetus interpres, Oribaſius, Aetius, & Paulus.

Colocynthe cucurbita.

A. ibid. c. 175. fol. 120.c Cucurbita"humidæ frigidæq; temperaturæ eſt,utraq; qualitate ſecundi ordinis. Quocirca ramentorum eius ſuccus ad aurium dolores cum phlegmone iunctos cũ roſaceo utilis eſt. Sic tota quoq; illita calidas phlegmonas mediocriter refrigerat. In eſu aũt humida eſt,& ſitim ꝓpellens.

Colocynthis.

A. ibid. ca. 127. Colocynthis"guſtu amara eſt. Sed quæ illi amaritudinis dum potatur adſunt opera ea,euidẽter efficere nequit,ob purgatoriã facultatẽ,quã ualidã in ſeſe continet:nimirũ cũ iis, q̃ purgat,ante & ipſa per aluum excerni præuertens. Viridis ipſius ſuccus intritus iſchiadibus prodeſt.

Comarus arbutus.

Arbutus arbor ipſa qualitate acerba unà cum fructu eſt. Eum Memecylum nuncupãt. Eſt autem hic & inſenſus ſtomacho,& capiti dolorem commouens.

Commi gummi.

A. ibid. ca. 310. Gummi" lchryma eſt congelata,cõcretaque in truncis arborum ipſam producentium: uelut reſina quoque in multis uiſitur,quæ reſinam proferre poſſunt. Eſt autem exiccatoriæ emplaſticæque potentię. Proptereaque aſperitatibus medetur.

Conia lixiuium.

A. ibid. ca. 188. fol. 121.c Lixiuium,"quod velut ablutio eſt cineris,ſic nominatur. Porrò omnium maxime,tum abſterſorium,tum exiccatorium illud eſt,quod ex cinere ficus,& tithymallorum efficitur: fereque ſepticæ,ſeu putreſacientis eſt facultatis: quæ cuiuſmodi ſit,in quinto volumine expoſui.

Conyza.

Conyza & maior,& minor,adſimilis ſunt,tũ tẽperaturę,tum facultatis,guſtu amaræ & acres apparẽtes. Excalfaciuntq; admodũ luculẽter,ſiue qs folia cũ teneris ramulis(eſt.n.fruticoſa plãta)parti cuipiã illinat:ſiue ubi in oleo coxerit. eo utaẽ,ſiquidẽ concuſſiones, ſiue rigores per circuitum redeuntes tale ſanare oleum uidetur. Flores quoq; eorum adſimilis ſunt facultatis. Itaq; quidã & ipſos cũ folijs tritos in uino bibendos exhibẽt ad mẽſes fortiter ducendos,eiiciendumq; fœtum. Eſt & tertium conyzę genus in locis humidioribus prouenienss,utriſq; illis tum graueolentius,tum imbecillius. Sed primę memoratæ tertij ſunt ordinis in excalfaciẽdo exiccandoque.

Coriannon ſeu corion,coriandrum.

A. l. 2. t. 2. c. 139. fol. 115.b C Coriannon."ſiue Corion,aut utcunq; uocare lubet. Vetuſtiores Gręci Coriannon noĩabãt: at recẽtiores medici oẽs coriũ adpellitãt,ſicut & Dioſcorides,refrigeratoriã eſſe herbã ipsã dictitans,ſed ꝑperã. Siquidẽ ex contrariis facultatibus cõſtat & cõpoſita eſt,plurimũ habens eſſentię amarę,quã oſtendimus eſſe tenuiũ partiũ,& terrenã calidã:nec parum ẽt aqueæ humiditatis obtinet,q̃ tepentis eſt facultatis:his adiunctũ eſt quoq; adſtrictionis pauxillũ. Ex quibus oĩbus uarie quidẽ agit ea,quæ ſcribit Dioſcorides,ſed non tñ ex refrigeratione. Cæterũ ego cuiuſq; particulatim actionis cauſam enarrabo,tametſi propoſitũ fuerat mihi meã unius duntaxat hoc in libro ſententiã expromere. Sed forte nihil obſtabit, immo,ſi uerũ fatendũ eſt, † proderit non nihil,ſuperiores methodos,quæ in paucis medicamentis ſunt dictæ,hic repetere. Primùm ergo nõ Dioſcorides tñ,ſed & alii complures medicorũ,indeterminate de morbis pronunciant: ſicut ſane hac quoq; tẽpeſtate nõ paucos inuenias medicos uel inſignes,pręter alia,hac in re turpiſſime

† Al. ex antiquis græc. ea quæ in hunc modũ in paucis medicamẽtis dicuntur, iuuabunt aliquid, ac remomorabunt ſuperiores methodos.

A. l. 2. t. 1. c. 1. fol. 92.a hallucinantes. Interdũ".n.atra,liuida,frigidaq; reddita parte,q̃ eryſipelas habuit,nec amplius refrigerantia poſcente pharmaca,ceu antea,ſed ea,q̃ infixũ parti præter naturã humorẽ eliciãt, hi refrigerare perſeuerant;interdũ aũt ad digerentia tranſeunt,eaq; eryſipelas ſanare dicũt. Et ſane ẽt ſcribunt incipientibus quidẽ etiamnum,atq; gliſcentibus,creſcentibusve eryſipelatis alia medicamenta declinantibus uero ac flacceſcẽtibus.alia. Sed ita res non habet. Neque.n.eryſipelas ẽt uocari debet,poſtea quàm inflãmatio eius,& feruor,ac bilioſum illud abierint:neque, quæ fa-

D cultate ſunt frigida,neque quæ illa ſanant,remedio eſſe putandũ. Sed uelut ſi,uel in initio protinus aut percuſſis aut alia de cauſa quauis,tumor in parte quapiã aut liuidus, aut niger extiterit, eũ eſſe frigidum affectum exiſtimabis,& quæ digerãt excalfaciantque, poſcere: ad eundem opinor,modũ,ſi calida affectio in frigidam reciderit,negligẽda quidem prior eſt,ſed ſecũda alio appellanda nomine:aut ſi diſplicet nominis mutatio, ſaltem, ſicut quidam alia ſcribunt principij, alia declinationis remedia,haud ſane cenſendũ frigida eſſe declinationis remedia. Concedẽdum ſane eſt,ſi cui ita placet,ut talis affectio etiam eryſipelas uocetur: ſed eam ẽt calidam dicere ubi iam refrigerata eſt,id uero neutiquam concedendum. Itaque ne,quod tunc ei auxilio eſt,refrigeratorium eſſe credamus,ſicut Dioſcorides coriandrum,quòd cum pane aut polenta, ut ipſe inquit,eryſipelas curet illitum. Nam quod ad unguem eſt eryſipelas, quod utique inflãmatum eſt & flauum,haud unquam ſanare queat cum pane coriandrum, ſed illud quod iam refrigeratum eſt. Proinde nos ſuperioribus uoluminibus,cum determinata, ac definita experientia, cuiuſque

† Al. neq; quę has affectiones ſanant, facultate frigidã eſſe putandũ.

mediсaminis facultatē explorādā cēſuimus, q̃ maxime fieri poſſet ſimpliciſſimū eligi affectū cōſuluimus. At pleriq; medici, neq; ꝙ vel plurimi morborū procnns ab initio cōpoſiti inuadāt, norūt: neq; ꝙ alius affectus ſit eryſipelas exactū: alius vero is, q̃ uocaſ ab oībus n. bis vſitate, ut a veteribus quoq; phlegmone: alij aūt inter hos medij plurimi, partim ut ſic dicā, eryſipelata phlegmonode, partim phlegmonæ eryſipelatodes: ac inuenias nonnunquā ubi neutrū uincat, ſed ad unguē paria ſint: quin ēt nonnunquā œdematodes eſſe eryſipelas conſpiciſ, ſicut aliud ſcirrhodes: vt cōpoſitorū morborū non paruus aceruuſ numerus. De quibus copioſius cū alibi diſſeruimus, tū in curādi rōnis uoluminibus. Dicetur aūt & nunc, quoad ſaltē eorum meminiſſe neceſſe eſt, ꝙ exactū eryſipelas haud unquā ab antedicto cataplaſmate curari poſſit. Voco aūt exactū, cū a biliosa fluxione pars impleta fuerit. Porrò ꝙ longe à refrigeratione abſit coriādrū, uel ex ijs quæ ipſe ſcripſit Dioſcorides, dicere liceat. Nā chœradas, ſiue ſtrumas cū eregmo ſiue lomēto, inquit, diſcutit. Porro quòd nullum refrigerantium medicamentorum idoneum ſit diſcutiendis chœradibus, vel ipſum Dioſcoridem non dubitaturum arbitror, quippe qui ſexcēta ſcripſerit medicamenta chœradas ſanare potentia, quæ omnia tum temperie calida, tum actionibus digerentia eſſe confeſſus eſt. A

Coronopus.

Coronopodis radix cœliacis prodeſſe creditur manducata. B A. ibid. ca. 560.

Coſtus.

Coſtus leuiculam plane amaram, plurimā autem acrem & calidam in ſe qualitatem ſimul & facultatem continet, adeo ut etiam exulceret. Vnde ex oleo corpus eorum, quibus ꝑ circuitū rigor inuadit, ante acceſſionem illo confricāt: ſic vero etiam in reſolutis, & iſchiadicis: atq; in ſumma in quibus excalfacere partem quāuis aut ex alto in ſuperficiē extrahere quippiam eſt opus, ad coſtum confugiſ. Eadem de cauſa urinas menſesq; prouocat: & ad rupta, conuulſa, ac laterū dolores congruit. Porro ob amaritatem, quæ illi ineſt, lumbricos latos necat. Ob eandē & ad cōtractas uelut ex ſole maculas (ἐφήλεις Græci vocant) cum aqua aut melle uſurpant. Ineſt item flatuoſa quædam illi temperiei humiditas, per quam & uenerem excitat cum uino mulſo. A. ibid. ca. 161. fol. 119. b. c

Cotyledon umbilicus veneris.

Cotyledō facultatis miſtę eſt, nēpe humidæ ſubfrigidæ, & cuiuſdam obſcure ſubadſtringētis, & cū ea leuiter amaræ. Vnde refrigerat, repercutit, abſtergit, & diſcutit. Itaq; phlegmonas eryſipelatodes, & eryſipelata phlegmonode, curat: & maxime ſtomachi ardore æſtuantis admodum utile eſt epiplaſma. Putanſ folia cum radice manducata calculos confringere, & vrinā mouere.

Crania cornus.

Corni arboris fructus admodū acerbus eſt, eſui aptus. Itaq; mirū uideri nō debet, ipſum ualēter uentrē reſtringere, ſicut & meſpila. Folia quoq; & germina guſtu acerba ſūt, ualēterq; deſiccāt. Itaq; maxima vulnera glutinare poſſunt, potiſſimū durorū corporum: At paruis vulneribus & mollioribus corporibus potius cōtraria ſunt: nā nimiū ea cōtendunt, ac plus ſatis deſiccant. C A. ibid. ca. 315.

Crambe braſsica.

Braſſica eſculenta deſiccādi uim habet tum eſa, tū foris impoſita, non tñ etiā admodum acrē. Alioq & ulcera glutinat, & maligna ulcera ſanat, præterea phlegmonas iā induratas, ac ægrè ſolubiles, & id genus quoq; eryſipelata. Eadē facultate epinyctidas & herpetes ſanat. Habet qddā ēt in ſe abſterſorium, quo lepras curat. Porrò ſemen eius potū lumbricos interficit, maximè braſſicæ Aegyptiæ, quanto ſcilicet temperatura ſiccior eſt. Sanè amaræ qualitatis particeps ſemen eſt, ſicut uidelicet omnia alia medicamenta, quę ad lumbricos idonea ſunt. Secundum eandem facultatem ephelidas, & lentes, & quęcunq; modicā abſterſionem poſtulant, adiuuat. Porrò caules braſſicæ cōbuſti cineres efficiunt admodum deſiccantes, ut uidelicet iā & cauſticā, ſiue adurētem uim participent. Hac ratione ei ueterem adipem commiſcentes, ad inueteratos laterum dolores, & ſi quid eius fuerit generis, adhibent: nam ualenter digerens pharmacum efficitur. A. l. 2. c. 2. c. 139. fol. 115. f D

Crambe agria braſsica agreſtis.

Braſſica agreſtis quodāmō calidior ſicciorq; domeſtica eſt, ceu alia ꝓpemodū oīa agreſtia ſui generis domeſticis ſm utranq; hanc facultatem ualentiora ſunt. Quamobrem neq; intra corpus citra noxā ſumitur, ut quæ longius ab humana receſſerit tēperatura. Eadem de cauſa & guſtātibus amarior eſt, q̃ domeſtica: quanq̃ domeſtica quoq; acrimoniæ nōnihil & ſubamaritudinis cōtineat: ſed utranq; hēt agreſtis ualidā: quare ēt extergit & digerit, q̃ domeſtica, ualentius. A. ibidem.

Crambe thalattia braſsica marina.

Braſſica marina ſupra q̃ ꝙ uentrem deijciat, utporè ſubſalſa & ſubamara guſtu, fuerit ſanè ēt ad externos corporis uſus, & ad omnia ea, ad quę tales qualitates accommodantur, idonea. A. ibidem.

Cratæogonos.

Cratæogoni herbæ fructus & acris guſtanti eſt, & † utenti frigidus, ſimilis milio.

Crethmon.

Crethmon guſtantibus ſalſum, quodammodo eſt cum paucula amaritate: quamobrem uis eius eſt exiccatoria & abſterſoria. Vtraque tamen imbecillior ei eſt, quàm in amaris.

† σφοδρῶς χρωμένοις, eſt in impreſſis cod. i. utenti uehementer. ut uertit interpres. Sed equidem apud Paulū in aliquibus cod. lego ψυχρὸς i. frigidus. ut noſter interpres tranſtulit: antiquiſſimi tamen libri habent σφοδρὸς: intelligendumq; eſt, quòd uehementer ſit acris, quemadmodū & Dioſcorides dixit. In Oribaſio legitur καρπὸς δριμὺς ἐστὶ καὶ σφοδρὸς i. fructus acris eſt & uehemens.

A

Crithe Hordeum.

A.ibid.ca. 530. Hordeum primi eſt ordinis in exiccando,& refrigerãdo:hẽt ẽt pauxillum abſterſionis. Paulo ẽt plus deſiccat,q̃ farina fabacea,cui non inſint cortices:cætera uero ſimilia ſunt foris utentibus: in cibo aũt hoc fabis præſtat,q̃ flatuoſam naturam exuat: fabis, quantumcunq; coxeris,flatuoſa natura remanet,ſunt.n.craſſioris eſſentiæ,q̃ hordeum:quamobrem eo plus ẽt alunt. Porrò,quoniam vtrunq; paulum modò à medio receſſit,multo ſunt uſui: nã talia medicamenta multis aliis miſcentur ceu materiæ quædam. Itaq; ẽt cera,& oleum non paucis medicamẽtis coniunguntur. Alphiton vero,hoc eſt polenta,multo plus hordeo deſiccat.

Crimnon.

Crimnon. Quod craſſarum partium eſt tum in tritici, tum in zeæ farina,ita appellari conſueuit. Plus nutrit,q̃ polenta,ſed ægrius cõcoquitur. Porrò ſorbitio, quam ex eo conficiunt,pultos nuncupatur,eaq; ſi zea conficiatur,leniter uentrem ſiſtit,ac magis ſi frigatur.

Crinos Lilium.

A.ibid.ca. 416. Lilij Flos tẽperaturã miſtã obtinet,partim ex eſſentia tenuiũ partiũ ac terrena, ex qua utique hẽt,ut guſtu ſit amara:partim ex aquea,eaq; tẽperata. Itaq; ẽt quod ex eo cõficitur oleũ,ac un-
B guẽtũ,citra morſũ digerẽdi ſimulq; emolliendi facultatẽ obtinet: unde fit, vt uteri duritiebus ſit aptiſſimũ. Porrò radix,foliaq; p ſe trita deſiccãt,& abſtergũt,& digerũt moderatè: pinde quoq; ambuſtis cõpetũt:ſiquidẽ hæc quoq; moderatè deſiccãtẽ,extergẽtẽq; facultatẽ poſtulãt. Radicẽ ergo toſtã,ac deinde cũ roſaceo cõtritã ambuſtis,quoad obducatur cicatrix imponunt: qppe cũ alioqui,& aliorũ ulcerũ oĩum bonũ ſit inducẽdę cicatrici remediũ. Quin ẽt uteros emollit,menſeſq; pucat. Folia uero p̃coquẽtes,& ipſa ad obductã uſq; cicatricẽ imponũt,nõ in ambuſtionibus dũtaxat,ſed aliis quoq; ulceribus. Sed & ſunt,q aceto ea cõdientes ad vulnera ſuo tpe utantur. Plus tñ ineſt abſtergẽtis facultatis in radice,q̃ in folijs,quanq̃ tñ nec in ea ipſa multum inſit,ſicut p̃diximus:nã primi ordinis abſtergẽtiũ eſt medicaminũ. Itaq;cũ aut uitiligines,aut pſorã, aut leprã,aut achoras,aut aliquid id genus,extergere volumus,cõmiſcemus illi aliquid aliorũ medicaminũ ualidius extergentiũ,cuiuſmodi eſt & mel. Cæterũ ſi id moderatè illi ac cõueniẽter admiſceatur,& ad neruorũ diuiſiones cõpetit,& ad alia vniuerſa,quæ valenter exiccari poſtulãt abſq; morſu. Repoſuimus verò ẽt qñque,& foliorũ ſuccũ cũ aceto, & melle coctũ: ſuccus quinq; partibus plus utroq. erat. Eratq. iſigne medicamẽ ad oĩa ea, q̃ valẽter exiccari poſtulãt abſq; morſu, ceu vulnera oĩa ingẽtia, & maximè q ĩ capite muſculorũ eueniũt: tũ ad ea ulcera,q̃ nimis mollia
C ſũt,& diuturna,atq; ægre ad cicatricẽ pducũtur. Sed hæc iam ad medicamẽtorũ cõponendorũ inſtitutũ attinẽt,a quo,q̃tũ licet, abſtinere in præſentia adnitor: cæterũ rerũ ipſarũ natura ſępenumero ut attingam adigit:celeriter uero relinquenda ſunt,atq; ad propoſitum reuertendum.

Crocodilium.

A.l.2. c.2. c.126. fol. 313.f.g Crocodilii ſemen acre eſt,atq; odoratũ,urinã,menſeſq. ciens. Itaque facultatem habuerit calidam,digerentem,& exiccantem. Succus tum caulis, tum ſeminis,ut quæ ſimilis ſint facultatis, nephriticos adiuuat. Radix pectoris excreationibus ualẽter conducit, minus quidem, quã ſemẽ, acris,non tamen minus amara. Trahit uero etiam per nares ſanguinem.

Crocus.

A.ibid.ca. 119. Crocus paulum ẽt adſtringẽs quid obtinet,q̃ terreũ frigidum oñdimus:ſed ſuperat in eo calfaciens,& qualitas,& facultas:ut tota eius eſſentia ſecundi ſit ordinis excalfaciẽtium, & primi exiccantium. Proinde concoquendi quoque uim quandam obtinet:adiuuante ſcilicet in hoc & paucula illa adſtrictione. Quippe quibus medicamentis,cum non admodum excalfaciant,paucula adeſt adſtrictio,ea parem facultatem hñt eſſentiis emplaſticis uocatis:quas cum iunctas eſſe caliditati non uehementi contigerit,pepticas,hoc eſt concoquentes,eſſe oſtendimus.

D

Crommyon Cæpa.

A.ibid.ca. 240. fol. 126.d Cæpa ex quarto eſt ordine excalfacientiũ:eſſentia eius potius craſſarum eſt partium: unde ẽt hæmorrhoidas aperit tũ appoſita,tum cũ aceto inuncta. In ſole alphos abſtergit:tum alopecijs attrita pilos alcyonio citius reſtituit. Porrò ſi ſuccũ eius exprimas,qđ reliquum eſt admodum terreæ ſubſtantiæ eſt,eiusq. calidæ:at ſuccus aqueæ aereæq; caliditatis. Hic igitur ijs,qui ſuffuſi ſũt, & aciẽ oculorũ obtuſam præ craſſitudine humorum obtinent,inunctus prodeſt. Ex huius tẽperatura tota cæpa flatuoſa eſt manducata. Itaque q̃ temperatura ſunt ſicciore,minus flatuũ gñant.

Cyamos faba.

Faba in utroq; medij tẽperamenti proximè eſt † in exiccando & refrigerãdo. Caro eius paulũ quoq. abſtergẽtis facultatis continet,ſicut putamen nõ nihil adſtringentis. Idcirco medicorũ nonnulli totã fabam cũ oxycrato decoctam dyſentericis, cœliacis, vomentibus (quos ἐμετικοὺς nominant) exhibuerunt. Porrò vt eduliũ,flatulenta eſt,ac coctu difficilis, ſi quid aliud: excretionibus ex thorace,& pulmone idonea;ut medicamẽtum uero foris impoſita,deſiccat innoxiè. In podagricis ea ſæpenumero uſi ſumus ex aqua decocta,& ita adipi ſuillo admiſta. Ad neruorum tum contuſiones tũ vlcerationes, farinã eius ex oxymelite impoſuimus. Ad eos,quos ex ictu iã

† Dioſc. in calefaciendo. & melius, quia medium inter cõtraria,ſiũ uero ſiccare et refrigerare nõ cõtrariãtur, niſi etiã, & hic et apud alios Galeni ſectatores praegnã alium legere malumus [illegible].

phlegmone occupauerat, cum polenta. Sed,& teſtium, & ulcerũ aptum eſt cataplaſma: nam hæ B
partes cum phlegmone tenentur, moderate refrigerari amant, maximè cũ ubera ex lacte in ip-
ſis concreto phlegmonem patiantur. Quin lac quoq; ab eo cataplaſmate extinguitur: ſicut puè-
rorum pubes farina fabacea illita plurimo tempore glabra, ſeu impubis permanet.

Cyclaminos Rapum ſiue tuber terræ.

Cyclaminus* uarias uires poſſidet. Nã & abſtergit, & īcidit,& ora uenarũ aperit,& attrahit, A.l. 2 c. 2.
& digerit. Clarũ id eſt ex particularibus operibus: nam ſuccus eius hæmorrhoidas reſerat, uio- ca. 27 l. f.
lenterq; ad ſeceſſum prouocat in crocyde ſiue floccis appoſitus. Sic ẽt facultatibus, phymata, 129.d
ſtrumas, aliasq; oẽs duritiеs digerentibus, cõmiſcetur: ac ſuffuſis cum melle illitus competit, ad
hæc quoq; per nares expurgat. Adeo vehemẽs eius facultas eſt, ut abdomine illito, uentrẽ ſub-
ducat,& fœtus interimat: nam,& alioqui ualidũ interimẽdo conceptui medicamen eſt, in peſſo
appoſitus. Tota aũt radix ſucco imbecillior eſt, quanq̃ & ipſa vehemẽs ſit. Nam & menſes ſiue
epota, ſiue appoſita euocat: & aurigini prodeſt, non modo ipm uiſcus expurgans, ſed ẽt quæ in
toto corpore bilis fuerit, eam per ſudorẽ eijciẽs. Proinde ſanè poſt potionem, ſudoris adiuuãn-
da oĩno prouocatio eſt. Modus eius bibendi eſt drachmarum trium, ſiue cum melicrato, ſiue cũ
paſſo. Cutem detergit cum in alijs, tum ꝙ alopecias, ephelidas, omniaq; exanthemata ſiue efflo- F
reſcentias, curet. Lienem quoq; induratum iuuat emplaſtri modo illita tum recens, tum arida.
Sunt, qui radicem ſiccam aſthmaticis ſeu anhelãtibus exhibeãt. Porrò altera cyclaminus, quam
quidã cyſſanthemon nominant, ꝑpea q̃ cyſſo, hoc eſt hederæ, flore ſit aſſimilis, radicem quidẽ
inutilem hẽt, ſed fructum admodũ efficacem. Nã hic uino albo pluribus diebus duobus cyathis
potus lienes ſanat, urinas mouens, ac uentrem ſubducens: ſecundas quoque eijcit,& aſthmaticis
prodeſt. Qualitas eius guſtanti acris eſt,& ſublenta.

Cyminum Cuminum.

Cymini* Semine maximè utimur, quemadmodum aniſi, liguſtici, cari, petroſelini. Eſt uero & A.l. 2. c. 2.
facultatis excalfacientis, ſicut illorũ unumquodque, tũ urinã mouẽtis, & flatũ extinguentis, ex cap. 136. b
tertio ordine excalfacientium.

Cynosbatus Sentis canis.

Cynosbatus. Huius fruticis fructus nõ ſegniter adſtrictorius eſt, folia uero mediocriter. Itaq;
particularis eius uſus haud ignotus eſt. Cauendum ab eo, quod in fructu eius, planè ſpeciem ha-
bet, ceu arteriam uitians.

Cypariſſus Cupreſſus.

Cupreſſi* Folia, germina, pilulæ recentes,& molles magna uulnera conglutinãt in duris cor G A. ibid. f.
poribus. Ex quo clarum eſt, ꝙ reſiccãdi uim habeat abſq; inſigni acrimonia, aut caliditate, ſicut 117.a.
certe & guſtus teſtificatur: apparet.n. in ea leuis quidẽ acrimonia, ſed plurima amaritudo, mul-
toq; ẽt plus acerbitatis in tota plãta. Tãta ei ineſt acrimonia, caliditasque, quanta ſatis ſit dedu-
cendæ in altum acerbitatis, ac nullam tñ mordicationem, aut caliditatem in corporibus efficiat.
Proinde in alto latentes in flaccidis putreſcentibusq; affectibus humiditates, innoxie, tutoque
depaſcitur, atq; abſumit, cũ, quæ excalfaciunt ſimul deſiccantque, eas quidem, q̃ contentæ ſunt,
abſumant, cæterũ acrimonia, & caliditate alias attrahant. Sic, & enterocelicos iuuat: ſiquidem
exiccat, roburque addit corporis partibus præ humiditate laxis: utpote cum adſtrictio in altum
ſubeat deducente ipſa caliditate, quæ admiſta eſt, cum ſeruante modum, ut deducere quidẽ ua-
leat, non tñ mordicare queat. Quidam ea utuntur ad carbunculos, & herpetes, polentæ miſcen-
tes, tanquam abſumat citra excalfactionem, eos morbos facientem humiditatem. Sunt, qui &
ad eryſipelata utantur, admiſta nimirum polenta cum aqua, aut oxycrato aquoſo.

Cyperus Iuncus quadratus.

Cyperi* radices maximè uſui ſunt, excalfacientes pariter, & exiccantes abſque mordacitate. A. ibid. c.
Itaq; ulceribus, q̃ præ nimia humiditate cicatricẽ difficulter admittunt, mirifice proſunt: hñt.n. H 595.
quiddã ẽt adſtringens. Quapropter ulceri item oris conueniunt. Quin, & incidendi uim quãpiã
illis ineſſe teſtificandum,& qua & calculo uexatis congruunt,& urinam, menſesque prouocãt.

Cypros.

Cyprus. Hui⁹ arboris folia, ſũmaq; germina in uſum ueniũt, & facultatis & qualitatis miſtæ. A ibid. c.
Hñt.n. q̃ddã digerens cũ aquea ſubſtantia modice calida: hñtq; ẽt adſtrictoriũ quiddã ex terrena 24.
ſubſtãtia frigida. Itaq; eorũ decocto q̃dã ambuſta fouent. Vtunt uero ẽt aduerſus igneas phleg
monas,& carbunculos: nã abſq; moleſtia,& morſu deſiccãt. Quin ẽt ſponte prouenientibus in
ore ulceribus, ac maxime q̃ aphthode ſunt,& ipſis ẽt puerorũ aphthis, cõmũ a accõmoda ſunt.

Cytiſus.

Cytin* folia digerendi facultatem obtinent aquæ temperatæ miſtam, ſicut & maluæ. A. ibid. c. 662.

Conion Cicuta.

Cicuta* quòd extremè refrigerantis ſit facultatis, omnes norunt. A. ibid. c. 280. fol. 131.a

Conos.

Coni* Fructus quem quidam Cocalon nuncupant,& Strobilon, uiridis totus, habet cum hu

miditate

A miditate amaritudinem quampiã, & acrimoniã. Proinde purulẽtis, & quibuſcũque adeo, quæ in thorace, & pulmone ſunt, facile extuſſire, & expuere expedit, accommodus eſt. Porrò fructus ex eo eſculentus; nutrimentũ eſt coctu difficile, & ualidũ. At, vt medicamen, aſperitati leniendæ congruit, cum videlicet in aqua maceratus oẽm in ea acrimoniã reliquerit: nam reliquum omne minime mordax, maximeque emplaſticum redditur, in medio calidæ, & frigidæ qualitatis cõſiſtẽs, ex aquea, & terrea miſtum ſubſtantia, minimum participans aereæ.

LAGOPVS.

LAgopus facultatis eſt deſiccantis, adeo ut fluxus alui probè exiccet.

Lathyris.

A. ibid. ca. 743. Lathyris." Sunt qui dicant, & hanc eſſe Tithymalli ſpeciem, tum q ſimiliter illis ſuccum habeat, tum quòd eodem modo purget, totaq. illis facultate aſſimilis ſit, niſi quòd ſemen guſtantibus uideatur dulce: quod ſanè etiam purgatoriam uim maximè poſſidet.

Lampſane.

Lampſane eſa quidẽ ſuccos prauos procreat: cæterum illita abſtergendi nonnullam, digerendique facultatem poſſidet.

Lapathum.

A. ibid. ca. 53. B Lapathum" moderate digerẽtẽ fortitum facultatem eſt, at oxylapathum miſtã: nam cũ eo qđ digerit, nõnihil quoq. repercutit. Semẽ eorum manifeſtã quoq. quandã adſtrictionẽ obtinet, ut & dyſenterias, & diarrhoeas ſiue profluuia, ſanet, & maxime oxylapathi. Porrò Hippolapathũ, quod in totum in paludibus prouenit, eaſdem dictis facultates obtinet, ſed imbecilliores.

Limonium.

Limonij fructum, utpote auſterũ, exhibent cum uino cæliacis, & dyſentericis, hæmoptoicisque ſiue ſanguinem ſpuentibus. Iuuat, & profluuium muliebre. Satis eſt oxybaphi menura.

Lichen.

Lichen, qui in petris naſcitur, eſt velut muſcus quidã. ſed recte ex plantarũ cenſeri gñe poteſt. Porrò ita nominatus vr, q lichenas caret. Extergentem hẽt ac modice refrigerantẽ facultatem, utranq. vero reſiccantem. Atq, abſtergentem quidem atq. exiccantem a petra obtinet; refrigerantem uero ab humore aqueo, naſcitur. n. in humidis, & roridis ſaxis. Porrò quod ex talibus cõponitur, aduerſum eſſe phlegmonæ { quod aphlegmanton uocant } nihil mirum eſt. Cæterum an hæmorrhagias ſiſtat, vt refert Dioſcorides, id uero neutiquam dicere queam.

Leontopetalon.

C Leontopetali radice maxime utimur: q digerendi facultatẽ, & exiccandi, excalfaciendiq. in tertio ordine poſſidet.

Lepidium.

A. ibid. ca. 657. Lepidium" ex quarto eſt ordine excalfacientium, ſimile naſturtio tum odore, tum guſtu, tum viribus, ſed minus eo deſiccat.

Leucas.

Leucas acrem poſſidet qualitatem exuperantem, temperaturam uero calidam, ſiccamque in tertio quodammodo ordine.

Leucacanthon.

Leucacanthon, quidam autem polygonaton, alij Iſchiada nuncupãt. Huius amara radix eſt: ac proinde incidit, & exiccat in tertio ordine: in calfaciendo autem ex primo eſt ordine.

Leucoion.

Leucoij Frutex uniuerſus extergentem facultatẽ poſſidet, ac tenuium partium: plus tñ flores, & ĩter hos, q ſũt ſicciores, magis ẽt q̃ uirides: adeo ut & oculorũ cicatrices craſſas extenuẽt. Tũ mẽſes quoq. decoctũ eorũ mouet. & ſcđas, fœtusq. emortuos elicit: ac ſi bibatur, abortũ facit. Eſt ergo id medicamẽtũ, ut ſi qđ aliud, amarũ. Ac ſi q̃s uinũ eius vehemẽtiã multa aqua admiſta retũdat ac mitiget, aut certe id genus aliquo, hẽbit & ad phlegmonẽ nõ malũ medicamẽ. Sic, & decoctũ eius, ſi nõ merũ fuerit, uteri phlegmonas itidẽ ꝑfuſũ ſanat, potiſſimũ q̃ diutino tꝑe ad ſcirrhi D modũ ĩduruere. Sic & cũ cerato ulcera ęgrè ad cicatricẽ ꝑuenĩẽtia curat. Sũt vero ẽt, q cũ melle, & ad aphthas adhibeãt. Semẽ, cũ euſdẽ facultatis ſit, aptiſſimũ ẽ duarũ drachmarũ mẽſura potũ: tũ menſibus ciendis appoſitũ cũ melle conuenire creditur, fœtusq; uiuentes interficere, ac mortuos eijcere. Radices ſimilis quoq. facultatis, niſi quaten' craſſiorũ ſũt partiũ, et magis terrenę, cũ aceto lienes induratos ſanãt. Non nulli vero et phlegmonas { in articulis } induratas ijs curant.

Leuce Populus alba.

Leuce arbos miſtæ quodãmodo tẽperaturæ eſt ex aquea tepida, et terrena extenuata eſſẽtia; quamobrem et abſtergentis facultatis eſt particeps.

Libanotus Thus.

A. ibid. c. 525. Thus" excalfacit ordine ſecundo, deſiccat primo, hẽt quoq. ſubadſtringens puſillum: ſed minimum manifeſta adſtrictio eſt candido. Cortex eius euidenter adſtringit: proinde ſanè ſtrenuè quoq. deſiccat, adeo ut ex ſecundo ſit ordine completo deſiccantium. Eſt autem craſſiorum partiũ, quam ipſum thus, et minime particeps acrimoniæ. Ob has ergo tum facultates, tum qualitates,

multus

multus eſt eius vſus apud medicos in hæmoptoicis,ſtomachicis,cæliacis,ac dyſentericis,non tñ ijs,quæ extrinſecus applicantur,ipſm admiſcentes, ſed & ijs,quæ intrò in corpus ſumuntur. Ramus* eius tum ſiccioris,tum calidioris eſt facultatis,q̃ ipſm thus,adeo ut ad tertium uſque exceſſũ perueniat.Habet uero etiam abſterſorium quiddam.Itaq; eo nomine,& expurgare,& implere, quæ in oculis conſiſtunt ulcera uidetur,velut & qui ex myrrha,& qui è ſtyrace. E

* θαλλὸν deprauate legitur in codicibus impreſſis. legẽdũ eſt enim αἰθαλὸς,vt antiqui cod.& Oribaſius hẽt.i.fuligo uel fauilla. Antiqu'interpres habet, fumus.

Libanotides.

Libanotides tres sũt. una ſterilis,duæ fructũ ferẽtes:oẽs uero eiuſdẽ facultatis,emolliẽtis,& digerẽtis. Succus tum radicis, tũ herbæ, miſtus melli obtusã oculorũ aciẽ ab humorũ craſſitudine emẽdat. Porrò eius libanotidis, q̃ ad coronas eſt vtilis, q̃ Romani Roſmarinũ nũcupãt,decoctũ regio morbo laborãtes potũ adiuuat.Oẽs.n.libanotides abſtergẽtis,& incidentis facultatis participes ſunt.

Lignys Fuligo.

Fuligo" omnis exiccatoria eſt,ac proinde terreſtris eſt eſſentiæ,hñs quãdã ẽt ignis,qui materiã combuſſit,reliquias:ſed id puſillum eſt.Porrò tota natura terrena eſt, tenuiũ partiũ.Sed quæ ſpeciatim in ea drĩæ ſunt,eæ pro uſta materia eueniunt,ex acriore,& calidiore,tali etiã proueniente fuligine,ex dulciore,ſimili quoque & hinc fuligine proueniente.Primũ.n.thuris fuligine utuntur in ocularias medicinas miſta,eas uidelicet, quæ ad oculos etiamnum phlegmone tẽtatos accommodantur,atq. etiamnũ fluxione uexatos,& ulcera hñtes:nam & illa expurgat,& carne implet. Ad hęc uſurpant quoq; eã ad facultates,quas uocant calliblepharas.Pręterea terebinthinæ,myrrhæque fuligo moleſtia caret,non aliter q̃ thuris:ſed ſtyracis quodammodo ualentior eſt: magis etiam picis liquidę:qua etiam magis cedri.Porrò acrioribus utuntur ad uitia palpebrarum uocata ptila, & eroſos oculorum angulos humidosq. citra phlegmonẽ:at mollioribus mitioribus q; tum ad hęc,tum ad ea,ad quę competere paulò ſuperius diximus thuris fuliginem. F

A.l. 2. t. 2. c. 242. fo. 126.g

Libyſticum.

Libyſtici Radix,& ſemen ex genere excalfacientium ſunt, adeo ut & menſes cieant,& urinas prouocent,flatusq; extinguant.

Linoſpermon Lini ſemen.

Lini" Semẽ eſũ flatuoſũ eſt,ẽt ſi frigat:adeò ſanè recremẽtitia humiditate plenũ eſt. Eſt uero ẽt in primo ordine quodãmodo calidũ,ac humiditatis,& ſiccitatis quodammodo in medio eſt ſitũ.

A. ibid. c. 598.

Linozoſtis Mercurialis.

Linozoſtide utuntur oẽs ad uentris purgationes duntaxat.Verum enimuero,ſi quis eius facere periculum uolet in cataplaſmate,ſanè admodum eam eſſe digerentis experietur facultatis. G

Lonchitis.

Lonchitidis" eius videlicet,quæ ſemen hẽt triangulare,cuſpidis figura, radix potiſſimũ quodãmodo ſimilis eſt radici dauci:proinde urinã ciet.Porrò eius,quę ſcolopẽdriæ ſimilia habet folia, ea ad glutinanda vulnera idonea ſunt uiridia, ſed ſicca cum acero bibita lienes induratos ſanant.

A.ibid.ca. 336.

Lycion.

Lycion," ſiue pyxacãthon,arbor ſpinoſa,ex qua lycium,qđ uocãt,cõficitur, id uidelicet medicamentum liquidũ,quo ad ſugillata utuntur,& ſedis oriſq; phlegmonas,vlcerationesque, tũ herpetas,putredines,& vlcera cõtumacia,& aures pure fluẽtes,& intertrigines, ac paronychias.Eſt autem facultatis exiccatoriæ,compoſitum ex diuerſi generis ſubſtantijs, { quas ἐπιμιγνύσεις Græci uocant, } altera quidem tenuium partium, digerente atq. calida: altera terreſtri frigida, ex qua adſtrictionẽ obtinet.Porrò hæc qualitas puſilla medicamento ineſt:digerit uero,& deſiccat,non parum,nempe in ſecũdo ordine:in calore aũt medijs, & ſymmetris proximum eſt. Proinde ad uaria hoc vtuntur medicamine,aut abſtergente quidem † ad putredines,& cacoethe ulcera: { ut contrahente uero,cæliacis,dyſentericis, ac muliebri profluuio adhibentes. Lycium hoc,in Lycia,& Cappadocia plurimum prouenit.Sed Indicum ad omnia ualentius eſt. H

A. ibid. c. 390.

† Al. quãdo id aſſumũt tanq̃ expurgãs,quę pupillã obtenebrant.

Lyſimachios.

Lyſimachios ſuperantem habet qualitatem adſtrictoriam, per quam & vulnera glutinat, erũpentemque ex naribus ſanguinẽ emplaſtri modo illita reprimit.Quin,& reliquas ſanguinis eruptiones ſiſtere pt tum ipſa,tũ ſuccus eius multo magis.Pota dyſenterias, sãguinis reiectiones,ac muliebre profluuium ſanat.

Lychnis.

Lychnidos Coronariæ ſemen calidum eſt ſecundo quodammodo ordine, aut iam etiam tertio:ſiccum ſanè eodem modo.

Lotus Herba.

Lotus domeſtica,quã quidã Triphyllon , hoc eſt trifoliũ, noĩant,vt mediocriter abſtergendi vim poſſidet,ſic ẽt exiccãdi.In caliditatis frigiditatisq; coniugatione media quodammodo eſt,& tẽperata.Lotus ãt agreſtis plurima in Libya prouenit.Semen eius ſecundi eſt ordinis excalfaciẽtium , habetque non nihil abſterſorium. Porrò Aegyptiæ loti ſemen etiam in panes fingitur,

Lotus Arbor.

Lotus" arbor non ita multæ adſtrictoriæ qualitatis eſt particeps, ſed & tenuium partium eſt,

&

A & exiccatoria. Itaq. lignorum eius aſſulæ deraſæ muliebri accommodantur profluuio, & dyſenterijs, & cæliacis affectibus. Decoquuntur uero interim in aqua, interim in uino, nimirum prout uſus popoſcerit: nec infunduntur tñ, ſed & bibũtur. Quin & ꝙ pilos defluentes cohibeat, nõ mediocre ſigni eſt ipm adſtringentis eſſe cuiuſdã, ſimiliter mediocriter deſiccantis, facultatis. Dictũ quippe eſt & in ſermone de ladano eiuſmodi eſſe facultatis oportere, quę fluentes capillos eſſet cohibiturum.

MACER

A.ibid. ca. 448. Macer" Cortex eſt, qui ex India conuehitur, guſtu multum acerbo, cũ leuicula quadam acrimonia odorata, iucundum ſanè redolẽs, ut pleraq. aromata, ſiue odorata, quę ex India cõuehuntur. Videtur itaq; & ipſe ex mixta cõſtare eſſentia, pleraq; terrena frigida, paucula uero calida, & tenuium partium. Quamobrem ualenter deſiccat, adſtringitque. Proinde cœliacis, & dyſentericis miſcetur facultatibus, in tertio exiccantium cõſiſtens ordine: in caloris frigorisq; differentia neutrum inſigniter efficiens.

Malabathrum.

A. ibid. c. 253. Malabathri" Folium ſpicæ nardi ſimiſem facultatem obtinet.

Malache Malua.

A.ibid. ca. 294. B Malua" Agreſtis quidem, digerentis paululũ & emollientis leniter eſt facultatis: hortenſis uero quanto plus hẽt aqueæ humiditatis, tanto facultate imbecillior eſt. Fructus eius tãto ualidior eſt, quanto & ſiccior. Porro huius generis eſt & ea, quæ Dendromalache nuncupatur, ſed efficaciſſima comprehenſarum in digerendo. Appellatur etiam Althæa.

Mandragora.

A.ibid. ca. 857. Mandragora" uincentem hẽt facultatem refrigeratoriam, adeo ut tertii ſit ordinis refrigerantium. Veruntamen nonnihil etiam caloris ineſt, & in pomis humiditatis. Proinde ſoporẽ ea conciliandi uim habent. Radicis cortex cum ſit ualentiſſimus, non tantum refrigerat, ſed & deſiccat: reliquum quod intus eſt, imbecillum eſt.

Marathrum Fœniculum.

A.ibid. ca. 274. Fœniculũ" tã ualenter excalfacit, vt ex tertio ordine excalfacientiũ cenſeri promereatur: deſiccat uerò nõ æquè, ſed ipm quiſpiã in hoc primi eſſe ordinis poſuerit. Proinde lac ꝓcreat: qđ, ſi admodũ deſiccaret, non ſanè efficeret: ſuffuſis eadẽ rõne auxiliaſ: urinas menſesq. ciet. Porrò eſt & alterũ fœniculũ agreſte, qđ præ magnitudine hippomarathrũ nuncupaut: cuius radix ac ſemen amplius q̃ domeſtici deſiccandi uim obtinet: quocirca uentrẽ quoq; eo noĩe ſiſtere vr; nec C ſanè manifeſta illis ineſſe vr adſtrictio. Huius non radix mõ, ſed, & multo magis ſemen cachryi aſſimile eſt; poteſtque, & calculos frangere, & auriginoſos ſanare, menſesque & urinas mouere; non tñ lac congerere, ſicut illud ſuperius. Aliud eſt Hippomarathrũ, cuius ſemen rotundũ eſt, & acre, ſimile ſemini coriandri, facultate quidem hippomarathro ſimile, ſed debilius.

Maſtiche.

A.ibid. ca. 453. Maſtiche" Candida quidem, & Chia conſueto more cognominata, quodammõ ex contrariis cõpoſita facultatibus eſt, adſtringente uidelicet, & emolliente. Proinde ſtomachi, ventris, inteſtinorum, iecorisq. inflãmationibus cõpetit, utputa ſecundo ordine excalfaciens, & deſiccans. Nigra uero, quę Aegyptia cognominatur, tum magis deſiccat, tam minus adſtringit; quamobrem aptior quodã modo eſt ad ea, quæ ualidiorẽ digeſtionem per halitum expoſcunt. Hac rõne, & ſurunculis bonum eſt remedium. Porrò oleum vnguentumque maſtichinum ex Chia conficitur, non admodum ſanè ex Aegyptia. Cæterum ſimilis eſt & ipſum maſtiches facultatis.

Melanthium Nigella.

A.ibid. ca. 316. Melanthiũ" excalfacit atq. deſiccat tertio ordine. Vr & tenuiũ eſſe partiũ; hoc. n. nomine catarrhos ſanat calido in linteo admotũ, atque aſſiduò olfactũ. Quin & ſi intro in corpus ſumatur, uel D maxime flatus extinguit. Vnde conſtat eſſentiæ ipſũ eſſe ſubtiliũ partiũ, & ad vnguẽ a caliditate elaboratæ; ꝓ ꝓpea ſanè amarũ eſt. Oſtenſũ uero in quarto horũ voluminũ eſt, ꝙ cũ ad extremã tenuitatem atq. elaborationẽ terrena ꝑtingit ſubã, amara ꝓueniat qualitas. Itaq. mirũ nõ eſt, ſi lũbricos interimat nõ eſũ mõ, ſed & foris uentri impoſitũ; ſiquidẽ & id præſtare poſſe ſaporẽ amarũ mõſtratũ eſt. Nec ſanè & mirandũ, ſi lepras, clauos, myrmecias eijciat, ei ꝓſertim qui in ſuperioribus libris cõprehenſorum haud eſt immemor. Sic uero & orthopnęam iuuat: & menſes prouocat, qui utiq. ob craſſitiem, aut uiſcoſitatem humorum retenti fuerint. In ſumma uero, ubi ſectione, exterſione, deſiccatione, excalfactione eſt opus, præſtantiſſimum id remedium eſt.

Melilotum.

A.ibid. ca. 445. Melilotum" mixtæ facultatis eſt; habet. n. quiddam adſtringens; ſed & digerit, & concoquit; copioſior enim in eo ſubſtantia calida, quàm frigida.

Mel.

A.ibid. ca. 489. Mel" deſiccat & excalfacit ordine ſecundo. Eſt autem ſimplicis, quoad fieri põt, tum facultatis tum temperamenti, extergentis, ut nobis appellare mos eſt, medicamentorum ſpeciei exiſtens. Porrò coctum minus acre abſterſoriumque redditur. Itaque ad ſinuoſorum ulcerum glutinatio

nes

A *Melea Perſice, malus perſica.*

A.ibid.ca. 564. Melea Perſice. Hęc vulgo nunc ab oībus uocantur Perſicę tñ, illo uidelicet omiſſo, melea. Ipſa igitur arbor in germinibus, & folijs uincētem habet amaram qualitatem. Proinde folia eius trita, & ſuper umbilicum impoſita lumbricos necant. Alioqui ſanè etiam digerens medicamen eſt. Fructus eius, nempe eſculentum hoc perſicum, humidior eſt, & frigidior temperie.

Melea Armeniace, malus armeniaca.

A.ibid.ca. 148. Melea Armeniace. Huius uetus nomen deficit, uocant.n. oēs tum fructum tum arborem præcocion. Fructus humidior frigidiorq; eſt, utrumque ſecundo quodammodo exceſſu perpeſſus.

Melea Medice, malus medica.

A.l.2.c.2. c.116.fol. 111.g Melea Medice. Huius fructus non amplius malum medicum, ſed ab oībus citrium nuncupari adſolet. In ſemine quidem uincentem habens qualitatem acidam & ſiccam, ut ip̄m tertij ſit ordinis reſiccantium refrigerantiumque: in cortice verò itidē deſiccantē temperiem eſt ſortitus, non parum tñ habentem acrimoniæ: proinde deſiccat hic ſecundo exceſſu, non tamen frigidus eſt, ſed aut temperatus, aut paulo infrà. Porrò caro eius pariter craſſi ſucci eſt, & pituitoſa, frigidaq; nam & ipſa editur ſicut & cortex. Semē omne edi ineptum eſt, tum humidum illud, & acidum,
B de quo primum diſſerui. Et nucleus, qui in illo inuenitur, id quod reuera ſemen eſt, hic amarus eſt, & digerēdi uidelicet, ſiccandiq; facultatem obtinens, ſecundo quodammodo ordine a temperatis recedens. Folia verò deniq; exiccandi, ac digerendi uim obtinent.

Meum.

A. ibid ca. 454. Meum. Huius radices perutiles ſunt, calidæ tertio ordine, ſiccæ ſecundo. Proinde urinā menſeſq; ciere uolentes hoc utuntur pharmaco. Sed ſi pluſculum ſumatur, capiti dolorem mouet, vtpote cum pluſculum ſit calidum, quàm ſiccum. quippe cum humiditatem crudiuſculam etiamnum & flatuoſam caliditas, quæ in ipſo eſt, ad caput deferat, atq; ita ipſum afficiat lædatque.

Milax Trachea, hoc eſt aſpera.

Milax Trachea clauiculis plena eſt: uariè nanq; arboribus circumuoluitur ſurſum deorſum. Folia leuiter acria guſtantibus ſunt, & alioqui vtentibus calida.

Milax Lea, hoc eſt lenis.

Milax Lea quodammodo iam dictæ ſimiles uires obtinet.

Morea Morus.

A.ibid.ca. 491. Mori Fructus maturus quidē uētrē ſubducit: immaturus uero ubi aruerit, admodū reſtringit.
C Itaq; ad dyſenterias accōmodus eſt, & affectiones cœliacas, & quaſcunq; alias fluētes. Contundītur aūt, ac obſonijs commiſcetur, uelut Rhoi fructus: aut ſi cui ita uideat, ex aqua aut uino bibat. Porrò ꝙ maturorū ſuccus ad ſtomatica medicamenta ſit utilis, ꝑ ꝑ eā uidelicet, quę ineſt illi, adſtrictionē, neminem latet. Pręterea ad alia cōplura particularia, q̄ mediocrē poſcūt adſtrictionē, cōpetit. At immatura mora pręter acerbitatē, & aciditatē ſortita ſunt. Et tota adeo arbor in oībus ſuis partibus miſtā aliquā uim obtinere vr ex reſtringente, & purgante cōpoſitā: attamen in radicis cortice purgatoria cū quadā amaritudine exuperat, adeo, ut & latū lumbricū interficiat: † In alijs aūt partibus reſtringens uincit: In folijs tñ & germinibus quodāmodo media utriſq; tēperies eſt. † ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μέρεσι δὲ ἐν τοῖς ἀώροις, autem mo ris habet cod. Oribaſii.

Myagros.

Myagri ſemen pingue eſt: nā ſi tundatur, oleoſum quid effundit, qđ emplaſticā uim obtinet.

Mycetes Fungus.

A.ibid.ca. 268. Fungus frigida humidaq; admodū plāta eſt: quamobrem & proximè ad deleteriā & enecantem facultatē accedit. Et ſanè inter eos ſunt, qui interficiant potiſſimū qui ex natura miſtam hñt qualitatem putredinoſam.

Myle.

Myles radix paruo bulbo ſimilis eſt, facultatis contrahentis. Nam cum farina æruina, hoc eſt lo
D lij, appoſita, apertam uuluam ſanare ſcribit Dioſcorides.

Myos Otis, auricula muris.

Myos Otis, quidam uero myoſota, deſiccat ſecundo ordine: cæterum nullam euidentem caliditatem poſſidet.

Myrice Tamarix.

A. ibid.ca. 684. Myrice abſtergentis eſt, ac incidentis facultatis abſq; perſpicua deſiccatione: hēt uero & adſtrictionem nōnullam. Has ob qualitates, facultateſq; admodū prodeſt lieni indurato decocta cū aceto, aut uino: ſiue radice, ſiue folijs, ſiue extremis ramulis decoctis. Sanat porrò dētium dolores. Cæterum fructus & cortex non paucā ſortita ſunt adſtrictionē, adeo ut gallæ omphacitidi proxima ſint: niſi ꝙ acerbitas euidens eſt in galla: ſed myricę fructui tēperatura ineſt inæqualis: immiſta eſt.n. naturæ eius multa uis abſtergēdi, atq; partium tenuitas, qđ ſanè gallę non accidit. Attamen ubi galla forte ad manum non erit, eo uti liceat ad oīa, ad quæ illa utimur: ad eadē & cortice. Porrò myricæ combuſtæ cinis admodum deſiccatoriæ facultatis eſt, plurimam habēs abſtergendi, & incidendi facultatem pauxillam adſtringendi.

Myriophyllon.

Myriophyllon uſq; eo deſiccatoriæ facultatis eſt, ut uulnera glutinet.

Myrrhis.

Myrrhis.

Myrrhis, quidam Myrrhan nominant, radicem habet odoris iucundi, & dulcem, quæque menſes moueat, tum ea, quæ thoracem ac pulmonem degrauant, expurgãtem. Itaque ex ſecundo ordine fuerit excalfacientium, adiuncta quadam partium tenuitate. E

Myrrhine Myrtus.

Myrtus." Ex cõtrarijs ſubſtãtiis hæc plãta conſtat: uincit tñ in ea frigidũ terrenũ. Hẽt vero etiã quiddã tenuiũ partiũ calidũ. Itaque valenter deſiccat. Porrò tũ folia, tũ germina, tũ fructus, tũ ſuccus, non parũ inter ſe in adſtrictione diſſidẽt. Porrò ꝙ ramus, & trũco adnaſcitur tuberoſũ, q̃ q.dã Myrtada nũcupãt, quãto dictus ſiccius ẽ, tãto, & deſiccat, & adſtringit vehemẽtiùs. Quidã id reponunt tundentes, poſtea vino ſubigeutes, ac in paſtillos formãtes. Folia itẽ arida uiridibus plus deſiccant: miſcetur. n. uirẽtibus humiditas quædã. Porrò ſuccus nõ tñ ex uirentibus foliis exprimiẽ; ſed & ex fructu. Conſtipandi vim hæc oĩa habent tum foris impoſita, tum intrò ſumpta in corpus, quòd ſcilicet nondum ullam deleteriam, aut purgatoriam ſubſtantiam habeant admiſtam. A.l 2. t. 2. c.446. lo 845.c.

Moly.

Moly. "Hoc quidam uocant peganon agrion, hoc eſt rutã ſylueſtrẽ. Nonnulli Harmolã, Syri Beſaſã, ſicut Cappadoces moly, q.a radicẽ habeat nigrã, & florẽ lacteũ. Vis eius tenuiũ partiũ eſt, & calida tertio ordine. Vnde & craſſos & viſcoſos humores diſſecat, ac digerit, & vrinã mouet. A. ibid. c. 380. F

GALENI DE SIMPLICIVM
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBER OCTAVVS.

Qualitates tantum effectrices ſimplicium medicamentorum hiſce libris tractari: ac quid ex yſ, quæ ante tractata ſunt, in memoriam reducendum.

† κατὰ φύσιν ſed forte κατὰ φυτά. i. in plantis.

QVantum itaq; reliquum eſt facultatis † ſm naturam } id hoc libro dicetur: nec id quidem oẽ, ſed tñ effectricium qualitatum actiones. Nam totius ſubſtantiæ plãtarũ opera poſtea ꝑ ſe exponã. Cõmonefactis itaq. lectoribus de ijs q̃ ſupra tractauimus, nẽpe ꝙ cuiuſq. ſimplicis facultatis in maioris minoriſq; rõne diſcriminationẽ quatuor ordinibus notauimus: quodq; ꝑſpicuis limitibus cuiuſq; ordinis latitudinẽ circũſcripſimus: tũ ꝙ inueniendarũ facultatũ rõnẽ quãdã ac viam docuimus, horũq. oĩum demonſtrationes cõfecimus, ac ſcopos poſuimus, & cuiuſq; facultatis iudicãdę normas tũ peculiares, tũ cões: ſic iã reliqua adijciem⁹, hortãtes, ſiqs ſit, q. ĩ ſuperioribus uerſatus nõ ſit, ut aut hęc oĩno relinquat, aut, ſi amãs laboris eſt, ab initio prius totũ opus ꝑlegat. Siquidẽ prius q̃ in illis exercitatus fuerit, obſcura oĩa & demõſtrationis expertia videbuntur dicenda. G

NARDV STACHIS SPICA NARDI

NArdi "Spica excalfacit exceſſu primo, deſiccat ſecundo iam completo. Compoſita eſt ex adſtringente ſufficienter ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadam leuiter ſubamara. Ex his conſtans facultatibus radix & ad iecur, & ad ſtomachum, rationabiliter conuenit, tum pota, tum extrinſecus impoſita. Vrinã ciet, morſus ſtomachi ſanat, in uentre ac inteſtinis conſiſtentes fluxiones deſiccat, ad hęc & eas, quæ in capite & thorace Valẽtior eſt uocata Indica, quæ nigrior eſt, quàm Syriaca uocata. A.ibid.ca. 640.

Nardus Celtica, hoc eſt Gallica. H A.ibid.

Nardus "Gallica iam dictis ſimilis quadãtenus in genere facultatis eſt, cæterum ad omnia imbecillior, præterquam ad prouocandam urinam. Siquidem calidior illis eſt, ſed minus adſtringit.

Nardus Orea, hoc eſt montana.

Nardus Montana, quæ & Thylacitis, & Pirtis nuncupaẽ, plurima in Cilicia naſcitur, ſed prædictis debilior.

Narthex Ferula.

Ferulæ ſemen excalfacit & attenuat. Cæterum id quod intus ineſt, dum adhuc viridis eſt, qđ medullã uocant, adſtringentem qualitatem participat: cuius nomine ſanguinem ſpuentibus, & cæliacis conuenit.

Napy.

Napy calfacit, & deſiccat ordine quarto.

Narciſſus.

Narciſſi "Radix uſq. adeo exiccandi facultate pollet, ut et maxima vulnera conglutinet uel ad inciſiones vſque, quæ circa tendones accidũt. Habet uerò quiddam abſterſoriũ, & attractorium. A.ibid. ca. 503.

Neuras Poterium.

Neuras, quidã poterium uocant. Deſiccandi abſq. morſu facultatem poſſidet, adeo ut & ner-

uos

A uos inciſos glutinare credatur. Radices eius potiſſimum eiuſmodi uim obtinent. Quin & decoctum earum quidam exhibent ijs, quibus affecti ſunt nerui.

Nerium, aut Rhododaphne.

A. Ibid. c. 522. Nerium, aut Rhododaphne, notus oĩbus frutex, foris q̃dẽ illitus digerendi uim obtinet: Porro ſi intra corpus aſſumat, pernicioſus, ac ueneno ſus non tm̃ hominibus, ſed pleriſque etiam pecudibus eſt.

Nymphea.

A. ibid. c. 508. Nympheæ tum radix, tum ſemen, deſiccandi uim habet citra morſum. Itaq; ueteris profluuia cohibet: ſemenque ſiue per inſomnia, ſiue alio pacto immodice profluens, retinet. Iuuat porro & dyſentericos. Cæterum Nymphea, quæ candidam habet radicem, potentioris eſt facultatis, vt & muliebri medeatur profluuio. Verum & hæc, & ea quoque, quæ atram habet radicem, ex uino nigro auſtero bibitur. Porro nonnullam habent quoque & abſtergendi potentiam. Itaque & alphos ſanant, & alopecias: cæterum ad alphos macerantur aqua: ad alopecias, pice liquida. Sed ad hæc aptior eſt ea, cuius radix nigra eſt: ſicut ad alia, cuius alba.

XANTHIVM.

B XAnthium, uocatur etiam Phaſganium. Fructus digerendi uim obtinet.

Xyris.

Xyris, quidã Xyrida, tenuiũ partiũ, attractoriæ, digerendi, ac nimirũ & deſiccãdi eſt facultatis cũ radix, tũ multo & amplius fructus: Quin quidẽ, & vrinam ciet, & lienes induratos ſanare põt.

Xiphion gladiolus.

Xiphij radix, & maxime altera illa, quæ ſuperior eſt, attrahentẽ, digerentem, & deſiccantem. ſ. & facultatem poſſidet.

OE SORBVS.

A. l. 2. c. 2. ca. 115. f. 133. f. SOrbus arbor, cuius fructus græce ὄα vocantur, & a pleriſque οὖα cum υ. hoc eſt ſorba, nominantur, adſtringentem obtinet qualitatem, ſed multo imbecilliorem, quàm meſpilus. Proinde ſane etiam eſui iucunda eſt, minusque quàm meſpilus uentrem conſtringens.

Oenos uinum.

Vinum ex ſecundo eſt ordine excalfacientium: ſed quod admodum uetus eſt, ex tertio: ſicut muſtum quod uocant, ex primo. Caliditati eius proportione reſpondet ſiccitas.

Olynthi groſſi.

Groſſi acrem, & digerentem uim poſſident, propter ſuccum totius arboris communem, qui illis ineſt. Cocti itaque duros tumores diſcutiunt, crudi uero myrmecias, & thymos eijciunt.

G

Oloſtium.

Oloſtium deſiccandi uim habet cum adſtrictione. Quamobrẽ ipſum ad rupta potui exhibet.

Olyra.

Olyra mediam tritici, & hordei naturam poſſidet tam ut nutrimẽtum, quàm ut medicamẽtũ. Ex illis igitur de iſtis colligito.

Onagron.

Onagron aut onothera, aut onothyris. Huius radix areſacta uinoſum quiddam redolet. Sed & facultatis uini eſt maxime.

Onoſma

Onoſma, uel oſmas, uel phlonitis, uel onochus, ex acri, & amara conſtat ſubſtantia. Proinde quoque creditur fœtus necare, & eijcere, folijs eius in uino potis.

Onobrychis.

Onobrychis rarefaciendi digerendique uim obtinet. Proinde folia eius uirentis etiamnum, illita ad morem cataplaſmatis, phymata digerunt: areſactæ vero, ſi cum uino bibãtur, ſtrangurias ſanant. Quin etiam ſudores elicit cum oleo inuncta.

Ononis.

Ononis radicem habet tertio quadantenus ordine excalfacientem. Cortex eius maxime eſt

D utilis, habens quippiam & abſterſoriũ, & inciſorium. Itaque non tantum urinas prouocat, ſed & lapides confringit. Eadem facultate & cruſtas cito detrahit. Vtuntur porro ea quoque & ad dentium dolores, colluui uidelicet eam in oxycrato coctam præcipientes.

Oxos acetum.

A. ibid. ca. 74. Acetum in primo horũ cõmẽtariorũ miſtæ eſſe ſubæ, nempe frigidæ pariter, & calidę eiuſq; utriuſq; tenuiũ partium, demonſtratũ eſt. Cæterũ calidã frigida exuperat. Porrò magnã deſiccandi facultatẽ obtinet, adeo ut ſit tertij ordinis deſiccãtiũ iã cõpleti, utique cũ ualidum extiterit.

Oxyacanthos.

A. l. 2. c. 1. ca. 11. fol. 100. b. Oxyacanthus. Hæc arbor, ut pyro ſyluestri ſimilẽ habet ſpeciem, ita & uires non diſſimiles. Quin & ipſi fructus, pyri quidẽ ſyluestris, abſolute acerbus eſt: cæterum qui oxyacanthes, & tenuiũ eſt partiũ, & paulum quiddam inciſiuum obtinet. Porro arboris huius fructus, pyri ſyluestris fructui ſimilis non eſt, uerum myrtus, ſcilicet rubens, & rarus. Habet uero, & nucleos. Porro non eſus tantum, ſed & bibitus, affectus omnes fluxionum (quos [illegible] Græci uocant) cohibet.

Opus, ſiue ſuccus.

Opus, ſiue ſuccus, Cyrenaicus quidem oẽs, & caliditate, & tenuitate exuperat, ac proinde etiã

omnium maximè per halitum digerit: quanquam ſane & reliqui admodum calidi ſunt & ſpirituoſi: ſiquidem plurima eorum pars eſſentiæ aeriæ eſt,& igneæ. Porro complures habentur ſucci. Quauis nanq; radice inciſa,aut caule,quod ex vulnere craſſum,ac lentum effluit,ſuccus eſt: cæterum ſpecialius,& uelut per excellentiã quandã,Cyrenaicum ita nuncupant,& Medicũ, & Syriacum. E

Origanus.

Origanus,*heracleotica quidẽ efficacior eſt Onitide: ſed agreſtis, quam quidam panaces heracleum,alij conylen cognominant,ualentior utraque eſt. Omnes vero incidendi,extenuãdi, exiccandi,calfaciendique facultatem poſſident: hæcque tertio exceſſu obtinent. Porro ea, quam Tragoriganum appellitant,aſſumpſit etiam adſtrictionis quippiam. A.l.2.c.ca. 516.

Orobos eruum.

Orobos* deſiccat quidẽ exceſſu ſecundo intenſo,calfacit uero primo. Porro quatenus amaritatis eſt particeps,eatenus incidit,extergit,atq; obſtructiones expedit. Cęterũ ſi ſumanẽ copioſe, ſanguinem per vrinas euocat. A. ibid. c. 342.

Orobanche eruangina.

Orobanche ſiccæ frigidæque temperaturæ eſt in primo ordine.

Oryza.

Oryza* habet adſtrictorium quippiam,quare mediocriter uentrem ſiſtit. F A.ibid.ca. 567.

Orchis teſticulus canis.

Orchis*,Nũcupatẽ & herba hæc cynos orchis. Radici eius bulboſę,ac geminæ uis ineſt humida & calida: ac guſtantibus dulciuſcula eſt. Cæterũ maior radix multã vĩ habere humiditatẽ excrementitiã,& flatuoſã: quapropter epota venerẽ excitat. Altera vero,minor videlicet,è cõtra,niſmirũ admodũ elaborata: ut ſit eius tẽperamentũ ad calidius,& ſiccius vergẽs. Itaq; hæc radix tantũ abeſt ut ad coitũ ſtimulet,ut et plane cõtra cohibeat,ac reprimat. Editur,bulborũ more, toſtæ. A. ibid.ca. 707.

Orchis,ſeu ſerapias.

Orchis,quã & ſerapida nuncupant,ſicciorẽ facultatẽ obtinet, † quàm ut primi ordinis haberi mereat.) quocirca nec pinde ad venerẽ accõmodus eſt. Oedemata illitus diſcutit, ulcera ſordida expurgat,herpetes ſanat. Siccatus multo amplius deſiccat. Nã & putreſcẽtia cõtumaciaq; ulcera ſanitati reſtituit: quippe cum,& ſubadſtringens ſit: ac proinde etiam uẽtrem ex uino potus ſiſtit.

† Quã prior, ſcilicet orchis.

Oſiris.

Oſiridi herbæ,ex qua fiunt,&*cacoremata,amara ineſt qualitas, & obſtructiones expediendi facultas. Quare & in iecinore conſiſtentes adiuuat obſtructiones.

* Al. coremata.

PANCRATION.

Pancratium. Radix huius,ſcillę ſimilẽ guſtũ,& facultatẽ refert. Quare ea quidam pro ſcilla,ſi ea non adſit,ut untur: efficit enim omnia in generẽ quidem ſimiliter, ſed longe imbecillius. G

Paliurus.

Paliuri folia,& radix adeo nõ obſcurã habẽt adſtringendi facultatẽ, ut & uẽtrẽ fluentẽ cohibeant: adeoq; digerũt,ut & phymata curent,quæ quidẽ nõ admodũ phlegmonode ſunt,& calida. Fructus porro tantam obtinet incidendi uim, ut & calculos ueſicę cõminuat,& thoracis pulmonisque excretionibus auxilietur.

Papyrus.

Papyrus* ipſa quidẽ per ſe in uſum medicinalem haud ingreditur. At macerata, aut uſta utilis efficitur. Igitur oxycrato uinove macerata recẽtia ulcera glutinat,maxime in circulũ circũpoſita: uerũ hic quidẽ eſt ceu materia,quæ medicamina ſanantia accipiat. At ubi uſta fuerit, medicamẽ eſt exiccatorium,uelut & chartæ combuſtæ cinis,niſi quatenus infirmior eſt papyri cinis. A. l.2. c.2. c. 120. fol. 173.c.

Panax heracleum.

Panaces* heracleum. Ex hoc fit uocatus Opopanax,radicibus eius,& caulibus. ſ. exciſis. Porrò opopanax ipſe lõge eſt ad plurimos uſus aptiſſimus, utpote excalfaciens, emolliens, & digerens: ponatq; ipſum quispiã in calfaciẽdo tertij ordinis,in deſiccando uero ſecundi. Cortex radicis exiccatorium ſimul,& excalfactorium eſt medicamentum,ſed minus quàm ſuccus: quin, & nõ nullã habet abſtergẽdi facultatẽ. Quare eo quoq; utimur,& ad nuda oſſium, & ad ulcera maligna, & contumacia. Sufficiẽter.n. talia carnẽ procreant, ſcilicet abſtergendo ſimul,ac deſiccãdo,nec ita magnopere calfaciendo: quæ oĩa ad carnem generãdã neceſſaria ſunt,uelut in libris De curandi ratione oſtendimus. Fructus calidus & ipſe eſt,ac menſibus mouendis medicamen accommodũ. Cæterũ,neſcio quo pacto nunc oẽs ex more non panaces,ſed panaca herbam hanc uocitẽt. A.ibid.ca. 521. H

Panaces aſclepium.

Panaces Aſclepium minus eſt calidum ſupra dicto panace: Quamobrem floribus eius, & fructu melli mixtis,ad ulcera,phymata,& phagædenas utuntur.

Panax chironium.

Panaces chironium,& ipſum ſimilem prædicto facultatem poſſidet.

Paronychia.

Paronychia ab effectu nominata eſt: ſanat enim paronychias: ut & refert Dioſcorides,fauos quoque. Vis eius eſt tenuium partium,& exiccatoria, morſu uacãs. Talia enim ſint oportet, quæ

paronychias

A paronychias ſanant. Porro ſatis conſtat tale eſſe idoneum ad digerendos affectus omnes, qui digeri poſtulant. Talia enim ſunt, quę, cum ex tertio ſint ordine excalfacientium, & deſiccantium, uelut & hoc, eſſentiæ inſuper ſubtilis ſunt.

Pentaphyllum.

A. ibid. ca. 545. Pentaphylli" radix deſiccat uehementer, minimum uero acris eſt. Quare multo eſt uſui: uelut alia quoque omnia, quę cum ſint tenuium partium, citra morſum deſiccant. Eſt enim hęc radix deſiccatoria ex tertio ordine, minimum habens euidentis caliditatis.

Peplos.

A. ibid. ca. 103. Peplos:" quidam uero mecona aphrode. Et hic fruticulus ſuccum habet ſimilem tithymalis, cum in alijs, tum quia purgat ceu illi.

Peplium.

A. ibid. ca. 104. Peplium." Et hic quoque fruticulus ſuccum obtinet ſicut tithymali: naſciturque plerunq; ad mare. Radicem habens inutilem, ut & peplos: Succum vero ualidum, nec ipſum admodum utilem: ſed ſemen utile eſt, & * flatuoſum, ſimiliter ut ſemen pepli purgans.

* Al. πυρώδες, i. igneum. & ita Dioſco. & Paulus. Quin & Aetius ex Hipp. dicit eſſe diſcuſſoriũ flatus.

Peperi piper.

A. ibid. ca. 549. B Piperis" radix uires coſto ſimiles potiſſimum obtinet. Porro fructus nuper quidem admodum germinantis, longum piper eſt: quare etiã maturo humidius eſt. Humiditatis eius indicium eſt, ꝙ facile repoſitũ perforetur, ac non protinus mordicet, ſed poſt paulo incipiat, uerum pluſculum duret. Porro fructus q uelut omphax eſt, piper album eſt: nigro quidem acrius. Nã illud iã quaſi ſuperaſſatum eſt, & ſuperexiccatum. Verum vtrunque ualenter tum excalfacit, tum deſiccat.

Perſea.

Perſeæ" ſolia adſtringentem uim modice participant, adeo ut queant etiam nõnunquam vtiliter ſanguinis eruptione affectis partibus imponi.

Periclymenos, volucrum maius.

A. ibid. ca. 22. Periclymeni utilis eſt tum fructus, tum ſolia, adeo uehementer incidentis pariter, & excalfacientis facultatis, ut ſi pluſculum bibantur urinam ſanguinolentam efficiant, principio quidẽ vrinam duntaxat mouentia. Porro foris cum oleo illita excalfaciũt. Iuuãt & lienoſos, & difficulter ſpirãtes. Cõpetẽs potionis menſura eſt drachmæ unius cũ uino. Porro deſiccat quoq; ſemen: & quidam aiunt, ſi copioſius bibatur, ſterilitatem omnimodam bibentibus afferre. Sed & ſunt qui certum dierum numerum ad talem potionem præfiniunt, ut & Dioſcorides, qui ſeptem, & triginta tradi eos refert. C Hic etiam urinam cruentam reddi a ſexto die memorat.

Periſtereon.

Periſtereon. Appellata eſt inde adeo, quod in ea periſteræ, hoc eſt columbæ, uerſentur. Vim habet hactenus deſiccantem, ut uulnera conglutinet.

Petaſites.

Petaſites ex tertio eſt ordine deſiccantium. Quamobrem ad cacoethe, & phagedænica ulcera ea utuntur.

Petroſelinum.

A. ibid. ca. 552. Petroſelini" ſemen maxime uſui eſt, cum tota etiam herba una cũ radice ſimilem, ſed imbecilliorem facultatem ſortiatur. Eſt autem ut guſtu acre cum amaritudine, ſic & in operibus calidũ, una cum incidendi effectu. Hinc menſes, & urinas affatim prouocat. Eſt & aphyton, hoc eſt, flatus extinguit. Fuerit itaque, & ipſum tertij ordinis tum excalfacientium, tum deſiccantium. Porro Cilices id modo petroſelinon appellãt, quod natum eſt in amano: ſed id ſmirnium potius fuerit, quàm petroſelinum: non tamen ita multum à petroſelini uiribus abeſt.

Peucedanum.

A. l. 2. t. 2. ca. 86. fol. 109. d Peucedani" radice quidem maxime, ſed tñ etiam ſucco, & liquore utimur. Sunt autem omnia D hæc eiuſdem ſpecie facultatis: ſed ualentior ſuccus, admodum excalfaciens, & digerens. Quare affectibus oĩbus citra neruos conſiſtentibus conuenire creditur, tum morbis in pulmone thoraceq; ex craſſitudine, & uiſcoſitate humorũ prouenietibus. Atq; intro quidẽ in corpus ſumptus, ſed tñ etiam olfactu prodeſt. Porro ꝙ incidat, & extenuet, ſæpe etiam dentium perforatorũ dolores cauitati impoſitus protinus ſedauit: quia uidelicet tenuium eſt partium, & excalfactorius, quin etiam lienes induratos iuuat, nempe incidendo, digerendo, atque extenuando craſſos humores. Sed & radice ad hæc uti liceat: quæ & ſquamas celerrime ab oſſibus ſeparat, qui uidelicet ualide deſiccat, minus tamen, quàm ſuccus excalfaciens. Et ulceribus contumacibus remedium eſt optimum arida illita: ipſa enim expurgat, carnem inducit, & ad cicatricem perducit, excalfaciens quidem ordine ſecundo iam completo, deſiccans uero tertio iam incipiente.

Peganon, ruta.

A. ibid. ca. 330. Ruta" agreſtis ex quarto eſt ordine excalfacientiũ, & ſiccantiũ: Domeſtica uero ex tertio. Eſt aũt nõ ſolũ guſtu acri, ſed & amaro. Ex quo ſane ẽt digerere atq; incidere craſſos lẽtosq; humores poteſt. Ob eam uim & urinas mouet. Quin & tenuiũ eſt partiũ, flatusq; extinguit. Quare ad inflationes competit, ac ueneris appetitum cohibet: digeritq; atq; exiccat ſane ſtrenue: eſt enim

eorum ex numero medicamentorum,quæ ualenter deſiccant.Porro quod ſuperius moly,& be- E
ſaſan nominari diximus,& ipſum utique fuerit ruta ſylueſtris.

Piſſa pix.

A.l.1.t.2. c.539.

Pix,"ſicca quidẽ deſiccat, & excalfacit ſecũdo a mediocribus ſiue ſymmetris exceſſu:ac plus deſiccare poteſt q̃ excalfacere.Humida uero e cõtra,plus uidelicet calfacit,q̃ deſiccat: hẽtq; nõ nullam partiũ tenuitatem,qua & aſthmaticos:& purulentos adiuuat.Satis eſt aũt cyathi linxiſſe menſurã melli miſtę.Sed & abſtergendi quandã uim hñt,atq; cõcoquẽdi,digerẽdique:ueluti & in guſtu ſubamarũ quiddã,& acre.Sic leproſos ungues exiſtũr miſtæ cum cera,lichenasq́; detergunt.Concoquunt item duros,& inconcoctos tumores oẽs cataplaſmatis inditæ.Ad ea omnia humida ualẽtior eſt. Arida uero pix,tametſi ad hæc quidẽ deterior eſt, glutinãdis tñ uulneribus magis congruit.Ex his itaq; clarũ eſt humidæ pici calidam humiditatem affatim eſſe admiſtam.

Piſſelæum.

Piſſelæum ex humida pice efficitur,genere quidem illi ſimile,ſed eſſentiæ tenuiorũ partium.

Piſtacium.

A.ibid. c.269.

Piſtacium."In ſyria ubertim hæc planta naſcitur. Fructus ẽius quodammodo tenuioris eſſentiæ eſt,ſubamarum quiddam,& odoratum habens.Obſtructiones itaque liberat, ſed maxime iecoris,ueruntamen etiam thoracis,pulmonisq́ue. F

Pityides.

*πιτύων.

Pityides.Nominatur ita fructus πιτύων ideſt picearum. At quidã per abuſum ſimiliter quoq; *pini fructum nuncupant. Miſtam uim obtinent,utpote adſtringẽtes, & acrimoniam quandam cum amaritate poſſident:Quamobrem thoracis pulmonisq́ue expuitionibus conferunt.

Pytis,picea.

A.ibid. c.280.

*πεύκης.

† πρὸς πτίλλα βλέφαρα. i. ad depilatas palpebras.

Piceæ"cortex uincentem habet facultatẽ adſtrictoriã uſque adeo, ut & intertrigines belliſſime illitus ſanet,& uentrem potus ſiſtat.Sed & ambuſta cicatrice includit.Porro tedæ cortex illi adſimilis eſt,ſed uiribus tamen moderationbus.In folijs arboris utriuſq; ut quæ multo ſunt cortice humidiora,uis ineſt ulcerũ glutinatoria.In Cono,quanq̃ his ſimilis ſit, ualidior tamẽ facultas eſt tum in cortice, tum in foliis,adeo ut dictorum nihil probe efficere queat,uerum moleſtã quampiam habeat mordacitatẽ.Porro fuligo quæ ex dictis colligitur, †ad pilos ſuperciliorum } accommoda eſt:itemque ad angulos oculorum eroſos,lippientes,ac lachrymantes.

Pityuſa.

Pityuſa.Et hanc quidam ſpeciem putant eſſe tithymali,quòd ſuccum habeat,ut illæ,quòdque ſimiliter illis purget,cæteraque omnia uiribus illis ſit adſimilis. G

Platanus.

A.l.2.t.2. ca.109. & 123.a

Platanus"humidioris frigidiorisq; eſſentiæ eſt non ita multo , quàm ſymmetra.Proinde folia uiridia trita,& illita,non obſcure phlegmonas naſcentes adiuuant. Cortex autem,& pilulæ magis deſiccantem uim obtinent , ut ille quidem in aceto coctus ad dentium adhibeatur dolores,pilulæ uero cum adipe ad vlcera ambuſta.Sunt autem qui cortice combuſto medicamen deſiccatorium & abſterſorium efficiunt,ut cum aqua lepras ſanet:per ſe ſe autem illitũ, ob humorem nimium , ulcera uetera,& ſordida.Vitandus eſt puluis folijs arboris inſidens : alioqui ſi ſpiritu attrahatur , arteriam offendit, ualenter deſiccans,& exaſperans:uocemque lædit,ſicut ſane etiam uiſum,& auditum,ſi in oculos,aut aures inciderit.

Polygonon,ſeminalis.

A.ibid. c.725.

Polygonon"uti adſtrictionem quandam obtinet,ita ſane uincit in eo aqueum frigidum:ut uidelicet ſecundi ſit ordinis medicaminum refrigerantium,aut etiam quodammodo in initio tertij. Proinde ſane,quibus ſtomachus ęſtu feruet, foris frigidũ illitũ prodeſt,uelut etiam eryſipelata, & calidas phlegmonas iuuat.Porro tale cũ ſit, & fluxiones repercutit,& hac rõne uidet̃ eſſe exiccatorium. Quam cum herpetum,tũ ulcerum,tum aliorum,bonum eſt remedium, tum etiã H efficaciſſimum inflammatis,& fluxione tentatis partibus.Eſt & cruentorum vulnerum glutinatorium.Sed & aurium ulceribus prodeſt:ac,ſi uel plurimum inſit puris, hoc tamen etiam deſiccat.Eaſdem ob facultates ſiſtit profluuium muliebre,ac dyſenteriã,& ſanguinis eiectiones,& vndecunq; aliunde immoderatius quippiam feratur . Refert Dioſcorides,quòd & urinam prouocet exhibitum ſtillicidio,& ſtranguria affectis:non tamen exacte diſpõnem diſcriminat , in qua ipſum dari expediat.Porro mas ad omnia dicta quàm fœmina ualidioris eſt effectus.

Polygalon.

Polygalon modice auſtera folia obtinet.Videtur aũt,ſi bibantur,lac generare.Itaq; ſuperauerit in eo calidũ ac humidum.

Polygonatum.

Polygonatum miſtam habet tum facultatem,tum qualitatem:habet enim adſtrictionis pariter,& acrimoniæ quippiam,nec non faſtidioſam quãdam amaritatem explicatu difficilem.Quocirca nec admodum eſt uſui , ſed tantum,quòd radicem eius quidam vulneribus illinunt. Sunt etiam,qui næuos in facie illo detergat.

Polemonium.

A

Polemonium.

Polemonium,quidam Philaterium: quidam ueluti Cappadoces; Chiliodynamon:tertium partium eſt,& deſiccandi vim obtinet. Quamobrem quidam radicem eius cum vino ad iſchiadicos,dyſenteriam,lienemque induratum,potui exhibent.

Polium

[illegible] 537. Polium amarum eſt guſtantibus,& modice acre. Obſtructione itaque liberat uiſcera omnia: urinamq; & menſes ciet. Ac uiride etiamnum magna vulnera glutinat, & maxime ſpecies eius fruticoſa: aridum cum fuerit,rebellia vlcera ſanat illitum:& magis hoc preſtat,quod minus eſt.

Polium minus.

Polium minus.Quo etiam utimur ad antidotos,nam & acrius, & amarius eſt hoc, quam maius,adeo vt ex tertio ſit ordine deſiccantium,ex ſecundo autem completo excalfacientium.

Polycnemon.

Polycnemon deſiccat,& excalfacit ſecundo exceſſu. Itaque & ipſum vulnera glutinat.

Potamogeiton.

A.ibid.ca. 552. Potamogeiton adſtringit,& refrigerat ſimiliter polygono, ſed eſſentia eius craſſior,quam polygoni eſt.

B

Polypodium.

A. ibid.c. 555. Polypodium dulcem ſimul,& auſteram habet vincentem qualitatem; ut facultatis ſit admodum quidem deſiccantis,citra morſum tamen.

Praſium marrubium.

A.ibid.ca. 555. Praſiũ, ſicut guſtu amarũ eſt,ita ſiq̃s utatur,cõueniẽtẽ huic ſapori actionem poſſidet,iecur ac lienem obſtructione liberãs , & thoracem pulmonemq; expurgans,ac menſes promouens.Sed & illitũ detergit,ac digerit.Ponatq; ipsũ q̃ſpiã in caliditate quidẽ ſecũdi ordinis iã cõpleti,in ſiccitate tertij medij,aut cõpleti: ſucco eius ad aciei oculorũ claritatẽ utuntur cũ melle. Quin etiã, & per nares aurigmem purgant: & ad aurium dolores inueteratos adhibent, utiq; in quibus obſtructionem diſcutere,meatumque ipſum,& ramos meningũ ſeu mẽbranarum expurgare, eſt uſus.

Propolis.

A.ibid.ca. 462. Propolis extergentis non ita ualẽtis eſt facultatis,cæterum admodum ualenter attrahẽtis:eſt enim eſſentia tenuiũ partiũ. porro excalfacit ordine ſecũdo cõpleto, aut certè tertio incipiente.

Ptarmice.

Ptarmices flores quidem ciendæ ſternutationis uim obtinent: unde & herbæ nomẽ obuenit.

C

Totus autem frutex ſi contundatur uiridis,ſugillata,& reliquas ecchymoſes digerit:eſt enim temperies eius calida,& ſicca,uiridis etiamnum ordine ſecundo,ſiccatæ tertio.

Ptelea ulmus.

A.ibid.ca. 551. Vlmi folijs quandoq; recens vulnus glutinauimus, confidentes adſtringentem pariter , & abſtergentem ineſſe illis facultatem.Cortex amplius etiam ſubamarus eſt , & adſtrictorius. Itaque cum aceto & lepram ſanat.Porro uiridis etiamnum,ac recens,ſi vulneribus uinculi uice circunligetur,ea glutinare poteſt.Radices eandem vim obtinent:nam & decocto earum quidam perfundunt fracturas,quæ ropho,ſiue callo inducto opus habent.

Pteris filix.Thelypteris fœmina filix.

A.ibid.ca. 610. Filix radicem habet maxime utilem:latũ.n.lumbricũ interficit, ſiquis eam quatuor drachmis in melicrato ebibat.Ad eundem modũ partum uiuum quidem necare,mortuum autẽ eiicere,mirum non eſt. Eſt enim amara,paulum habens adſtrictionis.Quãobrẽ ulceribus impoſita uim hẽt ualenter deſiccandi:non tamen mordax eſt.Similem ei vim habet thelypteris nominata.

Pycnocomum.

Pycnocomi radix,fructus,folia, omnia digerendi , attrahendique habent facultatem, utpore

D

quæ & guſtu ſunt acria.Folia itaque phymata, & furunculos diſcutiunt.Fructus valentior eſt,& hæc quidem efficere poteſt miſtus alicui digerẽtium cataplaſmatum, cuiuſmodi eſt quod ex hordeacea farina conficitur.Palos,& alia id genus infixa ad extimam cutem elicit.Porro radix ad ſupradicta quidem deterior eſt,& infirmior,cæterum bilem flauam purgat.

Pyrethron.

A. ibid.c. 547. Pyrethri radice potiſſime vtimur , cauſticam urentemve facultatem obtinente,qua utiq; etiã dentium refrigeratorum dolores mitigat. Et ad rigores autẽ periodum cum oleo confricatur. Ad hæc ſtupidos quoque,(quos ναρκώδεις uocant,) & reſolutos adiuuat.

Pyros triticum.

A.ibid.ca. 545. Triticum ut alimentum quidem, quam habeat naturam,non eſt huius inſtituti exponere: ut medicamentum vero foris impoſitum primi eſt ordinis excalfacientium: non tñ nec reſiccare, nec humectare manifeſto poteſt:habet uero & quiddã lentioris,obſtruentisq; naturæ.Porro qđ ex eo conficitur amylum, eo tum frigidus eſt,tũ ſiccius. Quod uero ex pane fit cataplaſma,uim hẽt magis digerentem,q̃ quod ex tritico: nimirum cum & ſalem, & fermentum panis adiuncta hẽat: quippe cum fermentum uim habeat attrahendi, digerendique ea, que in alto reſident.

RHAMNVS

E

RHamnus deſiccat,& digerit exceſſu ſecundo:refrigerat in primō completo,aut ſecundō incipiente.Proinde herpetes ſanat, & eryſipelata non magnopere calida. Cæterum ad hæc teneris utendum eſt foliis.

Raphanis radicula.

Raphanis excalfacit quidem exceſſu tertio,deſiccat uero ſecundo.Agreſtis autem in utroque efficacior eſt.Quin & ſemen ipſum planta efficacius eſt.Facultas ei ineſt digerendi. Itaque ad ſugillata,& alia id genus liuida ob talem facultatem accommoda exiſtunt.

Rheum rha.

Rheum,"quidam id rha nuncupant,miſtam habet tum temperaturam,tum facultatem:habet enim quiddā terreſtre frigidum, ceu indicio eſt adſtrictio:& adiūcta eſt quedam caliditas, ſiquidē ſi pluſculum mandatur, ſubacre conſpicitur. Quin etiam aereæ cuiuſdam ſubſtantiæ ſubtilis eſt particeps: quod indicat tum laxitas,tum leuitas:non minime uero,& opera.Ob id. n.licet adſtringens,non tñ conuulſis, ſed & ruptis,& orthopnœæ prodeſt. Sic quoq; liuentia,& lichenas ſanat illitum cum aceto. Porro ꝗ adſtrictionis opera haud inſtrenua ſunt, hinc diſcere liceat,ꝗ ſanguinem expuentibus, cœliacis, & dyſentericis conferat.Nec enim reluctatur terreſtri frigido tenue aereum:immo eo quòd deducat,& in altū perducat,ualentioris effectus cauſa exiſtit. F

A. l. 2. c. 26 ca. 578.

Rhetina reſina.

Reſinæ"omnes deſiccant,& excalfaciunt.Cæterū inter ſe diſcrepant,ꝗ plus,ac minus habeāt in guſtu quidē acrimoniæ,in facultate uero caliditatis: tum ꝗ aliæ plus, aliæ minus, ſortitæ ſunt partiū tenuitatis:præterea ꝗ nōnullæ adſtrictionis ſunt participes,aliæ nequaꝗ̄.Primas meruit oīum nō iniuria Lentiſcina:eā vocāt maſtichen. Nā pterꝗ̄ ꝗ paucula ei adeſt adſtrictio,adeo vt ſtomachi utriſq; & iecoris imbecillitatibus & phlegmonis conueniat, inſuper illi ineſt mordacitate uacans deſiccatio.Minimū.n.acris eſt,& maxime tenuium partium: Inter alias præfertur terebinthina,manifeſtam quidem,non ſimiliter atq; maſtiche,adſtrictionem poſſidens,cæterum adiunctā habens amaritudinem quandam, per quam magis etiam, ꝗ̄ maſtiche digerit. Ob eādē qualitatem ineſt & abſterſio,tanta quidem,ut & pſoras ſanet. Quin etiam quæ in profundo reſident,cæteris reſinis magis attrahit,nimirum cum illis maiorem habeat partium tenuitatē. Attamen pinea,& hac etiam magis ſtrobilina, acriores quidem ea ſunt, ſed non magis tamen digerunt, neq; attrahunt. Mediæ inter has ſunt picea, & abietina, acriores quidem quàm terebinthina,minus tamen quàm aut pinea,aut ſtrobilina.Habet porro etiam emolliens quiddam terebinthina.Secundum locum habet in emolliendo lentiſcina:ſicut & cypariſſia actis. G

A. ibid. et 242.

Rhodos roſa.

Roſarum"facultas ſuperioribus libris pluribus uerbis expoſita eſt,nēpe ꝗ ex aquea ſubſtācalida miſta duabus aliis qualitatibus, adſtringenti uidelicet,& amaræ,compoſita ſit:quin etiam cuius ſit naturæ utraq; amara ſcilicet, & adſtringens,in horum commentariorum quarto declarauimus.Flos earum magis etiam ipſis roſis adſtringit: ac proinde ſane etiam exiccatorius eſt.

A. ibid. & 568.

Rhodia rhiza radix rhodia.

Rhodia radix,ea uidelicet quæ in macedonia naſcitur, tenuium partium & digerentis eſt facultatis. In calefaciendo uero ſecundi ordinis cenſenda eſt,aut certe tertij incipientis.

Rhododaphne.

Rhododaphne"tota ſua eſſentia uenenum eſt,nec tantum homini,ſed pleriſq; pecoribus. At temperie ſane tertij eſt ordinis excalfacientium,incipientis utique, primi autem deſiccantium.

A. ibid & 522.

Rhœa malum granatum ſiue punicum.

Malum granatum omne,adſtringentem qualitatem obtinet,nō tñ in oībus ea exuperat. Sūt enim inter ea ꝗdam acida,quædam plus dulcia,ꝗ̄ auſtera.Et ſane quæ ab unoquoq; eorum procedit utilitas,ſecundū uincentē eueniat qualitatem neceſſe eſt. Dictū autem in quarto horū cōmentariorum eſt ſuper dulci ſapore,auſtero,& acido.Itaq; ex illis de malorum punicorum dīa liceat colligere. Porro acini ſucco ipſorū tū adſtringentiores, tū exiccātiores ſunt: his ēt magis putamina, uocant aūt ſidia. Adſimilem illis uim hāt Cytini,ſic enim eorum appellantur flores. H

† Paulus Aegin. addit. ꝯ σιδιον.i.uelamen,qua uox etiā hīc uidetur deſiderari cū uox in Galeni co. nō ſit. quā interpres nō bene uertit inhæret. ſed uertēda eſt,ponitur, magis proprie de naſis,quā de ſtatuis dicatur.

Rhus.

Rhus"fruticoſa planta adſtringit,& deſiccat.Nam & coriarij ad deſiccandum, & adſtringendū coria hac plāta utūtur:ac pinde βυρσοδεψικὴ (Græc. Latine excoriaria) appellata eſt. Porro medicis in uſu ſunt in primis fructus eius,& ſuccus multum auſterę qualitatis.Conſentaneus eſt uſus particularis ipſi guſtus ſenſui. Fuerit itaq; & hoc medicamen ex tertio ordine exiccantiū. ex ſecundo uero refrigerantiū.

A. ibid. & 635.

Rhypos ſordes.

Sordes à gymnaſiorum ſtatuis,† in quibus largū oleum inhæret, digerendi emolliendiq; uim obtinet: In palæſtris aūt, quantum accepit pulueris,tantum etiam diuerſa eſt: hanc ſordē πάτον Græci uocant. Prior cruda phymata digerit. Secunda optimū eſt phlegmones māmillarū remedium. Siquidē feruorem earum ueluti igneum extinguit: & quod affluit, repellit: deniq; & quod

continetur

A cōtinetur, halitu digerit: conſtat enim ex puluere, oleo, ſorde humana, & ſudore. Ac puluis q̄dē emplaſticā uim hēt, & refrigeratoriam, repercuſſoriáque: oleū uero emollit: porro ſudor, & ſordes digerentia ſunt. Cæterū quæ à ſtatuis corraditur, cū puluerē non habeat, & ab ære æruginē quādam ſumpſerit, non iniuria acrior eſt. Porro huius mentionē modo fecimus, quod plurimū in ſe ipſo ſit oleoſæ ſubſtantiæ, quæ ex planta originem ſortitur. Sed & vbi de ijs, quæ ab animalibus proueniunt, uerba faciemus, eius tum quoque meminiſſe neceſſe erit, propter ſudorem.

A. ibid. c. 629.

SAGAPENVM

Sagapenum liquor* eſt calidius, & tenuiū partiū, ſicut & alij liquores. Sed & abſterſionē quādam poſſidet, qua oculorū cicatrices expurgat, atq; extenuat. Quin & ſuffuſionibus, & hebetudinibus oculorū, q̄ ob humorū proueniūt craſſitiē, nō malū eſt medicamentū. At ipſa Planta ex qua proueniunt, ferulę aſſimilis, imbecilla, & inutilis eſt. Sane ipſa primū ſagapenū appellatur: at liquor eius abuſiue hoc nomen obtinet: ceu alia quoq; multa ex noīs defectu p̄ abuſum nuncupamus. Perfectius nanque foret ipſum cognominare non ſagapenum, ſed ſagapeni ſuccum.

*ὀπὸς modo liquor, modo ſuccus, ab hoc interprete uertitur, ſimiliter & χυλὸς: ta men cl.rum fit χυλὸς inter ſe differre, tū ex pleriſq; Galeni locis tum præſertim ex capite de Peucedano, & ex capite de Fic.

Sampſycon maiorana.

A. ibid. c. 466. Sampſycon tenuiū partiū, & digerentis eſt facultatis: deſiccat.n. & excalfacit ordine tertio.

B

Saprotes Xyluon, caries lignorum.

A. ibid. c. 617. Caries lignorum, & maxime, quæ participāt adſtrictionis ſimul, & abſterſionis, velut ulmus, expurgat, impletque ulcera humida.

Sarcocolla.

A. ibid. c. 592. Sarcocolla lachryma eſt arboris perſicæ. Miſtam uim habet ex emplaſtica quadam ſubſtantia, & paucula amara. Itaque citra morſum deſiccat, ac proinde glutinare vulnera ualet.

Satyrium.

A. ibid. c. 706. Satyrium, aut Triphyllū humidum, & calidum temperatura eſt: quamobrem guſtu quoque apparet dulce, Attamen recrementiam, & flatuoſam humiditatē poſſidet. Quocirca ad uenerē incitat. Hæc uero & herbæ ipſius radix præſtare poteſt. Porro ut quidam aiunt, ex uino nigro auſtero potū ſanat opiſthotonō.

Selinon apium.

A. ibid. c. 55. Selinum uſque adeo calidum eſt, ut & vrinas, & menſes cieat. Flatus quoque diſcutit, & magis ſemen, quàm herba ipſa. Sed & Oreoſelini, & Hipposelini ſimilis uis eſt: uerum hippoſelinon imbecillius eſt, oreoſelinon ualentius.

Seris cichorium.

A. ibid. c. 229.

C

Seris olus eſt ſubamarum, & magis quod agreſte eſt, quod ob id ipſum picrida, hoc eſt amaram, quidam nuncupant: quidā uero cichorium appellant. Eſt autem ea ſiccæ frigidæque temperaturæ, utrunque primo exceſſu. Porro domeſtica magis etiam quam agreſtis refrigerat: ſed & humiditatis multæ admiſtio ſiccitatem extinguit. Verum utraque adſtringentis qualitatis eſt particeps, uelut & Chondrila: nam & ipſa eſt ſereos ſpecies.

Seriphum.

Seriphū. Dictū ſanę de hoc eſt & in ſexto libro in ſermone de abſynthio: eſt enim abſynthio tū ſpecie, tū guſtu ſimile. Attamen diſcrepat, guſtu quidē, quandoquidem non æque ut illud adſtringat, pluſq; excalfaciat, amaritatemq; quandā cū ſalſedine reſipiat. Facultate uero tū, q̄ ſtomacho infeſtū ſit, magiſq; abſynthio lumbricos necet, ſiue foris impoſitum, ſiue intro in corpus aſſumptū. Et ſane excalfacere ipſum in ſecūdo ordine intenſo cenſendum eſt, exiccare in tertio.

Seſeli.

A. ibid. c. 626. Seſeli. Et radix quidem, ſed & fructus uſque adeo excalfacit, ut admodum urinam mouere queat. Sed & tenuium eſt partium, ut & comitiali morbo, & orthopœnis competat.

Seſamon.

A. ibid. c. 642.

D

Seſamon nō parū in ſe cōtinet uiſcoſum, & pingue: quare emplaſticū eſt, & emolliens, ac modice calidum. Eiuſdē facultatis eſt, quod ex eo conficitur oleum. Et herbæ quoque decoctum ſimilem uim obtinet.

Seſamoides magnum.

Seſamoides magnum, quod & Anticyricos helleboros appellatum eſt, propterea uidelicet quia ſemen eius ut helleborus purgat, hoc & reliqua facultate helleboro ſimile eſt. Nam & in abſtergendo, excalfaciendo, deſiccandoque, ſimilem illi uim obtinet.

Seſamoides album.

Seſamoïdis albi ſemen non nullam item acrem qualitatem continet: ſed multum amarum eſt. Excalfacit itaque, rumpit, & extergit.

Sideritis.

Sideritis habet quidem etiam abſtergendi quandam facultatem, ſed plurima eius pars humida eſt, & mediocriter frigida: paucula uero ineſt adſtrictio. Quare phlegmonem ſedat, & glutinat. Quidam etiam uocant Achilleam ſideritim, quæ propoſitæ quidem, quòd ad iam dicta attinet, uiribus eſt non diſſimilibus, cæterum adſtrictione exuperat. Quare ad ſanguinis eruptiones dyſenterias, & muliebre profluuium congruit.

Sicyos edodimos, cucumis eſculentus. E

Cucumis" Eſculentus, pepō quidem, hoc eſt maturus, tenuioris eſſentiæ eſt: q̃ immaturus eſt, craſſioris. Sed & abſtergendi, & incidendi facultas eis ineſt: quare & urinam mouent: & corpus ſplendidum reddunt, ac magis quoq; ſiquis ſemine arefacto contuſoq; atq; cribrato uice pulueris abſterſorij, ſiue ῥύμματι utatũ. Superat in eis humida frigidaq; temperies, non tñ magnopere, ſed quaſi in ſecundo cẽſetur ordine. Attamen ſiquis, aut ſemen aut radicem arefaciat, haud etiam humidæ fuerit naturæ, ſed iam deſiccantis, idque in primo quodammodo ordine, aut etiam ſecũdo, ſed incipiente. Eſt & in iſtis maior abſtergendi facultas, quàm in fructus ipſius carne. A. l. 2. t. 1. ca. 89. fol. 109 f

Sicyos agrios, cucumis agreſtis.

Cucumeris" agreſtis tum fructus ipſius ſuccus, quem uocãt elaterium, tũ non minimæ radicis & foliorum ad medicationes perutilis eſt. Elateriũ itaq; menſes ciet: & fœtũ interimit appoſitũ, ceu alia omnia amara, & ſubtilium partium, maxime ſi quam habeant caliditatem, uelut nimirum elaterium: ſumme ſiquidẽ amarum eſt, leuiter calidum: ut ex ſecundo ſit ordine excalfacientium: Porrò tale protinus quoq; digerendi uim poſſidet. Sic igitur eo angina laborãtes inungunt q̃dã cum melle, aut oleo uetere. Bonum item eſt regio morbo affectis fuſum cum lacte in nares. Sed & dolores capitis ſanat hoc uſu. Atq; elaterium quidẽ eiuſmodi eſt: at radicis ſuccus, ut & foliorum, licet elaterio ſimilem uim habeat, imbecilliorẽ tñ. Sed & ipſa radix adſimilem facultatem poſſidet: abſtergit namque, digerit, atque emollit. Porro cortex ea potentius deſiccat. A. ibid. c. 176. fol. 120. e F.

Silphium laſerpicium.

Silphij" liquor calidiſſimus eſt: uerum enimuero & folia, & caulis, & radix ſat ſtrenue excalfaciũt. Sed oĩa flatulentæ magis eſſentię ſunt, ac proinde coctu difficilia: foris tñ impoſita corpori, efficaciora: & omnium potiſſimũ liquor, admodum trahentem facultatem poſſidens. Attamen & excreſcentias emolliendi, & liquandi uim quandam, propter propoſitã temperiem, obtinet. A. l. 2. t. 2. ca. 52. fol. 103. g

Siſon."

Siſõ calidus, & ſubamarus guſtu eſt: Quare, & urinã mouet, & cõcoquit, mẽſesq; prouocat, oẽsq; uiſcerũ obſtructiones diſijcit.

Sion.

Sion," quantum guſtu quoquomodo odoratum eſt, tantum etiam excalfaciẽtis facultatis eſt particeps. Sed & digerit, & urinam mouet, & calculos renum frangit, & menſes euocat. A. ibid. c. 556.

Siſaron.

Siſari" radix cocta ſtomacho grata eſt, & urinam mouet, ſecundo ordine excalfaciens, adiectã habens amaritatem quandam cum leuicula adſtrictione. A. ibid. ca. 632.

Siſymbrium. G

Siſymbrium" tenuium partium digerentis, excalfacientis, & reſiccantis facultatis eſt, & temperaturæ in tertio ordine. Sed & ſemen eius tenuium partium eſt, & calidum: Quocirca ipſum quidam cum uino exhibent ſingultientibus, & tormina patientibus. A. ibid. ca. 507.

Siſymbrium dictum cardamine.

Siſymbrium, qđ quidã Cardaminen uocãt, quandoq̃ dẽ Cardamomo ſimile quiddã guſtu p̃ſefert: cũ ſiccũ eſt, tertij eſt ordinis excalfacientium, & deſiccãtiũ: cũ humidum, & uiride, ſecundi.

Scandix.

Scandix ex agreſtium olerum genere eſt, ſubacre, & amarum, adeo ut in ſiccando, & excalfaciendo ſit ſecundi ordinis intenſi {aut tertij incipientis.} Vrinam ualenter ciet, & uiſcera obſtructione liberat, ex dictis qualitatibus conſtans.

Scilla.

Scilla" admodum incidentem facultatem obtinet, non tamen admodum calidam. Sed ſecundum hoc eam quiſpiam ſecundi ordinis cenſeat excalfacientium. Præſtat autem, aut aſſam, aut elixam ſumere: ſic enim uirium eius uehementia exoluitur. A. ibid. ca. 597.

Scolymos. H

Scolymi radix copioſam urinã graueolentẽ elicit, ſiquis eã in uino coctam bibat. At proinde graueolentiã ſanat, tum alarum, tum totius corporis. Atq; hoc ſane, medicamento ex tota ineſt eſſentia, nimirum cũ ſuccus ſit purgatorius. At quę ſecundum qualitates editur actio, calidum in ſecundo ordine completo, aut tertio incipiente, medicamen indicat, ſiccum uero in ſecundo.

Scordium.

Scordium." Ex uariis id tum ſaporibus, tum facultatibus conſtat, nã & amarũ quid obtinet, & acerbum, & acre: & maxime ſcorodo, hoc eſt allio, adſimilis eius eſt acrimonia: unde ſane, mea ſententia, nomenclaturam ſortitum eſt. Expurgat igitur ſimulq; excalfacit uiſcera: tum menſes urinamque prouocat. Præterea cõuulſa ruptaque, & late tum dolores ab obſtructione, & frigore natos ſanat epotum. Denique uiride quidem illitum magna vulnera conglutinat: ſed ſordida perpurgat, & contumacia ad cicatricem perducit, illitum aridum. A. ibid. ca. 62.

Scorodon allium.

Allium" deſiccat, & excalfacit quarto exceſſu. Porro Ophioſcorodõ agreſte allium eſt, dome A. l. 2. t. 2. ca. 72. fol. 106.

ſtico

A ſtico valentinus,ceu reliqua agreſtia omnia.

Scorodopraſſon.

Scorodopraſſon ſicut guſtu,& odore mediam ſcorodi,hoc eſt allij,& praſſi,id eſt porri, qualitatem poſſidet,ita & uiribus.

Scorpioides.

Scorpioides excalfacit ordine tertio,deſiccat ſecundo.

Smilax.

A.ibid.ca. 248. Smilax*aut Taxus arbor eſt uenenoſæ facultatis.

Smyrna,myrrha.

A.ibid.ca. 468. Myrrha*ſcđi ordinis eſt excalfacientiũ,tũ deſiccantium. Itaq. capitũ vulneribus illita glutinare ea põt.Ineſt & amaritas nõ pauca, ꝓ q̃ ſœtũ,& lũbricos tũ enecat,tũ eijcit.Adeſt hinc ei & abſtergẽdi potẽtia.Sic igiř ocularibus miſceř facultatibus,utiq; q̃ ad vlcera & craſſas cicatrices ꝑparantur.Eadẽ de cauſa inditur & medicamẽtis,q̃ ad tuſſim veterẽ,& aſthma ſiue anhelationẽ,exhibentur.Nõ tñ arteriã exaſperat,ſicut abſtergẽtiũ nõnulla:uerũ adeo moderatã obtinet abſterſionẽ,ut nõnulli eã arteriacis,q̃ uocãt,medicamẽtis cõmiſceãt,tãq̃ ſufficiẽter excalfaciens,& de-
B ſiccans medicamen:ſcilicet abſterſionem proficiſcentem ab amaritudine nihil uerentes.

Smyrna, boice,myrrha bœotia.* * al. Βοιωτική.

Smyrna Boice uim habet excalfaciendi,fundendi,emolliendi.

Smyrnium.

A. ibid. c. 15. Smyrniũ*quidẽ Hipposelinũ agreſte cognominãt.Ex eodẽ gñe & ipm cũ apio eſt,& petroſelino.Fueritq; apio quidẽ ualidius,imbecillius petroſelino. Menſes itaq.& urinas mouet,calidum ſiccumq. tertio ordine.Cilices petroſelinũ noĩant,qđ in amano naſcitur. Eſt ſane & ipm ſmyrniũ,uerũ minus acre petroſelino,ſmyrnioq́ue.Proinde ſane ulceribus imponi põt, q̃a videlicet ſine moleſtia deſiccet.Sed & digerere,q̃ indurata ſunt,põt.Reliqua uis eius apio, & petroſelino ſimilis eſt.Quocirca & ſemine eius utimur ad menſes,vrinas,& aſtmata,ſiue anhelationes.

Sonchus.

Sonchus vbi adoleuerit,ex ſpinoſis plantis eſt.Cæterum uiridis ẽt num & tener eſtur perinde vt cætera agreſtia olera.Temperamentum eius quodammõ miſtum eſt:conſtat.n. ex aquea terreaq; eſſentia,utraque leuiter frigida.Nam & adſtrictionis cuiuſdã eſt particeps: & ſiue cataplaſmatis in morem illinatur, ſiue edatur,manifeſto refrigerat. Poſtea vero quam plane reſiccatus
C fuerit,terreſtre eius temperamentum redditur,modicam habens caliditatem.

Sparganium.

Sparganium & ipſum deſiccantis eſt facultatis.

Spartum geniſta.

Sparti,quo & uires alligãt,tũ fructus,tũ virgarum ſuccus, nõ inſtrenue trahentis eſt facultatis.

Stafilinus paſtinaca.

A.ibid.ca. 287. Staphilinus*ſatiuus imbecillior,agreſtis ad oĩa potentior eſt. Vrinas menſesq́. prouocat cum herba quidẽ tota,tũ maxime ſemen,ac radix.Habet porro ẽt abſterſoriũ in ſe quippiã.Quamobrem ulcerum phagædenica quidam foliis eius uiridibus cum melle,quo pura reddant,illinunt.

Stachys.

Stachys, frutex ille Marrubio ſimilis, guſtu acri & amaro, tertij eſt ordinis excalfacientium. Quamobrem rationabiliter non menſes ſolum prouocat: ſed & arbortum affert, & ſcđas eiicit.

Stæbe.

Stæbes fructus,& folia maximo ſunt uſui,adſtringendi uim hñtia mordacitatis expertem.Sed & deſiccant euidẽter in tertio ferè ordine incipiẽte.Quamobrẽ decoctũ eorum dyſentericis inij-
D citur,& auribus pure fluentibus:& vulnera magna conglutinat. Euidentius hæc ꝑſtat cum uino atro auſtero:ualenter.n.deſiccat oẽs ꝑter naturã humiditates. Præterea folia viridia ſi illinantur, uim hñt erumpẽtis ſanguinis ſupprimendi, Deniq. & oculorum ex ictu ſuffuſiones illita iuuãt.

Stœchas.

A.ibid.ca. 194. Stœchadis guſtu quidẽ qualitas amara eſt, & mediocriter ſubadſtringens: cæterũ tẽperies cõpoſita,nempe ex terrena eſſentia frigida exigua,vñ ſane adſtringit: extenuata altera terrena cõpioſiore,a qua utiq. amara eſt. Ob utrorũq. uero conueniẽtiã & coitum, obſtructione libera rẽ, extenuare,extergere,roborareq́. tum uiſcera oĩa,tum totum corpus,eſt nata.Supra nanq. oſtenſum eſt,ꝙ quæ ex eiuſmodi eſſentijs conſtant medicamina,dictos effectus reddere poſſint.

Stratiotes.

Stratiotes aquaticus quidem,humida & frigida facultate eſt; Terreſtris uero nõ nihil habet adſtrictionis:Proinde ſane & vulnera glutinare poteſt,& vlceribus eſſe utilis.Sunt qui eo & ad ſanguinis eruptiones utantur,& ad fiſtulas.

Struthion.

A.ibid.ca. 233. fol. 214.b Struthij*radice potiſſimum utimur,vtpote guſtu acri,& calida ſiccaq. tẽperamento, ex quarto

to

quodammodo ordine. Sed & abſtergit, & irritat: proinde quoque ſternutationem prouocat, ceu cætera omnia, quæ calida ſunt temperie, & guſtu acria. E

Styrax.

Styrax excalfacit, emollit, cõcoquit. Quamobrem tuſſibus, catarrhis, pituitæ deſtillationibus, raucedinibusque {quas κορύζας, & βράγχους uocant,} prodeſt. Tum menſes ſeu potum, ſeu admo tum prolicit. Combuſti eius fuligo, thuris fuligini quodammodo eſt ſimilis. A.ibi.l.ca. 413.

Syca ficus.

Ficus aridæ uim habent excalfaciendi ordine primo & completo, aut ſecundo incipiente. Habent uero, & partium tenuitatem quandã. Ex iſtis duobus idoneæ ſunt, quæ turbercula dura concoquant: ſtatim uero & ea digerunt. Atq; ipſę per ſe illitæ eiuſmodi vim obtinent. Sed & decoctũ earum eiuſdem utiq; naturæ eſt. Verum ubi magis concoquere conſilium eſt, miſcenda eſt farina triticea: ubi uero plus digerere, hordeacea: panis horum in medio. Sed hęc magis sũt propria tractatus de medicamentorum cõpoſitione, & rõnis curandi: verũ in p̃ſentia hæc de iſchadibus: i. caricis, no uiſſe ſufficiat. Porro ſcire oportet, ꝙ q̃ pinguiores ſunt, magis poſſunt concoquere: quę vero guſtu acriores, magis tum extergere, tum digerere. Cęterum quod ex ijs plurimum in aqua coctis efficitur, ſimile eſt melli, nõ ſolũ conſiſtentia, ſed & facultate. Porro ficus uirides comeſæ, propter admiſtam humiditatem, facultatis ſunt imbecillioris: ſubducunt tñ aluum vtræque tum humidæ, tum ſiccæ. Porro ficus caprifici acris, & digerentis facultatis ſunt. Sic etiam domeſticarũ Groſſi, {Græci uocant ὀλύνθους} ineſt enim illis non nihil etiam ſucci ex ficu arbore. A.l.2. t.2. ca.176.fo 119.h F

Syce ficus arbor.

Ficus arbor calidæ, tenuiumq; partium temperaturę eſt, ceu indicant tum liquor eius, tum foliorum ſuccus. Valentet. n. eorum uterq; calidus eſt. Itaq; non mordicat tñ, aut uehementer abſtergit, ſed ulcerat: & ora uaſorum reſerat: & uerrucas, quas myrmecias uocant, eijcit: ſed & purgare poteſt. Porro ficus agreſtis, quã erineum {græce, latine caprificum,} nominant, tum opos, tũ ſuccus, ad omnia q̃ ſatiuæ ualentior eſt. Sed & cradæ. i. rami earum adeo ſunt calidi, tenuiumque partium, ut carnes bubulas duras, ſi coquendis adijciantur, friabiles ac tenereas efficiant. A.ibidem.

Symphytum Petræum.

Symphyton Petræum ex cõtrarijs cõſtat uiribus: habet enim ſecandi uim quampiam, qua collectum in thorace pulmoneq; pus expurgare poteſt: habetq; etiam quandam contrahendi uim, qua ciectionibus ſanguinis auxiliatur: & tertia ad eas ineſt humiditas quædam non immodice calida, per quam guſtantibus dulce apparet, & odoratu iucundum. Manſum ſitim extinguit, & arteriæ aſperitates ſanat. Porro ſecundum omniũ dictarum uirium miſtionem ſimul digerere abũde poteſt, ſimulque corpora contrahere, cõſtringereque: proinde enterocœlijs imponitur: & ad conuulſa, & rupta cum oxymelite bibitur. Porro qui ipſum in uino decoctum ad dyſenteriã exhibent, & muliebre profluuium rubrum utuntur tanquam deſiccante, & contrahente: qui uero ad nephritim, tanquam expurgante, & incidente. A. ibid. c. 534. G

Symphytum magnum.

Symphyton alterum, puta magnum, ſimilem dicto uim habet: non tamen guſtantibus dulce eſt, aut odorantibus odoratũ, ſed his ſane à modo ſcripto diuerſum eſt. Cæterũ, quatenus uiſcoſitatem quandã, & mordacitatem obtinet, ſcillæ ſimile eſt. Vtũturq; ad omnia, ad quæ iam dicto.

Sphondylion.

Sphõdylii, fructus acris, & ſeccantis eſt facultatis. Itaq; ad aſthma, & comitialem morbũ, aptũ eſt medicamen. Prodeſt & aurigini. Et radix, nimirum adſimilis facultatis, ad eadem accommodatur. Sed & inſuper fiſtularum callos tollit: cæterũ imponere eam oportet circumraſam. Porro floris etiam ſuccus ad diuturniora aurium ulcera conueniens reponitur. A. ibid. c. 643.

Schinos lentiſcus.

Schinos Frutex hic ex aquea eſſentia leuiter calida uiribus, & terrena frigida non multa, cõpoſitus eſt, ob quam moderate adſtringit. Deſiccat igitur ſecundo ordine completo, aut tertio incipiẽte: in caliditatis, & frigiditatis dña quodãmodo eſt medius, & ſymmetrus. Similẽ oĩbus ſuis partibus adſtrictionem obtinet id radicibus, ramis, extremis turionibus, germinibus, ac foliis: pręterea fructu, & cortice: ac ſi ſuccum ex foliis eius uiridibus exprimas, ſimilis hic ordinis eſt, moderate adſtringens. Itaq; bibitur & per ſe, & cũ aliis medicamẽtis, quæ dyſenterias, & alui affectus ſanant: Quin & ad ſanguinis expuitiones, ſanguinisque ex vtero eruptiones, tum ſedis vuluæq; procidentias, idoneus eſt, utpote ad hypocyſtida non nihil prope accedens. H A. ibid.ca. 443.et 453.

*al. Cœliacos.

Schinu anthos, ſchiniflos.

Schinu anthos modice calfacit, modiceque & adſtringit, nec plane à tenuitatis natura alienus eſt. Quocirca his de cauſis urinã mouet, mẽſesq; ciet adhibitũ ſiue in fomẽtationẽ, ſiue ĩ potionẽ. Prodeſt & iecoris, & ſtomachi, ac vẽtris phlegmonis. Magis eo adſtringit radix. Quod uero florẽ uocãt, calidius eſt. Porro in oĩbus ſuis partibus, in aliis magis in aliis minus, guſtãtibus apparet adſtrictio. Proinde medicinis, quæ hæmoptoicis, ſiuę ſanguinẽ reijciẽtibus exibẽtur, cõmiſcetur.

Schænos.

A *Schœnos. [illegible] Oxyſchœnos, Oligoſchœnos.*

Schœnos Lia, quædam Oxyſchœnos, alia * Oligoſchœnos nuncupatur, Gracilior duriorque oxyſchœnos, craſſior laxiorque * oligoſchœnos. Fructus * oligoſchœni ſomnum affert. At oxyſchœni duæ ſunt ſpecies: Altera ſterilis, cuius quidem in medicina nullus uſus eſt: Altera uerò fructum fert: conciliat uero & huius fructus ſomnum, ſed minus quàm * oligoſchœni, quæ tamen hoc caput tentet. Vterque ſi fructus cum uino bibatur, uentris fluxus deſiccat, & muliebre profluuium rubrum ſiſtit. Ex quibus clarum eſt, quod compoſita eorum temperies eſt, ex terrena uidelicet eſſentia leuiter frigida, & aquea leuiter calida: ut & inferna deſiccare poſſint, & ſenſim frigidos ad caput vapores ſubmittere, quibus ſomnolentos efficiant.

* Al. holoſchœnos.

TERMINTHOS TEREBINTHVS.

A. ibid. ca. 304.

TErebinthi * tum cortex, tum folia, tum fructus, adſtrictorium quiddam obtinent. Sed & ſecundo ordine excalfaciunt. Itaque quod etiam deſiccent manifeſtum eſt, recentes quidem etiamnum humidiq; modice ſicci vero ordine ſecundo. Cæterum fructus aridus propinquus eſt etiã tertio ordini deſiccantium: eſt enim adeo calidus, ut mandentibus protinus eius caliditas percipiatur. Itaque etiam urinam prouocat, & lienibus prodeſt.

B *Teutlon Beta.*

A. ibid. ca. 636.

Beta * nitroſæ cuiuſdam facultatis particeps eſt, qua tum digerit, tũ extergit, & per nares purgat. Cæterum cocta nitroſitatẽ oẽm, ac acrimoniam exuit, fitq; facultatis aphlegmantæ, hoc eſt phlegmonis aduerſę, leuiter digerentis. Porro ad detergendum, digerendumq; validior eſt beta alba: nam nigra adiũctum habet adſtrictionis quippiam, & magis in radice, quàm aliis partibus.

Teucrium.

Teucrium incidendi, & tenuium partium facultatis eſt: Quare lienes ſanat. Ponatque ipſum quiſpiam in tertio exiccantium, ſecundo uero excalfacientium ordine.

Tephra Cinis.

A. l. 1. c. 2. c. 188. fol. 821. C

Cinis * Cõbuſtorũ † lignorũ } reliquię ſic nuncupãtur, cõpoſitæ ex contrarijs tũ qualitatibus, tũ ſubſtãtiis. Habet. n. in ſe partim terrenũ, partim uelut æthalodes, i. fauilloſum, ſiue lygnuodes. i. fuliginoſum, ſiue quomodocunq; quis appellare uolet. Atq; hæ ſanè partes ſunt tenuiũ, partiũ, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolata unà aſportantur, atq; abeũt: quod uero reliquũ eſt, terreũ eſt, & infirmũ, & morſu uacans, in lixiuiũ calida facultate depoſita. Sed nõ oĩs Cinis eadẽ temperatura pręditus eſt, ſed pro cõbuſtæ materiæ diuerſitate variat. At neſcio, quo pacto Dioſcorides

† In quodam antiquo cod. hæc uox non reperitur.

C oẽs cineres adſtringendi habere uim prodiderit, cũ ficulneus eiuſmodi oĩs qualitatis ſit expers, utpote cũ & ipſa arbor nulla ſua parte acerbã qualitatẽ proferat, ceu quercus, ilex, arbutus, fagus, lentiſcus, hedera, & hoc genus alia, uerũ plena ſucco ualido tota ſit, eoq; acri, & calido. Ergo ex acerbis utiq; lignis factus cinis non parum adſtringit: meminiq; me quandoque, cũ aliud ad manũ non eſſet medicamen, per hũc ſanguinis ſuppreſſiſſe eruptionẽ. Verũ nullus unquã ad talẽ uti ficulneo audeat: ſiquidẽ hic acrimonię multũ, adurentiſq; facultatis obtinet, miſtæ abſterſioni. Et utroq; differt ab eo, quod ex quercinis lignis conficitur, tũ quod in eo fuligineũ multo eſt acrius, tũ quod illis terrenum quodãmõ ſubaſtringẽs eſt, in hac abſtergẽs, ueluti in cinere tithymallorũ. Eſt & calx cineris quædã ſpecies, cæterũ eſſentiæ tenuiorũ partiũ, quàm qui ex lignis fit: nimirũ quanto lapides exactius torreri, ut cinis fiãt poſtulant. Sed tñ multũ & ipſa reliquũ in ſe habet uelut naturę igneæ, quod uocant [illegible]. Proinde elota medicamen eſt citra morſum deſiccans, magiſq; ſi bis terve lauetur. Cæterum ſi marina aqua abluta ſit, admodum digerit. Dicetur porro de ea, ubi de metallicis ſermo habebitur.

Telephium.

Telephium exiccandi, & detergẽdi facultate eſt, non tñ inſigniter calida: uerum in hoc forſan quiſpiam ipſum primi eſſe ordinis cenſeat. Deſiccat tñ ſecundo ordine intenſo, aut certe principio tertii. Proinde ad putrida ulcera conuenit, & uitiliginem utrãmque ſanat cum aceto.

D

Telis fœnumgræcum.

A. ibid. ca. 246.

Fęnumgræcum * calidum eſt ſecundi ordinis, ſiccum primi. Proinde feruentes phlegmonas irritat acerbatque: quæ uero minus ſunt calidę, & magis durę, eas digerendo curat.

Tithymalli.

A. ibid. ca. 454.

Tithymalli oẽs uincentem hãt acrem calidãq; facultatem: ineſt uero ipſis amaritas. Validiſſimus itaque eorum eſt liquor: ſecundũ locum tenent fructus, & folia. Sed & radix dictarum facultatum particeps eſt, ſed nõ ex æquo. Sane ipſa cũ aceto decocta dolores ſanat dentium, maximè qui illis eroſis proueniunt: At liquores, ut qui valentiorẽ uim habeãt, in foramina quidẽ ipſa dentiũ indunt: cęterum ſi aliam * corporis partẽ contigerint, cõtinuo adurũt, ulcerãtque: proinde ſotis illis cera circũlinit: quippe cũ ex quarto ſint excalfacientiũ ordine, quẽ eſſe adurentium poſuimus. ſic pilos quoq; ſuccus inunctos tollit: porro cum uehementior ſit, oleo miſcet: & ſi didentidem ac ſæpe fiat, eadẽ prorſum pilorum radices adustæ corrumpẽtur, corpuſq; debile reddet. Eadem facultate uerrucas, quas acrochordonas nominãt, & myrmecias, & pterygia ſiue oculorum ungues, & thymos auferũt: detergẽtq; lichenes, & pſoras, quia. ſ. & abſtergẽdi facultas ineſt, propter amari-

amaritudinē. Præterea vlcerū phagedænica, anthracode, & gangrænode, quia ualenter tū excalfaciunt, tū detergunt, ſi in tpe & moderate utare, iuuare aliqñ poterūt. Verū enimuero & fiſtularū callos eadē facultate eximunt. Cęterū hæc oīa genere quidē ſimiliter, imbecillius tamē & folia, & fructus pſtare poſsūt. Quibus ſane & ad piſces in aqua ſtagnali capiendos vti aſſolēt. Celerrime nanq; ab illis in uertiginē acti, ac ſemimortui redditi, ad aquæ ſuperficiē feruntur. Porro cum ſeptē ſint eorū genera, valentiſſimus eſt quem Characian noīant, quem utiq; & quidam marem cognominant: & fœmina nuncupata Myrſinites; & qui in petris naſcitur ad modum arboris: deinceps qui phlomo adſimilis eſt: & Cypariſſias: deinde paralus, ſiue marinus: denique Helioſcopius. Proportione uero comprehenſæ illorum facultatis & Cinis, & Lixiuium ex ipſis erit. E

Tragacantha.

Tragacantha ſimilem gummi uim obtinet emplaſticā quādam, & quæ acrimoniam hebetat. Et ſane ſimiliter vt illud deſiccat. A. ibid. ca. 210.

Tragion.

Tragij folia, fructus, lachrymaq; trahētis digerētisq; ſunt facultatis. Eſt uero & tenuiū partiū, & facultate in principio tertij iā quoquo mō ordinis calida. Stipites & hærētia corporibus extrahit, lapides frāgit, mēſes mouet drachmæ pondere potū. Porro in Creta ſola naſcit̄, Lentiſco adſimile. Cęterū alterū tragiū hoc minus, cuius folia Scolopendrio ſimilia ſunt, uiſitur quidē multis in locis: ſed non parum habet facultatis adſtringentis, ut & ad fluxionum affectus conueniat. F

Tragoriganum.

De Tragorigano in ſermone de Origano ſupra eſt dictum.

Tribolos.

Tribolus ex humida eſſentia modice frigida, & ſicca non mediocriter, & ipſa frigida, cōponitur. In terreſtri tā ſuperat terrū frigidum, qđ adſtringens oñdimus: in aquatico uero aqueū. Proinde ambo, & contra phlegmonarum generationes, & oīno cōtra oēs influxus, congruunt. Porrò terreſtris ipſius fructus, cum tenuium ſit partium, potus lapides in renibus comminuit. A. ibid. ca. 329.

Tripolium.

Tripolij radix guſtanti acris eſt, & facultate calida in tertio exceſſu.

Triphyllum.

Triphyllum, quidam Aſphaltion, quiddam Oxyphyllon, nonnulli Minyanthes, ſunt & qui Cnicium uocitent. Prima quidem tria, ab accidentibus frutici: reliqua duo nomina, hanc ſcin unde. Vis plantæ eſt calida, & ſicca ut bituminis, cui odore eſt ſimilis, utrinque tertio ordine. Proinde pota laterum dolores ab obſtructione natos iuuat, & urinam menſeſque prouocat. G

Trichomanes.

Trichomanes eadem pręſtat, quæ Adianthum.

Trycnon ſolanum.

Trychnon q̄dā ꝑpoſito, S, Strychnū uocāt. Eſculētū q̄dē, qđ in hortis naſcit̄, notū eſt oībus: vtūturq; ad oīa ea, q̄ refrigerari adſtringiq; poſtulant. Poſsūt.n. hæc duo ordine ſcđo. Cęterorū non eſculentorū unū quidē nūcupatur Halicacabū, fructū habēs rufum, acino vuæ tū figura, tū magnitudine adſimilē, quo & ad coronas utuntur: alterū uero fruticoſum, a conciliando ſomno Hypnoticum: & tertiū, ꝙ inſaniam afferat, manicū appellitant. Halicacabū igitur in foliorū facultate hortenſi ſolano ſimile eſt, fructū habens ciendæ urinæ idoneū. proinde cōpluribus facultatibus cōpoſitis, q̄ ad iecur, & ueſicā, & renes accōmodātur, adiungit̄. Solani uero Hypnotici, cortex radicis, ſi cū uino bibat̄, ſomnū accerſit drachmę pondere ſumptus. Sed & cætera quoq; papaueris ſucco perſimilis eſt, niſi ꝙ hactenus imbecillior eſt, ꝙ ipſe tertij hēatur ordinis refrigerantiū, cū hic poſitus ſit in quarto. Huius ſolani ſemē urinā ciēdi pſtāt hēt. Cætera ſi plus duodecim corymbis hauſeris, dementiā quoq; adſciſcet. Porrò qđ reliquū eſt ex propoſitis ſolanis, ad medicationes, quæ intrò in corpus adhibentur, inutile eſt. Nā ſi quatuor eius drachmę offerāt̄, mortē inferent: ſi pauciores inſaniā: una certe innoxie ſumit̄, cęterū nec ipſa utile quid obtinet. Verū ſi foris corpori emplaſtri mō illinat̄, ulcera cacoethe, & nomode, ſiue paſcentia, curat. Sed ad talia radicis cortex præfertur, deſiccans ſecundo ordine iam completo, & tertio incipiente: refrigerans ſecundo incipiente. A. ibid. ca. 369. & 646. H

HYACINTHVS.

HYacinthi radix bulboſa eſt ordinis primi in deſiccando: ſcđi uero cōpleti, aut certe tertij incipientis, in refrigerando. Itaq; pueros diutiſſime ſeruare impuberes uino illita credit̄. Fructus leuiter extergit: & adſtringit. Quamobrē & ipſo regio morbo laborātibus exhibet̄ in uino, ordine quidē tertio quadātenus deſiccans, cæterū in medio cōſiſtens caliditatis, ac frigiditatis. A. l. 2. c. ca. 36. fol. 101.

Hydnon tuber terra.

Hydna oībus nota ſunt. Subſtan habēt uincētē terreſtrē q̄dē conſiſtētia, ſed tamē cū paucula quadam partium tenuitate miſtam. A. ibid. ca. 688.

Hydropeperi.

Hydropeperi a locis in quibus naſcit̄, & a ſimilitudine, q̄ illi cū pipere in guſtu eſt, nomē ſortitum eſt: cæterum non uſque adeo calidū eſt, quàm piper. Et ſane herba ipſa etiamnū uiridis una cum fructu cataplaſmatis in modum impoſita, ſugillata & tumores induratos digerit. A. ibid. ca. 551.

Hyoſcyamus.

A

Hyoſcyamus, altercum.

A. ibid. c. 348. Hyoſcyamus.″cui ſemen atrum eſt, inſaniam ac ſoporem affert: Sed is, cui ſemen mediocriter flauum eſt, propinquam ei facultatē poſſidet. Verum utriq; fugiēdi ſunt, ut inutiles, & uenenoſi, ſeu deleterij. Cæterum cuius ſemen, ac flos candidus eſt, ad ſanationes uel maximè idoneus eſt, tertio quodammodo ordine refrigerantium. Porrò flos eius quidem, cui ſemen eſt nigrum, mediocriter purpureus eſt; eius uero, cui eſt ſubflauum, leuiter mali colorem refert.

Hypericum.

A. ibid. c. 354. Hypericū″calfacit, & deſiccat, eſſentia tenuiū partium, adeo ut & menſes, & urinas prouocet: ſed ad hęc totus ſumendus eſt fructus, non tm̄ ſemen. Porrò cum foliis illatus uiridis ad cicatricē ducit cum alia, tum etiam ambuſta. Cæterum ſi ſicca contuſa inſpergas, ſanabis & mollia nimis, humidaque, & putredinoſa vlcerum. Sunt & qui iſchiadicis bibendum exhibeant.

Hypecoon.

Hypecoon refrigerandi uim habet, ex tertio ordine refrigerātium, ut parum abſit a papauere.

Hypogloſſon.

Hypogloſſon inde adeo nuncupata eſt, ꝙ ſummis corymbis uelut ligulæ quædam exeunt. Cę

B terum radix & ſuccus fruticis emolliendi uim poſſident.

Hyſſopum.

A. ibid. ca. 356. Hyſſopum″deſiccat, & excalfacit ordine tertio: ſed & tenuium eſt partium.

PHACI, LENTES

A. ibid. ca. 438. LEntes″valenter adſtringunt: medium tenent caliditatis, & frigiditatis: deſiccant ſane in ſecūdo ordine. Ipſum itaque earum corpus deſiccat, & ſiſtit uentrem: cæterum decoctum prouocat. Proinde etiam prior aqua abijcitur, ubi retentionis cauſa adhibentur.

Phacos, lenticula paluſtris.

A. ibid. ca. 450. Lenticula″paluſtris humidæ frigidæq; tēperaturæ eſt, vtrinq; ex ſcďo quodammodo ordine.

Phaleris.

Phaleridis herbæ tum ſuccus, tum ſemen, tum folia parari utiliter creduntur ad ueſicæ dolores, ceu in ſeſe habeant quiddam tenuium partium, & calidum.

Phalangites.

Phalangites, ſic appellata eſt, ꝙ morſis a phalangiis auxilietur. Eſt autem facultatis tenuium partium, deſiccantis: Quamobrem & tormina patientibus ſuccurit.

G

Phlomus Verbaſcum.

A. ibid. ca. 98. Phlomos.″Quidam per p literā & ſcribunt, & proferunt. Quædā foliis alba eſt, quædam uero nigra. Et albæ quidē mas eſt, cuius folia anguſtiora: fœmina, cuius maiora. Et præter has eſt alia Phlomos, Agria cognominata: flores hēt aureos & luteos, ſiue melizontas. Sed & alia præter has eſt, quam proprie Phlomida noīant, & Thryallida. Priorū itaque duarum radix acerba guſtu eſt, & fluxionis affectibus prodeſt: ſed & ad dentium dolorem eam quidam colluunt. Sane folia digerendi uim hn̄t: ſic & aliarum folia, & maxime eius, quæ aurei coloris flores obtinet, qua etiā capillos flauos reddunt. Omnium.n.folia deſiccandi, & mediocriter detergendi uim poſſident.

Phœnix, Palma.

A. ibid. ca. 87. et 543. Phœnix″arbor adſtrictoriæ facultatis oībus ſui partibus eſt particeps. Igitur ramorū ſuccus auſterus eſt ex aquea ſubta tepida, & terrea frigida, conſtans. Similis naturę eſt Encephalos, quē uocāt, hoc eſt cerebrū, ſiue medulla, eſui aptus. At fructus eius, & maximè dulcis, non paucam obtinet caliditatē. Cęterū, cū edēdo ſit, multo eſt uſui, nō tm̄ foris impoſitus, vbi q̄d roborare, & deſiccare, cōtrahere, ſtipare, dēſareq; cōſiliū eſt: ſed & tāq̄ cibus ſūptus, & ſimul cū aliis, & per ſe. Porro ꝙ Elatē uocāt, nēpe tenerū illud palmæ germē, eādē cū cerebro eius facultatē poſſidet. Quod

D vero uelut tegumētū eius ē, adſtringētē, & ipſū qualitatē hēt, verū plus, quā dicta oīa, exiccat: utpote quod & eſſentiæ cōſiſtētia illis ſiccius eſt, & minimū hēt humiditatis. Itaq; iure utuntur illo ad ulcera putreſcentia; miſcētq; medicamētis articulos plus iuſto laxatos contrahentibus: ad hęc facultatibus hepaticis, & ſtomachicis, ſeu intro ſumantur, ſeu foris admoueātur. Sed & radix plātæ deſiccatoriæ citra morſum facultatis eſt, adiunctum habens & ipſa adſtrictionis quippiam,

Phorbion.

Phorbij ſemine ad leucomata, hoc eſt albugines, cum melle applicant. Sed & ſpicula extrahere creditur. Porrò & ipſa herba idem præſtare uidetur. Ex quibus conſtat quòd tenuium partium, & attrahendi detergendiq; potentiam obtinet.

Phu.

A. ibid. ca. 215. Phu.″Odorata quodammodo eſt huius herbæ radix, nardo uiribus ſimilis; ſed tamen ad pleraque infirmior. Vrinas mouet plus, quam aut Indica, aut Syriaca nardus, perinde ut Gallica.

Pyhcos Alga.

Phycos humens etiamnum & uirens ex mari exemptus deſiccat, & refrigerat ordine ſecūdo; habet enim quiddam modice acerbum.

Phyllitis.

Phyllitis, cũ qualitatis ſit acerbæ, non ab re diarrhæas, ſiue profluuia, & dyſenterias, pota iuuat. E

Phyllon malabathrum folium malabathri.

Folium malabathri ſimilem uim poſſidet. A. ibid. ca. 253.

CHALBANE GALBANVM.

Galbanũ ſuccus eſt plantæ ferulaceæ, molliendi & digerẽdi vi. Fueritq; ſanè ex tertio ordine excalfacientium incipiente, aut ſcđo completo: in deſiccando uero, ex ſecundo incipiente. A. l. 2. t. 2. ca. 130. fo. 114. e

Chamædrys.

Chamædrys uincẽtẽ hẽt qualitatem amarã: eſt & quodãmodo acris. Quocirca merito lienes colliquat, & urinas ac mẽſes prouocat, craſſitudinem humorum incidit, & uiſcerũ obſtructiones expurgat. Ponatq; eam quiſpiam in tertio ordine excalfacientiũ, & deſiccãtiũ: plus tamen deſiccat, quam calefacit.

Chamæciſſos.

Chamæciſſi flos, cum ſit admodum amarus, iecur obſtructione liberat. Daturq; ex coxendice laborantibus.

Chamælea.

Chamælea vincẽtem habet qualitatem amaram. Quamobrem admodum ſordida ulcera, & quæ maximas habent cruſtas, cum melle perpurgare poteſt. A. ibid. c. 456.

Chamæleuce.

F

Chamæleuce calidæ facultatis eſt tertio quodammodo ordine, ſiccæ primo.

Chamæleon.

Chamęleontis radix, nigri quidem, lethale quiddã obtinet. Quamobrẽ foris utiq; uſus eius ad pſoras adhibetur, & lichenas, & uitiligines, & in ſumma, q̃ deterſionẽ poſtulant: præterea digerẽtibus, & emollientibus pharmacis cõmiſcetur: & phagedænica ulcera ſanat illita. Eſt. n. ſicca tertio ordine, calfacit uero ſcđo ordine abſoluto. Porrò albi chamęleontis radix ad latos lumbricos potui datur cum uino auſtero menſura oxybaphi. Exhibent ſane etiam aqua inter cutem laborãtibus adſimilem habentem temperiem ipſius nigri radici, niſi quatenus amarior, quam illa eſt. A. ibid. ca. 697. & 455

Chamæpitys.

Camæpitys guſtu quidẽ amarũ ſaporem ualidiorem acri obtinet, effectu uero expurgat, abſtergitq; uiſcera plus, q̃ calfacit. Proinde auriginoſis, & oĩno quibus facile iecur obſtruitur, bonũ eſt remedium. Quin & menſes ducit tũ pota, tum appoſita cũ melle. Sed & urinæ mouendæ medicamẽ eſt. Sunt aũt ẽt, qui eã exhibẽt decoctã in melicrato ijs, qui coxendicis doloribus torquẽtur. Herba porro ipſa uiridis vulnera magna conglutinat, & ulcera putreſcentia ſanat: præterea uberum duritiės diſcutit. Eſt enim in ſiccando ordinis tertij, in calfaciendo uero ſecundi. A. l. 2. t. 2. ca. 131. fo. 114. f G

Chamæſyce.

Chamæſyce abſtergẽdi ſimul, & acrẽ uim poſſidet. Itaque acrochordonas, & myrmecias, caules eius teneriores in modũ cataplaſmatis admoti, quiq; ex eis profluit liquor, auferũt. Cũ melle uero craſſas oculorũ cicatrices detergũt. Sed & hebetudines uiſus a craſſitie natas adimũt, ſicut ſane ſuffuſionum principia.

Chelidonium.

Chelidoniũ extergentis admodũ, & calidę, facultatis eſt. Sed & ſuccus eius ad acuendũ uiſum cõmodus eſt, vtiq; in quibus craſſum quiddã in pupilla colligitur, digeſtione atq; diſcuſſione indigens: Vſi ſunt radice eius quidã ad aurigine̾ ab obſtructione iecoris proficiſcentem, in uino cũ albo potui exhibentes cũ aniſo. Similiter manſa confert dẽtium doloribus. Porro chelidoniũ minus cum acrius ſit maiore, celeriter illitũ cutẽ exulcerat, vnguesque ſcabros eiicit. Succus eius per nares purgat, vt pote admodũ acer. Itaq; hęc herba quarti quodãmõ ordinis fuerit calfacientium incipientis; maius autem chelidonium tertij eſt ordinis abſoluti iam, idque tũ in calfaciendo, tum in ſiccando. A. ibid. c. 195.

Chondrilla.

Chõdrilla. Et hanc quidem ſerin nominãt. Eſt enim eiuſdem fere cum illa facultatis; niſi ꝙ guſtu amariuſcula eſt, ac proinde facultate ſiccantiore. H

Chondrus.

Chondrus eſt ſane nutrimentũ optimũ, ſicuti & triticũ. Sed huius inſtituti non eſt de nutrimẽto diſtinguere. Verũ ut medicamen emplaſticę facultatis eſt, tẽperie tritico ſimilis, plus tñ illo uiſcoſus; quare ſanè ẽt illo plus nutrit. Eſtq; ceu materia q̃dã idonea excipiẽdis aceto, marĩa aqua, muria, & id genus alijs ualenter deſiccantibus: proinde q̃dã ex genere admodũ exiccantium eſſe & hoc ſemen autumarũt. Cęterũ chondrus ex numero eſt potius concoquentium, ut & triticũ, quę minime profecto deſiccant. At ob exiccantium medicaminum admiſtionẽ, cum quod ex illis compoſitum eſt, exiccatorium ſit, medicorum complures in errorem inducti ſunt, ut falsò putarent deſiccationem chondro acceptam ferendam, ijs, quæ admiſta erant, pręteritis.

Chryſocome.

Chryſocome, uocat̃ & Chryſites. Radix vincentes hẽt acrẽ ſimul, & adſtringẽtem qualitates: quare non admodũ multi uſus eſt. Vſui tñ eſt decocta in melicrato in peripneumonijs, & morbis hepaticis ſiue iecorarijs. Sed & menſtruæ purgationis prouocandę uim quandam obtinet.

A

PSEVDODICTAMNVM.

PSeudodictamnum imbecillis dictamni uim habet.

Pſyllium.

A. ibid. c. 31. Pſyllium ſemen habet admodum utile, ex ſecundo refrigerantium ordine: in deſiccando uero & humectando medium quodammodo eſt, & ſymmetrum.

OCIMON.

A. ibid. c. 10. OCimum ex ſecundo eſt ordine calfacientium: habet autem recrementitiam humiditatem. Proinde nec commodum eſt, quòd in corpus ſumatur: Cæterum foris illitum, ad digerendum & concoquendum idoneum eſt.

Ocimoides.

Ocimoides. Quidam Philitærium cognominant. Radix inutilis eſt. At ſemen tenuium partium, & deſiccantis citra mordicationem facultatis eſt.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

B

LIBER NONVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de terrarum, ac metallicorum facultate.

Replicantur quæ de adſtringentibus, & combuſtis medicamentis quarto libro demonſtrata ſunt.

QVotquot plantarum partes ſunt, & fructus, & ſucci, atque liquores, ſupra dicta ſunt oîa. Nunc aût de reliquis medicamentis, q̃ metallorũ gñe cenſentur, quæque ipſius terræ ſpecies ſunt, differere ꝓpoſitum eſt: poſt quæ deinceps non nihil tractabitur de partibus animalium, utique quibus ceu medicamentis ad curationes utimur. Cæterum præſtare mihi videtur, cõiter de illis oîbus præfari, quo uidelicet tum clarius intelligi poſſint, tum quæ dicenda ſunt, diſtincte ceu in articulos audiantur. Nam ſi quis in omnibus ſequatur ſcriptores, ſiue medicamentorum, ſiue materiarum, ſiue illorum præparandorum, in multis profectò turpiſſime hallucinabitur, & C ea quæ præfinite, ac determinate à me poſita ſunt, perperam accipiet. Cæterum cum duo ſint capita communis orationis iam proponendæ: Alterum eſt, an ſponte naſcentium medicaminum, quæ combuſta ſunt, calidiora arbitrari oporteat, an frigidiora: Alterum medicamentis adſtringentibus, quorum in gñe eſſe ſupra oſtenſum eſt tum auſtera, tum acerba. Itaque ſuper his quidem in quarto horum commentariorum uerba fecimus: ſed & modo commemorare ſatius fuerit, medicamentis adſtringentibus facultatem, & qualitatem ineſſe cum acribus pugnantiſſimam. Adſtringunt enim acacia, balauſtium, hypocyſtis, cytini, galla, rheon, rhus, omphacium, meſpila, corna, malicorium, myrta. Acria uero ſunt euphorbium, allium, cępa, porrum, napy, piper, gingiberi, ſmyrnium, origanum, pulegium, calaminthe, & thymus. Reuocandum itaque in memoriam duntaxat, qualem cuiusque dictorum percipimus ſenſum, & protinus ſequetur qualitatis eorum diuerſitas, quam in quarto libro expoſui una cum alijs oîbus guſtus diſijs. Siquidem contrahunt, conſtipantque, atque condenſant ſubſtantiam noſtram adſtringentia: ac proinde in quamuis corpori noſtri partem extrinſecus impoſita, continuo illam rugoſam & contractam efficiunt, contra q̃ acria, quæ impoſita cuti perſpicuò eam excalfaciunt, atq; in molem attollit, D rubente colore: ac ſi diutius immorentur, & ulcerant. Hæc itaque euidenter apparent tum incidere, tum excalfacere, tum & a uicinis partibus ad ſeſe ſanguinẽ attrahere: at adſtringentia refrigerando, contrahendo, conſtringendoque, in illis & contentum repellere. Facultas itaq; aduerſiſſima eſt adſtringentibus cum acribus: nec quæ in guſtu apparet qualitas, ſimile quippiam obtinet. Quid ergo nonnullis in mentem uenerit, ut piper, allium, atque adeo acria oîa, adſtringere dicerent, ſine cogitatione aſſequi nequeo. Nam ſi ut hæc adſtringere dictitant, ita rhu, balauſtium, omphacium, meſpilum, & quotquot eius generis, acria cognominarent, diuerſa ac cõmutata in nominibus conſuetudine, ignaros profecto illos uocum, & earum ſignificatuum, nõ tamen guſtandi, aut olfaciendi carere iudicio, dicerem. Nunc uero cum res duas & olfactu, & guſtu, & effectibus ſuis, contrariam inter ſeſe naturã oſtentantes, una appellatione nuncupent, admiranda profecto horum aut ſtupiditas eſt, aut dementia, aut ſimul utraque: perinde enim faciunt, atque illi, qui & ignis, & niuis eundem eſſe ſenſum aiunt. Atque adeo in quendam quondam incidi, qui præ tam aliena, atque abſurda uſurpandorum uocabulorum conſuetudine, diceret nihil prohibere, quo minus diceretur nix eandem igni habere tum qualitatem, tum facultatem

tatem: quia videlicet & hæc qñq; uiſa ſit pedes diutius per eã ambulantiũ aduſſiſſe. Sane nõ par- E
uo tpe opus eſt, ut illis hoĩbus ſordẽ animi expurges. At quib. nõ in tã profundã ignorantiæ ca
ligine degere contigit, ac quartũ horũ cõmentariorum perlegerint, ijs, quæ iã dicta ſunt, memo
riæ cã repetita ſufficiunt, quò diſtinctè noĩa de quaq; propriarũ rerũ ita inaudiant, quemadmo-
dũ *Latinis efferre, Græcisq; mos eſt. Tranſibo uerò ad ſm ſcẽma, ſiue ſpeculationẽ, haud ẽt de
noĩe, & ſignificato eius, hñdum, uerũ de rei natura. Nam pleriq; exiſtimant combuſta omnia ſe
ipſis effici frigidiora: alij contra, cõbuſtorũ oĩum augeri caliditatẽ exiſtimãt: utriq; ſane errantes.
Cõſpicimutur. n. liquido quædã calidiora reddita, & ad guſtũ, & ad tactũ, & ad eã, quæ in uſu cer
nitur, facultatẽ: uelut ſupra dicebã de acrib', & adſtringentib'. Quædã cõtra abuſtione minus ap
parent calida: idq; clare diſcernimus tũ tactu, tũ uſu. Dico aũt uſum, ceu ante dixi, cũ cuti impo
ſita, alia calidiorẽ rubentioreq; partẽ efficiũt, alia exanguẽ & frigidã: & alia molẽ attollũt, alia
cõtrahunt. Igitur acria multũ caloris amittunt uſta: at, quæ eiuſmodi non ſunt, aſſumunt. Sane
cõbuſtorũ omniũ nullum plane eſt frigidum: relinquitur. n. in illis uelut ἐμπύρευμα, hoc eſt ignitio
quædam, nam ita uocabat Ariſtoteles. Atq; id eſt, quod per ablutiones detegitur, ex combuſto
ſtorum ſubſtantia ſubtiliſſimum: quod ubi cum aqua abierit, quod uſti reliquum eſt, ſubſtantia
terrena eſt: ſiquidem humidum omne combuſtio abſumit, reliquum autem terrenum eſt vna
cum empyreumate ab Ariſtotele u cato. Hoc ergo ubi per lotionem ablatum, ac ſemotum fue F
rit, aqua, in qua medicamen ablutum eſt, calidam adſciuit facultatem, eamq; tenuium partium:
quod reliquum uero eſt, terreum ſimul & frigidum eſt, deſiccare citra mordacitatem potẽs. De
his quidem & ſupra diximus: cæterum nihilo deterius eſt in memoriam nunc ea reuocaſſe, ut
repetita illorum memoria, ſimul quæ dicẽda ſunt, exactius quis aſſequatur.

DE TERRAE DIFFERENTIIS

CVm duæ ſint res, q̃ terræ uocabulo ſignãtur, neceſſariũ duxi prius eas diſtinguere, ut cla-
nora ſint, q̃ dicẽda ueniũt. Altera ſane oĩbus Græcis (pariter Latinis) maxime cõſueta eſt.
Siquidẽ ubi triticum, hordeum, aut aliud quodpiã ſemiuum, q̃ cerealia nuncupantur, ſeminant,
mediocriter humidã eſſe terrã oportere aiunt: At ubi uites, ficus, oleas, aut aliã quãuis arborẽ
plantant, fugiẽdã pcipiunt tũ eam, q̃ uliginis plane expers ſit, & arida, tum q̃ humida ſit, & lu-
toſa: nam lutum uocant terrã humido maceratã. Tũ qui de colendis agris, ceu georgica conſcri-
bunt, in regionũ dñijs atram terrã, argilloſam, arenoſãque, diſcriminantes efferunt: ſed & pin-
guem terram uocant, ex qua lutũ ſit uiſcoſum, ac lentum: alteram uero contra q̃ hanc diſpoſitã,
q̃ lutum efficiat pinguetudinis expers, & friabile, ut ſic dicam. Atq; hoc eſt vnum terræ uocabu
li ſignatum, oĩbus uſitatum. Alterum eſt ſolis philoſophis uſurpatum, dum aiunt, elementa cor C
porum eſſe terrã, aquam, aerem, & ignem. Corpus nanque extreme ſiccum, ac frigidum terram
nuncupant. Scd̃m hos ergo nullum compoſitorũ corporum terra cenſetur elementatis: aiunt
tñ ea plurimum hr̃e terræ, puta adamantem, & ſaxa: & quanto corpore fuerint duriore, tanto
magis ea dñt eſſe terrea, cõtra q̃ agricolæ. Haud. n. quo durior ſit corporum cõſiſtentia, eo plus
terream eſſe dictant, uerum lapides, & petras plane ad agriculturã eſſe ineptiſſima contẽdunt.
Cæterum eam eſſe terram dñt exactiſſimam, quæ q̃ longiſſi ne receſſit a ſaxi conſiſtentia: quip-
pe cum & argilloſam, & arenoſam ad pleraque damnent inutilem. Scd̃m itaque ſignatum, qd̃ a
philoſophis celebratur, tribus finietur generibus terræ dñæ. Siquidem unum eius genus lapis
eſt, Alterum corpus metallicum, Tertium uero terra, quæ colitur: facta apud eos dña de metal-
licis corporibus, quæ fundi pñt, uelut ære, ſtanno, plumbo: hæc. n. quidam aiunt non terræ, ſed
aquæ, plus continere. Attamen cæteri hoĩes oẽs eam dũtaxat terram noĩant, quæ humido ma-
cerata lutum efficitur: De qua utique & ego nunc ſtatui dñas exponere, id modo præfatus, quod
propoſita ſectio corporum terrenorum in lapides, metallica, & terram quæ colitur, abſque cor-
poribus, quæ proprie phyſica, ſeu naturalia noĩantur, dicta eſt. Nam ſi ea accedant, tum ligna
oĩa, & fructuum partes complures, uelut & aĩalium, eſſentia eſſe terrena dicentur: fructuũ qui- H
dem partes, ut nuclei oliuarum, & unacei vuarum, putamina nucum, & conorum, & eius gñis
multa alia: aĩalium uero oſſa, cornua, dentes. Verum de plantarum partibus, quæ terrenæ utiq;
ſunt, & duræ, partim iam ſupra dictum eſt, partim ẽt nunc dicetur: At de ijs, quæ aĩantium ſunt,
infra tractabitur, ubi prius terræ ſpecies abſoluero: licet. n. ea tibi aut differentias, aut ſpecies,
aut ẽt appellare genera. Dico autem hæc, lapides, metallica corpora, terram in lutum ſolubilẽ.
Ac primum omnium dicam ab * Latinis nuncupatæ terræ differentias, quæ commune hoc ha-
bet, ut addita aqua continuò ſoluatur, & fiat lutum. Nam quod a philoſophis ſic appellatur, non
habet omnibus commune, ſed illis tantum conſuetum, ac celebratum ſignificatum.

DE DIFFERENTIIS NOMINATAE PASSIM TERRAE

TErram uſitate *Latinis uocari dixi, quæ iniecta aqua ſtatim ſoluitur, & fit lutum. Hmõi er-
go eſt, quam hoĩes ad culturam elaborant. differentias hãs quaſdam ſane ſecundum pro-
priam rationem, dum pinguis eſt, & uiſcoſa, utique omnino, & atra colore eſt: alia uero friabi-
lior, & pinguitudinis expers, quam uocant argillam, quæ ſane quodammõ candidior eſt. Atque

A hæ cõtrariſſimæ ſunt dñiæ. Aliæ harũ in medio ſũt, alteri atq; alteri magis accedẽtes: atque adeo
q̃dã ẽt, q̃ ex æquo ad unguẽ in medio, pari interuallo ab vtraq. diſtãt. At aliæ ſũt terræ dñiæ ex di
uerſi generis corporũ natæ cõmiſtione: qua rõne lapidoſæ, & arenoſæ habẽtur. Atq; admiſtã ta-
liũ ſubſtãtiã ſegregãt largæ aquæ affuſione, ac maceratione, dũ* totũ humidũ efficiatur: cũ.n.id ef- *Al. lutum.
fectũ ẽ, id q deferi, atq; ineſt lapidoſũ, atq; arenoſũ, id omne ſubſidit, & terra exacta ſupernatat.
A. l. a. t. 2. c. 411. fol. 139. b Tale* q̃ddã, & in Lẽnia terra uiſitur, q̃ cognominat q̃dã Milton lemniã, id eſt rubricã lemniã: &
alij q̃dã Sphragida lẽniã, hoc eſt ſigillũ lẽniũ, ob impreſſum videlicet illi ſigillũ Dianæ ſacrũ. Siq-
dẽ hãc terrã ſacerdos cũ patrio quodã honore ſumẽs, haud mactatis animalibus, ſed tritico, atq;
hordeo piamẽti grã terræ redditis, in vrbẽ cõport..t. Quã deinde aqua maceratã, atque in lutũ re-
dactã, ubi ualẽter cõturbauit, paulũq; inde quieſcere ſinit, aquam quę ſupernatat, primũ auſert: &
mox q ſub ea eſt pingue terræ tollit, at reliquũ duntaxat, q ad imum ſubiedit, l..pidoſum.ſ. & are-
noſum relinquit ut inutile, ac ſuperuacaneũ. Porro lutum illud pingue vſque eo deſiccat, dum
mollis ceræ conſiſtentiã accipiat: huiusq; exiguis acceptis particulis, ſacrũ Dianæ ſignum impri-
mit: ac poſtea rurſum in vmbra ſiccandum reponit, donec omnẽ planè humiditatẽ mittat, fiatq;
illud medicis oĩbus cognitũ medicamen, Lẽnia ſphragis ſiue ſigillum: ſic enim quidam illam co-
B gnominant ob impreſſam illi ſpragida hoc eſt ſigillũ: ceu ẽt nõnulli ob colorẽ, lemniam miltõ, ſi
ue rubricam appellitant. Eundem ergo quem rubrica colorẽ obtinet, uerũ ab ea differt, q conta
ctu nõ cõtaminet atq; illa: & ſecundum collem in Lemno, qui totus colore fuluo eſt, & in quo
neq; arbor, neque ſaxũ neque plãta naſcitur, tñ hmõi terra uiſitur. Porro tres eius ſignãtur dñiæ,
una quã poſuimus terrę ſacræ, quã alij nemini pręter unũ ſacerdotem cõtingere fas eſt: Altera ue
ro eius quæ re uera miltos eſt ſiue rubrica: utuntur aũt ea potiſſimum fabri: Demum tertia eius q̃
extergit, qua vtuntur qui lintea, & veſtes lauant, quibus vtique collibitum eſt. Cæterum cum &
apud Dioſcoridem, & alios quoſdam ſcriptũ legiſſem, Lemnię terræ hircinum miſceri ſanguinẽ,
atque ex luto qđ ea miſtione conficiebatur, ſacerdotem lemnias quas uocant ſphragidas tum cõ
formare, tum conſignare, cupiebam profecto, & ipſe miſtionis modum inſpicere, atque ſymme
triã. Itaq; quemadmodum in Cyprum nauigaueram uidendorum, quæ in ea ſunt, metallorũ gra
tia, & in Cœlen ideſt cauã Syriã Paleſtinæ partẽ profectus fuerã, bituminis, & aliorũ quorũdam
inſpiciẽdorũ cã; ita nec in Lemnũ enauigare piguit, ut quantum ſanguinis terræ admiſceretur, cõ
ſpicerẽ. Nã cum iterum ex Aſia Romã pedeſtri peterem itinere per Thraciã, & Macedoniam, po
tius a Troade Alexandria in Lemnũ adnauigaui, nactus illic nauẽ, quæ ad Theſſalonicam curſũ
C deſtinabat. Conueniebã aũt cũ nauclero, ut in curſu Lemno appelleret. Et ſanè ille præſtitit, ſed
non ad eam ciuitatẽ, ad q̃ oportebat. Antea.n. neſciueram duas eſſe in inſula ciuitates, ſed crede-
bam, ut Samus, Chius, Cos, Andrus, Tenus, & omnes adeo, quæ in Aegeo ſunt mari, unam dũ-
taxat ciuitatem hñt toti inſulæ cognomine, ita & Lemnum nominis ſui vnam habere ciuitatem.
Porro ut ex naui deſcẽderam, intellexi ciuitati nomẽ eſſe Myrinæ: nec in regione ciuitatis illius
aut Philoctetis tẽplum eſſe, aut ſacrum Neptuni collẽ, ſed in altera, quæ uocaretur Hepheſtias:
nec ciuitatẽ eam Myrinæ eſſe propinquam. Cumq; me Naucleros expectare non poſſet, diſtuli,
ut cũ Roma in Aſiam redirẽ, tũ Hepheſtiada uiſerem: id quod feci prout ſperaueram, & ꝓpoſue-
ram. Nam vbi ex Italia in Macedoniam traieciſſem, eamq; pene totam pedeſtri itinere pertran-
ſijſſem: perueniſſemq; Philippos, q̃ ciuitas eſt finitima Thracię: inde ad mare deſcendi quod pro-
ximũ aberat centum uiginti ſtadijs: primumq; Thaſon tranſmiſi, diſtantẽ plus minus ducẽtis ſta-
dijs, atque illinc in Lemnum ſeptingentis, ac rurſum fermè ſeptingentis in Alexandriam Troada
traieci. Ac proinde ſane ex induſtria tum de nauigatione, tum de ſtadijs adſcripſi, ut ſi quem ea-
dẽ, q̃ me, caperet Hepheſtia uiſendi cupiditas, cognito eius ſitu ſic nauigationem inſtitueret. In
tota nanq; inſula Lemno orientem ſpectat Hepheſtias, occidentem uero Myrina. Et quod à poe
D ta dictum de Vulcano eſt, qui gręce dicitur Hephęſtus, Decidit in Lemnum, propter collis natu-
ram occaſionem ſumpſiſſe fabulę crediderim, apparet.n. combuſto ſimillimus tũ colore ipſo, tũ
etiam q̃a nihil in eo naſcitur. In hũc itaque collẽ ſacerdos, quo tẽpore ego ad inſulam acceſſerã,
egreſſa, certo quodam tritici hordeique numero in terrã cõiecto, alijsq; q̃buſdam ꝓ religione pa
tria ꝑpetratis, plauſtrũ totũ terra impleuit. Atq; ubi in urbẽ cõuexiſſet, quo dixi mõ, illas fama ho
minũ adeo celebratas Lẽnias ſphragidas p̃parabat. Viſum ergo mihi erat ꝑcõtari, nũq̃d unq̃ an
tea hircinũ, aut caprinũ ſanguinẽ huic miſceri ſolitũ memoriæ proditum accepiſſet. Quo audito
oẽs in riſum ſoluti ſunt, nec ij ſane quiuis ex vulgo, ſed uiri oppido q̃ eruditi cũ in alijs, tum p̃ci-
pue in vniuerſa patrię hiſtoria. Quin, & à quodam librum accepi quondã ab incolarum quopiam
conſcriptũ, qui oẽm Lemnię terrę uſum edoce..at. Quamobrẽ nec me quoque piguit huius me-
dicamenti periculũ facere, acceptis ſphragidũ uiginti millibus. Sed & is, à quo librũ dono accepi,
inter principes habitus, ad multa hoc utebatur medicamine. Siquidẽ ad vulnera tũ uetera, tũ cica
trici inducẽdę cõtumacia: ad hęc, ad morſus uiperę, atq; adeo oẽs ferarũ morſus, nec non aduer-
ſus medicamẽta lethalia: nõ antè modo exibere, ſed & poſt ſphragide uti conſueuerat. Addebat
porro, ſeſe periculum feciſſe medicamenti, quòd quia fructum iuniperi accepit. αὐτῶν ἀρκευθίδων

nuncupatur,cui utiq; indebatur,& terra Lemnia: uomitumq́; ciere aiebat, ſiquis cũ etiamnum B
in uentre lethale uenenũ hæreret,alexiterium ſiue amuletum ebibiſſet. Et ſane nos quoq; huius
fecimus periculum in lepore marino,& cãtharidibus, cũ ſeſe tale quippiã accepiſſe homines ſu-
ſpicarentur:uerũ hauſto,qđ lemniã ſphragida habebat,medicamẽto, protinus omne euomue-
runt,nec poſtea ullũ illis accidit ſymptoma eorũ,q̃ ad leporem,& cantharides,comitari conſue-
uerunt,tametſi cõiuncta eſſet pernicioſorum medicaminũ exhibitio. Ceterũ an ad alia mortiſe-
ra medicamenta,hæc,in quã,q̃ uocant deleteria,eandẽ uim habeat medicamentũ,ꝙ ex fructu iu
niperi,& terra Lemnia cõficitur,mihi utiq; ignotũ eſt. At ille ab Hepheſtiade profecto aſſerebat
adeo,ut & rabientis canis morſum eã ſanare diceret in uino diluto epotã:ulceri aũt ex aceto im
penſe acri impoſitã.Sed & aliarũ ferarũ ictus ex acero ſanare referebat,extrinſecus folijs inſuper
impoſitis,q̃ putredini reſiſtere didicimus.In primis uero pđicabat. Scordiũ,deinde Centaurium
exile,inde Marrubiũ. Porrò ſi qñ nos ſane ad ulcera cacoethe, & putrida terrã lemniã adhibui-
mus,magnifice profuit.Vſus autem eſt pro prauitatis vlceris magnitudine.Quippe id ꝙ grauiter
olet,impendioq; laxũ,molleq; eſt,ac ſordidũ,ſuſtinet,ut uel ꝑ acerrimũ acetũ lemnia terra in lu
toſam ſoluatur conſiſtẽtiam,aliorum more paſtillorum,quorũ alius alio utitur: dico aũt Polyi-
* Paſſonis. dæ,&*Praſionis,& Andronis,& qui nunc dictus eſt,quem Betinũ uocant. Siquidẽ hi oẽs ualen-
ter deſiccantes proſunt ulceribus cõtumacibus,ſoluti interim quidẽ in uino dulci, interim ſapa, F
interim œnomelite,nõnunquã etiã alborũ uinorũ quopiã,aut fuluorum, aut flauorũ,prout ni-
mirũ vſus poſtulat:nã de talibus alibi definietur. Similiter uero qñq; ſoluuntur,aut ex aceto,aut
uino,aut aqua,aut oxymelite,aut oxycrato,aut melicrato. Porro Lemnia terra ex aliquo com
prehenſorũ ſoluta,medicamẽ fit idoneũ tũ recentibus glutinandis vulneribus: tum medendis in
ueteratis,ægre ad cicatricem uenientibus,& cõtumacibus. Similiter aũt,& alia quæuis terra phar
macodes ſiue medicamentoſa. Neceſſe enim erit diſtinguere,ſicuti ſupra, ab elementari terra,in
qua,& lapides comprehendebant,eã quę in lutũ ſoluitur:ſic nunc ab ea,q̃ colitur,medicamento
ſam. Nihilo enim deterius erit ita eã cognominaſſe,qua ad curationes utimur: tametſi eius quo-
que quæ colitur,ſi qua pinguis eſt,cõmoda eſt ad curationẽ earũ oĩum partiũ, quæ deſiccari po-
ſcunt. Vnde ſane ea,& Alexandrię,& per Aegyptum utuntur multi ſua utiq; ſponte ac iudicio,
multi uero ẽt moniti ſomnijs. Vidi.n. Alexandriæ quoſdam"aqua inter cutẽ laborantes,ac lieno A. l. 2. t. 2.
ſos,Aegyptiæ terræ luto utẽtes, multos,q; ſibi ſuras,femora,cubitos,brachia,tergum,latera,pe- cap. 412 E.
ctusq́; inungerẽt, ac perſpicuo iuuarent. Eũdem in modũ,& ueteres phlegmonas,& laxa œde- 142. b
mata adiuuat lutũ hoc. Noui ſiquidem quoſdã, qui ex immodica per hæmorrhoidas euacuatio-
ne turgẽtes effecti,ac tumidi,non obſcurè fuere adiuti. Sed & quidã diutinos fixosque parte qua G
piam dolores perpeſſi,luto hoc plane perſanati ſunt: deſiccandi nanque uim terra quęuis poſſi-
det. Quoniam uero corpus eius natura ſiccum eſt,& quando prorſum igneæ ſubſtantiæ miſtio-
nis eſt expers,ita deſiccat,ut minime ſit mordax,ad quod tamen etiam proficit ſi lauetur.

DE TERRAE LOTIONE.

CAeterum lauatur terra omnis ad eundẽ modũ, quo propoſitũ eſt de Lemnia. Primum qdẽ
maceratur aqua,quæ nullam hẽt medicamentoſæ qualitatis ſuſpicionẽ. At ubi lutũ cõſede-
rit,diffunditur q̃ innatat aqua:deinde qđ poſt ipſam erat, ſegregaẽ a lapidoſis atq; arenoſis q̃ ad
imum reſederunt. Ac ſi exercitatũ habeas guſtandi ſenſum,ipſe iudex eris accuratus, quã opor-
teat terrã lauare,quã nõ. Nam quædã lauari non deſiderant,quædam etiam bis terq; elui expo-
ſcunt. Ac lemniam quidẽ paratam accipis ſemel a ſacerdote lotam, quæ iterum ablui nõ exigit.

{DE TERRA SAMIA.}

AT"Samiã ne lauari quidẽ opus eſt. Vtimur aũt altera eius ſpecie magis,quam Samiũ Aſtera A. ibid. ca.
cognominant,ad ſanguinis expuitiones undecunque natas, uelut etiã Lemnio ſigillo. Ea- 414.
dem ui iuuant ſanguinis ex utero profluuia,& uocatum fluxum muliebrem. Quin,& proſunt
exulcerationibus dyſentericis,antequam putreſcentia euadant ulcera: Nomas id genus affectus H
appellare medicis mos eſt,ab eo ꝙ putredo depaſcat, & ad uicinas partes ſerpat,{ qđ græce dr
νέμεσθαι,} vna cum primũ uitiata,& ipſas corrũpens. Tametſi ẽt in iſtis qñq; ſum uſus Lemnia,&
palam profuit tum per ſedẽ infuſa,tũ epota: utique antea, ꝙ facere ſolemus,ulceribus melicrato
meraciore prius ablutis,poſterius uero muria. Inijciebatur ergo per ſuccum arnogloſſæ: bibeba
tur uero ex oxycrato aquoſo. Sed nec paulo quopiã efficacioribus uidetur eſſe uiribus Lemnia
terra,q̃ Samia: quare nec ea,quę iam phlegmone tentari cœperit,uim eius perferũt, ſed clare ir-
ritãtur,atq; exaſperantur,potiſſimũ ſi uir ſit habitus mollioris{ quẽ malacoſarcõ Græci uocãt.}
At à Samia adeo nõ exaſperaẽ ulla ſic affectarũ partiũ, ut ẽt mitigentur, maximè q̃ humidiores
ſunt,& laxiores,uelut ubera,teſtes adenes. Idonee autem utaris terra euiuſmodi, ſi ubi ad læuo-
rem redegeris per aquam,tantum admiſceas olei roſati boni,quod miſtione ſua medicamentum
à reſiccatione prohibeat. Sed & commodum utileque eſt,ubi ſic præparatum fuerit,ad alias quo
que phlegmonas calidas,& bubonas incipientes,& fluxiones podagricas, & ſummatim ubi re-
frigerare ſtatutum eſt mediocriter cum mitigatione, ac lenitione: vt euidenter appareat uim

Samiæ

A Samiæ mediocriter eſſe refrigeratoriam. Quin & magis quodãmodo aerea eſt eius eſſentia collata ad Lemniam: cuius argumentum eſt leuitas. His itaq; notis, & oẽm aliam terrã medicamino ſam æſtimato. Dico aũt notas conſiſtentiæ, tũ leuitatẽ, tum grauitatem, pretereaq; in guſtu aſperitatem ac leuitatem, ad hæc tenacitatẽ, & abſtergendi potentiã. Tenax. n. & viſcoſus eſt Samius

A. ibid. ca. 416. aſter, cũ & Lemnia ſphragis eiuſmodi paululũ quiddã habeat.* Abſterſoriam quoq; facultatem moderatam obtinẽt & Selinuſia terra, & Chia: quamobrem mulieres quędã ad faciem iјs utunť. Oſtenſum aũt eſt in tertio libro de rõne curandi, q̃cquid leuiter abſterget, producendę ulcerum carni eſſe idoneum. Id aũt ſi ẽt deſiccet, cicatrici inducendę habile eſt. Porrò omnium ex his aptiſſima ſunt, & ad ulcera quæ in ſumma cute cõſiſtunt, & ad ambuſta, illa quæ cũ citra morſũ exiccant, tũ neq; manifeſto excalfaciũt, neq; refrigerant. Quocirca terra Selinuſia, & terra Chia pulcherrima ſunt ad ambuſta ulcerum remedia. Expoſcunt enim ea moderatiſſimè extergentia medicamina, abſq; inſigni, aut calfactione, aut refrigeratione: quod utique ineſt, tum Selinuſię, tum Chiæ, tum Samiæ terræ. Dictũ eſt aũt, ꝙ & huius ſpecies eſt aſter quẽ uocãt, reliqua terra hoc p̃ſtans, ꝙ uiſcoſum quiddam ac tenax obtineat. Quocirca ꝙ, cùm ad alia ulcera, tũ ad ambuſta pertinet, alijs terris, q̃ tenacitatem non hñt, conferendus non eſt. Siquidẽ ſubſtantiã tenacitas magis

B reddit emplaſticã, quã ut ſinat abſtergere: ſ. vbi nulla utiq; alia adſit acrimonia uiſcoſo tenaciq; corpori: vt in uiſco cernere eſt. Attamen Chia, & Selinuſia terra inferiores ſunt Samia ad phlegmonas, in mammillis, teſtibus, atq; inguinibus incipientes: tametſi, ubi inopia eſt aliorũ, q̃ ſummè proſunt, nec ipſæ planè ineptæ ſunt, & incommodæ. Porrò Cimolia cũ miſtæ ſit facultatis, partim refrigerat, partim ẽt digerit, ſed leuiter. Proinde dũ lauatur, hanc facultatẽ deponit, atque exuit; abſq; ablutione verò ſm̃ utraſq; agit facultates, ceu alia quoq; compoſitorũ medicamentorũ plurima, digerentia pariter & repercutientia. Porrò utranq; facultatem facile indicat, dum illi miſcenť humores naturæ contrariæ. Nã ſi miſta ſit repercutientibus, refrigerantibusq; lutum quod ex ipſa, & illis conficiť, refrigerans repercutiensq; efficit: ſin digerẽtibus, & ipſum digerẽs. Sic ambuſtis conuenit. Atq; idiotæ quidã protinus aceto maceratã illinunt. Sed in tali uſu non impenſe acre ſit acetum oportet: ac ſi tale ſit, aquam miſcere p̃ſtat. Et illud mihi ſemper memoria teneto, ceu cõe omnis terrę leuis. Omnes. n. ambuſta iuuant, continuo illitę ex aceto, aut oxycrato, nimirum bullas exiſtere prohibentes. Cæterum contemplandum inſuper eſt, corporis curandi quæ ſit natura ſiue habitudo, dura ne an mollis: id in uniuerſum præ oculis habẽdo, corpora mollia ualentium medicaminũ uim haud poſſe perferre, dura uero poſſe. Sed hæc huius inſti-

C tuti non ſunt, uerũ copioſius exponentur, tum in tractatu De cõponendis pharmacis, tum in libris de facile parabilibus. Præſens aũt narratio à principio id ſtuduit, ut generales inueniret facultates. Quibus animum intendens quiſpiam, complura habiturus eſt ad particularis uſus copiam, utiq; ſi utendi eorum uiam ac rõnem inſuper adiunxerit, atq; edidicerit. Quare immorandũ non eſt. Verum ꝙ antea dictũ eſt nũc in memoriã reuocare oportet, nempe terram ipſam expertem miſtionis ſubſtæ generis alterius, uim habere citra morſum deſiccandi. Atqui cum nullum reperire corpus queas miſtionis ad unguẽ expers, inſpicienda item eſt eorum, quæ illi accidant, cõmiſtio, idque ſm̃ leuitatis & grauitatis dr̃ias, eaſq; quæ in guſtu uiſuntur. Nam ſi qua eluceat adſtrictio, tm̃ aſſumpſit frigiditatis, quantũ habet & adſtrictionis. Sin etiam acrimonia quędam appareat, tm̃ ineſſe ſcito caliditatis, quantũ & acrimonię. Similiter in leui, & graui uidendum: cum leuitas illi inde proueniat, ꝙ larga & copioſa in tota eius temperie aerea inſit ſubſtãtia: grauitas uero quanto maior ſit, tanto itidem ſyncerior terra exiſtat. Terrę proprium eſt, ꝙ igni admota nõ fundať, aut liqueſcat: id quod accidit plumbo, ſtanno, argento, & auro. Itaq; cum terrã audis {ab argento} nominari argyriten, uel {ab auro} chryſiten, uel {a ferro} ſideriten (nam ita nuncupant quidã illas, quę ex metallis ſumuntur) haud putes ꝑ totũ terræ immiſtum eſſe argentum, aurum,

D aut ferrum: ſed contingere, coniunctaſq; eſſe paruis terræ particulis immiſtas particulas paruas; in chryſite quidẽ quę ab auro dicitur, auri: in argyrite, quæ ab argento, argenti: in Siderite, quę à ferro, ferri: eaſq; ab igne in fornacibus fuſas coire ad inuicem. Eundem in modum quæ uitrum continet terra, arenoſa eſt: in arena. n. potiſſimũ eiuſmodi ſubſtantię fruſtula reperiuntur ſępenumero parua. Et qui earũ rerum periti ſunt, cõſpectis arenis talibus, haud difficulter cognoſcunt, quantum ex eis colligi queat uitri. Sed & auri quoq; fruſtula exigua frequenter non paruo numero in quibuſdam inueniuntur arenis. Verũ nõ ex quauis arena, qui negotio huic ſunt dediti, aurũ uitrumq; extrahunt: ſed eas eligunt arenas, quę quã minimo impendio plurimũ congerũt. Siquidem poſt multos ſumptus, quos in fornacibus inſtruendis facere neceſſe eſt, ſi paulũ modò colligeretur ſubſtantiæ, damnoſum id ipſis eſſet. Itaq; cum in plurimis arenis auri uitriq; fruſtula parua cõtineantur, qui talia callẽt, nõ ad quaſuis accedũt. Ad eundem modum neque æs, aut argentum, aut ferrũ, aut ſtannum, plũbumve ex quauis terra colligũt. Nec tñ ubi dictorũ quodq; ab admiſta terra ſeparauerint, quæ reliqua eſt, alijs terris eſt ſimilis, quas paſſim ſic ab oĩbus nuncupari propoſui, q̃ cõmunem habent notam, ꝙ irrigatæ facile ſoluantur in lutum: nã terræ quæ in metallis eſt, reliquę lapideæ fiunt, †nec macerari, rigarive poſſunt. Dico aũt rigari, per totam

† Al. ἄτεγκτοι, ideſt nec liquari poſſunt.

ſubſtantiam humectari:madeſcere uero,extima tantum ſuperficie madefieri,haud ſcilicet altum pe E
netrante humore (illud τέγγεσθαι, hoc βρέχεσθαι. Græci appellitãt.) Sic fit Cadmia, quã uocãt, la-
pidea,nec ipſa rigari potis. Sed de talibus corporibus infra diſſeret. Nunc rurſum ad medicami-
noſam terrã reuertor,quę proinde quod aqua irrigata facilè in lutum ſoluitur,terra appellatur,quia
vero ea vtimur velut alijs medicamentis,idcirco nõ iniuria græcè pharmacis, id eſt medicamino-
noſa,ſola uocatur:nẽpe quia aut ſola eſt eiuſmodi,aut euidentiorẽ,q̃ aliæ,vim medicaminoſam poſ-
ſidet:Id quod ſanè uerũ eſt. Nominatur autẽ Ampelites,non quod vitem in ea ſerere præſtet,ſed quod uiti
circumlita interimat naſcẽtes in ea uermes,quos ſcnipas apud nos uinitores cognominãt.Naſcũ-
tur porro hi ineunte uere,cũ germinare vites,turgereq́; earum pars unde germẽ exit(quẽ oculũ
nominãt) incipiunt.Hos igitur oculos ſcnipas depaſcentes,non leuẽ uiti noxam afferunt:ac pro-
inde oculorũ iſtorũ radices,qui hæc ſapiunt,inungũt ac illinũt.Hæc itaq; rõne ampelites & phar-
macites,id genus terra appellata eſt, uel ex eo quod ſcnipas perdat,quantũ habeat facultatis medica-
minoſæ indicans. Sed & a reliqua terra,qua ad curationes vtimur, multum diuerſa eſt,quippe q̃
proxime ad lapideam perueniat:quamobrem miſceri eã in medicaminũ ſcriptionibus cõperies,
vbi exiccare atq; digerere quod opus eſt.Nec.n.mordacitatis expers eſt, nec moderata,nec mitigã-
di uim obtinet,velut chia,ſamia,& ſelinuſia. Atq; de cimolia quidẽ dictũ eſt, quod illis paulo ſit ualen F
tior,ueruntamẽ etiam morſus expers,maxime ſi elota ſit. Cretica vero terra iſtis quodammodo A. ibid. ca. 417.
aſſimilis eſt:uerũ admodum imbecilla eſt,multũ habẽs ſubſtantiæ aereæ. Ineſt tñ ei uis extergẽdi:quã-
obrẽ ea homines uaſis argẽteis ſordidis ſplẽdorẽ recuperant. Itaq; & hæc tibi vſui fuerit ad ea om
nia,ad q̃ alias ſine morſu extergẽtes idoneas eſſe poſuimus. Harũ omnium lemnia ualẽtiſſimas vi-
res obtinet:ſiquidẽ & adſtrictio ei quædam ineſt. Porrò Eretrienſis hac etiam ualẽtiorem poſſi-
det,hactenus tñ,vt nondum mordicet.Quod ſi lauetur,valde moderata efficitur,non ſecus atq; ſu-
pradictæ. Expedit uerò hanc terrã non ſemel,ſed bis terq; lauare,vt & cimoliam. Quin & vrunt
eam quidam,quò videlicet eſſentiæ reddant ſubtilioris, & acrioris, vt & ad digerendi potentiam
tranſeat. Cæterum ſi uſta lauetur,tunc depoſita in aquam acrimonia ſubtilitatem quidem,quam
ex toſtione acquiſiuerat,retinens,deſiccantior conſtituitur. Quocirca cum uſtionem non exper A. l. 2. t. 2.
ta, communi ratione terræ cuiuslibet,ulceribus ſit accommoda,magis certe iam congruit & ad c. 413. fol.
ea,quæ carnem ſibi reſtitui ægre patiuntur:& ad ea, quæ ad cicatricem difficulter perueniunt, ſi 140.b
poſtquam combuſta fuerit,abluatur. Porrò cũ duæ eius ſpecies ſint, ea quæ colore eſt cinericio,
illi quæ admodum albida eſt,præfertur. Eſt & alia terra dicta pnigites,tota quidem facultate ci-
moliæ aſſimilis,cæterum colore diuerſa. Eſt enim atra,perinde vt ampelites. Porrò uiſcoſitatẽ & G
tenacitatem non minorem quam ſamia terra obtinet,immo nonnunquam etiam maiorẽ. Cæte
rum durante hac immani & graui peſte, allata ad me & alia quædã terra eſt ex Armenia,ea,q̃ Cap
padociæ finitima eſt,ſiccantior,colore pallido. Lapidem,qui donarat,nõ terrã, appellabat,prom-
ptiſſimeque in lætiorem ſoluitur,ceu etiam calx,ſic enim uidelicet nuncupo petram combuſtã.
Verum uti nec in illa arenoſum quippiam apparet,ita nec in Armenia. Nã poſteaquam in mor-
tario piſtillo cõminuta eſt,adeo eſt lęuis,nec plus eſt lapidea,q̃ aut calx aut Samius aſter,tametſi
non æque ut aſter lęuis eſt. Itaque illo etiã magis conſpiſſata eſt,minusq. aeria: quamobrem opi
nionem ac phantaſiam prębet ijs,qui negligentius intuentur,quaſi lapis eſſet. Cęterum,quod ad
pręſentia attinet,nihil intereſt,lapidẽ an terram uocites,ſi id modo teneamus,quod ſumme deſiccat.
Siquidem ad dyſenterias,& uentris profluuia,tum ſanguinis exputiones,& catarrhos,ad hęc ad
putreſcentia oris vlcera in primis competit. Quin & eos magnifice iuuat,quibus ex capite in tho
racem fluxio decumbit,quamobrem illis,quibus ex tali occaſione aſſiduo difficilis eſt anhelitus,
valide prodeſt. Sed & eos,qui phthoe laborant,adiuuat,ulcus enim eorum deſiccat, ut haud etiã
tuſſiant,niſi in uictu peccetur non leuiter, aut ambiens derepente ad intemperiem recidat. Ac
mihi uidetur,quod, ſicut in fiſtulis ſępe conſpeximus, non in alijs partibus duntaxat,ſed in ipſo H
etiã ano,ut citra collyrij immiſſionem,quod ſordem & callum auferet, ipſo duntaxat deſiccante
medicamine contraherentur ac clauderentur, ita quoque in pulmonis eueniat vlcere. Siquidem
& ipſum ab exiccantibus iuuari medicamentis perinde conſpicitur, vtiq; cum mediocre eſt non
admodum magnum. Itaque niſi ſunt quidã eorum,qui talia habebant, prorſum eſſe liberati. Ac
quidam,qui Roma in Lybiam talem ob cauſam profecti ſunt,plane ſe ſanos eſſe credidere,& ſa-
ne uſque ad annos aliquot inculpate tranſigebant,poſtea vero cum nõ pari degerent cura & cau
tione,reditus morbi apparuit. Hos ergo,ut dixi,bolus Armenia euidenter adiuuit: Quin & eos qui
Romę agunt,qui aſſiduo difficultate ſpirandi diſcruciantur,magis etiam. Porrò in magna hac pe
ſte,cuius eadem facies fuit,atque eius, quę Thucydidis memoria graſſabatur, quotquot hoc me-
dicamen bibere, celeriter curati ſunt. At quibus non profuit,omnes interiere,ſcilicet cum nec
alio quouis iuuarẽtur. Vnde colligitur quod ijs duntaxat non fuerit auxilio,qui plane erant incu
rabiles. Cęterum bibitur ex vino albo,conſiſtentia tenui modice diluto,ſi aut plane febri careat,
aut leuiter ea teneatur: ſin grauius febriat,admodũ aqueo. Non tamen calore vehementes ſunt
febres peſtilentiales. Porrò de vlceribus reſiccari poſtulantibus quid attinet dicere,quantam vim

habeat

A habeat bolus hæc armenica? Liberum eſt autem utcunque appellare uelis, ſiue lapidem, ut is qui
mihi donauit: ſiue terram, ut ego, quandoquidem humidis rigari patitur.

EX LAPIDIBVS

EX ſpontenatis corporibus ſunt & lapides, hoc diuerſi à nuncupata uulgo terra, ꝙ rigari nõ
ſuſtinent. Vires hñt partim ſm totius ſubſtæ proprietatem, partim ſecundum qualitates effe-
ctrices. Porro, ut hæc inter ſe differant, ſuperius docui. Nũc autem ſermo nobis eſto de illis, quæ
ſecundum effectrices agunt qualitates: in quibus ſane eſt, & utẽdi rõ, ac methodus. Siquidem; ut
oſtendimus, facultates, quæ proprietatis totius ſubſtantiæ ratione inſunt, a methodo, ac ratione
alienæ ſunt, & per ſolã noſcuntur experientiã. Nã cur hic lapis, tacto vulnere, unde ſanguis pru
rũpit, curſum eius reprimat, ac ſiſtit, haud nouimus: Ac cur lapis, quem uocãt Hęmatiten, in ocu
lares facultates indatur, haud latet: nam id rationis inuentũ eſt. Si.n. in cote oculari eũ teras cum
aqua, donec mellis craſſitiẽ accipiat, adſtringentem facultatẽ ſi guſtare uolueris percipies. Atqui
didiciſti, ꝙ phlegmonas etiãnũ gliſcentes, potiſſimũ q̃ cõtingũt in partib' neruoſis, reſtringẽtib'
medicamẽtis repercutere oporteat: at ubi haud ẽt ſanguis in partẽ affluit, adſtringẽtib' medici
nis, q̃ digerãt adiũgere, & ſenſim ad ipſa ſola trãſire. Atq; de hmõi q̃dẽ facultatib' in lapidibus diſ
ſeremus, ubi ea prius in memoriã reuocauerimus, de quib' fuſe locuti ſumus in libro cõtra eos cõ
B ſcripto, qui inſultãt ijs, qui uoce ſolæciſmũ cõmittũt. Nã horũ quidam λίθον (quæ uox lapidẽ Græ
cis ſignificat) maſculino genere efferri non ſinunt: uerũ ſi dicas, ἐμβάλλει τὸν λίθον εἰς τὴν κεφαλήν non
aliter uociferãtur, q̃ ſi ipſis in caput lapis eſſet cõiectus: uelut ẽt ſiquis dixerit τὸν δρῦν (quercũ ſo-
nat,) exclamant tanq̃ fuſte percuſſi. Itaq; ſiquis eorũ ſua ſu cõſueta medicis nomina mutare in
animũ inducat, dices τὴν ὕελον, τὴν αἱματίτην & τὴν πυρίτην, & τὴν γαλακτίτην, & τὴν σχιστόν, ut curioſus
ſane, & ſtolidus damnabitur: nimirũ cũ ueteres ex more oẽs maſculine efferãt eorũ differẽtias,
αἱματίτην, πυρίτην, γαλακτίτην, μελιτίτην, γαγάτην, σχιστόν, φρύγιον, ἀράβιον μεμφίτην. Et contrario uero τὴν
πέτραν fœminine pronunciant, non τὸν πέτρον maſculine. Nã ἀσίαν πέτραν, non ἄσιον πέτρον nominant
λίθον ἄσιον hoc eſt lapidem aſium, ceu etiam aſiæ petræ florem. Porro ex petra combuſta calcem
fieri dicunt: Attamen Heraclides Tarentinus, & alij nonnulli nõ ex quouis lapide calcem fieri
uolunt, ſed ex ſola petra, nuncupantes ita per excellẽtiã ſolũ, qui ſit lapidum duriſſimus. Equidẽ
ego uel ex induſtria, & ſtudio conſueui, mutatis inuicem nominibus, utroq; modo talia efferre,
de quibus inutiliter nonnulli rixantur, id re ipſa commonſtrans, nihil offendi enarrationis cla-
ritatem, utrouis modo quis dixerit. Cæterum mirandũ non eſt, qui ignorant enarrationis ſecun
dum naturam, aut unam ſolam habendam uirtutem, ipſam ſcilicet perſpicuitatem, ac claritatẽ,
C aut certe omnium aliarum primam, atque optimam, ſi ad tantas uertantur nugas. Itaque de ijs la
pidibus primum diſſeram, qui mortarij, aut cotis attritu in liquorem, ſuccumve ſoluuntur.

Ciſeris pumex.

Cæterũ ſi pumex inter lapides recẽſeri poteſt, & ipſe eiuſdẽ eſt facultatis, qđ certe ad abſter-
ſionẽ attinet, uelut ẽt figulina teſta, ac multo magis ea q̃ fornaciũ eſt. Sed Smiris acrimoniæ q̃d
dã obtinet: Proinde cauſticis, & deſiccantibus facultatibus à q̃buſdã miſcẽt, eisq; q̃ curãt gingi-
uas laxas, ac mollitione fluidas. Pumex aũt ſi cõburatur, haud erit inferior eoſdẽ ad uſus Smiridi.

De lapidibus, qui in ſpongijs reperiuntur.

A.l. 2. t. 2. c. 396. fol. 139. p Lapides "qui reperiunt in ſpongijs, frangendi uim obtinent, nõ tñ ita ualidã, ut lapides in ue-
ſica cõminuant: & qui id ſcriptum reliquerunt, mẽtiti ſunt. Verũ qui in renibus conſiſtunt, rum-
punt, uelut qui ex Cappodocia conuehuntur, quos in Argæo *naſci aiunt. Soluuntur ãt hi in ſuc * Al. Argalo.
cum colore lacteum: ex quo liquet, ꝙ extenuãdi uim obtinent, abſq; ut inſigniter excalfaciant.

Oſtracites, & geodes, & cotis naxiæ ramentum.

Porrò oſtraciten uocatum lapidem prædicare quoſdam audio quaſi deſiccandi ualenter facul
tatem obtineat, temperatam ex adſtrictione, & acrimonia: Velut Geodem uomine, pupillas ex
D purgare, & uberum, teſtiumq; phlegmonas ſanare, ex aqua uidelicet inunctum. Attamen Co
tis Naxiæ ramẽtum mammas uirginibus ſuo tempore prohibet tumeſcere, & puerorum teſtes,
tanquam uidelicet particeps facultatis rcfrigeratoriæ.

Ophites, & uitrum.

A. ibid. c. 406. f Sed "Ophites quem uocant, lapis, uſtus extergendi confringendique uim poſſidet, Ceu etiam
uitrum. Admodum enim ipſum ex uino albo, ac tenui epotum lapides ueſicæ conterit atque
confringit. Verum ipſum in lapidibus quiſpiam ſ rte non numeret.

Iaſpis uiridis, & lapis omphacites, & hieracites, & indicus.

Proprietatem "nonnulli lapidibus quibuidam teſtimonio ſuo adſcribunt, qualem re uera hẽt
A. ibid. ca. 408. Iaſpis uirens, nẽpe ſtomachũ adhæſu, uentriſq; os adiuuans. Ac nõnulli quoq; ipm annulis inſe
rũt, ſcalpuntq; in eo dracone radios habentẽ: uelut rex Nechepſos memoriæ ꝑdidit in quarto
& decimo libro. Sane huius ego quoq; lapidis abunde feci periculum. Torquẽ.n. ex huiuſm odi
lapillis confectũ à collo ſuſpẽdi, ita ut lapides os uentris contingerent. Apparebant ãt nihilo ſe-
cius prodeſſe, etiãſi ſculpturã nõ haberent, quã ſcripſit Nechepſos. Porro lapidem *Omphatitẽ * Al. Ophiten.

vir fide dignus re uera iuuare morſos à uipera ſuſpenſum retulit. Sed eiuſmodi facultates extra E uſum ſunt methodo cōſtantem: Velut etiam cum Hieracites, & Indicus profluentem ex hæmorrhoidibus ſiſtunt ſanguinem.

Sapphyrus.

Sed & Sapphyrus ictos à ſcorpio epotus iuuare creditur.

Aphroſelinus.

Et Aphroſelinus quē uocant, comitiali morbo uexatos: non tamen nos experti ſumus. Sunt uero & alij lapides nonnulli, qui aduerſus quædam ſuſpenduntur. Cæterum quidam, characteres quoſdam, & literas inſcriptas habent ſicut qui hæmorroidibus cōgruit Hieracites, cuius nos fecimus periculum. Sed non eſt nunc tempus de illis diſſerere, qui ſola experientia fidem habēt, ac non rationali quadam methodo in uſum ueniunt: aliud de his tempus erit, & locus. Nunc autem ad id, quod ab initio nobis toto opere propoſitum fuit, reuertor.

Thyites Dioſcoridis.

Omnium dictorum lapidum ualentiſſimā uim habet is, qui ex Aethiopia affertur, quadantenus ſubuiridis, ut iaſpis quem uocāt. Soluitur hic lapis in ſuccum colore lacteū, guſtu uero mordacem: ac proinde illum nemo ocularibus miſcet facultatibus, nec fluxiones repercutientibus, neque vlcera ſanantibus: ſed tantum ad purgandum, & abſtergendum, quæ pupillam offuſcant abſque phlegmone, ex quibus ſunt cicatrices recentes, quas attenuare poteſt. Sed & oculorum B vngues {Græci pterygia uocant,} utique ſi non admodum duri fuerint, exterget.

Iudaicus.

Eſt & alius lapis uirib' ualentioribus in Palæſtina Syria proueniēs, colore candido, ſpecie cōcinna, lineas habens ceu torno ductas: appellitant eum à loco, in quo naſci conſueuit, Iudaicū: Vtunturque ad ueſicæ lapides, in cote ſoluentēs, & ex aquæ calidæ tribus cyathis potui præbentes. Sanè in quibus nos experti ſumus, proficit nihil, quod ad lapides ueſicę pertinet: uerum ad eos qui in renibus hærent, efficax eſt. A.l.2.t.2. c.394.fol. 139.c.d

Pyrites.

Vnus eorum, qui ualidā facultatē poſſident, eſt & Pyrites quē uocāt, quo utimur digerēti emplaſtro admiſto: adijcit̄ ei & ſchiſtos. Ab hoc medicamine, & pus ſæpenumero, & cōſiſtētia grumoſa in ſpatijs intermedijs muſculorū nata, per halitū digeſta ſunt. Cæterum lapides oēs ubi in uſum uocantur, admodū uehemēter cōtuſi, atq; ad lęuorē redacti ſint oportet, ſimiliter atq; ea q̄ in opthalmicas facultates admiſcentur. Etenim niſi pollinis inſtar comminuantur, adeo ut in profundū corporum, quibus applicātur, ſubeāt, aſſimiles manēt iſtis marinis, & fluuiatilib' arenis, q̄ & ipſæ cōmunem omniū lapidū uim poſſidēt. Siquidem exiccāt tumētē ab aqua inter cutē carnē, uidelicet laborante in eis excalfactis decumbente. Non tñ ad aliud quippiam eis utimur tanq̄ p̄dictis, puta ad opht: almicas, & ſiſtentes tum ſanguinem, tum muliebre profluuium facultates: p̄terea ad glutināda ulcera, cicatrice claudēda, carne implēda. Nā q̄ ex eis acres non ſunt, ad hæc oīa ſunt utiles: uelut & acres, quorū poſterius mētionē faciā, ad detergendū abſtergendūque tum detrahendum, extenuandū, digerendū, ualenterq; ſiccandum, & colliquandum. C

Phrygius.

Huius facultatis habetur & Phrygius quē uocant. Sed eo ſemper vtor combuſto quidem ad ulcera putrida, idq; aut ipſo p ſe, aut ex aceto, aut œnomelite, aut oxycrato: ad oculos uero medicamentum ſiccum efficiens, qđ multi nunc acceptum à me obtinent. Miſcent̄ ei, & alia q̄p̄rā. Dicetur autem de ipſo in opere de Componendis pharmacis. Nunc ſatis eſt de generali eius facultate explicuiſſe: Valide enim deſiccat, habens quiddam adſtrictionis ſimul, & mordicationis. Dictum uero ſuperius eſt, ea eſſe omnia optima medicamina plurimique uſus, quæ miſtas in ſeſe haſce duas facultates habent, nempe repercutientem, & digerentem. A. ibid. c. 405.

Ageratus.

Eſt aūt lapis ageratus quē uocant, quo utuntur coriarij, facultatis miſtæ, adſtringentis. ſ. & digerentis. Sed de ſola adſtringente conſiderādum. Iuuat quidem euidēter columellas phlegmone grauatas, non tamen apertam guſtu adſtrictionem præferre, aut acrimoniam conſpicitur. H A. ibid. c. 409.

Aſius.

Eſt & alius lapis in Aſo proueniēs, quē ob id ipm Aſion cognominant, nō durus, ut petræ. Si qdē color illi eſt, pariterq; conſiſtentia ceu tophi, friabilis, & laxus. Innaſcit̄ ei quiddā farinæ tenuiſſimæ ſimillimū, qualis in molarū parietibus adhærere uiſit̄. Appellitāt hoc medicamētū petræ Aſiæ Florē. Eſt uero, & ſubtiliū partiū, ut ſine morſu nimis molles carnes, ac fluidas eliquet. Petra uero in qua naſcit̄, tametſi uim hēat illi ſimilē, actionis tñ uehementia inferior eſt. Hoc.n. ea potior eſt flos, non tñ, q̄ magis colliquet, ac digerat, & uelut ſale cōdita ſeruet, ſed & q̄a hæc præſtēt abſq; uehemēti mordicatione. Habet & ſalſedinē quādā in guſtu hic Aſiæ petræ flos, ut conjectura ſit illū naſci ex eo, q̄ ros quidam ex mari in petram reſidēs; poſtea à Sole deſiccetur.

Gagates, & Thracius.

Eſt & alius lapis colore atro, qui ubi igni admotus fuerit, pſimilē bitumini odorem exhibet:

quem

Æ quem Dioſcorides, nonnulliq; alij in Lycia inueniri prodiderunt ad fluuiũ noĩe Gagatem: vnde, & ipſi lapidi nomenclaturã inditam dicunt. Ego tñ eum fluuiũ non uidi, tametſi parua nauicula, totius Lyciæ littora legerim, quo uidelicet, quæ in ea ſunt, inſpicerem. Cruſtaceos uero lapides nigros, & qui in ignem additi exilẽ flãmam ederent, complures ex Cœle Syria aſportaui, natos in colle, Mortuum mare quod uocãt circundante, quã orientẽ ſpectat, ubi & bitumen eſt, eratq; lapidum odor ſimilis bitumini. Vtebarq; eis ad inflationes in genu diuturnas, & ęgre curabiles, miſtis uidelicet facultatibus, q̃ ad hoc ſymptoma probatæ fuerãt: planeq; uiſus ſum mihi euidentiorem eatñ facultatem reddidiſſe. Miſcui uero ipſum & barbaro quam uocãt: & palam medicamentum effectũ eſt exiccantius, adeo ut & ſinus contraheret, nedũ cruenta vulnera glutinaret, ad quæ competere maxime credit. Eſt & alius lapis, cuius meminit Nicander huuc in modum,

Si lapis uratur candenti Thracius igne, &
Poſt madefiat aqua, flagrabit totus: at idem
Mox oleo offuſo penitus reſtinguitur. Adfert
Thracius hunc ad nos paſtor de flumine, nomen
Cui Pontus.

Verum nullus eius in medicina uſus eſt: neque Nicander præter graueolẽtiam, quæ ſuffitu feras B fugat, quicquam ei adſcripſit.

Magnites, quæ & Heracl[illegible]a magnes.

A. ibid. c. 463. Ex lapidibus vnus eſt, & magnites, & Heracleã quã uocãt, adſimilẽ Hæmatiti uim obtinens.

Arabius.

Attamen Arabius, quẽ nominãt, lapis, elephãti ſimilis, deſiccãtis, abſtergentisq; facultatis eſt.

Alabaſtrites.

Et Alabaſtrites uocatus vnguis, in medicinæ uſum ingreditur combuſtus. Quidam eum bibendum dant ſtomachicis.

Smiris.

Sed & uocata ſmiris quòd multam abſtergentem habeat facultatem, clarum eſt, uel ex eo, quòd dactylioglyphi, hoc eſt qui annulos exculpunt, eum in uſum illo utantur. Quin etiã quòd dentes puros efficiat, experti ſumus.

Hæmatites, galactites, & melitites

A. l. 2. t. 2. c. 136. fol. 125. a Porrò talium quoq; unus eſt Hæmatites quẽ uocant, à coloris ſimilitudine id appellationis ſortitus. Sicut, q Galactites, qñ & ipſe in ſuccum ſolutus, lacti ſimilis cõſpicitur. Huic autẽ colore adſimilem ſuccum efficiens, Melitites a mellis ſimilitudine, quod guſtu repræſentat nuncupa- C tus eſt. Porro oſtenſum in quarto horum commentariorum eſt, q ſuccus oĩs dulcis à temperato calore talis eueniat, adſtringens uero à frigore. Habebit ergo lapis Hæmatites tantum frigiditatis, quantum hẽt adſtrictionis: Melitites uero calorem temperatũ: mediam autem utriuſque temperiẽ, Galactites. Merito itaq; auſi ſunt medici ocularibus facultatibus lapidem miſcere Hęmatiten. Ac ſolo eo uti poſſis palpebris exaſperatis: ſiquidẽ cũ phlegmonæ aſperæ ſint redditæ, ex ouo ipſum diluens: ac ſi magis, etiam per decoctum fœnigræci: ſin uero citra phlegmonem, ex aqua. Incipito uero ſemper a modice humido per ſpecillum infundens: ubi autẽ q uires eius ferat conſpexeris, magis ac magis craſſum efficies: ac tãdẽ adeo craſſum facies, ut ſpecilli cuſpide inungas ſecundum ſubiectionem, aut euerſionẽ palpebræ. Hic idẽ lapis ſimiliter in cote contritus ſanguinis expuitioni competit, omnibusq; vlceribus. Porro ſiccus ſi ad tantum redactus fuerit lenorem, ut pollinem tenuitate æquet, reprimit excreſcentia. Atq; eo nullus ſolo, atq; p ſeſe utitur. Ego uero ad ea, quæ dixi, uſus ſum, facultate eius ex guſtus qualitate comperta, cum mox experientia periclitari uellem, nunquid recte coniecisſem. Ex ipſa quidem oculorum ulcera ſolus per ſe cicatrice includit, ut paulo ante comprehenſum eſt attritus, cęterum, aut affuſus, aut inunctus: nam & id experientia exploratum habeo.

D *Schiſtos, ac multi alij lapides.*

Huic lapidi perſimilem uim obtinet, uerum infirmiorem, is qui uocatur Schiſtus: ac poſt eum Galactites. At Melitites caliditatis etiã non nihil, ut dixi, adiunxit. Vtraq; uniuſquiſq; leuiter, ac ſenſim ab Hæmatitis facultate recedit, ita ad oculos in uſum ducitur: eſt tñ mitior. Porro mitiora remedia partibus ẽt num phlegmone afflictis ſemper gratiora ſunt atq; iucundiora: cæterũ liberis iam phlegmone partibus, infirmiora, q̃ q̃ p ſanare ualeant. Porro cum lapidibus oĩbus cõmune ſit, ut deſiccent: quotquot ex ijs in ſuccũ ſoluti, aut alioqui ad lĩquorẽ triti, nullã euidentem qualitatẽ in guſtu obtinent, hos putãdũ eſt eſſe tũ infirmiſſimos, tũ mitiſſimos, tũ minime mordaces. At, qui manifeſtã guſtui qualitatẽ offerũt, hi pro qualitatis proportione potẽtiã poſſidẽt, ac ſi quidẽ adſtringant, ad comprimendum, conſtringendũ, ſpiſſandum, & contrahendũ: ſi uero mordicent, ad excalfaciendum, digerendum, & liquandum: medij eorũ ſunt, qui abſtergent citra adſtrictionem, aut mordicationẽ. Igit Hæmatites, Schiſtos, Galactites, ac Melitites, in ſuccũ ſoluunt, quo poſui mõ, ad cotẽ, aut mortariũ attriti, cũ ſint, & alij lapides in ſuccum ſolubiles, ut qui in Aegypto naſcitur, quo utuntur ad ſplendorem linteis conciliandum. Eſt autem omnium

dictorum minime qualitatis particeps,nec adſtrictionẽ,nec morſum, nec abſterſionẽ præ ſe fe- B
rens.Quocirca hoc ipſum duntaxat lapidi huic ineſt,ꝙ deſiccet uidelicet. Proinde cerato cũ mi-
ſcentes,ad cicatricem ulceribus inducendam in mollibus corporibus uſurpant. Sed & oculari-
bus miſcetur facultatibus perinde ut modo dicti:At quanto eſt maiore emolliendi vi,q̃ prædicti,
ꝙ nullam uidelicet effectricem qualitatem habeat,tanto etiam moderatior eſt, magisque dolo-
rem leuat.Hunc lapidem quidam Moroxum,nonnulli leuc ographida nuncupant.

METALLICA MEDICAMENTA.

Metallica medicamẽta appellare medicis mos eſt,quorum generatio in metallis eſt,ſiue ſpõta-
nea,ſiue per fornacẽ facta.Et ad hęc tertio loco ſunt,q̃ nũc homines ex his ipſis præparãt quo-
uis mõ,uelut ceruſſam,pſorycẽ,ſandica,phycũ. Deinceps itaq; de ſingulis dicetur ex ſerie litera-
rũ,qua quodq; nomẽ incipit.Verũ illud primũ de oĩbus illis dicemus cõi pſatione quale de lapi-
dibus paulo ante habuimus,& his ẽt ſuperius de terra medicaginoſa. Nã uti illis id inter ſeſe oĩ-
bus cõe eſt,ut deſiccẽt,ita metallicis quoq; medicamẽtis oĩbus:eſt n.eſſentia eorũ terrea,ſi modo ele-
mẽtaris uidelicet terrę ſignificatũ nũc loquẽdo.Sed quẽadmodũ a nobis ex terra figulina,& do-
lia,& fictilia,ollęq; & alia eiuſmodi,parãt,per ignẽ,qui torrẽdo humiditatẽ abſumit,ducta eorum
dẽ in modũ in terra,caliditate diutina mixta ex terra,& aqua, nõnunq̃ ẽt aere,ſubſtãtia uiuente F
temperãteq; ac poſtea deſiccãte metallicorũ medicamentorũ prouenerunt cõſiſtentiæ. Porro lo-
corũ,in quibus hæc ꝓueniunt,natura,ꝓut plus minusq; eſt frigida, alia plus alia minus cõgelat,
ac cogit.Quẽadmodũ itaq; in terræ differentijs plurima ineſt eſſentia terræ elementaris,paulum
uero aeris;ita in metallicis multũ immiſtum eſt igneæ ſubæ.In medio eorũ ſunt lapides.Proinde
pleraq; metallicorũ medicamẽtorũ alia ſemel,aut bis,alia uero frequẽtius lota, idonea ſũt ad de
ſiccãtes ſine morſu facultates.Atq; hę ſunt cões rõnes,quas de his oĩbus pręſcire oporteat.Dein
ceps uero dicetur ꝙ cuiq; ſingulatim ſunt propriæ,idq; iuxta literarũ,a quibus appellationes in-
cipiunt,ordinem.

Hales ſales.

Sal partim ex mari ꝓuenit,in ſalinis uidelicet,quas Græci uocãt halas, cuius & inter marina
medicamenta mẽtionẽ facturi ſumus:partim ex terra effoditur (Graci ὀρυκτοὺς ἅλας nominant)
cõi metallicorum genere cõprehenſus. Vtriq; uis adſimilis eſt,ſiue foſſilis ſit,ſiue ex mari oriun-
dus.De quibus & ſupra uerba fecimus libro quarto,eo oleo,ubi ſalſum, ac ſalſuginoſum ſaporẽ
ab amaro diſtinximus. Ac nunc quoq; dicetur,ꝙ Aphronitri quidẽ amarus eſt,& abſtergens:Sa
lis uero tanto in abſtergendo inferior eſt,quantum acceſſit adſtrictionis:eſt enim ex duabus qua
litatibus miſtus,abſtergente uidelicet,& adſtringente. Porro quòd magnopere uterq; deſiccet, G
ſupra monſtratum eſt. Cæterum utriuſque in medio eſt nitri ſapor.

A. l. 2. c. 2. ca. 616.

Armeniacum.

Armeniacũ uim hẽt extergentẽ cũ leuicula acrimonia, & leuiſſima adſtrictione. Itaq; tale cũ
ſit,ocularibus miſcetur facultatibus.Et ipſo per ſeſe quoq; ad pollinis læuorẽ redacto,utunt ſic-
co ad pilorũ in palpebris incremẽtũ,nẽpe ubi præ humorũ acrimonia partim excidunt, partim
uero nec creſcũt,nec alunt.Siqdẽ depaſtis his acrimonijs,in bonũ naturę habitum pars reducit:
cuius cũ alia ſunt munera,tũ ẽt producẽdi,incremẽtũ pbẽdi,ac roborãdi, q in palpebris ſunt pi-
li.Quippe cũ prima,& ex profeſſo,quædã ſint medicamentorũ opera: quædã uero mediante na
tura,q̃ animantium corpus diſpẽſat,edantur,uelut quæ in ipſis callible phara nuncupant. Ipſa n.
partes oblæſas mediocriter deſiccant,pilos corrũpentẽ humiditatẽ abſumẽdo: q̃ ubi abolita eſt,
tum natura ad proprias redit actiones,nimirum ſublatis,quæ hactenus impedimento fuerant.

A. ibid. ca. 618.

Arrhenicum auripigmentum.*

*Al. Arſenice, ſeu Arſenicõ.

Arrhenice,*ſiue Arrhenicũ(vtroq; n.modo appellitant)facultatis eſt cauſticę ſiue urẽtis,idq;
tam cõbuſtũ,q̃ vſtionis expers.Cæterũ id conſtat uſtione reddi tenuiorũ partium. Vtunt porro
eo ceu adurente ad denudandã pilis partẽ quãuis:uerũ ſi diutius inhæreat, nec cuti ẽt ipſi parcet. H

A. ibid. ca. 84.

Aphrolitrum.

† Aphronitrũ a ſpuma nitri differt. Nitri enim ſpuma &c.
* aphronitrũ.
† nitri. † nitro.

† Aphrolitrũ*ab Aphronitro differt. Litri enim aphros hoc eſt ſpuma,medicamẽtum eſt exic
catorium,aſpectu triticeæ farinæ ſimilis:etenim alba eſt,ut aſiæ petræ flos,cinericea: * Aphroni-
trum uero farinę ſpeciẽ non habet:neq; ſolutum eſt,ſed congelatum,& coactũ: quo qui in bal-
neis ſordes exterũt,quotidie utuntur:ea detergendi facultate,ut non modo ſordes extergeat,ſed
ẽt pruritum ſanet,nempe digerendis quæ ipſum excitãt saniebus. Non abs re itaq; medici ex eo
multa digerentium medicaminum pręparant. At ſpuma † litri eiuſdem quidem cum † litro cum
naturæ,tum facultatis eſt,cæterum eſſentiæ tenuioris. Dictum tamen paulo ante eſt,nitrum in
medio conſiſtentem habere facultatem aphronitri,& ſalis. Aphronitro enim ſola ineſt uis exter-
gendi,ſali uero etiam adſtringendi multo magis,ac extergendi.

A. ibid. ca. 48.

Gypſus gypſum.

Gypſum,* & ipſum ad communem omnium terrenorũ lapidoſorumq; corporum facultatem,
quia deſiccare dicta ſunt,inſuper hoc adiunctum hẽt,ꝙ eſt facultatis emplaſticæ. Vnitur enim ip-
ſa ad ſeſe,& cogitur,lapideſcitque macerata. Quamobrem ſiccis medicamentis,quę ad ſanguinis

A. l. 2. t. 2. c. 284. fol. 131. d

accommo-

A accõmodãtur eruptionẽ, vtiliter cõmiſcetur: nam ipſa per ſe lapidoſa fit, coacta, ac congelata. Proinde rigare diluereq; illam cogitaui tenui, alioq; qui liquore, quod ad ophthalmias utile eſt, admiſto quod in farina triticea eſt pollinis tenuiſſimi, qui in parietibus molarum reſidet. Excipere vero, quod ſic maceratum eſt, tenellis leporis pilis, aut qui proinde ſunt molles, expedit.

Gypſum [illegible].

Gypſum combuſtum non æque emplaſticum [illegible], ceterum tenuiorum eſt partium, & valentius deſiccat. Quin, & repercuſſorium eſt, maxime ſi maceretur oxycrato.

Diphryges.

Diphryges miſtã hẽt tum qualitatem, tum facultatem. habet. n. in ſeſe quiddã, & mediocriter adſtringens, & mediocriter acre. Quãobrẽ ulcerum rebellium optimum medicamẽ eſt. Conuexi aũt & huius medicamẽti uim ingẽtẽ ex ijs, q in Cypro ſunt Soli, ubi metallũ ab urbe abeſt quaſi triginta ſtadiis. Proiectũ. n. erat in medio ſpatio ædiũ, q ante metallũ extructæ erant, & uici qui ei ſubiacet. Ceterũ præfectus, ac Procurator metalli, id, quod poſt cadmiam reperiretur, eſſe dicebat inutile: itaq; abiici non ſecus, atq; uſtorũ in foco lignorũ cinerem. Verum hoc mihi multo vtiliſſimũ factũ eſt medicamentum, tum ad putreſcentia oris ulcera, ſiue p ſe, ſiue cum melle, cui
B detracta ſit ſpuma: tum ad anginam, uidelicet, ubi iam per adſtringentium medicaminum auxilium conſtitit, quod influebat. Præterea columellã ubi præſecuiſſem, ipſo ſolo, & ſtatim, & vſque ad cicatricem ſum vſus: ac frequẽter exacte occluſum effecit cicatricẽ tum huius particulæ, tum omniũ adeo exulceratarum: ſic in vlceribus omnibus pudendorum, atque ani. Vſus aũt ſimilis eſt, vt in oris vlceribus: ſiquidem eæ partes eiſdem fere medicamentis gaudent, nimirum calidæ ſimiliter, ac humidæ, uerum hæc oratio iã tractatum de cõponendis medicamentis attingit. Ea itaq; omiſſa, ad id quod propoſitum eſt pergamus, vniuerſalem medicamẽti cuiuſq; facultatem exponentes, ſicut ſane diphrigis diximus. Adijciã vero huic, q de illo habetur, ſermoni rẽ nõ modo de diphryge ſcitu utilẽ, ſed & de Lẽnia ſphragide, & põpholyge, & opobalſamo, & lycio indico. Nã etiãnum adoleſcẽs didici hæc ita pparare, vt à veris natiuiſq; nihil differre uiderentur: nã qui me docebat ingẽti mercede, homo curioſiſſimus erat, non in his tñ, ſed & alijs ſimilibus. Itaq; in Lẽnũ, in Cyprũ, i Palæſtinã Syriã, eo ſtudio nauigaui, ut medicamẽtorũ iſtorũ cuiuſq; uim magnã, q in oẽm uitã meã ſatis foret, reponerẽ. Sed & Lyciũ Indicũ nuper a ſportanim in Phœnicen cũ aloe Indica id tẽporis cõmodũ accipere contigit, cum à Palæſtina iter reflecterem: cũ perſuaſum haberẽ, eo ipſo, q à camelis cũ tota ſarcina aduectũ eſſet, pculdubio eſſe Indicũ: quodq. adultera
C tũ haud noſci ab ijs qui portaſſent poſſet: ppterea q materia, ex qua id præparatur atq. adulteratur, illis in locis haud naſceretur. Porro ſatius viſũ eſt mihi, qbus rationibus ea adulterãtur, haud quaquã adſcribere, utpote cũ homines ſcelerati in lucro ponant talia poſſe diſcere. Nec. n. neceſſarium eſt cũ uerorũ, ac germanorũ notis, ac indicijs adulterandorũ noſſe cõpoſitiones, cũ nihil ad ea diſcernenda conferant: immo optem, ſi fieri poſſet, quæ à maioribus me perperam conficiẽdorum medicaminum proditæ ſunt compoſitiones, omnes prorſum delere atque extirpare.

Θεῖον ſulfur.

A. ibid. ca. 612. Sulfur omne trahendi uim poſſidet, eſtq; tẽperamenti calidi, atque eſſentiæ tenuis, adeo ut ad multa venenatorum animalium reſiſtat. Siquidẽ ego aduerſus turturem marinũ, & Draconẽ, ſæpenumero eo ſum vſus: & cum id piſcatores quoſdam docuiſſem, reuerſo poſt aliquantum tpis magnifice medicamentum hoc commendarunt. Vſus eius eſt vt & ſiccum ictui inſpergatur, & cum ſalius miſtum: nam, cum & hoc excogitaſſem, ab experientia cõprobari reperi. Sed & urina maceratum idem effecturum excogitaui. Docebam enim piſcatores medicamenta maxime parabilia: dixique pulchre illos, & cum oleo veteri, & melle, & reſina terebinthina vſuros. Et ſane horum omnium experiẽtia iudicium præſtitit. Quin & pſoras, & lichenas, & lepras, non raro hoc
D medicamẽto cum reſina terebinthina ſanaui. Extergit omnes id genus affectus, at, ut in profundum non repellit: cum alia multa medicamenta, quæ illos curant, miſtam habeant potentiam, nẽpe ut digerant, pariter, & repercutiant.

Ios Aerugo.

A. ibid. ca. 739. Aerugo guſtãtibus acrem qualitatem offert, digerẽs, detrahẽs, & liquans nõ teneram modo, ſed & durã carnem. Porro ſupra dictum eſt nõnullos eius generis medicamenta, Epulotica, hoc eſt, q cicatricem inducant, appellare, cũ ijs in tenuiſſimũ pollinem tritis per ſpecilli cuſpidem contigerint vlcera excreſcentia, ac poſtridie cõtracta reperiant: tametſi illos haud lateat, ſi paulo plus impoſitum foret, ſeſe vlcus nõ cõtractum, ſed eroſum inuenturos: Siquidem colliquat, & digerit carnem: cũ medicamenta epulotica cõtrahant, cõſtipent, conſtringant, & calli in morem illam indurent. Quin & guſtum mordicat ærugo non tñ ipſa ulcera. Quòd ſi pauxillum eius, cerato non pauco admiſceas, id quod ex ambobus miſtũ eſt, citra morſum extergit. Dictum vero ſupra eſt de talium medicamentorum natura, tum vt ſeſe quidam fallant, ex talibus compoſitionibus aut ſarcoticam, aut epuloticam facultatem medicamentis adſcribentes, quibus minime oporteat, utpote cum ipſa id præſtare nequeant, uerum ea, quæ ex ipſis compoſita ſunt.

Cadmia.

Cadmia fit, ubi in fornacibus æs paratur, nẽpe tota terra ex qua æs gñatur, in fornacibus in altum egerẽte uelut fuliginem quampiã, aut fauillã, vtcũq; appellare libuerit. At ſi non terram, ſed lapidem nuncupare velis, ex quo in fornacibus ſecernendo partim fit æs, partim cadmia, partim diphryges, nihil ſane retulerit. Sed & in argẽteis metallis efficitur ſimili ſecretione, ſiue gñatione, aut quocunq; uocare uoles. Quin & ex Pyritæ lapide in fornacibus uſto fit cadmia. Cæterũ abſq; fornace in Cypro Cadmia inuenitur: ac iure quiſpiam illam lapidem nũcupet. Itaq; in Solis pauciſſimum ẽt reliquũ erat cadmiæ, q̃ in fornacibus prouenit, quo tp̃e ego in inſula peregrinabar. Verum lapides, qui in montibus, & riuis reperiebantur, a metallis pfecto acceptos, in Aſiam Italiamq; portaui ad amicos, a quibus ſummam inibam gr̃am, q̃ ſe, uel maximũ munus accepiſſe dicerent, vt q̃ alia oĩ cadmia multo eſſet pſtantior. Et talẽ certe merito quis lapidoſã uocet cadmiã. At eius, q̃ combuſta eſt aliam Botryitin, aliam Placitin medici nuncupant: Botryitin quidem, q̃ in editioribus domorũ, in quibus fornaces extructę sũt, partibus colligitur. Placitin uero, q̃ in inferioribus. Ac liquet ſane botryitin partium eſſe tenuiorũ, craſſiorũ uero placitin, vtranq; aũt uim deſiccãdi, ceu alia metallica oĩa, & lapidoſa terrenaque. Porrò præter deſiccãdi facultatẽ, mediocriter extergit. Atqui quæ in fornacibus colligitur, igneæ facultatis aliquid hẽat neceſſe eſt. Merito itaque lauantes eam, medicamentum efficiũt mediocriter, tũ deſiccans, tũ extergẽs abſq. mordicatione, vtile ad vlcera, carnis impletionem poſcẽtia, & in oculis, & in toto corpore. Porro vlcera magnopere humida, aut putreſcẽtia in corporibus impẽdio mollibus, qualia ſunt eunuchorũ, puerorũ, ac mulierum, eiuſmodi cadmia adiuuat: at in durioribus, & contẽtioribus, q̃ ualẽtius deſiccant requiritur. Itaq; illud ſp̃ memoria tenẽdũ, ſermonẽ ad tẽperatã, & mediam exceſſuum naturã in iis, q̃ ita ſimpliciter efferũtur, referendũ: puta cũ dicimus medicamẽtũ, aut ulcera carne implere, aut cicatricẽ claudere, aut aliud quidvis eius gñis pſtare: ad quam utiq; & nos reſpicientes, deſiccatoriã leuiterq; abſterſoriã cadmiæ ineſſe facultatem dicimus. In caliditatis autẽ, & frigiditatis differentia, temperata quodammodo exiſtit cadmia, nempe neutrum inſigniter efficiens.

E A. l. 2. t. f. ca. 165. fo. 119. c

F

Cinnabari.

Cinnabari modice acrem facultatem obtinet. Habet uero & adſtrictionis quippiam. A. ibid. c. 627.

Cyſeris pumex.

Pumicẽ ſi inter metallica recenſeas, calumniabuntur, q̃bus aĩus prurit accuſandi libidine: & ſi inter lapides ponas, lapidẽ eſſe negabunt: ac multo minus terram eſſe concedẽt: nec marinorum hũi quodpiam volent. Atqui alicubi tñ de illo dicẽdum eſt: quippe qui in ſarcotica indatur medicamenta, & ea, quæ dentes extergũt, partim uſtionẽ non expertus, partim ẽt uſtus, qñ videlicet, alijs oĩbus combuſtis ſimiliter, ſubſtantiæ efficitur tenuioris. Cæterũ uſtione quoddã acquirit acrimoniæ, quam rurſum lotione exuit. Videri aũt poterit ſplẽdorẽ dentibus conciliare non tñ facultate, ſed ẽt aſperitate: uelut ẽt ſi ſmirin, aut teſtã, aut hoc genus quippiam tritũ admoueas, quæ certe & ipſa ſplendorem afferunt: forte utroque, tum quia detergendi hẽant facultatẽ, tum quia aſperitatem. Eundem in modum cornua deuſta dentes ſplendidos efficiunt. G

Conia lixiuium ex cinere.

Lixiuiũ. A bluto cinere fit lixiuiũ. Cinerẽ aũt, vſtorũ corporũ reliquias Latini nuncupant, ſiue natura ſint lapidea, ſiue arborum aĩaliumve particulæ. Fit ergo lixiuiũ pro eius, qđ eluitur natura: eius quidẽ, qđ empyreuma, ſiue igneam naturã hẽt acerrimam, ipm quoque acerrimum eſt: eius, quod tale non eſt, ẽt moderatius. Quare & ſepticis uocatis facultatibus commiſcetur, utpote cauſticam caliditatem poſſidens ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem citra dolorem adurens.

Cyanos cæruleus.

Cyanos, ſiue maſculino, ſiue fœminino gñe, pronunciare velis. Hoc medicamen acri facultate eſt, tũ detrahẽdi (quã *paſtam ſermoni* uocãt) tũ digerẽdi, potẽtiore, q̃ cinnabari. In eſt quoq; ei non nulla adſtrictio.

Lepis id eſt ſquama, æris, & ferri, & ſtomomatis. H

Squama alia eſt ęris, medicamen multo vtiliſſimũ: alia ferri, & ſtomomatis. Quidam uero nominant, & helitin lepida, ſiue ſquamã. Oẽs ſane vehemẽter deſiccant. At inter ſeſe diuerſæ ſunt, tũ q alia magis, alia minus, exiccat: tum q alia craſſioris, alia tenuioris ſit eſſentiæ; quodq. plus minusve adſtrictionis ſint participes. Helitis certe principẽ in deſiccando locum obtinet; nam & ſubtiliſſimæ oĩum ſubſtantiæ eſt; nimirum q̃ & æruginis nonnihil aſſumpſerit. Maiorem obtinet adſtrictionẽ ſquama ferri, & hac ẽt maiorem ſtomomatis; quamobrẽ ad contumacia ulcera meliores ſunt, q̃, ſquama æris. Detrahit & liquat carnẽ potentius ſquama æris, & hac ẽt ualentius helitis. Oẽs autem ſquamę non inſtrenuè mordaces ſunt. Ex quo clarũ eſt, quod eſſẽtię ipſarum conſiſtentia non admodum tenuis eſt, ſed potius craſſa. Siquidem inter ea quę eandem uim obtinẽt, minus eſt mordax, quod eſt tenuius; ceu ſuperioribus libris oſtendimus. A. ibid. c. 231.

Lithargyros.

Lythargyrus deſiccat quidem, uelut alia oĩa metallica, lapidea, terrenaque medicamenta, uerum oĩum id efficit moderatiſſime. Et ſecundum alias tum qualitates, tum facultates, quodam- A. ibid. ca. 49.

modo

A modo in medio eſt, neque manifeſto excalfaciens, neq; refrigerans. Modica tñ adſtringendi abſtergendiq; facultas ei ineſt: quamobrẽ inferior eſt, & ſarcoticis medicamentis, quæ mediocriter extergentia oſtẽdimus, & contrahentibus, atq; adſtringentibus. Cęterũ ad intertrigines femorũ utilis medela eſt: quãquidem utriuſq; iam dictæ facultatis leuiter eſt particeps. Iure itaque medij ordinis in metallicis habebitur. Proinde ea frequenter utimur ceu materia, ijs miſcentes, quę ualentem facultatem obtinent, ſiue mordicantem, ſiue adſtringentem, uel aliud quid facientem: ſicut in liqueſcentibus ad pleraque medicamenta ceram adhibemus tanquam materiam, quia ſcilicet & ipſa quodammodo medium tenet eorum, quæ ualentem facultatem poſſident.

Nitrum.

A.l.1.c.2. ca. 84. fol. 108. h Nitrum" dictũ eſt ſupra in medio eſſe aphronitri, & ſalis uirium. Cæterũ uſtum ꝓpius ad aphronitrũ accedit, utpotè ex uſtione tenuius redditũ. Deſiccat itaq; ac digerit: & ſi intro in corpus ſumatũ, ſecat & extenuat craſſos lẽtosq; ſuccos potẽtius multo, q̃ ſal. Aphronitrũ uero, niſi grauis urgeat neceſſitas, deuorandũ non eſt, nimirũ inimicum ſtomacho: q̃quidem plus ẽt nitro incidit. Sanè ad fungos ſuffocantes ruſticus quidã uti eo aſſolet: & ſe ꝓfuiſſe probatum eſt. Cæterum nitro uſto ſimul, & non uſto, & multo etiam magis eius ſpuma, in talibus uti conſueuimus.

B

Melanteria.

A. ibid. ca. 47. Melanteria" ex medicamentis eſt multum adſtringentibus, cum hoc, quòd omnia propemodum adſtringentia tenuitate partium exuperet.

Melan graphicon, atramentum ſcriptorium.

A. ibid. ca. 689. Atramentum" quo ſcribimus, admodum & ipſum deſiccat aqua ſolutum. Vlcera autem igni ambuſta protinus illitum iuuat: at ſi acetum quoque habeat, multo magis.

Miſy.

A. ibid. ca. 47. Miſy." In metallo Cypri, cuius mõ mentionem feci, in montibus Solorũ, domus erat ingens, cuius ad parietem dextrum, ſed ad nos utiq; qui ingrediebamur, ſiniſtrum, deſcẽſus erat in ipm metallũ: in quo quaſdam conſpexi in lõgiſſimum porrectas ueluti zonas alias ſuper alias, numero tres: infima erat ipſius ſoreos, ſuper quã erat altera chalciteos, ſuprema miſyos. Cæterũ id tpis pfectus metalli his cõmonſtratis, ſicut, inquit, nunc aduenis in cadmiæ fornacariæ inopia, ita horum triũ admirandas has uides diuitias. Itaq; ego ingẽti eius accepto pondere, primũ quidem in Aſiam, deinde Romã attuli, & uſq; mõ habui, elapſis iam annis plus minus triginta. Et ſorte quadam abſolutũ fuit hoc opus aduſque octauũ librũ ante annos uiginti, nec adiectus fuit nonus, partim ꝙ lapides quoſdam nondum conſpexiſſem: partim ob alia negocia, quę mihi interea temporis obuenere.

C Nunc autẽ cũ nonũ hunc librũ cæteris addere pararem, interea forte fortuna mihi accidit res ſpectatu lõge pulcherrima, ac ſi quiſpiã eo ſtudio, ac induſtria magno cũ artificio effeciſſet. Nã, cum miſy opus hrẽm ad medicamẽ quidpiã præparandũ, bolum eius accepi, quantum ferè plena manu teneas, qualem ſanè conſiſtentiã miſy non admodum ſolet hre: cũ in parua fruſtula diuidatur. Miratus itaq; inſolitã eius condẽſationẽ, bolo fracto, extimũ quidẽ miſy circumquaq; repperi, eius, qđ intus erat, uelut efflore ſcentiam: Porro ſub eo, inter chalcitin uidelicet, & miſy, quiddã erat mediũ uergens ex chalcite ad miſy, ex dimidio iã cõmutatũ: principio. n. bolus fuerat chalciteos, cęterũ ꝙ in alto erat, perfecta erat chalcitis, nullã dũ alteratiõẽ experta. Hoc igitur ubi uidiſſem, cogitatione repetens, & in metallo, ita ſuper chalcitin naſci ipm miſy, ut ęrugo ſuper æs, in mentem ſubiit inſpicere, qđ ſeruabatur adhuc apud me reliquũ ipſius ſoreos, nũquid & ipſum una accepiſſet mutationẽ in chalcitin: & quędã certe apparuit ſuſpicio, ut uiderei, & ipſum forte longo tꝑe mutationẽ in chalcitin poſſe accipere. Itaq; mirũ non eſt, tria hæc medicamina eiuſdem gñe facultatis eſſe, Sori dico, & Chalcitin, & Miſy, tenuitate partiũ, & craſſitudine inter ſe diuerſa. Craſſiſſimum. n. eſt inter ipſa ſori, tenuiſſimũ miſy, mediã utriuſq; facultatẽ habet chalcitis.

D Adurunt uniuerſa hæc tria, & eſcharas quas uocant efficiunt: attamen etiamſi urant, nonnihil quoq; adſtringunt. Cæterum miſy admotum corporibus duris minus chalcite mordicat, tametſi ea non minus ſit calidum: uerum id habet beneficio tenuitatis partium. Porrò cum utraque hęc in decoctionibus fundantur, & magis chalcitis, q̃ miſy, ſori tamen nõ liqueſcit, nimirum ꝙ lapidioſius ſit, ac uehementius compactum: ſicut rurſum miſy, quia a congenito calore elaboratius eſt, ac proinde ſiccius chalcite, idcirco merito quoque ęgrius liqueſcit.

Molibdæna, plumbago.

A. ibid. ca. 460. Molibdæna" ſimilẽ Lithargyro uim poſſidet, tñ a media tẽperie ad frigidius paulũ quid recedens: ſed nec abſtergentis facultatis eſt particeps. Vtraque autem hęc medicamina liquari pãt, ac non ut lapides, & cadmia, & arena, liquationem reſpuunt: ſed celerrime liquantur, ubi oleo additũ nonnihil aceti eſt: liquantur tñ ẽt admiſta aqua, ſed diutiſſima coctione. Porrò ceu in Cypro Cadmiam, q̃ in montibus, x riuis naſcitur accipiebam, q̃ & ipſa lapidis, ut dixi, ſpecies eſt: ad eundem modum Molibdænam multam cum alijs proiectam lapidibus conſpexi in uia, quæ ad Ergaſteria ducit a Pergamo. Vocatur autem Ergaſteria pagus quidã, in quo & metalla ſunt, inter Cyzicum & Pergamum, quadringentis, & quadraginta ſtadijs diſtans a Pergamo.

Molibdos.

Molybdos plumbum. E

Plumbum* facultatis eſt refrigeratoriæ. Siquidē nō mō multam habet ſubām humidam a fri- A. l. 2. t. 2, cap. 12 fo. 100. b
gore congelatā coactamq; ſed & aeream, paucam autem terream. Igitur ꝙ plurimū hēt eſſentię
humidæ a frigore coactæ, indiciū tibi eſto, ꝙ ubi admotū eſt igni, celeriter fundatur, fluatq;. Qđ
vero & aereæ ſit particeps, hoc habeto ſignū. Oīum quæ nouimus, unicū plumbū tum mole ip
ſa, tum pondere augetur, ſi condatur in ædibus ſubterraneis aerem hñtibus turbidū, ita ut quæ-
cunque illic ponantur, celeriter ſitum colligant. Tum ēt plumbea ſtatuarū uincula, quibus earū
pedes annectuntur, ſæpenumero creuiſſe uiſum eſt, & quædam adeo intumuiſſe, ut ex lapidibus
dependerent, cryſtalli modo, uerrucæ. Atque hæ probabiles quidem ſunt humiditatis eius frigi-
ditatisq; notæ, prius q̃ experiaris. Cæterum ſcientificæ, & certæ per experientiam cognoſcunt.
Pręparato igitur m rtario, ſimulq; piſtillo, utriſq; ex plumbo, infunde quemlibet liquorem, ita
que terito, ut & piſtillus, & plumbeum mortarium ſuccū quendam reddant: id quod ex utroque
conſtabit, multo erit frigidius q̃ liquor ipſe fuerat. Licet aūt & aquam, & uinū tenue aqueum, &
oleū inijcere, aut quiduis eiuſmodi. At ſi ēt plus efficere ſuccū uoles refrigeratoriū, oleū ompha-
cinum ſit, aut roſaceum, aut melinū, aut myrtinum. Porrò ſi ſucco, qui proueniet, uti uoles, opti
mum habebis remedium, & ad phlegmonas in ſede cū ulcere, aut rugis, & ad eas quæ in puden-
dis, teſtibusque, & uberibus conſiſtunt: ſimiliter aduerſus cæteras omnes fluxiones incipientes, F
quæ aut in inguina, aut in pedes, aut in alium quemvis articulum, decumbūt. Sed & vlceribus re
bellibus vtile eſt: nam ad cancroſa eo utens uirtutē medicamēti mirabere. Quòd ſi celeriter mul
tum ſucci plumbei uoles colligere, conare in Sole terere, aut quocunq; certe modo aere excal-
facto. Multo autem utiliſſimum habebis medicamentum, ſi adfuſo refrigerātium ſuccorum quo
piam teras, ceu ſemperuiui, cotyledonis, intybi, lactucę, chondriles, pſyllij, omphacis, portulacæ.
Porrò ſiqua horum non facile in ſuccū ſoluunt, uelut portulaca, miſceto illis aliorum ſuccorum
quempiā, uelut omphacis: qui & ipſe per ſeſe p̄dicto mortario inditus, medicamentum efficit re-
frigeratorium lōge pulcherrimum. Quin & in laminam diductum plūbum ipſum per ſeſe, athle
tarum ſeſe exercitantium lumbis inſternitur, ubi Veneris ſomnijs uexantur. ſ. nimirum haud ob-
ſcure eos refrigerans. Sed & bractea tenuis ex plumbo facta probe ganglio illigata plane ipſum
de Fracturis conſ. 3. t. 63. 7. 250. ſ dissipat. Illigabit autem probe quiſquis ab Hippocrate didicerit in ipſam noxam potius firman-
dū, quàm hinc uel inde. Mirum ergo non eſt, ſi plumbum crematum, ac rurſus ablutum, refrige
rantis efficiat facultatis, cum ante lotionem miſtæ fuerit. Et hoc ipſum medicamen, nempe plū-
bum cōbuſtū, bonum eſt ad ulcera rebellia. Vbi uero lotū fuerit, multo optimū medicamen eſt,
& ad ulcerū impletionē, & ad eadē cicatrice obducēda. Conuenit & chironiis quæ uocant vlce G
ribus, & cancroſis, & putredinoſis oībus, tum ipſum per ſeſe, tum medicaminū ad cicatricē per-
ducentium quibuſdā cōmiſtum, quale eſt quod ex cadmia conficitur. Cęterum ſoluendum eſt
principio, ſi copioſa ſit ſanies, quotidie: ſi minus, tertio aut quarto quoq; die. Verum foris ſpon-
giā imponito aquę frigidæ: quę ſi deſiccetur, rurſum mergatur. Sed hęc ſuſius q̃ pro inſtituto di-
ximus, pluſculum ſermonis affinitate prouecti. At tempus iam eſt ſequentia deinceps perſequi.

Oſtracon teſta.

Teſta* deſiccandi uim poſſidet, atq; abſtergendi, maxime quę ex fornacibus eſt, ꝙ uidelicet to A. ibid. c. 709.
ſta ſit. Quocirca emplaſtrus, quam uocant hepheſtiada, ex hac pręparata uidelicet, optimum eſt
medicamen inducendę cicatrici.

Pompholyx, & Spodium.

Pompholyx* fit & in æris fornace, uelut & cadmia: fitque, & dū in fornacibus cadmia uritur, A. ibid. ca. 695.
ut in Cypro. Cum enim præfectus ad æris fornacem inſtructas res non haberet, præcepit ex ip-
ſa cadmia præparari, pręſentibus atque inſpectantibus nobis, pōpholyga, uidelicet minutis cad-
miæ fragmentis in ignem coniectis, qui ante ęrarium iacebat follem. Camera quędam erat in-
curua, nuſquam pertuſa, ſed integra, quę egeſtam ab uſta cadmia fauillam excipiebat: quam ubi H
collegiſſent, habebant pompholyga. At quod reflectens in pauimentum recidebat, Spodos eſt
quam uocant: quę plurima, ubi ęs in fornacibus uritur, colligi aſſolet. Quidam eā ſpodium neu
tro genere pronunciant: Cui uidetur ſimilem habere facultatem, quod uocant Antiſpodium.
At ego illo uſus ſum nunquam, cum large mihi ſemper pompholyx ſuppeteret. Nec enim quiſ-
quam, ubi hęc adſit, ſpodio uti uelit, nedum antiſpodio. Eſt autem Pompholyx medicamentum
prope omnium, quę citra morſum deſiccant, ſi elota fuerit, pręſtantiſſimum: Quamobrem ad vl
* Al. ſcirrhoſa. cera* crancroſa idonea eſt, & ad alia omnia maligna. Itaque inditur collyrijs, quę ad oculorum
imponuntur fluxiones, quęque bullas ſiue puſtulas in eis natas, aut ulcera curant. Pręterea ad
pudendorum, ac ſedis ulcera optimum eſt medicamen, nimirū ſine morſu, ut dixi, deſiccans. Sed
non eſt huius negocij, in iſtis diutius immorari.

Sandarace.

Sandarace* urentis eſt facultatis, ceu Arſenicum quod uocant. Merito itaque eam digerenti- A. ibid. ca. 48.
bus facultatibus commiſcent, atque extergentibus.

A

Sandix.

Sandix qua ſit facultate prędita, in ſermone de pſimythio explicabitur.

Scoria.

A. ibid. ca. 31. Scoria oĩs reſiccatoriũ medicamen eſt, potiſſimum aũt ferri. Siquidem ad læuorem redigens ipſã in aceto quã acerrimo, poſteaq; decoquens, ad aures, q̃ longo iam tẽpe pure fluxerũt, ea utor pro medicamento maximè exiccatorio, adeo, ut mirentur, qui præparantem me uident, & ante tei periculũ fidẽ non habebãt, aures ta le poſſe ferre medicamen. Porrò argenti ſcori ãpropriè helcyſma appellant. Verũ emplaſtris quibuſdã, quippe quæ reſiccatoriæ facultatis ſit, commiſcetur.

Stimmi.

Stimmi. Ad facultatem deſiccantem adiunctam habet hoc medicamen adſtrictionem. Quãobrem & ocularibus medicinis cõmiſcetur, & illis ſcilicet, quæ conformantur in collyria, quæ uocant: & ſiccis, quę utique ſicca collyria cognominat.

Stypteria ſchiſta, & ſtrongyle, & hygra. Alumen ſiſſile, rotundum, & humidum.

A. ibid. ca. 68. Stypteria. Huius medicamenti nomẽ ab adſtrictione deductũ eſt nã adeſt illi vehementiſſima: Cæterũ cũ ſit craſſarũ partiũ, tenuiorũ quodãmõ partiũ eſt, q̃ vocatur ſchiſte, hoc eſt ſiſſilis. Pro-

B ximè eſt ſtrõgyle, & aſtragalote. Admodum autem craſſarum partium eſt tum liquida, tum placites, & printhines appellata.

Titanos, calx.

A. ibid. fo. 117.a Calx, Viua quidem (quę *Aſbeſtos* Grecè dr) vehemẽter urit, adeo vt cruſtas efficiat: extincta uerò protinus & cruſtã molitur & ipſa: at poſt diem vnũ aut minus urit, minuſque inducere cruſtã põt: at vero temporis progreſſu prorſum nec cruſtam quidẽ gignere queat, tametſi etiãnum calfaciat, carnemq; liquet. Porrò ſi lauetur in aqua, ſuam mordacitatẽ exuit, efficitque nũcupatam, Grecè, *Konian*, i. lixiuiũ. At ipſa abſq; morſu reſiccat: ac ſi bis terque, aut amplius, abluta fuerit, planè mordacitatis expers conſtituitur, ac ſtrenuè abſq; mordacitate exiccat.

Hydrargyros.

A. l. 1. c. 2. ca. 46. fol. 102.e Hydrargyrus non eſt ex ſponte naſcẽtibus medicamẽtis, ſed ex ijs, quæ pparãtur, uelut pſimythium, ærugo, pſoricũ, lithargyros. Nullum aũt eius ſeci periculũ, neque quòd interimat ſi deuoretur, neq; ubi foris admota ſit.

Phycos.

Phycos cuiuſnam ſit facultatis, ubi de pſimythio agetur, exponam.

Chalcanthos atramentum ſutorium.

A. ibid. ca. 47. g It ca. 167. fol. 191. Chalcanthos. Fortè fortuna & chalcanthũ in chalcitin trãſire conſpexi. Aſportaui. n. ex Cy-

C pro & huius medicamẽti ingẽtẽ copiã. Extimum eius oẽ poſt annos plus minus uiginti chalcitis effectũ eſt, intimã eius parte chalcanthi ſpẽm ſeruante. Quamobrẽ & uſque in hunc diẽ quod ſic mutaẽ aſſeruo, obſeruãs dũ ad imũ uſq; voluẽtibus annis pcedat mutatio, ceu chalcitidis quoq; in miſy: vt eſt antè poſitũ. Cæterũ mirari ſubit de hoc medicamento, quo pacto vehemẽtiſſimæ adſtrictioni admiſta eſt caliditas nõ inſtrenua. Cõſtat ergo, q̃ oĩum maximã cõdire ſeruareq; carnes humidas põt, nimirum caliditate humiditatẽ abſumẽs, atq. adſtrictione ſubſtantiã cõtrahens, atque cõſtipãs: hoc. n. opere nõnihil ẽt humiditatis ipſius exprimit. Cõſtringit uero, deſiccat, atque cõtrahit in ſeſe totius ſubſtãtiã carnis. Porrò quo tẽpe in Cypro diuerſabar, hũc in modũ medicamẽtũ hoc colligi cõſpexi. Domus erat magna qdẽ, ſed humilis, ingreſſui in metallũ obiecta. Ad parietẽ aũt domus ſiniſtrũ, q erat ĩgrediẽtibus dexter, effoſſus erat ſpecus incõtiẽtẽ collẽ, ea latitudine, vt tres ſeſe uiri in eo cõtingerẽt: tãta uero altitudine, ut uiro ſũmè pcero rectò liceret incedere. Specus hic decliuis q dẽ erat, non tã pceps ac præruptus. Porrò ad finẽ eius quaſi in ſtadiũ porrecti, lacus erat aquæ viridis & craſſæ tepidę plenus. At in toto deſcẽſu calor ſimilis, qualis in primis balneorũ ædibus pcipitur: quas, q in eis corpora pmollin ſoleãt, pmalacteria appellare cõſueuerũt. Aqua vero quotidie guttatim ex pertuſo colle deſtillãs, quatuor & uiginti horis to-

D tius diei ac noctis colligi aſſolet ad amphoras romanas quaſi octo. Eã uincti q dã in piſcinas quaſ dã quadratas fictiles, in domo ad ingreſſũ poſita ſitas efferebãt, in q bus paucis diebus cõcreſcebat, fiebatq; chalcãthus. Mihi vero, vbi ad terminũ effoſſi ſpecus deſcẽdiſſem, ubi videbãt tepida hæc, uiridisq; aqua colligi, aeris odor uiſus eſt ſuffocãs, & toleratu difficilis. chalcitin ęruginẽque redolẽs. Et aqua quoque guſtu pferebat qualitatẽ eiuſmodi. Ea p p & nudi, & cũ ſũma feſtinatione amphoras vincti exportabãt, nec lõgiorẽ illic morã pferre poterãt, ſed celeriter recurrebant. Accẽſi aũt erãt mediocribus in ſpecu interuallis lychni, q nec ipſi lõgo tẽpe durabãt, ſed celerrimè extinguebãtur. Hunc ergo ſpecũ pedetẽtim excauatũ multis annis ab ijs tũc didici. Hæc. n. inquiebãt, aqua uiridis, q̃ vides ex colle in lacũ manãtẽ, ſenſim ſe ipſa minor effici aſſolet. At, ubi pẽ adeſt vt deſinat, rurſũ uincti, qđ cõtinẽs eſt ipſius collis, pſ dere pgũt. Euenitq;. aliqñ olim, ſubitò, q cq d pfoſſũ eſſet, cõcideret, oẽsq. ad vnũ occideret, ac totã uiã corrũperet. Id ubi fit, alio foramini fodiẽdo euſq; inſiſtũt, quoad rurſũ aqua illis adſit. Hęc habui q̃ tibi de chalcãtho exponẽda cẽſerẽ, & ſanè fortaſſe nõ neceſſaria, cæterũ q̃ ſcire pſtaret, q̃ ignorare. Memineris aũt, q ad ſiniſtrã manũ ingredientibus cõſpectum nobis duxerim metallũ Soreos, chalciteos, & miſyos, ut ex ijs cõijcere liceat, aquã pluuiã totius collis terrã illã colluere atq; abluere: ex qua ſpõte q̃dẽ fiebat

bat ſori, miſy, & chalcitis: & per fornaces æs, cadmia, pompholyx, ſpodium, & diphryges. E

Chalcitis.

Chalcitis. Dictũ de ea eſt in ſermone de miſy: nũc aũt tñ dixiſſe ſufficiat, ꝙ miſtas habeat adſtringẽtẽ acrẽque facultates. Cæterũ uincit acris, vt, q̃ adeo eſt uehemẽs, vt carnẽ urat, uocatãq; eſcharã efficiat. Vſtũ hoc medicamen minus q̃dẽ mordicat, cæterũ nõ minus deſiccat: ſed, & adſtrictionis nõ parũ amittit. Itaq; vndequaque, melior eſt chalcitis uſta, q̃ q̃ nõ uſta eſt, nẽpe partibus tũc q̃dẽ tenuioribus, ceu alia oĩa combuſta, uerũ haud aſſumpta acrimonia, uelut aliis multis accidit. Didiciſti porrò, quòd uſta omnia ſi lauentur; moderatiora reddantur, minusque mordacia. A. ibid. c. 47. & 167.

Calcos cecaumenos, aes vſtum.

Aes" vſtũ hẽt & acrimoniã quandam: ſed & adſtrictionis eſt particeps. Proinde ſi lauetur pulcherrimũ eſt medicamen inducendæ ulceribus cicatrici: quanquã id ipm præſtare, & antequam lauetur, poſſit, potiſſimum in carne duriore: alioqui in molliore commodius eſt quod ablutũ eſt. A. l. 2. t. a. ca. 231. fo. 124. f

Chalcu anthos, flos aeris.

Flos" æris facultatibus eſt tenuiorum partium, quam aut æs uſtũ, aut ſquãma. Merito itaq; ex eo factis collyriis extergunt auferuntque palpebrarum magnas aſperitates, quas vocant ſycoſis. A. ibid.

Chryſocolla.

Chryſocolla. Et hoc medicamentũ ex ijs eſt, quæ carnẽ liquant: nõ tñ ualenter mordicat, quan q̃ ſit facultate admodum digerente, deſiccanteque. Igitur quidam id modò, q̃d in metallis inuenitur, ita nominãt: alij vero id, quod in æreo mortario piſtilloque æreo ex pueri urina præparatur: id quod quidam inter æruginum ſpecies numerant. Satius uero eſt ipſum ꝑparare tpe æſtiuo, aut certè aere prorſum calido, vrinam in mortario terentes. Præſtat aũt æs, ex quo mortarium piſtillumque conficias, rubrum ſit: nam quo æs mollius fuerit, eo plus circumagẽdo piſtillo deteritur. Hoc medicamentum aptiſſimum eſt vlceribus contumacibus, tum per ſe, tum alijs miſtum, ut in opere de componendis medicamentis refertur. Nunc autem id nouiſſe ſat eſt, ꝙ quanto plus q̃ chryſocolla metallica deſiccat, minusque mordicat, tanto etiam ipſam excellit tenuitate partiũ. Ipſam tamen chryſocollam illam ſi uras, multo tenuiorem efficies. F A. ca. 358.

Pſimythium ceruſſa.

Pſimythiũ. Et hoc medicamen teſtimonium ꝑbet modò dictæ facultati. Nam ſi ex acri aceto ſoluatur, guſtu tamẽ neq; acre erit, neq; mordax, neque digerens, ſed emplaſticum & refrigeratorium: facultatis ærugini diſſimillimæ, tametſi & illa conficiatur aceto æs diſſoluente. Porrò ceruſſa aduſta in ſandyca, quam vocant, tranſit, medicamentum ſe ipſo tenuius, nondum tamẽ excalfaciens. Phycos autem, ſeruata ceruſſę frigiditate, tenuitatem partium aſſumpſit, ut per eam in profundum altumque corporum, quibus admouetur, uis eius penetrare valeat. A. l. 2. t. 2. c. 117. fol. 112. a G

Pſoricum.

Pſoricum." Conficitur hoc medicamẽ dupla chalcite admiſta lithargyro: ante tamẽ utriſque aceto acerrimo ſolutis, ſicque in ollam nouam coniectis, quam fimo ęſtate media diebus quadraginta obrutam ſepelies. Hoc medicamen deſiccatorium eſt magis, ſimulque minus mordax chalcite, ac nimirum partibus etiam tenuioribus.

GALENI DE SIMPLICIVM

MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER DECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de facultate ſimplicium medicamentorum, quæ ex animalibus ſumuntur. H

Aduerſus Xenocratem, & cæteros, qui, quæ mortalibus damno, & dedecori ſunt, ſcriptis prodidere.

NIhil eorum, quæ nunc dicenda ueniũt, magnopere iuuare poterit eos, qui ea quæ principio huius tractatiõis, primis uidelicet quinque libris, tradita ſunt, ignorãt: immo quædam fortaſſis noxæ occaſio erunt illi, qui cum ſcriptis hic medicamẽtis uti volet, rationem tamen ac methodum non habeat. Tanquam itaque illa didiceris ita tecum uerba faciam, repetita totius tractatus ſumma. Oſtenſum eſt medicamenta, quę effectricibus nominatis qualitatibus agunt, nempe calliditate, frigiditate, humiditate, & ſiccitate, harum miſtione effici acerba, auſtera, ſalſa, "ſalluginoſa, amara, acria, dulcia; pręterea extergentia, repercutientia, attrahentia, emollientia, vrentia, ſeptica, cruſtica: ad hęc ſecundum alias actiones magis ſpeciales ſarcotica, ſynulotica, glutinatoria tum fiſtularum tum vlcerum, aut carnis excreſcentiam detrahentia. Oſtenſum quoque eſt, quo pa-

cto

A ꝯto uniuerſalis facultas experientia unica demonſtratoriè inueniatur, nec ea uulgari & quauis,
ſed quæ cum dictis adhibeatur limitationibus. Cæterum inuẽta ſemel facultate uniuerſali, nul-
la inſuper experientia opus eſſe ad particulares actiones, niſi ad confirmationem eorum, quæ
ratio repperit. Sic ergo nunc quoque iudicium faciamus propoſitæ materiæ, quæ eſt ea, quæ ab
animantibus accipitur. In tribus. n. libris, qui inſequuntur quintum, nempe ſexto, ſeptimo, & o-
ctauo, materiam ad plantas attinentẽ expoſuimus, non ſanè oẽm, quæ uniuerſo terrarũ orbe re
periatur, ſed quantũ nobis experiri eius datũ eſt. In ſuperiore uero, qui eſt totius operis nonus,
eã, q̃ uerſatur in terroſis, ac lapidoſis corporibus, enarrauimus. Reliquũ porrò nunc eſt, ut eã, q̃
ab animalibus ſumitur materiã, perſequamur. Deinde reſtant, q̃ in mari, paludibus, aut oĩno in
aqua naſcũtur, quæ q̃dem neq; plantæ, neq; terra, neq; lapis, neq; animal, ſunt. Ea plane pauciſ
ſima ſunt, & ultimo loco ſcribenda, poſtq̃ uidelicet, quæ ad aĩantiũ corpora pertinent, abſolue-
ro. In quib9 is doctrinæ ordo ſeruabitur, qui in nomẽclaturarũ primis uſitur literis. Porrò ſicut
in plantarũ materia ẽt de ſuccis, qui ex ipſis fiunt, diſſerui, ita nũc quoq; nõ ſolũ edocebo ſolida-
rum in aĩalibus partiũ facultatẽ, ſed eorũ quoque, quæ in ipſis continẽtur, puta pituitæ, bilis, ſan-
guinis, urinæ, ſtercoris, & ſimiliũ. Igitur in ijs, q̃ ſuperius ſunt dicta, haudita multa particularia
eorũ, q̃ in materijs conſcripta ſunt a medicis, ignota mihi fuere: uerum operã dedi, ut ipſe per ex
B perientiã facultates eorũ cognoſcerẽ. Quod ſi q̃d ignorabã, planè nec de illo quicq̃ conſcripſi,
haud credendũ alijs cenſens, ne de uno quidẽ eiuſmodi, q̃ certũ habeã nonnullos multa menti-
ri. At in p̃nti materia non ita ſe res habet. Ingenue ſiquidem fateor, complura eſſe tum partium,
tum liquorum, in aĩantium corporibus comprehenſorum, quorum nullius eiuſmodi feci peri-
culum, cuiuſmodi quidam ſcriptum reliquerunt. Siquidem quædam eorum abominanda dete-
ſtandaq; ſunt, quædam ẽt legibus uetita: de quibus haud ſcio, quo pacto ſcribere licuit Xenocra
ti, homini nõ olim nato, ſed proauorum noſtrorum ſeculo, cum Imperium Romanum hoĩbus
veſci vetuiſſet. Atq; ille ſanè, tanquam ipſemet fuerit expertus, magna profecto fiducia ſcribit,
quos nam affectus curare ualeat comeſum cerebrum, aut carnes, aut iecur humanum: quos au-
tem capitis, ſuræ, & digitorũ oſſa, partim uſta, partim uſtionem non experta: quæ deniq; & ſan-
guis. Sed hæc ſanè tametſi contra leges ſunt, non tñ ſunt fœda, atque abominanda: At potio ſu-
doris, aut urinæ, aut menſiũ mulieris, abominanda deteſtandaq; eſt: atq; horum in primis ſter-
cus: quod tamẽ ſcribit Xenocrates, ſi oris, ac gutturis partibus inungatur, & in uentrem deuore-
tur, quid præſtare ualeat. Scripſit etiam de auriũ ſordibus deuorandis. At ego ne has quidem un
quam deuorare ſuſtineam, ne ſi in totum quidem morbo deinceps liber degerẽ. Atque his etiã
C magis abominandum puto ſtercus. Eſtque probrum grauius homini modeſto audire κοπροφάγοι
hoc eſt ſtercoriuorum, quàm ſellatorem aut cinædum. Et inter ſellatores magis execramur qui
phœniciſſant, quàm qui lesbianrur: Cui non diſſimile mihi uidetur perpeti, qui menſes bibere
ſuſtinet. Itaque horum nemo periculum facere non auerſabitur hominũ certe ſ̃m naturam ha-
bentium: neque inſuper eorum, quæ tametſi modeſtiora uideantur. tamen etiam fœda ſunt, nẽ-
pe partem aliquam corporis ſtercore inungi perpeti, ob affectum ſcilicet, ſi quem patiatur: Aut
humano ſemine, id quod γόνον. hoc eſt genituram, appellare ſolet Xenocrates: ſummaque dili-
gentia diſtinguit, quæ nam ipſa genitura ſola illita iuuare queat, quæ uero, ubi ex ſinu mulieris
poſt coitum uiri effluxerit. Nam ingens ſit medicamentorum penuria oportet, ubi quis, quo chi
methla, ſiue perniones curet, uiri ſemen conquirere cogitur, quod in mulieribus congreſſu in-
tus non remanſit, uerum effluxit, atque effuſum eſt. Atque pleraque ſane eiuſmodi materiæ ſpe
cies eſt in ijs, q̃ de utilitate ab animalibus percipienda ab illo ſunt conſcripta. Siquidẽ non quam
uim habeat epota urina, aut deuoratum illitumve oris partibus ſtercus duntaxat hominis, enar
rat, uerum ẽt aliorum cuiuſque animalium, atq; alia etiam non pauca rarorum, & paratu diffici
lium, puta cum Elephanti, aut equi Niloi meminit. Nam beſtiam ſeu feram regiam, quã uocant
D Baſiliſcon, ne uidere quidem unquam cõtigit: & ſi uera ſunt q̃ de illa referuntur, periculoſum ẽt
eſt uel prope accedere ad hoc animal. Nõ diſſimilia ijs, quæ à Xenocrate ſcripta ſunt, & ab alijs
prodita ſunt de animalibus: ex quibus, & ipſe Xenocrates pleraq; exſcripſit. Nam unde illi tan-
tarum, taliumq; rerum experiundarum fuiſſet copia? Sane rex quondam noſter Attalus, cum
ambitioſiſſime talia ad experientiam conquireret, tamen pauciora ſcribere conſpicitur. Porro
quidam Ateuriſti eandem tractationem commendans, enarrandam mihi tradidit: cæterum iu-
dicio meo nec illa quidem etiam ita ab illo conſcripta eſt, ut omnia ipſe fuerit intuitus, oculiſ-
que ſuis præſens conſpexerit. Proinde nec ego baſiliſcorum, aut elephantorum, aut equorum
Niloorum, neque alterius cuiuſquam, cuius ipſe periculum non fecerim, meminero. Porro
φίλτρων, ἀγωγίμων, ὀνειροπομπῶν, & μισήτρων uocatorum (ex induſtria enim ipſa illorum nomina re
cenſui) plane nec ſi abunde illa forem expertus, mentionem facere in animum inducerem, ſicu-
ti nec lethalium medicamentorum, aut, ut ipſi uocant, [illegible] Nam illa ſanè ridicula ſunt,
conſtringere, ac uincere aduerſarios, ut in iudicio nihil poſſint eloqui, aut grauidæ abortum af-
ferre, aut ut ne unquam deinceps concipiat efficere, & quæcunque eius ſunt generis: Sane ho-
rum

rum pleraque, vel anteq̃ facias periculũ, ſcire licet eſſe impoſſibilia: quædã uero poſſibilia, cæterum uitæ mortalium noxia. E Itaq; ego, per Deos, admiror, qua cognitione, quoue conſilio, ad ea ſcribenda quidam acceſſerint. Nam quæ uiuentibus dedecori, atq; ignominiæ ſunt prodita, quo pacto ſibi poſt mortem gloriæ fore ſperarunt? Itaq; ſi regia ptãte præditi, in hoĩbus morti condemnatis illa experirentur, nihil graue cõmitterent. At ubi totã uitã degũt priuati, atq; eiuſmodi ptãtis expertes ad ea ſcribenda accedũt, duorũ alterũ neceſſe eſt: aut.n. ſi experti non ſunt, ea cõſcribũt, q̃ ipſi ignorãt: aut ſi experti ſunt, hoĩum oĩũ ſunt uel impiiſſimi, qui experiũdi gratia hoĩbus innoxijs pniciosa medicamẽta exhibẽt, ac nõ nunq̃ ẽt honeſtis, ac pbis uiris. Nã qdã, medicis duob. ad unguẽtariorũ officinã cõſpectis, attulit ad eos mel, uẽditurus.ſ. Illi ubi guſtaſſent de p̃tio diſceptãt. At hic tanq̃ illi parũ offerrẽt, ppere ſub ducit ſeſe: uerũ medicorũ neuter ſeruatus eſt. Itaq; non minus qui ſcribũt, q̃ qui talia perpetrant, immo magis ẽt, odio digni ſunt: quãto.ſ. minor iniuria, ac ſcelus eſt, qđ ſolus facias, q̃ quod cũ multis. Deinde cũ eo, qui perpetrauit, moritur & malorum theorematum experientia: at eorum, qui ſcriptis prodidere, immortalis eſt malitia, arma prauis hominibus ſuppeditans. Iam igitur nos dicamus de ijs rebus, quæ humano generi ſunt utiles, utique quarum fecimus periculum.

DE HVMIDIS QVAE SVNT IN ANIMALIBVS.

HAEMA SANGVIS F

SAnguis. Intelligẽdũ uidelicet eſt aĩalis ſm naturam hñtis: nam is reuera ſanguis eſt. At melãcholicus, aut picrocholus, aut pituitoſus, aut ſeroſus, aut putridus, ſanguis eſt miſtus, ex ſanguine.ſ. uero, & ichore, ſanieve illi permiſta. Tum ipſius quoque ſanguinis naturalis in quoque aĩali alius liquidior, alius ſiccior: hic magis, ille minus calidus: nam frigidus ſanguis nullus eſt.

Sanguis ſuillus.

Sanguis ſuillus humidus eſt, & minus calidus, humano" maximè tẽperie ſimilis: ſiquidem & carnes ſuum humanis ſunt ſimiles. Comperti.n. ſunt hoſpites, & coqui cõplures, qui humanas carnes pro ſuillis uenderent: tametſi, qui eas ediſſent, nullum oĩno diſcrimẽ percipere potuerint. Quin & ipſe narrantes audiui uiros fide dignos, ſeſe in diuerſorio publico ius eſitaſſe delicatum cum carnibus ſuauiſſimis: cæterum, cum iam penè ſaturi eſſent, inueniſſe digiti partem anteriorem, quæ uidelicet ad unguem eſt: quo perculſi, ac metuentes eos, qui agebant in diuerſorio, ne ſ. ſe quoque uorarent, ceu ei rei aſſueti, protinus quidẽ illinc exiere, ac uomitu redditis, quæ ederant, ita iter denuo ingreſſi ſunt. Sed & in ipſo facinore hoĩes mactantes deprehenſos non ita multo poſt referebant. Itaq; iure quiſpiã exiſtimet ſuillum ſanguinẽ humano eſſe ſimillimũ: ex tali.n. ſanguine tum prima conſtat generatio, tum poſtea nutritio carnibus. C Itaque quiſquis ſanguinem humanũ morbo alicui utilem eſſe ait, in ſuillo primum id comprobet: ac ſi non eandem, ſaltem ſimilem, actionem oñdat. Nam etſi aliquatenus inferior ſit humano ſanguine, ſaltem aſſimile quippiam efficiet: quo cognito, ab humano pleniorem fore vtilitatem ſperabimus. Nam ſi ne paulum quidem promiſſis rñdeat, non erit cur in humano experiri oporteat: quippe ſimilia efficere poſſe ſimilia experti ſumus. Nam columbæ ſanguinem Pergameni noſtri, atq; adeo p totam ferè Aſiam, qui capitis oſſa confracta perforant, in craſſum cerebri inuolucrum effundere aſſolent. Poſtea quidã cũ hrẽt palumbum, nec eſſet ad manum columba, vſus eſt palumbi ſanguine, & tñ ſeruatus eſt hõ ille. Et alius turturẽ eundem ad vſum applicans, nihil hoĩem læſit. Si quidẽ ſimilibus ad eoſdem uti affectus, ubi quæ antea expertus ſis non adſunt, unum eſt ex confeſſis, & experientia comprobatis. Et humanæ uitæ pleraque hunc in modum peraguntur.

A.l. 2.t. 2. c.602. fol. 163.f

Hæma periſteras ſanguis columba.

Porrò qm̃ exẽpli uice mẽtionem feci ſanguinis columbini, nihilo deterius fuerit iam ipm̃ ſermoni proponere. Siquidẽ eo ad hypoſphagmata in oculis conſiſtentia quidã utuntur, protinus uidelicet ſumentes, qui ex aĩante mactata effluit. Nã calidũ in hypoſphagmata affundunt, uenis ad alarum exortus inciſis, quo uidelicet ad multos uſus idem aĩal ſufficiat. Alter, pullorum tene H rorum extractis pennis (ſunt autem hæ molles, & fiſtulas humore plenas obtinent) eum ipſum humorẽ exprimebat, oculis" inſtillans. At alijs medicis controuerſia fuit", pulline ſanguinem an columbæ adultæ, meningi effundere oporteret: & an maris, an fœminæ. Ego uero ſexcẽtos nouí eorũ, quibus Romæ perforata fuere capitis" oſſa, nec quicquã ab uſu roſacei, citra colũbę ſanguinẽ, offenſos. Verũ id calidũ ſit æquè, ac colũbæ ſanguis, neceſſe eſt: ac fortaſſis ipſa tñ caliditatis in cõtactu moderatione eſt utilis, haudquaq̃ eximia, & incognita facultate. Adeſt illi quoque bona facultatis temperatura. Sed quid hoc? Nã & hæc roſaceo ineſt, præterq̃ q leuiter adſtringat. Itaq; melius inuenire nihil poſſis in capite pforato, q̃ ut roſaceo probo utare. Indicaui aũt ſupra, quo pacto oporteat roſaceũ, de quo queri nõ liceat, pparare. Sed & collyria ſunt plurima, quæ medeantur hypoſph gmatis, & maxime, quod plurimam recipit myrrham, quale eſt, quod a Damocrate compoſitum eſt, quod uocant ı. ıaſmyrnon. Secundo ſunt, quæ habent multum thuris. Poſt quæ ſunt, quæ ex croco conſtant. Quin & fœnigræci ſuccus ſanguine columbino in hoc utique præſtat. Quid ergo moramur, aut columbos, aut palumbos, aut turtures,

A.lib.2. t. 2.c. 292.a

A. ibid. c. 602. fol. 163.g

cum

A cum oĩum medicamentorum paratu facillimũ habeamus fœnum græcum, tum memorata collyria in promptu ſeruemus? Ad eundẽ modum nec noctuæ ſanguine ad difficulter ſpirantes egebimus: quanquam ſunt qui non ſanguinem bibendum exhibeant, ſed ipſam iubeant coctã edere ex ſimplici iure. Ac ſanguinem quidẽ alij aquæ, alij uino, inſtillãtes exhibent. Et fuit & quidã qui immodice hunc ſanguinem apud mulierem aſſidue difficulter ſpirantem extolleret, & cum rogarem, qualem ab eo ſciret curatam ſpirandi difficultatem, ne id quidem nouerat, quòd plures eſſent. Et ſanè in muliere quidem eſt uſus, uerum profuit nihil.

Hæma nycteridos, ſanguis ueſpertilionis.

A.ibidẽ. Sicut nec ſanguis ueſpertilionis, qđ ſcribunt quidã, ſi uirginum uberibus illinatur, plurimo ea tpe ab extuberatione tueri. Eſt aũt & ipſum ſalſum, ueluti & q̃ enaſci ſub alis pilos ꝓhibeat. Id qđ rectè Xenocrates tanq̃ mẽdaciũ calũniatus eſt. Verũ ipſe cẽſet poſt illius uſũ aut chalcanthon inſpergendũ, aut ſemẽ cicutæ. Aitq; ubi hoc factũ erit, aut prorſum pilos nõ ꝓdituros, aut certe lanuginoſos: ceu leue, atq; exile medicamẽtũ adderet cicutę ſemẽ, ac nõ ꝑ ſeſe ſufficiat ſtrenue refrigerare partes quib⁹ fuerit impoſitũ. Alij uerò & puerorũ pudẽdis ſanguinẽ ueſpertilionis illinũt, credẽtes ita diutiſſimè eas partes à pube ſeruari poſſe immunes. Atq; nõ oportebat pu-
B tare diutiſſime, uerũ ꝑpetuo fore tales: velut exiſtimãt & alias. Ergo ex refrigeratione partis uehemẽti, eiuſmodi q̃ppiã poſſe cõtingere nõ eſt à rõne alienũ. Nõ tñ adeo frigidę facultatis eſt ueſpertilionis ſanguis: nã in totũ nullus ſanguis frigidus eſt. Sũt.n. nõ pauci, qui ꝓ alimẽto habent ſanguinẽ leporis, gallinarũ, & caprarũ: uerũ leporis & gallinarũ cõplures & eorũ, q̃ urbes incolũt, at agreſtes uẽtres ſuos caprarũ ſanguine una cũ adipe implent, ut Homerus ait ſolitos ſponſos Penelopes. Sed nũc nõ eſt nobis ſermo de ijs, q̃ ciborũ loco ſumũtur, ſed q̃ adhibẽt ut medicamẽta. Sed quædã ſunt, uti ſupra poſui, alimẽta ſimul, & medicãmenta: quorũ hic facienda mẽtio eſt, quatenus medicamẽta, non quatenus alimẽta. Etenim qui aqua inter cutem laborantibus ſanguinẽ caprarum cũ melle exhibuerunt, eũ ut medicamẽ, non ut alimentum, obtulere: tum qui ad dyſenteriam toſto eo, & ad uentris fluxum, ſunt uſi. Videturq; mihi quiſpiã craſſam eius eſſentiam, & terreã cum caliditate exiccatoriã eſſe ſuſpicatus, ad hũc uſum perductus. Porrò galli gallinæq; ſanguinem cum ab ipſis ad meningum hemorrhagiam ſcriptum inuenißem, nec magnũ q̃ppiam effecturum ſperaui, nec auſus ſum experiri. Simul.n. metuebam, ne curioſus & ſtolidus uiderer, ſi tantis tamq; probatis remedijs ſemel præteritis, confiderẽ ſanguinem gallinaceum illis plus poſſe præſtare: ſimul verò cùm eiuſmodi ſanguinis eruptio admodum ſit
C periculoſa, non eſt mihi viſum fore honeſtum, ſi ad ea, quæ inexplorata eſſent, trãſilẽm: ſiquidẽ periculoſa eſt eiuſmodi experientia, & quæ ſolis Regibus in homines noxios merito uſurpatur. Deſperabam vero & de ſanguine agnorũ, quẽ quidã comitiali morbo mederi potũ ſcripſerunt. Itaq; nec hunc quidem & experimẽto iudicare ſum auſus. Quòd ſi quis experiri uolet, certo ſcio dãnabit qui talia ſcripſerunt. Siquidẽ quæcunque potu iuuant epilepticos, ea facultatis ſunt incidentis: at ſanguis agninus omnium minime talis eſt. Porrò qđ de hœdorum ſanguine prodidit Xenocrates, cum exiſtimaſſem non eſſe impoſſibile, ratus ob aceti miſtionẽ poſſe aliquid efficere, perſuaſi cuidam in agro degenti, ac rei ruſticæ quidẽ ſtudioſo, cæterũ primis diſciplinis erudito: retulitq; ſe eo in duobus ſanguinẽ expuentibus uſum, nõnullã utilitatem expertũ. Cæterũ illorũ neuter, ex ijs quæ mihi narrabat, neq; ex arteria, neq; ex larynge aut pulmone, expuiſſe uiſus eſt. Xenocrates igitur in primo libro de percipienda ab animantibus utilitate, ubi de hœdis diſſerit, ſcribit in hæc uerba. Ad hæmoptoicos, hoc eſt ſanguinem ſpuentes, admodum utile. Oportet autem {hœdorum ſanguini} nondum concreto menſura ſemicotylæ tantundem admi-
" ſcere aceti acris, idq; feruefactũ trifariã partiri, & in ſingulos dies ſingulas partes, ſorbendas præ-
" bere. Itaq; liceat tibi forte fortuna in agro deprehenſo, ubi reliquorũ fuerit inopia, hoc uti, cum
" citra periculũ id experiri poſſis. Vrſorum vero ſanguis ſi abſceſſibus calidus imponatur, fieri po-
D teſt ut concoquat. Adijciam uero etiam caprinum, hircinũ, taurinum. Licetq; tibi, ſi uoles, præteritis decem millibus medicaminũ paratu promptorum, quibus cõcoquuntur abſceſſus, urſos, tauros, ac hircos mactare, quolibet ſcilicet uſu: nec enim quiſpiam ſemel impoſito in partem affectam medicamento promiſſum eius exiget, nec etiam ſi refrixerit ut iam cogatur.

Sanguis viridium ranarum.

A.ibidẽ. f Porrò cum aſſereret quidã, ſanguinẽ uiridiũ ranarũ, paruarum ſcilicet, quas quidã brexantes nuncupãt, ſi euulſis ex palpebris pilis inungeretur, ut in poſterũ ne recreſcerẽt, prohibiturũ, falſum id cõperi facto periculo. Poſtea uero ſcriptũ à quibuſdã repperi illud ipſum, ſicut & Crotonũ, quos potius ueteres appellãt cynoraiſtas. Verum nec hic facto periculo promiſſa præſtitit.

Sanguis crocodili, & reliquorum.

A.ibidẽ. h Cęterũ an crocodili terreſtris ſanguis uiſum acuat, ne id quidẽ experiri uolui, cum haberem ꝓbata aciei exacuẽdæ medicamina, {quæ Græci uocant ξυδερκῆ} Neque an admiſſariorũ equorum ſanguis cruſtam moliatur, & ſepticus ſit: neq; an murium domeſticorum ſanguis uerrucas, {quas uocãt ἀκροχορδόνας} decidere faciat. Nam aliorũ fuit mihi magna ſemper copia & ad hoc

pathema & quod ægrius illo medicabile eſt, nempe ad uocatã myrmeciam. Et cauebam ne præſtigiaturę opinionem merito referrem, cũ iam etiam improbi quidam medici ex diuinandi quapiam arte, non ex ſpeculatione medica, me in morbis ſolere prædicere calumniarentur. E

Gala Lac.

Lac. Bifariã hoc vtimur, partim vt cibo, partim vt medicamento. Sed quid valeat vt cibus, in curandi Methodo, alibiq; expoſitum eſt: at facultatem eius ceu medicamenti, eam nunc explicabimus. Ac primum illud cõmonebo, quod paulo antè de ſanguine, ꝙ non de morbido lacte, ſed naturali cuiuſq; animantis, ea quæ dicenda ſunt intelligere oporteat. Igitur lac ſaniſſimum, velut etiã ſanguis, purũ ſyncerũq; eſt, nec amaritudinis, nec acrimonię, aut aciditatis, aut ſalſedinis, aut fœtoris particeps: ſed, vt dixerit quiſpiam, bono odore pręditum, aut odoris expers, aut certè exiguum odorem bonum referens. Clarum ẽt eſt id eſſe debere guſtu ſuaue, pauculam habens dulcedinem, ſicut & ſanguis integrę ſanitatis, ex quo & lacti conſtat generatio. Tale lac ad acres & mordaces fluxiones eſt utiliſſimum, non abluens tantummodo eas à partibus affictis (eſt. n. id illi cum aqua commune) ſed & corpora illinens, ut non in nuda cadat quod defluit. Nec in hoc dũtaxat aquæ præſtat, verum ẽt quia colluit, vtpote extergentem in ſeſe humiditatẽ continens, quã vocant ſerum, id ꝙ colluit, diluitq; corpora: reliquo aũt, ꝙ craſſum pingueq; eſt, circũlinitur, nõ aliter q̃ † pinguẽdo, adeps, atq; oui albumen, & ceratum ex eloto oleo ceraq; cõfectũ: nã & hęc ab acribus ichoribus, ſeu ſaniebus natas mordicationes mitigãt, eo ꝙ corporibus circũliniantẽ, ipſa naturæ minimè mordacis. Porrò cum lac oĩum facillimè alteretur, ꝓſertim ſi ambiẽs fuerit calidũ, multũ à dicta facultate amittit, niſi ꝓtinus q̃s ab uberibus effuſo calido etiãnũ vtat. Maxime igiẽ mulieris bñ habitæ, & bonã uictus rationẽ ſeruãtis lacte vtẽdũ, nã id humano corpori eſt familiariſſimũ, deinde aliorũ animaliũ, q̃ q̃dẽ ab humana natura nõ lõgiſſime abſũt, id qd̃ ſcies ex carniũ odore, nã faſtidioſus eſt, & iiucũdus eorũ, q̃ multũ diuerſam habẽt tẽperiẽ, ceu canis, lupi, leonis, pardalis, vulpis, hyenæ, vrſi, & ſimiliũ, non iniucundus aũt eſt eorũ, q̃ non porrò abſunt, vt ſuis, capræ, equæ, bouis, ouis, aſini. Quocirca ẽt cũcti homines docti experientia caprino, ouillo, bubulo, aſininoq; vtuntur lacte, & caſeos ex eis conficiunt, excepto aſinino. Nam id planè tenue eſt, & plenum humoris ſeroſi, velut bubulum craſſum, cæterum conſiſtentia medium caprinum eſt, at ſus crudũ aqueũque lac obtinet. Porrò lac oẽ ex tribus cõſtat eſſentijs, caſeoſa, ſeroſa, pingui, hanc plurimam habere cõſpicitur bubulũ, ex quo cõficitur & id, quod Butyrum nominant, cõcoquentis & laxantis facultatis. Quamobrem maxime illo vtuntur ad parotidas & bubones. F

A. li. 3. t. 2. c. 434. fol. 142. d. g

† [illegible], κατὰ [illegible] adeps et ſeuũ. vide li. ſeq. c. 78. g

Serum Lactis, G

A. ibid.

At Serum, ut dictum eſt, extergendi potentiam poſſidet, adhibeturque ſubducẽdi uentris gratia, ac ꝑ clyſteres inijciẽ, extergẽs & abluẽs ſine mordacitate inteſtinorum acrimoniã. Pręterea ſi quis vlcera, quę ſanie infeſtantur acri, uice aquæ ſero colluat, optime ſane fecerit. Præterea q̃cunque medicamenta digerere ſolent ecchymomata & † atra, ea ꝓ̃ſtat ſero, q̃ aqua diluere. Sic ẽt eo vtimur ad ſugillata & hypoſphagmata, peculiaribus ad hęc medicamẽtis cõmiſcẽtes. At caſeoſũ illud & craſſum ipſius lactis magis illitũ adhęret, & eo noĩe acrimoniã retũdit {magis.} Porrò ubi a liã quã piam deſiccantẽ facultatẽ habuerit adiunctam, optimum eſt remediũ dyſenteriæ, & omnium ventris acrium fluxionum. Eam accipit à lapidibus, q̃ prædecocto ipſi inijciuntẽ igniti. Porrò eos eſſe oportet quos vocant κάχληκας. Et lac eouſq; decoqui debet, dũ pleraq; ſeroſi in eo humoris abſumpta pars fuerit. At nos iniectis ferreis in ipſum cylindris candentibus, eãdem, aut etiam meliorem facultatem efficimus, nam ferrum adſtringentis quoq; (vt eſt dictum) facultatis eſt particeps. Ac proinde cylindros ego cõplures effeci huius gratia, ad fines veruũ ꝓpendentes, quo uidelicet quis manubrio ignitũ ferrũ facile igni eximat: & ſicut cauteriorum, ita horum manubria pannis inuoluo. Porro lac totum ad acres oculorum fluxiones tum per ſe, tum cum mollium collyriorum quopiã, eſt utile, præterea ad hypopia, & hypoſphagmata. Quin etiam palpebris extrinſecus, ubi q̃ ophthalmia laborant, ſomno ſeſe dabunt, impoſitum ſimul cũ roſaceo, & ouo, phlegmonas eorum concoquet, ſed hoc eſto lac mulieris recens ex mãmillis expreſſum. Infundimus ipſum & utero vlcerato tum ꝑ ſeſe, tum ijs medicamentis commiſcentes, quibus miſceri poteſt, utique citra morſum curantibus, & vbi in ſede vlcera mitigamus ꝑ̃ ſaniei acrimonia dolẽtia, aut phlegmonas, aut † ſtolidas perpetientia. Sic & ad ulcera pudendorum utimur, & ad omnia, q̃ leniri poſtulãt ſiue ob phlegmonen, ſiue ob morſum, ſiue ob malignitatem. Ea propter & cancroſis applicatur ulceribus, medicamentis anodynis cõmiſtum, qualia ſunt quæ conſtant ex pompholyge. Et quid attinet cõmemorare, ꝙ ore contentũ & collutum gargarizatumq; uel maxime phlegmonas eius mitigat? Sed & tonſillas, & columellam, & antiadas phlegmone affectas, admodum mitigat, & proinde etiã ſynanchen ſiue anginam. Atque ut ſemel dicam, medicamentum eſt leniens {Græci uocant παρηγορικόν.} totam quidem ſubſtantiam, habens mordacitatis expertẽ, ſed multo magis ubi concoctione moderata potiſſima pars ſeroſi humoris abſumpta eſt. Sic mihi uidentur etiã medici ad uenena, q̃ eroſione interimunt, lac dari ſuadere, uelut ſunt lepus marinus, & cantharis. Sunt etiam qui exhibent ijs, qui aconitum & thapſiam ſumpſerint: ſed hæc H

† Liuores.

† Ῥαγάς. ita uocantur ulcera circa ſedẽ, quæ intumeſcentes fiunt condylomata.

exta-

A.l. 2.t. 2. ca. 114. fo. 116. b

A ex ratione fecerunt. Alia verò palam mẽtiti ſunt, vt de lacte* canino, q̃ in palpebris pilos renaſci
prohibeat, ſi prioribus euulſis, ei loco foret illitũ, vnde pilorũ radices extractæ eſſent. Ad eũdem
modum qui ſcripſerunt, q̃ celerem pilorum in pudendis exortum reprimat, ſi quidem foret ante
pubertatem illitum: quiq; q̃ fœtus emortuos ejceret potum, uerum nõ protulere. Sed & alia q̃-
dam præſtigiaturis contaminata, tum de horum, tum de aliorum quorundam animalium lacte
conſcribunt, quæ me ab initio dicturum negaui, etiamſi experientia didiciſſem vera dixiſſe.

Caſeus.

A.l. 2.t. 2. ca. 123. fo. 113. a

Caſeus. Sermoni* qui hr̃ de lacte, annectendum eſt de caſeo, propterea q̃ ſit lac coagulatum.
Non tñ vniuerſa lactis eſſentia in caſeos cogitur, ſed quod craſſium eſt duntaxat. ſ. tenui ſeroſo ſe-
creto ac ſeparato. Porrò dictum eſt hr̃e lac ui ſe naturam quandam pinguem, & ueluti oleoſam,
eamque plurimam eſſe poſui in bubulo: ac ubi a reliquo lacte ſeiunctum fuerit, ſolumque per ſe
conſtiterit, id pingue, butyrum appellari: at, vbi cum toto lacte coagulatum fuerit, ſeroſo dunta-
xat humore per coagulationem ſeparato, pinguem caſeum effici. Fiuntq; hoc pacto caſei bubu-
li quidam adeo pingues, vt ex ijs effluat quiddam ad ſpeciem olei. Porrò tum hi, tum reliqui oẽs,
temporis ſpatio acriores tibi apparebunt, ſiue guſtes, ſiue olfacias. Itaq; cum mihi olim caſeus al
B latus eſſet bubulus, quem ex odore acrem eſſe conijciebam, abieci: & iam à famulis abſumptũ pu
tabam: cæterum illi talia ſeruare ſoliti, longo poſt tempore ex promptuario proferentes, quidnã
de illo fieri iuberem, rogant. Cum igitur edendo non eſſet propter acrimoniam, ludicrum nobis
problema extitit, proponẽtibus, cui rei quis illũ utiliter poſſet accõmodare. Interea cum ad me ar
thriticus quiſpiam in curru cõuectus eſſet, tophos {quos Græci τόφους nuncupãt,} in articulis ha
bens, ſubijt mihi crure ſuillo ſalſo, quod erat intus, decocto, caſeum eo decocto macerare, ac pbe
in mortario ſubigẽdo unitũ tophis imponere. Et ſane arthriticus ab hoc medicamine magnificè
adiutus eſt: nã rupta ſpõte ſua cute, abſq; inciſione uidelicet, effluxere quotidie citra dolorem to-
phorũ particulæ. Vbi aũt totus, q̃ apud me erat, caſeus fuiſſet abſumptus, talẽ ſibi aliũ cõparãs ar-
thriticus in poſterum ſeruauit: & poſtea rurſum vſus eſt inueterato, atq; vbi tunc quoq; idẽ per-
cepit cõmodũ, ſæpius deinceps vti perſeuerabat: q̃ quoſdã amicorũ ſimiliter affect.rum docuit.
Atq; id quidẽ nos excogitauimus: cæterũ cõprobauit, atq; confirmauit experientia. Porrò recen
tem, q̃ inueterato contrarij eſt temperamenti, quãdoq; homini in agro degenti, moderatæ ma-
gnitudinis vulnus habenti impoſui, antea uidelicet ad læuorẽ tritũ. Extrinſecus aũt illi imponebã
folia lapathi. Poſſint vero ẽt, ſi hæc nõ adſint, folia ſuperponi uitis, aut platani, aut betæ, aut lactu
C cæ. At ipſe quidem caſeus vulnus glutinauit, † eratq; etiãnũ mollis. Alius verò, qui uocatur & in
patria mea Pergamo, & per ſupeiacentẽ Aſiã, Oxygalactinus, magnũ ruſtici vulnus conglutina
uit impoſitus: nam recens coagulatus ac mollis repercutiendi uim obtinet, nimirum leuiter refri
gerans. At oxygalactinus præter hæc digerendi inſuper leuem quandam vim poſſidet.

† Cod. græ. habet ἀπλοῦστερ... i. ſimplex. i. exiſtens. & ita vetus tralat. Interpres videtur legiſſe ἁπαλός, i. tener.

Butyrum.

A.l. 2.t. 2. ca. 110. fo. 110. h & 111. d

Butyrus,* aut butyrũ, vtcũq; nominare voles, ſiue maſculino, ſiue neutro genere, fit quidem,
vt ſupra dictum eſt, ex eo quod in lacte pinguiſſimum eſt. Miror aũt, quo pacto Dioſcorides ex
ouillo & caprino confici referat: Ego nãq; ex bubulo hoc medicamẽtũ fieri noui, ac proinde nũ
cupatũ eſſe butyrum exiſtimo. Facultatis eſt cõcoquẽtis, paulũ habẽs ẽt digerẽdi potẽtiæ, in me-
dijs nimirum corporibus ſecũdum duritiem, ac mollitiẽ. Nã id ſemper memoria tenere oportet,
quicquid ſimpliciter, ac ſine addito, aut limitatione aliqua pfertur, de medijs tẽperatura corpori
bus intelligi. Nã corporũ plane durorũ tumores præter naturã, hoc nequit medicamen digerere.
at q̃ in mollibus ſunt phlegmonæ, eas & cõcoquit & digerit pfacile: nã parotidas, & bubonas, &
oris phlegmonas, aliaſq; partes cõplures, prorsũ illo ſolo curauimus, nimirũ puerilibus corpori
bus, ac muliebribus pperiẽtibus. Sed & gingiuis puerorũ dẽtiẽtũ aſſidue illitũ, nihilo imbecillius
D melle gingiuas extenuat, per quas exitus eſt dẽtibus. Et alios oẽs in ore affectus phlegmonoſos,
poſtea q̃ fluxio reſtiterit, digerit pariter, & cõcoquit. Proinde cataplaſmatis inditur, quæ extrinſe
cus imponũtur parotidibus, hypochondrijs, & bubonibus. Sed & in uẽtrẽ deuoratum, & ex eo di
ſtributũ, magnificè cõfert expuitionibus ex pulmone, idq; in pleuriticis, & peripneumonicis affe
ctibus, cum hoc, quòd eos etiam concoquat. Atque ſi ſolum lingatur, magis quidem concoquit,
verum minus educit. ſin cum melle & amygdalis amaris, plus educit, ſed minus concoquit.

Bytia, coagulum.

A. ibid. ca. 115. f

Coagulum* omne acris ac digerentis potentiæ eſt, ac nimirum ẽt exiccatoriæ: nã neceſſario
id ſuperiora comitatur. Ac leporis quidem coagulum comitialem morbũ, ſi cum aceto ebibatur,
præterea profluuium muliebre, ſanare proditum eſt: ſed & lac in uentre coagulatum diſſoluere:
quod certe & nos experti ſumus, non ſolum in leporino, ſed etiam in aliorum animalium oĩum
coagulo: attamen leporinum omnium eſt præſtantiſſimum. Sed & ſanguinem in uentre concre
tum ſimili modo epotum diſſoluit, ac efficacius quidem cæteris, uerum nõ ſolum, quod quibuſ-
dam ſcriptum legitur, ſed & hoc commune eſt omni coagulo. Quidam aũt ſanguinis ex thorace
reiectiones leporinum coagulum epotum ſupprimere prodiderunt: cæterum nec aliũ quenq̃ eo

uſum noui,nec ipſe ſum auſus acri vti remedio ad affectum adſtrictione poſcētem.Porrò coagu- E
lum equinum ad dyſentericos & cœliacos peculiariter accōmodari ſcripſerunt nonnulli.

Coagulum phocæ.

At Phocę coagulū eximie aptū eſſe q̄dā p̄dicāt,tāq̄ uires obtineat caſtorij. Verū q̄tamque ꝓ-
ditū eſt quodque coagulum ſm eſſentiæ ſuæ præſtare ꝓprietatem,non eſt nunc tēpus expouere.

Chole,fel.

Hic*ſuccus omnium, quę in quoque ſunt animalium, calidiſſimus eſſe demonſtratus eſt.Itaq; A.l.t.a. c.150. fol. 127.g
ſicuti ſanguinem & carnes diſſimiliter temperata obtinēt animalia,eadem ratione & ſel.Quocir-
ca calidiſſimorum ſel,aliorum quoque animalium fel excellere neceſſe eſt:& quæ illis minus ſunt
calida,proportione & hunc humorem illis ineſſe minus calidum,quanto ſcilicet & in alijs ſunt in
feriora. Didiciſti enim quatuor eſſe vniuerſos in vnoquoque animali ſanguineo humores,ſangui
nē,pituitam,& bilem tum flauam,tum atrā. Didiciſti porrò ex more nō tantū medicis,ſed & *La
tinis omnibus bilem flauam abſolute efferri bilem,tanquam ſubaudituris, qui audiunt,coloris co
gnominationem:atram vero non ſimpliciter nuncupari bilem ſed cum addito,nempe hoc toto,
atram bilem. Sed & ꝙ flauam bilem nonnunq̄ pallidā cognominant, noſti:& ꝙ in ueſica iecoris
interdum pallidam,interdum flauam,in conſectionibus animalium, ipſam conſpicimus. Audiſti
porrò flauam tanto eſſe pallida calidiorem, quanto & craſſiorem:nam ſeroſo recremento flauæ F
bili commiſto pallidam conſtitui contingit: ſicut & flauam pluſculum excalfactam conſiſtentia
reddi craſſam,colore autem flauam: Quin & animalibus apparet flaua quidem ijs,quæ magis ſūt
calida:quæ vero minus,pallida. Et ubi calida animalia aut fame,aut ſiti torquentur,ad atrum co-
lorem vergit, interim illum habens æruginoſum, interim cœruleum,interim iſatidis,qui quidem
magis eſt colore braſſicæ fuſcus. Itaque & tu bilis colori diligenter intendito,cum medicamētū
præparabis,cui admiſcenda eſt bilis. Miſcent autem cycliſcis uocatis, & trochiſcis, qualis eſt An-
dronis,& Polyidæ,& Paſionis,& Bitinus,qui tauri recipiunt bilem:nam ubi ea medicamēta præ
parant,quæ ſunt utilia ad oculos,hyænæ galli, perdicis, & aliorum quorundam animalium bilē
adhibent. Porrò taurorum bilis calidior eſt & ſiccior quam boum caſtratorū. nam caſtratum ani-
mal ſemper ſimile redditur fœminæ,& ijs quæ ſunt ætatis minoris. Itaque ſicut hæc humore ſupe
rant adulta & perfecta,vincunturq; ab ijſdem caliditate: ad eundem modum bos caſtratus a tau-
ris. Et quorundam ego taurorum bilem vidi cœruleam,flaua nimirum ſuperaſſata,quam ſanè in
præparandum inijci medicamentum uetui, ſumpto illius loco alterius tauri bile mediocriter fla-
ua.nam ille uinculis violenter tractus,ſupra modum fuerat defatigatus: itaque eo labore cum ex-
canduiſſet, clarum eſt temperaturam eius fuiſſe calidiorem,probabileque eſt,ſic uiolēter pertra G
ctum,tum ſitijſſe,tum etiā eſuriuiſſe. Atque, vt ſummatim dicam, velut urina a modica potione
modice pallere,& ſitim famemque & multum laborem perpeſſis flaua eſſe conſpicitur,impletis
uero atque inebriatis,albida;ita & bilis colores uariat, ad flauius quidem per exercitia, inediā, &
ſitim,ad candidius uero in contrarijs. Scito ergo ſi præparando medicamini bilem impenſe flauā
inijcias,calidius te id effecturum:ſi pallidam,mediocriter calidum, ſin exolutam & aqueam, tāto
imbecillius temperie conuenienti, quanto & bilis ad candidius fuerit uerſa. Sic qui occluſas hæ-
morrhoidas taurino felle aperiunt,ijs interdum imbecillum, interdum uero ſupra quam conue-
niebat,acre apparuit. Quanquam nonnulla quoque diuerſitas exiſtit pro corpore cui adhibetur,
prout.ſ.promptiore ſenſu,aut hebetiore fuerit, tum perfacile patiens,aut difficulter. Verum in ip
ſa bile nō parua uiſitur,ut dixi,uarietas: nam idem homo à pallida minus,à flaua bile plus, mordi
catur. Liquet itaque uel ex eo ꝙ hęmorrhoidas aperit, quā ſit hic humor acris:ſed & illis ipſis qui
utitur,mordicare percipitur. Ac proinde cauemus,ne ad aliū morbum aut ſymptoma bilem fla
uam uſurpemus ſolam ac per ſe:nam propoſiti cycliſci pauculum bilis accipiunt. Ac quæ ad ocu-
lorum acutiem componuntur medicamēta,partim hyęnę, partim perdicis,partim galli,partim
alterius cuiuſpiam bilem accipientia,admiſtum habent tum mel,tum fœniculi ſuccum,tum opo H
balſamum. Porrò animalium quorundam ſingulariter bilis à medicis extollitur, tanquam aciē
exacuat oculorum,& ſuffuſionum initia digerat,uelut piſcis quem uocant calyonymon,hyænæ,
& ſcorpij marini,tum galli,& perdicis. At ſuilla adeo omnium imbecillima eſt, ut ne ulceribus
quidem toleratu ſit grauis: & apparet omnium bilium maxime aquea, exceptis ſylueſtribus ſui
bus,& ijs qui degunt in montibus: nam ut horum caro & calidior & ſiccior eſt,ita & bilis. Porrò
domeſticorum ſuum bile utuntur quidam ad ulcera aurium, medicamento utique non repro-
bo;& tu quoq; ubi compoſitorum nihil adfuerit, vtitor;ſunt enim innumera. Sed & pro affectus
magnitudine alia etiam atq; alia alterius animalis bilis poteſt congruere. Nam ubi ulcus diutur
num fuerit,multamq; ſaniem puſque cōtineat, etiam ſicciorem bilem perferet,puta ouium,quę
paulo eſt acrior ſuilla, hæc etiam magis caprarum; cui adſimilis quodammodo eſt urſorum, &
boum. At taurorum his ualentior eſt,inferior tamen bile hyęnarum:& hæc quoque inferior bile
callionymi,& ſcorpij marini,& marinæ teſtudinis. Porrò *hirci agreſtis bilem ſcripſere quidam
prodeſſe luſcioſis, ſiue nyctalope uexatis. Cæterum uolatilium animalium biles omnes, tum

acriores

A acriores ſunt, tum ſicciores, q̃ quadrupedum: & inter ipſas quoque volucres gallinarũ & ꝑdicũ biles ad medicinæ vſum probatiores habentur. *Miluorũ uero, & aquilarũ impẽdio acres sũt, ſed & erodunt: quãobrem colore viſuntur æruginęo, ac nõ uiũ q̃ atro. His itaq; earum cognitis differẽtijs: atq; affectibus, q plus, quiq; minus, deſiccari poſtulãt, cognitis: ſi vnã mõ quampiam opere fueris expertus, inde ad alias trãſire poteris ꝑ methodũ, vt ſemꝑ, q̃ affectui commoda ſit, adhibeatur. Nã cũ velut in cõiectura ſita ſit cuiuſq; facultatis vehementia, à definito quopiã principio ad materiã exploratam tranſire oportet, ac à prius explorato, exceſſus q̃ in illis conſiſtũt diſcere. Sed & notas quaſdam luculentas ego expoſui tum à bilis colore, tum ab animalium temperie.

* Accipitrum.

Hidros, ſudor.

A. ibid. ca. 648.

Sudor. "Vnus & hic eſt humorum in animantis corpore prouenientium, & eãdem habens materiam, quam vrina, & eundem generationis modum: Siquidem vtrique bibito humore cõſtat generatio, excalfacto ſimul in corpore, & bilioſæ nonnihil ſubſtantiæ adepto: uerum ſudor plus eſt elaboratus, vtpote qui ad cutem vſque permeatis omnibus, quæ interſunt, partibus peruenit. At tamen ſudores inter ſeſe & vrinas differre neceſſe eſt, tum pro animalium temperaturis, q̃ & natura, & per ætates nõ parum à ſeſe inuicem ſunt diuerſæ, & pro pręcedẽte victus ratione. Clarum B autem eſt etiam ſi aliquando in ſermone omiſſum fuerit, pro tempore anni, & præſenti conſtitutione, præterea pro regionibus, diuerſitatem effici in animantium corporibus nõ paruam. Nam compendij gratia vno capite complecti eiuſmodi omnia ſoleo, nempe, pro cingentis nos aeris tẽperie ea mutari dicens: etenim diuerſitatem regionum, quæ eſt in caliditate & frigiditate, hic cõprehendit, vt tempus anni, & præſentem, præteritamque conſtitutionem. Cum ergo ſermo fuerit de urinis, aut ſudoribus, aut bilibus, aut ſanguine, aut pinguedine, aut adipe, aut quopiam in corpore nato, diuidentibus videlicet nobis eas, quæ in animalibus viſuntur, dũas, de ſanis corporibus ſermo intelligendus eſt, mediam propriæ ipſorum temperaturæ conſtitutionem habentibus. Sic ergo ꝙ & ſudor ſalſę, & ſalſuginoſę vocatę qualitatis eſt particeps, guſtus teſtimonio probatur: nam ſæpenumero nolentibus in os defluens, dictam qualitatem indicat. Sępe uero etiam non obſcuram præfert amaritudinem. Attamen & color eius naturam deſignat: nam ſicut urina naturalis modice eſt pallida, ſic & ſudor. Verum id facile cognoſces in ijs q̃ lauantur, cum abſque oleo ſtrigili raduntur: nam ſudor in cauo ſtrigilis colligitur, colorem quem dixi, ſimul & guſtũ ꝓferens, ac euidenter ſalſedinem habens, ſed obſcure amaritudinem. Verum de urina plus ẽt quam conueniat medici ſcripſerunt, ꝓpterea nimirum, ꝙ large ea in omnibus hominibus tũ priuatim, C tum publice, quotidie colligatur. At de ſudoribus aut nihil, aut q̃ curioſa ſint potius, & præſtigiaturæ obnoxia: & inſuper ſcripſerũt alij ſuperuacanea, q̃ per aliam fieri poſſent materiã medicam. Porrò ſudor etiam in palæſtris ſe exercentiũ miſcetur ſordibus, hoc eſt † pato, quem quidam curioſe Atticam ſectantes linguam Coniſalon uocant. cõfertq; non nihil tenuibus ſordibus, ut tumores pręter naturam per halitum digerant. Nam illę plus repercutiunt, minus autem digerunt: at poſt adiunctũ ſe exercentium ſudorẽ acquirunt multum facultatis digerentis. Ergo in phlegmonas vberum ſolæ hę ſordes impoſitæ efficaciori ſunt remedio. Sin ſicciores uidebuntur, cyprinum ſuperungito: & ſi valde etiam ſiccę, cyprino item ſubigito. Pręſtat autem nõ ſiccas, ſed molles accipere. Porrò ſi non adſit cyprinum, roſaceum bonum miſcuiſſe ſufficit. Hoc medicamentum admodum eſt vtile ijs, quibus à partu reſtringere lac conſilium eſt, eo nomine, quòd in mammis coaguletur in morem caſei. Hinc orſo, ad alios affectus ſimiles uti licebit. Atque ego ſanè ad bubonem eo vſus, celeriter diſparuiſſe tumorem conſpexi.

† τῷ πάτῳ. Vide Aetium lib. 2. cap. 107.

Vrina.

Dictum quidem eſt de tota eius natũra in ſermone de ſudore: Diceturque & nunc, quòd quãta eſt in animalibus bilis diuerſitas, tanta item ſit in vrinis. Atque omnes quidem facultate ſunt ca D lidæ, ſed plus tamen animalium calidiorum: minus autem frigidiorum.

Vrina humana.

A. ibid. ca. 716.

At "vrina hominis omnium propè aliarum vrinarum eſt imbecillima, exceptis porcis domeſticis, quibus execti ſunt teſtes. Nam illorum ſimilis eſt totius corporis temperatura temperie hominum, & urina ſimiliter debilis. Verum montanorum aprorum ualida eſt, ut ẽt ex odore apparet, qui utique acerrimus eſt. Sed & in alijs animalibus ex odore uim eius cõijcere liceat: nam urinas illas deguſtare plane eſt abominandum, cum ne pueri q̃dem urinam, uir quidam honeſtus uita pariter hac moribus, ebibere ſuſtinuerit, cum peſtiferè ęgrotaret in Syria: ubi, cũ multi urinam puerorum ſimul & uirorum hauſiſſent, ſeſe hinc ſeruatos credebãt. Cęterum urina hominum, ut ſi quid aliud, extergendi uim obtinet: quod cum alij multi ſatis indicant, tum maximè fullones, q̃ ſordida ueſtium ea expurgant, atq; extergunt. Hanc eius uim cũ & medici cõſpexiſſent, pſoras & lepras ea detergunt: perfunduntq; ulcera tum multa humiditate, tum ſordibus & impuritate ſcatentia, ac multo magis ubi putridum quiddam obtinent. Sed & pudendis, ubi ſic afficiuntur, urinam infundunt, & auribus pure fluentibus. Quin & achoras, & furfures ea curant, capiti identidem perfundentes. At nos hęc facere odimus potius, cum ad manum ſint quæ illis conducant

alia medicamina: at vlcera digitorũ, pedis maxime, quæ ex illiſione, atq; offenſiõe eſſent inflicta, ſæpenumero, ubi nimirum phlegmone carerẽt, & ipſe curaui, eaq; in ſeruis & hominibus ruſticis, quos iter ingredi abſq; medicis erat neceſſe: Siquidẽ linamẽto {μῶτον Græci uocant} ulceri impoſito, ac inſuper linteo circũuoluto ac ligato, quoties meiendi ineeſſeret cupiditas, in digitũ ferri vrinã ꝓcepi, nec antè ſoluere, q̃ bene eſſet curat'. Nã & ſi quẽ aliũ ruri ſine medico agentẽ, vrinã ulcerib' perfundentẽ audiuiſſem, nõ uetui, ubi. ſ. in partib' thorace inferiorib' uſq; ad imos pedes ulcus cõſtituiſſet: ſiquidem ulcera aut capitis, aut faciei, urina ꝓfundi ſinere auerſabar. Attñ medicamentũ qđ ex urina pueri cõficitur, qđ quidã uocãt chryſocollã, q a eo ad auri glutinatio nẽ utunt, ad ulcera difficilia ſanatu optimũ eſſe aſſero. Fit aũt id figura phiali confecto mortario ex ęre rubro, habẽte piſtillũ eiuſdẽ materiæ, in qđ meiẽte puero, piſtillũ circũages idẽtidẽ, ut nõ tãtũ à mortario q d deradat, ſed ẽt à ſeſe nõnihil deterat: id qđ plurib' deinceps dieb' ꝑagitur, donec vrina craſſitudinẽ aſſequatur mellis. Faciẽdũ uero id in Sole: nã facilius in aere eiuſmodi ab ære q d deteritur: aut ſi Sol abſit, calidas eſſe ædes ſaltẽ cõuenit. Hoc medicamẽto miſto ijs, quæ curãdis ulceribus rebellibus ſunt idonea, utimur, ut dixi, ceu optimo: nihil. n. habet abominandũ perinde ut vrina capiti alteriue parti infuſa. Nã q d cõmemorẽ vrinæ potũ? Scripſere tñ medicorũ quidẽ de ſubſidẽte in vrina craſſo illo uidelicet & albo, dicẽtes id mederi eryſipelatis. Sanè ea eryſipelata, quæ ignea etiãnũ ſunt, & re uera eryſipelata, calidorũ & acriũ medicamẽtorũ oĩno nullũ iuuare põt: q̃ uero ꝑ refrigerãtia refrixere, tũ hoc, tũ alia multa medicamina digerentia, ad iuuare ualent. Atque hoc quidẽ uti licebit, ubi non in facie, aut prope, eryſipelas conſtiterit, uerum in artuum quopiam, aut dorſo, aut uentre. At vrinam pueri orthopnæ gratia ebibere, neceſſarium non eſt, cum ſint & alia medicamina, quæ huic medeantur affectui. Quin cum bibiſſet quidam, affectu liberatus non eſt: ut non eximium quid præter alia poſſideat.

Sielon ſaliua.

Sielon, ſiue Sialon, ſiue Ptyelon appellare libet, nihil intereſt. Verũ id ſciendum eſt, uim eius eſſe differentem, tum in animalium ſpeciebus, tum in eorũ unoquoq; ſano & ægroto, ieiuno & ſitibundo, aut cibo potuq; ſumpto. Etenim ut vrina & bilis, ſic etiam ſaliua ſumpto quidem cibo imbecilla eſt: ualida & acris eorum qui ingenti, aut inedia, aut ſiti premũtur: in medio utriuſque eſt eorum, qui probe concoxere quidem, nondum tñ cibum potumve hauſere. Hac ergo ſaliua nutrices pueris lichenas curant, paruum uidelicet digitum rigantes, ac deinde cutem affectã cõfricãtes: idq; faciunt ſubinde, tanto ſcilicet interuallo, dũ ſaliuæ uires in lichene ꝑdurent, ac non dum ſunt extinctæ. Sed & triticum mandentes ruſtici non pauci furunculis imponunt, nã celeriter eos & digerit, & concoquit: cùm ſi macerarent aqua, non æquè ꝓdeſſet. Ex quo liquet ſaliuã iuuandi robur adferre. Atque corporibus mollibus, aut puerorum, panẽ non triticũ imponunt ore commanſum. Porrò oĩa ſic cõmanſa digerunt & ſugillata, cæteraq; ecchymomata, maximè ubi panis ſimul cum pauco radiculæ fuerit commanſus. Porrò tota ſubſtantia uel maximè aduerſa eſt ſaliua beſtijs hominem interficientibus, ceu alicubi etiam Nicãder poeta refert. Pollicitus autem mihi quidam incantationem ſeſe oſtenſurum, quæ ſcorpios interficeret, ubi illam ſemel dixiſſet, in ſcorpium expuit: inde rurſum eam obmurmurans, iterũ ſcorpium conſpuit: ac ubi tertio dixiſſet, atq; expuiſſet, mortuus eſt ſcorpius. At poſtea ego abſque incantatione à ſola ſaliua occiſum uidi ſcorpium, idq; celeriter à ſaliua eſurientium, aut ſitientium: tarde autem ab illis qui cibo potuque fuerant impleti: in alijs autem, proportione.

A. ibidem 559. & 613.

De ijs quæ in corpore proueniunt.

Naſcuntur in corpore cum alia præter naturam, quorũ non eſt ſatis honeſtũ meminiſſe: tum ẽt lapis in ueſica: de quo ſcripſere quidam ꝙ lapides ueſicæ cõminuat. Atq; hoc quidem falſum eſt expetientia iudicatum: cæterum an renũ lapides frangat, omnino experti non ſumus, cum ſuppeterent alia ad hoc ſymptoma probata medicamina. De pure autem & id genus dicere ſuperſedeo, id illis concedens, qui his in rebus mirifici ſunt, ſcilicet quibuſdam cum præſtigijs. Cæterum ſtercus, unum eſt inter ea, quæ in corpore proueniunt ſecundum naturam affecto animali, ueluti & auium ſordes. De utroq; itaq; deinceps diſſeram.

A. l. 2. t. 2. ca. 395. & 139. d

Copros, ſtercus.

Copros, ſiue copró, ſiue apopatema appellari velis, perinde eſt. Scito autẽ hanc ſubſtantiã uim habere uel maxime digerentem. Verum ſtercus humanum ob fœtorem abominandũ eſt: At bubulum, caprinum, crocodilorũ terreſtrium, & canum ubi oſſibus duntaxat ueſcuntur, neque grauiter olet, & multa experientia nõ tãtum nobis, ſed & alijs medicis me natu maioribus, cõprobatum eſt. Siquidẽ Aſclepiades, cui cognomẽtum erat pharmaceõ, & alia omnia medicamenta collegit, ut multos impleret libros; & ſtercore ad multos ſæpe affectus utitur, non modo medicamentis quæ foris imponuntur commiſcens, ſed ijs quoq; quæ intro in os ſumuntur.

A. ibid. c. 606.

Stercus caninum.

Sanè ego memini me admirandam, tum humani, tum canini ſtercoris expertum facultatẽ. Sed prius diſſeram de canino, quo uti aſſiduè cõſueuit præceptorũ noſtrorũ quidam, ſola oſſa

A. ibidem.

cani

A cani edenda exhibens duobus continuo diebus, ex quibus durum, cãdidũ, ac minime fœtẽs ſtercus proueniebat. Hoc igit̃ acceptũ deſiccabat, ut cũ poſtea uſus eſſet, facile ad læuorẽ poſſet redigi. Vtebatur eo ad anginam, & dyſenteriam, & ſumme inueterata ulcera: ad anginam quidem, ijs admiſcens, quæ alioqui huic affectui congruebãt: ad dyſenteriã, lacti illi immittens, cui decocto calculos uocatos κάχληκας, ignitos inijci ante poſuimos: aut, ut ego poſtea ob parabilitatem ad ferrũ confugi, id candens lacti probe decocto inijciens. Vocãt aũt medici nõnulli lac eiuſmodi neſcio quo pacto, Schiſtum: uerũ oportebat non hoc ſic appellare, ſed ut quo ſegregamus ac ſcindimus (qđ σχίζειν græce dicitur) ſerum à caſeo. Cæterũ medicus ille ſtercus caninum aridum tritum lacti, in quo extincti erãt calculi marini, clam inijciebat, & id ſolũ generoſiſſimos quoſq; diſcipulos docebat. In his ergo duobus multum expertus ſum ſtercus caninum ceu medicamentum mirabile, ſicut & in ulceribus extreme malignis. Sicut ergo & ad illa paulum quoddã ſtercoris canini medicamentis probatis, & manifeſto ſe ipſo ualentius redditum eſt medicamen. Et ſi quando digerere aut deſiccare quid opus eſſet, illis etiam medicamentis admiſcui.

Stercus humanum.

Cæterũ humani ſtercoris hoc habeo experimentum. Aſſiduè quidam a phlegmonis ad guttur exiſtẽtibus uexabat̃, adeo uehementer, ut ſuffocationis ſubiret periculũ: & ſane ob hoc periculum ſanguinẽ mittere cogebatur. In hunc cũ forte quis incidiſſet, pollicitus eſt ſe præbiturum medicamenti experimentum: & ſe uocari, ſi quã rurſus aliqua in parte gutturis emicuiſſet phlegmone, ante ſanguinis miſſionẽ pcepit. Itaq; uocatus, medicamẽto illito ſtatim hoĩnem curauit. Vt aũt iterum profecit, non in ipſo tñ, ſed & in alijs qui ſimiliter erant affecti, rogabatis, qui aſſiduo ſuffocari periclitabat̃, data mercede, ut ſeſe medicamentũ illud doceret: erat enim ille & locuples, & in pecuniæ ſumptu liberalis: porrò ubi conuentum eſſet de pretio, is, q uendebat, hoc medicamentum, inquit, p antipathiam quandã utilitatẽ obtinet: eſſe aũt eã antipathian, ut qui curatur, neſciat, unde cõficiatur. Iuſſit itaq; aliũ daret, qui pro ipſo diſceret, qui ſibi fideliſſimus eſſe uideretur, quiq; iureiurando reciperet ſeſe nulli eius facturũ copiam, priuſquã ipſe, q dediſſet, foret defunctus: itaq; a morte eius q idicarat, nõ tñ ille ſuum hoĩem, ſed & alios ſanabat: & mihi ne petenti quidẽ medicamenti exemplum uolens ac lubens obtulit. Erat autẽ ſtercus pueri ſiccũ cũ melle attico ad læuorem tritũ. Victitabat aũt puer, cuius ſtercus accepturus erat, uti ipſe qui medicamentum dederat, oſtendit, lupinis, illis uidelicet, q ex more edi ſolent, cũ pane bene cocto in clibano, modicum ſalem & fermentum habente. Præbebat autem bibendum uinum ue-
C tuſtũ atq; hæc oĩa mediocri in quãtitate, ut perfecte ea puer poſſet concoquere. Itaq; cum primo die eo uictu eſſet uſus, poſtero tñ die nondum ſtercus capiebat, ſed in eo quoq; die rurſum eodẽ alebat uictu, ac tertio demũ ſumebat: ac poſtea areſacto utebatur ſimiliter, ut ſtercore canino, ut ante dictum eſt. Dicebat autẽ, illum, qui docuerat, fugitantem alios cibos ob fœtorẽ, prætuliſſe lupinos: ſeſe uerò, experimenti gratia, carnes gallinaceas, aut perdicũ ex aqua, aut tenui iure bene coctas per ſæpe exhibuiſſe, & medicamentum nihilo minus operatum. Atque ego ſane hæc tibi de canino humanoque ſtercore narrare poſſum.

Stercus lupinum.

A. ibidem. At Lupinum ſtercus quidam colicis potandum dabat, non tantũ in ipſis paroxyſmis, ſed ẽt in interuallis, ſi quidem phlegmone uacarent. Quorum ego quoſdã uidi non amplius inuadi: & qui erant inuaſi, non amplius id grauiter paſſos, ſed nec poſt paucũ temporis. Accipiebat aũt ille albidius potius ſtercus, quale ubi oſſa ederint, ſolẽt excernere. Verũ illud ẽt in eo mirabar, q uel ſuſpenſum euidenter aliquoties iuuiſſet. itaq; hic ſtercus capiebat, qđ nõ decidiſſet in terram: & id qđ non erat inuentu difficile: ea enim eſt luporũ natura, quæ canum, ut ſuſpenſo altero poſteriorum crurũ & meiant & cacẽt in eminenti quopiã ex terra. Itaque in ſpinis ſæpe æſtate ſtercus
D lupinũ reperiſ, & fruticibus, uepribus, herbiſq; procerioribus. Inuenitũ porrò in ſtercore illorum & nõnihil oſſiũ deuorati animalis: qđ ut effugit cõmanſionẽ, ita & cõcoctionẽ: qđ & ipſum cõtũdẽs ac cõterens, bibendũ pbuit colicis: ac ſi homo eſſet pititatis amans, miſcebat & ſalis quippiam, aut piperis, aut quippiã eiuſmodi. Vt plurimũ aũt ex uino albo conſiſtentiæ tenuis bibendum præbebat: interim uero ẽt ex aqua. Hoc ergo ſtercoris quod patientis ilibus (κωλῶνας Græci uocant) applicandum eſſet, præcepit ſuſpendi ex uinculo confecto ex lana, ſed non qualibet: uerũ multo præſtabat eã eſſe ouis a lupo laniatæ, unde, qđ ad hunc uſum accõmodaret, eſſet conficiendũ. Quòd ſi talis non adeſſet lana, ex pelle ceruina, & lorum qđ cingeret ilia, & in quo ſtercus contineretur, parari præcipiebat. At nos ollulam ad magnitudinẽ maximę fabæ cõfecimus, quã experiundi gratia indito ſtercore quibuſdã ſuſpendimus, nec potuimus nõ mirari, cum plurimos ipſorum uideremus adiutos. Cæterũ ad ollulã duas ceu aures affiximus, per quas lorũ trãſmitti poſſet. Sed hoc quidẽ obiter dictũ eſto, ſiquis inuenietur, qui ſic ſuſpẽſis fidẽ habere dignabitur. Dico autem ſic, nam ſubſtantia eſt, quæ ſuſpenditur, non uoces barbaræ, ut quidam facere præſtigiatorum aſſolent: quando & alias expertus ſum ſubſtantias, quæ in alijs affectibus ſimiliter operarentur. Sed de his non eſt nunc dicendi tempus. Ad propoſitum itaque reuertamur.

Stercus caprinum. E

Nam humanū, caninū, lupinumq; ſtercus recentius, alia uerò nondū: quorū & maior eſt q̃ di-
ctorū numerus: & quędã aſſiduo habẽtur in uſu, quędã rariore. Omniū creberrimè utimur ca-
prino ſtercore (Græci Σπυράθους proprie nominãt,) digerẽtis & acris facultatis: adeo ut & indu-
ratis ſcirrhorū in modū tumoribus congruat, nec tm̃ lenis, ad quos creberrime medici nõ pauci
huiuſmodi ſtercora applicant, ſed etiã aliarū partiū. Siquidem ego eo uſus ſum ad genu, tumorẽ
habẽs inueteratū, & ægre ſolubilẽ, iuſſo fieri cataplaſmate ex farina hordeacea per oxycratū, id
eo uidelicet hoc ſtercore: & mirū eſt, q̃ homo ille fuerit adiutus. Erat aũt ruſticus, in quo id factũ
eſt. Et iã & alius ruſticus, cū ſic uſus eſſet non tantū in genu, ſed & alijs in partib' ad tumores ſimi
les, perinde adiutus eſt. Nam acrius eſt medicamẽtum, q̃ ut mulieres urbanas, aut pueros, aut oĩ
no qui tenera ſunt carne, ſanare poſſit. Sed de particulari oĩum medicamentorū uſu in opere de
cõponẽdis illis tractabitur. Quin & ad aquã inter cutẽ, & ad ſplenicos uarie caprino ſtercore uti
mur. Sed & uſtum tenuioris quidẽ eſſentiæ, uerū haud manifeſto redditur acrius. Quãobrẽ ſanè ad
alopecias cõgruit, & oĩa adeo, quæ extergẽtia medicamẽta deſiderãt, ut lepras, pſoras, lichenas,
& hoc genus alia. Miſcẽ digerentib' cataplaſmatis, qualia ſũt q̃ accõmodanĩ ad parotidas & bu-
bonas diuturniores: eſt.n. uis ei' tũ uſti, tũ nõ uſti, abſterſoria, & digerẽs, nec & paruã habet dige-
rendi potẽtiã. Nã medicus ipſam ex ijs, qui in agris & uicis medicinam exercent, utebatur eo ex F
aceto ad uiperarum morſus, & multo ſanè & magis aliarum beſtiarum: ac profecto ex ijs com-
plures ſeruauit. Et hic ipſe quoq; medicus ad auriginẽ potandas ipſas ſpyrathos ex uino ꝓbuit,
& ad profluuium muliebre cum thure appoſuit. Quæ o a ſanè optimus medicus ignorare non
debet: cæterū potiora eligere potiſſimū ad vrbanos & honoratos, alicuiuſq; exiſtimationis ui-
ros: in quibus equidem ego tali nunq̃ ſum vſus medicamine, cū multo meliorū ſuppeteret co-
pia. Attamen exiſtit nõnunq̃ taliū uſus, aut in itinere, aut in uenatione, aut ruſticatione, cū ſci-
licet meliorū nihil adfuerit, aut homo ruſticus perinde fuerit, carnis duræ ac aſino ſimilis. Nam
eiuſmodi multos in agris reperias dignos, qui bibãt ſpyrathos. Porrò qđ & ſuprà monui de uri-
nis, & bile, & ſaliua, id nunc memoria repete, nempe vniuerſalem & cõmunem facultatem ean-
dem omnibus ineſſe, verum pro animalium temperaturis uariã. Nam eorum, quæ ſicciore ſunt
temperatura, & ſtercus exiccantius eſt, ſicut & calidiorum magis etiam excalfactorium. Verum
nullum omnino ſtercus refrigerat, ſicut nec ullum humectat. Sed & pro natura eorū quæ edũt,
multa item fuerit diuerſitas. Proinde in hominibus potius, q̃ alijs animalibus, maior eſt: quãqui-
dem hoc animal diuerſiſſimis maximeq; uarijs cibis utitur. Nam quid ſimile habent, qui allium
ad cæpas comedunt, & qui cucurbitam, uerbi cauſa? at caprarum ſpyrathi pro paſtu uario non G
nihil item habuerint differentiæ, non tamen tantum, quantum ſtercus humanum.

Stercus bubulum.

Ibidem. e Similiter Stercus Bubulum exiguam habet etiã uim: eſtq; & ipſum facultatis exiccatoriæ: uerũ
attractoriam etiam obtinet ut monſtrat, dum apum ueſparumque morſus iuuat. Atq; hæc ut à
proprietate ſubſtantiæ totius iuuentur, fieri poteſt. Cæterum medicus quidam medicamento-
rum peritus, in Myſia, quæ in Helleſponto eſt, aqua inter cutẽ laborantes bubulo ſtercore obli-
nẽs, in Solem exponebat. Atq; hic ipſe impoſuit & partibus ruſticorum phlegmone obſeſſis hu-
midum illud uere collectum, cùm herbam boues paſcuntur. Manifeſtum autem eſt hoc eſſe alio
moderationibus multo uiribus: dico autem aliud, cùm paleis ueſcuntur: nam hoc medium eſt
inter id, quod modo diximus, & qđ prouenit ab erui paſtu. Liquet ergo, quẽadmodum id quod
paſcuo herbaceo prouenit, ad phlegmonas accõmodatur, ſic iſtud aquæ inter cutem eſſe idoneum.
Scire tamen oportet, omnia id genus medicamẽta duris agreſtium hominum corporibus apta-
ri, nempe foſſoribus & meſſoribus, & qui opus obeunt tam ualidum: In quibus utique Myſus il-
le medicus & ad chœradas adhibebat, & ad tumores omnes ſcirrhoſos, ex aceto in cataplaſmatis
formam compoſitum illinens. H

Stercus ouillum.

Ibidem. e Sed & hic ipſe medicus ouiũ utebaĩ ſtercore ad acrochordonas, & myrmecias, & thymos,
& furunculos duros, quos clauos nominant, aceto uidelicet diluens. Quin & ulcerum ambuſta
ad cicatricem illo ducebat, nempe ſtercus hoc cerato roſaceo commiſcẽs. Sed & per ſtercus ca-
prinum combuſtum ſimiliter curabat: cæterum pauculũ eius multis numeris maiori cerati moli
admiſcebat. Et in totum, ſtudium id illi erat unicum, omnia curare per ea, quæ ex agris facilli-
mè parantur: inter quæ ſunt & herbæ, frutices, & arborum flagra, & germina, & folia mollia, &
fructus, & cortices, ſuper quibus copioſius dicetur in facile parabilibus.

Stercus columbinum.

Ibidem. e Porrò Stercore columbarum nomadũ (nam ſic eas quidam cognominãt, à domeſticis uideli
cet diſtinguentes) tanq̃ medicamẽto excalfaciente, & ipſe ad multa frequenter admodũ utor,
nempe cũ ſemine naſturtii contuſum, cribratumque ſiccum vice napyos ad ea, quæ rubificari
debent, adhibens. Manifeſtum autem eſt, quòd inueterata omnia dico in talibus affectibus, qua-
les

A les ſunt coxēdix, hemicrania, ſcotomata, uertigines, & cephalæa: & in lateribus, ſcapulis, ceruice,
lumbis, dolores inueterati: & ad hæc nephritides, & affectus cœliaci, & podagricę arthritides, qñ
uidelicet in articulis eorum nundũ cõſtiterint tophi ſiue pori. Atque hoc ſtercus planè ſętudũ nõ
eſt, maxime arefactũ. Quocirca & in urbibus eo uarie vtuntur, aliàs alus miſcentes medicamentis.

Stercus gallinaceum.

A. ibid. g Porrò "cum cõſpexiſſem illum in Myſia medicũ gallinaceo vtentē ſtercore in eis, q ab eſu fun
gorum ſuffocabantur: & ipſe quoq; ſum uſus in q buſdam vrbē inhabitantibus, q & ipſi fungos
eſitãt, ipm videlicet ad læuorem contritũ, tribus quatuorve oxycrati, aut oxymelitis inſpergens
cyathis: & palàm adiuti ſunt, idq; celeriter. Nam q p̄focabantur, paulo poſt uomebant pituito-
ſum humorem oĩno craſſiſſimum, & exinde planè liberati ſunt ſymptom te. Eſt aũt hoc ſtercus
columbino minus calidum. Cæterũ Myſius ille medicus d'abat ēt bibendum ſtercus gallinaceum
ijs, qui diutino coli dolore fuiſſent vexati, ex ęnomelite: q ſi hoc non aderat, ex aceto, aut uino
aqua diluto. Porrò memoria tenere oportet communem de omnibus animantibus rationē, nē-
pe tum in ijs, q̄ in corporibus ipſorum cõtinentur tã humida, q̄ ſolida, tum in ipſis partibus, plu-
rimã eſſe diuerſitatem montanorum, q̄ uocant. & eorũ q̄ in pratis, paludibus, lacubus, & ædibus
B verſantur. S p. n. quæ exercentur, ijs, q̄ non exercentur, ſunt ſicciora: & q̄ cibis vtuntur calidiori-
bus ſiccioribusque, ijs, quæ humidis frigidisque. Nam in columbis (qñquidem creber nobis earũ
ſtercoris eſt vſus) multo ſemper inferius ac imbecillius expertus ſum earũ ſtercus, quæ in domi-
bus degebant, q̄ earum, quæ in montibus, quas nomadas nuncupant. Tum gallinarum quoque
inueni multo etiam imbecillius earum, quæ concluſę ſeruantur, & furfuribus aluntur; non paulo
autem valentius earum, quæ in agris, atrijs, aut foris paſcuntur.

Stercus Anſerum, & ciconiarum.

A. ibid. d Cęterum "Stercus Anſerinum præ nimia acrimonia inutile eſt. Colligo ēt ita eſſe, & accipitrũ,
& aquilarũ: Verum fugienda eſt materia oĩs eiuſmodi, quæ difficulter cõparari poteſt. Qua occa-
ſione complures ualidiſſimas uires talibus materiis teſtimonio adſcribũt ſuo, ceu nõ facile redar-
guendi: velut qui ciconiarum ſtercus comitiali morbo mederi ſcriptitãt. Verum quãquã hoc mul
tis aliis, quæ ſcribunt, longè ſit parabilius, curioſum tã eſt (vt taceam falſum eſſe) quod de illo eſt
proditum: nam quidam ijs, qui talia memorãt, credulus, epoto hoc ſtercore nihil adiutus eſt. Nã
& antequam experiare, promiſſorum prauitatem ac falſitatē ipſi, q talia ſcribunt, detegunt: nam
cum multis modis difficulter hoĩes ſpirent, neq; q omnibus conferant adſcribunt, neq; q his aut
C huic. Tametſi ſunt inter eos, qui talia ſcriptitant, qui nõ ſimpliciter dyſpnœæ, hoc eſt difficilis ſpi-
rationis, ſed orthopnœæ, talia eſſe remedia dicunt, nēpe ciconiæ ſtercus, noctuæ ſanguinem, vri
nam humanam, & alia his abſurdiora: haud ſcientes q pituitoſus uiſcoſusq; ſuccus bronchia ob-
ſtruens pulmonis, huius affectus ſit cã, & q in eo euacuando conſiſtat medela, q euacuatur dum
per tuſſim excreatur, & q id fieri nequeat abſq; crebro epoto medicamento acriore. At hi adeo
ſunt nugaces, aut præſtigiatores, aut quo illos digno appellem noĩe neſcio, vt dicant abſurdorũ
iſtorum poculorum vnumquodq; epotum à dyſpnœæ liberare: qđ fieri non poſſet, ne ſi vel ſpe-
cillum fas eſſet alicui in pulmonē demittere, quo infixum humorem tolleret ſemel duntaxat de-
miſſo. Pręſtabat itaque illis dixiſſe, nõ ſi epotus ſit hic ſanguis, aut vrina, ſanare dyſpnœã, ſed ſi po
tetur, rectiusque ēt q non ſemper & omnino ſanabit, ne ſi vel aſſiduo potetur: ſed q multos ſana
uit, multos verò adiuuit quidem, ſed morbo prorſum non liberauit. Sed hos iam mittamus, & q
deinceps eſt, ad id pergamus. Cuiuſque. n. ſtercoris acrimoniam, & digerendi vim poſſidētis, put
alio plus minusve eius ſortitum eſt facultatis, ita particulares in ipſis proueniunt differentiæ: ac
proinde aliud hoc pathema potius, aliud illud magis curare valet.

Stercus Murium.

A. ibid. e D Sic enim "Muriũ Stercus alopecias curare proditum eſt, & inuentus eſt q dam medicus, qui ad
hoc pathema utebatur compoſito medicamento ex murium ſtercore confecto. Et alius quidam
glandem puero familiaribus rogãtibus ut opponeret, præcepit vt ex ſtercore conficeret muriũ.
Quo dicto, oẽs, qui audierant, in riſum ſoluti ſunt, q, cũ tot eſſent, quæ appoſita ſedi ad excretio-
nem excitarēt inteſtinum, ille oĩbus præteritis, ad murium confugiſſet ſtercus. Nam re uera pu-
dendum eſt alia etiam experiri uelle, cũ omnes ceu curioſum & præſtigiatorem cõdemnent eũ,
qui talia aut faciat, aut dicat. Itaque de murium ſtercore hæc quoque ſufficiunt.

Stercus Crocodilorum terreſtrium, & ſturnorum.

A. l. 2. t. 2. ca. 222. fo. 123. g Cęterum "Terreſtrium Crocodilorum, horũ inquam exiguorum, & humi ſerpētium, ſtercus
pretioſum effecere mulieres delicioſæ, quibus non eſt ſatis, quod alia ſint medicamenta tã multa,
quibus faciei cutis & tēſa, & ſplendens efficitur, quin ēt adiungant ſtercus crocodilorum. Simile
illi fit & ſturnorum ſtercus, cum ſolã oryzam ederint. Clarum itaque eſt quòd abſtergendi detio
candique facultatem, vtranque moderatã, habent ſtercora eiuſmodi, & multo moderatiorem &
hebetiorem ſtercus ſturnorum. At ſtercus crocodilorum, ſicut à facie ephelen tollit, ita & vitili-
ginem, & lichenas.

Rypos, hoc eſt ſordes, hominum, & ouium.

Sordes naſcitur non tm̃ per totam corporis cutẽ, ſed & in auribus: ſed ob paucitatem paratu difficilis eſt. Proinde de illa nihil ſcribũt, niſi q paronychijs cõgruat ſordes aurĩu: quam ſane ẽt ſolã per ſe licet accipere. Nã quæ in tota cute peruenit, & balneis, & in palæſtris deraditur, cõferens non nihil & ipſa paro quam uocãt: de qua ſupra diſſerui. Sed & gñatio, eius naturã indicat. Nam ſi ſordes eſt craſſum illud ac terreſtre, qđ reliquum eſt eorũ, quæ per latentẽ trãſpirationem euacuantur, ſequitur ut deſiccandi vim hẽat cum nonnulla caliditate iunctam. Ea tñ ſordes quæ lanis ouium inhæret & adnaſcitur, ex qua oeſypon quod uocant, conficitur, concoquendi habet ſimilem butyro: ſ aulum verò etiam digerentis facultatis obtinens.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER VNDECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI. F

Adduntur, quæ ſuperiori libro de medicamentis ex animalibus deerant, ac quæ ex mari, & ſalſis aquis proueniunt.

Quæ animalia carne, aut ſanguine careant, vel prædita ſint.

PLeræq; aĩantium partes cões inter ſe oĩum ſunt: nulla tamẽ eſt æquè cõis, vt caro. Hanc. n. hẽt oẽ animal ſanguine quidem præditum, vt homo, & omnes quadrupedes, tum aues, ſerpentes, lacerti quos ſauros uocant, teſtudines, & quę ſunt eius generis. Sanguine carentia, tum oſtrea oĩa, tũ non pauca genera eorũ, quæ in aquis degunt, ſicut & nonnulla, quæ in terris. Et quod ex aĩantibus, maxime editur, caro eſt: nam & uiſcerum plurima moles ex carnibus ipſis inhærentibus conſtat. Verum nonnulli medicorum carnem uiſcerum parenchyma uocandam cenſent, propterea, quòd ex uenis effuſus ſanguis circum uaſa omnia concreſcat, vt ipſi arbitrantur, ſed eam, q̃ uiſitur in muſculis, ſolã carnis appellatione dignantur. Verum de nominibus, vt ſemper monemus, contendendũ non eſt: ſed exercenda potius rerum ſcientia, cuius nos quoq; ſtudio vſq; dediti, q̃cunq. tum de proprijs cuiuſq. animantis partibus, tum de cõibus cognouimus, eaq. partim experientia, partim ratione docti, omnia deinceps exponemus, orſi a carne propriè dicta. G

A. t. 2. c. 2. c. 145. fol. 2. 16. h

Caro { Vipera. }

Non oẽs aĩalium carnes hoĩem nutriunt, ſed quorundam ẽt lethales ſunt, non ſecus atque venena, quę vocant deleteria. Tum inter eas carnes, quę hoĩem nutriunt, quædam hoc ipm tm̃ ſũt, nempe nutrimentum, quædam verò ſuprà quam q nutriunt, hñt & facultatẽ ceu medicamenti, qſiquidem deſiccando, humectando, excalfaciendo, ac refrigerando, corpus alterant. Nam uiperarũ carnes palã videre eſt excalfacientes, & deſiccãtes, vbi condiuntur ceu anguillæ, nẽpe oleo, ſale, anetho, porro, & aqua, ſeruato nimirum mõ. Quòd aũt totũ corpus per cutim euacuent, diſcere tibi liceat vel ex ijs, quæ ego iuuenis etiamnũ in Aſia nr̃a ſum expertus, quę ſingulatim deinceps narrabo. Hõ quidam morbo, quem elephanta cognominant, laborãs, aliquo vſque cum ſodalibus conuerſabatur, donec ex ipſius conſuetudine conuerſationeque quidam noſtrum morbi inficerentur contagione, & ille iã odoratu grauis, ac fędus redderetur aſpectu. Conſtructo igitur illi tugurio proximè vicum in iugo collis propter fontem, illic hominem collocant, tm̃ illi quotide ciborum ferentes, qđ vitę ſuſtinẽdę ſatis foret. Cęterũ ad canis exortum, cum forte meſſoribus haud procul inde metentibus vinum eſſet allatum in fictili ſane quam fragrans. is q̃dem qui attulerat, depoſito illo ꝓpè meſſores, abijt. Verum vbi eius bibẽdi aduenisset tp̃s, ſublato fictili adoleſcens, vt, pro more impleto cratere, competente aqua vinum tẽperaret, in cratera uinum effundit, & vna excidit vipera mortua. Quare attoniti meſſores, veriti ne quod, ſi ebibiſſent, inde ſibi malum eueniret, ſuã quidem ſitim aquę potione ſedare maluerunt. Cęterum cum illinc diſcederent, prę humanitate videlicet, ac miſericordia hoĩ illi elephanti obnoxio vinum largiũtur, rati expedire illi potius mori, q̃ viuere in ea miſeria. At ille vbi bibiſſet, admirandum in modum ſanitati reſtitutus eſt. Nã tuberoſum illud oẽ cutis totius, nõ aliter quã aĩaliũ a teſtis mollitie nuncupatorũ malacoſtracon, tegmen decidit, qđ aũt reliquũ erat, molle admodum apparuit, inſtar cutis cancrorum & locuſtarum { carabos Gręci vocant, } vbi externa teſta fuerit detracta. Alterum quoq; eiuſmodi nõ diſſimili caſu in Myſia Aſię, nõ procul ab vrbe noſtra accidit. Vir quidã elephãto laborans profectus eſt ad aquarum calidarum ſponte naſcentium vſum, ſperans inde non nihil ſe commodi adepturum. Erat illi ſcortum mãcipium, iuuencula ſane formoſa, compluH

A. ibid. c. 148. fol. & c. 608.

nibus

A ribus amatoribus ambita. Ille iſtius fidei tũ nõ nulla alia ad rẽ domeſticã ſpectantia, tũ penu ipm
crediderat: Præfectus igitͣ illis, in ędibus, q̃bus uicinis erat locus ſquallidus, & uiperarũ plenus, for
te ſoraina ex illis vna in urceũ uini incidit negligentius poſitum, extinctaq; eſt. Ac ſcortũ q̃dem
in lucro id reputans qđ forte eueniſſet, hero id uini propinat, atq; ille ebibit. Cæterũ exinde ad
eũ modũ, quo ille, qui degebat in tugurio, perſanatus eſt. Porrò tertiũ quoq; annectã qđ ex nr̃a
profectũ eſt imitatione. Cũ quidã hoc morbo ægrotaret, aĩo magis, q̃ uulgus, philoſophico, &
cõtẽ tore mortis, oppido q̃ grauiter ferebat: ſatusq; dicebat mortẽ ſemel perpeti, q̃ uitã uiuere
tã miſerabilẽ. Itaq; illi, q̃ ſuperioribus duobus accidiſſent indico. Erat aũt ipſe auguriorũ peritus,
& amico utebat̃ mirifice hanc diſciplinã tractante. Itaq; ubi ad augurium cũ illo cõſediſſet, pſua-
ſus eſt, ut q̃ p experientiam eſſent cognita, ipſe imitaretur: atq; epoto uino, qđ ſic erat ueneno
infectũ, leproſus factus eſt: ac poſtea leprã eius nos conſuetis remedijs ſanauimus: Quartus præ-
terea uiuas capere uiperas arte inſtituit. Sed illius morbi tñ erant in illo principia. Itaq; cura ſtu-
diũq; nobis fuit, ut illũ q̃ celerrimè ſanitati redderemus. Quocirca miſſo sãguine, atraq; bile me-
dicamẽto detracta, uiperis quas capiebat uti iuſſimus, p̃paratis in olla anguillarũ in modũ. Atq;
hic ita ſanatus eſt, euaporato per cutẽ affectu. Poſtremo & alius uir q̃dã opulentus, non nr̃as il-
B le q̃dẽ, ſed ex media Thracia, Pergamũ aduenit, admonitus ſomnio. Vbi iubẽte Deo per inſom-
nium, ut quotidie medicamẽtũ biberet, qđ cõfectũ eſt ex uiperis, ſoriſq; corpus inungeret, non
multos poſt dies morbus in leprã abijt: rurſumq; & hoc pathos, quibus Deus p̃cipiebat, medica
mentis curatũ eſt. Sanè uiperarũ caro adeo ingentem obtinet deſiccandi facultatẽ, ut quidam, q̃
eam edere, uehementiſſima cruciati ſint ſiti: ac proinde illas, dipſadas cognominãt. Sunt aũt qui
dicant demorſos a uiperis ſatiari nõ poſſe potando, ſed dirũpi citius, q̃ ſiti liberari. Quocirca eos,
qui Romæ uiperas uenant̃, quos Marſos nuncupãt, percontatus ſum, ecquid haberent ſigni quo
genus utrunq; uiperarũ deſcernerẽt. At illi prorſũ negabãt, ullũ eſſe genus viperarũ dipſadũ, ue-
rũ eas q̃ iuxta mare atq; in locis degũt ſalſedinẽ multã hñtibus, carnẽ obtinere ſalſam: ac p̃inde
in Lybia taliũ ingentẽ eſſe prouentũ, in Italia uerò p p regionis humiditatẽ non inueniri. Atque
hęc q̃dẽ narrãtes audiui Marſos: non tñ certo dicere queam, an in totũ uerum dixerint, an par-
tim ẽt falſum. Nã quaſdã eſſe uiperas in ijs, quas memorabãt, regionibus, quibus ſalſa ſit caro, vel
maxime mihi vr̃ eſſe probabile: ſcio.n. cum cibis animalũ mutari carnes: non tñ nullũ eſſe genus
uiperarum dipſadum pronunciare ualeam. Cęterum tutiſſimũ eſt cauere, ne in eiuſmodi regio-
nibus uiperas uenemur, ſeu ad eſum, ſeu ad medicamenti præparationẽ, quale eſt, & hoc præcla
C rum, quod medici propè omnes theriacam appellitant. Porrò qm̃ ex more, cum artiſcos theria-
cos, quos uocant, præparamus, non tantum caput, ſed & caudã eorum abijcimus, ſubijt mihi fre-
quenter rationabile fortaſſis eſſe, caput quidem totum abijci ob uenenum, qđ ore continent, ue-
rum a rõne alienum eſſe, adimere & caudam. Nec.n. dicere liceat, q̃ id faciendum ſit ob recremẽ
ta nutrimenti tũ liquida, tum ſicca. Nã interfectis, atq; excoriatis, apertiſq; exempta interanea
oĩa abijcimus, ut ſola ſit carnium ſubſtãtia reliqua una cum arterijs ueniſq; per ipſas innatis, qua
rum minima moles eſt, ut ad totam carnem, ac ne apparens quidẽ, niſi quis multum diligẽter in-
tentis oculis conſideret. Atq; artiſcos, quos & theriacos uocant, hunc in modum præparamus.
Purgatas illas in aqua elixamus, quoad exactè nobis uideantur coctæ. Indimus autem ab initio
ſtatim aquæ anethum, & poſt coctionem ſpinas a carne ſeparamus: mox pani ad lęuorem trito
carnem commiſcemus. Verum non quemlibet panem citra delectum accipimus, ſed quam fieri
poſſit puriſſimũ ſimul, & probè in clibano coctum, & ſalis ſimul q; fermenti qđ ſatis ſit habentẽ.
Eum aũt antea deſiccamus ĩ ædibus ſiccis, minimeq; humectis, donec adeo ſiccus efficiatur, ut in
mortario contundi poſſit. Non tñ tundentes miſcemus, uerum aqua in qua decoctæ fuerant ui-
peræ, maceramus: & carnẽ ipſam, priusquã cõmiſceatur pani, in mortario coquorũ eatenus con
D terimus, donec exacte reddatur lęuis. Poſtea paruos artiſcos fingentes, atq; in ædibus calidis ſic-
ciſq; deſiccantes, deinde quoq; in talibus repoſitos ſeruamus. Hos ergo ineunte æſtate confici-
mus: quo potiſſimum t̃pe optima eſt uiperarum caro. Porrò utimur eis poſtea contuſis denuo,
& cribratis, & rurſus ad læuorem redactis, ſalis nonnihil adijcientes ad ſanitatem præparati: cu-
ius ẽt aliquid ipſi theriacæ inijcimus. Cæterũ eodẽ quoq; t̃pe ex uiperis aſſatis ſalem cõficimus,
uiuis illis in ollam nouam iniectis una cum ijs medicamentis, quæ illis & ſubſterni, & apponi aſ-
ſolent. quæ oĩa nunc commemorare non eſt præſentis negocij. Nam inueniẽtur fortaſſis ẽt qui
me non iniuria reprehendent ob monſtratam hoc in loco artiſcorũ præparationem, tanquam
alieno t̃pe expoſitã. Verũ hæc poſteaquam dicta nunc ſunt, ſeruentur tñ ac maneãt, ẽtſi non ad
modũ uideantur huic inſtituto propria. At, quæ ſequuntur, conuenienti dicantur modo: conue-
niens aũt eſt, gñalis facultatis meminiſſe, carnem uiperinam dicendo exiccatoriam, & ualenter
digerentem, mediocriter uero excalfacientem. Properat aũt, ut vr̃, uis eius ad cutem, per eam ui
delicet, quæ in corpore ſunt recremẽta exigens. Quibus ergo affatim eſt malus ſuccus in corpo-
re, ijs ingens prouenit pediculorum numerus: & a cute ceu ſquama abſcedit ac decidit extima
cutis, { quam Græci vocant ἐπιδερμίδα, } ad quã ſiſtuntur ac retinẽtur craſſi terroſiq; humores

ad cutem protruſi, á quibus quidem pſoræ, lepræ, & elephantes naſcũtur. Et hæc quidem habui E quæ de uiperarum carne dicenda putarem. Rurſum ergo ſermonem repetam. Calidiorum natura animalium carnes non ſolum nos alũt, ſed & calfaciunt, frigidiorum aũt refrigerant: ſic etiam ſicciorum carnes deſiccant, humidiorum humectant. Memoria itaq; repete, quemadmodum didiciſti in libris De temperamentis, ꝙ ubi conieceris aĩal quoduis temperatura eſſe ſiccius, uelut exempli gratia ſuẽ ſyluestrẽ domeſtico, huius & carnẽ cognoſcas eſſe magis exiccatoriã, & ſm alias temperaturarũ dr̃ias ſimiliter: puta ſue ſicciorẽ ouem, & hac caprã, qua bouem, quo deniq; leonem: ſic in caliditate leo calidior eſt cane, canis tauro, taurus boue execto. Itaq; ꝓportione, qua cætera aĩalia in tẽperatura excedunt, & carnes quoq; eorũ differunt atque exuperant. Proinde ubi conſilium fuerit corpus exiccare, ſicciorũ tẽperie animaliũ carnem exhibeto: calfacere aũt uolens, calidiorum: & frigidiorum, ſi coneris refrigerare: deniq; ſi humidius reddere humidiorum. Nec parua exiſtit carnium dr̃ia, cum quaſdam ſale cõdimus. Nã prorſum diuerſæ atq; aliæ euadunt, adeo ut ſæpenumero animalis tẽperatura humidiſſimi caro ſalita longè euaſerit exiccatior, quàm ea, quę natura fuerat ſicca. Porrò inter eas, quæ ſalitæ nõ ſunt, ſiccior eſt, quæ aſſa eſt, q̃ quæ in aqua elixa. Scripſerunt aũt, & aliorum animalium carnes quidã ꝓdeſſe tum comeſas, tũ in partes affectas impoſitas, vt erinacei " terreſtris deſiccatam, ſi bibenda præbeatur elephantiaſi obnoxijs, cachecticis, hoc eſt, qui mali ſunt habitus, tum conuulſionem ſæpenumero patientibus, nephriticisq; & ijs, qui laborant aqua inter cutem quam Anaſarca uocant. Ac ſi ea efficere pŏt, facultatem habuerit ualenter ſimul digerẽtem deſiccantemq;. Sicut & caro muſtellę { Gręci Galen uocant } areſacta, quæ utiq; comitiali morbo afflictos iuuat epota. Sed & ſalitorum hęlurorum carnẽ ad læuorem contritam palos & ſpicula educere aiunt, impoſitam uidelicet, tanquam trahendi uim habeat. Porrò mytulorũ { quos myacas Græci uocant } carnem ulceribus a mordente cane inflictis competere. Ego uero nullam inſignem inuenio facultatem, quam requirant id genus ulcera, tanquã ea, quæ a rabido cane mordẽte ſunt illata. At cochlearũ caro prius in mortario cõtuſa, ac poſtea ad læuorẽ redacta, oĩum ualentiſſimè deſiccat partes ſuperfluo humore grauatas, adeo ut & hydericis conueniat. Ipſe aũt humor ſolus per ſe citra carnem (uocatũr is a uulgo cochliu myxa, hoc eſt mucus limacis,) thuri miſtus, aut aloe, aut myrrhæ, aut horũ quibuſdam, aut omnibus, quoad accipiat cerati craſſitiem, medicamentum fit tenax, deſiccatq; † purulentos mucos } aurium. Sed & fronti impoſitum inhæret, oculorum fluxiones reſiccans. Quidam ẽt ad palos eximendos utuntur totis una cum teſtis ad læuorẽ tritis: ſed & quidam ad ſiſtendos menſes. Equidem ego aliqñ in agro carnes ipſas ſolas in uulnus cum nerui uulneratione G & contuſione factum tritas impoſui, ipſumq; uulnus pulchrè glutinatum eſt, & neruus phlegmonẽ haud perpeſſus: erat aũt homo durus, & agreſtis: miſcui tamen illis contritis pollinem farinæ acceptum a pariete molę proximo. Scripſere autẽ maiores me nonnulli medici ad eiuſmodi uſum miſcendum thus, aut myrrham, uel utraque. Verum horum habebam tum neutrum, ut q; tũc ab urbe abeſſem in agro. Poſſis autem & reſinę frictę contritæ admiſcere, ſi adſit, quippiam. Porrò ubi multum muci cochlearum accipere uoles ſeorſum, ſtylo carnem earum pungito. Sed non ante multos dies uenatas eſſe expedit, alioqui enim tempore deſiccantur: nam recentes plurimum habent uiſcoſæ illius humiditatis, quam ſtylo compunctæ effundunt. Humiditas hęc pilorum in palpebris præter naturam gluten eſt.

A. ibidem. c. 145. fol. 116. f

† Al. mucoſos tumores.

† περὶ πιμελῆς καὶ στέατος. de adipe, & ſeuo. Vide Ariſto. 3. hiſt. 17. & 2. de parti. an 5. quē hic Galen. æmulatur. ita vt licet τὸ στέαρ, & Dioſc. de ſuis, vulpis, vrſi, & muſtellæ pingui dicat, & ipſemet Galen. ea voce aliquorũ animalium, quæ cornib⁹ carent, quandoq; pingue exprimat, hic tamen de adipe & ſeuo proprie dictis ſit ſermo. et totus hic locus corrigẽdus ſit, & pro adipe ſeuum, pro pinguedine adeps ſit reponẽdus, vſq; ad ea uerba. (At tu ſi voles, &c.

† Pimele, & Stear, pinguedo, & adeps.

Pinguedo, & adeps, "Et hæc quoq; communiſſimæ ſunt inter animalium partes. Nam quæcunq; bene nutriuntur, ea oĩa, aut pinguedinem, aut adipem obtinẽt: quę uero macilenta ſunt, maleq; nutriuntur, ſæpe oĩno ne habere quidem, ſæpe uero pauculum, idq; ſiccum, ut ægre uti poſſis, apparẽt. Porrò differt ẽt à pinguedine adeps, ꝙ craſſior ſit: ac propterea aĩantibus totam naturam terroſiorem hñtibus adeps prouenit, uelut humidioribus pinguedo. Proinde pinguedo celeriter in ignem poſita liqueſcit: nec facile, ubi liquata fuerit rurſum concreſcit ac cogitur: H at adeps nec facile funditur liqueſcitue, & fuſus celerrime coit ac conglaciatur, multoq; apparet pinguedine durior. Sus enim bene habitus paſtusque multam hẽt pinguedinem, ob naturalem temperamenti humiditatem. At boues & capræ, & quęcunque { id genus } cornigera ob ſiccitatem adipem plurimum generant. At tu ſi uoles, oleoſam & pinguem in animalibus ſubſtantiam omnem, adipem appellato, ut pleriq; medici: ſed & pinguedinem appellare totum hoc genus licet, non tamen licet citra mendacium adipem caprinum humidiorem eſſe dicere, quàm ſuum: nam hic omnium fermè aliorum eſt humidiſſimus, ac proinde actione ſua uicinã oleo uim poſſidens, quanquam oleo magis tum emolliat, tum concoquat: ac proinde cataplaſmatis quæ ad phlegmonas accommodantur, commiſceri ſolet. Qui uero mordicationes perpetiuntur, aut in recto inteſtino, aut in colo, ijs potius caprinum adipem, quàm ſuillum inijcimus: non ꝙ acrimonias plus obtundat (nam ex natura ſua ſuillus obtundit magis, ac proinde miſcetur medicamentis ulcera curantibus, cuiuſmodi eſt, quod uocant parygrum) ſed ꝙ caprinus ob craſſitiem citius concreſcat, ſuillus autem inſtar olei defluat: proinde ipſum potius dyſentericis, & teneſmoſis

A. l. 2. t. 2. cap. 70. fo. 106. g

A inijcimus, quũ morſum eorum mitigare conſilium eſt. Porrò ob tenuitatem eſſentiæ, nonnulla acrimonias magis retundunt, ubi nimirum in alto mordicantium corporum quod moleſtum eſt hæſerit. Nam quod craſſiorum eſt partium minus, magis aũt quod ſubtilium tota corpora penetrat, & omnibus ipſum ſaniebus mordicantibus permiſcetur. Hac ratione adeps Anſerinus, quæ in alto corpore mordicant, magis obtundit: ſed, & ſuillo calidior eſt. Horũ tamẽ in medio eſt gallinaceorũ adeps, ac gallinarũ. Porrò calidior ſemper ac ſiccior eſt maſculorũ animaliũ: & horũ ipſorũ exectorũ, minus tũ calidus, tũ ſiccus: quippe mas caſtratus eiuſdẽ ſemper generis fœminæ aſſimilatur. Hoc autem ſermonis caput cõe eſt, cuius meminiſſe oportet, pro animaliũ temperatura ſemper exiſtere differentias ei᷒, quæ in illis eſt, pinguedinis, aut adipis, aut quocunq; modo appellare libebit totũ hoc genus corporis in animãtib᷒ oleoſi, & pinguis. Igitur cũ ſus omnibus propè quadrupedib᷒ animalibus in caliditate ac ſiccitate, inferior ſit, proinde pinguedinẽ quoq; minus habet calidam, magisq; humidã. Oĩs igiť pinguedinis facultas eſt humectatoria, & excalfactoria humanorũ corporũ, huius. n. meminiſſe perpetuo oportet in principijs huius operis dicti: at differentiæ, quæ ſunt cuiuſque ſingulatim, in maioris minorisq; rõne ſunt. Nã pinguedo ſuis, ut ad nos quidẽ, largius humectare põt, ſed non æque excalfacere, ſicuti neq; oleũ: uerũ pinguedinis ſuũ talis eſt caliditas, qualis ſpectatur in nobis. Porrò taurorũ adeps ſuillo multo calidior eſt, & ſic-

B cior, rurſum id memoria repetentib᷒ nobis marẽ, fœmina eſſe tum calidiorẽ, tũc ſicciorẽ: marem aſſit caſtratũ adſimilari fœminæ, uelut quicquid iuuenilis eſt ætatis. Et inter iuuenilia fœmina mare humidior eſt, & minus calida. Sic & adeps uitulinus taurino minus tũ calidus eſt, tũ ſiccus: & Hœdorũ quàm caprarũ: ſed, & caprarũ minus, quàm hircorum: & rurſum taurorum minus, quã leonum: nam horum adeps omnium propè quadrupedum adipe potentius digerit, nam & caliditate exuperat, & partium tenuitate. Itaq; ſi ipſum medicamentis ad ulcera, & phlegmonas cõuenientibus commiſceas, non modo nihil adiuueris, uerum etiam læſeris, nimirum addita maiori, quàm conueniat, acrimonia: inueteratis tamen tumoribus, atque ſcirrhi in morem induratis tum neruorũ curuaturis, {ἀγκύλας Græci uocant:} & in ſumma quęcunq; ſcirrhoſa ſunt, ijs aptiſſimus eſt: in quibus ſanè minimè apparet efficax ſuillus. Taurinus autem ab utroq; ex æquo diſtat: ut quanto calidior ſicciorq; ſuillo eſt, tanto ſuperetur a leonino. Itaque tanquam in medio conſiſtens, meritò utique medicamentorum miſcetur generi; & ei ſcilicet, quod ſcirrhoſis medetur, & ei quod phlegmonas concoquit, *cuiuſmodi eſt tetrapharmacum quod uocant, ex cera, reſina, pice, & adipe conſtans. Nam ſiue in hoc taurinum, ſiue uitulinum, ſiue hircinum, ſiue caprinum, ſiue ſuillum indideris, ſemper puri mouendo aptum, & concoctorium medicamen ef-

C feceris. Sed ſuillus ſi addatur, in pueris, & fœminis, & ut breuiter dicam, omnibus, quibus caro eſt mollior, competit. Sin taurinum adieceris, foſſoribus & meſſoribus, & omnibus carnem duram habentibus, ſiue ob naturalem temperiẽ, ſiue ex ratione ac forma uitæ, conueniens effeceris. Cæterum adeps oĩs dum inueteraſcit, ſe ipſo, & calidior, & tenuiorum partium efficitur, ac proinde quoq; ualentius digerens. Verùm id omnibus inueteraſcentibus accidit, quæ quidem non putreſcere anticipent. Nam uinum, mel, acetum *frumentum, butyrum, œſypus: oleum etẽ ſiue lentiſcinum, ſiue cicinum, ſiue raphaninum, ſiue ipſum quod ex oliuis conficitur: ueteraſcere, & calidiora, & tenuioris eſſentiæ efficiuntur: ac proinde guſtantibus apparent acriora, & ad induratos, ægreque ſolubiles affectus adhibẽtibus potentius digerentia. Atque ego ſane guſtantibus acriora uideri dixi: at quidam, quibus ſtudium eſt nominum ſignificatus corrumpere, non acria, ſed adſtringentia uocant id genus omnia, adusq; piper: tanquam interſit nihil, adſtringens an acre dixeris. Et ſi denuo illos roges de galla, myrto, meſpilis, mali punici putaminibus, quæ ſidia uocãt, rhoo, & omphacio, & hæc dicunt adſtringere: tametſi aduerſiſſimum ex illis ſenſum percipiamus ei, qui a pipere, pyrethro, napy, euphorbio, cæpa, allio, adarce percipitur. Igitur ſi quemadmodum adſtrictionis vocabulum de vtroq; affectu, quem guſtu percipimus, communi

D ter efferunt, ſic ipſos quoque affectus unam habere naturam exiſtimant, quiduis aliud potius habendi, quàm homines, ut qui ſyli proprios ſenſus obtineãt. At ſi omphaca, rhoon, gallam, balauſtium, hypocyſtida, contrahere conſtringereque noſtram fateantur ſubſtantiam: ſecernere vero, mordicare, ac penetrare, piper, napy, pyrethrum: improprie adſtringentia nuncupant quę mordicant, & calfaciunt, cæterum in cognoſcendis ipſis medicamentis non peccant. Verum ſi oportet coniectantem dicere, in uocabulis an in rebus hallucinentur, equidem in uocabulis potius falſos viros illos dixerim, & maxime quibus Græca lingua inſueta eſt qualis eſt Dioſcorides Anazarbenſis, qui profectò multa bene dixit eorũ, quæ de materia medica memoriæ prodidit, cæterum ſignificata græcanicarum uocum non ſatis pernouit. Hic ergo cum ait magis eſſe adſtrictorium adipem caprinum ſuillo, ſiquidem acriorem ſignificare uelit per magis adſtrictorium, accipimus ſermonem ceu verum: at ſi illud, talem habentem qualitatem, & facultatem qualem rhus, theon, hypocyſtis, balauſtium, haud verum eſſe ſermonem dicemus. Porro, quũ uiperarum adipem, vbi radicitus pilos ſub alis euulſeris, prohibere illos recreſcere illitum retulerunt, uiſum eſt mihi eius facere periculum eſſe ſatius: at, vbi prout iubent feciſſem, mentitos com

peri,

* Al. ſuppurat

* πυρὸς eſt in impreſſis, i. frumentum ſed in manuſcriptis τυρὸς, i. caſeus ita uetus etiã interpres.

peri,ſicut etiam quòd initia ſuffuſionum ſanet. Verum urſorum adipem alopecias curare uerè E.
eſt proditum:cum tamen probatiora habeamus ad eum affectum remedia. Porrò cum d eãt tamen vulpinum adipem dolores aurium ſanare,neque dicant quos aurium dolores, ceu non noſcentibus ipſos diſtinguere,attendendum non eſt. Alij piſcium adipem laudant, tanquam ad ſuffuſiones,aut quemcunq; alium affectum nominare uelint, congruat. Alij non ſimpliciter piſciũ dicunt,ſed addunt fluuiatilium: alij vero potius marinorum: quo videlicet aliquid plus ſcire uideantur quàm vulgus.

Mielos, Medulla.

Medulla"vim hẽt indurata,& ſcirrhoſa corpora emolliẽdi,ſiue muſculis,ſiue tendonibus, ſiue ligamentis id accidat,ſiue & uiſceribus. Optimam ſemper expertus ſum ceruinam, deinde iuniorum Boum , quos vitulos & nominant,ac proinde medullam eorum uitulinam appellitant. At hircorum,& taurorum tum acrior eſt, tum ſiccior. Itaque durities ſcirrhoſas diſſoluere nequit,ſi ſi qua etiam memoria manet eorum, quæ in quinto libro de his ſunt prodita. Ex uitulina igitur & ceruina medulla peſſi componuntur uteros emollientes. Et extrinſecus uteris medicamenta imponuntur,quæ ex medulla præparantur, uim habentia emolliendi. Accipitur autem non ſolum medulla ex oſſibus, quæ ſanè re uera eſt medulla, ſed & ex ſpina,quam & ipſam medullam nominant,ſpinalem uidelicet, quæ tum durior,tum ſiccior eſt, quàm alia:illa enim mollior eſt, F
& pinguior: ac proinde ego ſpinalem ſeorſum per ſeſe abſque illa repono. Sed ea mihi utriuſq; cura eſt,ne aut putreſcant, aut ſitum colligant. Itaque in hyeme primum eas capio,uelut & adipẽ: deinde in ædibus ſiccis atq; editis, planè humoris expertibus,cum folijs lauri ſiccis repono: nam quæ recentia ſunt, & humida, multum etiã qualitatis ſuæ illis impartiunt, ut acriores fiant medullę. At ſi qñ ambiẽte calido,& auſtrino medullas,aut adipẽ uoles reponere, paratũ ſit ĩ hoc cubiculum neq; calidum, qualia fere ſunt, quæ meridiem ſpectant, putreſcunt. n. in talibus: nec humo proximum,atq; humidum,nam in talibus ſitũ contrahũt:ſed ſupernum atque excelſum, & ad aquilonẽ obuerſum,paruas habens apertas feneſtras,ut tam noctu quàm interdiu ab arctu ro ſpirantes uentos accipiat.

Caput Mænidum.

Capitibus Mænidum ſale inueteratarum vſtis, ad ſedis fiſſuras utebatur quidam: & is ipſe ad c lumellam diu induratam. Videtur ergo uis illarum eſſe deſiccatoria, nõ admodum acris: nam id aduſtorum quæpiam obtinent,ſicut omnia communiter deſiccationem.

Caput Leporum.

Alius caput totum leporis comburens utebatur ad adopecias cum adipe urſino.

Caput Saurarum ideſt lacertarum. G

Porrò ſauræ caput contritum quidam palos, & ſpicula extrahere memoriæ reliquerunt,tum myrmecias,acrochordonas,& clauos.

Cerebrum Leporis.

Cerebrum"Leporis attritum eſum utile eſſe didicimus pueris dentientibus, capite uidelicet toto elixo,ut fieri ſolet. Non tamen eximia uis eius eſt,ſed ſimilis melli,& butyro,& alijs,quæ ad dentientes pueros conueniunt. Quidam etiam aduerſus metum utiliter edi cerebrum hoc prodidere.

A. ibid. c. 485.

A. ibid. c. 387.

Cornua cerui & capræ.

Cornibus"Cerui,& capræ vſtis maxime vtuntur:ut & nos ſæpe uſi ſumus, tum ad candorem dentium,tum ad contrahendas mollitie fluidas gingiuas. Cæterum Ceruinum maxime cõmendatur ab ijs,qui talia ſcribunt. Quòd ſi ab uſtione lauetur, dyſenteriam, & ſanguinis excreationem,præterea cœliacos affectus ſanat; & aurigini utile eſſe dicunt. Porrò duo exhiberi cochlearia ad omnia iſta præcipiunt. Miſcuerunt autem ipſum nonnulli, ut dictum eſt, vſtum & clotũ, collyriis etiam deſiccantibus oculorum fluxiones. Eſt enim ſcilicet omnium talium uis exiccatoria,uelut & ante dictum eſt. H

A. l. 2. t. 2. ca. 178. t. 120.

Pulmo Agninus,& porcinus,& vulpinus.

Pulmo Agninus,pariter, & porcinus, intertrigines a calciamentis curare creditur. At vulpinus ſi bibatur,reſiccatus,aſthmaticos iuuat.

Iecur Canis rabidi.

Iecur canis rabiẽtis, ſi aſſum edatur, remedium exiſtere ijs, qui ab ipſo fuerint morſi,quibuſdam eſt proditum:ac ſcio certe quoſdam,qui ſumpſere,manſiſſe ſuperſtites, verum non illo dũtaxat vſos:ſiquidem alia præterea remedia,quorum fecimus periculum,in rabientibus tunc adhibuimus. Audiui vero quoſdam,cum illi ſoli fidem habuiſſent,poſtea mortuos.

Iecur Caprinum,& hircinum.

Porrò caprinum iecur quidã aſſantes,ſaniemq; effluentem excipientes,inungunt nyctalopa affectos. Vaporem etiam eius dum elixatur,oculis apertis excipiendum præcipiunt. Quin & aſſum ſi edatur,& ad eoſdem affectus accommodari aiunt:& eos,qui comitali morbo ſunt obnoxij,arguere,conuulſionemq; illis accreſcere. Idem poteſt hircinum.

A. ibid. c. 230. fol. 124. c

A

Iecur Lacertæ.

A. ibid. ca. 639.

Iecur autem lacertæ eroſis impoſitū dentibus, eos dolore liberare nonnulli ſcriptū reliquere.

Venter Mergi.

Ventrem Mergi quidam commendant tanquã medicamen concoquens, & pepticum: idq; ſiue protinus elixum, ſiue areſactum comedas. At nos id experti, uanam eſſe promiſſionem cõperimus: ſicut ſanè etiam quod de interna tunica gallinarum memoriæ eſt proditum. Aiunt enim quidam, ſi ea areſacta bibatur, iuuare ſtomachicos.

Iecur Lupinum.

Iecur Lupinum ſæpenumero in medicamentum indidi hepaticum, quod ex eupatorio conficitur: nec tamen, quod mentione dignum ſit, amplius præſtare comperi, ad illud uidelicet comparans quod ſine ipſo componitur.

Caſtorium.

A. l. 2. c. 2. c. 122. g

Teſticulos Caſtoris nūcupant caſtorium, medicamentū & celebre, & multi vſus, adeo ut Archigenes de caſtorij vſu totum conſcripſerit librum. Atq; ille ſane particulares eius facultates expoſuit: nos verò uelut in alijs medicamentis ſecimus, ita & in hoc quoq; generalem modo facultatem dicemus. Quam ſi præ oculis habeas, ipſe per te particulares inuenire poſſis. Itaque, ꝙ excalfaciat manifeſtum eſt. Nam ſi uoles ipm̃ ad vnguem leuigatum oleo maceratum parti cuipiã infricare, euidenter illam incaleſcere percipies. Porrò calefacientia oĩa ubi contactæ ſubſtantiæ quippiam digerunt, cõtinuò ẽt illam deſiccant, niſi ſi qnid natura fuerit humidum, ceu oleum, & aqua, atq; aduentitiam qualitatẽ calidam, non facultatem aſſumpſerit: ſicut certe hæc ipſa igni, Solive æſtiuo admota. Itaq; cum caſtorij conſiſtentia quoq; ſit ſicca, & calfaciẽdi potentiã hẽat adiunctam, meritò deſiccat: atq; hoc illi cum multis alijs medicamentis cõe exiſtit. Porrò qm̃ im penſè ſubtilium eſt partium, ob id plus ualet, q̃ alia, quæ ſimiliter ut ipm̃ calfaciunt & deſiccant. Nã, quę tenuium ſunt partiū medicamenta, ijs quę ſunt craſſarum, plus ſunt efficacia, ẽt ſi parem ſortita fuerint facultatem, nimirum quia penetrent, & in altum ſubeãt admotorum corporū, potiſſimum ſi ea denſa fuerint, uelut neruacea. Palàm igitur talia ob cãm poſitam magnifice iuuanẽ a caſtorio. Cæterum falluntur medicorum pleriq; in uſu caſtorij, cum id mō conſiderant partẽ quampiã, aut tremere, aut conuelli, aut ſenſu motuve priuatam eſſe, aut ægre ſentire, moueriv e, ſcientes id genus ſymptomata ad diſſimiles ſequi corporis affectus. At tu ab Hippocrate doctus ex plenitudine pariter, & inanitione conuulſionẽ conſequi: vbi quidem quæ in neruis continentur præter naturam, euacuare conſilium eſt, ibi, & bibendū exhibe, & foris cuti caſtorium impone: ubi uero ex ſiccitate nimia obuenerit conuulſio, ſcito hoc medicamen illic aduerſiſſimū. Ad eundẽ modum ijs, qui præ plenitudine tremunt, utiliſſimum: aduerſiſſimum uero ijs, quibus id accidit ab inanitione. Ad portionem modo dictorum affectuum, ubi ſingultus euenerit ſtomachi, perſcrutato prius, inuentoq; illius affectu, ac diſcreto, ſiquidem a plenitudine ipm̃ ægroti perpetiantur, ad caſtorei vſum accedito: ſin aũt a ſiccitate, euacuatione, aut acrium humorum morſu prouenerit, medicamen hoc fugito. Sanè ſi odori, guſtuiq; aduertas aĩum, ſuſpicaberis humano corpori aduerſiſſimam hẽc ſubſtantiam: tametſi in natura nihil efficere comperiatur eorum, quę talia facere aſſolent. Siquidem alia ſtomachū uitiant, alia uentrem, alia caput, alia aliam quãuis partem lædunt: at hoc medicamen ſiue corpori humido applices reſiccationem poſcẽti, ſiue frigido, excalfactionem, ſiue humido ſimul frigidoque excalfactionem pariter, & reſiccationem requirenti, magnam utique experiere cõmoditatem: nec ullam parti cuiquam noxam afferet, potiſſimum ſi ſebri uacet, aut non admodum calidam perpetiatur homo febrim, ſed, ut ſic dicam, tepidã, qualis accidit in cataphoris maxime & lethargis. Ac multis ſane caſtorium exhibuimus vna cum pipere albo, utrunque menſura cochlearij ex melicrato bibẽdum prębentes: nec quiſq̃ vllam ſenſit noxam. Sed & menſibus retentis, ubi per uenã, quæ in talo eſt, modice euacuaſſem, oblato caſtorio unà cũ pulegio, aut calamintha, ſemper medicamen hoc expertus ſum purgationem ciere abſque fœminæ læſione. Præterea ſecundas morãtes eijcit. eaque oĩa ex melicrato potum efficit. At quibus ita uenter flatu diſtendiť, ut ægre curationem admittat, itaq; torminibus uexaĩ, atque ſingultu, idque ob frigidos craſſosque humores, aut craſſos flatulẽtosque ſpiritus, eos ex oxycrato potū adiuuat. Quæ porrò iuuat in corpus intro ſumptū, ijs prodeſt quoq; cuti impoſitum cum ſicyonio, aut ueteri oleo, quæ uero ampliori caliditate indigent, ijs ẽt per ſe ſe infricari debet. Iuuat etiam, ſi quis ſuffitum eius in prunis impoſiti inſpiratione hauriat, maxime affectus humidos, & frigidos in pulmone, aut capite conſiſtentes. Attamen lethargicos, & cataphoricos affectus omnes, qui quidem adiunctam habent febrem, præſtat non dictorum oleorum quopiam macerantes curare, ſed potius ex roſaceo capiti, colloque imponere.

B C D

6. Aphor. 39. Ex. ord. 50. f

* Al. vſu.

Renes Scincorum.

A. ibidem. ca. 696. & 637.

Renes Scincorum bibunt quidam tanquam pudenda intendentes: quorum contrarium accidere videtur maxime ſemine lactucę poto ex aqua. Sed & quidam lenticularum decoctum cum melle bibitum intenſiones ſedare referunt.

Vngues

Vngues Caprarum, & aſinorum.

E

Quidam Vngues caprarum deuſtos, moxq; aceto perfuſos alopecijs illinunt. Itaq; fuerit & talis cinis facultatis extenuatoriæ. Sunt aūt qui combuſtos aſinorum vngues comitialem morbum curare dicant, ſi ſcilicet aſſiduo bibantur: ſi verò oleo macerentur, chæradas digerere: ſed & ipſum cinerem, ſi ſuccus inſperſus fuerit, ſanare * perniones ſiue chimethla. A. ibidem. cap. 53. & 732.

* Al. phygethla.

Oſſa.

Oſſa cōbuſta admodum digerētē exiccantēq; uim obtinēt, & id maximè, vt quidam aſſerūt, humana. Certè Talum ſuillum cōbuſtum, ac deinde bibitum inflationes, & tormina ſanare dixerunt: noui aūt noſtratium quoſdā oſſa combuſta potui exhibuiſſe, haud ſcientibus, qui biberēt, q̄d nā ebibiſſent, ne ſcilicet auerſarentur: ac multorum tum epilepſiam, tum arthritin, curaſſe. A. ibid. ca. 628.

Senecta Serpentis.

Senectam Serpentis ſcripſere quidam in aceto bullitam dentium mederi doloribus.

Pellis Ouina.

Pellis Ouina recens detracta, circumpoſita ijs, qui quocunque modo fuerint verberati, omniū luculentiſſimè adiuuat, adeo vt die ac nocte vna illos curet: concoquit enim, & digerit, quæ ſub cute ſanguinem habent.

Equorum Lichenes.

F

Equorum Lichenas cum aceto tritas comitiales curare ſcriptum quibuſdam eſt. Alij verò, & ad cuiuſuis feræ morſum adhiberi conſulunt. A. ibid. ca. 233.

Tela aranei.

Aranei telam ſcribunt quidam a phlegmone tueri ſummæ cutis vlcera. A. ibid. ca. 62.

Coria vetera.

Coria vetera, quę uidelicet veteramentorum ſunt, vſta, ad attritiones commodari calceamētorum ſcriptum à quibuſdam eſt, tanquam. ſ. hoc faciant ex antipathia quadam. Certe q̄ phlegmone obſidentur, haudquaquam iuuantur: verum ubi ſedata fuit phlegmone, non iniuria iuuātur, nempe quia reſiccantur: eſt. n. talis cinis reſiccatorius: Ac nos ſanè quandoq; in agro ad vlcus eiuſmodi ex attritione ſumus vſi. Curat autem talis cinis nō ab re ulcerum ambuſta, & quæ uocantur intertrigines in feminibus exiſtentes. A. ibid. ca. 548.

Oſtrea.

Oſtrea quidam nuncupant omnia oſtracoderma, hoc eſt teſtacea ab Ariſtotele appellata. At quod a plerìſque vocatur oſtreon, ſecunda ſyllaba abſque e ſcripta, unam eſſe oſtreorum ſpeciē conſtituunt, in toto genere comprehēdentes, & buccina, & purpuras, & chamas, & pinas, & ſimilia omnia; de quibus deinceps dicam. A. ibid. ca. 529.

G

Buccina, & purpura.

Buccinorum Purpurarumq; teſta q̄quidem duriſſima eſt, nūquam abſq; vſtione utor: atq; vſta quidem deſiccandi uim admodum poſſidet. Cæterum ad unguē eam læuigare planeq; pollinis in modum neceſſe eſt, tundendo. ſ. & cribrando prius. Quod tibi cōe ſit in omnibus lapidoſis, teſtaceiſq; ſubſtantijs præceptum: nam niſi exactè læuia ſint reddita, arenis ſimilia ſunt. Per ſe autem illarum tritarum farina ulceribus malignis competit. Id quod ipſum quoq; commune eſt omnium, quę citra inſignem morſum deſiccant uehementer: quippe cum alioqui fluxionum cauſa exiſtāt. Sed, & aliud eſt omnium id genus commune, nempe ut cum aceto, aut oxycrato, aut œnomelite, aut oxymelite, idonea ſint ulceribus putreſcentibus: Idcirco lapides omnes vbi ad eum vſum applicantur, alij magis, alijs minus, certe omnes conferunt. A. ibid. ca. 529.

Oſtrea.

Oſtreorum Teſta vſta ſimilis eſt facultatis buccinorum teſtis, tametſi ēt ſubtilioris, immo vt certius veriuſq; dicam, minus craſſæ. Nam terroſam duramq; corporis ſortita conſiſtentiā concretionemque, impendio oīa craſſarū ſunt partium. Itaq; accuratè ea læuigare neceſſe eſt. Quāobrem cum dicimus horum aliud alio eſſe tenuius, ita inaudienda dictio eſt, tanquam Vlyſſem Therſite dicamus maiorem, cum vterque tamen fuerit paruus: aut Aiacem Achille minorem, cum ambo itidem fuerint magni. Cæterum oīa id genus (ut & antea eſt dictum.) cogendi quandam in ſe facultatem obtinent, per quam condenſata eorum eſſentia, dura terroſaque ſunt reddita: quam ubi per uſtionem depoſuerint, contrariam adſciſcunt facultatem, quam uocant digerentem. Porrò ſi vſſeris ea, laueriſque, ignea tota natura in aquam depoſita, ipſam efficiunt cum tenuitate excalfacientem, adeo ut & interdum putrefaciat: reliquum vero terroſum, morſus fit expers: id quod maximè implendis, cicatriceque claudendis vlceribus humidis eſt vtile. Igitur Teſta eorum, quæ peculiariter vocantur oſtrea, combuſta vtor ad diuturnas ex fluxione egreq; carne implebiles cauitates, nempe quæ fiſtuloſæ ſunt, atq; profundæ, eam foris cum ſuillo adipe veterato circumponens: id vulgò axungiam nuncupant. At in ſinum ipſum aliquid eorum quæ talia carne implent, immitto, quale eſt † vſtum Diaphanes, quod ſpecłarium nominant. } Pa- A. ibidem.

H

† Al. æs vſtum d phryges.

rem in genere facultatem habent, & cæterorum oſtracodermorum teſtæ deuſtæ, maxime vero, vt dixi, oſtreorum, deinde buccinorum, & purpurarum. Itaque Cinis eius generis emplaſti-

cis

A cis miſcetur facultatibus digerentibus,& cum quouis adipe digerit. Verum quoniã inueteratus eſficacius digerit,illi magis miſceti ſolet. Porrò potentius hoc medicamen digeret, ſi acrem illi adipem quempiam miſcueris: de quibus ſuperius determinatum eſt. Quin & dentes ſplendidiores talium omnium cinis efficit,non tñ extergendi potentia,ſed & aſperitate ſubſtantiæ,uelut & pumex,& teſta clibani. Verum in uſu eiuſmodi non eſt neceſſe, quæ ſic uſta ſunt,admodum læuigare:at in ulceribus rebellibus præ omnibus diligenter ſunt læuiganda, ac inſpergẽda. Porrò excreſcentiam carnis mediocriter exterunt cõprimuntque. Ad hæc cum ſale omnia id genus uſta dentium ſmegma reddunt efficacius, adeo ut non modo laxitatem,mollitiemq; gingiuarum deſiccet,uerum etiam ulcera putreſcentia adiuuet.

Sepia.

Sepiarũ teſta admodũ laxa eſt,non ut oſtreorũ lapidoſa: Itaq; abſterſio quidẽ illi cũ alijs oſtracodermorũ teſtis cõis eſt,uelut etiam deſiccatio:cæterũ partium tenuitas eximia illi præ cæteris ineſt. Quocirca uſta ea utimur ad uitiligines,ephelin,lẽtes,pſoras. Quin & foſſili ſali miſta, in oculis exiſtentes ungues eliquat. Et antequam uratur,contrita, & lęuigata dentib' ſplendorẽ adfert: vlceraq; deſiccat. Porrò hoc nomine,quòd mediocrem obtinet aſperitatem,adhibemus eam & ad ingentes oculorũ aſperitates,quas ſycoſes appellare cõſueuimus. B Nam exculpẽtes ex ea quiddam ipſa figura ſimile collyrio, eo illas confricamus, donec ſanguinem reddere incipiant:quo facto collyria catharetica,ſiue detrahentia præſtantius affectum ſuum in illas exerunt.

Opercula purpurarum.

Opercula purpurarum quidã memoriæ prodiderunt, ex aceto,bibita lienes turgidos ſanare: & ſuffitu eas quæ uteri ſuffocatione periclitantur, iuuare: præterea retentas eijcere ſecundas.

Lana œſypera hoc eſt ſuccida.

A.ibid.ca. 439. Lana" ſordida, ac proinde à quibuſdam appellata ſuccida, idoneè excipit irrigationes,quæ adhibentur contuſis,aut quomodocunque percuſſis particulis,ut quæ utilitatem ex illis proficiſcẽtem promouet, idque propter œſypon: Lota uerò,nec amplius œſypon habens, apta quædam materia fit humoribus qui irrigantur, excipiendis. Porrò vſta" vim habet acrem pariter & calidã vna cum partium tenuitate. Itaq; molles nimiumque humidas ulcerũ carnes celerrime eliquat. Inditur & in medicamina deſiccatoria. Vrito eam tanquam alia plurima, ollam implens nouam, quam tegat operculum multis foraminibus pertuſum. A.l.2.c. 1. ca.11. fo. 96.d

Pili vſti.

Pili uſti ſimiliter ut uſta lana excalfaciendi deſiccandique admodum ſunt facultatis. C

Ouorum facultas.

A.l.2.c. 2. ca.11.20. Conſequens" fuerit ad partium doctrinam de ouis diſſerere:nam alibi eorum meminiſſe non licet. Sanè oua partes non ſunt animalium, ceu nec arborum fructus,nec grauidarum fœtus: uerum proportione reſpondẽt ijs, quæ agnaſcuntur. Itaque eorum quæ agnaſcuntur, quædam planè familiaria propriaque conſpiciuntur tum plantarum, tum animalium naturis: quędam non omnino talia,ut uiſcum quod agnaſcitur quercubus:& ut ſemel dicam,ſi qua arboribus alterius generis arbor, frutex, fructus, herba, aut omnino germen quodpiam ut fungi,agnaſcantur. Ex familiaribus autem eſt & ouium lana, aliorum animalium pili: & cornua, quę decidentia denuo recreſcunt, ut in maſculis ceruis, ex hoc ſunt genere. Conceptus autem, ſiue fœtus fructibus proportione reſpondent, nimirum ad generis propagationem à natura creati. Ex his unum eſt & ouum,factum ad generis ſucceſſionem perpetuitatemque. Cæterum utile eſt & tanquam nutrimentum,uerum de nutrimento non eſt nunc inſtitutum diſſerere. Proinde,quę tanquam medicamentum efficere poteſt, ea hoc loco recenſebo, ex pauculis uſibus particularibus uim eius exquirens tum in partibus, tum in tota ſubſtantia. Siquidem quo pacto inuenta rerum cuiuſque generali facultate, ad multos eam uſus particulares ducere poſſimus, didicimus. D Inſuper docti iam ſumus,quomodo ex uno, alterove experimento de generali facultate liceat colligere. Igitur ouorum album,& tenue illud,quo item ad ophthalmias utimur,ex numero eſt medicamentorum minime mordicantium:nec unquam effectu fruſtratus ſum ex ulla tali intemperie,qualem habet ſæpe lac, uti ante oſtendimus, in animalibus cruditatem perpetientibus,aut nimiam famem ſitimve, aut quæ cibis paſta ſunt prauis: quæ ſanè frequentius euenire ſolent mulieribus,ob uictus uidelicet vitæque errorem. At oua unam modo prauitatem patiuntur,quam ſcilicet adfert uetuſtas: eamque facillime effugias, ſi utaris recentibus. Porrò uſitatiſſimum nobis eſt maximeque parabile gallinarum ouum: ea propter illo utimur, aliorum oua nihil curantes, tametſi eandem illi habeant naturam. Temperatura porrò ſymmetro frigidius eſt. Itaque utendum eſt oui albumine non tantum ad oculos,uerum etiam ad alia omnia,quæ medicamenta requirunt ſuauiſsima, minimeq; mordacia,ut ſunt uniuerſa ſedis,ac pudendorum ulcera contumacia. Miſcetur quoq; idoneè medicamentis profluuium ſanguinis ex cerebri inuolucris ſupprimentibus,quæ nimirum citra morſum illinuntur, atque adſtringunt. Sed & ad ulcera rebellia miſcetur ijs,q̃ abſque morſu ea poſſunt deſiccare, cuiuſmodi eſt medicamen pompholyx lota,

& metallicorum quędam elota: de quibus priuatim ſupra diſſeruimus. Porrò & ipſe Vitellus ad E
ſimilis eſt naturæ: ac ꝑinde miſcetur ceratis morſus expertibus, ouis uidelicet aut lixis, aut aſſis.
Verũ id tñ manifeſtũ eſt, hic leuiculã exiſtere dñam, ꝙ paulo plus deſiccent quæ ſunt aſſa: ac quã
tũ huius accipiũt facultatis, tantũ deperdãt de mitigandi potẽtia. Miſcetur & cataplaſmatis phleg
monen extinguẽtib', ut ijs, q̃ ex meliloto cõſtant, ſedi applicandis. Crudo uero ouo toto utimur
admiſto roſaceo ad palpebrarũ, auriũ, mãmarũq; phlegmonas, q̃. ſ. aut ictis illis, aut alio quouis
modo euenerint: aut extiterint in neruoſis corporibus, puta cubito, & digitorũ tendonibus, aut
articulis, idq; in pedibus pariter & manibus. Porrò in aceto coctũ ouum ſi edatur, fluxiones uen
tris deſiccat. At ſi ẽt quippiã eorũ, q̃ ad dyſenteriã, aut cœliacũ affectũ cõueniunt, adiũxeris, atq;
in igne modico, fumiq; experte (qualis eſt qui ex prunis conſtat) frixeris, edendũq; ita ꝓbeas, nõ
minime ſanè laborantes adiuueris. Aptiſſima talẽ ad uſum ſunt omphaciũ, rhus tũ ipſe qui cibis
adſpergiĩ, erythros nuncupatur, tũ ſuccus ipſius: galla, ſidia hoc eſt magli granati putamina', cinis
cochlearũ integrarũ uſtarũ. Apta quoq; uuarũ acini, & mirta, & meſpila, & corna. Magis iſtis me
dicaminoſa ſunt balauſtiũ, hypocyſtis, cytini ſiue mali punici flores. Sed & ad ambuſtiones proti
nus impoſitũ eſt utile, ſiue qs ſeorſum albumẽ dũtaxat ipſum molli lana excipiat, ſiue ẽt cũ uitel-
lo cõmiſcens cõfundẽsq; applicet: et. n. mediocriter refrigerat, & citra morſum deſiccat. Tale cũ F
ſit, & ad anacollemata uocata, q̃ fronti uidelicet imponunĩ, utimur: & pilos palpebrarum adglu
tinamus, nimirũ admiſto idoneorũ quopiã, cuius generis eſt thus, potiſſimum pingue ſi fuerit, ac
nõ inueteratũ & ſiccũ. Verũ in illiuſmodi, ipſius albuminis cõmoda eſt viſcoſitas, non aũt tempe
ries: niſi quis, quatenus nequaquã aduerſat ur illi, quod adhibeĩ medicamento, eo noĩe utile con-
modumq; dixerit. Nam viſcoſorum quædã ſunt, q̃ aduerſantur, uelut uiſcum, nimirũ acre & cali
dum, ad ea quæ excalfieri non debent: dictumq; frequenter ſuperius eſt ea, quæ ualidã uim nul-
lam obtineant medicamenta, ceu materiam iis, quæ tales uires obtinẽt, miſceri: proinde quoque
creberrimi ſunt uſus, utpote ijs, q̃ ualenter agunt, inſeruientia. Eiuſmodi cum ſit ouum, ſimulq;
non paruam adipiſcaĩ in lixationis aſſationisq; quãtitate dñam, fit ſanè multo utiliſſimum. Nã
medicamentis, quæ humiditates deſiccant, aut lixum, aut aſſum, aut frixum, miſcetur: ijs uerò,
quæ incidunt ea, quæ in thorace pulmoneq; ſunt, ſorbile quod uocant: id quod in aqua eouſque
lixari debet, dum incaluerit. Eiuſdem huius naturæ noĩe & ad eos, quibus gutturis ſupremũ, aut
ex uociferatione, aut ex humorũ acrimonia, exaſperatũ eſt, aſſumiĩ, tum. ſ. ꝙ affectis partibus illi
nitur, atq; cataplaſmatis modo inhæret: tum ꝙ ſubſtantia ſua mordacitatis experte eas mitigat,
ſanatque. Eadem ratione ſtomachi, uentris, inteſtinorum, ac ueſicæ medetur aſperitatibus. G

Echinus, hoc eſt erinaceus, combuſtus.

Erinacei" utriuſq; tũ marini, tũ terreſtris, corpus totũ uſtũ cinerẽ efficit facultatis, tũ extergen A. l. 2. c. 1. c. 2.
tis, tũ digerentis, tum detrahentis. Itaq; eo quidam & ad excreſcẽtia, & ad ſordida uſi ſunt ulcera.

Cochleæ, ſiue Limaces.

Cochleæ" ſi totæ cũ teſtis uranĩ admiſſa galla omphacitide, ſimulq; pipere albo, mirificè pro A. ibid. c. 393. & 529.
ſunt dyſenteriis, in quibus ulcera nondum computreſcere cœperunt. Conuenit aũt ut piperis
ſit pars una, gallæ uero duæ, quatuor cineris cochlearum. Hoc ubi ad unguem læuigaris, cibis in
ſpergitur, bibẽdumq; aut ex aqua, aut ex uino albo & auſtero præbeto. Cęterum abſq; gallę mi
ſtione cinis cochlearum admodũ reſiccantis eſt facultatis, obtinens item non nihil ex uſtione ca-
lidũ. Porrò cochleæ, q̃ uſtionẽ non ſunt expertæ, ſi tritæ una cũ teſtis imponantur, & toti uentri
aqua inter cutem laborantium, & in arthriticis articulorum tumoribus, ægre quidẽ diuelli pote
runt, cæterum impensè deſiccant. Et ſanè inhærere ſinere oportet, quoad ſponte decidant. Idẽ-
que faciendum in tumoribus ex ictu natis difficile ſolubilibus, & ex contuſione facta in auribus:
deſiccant enim illos magnopere uniuerſos, etiamſi uiſcoſus craſſusq; in alto humor cõtineatur. H

Carcini, hoc eſt cancri, uſti.

At" fluuiatiliũ cancrorũ cinis, quanq̃ ſimiliter prædictus exiccatorius eſt, ſubæ tñ proprieta- A. ibid. c. 147.
te mirabilis eſt eius in ijs, qui a rabiente cane ſunt morſi, effectus, iſq; tũ ſolus, tũ cũ gentiana, &
thure multo ꝓſtantior. Thuris ſanè partem eſſe vnã oportet, quinq; aũt gentianæ, porrò cancro-
rum decẽ. Et raro equidem aliter, illis uſtis nos ſumus uſi, cæterũ ad eũ modum plerunque, quo
Aeſchrion empiricus ille medicamentorũ peritiſſimus ſenex, cõciuis ac ꝓceptor meus. Patella
erat æris rubri, in quam impoſitos cancros uiuentes, hactenus uſſit dum facile ad lęuorẽ redigi
poſſent. Hic Aeſchrion paratũ ſemper in ædibus hoc habebat medicament ꝑe ęſtiuo, urẽs eos
poſt ortum Canis qñ Sol in Leonem tranſiſſet, non niſi Luna decimaoctaua. Porrò bibendum
hoc medicamen ijs, q è cane rabido fuiſſent morſi, præbebat quotidie diebus quadraginta, men
ſura cochlearij magni aquę inſperſum. At ſi non protinus ab initio, uerũ aliquod poſt dies curã
cępiſſet demorſi, tũc quotidie duo cochlearia aquę inſpergebat. Ad ipſum vero vulnus emplaſti
cũ applicabat medicamẽtũ, qđ ex pice brutia, & opopanace, acetoq; cõficitur, habẽs picis librã
unã, unũ aceti acerrimi ſextariũ Italicũ, opopanacis uero vncias tres. Hęc tametſi à ꝓſenti inſti-
tuto eſſent aliena, ſcribenda tñ cenſui, q a magnopere medicamẽto huic ipſe cõfiderẽ: nimirum

cum

A cum nullus unq̃ eorũ, qui illo fuerint uſi, ſit mortuus. Cæterum ſeorſum ẽt librum conſcribam aliqñ de ijs, q̃ proprietate ſubſtantiæ totius quid agunt, è quorũ numero ſunt id genus oı̃a. Igno ſcendum itaq;, tum hoc in loco ſcribendi importunitati, tũ ſicubi præterea id mihi hoc in opere contigit: nempe quia ex ijs ſumma prouenirèt utilitas, quã ſanè poſteris impertire uolebam, ſi forſan me prius, q̃ q̃ poſt hæc deinceps ſunt opera perſeciſſem, mors occupaſſet propoſitum im pediens. Cæterũ Pelops doctor meus & ipſe oı̃um eiuſmodi cauſas reddere volens, nõ ab re, inquit cancer cũ animal ſit aquaticum, prodeſt à cane rabido morſis, quibus uidelicet metus eſt ne corripiantur affectu ſicciſſimo, nẽpe rabie: quamobrem ſanè ẽt aquã metuunt. Ac fluuiatiles, nõ marinos, conuenire cãcros dictitabat. ſ. q̃ animalia marina ob admiſtionẽ ſalis natura ſicciſſimã, haud æquã exactã uerentur eã, q̃ eſt aduerſus rabiẽ cõtrarietatẽ. Ac cũ quidã ſubieciſſet, cur nõ oı̃a, quæ in potabili aqua degunt animalia, perinde ut cancri, iuuare aſſolent? quia, inquit, ſimulẽ cancris præparationẽ non admittunt, nam horũ uſtorum cinerẽ, exiccatorius cũ ſit, canum rabientiũ uenenũ abſumere, ſimulq; digerere. Hæc igĩ ſanè Pelops dicebat, ꝓfitens ambitioneq; magna iactitans oı̃um ſe taliũ nouiſſe cauſas. At ego, niſi planè me ſcire q̃ppiam perſuaſũ habeã

B alijs ꝑſuadere nõ tento. Itaq; nec Pelopis rõnẽ ut uerã accepi, ut q̃ crebras habeat contradictiones: uerũ cancros opinor ex proprietate totius ſubæ ꝓdeſſe. Qm̃ aũt nullũ eorũ, q fuerãt illis vſi, mortuũ ſciuerã, hæc aperiẽda, recẽſẽdaq; a me exiſtimaui: tametſi nõ eſſet huius ĩſtituti ꝓprium.

Chelidones ſiue hirundines, uſtæ.

A. ibid. c. 347. Sanè corporibus totis (nam id erat propoſitum) non eorum tm̃ aı̃alium, quæ dixi, ſed & Hirundinũ uſi sũt multi, Cõburentes uidelicet, & cinerẽ melli miſcẽtes, ac deinde ſynanchicos inũgentes, & in totũ quicũq; in gutture ac columella cõſiſtunt cũ tumoribus affectus. Vtuntur & ad acuendũ uiſum hoc cinere nõnulli. At alijs eas arefactas drachmæ pondere bibendas exhibent.

Tettiges id eſt cicada.

Sed & cicadis ſiccis quidam utuntur ad colicos affectus cum paribus numero piperis granis: dantq; aut treis, aut quinque, aut ſeptem, per intermiſſionem uidelicet, & per ipſos etiam paroxyſmos. Porrò alij aſſas edendas offerunt, quibus affecta ueſica eſt.

Carydos id eſt galerita, alauda.

Galerita tñ auis illa puſilla obiter nobis plerunq; obuia, in iure elixa colicos adiuuat. Verum

C aſſiduè eã edere ſimul cum iure neceſſe eſt. Habet uero hoc animal in capite uelut galerũ ex pilis ſpõte enatũ, cuius occaſione efficta eſt, quæ apud Ariſtophanem comicũ legitur fabula. Is. n. inquit hunc in modum: imperitus es, nec curioſus, & nec Aeſopum quidẽ didiciſti, qui ait, galeritam primam uolucrum fuiſſe, ẽt ante terram: inde patrem morbo defunctum, cum humus nondum eſſet enata, dies quidẽ quinq; iacuiſſe: at hanc præ inopia melioris conſilii in capite tandem patrem ſuum defodiſſe. Hoc quoque aiunt, obſcurè licet, deſignaſſe tamen Theochritum,

Οὐδ᾽ ἐπιτυμβίδιαι κορυδαλλίδες ἠλαίνοντι.

nempe indicare illum eas, quæ in capite tymbon, hoc eſt ſepulchrum gerant. Annexui aũt huic iſta ſermoni, quo planè, & clarè hoc animal, nempe galeritam, ſignificarem, quos ferat in capite pilos erectos: quandoquidem expertus ſum eius aduerſus colicos utilitatem, uelimq; qui ipſum non norunt, iis bene aperteq; monſtratum. Etenim auiculis pyrgitis ac troglytis appellatis adſimilis eſt. Diſcernitur autem tum quia galeram habet, tum quia paulo maior exiſtit. Nam & ipſa corydalis appellata herba colicis conuenit. Et hoc quoque tibi obiter ſit notatum.

Alectorides id eſt gallinæ.

A. ibid. c. 289. D At gallinarum ius ſimplex * retinendi uim poſſidet, uti gallorum ſubducendĩ. Coquendi autem ſunt cum ſale prolixiſſimè. Sed horum ipſi fecimus periculum.

* ἐπισχετικὴν. ſunt qui legẽdũ putent ἐπισχετικὴν. i. conſẽperan.

Gale id eſt muſtela.

Muſtelam nunquam combuſſimus. De qua ſcriptum legitur, cinerem quidem eius cum aceto illitum podagricos arthriticoſq; iuuare tanq̃ uehementer ualeat digerere. Ipſam uerò arefactam ac potam prodeſſe comitialibus, eadem nimirum illa facultate. Porrò quidã etiam plane omnis feræ alexipharmacum eam eſſe referunt, & maximè eius uentrem.

Ranæ uſta.

A. ibid. c. 589. At Ranarum uſtarum cinerem ſanguinis eruptioni mederi referunt inſperſum: Cæterum cum liquida pice ſanare alopecias. *Hippocampus.*

Et Hippocampum, animal illud marinũ ſi totum uſſeris, alopecijs prodeſſe proditũ quibuſdam eſt: ipſumq; uidelicet deſiccantis eſſe facultatis, extenuantisq;, aut certè eius cinerẽ: quem quidam unguento amaracino commiſcent, quidam pici liquidæ, alii ueteri adipi ſuillo.

Tellina ſalſa.

A. ibid. c. 529. Et Salſas tellinas uſtas adeo urentem efficere cinerem aiunt, ut is cum cedria euulſos radicitus ex palpebris pilos, inſtillatus in locum, renaſci prohibeat.

† In multis codicibus continuatur hic ſenſus cum ſuperiori uſque ad dictionem, ſcribunt: ibique icipit hoc caput, inteſtina terræ &c.

† Inteſtina terræ, ſiue lumbrici.

A. ibid. 2. 198. & 718. Porrò citra uſtionem aut lixationem, totorum animalium in partes affectas impoſitorũ, aut

Intro in corpus ſumptorum, quidam medicorum fecere periculum: aut ceu fecerint periculũ, ita E ſcribunt.} Terræ quidem inteſtina contrita, neruisq; diuiſis impoſita protinus mirũ in modum

* Al. proſunt. * prodeſſe: atque hæc ipſa quoque cum mulſo pota medicamen * eſſe mouendæ vrinæ idoneum.

* Al. ſunt.

Cimices.

Sed " & de cimicibus quibuſdam traditum, eſt quod ſi cum aceto bibantur, hirudines abſorptas eijciant: at nobis, cum eas perpetuo alliorum eſu eiecerimus, haud opus fuit cimicibus. A. ibid. c. 370.

Cantharides.

Veruntamen " ſufficientem habemus de cantharidibus experientiam, quod in ungues pſorodes eũm idoneis ceratis aut emplaſtris impoſitæ, ſic illos educunt, ut toti cadant. Miſcuimus eas etiã facultatibus pſoris & lepris congruentibus, nec non quibuſdam ſeptis: atque interim etiã ijs, quę clauos, quos uocant, eiiciunt. Porrò præceptorum meorum quidam earum paulum quiddam in medicamenta urinam mouentia ſolebant inijcere. At quidam ſolas alas & pedes iniiciunt, quæ aiunt eſſe alexiteria ijs, qui corpora ipſorum bibiſſent: alij contra: at nos totas indimus. Cæterũ aptiores ſunt ad ea, quæ expertum me dixi, eæ cantharidum, quæ inuentæ in frumento, lutea tranſuerſim in alis cingula obtinent, potiſſimum ſi inijciantur in uas fictile, cuius ori linteum ob- F ductum ſit rarum: itaque illud inuertas, ut linteum halitum ab aceto ſubtus poſito excipiat, donec emoriantur ipſæ cantharides. A. l. 2. t. 2. c. 201. fo. 122. c. d.

Bupreſtis.

Sic Bubreſtes quoq; reponere expedit. Sunt autem & ipſæ animalis quoddam genus cantharidibus tum ſpecie, tum viribus adſimile.

Pityocampe.

Quin & erucæ, quæ in piceis naſcuntur, merito ſane nuncupatæ pityocãpe, huius ſunt facultatis.

Salamandra.

Et ſalamandræ combuſtæ cinerem quidã ſepticis, & lepricis, pſoricisq; miſcent facultatibus.

Narce torpedo.

Sed " & torpedinem totam (dico autem animal marinum) capitis dolores ſanare capiti admotam, ſedemque euerſam coercere, a quibuſdam eſt proditum. Verum ego cũ utrumq; eſſem expertus, neutrũ uerum cõperi. Eam igitur cũ cogitaſſem uiuam eſſe applicandã, cui caput doleret (poſſe enim fieri, ut hoc medicamen anodynõ eſſet, ac dolore liberaret ſimiliter, ut alia quæ G ſenſum obſtupefaciunt) ita habere comperi. Putoque eum, qui primus eſt uſus, tali quapiã motũ ratione experiri aggreſſum. A. ibid. c. 584.

Draco marinus, & trigle & alia id genus.

Viuas " etiamnum haſce aĩantes apertas, & protinus partibus affectis appoſitas, prodeſſe ſcripſerunt, nempe draconem marinum in ſuum ipſius ictum impoſitum: ſimiliter & triglã, & in draconis: mures domeſticas, in ictum ſcorpij, uelut & Saurã. Mygalen in ſuum ipſius, & ſaurã chalcidicam, quam & ex uino bibendam præbent, tãquam ſuum ipſius morſum ſanet. Porrò ſcorpiũ ſuum ipſius ictum curare, ſi tritus imponatur, ſimiliter ſi aſſus edatur. Congruere aũt aũt & iis, qui a uipera ſunt morſi, Aſcalabota uero ijs, qui a ſcorpio. Referunt aũt & in Aegypti regionibus arefactum Aſiracũ quẽ uocãt, exhiberi ijs, qui a ſcorpio percuſſi ſunt; & uocatũ cybiũ utiliter vulneri a cane inflicto imponi: multaq; eiuſmodi, de quibus copioſius diſſeremus ubi tractabitur de ijs, quæ proprietate ſubſtantiæ quid agunt. Cæterum in oleo lixis totis animalibus ipſo oleo utebantur noſtratium medicorum quidam, ſed & ſuperiorum nonnulli, ad depilationẽ ſeu pilorum nudationem, nempe pityocampis, & urticis marinis, lepore marino, ſcolopendro marino. Ad aurium uero dolorẽ ſilphis in oleo coctis, & iis quos uocant oniſcos {Græci, Latini multipe H das.} Ea.n. animalia in globum ſeſe contrahunt, uocantq; ea apud nos quidam cyamos hoc eſt fabas, quandoquidem eſculentis fabis ſunt perſimilia, ubi ſeſe uidelicet in globum conuoluerint, colore fuſco. Porrò in agro complures uidere eſt natos ſub ſitulis, quibus a fontibus ruſtici aquam comportant, deponuntq; eas iuxta focum. Vidiq; quoſdam ex ijs, qui medicinã in agro exercebant, aſſidue oleo ex illis compoſito, ad uniuerſos aurium dolores uti, non diſcernentes affectũ unde oriretur. Itaque non ab re euenit, ut interim effectum conſequerentur, interim læderent. Et quid mirum, quando & inſignes quidam medici, de ijs citra diſtinctionem ſcripſere? tales ſunt Appollonij libri de facile parabilibus. Atque hic ſanè etiam ſcripſit uermes terræ in oleo coctos aurium dolores mitigare: ſed alii cenſent admiſto adipe anſerino ſic demum utendum. A. ibid. c. 221. fol. 123. g

Vulpes, & hyæna.

Cæterum de " vulpibus, quæ totæ oleo coquuntur (nã ſic quidã curant arthriticos, partim uiuas vulpes in lebetem ingentem inijcientes, partim etiã mortuas) fuſius dicere mihi neceſſe eſt, quandoquidem pleroſq; uiſæ ſunt principio plane morbo hoc liberaſſe, uerum poſt multum tẽporis nõ ita profuiſſe: ſiquidẽ illos malum repetiit, quanquam non ita uehemens quàm antea. Sanè oleum in quo coacta vulpes eſt, non eſt potentioris in digerendo facultatis, quã in quo hyæna: quæ ſi ſimiliter in oleo lixetur, redditur oleum longe potentiſſimæ in digerendo facultatis. Porrò frequẽter dictum eſt talibus medicamentis ineſſe potentiã eorum, quæ in alto cõtinent corpore, in extimam A. ibid. c. 729.

cutem

A cutem extrahendi, ac eo nomine quandoq; ſedandi dolores: nõ.n. perpetuo hoc ad ea ſequitur, cum ij duntaxat dolores ab eiuſmodi medicamentis ſedentur, quorum cauſa eſt humor in alto contentus, dolorẽ ciens aut ſubſtantiæ craſſitie, aut refrigeratione, aut vehemẽti acrimonia: aut ẽt ſpiritus flatuoſus exitũ non habens. Itaq; qui utuntur vulpibus, & ipſi oleũ digeſtiuũ efficiũt; atque inde impletis eo alueolis, totos arthriticos in eos imponunt, multo ibi tempore immorari præcipientes. Verum ex hoc fit, ut non tm̃, qui circa articulos ſunt, tumores euacuentur, ſed ẽtiã vniuerſum corpus. Itaque ubi corpus illis antea plenitudine affectum fuerit, mirum non eſt per euacuationem conſecutum commodum, nempe cum nihil etiã in affectas partes influat, quia corpus vniuerſum iã euacuatũ eſt: & qui cõtinebantur humores exhalarunt. Cæterũ quẽadmodũ antea, cũ corpus noxa uacaret, praua uictus ratio morbũ inuexit, eũdẽ in modũ, aut etiã amplius, à ſimili diæta par eſt rurſum illos ſimiliter afficiendos in articulis, quibus iam laborauerũt.

DE IIS QVAE IN MARI ET AQVIS SALSIS PROVENIVNT.

SOla hæc in toto opere reliqua hoc habent nũc tempus opportunum. Nam q̃ in mari & aqua naſcuntur animalia, ſuperiori ſermone expoſita ſunt, ubi uidelicet agebatur de animalibus: at quæ in aquis quidem aut ex aquis naſcuntur, nec ſunt animalia, ea nunc exponentur.

Adarcion.

A.lib.2. t. 2.c.16. fo. 200.d

B Adarcion, *qdã uerò maſculinè efferunt Adarcon, alii fœmininè Adarcen appellitant, eſſentia quidẽ ſua uelut ſpuma eſt aquæ ſalſæ concreta, circum arũdines, & farragines concreſcens. Acerrimum hoc eſt medicamentum, ſimulq; calidiſſimũ: proinde & per ſe inutile eſt, uerum cõmiſceri ſolet ijs, quæ uim eius retundunt, ſicque fit multò utiliſſimum in iis affectibus, qui excalfieri poſtulant: idque foris impoſitum, nam intro in corpus ipſum ſumere eſt impoſſibile, nimirum ob uirium uehementiam.

Alcyonia.

A. Ibid.c. 610

Alcyonia *omnia detergunt, ac digerũt, qualitatem habentia acrem, & calidã facultatẽ: uerũ aliud alio nõ parũ plus minuſque, & in his ipſis, quæ diximus, ſcd'm partiũ eſſentiæ totius tenuitatem. Eſt autem eorum unum denſum & graue, odoris praui, olet.n. piſces putridos: ſpongiæ figura ſimile. Alterum uero figura longiuſcula, leue & rarum, odorem habens ſimilem phycijs. Aliud tertium uermi ſimile eſt figura, colore purpureo, conſiſtentia molli: uocãt id Mileſiũ. Poſt quæ quartum ſecũdo quidem iam poſito ſimiliter & leue, & rarum, uerum lanis ſuccidis ſimile. Deniq; quintum extima ſuperficie læui circunſcribitur, cęterum interna ſubſtantia aſp erũ, nullius odoris guſtu tñ apparens acre: & ſanè omnium alcyoniorum eſt calidiſſimum, adeo ut & pi-

C los urere poſſit. Itaq; cũ duo prima lichenas, alphos, pſoras, lepraſq; adiuuẽt, præ terea cutem ſplendidiorem competentia uirium efficiunt, idem præſtare non poteſt hoc vltimo loco poſitũ. Nec.n. perinde ut illa cutem duntaxat ſummam extergit, ſed ẽt excoriat, uſq; in profundum cutis penetrans, ut ẽt ulcera moliatur. Porrò quod tertio ordine recenſuimus, omnium eſt tenuiſſimum. Itaq; uſtum alopecias curat illitum cum uino, colore quidem fuluo, tenui tamẽ eſſentia. Quartum autem eiuſdem cum hoc ſpeciei uires obtinet, uerum haud parum imbecilliores.

Sal.

A. ibid. c. 616

Sal *eiuſdem genere facultatis eſt, ſiue foſſilis ſit, ſiue marinus: uerum hoc differunt, quòd ſalis ex terra effoſſi ſubſtantia magis ſit compacta, ac prooinde in hoc maior eſt partium craſſities, & adſtringendi potentia. Itaque marinus affuſa aqua protinus liqueſcit: at foſſili id non euenit. Porrò eiuſdem ſpeciei cum marino eſt, qui in ſtagnis quibuſdam ſalſedinem habentibus naſcitur æſtate uidelicet, aquis æſtu ex iis abſumptis, cuiuſmodi eſt Tragaſius, non procul à Sminthio. Confluit enim illuc ante aquas ſpontaneas, quæ admodum ſunt calidæ, copioſa aqua ſtagnans non amplo in loco: & ea æſtate omnis abſumitur, à Sole uidelicet areſacta. Porrò quoniam locus ipſe ſalſedinem connatam contingit, quod reliquum eſt omne, ſal eſt, cognominationem à

D loco pariter & aquis ſortitus. Nam ſpontaneæ, & ipſæ illis in locis aquæ Tragaſiæ nuncupantur, potentia ſummè exiccatoria: & ſanè qui in ea regione ſunt medici, ad hóc illás acommodant. Porrò dictum eſt & de Sodominis in mari mortuo prouenientibus, in quarto libro: quẽ ſiquis librum diligenter perlegerit, illi tantum refricare memoriam nunc opus eſt, ut expoſita guſtu qualitate, ipſe medicamenti facultatem cognoſcat. Igitur cum qualitas ſalſa digerat ſimul & contrahat contractam ab ipſa ſubſtantiam, aphrolitron in hoc differt, quòd in ipſo unum modo ſaporem exuperantem euidenter ſit uidere, quem uocant amarum, uim habentẽ digerendi, haud etiam contrahendi, uti ſal. Nam hic quidquid in corporibus humidum ineſt, id *quodammodo abſumit: & quod reliquum eſt ſubſtantiæ ſolidæ, adſtrictione contrahit: ac proinde etiam conditura ſua carnes ſeruat, & à putredine tuetur: quippe, quæ putreſcunt excrementitium continẽt humorem, ſubſtantiamque tum diſſolubilem, tum minime compactam. Quibus ergo corporibus nulla prorſum eſt humiditas ſuperflua, ceu melli optimo: & corpus ſolidum & compactum eſt, ceu lapidibus: ea ut putreſcant eſt impoſſibile. Ac proinde in his ſalis non probatur uſus, uerum in ijs, in quibus ſuſpecta putredo.

*al. totum.

Sal uſtus.

E

Sal uſtus digerit quidem potentius, quã uſtionis expers, quãto ſcilicet ſubtilius ipſius corpus
accepta ab igne facultate reddit: uelut & in aliis, quæ cõbuſta ſunt, euenire dicimus: uerũ non ſi
cut ille, qui non eſt uſtionẽ expertus, ſolidã ipſam ſubſtantiam contrahere, conſtringereq; põt.

Litrum nitrum.

Litrum. "Oſtenſum eſt & hoc medicamen in medio ſalis, & aphrolitri uires habere. A. ibid. c. 84.

Halos anthos, hoc eſt ſalis flos.

Halos anthos. Quidam ut unum nomen Haloſanthos, quidam diuidentes, Halos anthos no-
minant. Eſt autem hoc medicamen liquidum, tenuiorum etiam partium, quàm ſal uſtus: tum
acris qualitatis, & admodum digerentis facultatis.

Halos achne, ſpuma ſalis.

Halos achne ſpumoſa eſt ſalis efflorescentia, multo tenuioris naturæ, quàm ſal ipſe: Quare &
extenuare, & digerere multo plus ipſo põt: uerũ qđ ſubſtantię eſt reliquũ, cõtrahere ut ſal neq;.

Aſphalton, bitumen.

Al. calidis. Bitumen, "unum & ipſum eſt ex iis, quæ in aqua marina proueniunt, & in alia quapiam, quæ A. ibid. c. 114.
non eſt marinæ diſſimilis, ut in Apollonio Epiri. Et per alia id genus loca* multa, aquis ſponte
naſcentibus ceu ſpuma quædam innatas hoc medicamen reperitur. Et molle quidem eſt dum F
innatat, poſtea uero reſiccatum, pice ſicca durius efficitur.

Bitumen proueniens in mari mortuo.

* Al. plurimũ. *Optimum uero bitumen in mari, quod mortuum uocant, prouenit. Eſt autem id ſtagnum
ſalſum in Caua Syria. Cæterum medicaminis ipſius uis eſt tum reſiccatoria, tum excalfactoria
in ſecundo ordine. Merito itaque eo utuntur, & glutinationes uulnerum cruentorum, & ad alia
omnia, quæ exiccari debent cum modica excalfactione.

Spongos, ſpongia.

Spongia "uſta acris eſt, & digerentis potentiæ. Vtebatur ea præceptorum meorum quidam A. ibid. c. 397.
ad ſanguinis eruptiones, quæ manuali opera indigent: in quem uſum ſemper eã paratam habe-
bat ſiccam, & exareſactam: cũ uero res poſceret, bitumine in primis imbuebat: ſin eo careret, pi
ce. Porrò admouebat eam partibus ſanguine profluentibus etiamnum ardentẽ, ut & cruſta par
ti induceretur, & ipſum ſpongiæ uſtæ corpus, ceu operculum acciperet. Cæterum ſpongia no-
ua, nõ ſicut lana, aut linamentum (quod [illegible] id eſt carpinatũ uocant) materia duntaxat
eſt quæ humores irrigando excipiat, ſed etiã manifeſte deſiccat. Id quod ſcies, ſi ea ſola utaris in
vulnere cum aqua, aut oxycrato, aut uino, ꝓ diuerſitate uidelicet corporũ, uti eſt ante dictum. G
Glutinabit ſiquidem ea ſimiliter atq; medicamenta, quæ uocant enæma. At ſi non noua ſit, ſed
uſui accommodata, palam cognoſces quantum à noua ſuperetur, ſi vulneribus eam imponas ſi
ue cum aqua, ſiue cum oxycrato, ſiue cum uino. Nec mirum eſt, cum in ſpongia noua ſeruetur
etiamnum ea, quam à mari accepit, facultas modice corpora exiccandi. Atque hæc quidem præ
ſtare poteſt, cum etiamnum ſeruat maris odorem. Nam temporis ſpatio, etiam ſi nũquam uſui
accommodata ſit, tamen & odorem maris amittit, nec æque deſiccare poteſt.

Garus uel garum.

Garus "facultatem habet multum & calidam & ſiccam: ac proinde ex eo medici quidam ad A. ibid. c. 486.
ulcera uſi ſunt putreſcentia: tum dyſentericis, iſchiadicisque iniiciunt.

Halme ſalſugo ſeu muria.

Salſugo piſcium ſalſorum ſimiliter garo, & ad putredines accommodatur: & ad iſchiadas dy-
ſenteriasq; infunditur. Et acrimonia quidem humores coxam infeſtantes attrahit, ac proinde
per inteſtina euacuat. Putreſcentia uero ulcera in dyſenteria colluit atque deſiccat. Maxime ue-
ro ſalſugine ſalſorum Silurorum, & mænidum ad talia uti medici quidam aſſolent. Et nos ſane
* Al. ore. ad ulcera in* corpore putrida accommodauimus. H

F I N I S

GALENI LIBER

DE SVBSTITVTIS MEDICINIS

Iulió Martiano Rota interprete.

DE ſubſtitutis medicinis cum & Dioſcoridem, & Philiſtionem, & Euriphontem quædam ſcripſiſſe conſtet, age nos quoque pauca de his tradere non recuſemus. Subſtitutas medicinas appello, quæ in alterius locum ſubrogari queunt. Has medico notas eſſe multum opis affert, ſi tamen operando uelit artem exercere, nec recidiuas, aut contemnendas curationes efficere. Euenit enim plerunque, ut ea medici deſiderent, quæ ad ſalutem alicuius plurimum conferre iudicarunt, & his vtantur, quæ propoſito minus conueniunt, nec eaſdem quibus illa uires obtinent. Atqui par fuit ipſos, ne in tales anguſtias deuenirent, ſimplicium medicinarum notitiam didiciſſe. Quód ſi nec eam adepti fuerint, nec quæ mox ſubiungemus animaduerterint, merito in curandis ægris aberrabunt. Tibi uero Diogeniane ueritatis amatori, ac ſimplicium medicinarum virtutes addiſcere cupienti, quibuſdam explicatis, própoſitam materiam aggrediar. Erit autem uerus, quem tecum ineo ſermonem, modo reuoces in memoriam id, quod mihi contigit in Alexandria. Ibi enim cum eſſemus, ecce mulier tam graui morbo periclitabatur, vt moritura videretur: morbi conditionem explicare, cum nihil interſit, nunc opus non eſt. Huic opem allaturus lyſimachiam herbam cum quęſiuiſſem, nec repperiſſem: niſi ſtatim Aegyptię ſpinæ ſemine, lyſimachię loco vſus eſſem, perijſſet mulier: quæ illo propere dato, ſuppreſſo ſanguine, mox conualuit. Hoc factum poſtridie medici plerique accedentes cum mirarentur, interrogauerunt me, quid morituræ fœminæ pro lyſimachia exhibuiſſem. Quibus ego, Aegyptiæ ſpinæ ſemen, cum reſpondiſſem, idque in compluribus fieri poſſe dixiſſem, non deſtiterunt, mecum precibus agere, quoad medicinas, quæ in aliarum locum ſubſtitui poſſunt, unum in opus conferre promitterem. Sic itaque libellum hũc de ſubſtitutis medicinis compoſui, in quibus recenſendis, quo magis expeditum uſum haberent, ſeriem literarum ſeruaui, principiumque ab earum prima ſumpſi.

A

Pro Abrotono	Origanum.
Abſinthio	Abrotonum.
Acacia	Succus lentiſci.
Aconito	Iridis agreſtis radix.
Acoro	Radix aſari.
Amianto	Aphroſelinum lapis.
Agallocho	Calamus odoratus.
Agarico	Euphorbiũ, aut Epith.
Alga	Anchuſa.
Aloe indica	Aloes uiridis folia, Lycium, Glaucium, Centaurium.
Aloe	Fimus ibis.
Alumine	Sal foſſilis.
Ammi	Aniſus
Ammoniaco ſuffitu	Propolis.
Amomo	Acorus.
Amylo	Gyris ſicca.
Amygdalis amaris	Abſinthium.
Anchuſa	Hyacinthus.
Pro Aniſo	Daucus
Arace	Seſamum.
Ariſtolochia ro.	Ariſtolochia longa.
Argemone	Siſymbriũ, Seriphium.
Armenio lapide	Atramentum indicum.
Asbeſto. i. calce uiua.	Adarce.
Aſpalatho	Erices fructus, aut Viticis ſemen.
Aſphodelo	Succus betæ.
Aſaro	Zingiber.
Aſio lapide	Sal ammoniacus toſtus.
Auripigmento.	Sandaracha.

B

Balſamo	Radix albę uiolæ.
Balſami ſucco	Myrti ſuccus.
Balauſtio	Malicorium.
Bdellio	Sphagnus odoratus.
Bitumine	Pix brutia uel liquida.
Brutia pice	Pix in aceto ferefacta.

Pro Buccina	Oſtreum
Bupreſti	Vermes panarij.
Butyro	Lac bubulum concre-
	tum.
C	
Cadmia	Leucographis ęgyp.
Calamo odorato	Sphagnus.
Canchri	Lauri baccæ, pyrethrū.
Cantharidibus	Phalangia. (cæ.
Capparis radice	Erices radix, aut Myri-
Cardamomo	Fructus myrti, uel Xy-
localpaſum, vel	Cyperis ammoniaca.
Caſia	Cinnamomi q̃ſquiliæ.
Caſtorio	Vermis panarij viſcera.
Cedria	Ladanum
Ceraunio	Leucographis.
Ceruino adipe	Anſeris adeps.
Cera	Faba freſa cum propo
	li cocta & trita.
Cerui cornu	Caprinum. (vſtum.
Ceruſſa	Scoria plumbi, plumbū
Chalbano	Sagapenum.
Chamędry	Lapati ſylueſtris rad.
Chamęmelo	Anthemis.
Cicuta	Semen coriandri.
Cinerula cypria	Cinis foliorum oliuæ.
Cinabari	Roſei paſtilli.
Cinnamomo	Caſſiæ duplum, aut Sa-
binæ, uel Rutæ ſylueſtris duplum triplumve,	
& melius facit cinnamomo: vel Thuris corti-	
cis tantundem, aut Cyperos attici.	
Clinopodio	Heliotropium.
Cnico	Viticis ſemen.
Colocynthide	Ricini ſemen.
Colophonia pice	Pix nauibus abraſa.
Corallio	Moly, aut Symphytum.
Coſto	Cedri fructus, Heleniū.
Cotyledone	Anagallis.
Crinanthemo	Aphrodiſias.
Croco	Crocomagma.
Crocomagmate	Agallochus indica.
Crocodili adipe	Canis marini adeps.
Cumino	Braſſicæ ſemen.
Cynosbato	Solani ueſicarię ſemen
Cyperi	Iuniperus magna.
Cyphi	Carica combuſta.
D	
Damaſonio	Carpeſium, aut Nepita
Dauci ſemine	Sij ſemen.
Dictamo	Saluia, vel Pulegium
Diphryge	Phrygius lapis, Miſy v-
ſtum, vel Aes vſtum, aut lapis Pyrites.	
Corycnio.	Alterci ſemen.
Dracontio	Aron
E	
Ebeno	Lothi arboris lignum.
Ebiſci radice	Folia mori, vel radix Pa
	pyri.
Elaterij ſucco	Eiuſdem herbę ſuccus,

Pro	cus, aut porri, ficusve ſuccus.
Elleboro nigro	Papyri radix, aut Stru-
Enneaphyllo	Potamogiton. (thij.
Epithymo	Colocynthidis ſemen.
Equiſeto	Chamepitys.
Ericis fructu	Galla immatura.
Erinij folijs, ideſt capri	Stercus ibis, uel Mori fo-
fici.	lium.
Erucæ ſemine	Eryſimi ſemen.
Erucis pini	Veſpæ cum cedria.
Erugine	Atramētū metallicum.
Eryſimo	Struthij ſuccus.
Euphorbio	Stercus palumborum.
Eupatorio.	Chamæpitys.
F	
Faba freſa	Struthium.
Felle cameli	Fel aſcalaboti.
Felle muſtelę	Fel cameli.
Fellæ hyenæ.	Fel cameli.
Felle ſimiæ	Fel perdicis.
Fellæ uiperæ.	Fel ichneumonis.
Filice	Cneori ſemen.
Fœnugræco	Maluæ ſemen.
Flore æris	Squama æris.
Folio	Nardi ſpica, uel Iris illy-
	rica.
G	
Galla	Fructus myricæ.
Gentianæ radice	Radix apij odorati, id au
tem eſt petroſelinum, aut Rhedon, ideſt Hele	
nium.	
Glycyrrhizæ ſucco.	Mori ſuccus.
H	
Hederę ſucco	Perſeæ ſuccus
Hedychro o	Amaracinum.
Heliotropiæ ſem.	Semen rapæ.
Hyacintho	Flos iſatidis.
Hyenæ adipe	Vulpis adeps, aut Anſe-
	ris.
Hyoſcyamo	Solani veſicariæ ſemen.
Hippuri	Aiuga.
Hyperico	Anethi ſemen.
Hypocyſtide	Acacia.
Hyſſopo	Thymum.
I	
Iri illyrica.	Helenium odoratum.
Iuniperi baccis	Cyperus.
Iunco odorato	Cardamomum.
Iunco paluſtri	Polygoni radix.
L	
Ladano	Sampſuchus.
Lapathi radice	Radix cynaræ.
Lapide phrygio	Lapis argyrites.
Lapide aſio	Gagates lapis.
Lapide pyrite	Lapis igniuomus.
Lauri baccis	Serpillum aridum.
Lathyridis ſem.	Granum cnidium.

Pro Lemnio

Pro Lemnio ſigillo	* Sandaracha.
Lentiſco	Terebinthus.
Lepidio	Rubia.
Lepidij radice	Folia capparis.
Lepore marino	Lepus fluuialis, aut concha.
Leucini flore	Struthium.
Lini ſemine	Fabæ medulla.
Loti ſemine	Betæ ſemen.
Lupi adipe	Vrſi adeps.
Lyguſtico	Paſtinacæ ſemen.
Lyſimachio	Spinæ ægyptiæ ſemen.
M	
Magnete	Hæmatites lapis.
Malabathro	Nardus indica.
Malo cydonio	Melilotum.
Malua	Fœnum græcum.
Mandragora	Dorycnium.
Manna	Thuris cortex.
Maſtiche	Lentiſci caulis.
Medulla cerui	Vituli medulla.
Meliloto	Syluestris lotus herba.
Melle	Sapa.
Melle attico crudo	Mel deſpumatum.
Mentha	Calamenthium.
Meo	Myrobalanus.
Myrſinite	Succus mori.
Molybdęna	Lythargyrium.
Mori ſucco	Rubi folia.
Myrobolano	Glauciũ, aut Peucinum.
Myrrha troglodytica	Calamus odoratus.
Myrti oleo	Lentiſci oleum, aut Melinum, aut mori ſuccus.
Miſy cyprio	Ochra cypria.
Miſy toſto	Diphryges.
N	
Nardo indica	Nardus celtica.
Nardo ſyriaca	Iuncus odoratus.
Napyos ſemine	Rapæ ſemen.
Nepitha	Agreſtis mentha.
Nucleis pineis	Cucumeris ſemen.
Nuce pinea	Galla.
O	
Ocrha	Miſy cyprium.
Ocymo	Siſymbrium.
Ocymoide	Menta agreſtis.
Oenanthę	Omphacium ſiccum.
Oeſypo	Vituli medulla.
Oleo cicino	Laurinum, aut Vetus oleum.
Oleo vetere	Feruefactum duplum.
Oleo ſuſino	Fœnum græcum.
Oleo picino	Pix liquida.
Oliuæ lachryma	Hypocyſtidis ſuccus.
Oliuę ęthiop. lachryma.	Acaciæ duplum.
Omphacio	Galla immatura.
Omphacio	Succus rhu opſoniorum.
Onocardio	Pſyche herba.

Pro Opobalſamo	Gutta myrrhæ.
Opopanace	Lac ſycamini.
Oryza	Farina hordei.
Ormino	Lini ſemen.
Ornithogalo	Anthyllis.
Oſtreo	Buccina.
P	
Peucedano	Succus glycyrrhizæ.
Panacis radicis uncia	Succi pars octaua.
Papyri radice	Elleborus albus.
Perſiæ foliis	Roſę folia.
Pice liquida	Succus panacis.
Phu	Sphagnos.
Pipere	Zingiber.
Pipere albo	Nigri duplum.
Potamogitone	Serpillus.
Polygoni ſucco	Erucę ſemen.
Polii ſemine	Erucæ ſemen.
Polypodio	Chamæleonis radix.
Polytrico	Abſinthium.
Pompholyge	Cadmia vſta.
Populi gemmis	Sampſuchus.
Propoli	Ladanum.
Pſyllio	Lens paluſtris.
Pulegio	Hyſſopum.
Pumice	Terra cretica.
Pyrethro.	Zingiber.
R	
Radice cynaræ	Bulbus aſphodeli.
Rheo	Centaurium.
Rapa	Heliotropium.
Raphanino oleo	Ricini oleum.
Reſina pini	Terebinthi.
Ricino	Palæſtrę ſordes.
Roſeis paſtillis	Sinopis.
Roſis ſiccis	Perſeę folia ſicca.
Rhu ſyriaco.	Oxyacanthæ fructus.
Rubo canino	Semen veſicatoriæ.
Ruta ſilueſtri	Domeſticæ duplum.
Rhu coquinario	Sampſuchus.
Rubigine	Squama ferri.
S	
Sagapeno	Reſina pinus ſicca, uel Chalbane.
Saluia	Calamenthum.
Salamandra	Lacerta viridis.
Salis flore	Sandaracha.
Sale ammoniaco	Sal cappadocius.
Sambuco	Spinæ viridis folia.
Sampſucho	Rhus coquinarium.
Santonico	Abrotonum.
Satyrio	Erucæ ſemen.
Scammonio	Ricini ſemen, uel Lathyridis aut Colocynthidis.
Scinco	Satyrium.
Scylla	Bulbus qui edendo eſt.
Scoria plumbi	Plumbum productum.
Scoria cypria	Melanteria ægyptia.

Pro Sem-

Pro Semperuiuo	Lactuca.
Sepiæ cruſta	Pumex.
Serapide	Radix pæoniæ.
Serpillo	Fontinalis herba.
Seſamo.	Lini ſemen.
Seſamoide	Amaranti expreſſio.
Sinapi	Naſturtium ſ(ſtici.
Sio	Radix aſparagi uel Lygũ
Siſone	Aniſus.
Sinnone ſyriaco	Petroſelinum macedonicum.
Siſymbrio	Ocymum.
Solano veſicaria	Semen hortenſis ſoſani.
Spodio	Pompholix.
Sphagno	Iuncus odoratus.
Spinæ albæ ſemine	Acanti ſemen.
Spondylio	Cinis foliorum oliuæ.
Stœchade	Chamędrys.
Stercore vulturis	Columbi ſtercus.
Stercore turturis	Stercus columbi.
Stercore felis	Ichneumonis ſtercus.
Stercore lupi	Canum fimus.
Stithio	Aeris ſquama.
Styrace	Caſtorium.
Struthii radice	Ellebori nigri radix.
Succo chamæleonis	Salicis ſuccus.
Succo ficus	Succus mori.
Succo mori	Succus hederæ.
Succo peucino	Dulcis radix.
Succo thebaico	Succus papaueris.
Succo balſami	Succus carpobalſami.
Succo calpaſi	Succus myrti.
Succo cyrenaico	Syriacus ſuccus.
Succo peucedani	Glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rododaphnes	Viſcum quercus.
Succo papaueris	Mandragoræ ſuccus.
Succo ſalicis	Hederæ nigræ ſuccus.
Succo gallæ	Succus mori.
Succo panacis	Lac ſycamini
Succo perſico	Hedera.
Succo ſyriaco	Mori ſuccus.

Pro Succo polygoni	Succus plantaginis.
Sulphure viuo	Sandaracha
Symphyto	Centaurium.
Sori.	Diphryges, aut melanteria.
T	
Tragacantha	Gummi.
Terra cretica	Terra eretria.
Terra megarica	Solis ſpuma.
Terra ſamia	Leucographis ægyptia.
Terra eretria	Calx thebaica.
Terra alana	Plumbago.
Terra aſteri	Cimolia.
Terebinthina	Maſtiche.
Teucrio.	Chamædrys.
Thapſiæ ſucco	Chamæleonis nigri ſuccus.
Thapſia	Nauſturtium, uel Erucæ ſemen.
Thymo	Satureia.
Tithymallo	Chamæleon.
Thure.	Ampelitis terra.
Thuris cortice	Manna thuris.
V	
Verbenaca	Chamæleuce.
Viola	Flos radiculæ.
Vino rhodio	Vinum auſterum.
Vino falerno	Vinum mendeſium.
Viſco quercus	Chamæleonis uiſcum.
Vituli adipe	Porcinus uetus.
Vrticæ ſemine	Viticis ſemen.
Vulpis adipe	Vrſinus adeps.
Vua domeſtica	Pulpa dactylorum.
X	
Xylocalpaſo	Cinnamomum.
Xylobalſamo.	Radix violarũ albarum, aut Lyguſtici.
Z	
Zingibere	Pyrethrum.

GALENI DE PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATE.

Iulio Martiano Rota interprete.

Quæſtionis introductio, & aduerſariorum ad inconueniens deductio, Quòd in euacuando non quid educendum, ſed tantum quid æger mallet, ſpectare oportet. CAP. I.

EA mihi de cauſa prauas opiniones vetuſtiſſimi medici irreprehenſas omiſiſſe uidentur, qua & legum latores antiquiſſimi maxima ſcelera inulta reliquerũt. Nã, cum per id tempus hominum malitia intra mediocritatis terminos ſtetiſſet: nec quiſpiam alium ſupremis iniurijs afficere, aut manifeſtiſſima quæque impudenter abnegare auderet: quo pacto quis, vel nondum perpetrata caſtigare, uel non adhuc dicta, reprehendere debuit? Poſtea verò una cum tẽpore adaucta hominũ malitia, cum neque inauſum amplius quicquam, neque non dictum, inuenitur, coacti ſunt & legum conditores noua ſupplicia aduerſus maleficos excogitare, & veritatis obſeruatores varijs reprehenſionum formulis ſciolos coarguere. Id quod in præſentia facere nos quoque decreuimus, eos medicos confutando, qui purgantibus medicamentis uim adimunt, qua humores, quos eua-
C cuant, è corpore trahunt: quique vim aliam ipſis attribuunt, qua æquabiliter humorem, quemcũque attigerint, immutare dicunt. Qua de re Hippocrates ne verbum quidem idcirco fecit, quod ea tempeſtate neque Aſclepiades vixit, qui tam impudenter loquens, ueluti in certamen contra veritatem deſcendit: neque Eraſiſtratus, qui tametſi non ſine modeſtia, vniuerſum tamen de purgantibus medicamentis caput euertit, cum actiuam maxime, ac naturæ conſuetam attrahendi vim nuſquam ſuis in ſcriptis agnoſcat, ſed eius loco illa, quæ vacuum conſequitur, inanitione uti maluerit. Pars eſt autem facultatis propria attrahentis vis ea, quæ in medicamentis purgantibus ſita eſt, quemadmodum & illa, per quam bilis & vrina in ſua receptacula deriuantur, compluraque alia non modo dum ſana ſunt animalia à natura, ſed etiam per morbos, & dum ad ſanitatem reuocantur, cum à medicis, tum præcipue ab ipſa natura abſoluuntur. Hippocrates itaque cum nihil aduerſus eos dixerit, qui attractionẽ è medio tollere geſtiunt, quia auctores tam peruicaces, quam poſtea plures, iſtęc opinio non habebat, ęquum eſſe uidetur me de rei veritate pro de Natura hu com. 1. t. 31
Hippocrate cõtendere debere, ac primum quidnam ipſi dicant commemorare, deinde peruersè 12.31 g
D eos ſenſiſſe commonſtrare. Eſt autem ipſorum oratio huiuſmodi. Medicamentum omne cui purgandi uis ineſt, quęcunque attigerit humorem in ſuam naturam conuertit, atq; trãſmutat. Nam flauam, nigramve bilẽ facit id, quod bilis eſt huius, vel huius, vt ipſi appellant, eductiuum: Similiter pituitam, aquoſamq; ſubſtantiam, quod uel pituitæ, uel aquæ eductiuum iſtorum vocabulo nuncupatur. Poſtremo, vt ſummatim dicam commutatio eſt omnium, qui in venis ſunt, humorum, nõ unius alicuius euacuatio, illa, quæ purgatio appellatur, vt iſtorum oratio introducit. Verũ ſi ita vultis, illud modo obijciemus, ſiue quis flauam, ſiue quis atram bilem, ſiue aquam educẽs medicamentum ſumat, omnes in venis humores euacuare. Atqui hac una in re ſolum diſtat, purgare aliquem tali medicamento, & eidem ſanguinem mittere: quod aperta vena, quale prius inerat, euocatur; purgante autem medicamento non ſolum colore, ſed etiam natura immutatum educitur. Etenim & q̃ aquã purgant, humida oĩa & tenuia reddũt, q̃ in venis attigerint, ẽt ſi craſſiſſima prius fuiſſent: & q̃ nigrã bilẽ euacuant, craſſa ac ſolida, quamuis antea tenuiſſima, uerſa uice faciunt. Quamobrem quoties hunc purgare, illi ſanguinem mittere, volemus, alió quam ad ipſam euacuandorum naturam reſpiciemus. Quidnam igitur aliud ſpectabimus, niſi complures ad venarum ſectionem propenſos, quoſdam purgantibus medicinis aptos magis eſſe? quemadmodũ alii quiduis potius, q̃ uenas incidi, ſuſtinerent: alii abſcindi membrum aliquod ſibi potius, quã medicamentũ exorbere tolerarent: aliquibus n. ſumpto purgante medicamẽto uentriculus ſub

uertitur

vertitur,non paucis id ipſum ſine moleſtia facientibus.Hæc ergo reſpicientes,his ſanguinem de E
trahemus,illis medicamentũ exhibebimus,non quę Aſclepiadis ſequaces putant,contentos qui
dem in venis humores ęqualiter omnes euacuari ſanguinis miſſione credẽtes, purgando autem
non omnes ſed vnum aliquem,ac ſolum illum quem ducere exiſtimatur:unde & purgari ſangui
nem ab huiuſmodi medicaminibus aiunt,non euacuari,quemadmodum fit adaperta vena. Hæc
veſtra decreta, nolitis uelitis,abſurda ſequuntur.

Quod vnumquodq; medicamentum vim habeat proprium humorem attrahendi experentia probat. CAP. 2.

SVbiungam autem ipſorum capita. Aſclepiadis ſectatores aperta vena contentos in uenis hu-
mores indifferẽter oẽs exire,data potione non omnes,ſed quoſdam eximi,ſanguinemq; pu-
rum reddi hoc pacto autumant. Qui vero Eraſiſtratum ſequuntur,uniuerſos aiunt tam medica-
menti potione,quàm ſanguinis egreſſu, pariter euacuari : vnde nec purgare re uera quicquam,
ſed cum immutatione quadam,& euacuandorum corruptela,inanire dicunt. Atq; cauillatores
hi omnes mihi,ſiuè mediocriter,ſiue magnopere impudentes,in certamen procedant : ac mecũ
veluti in ſtadio contendant,non verbis,neq; prolixis nugis,ſed operibus,ad quæ ipſos hac in po
puloſiſſima vrbe prouoco,in qua quotidie penè innumeri morbo regio,& aqua inter cutem la-
borantes inueniri poſſunt:ſiquidem mihi de his primum ſermonem facere ſatis erit. Ducat ali- F
quis ad me quempiam ſine febre,cui in vniuerſum corpus amara bilis redundarit,ſpecteq; poſt
aliquot dies,cum hominem præparauero,mihiq; iam tempus inſtare viſum fuerit exhibendi me
dicamenti alicuius,quod bilem expurget,quo pacto naturalem corporis habitum eiuſmodi po-
tione ipſi teſtituam,etiam ſi nondum extrinſecus quicquam admouero.Hæc ipſe non ſemel,bi-
ſue,ſed ſæpe admodum,oſtendens,ſemidepr auatos ipſorum,ac multos ad meliora reuocaui. Nè
que tamen in eam ſententiam hæc dico , ut te,peſſime cauillator,teſtibus fidem adhibere velim:
ſpectes ipſe,cum uolueris,unica expurgatione morbo regio laborantem priſtinum colorem ac
cipere: cumq; hoc factum uideris,audebis lepidum caput in coronis hominum pręconis inſtar,
uocem attollere,ac diſcipulis tuis prolixas nugas,quales ſæpe deblatteraſti, intonare,non detra-
hi quippiam certi ab ullo purgante medicamẽto:uerum quicquid in uenis repertum fuerit,qua-
lecunque ſit,in id mutari,in quod uirtus medicamenti ipſum conuertere ſuapte natura ualet. At
que hic,qui nunc eſt arquato morbo liberatus,non bile educta,ſed euacuatione tantum facta cõ
ualuit. Videte itaque,quo pacto alium ego ita affectum vel ſecta vena,vel data potione,iuuabo.
Hæc cum aſſeueres ipſe,deinceps mihi è duobus arquatis vni ſanguinem mitte,alteri potionem
aliquam porrige ex iis,quæ cæteri omnes nigrã bilem euacuare,tu vero non euacuare ſed gigne G
re iudicas. Atq; ſi ęgrotum ſubleuabis,aut pallorem de cute eijcies,me tibi omni ſupplicio deuin
ctum trado. Sin autem non modo quicquam non profeceris, ſed hominem in extremam perni-
ciem egeris,ad meliores ſententias redi,& Hippocratis artem ſequare. Ac de morbo regio labo-
1. de Nat. hu. t. 31. 1. 31·g rantibus hactenus , nunc ad aquam inter cutem habentes tranſitu facto , conſidera rurſus hunc
quoque non eodem modo ſanguine miſſo,& medicamento,quod aquam detrahit,exhibito,affi
ci. Nam ſi non monſtrauero aquam aqualiculo comprehenſam medicamento euacuari,tum an
tiquam opinionem condemnes licet,quæ non gigni,vt tu putas,medicamento,ſed è corpore tra
hi,eiuſmodi humorem affirmat,ac de nobis tuo modo decerne. Sed profecto ſi, quod nigrã aut
flauam bilem educit,dederis,uentris tumorem nequaquam minues. Atq; ita ut ſingulum quod-
que medicamẽtum proprium quendam humorem è corpore trahat apparet. Tu vero ſi omnes
eodem modo immutari perſuaſum habes , & medicamenti opus euacuare ſolum, non purgare
credis,venam adaperias licet. Hæc ſi quis apud Indos ſcribendo alium increparet, difficile eſſet ip I
ſum redarguere:nunc autem cum ſingulo quoque die a uobis is conſpiciatur, atque id ipſum fa-
ctorum argumentum prouocet,neſcio cur blatterare non erubeſcatis. Nolo autem nunc com-
memorare,ut ipſe q̃ plurimos regio morbo laborantes unica potione, flaua bile detracta,libera H
rim:multorum enim hac de re teſtimonium extat. Quòd ſi impudentiſſimi illi cauillatores uni-
uerſo populo non credere ſe fingunt,rem ipſi quoties uoluerint, intueantur.

Reſponſionis cuiuſdam confutatio,quæ primo tenuia,deinde craſſiora trahi concedebat. CAP. 3.

SEd quid ego dico,intueantur?oſtendi enim iam ſæpenumero hoc ipſis:ac neſcio quem,memi-
ni tales nugas reſpondiſſe,non vnum aliquod humoris genus,ſed pariter omnes medicamento
trahi,ac veluti ab emulgente elici:ex humoribus autem tenuiſſimos primum, deinde corpulen-
tos magis,vltimo craſſiſſimos etiam extrahi : medicamẽtum itaque cuius vis celeriter euaneſcit,
aquoſa deijcere:cui amplius durat,flauam bilẽ educere:& nigram,quæcunq; ambobus robuſtio
ra fuerint : Hunc ſodales cum ſapienter reſpondiſſe iudicaſſent,acclamarunt. At ille concitato
greſſu me relicto diſceſſit,probè noſcens,opinor,ſi manſiſſet , ſe à nobis confutatum iri . Poſte-
ro autem die libellum,in quo tam temeraria reſponſio refellebatur, eius aſſeclis porrexi : neque
poſtea ipſis etiam tãta in exiſtimatione amplius fuit , cum noſtras obiectiones diluere neſciret.

Erant

A Erant autem hæc eo in libro ſcripta. Heri tu quidem diſceptationem ſubterfuſiſti ſimilis pugili,
qui antea q̃ luctetur, coronam rapit, & aufugit: hodie vero quin redargueris ſubterfugere nõ po-
teris. Conſequetur.n. te libellus iſte, qui in manus tuorum ſodalium incidit: neque enim minus
cum illis, q̃ tecum ſermonem inſtituit: qui nunquam antea te vlla in re prorſus attrahentẽ faculta
tem concedere audierant, & hæri quæcunq; in venis continentur, indifferenter medicamẽto tra-
hi confitentem audiuerunt. Par quippe fuit, vt non modo dictum hoc tuum non admirarentur,
vel prorſus laudarent, ſed prodidiſſe & cauſa, tuam te exiſtimarent. Nam quo pacto vrina & vtra
que bilis in ſua loca deſcẽdãt, aliaq; permulta in corpore fiant, longo ſermone frequenter expo-
nitis, quid vis potius concedentes, q̃ vnumquodq; corporis membrum facultatẽ quandam a na-
tura inſitam hẽc, qua ſibi conuenientia adducit atq; rapit: aut autem non m do quorundam, ſed
indiſcrete omnium attractionem eſſe dicitis: quod profecto longe maius eſt, quàm certa quædã
attrahi concedere. Siquidem, vt facultas quædam animantibus ineſt, qua aliena a ſe repellunt, ſic
aliam, qua ſibi conuenientia trahunt, vnicuique corpori ineſſe probabili omnibus videtur, non-
dum hanc veſtram ſapientiam edoctis: at oĩa, ſiue cognata, ſiue contraria, quippiam ex æquo ad
B ſe trahere, rationem nullam prorſus habet: Atque ita non ſolum attractionẽ confeſſus es, verum
etiam, quod multo deterius eſt, non aliqua ſolum, ſed omnia indiſcrete trahi fateris: idcircoque
mihi non tam a tuis diſcipulis extollendus, q̃ explodendus videris. Cęterum purgantibus medi-
camentis manum te nunquam admouiſſe, ac vulgarem quendã medicinæq; imperitum eſſe, pau
cis monſtraturum me confido. Quæcunque nigram bilem purgant, ſtatim a principio eam edu-
cunt: differunt tñ inter ſe purgationes eo, quod liquidiora primũ, deinde corpulenta magis, ſem-
per euoluunt. Idem in euacuãtibus pituitam, & flauam bilem euenit. Trahunt nanq; medicamen
ta omnia in primis quidem ſibi obnoxia liquidiora, deinde craſſiora etiam: nõ tamen, vt tu putas,
primam matellam quiſpiam aquoſis replet excrementis, ſecundam flaua bile, tertiam pituita, atq;
ita tandem nigra bilis egeritur. Qua de re patet, medicamentum ante omnia ſuum quodq; humo
rem elicere, quem comitantur aquoſa excrementa in matellis ſupernatantia. Hoc autem tibi nũc
ſpectare, ſi nunquam antea, licet, aquoſa, & biliosa plurima, medicaminibus ad id facientibus, pur
gatos hoĩes emittere: at nigram bilem deijcientibus, ſimul oĩa pauca eſſe. Oportebat autem, ſi tibi
conſtare vis, ab hiſce medicamentis, quæ atrã bilem expurgant, plura ſemper educi, pauciora ve-
C ro ab euacuantibus aquam & bilem detrahi, cũ ab fortitudinem: & imbecillitatem euacuandi, me
dicamenta diſtinxeris. Sic itaque atram bilem euacuantia, quoniam ipſa reliquis fortiora cõſtitui-
ſti, q̃ plurimum euacuabunt: & primum aquoſa omnia, deinde bilem, poſtea pituitam, demũ atrã
bilem: debilia vero medicamenta aquoſa tantummodo ſubtrahere poterunt: quorum tamẽ cum
nihil fieri appareat, ſenſus ipſe tuum ſermonem confutat. Libet tamen interea ex te ſcire, ſit inter
eundum corpulenta ſemper ad tenuia conſequuntur, cur nigra bilis ante ſanguinem exeat, præ-
ſertim cum ſit eius veluti ſedimentum, qualis in vino fæx eſt.

Quòd extet medicinam quæ ſanguinem primò è venis trahat. CAP. 4.

SEd quæres forſitan & tu, num aliquod medicamentum ſtatim a principio ſanguinẽ educens
inueniatur. Inuenitur ſanè, nec eo quiſquam inuento vteretur. Quamobrem? inquies fortaſſe:
quia hoc iugulare, nõn purgare homines foret. Nam quæ purgant, purgantia paſſim idcirco nun
cupantur, q sanguinem ab antedictis humoribus purum conſtituant: atqui nemo eſt adeo pru-
dens medicus, vt vniuerſum ſanguinem euacuare, reliquos autem humores intus omittere uelit.
Quare medicamenta omnia, quæ per uenas inteſtinorum & uentris, ſanguinem deijciunt, uene-
D nis adnumerant. Conſentaneũ aĩr erat, ſi doces modo quæ deces uera ſunt, neque hæc primo ſan
guinem euocare. Quibus autem nominibus eiuſmodi medicamenta nuncupentur, etiam ſi cõſtã
ter ſcirem literis, commendare nolim. Illud tamen, quod in Thracibus Bithyniam incolentibus,
me adhuc puero contigit, ſine periculo cuiuſquã dici poteſt. Inuenit homo quidam herbam, quã
ſi quis aſſumpſiſſet, ſanguinem primo, tum uitam emittebat. Multis itaque hoc pacto moriẽtibus,
cum facinus hoc diligenti inquiſitione dignum arbitrarentur, herbarium comprehendunt, & ad
gentis magiſtratum ducunt. Is cum non ſolum hominem neeare ſtuderet, ſed ſi quis alius herbam
aut didiciſſet, aut docuiſſet, a nullo ſe quidem ipſam didiciſſe ueneficus aſſeruit: uerum in ſuburba-
num cum aliquando ſuillum iecur deferret, urgente uentre, ſuper herba quadam iecur depoſuiſſe,
quod aliquanto poſt cum ſuſtuliſſet, uidiſſe ex uniuerſo iecinore ſanguineos riuulos ad herbam
confluere: ex hoc coniectura facta corpori ſanguinem ea detrahi poſſe, periculo mox in ob-
uio quodam facto, ut uerum competit, quod fore ſperarat, ad malos uſus herbam deinceps
tranſtuliſſe: ſe tamen alicui alij eam monſtraſſe negauit. Hæc herbarius ille diu inter quæſtio-
nes habitus, retulit. Populi uero magiſtratus, cum plurimam illis in locis naſci hanc herbam ex
rei dictis accepiſſet, uinctis oculis ad ſupplicium ipſum duci iuſſit, ne cui inter eundem herbam
indicaret. Ex his ergo lepidum caput multa medicamenta eã uim habentia, ut ſanguinẽ à prin-
cipio ſtatim eliciant, inueniri conſtat. Reticere autem ipſa melius eſt, quemadmodum & alia ue
nena tacent, quicunque ratione aliqua prædíti ſunt. Quanquam & hæc olim nonnulli abundè

docue rint† miram quandam rerum diuerſarum miſturam oſtendentes, ac quà via quodque ve- E
nenum conficiatur, ſcribentes: qui mihi cerebrum non habuiſſe videntur quemadmodũ & vos,
ſi me interrogetis, quænam ſint ſanguinem educentia. Sed vt unde digreſſa eſt, eo rurſus noſtra
redeat oratio, qui humores omnes ex ęquo trahi, & primò liquidiora, tum alia, excerni aſſeuerat,
propriam cauſam prodit, cum attrahentem facultatem rebus ineſſe fateatur, quam eius ſocij im-
pudenter abnegant. Et ſi quando dicere cogantur, quo pacto bilis, & urina in ſua receptacula ve
niant, quoque modo concoctum alimentum corpus ſubeat, & huiuſmodi alia, monſtra loquun
tur: & hiſce, quæ ſenſus dictat, contraria ſtatuunt, ueluti paulo antè monſtrauimus. Nam ſi verũ
eſt quod diſcendum proponunt, quæ educentur medicamento nigram bilem euacuante, pluri-
ma erunt: quæ ab aquoſum excrementum purgante, pauca. At milliẽs, ſi modo artis opera inſpi
cere uelis, oſtendam tibi perdite ueterator, aquoſa purgantibus, plurima: nigram bilem euacuan-
tibus, pauca ſemper excrementa deijci, ac nigram bilem ſtatim inter initia exire.

Quòd purgans medicina non immutet humores in ſuam naturam: ac
totius quæſtionis concluſio.

QVi ergo omnes humores è uenis æquabiliter duci aſſerit, ſtolidus tantũ & imperitus eſt: qui F
vero immutari dicit, conſideret vt nullum diſcrimen faciat inter ſanguinem mittere, & debi-
lis medicamentum regio morbo laboranti exhibere: &, num aquam inter cutem habẽti venam
aperiat, an medicamentum aliquod aquam educens porrigat, quantum in ipſo eſt, nihil intereſſe:
tum quomodo hæc indecora non ſint explicet. Irridet iſta uulgus minus rectè, quoties medicos
inter ſe altercantes animaduertit, eoſq́; loquacitate condemnat: ac ſi quos mutire quippiam om-
nino uiderit, uerbis tantũ medicos ipſos appellat. Subiungam nunc id, quod ſemper aſſerere con
ſueui, imperitum quemq; hiſce cauillatoribus meliorem eſſe. Nam ſi nulla alia in re præſtet, com
munes ſaltem animi notiones admittit, quas iſti longa conſuetudine deprauati negãt. Nuper ita-
que homo quidã minimè ſtultus cũ puſtulæ ipſi toto ex corpore ſubitò erupiſsẽt ulceroſæ, & ma
lè coloratæ medicũ adiuit, exiſtimans ſe q̃ primũ purgatũ iri; at eo ſanguinis miſſionẽ potius iu-
bere, ne deſipias, inquit, ueriſimile ſiquidẽ eſt una cum prauis bona quoq; effluxura. Cæterum
qui omnia potius, quàm uerba Hippocratis, uera eſſe uolunt, cõmunes animi notitias uincẽdi ſtu
dio tollunt: tum nobis, ac ſi dilaniare uellent, inſiliunt: atq; ipſo rerũ euentu poſtea redarguti con
doleſcunt. Aequum autẽ fuerat, ut quẽadmodũ nos ſuſtinemus, & docere conamur eos, qui Hip- G
pocratem in ijs, quæ non intelligunt, calumniantur, ſic & ipſi rõnes contra ſe factas tolerarẽt: do
centesq́; plurimum, ſi fieri põt, diligerẽt: aut ſi id fieri nequit, odio penitus non haberent: ueluti
nuper medicus quidã eiuſmodi dementia præditus. Is ſimul atq; nouit me ſola purgatione com
plures a defluuio capillorũ liberaſſe, illico proſequi me odio cœpit. Item alius, cũ incipiẽs carcino
ma, quoſq́; elephãtes appellant, & depaſcentia, multaq́; alia ulcera curatu difficilia, ſanaſſem: &
alius, quia ſolis purgationibus oculorũ obtenebrationẽ patientes cõualeſcere feceram.: & adhuc
alius, propterea q̃ inſanientes, comitiales, melãcholicos, & inſuper nõ paucos diutino capitis do
lore uexatos, purgãdo tm̃ liberaſſem, ut & coxẽdices, & longis doloribus alijs in partibus infeſta
tos, atq; hunc nuper, quem tanquã colo uexaretur, tribus iam mẽſibus medici tractauerãt, in pe-
ius quotidie abeuntem. Hunc ego omnia, quæ illi impoſuerant abijcere iuſſi, ac ſolis purgationi-
bus ſanitati reſtitui. Muliebrem fluxum præterea nobilis cuiuſdam Romanæ matronæ ita hac ar-
te ſuppreſſi: ut & multas alias ignobiliores fęminas non ſolum ab hoc morbo, ſed etiam ab alijs
uteri ægritudinibus, exemi. Quid uero me cõmẽmorare opus eſt, ut nullum remediũ ſacro igni,
{ἐρυσίπελας Græci dicunt,} efficacius adhibeatur, q̃ bilem expurgans? nullum magis aduerſum, H
quàm pituitam educens? Diem hunc totum contererẽ, ſi quàm admiranda opera purgantibus
medicamentis abſoluantur, referre uellem: quæ tamen iſtos ignorare ueriſimile eſt, artem tractan
di medicinas expurgantes nunquã edoctos. Nam cum nec quicquam extare penitus arbitren-
tur, quod purget, quo pacto, uel quibus in morbis purgationibus utendum, uel quo modo
intelligent? Hac de cauſa quàm plures ſola experientia ducti ægrotantes medican-
tur. Noſtri autem iſti ſapientes, qui rerum rationes tractãt, non quo aliquid ex-
perientia inuentis addant, ſed ut eam ſubuertant, longè pernicioſius ijs,
qui ſolo uſu, nullaq́; ratione ducuntur, medicam rem exercent. Cæ-
terum horum omniũ principium atque fons unus eſt, conce-
ptum aduerſus Hippocratem odium, ex quo ceu ſonte
cum alia multa abſurda manant, tum præſens
hoc conſilium, uim attrahentem ab-
negandi: cuius pars, ſi-
ue ſpe-
cies, aut quo quis alio nomine appellare
uelit, purgantis medicamenti
facultas eſt.

GALENI QVOS PVRGARE CONVENIAT, QVIBVS MEDICAMENTIS ET QVO TEMPORE, LIBER.

Iulio Martiano Rota interprete.

Oribaſii eſt hic Libellus, ex Galeni libris excerptus: & eſt caput vigeſimumtertium & vigeſimum-quartum libri ſeptimi Collectionum Medicinalium ad Iulianum Imperatorem.

QVi ſano corpore ſunt, ſi purgentur, moleſtias ſentiunt: nam & vertigines & tormi-
na patiuntur, ægreque purgatio ſuccedit, & cum hoc etiam celeriter exoluuntur.
Cauſa autem horum omnium medicamentum eſt, quod eum ſibi obnoxiũ hu-
A.l.1. ſi 2. d.2.ſum.1. c.6.f.32. B morem educere cupiat, nec ipſum reperiat, ſanguinem & carnes colliquat, vt ex
eis, quod ſuum eſt eliciat. At ſani" quidem adhuc, ſed niſi euacuati fuerint, ægrota
turi, præueniendi ſunt, & ineunte vere inaniendi vel miſſo ſanguine, ſi ex multitu
dine: uel data potione, ſi ex humorum corruptela, morbis capi ſoleant. Nos etenim podagrã, &
articulorũ dolores inter initia tñ, qui non adhuc circũ articulos nodũ ſecerant, eiuſmodi euacua-
tione complures annos inhibuimus. Non paucos inſuper ſanguinẽ expuẽtes, comitiales, attoni-
C tos, melancholicos, & huius gñis alios diutinos affectus, quo diximus mõ, euacuãdo ſedauimus.
Multis itaq; pituitã, alijs amarã bilẽ, quibuſdã nigrã, non paucis ſeroſa excrementa, ad impenden
tis morbi qualitatem, expurgare conducit: uelut ecce melancholia quidã, niſi purgatus fuerit, ſin-
gulo quoque anno capitur: hunc purgo non ſolum uere, ſed autumno ẽt. Item fœminam cãcrũ
in mammilla quondam hñtem, quotannis aduentante uere ſimiliter euacuo: quam ad ſanitatem
reuocaui, uſus medicamento nigram bilẽ ualidius ſubtrahente. Hæc ſi qñ aſſumpta purgatio non
fuerit, dolore mammillam ſentit altius infeſtari. Quin & incipientem Elephantiaſim miſſo primũ
ſanguine, & potione data, in alio, ſanaui: deinde huic quoque unica purgatio in ſingulos annos
ſufficit, quæ intermiſſa morbum ſtatim reuocat. Atque hoc genus ægritudinum nigros humores
ſubduci poſtulat: comitiales autem, attoniti, quique ægrè ſpiritum ducunt, pituitoſos: velut arti-
culorum dolores, ſi multo cum calore infeſtent, amaram bilem, ſin tumeant frigeantque, pituitã,
extrahi uolunt. Alius quidam æſtiuo tempore febre tertiana ſemper corripiebatur: qui multos iã
annos febrem non ſenſit, noſtro conſilio, decedente uere, flauam bilem antea ſubtrahendo. Hoc
enim tpe id genus homines inanire melius eſt: quemadmodum comitiales, & attonitos, articulo-
rumque morbo laborantes, & melancholicos, ac quicunque humorum craſſitie in morbos inci-
D dunt, inchoante uere. Oportet autem prius, q̃ purgans exhibeamus medicamentum, craſſos hu-
mores attenuare, tenacesq; diſſecare, & meatus recludere, per quos traijci atq; diduci queant, ſi
purgatio ſuccedere optima debeat, cum in reliquis oĩbus, tum p̃cipue in elleborum aſſumẽtibus.
Vis enim medicamenti, quæ diuellit, cum humores affectis membris altius inhærentes excutiat,
& ob hoc longis morbis proſit, facilius opus ſuum abſoluit, prius attenuatis humoribus. Quod
qui negligent, moleſtas obibunt purgationes, hoc eſt non ſine torminibus, interdum & vertigi-
ne quadam, multaque nauſea, malo pulſu, exolutione, & difficultate. Elleborum itaque ſumptu-
ri naturam prius experiri debemus, quo modo illa ſe habeat ad ſupernas expurgationes, eas di-
co, quæ vomendo fiunt. Experiemur autem, ſi, quæ uomitum mediocriter prouocant, exhibue-
rimus: qui enim facile hoc pacto non purgabitur, hic niſi præparatus ad elleborum agendus nõ
eſt. Præparatur autem cum uomitu ipſo ſæpius facto, ita eo, qui elleborum accepturus eſt, vo-
mere promptius aſſueſcentes: tum melius etiam, ſi corpus humidum antea faciemus. Humeſcit"
A.l.1. ſ.2. ſum.e. c.3. fol 40.d autem corpus partim multo cibo, partim quiete. Ac quietem quidem iſtud facere nemini du-
bium eſſe poteſt: quando ut exercitatio membra exiccat, ita quies, cum uacatio quædam, & exer
citio contraria ſit, humiditates conſeruat: at cibus quamuis large ingeſtus, non omnis humectat,
ſed is qui uehementes qualitates non habet, hoc eſt nec ſalſedinem, nec acrimoniam: nec ama-
rus, aut acerbus ſit. Nos itaque acetum mulſum aliquãdo bibendum exhibuimus, in quo elle-
bori

bori albi ramuſculos per integrũ diem ac noctem raphanis infixos dimiſeramus: eſſetque hæc el- E
lebori leuis expurgatio. Cæterum qui anguſtum pectus habent, & idcirco pulmonem compreſ-
ſum, ad euomendum ineptiſſimi ſunt, cum alijs vomere facientibus, tum præcipue veratro: con-
ceptaculum enim aliquod ex ijs quę reſpirando vſui ſunt, dirumpent. Conuenit inſuper amaram
bilem per ſuperiora, pituitam per inferiora magis educere quamuis interdum contrarium facere
oporteat, ſi in uentriculo pituita, in inteſtinis aggeſta bilis conſtiterit: nam atra bilis per inferiora
ſemper eſt eijcienda. Quod ad anni autem tempora attinet, in aphoriſmis Hippocratis ſcriptum
eſt "Aeſtate ſuperiores, hyeme inferiores, uentris partes medicamẽto purgandas eſſe: & regiones,
calore frigoreque diſtinctas ad anni tempora æſtimari debere. Idem eſt & in ætatibus ſentiendũ. A.l. 1. f. 4. c. 3. l. 72. b
4. Apho. 4. Ext. ord. 27. h. Conſuetudo quoque haud parum euacuationis modum oſtendit. Nam qui aſſueti ſunt uomere,
per ſuperiora purgari facilius tolerant: non aſſueti periculum ſubeunt, præſertim ſi elleboro pur
gentur. Morbi præterea genus ſpectandum erit: Hydrops enim quem, φλεγματίαν appellant, eget
medicamento pituitam educente, ac primò quidem per inferiora, deinde per uomitum, poſtre-
mò per nares & palatum. Cum enim noxius humor in uniuerſum corpus redundarit, omnes eua
cuationum ſpecies admouebimus. At hydropi aſcitæ, quippiam aquam detrahens offeremus:
uelut regio morbo laboranti, aliquid quod bilem educat: nam & his bilem euocare multifariam F
opus eſt, ſurſum, deorſum, per urinæ meatus, per palatum, & nares. Eodem modo ſi bilis atra ſu-
pra modum excreuerit, vt in melãcholia, cancro, elephantiaſi, aliquid quod nigram bilem detra-
hat exhibemus: nam comitiales pituitam inanientibus expurgamus. Ex his itaque planũ eſt mor-
bi conditionem oſtendere, & humorem euacuandum, & locum per quem educere ipſum conue
niat. Nempe inflammationem habentibus in iecinore, ſimulatque maturuerit, aluũ ſubducemus,
cũ in ſimis iecinoris partibus ea incubuerit: at ſi in gibbis extiterit, urinam ciebimus: Itidem & in
reliquis ſpectabimus, humorem exuberãtem, & locum humore infeſtatum, ex quo tanquam cau
ſa quadam, uis morbi conſurgit: hæc enim, & quid euacuandum, & quomodo, & qua parte eua-
cuandum, indicabunt, & ad hæc omnia tempus etiam monſtrabunt. Siquidem inter initia mor-
bi, tenues & aquoſos humores euacuabis: ubi craſſi & tenaces fuerint, quales ſuapte natura ſunt
pituita, & nigra bilis, concoctionem expectabis. Acceſſiones quoque quo modo euancuandum
ſit docent. Nam dum acceſſio infeſtabit, a ſuperioribus educes: ubi deſtiterit, quod intermiſſionem
dicimus, ab inferioribus trahes. At hoc etiam facient quæ ſponte in morbis eueniũt. Multis enim
per acceſſiones uomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit: non paucis, intermiſſione facta
lotium, & aluus fluit. Præcipuè uero quo tempore acceſſiones, & iudiciales dies aduenient, obſer G
uandi erunt, ſi qñ per interna purgare molieris. Nam ſi ad ſuperiora humores inclinauerint, pur
gantis medicamenti efficacia impedietur. In his autem, qui iam ęgrotant, ſi diuturnus futurus eſt
morbus, expectanda ſemper erit concoctio: ſin acutus ſit, inter initia, ſi modo a concitatis pẽdeat
humoribus, purgare licet: quanquam & iſtud ipſum magna cum animaduerſione: diligentique
conſideratione faciendum eſt. Neque enim exiguum impendet periculum, ne ſiniſtrè purgatio
ſuccedat, eo ꝙ quæcunque purgant, latentem caloris excitandi poteſtatem habent: & febris, vt fe
bris eſt, ſecundum ſuam rationem, non ſicca neque calida, ſed hiſce ſummè contraria, humida fri-
gidaque, requirit. Non igitur febrilis caloris gratia purgans exhibemus medicamẽtum, quod nos
quoque, quantum in ipſo eſt, nocere ſcimus: uerum ut humores febrem concitantes extirpemus.
Vtilitas itaque maior prouenire debet moleſtanti humore detracto, quàm ab expurganti reme-
dio nocumentum, quod neceſſario corpori infligitur: vtilitas autem maior obueniet, ſi & quic-
quid lædebat, & ſine moleſtia, detractum fuerit. Vt autem hoc fiat, ante omnia conſiderare opor-
tet, idoneuſne ad eiuſmodi purgationem, qui morbo laborat. Etenim qui ſæpe cruditate labora-
rint, & qui tenacibus, & craſſis veſci conſueuerint, quique ſub coſtis tenſum & inflatum uentrem
habent, uel eximiè calidum atque feruentem, aut in his locis inflammationes ſentiunt, omnes ad H
purgationes ſunt inepti. Hos itaque dimittere oportet. nam quo ad fieri poteſt, ægroti humores
ad fluendum paratos eſſe conuenit, hoc eſt tenues minuſque tenaces: ac meatus, per quos traij-
cientur, apertos eſſe, ne qua illos moretur obſtructio. Hæc nos quoque antea facere moliemur, A.l. 1. f. 4. c. 1. f. 71. b
cum aliquem purgare uolemus. In acutis "uero morbis, ſi ſtatim inter initia primo die, uel non ul-
terius ſecundo, purgatione uti uelimus, turgente materia, huiuſmodi præparationi locus non
eſt, niſi quis fortè nactus fuerit occaſionem, aquam mulſam exhibendi, in qua hyſſopum, origa-
numve, aut tragoriganum, uel thymum, uel pulegium, uel quippiam aliud humores attenuans,
incoxerit. Quocirca raro in acutis morbis, modo rationem adhibeamus, ab initio nobis medica-
menta uſui erunt, cum neque affligentes humores plerunque concitati ſint a principio: neque,
ſi hoc adſit, ægrotus aptus ſit purgationi, uel ſe præparandi tempus idoneum nobis nõ præſtet.
* ἀσσώδεις leguntur in antiquo codice, quod eſt faſtidia cientes. Concitari uero & turgere humores dicuntur, cum motu uehementi agitantur: ac ab uno lo-
co ad alium confluentes inter principia morbi hominem uexant, * doloreſque ac titillationes af-
ferendo ægrum quieſcere non permittunt. Hos ergo humores euacuare conuenit, in motu, agi-
tatione, & fluxu poſitos: qui uero iam aliqua in parte corporis conſederunt, neq; ullo alio au-
xilio

A xilio neq; purgāti medicamento prius mouēdi ſūt, q̃ cōcocti fuerint:tū. n.& naturā euacuationi adiutricē habebimus.Hęc.n.ſimul atq; cōcoxit,humores excernere,atq; ſuꝑflua reſecare conſpicit̃ quo tꝑe iudicatio morbi quoq; quā criſim appellāt,celebrat̃. Verū quoties natura euacuationē abſoluit,nulla inſuꝑ opus eſt medicina:cū aūt ipſam mediocriter ac ſegnius peragit, qđ deeſt, medicos ſupplere cōuenit.Illud vero nō ignorare par eſt,raro euenire vt ab vno mēbro ad aliud humores cōfluāt:ſæpius accidere,ut aliqua in parte corporis q̄eſcāt,ibiq; tandiu maneant,donec cōcoquant̃ toto morbi tꝑe,quoaduſq; ſoluat̃. Cū ergo nō ſolū morbus acutus fuerit, ueluti pleureſis,ſed ēt maxima cū febre,multo magis cauēda eſt purgationis exhibitio, ꝓcipue cū ægrotātis natura nobis incognita fuerit Alij namq; difficulter purgari ſolēt:alij modica potione ebibita copioſè uacuant̃. Cū itaq; febris uehemēs nō fuerit,ægriq; naturā noueris, inaniens medicamētum dabis,elleborū nigrū,aut aliud ſimile q̄ppiā,quotū eſt ēt diacolocynthis, quam nūc uſitato noīe hierā,hoc eſt ſacrā appellāt.Hæc cū uarie cōficiat̃,q̃ ueratrū aſſumpſit,nec ſcamoniū hēt, medicamentū eſt eximie purgans,in ijs tñ,in q̄bus eductio cōuenit.*Poſt aſſumptā uero purgationē ſtatim hordei pulticulā ſorbere utile eſt,ut Hipp.inq̄t. Nā purgās medicamētū ut exiguū ēt fuerit, in *de Rat. vict. in mor. ac. cō. 2. t. 12. 7. i18. d

A.l.1. f.4. c.5. f.75. d B fundū uētriculi deſcēdat,oportet:In deſcēſu cū gula,& q̄cq̄d uētriculi gulā excipit non ſolū medicamēti qualitate,ſed ēt ſubā inter deglutiēdum appulſa inficiat̃,magnopere lędit̃: quare* utile eſt hordei cremorē deinceps ſorbere, ꝓpterea ꝙ abſtergere,& inferius trahere pōt,id qđ tranſeundo ſe meatibus implicuit,& tēperare,atq; immutare medicamenti qualitatē,q̃ mēbris inſedit.Ob hęc igitur Hippocrates iubet,ab aſſumpta purgatione ægrotos hordei pulticulā ſtatim bibere: non tñ eā date conſulit,cū purgatio ꝓcedere incipit,timēs ne purgationis opus diſſoluatur. Quāuis interdū data purgatione,aluus nō egerit,vel ob ęgri naturā eiuſmodi:uel q̄a qđ purgare debet exiguū fuit. Plerūq; ēt ſtercus denſatū atq; in aliquo inteſtino exiccatum,qđ clyſtere ſubduci opus fuit,antea q̃ medicamentū exhiberetur,euacuationē ꝓhibet. Pōt inſuꝑ natura ad urinā uergēte,potio,q̃ ſubducere aluū debuerat,nihil efficere. Interdū quoq; cū euacuatio fruſtrat̃, prætet hoc,ꝙ nocumētū aliqđ corpori affert,in nutrimētū ēt trāſit. Interim tñ in pernitiē, & uenenum mutat̃. Cū vero medicamēta oīa q̄cunq; purgant,uentriculū lędāt, & maxime eius oſtiū,qđ mala atq; ſincera eorū uis oſtiū ventriculi attingat. Oportet aūt admiſta ſemina talia eſſe, q̃ & medicamēti malitiā retūdere,& eius opus impedire nequeāt: quęq; attenuare,& incidere ualeāt: & ut

C craſſos humores ſecare,& uias ꝑ quas educi dēnt,aperire & patefacere poſſint. Oportet ꝓterea ut cōmiſta ſibi inuicē medicamēta cōſentiāt,neq; vlla in re diſcrepēt. Diſcrepāt aūt, nō cū hoc bi

A.l.1. f.4. c.4. f.74. c. lē,illud pituitā trahit,utraq;.n. pari mō euacuationē ꝓcurāt:verū ſi hoc celeriter,illud tardius, ab aſſumptione purgare incipit. Ita nāq; inæqualiter euacuatio celebrat̃, quāuis ſimul accepta ſint. Inæqualē aūt euacuationem dico,ſi,cū hęc deſiuiſſe uidetur euacuatio, alia rurſus incipiat.

HIERONYMI MERCVRIALIS FOROLIVIENSIS, MEDICI HAC TEMPESTATE CLARISSIMI,

Iudicium De libro Theriaces ad Piſonem.

QVæ potiſſimum efficiunt, vt nō facile à Galeni libris germanis hic reijciēdus ſit,duo ſunt. Vnū quia in eo nullū dogma Galenicæ doctrinæ cōtrarium cōtinetur,multa certe in ipſius ab omnibus receptis voluminibus tradita inueniuntur,quā primam dicebat Gal.ipſe eſſe rōnem explorandi libros Hippocratis,an ſint eius genuini: Alterū eſt,ꝙ Serapion, Auic. Razes, Rabi moſes,& Arabes fere oēs,quorum non eſt cōtemnenda auctoritas, hunc librū tanq̃ Galeni indubitatū citant. Accedunt grauiſſima Pauli,& Aetij,qui fideliſſime Galeni ſcripta ad verbū in ſua cōmentaria tranſtulerūt,teſtimonia. Paulus quidē cum lib.7.docens modū conficiendi ſales theriacales, ipſiſſima ver

D ba ex hoc libro adducit,ex Galeno ſe ea dicere profeſſus,tū ēt vbi de Satirio agit. Aetius vero lib.13.longū de theriaca ſermonē inſtituēs,oīa fere ex hoc libro noīe Galeni ſæpe addito trāſportat,& quāq̃ nō ſit inficiādū fieri potuiſſe,vt Paulus, & Aetius facile ſint decepti,ꝙ ſub falſo titulo hunc habuerint, vt ēt tꝑe Galeni multi ſimiles circūferebantur,rōni tñ cōſentaneum eſt, eos cū habuerint libros,quibus tū genuinos Galeni ab adulterinis diſcernere, tū ſingularē ordinem ſcire poſſent,integriores,q̃ hoc tꝑe ſint,fuiſſe ēt intellecturos,an hic legitimus eſſet,itaq; nō male fortaſſe quis ſtatuat, librum hunc fuiſſe à Galeno ſcriptū,ſed iuuene adhuc. Nōnullis nō leuibus cōiecturis id cōfirmari pōt,primo quia nullū (vt alibi facere ſolet) ſuū cōmentariū citat,quaſi ante alia,præſertim in quibus de medicamētis tractauit,eū ſcripſerit. Deinde ꝙ Demetrij Archiatri tū viuētis meminit,quē tñ primo de Antidotis ab ipſo ſene cōpoſito iā mortuū fuiſſe ſcribit,dū Antoninus bello Germanico circa Iſtrū occuparetur,quo tꝑe Galē.34. ætatis annū prætergreſſus,ſecundo Romā ab Imperatoribus,accitus venerat,vt is cōm. de libris proprijs teſtatur. poſtremo quā plurimorū Imperatorū ſimul dominantium meminit,duos aūt,nēpe M.Aureliū,& L.Verū Galeno adhuc viuo Imperiū Rom. gubernaſſe,conſtat,ſub quibus Romæ bis fuit,ſemel qñ vix annis 30.natus erat;iterum qñ paulo prouectior,quo primo tꝑe ipſum Piſoni Imperatorū militiæ duci librū hunc ſcripſiſſe puto. At dies illud repugnare,ꝙ Marcum Imp. iā interijſſe memorat, ideoq; fieri nō poſſe vt ſub duobus illis Imperatoribus liber à Galeno ſcriptus fuerit,cū L.Verus ante Marcū in itinere Aquileia Romam peſte obierit, ſoluſq; Marcus poſt diu regnauerit,ac nunq̃ ætate Galeni amplius duos Imperium tenuiſſe habeatur. Rñderi forte poſſet,pro Marco mortuo legendū eſſe Antoninū Pium:nam ſi Demetrius Archiater obijt ante M.Aurelium, vt ſcribit primo de Antidotis;atq; is viuebat cū Galenus Librū de theriaca ſcriberet,ſane non Marcus ſed is erat Antoninus. quem ēt theriaca ob valetudinē,ſicut tiliacis tabulis pectori faſcijs alligatis ad curuitatē retardandam vſum eſſe,& ob longā,atq; ſatis vigentem ſenectutem,(nam 78.annum attigit) theriacæ magnā auctoritatē comparaſſe haud quaquā rōni diſſentaneū eſt. Quare ſi conſtituamus hunc librū à Galeno adhuc iuuene fuiſſe cōſcriptū,arduū nō erit intelligere, cur in eo plurima verba ab ipſo alias nō vſurpata,fabuloſa aliqua,& ſtylus totus pene diuerſus reperiatur,norunt.n.oēs,iuuenes plerūque in ſcribēdo ambitioſos,nō ita prudentes eſſe,at ſtylū in dies magis caſtigari, vt non mirum ſit, Galenum natura alioquin loquaciorem in iuuentute non eandē ſcribēdi rōnem,q̃ in ætate prouectiore,ſecutum fuiſſe;qñ præſertim ad Piſonē

virum illuſtrē ſcribit, quod genus hoīum dū alloqui iuuenes volūt, in oratione artē quandā oſtentare nituntur, quaſiq; in ſermone laſciuiunt. Etenim Platonis in Phædro, quē ſcripſit iuuenis, ſtylum ſi comparemus libris de Repub. atque Timæo in ſenectute ſcriptis, proculdubio plane diuerſam in his loquendi rationem inueniemus, ſic quoq; ſi libros priores de Placitis Hippocratis, & Plat. à Galeno ante 37. ætatis annū ſcriptos, libris Methodi, alijsq; in ſenectute editis cōparemus, certe nō parū ſcribēdi rōnem in vtriſq; diuerſā agnoſcemus; in illis.n. fabulæ, & poetarū figmēta cōmiſcētur plurima, in methodo oīa oratione, & ſentētijs grauiorib. tractātur. Iā vero de helenio, & trifolio quæ hic dicūtur, partim ex vulgi ſermone relata ſunt (qualia nō raro apud Ariſtot. ipſum reperire licet) partim mendoſa uidētur; ſiquidem apud Paulum Aeginetam lib. 7. cap. de Satyrio eadem ex Galeno de trifolio, ſed diuerſo modo citantur: quanquā, & hæc potuit Galenus apud quempiam alium auctorē legiſſe, & vt acceperat, ſuis ſcriptis tradidiſſe. Nec quicq̄ nos moueat, q̄ Razes in ſuo cōtinēte, & Rabi Moyſes in aphoriſmis ſæpiſſime hunc librū Gal. citēt ſub titulo de theriaca ad Cæſarē, q̄m Arabes & alia Gal. volumina ſub alijs, quā nos, titulis habuiſſe videntur, cū de locis affectis inſcriptū volumē, ſciētiarū libros, & de medēdi methodo, ſanitatis ingeniū vocēt, ſimiliterq; multa alia: niſi quoq; dicere licet, hūc librū abſq; titulo, & principio ad Arabas peruenisse, ipſoſq; cōiecturis aliquibus ductos, ad Cæſarē ſcriptū putaſſe. Nec forſan vero diſſimile videatur, totū illud principiū vel additū, vel immutatū fuiſſe; q̄nquidē nō memini ex multis veteribus, qui librū de theriaca citāt, quēquā ad Piſone appellare, ſed vel ſimpliciter de theriaca, vel de theriaca ad Cæſarē. Hæc oia argumēta ſcio facile poſſe refelli, & ſtylū libri à Galenico nō parū differre, verūtamē auctoritas veterū, qui p Galeni genuino hñt, tractationis sūma, illa diligētia, exquiſita totius theriacæ naturæ cōpoſitionis, aliarūq; cōditionū alibi à Gal. aut nullo modo, aut ſaltē nō ita abſolute tràditarū declaratio à poſterioribus cōmendata, perſuadent, vt à Gal. conſcriptū vel ſaltē eius placitis minime cōtrarium, & ob id neq; reijciendū, neq; inter ſpurios habendū putem: eo maxime, q̄ niſi eius libri auctoritatē probatam habeamus, dictiones theriacæ, atq; omnia fere ad ipſam pertinentia hic tantum pertractata, vnde ſolitam fidē mereantur, nō inuenio. E

F

GALENI DE THERIACA AD PISONEM,

Iulio Martiano Rota interprete.

Libri dedicatio, Andromachi cōmendatio: & quid Galenum impulerit ad hoc opus ſcribendū. Cap. I.

ET hūc tibi de theriaca librū, maxime Piſo, diligēter oīa pſcrutans, cū ipſe vltro de induſtria dedicaui, tū q a aīum tuū ab huiuſce medicamēti cognitione nō abhorrentē aīaduerti, quo tpe, ſicuti cōſueuerā, ędes tuas ingreſſus, & alijs q̄ plurimis, tibiq; cōſuetis voluminib' circūſeptū te offendi, & ſcriptū quēdā de theriaca libellū, auide percurrētē inueni. Soles.n. à publicis occupationib. ociū nactus, tpſ oē in euoluēdis antiquorū philoſophorū libris, cōſumere. Vt igiẽ me tibi accedētē, blādo primū vultu, deinde verbis ēt, excepiſti, intermiſſam poſtmodū lectiomē, auſcultātibus nobis, pſecutus es. Nā & ego libēter aures adhibebā, cū opus illud nō incōcinne ſcriptū eſſe cōſtaret † à viro quodā, cui nomē Andromachus fuit, } artē medicā ad ſummū uſq; edocto, nec faciēdo ſolū, ſed dicēdo ēt, vehemēter exercitato. Hic itaq;, q̄ vtroq; pſtaret, reliquos medicos ab ſuæ tēpeſtatis Imperatoribus anteire, ut mihi quidē vr̃, creditus eſt: cui forſitā & patria aliq̄d, ad medicinā optime cōſequēdā, attulit. Nā ex inſula Creta genus ducebat, q̄ credibile fuit, ut cōplures herbas, ſic talē virū pducere potuiſſe, q humano gñi ſalutarē antidotū cōponeret. Cū itaq; tu huiuſce viri libellū legeres, plurimū q̄dē ego gaudebā: admirabarq; magnopere, q̄ rebus, q̄ ab eo ſcriptore tradebātur, mētē tātopere adhiberes: nec poterā non habere magnas grãs nr̃i tpis fortunę, q̄ te uſq; adeo ſtudioſū medicinę conſpiciebā. Maior ſiquidē pars hoīum aures tm̄ ſibi demulceri uolūt medicorū orationib. tu vero nō ſolū, q̄ ab eis dñr cū uoluptate audis, uerū ēt multa, q̄ non exprimunẽ, inſita tibi prudētia & aptè, & facile conijcis: immo & peragēda q̄dā ſic accurate cognoſcis ac inſpicis, uelut nos, q magnis laboribus iſta didicimus. Id q̄d ego q̄ ueriſſime ſum in te ipſo contēplatus, atq; magnopere demiratus, q̄n chariſſimus oīum tibi filius, vrgēte quadā equitandi neceſſitate, ſummis femoribus ægrotauit. Sacris.n. certaminibus tūc ipſe pẽras, q̄ in honorē deorū Romanorū celebrabanẽ. Oportebat aũt eo tpe, nobiles ēt pueros eq̄s inſidētes, atq; p cōditione certaminū ad numerū diſcurrētes, ludū quēdā obire. Tūc igiẽ filio quoq; tuo ualde tenero coxarū ſummitas à ſubiectis ſtragulis cōtuſa, inflāmationē contraxit, & inde ſaniē collegit, quā per inciſionē educere opus fuit. Ac puer q̄dē, perinde atq; iā uir aliq̄s eſſet, pariter oīa ſuſtinens apte curabaẽ: putaſſes illū ad inſtātia mala fortiter tolerāda philoſophorū ſermonibus optime inſtructū. Tu vero diligenter adeo, pſens cū ſores, inſpiciebas, & oīa q̄ à nobis fiebant, annotabas, ut ſi q̄n minus apte q̄ppiā fieret, inſtares illico, moneresq;." Nihil temere ſcd̄m Hippocratē agendū. Quamobrem ego ſingula diligētius obſeruās, ēt pluſquā cōueniat operoſius q̄ppiā, q̄d abs te fieret, aīaduerti. Nā ſi q̄d coriū, q̄ à medente imponebātur, apte minus inſiſteret, illud tu ſtatim tuis digitis ita trāsferebas, atq; ſic decēter vulneri coaptabas, ut mirabile foret ſpectare, rantā te manibus promptitudinē oſtendere, ob amorē quo filiū pſequebaris, ingeniumq; tuū ad oīa uerſatile, quātā q̄ ſunt artē exacte cōſecuti. Quamobrē illud in te merito cōſpici poſſe uidebatur, quod etiā ſapiētiſſimus philoſophus Plato, ſicut par fuit, in quāplurimis ſæpe ſpeculatus, ueritatiſq; neceſſitate delectatus, aſſeruit. Quæ in noſtram cognitionem ueniūt, nō diſcere nos, ſed reminiſci, ingenitamque

G H

† *In Græcè impreſſis legitur* ὑπό τινος ἀνδρομάχου καλουμένου. *i. a quodā Andromacho nocato. In antiquiſſimo autem cod. legitur* ὑπό τινος ἀνδρὸς μάγνου καλουμένου, *i. a quodā uiro, cui nomē Magnus.*

6. Epid. cō. 5. t. 253. 264. b.

A nitamq; humanæ menti rerum oĩum eſſe notitiam:quæ tum denique ſeſe pādit,qñ uſus expoſtu
lat. Vt igitur artis medicinæ peritiam in te filij ſolicitudo,nihil nobis tale expectātibus, aperuit,ita
vir elegās,& ingenioſus cũ ſis,legendis de theriacæ uerſibus intentus eras, procurabasq; cũ illius
uires,& tēperaturam cognoſcere,tum quantitatis modũ,& uſus opportunitatem intelligere.

Theriacæ commendatio,& dignotio,principumq; Romanorum hac in re ſtudium. *CAP. 2.*

A.2.fu.1. 2.1.f.212.g NAm re uera celebratiſſima eſt apud omnes homines, partim ob promiſſionũ certitudinē,
partim ob actionũ efficaciam. Nullus.n.unq̃ traditur occubuiſſe,qui cõmorſus ab hiſce fe-
ris,q̃ cõſueuerũt necare,theriacā ſubito ſumpſiſſet. Ac ſi quis prius ipſam bibat,indeq; paulo poſt
ab aliquo ſerpente feriatur,irritũ eſſe venenum illud compertũ eſt. Quod ſępenumero complu-
res magiſtratus,qui mortis,& vitæ poteſtatē habent: & utrum quæ promittit antidotus,præſtare
queat,dignoſcere uolũt:in hoĩbus ob aliquod perpetratum facinus carnificinę adiudicatis expe-
riuntur. Nos aũt,qui in hominibus periculũ facere nõ poſſumus,in alijs quibuſdā aĩalibus verum
de ipſa iudicium ſumere tentamus. Accipimus.n.gallos non domi enutritos, & cõtubernales no
ſtros,uerũ ſylueſtres,ſicciori cũ ſint temperatura: deinde iniectis ſerpentibus, illos, q theriacam
non biberint,illico mori uidemus: alios aũt,qui biberunt,cõſiſtere,& uitā ēt poſt ictum retinere.
B Nonnunq̃ vero,& hoc pacto,num adulterata ſit experiri conuenit. Data prius theriaca,poſtmo
dũ exhibemus medicinam aluum ſubducentē: ac, ſi qui aſſumpſit non purgatur, optimā iudica-
mus antidotũ fuiſſe,qm̃ purgari ꝓhibuit eum,qui purgantem medicinam aſſumpſerat. Atq; hæc
probatio nunq̃ nos ſefellit,quin ueram theriacam agnoſceremus. Multæ quippe fiunt ab impo-
ſtoribus hac ēt in re fraudes: uulgusq; ſola theriacæ fama deceptum, ab iſtis, quibus ars eſt merce
naria,nõ recte cõpoſitam antidotum multa pecunia redimit: Etenim aliqui reperiuntur, q quan-
quā ualeant,toto tñ uitæ ſuæ ſpatio theriacā ſine intermiſſione ſuſcipiunt,præſertim qui ꝑ ꝑ ſini-
ſtros,& illiberales mores ſecuri non uiuunt,ſed mortē ſibi per inſidias ab inimicis impendere ſem
per exiſtimant. Aliqui uero ſingulis diebus incolumitate corporis ducti theriacam aſſumũt, quē-
admodum nos Marcum Antonium, qui paulo ante Romanũ imperium ſumma integritate ad-
miniſtrauit,& corporis ſui temperamentũ exacta prudētia cognouit,abunde quaſi delicato quo-
dam cibo,uſum nouimus. Ab illo.n. auctoritas medicamento amplior creuit, cum eius efficacia
latius inter hoĩes diuulgaretur: ſiquidem cum Imperator uitam ſanam traduceret, utilitatis fidē
antidotus maiorem obtinebat. Verum Antonini quidē temporibus opus ſolummodo theriacæ
cõis fuit ſanitatē Principis intuentibus: his aũt Imperatoribus,uſus ēt publicus euaſit. Licet.n.om
C nibus nobis ab ipſis petere,& tradita per manus antidoto liberaliter curari,quoniam non ſolum
cunctos excellunt,ꝗ à dijs imperium ſint adepti,ſed ēt quia libēter in vniuerſos oĩa bona Deos
imitati conferunt: tantumq; gaudiũ concipiunt,quāto fuerint incolumitatem ab ipſis conſecuti,
maximā imperandi partem arbitrātes,cõis ſalutis procurationē: q̃ res me magis in admirationē
ipſorum traxit. Neque.n.de theriaca ſolummodo curam habent,uerũ ita ſunt oĩbus in rebus be-
nigni,ut ſi qñ quiſpiam amicorum antidoto egeat,mirandum ſit quanta promptitudine,quātaq;
animi propenſione,ipſam cõicent. Non.n.theriacæ cõpoſitionem in neceſſitatem uſus differũt,
ſed repentinis occaſionibus,improuiſiſq; euentibus promptam,paratāq; decenter hñt. Quo tē-
pore igitur Antipatrus,cui græcas epiſtolas ſcribere cõmittebant,& ob morum grauitatem,exa-
ctamq; rhetoricæ artis peritiam honoris plurimũ deferebant,in renalem morbũ incidens,grauia
& irremediabilia pateretur, laude dignum eorum ſtudium pro ſalute amicorum ſuſceptum uidi,
mirabilemq; in admouendis remedijs concertationem. Sic.n.uarijs differentibusq; ſymptomatis
occurrentes morbo repugnabant,ut optimi medici, & omne uitæ tempus in remedia exercitati
conſueuerunt. Amicam uero mihi præ cæteris Arriam,eximie cõmēdatā,& ipſam ab Imperato-
ribus,ꝗ philoſophię diligenter operā daret,& præcipue Platonis lectione delectaretur,non leui-
D ter olim ægrotantem ſanarunt. Laborabat.n.uentriculi languore,atq; ideo ita ſupine decumbe-
bat,ut ne cibum quidē accipere ualeret: unde periculũ ipſi imminebat,ne defectu nutrimenti pe
riret. Tunc itaque,ſicut expertiſſimi ſolent medici, mulierē curarunt, uinũ abſynthio medicatũ,
me commoſtrante,propinantes. Mox enim ut tale uinum bibit,& ſtomachum roborauit,& ce-
leriter cibi appetentiam recepit. Illud uero,quod in filio tuo contigit, ut recorderis adhuc, cre-
dibile eſt. Collecto ſiquidem abſceſſu,tu quidem ut bonus pater, inciſionem tardabas: tempus
autem feſtinam puris emiſſionem ſuadebat: illi dato medicamento nos ea in re magna ſollicitudi
ne liberarunt. Nam ſuperimpoſitum emplaſtrum ſubiectum locũ inciſione citius aperuit,& om-
nem incluſam ſaniem ſic eduxit,ut dolorem ea de cauſa puer deinceps ſentiret nullum.

Cur è multis Antidotus componatur,inſitamq; rebus omnibus eſſe virtutem, quam ratione ſenſibusq; inueſtigamus. *CAP. 3.*

TAlem igitur diligentiam circa hæc medicamenta,ſicuti uides, cũ noſtri imperatores habeāt,
merito theriacam quoque ſumma cura conficiunt. Cum.n.ſingula,quæ imponũtur,ipſi di-
ligenter adeo examinent, ut ne minimam quidem rē contemnant, propterea mirādos effectus
producit. Nam ſicut noſti, theriaca,quemadmodum multis è rebus cõponitur, ita quā plurimos

plus habet. Quamobrẽ ego demiratus ſum illũ qui primus ipſius cõpoſitionem eſt aggreſſus: vide E
turq;, mihi nõ temere, ſed exacta quadã rõne, & exquiſito ſupra modũ cõſilio, tot res miſcuiſſe.
Non.n. ſic & nos medicinarũ notitiã aſſequimur, quẽadmodũ q ſe empiricos ab ſola experiẽtia
cognominãt. Illi.n. omiſſa diſciplina, q̃ rerũ naturã inueſtigat, quoties oblatos ægros nulla rõne
curãt, turpiter profitẽtur ſe remedia partim ab inſomnijs, partim à fortuna, ſuſcipere. Nos aũt˚ au
xilia q̃ rõ, & prima, & ſola excogitare põt, ſumma cõſideratione diligẽtiaq; ſcrutãtes, magno ſtu
dio reperimus: q̃ aũt rõ nõ ualet inuenire, ea ſenſuũ iudicio perpẽdimus: plerunq; tñ uni nõ fiden- A.l.2.11°. ca. 2. fol. 92b.
tes, pluriũ cenſurã adhibemus. Neq;.n. ut calcẽ frigidã credamus, quãuis ſit ut nix alba, oculorũ
dũtaxat iudicio ſtãdũ eſſe arbitramur: aut roſam ꝓpterea ꝗ rubra ſit, calidã idcirco ſtatim cõcedi
mus. Sed oculis tactu adiuncto, calcẽ tã calidã deprehendimus, ut fortiter urat: roſam tã frigidam
agnoſcimus, ut leuiter refrigeret. Sic & in reliq̃s medicinis accurata ſenſuũ opera, cuiuſq; faculta
tẽ inuenimus. Nam guſtus nobis diſcernit illud acutũ uel ſalſum eſſe, ꝗ tale ſit: hoc amarũ uel dul
ce, ꝗ eiuſmodi. Tactus ãt q̃ calida, & frigida, q̃ ſicca, & humida, cõtrectãdo nobis manifeſtat. Mul-
ta quoq; nariũ iudicio exploramus, in primiſq; medicinarũ uires, quarũ integritatem odoris ue-
hementia, imbecillitatem eiuſdem remiſſione, colligimus. Nos itaque ſenſuum iudicio, q̃ ſimpli-
ces medicinæ bonæ, ſecusve ſint, cognoſcẽtes, ipſas primũ experimur, inde ſenſu, uſuq; cõproba- F
tis, poſtmodũ experiẽtię rõnẽ cõiungimus: quã ducẽ rebus in oĩbus ſequẽtes, & ſimplicibus reme
dijs, ſicut par eſt, utimur: & cõmonſtrante artis uiã rõne, cõpoſita q̃ optima cõficimus. Nã ſimul
atq; didicimus morbi cuiuſq; naturã, & uariã differentẽq; tẽperaturã ſimplicis uniuſcuiuſq; no-
uim˚, tũ remedia miſcemus, q̃ ſuæ cõpõnis diuerſitate ſingulis ægritudinib. occurrãt, oĩbuſq; hoĩb.
artificioſe cõueniãt, uariato tñ in ſingulis corporibus medicamẽti mõ. Magnã.n. ut nõ ignoras re
mediorũ copiã prõptã hẽmus, & adeo multiplicẽ, ut nõ ſolũ in cõpoſitis ſpectari multitudo uirtu
tis ipſius queat, ſed in ſimplicibus ẽt. Quorum alia oĩbus ſuis partibus unã, & eandẽ uim oſtẽdunt:
uelut Scãmonia, q̃ flauam bilẽ uiolẽter educit: uelut Atticũ Epithymũ, qđ nigrã bilẽ ꝑ aluũ pur
gat, uelut granũ gnidiũ, qđ pituitã, & oẽm aquoſum humorẽ aperte ſubducit. Hæ ſiquidẽ medici
næ oĩbus ſuis partib˚, totaq; ſua ſubſtãtia, ꝑdictos humores extrahere cõſpiciunt̃. Neq;.n. fidẽ Bi-
thyno Aſclepiadi ꝑſtamus, dicẽti, tũc occaſione data humores ſubito quadã mutatione fieri, qñ
purgant̃ hoĩes. Nã cũ è molibus, & meatibus humana corpora cõſtare ſemel ſuppoſuiſſet, atq; iõ
negare cogatur operationes naturæ, conſentaneũ ipſi fuit, hunc ẽt de humoribus afferre ſermo-
nẽ: nimirũ q a rõne caruit, ꝓrſuſq; fieri nõ potuit id qđ ſuppoſuerat. Quis. n. mẽte ꝑditus credat,
ſtatim ut medicina corpus attingit, humoris educẽdi ſubſtantiã procreari? Quis cõtra nõ facile ſibi G
ꝑſuadeat, humores iſtos ſuapte natura prius in corpore ſubſtitiſſe? Cum uideat ictericum quo tẽ
pore purgãtẽ bilis medicinã accipit, & ſubito tã multã bilẽ excernere, & a pallore tã prõpte libera
ri? Aquã uero inter cutẽ hñ.ti, medicinã nõ reperiri, q̃ cõfeſtim ut accepta fuerit, cõtẽtã in uentre
aquã totã educat, quin uel nullus, uel minimus humor in corpore ſuperſit. Sed dogma pueriliter
ſeruans Aſclepiades, iſta ſe uidere diſſimulat, inuectæ, ſicut dixi, ſñiæ fauens, mauultq; probabili-
ter fingendo cuncta experiri, q̃ uere propriã cuiuſque medicinæ facultatẽ cõcedere. Nos autẽ cũ
ante dicta fieri uideamus, & rõnem ſecuti cognoſcamus poſſe nos uere naturalis cuiuſque medi-
camenti uires fateri, ꝑdictas quoque medicinas ingenita quadam facultate proprios humores ex-
trahere plane ſcimus: quemadmodum & in magnete lapide uirtutem quandam inſitam, qua fer-
rum ad ſe rapit, bona ratione credimus. Deus enim eſt illa, ſicut in hominibus, natura, prout ſen-
tit Homerus, quæ ſimilibus ſimilia adducendo diuinas eo pacto ſuas uirtutes oſtendit.

Simplicia medicamenta plerumq́; compoſitas uires obtinere, diuerſas corporis partes, & lædere & iuuare, diuerſiſq́; diuerſa conuenire. CAP. 4.

OMniũ˚ aũt naturã ideo diligẽter inquirimus, vt facultatẽ accurate diſcamus, ꝑ quã agunt. Dũ A.l.2.c.2. c.1.f.9
itaque ſcrutamur iſta, deprehẽdimus alia, ſicut dicebã, oĩbus ſuis partib. idẽ, & poſſe, & age- H
re ſ.p: alia uero, q̃ ſicut partes diuerſas hñt, ita uires diſſimiles oſtẽdunt, & actiones plerunque tam
diuerſas efficiunt, ut cõtrarios effectus in humanis corporibus ab eis fieri videamus, q̃ res inſpiciẽ-
tibus admirationem excitat. Siquis.n. lapathij folia comedat, aluũ deijciet: ſin aũt mãducet eius ſe
mina retinebit. Pari mõ quoque galli ueteris ius, braſſicæ decoctũ, cochlearũ marinarũ iuſculum,
uentrem prouocant: at ipſius braſſicæ olus, & illotum carnes comeſtæ, adſtringũt: Aloes puluis,
& ęris ſquama, carniũ excreſcẽtias in ulceribus cõprimunt, & illuc cõfluẽtes humores ſiccant: ore
autẽ ſumpta corpus totum, & molliunt & expurgãt. Lac ipſum ſi q̃s diuidat, cõtrarias facultates,
& uſus hẽt: ſerũ.n. ebibitũ, uẽtrẽ laxat, caſeus emãſus eũdẽ cohibet. Iã vero quædã ex cõmiſtis vir
tutibus, quas in ſe cõtinẽt, admirabiles adeo producũt effectus, ut ne fieri q̃dẽ poſſe audiẽtibus vi-
deant̃, niſi ex euẽtu fidẽ oculis ipſi cõſequãtur. Trifoliũ, qđ verno tpe, cũ floret, hyacintho ſimilis
eſt, & ſemẽ agreſti cnico par gignit, ſi q̃s ualde decoquat, & inde cõmorsũ a phalãgio, uel ẽt vi
pera locũ decocto abluat, ipſum ſanat, & illico dolores amouet: at ſi q̃s alius nõ ꝑcuſſus eidẽ aquę
partẽ ſanã imittat, ſimilẽ cõmorſis læſionẽ, totidẽq; dolores ſentiet: ut re uera ſũma admiratione
dignũ ſit, eãdẽ herbã, & ꝑcuſſis mẽbris ſanitatẽ inducere, & ſanis ꝑcuſſionis lęſionẽ iferre. Rurſus

medi-

A medicinæ q̃dã extãt nullo pacto nutriendis hoĩbus idoneæ, veluti cicuta, q̃ ſturnos alit, nec ĩn eis
mortiferã vim exercet, ĩ nob s aũt vitæ ca orẽ extinguit: Et veratrũ, qđ tametſi coturnices paſcat,
hoĩem tñ ſtrãgulat. Nõnulla uero deprehẽdimus, quibus propriũ eſt partẽ aliquã corporis ſolum
offendere: queãdmodũ lepus marinus, pulmonẽ: cãtharides, veſicã exulcerãt. Et rurſus quib. inſi-
A.l.ſ.a.2. ca.1 ſofo. 117.g tũ eſt, vt aliquod mẽbrũ ex oĩbus iuuẽt, unde male affectũ iecur, eupatoriũ herba plerunq; valde
cõfirmauit, & unguẽtaria glans lieni pluries cõtulit, & ſaxifragia atq; betonica renibus multoties
profuit. Sunt & aliæ, q̃ mẽbris alijs cõueniãt medicinæ experiẽtiæ cõprobatæ: quas nos, ſicut dice
bã, accurate ꝑſcrutati, propriũ cuiq; ualetudini remediũ adhibemus optimũ, ut in alijs, ſic in hóc
quoq; magiſtrũ ſecuti Hippocratẽ, quẽ exactiſſimũ medicinarũ artificẽ fuiſſe, cũ alia multa ꝓbãt
" ab eo tradita, tũ illud, qđ ipſe ſcribit in ſecũdo epidemiorũ libro his uerbis: Medicamẽtorũ modos
" nouimus, quibus ſingula quæq; fiũt: nõ.n. eodẽ mõ cũcta, ſed aliter alia rite cõponũtur. Nã q̃dã
" celerius, q̃dã tardius colligunẽ: paranẽ ẽt aliter alia, uelut ſiccãtur, tũduntur, coquunẽ, & id genus
" alia, donec plurima plus minuãt, & quęq; ſingulis accõmodãt. Pręterea q̃bus ĩ morbis, morbi ęta
" te, ualetudinis ſpecie, uictus qualitate, anni tp̃e, conueniẽter exhibeãtur, & id genus reliqua. Per
hęc itaq;, ut uides, ſummatim nos inſtruit, monetq; vt medicinarũ naturã intelligamus, ut tp̃s, quo
B ſumi debeãt, exploremus, ut tẽparaturas accipiẽtiũ inſpiciamus. Reperiunẽ.n. re uera nõnulli, qui
tã facile medicinas ſumũt, ut uel ipſas ſępe cõficiãt, uel nulla in re ſaltẽ ab eis male afficianẽ, iterdũ
ẽt ĩ nutrimẽtũ cõmutẽt. Aliq̃ uero medicinis accipiẽdis inepti ſunt eo uſq;, ut ſtatim ab initio ip
ſas auerſenẽ, & ide ſtomachus eorũ ſubuertaẽ, demũ añ q̃ illa ꝓcedere ĩcipiat, ipſi facile diſſoluanẽ.

Quid medicos induxerit, vt plura ſimplicia commiſcerent: quiſq; primus uiperas Theriacæ impoſuit.

HAec igitur, ut ego q̃dẽ arbitror, ueteres medici quotquot optimi fuerunt, cũ ab Hippocrate
didiciſſent, tã optimas medicamẽtorũ cõpoſitiones inuexerũt, cõpõnis artẽ ex ingrediẽtis
cuiuſq; tẽperatura mutuati. Nã, ſi q̃ nimiũ intẽſas qualitates hẽbãt, aliorũ admiſtione retuderũt: ſi
q̃ nimiũ acres, habetarũt: ac poſtremũ in ſingulis morbis uarietate ꝑſpecta, & in ſingulis hoĩbus
tẽperatura ꝑpẽſa, magno artificio medicinas adminiſtrarũt. Quãobrẽ, opinor, & hãc ipſam the-
riacã, de qua nobis totus hic liber accurate diſceptat, è plurimis & optimis rebus apparãrũt. Nã, cũ
ex una parte animaduertiſſent, nec ſerpẽtiũ ictus euadere, nec uenenorũ inſidias euitare nos poſ-
ſe, ſed utraq; de cã mortẽ incurrere: ex altera uero cõſideraſſent, tãtopere naturã hoĩum inter ſe
differre, ut qđ uni ꝓdeſt, alteri nõ cõferat: merito ſunt multiplicẽ, & exquiſitã ipſius cõpoſitionẽ †τῶν δυνατω-
C moliti, ut hoc noĩe foret in oĩbus hiſce neceſſitatibus remedium ꝑſentaneũ, & uſu tã opportuno τάτων φαρμά-
apud oẽs gẽtes ſummopere celebrata. Siquidẽ mihi nihil tã difficile vr̃ ĩ uita † q̃ ſerpẽtes & uene- κων καὶ τῶν
na uitare nõ poſſe. Nã cętera q̃ nobis excidiũ ĩferre queũt, euadere ſugiendo poſſumus: at iſta, q̃a δακετῶν θη-
caueri nequeũt, facile decipiũt. Etenim ſæpe unus, & alter uenenũ ſibi ꝑ ĩprudẽtiã aſſumit, nẽpe ρίων i. quã de-
q̃a nõ intelligit, q̃d uitet. Itẽ alius ab inſecto, uel ſerpẽte, nõ aĩaduerſo ꝑcuſſus, quã primũ interit. leteria medi-
Memini ẽt me in hiſtorijs legiſſe, ꝙ dux q̃dã cũ Romanis bello nauali dimicaturus, aĩaduertẽs ſe camenta, &
militari manu ĩparẽ (Cartaginẽſis hic fuiſſe tradiẽ) ollas multas ĩpleuit ſerpẽtibus, q̃ cõfeſtim ĩteri iſta ferientes
mere ſolẽt. Cũ itaq; teſtas opertas oẽs repẽte in hoſtes iaculatus fuiſſet, nec illi q̃d incluſum foret, beſtiæ.
ſuſpicarẽtur, atq; iõ ſibi nõ cauerẽt, nõ.n. cõſuetũ fuerat eiuſmodi tela mitti, breui tp̃e q̃ plurimi
ſerpẽtibus icti cecidere. His artibus uir iſte, tãq̃ alter ſerpẽs & ipſe foret, in bello uſus, multoties ho
ſtiũ manus effugit. Quãobrẽ, & uobis principibus ad euitãdũ ĩſidias, & exercituũ ductoribus ĩ ua
rios bellorũ euẽtus, neceſſariã hãc antidotũ exiſtimo, q̃ ſane quõdã licet ſine uiperis cõficereẽ, plu
rimũ tñ aduerſus hæc oĩa ualebat. Inde medici cũ huic uni inuigilarẽt: & quo maxime ꝑſentanea
fieret, q̃d addeiẽt, inter ſe cõſultarẽt: medicus q̃dã excogitauit, uiperas admiſcere. Ferũt hũc uirũ
Andromachũ fuiſſe, medicũ cõmemoratione dignũ, q̃ nõ multis ante nos annis fuit. Cõuixit.n.
D Neroni, cui libellũ uerſibus ſcriptũ, dicauit, in quo Theriacæ cõpoſitionẽ, & ꝓmiſſiones tradit.
Subſcribã aũt illius carmẽ, ne uir elegãs adeo cũ ſis, ipſo careas. Illud tñ prius dicã, theriacã dua-
bus de cauſis merito, & ab eo q̃ ſic ipſam admiſcuit, & à nobis deinceps appellatã, ſimul q̃a morſi
bus ſerpẽtũ maxime ſuccurrat, ſimul q̃a uiperinas carnes admiſtas hẽat. Sunt autẽ carmina hæc.

Prima pars poematis Andromachi continet operis dedicationem, Theriacæ nomina, promiſſiones: & poſtremo doſim, modum aſſumptionis, & tempus. *CAP. 6.*

ANtidotum multis inſignem uiribus audi
　Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc hilariſq; ſuo, pariterq; ſerena
　Nomine, cyaneos non timet una ſinus.
Non ſiquis cupidis expreſſa papauera labris
　Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non, ſiquis gelida compleuerit ora cicuta,
　Siquis hyoſcyamum, ſiue aconita bibat.
Non ſi chantharides, aut præſens morte uenenum

Colchi tuum ſumat, feruida Tapſe tuum. B
Arida non dipſas, non clarus fraude ceraſtes.
Non fetet impræſſo uipera dente necem.
Incaſſum cauda conſurget ſcorpius unca:
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit,
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire uia.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit uulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo, frigoribuſque diem:
Non hydrus. Nec ubi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax, concitus atq; furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta.
Supremum uitæ ducet in exitium.
Hac fidens, æſtu per rura uagabere Cæſar, F
In libyco quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta.
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt,
Hæc ab anhelanti pectore tolit onus:
Aut intus toto cum ſpiritus undique uentre
Fluctuat, & ſurdis uiſcera pulſat aquis:
Diraque cum miſcerum dirumpunt tormina uentrem.
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hipoſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec, ſi quis uitæ tempore longa daret.
Sed ſibi diſſimiles oculis animique dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet? artis opem. G
Inuadet quoties hydrops, mala corpora liuor
Inficit, hoc fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumiua ſument.
Hac phthiſis incipiens uita recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neuos,
Pendula tunc aliquis tentaue colla gerit.
Nec ſinit, ut membrana, leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones, uicta tumore premat.
Hac etiam magno ueſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis ulcẽris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos urit, ſollicitatque Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoque dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula, ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus, H
Tollere de læſo pectore puris onus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer,
Hanc cape, cum primo eſt Sole reuecta dies.
Hacque canum rabiem fato impedente fugabis,
Cum trepidat moriens, & ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes.
Conciliat ſomnum, peruigileſque leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro
Atque reſtagnanti flumine, Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus
Antidoti, cyathis igne calentis aquæ,
Sic commiſta, ubi uel claro mane bibatur
Vel cum nox primam protulit orta facem.
Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane

Sumpta

A Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos, atque leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,
Ignarusve doli toxica nigra bibit,
Et cum mane nouum, & cum ſe Sol abdidit undis
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, uireſque, & tempora. Cæſar;
Quod ſupereſt, dicam quo facienda modo.

Secunda pars Poematis Andromachi continet compoſitionem paſtillorum ex viperis, & ſcillæ. Pondus eorum, quæ ingrediuntur theriacam, modum commiſtionis, & poſtremo Aeſculapij inuocationem. CAP. 7.

Vipera principio, cura obſeruata procaci,
Protinus eſt celeri corripienda manu.
Namq; ubi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
B Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim uiolis carpit uernantia prata,
Dum uiridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaque cauda,
Demenda, hinc quicquid uenter inanis habet.
Infert nam fœuos hinc, atque hinc uipera luctus
Et ſquammis caudæ dira uenena tegit.
Ceruiciſque ideo tantum, caudæq; ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante uenenum,
Verè hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
Vipereas carnes fictilis olla coquat.
C Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indis aquæ.
At cum panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumque tument flauæ noxia terga feræ,
Exime uipereas confuſa cadauera carnes.
Exemptas, longa uentilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne uipera formam
Tuſa neget rotulis, ne pereatve liquor.
Inque cauo dudum poſtquam hæc uerſaueris orbe.
Finge rotas, aptum det qui bus umbra locum.
Inde capillato ſcillam cum cortice ſumptam,
Pulte linas, medio conſtituaſq; foco.
Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
D Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute, & ut leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillæ partes, erui compone duabus,
Piſtilloque crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul à radijs mitior umbra tegat.
His igitur lancem primum cumulabis, & octo
Bisq; decem drachmas accipe, biſque decem.
Dimidium ſuper adde rotæ, quam uipera fecit,
Et piperis longi ſit quoque pondus idem.
Sitque opij tantum, tantum medicaminis eius,
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas
Iridis, & ſiccæ protinus adde roſæ.

Addaturq; tui radix dulciſſima ſucci, E
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta ſemper,
Balſama, qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Conijce, & agarici par quoque pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham, coſtumque, ſpecuq; reuulſum
Corycio, fragrans impoſuiſſe crocum.
Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum,
Teque Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſque nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit.
Nec tu dictamnum, nec tu quoque pontica rheon
Defueris, ſtœchas, marrubiumque uirens,
Atque apium petris quod naſceris, & calaminthe,
Afraque cum lacrymis ò terebinthe tuis. F
Et folijs gramen quinis, & zingiber ardens.
Singula ſed drachmas ſex tibi quæque trahant.
His etiam polium drachmis ſe quattuor addet,
Addet ſe polio proxima pinus humi
Cumque racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaque herba meon.
Atque humilis quercus ſemen, pontoque petita
Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis, & aſſam
Chalcitim, fibras gentiadaſque ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaque hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelimque his iungere mollem,
His cardamomum, fœniculumque uelis.
Atque atram lachrymam, Nili quam ſpina remittit, G
Quæque ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin,
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.
Pondere dimidio tum quos ſibi caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quin nec Ariſtoloci radix, ſiccumque bitumen.
Candida nec deſint ſemina daucæ tua.
Denique cum panacis ſuccum, centaurion atque
Addideris, finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia uino,
Humida quæ fuerint, ut liquor, & lachrimæ.
Tum, quæ ſicca uides poſtquam contuſa minutim.
Cecropio pariter iungere melle uelis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime pæan
Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant, H
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
Adſis, & regi fer tua dona meo.
Stirpe tua natam Panaceam, namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Cur Andromachus Viperam potius, quàm ſerpentem alium Theriacæ admiſcuerit, deq; Cleopatræ morte diligens hiſtoria. CAP. 8.

IN his itaq; carminibus Andromacho nõ inſcite cõpoſitis, illud mihi cõſideratione dignũ eſſe, uiſum eſt, cur è tã multis ſerpẽtibus nõ alicuius alterius, ſed uiperę ſolius, carnes idoneas iudicarit, q̃ reliqs in Antidoto poſitis miſceãtur; nã, ut uides, nihil ipſe de hac re ſcripſit. Mihi uero præ cęteris uiperę nõ tã noxiã in ſe uim hẽre uidẽtur. Baſiliſcus, n. ſerpẽs parũper flauus, & tres in capite eminẽtias hñs, tãmodo cõſpectus, & ſi qñ ſibilat auditus, uidẽtes ſe, & audiẽtes necat: atq; ſi qd᷑ aliud animal, illud ẽt mortuũ attingit, ſtatim morit: hinc aiũt oẽ aliud reptiliũ genus cauere ne baſiliſco uicinũ habitet. Dryinus & eiuſdẽ generis, ſed diuerſi ſexus Dryina, in radicib' quercuũ uitã agit, & adeo peſtifera qualitate ꝑditus ẽ, ut ſupra ſe trãſeũtiũ pedes q dẽ excoriet, crura uero tota

A valde tumefaciat: ac quod admirabile magis adhuc eſt, ſi quis ægrũ curare uelit, medicaminis minus pelle mulctetur. At ſi quis forte Dryinũ occidere cõtẽdat, tradunt eũ, q id facere aggreſſus fuerit putare oĩa bene olentia male olere, nec quicq̃ aliud olfacere inſuper poſſe. Hęmorrhus, & alterius ſexus hæmorrhois, ſimilẽ ſuorũ nominũ ſignificationi læſionẽ inducũt. Nã qui demorſi ab his fuerint, ſanguine ꝑ os, nares, & uniuerſum corpus erũpẽte, moriũtur. Sicut à dipſade percuſſi ſitis incẽdio miſere pereũt: nam ſupra modũ ſitiẽtes, & uehemẽter æſtuãtes, atq; non nunq̃ fatiſcentes intereũt. Acõtias vero ſe ipſam ualde ꝓtẽdit, & ſicut iaculũ hoĩem inuadẽs, eũ interficit. Aſpis quædã reperitur nomine Ptyas, q̃ ꝓinde, ac ſi rõe prædita foret, æſtimata interualli diſtãtia, collũ euſq; extẽdit, vñ poſſit iter faciẽtib' cõmode venenũ in ſpuere. Horũ itaq; ſerpentiũ vno (ſiquidẽ tria ſunt aſpidũ genera, Ptyas, Cherſea, & Chelidonia) Reginã ſerũt Cleopatrã cũ vellet cuſtodes fallere, citra ſuſpicionẽ repẽte ſibi mortẽ cõſciuiſſe. Nã Auguſtus, qui Antoniũ vicerat, & Cleopatrã uiuã capere, & viuere volebat, magna, vt par fuit, diligẽtia ipſam ſeruabat, quo tã inſignẽ fęminã Romã in triumphũ duceret. Id Cleopatra cũ perſenſiſſet, & elegiſſet ẽt tum Regina potius è vita decedere, q̃ priuata de ſe Romanis ſpectaculum ꝑbere, hoc ſerpẽtis gñe ſibi mortẽ inferre decreuit. Conuocatis itaq; duabus fidiſſimis ancillis, Naera & Carmione, quarum

B miniſterio ad cultum corporis utebaẽ: nam altera capillos decẽter cõplicabat, altera ſcite vnguiũ putamina reſcindebat: iubet contectam ficubus, & vuis ptyadem inferri, vt, ſicut diximus, cuſtodes lateret. Inde periculo in ancillis prius facto, num celeriter ſerpens illa necaret, ut vidit eas celenter interijſſe, deinceps illam ſibi admouit. Quo facto, tradunt Auguſtũ uehementer admiratũ cũ ancillarũ beneuolentiam, q̃ dominam etiã in morte ſequi uoluerũt, tum Reginæ magnanimitatem, q̃ generoſam mortẽ ſeruili uitæ prætulerit. Siquidẽ ferunt, Cleopatram inuentã fuiſſe dextra manu regium geſtamẽ in capite detinere, ut mortua quoq; ſpectantibus Regina appareret: Id qđ de Polyxena tragicus poeta ſcribit. Nã ẽt ſi a Pyrrho iugularetur, tñ mentem adhibuit, vt cũ decore caderet. Qui uero nobis, & mulieris ad fallendũ ſagacitatẽ, & aſpidis ad occidendũ celeritatẽ uerbis extollere uolunt, Cleopatram inquiunt magnum primo, ac ꝓfundum vulnus brachio ſuo dentibus intuliſſe, deinde uenenum, quod prius ex aſpide parauerat in pixide quadam ad ſe allatum vulneri infudiſſe, atque ita veneno corpus ſubeunte, nõ multo poſt inſcijs cuſtodibus uitã leuiter finiuiſſe. Verum hæc non ſine animi uoluptate narrauimus, vt tuo diſciplinarum oĩum deſiderio ſatisfaceremus, & per iſta intelligeremus, q̃ celeriter hi ſerpentes mortẽ afferant. Nam re uera ſerpentes iſti uelociter interficiunt, ſicut ego ſæpe in magna Alexandria

C ſpectaui. Cum.n. aliquem hoc ſupplicij genere condemnatum ſine longo cruciatu, dilationeque necare volent, aſpides illorum pectoribus admouent, ambulareque parumper faciunt, atque ipſos breui perimunt. Vides ne igitur quomodo nos merito nullum id genus ſerpentum antidoto commiſcemus, ob tam magnam, quam in corporibus ſuis uim mortiferam continent?

Cur uipera Theriacæ integra non imponatur, multiſq́ ex animalibus remedia haberi. CAP. 9.

ATqui ne viperas quidem totas in theriacã mittimus, ſed capite amputato, & cauda, id qđ ſupereſt accipimus. Et hoc neq; forte fortuna, neq; ſine rõne facimus: uerum quia uiperarum capita humorem peſſimum, hoc eſt ipſum uenenũ, continent: propterea igitur capita recidimus, ut minus viperinæ qualitatis antidotus habeat. Nam uiperarum capita facultatem obtinent ueneni conficiendi: ſicuti conuoluta uaſa, ſeminis: & muliebria ubera, lactis. Ex reliquis autem omnibus uipera caput habet ad lædendum aptius. Ferunt. n. ipſam ore adaperto maris ſemen excipere: quod cum ſecerit, inſertum illius caput præcidere: huncq́ue uiperis eſſe congreſſus morem: ex eo ſemine poſtea natos ſoetus, natura tacite ultionem procurante, genitricis uentrem rodendo diuidere, atq; ita foras exilientes, in patris uindictam matrem occidere. Hæc no-

D bis Nicander ſuis in carminibus eleganter deſcribit. Sunt autem hæc:

O triuium moneo fugiat & aperta uiator,
Diſtinctis maculis quoties mas uipera nigris
Congreſſum uitat, denteſq; ſubire maritæ
Diffugit, exardens tunc illa cupidinis ira
Inſequitur, ſaltuq́ue uiri conatibus obſtat.
Donec ab occurſu, & ueneris dulcedine captus.
Vxori demens caput inſerit: illa mariti
Ora fouet, lambitq́ue diu, compreſſaque tandem
Colla ſecat. Tali prægnans de ſemine geſtat
Progeniem, matris fraudes, cædemq́ue parentis
Vlturam, fracto cum mox prorumpit ab aluo.

Caudas uero, & extrema corporis amputamus, tanq̃ caudæ partes, puto quia magis ſordidũ humorẽ ad ſe trahunt: nã frequenter cũ mouẽtur, plurimũ attrahũt, ueluti & piſciũ caudas ob aſſiduũ motũ magis nutriri dicunt. Ne uero ulla te capiat admiratio, ſi hiſce partibus ademptis, reli-

quà viperarum membra potentiorem antidotũ efficiant, ex ingenita admiſtaq; carnibus ipſarũ iuuandi facultate, qñ & aliorũ animaliũ multas partes ſtrenuũ nõ paucis morbis auxiliũ præſtare ſciamus, ut capita muriũ, q̃ cõbuſta, & ex melle inũcta alopecias ſanant. Itẽ milui caput laborãtibus podagra ſuccurrit, ſi quis ipſum ſine pẽnis exiccet, & ex eius puluere quantũ tribus digitis cõtinere põt, cũ aqua bibere velit. Sunt etiam quædã membrorũ partes, q̃ ſæpenumero ſolæ certos affectus ſanare queunt, ut ſiccatũ cameli cerebrũ; quod ex aceto bibitũ epilepticos liberat. Idẽ & muſtelæ cerebrũ põt, ut hirũdinis ſuffuſiones tollere cũ melle ſumptũ, & ouiũ itidẽ melli cõmiſtũ pueris in amiſſione dentiũ prurĩtib' ſumme conferre. Siquis autẽ Taurini Cornu ramenta cum aqua deglutiat, ſanguinis eruptionẽ detinebit. Cremata uero femorũ oſſa ſanguinẽ ſupprimunt, & ſæpe hoc idẽ remediũ ſolutã aluũ quoq; continuit. Ceruini cornu ſcobes exuſtæ; uinoq; admiſtæ poſtea ſuperimpoſitæ, cõmotos dentes firmãt: id qđ & bouis talũ facere dicũt: ſed hic cum melle ſumptus rotundos lũbricos educit, & cũ aceto mulſo ſplenẽ liquefacit, ac vitiligines albas delet, & venerẽ nõ nihil excitat. Caſtoris inſup teſticuli poti cõuulſiones ſanãt. Amplius multa reperiũtur aĩalia, quorũ ſel, pinguedo, medulla, pellis, lac, ſanguis, & exuuiæ vt ſerpentũ, hoĩbus auxilio eſſe poſſunt: & quod plus eſt: quorũdam fimũ ẽt cõtuliſſe nouimus. Nã bubulus ſiccatus, & cõbuſtus mẽſura triũ cochleariũ hydropicis auxiliũ pręſtat. Muriũ aũt aceto cõmiſtus alopecijs medeĩ, ebibitus vero calculos ueſicæ cõminuit. Iã vero anſerũ adeps oleo roſaceo cõiunctus, inflãmationes curat. Hyęnæ ſel ex melle iniunctũ uiſũ acuit, & ſuffuſiones diſcutit. Equi fluuiatilis coriũ uſtũ, & ex aqua impoſitum, adenum abſceſſus diſpergit. Viperæ pellis attrita, & alopecijs impoſita, capillos mira quadã celeritate reſtituit. Aſpidis ſenectã ſi quis terat, & ex melle inũgat, maxime uidebit. Demũ magn' eſt harũ rerũ numerus, q̃ nunc recẽſere intẽpeſtiuũ arbitror, ne ſermo lõgius, q̃ par ſit, ꝓtrahaĩ, cũ ea, quæ hactenus attulimus, ad cõprobandũ quod propoſueramus ſufficiãt. Illud certè cognitione tua dignũ exiſtimo, tota multorũ aĩaliũ corpora nobis ꝓdeſſe, uelut Cãcer' in fluminib' uiuẽs, q̃ cõtuſus, & impoſitus iacula, & infixos ſtipites extrahit. Cantharis quoq; ſimiliter attrita, ac cũ radice vitis albæ bibita, lũbricos eijcit. Scorpius ſi aſſatus cum pane comedaĩ, calculos in veſica rumpit: Idẽ faciunt, & lũbrici terræ cũ uino hauſti. Quod ſi quis eos attritos ex uino mulſo capiat affectus regio morbo, q̃ primũ purgatus liberabiĩ. Sæpenumero & cũ ceroto roſaceo podagricis impoſiti eorum inflãmationes leuarũt. Accipiter in vnguento ſuſino decoctus, obtuſam oculorũ aciẽ reuocat. Scarabæus auriũ doloribus ſuccurrit, ſi oleum in quo ferbuerit, auribus inſtilletur. Galerita, poſtq̃ toſta fuerit, comeſta, coli dolores aufert cum oĩum admiratione. Atq; vt plus ẽt uirtutẽ in corporibus aĩalium poſitã mireris, illud inſuper tibi commemorabo. Multa ſunt, quæ ſolũ inſpecta uim ſuã oſtendunt, ut ſtellio, quẽ ſi ſcorpiones intueantur, immobiles, & demum mortui redduntur. Amphiſibæna ſerpens eſt: ſimilis nauigio proras duas habenti, ipſi. n. natura propter abundantiã materię duo capita eſt elargita: hanc amphiſibænã ſi prægnans mulier tranſcendat, fœtũ corrũpit, & abortũ facit. Quamobrem minime mirum eſſe debet, viperas quoq; partib' illis amputatis vim quãdã auxiliatricẽ obtinere. Opinor. n. diligenter oſtendimus, interdũ totum aĩal, interdũ animalis partem etiam minimam, iuuare.

E (margin, line 1) · F (margin, at "& cõbuſtus mẽſura") · G (margin, at "oĩum admiratione")

A. l. 2. t. 2. ca. 147. fo. 117. c.

Quomodo quæ noxia ſunt, interdum prodeſſe queant: unamq́; in compoſitis medicinis qualitatem ex omnibus reſultare. CAP. 10.

ILlud uero ſcrutãdum potius eſſe duxi, quod pleriſq; admirabile vĩ, quo pacto eadẽ aĩalia, quę nobis inimica ſunt, & hoĩem cito perimunt, ſi ipſorũ morſibus imponãĩ, auxilio eſſe poſſint, & ſola hoĩem ab ea noxa ſeruare. Huic q̃ſtioni uetus q̃dam oratio reſpondet † virulẽtas beſtias, ſi quidẽ attigerint humanũ ſanguinẽ, qui dũ mordent egrediĩ, necare: Sin non attigerint, ſed ſolũ deuorentur, cõmorſos ſanare poſſe: id qđ de Helenio à Græcis, Nico ab incolis appellato, memoriæ proditum tradunt. Dacas. n. & Dalmatas inquiunt telorũ cuſpides helenio confricare, idq; hoc pacto vulneratorũ † ſanguini cõgrediens occidere poſſe: at ab eis mãducatũ innoxium eſſe, nullumq; ex eo cibo nocumentũ prouenire, quin, & ceruos ab eis ſagittis cõfoſſos nullã comedentibus læſionẽ inſerre. Verũ hæc reſpõſio ſatis mihi non eſſe videĩ ad inuẽtionem illius, qđ quærimus, cũ experientia ſola nitaĩ, & tñ id, quod euenit, exponat. Nã medicos, qui ſolum experientiã ſequunĩ, non admittimus, qñ & ipſi, ſicut vulgares faciũt, quæ uident inſpicientes, rerum euentũ quidem mirãtur, ſed euentus cãm ignorãt. Quorũ alij, quia ne rerũ quidẽ originẽ diſcere quærunt, ſed ipſam rõne inuenire negligunt, tñq; facta annotant, & ſibi ſatis eſſe ad medicandũ multoties uiſa dicũt, eodẽ vt uides mõ, quo vulgares admirãtur. Alij ꝓdictis diligẽtiores, fatẽtur quidẽ oportere medicos hiſce de rebus reconditã magis, q̃ vulgares, habere cognitionẽ, ſed cum ipſam inuenire nequeant, inquirere ſuperuacaneum exiſtimãt. Nos aũt qui maiorẽ illis curã arti medicæ impendimus, & euẽta ſolum vulgariũ more inſpicere nolumus, experientiã nõ reijcimus, ſed experientiæ rõnẽ quoties licet, coniungimus, atq; ita neceſſario rationalẽ perfectãque medicã artẽ habemus: nec ut ſolũ inueniamus, quo pacto aliquid fiat inuẽtioni operã damus, ſed vt aliquid ad medẽdũ utile ex inuẽto diſcam'. Atq; ideo rõne hic quoq; certabimus aliquid inueſtigare, qđ euentus cã eſſe poſſit: eſt. n. admirabile q̃ prompte celeriterq; hoc etiã, tanquã reſpõ

H (margin, at "idq; hoc pacto")

† Quadã animalia, ſi mordendo humanum ſanguinẽ attigerint, qui ex morſu externatur, necare.

† Sanguinem ubi attigerit.

dens

A dēs & cōſonū quippiā,inquirēdi ſtudio reperiatur. Atq; quo magis fide dignus ſermo noſter habeatur,a quibuſdā aliis, q̄ quotidie fieri uidemus, oſtenſionē moliemur, ſiue foris tñ imponātur, ſiue p̄ os ēt intus accipiātur. Demorſis a crocodilo crocodilinū adipem ſūme cōtuliſſe nouim' obtritis mēbris impoſitū. Muris aranei morſus, q. ēt ipſi iuterficiūt, ab eodē mure araneo contuſo & impoſito, ſine dolore ſanant. Eodē mō & a vipera p̄cuſſi liberant, ſiquis illā atterat, & vulneri cōiungat. Atq; hæc, nr̄a quidē ſnīa, ſicut dicebā, nō abſq; rōne cōtingūt. Nā cū tantā vim nō hēant ut illicò necare poſſint, paulatimq; in p̄fundū corporis virus ſerpat (id qđ & in cataplaſmatis cuenire conſpicimus, cū moderatū uigorē in ſe hēant) ſanare impoſita, nō occidere queunt. Id vero qđ in theriaca contingit, apertā magis rōnem continet. Aſſero.n. beſtiolas iſtas lethiferas p̄ pea cōmorſis a ſe hoi bus auxilium præſtare, quia maiorē partē venenoſæ facultatis cū capitib' ipſarū amputamus, minorē aūt reliquo corpori confuſam cōuenienti p̄paratione obtūdimus. Nā & earū truncū cadauer elixamus, & nō paruā ſalis, & anethi quantitatē aquæ cōmiſcemus, nō ſolum, ut hmōi miſtura ſuauiorē reddamus, ſed ut uiperarū carnes eliquemus, atq; ita uel parū, vel nihil potius uenenoſū in ipſis relinquamus. Magnū uero momētū ad iuuandū uiperis confert admiſtio. Nā tot talibusq; rebus adiunctæ, quo nā pacto efficere amplius ualēt, ſoluta iā ipſarū noxia facul B tate? Ac ut oratio mea vera adhuc magis eſſe dignoſcat, conſimiliū rerū exēpla ſubiiciā. Cātharis ſi ſola exhibeat, ueſicā exulcerat: & cū inimicā nobis facultatē obtineat, hoīem plerunq; necat: at ſi quibuſdā aliis miſceat, auxiliū eidē veſicæ præbet, & vrinā maximopere prouocat. Papaueris ſuccū per ſe bibitū, qui lethalē neſciat, eſt nemo: hic quibuſdā aliis admiſtus, ſic interdum laborantibus ſubuenit, vt nulla magis ſalubris extet medicina. Neq;.n. raro phreneticorū amentiā ſtrenue curauit: aut vires impotentia dormiēdi labefactatas, cum oīum admiratione ſomno reuocato ſolidauit. Phalāgia redacta in puluerē, & è uino pota, illos quos momorderint, ab inſtāti morte liberant: ut ex hoc maxime nr̄is verbis fidē adhibere queat. Nam ſi uinum ſolum phalangiis adiunctum ab imminenti periculo ſecurum facit, proculdubio theriaca ex tot tantiſq; rebus compoſita ſalutaris potius, q̄ lethalis euadit. Illud.n. in plurimū medicinarū iunctura tenere nos oportet, admiſtæ cuiuſq; vim medicinæ eandē immutatamq; nō ſeruari, uerum ex oībus vnam quandā reſultare. Nā cū quodq; ſimplex alteri uirtutē ſuā cōicent, una q̄dam alia temperatura virtusq; ex ipſis conſurgit: id qđ & in mulſo fieri videmus, potione è melle vinoque compoſita. Nam duo hæc poſtq̄ in unū exactè coiuerint, neq; mel, admiſtū cum ſit, mellis guſtū retinet: neque uinū amplius uinū exiſtens, uinū eſſe apparet, ſed p̄ter utrunq; aliud quiddam ex utriſq; tē- C peratum, ip̄m inq̄ mulſum. Idem mihi cogita fieri cum in oībus aliis compoſitis medicamentis, tum præcipue in ipſa theriaca, ut non amplius una cuiuſque ſimplicis medicinæ facultas, qualitasue permaneat, uerum ſingulis quibuſque congredientibus, & naturalem quandam unionem ſubeuntibus, quædam alia diuerſaque ex omnium confuſione natura procreetur.

Digreſsio aduerſus Aſclepiadem, & Epicurum, qui negabant alterationem: & opera naturæ in atomos & moles referebant. CAP. II.

SI enim ex atomis, & uacuo, ſicut Epicurus & Democritus aſſerunt, omnia conſtitiſſent: uel vt Aſclepiades medicus inquit, molibus & meatibus, nā hō iſte eandē quā illi de rerum natura ſnīam cum retineat, no.bus tñ mutatis atomos moles, vacuum meatus appellat: incommutabiles iure medicinæ forent, eo, q̄ neq; a ſuis qualitatibus dimoueri, neq; ſpoliari poſſent. Cum aūt uera non ſit hæc ſnīa, ſicut oſtendimus: ſed (vt diximus) oīa mutentur, alterentur, & temperaturam a ſe inuicē accipiant: neceſſe eſt, ut temperamento per oīa commiſta diffuſo, id quod eſt ualidius uincat, q̄ imbecilliora ſunt. Et idcirco nos, cum uſus poſtulat, artificioſis miſtionibus medicaminum qualitates immutamus: quod fieri non poſſet, ſi parua quædam impaſſibilia incommutabiliaq; rerum corpuſcula forent. Quāobrē ego ſæpe miratus ſum, quo pacto uidentes tam D celeres in uniuerſo mutationes fieri, totque in temperaturis uariationes euenire, ſuſtineant talia rerū principia defendere, & in primis de quo paulo ante mentionem feci, medicus Aſclepiades, cū quo ſermonem potī' inſtituo, qm̄ manifeſtas ēt corporis mutationes uariationeſq; nō admittit. Quid.n. ad hæc rñdere poterunt, qñ ſi ſolum digitū in aquā frigidā ponimus, illico totius corporis immutatio fit: & qñ ſi uentus uariat, corpora noſtra mutant? Noui ego ex ſodalibus meis quendā, qui ēt dum in lecto cubaret, ex alteratione circa caput facta, quis ventus ſpiraret agnoſcebat: Nā quoties grauari ſibi caput ſentiebat, ſtatim dignoſcebat flantem uentū auſtrum eſſe. Mulier p̄gnās ſi tonitruū audiſſet, uel formidoloſum quidpiā uidiſſet, fœtum eijciebat. Interdum ēt cū uelociter ſuccurrere uolumus, & celerē auxilij ſenſum ægris inferre, ſubitā corporum mutationē fieri uidemus. Vnde in quibuſdā ualde deficientibus uir admirabilis Hippocrates" aliquā animi irritationē admoueri conſuluit, ut conatus fortitudine, defectus imbecillitatē ſanemus: ſæpenumero, quoq; uel modicus cibus exhibitus, confeſtim ipſos recreauit, & eorū uirtutē roborauit: arbitror corpore uelociter in melius commutato, non aūt quia moles nihil patiātur, atque ideo taliū alterationū ſenſum nobis exhibere queant. Quis.n. tā repente moles componere ualeat? aut quis ex inalterabilibus cōpoſitis molibus occurrentia tā celeriter ſentire? Nā tranſpo-

ſitarum

A l.4. ſ.6. t.4. c.11.ſ. 502.f

a.Epid.ſec.4. circa finem. 6. Epid. ſec. 5.t.9.3.190.e

ſitarũ moliũ noua cõpoſitio figurã tñ variare,ſed alterare,& qualitatẽ aliã ex alia producere,nõ E
põt.Propterea mihi vr̃ Aſclepiades nõ ſolũ id,qđ in medicinis euenit,negare,quo ſuũ dogma ſe-
quatur,verũ ẽt naturã,q̃ in nobis cũcta diſpẽſat,nihil eſſe putare,cũ velit ſingula,q̃ fiunt,è moliũ
cõplicatione iũcturaq; naſci.Quocirca magna me ſubit admiratio,cũ ipm̃ uideo nõ uidẽtẽ ope-
ra nr̃æ tã admiranda,& in primis artẽ q̃ adhibet in prima hoĩs origine,vt fœtũ in vteri cõcauitate
formet:ut formatũ ingenioſe nutriat: quãtis,& q̃ mollibus vinculis eundẽ intus detineat,donec
opportunũ exeundi tp̃s adueniat:q̃ diuino artificio,quãq; euidẽti ſimilitudine,parentũ imaginẽ
in genitis effingat.Qua in re,uel maximo cũ dedecore Aſclepiadis de molib' poſitio redarguitur,
cũ infantes nõ parentib' modo,ſed ꝓgenitorib' ẽt,ſimiles naſcãtur.Mihi uero q̃dã vetus hiſtoria
expoſuit,hoĩem opulẽtũ q̃dẽ,ſed deformẽ extitiſſe, q̃ cũ affectaret pulchrũ ſibi filiũ ꝓcreare,for
moſum in ampla tabula puerũ depinxit. Inde uxori cõgrediẽs p̃cepit, ut è regione poſitã imagi-
nẽ diligẽter conſideraret:illa uero attente reſpiciẽs, & ut ſic dicã, totũ aĩum illuc conijciens(erat
.n.ualde pulchra ea figura)puerũ peperit nõ patri, ſed picturæ ſimilẽ, oculis puto,non molibus,
picturæ exemplum naturæ tradentibus. Ac qm̃ ob moles vir iſte talibus naturæ myſterijs non
initiatus eſſe ſuſtinet, & ob uidendi incertitudinẽ debilitatẽque, nõ ſinit diſcipulos ſuos tã mira-
bilibus operibus naturæ fidem p̄ſtare,ab opertis & abditis ad aperta,& manifeſta ipm̃ traducere F
volo. Quis. n. aranei ſtructas ad capturã inſidias cernens, & telam ab eo fallentibus adeo, tenui
busq; filis confectã, ut aliqui dixerint hoĩnes ab araneis artẽ texendi primũ accepiſſe,de natura
dubitet? Quem uero non ſuadeat confiteri naturam eſſe rẽ admirabilẽ, cum uideat illud,qđ vrſa
facit? Parit quidem urſa,ſicut cætera aĩalia faciunt, ſed carnem parit informem indiſtinctamque,
& nullam prorſus figuram habentem, quam tñ naturali quodam artificio breui diſtinguit: nam
mater linguam tanq̃ manum, tam diu admouet, quoad in fœtu animalis figuram abſoluat. Sed
finem faciam dicendi aduerſus iſtos homines: In diſceptationibus enim conſueui, ut contuma-
cem equum freno,ſic altercantem orationem moderatione acriter coercere.

Quòd diligenter exploranda ſint ſingula quæque Theriacam ingredientia: & quòd Andromachi deſcriptio cæteris anteferenda ſit. *CAP. 12.*

MOnſtrauimus, opinor, hactenus adeo manifeſte, ut amplius tibi mirandũ eſſe non poſſit,
q̃uo ſerpentes ijdem alio, & alio mõ præparati, diuerſiſque medicinis admixti, prodeſſe,
& obeſſe valeant. Incipiemus deinceps ab his antidotũ conficere,qñ & quam parandæ theriacæ
adhibemus artẽ,exigua non ſit. Nam & fraus,qua ſæpe venatores in uiperis vtuntur,& imperitia
medicinarum,qua plerunq; cõpoſitores laborant,antidotũ multoties inutilẽ reddiderunt.Multi G
ſiquidem artẽ capiendi viperas oſtentare volunt,ij præſertim,qui ſe remedia q̃dã ad hęc facientia
hr̃e iactitant: quod tã mentiuntur, nam qui hr̃et nunq̃ inueni. Sed vbi viperas malitioſe concin-
narint,ſpectantibus imponunt.Non.n.viperas conuenienti tp̃e capiunt, verum multo poſt,q̃ è
latebris exierint,qñ non amplius uigent:deinde cum eas ceperint, ipſas ante ſibi conſuetas effi-
ciunt: demũ non uſitatis alimentis eas paſcunt,ſed carnibus,quas cũ aſſidue mordere cogantur,
uenenũ,quod ore continent,eijciant neceſſe eſt. Quidã vero & offas quaſdã illis exhibent, q̃bus
dentium foramina obſtruant,ut ẽt hoc pacto uiperarum morſus imbecilles euadant: Id quòd
ſpectatores in admirationem magnã adducit,ignaros artiũ,quibus ad fraudẽ ornandam vtũtur.
Rurſus quoq; (ſicuti dicebã) & medicinarũ,q̃ theriacæ imponuntur,non parua eſt inſcitia. De ijs
dico,quæ p̃cioſiſſima immittuntur:ut puta & caſiæ,cinnamomique,non modica eſt dr̃ia,q̃ pluri
mos fallere conſueuit. Nam & adulteratum cinnamomũ, licet uero ſit ſimile,guſtu tñ,& olfactu
multo deterius eſſe deprehenditur: atq; a xylocinnamomo differt: q̃ ligneum hoc plus ſit,durio-
reſq; ramuſculos hẽat,nec tã bene redoleat. Nã uerũ cinnamomũ illud,quod in mõtibus naſci-
tur,nec ſubtile,nec longũ cum ſit,colorẽ hẽat ad modicã rubedinẽ magis tendentem: reliquũ ãt
aliquantulũ nigricãs,& ueluti quaſdam fibras hẽt. Aliud reperitur cinnamomum plane albicans H
fragile,non durum,nec magnam radicem hẽs. Eſt & aliud ruſæ caſiæ ſimile,redolens,& leue.
Oĩbus tñ præſtat id,qđ ab incolis Moſyllum appellatur: colorẽ hẽt cinereum, uirgas paruas,& A.l.2. c.2. ca.171.f. 117.f
ſubtiles,ramos denſos, odorẽ vehementer redolentem. Hoc nos p̃cipue ſeligere conſueuimus,
cum & odoratum ſuauiſſimũ, & guſtatu acre,& mordax ualde appareat, manſumque rutã imi-
tari uideatur: lene eſt ẽt,& frangi facile põt. Caſia quoq; & ipſa,niſi quis in iudicando peritus exi
ſtat,fallere ſæpenumero conſueuit. Nam extat q̃dam falſa caſia,quæ quidem ſimilis veræ pluri-
mum eſt,ſed tam bñ non olet, & medullæ corticem adhærentẽ hẽt. In ſumma uero, q̃ cenſetur
optima modice rubet, roſam ſpirat,guſtatu ſuauis euadit,concaua eſt,vinũ refert, & ualde redo
let. Ziger ab incolis hæc noĩatur. Verum par eſt te non ignorare fraudes, quas in longo pipere
ſtruunt. Quidam. n. ipm̃ confingunt uero piperi longitudine æquale,& impoſito pyretri,uel na
pyos aliquãtulo, quia ſenſum hoc pacto mordet,guſtantem fallunt. Verũ qui circa hæc peritus
fuerit, & ſuaue acutũq; guſtu dijudicare nouerit, p̃ſertim ſi pediculũ ipſi adhærentẽ accuratius
inſpiciat,uerum piper inuenit,& ab iſtis decipi nõ põt. Cum uero magna ſit adhibẽda in cæteris
ẽt oĩbus diligentia,ſicut in antedictis narraui,quæ hucuſque diximus ſatis eſſe tibi ad commen-
tationem

A tationẽ q̃uis exiſtiment, ne liber nimis in longũ protrahaſ. Conſulo tñ vt cum ſingulas medici-
nas diligenter exploraueris, tũ deniq; cõponas antidotũ: nã vnius alicuius im ꝓbitas ſępe reliqua
oĩa corrũpit. Eſt ẽt ipſius antidoti deſcriptio, ne hoc quoq; neſcias, a medicis varie tradita. An-
dromachus.n. de quo paulo ante mentionẽ feci, diligens in cõmiſcẽdis medicinis cũ foret, hac de
A.l.5.ſu.t.1.523.b ſcriptione theriacã cõponebat. Paſtillorũ ſcillinorũ 3.xlviij. paſtillorũ uiperinorũ 3.xxiiij, pipe-
ris longi 3.xxiiij, ſucci papaueris 3.xxiiij, magmatis hedychroi 3.xxiiij: roſarum ſic carũ, iridis il-
lyricæ, radicis dulcis, ſeminis napi ſylueſtris, ſcordij, liquoris balſami, cinnamomi, agarici, ſingu-
lorũ 3.xij: myrrhæ, coſti, croci, caſiæ, nardi, florũ iũci rotundi odorati thuris, piperis nigri, dicta-
mi, marrubij, rhei, ſtœcadis, petroſelini macedonici, calaminthæ, terebinthinæ, zingiberis, radicũ
quinq; folij, ſingulorũ 3. vi, polij, chamæpityos, ſtyracis, racemorũ amomi, mei, nardi gallicæ, ſi
gilli lemnij, phu põtici, chamędryos creticæ, foliorũ malabathri, chalcitidis aſſę, gẽtianę, aniſi, ſuc
ci hypociſtidis, fructus balſami, gũmi, ſeminũ fęniculi, cardamomi, ſeſeleos, acaciæ, thlaſpeos, hy
perici, ſagapeni, ameos, ſingulorũ 3.iiij. caſtorij, ariſtolochiæ tenuis, ſeminũ dauci, bituminis iu-
daici, ſucci panacis, cẽtaurij tenuis, chalbani, ſingulorũ 3. ij: mellis libræ decẽ, vini falerni quan-
tũ ſufficere uideatur. Xenocrates aũt & ipſe, qui nõ exiguũ ſtudiũ hiſce rebus adhibuit cætera q-
B dẽ ſicut Andromachus admiſcet in cõpoſitione theriacæ, tñ quatuor ſagapeni drachmas, non
duas imponit. Damocrates quoq; medicus optim⁹ & ipſe cũ eſſet, integrũ librũ uerſib⁹ accurate
conſcripſit de cõpoſitione antidotorũ: in quo theriacã deſcribens, res quidẽ eaſdẽ imponit, ſed in
põdere diſcrepat. Nã q̃dã, quorũ illi quatuor drachmas accipiũt, hic duas ſumit: & rurſus quædã,
ex quib⁹ illi duas imponũt, ipſe quatuor immittit. Magnus ẽt, qui nr̃a tẽpeſtate † ꝑſes medicorum † ἀρχιατρὸς. i. Imperatoris medicus.
fuit, reliqua quidẽ oĩa, ſicut illi conſueuerãt, ſeruat: in cinnamomo ſolũ diſcordat: duplũ.n. cinna
momi theriacæ cõmiſcet. Ita & de chalcitide, & de ſagapeno ab Andromacho diſſentit: nã, ut Xe
nocrates, duas drachmas iniicit, cũ tñ Andromachus quatuor imponat. In ſagapeno autem & a
Damocrate euariat: Damocrates.n. quatuor drachmas adhibet, Magn⁹ duas. Vino præterea Ma-
gnus mẽſurã aſcribit: vult.n. ſextarios duos ipſam implere, cũ alii ſicuti par eſt, quauis menſura,
quantũ ſatis uideatur, utãtur. Demetrius ẽt ætate nr̃a medicus, & ipſe medicis † præſidens, oĩbus
in rebus Andromachum ſecutus antidotum componebat, tantum in pondere paſtillorum ſcil- † ἀρχιατρὸς. i. Imperatoris medicus.
linorum euariabat, & ab illo, & à cæteris. Nam illi xlviii drachmas cum immitterent, ipſe xlvi
tantum admiſcebat. Tanta cum extet diſcordia inter theriacæ deſcriptiones, nos Andromachi
traditionem, vt optimam probamus: atque ita theriacam in vſum Imperatorum componimus.
C Eius autem compoſitio hoc abſoluitur modo, nam uerbis compoſitionis modũ complecti, val-
de vtile tibi fore iudico, ut ſi quãdo theriacam facere volueris, & medicis careas, ingenioſus cum
ſis, per te ipſum conficere quàm optimam ualeas, magiſtrum hunc librum habens.

Quo pacto componendi ſint Paſtilli Hedychroi, Scillini, & Viperini. CAP. 13.

CAeterum ante cõmiſtionẽ oportet, vt Hedychroi Magmatis, qđ imponitur antidoto, de
ſcriptionem agnoſcas: cuius optima compoſitio eſt, quam Magnus tradit: ea eſt huiuſmodi.
Radicum corticis aſphalathi, calami aromatici, florum iunci rotundi odorati, phu, coſti, aſari, li-
gni balſami, ſucci balſami, caſiæ, ſingulorum 3.vi, cinnamomi 3: xxiiii, amomi tantundem; ma-
ri 3.xx, nardi indicæ 3.xvi, folii 3.vi. myrrhæ 3.xxiii, maſtiches 3. vi, croci 3.xix: vino falerno ſi-
mul hæc admiſcere conuenit, & in rotulas redigere, quæ dũ facimus, manus, & ferramenta inun-
gemus liquore balſami: poſtremo digeſtum in rotulas medicamentũ in umbra ſiccandũ eſt. Non
aliter, & Scilliticos paſtillos conficiemus hoc mõ. Recentem ſcillã non admodũ magnã accipere
oportet, & eam non luto ſicut quidã faciunt inuoluere (ſordidum.n. id mihi eſſe vr̃) ſed pulte te-
neriori, in qua, & aſſatur facile, & ab ea quiddã dũ aſſatur, accipit. Vbi ipſam probe coxeris, uel in
furno, quod vocant: vel ſub cacabis, in quibus panes aſſantur, quo æqualiter aſſetur: ſume interio
D res partes ſcillæ, q̃ tenerrimæ fuerint: & eis accurate diſſolutis admiſce farinæ erui optimæ, recen
tiſſimæque tantundem, ſicut Damocrates cenſet. Nam & Magnus, qui dimidium iubet, parum
mihi conüicere vr̃: & Andromachus, qui duas partes ꝑcipit, nondum ſatis imponere, cum æqua-
lem erui portionẽ ſcilla requirat. Sic itaq; ſcilla, & farina cõmiſtis, modicas inde faciem⁹ rotulas,
quas in vmbra ſiccatas vſui reſeruabimus. His ita peractis, oportet tot accipere viperas, quo to-
tius antidoti mõ ſufficiãt, non quotis tꝑe captas, ſed potiſſimũ circa veris initia; qñ nõ amplius
in ſubterraneis cauernis degunt, ſed inde progreſſæ ſub diuo diuerſãtur, nec ulterius tam noxium
venenum hñt: nã donec in ſubterraneis locis habitant, cũ nullatenus difflentur, peſtilentem no-
xiamque magis intra ſe qualitatẽ colligũt. Quo tꝑe ſerpentes ẽt, ſenectam quam uocant, ſibi ob
ducere conſueuerunt, q̃ craſſiſſimus quidam lentor eſt ex diuturna latitandi mora contractus: q̃
res potius tꝑis longitudine, quàm ſeneſcentis ętatis uitio, prouenit. Quamobrem non oportet
ſtatim egreſſas viperas ſurripere, uerum eas aliquod tꝑs dimittere, ut & libero fruantur aere, &
cibis nutriantur conſuetis. comedunt autem hmõi beſtiolæ, & certas herbas, & quædam anima
A.l.5.ſu.1 t.1.fol.513.f lia, & alia non nulla ſibi conſueta, ſicut bupreſtem, cantharidem, & appellatam pinus erucam.
Hęc.n. uiperis conuenientia ſunt alimenta. Sit aũt Vipera fulua parumper, & ad motum ualde
prona,

prona, q̃ collum pręcipue attollat, & oculos aliquantulum rubros habeat, atq; audacter & toruè E
cõſpiciat. Sit præterea capite lato, ventre propẽſo, ac toto corpore ſinuoſa: meatus excrementis
deſtinatus magis ad extremam caudam uergat, quam nõ conuolutã, ſed modice flexam potius
eſſe conuenit: greſſu denique incedat quieto: nam hac in re ſolum a fœmina mas diſcrepat, &
dentibus caninis, quorum plures fœminis, duos, maribus, Nicander his verſibus aſcribit.

Sunt gemini dentes maribus, ſua ſigna, canini
Fundentes virus: habet hos ſed fœmina plures.

Viperis igitur hoc tẽpe captis, pro quatuor digitorum menſura caput primum, caudamq; detrun
cabis. Quod dum facis, vt diligenter inſpicias moneo, nunquid poſt abſciſſionẽ detrũcatæ uipe-
ræ ſine ſanguine, ſine motu, ac prorſus ſine uita, ſtatim cõſiſtãt: nã tales ſi inueneris antidoto com
ponendæ inutiles arbitrator. Quòd ſi amputatis extremis, uideas in uiperis motum aliquẽ ſuper
eſſe, & vitã per aliquod ſpatium prorogari poſſe, ipſas ut optimas conficiendæ theriacæ ducito:
quippe cum ex eo nõ imbecillẽ, ſed ualidã, habere vim dignoſcantur. Inde poſtq̃ beſtias obtrun-
caueris, pellẽ è toto corpore diligenter auſeres, pinguedinemque ut inutilem eximes, & interna
oĩa, ut q̃ excremẽtorum receptacula ſint. His peractis, conijce viperas in aliquod uas teſtaceum
q̃ pulcherrime confectum, vel lebetẽ bene abſterſum, atque accenſis carbonibus impoſitum ut F
ſine fumo coquantur. Coquantur" aũt in aqua fontana, cui recentem ſalem inijcies, & anethi nõ A. ibid. g
ſicci ramuſculos quot ſint ſatis. Deinde eum bene fuerint carnes elixæ, quod erit qñ ſpinas à car-
ne ſeparari videbis, tunc lebetem ab igne remoue, & accurate ſpinas à carnibus ſeiunge: quas in
mortarium e coniectas contundes, adhibito panis quàm puriſſimi & ſinceriſſima ſiligine compoſi
ti quantũ ad cõpinſendũ ſatis eſſe iudicabis, ſicut & Andromachus vult. Nã Magnus, & Damo-
crates, q determinant panis portionẽ, admiſcẽt æqualẽ carnib᷒ panẽ, & ſic vtraq; cõmiſcent. Po-
ſtremo iuris quantũ ſufficiat infunde, & inde cõuenientes paſtillos confice: quod dũ facis, manus
pauco intinges opobalſamo. Hos paſtillos in vmbra ſiccatos ad toti᷒ antidoti ſtructurã ſeruabis.

Theriacæ compoſitio, repoſitio, ætas, probatio, Doſis. CAP. 14.

PAſtillis abſolutis, deinceps è reliquis, quæcunq; & cõtundenda & cribrãda ſunt ꝑ incernicu-
lum mittes, anguſtis quantum fieri poteſt foraminibus. Nam quod valde minutum eſt, mihi
plurimum conducere uidetur, ut auxilium præſtet, idcirco, quia corpori plus adhæreat: quæcun
que vero macerare & diſſoluere conuenit, ea tu uino mollies & læuigabis. Vinum autẽ illud ſit
optimum, quale falernum dulce eſt, quod fauſtinianum appellant, non aũt acre, & acutum nomi
natum ab oĩbus. Poſtea cũ liquidis ſicca admiſcueris, mellis quantũ ſatis eſſe uideatur, infundes. G
Satis aũt videnẽ libræ decem mellis cõuenienter decocti, ſicuti authorum literæ præcipiunt, quo
ſi quid ineſt flatuoſum aut cereũ, ſeruendo ſeponatur. Oportet aũt mel eſſe Hymetium, nã apes
in eo colle Atticæ, quia thymum paſcuntur, mel optimum cõficiunt. Separatim ẽt reſinã & chal
banum prius liquefacies, & inde reliquis in mortarium coniectis ſuperinfundes. Atq; ubi dein-
de coniunxeris oĩa, diligenterq; commiſcueris, denuo manibus, & ferramentis inunctis liquo
re balſami, antidotum è mortario in uas aliquod uitreũ, aut argenteum transferes; quod tñ nõ re
plebis ad ſummum vſque, ſed ſpatium aliquod relinques, quo reſpirare queat. Immo frequenter
operculum dimouere conuenit, ut antidotus magis diſſlari poſſit, & celerius vtilis euadat: nã tẽ
pore non modico eget, ſi tñ concoqui debeat, quãtũ vſus requirit. Concoquitur" aũt ut plurimũ A. l. de
intra annos duodecim: Sed q ualentiori potẽtiorisq; uti uoluerũt, ipſam poſt quintũ & ſeptimũ med. c. 1. t.
exhibuerunt, præſertim aduerſus venenatorum ictus, canum rabientiũ morſus, & noxia herba- 2. c. 4. fol.
rum venena: ualidis ſiquidẽ noxis ſuccurrere cum vellent, potentioribus theriacæ uiribus egue- 585. f
runt. Potens eſt aũt in his ad annos uſq; triginta: alijs aũt morbis, in quibus tanta non ineſt effi-
cacia lædendi, ſexageſimo ẽt ſubuenit: nam ultra hoc ſpatium debilis admodum & imbecillis
euadit. Multi itaq; uires antidoti dignoſcere cũ uolunt, primũ alicui purgantẽ aliquã medicinam H
porrigunt, deinde theriaca paulo poſt exhibita, iudicium de ipſa ſumunt. Nã ſi ualida uigenſque
adhuc fuerit, nullatenus uentrẽ purgari ſinit, nempe deuicta ſolutis medicinæ facultate ab an-
tidoti potentia: ſin autẽ aluus ita deiicitur, ut ſi theriacam non ſumpſiſſet, planum eſt antidotum
adeo uiribus defeciſſe, & ut ita dixerim, conſenuiſſe, ut ne purgantis quidem medicinæ uim ſup-
primere queat. Non damus autem oĩbus eandẽ quãtitatem antidoti, ſicut nec liquoris, quo ip-
ſam diſſoluimus. Nam in antedictis ad magnitudinẽ nucis auellanæ, theriacã ex tribus uini cya
this ꝓpinare ſolemus: In alijs aũt morbis & antidoto, & liquore differẽter utimur. Ad affectuum
.n. diuerſitatem reſpicientes, & theriacæ pondus metimur, & liquoris cõuenientiã iudicamus,
quando non ſolum reptilium morſibus, & venenorum noxis, auxilietur hæc antidotus, ſed in
maximus etiam aliis ægritudinibus à nobis experta, ſalutaris medicina reperta ſit.

Quot & quantis morbis auxilietur theriaca, CAP. 15.

ITaq; ipſã Andromachus in ſuprapoſitis carminibus opinor idcirco trãquillã appellauit, quia
corporibus tanq̃ aliqua morborũ tempeſtate uexatis, ut tranquillitatẽ, ſanitatẽ induerit. Diu-
turnos .n. capitis dolores & uertigines ſanat. Aurium tarditatẽ, & oculorũ hebetudinem curat. In

terdum

A terdum genitale membrum flacceſcẽs,atq; vietũ attollit. Sępe furẽtium deliria generoſe ſedauit
adducto ſomno, ꝑ quẽ ẽt animi turbulentiã,perplexaſq; cogitationes ſedauit. Comitialibus in-
uaſionibus acriter reſiſtit:nam & nimiã capitis humiditatẽ abſorbet,& adueniẽti uento vias ob-
ſtruit. Subuenit quoq; cũ difficultate ſpirãtibus,qñ pituita q̃dã craſſa meatibus pulmonis inſidẽs,
hoĩem ĩſpirare ꝓhibet:facile.n.ipſã & deſiccat,& ad expulſionẽ p̃parat,cũ & cõpacta attenuet,
& tenacia diuidat. Illis ẽt q ſanguinẽ expuũt, valde ꝓdeſt,ſi quis ſolidaginẽ herbam elixet , & in
eius decocto theriacã ſoluat & bibat. Malos ẽt ventriculi affectus plerunq; curare cõſueuit , quę
& appetitus deiectionẽ patientẽ,nec quicq̃ aſſumere valentẽ,ad cibi ſolitam appetẽtiã reduxit.
Creſcit interdum cibi deſiderium ſupra modũ ex quodã acriori mordaciq; humore uẽtriculo in
ſiſtẽti,hoc quoq; ualenter diſſipat:Itẽ eã famẽ, quã ĩ inteſtinis lumbrici morantes excitãt:eos.n.
theriaca potẽter ſtrãgulat,atq; ita ventriculũ ab inſatiabili comeſtionis deſiderio liberat. Mirabi
liter ẽt ex inteſtinis eijcit maximũ & latũ illũ uermẽ, q ſuſceptum oẽ nutrimẽtũ deuorat,atq; iõ
reliquũ corpus extenuat. Hepatis inſuper,& lienis morbos frequẽter curat , illarũ partiũ obſtru-
ctionibus adapertis. Morbũ quoq; regium ex aliquo iecinoris uitio collectũ , facile ſanat,bilem
deponẽs,ac ueluti manu detergens,cũ efficiat ut hepar ipſũ à ſanguine ꝓrſus diſtinguat. Lienem
induratũ qñq; liquefacit,paulatim cõſumẽs ſordes & ſuperuacuã materiã,q̃ in eo cõtinet. Renũ
calculos frangit,& oẽ ꝙ in renibus eſt terreũ ac ſordidũ,facile expurgat. Vrinã è veſica vix egre-
diẽtẽ ꝓducit,atq; eius ulcera ſæpe curauit. Tardã uẽtris cõcoctionẽ & imbecillitatem ſanat,ipſũ
calefaciẽdo & uim eius corroborando. Quin & inteſtinorum exulcerationes,difficultates, & lu-
bricitates,iuuare cõſueuit:ac inſuper ijs ꝓdeſt,qui uel in uoluuli dolores inciderint, uel diuturna
coli uexatione laborarint,p̃cipue qñ inflãmatione caruerint inteſtina: nam acres in eis humores
theriaca abſumit,& eorũ flatus in uaporẽ reſoluit. Succurrit etiam plerunq; choleræ fluxu labo-
rantibus,partim humores deiiciendo,partim ſiſtẽdo. Illud uero,qđ in cardiacis ſæpenumero cõſpi
citur,maximũ eſt opus theriacæ. Nã cum multis & continuis ſudoribus corpus diffluat, atq; ita
uires dilabãtur,ut nec exhibitũ vinũ ſæpenumero ſuccurrere morbo ualeat,antidotos ebibita,&
ſudorẽ comprimit,& cõcidentẽ ægri uirtutẽ ueluti ſuſcitat,atq; ex infirma ualẽtẽ reddit. Educit
eadẽ in mulieribus menſtruũ ſanguinẽ, & ſuppreſſas uteri ſediſue ſanguinis excretiones frequen
ter aperit:ac qđ admirabilius eſt,immoderatas eiuſdẽ sãguinis eiectiones detinet. Recorderis.n.
dixiſſe nos in præcedentibus , antidoti huius uirtutem multiplicem ac uariam eſſe:atq; ideo q̃dã
egredi facit cum ea attenuet atq; diffundat,quædã ob imbecillitatem uirtutis immodice ꝓdeũtia
C ſupprimit,corporum uires inſtaurans ; Pedum inſuper & aliorum oium articulorum doloribus
ab influxione excitatis tunc p̃cipue cõfert , qñ tẽpus incrementi diſceſſerit,& ſtatus vigor adue-
nerit. Oportet autẽ prius dolores mitigare,foris imponendo quiddã , qđ ipſos lenire queat,inde
theriacã bibere,quo fluxionẽ cohibeat:nã & quæ iã illata fuerint abſumit, & quæ mox inferen-
tur auertit. Maxime uero prodeſt,qñ quis ipſam ſanus adhuc frequẽter accipit,idcirco,q̃a ſuper-
fluitates humorum conſumit,& totius corporis temperamentum immutat. Nã alia medicamẽ-
ta,quæcunq; podagrici bibunt in remediũ dolorum , fluxionem quidẽ ad pedes ferri prohibent,
ſed cum ſuperfluum humorem non conſumant,aliq̃ aliam maiorẽ ægritudinem excitant. Vaga
tur enim toto corpore fluxio illa,& pulmo,q propter reſpirationis offm̃ cõtinue mouetur,rarus
cũ ſit,facile huc & illuc uagũ humorẽ ad ſe trahit,atq; ſic hoĩem ſuffocat, quẽadmodũ ego ĩ mul-
tis uera experiẽtia cognoui. Quocirca ne ꝓrſus tales medicinas ebibãt ægri,dehortor: ſuadeoq;
ſũmopere,ut theriaca uelint in talibus morbis uti,qm̃ & ſuperfluũ humorẽ exiccat, & alium col
ligi nõ ꝑmittit:vnde plurimi in principio ex hac bibẽtes,ꝓrſus à podagra liberati ſunt. Nec , ar-
bitror,alia rõne hydropicis theriaca tantopere contulit,q ꝙ humorẽ in ipſis cõſumit, & refrige-
ratũ in eis naturalem calorem accẽdit:maxime vero anaſarcas,& leucophlegmatias quos appel
D lãt,potẽter adiuuat:in uniuerſum.n. corpus ſe inſerit, & malã inde humiditatẽ exprimit. Quam-
obrẽ mali habitus bona eſt medicina,vt q̃ corporis habitũ in melius commutet, & q̃ ſuperuacua
ſunt in uapores eijciat,ac naturã prõpte ſuas actiones exercere faciat, quo mõ ſæpe ẽt laboranti
bus elephantiaſi,remediũ p̃ſtitit. Nã cũ multus humor corruptus toto corpore diſperſus ſuis ui-
ribus illius tẽperaturã ꝑdat,ſuperueniens antidotus morbũ profligat , partim humoris fluxionẽ
ſiſtendo,partim ab eo ſanguinem corrumpi prohibendo. Neruorũ aũt uel cõtractiones , uel di-
ſtenſiones,non aliter multoties curauit, neruos calefaciens, & eorũ tenſiones remittens, q̃ mẽ-
brorũ reſolutiones ſæpenumero ſanauit:qm̃ naturali excitato calore, & ſpiritus in priſtinum ſta
tũ reduxit,& mẽbris ſolitas motiones reſtituit. Verum ut libuerit hæc quiſq; æſtimet:Illud certe
ſumma eſt admiratione ꝓſequẽdum,ꝙ theriacã nõ mõ corporis affectus ſanare uidemus, ſed ẽt
animi paſſionibus,ipſum qñq; grauiter infeſtãtibus,opitulari cõſpicimus:Veluti cũ excitatas me
lancholia graues curas multoties ſumpta ex aĩo pellit,perinde ac ſi è ſplene,ac reliquis membris
atrã bilem exugeret:Id quod ẽt in ſerpentum uenenis euenit. Qua de cauſa quartanis ẽt febribus
optime cõuenit:cũ.n.ea febris ab atra bili cõſurgat,facile, ſumpta theriaca,diſcedit , mõ q̃s ipſa
ſeruatis medicæ artis p̃ceptis,utatur. Ego nãque multos quartana laborãtes, hac uſus artis ſemi-
ta

ta,facile a morbo vindicari.Primum. n. cum cœnaſſent, ut euomerent,effeci:deinde ſecuta die E
ſuccum abſynthij bibendum tradidi, quò bilem cõtemperarem, ac ueluti edulcorarem: poſtre-
mo duabus horis ante inuaſionem antidotum exhibui:atque ita cum omniũ admiratione uoti
compos euaſi,cum celeriter is,qui theriacam ſumpſerat,liber ab inuaſione maneret.

Methodicorum reprehenſio,qui morborum cauſas noſcere ſuperuacuum arbitrantur:
Et inde reliqua Theriacæ remedia. *CAP. 16.*

AQuę formidinẽ quoq; morborum oĩum peſſimũ hęc antidotus plerunq; tollere cõſueuit:
ſtrenueq; aduerſus tot malorum cõcurſum dimicare,quibus non ſolum corpus exiccatur,
& interdũ cõtrahiẽ,febreq; intus aſpera comburitur,ſed & aius delirat,& difficillimo ſymptoma
te moleſtaẽ.Aquã.n.expaueſcunt,& q̃uis ob nimiã ſiccitatem ipſam uehemẽter affectẽt,tñ eã bi
bere reformidãt,q a corrupto mentis iudicio,q d ipſis ꝓdeſſe poſſit,nõ intelligũt. Sicq; remediũ
uitando,& aquã metuendo,miſerabili morte ꝑeunt. Qua in re methodicos ad miror magnope
re,q cauſarũ notitiã curandis morbis inutilẽ arbitranẽ:neſcio.n. quo pacto tales ægrotos ſanare
poſſint,cũ uniformis & ſimilis ſit morſus a cane rabido,& nõ rabido illatus.Quem.n.curationis
modũ ipſis oſtendit cõmorſus locus,nullam ex vulnere diſtinctionẽ hñs,ſi internam mordentis
cauſam ſcrutari nolunt? Nẽpe methodicorũ oculis aſpici non valet,ab rationali aũt medico non F
niſi ſola cogitatione diligẽtiq; diſcurſu inueniri.Quocirca,ſiq̃s miſer,in methodici,tanq̃ in alte-
rius beluę manus incidat, ꝓculdubio morieẽ, ex cõſecutione dogmatis ab eo interfectus,qñ ut
è ſecta nõ recedant,inueſtigare cauſas nolunt.At bñ fortunatus ille,q ad rationalẽ medicũ acceſ
ſerit,neq;.n. tã malis ſymptomatis facile capiẽ,neq; ob artẽ rõnalis medici mortẽ incurret. Sta-
tim.n.rationalis medicus,ſuſceptum ægrũ diligenter interrogabit, qualis nã foret is canis,à quo
cõmorſus eſt.Ac ſi audiet ꝙ macilẽtus,& gracili corpore fuit,& oculos rubricatos,caudã demiſ-
ſam,ſpumã ex ore fluentẽ habuit:diſcetq; ut linguam exertã geſtaret,q̃ tanq̃ bile infecta crocea
uideretur:ut obuios quoſq; ĩcurreret,ut interdũ ſine cauſa procurreret & deinceps ſubito conſi
ſteret,utq; furioſa quadã indignatione improuiſos aggrederetur:ſi inq̃ talia cõperiet, ſtatim in-
telliget,canẽ illum rabidũ fuiſſe.Curabitq; vulnus illud nõ ſimpliciter,ſicut metho dici ſolẽt,ſed
ipſũ maius illico faciet,carnẽ circũquaq; auferens,& ad rotunditatẽ redigens, ne facile cicatricẽ
obducat,ſed apertũ longo tꝑe ꝑſeueret,ſaltẽ quadraginta dieb',quo rabidi canis uenenũ egredi
queat. Ferramẽtis itaq; ualde ignitis ſoliti ſumus locũ inurere, & inde alia medicamẽta admoue
re,q̃ attrahentẽ uim habeant,nec intra carnem uenenũ manere ſinant:E quidẽ olim mecum ip- G
ſe aliqđ remediũ excogitans,hãc ipſam theriacã oleo roſaceo mollitã,linamẽtis impoſui , ac ue
luti medicamẽ aliquod vulnerariũ foret ulceri ſuperimpoſui,ut tãquam cucurbitula uenenũ è ꝓ
fundo traheret & exugeret. Deniq; theriaca ꝓinde atq; pæonia aliqua medicina & foris impoſi
ta,& intus aſſumpta, p̃ſentaneũ auxiliũ cõmorſis à cane rabido præſtat. Deprehenſaq; eſt mihi
vel ſola in peſtilenti cõſtitutione languẽtibus poſſe ſuccurrere,cũ nullũ aliud præſidiũ tã magno
malo tunc ita reſiſtere ualeat,nec immerito,cũ peſtis ipſa,ceu fera q̃dã uenenata,non paucos ali
quot miſere ꝑdat,uerũ totas ciuitates depaſcatur. Immutat.n.aerẽ malo quodã modo, ut hoĩes
interficiat,qui cũ non reſpirare nõ poſſint, cõtagiũ miſeri euadere nequeunt. Attrahunt.n.in ſe
ipſos aerẽ illũ infectũ,tanq̃ p̃ſentaneũ aliqđ uenenũ.Quocirca ſummis laudib' proſequor admi-
rãdũ Hippocratẽ,*qui peſtẽ illã ex Aethiopia ad Græcos uenientẽ non alio pręſidio repulit , q̃
aerem purum faciendo,ne ab hominibus (qualis tunc erat) infectus hauriretur . Præcipit itaque
ut ꝑ totã ciuitatem ignis accenderetẽ,qui non ſolũ è ſimplici materia conſtaret, ſed bene olentes
coronas,& flores haberet:talia ſiquidẽ ignibus alimenta ſubminiſtrari conſuluit, & ut unguen-
ta q̃ pinguiſſima infunderent, & id genus alia bonum odorem fundentia, ut hoc pacto ciues ae-
rẽ purũ inſpirantes, ab imminenti lue tuti forent . Ad iſtũ modũ arbitror & theriacã,tanq̃ ignis
quidã purificãs, & ipſa eſſet, illos quidẽ, qui ſani adhuc ipſam biberint, nõ ꝑmittere,ut peſtilen-
tia prorſus capiantur: illos aũt qui iã ægrotent, ſanare poſſe,cum aeris inſpirati malignitatẽ con H
mutando,tum corporis temperaturã†corrumpi non ſinendo.Quamobrẽ cõſulo tibi Piſo,ut par
tim ob has tã repentinas aeris cõmutationes, partim ob alias nocentium rerum cauſãs, frequen-
ter & ſanus,theriacã ſumas,ut exterius occurrentibus noxis corpus tuum reſiſtat,& ſiq̃ñ paulum
aliquid fuerit,ad ſanitatem facile reducaẽ. Nã theriaca, optimã quãdã temperaturã corporibus
procurat,& in eis bonam valetudinem cõſeruat. Abſumit.n.humores ſuperfluos,calefacit mem-
bra refrigerata,corroborat naturalẽ uirtutẽ,ut debitas actiones exercere queat.Nã qñ fortis na-
tura fuerit,& tunc & uenter expedite cibos concoquit, & uenæ ſanguinem facile producunt , &
iecur prõpte bilẽ ſecernit,atq; ita defæcatũ ſanguinẽ cor ſuſcipiẽs,ipſum deinceps uniuerſo cor-
pori iã nutriendo idoneũ ſubmittit.Excrementa quoq; moderate foras eadẽ expellit,& q̃ corpo
ri ſuperflua ſunt,membrorum oĩum reſpiratione ſalubriter excernit.Maxime uero conſulerem
ut antidotũ aſſumeres, cũ,frigente ꝑ hyemẽ aere,iter aliquod ſuſcipis,Erit.n.tanq̃ optimum vi-
ſcerib' indumẽtũ,multũ eis calorem p̃bere cũ poſſit.Cõpertũ adhuc nobis eſt,theriacã & ad ani
mi prudẽtiã,& ad ingenij acumẽ, haud parũ conducere, qñquidẽ & ſenſus actiones ſuas fortiter

In uita Hippo. ex Sorano & in decreto Athenienſium, quod poſt eiꝰ epiſtolas habetur.

† Cõtex.græc. ... i. non amplius corrũpi.&c.

obire

A obire faciat & mentem à vaporibus corporis liberando, ſolertẽ magis reddat. Verum vt ſummatim laudes huius antidoti complectar, totum corpus ita diſponit, vt ab ulla re noxia non corrumpatur. Hanc aũt reſiſtentiam procreat tam varia, & efficax tot medicinarum compoſitio, & præſertim quæ in ipſam ingrediũtur, viperæ. Nam & Mithridatem illum bellatorem magnũ ferunt, non aſſumpta theriaca, quæ nondum erat, ſed alia quapiã multiformi antidoto mithridatica de illius nomine dicta, non potuiſſe ſumpto veneno mori, qm̃ ſic illius mẽbra temperauerat, ut ab re noxia pati non poſſet. Hoc autem contigit quo tempore bellum cum Romanis gerens, a Pompeio profligatus, atque in extrema fortuna conſtitutus, illæſus è uita decedere feſtinaret. Hauſit itaq; venenum, & plus ẽt q̃ ſatis eſſet ebibit, nec tñ ipſe mori potuit: filias uero ipſius, quæ cũ patre vitam finire prorſus decreuerant, atque ideo ex eodem quoque veneno hauſerãt, celeriter occubuiſſe tradunt. Mithridates igitur cum mori tardaret, eo ꝙ antidotus, quam præſumpſerat, venenum redderet irritũ, vnum ex amicis ſuis nomine Biſtocum vocauit, cui mãdauit, vt ſe iugularet. Is autem opus veneni ferro abſoluens, Mithridatem uiolenta morte confecit.

Quantum, & quando, & à quibus Theriaca ſit accipienda. *CAP. 17.*

Vides igitur quo pacto è pluribus cõpoſita medicamenta magnã uim habeant ad efficiendũ
B corpora nullis obnoxia læſionibus, præſertim theriaca ꝑ ꝑ eximiam, ſicut dixi, viperarũ poteſtatem: Quam tamen aſſumas velim, poſtq̃ cibos probè concoxeris, nec amplius repletum te ſenſeris. Recte aũt facies, ſi varia ipſam menſura ſumas, interdum ad Aegyptiæ fabæ magnitudinem ex duobus aquæ cyathis, qñ modicum interuallum tibi ſupererit ad antidoti concoctionẽ: interdum ad nucis auellanæ quantitatem ex tribus aquæ cyathis. qñ plus temporis habiturus es, quo poſſit in corpus theriaca digeri. Conſiderabis præterea & anni tẽpus, & loci conditionem, quoties ipſam accipere volueris. Aeſtate enim, vt theriacã ſumes nullo pacto cõſulo: nã temporis cõſtitutio calida tunc cum ſit, calefacturum adhuc magis ab ea corpus lęditur. Id qđ uidens admirabilis Hippocrates, aſſerit, "Medicinas, & antequam canicula oriatur, & poſtq̃ orta fuerit, moleſtas eſſe: ut plurimum. n. ea pars anni febrem hominibus affert. Quamobrem & eos, qui media ſunt ætate, & eos, qui naturalem temperaturam calidam admodum habent, moneo, vt neq; multoties, neq; multũ theriacæ ſuſcipiant. Ex aduerſo quibus ætas iam in ſeniũ vergit, & plurimũ, & plerunq;, & non ex aqua, ſed ex uino theriacam bibere ſuadeo, vt ab ipſa & corpus iã flaceſcere incipiens, reparetur, & natiuus calor iam langueſcẽs excitetur. At pueris maxime oĩum theriacã interdico: qm̃ ipſius magnitudinem illorũ vires plurimum excedit: nam & puerile corpus facile

4. Aph. 5. Ext. ord. 28. a. Et de medic. purgã. iuxta finem. Et de aere aquis, & locis iuxta medium.

C diſſoluit, & complantatum ſpiritum celeriter extinguit, non aliter atq; lucernæ flammam plusq̃ conueniat infuſum oleum. Vidi ego alias puerum, ab intempeſtiuo theriacæ vſu ſolutum: febrierat. n. longo tempore, fueratq; corpore ualde macilẽto, & viribus adeo debilis, ut uiuere magna cura vix poſſet: Quæ conſpicatus medica prudentia, vetabã antidotũ puero dari. Cũ aũt quidã ipſius curã haberet, qui patrẽ ſe pueri eſſe dicebat, & potius imperioſa quadã iubendi licentia vteretur, q̃ profectum à ratione conſilium audiret, temerario quodam impetu, & uiolento coegit me theriacam puero exhibere: quam ille acceptam concoquere non valuit, eo ꝙ potentior eſſet viribus ipſius. Soluit itaq; uniuerſum pueri habitũ, aluumq; fluere cum feciſſet, ob datã præter rationem antidotum ſubſecuta nocte perijt. Quod ſi quando & tu Piſo in æſtuoſa regione fueris, noli theriaca vti, ſatis cũ eſſe poſſit eius loci caliditas. Quocirca gentibus quoq; primum orientem habitantibus, calidiſſimi cum ſint, atq; ideo multum ſicci, non conuenire theriacam exiſtimo.

De Salis theriaci virtutibus. *CAP. 18.*

PRæparatur uero & ſal quidam hiſce ſerpentibus, de quo mentionẽ facere neceſſarium duxi, ut abſolutiſſimus hiſce de rebus penes te ſermo foret. Facit autem & hic ſal ad omnia, quæ ante diximus, ſed modice facit, nec niſi longo poſt tẽpore remediũ apparet: ſi quis tamen frequenter
D eo utatur, ſenſim auxilium affert. Vnde plerique hoc ſale medicati, cum inter initia celerem remedij ſenſum non habuiſſent, ne prorſus quidem ipſum conſerre arbitrabantur, præſertim cũ redactum in cinerem, vim medicam incendio amiſiſſe, cẽſeant. Equidẽ, ut antidoto parem facultatem non habere ſalem affirmo, ſic omnem ipſius uim aboleri penitus nego. Nam ignis multa efficit meliora, & interdum latentem rerum naturam detegit: quædam etiam quos uolumus in uſus apta reddit. Aurum quippe à nobis igne exploratur, impurumq; à puro hoc pacto ſecernitur: nã aurum quod igne repurgatum exacte fuerit, Obrizum eſſe cenſetur. Ferrum quoque flaminis emollitum, quouis modo producitur, & flexum ſicut uolumus, uarijs hominum uſibus inſeruit. Sed quid remota conſector? non ne multa, quæ nutrimenti cauſa ſumimus, igne nobis idonea redduntur? Panis & pecudum, piſciumque carnes quandiu crudæ ſunt, ne appetuntur quidem: at ubi coctæ fuerint, etiam in nutrimentum cedunt. Ipſum inſuper uinum ſi quis ſtatim, ut natum eſt, è racemis premat, crudum, & immaturum eſt, at Solis igne maturatũ, & ſuauiſſimum, & potui conuenientiſſimum euadit. Amplius multa reperiuntur ad ſtructuram medicamentorũ attinentia, quæ donec priſcam naturę ſuæ rigiditatem ſeruauerint, & acerrima, & noſtris corporibus inimica eſſe docet experientia. hæc ignium uirtute temperata, curandis morbis idonea, reddun-

tur,ut puta Chalcitis,quæ ſi cruda fuerit,corpus urit, & in eo cruſtam celeriter excitat, ſin toſta E
admoueatur, ulceri cicatricem inducit. Itẽ Lapis qui è Phrygia aduehitur, is crudus acerrimus
eſt,aſſatus & aliis quibuſdam cõmiſtus præſtans oculis remediũ euadit. Cinis etiã,quẽ ex incen-
ſis ſpongijs conficiunt, ſanguinis fluxum ualenter aſtringit. Itẽ mihi,& de theriaco ſale iudican-
dũ uidetur. Nã omnia ſimul accenſa,hoc eſt,integri cũ ſale ſerpentes exuſti,ſicut ignis opera no-
xiã excedentemq; corporis noſtri uirtutem deponunt, ita conuenientem medicaminib' opem
aſſumunt. Præcipuũ uero ſal iſte habet,ꝙ morbos cutim infeſtantes curat,albã dico uitiliginem,
leprã,impetiginẽ,q̃ feram uocant, & demũ oĩa ſub cute poſita excremẽta reſoluit. Quãobrem
magna pars eorũ,qui ſalẽ hunc comedũt pluſquã conſueuerant,ſudantes, putridã materiam eij-
ciunt,& cum ea pediculos etiam appellatos quoſdã emittunt,qui è putri materia ortũ ducentes,
nomen ſibi [illegible] apud græcos acquiſiuere. Dentes præterea ſal hic optime purgat,& ipſos à pu
tredine ſeruat,nec eos erodi permittit: mẽbra laxa denſat, illucq; deſcendentẽ fluorẽ ſupprimit.

De ſalis theriaci compoſitione. CAP. 19.

CONficitur autem hoc modo: enitar enim rurſus tibi hũc quoq; ſalem nudis uerbis deſcribe
re. Oportet uiperas quatuor antedictis ſimiles, & eodem tempore captas, nec plus duobus
diebus aſſeruatas, accipere, immo ſi fieri poteſt eodem quo captę ſunt die: poſtea ſalis ammonia- F.
ci quem uocant, ſin minus communis albi, & parumper aeri expoſiti modium unum Italicum:
deinde ſali adiunge Cretẽſis gentianæ in partes aliquot conciſæ, libram unam,& dimidiam: ari-
ſtolochiæ rotundæ, itidem libram unam,& mediã: ſummitatum centaurij minoris, libras duas:
cardamomi armeniaci, marrubij, libram mediam: ſcordij montani, chamædryos creticæ, libram
unam: ſeminum rutæ domeſticæ tantundem: hæc omnia melle attico commiſcebis. Harum re-
rum mediam portionem in ollam nouam ex argilla confectam conijce: poſtea uiperas quatuor
uiuas ſuper immitte,& cum eis ſcillas quinque recẽtes,& nuper euulſas, atque in fruſta conciſas:
inde reliquum aliarum rerum dimidiũ: poſtremo lutum ollæ diligenter inducito, ubi prius oper-
culum impoſueris: quod foraminibus quatuor aperies, ut per eam uapor egrediens aſſationis
menſuram ſignificet. Nam fumus qui primum exibit obſcurus admodum, & ualde turbidus de-
notabit ignem ad uiperas iam perueniſſe: quo tempore diligenter aduertas moneo, ut reſpiran-
do, non aerem attrahas infectum hoc fumo, qui à uiperis exhalat. His peractis, cũ fumus deſiſtet,
& tenuẽ quandam flammam è foraminibus aſcendere uidebis, tunc optime toſta cuncta iudica-
to: itaque transfer ollam ab igne in locum, ubi per integrum diem, & noctem frigeſcat. Inde ua-
ſe adaperto combuſtas res exime, quibus contuſis atq; cribratis hæc alia adiunge. Seminum ru- G
tæ ſylueſtris uncias nouem, hyſſopi creticæ tantundem: fœniculi ſylueſtris uncias ſex; nardi gal-
licæ, ſtachyos ſcythicæ, ſingulorũ tantundem: petroſelini macedonici uncias quatuor, rac mo-
rum ámomi uncias tres, origani heracleotici capitulorũ, uncias nouem: ſeminum hormini tor-
refacti uncias tres, ſummitatum thymi attici uncias nouem, foliorum malabathri indici uncias
quatuor, carnium baccarum iuniperi laconici libras duas, ſeminum coriandri domeſtici ſelibrã,
piperis albi libras duas, piperis nigri tantundem, radicum ſilphij uncias decem, zingiberis non
pforati libras duas, radicũ ſatyrij ſelibrã, pulegii montani tantundẽ, ſeminis ſeſeleos Maſſilienſis
fului uncias ſex, ſeminũ tordili motani tantundẽ, mentæ tantundem, caſiæ optimæ uncias duas,
cinnamomi unciã unã. Hæc ubi ſemel contudi, & excuſſi, denuo & contundere, & excutere mo
lior, quo ſæpenumero cribrata in tenuiſſimum puluerem redigãtur: quæ in uitreis uaſibus poſi-
tum, non ſtatim, ſed à quadrageſimo die utendum trado. Cæterum ipſe hunc ſalem etiam non
imuſtis uiperis conficio, uerum paſtillos ex eis quorum compoſitionem in theriaca docui, reli-
quis quæ cum uiperis uruntur, admiſceo, ipſoſque comburo, ut quam in ſe habent amaritudinẽ
incendio deponant. Tantam uero paſtillorũ menſurã impono, quantam habere quatuor uipe-
ras conijcio: ac reuera ſal quam optimus euadit, ut qui propter uſtionem, neque cinerulentum H
quippiam guſtatus præ ſe ferat, neque conſpectus nigredinem, uerum, & iucũdiſſimus accipien-
tibus euadat, & uirtutem ad quæ dixi ipſum proprie ualere, præſtantiorem oſtendat. Hæc ſunt,
quæ de Theriaca & Theriaco ſale, dicenda habui, diligenter ſicut arbitror à nobis elaborata,
præſertim cùm & tu Piſo in omni ſermone ualde ſis accuratus. Memini enim te, cum eloquen-
tiæ magna cum gloria operam nauares, ſiue concionem in ſenatu uel ad populum haberes, ſi-
ue cauſam aliquam in foro ageres, obijcerentque qui tecum contendebant ea de re multas di-
cendi occaſiones abs te inueniri, reſpondiſſe, dicentes aliquando ceſſare. Nam & Deos affirma-
bas quoties non reſpondent, tacere, & illos qui reſpondent, interdum ſilere. Mare præterea hy-
berno tempore nauigationem non concedere: & fluminum aquas deſinere fluere, rurſusque in
terpoſito ſpatio curſum repetere: Terram demum non ſemper fruges producere. Quamobrem
te Piſo imitatus nihil omiſi, quod de theriaca quæri poſſit: & ſimul hortatus ſum, ut ea libenter
utaris, quoniam compertum eſt Theriacæ uſum, Tempus uitæ prorogare: quam tibi à dijs lon-
giſſimam exoptare merito debeo.

GALENI DE VSV THERIACAE
AD PAMPHILIANVM
Iulio Martiano Rota interprete.

Sunt etiam qui opinentur, & hunc non eſſe Galeni librum.

QVæſiſti ſæpenumero Pamphiliane artem componendæ Theriacæ, & vſum ex
me cognoſcere: ſed quæ olim à nobis præſens ipſe audiuiſti, cum neque te am-
plius meminiſſe exiſtimem, neque tum ſatis à me dictum fuiſſe, nunc ocium
nactus, omnia, quæ, dum eſſem Romæ, mihi narrabantur ab hac antidoto ef-
fecta, quæque uos experiendo cognouimus, in memoriam reuocaui, reda-
ctaque in exiguum hunc libellum ad te miſi: & una docui, quo modo, quo
tempore, quibus in morbis, theriaca uti conueniat: quę ſi quis ad unguem ſeruauerit, nunquam
à concepta ſpe decidet. Nam rem occultare quæ ad ſalutem hominum conducat, & qua ſe meri-
to iactant, qui in urbe omnium principe degunt, ut & priuatę beneficio, & publice ornamento,
affecti ab ea antidoto, quæ communis ſalutis gratia pro totius ciuitatis conſeruatione parata
ſeruatur, ruſtici admodum mihi eſſe uidetur, præſertim tibi, quem nouimus, cum alias urbes,
tum præcipue Creticas, animi tui moderationem, & omnibus in rebus manſuetudinem, non
C ſolum commendare, ſed etiam amore ſummo proſequi. Nam in Aegypto, Aegyptique regia
urbe Alexandria, plures uni tibi Cretenſium amici ſunt, quàm cæteris omnibus. Quamobrem
iure quiſpiam fortunam quoque miraretur, quæ tuis moribus tam conueniens nomen impo-
ſuit perinde atque præſagiret te cunctis amabilem fore. Sed ad Theriacam redeo, quam tu tibi
liberaliter, & à multis facile comparabis: uſus vero peritia noſtri in te ſtudij pignus, & beneuo-
lentiæ monumentum erit. Vt enim ſi lyram aut tibiam aliquis poſſideat, nec vſum noſcat, tantun
dem eſt, ac ſi eam non haberet: ſic qui antidotum aliamve medicinam domi continet, nec uti
ſciat, nullam ex ea vtilitatem capiet. Quòd ſi theriaca, ſicut apud omnes iam inualuit, ad morſus
ſerpentium, & ad venena tantummodo faceret, oportebat eam domi repoſitam tanquam pi-
cturam aliquam aſpernari, nullo vſu, ſed ſola uetuſtate conſumendam. Cum uero præter ſupra-
dicta, bonum corporis habitum, uitam longam, ſenſus vegetes ſanitatem ſtabilem promittat:
nec ſolum ab inſtantibus morbis liberet, ſed etiam ab imminentibus præſeruet: non ab re factu-
rum exiſtimo quiſquis theriaca ſanus etiam uti uelit, malitque potius impendentem morbũ præ
uenire, quã iam uexantem arcere. Hac de cauſa Romæ principes viri complures, alii primo die
Lunæ theriacam accipiunt, alij quartum eligunt: & tribus interiectis diebus concoctioni dãt ope
D ram, curatoque leniter uentre, circiter horam tertiam, ex uno cyatho mellis duobus aquæ calidę
admiſto tãtum theriacę ſumunt, quantum eſt gręcę ſabę magnitudo, non ut aliquo morbo libe-
rentur, ſed ne prorſus in aliquem incidant. Nec ſua eos fallit opinio: nam ſanguinem theriaca bo
num reddit, non quia malam ſanguinis qualitatem excernat, ſed quia eius contumaciam uincat,
& ex inimica amicam efficiat. Foris quoque, ſi quam urbem aut regionem morboſam eſſe con-
ijciant, uel aquas malignas eſſe intellexerint, eodem pacto theriacam aſſumunt, & ea tanquam
lorica quapiam corporis ſui ſtatum tuentur. Reſeram q̃ uetuſtiſſimum omnium eorum, qui me
docuerunt, dicere audiui, uirũ & medicæ facultatis experientia prę ſtantiſſimum, & ſingulari qua
dam humanitate inſignem, Aelianum Meccium: Italiam olim peſtem inuaſiſſe, qua celeriter, &
multi intercipiebantur. Timentibus igitur omnibus, ut fit, & medicis, & principibus, auctorem
ſe fuiſſe, ut ſola theriaca uterẽtur, nam cætera nihil cõtulerant: Tũc itaq; ex iis, qui ægrotabant,
quam plures aſſumpta theriaca cõualuiſſe: paucos in quibus uis morbi nimium inualuerat, occi
diſſe: reliquos omnes, quos nondum peſtis occupauerat, non modo periculum euaſiſſe, ſed ne
in morbum quidem incidiſſe. Atq; mirum hoc alicui uideri non debet, quando, ſi hauſtum uene
num ſuperat, peſtilentiam quoque uincere poſſit, aer enim eſt, qui corruptus cum ſit, homines,

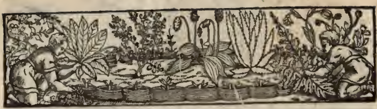
A Demum,ut paucis multa colligam, in quibus alia remedia ui morbi ſuperata nihil contulerint, in his theriaca exhibita prærer omnẽ expectationẽ egregie operatur,quamobrem, & cholericis, quibus iã uox intercepta erat, & cardiacis præ dolore uentriculi deficientibus exhibita, tanquã ad uitam eos reuocauit. Cæterum omnia verbis conſequi nõ poſſum, nec ſi poſſem,deceret,cũ ex hiſce,quæ hactenus recenſuimus,deducta uſus ratione, fœliciter uti theriaca poſſit in aliis ĉt morbis qui ſuperſunt. Nam qui ipſam adhuc magis extollere uoluerunt reprehendendi ſunt,ꝙ ei non medicas, ſed circularias promiſſiones attribuere, dum aurium theriacam dolores tollere, grauem auditum meliorem facere,hebetes oculos acuere,demiſſam vuam ſuſpendere,& oris ulcera obducere,narrant. Calumnias ſiquidem iſta laus antidoro potius,quam commendationem affert: nam ſi minutos hoſce morbos uili remedio ſanare melius poſſumus, ignaui eſt id ipſum pretioſo antidoro minus conſequi uelle. Sed miſſa hæc faciamus, cum adhuc de compoſitioue theriacæ dicendum ſuperſit. Indiget enim & hæc brèui quadam enarratione; ſiquidem Menecrates confuſè ipſam protulit,quam nos in præſentia diſtinguemus. Ac cum hedychroum medicamentũ,paſtillos ex ſcilla,itemq; alios ex uipera capiat,nos prius hæc explicabimus,quæ cõpoſita ſunt & ipſa, tum alias ſimplices medicinas ex quibus theriaca miſcetur,ſubiungemus.

B Hedychroum medicamentum ita conficies. Corticis radicum aſpalathi, calami aromatici,coſti,aſſari,ligni balſami,phu herbæ, amaraci, maſtiches, ſingulorum pondo vi. florũ iunci rotundi odorati pondo xii,cinnamomi pondo xij,amomi, caſiæ,rha põtici,ſingulorũ põdo xv:nardi indicæ, folii,ſingulo.põdo xvi:myrrhæ,croci,ſingu.pondo xii: uino falerno excipe, & dum concorporas opobalſamo inunge,tũ ut in umbra ſicceſcant ſinito. Paſtillos Scilliticos ſic conficiemus. Scillam luto circumquaq; tege,tectam in ignem, quo thermæ calefiunt, iniice,ſequenti die eius,qđ intus eſt,drach.cxx.cape,& farinæ erui drach. lxxx: vbi commiſcueris,in paſtillos redige. Paſtillos autem Theriacales ita compones. Viperas quatuor uel quinque flauas accipe:melius eſt autem paulo ante captas ſumere,quàm diu retentas, nam quæ multo tempore detentæ fuerint, magis uenenoſæ ſunt: coniicere hoc ex ieiunis hominibus licet. Deinde ad quatuor digitorum menſuram utrinque,ideſt caput, & caudam amputa, corium detrahe,uiſcera & inteſtina abiice, quod ſupereſt in ollam nouam coniicito, anethum adde: ferueat, cum cocta fuerit, ſpinas diligenter exime, latent enim plerunque. Carnes ubi exquiſite collegeris, panis ſicci quidem, ſed puri dimidium adiicies, commiſcebis,opobalſamoq; aſſumpto. maſſam totam in paſtillos diuides,quos in umbra ſiccabis. Ipſa uero Antidotus cui ab Andromacho qui primus ipſam compo

C ſuit, nomen Galene hoc eſt tranquilla, inditum eſt, quamuis alii,qui ipſam ab eo ſuſceperunt,

A.ibi.c.d. ut Crito,& Critonem ſecuti,quòd uiperę carnes acciperet,theriacam appellarint,hoc modo cõficitur. Paſtillorum ſcillinorum,pondo xlviii,paſtillorum theriacalium pondo xxiiii, paſtillorũ hedychroi pondo xxiiii,piperis nigri pondo xxiiii, lachrymarum papaueris pondo xxiiii: cinnamomi,iridis illyricæ, radicis dulcis, opobalſami, roſarum rubearum, ſcordii cretici, ſeminis napi.i.rapi agreſtis,agarici,ſingulorum pondo xii: croci,myrrhæ, zingiberis,rha pontici,radicũ quinque folij,calamenthi,marrubij,petroſelini, ſtœchadis,coſti, piperis longi,dictamni cretici, florum iunci rotundi odorati, thuris maſculi, terebinthinę chiæ, caſiæ fiſtulę nigrę, nardi indicæ ſingulorum pondo vi:ſummitatum polij cretici,ſtyracis, feminũ ſeſeleos,thlaſpeos,ammeos trixaginis,chamępityos,ſucci hypocyſtidis,malabathri,nardi,gallicæ, radicum gentianæ, aniſi mei, ſeminum fœniculi, ſigilli lemnij, chalcitidis uſtæ,amomi, carpobalſami, phu pontici, hyperici,acaciæ,cardamomi,gummi,ſingulorum pondo iiii: ſeminis dauci,chalbani,ſagapeni,bituminis,ſucci panacis,caſtorii,centaureæ tenuis, ariſtolochiæ, ſingulorum pondo ii: mellis attici libras x,uini falerni ſextaria duo. His ita paratis in mortarium conijce ſuccum hypocyſtidis & & glycyrrhizę, mirrham, opium, ſagapenum, ſtyracem,acaciam,opopanacem,melque paula-

D tim inſtillando ſimul omnia contunde, & diſſolue,tantumque uini demum infunde, ut ſuperferatur. Hęc tribus diebus ita macerato: poſtea cinnamomum,crocum,caſiam, nardum, thlaſpim, malabathrum,ſigillum Lemnium,chalcitim uſtam(hęc enim nigro colore theriacam commendat,ſi ſcite combuſta fuerit)amomum,bitumen,caſtorium,ſigillatim quodque contuſum,& cribratum in pilam mitte: & affundens uinum,ac ſi collyrium faceres,diligenter commiſce. Poſtea quę in mortario ſunt in pilam transfunde, diligenterque commiſcendo,uinumque infundendo, ſicca omnia ſuperadde,atque in vnum corpus redige. Deinde mel,terebinthinam, chalbanum, opobalſamum,in cacabo tepefacta ſuperinfunde iis quę in pila ſunt, omniaque in vnum corpus redige,& in uaſe ſtanneo argenteove repone, & utere. Crito hoc plus de theriaca ſcriptum reliquit, Viperas uere finiente, uel autumno comprehendendas eſſe, eligendasque illas, quę magnę,& corpulentæ ſint, anethoque impoſito elixandas. Carnibus autem è decem uiperis collectis unam panis ſiliginei vnciam admiſcendam cenſet,atque ita paſtillos theriacales appellatos conficere. Rurſus ſcillas meſſis tempore colligendas, iubet,quòd eo tempore pręcipue uigeant.

GALENI DE ANTIDOTIS
LIBER PRIMVS

Iulio Martiano Rota interprete.

Quid Antidotus ſit, & unde Theriaca originem habuerit. CAP. I.

MEdicamenta, quæ nõ extrinſecus impoſita, ſed intus aſſumpta, malas corporis affectiones ſanant, Antidotos medici uocant: quarum tres ſunt omnes differẽtiæ. Nam aduerſus exitiales potiones quædam faciunt: quędam ad feras ualent, quę venenum ictu, morſuve relinquunt: quędam excitis mala uictus ratione morbis auxiliantur. Nonnullæ uero tria hæc ſimul pollicentur, Cuiuſmodi eſt quam Theriacam vocant, quæ ab Andromacho medico compoſita, mithridaticam pene antiquauit, ita & ipſam ab auctore ſuo dictam, Mithridates enim iſte quemadmodum, & apud nos Attalus, omnium ferme ſimplicium medicamentorum, quæ uenenis aduerſantur, ſedulo uim expertus eſt in illis hominibus, qui morti condemnati fuerunt. Repperit itaque priuatim quædam phalangiis, quædam ſcorpionibus, quædam uiperis, aduerſari: Item eorum, quæ ad exitiales potiones faciunt, illa aconito, hæc lepori marino, alia alii, atque alii ueneno, remediũ eſſe. Quæ oĩa commiſcens Mithridates, medicamentum unum effecit, ex eo ſe ſperans auxilium uenenis omnibus præſens habiturum. Subſecutus autem multis poſt annis Andromachus inter Neronis medicos primus, nonnullis additis, quibuſdam ademptis, theriacen quam appellant, cõpoſuit, haud exiguam partem carnium uiperæ, quibus Mithridatica antidotus carebat, cæteris admiſcens. Saneque idcirco theriaca ad morſus uiperæ, plus Mithridatica ualet: ad reliqua uero omnia non modo quicq̃ illa plus non poteſt, ſed eſt in quibuſdam inferior ẽt. Neutra tamen eã uim habet poſt uenenum accepta, quam, ante ſumpta, habuiſſet. Nam portio antidoti quę prius, & ſemel hauſta, tutũ à morte quempiã præſtitiſſet, ea uenenũ ſubſecuta, niſi ad quadruplũ quincuplum ve aucta, non iuuabit: neque id ſemel tantum, ſed bis ſingulis quibuſq; diebus hauſta, faciet. Quòd ſi quis ſingulis diebus, quẽadmodum rẽpeſtate noſtra Aurelius Antoninus Imperator, uel ſicuti olim Mithridates ſolebat, antidotũ capiat, nullis ſerpentũ morſibus, nulliſq; noxiis potionibus, lædetur: Id qđ ipſi Mithridati contigiſſe ferunt: qui cum potius ueneno mori, q̃ in poteſtatem Romanorũ uenire decreuiſſet, nihil inuenit quod ſe necare poſſet. Atque Mithridati hoc quidẽ eueniſſe accepimus: Nos aũt Antoninũ ſcimus, quo ſe in primis tutũ à veneno præſtaret, ſingulis diebus tantum theriacæ, quantũ eſt Aegyptiæ fabæ magnitudo, ſumpſiſſe, interdũq; ſine aqua aut uino eã deglutiſſe, interdum uero liquidi quippiã admiſcẽdo ebibiſſe. Sed cum ipſũ quotidie inter uitæ functiones quoq; profundo ſomno corripi accidiſſet, papaueris ſuccũ eximi iuſſiſſe. Quare rurſus euenit ut, quia mos eius ita antea fuerat, ꝙ naturalem rẽperaturã corporis ſicciorem haberet, & quia multis iam mẽſibus exiccantẽ antidorum accepiſſet, plurimam partẽ noctis inſomnẽ duceret. Quamobrem coactus eſt denuo theriacã aſſumere, quę papaueris ſuccum haberet, iam aliquo modo inueteratam. Dictum eſt autem à nobis alias ſæpe, huiuſmodi medicamẽta inueterata, mitiorem eum ſuccum habere. Fuit autem hoc, quo tempore ſuſcepto aduerſum Germanos bello, & ille in prouinciis, quæ ſecus Iſtrum ſunt, degeret, & ego me illũ eo ſubſequi poſſe excuſaueram. Verum quia Imperator antidotum laudabat à Demetrio medicorũ primario confectam, eo uita functo, Euphrati medicæ materiæ uenditori, à quo ſimplices omnes medicinas ad theriacam conficiendam emebat, per literas ſignificauit, ut ſibi renunciaret quis nam medicus imperatoriam antidotum conficiẽti Demetrio affuiſſet. Ab eo itaq; cũ intellexiſſet me ſemper Demetrio, quoties theriacam componeret, aſtitiſſe, tum quidẽ eã me per literas componere Antoninus iuſſit: Romãq; poſtmodũ reuerſus, ꝙ ea prędpue delectatus fuiſſet, per

A.l.5.fu.f. t.1.fo.524. a.b

G

H

conatus

A contatus eſt, quia nã ſimpliciũ cõuenictia ipſã miſcuiſſẽ. Cui ego rẽ ita, ut ſe habuerat, aperiẽs, re
tuli primũ me quicq̃ eorũ, q̃ ab antiquis Imperatorũ medicis imponi cõſuetũ fuerat, neq; omiſiſ
ſe, neq; addidiſſe: Deinde cauſã expoſui, cur ipſi noſtra cõpoſitio maxime placuiſſet: de qua nũc
quoq; dicere cũ nobis decretũ ſit, eorũ, q̃ nũc facta fuerũt, mẽtionẽ feci. Nã Antonin' cũ ſingulis
quibusq; diebus magno cũ ſtudio theriacam ſumeret, eius uirtutesque exactiſſime dignoſcebat.

Quomodo theriaca optima componatur. CAP. 2.

Conficitur aũt pulcherrime & hæc, & alia ferme quæcunque medicamenta, ſi eorum quæ im
ponuntur uirtus cognita, & virtutum inter ſe proportio ſeruata fuerit. Pleriq; uero, quod
primum eſſe deberet, ne ſigillatim quidẽ unumquodque eorum q̃ bonũ, malumve ſit dijudicare
ſciunt: quare nec uirium inter ſeſe ꝓportionẽ ſcire poſſunt: & idcirco vbi plurima uel tpe uel ge
nere debilia interdum immiſerint, ualidum ac potens aliquod poſtea commiſcent. Veluti olim
quidã, qui, cum ab Aegyptijs petitum Thebis opiũ (id ãt eſt potentiſſimum) impoſuiſſet, & guſtu,
& viribus ſimilem Philonio theriacam fecit. Idem rurſus, cum myrrham quã optimã pluribus in
ualidis admiſcuiſſet, ut cæteris ipſa dominaretur effecit. Alius quoq; ſimiliter in croco peccauit,
& alius in ſagapeno, ut & alius rurſus in aſphalto, & galbano. Non pauci uero, & duo & tria ſic,
B ut diximus, ualida debilibus admiſcentes, in cauſa ſunt, ut fortia præualeant. Atque artem quidẽ
antidotos conficiendi, ſi quis acuto uir ingenio uel ſemel tm̃ inſpexerit, facile diſcet: ut uero eo-
rum, quæ imponuntur, notitiam conſequamur, non ſemel, bisve, aut ter, ſed ſæpius admodum ſi-
gillatim quęq; obſeruaſſe neceſſum eſt, etiam ſi quis attentius ab aliquo commõſtrante, ac uerbis
docente cuiuſmodi ſint, quę ſunt optima, diſcat. Quòd ſi nullo monſtrante, ex libri alicuius lectio
ne, quod genus eſt opus Heraclidis Tarentini, item Crateuę, Dioſcoridis, Nigri, Iollę, Rufi Ephe
ſij, aliorumque quorundam, in eorum cognitionem peruenire aliquis uelit, longe maiori ipſi
opus eſt inſpectione, prius quam exacte ſingularum medicinarum uirtutes, ac uitia dijudicare
ſciat. Nam qui ſimplices medicinas diuendunt, uſq; adeo callide illarum quaſdam concinnant,
ut exercitatiſſimos etiam quoſq; ea in re uiros decipiant. Quapropter optimum eſt multo ante
eas ſibi per amicum ſpectatæ fidei ibi comparare, ubi electiſſimæ prouenire ſolent: uel illuc ſe-
mel accedendo ſecum inde tm̃ earum aſportare, quantum per totum uitæ ſpatium ſufficere poſ
ſit: cuiuſmodi ſunt ferme oĩa, quæ metalla nuncupantur. Cyprum itaq; & nos hac de cauſa uiſe-
re uoluimus, ubi amicum magnæ auctoritatis hominem cum haberemus, ſodalem procuratoris
qui Cæſaris nomine metallorum fodinis præerat, & cadmiam, & diphrygem, & ſpodiũ, & pom-
C pholygem, & chalcitim, & miſy, & ſori, & æs uſtum, inde multum aſportaui. Quemadmodũ rur
ſus è Palæſtina Syriæ balſami liquorem puriſſimum, nã bitumen iudaicum ne fraudes quidem
ullas admittit, ſicut neq; balſami fructus, neq; lignum. Nauigaui quoq; in Lemnum inſulam, dij
norunt, non alia de cauſa, quam ut Lemniã ſiue terram quis uelit ipſam nominare, ſiue ſigillum,
agnoſcerem: dictũ eſt aũt à nobis ſatis ſuperque de hac in nono De ſimplicibus medicinis libro.
Hanc inquam ſiue terram, ſiue ſigillũ quis appellet, adeo quidam interpollant, ut ueram à ficta
dignoſcere queat nemo, uelut & quod lycium Indum appellatur, aliaq; complura, quæ non niſi
magna cũ difficultate ſecerni poſſunt ab adulterinis. Atq; hæc per eos, q talibus in locis diuerſan
tur, conquirere opus eſt, uel per Præfectos, & Senatores, qui illis regionibus præſunt, uel ſal-
tem per amicos ibi habitantes, quomodo me facere vidiſtis. Apportantur nanq; mihi q̃dam ex
magna Syria, quædam è Palæſtina, quædam ex Aegypto, non nulla à Cappadocia, ex Põto, ple
raque è Macedonia, & ex prouincijs ad occidentem poſitis, quas Galli habitant, & Hiſpani, & op
poſitas oras incolentes Mauri. Quæ nã igitur quocunq; in loco medicamẽta optima proueniũt,
cum alij, tum Dioſcorides ueriſſime ſcripſit. Nos uero, ut dicebam, ipſa comparare opus eſt, eo
quo diximus modo, præſertim ſi Romæ habitemus, quo ex uniuerſis gentibus quã p'ur ma quo
D tannis aduehuntur. Multa quoq; per ipſam Italiam partim ſponte naſcuntur, partim arte fiunt,
veluti Dicearchiæ Puteoli nunc dictæ, ærugo, ceruſſa, æs, æris ſquama, ac quædã alia: & Romæ,
lithargyrium hoc eſt argenti ſpuma. Non pauca uero pene ſingulis quibuſq; diebus Romam im-
portantur, quæ è Sicilia, & magna Libya quotannis æſtiuo tempore aduehuntur, præſertimque
è Creta. Multa nanq; herbarij, qui illic à Cæſare aluntur, nõ ſolum ipſi Cæſari, ſed & toti Roma
næ ciuitati, uaſa hiſce rebus plena mittunt, quę ꝗ uiminibus contexa ſint, textilia uocant. Tam
multa itaq; uaſa Romam, & in nationes alias è Creta afferũtur, ut nullius rei prorſus, q̃ naſcatur
egeamus, non herbarum, non fructuum, non ſeminum, non radicum, non ſuccorum. Ac reliqua
licet omnia ſincera quidem inde afferantur, ſuccos tamen aliquot adulterari, quanquam raro,
contingit. Nam cum herbarum copiam inſula gignat, fraudulenter concinnare quicquam non
admodũ curant herbarii, qui in ea degunt: nec ſi curarẽt, magni, quemadmodũ in aliis, ea fraus
eſſet. Nã in ſuccum abſynthij, quẽ ſolum conficere debuiſſent, marrubium quoque exprimunt,
aut exiguum quippiam hoc genus interpollant. Quamobrem Romę ſi quis unguentarios adeat
qui ſingulis quibuſq; annis uaſa illa textilia herbarum plena emunt, ab eis primo omnia hæc co-
gnoſcere poterit, etiam ſi nunquam antea ipſa vidiſſet. Deinde ex frequẽti inſpectione, quale ſit

optimũ quodq; per ſe ipſum intelliget: q.n. memores ſunt eius, qđ ſuperiori anno emerũt, cum aliud melius illo uidẽt, facile hoc illi præſtare dijudicãt. Ex herbis ſiquidẽ q̃cũq; una cũ ſemine ſũmis ramiſculis adhærente apportant, pro cuiuſq; tñ conditione, plurimũ ſeminis habentes, non habẽtib᷒: uegetas, exilibus: põderoſas, debilibus: cõpactas, flaccidis: t pe nõ cõſumptas, cito abſumptis, potiores arbitrãt: Aſinus plane is eſſet, q iſta cogitare neſciret. Atq; ut hæc ꝑcipere difficile nõ eſt, ita nec guſtu, & olfactu, quid optimũ ſit, dijudicare laborioſũ erit, hiſce tñ, qui eadẽ ſępe inſpexerint: nã qua in re medicamẽtũ guſtu olfactuq; tẽtatũ excellit, id ea in re ualidius ſui generis alijs eſt. Mel itaq; quod optimũ eſſe ꝓhibetur, dulciſſimũ eſt, & acerrimũ, eo ꝙ mellis natura acrimoniã dulcedini iunctã hẽt. Quoties igitur muſtũ è dulcib᷒ uuis expſſum ad dimidias tertiasve coquẽdo deferbuerit, q̃uis dulcedine melli nõ cedat, ut aqua tñ obtuſum eſt, nec ſenſum uellicat: at qui mel eiuſmodi nõ eſt, ſed acrimoniã ita dulcedini iũctã hẽt, ut p̃ſtantiſſimũ id ſit, qđ hiſce duobus excellit. Ac primæ quidẽ optimi mellis notæ ex hiſce ſumũtur: ſecũdæ uero ex accidẽtib᷒ colligũtur naturã eius cõſequẽtib᷒, colore, odore, & corpore. Colore nanque luteũ mel ſit oportet: corpore uero neq; craſſũ, neq; cõcretũ, neq; ualde dilutũ, ſed uniforme totũ: atq; ita tenax, ut ſi digito particulã ex ipſo ſuſtuleris, defluereq; ꝑmiſeris, ꝑinde atq; uiſcũ deſcendat, nõ cæſim, non fruſtatim. Quanq̃; ob iſta mel optimũ quidẽ nõ eſt: ſed cũ ſuapte natura optimũ eſt, tũ hæc ſe conſequentia ſigna ſẽꝑ hẽt, ipſumq; idcirco optimũ eſſe iſta ſignificant. Quãobrẽ ſimplex quodque medicamentum ſæpius quiſq; contempletur admoneo, quo memoria teneat quantum quoque dulcedinis, aut acrimoniæ, aut alicuius ſenſilis qualitatis, habere poſſit: neq;.n. qualitatum gradus uerbis ullis explicari queunt. Accedit præterea & aliud quoddã iudicij genus, quo uis uniuſcuiuſque medicamenti perpenditur, lõga experientia cõparatum, quod oratione declarari nõ põt. Mel quippe è Cnido aduectũ, ſi quis ſigna q̃ mõ retulimus attendat, optimum adeo cenſebit, ut ipſum thaſio, & hymettio proximum eſſe iudicet: quod tñ ubi conſenuit, uitiũ haud paruũ oſtendit, uini nanq; cõditiones aſſumit. Idẽ quoq; rhodio accidit. Vnde quidam theriacã rhodio melli cũ admiſcuiſſet: deindeq; tertio poſt anno ipſam mihi nõ mõ guſtu, ſed & odore, uinum redolere inuentã oſtẽdiſſet, & eã ego conſpexiſſem: id quod euenerat, ex melle, quod impoſuerat accidiſſe dixi. Mirabatur aũt ille. Tum ego rurſus eũ interrogaui, nũquid & mel plurimũ coxiſſet, ipſumque diutius deſpumaſſet. Quæ ſe feciſſe cum fateretur, ob hoc & mirabatur, ac ſi recõditũ quippiã ex me audiuiſſet. Hic egò eius temeritatẽ dãnare cœpi, ꝙ ex ſola librorum lectione theriacã conficere auſus foret. Alius quoq; theriacã mihi uidendã obtulit, quam cõpoſuerat, acidã factã, cauſamque ſciſcitabatur. Cum ergo ex me cognouiſſet, ſe plus uini quam par fuerat impoſuiſſe, nec deſęcati, nec antiqui: forſanque & plus panis, quàm decebat non rite cõſecti uiperinis carnibus admiſcuiſſe, ſicq; rem ſe habere fateretur: ut temerarius à nobis obiurgatus diſceſſit.

Quod uinum in antidotis poni debeat. CAP. 3.

IN primis itaq; prouidẽdũ eſt, ut id uini genus imponamus: qđ firmiſſimum eſſe nobis experiẽtia compertũ ſit: tũ ut ualidũ quoq; quod non amplius mutatũ iri per multos iã annos exploratũ nobis ſit. Nã & debiliſſima uina, &, ueluti quiſpiã diceret, aquoſiſſima, uel magnopere auſtera, quæq; præ cæteris aceſcere ſolent, niſi à primis annis acida fiãt, integra poſtmodũ ꝑſeuerant. Eſt autẽ hmõi cõmutationis tp̃s alij aliud. Aquoſis quidẽ nõ multorũ annorum: ita.n. uina appellant colore alba, corpore tenuia, atq; ut diluantur nõ multę aquæ indiga. Demum talia cum ſint ut nec caput omnino petunt, ita nec corpus plane calefaciunt, nec uentris uenarumque concoctionem euidenter adiuuant, nec deniq; bene alendo corpori conducunt. Celerrime oĩum uina hæc inueterantur: appellant autem cito inueterari, periti harũ rerũ, ante tp̃s antiqui uini cõditiones aſſumere. Sunt aũt, acrimonia primũ, qua plane calefacit, tũ amaritudo quoq; † ad quam ſubinde tranſit. Interdũ tñ, & aquoſa quædã uina ad uetuſtatem perueniſſe uidimus, ſi primis tribus annis uel quatuor acida nõ euaſerint. Potentia aũt uina, & auſtera, & alba uina cũ craſſitie, q̃ñq; H poſt decẽniũ & t, nõ rite ſeruata, aceſcere cõtingit: cõtingit & quã plurimo tp e uetuſteſcere. Talia ſunt in Italia Tiburtinũ, Signinũ, Marſum, & Surẽtinũ. Tiburtinũ nanq;, & Marſum, auſterũ eſt, & ſi improuide reponaẽ, aceſcit facile: Signinũ uero ualidius, & minus aceſcit, inueteratũque optimũ euadit. De Surennno autẽ quid me dicere opus eſt? quod omnes iã ſciunt ante annum ferme uigeſimũ crudũ adhuc eſſe: uigeſimo.n. tãdẽ anno uiget, potuiq; aptũ diu perſeuerat, nec facile amareſcit, p̃ſtãnaq; cũ Falerno cõtendit. Cõtrarias his diſpoſitiones aquoſum uinũ ſubit, Albanũ, Sabinũ, & qđ in Gauro mõte naſcitur, qua parte Puteolos urbẽ ſpectat: quodque in collibus Neapoli uicinis oriẽ, Aminæũ quidẽ nũcupatũ, ſed tenue, nec tale, quale in Sicilia, & Bithynia naſcitur Aminæũ. Nã licet apud has gẽtes nõnihil tenuis, & aquoſi uini gignatur, nõ tñ multũ abeſt à Sabino, qđ in Italia naſcitur, neq; ab Arſinio & Titacazeno qđ in Aſia prouenit, aut ab eo, qđ à noſtris Tibenũ uocatur, ita à regione Tiba, in qua cõficitur, denominatum. Atq; hæc oĩa uina facile in cõtrarias qualitates mutãtur, acidã dico, & amarã: acidam q dẽ à principio, amaram uero ſi poſtea ꝑdurauerint. Locus tñ, in quo uinum reponitur, multũ facit ut ad alterutram qualitatem mutetur. Optimus itaq; inter initia locus frigidus eſt, poſtea calidus, vel è contrario

†Cod. impreſſi habent εἰς ὃ μεταβαίνει. ἐνίοτε δὲ καὶ τοὺς ὑδατώδεις οἴνους [illegible] ἔσθ᾽ ὅταν γε etc.. Antiquiſſimus tamen cod. hẽt εἰς ὃν [illegible] ἐνίοτε [illegible] καὶ τοὺς ὑδατώδεις etc. i. ad quam in annis quandoq; decem & aquoſa uina peruenire uidere eſt, ubi primis &c.

multum

A multum calidus primo,qm̃ tepidus locus vina facile acida reddit.Si vero duobus,aut tribus annis
frigido loco repoſita,bona manſerint,in cellam calidã ſatis trãſferri poſtea deſiderant,nec vnq̃ te
pida tẽperataque indigẽt.Reperiuntur tñ q̃dam vina vſque adeo aquoſa, & debilia, vt frigus ne a
principio quidem ferant. Quæ pater meus experiendi grã cum in calidiſſimam cellam detuliſſet,
ſtœbe cũ multa, tũ calida plenas lagœnas cõtexit:votique compos effectus , nunq̃ deinceps aci-
dum vinum habuit,ſed q̃ celerrimè vetus effectum.Quo mõ aũt vnuſquiſq; cellam vinariam cali
dam ſibi cõparare poſſit,ut & pr̃ meus, iam exponã. Apud nos omnibus in agris atria magna ex-
truũtur, q̃ focum,in quo ignis accenditur,in medio hñt:nec procul inde iumẽtorũ præſepia ſunt,
vel vtraque ex parte dextra,& ſiniſtra,uel ex altera ſaltem. Furni autẽ foco iuncti ſunt ab anterio
ri parte,q̃ ad fores totius domus ſpectat. Tales itaque ſunt domus oẽs in agris, ẽt ſi frugalius ædifi
catæ ſint. Nam q̃ maiori cura fabricatæ ſunt,exedram hñt è regione ianuæ ſitam ad parietẽ,q̃ in-
tus eſt,& vtrinque cubicula:quibus aliæ cellæ , quemadmodum & in multis cauponis in circuitu
trium,& ſæpe quatuor atrii parietum diſpoſitæ ſuperincumbunt. Ex his aũt oĩbus cellis ea pluri-
mum ab vtroque latere contegitur,q̃ exedræ inſtar,quamque pr̃ meus vino reponendo eligebat,
quod iii dolijs deferbuiſſet.Nam vt firmiora vina prius,q̃ ferueant,in fidelias transferre , ſic infir-
ma calido in loco ſeruare,noſtrates ſolent.Melior aũt ad id ea cella eſt,q̃ ad meridiem ſpectat , &
B a ſeptentrione auerſa eſt.Herba vero q̃dam apud nos inuenitur fruticoſa,calida,& acris valde, pa
rumper redolens,quã incolæ colymbadẽ,alij ſtœbẽ appellãt ad p̃ſeruandũ vina aptiſſima.In hac
itaque fidelias ruſtici collocant,atque parietẽ vnũ ſuperioris cellæ,qui in atriũ reſpicit,in quo fur-
nũ & focũ eſſe diximus,amplius feneſtris aperiunt,agnoſcentes calorem per feneſtras ingreſſurũ
cellã,in qua fideliæ repoſitæ ſunt. Cella igitur vinaria partim calore ex atrio aſcendente calefa-
cta,partim herba ſtœbe ſota,vinũ qđ cũ que repoſitũ aceſcere nõ ſinit. Quòd ſi quis magis adhuc
hoc conſequi,nẽc vnq̃ aberrare,deſiderat,vinũ fidelijs infundat non nouis,ſed alijs,è quibus anti-
quũ vinũ iam exhauſtũ ſit.Similẽ quoque morẽ ſeruandi vinũ, & in Italia obſeruaui, in agro Nea
politano,& Neapoli vicino colle,quem Trifolinum appellant:multiſque alijs in locis Italos acce
pi,ita uinum calefaciendo præſeruare.Verum eiuſmodi uinũ,ut firmius euadit,ſic & capitis dolo
rẽ facilius parit, eamque ex fumo qualitatẽ acquirit. Fugienda ſunt aũt oĩa eiuſmodi vina,nec me
dicamentis admiſcẽda,q̃ corpus intrant:nam in emplaſtris,& id genus aliis medicaminibus,quæ
foris admouẽtur,ſi optima deſint,talibus quoq; vti nihil prohibet. Eligenda ſunt itaq; in conficiẽ
dis antidotis uina ſuapte natura firma,inter q̃ Falernũ non hac re ſolum excellit,uerum & oĩbus
alijs dotibus anteſtat:eligendũq; ex falernis id,quod nondũ eſt uetuſtate amarũ, vt aliqui faciunt,
C hac in re ab ijs,qui theriacam ritè conficiunt,aberrãtes. Cum.n.audierint id,quod ſemper ab oĩ-
bus dici ſolet,ſeneſcere cætera tẽporis diuturnitate,p̃ter uina,ſummè vetuſtum uinum admiſcẽt.
Neque vero hac in re vna delinquunt,ſed in alia ẽt peccant , dum ex eo quantum admiſcere de-
beant,coniectare neſciũt,q̃ in libris medicinarũ compoſitionem continentibus quãtum uini in-
fundere conueniat,expreſſum non ſit. Cum aũt Falerni genera duo reperiantur,quæ ſeſe virtute
nihilo ſuperant,dulcius,qđ Fauſtianum proprie appellant,gratiorem antidotum facit. Quemad
modum ergo,qui fugiens uinum,& aceſcere ſolitum antidotis adhibent,magnopere peccant,nã
tametſi nullum de ſe uitium habeat,commiſtum tamen rebus alijs plerunq; aceſcit: ſic & qui Fa-
lernum eximiæ uetuſtatis immittunt,errant:ipſum nanque antidotos amaras reddit.

De melle componendis antidotis idoneo. *CAP. 4.*

MEl quoque vetus admodum alius quidam medicus,vt & de falerno vino diximus , impone-
bat,tali rõne motus. Si mel,quod optimũ antea uidebatur,admiſtũ antidotis uinoſum effe-
ctum eſt,tutius eſt multo illud mel admiſcere,quod ſicut & uinum,temporis lõgitudine cõſtet in
corruptum eſſe. Atque hoc ſanè mel uetuſtate ſubamarum tum fuit:poſteaq; plus ẽt, quam par
fuerat coctum,magis adhuc amarum euaſit,id quod omni uetuſto melli, ſimulatque decoctum
D fuerit,euenire ſolet. Atque hoc admirabile non eſt cum etiã,ſi coctum non ſit,dulcedinem tamen
cum amaritudine uetuſtate commutet. Pater meus mel quoddam habuit,ita amarum,ac ſi in Põ
to natum foret, eo in tractu,ubi ex abſinthio apes mel colligunt. Id ipſum tamen , & Atheniẽſe,
& optimum fuiſſe dicebat , uerum temporis diuturnitate amarum euaſiſſe. Hoc, qm̃ inutile mihi
uidebatur,ẽt poſt patris obitum , nunc uſque ſeruamus,amarumque adhuc plus quam tũc fuerat
effectũ eſt,& nigrius:non tñ , craſſius multo euaſit , id quod mellis optimi præcipuum indicium
eſt,Siquidem mel,quod in Eleunte Cherſoneſi naſcitur illo in loco , ubi Proteſilai ſanum extat,
quamuis diu eaſdem condõnes habeat , quas & hymettium , craſſius tñ , & conglobatius p̃ceſſu
temporis efficitur. Cõijcienda ſunt igitur in antidotos mella,quãtum fieri põt,optima, hymettia,
thaſia,aut certe attica: q̃bus ſi careamus, è Cycladibus aduectũ mel imponemus quodcunque ſi-
milius attico fuerit. Quanquam in Iſthmo quoque bonum mel prouenit.ita Iſthmiacum , à loco
vbi naſcitur,cognominatum:Sicut & Tubreum,quod & ipſum, nomen adeptum eſt. Celebrata
aũt mella hæc ſunt. Nã mel in alijs ẽt regionibus optimũ cõficitur, ſed cũ ob exiguitatẽ ab incolis
totũ abſumatur,in alias prouincias non exit, nomẽque idcirco vllũ nõ habet. Noſtra ſiquidem in

Aſia

Aſia collis quidam inter Pergamum & Eleã vrbem maritimam porrigitur,thymo ſcatens,in quo E
apes optimũ mel reponunt,quod ibidem totum abſumitur: occurrit aũt collis iſte a læua Perga-
mo Eleam abeunti,viæ tñ vicinus nõ eſt. In Myſia quoque, qua parte nr̃æ prouinciæ finitima eſt,
tractus occurrit,quem Britum nominãt,in quo mel attico ſimile penitus magna cum admiratio
ne conſpexi, q̃q̃ deteriora plane mella ibi quoque proueniant. Extabat aũt ibi quoq; mõticulus
quidam non magnus,ſaxoſus totus,thymo & origano plenus, ad cuius radices agri cytiſo q̃ plu
rimo abundabant. Ex eo collis dñs mel vſqueadeo dulce colligebat, vt hac in parte atticũ etiã ſu-
peraret: acre tñ,vt atticũ,non erat: ſtatimque idcirco ſe guſtantes ſubuertebat,& nauſeam cito cõ
mouebat,ſi paulo liberalius comeſum fuiſſet. Hoc ſiquidem de cytiſo ſcriptores uno ore tradunt,
apes ex cytiſi floribus plurimũ mellis excerpere. Fruticoſa uero planta cytiſus eſt, eam altitudinẽ
attingens,ad quam myrtus creſcit. Dicta aũt a nobis hæc ſunt , non ſolum ad utilitatẽ medicorũ,
qui Romæ diuerſantur , quo ſingulis annis optima quæque ex omnibus prouincijs comportanſ,
ſed ẽt ad commoditatem eorum,qui in cęteris orbis terrarum partibus degunt. Nã ſi rerum opti-
marum notas agnoſcent,eximia quæq; eligere ſciant,q̃ apud ipſos in ſuburbanis , & uicinis agris
populisve naſcuntur. Philonium igitur ſi quis conficere uelit , aut aliq̃ aliam minorem antidotũ,
medicinis non eget ad ſummum optimis. At ſi uel mithridaticam, uel theriacam,uel aliquam aliã F
maiorem antidotum,componere moliatur,q̃ & multa comprehendat , & cinnammomum acci-
piat,optimis quibuſque indiget medicinis. Quæ qm̃ alio in tractu , quàm Romæ haberi non pñt,
ꝓ pea tales antidotos Romæ cõficiunt non ſolum optimi quique medici,ſed ẽt unguentarij. Qui
tametſi oẽs in earum compoſitione nunc plus,nunc minus impingant,eas tñ uſui non inutiles cõ
ficiunt. Quo tꝑe igitur Antoninus imperabat,theriaca a multis diuitibus parabatur : deerãtq; id-
circo nõnunquam eorũ,quæ difficulter haberi poſſunt,ſimplicia quædam. Eſt.n.admiratione di-
gnum quantopere diuites principum mores , uel imitentur: uel,ſi non imitentur , uideri ſaltẽ ue-
lint. Nã poſtquam ex humanis Antoninus exceſſit,pauci amplius aut theriacam, aut mithridatũ
conficiunt. Cæterũ ut Romæ potius,q̃ alibi medicinæ ſimplices optimæ,oẽs haberi pñt, ſic quo
que ab eo,qui Romæ Cæſarum antidotos conficit,ſingula multo magis perfecta hñr, Vinum fa-
lernum,mel hymettiũ,opobalſamũ Syriacum,quod a loco,in quo plurimũ,& optimũ prouenit
alterum quoq; nomẽ accepit,Sagadinumq́; dicitur,cunctis alijs melius,quæ in Paleſtinæ pręd ijs
colliguntur. Quannim uero falernum uinũ eo,quod caupones vendunt,præſtãtius eſt, tñ Aegy
ptio opobalſamo ſabadinum uocatũ anteſtat: Is igitur cui theriacam Cæſari conficere obtigerit,
vt mihi contigit,modo ſingulas medicinæ cuiuſq; dotes exacte noſcat,optimã proculdubio anti G
dotum conficiet. Nam cum optima queq; Imperatoribus vndecunque afferãtur,ex optimis quo
que denuo p̃ſtantiſſima ſeligentur. Equidem ipſe vini falerni ætate perlecta, quæ ſingulis in fide-
lijs deſcripta fuerat,id tñ guſtabam,quod vigeſimum annũ exceſſiſſet: indeq; initio facto ad id
vſq; perueniebam,quod ſub amarũ nondum foret. Id.n.uinum optimum quoad ætatem cenſeo,
quod uetuſtiſſimũ quidem eſt,nõdũ tñ amaritudinẽ aliq̃ aſſumpſit. Ex mellis quoq; hymettij co
pia,q̃ in Imperatorũ apothecis plurima erant, bimũ guſtabam,idq; rurſus eligebã, quod dulciſſi-
mum,& acre plus eſſet: hoc.n.& recenti,& magis inueterato præſtat. Cæterum quia non modo
regias opes tractantibus,ſed oĩbus quoque alijs medicis,hanc componendi artem utilem eſſe uo-
lumus,idcirco quædam adhuc ſubiungemus,in primiſq; illud,Mella Athenis multa diuendi,quę
thymum multum in imo uaſe occultatum,atq; ideo aſpectui non obuium habent: acrimoniam
autem id melli parit,& proceſſu tẽporis in ſuperficiem enatat,quemadmodum,& quicquid aliud
melli incidit. Tale aut mel eſt penè omne,quod Romæ uenale proponitur, niſi ipſum qui afferũt
prius commiſceant,thymumq; quod ſupernatat omne auferant,ut uulgo ex guſtato melle,thy-
mi ſaporem q̃ plurimum percipienti, facilius imponant. Verum hic ſapor non niſi in uitiato mel
le contingit. Quamobrem ſi quis thymi ſaporem habere mel ſenſerit,modo expoſitas fraudes H
ſubeſſe intelligat. Mel ſiquidem optimum q̃uis thymi acrimoniam præ ſe ferat , non tamen eius
odorem reddit, aut guſtum tantopere uellicat. Ac de mellis quidem optimi conditionibus hacte-
nus,nam quoaduſq; coquere ipſum conueniat,mox docebimus,cum de theriacæ compoſitione
loquemur. Interea vero ea de uino ſubiungemus,quæ paulo ante dicere omiſeramus.

Conquirenda eſſe quauis in regione, mella, uina: ſimplices medicinas. CAP. 5.

IN Aſia nanq; ſi antidotos conficere uolueris,aut aliqua alia in gẽte, uinoq́; ad medicamẽtum
requiſito carueris,vinum cõquires fuluũ quidem colore: nã neq; nigrũ,neq; album,neque ru-
bicundum,eiuſmodi antidotis conuenit. Corpore aũt ita tenue eſſe debet, ut oculis peruiũ ſit &
tranſpareat. Guſtum uero talem præ ſe ferat,qualẽ modo falernum habere dicebamus, nondum
quidem amarũ,non tamẽ adhuc ob iuuentã crudũ. Subijciam aũt in exemplũ quænam uina talia
ſint, noiatimque ipſa,quę in noſtra Aſia proueniũt,cõmemorabo. Antiqui.n.medici, etiã anteq̃
Romanorum Imperium creuiſſet,& falernum uinum famam adeptum eſſet,eorum noia ſuis li-
bris commiſere,ſuntque tria hęc in Aſia a medicis celebrata uina,Chiũ,qđ in Chio inſula naſcit̃:
Ariuſium ab eo tractu,in quo prouenit,cognominatũ: Lesbium ita de noĩe totius inſulæ , in qua

oritur,

A oritur, appellatũ: & Tmolite à monte Ciliciȩ vnde aduehit, cui Tmolus nomen eſt, vocabulum
adeptum. Perſpicuum aũt eſt ex his, optimũ eligendum eſſe per ea ſigna, quæ ſuperius expoſui.
Nam, vt de melle quoq; dicebam, quemadmodũ id, quod in Atica naſcitur, omne fere bonũ eſt,
& inter Attica mella hymettiũ principatũ obtinet, poſtea ab illo Thaſium: ſic cum multa uina in
Lesbo gignantur, id quod fuluum nec corpulentum eſt, & bene olet, minimũq; cõſtipat, & dulce
dinem modicã quidem, non tamen obſcuram hẽt, Lesbinm proprie nuncupatur, optimumq́; in
Ereſſo vrbe huiuſmodi uinũ prouenit: deinde ab hoc ſecundum in Methymna, & tertium Mity
lene gignitur: quorũ oĩum præcipuum is eliget, qui notis antedictis vinum dijudicat. Vinum.n. id
ex omnibus aptius erit ad cõponendũ antidotos, quod & odoratius, & dulcius, & tenuius fuerit:
quod genus eſt Lesbinm, & Aruiſium, quæ duo parũ inter ſe differũt. At tmolite, & ſalernũ eiuſ-
modi nõ ſunt, ſed duo uini genera, alterũ dulce: alterum nec dulce, nec auſterũ, ſed inter dulcia, &
auſtera medium. Inijciemus ergo in theriacã uinũ, quod eſt dulce, non q̃a præ cæteris vim aliquã
antidotis afferat, ſed q̃a illarũ guſtum gratiorẽ reddit: cui operã dare cõuenit, in hiſce medicinis,
quæ intro aſſumimus, præſertim cũ amara inter ſe q̃ plura cõtinuerint, quod genus eſt theriaca,
& mithridatũ. Nã & oẽs alias ſimplices medicinas, quas longa experiẽtia ſerpẽtibus aduerſari cõ-
B pertũ eſt, amaras eſſe cõſtat: velut cũ eas tractabimus apparebit. Homerus aũt, ut ex verbis eius
colligitur, quæcũq; dolores ẽt amouent, amara putat. Inquit enim, Radicemq́; addit amarã com-
preſſam manibus, cunctos q̃ ſola dolores abſtulit. Medicus autẽ oĩum ſtirpium, ſi fieri poteſt, pe
ritiam habeat conſulo: ſin minus, plurium ſaltem, quib' frequenter utimur. Sunt autem ipſarũ ge
nera, uel ſi ſic denominare uelis, differentiæ hæ, arbores, frutices, herbæ, ſpinȩ, uirgulta. Hȩc enim
quiſquis toto ætatis illarũ decurſu nouerit, multis in partib' orbis terrarũ reperiet: Vt & ego in Ita
lia multis in locis inueni, q̃ nec qñ pullulant, nec qñ creſcũt, nouerunt iſti, qui ſiccas ſtirpes tñmo
do cognoſcunt. Nullus itaq; Romȩ unguẽtarius extat, qui Creta allatas herbas, & ipſarũ ſemina,
non agnoſcat: at in ſuburbanis urbis non paucas ex ipſis naſcentes prorſus ignorant: idcircoque
nec quo tempore ſemẽ ferant, obſeruãt. Ipſe uero, & chamæpityn, & chamȩdryn, & thlaſpim, &
centauream, & hypericum, & polium, & id genus herbas alias Romæ uidi, quas obſeruato tem-
pore quo uigent, neque ȩſtiuo Sole areſactas, neq; citius, quàm par fuit, caulſas collegi, nondum
concoctis ſeminibus aut maturis. Compoſitarum nanque medicinarum uirtus ex ſimplicium ui
gore cõſurgit, parua quadam interueniente differentia ex componendi arte: ad quam explican-
dam mox deueniemus, ſi prius, quo pacto ſimplicia medicamenta inter ſe apte cõponi poſſint,
C expreſſero. Quoniam uero quædam formulæ compoſitionis artem continentes, mendosè con-
ſcriptæ ſunt, dum alij illarum deſcriptiones petentibus exhibendo dedita opera mentiuntur:
alii exemplaria, quæ a maioribus integra acceperunt, peruerſa minoribus tradunt (nam libri qui
in bibliothecis repoſiti ſunt, cum numeros notis deſignatos contineant, facile deprauantur, ſi-
quidem ' modo in ', modo in ., tranſit, & ' quoque & , reciprocant: una enim linea addita ' in '
mutatur, & ex duobus altera detracta, , remanet) idcirco, ſicut Menecrates librum conſcripſit
quẽ de integris literis Imperatoris inſcribit, in quo ſeptẽ duarum ſyllabarum uoce, non his no-
tis ſolum vij, ſignificantur: & uiginti triſyllabica dictione deſignantur, non autem his literis xx:
& quadraginta, quatuor ſyllabis, & non his ſolummodo figuris xl: itemq́ue alijs in numeris, eo-
dem modo fecit: ita & ego faciam. Andromachum quoque ſummopere commendo, qui theria-
cam ipſam, ut & alij quidam carminibus celebrauit. Nam & [illegible]amocrates non theriacam ſolum,
ſed quaſcunq; etiam alias medicinas uerſibus conſcripſit, recte ſane: ita nanq; ab improbis per
uerti medicamẽta minime poſſunt. Verũ Andromachi primũ nos in p̃ſentia carmẽ ſubiñgemus.

ANDROMACHI SENIORIS THERIACA QVAE VIPERAS HABET,
D & Tranquilla cognominatur, ad D. Neronem. CAP. 6.

ANtidotum multis inſignem uiribus audi *Theriaca dedicatio.*
 Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc, Hilariſque ſuo, pariterq́ue Serena *Theriacæ nomina.*
 Nomine, cyaneos non timet una ſinus.
Non ſiquis cupidis expreſſa papauera labris *Ad Venena.*
 Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non ſi quis gelida compleuerit ora cicuta,
 Si quis hyoſcyamum, ſiue aconita bibat.
Non ſi cantharides, aut præſens morte uenenum
 Colchi tuum ſumat, ſerui da Thapſe tuum.
Arida non dipſas, non clatus fraude ceraſtes, *Ad ſerpentes.*
 Non feret impreſſo uipera dente necem.
Incaſſum cauda conſurget ſcorpius unca:

Nec

Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit.
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire via.
Nullus ob hœmorrhu ſtillabit uulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo frigoribusque, diem:
Non hydrus, Nec vbi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax, concitus atque furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta,
Supremum vitæ ducet in exitium.
Hac fidens æſtu per rura vagabere Cæſar,
In Lybico quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta,
Nil geminum tollens amphiſibena caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt: *Ad grauiores morbos.*
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus toto cum ſpiritus vndique uentre
Fluctuat, & ſurdis viſcera pulſat aquis:
Diraque cum miſerum dirumpunt tormina uentrem,
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec ſiquis vitæ tempora longa daret.
Sed ſibi diſſimiles oculis animique dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet? artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala corpora liuor.
Inficit, hac fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument.
Hac phthiſis incipiens uicta recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neruos.
Pendula tunc aliquis tentave colla gerit,
Nec ſinit vt membrana, leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones, uicta tumore premat.
Hac etiam magno veſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis vlceris icta ſolet,
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos urit, ſollicitatque Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoque dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula, ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris onus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer,
Hanc cape, cum primo eſt Sole reuecta dies.
Hacque canum rabiem fato impendente fugabis,
Cum trepidat moriens, & ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes,
Conciliat ſomnum, peruigilesque leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro *Doſi Theriacæ.*
Atque reſtagnanti flumine, Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus *Aſſumptionis modus,*
Antidoti, cyathis igne calentis aquę.
Sic commiſta, tibi vel claro mane bibatur, *Aſſumptionis tempus.*
Vel cum mox primam protulit orta facem.
Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos atq; leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,

A Ignaruſve doli toxica nigra bibit,
Et cum mane nouum, & cum ſe Sol abdidit vndis,
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, vireſque, & tempora Cæſar.
Quod ſuper eſt, dicam quo facienda modo.
Vipera principio cura obſeruata procaci, *Paſtilli ex Viperis.*
Protinus eſt celeri corripienda manu.
Namque vbi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim uiolis carpit uernantia prata,
Dum uiridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulcę tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaque cauda.
Demenda, hinc quicquid venter inanis habet.
B Inſerit nam ſæuos hinc atque hinc uipera luctus,
Et ſquammis caudæ dira uenena tegit.
Ceruiciſque ideo tantum, caudæque ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante uenenum,
Verè hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indis aquæ.
At cum panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumque tument flauæ noxia terga feræ,
Exime uipereas, confuſa cadauera, carnes:
Exemptas, longa uentilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
C Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne vipera formam
Tuſa neget rotulis, ne pereatve liquor.
Inque cauo dudum poſtquam hæc uerſaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus umbra locum.
Inde capillato Scillam cum cortice ſumptam, *Paſtilli è Scilla.*
Pulte linas, medio conſtruaſque foco.
Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute, & ut leues dempſeris exuuias.
Tres ſcillæ partes, erui compone duabus,
Piſtilloque crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes.
Quos procul a radijs mitior umbra tegat.
D His igitur lancem primum cumulabis, & octo *Primus ingredientium ordo xlviij.*
Biſque decem drachmas accipe, biſque decem.
Dimidium ſuperadde rotæ, quam uipera fecit, *Secundus xxiiij.*
Et piperis longi ſit quoque pondus idem.
Sitque opij tantum, tantum medicaminis eius,
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas *Tertius xij.*
Iridis, & ſiccæ protinus adde roſæ.
Addaturque tui radix dulciſſima ſucci,
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta ſemper
Balſama, qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Conijce, & agarici par quoque pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham, coſtumque, ſpecuque reuulſum *Quartus ordo vi.*

Corycio

Corycio fragrans impoſuiſſe crocum.   E
Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum,
Teque Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſque nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit,
Nec tu dictamnum, nec tu quoque pontica rheon
Deſueris, ſtœchas, marrubiumque virens,
Atque apium petris quod naſceris, & calaminthe,
Afraque cum lachrimis ò terebinthe tuis.
Et folijs gramen quinis & zingiber ardens:
Singula ſed drachmas ſex tibi quæque trahant.
His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,   *Quintus ordo iiij.*
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumque racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaque herba meon.
Atque humilis quercus ſemen, Ponroque petita   F
Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis & aſſam
Chalcitim, fibras gentiadaſque ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaque hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.   I
His etiam aniſum, ſeſelimque his iungere mollem,
His cardamomum, fœniculum, ue uelis.
Atque atram lachrimam, Nili quam ſpina remittit,
Quæque ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin:
Nec drachmis totidem plus ſagapenus erat,   *Sextus ordo ij.*
Pondere dimidio tum quos ſibi Caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quin nec Ariſtolochi radix, ſiccumque bitumen.
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Denique cum panacis ſuccum, centaurion atque   G
Addideris, finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia vino,   *Commiſtionis modus.*
Humida quæ fuerint, vt liquor & lachrimæ.
Tum quæ ſicca uides, poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter iungere melle uelis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime Pæan   *Aeſculapij inuocatio.*
Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant,
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
Adſis, & Regi fer tua dona meo,
Stirpe tua natam Panaceam, namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Andromachi iunioris Theriacæ deſcriptio. CAP. 7.

Hęc quę ſenior Andromachus de theriaca cōſcripſit, Andromachus filius ī eo libro, cui titulus eſt, de medicinis intro aſſumēdis, his verbis explicat: nō tñ equeſtri, vt pr̄, ſed pedeſtri utitur oratione. Antidotus galene. i. trāquilla cognominata ad oēm malā internamq; corporis affectionē, præcipueq; ad uētriculi uitia, & venena, febreſq; p circuitū inuadētes. Habet aūt paſtillorū ſcilliticorū ʒ. xlviij: paſtillorū theriacaliū, ſpiſſamēti hedychroi, piperis nigri, opij, ſingulorum ʒ. xxiiij: roſarū ſiccarū, ſcordij cretici, ſeminis napi, iridis illyricæ, agarici pōtici, cinnamomi, ſucci radicis dulcis, opobalſami, ſingulorū ʒ. xij: myrrhæ, croci, zingiberis, rhei pōtici, radicū quinq; folij, nepitæ, marrubij, petroſelini, ſtœchadis, coſti, piperis* longi, dictamni, florū iunci rotūdi odorati, thuris, terebinthinæ, caſię fiſtulę, nardi indicæ, ſingulorū ʒ. vj: polij cretici, ſeſeleos, ſtyracis, chalcitidis uſtæ, ammi, † phu pōtici, ſpeos, ameos, chamędryos, chamępityos, hypocyſthidis, malabathri, nardi celticę, radicū gentianę, aniſi, mei athamantici, ſeminis fœniculi, rubricę lemnię, chalcitidis uſtæ, ammi, † phu pōtici, fructus balſami, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, ſingulorū ʒ. iiij: ſeminis dauci, chalbani, ſagapeni, opopanacis, aſphalti, caſtorij, cētaureę tenuis, ariſtolochię tenuis, ſingulorū ʒ. ij: mellis attici drachmas* noningētas ſexaginta, vini ʒ. tercentum uiginti. Hæc Andromachus iunior ſoluta oratione cū ſcribat, pōr, qui non intelligit, omnia, quæ ſenex Andromachus elegiaco uerſu tradidit, hinc ea conquirere. Quamobrem & nos eorum, quę obſcurius ibi dicūtur, expoſitionē omiſimus operis prolixitatem ueriti. Vnum tantum demirati ſumus, iuniorem Andromachum, dum connume-   H

In cod. græ. Baſ. etiam album piper additur.

† *Acori, additur in impreſſis.*

In cod. græc. Baſ. eſt Mellis ʒ. ∽, nimi. ʒ. ∽

A connumeraret ſimplices medicinas, quæ antidotum hanc faciunt, in locum calamenthi nepitam
retuliſſe, ſic. n. Romani calamenthum vocant. Non decuit aũt ipſum, qui cætera Græce ſcribe-
bat, hanc ſolam Romanam uocem Græcis uocabulis interponere. Vna autem in re tñ hæc ab ea
differt, quæ carminibus deſcripta eſt, ꝙ illa piperis longi ℥. xxiiij, nigri ſex habet: hæc autẽ proſa
oratione deſcripta nigri xxiiij, lõgi vj. continet. Qm̃ uero, ut dixi, multa exemplaria, medicinarũ
pondus mendoſum hñt, idcirco ipſum non notis, ſed integris uocabulis, primum appoſui, Mene-
cratis iudicium hac in parte ſecutus: Deinde quia Andromachi uerſus obſcuriores uidebantur,
Damocrates iambos eamet de re aperte admodum conſcriptos, ſubiungere decreui. Verum hoc
paulo poſt fiet: in pñtia nanque, qm̃ ex ſimplicibus medicamentis, quæ huic antidoto imponun-
tur, a nobis aliquot iam expoſita ſunt, reliqua deinceps ſubnectere melius eſſe viſum eſt.

De compoſitione paſtillorum ex viperis. CAP. 8.

A. l. 5. ſu. 1. t. 1. f. 523. f

VIperas non, vt aliqui faciunt, æſtate media, neque ſtatim vbi cauernas egreſſæ fuerint, uena-
ri conuenit: æſtate ſiquidem earũ carnes ſitim excitant, ſtatimq; ab egreſſu frigidę, ſiccæ, &
extenuatæ ſunt. Opportunum itaq; tp̃s eſt, qđ iis medium intercedit, quodq; Andromachus ip-
ſe ſignãuit: quo tp̃e & qui Libero patri ſacra faciunt, uiperas lacerant, uere quidem finiente, non
B dum tamẽ æſtate incipiente: uel ſi uer quo ad magnam ſuam partem hyemale fuerit, circa princi
piũ ęſtatis, nõ multo poſt pleiadũ ortũ. Viperas aũt, quæ prægnantes ſunt, reiicere oportet: aliarũ
uero caput, ac caudã abſcindere, quæ partes venenatę etiã plus eſſe vñt, & duras, paucasq; carnes
continere. Sufficiet aũt in magnis uiperis, ſi id, quod utrinq; amputabimus, quatuor digitorũ mẽ
ſurã non excedat. His peractis reliquũ corpus, inteſtinis exẽptis, pelleq; detracta, aquis primo ab
luendum, atq; in uas fictile conijciendum eſt: deinde aqua pura ſuperinfuſa, & anetho qđ tũc ui-
get, ollę prunas, ut coquatur, ſubijciemus: uel arida ligna, q̃, ꝙ fumum nõ emittant, ἄκαπνα uocãt,
vel qđ melius adhuc eſt, vitium ſarmenta. Salis autem ſi ſuo tp̃e uiperas ceperis, tantillum im-
mittere oportet: ſin æſtate iam incipiente, nihil. Omittere inſuper eas conuenit, quæ maritima lo
ca, quæve in aliqua ſalſa aquarum lacuna, degũt. Antidotus. n. q̃ eiuſmodi uiperas acceperit, ſitim
excitabit. Viperas igitur, cum ita coctæ fuerint, ac ſi quis ipſas comedere uellet, ab iure primum
eximemus; deinde illarũ carnes ita ſpinis auellemus, ut ſpinã aliq̃ non accipiamus: auulſas carnes
exquiſite conteremus: panis ex puriſſima farina confecti optimeq; ſiccati, qui præcipue & bene
fermentatus ſit, & † in furno non ſub clibano coctus, modicum quiddã admiſcebis. Nõnulli tñ in
cõmiſcẽdo panẽ uiperis hanc menſurã ſeruandã pręcipiũt, ut panis pondus uiperinarum carniũ
C dimidio minus ſit: alij ne tertiam partẽ excedat malunt. Ego uero qñque quartã, qñque & quin-
tã, panis impoſui. Cæterum niſi bene coctus fuerit, periculũ aliquod acoris imminet medicamẽ-
to. Melius eſt igitur panem hunc ita coctum per aliquot dies loco aliquo ſicciori prius exiccaſ-
ſe. Verum cum uiperas, & panem, coniunxeris, diligenterque adeo ſubegeris, ut nulla viperinæ
carnis particula non contuſa remanſerit, paſtillos ex ea maſſa conficito, qui tenues ſint: nã craſſi
cum difficulter ſicceſcere ſoleant, & carnem putreſcere, & panem aceſcere ſinunt. Quamobrem
panem quoq; ante ſiccatum terere ſatius eſt, & non quemadmodum ante nos, qui Cæſari the-
riacam faciebant, uiperarum iure maceratũ. Quã rem ipſe quoque diu ſeci, ſed mihi poſtea me-
lius eſſe uiſum eſt, panem antea contritum, uiperarum carnibus exacte iam ſubactis admiſcere: ci
tius nanque paſtilli ſicceſcunt, qui ſiccũ panẽ non madidũ acceperint. Sit autem cella in qua pa-
ſtillos areſacies, in ſuperiori domus parte ad meridiẽ conuerſa: uel ſaltem ad ſeptentrionem non
reſpiciat, ut Solis radios tota penè die accipiat. Tali. n. in loco cõmode ſicceſcent, ſtatim a com-
poſitione ibi collocati, quo ſolares radij peruenire non pñt. Frequenter aũt ipſos cõuertere o-
pus erit, ut æqualiter vtraq; ex parte ſicceſcãt, quod facere ſi quis omiſerit, ſuperior quidem pars
celeriter areſcet, inferior aũt humida diutius permanebit, periculumq; erit ne marceſcant. Po-
D ſtea vero, q̃ exiccati fuerint, maneant adhuc aliquot diebus eadẽ in cella lõgius, q̃ prius a Solis
radijs, ſępeq; denuo conuertantur. Sufficient aũt ad hæc omnia quindecim diebus ad ſummum:
poſt quod tp̃s, donec theriacam conficere uolueris, recondi debent in uaſe ſtanneo, aut uitreo,
aut ẽt aureo. Vitro ſiquidẽ, & auro nihil fraudulenter admiſceri põt: Stannum aũt plumbo adul-
teratur, quod uitare conueniet, non ſolũ in hac antidoto, ſed & in quibuſcunq; alijs medicinis:
Quemadmodum & argentũ, ſi purũ non fuerit, uaſa nanq; ex eo fabricata celerrime rubiginẽ
contrahunt: purũ autẽ argentũ Romani candidũ uocant. Cæterum longe melius eſt, haud mul-
to poſtq̃ paſtillos confeceris, ipſis uti: quanquã non multum detrimẽti capiunt, ẽt ſi peracto an
no, atq; ẽt multo poſt, eis utaris. Recte nanq; a principio ſiccati, ad tertium quartũq; annum in
tegri perſeuerant, dummodo tñ apte reponantur: & ſubinde puluiſculus quidam qui ipſis obna
ſci conſueuit, mundis mãtilibus interdum abſtergatur: is nanque ſi diutius inhæreat, paſtillos per
forabit. Perſpicuum eſt autem inutiles eos tum denique reddi, cum perforati fuerint, quemad-
modum ante quàm hoc accidat, etiam ſi multum tempus interceſſerit, non inutiles eſſe.

† *In clibano, non in furno coctus, ita & Græcus codex & ratio poſtulat, cũ Gale. in lib. 1. De alim. fac. præferat, quæ coquuntur ſub clibanis, quæ in furno: & ſi ẽt ibi interpres errarit.*

De paſtillorum ſcilliticorum compoſitione. CAP. 9.

SIue ſcilliticos, ſiue ſcillinos, quis appellare uelit cõfectos è ſcilla paſtillos, rotulasve, aut orbes,
nihil

nihil refert:neq;.n.medicamēto quicq̄ officit,qūolibet inditum nomen,modo errorem aliquem E
in eorum compoſitione non admittant.Quod ne contingat,ego tibi eam dilucide nunc explica-
bo.Principio ſcillam ſucculēntam de terra euelles, cuius folia penitus iā,& ſcapus aruerint.Huic
deinde,cortice detracto,duriorem pulticulā induces ex tritico nouo, quantumq; fieri pōt exqui
ſite,confectā:ipſam poſtea multo calidoq; cineri ſubiectā non prius extrahes, quoad uſq; circū-
poſita pulticula cruſta plane fiat.Quòd ſi ubi hæc agis,furnus aliquis adſit,una cū pane ſcillā illuc
inferre potes:inde cū obducta plus iā exaruit,ipſam extrahes,& conteres. Satis aſſam uero ſcillā
intelliges,ſi feſtucā immiſsā admiſerit:ſcilla nanq; cum bene toſta eſt, ſurculos facile excipit.Vbi
vero ſcillā diligēter attriueris, cādidā erui farinā admiſce:nā q̄ cādida nō eſt,amara ſupra modū
eſſe cōſueuit. Cognitū aūt vnicuiq; exiſtimo,pri' oportere tenui cribro farinā excutere, ac p̄te-
rea diligēter eā leuigare.Scilla vero ſequipōdere farinā ſuperet opus eſt:dico aūt ſeſquipōdere,vt
ſi duas farinæ ſumas,ſcillæ tres accipias.Quā rē cū & Andromachus iunior aſſerat,neſcio qua ra
tione ductus,uelit erui farinā drachmas octoginta eſſe,ſcillā uero centū uiginti : cū ſatis ſit dice-
re ſcilla eruū ſeſquipōdere ſuperet . Poſtremo ſimulatq; rotulas tenues ex hac miſtura cōforma
ueris,in cella,ſicuti paulo ante dicebamus ad meridiē uergente repones:quas tn̄ non in Solis ra-
diis collocabis.Verum ſicut de paſtillis uiperę dictum eſt,ita in his quoque cętera perage. F

De Magmatis Hedychroi compoſitione, CAP. 10.

CVm ſuperius theriacam Andromachus cōficere nos doceret, qūo viperini ſcilliniq; paſtilli
conficerentur, ipſe quidē ſatis ſuperque expoſui: quo pacto aūt Hedychroū magma con-
poneremus,neq; Andromachus docuit, neq; complures alii:qui tametſi de medicinarum com
poſitione tractarent , tn̄ cum theriacam deſcriberent , Hedychroi compoſitionem omiſerunt :
adeo ut medicus quidā Romæ,qui theriacā conficere nunq̄ uiderat,ipſamq; ſe ex ſola librorum
lectione compoſiturum fidebat, ab unguentariis Hedychroū peteret, exiſtimans illud herbam
eſſe quampiam,uel ſimplex aliquod aliud medicamentum . Sed ego ſpiſſamentum hoc ēt indi-
cabo,ab Andromacho in eos , qui nunc quoque Cæſari ipſum componunt, perpetua ſerie deri
uatum.Quod ut ipſum quoque peruerti non poſſit hexametro carmine ſubſcribetur.

Magma,quod Hedycroum læto dixere colore
Aſphalathi drachmis,aſarique,marique, duabus
Conſtat:nec plures attollit amaracus illis.
Tres calamus,late ſuaues qui ſpargit odores.
Tresque Arabum paſſim qui creuit iuncus in aruis. G
Tres coſtum redolent.Tres toto cognita Ponto
Phu:quibus æquale fragrantia cinnama pondus,
Et lachrymæ,& ſarmenta dabunt,quæ balſamus edit.
Rurſus ſex folium drachmas,ſex indica nardus,
Sex caſiæ calami,ſex myrrhæ gutta leuabit,
Sexque croci flores:bis ſex attollet amomum.
Maſtiche ſolidam tantum trahet vltima drachmam.
Omnia tu vino ſimul hæc coniunge falerno.

Hæc ubi inter ſe miſcueris rotulas uiperinis,& ſcilliticis ſimiles figurabis , ipſasq; eodem mō ſic
cabis.Hæc aūt Hedychroi magmatis conficiendi ratio,ueluti diximus, ab Andromacho p̄ ma-
nus multorum ad nos uſque peruenit:nā quas alij conſcripſere , aliqua in re ab hac noſtra diffe-
runt.Quæ ſiquidem Hedychroi deſcriptiones ab iis traditæ ſunt,qui medicamentorum experiē
riæ dant operā,rerum iniectarum pondere ab hac euariant: aliæ uero neque marū,neq; amara-
cum prorſus hn̄t. Quædam alterutrum tm̄ continent:neque. n.duo hæc vnguentarij omnes no
ſcunt,eo q; herbas ſolum Creta aduectas emant,& earum ſemina , atq; ſuccos . Ego uero & has H
duas herbas ſcio in Aſia naſci,ac in aliis quidem regionibus raras eſſe,ſed in Cyzico frequentes.
In Italia quoque, ut & alias quaſdam herbas, ita & amaracum uidi,quæ odore multū à maro ſu-
peratur: marum.n.valde redolet.Putaretq; forſan aliquis ſola nominis appellatione ductus un-
guentum amaracinum, quod in Cyzico faciunt,amaraci plurimum capere:ſicq; forſitan ab an-
tiquis id unguentum conficiebatur,ſed nunc ſolum marum imponunt. Hanc herbam aliquādo
cum ipſe deguſtaſſem, ac eam amaram quidem plurimum , ſed acrem parum,deprehendiſſem,
hortatus ſum quendam eorum , qui amaracinum conficere ſolent,ut amaraci tantum immitte-
ret,quantum & mari. Viſumque eſt mihi id unguentum,minus quidem redolere,ſed peius nihil
operari.Hæc itaque a nobis obiter dicta ſint.

De exploranda quarundum medicinarum integritate. CAP. 11.

NVnc, quo pacto antidotus hæc confici dēat, explicabimus:eo ordine ſingula quæque im-
ponenda cōmemorans,quo ſuis in elegijs Andromachus recenſuit. Is.n.rotularū ſcillitica
rū drachmas octo,& bis decē, rurſusq; bis decem, imponi iubet,qđ p̄inde eſt,ac ſi quadraginta
octo diceret.Harū dimidiū,hoc eſt vigintiquatuor drachmas,theriacaliū paſtillorū, opij, piperis
longi,

A longi,& magmatis Hedychroi præcipit. Ac de tribus quidem iam dictum eſt. Piper autem lon-
gū fraudulenter concinnatum deprehendes,ſi illud aqua maceraueris: ſoluitur enim hoc pacto,
quod ſubornatum eſt:quod autem fraude caret,indiſſolutum manet. Eſt autē id,quo piper lon-
gum adulteratur,herba quędā fulua ab externis regionibus aduecta, quæ piperi longo,aſpectu
quidem proxima,non tñ guſtu ſimilis eſt, quo etiam ab eo diſtingui facillime poteſt. Sagapenū
quoque quod vocant & ipſum in aqua ſeu vino dimiſſum cognoſcitur: verum nanque ſtatim diſ
ſoluitur: quod autem tale non fuerit, indiſſolutum manet. Siue autem quiſpiam ut neutrum no-
men ſagapenum,ſiue vt maſculinum proferat, & totum hoc ſagapenum ſuccum intelligat (eſt
enim reuera ſuccus ferulæ cuiuſdam panaci ſimilis) nihil refert. Cæterum Panacis ſuccus ſimile
quicquam non habet chalbani particulæ cuidam albiori: nam chalbani pars quædā reuera in ſa-
gapenum tranſit,quæ ſpumoſa & leuis eſt:quædam uero chalbanum optimum eſt ſagapeno æ-
mulum:denſum autem hoc eſt,& reliquo chalbano lōge magis compactum, quo uti debemus,
ceu optima chalbani particula. Quoniam vero ad ſagapenū ex chalbano tranſire diximus quod-
cunque ſpumeum,cōſtans,& album eſt,humorique immiſſum facile diluitur, ſuperioribus quæ
dam adhuc ſubiungere opus eſt,præſertim cum ob ſimilitudinem optima caſia cinnamomū eua
B. dat. Vidimus.n.alias frequenter caſię elatæ & auctæ tantum,vt fruticis magnitudinem æquaret,
ramos quoſdam cinnamomo penitus ſimiles aſpectu,corticis tenuitate, præterea hiſce ſignis, q̄
cinnamomum certiſſime oſtendunt,ac guſtu olfactuque percipiuntur. Ad hunc modum & in
optima myrrha opocalpaſum reperitur,quod tamen à myrrha differt. Atque ſecūdum hæc tria,
ſagapenum dico,opocalpaſum,& cinnamomum, quædam proueniūt, quæ neque chalbanum,
neque caſia,neque myrrha quidem amplius ſunt,nōdum tñ ſagapeni,cinnamomive,aut opocal
paſi,naturam exacte cōſecuta. Quam ob rem ſępenumero perſpexerit oportet,qui ſimilia inter-
noſcere,ac ſecernere cupit. Nam quemadmodum gemellos,atque cōſimiles inter ſe fratres, qui
conſuetudinem cum ipſis non habent,diſtinguere neſciunt, quod tamen contubernalibus facil-
limum eſt: Sic in omnibus medicinis,qui inter ipſas enutritus fuerit,& eas frequenter aſpexerit,fa
cile illarum diuerſitates vel minimas etiam,inueniet atque comprehēdet. At,qui ſemel tantū aut
bis inſpexerit,eas tanq̄ indiſtinctas intuetur,neq; unā ab alia internoſcere valet, cū tamē ſigna,
quibus diſtinguantur,manifeſtiſſima non nunquam habeant,ille vſq; adeo expoſita qui ſæpenu
mero cōſpexerit,vt p vnū eorū facile quanq; medicinā agnoſcat. Sagapenū itaq; è chalbano cō
fectum eundem odorem nō hēt,quē verū ſagapenū poſſidet:nam id odoris genus, quod harum
C rerum periti hircinum appellant, ſumptū è chalbano ſagapenum non deponit. Quanquā inter
verum ſagapenum,& eiuſmodi chalbanum non multum intereſt,etiā ſi quis antidotos cōponat:
ambo nanq; ad id apta ſunt,& ſerpentibus ac venenis ambo aduerſantur, & ſi chalbanum ſaga-
peno minus. At opocalpaſum exitiale eſt,multoſq; nos forte quadā vidimus noſtræ in ætatis de
curſu mori, q myrrhā cui opocalpaſum admiſtum eſſe neſciebant, aſſumpſiſſent. De induſtria
nanq; qui antidotos conficiunt,tanq̄ optimam talē myrrhā imponebāt, eo q viderant ipſam in
collyriis optimam fuiſſe medicinā:nempe ſaniē abſque mordicatione extenuat & interdum inci
pientes oculorū ſuffuſiones,& adhuc tenues aufert. Atque ſiue in emplaſtrum, ſiue in ceratum,ſi
extenuans aliquod medicamentum foris imponendum,talem myrrham conijcies, remedii uim
augebis: at intra corpus aſſumpta exitium affert. Hæc uberius ideo narrauimus,non ſolum,quia
orationis ſeries ita expoſtularet,ſed etiam quia hæc noſſe plurimum conducit.

De Medicinis in tertio ordine poſitis. *CAP. 12.*

VErum iam tempus eſt,redeamus ad ea conſideranda, quæ ſunt in tertium ordinē ſimpliciū
medicinarū ab Andromacho relata. Inquit.n. Inde quater ternas mutato pōdere drachmas.
Hęc igitur quo tempore uigeræ, proculdubio colliges. Roſas primum, ut de paſtillis dictum eſt,
D exiccabis, illas decerpens,quæ plus aliis bene olebunt, & rubicundiores fuerint. Vitabis autem
cellas ſubterraneas,nec vllum medicamentum in ipſas repones: præſertim uero in humidis,in q-
bus recondita celeriter carioſa fiunt. Roſis Andromachus Iridem illyricam adiungit: quæ verba
non tanquam inaniter prolata negligenter excipienda ſunt; veluti nec cū aliis medicinis patriæ
nomen appone,de quibus paulo poſt edifferens, quid quoque in genere optimum ſit demōſtra
bimus. Polium ergo & chamædrys, duo hęc Romam afferuntur,natis in Italia parum meliora:
in aliquot ſiquidem Italię locis,haud multum deteriora proueniunt, illis annis quorū vniuerſū
ver humidum nō fuerit,ſed ſicuti ſępe contingit æſtiuo tempori ſimile. Quod ſi ueris conſtitutio
ſiccior obuenerit,multa,quæ in Italia naſcuntur,pluribus Creta allatis paria erūt, ueluti chamæ
drys,chamæpitys,hypericon,gētiana,thlapſis,elleborus niger,& id genus alia. At vero quod ad
Iridem pertinet,ſecus ſe res habet. Si enim iris Lybica,quæ plurima ex Africa Romā affertur,Il-
lyricæ comparetur, tantū ipſi cedet, quārum cadauer uiuo corpori;non tñ aliis in gentibus orta,
tam multū ab illyrica degenerare iris uidetur. Iridem igr,uelut & reliquas medicinas, odoratio
rem ſemper eligito: Vnūquodque.n. optimum eſt, quod ſui generis odorē uehementiorem hēt;
is autem ex multorum inſpectione manifeſtus vnicuiq; fit. Ac de guſtu quidem perceptis quali-

tatibus eodem modo cenſendum eſt. Id enim optimum medicamẽtũ eſſe cõſtat, in quo id quod E
ſuo generi ꝓprium eſt, exuperat: peſſimũ vero quod ſui generis aliis & tenuius & exilius eſt. Me
liora namque ſunt omni in ſpecie, quæcunq; nec rugoſa, nec exilia fuerint: vt q̃ cõuenientẽ ſibi
magnitudinẽ exceſſere, peiora ſunt ijs, q̃ bene q̇dẽ enutrita, ſed tñ adſtrictoria ſunt. Quã ob rem
vt dixi, medicinas ſimplices multas & ſæpius inſpexiſſe operęprętiũ eſt, & maxime optimas, quę
longo iam t ꝑe ſui experientiã ipſis naſcendi initijs ꝓbuere, quæq; vno ore à peritis medicæ ma-
teriæ auctoribus commendantur. Omnes igitur herbarij vnanimes ſcripſerũt, iridẽ in Illyrico na
tã, optimã eſſe: petroſelinum vero, quod in Macedonia prouenit: aſphaltũ è Iudæa aduectũ, item
& opobalſamũ. Eodem modo & in reliquis. Quorũ dotes à regionibus acceptas cum primum
de vnoquoq; loquemur, non omittemus. Subiũgit deinde radicis dulcis ſuccũ, & agreſtis napi ſe
men, quę duo nobis è Creta q̃ optima afferuntur: præcipueq; radix dulcis & ipſa, & eius ſuccus.
Scordiũ quoq; pulcherrimũ Creta mittit. quã q̃ in aliis regionibus ẽt minime contemnẽdũ ſcor-
diũ reperias. Literarũ quippe monumẽtis traditũ eſt à quibuſdã celebribus uiris, cum in p̃lio inte
rẽptorũ cadauera multos dies inſepulta iacuiſſent, q̃cũq; ſupra ſcordiũ forte fortuna ceciderant,
multo minus aliis computruiſſe, ea præſertim ex parte, qua herbã attigerãt. Ob quã rẽ ſane per-
ſuaſum eſt oĩbus, tã reptilium venenis, q̃ noxijs medicaminibus, quę corpus putreſcere faciunt,
ſcordiũ aduerſari. Ac de omni q̇dẽ medica materia ſatis ſuperq; eſt à Dioſcoride quinque libris F
diſputatũ: à quo diſcere licet vnicuique cũ alias oẽs notas, tum guſtu olfactuq; perceptas, quibus
ꝓbatæ medicinæ certiſſime cognoſci, & ab improbatis ſecerni queunt. In quibuſdã uero, oculis
quoq; perceptæ qualitates haud parũ utilitatis afferunt. Sed cõſiliũ meũ non eſt, q̃ ab aliis re-
ẽte conſcripta ſunt, hoc in opus transferre: uerum quę illi plane omiſerunt in medium adducere.

De Opobalſamo & Cinnamomo. *CAP. 13.*

MEminit poſtmodũ Andromachus cinnamomi & opobalſami: in quibus poſt notas à Dio-
ſcoride traditas pręcipuum illud eſt, videre prius ipſa, q̇bus in locis optima naſcũtur: Quẽ-
admodum ego feci, qui ſciens balſamũ uſque adeo pluribus artibus adulterari, ut internoſci uix
queat, ipſum ex arbore ſua reſudantẽ aſpicere volui, & ex eo particulã tanq̃ regulã cęteris agno-
ſcẽdis apud me ſemper habere. Didici quoq; quo pacto multis modis adulteratũ peritiſſimos ẽt
quoſq; falleret. Quã rẽ q̇ ſciunt, diuulgare nõ cõſulo, ne obiter imꝓbi fraudes diſcãt, & in malos
vſus conuertant. Nã neque illos approbo, qui noxias medicinas deſcribũt, & publicãt. Si q̇s igr̃
probationes à Dioſcoride ſcriptas, & ab alijs quicũq; de oĩ medicamentorũ materia docuerunt,
agnoſcendis ſimplicibus medicinis admoueat, ipſeque ſuũ ex multa inſpectione collectũ iudiciũ
adhibeat, exacte quæcunque ſecerni poſſunt diſtinguet. Quædã.n. vt dixi, uel nullatenus, vel nõ G
exacte, ab adulterinis ſecerni queũt; vſque adeo falſis uera ſunt utrorũq; cõfuſa indicia: veluti de
quo nũc loquimur opobalſamo. Nã de cinnamomo cõtraria ijs, q̃ de opobalſamo narrauimus,
cõperta habeo. Perſuasũ nãq; mihi eſt ipſũ cognitu facillimũ ex omnibus eſſe illis, qui ſæpe op-
timũ cinnamomũ uiderint. Optimũ uerò cõſequi nemo põt, niſi repoſitũ ab Imperatoribus in-
tueatur ſex generibus quodãmodo diſtributũ. Siquidem & in hoc ipſo uelut in caſia, optimi ad
deterrimũ tã magna differẽtia eſt, vt ſuprema caſia ab infimo cinnamomo parũ diſtet. Neq; ve-
ro cinnamomi uirtus ad vſum apta lõgo tẽpore durat: ad triginta ſiquidẽ annos quã à principio
uim habuit, integrã nõ conſeruat: nugantur enim qui cinnamomũ ex huſce medicinis eſſe dicũt,
q̃ ſenectutẽ non ſentiant. Atqui ego non centũ, neq; ducẽtorũ annorũ interuẽtu, ſed paucíorũ, ſi
quis ad tantum numerũ conferat, vetuſtius factum obſeruaui. Quo tempore ſiquidẽ Antonino
Imperatori theriacã paraui, uaſa lignea, in quibus eiuſdẽ generis cinnamomũ inerat, multa con-
ſpexi, alia Traiani, q̃dã Adriani, nõ nulla Antonini, qui poſt Adrianũ Imperator fuit, ætate repo
ſita: omniaq; hęc ſeſe & ſaporis & odoris imbecillitate, vehementiaque tantũ planè ſuperabãt,
quantũ & t ꝑe differebãt. Olim è barbarorũ terris arcã cubitos quatuor & medium lõga Romã
perlata cũ fuiſſet, in qua cinnamomi primi generis integra arbor erat, ex eoq; M. Antonino Im- H
peratori antidotum quandam compoſuiſſem, ipſam cęteris multum p̃ſtare deprehendi, adeo ut
Imperator quoq; ea deguſtata, medicinę cõcoctionẽ, uelut ĩ aliis fieri ſolet, expectare noluerit.
ſed ſtatim ea vſus ſit nondũ integre duobus menſibus elapſis. Antonino ſubſecutus eſt Commo
dus, q nec theriacæ, nec cinnamomi, curã ullã habuit: ſub quo nõ ſolũ arboris illius, q̇d ſuperfue
rat oẽ diſſipatũ eſt, verum etiam quodcunque poſt Adriani tempora comportatum fuerat. Quo
factum eſt, vt nunc Imperator noſter Seuerus cum me ſibi theriacã, eo modo conficere iuſſiſſet,
quo M. Antonino cõfecerã, ex cinnamomo Traiani & Adriani tẽpore repoſito ſumere coactus
ſim: imbecillior q; plane mihi uiſa eſt, & tamẽ nondum anni triginta interceſſerant. Hinc nos op
timi cinnamomi notas quaſdã neceſſarias ſubiicere uolumus, ſummopere ipſũ bene olere, inex
plicabilemque præ cæteris bonum quendam odorem ſpirare, ac calidum guſtãtibus ſe multum
exhibere, non ita tamen ut mordicando triſtitiã palato inferat: colorẽ denique talẽ habere, qua-
lem ſi quis lacti nigrum colorẽ admiſceat. atque cœrulei quem uocant aliquantulum addat. Ex
hoc igitur quantũ uolebam, vt mos mihi fuit, cum accepiſſem, ramuſculos aliquot apud me de-
poſui,

A poſui, in ea apotheca, in qua res meas omnes pretioſas ſeruabam. Verum ipſa combuſta, qua tem
peſtate & templum Pacis incenſum eſt, & hæc & aliæ quinque cinnamomi ſpecies, quas mihi cō
quiſiueram, periere. Nunc itaq; cum Imperatori noſtro Seuero theriacā cōponerē ex cinnamo-
mo Adriani tempore repoſito, quod optimum uiſum eſt, elegi: de quo ēt utile quiddam lecturis
ſubdere cum poſſim, id facere non grauabor. Superſunt adhuc ibi multa vaſa lignea, quæ uarias
cinnamomi ſpecies coutinent, quarū nulla tñ ueluti truncus in ramos plures diuiſus multū attol-
litur, ſed ellebori figuram præ ſe fert, immo vero damaſonij, qđ è Creta ad nos affertur. Quæuis
autem cinnamomi ſpecies ab una radice, ceu frutex quidam paruus conſurgit, emittitq; hæc ſex,
illa ſeptem uirgulta, uel paulo plura pauciorave: non æquali tamē omnia longitudine ſunt, uerū
quod maximum eſt, pedis Romani dimidium non excedit. Vniuerſa autem cinnamomi natura
ſimilis eſt quodammodo optimæ caſiæ: quam qui afferunt barbari biſſyllabo nomine uocant, cu
ius prima g & i conſtant, ſecunda z & i continet. Ac de cinnamomo quidem hactenus.

De reliquarum medicinarum probatione, & electione. CAP. 14.

AGaricum ſequitur, quod fraudem nullam admittit. De quo illud modo dicere ſufficiet, quod
eſt ab auctoribus ante nos prod tum, optimū id agaricum eſſe quod leuiſſimū eſſet: denſum
B vero, graue, & lignoſum abiectū: quod aūt inter hæc mediū eſt, quantum ſignis, tñ & uirtute ab
vtriſq; diſtabit. Subſcripta ſunt deinde myrrha & coſtus, nequaq̃ cognitu difficilia hiſce qui prius
vtraq; uiderint: nouiſſe tñ opus eſt, myrrhā, quam Troglodyticā appellāt, antidotis idoneam eſſe.
Hanc quidam Minæam uocant, a loco in quo optimam naſci ferūt. Maxime uero hæc bene olet,
&, vt modo dicebamus, opocalpaſi quicquam admiſtum non habet. Crocum Coryciū cum oīs
antiquitas, tum poetæ quoq; laudant. Ego vero & antrum corycium, in quo gignitur, & crocum
ipſum accuratius inſpexi, vegetum quidē, non tamē odoris magnitudine, uel diuturnitate cūctos
alios excedentē. Quibus ſignis & uos optimū ab ignauo dijudicare conſulo, nō aūt q.a ſupra mo-
dum vegetum ſit. Perſpicuum eſt aūt optimū crocum ſumme flauum, & plurimū redolens eſſe,
ac longo tp̃e vigorē conſeruare. Quoniam uero crocum quoq; adulterari à quibuſdam ſolet, ne-
que facile id deprehenditur, niſi ab ijs, qui ſæpe optimum inſpexerunt, ſatius eſſe duco crocū mul
tum ante emptum aliqua in domus cella ad id apta repoſitū habeamus: quemadmodū paulo an-
te faciendum docuimus: Magnum ſiquidem probitatis indicium eſt, ſi tale permaneat, quale re-
poſitum fuit: adulterati nāque croci, tam color, quā odor citiſſime aboletur. Quod ad Caſiam ve-
ro attinet, ea me cōmemorare nūc opus eſt, quæ in multis de medicina libris ſcripta ſunt, Duplū
C caſiæ, ſiquis cinnamomo egeat, inijciendum. Hoc dictū irridens Satyrus magiſter meus, unam ex
Quinti facetijs ipſum eſſe dicebat, aſſeuerantis eos, qui duplum caſiæ imponere iubēt, ſi cinnamo
mo careamus, ſimilia illis facere, qui nos cenſent, ſi quando falerno caruerimus, illius quod in cau
ponis uenditur duplicata menſura bibere: ſiq; panis ſiligineus deſit, furfuracei duplum comede-
re. Mihi uero hæc Quinti facetia, ſi de re una quapiá, qua ꝑ ſe ſola uti uelimus, afferatur, uera irre
prehenſibiliſq; uidetur: ſin de re quæ in ſocietatem multorū ueniat, non eſt eodem pacto uera.
Nam cuiuſcunq; quod ſolū corpori admoueri debet, rhus puta, abſinthium, iris, gentiana, uel id
genus alia aliqua medicina, ſi quis minus boni duplum loco præſtātiſſimi accipiat, & corpori uel
extra uel intra admoueat, duplicato ēt nocebit: at ſi multis unū aliquod optimū commiſcendum
fuerit, quod ſe auctūrū aliorum uires ſpondeat, ſi præſtantiſſimū deſit, peius nihil erit uti duplo il-
lius, qui proprietates eiuſdem generis habeat, etiam ſi deterius hoc illo uideatur. Caſia ſiquidem
cinnamomo genere proxima uſqueadeo eſt, ut ex ipſa quandoque cinnamomum oriatur, ſpe-
ctenturq; non nunquam caſiæ arbores integræ, in quibus aliqua cinnamomi uirgulta è caſiæ ra-
mis prodeant. Simileq; iſtud eſt non uino aut pani, ſicuti Quintus dicebat, ſed uitę functionibus,
in extruenda domo, in fabricanda naui, in tollendis & tranſponendis oneribus, in omnibus deni-
D que uitę actionibus, in quibus qđ peragendū erat ab uno homine robuſto, ſi abſit, à duobus im-
becillioribus perficitur. Hęc aduerſus Quinti dictum obiecta ſint, eo quòd mihi reijciendum om
nino non uidetur eorum præceptum, qui pro cinnamomo duplum caſię imponendum cenſent,
quanquam ego ſemper cinnamomū impoſuerim. Nam q̇bus ego Romę antidotos compoſui,
cum uel Imperatorum amici, uel diuites eſſent, facile fuit illis quidem à Regibus petere, ijs uero
cinnamomum emere. Quibus illud etiam addidiſſe, quando Imperatoribus antidotos compoſui,
me cinnamomo nunquam eguiſſe, ſuperuacaneum planè fuerit. At Quinti ſententiam, quam de
carpeſio habuit, commemorare tempeſtiuum: ipſam nanque non ſolum à Satyro, ſed ab alijs ēt
Quinti diſcipulis accepi. Imponebat igitur Quintus, ut aiunt, quoties cinnamomum deerat, car-
peſium, perinde atque uiribus optimę caſiæ non inferius. Egoq; carpeſium idcirco multum me-
cum attuli ex ea peregrinatione, qua orientis prouincias adij, diligenterq; repoſitum nunc uſque
plurimum ſeruo, quod odorem etiamnum & ſaporē ſi non qualem prius habebat, certe nondū
extenuatum retinet. Eſt autem carpeſium herba phu appellato genere ſimilis, ualidior tamen at-
que aromaticum quiddam plus ſpirans. Plurimū hæc in Sida urbe Pamphiliæ naſcitur: emiturq;
propterea illic uiliſſimo pretio. Quocirca ſi quis ueſtrum illuc acceſſerit, carpeſij multum emat,

cum eum ſibi longo tempore duraturum nouerit. Tenuia autem quædam carpeſij ſarmenta cin E
namomi uirgultis ſimilia ſunt: Eius duo genera reperiuntur, vnum quod Laertium, alterum qđ
Ponticū nominatur, à monte in quo naſcuntur vtraque nomen adepta: ſed ponticū melius eſt.
Quod cum plurimum haberem, permultis medicamentis admiſcui, in quibus phu uocata impo
ni debuerat: eſt enim carpeſium, vt dixi, phu ſimile, validius tamen, & qualitatem quandam aro-
maticam, guſtum, odoratumq́; remittens. Inter tam multa autem, quæ de caſia retulimus, neceſ
ſum eſt illud etiam in primis explicemus, q̃ caſia theriacæ inijcienda ſit. Nam Gizi nuncupatam
præcipue laudant, ſecundo autem loco Moto dictam. Sunt & qui Arebo Daphitenq́; probent.
Cæterum Gizi quā uocāt, in omnibus cinnamomo ſimilem eſſe ſuperius quoque diximus. Hęc
eſt quæ ab aromatum peritis perinde atq; cinnamomum aſſidue uenditur. Quanquā Androma
chus iunior caſiam à quibuſdam fiſtulam appellatam imponēdā arbitratur. Hæc omnibus cogni
ta eſt, nā & vilius cæteris uenditur. Cuius exterior cortex fiſtula appellatus, quia obuolutus ipsā
repræſentet, ſaporem & odorem validum habet: interior aūt pars debilis adeo eſt, vt nullū vſum F
præſtet. In carminibus itaq; patris paulo ante à me tranſcriptis caſiæ nomen abſolute pronun-
ciatū eſt: in ſoluta uero filij oratione fiſtulæ nomen caſiæ adiectum eſt. Atq; ab eo ſeries per eos,
qui ante nos theriacā Imperatoribus cōpoſuerūt, in nos vſq; deriuata, fiſtulæ nomē nunc vſq; ap
poſitum ſeruat. Iubet deinde Andromachus Indicam nardum imponere, quā ex eo q̄ a ſpicæ fi-
gurā imitet, nardi ſpicā nomināt, quāuis radix ſit. In qua cauiſſe oportet, ne quis elutā uocatā no
bis uendat: eſt autem hæc nardus, quæ prius ab vnguētorū ſtructoribus elixata, vt ipſorum mos
eſt, integra uēditur. Quam ob rem Ompham barbara uoce dictam emere conuenit, cuius radici
terra adhuc adnexa ſi contrectetur, nardi odorē habet. Schœnum, id eſt iuncum, ex Arabia peti
tum, ad hæc idē auctor imponere præcipit, neſcio qua de cauſa ſchænanthū, id eſt iunci florē, à
vulgaribus appellatū: nobis ſiquidem cum florum copia non adſit, iunco utimur ex Arabia cō-
portata: cuius ſummitatem cameli ſæpenumero abroſerunt, iucundiſſime nanq; hunc iūcum ca
meli paſcūtur, ſecus uias ibi plurimum naſcētē. Eſt aūt iuncus iſte exigui pretij medicina, ſolaq́;
odoris integritate dijudicāda: q̃m celeriter ipſius odor expirat. Subſcribit poſtmodū Androma-
chus, Inde nigrum coniunge piper, thuriſq́; nitorē. Quo in loco non opus eſt, inquiramus, q̃ ni G
tor ſit perinde atque cuiuſpiā alterius medicinæ nomē, cū & ex theriacę deſcriptione proſa ora-
tione ab Andromacho iuniore prodita, & ex cōpoſitionis inſtituto, quod ab eo in nos vſque per
uenit, medicamēti nomē nitor nō ſit. Nā p̄ter duodecim drachmarum piperis longi in ſex nigri
commutationem, tam pater quā filius eadem de theriaca ſcripſerunt. Quare thure & pipere ex-
cepto cum nihil ſuperſit, de quo quis nitoris appellationem dictā putet, cenſendū eſt Androma-
chum verſus conſcribentem id nitoris vocabulum thuri epithetū feciſſe. Meminit deinde pipe-
ris nigri, dictamni, marrubij, rhei, rerum omnibus cognitarum. Theriacæ tamē deſcriptio, quæ
nobis per manus tradita eſt, graue piperi adiectum habet. Magnitudine vero piper hoc aliud ſu-
perat, corticemq́; ſubtiliorē, & minus rugoſum hēt. In rheo quoque fraus committitur. Nā qui-
bus in locis naſcitur, ſimulatque euulſum eſt, ipſum elixant, quo ſuccum remittat, ac tam ſuccum
vt ſincerū & aquæ impermiſſū, quam rheum exiccatum vt non elixū, ad nos poſtea mittūt. Quā
ob rē ſcientia opus eſt verum ab adulterino ſecernendi: q̃ facillime cōſequuntur, qui ſuæ ſpontis
rheum aliquando uiderint. Nam elixi pars, quę ſub aſpectum uenit, denſa per totum & cōpacta
non eſt, ſed rarior: & guſtu tentatum ſaporem adſtringentem, uel nullum, uel obſcurū remittit, H
cum tamen ſi adulteratum non ſit, vehementer adſtringat. Cito tamen & ipſum foraminoſum
efficitur. Stœchas autē multa pluribus in locis prouenit: plurima uero in Creta, & inſulis Stœcha
dibus, quę in Ibero mari ſitę ſunt. unde & Stœchadi nomen deductum eſt. Quę autem in p̄dictis
inſulis orinir, uegetior Cretica & melior eſt. Quod ad petroſelinum attinet, laudatiſſimum Ma-
cedonicum eſt, omnibus cognitum. Hoc eſtreaticum etiam quidam appellant, à loco in quo na- I
ſcitur nomē imponentes: verum exiguum eſt prorſus, quod ibi prouenit, cum & p̄ruptus & an-
guſtus is locus ſit. Eſtreaticum itaque, ſeu Macedonicum hoc, quod in omnes gētes affertur, pau
cum & ipſum in Macedonia gignitur. Sed idem in petroſelino macedonico accidit, quod in atti-
co melle, & vino falerno contingit. Mercatores ſiquidem in vniuerſa ferme orbis terrarum op-
pida, ut mel atticum, vinum falernum, ſic petroſelinum macedonicum aduehunt: cum tamen in
Macedonia petroſelini tantum non oriatur, quantum populis omnibus ſatis eſſe queat: verū in
Epiro petroſelini multum gignitur, in Cycladibus mellis plurimum. Atq; vt mel ex inſulis Athe
nas affertur, ſic petroſelinum ex Epiro in Macedoniam comportatur, plurimumq́; immo penè
totum Theſſalonicam; vnde tanquam Macedonicum quocūque aſportatur. Idem in uino faler-
no contingit. Nam cum in exiguo quodam Italiæ agro falernum proueniat, complura alia vina
in falerni ſpeciem à uini magiſtris concinnantur; quæ perinde atque ſalerna in omnes prouin-
cias imperio Romano ſubiectas exportantur. Tibi uero ſi petroſelinum Eſtreaticum quādoque
deerit, ne peiorem exiſtimes theriacam futuram ſi aliud impoſueris. Non enim ſi mortiferis ue-
nenis, ſi uenenatorū morſibus, aliud ab eſtreatico petroſelinum minus congruit, propterea reli-

quis

A quis etiam morbis,ut torminibus,uětriculo debili,aquæ inter cutem,& id genus alijs, ſegnius ōpi
tulantur,quos in primis ſanare theriaca non promittit. Ad hæc eſt reaticum petroſelinū amaram
etiam plus theriacā facit,præſertim cum recens adhuc imponitur:nam vt acrimonia, ſic amaritu-
dine,hoc alia ſuperat. Retinam poſtea terebinthinam addit, quā neſcio cur Andromachus, omiſ-
ſa Chia, Lybicā eſſe uoluerit, Chiam nanq; penè omnes meliorē iudicarūt. Quanq̃ laudo & Ly-
bicam ſi bona ſit: ſed proculdubio bona ſemper non eſt,quemadmodū quæ à Chio venit. Naſci-
tur quoq; & in Pōto, & in alijs aliquot locis optima terebinthina: verum Chia reliquas & odore
& ſapore uincit. Retulit ſubinde inter componentia theriacam Andromachus zingiber, & pen-
taphyllum, hoc eſt quinque folium herbam, quæ duo fraudem nō admittunt, & ab omnibus co-
gnoſcūtur. Meminit ab his Polij,quod omnibus cognitū,nec ſimile ſibi,quo adulterari poſſit,q̃c-
quàm habens. Deinde chamæpitys,de qua illud tantum referam,multis in locis & odore, & ſapo
re pręſtātiorem chamæpityn gigni,q̃ in Creta:nobis.n.inde affertur, eaq; omnes,qui Cæſari an
tidotos cōficiunt,utuntur. Romæ ſiquidē in ſuburbanis prædijs,& chamæpityn,& chamedryn re
peri multo plus redolentes q̃ Creta aduectas,ſi tamen continuis imbribus obrutæ nō fuerint. Il-
lud hoc loco non ignorare nos conuenit,cū Creta nobis herbæ afferuntur chartis obuolutæ, in
B quibus earum nomē ſcriptum eſt, quædam inuolucra ſolummodo incluſæ herbæ nomen inſcri-
ptum habere: quædā uero p̄ter herbæ nomen, cāpeſtris quoque vocabulū additū cōtinere: ac cā-
peſtres quidem generoſiores inuenies, etiam ſi in planis locis herbę ferme omnes imbecilliores
proueniant. Manifeſtum inſuper eſt, Styracem,qui in calamis è Pamphilia apportatur, Andromæ
chum præcipere. Pauciſſimus autem illic ſtyrax naſcitur: tantumque ab hoc vulgari diſtat, quātū
a uino quod in tabernis uenditur, falernum. Accipere uero ſtyracem oportet maxime pallidum,
quem & odorem & ſaporem quoque uehemētiſſimum habere perſpicuum eſt. Nardum ab hoc
Andromachus commemorat, quemadmodum ipſe ſcribit ex Gallia petitam, quam regionē or-
bis terrarū periti Celticā frequēter appellant. Tria namque nullo diſcrimine unius gentis uocabu
la ſunt,& eos populos aliqui Galatas,aliqui Gallos,quidam Celtas nominant, ſed vſitatius apud
eruditos Celtarum nomen legimus. De reliquis autem deinceps ab Andromacho cōſcriptis, par
tim alibi eſt à nobis in ſuperioribus libris diſputatum,ueluti de Lemnio ſigillo, & rubrica:nā ter-
ram potius ipſum, q̃ rubricam appellare conuenit. Eſt.n. Lemnia rubrica res alia quędā in Lem-
no naſcens,ad alios uſus apta,non ad quos Lemnium ſigillum quod uocant. Sed de hoc quoque
ſicut etiam de reliquis,à nobis eſt in libris de ſimplici medicina diſceptatum: partim uero ſunt me
C dicis omnibus cognita,nec fraudes ullas admittunt: eorumq; nonnulla ſunt in theriaca pedeſtri
oratione cōſcripta, dilucidius explicata,ueluti illud, Atque atram lachrymam Nili quam ſpina re
mittit. Acaciam nanque ex Aegyptia ſpina collectam Andromachus ſignificat. Hoc loco unum
hoc pętetirire non poſſum. Vtūtur omnes fere Thlaſpi, quod è Creta affertur: at ubique naſcitur,
colore inter luteum & flauum medium,figura rotundum, exiguum adeo, ut multoties grano mi
lij cedat. Melius eſt autem è Cappadocia comportatum thlaſpi imponamus. Hoc ad nigredinem
q̃ plurimum inclinat,figuramq; non exacte rotundam habet, ante dictum magnitudine permul
tum ſuperat: atque ab uno latere paruam quandam ueluti compreſſionem præſefert, unde & no-
men obtinuit. Prouenit autem ut hoc,ſic & illud in Cappadocia q̃ plurimum. Ideoq; non abſo-
lute quod inde aſportatur optimum cenſendum eſt. Sed quod peculiariter in Sauro naſcitur, nec
Cretico,nec paſſim naſcenti, ſimile. Si quid adhuc aliud ſupereſt, quod minus dilucide ſit ab An-
dromacho patre elegiaco uerſu dictum, planum fiet theriacam legentibus ab eius filio ſoluta ora-
tione deſcriptam. Quod enim ille Cecropium mel obſcurius appellat, hic Atticum aperte nomi-
nat. Centaurion ille nulla adhibita diſtinctione in carmine pronunciat, hic in proſa tenue appo-
nit,eo q̃ aliud quoq; cētaurium extet craſſum appellatum. Idem & in ariſtolochia fecit,cū pręter
D tenuē ariſtolochiā, alia quoque reperiatur, q̃ craſſam radicem habeat, & rurſus tertia, quæ rotūdā.

De compoſitione Theriacæ. *CAP. 15.*

DIctum eſt à nobis & ſupra,eum qui theriacā commiſcentibus animum ſemel intenderit,non
iterum neq; tertio id faciētem uideat opus eſſe: at optimas quocūque in genere medicinas
ut idem agnoſcat non ſemel,bis,aut ter,ſed multoties,& ſæpe,quæ ſingulis in locis optime proue
nire feruntur,inſpexerit,oportere. Nec ſatis hęc ſunt. Pręcepta quoq; ad uſum earum pertinen-
tia habere cōuenit: de quibus & ſi in ſuperioribus iam egimus, denuo tn̄ per capita de oībus dice
re tempeſtiuum erit: radices igitur medicinarum, quę in uſum ueniunt, extento cortice ſint opor
tet,non rugoſo: hoc.n.earū maciem ſignificat. Fructus aūt una cum uirgultis & germinibus & ca
licibus vegeti,pluresque eſſe debent,itē & quicquid ſemen includit,tegmina,cortices, inuolucra.
Semina uero,ſicut & radices,uegeta ſint conuenit: qđ ex eo, quia tantū corticē habeāt conijcie-
mus. Liquores & ſucci neque diuturnitate areſacti ſint, neq; ſuas qualitates obſcuras habeāt: has
dico q̃ guſtu olfactuq; percipimus. Fructus aūt,q unà cū uirgultis,folijs,calicibus, ac floribus, in
theriacā mittuntur,ij ſunt ſcordij,nepitę,marrubij,ſtœchadis,dictamni,polij,chamædryos, cha-
mæpityos,hyperici,centaureæ. Radices autem hæ, zingiberis, iridis, rhei, quinquefolij, coſti,

nardi indicę,nardi Gallicæ,gētianę,mei Athamantici,phu,ariſtolochię tenuis.Semina uero hęc, E
napi,petroſelini,thlaſpis,ammeos,anethi,ſœniculi,dauci,cardamomi. Hæc itaq; tria rerū genera
mortarijs Aegyptijs imponi debent, duriſſimi.n.ſunt:itaq; minus periculi eſt,ne pars aliqua inde
inter contundendum abrupta medicinis admiſceatur. Antedictis aūt hæc quoq; addenda erūt pa
ſtilli ſcillitici,paſtilli uiperini,magma hedycroum,piper nigrum, & longum, roſæ ſiccæ,agaricū,
crocus modo ſiccus ſit, terra lemnia, chalcitis vſta, amomum, cinnamomum, caſia fiſtula bal-
ſami fructus,acacia modo tenera aut humida non ſit,caſtorium deniq; & aſphaltus, ſiue fœmini-
no,ſiue maſculino genere quis ipſam efferre velit: diximus nāq; ſæpius aliàs non animaduerten-
das eſſe huiuſcemodi verborum minutias.Vino autem macerata diſſoluenda hæc erunt,myrrha,
& crocus,ſi tamen ita facere tutius tibi viſum fuerit,nec ipſum quia humidius ſit,contundere. Suc
ci autem omnes ideo uino macerātur,ut & diſſolui queant & læuigari facilius poſſint, ſagapeni
dico,panaceæ,papaueris,cuius liquorem & Meconium & Opium uocant:acacia quoq; cum hu-
mida tibi uiſa fuerit,nec ad contūdendū facilis:hypociſtidis item & radicis dulcis ſuccus. Thlaſpis
autē & napi ſemina primo quidem, ſicut & ante me alios feciſſe viderā, in mortariū una cū alijs
contundendis ipſe quoque conijciebam: inde uero cum ipſa pilæ concauitati adhærere ob tena
citatē animaduertiſſem,melius eſſe duxi ſola in alio mortario prius attrita, uino ſuperiuſuſo ma- F
cerare quoad exacte diſſoluerentur.diſſolutaq́; poſtmodū cæteris, q̄ peculiariter uino maceran-
tur ac diluuntur admiſcere.Thus quoq; per ſe ſolū in mortario ſeorſum leuiter comminuere ſa-
tius eſt,ne in placentā coeat:tū ubi cōminueris & excuſſeris promptum habere, quo reliquis vi-
no maceratis,cum placuerit,ipſum inſpergas:nam gummi & uino macerare & ipſum per ſeſe uel
cū thure læuigare neceſſe eſt.Hęc igitur quo diximus pacto omnia præparentur, atq; humida q-
dem ex uino diſſoluantur:ſicca uero in pulueren redigantur. Quo tempore autem cuncta ſimul
admiſcenda erunt,reſinam terebinthinam in uaſe duplici primum colliquabis, tum ſtyracem, &
chalbanum ante piſtillis ferreis,rutabilisve confracta,melliſq; crudi parumper inſtillabis. Hęc ſi-
mul atq; effuderis,& manibus complanaueris,mellis aliquantulū, reſinæ quoq; liquefactæ affun-
des.Atq; ita uaſe cooperto,ea rurſus liquari permittes.Melius eſt.n.his rebus impoſitis,nōdū mel
admiſcere,ſed adaperto uaſe,quod aquæ innatat,ut elixentur permittere. Interea dum iſta lique-
fiunt,maceratis ex uino rebus,ſiccas medicinas eatenus adijcies,& cōmiſcebis, quouſq; ſpiſſa ſa-
tis eſſe uideātur. Atq; ita paulo poſt in mortariū magno cochleari liquefacta,tepida tñ trāſpones,
robuſtusq; aliq̄s homo tūc ipſa cōmiſceat.At poſtea bene inter ſe commiſta,atq; in unum corpus
redacta fuerint,dēſaq́; iam quodammodo uideri cœperint, melius & moderate decocti & procul G
dubio deſpumati partē quandā ſuperimmittes, poſtea contuſarum medicinarum portionē quā-
dam:deinde rurſus mel inferes:poſtea liquefacta,ſed tepida infundes:poſtremo quicquid pulueris
& mellis ſupererit,admiſcebis,vehementer omnia magno in mortario, magnaq́; rudecula com-
miſcendo.Cum uero rudeculæ ductu in mortario oīa coiuerint,tum in pilam transferēda ſunt:
atq; ferreis rutabulis diligenter extērſis ne q̄d rubiginis inſiſtat,ſine intermiſſione contundenda.
Rutabulum aūt opobalſamo ſubinde perunges,ne ſubigendarum rerum tenacitate obtineatur,
neve difficulter ſe inde attollentibus reſiſtat.Vt igitur opus expedite procedat,imas rutabuli par-
tes opobalſamo frequēter inungere cōueniet,atq; opobalſamū hac una in totum abſumere. Me
lius eſt aūt in Sole theriacā commiſcere:ſic.n.citius in vnū corpus ſimplicia cocunt:dumq; hoc fa
ciemus, pilam in qua antidotus admiſcetur,operiemus. Ac poſt quatuor aut quinq; dies rurſus
in Sole ipſam eodē modo cōmiſcebimus:idemq́; ſex,ſeptemve dierum ſpatio interiecto iterum
atque deinceps repetemus,donec menſes duo vel quadraginta dies ſaltem compleantur.

Hactenus quæcunq; conſcripſimus ad Theriacæ uim augendā pertinent:quæ vero mox ſub-
iungam,ad colorem.Danda nanque eſt opera,ut nigram theriacam efficiamus:nam hoc etſi quo
pacto in conſuetudinem venerit,neſciam,quiſquis tamē hunc colorem nō conſequitur,irridetur, H
quanq̄ nulla coloris qualitate medicamenti vis immutetur.Nigra uero theriaca nō erit, ſi chalci-
tis flaua luteave dum uritur,euaſerit:chalcitidis.n.particula quantumuis minima colore ſuo, the
riacam inficit. Ne quis igitur hac quoque in re fruſtretur,ijs quę dicam,mentem adhibeat. Qua
tuor chalcitis drachmas cum theriaca ſolummodo capiat,multo plures aſſare conueniet hoc mo
do.Conijce in exiguam ollam chalcitis crudæ drachmas non pauciores quadraginta: poſtea ſuc
cenſis carbonibus ollam abſque operculo,in medio prunarum ſtatue:cumq́; liquefactam chal-
citin uideris,ac quę leuiſſima & ſpumoſa pars eius eſt innatare, ſtatim ollam ab igne amoue, hu-
miq; collocata,nec ut aliquando ſolebamus,ſicuti qui ignem accendunt,ipſi inſufflabis: mirandū
eſt enim quantum ita faciendo,luteus flauuſq́; color emergat. Non tñ in Sole collocanda erit:
ſed in vmbra,donec frigeat,omittenda. Hinc poſtea id ſolūmodo capies quod ſuperne ſpumeū
fuerit,quodq́; neque luteum neque flauum,neque pallidum eſt. Deinde experiundi gratia aliquā
tulum eius,quod probaueris,accipe,atque comminue:& num quis ex ſupra dictis coloribus ap
pareat,inſpice. Nam ſi qualis accepta eſt,uiridis aut cinerea manſerit, drachmas quatuor ipſius
impones: talem namque chalcitim exiguam inuenies, etiam ſi multam exuſſeris. Quę ad cōpo
nendam

A nendam,conficiendamque theriacam requireba tur,omnia iam abſoluimus.

De Theriaca ex Deſcriptione Damocratis. CAP. 16.

CVm vero Damocrates,atque Crito in quibuſdam ab hiſce diſcrepent, opportunum mihi, quæ ab hiſce quoque auctoribus conſcripta ſunt,ſubijcere viſum eſt, ac prius quidem Damocratis theriacam,qui omnem eius vſum dilucide explicuit. ea autem eſt iambicis verſibus, ut mos hominis fuit,deſcripta:commoditatem q; hanc habet,ut non ſolum memoria facile contineri,ſed nec à ſuo ordine peruerti poſſit.In eo itaque libro in quo antidotos deſcribit, ab uſu ipſarũ communi,& à proprio theriaces ipſius,initium ſumens,ita exorditur.

ANTIDOTOS paratas habere te decet,
Aduerſus omnes virulentas feras,
Quarum reperta & uideatur gratia.
His & uenenis obuies lethalibus,
Illi propinans ante,cui metus ſubeſt
Ne quid veneni capiat miſtum cibis.
Poſt vero illis, qui putauerint ſimul
B Ferale quicquam ſe indidiſſe cum cibo,
Ingeſtam ubi reiecerint eſcam tamen,
Bis illam terque præcipe paſſis dari,
Donec veneni ſigni permanent mali.
Hanc, læſit ſerpens quos obuius, dabis.
Lethalis dentes vel quibus impreſſit fera,
Aſpis, Ceraſta, Dipſas, atque Hydri graues
Echidna triſtis, ſpumei canis furor:
Hæc quippe morſu cuncta lethali nocent.
Obſtat marinis omnibus belluis quoque,
Et quas minutas beſtias uocant, Apes,
Crabrones, ueſpas, & rigentes ſcorpios,
Mures araneos, rapax Phalangium.
Huius antidoti, plus una drachma dato,
Quantum nux magna, ſed parumper amplius,
C Admiſtis uini puri cyathis decem.
Male commorſis,non ſufficiet ſemel
Haurire, metu ſi quis abſolui uelit,
Neceſſe antidotum ingerat frequentius.
Hæc uſum ad omnes commodos morbos habet,
Qui corpus longa male afficiunt mora:
Ad febris orbe tranſeuntis impetus,
Rigorem quoque,qui longum tempus manet,
Membris pernitiem afferens præcipuis:
Incluſumque utero flatum, & flatum coli,
Et quos ueſica torſit, uel renes diu.
Siue adſit ulcus,ſiue torqueat lapis.
Miſcebis & quos hepar infeſtat male,
Et qui è pectoris ſanguinem receſſibus
Aut fœculenti uirus excreant ſputi,
D Feratur undecunque, ſit pulmo licet.
Infunde ruptis,atque conuulſis, quibus
Intus diruptum eſt, atque conuulſum aliquid.
Sic cura triſtis,ſicque pelletur dolor.
Hanc, ægre ſumptum cum coquit calor cibum,
Quamuis det modicum,coquet calor cibum.
Quosq; ira motu ſemper aſperat graui.
Iter profectis longius, quibus diu
Vti neceſſe tabidis lymphis erit.
His vero, pendent quantum oboli tres, dato,
Caldæque cyathos quatuor,aut tres aquæ
Miſcebis, ante cibum tres horas uel amplius.
Læſa eſt quibus veſica è paſſo dabis,
Et ſputo ſanguinis, & ſtomachum ulceratis
Quibus at totum ſtillat in pectus fluor.
Ex aquæ, in qua coxerit pugillulus

Polij Teuthrij, prȩſtat hoc Cretico, E
Præſtatque Scythico, pontico eſt præſentius:
Nam continebis fluxionem citius:
Tribus cyathis præbe, vt eſt dictum modo.
Quidam ſi magnus vrget aurium dolor.
Paſſo diſſoluunt antidotum Cretico,
Et ſic meatus illita lana obſtruunt,
Optimam quiſquis theriacen cupit,
Selecta cuncta cum reliqua habeat:
Tum uero paſtillos viperæ quos uocant,
Sicut docemus, ita inſtructus paret,
Nam hi inter commiſcenda præſtant admodum.
AESTATE grandes uiperas bis decem
Venator, captas quas recenter attulit,
Sumat, uel plures etiam, nam parum eſt
Quod inde tollens ponat in antidotum.
Nempe qua caput inſtat, abſcindat primum, F
Quod æquet digitoru m menſuram trium:
Qua cauda vibrat, amputet plus parum.
Id dum recentes, dumque uigentes adhuc,
Agat oportet. Poſt ut anguillas, exuat
Pelle, tum pingue & inteſtina abijciat.
Quod reſtat, lauet, in ollam mittat, atque
Anethi ſicci congerat manipulum,
Aquæ quod ſatis. Hinc ferueant tam diu,
Facile donec recedat à ſpinis caro.
Ollam tepenti tunc ab igne transferens,
Solam reuulſis oſſibus carnem legat.
Aequali carnem panis æquet pondere,
Polline panis confectis triticeo.
Hæc ſoluens ambo, dum læuigas, modicum.
Iuris affunde: mox inde placentulas G
Paruas confinge quibus ſiccis utitor.
Paſtillos hactenus diximus è uiperis.
DECIMVS Scillæ. Cum meſſis falce cadit,
Et magnam bene, & albam ſcillam cape.
Vndique ſiccum detrahito corticem.
Radices, ꝙ lignoſæ, cunctas amputa.
Nudatæ pultis ubi loricam feceris,
In furnum mittes. Cum aſſam ſatis duxeris,
Sumes exemptæ quod librȩ pondus medię,
Contundes. Læuigatæ diligentius,
Adde farinam, librȩ pondus medię,
Erui farinam parumper uſtulati.
Statim ut eruo ſcillam obligaueris,
Paruas, ſicut dixi, conficies rotas. H
Et mox ſiccatas conde quo uaſe libet.
MISTVRAM iſtam ſumere, ut nuper inuentam,
De Theriaca loquor, ſi ambigis, audi.
Ferunt hac uſum Mithridatem quoque.
Deuictus ergo uenenum cum liberis,
(Coegit fatum peruicax) auſit miſer,
Nullamque ſolus uim ueneni pertulit,
Sed enſe uitæ terminauit circulum,
Natas iam ferox abſtulerat potio.
NE tardes igitur. Scillinos orbes quater
Den is aſſume, bisque drachmis quatuor.
Paſtillus uiperæ pendat ſenas quater.
Opium quoque, nigrum piper, & magma
Quod olim ueteres dixerunt hedychroon.
Radicis ſuccum dulcis exiccatum.

His

A His adde, drachmas impleat duodecim.
Tantundem pendat ſiccæ pondus roſę,
Et cinnamomum, & balſami preſtans liquor,
Et iris, quam ſuperbum fert Illyrium,
Napique ſemen, & albens agaricum,
Cretenſe ſcordium. Rurſus dimidium
Pontica radix pendat, petroſelinum,
Et mirrha, & ſtœchas, & Corycium crocum,
Radix pentaphylli, & quam nepitam uocant,
Marrubij ſemen, quod globuli continent,
Album piper, longum piper, nardi Indicę
Spica, & terebinthina, thusque maſculum,
Atq; album coſtum, dictamniq; herba etiam,
Et iunci non feſtucæ flores Arabi,
Et ſiccum nec madeſcens unquam Zingiber.
B Cortices demum nigrę iunge caſiæ,
Senas impono drachmas iſtorum quoque.
Inde quæ drachmas ſingula pendant duas,
Contuſa thlaſpis, polium, phu pontica,
Gummi, chamædrys, atque lenteſcens ſtyrax,
Et gentiana, & acorus, meon etiam,
Et cardamomum, & ſemen fœniculi,
Hypocyſtidis ſuccus, aſſa chalcitis,
Semen hyperici Creticum ſit tamen.
Acaciæ ſuccus cum humens, tum bonus.
Celtica nardus, & ſigillum Lemnium,
Et ammi, & chamæpitys, atque ſeſelis,
Aniſi dudum ſiccati ſemen quoque,
Racemum amomi, malabathri folium,
Cuiuſque drachmas nos imponimus duas:
Quaternas quidam, ſed non rectè faciunt.
C His rurſus panax, lachrimæque chalbani.
Addatur ſemen dauci Creta genitum,
Nuperque lectum ſagapenum, & caſtorium,
Centauriumque, non recens, ſed Creticum,
Ariſtolochia tenuis, & ſicca probe,
Impone drachmas ſingulorum bis duas.
Aequumque ſtatue pondus aſphalthi bonę:
Duas huc quidam conſerunt, quod improbo.
Conſeci ſępe quo diximus pondere.
His tu Falernum quod ſatis, funde optimum,
Mellis recentis attici libras decem.
Horum cum ſucci quædam ſint, illa femina,
Folia hęc, radices iſta, illa lachrymę,
Gignanturque in metallis haud compluſcula,
Mero diſſolue lachrimas, ſuccos, atque
D Metalla, donec mellis acquirant modum.
Immitte quę ſuperſunt, ſicca omnia,
Contuſa, denſoque tranſmiſſa cribro.
Mel rigans adde, bis ter quod deferbuit.
Repone, & ſerua uaſculis non lineis,
Sed uitreis, argenteiſque, & corneis,
Et ſtanneis, & teſtaceis, denſis tamen.
Trades bibendum antidotum nec protinus,
Nec moræ quam ſiccauerit prolixitas.
Id ſi contingat, iſto corriges modo,
Infunde mellis quod ſat, quodque ferbuit,
Nam ipſum poſtquam commiſcueris diu,
Vtile habebis, quod corruperat dies,
Peiore at multum arte, quàm miſtum ſemel.

* Ipſe igitur ſe Damocrates ab Andromacho diſſentire ſignificat, cum inquit, quaternas quidam,

dam,ſed non rectè faciunt:& rurſus,duas huc quidam conferunt, quod improbo.Illud quoque E
perſpicuum eſt, apertam magis eſſe theriacæ deſcriptionẽ ex ijs quæ a Damocrate ſcripta ſunt:

Alia theriacæ deſcriptio Hexametro carmine CAP. 17.

CVm vero aliam etiam theriacæ deſcriptionem apud me haberem carmine & ipſam compręſam,mihi eam quoq; non omittere ſatius eſſe viſum eſt, ſed quo modo ipſam a ſuperioribꝰ medicis accepi, ſubſcribere, ſeruata ſingularum medicinarum ratione.Eſt enim cæteris omnibus & planior,& conciſa magis hæc deſcriptio.

PONDERA quæ rerum, rerum quis poſſit aceruus
Condere Theriacen,paucis aduerte docebo.
Semina principio dauci,panacisq́ue liquorem,
Et tenuem(inuentum Chironis)centauream,
Ortaq́ue Syriacis grauè olentia chalbana terris,
Serpenteſque fugans olido nidore bitumen,
Nec non immeritis exempta virilia fibris,
Et longam (Lucinæ munus) ariſtolochian,
Difficiles tenui partus radice leuantem, F
Accipies:geminas ſuſpendant ſingula drachmas.
Inde meon,ſeſelimq́ue breuem,poliumq́ue ſeneſcẽs,
Fœniculum,gummi,chalcitim,thlaſpin,amomum.
Balſameos fructus,duplicato pondere ſumas,
Atque humilem quercum,Graij dixere chamędryn,
Et pinu ſimilem ſolijs & odoribus herbam:
Quamq; bonus primuſque manu Rex Gẽtius olim,
Montibus in patrijs radicem vulſit amaram,
Conſpectamq;ſuo donauit nomine:quamq́ue
Lemnus habet terram,pharetratæ ſigna Dianæ:
Atque Paretonium fudit quem ſpina liquorem,
Compreſſumq; rubra flauum ex hypocyſtide ſuccũ,
His ſolium ſtagnis,fœcunda quod India nutrit,
His ſtyracem iungas, inimicaq́ue flatibus ammi:
His & ab Aſſyria ſagapenum gente petitum, G
Et cardamomi præcluſo cortice ſemen,
Hypericiq́ue comas,nardum quam Gallia mittit,
Phu quam Pontus alit,Cretei ruris alumnum.
Aniſum multis celebratum laudibus adde.
Rurſus quæ drachmas attollant pondere ſenas
Marrubium capies,dictamnum, zingiber inde,
Et piper oblongum,caſiamq́ue,crocumq́ue,rheũq;,
Et nepitam,& myrrham,& coſtum, iuncique rotũdi
Diues odoratos quos dat Panchaia flores,
Atque apium petras quod amat, numerumq; ſuorũ
Quinque tibi referens foliorum nomine gramen,
Emiſſumq́ue tuo frondens terebinthe liquorem
Stipitè,& hinc alio ſtillantia caudice thura,
Heſperioq́ue mari naſcentem ſtœchada,quamq́ue
Proxima iam noſtris nardum tulit India terris. H
Hinc noua congeries ſequitur, ſylueſtria primum
Semina buniadis,cinnamomum, ſcordion herba
Allia quæ redolet, tantumq́ue imitatur odore.
Adde nigrum dulci preſſum radice liquorem.
Adde etiam Illyricis creſcentem in collibus irim,
Quæquè Palæſtino de palmite balſama ſudant,
Siccatamq́ue roſam,lectum leuitate locoq́ue
Agaricum,ſenas bis tollant ſingula drachmas.
Inde piper capies geminato pondere nigrum,
Atque ſuo ſundunt quem ſecta papauera ſuccum
Vulnere,tum læti nomen ſortita coloris
Magmata, rem noſtro memoratam carmine, nec non
Vipereos orbes,ſcillæ quos pondere duplo
Paſtilli ſuperent,ſpumati denique mellis
Et uini quantum ſatis eſt infuude falerni.

A Reliquum adhuc mihi videtur ad explendam vniuerſam theriacæ doctrinam, ſi quid Crito, vel aliter quam ſupra diximus ſenſit, uel omiſſum aliquid addidit, ſubiungere.

Quæ Crito de theriaca ſcripſit in tertio de medicamentis libro. CAP. 18.

QVod ad pondus itaque medicamentorum attinet, conijcit quidem & ipſe piperis nigri drach. xxiiii, quemadmodum Andromachus filius, & longi ſex: imponitque chalcitidis vſtæ ʒ.iiii, & mellis attici libras decem. Viperas autem vere iam deſinente æſtateque incipiente, aut vindemiæ tempore comprehendere iubet, uitans nimirum æſtatem omnem, excepto principio vſq; ad canis ortum, & inde ſequens tempus, quod aliqui Oporam, ideſt fructuum prouentum, peculiariter vocant. Tunc in hominibus quoq; bilis plurimum excreſcit. Vindemiæ autem tempore, quod autumni medium eſt, colligendas primo, apprehendẽdasq; uiperas cenſet, quæ magnæ corpulentæq; ſint, aneth oq; impoſito elixandas, deinde carnem ex decem viperis collectã vnis ſiliginei panis vnciis commiſcendam, atq; ita paſtillos conficere ſuadet. Ad hunc modum & Seillas meſſis tpe, quo præcipuè vigẽt, euellere iubet. Planum eſt autẽ, meſſem ipſum appellare illud æſtatis ſpatium, quo triticeum ruſtici metunt. Euulſas deinde in furno, quoad ſatis ſit, aſſare præcipit; gypſo lutove circumtectas, calido cineri ſubijcere, donec plane toſtæ ſint: tum
B extractis medullã excipere (ita enim Crito ſcillæ meditullium nominat) eamq; atterere: unãq; erui partem duabus ſcillæ admiſcere: rotulasque ſic demum conficere, & eas in vmbra ſiccare mandat. Qđ ad contundenda vero medicamenta pertinet, accuratè ſingula docuit. Nam mortario pellem obſtrictè circumligandam præcipit, atque ita in medio perforatam, vt per id foramẽ non modo ritabulum imponere poſſis, ſed etiam eo ſublato manum quoque & cochlear immittere, quo per eum contuſa, & quæ cribranda ſunt, eximi queant. Rurſus quoque alia pelle opus fore dicit, quæ anguſtius foramen adhuc habeat, ut per ipſum tudecula ſolũmodo demitti poſſit ad contundendum ea, quæ in mortario fuerint: hancque priori ſuperimponendam dicit, nec prius adimendam, quàm excitatus inter contundendum puluiſculus ſubſidat. Eodem modo quoque cum per cribrum contuſa tranſmittemus, deſuper contegere quæ excutimus nos admonet, nec ea prius aperienda, quàm cribrum mouere pridem deſiuerimus, deque ſublato cribro quicquid inhęſit, penna deducere.

GALENI DE ANTIDOTIS

C
LIBER SECVNDVS
Iulio Martiano Rota interprete

De mithridaticis, & alijs quibuſdam Andromachi antidotis. CAP. 1.

EXpoſita a nobis integro volumine Theriaca vt reliquas antidotos breuibus explicemus, efficiet, quas mihi hoc in libro recenſere propoſitum eſt, ab ea quam mithridaticam uocant, initio ſumpto. Hæc enim aduerſus quam multa venena plus etiam quam theriaca valet, quamuis ictus viperæ ſanare minus poſſit. Quoniam uero Andromachus & hanc, & deinceps optimas quaſque fermè antidotos, literarum monumentis commiſit, cum de medicamentis ageret, quæ intra corpus aſſumuntur, idcirco & ipſe eas omnes, quo ordine ille conſcripſit, ſubiungam. ¶ *Antidotus Mithridatica, priuatim ad omnia uenena faciens, & ad malas internasq́; corporis affectiones efficax.* Radicis dulcis ʒ.vii, oboli iiii opij ʒ.iiii, ob.ii. caſtorij ʒ.vi, ob.ii: polii ʒ.v. ob.ii. coſti ʒ.vi, ob. ii. ſpicæ nardi ʒ.vii, ob.iii: caſiæ ʒ.v, oboli ii: thuris ʒ.vi: ſeſelcos ʒ.v, ob.ii: ſucci hypocyſtidis ʒ.vi:
D acori ʒ.ii: ſcordii ʒ.vi. ob. ii. ſolii ʒ.iiii: *ſalis ʒ.v, ob. iii, alii ʒ.vi. immittunt: cypheos ʒ.vi, ob. ii: myrrhæ ʒ.vi: croci ʒ.vii, ob.ii: cinnamomi ʒ. vii, ob.ii: ſtyracis ʒ.v, ob.iii. ſemi. dauci ʒ. vi, ob.iii: zingiberis ʒ.vii, ob.ii: phu Pontici ʒ.ii: petroſelini ʒ.iiii, ob.iii: nardi gallicæ ʒ.iiii: ſem. fęnic. ʒ.iiii: nardi in dicæ ʒ.iiii: hyperici ʒ.ii: acaciæ ʒ.ii. gentianæ ʒ. iiii, alii uero duas imponunt: aniſi ʒ. iii. thlaſpeos ʒ.vi, ob.iiii: meu Athamantici ʒ.iiii. alii ʒ.ii: roſarum ſiccarum ʒ.iiii. gummi ʒ.ii: cardamomi ʒ.iii, alii ʒ.ii, iunci odorati ʒ. vi, ob.ii: opopanacis ʒ.vi, ob.ii: opobalſami ʒ. vi: galbani ʒ. vii: ſcinci ʒ. ii, oboli ii: terebinthinæ ʒ. vi, ob.ii: uini Chij quod ſatis eſt: mellis Attici deſpumati quod ſufficit. ¶ *Aliter Mithridatica hæc antidotos componitur ex Antipatri, & Cleophantis traditione.* Myrrhæ ʒ.vii, ob.iii. ſpicæ nardi tantundem: croci ʒ.vii, obo.iii: opii ʒ.iiii, ob.ii s: ſtyracis ʒ.v. caſtorii ʒ.vi, obo.i: cinnamomi ʒ.vii, ob.iii. polii. ʒ.vi, ob.iii: ſcordij ʒ.vii, ob.iii. zingib. tantundem: coſti ʒ.vi, ob. iii: piperis longi ʒ.vi, ob.iii: piperis albi ʒ. v, ob.ii. ſeſelis ʒ.v, obo.ii: abrotoni drach. v, obo. ii: petroſelini drach. xiiii, ſeminis dauci drach. vi, obo. iii, caſiæ ʒ. v, oboli iii, u[illegible]tris drach. v, obo. ii, ſucci hypocyſtidis drach. vi, oboli i s: nardi Gallicæ ʒ. iiii, ſeminis fœniculi ʒ.iiii, foliorum malabathri drach. iiii. acori, phu pontici, ſagapeni, fructus balſami, hyperici, iridis Illyricæ, ſingulorum ʒ.ii, rubricæ Leminæ, cyphos, lumborum ſcinci, ſingulorum dra:h.

*g aliũ aliq le gũt g. [illegible]

drach.vi:acaciæ, gummi cardamomi, ſecuridacæ, ſingulorũ drach.ii:ſeminis thlaſpeos ʒ.vi,ob. E
iiii:gentianæ drach.iiii,al j.iii:aniſi ʒ.iii.roſarũ exiccatarũ ʒ.iiii:mei athamantici tãtundẽ:florũ iũ
ci rotundi odo.ʒ.vi,ob.iii: opopanacis. ʒ.vi:chalbani ʒ.vi,ob.iii: opobalſami tãtundem:ariſtolo
chiæ.ʒ.i:hyſſopi ʒ.iii:mar rubij ʒ.i:chamæpityos ʒ.iii.roris marini ʒ.v: terebinthinæ ʒ.vi, ob. iii:
melis attici qđ ſufficit:vinũ ne inijcito.¶ *Antidotus in Orbanũ Indũ relata ad fœtus eÿciendos.* Myr
rhæ ʒ.xv: croci drach.xvi: nardi indicæ. ʒ. xvi.cinnamomi,caſiæ,panacis, ſingulorũ drach. xiii:
amomi drach.viii:ſcordij drach. v:florũ iunci odo. ʒ.vii:mei Athamantici drach. iii:ſucci roſarum
drach.xii,obo.iii:phu drach.v,obo.iii:hyperici drach.v: zingiberis drach.vi , piperis nigri drach.
vi,piperis albi drach.viii,ſtyracis ʒ.v.ob.iii.ſeminis fœniculi Syluestris ʒ.iii,obo.iiii,piperis longi
drach.v,alij drach.vi,coſti ʒ.vii.obo.iii,ſeminis trifolii ʒ.v,gentianę drach.iv. Ariſtolochię rotũdę
drach.iv.polij drach.v,radicis trifolii drach. v,obo.iii, cardamomi drach. v;radicis echij drach.iv.
thuris drach.vi,petroſelini drach.vi,verbaſci drach.vi,ſeſeleos drach.v,cumini Aethiopici drach.
iii,fructus balſami drach.iv,nardi celticæ drach.vii,terræ ſigillatæ drach.iv,opij drach.iv,ob.iii,ca
chryos drach.iii,cypheos drach.iii.iridis Illyricæ tantũdem:ſucci mandragoræ drach. vi,ob.iii,ſa
gapeni drach. iv,opopanaces drach.iii, aniſi drach. iv,ſucci hypociſtidis drach. vi, terebinthinæ
ʒ.v,obol.iii,caſtorii drach. v, opobalſami drach.xvi,ſeminis rutæ Syluestris ʒ.iii.chalbani drach. F
iv:ſeminis napi tantundem :medullæ ceruinæ ʒ. vi,ob. iii:vnguenti nardini drach. xx:ſanguinis
hœdini exiccati drach.v,obo.iii:ſanguinis anſerini tantundẽ:ſanguinis anatis ʒ.iv,ob.iii:ſucci bu
phthalmi Aegyptij ʒ.viii:vini Chii,mellis attici,qđ ſufficit. ¶ *Antidotus Panacea, qua utor multa
promittens ab Aphroda accepta.* Cinnamomi drac.viii.amomi drach.iv:caſię fiſt.nigræ drach.xvi:
croci drach.xvi:iunci rotundi odo.drach.v:thuris drach.v:piperis albi drach.iv,ob.iii: piperis lon
gi drach.i,obo.iii:mirrhæ drach.xi.ob.ii.nardi indicæ drach.xi,oboli iv:nardi Gallicæ drach.xvi,
ob.ii:roſarum exiccatarũ drach.vi:coſti drach.ii,ob.iii s:opobalſami, drach.iv,ob.ii:ſucci Cyre-
naici drach.iii:alij drach.iv s:ſtęchadis drach. v,ob.ii:radicis trifolii drach. iv, vel eius ſeminis dra-
ch.iii:florum ſcordij drach.xi, obo. ii,polii Cretici drach. vi,ob.ii:aſari drach.ii.acori drach.iii,ob.
iii s:ſeminis dauci tantundem : ſeminis aniſi drach.ii: cumini Aethiopici tantundem:rhei Ponti-
ci ʒ.v,ob.iii s:ſeminis napi ſylue.drach. iii,uel ſeminis napi ſatiui tantundem: phu pontici drach.
ii,mellis deſpumati quod ſatis eſt.¶ *Antidotus incomparabilis , quam ipſe compoſui faciens ad om-
nes malas, internasq́ corporis affectiones ex Nicoſtrati traditione.* Radicis dulcis, folij malabathri,
opobalſami,agarici,cinnamomi,ſingulorum ʒ.xiii,zingiberis,ſem.trifolij,amomi, ſemi.rutæ ſyl
ueſtris,baccarum iuniperi immaturarum,& exiccatarum , ſingulorum ʒ. xv,petroſelini*ſingulo G
rum,drach.vii,ſucci papaueris tantundem;caſtorii,piperis longi,ſucci hypocyſtidis,cypheos,ſin
gulorum drach.xii.obo.ii.polii,piperis albi,ſeſeleos, bdellij, ſingulorum drach.xv,ob.iii.florum
iunci odorati,coſti ſingulorum drach.xii s, ſeminis dauci,thlaſpeos,ſingulorum drach.xiii.ſpicæ
nardi drach.xxiiii,radici caſię nigræ drach.xvi,thuris,panacis,opopanacis,ſingulorum ʒ.xii.aco
ri ʒ.v,ſcordij ʒ.xvii,fœniculi, nardi Gallicę.gentianę,florũ roſarũ,gummi , ſucci Cyrenaici,car-
damomi,thymiamatis,ammoniaci,radicis echij, ſucci iparines , ſingulorum drach. viii, ſagape-
ni,hyperici,ſucci acacię,iridis Illyricæ, ſingulorum ʒ.xiv, mirrhę quæ ſtacte dicitur, ʒ. xx, cro-
ci drach.xxx,ſtyracis drach. xi,ob. ii.phu, mei,dictamni,ſemi.napi,calami odorati, ſingulorum
ʒ.viii,aut x ,aniſi,aſari,agarici,*ſcinci,ſingulorum drach. vi,terebinthinæ*ſingulorum drach.xiii,
obo.iii,galbani drach.v.ſanguinis anatis fœminæ,ſanguinis hœdi,ſingulorum drach: vii. piperis
nigri,piperis longi,ſingulorum drach. xxiv: crocomagmatis tantundem , radicis quinque folij
origani ſylueſtris,marrubii,ſtæchadis,ammeos, chamædryos,chamæpityos,centaureę minoris,
ariſtolochiæ minoris ſingulorum drach. vii.mellis attici quod ſufficit . Datur ad magnitudinem
fabæ ex aqua.Facit etiam ad quartanam, cæterum ad uenena plus aliis antidotis ualet.¶ *Antido
tus Aelij Galli,qua Cæſarem liberauit,hac & Charmes vtebatur,ad ebibita,morſuq́ illata uenena fa* H
*ciens:quaque ſi loca in quibus reptilia diuerſantur,aſperſeris, ea fugabis.Valet etiam ad fluxiones,
oculos, aliudve quodvis corpori ſmembrum infeſtantes: eas enim exiccat.Triſtem animi habitum &
longas intermittentesq́ febres ſoluit,mulieribus præterea,quæ difficulter purgantur, auxiliatur.Fœ
tus ſine dolore eÿcit.Tabidis demum ex quatuor aquæ cyathis ad nucis auellanæ magnitudinem ſum
pta prodeſt:ut a vipera percuſſis ex uino.* Myrrhæ drach.xiiii,nardi drach. duodecim, croci drach.
xiv. iunci rotundi odorati drach.xii, cinnamomi drach. ii, amomi drach. iv, chalbani drach. xi,
terebinthinæ ʒ.v, piperis albi drach.x. piperis lõgi drach.xxxii,coſti drach.viii, thuris drach.xii
ſucci papaueris tantundẽ,ſcordij ʒ.viii,polii ʒ.iv,ſucci hypocyſtidis ʒ.duodecim,ſeſeleos ʒ.xiv,
opobalſami ʒ. xii, caſtorij drach. viii, petroſelini ʒ. xviii, ſeminis dauci ʒ. xvi, opopanacis tan-
tundem,mellis Attici ſextaria duo.¶ *Antidotus Zopiria.* Cinnamomi ʒ.iii.myrrhę,quæ ſtacte di
citur,drach.v, nardi drach.v.Exhibetur ad nucis auellanæ magnitudinem , ex tribus aquæ cya-
this,poſtquam annus tranſactus fuerit.

De Mithridatica Antidoto ex Damocratis traditione. CAP. 2.

QVas hactenus antidotos deſcripſimus, omnes ſunt ab Andromacho conſcriptæ. Cum uero quæ carminibus explicatę ſint, ad ponderis ſinceritatem, medicamentorumq; memoriam maxime conducant, idcirco conſcriptas quoque a Damocrate antidotos memoratu dignas ſubiunximus, principio rurſus a Mithridatica ſumpto.

Antidotus quam uiri quidam inſignes admodum, Mithridatium uocant, medicamen ad omnes malas corporis affectiones efficax, quamque omnis antidoti uicem præſtare dixerunt.

A.l.5.ſu.1. t.1.b.524. b MIRRHAE Arabicæ Troglodyticæ drachmas decem,
Croci decem, agarici decem, zingiberis decem,
Cinnamomi decem, ſpicæ nardi decem,
Thuris decem, & item thlaſpis decem,
At ſeſelis, & ſucci Balſami, & iunci odorati,
Stœchadis, coſti, chalbani, terebinthinæ,
Piperis longi, ac caſtorij Pontici,
Succi hypocyſtidis, ſtyracis bonæ,
B Opopanacis, & folij malabathri recentis,
Pares ſingulorum bis quatuor drachmas capit.
Caſiæ vero nigræ ſeptem, & polii ſeptem.
Piperis albi ſeptem, ſcordij tantundem
Cretici tamen, & ſeminum dauci tantum.
His pendet fructus balſami drachmas pares.
Aequale pondus cyphi prædictis dabit.
Sunt qui par velint bdelium adijcere.
Hinc nardi Celticæ repurgatæ, & gummi,
Et petroſelini, & opij, meconium quod uocant,
Et cardamomi, & ſeminum fœniculi,
Et gentianæ, & foliorum roſæ,
Drachmas imponunt ſingulorum quinas,
Parumper tamen deſcendat lanx propenſius:
Pendat dictamnum Creticum tantundem.
C * Rurſus aniſi, & tres aſari, & *
Acorique, phuque, ſagapeniq́ue tres.
Meique Athamantici, & acaciæ,
Et ventris ſcinci, & ſeminum hyperici,
Singula drachmas hæc pendant duas ſemis.
Vini & mellis adde quantum eſt ſatis.
Satis eſt quantum hæc aptè iungas ſimul.

QVONIAM vero Damocrates Cypheos mentionem facit, idque etiam ipſe componit, recte ideo illius quoque compoſitionem adſcripſit, quam deinceps ſubijciam.

Cyphi uero nec miſtum quicquam eſt, nec ſimplex
Ipſum fert tellus ulla, non preſſus herbæ ſuccus.
Aegyptus quoſdam hoc cum placat Deos,
Incendit, & quo dicam parat modo.
A.ibid.c Paſſam & albam ſumunt, & pinguiſſimam,
D Corticem demunt, eximunt uinacea.
Pulpæ contuſæ, & ſubactæ diu,
Drachmas accipiunt quatuor bis decem.
Exuſtæ terebinthinæ pondus idem
Addunt, & myrrhæ, & cinnamomi, & iunci
Rotundi tantum, ſed vnam ponunt croci.
Tres vnguium bdelii, aſpalathi duas ſemis,
Tres ſpicæ nardi, tres caſiæ bonæ,
Tres lecti cyperi, bacchas iuniperi quibus
Adiungunt æquas, pingues, & magnas legunt.
Accedit drachmis calamus flagrans nouem,
Mellis quod ſufficit, & vini prorſus parum.
Bdellium, uinum, myrrham, in mortarium
Mittunt: & terunt, quoad mellis craſſitiem
Liquentis iuncta reddant. Tum mel poſtea
Affundunt, uuas miſcent; demum cætera

Imponunt

Imponunt,ſed contuſa.Panios inde E
Confingunt orbes;quibus deos fumigant.
Rufus nos Cyphi ſic parare docet,
Vir probus ualde,& peritus medicus.
Quidam,ſi deſit cinnamomum ſibi,
Tantundem miſcent cardamomi ſeminum,
Et hac utuntur æquè ac priore.
Quidam,ſi pulmo,uel iecur,uel ex extis
Aliud vllum,vlcus habet malum,
Huius propinant pharmaci denarium.

De Tribus Antidotis, duabus ad Phthiſim,una ad venena. CAP. 3.

CVm uero Damocrates alias quoq; antidotos memoratu dignas, & ob expoſitas commoditates,carminibus ab eo proditas conſcripſérit, illas quoque ſubiungere mihi ſatius uiſum eſt,quàm intactas omittere.Nam theriacam quam vócant,quo ritu ipſe conficiat, in præcedente libro docuimus: nunc quæ deinceps expoſitæ ſunt antidoti,ſubijciemus.

ANTIQVAE phthiſi alia ualde bona, F
Et ſputo ſanguinis,& clam febrienti,
Nec non pectus imbecille habentibus.
Stomacho,renibus,& iecori prodeſt.
Omnibus quæ dixi ualet,delicatis tamen
Quòd poſſit minus,conueniet magis.
Libenter ſumpta hac Auguſtum ferunt
E longo morbo,conualuiſſe breui,
Pectore multum coſtisque affectum male.
Accipit,& pſylli & ſubrubentis caſiæ,
Indæque nardi,& Callicanæ puræ
Et cinnamomi,atque recentis croci,
Drachmas duodecim:opobalſami decem:
Myrrhæ,quam ſtacten dicunt,craſſæ,ſexdecim,
Hinc iunci tenuis,& ſigilli lemnij,
Radicis Ponticæ,& ſeminum rutæ: G
Sylueſtris melior multo eſt ruta tamen:
Amomi quoque,& ſiccæ roſæ tantum.
His album piper adde,ſemen napi:
Incultis locis hoc,non ſubactis lege.
Quater hæc duo drachmam, ter uero thus trahet.
Aequabit thus dictamnum Creticum,ſatis
Siccatum quidem,ſed tamen adhuc recens.
Thuri cuminum exæques Thebaicum.
Alia cribro tuſa excerne tenui,
Immitte ſolum in mortarium pſyllium,
Multo plus tamen,ut inde quantum velis
Sumas,nam totum comminui nequit.
Conficehoc pacto:myrrham mitte bonam
In pilam latam,uini quantum eſt ſatis
Falerni pinguis affunde, atque dilue H
Myrrham parumper:opobalſamum dein
Admiſce translucidum,nam id eſt bonum.
Hinc,ubi tuſa conſperſeris alia,
Combibant fines humorem tantiſper,
Donec feruorem bis terue mel efferat.
Affuſo melle unies antidotum.
Repone uaſe,qualem deſcripſi modo.
Sic quibus dixi hinc remedium dabis.
Alia,ualde bona ad quæ dixi omnia,
Prorſusque hanc dicunt ad flatus meliorem,
Stomachum longo qui infeſtarunt tempore.
Tollit rugitus,qui uentrem & colon
Perturbant inteſtina diſcurrentes.
Acutos quoque reddit oculos tenuum.
A feris morſos ſumma leuat ope.

A Ita hanc conficies,ſed miſcenda hæc habe.
Succi Cyrenai boni drachmam cape.
Acori,phu,caſtorijque,& aſari ,
Seminis cardamomi,& gummi arabici.
Liquoris acaciæ,iridis optimæ,
Sagapeni puri,Cretenſis hyperici,
Propenſa lance drachmas inijce duas.
Tres opobalſami pellucidi,parem
Menſuram pſyllij opobalſamo ſubdes.
Tum albi piperis,& ſpicæ nardi Celticæ.
Petroſelini,ac recentis folij,
Cumini quoque ſeminum Aethiopis;
Meique Athamantici,& amomi boni,
Meconis opij,gentianæ,& balſami,
Appendo ſingulorum drachmas quatuor:
B Styracis quinque liquidæ & triobolum:
At albi coſti,thlaſpeos,& ſeſelis,
Nigræque caſiæ,uno obolo minus:
Schœni,& polij,drachmas quinque,tres obolos:
Item dictamni,Cretæ quam tellus alit.
Pondere eodem conijcito ſcordium,
Maſculum thus,Lemni terram,longum piper,
Myrrham,glycyrrhizam,chalbanum,terebinthinam,
Anatis recentem,ſed ſiccatum ſanguinem,
Succum panacis,ac ſemen fœniculi,
Folium roſæ ſiccum,hypocyſtidis
Expreſſe pulchrè ſuccum,dein agaricum,
Daucique ſemen Cretici electum,adde,
Aniſi quoque ſemen,& ſcincum quoque,
Bis tres cuiuſque pondera denarios:
C Demum zingiberis cum ſicci tum boni,
Et cinnamomi,atque croci,bis quatuor.
Omnium pondus mel geminet.Chium
Infunde vinum quod eſſe putas ſatis,
Siue Falernum vetus,quantum Chij.
Miſcebis hanc antidotum,ut te parum
Ante miſcere theriacam docui.
Vtque illam dixi,ſic hanc omnibus dabis.
ALIA ex ſanguinibus,quam quidam aiunt
Cæteris amplius ad venena conferre,
Continet anſerini ſanguinis ſicci duas
Drachmas,tres marinæ teſtudinis,
Hœdini tres,tres anſerini ſanguinis,
Anatis fœminæ ſanguis præſtat tamen.
Drachmas perpinguis myrrhæ iunges decem.
D Liquenti myrrhæ ſpicam nardi æquabis.
Nam cinnamomi bis tres erunt ſatis.
Bis quatuor foliorum ſiccæ roſæ:
Iunci rotundi,coſtique,& thuris vna:
Amomi tres,piperis albi totidem:
At longi piperis unam & dimidiam,
Croci duodecim,caſiæ, bis quatuor :
Quinque radicum trifolii,& polij:
Opobalſami tres,petroſelini quatuor:
Baccarum iuniperi pinguium,& acori,duas:
Rha pontici,meique,& dictamni,duas
Cuiuſque,drachmas dico,& phu itidem,duas,
Amoniacique thymiamatis ſimiliter,
Et fœniculi:agarici duas ſemis,
Tres rutæ Syluestris,dauci duas quoque:
Aniſi,& aſari,vnam cum dimidia.

Aequabis antedictis ammi,& ſemina
Cumini,Thebe quod exuſta procreat.
Tres ſeminum ſylueſtris drachmas napi,
Prædictis addes:quinque vero ſcordij,
Quòd Creta gignit,diximus id melius.
Omnium pondus mel atticum duplicet.
Partim contuſa,partim ſoluta omnia
Excipe melle cocto.Serua Pyxide.

De Charme antidoto. CAP. 4.

POſt antidotos hucuſque deſcriptas Mithridaticam Damocrates ſubiungit, quam nos paulo ante recenſuimus.Ea igitur omiſſa quas deinceps conſcripſit ille,nunc ipſe ſubijciam.

ANTIDOTVS,quam recentes Charmen uocant,
Affectus ſanat,qui moleſtarunt diu,
Et quibus nullum medicamen profuit.
Myrrhæ hæc optimæ habet,& opobalſami,
Succi hypocyſtidis,& thuris boni,
Opopanacis ſinceri,& croci noui,
Drachmas duodecim,in ſingulis pares.
Albentis coſti,Pontici caſtorij,
Terebinthinæ puræ,florum ſchœni,inijce,
Drachmas bis quatuor ſingulorum:atque
Amomi racemorum,& polij quatuor,
Et cinnamomi quoque totidem boni;
Cretenſis dauci ſeminum bis tres,
Dauco par pondus ſeminum ſeſeleos:
Rufæque caſiæ corticum bis nomen,
Aequabis caſiæ petroſelini ſemen:
Piperis longi,& noui bis duodecim,
Abroſum carie nam uetus reperies.
Piperis albi decem,chalbani decem,
At ſpicæ nardi electæ drachmas ſedecim,
Drachmas recentis bis uiginti,& quinque
Adiunge ſcordi,quod tellus Creta parit.
Res ſiccas pondus mellis ter adæquet.
Commiſce,ſicut antidotos alias
Te pridem monui,& ſimiliter dabis.
Hanc Charmes auctor bis quingentis atticis
Vendebat drachmis,nec totam libram dabat,
Dareque gratis uidebatur inſuper.

QVIDAM fide dignus Charmis diſcipulus,
Scripturam hanc dicebat probatiſſimam,
Quæ nardi indicæ drachmas ſedecim capit:
Et myrrhæ pinguis,& ſucci papauerum,
Hypocyſtidis ſucci,ſucci balſami,
Succi panacis recentis & liquidi,
Et thuris,& caſtorij,ſingulorum
Drachmas bis ſenas:at chalbani quatuor,
Terebinthinæ,quinque,polij,quatuor,
Bonæ ſed nigræ caſiæ bis quatuor,
Albi piperis duas,oblongi unam
Et duos obolos,croci corici decem.
Vnam prædictis addes & bis quatuor
Schœni attriti,ſed amomi quatuor,
Duas cinnamomi,item & ſeſelis duas,
Sex dauci drachmas ſeminum Cretenſis,
Petroſelini ſeminum bis nouem.
Hinc ſcordij drachmas bis quatuor comæ,
Bdelij unguium unam ſed pellucidi.
Mellis infunde libras quinque plus parum
Confice hoc pacto.Succos diſſolue prius
In melle calido,atque reſinam optime

Cribrata

A Cribrata poſt hæc admiſcebis reliqua.
Corpus in vnum rediges. Ex hoc dabis,
Quantum auellana, ſumere quibus expedit.

De Quibuſdam alijs Antidotis à Damocrate deſcriptis. CAP. 5.

HAec, ſi componere vis, impetum cohibet
Infra ſupra've prorumpentis ſanguinis,
Hanc ſi accuratè facis, habebis optimam.
Capit Cilicii croci recentis & boni
Drachmas bis octo, & tantundem opii
Sinceræ myrrhæ, & thuris infracti,
Cuiuſque drachmas accipiet ſedecim:
Corticum octo radicum mandragoræ,
Hyoſcyami ſeminum ter quatuor.
Bis ternas adde ſeminum papaueris.
Tres cinnamomi drachmas addendo boni.
B Succi Pataricæ, aut Syriacæ rhois
Ter viginti quinque, alterius bis duodecim.
Miſcebis ita. Primo ſelectum crocum
Cretico, & albo & dulci uino madeat,
Ad ſummum dies duos. Cum fracidum uideris
Et mollem ualde, conijce in mortarium,
Et cochleari ſubige, dum læuigatum facis.
Adiunge myrrhæ, thus ſimul, & opium.
Seorſum rhois ſuccus madeſcat quoque,
Quem maceratum prædictis adijcies.
Subinde læuigata, & comminuta.
Cætera cuncta pariter confundes:
Ac mellis cocti & Attici quod ſatis,
Paulatim fundens in vnum aceruabis.
Aceruum è mortario in uas uitreum,
C Vel ſtanno factum, transferes, & oblines,
Ex hoc ijs dabis, qui ſanguinem reijciunt
E uentre, gutture, pectore, pulmone,
Quantum tres oboli pendunt, aut plus parum,
E tribus uini cyathis diluti.
In vino myrtis facto, & ſaxis aqua
Aſtricta, renes, aut ueſica, ſanguinem
Remittit, quibus hanc medicinam dabis.
Quod ſi ieiunum, ſiue inteſtinum aliud
Subtile, ſiue colon, ſiue vterus fluet,
Huius antidoti, quantum eſt drachma, dato,
Febriat ſi quis, pluuia ex aqua:
Non febrienti, ex vino dabis quoque
Diluto, vel myrtaceo, uel dulci Cretico.
SI QVIS non multis miſtam habere uelit,
D Sed paucis conditam antidotum rebus,
Ita componat ſedulus aptiſſimam
Infirmo ſtomacho, nec appetenti cibum,
Squallidis, macris, tardè concoquentibus,
Dolores omnes inueteratos pectoris,
Et uentris tollit infixos iam diu.
Ferunt Auguſtum hac vſum Tiberium,
Vllam nec vnquam præbibiſſe aliam.
Continet nigri piperis quinque vncias,
Crocomagmatis quindecim, roſæ decem,
Excuſſa cribro excipe melle omnia.
ALIA faciens ad eadem, quæ & prior
Roſarum conſtat vnciis bis quatuor.
Cætera uero quæ & ſuperior capit.
Contuſa ea omnia, & per cibrum adacta,
Melle deſpumato excipe ualde bono.

Ad magnitudinem auellanæ ex hac dabis.
Emulſo vel recenti melicrato.
Bene decocto,& commiſto bene.
Percuſſis à ſerpentibus,ſeu ueneno
Petitis,quantum nux iuglans,exhibe
In ſeptem uini cyathis diluti.

Paſtillorum è Roſis apparatio.

Hoſte oportet pulchre ſtruxiſſe prius
Quo dicam modo. Recentes carpe roſas.
Carptas ſiccato in vmbra dies duos,
Vel tres ad ſummum. Tres inde libras cape,
Et tunde miſſas in pilam,quantum eſt ſatis.
Schœni uiginti bisque ſex myrrhæ diu
Contuſæ drachmas,bis quatuor adde croci.
Inſpergens ſimul commiſcebis omnia.
Rotulas fingens magnas ſiccatas bene.
Deſumens quantum ſatis in antidotum.

Crocomagmatis Compoſitio.

Crocomagma ſi habere bonum cupis,
Miſceto diligenter hæc cuncta ſimul.
Primum Cilicij drachmas centum croci.
Myrrhæ dimidium pinguis,inde roſæ
Tantundem ſiccæ,poſt amyli candidi,
Et gummi drachmas bis quinque & uiginti.
Cuncta hæc tuſa atque excuſſa bene,
Vino odorato Coo inſperge parum.
Vbi ſatis maduerint,finge rotas.
Sicca,utere ut bono,cum opus fuerit.

Antidotus Prognoſtica.

Prognoſticam Antidotum ita conficies.
Quam ſi quis prius cepit,ſi uenenum ſumat,
Euomet ipſum ſtatim,& cibum ſimul.
Qui uero,ne ſumpſerit uenenum,timet,
Si hanc ſuſceperit,reijciet eſcam.
Vna cum nuper hauſto medicamine.
Quòd ſi nil prauum,nil noxium,inter
Dapes propoſitas ſumpſerit,nauſeam
Ne ſentit quidem,atque epulum retinet.
Hæc quoque medicina ad dolores facit
Lateris,dorſi,renum,& veſicæ. Impetum
Sanguinis cohibet abſque moleſtia,
Vndecunque feratur,etiam è pulmone.
Ita conficias. Lemniam terram cape
Inſcriptam ſigno,inde ſigillum dictam,
Pendat hæc drachmam unam,duos obolos.
Acquent iuniperi baccæ drachmas duas.
Diſſolue diu fundens olei parum,
Quod dulce, & bonum,quodque ſit recens ſatis.
E mulſa,quantum nux auellana magna eſt,
Offeres,quibus offerre hanc erit opus.
Si profluentem ſiſtere uoles ſanguinem,
E mulſo aceto quod diu ſerbuit,dabis.

De Antidotis ab Aſclepiade conſcriptis in quinto Internarum affectionum libro,qui Mnaſonis inſcriptus eſt. CAP. 6.

MOs itaq; iunioribus medicis eſt antidotos appellare, nõ mõ quæ aduerſus mortifera medicamenta,quæq; ad morſus,ictusq; uenenoſos exhibẽt, ſed etiam quæ cõtra malas corporis affectiones,præſertimq; diutinas valent,ex aliquo uiſcere aut abſceſſu conſurgentes. Has aũt cũ Aſclepiades deſcriberet,in tria genera diſtribuit. Quorum primũ ea cõtinet,quæ febribus per circuitũ inuadentibus conuenire dicit:quibus,& inunctiones quaſdam, ita.n.eas ipſe ἐγχρίσματα uocat,ſubiungit. Atq; hæc omnia ἀλεξιφάρμακα,& ἀλεξιπύρετα hoc eſt ſolumorbia, & febrifuga,cognominat. Secundum uero medicamenta complectitur, quas θηριακὰς appellat, ad morſum

canis

A canis rabidi,ſcorpij,phalangii,& uiperæ,facientia. Tertium aūt genus in duas partes,& ipſum ab eo dictum eſt. Quarum alteram medicamenta à uenenis liberantia nominat, alteram à uenenis præſeruātia inſcribit, Andromachi ordinē hac in parte minime ſeruās. Is enim,ut eſt à nobis inter initia huiuſce libri dictū,in libro,quē de medicamētis intra corpus aſſumendis inſcribit,prius antidotos oēs ad venena,venenataſq; feras faciētes,diſponit: Deinde medicinas ſubſcribit ad q̄cunq; affectionē,nō ſolū cōtra abſceſſus,ſed ēt ad fœtus eiiciēdos,ſi opus,fuerit,propinād a:nā & hoc medicamēti genus antidotū ēt uocat: Ad cōuulſa quoq; & rupta, atq; (vt ſummatim dicā) ad oēs malas īternaſq; corporis affectiones, quacūq; in parte corporis incubuerint. Atque hæc medicamēta in huiuſmodi affectionibus bibēda,potiones ēt idē auctor appellauit,cū circa finē libri quarti Mnaſonis ea d̄ ſcriberet. Poſtremas itaq; hoc eſt ī fine librorū quos Mnaſonis īſcripſit, antidotos Aſclepiades collocauit, q̄ vel eos, q̧ venena iam ebiberunt liberāt: uel ne ab ebibendis lædanf,tutos præſtāt. Ego uero tales antidotos primas hic deſcribere ſtatui,ſimul q̧a paulo ante traditis affinia ſunt,ſimul q̧a ipſis plurimū utimur. Nā & ad abſceſſus quocūq; ī uiſcere,internave corporis parte inſederint,oēs faciūt:Quarū aliquæ corporis imbecillitatē ſubleuant,indolētiam

B procurāt:humores uitioſos quidē emendant,incoctos vero concoquunt,atq; eos uel per cutem inſenſibiliter,uel per aluum urinamq; ſenſibiliter,item & per ſputum tranſmittunt,vt quęcunq; pulmonem & pectus,per tuſſim expurgāt. plurimæ uero humores craſſos attenuare, tenaceſq; diſſecare & abſtergere,poſſunt:quibus ſequitur,ut & obſtructiones adaperiant: quæ quidē in iecinore ſępe,in aliis autem uiſceribus & corporis particulis aliquando,fieri ſolent. Finis enim ipſarum eſt humores attenuare,& abſtergere,clauſaque meatuum ora patefacere.

Aſclepiadis remedia iis,qui uenena ebiberunt,ipſiuſmet auctoris uerbis deſcripta. CAP. 7.

IIs igitur,qui Papaueris ſuccum,hauſerint,cōfert hydrelæon,hoc eſt aquam oleo conditam,calidam ſubinde bibendam exhibere,atque vt uomant cogere;uel aquā calidam , & acetū mulſum dare,& euomere facere:competet ēt aluum clyſteri inanire. Qui[a] autem opium,id eſt papaueris lachrymam,biberint,ijs ſtatim merum plurimum exhibendū eſt,aut piper,aut naſturtium, aut cardamomum ex uino. Proderit quoque lac aſininum,bubulumve haurire,& farina triticea vel hordeacea uino commiſta,decoctaque vētrem emplaſtrare,ac mitioribus vti clyſteriis. Aconitum uero ſi quis aſſumpſerit,rutæ manipulum ſubactum tamen è uino puro bibat. Ius quoque

A.l.4.f.6.t. 1.ca. 1.fol. 434.a

C gallinaceum pingue auxiliatur. At qui Apollinarē herbā biberint , ijs lac bibere cōfert,aſininum præcipuè. Quòd ſi non aderit,aliquod aliud lactis genus,uel ſolum, uel cū mulſa calida. Coriandrum autem uiride qui guſtarint,ij vino puro iuuantur,& iure gallinaceo pingui. Quod ſi Leporem marinum ederint,lac potent aſininum in primis:uel ſi deſit,bubulum, ac caprinum. Maluæ quoq; caules diutius elixatos comedant,aut etiam pulegij manipulum è paſſo: uel mali terræ radicē uino commiſtam hauriant: vel deniq; cedriam pondere vnius , aut dimidii oboli paſſo maceratam deglutiant. Sin autem toxicum biberint,auxilium afferet vinum dulce,oleum roſatum, ſanguis caprinus,ſemē napi cōtuſum ex vino: Velut Ephemeron aſſumentibus , polygoni ſuccus, plantaginisve, aut origani , uel thymi etiam aliquantulum vino admiſtum. Dorycnion autem ſi quis edat,lac bubulum bibat,& paſſum,& conchyliorum ius. At ſi malos fungos aſſumat, raphani crudi dandi erunt,utq; ex eis plurimum comedat iubendum:vinum purum inſuper, & è ſarmentorum cinere factum lixiuium:utrumque in aceto diſſolutum,aut uini fæx uſta, & cōtrita ex aqua; abſinthium pręterea,aut ruta aceto commiſta,quamuis & ipſa per ſeſe ruta comeſta proſit. Ixiam uero aſſumentibus opē affert abſinthium ex vino ſumptum, caſtoriumq; & ni-

D ta. Confert etiam acetum mulſum bibendum exhibere, poſtea uomitum irritare. Cōfert deuuo origanū ex uino hauſtū. Vtemur quoq; hac compoſitione , quę habet Rutæ ℥.vj, reſinæ drach. iii,caſtorii drach.ii,[a] chamæpityos cochlearia tria, Omnia hæc contere,& aceto calido miſce,& utere. Bupreſtin autem quiſquis ebibent , paſſum multum primo hauriat,deinde uomat,ius demum carnis ſuillæ,& lac calidum ſorbeat. Prodeſt etiam ad ſaturitatem non edere. Dandum eſt quoque ficuum decoctum;uel nitri rubri drach.iv, contuſas ex aqua bibendas trade. Cantharides autem ſi quis aſſumpſerit,paſſum oleo miſtum, ſeuum in aqua decoctum atque colatum, bibere prodent,tum uomere niti. Prodent quoq; lac plurimū bibere,nucleoſque pini multos comedere,aut eorum plurimos atterere & ex mulſa propinare,uel rutā tritam atque irino vnguento miſtam dare, uel deniq; cātharidum alas,& pedes ex melle tritos lingere. Quod ſi Pſilothrum quis forte biberit,oleum calidum ſumendum eſt, deinde uomendum. Vtile etiam erit lac caprinum, & maluæ elixę ſuccus expreſſus cū mulſa calida uel oleo,aut ficuum decoctum cum oleo, uel ſeſamum tritum ex vino,quinqueve nuces iuglandes ex oleo, lixiuiūve è ſarmentorū cinere factum. Et ſi ſpumam argenti quiſpiam hauſerit, piper,apium, myrrha in vino diſſoluta, & bibita,proderunt: Vt Gypſum deuorantibus lixiuium è ſarmentorum cinere confectum, dandum eſt,thymumve ex aqua contritum. Ad Lac autem concretum in grumos acetum ualet,opuſque erit coagulo etiam ex aqua fontis uti, uel laſerpitij & thymi æquas partes ex aceto mulſo bibendas tradere. Taurino autem ſanguini remedium eſt acetum bibere,& uomere,uel laſerpitij obo-

[a] Al. chamæleontis.

lum,ſemiobolū ve ſumere,aut nitri obolos duos in uino diſſolutos,uel caprifici groſſos aceto dilutos. Proderit quoq; uentrē ſubducere,eundemq; lupinorū farina,& nitro in oximelite decoctis contegere. Hirudines uero ſi quis deglutierit,alij muriam,quidam niuē,ſuperbibere ſuadēt. Aſclepiades aūt primo os colluere monet,mollemq; ſpongiam frigida madefactā faucibus immittere, ut hirudo ſpongiæ inſiliat,& extrahatur:poſtea lētis ſuccū exhibet,& ceruicē extrinſecus emplaſtris refrigerantibus operire docet. Apollonius aūt cognomēto Mus, acetum acerrimum propinabat cū muria. Qui vero niuem dabant,eam calefaciebant, & diſſoluta utebantur: cibumque & potum ad ſubducendam aluum opportune adhibebant, ut hirudinem eijcerent: ſępenumero nanq; aiunt una cū excrementis ipſas quoq; deferri. Ceruſſam uero ſi quiſpiā aſſumpſerit,oleū calidū bibat & uomat,uel paſſum & aquā calidam. Proderit ēt aſininum lac bibere,& expreſſum maluę decoctę ſuccum,atq; aquam mulſam calidam oleo miſtā, vel ar icarum decoctū cū* alijs dare,nucesq; iuglandes quinq; oleo cōmiſtas exhibere aut è ſarmentorū cinere lixiuiū. Atq; de ſimplicibus quidē uenenis hactenus à nobis dictū ſit. De cōpoſitis aūt poſtea dicetur. Eorū autē compoſitionē docere improbi mihi hominis videtur: Quamuis hęc multi cōſcribere ſint aggreſſi: inter quos eſt Orpheus Theologus cognominatus:& Horus Mendeſius,juniorem dico:& Heliodorus Athenienſis,qui tragœdias quoq; conſcripſit: Aratusq; & alij quidam huiuſce notę ſcriptores,quos ſanè quiſpiā cōmendatione dignos iudicauerit, ꝙ talia carminibus illuſtrare adorti ſint: reprehendet aūt ac merito quidē,ob genus materię ſuſceptum. Nam cum ſigillatim quodq; venenum parare doceant,improbos magis inſtruunt,& pronos ad malum ducunt. Quam ob rē qui pulchra hęc poemata conſcripſere,ueriti ne publice plecterentur, lectoribus inter initia ſuadere conantur,ſe neque perditis moribus eſſe,neque eiuſmodi lethalia conficere, ſed uitare docuiſſe: ueluti Heliodorus,qui cum ſe ad Nicomachum purgat,ita exordiens fatur:

Mitia per Tricen habitantia numina teſtor;
Quiq; Deos late conſpergit lumine Phœbum,
Sceptrigerumq; Iouem,Saturno rege creatum,
Nec me muneribus quiſquam,nec uiribus ullis.
Flexit,amicitiæ uinclum ve abduxit,ut iſta
Conſcius efferrem: attollens ad ſidera palmas,
Immunem ſceleris mentem pro pectore ſeruo.

Ex His itaque libros eiuſmodi legentibus,quod dicebamus,perſuadere moliuntur,metuentes ne a multitudine læderentur. Atqui nec dici poteſt,oportere propterea talium uenenorum inſtructionem ſciri,quo quis aptius indigentibus ſuccurrat. Falſum eſt enim hoc. Nam qui ſimplici ueneno petitis auxiliari nouit,is etiam priuatim unumquodque ſuperueniens ſymptoma diſtinguens,compoſitis affectos optime tractabit,ingenioſe obſeruando id, quod inter reliqua ſymptomata excellit. Sed ad id quod reſtat redeamus. Si incognitum nobis fuerit uenenū, quod quis biberit,ederitve,hydrelęon calidum dabimus,vtq; ex eo multum bibat iubebimus, tum uomere ipſum faciemus. Vtile inſuper erit ſomnos quoque circunſcribere. Veruntamen ut & ab his, & ab alijs quibuſcunque uenenis caueamus,ſubſcriptis antidotis utendum erit.

Apollonij Muris medicamenta à uenenis praſeruantia. CAP. 8.

RVtę folia uiginti, nuces iuglandes duas, ſalis grumum unum,caricas duas. Hęc ſi ieiunus aliquis comederit,à uenenis lędi non poterit. *Antidotus qua exhibita accipientem tutum a Veneris reddit.* Baccarum iuniperi drachmas ii, terrę lemnię 3.ij. Hęc ubi in puluerem redegeris,oleo aut melle commiſcebis,& repones: atque cum opus fuerit ex aquę mulſę cyathis duobus, quantū eſt auellana,dabis. Hac antidoto Nicomedes Rex utebatur,ſi quādo ſuſpectos habuiſſet qui ſe uorarant: nam ſi uenenum non ſubſit,quieta manet: ſin adſit,nauſeam concitat, & euomere cogit, ita ut uenenum quoque cum antidoto reijciatur. ¶ *Antidotus Cody Tuſci,qua & Craterus utebatur.* Marrubij,herbę ſacrę,ſeminis rutę agreſtis,ſcordij,corticum radicum thamni,ſingulorū pondus ęquale. Hęc melli commiſce, indeq; drachmas duas exhibe, ad ſerpentium quidem morſus ex uino,ad uenena autem ex mulſo & oleo. *Ad idem,ut Apelles tradit.* Dictamni drachmas duas, polij drachmas tres, piperis longi drachmas quatuor, rutę ſylueſtris drachmas ſex, ſcordij drachmas tres. Hæc melli commiſce, atque, ut modo dictum eſt,utere. Bona eſt etiam laterum morbo,trium obolorum pondere exhibita: menſtruaque mulieribus detrahit,drach. unius pondere. ¶ *Antidotus Mithridatis Athanaſia cognominata faciens ad Venena, & omniū uenenatorū morſus, quibusq; cibus in uentriculo aceſcit,ſanguinemq; eycientibus. Antiquas inſuper Tuſſes,Hepatis,Lieni,Veſica,& uteri morbos ſanat.* Continet autē piperis albi grana quadraginta,coſti,mei, aſari,acori,ſeminis dauci Cretici, petroſelini,nardi Indicę,* neſtoritæ lapidis,ſingulorum drachmas quatuor: croci,myrrhę, ſingulorum drachmas octo: cinnamomi, caſię, ſingulorum drachmas xii: mellis attici deſpumati quod ſufficiat: Datur ex hac ad auellanę quantitatē cum mulſo. *In alio exemplari ſic ſe huius antidoti compoſitio habet.* Spicæ nardi. piperis albi,coſti,mei,aſari,acori,opobalſami,ſeminis dauci Cretici,ſeminis petroſelini, ſingulorum drachmas xii: mellis quod

ſatis

A ſatis eſt, *Idē in alio rurſus hoc modo ſe habet*. Piperis albi grana quadraginta: coſti, mei, aſari, agari-
ci, ſcordij, dauci cretici, petroſelini, ſingulorum drachmas quatuor: croci, myrrhæ ſingulorũ dra-
chmas octo: cinnamomi, caſiæ, florum iunci odorati, ſingulorũ drachmas xii, mellis quod ſatis.
¶ *Ambroſia, quæ dicitur Philippi Macedonis antidotus ad Venena, omniũque uenenoſorum ictus, &
Internos corporis morbos*. Accipit aũt Styracis, galbani, piperis albi, piperis longi, cinnamomi, ſin-
gulorum ʒ. duas: ſeminis apij, aniſi, iunci rotũdi odorati, coſti, cumini æthiopici, ſeſeleos, cy-
pheos, rhei põtici, cardamomi, amomi, nardi, myrrhæ, caſiæ, ſingulorum drac. quatuor: palmula
rũ eiectis nucleis, carniũ iuglandiũ, ſingulorũ drac. ſex, croci drac. octo: uuæ paſſæ demptis uina-
ceis drac. duodecim: mellis attici quod ſatis ſit; confice ut mos eſt: ¶ *Antidotus Zopyria, quæ fa-
cit ad venena, & reptiliũ morſus. De hac talia feruntur, Zopyrum per epiſtolam Mithridatem monuiſ
ſe, vt antidotum hanc ita experiretur. Accerſeret vnum è condemnatis, iuberetq́; primo uenenum hau
rire, deinde hortaretur antidotum bibere, vel priu antidotum aſſumere, poſtea venenum bibere. Idem
quoq́; vt percuſſis a ſerpentibus, & in vulneratis a ſagittis toxico illitis faceret, hortatus eſt. Verũ om
nibus ita peractis, hominẽ contigit illæſum permanſiſſe. Iuuat autem vitio vẽtriculi acidũ ructãtes, Sã
guinem reiicientes, Cœliacos, Inteſtinorum torminibus laborantes, Comitiales, Iecoris, lienis, renumq́;
B morbo uexatos. Vteri demum, & veſicæ affectionibus medetur. E mortuos fœtus & ſecundas trahit.*
Cõficitur autem hoc modo. Opobalſami drachmas tres: nardi indicæ, myrrhæ troglodyticæ, flo
rum iunci odorati, cinnamomi,* characiæ, coſti recentis, piperis lõgi, hypocyſtidis, polii, piperis
pereatici, ſcordij, mei cretici, cardamomi, ſingulorũ drac. quatuor; thuris maſculi, carpobalſami,
dictãni, ſingulorũ drac. ſex, petroſelini, caſię fuluæ, ſingulorũ drachmas ſeptẽ; croci corycij drac.
octo; mellis attici quod ſufficit. Daĩ hæc antidotus ad magnitudinẽ nucis auellanæ, non febrien-
tibus ex vino, febriẽtibus ex mulſa. ¶ *Antidotus Diamaton, ideſt ex ſanguine, appellata, ad vene-
na venenatorumq́; omnium morſus*. Habet autem. Piperis lõgi, piperis albi, coſti, acori, croci, phu,
mei, dictãni cretici, ammoniaci, agarici, ſingulorũ ʒ. ii, amomi, opobalſami, ſeminis rutæ ſylue-
ſtris, cymini æthiopici, aniſi, sãguinis anatis maris, & fœminę ſicci, sãguinis hędini, sãguinis anſe
rini, ſeminis, napi ſylueſtris, ſingulorũ drac. tres; gẽtianę, trifolij, florũ iũci rotũdi odorati, thuris,
roſarũ ſiccarum, ſingulorum drac. iv, petroſelini drac. v, phu cretici tãtundem, cinnamomi drac.
ſex, florum ſcordii drac. octo: myrrhæ, nardi, ſingulorum ʒ. xii, caſiæ drach. octo. Omnia hæc di-
ligenter contuſa, ac per excuſſorium cribrum traiecta, melli attico deſpumato commiſcebis, cõ-
C miſtaque in argentea pyxide repones; atque hac vt magno aliquo medicamento uteris.

De Diaſcinco nobili antidoto, Theriaca, & Centena. CAP. 9.

A*Ntidotus Mithridatis Eupatoris: Diaſcinci cognominata, faciens ad venena, omniumq́; vene-
natorũ materiã mortẽ inferentẽ, omniũq́; venenoſorũ animaliũ ictus, & malas internasq́; corpo
ris affectiones. Mulieribus concipere nequeuntibus opitulatur. Menſes ducit, emortuos fœtus, atque re
tentas ſecundas trahit. Febres per interualla inuadentes, earumq́; tremores ſoluit. Coxendices, in ſca-
pulas rigentes, podagricos, & id genus reliquos neruorum morbos iuuat*. Cõficitur autem hoc pacto.
Scinci, ſagapeni, acori, phu, coſti, hyperici, acacię, iridis, mei, gummi, ſingulorũ drachmas duas:
roſarum ſiccarum, gentianæ, cardamomi ſingulorũ drac. quatuor: ſeminis papaueris drachmas
v, obo. ii: ſtyracis drach. octo: polij, caſiæ nigræ, ſeſeleos, bdellij, balſami, piperis albi, ſingulorum
drach. v, ob. ii, ſucci hypocyſtidis, opopanacis, myrrhæ, thuris maſculi, caſtorij, piperis longi, cy-
pheos, foliorũ malabathri, ſingulorum drachmas ſex: ſcordij, florũ iunci odorati, chalbani, tere-
binthinæ, ſingulorum drachmas ſex, obol. ii: nardi ſyriacæ, opobalſami, thlaſpis, dauci cretici, ſin-
gulorũ drach. ſex, ob. ii: croci, cinnamomi, zingiberis, ſingulorũ drachmas vii, obo. ii: ſucci glycy-
rhizæ, agarici, ſingulorum drachmas octo, ob. tres: mellis quod ſufficit: uini optimi quod ſatis eſt
ad ſuccos diſſoluendos. Cõſtruitur autem hoc modo: Cyphi, hypocyſtidis, ſagapenum, gummi,
opium, ſtyrax, opopanax, uino Chio macerantur die noctuq́; quoad penit' diſſoluta ſint: reliqua
D vero interim contuſa, tenui cribro excutiuntur, illisq; iam maceratis ac diſſolutis commiſcentur
commiſtaq; attico melle ad craſſitiem vſq; deſpumato excipiuntur: opobalſamoq; ſuperimmiſ-
ſo, demum in uas argenteum transferuntur, atq; ad multos vſus reponuntur. Datur autẽ ex hac
antidoto quantum æger tolerat. Nos autem ut ualidius medicamentum hoc faceremus, ad Men
ſtrua prouocanda, utque ſine periculo Fœtus educi poſſent, impoſuimus dictamni drachmas
quatuor, ammoniaci drachmas tres, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. tres, cumini æthiopici drac.
ſex, ſeminis trifolii drac. quatuor, napi ſylueſtris ʒ quatuor, chamædryos ʒ quatuor, rhei pontici
drach. tres, ſucci cyrenaici ʒ ii. His additis, medicamenti uſus ad multa utilis redditur. Quadri-
meſtres enim foetus corrumpit, & trimeſtres educit. ¶ *Mithridatis Theriaca. Hac Mithridates Rex
ſemper uſus eſt, ut ſe a uenenis tutum praſtaret. Itaq́; a Romanis obſeſſus, bis epoto ueneno cũ mori nõ
poſſet, ſe ipſum enſe traiecit. Facit autem ad pernitioſa uenena, omniũq́; uenenatorum morſus & in-
ternas corporis affectiones. Hac & Andromachus poſtea uſus eſt*. Componiturq́; hoc modo. † Paſtil
lorum ſcilliticorum drachmæ quadraginta octo: paſtillorũ uiperinorũ, piperis nigri, ſpiſſamẽti
hedychroi, ſucci papaueris nigri, ſingulorũ drachmæ uiginti quatuor: roſarũ ſiccarũ, ſcordii, ſe-

† Hæc compoſitio corrupta ẽ, & mutilata. licet uero eam inſtaurare ex deſcriptione theriacæ Damocratis pa. 108.

minis napi,iridis illyricę,agarici,cinnamomi,ſucci glycyrrhizæ, opobalſami,ſingulorum drach- E
mas duodecim:roris marini drachmas octo:myrrhę croci,zingiberis,rhei pontici,radicum quin
que folij,nepitæ montanæ,marrubii,petroſelini * oboli duo:ſtœchadis, coſti, piperis albi,pipe-
ris nigri,thuris * caſiæ nigræ ʒ.iv, coſtei ʒ.i,croci ʒ.iv,piperis albi drach.i,piperis longi ʒ.i:iridis
illyricæ,iunci rotũdi odorati,polij,ſcordij,roſarum ſiccarum,ſanguinis anatis,ſingulorum drach
mas tres:mellis attici deſpumati quantum ſufficit. ¶ *Antidotus Centena,qua utor,quamque Ca-*
ſari compoſui ad omnia,præſertim ad Venena. Abrotoni drach.ii.& ſemis,ariſtolochię drac.xx,aca
ciæ drachmas iv,baccarum iuniperi tantundem,croci drachmas,ii, a ſari drachmas iv,aniſi drac.
tres,amomi drach.vi,agarici drach.tres,carpobalſami drach.ii,bdellii ʒ.tres, balauſtij ʒ.ii,gentia
nę ʒ.iv,ſucci glycyrrhizæ tantundem ,ſeminis rapi ʒ.octo,terræ ſamiæ ʒ. octo, ſeminis dauci ʒ.
quatuor,radicis draconti drac.tres obo.tres,ſeminis irionis ʒ xx,iridis illyricæ ʒ.ſi,myrrhę drac.
vii,zingiberis tantundem,radicis eryngij ʒ.quatuor obol.ii,thlaſpeos ʒ. xx, conizę tenuis drac.
vi,obo.iii,cyperi drach.vi,acori drach.vi,ſeminis cicutę decorticati drachmã i.ob. tres,ammeos
drach.quatuor,ſeminis enici drach. vii, obo.ii, cinnamomi drach.vii,coſti ʒ.vii obo.ii,caſię ʒ.vi
obo.ii,ſucci centaureę ʒ.quatuor,obo.v,caſtorii drach.vi, calami aromatici ʒ.quatuor, gummi
ʒ.ii,cardamomi ʒ.quatuor,cachrvos ʒ.tres,obo.tres,cypheos ʒ.vi.chalbani ʒ.vi,obo.ii, foliorũ
libanoridis drac.quatuor,ſaluię tantundem,ſeminis lonchitidis ʒ.ii,obo. iii , ſeminis lithoſpermi F
ʒ.tres,thuris ʒ.vi,obo.tres,ſeminis fęniculi drac.vi,ſucci papaueris ʒ.vi,rubricę lẽnię ʒ.quatuor,
malabathri ʒ.x.mei ʒ.vi,ſanguinis anatis tantundem,nardi ſyriacę ʒ.vi,obo.tres,nardi celticę ʒ.
octo,xylobalſami ʒ.tres,ſucci panacis tantundem,ſeminis hormini ʒ.octo , erui albi tantũdem,
radicum panacęę ʒ.tres,opobalſami ʒ.quatuor, ſecuridacę drac.vi, polij drac.v,obo.i, foliorum
polygoni drach.ix,radicis helenii drach.v obo.tres,petroſelini ʒ.vi,obo.ii,quinque folij ʒ.octo,
ſucci peucedani tantundem, piperis nigri ʒ.v,obo.tres, pipetis albi ʒ.quatuor,obo. tres, piperis
longi ʒ.quatuor, ſcinci ʒ.tres,terebinthinę ʒ.ii,roſarum exiccatarum ʒ.vi,ſagapeni ʒ.octo,ſtœ-
chadis drachmas quatuor,pineæ nucis torrefactæ drachmas vi , iunci odorati ʒ.quatuor,obo. ii,
uuæ paſſæ ſine uinaceis drachmas quatuor,ſeſeleos ʒ.obo.ii,ſeminis paſtinacę ʒ. quatuor , fellis
taurini ʒ.v,fellis urſini tantundem,chamępityos ʒ.tres,ſeminis pſyllij ʒ.quatuor, chamędryos tã
tundem,ſeminis ſiſami aduſti ʒ.vi,radicis conſolidæ ʒ.ii,ſummitatũ ſcordii ʒ.quatuor,obo.qua-
tuor,herbæ pedicularis drac.v,ſtyracis ʒ.v,obo.ii,fructus trifolii ʒ.x,ſeminis tordilli ʒ.ii, foliorũ
teucrii ʒ.quatuor,ſucci hypocyſtidis ʒ.ii,& ſemis,fructus hyperici drac.ii,ſeminis alterci drac.ii,
rheipontici ʒ.ii,phu drach.octo,rhus obſoniorum drach.v,obo. tres, radicis vmbilici ueneris ʒ.
i,obol.tres,uini & mellis quod ſatis eſt Ego uinum non adhibeo. G

Varia Diverſorum Antidoti, Diverſis affectibus ſuccurrentes. *CAP. 10.*

ANtidotus Aely Galli cum ad alia,tum ad Canis rabidi morſus. Nardi ſyriacę drach.quatuor,
myrrhę drach.ix, cinnamomi drach. xii, caſię nigrę tantundem,croci ʒ.octo,coſti drach-
mas quatuor,ſeminis dauci tantundem:mei tantundem , at alii ʒ. i: petroſelini ʒ. iv, piperis albi
grana xxxx,carpobalſami ʒ.quatuor:acori,aſari tantundem, iunci rotundi odorati ʒ.octo , alii
ipſum non immittunt:mellis deſpumati quantitas,quæ ſufficiat.Hæc per ſe ſola deglutienda eſt.
¶ *Eiuſdem alia ad Internas affectiones multum efficax.* Cinnamomi ʒ.ſex,croci drac.ii,obo.tres,
piperis albi drac.quatuor,obo.ii,piperis lõgi ʒ. tres obo.tres, opii ʒ.tres, nardi indicę drachmas
quatuor,myrrhæ ʒ.quatuor,obo.ii,acori ʒ.tres,nardi gallicę ʒ.quatuor,ſtyracis ʒ.i,obo.ii,chal
bani ʒ.quatuor,caſtorij drac.tres,obo.ii,coſti drach.ii.obo.ii.Omnia hæc melli cõmiſceto,inde-
que pilulas conficito , potioneve aliqua diluito: concoctionem enim & indolentiam procurat.
¶ *Aromatica optima Galli ad omnia faciens,* Cinnamomi drach.i,caſiæ drach.i, croci drachmæ
ſ.amomi drachmas v,malabathri drach.ii:myrrhæ ʒ.ſ,alij drac.i,iunci rotũdi odorati drac.i,co-
ſti drach.ſ,piperis ʒ.tres,mellis attici quod ſufficit.Ego uero,inquit, cinnamomi duplum immit
to,meliorque efficitur. ¶ *Antidotus Archinij,qua Ambroſia, & ſacra cognominatur, ad omnes In-* H
ternas affectiones qua utor. Continet autem Aniſi drachmas quatuor , ſeminis apii tantundem,
myrrhæ drac.i,panacis tantundem , cinnamomi ʒ. ii, ſeminis loti amari drach.ii, caſiæ drach.ii,
croci drach.ij,obo. tres, piperis obo.tres, ſucci papaueris ʒ.quatuor,mellis quod ſatis eſt. Potio
hinc cõficitur, ad inteſtinorum Tormina quidem , ex uini myrtini hemina una , & aquæ quarta
parte: Ad Hepar ãt ex aquæ mulſæ hemina dimidia : Item ad Vigilias, Ophthalmiam,& Lateris
morbum ex aqua mulſa: Ad Stomachi demum uitia, ex vini granatorũ cyathis duobus,& aquæ
totidẽ. ¶ *Antidotus Antipatri,qua & Theriaca nũcupatur, & ad Morſus aſpidis ualet,ante & poſt*
ictus exhibita,qua vtor. Habet aũt Gentianæ ʒ.quatuor, radicis trifolii ʒ. quatuor , ſeminis eiuſ-
dem ʒ.ii,polli ʒ.quatuor,ariſtolochiæ tenuis ʒ.ii,radicũ peucedani tãtundem, chalbani ʒ. duas,
petroſelini ʒ. quatuor,rutæ ſylueſtris drachmas tres,pyrethri drachmam vnam, herbæ pedicula
ris tantundem,radicum uitis albæ drachmas duas, pipetis albi tantundem , acori drachmas tres,
thymiamatis ammoniaci ʒ.i,obo.quatuor,verbaſci ideæ, chamæpityos,chamęleæ, marrubii te-
nuis,conyzæ tenuis,cymini æthiopici,ſucci papaueris , caſtorii , ſeminis fœniculi,agarici , caſiæ
ruſæ ,

A ruſæ,florũ iunci odorati,thei,ſingulorum drac.ii,dauci cretici dra.i,obo.iii, opopanacis tantun-
dem,ſagapeni ʒ.ii.obo.iij,abrotoni ʒ.j,obo.iij,dictãni tantundẽ,ſtyracis tantundẽ, cinnamomi
drac.iij,nardi tãtundẽ,myrrhæ drac.iv,thuris ʒ.j.croci drac.viii, aniſi ʒ.j,ſucci cyrenaici tantun-
dẽ,coaguli hinnuli ʒ.iii,mellis attici quod ſatis eſt. Ex hac ſumitur quantũ eſt nucis auellanę ma-
gnitudo,vt ſe quis à ueneno tutum reddat.¶ *Aely Galli Theriaca,qua ntor,optima ad Scorpionum
ictus,& Alia quæ uenenũ morſu relinquũt,ad Rupta,Conuulſa,Coli inflationes,& huiuſcemodi cæte-
ra.Hãc Gallus ex Arabia rediens Cæſari obtulit,qua multos ex cõmilitonibus ſuis ſeruauerat.* Habet
autẽ,Radicis uitis albæ drac.xvj:ſeminis trifolij,opopanacis, ſingulorum drac.viii.ariſtolochiæ
tenuis drac.xii: radicis libanotidis,iridis illiricæ,zingiberis,opii,ſingulorum drac.viii:ſeminis ru-
tæ ſylueſtris drac xii:cumini æthiopici drac.ſedecim: myrrhæ,caſiæ,caſtorij,ſeſeleos,radicis eryn
gij,ſerpilli,ſucci cyrenaici,ſingulorum drac.vj:medicæ drac. xii, ſagapeni drac.vj,croci ʒ.v,ſari-
næ erui ʒ.xxiv.Cũ aqua hæc in paſtillos triũ obolorũ rediges, & ex vino dabis. *Eiuſdem alia The
riaca valde efficax:* Quæ ex his conſtat, Seminis trifolii ʒ.xii , ariſtolochiæ drac.vi,magmatis he-
dychroi ʒ.viii,quinque folij drac.iv,echij herbæ drac.vi,*philocrati drac.v.ſagapeni drac.iv,po-
lii ʒ.vi.caſtorii ʒ.iii,croci drac.viii:ſeminis apii,aniſi,fœniculi,petroſelini, ſingulorũ drac.vi:opo
B panacis drac.iv, opobalſami drac.vi, ſeſeleos drach.quatuor, cumini æthiopici drac.v:myrrhæ,
ſcordij,phu,mei,ſingulorum drac.ſex:ſeminis alyſſi cretici drac.ſex,ſarinæ erui drac.octo.Vinũ
ariuſium lene quod ſatis eſt infunde: orbesq; cõfice põderis quatuor obolorum , quorum unum
dabis ex vini chii uel laſſi puri cotyla dimidia. ¶ *Theriaca ad dolores internos Euclidis Palatiani,
quam,ut ipſe dicebat,ad morſus Aſpidũ compoſuit, facit tamen , & ad Pleuriticos, & Quartanarios
magnitudine nucis auellanæ exhibita,ſi prius euomuerint.Tuſsiẽtibus inſuper, & ęgre ſcreãtibus ex
aqua,percuſsis a Serpentibus ex vino,Pleuriticis,& ſanguinẽ reycientibus ex aqua cyathis duobus,et
aceti uno datur.* Habet autem, Caſtorii drac.ſex:opopanacis,ſagapeni, ſeſeleos,cachryos,chamæ
dryos,chamæpityos,marrubii,ſingulorũ drac.ſedecim:ſtyracis bituminis iudaici,myrrhæ,drac.
viii:ſucci papaueris drac.octo.mellis librã unã.Percuſſi à ſerpẽtibus, ſi fieri põt, fac ut prius euo-
mant,deinde ex hac cũ plurimo ſucco fraxini,uel ſi deſit,cũ uino,drac.j.exhibe,vel plus ẽt:Quar
tanariis ad nucis iuglãdis magnitudinẽ dato. ¶ *Zenonis Laodicei Theriaca,quemadmodum tradit
Menutianus,qui eam ab ipſo accepit.* Habet autem, Cardamomi dẽptis inuolucris,ſerpilli, ſeminis
apii,radicis uitis albæ,ſeminis trifolij,aniſi,petroſelini radicis, & ſeminis fœniculi , ammeos,ari-
ſtolochiæ tenuis,farinæ erui,opopanacis ſingulorũ põdus æquale. Separatim primo quæq; cõ-
C tũde,tũ cõmiſce:&vbi ea vinũ auſterũ affũdẽs ſubegeris, orbes cõficito, qui ſimulatq; ĩ umbra
exiccati fuerint,triũ obolorũ põdus impleãt.Horũ unũ ex duobus aquæ cyathis dato ter ĩterdiu,
ſemel noctu,interdũ uerò,& ſępius,pſertim ĩis,q frequẽter euomũt: quãdoq; p nares ẽt infundẽ
di ſũt,ſi eos ægrotus deglutire nequeat,noxio sõno grauatus,aut aliquo alio prauo ſymptomate
correptus.Loca uero demorſa,ſi quodã cũ tumore nigricauerint, ac carnẽ alioq diffluẽtẽ habue
rint,ueluti ulcera maligna procurato.¶ *Antidotus quæ ad conuulſiones, & rupta facit,Sãguinẽ re
ijcientibus, Lienoſis , Iecinoroſis,et exulceratæ ueſica auxiliatur. Ventriculi uitio laborãtes,& Cœlia
cos ſanat. Inflationes diſcutit,& Arquatos liberat.Datur ad hęc omnia ex mulſo oliuæ magnitudine.*
Cinnamomi , coſti, ſingulorũ drac.ſex:nardi ſyriacę drac.xx:croci, myrrhæ,malabathri,ſingu-
lorũ dra.octo:caſiæ drac.xii,piperis albi drac.x,thuris drac.quatuor,iũci odorati drac.ſexdecim,
iridis illyricæ drach.xii,terrę lemniæ drach. xx:mei,ſeſeleos , ſingulorũ drach.octo:ſeminis apii
drac.quatuor,pinearum drac.xii,irionis drac.ſex,ſeminis cucumeris torrefacti drac.ſex, terebin
thinę drach.tres,petroſelini drac.quatuor, amomi drach.tres,ſcordii,polii, opobalſami,gentia-
nę,cumini ęthiopici ſingulorum drac.v, ſeminis rutę ſylueſtris,drac.tres:aniſi,tragachãti,ſingu-
lorum drac.octo: phu, ſtœcadis , cneori, ſingulorum drach.ii.Irionem linteolo conuolutum in
D aqua primum coquito,ut ipſum deinde reliquis omnibus comminutis admiſcere poſſis:tragacã
thã poſtmodum aqua maceratam ſuperimmitte. Dabis ex hac antidoto quãtum eſt ęgyptię fa-
bę magnitudo,Febrientibus quidem ex aquę,non febrientibus autem ex mulſi, cyathis duobus.
¶ *Antidotus Mitridatica,ut Xenocrates ait apud Nicoſtratũ,ad Venena omnia, Venenatos ictus,
Difficiles concoctiones, Inflationes,Stomachicos,& Cœliacos faciẽs, Iecoreq; & liene, & coxẽdicibus,
ac renum lateris,& pulmonis uitio, laborantibus ſubuenit.* Continet autẽ,Succi hypocyſtidis drac.
ſex,ſcordii dra.v,caſtorii ʒ.quatuor,petroſelini drac.quinque,ſeſeleos drac.i, thuris drac.vi,po-
lii drac.ii,dauci cretici drac.x,piperis albi drach.j,obo.iii,piperis longi drac.i,coſti drac.quatuor,
obo.iii,cinnamomi drac.ii,croci drach.quinque, obo.iii,caſię nigrę drach. quatuor, nardi drac.
octo,myrrhę drac.octo,iunci rotundi odorati drac.quatuor,amomi drac.ii,chalbani drac.ii,tere
binthinę drac.i. obo.iv, ſucci papaueris drac. xx, mellis attici qđ ſufficit.Ex hac dabis quantum
& è reliquis. ¶ *Antidotus Tyrannis appellata,& ut inquit Nilus,ab Antipatro compoſita, ad calculo
ſos,& eos qui inter ſpirandum ſuffocari uidentur,facit. Secũdas & fœtus retẽtos eijcit. Comitialibus,
Podagricis,articulorumque & coxendicum morbo laborantibus prodeſt,vrinam craſſam plurimã edu
cens.Hanc dabis ad fabæ magnitudinem ex mulſo etiam contra uenena : aduerſus autem ſerpentium*

ictus ex vino: comitialibus vero, ſi febriant, ex mulſa. Habet autem, Scinci drachmas viij, myrrhæ E
drach. xxviij, rubricæ lemniæ drac. quatuor, nardi drach. viij, iunci odorati drac. iv. cinnamomi
drac. xxiv, radicis dulcis drac. xxviij, * myrrhæ drac. xx, eryngij, drac. xxiv, amomi drac. xij, car-
damomi drac. octo, croci ʒ. viij, baccarum cedri nigrarum ʒ. xij, meliloti ʒ. xij, ſeminis hyacinthi
ʒ. iv, piperis longi ʒ. iv, piperis albi grana lxxxv, ſpondilij ʒ. xij, ſtęchadis drac. v, pyrethri ʒ. vi, ſe
minis maluæ ſylueſtris ʒ. xij, ſeminis leucoij ʒ. iii, opobalſami ʒ. vi, coſti ʒ. viij, ob. j, ammeos
drac. xii, radicũ vmbilici ueneris drac. xiv, ſeminis dauci ʒ. xij, carpobalſami ʒ. iv, xylobalſami
ʒ. iv, caſiæ ʒ. viij, cumini ęthiopici drach. iv, ſeminis ocymi drach. octo, acori drac. octo, florum
labruſcæ drach. octo, ſeminis apij drach. xij, ſagapeni drach. octo, radicum capparis drach. qua-
tuor gentianæ drach. xiv. radicis periclimeni drach. octo, thuris drach. viij, ſtyracis drac. i. * milij
agreſtis drach. xxiv, radicum ſmyrnij drac. quatuor, thymiamatis ammoniaci drac. xvi, ſeſeleos
drac. quatuor, cachryos drac. iv, iridis illyricæ drac. quatuor, aniſi drac. quatuor, chamædryos
drac. xv, chamæpityos tantundẽ, ſeminis ſmyrnij drac. vij, zingiberis drac. xiv, centaureæ tenuis
drac. octo: ſeminis paſtinacæ, mei, ſingulorum drac. octo: radicis calami drac. quatuor, * vnguen
ti boni cotylam vnam. ¶ *Antidotus Arpuli ad Quartanarios.* Myrrhæ drachmas quatuor, pipe- F
ris longi drac. ii, lachrymæ papaueris drac. ij, caſtorij obolos iij, & ſemis, cardamomi drac. iv, ſa-
gapeni drach. ij. Comminutis his omnibus & aquæ commiſtis rotulas ponderis duorum obolo
rum confinges: Quas per interualla febrientibus dabis ex adriani vel aminęi vini cyathis duo-
bus, & aquæ fontanæ, quæ deferbuerit, cyathis quatuor: Febrientibus autẽ ſine intermiſſione ex
hydromelite totidem cyathis. Facit quoque ad reliquos Febrium circuitus. Quoniam vero ad
morſus ictusque venenoſorum animalium, ſupraſcriptis antidotis tã Aſclepiades, quam Damo-
crates quædam inſuper alia addiderũt, idcirco mihi quoque ea hoc in libro ſubijcere potius quã
omittere viſum eſt, ac primo quidem ab Aſclepiade prodita.

Remedia ab Aſclepiade conſcripta in Quinto Mnaſonis ad ſerpentium noxas. CAP. II.

P*otio demorſis a Rabido cane omnibus amuletum ualde generoſum, præſeruat enim ne in rabiem*
incidant. Lycii indici quam optimi obolos tres ex aqua dabis, verbenæque parumper immit
tes. Diebus aũt tot id facies, quoad ſecurũ eſſe ægrũ arbitraberis. Datur & ſine aqua lycium ſolũ
in ouo ſorbili. *Alia.* Caſtorij drachmã j, ex vini roſacei albi cyatho, bis ſingulis quibuſq; diebus bi
bendum dabis. Quod cum facere deſieris, abſinthij decocto ægrum euacua, ſaliſque tãtũ immit- G
tes, ut clyſtere uehementius reddatur. ¶ *Antony Coi.* Alyſſum herbam contuſam, & cribratã re-
pone. Huius cũ opus fuerit, à rabido cane morſis cochlear exhibebis ex aquæ & mulſę cyathis
tribus, ſtatim a primo die vſq; ad quadraginta: ſin minus ſaltem primis ſeptẽ diebus. Alyſſus aũt
herba eſt marrubio ſimilis, aſperiores tñ & magis ſpinoſos in ſurculorũ ſummitatibus orbes hẽt,
florẽ ad cœruleum uergentẽ profert. Hanc inter caniculæ æſtus colligere oportet: exiccataque,
& cribrata ſeruanda eſt, ut expirare nõ poſſit. ¶ *Alia celebris admodum:* Quæ recipit, Cineris can
crorum fluuialium, uitis albę ſarmẽtis exuſtorum attritorumque myſtra, x, radicum gẽtianę my
ſtra tria, terebinthinæ myſtra duo. Ex hac antidoto ſingulis q̃buſq; diebus, quoad ſextus adue-
niat, cochlear vnum ex vini puri antiqui cyathis tribus plus minusve dabis: ętatẽ nanq; & uires
infirmi ſpectaſſe cõuenit. Iis inquam cochlear vnum dato, quibus ſimulatq; rabido cane morſi
fuerint, medici copia affuit. Quod ſi quis primo uel altero die remedio caruerit, ſi ſecũdus dies is
ſit, antidoti duplũ capiat: ſi tertius triplum: nã uinũ, ſatis idẽ ſemper erit. Tribus poſtea ſubſequẽ-
tibus diebus tantũ aſſumat, quãtum prima die ſumpſiſſet. Hoc medicamẽtũ bibentẽ ſatis ſuper-
que tutũ reddit, ne ĩ aquarũ formidinẽ incidat. ¶ *Antidotus Cratippi uiri, & celebris, & alendis ca* H
nibus dediti. Cancrorũ drach. xx, myrrhę drachmas ii, croci drach. i, & ſemis, gentianę drach. i, pi
peris albi grana x, vini quãtum ſatis eſt ad cõmiſcẽdum. Dabis ex hac drachmã unã ex uini aqua
diluti cyathis tribus. *Alia qua vſus eſt Heras Cappadox.* Scordij drach. ii. piperis albi drac. ii. s, opii
drach. tres, ſucci cyrenaici drach. iii. s, cachryos drac. iv, gẽtianæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, rubricæ
lemniæ, ſingulorum drachmas quinque: myrrhę drac. vii, opobalſami drac. viii. Hęc primũ vino
infunde, tũ melli diſpumato commiſce, poſtremo opobalſamum iniice. Robuſtioribus quod bis
Aegyptiæ fabæ magnitudinem ęquet, dato ex aquę calidæ cyathis tribus. ¶ *Alia Aelii Galli qua,*
vt Belchionius inquit, a Cæſare ſumpta eſt. Polii, ſucci cyrenaici, ſingulorum drach. iii. s, cachryos,
ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorum drachmas quatuor: gentianæ, rubricæ lemniæ, ſingulorum
drachmas quinque: myrrhæ drach. vi: opobalſami drach. octo: ſcordii, piperis, ſingulorũ drach.
xii: melli oĩa hæc admiſceto. ¶ *Antidotus Zenonis Laodicenſis ad morſum Canis rabidi, quæ etiam*
eſt bona theriaca. Seminis petroſelini, ameos, aniſi, ſerpilli, radicũ uitis albæ, ſeminis fœniculi, fari-
næ erui, ariſtolochiæ longę, ſeminis trifolii, opopanacis, medullæ cardamomi detractis folliculis,
ſingulorũ drach. quatuor. Ita vero cõficitur, opopanacẽ uino diſſolutũ in promptu habe: reliqua
uero ubi cõtuderis, ac per minutũ cribrũ traieceris, inſpergendo ſubige, ſubactaque opopanaci
cõmiſce. Rotulas inde cõfice, quas poſtquã in vmbra ſiccaueris, drachmæ vnius pondus ex uini
meri cyathis tribus totidem diebus exhibebis nuper à rabido cane morſis. Quòd ſi diu iam com

morſus

A morſus qui is fuerit, ex aqua frigida pondus idem dabis. Antidotus hæc in Dionyſium Mileſium
refertur ¶ *Claudij Apollonij medicamentum aduerſus canis rabidi morſum, quod & theriaca eſt.* Se
minis trifolij, radicum fœniculi, ſingulorum ʒ.vj: foliorum ſcillæ aridorum, ariſtolochiæ longę,
ſingulorum drach. quinque: ſcinci, ſurculorum ſerpilli, ſingulorum drach. quatuor: cardamomi a
cortice depurati, radicis dulcis, ſingulorum ʒ.iii: ammeos, radicis rutæ, ſingulorum drach.ii: opo-
panacis, ſucci cyrenaici, ſingulorũ drach.i: vini ſalerni ſeſtaria tria, & cãcrorũ marinorum exuſto
rũ libras tres. Cancros in vinum coniectos macerari ſinas: quod ubi combiberint, ipſos accura-
te diſſolutos promptos habe. Res autem ſiccas contuſas, & per minutũ cribrum tranſmiſſas can-
cris admiſceto: rotulasq; inde confingito, quarũ tres obolos propinabis ex vini puri cyatho uno
& dimidio tribus diebus. Ac de his quidẽ hactenus; nam quæ foris quoque admoueri debent ſub
iungenda uidentur. *Menippi emplaſtrum ad morſum canis rabidi, quo Pelops utebatur.* Picis bru-
tiæ libram unã, opopanacis unc. iv, aceti ſeſtariũ unum. Opopanacem in cyathis quatuor aceti
diluito; aceti qđ ſupereſt una cum pice decoquito: ubi conſumptum tum id uideris, opopanacẽ
addito, ſed caueto ne efferueat. Cũ ſatis inter ſe commiſta uidebuntur, plagellas pmagnas inde
cõficito, locoq; demorſo ſuperindito. Neceſſe eſt aũt ulcus per quadraginta dies apertum ſeruã-
B re. ¶ *Menelai quod ualet ad morſum canis rabidi, Aegylopasq; & omnium reptilium ictus.* Habet
aũt. Nitri rubri drach. ij, fæcis uini combuſtæ drach. octo, thymiamatis ammoniaci ʒ.vii, ſeui ca-
prini lib.j. olei lib.j. & ſemis, ceræ libras duas, aquæ ſeſtariũ unũ. Ammoniacum in aqua diſſolue
ſic, ut amurcæ craſſitiem hẽat, reliquum uero aquæ ferueat nitro, & fæce immiſſa. Qđ cũ denſatũ
fuerit, ea quę colliquantᷣ inijcies. Vbi diſſoluta fuerint, ab igne uas amouebis, ammoniacumq; im
pones, indeq; utraq; in mortarium transferes, diligenterq; ſubiges. Ex hoc cũ opus erit utere.
¶ *Album Heræ medicamẽtũ ad morſum canis rabidi, quod & extrinſecus ulceri imponitur: & per os intrò aſſumitur, maxime ab ijs, quibus iam rabies dominatur, pilula ad magnitudinem auellanæ nucis confecta, ac quotidie quadraginta diebus deglutita: ſtatim enim a periculo liberat. Imponitur autem loco demorſo, nec niſi ſecundo quoque die ſoluitur: & idcirco opus eſt alternis diebus vulnus ſoluere, & ulceris nigredinem ſpongiis abſtergere, idq; tandiu facere, quoad vſque medicamentum albũ permaneat.* Ita autẽ conficitur. Ceræ ponticæ lib.ij. ſpumæ argenti aureæ, ceruſſæ, ſingulorum
lib.j. mirrhæ, medullæ ceruinæ, ſingulorum unc.ij: thuris maſculi unc. j, olei ueteris ſeſtarium
vnum. Argenti ſpumam oleo decoque: Quam cum ad ſordium craſſitiem perueniſſe uideris, ce-
ram inijce, & ceruſſam inſperge. Cumque ad id uenerint, ut manus non inquinent, igne ſub-
C ducto, medullam impone, myrrhamque & thus inijce: atque ubi cuncta bene ſubegeris, utere.
¶ *Baſilica aduerſus Canis rabidi morſum compoſita, quæ in aquarũ formidinem ægros incidere nõ permittit. Hanc Auguſta apud ſe compoſitam ſemper habuit.* Cõtinet autem, ſalis ammoniaci, ſucci
cyrenaici, ſingulorũ drachmas duas, q ſi cyrenaicus deſit, ſyriaci duplum accipito: coaguli lepori
ni drachmas quatuor: iridis illyricę, caſtorii pontici, ſingulorũ drachmas quinq; lactis caprificus
aridi tãtundẽ, aut ſi ſuccus deſit, liqdi duplũ impone: adipis hyenę drachmas octo: reſinę terebin-
thinę drachmas nouẽ: adipis carnis nigrę, ſanguinis eiuſdẽ, ſingulorum drachmas undecim: cerę
põticę drachmas xxxvi, olei antiq cyathos duos, aceti ſcillitici cyathos tres. Arida cõtrita aceto
cõmiſce: liquãda vero liqſcant prius, deinde attritis addãtᷣ atq; in opportunos uſus oĩa reponantᷣ.

Remedia ad Scorpiones tam intus aſſumenda, quam foris admouenda, CAP. 12.

AD Scorpionum ictus ſubſcriptis antidotis utẽdum erit. ¶ *Hac Diophantus utebatur in Scorpionum ictibus & in commorſis à Phalangijs.* Habet aũt, Ariſtolochię drachmas quatuor, pi-
peris drachmas duas, opij drac.i, pirethri drac.iii. Contuſa hęc & melle excepta in rotulas ad fa-
bę ęgyptię magnitudinem rediges, quarum duas deglutiẽdas trades ex uini puri cyathis duobus.
¶ *Alia ad Scorpionum ictus, noxiosq; aliorum animalium morſus.* Accipit autem Ariſtolochię, zin
D giberis, ſingulorum drac.viii: nepitę, ſeminis rutę ſylueſtris, ſingulorum ob.iii: piperis ob.ii. Hęc
primum teſtudinis ſanguine ſubigito, tum rotulas inde trium obolorum pondere confingito, at
que ex uino puro dato. *Alia.* Quę conſtat ex Cymini ęthiopici, ſulfuris uiui piperis albi, ſingu
lorum dra.ii: caſtorij, ſilphij, trifolij, ſingulorum ʒ i. Hæc inter ſe uino commiſce, & ex uino puro
ſorbenda præbe. ¶ *Antidotus ad eos, qui in periculum deuenere ob ictum Scorpionis, Phalangijve, aut alterius cuiusq; reptilis.* Aſſumit autem, Seminis rutæ ſylueſtris, ſeminis erucæ, pyrethri, ſtyra
cis, ſulfuris uiui, ſingulorũ drach.vi: caſtorii drach.ii. Omnia hęc teſtudineo ſanguine ſubacta, ex
meri uel aceti dimidia cotyla propinabis quatuor obolorum pondere. *Antidotus quæ dolorem ſedat ijs, qui à Scorpionibus, Phalangijs, cæterisq; reptilibus percuſſi fuerint: Quæq; cum difficultate parientibus auxiliatur. Huius nomen eſt Calliſta, hoc eſt optima.* Continet aũt, myrrhę, caſtorij, ſty-
racis, ſingulorum drac.i: opij drac.ii, chalbani drac.iii, ſeminis apii acetabulũ unum, aniſi tantum
dẽ, piperis grana xxx. Hæc inter ſe uino coniuncta ex una uini cotyla dabis põdere unius drach-
mæ. Antidotus autẽ hæc eximiè bona eſt. ¶ *Antidotus Abſcanti medicam artem Lugduni exercentis.* Accipit autem, Piperis albi grana xx: caſtorij, opij, croci, myrrhæ, iridis illiricæ, herbæ pedicu
laris, chamædryos, radicum uitis albę, pyrethri, ſingulorum partes ęquales. Omnia hæc ui-

no

no commiſce, & drachmam unam ex uini puri cyathis tribus exhibe. ¶. *Antidotus, quæ a ſcorpio-* E
nibus ſcorpiaca dicitur, quaq́; medicãtem minime fallis, magna cum difficultate nobis a quodam acce
pta, quis in Africa degẽs hac utebatur, & percuſſos a ſcorpionibus tutos ab omni periculo reddebat. Opis
me quoq́; præſeruat bibita a nondũ percuſſis in ſecuritatẽ euentus. Habet autem, ſulfuris uiui, ſulfuris
foſſilis, ſingul. lib. ii. piperis albi, ʒ. iv, opopanacis, ſabinæ herbæ, thuris maſculi, ſingulorum ʒ. iiii:
ariſtolochiæ rotundæ, peucedani, myrrhæ, centaurij, ſerpilli, chamædryos, chamæpityos, her-
bæ ſcorpiacæ, anagallidis, bituminis, ſingulorũ drachmas duas: betonicæ, medullæ ceruinæ, ſcin-
ci, ſingulorum ʒ. j. Singula quæ enumerauimus cõtuſa, ac per minutiſſimum cribrum primo tra
ĉta, deinde ſimul omnia commiſta, ita ſeruanda ſunt, ut reſpirare non poſſint. Cum uero percuſ-
ſis opitulari nolueris, cochlear unum huiuſce pulueris ex uini puri cyathis duobus exhibebis. Prę
ſeruationis aũt annuæ gr̃a ſemel ex hac antidoto bibant, qui ſe tutos a periculo ſeruare uolent.
Oportet tñ eos, qui primo hoc medicamentum præſeruationis gratia bibent, die illo nec lauari,
nec uenere uti. ¶ *Antidotus a Zoilo ſumpta, qua Epaphrodisus Chartaginenſis utebatur. Statim an-*
tem hæc, & ægros a dolore liberat, & per annum quam pulcherrimè quoque præſeruat ſemel ebibita,
Continet autẽ, Sulfuris uiui libras quatuor, thuris lib. j: ſabinæ, ſtœchadis, ariſtolochiæ, ſingulorũ
ʒ. vj: myrrhæ ʒ. v: medullæ ceruinæ, opopanacis, ſingulorum ʒ. iiii: dictamni cretici ʒ. tres: bitumi F
nis, ſerpilli, ſcordei, rhei, trifolii, cẽtaurii, chamedryos, piperis albi, abrotoni, betonicæ, polii, co-
aguli hędini, anagallidis, ſingulorũ ʒ. ii: crocodili terreſtris, drach. x. Cõfice vt dictũ eſt. Et pcuſſis
cochlear vnũ bibẽdũ p̃be ex uini puri cyatho. Pręſeruat eadẽ ſĩgulo quoq; anno ſemel exhibita.

¶ *Quæ extrinſecus imponenda ſint percuſſis a Scorpionibus.* Lauri folia in uino cocta, & contu-
ſa impone: uel liliorum radices attritas ex aceto. *Aliud.* Ariſtolochiæ in uino decoctæ, rutæ ſum-
mitatũ, & nitri, partes æquales atteres, & ex uino impones. *Aliud.* Cancrorũ fluuialiũ, cachryos,
herbæ pedicularis, rutæ, partes æquales ex uino ſuperimmittes. *Aliud.* Chamæmeli, nigellæ, nitri
rubri, partes æquas contunde, & ex aceto admoue. ¶ *Araba Thebani medicamen ad ictus Scorpio*
num excogitatũ. Habet autẽ, Chalbani, terebinthinæ, ſingulorũ ʒ. ij: herbæ pedicularis, pyrethri,
ſulfuris uiui, ſingulorum ʒ. ii myrrhę, piperis, ſingulorum ʒ. i, & ſemis, picis liquidæ qđ ſatis eſt.

Diuerſa ad Phalangiorum morſus remedia. CAP. 13.

C*Harisonis circulatoris Antidotus ad Phalangiorum morſus:* Quę habet, Seminis ſpõdylii, cala
minthi, partes æquales. Hęc ſimul attrita ex vini cyathis duobus bibenda dabis pondere ʒ.
i. ſæpius quocunque die. Hac medicina utebatur Chariro, frequenterq́; in conuentus hominum
ueniebat, ut a phalangio demorſis opem ferret. *Eiuſdem alia.* quæ, continet, Succi cyrenaici, ſe- G
minis dauci cretici, mentæ ſiccę, nardi indicę, ſingulorum pondus ęquale. Hęc aceto commi
ſta, ex aceti puri cyathis quatuor dato ʒ. i. pondere, bibentesq́; in aquam calidam deſcendant.

¶ *Antidotus Andreæ ad Phalangiorum morſus.* Habet aũt, Herbę pedicularis, pyrethri, myrrhę
opij, uitis albæ, chalbani, ſingulorũ æquas portiones. Vino odorato hæc ſimul admiſce, indeque
ex paſſi cotyla una, drachmam unam dato. *Alia nobilis admodum,* Quæ cõtinet, Cachryos, ſemi-
nis rutæ ſylueſtris, piperis albi, herbæ pedicularis, myrrhę, ſingulo. ʒ. i: radicum cyperi, drachmas
duas. Omnia hæc uino odorato cõmiſce, indeq́; drachmam unã, ex paſſi cyathis quatuor, mellis-
que uno ſorbendum dato. ¶ *Antidotus ad Phalangiorum, Scorpionum, aliorumq́; reptiliũ ictus,*
qua Theophanes vtebatur. Accipit autem, Caſtorii, piperis albi, mirrhæ, ſucci papaueris, ſingulo-
rum pondus idem. Hæc in uino diſſoluta, atque in orbes redacta, trium dabis pondere obolo-
rum ex uini puri cyathis tribus, ut & Deophanes faciebat. *Alia.* Corticum radicis mandrago-
ræ, piperis albi, caſtorii, ſucci papaueris, ſingulorum partes æquales. Confice & exhibe ſicuti ſu-
pra diximus. ¶ *Alia ab Apollodoro ſumpta, quam & Heraclides Tarentinus deſcribit in eo libro, quẽ*
ad Aſtydamantem mittit, ad omnes uenenata fera morſus, Doloresq́; vehementiſſimos, & uteri ſtrã
gulationes, Accipit autem, Succi cicutæ, alterci, ſingulorum drachmas quatuor: caſtorij, piperis al H
bi, coſti, myrrhæ, opii, ſingulorum drachmam unam. Hæc comminuta paſſi cyathis duobus ad-
ditis in Sole tam diu commiſcebis, quoad denſeſcant: inde rotulas confinges, quæ magnitudinẽ
fabæ græcæ non excedant. Harum ſingulas ex vini cyathis duobus tradito. ¶ *Alia Heraclidis*
Tarẽtini ad Phalangia, omniumq́; reptilium morſus, quæ ſã impoſita, q̃ ebibita prodeſt: Accipiat au-
tem, Cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis albi, myrrhæ, cocci cnidij, coſti, pyrethri, herbæ pe-
dicularis, ſingulorum pondus idem: cyperi duplum. Hæc aceto diſſoluta melleq́; excepta ſuper-
impone. ¶ *Alia ad Phalangia omniumque uenenatorum ictus:* Quæ continet, herbæ pedicularis,
pyrethri, myrrhæ, ſucci cyrenaici, ſingulorum drachmas quatuor: radicum uitis albæ, chalbani,
ſingulorum tantundem. Aceto hæc diſſoluta melli commiſcebis. & impones. Eadem quoque
pota ſummopere iuuat. ¶ *Alia quę ictibus phalangiorum aliorumq́; reptilium, & impoſita, & ebi-*
bita prodeſt. Hac Simmias circulator utebatur. Habet autem, Sulfuris uiui, chalbani, ſingulorum
drachmas quatuor, ſucci cyrenaici, amygdalarum amararum a corticibus repurgatarũ, ſingulo-
rũ drachmas duas. Hęc in vino diluta melleque excepta ſuperimmittenda ſunt. *Alia.* Quæ reci-
pit, Seminis rutæ ſylueſtris, herbæ pedicularis, ſeminis erucæ, cachryos, ſeminis urticæ, pilula-

rum

A rum cupreſſi,ſingulorum partes æquales.Hæc aceto diſſolue,melli cõmiſce,& impone:pota quo-
que auxilium præſtat.

*Remedia ad viperas,in quibus Antiochi Theriaca continetur, quam Plinius in foribus
adis Aeſculapy deſcriptam fuiſſe tradit.* CAP. 14.

VErum de his hactenus, Quibus autem a viperis morderi contigerit, infrapoſita remedia ad-
mouebimus. ¶ *Dorothei Heliȷ remedia aduerſus viperarum morſus.* Ita enim ipſe inquit: Po-
tionibus ego planè ſimplicium uſus ſum ijs, quæ ex aceto dantur: Acetum nanq; calefactũ, & per
ſe potum, quantum heminæ dimidium cõtinet, iuuat: Item corticum Ariſtolochiæ drachmæ ij,
ex uini, aut aceti, hemina dimidia: Et ſeminis trifolij oboli tres, ex dimidio uini cyatho. Proſunt
etiam panacis chironiæ drachmæ duæ, ex aceto: Itẽ hinnulorum coaguli drachma una ex uino:
Et ſanguinis marinæ teſtudinis exiccati drachmę duæ ex aceto.

¶ *Ex compoſitis uero Antidotus, quę Apollodoro confecta eſt, & a Soſtrate, atq; alys, qui ipſam ab
eo exceperunt commendata, hac eſt, quę a teſtudinis ſanguine nomen accepit:* Et continet, Seminis
cumini ſylueſtris acetabulum, ſanguinis marinę teſtudinis exiccati drach. quatuor: coaguli hinnu
lorum, aut ſi deſit, leporis, drach. tres: ſanguinis hœdini drach. quatuor. Hęc ſimul admiſta, affuſo-
B que optimo uino, coniuncta repones. Cum opus fuerit hinc, quantum eſt oliuę magnitudo ſu-
mes, dilutumq; ex uini quàm optimi cyatho medio, bibendum trades. Quòd ſi paulo poſt ęgro-
tus antidotum euomat, denuo quantum eſt oliuę dimidium, ita, ut diximus mõ, præbebis. Et rur-
ſus ſi reijciat, quantum eſt Aegyptiæ fabæ magnitudo tertio propinabis, quo prædiximus modo.

¶ *Ruſtici medici Antidotus ad uiperę morſus.* Accipit aũt trifolij, ſtachyos, erui molliti, ſeminis
rutæ ſylueſtris, ariſtolochię rotundę, ſingulorum drac. octo. Hæc vino cõmiſta in rotulas redigi-
to. quarum drachmam vnam ex vini cyathis tribus dabis bis, terve ſingulis quibusq; diebus.

¶ *Alia uerſibus ab Eudemo conſcripta, quę Antiochi Philometoris Theriaca inſcribitur.* Cuius
principium hoc quidem eſt.

Diſce medelam iſtam ſerpentum, matris amicus,
   Expertam uictor quam docet Antiochus.

Conficiendi autem modus is qui ſequitur.

Radices conuelle mei, quę pondera drachmę
   Duplent, ſerpilli ſit quoque pondus idem.
Sit panacis ſucci tantum, nam drachma triphylli
C   Impoſita fructus ſat erit una tibi.
Hinc apium, aniſumque, hinc ammi, fœniculumque,
   Semine quodque ſuum compleat oxybaphum.
Poſt orobi tenuis duplum ſuperadde farinę.
   Et coeant Chio nectare cuncta ſimul.
Tum paruos facias æquati ponderis orbes,
   Quiſque trahat drachmę pondera dimidiæ.
Hos quicunque Chio miſcebit, & hauriet orbes,
   Temnet echidneæ dira uenena feræ.
Officient unquam nec ſæua phalangia, nec qui
   Scorpius obliquè ſpicula tenta gerit.

Singula uero quæ hiſce carminibus continentur hęc ſunt: Radicũ mei, ſerpilli, opopanacis ſingulo
rum drachmas ij: ſeminis trifolij drach. j: aniſi fœniculi, ammeos, ſeminis apij, ſingulorum acetabu
lum unum: farinæ erui tenuiſſimæ acetabula duo: uini antiqui quantum ſatis eſt ad commiſcen-
dum, ut rotulas hinc conficere poſſis: quas in umbra ſiccatas ex tribus uini cyathis trium obolorũ
D pondere dabis. ¶ *Antidotus Enneapharmacos, ideſt ex nouem rebus, Heraclidu Tarentini, quam ip-
ſe in ſuo de Serpentibus libro tradidit.* Habet autem. Myrrhæ troglodyticę, opopanacis, ſucci papa
ueris, ſingulorum ℥. ij: radicum uitis albę ℥. iiij, corticum ariſtolochiæ longę tantundem, radicum
pyretri tantundem: ſeminis rutę ſylueſtris, cumini ęthiopici, ſeminis trifolij, ſingulorũ acetabulũ
unum. Omnia hæc poſtquam attriueris, ac per cribrum traieceris, aceto commiſcebis, in quo gũ-
mi madauerit, ut agglutinandi uim quandam habeat: tum rotulas inde conficies, quas in umbra
ſiccabis. Cum ipſis uti uolueris, dimidiam dabis ex uino uel aceto, in quo rutæ folia deferbuerint.
Hoc licet ſæpius diebus ſingulis peragas, integrum tamen antidoti pondus drachmas duas im-
pleat: nam ſupra hanc menſuram exhibita, uomitum excitare ſolet, quare plus duabus drachmis,
dare non conſulo. Quod ſi uomitus inſurgat, nihilo minus pluries adhuc ſingulis quibusque die-
bus antidotos exhibebis. Opus eſt inſuper ægrotum alerę: & uino diluto recreare, hocque ſæpius
die uno facere. Locus quoque demorſus calida diu ſouendus erit, & in his ſubmergendus, quæ ip-
ſum iuuare poſſunt, quod dum fit, ita collocandus erit, ut deorſum inclinet.

Antidotus Dorothei ad omnium Reptilium ictus excogitata. Quę cõtinet, Corticum radicis uer
baſci fœminæ, ſeminis trifolij, ſingulorum ℥. j, opopanacis, ſerpilli, mei, coaguli hinnuli, ſingulo-

rum drach. duas: ſeminis apij, ameos, ſeminis fœniculi, ſeminis aniſi, ſingulorum acetabulum vnū: E erui in farinā redacti drac. duas. Res ſiccas contuſas, & cribratas uino aruſio coniunges, in quo pnus & congulum, & opopanacem diſſolueris: orbesque inde conficies, quos uiribus ęgrotantiū dabis. Nam uehementer a ueneno detentis drach. unam: alijs obolos tres, ex uini cotyla tribues. Vtebatur quoque Dorotheus hac medicina, ceu nobili admodum ad inteſtinorum affectiones, & eos, quibus noxiam materiam ad ueſicam fluere uolebat: ad tuſſes etiam & morbos alios. Cęterū percuſſis quidem a uenenoſis animalibus ex uino, cęteris autē ex aqua tribuenda antidotus eſt. ¶ *Alia Hybriſti Acuti roſtri cognomento, ad omnium ſerpentium ictus reperta, atque ab Apollonio Memphite deſcripta:* Quæ continet Ariſtolochię, panacis, ſeminis uiticis, ſingulorum ʒ. quatuor: cachryos, myrrhę, piperis, ſeſeleos maſſaleotici, nardi indicę, caſtorij, cinnamomi nigri, piperis lōgi, ſucci cyrenaici, iridis, ſeminis rutę ſylueſtris, ſingulorum ʒ. duas, hyperici drach. unam. Omnia hęc contrita, & per tenuiſſimum cribrum demiſſa uino ſalſo affuſo ſubiges: rotulasq; inde conficies, quas in umbra ſiccatas ex uini puri cotyla una, & aquę cotylis quatuor, drachmę unius pōdere ſorbendas trades. Vnam pręterea ex hiſce rotulis contuſam, ac uino diſſolutam commorſę particulę ſuperimpones, adiectis ariſtolochię in tenuiſſimum puluerem redactę drachmis duabus, itemq; erui farinę quatuor. His nanque diligentius attenuatis, comminutisq; ulcus operies, ac folio ficulneo deſuper immiſſo, uittam demum circumligabis. ¶ *Antidotus, quæ aduerſum uiperæ morſus theriaca eſt. Facit tamen & ad aliorum ſerpentium ictus. hanc Gallus ex Arabia reuerſus Cæſari obtulit, qua multos ex commilitonibus ſuis a rabido cane demorſis, & a ſcorpionibus, Phalangijs, cęterisq; ſerpentibus percuſſis, ſeruauerat.* Accipit autem erui in farinam redacti ʒ. xxv, radicum uitis albę ʒ. xvj, ſeminis rutę ſylueſtris ʒ. xij, iridis, opopanacis, ariſtolochię, zingiberis, ſingulorum ʒ. octo, cumini ęthiopici, myrrhę, eryngij, ſucci cyrenaici, croci, ſerpilli, coſti, ſagapeni, ſingulorū ʒ. ſex. Vinum aminęum inſperge, ſubige, rotulas confice confectas pro conditione uirium ægrotantis da. Sunt autem tres oboli, pondus antidoti integrum, ad percuſſos quidem ex uini diluti, ad reliquas uero affectiones ex mulſi hemina una. ¶ *Medicamentum Viperarum ictibus imponendum:* Quod habet Sagapeni, piperis, ſucci cyrenaici, opopanacis, ſingulorum partem unam: chalbani, ſulfuris uiui, ſingulorum partes duas. Res quidem ſiccas contunde, ac per tenuiſſimum cribrum excute: ſuccos aūt ubi in aceto diſſolueris, ſiccis ſuperinfundes: atq; oīa ad emplaſtri craſſitiem rediges: Ipſo membro ſuperimmittes, & ficus, urticęve folio extrinſecus impoſito, cōteges. *Aliud.* Cardamomi, radicum eryngij, ſulfuris uiui, piperis, ſingulorum pars una: myrrhę, chalbani, ſingulorum partes duę: confice ut ſupra diximus. *Aliud.* Centaurcę, herbę pedicularis, radicū G peucedani, ſingulorum partes ęquales. Hęc contuſa, cribrata, & ex aceto ſubacta chalbano commiſce, & quo diximus modo ut. re. *Aliud.* Cachryos, herbę pedicularis, radicum uitis albę, ariſtolochię, ſingulorum partem unam: myrrhę, opopanacis ſingulorum partes duas. Hæc quoque cum aceto ueluti docuimus ſubige.

Damocratis ad reptilium, & canis rabidi morſum Antidoti. *Cap. 15.*

QVoniam uerò, quę carminibus conſcriptę ſunt medicinę facilius memoria continentur, & earum pondera ſincerius incorrupta ſeruant, ideo mihi ſatius eſſe uiſum eſt Damocratis uerſus hoc in loco ſubiungere, qui ita ſe habent.

NVNC autem tradere medicinas uolo,
Quę morſus tantum uenenatos ſanent
Cornutę, viperarum, aſpidis, cherſydri:
Ictus ferarum, & puncturas quoque
Apum, ueſparum, ſcorpij, phalangij.
Hac arte ſtruas. Iridis bis quatuor
Aſſume drachmas primum: tum zingiberis, H
Succi panacis, & ſucci papaueris,
Radicum libanotidis, ſemen trifolij
Cuiusque creticum tamen, bis quatuor.
Ariſtolochię, longam dico, & rutę
Agrēſtis ſeminum drachmas duodecim,
Radicum uitis albę ſex & decem:
Serpilli uero pariter & ſmyrnij,
Pontoque miſſi nobilis caſtorij,
Tantundem: ſed eryngij, & ſeminum apij
Aethiopici pręſertim, & adhuc noui,
Cuiuſque drachmas appendo ter duas:
Eruique candidi, & mundi bis duodecim.
Hęc cuncta ſicca, & tranſmiſſa cribro,
Excipe uino. Paruos inde fac orbes

Rotasve

A Rotasve paruas. Vnicam drachmam dabis
Huius medicamenti,ex hemina meri
Boni,non commiſti pinguis, & non noui.
Facit dimidium reſolutum aqua
Tumori uentris,atque turgido colo,
Et quibus incerta cauſa quicquam dolet.

Alia

Valde bonum remedium,quo uſos etiam
Ipſos bibendo noui commorſos malè
A uiperis nuper captis,quos uocant
Pſyllos(gens hæc natura non fermè ſolet
Pati ſerpentes,neque aſſueta timet)
Dediſſeque aliis ualde commorſis malè.
Mollem ſiccabis umbra melliſſophyllon:
Siccatum tunde,moxque drachmas accipe
B Inde bis octo .Tum longæ vel rotundæ
Ariſtolochiæ,drachmas adde decem,
Siccæ tamen:chamædryos decem quoque.
Myrrhæ & bonæ,& troglodyticæ item decem.
Iſtæc contuſa ſubtili cribro excute:
Mellis quod ſatis dulcis adde,& uncias.
Dato quod pendet drachmam uel plus parum,
E uini purioris cyathis decem.
QVIDAM è longo atque recenti folio
Exprimunt ſuccum,ſicque menſura pari
Vinum coniungunt,utque bibatur iubent.
Menſura vtriuſque ſint cyathi decem,
Parum uel minus,aut parumper amplius.
Impoſitum quoque folium attritum prodeſt.

Alia

C Cum hæc ad alias feras quidem
Tum uero eſt viperis efficax remedium.
Semper repoſitum habeas coagulum
Ceruini pulli,recens ſit præcipimus.
Antiquo recens ſtomacho plus conuenit.
Drachmam repoſiti cyathis duobus
Vini falerni,& aquæ ſat quæ uideatur,
Admiſce.Præbe quibus dentes intulit
Serpens,mox uigilent ambulentque impera.
Ac,ſi demorſa non hoc prohibeant loca,
Balneas petant,ubi per tempus aliquod
Maneant:egreſſique haud multum poſtea
Rurſus,ut dixi,capiant coagulum.

Alia

E genere eorum,quæ aduerſantur uenenis
D Antidotus ea eſt,quæ ad rabidi morſum canis
Facit,latrandi morſum inferentem amentiam,
Et aquæ,& potus omnis inanem metum
Vſque adeo,ut ſi aquæ tantillum uideat,
Et conuellatur æger,& ſtatim tremat.
Hic & uigilias inter & amentias
Iuges degendo,commorietur breui.
At quamuis primo effugiat metum aquæ,
Tamen mox ipſum tales heu caſus manent
Repente,quales ſolent commorſos diu.
Ergo ne tales in pauores incidas,
Velim tam ſacram medicinam pares.
Nam ſi quis ipſam quo dicam bibet modo,
Nullam commorſus ſentiet inſaniam.
Confice hoc pacto.Cancros fluuiatiles
Sarmentis uitis albæ,ſed viniferæ

Combure,

 E

Comburc,& tere,tritos ſerua pyxide.,
Rurſus cribratam bene gentianam,
Alio conde uaſe.Cum uti opus erit,
Inſperge cyathis uini ſuauis tribus,
Myſtra duo parua cancrorum cineris,&
Gentianæ unum,ſicut dixi,contritæ,
Ieiunus hoc commiſtum ſorbeat tribus
Aeger diebus nullo intermiſſo,iube,
Lux prima ſi quo caſu præterierit,
Duobus alijs ſimplicem menſuram
Trades:ſecundo duplum die porriges
E uini cyathis,ut dixi modo,tribus.
Quibuſdam rurſus & tranſacto tertio
Videtur,tantum morſu uaſtatos graui
Tres ſemper gentianæ dandos obolos,
Secundus adſit donec & uigeſimus, F
Tribus è uini cyathis uel plus parum.

Alia

Hanc quoque ad eos,qui timent aquam ſibi
Dicebat Niceratus conſtare,& ſimul
Amicis,qui mirandas iudicare
Medicinarum proprietates queunt.
Lycij Patarici optimi tres obolos,
Præſtaret Indicum,ſi id adeſſet tibi
Dies iubebat uiginti duos dare
Iei uno,ut dixi,nuper morſo,& ex aqua.
Facere ſuccus britannicæ fertur idem
Datus,quo lycium præcepimus modo.
Hoc quidam etiam multum admirantur,Duo
Vrſini fellis myſtra,duobus aquæ
Admiſta cyathis,diebus tribus datum, G
Manè cum primum illuceſcit, ante cibum.
AD MORSVS rabidi canis,præſertim ubi
In rabiem complures incidunt canes,
Emplaſtrum,quo aduerſus ſaniem utor,habe,
Quæ è morſu exit;iuuabit,& ſi quid nigrum
Vulneribus ineſt,aut liuens,Vulnus ubi
Circum ſcalpſeris,emplaſtrum pone ſuper
Per longum tempus,atque vulnus dilata
Medicamento quod cruſtam,& ulcus ducat,
Facit ad aliarum ferarum nihil minus,
Quæ uirus linquunt,ictus,atque morſus:
Et tela prauo madefacta toxico:
Et ulcus omne,ſic uocant,moris mali.
Terræ ampelitidis nigræ drachmas cape
Bis quinque,bis uiginti. His adde argenti bonæ H
Tantundem ſpumæ,& tantundem bituminis,
Tribus prædictis par ſit pondus olei.
Attica pendat propolis decem quater.
Ariſtolochia,& ſymphytum,& marrubium,
Eleniumque,& chameleon bis hęc duas.
Tres iris alba ſicca,tres & ſmyrnium,
Tres galla non matura:ſex alumen,&
Polium,quæ chalbanum uno uincat obolo,
Decem & duas thus pendat,& dimidiam.
Chalcitis vſta drachmas tantum quatuor
Pendat,centaurion tenue ter duas,
Bis quinque,& decem affunde mellis attici,
Confice diligenter,& præſens aſta:
Nam ualde,ſi contemnas,uritur cito.
Ego ampelitim terram,& argenti ſpumam

A Concrede uaſi fictili magno & nouo,
Oliuo affuſo. Mox igne leni quoque,
Denſari cum uidebis, alumen, atque
Chalcitim ſparge: uaſque ſeorſum aliud
Colliquet mella, chalbanum, & propolin:
Ac ſi quid aliud liquandum adſit, liquet.
Hæc ubi ſatis ferbuerint, transferas.
Oliuo iuncta cum ferbuerint parum,
Nec plus inquinant, inſpergere puluerem
Quem tuſa radix, quem caulis herbæ dedit.
His actis, ſtatim uas ab igne transferas.
Et commiſcendo, ubi refrixerit parum,
Effuſum ualida emplaſtrum ſubiges manu.
Subactum ſerua, ſed contectum corio.
B Vulneri cuſpis quod intulit hoc prodeſt,
Veneno cuſpis illata. Prodeſt quibus
Serpens venenum intulit, atque fera.
Vnusque idcirco eſt omnium curæ modus.
Omnibus carnem vulneratam protinus
Scalpello circuncide, uel igne amputa.
Ventoſam poſt hæc, ni locus uetet, infer,
Acutisque & urentibus medicinis
Vulnus ſeruabis latum multo tempore.
Hoc nos in libro docuimus alio,
Illis ſcribentes, qui medicinas uolunt
Conficere, quæ urentibus & ſcalpro fiunt.
VTATVR idem antidotis, quas docui
Bibendas illis, quos commorſit uipera.
C Bibendum trade, & hinnuli coagulum.
Bibendam trade gentianam rabido
Cane commorſis, ac quæ dixi reliqua
Iſtris prodeſſe, nam hæc conueniunt quoque.
Cyrenes ſuccus, is ſi non adſit, dabis
Quem Medi mittunt, quantum pendet obluſo
Duobus è calentis cyathis aquæ.
At gentianæ quod tres obolos trahit,
Multum radice ſuccus eſt præſtantior.

Antidoti ab Hera conſcripta, quæ & Theriacæ ſunt: quasq́; & nos experti ſumus. CAP. 17.

THeriaca, qua Marcus Imperator utebatur, hæc recipit, Seminis trifolii, quod bitumen plurimum oleat, ariſtolochiæ rotundæ, rutæ ſylueſtris, erui permoliti, pondus ęquale. Omnia hæc inter ſe uino commiſce, rotulas confice drachmarũ quatuor, quarũ unam dabis ex uino & oleo. † *Alia.* Fraxini folia contunde, exprime, expreſſum ſuccũ bibendum da: quod ab expreſſione ſu-
D pereſt, uulneri impone. *Alia ad Phalangiorum ictus.* Vni rotulę trigonis paſtilli, piperis grana tredecim admiſce, & folii herbæ grana quadraginta, cõmiſta ex uino diluto calefacto bibenda trades quotidie uſq; ad tres dies. *Alia quę ad idem facit:* Et continet, Ariſtolochię longæ ʒ.j, cumini æthiopici obolos tres, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ.vi, ſucci cyrenaici ʒ.iii, & ſemis, rubricæ lemniæ ʒ.x. myrrhæ ʒ.vii, opobalſami ʒ.viii, piperis albi ʒ.ii, & ſemis, cachryos ʒ.iv. Hæc tuſa & cribrata melli concorporato: & ex aqua calida dato magnitudine fabæ Aegyptiæ: quod ſi impẽſius obniti uolueris, duplũ porriges. *Alia poſt theriacales antidotos conſcripta.* Neſcio tñ quo pacto Aſclepiades ordine nõ ſeruato, poſtea q̃ potiones duas ad coxendices ſcripſit, rurſus ad antidotos reuertatur, deſcribatq; eã, quã Zopyriã appellant: Et aliam quandã ex multis rebus compoſitam uenenis oĩbus, ut inquit, aduerſantem tam ante, q̃ poſt aſſumpta: utilẽ inſuper demorſis a cane rabido, laborantibusq; morbo laterali, & internis doloribus oĩbus, ita ut muliebres affectiones quoq; leuet. Poſt hanc rurſus aliam plurimi vſus ſubiungit ex centum rebus conflatam, excellẽter, ut ait, ad uenena, & eos, qui ſumpta ceruſſa ſuffocantur, facientẽ. Deinde ab his aliam adhuc ex rubrica lemnia confectã, de qua dudũ antea mentionẽ feci, cum Damocratis uerſus tranſcriberẽ. Illa igitur, quæ ex centũ rebus eſt, omiſſa, ſatis mihi feciſſe uidebor ſi Zopyriam uocatam, huicq; aliam ſubſequentẽ, & ultimo illam, q̃ a rubrica lemnia cognominatur, exponam, prætermiſſa, ut dixi, centum rerum antidoto, quæ eadem eſt cum illa quam Andromachus conſcripſit.

† In cod. græc. Baſ. hoc in loco interpoſita ſunt carminibus alia dua antidota.

¶ *Antidotus Zopyria faciens ad omnia, ſed præcipue ad uenena, Iecoris morbos, Ventris inflationes,* E
& incipientes aquas inter cutẽ effundi, maxime uero quando plus flatus quã aquæ affuerit. Accipit
aũt Myrrhæ ʒ.v, ſpicæ nardi ʒ.v, & ſemis, croci ʒ.iv, & ſemis, florũ iunci odorati ʒ.ii, & mediam,
caſiæ ʒ.iv, cinamomi ʒ.tres, piperis albi drac. unã & mediã, thuris drach. unã, & obolũ unũ, coſti
drachmã unã. Ex his melle attico exceptis rotulas cõfice, nucis auellanæ magnitudinem non ex
cedẽtes, quas ex uino aut aqua dabis. ¶ *Alia Antidotus, quæ ad omnia uenena tam ante, quam poſt
aſſumpta confert. Demorſos quoq́ à cane rabido, Lateris morbo laborantes, internis doloribus uexatos,
ſanat: ac Mulierum dolores, morbosq́ ſubleuat.* Hẽt ãt radicis dulcis drach. vj, obo. j, ſemis, ſeminis
dauci cretici ʒ. vj obo. j ſemis, opii ʒ. iv ob. ii, caſtori, drach. ii, ob. i, piperis longi drach. vi ob. iv,
coſti ʒ.vi, obo. ii, ſpicę nardi drach. vi ob. i ſemis, caſiæ nigræ ʒ.v, ob. ii, thuris maſculi ʒ.i & ſemis,
ſeſeleos ʒ.v, obo, ii, ſcordij drach. vi obo. ii ſemis, ſucci hypocyſtidis drach. vi, acori ʒ.ii. foliorum
malabathri drac. vi, ob. i, ſagapeni drach. ii, fructus balſami drach. v ob. ii myrrhæ ʒ.vi, croci drac.
vi. obo. ii, ſtyracis drach. vi, cinnamomi ʒ. vii, obo. ii, zingiberis drac. vii, ob. ii, piperis albi drac,
v, obo. ii, phu drac. v, petroſelini drach. iv, nardi gallicanæ ʒ.iv, obo. ii, ſemis, hyperici drach. ii,
ſucci acaciæ ʒ.ii, gentianæ ʒ, iv, iridis illyricæ drach. ii, aniſi ʒ.iii, thlaſpeos ʒ. vi, obo. ii ſemis, ro-
ſarum ſiccarum ʒ.iv, mei ʒ.ii, gummi ʒ.ii, cardamomi drac, iv, florum iunci odorati ʒ. vi obo. ii, F
opopanacis ʒ.vii, opobalſami ʒ. vi, & ſemis, chalbani ʒ. iii, ob. ii, terebinthinæ ʒ.iii, ob. ii, agarici
ʒ. vii & mediã, cypheos ʒ.vi, bdellii ʒ, vi, ſcinci ʒ, ii, amomi ʒ.iii, polii ʒ.v, ob. ii, dictãni ʒ.vi, ſemi-
nis rutæ ſylueſtris ʒ. iv, ſigilli lemnici ʒ. ii ſemis, irionis ʒ.iv. Hæc oĩa ex uino falerno & attico
melle commiſce. ¶ *Alia Antidotus quæ tam ante Venenum quàm poſt aſſumpta hominem à morte
liberat: quæq́ ſi cum alijs medicinis exhibeatur, impedimentum nullum affert. Quoties autem exhibi
ta fuerit, eousq́ nauſeam concitat, quoad mortiferum omne excutiat.* Habet autem rubricę lemniæ ſi
gillo obſignatæ drachmas duas, & obolos totidẽ, baccarũ iuniperi drachmas duas. Hæc minutè
contrita oleoq; quam bono cõmiſta, ex mulſo dabis nucis auellanę magnitudine. ¶ *Ad eos qui
à Rabidis canibus morſi in aquarum formidinem deuenerunt, Antidotum ab Aphroda ſumptum.* La
thyridis unciã unã, caſtorij drachmas tres. Comminuta hæc ad drachmæ pondus ex hemina ui-
ni roſacei bibẽda trade. ¶ *Auctoris euiſdem ad Aquarum formidinem Pilulas:* Caſtorii drachmã
unam & mediam, & lathyridis grana nouem, Commiſce & exhibe. ¶ *Ad Idem Antido-
tus alia à Nicoſtrato accepta:* Quæ continet caſtorij drachmas octo, lycii indici drach. quatuor, gẽ
tianæ drachmas duas, cancrorum exuſtorum drachmam unam, & mediam. Cuncta hęc melli cõ G
miſta dato. ¶ *Ad aquarum formidinem admirabile:* Si quis aquam in qua fabri ferrum intingunt
artifice inſcio bibendam præbuerit, ualde mirabitur. Vt autem qui iam in aquarum formidinem
deuenerunt bibant, pãnũ ſuperimmittes poculo, qua parte egreditur aqua & bibit. Gẽtiana quo
que per ſe ipſam ex aqua data cõfert trium cochlearium menſura. *Amaranthi grammatici † ad do
lorem pedum Antidotus, qua & ipſe uſus ſum.* Habeat autem Rhei pontici ʒ.x: piperis albi ʒ.octo:
petroſelini, agarici, hyperici, acori, eryngij, ſingulorum ʒ. vi: cardamomi, thlaſpeos, acaciæ, ſuc-
ci glycyrrhizæ, roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmas quatuor: ſeminis fœniculi, ariſtolochię
longæ, & rotundę, ſingulorum ʒ, ii: baccarum ruſci ʒ.iii, ſeminis apij ʒ.iii, ſeminis napi ſylueſtris
ʒ.iii, zingiberis ʒ.iii. gentianæ ʒ.vi, ſcinci ʒ.ii, thuris ʒ, v, phu pontici, ʒ, iii, irionis ʒ.vi, iridis illyri-
cæ ʒ. tres: caſiæ, liguſtici, florum iunci odorati, ſpicæ nardi, vi, ſcorpiuri, ſingulorum drach.
vi: mellis quod ſufficit. Ex hac ſingulis annis dato quantum eſt nucis auellanæ ma-
gnitudo. *Alia qua utor,* Chamædrios drachmas quatuor, ſcordij drach.
tres: petroſelini drach. tres, cardamomi drach. tres, mar-
rubij, gentianæ, ſingulorum drach. quatuor: cen-
taurij drac. quatuor, & ſemis, ariſtolo-
chiæ rotundæ tantundem,
mellis quantum
ſatis eſt.
Dabis ex hac ſingulis annis nucis
auellanæ magni-
tudine H

Foraſſe ad ul-
perarum mor
ſus.

GAL.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBRI DECEM,

A Iano Cornario Medico iam in latinum ſermonem conuerſi, ac denuo poſt Nicolai Macchelli Medici Mutinenſis emendationem, plurimis in locis ad veterum græcorum codicum amuſſim caſtigati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Continet medicamenta ad pilorum, & ſummæ cutis capitis affectiones.

Quid agendum hoc libro, ac de differentijs, & affectionibus pilorum.

QVòd non ſolum is affectus qui curatur, curationem ipſam indicet, ſed quòd tum ipſius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, uõ parum ſimul indicent, antea in commentarijs De medendi methodo eſt demonſtratũ. Quemadmodum etiam quo modo quis ex ſimplicibus medicamẽtis per ſe cõpoſitum aliqđ faciat, compendio quidẽ in illa ipſa methodo, fuſius vero in ſeptẽ libris C ante hunc itẽ editis, oẽm cõponendorum medicamẽtorũ vniuerſalẽ uiã ac rõnem oſtendimus. Nunc uero quomodo quis per ſe vniuerſali via ac rõne medicamẽtorum facultates præparet ad ſingulas partes congruentes, atq; ijs, quæ à prioribus medicis inuentæ ſunt rectè vtatur, percurrere propoſitum eſt, à capite initio facto, ſicuti omnibus, qui nos præceſſerũt eſt viſũ. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: verũ capillorum affectionem cum paucis communem habet: propterea quod etiam piloſum eſſe, ex primaria ratione haud multis ineſt. Generatio enim pilorum eadem eſt, quæ terrę naſcentiũ, quemadmodũ in libris De temperamentis eſt demonſtratũ. Quemadmodũ autem in ijs quædam arte & arbitrio agricolæ, quædam uero iuxta naturales cauſas proueniunt, eodẽ modo & in aĩalium corporibus. † Aruo. n. cuipiã triticũ, aut hordeũ, aut quidpiã cæterorum cerealium ſeminum in ſe natorũ habẽti, ea pilorũ parte, q̃ in regione ſuperiori producitur, caput ſimilatur. Pili uero qui in vniuerſo corpore, cęteris herbis ſimilẽ habent generationẽ: non. n. ſecundũ primam rõnem, ſed per accidens quoddã, natura eos generare ſolet. At pili cum palpebrarum, tum ſuperciliorũ, nõ D paruam utilitatem animalibus exhibere oſtendebãtur: mẽti uero & pudẽdorum pili minoris vtilitatis gratia producti uidẽtur. Qua pp etiam affectiones pilorũ in oculis & ſupercilijs in primis nos ad ſui curationem adhortantur: ſecundum vero locũ capitis capillorũ affectiones habẽt: deinde menti & pudendorum. Sunt autem pilorum affectiones pfecta perditio, & coloris ipſorum alteratio, velut in vitiligine alba, (leuce Græcis appellata,) fieri conſueuit. Ad hæc etiam in alopecijs & ophiaſi non modicum, atque indecorum detrimentum ſimul capillis accedit. Quidã igitur promiſerunt ueluti has, ſic etiam incipientem caluiciẽ ſe, ne augeſcant, prohibituros: ſunt aũt qui hoc impoſſibile eſſe dictitant. Ad alopeciarum autem, & ophiaſis curationẽ accedẽtes, pharmaca ſcripſerunt, per quæ perfectã ipſarum ſanationem pollicentur. At uero pleriq; medici ex ipſorum uſu aliqñ non ſolum ſucceſſu longe fruſtrantur, ſed ẽt vehementer nocent, ut affectio ipſa incurabilis reddatur: qđ ſane ipſis etiam circa alia pharmaca cõtingit, q̃bus citra methodi rationem vtuntur. Ego uero id qđ Hippocrates præcepit, in artis operibus facere ſemper annitor: nimirum, "Vt quod auxilij loco adhibetur, ueluti ille ſcripſit, iuuet, vel certe nõ noceat. Quod vero pharmacorum circa methodum vſus non ſolum non proſit, ſed frequenter etiam obſit, hinc ſanè diſcere licet. Iam vero ordiendi quod propoſuimus tempus adeſt.

† Antiq. interpres qui oĩa fideliter ex græ. ad verbũ tranſtulit, hæc ita eſt interpretatus. terrænum habentis triticum, vel hordeũ, uel aliud aliquod cerealium ſeminũ in ſe ipſa ortorum, caput aſſimilat, alios uero herbis pilos qui in ſuperiori parte naſcũtur, qui hos qui ſunt in toto corpore pilis ſimilem habẽt generationem.

5. Epid. com. 2. t. 50. 3. 112. f

De Alopecia, Caluicie, & Ophiaſi. CAP. 2. E A.l.4.f.7.e 2.ca.2.fol. 505.h

QVemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatę corrumpuntur, aliquę uero
ob humoris alieni ab ipſarū natura cōmercium, eodem modo & capilli aut propter humo-
rum, ex quibus nutriri conſueuerunt, inopiam, aut propter eorūdem uitiationem, accidit vt cor
rumpātur. Et propter inopiam ſanè humorum caluicies cōtingit, ꝑpter uitiatos uero humores
alopecia, & ophiaſis: vnū quidem ambæ ſecundum morboſam affectionem malū, nomina autē
iuxta figurā hn̄tes diuerſa: ſerpenti.n. ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet: alopecias aūt ob
id appellatas ferunt, ꝙ vulpibus frequenter accidant. Nos aūt, propter quid ſic appellari contigit,
non quærimus: vnde uero oriantur cauſam quærentes, eam ipſam humorū vitiatorū redundātiā
comperimus. Quales autē tandē ſint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognoſces: aliqui
bus.n. mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior. Quare in iſtis primum totius cor
poris purgationē adhibebis, aut pharmaco pituitā ducente exhibito, aut quod bilē pallidā, aut ni
grā trahit, coniectura redundantis humoris ex colore cutis facta. Ego vero ſemper ꝑ hierā pur-
gaui: aliqn̄ veratro nigro adiecto, vbi atræ bilis expurgare volui humorē: aliqn̄ ſcāmonia, ſi ama
ra bilis purgāda eſſet: ſi vero pituitoſum exuperare coniecíſſem humorē, nihil admiſcui. Tales.n.
præſertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare cōſueuit, ſimulq; cū his etiā alios quoſdā hu F
mores etiam ſi ſcāmonia, aut veratrū nigrū, aut epithymum non aſſumpſerit. Quin & ex aloe ca
tapotia, q̄ tū ſcāmoniā, tū colocynthidē admiſtā habēt, vtiliter ita affectos purgare ſolēt. Cæterū
poſt totius corporis purgationē, pituitā ꝑ os ducere p̄ſtat, {Græci ἀποφλεγματίζειν dicunt:} dein-
de uſque adeo affecto loco remedia admouenda, de quorū cōpoſitione dicere aggredior. Opor- A.l.4.f.7.e 2.ca.6.fol. 507.d
tet enim, velut in alijs, ſic & in his affectioni mederi, cuius acceſſio ſiue ſymptoma eſt vitium ca-
pillorū. Si quidē igitur uitiatus humor circa vnū locū fuerit collectus, ſcopus medendi erit, vt hic
q̄ celerrimè euacuetur, prius q̄ ab ipſo cutis in quēdā malum habitū deducatur, tn̄, vt ēt, ſi quis
uitiatū ipſius humorem euacuet, & boni ſanguinis influxū præparet, is adeo ēt à malo in ipſa ha-
bitu prius inducto corrumpatur. Si itaq; vitiatū humorem in cute euacuare volueris, diſcuſſoriis
pharmacis opus habebis. Atq; contradicet forſan aliquis, communem ſcopum in oībus affectio-
nibus, quæ ex influxu humorum fiunt, contemni, ac ſuberti ratus, repelli ipſos debere aſſerens,
partē refrigerādo, ac adſtringēdo, non attrahi calfaciendo: eſſe autē diſcuſſoria medicamenta oīa
facultate calida. Et certè affirmamus nos quoq; verè hæc dicta eſſe. Incipiētes.n. ophiaſes, & alo-
pecias ꝑ hmōi pharmaca ꝓhibere oportet, ne augeſcāt: non tn̄ iam principium ipſorum alope-
ciam, aut ophiaſin appellari, ſicut neq; ſcabiē, neq; lepram iā appellamus, quæ ex impetigine or G
ditur. Ego itaq; quēadmodum noſtis, etiam iā factas alopecias aliqn̄ ſola purgatiōe ſanaui, nullo
amplius medicamēto poſt ipſā ad locū affectum admoto. Vt aūt ampliorē eius rei experientiā fa
cerem, ex eiuſmodi quopiā ſucceſſu ſum impulſus. Adoleſcens quiſpiā bonæ habitudinis, & exer
citiis adſuetus, hāc affectionē in capite habebat: erat autē ſatis familiaris mihi, ut victus rationem
ēt ipſius, qua iam per tres, aut quatuor menſes uſus erat, ꝓbe noſſem: explebat.n. ſe quotidie fer-
me fungis. Hūc itaq; ſola hiera ex colocynthide purgaui bis in quinque diebus: in prima ſanè pur
gatione quatuor ex ea drachmis, in ſecunda quinq; exhibitis. Prius q̄ verò ad has purgationes ꝑ
uenirē, catapotia ex aloe vndecim ei p̄bui, ciceribus ferè magnitudinē parē hn̄tia. Habent aūt ca-
tapotia hæc, colocynthidis partē i: aloes & ſcāmoniæ, utriſq; partes ij: his ego unā partem ſucci
abſinthij miſceo. Antea uerò ēt maſtichē chiā, & bdelliū adieci, hoc.n. modo Quintus utebatur.
Verum ꝑꝑ quid ea reiecerim, poſtea alio ſermone explicabi, quem in cōpoſitionis purgātium
pharmacorū libros reſeruo. Cū igitur poſt has tres purgationes homini pituitā è capite deduce-
re ꝑ apophlegmatiſmos uellē, atq; deinde pharmacū quoddā ad affectā partē adhibere, contigit
ipſum de repēte in ꝓfectionē quandā ablegari: in qua cū boni ſucci cibis, de q̄bus à me audierat,
uteref, poſt dies fortè uiginti redijt, ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſuc- H
ceſſu incitatus ego, cum in alijs eādē curationē feciſſem, expectaui vt uiderē, q̄d citra pharmaco
rū ad caput adhibitionē eſſet ſecuturū. Curati ſūt itaq; oēs hoc modo: nō tn̄ in iā inueteratis hu-
iuſmodi experientię ꝑiculū feci. Difficulter.n. eluuntur in his cuti admodū inſidentes feroſi hu-
mores: multo verò magis in ijs, q̄bus iā ipſa cutis ad malū habitū ꝑuenit, † deſperanda eſt ꝑ ſolas
purgationes curatio. Atq; hæc q̄dē neceſſario p̄fatus ſum. Cæterū de pharmacis affectioni hinc
comodis iā dicere īcipiā. Euacuatiua igitur oīno eſſe oportet ipſa affligētis humoris, verū euacua
re nihil pōt, q̄d nō diſcutiēdi ui ſit p̄ditū, eā verò vim citra calefactionem hr̄e nō poteſt: ſed ſi qui
dem ex uehementer calfacientium numero fuerit, cutem exuret: q̄ ſi verò non urat, in principio
quidem p̄clare iuuabit, ꝓgreſſu verò tp̄is cuticula capitis ſuper reſiccata talis euadet, qualem in
caluis uidemus. Non tn̄ ſimpliciter moderatè calidū eſſe pharmacum oportet, ſed intra videlicet
fines ſcopi ꝓpoſiti accedens. Nā & tenuium partiū ipſum eſſe conuenit, q̄d ſanè in altū ſit ꝓgreſ
ſurum, unde radices capillorū gn̄ationis ſuæ principium hn̄t, & ui, qualem diximus, p̄ditum: ꝑꝑ
id ꝙ craſſior ſit, & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſu-
pra hoc, ꝙ uitiatos humores res diſcutiat, ēt idoneum ſit ad bonum ſanguinē attrahēdū, uelut eſt
thapſia,

† Gr. οὐ χρὴ θαῤῥεῖν μόναις ταῖς καθάρσεσι. nō eſt ſidē dum ſolis purgationibus.

A thapſia, optimum ſanè pharmacũ eſt cenſendum. At vero cum thapſia longè calidior ſit, q̃ affe-
ctioni ſit ex uſu, merito eius adhibitionem per ſe vitamus: exulcerationes.n. in cute excitare cõ-
ſueuit, & omnino phlegmonoſa œdemata: quapropter neceſſario quædam, quæ eius vehemen-
tiam mitigent admiſcemus. Id ipſum uero ceratum ex oleo apparatum præſtare poteſt: ſit aũt
tenuium partium oleum, quale eſt Sabinum. præſtat item moderate eſſe uetuſtũ. Ad hanc rem
confert item oleum cicinum, quod mox ab initio eiuſmodi naturam hẽt, quale pr ędictum eſt Sa
binum inueteratum. Quod ſi neutrum horũ ad manum ſit, ex reliquis græcis oleis citra olearum
germina apparatis, quodcunq; tandẽ admiſcemus, præſertim ſi ſit uetuſtum. Perſpicuum itaque
eſſe opinor, oleum ex Iberia, aut Hiſpania, aut quomodocunq; quis eã appellare uelit, fugiendũ
eſſe, itemq; quod ex oliuis nõdum plene maturis apparatur, Omotribes, & Omphacinum Græ-
cis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia, uehementi eius facultate larga aquæ admiſtione
exoluta. Verum de thapſia, qui ipſa vtitur, ſciat opus eſt, maximam differẽtiam eſſe recẽtis ad ve
tuſtiorem: uis enim huius pharmaci poſt annum multũ exoluitur, atq; amplius adhuc poſt duos
annos: auderet autem quiſpiam dicere, inutilem penitus eius vſum ad triennium progreſſæ. Hęc
igitur haud ignorans, imparem aquæ modum admiſcebis. Ad recentem enim plurimum aquæ
addes, eamq; ſæpe ſingulis diebus illines: ad eã uerò quæ per tẽpus imbecillior reddita eſt, minus
B adfundes, quò & ob craſſitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem non ſtatim defluere
contingat. Quin, & cum compoſitum pharmacum paras, quod thapſiæ admiſtionẽ requirit, qua
le eſt quo ego aſſidue utor, nõ æquale ſemper pondus thapſiæ admiſcebis, ſed quantum pro tem
pore ætatis eius conuenit, tantum ipſum pondus augebis. Cæterum de hac tota re paulo poſt di
ligentius, cum ad compoſita peruenero, diſſeretur, vbi prius oĩa ſimplicia pharmaca affectioni
A.ibid.g. huic familiaria recenſuero." Etenim ex his, q̃ fortiter calfaciũt, eſt Euphorbiũ: quæ aũt ſufficiẽter,
Laurinũ, ſiue oleũ ſiue vnguentum, aut quocunq; tandem nomine id appellare uelis: nam & his
vna cum calfaciendi ac diſcutiendi facultate, ineſt uis attrahendi ſanguinem in locum ab ipſis ca-
lefactum. Licet igitur ipſis & per ſe uti, euphorbium quidem in oleo lęuigando ſoluendove, lau-
rino uerò ſolo citra alterius admiſtionem illinendo: ſi tamen nimis fluidum appareat, parum ce-
ræ addatur. Cũ uero multo calidius ſit recẽs euphorbiũ, ſi q̃dẽ eo q̃d duorũ aut triũ annorũ eſt,
uteris, ad libram unã romanã olei, euphorbii unciã unã injcies, q̃ ſane duodecima olei pars exi-
ſtit. Recẽti uerò euphorbio parce utaris, q̃ minima eius parte primum admiſta, aut ẽt ceræ uncia
vna inſuper addita, quo uideas quantum hominem excalfaciat: licebit.n. tibi, ubi rurſus uti uo-
les, denuo addere ſiue oleum, ſiue ceram malis. Eodem modo etiam thapſia utendum eſt, omni-
C buſq; fortibus medicamẽtis. Peccatum enim infra modum nullum detrimẽtũ affert, ſupra uero,
aliquãdo exaſperat & exulcerat cutẽ, inflammationemq; ſuſcitat. Et ſane vbi in ſequentibus cõ-
poſitis pharmacis quandoq; euphorbium, aut thapſia ſcribatur, pondus ipſorũ in uigore exiſten
tium, nõ ueterum intelligere oportet. Valde enim uetuſta omnino fugere oportet, nõ ſolum in
his pharmacis, ſed omnibus etiã alijs, quæ uidelicet ſucci, & liquores, & flores, & ſolia, & fructus,
& radices, & ſemina exiſtunt, quando ſanè etiam metallica, per longioris temporis ſitũ & ipſa ui
ribus infirmantur. Vtimur tamen quibuſdam pharmacis uiginti aut etiam triginta annorum, pro
pterea quod nondum uergentem omnino habeant ętatem: alia enim aliam tum uigentẽ, tũ uer-
gentẽ ſeu inclinatam ętatem habent, atque etiam, ſi ita dicere libeat, ſenectam. Vnumquodq; au
tẽ proprium uigorem ijs, qui ea ſępe uiderunt, indicat, tum ex odore, tum ex guſtu, aliquando ẽt
ex colore, & ſecundum craſſitiem compage. Quemadmodum in alijs omnibus pharmacis nõ ſo
lũ quòd calefaciant operęprecium eſt cognoſcere, ſed & quanta diſtantia, quantoq; ordine id fa
ciant. Sic item in ijs, quæ alopeciis conferunt, pharmacis noſſe oportet, ꝙ calidiſſimum quidẽ ex
eis eſt euphorbium. Eo autem minus calidum eſt thapſia, poſt thapſiam autem ſinapi, &* naſtur
tium. Iuxta alium autem modum limnitis nulli horum ſecundum eſt: habet autem præter hanc
D duas alias appellationes, nam & adarcium, & adarce uocatur. Poſt hęc ſuccedunt ſulphur, & ni-
tri ſpuma, ipſumque nitrum molle uſtum, & quod berenicarium appellatur: quemadmodum &
aphronitrum album, leue, ac laxum, † quod nullam in ſe terream " aſperitatem habet. Deinde ve
ratrum utrunque, & erucæ ſemen, & laurinum ſiue oleum ſiue vnguentũ uelis appellare: ad hæc
alcyonium utrunq; vſtum, & non vſtum, pręſtat tamen uſtum: & arundinis radices, itemq; cor
tex, ambo uſta. Quin & pix liquida, & cedrinum, quod aliqui cedriam appellant, & murium ſter
cus, vrſęq; adeps: pręſtat autem ſi uetuſtior extet. Quanquã ẽt hyænę, leoniſq; ac pardalis, ac an
ſeris, adipes conueniunt, & quicunq; tenuium partium ſubſtantiã habent, quo prompte in cutis
profundum penetrare queãt, atq; ad radices vſq; capillorum pertingant. Sed & amygdalæ ama-
ræ integræ uſtæ commodę ſunt, & thus aceto acerrimo confectum. Confectum autem intellige
cum pluribus diebus, & maximè ad Solem, diutius cum acri aceto ſit contritum. His itaque om-
nibus pharmacis licet utaris, ad fortia q̃dẽ cerato liquido addito, debilibus uero oleo laurino im
butis. Et inueteratas quidem ac difficulter curabiles cum fortibus per ſanare conaberis, incipien-
tes autem & paruas, cum debilibus.

** Vbicunque cardamum. i. naſturtium, le gẽ, codex quo dũ manu ſcriptus græcus ſe rè ſemper hẽt cardamomũ.*

† Deeſt in ante quo cod. Habet hæc tamen.

Actuarius 6. meth. med. ca. 1. vbi hunc lo cũ æmulatur.

" Al. παχύτητα. i. craſſitiẽ.

Ad Alopecias compoſita medicamenta. E

Cæterum pharmaca cõpoſita, quæ partim à prioribus medicis, qui alicuius æſtimationis fuerunt, magnopere ſunt laudata, partim verò à nobis ipſis ꝑ longã experientiã ſunt examinata ac ꝓbata, eiuſmodi exiſtũt. ¶ Euphorbij, thapſiæ, laurini, ſingulorum ʒ ij: ſulphuris uiui, ueratri utriuſque ʒ j: neq; refert albo an nigro ueratro, quod ad manũ ſit, utaris. His admiſce ceræ ʒ. vj, laurino, aut cicino, aut ueteri oleo p̃eliquãs: utereq; hoc ut fortiſſimo pharmaco ad ĩueteratas & ęgrè curabiles alopecias. His ẽt aliquãdo naſturtij ʒ j, aut alcyonij uſti ʒ j, admiſcui. Præſtat aũt in hunc uſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperũ. Quod ſi thapſia nõ adſit, pro ipſa tm̃ pondus ſeminis naſturtij aut erucę addes, aut ipſum adeo naſturtium. Si uerò laurinum non habeas bonũ, picem liquidam adde: laurinum nanq; picem liquidã nõ multũ excellit, thapſia uero reliquorum reſpectu maximũ exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacum oĩum, quæ ad hanc affectionẽ efficaciter faciunt, fortiſſimum & ualentiſſimum eſt, qñ uidelicet affectio, ut dicebam, ægre recipit curationem. Quæ.n. parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanaẽ, & ꝑ ſingula q̃ recẽſui ſimplicia uſta† laurino, aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino, uel ueteri oleo excepta. Admiſcui ẽt aliqñ mel pro cerato, minori tñ copia & pondere, neq; ulla ex parte peius euaſit pharmacũ. Quę uerò ẽt ex adipibus componuntur thapſiæ pauſillum aſſumẽtia proſunt, præſertim ſi euphorbiũ F & adarciũ addatur. Sit aũt adipis cuiuſque pars una: ſunt.n. tres, leonis, pardalij, & hyænæ. Si vero hyænæ adeps non adſit, ſufficit præſentibus reliq̃s duobus uti, anſerino admiſto. Si uero oẽs quatuor habeas, ſimul oẽs miſcebis, addito inſuper ſi adſit urſino. Ad totã uero eorũ molem duodecimã thapſiæ, aut euphorbij partẽ addere ſatis eſt: aut ſi oĩno fortius facere uelis, amborum ſimul addes: nam & per experientiã hæc ipſa pharmaca efficacia ſunt iudicata. Plurium.n. experientiæ habendæ grã, petentibus ſubinde medicis à me amicis, ſingulis aliud atq; aliud eorum, quæ experiẽtia cognita habui, ex tꝑe digeſtũ exhibui, & reperta ſunt ſanè plurima ex eis optime conducentia. Verũ ante omnia vos methodi meminiſſe oportet circa eorũ vſum, quæ cõis in oĩbus præſertim fortibus pharmacis exiſtit: quare ẽt ſæpe eius mentionem facio, vtpote in qua magna omnino vis ſita eſt. Qui.n. ſingulis fortibus pharmacis vtitur, in principio quidem ipſa molliora adhibebit, ad miſtione uidelicet eorum quæ uires ipſorum exoluunt: qualia ſunt oleum, & cerã, & ex ſimplicibus quæ diximus debilia, uelut eſt thus, & arundinis cortex ac radices exuſtæ, & amygdalę amaræ, & quæcunq; illius generis exiſtunt. At uero poſt primũ uſum, cũ iam ſcd̃o adhibere uoles, intueri oportet qualẽ alterationem in affecta particula prius admotum pharmacũ fecit, atq; illius reſpectu aut uehementiã facultatis eius lenire, aut augere. Velut in hac, quam iam tractamus affe- G ctione, primũ quidem capillos nouacula tollere oportet, deinde affectã cutẽ ꝑ linteolũ, neq; aſperũ, neq; molle nimis cõfricare, ac uidere ad quantũ ruborẽ ꝑ huiuſmodi motionem ac cõfrictionem peruenit. Hoc.n. tibi ex uſu ad ſpẽ curationis eſt futurum. Nanq; ſi ꝑ exiguas defrictiones rubefiat, moderatam affectionẽ opinaris: ſi uero ꝑ multas, grauiorem, pręſertim cũ quędam cuticulę ẽt ſi multum confrices, non rubefiant. Manifeſtũ igitur eſt has oĩum difficillime curari, ſicut cõtra, facillimè, quę facile rubeſcunt: quę uero inter has medio modo habẽt, tm̃ inter ſe differũt, quãtum vel ad peſſimas, uel moderatiſſimas accedunt. Atque hęc quidem acceſſionis loco ſint dicta, quanq̃ neq; neglectui habẽda. Rurſus itaq; ad id, quod ꝓpoſitũ erat reuerſus, methodi te cõmonefaciã, quam uſus pharmacorũ requirit. Poſt primam igitur pharmaci, cuius uſum elegeris, adhibitionem, intueri cõuenit primũ quidem, an ẽt ante confrictionem cutis coloratior appareat: deinde aũt an cũ pauciore q̃ prius frictione: aut an cum æquali quidem, magis tñ q̃ prius rubicũda fiat. Prę oĩbus vero animaduertere oportet, ne in fortiũ pharmacorum admotione cutis vltra q̃ conuenit concaleſcat, id quod tum ex colore ipſius, tũ digitorũ tactu deprehẽdes: colore nãq; flauior apparebit, & digitorũ contactu abunde calidã cognoſces. Horũ itaq; animaduerſionẽ habere oportet: periculũ.n. eſt iterũ, atq; iterum repetito eorum uſu, cutem exuri. Quare ad mol- H liora tranſeundum eſt: aut eodem utendum quidem, ſed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiuſdam oleoſi admiſtione ui ipſius exoluta. Vtendum eſt & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplaſmate ex pane, fomentiſq; & ſcarificationibus, ac cucurbitis, & cerati illitione, {vitium item refectrice dięta.} Cęterum perſeuerante affectione utendum eſt aſſidua raſura, & rubificatorio ex ſinapi, velut eſt prædictum. itemque frictionibus pręſcriptis: & ſequentibus diebus illita pice, aut oleo cedrino, & poſt confrictionem ſcarificationibus. Quidam uero aciculas colligantes hoc modo, ut aciẽ ad cutẽ uergentẽ habeat, per ipſam cutem cõpungunt. Verũ poſt rubificationẽ per defrictionem inductam & poſt ſcarificationẽ, pharmacis q̃ ex alto euocare, ac meatus trãſmutare poſſunt {Metaſyncritica Gręci appellant,} utemur. In oĩbus aut cõis ſcopus hic ſit, ut in aere calido pharmacum ipſum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſſit in loco inſolato, qui non habeat auram ipſum perflantem: hyemis autem tempore præſtiterit in balneo his pharmacis uti.

†vſta i. κεκαυμένα. al. καθ' αὑτὸ μόνον. i. per ſe ſola.

A.l.4.f.7 t.1.c.5.fol. 507.c

De Pharmacis compoſitis ad Alopecia affectionem à ſenioribus me medicis conſcriptis.

Heras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriem ſic ſcripſit ad alopecias. ¶ Alcyoniũ quod aſperius eſt, uſtum ac cum oleo tritum, ac læuigatum loco illinito. Sit autem oleum maximè ex

lucernis

A lucernis acceptum. Hæc quidem ſunt Heræ uerba: Verum noſſe oportet mediũ eſſe uiribus hoc
pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Infirmũ equidẽ
pharmacum eſt, ſi calami radicem aut corticẽ, aut amygdalas amaras, aut eius generis quippiam
vſtum, cũ oleo committas. Fortia uero ſunt quæ ex euphorbio, & thapſia, & adarca apparantur.
In medio vero iſtorum eſt alcyonium uſtum, ſed & ipſum moderatius redditur oleo admiſto, for
tius vero liquida pice, aut laurino affuſo. Miſcetur & ẽ prædictis adipibus. Et ſanè ego cuidam, qui
ad hanc affectionẽ urſino adipe uſus erat, nec quicquam profecerat, alcyonium † admiſcere con-
ſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterum oleum lucernarum non ob aliam rationem aptũ
eſt, q̃ φ magis tenuium partiũ exiſtit, id quòd ipſi ex lucerna, in qua veluti excoquitur accedit, ſitq;
tum veteri, tũ cicino adſimile, veluti ſi & aliàs ad ignem oleũ uelis calefacere. Itaq; & ſordes quę
in lucernis liquido luto ſimiles gignuntur, ijs, qui apud nos ruri degunt cognitæ ſunt, ad ulcera in
medio digitorum pedũ curanda efficaces: quæ vlcera frequenter illis oboriũtur, propter illuuiẽ,
& negligentiam perluendi eos ſingulis diebus. His itaq; ſordibus lutoſis conſului cuidam rurali
alopeciam, vbi prius raſiſſet, quam mihi oſtenderat, illinire, ſimulq; frequenti abraſione uti: qui ſa
nè ab ipſis per ſanatus, etiam alios tentauit hoc modo curare, vtpote qui putaret omnem alope-
B ciam ab hoc pharmaco poſſe curari. Verum ego cum moderatam eius affectionem eſſem intui-
tus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes conſecuturum.

† *Addit uſtũ antiquus inter pres.*

Aliud compoſitum pharmacum Heræ pueris aptum.

Aliud etiam deinceps pharmacum Heras poſt prędictum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo
ſcripſit. ¶ Seminis erucæ partem j, naſturtij partem j, nitri partem i. In aliquibus autem exempla
ribus ſimpliciter ſcriptum eſt: Erucæ partem j, naſturtij partem j, nitri partem j. contritis picem li
quidam affunde, & loco prius confricato impone: atq; ubi abſtuleris pharmacum, locũ ſpongia
calida imbuta extere. Auferes autem bis per diem, & in pueris maxime efficax conſpicitur hoc
pharmacum: fortius enim eſt priore, uerum inueteratã, & ægre cedentem alopeciam nõ curaue-
rit, quod ipſum etiam Heras indicat, qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit, hoc eſt in cor
poribus molli cute præditis. Ex huiuſcemodi enim uitiati humores facile diſcutiuntur. Habẽt au
tem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De ijs, quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

Crito uero in tertio libro eorũ, quæ ad corporis ornatum pertinent, ſic ſcripſit. ¶ *Ad affectio-
nem alopeciam appellatam, quæ capillos deuaſtat, & cutis deformitatem inducit, ſubſcriptis compoſitio-*
C *nibus vtẽdũ † eſt, ut Heraclides Tarentinus tradit.* Amygdalas amaras cũ corticibus uſtas ac tritas
aceto excipe, modico item affuſo melle. Vſu vero expetente, loco per mundũ linteolũ præfrica-
to, aſſidue illine. Prodeſt aũt maximè etiã aſſidua raſura, antequã pharmacũ imponatur. *Aliud,
quo Moſchus vſus eſt.* Erinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis
impone. In quibuſdam exemplaribus nõ aqua, ſed adipe vrſino excipi debere erinaceorum cine
rẽm reperi, quod mihi magis placuit: hoc enim modo efficacius redditur. *Aliud.* Arundinis radi-
ces uſtas adipe vrſino excipe, atq; impone. *Aliud.* Thapſiæ corticem tritum cũ aceto imponito.
Aliud. Chamæleonis radicẽ cum aceto diligenter tritã imponito. Hæc pręfatus Criton deinceps
ita ſcribit: Quòd ſi uero perſeuerct affectio, ſubſcriptis compoſitionibus utẽdum eſt. Quibus ver
bis plane indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari. Itaque deinceps quę
ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, quæ iuxta ſeriem dictionis ipſius hoc modo habent.
¶ *Ad alopecias uelut Heraclides Tarentinus tradit, Oreſtini ad alopecias inueteratas.* Muſcerdę ʒ.
ij, thuris ʒ ij: aceto acerrimo diſſoluta p̃raſis locis illine. *Aliud.* Erinaceorũ marinorũ una cũ teſtis
exuſtorũ ʒ. ij, gallarum acerbarũ tantundem, amygdalarum amararũ uſtarũ tantũdẽ, muſcerdæ
ʒ. j: aceto diſſoluta & probe trita imponito. *Aliud Oreſtini.* Pilorũ urſi uſtorũ, adiãti uſti, radicũ
D arundinis uſtarum, foliorum fici uſtorum, pãniculi cilici uſti, ſingulorũ æquales partes: adipe vr-
ſino & cedria excipe. Vſus uero tẽpore, loco foto, & per fici folia cõfricto, ac per nitrum exterſo,
pharmacum quotidie illine. Cutis uero ſuperficie exulcerata, cerarũ ex oui luteo impone, † & fa
rinarum tritici ac hordei ſuccum recentem ſuperline. *Aliud Orthonis Siculi accommodatum.* Ci-
neris ranarum minimarum in ollula uſtarum partem unam: muſcerdæ, ueratri albi, radicis arun-
dinis uſtæ, piperis albi, ſingulorũ ęquales portiones aceto excipe, & ad pręfrictũ ac præraſũ locũ
utere. *Aliud.* Cineris vngularum caprinarũ vſtarum, ſucci thapſiæ, alcyonii, muſcerdę, ſpumę ni
tri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, ſingulorũ æquas partes probe tritas felle caprino excipe.

† *Additur in antiquis ᾽πρὸς ἀλωπεκίας τὰς μετρίας, id eſt, ad alopecias moderatas.*

† Al. Et liliorũ & tritici & hordei ſucco recẽti.

Quæ Cleopatra in libro eorum, quæ ad corporis ornatum pertinent, ſcripſit.

In libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, q̃ iuxta illius di
ctionis ſeriem hoc modo habent. ¶ *Ad Alopecias.* Sandaracham tritam, largoque uiſco querci-
no exceptam, & in linteolũ inditam, loco per nitrum prius præparato imponito. Ego uero etiã
nitri ſpumã ad prædicta admiſcui, & egregie efficax pharmacũ fuit. *Aliud.* Scillæ ʒ. j, ueratri albi
ʒ. j: ex aceto trita præraſis & nitro cõfrictis illinito. *Aliud.* Sinapis drac. j, naſturtij ʒ. j. trita ex ace-
to: præraſis & nitro exterſis locis imponito. Pręſtat aũt locum vulnuſculis † impactis ſcarificare,

† *Deſunt in antiquo.*

Aliud. Corticis arundinis ℥.iv, ſpumæ nitri ℥.iv: pice liquida exceptis utere. Cæterum locum aſ- E
ſidue radere oportet, & cum linteolo confricare, ſic enim q̃ celerrime pilos producet. *Aliud.* Mu
ſcarũ capita cõtrita affrica. *Aliud.* Muſcerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictũ ſubcruẽ-
to reddito. *Aliud.* Amygdalas amaras vna cũ corticibus exuſtas cũ aceto & melle cõtere, & lo-
co ꝑ defrictionẽ ſubcruẽto reddito illine, idq; ipſũ aſſidue facere perge: & locum nouacula rade,
ſic.n. capilli cito ꝓdibũt. *Aliud.* Cæterũ ea q̃ ſequit̃ cõpoſitio oẽs uiſua p̃cellit, faciẽs itẽ ad profluuium capillorum, cum oleo aut unguento diſſoluta: facit & ad deciduos in principio palpebra-
rũ pilos, & in caluiciẽ ꝓlabẽtes: eſtq; oĩno admirabilis. Murium domeſticorũ uſtorũ partẽ unã, * Al. lindi.
paniculi * ampellini uſti partẽ vnã, dẽtiũ equinorũ vſtorũ partẽ vnã, adipis vrſini partẽ vnã, me-
dullæ ceruinæ partẽ vnã, corticis arũdinis partẽ vnã. Hæc oĩa arida læuigẽtur, & ſufficienti melle
admiſto ad craſſitudinem mellis redigãtur, indeq; adeps & medulla liquefacta addãtur: & phar-
macũ ipſũ in æreã pyxidẽ reponatur, ex eoq; alopecia, donec capillos ꝓducat defricetur. Simili-
ter aũt & proflui capilli quotidie ex eo illinãtur. Porrò inter hæc ipſa pharmaca, itemq; ea, q̃ de-
inceps deſcribentur, nõ difficile eſt dijudicare quæ acriora ac fortiora, rurſusq; q̃ molliora & im
becilliora, exiſtãt, modo quis ea, quę in principio dixi, in memoriã reuocet. Ita enim & rectus eo
rum vſus continget, nimirum ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortio- F
ribus: velut etiam ad eas quæ fortiſſimæ ſunt, fortiſſima remedia admouentur.

Quæ Archigenes ad Alopecias commoda medicamenta conſcripſit.

Archigenes item hæc pharmaca ad alopecias hac uerborũ ſerie deſcripſit. ¶ Alopecias leues
& in ſuperficie hærẽtes, nitro cõfricatas, ac linteolo exterſas, verbenaca in Sole trita acetoq; di-
luta largiter illine. Aut eodem modo exterſis betæ folia impone, inſuperque linteolo humecto
contege, auſer aũt ea per loci humectationẽ. Cęterum in altum progreſſas cum aceto, * nitri gle
ba, aut ſepiæ (eius quæ piſcis eſt) teſta, aut fici folijs, vſq; ad dilaniationẽ defrica: deinde deterſo
ſanguine, betam ex vino coctam impone, aut caricas uſtas cum uino: aut lentis farinam cum ui-
no pro cataplaſmate adhibe. Aut bupreſti cũ aceto, aut ranũculo, aut ari radice, aut tali quopiã,
in cerati formam redactis, & ꝑ noctẽ impoſitis, bullas ex alopecia excita: mane uerò bullas cõ-
punctas, allio, aut † buſelino, aut anemones † (quernijve) folijs, intege. Probe faciunt ẽt poſt ex
citatas bullas hippocãpi marini uſti, & cum modico atramento ſutorio crudo trito inſperſi: itẽq;
oſſa maxillarum ſuillarum uſta. Aut vbi deraſeris, & cũ nitri ſpuma deterſeris, alcyonio, ex acri
aceto confrica, donec ſanguis emanet. dehinc vbi nucũ auellanarum putamina vſta ex melle læ-
uigaueris, inunge: atque id bis in die facito. Sedat ac ſiſtit eas ut plurimum in diebus decem. Aut G
mures domeſticos in olla exuſtos tritosq; axungia excipe, & præfrictis cũ allio alopecijs in ſple
nio impone, idq; donec capilli enaſcãtur quotidie repete. Aut ranũculos paruos ſimiliter exure,
eorumq; cinerẽ cum pice ſæpe feruefacta uſque quo craſſa facta ſit, illine, loco neque raſo, neq;
prius confricto. Aut muſcerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis craſſitudinem reda
cta, loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas uſtas cũ oleo ſimiliter illine, vbi prius læuigaue-
ris. Aut ueratrũ album, {aut} piper, {aut} muſcerdas, prædeterſis, ac præraſis ex aceto illine,
Aut raphano & cępis oblique conciſis probe confricans illine. Aut alcyonium torrefactum cũ
digito oleo madefacto diligenter affrica, donec morſum percipiat: & correctam alopeciã emen-
dabis. Aut alcyonium ad lucernã torrefactum adipemq; vrſinum ſimiliter liquefactum, miſce, &
præfrictis ad Solem, illine. Aut præpũctis pro more, cæpas tritas cum melle cataplaſmatis modo
impone. Aut raphani corticem eodem modo. Aut facta ſcarificatione, arundinis corticem ſupe-
riorem, quem Aegyptii Siphtherium appellant, vſtum cum pice liquida committe, ſpleniumq;
impone, & quater aut quinquies ſolue: deinde exterge, ac aliud ſplenium impone. Quidã nitrum
ad decimã cineris ipſius partẽ admiſcẽt, valdeq; ei ſuccedit. Aut ſquamam ſtomomatis ferri cum
aceto & oleo illine eodẽ modo. Aut felis, ſiue crocodili ſtercoris ℥.vi, ſinapis ℥.iv, cum acri aceto H
illine. Aut cãtharidas uſtas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formã redige: præfrictisque ex
nitro aſſo locis & exterſis, in ſplenio impone, & per noctẽ ſinennanè nero tolle, locumq; exicca
ri permitte uſquequo circumcirca rumpatur: vbi uero eruperint capilli, eos aſſidue rade. Aut na
ſturtium, vel ut alii piper: muſcerdas, ueratrum albũ, æqualibus portionibus ex aceto illine. Aut
cum piſcis corio, quale eſt ſquatę in, aut folio ficulneo, aut pumice læui, ſuperne alopecias cruẽ-
tas facito, deindeq; amygdalas amaras uſtas cum aceto mulſo illinito: idque aſſidue facito, ac ra-
dito, augeſcent.n. ſtatim capilli. Aut teſtitudinis marinæ ſãguinẽ illine, ex laudatiſſimis.n. hic eſt.
Aut * hippotami corium uſtum illine. Aut nuces ponticas uſtas, & ſtaphidas ſylueſtres cum un-
guento laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muſcerdas & veratrum album illinito.
Aut corticis arundinis uſtæ, & nitri æquas partes, cum pice liquida ad malagmatis formã redige.
Aut nuces amaras una cum corticibus uſtas ex aceto aut melle frequenter illine, idq; loco prius
per linteolũ exterſo: poſt uero aſſidue radito. Aut ammoniacum thymiama cũ ſucco tithymali
affricato, aut felis ſtercus aridum ex aceto: aut rhois ℥.iv, vel ij, ſinapis ℥.ij, cum acri aceto illine.
Aut amygdalas amaras & pumicẽ illine. Dionyſodorus autẽ medicus, corium, inquit, nouum
vſtum

† *Apio quod buſeli non uocant.*
† *Al. legunt pheruis, melius legas phe nis, qua uoce anemonẽ uocari author eſt Plin. ſed praſtat cum græc. cod. delere.*

* hippopotami.

A vſtum cum acri aceto illine.† Egregie autem facit ad inueteratas alopecias, ſi thapſiæ ſuccũ, aut
radicem cerato exceptũ loco impoſueris, ẽt ſi nihil preterea aliud facias: decedit.n. ſuperna cutis,
& ſanie seroſa madet, capilliq; ſua ſponte ſubnaſcuntur. Vides itaq; quõ Archigenes ex Thapſia
pharmacũ collaudet, neque.n. aliud eo pręſtantius reperias. Auget aũt fidẽ cõmoditatis eius cõ-
ſona hiſtoria: qua propter & ego oĩa, quæ apud medicos expertos ſunt medicamenta ſcribo.

† *Additur, ex antiquis, caulisque dẽ: & aſtoſimiliter.*

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

Non recentioris nũc mẽtionẽ facio Aſclepiadæ, q memorabiles ſanè pharmacorũ cõpoſitio
nes in multis libris conſcripſit, ſed vetuſtioris, Bithyni videlicet. Hic itaque Aſclepiades curandi
uiã ſe reperiſſe gloriatur, p q̃ multos curatu difficiles alopecias hñtes ſanatos dicit. Verũ plus ad
curationẽ totã uiuẽdi rationẽ ualere, q̃ pharmaca ipſa tradit. De uiuendi rõne itaq; hæc ſcribit:
Abſtinẽdũ itaq; ab oĩ vino in totũ, p p has ipſas cauſas. Manifeſtũ verò eſt inde, ipſum antea ietu
liſſe cauſas, quas ſi q s diſcere uelit, ex libri ipſius lectione requirat. Deinde ſubiungit: Abſtinẽdũ
ẽt à nimia repletione. Prohibet aũt & carniũ eſum, & caſei, & lactis, & leguminũ, oĩumq; ſimpli-
citer, q̃ ẽt exigua copia accepta uim hñt, qua multũ & nutriãt, & inflent. Quin & exercitia pluri-
ma fugere iubet, uelut ẽt aſſidua balnea, & multas exudationes. Cęterũ de pharmacis iuxta ſeriẽ
B dictionis ſic ſcribit. ¶ Eſt aũt primũ vnguentum tale. Spumæ nitri partes duas, ſalis ammoniaci
partẽ vnã, vſta trita acerrimoq; aceto diluta, donec ſtrigmẽtorũ craſſitudinẽ accipiãt, pręſcalptę
leuiter alopeciæ, quo dẽſetur & eructus reddatur locus, moderate illinimus: defricamusq; donec
caput ea cõcipiat, & pharmacũ in altum probe deferatur, atq; ita quieſcere vſque ad crepuſculũ
ſinimus: poſtea ad veſperã idẽ repetentes, ſimiliterq; ſequẽti ac tertia die magnã pmutationem
reperimus. Siſtitur.n. depaſtio, & capilli dũ raduntur, neq; vi trahũtur, reſiſtunt & nõ euellũtur.
Deinde ſequenti die ex aceto p̃frictis cataplaſma apponimus, quoad bullæ aſſurgant, & cutis in
ſuperficie exulceretur. Bullas aũt vbi diuiſerimus, atq; ad duos dies aquoſitatẽ exceperimus, quæ
ab ipſis vlceribus pdit, inde rurſus eodẽ vnguẽto vtimur, vlceratis tñ locis parcentes, eosq; trãſ-
gredientes. Sanos vero apprehendentes, eosq; deradentes, vſq; ad crepuſculũ quieſcere ſinimus,
quo idẽ repetentes, multumq; confricantes, vſq; ad ſeptimum aut octauum id facere pergimus
diẽ: quo ſane t pe uidemus iam ab extremis alopeciæ nõ amplius tenues vt ante, & lanuginoſos
pdire pilos, ſed robuſtiores, poſtea paulatim ẽt in partibus denudatis excreſcentes, vicissimq; te
nues, & imbecilles deficientes. Contingitq; ſimile quiddam quale in vlceratis uidemus. In vlceri
bus.n. cicatrix ab extremo initiũ faciens, poſtremũ in medio vlcere deſinit, ac coit. Ita in alope-
C cia partes piloſis vicinæ primũ conualeſcunt, & denſę pilis redduntur: q̃ vero in medio ſitæ ſunt,
omniũ poſtremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo pceſſerit, reliquis medicamẽtis ni
hil opus habebimus, ſed vno hoc per multum tẽpus ſemper utimur: ceditq; benigniter affectio,
niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autẽ tempore, ſcalpnirã † per acutum cælum aſſidue
facimus. Aliquando etiam cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinẽ modera-
tẽ elicimus. Hæc his verbis pręfatus Aſclepiades, deinceps de raſura contra q̃ alii tradit: neque.n.
aſſidue, ſed per interualla, affectã partẽ radere iubet, ubi iam mediocriter denſi capilli in ea fuerint
exorti: prodeuntes aũt iam, & adhuc tenues, raſura non dignatur. Cęterum poſt raſurę factã mũ
tionem, deinceps hęc verba ſcribit: Quòd ſi vero remoretur capillorũ exortus, ad ſubſcriptas cõ-
poſitiones confugimus. Sunt autem tales. ¶ Erinacij terreſtris caput, aut corium uſtum, tritum,
ac melle ſubactum, illinito. *Aliud.* Hippocampũ marinũ & nitri parum ſimul exure, adipeq; an-
ſerino admiſto, loco nitro præparato, illine. *Aliud.* Thapſiam aqua maceratam illine. *Aliud.* Mu-
ſcerdas aceto tritas illine. *Aliud.* Calami Cyprij folia in olla exurito, deinde reſina pinus cineris
plurimum excipito, & præſcarificatę alopecię imponito, ac obligato. Aut corticem ſiue comam
arundinum eodem modo præparato, ampliusq; nitri parem cineris modum admiſceto, & pice
D exceptis vtitor. Eſt aũt non inualidum, ſed plurimum efficax. Poſt hæc uero etiam muſcarũ Aſ-
clepiades meminit, iubẽs q̃ plurima ipſarum capita, mox ubi captę ſunt, nudis alopecię partibus
affricari, atq; id maxime, ubi alopecia fuerit exulcerata. Etenim fert, inquit, muſcarum ſanguinẽ
irritata tunc per medicamenta, quę ex nitro atque* alijs componuntur, nimirum, inquit, cũ non
mordeant hæc ipſa tantum, ſed bullas etiam in eis excitent.

† *Scalpro.*

* *Al. ἁλῶν. i. ſale.*

Quæ Soranus ad alopecias conſcripſit.

Soranus aũt cum prędixiſſet, quædam quę iuxta proprię ſectæ ductũ digeſſit, meminiſſetque
eorum quę Aſclepiades ſcripſit, deinde ſic hac uerborum ſerie ſubtexit. ¶ Quapropter vbi recẽs
malũ eſt, primũ abſtinentia pderit, deinde ſimplex exiguus cibus boni ſucci, & irrigatio ex oleo
dulci calido, & panis in cataplaſmate, fomẽtaq; & ſcalpturę, & cucurbitę, ac cerata. Vires item
reparentur. Inueterata aũt iã affectione; aſſidua raſura, & rubificatio ex ſinapi, & frictiones præ-
ſcriptę, ita ut in ſequentibus diebus picẽ ſuperlinas, aut oleum cedrinum. Proderit itẽ rubificatio
ex affrictu foliorũ fici, aut cęparum, aut linteoli indici, aut pollici obuoluti, & poſt frictionẽ ſcari
ficationes. Quidam uero acus colligantes ita, vt cuſpides ipſarum in eundem locum porrigãtur,
per ipſas & cutẽ compungunt. Cęterũ poſt rubificationẽ per defrictionem inductã, poſtq; ſcari

ficationē pharmaca cõueniũt ab alto euocãtia ac transferãtia, metaſyncritica Græcis appellata, E
tum illita,tum emplaſtri modo impoſita.Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt. Nam &
cæpe tritum,& raphani cortex, vtrunq; cũ melle emplaſtri more appoſitum ualet. Aut ſpumæ
nitri pars una,rhois partes duæ,ſalis ammoniaci pars una:vſta,& cum acri aceto trita ad ſtrigmẽ
torum craſſitudinē redigantur. Scripta ſunt & alia multa, inquit,apud Aſclepiadē & Heraclidē
Tarẽtinum,Elephantidemq; ac Moſchionē in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quæ ex
Aſclepiade præſcripta uidiſti,exſcripſi,& alia item quædã, quorum deinceps mẽtionem faciam.

† Al. partes duas. ¶ Adipis urſini † partem unam,} cineres foliorum arundinis vſtorum partem vnã,ſquamæ ſto
miomatis ferri partem vnam: aceto & oleo ueteri ſubacta illine. *Aliud.* Stercoris felis aut croco-
dili. ʒ.viij,ſinapis, ʒ.iv,ex acri aceto. *Aliud.* Hordei vſti & muſcerdæ par pondus ex acri aceto.
Aliud. Naſturtium & muſcerdas, veratrum albũ,piper, æquali mẽſura ex acerrimo aceto. *Aliud.*
† Al. drac. xv. Sinapi & naſturtiũ,aut ſpondylium,vſta,trita ex aceto illine. *Aliud.* Ranarũ vſtarũ ʒ.xviij:† pumi
cis vſti. ʒ.xij,alij xv: hñt ſinap[illegible] ʒ.viij,nitri. ʒ.iv,nucũ vſtarũ. ʒ.xxiv. *Aliud.* Pręſtat & ceratum ex
pipere,pirethro,calce viua,& oleo myrteo. Oportet autẽ & partẽ affectã præfricare,uel per al-
cyonium uſtum,donec morſum ꝑſentiſcat: vel per erinacij marini vſti cinerem linteolo inuolu
tũ,donec locus rubeſiat. Alia pharmaca,q̃ partim mihi,partim ꝑceptoribus meis, partim amicis F
medicis,in vſu fuerũt. Pumice rubificatorio ꝑfricato,ꝑfomẽtatoque:& thapſiæ ſuccũ, donec cu-
tis eleuẽt,illinito: deindeq; fomẽto adhibito,cerato roſaceo utitor. *Aliud.* Foliorũ ac radicis arũ-
dinis vſtorũ,pilorum vrſi,adianti,adipis vrſini,picis liquidæ,pilorũ caprarũ vſtorũ,cedriæ, oĩum
octo par põdus accipe,liquidaq; cũ aridis committe,& præfrictis adhibe. *Aliud.* Fici folia cũ ace-
to donec lanugo prodierit affrica,deinde verò herbæ,q̃ Stæbe appellatur ſuccũ illine. *Aliud.* Ra-
* Al. λευκάς, i. albas. nas * paruas uſtas pici liquidæ tepidæ inſperge: deinde neq; ꝑraſis,neq; ꝑfrictis illine. *Aliud.* Spu
mę nitri. ʒ.iv,ſtercoris muris. ʒ.ij,corticis arundinis vſtæ. ʒ.ij: pice liquida excipito, & ſpleniũ for
mato,idq; ꝑraſo,ac cũ nitro præparato loco imponito, & ante biduum vel triduum nõ auferto.
Aliud. Sinapis & ſtercoris felis æquas vtriuſq; partes,loco ꝑfricto illinito. *Aliud.* Scarificato,ac
* πράσιον. Al. πράσον. i. porrum. ſepiæ atramentum illinito: aut marrubium * uiride tritum illinito. *Aliud.* Sphæritidis folia torrefa
cta & cum aceto lęuigata imponito. Appellatur autem ſphæritis,cupreſſus,quæ ſphæria,ideſt pi-
lulas, producit. *Aliud.* Nuces amaras vna cum putamine vſtas,ꝑraſis ex aceto & melle illine.
Aliud. Erinaceorum marinorum teſtas vſtas ex melle & aceto ꝑraſis illine. *Aliud.* Alcyonium
vſtum & murium ſtercora cum porri ſucco illine. *Aliud.* Radicis thapſiæ drachmas quatuor,radi
cis chamæleonis ʒ.ij,viſco probe ſubacto excipe:& cataplaſmatis modo impone, cũque exacer G
batus æger fuerit,adime. *Aliud.* Foliorum arundinis grææ vſtorum drac.iv, muſcerdæ drach.ij,
erinaceorum uſtorum drachmam vnam,cum aceto trita illine. *Aliud.* Salis ammoniaci ʒ.j,nitri
drach.vnam: vtrunque torreſacito,acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cum nitro præpa-
rato. *Aliud.* Amygdalarum amararũ toſtarum obolos tres, pumicis obolos ij, ſalis ammoniaci
obolos tres,ſimiliter illine ex aceto. *Aliud.* Piper,muſcerdas, veratrum album, æquali pondere,
cum aceto & exiguo oleo illine. *Aliud.* Squãmam ſtomomatis cum aceto & modico oleo illi-
ne. *Aliud.* Locum per pumicem proritato:& ſulfuris,ſpumæ nitri, ammoniaci, ſingulorũ æquas
† Al. ij. partes miſtas cum aceto illinito. *Aliud.* Alcyonij drach.i,ſulfuris uiui drach.† vj, muſcarum ad ari
ditatem torrefactarum cyathum vnũm: muſcas per ſe terito,itemq; ſulfur: alcyonium verò aqua
coctũ vna cum ficcis lęuigato,felle ſuillo ac aceto viciſſim affuſis vſque quo ſtrigmentoſum red-
datur. Deinde axungiam a rotis deraſam,& manu emollitam,ut emplaſtri forma cõfiat, miſce-
to: & ꝑraſa alopecia ac rubificata,pharmacum ut optimum,confidenter illinito. *Aliud.* Locum
vbi deterſeris,alicamque aceto irigatam læuigaueris, addiderisque exiguum cyrenaicum liquo-
rem inunge. *Aliud.* Loco præfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cũ paſſo cataplaſmatis modo im
ponito. *Aliud.* Paſſum illinito,ac deinde ferulam uſtã inſpergito. Quæ deinceps ſequuntur duo H
pharmaca,admiranda ſunt:& verbis eius,q̃ ea ꝓdidit inſcripta ad alopecias, caluiciẽ, raritatem
capillorum ęgre curabilem in capite,in mento,ac ſuperciliis. Pilorum ouis vnciam vnam,radi-
cis arundinis vnc.vj,filicis cum radice quadrantem,ac vnciæ dimidium,caſtanearũ hiſpidi corti-
cis quadrantem,lanarum ſuccidarum q̃ pinguiſſimarum ſexuncem, capita muſcarum numero
† Antiq. xxx. xxxvj, † muſcas.v capitibus reiectis. Omnia in nouã ollã indita in furnũ mittito,deinde cinerem
ipſorum terito. Sunto autem tibi in vino aminæo prius trita ladani ʒ. vna, myrrhæ ʒ. una: adij-
ciaturq; olei ueteris ſextãs,& cedrini ʒ.vna, malabathrini ſextãs: deinde inſperſis aridis tritis me
dicamẽtum ſume: atq; ubi linteolo alopeciam pręfricueris, deindeque aut cępa, aut ſcilla velli-
caueris,aut fici folijs lente excalpſeris,pharmacũ ipſum illitu affrica. Lotoq; homini, in ſequen-
† Al. valide linteolo. tibus diebus locũ † intẽto linteolo ualide cõfricato,cõtẽtus illitione uſq; ad menſes duos. Quòd
ſi amplius in hac curratione perſeueraueris,ẽt caluiciẽ ea perſanabis. *Ad caluefcentes præter æta-
tem remedium.* Adipis taurini inſolati lib.vnã, adarces unc. vnã: ſucci thapſiæ ſeſquiunciam,alij
unciæ dimidium habent: myrrhę bonæ vnc.vnam, polytrichi lib.dimidium, callitrichi lib.dimi-
dium,membri aſinini libram unam, ſplenis aſinini lib.vnam,ladani tantundem. Ego ladanum in
uno

E vino paxillo maceratū contriu,adipē uero aquæ uapore liqueſci, deinde aſini membrū aſſatū
donec inſumatur tadito: ſplenem uero cum callitricho,& polytricho in noua olla torrefacito.cō
tuſiſq; quæ contundi pñt ac cribratis,oīa gleucino aut ſabino excipito,& ante balneum vtitor,
capite prius pectinato.Manifeſtū uero eſt q̃ eadē pharmaca ēt admenti pilos nō enaſcētes con-
ducunt. *Aliud*. Fænigræci ſextarios iv,ſeminis lini ſextarios.ii,ladani beſſem,ſucci acaciæ,ſexū-
çem,folii † malabathri ſexuncē,gallas numero xx,onychis aromatici ſextantē:calami Syriaci ſex † μαράθρου. Legit Antiq. id est fœniculi.
tantē,& vnc.dimidium,alii vnc.unam hñt: bdellij ſextantē,myrti vſtæ ſextariū unū:muſci,quem
alii ſplachnon,alii bryon aromaticum vocāt,quadrantem:iridis aſtragalitidis,alij Illyricæ,ſextā
tem.Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito,& deinceps, vt præſcriptum eſt,
miſceto.Vſu uero expetente,pharmaci tertiam partē, aut quantum ſufficit,in æreū aut teſtaceū
uas conijcito,deinde uini Italici odorati tm̄ ut liquidum reddat admiſceto: atq; ita prunis impoſi
tū,donec ſemel ebulliat,cum lignea virga agitato,aīaduerſione habita ne cōburatur.Poſt uero il
lines,ægro cū medicamento in aquā deſidere iuſſo,ſenſimq; in ſolio ſedenti affricabis,ac pro mo
re capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues.Deinde aūt ſtaphidē ſylueſtrem per ſe tuſam ac cri
bratā,quatuor diebus illitionis pharmaco admiſcebis,ſimiliterq; coques:eodemq; modo illines,
F parce tñ ac caute,ne in oculos deſtillet.Vnguento autē à balneo uteris,olei myrtei libra una cū
ladani triente contrita.Conſtans,& certa eſt pharmaci huius facultas,neq; citra effectum dilabi-
tur. *Aliud ad eadem*. Pericalamitidis vnc.i:myropiſſoceri,† ſordes eius videlicet q̃ a pilis,utriuſq; † Additur in texto ἀποτραγογώνος.
unciæ* dimidium: adipis infantis informis libram unam: ſucci foliorū dionyſiaci tenerorū,ſucci
foliorū ladonidis tenerorum,ſucci callicereos,ſucci herbæ verbenacæ,ſucci foliorū arūdinis, ſin- * Al. libra.
gulorū cyathos † iii:cynomori,erinaciorū marinorū uſtorū,utriuſq; ſextantē,aut amplius, ſi me † Antiqui, & græc. cod. iiii.
lius reddere pharmacum uelis:acanthionis terreſtris corium uſtum. Hæc oīa ad plures dies in pila
plūbea terere oportet,donec oīa probe læuigata uniātur, atq; ēt donec a pila quippiam detritū
eis accedat.Vtere loco acriter ex crudo linteolo ex lino præſricto, ac deinde,cum althææ ſiue hi
biſci radice deterſo,illinito.Hoc pharmacū eo mō ſcriptū reperit Claudianus amicus nr̄ in libel-
lo,ex membranis contexto, eo qui pharmaco uſus fuerat uita defuncto. Multi aūt faciebat eius
poſſeſſionem,ꝓpterea q̃ duos quoſdam calueſcere iā incipientes ex eo curatos conſpexiſſet ita, ut
neq; vlterius caluicies progrederetur: & q̃ denudatus locus pilis denſus euaſerat: ad hæc, quòd
ſymbolice ſcriptus erat. Nos hoc nacti,ſingulatim conſiderabamus, quid tandem ſingulis ſignã
retur,cumque iam hoc,iam aliud mente conciperemus,per magnā experientiam tandē nos ue-
G ritatem reperturos ſperabamus.Verum in præſens quidem ſit poſteris ſcriptū,ſcripturi ēt in po
ſterum ſi quid experientia cognitum repererimus.In præſens aūt pericalamitidē,arundinis corti
cem dici putamus.Nam & alias ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus,maxime uſtum,
nouimus item alios ſcriptores ex eiuſmodi,pharmaca compoſuiſſe:quapropter credibile eſt,qm̄
cortex arundini circum adhæret,pericalamitin ipſum appellari. Poteſt autem ēt id,quod ab ali-
quibus limneſtrum,ab aliis adarce,& adarcium dr̄, pericalamitis appellari, propterea q̃ arundi-
nibus adnaſcatur.At uero myropiſſocerū,picem,& ceram dici æſtimamus: unguento quopiam
ad huiuſmodi affectiones congruenti cliquata, ueluti eſt gleucinum,& laurinum,nardinum,len
tiſcinum,ſeſaminum,& cedrinum.Cæterum † barbæ hircinæ ſordes } ſtatim nobis viſæ ſunt de la-
dano dictæ eſſe:nā ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt.Et ſane generatio eius circa men τὰ ὑποτραγοπώγωνι.
tum hircorū in quibuſdam locis cōtingit,quod ipſum,& Ruſus Epheſius per hos uerſus indicat. † Al. ex antiqua trāſlatione. Aliud aūt ſane per terrā errans ladanū inuenies.

Ladanum Eremborum reperitur,& alterum in aruis
Caprarum circum* barbas. Nam pabula capris.
Florentis iſti ſummæ gratiſſima frondes,
Iſtius uero lanuginis unguen inhæret
H Caprarum hirſutisque genis,atque undique coſtis. * Mentum.
Non adeo id morbis prodeſt,ſed ſpirat odorem
Eximium: quare præſtantia pharmaca miſcent
Plurima,Eremborum & tellus fert qualia campis.

An quidē igitur hoc ſolū ladanum is,qui pharmacū cōpoſuit, inijcere iubet, non ſatis manifeſtū
eſt:poſſibile eſt aūt per unam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantem informē vr̄
mihi urſæ dixiſſe.Vrſam enim parere, aūt informem quandam uelut carnis molem,uerum poſt
per linctum matris aīal formari ac effigiari. Dionyſiacum aūt,uitem mihi dicere uidetur,quam-
quam & de hedera dici poſſe aliquis opinari queat.At uero q̃ ladonidem laurum appellet,nemi
ni puto dubium eſſe.Calliceros aūt fænum græcum appellare uidetur:nominatur autem hæc plã
ta apud nos in Aſia Aegoceros.Cynomorū deinde rubrum canis veriſimile eſt dici. Acanthio-
na autem poſtremum terreſtrem,erinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De defluuio capillorum. *CAP.* 2.

EST,&" alia pilorum affectio,quæ ad raritatem cutis,inopiamq; ſubſtantiæ pilos generãtis cō
ſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum quem alo-
peciæ

A uino maris experte ad mellis ſpiſſitudinem in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec ni-
greſcat, deindeq; cum oleo veteri aut lentiſcino, aut myrteo miſta, in vſum adhibe. Aut braſſi-
cam aridam tuſam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ſcripſit.

Quę a Cleopatra in libro de ornatu ſcripta ſunt, illius ipſius uerbis ſic habēt. ¶ *Ad Capillorum
in capite generationem*. Arundinum tenellarum radices ubi contuderis ſuccum exprimito, mu-
ſcasq; vbi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; vrſinum adipē, atq; oleū cedrinū, ubi in unū tri
ueris, atq; una miſcueris, ad illinēdum exhibeto. Quo vero odorē obtundas, uinū, aut paſſum af
fundito. *Aliud non longe præcedens, his verbis conſcriptum.* Quod capilli enaſcantur, lini ſemē ſic-
cū una cū lini ſtipula exurito, tritūq; cū oleo ſeſamino illinito. *Aliud paulo inferius ſcriptum hoc
modo.* Ad defluos capillos, terrā cimoliā ſolidiſſimā uino auſtero, & mororū ſucco tanto, quantū
cōbibere pōt, rigato, eiq; hyoſciami tenuiſſime triti acetabulū adijcito, indeq; paſtillos formato:
quos in umbra ſiccatos in uas figulinū nouū reponito. Vſu uero poſtulante, aqua diſſolutos illi
nere iubeto. Deinde cū locus exaruerit, abluatur. Quinto die id ipſum facito. Facit itē ad faciei, &
colli impetigines. ¶ *Aliud capillos augens cito, denſansq́; ac denigrans*, Ladanū cum oleo, & uino
B dulci læuigatum ac ad mellis craſſitiem redactum præſrictis illinito. Non longe quoque poſtea
aliud pharmacum ſcriptum eſt his uerbis. ¶ *Ad defluuium capillorum*† *citra morborum accidens*. † *Antiq. Ex morbo.*
Braſſicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo.

Quomodo Comptoria ab Exornatoria medicinæ parte differat.

Cōptoriæ quidē ſcopus eſt, vt pulchritudinē acquiſititiam inducat. Exornatoriæ uerò medici
næ partis, ut quicquid ſm naturam eſt, id oē in corpore cuſtodiat, ad qđ conſequitur & naturalis
pulchritudo. Indecoro. n. aſpectu eſt caput alopecia uitiatū, uelut & oculi pilis palpebrarū denu-
dati, ſimiliterque ſuperciliorū pilorum defluuiū. Non ſolum verò ad pulchritudinem, ſed multo
prius ad ipſam partium ſanitatem huiuſcemodi pili conducunt, quemadmodum in libris de vſu
partiū eſt demonſtratum. Quid attinet aūt dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra, cum præter na-
turā talia exiſtāt? At uero faciei colorē per pharmaca nitidiorem aut rubicundiorem facere, aut
pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quemadmodum mulieres ſolent in longitudinem
auctos, hæc ipſa, & quæ hmōi ſunt, cōptorij maleficij exiſtūt, non modicæ artis opera. Verū ꝑ ꝑ
ſocietatē quandā, quā cum illis hāt, q̄nq; ad regiarum fœminarum, atq; adeo ipſorum Regū im
perium, etiam emporia adiungimus, utpote cum his negare non liceat, docendo tamē compto-
C riam ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter uiſum eſt mihi ea, quæ Crito ſcripſit
pharmaca capillos cōſeruantia, eoſdemq; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

*Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit: Itemq; quæ
à defluuio ipſos præſeruent.*

In primo libro Exornatoriorū ſtatim in principio poſt præfationē Crito hæc uerba ſcripſit:
Ad conſeruandos itaq; capillos ſubſcriptis cōpoſitionibus utendū eſt. ¶ *Heraclidæ Tarentini con
ſeruantia Capillorum.* † Phemii florē anemonesve cū oleo tritū illine, idem & eos denigra. *Aliud.* † *Anemones florem.*
Ladanū uino auſtero maceratū ac tritum oleo myrteo excipe, eoq. pilos ante balneum ſubline.
Aliud. Verbenacam rectā appellatā vna cum radicibus arefactam contundito, & per anguſtiſſi-
mū cribrū cōcernito: deinde oleo admiſto, ut ſtrigmēti craſſitudinē accipiat in uas æreū reponi-
to: atq. vbi cōputruerit, ꝓ oleo ſimiliter utitor. *Aliud.* Ladani partes duas, polytrichi qđ quidam
adiantū appellant partē. j: uino & oleo myrteo excipe ac utere. Nos aūt ꝓ myrteo, nardino uſi ſu
mus. ¶ *Aliud, quod ipſum & ſubnigros reddit.* Baccarū myrti nigrarū quadrātē, ladani tātūdē, diſ-
ſoluta cū acaciæ fructus, hoc eſt ſiliquarū ipſius ſpinæ appellatarū, decocto, cōtere: atque ubi limi
craſſitiē acceperint, nardino, aut myrteo aut aliquo alio hedyſmate. i. odorato unguēto, excipe.
D ¶ *Aliud Vnguentum conſeruans pilos, quod ipſum etiam ſubnigros reddit*. Baccarū myrti nigrarū
ſextariū. i, ſeminis apii ſextariū. i, ſeminis betæ ſextariū. i, virgultorū myrti ſextariū, adiāti ſextarii
dimidiū, ladani tātūdē, uini nigri ſextarios vi. vſq. quo pēitus diſſoluāt coquito: atq. ubi tertia pars
ſuꝑfuerit, olei cuiuſdā, aut hedyſmatis. i. odoriferi unguēti, ſextarios. ii. aut iii. addito, rurſūq. coq
to. Vbi uero bis aut ter ebullierit, liquorē exprimito, ac diligēter ꝑ ſaccū excolatū in hydriā recō
dito. Vſu uero expetente † in p̄raſis penitus { utitor, illitis ex eo bis per diē capillis. *Aliud.* Paſſi cre
tici ſextariū. j, ladani unc. i, corticis nucū pinearū vſti ſextātē, polytrichi uſti unc. * i, adipis urſini † Al. κατὰ παντελῶς, i. omnino cōmouēs.
librā. i, ſucci betæ cyathos. iv. Ladanū & paſſū donec cogāt in unā cōpagē coquito, deinde reli- * *Aly.*
qua inijcito, & ſublata in uas plūbeū ſeruato. Vſus autē t pe, quantū ſufficit in quocunq. uelis ſua-
ueolente unguēto diluito. Vſus eius debet eſſe quotidianus. Quidā uero raſo capiti pharmacū il-
leuerunt nulla re dilutum. *Aliud.* Ladani unc. i, paſſi ſextariū. i: corticis nucū pinearū uſti. ʒ. ii, alii
ſeſquidrachmā, habēt, { alii cyathos. ii, uel ſeſquicyathū: } ſpongiā marinā uſtā tritā unā, * pannicu
li Cilicij uſti triti cyathos. iii, polytrichi uſti triti cyath. ii, adipis urſini lib. 1. coquito & apparato * μέγαρος.
vt dictū eſt. ¶ *Aliud quod pilos conſeruat, & defluentibus quoque auxiliatur.* Seminis apij ſextantē,
betæ ſeminis ſextantem, callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero. xv,
ladani

A cóquito,& ad noctem pro cataplaſmate imponito. Aut urina canis in quinque aut ſex dies adſer uata lauato. Aut corticem radicis * ilicis, donec mollis fiat coquito, eumq; cataplaſmatis mõ im ponito, cũ aqua vero decocti lauato. Aut quod in † phernio intrinſecus nigrũ eſt, cum oleo myr- teo tritum affricato. Aut ſpumam argenti, cimoliam, alumen liquidum, pari mẽſura, prælotis, & ſiccatis capillis in noctem illinito, & betæ folijs ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terrã argenti ſpumam, calcem, cum aqua ad mellis craſſinidinem redige:& vbi liquido lixiuio prælaueris, ca- pillum viciſſim inunge, ſimiliterque betæ folijs impoſitis obligato: mane vero excuſſos capillos applanato. Aut abſinthij, oſſium palmarũ ſyriacarũ fabarũ ęgyptiarũ, oĩum vſtorũ cinerem pari mẽſura cũ vino Mendeſio ad ſtrigmenti craſſitudinem redigito, & cerato myrtheo liquido admi ſto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccum cum oleo affricato: ſumme denigrat. Aut nodos ad race morũ ſimilitudinẽ ex arbore nuce enatos ex oleo coquito, & bitumine liquido admiſto vtitor: † Poſt p̃dicta ẽt hęc Archigenes adſcripſit: denigrãt barbã, Suber aridũ, & plumbũ uſtum, cum be- tæ crudæ ſucco mellis ſpiſſitudine illita: ſinito vſq; ad prandium, deinde abluito. Aut ferri retrimẽ tũ ac plũbũ in aceto cocta ad tertias, illine citra oleũ. Poſt hæc Archigenes ex cõptoria damnata arte accepta hæc ſcripſit: fuluos aũt reddunt capillos lupini crudi cum aqua, & nitro illiti. Hæc de

* ἀγρίου quidã tamen ἡμέρου .i. caprifici.

† Anemone.

† Additur ex antiquis. Denigrantes pilos barba, Archigenis.

B flaueſcentia. De criſpãtibus aũt capillos dicit: Criſpos aũt reddes capillos, ſi ſpuma ſalis cum myr- rha confricaueris. Aut ſucco carpaſi illine, & manebunt criſpi ac nigri. Aut myrti baccis, ac betæ ſemine æquali pondere cum oleo tritis vtitor. Aut aſphodeli radicem mero illine. Aut lupinorũ cortices, ac parũ nitri in aqua ad quatriduũ macerato, ac vtitor. Horum pharmacorum mentionẽ ob id feci, vt oñderem neceſſario quoſdã ẽt honeſtiſſimos viros talium ſibi cõptoriorum experiẽ tiã parare. Quando enim Archigenes hæc ſcribere non eſt veritus, multo amplior venia Critoni dãda eſt, qui in Imperatorijs ædibus eſt medicatus. Apparet aũt & Heraclidẽ Tarentinum multa & probata pharmaca cõptoriæ ſpeculationis ſcripſiſſe, quãquã nondũ tantæ delicię fœminas oc- cuparant, quantæ nunc ſunt. Verũ Heraclidæ, & Cleopatræ, & aliorum quicunque poſt ipſos in- teriecto tp̃e medici fuerunt, pharmaca oĩa Crito coarceruauit: ad quem ſane remitto eos q̃ q̃uo capilli nigreſcãt, aut flaueſcant, & alia hmõi, diſcere uolũt. Scripſit enim quatuor de ornatu libros, qui in oĩum manibus verſantur. Quid igitur ego nunc ipſa fruſtra trãſcriberem, cum poſſint ex il lo diſcere, qui adeo ea cognoſcere velint? In primo quidem libro omnia quæ ad capillos pertinẽt ſtatim in principio ſcripta ſunt, reliqua verò deinceps iuxta proprium quodque, ordinẽ. Quo ita- que facile inuenire queant ſingula taliũ pharmacorum abſque longa inueſtigatione, viſum mihi

C eſt capita ſingulorum librorum indicare. In primo itaque libro capita hæc ſunt.

PRIMI libri Critonis de ornatu capita. Conſeruantia capillos. Augentia capillos. Præſeruã tia capillos. Tincturæ canorũ. Tincturæ flauos, & auricolores capillos reddentes. Smegmata ca- pillorum. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddentes. Cata- plaſmata faciem nitidam reddentia. Superciliorum illitiones, Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex ſtibio. Ad graueolentiam narium. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorẽ ſub alis affrictiones. Manducationes ad fœtorem oris.

SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgẽt. Illitiones ad exudationes ſub alis. Illitiones mãmillas conſeruantes. Ventrem purgantia. Smegmata manus nitidas reddẽtia. Ad ni- gredines a partu. Ad rugas a partu. Ad fiſſuras a partu. Illitiones ad eminẽtes umbilicos. Quę pue ros impuberes conſeruant. Quæ virginitatem conſeruant. Ad humectas, & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras. Depilatoria pilorum. Smegmata attenuantia oĩs generis. Illitiones capillos abolentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorem inducentia omnigena. Conſperſio nes aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturę veſtium. Aſperſiones thalamorum & ambulacrorũ. Suffimentorũ oĩgenorũ compoſitiones. Illitionũ & vnguentorũ oĩs generis compoſitiones, vi-

D delicet amygdalini, balanini, nucũ, ſeſamini, myrtei, lẽtiſcini, laurini, roſacei, gleucini, melini, œnã thini, ſampſuchini, telini, ſuſini qđ aliqui crininũ hoc eſt liliaceũ appellant, cicini, irini, narciſſini, phœnici, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſij, malabathrini.

TERTII libri Critonis capita. Ad ſurfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt vlcera manantia. Ad pediculos & lendes. Ad Alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectiones. Ad lentigenes. Ad maculas a Sole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtrigmata. Ad liuentia. Ad ſu- gillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erũpentes. Ad menti tubercula. Ad mẽti impetigenes, impe tiginũ illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra viridia, quę ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricẽ inducendam. Pharmaca emollientia, quæ impetiginibus affricantur.

QVARTI libri capita. Ad alphos, id eſt uitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leũcas, hoc eſt uitiligines altius inſidẽtes. Ad lepras. Ad ungues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affe- ctiones. Ad tubercula parua pſidracas Gręcis appellata, & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectio nes. Ad ſcabidos. Ad thymos, uerrucæ genus. Ad pẽſiles verrucas. Ad formicarias, latioresve ver- rucas. Ab umbilici inflationẽ. Ad inteſtinorũ delapſionẽ. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad p̃cidẽtes anos. Ad chimethla, hyemis tp̃e oborta vlcera. Ad rimas pedũ. In his quatuor libris Crito diligen

tiſſimè omnia fermè exoruatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis ẽt cõptoriis, quæ ſpuriam pulchri E
tudinem, nõ uerã inducunt: qua pp ẽt ego ea relinquam, ſolũq; mẽtionem eorum faciam, quæ
pulchritudinem ſecundũ naturam cõſeruant. Quanq. n. vel maxime cognita habeam ſmegmata
corpori nitorem inducentia, itemq. q in virginibus mãmillas conſeruant, & quæ impuberũ pue
rorum teſticulos ad multũ tempus paruos conſeruant, ſimiliter, & quæ pilorũ exortum cohibẽt
verecundor tñ eiuſmodi ſcribere, atq. multo magis eas, quas Crito tradidit conſperſiones ueſtiũ
aromaticas, odoratasque veſtium infectiones, & aſperſiones thalamorum, ac ambulacrorum: ſuf
fimentorum item oĩs generis uarietates, illitionumque, & unguentorum. Extra. n. medicinæ do
cumenta talia exiſtunt. At vero ubi decoris ſecundum naturam conſeruatiua ſcripſit, ſi quando
locus ita tulerit, ea referã: ac primũ quidẽ quæ circa capillos medicis utilia mihi uidẽtur, docebo.

De Pharmacis Pilos corrumpentibus. CAP. 4.

QVemadmodum ex pharmacis, quæ pilos augent, alia medici vſus, alia cõptorij exiſtunt, eo-
dem modo & quæ ipſos corrumpũt. Aliqñ enim & his medici neceſſario utuntur iuxta tri
plicem eorum dĩam; Nempe cum quædã ex eis proprie pſilothra appellantur, alia attenuatoria
capillorum, alia verò ipſos penitus extirpantia. Hæc itaque poſtremo loco nominata periculoſi
ſunt vſus. Ex eis. n. illitæ corporis partes, nõ ſolũ in poſterum depiles oẽs penitus redduntur, ſed F
& vſq. ad caput, & mentũ, ſuperciliaque, & palpebrarum pilos, nuditas ipſa procedit. Reliquæ ue
rò duæ dĩæ uſum minime periculoſum hñt. Et quæ quidẽ pilorum denudatoria ſunt, & propriè,
vt dixi, pſilothra vocantur, tñ non quotidie in oĩum muliercularum, ferme ẽt quorundam uiro-
rũ, uſu hñt. Altera verò, quæ tenuiores pilos reddunt, & minores, eis cõueniunt, qui duros, & ma
gnos, multosque, & craſſos, pilos hñt, & ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterũ hæc ipſa ſm
exceſſum & defectum inter ſe differũt, cũ vnũ genus ſit pharmacorũ, qđ in hunc vſum cõpoſitũ
eſt, nimirũ eorũ, quæ erodentẽ, & uſtoriã, habent facultatẽ. Præſtant aũt erodentẽ facultatẽ habẽ
tia, ꝗ minori periculo admouẽt. Periculoſiora autem quodãmodo ſunt uſtoria, quæ, ſi quis pau-
lo negligẽtius adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulũ cutẽ exurunt. At vero par-
ticularẽ eorũ ſyluã oẽm in cõmentarijs de ſimpliciũ pharmacorũ facultate tradidi: ſed tñ exẽpli
gratia ea quib' aſſidue utor recẽſebo. Ex liquidis igitur eſt lixiuiũ tali vi præditũ. Ex aridis aũt, &
metallicis, arſenicũ, & ſandaracha, & calx non extincta, quã pleriq. uiuã, Græci verò ẽt ſolius Aſ
beſti. i. nõ extinctæ noĩe appellant. Manifeſtũ itaq. eſt, vehemẽtẽ ipſorum uim per admiſtionem
imbecilliorũ pharmacorũ tum liquidorũ, tum aridorũ frangi. Quorũ congruentẽ miſturę modũ G
coniecturaliter primum faciet uitium eorum expertus, deinde vero per experientiã defectũ cor
riget, aut ẽt addet. Quo uero ẽt eorum, quæ per experientiam iudicata ſunt, notitiam habeatis,
adſcribã ea, quæ in primo libro de ornatu a Critone ſunt relata, ubi prius oñdero ẽt medicis ſæ-
piuſculè ipſorũ uſum neceſſarium eſſe. Quemadmodum tincturas expetentibus, honeſtè negare
poſſimus, ut quæ comptoriæ ſint malitiæ: ſic depilatoria negare minime licet. Si enim modera
tos quiſpiã habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delitias. Si uero admodum mul-
tos, & longos durosq. habeat, honeſtũ eſſe vr̃ & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, mol-
lioresque, ac rariores facere: Contingit aũt aliqñ neceſſitas, ut eis, qui multos & alte fixos, non tñ
duros hñt, in totum pilos tollamus, qñ aut picatione opus hẽt totum corpus, qñque. n. hoc præſi
dio iuxta medicinæ rationem utimur: aut quãdo pharmacũ Emplaſton, hoc eſt quod meatus ob
ducat, imponere uelimus: tunc. n. neceſſario a parte pilos prius tollimus, quod quidem etiam per
nouaculam facere licet. Quidam uero ſiue re uera, ſiue fictè, nouaculæ timorem confitentur, qñ
periculum ſit ex ea cutem fauciari. Quidam aũt non citra rationem fortaſſe metuunt, maxime
cum partes gutturis radi oportet. Quapropter neceſſarium eſt, medicum etiam huiuſmodi phar
macorum experientiam habere, tum quod ad compoſitionem, tum quod ad vſum attinet.

Pſilothra a Critone hac verborum ſerie conſcripta.

Pſilothra Capillorũ. Auripigmẽti auricoloris.[a] †ſcrupulos. vij, aut x,} calcis viuæ tãtundẽ, amy H
li ſextantẽ, terræ q Romanis Selinuſia appellat,[b] †vnc. i.} Omnia trita & per anguſtiſſimum cri-
brũ excuſſa reponito. Vſus uero t pe ex pharmaco, qđ ſufficit, acceptũ aqua cõquaſſato, deinde
illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. ¶ *Aliud e ueſtigio leuem reddit.* Calcis uiuæ partes
duas, auripigmenti partem. j. Hæc in mortariũ plumbeum coniecta, aqua aut ptiſanæ ſucco affu
ſo, terito, atq. vbi nigra reddent, calefacta illiniri maxime in balneo iubeto, læue. n. corpus red-
dũt. Quòd ſi uero tenuis capillus enaſcens ſubeat, calcẽ coquito, & auripigmentũ cum aqua teri
to, & ubi ĩ uas fictile aconitum cõieceris, coquito, atq. ubi coacta fuerint nigraq. reddita illinito.
¶ *Paridis ſaltatoris Pſilothrum ſtatim pilos aufert.*[c] Sandarachæ †vn. j,} calcis uiuæ ſextarium. i. A. l. 4. f. 7. t. 1. c. 7. fo. 507. h
Trita cum aqua diligenter coquito,[d] †atq. ubi ebullire cœperint, ablatis utitor. Experimentum
huius facies, ſi pinnulam in ipſum pſilothrum immergas, breui enim glabra fiet.} *Aliud.* Amyli
unc. i, calcis uiuæ unc. j. auripigmenti[e] †vnc. j:} contuſa & cribrata repone, uterequе, ut dictum
eſt. ¶ *Hercalidæ Tarentini Pſilothrum e ueſtigio pilos tollit.* Calcis viuæ ſextarium. i, cimoliæ ſexta
rium. i, pumicis vſti ſextariũ. i, auripigmẽti partes quatuor: trita ac læuigata reponito. Vſus uero
tempore

A † Al. vncias duas.
B † Al. vncias duas.
C † Al. vncias duas.
D † *Al. ex antiquis. atque, ubi ceperit operari, ablato utero.*
Experimentũ autem huius rei fie. ſi pinnã in ipſum pſilothrũ immiſſa breui ti bi glabra redditur.
E † Al. vnciã j s.

A tɏpe aqua dilutis,ut dictum eſt,utitor.Hęc quidem igitur Crito ſcripſit.Cęterum eorum vſus me
lior eſt,quemadmodum nunc mulieres utuntur,poſt corporis uidelicet illitionem,in tepidā bal-
nei domum ingredientes,atque vbi exudare cęperint,ſtrigili pharmacum ex aliqua corporis par
te detrahentes,deinde cum ſimul auferri pilos ſenſerint,reliquum corpus omne abluentes .

Quæ Pilos diſperdant.

Scriptũ quoq; de iis eſt,quæ pilos diſperdant,in cõptorijs libris, quæ ſane iam ex medica mar
teria exciderunt.Qua ꝑꝑ, & ego ſimpliciũ tñ ex eis faciam mentionem, in ſimplicium itē pha-
macorum tractatu a me relatorum.Iuxta rationem.n.propoſita pharmaca cõponũt , ex lepore
marino,hepate thunni putrefacto,cedria, ranarum in viridibus arundinetis degentium cruore ſi
ue muco,marinę teſtudinis ſanguine,lachryma uitis albę,lachryma hederę,ſimiliterque bryonię,
ac oleo,quod inſulſum appellatur:Ex marinis itē ſcolopēdris,urticaq; marina,& ſtellis marinis,
nitro ac amurca ad hęc admiſtis.Quin,& fortiora his ex erinaceis, & ſalamādra cõponũt in oleo
coctis.Admiſcent autem ipſis & alcyonia,& ſandarachē,& q̄cunque alia eius generis exiſtunt.

Quæ Pilos attenuant. *CAP. 5.*

VTetur ēt aliqñ medicus uelut dixi,ijs,quæ pilos attenuant , quæ non eandem cum depilato
B rijs facultatem hñt.Quam enim in ſimplicium pharmacorum commentariis exterſoriā fa-
cultatem appellauimus,eiuſdem ſunt ēt ea,quæ pilos attenuant.Quemadmodum aũt in omnib'
eiuſdem generis pharmacis, dña ſecundum exceſſum & defectũ exiſtit , ſic ēt in exterſoriis hēt.
Hordei itaq; farina,& fabarum, ampliusq; erui,ſpuma nitri,ac ipſum nitrũ , familiaria pharmaca
ſunt oībus ad tollēdas ſordes vſurpata. Aſſiduus aũt eorum vſus ēt pilos attenuat.Quæcũq; vero
fortiori vi exterſoria prędita ſunt,in ijs,qui ualde duros & magnos pilos hñt,aſſumpta congruũt.
Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum uſtum , & nitri ſpuma , & aphronitrum ſpumoſum.
In aſſiduo autem uſu faciunt item purpurea appellata uaſa fictilia Alexandrotica,contuſa videli-
cet,& tenui cribro excreta.Cæterũ,pauperibus ego ēt fictilium , & clibanorũ in quibus aliquid
ſub textu coquitur, teſtas, itemq; pumicē vſtũ,ac non uſtum indicaui.Vili aũt & gratis habuerit
quis circa mare degens,aut urbe quapiam non longè a mari ſita, teſtas vſtas tũ buccinorũ,tũ pur
purarum,aliorũq; oſtreorum:ſepiæ uerò teſtā ēt citra vſtionē. Atq; hæc quidem pro ualde ege-
nis indico,pro alijs verò alcyonium,& herbam lanariā,utrunq; ueratrum,bryoniæ item, & dra-
cũculi radicem,ariſtolochias,canchry,& panacis radicem,& q̄cũq; eius generis exiſtũt: plura.n.
ut dixi,relata ſunt in ſimplicium pharmacorum tractatu. At vero ſi hęc ipſa odorata facere volue
C ris,cyperum,& melilotũ,roſasq; ſiccas,& iunci odorati florē,iridem illyricā , meliſſophyllũque,
& cydoniā herbā,eis admiſcebis.Et ſi pro diuitib' paraueris,ſpicā nardi indicā,celticāque, & mō
tanā inijcies:& terrā Eretriada: Addes ēt† foliũ malabathri,amomũ,myrrhā,crocũ,coſtũ,& hedy †*Additur in græcis malabathrum, &c. in aliquibus autem marathrum.i. fœniculum, &c.*
chroũ.Qui vero ꝓciſiori materiæ parandæ non ſufficit,ei viliores ij, qui exornatoria compoſue-
runt,excogitauerunt.Quorũ ēt Crito meminit in primo de ornatu ſic ſcribens. Ollam nouam ſi
gulinā magnā,operculum habentem accipito,in eamq; cimolię glebas pro ſitus rõne conijcito.
Componantur aũt hę quātum fieri poteſt ad theatri formam,ut in medio ipſarum locus vacuus
relinquatur.Inter glebas autem uiciſſim mala cotonea recentia uiginti locentur, hæc autem per
interualla uariare iubeto : deinde operculo impoſito marceſcere ipſa mala ſinito . Vſu autem
expetente,quantum ſatis uidebitur accipito,terito,ac uti iubeto. Poſt pſilothrorum uero* impo- **Al. ἀπόθεσιν i. ablationem.*
ſitionem,ſuauem quendam odorem hēt. *Aliud*.Roſas q̄ odoratiſſimas per diem unam in umbra
refrigeratas,quo humor ſaltem ab eis deſiccetur, in uas figulinum componito:eodemq; modo,
vt dictum eſt,glebas cimoliæ indito,ita roſæ ſubſternantur,rurſusque inter glebas eædem impo
nantur: deinde operculo addito,cõmbibere ſinito. Vſus iam demonſtratus eſt.

De Furfuratione. *CAP. 6.*

D QVibuſdam ſe ſcalpentibus,furfuribus ſimilia ex capitis cute decidunt, & ꝑpea furfurationē
medici hanc acceſſionē,ſiue ſymptoma appellāt,a uitiatis ſaniebus prouenientē: quas con-
ſumere ſcopus eſt eis,qui malũ hoc ſanare uolunt. Manifeſtũ igitur eſt diſcuſſoria & exterſoria
A.l.4. f.7. & 1. c. 25. f. 510. c pharmaca adhibenda eſſe,præparato prius uniuerſo corpore,ſi uitiatis humorib' repletũ uideatꝛ
in omnibus.n.huius rei meminiſſe oportebit, ēt ſi aliqñ in ſermone relinquatur. Admiſcuerunt
aũt quidā prædictis pharmacis quædam adſtringentia,quo per ea affectum membrum corrobo
retur,ut ne facile in ſe ipſum ſuſcipiat influentes humores ſeroſos,ſed reſiſtat,eoſque repellat: &
ob hoc ſane Archigenes in pharmaco ex atramento ſutorio cõpoſito hęc verba adiecit: Hoc,in
quit,adeo efficax eſt,ut neq; ſinat in poſterũ fieri.Crito quidē in tertio libro de ornatu,eiuſmodi
pharmacorũ ſyluā ſcripſit in principio ſtatim ipſius libri:Quare uelut paulo antè dixi,minimè ne
ceſſariũ eſt,me ipſa hic rurſus deſcribere,cũ oēs illius hēant libros.Cæterũ q̄ Archigenes, ſcripſit
indicabo,ob id maxime,q̄ quibuſdam ex eis adſcripſerit,qđ nõ permittāt ſymptoma hoc rurſus
fieri.Scribit aũt hoc modo ſuis ipſius verbis: Victus ratio conſtituatur flatus expers,nihil ex craſſi
ſucci cibis habens quales ſunt† tubera,fungi,bulbi,legumina, carneſque,maxime bubulæ, ac q̄ †*Antiqui ſorba.*
ſimilia exiſtunt.Sint aũt cibi, quibus ueſcuntur boni ſucci,faciles concoctu,& mel ijſdem addat.

Intinctus conferunt,acetũ cum ſapa.Condimenta,cuminum,& fęniculum: alijs parcè utantur, E
& a bellariis oĩbus maximę abſtineant.Vinum conducit eis album & tenue; uoluptatis uero gratia dulce,& vinum mulſum. Ex fructibus optima eſt vua arefacta, deinde ficus,quibus ante cibũ
reliquum veſci præſtat.Verum ante oĩa bonæ concoctionis cura habenda eſt. Deambulationes
leues plurimæ & mane,& ueſperi optimę ſunt.Lauatio ex frigida balneis pręſtat.Si uero quis calida lauit,incongrua ei eſt longior in aere mora: & perfuſio capitis præ ſolio eſt eligenda,poſtea
vero larga ſtigidæ adfuſione refrigerato.Dormire ad ſatietatẽ vſq; utile eſt.Ira,indignatio, uerſatio in Sole,& uehemens rferigeratio uitanda,oĩa item,quæ caput replent.*Archigenis ad furfurationem capitis.* Quibus ſurfures caput occuparunt,his cum fænugræco, betæ ſucco,ac nitro,ꝓfrictis,& exterſis,cimoliã ſelle bubulo aut ſuillo,acetoq; ſubactã illine.Deinde poſt horam ablue
atramentumq; ſutorium,ac nitrum cũ oleo trita illine. Aut myrobalanum, i.unguentariam nucem,& fabaceam farinã æquali põdere trita,in aqua coque,& affrica.*Aliud.* Amygdalas"amaras decorticatas cũ aqua aut aceto affrica, cũq; exaruerint capilli, calida ablue.*Aliud.* Aut maluam ſylueſtrem aqua marina ad decimæ partis reſiduum coctam terito, & affricato.*Aliud.* Aut
nitri ſpumam,& atramentum ſutorium,æquis partibus cum uino, ter aut quater in menſe affricato:hoc adeo efficax eſt,ut neq; in poſterum fiant.*Aliud.* Aut vini Rhodij fæcem,& pumicem F
& nitrum,pari pondere cum lupinis affrica.*Aliud.* Aut cimoliam cum fœnigræci cremore adhibe.*Aliud.* Aut nitrum aſſatum,& bulbum. Aut hæc omnia ſimul pari pondere læuigata affrica.
Aliud. Aut ubi picis liquidæ ſerum illeueris,alumen inſperge.

A.ibidẽ. 4

De Phthiriaſi,hoc eſt morbo pediculari. CAP. 7.

† συμπτωμάτων ſimptomatum.

PEdiculorum"generatio quibuſdam in capite contingit aceruatim,ex multis uidelicet humoribus calidis quidem, ſed non ad tantam caliditatem progreſſis, ad quantã perueniunt acres
ichores.i. ſanies. Quare manifeſtum eſt, in profundo cutis pedicularis morbi affectionem fieri,
vbi ẽt aĩalia hæc generari poſſibile eſt, nõ in ſuperficie cutis, in qua ſurfures conſiſtere diximus.
Pharmaca"itaq; ipſorum neceſſario exiccantia ſunt,& quæ ex alto trahere, ac euacuare pñt,magis utique,q̃ ea,quæ furfuribus conueniunt.Atq; hæc quidem Methodus eſt ea cõponendi, Verum ſylua eorum,quæ experientia conſtant(oportet. n. ut dixi,in omnibus maximè attendere
ac confidere his, quibus experimentum teſtimonium præbet)in tertio libro Critonis de ornatu
ſcripta eſt.Apponam autem ẽt nunc ego ab Archigene ſcripta hac ſerie uerborum. ¶ *Remedia morbi pedicularis.* Morbo pediculari affectis hæc conferunt. Staphidis ſylueſtris, i.herbæ pedicularis partes.ii:ſandarachæ,& nitri,utriuſq; partem.i:cum aceto, & oleo capiti illine. Aut Rheon, G
qui in obſonia additur,cum oleo tritum ſimuliter illinito. Aut oxylapathi. i acutæ rumicis, radicem cum oleo eodem modo.Aut ueratrum album,& ſtaphidem ſylueſtrem.i.herbam pedicularem,& nitrum, pari pondere cum oleo in balneo adhibe. Aut aqua marina, aut muria meraca,
cum aceto,perfundito.Quòd ſi nuditas pilorum adſit,ſylueſtrem ſtaphidem,i.herbam pedicularem{emplaſtri more}cum oleo,& aceto imponito.Aut alumen tritum cum oleo illinito.

A.l.4. f.7. c.3.c. 17.f. 518.b

A.ibidẽ. c

De Achoribus,hoc eſt Vlceribus capitis manantibus:& Cerys, id eſt Fauis. CAP. 8.

INter affectiones cutis capitis cõnumeratur quoq; ea,quæ Achor appellatur,ex genere tumorum præter naturam exiſtens:propriam aũt & ſingularem appellationem nacta, ob acceſſionum,quæ ad eã cõſequuntur,proprietatẽ: ualde.n.tenuibus f. raminibus eroditur,quæ tenuem
in ſe humorem modicè uiſcoſum complectuntur.Ad ſimilitudinem uero eius proximo accedit,
alia cutis affectio,q̃ Fauus,Græcis Cerion uocatur: maiora tñ foramina hñs, in quibus humor
melli,qđ eſt in fauis,ſimilis continetur.Generatio ipſis ex humore miſto eſt,qui partim tenuem
ſeroſumq; ac mordacem, partim uero craſſum ſuccũ,in ſe hẽt.Tenuis itaq; humor,utpote mordax,primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit, ꝓgreſſu uero tpis,ad ſcalpturã tum tumor
augeſcit,tum foramina in ipſo erumpunt. Manifeſtũ igitur eſt,euacuare oportere humores,affectionem ipſam operantes.Qui ſi ẽt influant amplius, prohibẽdus primum eſt ipſorum influxus H
per capitis euacuationẽ, atq; totius corporis purgationem, uelut in alopecijs eſt proditum: At
uero ſi parua affectio exiſtat;ſola localia,& partialia appellata remedia (quæ.ſ. locis affectis adhibentur)citra totius corporis euacuationem,ſuffecerint. Cõueniunt aũt ipſis ob craſſitudinem
videlicet,& uiſcoſitatẽ humoris eas generantis, pharmaca q̃ ipſū incidant, q̃q; facultate ſua neceſſario diſcutiãt,& repellant. Atqui acetũ ex incidentium ordine exiſtens, ultra hoc,qđ diſcutit,præcipuũ quiddã in ſe hẽt, quo reprimit, ac qđ influit depellit, utpotè qđ ſubſtantia ſua parũ
calidum eſt,plurimum uero frigidum,& partium tenuium: tali nanq; facultate præditum eſſe,
in primo De ſimplicium pharmacorum facultate demonſtratum eſt. Sit itaq. acetum exquiſite,
acidũ,in quo nulla penitus uini qualitas appareat:hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata,
mõ hoc,mõ aliud imbues, achoribusq.ex eis medeberis. Incipere aũt ab imbecillioribus ꝑſtat,
ꝑſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit.Cimolia igiť ad hanc rẽ apta eſt,& Cretica, Lẽniaq.terra, & ſamia,põpholyxque,& ſpodiũ, ſpuma argẽti,& cadmia tenella. Quòd ſi neq. ex his quieſcat malum,pharmacũ ex charta ſiccũ aceto dilutũ illinito. Neq.obſcurum eſt, tollẽdos prius capillos,

antequam

antequam talia admoueas. Si uero acrius tibi ex charta pharmacũ appareat, miſcebis ipſi argen
ti ſpumam, ſi quidem abunde mordacitatẽ eius exoluere uelis, pari copia: ſi uero pauxillũ miti-
gare uelis, minori: quẽadmodũ ẽt ſi plurimum eius uim exoluere placeat, maiorẽ eius copiã ad-
des. Porro cũ aliqñ ruri degenti mihi pharmacũ ex charta ad manũ nõ eſſet, cõſpecta in ęgri do-
mo inutili alias charta, ſaculã poſtulaui, exuſtaq; charta, ac aceto diluta, locũ affectũ illeui, homi-
nẽq; ad me poſtridie uenire iuſſi: ſciebam. n. ꝙ cũ durę carnis eſſet, pharmacũ ferre poſſet: qui vbi
veniſſet, parũ aberat quin curatus eſſet: quare ad aliud pharmacũ nõ tranſiui, ſed eodẽ uti iuſſum,
poſtera die perfecte ſanitati reſtitutũ conſpexi: Prudẽti igitur uiro, quod ſæpe iã dixi, opus eſt: &
qui tum curandorum morborum ſubſtantiã, tũ ęgri naturã, probe norit. Inſuperq; pharmacorũ
facultatẽ non iuxta genus tñ, & ſed iuxta quantitatẽ, cognoſcat, quo ſingulis dieb' quali præſi-
dio opus ſit, coniectet, In extendenda enim, aut exoluenda pharmaci, qđ prioribus dieb' admo-
tũ fuit, facultate, in quantũ ſane affectio ipſa indicat, congrua curatio conſiſtit. *Ad Achoras in-
flammatos.* Quòd ſi, qñ in ulcus manans inflammatũ ſimul, & doloroſum incidas; lenies primũ ꝑ
humectũ concoctoriũque, ac emolliens, & acrimoniã arcens pharmacũ dolorẽ. Tale aũt eſt pa-
rygrũ appellatũ, ab Hera alijſq; plurimis deſcriptũ. Satis manifeſtũ aũt eſt, qđ ipſum in manu ꝑ
ſpecillũ latũ, cũ roſaceo emollitũ, & ad unguenti formã redactũ, non emplaſtri forma, qualem a
principio habebat, adhibere oportet. Conueniunt etiam hoc tempore ea, quæ ad ſedem ex ulce
ribus, aut rupturis dolentem faciunt, de quibus priuatim deſtinato ſermone, ac ꝑpe dicitur. Sicut
ẽt conueniunt ea, quæ canceros mitigant. Hæc igitur omnia ubi prius conſideraueris, etiam parti
cularem pharmacorum varietatem utiliter cognoſces. De qua ego quoque dicere aggrediar,
medicamenta apud præſtantiſſimum quemque medicum laudata, ordine ſcripturus. *Ad Acho
ras Archigenis.* Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras ſic ſcripſit: In quib'
Achores, aut papulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput vlceroſæ ſunt, ab omni acri, & ſalſo ab-
ſtineant, itemq; acuto. Deinde deraſis capillis, aut ter, aut ſæpius quotidie ex calida, in qua myr-
tus, aut lentiſcus, aut rubus, aut bryonia, aut ſycomorus, aut lupini, aut lentes, aut aſparagi radix,
incocta ſint, lotis, & maxime, ubi multa ſanies effluxerit, ſalicis folia ex aqua emplaſtri more ap-
ponito: aut lentem cum melle, aut aſparagi radicem coctam eodem modo. † Aut fœnumgræcũ
betæ ſucco maceratum pinguibus emplaſtris uſu cognitis admiſceto, ac utitor. *Aliud præclare fa-
ciens.* Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo ueteri illinito. Aut cinnabari ſimiliter
emplaſtri more atere leuigato. Licebit & myrti baccas, aut hordeum uſtum, aut argẽti ſpumam,
C aut ceruſſam, aut oſtreorum teſtas uſtas, admiſcere: ſingula etiam cum oleo ueteri illinire. Aut †
cinerulam, & mannam ex uino. Egregie conſtanter facit, & chalcitis cum aceto, & oleo ueteri il-
linita. Aut betæ decoctum cum exigua cimolia, ſale & uino admiſtis, in balneo affrica. Aut hyo-
ſcyamum, & ſemperuiuum minus, trita cum roſaceo mellis ſpiſſitudine illine. Aut ulceribus ex
ſmegmate quopiam repurgatis, terram cimoliam torrefactam cum uino, aut fæcem uini Rhodij
vſtã cum aceto veteri, aut radicis cucumeris ſylueſtris decoctum adfundito, ac proluito, aut tra-
gacantham, aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum uino, aut ẽt cũ oleo myrteo, aut
pingui quopiam illinito. Aut argẽti ſpumam, & calcem pari pondere cum aceto, & oleo illine.
Aut chalcitidem cum myrteo oleo, uel ſuillo felle liquido, illine. Hæc quidem Archigenes ſcri-
pſit, doctrinam tradens non modo Empiricam, ſed etiam indefinitã. Inuenire itaq; eſt apud Em-
piricos, qui ſane non in contentioſis ſermonibus uitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operi-
bus diligenter uerſati ſunt, ꝙ in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina re
tulerunt, qualia & ego paulo ante in alopecia feci. Faciam autem, & nũc in his, quę Archigenes
ſcripſit pharmacis. Quædam. n. ex eis incipientes achoras, citra humorum in uniuerſo corpore
uitiationem, aut eorundem multitudinem redundantem, ſanant, adſtringentem nimirum, & re-
D pulſoriam uim habentia. Quędam uero ubi magnum quoddam malum minantur Achores, eos
augeri prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulque quod iam in eis continetur conco-
quentia, & diſcutientia, q̃ euidens eſt, miſtæ facultatis eſſe oportere. Quædã aũt eis, quæ in ſuper-
ficie hærent, paruiſq; tñ auxiliantur, quæ moderatis uiribus prædita eſſe oportet, & nihil, quod
irritet, habere, ex diſcuſſoria nimirũ facultate. Alia aũt uiribus omnino robuſtiſſima ſunt, adeo
ut ẽt Achoras ex craſſis, ac uiſcoſis humorib' obortos, inelubiliterq; cuti infarctos euacuare poſ
ſint, atq; id adeo ualide, ut etiam ſi obduratũ quid habeant, id ipſum deturbare ualeant, quamuis
morbus ipſum cutis habitum adeo uitiet, ut quod influit corrumpatur. etiam ſi commodũ id exi
ſtat. Hæc aũt ſunt ex efficaciſſimis pharmacis compoſita, quale retulit Archigenes ubi ſalem ad
reliqua diſcuſſoria admiſcet. Sal. n. & chalcitis, & vini fęx uſta, & ſandaracha, & calx uiua, fortiſ-
ſima viribus pharmaca ſunt, calfacientia, mordentia, & diſcutientia. Eius generis eſt & fel cali-
dorum, & ſiccorum animalium, quorum non meminit Archigenes, ſed unius ſuilli tãtum, quod
omnium moderatiſſimum exiſtit: ad cuius facultatem etiam proxime cinnabari accedit. Propin
quum deinde locum habent conchæ uſtæ, & hordeum, & poſt hæc oleum uetuſtũ. Quemadmo
dum aũt hæc emouent, ſecant, & diſcutiunt violenter impactum, ſic repellunt adſtringentia ali-

† *Additur in quibuſdã cod. Aut bryoniã eodem modo.*

† *ονῦδιν.*

qua quidē ſimpliciter citra contrariæ facultatis admiſtionē, aliqua uero per dominium adſtrin- E
gentis in eis facultatis. Myrti, earumq; baccæ, & pinus cortex, ex eorū numero ſunt, quæ non ha
bent contrariæ facultatis admiſtionē, velut ēt rubus, & ſycomorus, quāuis moderatius adſtrin-
gant, q̄ myrti, earūq; baccæ, ſed tñ adſtringendi vim ſenſibiliter in ſe habent. Miſtæ ēt facultatis
eſt oleū myrteū: nā & ex oleo, & ex baccarū myrti, aut ipſius ēt myrti ſucco, eſt cōpoſitū. Oleū
aūt ipſum, emollientē habet facultatē, Myrtus aūt, eiusq; baccæ adſtringentē, nō mollire, ſed co
gere, & ſtringere natā. Roſaceū itē quāuis q̄ minus, q̄ myrteū adſtringat, tñ & ipſum miſtæ facul-
tatis exiſtit. Quēadmodū aūt hæc per præparationē miſtas uires hñt, ſic alia ſponte naturæ talia
ſunt, velut lentiſcus, cyperus, & lentes: quod ipſum in ſermone de his eſt demonſtratū. Cæterū
diſcuſſoria, & repurgatoria, citra ſenſibilē caliditatē, facultate p̄ſtant ex eis, quæ iam Archigenes
† Hæc autem retulit, Beta ipſa, & cimolia uſta: †priuſq̄ vero urit, imbecillior uiribus q̄ beta eſt. Sed fortior his
priuſquā uri- eſt cucumeris, & bryoniæ, ac aſparagi facultas. Spuma uero argēti p̄ſtātius quidē, q̄ cimolia uſta
tur. pharmacū eſt, multum uero debili' q̄ ad propoſitæ affectionis ſufficiat medelam. Cadmia aūt
† Spodium. moderate habet ad mediæ magnitudinis achoras. Citra mordacitatē uero reſiccat †cinerula. Mā
na aūt ēt concoquit. Oleū uero, ut iā dixi, laxantē quidem hēt uim, ſed eā nō adeo fortē, atq; ob
id per miſturā facile exuperatur. Itaq; ubi fuerit eum obducentib' meatus & refrigerantibus per F
** hæc, ſ. oleū.* miſtū, uelut eſt ceruſſa, poſſibile eſt* hāc magis uim ſuā demōſtrare, q̄ eſt cogere, oppilare, & ad-
** contingit.* ſtringere ſubſtantiā corporū, quæ * contingunt. Porro hæc oīa in Archigenis ſermone confuſa
ſunt, neq; in quibus achoris, neq; qñ eis utendū ſit, ipſo demonſtrante. Vtitur aūt & uino in eo-
dē ſermone, neq; apponit quale probet. Atqui multiiuga circa uinū differentia exiſtit. Aliud.n.
auſterū, aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeſte eſt: aliqua ēt plures qualitates ſimul ex
ſe oſtendūt, nimirum & dulce quippiā, & adſtringens, & acre complectentia. Qñ igitur ſimplici-
ter quis ſcribat, dilui debere quippiam uino, lectorem coniectare oportet, quē ſcopum pharma-
ci compoſitio habeat, & ad illum reſpiciendo, id quod aptum fuerit uinum eligere. Adſtringens
quidem ubi repellere uelit, acre uero in quibus diſcutere. Reliquis item utetur, quemadmodum
uniuſcuiuſq; uim demonſtrauimus in loco, ubi de uinorum differentijs docuimus. Acetum uero
in omni occaſione ad achoras aptiſſimū eſt, vtpote craſſos & viſcoſos humores ſecans, atque id
quod influit diſcutienſque, & repellens. Verū ipſo non utique per ſe quiſpiā utetur, ſi quidē non
proluere, aut expurgare achoras uelit, ſed eo pharmaca diluet, moderata q̄dē, in quibus incipit
& adhuc parua eſt affectio, fortiora uero in maioribus & diuturnioribus, fortior a aūt adhuc in in G
ueteratis iā, & ægerrime curabilibus. Verum differentia pharmacorum iuxta fortitudinem iam
ante à me relata eſt. Cæterum ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non uti exoptem, &
ſemperuiuo, & ceruſſa. Illud.n. ſtrenuius refrigerat, quam conuenit incipientes achoras refrige-
rari. Ceruſſa uero exiguam quidem habet frigiditatem, ſed ex pharmacis eſt obducentibus mea
tus, emplaſtica uocant, pro ea autem uti poſſumus cinerula, & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de parabilibus ad Achoras ſcripſit.

Apollonius in primo de Parabilibus ad achoras, Primū quidē ſic ſcripſit: Roſaceo oleo caput
illine. Deinde poſt hoc, betæ ſuccū ſimiliter illine. Tertiū deinceps, Teſtudinis ſanguinem eodē
mō adhibe. Quartū, Laurino oleo caput illine. Et quintum, Crocinum unguentum inunge eo-
dem modo. Ex his ſane primum debiliſſimum eſt, pueris, & mulierculis teneræ carnis in princi-
pio affectionis utile exiſtens: concoquit enim & diſcutit, ac repellit, eaq; omnia moderate facit.
Secundū vero, ubi betæ ſucco uti cōſulit, efficacius quidē eſt roſaceo, diſcuſſoriam uim habens,
nō tamē ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit. At uero teſtudinis ſanguis curioſum, & ſu-
peruacaneum eſt pharmacū, neq; unq̄ tētaui eius periculū facere. Quòd vero deinceps ſcriptū
eſt, laurinum, fortiter calfacit, & diſcutit, opusq; hēt corporis totius, & capitis euacuatione, quo
diſcutiat humores achoras facientes. Crocinum deinde unguentum diſcuſſorium quiddam hēt
& adſtringens, & concoctoriū: atq; ea tria fortiora in ipſo ſunt, q̄ in roſacei natura: ex eis igit, q̄ H
de illo dicta ſunt, ēt de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius verbis, ita ſcriptum eſt: Tauri
vrinā affrica: deinde ſequitur, Facit & cameli urina eodem mō, Vtendū autem eis, inquit, ad plu-
res dies. Verum ego utiq; dixerim ad ipſum, non eſſe q ad multos dies, ſed ne ad unum quidem,
purus homo tolerare queat, ut illius alicuius eiuſmodi aīalis urina capiti affundatur, præſertim
in affectione adeo parua, & quæ facile curari poteſt. Bis enim per oīa, quod dicitur, diſtans eſt,
roſaceo uidelicet uti, quod penitus exiguam habet ad propoſitū ſymptoma facultatē, & tauri,
ac cameli urina, q̄ acerrimæ, grauiſſimæque, & penit' iniucūdę exiſtūt. Deinceps uero tale quod
dā pharmacū his verbis ſcriptū eſt: Furfurū chœnicē mediū in aquæ heminis duabus madefaci-
to, poſteaq; terito, ac ſuccū excolato, cūq; media aceti hemina ad limi ſpiſſitudinem coquito: &
ex eo caput fricato, deinde aqua in qua beta, aut fœnumgræcū, aut lupini cocti ſint, abluito. Vn-
guento aūt utitor fæce irini. Hoc pharmacū diſcuſſoriū eſt citra mordacitatē, ex repurgantibus
atq; extergētibus appellatis compoſitū. Eiuſmodi.n. facultatis ſunt furfur, beta, & lupini. diſcutit
aūt ſimulq; calefacit non vehemēter fœnumgræcum: ex eo aūt genere eſt, & irini unguenti fex.

A De aceti uero facultate antea quoq; dictũ eſt, ꝙ aptum ſit ad achorũ affectionem, quare hoc vt
cõuenientiſſimo,& efficaciſſimo pharmaco utendũ eſt. Aliud deinde poſt hoc pharmacum ſcri-
ptum eſt ab Apollonio his verbis: Cucumeris ſylueſtris radices decoquito,& ſuccum affricato.
Didicimus aũt cucumeris radici plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacũ ſcri
ptũ eſt: Terræ cimoliæ,ſulphuris uiui,par põdus cũ aceto terito,& in balneo affricato,calidaque
abluito. Hoc illinire ẽt conuenit pharmacũ, non ſolũ, ut dixit,in balneo adhibere: oẽs.n. habet fa
cultates,quib' affectio indiget,aceto quidem ipſas habẽte, velut antea eſt dictum. Solũ vero ſul-
ſur ulterius q̃ cõuenit excalfacere & diſcutere poteſt: quapropter cimoliã ei admiſcuit,q̃ cõpoſi-
tionẽ ex utroq; ad moderatã temperaturã reducit. Cæterum quod ſequitur pharmacũ,ubi inq̃t,
maluã exiccatã, & tuſam in urinã inſpergito, ac affricato, reprehẽdo,in quãtũ ẽt ſuperius vrinæ
uſum deteſtatus ſum, etiã ſi facultatẽ eius affectioni conuenire nõ negauerim. At qđ deinceps
ſcriptũ eſt,in quo ait, Fici folia in aqua coquito, & aquam inſolato, iniectaq; in ipſam fæce uſta
affricato,poſt hæc vero repurgãtibus pilos,eluito,acre ualde hoc exterſonũ medicamẽtũ eſt: ꝙ
ſi in balneo tñ adhibeatur,nõ uehementer ualet achoras irritare. præſertim ſi quis, ut ipſe dein-
B ceps iubet,proluat,hoc eſt ex aqua dulci caput perfundat. Ad illitionẽ uero eiuſmodi pharmaco
vti periculoſum eſt: eſt.n. plurimũ acre medicamẽtũ fæx uſta,quẽadmodũ in libris De ſimpliciũ
medicamẽtorũ facultate eſt cõmõſtratũ. Quòd vero ſequitur pharmacũ, ſecurũ vſum hẽt,eoq;
confidenter quis utetur ex ſpuma argenti,laurinoq; cõpoſito: Miror aũt qũo, ut laurino ſimile,
oleũ ſimplex admiſcet,ſic quodãmodo ſcribens. Argẽti ſpumã cũ oleo albo,aut laurino tritam,
ubi calida prælaueris,circũlinito. longe.n. deficit a laurini facultate oleũ cõe,qđ albũ appellauit,
è regione ipſum a laurino diſtinguens. Quin & qđ poſt hoc ſcriptũ eſt, cõſimilẽ hẽt abſurditatẽ.
Pro ſpuma.n. argẽti,ceruſſa,utitur: diluit aũt ipſam myrteo, aut laurino,cũ multã oĩno differen-
tiã hæc pharmaca habeãt: alterũ.n. repulſorium eſt, alterum uero plurimum calfacit,& diſcutit.
Vſusq; eorũ eſt repulſorij quidẽ in principio,diſcuſſorij uero,ubi humor,qui achoras generat,iã
eſt firmatus. Amplius aũt deinceps,cũ rubi canini folia cõtundere & exuccare iubet, deindeque
oleo miſcere,imbecille eſt pharmacũ,& incipiẽti affectioni ſolũmõ aptũ, vtpotè cũ rubus cani-
nus adſtringat. Tale pharmacũ eſt ẽt plumbago cũ ceruſſa vino ſubacta,uſquequo ad compagẽ,
quæ illini queat,redigantur. Porro contrariæ prædictis facultatis ſunt,quorum æqualiter, nulla
C diſtinctione appoſita, meminit,id uidelicet,quod ex naſturtio,& quod ex ſcilla conſtat, De prio
re quidẽ hæc verba tradens: Naſturtij & ſalis parẽ modũ adipi anſerino admiſceto, terito,ac uti
tor: De altero uero ſic ſcribens: Scillã in fornace uelut cucurbitam cinere obruito, cũq; mollis
fiet,exprimito,deinde ad ſuccum oleo nõ multo admiſto,illinito. Manifeſtũ uero eſt, multo ve
hemẽtius eſſe,q̃ hoc quod ex naſturtio apparaſ. Quod vero deinceps tradit,ex mitigatoriorum
pharmacorũ genere ẽ,qđ ubi dolor q̃ſpiã vehemẽs circa achoras exiſtit,donec cũ leniat,conue
niẽter adhibetur: ſi uero duros,& inueteratos achoras diſcutere uelimus,omnino imbecille eſt.
Scripſit ãt in hũc modũ de eo Apollonius. *Mitigatoria ad Achores inflãmatos,& ad Rhagades
ani intumeſcentes,rimasq; ac fiſſuras ſedis &c.* Olei q̃ optimi heminã in pilã plumbeam infundi-
to,& plũbeo piſtillo terito,donec craſſum & ſubnigrũ reddatur: deinde ſeorſim ſpumæ argenti
lib. vnã & ceruſſæ tãtundem terito,oleoq; admiſceto. Poſtea vero eloto,& ſiccato capite,phar-
macũ illinito. Neque uero ex ſimplici tñ oleo,ſed q̃nq; roſaceo, q̃nq; myrteo apparabis, & ad
rugas ani intumeſcẽtes,rimasq; ac fiſſuras ſedis,ad vlceraq; dolẽtia,omniaq; alia, q̃ ex fortiorũ
pharmacorũ vſu exacerbata ſunt,optimũ medicamẽtũ habebis. Egregie enim ea lenit, etiã ſi ſer
pendo ex edentia,aut ẽt cãctoſa,aut quomodocunq; maligna exiſtãt. Nequaq̃ igitur eius cõpo
D ſitionẽ nũc ſcribere oportuit,ſed quẽadmodũ ego antea dixi,ſufficiebat illud dicere, ꝙ dolorifi-
ci achores eiuſmodi pharmacis mitigãtur: cõe.n. hoc eſt in oĩbus dolore affectis, ꝓprie ãt faciẽs
ad achoras. Deinceps ãt tale pharmacũ ſcripſit: Spumæ argenti ʒ. octo, foliorũ rutæ tenerorũ ʒ.
v, olei ʒ. octo, aceti heminæ quartã partẽ: ſimul trita capiti illinito. Hoc ſane pharmacum multo
vſu habemus exploratũ. Propinquũ ãt ipſi facultate eſt id qđ cõſequenter ab eo eſt conſcriptũ
iuxta hãc cõmenſurationẽ: Ceruſſæ ʒ. vi, ſpumæ argẽti ʒ. quatuor, ceræ tantũdẽ, ſulphuris ʒ † vi, Al. nouem.
olei roſacei aut myrtei qđ ſatis eſt,ut ceratũ liquidũ fiat. Arida cum cerato cõmittito,caputque
inde illinito. Hoc ãt & ad omnes in toto corpore eruptiones uehementer cõmodum eſt, ut rite
ſit ab Apollonio conſcriptũ. Quin & quod poſtea ſequitur, plurimum diſcuſſorium eſt,ut quod
ſpumam nitri habeat multam,adeo ut, niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit, quàm conue-
nit. Iubet autem ad vnam ſpumæ argenti partem, quincuplum ſpumæ nitri admiſceri, hisque,
dum teruntur,paulatim oleum adfundi,donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad Achoras pharmaca ſcripſit.

In Methodo de curandis morbis uniuerſales facultates pharmacorũ ad ſingulos morbos re-
cenſui,uerum paucorum definitæ materiæ exẽplorum mẽtionem feci,reiecta illic multitudinis
ipſorum commemoratione. At vero in præſenti,quam nunc in manibus habemus,tractatione,
oĩa quidem,quæ omnes pharmaca ſcripſerunt,longum fuerit recenſere: Quæ uero à probatis

medicis per experientiã tradita ſunt,ea omnia viſum eſt mihi conducibilius enumerare, quo etiã E
inter ſe propinqua,& quæ omnino eadem apparent, paululum vero iuxta apponderationẽ aut
præparationem euariant,ii,qui in his ſcriptis uerſantur.cognoſcant,eaq; maxime præparẽt,quo
rum materiæ in promptu habentur.Contingit.n.aliqñ,ut aut in totum ea,quæ in compoſitionẽ
miſcentur,non reperiamus: aut talia reperiamus,ut ipſa inijcere non audeamus. Cæterum eius
maxime in componendis pharmacis cura habenda eſt,vt bona integráque & in uigore ſint om-
nia,quæ admiſcentur. Ob id igitur etiam iam omnium, quę Crito tradidit, mentionem faciam:
nam is ſane diligentius Achorum curam tractaſſe mihi uidetur. In quinque itaque ſermones do-
ctrinam de ipſis diſtinxit,quorum primum & ipſe recenſebo.

PRIMVS Critonis ſermo de Achorũ curatione.Scribit itaq; Crito hæc verba: Ad achoras in
capite contingentes,qui plerunq; furfuribus præcedentibus fiunt,& ferme ẽt ſcabie, in principio
ſubſcriptis cõpoſitionibus utemur.¶ *Ad achoras recentes.* Glutẽ fabrile aqua coctũ obline. *Aliud.*
Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cum oleo emplaſtri more appone. *Aliud.* Fici ſylueſtris
uirgulta,aut folia tenera trita cum aqua imponito.In inueteratis vero cũ aceto terito. *Aliud.* Nu
cum amararũ nucleos in aquã tepidã iniectos,& decorticatos cũ aqua terito, & cerati craſſitudi-
ne præraſis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. *Aliud.* Recrementi ferri, & roſarum par F
pondus cum uino terito & imponito.Quidam vero trita cerato roſaceo excepta adhibent.

SECVNDVM ſermonẽ ad Achorũ affectionẽ his verbis cõſcripſit: Circũtenſa aũt cute, &
ob id moleſtiam inferente,ſubiectis compoſitionibus vtendum eſt. ¶ *Lipara, ſeu pinguis cõpoſitio
ad achoras,pſydracas,papulas feruidas,intertrigines.Eſt commoda quoq; uitys ſedis.* Spumæ argen-
ti ʒ l.foliorum rutæ tenerorum ʒ xxv, aceto diluito: & roſaceo aut myrteo excepta, cum penna
illinito. *Alia.* Spumæ argenti ʒ cc,ceruſſæ ʒ cl, rutę ʒ c,ſtaphydis ſylueſtris ʒ xxv,aceti ſextarios
iii,myrtei libras tres:particulatim ſingula terito, & affuſo liquore, ut dictũ eſt componito. *Alia.*
* Aliter l. Ceruſſæ ʒ cl,ſpumę argẽti ʒ cc,rutæ ʒ c.myrtei ſextarios tres: particulatim tritis aquam affundi-
to. *Alia.* Ceruſſæ uſtæ ʒ centum,* rutæ ʒ c, mannæ thuris tantundẽ,corticis pinus ʒ. l, olei myr-
tei ſextarios ii,aceti tãtundẽ. ſimiliter componito. *Alia.* Recrementi plumbi ʒ.c,pampinorum vi
* Aliter l. tis ʒ.c,thuris ʒ centum,*myrrhę & ſpumæ nitri tantundem,aceti & myrtei quantum ſufficit.

IN TERTIO aũt hęc tradit: At vbi affectio inueterata fuerit,ſubſcriptis cõpoſitionib. vten
dũ eſt.Et deinceps ita ſcribit. *Damocratica compoſitio ad achoras humectos & inueteratos.* Ladani ʒ
octo,ceruſſæ tantundẽ,ſulfuris uiui ʒ iv: uino & myrteo oleo ſubactis vtitor. *Alia.* Spumę argẽti
ʒ octo,pampinorũ vitis ʒ octo,ſucci hypocyſtidis ʒ iv, ſpumæ nitri ʒ ii,gallarum ʒ tres,aut ii, ex G
† Iovr. aceto & myrteo adhibe. *Alia.* Malicorij,gallarum,acaciæ fuluæ† tantundem: malicorium & gal
las uino macerata coquito,acaciam uero uino dilutã reliqs probe tritis adijcito,cumq; recte oĩa
cõparata fuerint,myrteo excipito. *Alia.* Spumæ argẽti,ceruſſæ,hyoſcyami,miſyos uſti, ramulo-
rũ cicutæ,æquales portiones:thuris uſti,ramulorũ oleę,tantundem:aceto & oleo lentiſcino exce
ptis utere. *Alia ualde commoda.* †Ceruſſę vſtę ʒ octo,ſpumę argenti ʒ octo,attramẽti ſutorij ʒ iv,
rhois rubri ʒ quatuor,ſulfuris uiui ʒ ii,opij ʒ ii,myrrhę ʒ ii,aceto & lentiſcino oleo excipe.}

† In antiquis co. ita legitur Ceruſſæ uſtæ drac.iiij, ſpumæ argenti ʒ. iiij,atramenti ſutorij drac.ij, rhois rubri ʒ ij, ſulfuris viui ʒ ij,myrrhæ ʒ ii, aceto,& lentiſcino oleo excipe.

QVARTVM vero ſermonem de Achoribus curãdis hac verborũ ſerie cõſcripſit: Qñ vero
ex his,quæ ad achoras ſcripta ſunt,pleraq; reſiccant, magiſque dolorem inferunt,utpote cute in
ipſis affectis circuntenſa,ſubſcriptis compoſitionibus utẽdum eſt,per quas poſt hæc omnia citra
dolorem emendari licet. ¶ *Leuce emplaſtrum album inexuperabile, faciens ad humectos Achoras
& qui ęgre tolli poſſunt. facit et ad Papulas feruidas & Intertrigines.* Spumæ argenti ʒ c: ceræ
ʒ c,alij.l. habent: ceruſſæ ʒ c, thuris ʒ xxv, aluminis ſciſſi ʒ xvi, terebinthinæ ʒ xxv, piperis albi
ʒ.tres,olei ſextarium unum,arida tundito.Oleum uero,& argẽti ſpumam,ac ceruſſam in ollam I
nouam coniecta, ad prunas coquito,atq; ubi mutationem acceperint, ceram & reſinam addito
ac donec non inquinet amplius manus agitato:deinde ab igne ablatis, & quodammodo refrige- H
ratis,arida adiicito,& in pilam translata diligenter emollito. Vtitor autem in linteolum impactis,
ſoluitoque tertia die. Magis autem commodarit pharmacum hoc,ſi cum melino emplaſtro Pa-
ſionis fuerit permiſtum,ita ut emplaſtri Leuces inexuperabilis (Anicetum Græci hoc appellant)
partes duæ,melini autẽ Paſionis vna pars committantur. *Alia.* Ceruſſæ drac.cxx,ſpumæ argenti
drac.lxxx,ceræ drac.xxiiii,terebinthinæ drac.xii,mannæ drac.xvi,aluminis ſciſſilis viii, olei he-
minas ii,committe ut dictum eſt. ¶ *Melinum Leuci Emplaſtrum,quod omnem Fluxum reſiccat,fa-
ciens ad Achoras inueteratos & humectos.* Ceræ drac.octo,ſandarachę drac.iiii,adipis vitulini ʒ iv,
terebinthinæ ʒ.ii, thuris ʒ i,myrrhæ ʒ i. aluminis ſciſſi uſti ʒ i,corticis pinus ʒ i, olei myrtei quod
ſatis eſt:liquefacta cum aridis committito. ¶ *Aliud melinum Hygieni, reſiccans omnem Fluxum.*
Spumæ argenti libram i,ceruſſæ lib.i,ſalis foſſilis lib.i,aluminis ſciſſi libræ dimidiũ,atramẽti ſuto-
rii ſexuncẽ,olei ſextarios ii,aceti ſextarium i. Oleũ,ſalẽ,ceruſſam,ſpumam argẽti, donec non in-
quinent manus,coquito:arida uero tuſa,cribrata,acetoq; diluta,ad refrigeratum pharmacum ad
dito,paulatim adſtillando,ac aſſidue agitando:deinde in pilam tranſlata ac probe emollita tolli-
to ac utitor. ¶ *Thebai Emplaſtrum ad Achoras humectos.* Spumæ argenti ʒ.xlvij,ceruſſæ drach.

xxiiij, corticis thuris ʒ.xij, gallæ omphacitidis ʒ xij, ceræ ʒ octo; reſinæ terebinthinæ drac.xvj, olei ſeſqui heminam: componito ut dictum eſt.

QVINTVM poſtremum ſermonem de Achoribus Crito ita orditur: Cęterũ ubi affectio decreuerit, & cicatrix pfecte fuerit obducta, ad totius mali translationẽ ſubſequentibus cõpoſitionibus utendum eſt. Deinde ſmegmata plura ſcribit, vnumquodq; iuxta hanc compoſitionis formam. ¶ *Smegma ad Achoras, Furfures, Aſperitates & Scabies.* Terræ cimoliæ libr.j, nitri rubri lib. i, expreſſionis nucis vnguentariæ ſexuncem, alij lib.s.hñt: myrrhæ ʒ [a] octo, piperis albi ʒ [b] * viij, nardi celticæ ʒ quatuor, caſiæ ʒ.iv, coſti ʒ iv, cõtuſa & cribrata repone, ac utere in balneo. † *Aliud.* Nitri rubri lib.iv, terræ cimoliæ tãtundẽ, expreſſionis nucis vnguẽtariæ lib. ii: cyperi lib.i, alij.iv. baccarũ lauri lib. j, iridis aridæ lib. j: radicis bryoniæ, alcyonij, amygdalarũ repurgatarum, cornu ceruini uſti, ſingulorũ [c] libram * unam: cõponito, ut dictũ eſt. *Aliud.* Fæcis vini uſtæ, quam Romani fæculã, nos trygã appellamus, lib.xxiij, aquæ pluuialis ſextarios xlviij, thuris lib.ii terræ ſamiæ lib.ij. olei ſabini lib.iij. alij ſextarios iv: ceræ lib.iij. & dimidiam. Fæcẽ & aquã in dolium figulinũ nõ picatũ coniecta ad dies vij. madeſcere ſinito, & ter in die cũ ferula agitato. Sequenti deinde die diſſolutũ, & ſacco excolatum liquorem in vas æreum ſplendidum transferto, & igni impoſitũ coquito, luculentiore autem igne utaris: atq; vbi tertia pars reliqua ſit, oleum & ceram inijce, rurſusq; ad lẽtum ignem decoque: poſtquam uero iniecta fuerint liquefacta, thus, & terram ſamiam trita addito, cõquaſſato, & in uitreum uas robuſtum transferto, tenuia.n. rumpuntur. Vſus autẽ tẽpore affectos locos circũlinens, & diligenter cõfricans, abluere iube. Præſtaret quidem in balneo id facere: φ ſi fieri nequeat, in domo abluatur. Commodum eſt pharmacũ ad oẽs ſordes, aſperitatemq; ac ſcabiẽ cutis, itemq; ad impetigines. *Aliud.* Fęcis uini vſtæ lib.i, quę pluuiæ ſextarios. vi, thuris albi lib. ij, maſtiches li.ij, alcyonij lib. * j. ammoniaci thymiamatis li. ij, terræ ſamiæ lib.ij, olei roſacei lib. ij, ceræ Tyrrhenicæ albæ lib. ij. Fæcẽ in aqua ut dictũ eſt macerato, ter ſingulis diebus cũ ferula ſtrenue agitando. Deinde excolatum per ſaccũ liquorem in uas ſplendidum transferto, poſitumq; ad ignem ad dimidiam partem coquito: deinde liqueſcibili adijcito, atq; ubi diſſoluta fuerint, alcyoniũ tenuiſſime tritũ inſpergito. Habeas autem ad manum prõpta, in fæcis aqua diſſoluta, probeq; trita, thus, ammoniacum, maſtichen, terrã ſamiam, eaq; ſtrigmentitia prædita craſſitudine: hæc ubi adieceris, ac diligenter ſubegeris, inſperge, & ablatis utitor. *Aliud Dyaſmirnum appellatum:* Fæcis uſtæ li. xxiij, aquæ pluuialis ſextarios xlviii, olei ſabini lib. quatuor, ceræ lib, quatuor, terræ ſamiæ lib.ij, thuris lib.ij, maſtiches † libram i, ammoniaci Thymiamatis lib.i, alcyonij lib.i, myrrhæ ʒ octo. Componito, ac utitor ut dictum eſt.

Margin notes: A * Al. duas. † *Adduntur in quibuſdã cod. iridis ʒ viij.* B * Al. duas. C * Al. unciã unam. * *Aliter ij.* † Al. lib. ij.

C

Quæ Cleopatra in libro De Ornatu ad Achoras ſcripſit.

Porro quæ Cleopatra ad achoras ſcripſerit, ea deinceps referemus illius ipſius uerbis: ¶ Fœnu græco tenui cocto, & in betæ nigræ ſucco macerato, caput eluatur: aut betæ decocto: aut terra cimolia in his macerata, atq; exoluta, iungatur: aut myrto lęuigata ex uino & oleo *[illegible]* uocãt ſuperneq; betæ folia imponãtur. *Aliud ad ualde ulceratos.* Ceruſſæ frictæ ʒ ij, thuris ʒ ij, ſulfuris ʒ i, trita ex oleo illinito. *Aliud, quod & ad furfures facit.* Nitri, atramenti ſutorij, utriuſque ʒ i. triticis oleum affundito, & illinito. *Aliud Ad Achoras.* Myrrhã & myrti albæ folia uiridia uino trita illinito. Aut terram cimoliam torrefactã cũ uino nigro illinito. Aut ceruſſæ & plũbaginis æquales partes cũ myrteo tritas illinito. Aut ſulfuris uiui ʒ vi, thuris maſculi ʒ i: aluminis ſciſſi, ſtaphidis ſylueſtris. i. pedicularis herbę, erucæ, ſpumæ nitri, ſingulorũ ʒ i: atramenti ſutorij ʒ i, rutæ ramulos tres. Terito aceto moderate effuſo, item laurino, aut myrteo, aut crocino aut oleo ueteri deſtillato, quo pinguis compoſitio fiat, eãq; ubi prius hoc ſmegma affricueris, illinito. ¶ *Smegma.* Hyſſopi chœnicẽ.i, lupinorũ chœnices ii, ptiſanę chœnicem i, fabę freſę chœnicem, radicis cucumeris ſylueſtris ʒ iii. Hęc trita, miſceto, & adfricanda pbeto: Idẽ & ad lepram & ad varos facit.

D

Quę Pharmaca Soranus ad Achoras ſcripſit.

Quando quidem uero & Soranus de achoribus, tũ in quarto de medicina, tũ in unico medendi libro, quẽ Monobiblum inſcripſit, pharmaca quædam tradidit, quę etiã nobis per experientiam conſtant, partim quidem proprio, partim uero præceptorũ, aut medicorum amicorum vſu cognita: Quare etiã ea ipſa hic apponemus iuxta ipſius dictionem hoc modo tradita. ¶ Vbi multus ſaniei fluor exiſtat, & uexatio doloris uehementer incumbat, lenticulam coctam tritã cum exiguo melle cataplaſmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro, aut plantagine, aut ſolano, aut ſeride, aut polygono, aut pdicio herba. Soranus quidẽ igitur velut in implicata affectione, eiuſmodi remedia adhibet, iuxta propriã ſectam ratiocinatus. Apparent autem reuera commoda in principiis, & circa generationes, cõmuni repellendi ratione. Deinceps uero inquit: Vbi autem exacerbationes remiſerint, radendi ſunt loci, & fœnigræci decocto, aut betę, & ſimilium, ex aqua, non urina, confricandi: Quemadmodum etiam non prius reprehẽdimus eos, qui per urinam eiuſmodi frictiones faciunt. Poſtea vero pharmaca ſcribit, etiam nobis, ut dixi, cognita, ¶ Plumbaginis, ſulfuris uiui, ęquales partes terito: & affuſo roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino donec ſtrigmẽtoſum reddatur, illinito. *Aliud.* Sulfuris uiui, ſpumę argenti, ceruſſę, omnium

A Al. viij. B Al. viij. † Additur in aliquibus ant. olei heminam unam. C Al. viij. D Al.ij.

æquales partes, croci dimidiam, trita cum paſſo cretico, illinito. *Aliud*. Rutæ leuigatæ drach. iv, [a] ſpumæ argenti ʒ viii, aceto & oleo roſaceo admiſto illine. *Aliud*. Spumæ argenti. ʒ xx, a calcis viuæ ʒ xx, [b] aceti heminam unam, † terito, ac uelut liparan aliquam ſeu pinguem compoſitionem illinito. *Aliud*. Chalcitidis ʒ ij, [c] ſandaraches ʒ quatuor, ſpumæ argenti ʒ j, [d] uino auſtero, & myrteo oleo ſimul trita illinito. Huic uero deinceps Soranus aliud forte pharmacum ſcripſit, quod pro ſuæ ſectæ inſtituto Metaſyncriticũ, hoc eſt, quod ex alto euocat humores, ac transfert, appellauit. Conuenit autem in inueteratis, & ægrè cedentibus achoribus, ex eiuſq; vſu quidã medicus nobis amicus magnum nomen adeptus eſt. Olei cedrini ſextariũ j, aceti acris ſextarios iii: coquito donec exhalet acetum: deinde adijce adipis ſuilli ueteris ſale ſeruati lib. ii: eoque liquefacto ollã ab igne aufert, & nitri triti beſſem, ſulfuris uiui ſexũcem, ſandaraches unc. j, inſarcito. Poſtquam uero illitũ pharmacũ exaruerit, in balneo per prædicta ſmegmata confricari iube, perque uinũ & oua, ac nitrũ, & p radicũ cucumeris ſylueſtris decoctũ: aut fæce rhodia & pumice, cũ aqua calida. E

Ad Pſydracia, & Achoras, puſtulasq́; vlceroſas, helcydria Græcis appellatas, & exanthemata in capite. CAP. 9.

AD præſcriptas affectiones conuenienti uictus rõne uti oportet, corporisq; ac capitis purgationem adhibere, per pilulas ex aloe, colocynthide, & ſcammonia, ita ut braſſicæ ſucco coctæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipſa locali curatione utendum eſt, cuius generis eſt, adiãtũ cũ roſaceo illitum. Aut fœnigræci decoctũ adfrictũ. Aut malua cũ farina hordeacea pro cataplaſmate impoſita. Aut melilotũ cũ farina fœnigræci ex uino impoſitũ, & cicerũ decocto: ipsũq; cicer coctũ impoſitũ, nuces amaræ commanſæ, & illitæ. Diſcutit autem maxime, & lilij radix affricta, & thus cum uino, & aqua, & lupinorũ amarorũ decoctũ affrictũ, bulbi cum nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum. Aut anchuſæ radicem uſtam, & tritã cum oleo, donec ſtrigmentitiam craſſitudinem accipiat, cum penna illinito, & ægrũ iuuabis. F

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER SECVNDVS. G

ARGVMENTVM LIBRI.

Medicamenta exponuntur ad dolores, contuſiones, vlceraque & cæteros capitis affectus.

De omni capitis dolore, dimidiaq́; eius partis affectione, uniuerſalis doctrina, CAP. 1.

A.l.3.f.1. ta.c.1.f. 189.a

QVicunq; [a] citra diſtinctionẽ, indiſcriminatimq́; doloris capitis auxilia ſcripſerunt, maius detrimentũ, q̃ emolumentũ, ijs, qui eis fidẽ habuerũt, attulerunt. Neq; .n. oẽs ob unã affectionẽ caput dolent, ſed tũ ipſæ affectiones plures ſunt, tũ curatio ipſarum ſingularũ propria exiſtit. Vna etenim affectio eſt iuxta intẽperiẽ ſimplicẽ citra humorũ cõplexũ: Alia iuxta humorũ qualitatem: uelut & tertia quæpiã alia iuxta multitudinem tñ ipſorũ humorũ contingit. Quib' accedit ea, quæ fit, cũ humores tranſitus liquorũ ac uaporũ obturarint. Et ad hęc alia eſt, cũ in quibuſdam capitis partibus, propter imbecillitatẽ flatuoſus ſpiritus innaſcitur. Qñq; & ob cãm aliquã externã, procatarcticẽ Græci appellant, uelut eſt ardor externus, frigiditas, ebrietas, plaga capitis, dolor contingit. Vehemẽtiſſimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatẽ, & frigiditatẽ, maxime cũ inæquales exiſtãt: moderati uero iuxta ſiccitatẽ: ad humiditates uero nullus conſequitur dolor. Eodẽ mõ cum ob redundantes humores, ſiue iuxta oẽs capitis partes, ſiue iuxta unã quãcunq; tandẽ, ſiue duas, dolor contingit, uehementior quidẽ ob calidos, & frigidos, moderatior aũt ob reſiccantes citra caliditatẽ aut frigiditatẽ manifeſtã oboritur. Humectantes [a] vero penitus nullũ dolorẽ inducunt, quantũ ad qualitatẽ ipſorũ attinet: ob multitudinẽ ſane inſtrũalium partiũ morbos faciunt, non tñ ſimilariũ partiũ ullũ aliquẽ, in quibus ſolũ affectiones iuxta intẽperiẽ ſimplicẽ fiũt. At uero affectiones ob humorũ multitudinẽ, citra quidẽ obturationẽ, caput grauant: cum obturatione uero, ſi quidẽ ea moderata fuerit, moderate doloroſæ, ſin fortis, fortiter contingunt. Qđ ſi & mordacẽ qualitatẽ humorũ multitudo cõplectatur, & iuxta hanc dolorẽ augebit. Atq; hæ quidem dñæ ſunt affectionum, quantũ ad cãs attinet eas producentes. Alia vero ſunt iuxta affectarum partiũ naturam. Aliqñ.n. extra caluariam affectio eſt, aliqñ intra. Et qñq; quidem oĩum exteriorũ, aut interiorũ eſt: qñq; non oĩum, ſed vnius tñ corporum generis, arteriarum uidelicet, H A.ibid.

aut

A aut venarum, aut neruorum, aut mēbranarum, aut cutis, aut ipſius adeo cerebri. Itaque difficillimum eſt affectū cognoſcere locū, ſiue unus, ſiue plures uno exiſtant, aut qui tandē hi ipſi extent. Nec vero affectionē inuenire promptū eſt, ſed & hoc exercitato hoīe indiget. qui tum per rōnis exercitiū, tum per multā & aſſiduā affectionis ægrorum inſpectionē, eam cognoſcat. Proprietates.n. aliquæ quidē oīno dici non pñt, q̄dā vero ægre circa ægrotantia corpora oñdi pñt, vtpote, q̄ tm̄ ijs, qui eas ſæpe uiderint. cognitæ exiſtāt. Nō parū uero ad affectionis cognitionē faciūt q̄dā ex cauſis antegreſſis, q̄ priuatim procatarcticæ, id eſt antegreſſæ, medicis Græcis uocātur, uelut cū manifeſtus ſenſus, & offenſa ęgros ardoris, aut frigoris cōtigit: & facile ſane eiuſmodi affectiones recentes ſanantur: probeq̨; & rite ab eis initium ſumpſerunt medici, qui præſidia, ac auxilia morborū cū diſtinctionib' deſcripſerunt. Multa quidē igitur a ueteſtioribus pharmaca ſimplicia, & cōpoſita ad hmōi affectiones deſcripta ſunt. Mihi uero ēt hic ſatis erit ex recentiorib' apponere, qui ſane tū ea, quæ ueteres inuenere, conſcripſerunt, tū ipſi ēt alia quædā addiderunt. Eq̄dem uniuerſum curationis ſcopum ſingularum affectionū rō nos docet: a vero materiæ facultates, experientia ipſa demōſtrat. Per hanc igitur auxiliorū copia progreſſu tēporis augetur. Atq; adeo nunc tempus adeſt ſermoni, propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi, initium

B ab ijs, quæ ſecundum qualitates ſolas a naturali cuiuſque particulæ ſtatu diſceſſerunt, facturo.

Antiquus interpres videtur legiſſe ἢ ὑμένων τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. i. aut cutis ipſius capitis. nam cerebri ſubſtantiam quātum ſit ex ſeſe carere ſenſu nemo dubitat idem interpres inter particulas (neruorum & arteriarum) oēt ēt, tendinum, nec male. Galenum. lib. de mult. c. 4. idē ſentire uidetur.

Quæ Appollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conſcripſit.

Apollonius igitur in primo De facile parabilib', ad capitis dolorē p̄p ardorē, ſic ſcripſit: Roſaceo aſſidue caput irrigato: aut lanam, ſiue linteolum roſaceo tingito, & imponito. *Aliud.* Narciſſino unguento ſimiliter utitor. *Aliud.* Melino unguento eodē mō utitor. *Aliud.* Aut mori ſucco per linteolū expreſſo, cū pari roſaceo utitor. *Aliud.* Portulacæ folia tuſa, per ſe, & cū polentæ flore, imponito. *Aliud.* Cupreſſum teneram tritā per ſe, & cum polentæ flore, imponito. *Aliud.* Solanum per ſe, & cū polentæ flore, imponito. *Aliud.* Seſamum terito & roſaceo adſtillato: imponito. *Aliud.* Vitis folia cocta trita cum mulſa aqua imponito. *Aliud.* Folia ricini contuſa, & in octo aquæ heminas coniecta ſub diuo per noctē exponito, & cum aqua caput p̄fundito: & poſt hæc, q̄ ad huiuſcemodi affectum ſcripta ſunt, emplaſtri more apponito. *Aliud.* Conyzæ odoratæ faſciculum decē & ſex digitorū, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem exponito, & leniter aquā affundito. Vtendū & cibi ſubtractione, & ventris euacuatione, ſomnoque & quiete. Vitanda aūt maxime uinum, Sol, & balneum: amplius aūt, & * fomenta clamor, contentio, omniſque mentis perturbatio, & percuſſio. Atque † in loco bene perſpirabili } degendum.

** Al. πικρίας. amarulentiā.*
† ἐν εὐπνόῳ.

C *Ad capitis dolorem ex frigore.*

¶ Irino unguento calido caput rigato: utere ēt Lanis, ac linteolis in eo madefactis. *Aliud.* Laurino vnguento ſimiliter utere. *Aliud.* Farina cocta cū aqua mulſa utitor. *Aliud.* Lauri folia tenera cum irino unguento trita capiti infunde. *Aliud.* Sampſucho cū uino trito, aut roſaceo ſimiliter utitor. *Aliud.* Cyperum tuſum adipe anſerino admiſto, capiti illinito. *Aliud.* Cornu cerui exurito, eiuſq; acetabulo uinū odoratū dupla menſura admiſceto, terito, ac illinito. *Aliud.* Conueniunt, & fomenta p̄ ſpongias calidas imbutas, & expreſſas, maxime ſi lauri folia tenera in aqua fuerint incocta, aut ſampſuchi, aut cyperi: Et lanarū mollium pilei unguento irino, & uino rigati, capitiq. circūpoſiti: Itē tegmina, & tepor, & ciborū ſubtractio, ac uentris euacuatio. Amplius aūt, & ſomnus, & quies, & corporis tranquillitas, ac lætitia. Vitanda uero ſimiliter, clamor, contentio, uini potus, & frigiditas. Hæc quidē auxilia aduerſus capitis dolorē ex ardore { & perfrigeratione } obortū Apollonius ſcripſit. Appellant aūt ardorē, ex Sole æſtiuo circa caput factam p̄ſeuerantē } caliditatē. Oēs, n. hoīes in Sole æſtiuo diutius uerſantes capite incaleſcunt, non tñ oībus æqualiter caliditas p̄manet, ſed ſtatim quieſcit, quibuſdā ēt ante balneū, pleriſque uero poſt lotionē: quibuſcunq. aūt permanſerit, affectionē capitis iā iuxta habitum ſolutu difficilem,

D non uero iuxta ſimplicē mō contactum habitūq. ſolutu facilē, putantes, ardorē appellant: hoc Græc. κατάκαυσιν: illud, καῦσον dñt. Aliqñ igitur ſola intemperies cōſiſtit, affectione circa caput calidiore facta. Aliqñ uero ēt humorū, aut uaporum multitudo ad ipm̄ caput decurrit, & maxime cū redundantia q̄dā humorū, quā Eraſiſtrati ſectatores plethorā, hoc eſt, plenitudinem, uocant, in toto corpore * oberrat. Fit aūt hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut ēt ſanguine ſolo. Nā cum alius quiſpiā humor redundarit, uelut eſt pituita, & flaua bilis, itemq. nigra, eiuſmodi auctionē, ſiue redundantiā, non plenitudinem, neq. ſimpliciter multitudinē, ſed cum appoſitione pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ, in corpore factā multitudinē dñt. † Cæterum eis, qui ex ardore caput dolent, cutis tactui aridior ad primum contactum apparet, oculoſque rubros hñt, frigidiſq. tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione utendū eſt, ex refrigerantibus, & adſtringentibus conſtante. Poſtea uero mitigatoria, & concoctoria pharmaca ad repulſoria admiſcere oportet. Deinde ēt ex diſcuſſorijs quippiam addendum, paulatim detractis pharmacis, quæ repellunt. } Optima ſunt aūt cenſenda, q̄ tenuium partium ſubſtātia prædita adhibentur. Qua p̄p in principio quidem melius eſt roſaceo probe apparato, q̄ frigidiſſimo caput perfundere, lanæ faſciculo in orbē circumpoſito, iuxta frontē q̄dē, vbi

** Al. ἐπιτρέχοντος. i. ſubnatreinr.*
† In duob. ant. græc. leguntur δὲ ἴασις ἐν ἀρχῇ μὲν ἀμφοῖν ἀπὸ τῶν αὐτῶν γίνεται βοηθημάτων. ἔχει δὲ ταῦτα ψυκτικὴν ἅπαντα δύναμιν ἔχοντα, μὴ μόνον ςύφουσαν. i. curatio aut ī principio quidem ambabus ab eiſdem fit remedijs: habent autem hæc omnia refrigeratoriam facultatem, non tamen ad ſtringentem,

piloſa eius pars deſinit:iuxta utrunque uero eius latus,ubi pili ipſi ad aures nectunť: exinde uero E
poſt verticē,non tñ longè inſerius.Neq;.n.facile exuriť capitis ea pars,q̃ occiput,& Græcis Inion appellatur:neq; ēt citra moleſtiā refrigerantia ſuſtinet,ꝓpꝑea ꝙ iſtic principium medullę ſpinalis exiſtat,ad ſtipitis modum in multos ramulos diuiſæ, in ſexaginta ferme iuxta numerum neruos. At uero regio capitis iuxta ſinciput,ꝓꝑ laxitatem coarticulationis iuxta coronalem ſuturam, & ob oſſium tenuitatem & raritatem,facile tum caliditatem, tum frigiditatem oſum , q̃ adhibentur pharmacorū intro diſtribuit.Quare ſiue refrigerare oporteat ex caliditate ardorem,ſiue calfacere frigiditatem,aptiſſimus eſt capitis iuxta ſinciput locus.Optima aūt in principio refrigeratio ex roſaceo frigido,ęſtiuo tꝑe exiſtente,in quo maxime ardoris affectio oboriri conſueuit. Dictum autem eſt mihi de roſaceo iam ſæpe,ꝙ optimum eſt ex oleo crudo , quod Omotribes, & Omphacinon bifariam appellant,citra ſalis admiſtionem confecto , roſis q̃ plurimis ad ipſius irrigationem præparatis.Sit aūt roſaceum non uetus , ſed eo ipſo anno confectum , ſiue in uere, ſiue principio æſtatis.Proximū a roſaceo chamæmelinum oleum locum habet,in ijs corporibus,quibus uehemētem frigiditatem inducere ueremur,qualia ſunt fœminarum,& eunuchorum, ac puerorum: & q̃cunque molli carne prædití,albumq; hñtes colorem, Soli ſunt inſueti. Menſuram aūt tū roſacei, tum chamæmeli,quod ad refrigerationem attinet, ex prædictis corporis habitibus , & ex ardoris F
magnitudine,inuenire oportet,conſiderata ſimul ægri ętate,& ambientis nos aeris temperie , nō minus autem , & domo , in qua æger decumbit. Refrigerabis autem q̃cunque adhibere uoles, in aqua uehementer frigida collocata:q̃ ſi non adſit, niuem uaſculo circumpones. hoc auxilium,ſiue humorum , ſiue uaporū multitudo in caput impetum faciat, ꝑclare auxiliatur:repellit.n. eos, infraq; in corpus detrudit,adeo ut ego in ſexcentis hoc medendi modo uſus,nullo alio habuerim opus.Nā & frigidorū fontiū multa Romæ ubertas eſt,& niuis, quemadmodū apud nos in Pergamo,& in plurimis Aſiæ Græciæq; ciuitatibus.At uero in calidis regionibus qualis eſt Aegyptus, in qua & fontium frigidorū,& niuis penuria eſt,neceſſarium eſt pręfrigerato roſaceo per expoſitionē ſub diuum per integrā noctem,& per obuerſionem ad aurę alicuius afflatum, ita demū addere ei ſemperuiui ſuccū aut portulacę,aut lactucæ,aut pſyllij,aut polygoni:q̃n & ſolani aliquādo paululū,& pāpinorū uitis,& uuarum immaturarum:tales.n.ſunt adhuc tꝑe ęſtatis. A papaueris uero,& mandragoræ ſucco abſtinendū,non.n.citra damnum refrigerat. Vitanda ēt, quæ cum refrigeratione manifeſte adſtringūt:quare,ſi qñ neceſſitas poſtulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia admiſcere oportet.Propterea ſane,& ſolani ſuccum,aut nunq̃ penitus, aut oīno parce admiſcemus,ſic ēt mali punici,& mali,& meſpili.Ad hanc tñ rem malorum punicorum acido G
rum ſuccus pſtantior eſt,magis.n.refrigerat.Porro cum aliqñ ruri degerem , nihilq; horti ad manum eſſet,cucurbitæ ramenta exuccata ad vuæ immaturæ ſuccum admiſcui. Poterit autem quiſpiam in tali loco ēt ſeridis ſucco uti,lactucæque tum hortēſis, tum ſylueſtris,quam proprie Thridacinem Græci appellant:hortenſem.n. Tridaca uocant:Ex συκαμίνων.i.mororum ſuccus aptus ad refrigerandum:ſint aūt non ualde matura.Quòd ſi caluus ſit æger, aut oīno breues habeat pilos, maxima ubertas refrigerātium exiſtit . Quæcūque.n.ad eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis , & ceromatis humidis, ea oīa ab ardore exuſtis conueniunt . Cæterum Apollonius Ricini folia tenera tuſa in aquā conijcere iubet : & deinde per totam noctem vaſculum,in quo continētur ſub diuum exponere,& poſtera die uti.Ego quidem igitur non ualde expertus ſum ricini facultatem:uerisimile eſt aūt Apollonium,qui longo tempore in Alexandria uixit,per magnam experientiam vim eius cognouiſſe.Atqui oleum ex ricino factum manifeſte cognoui calidius eſſe facultate oleo,quod apud nos eſt:quare etiam ſi non præſens ſit,ueteri utimur.Puto autem & Potamogetonē,& Niliacum Stratioten* quiddam refrigeratiuum habere,miroŕq; eorum Apolloniū nullam mentionē feciſſe.Quin & Tribulus apud nos,velut ēt Polygonum quiddā refrigerās hñt, tenera videlicet,& nondū dura,ac ſicca facta.Conyzam aūt non ſolū refrigerare impoſſibile eſt, H
uerū & moderate calfacere potentē noui,& miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerātia retulerit.Quòd ſi,& ab arboribus,& fruticibus,auxilia ad caput præter naturā calidius petere oporteat,†Vitex conuenientior ad hoc exiſtit,& Vitis,& Lentiſcus,& Platanus, ſi quis eorum teneris germinibus acceptis,deinde tritis,ab ipſis ſuccū exprimat. Eraſiſtratus verò magnum quoddam ꝓſeruatiuum in calidioribus habitibus tradit,cū videlicet eos Solē perferre oportet, ſi ſpongiā latā,& denſam,ac cauā in aqua madefactā,& ꝓbe expreſſam,capiti imponas. Porrò ſigna dolētiū caput ob frigiditatem,contraria ſunt eis,quę ex ardore oboriuntur.Nā & in cōtracta, minimeq; arefacta,& decolor,ipſorū facies exiſtit: & frigidis,neq; gaudent,neq; ab eis iuuantur.Quemadmodū aūt ardor non ægrè ſolubilis affectio eſt,ita neq; frigiditas ex ambiēte nos aere contracta difficulter curatur,ſi recens eſt,ſed ſufficit oleū rutaceum calidum ſincipiti , vt dictū eſt, affuſum, perfecte hominem liberare.Si vero vehementiori calfactione opus ſit. Euphorbium ad oleum conijciatur,& quæcunque ex pipere pharmaca conſtant. Inungenda autem eſt frons , aurium & narium meatus,huſce vnguentis,maxime quidem Irino,& Amaracino, & Nardino . Quin & †comptoria vnguenta } ex calfacientium numero exiſtunt , atque adeo ipſa opulentarum fœ-

minarum

*ἄγνος gr.a. ſed uide an legendū ſit ῥάμνος rhā-nus.na et uitacē li. 1p. med. 6. at paſsim alibi calidū, & ſiccum facit, quo nomine capiti præter naturā calidiori, de quo hic agit impertunus eſt, & rhā-num li. ſimpl. med. 8. in ſecundo fere ordine refrigerantium ponit, & eius folia tenera uſurpari ait, non diſsimili uſu ab huius loci ſententia.

† Al. Cōmagenū vnguentū.

A minarum pretioſa vnguenta, quæ foliata & ſpicata Romæ appellant. Opobalſamũ vero ſæpe ex
perti ſumus, nullum manifeſtum cõmodum ad vllam aliquã affectionem calfactione indigentẽ
conferre. Quemadmodum autem Rutaceum oleum conuenire dixi, ſic etiam Sampſuchinum, &
Laurinum laudo, itemque Serpyllinum, ſæpe & in pleriſq; ipſis vſus. Dandum ẽt uinum tenuiũ
partium, & motus corporis præcipiendus, lauacraque calida, & quandoq; à raphano uomitus.

De inueteratis capitis affectionibus calidis, & frigidis.

In inueteratis capitis doloribus, ac affectionibus neceſſario pilos radimus, aut valde ad ipſam
uſque cutẽ pręſecamus: pharmacaq; tũ emplaſtrorũ, ac ceratorũ forma, tũ ẽt liquida adhibemus,
atq; ea quidẽ, q̃ emplaſtrorũ ac ceratorũ formam hñt, raſis penitus adhibemus, liquida vero his, q̃
breuiſſime præſectos pilos habent. Eſt aũt & horum materia multiformis, ꝙ partim quidem ma-
gis, partim vero minus, refrigerentq; & calfaciant, Ea igiť, q̃ frigefaciunt, ex ijs, q̃ eryſipelata cu-
rant, transferenda ſunt: calfacientia vero, ex pharmacis calfactoriis cõponẽda: quorũ ſimpliciſſi-
mũ eſt euphorbio p̃paratum. Sufficit aũt unciã euphorbij unã ad tres ceræ liquefactę in olei lib.
vna conijcere. Vtendũ aũt oleo ad oẽs affectiones calfactione opus hñtes, neq; omphacino, neq;
B eo, qđ uulgo ab oĩbus Hiſpanũ appellatur, neq; oĩno eo, qđ cũ olearũ germinibus pręparať, ſed
eo, quod ex maturis oliuis conficitur apud pleraſq; gẽtes, citra germinũ iniectionem. Optimũ au
tem ex eis quę ego noui, eſt Sabinum, non procul ab urbe Roma in Sabinorum regione progna-
tum. Cæterum pharmaca, quę recentiores medici ſe ipſos Methodicos appellantes, Metaſyn cri-
tica, hoc eſt ex alto euocantia ac transferentia, appellant, ea oĩa ad hmõi affectiones commoda
exiſtunt: ex quibus optima ẽt in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc à me edi-
ta eſt, relata ſunt. Tempus igitur iam eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcripturum
primo, quæ ab Apollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

Quæ Apollonius ad capitis dolorem ex ebrietate & meri potu ſcripſerit. }

Vtẽdũ eſt oĩbus deſcriptis auxilijs ad dolorẽ capiti ab ardore obortũ. Quod ſi dolores amplius
inualeſcãt, rutę folia cũ aceto, & roſaceo trita ſtrigmẽti craſſitudine, capiti illinẽda. *Aliud.* Nuces
amaras cũ aceto & roſaceo ad ſtrigmentitiã ſpiſſitudinẽ tritas capitis illinito. *Aliud.* Indẽ ſiccam,
ac viticem aridũ* cum aceto & roſaceo, eodẽ adhibe modo. *Aliud.* Lauri baccam, & rutæ folia cũ
aceto & roſaceo trita adhibeto. Cõueniet aũt ſomnus, fames, quies, corporis tranquillitas. In po-
C tu aqua calida, aqua multa, & euacuatio. Hæc q̃dẽ Apollonius ſcripſit. Atq; huius rei gr̃a laudare
virũ decet, ꝙ cũ diſcrimine de vnoquoq; auxilio ſcripſit, cũ neq; Archigenes id ipſum fecerit, quẽ,
cũ poſterior Apollonio natu ſit, apponere quidpiã ad diſcriminũ certitudinẽ oportebat: verum
quæ ipſe in priore de Pharmacis libro cõſcripſit, paulo poſt referentur. At vero quę ego per lon-
gã experiẽtiã de capitis dolore ex vini potu cognoui, iam exponã, vtpote qui ſpem quidẽ utilita-
tis ipſorũ ex affectione inueni, diligentẽ aũt cõprobationẽ per multã experientiam feci. Capitis
itaq; dolorẽ ex uinorum temperatura calidorũ productũ indicat, ꝙ ipſum caput oĩno vaporibus
repletur, q̃nq; ẽt humoribus calida tẽperie præditis: nam & citra uini potũ eiuſmodi ad caput prõ
pte deferuntur. Curatione itaq; opus eſt, q̃ ſcopũ primũ uniuerſalẽ & cõem oĩbus habeat, nimi-
rum euacuatione indigẽtẽ. Cum uero calidi ſint, qui caput repleuerunt humores, ẽt refrigerante
eos medela opus erit. iubẽdi igiť ſunt, ſi crudũ adhuc in eis uinũ permaneat, ut tepida aqua hauſta,
uomãt: ꝙ ſi ẽt poſt cõcoctionẽ caput doleãt, refrigerãtibus utẽdũ eſt, ac repellẽtibus: quale eſt ro-
ſaceũ ꝑ ſe, & cũ aceto, aut hederæ, aut braſſicæ ſucco. Quin & ipſa braſſicę folia calida irrigata, ca
pitiq; circũpoſita, ac obligata, naturaliter ebrietati reſiſtunt. Cæterũ ſomni, ac quietis cura in pri-
mis habenda eſt: quod ubi factũ fuerit per totum diem ad veſperam lotum, boni ſucci cibis, non ta
D men calfacientibus nutrire oportet. Sunt autem tales, ptiſanæ ſuccus, & ſorbitio ex alica, & panis
ex aqua, & oua ſorbilia abſque garo: admiſceatur aũt eis ex melle quantum ad cõdimentum ſatis
fuerit: ſi uero ad mel accipiendum non fuerint appoſiti, ſales conditorij miſcentur: Ex oleribus eſt
lactuca, utpote boni ſucci, & refrigeratoria; & braſſica, ut q̃ uapores reſiccet. Sic & ex legumini-
bus lens eſt. Potu uero omnino aqua utendum eſt. At uero cum ſtomachus in quibuſdã, propter
aquæ potum, ſubuertatur, malum punicum eis inſuper exhibendum eſt, aut ſolum per ſe, aut cum
alica flaccida calida, ꝓbe cocta. Quin & mala ceſtiana appellata in urbe Romana, citra cocturam
q̃dẽ, ſunt auſtera, poſt cocturam uero ſtomacho ſatis commoda fiunt. Coquenda aũt ſunt ipſa in
ollam nouam aqua modica infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo, igneque ſub ollã coniecto, quo
uapor ex aqua calidus ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſæ ẽt & pyra, aliqua quidẽ
A. l. 3. f. 1. t. 2. c. 19. fo. 198. e cruda, aliqua uero ut malum ipſum cocta, ſtomachum corroborant. Abſtinẽdum uero a" glandi-
bus palmarum, proprietatem enim quandam habent capitis dolorem inducendi. Quòd ſi uero
poſt hæc probe dormire non poſſunt, ad balneum poſtridie quã celerrime inducãtur, calidaque
aqua eis in balneo ſępe affundantur: deinde ubi dormierint, aut oĩno interpoſito tempore quieue
rint, rurſum ad balneum ducendi ſunt: deinde uelut pridie cõnutriendi. Si uero moderate habeãt,
& aquam bibere non poſſint, permittendus eſt eis potus aquoſus ex aquoſis uinis, quale eſt in Ita
lia Sabinũ, in Aſia Tiracazenũ, & Arſyenium, & Ariuſiũ. Quin & moderate habẽtibus gallorũ et

* Al. χλωρᾶ. i. viridem.

ſticuli,

ſticuli,& alæ,& ex piſcibus petroſi,& teneris carnibus prædíti,exhibebuntur, & columbarũ pul E
li.Hæc uero oĩa citra garum,& uinũ,in albis ac ſimplicibus iuſculis coquãtur,in quibus aqua ſo-
la cum oleo,& anetho,ac exiguo porro,coctură perficiat,exiguo adiecto ſale,nõ ſtatim in prin-
cipio cocturæ,ſed cũ iã aliquo modo flaccida facta fuerint,ac uicta. Manifeſtum uero,ꝙ tũ hos,
tum oẽs qui caput dolent,augeſcente adhuc & uigente dolore, quieſcere melius eſt: remittente
uero ac decreſcente,in locis aptis deambulare. Apti ſunt autẽ ijs,q calfieri opus habent,loci ca-
lidiores:qui frigefieri,frigidiores. Et ante cibum quidem pluribus deambulationibus utendum,
poſt acceptum uero cibum breuibus & lentis. Oportet autem neq; multa comedere,neq; ſtatim
deambulare,ſed poſt duas,aut tres,aut etiã plures horas. Quòd ſi quãdo ex uaporibus,& humo-
ribus in caput ſublatis reliquę quędã relinquãtur,tenuibus poris,ac meatibus impactæ,& ob id
& capitis dolor perſeueret,à roſaceo qdẽ abſtinere expedit. Vtendũ eſt aũt primũ qdẽ Chamæ-
melino moderate calido,poſtea uero Irino: maximopere enim huiuſmodi affectiones iuuãt. In
balneo uero caput calida perfundatur,nõ ſolũ ob id,ut quippiã circa ipsũ diſcutiatur, ſed & ſõni
cõciliãdi gratia. quapp etiam ſecundum, aut tertium etiam ad ueſperã balneum apparandũ eſt,
acceptis ab eo lactucis ex aceto exiguo,aut omnino nullo addito,garo,uerũ aqua affuſa multa,
vt acetũ plane exæquet,niſi oĩno aquoſum ſit acetum, nã & hmõi magis, q̃ acerrimo opus ha- F
bẽt,caliditatẽ enim in ſe aliquã tale acetum cõplectitur. Poſt hęc uero poſtera die, quæ magis ca
put calfaciant adhibenda. Ita ut ad Irinum aliqñ Amaracinum vnguentũ addamus, aliquãdo ue
ro Nardinum,quãdoque etiam pretioſa,qbus opulentę feminæ,etiam ſi nihil habeant mali, uti
conſueuerũt. Per huiuſmodi ſane medicationis ductum, capitis dolores ex uini potu obortos in
totum perſanaui,nullo ab Apollonio præſcripto pharmaco vſus. Cum enim & per ea,quę iam
dixi,ſcopum contingerem,nullum ex Apollonii ſcriptis ſpem mihi adiecit, vt probe dictum eſ-
ſet,& ſuperuacaneum amplius erat eorum experimentum facere. Cęterum poſt prædictas tres
affectiones capitis dolorem inducentes,Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga,aut caſu,Apollonij.

¶ Roſaceo & aceto tepeſactis caput rigato. *Aliud.* Roſis ſiccis maxime coctis,aut certe in paſſo
maceratis,aut aqua mulſa tritis,pro cataplaſmate vtitor. *Aliud.* Meliloto ſimiliter apparato uti-
tor. *Aliud.* Myrti albę ſolia tenera cum vino & myrrha trita emplaſtri more imponito. *Aliud.* Iri
no unguento & aceto illinito. *Aliud.* Abſinthium tritum cum vino,& myrrha itidem trita impo
nito. *Aliud.* Pulegio trito ex vino ſimiliter utitor. *Aliud.* Pulegium & myrrã trita ſimiliter adhi-
beto. *Aliud.* Apij comas cum vino coctas ac tritas imponito. *Aliud.* Mala cotonea cocta ex uino G
imponito. Conuenient & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas, & mollium lanarum faſci
culi aceto,& roſaceo conſperſi. Ad hęc & quies,& corporis tranquillitas,ſubtractio cibi,euacua-
tio,fuga eorum,quę offendere poſſunt,qualia ſunt Sol, balneum, uini potus,clamor,contentio:
& ex ijs quę alimenti loco exhibentur, acida, & acria, ac ſalſa. Hęc quidem Apollonius ſcripſit
de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verum operæ pretium eſt noſſe nos, eiuſmodi
affectionem nullam aliam,quam inflammationem eſſe,quę non ex plaga ſolum, aut caſu, ſed ci
tra etiam manifeſtam cauſam, iuxta omnes corporis partes, propter humorum inflammationẽ
fieri conſueuit. Si quidem igitur plaga vulneris,aut contuſionis cauſa exiſtat, plures ſcopi erunt
ad remediorum inuentionem. Vnus quidem in vulnere,ad quod conglutinantibus,& inflamma
tionem arcentibus pharmacis uti oportet,poſtquam ulceris labia fibulis impoſitis conſtrinxeri-
mus. Alter vero in contuſione:& tertius in doloribus, qui quãdoq; in ipſis ſolis pcuſſis partibus
fiunt,plerunque uero etiam ad uicinas partes extenduntur. Etenim mẽbrana, quę caluariã am-
bit,& cutis quę forinſecus circumtenditur, utraque propriam ſubſtantiam continuam habet per I
oẽ caput extenſam:& ob id ſane ſępe ipſum vniuerſum dolere cõtingit,pręſertim ſi vſque ad mẽ
branam os caluę ambientem plaga penetret, quam diducta membrana caluariam ambiente, H
oſſeque conſcalpto abraſove, carne generanda curare oportet. Quod ſi per communionem
membranę caluam ambientis,quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet, etiam
intra caluariam inflammatio ipſa diſtribuatur,nõ abſque periculo eiuſmodi capitis dolor exiſtit.
Contingit autem non parum ſępe in caſu, pręſertim ex ſublimi facto,vt quędam circa cerebrũ, A.I.3.F.1.c. 2.c.26. fol. 194.c
aut membranas eius,partes abrumpantur:quod vbi contigit, etiam amplius capitis dolor inua-
leſcit, ipſaque affectio tota ęgre curabilis redditur, & periculum ingens, ac pręceps imminet.
Optimum itaque fuerit in his, niſi ętas prohibeat, & niſi uitalis facultas debilis appareat, à ve-
nę ſectione curationis initium facere,& conuenientibus capitis irrigationibus uti,ex lana nimi-
rum oleo dulci imbuta, capiteque ex ea contecto. Quod ſi quippiam horum, ſiue ætas, ſiue
uirium debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri prępediant,aluum per cly
ſterem euacuabimus,tum vt ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus,tum ut humores, qui ad
affectas partes inde ferri conſueuerunt,reuellamus:atque inde auxilijs ad inflammationes com-
modis utemur. Si uero membrana cerebri fuerit vulnerata, egregie ipſam conglutinat, in-
quit Archigenes, calaminthę ſuccus infuſus, & farina milij arida inſperſa. Deinde butyrum,

&ro-

A & roſaceum,ac adeps ſuillus inſulſus vetus,tepefacta ac miſtim infuſa.Cæterum hoc modo affe-
ctos à vino,& cibis craſſioribus abſtinere oportet,maxime ſi febri ſint correpti. Atqui prædictā
euacuationē conſulit etiā Apollonius, qualem autem fieri oporteat non oſtendit.At uero aceti
roſaceo admiſceri iubet:quemadmodum in phreniticis,& lethargicis in principio plurimi medi-
ci facere conſueuerunt,uerum non recte menſurā vtriuſq; dicere reliquit,Empiricorū ſimul trā-
ſitione vſus,non indicatione Dogmaticorū.Affectio enim ipſa nobis indicat auxilia. Quantita-
tem aūt ſingulorum,& particularem materiarum differentiam, ſimul tum affecta particula,tum
ægri temperamentum indicat:& ad hæc uitalis facultas:deinde ætas, & ambientis nos aeris tēpe
ratura,iuxta regiones,annique tempora,& prædominantem anni conſtitutionem, euarians. In
phreniticis quidem igitur, cum omnia,quæ extra caluariam,circaq; cutem & pelliculā caluariā
ambientem,ab affectione immunia ſint, ueteres conuenienter acetum admiſcuerunt:ea rōne ꝑ
ſuaſi, quam in commentariis De pharmacorum compoſitione per longum recenſui: q̃n videli-
cet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca diuerſa ab ijs, quæ ad affectiones in
ſuperficie hærentes deſtinata ſunt,adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipſorum uis
in tranſitione per profundum,& ob id ad propria affectioni auxilia aliquando contrariæ, & no-
B centis facultatis pharmaca admiſcemus. Cum nanq; inflammatio dolorem inducat,maxime cō
trariū eſt acetū reliquis auxilijs admiſcere,vtpote quod neq. mitigandi,neq; laxandi,uim aliquā
in ſe complectatur. Sed cum per ſinciput (neq; enim per aliam quampiam capitis partē tranſi-
tus patet) pharmaci facultatem intra penetrare velimus,tūc ſane ad admiſtionem alicuius eorū,
quæ propria natura auxiliantur,ac in profundum ducunt,deuenimus, tenuium partium ſubſtan
tiam quandam inuenientes,quandoq; quidem frigidam, velut acetum:quandoq; vero calidam,
velut euphorbiū,affectione,quæ curationi ſubiacet, cōſiderata ac perſpecta,num calfacientibus
opus habeat,an refrigerantibus.Iuxta hanc igitur ratiocinationē,ſi quidem craſſæ cerebri mem-
branæ nudæ roſaceum offeratur,quemadmodum in illis, quibus capitis oſſiculum aliquod exci-
ſum eſt, fieri conſueuit,ſolum ipſum leniter tepefactum adhibemus. Cum vero citra denudatio
nem per capitis iuxta ſinciput partem,ſana,& integra exiſtēte caluaria, roſaceū ad cerebri mem
branam peruenire velimus,acetum ei,ut eo perducat,admiſcemus:cuius item rurſus uehemens
facultas tum ꝑ uiarū tranſitionem,tum ꝑ roſacei miſturā, exoluitur. Qua propter Apollonius
in eo quod acetum roſaceo indefinite admiſcere iuſſit,peccauit.Cutis enim capitis,aut q̃ poſt eā
eſt membranæ caluariam ambiētis,inflammationes,citra q̄dem vehementē dolorem obortę,ꝑ
C exigui ſane aceti ad roſaceū admiſtionē iuuari poſſunt:lædentur aūt ubi magnæ fuerint,dolorē-
que vehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius, q̄d neq; tēpus vſus ſingulorum ab
eo deſcriptorum auxiliorū appoſuit.Quædam enim incipientibus & naſcentibus adhuc inflāma
tionibus auxiliantur:quædam etiam in uigore conſiſtentibus,aut decreſcentibus,aut etiam indu
ratis,opem ferunt.Roſaceum itaq; cum aceto incipientibus:in uigore uero conſiſtentibus,roſa-
ceum ſolum adhibemus:quemadmodum etiam in induratis,abſinthiumq; ac pulegium ei admi
ſcemus: ac uero quę citra indurationem decreſcunt inflammationes, pharmacis laxātibus appel
latis ſolum opus habēt.Relata eſt autem tum materia, tū compoſitio ipſorum in prioribus huiuſ
modi tractationis commentarijs, quos edidimus, antequam opus ſumus aggreſſi,in quo affecti
loci multam indicationem faciunt ſimul cum ipſis affectionibus ad intentionem remediorum.
Cum igitur affectiones ab Apollonio deſcriptæ quatuor ſint,quæ capitis dolorem faciūt,ob ma
nifeſtas cauſas obortæ:deinde uero ex ordine tranſierit ad eas,quæ ex obſcuris cauſis producun-
tur:merito ſane quis ipſum reprehenderit, non ſolū quod à dogmatica deſciuerit doctrina, ſed
quod neque empirica ſit uſus. Diſtinguunt enim etiam hi affectiones per ſymptomatum concur
ſus,ſyndromas ab ipſis appellatos,qui ſane accidentium ad morbos ipſos congregationes ſunt,
D quæ omnibus euidenter apparent:in quibus concurſibus etiam externas cauſas ipſi comprehen-
dunt,tanquam partes totius concurſus exiſtant. Verum nullam talem congregationem, neque
ſymptomatum ſiue accidētium,neque ſignorum, Apollonius ſcripſit, quēadmodum diſcemus,
ubi & ad ſequentem uiri doctrinam non minus,quam ad priorem animum adhibebimus.

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina,ad Temporum ac totius Capitis Dolores, citra manifeſtas cauſas obortos.

¶ Vnguento Mendeſio caput illine. *Aliud.* Adipem anſerinum Mendeſio unguento dilutum
illine. *Aliud.* Myrrham uino quam optimo tritam,& ad ſucci ptiſanæ craſſitudinem redactam,
illine. *Aliud.* Myrrham vnguento pretioſiſſimo tritam ſimiliter adhibe. In pueris autem ſinci-
put dolentibus,myrrha cum oleo trita vtitor. *Aliud.* Viticis ſemen tritum & aqua dilutum impo
nito,aut linteolo illitum ſimiliter imponito. *Aliud.* Lolij farinam cum adipe anſerino contritam
pro cataplaſmate imponito,adipe prius liquefacto. *Aliud.* Portulacam per ſe, & cum lini ſemine
tritam imponito. *Aliud.* Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito, ac imponito.
Aliud. Cinerem quemcunque habes aceto aut aqua diluito, eoque caput rigato. *Aliud.* So-
lanum, & terram figulinam trita,ac læuigata imponito. *Aliud.* Halicacabi fructum cum adipe

anſerino,

anſerino, aut vnguento balanino tritum adhibeto. *Aliud*. Lentiſci folia trita ex aqua imponito. E *Aliud*. Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. *Aliud*. Ricini ſemẽ aqua tritũ imponito. *Aliud*. Coriandri ſemen & anethi trita ac melle miſta imponito. *Aliud*. Melanthium tritum, ac oleo dilutum imponito. *Aliud*. Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. *Aliud*. Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate, & ſalis partes duas, & pulegii partem unam, cum aceto & vnguẽto optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere, & aluum euacuare, caputq; contegere: amplius uero & quiete agere, omnemq; motum uitare. Quod igitur Apollonius, quemadmodum dixi, indefinite tradendo hæc remedia ad capitis dolores abſque manifeſta cã factos dupliciter peccarit, neque ut dogmaticus vir affectiones explicans, neque vt empiricus earum concurſus, id ipſum ex illius ipſius dictione didicimus. Quod vero & pharmacorum facultates inter ſe non parum differãt, ex tota uirium ipſorum perpẽſione diſcere licet. Etenim primum ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis: talis enim eſt Mendeſij vnguenti facultas. Secundũ vero eandem uim intenſe poſſidet, in quo ad Mẽdeſium unguentum anſerinus adeps admiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt, unaq; calfacit, propter uinum uero adſtringit, vtile iis exiſtens, in quibus redundantem humiditatem ſimul repellere, ac diſcutere propoſuimus. Scimus porro myrrhæ odorem plurimis etiam ſanis dolorem capitis inducere: quare F ſane eos ipſos, qui iam caput dolent, nõ parum offendet. Eiuſdem aũt facultatis eſt, & quod ſequitur quartum. Quintũ vero nõ probe ad horũ uim accedit, vbi. ſ. cataplaſma ex aqua & viticis ſemine cõponit, quod non ſolũ ab utraq; facultate tum calfaciendi, tũ reſiccandi, q̃bus ea p̃ſtant, q̃ ex myrrha cõpoſita ſunt, multũ deficit, † ſed & contrarium facere poteſt in ijs, q̃ caput ob frigiditatẽ dolẽt. Quod vero deinde ſequitur ex lolij farina, & anſerino adipe compoſitum, in quibus reſiccare intẽdimus, vtile eſt, neq; in capite ſolum, ſed, & in alijs partibus rationabiliter adhibetur: id ipſum vero ob anſerinum adipem citra moleſtiã reſiccantẽ contingit, abunde enim pharmacum hoc & mitigat, & ſedat dolorem. Verum quod deinceps ſequitur, de quo hæc uerba ſcripſit: Portulacã ꝑ ſe & cũ lini ſemine tritã imponito. refrigeratorium eſt pharmacum, p̃clare faciẽs ad affectiones calidas. Quod vero poſt hoc ſcriptũ eſt hoc modo: Oleæ folia tenerrima, oleo, ac vino nigro affuſo terito, & imponito, dolorem quidem nõ mitigat, uerum humiditates ſuccorum euacuat. At uero qđ deinceps ſcriptũ eſt, forti facultate p̃ſtat, in quo videlicet iubet cinerem aceto, aut aqua dilui, eoq; caput rigari. Si quidem enim ex aceto præparetur, ĩueteratas affectiones, & in ſcirrhum induratas ſanare põt, nõ tñ doloris mitigatiuũ exiſtit. Si uero cũ aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine q̃dẽ plurimũ ab eo deficiet, qđ ex aceto conſtat, neq; tñ ſic doloris G mitigatiuũ erit. Quemadmodũ neq; id ꝙ poſtea deſcriptũ eſt, ex terra figulina & ſolano cõpoſitũ. Superfluam aũt cõpoſitionem Apollonius in eo, quod ex halicacabi fructu, cõſtat, oſtentat, vtpote quod neq; p̃dictis, neq; poſtea dicendis, quicq̃ amplius habeat. Quemadmodũ ſane ea, q̃ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non rite aũt facit hæc oĩa indefinite tradendo. Quid enim ſimile habeat cataplaſma ex blito cum oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemĩne, aut coriandri, aut cumini, aut melanthii, componitur? Calefaciunt. n. hæc & reſiccãt, blitum uero debiliter humectat & frigefacit. Porro quod in fine ſermonis ipſius ſcriptũ eſt, primũ neq; ab vllo in vſum aſſumi experiundi gratia cõſuluerim, ne dum ſæpe. Raro. n. cogimur pharmacis ex opio uti, cum uidelicet præ doloris uehementia homo de uita periclitatur: quanq̃ & tunc ſolidæ partes ex eius vſu offendantur, adeo ut poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria detrimento fuerunt, adeo ut debilem oculũ reddiderint, & uiſus hebetudinem, amblyopiam Græcis appellatam, induxerint: Velut etiam auditus grauitatem induerunt, quęcunq; ad vehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco, † compoſita ſunt. At vero ob capitis dolorẽ uehementem nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neque ſe ipſum occidit, quemadmodum quidam coli dolore uexati fecerunt. Vtcunq; enim doleant, longe minor ipſorum dolor eſt, quam eorum, qui coli, aut auris, aut oculi, aut dentis, dolore vexantur. Mitigantur H illi ipſi perfuſionibus, & illitionibus, cataplaſmatum impoſitione.

† Videt hic ẽt viticis ſemen inter refrigerãtia agnoſcere, vt ſupra c. 132. H. et inf. car. 136. F. contra quã li. ſip. me. 6. Sed et triturã, et aqua affuſione præſertim diuturna, et repetita perare eius caloris plurimũ neceſſe eſt, ita vt, dum tenuitate ſubſtãtia ſua aqua uires alterius ducit, refrigerare poſſit.

† Additur ἀπὸ ὑδρος. i. eo pofo, in cod. antiquis.

Quæ Archigenes ad Capitis Dolorem remedia conſcripſerit.

Relato igitur iã Apollonio, ad Archigenem tranſeamus, qui in priore libro de Pharmacis ſecundũ genus ei inſcripto, hoc modo ſcripſit. ¶ *Archigenis ad Capitis dolores citra febrem obortos.* Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi, ſolutio alui. Hæc præfatus deinceps pharmaca multiformia conſcribit, Præſtabilius igitur mihi uidetur ſingulatim vnamquãque ipſius dictionẽ in manus ſumptã cõſiderare: & primum ſane principium eius collaudare, in quo manifeſte diſcrimẽ ab eo quòd quis nõ febriat inductũ diſtinxit. Fuit itaq; * Archigenes nõ quidem vulgaris medicus, velut & Mantias, & Heraclides empiricus: verum ad diligẽtiam quam circa artem fecit, etiam hoc Archigeni acceſſit, quod poſterior natu illis ipſis fuit. Cæterum maximum hoc cenſeri debet ijs, qui artem quancunque tandem rationalem ediſcere rite uolunt, cũ natura apti ad eã fuerint, ingenioſique, & à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; autem ex ijs qui eiuſmodi artes tractant, non ut ipſi ſapientes in ijs euadant, ſed vt vulgo tales uideantur,

** Al. Apollonius.*

ſtudio

A ſtudio hñt. At uero Archigenes, vt ſi quis alius, quæ ad medicam ſpeculationẽ attinent, diligẽter
re uera diſcere ſtuduit, atq; ob id merito ſcripta q̃ plurima memorabilia reliquit. Non tñ in om-
nibus ſane, quæ tradidit, irreprehenſibilis mihi vr: verum veluti ipſe pleraq; eorum uirorum, a q-
bus adiutus optimus euaſit, reprehendit, ſic par eſt, ipſum delinquentem a nobis poſteris exami-
nari. Difficile. n. eſt, vt, qui homo ſit, non in multis peccet, quædam uidelicet penitus ignorando,
q̃dam uero male iudicando, & quædam tamen negligentius ſcriptis tradendo. Quemadmodum
ſane & nunc mihi in diſtinguendo non febrientes a febricitantibus, peccaſſe videtur, cum nõ om
nes eorum, qui non febriunt diſtinctiones, & diſcrimina appoſuerit.

De ys, qui ex ſtomacho caput dolent.

Statim igitur primũ in his diſcrimen eſt doloris capitis ex ſtomacho producti. Quidam. n. etiã
ſi pauxillus quiſpiam humor acris in uentre, & præſertim circa os eius, congregetur, ſtatim caput
dolent: Atq; ob id, ſi diutius famẽ tolerent, offenduntur, augetur. n. ipſis inediam ferentibus eiuſmo
di humorum malitia. Eos igitur, qui hoc mõ affliguntur ſanare oportet, ita ut nihil remediorũ ca-
piti adhibeamus, quãdoquidem neque proprius eſt hic capiti affectus, ſed ab humorum in uẽtre
malignos uapores excitantium in ipſum adſcenſu affligitur: Quemadmodum alij in ſuffuſorum
ſymptomata ob hmõi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? vt uidelicet affligentes in
B uentre humores, q̃ celerrime euacuemus. Euacuantur autem ad uomitũ procliues facile ab aquæ
potu: ægre uomentibus uero difficilius, adeo ut ẽt digitorum, ſiue pinnularum immiſſione uẽter
ad uomitum irritatus, quibuſdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur q̃ primum cibum
boni ſucci, ac ſtomacho commodum exhibere, ſi res ita ferat balneo: ſi non, ante balneum tãtum
cibi offeremus, ut ne lædantur inde poſtea lauantes: † A cæna aũt modicum abſinthium in potu
dabimus: atque ita & poſtridie faciemus: eoque mõ in poſterum diætam ipſis conſtituemus, do-
nec ualde bene cõcoquẽtes ipſos uideamus: atque tum ſane panis pauxillum eis præbebimus cir-
ca tertiam, aut quartam horam, aut pauloprius, vel ẽt ſerius, ut ſatis amplum ſpatium ad conſue-
tam balnei horam interſit. Quicunque uero panem citra obſonium edere non poſſunt, ijs oliuas,
aut *palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experiẽtiam cognoſcendo quid ex eis præ
ſtet, cum aliud alio melius ſit iuxta naturæ proprietatem. Cæterum ad uitioſorum in uentre hu-
morum redundantiam, tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris uentris infirmitas, plurimũ
conferunt. Quemadmodum ẽt ſenſuum mollities, & ad hæc *caput ad eiuſmod humorum uapo-
A.l.1. f.4. c.15.f.77.2 res ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & quibuſdam oculi. Ego quidem igitur ſæpe, & in mul-
tis expertus ſum hanc quam narraui curandi uiam, ad capitis ex ſtomacho dolorem commodã.
C Archigenes uero cum ſimpliciter ad omnẽ capitis dolorẽ citra febrẽ, cibi parcitatem auxiliarem
ſcribat, palàm facit, ſe nihil de eo, qui ex bilioſo humore oboritur, ſcite. Quod ſane ẽt amplius quis
crediderit, qui poſtremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. ¶ *Archigenes.* In his uero,
qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſeque diſtẽduntur, acetum, in quo papaueris capita incocta
ſint, affundito, aut ſpongias eo imbutas imponito: deinde polentam cum menta, & aceto fron
ti pro cataplaſmate imponito. Aut pulegium cum ijſdem. Aut ſolani ſuccum cum roſaceo illini-
tò. Stomachum quidem os uentris appellat, cum & medici hanc partem ita appellare ſint adſue-
ti, qui ẽt ſtomachica animi deliquia appellant: & quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt, a quopiã ui-
delicet in eo loco oborto affectu, ita appellantes, uelut ẽt hepaticos ab hepate, & colicos a colo,
& nephriticos à renibus & ſplenicos a ſplene affectos. Vnã autem ex ſtomacho affectionem dolo
roſam ſcripſit, quæ caput occupet, eorum, quos ipſe flatuoſe diſtentos uocauit, quam ex uini lar-
gi potu magis oboriri ſcio. Qui. n. propter humores acres caput dolent, mordacem dolorẽ, non
diſtendentem, percipiunt. Fames igitur in diſtenſionibus commoda eſt, at non ijs, qui mordaces
humores in ore uentris habẽt. Cum itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis
D appellatur, quę ob naturalem leuitatem ad uentris os ſurſum fertur. Cum uero pituitoſus, aut aci
dus, aut ſalſus fuerit, magis in totius uentris ſpacio continetur, q̃ ꝙ in ore ipſius firmetur. Optimũ
autem fuerit (quantum ſanè nunc in his dicere licet) in fundo uentris ipſum contineri, facile. n. re-
licto uentre in inteſtinum delabitur: Peſſima autem fit affectio, ubi uitioſi humores in uentris tuni
A.l.3, f.1.c. 2.f.531.c cas ineluibiliter fuerint imbibiti: Quorum *optimum remedium eſt ex aloe pharmacum, quod ali
qui picram hoc eſt amarum, aliqui hieram id eſt ſacrum, ex aloe appellant, inque eius compoſitio
nem aloes drachmas centum conijciunt, & ſex uniuſcuiuſque reliquorum, quæ etiam ſex nume-
ro exiſtunt, cinnamomum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus Præſtantius
aũt fit pharmacum ubi minus de aloe additur. Viſa nanque mihi eſt, nimia eius copia centũ drach
mæ eſſe, ad proportionem reliquorum, quibus hæ adduntur, qua ꝑꝑ etiam per xc. drachmas ip-
ſum compoſui, & per lxxx: Quin & per pauciorem aliqñ crocum, propterea ꝙ quidã ex eius uſu
capite lædantur, quod ipſum ſæpe ex ſolo croci odore perpetimur. Quare optimam eius eſſe cõ-
poſitionem iudicans, quæ ex aloes drachmis xc, & croci drachmis v, conſtat, hac ego utor. His ue
ro, q neque croci odorem citra moleſtiam ferunt, ſed ſtatim capite replentur, ex quatuor croci
drachmis pharmacum compono. Cogor autem aſſidue hoc pharmacum præparare, ꝑpea ꝙ nõ
ſolum

† Aetius habet, A cœna parum bibãt, poſtridie mane abſynthio, & eadem diæta utantur.

**Ex Aetio qui hæc omnia ad verbũ accepit loco ἢ φοινίκων i. palmularũ, reſtituendũ eſt λευκῶν, ut tota oratio ſit (ys oliuas albas, aut uuas) Nã Galen. Dioſ. Athenæus, & alij palmulas dolorem capitis facere perhibent: oliuas autem albas, & Oribaſius cõmendat, & Plinius pro ſtomacho corroborando: meminit etiam earũ Gal. lib. huius tractatus 5.*

ſolum his,de quibus iã dixi,ſed & ſuffuſorum ſpeciẽ patientibus, aut & alia ſymptomata ex ſto- E
machi affectione hñtibus,id ipſum exhibeam,& pterea ijs,qui aluo adſtricta laborant,& mulie-
ribus,q̃ nõ probe purgantur.In quibus maiorem efficaciam hẽt,vbi aloes drachmæ lxxx,& cro-
ci vj,fuerint commiſtæ. Præſtat aũt,& carpeſium pro aſaro conijcere,q̃ q̃ & utriſque coniectis
aliqñ compoſuerim.Datur ad ſummum ex pharmaco hoc drach.vna, cum aquæ calidæ cyathis
non pluribus, quam tribus:minimum vero dimidium eius præbetur.Datur & intra hoc modos,
quantitate iuxta ætatem,corporis magnitudinem,conſuetudinemque, permutata.

Quæ Archigenes conſequenter ad primam dictionem ſcripſit, in quibus eſt etiam Galeni cenſura.

De ijs quidem igitur,qui caput ex ſtomacho dolent,hæc ſuffecerint.Tranſeundũ itaq; iam ad
ea,quæ Archigenes poſt primam dictionem deinceps ſcripſit.Faciã aũt iuxta ſingula ipſorũ con
ſimilẽ expẽſionẽ,qualẽ circa primam feci,connectendo ad ipſa,p p rerũ conſequentiam,& ulti-
mam ipſius dictionem.Sed nunc a ſecunda initium faciã.Irrigationes autem,ſi q.dẽ a frigore,aut
hyeme patiantur,conueniunt,oleum tepidum, & illitio narium, ſuccus è baccis lauri expreſſus,
aut oleum laurinum,aut vnguentum Syriacum,aut cicinum,aut ſtyracinũ, aut gleucinum, aut
tale aliquod aliud calfactoriũ. Vt igitur a poſtremo exordiar, opinor ipm reſinam,q̃ ſua ſponte
emanat,dicere,quæ plurima in Lacedæmone prouenit:& Capnelæon, hoc eſt oleum fumoſum F
Ciliciæ:& Amaracinũ,ac Styracinum in Cyzico,& qđ in Perga apparatur Irinum.His uero vn
guentis nares oblinere operæpretiũ ducit,quo p odorẽ ipſorũ caput calefiat: qđ ipm inde eueni
re manifeſte apparet adeo,vt & idiotæ vulgo his utãtur,& maxime his,q̃ facile parari pñt.Parabĩ
lia aũt ſunt alijs alia,q̃ uidelicet apud ſingulos redũdãt.Et apud nos ſanè in Aſia agreſtibus,& ru-
ri degentibus hoĩbus cedrino appellato uti mos eſt: & ſi qñ eius inopia ſit,piſſelæo, quo noĩe id
appellant,quod ex oleo,& liquida pice cõſtat.Admiſcẽt aũt tũ huic,tũ cedrino, oleũ aliqui plus,
aliqui minus,in quãtũ uirium ipſorum uehementiã exoluere uelint.Vtũtur aũt oĩbus,q̃ dixi, &
circa caput,& pſertim circa ſinciput,ueluti dixi,Illinunt & frontẽ ex eis, & aurium meatus:qui-
dam & ueſtigia pedum, ac ſedem. Cæterum cum Archigenes ſuccum è baccis lauri expreſſum
dicit,quod ſimpliciter laurinum dicitur,ipſum nominare putãdũ eſt:uelut id,quod oleum admi-
ſtũ hẽt,laurinum oleum appellatur,Syriacum uero vnguentum, eum dicere Comagenum exi-
ſtimo,qñ quidem id ipſum nobis ex Syria apportatur. Aeſtate uero,aut ubi alias æſtuoſe diſten-
dũtur,per acetum,& oleum,aut aquã,& roſaceum.Amplius uero, & per polygoni ſuccum,aut
portulacæ,aut ſolani,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato,ſpongiasq; poſcia imbutas capi
ti imponito.In hoc ſanè ſermone uidebitur forte quibuſdam negligentius legentibus, unã ſim- G
plicem affectionem Archigenes curare: uerum non ita habet. Ex eo,n. quod æſtuoſe dicit,cali- A.l.3.f.r.n
dam affectionem indicat:ex eo uero, quod addit," diſtenduntur, affectionem, quæ hoc modo à 2.ca.5.fol.
flatu uentoſo affligitur,oſtendit:ut nõ ſolum ſecũdũ intemperiem mutata ſit, ſed etiam uaporoſi 19.c
flatus redundantia adſit.In principio itaque in eiuſmodi vtriſque affectionibus,refrigerantiũ au-
xiliorum facultas apta eſt,quæ intemperiem calidam refrigeret, & uentoſi flatus allationem re-
pellat,& retundat.Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſitionem fa-
cere.Aliqñ etenim ex corpore uentoſus flatus affertur, quemadmodum in doloribus capitis ex
ſtomacho relatum eſt:aliqñ vero in ipſo capite generatur. Venter nanque interdum ægrè ſolubi
li modo inflatur:interdum uero etiam poſt ipſum ſita inteſtina,quãdoque quidem ieiunum, aut
tenue inteſtinum,quandoque etiam colum. Nihil igitur mirum eſt,neque impoſſibile,eãdem af
fectionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam,uentoſum flatum generare: Cuius ge-
neratio:is in locis circa uentrem cãm inuenimus, tãti caloris inopiam,vt ex cibis,ac potibus va-
poroſum,& ventoſum flatum generet:propter infirmitatem uero comprehenſiuæ facultatis in-
terna ita affectarum partium capacitas infletur, & expleatur, vt propter expletionem quidem
diſtendatur,propter tenſionem uero dolore afficiatur.Inuentum equidem, & hoc nobis in com H
mentarijs eſt,in quibus cões,& generales dolorum cauſas conſiderabamus,ꝙ ob diſſolutionem
continuitatis ſimilarium partium,dolor oboriatur. Diſſoluunt autem ipſam erodenti:,diſſecan
tia,diſtendentia,& uehementer calfacientia,ac refrigerantia.Qua propter in doloribus circa ca-
put ægros interrogare conſueui,qualiſnam eorum qualitas ſit.Quidam enim velut erodãtur cor
pora,doloris ſenſum perceptant:quidam uero velut diſtendantur, aut grauentur, aut tũdantur,
aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis, aut frigiditatis. Si quidem.n.uelut erodantur,
aut pungantur,ſenſerint,uel humorum, uel eiuſmodi flatus acredo cauſa putanda eſt; ſi uero ci-
tra morſum diſtendantur,repletionem diſtenſarum partium, uel per uentoſum flatum,uel per
multi humoris influxum,cãm putabimus:In quo genere, & inflammatio, & eryſipelas exiſtit;
inflammatio quidem,ubi inflammata corporis pars multum ſanguinem in ſe cõtinuerit; eryſi-
pelas uero, ubi bilioſum continuerit humorem: ꝙ ſi ex utriſque redundantibus pars aliqua ex-
pleatur,aut inflammatio eryſipelacea,aut eryſipelas inflammatũ, oborietur. Et ne exiſtimet q.s
longum nos ſermonem de una particula iuxta unum ſymptoma affecta facere:communis,n,
omnium dolore affectarum ratio eſt; & ſi quis diligenter in articulos digeſſerit, promptior ac
expeditior

A expeditior ad auxiliorum inuentionem in omni affecta parte fuerit. Quod.n. artis coniecturale eſt, id maxime in affectionum cognitione conſiſtit. Quæ ubi inuentæ fuerint, curationem non coniecturaliter, ſed ſcientifice indicant, cum hoc, ꝙ & agnoſcere datur, q̄ ægre aliquæ affectiones medelis cedāt: in q̄bus rationabiliter iuxta indicationem remedijs vtimur, etiam ſi nihil efficere in principio appareāt. Atq; hoc eſt, ꝙ in Aphoriſmo dictū eſt, in quo ait, "Oĩa ſecundū rōnē facienti, ſi iuxta rōnem nō ſuccedat, ad alia trāſeundū nō eſt, manēte eo, ꝙ uiſum eſt a principio. Aliqñ.n. adeo uehementer in anguſtiis meatuū flatus vaporoſus infarcitur, atq; eo adhuc magis viſcoſus, aut craſſus humor, vt multo tpe opus ſit ad curationem. Etenim q̄ ſic infarcta ſunt, attenuare oportet, meatuſq; dilatare ꝑ quos excernantur, habita ſimul ꝓuidētia ne q̄d aliud, puta humor, aut eiuſmodi flatus amplius influat: & ad hæc, corroborādū eſt affectū membrū, vt neq; ipm vētoſum flatum gignat. Qui igitur primi ad eiuſmodi affectiones pharmaca cōpoſuerūt: merito uaria materia opus habuerūt. Siquidē influētē ſubam, ſiue humor ſiue uapor fuerit, repellere neceſſariū exiſtit: impactā uero cōcoquere, & attenuare, eandemq; ipſam diſcutere: atq; nihilo minus, immo magis, circa affectam partē firmitatē inducere, ne videlicet quod influit ſuſcipiat, attenuatum vero excernat, impactumq; concoquat, & attenuet. Verum in miſtura pharmaco- 2.Apho.52. Exord.19.d

B rū hac facultate præditorū, alius alio fœliciore coniectura uſus: alius minus, alius magis, commodam fecit compoſitionem. Quapropter velut noſtis (ad u... s.n. ſodales loquar, quibus maxime hæc ſcribuntur) duo oĩno vidiſtis mihi ꝑparata pharmaca eundem effectum promittentia, quādoque et tria & quatuor, & ex horū miſtura in ægre curabilibus affectionibus a me ſæpe, quod oportuit, factum eſſe. Conſidero nanq; in quonam eorum copia, ſimplex pharmacum calfaciēs ſuperet, aut frigefaciens, velut etiam ſiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut craſſarum: Deinde contemplans quid effecerit, quod ægro iam fuit admotum, ſecundum vſum, aut ꝑ aliud quoddam, aut per hoc ipm facio: ſæpe quidem ad aliud, quod idem promittit, tranſeo: aliquando uero vtraque committo, ac medium quiddam ex eis cōficio. Talia aūt oĩa abunde a me non vniuerſim tñ, ſed & particulatim, in medēdi methodo relata ſunt: noſſeq; oportet, quod & iam ante dixi, hanc tractationem illam ſequi: & cogor tñ etiam nunc rurſus meminiſſe, quo magis ea, quæ iſtic tradidi, aſſequamini. In prædicta itaque affectione, calore doloroſo prædominante una cum flatu uentoſo, in principio quidem repulſoria curatione vtendum eſt, quæ ex refrigerantium facultate conſtat: quod ubi moderate factum eſt, ex mitigatoriis, ac concoctoriis medicamentis quippiam admiſcere ad repulſoria oportet. Deinde etiam diſcuſſoria addenda, ita ut

C paulatim repulſoria pharmaca detrahamus, donec ad contrariam miſturam perueniat pharmacum ei quam a principio habuit, hoc eſt, vt plurimum quidem diſcuſſorium ſit, & attenuatoriū, minus vero concoctorium, & mitigatorium, minimum autem repulſorium. Portulacam quidē igitur refrigerantis, & aquoſæ ſubſtantiæ eſſe didiciſtis. minus ea Polygonum: in Solano autem tantum admiſtum eſſe craſſæ, & terreæ, quātum adſtrictionis. Acetum vero repulſoriam ſimul, & attenuatoriam, & diſcuſſoriam habet facultatem, tanq̄ quod temperamento, tenui frigiditate ꝑpolleat, quemadmodum exacte ſerenus aquilonaris aer. Didiciſtis et roſacei facultatem, ꝙ uidelicet, & repulſorium quiddam habeat: habet autem, & concoctorium, & mitigatorium, & ad hæc et diſcuſſorium. Merito igitur Archigenes in prædicta affectione eiuſmodi pharmacis utitur, ipſum quidem per ſe ſolum acetum, neq; alibi exhibens, neq; hic, ob facultatis ipſius uehementiam: admiſcet autem ei, uel roſaceum, uel aquam. † Tranſeamus autem iam ad ſequentem Archigenis dictionem. Si uero augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia congrua eſt. Deinde venæ ſectio è cubito, & alui euacuatio per validum clyſterem. De his auxiliis dictum a me prius eſt, quando Apollonii dicta conſiderabam. Vbi ſane in bilioſis cauſis fami renunciaui, uelut etiam venæ ſectionem in pueris, & ſenibus, ac viribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem

† In cod. antiquiſſimo græco hæc habentur interſecta, quæ tamen in aliqs non inueniuntur. De cephalalgia per ſympathiam facta. Si uero ꝑ ſympathiā ſtomachi fiat, qui imbecillis circa concoctionē ſit uel materiā in ſe ipſo aliquam, aut pituitoſam cō teneat, uel non recte cōcoquat, conſiderādum rurſus, an per calidā intemperiem, uel frigidam. Sique per frigidā, neceſſe eſt per roborātia ac calefaciētia prouidentiā facere: ſi uero per calidam, per refrigerantia, & contemperantia.

D euacuationem per clyſterem, non ſolum propter euacuationem eorum, quæ in inteſtinis continentur, ſed etiam ob reuulſionem eorum, quæ ad caput feruntur. Atque ob id probe in his, quæ ſcripſit Archigenes, non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit ualidū: multum "enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, vltra hoc, quod nō ſolum ea, quæ circa ventrem, & meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hærent. ¶ *Archigenis*. Irrigationes autem, ruta cum aceto, & oleo trita. Memores affectionis ad quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus vnumquodque eorum, quæ recenſere cœpit. Affectionem itaque ſic ſcripſit: æſtate uero, aut vbi alias æſtuoſe diſtenduntur. Deinceps vero refrigerantis facultatis auxilia ſubiecit. Et poſtea inquit: Si vero augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia, & venæ ſectio, & clyſter ualidus adhibeatur. Et poſt hæc propoſitam conſcripſit dictionem, in qua cum aceto, & oleo tritam rutam adhibere iuſſit, non apponens an viridem an aridam velit: eſt enim non parua differentia, cum arida multo acrior, & calidior, quam uiridis exiſtat. Mihi ſane uiridem conſulere uidetur, neque enim acerui atim, ſubitove a refrigerantibus ad contraria tranſgreſſus eſt. Acetum uero ad hoc, quod refrigerat & repellit, diſcuſſorium quid habere antea dictum eſt. Mitigatoriæ autem, & laxatoriæ facultatis exiſtens oleum

A.l.1.f.4.e. 17.f.77.e

merito

merito ipſis admiſcuit. *Alia.* Succus è lauri baccis expreſſus cum aceto,& ruta. Hæc priore longe efficacior exiſtit: ad ſuccũ nanq; è lauri baccis expreſſum fortiter calfacientẽ, rutã admiſcuit cũ aceto,relicto oleo. *Alia.* Succus radicũ iridis cũ aceto. Hoc remediũ nihil calfactorium hẽt, melius itaq; fuerat ipſm primum in tranſitu ad ꝑclariora auxilia poſitum eſſe. *Alia.* Salicis foliæ trita cum aqua. Hoc præſcripto ex iride imbecillius eſt, atq; iis, quæ oĩum primum ſcripta ſunt ſimile,vt intempeſtiue nunc ab eo ſit relatum. *Alia.* Serpyllum cum aceto,& oleo tritum. De aceto, & oleo prius dictum eſt:adiecit aũt nunc eis ſerpyllum acris qualitatis pharmacum, & ob id ẽt calfactoriæ facultatis. Negligenter uero & hic reliquit,an uiride, aut aridum uelit; præſtiterit aũt fortaſſis uiride intelligere. *Alia.* Polygonum cum ruta,oleo,& aceto dilutum. Polygoni ſucco primo ſermone,vt refrigerante vſus eſt,nam & re uera talis exiſtit. Quare ẽt ad inueteratos dolores iuxta primũ tranſitũ rõnabiliter quis eo utetur,ruta admiſta. Aĩaduerſione aũt dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorũ miſturis,vt in principio parum ex ꝑſtantiore admiſceamus:iuxta ſecundũ vero,& tertium vſum,copiam augeamus. *Alia.* Amygdalæ amare de libratæ tritæ cũ aceto,& oleo irrigationis modo adhibitæ,aut cerati craſſitudine in linteolo fronti impoſitæ. Et hoc ad primum tranſitum pertinet:didicimus. n. diſcuſſoriam citra mordacitatẽ facultatem amygdalas amaras habere. *Alia.* Ruta ſylueſtris cum oleo,& aceto eodẽ modo. Inordinate rurſus hoc,valde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus multum inueteratis merito adhibendum. *Alia.* Populi albæ fructus cum aceto tritus. Diſcuſſoriæ facultatis eſt albæ populi fructus. In quibuſdam aũt exẽplaribus non cum aceto,ſed cum poſca, ſcriptum reperitur. *Alia.* Ocymi ſemen cum aqua. Ocymi ſemen calfactoriæ,& attenuatoriæ eſt facultatis, nõ tñ vehemẽter:cũ aqua aũt ſola in inueterata affectione minime rationabiliter quis eo utatur,melius. n. erat oleũ,& acetũ,uelut in aliis dixit,ẽt huic admiſcere. *Alia.* Facit & balſamum,peucedanum,caſtorium,ſimul,& ſingulatim vnumquodque,cũ oleo,& aceto. Hoc pharmacum rurſus vehemens eſt,maxime cum ipſm peucedanum ſolum adhibeatur citra caſtorii admiſtionem. Quid uero balſamũ nunc uocet,non habeo dicere;nũ uidelicet plantæ fructũ,aut ſuccũ, quẽ opobalſamũ uocant,aut ramulos ipſius xylobalſamum appellatos. Melius tñ mihi vr̃ opobalſamũ accipere,qđ tenuium partiũ, & diſcuſſoriæ ſubſtantiæ exiſtit,non tñ manifeſte calẽtis. *Alia.* Lauri folia,& populi albæ,& † uiticis,cum oleo,& aceto. Et hoc pharmacũ ex ſimplicibus facultatibus differentibus cõpoſuit:lauri. n. folia calidiſſima, viticis uero moderatè refrigerantia ſunt,in medio utrorũque populi folia exiſtunt. *Alia.* Panacẽ cũ oleo illinito. Nihil hic refrigerantium admiſtum eſt: & ob id ualde inueteratis affectionibus,& nihil amplius caliditatis habẽtibus utile exiſtit. Qua propter merito quis ipſum reprehenderit,citra diſtinctionẽ pharmaca auxiliaria conſcribẽtẽ. Panacẽ uero negligenter nũc ipſum dicere puto,panacis radicẽ:neque. n. opopanaca putandũ eſt ab ipſo panacẽ dictum eſſe: differt aũt à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. *Alia.* Viticẽ aut mẽtã,amygdalas amaras,iridem,æquali menſura cũ aceto,& roſaceo miſta adhibeto. Aliorũ uires ſupra relatæ ſunt:mentæ aũt nunc primum mẽtionem fecit, pharmaci calfactoriæ facultatis. *Alia.* Aut mororum ſucco cum aceto admiſto rigato. Hoc pharmacũ euidẽter apparet refrigerãtiũ medicamentorũ generis ab ipſo conſcriptorũ eſſe,quæ incipiente affectione conueniunt, minimeq; recte nunc ad pharmaca auctis affectionibus commoda admiſcẽtur. *Alia.* Inueterata autem affectione pilis denudato,illitionibusque,& rigationibus prædictis, craſſius tñ apparatis utitor. *Alia.* Reſinam cum melle tẽporibus,& fronti illine. Aut muſcerdas cũ aceto,& roſaceo. Tertium hoc tp̃s eſt,& oportunitas in capitis remediis adhibẽdis. Primum nanq; erat incipiente affectione. Secundum uero,ut ipſe ſcripſit,augeſcẽte. Tertiũ autem hic, cum iam inueterata, quod ipſum vehementioribus auxiliis opus habet,quorum aliqua non recte prioribus admiſcuit.

A

F

† hic etiã pro uitice reponẽda páuron exiſtimamus. uide ſupra c.232.H

G

De iis,qui ob bilioſum humorem caput dolent.

Signa in his,ſimilia ſunt eis,quæ ex ardore oboriuntur, accedit his maior morſus & faciei pallor,& aliquando oris amaritudo. Aetati aũt uigoris,& tẽperaturis calidioribus, & uitæ curiosæ, & iis qui flauam bilem congregant,hæc affectio præcipue cõtingere ſolet. Itaque balnea temperata,& vnctiones,& potus dilutus,eis exhibẽda ſunt,omniſq; uictus ratio liquidior, & boni ſucci cõſtituẽda. Euacuandus item bilioſus humor ꝑ abſinthii cremorem,aut per aloen,& per ipſã picram antidotum per ſe datã, aut modica addita ſcammonia, uel per catapotia ex aloe confecta. Illinenda frons paſtillo croceo, aut Trigono appellato,aut aliquo alio his conſimili. H

A.l.1.f.r.c.2.c.11.fol,192.

De dolore capitis per conſenſum.

Siquidẽ uniuerſo corpori caput per conſenſum coafficitur, illi, cũ aduerſus intemperiẽ, tum aduerſus exuperantem materiam,inſtandum. Et ſi quidẽ humorum multitudo,& maxime circa uenas fuerit,uenã ſecabimus. Si uero qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco utemur. Si uero uni alicui parti condoleat,velut hepati,aut vẽtri,aut ſtomacho, his ipſis auxiliabimur, calidi q̃dẽ in ipſis ſubſiſtẽte intẽperatura,panẽ ex uino diluto exhibendo, & ſorbitiones ex alica: Et foris irrigationes moderate refrigerantes,& firmitatem addentes,uelut antea dictum eſt.

Si uero propter uiſcoſos,& craſſos in ſtomacho contentos humores caput doleant, etiã hos

exturba-

A exturbabimus, acetum mulſum in potu præbendo, oxymeli dicunt, tum ſimplex, tum Iulianum
appellatum. Ex hyſſopo ẽt ac origano potionibus, & quæ his adhuc fortiores ſunt, magiſq; inci-
dendi ui prǫditæ, vtemur, & vomitu a raphanis, irrigationibusque, ac cataplaſmatis calidioribus.

De capitis in febribus dolore.

In doloribus capitis, qui in principio cum febribus irruũt, vena ſecanda eſt poſt primã, aut ſe-
cundã remiſſionem, niſi quid impediat, & præſertim in corporibus bonę habitudinis, & multo sã
guine redundantibus. Aĩaduertendum aũt, num ob uapores a ventre ſublatos, aut ob alui ſup-
preſſionẽ, capitis dolor contingat. Quod ſi ſerius poſt ſeptimũ tandem irruat diem, aluo per cly-
ſterẽ qui aliquid operæpretij faciat, ꝑeuacuata, cucurbitæ ad occiput ſiue ceruicem affigantur, ca
putq; rigationibus ex oleo mitigetur, roſaceo quidẽ in calidioribus, ac hora æſtiua, & cũ exiguo
aceto: chamæmelino vero in frigidioribus habitudinibus, ac hyeme. quinta aceti parte adiecta. Il
linenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Cęterũ ad capitis dolo
res ob febris magnitudinẽ obortos, medelæ ꝑſcriptę ſunt in febriũ tractatu. Porrò urare oportet
hæc, non ſolum in dolore capitis per conſenſum ſtomachi oborto, ſed oĩbus ẽt aliis circa caput
obortis affectionibus: ſũt aũt ea, q̃ ſequunť: Viticis ſemẽ, abſinthij ſuccus, lac in potu, glãdes quer
B cinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruũ qđ ipſum ẽt arti-
culos diſſoluit. Amplius aũt offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentem etiã perturbant
lẽtiſci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus ſicca cũ uino potata. Styrax paucus quidem po
tatus triſtitiam vultus diſcutit, multus uero ſomnos multum turbulentos inducit.

De Cephalæa capitis dolore antiquo. CAP. 2.

CEphalæa inueteratus & ægrè cedens capitis dolor appellatur, q ex faciliori occaſione maxi
mas exacerbationes hẽt, adeo ut neq; ſtrepitus, neq; vocẽ vehemẽtiorẽ, neq; lumẽ ſplendi-
dum, neq; uini potum, neq; odoramenta caput replentia, tolerare poſſint, neq; item morum, ſed
in quiete, & tenebris ob dolorũ magnitudinẽ decũbere ueline: tanq̃ a malleo. n. pertũdi ſibi videñ-
tur. Quidã. n. velut cõtũdãtur, aut diſtendantur ea, q̃ circa caput sũt, ſentiũt: nõ paucis uero vſq;
ad oculorũ radices dolor ꝓgreditur. Hẽt aũt hæc affectio aliqñ q̃dẽ cõtinuos dolores: aliqñ uero
exacerbationes, & interualla, ſiue ordinata, ſiue inordinata. Intermittũt. n. qñq; eiuſmodi exacer
bationes, velut in comitiali morbo apprehenſis, intercedit́q; tẽpus aliquod, ꝙ oĩno accuſari non
põt. Manifeſtũ igitur eſt, hãc affectionẽ cõſimilẽ aptitudinem capitis, vt facile lędatur, velut in ce
phalalgicis, id eſt capitis dolore uexatis, habere: verũ ad maiorem debilitatẽ deueniũt in hac affe
C ctę capitis partes. Et quidã ex eis cerebri inuolucra dolitãt, q̃dã verò mẽbranã tñ caluariam am
bientẽ. Dolores igitur cũ grauitate, humorũ multitudinẽ ſignificant: cum mordacitate vero, aut
A. I. 3. f. 1. t. 2. ca. 7. fol. 190. g humorũ, aut uaporũ acredinem: cũ pulſu aũt, inflãmationẽ, cum tenſione uero, ſi quidem citra
grauitatẽ & pulſum fiat, flatus tenuis & uẽtoſi multitudinẽ demõſtrãt: cũ pulſu vero, mẽbranoſi
corporis inflammationem. Si verò cum grauitate diſtentio fiat, humorum multitudẽ intra mẽ-
branulas cõtentam. & dolores quidẽ in ſuperficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affe
ctionem ſignificant: qui vero in profundo ſunt, cerebri inuolucrorũ: quibuſcũque. n. affectio in-
tra caluariam eſt, his vſq; ad oculorum radices dolores procedunt, propterea ꝙ oculorum tuni-
cæ ex cerebri inuolucris habeãt ortum. Si verò humor putrefactus calidior fiat, cum febri caput
dolitant. Febricitant aũt oĩno, & qui ex inflammatione dolent. Si quidem igitur humorum aut
vaporum multitudinem repereris cauſam, ſi quidem ꝓp totius corporis repletionẽ facta eſt, vni
uerſo corpore euacuato, capitis dolorem ſanabis. Si verò uelut debile, exiſtens caput ad ſe ſubla
tos humores, ac vapores ſuſceptet, materiam reuellere oportet in totum corpus, atq; ita particu
læ mederi. Per clyſteres itaq; reuulſio fit, & ligaturis extremitatum, & pluribus infernarũ partiũ
confrictionibus: interdum ẽt ſanguinis ex cubito detractiones ꝙ ſi amplius ſanguis redundare ui
D deatur, ẽt ex naribus aperta uena, & quantum ſufficere videtur, ſanguine euacuato. Deinde hie-
ram dabimus exacutam. Et poſtea apophlegmatiſmis pituitam detrahentibus, & medicamẽtis,
quæ naribus indũtur utendum eſt, qualia ſunt, quę ex elaterio, & cyclamino cum lacte, & porro
apparantur. Caput autem curabis, qñ quidem reuulſorijs uti oportet, per repulſorias irrigatio-
nes. Cæterum poſt totius corporis euacuationẽ, iam caput euacuantibus uteris, deinde ijs, quæ
firmitatem addere poſſunt admotis. Repellit igitur oleum omphacinum, & roſaceum, per ſe, &
cum aceto, & quod ex papaueris capitibus, & oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus,
ac menta viridi apparatur, Afferantur autem remedia tepida quidem, vbi frigidior, & crudior
fuerit humorum multitudo, frigida uero vbi calidior, & bilioſior extiterit. Diſcutit autem oleum
dulciſſimum calidum, & magis inueteratum, itemque ſicyouium. Si verò craſſior ſit humorum
multitudo, ſpondylium, aut ſerpillum, aut pulegij comam, aut calaminthen, aut mentam oleo
incoquendo, multitudinem euacuabis. Eadem hæc etiam firmitatem parti addunt, qua propter
vſque ad perfectam curationem, eis vti conuenit. Omnium porrò longè maximè diſcutit, & per
fecte corroborat uerbenaca recta, maxime uiridis: immo & arida cum radicibus, & ſimul cũ ſer-
pillo, oleo incocta. Conijcienda etiã ad ea crocodiliadis maximæ, iuxta aquas naſcentis radix,

Quin & ipſam per ſe uerbenacam ſi oleo incoxeris, caputq; inde rigaueris, omni capitis dolori E antiquo ex frigiditate, aut ex craſſis humoribus, oborto medeberis. Maximè etiam proſunt ſub aquario uaſe naſcentes aſelli, Millepedæ appellati, ſi oleo incoquantur.

Archigenes de apophlegmatiſmis.

¶ Poſt hæc vero Apophlegmatiſmi, quibus pituita a capite detrahitur, ex ſinapi, aut hyſſopo cum paſſo cocto: aut ex ſtaphide ſylueſtri.i.pedicularia herba cum pipere & melle trita: aut ex oleo admiſto melle: aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, vel cum melle trita. Pharmacorum quippe, q̃ pituitã a capite euacuant, & medicis ꝓ more apophlegatiſmi appellãtur materiã poſtea referã: nũc aũt tñ oſtẽdere cõmodũ fuerit, ꝙ hocce auxiliũ pituitæ infeſtãtis eſt medela, quẽadmodũ ſanè & ipſũ nomẽ eius apud Græcos oſtẽdit. Archigenes aũt calidã & flatuosã affectionẽ ſe curaturũ pollicitus eſt, nõ frigidã & pituitoſam. Iuuantur aũt plurimũ lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitũ, aut baccarũ lauri, decocto perfuſi. Fortibus calefacientibus pharmacis, nõ ſcio qũo papaueris capita nõ inſtrenue refrigerantia annumerauerit, cũ in ſermonis contextu ſingulis dictis aliquẽ ꝑ ſe vti poſſe oſtenderit, & fortaſſe ẽt aliq̃n ſimul miſtis: Nõ tñ manifeſtum fecerit, nũ quippiã ex papaueris capitibus ipſis adiiciẽdũ ſit, quo uidelicet aliorum pharmacorum vehemẽtia minuatur, & mitigetur: an & ſolis aliq̃n utẽdũ ſit, ꝙ ſane incipiẽte, & augeſcẽte affectione tẽpeſtiuius fieret: inueterata.n. affectione nõ ſolũ nõ ꝓſunt, ſed ẽt nocentiora capita papaueris exiſtũt. F Commodum eſt & ex ſalibus fomentum. Omnem rationẽ Archigenes hic confudit, cum fomenti mentionẽ faciat per pharmacum reſiccans quidem *non ſtrenue, uerum & calfactorium quiddam in ſe habens. Meminiſſe.n. eum oportebat, ꝙ cum calidam affectionem curare aſſumpſiſſet, aut ſemper ab illa ipſe indicationem ſeruaret, aut de transmutatione in diuerſam ſpeciem quippiam diceret, iuxta quam temporis progreſſu calore ſedato, obduratio, aut intẽſio, aut tale quiddam acceſſiſſet, quod contraria curatione indigeat, & non ea, quæ in principio fuit determinata. Poſt perfuſiones vero aut fomenta iuuantur, ſi lini ſemen roſaceo infartum adhibeas, & lanas ſordidas ex aceto roſaceo calidas circũponas, ac obliges. Hoc mitigatiuum eſt auxilium, cum vehementer infeſtat dolor, vna cum hoc, ꝙ & ſubiectæ commodet affectioni. Quare ubi ad intenſum capitis dolorem remedia ſcripſit, iſtic præſtiterat ẽt de hoc fomento mẽtionem facere. Verum pro præſenti temporis opportunitate, de qua nũc ſermo inſtat, ſi quis fomẽtis aut cataplaſmatis uti uelit, fomenta ex milio meliora fuerint. Quemadmodum enim "Hippocrates ait, leue miliũ exiſtit. Sales uero ob grauitatem moleſti ſunt, præſertim capiti admoti.

*nõ particulã, Græci ueteres quidam codices nõ habẽt.

de Rat. uict. c. 3. t. 6. 7. 117. a

De Cataplaſmatis in capitis dolore, Archigenis. G

¶ Cataplaſmatis vero utere hordeacea cruda farina, quæ iridem contuſam habeat, admiſtam. Aut rutæ ſemine eodem modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut cruda hordeacea farina cum aceto mulſo apparata. Aut polenta & pulegio miſtis. Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis opportunitatem pertinent, quã ſupra augeſcente capitis dolore conſtituitnam, & hunc mitigant, & affectionẽ iuuant. Aut Nilei pharmacum, caſtorii & iridis decima parte admiſta, cum aceto & roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formã paratum eſt, iã olim nobile, & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notum: promittit autem reliquiarũ inflammationum in præcordiis inueteratarum curationem. uerum eorum, quæ ei admiſcentur, caſtorii uidelicet, & iridis, Archigenes obſcure miſtionem conſcripſit: incertum.n. num alterius ipſorum decimam Niliacei malagmatis partem eſſe uelit, an vtriuſque. Verum mihi p̃ſtabilius vr̃ vtriuſq; decimam partẽ admiſcere. Oportet aũt caſtorium atq; iridẽ ꝓbe trita eſſe, & Nilei pharmaco diligenter emollito paulatim hæc admiſceri, manibus partim roſaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cum aceto & roſaceo cõmittito: & malagmatis forma imponito. Cum eiuſmodi multa pharmaca circa ſecundum propoſitæ affectionis tempus Archigenes conſcripſerit, facultatis ipſorum expoſitionem illis feci. Aut H urticis ſeminis, perſeæ uiridis foliorum, & myrrhæ, æquales partes cũ unguento Aegyptio fronti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſeæ arborem uidi, & in nulla alia Romanis ſubdita gẽte. Quidam perſion ipſam appellant, aiuntq; in perſis lethalem eius arboris fructũ eſſe, cũ qui in Aegyptiorum regione, innocuus exiſtat. At vero Aegyptium vnguentũ, non ſolum ſic, ſed & Mendeſium nominatur. Quidam ẽt Megaleum uocari aiunt, vtroque cognomine a Megalo, qui ipſum compoſuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleum, a patria uero ipſius Mendeſium, appellari. Eſt aũt laxatoriũ, & ſedat dolores. Aut ſulfur, caſtorium, baccas lauri, æquis portionibus, cum cerato roſaceo infarta, tẽporibus, & fronti imponito. Hoc pharmacũ multũ calfacit & frigidas affectiones relaxare poteſt. Aut caſtorium, & peucedanum pari menſura. Conſimilis eſt & huius pharmaci facultas cum præſcripta. Quòd ſi affectio perſeueret, uenę frictione a naſo, aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis, utitor. Sanguinis a locis affectis detractiones in affectionibus inueteratis conuenire oẽs fere medici confitentur. Verum cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulſoriis auxiliis ſunt cum humores ad oculos, aut ad anteriorem capitis partem ferri conſuetos auertere conamur. Aut ſternutatorio

quopiam

A quopiam concutito,faſciolaq; collo circumpoſita ſpiritum cohibere iubeto. Vtilitatẽ ex hoc au
xilio indicauit ꝑ uerbi,cõcutito,adiectionẽ.Quod vero faſciolã collo circundare iubet,ad uehe-
mentiorem affectionẽ pertinet.Aut per nares purgato.Hoc præfatus deinceps ea, quæ per na-
res purgant,recenſet,de quibus ego ſermonẽ deinceps faciã,velut & de apophlegmatiſmis, vbi
pharmacorum,quæ capiti adhibẽtur,tractationẽ abſoluero. At vero in vehemẽter inueteratis ſi
napi,vt moris eſt,capiti adhibe,& perure. In oĩbus plurimũ inueteratis affectionibus,cũ nihil ꝓ
fecerint reliqua auxilia, curationẽ Metaſyncriticã à methodicis appellatam oẽs fere adhibere cõ
ſueuerunt,prioribus medicis haud ſcio qua rõcinatione primũ ad eius vſum ꝓgreſſis. Ego uero
cũ intemperies quępiã humida & frigida, aut per ſe ipſam in partibus affectis adeſt, aut propter
eiuſmodi humorũ frigiditatẽ fuerit oborta,ex ſinapi,& thapſia, ac ſimilibus adhibeo pharmaca:
calidis uero & ſiccis nõ adhibeo. Cæterũ hi,qui affectiones cognoſcere nõ poſſunt, ad eiuſmodi
pharmaca velut ad ſacrã appellatã anchorã confugiunt,& ob id ſæpe quod conuenit perficiunt,
quòd pleroſque hominum eiuſmodi affectiones propter malam & uitiatam diætam infeſtent.

Archigenes,de ijs,qui ex ebrietate caput dolent.

¶ In ijs q. ex ebrietate caput dolẽt,iridẽ ſiccã & urticis folia ex aceto & roſaceo adhibe:aut apii
B comas coctas in vino impone:aut pulegiũ ex uino eodẽ mõ:aut Mẽdeſiũ vnguẽtũ ꝑ ſe,uel cum
anſerino adipe irrora:aut myrrhã cũ vino Mẽdeſio impone:aut rutæ folia,baccas lauri,uiticem,
populi albæ fructũ æquali mẽſura trita,cũ aceto & oleo tepefacta irrora. Cæterũ amethiſta,q̃ ab
ebrietate ꝓſeruẽt,huiuſmodi eſſe poterũt. Abſinthiũ mane ieiunis bibẽdũ ꝓbe:aut myrti florem,
& myrrham,ac rutã trita ex aqua. De ijs,qui ex ebrietate caput dolẽt ſatis dictum à me eſt, cum
ea,quæ Apollonius ad hanc rem tradidit,expenderem. At uero poſt hanc præſcriptam Archige
nis dictionem alia ſequitur de ijs,qui caput ex ſtomacho dolent,de qua iam dictum eſt.

Eiuſdem Archigenis Amuleta, quæ capiti coronæ modo circumpoſita & alligata,dolorem eius arcent.

Quandoquidem uero & amuleta ad dolorem capitis Archigenes ſcripſit, quæ quidem nullã
medicam rõnem hñt, ea his, qui talia per experientiam cognouerunt, & ſecundũ mirabilẽ quã-
dam contrarietatem hoĩ incognitam efficacia eſſe dñt,relinquam. Quę uero ab eo iuxta medicã
rõnem tradita ſunt,ſelecta referam tantum,iuxta illius ipſius dictionem, quemadmodum hacte-
nus de pharmacis facere conſueui. Polygoni duos ramulos coronæ modo imponito. Quod po-
lygonum calidis & flatuoſis capitis doloribus conueniat,ipſe prius dixi. Nihil itaq; miri eſt,in ta
C libus ſæpe ipſum iuuiſſe:nam ꝓp ardorem & ebrietatem dolores capitis aſſidue cõtingũt. At ve-
rò ꝙ duos omnino ramulos eſſe oporteat,ab illis adiectum eſt,qui polygoni utilitatem ex † inco
gnita contrarietate,& non ex ipſius temperamento procedere uolunt. Aut cichorium quod Ro
mani intubũ olus appellant,ęgri capiti imponito,& maximè ſi ex ardore doleat. Rectiſſimè ap-
poſuit ſi ex ardore:ego uero ẽt apponam,ſi ex ebrietate:ſic.n.& roſaceæ coronæ iuuant. Eas igi-
tur uolenti itidem licet adſcribere,numerumque,quemcunq; tandem velit, addere, & ex totidẽ
roſis nexam coronam capiti mederi aſſeuerare. Deinceps callitricho coronare caput operæpre-
tium ducit,quod trichomanes,inquit,quidam appellant. Ego uero eos, qui de herbis ſcripſerũt,
adiantum magis appellare callitrichum ſcio,q̃ trichomanes. Deinde paulo poſt philanthropio
herba coronari iubet,& palmulæ maſculæ cortice ſummo. Et poſt hæc in hæc uerba ſcribit: Aut
aduerſus Solem ægrum expoſitum,donec dolor quieſcat, ſinito. In amuletorũ ſermone & hoc
ab eo relatum eſt,quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare poteſt, ſi neq; humoribus om
nibus æqualiter redundet homo,neque ex cruditate laboret,aut aliquem uitiatum humorem in
uentre,maximè circa * cauitatem eius habeat. uerum calidos capitis dolores, ex quorum nume-
ro ſunt,& ex ardore,ac ebrietate oborti,non parum lædet. Conſimilia his deinceps ſcribens,ad
D chamæmelum peruenit.cuius experientiam habemus, quod capitis dolorem iuuet, ſi quis eo,
velut ante dictum,queat uti. Appellat autẽm Archigenes Anthemidem hanc herbam,quemad-
modum alii multi:& ait florem quidem ipſius tritum olfactu prodeſſe, folia uerò olfactu ſummè
nocere. Liberat a capitis dolore uerbenaca herba quam aliqui hieram,ideſt ſacram,uocant,tum
coronæ modo circumpoſita,tum illita ex roſaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat cũ nõ nũc
inter amuleta,ſed prius inter medicamenta referre, ſi quidem re uera ei confidit per longam ex-
perientiam cognito & probato. Aut teſtudinis paluſtris, quam quidem amyda hoc eſt lutariam
uocant,ſanguinem ſincipiti inſtilla. Et hoc,ſi quidem uerũ eſt,inter pharmaca, & cum diſcrimi-
ne referri conueniebat. Niſi ſane hoc vult,ꝙ omnem capitis dolorem iuuet,idq; omni temporis
occaſione. Ita enim & nos † contrarietatis teſtimonium ei præbebimus, non efficaciæ,quam ex
temperamento habet. Abſoluto igitur de amuletis ſermone,deinceps hæc ſcribit.

† *Antipathia.*

* Ἀλοίμα.ιος

Archigenis de Fiſſuris & contuſionibus in capite factis.

De vulneribus porro in capite factis deinceps dicetur. Parua aĩt fiſſura facta,aliqui myrrham
aceto tritã,aut aloen cum linamentis indunt: glutinaturq; ita, & abſq; inflãmatione mirabiliter
adiuuaſ. Cęterũ in cõtuſionibus circa diſparationẽ ac fiſſurã circa caput factis, polẽta impoſita

commoda eſt. Amplius vero & œſypum, hoc eſt lanæ ſordes, atq; ipſæ adeo lanæ ſordibus ſudoris ſuccidæ eodem modo. Magis aũt ꝓpric ſimilaginẽ ex aqua pro cataplaſmare ĩpones. Aut origanũ cũ polenta. Hęc vtilia iudicata eſſe q̇d attinet referre? verũ alterius negocij, atq; operis ſũt, q̄ vt ob huiuſmodi cauſam caput dolẽtibus apta eſſe iudicãs, ea adſcripſiſſe putãdus ſit: ſed vt q̄ obortas inflãmatiões curare, aut eaſdẽ prohibere, poſſint. Atqui in aliq̇bus exẽplaribus hæc ĩ totũ nõ habenẽ, velut in aliis ẽt plura his in hũc modũ. In mediocribus capitis vulneribus, aut q̄ omnino legitimo medico nõ hñt opus. In q̇bus q̇dẽ nuditas ꝑ ſe, nõ adeſt, pilos rademus, fibuliſq; impoſitis cõſtringem⁹, ac glutinãtibus experimẽto cognitis vtemur. Egregie glutinat vulneratã cerebri mẽbranã calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milij arida ĩſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo veteri miſtis, ac tepefactis infuſis. In q̇bus vero os denudatũ eſt, diuiſa mẽbrana caluariã ambiẽte, os ipſum ſcalpemus, & ꝑ ſuturæ adductionẽ, tanquã nõ ſit denudatũ, curabimus. Si vero nõ ꝑmaneant ſuturæ, iuxta cõcarnationẽ, velut ẽt aliorũ vulnerũ curã faciemus. Refertur aũt huiuſmodi curationis ductus in ꝓprio loco. Cæterũ in q̇bus vulneribus, aut ꝑ ꝑ paruitatẽ, aut aliàs ſuturis vti nõ licet, linamẽtũ conuulſum cũ aceto & oleo imponito, aut cũ myrti ſucco, aut lentiſci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habẽtis: ad aliquẽ eorũ exiguo admiſto melle, ita vt linamentũ ex his imbutũ imponas. Et folij alicuius ex p̄dictis ꝓ cataplaſmate vtitor. Aut ſpongiã nouã aceto, & oleo imbutã imponito. Aut lanã ſordidã eodẽ mõ. At vero ad ipſum vulnus braſſicæ folia apponito, aut polentã aceto ſubactã per ſe imponito, aut cũ braſſicæ foliis tritis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorẽ, diſcriminibus ſimul quibuſdã additis, quẽadmodum ẽt Apollonius fecit. Aſclepiades vero varia quidẽ pharmaca ſcripſit, ſed eorum diſcrimina iuxta affectiones nõ ita multum appoſuit, ſed ſaltẽ incipiẽtibus, & ĩueteratis: quanq̄ neque hoc in multis fecerit, ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitur credere quis poſſit inueteratis efficacia eſſe, vtpote ex fortibus ſimplicibus pharmacis compoſita. Primũ vero ob id fortaſſis ſolum quis in vſum talẽ adſumpſerit, ꝙ papaueris ſuccũ nõ paucum admiſtum habet: huiuſmodi autem didicimus, non propterea ꝙ affectionibus proſint, ſed ꝙ ſenſibilẽ facultatẽ ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare ẽt ea omnia deinceps à me conſcribentur.

E F

Quæ Aſclepiades ad capitis dolorem in primo externorum ſcripſit.

¶ *Ad recentes capitis dolores irrigatio qua vſus eſt Nicomedes.* † Foliorum rutæ drac. ij. mentæ ʒ ii, peucedani ʒ iiij, iridis ʒ ii, ſemi. ocymi ʒ viij: ſemi. papaueris nigri ʒ iiii, alii ʒ viij: poſcę hęminas ij. Ad dimidium coquito, & expreſſum ſuccum cũ roſaceo cõquaſſato, & caput aſſiduè ex eo irrigato. *Aliud quo vſus eſt Charicles.* Amygdalarum amararum depuratarum ʒ ii, floris viticis ʒ duas, radicis peucedani ʒ ii, mentę viridis ſiue aridæ ʒ ii, ramulorum rutę ʒ ii, baccarum lauri depuratarum ʒ ii, ſerpyllii ʒ ii, caſtorii ʒ ij. roſarũ viridium aut ſiccarum ʒ iiii, aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt. Apparato, ac vtere vt dictum eſt. G

†Noſtra quidẽ ſententia, huiuſce medicamenti compoſtio hoc modo eſt ſcribenda, præſertim ſi recentibus capitis dolorib. ſit cõductura. Nobis auctoritas cuiuſdam antiqui cod. aliqua in parte ſubſcribit. Boni medici conſiderent ac iudicent. Rutæ foliorum ʒ ij, mẽtæ ʒ ij, peucedani ʒ ij, iridis ʒ ij, ſeminis ocymi ʒ ij, ſeminis papaueris nigri ʒ j, ali qui autem ij, poſcæ heminas ij. &c.

A. l. 5. ſu. a. t. 4. fo. 544. eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem, quo vſus eſt Antonius herbarius, qui multa artis experientia clarus fuit.

¶ Succi[a] peucedani ʒ ſex, ſucci papaueris drac. quatuor,[a] † croci ʒ quatuor, myrrhæ, drac. quatuor, ſcãmoniæ ʒ iiii. Omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eoſq; in vmbra reſiccato. Vſus aũt tempore aceto dilutos fronti illinito, à tempore altero initio ſumpto, & vſq; ad alterũ tẽpus progrediendo: in febricitantib. ex aqua illinito. ¶ *Quo Alexãder vſus eſt, ſic habet.* Peucedani radicis aut ſucci ʒ [b] i, croci ʒ i, myrrhę ʒ i, opij ʒ i. Aceto excipe, ac redige in paſtillos: vſu verò exigente aceto diſſolutos loci ſenſum doloris perceptantibus illinito.[c] † *Aliud Antigoni, qui in caſtris exercitus inſignis medicus fuit.* Baccarum lauri ſiccarum purgatarum tritarum ʒ quatuor, ſcãmoniæ ʒ quatuor, ſucci papaueris ʒ quatuor, ſeminis apij ʒ octo, croci ʒ octo, myrrhæ ʒ iv, omphacij ʒ quatuor ſerpylli ʒ octo, aceti quod ſatis eſt. Præpara, ac vtere vt dictum eſt.

Ad inueteratum capitis dolorem epithema, quo Charicles vſus eſt. H

¶ Retrimentorum quæ ab expreſſo irino vnguento ſuperſunt, peucedani, caſtorij, ſingulorũ partem vnam, baccarum lauri partes duas, ſeminis viticis partes duas, roſarum ſiccarum partes ij, ramulorum rutę partes quatuor. Aceto diſſoluta cerato ex roſaceo apparato excipito: deinde linteolo impacta prærafis capillis per omne caput imponito, & faſciola obligato: atque vſque in ſequentem diem obligata cuſtodito, rurſusq; imponito. *Aliud valde bonum.* Amygdalarum amararum, floris viticis, peucedani radicis, menthę viridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli, ſpondilij, caſtorij, ſingulorum partem vnam: roſarum partes duas. Appara & vtere, vt dictũ eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca, Archigenes & Apollonius, itemq́ue Aſclepiades, pharmaca conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterum quæ Archigenes tradidit, hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

† A Ex duob. antiquiſſimis cod. græcis hæc adduntur, aniſi drac. iiij. ſem. hyoſcyami ʒ iiij.
B Alter ij.
C Additur ex antiquis cod. ſtatim dolores ſoluit.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

Poſt hæc verò apophlegmatiſmi ex ſinapi, aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo admiſto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit. Apollonius vero de ijs

quæ

A quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc uerba ſcripſit. ¶ *Quæ naribus infun-
dantur in dentium dolore. Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dẽtium ſol
uet. *Aliud.* Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ, ad magnitudinẽ fabæ,
medullæ cucumeris ſylueſtris duplum, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito: eaque
in vtrãq; narem indito: deinde quandiu quis quinq; ſtadia percurrere poſſit, attrahere, & poſtea
emungere iubeto. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades autem in primo ex-
teriorũ ita ſcripſit. ¶ *Aſclepiades de ys, quæ naribus induntur, et de ſternutatorys, et apophlegmatiſ-*
mis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant. Commodant etiam
Al. 5. fu. 2. ta. f. 549. f *ueteri Lippitudine oculorum infeſtatis. Faciunt & ad comitiali morbo apprehenſos, ducũtq; multam*
humiditatem. Melãthii ʒ. vii, ſalis ammoniaci ʒ. i, elaterii ʒ j, trita & q tenuiſſime leuigata ſicyo-
nio oleo, aut irino vnguento, aut ciprino, excipe, quo ad cerati liquidi craſſitudinem perducan-
tur: & reconditis in cornea pyxide utitor, ſublitis inde naribus, atq; ægris attrahere iuſſis. *Aliud*
citra moleſtiam purgans, doloremq; è veſtigio ſedans. Cyclamini ſiccæ ʒ viij. iridis ſiccæ ʒ ij, nitri ru
bri ʒ i. Ego elaterio vſus ſum diligenter trito, & per arundinem inſufflato, ægro ipſum attrahere
iuſſo, atq; deinde deorſum pronuere, quo videlicet coactus liquor deſtillet. Poſt hæc vero Aſcle-
B piades in hæc verba ſcripſit. ¶ *De Sternutatoriis. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Taren-*
tini. Cumini æthiopici, piperis albi, ſtruthij, caſtorij, ſingulorum æquales partes contuſas & cri-
bratas in ærea pyxide reponito. Vſu uero exigẽte, pyxidem concutito, & apertam naribus ad-
moueto, aut cum digito adhibeto, aut etiã per arundinem inſufflato. *Aliud.* Zingiberis ʒ. ij, ſtru-
thii ʒ. ij, piperis albi ʒ. j, caſiæ ʒ. i, vtere vt dictum eſt. ¶ *Ad ueterem capitis dolorem Sternutatoria*
Ptolemæi. Facit ad uertiginem & comitiales affectos. Veratri albi ʒ. iiii, alii vnam habẽt: radicis cucu
meris ſylueſtris ʒ j, ſtruthii ʒ. j, nitri rubri ʒ i, caſtorii ʒ ſ, piperis albi ʒ j, Vtere ut dictũ eſt. *Aliud.*
Veratri albi, radicis cucumeris ſylueſtris, ſtruthii, ſingulorũ partes duas: caſtorii, acori, nitri rubri
cumini æthiopici, ſingulorũ partem vnã: euphorbii partem unam. Tritis vt dictũ eſt utere. At ue
ro poſt dictorũ ſternutatoriorum deſcriptionem Aſclepiades in hũc modũ ſcripſit. ¶ *Quæ man*
ſa caput purgent, & multam humiditatem ducant. Piperis albi ʒ ij, ſtaphidis ſylueſtris ʒ ij, origani
ʒ ij, caſiæ ʒ ii, Excipe vuarum paſſarũ exacinatarũ, aut ficuum pinguium carne, & mandẽda præ
be. Mandentes uero deorſum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor de
ſtillet. Poſt verò ẽt aqua calida in ore continenda: quæ etiam, vbi multã perceperint mordacita-
tem, eis ẽt frigida exhibẽda eſt. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris, pyrethri, piperi albi, hyſſopi, cardamo
C mi, ſingulorum æquales partes, polentæ duplum. Aqua ſubigito ac utitor, vt dictum eſt.

Porrò ex ſubſcriptis pharmacis quibuſdam præceptores meos vſos ſcio, quibuſdam amicos,
aliqua ẽt ipſe in vſum adſumpſi, vt ex multo vſu fidem ſuam mihi probauerint. Sunt autem hęc.
¶ Foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus naribus infunditur tum per ſe ſolus, tum betæ addito de
cocto, aut ſucco. *Aliud.* Myrrham melle coctam naribus infundito. *Aliud.* Aloes, nitri, melan-
thii, id eſt nigellæ, parem menſurã, cũ oleo ueteri ad ſtrigmentorũ craſſitudinem redacta. *Aliud.*
quod manditur. Nitri ſexuncem, aniſi triẽtem, ſtaphidis ſylueſtris qua rantem: foliorum lauri ui-
ridium, & vuæ paſſæ exacinatæ, parem menſuram excipe, & ex hac miſtura paſtillos trium dra-
chmarum coge, & ſingulos, vſu expetẽte, mandẽdos præbe. *Aliud quod naribus inditur.* Euphor
bii drach. dimidiam, thapſiæ ʒ i, iridis ʒ j, mellis cocti ſeſquidrachmam, ſucci radicis betæ quantũ
ſufficit. Ex hoc ad milii magnitudinem accipe, & aqua dilutũ, ſpecilloq; exceptum naribus infun
Al. 5. fu. 2. ta. f. 549. g de. *Aliud quod naribus infunditur.* Succi cyclamini cyathos ij, ſucci foliorũ hederæ cyathũ vnũ,
peucedani obolum vnum, elaterii obolum unum. In uitreo uaſo recondito, vſu uero expoſtulã
te lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. *Aliud.* Myrrhæ trientem: euphorbii * trientem, pi * Al. drach. iv.
peris albi grana * xxv. Myrrham aqua prius diſſoluito, vnaq; ipſum euphorbiũ: deinde piper † Al. x v.
D tritum addito, & adiecto olei gleucini ſexunce utitor. *Aliud, quod naribus infuſum multam pitui-* † Al. hexagla duo.
tam per os detrahit. Olei communis † ſextarios duos, } ſaponis libram vnam, reſinæ frictæ ſeſqui
libram, opopanacis un. i. Per anchuſam colorato, ac vtitor, ore prius aqua expleto. *Aliud, quod*
in os illinitur. Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atque itidem iuxta oris colu-
mellam. Idem etiam naribus infundi poteſt.

Quæ Crito in primo de Pharmacis ſcripſit his verbis.

¶ *Apophlegmatiſmi.* Staphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio mãſa. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris
& origani, vtriuſque acetabulum, nitri ʒ ii, trita cochlearii mẽſura mãducãda pbeto, donec os pi
tuita repleat: deĩde aperto ore effluere ſinito. *Aliud.* Origani ʒ iv, hyſſopi ʒ iv, ſtaphidis ſylueſtris
ʒ. iv, ſpumæ nitri ʒ. ii, ſinapis ʒ. ii, pyrethri ʒ. iii, Tritis utere. *Aliud.* Sinapis partẽ vnã: ſtaphidis ſyl
ueſtris partẽ unã: cõtuſis utere. Hoc pharmacopolæ vtunt. *Aliud.* Hyſſopo, thymo, origano tũ p
ſe, tum ſimul miſtis, utere. *Aliud.* Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tẽpus coctæ, aut
etiam per longum tempus in uino maceratæ, liquorem in ore cõtiecto. *Aliud.* Allia cum erucę
ſemine & nitro. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris ʒ, vij, pyrethri ʒ iv, hyſſopi ʒ j. Contuſa in orbicula-
res paſtillos cogito, eoſque drachmæ pondere formatos, manducandos exhibeto.

¶ Quæ Pharmaca naribus indenda Crito ictericis, ſeu arquato infeſtatis conſcripſit. E

*Pharmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tū per os excernit. Ob id ipſum uero ne con
ſterneris, ſi palatū calefaciat, aut exaſperet: ex alto enim euocat, ac transfert humores.* Staphidis ſyl-
ueſtris drach. vnam, melanthii ℥. iij. Cum aceto trita, ad formam ſtrigmento liquidiorem redigi-
to, & per dies quinque in nares infundito, donec expurgetur æger: id aūt alternis diebus facito.
Aliud. Hederæ folia decem, lauri folia decem, cum oleo terendo ad ſtrigmenti craſſitudinem re-
digito, & naribus ſimiliter inſtillato. *Aliud.* Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum na
res. Cæterum ſi quis hoc citra detrimentum facere uelit, in calidæ ſolium ægrum immittet, atque
ita toto corpore præter faciem in eo immerſo elaterium inſufflabit: large. n. bilem per nares edu
cit. *Aliud.* Elaterium ad magnitudinem erui in lacte muliebri dilutum naribus infundito: atq; vbi
purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito, ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

Quorum experientiam per Aeneæ vſum habeo, a quo etiam deſcriptiones accepi. ¶ *Pharma
* Al. ſemis. *cum quod naribus inditur, atq; pituitam detrahit.* Saponis lib. * ſex, adipis caprini lib. j, ceræ lib. iij:
* Al. drach. iij. picis aridæ trientem, quidam uero * quadrantem hēnt: nitri tantundem, lixiuii acris cyathos * ij.
* *Al. xq.* Vſus tempore aqua dilutito, & dum uteris per ſpecillū infundito, attrahereq; iubeto. Caput uero F
irino prærigato, & poſt vſum aquam mulſam ſæpe gargariſſandā pbeto. *Aliud.* Euphorbii ℥. vi,
lycii indici ℥. iv, ſucco betæ excipe, ac melle addito coge. Vſus tēpore aqua, aut lacte dilue. *Aliud.*
Succi cyclamini cyath. ii, ſucci cacuminū hederę cyath. i, ſucci peucedani obolū vnū, elaterii obo
lū vnū. Vtere in balneo cū lacte muliebri. *Aliud.* Pyrethri, piperis, hyſſopi, ſtaphidis ſylueſtris,
parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito: quorum unum mādicādum præbeto,
& poſt factam ab ipſo purgationē, ſale, & melle curato. *Sternutatorium.* Piperis albi, veratri albi,
caſtorii, euphorbii, ſtruthii, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna præirritatis inſufflato.

De vſu omnium fortium pharmacorum.

Quam vtendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunque fortē
vim habent transferre oportet. Non. n. ſtatim a principio efficaciſſima adhibere conuenit, ſed a
debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum admiſtione lenita, modera
ta fiunt. Et ob id ego quædā ex eis muliebri lacte recenti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci, de-
inde betæ ſucco, & anagallidis, quæ cæruleum florem hēt, itidem ſucco: atq; ita ſenſim in vſu eo-
rum progredior, donec poſtremum etiam per opobalſamum talia diſſoluo. Ac primum quidē
lacte admiſto adhibeo: quod ubi leuiter ferunt ægri, & citra lactis adiectionem admoueo. Porrò G
parabili ſæpe pharmaco vſus ſum, quod naribus infunditur, melanthio aliquando quidem aceto
acri rigato, ac pridie macerato, deinde ſequēti rurſus cum aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro
ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando vero oleo veteri idem melanthium contriui, atq; ita
intro inſtillans vſus ſum, quo modo etiam Archigenes eo utitur in narium obturatione. Priore
uero, quod cum aceto infunditur, Crito vtitur ad arquati morbum.

De Hemicrania, hoc eſt dimidiæ partis capitis affectione. *CAP. 3.*

HEmicrania affectio doloroſa circa dimidiam capitis partem aliqñ dexteram, aliqñ alteram,
contingit, quæ iuxta futuram ſecundum longitudinem eius extenſam terminatur: & vt plu
rimum per circuitum exacerbatur, influxu uaporum, aut humorum ſiue multorum, ſiue calido-
rū, ſiue frigidorum, cauſam dolori ſuggerente. Quidam igitur ipſorum circa temporum muſcu-
los uehementer dolitant, & pleraq; ſanè ipſorum pars hoc modo affligitur. Quidam uero dolo-
rem ad ſublimiora aſcendentem habent. Et quidam adeo vehementer dolent, vt neque manuū
contactum * facile ferant: in quibus palam eſt, pelliculam caluam ambientem eſſe affectā, & ne
que cutem ipſam omnino ab affectione immunem exiſtere. Rationabile igitur eſt vaporum, aut
humorum, aut vtrorunque influxum, ſiue per venas, ſiue per arterias, ſiue per vtraſque cōtinge- H
re: cum interdum ea ſola, quæ intra caluam continentur, hoc eſt cerebrum, eiuſq; membranæ, ꝙ
in ipſis redundat foras protrudant: interdum uero corpus infra caput poſitum vitiatos uapores,
aut humores ſurſum mittat. Quapropter vbi quis hemicraniam curare aggreditur, prius qđ ali
purgatione, aut uenæ ſectione æger opus habeat, conſideret: atque ita deinde ad capitis auxilia
progrediendo, tum per digitos ſuæ manus, tum per linteum, dimidiam frontis partem, & eā ma-
ximè, quæ circa temporum muſculum eſt, confricando excalfaciat, atque id ante irritationis tē-
pus faciendum eſt. Poſt exacerbationem vero pharmacis hemicranicis a medicis appellatis
vtendum, ſi quidem multa caliditas in doloribus percipiatur, ijs, quæ refrigerans quippiam ha-
bent: citra uero hanc, ijs, quæ multum excalfaciant. Vtriſque vero aliquid ex ijs, quæ firmitatem
ac robur addunt miſceatur, quod adſtringentem videlicet habeat facultatem. Demiror autem,
quod neque Apollonius, neque Archigenes, neq; Aſclepiades quicquam de hemicranicis phar
macis, quæ merito poſt doloris capitis totius pharmaca ſubiicienda erant cōſcripſerunt. Dece-
bat enim ipſos, tametſi nihil priuatum in ſe habeant, propterea, ꝙ inter ea, quę totius capitis dolo
ri deſtinata ſunt, contineantur, id ipſum ſaltē annotare. Similiter autē & ab Hera & a Critone,

A uberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cęterũ per quę pharmacã inueterato capitis dolori medentur, per eadem conſtat, eos ẽt hemicraniciſ affectionibus auxiliari. Heras itaq; in medicamentario libro ſtatim a principio in hæc uerba ad capitis dolorem pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Hera ad capitis dolorem.

A.l.5.f.2.c. d.fo.150.b

¶ Crocomagmatis partem i, gallæ partem i: trita ex uino fronti ac temporibus illinito. ¶ *Paſtillus ad capitis dolorem egregię faciens, a tempore ad tempus bis aut ter illitus.* Croci ʒ.xv, atramẽti ſutorij ʒ x, aluminis ſciſſi ʒ:xiij, myrrhæ ʒ.iii, opij ʒ.iij, omphacij ʒ.iij, chalcitidis ʒ.iij, gummi ʒ.xv. Tritis omnibus vini falerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & vt collyriũ tere, indeq; in paſtillos omnia redige: Vſu vero expetẽte, poſca, aut aceto dilutis utere. ¶ *Malagma ad capitis dolorem.* Aeruginis raſilis ʒ.iv, æris uſti ʒ.ij, ſquamæ ſtomomatis ferri ʒ.ij, cimoliæ ʒ.iv, chalcitidis ʒ.iv, pumicis crudi ʒ.iv, terebinthinæ unc.j, ceræ ʒ xxxvij, & dimidiã, olei ueteris cyathos ij. Aridis tenuiſſimè tritis, liqueſcibilia liquefacta affunde, emolli, ac utere. Quod ſi durius videat pharmacũ, oleo amygdalino emollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorẽ ſcripſit. Vtuntur autem eis quidam ẽt ad hemicranicos dolores, quemadmodum ẽt aliis medicamentis, q̃ prædicti uiri ad inueteratos capitis dolores deſtinauerunt. Non tamẽ per omnem frontẽ pharmacũ

B extendunt, ſed per affectam ſolum partem. Cæterũ ex p̃ceptoribus noſtris quiſpiã hoc pharmacũ ad inueteratas hemicranias in vſu habebat. ¶ Piperis albi ʒ.ij, crocomagmatis ʒ.ij, euphorbii ʒ. dimidiã: vtere. Porro de euphorbij facultate iã mihi relatũ eſt, quod cito exoluatur: quare i eiuſmodi pharmaca nõ uetus cõijcere oportet. Dictũ ẽt recẽs albidius eſſe, quod vero inueteratum eſt, flauioris, aut pallidioris coloris reddi. Verũ ſi nõ valde uetus ſit euphorbiũ, ſed duorũ aut triũ annorum, duplum eius adijcies, hoc eſt ʒ.j. Quemadmodũ aũt euphorbiũ recens conijciendũ eſt, ſic itidem ſtercoris columbini drachmæ dimidium, ex columbis montanis, quas in turribus nutriunt, ſibi ipſis uictum quærentes, non velut quæ in vrbibus intra domos nutriuntur. At uero & atramenti ſcriptorij æqua portio, hoc eſt, drachmæ dimidiũ ad colũbinũ ſtercus inijcitur: atq; ad hãc rẽ noſtrũ Pergamenũ præſtat, eo.n. ſemper p̃ceptor noſter utebatur. Aut igitur illud ipſum ex Pergamo atramentum inijcere oportet, aut aliquod aliud optimè præparatum. Atq; ita omnibus his miſtis, & probè ſubactis, acetoq; acerrimo imbutis, ac dilutis, tẽporis muſculus, & dimidium frontis, & affecta capitis pars illinẽda eſt. *Aliud pharmacum, quod non ſolum in hemicrania, ſed & in omni inueterata capitis affectione illinitur: in capitis quidem dolore, per omnem frontem: In hemicrania verò per mediam capitis partem affecta.* Croci ʒ.xv, atramẽti ſutorij ʒ.x, aluminis

A.l.3.f.1.c. a.ca.13.fo. 191.f

C ſciſſi ʒ.† xiij, myrrhę ʒ.iii, opij ʒ.iii. chalciteos ʒ.iii, omphacii ʒ.iii, gummi ʒ.xv. Omnibus tritis vinum falernum adijce, & rurſus vt collyrium tere, deindeq; in paſtillos redige. Vſus uero tẽpore poſca dilutos, aut aceto, illine. *Alind. ad eaſdem affectiones.* Scammoniæ ʒ.vi, croci ʒ.ii, comæ hederæ drach.vi, ſulfuris viui ʒ.iv, ſeminis aniſi ʒ.viii, ſeminis apij drach.viii, diligẽter trita cũ ocymi ſucco in paſtillos cogito. Hoc pharmacum multo roſaceo diſſolutum capitibus lethargicorum rigandis fit commodum. ¶ *Aliud pharmacum non yſdem conueniens, & ſed & vertiginoſis auxiliare.* Radicis peucedani ʒ.iv, iridis illyricæ ʒ.ii, æruginis drachmam vnam, acori drachmam vnam, ſpondilij ʒ.iv, piperis nigri ʒ.ii, & dimidiam, caſtorij drach.ij, & dimidiam, ſerpilli drach. quatuor, & dimidiam, myrrhæ ʒ.ij, baccarum lauri numero xxxv, rutæ viridis drachmas viii, mẽtæ uiridis ʒ.iv, opij drachmam vnam. Aceto excipe, & in paſtillos redige. Vſu exigente, aceto & roſaceo dilutos illine. Verum cerato roſaceo exceptum hoc pharmacũ, vt malagma imponitur. *Paſtillus non ſolum Hemicrania laborantibus cõmodus, ſed & coxendicum morbo affectis auxiliaris.* Thapſiæ ʒ.iii, euphorbii drach.iv, laſeris, ſiue ſucci medici drach. iii, myrrhæ drachmam unam, opopanacis drach. vnam. Simul contuſa in paſtillos cogito, quos deinde uſus tempore aceto tritos illinito. Hæc quidem compoſita ſunt pharmaca. Sæpe vero & ex tempore, ac improuiſo

† *Intentuelli ij.*

D pharmaca præparare coactus, ſimpliciter euphorbii illitione vſus ſum, exigua cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei ſiue ſabini, ſiue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem inijcere, & euphorbii unc.j. atq; ex hoc dimidiam frontis partem illinere, vna cum temporis uidelicet muſculo. Cæterum in quibus ſuſpicionem habueris a calidis uaporibus, aut humoribus, dimidij capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum: Ijs uero, qui ob frigidas cauſas infeſtantur, commodiſſimum adeo eſt, ut ſæpe ſemel ante balneum illitũ, quam citiſſime affectionem perſanet, vt a balneo omnino ſani ægri euadant. Iuuat etiam os ſi oleum tepidum in autem inſtilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto: Nimirum ad libram olei unam, euphorbii uncia dimidia, ſi validum euphorbium exiſtat: ſi uero non, etiam amplius inijcere conuenit. Verum in corporibus molli ac tenero ſenſu præditis, etiam ſi minus quam dimidiam vnciam inieceris, melius res procedet.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Docet medicamenta ad aurium & narium affectiones.

De Aurium affectionibus, & ob quot cauſas aures dolore affligantur. Cap. I.

AVriũ dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus a frigidis
ventis perflati patiuntur. Aliqui uero ex balneis frigidis, & quibuſdam medicatis
aquis, oboriuntur, in quibus quidã ob delicias lauant: quanquam ſint, qui & ob
corporis cõmoditatem id faciant. Fiunt & auris dolores ex inflãmatione, inter- F
dũ quidẽ ſolius circa meatũ cutis, interdũ vero in profundũ progreſſa, qñ videli-
cet neruus auditorius, ad inflammatã affectionẽ peruenit. Qua verò ratione in-
flammatio partes inflammatas diſtendens dolorem producit, iuxta eundẽ modum ẽt flatus vẽto
ſus tranſitum non habens dolorẽ excitat. At verò cõſimilis dolor eſt ex ſeroſis & ſanioſis humo
ribus in corpore aurium generatis ei, qui ex mordaciũ humorũ illapſu forinſecus facto cõtingit.

De dolore auris ex frigiditate.

Dolores quidẽ igitur a ſola frigiditate obortos calfacientia quã celerrimè curant. Atq; in hũc
vſum quoſdã rurales hoĩes magnas cæpas exculpere vidi: deinde oleo eas explere, & in feruente
cinere moderatè calefacere, atq; ita aurib. infundere. Quoſdã verò nõ cępas tñ, ſed & alliũ in oleo
cõtũdere, vel feruefacere, atq; ita ĩfundere vidi. Ego uero euphorbio oĩno exiguo ad multũ vetus
oleũ admiſto utor, velut ẽt pipere exq́ſitiſſimè trito: auriũ.n. dolores a frigiditate ĩductos eiuſmo
di calefacientia magnopere iuuant. Prodeſt ẽt Amaracinũ oleo eis infundi, & optimũ nardũ, &
quod apud Romanos foliatum, itemq́; quod ſpicatum appellatur: prodeſt eis & Cõmagenum.
Atq; ſi rutã quoq; oleo non aſtringẽti, ampliusq́; tenuium partium incoxeris, velut eſt Sabinũ,
magnopere iuueris. ¶ *De dolore auris ex aqua medicata.* Cum uerò ex aqua medicata quippiã cir
ca auditorium meatũ contineatur, oleũ aſſiduè infundere cõuenit, quo ipſum eluamus: deinde la G
na molli extergere, rurſusque infundere. Magnifice aũt eos mitigat oui candidũ quo ẽt ad lippi-
tudines vtimur, itemq; lac muliebre. Manifeſtũ verò eſt, quicquid adhibetur, mediocriter calidũ A.l.3.f.4. t.1.c.5.fo. 135.e.
eſſe oportere. Plurimum iuuantur quoque ex adipe anſerino, atque item vulpino.

De dolore auris ex inflammatione oborto.

Quod ſi inflãmatio adſit, optimũ ad eã pharmacũ vnguentũ nardinũ cũ exiguo baſilico appel
lato pharmaco infunditur: idem ẽt retrapharmacũ appellatur: & Cõmagenũ quoq; aptũ eſt: &
ex adipibus pharmacũ, cuius cõpoſitionẽ paulo poſt deſcribã. Cogente vero dolore neceſſariũ
eſt ẽt ijs, q́ ſenſum ſtupefaciunt vti, queadmodũ ẽt in ijs, qui colũ, aut renes, aut quãcunq; tandẽ
partẽ affecti vehementi dolore affliguntur, facere cõſueuimus. Miſcetur aũt opiũ muliebri lacti
& oui cãdido, quæ ipſa & per ſe ſæpe auriũ inflãmationibus profuere: Miſcetur & caſtorio opiũ.
Verum multo ante vſum tpe, ſiue pari pondere, ſiue duplo, caſtorio admiſceatur, præparatũ id
eſſe conuenit, & miſcetur quidẽ in vehementiſſimis doloribus pari, in minoribus uero duplo. Li-
quor vero, quo hæc diluuntur, ex muſto ſapa ſit: multo.n. magis q̃ dulcia vina, dolorẽ hæc ſedat.
Statim itaq; in principio p̃dicta pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur, caſtoriũ quidem H
diligenter prius tritũ & leuigatũ, papaueris verò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atq; ita hæc tria miſta
probè læuigẽtur. Deinde verò vſu poſtulãte rurſus ſapa diluãtur in eiuſmodi compagẽ, vt p auri
fuſoria ſpecilla ac lucernã tepefacta infundi poſſint. Verũ ego nullũ pharmacũ dolore vexatis in-
fundo, neq; ẽt p lanã inſtillo: vtpote qui experientia edoctus ſum, q̃ p̃ſtat, neq; oĩno cõtingere
doloris tpe auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillũ lana molliſſima obuolutum dolore
vexatos foueo: pharmacũq; ita moderato tpe in aurifuſorio ſpecillo præparatũ injicio, vt inter-
rogato per nos ægro, num tepidum ei uideatur, & num calidius ipſum ferre poſſit, ad tãtã calidi-
tatẽ procedam, vt nihil amplius offendat. Tinctum itaq; in hoc modo p̃parato pharmaco ſpecil-
lum ad principiũ meatus moderate imponito, & in altũ defluere ex eo pharmacũ pmittito: & po
ſtea iterũ, iterũque & ſæpius tingito, idemq́; facito nullo tpe intermiſſo. Palã eſt aũt cũ hoc fit, ẽt
foris omnino aliq̃d effluxurũ eſſe, expleto nimirũ toto auditorio meatu: hoc igitur quãtũ poſſibi
le eſt moderatè excipe, nec aurẽ cõtingas. Poſtquã vero probe foueris, meatũ pharmaco expletũ
ſinito, & mollẽ lanã forinſecus tũ meatus oſculo, tũ vniuerſę auri ĩponito: atq; vbi rurſus fomẽta
adhibere oportebit, incũbẽtẽ foris lanã leniter tollito: rurſusq; ſimiliter foueto, quantũ poſſibile

fuerit

A fuerit diligenter cauens, ne vel auditoriũ meatum, vel aliam q̃piam auris partem, attingas. Ad
hoc vero præceptum maximè aĩum aduertas, vtpote quod oĩum potiſſimum ſit in aurium cura-
tione. Fomenta verò fiant per ea, quæ velut dictũ eſt, dolorem ſedant, quale eſt optimum Nardi-
nũ vnguentum pauciſſimo in eo tetrapharmaco diſſoluto. Deinde ẽt Cõmagenũ & Suſinũ & p̃
cioſa diuitũ mulicularũ vnguenta, q̃ ipſæ ſpicata, & foliata appellant. Sunt aũt ſpiſſiora q̃ vt in-
fundi queant: quapropter per nardinum vnguentum ea diſſoluere oportet: & æſtatis tempore, &
ſi caloris ſenſus ægrum circa inflammatam aurem infeſtet, per roſaceũ bonũ: aut ſi hoc nõ adſit,
amygdalinum. Memineris aũt quod bonum ſem p roſaceũ dico, in quo plurimæ roſæ maceratæ
ſunt; verum oleum, in quo hæ macerantur, omphacinum ſit ex crudis oliuis, & nec dum penitus
maturis expreſſum, citra ſalis additionem præparatum. Immo neque ẽt aliud quicquam ad roſas
conijciatur, quemadmodum illi faciunt qui ſpiſſamenta ſtymmata Græcis appellata addũt, quo
videlicet per multum tempus ipſum roſaceum odoratum permaneat.

De Dolore auris ex flatu ventoſo, aut craſſis, & viſcoſis humoribus.

Si verò flatum ventoſum, aut craſſum aliquem, & viſcoſum humorem, qui tranſitum non ha-
beat, incluſum eſſe conieceris, ẽt ex pharmacis ab obruratione liberantibus q̃ppiã admiſce. Arti-
B ficioſa.n. cõiectura cauſarũ dolorẽ efficiẽtiũ tibi cõtinget, ſi tũ p̃greſſa, tũ p̃ſentia percũctatus fue-
ris. Frigiditate.n. antegreſſa flatus ventoſus cõgregatur: grauitate vero capitis, cibiſq; pituitoſis,
& mali ſucci, frigidi, & craſſi humores. His.n. ſi frigiditas accedat dolores cõtingunt, eis nimirum
A.l. 2. t. 2. q̃ prius diſſlabãtur p p dẽſitatẽ incluſis, & retentis. In his igitur ſpuma nitri, & nitrũ ipſum molle,
c. 57. f. 104. eiuſmodiq; aphronitrũ, & oleũ amygdalinũ appellatũ rationabiliter in auricularia pharmaca mi
g ſcẽtur. Ex hoc genere album item ac nigrũ veratrũ eſt, & ſtruthiũ, ac amygdalæ amaræ, & ex tri-
bus ariſtolochijs, q̃cunq; fuerit ad manum, & iris Illyrica. Inijcies aũt & cinnamomũ ſi habueris,
aut caſſiam illo non p̃ſente, tum eã q̃ Zigeres, *tum, quæ Metodes appellatur. Itẽ carpeſiũ, qđ plu- *Ζίζερες.
rimũ in Sida Pamphyliæ naſcit, & ob id viliſſimo pretio venditur. Quintus ſanè, cũ cinnamomi
inopia eſſet, carpeſiũ p ipſo iniecit duplo p ondere, velut aliqui eius loco caſiã. Cæterũ auriũ mea
tus ab obturatione liberant ẽt, q̃ lapides in renibus atterũt, oĩaq; inſuper tenuium partium citra
mordacitatẽ, vt ne dolorẽ exacerbẽt. Ex quorũ numero eſt ẽt cucumeris ſylueſtris radix, itẽque
bryoniæ, & ari, & dracunculi, ac cẽtaureæ, & polij, & omnino omniũ amarorũ: citra mordacitatẽ
nãque, & abſque moleſtia expurgant hæc meatus, diſijciuntque, & diſſecant obturata. Verum ob
id multa hmõi exempla ſcribo, quamuis ſane oĩa in libris de ſimplicium pharmacorũ facultati-
C bus retulerim, q̃ videlicet oĩbus terræ locis remedijs vos abũdare volo, vt ipſorũ memoriam in
promptu habeatis. Alia.n. in alijs regionibus abundant, & meliora ijs, quæ alibi naſcuntur, exiſtũt.
Alioqui ſanè ex adipibus compoſitum pharmacum tibi ſufficiet, & ex ſimplicibus quæcunq; pau
lo ante recenſui doloris mitigatiua. Mirari porrò ſubit medicos, qui citra diſtinctionem ad auriũ
dolores pharmaca quædam conſcripſerunt. Quæ etenim a frigiditate dolent, per calfacientia celer
rime curantur: ſi verò a mordaci acredine, aut a pulſatili inflammatione, dolor fiat, maximum de
trimentum continget, ſi eiuſmodi pharmaca adhibeantur. Atqui moderatæ inflammationes, &
non pulſatiles ẽt per eiuſmodi pharmaca curantur: quale eſt acetum cum roſaceo tepefactũ, vtriſ-
que diligenter ſimul commixtis. Sic ẽt Glaucium in cote medica cũ aceto tritum moderatis inflã
mationis doloribus prodeſt. Præſtet aũt paſtillum ex glaucio multæ ſane vtilitatis pharmacum,
prius præparatum habere, qui ſit ex glaucio probe cum aqua pluuiali trito, deinde in paſtillum
redacto, & exiccato. Si vero fragilius videatur glaucium, q̃ vt in paſtillos formari poſſit, parum
gummi ei addes: ſufficit aũt id duodecimã, aut quintam, & decimam, glaucij partem eſſe. Quin, &
collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita, eis proſunt auribus inſtillata, atque his nihilo
minus collyria ex croco. Hæc quidem igitur ſunt doloris, & inflammationis remedia. Cæterum
D de alijs affectionibus, quæ in auribus oboriuntur, ubi pharmaca, quæ per experientiam cognoui,
recenſuero, ita deinde ad ea, quæ a prioribus medicis ſcripta ſunt, tranſibo.

De Vlceribus Aurium.

Vlcera aurium recentia tum Glaucium ſolũ cum aceto tritum, ut iam dictum eſt, curat, tũ col
lyria ex eo oĩa, & collyria ex croco, & ex roſis medicis appellata, velut ẽt qđ Nilo inſcribitur. Cu
rat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ vero pure manãt citra dolorem, atq; id mo-
derate patiuntur, per eadẽ curantur. Verum quæ fortiter affliguntur, per eiuſmodi qualis eſt, pa-
ſtillus Andronius, & paſtillus Muſæ, cum ſapa, & exiguo aceto dilutus. In quibus cõponendis va
rietas turſus dicetur. Vbi uero, & hæc a malo vincantur, ſcoria ſiue recrementa ferri ad plurimos
dies in Sole cũ acerrimo aceto trita, & læuigata confidenter vtere: ẽt ſi præter rationem videatur
aurem acerrima pharmaca ſuſtinere poſſe, quã paulo ante dixi neq; molliſſimorũ infuſorũ admo
tionem, & allapſum citra moleſtiam ſuſtinere, ſed & hæc ipſa offendere ipſam videri.

De Audiendi difficultate, & de ſonitu aurium.

Reſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono aurium diſſerere, quæ nihil cum dolo-
ribus & vlceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, vbi prius compoſitiones au-
riculares

riculares a celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero,iuxta quam rationem eas com- E
poſuerint tandem illi,initio ab ea,quam Heras ſcripſit,ſumpto.

Compoſitio Auricularis,Heræ.

A.l.5.fu.2. e.3.f.552.h

Heras"quidem igitur ita ſcripſit. ¶ *Cōpoſitio Auricularis ad omnem dolorem , omneq́; vlcus. hac in febriente quodam vſus ſum,& ob dolores delirante,& fæliciter ſucceſſit.* Myrrhę 3.i,thuris 3.tres
alij vij,ſpumę nitri 3 tres,croci 3 quatuor alij j,ſucci papaueris 3.tres,chalbani 3 duas,amygdalas
amaras delibratas xx: aceto excipito. Vſus vero tp̄e,ſi quidē dolor adſit , roſaceo diluta inſtilla-
to: ſi uerò audiendi difficultas adſit , aceto. Heras itaq; unum hoc pharmacum ſcribere conten
tus fuit,ad oēm dolorē,ac auriū exulcerationem,remedium. Ego uerò dolores per pharmacum
ex adipibus conſtans, & per nardinum vnguentū tetrapharmaco admiſto , leniri dico, vnaq; &
affectiones ipſas iuuari, uelut ēt oui cand.do,& lacte muliebri: per papaueris uerò ſuccum miti-
gari ſolū dolores,nihilq́; iuuari affectiones. Verum per accidens,non primario,ēt affectiones in-

hom.

de opem ſentire quis dicere poſſit:ſedato.n.dolore, & ſomno cōſequente,natura affectiones do
lorē efficientes concoq̄t. Cæterū ulcera in auribus oīno cum glaucino ex aceto curaui:quemad
modum ēt q̄ cū fluxione aut purulentia conſiſtunt,per paſtillos a mitiorib' auſpicatus, qualis eſt
Polyidæ,& poſt eum Andronius , & ab illo Bithynus appellatus, cui ſimilis eſt meus,hoc eſt ex F
charta vſta conſtans,& uelut ego iudico,eo ēt præſtantior. Minime vero ſemper oīum uſu opus
habemus,ſed ſufficit oīno unus, ſi quis uti norit,aliqñ quidē per ſapā diluto,ſi quidē mitius red-
dere pharmacū uelit: & rurſus per uinū dulce,deinde per acetū no acre,deinde poſtremo per lō-
ge acerrimū. Quap p cū per eiuſmodi miſturā alias aliter parabilē,huiuſcemodi pharmaci vehę
mentiā exoluere poſſis,fortiſſimū tm̄ præparatū hr̄e poteris. Verū mirari rite, velut dixi,licet ple
roſq; medicos, qui citra diſcrimē oīgena auriū doloris pharmaca conſcripſerunt,eaq; commi-
ſcuerunt,in unū ordinē redacta,quæ uel maxime contrarias hn̄t uires. Quēadmodū ſtatim(à ve
teribus.n.auſpicari præſtat) Apollonius Herophili ſectator,in parabiliū pharmacorū deſcriptio-
ne,in principio quidem libri, capitis doloris remedia ſcribens , primum omnium ea, quæ ex ar-
dore oborto conueniunt, locauit: Deinde conſequenter ea, quæ dolori congruunt ex frigidita-
te: Deinde ea,quæ ex ebrietate,& meri potu oborto medentur, ſic.n.ipſe appellauit. Quarto lo-
co ea,quæ plagæ,aut caſui dolores capitis inducentibus adhibenda ſunt, ſubiecit. Et poſtremum
iuxta illius præſcriptum ea, quæ ad temporum, & totius capitis dolores citra manifeſtam cām
obortos conducunt. Verum in aurium dolore nullam oīno appoſuit diſtinctionē, ſed ſimplici-
ter, Ad auriū dolores, titulo præſcripto, deinceps pharmaca recenſet,aliqua calfacientia,aliqua G
refrigerantia , quædam humectantia, quædam reſiccantia: & iuxta ſecundas facultates ac quali-
tates,auſtera,acerba,amara,acria,acida,ſalſa:& ad hæc inſuper alia diſcutientia , alia adſtringen-
tia & cogentia,ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis, alia ab obtura
tionibus liberantia,alia repurgantia, & extergentia, alia ſenſum ſtupefacientia. Siquidē igr̄ una
affectio dolorum eſt cā,rationabile eſt etiam unam eſſe remediorū ipſius facultatem: ſi uerò mul
tæ, tm̄ remediorum numerum eſſe oportet,quantus eſt efficientium cārum. Cū itaque Herophi
lus diſtinctiones in tm̄,vt haud ſciam ſi quis alius, laudet:ipſeq; Apollonius capitis doloris phar-
maca diſtinctè ſcripſerit: magis utiq. miror,ꝙ circa aurium dolores ita indiſcriminatim oīa tra-
ctauit. Et quintum inſuper pharmacorum genus penitus indiſtinctum reliquit,illud.ſ.quod po-
ſtremum ad capitis dolores citra manifeſtam cām obortos deſcripſit. Quanq̄ & hmōi capitis do
lores neceſſe ſit primum communibus generibus cauſarū dolores efficientium ſubiectos eſſe, ſo
lutioni uidelicet continuitatis,aut intemperiei,quemadmodum a nobis eſt demonſtratum:dein-
de etiam ijs,quæ has ipſas operantur. Quæ omnia a me proprio huic rei, & tractationi loco ſunt
determinata: Nunc autem eorum,quæ ad aurium dolores pertinent ſolum mentionem faciam,
cum omnium poſtrema, uelut ſæpe in methodi medendi libris dictum eſt, hæc tractatio exiſtat. H
Etenim curandi methodos illic tradens,unum atq. alterum particulare exemplum appoſui,mul
titudine pharmacorum quæ ex multis compono,in præſentem tractationē reiecta . Quare me-
dendi methodum de ſimplicium pharmacorum facultate libri xj merito præcedunt : poſt hos
verò xiv de medendi methodo rite conſequuntur: his demum de compoſitione pharmacorum
libri,quos nunc in manibus habemus,ſuccedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores ſcripſerit.

† Ex cod. uetuſtiſſimus. Fel uero ipſum cū porro tum ex inflammatione obortos dolores aug nt : cū ijs,qui ex acribus humoribus facti ſunt, nullam opem ferunt.

A.l.1.f.4. ca.30. fol. 84.d

Quòd verò Apollonium deliquiſſe dixi, in eo,ꝙ non diſtinxerit , in quali aurium dolore unū
quodque eorum, quæ deſcribit pharmacorum utile exiſtat , ne falſo uirum reprehendiſſe coar-
guar,ex paucis exemplis demonſtrabo. Cum.n. præſcripſiſſet, ut dixi,ad aurium dolorem infun-
denda,inter eaq́.ſcripſiſſet,"Anſerinum aut gallinaceum adipē liquefactum ſenſim inſtilla. rur-
ſus deinceps ſcribit, Fel taurinum, aut caprinum cum porri ſucco inſtilla. Adeps quidem igitur
horum,quæ dixi,aīalium maxime mitigat oēs affectiones dolores inducentes, ſimulq́. ipſarum
aliquibus magnifice auxiliatur:† Fel uero ipſum cum porro,tum ex inflammatione,tum ex acri
bus, & mordacibus humoribus obortos dolores augent:ſolos autem iuuant ob obturationem ,

aut

A aut frigiditatem inductos: ſiue ob nudã intemperiẽ frigiditatis, ſolidæ partes dolore vexentur: ſi
ue ꝑ pea ꝙ in eiuſmodi affectioib' ventoſi flatus, & frigidi humores generentur, excerni aũt ꝓ
hibeantur ꝑ ꝑ continentis corporis condenſationẽ, citra inflãmationẽ factã. Vbi. n. ab hmõi acri
bus, & calidis pharmacis dolorũ cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul, & doloris ſedatio contin-
git. Gallinaceus itaq; & anſerinus adeps, ſi quidẽ euacuatũ corpus inuenerint, & humorẽ, qui in
flammatã coafficitur excitat, nõ amplius influẽtẽ, duabus rationib' tũ mitigandi, tum curandi, ꝓ
fuerint. Si vero influẽte adhuc cauſa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniunt tñ
doloris acceſſionẽ ſiue ſymptoma, quẽadmodũ ẽt, ſi ob humorũ acredinẽ mordacitas cõtingat.
Verũ ſel cũ porri ſucco nunq̃ in eiuſmodi affectionib' quicq̃ cõmodũ efficere põt: quemadmo-
dũ, neq; piper: Et tñ eo ẽt medicũ quendã vſum ſcio in muliercula, ex calidarum naturæ ſponte
aquarũ uſu aurẽ dolente. Cũ. n. per oĩa parabiliũ pharmacorũ Apollonij libris fidẽ haberet, & iã
ante fæliciter ſæpe ex pipere remedio uſus eſſet, ẽt tunc ſperauit, ſe in auris dolore opitulaturũ:
verũ adeo ab ipſo exacerbata eſt muliercula, ut parũ abeſſet, quin ſe ipſam ſtrangularet. Scribit
A. l. 3. f. 4. t. c. 8. fol. 236. h — itaq; Apollonius in hunc modũ: ¶ Piper in uino feruefactũ terito, & mediocri craſſitudine inſtil
lato. Scribit aũt conſequenter poſt hoc ẽt hæc: Lycio," & papaueris ſucco, pari põdere lacte mu
B liebri dilutis utere. Et poſt hoc rurſum aliud, hoc. ſ. Caſtorij, & papaueris ſucci par põdus in te-
ſta, præcipue quidẽ Attica, ſin minus, Romana, torrefacito: & trita paſſo diluta inſtillato. Phar-
maca igitur ex papaueris ſucco oĩa ſenſum ſtupefaciunt: & ob id ſanè neceſſario cogimur ipſis
uti, ubi nullum aliud mitigatiuum opem tulit. At vero ex pipere pharmacum alterius generis eſt:
Quemadmodum ẽt qđ ex adipibus conſtat: Et uelut id qđ deinceps ſcriptum eſt hoc mõ: Gal-
banum ſuſino unguento diluito, & mel, ac roſaceum admiſceto, atque lanam ſordidã auricula-
rio ſpecillo obuolutam in eis agitando imbuito, & tepefacta inſtillato. Diſcuſſorium eſt citra mo
leſtiam hoc pharmacum, inflammationibus conducens, in quas nihil amplius influit. Probe ẽt fe-
cerit in ijs, qui ex frigiditate dolore uexantur. Cæterũ quæret fortaſſis aliquis, quam ob cãm, cũ
non ſolum Apollonius, ſed alij ẽt quidam celebres uiri, papaueris ſuccũ, & caſtorium torreface-
re iuſſerint, quo uidelicet uehementia virium ipſorum minueretur, ego ad priorem meum ſer-
monem id apponere reliquerĩm, nimirũ ſupra, cum auris doloris curandi rationẽ ſcribebã. Huic
ego reſpondebo in hunc modum: Caſtorium quidem igitur neq; oĩno torreri operæ pretiũ exi
ſtimo: neque. n. tanq̃ ſenſus ſtupefactiuum ad papaueris ſuccum admiſcemus, ſed ob contrariam
C oĩno rõnem, ut uidelicet uehementiam refrigerandæ facultatis in eo obtundat. Quare qui papa-
ueris ſuccum torreri iubent, probe id faciunt: In caſtorio uerò omnino abſurde id pręcipiunt, ip-
ſum. n. per ſe concoctoriam ægrè ſolubilium, & in ſcirrhũ induratarum affectionum uim habet.
† Abunde igitur ſatis eſſet papaueris ſucci lenitas, quæ ex eorum compoſitionis perennitate cõ- † *Nullus ho-*
paratur, torrefactus. n. efficaciam amittit. At ſi caſtorio miſceatur, perennaret, quippe manet & *rum uerborũ*
nunc abunde efficacia, eius uero malignitas obſcuratur, ex qua ẽt aliqui læduntur, ut obſcurius *eſt ſenſus. Sed*
uideant per multos oĩno dies, & capitis grauitatem ſentiant, & neq; probe concoquant cibos: *& non parua*
† & ob hanc ſanè eius malignitatem pleriq; medici ad torrefactionem confugerunt. Verum cũ *eſt in græc. cod.*
rurſus in torrefaciendo efficacia ipſius peſſundari uideatur, id qđ ſæpe ſum expertus, melius eſſe *uarietas, &*
exiſtimaui, intoſtũ quidẽ miſceri, ſed põt tp̃s aliquod inueterata iam compoſitione in uſum ad- *corruptι huius*
ſumi. Hæc itaque extra rẽ dicta ſunt, ſed q̃ tñ utilia exiſtant. Cæterũ ut ad id, qđ propoſitũ erat re- *loci teſtimo-*
uertamur, non parum noxæ inſerũt illi, qui indefinitis pharmacorum deſcriptionibus fidem per *nium.*
oĩa hñt. Porrò multi alij iuxta eundem modum in pleriſq; tũ locis, tum affectionibus indefinita † In antiquis
pharmaca ſcripſerunt, neq; cognouerunt quantam uim habeat certa diſtinctio ad artis conſtitu- additũ *ποθεῖν.*
tionem. In quibus ſane nihil miror, ꝙ omnia indiſcriminatim confuderunt, quemadmodum in i. ſi bibatur.
Apollonio Herophili ſectatore mihi accidit: utpote qui norit, ꝙ iubeat Herophilus, medicum
oĩno anniti dẽre, ut ſciat, quæ & qualis, & quanta ſit morbi cã, & ubi maxime ea dominetur, quo
D uidelicet & curationem unicuiq; conuenientem faciat: Magis uerò adhuc Archigenem quis mi-
retur, qui & ipſe non pauca indefinite, & indiſtinctè ſcripſit cum in alijs curationibus, tum in eis
præſertim, quæ ad aurium dolores deſtinauit. Vna. n. tñ in ipſis diſtinctione vſus eſt, a uehemen-
tia nimirum, & mediocritate doloris. Atqui, & ipſius totam tibi adſcribam dictionem.

Quæ Pharmaca Archigenis ad aurium dolores conſcripſit.

In priore de pharmacis ſm genus libro, Archigenes in hunc modum hæc uerba ſcripſit. ¶ In
aurium dolore, pręcedente alia uictus ratione, quã ad capitis dolorem ordinauimus, ſi quidẽ mo
deratus fuerit, ſimplicia unguenta tepida inſtilla, uelut crocinũ, aut irinum, aut roſaceũ, aut nu-
cum amararum ſuccum, aut caſiæ unguẽtum, aut ſimplicem nardum, aut ſuſinum, aut amygda-
linũ, aut roſarũ, aut mali punici, aut papaueris ſuccum cum oleo calido, aut porri ſemen tritum.
Aut ueratrum album cum roſaceo tritum, tepidum per ſtrigilem infunde. Aut apij parum cum
lacte muliebri. Aut opij ſuccum eliquatum cum lacte eodem modo. At uerò ubi uehemens ſit
dolor, aluus per clyſterem ualide ſubducatur, & ſanguis a cubito detrahatur, & quæcunq; ſimi-
lia adhibeãtur. Indeq; fomẽtum ex decocto lauri, aut ſimili quopiam, fiat, aut ex ſulfure uiuo in

aquam

aquam inſperſo. Exprimantur aũt uehementer ſpongię, auribusq; apponãtur, facillime.n. ab hu E
more ſoluuntur ac laxantur. Qua p p fomenta ſicca longe cõmodiora eis exiſtunt, ex ſale videli
cet, aut milio, aut delicatis pileis, molliterue effigiatis. Aut rutã ferueſacito, eiusq; decoctũ in an-
guſti oris uaſculum trãsfundito, lanaq; os eius obturato, & auriculæ admoueto, qu o vapor inde
* Aliter, vel per lanã ad aurẽ penetrare poſſit. Quidã in poſca* & exiguo oleo rutam coquunt, atq; ita liquo-
rem in uaſculum infundunt, ex eoq; fomentum parant. Poſt fomẽta uero aurẽ concutito, & bal
ſamum cũ roſaceo dilutum infundito, aut aliqđ ex prædictis unguentis tepidũ. Aut aliqđ aliud
conueniens ad auris dolorẽ ex ijs, quæ mox deſcribentur imponito. Aut papaueris calicẽ tenuẽ
farina admiſta, & in aqua mulſa coctũ. Aut papaueris calicem cum hordeacea farina in uino co-
ctum. Aut fœnũgræcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eodem modo. Summe auxiliatur
ſpongia ocularis melle cocto: atq; adhuc calido imbuta, & impoſita. Aut ceratũ ex irino, ſtyrace
ad ipſum admiſto. Egregie facit ad aurium dolorẽ aloe roſaceo permiſta, & mellis craſſitudine in
fuſa. Aut chalcitis uino diluta. Aut perdicij ſuccus tepidus inſtillatus per ſe, & cum melle. Aut ni-
trum exigua aqua diluito, admiſtoq; oleo tepidum inſtillato. Aut ariſtolochiæ radicẽ cum oleo.
Aut veratrum album cum roſaceo tritũ tepidũ p ſtrigilẽ inſtillato. Probe facit, opiũ in teſta tor-
refactum, ſimiliterq; caſtorium, pari pondere, cũ roſaceo, & paſſo ad mellis ſpiſſitudinem reda- F
cta: in quibus deinde poſt fomentum, ſpecillũ lana obuolutũ intingitur, & imponitur. Aut ſuccũ
fœniculi cum aliquo ex prædictis unguentis in principio inſtilla. Aut anguis ſenectã cũ calicibus
papaueris coquito, & infundito, aut cum quopiã ex prædictis unguentis. Aut garum Hiſpanum
calefactum per ſtrigilem inſtillato. Facit, & acopon fœtidũ tepidũ infuſum. Aut papaueris ſuccus
roſaceo, & exiguo crocino dilutus. Oĩbus tñ præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vnguen
tis. Egregie facit, & verattum album tritũ, cum melle, & roſaceo infuſum, meatu per purpuræ la
nam obturato. Præclare facit, & ueratrum cũ irino oleo, uel unguento. Facit, & cedria cum nar-
dino unguento infuſa. Seuerus aĩt Aſellos in aquarijs uaſis naſcentes, millepedas Latini uocant,
cũ vnguẽtis tritos ulceratis infundebat. Quidam uero frigidam aquam dolenti auriculæ infun-
dunt; & confeſtim quidẽ lõge magis dolitant, paulo poſt uerò perfectè a dolore liberantur. Alij
* Alias. Docius melius faciunt, & in alteram non dolentem aurẽ frigidã infundunt. quemadmodum * Lucius ſo-
let. Præclare faciunt, & aloe, & crocinum cũ unguento amygdalino inſtillata. Aut æs tritum cũ
aceto, & aliquo vnguento. Sũme prodeſt, & Silphiũ cũ roſaceo, ſi exulceratio adſit. Mirabiliter
confert in excellenti auriũ dolore porri ſuccus, & caprina urina, & roſaceum, cũ exigua myrrha
infuſa. Aut Sciuri adeps in ſtrigili tepefactus inſtillatus. Aut alumen ſciſſum, & mentæ ſuccum, G
† *Al. quinquies aut ſepties.* cum paſſo inſtilla. Aut piper album, & ſalem pari põdere, cũ ſapa, ſiniſtra manu ter aut † quater,
aut quinquies) infunde. Aut cochleã ſiue limacẽ aphricanã putridã cõpungito, & roſaceo unple
to, & feruefactum calidius per ſtrigilem infundito. Quòd ſi ex plaga, externa pars auriculę doleat
ad micam thuris lac affundito, ſemelque atque iterum diffundito, ac tertio macerari in eo ſinito,
& agitatum infundito, ſtatim.n. dolorem ſedat. Hæc quidem Archigenes valde indiſtinctè ſcri-
pſit: poſſit autem quiſpiam mente præditus, reuocatis in memoriam ijs, quę prius dixi, facile aĩo,
concipere, quale tandem ex prædictis pharmacis, ſingulis relatis in aurium doloribus conueniat:
nimirum ſi memor ſit facultatis eorum: de qua in ſimplicium pharmacorum libris mentionem
feci. Verum ego iam ad auriculares compoſitiones ab Andromacho ſcriptas tranſibo.

Auriculares compoſitiones Andromachi numero xxiiij.

Quatuor & uiginti compoſitiones auriculares ex ordine Andromachus conſcripſit: quarum
aliquibus diſtinctionem quandam, aliquibus nullam, appoſuit. Et prima quidẽ ex eis hoc modo
ſcripta eſt: ¶ *Compoſitio* Auricularis ex libris Galli, qua utor.* Myrrhæ ʒ j, ſalis ʒ iv, thuris ʒ. tres, A.J.5.Ju.a. 5.3.f.552.c
ſpumæ nitri ʒ iii, croci ʒ iv, ſucci papaueris ʒ iii, amygdalas amaras xx, galbani ʒ ii, aceti boni
quantũ ſatis eſt. Deſcriptio hæc ad Menemachũ refertur. Multi vſus hãc compoſitionẽ auricula- H
rẽ Andromachus ſcripſit, multis ſimul affectionib' aurium deſtinatam. Verũ antea à me dictum,
q hmõi cõpoſitiones nihil magnopere corrigunt, neq; ẽt error ex earum uſu nobis continget.
Quæ vero uni affectioni cõgruũt, illã ipſam optime curat: alias verò aliqñ ultra hoc q nihil iu-
uãt, amplius ẽt exacerbant. Secundam deinceps compoſitionem poſt prædictam ſcripſit hanc.
¶ *Cõpoſitio auricularis Aelij Galli ad inflãmationẽ, & intenſos dolores,* Galbani ʒ octo, *cinna
* Aliter duas momi ʒ ii, myrrhæ ʒ. viii, croci ʒ viii, thuris ʒ tres, * ſpumæ nitri, ʒ tres, ſucci papaueris ʒ tres,
* Aliter octo aceti, ut mellis accipiat ſpiſſitudinem. Oportet autem nitro prius præparare, ne pingue * quic-
* *Al. ſordidũ.* quam adſit, deinde pharmacum ipſum infundere. Et hic rurſus ab obturatione liberantia, &
concoctoria, & laxatoria, & diſcuſſoria pharmaca, miſta ſunt, quæ uehementes dolores ſanare
non poſſunt, & ob hoc ipſis papaueris ſuccus admiſtus eſt. Tertiam auricularem huiuſmodi con
ſcripſit. ¶ *Auricularis compoſitio Laodici regis, qua aſſidue utor,* Caſtorij ʒ duas, ſucci papaue-
ris ʒ quatuor, opopanacis ʒ. duas, ſpumæ lycij drach. j: paſſo excipe, & tepefactis utere. Hæc eui-
denter intenſis doloribus conuenit, non tamen alijs affectionibus. Ego verò, quemadmodum
dixi, in vnaquaq; affectione proprio pharmaco utor: ſemperq; papaueris ſuccum fugio, neque
niſi

A niſi vrgente neceſſitate,ad eius vſum peruenio. Quartam deinceps auricularē ſic ſcripſit. ¶ *Alia*
Ibidem f *ad inflammationem,& purulentas,ac veteres affectiones.* Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ,aluminis
ſciſſi,piperis albi:ſpumæ nitri,croci,opij,malicorij,myrrhæ,thuris nardi ſingulorum ʒ. duas:ca
ſtorij ʒ.j,aceti,& mellis quantum ſufficit,alij mellis ʒ.vj,cōijciūt. In hac compoſitione,pharma-
ca alia diſcuſſoria, & reſiccantia,& obturatione liberantia ſunt, & quædā ēt concoctoria, velut
myrrha,& thus exiſtunt. Alumē aūt ſciſſile fortiter aſtringēs pharmacū cū ſit,ad reſiccādū purulē-
ta admiſtū eſt. Adiectū eſt & opiū doloris ſedādi gratia oppoſitūq; eſt ei caſtoriū, velut antea di
xi:ſed in eiuſmodi affectionib. non ſolū,vt oppoſitū,ſed & vt concoctoriū earū,& tanq̄ reſicca-
tiuum,merito inijcitur. Quintam deinde auricularē Andromachus ſcripſit his verbis. ¶ *Alia Xe*
nocratis,qua ſæpe vſus ſum. Spumæ lycij ʒ.duas,myrrhæ ʒ.j,croci obolos tres,thuris ʒ.j,aluminis
ſciſſi obolos iij,ſpumæ nitri obolos ij. Trita cū aceto reponito. Vtere cū aceto. Et hæc multi vſus
eſt,nō tn̄ in dolore forti conuenit, vt quæ neq; opiū,neq; caſtoriū habeat, neq; quippiā ex adipi
bus ſedantibus dolorē,neque galbanū. Sexta cōpoſitio auricularis conſequenter hac verborum
ſerie ſcripta eſt. ¶ *Alia Prytanidis,concordat cum Harpali compoſitione.* Myrrhæ oboles tres,nar-
B di obo.tres,croci obo.tres,æris vſti,obo.v, opij obo. duos,caſtorij obol.quatuor, aluminis ſciſſi
ʒ.i,& rotundi ʒ.i. Excipe paſſo,vbi fluxus fuerit:cū dolor, roſaceo: vbi vero vermiculi generen-
tur,veratri nigri ʒ.duas,admiſceto. Probe fecit,ꝙ in fine vſum eius adiecit, quē nos ſane dixiſſe-
mus,ſi ipſe adſcribere neglexiſſet. Septima ſimilis præſcriptæ,in hunc modū deſcripta eſt. ¶ *Alia*
dini Gay compoſitioni conſona. Veratri nigri obol.duos,myrrhæ obol.i,& dimidiū, opij obo.tres,
æris vſti obo.iiij,aluminis ſciſſi ob.duos,caſtorij ob.i,croci obo.quatuor,nardi ob.quatuor:cum
paſſo utere. Octaua præſcriptis oīno ſimilis eſt. De nona vero hoc modo ipſe ſcripſit. ¶ *Alia qua*
vtor in doloris vexatione & ſonitu. Nitri ʒ.unam,myrrhæ ʒ.vnam, roſacei cyathum i, aceti cya-
thum i:ſimul tritis vtere. Hoc pharmacū non ad dolorē in inflāmationibus conuenit, ſed ad eos
dolores,q̄ ex obturatione,& flatu frigido,ac uaporoſo,ſimiliterq; ex humore,oboriuntur. Deci
mam deinde hoc modo ſcripſit. ¶ *Ad aures purulentas Harpocrationis.* Florū mali punici, mali
corij,ariſtolochiæ,chalcitidis,miſyos cyprij,gallæ,ſquamæ æris ſingulorum ʒ.i,myrrhæ, thuris,
vtriuſq; obo.tres,atramenti ſutorij aſſati,aluminis ſciſſilis,vtriuſq; obo.tres. Cum paſſo paſtillos
formato,ac utitor. Quod ſi ēt ipſe pharmaci promiſſionē nō pſcripſiſſet,facillimū tn̄ erat nobis eā
C animo aſſequi, memoria repetētibus ea, q̄ in principio præfatus ſum. Eſt enim auriū purulenta-
rum reſiccatiuum hoc pharmacum, quod ipſum malum ex fluxione quapiam ex capite delabē-
te contingit,ob quam,ſi diu perſeueret,etiam exulcerationes accidere videmus. Vndecimam au
ricularem ſic ſcripſit. ¶ *Auricularis Compoſitio in multis conſona.* Croci ʒ.i,myrrhæ ʒ.i.caſtorij, ʒ.
A.Ibidē.g duas aluminis ſciſſi, ʒ:quatuor, *thuris ʒ.i. Cum paſſo ad mellis craſſitudinem redigito; deinde ēt * Al.vnam.
ſic dilutis vtitor. Et hæc moderatas affectiones ſanat,quemadmodum etiam ea, quæ hanc ſequi-
tur. Cæterum quæ deinceps poſt hanc ab Andromacho adſcriptæ ſunt auriculares compoſitio-
nes,eas citra meam expoſitionem adſcribam, cum ipſas per ſe dijudicare poſſint, qui prædicta
memoria tenent. Verum quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earū nulla amplius
noſtra interpretatione opus habet. Deinceps igitur omnes deſcribentur,ne videlicet amplius ali
cuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionem facere
opus habeam. In his enim varietas omnium ipſarum comprehēſa eſt. ¶ *Auricularis vt Solon Diæ*
tarius. Myrrhæ ʒ.quatuor,aluminis ſciſſi ʒ.quatuor,caſtorij ʒ.duas,thuris ʒ.i,croci ʒ.vnam, opij
ʒ.i. Cum cretico,aut vino mulſo ad mellis craſſitudinem redige. ¶ *Auricularis compoſitio Antipa-*
tri ad doloris vexationes. Croci ſextantem,alij vnc.i,myrrhæ vnc.i,ſalis ammoniaci vnc. i:alumi
D nis ſciſſi,ammoniaci,thymiamatis,vtriuſque vnc.dimidium: *fœcis vnguenti irini, aut Syriaci * *Aliter i.*
ſextantem. Cum vino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſſitudinem redige,ac vtere. ¶ *Auricu*
laris alia valde commoda. Opopanacis ʒ.ii,ſucci papaueris ʒ.quatuor,ſpumæ lycij ʒ.quatuor, ca-
ſtorii ʒ.duas,aluminis ſciſſi obo.tres,croci ob.tres,myrrhæ ʒ.unam. Vſus eius eſt cum lacte mu
liebri. *Ad aures purulentas compoſitio Spenduſa.* Fellis porci caſtrati partes ii, mellis attici partem
i. Vaſe vitreo ſimul indita in feruido cinere, vſque ad dimidium calfacito,atq; ita vtitor. ¶ *Auricu*
laris Harpocratis ad affectiones,& dolores. Spicæ nardi ʒ.vi,myrrhæ ʒ.vi,piperis ʒ. vi, ſpumæ ni-
tri ʒ.vi,floris ſalis drach.vi,croci drach.vii,nuces amaras x,ſucci papaueris drach.vii, vini vete-
ris quantum ſufficit. Stanneo vaſi pharmacū infundito. ¶ *Ad grauitatem auditus,& ſonitus.* Vera
tri albi drach.i,caſtorii obolum i,ſpumæ nitri ſeſquiobolum. Cum aceto optimo vtere. ¶ *Alia*
Al.3. f.4. t.1.c.5.fo. 231.f *ad ſonitus pulchra.* Struthii drach.i,croci cilicii drach.i,caſtorii drach.i,veratri albi ʒ.quatuor, ni-
tri ʒ.vnam. *Redigito in paſtillos,& vſu expetente,vino dilutis vtere. ¶ *Ad aures purulentas.* * Al.iiii.
Alumen ſciſſum vſtum & myrrham cum melle terito,& præelota auricula pharmacum lana ex
ceptum imponito. ¶ *Auricularis Chryſanti Gratiani,ad inflammationes,& Exulcerationes.* Blat-
tas detractis pennis xii,vini ueteris,& mellis vtriuſque ſexuncem, *mali punici putamen unum, * Al. libras ij.
ſucci porri ſeſquicyathū. In olla noua,donec mali punici putamē flaccidū fiat,cōquito:deinde te-
rito,vnguētum Syriaci vnciā vnam adijcito,picis liquidæ ſeſquiunciam, cæparum quatuor ſuc

cum

cum expreſſum:& contrita ſimul reponito. Vſu verò expetente tepefacta lana excepta indito. E
Auricularis compoſitio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ ʒ i, aluminis ſciſſi drach.ii. opij drac.quatuor, malicorij drac.quatuor, croci drac.tres, myrrhæ ʒ quatuor, thuris drac. quatuor, mellis attici ʒ. quatuor, ſpumæ nitri ʒ.quatuor, caſtorij drach. duas, amygdalarū amararū drach. octo, piperis albi grana xxx, aceti cyath.i, vrinæ ſuis ſylueſtris tantundē, fabæ Aegyptiæ uiridis internæ amaræ drac. quatuor. Trita ſimul in ſtāneo uaſe reponito. Vſus tēpe cū roſaceo inſtillato, & lanæ purpura infectæ tomentum indito. *Auricularis ad deſperata, uelut Zoilus ophthalmicus tradidit.* †Seminis hyoſcyami ob.tres, aluminis ſciſſi obo. dimidiū, myrrhæ drac.unam, caſtorij obo.tres, ſucci papaueris obo.tres, gallæ obo.tres, croci obo.quatuor, cinnamomi ob.quatuor, thuris obo.duo, ſpumæ nitri ob. duo, ſandarachæ obo. duo, b†opij recentis cochlearia iii, urinæ ſuis feræ maſculæ cochlearia tria, ſanguinis cōchilij ob.tres, ſucci mandragoræ obo. i, mellis attici quantū ſufficit: cōchylio aurē obturato. *Auricularis alia ad inflāmata & purulenta mirabilis.* Rutæ obo. tres, myrrhæ ob. tres, c†baccarū lauri amotis corticibus ob. tres, } ſucci hyoſcyami drac.unam, opij ʒ unā, croci ʒ i. Cum lacte muliebri utere, & tepidum infunde. *Auricularis compoſitio ualde bona & probata, ex Apollonij libris.* Myrrhæ drac.duas, thuris drach.i. nucum amararum drach. unam, ſpumæ nitri ʒ i, aluminis ſciſſilis drac.i, malicorii drach.unam, ſpicæ nardi ʒ vnam, aloes drac.tres, uini mulſi ueteris cyath. tres, Arida trita vino mulſo admiſce, & cocta in ſtanneo uaſe repone: vſu uero exigente tepido utere. F

A † Sed hæc cōpoſitio non conſentit uetuſtiſſimo Vaticanorum codici. Habet .n. ille opij ob.iiii. dehinc paulo inferius thuris ob.i, ſpumæ nitri obo.i, ſandarachę obo.i.
B † Olei amygdalarum amararū μετώπιον appellatū.
C † [illegible]

Compoſitiones Auriculares Ab Aſclepiade in primo Externorum ſcripta.

Auriculares cōpoſitiones ad dolores auriū recentes, quibus Niceratus uſus eſt. Inter eas optima hæc eſt. Aſellorum domeſticorum: eſt autem animal multipes in aquarijs uaſis, & ſterquilinijs enaſcens, quod ad digitorū contactū in orbē ſe contrahit: horū tres aut quatuor in oleo ferueſacito, & expreſſum oleū auribus infundito. Facit & cucurbitę ſuccus cū roſaceo, aut nardino miſtus & tepefactus. Et perdicij herbę ſuccus cum oleo coctus. Et cētaureę ſuccus aqua mulſa dilutus. Et hyoſcyami ſuccus roſaceo miſtus. Facit & papaueris ſucci paſtū lacte muliebri diſſolutū. Et feroſus cruor, qui a carnibus bubulis, dum torrētur, deſtillat. Has itaq; crudas recētes prunis imponere oportet, & crudas adhuc exprimere, & expreſſum liquorē calidū infundere. Facit etiam nucū putrefactarū internarū liquor aceto dilutus, addito roſaceo: Facit & Aphricana limaca in ꝓpria teſta, cū oleo nardino, aut roſaceo ferueſacta. Facit & ſuis, quæ nō peperit, fel pari melle attico ad miſtū. *Aliud.* Succi papaueris, caſtorij, utriuſq; oboli duo, paſſo diluito: & pauco roſaceo adiecto tepida infundito. *Aliud.* Succi papaueris, & ſucci peucedani, æquales partes diſſolutas infundito. G

Ad inflammationes cum exulceratione, Charixeni.

Myrrhę, opij, caſtorij, ſingulorum æquales partes paſſo dilutas tepidas infunde. *Aliud.* Hyoſcyami ſucci, ſucci papaueris, myrrhæ, caſtorij, ſingul.drac.quatuor, piperis, drac.i. paſſi protropi quantum ſatis eſt. *Ad ſiccas & non humentes ulcerationes Optime conuenit & in peſſo appoſitum.* Oeſypi ʒ quatuor, medullæ ceruinæ ʒ quatuor, butyri drach.quatuor, adipis anſerinæ dra. quatuor, ceræ Tyrrhenicæ ʒ iv. terebinthinæ ʒ quatuor, olei cicini cyath. ii, olei amygdalini cyat. ii, olei cyprini cyath.ii, piſſelæi id eſt olei picini cyath.i. Cōponito, & utitor, quantū ſufficit oleo nardino diluto, & ad mellis craſſitudinē redacto. ¶ *Aliud ualde commodum. Facit & ad neruorum affectiones.* Olei cyprini cyath.ii, roſacei, amygdalini, olei ueteris, ſingul.cyath.ii: piſſelæi cyath. ij, ceræ textātē, terebinthinæ vnc.i, adipis anſerini vnc.i; componito & utitor. *Aliud ad abſceſſus in profundo, Antonij Muſæ.* Croci ʒ duas, myrrhæ drac.duas, bdellij ʒ quatuor, nucum amararū drac.octo, ſucci marrubij heminæ dimid. paſſi protropi heminæ dimidium. Liquores coquito, & admiſtis reliquis excipito. Vtere in paſſo, diſſoluens quantum ſufficit. *Aliud.* Croci, myrrhæ, caſtorij, centaureæ, ſingulorum drach. ii: ſpumæ nitri drach. unam, amygdalarum amararum depuratarum drach. viii. ſucci helxines ſeſquiſextarium, paſſi protropi ſeſquiſextarium. Componito, ac utitor ut dictum eſt. ¶ *Ad inflammationes cum fluxu, quo uſus eſt Cleon.* Myrrhæ, aloes, thuris, ſucci papaueris, ſingulorum drach. ii; miſyos crudi drach. unam: aceto excipe, & vſu expetente paſſo diluta infunde. ¶ *Aliud Aly Tarſenſis.* Myrrhæ drach.iv, thuris drach.iv, miſyos crudi drach. ii, lycij Indici drach. iv: aceto excipe. Vſus iam indicatus eſt. Quòd ſi multus fluxus oboriatur, ſubſcriptis compoſitionib' utendum eſt. Croci, thuris, myrrhæ, opij, ſeminis uiticis, ſingulorum drach.unam: lycij Indici, florum mali punicis, florum roſarum ſingulorum drac.ii. aceti heminam unam. Viticis ſemen, mali punici flores, roſarum flores in aceto coquito: & vbi diſſoluta fuerint, reliquis adijcito: & excepta reponito. Vſus tempore paſſo diluta infundito. H
¶ *Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo uſus eſt Cimon.* Caſtorij ʒ ii: aluminis ſciſſi, croci, myrrhæ, thuris, ſingulorum ʒ i. Paſſo, aut uino myrtite excipe: ac utere ad recēs malū cū uino mulſo, ad inueteratum cū aceto. *Aliud Claudij Damonici ad purulenta, & inueteratas affectiones.* Croci drach.iii, myrrhæ drach.unā, nuces amaras depuratas numero xxx: ſpumæ nitri, nardi ſyriacæ, aluminis ſciſſi ſingulorū ʒ unam: thuris obolos.iii. Aceto acerrimo excipiuntur, & p acetum diluuntur. *Ad fœtorem, & Nomen ſine ulcus depaſcendo proſerpens, compoſitio Hiſpanorum appellata.*

A *appellata.* Gari nigri, quod Romani, Sociorũ appellant, ſextariũ unũ: aceti ſcillitici ſextariũ vnũ,
mellis attici ſeſquiſextariũ, ad compagẽ coquito: & in vitreo vaſe repoſitis utitor. In alijs deſcri-
ptionib⁹ ſic legere eſt: Succi cucurbitę ſextariũ vnũ, cõponito: facit ad fętotẽ cũ ĩflãmatione. *Cha*
rixeni ad corruptiones, & fœtores. Aluminis †Melij ʒ viii, atramenti ſutorij ʒ viii, aloes ʒ viij, cro- † Al. Mileſii libram unam. al. μίσυλος. i. non lauat.
comagmatis ʒ viiij, myrrhæ ʒ viii, vini myrtitę ſextariũ dimidiũ. Alumen, & vinũ ipſum coqui-
to: atq; ubi in cõpagem coierint, reliqua aceto diſſoluta inijcito: & repoſitis utitor. *Ad carnium in*
crementum, quo vſus eſt Heraclides Tarentinus. Aeruginis raſę ʒ viii: ſquamę ęris ʒ viii, in alio exẽ
plari ʒ quatuor, mellis heminæ dimidiũ. Arida trita, ac melle excepta, donec rubefiãt, coquito: &
ablatis utitor. *Aliud.* Aeruginis ʒ quatuor, atramẽti ſutorij ʒ quatuor, myrrhæ ʒ quatuor, ſucci
A.I.5.lu.2. c.1.f.572.g marrubij cyath. tres, mellis quantũ ſufficit: p̃para vt dictũ eſt. ¶ **Chalcedonia ad Inueteratas Affe-* * Al καρχηδονία.
ctiones. Veratri albi ʒ quatuor, croci ʒ quatuor, myrrhę ʒ quatuor, caſtorij ʒ quatuor, thuris ʒ
quatuor, opij ʒ quatuor, atramenti ſutorij ʒ xvi, piperis ʒ duas. Myrrhã, opiũ, thus, caſtorium, in
aceto, cui malicoriũ incoctũ eſt, vſq; ad diſſolutionẽ macerato: deinde veratrũ, crocũ, piper, atra-
mentũ ſutoriũ, cõtuſa inijcito, atq; oĩa ſimul diligenter terito: qđ ubi probe factũ fuerit, uini mul
ſi quantũ ſatis eſt affundito, vt ad diluti mellis craſſitudinẽ redigantur. Vſu uero expetẽte, tepefa
B cta infundito. Ex huius pharmaci vſu ſæpe egregie mihi ſucceſſit, verũ t͏p̃is progreſſu omphacij
ʒ i, ad hanc deſcriptionẽ adieci. *Aegyptia ad eaſdem affectiones, etiam ſi ſint connatæ.* Amygdalarũ
amararũ depuratarũ ʒ ii: fabarum ęgyptiarũ interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ,
opij, ſingulorũ ʒ duas: thuris ʒ ii, omphacij ʒ iv, aluminis ſciſſi ʒ iii, caſtorij ʒ duas, atramenti ſuto
rij ʒ iv, ſpumę nitri ʒ ii, aceto in quo malicoriũ incoctũ eſt excepta, ad limi craſſitudinẽ redigito.
Vſus vero t͏p̃e quantũ ſuffecerit ex pharmaco acceptũ, ac nardino unguẽto diſſolutũ, infundito.
Ad ſanguinis ex auribus eruptiones, Hercalidæ Tarentini. Facit, vt ne in grumos coeat. Marrubij ſuc
cũ *coquito, & admiſto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccũ exprimito & infun *Al. ἀπόθλιβε. i. exprimito.
dito. Aut polygonij ſuccũ cũ exiguo aceto. Aut acaciã, aut amurcã, aut lyciũ cũ aceto. *Aliud Bo-*
tryos. ſiſtit ſanguinis eruptiones. Succũ rubi, & ſuccũ gallarũ ĩ aceto coctarũ, ſimul miſtos ĩfundito

Quæ Pharmaca Archigenes poſt prius ſcripta ſubiecerit.

Pharmaca ad auriũ dolores ab Archigene ſcripta ſupra relata sũt. Nũc verò ẽt ea, quę ad alias
affectiones conſcripſit, apponã. Humentibus uero polygoni ſuccũ cũ pari roſatũ ſucco infundi-
to. Aut crocum, & myrrham cũ paſſo, & roſaceo tepefacta infundito. Purulentis aũt prodeſt qui
C dem polygonum cũ roſaceo infuſum. Verũ egregie conuenit eis uinum, in quo conizæ tenuia ſo
lia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam ẽt thus ad vinũ admiſcent. Aut lycium roſa-
ceo dilutum inſtillato. Aut marrubij ſyluestris ſemen cum aceto, & roſaceo eodem mõ. Aut cu-
mini, & croci, ęquale pondus cum vino auſtero. Aut croci, & myrrhæ vtriſq; ʒ ii, nuces amaras
decorticatas numero xxxv. Nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimi-
dia, cõmiſceto, & reliqua itẽ p̃be trita ijſdẽ liquorib⁹ diluito, ac ſimul deĩde tepefacta inſtillato.

{Eiuſdem} De auribus exulceratis.

Cęterum exulceratis auribus, & cruentis, ac dolẽtibus, galbanum, & opium cum paſſo, & ro-
ſaceo mellis craſſitudine inſtilla. Aut pro galbano peucedani ſuccum admiſce, & magis ſucce-
det. Aut cinerulam aſſatam cum roſaceo tritã infundito. Aut lycium cum lacte muliebri. Magni
fice opitulatur ẽt ipſum mel per ſe tepidum infuſum, pręſertim ſi fętores ſimul adſint. Quidã aſel
los mille pedas appellatos, qui in aquarijs uaſis reperiuntur, cũ unguento quopiam inſtillant, &
eximie opem ſentiunt. Aut blattas domeſticas cum roſaceo inſtillato. Probè facit ad omnem au
ris affectionem adeps vulpinus {recens, &} inueteratus, liquatus, & inſtillatus. Aut ſpondylii in-
teriorẽ velut medullã cum melle, & roſaceo infunde. Aut elota, & cõſcalpta auricula, porri, aut
marrubij ſuccum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle feruefactũ: Aut thus
cum aceto in mali punici putamine feruefactum infunde. {Aut crocum, & alumen ſciſſile cum
D vino mulſo in mali punici putamine eodem modo feruefactum infunde.} Aut gallam tritam lin
teolo illigatam in vino coquito, & ex hoc inſtillato, ſtatim a dolore liberat.

{Eiuſdem} de vermibus aurium.

Porrò in quibus uermes ſunt, veratrũ albũ cum melle immitte, aut aridum inſuffla. Aut rubi
ſuccum infunde. Quòd ſi uero auriculæ os coriosum, {vel pingui humore imbutũ ſit,} fiſſura re-
tro aurem impacta, ipſum ſcalpito, deinde urito, ac citra moleſtiam cicatricem inducito.

De ſonitu in auribus.

Sonitus quidam ex flatuoſo ſpiritu generantur. Quidam ob exquiſitam ſenſus audiendi ſubti
litatem fiunt, quemadmodum in oculis imaginarię ſuffuſiones, p̃p uapores ex ore ventris ex-
halantes. Cęterum neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi põt. Non conuenit tñ
citra artẽ, aut cognitionẽ aut curationẽ auſpicari. Dictum .n. iam ſępe eſt, atq; ẽt demonſtratum,
non unũ coniecturalis ſpei genus eſſe: atq; artificialem quandam coniecturam ex cauſis forinſe-
cus laceſſentibus, procatarcticis a gręcis appellatis, facere licet, ſi quis ipſarum uires norit, cum
alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodũ ẽt ex p̃greſſa plaga, aut tali, uel tali
morbo:

morbo: rebus, & ex cruditate, aut largo vini potu, aut uiolēto, & multo vomitu: aliqñ, & ob pharmacorũ auricularũ uſum, ſonitus quidā fiunt. Quin, & ſi uel paulatim cōgregeť, vel coaceruatim irruat ſonitus, id ipſum quoq; ad inuentionē affectionis conducit. Inſuperq; ſi per interualla repetat, uel cōtinēter hoc ſymptoma perſeueret: Verũ certa cognitio tpe cōtingit, poſt vſum pharmacorũ artificiali cōiectura exhibitorũ. Si quidē igitur in febribus ſonitus fiăt, minime interturbandi ſunt: ut plurimũ.n. ſtatim ſedantur. Si vero ob flatũ uentoſum, cui trāſitus interclusus ſit, ſonitus fieri ſuſpicarus qſpiā fuerit; & ob hāc rem diſſecātibus, & attenuatorijs, ac diſcuſſorijs pharmacis admotis nihil profecerit: ſimulq; apophlegmatiſmis vſus ſit, & toto capiti ꝓſpexerit: huic merito in hanc ſuſpicionē inclinatus animus erit, ſenſus audiēdi uidelicet ſubtilitatē, ſonitus cām eſſe, præſertim ſi acuto audiēdi ſenſu æger ꝓditus appareat. In eiuſmodi itaq; quēdā, qui ꝓdictis pharmacis vſus erat, neq; quicq̃ opis ſenſerat, cum ego forte incidiſſem, ex ſtupefaciētibus ſenſũ quippiā admiſcui, uelut eſt mādragoræ ſuccus, & papaueris ſuccus: ex eiſq; a ſonitus ſymptomate liber euaſit. Quæ igr̃ a prioribus medicis ad hmōi ſymptomata, & acceſſoria mala conſcriptæ ſunt auriculares cōpoſitiones, e diſcuſſorijs, & incidētibus pharmacis conſtant. Supra itaque in Catalogo, & enumeratione compoſitionum auricularium ab Andromacho deſcriptarum, ex eiuſmodi materia compoſita, quædam recenſebantur, quos ipſe ad ſonitus conuenire ſcripſit: Nunc uero eas, quas Archigenes ad hanc rem conſcripſit recenſebo.

A.l.3.f.7.a 1.c.11.fol 237.d

Compoſitiones ab Archigene ad ſonitus conſcripta.

In ſonitibus repētinis acetũ cũ roſaceo inſtilla. Aut cuminum, & oleũ craſſitudine mellis. Aut radicis cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut ipſam radicē oleo incoctā. Si uero ad multũ tp̃s perſeuerēt, oībus amaris, & acribus, attenuatorijsque, & diſcuſſorijs, q̃ ad dolorē ex craſſis humorib' obortũ deſcripta ſunt, utaris, ſingulis in aceto coctis, & admiſto melle. Aut reclinato ægro, & nitro crudo trito in aurem inſperſo, acre acetũ tepidũ infunde: ac poſtq̃ feruere deſierit, lana ſcalpēdo exterge: & nucũ amararũ ſuccũ infunde, & lana obtura. Aut nitrũ, & myrrhā probe unita, cũ roſaceo, & aceto, ac atramēto ſcriptorio craſſo inſtilla: aut pēna in eis immerſa bis in die inde. Aut caſtorio, ac nardino pari mēſura cũ aceto, & roſaceo vtere. Aut aceto, ac nitro, melleq; miſtis collue. Cęterũ quibus ob multā ſenſus ſubtilitatē ſonitus oboriuntur, caſtoriũ & cicutæ ſemen cum aceto trita inſtilla. Ex" morbo verò obortis ſonitibus, ubi ſomentũ ex decoctione abſynthij adhibueris, acetũ & roſaceũ inſtilla. Aut raphani ſuccũ cum roſaceo: aut aloen optimam cum vino mulſo dilutam. Si uerò perdurent, veratrũ nigrũ aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus aurium conſcripſit: Verum Apollonius in primo parabiliũ ſubſcripta habet. G

A. ibidē e

Quæ Apollonius ad ſonitus, & ſuſurros, ſibilosq́, ac inflationes aurium conſcripſit.

Acetum acre tepidum inſtilla. Oleum, & acetum tepidum inſtilla. Mel atticum calidũ inſtilla. Laurinum oleum eodem modo. Porri ſuccum cum lacte muliebri aut roſaceo infunde. Cucumeris ſylueſtris foliorum, aut fructus ſuccum per linteolum inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Cuminum tritum cum medulla uitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. † Glandē vnguentariā terito, & adipe anſerino, ac reſina pari menſura admiſtis inſtillato. Semen lini tritum, & unguento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito, & unguento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam, & cuminum pari menſura trita, & aceto diluta, admiſto melle infunde. Hyſſopum tritam, & cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amararum oleũ melle miſtũ eodem modo. Quòd ſi efficacius reddere uelis, hoc cum priore cōmittito. *Viticem* & ſtellionis caput pari pondere trita admiſto oleo inſtilla. Nitrum, & reſinam, & adipem anſerinum, æquis partibus cum oleo admiſto diſſoluta inſtilla. Cæpas, & allium, & adipem anſerinũ pari mēſura trita, & excolata infunde: & aqua colluris prius calida, nitrũ tritũ inſufla.

† *In antiquo cod. græco hæc reperiuntur Aloë, folia viridia amaranthi, rutam, lactem, origanum, terræ inteſtina, ana partem unam. Vbi coxeris hæc una cum oleo vſque ad complemētum horum ex ipſo oleo tepido inſtilla in aurē.*

* *Al. λάγων. i. leporem.*

Ad aures exulceratas, & purulentas, eiuſdem.

Primum quidem collutiones Apollonius ſcripſit. Scd̃m deinde locum inſuſilia hn̄t. Tertiũ reſiccatoria, & quartum quæ inſufflantur, iuxta ſubſcriptā ipſius dictionem. ¶ *Collutiones.* Aqua calida aſſidue collue. Lenticulæ decocto eodē modo. Aqua mulſa calida ſimiliter. Hederæ cremore, aut decocto cũ uino utitor. Malicorij cremore, aut decocto ſimiliter cũ uino. Gallæ plenæ decocto cũ vino. Myrteo in vino decocto elue. Vino cum exiguo alumine trito utere. Stæbes ſemine in vino cocto elue. Vrina, & uino miſtis, ac calfactis elue: ¶ *Inſuſilia.* Picis ſerum infunde. † Myrrhā cũ uetere vino contrita infunde. Oleæ folia exiccato, & admiſto melle coquito, ac utitor. Papaueris ſuccũ paſſo dilutum inſtilla. Cæparum ſucco cũ melle utere. Rutæ ſylueſtris ſuccũ cũ uino, & oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis inſtilla. {Fel bouis, uel ſuis in putamine mali punici tepefactum infunde. Fel capræ, vel ouis, vel marinæ teſtudinis, cum muliebri lacte tepefactũ infunde.} Cardamomũ tritũ cũ melle inſtilla. Peucedani ſuccũ roſaceo dilutum inſtilla. Aloen, & crocomagma diluta inſtilla. Abſinthio cũ melle trito utere. Myrrham, & reſinā, ac anſerinũ adipē cũ oleo trita infunde. Pinguitudinē caſeo in figulinũ uas recens coacta ſuperſtātē tepefactā inſtillato. Diphryges tritum cum melle inſtillato. Alumē ſciſſum tritũ cum paſſo & aceto ad mellis craſſitiem coquito, ac utitor. ¶ *Reſiccatoria.* Cedriam melle miſtam inſtilla.

† *Additur in antiquis codi. Vitrum uino dilutũ infunde.*

Piperis

A Piperis albi grana tria vnguento Aegyptio diluta,& in parua cõcha trita inſtilla. Crocũ & ce-
ruſſam pari mẽſura trita,& roſaceo diluta,infunde. Melant iium & ſulfur pari pondere terito, &
roſaceo diluito: & vnguẽto irino,adipeque anſerino pari mẽſura additis, rurſus terito,ac vtitor,
Myrrhã & ſulfur æquis partibus trita,& oleo miſta inſtillato. Myrrham, & putamen mali pu-
nici dulcis,ęquis partibus trita, ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus, velut rubri
vermes,trita & oleo diluta inſtilla. Animalculum,quod Inteſtinum terræ appellatur,coctum,&
excolatum inſtilla. Reſinam,& mel,ac oleum pari menſura miſta,ac diſſoluta inſtilla. Malum pu
nicum dulce accipito, & executo eius umbilico acinos eijcito: deinde paſſi cyathum unũ infundi
to,& atramenti ſutorij triti obolos duos infarcito, & ad mediocrem craſſitudinẽ coquendo redi
gito: ac tepido utitor. ¶ *Quæ inſufflantur.* Gallã tritam inſuffla. Piper rotũdum,cum vino contri-
tum inſperge. Eodem etiam magis diluto pro inſuſili vtendum eſt. Omphaciũ, & gallam torre-
factam æquis partibus trita,inſuffla. Cinerulam cypriam læuigatam inſuffla. Vtendum etiam de
ambulationibus,& ventris euacuationibus,& ciborum ſubtractione,& purgatione aurium dili-
gentiore. ¶ *Ad aures humectas.* Cæterum ad aures humore madidas, ita enim Apollonius ap-
pellat,ſubſcripta pharmaca commoda eſſe ait. Miſy in linteolo vſtum,& cũ ipſo læuigatum in-
B ſufflato. Galla uſta,ac trita ſimiliter vtitor. Spodio trito eodem modo: attamen in teſta torrefa-
ctum,& affuſo oleo, tritum inſufflato. Cæterum eadem diligentia circa diætam vtitor.

Ad auditus grauitatem.

Porro in ſubſurdis,ſiue grauiter,& difficulter audientibus,aut etiã ſurdaſtris appellatis, vtpote q
exiguas uoces penitus non audiunt,magnas autẽ vix percipiunt, hoc ipſum ſymptoma ualde ſu
ſpectũ habere oportet: paulatim.n.augeſcens,temporis ꝓgreſſu perfectã ſurditatẽ inducit. Qua-
ꝓꝓ ꝓ hierã purgãdi ſunt,& ꝓ catapotia ex colocynthide: pituitaq; eis ꝓ apophlegmatiſmos de-
trahẽda,ac caput reſiccandũ eſt: omniq; mõ curãdũ,ut robur ei addatur,queãdmodũ iã ſæpe eſt
demõſtratũ. Vtẽdũ ẽt attenuatoria victus rõne. Atq; in ipſam auriculã pharmaca coniiciẽda sũt,
quæ craſſos,& viſcoſos humores fundant, ac ſecent,attenuẽtque: Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem
Pharmaca conſcripſit in hæc verba.

*Al. porri. ¶ *Ad auditus grauitatem repentinam,& dolore capitis obortam. Fomenta.* Abſinthium cum
aqua decoquito,& per ſtipulam fomentum inde facito, quo modo alias ꝑ arundinem id fieri de
monſtrauimus. Baccis lauri,aut folijs eiuſdẽ in aqua decoctis ſimiliter utitor. Similiter etiam ori
C gano,atq; itẽ hyſſopo. Aqua quoq; marina, & aceto eodem modo. Eiſdẽ autẽ,& in olla coctis
vtendum eſt. Fomentum uero per ollam,quomodo fiat iam demonſtratũ eſt. ¶ *Collutiones.* Ace-
to albo,& aqua pari menſura cũ nitro trito ferue factis ad plures dies eluito, atq; inde aqua ſim-
plici calida eluito. ¶ *Infuſilia.* Et ſic ea,quæ ad hãc rem deſcripta ſunt infundito. *Marrubij* ſuccũ
& irinũ vnguentum miſta infundito. Fel tauri,& capræ, ac vnguentum roſaceum miſta inſtilla-
to. Cæparum ſucco, & reſina oleo dilutis æqualiter vtitor. Oleo nucum, & reſina miſtis pariter
utitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Mirrhã,& alumen pari pondere trita,& aceto diluta in-
fundito. Adipem anſerinum,& fel bouis,ac laurinũ, pari mẽſura miſta inſtillato. Hederæ ſylue-
ſtris baccarum ſuccum per linteolum expreſſum inſtillato. Veratrum nigrum aceto tritum, mel
leq; multum cocto exceptum,in parua collyria ad formã glandis redigito, eaq; meatui indito,
ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eodẽ, & cum felle bubu-
lo,aut caprino,aut teſtudinis marinæ, aut callionymi piſcis, diluta vtitor: Naſturtij quantũ ſuf-
ficit,& nitri parum,carne ficus reiectis granis excipito: indeq; collyrium auditorio meatui con-
gruum formato,ac indito. per triduum autem ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit, & cõfe
ſtim leuius malum reddit. Cæterum reliqui corporis quoque cura habẽda eſt. Deambulationi
D bus itaq; pro uiribus multis vtendũ eſt,& capitis,reliquorumq; membrorum frictione. Inſuper
& apophlegmatiſmis,& collutionibus,q̃ pituitã extrahere poſſunt. Cibis utendũ eſt copia mo-
deratis,& ex genere eorum, quæ facile exoluuntur, facileq; excernuntur. Plurimum autem au-
xiliatur in huiuſmodi affectione cõſtitutis ſpõgia tenuiſſime contrita,in orbẽq; conuoluta,mel-
leq; imbuta,& auriculæ indita. Idem remedium cõmodum eſt, & ad carnẽ in auditorio meatu
enaſcentẽ. Poſt hæc vero inquit vtendum eſſe ollæ fomento iam ante à ſe indicato. Indicauit aũt
hoc ipſe inter reliqua auditus præſidia: verum ego ipſum velut à me condemnatum reliqui: pro-
pterea ꝙ ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore, vtilitatẽ aũt de ſe omnino nullam præ
beat. Quapropter nunc ipſum apponam: veriſimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, utpote qui
contrarijs præſidijs opus habeant his, qui aurium doloribus uexantur. In doloribus enim affe-
ctæ partes exquiſita quiete opus habent: Surdaſtri uero vehementi motu: & fere dixerim tranſ-
mutatione in contrariam ei,quæ iam adeſt affectionem,indigent.

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollonio his verbis conſcripta.

¶ Fomentis porro utendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas, ac ſufficienter expreſſas.
Itẽq; per cucurbitas affixas. Amplius vero,& per vaporem ex arundinibus perforatis allatum.

Oportet autē alterū arundinis extremum concauitati auriculæ congruens eſſe: alterū uero in ol E
lam perforatum operculū habentē, & vndiq; obturatum incūbere. Sit aūt in olla abſinthium in
* pern. aqua ferueſactū, quo vapor inde ſublatus ad auditoriū meatum perferatur. Similiter, & per *fer-
mentum in veru aſſatum fomētū adhibendū eſt. Vehementer ēt ſubſcriptus fomenti modus con
uenit: Vrinam tauri maxime, aut certe bouis vetuſtiſſimā, in ollā nouā anguſti oris infundito: &
aceti tertiā vrinę partē, ac myrtū cōtuſam admiſceto: deinde teſtas ꝓ ollę magnitudine ſatis mul
ta, igni candefactas in ollam conijcito: poſteaq; hominē inclinatū appoſita ad aurem olla fomē-
tū admittere iubeto. Circum aurem uero faſciculum ex lana in orbem circūponito, ne videlicet
circumſitæ partes exurantur. Vtendū & farina hordeacea, ac triticea in vino cocta: itemq; vnguē
to irino calido, gratia fomēti. Superne uero auriculæ imponendæ ſunt lanæ molles, ac puræ, ui-
no, & oleo imbutæ. Hordeacea itidem, & triticea farina, aliqñ quidem per ſe cocta, cū vino, & vn
guento irino: aliqñ vero colūbino ſtercore, & ariſtolochia tenui, ęquis partibus admiſtis. Cōfert
aūt cibi abſtinētia, & dięta tenuis, & alui euacuatio larga, & memorabilis. Inſuper, & quies, ociū,
capitis velamē. In potu aqua calida, aqua mulſa, ptiſanæ ſucc' cū melle, donec remiſerit dolores.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac ſurditatem his verbis conſcripſit.

¶ In auditus grauitate. Succū corticis raphani cum roſaceo, aut cyprino tepefactum inſtil- F
la. Aut galbanum, cum aceto, & melle ferueſactum. Quòd ſi ſurditas ſuccedat, Veratrum nigrū
erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec, quod impedit, erodat, ſinito. Aut ubi abſin-
thii decocto elueris, mel & oleum inſtillato. Aut collyrio ex nitro, ficu, & ſinapi immiſſo per tri-
duum id non extrahimus. Poſtea *vero acutis uocibus aſſiduis, & viciſſim grauibus inclamamus, *A. l. 3. f. 4. t. 1. c. 5. fol. 235. f
& per turbam ſonitu immiſſo malum depellere conamur. Poſt hæc, & aſphodeli radices oleo
ueteri incoctas vtiliter infundimus, caprinaq; vrina aſſidue eluimus. Cæterum ſurditate ex capi-
tis dolore oborta, Raphani ſuccum, cum roſaceo infunde: aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuc-
cum: Aut caſtorium, cum baccis lauri, & aceto: aut nigrum veratrum albo aceto irrigatum, ſub
orobi quantitate cocto melli miſcens, glandulaſq; componens impone.

Eiuſdem de corpuſculis, quæ auribus illabuntur.

¶ Quòd ſi aqua in aurem illabatur, auxiliatur acetum, & altero pede affectæ auriculæ propin
quo exilire, aliqualiter ſeipſum reclinando, hoc. n. modo facile excernitur. Quin & exuctio ſim-
plex per os, aut ēt per ſtipulā, egregie aquā extrahit: quod ubi factum fuerit, conſcalpta per la-
nam auricula, ex prædictis unguentis aliquod inſtilla. Si vero calculus, aut faba, aut conſimile
quippiā, in auditoriū meatū illapſum fuerit, eluito: aut lana circa auricularium ſpecillum obuolu
ta, & reſina tincta extrahito. Idem & per glutinoſum aliquod pharmacū fieri poteſt. Quòd ſi ne-
que ſic ſequatur, ſternutatorio in nares iniecto, os, ac nares obturato: facta. n. ſpiritus cōcluſi ex- G
tenſione, id quod incidit efflatur: idque aſſidue donec excidat, facito: ſi. n. intus inareſcit, aure in
flammata, conuulſiones inducet. Optime ēt confert ad eorum, quæ illapſa ſunt, eiectionem, con-
cuſſio. Si itaque puer fuerit, pede comprehenſum, & in caput eleuatū, cum concuſſione uibrabis.
Si vero perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectā aurē re-
clinatum, caput ad tabulam firmare iubeto: deinde leuata tabulæ circa caput parte, deferri ſini-
to, idq; ſæpe repetito. Mouebitur enim, quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progre-
dietur: atq; ita anguſta, & concaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si vero faba, aut cōſimi-
le quippiā in aurē illapſum, & in ea maneat, madefactūque, & tumefactū dolores inducat, impoſ
ſibile quidē eſt ipſum integrum eximere. Quare per ſpecilli cōcauū induſtrie partiri, ac diuidere
ipſum oportet, atq; ita particulatim extrahere: deinde ſapā, aut uinū dulce calidū infundere, ac
lenire meatū ex lancinatione offenſum. At vero ſi aīal aliquod illapſum ſit, ſcammoniam aceto
dilutā, aut abſinthii ſuccū, aut peucedani ſuccum, nitrūque, ac ſulfur, cū raphani ſucco inſtillato.

Apollonij de iiſdem.

Apollonius aūt de iiſdē ſic ſcripſit. ¶ *Ad pulices, & uermiculos in auribus, reliquaq́, earum poro* H
illapſa. Acetum, & oleum inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito, &
oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Veratrū albū tritū inſpergito. Aut ariſtolochiā tritā inſper
gito. Aut calaminthæ ſuccū infundito. Aut cinnabarim uiridē inſtillato. Aut veratrū albū cū ui-
no infundito. Aut aluminis, & ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tri-
*Al. hyſſopū. tas cū oleo cedrino inſtilla. Aut cæpā tritā, & *œſypum æquis partibus in vino diluito, ac infun-
dito. Aut myrrhā tritā, acetoque, ac melle pariter dilutā, adhibe. Aut chalcitidē crudā tritam, ac
melle dilutam infunde. In vniuerſum vero eximendum eſt quicquid in meatum incidit, hoc mō.
Per auriſcalpiū nimirū, aut volſellā, aut lanā mollē ſpecillo obuolutā, & reſinatam, aut ēt q̄ unci-
num habeat tenuem appenſum. ¶ *Ad aurium ſordem.* Nitrū aſſatum tritum auriculę inſpergito
& acetum inſtillato, ac lana appoſita per noctem ſinito: ſequenti uero die aqua, & oleo calido
eluito. Cæterum ad aquam in aurem acceptam cæpæ ſuccū, & adipem anſerinum tepefactum in
ſtilla. Aut mali punici nucleo carentis dulcis, & acidi ſuccum in æreo vaſe, donec duæ partes ſu-
perſint, coquito: indeq; duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto, & melle tritā infundito.

Auricularia

A *Auricularia Pharmaca à Critone conſcripta his uerbis.*

¶ *Ad ſonitus aurium à morbis.* Abſinthium in aqua decoctum pro fomēto adhibe,& roſaceū cum melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccum cum roſaceo inſtilla. Aut aloen cū vino, & melle. Aut thus cum aceto,& roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſſitudinē coquendo redactum. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicū calami uiridis ſuccū cū lacte. Aut rhamni ſuccū,cū celtica nardo. Aut gallā nigrā cū pari myrrha* ex melle. Aut lyciū cū uino mulſo inſtilla. Aut vulpis adipē. *Ad dolores aurium* *cum humiditate,& purulentia.* Vini ueteris ſeſquiunciam, mellis Corſici vnc.i,nitri rubri vnci æ dimidium,lycij vnc.i. Lyciū cū vino, & nitro tritū læuigato,ac mel admiſceto:& in uitreo uaſe repoſita infundito,hyeme quidem bis in die,æſtate uero ſæpius:&†tomentū lanæ conchylio inſectæ}indito. *Ad aures purulentas.* Alumen ſciſſile terito, & affuſo aceto ad liquidiorē ſtrigm[...]nto compagē redactū lana conuoluta excipito,& reſiccata lana,ex ipſa in aurē indito:aut hoc ipſum pharmacū liquidū per lanā ſpecillo obuolutā in aurē demittito,eāq; ex eo quotidie illinito. Expedit,& paululū paſſi adfundere,* ne pharmacū exareſcat.

*Al. μυρσίνης. i. myrti.
* abſque.
† κροκύδα κογχυλίου. floccum,uel fomētum lanæ conchylij.

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

Cæterum ad affectiones aurium extra meatum auditorium, Archigenes hæc conſcripſit. *Ad*
B *aures contuſas.* Myrrham,thus, thuris mannam,terram nigrā,qua aliqui ſe tanq̃ ſmegmate confricant, cum acri aceto probe unita, cerati craſſitudine imponito, & nequaquam amplius irritato. Aut ceruſſam,& apij ſemē pariter accepta cum melle obline: quidam abſinthium pro ceruſſa ſcribunt: aut ſulfur viuum, myrrham,& thus,cum pice liquida in ſplenio imponito:aut glutinum fabrile, & aſphaltum ſiue bitumen eodem modo: quidam etiam mannam, hoc eſt thuris micas admiſcent: aut cephalico Aſclepiadeo emplaſtro vtere: aut paſtillis pudendis deſtinatis illine. Porro in quibus contuſæ ſunt aures, intrinſecam expeditiorem concauitatem cartilaginem figulina terra* expleto: & ſequenti die,ubi exaruerit,ſolanū cum ceruſſa illinito,uſque quo in integrum reſtituantur. Verum in auriū vulneribus,& fiſſuris cartilagine probe coaptata fibulas imponito:deinde inflammationem arcentibus,& reliquo glutinatorio ductu,utitor. At vero inflammata in aurium puerorum pulpis foramina, oleum, quod in ærea lucerna æruginem contraxerit,illinendo perſanabis. Cæterum Aſclepiades huiuſcemodi ad cōtuſas, & fractas aures compoſitione vſus eſt:Paruas cochleas, ubi cū teſtis contriueris,& rubrica tinxeris,appone. *Aliud.* Aloes partem unam, glutinis fabrilis cum aceto cocti partem unā miſta imponito: aliqui mannam ſiue micas thuris admiſcent. *Epithemata ad contuſas Aures.* Cotyledonis herbæ drac.
C octo,amygdalarum amararum depuratarū. ʒ duas,* tragacanthi drach. ii, aceto dilue: & viſco quercino excepta,& linteolo infarta impone. Aut ceræ ʒ viij,galbani ʒ viij,†nucum amararū. ʒ viii,viſci quercini ʒ xvi,thuris, ʒ viii,miſyos aſſati. ʒ viii:componito,ac vtitor. Apollonius autē hoc modo tum aurium inflammationes in ſuperficie cutis ex humorum impreſſione, aut plaga obortas,tum tumores,ac rubores,curauit. Butyrum recens excolatum inſtila:aut adipem anſerinum,& lac muliebre miſta inſtilla: aut glandis vnguentariæ ſuccum, & reſinam liquidam tepidam affunde: aut adipem bubulum,ac anſerinum æquis partibus liquefactos inſtilla: aut ocymi ſuccum,ac adipem anſerinum æquis portionibus miſce,& inſtilla. *Aliud,quod illini poteſt.* Papaueris ſuccū aqua dilutum penna illinito: aut crocum tritum,& muliebri lacte dilutū illinito: aut argenti ſpumam,cum aqua,& nardo tenui tritam illinito: aut ceruſſam coriandri,aut polygoni, aut ſolani ſucco dilutam illine. *Cataplaſmata.* Abſynthium tritum ex aqua pro cataplaſmate impone:aut* ſeſamum aqua tritum impone. Lentem in aqua coctam,ac tritam cum melle impone: aut mali punici dulcis putamina cocta,& trita in vino: hoc valde commodum pharmacum exiſtit:aut myrrham,& adipem anſerinum,vel butyrum,vel reſinam,& cōchylii partem internam æquis partibus trita,ſuper aurem,& propinqua tempora impone. Conuenit autem ad hæc cibo
D rum abſtinentia,alui euacuatio,inſuper quies,& uelamen capitis, & corporis requies. Longe uero remota eſſe debent ardor,frigiditas,balneum,uomitus,clamor & omnis diſtentio.

* Al. ἐμπλαστρώσας i. emplaſtri more illinito.
* Al. iiii.
† κάχρυος, in antiq. cachryos.
* Al. putamē mali granati.

{Eiuſdem} ad exulceratas ex plaga {in ſuperficie}& fractas aures.

A. l.3. f.4. e.1. c. 18. f. 238. c

Panem* calidū internum,cum melle tritum impone. Myrrham cum vino veteri tritam illine. Cochlearū colla {vna cum teſtis} terito:& dimidiā myrrhæ partem addito, ac imponito. Abſinthij,& apij ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picē circūline, & ſulſur tritū, aut thuris micas inſperge. Verū ne obliges iſta,neq; frequenter repetito epithematum detractiones.

De Parotidibus. *CAP* 2.

PArotides è genere quidem ſunt inflammationum:fiunt autem glandulis circa aures affectis: non tñ in ipſis utimur prima parte curationis partium inflammatarum. In illis.n.vt plurimū curatione reprimente,ac repulſoria a medicis appellata vti conuenit:atq; id maxime, cum neq; malignū ſit,neq; multū,quod influit,neq; corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nāq; ſpongia ſola ex poſca impoſita incipientes inflāmationes repreſſit, neque quicquā ex eo totū corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus,pharmaca attractoria adhibentes:atq; ſi hæc nihil memorabile efficiant,etiā cucurbitam affigentes, aut fomenta aſſidua adhi-

bentes. Annitimur enim, vt affligentes humor ex profundo ad cutem attraharur, præſertim ſi in E
capite affectio ſit firmata, humoribus videlicet in ipſo obfirmatis. Quin & cum citra capitis affe-
ctionẽ in febribus acutis natura ſuperfluos humores ex vaſis effundẽs, ad regionẽ inter cutẽ, &
ſubiecta corpora deponit, qñ ſanè, & glãdulæ ex effuſis humorib' participãt, melius vtiq; ẽt tũc
videtur naturã adiuuare per humorum ex loco in locũ impetuoſum illapſum febres curantẽ. At
vero cum vehemẽti impetu fluxus illabitur, nihil nos curioſius agentes oĩa naturæ permittimus.
Si.n. ſiue cucurbitam, ſiue aliud pharmacũ humores ex alto ad cutẽ attrahens, admouerimus, ve
hemens dolor hominẽ apprehendit: vnde & vigiliæ fiunt, & febres ſuccedunt, ac vires exoluun-
tur. Mitigare itaque tunc, & non humorũ influxui opitulari conuenit, ꝑ cataplaſmatum maxime
lenientium vſum: Velut eſt, quod ex frumẽti, aut hordei, aut ſeminis lini farina, cum aqua mulſa,
aut fœnigræci, aut altheæ, aut chamamelorum decocto coquitur: & quæcunque ad hoc qđ mo
derate humectam habent caliditatẽ, per quã mitigare dolores valent, ẽt influentes humores cõ-
coquere poſſunt, ac ſuppurare, queẽadmodum de his in cataplaſmarum tractatu ſermonem feci-
mus. Quod ſi ẽt ſanguis redundare videatur, per venæ ſectionẽ ipſum euacuabimus, præſertim ſi
id vires permittãt: Nunc vero ad pharmacorũ cõpoſitionem progredientes, q̃ etiam à principio
nos tractaturos recepimus, qua ratione tum compoſitio ipſorum, tum vſus conſtet, docebimus.
Si itaq; tumor non diſcutiatur, ſuppurantibus pharmacis vtendum eſt, velut ẽt frumenti farina F
cum caricarum decocto, & oleo. Item, quod ex polline, & quod ex fermento conſtat pharma-
cum. Si vero ſuppuratæ fuerint parotides, tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, vlcusq; ve
lut in eiuſmodi fieri moris eſt, ac omnibus notum, curare: Aut ſane per pharmacum acre abſceſ-
ſum rumpere, quale eſt Smilium appellatum, & quod ex alijs conſtat: Aut tentare, vt ipſum per
medicamenta attractoria, & tenuium partium vim habentia diſcuriamus, bis per diem ijſdẽ abla
tis, & fomentis admotis, donec remiſerint, & laxati fuerint dolores. Qñ vero iam plurimum pu-
ri, fuerit diſcuſſum, tunc iam primũ ſemel ſoluere ea medicamenta, & fomenta adhibere opor-
tet, deinde vero neq; ex re eſt id facere, ſed ipſis pharmacis ꝑmittere, vt ſi quid reliquũ in profun
do hæreat, id ipſũ diſcutiat. Qđ ſi durities adſit, ea ipſa quoq; moliẽda eſt: quare hoc tpe ex miſta
pharmacorũ facultate cõpoſitio parabit, emolliẽtib. videlicet ad attractoria admiſtis. Poſtq̃ vero
omnis purulentia fuerit euacuata, & adhuc durities aliqua relinquatur, emollientibus pharmacis
vtendum eſt: quorum ſyluæ, ſiue materiæ, itemque compoſitionis varietatem, in malagmarum
ſermone demonſtraui. Manifeſtum autem eſt, ꝙ moderatas parotidas, in quibus neque humo-
rum multitudo redundans in particulas irruit in tantum, vt vehementes dolores excitet, neque
caliditas cum humore adeſt, facile per hæc ſanare poſſimus: neque.n. ad ſuppurationem feſtinãt, G
neque vehementem dolorem inducunt. Verum licet etiam fomentis ex muria vti, & cataplaſ-
mata magis calefacientiaque, & diſcutientia adhibere, & medicamenta eandem facultatem pro
pe attinentia. Cum vero pleriq; medici, & parotidum pharmaca indiſtinctè conſcripſerint, ſi qs
prædictis in memoriam reuocatis ad eorum vſum acceſſerit, facilè intelliget, quibus tandem ad
ſingulas parotidas vtendum ſit. Verum præexercitabo etiam ego vos ad hanc rem per exẽpla,
quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus his verbis ſcripſit.

Archigenis ad Parotidas. Parotidas diſſoluere volentes Plantaginem cum ſale tritam aſſiduè
pro cataplaſmate imponimus. Aut caprinum ſtercus ex aceto. Aut rumicis ſylueſtris radices co-
ctas in vino. Aut ficum tritam cum atramẽto ſutorio. Aut ficum coctam cum abſinthio, & vino
tritis. Aut buccina marina, aut purpuras vſtas, melle, aut axungia exceptas imponito, & confe-
ſtim diſcutientur. Idem ẽt oſtreorum teſta vſta, & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſa-
ceum ſiue cyprinum trita admiſta, aut ſulfure viuo addito emollitum, aut cimolia cum aceto: di-
ſcutit maxime ficus aqua marina, aut muria cocta, aut trita impoſita. Idem facit, & marrubium
tritũ cum ſale. Et lana butyro imbuta, ac impoſita inchoantibus parotidibus opitulatur. Queẽad-
modum huic poſtremo loco ab eo relato recte Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes paro H
tidas è butyro opem ſentire teſtatus, ſic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta vten-
di tempus adijcere, velut ego paulo ante feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, non ſatis eſt
ex ſolo parotidum principio facere diſcrimen, niſi apponatur, nũ vehementer, aut molliter con
citatur, & num dolenter, velut cum pulſationibus, & vigilijs infeſtet, an cum moderato dolore.
Deinde qui ſit morbi ſtatus. Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudica
ri, ac finiri poſſit: tali nanq; ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorum,
puerorum, & mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si vero cum vehementi dolore
fiat, cataplaſmate dolorem ſedante opus habet, ſimulq; aſſiduo fomento, vel per ſolam aquam,
vel ẽt cum exiguo iniecto ad eam ſale. Quandoquidem vero primum oĩum pharmacũ conſcri-
pſit plantaginem cum ſale, ab illo ſane ẽt nos rurſus initium faciemus, plãtaginis naturam recor-
dantes ex miſtis facultatibus, diſcuſſoriaque, & repulſoria compoſitam eſſe. Ego vero nunquam
pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria admiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi
aliquando, raro tamen, ad multam diſcuſſoriorum copiam parum quiddã ex eis addatur, atq; id

tum

A tum demũ,ubi citra uehementẽ dolorẽ parotides irruant. Quod uero deinceps ſcriptũ eſt, Sterc' caprinũ ex aceto inueteratæ, ac induratæ, nullumq́; amplius memorabilẽ dolorẽ habentis parotidis pharmacũ eſſe poſſit, velut & lienis in ſcirrhũ indurati. Tertio deinde loco conſequẽter, Radices rumicis ſylueſtris in vino coctas tradidit. Si ſane, & qualitatẽ, & ętatem uini apppoſuiſſet, fortaſſis, & ego tentaſſem de eo iudiciũ ferre: Cum uero nõ adiecerit, multũq; differat acerbum, aut auſterũ, aut acre, aut dulce, aut recens, aut vetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluũ, aut albũ, aut nigrum uinum eſſe, ob id & ego nihil habeo, qđ de hoc pharmaco dicã. At cũ uobis hoc cognitum ſit, q̃ maiori diſcutiendi vi præditũ ſi uetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, uelut ſũt in totum fulua, contraria uero huic ſecđm vires tum auſterũ, tum acerbũ, huiuſmodi q̃dem vinũ vitare oportet. In fuluo vero, & mediocriter uetuſto, & tenuium partiũ, rumicis radices coquentes, in parotidibus citra vehemẽtẽ dolorẽ obortis, ijs vti poteritis. Scribit deinceps, Ficũ tritã cũ atramẽto ſutorio. Diſcuſſoriæ quidẽ igiꝛ, & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recẽs vero diſcutiẽdi quidẽ uim hẽt, verũ concoquere nõ põt. Verũ atramẽtũ ſutoriũ nemo ignorat vtraſq; facultates fortes repulſoriã, & diſcuſſoriã cõplecti, quapropter etiam vehementia eius vitanda eſt. Cocta deinde fico nimirum arida, cum abſinthio, & vino tritis uti iubet. His ſane &

B uos utemini in tempore, ad medias magnitudine, ac t pe inflammationes: quemadmodum etiã buccinis, & purpuris, & oſtreis uſtis indureſcentibus, ac uetuſtis: eſt enim pharmacũ, qđ omnẽ afflictionẽ, & acrimoniam mitigat, & diſcutit, nõ ſolũ ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipẽ ſuillũ inſulſum, uetuſtũ, & à fibris deputatum admiſceat: citra omnem.n. moleſtiã oẽs inueteratas inflãmationes diſcutit, etiam ſi ex rheumatica affectione ſint obortæ. Deinceps cerato roſaceo *& cyprino cũ ruta uti iubet: quod diſcuſſorium quidẽ pharmacũ eſt, verũ nihil vehemens, neq; violentũ in ſe habet. Paulo vero efficacior fit cõpoſitio, ſi ſulfur viuũ pro ruta admiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cũ aceto, neq; fortẽ, neq; doloroſam, neq; magnã parotidem curare poteſt. Ficus vero aqua marina cocta in inueteratis iam cõmoda fuerit, vtpote diſcuſſoria vi prædita, velut & ſi aquæ marinæ penuria, muria quis vtatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiam ipſe Archigenes dixit, Marrubium cum ſale. Poſt hæc vero de butyro ſcripſit, cuius vt vltimi circa illius dictionis ordinem paulo ante mentionem feci. Poſt quod rurſus ad generoſum pharmacũ tranſiit, Pyrethrum tritum fico excipi iubẽs. Deinde calce viua cum melle trita uti p̃cipit. Et poſt hoc muſtele ſanguinis illinendi meminit. At vero talia tãquã curioſa, & ſuperuacanea, & quæ magnam rei medicamentariæ egeſtatẽ indicent, ſi per alia auxi-

*Al. vel.

A. l. 4 f. 3. c. 2. c. 8. fol. 458. c

C lia citra ſanguinis "muſtelæ adhibitionem parotidas curare nequeat, neq; in vſum adſumpſi, neq; eorum experimentum habeo. Sed neque ex amicis noſtris quiſpiam alius vti tentauit. † Verum cerebrum illinire quodcunq; tandem, mediocrium parotidum medela exiſtit. Poſt hoc uero hęc uerba ſcribit: Aceto feruenti perſundito, aut ſpongiam in acida muria imbutã imponito. Foſſorum, ac meſſorum fortaſſis ea fuerit medela, non hominum vrbanorum. Deinceps acris mẽtionẽ facit pharmaci ex muſtela uſta, cuius cinerem cerato irino excipi iuſſit. Verũ eiuſmodi pharmacis, qñ diu durant, & in ſcirrhum indurantur, utendum eſt: pleraq; enim ab eo ſcripta ueteraſcentium, & ægre ſolubilium parotidũ remedia exiſtunt. Qua propter etiam ipſe ad pharmacũ hoc adiecit, q̃ etiam Strumas probe ſanare poſſit. Poſt hoc uero eiuſmodi dictio inordinate inſerta eſt, tum aſſidua calidæ diſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Quod ipſum ſiue quis per ſe legat, ſiue prioris dictionis finem, huius dictionis principium faciat, vtrunq; male dictum eſt. Manifeſtum uero hoc erit, ubi præcedentis dictionis finem præpoſuerimus, ut totus ſermo eiuſmodi fiat: Mirabiliter diſcutit, & ſtrumas, ſępe etiam parotidas, tum aſſidua calidæ adſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Etenim apertum mendacium eſt, ſtrumas atque parotidas mirabiliter ex aſſidua aquæ calidæ aſperſione, aſſiduaq́; crudæ hordeaceæ

† τοῦ δ' ἐγκέφαλον χαλαχρίειν ὅτι δή ποτε &c. eſt in impreſſis, uerum ſtalit Cornar. in antiquis. τοῦ δ' ἐγκέφαλον χρίσαι ὅτι δή &c. id eſt uerum cerebro uti quocunque tandem &c.

D farinæ impoſitione, diſcuti. Si vero de parotidibus ſolum dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus, & qualibus parotidibus aquæ calidæ aſperſio, & aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ adhibitio, conueniat. Non.n.in omni, ſed quam citiſſime velimus ſuppurari, hæc facienda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatũ. Hoc itaque vitioſè, ut dixi, interſertum eſt. Cæterum Archigenes ad cõſequentia tranſgreſſus, rurſus pharmaca ſcribit, non apponens, quòd inueteratis, & inueteratis parotidibus ſalutaria exiſtant, cũ nos ex materia ipſorũ ipſa talia eſſe cognoſcamus. Adſcribam aũt iã uobis ipſius Archigenis dictionẽ, quæ ſic habet: ¶ Propriè uero lupinorum amarorum farinã cũ melle coctam, exigua calce viua addita, pro cataplasmate imponito. Egregie diſcutit, & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarum thuris, ęquales partes: terebinthinæ, palmarũ Syriacarum non uetuſtarum pinguium carnis puræ, utriuſque duplum: chalbani dimidium mannæ: probe unitis utitor: ſi uero dura ſit, reſinam miſceto: Aut nitrum, & rubricæ ſinopidis tertiam partem cum unguento cyprino ad ſtrigmentitiam craſſitudinem redacta, ac linteolo inſerta imponito: aut calcem uiuam cum ſtrigmentis eodem modo: aut caricas, chalbanum, nitrum, pari menſura: ſulfuris tertiã partem: terebinthinæ, opopanacis, utriuſque parum quiddam: unitis utere: aut calcem viuam cum aceto tritam impone. Quòd ſi neque per

hæc diſcutiantur, adiuuabimus per mutationem in ſuppurationem per frequentia ex calida cru E
daq; hordeacea farina cataplaſmata. Dehinc rurſus digerendum per largam, & frequentẽ decocti lauri, aut baccarum eius perfuſionem, aut ſulfure, vel conſimili quopiam in aquam inſperſo, ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea admiſto: aut ẽt cucurbita, cum ſcarificatione affixa. Deinde ad chirurgiam perueniendũ eſt, & †crudi abſceſſus ſectionem: optimum enim in his, ut quã celerrime fluxio foras euellatur. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Sunt autem, & multa emplaſtra, quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidem iam inueteratas, & induratas: aliqua uero eas, in quibus, ſedato dolore, nulla amplius puris ſuſpicio eſt: quẽadmodum ẽt aliqua, quæ iã ſuppuratas curare poſſunt. Talia uero inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum uirium ſuarum profeſſione conſcripta ſunt: velut ẽt ea, quæ ſimplices parotidas curant, laxatoria appellata omnibus nota ſunt. Exempla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex ſuccis couſtat, & quod ex ptiſana. His etiam præſtant, quæ molliora ſunt, & cerati forma conſtant, cum ex butyro, tũ ex œſypo* cõflata, oſtreis, aut buccinis, aut purpuris uſtis additis, cuiuſmodi eſt hæc: Adipis porcini ueteris inſulſi quadrantem, quidam ſemiſſem: butyri vnciam vnam, ceræ ſextantem, & vnciæ dimidium, oſtreorum vſtorum quàm tenuiſſime tritorum ſextantem. Liqueſcibilia liquefacito, oſtreaque infarcito, ac vnitis vtitor confidenter. Efficaciſſimum hoc ad parotidas exiſtit. F

† vulg. eo græ. καὶ ὠμοτομ… antiq. interpres legit. …

* In græc. & in antiq. legitur, hyſſopo, ſed mendoſe.

De affectionibus narium. *CAP. 3.*

EX genere tumorum præter naturam Polypodes in naribus generãtur: ex genere uero vlcerum Ozęnæ. Secundum genus autem excretionum præter naturam, ſanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis iuxta rationem earum, quas recentiores medici priuatim ſuperexcretiones appellant, nimirum in quibus natura ad iudicatorium auxilium concitata, modũ exceſſit. Primum itaq; de ozænis ſermonẽ faciã, quæ ex humorum acrium, & putreſcibiliũ influxu generantur: ita ut ſi acres ſolũ ſint, ægre curabilia ulcera producere conſueuerint, nõ tñ graueolẽtia. Cęterum cura cõis ambobus his eſt, itemq; polypi, ut uidelicet primum caput ſiccetur, & firmetur, cum palam ſit, ob uitiatorum humorum redũdantiam defluxum ex eo in nares prouenire. Quomodo uero caput totum corroborare oporteat, quo nullũ recremẽtum ex eo ad inferas partes delegetur, ſæpe iã dictum eſt. Cum igitur per illa caput ualidũ reddideris, ad naris progredieris curationem, ſcopo in ozænis propoſito, ut affecta pars permiſtæ facultatis pharmaca tũ repellentia, tũ diſcutientia reſiccetur. Repellunt itaque tum auſtera, tum acerba, quæ communem adſtringentium appellationẽ hñt: diſcutiunt autem calida, & ſicca facultate prædita, quorum ſylua talis eſt. ¶ *Archigenis pharmaca ad Ozænas.* Cum ozæna in naribus fuerit, calaminthę ſuccũ funde. Aut ipſam calaminthan aridam per fiſtulam inſuffla: aut veratrum albũ cũ ſeminis naſturtij chema quotidie inſuffla, poſt hoc uero caput perfunde. Obline autem eos chalcitide, aut atra- G
mento ſutorio, aut pſorico cum melle: aut inſtillato in narem melle, & per ſternutatorium facta concuſſione tectoria ulceri obducta excutito: deinde præſcriptum ex naſturtio, & ueratro pharmacum per narem attrahere quàm plurimum iubeto: & poſtea *amurcam cũ melle illinito: aut myrrham, & naſturtium cum melle: aut ranunculi ſuccum cũ alumine liquido in narem infunde ægrumq; reſupinatum, donec ad os penetret, attrahere iube: atq; id uſque, quo ꝑ curaueris, idem tidem repete. Si uero uetera ſint vlcera, etiam acetũ uetus admiſce, aut ſulfur tritũ. Acre itẽ acetũ in uaſculum anguſti oris fuſum ad multũ tp̃s ad reſpirationem ipſorum appone: deinde miſy cyprium, & dimidium eius nardi Indicæ cũ uino chio ad mellis craſſitudinem redigito: ex eoq; meatus penna obline, & per lanam obtura. *Ad ulcera in naſo.* Vlcera in naſo ex malorum punicorum ſucco in æreo uaſe ad medietatẽ cocto perline. Aut malũ punicũ dulce integrum in uino coctũ terito, & forinſecus impoſito: aut æris ſquamam, & æruginem cum alba uiola ex aqua affricato: aut rubi ſuccum, & alumen Melium cum aqua diluta eodem modo. Si vere uetus ſit vlcus: cum aceto diluito: aut iridem, & ſandarachã, cũ melle oblinito: aut adipẽ vitulinũ, & reſinam illinito.

* Antiq. Zingiber, & naſturtium cum ſtile.

De Polypo narium. H

Polypus tumor eſt, qui p̃ter naturã in naribus generatur polypodis carni aſſimilis iuxta ſubſtantiæ proprietatẽ. Manifeſtum itaq; eſt, affectionem hanc ex craſſis, & uiſcoſis humoribus generari: atque ob id miſta materia medicamentaria opus habet, ut uidelicet partim adſtringat, partim ſiccet, & attenuet, partim etiam diſcutiat, & *condenſet. ¶ *Archigenis ad Polypodas.* In polipode naſturtij tenuis chemam, ſiue drachmam dimidiam, cum ueratri albi obolis duobus nare attrahere iube. Vbi uero exciderit, linamentis, cum anthera, ſiue florido emplaſtro ex melle utere, aut lycio eodẽ modo. ¶ *Aſclepiadæ ad Ozænas, & polypos.* Aſclepiades in quinto exterorũ ſic ſcripſit. ¶ *Aridũ ad Ozænas.* Aluminis ſciſſi drachmas † quatuor, †myrrhæ drach. iv, ſandarachæ drac. iv, gallæ drachmam unam † atramenti ſutorij {uſti drachmam unam: Tritis utere, naribus prius uino odorato elotis, & pharmaco per ſpecilli extremum ſiue nucleum admoto. *Aliud.* Seminis ericæ drach. viii, myrrhæ drach. viii, iutti rubri. ʒ. viii, malicorij. ʒ. viii, ſeminis tamaricis drachmã unam: crocomagmatis. ʒ. ii: tritis utere. *Aliud.* Soreos ægyptij friabilis. ʒ. ii, chalcitidis vſtæ. ʒ. ii, ſeminis tamaricis. ʒ. i, croci. ʒ. i, mirrhæ. ʒ. i, tritis vtere. *Aliud.* Chalcitidis uſtæ drach. ii,

* Al. exiccet.

† Al. duas.

† Antiq. zingiberis.

† Al. æris.

atramenti

A atramenti ſutorij aſſati. ʒ.ii, miſyos.ʒ. ii, amomi.dra.i, myrrhæ.ʒ. quatuor,croci. ʒ.i,tritis utere.
¶ *Alia compoſitio,qua flaueſcens appellatur.* Aluminis ſciſſi. ʒ.octo,chalcitidis crudæ. ʒ.vi,ſandarachæ. ʒ.tres,putaminis mali punici. ʒ.ii,atramenti ſutorij uſti. ʒ.ii.miſyos aſſati drac.ii,tritis utere. *Alia.* Atramēti ſutorij uſti drac. quatuor:diphrygis drac.ii, calcis uiuæ drac. ii, ſandarachæ drac. ii,arida admoue,aut linamentum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde: *Aliud* Miſyos aſſati drach.ii,mannæ thuris drach.ii,chalcitidis aſſatæ drach.ii, ſquamæ æris ſeſquidrachmam,ęruginis drach.vnam*arida adhibe. * alter

Lamponis ad Ozanas, Aegylopas,Polypodas, & multa alia.

¶ *Ad Ozanas,& Aegilopas,& Polypos,& quæcunq; uelis citra ſectionē, ac uſtionē ſubmouere. Diuimit etiam oſſa corrupta. Facit,& ad vlcera ſerpētia,ac putrida inſperſa:& ad ſordida ulcera, linamento excepta,ac indita cum melle.* Scobis æris rubri vnc.i,ſalis ammoniaci ſextantē,ammoniaci thymiamatis ſextātem,aluminis rotundi quadrantem,aceti acerrimi heminas vi. Arida terito,& affuſo aceto,omnia in uas æris rubri trāſferto,in eoq; ad Solem ſub caniculæ ardore cū æris rubri radio agitato, donec pharmacum exareſcat: deinde in mortarium trāſlatum,diligēter terito, & in fictili reconditor. Vſu uero exigente,aquā abſorbēdā dato, deinde ēt in ore continendam:
B pharmacū uero p fiſtulā īſufflato. ¶ *Scribonij Largi.facit ad oēm exturbationem.* Miſyos uſti,chalcitidis vſtæ,† atramēti ſutorij uſti,ſoreos,ſquamæ æris,ſingulorū ʒ.octo: arida admoueto. Oportet aūt præcedenti die quieſcere,deinde ſequenti pharmacum poſt cibum indere. Illinendæ etiā nares antea cum bitumine,aut liquida pice, aut myrrha ſtacte. ¶ *Philoxeni*Chirurgi ad Polypodas,Ozenas, omnem Excreſcentem carnem,Hæmorrhoidas,& quibuſcūque cruſtam inducere velis.* Aeris uſti,auripigmenti torrefacti,miſyos aſſati, ſingulorum.ʒ. *duas: diphrygis. ʒ.iii:chalcitidis vſtæ,atramenti ſutorij vſti,ſquamæ æris,ſingulorū. ʒ.*quatuor:tritis utere. Cæterū poſt pharmacorū adhibitionē ēt ſtrenuatorijs utimur,quo videlicet tectoria ulceri obducta excutiamus,quæ trib*,aut quatuor dieb* fere excidere cōſueuerūt. Vbi vero exciderint,adipe anſerino,ac butyro cū roſaceo cerato curātur. Verū Aſclepiades ī primo pharmacorū exteriorū ſic ſcripſit. *Aſclepiadæ ad Ozanas,quo uſus eſt Meges.* Seminis ericę. ʒ.iv,myrrhę. ʒ.iv,nitri rubri. ʒ.iv,putaminis mali punici. ʒ.iv,croci. ʒ.ii,coſti. ʒ.ii:trita inſufflato, *Aliud.* Aluminis ſciſſi. ʒ.iv,myrrhæ. ʒ.iv,ſandarachæ. ʒ.ii,rhois rubri. ʒ:*duas,ſalis foſſilis. ʒ.ii,coſti. ʒ.ii,croci. ʒ.ii:trita inſufflato. Ante curam uero nares vino odorato,& optimo melle eluere conamur.

A.l.5.fu.2. c.3.fo.352. b

† Hoc medicamentum aſ Scribonius ad polypos, loco atramentorij / eſt æris

* aliter j.

* aliter j.

* aliter iii.

¶ *Ad narium Polypos,quo uſus eſt Antipater.* Aeris uſti. ʒ.iv, minij ſinopici drachmā unā, trita
C per arūdinem inſufflato:Quin,& per ſpecilli nucleum admoueto. ¶ *Aliud Antonij Muſa.* Atramenti ſutorij partem unam, ſandarachæ partem unam,trita inſuffla.¶ *Aliud Charixenis poſt chirurgiam.* Cornu cerui uſti. ʒ.quatuor,ſquamæ æris rubri drac.iv,auripigmenti drach.*unam,trita inſuffla. *Aliud.* Bryoniæ radicis uſtæ drach. quatuor,atramenti ſutorij. ʒ.quatuor,ſpumæ nitri drach.quatuor,elaterij. ʒ.quatuor,trita inſuffla. *Ad ulcera in naribus.* Recremēti plūbi, uini ueteris,olei myrtei,ſingulorū æquales partes. Plūbi recrementū, ut q̃ leuiſſimū fiat, terito: & adfuſo vino,rurſus læuigato:deinde myrtcū addito,oīaq; ſimul miſceto, ac conquaſſato: & in figulinū uas coniecta prunis imponito,aſſidueq; agitato:atq; ubi ſtrigmētoſum redditum fuerit pharmacū,ſublatū in pyxide plūbea ſeruato. *Aliud.* Plūbi uſti,& loti. ʒ.octo. uini†roſati quantū ſufficit, olei myrtei,quod ſatis eſt:apparato,& utitor, ut dictum eſt. *Aliud.* Spumæ argenti. ʒ.vi,ceruſſæ. ʒ.octo,malicorij ʒ.quatuor,aluminis ſciſſilis. ʒ.quatuor,uini amineı quantū ſufficit,olei myrtei, quod ſatis eſt. Arida tuſa,& cribrata,in mortariū coniecta, cum uino ad ſtrigmētitiā craſſitudinē redigito:poſtea uero myrteo oleo affuſo conquaſſato:& ablatis in pyxide plumbea reconditis,ut dictū eſt,utitor. Sint autē myrtei heminæ quatuor,uini cyathi.iv. *Diogenis Pharmacū accōmodatum.* Adipis anſerini. ʒ.iv,œſypi ſeſquidrachmā medullæ ceruinæ. ʒ.ii, ceræ tyrrhenicæ. ʒ.
D octo,plumbi uſti,& loti drac.*quatuor,ſtibij uſti,& loti drach.octo,ladani drach.ii,adipis uitulini drach.ii,terebinthinæ. ʒ.quatuor,ceruſſæ. ʒ.ii,ſpumæ argēti. ʒ.i,roſacei quantū ſufficit. Liquida cū aridis cōmittito,& repoſitis utitor. Vſu aūt expetente,quantū ſatis fuerit tollito,& roſaceo dilutum naribus ſublinito. Ex primo de Parabilibus Apollonij,ad affectiones in naribus. *Ad narium exulcerationes,& putredines,ac fætores.* Mali punici nucleo carentis dulcis, itēq; acidi ſuccū in æreo uaſe,donec duæ partes ſuperſint coquito: ac vtitor q̃ penitiſſime illinendo. Facit,& malū punicū dulce cū uino coctū,& contritū,& foriſecus impoſitū,atq; intro illitū. ¶ *Ad excreſcentem carnem in naribus,& polypum.* Diphryges tritum admoueto, & linamento nares diſparato. *Aliud.* Veratrū terito,eiq; origani par pōdus tritū addito,ac narib* bis in die inſufflato. *Aliud.* Veratrum nigrum,cum pari ſandaracha terito,& admiſto oleo lana excipito,eoque narem expleto. *Aliud.* Florem æris,& æruginem,ac ſilphij ſuccum, pari menſura,oleo admiſto terito: & ad unguenti craſſitudinem redacta ad dies quinq; naribus ſublinito : deinde per uolſellam eximito. *Aliud.* Auripigmentum,& calcē trita,cum ſpecillo large adlubeto. Vbi uero intumuerit, & eleuatus fuerit polypus,ueratro nigro arido trito moderate utitor: ut plurimum enim in diebus ſeptē naſus vacuus redditur. Deinde diphrygis,cum melle,uſu expurgato. *Aliud.* Auripigmen-

Græc. οἴνου ῥοδίνου.. et ante interp. uini les roſati.

* aliter ii.

* aliter viii.

tum,& calcem,ac veratrum album trita cum ſpecillo admoueto. ¶ *Ad ea,quæ naribus illabũtur.* E
quæ naribus illabuntur,auriſcalpio,aut volſella extrahito: aut ſternutatorio admoto, os appre-
† Al. quibus antẽ ego vſus ſum.
hendito,atq; alterã narẽ comprimito,ſi q̃dẽ nõ in vtraq; nare affectio exiſtat. Hæc q̃dẽ Apollo
nius,q̃bus ipſe vſus eſt,tradidit.† Verum vt ego vſus ſum,& in polypis, ac ozænis nariũ, proba-
tiſſima reperi ſubſcripta. Ac primũ q̃dẽ,quod ex malis punicis cõſtat pharmacũ. Sin aũt pari nu-
mero,ac magnitudine ex tribus eorũ differentijs accepta:aliqua.n. ex his ſunt auſtera,aliqua dul
cia,& q̃dã acida. Cõtundenda itaq; ſunt recẽtia, & matura, atq; intra diligenter conſtringenda,
quo ſuccus ex eis exprimi poſſit:quẽ in vaſe ſtãneo depoſitũ adſeruare oportet modice coctũ, ſi
q̃dẽ liquidior,q̃ oporteat videatur. Quòd vero ab eo reliquũ eſt ſolidũ,& craſſum,rurſus dilig\ẽ-
ter contundendum eſt,vt a cõtuſione rurſus in pila atteri, ac læuigari poſſit, indeq; collyriorum
formæ affingi, q̃ cõgruam ad ægri nares ꝓportionẽ habeãt. Induntur.n. hæc in naris, quã poly-
pus obſedit,meatũ,quo citra mordacitatẽ,& cõſenſum,qualẽ acria pharmaca excitare ſolent, ꝑ
longiorẽ moram ipſum expurgẽt. Quod ſi humectior,& mollior tibi appareat polypus, plus ex
auſteris malis punicis cõijcies:ſi durior,ex acidis. Q̃nquidẽ vero perpetuo tolerare collyriũ,mo-
leſtũ eſt,ab eius vſu inquieſcere conuenit,atq; eo tp̃e,quo ipſum nõ indis,per expreſſum ſuccum
ægrum curare,& ſane oris diducto rictu hianti,ẽt circa illas partes, iuxta quas naſus ad palatũ per F
foratus eſt,liquidũ ipſum expreſſum pharmacum illinere,vel cũ pẽna, vel cũ lana ſpecillo duos
nucleos ſiue cuſpides habẽti,obuoluta. Cæterum ex aridis pharmacis diphryge citra mordacita
tẽ aliq̃n per multum tempus conſumptum polypum noui:probatur ẽt in ipſis p̃dictũ collyrium
ex malis punicis effictum,ſi vbi exaruerit,probe cõtũdatur,cribretur,ac læuigetur,indeq; inſufflo-
tur,aut ẽt per ſpecilli nucleum indatur. Omnia hæc aſſidue facere oportet, vt nunquam ab affe-
cta parte pharmacum abſit,cum facile ab humiditate eluatur. Quemadmodũ igitur in lippienti-
bus,ſic & in his ſemper, ſi poſſibile eſt,pharmacum adhibere oportet: abluitur enim facile, vt di-
xi,ab influente humiditate. Porro cum Eunuchus quidam nullius pharmaci ferre poſſet adhibi-
tionem,ſed ab omnibus irritaretur,roſis aridis contuſis, ac probe tritis atque inditis, mirum quã
viderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum. Quare in corporibus mol
libus,& humidis, aut quibus ægre vlcera ipſa ſaneſcunt,rurſus eodem pharmaco vſus ſum: con-
tingitq; ex duobus alterũ,aut vt nihil noceret, aut omnino citra moleſtiam opus ſuum perfice-
ret:pleraque enim eorũ,quæ polypodas exterunt,eos exacerbant,vbi a ſcopo aberrent. Cæterũ
vlcera in nariũ meatibus ſemper ꝑ paſtillos curaui, Andronij videlicet, & Paſionis, & Polydę,
& Bythini,& per eum quem ego compoſui,his ipſis aliquando vino dulci diſſolutis, aliquando G
auſtero,& quandoque moderatæ ætatis,quandoque veteri. Interdum etiam aceto dilui, vel vi-
noſo,vel ſimpliciter acido,vel etiã acri valde,& vetuſto,iuxta prædictas indicationes, vſu phar-
macorum ſecundum ſymptomata affectionũ reperto. In diuite vero quopiã, qui odoratũ phar-
macum ſibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione,hedychroi vſum excogitaui, ipſumq; vi-
no ſalerno veteri diſſolui,& mirum q̃ breui affectio ipſa ſit curata: Relata eſt hedychroi compoſi
tio circa theriaces antidoti deſcriptionem.

Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus ad Antiochidem. *Cap. 4.*

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt,verũ nũc,
quæ ex ſylua vſu cognita conſtant, & prædeceſſoribus noſtris approbata ſunt, referuntur.
¶ Vbi grumos ſanguinis eduxeris,lanam ſpecillo obuoluito,eamq; in lycio aqua diluto imbui-
to,& ſanguine manantem locum illinito. Aut linamentum lõgum lycio imbutum indito,deinde
forinſecus cum digitis apprehenſum naſum comprimito, donec cõſtiterit ſanguis. Aut calciti-
dem mediocriter læuigato, & linamẽtum ex ellychnio contortum in frigidam aquã demittito,
deinde in calcitide obuoluito. Aut linamentum priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut li-
namẽto fiſſili vtitor q̃ penitiſſime intruſo. Præſtat aũt digitũ ad palatũ immittere,ne eo linamen H
tum fiſſile deferatur. Aut thus cõfrigito,& polygoni,aut ſeminis porri ſucco diluito,in eoque li-
namentum fiſſile,aut ex elychnio obuolutum, indito. Aut mentam tritam indito. Aut ſpongiã
ſiccam immittito. Aut ſpongiam in acre,& feruidum acetum coniectam imponito:& ſanguine
manantem narem ſpecillo forinſecus,donec impellatur, apprimito. Præſtat aũt ſpongiæ prin-
cipium filo per acum tranſmitti,quo facile extrahi poſſit:extrahito aũt cum opus ſuum perfeciſ-
ſe exiſtimaueris. Si vero inareſcat ſpongia, intusq; agglutinetur, per auricularẽ clyſterẽ frigidã
aquam immittito,ac infundẽdo humectato,atq; ita extrahito. Vtere ẽt cõpoſitionibus vulnera-
rijs,& ſanguinem ſiſtentibus,quæ deſcribentur. Accõmodatum eſt, & frontem ſpongijs refrige-
rare,itemq; partes q̃ ad caput ſunt ſublimes facere: brachia autem,& manuum iuncturas, femo-
raque,& inguina,atque genua,qua parte contracta ſunt,deligare, quemadmodum in venarum
† Græc. cod. habent aures. ſed antiquus interpres legit nares,et melius.
ſectionibus facere moris eſt: iubendique ſunt, vt ea membra moueant, manus quidem contri-
cando,pedes vero ambulando: expletis enim ſanguine,quæ in eis ſunt,venis, nares ſanguine ma
nare ceſſant. In potu amplius exhibenda ſunt ea, quæ ad ſanguinis reiectionem conſcriben-
tur. † Aures quoque intenſè per linteola, ac ceram obturentur, & in ore aqua pluuialis frigida

contineatur,

A cõtinentur. Quòd ſi quid ex ſanguine deglutitũ eſſe videatur, ẽt id ipſum, vbi multa eius ſit copia, ꝑ euacuatiuũ educito: in vẽtre.n.& inteſtinis in grumos coactũ inflationem facit. ¶ *Pharmaca Aſclepiadæ in quinto Externorum ad ſanguinis narium eruptiones ſcripta, quæ Marcellæ inſcribit.* Platani pilulas collectas in vmbra exiccato, & deſiccatas ſuꝑ pãnũ aſperũ in diſcũ diffundito, easque aſpera ipſius panni, ſiue tunicæ parte cõfricato, aut in panno ex pilis, ſiue ſetis cõpoſito obuoluito: ac ſemẽ qdẽ pilularũ abijcito, tomẽta vero collecta in teſtaceũ vas nouũ reponito. Vſu autẽ expetẽte ea ipſa lanuginoſa platani tomẽta in arundinẽ, cuius geniculi reciſi ſunt, indito: & qua parte excauata eſt arũdo, naribus ĩponito, ac inſufflato: cõpẽdio hoc vincit ſanguinis eruptiõnẽ. *Aliud.* Atramẽtũ ſutoriũ diligẽter tritũ reponito: vſu vero poſtulãte raſurã q̃ piã linteolorũ ĩ pharmacũ imerſam indito. *Aliud.* Spõgiã cruda pice ĩbutã exurito, vbi vero aliq̃d huius linamento torto exceperis, indito. *Aliud.* Putaminis oui partẽ j, gallæ acerbæ partẽ vnã, trita linamẽto torto aqua, aut aceto madefacto excipito, & indito: frõtẽ vero, & naſũ gypſo, aut luto figulino ĩtegito: aures ãt fortiter cõtinere iubeto. Quidã ſpõgiã aphricanã aceto acerrimo ĩcoquũt, deinde ex A.l.f.5.t.1. c.9.f.241.a
primũt, eamque in ignito lapide frequenter obuoluunt: atque ita ſuffitum, & vaporem excitãt,
B quem naribus attrahere iubent.

Quæ Andromachus ſcripſit.

Ad ſanguinis quidẽ ex naribus eruptiones nihil priuatũ Andromachus ſcripſit. Verũ inter ea, q̃ ſanguinẽ cohibent, pleraq; ẽt hæmorrhagias narium ſiſtunt. Quapropter ẽt ego adſcribã eiuſmodi pharmaca, quo modo ab ipſo deſcripta sũt. ¶ *Compoſitio Iſchæmos, id eſt ſanguinem ſiſtens, qua vtor.* Chalcitidis, miſyos, mannæ thuris, ſingulorũ. ʒ iiij, tritis vtitor. ¶ *Flaua qua vtor.* Chalcitidis. ʒ c, attramenti ſutorii. ʒ l, miſyos aſſati. ʒ xxv, æris vſti. ʒ *xii, & dimidiã: tritis vtere. ¶ *Iſchæmos magna.* Miſyos cyprij. ʒ vii, atramenti ſutorii. ʒ vii, corticis pini ʒ iiij, ſquamæ æris. ʒ iiij, mannæ, ſiue micarum thuris. ʒ iiij, alii ʒ xv, habẽt: æris vſti. ʒ xv, chalcitidis, ʒ xv, calcis viuæ. ʒ xviii, *alii xl. gypſi torrefacti. ʒ iiij, alii octo. *tritis vtere. ¶ *Iſchæmos Aphroda.* Chalcitidis drac. vi, mannæ thuris drach. ii, reſinæ terebinthinæ frictæ drac. iiij, alii tres accipiunt: tritis vtitor.

*Aliter xij.
*Aliter viij.
*Aliter v.

GALENI DE COMPOSITIONE

C

MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de medicamentis, quæ affectis oculis ſoleant adhiberi.

Doctrina affectionum, quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de Pharmacis acrimonia carentibus, & meatus obducentibus, & de alijs omnibus. CAP. I.

NOn eq̃dẽ alia eſt cõponẽdi, alia vtẽdi methodus in his pharmacis. Ipſa.n. cõpoſitio ad velut vſũ relata cõficiẽ, ita vt ij, q̃ pharmaca cõponũt, ſcopũ hẽãt vtilitatẽ ex vſu ipſorũ emergẽtẽ. Verũ quẽadmodũ in aliis, ſic ẽt in his affectionibus q̃dã indefinite pharmacorũ vſus ſcripſerũt, verbi grã: Quòd ad dolorẽ accõmodatũ
D eſt hoc pharmacũ, nõ apponẽtes affectionẽ, in qua dolor ſit obortus. Quidã vero ẽt affectiones a ſcripſerũt, alii q̃dẽ magis iuxta experiẽtiã: alii aũt magis ſecundũ rõnem. Iuxta experientiã q̃dẽ magis, quicunq; ex cõſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen fecerunt: Secũdũ rõnem vero magis, qui ex obſcure apparentibus, aut neq; in totũ apparentibus idẽ fecerũt: Cõſpicuẽ itaq; apparet fluxus multus, & modicus, mordacitas, & lenitas, ruborque plus, aut minus, velut itidẽ venę pauco, & multo ſanguine plenę, & inflãmationis tumor minor, aut maior. Quẽadmodum ẽt colores ꝑter naturã variegari, & oculorũ ſordes, ſiue lemæ plures, aut pauciores, aut minores, aut maiores ꝓgrediẽtes. Apparẽt itẽ nobis manifeſtè aſperitates ĩ palpebris oculorũ. †Quid vero attinet dicere, ꝙ & vlcera, & puſtulæ tũ ſecũdũ locos, tũ magnitudine, nõ paruã differentiã hñt; itẽq; q̃cunq; eius generis alia exiſtũt? Quin iuxta aliũ ſane modũ ex eorũ, q̃ cõſpicue apparẽt, numero ſunt ẽt ipſi adeo dolores. Nihil.n. intereſt, ſiue nobis, ſiue ęgris appareant: etenim ꝙ dolent, & quo modo dolent, quippe ꝙ cũ cõpreſſione, aut tenſione, aut obturatione, aut corroſione, aut quibuſdã pulſationibus dolent, nobis aperte denunciãt. Cæterum eiuſmodi diſcrimina nõ apparẽt (velut aliqui ſcribunt) ad fluxũ, q̃ ab iis, q̃ intra cranium, ideſt caluariã ſunt: aut ad fluxũ, q̃ ab iis, q̃ extra craniũ ſunt: aut ẽt ꝑ Iouẽ ad eũ, qui ex arteriis, aut ex venis affertur. Et cum q̃dã dicant diſtentionẽ, aut obturationẽ in profundo oculorũ eſſe, humoribus videlicet craſſis, aut viſcoſis, aut multis impactis, nullũ ſymptoma adeo ægros grauat, velut

†Interpres antiq. ita legit hanc partem. Nõ oportet antẽ dicere, quoniã, & ulcera renum, & inteſtinorum, et ueſica ſecũdũ loca, & magnitudinẽ habent non paruam, &c.

vehemens

vehemēs dolor,circa quodcūq; tādē mēbrū,nō ſane circa oculos ſolos,adeo vt mortē aliq vltro E
elegerint,melius fore rati hāc ſemel obire, q̃ vnum integrum diem dolorem ferre. Ego uero cū
in aliis q̇buſdam,tum duodecimo de curandis morbis Methodi in vniuerſum maniteſte ſcripſi
tū de dr̄ia affectionum,in quibus vehementer dolent, tū q̃ cā vniuſcuiuſq; ipſarū exiſtat.Scripſi
item in decimotertio eiuſdē operis oīa,q̃ neceſſe eſt medicum de oculorū affectionibus noſſe,&
q̃ ad ipſam curationes requiruntur.Referam nihilo minus tñ,& nunc breuibus, capitibus tm̄ re-
petitis eorū,q̃ ad p̄ſentem tractationē utilia ſunt.hoc eſt eorum,q̃ cum materiæ medicæ doctri-
na cohærent.Nam & liquores,& ſucci,& ſemina, & fructus, & plantarum particulæ ocularibus
compoſitionibus induntur,veluti etiā non pauca ex ijs,quæ metallica appellantur,aliqua quidē
extreme auſtera,& acerba,atque acria:aliqua uero his moderatoria,& tamē fortia:quemadmo-
dum item aliqua omnis mordacitatis expertia,ac leniſſima per lotionem reddita.

De Pharmacis mordacitatis expertibus,ac lenibus.

Pōpholyx igitur lota nulli pharmacorū mordacitatis expertium inferior eſt:atq; ob id ea vti
mur ad tenues,& acres fluxiones,capite videlicet prius,ſimulq́; vniuerſo corpore euacuato. At
vero manifeſtū eſt,q̄ p̄ uenæ ſectionē,ac purgationē totum corpus euacuamus, per apophleg-
matiſmos vero caput a pituita uindicamus. Pōt.n.pōpholyx lota, quemadmodum ēt ſpodium, F
atq; amylum,ſimul & moderate humores reſiccare,ſimulq; ne p̄ tuniculas euacuetur ea,quę in
magnis * ipſorum uenis ſuperflua humiditas continetur,prohibere. Quare ſi quis prius, q̃ caput
ab humoribus ad oculos defluentibus expurget,obturantibus pharmacis vtatur, vehementem
dolorem ex diſtētis tunicis efficiet, & ex multitudine influentium humorum aliqñ rupturā , aut
eroſionem ipſorum inducet.Eiuſdem gñis cum prædictis pharmacis ſubtenuis ouorum liquor
exiſtit,ex redundanti potens humiditates abluere,& exaſperata oblinere.Verum obturādi mea
tus vim cum illis æqualiter non hēt,ſicut neq; vim reſiccandi.Atqui fœnigræci ſuccus,quod ad
viſcoſitatem attinet,ſimilis eſt albo ouorum liquori:diſcuſſoriam autē habet facultatem,& mo-
derate calfactoriam,atque ob id multos dolores mitigare conſueuit.

De Pharmacis acribus.

Prædictorum pharmacorum ſyluæ ſecundum genus maximè contraria acrium liquorū ma-
teria eſt,veluti liquoris cyrenaici,& medici,& ſagapeni, & euphorbii, atq; ſimpliciter loquēdo,
omnium uehementer calfacientium citra exaſperationem.Atque hęc ipſa ſylua non ſolum in li
quoribus,ſed & in ſuccis,& ſeminibus,& floribus,& plantarum fructibus continetur.

De Extergentibus,ſiue repurgantibus.

Tertio conſequenter poſt p̄dictas,fortis facultas eſt extergentium pharmacorum,qualis ſqua
mæ æris eſt,& chalcitidis vſtæ,& æris vſti,itemq́ floris eius,& miſyos,ac ſoreos,itemque ſtibij.

De Erodentibus.

His adhuc aliud quid genus adiacet,erodentium uidelicet,quale eſt auripigmentum,& ſanda-
racha,& Aſię petræ flos:participat,& miſy paululum eiuſmodi facultate.

De Adſtringentibus.

Eſt & aliud genus pharmacorum,qd̄ in oculares compoſitiones iniicitur,eorum uidelicet,q̃
natura adſtringunt.Quæ igitur mediocriter hanc uim hñt,influxiones repellunt:quæ vero uehe
menter,ampliorē dolorem infligunt,tunicas exaſperando, q̃ iuuent influxionum impetum re-
pellendo.Miſcetur aūt aliqñ utiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exa-
cuentes,vtpote,quæ oculorum ſubſtantiam cogant,& adſtringant. Verum quæ mediocriter ad
ſtringunt,lippitudinibus commodiſſima exiſtunt.conferunt autem, & reliquis fere omnibus af-
fectionibus cum vlcerum, tum puſtularum,tum fluxionum. Sunt vero eiuſmodi, Folia roſarū,
& flores,& ſuccus,ericæq; fructus,& nardi ſpica,ampliusq; & malabathri folium , & crocus , &
lycium,& quę hypociſtis appellatur.Porrò uehementiorē his adſtringendi vim acacia habet,& H
omphacium , quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur.Item balauſtium , & cytini, & gallæ
omphacitides,ex genere eorum ſunt,quæ multum adſtringunt.

De Concoquentibus.

Inflāmationes,itēq; alias affectiones concoquunt hæc,myrrha,crocus,caſtorium,& thus , &
fœnigræci cocti ſuccus:q̃ ēt diſcuſſoria vi prædita ſunt, & p̄ſertim ex eis myrrha. Atq; hæc qui-
dem eſt ocularium medicamentorū ſylua;Et quicunq; ſane naturali intelligentia præſtant,rōci-
nationeq; exercitati ſunt,nihil amplius opus hñt mea inſtructione,potentes nimirum ad ſingu-
las oculorum affectiones aptum componere pharmacum.Qñquidem vero pauci tales exiſtunt,
& multorum vtilitatis potiorem rōnem habere conuenit,præſtabilius mihi viſum eſt compoſi-
tionis ipſorū rōnem integre recenſere,vbi repetijero prius,perſpicacitatis gratia, cōem in gene
re vim ſingulorum,quorum mentionem feci pharmacorū : Quæ vniuerſim quidem in quinto
De ſimplicium pharmacorum tractatione cōmentario a me relata eſt,& per cōſequentes ſex li-
bros particulatim vſque ad extremum.Vtar aūt appellationibus facultatū in pharmacis , ijſdem
quas in prędicta tractatione poſui.Velut exēpli clarioris gratia,quædā ſubſtantia terreſtri dico,

A citra refrigerationem manifeſtam, aut caliditatẽ, in medio quodammodo vtriuſq; conſiſtentia: atque ex his aliqua quidem parum quid ex frigiditate, aut caliditate complectuntur, aliqua vero in totum nullo eiuſmodi facultatem ex ſe oſtẽdunt. Totũ aũt hoc genus pharmacorũ emplaſticũ, hoc eſt meatus obducens, & obturans, appellari, contrariam uim hñs ijs, quæ ab obturatione libe rantia ecphractica ſunt appellata: qualis eſt Samius aſter, magis tenuiũ partium exiſtens, q̃ quæ ſimpliciter Samia terra appellatur: & põpholyx lota, velut & cinis eius lotus, & cadmia vſta, ac lota. Vt aũt mihi parum quid exterſoriũ in ipſa cadmia ineſſe, ſiue poſt uſtionem, ſiue citra eã lauetur. Pompholygi vero, & ſpodio parum quid adſtringens ineſt: quemadmodum & plumbo poſt vſtionem, & lotionẽ, nam & hoc pharmacum oĩs acrimoniæ expers eſt, parũ quid adſtringens hñs: neq; refert, ſiue maſculino, ſiue muliebri gñe pompholygẽ dicere velis. Eodem modo & amylum hẽt: quod & ipſum lotũ exquiſite mordacitatis expers eſt, & mediũ, vt neque adſtrictionem, neq; acredinem habeat, hoc eſt neq; frigiditate, neq; caliditate participet. Quin & ceruſſa lota proxime ad facultatẽ vſti, ac loti plumbi accedit: manifeſtumq́; ſignum ſtringenti exhibetur, q̃ penitus qualitatis oĩs expers ſit, id quod amylum, & ſamius aſter, guſtu, & odore oſtendunt. Vniuerſum igitur hmõi pharmacorum genus, ſiue exiguam in guſtu, aut odore qualitatẽ

B exhibeat, ſiue penitus nullam oſtendat, cõſimiliter, vt puriſſima aqua qualitatis expers noĩatur, & per ſolam terreſtrem ſubãm moderate a natura reſiccat. Quapropter & lõgiori t pe commoditatem ex ſe proficiſcentem ſenſui perceptibilem faciunt, vtpote q̃ per primos dies nihil iuuiſſe putentur. Adhibentur tñ a medicis tanquã acrimoniæ expertia circa ægre curabiles affectiones, in quibus ulcus eſt, ſiue ſolum, ſiue cum eroſione corniformis tunicæ, & prolapſu vuiformis appellatæ, ſeroſis humoribus longe mordaciſſimis affluẽtibus: In his.n. nullum aliud pharmacũ cõuenire poteſt, vtpote cum adſtringẽtia cohibeãt affluẽtes humores, atq; per hoc dolorẽ ex mordacitate ipſorum obortum intendant: Acria vero affectionem ſimul adaugeãt, ſiue in ſolis oculis affectio ſit, in eiuſmodi malum habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: ſiue etiã ipſum, quod influit, vitiatũ ſit, aut p p ſolum caput, aut etiam ob totum corpus, tale exiſtens. Vnde etiam affectam partem quò ad curationem apta fiat, præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulſionibus, primum quidem ad infernam corporis partẽ, deinde & ad occiput, & capitis cutem. Vtimur etiam ſectionibus arteriarum q̃ſque retro caput, porrectas iuxta aures arterias incidentes. Excidimus quoq; partem arteriarũ in temporibus, tñ ut curemus in tunicis oculorum factam affectionem, ob quam etiam bonus ſanguis per venas ad ipſas tunicas delatus

A.l.3.f.3.e. 1.ca.9. fol. 111.g

C corrumpitur. Ad has igitur affectiones ſolas conuenire vt prædictorum medicamentorum genus, citra mordacitatem reſiccans in affecta parte vitiatos humores, qui vt dictum eſt, id quod influit corrũpunt. Adſtringentium.n. facultas, neq; reſiccat talem affectionem, cohibetq; mordacium humorum ſeroſorum effluxus: Calidorum vero, & acrium facultas, non ſolum nihil iuuat; ſed & ſimul auget mordacium humorum qualitatẽ. At vero relaxantium, ac diſcuſſoriorũ pharmacorum vis euacuare quidem põt, quod generatur: verum vlceratum neq; renutrire, aut ad cicatricem perducere põt, neq; quod procidit retrudere, & concludere: Quemadmodum etiã neque concoquentium facultas id p̃ſtare poteſt, etiam ſi concoquere affectiones non paruum cõmodum complectatur: Ex eorum uero genere ſunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodũ dixi: Quid porrò dicere refert de his pharmacis, q̃ acidas, aut amaras hñt vires, q̃ mordacia, & exacerbantia eiuſmodi affectionum exiſtant? Verum his adhuc ampliore malitia prædita ſunt, quæ nitroſam, aut ſalſam, aut auſteram vim habent. Reliquum igitur eſt genus id, quod vlcera cum acri fluxione curare põt, eorum videlicet, quæ paulo ante mordacitatis expertia pharmaca dixi, quæ longiori t pe affectæ partis vitiatum humorem conſumunt. Appellantur talia a medicis † collyria lybiana, & cygni, ob dolorem quidem album, qualem etiam cygni habent, præualente in ip-

† Additur in antiquo codi. manuſcripto, & amaurintus.

D ſis amylo, & terra ſamia, ac ceruſſa rhodiaca. Nam & alias optima hæc eſt, & colore albidior, ac leuior, magiſq; tenuium partium, quam quæ in alio quopiam loco conficiantur. Cæterum in q̃bus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta ſuam ipſorum ſubſtantiam efficiunt, vel vti ſi quis albo colori paucum cœruleum admiſceret. Hæc ipſa vero collyria quidam in cotibus terũt boni ſucci lacte ex nutricum vberibus inſtillato, vt obductoriam meatuum uim, q̃ in ipſis ouis eſt, euitent, cum in lacte ſeroſa quædam exterſoria vis contineatur, cuius vſus congruens eſt ad propoſitam curationem. Relatum enim in tertio curandi methodi eſt, quòd vlcera explenda citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeant. Quod ſi huiuſmodi lac haberi nequeat, per fœnigræci decoctum collyria terere præſtiterit, vtpote quod exterſoriam quandam vim habet, qua oua ipſa in totum carent.

De Aſpritudinibus palpebrarum.

Cũ ægre curabiles p̃dictæ affectiones exiſtant, adhuc moleſtius ſe extendunt, vbi acceſſerint aſpritudines palpebrarum, a quibus & in lippitudinibus oculorum tunicæ conciſæ dolore affliguntur. Verũ in illis audemus ad inflãmationis ꝓpria pharmaca miſcere paulũ q̃d de extergentibus, velut eſt collyrium ex vino aſpritudinibus accommodatum, quo primum ea, q̃ palpebris

ſuccreuerint,deprimantur:vbi vero inflammatio oculorũ mitior euaſerit,aſpritudines repurgẽ- E
tur.In his vero,q̃ vlcus hñt cum mordaci fluxione,impoſſibile eſt eiuſmodi uti pharmaco:corni
formis.n.tunica amplius erodetur,& vuiformis magis ꝓcidet,& vehemẽs dolor hoĩem apprehẽ
det,augebiturq; malignitas fluxionis.In hmõi itaq; affectionũ cõplexu medici ad cõſilij inopiã re
dacti,ſolũ remediũ velut in deſperatis repererunt, vt palpebras ipſas inuerſas citra pharmacorũ
vsũ repurgẽt,& abſtergãt,Aliqui q̃dẽ ſpecilli concauo ſuperficiẽ deradẽtes, deinde molli ſpon-
gia id,qđ defluit excipiẽtes,palpebraſq;, qđ ad reliquũ aſpritudinis,ad æqualitatẽ redigẽtes: Ali
qui vero ẽt marinorum quorũdã aĩaliũ coria in ſuperficie aſpera in eiuſmodi vsũ congrue adſu-
mũt.Quidã ex p̃ceptoribus meis ẽt ex pumice collyriũ fecit,atq; eo uerſis palpebris aſpritudines
deradebat. Manifeſtũ eſt aũt pumicẽ exquiſite læuigatũ eſſe oportere, atq; vbi id factũ fuerit cũ
tragacãtha,aut gũmi in collyriũ formari.Cæterum vbi tp̃is ꝓgreſſu p p̃dicta collyria fluxio fue
rit ſedata,audemus iã pharmaca,q̃ extergãt,palpebris admouere,parum tñ quidpiã ex eis princi
pio admiſcendo:qđ vbi hõ ꝓpeti poſſe videbitur,paulatim copiã augebimus. Poſtq̃ vero palpe
bræ moderate habuerint,& fluxus fuerit reſiccatus, caua vlcera collyrio ex thure explere opor-
tet,ita vt in principio pauxillũ collyrij ex vino ei admiſceamus, & paulatim eius copiã extenda-
mus,vt ne palpebræ amplius tunicas oculorũ infeſtẽt,& vlcera mũda reddita exacte impleãtur, F
& ad cicatricem perducantur.De his itaq; ſufficienter dictum eſt. Tranſeundi.n.iam tempus ad
reliquas oculorum,tum affectiones,tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De Lippitudine,ſiue Ophthalmia. *CAP. 2.*

EXordium aũt a frequentiſſima oculorum affectione ſumam,quam ꝓprie ophthalmiam,hoc
eſt lippitudinem,appellãt.Eſt aũt velut didiciſtis,inflammatio tunicę os capitis,& caluariam
ambientis. Neq; refert ſi pelliculam quis,aut quocunq; tandem noĩe appellare velit. Vocant au-
tem,& membranam agnatam,propterea ꝙ aliis, quæ oculum ipſum conſtituunt,tunicis forinſe
cus agnata ſit,ligamentum exiſtens toti oculo ad circumſita oſſa:& ob id oĩa,q̃ circumcirca ocu
los ſita ſunt vſque ad malas quandoque in vehementi lippitudine ſimul attolluntur.In propatu-
lo itaq; eſt,oĩa pharmaca hmõi affectionem curãtia ſub communem oĩum inflammatorum cu-
rationem cadere,aſſumereq; neceſſario quippiam pro partis ipſius natura,quæ excellentẽ mol-
litiem,& ad hoc,vt lædatur,aptitudinem ſuper oẽm totius corporis cutẽ nacta eſt, propter ſen-
ſus ſubtilitatem,& ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autem pharmaca repulſoria non exa- A.l.3.&.3.1. 1.ca.9. fol. 222.c
ſperantia,hoc eſt non vehemẽtem ſortita adſtrictionem, ſed quæ tum propria ſua ſubſtãtia ſunt mo-
deratoria,tũ lenitiui liquoris admiſtione adhuc magis talia fiant. Lenitiuos autem liquores dixi G
oui candidum,& fenigræci decoctũ, & ad hæc amplius ipſum lac:in quo prouidum eſſe conue-
nit,vt iuuenculæ ſimulq; boni ſucci fæminæ exiſtat, vberibus ipſius in cotem,in qua collyrium
teritur expreſſis,quo calidum adhuc oculis infundatur. Cæterum hoc in vehementi dolore affli-
ctis,aut propter inflammationis magnitudinem,aut ob influentium humorũ acritudinem, face-
re cogimur. Vt plurimum vero albus oui liquor cum accommodatis pharmacis lippitudines cu-
rare ſufficit,per collyria videlicet Monohemera,hoc eſt vnius diei appellata. Adeo. n.hęc nõ pa
rum ſæpe magnas inflammationes mitigauerũt,vt in veſperã quidem homo balneo vteretur:in
ſequẽti vero die nardino collyrio ad inſtaurationem,& corroborationem inũgeretur: Admiſce-
re aũt ei circa primam inunctionem minimum quiddam acrium,& ſiſtentium medicamentorũ
oportet,& circa ſecundam paulo amplius quiddam priore.Sufficiunt.n.hę duæ pharmaci adhibi
tiones,& de ambulatiuncula aliqua non multa ante balneum.Porro collyria Monohemera ap-
pellata,quædam priuatim fæculenta dicta multam in ſe habent acaciam:quædam ſiue oĩno exi-
guam,ſiue neq; in totum habent. Complectuntur aũt alia quidem æris ſquamam:alia uero æs
vſtum exiguũ additis multis aliis,q̃ mediocriter adſtringunt, & concoquunt,& diſcutiunt.Talia
aũt ſunt,crocus,myrrha,lycium Indicum:& caſtorium quidem,& thus citra adſtrictionem con- H
coquunt,ſimulq; diſcutiunt.In quibus igitur adſtringentia prædominãtur,plurimum oui liquo-
rem,& pauciſſimum pharmacũ eſſe oportet,præſertim ſi quid ex metallicis pharmacum ĩ ſe cõ-
plectatur:In quibus vero crocus,& myrrha,caſtoriũque,ac thus,& lyciũ p̃ualeãt,paulo craſſio-
re pharmaco vtendum eſt.Fomentum præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiam: ſi
quidem mediocris ſit dolor,ſemel aut bis in die. ſi vero vehementior dolor vrgeat, præſtat ter,
aut quater,& ſæpius vti in longis præſertim æſtiuis diebus.Fiat autem fomentum per meliloti,et
fœnigræci decoctum.¶De lippitudine itaq; ſatis dictum eſt,deinceps de vlceribus dicam.

De Vlceribus oculorum. *CAP. 3.*

VLcera oculorum eandem ſm genus curationem requirunt,q̃ alia vlcera,eã videlicet quam
per longum in tertio,& quarto curatiuæ methodi recenſui: verum ob partis naturam q̃ le-
niſſima adhibenda ſunt,ex quorum numero id,quod ex põpholyge lota cõſtat,eſſe dixi. Admi-
ſcẽtur eis ẽt ſucci quidã nõ ſolum oĩno mordacitatis expertes,ſed qui ẽt vehementiſſimos dolo-
res mitigare poſſunt,velut eſt mandragoræ ſuccus.Quidã ẽt polygoni ſuccũ admiſcuerũt,quem
admodum alii ipſorum etiam ouorum candidum. Manifeſtum vero eſt, ꝙ vbi iã propemodum
inſtat

A inſtat tp̄s præparandi pharmacum, tum demum hm̄oi admiſcētur, ꝓpea ꝙ facilè aceſcāt. Eodē
tp̄e ēt roſarum additur ſuccus. Cæterum ſylua medicamentorū, q̄ propriè ad oculorum vlcera ꝑ
tinet, itidem ſcopum habet, vt vlcus mundum ſeruetur, vtpote partiū natura ipſum explēte, &
ad cicatricem perducēte, quemadmodū in alijs vlceribus eſt p̄dictū. Si itaq; inflāmatio adhuc cir-
ca oculū exiſtat, aut q̄ſpiā ēt dolor, collyria ex thure, & metallicis lotis, & ſuccis mordacitatis ex
pertibus adhibētur: vbi vero ſordida reddita ex eorū vſu vlcera fuerint, de repurgantibus q̄ppiā
admiſcere oportet, quale eſt Paccianū ex vino croceum, quo vtimur, minimū q̄d ex eo p̄dictis
pharmacis addentes. Habet aūt hoc plurimū in ſe crocū, vnde ēt croceū appellatur: hēt ēt ex re-
purgantibus metallicis aliqua, qua ꝓꝑ ēt aſpritudinis extirpat non paruas modo, ſed magnas,
ſycoſeis Græci a granorum ficus ſimilitudine appellant: attenuat itē pterygia hoc eſt oculorum
vngues. De is itaq; medicamētis paulo poſt dicetur. At vero vlcera, q̄ per eroſionem tunicæ cor
niformis fiunt, vt ēt ex vniformi quid pronuat, manifeſtū eſt, ꝙ tum ꝓꝑ ſe ipſa, tū ob prolapſio-
nē repellētibus, & adſtringētibus pharmacis opus hn̄t. Conandū eſt aūt, vt ex ipſis eligamus, quę
nullā aſpritudinē faciunt. Verum his contraria pharmaca, hoc eſt diſcuſſoria, puſtulæ expetunt,
B & pus quod intra corniformē eſt generatum. Recentia igitur, & adhuc inflāmata pharmacis ex
myrrha, thure, & croco ſedantur: vetuſtiora aūt ex diſcuſſorijs ēt q̄d depoſcunt, quemadmodum
itē induratæ inflammationes tunicarū. In his. n. & ꝓ acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyrio
rum formam redacta proficiunt, & q̄ priuatim a medicis inunctiles liquidæ cōpoſitiones appellā
tur, quales ēt in ijs, qui ſuffuſionis principium ſentiūt, apparant. In pterygiis vero, & ſycoſi repur
gantia, vt dixi, pharmaca adhibentur, partim in collyriorum formam redacta, partim arida citra
alicuius figuræ inductionem: in quibus aliqui ēt ex erodentibus pharmacis aliquid addiderunt.
His vicina ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones perſonant, atque ob id pſorica appellantur.
Fortiſſima vero omnium ſunt, quæ antiquos callos liquefaciunt, & quæ pterygia dicta curāt, ex
repurgantibus, & erodentibus medicamentis conflata.

De ocularium Pharmacorum viribus. *Cap. 4.*

PORrò cum iam oīum fere in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem, ſecundū genus
expoſitionem fecerim: relataq; ſint a me pharmaca ſecūdum genus mordacitatis expertia,
qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius fore mihi videtur, ſi etiam aliorum oculariū phar-
C macorum vires exponam. Ex hoc enim exiſtimo ad componendum promptiores futuros, & de
iam compoſitis fœlicius iudicaturos eos, qui in ipſis fuerint exercitati. Cum igitur mordacitatis
maxime expertia ſint pharmaca, q̄ dixi: ſintque acrimoniæ oīs expertes tres liquores, quorum
primus fœnigræci decoctū erat, alter lac, tertius tenuis ouorum liquor: in hoc genere eſſe exiſti
mandum eſt tum gummi, tum tragacantham. Et niſi prædicta tria copiaque, & vſu prompta, &
expedita eſſent, poſſimus parum gummi, aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundem
vſum veluti illa aſſumere: ita vt per ipſa in medica cote collyria tereremus, & per ſola etiā infuſa
ſeroſos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamē etiam nunc ipſis circa omnia
fere collyria vtimur: pauciſſimis enim demptis, omnia poſtquam trita ſunt, moderatè his ipſis
pharmacis madefacta excipiuntur. Vnum ſane hoc genus ocularium pharmacorū numeretur, in
tribus liquoribus, tragacanthæque, ac gūmi, & lotis metallicis cōuentum. Alterum vero genus
eorum eſt, quæ exiguā habent mordacitatem, propterea, ꝙ quædam eis admiſta ſunt, quæ parū
adſtringunt, & extergent: qualia pharmaca ſunt roſæ, & thus, roſæ quidem paucā habētes adſtri-
ctionē, thus vero modicā vim extergendi. Et cum thus mediocriter calida vi pręditum exiſtat, eā
ob rem habet quid concoctorium, & quod dolorem ſedat. Ex eodem genere cum ipſo, quantū
D ad concoctionem, & diſcuſſionem attinet, cenſendus eſt crocus, & myrrha: quæ inter ſe in eo dif-
ferunt, quod crocus moderate adſtringat, myrrha vero citra adſtrictionem nō in generoſe diſcu
E tiat, & reſiccet humiditates. Suntque ſane hæc viribus præſtantiora thure: & ob id etiam maiorē
diſcutiēdi vim habent: verum exterſoria vi carentia, ad vlcerum curationem thure inferiora exi
ſtunt. Huius generis medicamentorum, concoctoru inquam, & diſcuſſorii, Lycium quoque eſt,
& Caſtorium: neque obſcurum eſſe puto, Indicum lycium à me dici, non hoc, quod apud no-
ſtros populos prouenit. Proxime vero ad horum facultatē accedit Sarcocolla dicta, quæ conco-
ctorium, & diſcuſſorium eſt medicamentum: atque ipſa magis adhuc Galbanus prædictas vi-
res habet. Meliloti vero decoctum ad concoctoriam facultatem aſſumpſit etiam quid adſtricto-
rium, eiuſdem fere generis, cum croco exiſtens. Injicitur etiam in oculares compoſitiones lapis
Hæmatites appellatus, humores reſiccandi vim habens, velut, & Cadmia. Mitius autem phar-
macum lapis ipſe, quàm cadmia exiſtit, vt pote ex humida ſubſtantia, non terreſtri, velut cadmia,
generationem adeptus. Hanc enim eius naturam indicat ſolutio, quæ fit in medica cote, cū per
attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluitur. Quin & cum ſolus per ſe citra liquoris
alicuius affuſionem teritur, non in terrea fragmenta diſſoluitur, velut cadmia, ſed in æqualiū par-
tium, & cohærens corpus. Cōſimilis ſubſtantiæ ei eſt, & lapis Schiſtus appellatus, ſed fortiorem
facultatem habet. Quòd vero Stibium appellatur, illorum quidem fortem ex ſe oſtentat
adſtrin-

adſtringendi facultatem;lotum vero exoluitur, vt prope ad mordacitatis expertium vim acce- E
dat.Vehemeutẽ aũt extetſoriã facultatem æs vſtum hẽt, itemq; ſquama eius,& flos.Neq; minus
efficax,ſed minus motdacitatis expers chalcitis uſta eſt.Quòd ſi lauẽtur talia pharmaca,exterſo-
ria q̃dẽ adhuc manent,tanto autẽ efficacia imbecilliora, quantum motdacitatis magis expertia
fiũt.Huius gñis ſunt ẽt Miſy,& Aerugo,fortiſſima pharmaca ijs,q̃ ſyco ſi,& callis conueniunt ad
miſta.Quidã vero ipſis ẽt gallas iniecerunt,vehementer adſtringens pharmacum:quẽadmodum
aliqui chalcantũ neutro gñe appellatum,atq; ẽt,vt aliqui vſurpant,chalcantũ,tũ maſculino,tum
muliebri gñe, qđ ad adſtringendum una cum acredine vehemẽtiſſimum inter hæc oĩa pharma-
cum exiſtit.Manifeſtum eſt aũt,ꝙ multo moderatius redditur vſtum & lotum.Ad hãc ſyluam ꝑ
tinet ẽt Stomomatis ſquama.At thuris cortex adſtringit quidem & ipſe non ingeneroſe, verum
ꝑdictis oĩbus longe inferior eſt.Atqui & miſy ipſum tũ ad eaſdem affectiones,tũ amplius ad ſca-
bras palpebras q̃dẽ in collyria miſcuerunt.Q̃nquidem vero,& mannæ q̃dã meutionẽ fecerũt,&
vr̃ aliquibus nihil a thure trito,ac læuigato differre,cognoſſe operæpretium eſt,ꝙ mannã ꝓprie
appellant,id qđ excuſſum eſt a thure circa magna onera cõfracto:auferũtur.n.ſimul ab ipſo frag
menta q̃dam parua corticis thuris.Quare a thure differt tale pharmacum in hoc, ꝙ parum q̃d ad
ſtrictorium adſumpſit.Quæcunq; igitur ex adſtringentibus multam terream compagem hñt,aſ- F
pritudines,& ſycoſ*s,ac callos cõſumunt.Cæterum,q̃ ex ſuccorum gñe ſunt, velut Omphacitis,
& Hypociſtis,eluuntur facile in ſublitionibus diſſluentia ſimul cum lachrymis.Ex hoc gñe eſt, &
Glaucium,& Acacia.Citra mordacitatem vero exterget cerui cornu uſtum,velut ẽt caprarum.
Dictuũ eſt aũt & thus ex talium gñe eſſe, verum hoc,velut dictum eſt, oĩno exigua participat ex
tergendi facultate,doloris ſedatiuum,& concoctorium exiſtẽs. Cornua uero prædictorum aĩa-
lium extergendi quidem vim habẽt,ſed neq; dolorem ſedant, neq; concoctoria facultate prædi-
ta ſunt,frigidi nimirũ, & ſicci temperamenti exiſtentia.Habet autem,& quod Armenium voca-
tur,extergendi uim,quemadmodum & atramentum Indicum appellatũ, & ob id ſane vlceribus
inflammatione carẽtibus citra moleſtiã adhibeĩ.Miſtæ vero quodãmodo facultatis eſt aloe,uelu
ti etiam roſa:habet enim quid in ſe amarum,quod extergendi a natura aptitudinem habet, ineſt
autem ei etiam quid adſtrictorium,vt committat,& ad cicatricem ulcera perducat.

Quæ ad ſcabras affectiones conueniant.

Ex pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero ſunt Sales am-
moniaci: & Lapis Aſius tum ipſe,tum flos ipſius:& quod pſoricum appellatur,nõ ſimplex, neq;
ſponte naturæ productum,ſed præparationis modum quendam habẽs: quẽ ẽt Dioſcorides con G
ſcripſit.& alii fere oẽs,qui de medica materia commẽtati ſunt.Admiſcetur his,& Miſy uſtum, &
ſãdaracha,& quod a veteribus Græcis Arrhenicum,noſtro vero æuo Arſenicum appellatur.Ex
medicamẽtis uero aromaticis,id eſt odoratis Caſia,& Malabathri folium. Quin & amomum,&
cinnamomum quidam ocularibus compoſitionibus admiſcuerunt, cum diſcuſſoriam quidem
vim habeat cinnamomum,reliqua uero etiam adſtringendi facultate participent. In communi
porrò de omnibus repurgantibus,ſiue extergentibus,& rhypticis a Græcis appellatis medicamẽ
tis,id noſſe oportet,tum eis,quæ moderata ſunt,tum eis,quę ſycoſ*s,& callos conſumunt,quòd
hæc omnia etiam ad cicatrices craſſas conueniant.Attenuant enim ipſarum craſſitudinẽ, & ſub-
ſtantiam ſuperficiei deradunt,ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

Cõpoſitiones,q̃ ad induratas oculorum tunicas conueniunt,& ſuccis conſtant,& ammonia-
co thymiamate,quemadmodum ẽt antea dixi.Miſcentur aũt eis moderatiora quædam,quæ viri
bus eorum tamen non obluctentur,myrrha videlicet,& thus,& galbanum,aliaq; conſimilia.

Quæ Suffuſis conueniant.

Ad ſuffuſos vero q̃dam medici liquida pharmaca cõpoſuerunt. Ac prima fere oĩum compo H
ſitionum eſt,quæ ex fœniculi ſucco,& hyænę felle,ac melle attico conſtat:quidam uero ẽt capri
num fel addiderunt.Verum poſtea alius aliud fel admiſcuit,alius galli,alius uiperæ, alius teſtudi-
nis marinæ,alius callionymi piſcis. Nunc vero in pretio eſt Pharmacum ex felle ſcarorũ: quem-
admodum,& quod ex myrrha ſtacte conſtat. Promiſſiones itaque omnium horum pharmaco-
rum magnæ ſunt,verum effectus aliquando nullus,aliquando ualde exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus. CAP. 5.

EX ꝑſcripta materiæ medicæ ſylua cõpoſita ſunt a medicis pharmaca arida,q̃ priuatim ab ipſis
arida collyria appellantur.Quorũ aliqua quidem callos, & ſycoſ*s conſumunt,excreſcentẽ
item iuxta naſi angulum carnem,encanthida appellatam,& pterygia,quę ẽt ungues dñt.Aliqua
uero ſcabris palpebris conueniunt,& ad palpebrarũ defluuia, quæ Myphæ appellantur,condu-
cunt: verum aliam ab acribus collyriis facultatem habẽt, vnde etiam a quibuſdã medicis Apo-
dacrytica,id eſt delachrymatiua,& repulſoria appellantur, velut ẽt ipſa collyria viſa ſunt appel-
lari. Ex his aũt pleraque ẽt obtuſe cernentibus,ſiue per ętatem , ſiue craſſitudinem,aut frigidita-
tem humorum in oculis,aut ẽt flatus caliginoſi redundantiã, id contingat, non parum proſunt.

Aliqua

A. Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectionē aliquā in oculis cōgregari ꝓhibent,impediēdo vi-
delicet influxi nes humorū,ex quibus oculi lædi conſueuerunt. Præſtantiſſimū vero horum ap
paruit,& experientia iudicatum eſt, qđ ego cōpoſui,& ob id apud multos in vſu eſt,ac fere per
oēs gentes,quibus imperant Romani. Ac primum ſane ipſius cōpoſitionem ſcribā, cum pſtātius
putem eſſe nullis oīno affectionibus corripi,q̃ eas,quæ iam præoccuparunt, optime ſanare. Qñ
vero ēt Aſclepiades plurimamque,& optimā tum aridorū, tum liquidorum collyriorum con-
ſcripſit ſyluam,ab aridis primum initio facto: & ego ſane mihi recte facturus videor,ſi conſimili
ſcribēdi ordine utar. Quare vbi meū aridū adſcripſero,deinceps oīa, q̃ Aſclepiades hēt in primo
externorum,quē Marcellæ inſcribit,iuxta ipſius ordinē ſubiungā. Et poſt hęc cataplaſmata ocu
lis accōmodata agglutinatoriaque,& inūctilia pharmaca ab Aſclepiade deſcripta adijciā. Præſta
bilius.n.mihi vī & iſtorum ordinem in ſcribendo ſeruare, atque ita ad collyria, ac liquida phar-
maca tranſire,omnibus appoſitis,velut Aſclepiades ipſe recenſuit,illius ipſius verbis.

Pharmacum aridum ad tuendum oculorum valetudinem à me compoſitum.

Vtiliſſimum ſanis oculis præſeruatiuū ego cōpoſui pharmacū, ꝙ oēs iā in vſu hāt. Vritur La-
pis Phrygius in minutas partes cōtractus,vt maior tñ ſit nuce, q̃ pontica a quibuſdam vocatur,
B ab alius nux parua. Modus vrendi idem,q̃ in alijs eſt lapide in ollulā nouā cōiecto, deindeq; ollu
la forinſecus luto circūlita operculum perforatum, vel in ſolo vertice:vel qđ melius eſt, ēt circa
alias plures partes imponimus,quo ꝑ ipſa foramina fuliginoſæ, & fumoſæ eorū,q̃ vrūtur,exhala
tiones facilius efferantur. Poſtq̃ vero totus lapis ignitus factus fuerit,rū ſane ollulā in purū quod-
dā vaſculū euacuare oportet,butyrūq; infundere nō vetuſtum,& circumagitare vſti lapidis par
tes donec oēs extinguātur,atq; tūc ceſſare: Et ſic rurſus eaſdē in ollulā cōiectas urere,rurſus pru-
nis cādefactis ab igne ollulā imponēdo,vt nihil fumoſum in ſe hēant:vētilatione ēt eaſdē excita
re cōuenit,quo citius uſtio ꝑficiatur: Deinde cum iā igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius
fuligo efferī. rurſus eoſdē eximere oportet,& vino falerno extinguere, aut aliquo fuluo,& odo-
rato,velut eſt tmolites,ariuſiūq;,& leſbiū: Deinde rurſus in ollulā cōiectos tertio urere:& poſtq̃
ignitus fuerit lapis,rurſus extinguere melle attico nō multo: reddeī.n.pharmacū nō aridū,ſed ui
ſcoſitate aliqua ꝑdirū. Cęterū plurib.dieb'trita,& ꝑlęuigata ī prōpru hēe oportet,ita vt ī tenuiſſi,
mū puluerē redacta ſint ſubſcripta. Aeris vſti vnc.j,qđ eſt. ʒ viii:piperis albi tātūdē:folij malaba
thri tātūdē:ſtibij hemioliū,qđ eſt. ʒ xii:his admiſce lapidis vſti lib.j. Et poſtq̃ oīa ꝓbe fuerint læ-
uigata,& reponere medicamērū velis,adijce opobalſami Syriaci ſeſquiunciā, ꝙ totū. ʒ xii,facit.
C Sit vero opobalſamū tenue,& pellucēti cōpage,ꝙ craſſum,quēadmodū ſolet in vaſis circa fundū,
conſidere,ac ſpiſſari:quod.n.ita craſſum eſt,aridiratē pharmaci impediet. Porro vſus ipſius ad ſo
las palpebras competit,cū ſpecillo inducti,citra tunicarum ipſius oculi contactum. Vt plurimū
itaq; ſufficit circa ſolam infernā palpebram ſpecillum inducere. Nihil vero uetat etiam ſupernā
palpebram ſimiliter illinere,vbi præſertim pharmaco opus fuerit,hoc eſt ubi iā manifeſte pertur
bationem quandā perceperit oculus: non tamen expectare conuenit donec id fiat. Verum ꝑoc-
cupare oportet circa primū affectionis ſenſum,in omni tꝑe diei, ēt ſi quis biberit,& cœnauerit.
Et plane frequēs eius competit vſus cum cautione, ut dixi, ne tunicæ oculorum eo contingan-
tur. Oportet aūt,& eū cui inducitur pharmacum,palpebras exertas, & extentas exhibere, & cū
inungitur nequaq̃ cū ipſis nictare. Hoc ſane pharmacum à me compoſitum eſt,non permittens
eum, qui ipſo recte vtatur,oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps vero quæ ad affectiones
commoda ſunt medicamenta conſcribam,initio ab ijs,quæ Aſclepiades ſcripſit facto.

Arida Pharmaca ad oculos ab Aſclepiade conſcripta. CAP. 6.

IN primo libro Pharmacorum externorum,quæ Marcellæ inſcribit, in hunc modū hæc verba
ſcribuntur. *Aridum ex pſoricis Heraclida ad circumroſos oculorum angulos.* Spodii cyprii ʒ iv,
D omphacii aridi ʒ.duas,* nardi obolos tres,piperis fricti grana* quindecim: tritis utere. *Pſoricum* * Al.unam. * Al.octo.
Aely. Cadmiæ ʒ iv,æris uſti ʒ ii,cum aceto in Sole terito,& reſiccato:rurſumq; lęuigatis,& re
poſitis vtitor. *Aliud.* Cadmiæ ʒ j,æris uſti drac.j,nardi indicæ, ʒ j, piperis fricti obolos duos:tritis
vtere,vt pharmaco vehementer commodo. *Aliud.* Chalcitidis partes duas, cadmiæ partem
vnam,tuſa & cribrata terito in Sole,adiecto vino ſufficienti:deinde reſiccato, & læuigatis repo-
ſitis utitor: *Ex libris Philoxeni aridum Achariſton.* Cadmiæ ʒ ij,chalcitidis drac.octo, aloes obo-
los ij,æruginis obolos duos,piperis grana x,florum roſarum drachmā vnā: tritis utitor. *Eiuſdem
ad lippitudinem ſiccam,& Sycoſin,putreſcentia,& excreſcentem carnem.* Cadmię drac.decem,chal
citidis drach.octo,piperis grana xv, nardi celticæ drach. vnam. Cadmiam, & chalcitidem,cum
uino terito:atq; vbi exaruerint,nardum,& piper inijcito,ac in puluillum redactis vtitor. *Aliud.*
Cadmiæ drach.*viginti,chalcitidis drac.* quadraginta,nardi indicæ drac.duas,myrrhæ torrefa- * Aliter octo.
ctæ ʒ duas,piperis grana trigintaquinque,cū aceto acerrimo apparato. *Capitonis ad lippitudines* * Alter duas.
A.l.5.ſu.2. ca.f.152.a *ſiccas,& oculos & humectos, ac angulos circumroſos,& palpebras ficoſas.* Cadmiā cypriā ad polētę
magnitudinem cōfringimus, deinde attico melle ſubactam in vaſculum fictile coniicimus. Hu-
ius autem ore obturato,ac luto circumlito, foramen iuxta medium oris facimus, quò id,quod

aſſatur

aſſatur inde tranſpiret. Ipſum vero vaſculum intra prunas erectũ ſtatuẽs, ſuccẽſis prunis vrimus. E
Atq; vbi exignitum ſuerit, exhalationũ p foramẽ elatarum animaduerſionẽ habemus: quæ ſi nigriores efferantur, amplius vrimus: cũ vero albidiores apparuerint, aſſationem ſufficiẽtem factã putamus: ablatoq; vaſculo, & dẽpro operculo, cadmiam uino Italico extinguimus, & in pilam tranſlatã terimus, reſiccatamq; ad pharmaci cõfectionem reponimus, q̃ hoc mõ hẽt. Cadmiæ ʒ viii, æris vſti drach. viii. ſtibij ʒ viij, tritis, & ablutis vtere, cum ſpecilli extremo palpebris mane, & veſpere ex eo ſublitis. *Aliud*. Cadmiæ vſtæ velut prædictum eſt, ʒ viii, æris vſti, ʒ viii, ſtibii ʒ iv, armenii ʒ ij, tritis & repoſitis vtitor. Nos cadmiã, & reliqua adipe uiperę excepta aſſauimus, deinde uino extinctis, ac tritis vſi ſumus. *Pharmaca ex lapide hæmatite ad ſcabras palpebras accommodata, Capitonis oculary*. Cadmiæ cypriæ ʒ xxiv, lapidis hæmatitę ʒ vi, in alio exemplari ʒ xv. æris uſti ʒ xxiv. Arida ad polentæ magnitudinem contunduntur, melleq; excepta velut prædictum eſt, aſſantur, ac uino extinguuntur: deinde reſiccata lęuigantur. Vſus demõſtratus eſt. *Aliud*. Cadmiæ drach. xx, æris vſti drach. x, lapidis hęmatitæ drach. x, tomentorum purpuræ laconicæ drac. viii: melle excepta, & vſta componito, vt dictum eſt. *Soſandri ad palpebrarum defluuia, & inueteratas affectiones. Facit, & ad excreſcentem iuxta naſi angulum carnem*. Cadmiæ, ſtibij, chalcitidis crudæ, miſyos peregrini, ſingulorum drac. viii: contuſa, & melle excepta velut dictum eſt, aſſato: deinde vino extincta, tritaque, reſiccata reponito, ac utitor. *Aliud*. Chalcitidis crudæ, cadmiæ, F
ſtibii, miſyos perigrini ſingulorũ. ʒ viii, nardi indicæ. ʒ ii, croci torrefacti ʒ ii, piperis ʒ j. Metallica melle ſubiguntur, ac vtuntur, vt dictum eſt, deinde vino extinguuntur, & teruntur: adijciturq; his nardus, & crocus, torrefactus, itemque piper: poſtea vero ſimul lęuigatis, ac repoſitis vtimur. *Pharmacum calliblepharon exornandis palpebris accõmodum. Facit & ad inueteratas lippitudines*. Stibii uſti, ac vino extincti ʒ xvi, plumbi vſti, & loti ʒ viii: fuliginis thuris, ſpicæ nardi, myrrhæ torrefactæ, croci, ſquamæ æris, ſingulorum drach. i. Omnibus tritis, ac repoſitis vtitor. *Aliud ex croco*. Croci vnc. i, glaucii vnc. i, ſarcocollæ vnc. i. Ego etiam opũ vnc. i. adieci. *Aliud Seuerianum*. Cadmiæ vſtæ, & lotæ ſextantẽ: †ſalis ammoniaci, piperis albi, vtriuſque ſextantem: } folij, drach. ii: probe tritis utitor. *Aliud pueris maxime commodum*. Stibii drac. xvi, plumbi drach. octo, ſquamæ æris drach. i, croci ʒ i, florum roſarum ʒ vnam, myrrhæ ʒ vnam: nardi indicæ, thuris maſculi, piperis albi, ſingulorum drachmam unam, palmularum oſſicula decem. Omnia in figulinum uas coniecta diligenter aſſato: deinde in pilã tranſlatis, ac tritis opobalſami cochlearia duo adiicito: conquaſſato, & reſiccato, utitor. ¶ *Aridum Philoxeni ad pruriginoſos, ac circumroſos angulos: Facit, & ad obtuſum viſum*. Cadmia drachmas quatuor, ſalis ammoniaci ʒ ii, piperis albi drach. [a]* j: G
tritis vtere. *Ego hac ita ad paro*. Cadmiæ drac. octo, croci ʒ ii, piperis albi drac. i, ſalis ammoniaci ʒ ii, nardi indicæ ʒ i, tritis vtitor.

Liquida Oculares compoſitiones ad ficoſas eminentias, ac omnem extuberantiam carnis. Facit & ad carnem circa naſi angulum excreſcentem, & ad incipientem lippitudinem.

C*Ompoſitio qua vſus eſt Philippus in Cæſarea*. Miſyos aſſati drach. octo, myrrhæ drach. iiii, cadmiæ drac. viii, croci drac. ii, ſalis ammoniaci drac. ii, nardi indicæ, piperis albi, vtriuſq; drach. vnam: mellis attici cyathum unũ. *Aliud*. Myſios aſſati ʒ vi, atramenti ſutorii drachmas quatuor, myrrhæ drach. iv, æris uſti drach. unam mellis attici cyathum vnum. *Panchreſtos, id eſt omnifarij vſus, Eraſiſtrati, ad aſpritudines, ac omnes lippitudines, aureſque purulentas, & ad vlcera ægre recipientia cicatricem, & ad nomas, hoc eſt vlcera ſerpentia oris*. Aęris vſti, drac. [b]* duas, myrrhæ drac. unam, piperis obolos duos, myſios aſſati ʒ vnam, croci obolos iii, uini Chii heminã unã, [c]* paſſi cretici heminæ dimidium. Arida terito affuſo vino: atq; ubi imbibitum fuerit vinum, affunde & paſſum: & conquaſſata in æreum uaſculum transferto, ac ad lẽtum ignem coquito: deinde in pyxidem æreã reponito: *Ad callos et omnem eminentiam*. Aeris uſti drach. ii, myſios uſti drac. unam, H
myrrhæ drach. unam, croci drach. vnam, omphacii drac. vnam, uini Chii cyathos duos, mellis attici libram dimidiam: vtitor. *Philoxeni Liquida viſum exacuens, cicatrices, & callos exterit*. Ammoniaci thymiamatis drachmas iv, æruginis drachmas ij, uino diluta, & contrita melle attico excipito. *Aliud*. Ammoniaci thymiamatis drach. [d]† xii, æruginis drach. vi, myrrhæ drach. ii, componito, vt dictũ eſt. *Aliud Phædri Rhimon id eſt limula*. Ammoniaci thymiamatis drach. [e]* quatuor, æruginis drac. vnã, alcyonii torrefacti drac. unã, floris lapidis aſii obolos tres: componito, ac utitor vt dictum eſt. *Aliud*. [f]† Ammoniaci thymiamatis drac. viii, æruginis drac. octo, floris lapidis aſij drach. ij, obo. ii, alcyonii drach. unam obo. ii, opii ſeſquidrachmam, myrrhæ ſeſquidrachmã. componito, ac utitor, vt dictum eſt. } *Aegyptia ad callos, & albugines, aufert etiam pelliculas confeſtim*. Aeruginis Corinthiæ drach. vi, ammoniaci thymiamatis drach. vi, obo. iv, ſalis foſſilis ʒ. v, medullæ colocynthidis drach. [g]* quatuor, fellis taurini drac. [h]† ij, nitri nigri ſeſquidrachmã, piperis albi grana quadraginta, mellis attici cyathos ſex. Componito, ut dictum eſt, & in pixyde ilicea repoſito utitor. *Alia Aegyptia ad callos, & albugines, ac inueteratas affectiones*. Aeruginis ʒ vi, ammoniaci thymiamatis drach. vi, medullæ colocynthidis drac. iii, fellis taurini drach. ii, nitri

nigri

† Al. ſalis ammoniaci vn. j. piperis albi ſextantem.
A * Aliter duas.
B * Al. vnam.
C * *Al.* [illegible] i. dulcis uini.
D † *Al. iiij*.
E Aliter vnam
F † Codex antiquiſſ. Venetorũ hanc compõnem habet. Ammoniaci thymiamatis. ʒ. viii, æruginis. ʒ. vi, floris lapidis aſij ʒ ii, obo. ii, alcyonii. ʒ i. obo. v. radiculæ. ʒ i. obo. ii. Aliud, Ammoniaci. ʒ j, obo. iv, opii ſeſquidrachmam, myrrhę ſeſquidrachmam; componito, & vtitor, ut prædictum eſt.
Alii codic. habent. Ammoniaci thymiamatis. ʒ octo, æruginis ʒ vi, floris lapidis aſii ʒ ii, obo. ii, alcyonii. ʒ. i. obo. v, ſtruthii. ʒ. i, obo. ii, ſalis ammoniaci ʒ i, obo. ii, opii, &c.
G * Al. iii. obo. iiii.
H *Al. iij*.

A nigri drach.ii,excipe mellis attici cyathis ſex, & utere.¶ *Compoſitio exacuens uiſum, faciẽs & ad
glaucedinem, Antony Muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partem unam, in alio exemplari ſucci her-
bæ perdicij,aliqui ſucci centaureæ partes iii, mellis attici tantundẽ. *Aliud.* Fellis allinæ veteris
partem vnam,ſucci centaureæ partẽ vnam,mellis attici partes tres.Facit ad glaucedines.*Compo-
ſitio Largi exacuens viſum.* Succi fœniculi radicis partem vnam, mellis tantundem. Reponito in
pyxidem æream,ac vtitor. *Aliud.* Succi radicis fœniculi partem vnam, ſucci chelidoniæ tantun-
dem,mellis attici tantundem. *Aely Galli ad ſuffuſiones.* Fellis teſtudinis marinæ ʒ.viii,mellis atti
ci tantundem,ſellis tauri ʒ.ii,croci ʒ.ii,opobalſami ʒ.ii:contuſis vtere. *Caßij ad ſuffuſiones.* Fel
taurinum in æream pyxidẽ euacuatum per dies decẽ ſinito:deinde myrrhæ,croci,utriusque ʒ.ii;
opopanacis ʒ.ii,opobalſami ʒ.ii,piperis grana xii,mellis attici duplum omniũ accipito:omnia-
que cum felle miſceto, & in æreo vaſe coquito: deinde in ærea pyxide repoſitis vtitor. *Liquida
Baſilis hoc eſt regina:hanc reparatricem appellamus.* Omphacii ʒ.ii, myrrhæ ʒ.ii,ſellis aquilæ ʒ.ii,
opobalſami ʒ.ii,lachrimæ oleæ ʒ.ii,ammoniaci thymiamatis drach. i, fellis hyænæ ʒ.ii: excipe
melle attico. *Aliud.* Omphacii drach.ii,myrrhæ drach.vnam,ſalis ammoniaci ʒ.i, croci ʒ.vnã,
opobalſami ʒ.i,lachrimæ oleæ ʒ.i,ammoniaci thymiamatis ʒ.i,ſellis hyænę ʒ.viii:excipe attico
B melle.In alio,olei ueteris cyathos duos. *Antony Muſæ.* Fellis hiænæ ʒ.* vnam, fellis vrſi ʒ.ii,opo- * Aliter iv.
balſami drac.ii,ſalis foſſilis ʒ.i, croci drachmam vnam,myrrhæ drachmã vnam, mellis attici cya
thos duos,ſucci fœniculi cyathos ii. *Philoxeni.* Fellis hyænæ ſeſquidrachmam , adipis uiperæ ſeſ- * Aliter ii.
quidrachmam,croci ʒ.* vnam,omphacii ʒ.i,myrrhæ drac.dimidium,opobalſami ʒ.i.mellis atti
ci ʒ.viii. *Tinctura albuginum.* Gallam tritam ac læuigatam in prompto repoſitam ſeruato : vſu
vero expetente,cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto: deinde atramentum ſutóriũ aqua dilutũ
admoueto. *Aliud.* Malicorium tritum adhibeto indeque atramẽtum ſutorium aqua dilutum ad
moueto. *Aliud.* Miſyos,atramenti ſutorij,gallarum omphacinarum ſingulorum æquales partes,
contuſas & cribratas reponito. Vſus uero tempore aridum adhibeto. *Ad Glaucos oculos,quo papil
læ nigræ reddantur.* Malicorii dulcis ſuccum infundito:deinde poſt temporis interſtitiũ hyoſcya-
mi florẽ cũ uino,aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verum hæc opportuno tempore colli-
gere & reponere conuenit. *Aliud.* Acaciæ fructum, & gallarum parũ quid diligenter trita † phœ † *Anemones*
nii ſucco excipito,& ad mellis craſſitudinẽ redigito. Deinde expreſſum per linteolum liquorem
reſeruato , ac vtitor vt dictum eſt. *Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes.Trichiaſin appellant
Græci, Antonij Muſæ.* Fel auiculæ,quæ cinædus appellatur,& aconiti dimidiũ eius,miſta repo-
C nito. Vſu uero exigẽte,euulſo pilo locũ ex pharmaco illinito. *Aliud.* Fel piſcis phagri,& aconiti
dimidium,cũ ſquama ferri lota,adipe ſubijcito:atq; his amygdalini olei parũ adijcito,& sãguinis
veſpertilionis quãtũ ſuffecerit. Deinde miſtis & repoſitis vtitor vt dictũ eſt.¶ *Agglutinatoria pilo
rũ,Heraclida Tarentini.* Ceræ ʒ.* vnam,picis ʒ.vnam,lithocollæ drach.unam ſimul liquefacta re * Aliter ii.
ponito. Vſu vero poſtulãte,ſpecilli ſummum candefacito,& quod ex pharmaco diſſoluto adhæ
ſerit,adhibeto,eoq; pilos agglutinato. *Aliud.* Reſinæ ſiccæ,picis ſiccæ vtriuſque ʒ.* vnam, ſulfuris * Aliter ii.
viui ʒ.vnam,bituminis drachmam i, ceræ ʒ.duas: liquefactis vtitor. ¶ *Ad paruos inſtar hordei
oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus,Crithas & Poſthias Græci appellant, Antonij Muſæ.* Gal-
bani partem vnam cum exiguo nitro miſtam imponito. *Aliud.* Cerã & miſyos crudi paulum
admiſceto. Faciũt & ficus aridæ in vino mulſo coctę & tritæ,exiguo ſimul galbano cõtrito. Facit
& farina hordeacea in vino mulſo cocta trita,itidem exiguo galbano ſimul contrito. ¶ *Dionyſii
Meleſii ad pilos palpebrarum pungentes.* Leporẽ marinum in figulino nouo vrito, & cinerem tri-
tũ caninarũ muſcarũ ſanguine excipito , & repoſito in carnea pyxide vtitor euulſis antea pilis.
Aliud. Salamandræ vſtæ cinerem,terreſtrium erinaceorũ ſelle excipito,ac vtitor vt dictũ eſt. Qui
dã caſtorio vſi ſunt cum melle miſto. Aut caſtorio & hirũdinis vſtæ cinere. Aut cicutæ ſemen tri
D tum,ac Thũnæ ſanguine exceptum, præuulſis pilis illeuerunt. ¶ *Ad Crithas.i.hordeolos & Cha
lazia,hoc eſt inſtar grandinis in palpebris tubercula.* Sagapeno cum aceto trito utitor. *Aliud ad Ae
gilopas.* Succi illecebræ,ſucci ſolani,vtriuſq; libræ dimidium thuris drach.octo,maſtiches quadrã
tem galbani libram dimidiam. Succos cũ thure coquito, atq; vbi diſſolutum fuerit galbanũ,inijci
to:maſtichen enim improbamus. *Aliud.* Thuris ʒ. viii.ladani ʒ.iv, aluminis ſciſſilis ʒ. iii,myrrhæ
ʒ.viii,ceræ ʒ.iv,ſpumæ nitri ʒ.iv,coaguli leporis ʒ.iv. Cõtunditur hoc pharmacum,& cũ vnguẽ
ti irini fæce mollitur.

*Cataplaſmata in eodem libro primo Externorum,ab Aſclepiade ad oculos.
deſcripta,itemq; agglutinatoria,& inunctilia.*

¶ *Cataplaſmata lippiẽtium,ad doloris vexationes,ad maximas epiphoras,quibus uſus eſt Heracli
des Tarentinus.* Roſarum viridium,aut ſiccarum drac. iv, croci drachmam vnam,opij drachmã
vnam,excipe meliloti decocto,aut paſſo. *Aliud.* Roſarum, violarum albarũ,meliloti,capitum pa
paueris,ſingulorum drach.ii,croci drachmã vnam,opij ʒ.unam,myrrhæ drach.unam,oui aſſati
vitellum:tritis & paſſo ſubactis vtere vt dictũ eſt. ¶ *Illitiones ad dolores, quibus uſus eſt* glaucus.
Aloes,lycij indicij,roſarũ viridium,croci,opij,myrrhæ , ſingulorũ æquales partes vino ſubactis

in paſtillos formato,eosq; in vmbra ſiccato. Vſu vero exigẽte, paſſo dilutos oculis illinito itẽq; E
fronti ac temporibus. *Philoxeni ad fluxionem multam & dolores.* Foliorum roſarum recentium
* Aliter ſex. ʒ.ii,ſeminis hyoſcyami ʒ.viii, thuris ʒ.* tres,myrrhæ ʒ.iv,farinæ polentarum acetabulum, oui
aſſati vnius quod intus eſt,ſucci mãdragoræ drac.iv,croci ʒ.ii,opii ʒ.iv,vini auſteri quantum ſuf-
ficit.In paſtillos redigito, ac vtitor veluti dictum eſt. *Illitio Antera eadem hora iuuans.* Croci
* Aliter ii. drach.* quatuor,thuris drach.ii,cinnabaris drach.iv, gummi drach.ii,vino excipito.Vſus tempo
re vbi triueris,& ad ſolidũ redegeris,pauxillũ mellis addijcito. *Aliud Lychnium inſcriptũ.* Croci
* Aliter i. drach.i,thuris drach.ii,opij drach.* duas,gummi drach. ij, cinnabaris ʒ.ii, aqua pluuia excipito.
Alij habent croci roſas ſpecie referentis ʒ.iv,cinnabaris drach.ii,myrrhæ,opij, vtriusque drach.
ij,aqua pluuiali excipito.*Illitiones mordacem quæ è veſtigio fluxionem cohibent. Faciunt & ad lip-
pitudinem ſcabram,ac aridam.*Aeris vſti drach.iv,croci drach.iv,piperis albi drach.ii,opii drach.
ii,gummi ʒ.iv:cum aqua pluuiali forinſecus illinuntur. Relidit hoc pharmacũ maximas epipho-
ras: cæterum cauere oportet ne quid ex eo in oculum præterlabatur. *Aliud, Phloginum hoc eſt
flammeum ſcriptum.* Aeris uſti & loti drach.duodecim, croci drachmas vi,piperis albi drachmas
quatuor,myrrhæ drach.tres,opii drach.iii,gummi drach.duodecim,vino aminæo excipito.

Agglutinatoria quæ fluxionẽ cohibent. Pollinis partem vnam,myrrhæ partem vnam, mannæ F
thuris partem vnã,cãdido oui excipe: deinde in linteolum impacta impone tẽporibus ac fronti.
Aliud. Seminis hyoſcyami drach.ii,opii drach.i,croci drach.* vnam,pollinis drach. iv, ouorum,
aſſatorum uitellos duos,caſtorii drach.i:omnibus ſimul coactis vtitor. *Collyrium ad epiphoram,
& dolores,ac fluxionem multam,quo Moſchion familiaris vſus eſt.* Glaucii drach.ſedecim,ſarcocol
læ drachmas viii,croci drac.iv,gummi drach. ii, tragacanthæ drac.ii. ſucci mandragoræ drac.ii,
opij drac.i,aqua pluuiali excipito, ac vtitor cum ouo. *Heronis ophthalmici Pſittaces, ad dolores,
& fluxum largum,e veſtigio ſomnum inducit.* Glaucii drach.ſedecim,croci drach. viii, ſarcocollæ
ʒ.viii,opij drac.iv,ſucci mandragoræ drach.ii.tragacanthæ ʒ.viii, aqua pluuiali excipe. *Ad præ-
dictas affectiones,Neapolitæ.* Glaucii ʒ.xlviii,ſarcocollæ drac.xliv,croci ʒ.xxiv, lapidis hæmati-
tæ drach.duodecim,† opii drac.xii,ſucci mandragoræ,ʒ.octo,} gummi drach.xvi,tragacanthæ
drach.xii,excipe aqua pluuiali.*Sergij ophthalmici Babilonij.* Glaucii drac.xxiv,ſarcocollæ drach.
xvi,croci drac.duodecim,opij drach.iv,lapidis hæmatitæ drac.vi,gummi drach.duodecim,exci-
pito aqua pluuiali.Illinito per vnũ atque alterum diem:atque vbi affectio non ſoluatur, ad in ſe-
quentes illitiones tranſimus. *Aliud, Diaſmyrnum Glaucidanum inſcriptum.* Glaucij drach.xlviii,
* Al.duas. ſarcocollæ drach.xlviii,croci ʒ.xxiv,opij drach.ſex,myrrhæ drac.* ſex, hæmatitę drach.vi,tra- G
gacanthæ drach.xlviii,aqua pluuia excipe,ac vtere cũ ouo.¶ *Diaſmyrnum ex Hæmatite.*† Glau
cij drach.lxiv,ſarcocollæ ʒ.trigintaduas,croci drach.duodecim,opii drac.viii,myrrhæ drach.vi,
† Al.opii ʒ.iv, ſucci mandragoræ ʒ.ii. hæmatitæ drac.xvi,tragacanthæ drach.† xlviii:gummi drach.xvi,in alio exemplari drac.xlviii:}
excipiſitur aqua pluuiali.Vſus eius eſt cum ouo.¶ *Phoſphorus ad doloris uexationem, omnemq; in
flammationem,& intenſas epiphoras.* Glaucii ʒ.vigintiquatuor,ſarcocollę ʒ.octo:croci, opii vtri
* Aliter viii. † Al.Glauci ʒ.ix.ſarcocollæ ʒ.xxxii, croci ʒ.xxiv, opii ʒ.vi, myrrhæ ʒ.vi, hæmatitæ ʒ.vi,tragacanthæ ʒ.xvi,gũmi ʒ.xii. † Al.lxviij. uſque ʒ.octo:myrrhæ ʒ.octo,miſyos uſti ʒ.octo,gummi drach.* nouendecim, excipe aqua plu-
uia;vtere cum ouo.¶ *Euchorum,ideſt boni coloris, excellentis & mirabilis efficaciæ.* Glaucii ʒ.vi-
ginti,ſarcocollæ drach.vii,croci ʒ.ſeptem,myrrhæ ʒ.ſeptem,opii ʒ.ſeptem, miſyos uſti ʒ.ſeptẽ Al.f.li.3. t.2.f.55:b
gũmi ʒ.duodecim,excipe aqua pluuiali:vtere cum ouo.¶ *Pharmacum ex ſuccis,dolorem ſedans.
Facit ad omnem doloris vexationem,ſomnũ e veſtigio inducit.* Glaucii drac.xlviii:ſarcocollę,traga
canthæ,vtriuſq; ʒ.xvi:croci ʒ.octo,opij ʒ.quatuor,ſucci roſarum ʒ.quatuor,lycij indici ʒ. qua-
tuor,hyoſcyami ʒ.quatuor,ſucci mandragoræ ʒ.quatuor, {ſucci cicutæ ʒ.quatuor,} gummi ʒ.
octo:excipiuntur meliloti decocto.Componuntur autem hoc modo,meliloti libram vnam, &
* Aliter xii. aquæ pluuialis heminas xii, ad tertias coquito: & excolato liquore, ad pharmaci cõpoſitionem
vtitor. *Aliud.* Glaucij ʒ.xlviii,ſarcocollæ ʒ.xxiiii.croci ʒ xxiiii.opij drach.xii,lycij indici drac.xii, H
ſucci hyoſcyami ʒ.duodecim,ſucci cicutæ drach.duodecim, roſarum uiridium reſectis extremi-
* Al.xviii. tatibus drach.xlviii,gummi drac.* quadragintaocto,aqua pluuiali excipe:vtere cũ ouo. ¶ *Phar-
macum Phæon ideſt fuſcum inſcriptum accommodatum ad doloris moleſtias.* Cadmiæ drac. duode-
cim, aut xvi,æris vſti drac.vi,myrrhæ drac.tres,opij dra.tres,acaciæ ʒ.vii, excipito aqua pluuia,
velut demonſtratum eſt. *Aliud Phæon ad omnem fluxum, & omnem lippitudinem. In alio Padicon,
ideſt puerile legitur.* Aeris vſti drach.duodecim,cadmiæ drach. xxxii,gummi drac.trigintaduas,
acaciæ drach.trigintaduas,myrrhæ ʒ.iv,opij drac.iv,aqua pluuia excipe. *Aliud ex libris Philoxe
ni.* Spodij cyprij,id eſt cineroſæ cypriæ drac.xii,æris vſti & loti drac.tres:opij,myrrhæ,vtriuſque
* Aliter xvi. drach.* tres:acacię, gummi vtriuſq; ʒ.* ſeptem:aqua pluuiali excepta cum ouo in vſum ueniũt,
* Aliter ii. * Aliter xii. ut dictum eſt. *Pharmacum Berytium inſcriptum,quo vſus eſt Stration Berytius ad maximas epipho
ras: e veſtigio auxiliatur.* Aeris uſti & loti drac.xvi,acaciæ drach.xvi,ſpodii pompholygis ʒ.xvi,
* Aliter xiij. opij drachmas * ſedecim,gummi drac.xvi,croci drach.xii,mirrhæ drach.ii,aqua pluuiali excipe:
utere cum ouo. Oportet hoc aſſidue infundere. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Spodii pompho-
lygis drach.xvi,opii drachmas xii,mirrhæ drach.xii,gummi drac.xvi, æris uſti & loti drach.xvi.

aqua

A aqua excipito pluuiali, ac vtitor cũ ouo. ¶ *Pharmacum Achariſtum inſcriptum, ad maximas epiphoras. Huius ſolius vſu medici Aegyptij fæliciter medicantur in agreſtioribus præſertim corporibus.*
Cadmiæ drach. xvi, acaciæ drach. viii, æris vſti & loti drach. † viii, opij drach. iv, fructus ericæ ʒ. † *Aliter quatuor.*
iv, myrrhæ drach. iv, gummi ʒ xvi: aqua excipito, ac vtitor cum lacte muliebri. Temperatura
media eſt: vbi vero circa oculos affectio ſit, ab hoc collyrio abſtinere oportet. *Quo ipſe vſus ſum,*
ſic habet. Cadmiæ ʒ xvi, fructus ericæ drach. ij, æris vſti & loti drach. iv, opij drac. ij, myrrhæ drac. † *Aliter ij.*
vnam, acaciæ ʒ † vi, gummi ʒ viii: aqua excipito, vſus indicatus eſt. *Aliud.* Cadmiæ drachmas
vi, fructus ericæ drac. iv, opij drach. vi, thuris drach. ij, myrrhæ ʒ viii, lapidis ſciſſilis ʒ ij, acaciæ ʒ.
viii, æris vſti & loti drach. iv, gummi drach. xx: componito, ac vtitor vt dictum eſt. ¶ *Nictarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit & ad illationem fluxus tenuis, ad Chemoſeis, tumores, pellicularum eminentias, & fere ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras craſſas.* Oportet
autem præ omnibus fomẽtum adhibere, deinde ipſum infundere, in principio quidem fluxionis
cũ aquoſo oui liquore: vbi vero proceſſerit hæc curatio, paulatim hanc temperaturam extendere, & augere oportet. Cæterum ad palpebras aſperas collyrio cũ aqua vtimur. Apud alios Sphragis appellatur. Aeris vſti, & loti drach. iv: cadmiæ drach. iv, acaciæ drachmæ iv, croci drachmas
B ij, opij drach. ij, gummi drach. vi, aqua excipe ac vtere vt indicatum eſt. ¶ *Sergi ophthalmici Monohemerum inſcriptum, hoc eſt vna die efficaciam ſuam commonſtrans.* Cadmiæ vſtæ, & lotæ ʒ iv,
ſpodij, pompholygis vſti & loti drac. iv, æris vſti & loti ʒ iv, croci drac. ij, opii ʒ ij, acaciæ drac.
vi, gummi drach. vi: aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Poſt quã
lachrimæ proiectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rurſum ſublinere. vbi vero morſus conſequeretur, fomentum adhibendum eſt, rurſumq; oui candidum infundẽdũ: poſtea vero
collyrio nigro inſcripto illinito. *ſphragis Neapolita.* Cadmiæ drac. viii, æris vſti & loti drac. viii. * Aliter ii.
acaciæ drach. viii, ſpodij cyprij drac. iv, croci drac. iv. opij ʒ * quatuor, gummi drach. xii, aqua excipe: vſus indicatus eſt. *Sphragis Paccij.* Cadmiæ vſtæ, & lacte caprino ſiue muliebri extinctæ ac
lotæ, & in vmbra ſiccatæ, drachmas x, æris vſti & loti ʒ x, acaciæ drac. x, opij drac. vi, croci drac.
vi, gummi drac. xv. aqua pluuiali excipito. Zoili Sphragis cum Paccij concordat. *Philota Aphroditarium inſcriptum.* Cadmiæ lotæ drachmas xxiv, acaciæ drac. xxxvi, æris vſti, & loti drach. xii,
croci drach. xii, opij drach. xii, ſpodij cyprij loti drach. xii, gummi drach. xlviii, excipe aqua pluuiali: ac vtere cum ouo aſſidue infundẽdo. Poſt curationem vero lauari iubeto. Hoc aſſidue vſus
ſum in maximis epiphoris. *Aliud Neapolita, facit ad maximas Epiphoras, maxime in oculis, qui a-*
C *grè rigantur, & ſubalbicant circa inflammationes, vt ſimile quiddam chemoſi apparet. Hoc nos vſi ſumus, poſt illitiones agris lauare iuſſis.* Lapidis ſchiſti drach. viii, thuris drach. vii, æris vſti & loti ʒ.
viii, opij, drach. viii, myrrhæ drach. iv, gummi ʒ viii, excipe uino, ac vtere cum ouo. Temperamẽtũ eſt aquoſum. Sæpe vero hoc infundere oportet, & poſt interuallum ab illitione lauari iubere. ¶ *Fuſcum Olympionico inſcriptum, facit ad maximos dolores. facit & ad Chemoſeis, & omnino ex accommodatiſſimis collyriis eſt, nam ſtatim liberat.* Cadmiæ uſtæ & lotæ drach. viii, acaciæ ʒ
viii, ſtibii uſti & loti ʒ viii, aloes indicæ ʒ. viii, croci ʒ iv, myrrhæ drach. iv. opij drac. iv, gummi ʒ
viii, aqua excipe, ac vtere cum ouo. Temperamentum eſt craſſum. Ego etiam pompholygis, ac
thuris vtriuſq; ʒ iv. adieci. ¶ *Aliud Zoſimi inſcriptum Odorũ. facit ad dolores, & recentes affectiones.* Cadmiæ vſtæ & lotæ vino Italico, hoc eſt extinctæ ʒ viii, aloes ʒ viii, ſtibij ʒ viii, æris uſti &
loti ʒ viii. aurũ, croci ʒ ij, myrrhæ drachmam vnam, nardi indicæ drachmam vnam, opij ʒ j, acaciæ ʒ * nouendecim, gummi drac. duodecim, aqua pluuiali excipe. ¶ *Hermiæ opthalmici Lutron,* * Aliter xij.
ideſt balneum appellatum, ad maximos dolores, eadem die ad ſummum auxilians. Facit & ad inueteratas lippitudines. Aloes ʒ viii, æris vſti & loti ʒ xvi, opii drac. * ſedecim, myrrhæ drac. * xii, croci † Aliter x. * Aliter xvj.
ʒ octo. cadmiæ drachmas iv, thuris drachmas tres, gummi drach. xvi, vino mendeſio excipe, ac
D vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarũ
infundere, & vſq; ad mali depulſionem ſinere: atq; tunc lauari iubeto. ¶ *Theodotion Phlacianum, Harpocratiũ inſcriptum, ad maximas epiphoras & dolores: liberat citra venæ ſectionẽ.* Succi acaciȩ
ʒ vigintiquatuor, cadmiæ ʒ octo, æris vſti & loti ʒ octo, ſtibij drachmas xvi. aloes drachmas quatuor, croci drac. tres, myrrhæ drachmas tres, lycij indici drachmas duas, caſtorij drachmã i, opij
drachmas duas, gummi drachmas vigintiquatuor, aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Tẽperatura eſt craſſior. Hoc collyrium tumorem palpebris inducit. ¶ *Scylacium* Pharmacum accom-*
Al. 5. f. 2. tu. f. 550. e *modatum eadem die curans. E veſtigio ſoluit inflammationes.* Stibij drachmas xl, acaciæ dra. xl, cadmiæ drac. xvi, æris vſti & loti drac. xiv, ceruſſæ drac. viii, myrrhæ drachmas quatuor, nardi indicæ drachmas quatuor, croci drachmas duas, lycij indici drachmas quatuor, caſtorii drach. duas,
aloes ʒ duas, opij ʒ duas, chalcitidis aſſæ drachmas duas, gummi drachmas * duas, excipe roſarũ A Aliter xl.
decocto, ac utere cum ouo. Temperatura eſt craſſior. ¶ *Neapolita Phanion ideſt lampus ſeu facula, ad maximas epiphoras & dolorũ moleſtias. Facit & ad affectiones.* Cadmiæ lotȩ drachmas octo, A * Al. xx. B * Al. ij. aliter viij.
acaciæ drachm. a * octo, æris uſti & loti drac. ſex, ſtibii loti drachmas b * uiginti, † pſimmythij ʒ. * Ceruſſ. B * Al. ij.
c * ſex, myrrhæ ʒ duas, aloes ʒ d * duas, nardi celticæ ſeſquidrachmã, opij ſeſquidrachmam, croci D * Al. viii.

drac.vnam,caſtorij drachmæ dimidium,gummi drachmas viginti,aqua pluuia excipe,vtere illinendo. *Aliud Phanion Serapiacum ireſcriptum.* Acaciæ drach.xl,ſtibii drac. xl,cadmiæ drac.xvi, E
æris vſti & loti drac.xii,aloes drac.tres,mirrhæ drac.quatuor,ceruſſæ drac.duodecim, opii drac. ii,croci drac.ii,caſtorij drach.ii,nardi indicæ ſeſquidrachmam,gummi drachmas xxv, aqua pluuiali excepta illinito. *Malabathrinũ noſtrum,facit ad doloris vexationes,& affectiones in declinatione.* Cadmiæ drachmas xvi,acaciæ drac.xl,æris vſti & loti drachmas xiiii, opii drachmas duas, lycii indici drac.ii,myrrhæ drachmas quatuor,malabathri drac.ii, nardi indicæ drach. ii, caſtorii drac.ii,croci drach.ii,aloes drach.ii,ceruſſæ drach.viii. ſtibii loti drachmas viii,gummi drach. xl: aqua pluuiali excipe:& vtere cum ouo in principio affectionum,& in declinatione facta illitione pharmaci panchreſti appellati. Deſcriptum hoc inter mordacia collyria habetur. ¶ *Aliud Philadelphium inſcriptum,facit ad declarationes inflammationum,& vlcera ſordida & puſtularum eruptiones.E veſtigio auxiliatur.* Stibii vſti & loti ʒ xx, plumbi vſti & loti drach. x, cadmiæ ʒ viii,

* Aliter vij. * Aliter y. acaciæ drac.ii,*æris vſti & loti drac.iii,aloes drac.iii,ceruſſæ drach.*iii,lycii indici drac.ii,& dimidiam,mirrhæ drac.ii,& dimidiam,nardi indicę drachmas ii,croci drac.ii,caſtorii drac.vnam,opii drac.i,gummi drach.viii,aquam,& ad exceptionem candidum ouorum x.

Collyrium album ad epiphoras & affectiones.Inſcribitur Trypherum ideſt delicatum. Cadmiæ F A.l.3.fen.3 t.2.c.5.fol. 224.h
lotæ ʒ xvi,ceruſſæ drachmas viii, amyli drachmas iv, gummi drachmas iv, tragacanthæ ʒ quatuor,opii drachmas ii:excipe aqua pluuia:vſus eſt cum ouo. *Collyrium ex terra ſamia,Terrenum*
† Aliter xvij. *inſcriptum,ad epiphoras & affectiones.* Cadmiæ lotæ drac. xii, ceruſſæ drach. duodecim, terræ ſamiæ drach.xii,opii drac.i,gummi drach.iv,aqua excipe ac vtere cum ouo. *Aliud dolorem ſedans ad fluxum omnis generis,vlcera,dolores,papulas,& tubercula,prolapſus,chemoſeis,& omnigenas affectiones.* Ceruſſæ drachmas viii, terræ Samiæ drachmas viii,ſpodii pompholygis drac.xii,tragacanthæ drach.ij,opij drac.ij,gummi ʒ iiii,aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo.

Aliud Diocleum inſcriptum, ad doloris moleſtias, & epiphoras,ad ſuppuratos oculos,vlcera,puſtulas.Hoc pharmacum delicatius exiſtit. Tragacanthæ ʒ viii, gummi drachmas quatuor, amyli ʒ quatuor,ſpodij pompholygis.ʒ.xvi,ceruſſæ drachmas octo, opij torrefacti drachmas ii, aqua pluuiali excepta admoue cum ouo. *Pharmacum ex thure, accommodatum ad fluxiones,& chemoſeis.* Ca miæ drach.xx,thuris ʒ xx,ceruſſæ drach.xl.opij.drach.vi,gummi ʒ vi,aqua pluuiali excipito.Cæterum nos ſic apparauimus:Cadmię drac.x,pompholygis ʒ x,thuris drach.decẽ,ceruſſæ drach.xl, opii drach.vi,gummi drac.vi:aqua pluuia excepta admoue cum ouo. *Aliud Trypheron ideſt delicatum inſcriptum,ad inuſtiones epicaumata Græce dictas,puſtulas. Chemoſeis,maxime in ijs,qui nullam mordacitatem perferre poſſunt.* Cadmiæ lotæ.ʒ.xx,amyli ʒ xx,thuris ʒ viii. G
ceruſſæ drachmas xlviii,opii drach.ſex,gummi drac.xvi,aqua pluuia excipe: vſus iudicatus eſt.

* Aliter xii. *Cygnus inſcriptus Regina,ad maximos dolores & affectiones.* Cadmiæ drach.*xvi,ceruſſæ lotæ ʒ. octo,amyli drac.ii,tragacanthæ drac.duas,acaciæ drac.ii,opii drach.duas,gummi drach.duodecim, excipe aqua pluuiali, & ad excipiendum adiice ouorum crudorum recentia candida quatuor. *Aerianum Diomedi inſcriptum,collyrium accommodatum ad epiphoras, & veteres affectiones*
* Aliter viii. *itemq́ recentes.* Spodij,pompholygis drac.viii,ceruſſæ drac.* xx,æruginis drac.iiii,myrrhæ drac. xiiii,thuris drach.iii,opii drach.tres,gummi drach.octo,excipe aqua pluuiali,ac utere cum ouo.
¶ *Cygnus ex terra Samia,ad vlcera omnis generis,ad epiphoras,dolores circumcirca moleſtantes,ſuppuratosq́ oculos.* Spodij loti drac.xvi,ceruſſæ lotæ drac.viii,terræ Samiæ drac. iiii,amyli drac. iiii, acaciæ drach.iiii,opii drach.iiii,gummi drach.iiii,tragacanthæ drachmas duas, aqua pluuiali ex-
* Aliter xxxii. cipe,ac vtere cum ouo. *Aliud Dionyſio inſcriptum.* Ceruſſæ drac.*trigintaocto, æruginis vermiculatæ drach.xvi,ſucci papaueris drachmas octo,gummi drach.quatuor,excipe aqua pluuia, ac vtere cum lacte. *Aerianum pharmacum noſtrum, ad veteres ac recentes affectiones accommodatum.* Ceruſſæ drachmas vigintiquatuor,cadmiæ vſtæ & lotæ drach.x.ſtibii vſti & loti drach. x.thuris H
drach.x.ſquamæ æris drach.v.opij.tres,mirrhæ drac. tres,gummi drach.duodecim,excipe aqua
* Aliter viii. pluuiali,ac vtere cum ouo. *Collyrium Gennady.* Ceruſſæ drac.*octodecim, ſtibii drachmas duodecim,mirrhæ drachmas duodecim,ſquamæ æris drach.duodecim.opij drach. vi,gummi drach. vigintiquatuor,excipe aqua pluuiali. *Collyrium ex terra Samia, Paccy ophthalmici ad affectiones intenſas.* Cadmiæ drach.xvi,ceruſæ ʒ ſedecim,terræ Samiæ drach.quatuor,opii drach. duas,thuris drach.duas,ſtibii drach.quinque,gummi ʒ v,excipe aqua:ac vtere cum ouo. *Therinum" ideſt* A.l.5.f.2. tract.2 fol. 550.f
† Aliter viii. *æſtiuum inſcriptum.* Cadmiæ vſtæ & lotæ ʒ viginti.acaciæ ʒ duas, terræ Samiæ drach. † viginti,
acaciæ ʒ xx. ceruſſæ ʒ † viginti,ſquamæ æris uſtæ & lotæ ʒ * duodecim,corticis thuris ʒ duas, tragacanthi ʒ.
† Aliter vij. † Aliter vij. v,gummi drachmas xvi, aqua pluuiali excipe,vtere cum ouo. *Collyrium Hygidion appellatum.*
* Aliter ii. Cadmiæ drac.viii,mirrhæ drach.octo,acaciæ drach.vi,opij drach.ii,æris vſti & loti drac.ii,gummi drac.vj,fructus ericæ drachmam vnam,aqua pluuiali excipito. ¶ *Aſter Anicetus, hoc eſt inexuperabilis,ad doloris vexationes;puſtulas,ſtaphylomata,vlcera ſordida,& ſerpẽtia. Facit & ad inueteratas affectiones & cicatrices exterit.* Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. xvi,ceruſſæ lotæ drac.xvi, amyli drach.xii,ſtibij vſti drac.xii,ſpodii ʒ viii.plumbi vſti ac loti drach. viii,terræ Samiæ ʒ viii,

A myrrhæ drach.ij,opij drac.ij,tragacanthæ drac.viii,excipe aqua pluuiali. *Lybianum,ad puſtulas,*
inuſtiones,rupturas,concauitates,oculos purulentos,Chemoſeis,ſtaphylomata.Facit & ad circummo-
*leſtantem dolorem,& affectiones:cicatrices exterit.*Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. xvi,ceruſſæ lotæ ʒ
xvi,ſtibij vſti & loti drach.* ſedecim,plumbi uſti & loti drac.viij,amyli drach.xii,ſpodij pompho * Aliter xij.
lygis drachmas octo,myrrhæ drachmas octo,terræ aſteris drach.viij, tragacāthæ drac. viii, opij
drachmas duas:aqua eſto pluuialis,& ad exceptionem ouorū albumina decē. *Aliud. Libyanum.*
Pompholygis drachmas octo,cadmiæ vſtæ & lotæ drach.* ſedecim,† ſtibij uſti & loti drachmas * Aliter xviij. † Nō eſt in quibuſdā antiquis exemplaribus.
duodecim,} ceruſſæ lotæ drach.ſedecim,amyli drach.duodecim,terræ ſamiæ drach.viii,plumbi
vſti & loti drach.viij,myrrhæ drach.ii,opij drach.ii.tragacanthæ ʒ ii:excipe aqua pluuiali.¶ *Col*
lyrium ex cornu ceruino,ad vlcera,puſtulas:cicatrices exterit. Cornu ceruini uſti & loti drach.iv,
thuris drac.quatuor, plumbi vſti & loti ʒ.iv,ſquamæ æris lotæ ʒ.ij.opij drachmam unam, gum-
mi ʒ.quatuor , excipe aqua pluuiali.¶ *Aliud ex cornu ceruino,Neapolita.*Plumbi vſti & loti drac.
xvi,cornu cerui uſti drach.xvi,thuris drach.viii,acaciæ ʒ viii.ſpodij cyprij drach. octo, amyli ʒ.
iv,opij ʒ.ij,ſquamæ æris dra.ij,croci drach.octo,myrrhæ ʒ iv,tragacanthę drach.i, gummi drac.
octo,hyoſcyami cremore excipito.¶ *Viride ad affectiones.*Spodij cyprij drach.xvi,amyli ʒ ſede-
B cim,croci ʒ.octo,ſtibij drach. octo,opij ʒ quatuor gūmi ʒ quatuor,excipe aqua pluuiali, ac ute
re cum ouo. *Aliud viride Zoili ophthalmici,id eſt oculary.*Spodij cyprij drach.octo,croci ʒ.octo,
amyli ʒ.octo,opij drach. duas, ſtibij ʒ.octo,gummi drachmas quatuor : anagallidis ſucco exci-
pito. Aliud alia exemplaria ita habent. *Zoili uiride.* Cadmiæ vſtæ ac lotæ,& vino Italico extinctę
ʒ octo,croci drach.quatuor,ſtibij uſti & lacte extincti drach.quatuor,amyli drach.* vnam,gum- * Aliter ii.
mi drach.duas excipito ſucco anagallidis quæ cęruleum habet florem. *Ex libris Scribony Largi,*
Pſittacinum inſcriptum,ad doloris moleſtias,puſtulas,inuſtiones,cicatrices reſolutas, prolapſus, con-
fuſiones,& ubi multus ſanguis aſtate ſuffunditur.Commodat etiam ad alias affectiones, & præſertim
in oculis molli ſenſu præditis, in quibus tenuis lachryma profluit. Cōpoſitio hoc modo habet. Cad-
miæ drach.octo,croci drach.octo,ſtibij ʒ octo,amyli recentis drach.vi,opij drac.tres,gummi ʒ
quatuor.aqua pluuiali excipito,vtitor cum ouo. *Naucratitę pharmacum affectionibus accommo-*
A. I. 5. ſu. 2 t. 2. f. 550. f *datum.*Cadmiæ drac.duodecim,croci drac.duodecim,opij ʒ ſex, ſquamæ ſtomomatis purgatæ
ʒ v,ſquamæ æris drach.vi,ſucci roſarum dra.xvi.plumbi uſti & loti drach. v,myrrhæ drach.tres,
nardi drachmas duas,acaciæ drac.duas,gummi ʒ duodecim, excipito aqua pluuiali. *Antai viri-*
*de.*Cadmiæ ʒ xlviii,myrrhæ drac.vigintiquatuor,croci drach.xlviij,opij ʒ vigintiquatuor,plum
C bi vſti & loti ʒ octo,ſquamæ æris drach.vi,nardi indicæ drach.ſex, acaciæ drach.vi,gummi dra-
chmas vigintiquatuor,aqua pluuiali excipito.*Pharmacū ex galbano,quo vſus eſt Nicetes, ad dolo-*
res & lippitudines. Cadmiæ drachmas octo, ſpodij cyprij drach. octo, æris vſti & loti drachmas
octo,opij drachmas octo,myrrhæ drach.octo,chalbani drachmas octo:aqua pharmacum exci-
pito.Ex valde approbatis eſt,recipitq; amplius gūmi item drachmas octo. Alia exemplaria ſpo
dium non habent.*Aliud.*Cadmiæ ʒ xvi,æris vſti & loti drach.octo,myrrhæ,chalbani,ſingulo
rum drach.octo:opij ʒ octo,atramenti ſutorij drach.vi,gummi drach.vi,aqua pluuiali excipito.
¶ *Collyrium Diarhodon Nili ex roſis,velut Andreas tradit, ad doloris moleſtias, fluxum uberem ac*
*tenuem,puſtulas,prolapſus.*Foliorum roſarū reſectis extremitatibus drach.quatuor , croci ʒ duas,
opij obo.j,nardi indicæ obol.i:gummi ʒ tres,alij drac.vnam habent:aqua pluuia excipe , ac vte-
re cum ouo. Temperatura diſſoluta eſt. ¶ *Aliud ex roſis Nili,quo vſus eſt Gallio ophthalmicus , id*
*eſt ocularius.*Roſarum ʒ iv,croci drac.ii,acaciæ drac.i,opij obol.i,nardi indicæ obol.i, gummi ʒ.
tres,aqua pluuia excipe: vtere cum ouo. Temperatura eſt diluta. ¶ *Aliud ex roſis Horaum,id eſt*
*tempeſtiuum appellatum,ad eaſdem affectiones.*Roſarum reſectis vnguibus drac. xxiv, croci drac.
xii.amyli ʒ vi,balauſtij drachmas quatuor,opij drac.iv,tragacanthæ dra. octo, hyoſcyami ſolio
D rum ſucco excipe.In præceptoris & Ioannis libro ſcriptum erat,cupreſſi ſucco. *Aliud.*Roſarum
drac.octo,croci ʒ quatuor,æris uſti & loti drach.vnam,gummi drach.vnam, aqua pluuiali exci
pe,ac vtere cum ouo.¶ *Aliud Diarhodon ex roſis Terenty,conſtans ex pompholyge.*Roſarum recē
tium ʒ xii,ſpodij cyprij drac. quatuor,croci drac.quatuor,opij drach. quatuor,nardi drach.qua-
tuor,gummi drac.iv,excipito aqua pluuia. *Aliud Diarhodon.*Roſarum recentium drac.duas,cro
ci ʒ vi,ſpodij cyprij drac.duas,amyli drac.ij,acaciæ drachmam vnam, nardi indicæ drach.vnam,
gummi dra.ii,tragacāthæ ʒ ii,excipito aqua pluuiali. ¶ *Diarhodon Euelpidium, Diaſmyrnum ap* * Al. ʒ ij. s.
*pellatum.*Roſarum drac.c,croci ʒ l,opij ʒ octo,myrrhæ * ſeſquidrachmam,gummi drach.l,vino
odoro excipe,ac vtere cum ouo. *Aliud Diarhodon.*Roſarum ʒ c,croci drac. l, opij ʒ viii,myrrhæ
ʒ octo,gummi ʒ l,vino odorato excipe,ac vtere cum ouo.Ego hoc apparaui pro folijs roſarum
florum earundem drach.c,inijciens,atq; fæliciter ſucceſſit. ¶ *Diarhodō ex roſarū lxxy drachmis*
Magnū appellatū.Hoc vſus eſt Leucius præceptor ad doloris moleſtias,puſtulas, inuſtiones,ſtaphylo-
mata, prolapſus,ad oculos purulētos,ad fluxiōes antiquas,inueteratas lippitudines,et affectiones ægre
cedentes. Roſarum uiridium reſectis unguibus drach.ſeptuagintaduas:cadmię vſtæ ac lotæ drac.* * Aliter lii.
xxiv,croci ʒ lx, opij ʒ iii:ſtibij ʒ iii,(alij ʒ vi.) æruginis ʒ ii,(alii iii:) ſquamæ æris ʒ * duas, nardi * Aliter vi.

indicæ drach.ii,myrrhæ drach.vj.(alii iiii,)gummi drac.vigintiquatuor, excipito aqua pluuiali. E
Aliud ex drachmis lxxij. Roſarũ.3.lxxii,cadmię vſtę & lotæ drac.vigintiquatuor:croci.3.vi,(alij
viij)opii drach.iii,ſtibij drach.iii,myrrhæ drac.iii,ſquamæ æris drach.duas,æruginis.3.duas:nardi
drach.vnam,alii ii:gũmi.3.vigin tiquatuor,excipe aqua pluuiali,ac vtere cũ lacte. *Pharmacum ex*
violis albis,accomodatum ad epiphoras,& affectiones. Acaciæ drach.xlviii,ſucci violarum albarum
Aliter. xxiv. drac.xlviii,ſpodii cyprii drac.vigintiquatuor,croci.3.vigintiquatuor,myrrhæ.3. quatuor: opij.
*Aliter xl. 3.iiii(alii vi)ſucci hyoſcyami drac.iiii,æris vſti & loti drac.iiii,gummi drac.*quatuor,excipe vino
falerno. ¶ *Collyriũ quo uſus eſt Philorus,in Antonia Druſi matre, qua parũ abſuit vt ab alijs medicis* A.l.5.ſ.. a. t,a.ſ.. ; 1 a.c
exęcęaretur. Acaciæ drac.xlviii, roſarum ſiccarũ 3.xlvi,melilotorũ.3.xlviii, ſpodii cyprii drac. ui
gintiquatuor,malorum mandragoræ drac.*duas,croci drac.vigintiquatuor opij.3.vj:ſemi.hyo-
*Aliter xii. ſcyami acetabula ii,alii.3.vigintiquatuor:myrrhæ.3.quatuor,æris vſti,& loti 3.quatuor,gummi
3.xl.vini ſalerni,aquæ pluuialis,vtriuſq; heminas tres. Vinum & aquam miſceto, eiſque roſas,
melilotum,ſemen hyoſcyami,mandragoræ mala,aut ſi hæc nõ adſint,corticẽ inijcito, & ad dies
tres,aut v,macerari ſinito:deinde expreſſo liquore ad pharmaci cõpoſitionem vtitor: probatiſſi-
mũ hoc exiſtit. *Melinum delicatum, commodum ijs qui nullam penitus pharmacorum mordacita-*
tem perferre poſſunt. Facit ad puſtulas,prolapſus,fluxum acrem & vberem, inuſtioneſque, & ad re- F
centes affectiones. Cadmiæ vſtę,ac lacte extinctæ.3.xvi,ceruſſæ lotę.3.octo,croci drac. quatuor,
drac.vnam, tragacanthæ drach. duas, aqua pluuiali excipito, ac vtitor cum ouo. *Aliud, ad in-*
uſtiones,puſtulas,prolapſus,dolores. Ceruſſæ drac.vigintiquatuor,amyli drac.xii,cadmię lotę dra.
x,thuris drac.x,croci drac.viii,opii drac.viii,gummi drach.x,tragacanthæ drach. ii, excipe aqua
*Aliter ix. pluuiali,& vtere cũ ouo. *Diarhodon inculpabile.* Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas vigintiquatuor,
†Aliter vi. ceruſſæ drac.xii,opii drac.vi,florũ roſarũ drac.vi,croci.3.vi,lapidis ſchiſti drac.*duodecim,gum-
mi drac.†x,excipe aqua pluuiali: ac vtere ad vlcera ſordida cũ lacte, ad munda cum ouo. *Aliud.*
Cadmiæ vſtæ & lotæ.3.vigintiquatuor, ceruſſæ.3.xii,lapidis ſchiſti drac. iiii, florum roſarũ drac.
vi,croci drac.vi,opii drac.vi,gummi drach.vi, excipe aqua pluuiali: ac vtere ad ſordida vlcera cũ
lacte,ad repurgata cum ouo. *Croceum, pædicon id eſt puerile,inſcriptum,ex pompholyge, ad epipho-*
ras,& moleſtias doloris,& ad affectiones ex plagis. Spodii pompholygis drac.xvi, croci drac. xvi,
opii drac.xvi,tragacanthæ drac.viii,excipe aqua pluuiali,adhibitis ſimul albuminibus ouorũ.iv.
*Collyrium *Gaij ophthalmici id eſt ocularij.* Spodii cyprii drac.*quatuor, amyli recentis drach. xii,
*Al.Gallij. croci drachmas duas,myrrhæ drachmam vnam, ſucci mandragoræ drachmam vnam, gummi
*Aliter xvi. drac.iiii.excipe aqua pluuiali ac vtere cum ouo. *Atimetri* Lyſiponion,hoc eſt ſoluens dolorem.* G
Atramenti ſutorii crudi drac.xl,pompholygis crudæ drachmas xl,ceruſſæ drac. vigintiquatuor,
*Al.Atimeti opij drach.duas,croci drach.iiii. Crocus in aquã conijcitur ac maceratur,& ex cremore hoc col-
lyrium apparatur: quod vero reliquum ex croco teritur,reliquiſque admiſcetur, additis itẽ gum-
mi drac.*trigintaduabus. ¶ *Diomedis lyſiponium ad dolores.* † Atramẽti ſutorii crudi drachmas tri
*Al.xxxviij. gintaduas,ceruſſæ drachmas*trigintaunam,ſpodii pompholygis drach.ſedecim,croci drac.xvi,
†Additur ex quibuſdã.cod. græcis,ſtatim ſoluit dolores. thuris drac.vi,myrrhæ drach.duas,gummi drach.xvi,aqua pluuiali excipito,ac vtitor cum ouo,
præclarum eſt hoc collyrium. ¶ *Zoili pharmacum faciens ad lippitudines antiquas,myocephalos,*
*Aliter xxxvj. *ſtaphylomata,& fluxiones antiquas.* Cadmiæ drac.viii,æris vſti drac.viii, ceruſſæ drachmas qua-
*Al.y,& aliter viij. tuor.aloes ſeſquidrachmam: foliorum croci,chalcitidis aſſæ,atramenti ſutorii, opii lycii ſingulo-
rum.drac.*vnam:myrrhæ drachmas ii,acaciæ.3.*viginti, ſpicæ nardi ſeſquidrachmam, gummi
*Aliter ii. drachmas viginti,caſtorij drach.quatuor,ſtibii vſti drachmas vii, excipe aqua pluuiali. ¶ *Aſcle-*
piades Pacij,ad dolorum vexationes,fluxum tenuem & multum, inuſtionam puſtulas, pelliculaurm
eminentias,aſpritudines,inueteratas affectiones, & eos qui a multis illitionibus læſi ſunt: confeſtim
opitulatur. Compoſitio ſic habet. Cadmiæ drac.*duodecim,æris vſti drac.xii,croci drac.xii, ſqua
*Aliter xlii. mæ æris.3.xii,myrrhæ. 3.quatuor,nardi indicę drac.iiii,roſarũ ſiccarum drac. quatuor,opii drac. H
quatuor,lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, piperis albi grana xxiiii, gummi drachmas duode
cim,vini chii quantum ſufficit: vtere cum ouo. Aliud exemplar habet roſarum drach.iii, piperis
grana xxv. ¶ *Pharmacum accommodatum nectarium inſcriptum.* Cadmiæ.3.xii, ſquamæ æris cy-
priæ lotæ.3.xii,croci 3.xii, opii.3.iiii.æris vſti & loti drach.xii,myrrhæ drach.iiii, lapidis hæmati
tæ.3.iiii,roſarum ſiccarum drac.iiii,ſpicæ nardi.3.quatuor,miſyos aſſi drac.iiii,caſiæ fiſtulæ drac.
iiii,piperis albi grana xxv,gummi.3.xii,vino exceptis vtere. *Antigoni croceum leontarium, hoc*
eſt leunculus, appellatum, propterea quod leonis imago ei imprimeretur. Facit ad epiphoras, mole-
ſtiam doloris,inueteratas affectiones, Eſt & aſpritudinibus commodum. Cicatrices & callos exte-
rit, maximè vero pueris commodum eſt. Spodii cyprii drac.xlviii,croci drac.vigintiquatuor,myr-
Al.xlviii. rhæ drac.xii,lapidis hæmatitæ drac.octo,opii drach.xii,piperis albi grana xxxvi,gummi drach.
*Al. viij. octoginta,vino falerno excipito. *Aliud.* Spodii cyprii drac.lxxx.croci drac.xl, myrrhæ drac.†vi-
* Al. duas, & aliter viij. ginti,opii drac.*viginti,hæmatitæ 3.duodecim,piperis grana.lx,gummi drach. lxxx. vini falerni
q̃tũ ſufficit. ¶ *Ex libris Scribonij Largi Aſclepios Machaonis,ad veteres affectiones,& oculos ſuppura*
*Aliter xvi. *tos.* Spodii,põpholigis 3.xxxii,ęris vſti.3.xxxii,croci ſiculi.3.xvi,myrrhę.3.*ſex,lapidis hęmatitę
drach.

A drach.x,nardi indicæ drach.vi,opii drach.vi,piperis grana.xl,gummi drach.xl,vino chio excipi
to.In libro de Athenippis Aſclepiis,opii drachmæ octo habentur. ¶ *Euemeri ad dolores,& affe-*
*ctiones.*Aeris uſti & loti ʒ triginta duas,ſpodii, pōpholygis ʒ xvi,croci drachmas xvi, myrrhæ ʒ.
viii,lapidis hæmatitæ uſti & loti ʒ viii,ſpicæ nardi drach.iv.miſyos vſti drac.*quatuor,opij torre- *Aliter viii.
facti drach.iiii,gummi drach.xvi,vini Italici quod ſatis eſt.¶ *Diaſmyrinum odorū ſine rotis, phar-*
macum accommodatum ad inueteratas affectiones.Facit & ad Rhæadas hoc eſt angulos eroſos,& egy
*lopas.*Cadmiæ lotæ ʒ vigintiocto,lapidis hæmatitæ vſti & loti drach.* vigintiquinque,ſpodii cy *Aliter xxviii. *Aliter xxiiii.
prij drachmas vigintiquatuor,myrrhæ ʒ xlviii, croci drach.* iv,opii hiſpani drac.viii,piperis al-
bi grana triginta,gummi ʒ vi,vino Italico excipito:vtitor cum ouo in recentibus affectionibus.
Temperatura aquoſa eſt:Aliqui croci drach. duodecim inijciunt.¶ *Hæmatinum ſyncrotis aſpri-*
tudinibus commodum,facit ad veteres affectiones,ad ficoſa, & ad omnem extuberantiam ſi cum odo
*ro ſyncrotis cōmiſceatur.*Aeris uſti & loti ʒ vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ ʒ * j,croci ʒ iv , opii *Aliter iiii.
ʒ iv,gummi ʒ xii,excipe aceto acerrimo.*Aliud.*Aeris uſti ʒ xlviii,croci ʒ xxiv,opii ʒ iv,gummi
Thebaici ʒ xxiv,pompholygis ʒ xviii,myrrhæ ʒ xviii,ſalis ammoniaci ʒ duodecim,lapidis hæ-
matitæ drach.* j, æruginis ʒ iv: vino excipito. ¶ *Hieracis ad aſpritudines.* Miſyos vſti drac.viii, *Aliter iiii.
B croci drac.octo,opii ʒ viii,lapidis hæmatitæ loti drac.viij,æris uſti & loti drach.duodecim,myr-
A.l.ſ.fo.2. t.2.f.552.a rhæ drach.duodecim,gummi ʒ xii,aceto acerrimo excipito.¶ *Apollonij phæni*" *collyrium* † *Hie-* † *Al. ſipna-*
racū ad aſpritudines.Per hoc Catulo egregiè medicatus eſt. Facit & ad palpebrarum defluuia & in *rii.*
*ueteratas affectiones.*Lapidis hæmatitæ uſti & loti ʒ xxxii,æris vſti & loti drac.xvi,æruginis raſi-
lis drach.xvi,opij ʒ viii,(alij,vi.)cadmiæ botrytidis drach.iv, chalcitidis aſſatæ drach.iv,gummi
ʒ.xi.excipe aqua pluuiali.*Phœnix Apollonij aliter,velut Arius Aſclepiades inſcripſit,in libro,quo*
*propria pharmaca coaceruauit.*Lapidis hæmatitæ ʒ vigintiquatuor, lapidis ſchiſti vſti & loti drac.
vigintiquatuor,cadmiæ drac.xii,æris vſti drac.duodecim,opij drac.viii: chalcitidis aſſatæ drach.
iv,alii,dra.viii.in alio exemplari ēt æruginis ʒ duodecim,gummi ʒ ſedecim,excipe aqua pluuia-
li.*Aliud.collyrium ad aſpritudines.*Chalcitidis vſtæ ʒ duodecim , miſyos uſti & loti ʒ viii:croci,
opii,utriuſq; ʒ vi:lapidis hæmatitæ dra.viii,gūmi ʒ duodecim,acerrimo aceto excipito. ¶ *Colly*
rium ad ſcabricies orbiculares.Cicatrices,& callos detergit.Facit & ad ueteres affectus. Aeris vſti & *Aliter xvj.
loti ʒ.xxiv,ſpodii,pompholigis ʒ xvi,myrrhæ ʒ ſedecim,ſalis ammoniaci ʒ * duodecim,lapidis *Aliter xii.
hæmatitæ ʒ xxiv,opii drach.iv:piperis grana xii,alii xvi,gūmi drac. * octo: vino excipito ac vti
tor. ¶ *Euemeri,cicatrices,& callos exterit.Facit & ad inueteratas affectiones.*Cadmiæ drac.lx,cro
C ci drach.l,ſpicæ nardi drac.viginti,ſquamæ æris torrefactæ & lotæ drac.l,myrrhæ dra.l,opii.dra.
triginta,æris uſti ʒ lx,miſyos crudi ʒ l,gummi ʒ ſeptuaginta,excipe vino chio.¶ *Aliud Pyrami,*
cicatrices & callos exterens, deprimit omnem extuberantiam. Cadmiæ cypriæ drach.xl,lapidis hę
matitæ drach.xl,æris uſti drach.xl.miſyos vſti drach.a viginti,croci ʒ b viginti, ammoniaci thy- *A Alit. viij.*
miamatis drach.c viginti,ſquamæ æris vſtæ & lotæ drac.d viginti,opii ʒ e viginti, mirrhę ʒ f xx, *B Aliter viij.* C *Alit. viij.*
gummi libram vnam , cū acerrimo aceto tere. *Aliud Eumeri ad eaſdem affectiones.* Aeris uſti & D *Alit. viij.*
loti ʒ vigintiquatuor,ſpodii pompholygis ʒ duodecim, mirrhę drac.viii, ſalis ammoniaci drac. E *Aliter viij.*
duodecim,lapidis hęmatitę ʒiv,g † piperis drac.h duodecim,gummi drach.viii,uini chii qđ ſatis F *Aliter viij.*
eſt.*Lynceus,ad affectiones calloſas,exacuit viſum,& cicatrices & callos exterit.* Cadmię drach.duo G † *Addit. i antiquiſsimis* <*δ*> *opij dra ch.iiij.*
decim,ęris uſti & loti drac.duodecim,ammoniaci thymiamatis ʒ duodecim , mirrhæ ʒ i xvi,la-
pidis hæmatitæ drach.vj,opii drach.vi,aloes drachmas iv,fellis taurini drac.iv,galbani ʒ iv,æru-
ginis drach. i, opopanacis drac.iv,ſalis ammoniaci drac.ii:gummi drac.vi, (alii ii:) aqua pluuia H Aliter iiii.
li excipito.*Collyrium Rhinema,hoc eſt lima,inſcriptum ,facit ad calloſas affectiones,cicatrices exte-* I *Aliter vi.*
*rit.Facit & ad ſuffuſiones.*Cadmię drach. xlviii,ammoniaci thymiamatis drach. xlviii , æris uſti
ʒ.xlviii.opii drach.ſedecim,ęruginis cypriæ ʒ ſedecim,aloes ʒ ſedecim , mirrhę ʒ.ſedecim, lapi-
D dis hęmatitę ʒ vigintitres,chalbani drach.xvi,opopanacis drach.xviii, fellis taurini drach.octo,
ſalis ammoniaci drach.iv,gummi ʒ lx,aqua pluuiali excipe.Temperatura aquoſa eſt.*Collyrium*
Harmatium,id eſt currus,inſcriptum,quo vſus eſt Ptolemæus Rex exterſiua facultate præditum. Ex
terit cicatrices,acuit viſum,eſt aſpritudinibus commodum. Aeris vſti & loti drach.viii,ammoniaci
thymiamatis ʒ viii, lapidis hęmatitæ ʒ octo, corticis thuris ʒ octo,gummi ʒ octo , excipe aqua
pluuiali,ac utere cum aqua . Alia exēplaria etiā ęruginis ʒ duas habent.*Collyrium Oxydercicum*
hoc eſt viſum exacuens,ex hæmatite,& cicatrices,& callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drac.
vigintiquatuor,ęris vſti & loti drach.vigintiquatuor,lapidis hęmatitæ drac.xxiv, gummi drac.
vigintiquatuor, ęruginis drac.viii, excipe aqua pluuiali.*Collyrium Artemonium inſcriptum quo*
Baſſus ſodalis meus uſus eſt Facit ad fluxiones antiquas,aſpritudines palpebrarum,ad putreſcentes,
& eroſos angulos,ad oculos humectos,& membranarum extuberantias .Cicatrices & callos exterit,et
*quod maximum in eo eſt, poſt illitiones oculos imperturbatos conſeruat.*Stibii drachmas iv,æris vſti,
drac.* duas,ceruſſę drachmas ii,croci drachmam unam,myrrhę ʒ vnam,corticis thuris ʒ vnam,
ęruginis uermiculatę drachmam vnam,'gallarum omphacinarum drachmā unam , piperis albi *Aliter viii. † *Al.drac.ij.*
† drachmam unam,gummi drach.* vnam , vino excipe : utere cum aqua.*Aliud pharmacum ac-* *Aliter iv.

commodatum. Cadmiæ drach. viij, ſtibij drac. viij, ceruſſæ drac. viij, æris vſti drac. iiij, corticis thu- E
ris drachmas duas, croci drachmas ij, myrrhæ drachmas ij, æruginis vermiculatæ drac. ij, gallarũ
omphacinarum drachmas ij, piperis albi drachmam i, gummi drach. iiij, excipe vino. ¶ *Collyriũ
Indicum Aerianum inſcriptum, præoccupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtuſum viſum,
& ſcabras affectiones, ac eroſos angulos. Cicatrices exterit, & quod maximum eſt, poſt illitionem ocu-
los imperturbatos conſeruat.* Ceruſſæ rhodiacæ drac. xlviij, cadmiæ cypriæ drach. xxiiii, atramenti
indici ʒ [a]* octo, [b]† opij drac. [c]* octo, piperis albi drach. viij, aut vj, opobalſami drach. viij aut vi, gũ
mi drach. xvi, cinnamomi drach. ij, alij xii, aequa pluuiali excipito. ¶ *Hermophyli collyrium Tha-
laßerum, accommodatum ad ſuffuſiones, & ad omnem hebetudinem viſus. Facit & ad incipientẽ ſuffu
ſionem, eſtq́ odoratiſsimum pharmacum.* Cadmiæ drach. xvi, atramenti indici drac. xvi, piperis al-
bi drac. viii, æruginis. ʒ. iiii, ſucci medici drac. iiii, opobalſami. ʒ. iiij, gummi drac. xii, aqua excipe,
vtere cũ aqua. Tẽperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. ¶ *Põponij Baſsi, facit ad ĩcipiẽtẽ ſuffuſionẽ.*
Cadmię drac. xxvii, atramẽti indici. ʒ. xvi, ſpicæ nardi drac. [d] xvi, piperis albi drac. xii, ſucci cyre-
naici drac. [e] v, opobalſami, ʒ. vi, ſpicæ nardi drac. vi, ſagapeni. ʒ. v, opopanacis drac. v, opii drach.
iiii, euphorbii drac. i, cinnamomi drac. i, gummi, drac. triginta, fœniculi ſucco excipito. ¶ *Indicũ
Baſilicon, ideſt regium inſcriptum. Facit ad incipientem ſuffuſionem, & oẽm viſus hebitudinem. Cica- F
trices exterit.* Cadmiæ vſtæ, & lotæ librã vnã, & trientem, atramenti indici vnc. ſex, ceruſſæ [f] triẽ
tẽ, piperis alb [g] iſ exuncẽ, ſel hyænæ integrũ quãticũq; ponderis, ſel ſcatorum decẽ, ſel perdicum
quatuor, ſucci papaueris [h] vnc. i, opobalſami [i] ſextantem, opopanacis ſextantẽ, ſagapeni [k] ſextan-
tem, gummi libr. vnã: excipe ſucco fœniculi, aut herbæ heracleæ appellatæ. *Enſtacton, ideſt inſtil
latitium, Pacij, vt Themiſon,* Cadmiæ drac. [l] ſexaginta quatuor, miſyos. ʒ. trigintaduas, atramenti
ſutorii. ʒ. trigintaduas, ſtibii ʒ. trigintaduas, piperis albi. ʒ. trigintaduas, opii, ʒ. xvi, æruginis. ʒ.
[m] xvi, opobalſami. ʒ. vii, gummi. ʒ. lxiiii, excipe aqua pluuiali. *Collyrium Chelidonium inſcriptum.*
Cadmiæ. ʒ. xlviii, ſtibii. ʒ. xii, miſyos, ʒ. viii, piperis albi. ʒ. vi, atramenti ſutorii. ʒ. vi, [n] † opii. ʒ. vi,
æruginis. ʒ. vi, opobalſami. ʒ. quatuor, gũmi ʒ. xxiiii, excipe aqua pluuiali. *Hieracium, ad obtuſum
viſum, & ſcabras affectiones.* Ceruſſæ ʒ. xvi, cadmiæ. ʒ. octo, ęruginis. ʒ. ii, piperis albi. ʒ. ii. ompha
cii, ideſt ſucci vuæ acerbæ. ʒ. ii, opii. ʒ. ii. gũmi. ʒ. vi. excipe aqua pluuiali, ac vtere cũ aqua. *Aliud.
Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac. [o] xvi, ceruſſæ. ʒ. octo, piperis albi ʒ. iiii, æruginis drach.
[p] duas, opobalſami ʒ. ii. omphacij drac. ii, gũmi drac. iiii, excipe aqua pluuiali. *Collyrium fuluum
panchreſtum, ab omnimoda vtilitate inſcriptũ, accõmodatum ad ſcabros, & circumroſos angulos, ac
intenſos pruritus, & palpebras ficoſas.* Cadmiæ drac. octoginta, chalcitidis vſtæ drac. xl, piperis al- G
bi drac. xl, gũmi drac. xl, aqua pluuiali excipito. In alio exẽplari æqualis oĩum apponderatio ha-
betur. *Aliud.* Cadmiæ drac. octoginta, chalcitidis vſtæ drach. xl, piperis albi drach. xl, croci ʒ. xii,
myrrhę drach xii, gũmi drac. xl, aquæ pluuialis quod ſatis eſt. ¶ *Thryphonis orbiculare Sphæricũ di
ctũ.* Cadmiæ drac. xlviiij, ſquamæ æris drach. trigintaduas, æris vſti & loti drac. triginta duas, pipe
ris albi drachmas trigintaduas, opii drach. viii, myrrhæ drac. viii, opobalſami drachmas iii, gũmi
drachmas trigintaduas, excipe aqua pluuiali. ¶ *Collyrium Galli Oxydercicum.* Cadmiæ. ʒ. xlviii,
chalcitidis vſtæ drach. vigintiquatuor, piperis albi ʒ. vi, ſquamæ æris drac. viii, opij drach. vj, om-
phacij drach. iiii, myrrhæ. ʒ. ii, opobalſami drach. * iiii, gummi drach. xii, aquæ pluuialis quantũ
ſufficit. *Collyrium aromaticum appellatum.* Aeris vſti & loti drac. xvi, æruginis drach. iiii, myr-
rhæ drach. iiii, opii drach. iiii, piperis albi drach. iiii, nardi drach. ii, croci ʒ. iiii. opobalſami drach.
iiii, gummi drach. iiii, aqua pluuiali excipito. *Heraclida Aromaticum croceum ex hæmatite.* Ae-
ris vſti & loti. ʒ. xlviii. cadmiæ drach. vigintiquatuor, croci. ʒ. vigintiquatuor, lapidis hæmatitę
drach. vigintiquatuor, opij. ʒ. duodecim, myrrhæ drac. xii, piperis albi drach. xii, gummi. ʒ. xxiiii,
vino falerno excipito. *Croceum Aſclepium oxydercicum.* Aeris vſti drach. xlviii, croci drach. xii,
omphacii drach. iiii, opij. ʒ. duodecim, myrrhæ drachmas ii, opobalſami. ʒ. iiii, gummi. ʒ. xii, pipe H
ris albi. ʒ. x, aquæ pluuialis quantum ſatis eſt. *Collyrium Iſochryſon hoc eſt auro compar, ad corroſos
angulos, ſcabras affectiones, inueteratas lippitudines, aſpritudines, ficoſas eminentias, Cicatrices &
callos exterit.* Cadmiæ. ʒ. * ſex, lapidis hæmatitæ drac. xvi. myrrhæ drach. xvi, opii. ʒ. xvi, croci. ʒ.
vigintiquatuor, piperis longi. ʒ. xii, piperis albi. ʒ. vigintiquatuor, gummi drach. lxiiii, vini Italici
quantum ſatis eſt. ¶ *Collyrium † Cinnabarum celebris ophthalmici Stolı Britannici, ad corroſos angu
los, lippitudines ad malum habitum perductas, intenſos pruritus, & inueteratas affectiones.* Pſorici
drac. xxiiii, cadmiæ. ʒ. vigintiquatuor, croci. ʒ. xvi, piperis albi. ʒ. ſedecim, cinnabaris. ʒ. ſedecim,
opii drachmas duodecim, gummi. ʒ. xxiiii. aquæ pluuiæ quod ſatis eſt. *Aliud.* Pſorici. ʒ. xxiiii, pi-
peris drach. xxiiii, cadmiæ drach. xxiiii, croci drac. xx iii. ſandarachæ ʒ. viii, opij. drac. viii, cinna-
baris drach. viii, gummi drach. viii. aqua pluuiali excipito. *Melinum Atarachum à perturbationi
bus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem & ad affectiones antiquas. Cica-
trices & callos exterit.* Cadmiæ. ʒ. vigintiquatuor, omphacij. ʒ. duodecim, ſalis ammoniaci. ʒ. *
iiii, ammoniaci thymiamatis. ʒ. duodecim, opii. ʒ. xiiii, gummi ʒ. tredecim, ceruſſæ. ʒ. vigintiqua
tuor, croci. ʒ. xvi, piperis albi. ʒ. vigintiquatuor, aquæ pluuialis quantũ ſufficit. *Lucij præceptoris,*

Melinum

A. Aliter. v.
B † *Additur I antiquo cod. græco, ἀρμενίου < ε̄. ψωρικοῦ < ε̄. σμύρνης < ε̄. ὀμφακίου < ε̄. s. armenij drach. v, pſoricæ drachm. v, myrrhæ drac. v, omphacij drachmas. v.*
C * Aliter.
D *Aliter xiij.*
E *Aliter viij.*
F Al. ʒ. iiii.
G Aliter ʒ. vi.
H Aliter ʒ. i.
I Al. ʒ. iiii.
K Al. ʒ. viij.
L Aliter lx.
M Al. xxxij.
N † *In cod. impreſsis græc. eſt opij ſolũ, in alijs æruginis ſolum, in aliquibus ſunt vtraque.*
O Aliter vi.
P Aliter. iiij.

* Aliter ij.

* Al. xvi.

† *In impreſsis eſt, κινναβάρεως ἀξινοῦ. in antiquis quibuſdã κινναβάρεως ἀξίου.*

* Aliter xxiiii.

A *Melinum, ad ſcabros, & corroſos angulos, intenſos Pruritus, oculos humectos, ad omnem viſus hebetu*
dinem. Cicatrices, & callos exterit. Ceruſſæ ʒ.xxiiij, croci. ʒ.xxiv. ammoniaci thimiamatis. ʒ.vj,
ſalis ammoniaci. ʒ.vj, nardi indicæ. ʒ.vj, opij. ʒ.vj, mirrhæ. ʒ.vj, omphacij. ʒ.vj, gummi. ʒ.xxiv. ex-
cipe aqua pluuia. ¶ *Aliud collyrium Proteus, cui nullum conferri poteſt. Facit ad incipientem ſuf-*
fuſionem, & ad omnem viſus obtuſitatem. Cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac.xl, chalcitidis
crudæ. ʒ.xl, ceruſſæ. ʒ.xl, piperis albi, ʒ. xxx, ſucci cyrenaici. ʒ.xx. croci. ʒ.xvi, opij. ʒ.xii, ſagape-
ni. ʒ.xii, lachrymæ oleæ. ʒ.xii, auripigmenti. ʒ. viii, myrrhæ. ʒ.xii, gũmi drach. [a]xx, opopanacis. ʒ. *A aliter viij.*
[b]xx, opobalſami. ʒ. [c]xij: apparato cum aqua pluuiali, ac vtitor cum aqua. ¶ *Hygieni collyrium au* *B aliter viij.*
reum, ad corroſos angulos, & Scabras affectiones. Sãdarachę ʒ.xxiiij, piperis albi grana xii, myrrhę. *C Aliter viij.*
ʒ.vi, croci. ʒ.vi, gummi. ʒ. [e] duodecim: cum aqua pluuiali apparato. *Aliter aureum collyrium.* San- *D Al. Hypini.*
darachæ. ʒ.xvi, croci drac.xvi, piperis. ʒ.xvi, myrrhæ. ʒ.quatuor, gummi, ʒ.xii, vſus oſtenſus eſt. E Aliter xvj.
Aliter. Sandarachæ. ʒ.xiiii, piperis. ʒ.xii, myrrhæ. ʒ.vi, croci. ʒ.vi, gummi. ʒ.xii, aqua pluuiali exci
pito. ¶ *Euemeri Pſoricum, facit ad corroſos angulos, & ſcabras cicatrices, ac callos exterit. Facit, &*
ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malũ habitum perductas, itemq; ad aſpritudines. Pſo-
rici. ʒ.vigintiquatuor, croci. ʒ.duodecim: opij, ceruſſæ, vtriuſq; ʒ.iiii, piperis albi. drac. iiii, ompha
B cij. ʒ.iiii, gummi ʒ.iv, vino falerno excipito. ¶ *Baſilidion, hoc eſt regineum pſoricum.* Pſorici. drac.
xlviii, croci. ʒ.xxiv, opij. ʒ.viii, floris lapidis aſij. ʒ.viii, ceruſſæ. ʒ. viii, piperis. ʒ. vi, opobalſami. ʒ.
iv, omphacii. ʒ.iv, gummi. ʒ.xvi: vino falerno excipe. ¶ *Pancreſtum* * *Athenipion.* Pſorici. ʒ.lxiv, * *Al. Athenippion.*
croci. ʒ.xvi, chalcitidis vſtæ. ʒ.xvi, ſandarachæ. ʒ.viginti, myrrhæ. ʒ.viii, piperis albi. ʒ. xvi, caſiæ
fiſtulæ. ʒ.viii, foliorum malabatri. drac.iv, opii. drac.xvi, omphacij. ʒ.iv, miſyos vſti. drac.ii, gum
mi. ʒ.xxiv, excipe aqua pluuiali. ¶ *Ptolemai familiaris pharmacum, accommodatum ad ſcabros, &*
corroſos angulos, intenſos Pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem viſum. Pſorici. ʒ.xl, ſandarachæ.
drac.xxx, chalcitidis vſtæ. drac. xxiiij, croci. drac. vigintiquatuor, myrrhæ. drac.xii, opii. drach.ii,
caſiæ fiſtulæ. drac. duodecim, piperis. drac.iiij, *piperis albi. drach.vii, omphacii. drach.vi, miſyos * Aliter xiiij.
vſti. drac.iii, foliorum malabathri. drach.i, gummi. ʒ.trigintaſex, aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
¶ *Collyrium* * *malabathri oxydercicum, facit ad corroſos angulos.* Stibij. drac. vigintiquatuor, {cad- * *Al. μέλαν id*
miæ. ʒ.vigintiquatuor.} acaciæ. ʒ.vigintiquatuor, piperis albi. drac.xxiv, nardi indicæ. drac. duo *eſt nigrum.*
decim, opij. drac.vi, croci. drac.vi, mirrhæ. drac.vi, omphacij. drac. vi, gummi. drach.xxxvi, aqua
pluuiali excipito. *Aliud.* Stibij vſti, & loti. drac.xl, acaciæ drac.xlvi, nardi *celticæ drach.vi, myr- * *Al. indica.*
rhę drac.viii, croci drac.viii, omphacii drach.xi, opij drac.vi, cadmiæ drach. trigintaſex, gummi
C drach.trigintaduas, aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

Remedia ad affectos oculos, ab Archigene in primo pharmacorum
ſecundum genus conſcripta. *Cap. 8.*

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquæ potus, & maxi-
me omnium rei venereæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur, & facies aſſidue primũ multa fri-
gida, deinde etiam aceto admiſto, proluatur. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum pro-
luendum exhibent. Fugiant odores acres, & pulueres, fumumque, & tum ſolis, tum lucernarum
ſplendorem. Ad noctem lanas puras ex vino, aut ſordidas ex aqua frigida, imponant: maneq; ve
lut dictum eſt, ſe proluant. Quòd ſi augeſcat fluxio, accedatq; dolor, venæ ſectio congrua eſt, &
perfecta cibi abſtinentia, ac ſitis, niſi exurantur, & malum inde augeſcat. Conuenit & ſolutio vẽ-
tris valida, ſiue per purgatorium conueniens medicamentũ, ſiue per clyſteres robuſtos. Poſt hęc
vero circa frõtem impoſita aſſidue vitis folia viridia auxiliantur. Aut myrti, lentiſci, aut rubi ſuc
cus: aut braſſicæ, aut vitis folia cum flore farinæ polẽtæ. Aut cupreſſus, ſampſuchus, ocymum ſi-
ſymbrium, œnanthe, crocus hortẽſis, itemq; agreſtis, portulaca, mali punici ſatiui flores cytini
appellati, vitex, folia recentia mali cotoneæ, ſingula cum vino, & flore farinæ polentæ. Super ip-
D ſos vero oculos lana pura oui candido madefacta imponatur. Aut oui aſſi luteum. Aut melilotũ
in paſſo coctum. Aut aſphodeli radix cum vino, & flore farinæ polentæ. Aut iris contuſa cum vi
no, & flore farinæ polentæ. Aut mali punici ſuccus cum flore farinæ polentæ. Aut ipſum malum
in vino maris experte coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cum vino & flore farinæ polentæ fron-
ti imponantur, aut etiam ſuper ipſos oculos adhibeantur. Ad hæc vero eryngij, & fęniculi ſylue-
ſtris radix trita ex aqua, & cicutæ ſemen eodẽ modo apparatũ, opitulantur. Caſeus itẽ mollis, &
† nuper ſalſus} cũ apij folijs cataplaſmatis mõ impoſitus. Aut papauer ſylueſtre paſſo coctum ac
tritum impoſitum. Similiter & melilotũ paſſo coctũ, exiguo croco, & papaueris ſucco admiſtis. †Al. νεοπαγής .i. nuper coagulatus.
Panis itẽ ex vino, roſaceo admiſto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulũ recẽtẽ p ſe imponito: im-
mo, & polenta admiſta egregie opitulatur. Et vt ſummatim dicã, oĩa ex adſtringentiũ genere, &
repulſoria, in principijs proſunt, uelut eſt cicuta, & pſyllium, apium, ſolanum, lẽtes paluſtres, ſer-
pyllum, ſampſuchus, folia vitis, coriandrũ, portulaca, ſemperuiuum, folia papaueris, vrtica. Quæ
ſingula ex vino trita imponantur: pſyllium vero ex aqua, eodemq; modo paluſtris lenticula.

Ad fluxionem calidam.

¶ Braſſicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodem modo.

Aut

Aut rutæ ſolia cum adipe anſerino:aut ſampſuchi folia:aut halicacabum tritam. Cæterũ largum fluxum ſiſtunt papaueris capita,& hyoſcyamus cum polentæ flore ex vino:oportet aũt fomentum prius adhibere,atq; ita impõnere. Poſtquam vero ſtatus,& vigor præterierit, & cũ non amplius opportunum eſt adſtringentibus vti,non incommodum fuerit,tum oculorum, tum capitis,fomenta adhibere. Magnifice vero auxiliatur,inflãmationesq; ſoluit,& ſi qua diſtentio adſit, eam laxat,linteolum molle butyro madefactum,ac oculis ſuperpoſitum. E

De chymoſi hoc eſt vtriuſque palpebræ diſtortione, ex inflammatione oborta.

In quibus vero chymoſis fortis contingit,oui luteum cum muſcæ carne terito:atq; vbi ad cerati formam deducta fuerint,linteolo excepta impone:confeſtim ſedant.

Oblitiones oculorum.

¶ Panis purus vſtus,acaciæ,& hederę permiſtus cũ aqua. Verũ ad doloris vexationes roſas virides,aut aridas paſſo maceratas terito,& admiſto oui aſſi vitello,ac croco ſufficiẽti, cũ paſſo vtitor. Aut crudã hordeaceã,vel triticeã farinã paſſo coctã adhibeto. Si vero maior dolor fuerit,papaueris folia recẽtia admiſceto,aut corticẽ papaueris capitũ. Aut hyoſcyami ſolia drachmarũ iiij. põdere cũ oui vitello. Aut ſiſymbriũ aqua coctũ terito ſufficienti affuſo vino, & imponito. Aut papaueris albi capita paſſo cocta, ac trita imponito. Aut apij recẽtis coma,itẽq; pulegio recẽti ſimiliter vtitor. Aut peponis,aut cucumeris carne aut oui aſſi luteũ cũ exiguo croco,ac pauco vino tritũ imponito. Cæterũ dolẽtes ex inflãmatione oculos, cũ panace, & pulegio vino ſubactis integito. Præclare facit,& pini cortex,& polẽta cũ vino: aut hyoſcyami folia,& opiũ trita imponito:aut papaueris cortices terito,roſisq; ac meliloto, myrrhaq; admiſtis,albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽ ac opiũ cũ aqua diluta, linteoloq; excepta,in emplaſtri morẽ appone,vitãdo ne q̃d in oculũ præterlabatur. Cæterũ in his,q̃ dolore vexantur, crocũ bonũ cũ lacte inſtillato. Verũ ad vehemẽtes dolorũ moleſtias coriãdri ſuccus cũ muliebri lacte oculorũ angulis inſtillatus:ſimiliterq; papaueris ſuccus torrefactus auxiliatur. Folia itẽ platani trita cũ farinæ polẽtæ flore oculis ſuperpone,emplaſtri more appoſita. Cataplaſmata vero in fluxionib' conueniũt,cupreſſus viridis cũ vino. Aut paliuri ſolia,{aut ſpinę folia.} Aut portulaca trita cũ adipe anſerino,& croco:aut iris ſicca cũ melle:aut micas thuris, & myrrhã cũ oui candido lana excepta fronti imponito:aut apiũ cũ polẽta,aut ſeſelis flores vino maceratos imponito. Aut papaueris folia recentia adglutinato. Q̃d ſi vigiliæ inſtẽt,mãdragoræ radicẽ,& ſuccũ,papaueris ſolia, & polentã ęquis partib' in maſſam cogito,eãq; odorandã exhibeto,& obdormiſcẽt. Porrò in magnis fluxionib',pulegij recẽtis ſemẽ,& maxime fuluũ,cũ aceto ad malagmatis formã redigito,ac ſincipiti imponito, lanis ſupernè additis, ac leni vinculo cõſtrictis. Aliqui ẽt papauer recẽs ei admiſcent,aut opij minimũ q̃d,aut roſas,aut melilotũ coctũ. Aut amylo ex vino,aut oui cãdido oculos ipſos integito. Præclare faciũt ad fluxionẽ uberẽ,tenuẽ,ac vetuſta,itẽq. vlcera,põpholygis. ℥. iv,opij torrefacti †ob.iii,} gummi. ℥. iv:aqua pluuiali,aut fontana excipe. F G ¶ *Agglutinatorium ad fluxionem.* Similaginẽ,& mannæ thuris dimidiũ eius,cũ oui albumine ad emplaſtri formã redigito,& in principio fronti in linteolo imponito:aut oui aſſati vitellũ cũ thure:aut cochleã cũ teſta ſua,& oui candido ad ſtrigmentitiam formã redactã in ſplenio à tp̃e altero ad alterũ extendendo imponito. Sua ſponte decidit, vbi reſtiterit fluxus: aut Moſchi malagma, aut Barbarum emplaſtrum,aut viride,aut aliquid aliud eorũ, quæ aceto conſtant,ſplenio inditũ fronti imponito.

Ad Hæmalopas,& hypoſphagmata, i. cruentatos oculos, & ſugillatos.

¶ Ad plagas oculis illatas, & ad oborientes ex eis cruentas ſuffuſiones, ſtatim in principio tũ ad inflammationẽ, tum ad dolorem cõpeſcendum facit columbinus ſanguis inſtillatus, & præſertim is,qui ex †teneris pennis exprimitur. Candidum ẽt oui eodem modo in oculũ inſtillatũ, atq; amplius pura lana exceptum, & ſuperne impoſitum. Prodeſt ẽt oui aſſi luteũ cum vino impoſitum,aut melilotum coctũ cũ vino eodem mõ. Inſuper & folia roſarum,ac flos per ſe,& cum vino trita,itemq; cum flore farinæ polentæ: aut braſſicæ folia in cataplaſmate. Vbi vero diutius cruentatio perſtiterit, thure,& bitumine ęquis portionibus acceptis ac miſtis oculum ſuffito:aut hyſſopi comam tritam lineo panniculo illigatã in feruentem aquam demittito, oculoq. admoueto. Sequitur.n. cruor adeo,ut ex linteolo compreſſo exprimi queat.† Aut nitrum, & terram Aethiopicam,ac myrrham,pari pondere cum aqua illinito: aut foliorum oleæ uiridium ſuccum ſublinito:aut ammium,& hyſſopum cum lacte bubulo terito,agitato,ac ſublinito: aut ſemen lini tritum cum butyro per linteolum exprimito,ac ſublinito:caput vero frigida perfundito. H

Curatio Tumorum.

Ad tumores ex plaga circa oculos obortos valde conuenit fomentum per mollem ſpongiã aſſidue factũ,ita vt noua ſpongia poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Conuenit inſuper ſinapi vetuſtum ex aqua tritum, aſſidue circumpoſitum* & ablatum. Similiter & naſturtium, ſi poſt eorum ablationem loci aſſidue calida aqua foueantur.

Ad Oculos ſcabros ac aridos.

Ad oculos propter ſolem, aut omnino puluerem, ſcabros atque aridos factos, aqua multa

æſtate

†Al. drach. iii, & oboli. iij.

†*Ita græc. qui μαλακα in τῶν ἀπαλῶν ??? pυr. antiq. interp. videtur legiſſe ἐκ τῶν ἀπαλοπτίλων et adeo tranſtulit, ex iuuenibus columbis nec male. nam vt ἀπαλόσαρκος dicitur qui carnem tenerã habet ſic & auis qua teneras habet pennas. iuniorum iuuenis dicitur ἀπαλόπτιλος.*

†Aliq. tñ cod. hñt. Aut nitrũ. & Aethiopicã myrrham pari põdere, &c.

* *Al. περιθέμενον. i. appoſitum.*

A æſtate quidem frigida,hyeme vero calida affuſa,commodat. Cõuenit & ſpongiæ calida, aut len-
tis decocto imbutæ fomentum. Ipſis vero oculorum angulis,rubi,lentiſci,myrti, roſarũ ſuccum,
vnumquemq; per ſe cum aqua adhibeto. Aut roſas aridas tritas cũ vino : aut earum florem. Aut
vinum maris expers,ac oleum vetus,maxime vbi dormire voluerint, admoueto. Conducit præ-
terea his,vt a ſalſis,acribus,ampliusq; acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas,& callo-
ſas circa palpebras affectiones amurcam coctam cum oleo tritam illinito.

Ad Glabras,ſimulq́; naſcentes alias palpebras ptilos græcis dictos.

*In ijs,qui glabras,ſimulq́; naſcẽtes alias palpebras,quiq́; pilos non habent,egregie facit, ac pilos pro
ducit,hoc medicamentum.* Acaciæ. 3.ii:atramenti librarii aridi,aut ſi fieri põt mẽphitici. 3. v : ſucci
porri heminas quatuor,vini maris ex ptis heminas iiii:coquito donec ſtrigmẽtitiã formã ĩducãt,
& repoſitis in pyxide vtitor. Aut muſcerdas, & caprarum ſtercora vſta pari menſura, cineris
calami Græci duplũ,cũ melle attico illinito. Hoc vero ẽt palpebrarũ defluuia emẽdat. Aeruginis
tritę partẽ vnam,ammoniaci thymiamatis tãtũdẽ,trita adhibeto. Facit idẽ & egregie ad ſcabros
oculos. Aut cadmiã tritã melle ſubacta in ollula vrito,ac aſſato:deinde æris tantundem admiſce-
to,ac tritis vtitor.

B *Ad Pilos inutiles,& pungentes in palpebris enaſcentes,Trichiaſin hoc malum Græci appellant.*

Pilos inutiliter in palpebris ſupernaſcentes euellito, & ſanguinẽ cimicũ illinito,& nõ enaſcen
tur. Papias Laodicẽſis Autolyci medicus multa in his tẽtabat:euellebat primũ ipſos pilos, dein
de locũ diligẽter cũ dropace irritabat, & cũ chamæleone albo trito viridiũ tanarũ ſanguine pmi
ſto(ſũnt aũt ranæ,q̃ in arundinib.)illinebat:neq;.n.poſtea enaſcũtur. Potes euulſis prius pilis ce-
driã cũ tellinarũ cinere miſtã,ac tritã illinere. Ad eandẽ quoq; rẽ auiculæ cinædi appellatæ felle
vtitor:aut phagri marini piſcis itidẽ felle:aut ricini a cane fœmina adempti ſanguine. Egregie fa-
cit hoc. Fellis,& ſanguinis erinacei terreſtris pares partes,fellis chamæleonis tantundem, caſtorii
parũ,ad formã ſquamularũ piſciũ reducito:& pilis radicitus euulſis vtitor, ſquamulã vnã oris ſa-
liua matutina dilutã illinendo,locũq́, ad dimidiũ horæ obligando. Dolitãt equidẽ ex medicamẽ
ti huius vſu,ſed pili amplius nõ enaſcuntur:aut felle hyænæ fœminæ mox ab euulſione illinito:
aut tellinarũ tenuiſſimũ puluerẽ oblinito:aut euulſis pilis,cicutæ folium,& cedriã æqualibus par
tibus cũ veſpertilionis ſanguine,illine,illitũq; donec exareſcat tene:ſi.n.hoc oculũ cõtingat, eius
humorẽ corrumpit:aut ab euulſione,capræ fel cum braſſicæ ſucco illinito:aut capni ſiue fumarię
herbæ ſucco palpebræ alã ſiue ſummitatem illinito:deinde pilos euellito,rurſusq; illinito. Teſta-
C tus eſt & Hermeas ſpumã aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſumme conducere.

De Staphylomatis ſiue vuis,& albuginibus.

Staphylomata tolles cantharidum ſucco illito. Albugines vero cito ſanat nitrum cũ oleo vete
ri diligenter tritum & illitum:aut lacertæ ſtercus illine,& tolles:aut nycticoracis ouum illine, &
tinges ipſas:aut croci,piperis,æquales partes, cum felis felle in collyria formato, ac illinito: aut
ſepiæ teſtam tritam melle ſubigito,ac vrito,& læuigato,poſtea pharmaco hoc ſublinito.

Curatio Obfuſcationis viſus,& ſuffuſionis.

Obfuſcationẽ oẽm,aut ẽt incipiẽtẽ ſuffuſionẽ perſanat vulturis ſel cũ marrubij ſucco, ac mel-
le attico:aut myrrhę,& piperis partes ęquales cum melle:aut ſolanum nigrum illine. Facit,& Cy
prus in ærea pyxide repoſita:aut fœniculi ſuccum, & fel taurinum liquidum, paribus partibus,
mellis attici duplum illinito. Aut croci,& piperis ęquas portiones felle taurino excipito,atque in
collyria redigito,ac illinito:aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici illinito.

De Humorum ſuffuſionibus.

Fellis teſtudinis marinæ partem vnam,mellis attici quadruplum illinito. Fel ipſum etiam per
ſe ſufficit cum aqua illinitum.

D *Ad Pterygia.*

In pterygiis oculorum,atramenti ſutorii,ſalis ammoniaci,æquales partes,gummi dimidium,
cum aceto in collyria formato, ac illinito:aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici mi
ſtum,ac tritum illinito.

Ad Glaucos oculos,& nyctalopas hoc eſt luſcioſos.

Solani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis vero,hepar hircinum aſſato, ip-
ſumq́; inter aſſandum deſtillantem cruorẽ coadunato, atq; hoc quidẽ ipſos illinito:ipſum vero
hepar edendum præbeto. Auxiliatur,& columbinus ſanguis illitus,& ſel capræ:aut hepar capri-
num coquito,eoſq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatum inde vaporem oculis ſu-
ſceptent. Ipſum vero hepar aſſidue edendum dato:ex hoc.n.cito auxilium ſentient: aut elaterii
obolum,ſeminis portulacæ. 3.i, cum melle inũge:aut ſtercus aſini recens exuccato ac illinito. Ve
ſcatur ęger beta,vulturis iecore aſſato,eiusque felle illinatur.

A.l.3.f.3. 13.c.19.f. 229.d *Ad Critas .i. inſtar hordei oblõgas circa palpebrarũ pilos abſceſſus,qui itẽ poſthiæ Græcis appellantur.*

Abſceſſus* circa palpebrarum cilia critas ab hordei ſimilitudine Græcis appellatas ceræ albæ
fomento diſcuties:aut muſcæ caput auellito,ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

GALENI DE COMPOSITIONE E
MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.
LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Ad reliquas faciei, dentium, gingiuarumq; affectiones, medicamenta.

De ſugillatione ſub oculis, Hypopion Græci dicunt. CAP. I.

QVOD "Hypopion ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat: idē.n. eſt velut ſi qs hypophthalmiũ dicat, quod ipſum ſub oculis ſonat. Eſt aũt ex gñe effuſionũ, ecchymomatũ appellatarum: appellant ita "Hippocrates, & alij multi medici, circa cu- (A.l.4.ſ.7. t.2.c.6.fol. 511.e)
tem affectionem, cum tenuibus in ipſa venis contuſis ſanguis per fiſſuras effun- F
ditur, nõ vno loco aceruatim, ac ſtatim ita excretus in grumos coiens, ſed poſtq̃ per perſultationem, hoc eſt diapedeſin, ut ipſi appellãt, effuſio ipſa facta eſt. Cõtingit ſanè aliqñ vbi ita coierit, t pis ꝓgreſſu liueſcere, & denigrari, paruis nimirũ grumulis ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis. Quare merito ad eius curationem ſtatim feſtinant medici prius q̃ denigreſcat, ſcopũ medẽdi habẽtes, ut ſanguis diſcutiatur, cũ ſciant id, qđ in grumos coierit ex ſanguine, ægerrime diſcuti poſſe. Cũ vero tunicula venarũ, ex quibus ſanguis exilit, rũpatur, parũ quiddã ex adſtringentibus ad diſcutientia admiſcetur: ſi.n. ex ſola ſimplici facultate diſcuſſoria pharmacũ à principio adhibeatur, non ſolũ qđ effuſum eſt diſcutiet, ſed & per fiſſuras aliquid attrahet ex ſanguine in contuſis venis cõtento. Poſtq̃ verò in ſuã naturã redierint venulæ, ad diſcuſſoria pharmaca citra adſtringẽtium admiſtionẽ opportune tranſimus. Quẽadmodũ aũt in alijs affectibus pleriq; medicorũ indiſtincte auxilia conſcripſerũt, ita & in his citra eas, quas iam recenſui diſtinctiones, ſimpliciter ſugillatorũ remedia prodiderunt. Portò ſi uos eorum, qı æ in libris De ſimpliciũ pharmacorũ facultate didiciſtis, memores fueritis, facile diſcernere poteritis, quasnã ſugillationes ſola diſcuſſione digerere oporteat, abſq; adſtrictione, & in q̃bus admiſcere cõueniat qppiã ex parte adſtringentib. Quin, & ex ipſis diſcuſſorijs imbecilliora G
primũ adhibenda eſſe manifeſtũ eſt, fortiora vero "inueteratis & denigratis admouẽda. Exempli (A.ibid.)
itaq; loco primum ea quibus ipſe vtor indicabo, inde ad ea, quæ probati medici tradiderũt, progreſſurus. Appellatur aũt collyrium Nili ex roſis diarhodon, multis iã annis præclarũ, & celebratũ, cuius †cõpoſitionẽ proximo libro tradidi: hoc ipſum in ocularioꝛũ coticula ex aqua cõtero, atq; ſugillationi illino, ſertulæ cãpanæ, ac fęnigręci decocto prius pro fomento admoto, deinde ẽt collyrio ex eo decocto diſſoluto, poſtea ẽt ipſius ſolius fęnigręci decocto. Quòd ſi reliquiæ q̃piã affectionis reſiſtẽt, in fænigræci decocto collyria ex myrrha, diaſmyrna appellata, ſoluo, ac illino. Cõducit aũt bis in die pharmacũ hoc illinere, ſimulq; fomentum decoctorum calidorũ ꝑ mollẽ ſpõgiã prius admouere, ita vt primũ ex ambobus fęnugræco, & meliloto decoctum fiat: inueterato aũt malo, ex ſolo fęnugræco. Hic curãdi modus vt plurimũ perfecte ſugillata ꝑſanat paucis oĩno ſubterfugientibus, cumq; reſpuentibus: in quibus collyriũ ex ſandice cõmodũ eſt, & ex pharmacis ad ſugillata a medicis deſcriptis, ea, q̃ generoſe diſcutiendi vim hñt. Initiũ autem faciam ab eis, quæ Archigenes in primo pharmacorum ſcđm genus conſcripſit, propoſiturus quidem ipſius verba: poſtea vero ſi quid ab eo ad diſtinctionẽ pertinens relictũ eſt, appoſiturus.

De ijs quæ in medicatr. ſi. com.3.tex.30. 7.219.c. Et de Liqurd. uſu a principio. Et de fract. com. 2.tex. 28. 7. 235.g. De Artic.4. 68. 292. e

† *Antiq. interp. cuius compoſitio hæc eſt Roſarum 3. viij. croci 3. y. acacia. 3.i. opij Scrup. i. nardi indicæ Scrup.i. gummi arabici 3. iiij s. miſce cũ aqua pluuiali.*

Archigenis Pharmaca ad ſugillata, iuxta ipſius dictionem. H

Sugillata e ueſtigio ſanat raphanus impoſitus: auferes aũt ipſum poſtq̃ mordere inciperit. Recte fecit in eo, qđ adſcripſit, tollẽdũ eſſe, vbi mordere cęperit: ſi.n. diutius maneat, venulas cõtuſas cõmordendo oſcula ipſarũ aperiet. Quapp, & a principio eo vtẽdũ nõ eſt: vbi verò inueteratæ fuerint ſugillationes, & iam denigratę, ẽt ſi qs lõgiori tꝑe incũbere ipſum ſinat, magis iuuabit. Facit, & caſeus recẽs ſalſus impoſitus. Ipſe quidẽ caſeus uim obſtruẽdi meatus hẽt, verũ recẽs ſalſus & nõdũ inueteratus miſtã facultatẽ hẽt, obductricẽ ex ſe ipſo, diſcuſſoriã vero, & aliqualiter adſtringẽtẽ ex ſale: quare nihil abſurdi eſt, eo & in principio uti. Aut ceratũ cũ abſinthio, vel raphani ſucco ſubactũ. Aut hyſſopi coma læuigata eodẽ modo. Siue cũ abſinthij coma trita, ſiue cum ſucco ceratũ ſubactũ adhibeas, eandẽ vim demonſtrabit: verũ ad tactũ mollius reddetur pharmacũ, ſi ſuccus cũ cerato cõmittatur. At vero raphani ſuccus, aut hyſſopum cerato addita efficacius reddunt pharmacũ, q̃ ut a principio ſtatim adhiberi cõueniat, niſi iã plane liuida, aut nigra facta ſit ſugillatio, qđ ẽt ipſe deinceps dicet. Sũme facit ad recẽtia & liuida ſugillata ſpongia muria tincta, & aſſidue impoſita, ac ablata: poſtea uero fomẽtũ aſſiduum ex calida aqua prodeſt. Quemadmodum raphano in principio uti minime tutum eſt, ob eam quã dixi cauſam, ſic etiam muria:

quapropter

A quapropter ẽt poſt eius vſum calidæ fomentum probat, quo videlicet acrimonia ex muria indu
ćta compeſcatur. Neq; vero in oĩbus ſugillatis in principio foment̃o ex muria vti conſulit, ſed in
ijs, quæ ſtatim liueſcunt. Breui itaq; tẽpore in ijs, muria vtẽdum eſt: in quibus vero cruentus, aut
ſubflauus, aut ſubpallidus eſt color, fugere muriam oportet. Cataplaſmate aũt vtere faba freſa cõ
trita, abſinthio, hyſſopo, origano, raphani cortice, vua paſſa exacinata, vnoquoq; p̃ ſe cũ melle,
aut aceto, aut aqua. Imperfećte primũ hæc remedia conſcripſit, cum nõ apponat, ad ſermonem
coćtione, an crudis vti iubeat faba freſa, & abſinthio, & hyſſopo. Vr̃ autem crudorum vſum præ
cipere: nam ad finem vbi dicit, cum melle, aut aceto, aut aqua, ſingulis prædićtis vtendum eſſe,
tum quidem coćtis appoſuiſſet. Quin, & eo ipſo ſermone tria viribus inæqualia medicamenta
tradens, minime rećte mihi vr̃ præcipere, cum hoc, vel cum illo eſſe vtendum. Aqua enim {cali-
da} acrimoniæ oĩs expertiſſima eſt, nõ in cute tm̃, ſed ipſis ẽt vlceribus. Mel vero vlceribus mor-
dax eſt, cutẽ autem non offendit. Acetum vero vtriſque mordax exiſtit. Neque vero raphani cor
tex vuæ paſſæ viribus par eſt, ſicut neq; abſinthium, ac hyſſopum, & origanum: fortia enim hæc
ſunt, & diſcuſſoria vi prędita: moderata autẽ eſt vua paſſa, & omnis acrimonię expers. Et bulbus
albus cum ouo, & melle. Bulbũ flauum, vt acriorẽ in principio ſtatim adhibere, recuſat. Scimus
B aũt mel diſcuſſoriæ facultatis eſſe, quapropter ouum ipſis admiſcere videtur, ꝙ mitigandi faculta
te multum præſtat. Cyclaminos per ſe, & cum vua paſſa. Neq; hic paruũ eſt, quod intereſt inter
cyclaminum: & vuam paſſam. Quare haud ſcio, qua ratione per ſe cyclamino vtatur, & admiſta
vua paſſa, etenim per ſe vehementiſſimum eſt medicamenrum: at cum vua paſſa cõmiſcens, tm̃
auferret facultatis, quanta fuerit admiſtæ vuæ paſſæ moles. Aut nitrum cum hyſſopo, & vua paſ-
ſa melle exceptũ. Hic ſermo priore rećtior eſt, in quo etiam ſolius cyclamini vſum permittebat.
Nam ſi etiam nunc hyſſopum ipſum per ſe adhibere conſuluiſſet, non apponendo, inueteratis
ſugillationibus id conuenire, ſimiliter vtique deliquiſſet. Myrtum cum ſale, & aqua. Dićtum etiã
antea a me eſt, ꝙ ex diſcuſſorijs medicamentis, in principio præſtantiora ſunt, quæ exiguam ad-
ſtringendi vim complećtuntur, qualia ſunt roſæ, & melilotum, & crocus. Non tamen ex eiuſmo
di pharmacorum numero eſt myrtus, vtpote vehementer adſtringens: quapropter ego nunquã
ipſa vti audeam, præſertim ſi iam liuidus ſit color ſugillationum. Sinapi cum adipe ouillo. Inuete
ratis, & nigrefaćtis ſugillationibus ſolum hoc medicamentum conuenerit, & maxime ſi non om
nino paucum ſit ſinapi adipi admiſtum. Myricæ folia & frućtus trita cum aqua, per ſe & ſimul mi
ſta. Et hoc pharmacum non ſolum diſcuſſoriam, ſed & contraćtoriam quandam vim habet: qua
C re inueteratis, & nigrefaćtis ſugillationibus non conducit. Facit, & ſpongia, & linteolum, aceto,
ac melle imbuta, & appoſita. Hoc remedium in principio adhibitum non valde acri aceto opus
habet: in progreſſu autem temporis liquefaćta, aut denigrata ſugillatione nihil profuerit, abſque
acerrimo aceto præparatum. Aut fabam freſam commanducatam imponito cum melle. Quin,
& fabæ lomentum etiam citra manducationem cum melle ſubaćtum liuida diſcutit: ex mandu-
catione autẽ ſumme diſcuſſorium redditur, nimirum viribus a ſaliua adſumptis. Oui vitellum eo
dem modo. Si mel ad oui vitellum miſcuerimus, velut ante dixi de faba freſa, ſimile faciemus præ
dićto medicamẽto tum in apparatu, tum in facultate. Aut porci pulmonem calidum imponito.
Hoc remedium non tolerarit vir mundiciem amans. Aut myricæ decoćto prolue. Non ita lon-
ge ante de myricæ facultate dićtum eſt: aut cardamomum cum myrrha impone. Diſcuſſoriũ q-
dem pharmacum eſt myrrha, verum acre cardamomum: Hæc ſane ſufficere videntur mihi ex Ar
chigenis ſcriptis exempli gratia prolata, oſtenſo ſimul modo examinandi pharmaca, qualia. ſ. in
principio conueniant antequam liuida, aut nigra ſugillatio fiat: & qualia liuidis, aut iam nigreſa-
ćtis, & inueteratis ſint adhibenda. Quare, quæ conſequuntur apud eum deinceps, ea ſola per ſe
adſcribam ipſius Archigenis verbis: Aut ceruſſæ, & ſpumæ argenti, æquales partes cum melle te
D rito: & admiſta faba freſa ad cerati formam reducito, ac vtitor: aut anguium ſenećtam cum aqua
marina tritam illine: Aut cuminum linteo illigatum, & in feruenti aqua tinćtum pro fomẽto ad-
hibe: Aut ſinapi cum cerato impone: Aut fœniculum tritum impone: Aut thus, & thapſiam æ-
quis portionibus cum cerato roſaceo: Aut mentam, & argenti ſpumam pari pondere impone:
Aut hordeaceam farinam cum aceto mulſo coćtã: aut fabã vino maceratã donec tenera fiat, tri-
tam ſplenii modo impone: aut circer eruinum vocatum eodem modo: aut furnorum fuliginem
cum pari ceruſſa ex vino odorato illine: aut thapſiam, & eruinæ farinæ triplum eodem modo:
Aut crudum ſalſamentum, omotarichon Græci vocant, exprimito: deinde in vino odo-
rato tritam imponito. Cæterum ad vetuſtiores ſugillationes ſmilacis frućtus cum vua nigra tri-
tus facit: Aut thapſiæ radix tuſa, & ſuccus eius adipe exceptus, ac aſſidue appoſitus. In vetuſtis exẽ
plaribus non vetuſtiores comparatiue ſcriptum eſt, ſed vetuſtiſſimas ſuperlatiue. Dićtũ eſt por-
rò a me ſtatim in principio, ꝙ in eiuſmodi ſugillationibus pharmacis forti diſcuſſoria vi præditis
vti oporteat, qualia ſunt ſane ab eo his verbis deſcripta, & quædam itẽ ex ſuperioribus, velut eſt
indicatum. Atque hæc quidem Archigenes prodidit. Verum Apollonius diligentius, & cum plu
ribus diſtinćtionibus in primo parabilium in hunc modum ſcripſit.

Pharmaca ab Apollonio conſcripta ad ſugillata recentia, ac liuida.

E

Spongiam in aqua marina feruente tinctam aſſidue locis pro fomento adhibeto. Aut ſpongia in acri muria tincta ſimiliter foueto. Aut in aceto feruenti, & pariter in vino. Imponendū eſt & ſplenium melle, & aceto madefactū, aut lana, aut ſpongia. Cataplaſmate aūt vtere, abſinthio trito cū melle: aut †hyſſopo læuigato cum melle: & faba freſa eodem modo. Origano ſimiliter: raphani cortice cum melle. Bulbis tritis per ſe, aūt cū melle, & oui vitello. Lini ſemine & ſalibus tritis cum oleo, & oui vitello. Silphio trito cum oleo, & vino. Sampſucho trito cum melle: myrto, & ſale tritis cum aceto: fœniculo trito cum cerato: hyſſopo, & nitro cum melle, & aceto: calce viua cum cerato: ſin pi trito cum adipe vitulino, aut cum cerato. *Ad ſugillata inueterata*. Ari radicem taſam, ac melle ſubactam in linteolum illitam imponito: vtere & diſcuſſorijs facultatibus, & compoſitionibus, quæ ex deſcriptionibus commentariorum apparantur. *Ad ſugillata cum tumore*. Spongiā aceto imbutā imponito, & præmonſtratis fomentis frequentius vtitor: cataplaſmatis loco farinā hordeaceā ex aceto mulſo coctam imponito, donec locus ſugillatus humilior reddat: de cætero vero ſubſcriptis cataplaſmatis vtitor. *Ad ſugillata cum inflammatione*. Aqua calida foue, & pro cataplaſmate lenticulam coctam tritam cū melle impone. Aut cochleā ægyptiam contuſam impone. Vbi vero inflāmatio remiſerit, tunc iam & alijs pharmacis vtere. F *Ad ſugillata cum pertuſione*. In ipſam quidē pertuſionis fiſſuram ex medicamentis, quæ cruentis vulneribus conueniunt, inde: circunſitis vero partibus cataplaſmata ex medicamentis, ad ſugillata citra pertuſionem cōſcriptis impone. Præſtabat fortaſſis hic iam ſermonem de ſugillatis definere, verū cum ea, q̄ ex conſentiente experimento indicata ſunt, alijs ſtabiliora exiſtant, viſum eſt mihi & ea, quæ Crito in tertio de ornatu ſcripſit, apponere, q̄ ſane iuxta illius dictionem hn̄t.

> †Deeſt in græ. cod. & in antiqua interp.

Quæ Crito ad ſugillata recentia, medicamenta ſcripſit.

†Cicutam tritam ex aqua impone. Abſinthium tritū ex aqua, & linteolū infartum imponito: q̄ ſi tenera ſit cutis, parum mellis adijcito. Hyſſopum Cilicium ex aqua tritum, & in linteolum ligatum in globulos cogito, atq; his in feruentem aquam tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicē tritam cum melle imponito: aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriā acrē facito, ſpōgijsq; in ea madefactis foueto: & poſt hæc raphani corticem tritū cum melle, & linteolo infartū imponito. Aut ſinapi tritū cerato exceptū, & exiguo adipe vitulino addito, in linteū infartū imponito. Et de his quidē in tm̄. Quòd ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut & appellati liuores, †ſubſcriptis cōpoſitionibus vtendū eſt. *Ad Liuores, & ſugillationes profundas*. Tordylij partes duas, terræ ſamiæ partem vnam aceto excipito, paulumq; mellis ſimul cōquaſſato. Animaduertere aūt oportet diligenter, ne cutis exulceretur. *Medicamentum deterēs ſugillata, Ariſtarchi*. Hyſſopi cilicij. ʒ. i, radicis thapſiæ tantundē, thuris integri non ſecti tantundē, ceræ tyrrhenicæ. ʒ. ii, reſinæ terebinthinæ. ʒ. i. Arida cū liqueſcibus cōmittito, deinde linteolo infarta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur: & ob hoc ſane frequēter tollere oportet. *Aliud*. Radicis thapſiæ. ʒ. xii, aut ſucci. ʒ. vi, thuris inſecti. ʒ. viii, veratri albi. ʒ. duas, abſinthij. ʒ. i, cerati roſacei. ʒ. xvi: mollita repone, ac linteolo infartis vtere. Oportet etiam hoc aſſidue amouere. *Aliud*. Viticis albæ obolos tres, ſtruthii tantundem, glandis ægyptiæ tantundem, pulmonis caprini vſti tantundem, radicis aſpargi tantundem, bdellij tantundem, ſucci thapſiæ tantundem: aceto mulſo exceptis vtitor. *Aliud*. Seminis viticis albæ. ʒ. iii, radicis ſtruthij tantundem, nitri rubri tantundem, ſucci raphani tantundem, hyſſopi cilicij tantundem, farinę fabarum tantundem, glandis vnguētariæ. ʒ. xl, myricæ. ʒ. xl, pulmonis* caprini uſti ʒ. xl, bulborum* rubrorum. ʒ. xl, radicis thapſiæ. ʒ. xl, thuris. ʒ. xii: excipe cerato roſaceo, ac vtere, ut dictum eſt. G

> † Græc. κώνειον λεῖον an tiq. interp. legitur μῆλον, & ideo interpretatus eſt cimonum.
>
> † Al. ἐπιγεγραμμέναις. i. ſupraſcriptis.
>
> * Al. βοΐου.
>
> * Al. agnini.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad ſugillata.

Auſert, ut inquit Heras, tribus horis: q̄ ſi inflammatio fiat, cataplaſma ex viridi caſeo probat, & fomentum ex pane. Succi cicutæ obolos duos, croci drachmas ii, myrrhæ drachmam vnam, acaciæ drachmā unam, opij. ʒ. duas, ſucci thapſiæ drachmas duas, gummi drachmam vnam, cum aqua cogito. Hoc quidem Heras ſcripſit. Ego vero nucem per ætatem iam oleoſam factam ex pertus ſum aliquando ad cruentatos facientem. oportet autem ipſam nucem diligenter terere, atque ita imponere homini ſupine reclinato, quo ad horas duas, & tres pharmacum adhæreat: vbi enim ſic feceris, etiam ſi poſtea ſurgat, ad multum tempus adhæret: oportetque priore delapſo aliud ſtatim imponere †*Eiuſdem Heræ ad Aegylopas*. Maluæ folia cum ſale, & melle trita imponito: deſtruit hoc, ac extirpat ægylopas. Alicam etiam in aceto coctam incipienti ægylopi im ponito. Aut myrti recentiſſimas baccas cataplaſmatis modo adhibe, vb. videlicet fluxio infeſta fuerit. Similiter facit, & lemnia terra, ſi illinatur. H

> A. l. 4. f. 7. t. 2. c. 6. fol. 511. g
>
> † Hic incipit, Caput 2. in antiquiſſimo codi. græco.

De Aegylope. CAP. 2.

INter naſi os, & magnum iuxta oculum angulum, paruum quoddam abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet: & rumpitur ſanè ſæpe in angulum, ut ægre curabile reddatur, niſi mature occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſorijs medicamentis, quæ citra mordacitatem efficacia ſunt: coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita & affectæ partis inflammatio augetur.

> A. l. 3. fo. 3. t. 2. c. 14. f. 225. f

Verum

A Verum affectio ipſa non ob id ſolũ ægre curabilis eſt,ſed & propterea,ꝙ cũ multa liquidá pharmaca in experimentum adſumi poſſint,ea non tolerat locus ipſe:neceſſario. n. ex eis in oculum quid influit. Neq; verò adhærere eiuſmodi queant citra obligationem,quæ totum oculum complectatur, q̃ impoſſibile eſt tot diebus aliquẽ perferre poſſe,quot ad mali curationẽ requirũtur. Ob hãc igitur cauſam Apollonius nulla pharmaca ad ægilopas ſcripſit. Archigenes vero paucis enumeratis,deinceps ad curationẽ ipſorũ ꝑ chirurgiã ꝓgreditur, quanq̃ res ipſa nõ manuariæ opę,ſed pharmacis ſcd̃m genus,ſit ſubiecta. Itaq; totã ipſi' dictionẽ adſcribã hoc modo habẽtẽ.

Quæ Archigenes ad Aegilopas ſcripſit in primo pharmacorum ſecundum genus.

Aegilopas,qui circa oculorum angulos oriuntur,eruo cum melle integimus:aut cinere vitis cum aceto ſubacto. Probe facit & thus cum columbino ſtercore recenti impoſitum. Aut ſuccum herbæ ægilopis, auenam noſtri dicunt, cum melle illine. Cæterum in nondum perforatis, ſtaphidem ſylueſtrem,& ammoniacũ thymiama cum melle veluti ſplenium, impone: Aut alumen ſciſſile cum terebinthina ſplenij forma impone. Aut lanæ tomentum ſanguine marini leporis tinctũ inde: aut melanteriam tritam adhibe. Quòd ſi neq; ſic ſanentur,diuiſo angulo,& eum tenui perforato terebello, cõtinuis foraminibus incuſſis diſparato,capitale emplaſtrum adhibe-
A. ibid. c. 11. folgio 116. b B to:diſcedent.n. ſquamæ,& ſanabuntur. Aut" oſſe denudato,cauteriũ amoue, & ſic ſquamulæ diſcedunt,ac ſanantur. Quidam diuidẽtes angulum,oſſi,qua parte perforatum eſt,anguſtum infundibulum admouent,ac plumbum liquefactum infundentes, vrunt, atque hoc modo optime ſanant. Hæc quidem Archigenes ſcripſit.

Quæ Aſclepiades ad Aegilopas conſcripſit.

Porrò Aſclepiades in primo exteriorum hæc prodidit. Succi illecebræ libram,* dimidiam,ſucci ſolani lib. dimidiam,thuris. ʒ.viii,* maſtiches. ʒ.tres,chalbani libræ dimidium. Succos cum thure coquito,& vbi diſſolutum fuerit chalbanum inijcito,maſtichen vero dimitte. *Aliud*. Thuris. ʒ.viii,myrrhę. ʒ.viii,ladani. ʒ.iv.ceræ drach.iv,aluminis ſciſſi,coaguli leporis,vtriuſque. ʒ.iii,ſpumæ nitri drach.iv,pharmacum contundito,& emollito irini vnguenti fæce.

* Aliter i.
* Al. vncias.

De Varis. CAP. 3.

TVmor paruus,& durus in faciei cute oritur, Varos Latinis, Græcis Ionthos appellatus,a craſſo videlicet ſucco congregatus,demonſtranſq; ſui ipſius curationẽ rationabiliter per pharmaca emollientia, diſcuſſoria futuram. Etenim durities ipſius emollientibus, tumor vero præter naturam diſcutientibus,opus hẽt. Cum igitur iam ſæpe tum in ſuperioribus libris,tum in de
C ſimpliciũ pharmacorũ facultate cõmentariis, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorum, tum emollientium medicamentorum,compoſitio ſane ipſorum particularis per experientiam indicata utilis erit ad rectum relatorum vſum, quæ videlicet paulo poſt referentur, vbi ſaltem prius determinauero,quæ ſimiles ſint varis affectiones,& aliqua parte ab ipſis differentes.

De Ficoſis tumoribus. CAP. 4.

VNa quædam hæc affectio eſt ex ijs,quæ in mẽto enaſcuntur,differẽs a varis in eo,ꝙ nõ ſolũ craſſus ſit,q hos tumores efficiat humor,ſed & ſeroſa tenuitate participet;ob quam ẽt cito exulcerantur,ſi non vt debẽt curentur:& ob id magis reſiccantibus pharmacis, q̃ vari opus hñt.

De Lichenoſis,impetiginoſisve tumoribus. CAP. 5.

ET hæc affectio ex miſto quopiam generatur humore,ſeroſis nimirum, ac tenuibus, & acribus ſuccis cum craſſis permiſtus:qua ꝑꝑ ẽt facile in pſoram,i. ſcabiem,& lepram tranſit:indigetq; ẽt ipſa pharmacis fortiter reſiccantibus. Poſtq̃ vero in pſoram,aut lepram tranſierit, vltra hoc,ꝙ reſiccantibus indiget pharmacis,etiam repurgantia,& exterſoria expoſtulat.

De menti eruptionibus. CAP. 6.

HOc eruptionum,ſiue,ut Græci dicunt, Exanthematum nomen quidam in cõi vſurpant,de
D affectionibus videlicet vlceroſis, & aſperis in mento ſua ſponte prouenientibus, quemadmodum etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæ ipſa affectio reſiccãtibus medicamentis.

De Furunculis. CAP. 7.

FVrunculi Dothienes Gręcis dicti ex ſimilibus humoribus,veluti vari,generantur per vniuerſum corpus,duplices exiſtentes,aliqui quidẽ,ut ita dixerim,varoſi,duri,& ægre concoctiles: aliqui vero inflãmati,in quibus aliqñ ẽt febres conſiſtunt, & tumor in magnitudinem excreſcit. & in pus tranſmutatur: vnde curatio ipſorum vt plurimum eadem,quæ inflammationis exiſtit.

Ex Critone ad varos.

Crito in tertio de ornatu hæc verba ſcripſit: *Ad varos in facie*. Mellis attici cyathum vnum ſiue drach.xii,aceti acerrimi tantundem, miſceto diligenter & pharmaco varos illinito, digito affricando. *Aliud*. Spumæ argenti chemam ſiue. ʒ.tres,terebinthinæ puræ ad fabæ Aegyptię magnitudinem, addito olei albi parum: atq; vbi prius faciem deterſeris,ex medicamento hoc paulum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos obline. Hoc pharmacum etiam à rugis liberam & mundam faciem conſeruat. *Aliud*. Amygdalas amaras aceto dilutas, ac probe tritas faciei obline. *Aliud*. Alumen ſciſſum probe læuigatum terebinthina excipe, & emollitum

litum impone. *Aliud*. Coſtum Indicum tuſum & tenuiſſimo cribro cretum ſelle caprino excipe: ac ad cerati craſſitudinem redactum, varis circa veſperã illine: mane vero vbi ſurrexerit, lacte ægrum faciem proluere iube. Inueteratis porro varis ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad varos calloſos.

Saponis gallici. ʒ.iv, ammoniaci thymiamatis drach.i, thuris drach.i, aqua diſſoluito, & cerati ſpiſſitudinem facito, eoq; illinito, & poſt horæ interſtitiũ tepida abluere iubeto. *Aliud*. Nitri rubri, hyſſopi, pulegij, ſalis foſſilis æquales partes tundito, & per tenuiſſimum cribrum cribrato, exceptisq; cerato roſaceo, vtitor. *Aliud*. Seminis ocymi, nitri rubri, pulegij viridis, aluminis ſciſſi, coſti indici, ſingulorum æquales partes, tuſas, & cribratas adipe anſerino ſeu gallinaceo excipe, vt cerati fiat craſſitudo: ex eo vero in linteolum inſarcito, & imponito donec penitus perſanẽſcant. *Aliud*. Salis aſſati, pulegii: hyſſopi, ammoniaci thymiamatis, thois coriarij, ſingulorum par pondus, roſaceo cerato exceptum donec per ſanentur, imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principium Elephantiaſis.

Gummi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulfuris viui, ſingulorũ æquales partes, aceto dilutas, ac probe tritas in paſtillos redige, eosq; in vmbra exicca. Vſu vero expetẽte aceto dilutos illine, atque vbi reſiccati fuerint, ſubſcripta cõpoſitione deterge. Saponis Gallici librã vnã, ammoniaci thy- F
* Al. drach. iii. miamatis tantundẽ, thuris quadrãtẽ, maſtiches quadrãtẽ, ſpumæ nitri * quadrãtẽ. Saponẽ, & ammoniacũ in vas fictile coniecta, & aquæ ſextarijs duobus affuſis coquito: atque vbi diſſoluta fuerint, arida contuſa, & cribrata adijcito: deinde in mortariũ translata, ac probe cõquaſſata, vaſe vitreo reponito. Vſu vero poſtulãte, faciẽ ex eo ſmegmate inquinato, & poſt modicũ tẽpis ſpatium larga aqua molliter perfricãdo abluito. Vtendũ eſt hoc ſmegmate per oẽm varorum curationẽ.

Ad Ficoſas menti papularum eruptiones.

Crito in tertio de ornatu in hũc modũ de eis ſcripſit. *Ad ficoſas in mento eruptiones, velut Lencius præceptor tradit*. Spumæ argenti, miſyos crudi, æquas partes tritas inſperge. *Aliud*. Thuris,
* Aliter. iiij. drach. duas, ſpumæ argenti. ʒ. quatuor, ſalis foſſilis. ʒ. octo, * ſandarachæ. ʒ. duas: trita inſperge. *Aliud*. Ceruſſæ. ʒ. quatuor, myſeos crudi. ʒ. quatuor, ſalis foſſilis. ʒ. duas, ſandarachæ. ʒ. duas: trita inſperge. *Aliud*. Atramenti ſutorij. ʒ. ii, ſulfuris viui. ʒ. duas, æruginis drac. j. nitri rubri drac. iii: trita inſperge. *Aliud*. Elaterij. ʒ. quatuor, ſalis foſſilis. ʒ. quatuor, atramenti ſutorii drach. ii: mixta inſperge, & cum ſpecilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipſum adhęreat. Cæterum poſt pharmaci impoſitionẽ ſemine lini ex aqua trito utẽdum eſt. Porro vbi humidiora fuerint vlcera, vt ab ipſis aqua pura velut a fonte defluat, ſubſcriptis compoſitionibus vtendũ G
erit. *Paſtillus ad ficoſas menti Papulas. Vſus eſt eo Artemidorus. Reprimit oẽs tumores, qui accidũt, ijs, quibus cicatrix male inducta eſt, veluti in ijs, qui ſutura vſi ſunt, contingit. Compoſitio hæc eſt.* Squamæ æris. ʒ. iv, atramenti ſutorij. ʒ. ii, aluminis ſciſſi. ʒ. ii, glutini fabrilis perlucidi. ʒ. i. Arida tunduntur, & cribrantur, glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur: rurſusq; lęuigatur, & formantur paſtilli, quos vſus tempore aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentum ẽt fiſtularũ callos extirpat. *Alius Magni Clinici*. Aluminis ſciſſi, æruginis corinthiæ, rubricę ſinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, ſingulorum æquas portiones: componito, ac vtitor, vt dictum eſt.

Alius Arij Aſclepiadei. Milei ſiue rubricæ ſinopis æruginis corinthiæ, aluminis ſciſſi, gallæ omphacitidis, malicorij, æquas ſingulorũ partes, gũmi duplũ: aceto excipito, ac vtere ut dictum eſt. ¶ *Alius Apollonij, vt Charixenus tradit*. Squamæ æris, miſyos aſſati, auripigmenti, ſingulorũ. ʒ. duas, diphrygis. ʒ. tres, æris uſti. ʒ. quatuor, chalcitidis uſtæ. ʒ. quatuor, glutinis fabrilis ʒ. iv, aceto diluito, & paſtillos formato: quibus velut ſuperioribus vtitor. *Andronis pharmacum accommodatum*. Atramenti ſutorij drach. ii, Myrrhæ drach. ii, thuris drach. iv, aluminis ſciſſi drach. iv, malicorij. ʒ. viii, gallarũ drach. octo, ariſtolochiæ drach. octo: vino auſtero exceptis vt prædictis vtere.

Critonis, ad Lichenas in mento. H

Conſequenter vero Crito ad lichenas menti ſcripſit hoc modo. Ad mẽti lichenas quæ iniucũdiſſima eſt affectio. Nã & pruriginẽ inducit, & affectarũ partiũ circũtentionem, & periculũ non modicum: proſerpit. n. aliqñ per totã faciẽ, oculosq; contingit, & ferme extremæ fœditatis cauſa exiſtit. Quapropter diligentiore cura vtendũ eſt, inſpiciendo tũ paroxyſmos. i. irritationes, tũ interualla & remiſſiones, ita ut etiã ab inueteratis recentes diſparemus: in quibus conueniet uti reſiccantibus medicamentis. Cũ verò in pſoram aut lepram tranſierint, ſupra reſiccantia etiam exteriorum, & repurgantium erit vſus, & poſtea ſane ſubſcriptarum item compoſitionum.

Criſpi amici ad recentes in mento, ſiue alia faciei parte lichenas.

Tritici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac ſuper lichenas linito. Hoc ſolo multos curatos ſcimus. *Aliud*. Maluæ agreſtis ſemen tenerum adhuc colligito, mundato, ac tundito, ſuccumque reponito, atq; eo aſſidue illinito. *Aliud*. Portulacæ ſuccum aſſidue illinito. *Aliud*. Oleæ æthiopicæ lachrymã cum aqua terito, & pauco adiecto ſtyrace miſceto, & imponito. *Aliud*. Vlmi lachrymam aqua diſſolutam imponito. Quòd ſi inueterati ſint lichenes, ſequentes

quentes

A quentes cōpoſitiones adhibendę ſunt: Albuci radicē aceto coctam,& tritam illinito. Viticis folia
trita cū aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortēſis radicis cor
ticem ex aceto tritum,loco prius cū nitro præparato imponito: Chamæleonis radicem aceto
coctā,& tritā imponito: Cæterum cum ad lichenum curationē multa,& uaria medicamina exi-
ſtant,particulatim de ſingulis tranſigam,initio è paſtillis ſumpto. *Paſtilli Lichenici.* Glutinis fabri
ſ. ʒ. quatuor,alij duas habent: ſulfuris viui ʒ. ij. chamæleonis ʒ. quatuor,thuris ʒ. ii. aceti hemi-
næ dimidiū: glutinū aceto diſſoluitur, deinde aridis adijcitur. Vſus t pe,quantū ſatis eſt,aceto diſ-
ſoluito,calidūq; imponito. In aliis exemplaribus ſingulorū par pondus cōtinetur: *Alius.* Chamæ
leonis,ſulfuris viui, vtriuſq;. ʒ. iv. lachrymæ oleæ ęthiopicæ. ʒ. ii. thuris. ʒ. i. aceti quantū ſatis eſt,
iuxta alios: Alcyonij, ʒ. ii: chamæleonis nigri. ʒ. iv: pyrethri. ʒ. ii. ſulfuris viui. ʒ. iv. thuris. ʒ. iv. glu
tini. ʒ. iv. aceti acerrimi heminas iv. *Alius.* Lachrymæ oleæ æthiopicæ. ʒ. iv. ſulfuris viui. ʒ. iv. al-
cyonij. ʒ. viij. ſpumę nitri. ʒ. viij. alicæ aceto coctę. ʒ. viii. aceti,quod ſatis eſt. *Alius:* Alcyonij vſti.
ʒ. ij, chamęleonis nigri. ʒ. iv. radicis albuci. ʒ. iiii. ſulfuris uiui. ʒ. ii. thuris. ʒ. ii. pyrethri. ʒ. ii. ſpumæ ni *Aliter iiii.
tri. ʒ. ij. glutinis. ʒ. iiii. aceti, quod ſatis eſt. Porrò extenta iam affectione,& calloſa reddita, ſequē-
tibus utendū eſt medicamentis. *Humida ad Impetiginum affectus,* Miſyos peregrini,thuris, myr-
B rhæ,aluminis ſciſſi,ſingulorū. ʒ. *octo. aloes, ſulfuris viui, vtriuſq;. ʒ. iiii: excipe paſſo, vt ſtrigmē *Aliter iiii.
titiam ſpiſſitudinē accipiant,& bis,aut ter in die pręfrictis, illinito: forinſecus aūt conſeruandi phar
maci gratia, veſicæ pelliculā,aut oui teſtā,aut uiridia folia quātū ſatis eſt impone. *Aliud.* Miſyos.
ʒ. iv, acaciæ. ʒ. ii. ſquamæ æris. ʒ. iv. ſulfuris viui. ʒ. vi. chalcitidis. ʒ. viii. gūmi. ʒ. viij. aceti, quod ſa-
tis eſt: in quo, vbi gummi diſſolueris, reliquaq; admiſcueris, amurcā inijce,& probè conquaſſata
reconde,ac vtere, vt dictum eſt. *Aliud.* Sulfuris viui, thuris, myrrhæ, atramenti ſutorij, miſyos
crudi,ſingulorum. ʒ. ii. gummi. ʒ. iv. aceto,& cedrino oleo, quod ſatis eſt diſſoluito, eodēque vte
re modo. *Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud.* Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, myrrhæ amineæ, ſulfuris
viui,ſingulorum æquales partes: gummi duplum aceto diſſolutum: excipe oleo cedrino. Verum
cedrinum prius coquere oportet, vſque ad mellis craſſitudinem. *Aliud Diodori.* Lachrymæ oleæ
ęthiopicę. ʒ. xx. gummi. ʒ. xl. atramēti ſutorij. ʒ. xvi. ſulfuris viui. ʒ. x: thuris. ʒ. x. æruginis. ʒ. x. aca
ciæ. ʒ. x. myrrhæ aminææ: ʒ. x. aceti, quod ſatis eſt. Et vbi diſſoluta fuerint ſingula, ac læuiſſima
reddita, excipe amurca condenſata, & repoſitis vtere. Adnectantur porrò, & aliæ compoſitio-
nes. *Illitio cocta ad Lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem perſanat.* Atramenti ſutorij, fœni- *Al. κατ᾽ ἄλλο*
græci moliti, *cardamomi, ſingulorum. ʒ. ii, melanthij ſeſquidrach. foliorum caprifici ſeſquidrac: *Aliter ἀποκλύζοντες αὐτούς. i. prius ipſis abluens.*
C aceti acerrimi, quod ſatis eſt, Læuigata ad mellis ſpiſſitudinē reducito, deinde coquito, & poſtq̄
nigrum factum fuerit,& condenſatum pharmacum, tollito, illinito, † inſuperq; lichenas ablui-
to. *Heraclidæ Tarentini illitio Lichenica, ſanat citra vlcerationem.* Polentarum. ʒ. viii: glutini. ʒ. vi.
atramenti ſutorij. ʒ. iv. chalcitidis. ʒ. iv. ſulfuris viui. ʒ. iv. ſpumæ nitri. ʒ. vi. alcyonij. ʒ. iv. myrrhæ
aminææ. ʒ. ii. aceti heminas iv. *Dionyſii condiſcipuli, ſanat citra vlcerationem.* Farinæ hordeaceæ
ſextarium unum, atramenti ſutorij vnc. i. corticum radicium rumicis ſylueſtris ſextarium vnum
ſulfuris viui vnc. i. myrrhæ ſeſquiunc. gummi vnc. i. aceti heminas vi. Rumicis radicem coquito,
& ubi diſſoluta fuerit, extractam terito: hordeaceā verò farinam in reſiduū liquorē coniectā co-
quito: atq; vbi rectè habuerit, reliqua inijcito,& ablatis, vtitor. *Illitio Socrationis cocta.* Farinæ ali-
cæ ſextarios *ſex, ſulfuris viui. ʒ. xvi. miſyos peregrini. ʒ. xvi. cimoliæ. ʒ. xvi. chalcitidis. ʒ. xvi. ſpu- *Aliter iii.
mæ nitri. ʒ. viii. alcionij. ʒ. viii. aluminis ſciſſi drach. viii. radicis albuci drac. viii. myrrhæ drach.
octo, thuris drach. octo, lachrymæ oleæ drach. octo, ammoniaci thimiamatis drach. octo: aceti *Aliter ſextarios.*
*heminas tres. Alcyonium,& albucum in aceto coquito, vbi vero ad dimidias redactum fuerit
percolato,& in colamēto ammoniacū, myrrhā, thus, oleę lachrymā, diſſoluito: deinde terito, ari
daque inijcito: alicā uero in reſiduo liquore coquito,& diſſolutam reliquis adijcito, ſimulq; teri-
D to, ac utitor. *In alijs Collectaneis ſic habet.* Sulfuris uiui, miſyos peregrini, chalcitidis, ſingulorum
ʒ. xvi. nitri, aluminis ſciſſi, alcyonij, radicis albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terrę cimolię, ammonia
ci thymiamatis, ſingulorum. ʒ. viii. aceti heminam vnam. *Alia valde efficax.* Aceti acerrimi ſex-
tarios vi. farinæ hordei ſextar. *duos, mannæ ſextarium i. radicis rumicis agreſtis. ʒ. xx. † ueratri *Aliter unum.
albi. ʒ. x. alcyonij drach. xv. cardamomi drach. iv, terræ cimolię drac. viii, glutinis, ʒ. xvi, ſpumæ *† In textu ſūt*
nitri drach. xvi. halicacabi virgultorum viridium manipulum. Componito. Quandoquidem ve *quinque, alter octo.*
rò multi pharmacorum, quæ illinuntur compoſitiones recuſant, amantq; magis emplaſtrorum
impoſitiones, vtpote quę neque ſudoribus obortis diffluunt, neque reſiccata cutem circunten-
dunt, meritò etiam ipſorum pręparationes ſubiungimus.

Emplaſtra Lichenica, quæ ex citra exulcerationem liberant.

Cerę, picis coctę, thuris, terebinthinę, ſulfuris viui, ſingulorum librę dimidium: liquabilia
cum aridis committito, *Aliud.* Thuris drach. viii. aluminis {rotundi} drach. viii. atramenti ſuto-
rij drach. octo, ſulfuris uiui drach. iiii, glutinis. ʒ. iiii. radicis chamęleonis. ʒ. iiii: ceræ drach. octo
picis crudę, heminas duas. Picem,& glutinum coquito, atq; ubi condenſata fuerint, ceram iniici-
to, aridiſque affundito, ac repoſitis utitor. *Aliud, Facit ad Lichenas eleuatos, adeo, ut reprimat ea*

quæ reſidua putantur. Mānæ thuris, picis, vtriuſque. ʒ. octo: bituminis. ʒ. octo: ceræ. ʒ. octo, reſinę E
pinus. ʒ. octo, ſulfuris viui. ʒ. viij, olei cyprini parū. Coquito vt dictū eſt, & ſublatis vtitor ī linteo
[* Aliter lib. i.] lijs, aut pelliculā tenuē infartis. ¶ *Aliud, citra vlcerationem remouet*. Picis brutiæ liquidæ † ſextariū
vnū, } mānæ lib. i, ſulfuris viui lib. i, farinæ lupinorū. lib. i: pro conſuetudine cōponito, deinde chal
bani ſextantē adijcito. Eſt hoc ex valde ꝓbatis. Alia exēplaria farinā non habent, neq; chalbanū.
Emplaſtrum Lichenicum Philotæ, citra vlcerationem ſanans, Exhibitum eſt a Philota ſodali per ver-
ſus ſcriptum. Chalcitidis aſſatæ, chryſocollæ, miſyos aſſati, ſquamæ ęris, dipbrygis, ſalis ammonia
[* Aliter vi.] ci, terræ heretriæ, ſingulorum ʒ. * quatuor: ſulſuris viui. ʒ. xii: atramenti ſutorij, floris lapidis aſij,
ęris vſti, ſingulorū. ʒ. vi: ſoreos ʒ. v, aluminis liquidi ʒ. iv. Hæc oīa terito, deinde aceti heminis xij.
affuſis, per dies v. ſub canicula Soli expoſita itidē ꝓbe terito, donec pharmacū redditū fuerit ęru-
ginoſum, ſiccū ve. Porrò in alio mortario thuris vncia vna, myrrhę ſextās, aloes vnc. j. ladani qua
[* Al. ſextans.] drās, opopanacis * quadrās, aceto diſſoluta ad ſtrigmentitiā craſſitudinē præparentur, atq; ubi re-
[* Al. ʒ. iiii.] ctè habuerint, ad ea, q̄ in Sole lęuigata ſunt, abijciantur, rurſusq; terāſ, addaturq; ariſtolochię ro-
[* Aliter vnc. i.] tundæ, & longæ, vtriuſq; tuſæ, & tenuiſſimo cribro excuſſæ *. ʒ. j, Poſtq̄ vero iam trita emplaſtri
[aliter. ʒ. ii.] formā acceperint, liqueſcibilia prius liquefacta & frigefacta inijcito. Sunt aūt hæc ceræ. ʒ. cx, tere
biuthinæ. ʒ. xx, chalbani. ʒ. x, olei hemin. i, & ꝓbè emollitis ac repoſitis vtitor. Hoc pharmacum F
duplicē aſpectū videntibus exhibet. Cæterū ſi affectio pertinacius perſeueret, & pharmacorū im
poſitionē reſpuat, excoriatorijs appellatis remedijs utendū erit: prōptè enim ſuperficiē auellunt.

De excoriatorijs Lichenum.

Excoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ vſus plurima lucratus eſt, cum in vrbe Mentagra
appellatus morbus inualeſceret. Squamæ æris drach. vj, auripigmenti drach. iv, ſandarachæ drach.
iv, æris vſti ſeſquidrach. veratri albi ſeſquidrachmam, ventrium cantharidū ſeſquidrac. Singula
per ſe terito: deinde ſimul miſta, cedria excipito: & ad ſtrigmenti dēſitudinē reducta, pyxide æris
cyprij reponito. Vſu aūt expetēte, nitro & aceto exiguo perfrictis lichenibus, pharmacum hoc
cum ſpatula illine, ac affrica: deinde interiecto ſpacio derade, rurſusq; pharmacū impone: dein-
de vbi bis vel ter hoc feceris, quo facilè deradi poſſit, rurſus imponere tēta, illitis locis cum veſi-
cæ bubulæ, aut alterius cuiuſdam animalis pellicula intectis, hæc enim pharmacū ne defluat, cō-
ſeruat, & alias leuis eſt: poſt pelliculæ autem impoſitionē, faſciola leuiter obligatum ſinito. Præ-
ſtiterit quidem per noctem adhærere, aut ſaltē ad aliquot horas, vſquequo bullas excitet ſaniem
complectentes craſſam & glutinoſam. Deinde vero lauare præcipimus, & in balneo morari: nā
& hoc ad hanc curationem auxiliatur: ſit autem calidius balneum. Quo ſi quid vti prohibeat, ſo- G
mentum aquæ multæ calidæ adhibendū eſt: quo deterſo panis ex aqua mulſa ſubactus cataplaſ-
matis modo imponatur. Porrò vbi ſordida iam facta fuerint vlcera, ſplenium ex emplaſtro viri-
di imponito, exigua parte de excoriatorio adiecta. Cæterum ſanie excluſa & nulla cruſtula vlce
ri incumbente, ſplenium albū imponito: atq; hac curandi ratione donec cicatrix penitus induca-
tur vtitor, ſingulis diebus fomentum adhibens, & nouum ſplenium imponens. Poſt cicatricem
plene inductam, ſi qua ſuſpicio reliqua ſit eodem curationis ductu vtendum eſt. Antequam ve-
rò excoriatoria imponantur, circunſitas & vicinas licheni partes pharmaco aliquo inflammatio
nē arcente in ſplenio excepto, integere, ac tueri oportet, ni mirū lichene ſua extrema linea ſem-
per parum quiddam ex ſanis corporibus effricante & inuadente. Hæc communis mentagræ cu-
ratio eſt. *Aliud Excoriatorium Axiorj*. Squamæ æris drachmas ſex, atramenti ſutorij drach. qua
tuor, cantharidum ſeſquidrachmā, veratri albi ſeſquidrach. ſandarachæ drach. i. excipe cedria.
[† Al. Phibu- ſci.] *Aliud Apij * Phaſci, ad Mentagras, quod circa cicatricis ueſtigium ſanat. Facit & ad Alopecias in-*
ueteratas. Cæterū alopecias in Sole, aut ad ignem illinito, & bulla excitata, ea acu perpungito,
ac humore excluſo, cum ceratis curationē perficito: poſt inductam enim cicatricem enaſcun-
tur pili. Atq; hæc quidem in alopecijs: in lichenibus vero velut prædictum eſt vtitor. Pharmacū H
ipſum hoc modo hēt. Sandarachæ. ʒ. ii. auripigmenti. ʒ. ii. ſquamæ æris. ʒ. ii. veratri nigri drach. i.
elaterij drach. i. ventrium cātharidum. ʒ. j, excipe cedria. *Aliud*. Cantharidum drach. i. & dimi-
diam, veratri albi tantundem, auripigmenti drach. duas, ſquamæ æris tantundem, atramenti ſuto
[Aliter i.] rij. ʒ. i. ſcammoniæ. ʒ. duas, * excipe cedria. *Aliud* * Auripigmenti vſti drach. ii. ſquamæ æris cyprij
[* Aliter ęris.] drach. vi. chryſocollæ drach. i. atramenti ſutorij drach. j, veratri nigri drach. i. aluminis ſciſſi drac.
i. ſucci thapſiæ drach. i. ſcammoniæ drach. i. cantharidum drach. i. cedriæ, quod ſatis eſt. *Empla-*
ſtra viridia Lichenica. Poſt excoriatoriorum uſum emplaſtra uiridia, & alba imponere oportet,
quare rationabile eſt, & illorum præparationes adſcribere. *Emplaſtrum uiride Pamphili. Hoc vſus*
[* Al. quadran tem.] *eſt Pamphilus in Mentagra poſt rupturam bullarum*. Ceræ lib. i. æruginis raſæ * ſexuncem, reſinæ
frictæ lib. duas, olei cyath. iiii. aceti acerrimi quantum ſufficit. Aeruginem cum aceto in Sole te-
rere oportet: liqueſcibilia autem liquantur, & refrigerantur, ac deraduntur, liquidiſq; adiiciun-
tur. *Viride Demoſthenis*. Ceræ lib. ii. reſinæ frictę lib. i. æruginis raſæ trientem, mannæ trientē, olei
æſtate cyath. iiii, hyeme cyath. vi. aceti quantum ſufficit. *Viride Herophili*. Aeruginis drach. ii.
mannæ drach. iv. adipis vitulini drach. xii. chalbani drach. iii. ceræ drach. lxxx. reſinę drac. viginti

aceti

A aceti, quod ſatis eſt. *Tryphonis antiqui emplaſtrum Euchorum à bono colore dictum.* † Aeris uſti triẽtem, aluminis rotundi ſextantẽ, æruginis raſæ ſextantẽ, ſalis ammoniaci ſextãtẽ, mannæ ſextantem, ceræ lib. ij. reſinæ frictæ lib. ij. olei ſextantem, aceti, quod ſatis eſt. *Antonini emplaſtrum. Hoc Timocrates poſt Lichenas excoriatos imponit.* Ceræ. ʒ. c, colophoniæ. ʒ. cc. ſquamæ cypriȩ. ʒ. xii. aluminis totundi. ʒ. xij. æruginis. ʒ. xij. mãnæ. ʒ. xij. chalbani. ʒ. xij. olei heminã* vnã, aceti, qđ ſatis eſt. Annectendæ his ẽt emplaſtrorũ alborum ꝑparationes: nam his poſt viridia vtendum eſt mundis iã factis ab excoriatione vlceribus. Etenim cura habenda eſt, vt citra callũ cicatrix in ducatur, atq; ea gratia eiuſmodi pharmaca in vſum veniunt, q̃ multã ad tactũ lenitatẽ inducũt. *Emplaſtrũ Albũ aquoſum appellatum. Hoc Magnus circulator vſus eſt poſt Lichenas excoriatos.* Spumȩ argenti lib. i. ceræ tyrrhenicæ lib. i. olei ſextarium. i. ceruſſæ lib. i. aquæ ſextarium. i. Spumam argenti, ceruſſam, & aquam terito, atq; vbi læuigata reddita fuerint, paulatim oleũ adſtillato, aſſidueq; terito: & poſtquã vnita fuerint, in vas fictile trãslata igni imponito, aſſidueq; agitato: & abſorpta iã aqua, cerã inijcito, qua diſſoluta, in mortarium transferto: & emollitis repoſitis vtitor. *Emplaſtrum Pancratiſtarum, ſiue athletarum, Trypherum, idest delicatum appellatum. Facit item ambuſtis, vt citra cicatricis veſtigium ſanentur.* Spumæ argenti. ʒ. xxv. ceruſſæ. ʒ. xxv. plumbagi-

B nis lotæ. ʒ. xxv. ceræ. ʒ. xvi. terebinthinæ. ʒ. xvi. olei heminã vnam, aquȩ tantundem: cõponito, vt dictũ eſt. *Megetis chirurgi.* Ceruſſæ lib. ij. ceræ lib. j. terebinthinæ vnc. i. † ſpumæ argenti lib. j. olei lib. iij. aquȩ ſextarios ij. componito. *Diophanti ad ambuſta, & intertrigines. Conſeruat & faciem roſaceo diſſolutum.* Spumæ argenti* torrefactæ. ʒ. xij. medullæ ceruinæ. ʒ. xvi. ceruſſæ* torrefactæ. ʒ. xij. ceræ. ʒ. octo, terebinthinæ. ʒ. octo, thuris drach. octo, olei heminas iv. pro more componito. *Manna emplaſtrum, medicamentum accommodatum.* Spumæ argenti. ʒ. c, ceruſſæ. ʒ. c, cerȩ. ʒ. l. terebinthinæ drach. xxv, mannæ drach. xvi, aluminis ſciſſi drach. † vl, olei heminas ij, & dimidiam: componito, & repoſito vtitor. Affrictis porrò, & extritis lichenibus à quocũq; tandem medicamento, præſertim verò ab excoriatorijs, ſubſcriptis vtendum eſt.

* Al. Aeris uſt ʒ. iiii, aluminis rotundi ʒ. iiii, æruginis raſæ. ʒ. ii, ſalis ammoniaci. ʒ. ij, mannæ &c.
* Al. heminas duas.
† Aliter ij.
* Al. ablutæ.
* Al. Ablutæ.
† Aliter viij.

Compoſitio Menecratis, quæ Proteus excoriatorium appellatur.

Picis brutiæ pellucidȩ ſiccæ. & electȩ drac. ij. & dimidiam, reſinȩ pinus pellucidæ lib. j.* & quadrantẽ, ceræ ponticæ tantundẽ, chalbani* quadrantẽ, aceti heminã vnã. Liqueſcibilia ad ſplendidũ ignẽ, donec non inquinent, coquito, deinde chalbanũ adijcito: atq; vbi diſſolutum fuerit, ab igne ablatis, acetum paulatim inſtillato, aſſidueq; moueto, animaduerſione habita ne ebulliat: & inſumpto iam aceto, pharmacũ in magnũ mortariũ trãnsferto, ac diligenter terito, donec ad me

C linum colorẽ reducatur: deinde in pelliculam albam inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu verò exigente, in pelliculas quãtum ad integendos affectos locos ſatis, inſartũ imponito, & tertio quoq; die ſoluito: nonnunq̃ vſq; in diẽ duodecimũ imponito, ita ut quatuor fiant ſolutiones. Hoc pharmacũ ſquamas diſcedere facit, & corpora attenuat, ac ſolida facit ad conueniẽtes excoriationes.

* Aliter vel.
* Aliter ʒ. iii,

Quæ Archigenes in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus Pharmaca ſcripſit ad Papularum in mento eruptiones, † & ad ficoſas eminentias.

Papularum in mẽto eruptiones, ex myrti baccis, malicorio, argẽti ſpuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum vino obline: in ficoſis verò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agreſtibus, ſiue feris, faciũt quidem robuſtiora ex ijs, q̃ ad lichenas relata ſunt: amplius aũt, & q̃ ad pſoras, & lepras deſcribentur. Mirabiliter verò hæc compoſitio conuenit: atramenti ſutorij drac. j. veratri nigri drac. j. auripigmenti drac. i. ventrium cantharidum drac. ij. quidam etiam obolos tres inſuper addunt, tritis vtitor cũ oleo, aut cedria, aut roſaceo, præfricto prius loco: Fiunt. n. bullæ, quibus per ſpecilli cuſpidẽ ruptis, rurſus affricato, quo penetrare pharmacum poſſit, & mordere: deinde poſt horam fomento adhibito, ceratum roſaceum imponito, hoc vſquequo ad cicatricem perueniat facito. Quod ſi primũ non* expueret, iterũ iterũque

D illinito. Facit & ad lepras, & leucas, alopeciaſque, & pſoras, excellenter: *Heraclidæ Tarentini, ex libris ad Antiochidẽ, ad capitis, & menti ficoſos tumores, atq; ẽt alijs partibus eminentia vlcuſcula.* Elaterij, & ſalis pares partes miſceto, ac vtitor: supernè vero lini ſemen crudum ex aqua imponito, aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad* tubercula vtendum eſt.

† Alite:, tum alias tum ficoſas.
* vinceret.
* Aliter ſtaphlomata.

De Dentium affectionibus. CAP. 8.

EX dentium affectionibus aliquȩ ſanè omnibus euidenter apparent: Quemadmodum cum perforati ſunt, aut denigrati, aut detriti: aut neq; frigida ferunt, neq; calida, ſed ex vtriuſque aut altero ſolo dolor eis contingit: Quędã* verò non manifeſtè apparent in ipſis affectiones, uelu ti cum ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortum. Quidam. n. contradicunt aſſerentes, cum os ſit dens, eum citra dolorem affici, veluti cum aliquando prominentiores per limulam deterere cogimur, aut etiam ob aliã quampiam cauſam, de quibus paulo poſt mentionem faciam. Nunc enim citra rationalem, & naturalem demonſtrationẽ teſtimonium his perhibere volo, qui ipſum dentem dolere aiunt. Etenim cum ego aliquando dolerem, diligentẽ ſuper me ipſo animaduerſionem habui, vtpote, qui iam audieram de hac dubitatione: percepi manifeſtè non dolentem modo, ſed etiam pulſantem dentem, quemadmodum carnoſæ

A. l. 3. f. 7. u. fo. 147. gh

partes inflammatione vexatę conſueuerunt. Quare mirũ mihi videbatur, quod & hæc affectio q̃ E
phlegmonẽ, ſiue inflammationẽ appellamus, in dente oriri poſſet, qui lapidem, & duram ſubſtã-
tiam hẽt. Atqui cum ẽr alio tpe dentẽ dolerem, manifeſtè ſenſi non ipſius dentis, ſed gingiuarũ
dolorem eũ eſſe, inflãmatis videlicet ipſis, vt ẽt citra coarctationẽ dolerent: quin, & ob vicinitatẽ
dentium natura durorũ, aucto dolore ob coarctationem. Quap̃p vtriuſq; doloris ſenſum ex p-
tus aliũ, quidem in gingiuæ, alium in ipſius dentis ſubſtantia, eſſe clarè ſcio: & id aſſerentibus teſti
monium præbeo, ꝙ ipſi aliqñ dentes dolent. At verò nerui, qui ad radicẽ dẽtis enatus, & ſubſtra
tus eſt, dolorẽ aliqñ fieri, neruo imaginationẽ cõfuſam, & indiſcriminatã incertãve apud pleroſ-
que exhibente, tanq̃ ipſe dens doleat cõſentaneũ rõni eſt: nam & huius rei manifeſtum periculũ
aliqñ in me ipſo feci. Et ſanè, ꝙ remaneat adhuc parua doloris portio exẽpto dẽte, innaſcitur ob
nerui inflammationem, cum dolor nerui leuior tñ reddatur cũ ob id, ꝙ non amplius tẽdatur ob
cohęrẽtiam oſſis extendentis, tum ꝙ liber factus reſpirationẽ quandã habeat, eumq; remedia, q̃
adhibẽtur, cõtingere poſſint. Neq; enim per contactũ, neq; per diſtributionẽ, poſſibile fuerit in-
flammatum neruũ curare, vtrinq; à dentium locellis coarctatũ, & ab anteriori parte ab ipſo den
te. Si vero liuidi per oẽm ſuã ſubſtantiam facti appareant dentes, nihil mirũ eſt ipſos quid inflam
mationi ſimile pati. Cui rei ex eo quis amplius fidẽ habeat, ꝙ ex nutrimento ferè per omnẽ ani- F
mantis ætatẽ incrementũ accipiant. Id quod euidenter ſæpenumero apparet in ijs dentibus, qui
exẽptis oppoſiti ſunt, vtpote qui ſemper augeſcunt: quantũ vero augeſcunt, tñ in ciborum man
ſu deteruntur. Cum vero impoſſibile ſit incrementũ accipere citra nutrimentum, oĩno duabus
affectionibus, & his contrarijs obnoxij erunt, inopiæ videlicet, & redundantiæ alimenti, qđ eis
ſuppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores, alimentũque non ſentientes, & ob id tenuio
res eos reddit: redundantia vero conſimilẽ in eis affectionem excitare poteſt, qualis eſt circa car
noſas partes inflammatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem ſcopum, quẽ habent propoſitũ
qui inflãmationes curant: qui ſanè eſt vt redundantia euacuetur, partim diſcutiendo, partim eã
repellendo. Cæterum tenuitatis dentium ob alimenti inopiam remedium nullum eſt: laxari .n.
tunc & moueri ipſos neceſſarium eſt, compage ipſorum laxiore facta, cum non ſolum ipſi den-
tes, ſed & locelli eos cõplectentes ſint attenuati. Hæc itaque affectio † ſenibus accedit citius aut *† Additur in antiq. ἐξ ἀνάγκης, id eſt ex neceſſitate.*
ſerius, velut etiam magis aut minus: quæ vero proportionem ad inflãmationem habet magis iu-
uenes corripit. Auxiliari tñ etiam ſenibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autẽ appellãtur
carnes quæ dentes comprehendunt, vbi primũ è locellis emergunt. Ipſas itaq; adſtringentibus
medicamentis robuſtiores, & magis circa dentem adſtrictas, facere oportet, tanquã q̃ & ipſæ ali- G
quid faciant ad ſtabilitatem, ac firmitatẽ dentium, quæ ob exactam compagis ipſorum congluti
nationem contingit. At vero foramina dentium ex humorum acrium, erodentium influxu per
ficiuntur, velut vlcera in cute citra externã cauſam. Verum in cute id aſſidue & multis: in oſſibus
raro cõtingit, quanto videlicet minus, quã cutis, noxæ expoſita ſunt ob duritiẽ naturalem. Mani
feſtum igitur quòd eroſorum corporũ medela erit per reſiccationem vitiati influentis humoris:
qui ſi paucus fuerit, localibus auxilijs ex reſiccantibus pharmacis cõtingere medela poteſt: eorũ
vero materiã paulo poſt dicemus. Si vero multus influens humor fuerit, vniuerſi capitis ratio ac
prouidentia habenda eſt: atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, ẽt reli-
qui corporis cura habẽda erit. Porrò eroſos dentes, qui id mali ꝑ mollicie, perpeſſi ſunt, reddere
oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id ꝑ auſtera & acerba medicamenta. Cæte
rum liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, vt qui ex humorum vitiatorum influxu id
patiantur. Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

De Gingiuarum curatione. *CAP. 9.*

Gingiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinũ calidita-
te temperatum ore retentum. Sit autẽ recens, nam vetuſtius tanto recẽtiore peius eſt, quã H
to ætate antecellit. Imponatur autem vaſculum, in quo calefit lẽtiſcinũ, in aliud maius vas, quod
ſatis aquæ calidæ cõplectatur: Maximopere itaque inflãmationi gingiuarum hoc conducit. Nec
vero minus etiam ſi iuxta aliam quandam partem, cum pelliculæ linguam ambientis, tũ ſuccin-
gentis totum os, aliquis dolor ob inflammationẽ oriatur, dolorem ſedat lentiſcinum: repellit .n.
citra moleſtiam & abſque aſperitate, quam pleraq; auſterorũ habẽt: diſcutitq; citra mordacita-
tem, cuius rei inflãmatis præcipuus vſus exiſtit: Quidã vero medici cõmuni quadã falſa ratioci-
natione vtentes inflammata lædunt. quare ea re ſemel perpenſa de cætero uitare oportet. Exiſti-
mant .n. ſi adſtringentia ſolũ, id quod influit repellendo, inflammatis proſunt, atq; aliquando etiã
quid ex contento circa inflammatam partem, ad venas membrũ ipſum nutrientes exprimendo,
veriſimile ob id eſſe, id quod amplius adſtringit, amplius prodeſſe: eodem modo etiam id quod
magis digerẽdo diſcutit, magis auxiliari opinantur, quã ea, quę moderate idem præſtant: nõ ani-
maduertẽtes, quod alterum ipſorum intenſum inflammatis doloroſum exiſtit. A uehemẽter .n.
adſtringentibus partes ſimile quiddã contuſioni perpetiuntur, nimirum cum ſubſtantia ipſarum
uiolenter condenſetur: ab acribus verò eroſioni quid ſimile contingit. Merito igitur moderatum

in vtraq;

A in vtraq; facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur ſufficienter mihi præfatus videor, Cæterũ
de affectionibus citra dolores deinceps narrabo. In dolore dentiũ citra gingiuarũ inflammatio-
nẽ, aliqñ in ipſo proprio dentiũ, veluti dixi, corpore, aliqñ verò in neruo dolorẽ fieri contingit.
Vehementiſſimis igitur opus medicamentis, ſiue quis repellere, ſiue diſcutere uelit doloris cau-
ſã, ſiue humor ſit, ſiue flatus vẽtoſus. Et ꝓpterea ſane pleraq; ipſorũ ex acerrimo aceto ꝑparãt. Ad-
ſcribã aũt ex ordine, q̃ aliorũ relatione nobis tradita sũt, initio ab ijs, q̃ Archigenes tradidit, sũpto.

Quæ Archigenes ad dentium dolores conſcripſit.

¶ Dolentes dentes colluant acri aceto calido cũ galla. Aut halicacabi radice, cũ aceto, & gal
la: Aut pinguibus tædis in aceto feruefactis: Aut Myrti ramulis, & galla cum pice in aceto tepefa
ctis: Aut hyoſcyami ſemine, & folijs cum aceto: Aut cedria, uel ꝓpoli, vel nardo, vel ſolano. Aut
ſucco eius, vel cappari, vel aliis, vel myrti ramulis, ſiue in aceto, ſiue vini fęce calida feruefactis.
Aut polij folijs, vel ipſa herba, vel agreſtis cucumeris radice, vel marrubio, ſingulis cum aceto, pi
pere, & nitro: Aut radice chamęleontis eodẽ modo: Aut hyſſopo, vel ſtaphide ſylueſtri, vel ruta
cum vino: Aut pulegio, cũ aceto mulſo: Aut platani pilulas, vel roſas aridas, in vino albo ad ter-
tias coquito: & vinum in fictili ſeruato, eoq; aſſiduè dẽtes colluito. Eodẽ modo vtere pẽtaphylli
B ſiue quinquefolij, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex vino, aut pulegij large
cocti decocto: Aut cornu cerui in poſca coctũ colluito: Aut braſſicæ cauliculos tres, & ſoreos 3.
ij, in aceti ſextario vno ad tertias coquito, & colluito. Egregie vero f. cere fertur ranæ in aqua &
aceto probe coctæ decoctum diutius ore retentum. Mirifice facit dens caninus uſtus, & tritus,
deinde cum aceto coctus, & ore retẽtus: Aut malicorio, & galla aceto incoctis vtitor: Aut ſquilla
ex aceto calido: Aut ſqui æ medullã minutas ĩ partes diſſectã ſub libræ vnius pondere, & in ace-
ti ſextarium iniectam, in vaſe fictili condito, ac inueterari ſinito, vaſe in aſinino ſtercore ad dies
xxx defoſſo, & vtitor: Aut aſinino lacte colluito: hoc & eos, q mobiles ſunt corroborat: Aut ha-
licacabi corticis, & tædę in aceto extinctę, decocto large ĩcocto colluito. Aut cornu cerui in aci
do garo incoctum colluito: aut idẽ ex aceto colluito: Aut tit ymali radicẽ in vino ad dimidias
coctã colluito: Aut hyoſcyami radicẽ aceto mulſo coctam colluito: Aut tædarum ramẽta, mali
corium, alumen rotundum ſiue ſciſſum, in aceto, ad tertias coquito, ac tepidũ colluito: Aut hel-
xines radicẽ in aceto ad tertias coctã in ore detineto: at vbi os ſaliua refertum fuerit, eo aperto ef
fluere ſinito: Aut allium, & arũdinem alexandrinam acerrimo aceto feruefactam colluito. Aut
hyſſopum, aut thymum, aut origanum, per ſe, & ſimul aceto cocta colluito: Aut pyrethrum cũ
C hyſſopo, & colocynthidis medulla, ſimiliter in aceto coquito: liquoremq; ex eis lõgo temporis
ſpatio in ore contineto: Aut colocynthidem vino calido macerato, & diutius ore teneto: multã
enim pituitã ducit, & dolorẽ leuat: Aut alliorũ, & erucæ ſeminis, ac nitri decocto collue: Aut ra-
nunculũ in vino coquito, & præmundato prius dente colluito: aut ſycamini hoc eſt mori, arbo-
ris lac in vinũ infunde, ſimulq; lanas ſuccidas ĩ ipſum exprime, tepefac, & lanas ſordidas maxillæ
infunde: extrahit pituitam, & dolorem tollit. In his oĩbus Archigenes catalogũ fecit pharmaco-
rum incidendi, diſcutiendi, ac calefaciendi vi præditorum. raro aliquid ex acerbis admiſcens, qua
le eſt ipſa galla. Portò cũ ſemel tm̃ ſolanum poſuerit, miratus ſum cur id admiſceri velit cum nul
la ratione iuuare poſſit, præterquam ea, iuxta quam colica pharmaca proſunt, ſtupefaciendo vi-
delicet doloris ſenſum. Quid igitur amplius parabilium Apollonij relationem faciam, cum pa-
rum abſit quin oĩa comprehenderit Archigenes? Quandoquidẽ uero Apollonius ipſe quibuſdã
à ſe traditis teſtimonium præbet, tanquam è veſtigio ſedantibus dentium dolores, uiſum etiam
mihi eſt illa ipſa adſcribere ſecundum ipſius Apollonij uerba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, e veſtigio dolores dentium ſedat.

¶ Alliorũ nu cleos v, thuris maſculi obolos iij, myrti ramulos longitudinis duorum palmorũ
D duos, ex his folia decerpta per ſe terito, & ſimiliter & alliũ, & thus: deinde ſimul oĩa in nouã ollã
conijcito, & aceti heminã i, ſuperfundito: ac coquito ſpatula ex tæda agitando, donec ad dimi-
dias redigaĩ: atq; ita tepido vtitor. Oportet aũt liquorẽ hũc in dolente parte ad multũ tp̃s tenere,
donec liquor ipſe cõſumaĩ: Cõmodũ eſt, & ante hoc balſami ſuccũ colluere, aut corticem impo
nere ſuper dolẽtẽ dentẽ: qui ſi nõ adſit, panacis ſucco contuſo, inde defluentẽ liquorẽ inſtillare.

Poſt prædicta, Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore
& abſq; dolore conſcripſit in hæc verba.

Oblitionibus porro, & epithematis eiuſmodi vtitor. ¶ Sory ægyptiũ reſina terebinthina ex-
ceptum obline, idemq; cauernæ inde: Aut compoſitionem ex duobus piperis generibus inde,
nardino, aut roſaceo diſſolutam, & maxime amygdalino: quin & in aurem eiuſdẽ partis inſtilla,
ſumme facit: † Aut gallam læuigatam, aut lycio, aut reſina terebinthina exceptam, obline præpur
gato dẽte: Aut pulegij comam tritam denti indito: Cæterum in maximis dẽtium doloribus ſum
me facit hoc: Anguis ſenectam exurito, & cum oleo ad mellis ſolidi ſpiſſitudinẽ redigito, ac den-
tẽ præpurgatum ex eo integito, omniaq; circũſita oblinito, itemq; cauernis indito: aut ſenectam
anguis non uſtam dentibus apprimito, & excident. Aut vermes terrenos toſtos cauernæ

† *Hæc omiſerat interpres. Aut ſulphur ignem non expertum cũ lycio exceptum, cauerna inde, aut obline, pr: purgato dente.*

præmundatæ inſperge.aut araneorum oua vnguento nardino diluta inde. Aut melanthium tor E
refactum cum oleo obline:atq; vbi parumper concluſo ore tenuerit,pituitã collectã reijcere iu-
be:Aut piper,vel canchry,hoc eſt toriſmarini ſemẽ, opio exceptũ in cauernam inde.Porro vbi
veluti inflãmatione correpti fuerint, nitrũ rubrũ,& oſſium perſicorũ nucleũ vnita reſina excipe
dẽtẽ ex eis intege,ac donec* deciderint ſine:in cauernã vero piper,ſpumã nitri & chalbanũ,cum
Al. ἀνοτακῶσ. liquata fuerint. melle inde:Aut ſtigmenta,cum pipere eodẽ mõ:Aut pyrethrũ cũ myrrha: Aut ſuccũ cyrenai-
cũ,& piper ęquali põdere,cũ chalbano:Aut melãthiũ,& allii dimidiũ ei',ac parũ ſalis ſimul trita
*Al. myrto. obline:dolorẽ tollit:aut blattæ piſtrinariæ auulſo capite adipẽ cũ roſaceo calefactũ, & in aurẽ in-
ſtilla,& in cauernã inde:aut gallã tritã cũ cedria adhibe: Aut in aurẽ denti vicinã oleũ ſeſaminũ,
in quo vermes terreni cocti ſunt,inſtilla.Verũ ipſo dolente dẽte hyoſcyamũ conterant:aut hede
ræ albæ cacumina quinq; cũ roſaceo terito:& in mali punici putamine tepefacta,bis aut ter ĩ die
in aurẽ vicinã inſtillato . Quin & ipſe fructus, cũ vino tritus,denti illitus iuuat.Cæterũ his relatis
Archigenes ẽt hæc ſubdit.Sũme facit cruentatis gingiuis,alumẽ liquidũ duplo aloes põdere addi
to admotũ:aut alumen ſciſſum,& myrtũ tenuiſſime trita affricato.Vbi vero reſtrictę fuerint,mel
le ipſas illinito:Aut nucleorũ oſſium , ſiue macherarũ perſicorũ partes ij,myrrhæ partẽ i,p̃mun-
dato denti indito:à dolore liberat.At verò perfractis,& dolentibus dentibus cauterium ignitum F
admoueto.¶ *Apophlegmatiſmi pituitam extrahentes*.Poſt prædicta vero Archigenes ita ſcripſit.
Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore.Staphis agreſtis per ſe , & cum pulegio man-
ducata:aut quod intra gallam eſt nigrum,dolenti dente conterat,ſinatq; pituitam effluere:in op-
poſitam autem aurẽ duos hederæ corymbos cum roſaceo tritos inſtilla:aut myricæ fructus.3.ii,
ſpumæ nitri.3. j,aluminis paulũ, alliorũ nucleos v,myrti folia pauca,cum aceto ad dimidias co-
que,ſpatula ex tæda agitando:idq; decoctum colluendum,ac ore continendum pręberto:deinde
hiante ore pituitam effluere permittito:& poſt hoc,roſaceo ore colluto, ptiſanã ſorbẽdam exhi
beto, Si vero ex colluendo aliqua circa os vlcerata fuerint, croco, & roſarum ſucco inungito.
De Fomentis.Fomenta ad dentium dolorem faciunt,forinſecus ex ſale torrefacto,& milio in ſac
culos conie ctis:aut per ſordidos panniculos probe calfactos.Quin & Epithemata conducunt ci
tra aquam apparata,velut ſunt,quæ ex hordeacea farina fiunt,ſiue ex ſemine lini.Ipſius vero do-
lentis dentis fomentũ hoc mõ adhibeatur. Origani aridi ramulũ in feruẽs oleum tinctum dolenti
denti ſuperne affricato:Aut ricini cauliculũ eodẽ modo: Aut ſtaphidẽ agreſtem ſtilo cuipiã acu-
to infixam,eodem modo:Aut cera dolenti denti impoſita,ſpecilli extremũ calidiſſimum aſſidue
adhibe:Aut opopanacem & peucedani ſuccum vnita linteolo illigato,& in feruenti oleo liquefa G
cito: cum vero inceperit feruere pharmacum, denti imponito, & cum ſpecillo apprimito: utere
manè,& veſperi. At in vniuerſum oĩ fomento cũ forinſecus, tũ intrinſecus ante cibum, nec non
poſt cibum,haud admodum multo temporis ſpatio ad cibum rurſus ſpectante,vtere. Cęterũ ſpe
cies fomenti,& hæc eſt.Dentẽ valde bene prępurgato,& ęgro contecto,ac hiare iuſſo,hyoſcya-
mi ſemine ſuffito:Quod ſi ad nullum prædictorum malum ipſum cedat,& dolor vehementer p
ſeueret,tenui terebello dentem perforato, ac dictis remedijs vtitor:hoc.n.modo magis prodeſſe
conſueuerunt.Si verò neq; ſic profeceris,& videatur dens tollendus eſſe,citra dolorẽ tollere poſ
ſis valde conuenienti pharmaco hoc:Pyrethrum acerrimo aceto ad dies xl condito,terito,& re
ponito:vſu vero exigente, reliquis cera obturatis,& probe munitis,ipſum dolentem p̃mundatũ
hoc pharmaco integito:deinde hora interpoſita digitis extrahito,aut ſcalpello exigito: Aut ſori,
cum acerrimo aceto ad multos dies imponito,& excidet: aut plumbaginem tritam cerato exce-
ptam imponito:Educunt fortiter tithymali ſuccus,& ſori cum chalbano impoſita.

De ijs quæ Apollonius ſcripſit in primo Parabilium.

Primũ* quidẽ eorũ caput,ſunt collutiones dentium doloribus conferentes,quæ nihil amplius A.l.3.c.1. c.f.348.c
habent ijs,quæ Archigenes tradidit.Secundo loco refert,quæ ad eroſos dolentes dentes imponã H
tur,& indantur. Tertium locũ obtinent fomenta,& vſtiones. Quartum ſuffitiones ad dentiũ do-
lores.Quinto habẽtur cõmãducationes,& purgationes.Sexto gargariſſationes.Septimo poſtre-
mum capite ea ſcripſit,quæ in dolore dentium auribus infunduntur: quorum nullius mentionẽ
facere volui,cum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſſit, qui non adeo difficulter parabilis
exiſtit.Ego ſane ijs,quæ Archigenes prodidit contentus fui,Cum vero Apollonius,quę naribus
infundantur conſequenter tradat,viſa ſunt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in dolore dentium naribus infundantur,ex Apollonio in primo parabilium.

¶ Radicis betæ ſuccũ per ſe in naſum inſtillato,& ſolues dentiũ dolorẽ.Cumini quantũ trib'
digitis apprehendi poteſt,& myrrhæ magnitudinẽ fabæ, & duplũ interioris cucumeris terito, &
lacte muliebri miſta in collyria redigito, eaq; in vtrãq; narẽ indito:atq; ita attrahere iubeto,do-
nec quis quinq; ſtadia percurrere poſſit:deinde pharmacũ emungat. Idẽ ad auriũ dolorem facit.

Ne eroſi dentes vacillent,neque fœtorem faciant.

*Al. κακαβιν. ¶ Veratrum nigrũ erui magnitudine melle cocto exceptũ cauernis inde.¶ *Ad dentes denigra
tos*.Teſtam * Callainam aſſatam , ac tritam dentibus affricato . Hoc etiam gingiuas corroborat.

Alind

A *Aliud*. Sal foſſile melle ſubactum in teſtula torreto, terito ac modica myrrha admiſta ſimiliter
affricato. *Aliud*. Pulegij partem vnam, ſalis tãtundem, melle ſubacta in eodem, donec in carbo-
nẽ tranſierint, torreto, ac trita dentibus affricato. *Aliud*. Caricas exurito, ac terito, modicaq; nar
do, ac melle admiſto vtitor: hoc & gingiuas comprimit. *Aliud*. Polentam acerrimo aceto ſuba-
ctam exurito, ac tritam dentibus affricato: hoc & gingiuas fortificat. *Aliud*. Alabaſtri vſti. ʒ. viij,
pumicis uſti. ʒ. quatuor, ſalis torrefacti. ʒ. tres, tritis eodem vtere modo. Ab horum vſu collutio-
ne vtendum eſt, vino odorato, in quo ad multum tempus iris ſicca fuit macerata.

Quæ Aſclepiades in primo Externorum ad dentes ſcripſit.

Heraclidæ Tarentini ad motos dentes.

¶ Vtendum eſt ſpodio cyprio, vt per id gingiuæ cõprimantur: itemq; verbaſci radicibus coctis
poſtea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde ſpodio rurſus admoto, quies præci-
piatur. *Aliud*. Veratri nigri manipulum, radicis mandragoræ. ʒ. iv, radicis hyoſcyami. ʒ. iv, in vas
fictile conijcito, & vini chij, aut coi quam optimi heminas tres ſuperfundito, ac ad prunas lucu-
lentas ad dimidias coquito, indéque liquorem excolatum ore retinendum præbeto. *Aridum ad
motos dentes*. Terebinthi fructuũ torrefactorum. ʒ. octo, *aluminis ſciſſi uſti. ʒ. †viij, balauſtij. ʒ. ii, † Al. ij.
B gallarũ. ʒ. i. croci. ʒ. i, myrrhæ. ʒ. i. tritis vtitor. *Aliud*. Cornu cerui uſti. ʒ. viij, rhois rubri. ʒ. iij, om * Aliter. ii.
phacii ʒ. ii. balauſtij. ʒ. iv, corticis pinus. ʒ. i, myrrhæ Amineæ. ʒ. i: tritis vtere. *Collutio ad Molarium
dolores*. Radices ſmyrnij, cum aceto mulſo coquito, & excolatum liquorẽ ore tenendum exhibe
to. ¶ *Aliud*. Rumicis agreſtis radicẽ: & platani pilulas ex aceto mulſo coquito, atque ut dictum
eſt exhibeto. ¶ *Commanducationes ad Molarium dolores*. Cõchryos. ʒ. ii, origani. ʒ *ii. piperis albi. * Aliter. j.
ʒ. i, myrrhæ drach. ii, vuæ paſſę albę, aut alterius quam pinguiſſimę ſextarij dimidium. Vuam paſ
ſam diligenter tundito, myrrham vero melle diſſoluito: arida autẽ tũdito, ac tenui cribello cer-
nito: poſtea vuæ paſſæ, ac myrrhæ adijcito, miſcetoq;, ac inſtar malagmatis emollito. Vſus vero
tẽpore, nucis ponticæ magnitudinem commanducandam præbeto. Poſtquam vero collecta pi
tuita fuerit, ægrum hiare, ac pronuere oportebit, quo liquor facile profluat: quo facto, vinũ col-
luere iubeto. *Aliud*. Vuæ paſſæ pinguis exacinatæ ſextariũ dimidium, piperis albi acetabulum,
grani cnidij. ʒ. ii, ſpicæ nardi. ʒ. ii, caſiæ. ʒ. vnam, pyrethri. ʒ. ii, myrrhæ. ʒ. ii, apparato, ac vtitor, vt
dictum eſt. *Ad corroſos dentes præſeruatiuum. Per huius vſum conſeruaui eroſos dentes abſq; dolore.*
Zingiber, cum aceto mulſo coquito, ac probe terito: indeq; in cauernã indito, foris dentẽ ex eo
integito: *Aliud*. Hederæ lachrymã chalbano miſceto, aut tithymali, ſiue ficus ſylueſtris, ſucco diſ
A.l.5.fu.2 c.4.f.553.a C ſoluito, ac vtitor, vt dictũ eſt. *Aliud dolorem tollens, ad dolentes, & eroſos dentes, Conducit itidem
tuſsi*. Succi papaueris. ʒ. ii, piperis albi tuſi, & cribrati. ʒ. i, myrrhæ ʒ. ii, ſtyracis. ʒ. ii, chalbani ʒ. i,
paſſi, quod ſatis eſt his excipiendis: cõtũdito ſimul, & catapotia formato, dentiq; circũponito, &
cauernę indito. *Aliud*. Succi hyoſcyami. ʒ. ii, myrrhæ. ʒ. ii, opii. ʒ. ii, chalbani. ʒ. ii. ſtyracis. ʒ. ii. zin
giberis. ʒ. ii, piperis ʒ. i, ſucci ſyriaci tantundẽ, paſſi qđ ſatis eſt: ꝑparato, ac vtitor vt dictum eſt.

Molare emplaſtrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

Lachrymæ oleæ. ʒ. vnam *myrrhę. ʒ. ii, veratri nigri. ʒ. i, balſami liquoris. ʒ i, ſtyracis. ʒ. i, pipe- * Aliter. ii.
ris. ʒ. i, hyoſcyami. ʒ. i, ſucci papaueris. ʒ. i, caſtorij ob. iv, chalbani. ʒ. vi, ſucci cyrenaici. ʒ. i, ſucci
carpaſi. ʒ. i, panacis. ʒ. i, ſagapeni obolos iv, pyrethri obo. quatuor, ſtaphydis ſylueſtris. ʒ. ii, cedrię
quod ſatis eſt, quo emplaſtri formam acquirat. *Aliud*, Sulfuris viui. ʒ. iv, bituminis drach. ii, amur * Aliter. ij.
cæ olei drach. iv, picis liquidæ. ʒ. octo, cedriæ. ʒ. xii, piperis longi drac. *quatuor, opii. ʒ. iv, pyre-
thri. ʒ. iv, ſtaphydis ſylueſtris drachmam unã, veratri nigri drac. i, grani cnidij drac. i, opopanacis
drach. i, picis aridę lib. i. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis utitor. Ex phar
maco hoc molaris dens eſt integendus.

Ad dentes, qui peſſum eunt, ut citra dolorem excutiantur.

D Pyrethrum in acetum coniectum ad dies iii, aut iiii. finito, deinde terito, & male affecto denti
imponito, vicinis dentibus optime præmunitis, eodemq; diligenter præmundato, ita vt ꝑ duos
aut tres dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorem excutietur. *Aliud*. Cucu-
meris ſylueſtris radices eodem modo, vt pyrethrum præparato, ac vtitor, vt dictum eſt.

De Mobilibus dentibus, ac prominentibus.

Relatum à me etiam ante eſt, ꝙ ob ſenilem ætatem aliqui dentes reſiccati mobiles fiunt, mo-
dicum oĩno auxilium ex adſtringentibus pharmacis, quibus gingiuæ coarctantur, ferentes. Re-
fertur autẽ, & nunc, ꝙ aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam vero etiam citra plagam: in quibus
coniecturam facio neruum, qui ad radices ipſorum adnatus, & ſubſtratus eſt, per multam humi-
ditatem rigatum, laxatum eſſe, & ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe.
Poſtquam autem motos dẽtes reliquis prominentiores factos videbam, & maxime cum ex pla-
ga id eſſent perpeſſi, viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum, quantum ſuper reliquos
prominent, ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tum in loquendo, tum in manducãdo: atq; ſane
repperi experimentum mihi fauens, ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulã, quo cele-
rius opus ſuccederet, feci, multæ enim aggreſſiones dentẽ mobilẽ faciunt: cui quiete, & minimo

motu opus eſt, ſi ſaltem ſtabiliri debeat: Quandoq; igitur eminentiæ inæquales apparent in dentibus, E & iuxta aliquas tantum partes lima opus habent. Aliquñ vero ęquales ſunt extremitates, & æquali ſimiliter lima indigent. Oportet aũt gingiuis linteolum molle vſq; ad radices dentiũ circumdare, deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti, ſimulq; tute, & citra compreſſionẽ ne concutiatur cui limã adhibemus, atq; ita chirurgiam aggredi. Quòd ſi dolorem percipiat, dũ lima admouetur, & affecta pars digitis vehementius non contingitur, quieſcere quidẽ ab opere ſtatim conuenit: Vbi vero ex pharmacis †quæ poſt referentur,} interea aliquid* exhibuerimus, rurſus, vt dictum eſt aggredi, iterumq; modice ceſſare, donec extremitates circa dentes deterantur: atque id non prima tm̃ die bis ter, ſed etiam ſequenti faciendum eſt: ac imperandum ægro vt neque loquatur, neq; durum aliquem cibum accipiat: Vtatur autem alimento ſucco ptiſanæ, & ſorbitione ex alica, & pane madido, atq; alijs ad hunc modum mollibus. Cæterum materiei ſylua, quæ motis dentibus commoda eſt, talis exiſtit.

† Aliter ſupplem. i. quæ dicta ſunt.
** Intulerimus*

Ab Archigene ſcripta, quæ mobiles dentes corroborant.

¶ Mobiles dentium ſtabilire volens, myrrhæ, pompholygis †aluminis ſciſſi,} amyli, æquales ſingulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarum ſuccum, & rutã, melle miſta affrica: deinde nardum, cum alumine liquido obline. Aut alumen rotundum cum duplo ſale dentibus adſperge. Aut aluminis ſciſſi, & miſyos ęquales partes, cum cedria ad cerati liquidi ſpiſſitudinem re E dactas dentibus obline, & pituitam defluere ſine. Quo facto, aſininum lac colluant calidum, aut acetum, aut vinum in quo malicorium, & galla ſunt incocta.

† Aliter lentiſci.

Ad debilitatos dentes cum alios, tum molares.

¶ Mel, ceram, æquis portionibus ad Solem calida aqua diluito, & picis dimidium admiſceto, ac ad emplaſtri formam deducito, atq; manducanda exhibeto. Quod ſi aridum ſit pharmacum, parum olei addito. Summe facit & maſtice chia commanducata.

{Ad ſtuporem dentium.}

¶ Cæterum in dentium ſtupore portulacam manducent. Aut oleum calidum ore contineant.

De Dentitione puerorum, vt Archigenes ſcripſit.

¶ Infantibus qui dẽtiunt, ſi doluerint, canino lacte gingiuas obline. Aut ſi leporino cerebello infantis gingiuas illeueris, cito dentes prouenient.

Amuleta dolori dentium reluctantia, quibus fidem deberi putant, hæc ſunt.

Si batrachij ſiue ranũculi folia ei, q dẽtẽ dolet, in eiuſdẽ partis brachiũ impoſueris, dolore quidẽ liberabit: brachiũ aũt exulcerabit, cuius curã ptout conuenit facies. Si verò infans cui dẽtes pvenire incipiunt, dolores habeat, *veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatum p amuleto appẽde. G

** παλαιοῦ. aliter παλαίου.*

De Doloribus gingiuarum.

Gingiuis dolẽtibus collutiones fere eædẽ faciunt, q ad dolores dentiũ ſunt deſcriptę. Magis tñ pprie facit acetũ, cui hyoſcyami radix eſt incocta. Verũ inflãmatis gingiuis alumen cũ ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum vero pceptũ, vino aut foliorũ oleæ decocto ipſas colluãt. At vero fluxione laborantibus gingiuis, & corroſis, cũ tumore, & dolore, & per nomen depaſtis pclare cõducit fomentũ, qđ fit p auriſcalpiũ, cui lana obuoluta eſt, in feruẽs oleũ tinctũ, & gingiuis vſquequo exæquentur admotum, & donec circũcirca albæ reddantur: ita.n. ſiſtitur nome, & ex ſana carne id, qđ corroſum eſt, cõnutritur: poſtea vero affrictionibus vtere, & ijs, quæ ad dentes ſunt deſcripta. Proprie autem conuenit galla tenuiſſime trita acetabuli mẽſura, cum myrrha magnitudine fabæ: tritis itaq;, ac læuigatis vtitor. Quod ſi enaſcẽs dens difficulter oritur, & pũgit gingiuam, cyperũ, cũ butyro, & vnguẽto ſuſino iuxta exortum illinito. Cæterũ in epulide, hoc eſt ſupercreſcente ex inflãmatione carne, atramentũ ſutoriũ, cũ pari myrto, & modico alumine ſciſſo admoueto. Faciunt pleræque etiam ex Antheris, id eſt floridis appellatis compoſitionibus.

Quæ Dentes præſeruent.

Quin, & doloris dentium præſeruatiua Archigenes his verbis tradidit. *In dentium" doloribus* H *præſeruantia à dolore conueniunt eiuſmodi.* Tithymali radices in vino ad dimidias coquito, & bis in menſe colluito, ac nunquam dolebis. Optime conſeruat citra dolorem, & fortes dẽtes, ſi fabã ægyptiam, reiecto interno amarulento, triueris, ac dẽtibus, & gingiuis ſemel in anno affricueris. Aut alumine ſciſſo, cum modica myrrha confricato, & nunquam erodentur: ſi vero adſtringat hoc nimium, melle vtitor. Aut granorum iuniperi paruorũ, & cupreſſi foliorum parẽ portionẽ, & gallæ parum, melle cocto excipito, & in paſtillos drachmæ pondere reducito: ac utitor, unum ex his commanducando, inſuperq; vino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis põticæ magnitudinem mande, ſimiliterq; collue. Aut ſali gallã omphacinen ideſt acerbam, in vino odorato coctam, miſceto & mandito. *Optime prętere a tum ad pręſeruandos à dolore dentes, tum ad corroborandos eoſdem, ac pariter gingiuas, amplius q́ ad decorem, faciunt ſmegmata ſubſcripta.* Lanas ſuccidas linteolo illigatas exurito, deinde ſalis tertia parte addita affricato. *Aliud.* Aut daſypodis caput vſtum tritum. *Aliud.* Aut ſalem, & mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illigata exurito, & admiſta iride illyrica modica dentes confricato.

A. l. 3. f. 7. trac. 2. fol. 248. b.

Quæ

A.l.5.fu.2. t.4.l.553.a A *Quę Andromachus ſcripſit ad omnes dentium dolores.*

¶ *Compoſitio* *Molaris eadem hora dolorem ſedans.* Piperis, pyrethri, ſucci tithymali, chalbani, ſingulorum ʒ vnam: galbano excepta in cauernam inde. ¶ *Molaris antiphanis, etiamſi non prę-mundaris indito, & dentem ex ea integito.* Seminis hyoſciami, opij, nitri myrrhę, pyrethri, piperis, ſingulorum drach. vnam, galbani drach. ij, tritis ex vino vtitor. ¶ *Alia molaris, qua vtor.* Aluminis ſciſſi drac. j, piperis albi drach. ij, opopanacis, aut piperis longi obolos iiij, ſoreos obolos quatuor, gummi aqua macerati drac. ij, ceræ duplum totius ponderis omnium, cætera conterēs in aqua calida miſceto, atque ita vtitor. ¶ *Alia Chęreæ.* Myrrhę drac. vnam, ueratri ſeſquidrachmam, pyrethri ſequidrachmam, iridis illiricæ ſeſquidrachmam, aluminis ſciſſi obol. iij, aqua terito, & dentem oblinito, ac supernè ceram imponito. ¶ *Alia Molaris ex libris Aphroda.* Aluminis ſciſſi drac. iiij, myrrhæ obolos tres, piperis grana quinque: ego obolos tres accipio, & melius facit: reſina excipe, & præmundatæ cauernæ inde, & ſplenium illitum ſuperimpone.

Alia Molaris eiuſdem. Etiam non præmundatę cauernę hanc inde, & supernè ſplenium ex pharmaco item impone, & probè faciet. Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, mirrhæ, nitri, pyrethri, piperis albi, ſingulorum partem vnam, chalbani †partes duas: } cum aceto tritis vtitor. ¶ *Alia ex* * Al. partem vnam.
B *libris Aphroda.* Succi peucedani drachm. vnam: ſucci papaueris drachm. vnam. tithymali myrſinitæ, ſucci cyrenaici ſingulorum ʒ vnam: galbani drac. vnam, & dimidiam, galbano excipe, & in cauernam inde, & vbi præpurgaris dentem, in ſplenium illine: in vna hora dolorem ſedat.

Molaris bona. Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito, & oblinito. *Alia, ut Ariſtocrates.* Papaueris drach. duas, *ſagapeni ſeſquiobolum, ſucci cyrenaici tantundem, piperis drac. * Aliter j. vnam, ſphondylij tantundem, myrrhæ tantundem: galbani, pyrethri, croci, ſingulorum tantundem: mel quò ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem accipiat.

Ad dolores dentium, gingiuarum, aliaq́; multa Ariſtocratis *grammatici.*

Mellis libram vnam, aceti acris ſextarium vnum, aluminis ſciſſi ſexuncem, alij liquidi trientem habent, coquito donec nigreſcat. ¶ *Ad dentes motos.* Aluminis ſciſſi partem vnam, maunæ partem vnam: tritis vtere, conſpergendo morum ex eis dentem.

Ad *Eroſionem, & dolorem dentium.*

Quinq; folij radices in vino coctas à cœna colluendas prębe: coquito autem ad tertias. *Aliud.* Rumicis radices cum vino, aut aceto coquito, & modicum auripigmēti triti inſpergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. *Ad gingiuas madore laxas.* Pyrethri
C drac. iii, thymi drach. ii, aluminis ſciſſi obolos tres, iridis illyricæ drach. vnam: tritis vtere, ac gingiuis impone.

Pythij, ad motos dentes, gingiuas humore grauidas, & ſubcorruptas.

Alumen ſciſſum chartæ inuolutum vritur, deinde tritum rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur: ſimiliterque ſubcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

Galbani, opij, piperis, ceræ, ſtaphydis ſylueſtris, grani cnidij, ſingulorum drachmam vnam: trita, cera excipito, & illinito.

Aliud commodum ad corroſos dentes.

Succum ſilphij indito, aut ipſam radicem. Aut chalbanum cum pipere. Aut opium cum chalbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. *Ad dentium dolores.* Soreos drac. ii, aluminis ſciſſi drach. ii, miſyos drach. vnam: aridis vtitor.

Smegma dentium quo vtor, gingiuas contrahit.

Cornu cerui vſti libras ii, lanæ ſuccidæ teneræ quadrantem, ſalis ammoniaci trientem, piperis albi ſextantem, coſti vnc. j. aluminis ſciſſi *ſextātem: lentiſci, & perdicij herbæ vſtæ cum lanis, aut * *Al. drac. ij.*
D per ſe ſolum, vtriuſq; quartam libræ partem: } foliorū malabathri vnc. ij, contuſis ſimul vtere.

Quę Crito ſcripſit ad omnes dentium affectiones. Quędam ex eis etiam gingiuis conferunt, & ad fœtorem oris, & nigros in ſuperficie dentes.

Hordeū, & ſalē melle, ac vino ſubacta in charta ligato, ac vrito, & ex læuigatis gingiuas cōfricato. *Aliud.* Atramētū ſutoriū, alumē, putamina mali punici & dulcis, ęqualibus partib. trita, ac læuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde vino adſtringēte collue. *Aliud ad gingiuas vlceratas.* Nitri vſti, cyperi vſti, hordei vſti, cuiuſq; pares partes lęuigatas cū melle illine. *Aliud ad gingiuas, & dētes motos.* Iridis triētē, corticis pinus triētē, aluminis ſciſſi vnciā vnā: aridis vtere. *Aliud ad motos dentes.* Lētiſcū, myrtū, gallā, in vino cocta colluēda præbeto. *Aliud.* Salis partes duas, aluminis ſciſſi vſti, & acri aceto extincti partē vnā: tritis vtitor, deinde vino colluito. *Ad motos dentes ſtabiliendos.* Atramentū ſutoriū cum oleo terito, & cū lana dentiū radicibus admoueto. Facit & ad eroſos dentes cera exceptū, & inditū. Itē cum myrto pari tritum, ac melle exceptum. *Aliud.* Vlmi corticē in vino coquito, & decoctū ore tenendū exhibeto. Itē cerui cornua in vino cocta. *Ad corroſos vero dentes.* Capparis radicē cū acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice itē eodē vtitor modo. Itē ad dolores facit. *Fomentum dentium corroſorum, & dolentium.*

Sulfuris

Sulfuris viui partem vnam, butyri partem vnã liquefacito, & cum his per auriſcalpium foueto. E
Alind. Dentes ex ſale pręfricato, & lixiuiũ tepefactum mediocri tempore in ore cõtineto. Oportebat hic apponere, in gingiuarum dolore hoc conuenire:

Compoſitio Molaris, eadem hora ſiue die dolorem ſedans.

* Al. drach. j.

¶ Piperis, pyretri, ſucci tithymali, chalbani, ſingulorum drach. unã, terito, & chalbano excepta in cauernam indito. *Alia.* Piperis ſeſquiobolum, grani cnidii tantundem, chalbani * ſeſquidrachmam, ſpumæ nitri obolos du[o]s, croci ſeſquiobolum, iridis ſiccæ ſeſquiobolũ, roſarum tenerarũ drachmæ dimidium: trita melle excipe, & ad emplaſtri formam redactis, molarem dentẽ intege. ¶ *Ad corroſos molares.* Melãthium torrefacito, & ex acri aceto terito, indeq; molarium cauernã integito, & nõ amplius erodetur, ſed manebit ut eſt. Quidam ẽt nitri drachma una cum acri aceto vtuntur. *Ad idem.* Caſtorij, pyrethri * torrefacti, chalbani, ſingulorum æquales partes miſtas indito. ¶ *Vt molaris citra dolorem tollatur.* Farinæ * cicerum puræ drachmas duas, ſucco tithymali exceptas denti imponito, ſupraq; hederæ folia addito, & ad horã ſinito, tollito, & ſua ſpõte in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos, verum vſus t pe ceram emollitam circumponito. ¶ *Alind, vt dens digitis tollatur.* Præmundato ante circumcirca dentem: & ſoreos, gallæ omphacines, ſtaphy dis ſylueſtris aluminis ſciſſi, ſulſuris uiui, piperis longi, æquales partes læuigatas cedria excipe, & impone, ceraque liquefacta dentem egregie circumline. Eijcit ipſos ẽt pyrethrũ, & tithymali myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus, & impoſitus. Aut pyrethrum ad dies † xl, aceto maceratum & denti circumpoſitum. *Alind ad Sauciatos.* * Caſtorii, pyrethri, opij, chalbani, ſingulorum æquas portiones miſtas indito. F

* ὀπτοῦ. alit. ὀποῦ. i. ſucci.
† *Aliter erui.*
† *Aliter quatuor.*
* *Al.* βεβρωμένους. i. *eroſos.*

De Dentifriciorum compoſitione, quibus utor.

Quædam ex dentiſricijs à me compoſitis experimẽto comprobata, & generoſa efficacia prædita, digna mihi uiſa ſunt, quæ conſcriberẽtur, & primum ſanè ea quæ frigidas dentium affectiones curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, ſiue ex fructibus per niuẽ frigefactis, ſiue ex quibuſdam alijs edulijs, aut potionibus, ſint productæ: inſuperq; ſi p p frigidum humorẽ è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos magnifice iuuat apophlegmatiſmus, quomodo vero hunc præparare oporteat, alio capite priuatim cõſcriptum habes. Eos uero, qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamẽtũ hoc, qđ nũc refertur, curare decet. Præſtat eo ẽt poſt apophlegmatiſmum vti, ut non ſolum noxium euacues humorẽ, ſed etiam generatã ab ipſo affectionem perſanes. *Compoſitio pharmaci hoc modo habet.* Accipito herbas duas, quarum altera ſideritis, altera perdicias, appellatur: easque domi ſenſim citra Solis admiſſionem ſiccato, ut neque humidę amplius, neque ſiccæ adeo extent: & vrito in tñ, vt vbi primum contuſioni, & ſectioni aptæ fuerint, ab urendo ceſſes: uileſcit. n. & corrumpitur uis earum, ſi diutius urantur. In alia porro ollula ſal foſſilis uratur, cum alumine ſciſſo, attico melle ſubactus. Deinde hæc alijs permiſta tundantur, & per anguſtiſſimũ excreta cribrum, rurſus in mortario terantur: melius enim erit pharmacum, quãto diligẽtius fuerit læuigatum. Vtendum autem eo eſt ſolum ad dentes confricandos citra gingiuarum circunſitarũ contactũ, niſi humore fuerint prægnantes. Cum enim reſiccandi uim habeat pharmacum, aptũ q̃dẽ eſt gingiuis humentibus, inimicum vero ſiccis: attamen ipſas dentium radices poſt gingiuas ſitas, eo confricare oportet itidem, vt ipſos dentes. Cæterum eorum, quæ in compoſitionem miſcentur, eiuſmodi ponderum proportio eſſe debet: Herbarum q̃dẽ poſt vſtionẽ drachmæ xvj: ſalis uero, cum alumine uſti drachmæ xj. Ante uero uſtionem, vtriuſque herbæ par põdus miſceatur: ſal autem quadruplici aluminis pondere admiſceatur. Aliarum autem rerum nihil uratur, ſed arida inijciantur iuxta ſubſcriptam appõderationem. Comę origani drac. ij, piperis ℥ * ix, pyrethri ℥ ii, coſti ℥ ui, ſeminis apij ℥ iij, iridis illyricæ ℥ v, mentæ ſiccæ drac. ij, cornu cerui, vt caprę uſti dra. * ij: ſeſeleos, hyſſopi, vtriuſq; drach. ij. Si odoratum eſſe uelis, caſiæ, aut amomi ℥ ij, admiſceto. Si uero in Regis vſum præparaueris, cinnamomi drach. j, addito. G H

* Aliter iiij.
* Aliter ii.

Ad mobiles dentes aliud, quo utor.

Seminis callitrichi † libram unam: } aluminis ſciſſi & rotundi, utriuſq; quadrãtem; ſpicæ nardi ſextantẽ, mala' athri foliorum unciam unam, piperis albi vnciam vnã, pyrethri * ℥ v, contundito, & cribrato ſimul omnia, ac gingiuis vſq; ad radices dentium admoueto. *Timocratis Dentifriciũ, ad gingiuas madore laxatas, putreſcentesq́, ac cruentatas: mobiles molares, concuſſos dentes, Ozęnas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris vitia, ac dentium dolores.* Accipito herbæ perdicialis modium Italicum, alij minam habent: ſalis albi tenuis ſextarium vnum, mellis hexagium. Cõtundito, ut maſſa friabilior reddatur: qua in ollam nouam coniecta, ollam luto figulino obturato: operculum autẽ adaptetur circa medium perforatum, quo per ipſum foramen rudicula immiſſa pharmacum ſuper prunas poſitũ agitetur, donec neq; fumoſum quidpiam, neq; vaporoſum efferatur. Deinde ab igne tollito, & refrigerato. Et ſumito ex hoc toto. ℥. xiv, piperis albi. ℥. quinque, piperis nigri drac. ſex, pyrethri drachmas ſex, aluminis ſciſſi vſti, & vino auſtero extincti. ℥. ii, pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apii, pulegij, ſingulorum * ſextantem: mentæ, iridis illyricæ,

† Al. ſextarium. j.
† *Aliter unc.*
* Al. drac. ij.

A illyricæ,vtriuſq; ʒ iv.Hæc oĩa in Sole pſiccata tũdito,& cribrato,ac reliquis ex olla læuigatis admiſceto. *Aliud*. Perdicij recẽtis ʒ x,mellis ʒ iv,aluminis ſciſſi ʒ iv,iridis illiricæ ʒ iv,piperis albi ʒ octo,* nigri ʒ iii,pumicis ʒ ii,myrrhæ ʒ iii,pyrethri ʒ ii,mentę ſiccæ ʒ iii,hyſſopi ʒ ii,pulegii ʒ ii, ſeminis apii ʒ ii, herbæ ſideritidis ʒ iii,ſalis foſſilis ʒ xiii. Perditiã,& ſideritidẽ,ac mel & ſalẽ miſta vrito:alumẽ vero p ſe vſtũ vino extinguito:deinde ſimul oĩbus cõtuſis vtitor. *Aliud*. Salis aſſati cũ melle,& pdicio ʒ xiv:aluminis ſciſſi aſſati,& vino auſtero extincti,iridis illiricę,vtriuſq; ʒ iv: helxines,myrrhæ,mẽtę ſiccę,ſingulorũ ʒ iii:pulegij ſicci,pumicis,pyrethri,hyſſopi,ſeminis apij ſingulorũ ʒ ii,folij malabathri ʒ ii,† piperis albi ʒ v,nigri ʒ vi. Tuſis & cribratis utitor. *Aliud*. Salis toſti cũ melle,& pdicio ʒ xiv,pulegii ʒ ij, aluminis ſciſſi vſti, & vino auſtero extincti drach. iv,iridis illyricæ drac.iv,piperis albi drac.v,nigri drac.vi,pumicis drac.ij,myrrhæ drach.iij,mẽtæ drac.iii,pyrethri drac.ii,hyſſopi drac.ii,ſeminis apii.drac.ii, Sal lotus melle* pbè ſubigiť, trituſq; in ollã nouã mittiť:deinde ẽt pdiciũ indiť ſale vndiq; cõſperſũ:quo facto,operculũ ollæ imponitur,ipſaq; luto oblita in clibanũ datur:indita torrẽtur, & exempta ſimul cũ aliis terũtur;oportet enim ualde læuigata in vſum adſumere. ¶ *Smegma dentium, quo albi,& odorati redduntur, & ab eroſione adſeruãtur*. Nitri vnciam vnam,teſtæ ſepiæ vnc.j,mirrhę vnciã vnã:tritis vtitor. ¶ *Denti-*

B *fricium optimum*. Aluminis ſciſſi ſexuncem,* maſtiches vnciam vnam,comæ roſarum quadrantem,* iridis trientem.* Tritis vtere,indeque aquam tepidam colluendam præbe.

* Aliter v. † *Aliter xij.* * χαλᾶς. *Aliter attico.* * Al.drach.vj. * Al.drach.iii. * Al. drac.iiii.

Dentifricium Damocrati inſcriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicũ inſcripſit,ab eo,qui ipſi pharmacorum ori deſtinatorum compoſitiones tradidit,appellatione ducta:in quo ſane libello iuxta finem etiam hæc conſcripta reperiuntur.

Si dentifriciis voles vti bonis,
Quæ candidos cuſtodiant,immobiles
Denteſq; reddant:oris graueolentiam,
Laxaſque gingiuas ſedent,& comprimant:
Album hoc parabis optimum ſic pharmacum.
Cerui* cape cornu ſic quater uſti quam optimè,
A.l.c.ſu.a. t4.f.553.b Quartam libræ partem,ſalis ſolam libram.

In alio exemplari ſic reperi.

Cerui* cape cornu ſic quater vſti quam optime
C Libram mediam,rurſus ſalis vncias duas,
Ammoniaci ſicci,nec amari hinc amplius,
Alicæque,maſtiches chiæ ſolam libram:
Coſti quadrantem,aut paululum quid amplius:
Albique iunci tantum,& albi mox piperis
Vnam vnciam,malabathri at vncias duas.
Contuſa,cribrata omnia hæc mortario,
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quòd ſi velis parare quando ad phlegmonas,
Et vtile gingiuis cruentis,ſauciis,
Carnemque calloſam ſimul promentibus.
Aluminis coniungito his ſciſſi libram.

Aliud Damocratis dentifricium.

Verum magis parabile hoc fortaſſe erit,
Et promptius factum,minus nec commodum,
D Admiſta,& hoc quadam ſimul dulcedine.
Multam ſideritin viridem capito herbulam,
Magnam in nouam quam tu patinam mox inditam,
Miſcebis hordeo recenti ſed modico.
Sic hordeo vt poſito ſequatur faſciculus
Herbę,ſal hinc,herba atque iterum,mox hordeum.
Fiantque tam diu viciſſim hæc omnia,
Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox ſupernum rurſus herba habeat locum.
Furnoque mox calente,vel clibano indita,
Torrenda per noctem ſines,uel ſic potius
Vrenda,quo teri queant ita promptius,
Cribroque mox ſed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his,parum tamen
Albi piperis,thuriſq; mox item modicum.

Hinc

 E

Hinc iunci odori plus,cyperique optimæ.
At omnibus miſtis probe,& iam ſepoſitis
Plus maſtiches aridæ chiæ coniunxeris.
Dabis ſed hinc in veſperam volentibus,
Maneque rurſus maxime puris viris.
Sed colluant a pharmaco mox Bromium
Lymphis ſociatum,& maxime hoc in veſperam,
Sed mane acetum mulſum aquoſum præſtiterit
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

¶ *Aliud Aurelij*. Alumē in teſta ærea,aut figulina vrito,ac vino auſtero extinguito,eiusq; dodrātē accipito:& maſtiches ſexūcē,thuris ℥ j,folij malabathri ℨ iv,cyperi drac. iv, miſceto,ac vtitor. *Aliud quo vtor*. Cornu cerui uſti drac.ij,† marmoris ℥ j,origani drac.iv: vtitor.

† Al. malabathri drach. j.

Compoſitio Pharmaci dentes præſeruantis.

¶ Tragotigani ℨ ij,hyſſopi ℨ iv: herbæ perdicij † ſeu perdicialis,} melle & ſale tenui ſubactæ, & in olla exuſtæ donec in prunas redigatur,quadrantem: piperis ℨ iv,tūdito,& cribrato:& poſt vſum reponito. Neq; dolebunt dentes,neq; fundentur,neq; parulides,producentur,neque gingiuæ ſuperflua carne redundabunt,neque fluxione infeſtabuntur. Habebis autem os odorum,& ſplendidos dentes. Quidam* ſalſamenta in olla exuſta ad pharmacum addunt,aut etiam cybum: ſi quis enim eorum cinere per ſe utatur,dentis dolorem non percipiet. F

† τρῶς ἀσβεσ.

*ταρίχους,eſt in cod. græc. impreſſis aſteriſco notatum. Aliqui habēt ταρίχους, ſalſamenta. Alij βατράχους. id eſt ranas, in olla exuſtas.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM LOCALIVM
SIVE SECVNDVM LOCOS.
LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Declarat medicamenta, quibus ſuccurritur affectibus, qui in ore contingunt. G

De Affectionibus in ore,& de Pharmacis ad eas commodis. CAP. I.

VErus profecto ſermo eſt,quē pleriq; artifices in ore hñt, Quòd nō idem ſit neq; ſimile a viua voce diſcere,& ex libro legere: at vero induſtrij,& natura prudentes hoīes nō vulgarē ſæpe vtilitatē cōſequūtur, ſi in libros incidāt nō obſcure conſcriptos. Itaq; cū ſciā nō paruā vtilitatē ex hac tractatione,primū q̄dē amicis, ac ſodalibus acceſſurā eſſe,q videlicet ēt per opa cognouerūt, quātā vim hēat rationalis methodus ad medicamētorū copiā parādā: deinde uero ēt aliis ſingulis, q in optimarū rerū ſtudio ſe fatigare nō ceſſant,rē gratā facere volēs: ad huius operis explicationē ꝓgreſſus ſum,nō feſtinabūdo,& cōpēdiario docendi mō in hoc inſtituto , ſed ꝓlixo , & longiore,quali ēt in ſermonibus,quos frequēter citra ſcriptū ad amicos habeo,vti ſoleo.* Præſtat.n. rōnalis auxiliorū inuētio experimentatrici,quēadmodū ēt ante iā mihi in ſermone * de ſauciatis neruis dictū eſt,in cognitione vniuerſali facultatis pharmacorū,quorum vſus circa ſingulas affectiones cōtingit. In pharmacis itaq; ori deſtinatis,obid ſtomaticis appellatis, velut eſt,qd̄ ex moris cōſtat oībus notū,primus medēdi ſcopus eſt cōis oīum partiū inflāmatarū: deinde cōſequenter alter ſcopus priuatim ex ea,q̄ curaī. Quę igitur ſit affectio inflāmatorū,prius noſſe oportet,ſi ex ipſa indicationē quādā auxiliorū accipere velimus. Prædidicimus aūt,& prius demōſtratum hēmus,inflāmatiōes ex calidi ſanguinis influxu fieri. Didicimus ēt,ꝙ hūc ipſum influxū in " principio quidē reprimere,ac repellere oporteat,pręterq̄ ſi ad partē aliquā principalē recurſurus ſit, atq; aliud quoddā grauius malum effecturus. Verū nūc adeo nil opus habemus eiuſmodi determinationibus : nos. n. vbi ad memoriā reuocauerimus , qūo totū corpus p̄parare ad curationē affectuum circa quācūq; partem conſiſtētiū oporteat,ad inſtitutū progrediemur. Etenim uenæ ſectione vtimur,& purgationē,& clyſteribus,& inedia,vbi totum corpus apparuerit,aut multitudine humorum refertum,aut eorūdem malitia uitiatū. Si vero neutrū horū adſit, ſtatim ad curationē per localia remedia perueniemus. Qūo igitur inuenire ipſa oporteat eū,qui oris inflāmationes rite curare uelit,præſens ſermo ſtatim te docebit: & quomodo inuentis conuenienter uti oporteat: Sodalibus aūt in memoriā reuocabo,cum ij me ſępe uiderint,pharmacis eorū medicorū qui me in cōſilium aduocarent, curantē eas affectiones,quarū gratia uocatus fui. Impoſſibile enim

H

* διαπέρ..
* deeſt in antiquo.

A. l. 3. f. 9. 10. f. 264. d

A enim eſt pharmaco rite vti eum, qui vim ipſius non noſcit, iuxta cuius efficaciam auxiliatur. Eo
dẽ igitur modo in inflammationibus in ore conſiſtentibus, communis ſcopus omnium ipſarũ
ſi adſumpſerit ex natura particulæ indicationem, repériet primum quidem genus pharmacorũ,
quibus vti conueniet: Deinde cõſequenter & particulares ipſius differentias, ſi quidẽ præcogno-
uerit ſimplicium pharmacorum facultatem, velut iã ſæpe eſt demonſtratum. enus igitur repel
lentiũ pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantiũ materia ſitum eſt. Hæc autẽ
ipſa cum duplicia exiſtant, vt didicimus, quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt, efficaciorẽ
vim habent ad influxum citius repellendum. Ineſt autem ipſis ſtatim etiam uis cogendi, & denſã
di ſuperficiem corporis, cui adhibentur. Communis igitur ſcopus hic eſt prohibendi incipientes
inflammationes, ab ipſius affectionis indicatione inuentus. Alter vero a particulæ, quæ curatur,
natura ipſi accedit, cum ſciamus rariorem eſſe, ac molliorem ſuperficiẽ tunicæ oris non paulo, q̃
eſt cutis, quæ totum corpus ambiit. Ineſt autem, & aliud quiddã particulis oris, atq; id duplex, ꝙ
non adeſt ipſi cuti. In ſuauitatem enim medicamentorum, quæ adhibẽtur ſentiunt, & duos mea-
tus ſubiacentes habent per quos in ventrem, & pulmonem defluere quippiã ex ſtomaticis phar-
macis poteſt, quale eſt, & quod per atramentum ſutorium conſtat. Et ſane medicus quidam, ſiue
B imprudẽs, ſiue inexpertus facultatis pharmacorum, vbi hoc miſcuiſſet pharmaco ori deſtinato,
multo quidem fortius ipſum reddiderat, verum uehementer lædens, ſi quidem ad gulam, aut aſ-
peræ arteriæ extremum quidpiam forte fuiſſet præter lapſum: atq; hæc quidem, vt ſtatim occur-
rentia, ꝓ ipſa vero, & vẽtrem, & aſperam arteriã, & pulmonem. Adeſt autem pharmaco ipſi cir
ca guſtum inſuauitas, quæ tum vſus tempore moleſta eſt, tũ per totam perſeuerat diem, adeo
vt etiam in cibis accipiendis iniucunda ſit. Huiuſmodi itaq; fortibus, & quæ ueuenoſam habẽt fa
cultatem non conuenit vti ad affectionum oris curationẽ, niſi magna neceſſitas vrgeat. Neque
vero de inflammationibus ſolum hunc ſermonem intelligere oportet, cum neq; ex harum indi-
catione ipſum inuenerimus, ſed communem eſſe de omnibus oris affectionibus intelligendum
eſt, vt q̨ indicationẽ ex ipſa particulæ natura habet. His igitur conſideratis ab eo, q̨ pharmacum
ex ſucco mororum cõpoſuit, primum quidem ipſum, cum melle coxit, quo repoſitũ in prõptu
haberet per totum annum, non illo tempore ſolum quo expreſſo fructu, ſucco vti licet. Melior
enim ſolus eſt incipientibus inflammationibus, ideoq; me ſæpe ipſo in huiuſmodi inflãmationi-
bus vti vidiſtis. Magis idoneus autem eſt priuatim cum melle apparatus. Appellaui autẽ magis
A.l.1.f.4. idoneum, non ſolum, ꝙ cito corrumpitur citra cocturã cũ melle repoſitus, ita ut ſequenti anni tẽ
c.1.f.17.h C pore eo uti non poſſimus: ſed & ꝓpterea, ꝙ vtilior eſt, ad ſequẽtia inflammationis tempora, vſq;
ad ꝑfectã curationẽ. Quẽadmodum enim in principio cõmoda ſunt pharmaca, id, quod influit,
repellentia, ſic poſt principium vſq; ad finẽ pharmaco opus eſt ex vtriſq; miſto, repellente uide-
licet, & diſcutiente facultate prædito: ac primo q̨dem tẽpore adſtringens præcellere oportet, ad
finẽ uero diſcutiens, inter poſito vero tempore æquales vtrorunq; partes eſſe conuenit. Quãdo
vero velut induratum quiddam de inflammatione relinquitur penitus nõ cõuenit adſtringẽs ad
diſcuſſorium admiſcere, ſi q̨dẽ totum corpus ſit euacuatum. Atqui neq; in principio bonum eſt
diſcuſſorium adſtringenti admiſcere. Cæterum q̨ pharmacum ex ſucco mororum compoſuit,
parum ex croco, & myrrha ei cõmiſcuiſſe videtur, ꝙ communem habeant facultatem cõcocto-
riam inflammationum: priuatam uero vtrunque, crocus quidem, ꝙ adſtringat, myrrha autẽ, ꝙ
calfaciat in tãtũ, vt ſufficienter diſcutiat. Penetrat enim magis in altũ corporũ myrrha, q̃ crocus,
vtpote ſubſtantiam tenuium partium habens: atq; ex hoc duplicem vtilitatem exhibet, ſimul in
troducẽs q̨dẽ ſecũ uires admiſtorũ, & perſanans uſq; in altum inflammata. Et tñ adiuuant ſe mu-
tuo crocus & myrrha in penetrando in profundum, crocus q̨dem velut impellens myrrhã: myr
rha vero velut dux præcedens peditem, ſequentẽ crocũ, ſi ita dicere liceat, deducens. Quẽadmo
D dũ enim crocus ob adſtringendi vim, minus hẽt ſubſtantiã tenuiũ partiũ, quam myrrha, ſic myr-
rha ſubſtantia tenuiorum partiũ prædita, citius quidem uim ſuam in altum transmittit: citius au-
tem etiam ad cutem recurrit, ſimul ſecũ efferens ea, quæ in profundo ſunt attenuata. Hanc igi-
tur recurſus eius velocitatem impediunt adſtringẽtiũ miſturæ: non enim hoc ſolus facit crocus.
Eſt itaq; in pharmaco ſtomatico ex moris appellato, tum mororum ſuccus, qui non modicã hẽt
adſtringentem qualitatem, & facultatem, tum alia quædam etiam admiſcentur, vbi quis forte
pharmacum reddere velit. Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ vi-
ciſſim ab illis compellitur, atq; ita ſe mutuo adiuuant, quo vis ipſorũ amplius progrediatur. Vi-
diſtis autem ſæpe me ad pharmacum ex moris in principio quidem rhois ſuccum, aut vuæ acer-
bæ ſuccum, quem priuatim omphacium appellant, admiſcere. Si vero hæc nõ adſint, florẽ roſa-
tum, aut ipſas roſas ſiccas, balauſtium, cytinos, & malicorium aridũ, & gallã omphacitin appella
tam; amplius autem, & pini corticem, itemq; thuris, & tum hypociſtidis, tum lentiſci ſuccum: &
vt cõpendio dicam, omnia adſtringentia, præter ea, quæ corrumpentẽ habent facultatem, quam
uenenoſam uocant, & lethalium ſpecies quædã exiſtit. Didiciſtis enim, quòd non omne lethale
ſtatim etiam eſt venenoſum. Quemadmodum autem in principio inflãmationis harum rerum
miſtura

miſtura fortius efficit medicamentum ſtomaticũ, ſic,cum reſtiterit,quod influit,nullo eiuſmodi E
opus hẽt ſolo:ſufficit enim tunc id pharmacũ,quod crocum,& myrrham aſſumpſit ad inflamma
tionẽ concoquendam.Nam vbi iam fuerit concocta,addimus etiã aliquid ex diſcuſſorijs, velut
ſæpe uidiſtis me inijcere ſpumã nitri,& aliquãdo ipſum nitrum,quod tenuium partium exiſtit,&
iam ab omnibus Berenicium appellatur:vltra hoc & ſulfur viuum vocatũ,aliqñ & ſapã,origano
qñq; incocto,interdũ & hyſſopo,aut alio quopiã ſimili,pulegio videlicet,thymbra,thymo,cala-
mintha hortẽſi,ac agreſti.Hoc igitur mõ quis recte vtetur pharmaco ex moris,ſi iuxta indicatio
num vniuerſaliũ quantitatẽ,ipſius vſum permutet.Quouſq; enim quicquã influit,id ipſum repel-
lere cõuenit:vbi uero reſtiterit,cõcoctoria afferre,& deinde cõſequẽter diſcuſſoria. Manifeſtum
enim,ꝙ per huius methodi vſũ, nemo q̃ ſimpliciũ pharmacorũ facultatem nouit,vnq̃,auxiliorũ
inopia laborabit,ſiue per mõtes uenetur,ſiue quid operetur in agro, ſiue in peregrinatione qñq;
præparatis careat medicamẽtis,velut Eraſiſtratus ſcripſit,q̃ ſe ipſum curauit ad rubri ſuccũ pro-
greſſus,cum in illo loco Andronius paſtillus pręſens nõ eſſet.Cum enim ſciret paſtillum Andro
nium in aſtringendo curandi dominiũ habere,materiã adſtringentem perquiſiuit,nõ velut Sera
pion,& Menodotus aiunt,empirica trãſitione ad ſimile vſus.Iuxta hanc.n.nobis demõſtraui plu
rimũ diſſimilitudinẽ ſucci rubi ad paſtillum Andronium eſſe,pauciſſimã vero ſimilitudinẽ iuxta F
vnum ſolum,vim videlicet adſtringendi.Verum qui generalẽ facultatẽ, quam vniuerſalem uo-
cãt,nouit,in quacũq; materia ea reppererit,confidenter ea vtetur. Huiuſmodi autem materiarũ
ingẽs eſt aceruus, q̃bus oĩbus uti licet,ita vt ſolũ fugiamus, q̃ vim quãdã iniucũdã,aut venenoſã
hñt. Sic igitur etiã ego pharmacum ex ſucco nucum viridiũ pręparaui, nullo doctore vſus,neq;
aliquod præſcriptum ſecutus. Cuius vim expertus ſum multum aliorum ſtomaticorum faculta
tem excedentem:alia autẽ dico,id quod ex moris conſtat: & id, quod ex ſucco rubi mororum
præparatur,ita.n.rubri fructum appellãt:& tertium,quod ex muſto:& quartum, quod ex puni-
corum ſucco:& quintum,id quod per adſtringentia mala componitur,ex quorum numero op-
tima ſunt cydonia,& ſtruthia appellata,& poſt hæc ad præſentẽ vſũ quę ceſtiana à Romanis ap-
pellantur. Cæterũ cõpoſita ex multis talibus ſunt,quæ ex fructibus præparantur.

De Stomatico medicamento ex nucibus.

Ego autẽ qñ primũ ex Alexãdria in patriã meã redij,agrum pertranſiui, & inueni quẽdã hor
tulanum ab vua,& tonſillis,ac glandibus fere ſuffocatum;vtebatur autem collutione aquæ mul-
ſæ roſis in ipſa incoctis.Cũ igitur vidiſſem fructum nucum in vigore eſſe, iuſſi detractum ab eis
externum corticem,quo & tinctores videram vtentes,ſtatim in mortario contundi, & ſuccum G
eius per linteum excolari, nondum ſciens quo modo iuxta craſſitiem, aut tenuitatem haberet.
Cum vero repperiſſem aquoſum,& compage tenuem,gargariſſare eum iuſſi ipſum hortulanũ.
Poſtq̃ uero valde tenuis apparebat,præcoxi,& mel cõmenſuratè,velut in eo,quod ex moris fit,
fieri ſciebam,admiſcui:atq; vbi iam compage mellis redactum eſſet, hortulano vtẽdum reliqui.
Porro cum viderẽ celerrimã vtilitatem ipſi inde oboriri, præſtabile ratus ſum in multis experi-
ri:atq; ex hoc ſufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci,ſemper ipſo utor, ue-
lut noſtis. Merito itaq; mirandum, nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco men
te cõcepiſſe,vt tum parabili,tum generoſo hoc ſucco vterentur,maxime cum viderint quo mo-
do etiã manus inficiantur eorum,qui virides nuces decorticãt.Ex his enim apparet qualis ſit ea-
rum ſuccus,& quod ęgre elui poſſit ipſarũ adſtringendi uis,adeo vt neque per fortiſſima extერſo
ria elui queat. Amplius aũt adhuc miratus ſum de medicis,quòd non cogitauerint fortem eſſe ip
ſarum vim,cum etiam tinctores uideãt eiuſmodi nucum corticibus vti. Niſi enim in profundum
manuum deſcenderet,& niſi per omnem ſubſtantiam lanarum penetraret,nõ certe ægre eluibi
lis eſſet;cum vero deſcendat,indicat plane ſubſtantiam ſucci tenuium partium eſſe. Rationi au-
tẽ conſentaneũ eſt,adſtringendi vim maxime proficere,ubi in eiuſmodi ſubſtantia continetur: H
etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent,per adſtrictionem cogunt, & condenſant
ſuperficiem corporum,quibus adhibentur,& à progreſſu in altum ipſorum corporũ ſeſe impe-
diunt:quibus.n.etiam alias ob ſubſtantiæ craſſitudinem impoſſibile erat progredi in altum, his
ſane amplius impoſſibile fuerit,dẽſato corpore,iuuare id quod totum eſt inflammatum. Opti-
mum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus, vt qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſua-
ue habentẽ, cum in quatuor partes diuido: & ad primã ſtatim aliquid † ex adſtringentibus inii-
cio,ad ſecundã ex croco,& myrrha,ad tertiam ſulfuris quiddam,ac nitri addo: quartam vero ſo-
lam ſynceram ſeruo,pueris vtilem futuram ob dulcorem, immo eti am viris ob delicias mente
fractis,& mulierculis.Ego quidem igitur a ratione inductus inueni, quemadmodum neruorum
ſauciatorum curationẽ,ita etiam hoc pharmacum, quod omnibus præſtat. Eſt equidem, id qđ
ex rubi moris conſtat,fortius eo,quod ex moris fit:quemadmodum hoc eo,quod ex muſto para
tur:Omnibus autem his præſtat id,quod ex nucum ſucco inuenimus, in principijs quidem in-
flãmationum,cum his,quæ fortiter adſtringunt confectum:In uigore vero croco,& myrrha ad-
ditis:quanquam etiam ſolum aliquando moderatas inflammationes ſanare queat. Quando ve-

† antiq. Interp. aliquid vini ſtypticantis.

ro

A rò humorem, qui inflammationem produxit impactum digerere, ac diſcutere oportet, cũ acriũ miſtura commodum exiſtit. Verum dixerit fortaſſis quiſpiam mihi ex medicis pauperioribus, ſe amplecti quidem ipſum medicamentum, ſi vnam pyxidem explicari iubeam hoc pharmaco ſemel præparato: Me autem præcipere, aut ſtatim a principio quatuor facere compoſitiones: aut vnam ex melle, & ſucco cõpoſitum reponere, atque vſu expetente ei admiſcere, vſque quo quidẽ influxerit quippiam inflammatis, ea quæ vehementer adſtringunt: poſtquam autem quieuerit fluxus, concoquentia: vbi vero euacuationẽ poſtulauerint ea, quæ influxerunt, diſcutientia: Operoſum aũt hoc eſſe, & difficile ijs, qui domi non habent ſupellectilem omniũ ſimpliciũ pharmacorum: immo neq; ad peregrinationes me commodam confectionem exponere, in quibus impoſſibile ſit quatuor vniuſcuiusq; medicamenti differentias circunferre. Ob id igitur excogitata ſunt, tũ mihi, tũ aliis etiam prioribus medicis pharmaca medias facultates habentia, & ad peregrinationes idoneas futura, & pauperculis medicis vtilia. Quæ verò hæc ipſa ſint, paulo poſt referam. Nunc aũt pauperum medicorum ſermoni reſpondere volo. Quẽadmodum enim ipſi exilẽ apparatũ laudãt, ſic oportet & diuitibus pmittere, vt confectiones pharmacorũ pro opulentiæ ſuæ dignitate cõparent. Satis.n. ſcio & ipſe, non ſolum multos pauperes eſſe medicos, ſed & qui
B ab ipſis curantur: quibus ſatis eſt, vbi ægrotent, alicã cũ aqua mulſa accipere, & mundum panem habere, aut aliquã farinam vtilem ad cataplaſma. Verum eũ qui curandi tractationem ſcribit, oĩs materiæ meminiſſe operæpretium eſt, quo tũ diuitibus copia ſit ipſis artificioſe utendi, tũ pauperibus electio ſit illarum tantum, quibus vnuſquiſque pro opportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compoſitione.

Dicamus igitur iã aliquid de compoſitione mediorum pharmacorum, initio ab eo, quod ex moris conſtat, ſumpto. Cõmune eſt autem omnibus medijs, vt congruens modus mellis ad ſuccum ipſum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim ſuccum ipſum cũ melle miſcueris, ac guſtaueris, ſi quidẽ apparuerit moderate habere, rurſus ſimiliter ipſa miſcebis: ſi vero deficere quid uidebitur, addes. Velut exempli gratia, in mororum ſucco ſi quinta pars mellis addatur, mediũ fuerit temperamentum, vt hoc modo coctum pharmacum plurimis valde placeat: & hanc miſturã pauci reprehendant, alij quidẽ velut dulciorem, alij vero, vt auſteriorem. Quẽadmodum enim aliqui aquã mulſam dilutiorem, aliqui dulciorem, libentius bibunt: ſic etiam his pharmacis utrique delectantur iuxta propriam naturam. Quando igitur aliquis pharmacum ſibi præparari poſtularit, ſemper vtique vidiſtis in me ei, qui dulcioribus delectatur, plus
C mellis iniicere, qui vero contrariis, minus. In pharmacis igitur, quæ deglutiuntur, maxime conijectare oportet naturam eorum, qui ipſa ſument: quod enim cum moleſtia, aut iniucunde acceptum eſt, ſtomachum ſubuertit: In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi diligentiam aliquãdo contemnere licet. Medium itaque temperamentum, velut dixi, ſucci ad mel, quintuplum habeat multitudine ſuccũ. Audito autem me, diligenter animaduertens, quibus vtor verbis in ſymmetria ſeu cõmenſuratione medicamentorum, quæ inuicem miſcentur. Iam etenim præcepi quintuplũ eſſe debere multitudine ipſum ſuccum ad mel, quod nihil differt ab eo ſi dicã, mole quintuplum eſſe ipſum oportere. vtrouis enim modo dicatur, menſurare oportet pharmaca permiſcẽda. At vero ſi pondere iubeam quintuplum eſſe hoc pharmacũ, per lancẽ vtique facere oporteat ſymmetriã grauitatis ipſorum. Cæterum ad permiſtionem ſucci ad mel, non eſt neceſſarium heminæ, aut cyathi meminiſſe, ſed ſufficit dicere, quintuplum eſſe oportere ſuccũ, mellis reſpectu. Si vero, quid aliud his admiſcendũ ſit ex dictis paulo ante, neceſſarium eſt dicere, quota quantitatis mole ipſis exiſtentibus, quantum addendũ ſit illorũ in lance appenſorum. Velut in ipſo adeo pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, mellis quidem coniicitur libra una, ſucci autẽ mororũ libræ ſex: admiſcet autem ipſis croci drachmã vnam, myrrhæ duplũ: par
D etiam croci pondus conijcit ex ſucco vuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidiũ ex alumine ſciſſo. Mihi vero placet quintuplum ſuccum ad mel conijcere: par autem põdus croci, & myrrhæ, vtriuſque drachmã unã, & dimidiam, ita vt ex vtriſque tres drachmæ conſlentur. Quod ſi quis omphaciũ addat, & vini auſteri itẽ heminã vnã, velut Heræ videtur, recte ſane drachmam vnã omphacii addet. Si vero citra vinum præparetur, multo plus de ipſo conijcere conuenit, ſi quidẽ medium temperamento pharmacũ efficere velis, vnciam vnam ſi vero auſterius, vt in principiis conueniat, nihil peccaris ſi omnino duas, aut tres admiſcueris. Quod ſi non ſit omphaciũ, pro ipſo rhois ſuccum inijce: & ſi volueris par pondus vtriuſque indere, neque ſic quicquã deliqueris. Heras tamen in ſymmetria huius pharmaci etiam hoc adſcripſit, hoc modo: Quidam autem, & heminam vnam dulcis uini. Muſtum eum velle indicare palam eſt: prædixit enim vini auſteri maris expertis heminam vnam. Mihi vero non placet, ſufficiente melle iam cõiecto, una cum hoc, quod & heminam auſteri vini addidit, rurſus aliam miſceri uini heminam: reddetur enim ualde uinoſum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamentum, aliqui quidem à principio miſcentes ſuccum mororũ, aliqui uero modice præcoquentes. Heras autem videtur uelle ſuccum ſolum diutius coquẽdum eſſe. Scripſit igitur hoc modo, Succi mo-

rorum heminas ſex adſtrigmentitiam craſſitudinē coquito: deinde trita admiſceto croci drach- E
mam unam,& reliqua uidelicet iam dicta.Quin & ego cenſeo ſuccum ipſum ſolum per ſe præco
quendū eſſe,deinde vero adijciendum mel:atque vbi iam cacabū ab igne auferre velis,reliqua ad
miſcenda eſſe:verum Heras videtur ſimul cum melle etiam alia admiſceri iubere. Et vinum qui-
dē,rationabiliter quis tunc admiſcuerit,myrrham vero,& crocū melius eſt in fine cocturæ iniice-
re,euſque ſaltem,cum aliis coquendo,aut olla in terram poſita mouendo, donec omnia probe
vniantur. Amplior autē coctura ipſorum deſtruit facultatem aromaticorum medicamentorum.
Spuma argenti equidē,& plumbago,atque alia multa metallica per cocturā meliora fiunt, Cro
cus autē,& myrrha,multaque alia aromata in decoquendo uires amittunt. Itaque medii facul-
tate pharmaci,& ſymmetria,& coctura,moderatis inflāmationibus congrua, ampliusque in ma
iorum vigore,atque inſuper in principijs,& augmentis eorundē conueniens,iā relata eſt. Cæte-
rum ad induratas inflammationes,cū iā præterierit vigor,& nihil amplius influxerit, venerit au-
tem tēpus diſcutiendi,admiſcere cōuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum. Ta
lia autem ſunt ſpuma nitri,& ipſum nitrū molle,aſiæque petræ flos,& ſulfur viuū. Sufficit porro
ad prædictā medij pharmaci cōmenſurationem admiſceri,nitri quidem unciam dimidiam, ſulfu
ris autem † vncias duas. } Quod ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neque præſto ſit tibi,ni- F
trum,aut ſulfur,aut aſiæ petræ flos: origanū in ſapa,quam alii ſireon , noſtri omnes hepſema uo-
cant,feruefacito,ſtomaticumq; pharmacū addito,ac gargariſſare iubeto. Si vero neque ſapa ad
ſit,in aqua mulſa origanū coquito. Nihil autē refert etiā,ſi hyſſopum coniicias pro origano, aut
pulegium,aut thymum,aut thymbram,aut calaminthen,aut mentham odoram , quam veteres
* hedyoſmon appellant. At vero in vigore inflammationum non ſolum nihil ex eiuſmodi phar
macis adhibere oportet,ſed etiā cōtrarium totum: atque raro quidem ſtomaticis medicamentis
vti,collutionibus autem,& gargariſmis mitigatorijs concoquere inflammationē: cuius generis
eſt,decoctum pinguium caricarum,& oleum lentiſcinum in duplo vaſe tepefactum. Quin,& ip-
ſum ſtomaticū pharmacū in vigoribus gargariſſare conuenit , aqua mulſa dilutiore permiſtum,
aut calida ſapa: quæ ſi non adſint,aqua calida. Præualere enim oportet tunc mitigatorium, con-
coctoriū * ductum,velut in declinationibus diſcuſſorium, qđ ex fortioribus conſtat medicamē-
tis. Porro meum pharmacū ex ſucco nucū omnium aliorum eſſe fortiſſimū opere experti eſtis.
ad vos enim ſodales loquor,in quorū gratiam maxime ad hanc tractationē progreſſus ſū. Quòd
vero etiam omnium viliſſimum,& parabiliſſimum ſit,nemo ignorat: proiiciunt enim hortulani
viridium nucum cortices,vbi ipſas decorticarūt,vt vel maximos corbes nobis explere liceat gra G
tis. Mel igitur ſolum,ut pauperibus medicis (nam,& illis oporteat nos ea,quæ narramus cōmu-
nicare) deficit,cū eius fuerit penuria,nihil uero aliud,niſi quis ultro adeo aliud uelit. Sæpe enim
hoc modo confectū pharmacū nihilo deterius apparuit eo,quod ex moris conſtat , in quod tum
crocū,tum myrrham,indebamus. Quin ēt ſi alumen ipſi addere uelimus, non eſt neceſſe ſciſſum
inijcere. Sufficienter enim adſtringit etiam liquidum,quod aliqui phorimon appellant,quod ui-
lis pretii,& maxime parabile in omnibus regionibus exiſtit: tenuitate tamen partium a ſciſſo de-
ficit, & ob id etiam minus efficax eſt. At uero ſi hortulanus aliquis , aut ruralis hoc pharmacū ſi-
bi præparare uelit,habuerit gratis quos coniiciat Cytinos aridos contuſos & cribratos: nomina-
tur autem ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſinit, fructus ipſius appa-
ret figuratus in ſpeciē punici mali: quem ablatum, & reſiccatum adſeruare licet ad tēpus fructus
nucum. In fine enim ueris cytini generantur: deſinente autem æſtate ad perfecti nem ueniunt
nuces. Quin & in terrā decidunt multi cytini,aut à uento decuſſi , aut alio quopiam modo: quos
collectos ſiccare licet: ut neque hac parte egenos medicos, quicquā impendere opus ſit. Noſtis
aūt acidorum,& acerborum punicorum (quorum fructus parum abeſt, ut eſitari nequeat) cyti
nos meliores eſſe: quare etiā ſi ex arboribus eos auellas,aut nemo penitus te prohibebit,aut cer- H
te uiliſſimū pretiū ſibi dari pro eis poſtulabit. Cæterum Balauſtium appellatum penitus cibis nō
conuenit: & ſi quis colligere id uelit,quemadmodū origanū, & thymbram,ac thymum,atq; alia
huiuſmodi,gratis licebit. Itaque ſi balauſtium uelit quis crudum tuſum,ac cribratū inijcere iuxta
proportionem,quā antea dixi,pari omphacio pondere,utile pharmacū efficiet. At uero,& cor-
tices punicorū malorū,ualde parabiles res ſunt,adſtringendi uim ſufficientiſſimā habētes, & qui
ad prædicta ſtatim in principio conijci queant. Optimū autē pharmacum reddetur,ſi iuxta id tē-
pus,quo punica nondum perfecte matura ſunt, non tamen longe à perfectione abſunt,eos cor-
tices detractos cōieceris,atq; id ſtatim in principio cocturæ ſucci. Oportet autem prius in morta
rio tundere,quo ipſorum uis uniuerſa citius in medicamentum,quod paras,diffundatur.

De confectione pharmaci,ex malis punicis,& Malis, aliisq́; ſtomaticis.

Cum uero tres ſint punicorum malorū differentiæ: aliqua enim ipſorum ſunt auſtera,aliqua
uero dulcia,& quædam acida: ſi quidē ſola auſtera inijcias, magis adſtringens pharmacum red-
detur: ſi uero dulcia,ſuauius: quemadmodum ſane fortius fiet,ſi acida tantum indas. Ego autem
conſueui par pondus uniuſcuiuſq; generis admiſcere. Nā & alias ipſa ſola matura punica mala

integra

† Al. ℥ .xviij, quidā ēt ℥ ij, uelut etiā uetus interpres.

* Al. πολλοὶ i. multi.

* inſitiuum.

A integra vna cum corticibus tūdo, deinde ſuccū exprimo, ac cū melle coquo: & non ſolum ſtoma
ticum pharmacum ori cōmodū habeo, ſed & ad multa alia vtile, veluti rurſus dicetur. Atque ſit
hic ſuccus ad oīa præſtantior ex tribus punicorum ſpeciebus, aut generibus, aut differentijs, aut
quomodocunq; quis appellare velit. Miſcemus autem, & ruborū fructus, quos aliqui quidem à
planta denomināt, batina, hoc eſt rubina appellantes: aliqui autem compoſita appellatione mo
ra appellant, apponentes, quæ a rubis producuntur. Ex quibus ſanè ſuccus ſimiliter ſucco moro
rum pręparatus, melius illo pharmacum redditur: ſed minus validū eo, q́ ex nucū ſucco paratur.
Quin, & malorum cotoneorum, & pyrorum ſylueſtrium, ac meſpilorū ſuccus ſimiliter præpara-
tus, ſtomaticū pharmacū efficitur, deuorariq; aptū, cum hoc, quod ex nucibus cōſtat, deuorare
non liceat: quanquā.n. noxium non ſit, velut atramētū ſutoriū, tamen ſtomacho non eſt cōmo-
dū. Manifeſtum vero, quòd, & ex punicis conſtans pharmacū, aptum eſt fracto, & cibos faſtidiē-
ti ſtomacho; deficit tamen ab eo, q́ ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororum ſuccus
deuoratus, velut etiam ipſorū mororū: ſed ſuccus rubi mororum habet quid quod ſtomachum
corroborat, quod ipſorū mororū ſuccus non hēt. Porrò mel his oībus ſuccis nō eadem propor-
tione injcitur. Plurimo.n. nucū ſuccus opus habet, & poſt eū rubi mororū: modico autem malo
B rum, & punicorum, & pyrorum ſylueſtrium: medius aūt inter hos eſt meſpilorum ſuccus. At ve-
ro, & ex cornis ac † brabylis, & prunis apud nos appellatis, præparātur apud nos ſtomatica phar
maca eodē modo, quem in principio de moris recenſui, in quorum omniū confectione rationē
quandam communem referam hanc. Si quidem craſſius apparuerit ſuccus, ſtatim mel admiſcere
oportet; ſi vero liquidior ſit ſuccus, præcoquatur. Suſcipit autem pyrorum, ac malorum ſuccus,
amplius vero etiam plurimorum fructuū, parem ſibi ipſis mēſuram mellis: ſuccus verò eorum,
quæ multū acerba ſunt, velut eſt corni fructus, aliqn̄ duplū, aliquādo triplū mellis adſumit. Om-
nia igitur hæc citra noxam deuorātur: ſi vero atramentū ſutoriū admiſtū ſit, nō valde deglutire
oportet confectū pharmacū, præter q̄ ſi iuxta ſtomachū, aut aluum vlceroſam affectionem fieri
ſuſpicemur. Quin & ſi in ipſo ore maligna vlcera fiant, præſtāt ex atramento ſutorio medicamen
ta. Sufficit autem drachma ad prædictā cōpoſitionem admiſta, in qua vnā mellis librā conijci eſt
relatum: ſed & plus quandoque recte inijcitur ad vlcera putrefacta. Singula porrò, quę dixi, inij-
cere licet aliquando, & muſto vuarū auſterarū, quas Aminæas appellant. Præſtat autem vltimū
muſtū in hūc vſum: quod.n. in principio fluit, liquidius eſt, & aquoſius. Injciēda vero ſūt ex præ
dictis pharmacis acerbiora, quemadmodū ſępe vidiſtis me, aut punica mala, aut balauſtiū, aut cy
C tinos, aut ægyptiæ ſpinæ fructū, aut corna, aut aliud q̄d ex huiuſcemodi adſtringētibus, admiſce-
re. Maxime vero aptus eſt rhus, ſiue maſculino, ſiue muliebri genere, ipſum velis nominare. Eſt
autē duplex: alter obſonijs inſpergitur, ſtomacho cōmodus: alter à tinctoribus coriorum expetī
tur. Vterq; vero muſto incoctus ſtomaticum efficit medicamentū, cui admiſcere licet ēt alia iux
ta eandem proportionem, velut in eo, quod ex moris conſtat, relatum eſt. At uero citra mellis
miſturā, muſtum ſolum per ſe in mellis cōpagem redactū, exēptis etiā quæ alias induntur, bonū
ſit pharmacum in principijs, augmētis, & vigoribus: ad declinationes autē, ſi tædas addideris pin
gues: aut etiam in tenuia fruſtula contuſas, & fractas, eaſdem una cū rhoe in muſtum conieceris,
deindeq; interpoſita una die coxeris, donec ſuam ipſorū qualitatē in ipſum muſtū tranſmittant.
Tunc enim tædas quidem eximere, ac proijcere oportet: muſtum vero vſq; ad aptam cōpagem
coquere, quo videlicet illiniri commode poſſit. Quęcunq; aūt prius ex adſtringentibus inijci di-
xi, in id quod ex nucibus præparatur medicamentū, ea omnia etiam accipienda ſunt, recte in mu
ſtum addi. Quod ſi uero pretioſius efficere pharmacum velis, inijcies ēt caſiæ corticem, aut nar-
dum indicā, aut malabathri foliū: æque.n. vt pauperibus, ſic etiam diuitibus nos pharmaca ſcribe
re oportet. Eadem etiam prædictis ſtomaticis pharmacis miſcētur. Sufficit autem drachma una
D ſingulorū ex his tribus ad tantam medicamenti ſymmetriā, ac cōmenſurationē, iuxta quā libra
mellis una conijcitur. Nihil vero læſeris, ſi ad ſingulas drachmas, adhuc dimidiam apponas, vt in
totū quatuor drachmæ, & dimidia fiant. Cęterū ad induratas inflāmationes conijciūtur, quæ ge
neroſius diſcutere poſſunt, tuſa videlicer, & cribrata. Tempus autē indendi ipſa non eſt princi-
pium, ſed vbi prope perfecte coctum fuerit pharmacū, aut etiā penitus coctum, olla iam in ter-
rā depoſita. Sunt autē hæc, coſtus, amomū, & quod macer appellatur: nominatur autē ſic cortex
quidā aromaticus, qui ex India affertur multū calefaciens, & adſtringens. Quin, & cyrenaicus ſuc
cus ad diſcutiendas induratas inflammationes aptus eſt, quemadmodum etiam medicus, aut ali
quis eorū, qui poſtea celebres facti ſunt. Pauperibus porrò pro ſumptuoſis diſcuſſorijs pharma-
cis, aut dictamum, aut acorum, aut meon, aut pyrethrum, aut cardamomi quippiam, & ſinapi æ-
quale inijciendum cenſeo, ita vt ad trium drachmarum pondus, eorum miſtorum moles perue-
niat, ad prædictam in principio ſtomaticorum pharmacorum ſymmetriam, in qua mellis libra
habebatur. Si uero quatuor, aut quinq; drachmarum pondus ex his explere uelis, magis diſcuſ-
ſorium phamacum habebis. Semper enim pro conſtitutionis affectuum proportione, augeri ac
minui pharmacorum vehementiam oportet.

† Βράβυλα ſylueſtria ſunt pruna. vide Athenaeum. 2. dipnoſ. ca. 8.

De confectione pharmaci ex muſto, in quo etiam parabilia diuerſa. E

In pharmaco ex muſto, ad decem muſti heminas, tres inijcimus heminas rhois coriariorum, aut eius qui obſonijs inſpergitur: ſi vero vtrunq; inijcimus, vtriusq; vnam, & dimidiam, aut paulo plus ſumimus: iuxta proportionem verò ẽt ex diſcuſſorijs, cuiuſcunq; quidem ſuppetat facultas. Quod ſi vnũ tñ habeamus adſtringendi vim habẽs, quod in principio inijciamus, aũt vnum ſaltẽ diſcuſſorium, quod iuxta finẽ indamus, ex illo totum pondus immittimus, quod ex oĩbus alias conflaretur. Quæ igitur dicta ſunt in medicamentum ex nucibus conijcienda, ea omnia etiã in pharmacum ex muſto indantur. Quin, & quæ iſtic non dicta ſunt, amplius inijcere licet, velut gallam omphacitin appellatã, aut extremitates mollis rubi, aut rubi canini, & corni, cuius etiam fructum diximus inijci oportere, velut ẽt pruna, & myrti baccas, & fructũ myricæ, ac ſpinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adſtringentia, præter ea quæ medicamentariam vim habent, ne videlicet deuorata lædant. Omnia porrò ſtomatica pharmaca, quocũq; parata iuxta propria tempora opportuna accomoda fiunt. Si quidem.n. auſteriora fiant, in principiis, & vehemẽtibus influxionibus conueniunt: ſi vero moderatiora, in vigoribus: ſi autem magis diſcuſſoria prædita, in declinationibus. Quare ẽt ſi non ipſi præparauerimus quid, neq; ſymmetriã iniectorũ nouerimus, ſed tantum ipſum compoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quõ eo ſit vtendum. Hæc F igitur ſi memoria conſeruabitis, qñ neceſſitate aliquando vrgente eorum, quæ experimento cõſtant, pharmacorum copia non ſit, ex parabili illius loci materia, vos ipſi ex tempore aptum medicamentum componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem vtilis fuerit prædictorum memoria, ſed etiam ad iam inuentorum conuenientem vſum. Si enim in ipſis adſtringentem qualitatem præualere inueneritis, in principijs eis vtemini: ſi vero mitigatoriã, & laxatoriam ac concoctoriam, in doloribus, & vigoribus inflãmationum: ſi verò obduratũ q̃ppiã, & ægre ſolubile inflammationis relinquatur, in declinationibus. Eodem mõ ẽt in medijs temporibus, media relatorum pharmacorũ medicamenta offeretis, ab repulſorijs ad diſcuſſoria paulatim tranſeundo, atque ſi vnum duntaxat uobis præſto ſit medicamentũ, id ipsũ per aquæ ſimplicis miſturã exoluẽtes, & per additionẽ parabilium intenſius reddẽtes. Sũt aũt parabilia ex adſtringẽtibus roſæ, myrti baccæ, & myrtus, & lẽtiſcus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ ſpinæ fructus, omniaq; aluminis genera. Poſt hæc parabilia ſũt rhus culinarius, & coriarius, & ſuccus q̃ ex Syria affertur: atq; hic q̃dẽ ꝑ ſe admiſcetur, culinarius aũt, & coriarius rhus aqua prius decocti, vtiles miſtura fiũt. Eſt aũt glauciũ ex parabilibus, & omphaciũ, & cytini, & balauſtia. Ex diſcuſſorijs aũt parabilia moderata ſunt caricarum, & furfurum decoctum: & aqua mulſa, in qua origanũ, aut hyſſopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyoſmum vocant, ſint incocta. Fortiora aũt ſunt, etiam hæc, ſi diutius coquantur: amplius autem, & nitri ſpuma, aut ipſum adeo nitrum vſtum: fortius verò his eſt ſulfur viuum. G

Stomaticorum Pharmacorum compoſitio, in quibus etiam quæ ex Moris conſtat, Hera.

Proprie quidem Stomatica appellantur, quę ad vuas, tonſillas, ac omnes quæ in ore fiunt de repente inflammationes, conueniunt, componuntur autem per prædictam materiam, ex qua ſanè multæ particulares compoſitiones à medicis ſunt confectæ. Ego verò etiam hic celebriũ tantum mentionem faciam.

Compoſitio Pharmaci ex Moris iuxta Heram.

Pharmacum ex Moris ſtomaticum, faciens ad tonſillas, & vuas, atq; alias in ore inflammationes tum illitum, tum gargarizatũ, velut eſt prædictum. Pręparat autem ipſum Heras hoc modo. Succi mororũ heminas. vi, ad ſtrigmẽtitiam ſpiſſitudinẽ coquito: deinde tritas croci ʒ.i, myrrhę ʒ.ij. omphacij ʒ.i, aluminis ſciſſi obo.iii, mellis heminã vnam, addito. Ipſe aũt Heras ſe etiam ali-

* A. iii s. aliter vi. ter præparare ipſum ait, hoc modo, vt croci drachma dimidia * inijciatur, & paſſi hemina una, & vini maris expertis auſteri hemina vna. Coctura autem fit vſque ad compagem melleam. H

Andromachi deſcriptio pharmaci ex Moris.

Andromachus aũt de pharmaco ex moris in hæc verba ſcripſit: Succi mororũ heminas vj, accipito, & in ipſum gallas. v. conijcito, radicis autem dulcis ʒ.xx, vini chii heminã.i: & inſolato, aut coquito: deinde vbi coactum, & ſpiſſatum fuerit pharmacum, radices tollito, ac proiicito: gallas autem tritas admiſceto, & myrrhæ drach.i, croci ʒ.i, aluminis ſciſſi ʒ.i, omphacii drac.ii: quidam autem aluminis ʒ.ii, mellis attici heminam vnam. Manifeſtum autem eſt, ꝙ hoc pharmacũ magis adſtrictorium eſt, q̃ præſcriptum, maxime ſi alumen adſumat. Sufficientes enim erant gallæ, & omphacium, vt multum adſtringens redderent pharmacum, verũ vbi alumen amplius additur, plurimum in ipſo adſtrictoria uis augetur. Recte tamen in eius confectionem admiſta eſt dulcis radix, quæ exaſperata lẽit, & propterea aſperitatem ex adſtringentibus inductam lenire poteſt. Cęterum pro mororum ſucco coniicitur etiam mororum rubi ſuccus, alijs q̃uocũq; velis appoſitis, ſiue vt Heras, ſiue vt Andromachus ſcripſit. Relatum autem à me antea eſt, quomodo licet ipſum uariare, per eorum quæ adiiciuntur admiſtionem. Dictum eſt etiam, quòd per ſuccum nucum componi queat hoc pharmacũ, reliquis eodẽ modo iniectis. Quin, & per puni-

corum

A corum malorum ſuccũ ſimiliter præparatur, tum ſucco ſolo cum melle præparato, tũ iam dictis iniectis. Sic vero, & rubi fructus cũ melle confectus ſufficienter adſtringens fit pharmacũ, quemadmodũ ſane, & qđ ex nucũ ſucco paratur, veluti prius eſt dictum. At vero ẽt uaria cõpoſitione pharmaca ex punicorum ſucco à medicis conſcripta ſunt, velut etiã ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis punicis Andromachi.

Punicorum dulcium nucleis carentiũ partes ij, & acidorũ partem. i: ſucci in æneum vas cõgij menſurã exprimito: deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito. Sint aũt læuigatæ myrrhæ amineæ ʒ.viii, crocomagmatis ʒ.viii, omphacii ʒ.viii illyridis, ʒ.viii aluminis ʒ.iv, gallæ ʒ.viii: vbi ſolueris hæc ꝑ liquoris affuſionẽ læuigato, & ad melleã ſpiſſitudinẽ coquito: rurſus ꝑ proiectionẽ in pilam læuigato: ac vtitor, quandoq; cum melle, quandoq; ſyncero. Hic non ſimul coquit mel cũ punicorum malorum ſucco, ſed poſtea cum paratũ eſt, dupliciter pharmaco vti iubet, aliquando quidẽ ſyncero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliqñ vero cum melle, cum diſcuſſione indigẽt. Multitudinem autem ſucci congium eſſe iu[illegible]et, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Cum.n. Romę medicatus ſit, ſemper eius vrbis menſuris vtitur. Inijcit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam, ipſam.n. illyrida appellare ſolet; B amplius autem ad hæc omphacium: omniũ quinque numero ſingulorũ vnc.i, octo enim drachmæ vnciam efficiunt: ex alumine verò ſciſſo vnc. dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto fit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi Stomaticum ex muſto, quo vtor.

Gallas † triginta, rhois coriarii ſextarios.ii, muſti ſextar. vi. Gallas confractas cum rhoe per diem & noctem in muſto macerato: deinde coquito, donec ex toto quarta pars ſuperſit: & ꝑ linteolũ colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato: deinde trita addito, aluminis ſciſſi ʒ. † i, croci ʒ.i, myrrhæ ʒ.i, permiſta reponito, atq; vtitor. De muſto nihil manifeſte retulit, ex quali vua ipſum ſumi velit, num ea, quę auſterum vinum fundit, an quæ dulce, an q̃ medium. Nos igitur noſſe oportet, quòd pharmacum ex dulci confectum magis mitigatorium, & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem opus eſt vti vehementiore adſtrictione, id quod ex acerbis vinis fieret, vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim nõ habet. Palam eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediam facultatem habere. † *Aliter i.* † *Aliter ij.*

Critonis Stomaticum ex malis punicis.

Crito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. *Stomaticum ex Punicis ad vlcera* C *& aphthas oris.* Succi punicorum dulcium * heminas ſex, in æreo vaſe ad tertias coquito: deinde cinnamomi ʒ.i, caſiæ ʒ.i, myrrhæ ʒ.i, omphacii obol.iii, croci obol.iii, nardi indicæ obol.iii, terito: eiſq; mellis heminã.i. admiſceto: atq; ita adinfuſo ſucco, ad lentum ignem moueto, ac donec ſpiſſetur, coquito, ac vtitor. Scribit aũt, & aliã cõpoſitionẽ pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorũ punicorũ dulciũ vna cũ corticibus * tuſorũ, ac expreſſorum ſextarios vi. mellis boni ſextariũ.i, in ollã coniecta coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde aluminis ſciſſi * vnc.j, myrrhæ vnc. dimidiã, terito, addito, ac miſtis vtitor. Magis adſtringẽs ſcripſit certe hoc pharmacũ Crito, q̃ ꝑcedens. Ridicule igitur quidã faciunt interrogãtes, vtrum ipſorum altero melius ſit, alterutrũ.n. in proprio tempore, altero melius eſt: atq; hoc qđẽ poſterius ad ea, quæ vehementi adſtrictione indigent: ad ea vero quæ diſcuſſione, prius, maxime cum & cinnamomum iniecerit in ipſum diſcuſſorium medicamentum. Scripſit autem & ex muſto medicamentũ Crito hoc modo. * *Al. cyathos.* * Aliter drac.

Critonis Stomaticum ex Muſto.

Stomaticum ex Muſto, facit & ad aurium, & ſedis vlcera. Muſti ſextarios ſex, ad ſextarios.ii, decoquito: deinde rhois coriarij ʒ.iv. alij, * drac.ij, miſceto: & gallarũ ʒ.iv, alij verò gallas triginta: croci ʒ.ii, alij ʒ.i: aluminis ſciſſi ʒ.ii: quidam etiam myrrhæ drachmam vnam, mellis ſextarium D vnũ, mixtis vtitor. Multa vero alia pharmaca ex ꝑdictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt, iuxta commenſurationem uariantia, cum aliqui quidem omnia prædicta coniiciãt, quidam verò auferant, alius aliud, & alius plus, alius minus. In quibus, velut dixi, inſpicere oportet qđ redundet, an adſtringens & repulſoriũ, aut lenitiuum & cõcoctorium, aut diſcuſſorium: ita enim rectiſſime ipſis vtemur. Quare relinquam particulares eorum, quæ ſcripſerũt, differentias: Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata. * *Cod. multi habent ſextarios.*

Stomatica pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

Stomaticũ pharmacũ ſcripſit tũ Andromachus, tũ Crito, eandẽ habens ſymmetriã. Sufficiet itaq; deſcriptionem Andromachi referre hoc modo habentẽ his verbis. ¶ *Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt.*

Gallas numero xxx, aceti albi ſeſquicyathum, alii cyathos ix, myrrhæ drach.viii, nardi indicæ drachmam vnam, rhois culinarij ſeſquicyathum, alij cyathos. ix: aluminis ſciſſi drachmã vnam, piperis grana viginti: mellis attici cyathos.ii, alii ſeſquicyathum. Coquũtur gallæ in aceto donec flacceſcant, deinde tritæ melli miſcentur tempore vſus. Quidam etiã ſeminis mandragorę, † vnciam vnam } addunt. Hæc quidem Andromachus ſcripſit. Fortaſſis autem dubitauerit quiſpiam, * Aliter ʒ.i. antiqua trãſlatio habet ʒ.iss. * Al. partem vnam.

propter quid, cum ſcripſiſſet, aceti ſeſquicyathum, mox adſcripſerit,alij cyathos ix.multum.n. E
menſura altera alteram excedit: quemadmodum etiam rurſus cum ait,rhois culinarij ſeſquicya-
thum,alij cyathos ix.Singulatim itaque vtrunque expẽſum dubitationem affert: ſi vero inter ſe
complicentur,conuenienter ſcripta ſunt.Si etenim in cyathos ix. iniecerimus,inijciemus etiam
rhois culinarij eoſdem ix.cyathos: ſi vero aceti ſeſquicyathum,ſufficiat etiam rhois culinarij ſeſ-
quicyathus.Quare in pharmaco plus aceti habente,diuturnior coctura facienda eſt:in minus ha
bente,breuior:præſtat autem diutius fieri cocturam,ita enim gallæ molles reddentur. Conſpi-
cuum vero eſt,generoſum eſſe hoc pharmacum ex contrarijs compoſitum:gallæ enim,& aceti,
& rhus,magis adſtringentia ſunt,& maxime repellunt:valde aũt diſcuſſorium eſt piper, ſed mi-
ſtę facultatis eſt nardus. Myrrha vero diſcuſſoriam habet vim,ſed & lenem,ac mitigatoriã vna
cum hoc,ꝙ etiam concoquit.Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel, ſed citra mordacitatem earũ
affectionum,quæ in ore fiunt,cum in oculis mordax exiſtat. Verum de aceti viribus iam ſæpe
mentionem fecimus,ꝙ & ſecat,& diſcutit,& repellit.Album autem in deſcriptione addidit,vt vi
delicet tenuium partium indicet. Quidam vero tum aceti quinque cyathos, tum rhois eoſdem
inijciunt,medium quodammodo apprehendentes inter eos,qui plurimum,& qui minimum,de
vtroque conijciunt. Manifeſtum igitur eſt eos medium quoque pharmacum iuxta facultatem F
præparare,quemadmodum ſymmetria ipſa media exiſtit.

Stomatica illitio ex Beſaſa,hoc eſt ſemine rutæ ſylueſtris.

Celebre eſt & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum ſerie deſcriptum. ¶*Stomati-
cum ad anginas ex beſaſa,faciens ad deſperata,quo vtor.*Seminis aniſi,ſeminis apij,ſeminis ammij,
floris iunci odorati rotundi,aluminis ſciſſi,iridis illyricæ,beſaſa,qđ aliqui harmala vocãt,cinna-
momi, myrrhæ troglodyticæ,ariſtolochiæ longæ,ſingulorũ vnc.vnã:caſiæ,roſarũ ſiccarũ, vtri-
uſq; vnc.*j:crocomagmatis vnc.j:coſti,cineris hirundinũ recentis,vtriuſq; quadrantẽ,croci ſeſ-
*Aliter ij. *Aliter ij. quiunciã:nardi indicæ,amomi,vtriuſq; vnciæ dimidium:gallas viij:tritis cũ melle vtere. Verum
vſus tempore tandẽ mel adde.Hoc ipſum pharmacum ẽt Heras ſcripſit,vt parũ abſit quo minus
penitus idem ſit:ſolas enim roſas variauit,& non ipſas conijcit,ſed florem ipſarũ,& ad finem ad-
dit:quidam ẽt caſiæ fuluæ vnc.j.De hirundinibus aũt ambo obſcure tradiderunt, quanq̃ alij cla-
re ſcripſerint,niſi ꝙ inter ipſos non conuenit.Alij.n.nidum vtere iubent,ex ſtercoribus hirundi- A.l.3.fo.n. c.11.f.455. f
nũ maxime cõpoſitum;alij ipſas hirundines: alij ipſarum pullos:Hi vero obſcurius ſcripſerunt,
& Andromachus quidem,cineris hirundinum recentis:oportebat aũt ipſum apponere vſtarum:
tale enim quiddam cineris vox ſignificat,niſi nidũ ipſum terere,ac læuigare iubet:Heras autem, G
hirundinum recrementi,non apponens,vſti.Forte igitur neuter vult comburi debere hirundinũ
recrementum,quemadmodũ alij.In quibuſdam tñ exemplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirundinum
tenerarũ vnciam* j: quemadmodum in alijs,hirundinum à trabibus.Palam eſt aũt,quod acre,&
diſcuſſorium eſt hirundinum excrementum,quemadmodum ẽt alia oĩa omnium animaliũ ſter-
cora,aliqua magis,aliqua minus:velut ẽt ipſorum animalium vſtorũ cinis.Dictum eſt etiam no-
bis de beſaſa in ſimplicium pharmacorum tractatu,ꝙ tertij ſit ordinis calfacientium: & nunc ſa-
nè ꝙ eiuſmodi admiſtum eſt ẽt prædicto medicamento,quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe
habet,quemadmodum aliqua ex alijs ſtomaticis,adſtringentis & repulſoriæ.Etenim iam relata
pharmaca valde diſcuſſoria ſunt,& ad hæc amplius cinnamomum ſuper omnia vim tenuiũ par-
* Ant.co. habẽt [illegible]. quã vocem ẽt habuit vetus interpres.impreſſi tamen codi. græci habent diaphoriticæ, ſeu diſcuſſoriæ. tium,& diſcuſſoriam habens.Quin & ſemina aniſi,apij,& ammij,diſcuſſoria ſunt : & iris, & ari-
ſtolochia,ex diſcuſſorijs ſunt,velut, ẽt myrrha.Miſtæ autem facultatis ex diſcuſſoria & adſtrin-
gente eſt caſia,& crocus,& nardus,& amomum,& coſtus:præcellit aũt in ipſis calfactoria & di-
ſcuſſoria,& maxime in coſto.Miſtæ facultatis eſt & iunci rotundi odorati flos, ſed vtraque imbe
cilli,tum adſtringente,tum calfaciente.Gallæ vero clarum eſt ꝙ (de omphacitidum genere lo-
quor)ex adſtringentibus multũ ſunt pharmacis,velut ẽt alumen ſciſſum.Roſæ aũt rurſum debi- H
liſſimã habent adſtringendi vim.Ex contrarijs igitur facultatibus particularium pharmacorum,
hoc medicamentum propoſitum iam conſtat,& non ſolum contrarijs, ſed ẽt vtriſque fortibus:
atque velut dixi antea,multo fortioribus diſcuſſorijs,q̃ adſtringentibus.Quando vero cõfectio-
nem eius clare conſcripſerit Heras,viſum eſt ob id etiam illius verba in cõmune proponere, ac
adſcribere,quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex beſaſa, Hera.

¶*Stomaticum faciens ad anginas,& inflammatas tonſillas,ac ulcera facta in ore. Cõuenit ẽt Sto-
machicis & dyſentericis ſumme,in frigida exhibita magnitudine faba.Eſt & arteriaca bona,& dolo
rem ſedat.* Aniſi vnciam i,ammij vnc.i,apij ſeminis vnciam i,coſti ſeſquiunciã, floris iunci odora
ti vnciam i,iridis illyricę vnciã i,aluminis ſciſſi vnciã i,gallas omphacitidas mediæ magnitudinis
*Aliter ij. octo,crocomagmatis vnciã * vnam, croci ſeſquiunciam,myrrhæ† vnciæ dimidiũ,*floris roſarũ
† Al. vnc. i. vnc. duas,ariſtolochiæ longæ vnciã i,ſeminis beſaſa vnc.i,cinnamomi vnciam i, ſpicæ nardi ſeſ-
quiunciam,amomi racemi vnciæ dimidium:quidam etiam caſiæ fuluæ vnc.i, cineris hirundi-
Aliter ij. num recrementi vnc. vnam.Myrrhã cum melle terito,reliqua vero omnia contuſa & cribrata

in mor-

A in mortariū conijcito: atq; vbi miſcueris, ꝑ piſtillū myrrhā cū melle moderato agitato, vt pharmacū melle craſſius reddatˀ. Vſus vero tēpore melle dilutū illine, atq; ex aqua gargarizandū ꝓbe, aut ex aqua mulſa, vel ſucco ptiſanæ. Cæterū pharmacū hoc in ſtāneo vaſe reponiˀ ac adſeruatˀ.

Aliud Stomaticum ex hirundinibus abſq; Beſaſa, Aſclepiadæ.

Scripſit etiam Aſclepiades ſtomaticam illitionem his verbis. ¶ *Aliud ſtomaticum. Facit, & ad Anginas.* Hirundinum ſylueſtriū vſtarū cineris ʒ.iv, croci ʒ.i, nardi indicæ ʒ.j, melle excipe. Miſtura fit cum iam ſub manibus ſunt affectiones. Hirundines porrò vrūtur hoc modo. Pullos ſale conſperſos vnà cum pennis in fictile conijcimus, obturatumq; prunis imponimus. Gratia habēda eſt Aſclepiadæ ob id, ꝙ tā diligenter deſcribit, quo modo hirundinum pullos vri iubeat: & ꝙ ipſa animalia, & non eorū recrementa, in pharmaci compoſitionem præparanda cēſeat. Scripſit vero etiam Andromachus ſtomaticum pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, vt Harpocras.

Pullorum hirundinum vſtorum numero xi: mellis cyathum j, alij cyath.ii, habent: ſucci myrti viridis cyathum j, alij cyath.ij: myrrhæ obol.iij: pullos vrito, omnibusque miſtis, ac tritis utitor. Clare etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaq; duo præſcripta pharmaca ex hirundi-B nibus ſunt, abſq; beſaſa. Alia autem duo ſtomatica, hæc præcedentia ex hirundinibus, vna cū beſaſa conſtant. Eſt autem, & tertia coniugatio pharmacorum eiuſdem generis, in qua ea, quæ ex beſaſa citra hirundines præparantur, continentur.

Aliæ ſtomaticæ illitiones Andromachi.

Præſtat autem opinor, atque alias relinquere oris illitiones, quæ ſanè laudantur ab ijs, qui de pharmacorum experientia ſunt curioſi, maxime cum multorum ex eis etiam ipſi experimētum fecerimus, partim quidem ex noſtro vſu, partim vero eorum qui nobiſcum ſunt medicati. Incipiam autem ab ijs, quæ Andromachus ſcripſit, ipſas compoſiturus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

Mellis lib.j. aluminis liquidi lib.j, florum roſarum libram dimidiam, ſucci hypociſtidis quadrātem. Alumen in melle coquito, deinde ſicca inſpergito, atq; ita vtitor: coquito aūt modicè. Vere bonum eſt hoc pharmacū, eoq; tribus modis vti oportet, quemadmodum vidiſtis me plurimis ſtomaticis pharmacis vti. Vnus vtendi modus eſt, & maxime in principio, vt diſſoluatur ꝑ aquā calidam, aut aquam mulſam, ac gargarizetur: nā & mitigatoriū eſt hoc, & quod conuenit efficit. Interea autem dum eo ſic vtimur, etiam ſyncero pharmaco vti conuenit, partim quidem cū di-C gitis illinendo, partim vero per cochleare admouēdo, vna cum hoc ꝙ reprimamus, & intrepide foras columellam ipſam ducamus. Cōfert enim q̄ maxime ad linguam ipſam vergere, & à rectitudine ſecedere, quam habet vt plurimum ad ipſius aſperæ arteriæ extremum.

Aliud Stomaticum eiuſdem Andromachi ad omnia vitia oris.

Crocomagmatis ʒ.ii, iridis drach.iv: ſandarachæ drach. dimidium, hoc eſt obol.iii: terebinthinæ drach.ii, lycii indici ʒ.i, vuæ paſſæ drach. octo, aloes ℈.i, omphacii drach.i, nucum pinearum toſtarum drach.† octo, ſucci glycyrrhizæ drac.i, aluminis ſciſſi drac.ii, balauſtii drach.i, floris roſarum drach. ii: mellis heminas duas, & dimidiam, in quibuſdam exemplaribus ſeſquihemina habetur. Ipſe quidem Andromachus ſic ſcripſit, non oſtendens, quomodo mel miſcere oporteat, num crudum, aut coctum, aut deſpumatum tantum. Ego vero deſpumatum miſcendum eſſe cēſeo. Scripſit etiam alias ſtomaticas illitiones Andromachus omnes bonas: quare minimè relinquendas putaui: ideoq; ſubſcribam omnes deinceps, quemadmodum ipſe præſcripſit.

† *id eſt viij, eſt in cod. impreſſis, ī aliquibus n.i.xx.*

Stomaticum, quo ipſe ſe vti dicit. Floris roſarum ʒ.ii, nucum pinearum drach.i, croci ʒ.i, excipe melle. *Aliud, quo item ſe vti dicit.* Iridis illyricæ ʒ.vii: croci drac. octo, alii iv: florum roſarum ʒ.iv: excipe melle. *Aliud.* Miſyos cyprii ʒ.viii, iridis illyricæ drac.iv, myrrhæ ʒ.† ii, croci ʒ.i: excipe D melle. *Aliud odorum, tenerum, ad inflammationes, & cruſtas commodum.* Nucum pinearum drac. tres, amyli ʒ.ii, aluminis ſciſſi ʒ.i, floris roſarum ʒ.i, croci oboli tres: excipe melle. Hæc ex ferula Crattippi eſſe ait. *Aliud ſtomaticum Menecratis.* Croci ʒ.iv, balauſtii ʒ.tres: florum roſarum ʒ.i, alii * dimidiam: fructus ericæ ʒ.i, malabathri ʒ.i, nardi indicæ ʒ.i, nucum pinearum numero xx: excipe melle. *Aliud, quod ex libris* Meliti eſſe ait.* Rhois rubri ʒ.ii, florum roſarum ʒ.i: coſti, croci, vtriuſq; obo.iii: excipe melle. Hanc etiam gargarizari cum paſſo, aut aqua mulſa ait: neq; ſcio cur hoc hic adſcripſerit, cum omnia gargarizari poſſint. *Aliud ſtomaticum quod etiam ipſe laudat.* Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, caſiæ, aluminis ſciſſi, illyridis, ſingulorum ʒ.iv: nardi indicæ ʒ. unam: excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit: in prioribus uerò ſemper ſimpliciter melle dixit, permittens nobis, quomodocunq; præparare velimus. Ego autē, velut melle deſpumato vtor.

† *Aliter viij.*

* Aliter ſeſqui drachmam.

* Al. Mēphyti.

Aliæ illitiones ſtomaticæ, quas Aſclepiades ſcripſit.

Illinitio ad putredines oris Aſclepiadæ. Rhois rubri drach.iv, acaciæ drach.i, medullæ drachmas iv: vino Pramnio diſſoluta excipe melle cocto, & utere ad illitionem. Haud ſcio, qūo reliquerit adſcribere ad medullam, num ceruinam, an vitulinam, conijci velit. Quando igitur non adſcri-

pſit,tutius eſt ceruinam adijcere:forte.n.eſſe vult medicamētum, fortior autem eſt medulla cer E
uina,quam bubula. *Alia.* Succi hypociſtidis ʒ duas,balauſtii ʒ j.lycii. ʒ j, acaciæ, ʒ j: excipe oliuæ immaturæ ſucco,& melle ſubactis vtere.

Illitiones oris,apta eis,qua medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

Porrò de mulierculis quid attinet dicere,& maxime diuitibus, quæ præ delicijs ſtomatica medicamenta ægre admittunt? Iam vero etiam viri quidam non ſolum præ delicijs,ſed etiam natura quodam modo malum ſtomachum habentes,eiuſmodi pharmaca non ferunt. Et ſane p̄terlabentia ſæpenumero in ſtomachum, non ſolum iniucunda aliquo modo ſunt, ſed etiam noxia. Manſuetiſſima igitur ex ipſis crocum hn̄t,& myrrham, & alumen. Melius igitur eſt aliquas ſtomaticas compoſitiones abſq; his factas habere. In moderatis itaq; inflammationibus aut tonſillarum,aut vuæ,aut alterius alicuius partis,ſufficiunt ſucci ſoli fructuum iam dictorum, velut rubi,& mororum, punicorumq; malorum,& cotoneorum. Quin,& ſuccus nucum, vbi cum ſolo melle paratur,ſuauē guſtū hēt: itemq; muſtum ex acerbioribus vuis, ex quibus aminæum uinum funditur, ſi in ipſum rhus addatur: hoc enim velut adſcripſit optimum fit pharmacum, coctum vt dictum eſt. Ad eas vero inflammationes,quæ multa adſtrictione indigent, illitiones ſtomaticas huiuſmodi paraui. Auſterorum punicorum ſuccum,aut auſterorum cotoneorum,aut etiam F
vtrorunq; ſimul,iuxta prædictam proportionem cum melle miſcui,atq; ſufficiens erat. At verò mororum ſuccus debile pharmacum eſt. Sed inter hunc,& prædictos,medius eſt iuxta adſtringēdi vim,ſuccus rubi mororum. Fortis autem eſt nullo minus ex corticibus nucum, quamquā nō ſit etiam in guſtu acerbus. Vnicuique vero ex his licet vuas acerbas expreſſas miſcere,ſi quidem vehementius efficere velis,eadem menſura:ſi vero non,omnino tamen dimidium ſucci ipſarum addes. Vehementiſſimum autem reddetur pharmacum,ſi punica integra tundas vna cum corticibus, indeq; ſuccū exprimas, atque hoc magis ſi fuerint acerba. Amplius vero acerbiſſimum ex his fiet,ſi ad punicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum, vuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cum moderato melle. Præſtantius adhuc erit,ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiam ex ſolis dulcibus punicis pharmacum præparare, vt debilius,ita ſuauius, & magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices cōpoſueris. Ego vero ſæpe tria punicorū genera permiſcui, auſtera, acida & dulcia: ne vero valde exaſperet,admiſto glycyrrhizæ ſucco,optimum pharmacum efficies. Quin,& ex fructibus factum per ſe ſolum optimum eſt medicamentum, tum ijs qui gargarizando colluere,tum qui illinere oris inflammationes volunt: eſt autem,& hoc partim auſterius, partim moderatius in adſtringendo,diceturq; de compoſitione ipſius paulo poſt. Quando vero nō G
ſolum repulſorium pharmacum nos habere oportet,ſed etiam diſcuſſorium, ſi quid appareat induratum,in hunc modum ipſum parabis. Iis,qui medias facultates habent ex prædictis, inijcies aliquid dum coquuntur,ex pulegio,aut thymo; aut origano, hyſſopo, mintha, aut calamintha: deinde colabis,& habebis optimum medicamentum: ſi vero calidius efficere velis, piper addes. præparaui quandoque etiam ſine pulegio,aut thymo,aut aliquo huiuſmodi, id quod ex ſuccis conſtat,ſolo pipere in ipſum coniecto. Omnibus aūt ſi glycyrrhizæ ſuccus addatur,melius pharmacum efficietur. Quòd ſi pro opulentis componas,etiam amomi quid miſcebis. Quantitas aūt huiuſmodi rerum eadem tibi ſeruetur cum ijs,quæ crocum, & alumen ac myrrham adſumunt, velut præſcriptum eſt: pro illis enim tibi hic amomum erit. Quin, & maſtichen chian quandoq; inieci,poſt factam videlicet colaturam,& poſtquam ea quæ incocta ſunt fuerint exempta.

De cruſtis in ore. *CAP. 2.*

IN calidis,& humidis corporis locis,quale eſt os,cito putredo accedit,ex quacunq; tādem cauſa fuerit exulceratum. Confert ad hanc rem etiam id,quod nihil penitus in ipſo ex pharmacis incumbere queat,velut in alijs vlceribus poteſt: eluuntur enim omnia a ſaliua. Qua propter etiā fortiſſimis pharmacis ſæpe ad ea vti cogimur. Fortiſſima autem ſunt quæ cruſtam, eſcharan H
Græcis dictam,efficiunt ad modum cauteriorum. In externis igitur vlceribus, vbi parti curandæ cruſta fuerit inducta,à fortibus pharmacis deſiſtimus, ad ea quæ cruſtas tollunt tranſgredientes quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis,ac facultatis eſſe: in ijs vero, quæ in ore fiunt, propter loci naturam, tutius mihi eſſe videtur admiſcere ad exterſoria pharmaca quædā fortia, quæ ſingulatim admota cruſtas infligunt. Ob hanc igitur cauſam melli vehementiſſima extergēdi vi prædito pharmaca admiſcemus ipſas cruſtas efficientia. Quemadmodum ſane in ſordidis vlceribus in cuticula obortis diximus admiſceri oportere melli, quæ parum extergent, thus, eruum,iridem,ariſtolochiam,& quæcunque alia huiuſmodi, eadem ratiocinatione cōtraria apponentes,velut Hippocrates dixit: vna.n.eademque ratiocinatio in vtriſque eſt,vt videlicet exterſorium pharmacum moderate habens ad affectionem adhibeatur. Habebis autem commoderatum pharmacū ipſum mel, in vlcerum quidem ſorde,debilibus exterſorijs permiſtū: in quibus autem ob loci naturam, putredinis acceſſionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad ipſum mel admiſcemus. Rationabiliter igitur ad oris vlcera arida medicamenta cum melle cōmiſcuerunt,per quæ cruſtas inducimus. Quædam igitur ex huiuſmodi pharmacis prius recenſui

in co

A in eo loco, quo ad nomas oris medicamenta ſcripta ſunt:eadem enim & ad cruſtas conuenire di
xi,ſi mel ipſis addatur:quin etiam nunc de ipſis ſcribam, omnia tametſi bis dici cuipiam videan-
tur.Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulo ante, in memoriã ſaltem me reuocare opor-
tet ex eo loco,in quo docuit,quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem princi
pia ipſorum tantum. Vnum igitur pharmacum ſic conſcripſit. Andromachi ſtomaticum odo-
rum,tenerum,ad inflammationes,& cruſtas commodum.Compoſuit aũt ipſum ex nucibus pi-
neis,amylo,& alumine ſciſſo,flore roſarum,ac croco,melle admiſto.Alterum autem hoc modo
ſcripſit.Paſtillus ad affectiones in ore,cruſtas,ac nomas,quo etiam ipſo cum melle vtitur. Quin
& omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta,etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad Cruſtas conſcripſit.

Quæ vero Crito ad cruſtas ſcripſit,illius ipſius verbis ſic habent.¶ Miſy crudum è veſtigio tol
lit:in alio exemplari cũ melle t ſtum habetur: ad oris vero cruſtas aqua diluto,ac modico vte-
re.Sint autem miſyos torrefacti ʒ.tres,mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit
& chalcitis aſſata cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſſitudo.

Quæ ad Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

B Archigenes autẽ de his ſic tradidit.¶ In cruſtis,quæ eſcaræ Græcis appellãtur,priuatim com-
modum eſt ſtercus caninum cum melle illitum. Aut atramentũ ſutoriũ purpuræ marinæ tomen
to inuolutum vrito,neque agitato:deinde cũ melle tritũ illinito. At pice liquida cum pari melle,
pauxillo autẽ cedriæ admiſto,vtitor:Aut rhois coriarii quãtum ſatis ſit irrigati aqua,donec ſtrig
mentoſa euadat,vbi coxeris,melli miſceto & vtitor.Facit & Syriacus rhus cum melle. Aut hirũ-
dinum vſtarum,& ſtercoris humani,parẽ modũ cum melle illine.Aut hepatis lupi aridi cochlea
ria duo trita bibẽda præbe.Horũ pharmacorũ maximã partẽ laudo:ꝙ vero ex rhoe cõſtat dam-
no,cũ adſtringẽtis ſit facultatis,q̃ nequaquã cruſtis cõueniet. Verũ de lupino hepate non habeo
ꝙ dicam.Ad hepaticas.n.affectiónes ſcio hoc pharmacum tum per ſe,tum pharmaco ex eupato
rio miſtum,bibi:an vero etiam ad cruſtas in ore potum conueniat, iuxta aliquam totius ſubſtan
tiæ proprietatem,ꝑ ſolam experientiam iudicare oportet:de qua non eſt quod dicam , vt q hoc
nõ ſim vſus in huiuſmodi affectionibus.Caninum autem ſtercus,vbi oſſa comederint canes, per
oĩa optimũ eſt:nã & magnopere auxiliatur , neque vllã inſuauitatẽ exhibet vtẽti: humanũ vero
tanq̃ abominandum ſemper deteſtatus ſum.Vſus eſt itaq; ipſo quidam non prędicens,ſed latere
conatus.Accepit autem non vulgare, ſed pueris dabat in cibo panem cum leguminibus,quæ lu-
C pini vocantur,atque ita reſiccatum habebat in promptu ad quęcunq; eo vtique opus eſſet.Quin
& Muſa plurimum vſus eſt primus adeo ſtercore canino,album ſemper adſumens.Scribit igitur
in præſenti affectione ſimiliter eodem canino ſtercore ſe vſum, his adeo verbis.

Muſa ad anginam.

¶ Ad anginam ſtercus caninũ albũ accipito,ac reſiccato,tritumq; cribro modico cribrato,&
in promptu habeto. Vſus tẽpore melle diluito, atq; tunc vt deuoretur illinito. Hæc cum ſcribat
Muſa, merito ei adſtipulamur:hoc enim pharmaco ſortius nullũ nouimus , neq; in angina,neq;
ĩ magna tõſillarũ inflãmatiõe, aut ijs q̃bus ex glãdulis ſuffocationis periculũ imminet. ¶ *Ex So-
rano.* Experti ſumus etiã Sorano ſcripta pharmaca ꝓbe facere, q̃ his verbis tradidit.† Chalcitidis † *Additur in quibuſdã cod.*
toſtæ,mellis attici,ꝙ ſatis eſt:chalcitidẽ cũ melle terito ad ſtrigmentitiã craſſitudinem, ac vtitor. *Ad eſcaras ſeu cruſtas ſtomatica.*
¶ *Aliud ad cruſtas faciẽs,& humore ꝓgnãtes gingiuas, itẽ q. fatẽtes*, Miſyos vſti ʒ.viii,iridis illyricę
ʒ.iv,croci ʒ.i:hæc trita ac miſta in pyxide lignea reponito,& tũ ꝑ ſe,tũ cũ melle,vtitor:Cõſequẽ
ter vero & hæc hoc mõ ꝓdidit.¶ *Aliud pharmacum Anthera,ad prædicta faciens.* Iridis illyricę,
ſandarachę,cyperi,ſingulorũ ʒ.iv:aluminis ſciſſi.† croci,crocomagmatis ſingulorũ ʒ.ii:his tritis † *Additur in quibuſdam, myrrha.*
ac miſtis vtere.Quidã verò & florum roſarum,& gallæ,vtriuſq; ʒ.ii.adiiciunt. Vtere aũt ad putrẽ
D dines,& diſperatas per abſceſſum,ac cruentas gingiuas arido,ad cruſtas cum melle.

Quæ Heraclides Tarentinus ad cruſtas in ore ſcripſit.

Heraclides Tarẽtinus in ſcriptis ſuis ad Antiochidem in hunc modũ ſcripſit, de putredinibus
in ore.¶ Facit quidem & Anthera ſicca admota.Si vero validior ſit putrefactio,appoſita eſt hæc
compoſitio.* Libri vſti partes iii,auripigmenti partẽ i.tritis, miſtis vtitor: & ſupernè linamentũ
† conuulſum impone,roſaceo tinctum,ac expreſſum.Quidam * libri partes viii,capiunt. * *βδέλλου, i. bdellij eſt in impreſſis, licet in manuſcriptis ſit βιβλου, i. libri.*
¶ *Aliud ad robuſtas putrefactiones oris,ac reliqui corporis.* Chalcitidis partem vnam,calcis vi
næ tantundem,auripigmenti partem dimidiã:tritis, miſtis vtere. ¶ *Aliud ad putredinem in ore,&
gingiuarum abſceſſus.* Florum roſarum drach.iv,aluminis ſciſſi drach. ii, gallæ drach.ii.myrrhæ
drach.i:trita melli miſceto ac vtitor.Verũ ad ulcera leuiter cruſtoſa , iniice aluminis ʒ. quatuor, † nõ eſt in græco cod.
myrrhæ obo.iii.gallarum drac.i. *Aliud.* Aceti acerrimi heminam unam accipito, in ipſumq; tan
tũ ſalis,donec non amplius liquetur,cõiicito,deinde donec ſuccetur coquito,& ex illo accipito;
atq; aceti cyathum vnum affundito,ac ore detinendum exhibeto per ſatis multum tempus:dein
de iterum,atq; iterum idem facito ter, aut quater per diem , reſpectu habito ad ſubiectas partes:
In pueris vero lanas circum ſpecillum apponito , intingitoq; ac loquum confricato , ęa corporis

ſigura ordinata, ne ipſam deuoret. Quidam vero arido ſale vtuntur, terentes ipſum cum aceto, & E
& reſiccantes. Faciunt, & alumen rotundum, ac ſory, pari pondere. Oportet autem colluere len
tium decoctum modico admiſto melle, aut roſarum cremorem cum melle. Quod ſi non expue-
retur per hæc putrefactio, vrere iube, munitis & contectis in orbẽ circumſitis locis. Sit autem can
dens ac pellucens cauterium, quod admoueatur, donec nullus humor amplius defluat, & locus
videatur exuperatus. Poſtea colluenda prædicta, & anthera compoſitione vtendum ex melle,
vſquequo cruſtæ circumrũpantur: atq; tum ſanè melle veteris. ¶ *Aliud odorum tenerũ, ad inflam
mationes, & cruſtas commodum.* Nucum pinearum drachmas iii, amyli drachmas duas, aluminis
ſciſſi, drachmam j. florum roſarum drachmam j, croci obolos iii, excipe melle. Hoc medicamen-
tum ex Ferula Cratippi ſumptum dicit.

Ad Columellam ſiue gurgulionem. CAP. 3.

CArnoſa quædam particula in ſummo ore apparet dependens, ſi quis aperto plurimũ ore to-
to linguam deprimat. Hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur, a veteribus Græ
cis, gargareon, & cion, hoc eſt gurgulio, & columna: cæterũ poſteriores medici ferè omnes non
ita, ſed cionidem, id eſt columellam, vocant. Nam qui ſtaphylen, id eſt vuam, ipſam appellant, eo
rum neque meminiſſe præſtat nos. n. non particulam ipſam, ſed vnam aliquã eius affectionẽ, ſta F
phylen ſiue vuam, nominamus. Raro autem hæc affectio circa columellam contingit: verũ val-
de ſæpe inflammatur. Et ſane quemadmodum in aliis omnibus, in quibus ex humorum influxu
contingit morbus, ita etiam hic prima auxilia reprimunt fluxum. Adſtringentis igitur facultatis
hæc eſſe oportet: & ſi quidem moderatus ſit influxus, moderate adſtringẽtis, quam auſteram pri
uatim dicunt: vbi vero vehementior fuerit influxus, acerbæ: ambæ enim adſtringunt, ſed debilius
auſtera, vehementius aũt acerba. Relatæ ſunt aũt ſæpe ambarũ materiæ: verum præſtat, & nunc
meminiſſe, quo in paruis inflãmationibus debiles, in magnis vehementes, adhibeatis. Collutio-
nes itaq; moderatæ ſunt ex palmulis, aut phœnico balanis, aut quomodocunq; appellare velis,
decoctis quãdoq; ſola aqua, quãdoq; modico melle iniecto. Huic cõſimilis eſt collutio ex deco-
cto roſarũ, pampinorũ vitis, rubi, rubi canini, lẽtiſci, hederæ, cypri, terebinthi, rhamni, aſpalathi,
cyperi, ac cytinorũ, item ſiliquarũ, & radicum mori, hypociſtidis, malorũ auſterorũ, & pyrorum
acerborum, ac ὄα, id eſt ſorborũ, quæ, multi apponẽtes ad primã nominis ſyllabam υ, ὔα appel
lant, vt nominis quidem tres ſint in vniuerſum literæ, tum υ, tum ο, tum α: apud græciſſantes ve-
ro cum ο tam α. His fortiora ſunt myrti ac baccarum eius decoctum, & ex acerbis cotoneis ma-
lis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, ſmilacis, ac phagi, & ipſarum glandium, meſpilorum G
item, & cornorũ, & fructus* memæcyli. Generoſiſſimum aũt eſt decoctũ gallarũ, & rhois culina
rij, ac coriarij, ac fructus myricæ, & ſpinæ egyptiæ. Ex his ſingula tum per ſe, tum etiam miſtim,
cocta ex aqua gargarizare oportet: mirum. n. quam miſturæ ipſorũ vtiliores ſæpe fiunt ipſo ſim-
plici vſu. Quin, & aridis tritis columellã contingere oportet, ſenſim quodammodo ad ſupernam
regionẽ, & externam, ad linguam videlicet ducendo. Verum trita arida pharmaca cochleario ex
cipiantur: & melius eſt vt ipſum cochlearium ad finem in obliquam lineam deſinat, q̃ in rectã.
Et ex his ipſis, moderatæ quidẽ ſunt roſæ, & flos ipſarum, & virgulta iam enumeratarũ plãtarũ,
hypociſtis, rhcon: lapis quo ſutores muliebria calciamẽta expoliunt, vocatur autem Ageratus,
velut nonſeneſcens; aloeq;, & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix † nardi indicæ, ac no-
ſtræ montanæ. Fortiora his ſunt, & citra manifeſtam aſpritudinem adſtringunt, fructus ſpinæ
ægyptiæ, rhcon, & quod diphryges appellatur, rhus obſoniorum ſiue culinarius: & ex acerbis ba
lauſtium eſt, cytini, malicoliorum, galla, & magis exacte cum omphacitis fuerit. Adſtringũt etiã
eximiè omnia aluminis genera: ſciſſum vero inter ea tenuiorũ partium eſt, & ob id vtilius. Atra-
mentũ vero ſutorium vehementem habet adſtringendi vim, ſed non expers eſt calfaciendi, &
propterea putredinoſis vlceribus cõuenit: & nõ exacerbat columellam, etſi iam ſit in ſcirrhũ in- H
durata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarũ cõſimiliter:
dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarum aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis, miſtura
præparantur: corrumpuntur enim ſucci omnino ſi abſque melle reponantur, aut rurſus reſiccan
tur ſi plurimum fuerint cocti. Quidam vero ſucci etiam ſi ad Solem æſtiuum ſiccentur ad mode-
ratam ſpiſſitudinem, per tempus tñ exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam perue-
niunt ariditatem, ut conteri queant in modum cytinorum, & balauſtiorum. Tales ſunt hypocy-
ſtidis ſuccus, & vuæ acerbæ, ac glycyrrhizæ, & centaurij. Et, ut in ſumma dicã, omnes ſucci ẽt ſi
abſq; melle diutius fuerint cocti, nõ quidẽ corrumpuntur, verum tempore fiunt aridi: & quidam
ſanè, uelut dixi, conteri poſſunt: quidam vero natura videlicet tenaces, & viſcoſi, in laminam ma
gis abeunt, quam ut conterantur. Atq; hæc quidem ſimplicia commoda exiſtũt. Compoſita au-
tem ex ipſis iuxta duplicem utilitatem fiunt: unam quidem ex ijs, quæ eiuſdẽ generis ſunt: quan-
do vehementi molle admiſcemus, carentes ſcilicet medio, uelut florem roſarum aut ipſas roſas,
cum galla aut alumine permiſcentes, & vnumquodque ex prædictis lenibus pharmacis cũ vehe
menti complicantes. Non pauca enim numero iuxta huiuſmodi permutationem erunt. Immo

* *Al. μεμαικύλου, quam dictionem interpres inferius trãſtulit pro num.*

† *Legitur in antiquis, nardi tum celticæ tum indicæ.*

A & iuxta miſturam ipſam ex duabus factam plura pharmaca fiẽt cum aliàs alia quantitate miſceã
tur: velut ſi duplus ſit roſarũ flos q̃titate aluminis, aut vice verſa duplũ alumen ad florẽ roſarum.
Poſſit aũt non ſolũ duplum, ſed & triplum, & quadruplũ, alterũ alteri miſceri: neq; clam eſt ẽt par
pari, atq; hoc quidẽ medium fuerit inter sũma ſiue extrema: reliqua vero oĩa partim ꝓpius mol-
liori accedũt, q̃ videlicet plus roſarũ habẽt; partim aũt vehemẽtiſſimo, quæ ſcilicet plus aluminis
capiũt. In vtriſque vero nõ obſcurũ eſt magis, & minus. Cũ.n. duo ſunt pharmaca, forte quidem
eſt, in quo alumen roſas excellit: *fortiſſimũ aũt eſt, in quo triplum alumen cõnnetur, q̃ pharma-
cum quod duplum habet. Qđ igitur ſemper me dicere audiuiſtis, etiam nunc dicã. Stulti ſunt, q
inter duo eiuſdem generis pharmaca, vtrum ipſorũ melius ſit, quærũt, aut quod tantundẽ oĩum
optimũ exiſtat. Perinde.n. ſaciunt, ac ſi quis quærat, præſtetne alicam, aut ptiſanam ægris exhibe-
re: aut, num vinum, an acetum mulſum, aut aliquod purgatorium medicamentum: aut num me
lius ſit veratrum album, an nigrũ: aut ſi in vniuerſum quis de omnibus auxilijs interroget, quod
ipſorum optimum exiſtat. Omnia.n. reſpectu ad aliquid, tum emolumentum, tum detrimentũ, lib. de Alimen to iuxta finem.
in ſe habẽt. quod* ipſum ẽt cum Hippocrates dixerit primus oĩum, quos ſciam, ij qui poſt ipſum
fuerunt, inſequuti ſunt: ex recentioribus aũt medicis aliqui, quemadmodum alia multa nugan-
B tur, ſic etiam talia. Vidiſtis porrò ſæpe opere perfectã quam dico veritatem. Intempeſtiue nãque
aliqui, pharmacis, quæ habebant, vſi, deinde ꝙ exacerbari affectionem his viderent, ad alia citra
methodum tranſgreſſi, & neq; his q̃cquã efficientes, ad tertiam deinceps tranſitionem, aliquãdo
ẽt quartam, præter rõnem delati, & affectum iam malignum eſſe iudicantes, me in conſiliũ adhi
buerunt: quibus oſtendere mihi iuſſis pharmaca, quæ habebant, id quod cõmodum eſſet ad præ-
ſentem cõſtitutionẽ indicaui. Atq; cũ ipſi dicerent per pharmacũ, quod ego conſulebã, ægrum
exacerbatum eſſe, & ob id ſe eo vti formidare, verum etiam ſic perſuaſos a me, ad ipſius vſum cõ
puli, & tum illis, tum nobis vtrunque quod Herophilus dixit, verum eſſe oſtendi. Siue.n. dixeris
pharmaca nihil eſſe ſola per ſe ipſa, recte dices: nihil.n. ſunt, niſi vtentem eis recte fuerint adepta.
Siue rurſus pharmaca veluti deorũ manus eſſe dixeris, ẽt hoc recte dices: iuuant.n. maxime, ſi is
qui eis vtitur, in rõnali methodo fuerit exercitatus, & cũ hoc natura prudens: quidam.n. haud ſa-
ne præſtantiores exiſtentes, de ſapientia cum prudentiſſimis contendunt. Miſtura itaque medica
mentorum eiuſdem generis, mediorum pharmacorum vſus gratia fit. Et ob id ſemper duo con-
traria facultatibus pharmaca in vnoquoq; affectu vos hẽc operæpretium duco: permiſcendo.n.
ipſa, omnino multis mediis pharmacis abũdabitis. Vna igitur miſturæ eiuſdem generis pharma-
C corum cauſa hęc eſt, iam videlicet relata. Vna vero alia miſtura ex diuerſi generis pharmacis hu-
iuſmodi ratiocinatione cœpit. Raro quidem inuenerit quis affectionem aut diſcuſſorijs tñ, aut re
pulſorijs, indigentem. Paruæ etenim, & affectionis nomine uix a medicis dignatæ, confeſtim ſe-
dantur. Vbi vero generatus affectus maiorem habuerit cauſam, impoſſibile eſt ipſum per repul- * Al. vitioſis.
ſoria perfecte ſanare, & maxime vbi ægri corpus fuerit humoribus* multis refertũ, aut particula
affecta natura debilis. Ob id igitur cogimur ſæpe quidem in principio, ſæpe vero paulo poſt, ad-
miſcere quippiam ex diſcuſſorijs: ſi vero dolor affuerit ſimul vehemens, ẽt ex mitigatorijs adde-
re. Itaq; tũc opus eſt vnicuiq; prædictorum pharmacorum aliquid ex diſcuſſorijs addere. At vero
cum hæc omnino multa ſint, a mollioribus auſpicandum erit: ab acribus.n. inflammata exacer-
bantur. At ea gratia cõpoſita medicamenta in vſum venerunt, cũ ad aliarum partium inflamma
tiones, tũ gurgulionis: veluti cum *alumini iridem illyricam admiſcemus, aut farinam eruinam,
aut thus, aut myrrham. Cum.n. adſtringentia ſint multa, & non pauca citra acrimoniam diſcutiẽ
tia, varietas pharmacorum ad columellas inflammatas merito multiiuga facta eſt. Cæterum tu
perſpecta inflammationis magnitudine, ac caliditate, & cõſiderata influxus quãtitate, ampliuſq;
copiam humorum in toto corpore per coniecturam aſſecutus, pharmaco, in quo, aut adſtringẽ
D tium, aut diſcutientium uis excellit, vteris. Adſcribam aũt rurſus ẽt hic pharmaca, quæ ab exper-
tiſſimis tradita ſunt, aliqua quidem cum proprijs diſcriminibus, nõ pauca verò ẽt citra diſtinctio-
nes. In quibus ſane ego, velut etiam in alijs, quæ ſupra tradidi propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad Gurguliones inflammatos.

Ad propoſitam affectionem ſic ſcripſit Archigenes in primo pharmacorum. Vua laxata ſuc-
cum diſſolutum admoue, aut gallam tritam cum ſale, aut ipſum ſal diſſolutum, aut lycij radicẽ
tritam, aut omphacium cum melle. Si vero fortius velis, atramẽti ſutorij, ſquamæ æris, aluminis
ſciſſi, miſyos, myrrhæ, gallæ, æquas partes tritas, ac vino exceptas illine. Si ſola hæc Archigenes
tradidiſſet, & ſic ceſſaſſet, haud iniuria ipſum reprehenderim citra diſcrimen ſcribentem pharma
ca facultatis penitus cõtrarię: qm̃ vero in his, quæ deinceps ſcribuntur, corrigit interdum ipſam
horũ indiſtinctionem, recte facit. Quòd vero indiſcriminatim hæc dicta ſunt, hinc diſcere licet.
Vuæ inquit* laxatæ ſuccũ diſſolutum admoue. Oportebat quidem ẽt hic apponere, qualem ſuc-
cum dicat; verum cum omnibus iam perſuaſum ſit cyrenaicum ſuccum optime facere, ad colu-
mellam inflammatam, non appoſuit cyrenaicum, & ob id igitur, quiſpiam haud ipſi ſuccenſue-
rit. At vero quòd acerrimum, & maxime calfactorium pharmacum*, ipſum cyrenaicum ſuccũ

cum contrarijs ſcripſit, non apponens diſcrimen, neque oſtendens qñ ipſo ſucco vti conueniat, E & quando adſtringentibus pharmacis, in hoc perperam fecit. Atramentum ſutoriũ enim, & ſquamã æris, & alumen ſciſſum, & myſi, & gallã, omnia æquis partibus in vino terere iubens, ampliuſque ad hęc myrrham pari pondere addens, hoc modo compoſito pharmaco vuã illinit, quod fortiſſima adſtringendi facultate præditũ eſt. Verũ huius ſcripturę indeterminatã incertitudinẽ mox mitigauit, præſcribẽdo videlicet hæc verba pharmaci cõpoſitioni, ſi vero fortius velis. hoc. n. ſcripſit tanq̃ ſcientibus nobis, qñ fortibus vtendũ ſit. Porrò miſtũ pharmacũ eſt & hoc, vbi ſcripſit, aut gallã tritã cũ ſale. Galla. n. vehementer adſtringit: ſal vero diſcutit cũ modica adſtrictione. In principio vero ſale non eſt priuatim vtendum, ſicut neq; ſucco, ſed indurata iam & diuturna columellæ inflammatione: ipſe autem non columella ſcripſit, ſed vua laxata, cũ vulgo exiſtimans columellæ inflammationẽ vuã appellari. Et quid mirũ hoc putandũ, qñ & ex noſtratibus quidã, ob atticiſmũ ſuperciliosus, & iactabundus, vuã ipſam particulã appellari exiſtimauit? Maior. n. huius quàm Archigenis ignorantia fuit, quanq̃ tum ex alijs veteribus huius appellationis vſus

com. 3. tex. 25. 4. 203. e. parabilis ſit, tum ex Hippocrate conſtet, ex his adeo " in Prænotionũ libro, verbis: Gurguliones cum periculo exciduntur, vruntur, ac reſiceantur, quandiu rubri fuerint, & magni: nã & inflãmatio ad hoc cõſequitur, & ſanguinis eruptio. Verũ tales graciles reddere alijs artibus hoc tẽpore oportet. F Hæc præfatus Hippocrates, deinceps ait: cũ vero totũ fuerit ſeparatũ, qđ ſane vuã vocant, & extremũ gurgulionis maius, & liuidũ fuerit factũ, ſuperior vero pars tenuior, in hoc ſane tẽpore tutum eſt manus admoliri. Præſtiterit aũt aluo prius euacuata manũ adhibere, ſi tẽpus hoc permittat, & non ſuffocetur homo. Manifeſtius aũt adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis ſit affectio vua appellata, & poſt eũ Praxagoras, & Mantias, & quicunque concomitantia affectus conſcripſerunt. Quidã vero & ob id affectionẽ vuã appellatã eſſe dixerũt, q† vuæ fructui extremũ gur-

† ῥαγὶ σταφυλῆς. gulionis ſimile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcripta ſunt, recte dicta ſunt, diſcrimina nimirum vſus ipſorum eo adſcribente. Habent autem ſic. ¶ *Commune pharmacum columellæ, & tonſillarum.* In commune tum tonſillis, tum columellæ inflammatis, aut exulceratis, in principio conuenit quies, inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſimplices leniter adſtringentes, poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa: aut palmularum, aut vitis pampinorum, aut malorum cotoneorum, aut meſpilorum, aut pyraſtrorum, aut roſarum decoctum: ita ut ad auſtera decocta parum mellis admiſceatur. Pulchre hic adſcripſit, auſteris oportere mellis pauxillum miſcere, verum paulo ante cum aqua mulſa, per ſe vti iuſſit in principio inflammationum, non recte fecit. Nihil enim adſtringens habet aqua mulſa, ſed rectiſſime quis ipſam exterſoriam dixerit: G & ſi ſimul diſcuſſoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ uero deinceps ab eo ſcripta ſunt, recte habent in hunc modũ. Facit, & acaciæ ſuccus aqua dilutus. Illinenda ſunt etiam conſimilia ſtomatica medicamenta, velut eſt quod ex moris conſtant ſimplex. Rhois item ſyriacæ, ac coriariæ cremore cocto ad ſpiſſitudinem, cum melle miſto vtere. Aut punicorum dulcium, atque acidorum ſuccum ad mellis craſſitudinem decoquito, ac utitor. Aut vuæ acerbæ ſuccum expreſſum adhibeto. Aut rubi, aut lentiſci, aut terebinthi, aut myrti, aut roſarum ſucco cũ melle vtere. Et poſtea forinſecus alumen ſciſſum cum dimidia aloes parte, ac modica acacia cum ſucco ſolani imponere conſulens, hęc verba infert: Quòd ſi moretur inflammatio, acetũ tepidum per ſe gargarizet, aut galla trita admiſta, aut rubi, aut agreſtis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum melle. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites uinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifeſtum eſt enim hæc auxilia communia eſſe, velut prædictum eſt, tum columellæ, tum tonſillarum. Verum non recte videtur mihi paſſo cum aqua confidere, vtpote imbecilli ad talia medicamento: quemadmodum etiam vino ſycite, & maluæ decocto, priuſquam ad ſuppurationẽ perueniat affectus: oportebat autem hoc ipſum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta ſic ſcribens: illinito & ea, quæ ſupra ad vlcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cum H oleo aut melle. Aut crocomagma cum modica galla, & melle. Aut alumen rotũdum cum flore roſarum tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarum, trita inſperge: aut tum tonſillis, tum vuæ inſuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiſcum, vel rubum, aut gallam, aut ſalem tenuẽ, ſimiliter inſperge. Aut omphacium, uel alumen ſciſſum, cum melle illine. Aut florem roſarum, vel crocum cum mali punici ſucco. Hic rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, vel florem ipſarum: aut pice cum oleo vti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſorium: aut galla, & alumine, quæ pharmaca ſunt maxime adſtringentia. Cæterum ſeneſcente, atque indurata iam inflammatione recte pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc vero etiam ſal commodus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente vero, aut augeſcente, & cum multa caliditate vigente, maxime contrarium auxilium eſt pix cum oleo, eademq́ue ratione etiam ſal.

Conſequenter autem recte deſcripſit Archigenes ad vigentem affectionem auxilia. Indicat autem ex eo, augeſcens, & nihil opis ſentiens ex præſcriptis malum. Habet ſermo eius hoc modo. Si vero in vigorem peruenerit affectio, aut aluus ſubducatur, aut ſurfurum lotutam calidam

gargarizet,

A gargarizet,aut ptiſanæ ſuccum,aut paſſum tepidum, aut radicis dulcis decoctum cum paſſo, &
hyſſopo,aut ficus vino incoctas, aut ptiſanæ ſuccum, in quo vuæ paſſæ ſunt incoctæ. Magnope-
re iuuantur ſi amygdalinum oleum in aures inſuderis, forinſecusque ſpongijs expreſſis leniter
foueris. Quin & diſſolutum crudum ex hordeacea farina imponendum, aut ex farina ſeminis li-
ni,aut fœnigręci,aut etiam miſtura ex his o bus facta. Si ita prope ſuppurationem fuerint tonſil
læ,coadiuuare aſſidue per ficuum decoctum oportet, & ferme indeſinenter id ad gargarizandũ
exhibere, ſimiliterq; aquam mulſam calidam. Si vero nihil tale apparuerit,augeſcat tamen ma-
lum,ita vt ægre tranſglutire poſſint ægri, & ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus
forti clyſtere, aut glande ſubducenda eſt,& vena cubiti ſecanda,cucurbitæq; cum ſcarificatione
collo,ac mento affigendæ: fomentis etiam ac cataplaſmatis frequentius,& robuſtius vtendũ, &
aſſiduis gargariſmis. Quòd ſi ad nullum horum præſidiorum cedat, ſed augeatur, venæ ſub lin-
gua ſecentur,aut iuxta angulos oculorum, atque ea,quæ in fronte eſt. Illinatur autem aſſidue fel
tauri,& elaterium cũ melle, aut ſal,& oleum vetus cum melle,& aceto. Aut centaurea cum mel
le. Aut abſinthium cum nitro, & melle. Aut hirundines integras vna cum pennis vſtas,ac tritas
cum melle illinito. Aiunt aliqui etiã ſumme facere hirundinum pullos teneros valde, ſiue recen-
B tes,ſiue ſale conditos,aſſatos,& in cibos exhibitos: ſtatim.n. leuant ſuffocationem. Siue autem
pueri ſint,ſiue ſenes,ſulfur,& iridem cum melle delingenda dato. Quòd hæ communes medelæ
ſint vtriuſque,velut in principio dixit,vuæ videlicet, & tonſillarum,manifeſtum facit ex his,quæ
conſequenter infert,cum ait: Aliqui angina prehenſis, quos tum ſynanchicos,tum cynanchicos
Græci appellant, elaterij, & fellis tauri, utriuſque obolos duos, cum aqua mulſa tepida biben-
dos præbent. Quidam vero aſellos ſub aquarijs vaſis naſcentes in potu exhibent, aut delingen-
dos dant,aut dolentibus,& affectis partibus illinunt, & valde ſe iuuari teſtantur. Quin,& per ua
porem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanum, aut hyſſopum,aut ſatu-
reiam,cum ſufficienti aceto diligenter in olla ferueſacito obturata.operculum aũt circa medium
habeat foramen:deinde arundinem ad foramen operculi,ac os ægri adaptato, ac fomentum ad-
mittito. Si vero os à feruore arundinis comburatur, ouum vacuum vtrinque perforatum ægri in
ore contineant,& per ipſum arundo inferatur. Mollius fit fomentum,ſi pro aceto aqua ſumatur,
Quidam nitrum,& origanum,& naſturtij ſemen, ac oleum, in poſca trita miſcent, & ſimiliter
pro fomento adhibent. Aut cinerem pullorum hirundinum implumiũ illine. Aut ſolani ſuccum,
& butyrum,æquis partibus cum roſaceo cerato mento impone. Eis vero, qui ſuffocãtur,picem
C cum aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Ego vero,nunquam tentaui
vlli alicui,ea,quæ bibuntur pharmaca,in eiuſmodi affectionibus exhibere, qualium ſane tum ip-
ſe,tum alij quidam,meminerunt. Itaque hoc,quod ad finem ſermonis præſcripti habetur his ver
bis: Eis vero qui ſuffocantur, picem & nitrum cum aqua in potu præbe, non poſſum mihi per-
ſuadere,qua ratione ſit dictum. Immo neque ex præceptoribus aliquem,neque alium vllum, eo
vtentem vidi,neque ẽt ipſe in vſum auſſmere tentaui. At vero venam ſecare eis, qui ſuffocantur,
& eluere forti atque acri clyſtere,& purgatoria exhibere,gratia euacuãdi vniuerſum corpus, &
transferendi infra humorum momentum,qui ad affectas partes feruntur, rõnabile eſt,& multa
experientia iudicatum,ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corporis euacuationem,& diuer
ſionem ad infernas partes,pharmacis acribus multum diſcuſſorijs,vti rationi conſentaneum eſt,
& experientiam teſtem habet. Picem vero cum aqua, & nitro in potu præbere abſtinui, vtpote
cum neque alium vtentem viderim,neque rationem ad hunc vſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo parabilium tradidit.

Apollonius in primo parabilium ſic ad uerbum ſcripſit. *Ad Inflammatam Columellam Illi-
tiones*. Sale trito,& melle illinens reprimes columellam. Picem illinens per digitum apprimito.
D Succum cyrenaicum aqua diluto,& columellæ adhibeto. Chalcitidem tritam ſimiliter admoue
to. Omphacio trito cum melle vtitor. Hæc Apollonius. Licet autem nobis videre in his, quæ ab
ſque diſcrimine ſcripta ſunt. Quòd ſi quis non vniuſcuiuſque indefinite ſcripti facultates noue-
rit,quo in opportuno tempore eis vtatur, maximum omnino nocumentum infert. Scriptum
eſt itaque hic primũ oĩum, ſale trito & melle vtendum eſſe: poſtremum autem,Omphacio cum
melle. Contraria autẽ facultas eſt omphacij ad ſalem. Quare ſi quis in principio ſale vtatur,maxi
me ſi humores in corpore ex ęquo abundent,aut etiam circa caput hæreant, extreme ægrum læ
det. Omphacium vero in principio commodiſſimum eſt, non trahens,neq; euellens ad ſe ex al-
to,velut ſal cum melle,ſed repellens. Sales autem cum melle diſcuſſoriam vim habẽt,modica ad
ſtrictioria vi ſali commiſta,quæ ſane per admiſtionem mellis penitus euertitur. Cæterũ id quod
ex pice conſtat inueteratis inflammationibus,& iam in ſcirrhum, vt ita dicã,induratis,conuenit:
quemadmodum etiam cyrenaicus ſuccus non incipientibus, ſed vbi iã quod influit per adſtrin-
gẽtia repreſſum eſt,prodeſt. Chalcitis vero in totum inepta eſt,prętequam ſi valde inueterata,
& ægre curabilis ſit affectio: eſt enim medicamentũ mordax,ſi cruda adhibeatur: quapropter vt
vim ipſius diminuamus,uſta frequentius vtimur. Deinceps Apollonius hæc ad verbum ſcripſit:

¶ *Gar-*

¶ *Gargariſmi ad pendulam columellam.* Origanum tritum aceto, & aqua affuſis ferueſacito, & E
tum caricarum ſucco miſceto, ac vtitor ad gargarizandum. Aut hyſſopum terito, & caricarum coctarum ſucco miſceto, ac vtitor velut origano. Mentā, ac rutā, & coriandrū lacte aſinino trita gargarizanda prębe. Apiū, & lauri folia trita, & uino, aut lentis decocto diluta gargarizato. †Noui quendā qui oībus ab Apollonio ſcriptis indiſcriminatim vtitur, in principio inflāmationis gurgulionis vno ex his vſum eſſe, & ægrum extremè læſiſſe: præter alia. n. neq; ſciebat quid pendula columella eſſet, cum velit Apollonius valde laxatam abſq; inflāmatione, gurgulionis affectionē oſtendere: q̄ etiā reſecare conſueuimus: atq; in hac re uera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca cōmoda exiſtunt, nā in totū ſubalbida fit, & exanguior. Deinde Apollonius hæc ſubdit. †Lotium aſini plurimum, & calidiſſimū bibendū prębe. Idē ēt in angina. Miror equidem eiuſmodi auxilia tradentes: certe. n. ſcio oēs homines, paucis oīno exceptis, citius mori velle, quā vrinam aſini bibere: verū hic ēt plurimā addit. Et alias velut antea dixit, abſurdiſſimum eſt curantē oris inflāmationem pharmacū potabile exhibere, niſi ſi expurgantium numero exiſtat: hæc. n. alterius uſus gratia dātur. Ex alijs ſufficiunt quæ citra tranſglutitionē auxiliari poſſunt. Quin, & quod poſtea ſcriptum eſt ab ipſo pharmacum, quod itidem bibere iubet, ſimilem habet abſurditatem. ſcribit itaque ſic de ipſo: Lauri folia trita ex vino & aqua, bibenda præbeto. F

† *Additur in aliquibus cod. græc. ταῦτα μὲν ὁ Ἀπολλώνιος ἐγράψατο. i. hæc quidē Apollonius ſcripſit.*

† *Additur in aliquibus cod. græc. τὸ πόμα πρὸς τὴν αὐτὴν διάθεσιν. i. potio ad eandem affectionem.*

Quæ ab Hera tradita ſunt.

Heras igitur multo melius, quam Apollonius ſcripſit hoc modo. ¶ *Ad columellam laxatam.* Gallæ omphacitidis partē vnā, aluminis ſciſſi partē vnā, ſalis ammoniaci partē vnam: vtrumque per ſe, ac ſimul terito, & expleto inde cochleario, vuam cōtingito. Aut lapidem ageratum appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, exindeque cochlearium expletum vuæ adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterū poſterius omni moleſtia caret, neque nocere potens, neque magnopere iuuare, quocunque tandem tempore quis eo vtatur: fortius eſt prius. In principio itaque, & cum valde rubent, minime aptum eſt. ſi vero præuacuato toto corpore, & poſt repulſoriorum pharmacorum vſum adhibeatur, vbi non valde rubeus ſit gurgulio, iuuare poteſt: ex contrarijs enim fortibus componitur facultatibus, repulſoria, & diſcuſſoria. Quare non recte fecit Heras indiſcriminatim ipſa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

Tarentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflammatas columellas ſic ſcripſit. Omphacium ſiccum terito, & admiſto ſufficienti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum melle: aut alumen ſciſſum eodem modo. Aut ſuccum cyrenaicum cum melle. Aut melanteriam G
qua ſutores vtuntur. Aut Andronium paſtillum, quem in vulnerarijs medicamentis referam, cum vino. Oportet autem poſt hæc lentium decoctum gargarizare. Recte ad finem hoc adſcripſit: Vehementia enim ſunt omnia præſcripta ab ipſo pharmaca, acerba qualitate prædita, & ob id exaſperanti: itaque aſpritudinem ab ipſis inductam mitigare vult per lentium decoctum. In moderata inflammatione nō eſt neceſſe talibus vti: quemadmodum neq; vbi columellæ valde rubræ fuerint, & calidam inflāmationem habent: immo neque in declinatione earum tunc enim diſcuſſoriorum medicamentorum vim prædominari oportet.

Ab Aſclepiade prodita.

Aſclepiades ad eaſdem ſic ſcripſit. *Siccum ad laxatas columellas.* Anethum una cum ſemine, & radicibus quod ſatis eſt accipe, & in vas fictile coniectum, cuius os ſit ſubobturatum, & ipſum vas luto oblitum, in furnum, donec vas igneſcat mitte: deinde ex furno extractū anethum vſtūlatum, & ſublatum repone. Vſu vero expetente, anethi partes duas accipe, iridis illyricæ in tenuiſſimum puluillum redactæ partem vnam admiſce, ac per arundinem inſuffla. *Aliud.* Roſarum ſiccarum ſextarium *vnum, nardi celticæ vna cum radicibus, & adhærente terra faſciculum vnum, nidi hirundinū ſylueſtrium aridi drachmas tres, myrrhæ drachmas octo, gallas omphacitidas numero quindecim: contuſa, & trita inſuffla, & cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius H
penitus nihil ex repulſorijs hēt, ſed eſt totum diſcuſſorium. Alterum vero ex contrarijs miſtum eſt facultatibus, multā. n. diſcuſſoriam vim habet ſylueſtrium hirundinum nidus, adſtringentem autem gallę. Mediæ vero potentiæ eſt myrrha, & miſtæ nardus celtica, ita ut tum diſcuſſoria, tum adſtrictoria facultas, ambę in eo ſint moderatæ. Cæterum per arundinem eiuſmodi pharmaca inſufflari valde improbo: defertur. n. ex ipſis multum tum in gulæ ſummum, tum in ipſam gulā. Præſtat itaq; cochleario indita apprimere quemadmodum ego vti ſoleo, vt vidiſtis. Quin, & tertium pharmacum Aſclepiades poſt prædicta duo conſcripſit his verbis. *Siccum ad laxatam columellam, & tumentem, Neapolita.* Piperis albi drach. vnam, myrrhæ drach. vnam, aluminis ſciſſi. ʒ. duas, gallæ omphacitidis drach. duas: trita admoue. Hoc pharmacum a principio, vſque ad finē vtile eſſe poterit, præterquam in vehementer rubentibus: in his enim vitare oportet acrium ac mordacium valde miſturam, quale hoc loco piper exiſtit. Aliud deinceps eiuſdem facultatis ſcripſit ad tumentes columellas ex his compoſitum. Lapidis agerati drachmas quatuor, floris lapidis aſij drachmas quatuor, terrę ſamiæ drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drach. duas, croci

* *Al. hexagiū.*

torrefacti

A torrefacti drachmas duas, gallarum omphacitidum drac. duas: tritis vtere. Hoc & nos vſi ſumus,
ſæpe vt optimo quod omni tempore iuuare poſſit, præterquam velut in præcedenti dixi, ſtatim
in principio, & cum ruber, & calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iam, cor
pore euacuato, poſt vnum vſum ſtatim magnam commoditatem exhibet: ſunt enim vehemen-
ter adſtringentia, ac diſcutientia, & ea, quæ mediæ materiæ ſunt, in ipſo temperate miſta.

Critonis pharmacum hoc modo ſcriptum ad columellas.

Hoc pharmacum ad ipſam temporis opportunitatem apparato. Oſſium palmularum, nucũ
tenerarum, immaturarum, ſiccarum, vtrorunq; drachmas quatuor, vrito, ac in puluillum terito.
Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco oſſium palmularum vis ſatis diſcuſſoria eſt: nam & in
alijs affectionibus eorum experientiam habemus, ꝙ eiuſmodi viribus ſint prædita. Nucum vero
tenerarum ſiccarum cinis diſcuſſoriam vim habet vna cum adſtringente.

Sorani ad columellas.

Quin, & Soranus pharmacum indiſcriminatim ſcripſit, non apponens in quibus priuatim
faciat. Habent autem verba eius hoc modo. ¶ Radicem dulcem contundito, & mel, & dulcẽ
aquam pari menſura affundito, deinde coquito, & ſuccum gargarizandum præbeto. Peccauit
B in hoc quòd non adſcripſit, maxime mitigatorium hoc pharmacum eſſe, quod in vigore in-
flammationum magnopere auxiliari poteſt. Huius vſus commodus etiam eſt, vbi ex acerbis
pharmacis immoderatius quis irritarit, & exaſperarit columellam inflammatam: hanc enim le-
nit hoc pharmacum.

De Pharmacis ad vlcera oris Aphthas appellata. CAP. 4.

A.l3.f.6.c. 23.f.246.f. VLcerationes" in ſuperficie oris obortas Aphthas appellãt, habentes quippiã igneæ calidita-
tis. Fiunt aũt vt plurimum pueris lactentibus, cum aut vitioſum fuerit lac nutricis, aut non
probe ipſum concoxerit infans. Curantur facile, vtpote, quæ ex moderate adſtringentibus ſedan
tur. Quandoque tamen diuturnæ fiunt, ac ægre ſolubiles, & progreſſu temporis putredinoſum
quid acquirunt, quod a medicis nomen, ideſt vlcus depaſcens, appellatur. Scripta itaq; ſunt, & ad
ipſas medicamenta moderata quidem ad eas, quæ nihil maligni habent: fortia vero ad eas, quæ
iam quid putredinoſum, & ſerpendo depaſcens habent. Mentionem faciam eorum, quæ recen-
tiores coaceruarunt: nam ex ijs, quæ veteres conſcripſerunt, optima cũ magna experientia ipſi
elegerunt, & quædam eorum, quæ poſtea inuenta ſunt, appoſuerunt. Inuenias autem poſt vete-
res, etiam Mantiæ, & Hæraclidæ Tarentini plurima pharmaca ſcripta. Similiter, & Menecrates li
C brum optimorum pharmacorum inſcripſit, ex quibus plurima ipſe inuenit, quemadmodum, &
Cappadox Heras: Andromachus aũt duos; & tertium in quo oculorũ pharmaca continentur.
Plures aũt libros cõpoſuerunt Antonius Muſa, & poſt eum Aſclepiadæ duo, & poſt hos Crito.
Verum hi quidẽ tres poſt Andromachum nati ſunt, Heras aũt ante Andromachum, & ante ip-
ſum etiam Muſa, ac Menecrates. Longo vero tempore & hos præceſſit Heraclides, & præceptor
eius Mantias: verum Mantias velut ab initio Herophili ſectator fuit, ita & per omnia manſit: He
raclides aũt ad medicorum empiricorum ſectã declinauit, optimus medicus tum circa aliàs artis
partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Cum itaque aphthæ (de his enim ſermo
inſtitutus eſt) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent. qualia etiam aliàs in tonſillis, ac
ore affectiones ſanant. Prædicto igitur ſcopo compoſitionis eorũ, nihil amplius opus habeo de
ijs dicere, ſed ad narrationem progrediar præcognitorum, initio ſumpto ab his, quæ Androma-
chus ſcripſit, quemadmodum conſueui ad verbum ipſa tranſcribere.

Quæ Andromachus ſcripſit ad Aphthas.

Non ſolum Andromachus, ſed & alij multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõſcripſe-
runt, ad eas quidem, quæ nihil maligni habent, moderata viribus pharmaca componentes: ad iã
D malignas vero fortiora. Adſcribunt autem in his ipſi aliquando, ꝙ ad aphthas, & vlcera hoc phar
macum conuenit: aliquando, ꝙ ad aphthas putredinoſas. Cum vere ſimpliciter, ad aphthas, ad
ſcripſerint, ſimplices indicant, & nihil maligni habentes. Andromachus igitur ad malignas aph-
thas ſic ſcripſit. *Ad Aphthas in ore, & vlcera.* Aluminis ſciſſi vſti. ʒ. duas, fructus ericæ drachmam
vnam, oleo excipito, & per digitum locis apprimito. *Aliud.* Aeruginis drachmas duas, alumi
nis ſciſſi † partes duas} gallæ in puluillum redactæ partem vnam: terito, & per linteolum concer- † Al. partẽ vnã
nito: deinde digitum oleo madefacito, ſiccumque excipito, & tonſillis extergendis apprimito: itẽ
palato, & vuæ. Diſparat pelliculas, & tollit aſperitates circa ipſum os, callos excoriat, & vlcera ad
cicatricem perducit. Cęterum ad aphthas in ſuꝑficie hærentes ſic ſcripſit. Ad aphthas lyciũ indi-
cum vino tritum circumlitum facit, & ericæ fructus tritus, aut roſæ ſiccæ cum melle. Hæc præfa
tus, infert: Si verò nigræ ſint, & malignæ, vuæ paſſæ puræ partes tres, aniſi tantundem, trita cum
melle illine, deinde collue.

Quæ Crito ad Aphthas ſcripſit.

Crito verò ſic ad aphthas ſcripſit. ¶ Portulacam in melle tinctam manducet. Aut oleæ fo-
lijs in vino coctis os colluat: aut foliorum myrti albę decocto ex vino. Aut ęruginis vermiculatę
oboloſ

obolos tres, in vini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin, & galla in acri aceto contrita illinitur. E In pueris autē, tedulas, bouinamq; medullā vbi coxeris, minutim concisas porrige. Faciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autem aphthas, vua passa exacinata: & aniso tritis: cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi exterseris, ait, farina erui cum melle, gallam cum melle adhibe. Conuenit, & rhus obsoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem rhois copia quantum tribus digitis prehendi potest, mentæ vero ramuli tres, & rosarum folia septem, & nuces pineæ septem: his omnibus cum melle tritis vtitor. Aut lycio ex aqua. Conuenit, & fœx vini dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, & adipe anserino mista illinito, atq; aquam calidam frequentius colluendā præbeto, ampliusq; adipem anserinum admoueto. *Aliud Musæ.* Fructus myricæ drachmas sex, aluminis scissi drachmas duas, oleo excepta admoue. *Aliud maxime in pueris.* Rhoen rubrum tritum melle mistum illine. Aut adipem suillum, & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargarizandum lac asininum. Quòd si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarizare facito: aut violas albas siccas, cum melle tritas illinito. Hæc cum scripserit Crito, merito quis ei succenseat, velut etiam alios semper reprehendo, qui ex ordine indiscriminatim auxilia recensent, non apponentes, an incipiente affectione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decrescente, conueniunt: & num parua existente affectione, & mansueta, aut adeo maligna, vt iam putredinosum quid habeat. F Ex his.n. quæ scripsit aliqua simplicissima sunt, in pueris, maxime conuenientia, nullam affectionem habentibus. Velut cum adipem suillum, & mel liquefacta assumit: & multo magis cū asininum lac colluere præcipit. Simplicissimū pharmacū est, & portulaca melle tincta, & manducata: & collutio ex folijs oleæ, similiterq; ex myrto alba. Fortissimū verò quod ex ærugine, & vino constat. Quemadmodū ēt galla, acri aceto trita, ac illita: valde.n. forte hoc pharmacū, velut ēt id quod ex ærugine constat. Verū in illo paucissima est ærugo, obolos.n. tres dixit in vini quarta heminæ parte terendos esse, ac colluēdos: debilisq; fit copia misturæ vini exoluta. Galla vero aceto acri trita, vt crassa fiat, & illitioni apta, valde vehemens est pharmacū: Quēadmodū ēt quod ex alumine, & malicorio punici dulcis componitur: quod nisi ad adipem anserinum admistū esset, ad putrefactiones fortes cōgruens esset. Forte est, & quod ex myricæ fructu, ac alumine constat, sed non adeo velut id, quod ex galla, & aceto. Semel porrò tantum recte fecit apponendo in verborū serie sic, quòd si multa saliua feratur, gallā, & solanū aceto diluta gargarizare facito: multā.n. saliuā ferri, maiorē affectionē esse significat. Præstabilius aūt fuisset statim dixisse, Quòd si pascendo proserpat affectio, aut vlcera profunda fiant, aut eiusmodi quippiam, adscripsisse. G

De ijs, quæ Asclepiades ad Aphthas scripsit.

Recte igitur fecit Asclepiades, tametsi non multa pharmaca ad aphthas conscripsit. Veruntamen in duobus, quæ in principio tradidit sic, ad aphthas citra nomen, id est non pascentes, deinde post duo rursus adscribens, ad aphthas depascentes. Lenia.n. sunt duo pharmaca, alterum quidem prius in quo ait, medullam bubulam melle mistam, ac tepefactam illinito, maxime vero pueris infantibus est commodum: alterum vero est, adipe suillo mellis admisto vtitor. Cæterum ad depascentes aphthas, gallarum decocti cyathum vnum, ac mellis tantundem miscere iubet, & feruefacto vti. Verum ego tum hoc pharmacum, tum alia tria post ipsum tradita, paulo ante in pharmacis ad nomas præscripsi: neque enim referre puto, siue ex aphthis, siue ex alio quopiam, transitio ad nomen, id est vlcus depascens, contingat.

Quæ ab Apollonio ad Aphthas scripta sunt.

Apollonius autem Herophili sectator, in primo parabilium pharmacorum sic scripsit ad verbum. ¶ *Ad Aphthas albas.* Chalcitidem oleo tritam penna illinito: hoc e vestigio sedat. Postquam vero pura facta fuerit, myricæ fructum tritum, & aqua mulsa, aut vino dilutum, illinito: maxime infantibus est ex vsu. Deinceps autem aliud scribit, & maxime ad nigras aphthas. Vuam passam exacinatam, & anisum trita cum melle illinito. Et rursus aliud, atramento sutorio trito cum melle utitor. H Videtur sane in malignis, eiusmodi pharmacis iubere vti. Adscripsit itaque ad primum, ad aphthas albas. Ad secundum, ad nigras, ostendens per id colorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Consequenter adscribit, & collutiones ad aphthas hac verborum serie. Vino nigro austero, & subadstringente colluito. Oleę folijs in vino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum vino similiter vtere. Hæ collutiones citra discrimen scriptæ nullum detrimentum inferunt: nam, & in moderatis, & in maioribus, & in maximis affectionibus conueniunt. Recte vero deinceps aliud valde efficax scripsit: æruginis vermiculatæ obolos tres, in vini quarta heminæ parte gargarizandos præbe: deinde etiam vinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodum etiam quod consequenter sic scriptum est: Muriam oliuarum, & acetum pari mensura mista colluenda dato, indeque vino colluito, postea etiam aqua mulsa, & deinde aqua: In pueris autem oleum colluendum præbe. Post hæc, duo pharmaca scribit diuersis formis, ac speciebus aphtharum congrua. Hyssopum enim tritum ad calidas, & erosas affectiones, itemque puras maxime cōtra-

rium

E rium eſt: congruit autem ſordidis, & inflammatis aphthis. Omphacium vero cum vino aptum
eſt puris, & mordacitatem ſentientibus, ac eroſis. Iubet autem omphacium cum vino tritum col
lui, hyſſopũ vero cum vino, aut aqua mulſa. Validum valde eſt, quod ab his ſequitur pharma-
cum, vt iam * paſcendo proſerpentibus aphthis conueniat, quod ipſum componit, myricæ fru-
ctum coquens cum aceto. Validum eſt, & quod deinceps ab eo ſcriptum eſt, in quo ait, Gallam
tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc verò, quod poſtea ſequitur, in quo ait, Succo ſilphij
diluto ſimiliter, vtitor: & poſtea oleum colluendum dato: etiam ipſum acre, & mordax eſt, ac di-
ſcuſſorium, non adſtringens. Non recte itaque adſtringentia, & acerba, ac repulſoria, diſcuſſorijs
admiſta ſunt, ac acribus, atque hoc nullo diſcrimine adiecto. Quod vero ſequitur ex aceto appa-
ratum generoſum eſt. Quoniam autem ad acetum non apposuit acre, & quoniam per ſemen li-
ni, moderatius euadit, adiecit autẽ ipſi & loliũ, pharmacũ multũ diſcuſſoriũ: atq; propterea ipſũ
ad linguæ tumores conuenire ait: Verũ adſcribã omnẽ ipſius dictionẽ, Semen lini, ac loliũ, æquis
partibus aceto trita colluito. Hoc itidẽ ad linguæ tumores facit. Longe lenius his omnibus phar
macũ deinceps ſcripſit hoc modo. Folia pruni contuſa, ac lacte permiſta colluito. Cũ enim adie-
cerit ſermoni, colluito, manifeſtũ eſt, quod multo lacti pauca folia admiſcet. Nã ſi folia cum lacte
F trita pro pharmaco inunctili eſſe iuſſiſſet, palã vtique eſſet, quòd multa folia, paucú vero lac, eſſe
iuſſiſſet. Deinceps porrò etiã, quæ manſa aphthas iuuent, annectit. Mandendæ ſunt oliuæ muria
conditæ. Manifeſtũ eſt leniſſimũ hoc pharmacũ eſſe. Et rurſus. Portulaca melle tincta manduce-
tur. Et hoc ſimiliter mite eſt. Differunt hæc duo inter ſe in eo, quòd oliuæ muria conditæ, & ad-
ſtringunt, & diſcutiunt, plurimã verò in ſe adſtringendi vim habent: portulaca verò cũ melle im
becillius eſt pharmacũ. Conſequenter probè fecit, cum ait in pueris conuenire, quæ dicturus eſt
medicamẽta. Scribit vero de eis in hæc verba. Vbi puerulus aphthas habeat, ſimilaginẽ, & medul
lã bubulã, ac farinã coquens, infanti mande, ſi iã ipſe ab vberibus mandere nequeat. *Aliud.* Lienẽ
bubulũ in vino coquens, & cũ melle terẽs mãde. Hoc pharmacũ ſuperuacaneũ eſt, & plus æquo
curioſum. Deinceps recte ſcripſit, Abſtinendũ circa dietã, ab acribus, & ſalſis, & acidis, tũ edulijs,
tum potibus. Deinde haud ſcio, quo modo in hãc ſententiã ſcribit, Atramentũ ſutoriũ tritũ † cũ
melle illinito. Hoc enim medicamentũ ſuperius ſcribere oportuit cũ alijs fortibus pharmacis. † [illegible] s. vitam, additur in multis cod. antiquis.

Quæ Archigenes ſcripſit ad Aphthas.

Quædã ex his, quæ Archigenes ad aphthas ſcripſit, eadẽ ſunt cũ præſcriptis. Verum viſum eſt
mihi ex ordine omnẽ ipſius ſermonẽ adſcribere, ita vt nihil ex eo relinquã. Scribit igitur ſic. *Ad*
G *Aphthas collutiones faciunt*, Foliorũ oleæ decoctũ. Aut foliorũ myrti albæ eodẽ modo. Aut aqua
oliuæ colymbadis appellatæ, {hoc eſt muriæ innatantis.} Facit, & amurca, & marrubij ſuccus;
aut lentis decoctũ, ſeu rubri, aut † cypri. Aut æruginis vermiculatę obolos tres, in vini cnidij quar † Al. cyperi.
ta heminæ parte diſſolutos, colluat. ¶ *Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis me
dicamentis: priuatim autem congruunt hæc.* Aluminis ſciſſi, florũ roſarum, æquales partes, fructus
myricæ duplũ: vtere ſiccis. Aut thus, & glycyrrhizæ ſuccũ æquis portionibus; gallæ, myrrhæ,
aniſi, ſingulorũ parũ quid: cũ vino protropo illine. *Aliud.* Mannã, & ſalẽ pari pondere ſiccã, per
pennã adhibeto. *Aliud.* Fæcẽ vini dulcis cũ melle illinito. *Aliud.* Miſy, & alumen, & rhoẽ cũ mel-
le, aut chalcitidẽ cũ oleo, per pennã illinito: vehementer bonũ eſt. Aut oleæ folia cũ oleo illinito.
Poſtquã vero repurgatæ fuerint, myricæ fructũ cũ aqua mulſa, aut vino illine. Aut vbi cũ erui fa
rina, & melle exterſeris, gallã cũ melle adhibe. Aut myricæ ſemen, & aluminis tertiã partẽ cum
oleo illine. Hoc etiã ad nomas facit. Aut adipẽ ſuillũ, aut anſerinum manna inſperſa illinito. Aut
gallã tritã cum oleo. Aut liquidũ alumen dilutũ. Aut † Cypri ſolia manducent. Aut lycij radicẽ † Al. cyperi.
aridã adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallã cũ ſale. Si verò extendatur affectio, &
ſerpendo putredinoſe depaſcat, collutionibus quidẽ & gargariſmis vtendũ eſt ad aphthas deſcri
H ptis fortioribus: priuatim autẽ muria frequentius colluẽda eſt. Aut herbã ſacrã aqua, aut vino in
coctam colluendã, aut gargarizandã dato. Illitionibus etiã ad aphthas deſcriptis fortioribus vtan
tur: Priuatim verò cornu cerui tritũ affrica. Aut atramentum ſutoriũ toſtũ tritũ cum melle. Aut
æruginem æris, ſiue ſquamã cũ melle. Sũmè facit ad nomas, fœniculi radicis vſtæ cinis. Hæc ad
aphthas Archigenes in primo de pharmacis ſcripſit, q̃ parũ abeſt, vt omnia etiã alibi ſint ſcripta.
Quid igitur operæpretium duxi eadem bis ſcribere, quãuis cauerim ne hoc facerem? Quod ſanè,
& Archigenem, quẽ ſcimus maiore quã alios dignitate, etiã cõmunia cũ proprijs diſcriminibus
ſcribere poſſe, videbã nunc ipſum in pluribus eiuſmodi doctrinæ negligentem. Nunc enim om
nia confuſim proijcit auxilia, vna cum hoc quòd continenter inter ſe ſcribendo commiſcuit le-
niſſima, & acerrima. Quid enim ſimile habet ærugo ad lentis, & rubi, ac cypri decoctũ? quid gal-
la ſimile adipi anſerino, aut ſuillo? Acre enim, & erodens, fortiterque reſiccans pharmacum eſt
ærugo: rubus autem & † cyprus, & lens pauciſſimam habent adſtringendi facultatem. Sic etiam
galla fortiſſime adſtringens, contrariam vim habet ſuillo, ac anſerino adipi. Quin, & deinceps ab
eo ſcripta, planeque omnia quorũ mentionẽ facit, eandẽ confuſionẽ perturbati ordinis habent.
Præſtabat autem, velut ſemel alicubi in ſermone apponendo dixit, hoc etiã ad nomas facit, eo-

dem

dem modo etiam alia diſtinxiſſe, vt adſcriberet videlicet, hoc quidem infantibus, ac pueris cõue- E
nit, hoc vero perfectis: & hoc incipientibus, aut moderatis aphthis, hoc autem vigentibus, & for-
tibus: maxime vero omnium, aut inflammatis, & calidis, aut magis frigidioribus: & ex inflamma
tis, hoc quidem rubicundioribus, hoc vero flauioribus: aliæ enim ex ſanguine, aliæ ex flaua bile
inflammationem habent: quemadmodum illæ rurſus non inflammatæ pituitoſæ in totum exi-
ſtunt: quemadmodum aliquæ ex inueteratis, humoris atrę bilis malignitatem acquirunt. Cogno
ſcentur hæ omnes facile viſu ſimul, & tactu. Viſu quidem ex coloribus, quemadmodum etiam
nunc dictum eſt: rubicundiores enim ſanguineum humorem præualere oſtendunt: flauiores au-
tem amaram bilem: quemadmodum rurſus albeſcentes pituitoſiorem, liueſcentes, & nigreſcen-
tes, atræ bilis ſuccum. Qui enim hæc rite diſcreuerit, noueritq; amplius ſingulorum ſimplicium
pharmacorum facultatem, quemadmodum in libris de ipſis a me ſcriptum eſt, is in vnaquaque
aphthæ ſpecie, tum ſimplicibus, tum compoſitis vti ſciet, velut iam ſæpe eſt prædictum. Conſide
rabit autem ſimul, & corporum naturas, num molles ſint, & humidæ, velut in pueris, eunuchis, &
mulierculis: an duræ, & aridæ, velut in piſcatoribus, ac nautis, & venatoribus, atq; agricolis. For-
tioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. †Ego porrò inſan
tibus, quibus nutrices cibum mandunt, lentem cum modico pane, & medulla cerui, aut vituli, F
præbeo. Admiſceo etiam cibis, ex malis cotoneis, atque alijs, quæ adſtringunt, uelut Romæ ce-
ſtiana appellata. Quin, & ex pyris addo, ſorbiſque, ac meſpilis, & cornis. Quandoque etiam de la
ctuca, & ſeride, ac ſolano, & portulaca, in cibos, qui mãduntur permiſceo, ſi aphtha fuerit inflam
mata. Quòd ſi non adhuc quid mandi queat, nutricem eiuſmodi victu alo, eique ſimul bonam
concoctionem proſpicio. Verumtamen etiam infantes pharmacis illino, ſi quidẽ ſubrubras vide
ro aphthas, in principio quidem ijs, quæ moderatiſſime adſtringunt, ac frigefaciunt: deinde uero
ijs, quę citra mordacitatem diſcutiunt. Si vero ſub flauas videro, ijſdem quidem vtor, ſed magis re
frigerantibus. Si vero pituitoſiores, adſtringentibus. Si nigreſcentes, diſcuſſorijs generoſioribus.
Cæterum in maioribus pueris, eiuſdem generis facultatibus pharmacorum vtor, auctis tãtum vi
ribus ipſorum. Quemadmodum ſanè etiã in perfectis, & duris corporibus, ſingulis relatis faculta
tibus fortiſſimis vtor. Placebat autẽ mihi in his per omnia miſyos vſus cum vino adſtringente,
quod tum intendit, tum remittit vim ſuam, prout magis, aut minus vinum fuerit adſtringens, &
prout craſſius, aut liquidius efficitur pharmacum ex miſyos, ac vini miſtura. Quòd ſi ſordida ap-
pareat aphtha, miſy cum vino mulſo tero. Ijs vero, qui fortioribus quã miſy eſt, pharmacis opus
habent, ærugo ſimiliter cum vino, & vino mulſo vtilis exiſtit. Illinendæ autem ſunt ex his phar- G
macis affectæ oris partes: Commodũ eſt etiam pharmacum ad hanc rem, chalcitis oleo trita. At-
que hæc quidem efficaciora. Moderata verò, & maxime ad incipientes affectiones omphacium
cũ vino, & vino mulſo. Similiter etiam rhus. In pueris ſufficit roſarum flos, & ipſæ roſæ ſiccæ, &
collutiones moderate adſtringentes, pro ætatis, & naturæ eiuſmodi corporũ ratione. Et in ſum-
ma moderatæ aphthæ maxime in teneris corporibus moderatis pharmacis opus habent: fortes
vero, & maxime in duris corporibus, a fortioribus curantur. Fortia pharmaca dico, tum quæ for
titer adſtringunt, tũ quæ mordent: ſicut ſanè moderata, quæ haud omnino quidẽ mordent, parũ
autẽ adſtringunt. Fiunt porrò etiã in his, velut in alijs prius dictum eſt, affectionibus, cõpoſita me
dicamenta, & ſæpe etiam ex contrarijs, quale eſt, quod ex oleo, & chalcitide conſtat. Ipſum equi
dem oleũ per ſe infeſtiſſimũ eſt aphthæ affectui, velut etiam chalcitis: quandoquidem alterũ qui- A. l. 3. f. a. cap. 24. fo. 246. h
dẽ humectat, & ſordidũ facit, mordet autem uehementer chalcitis: verũ miſtura ipſorum, vbi fue
rit moderata optimũ pharmacũ efficit. Quemadmodũ igitur ex cerato, & ærugine, incarnans ef-
fici pharmacũ oſtenſum eſt, cum tamen ambo incarnationi contraria exiſtant: eadem ratione
ex oleo, & chalcitide aptũ medicamentũ efficitur. Si vero in putredinem aphtha vertatur, & ex-
ulcerationes faciat, neque aptham amplius affectionẽ nominare conuenit, neque pharmaca eiuſ
modi affectiones curantia, inter ea quæ aphthis cõmoda ſunt, connumerare. Quemadmodũ ne- H
que inter eryſipelata ſanantia, recte connumerantur ea, quæ præclarè diſcutiunt liuidas, & duras
partes, ex frigidiorum medicamentorum adhibitione tales factas, & iam ad induratam in ſcirrhũ
affectionem ex eryſipelate delapſas. Profecto enim, qui eiuſmodi ſcripturarum indiſcriminata in
certitudine decepti, eryſipelatis calida, & diſcuſſoria medicamẽta, aphthis autem ea, quæ putrefa
ctis conueniunt, adhibent, non parum detrimenti inducunt.

† In antiquiſſimis cod. græcis hoc in loco adduntur hæc verba, οἷς ἐγχρῶμαι πρὸς ἄφθας, id eſt. Quibus ego medicamẽtis utor ad aphthas. ut hic incipiat caput nonum, at q; hæc ſit uelut inſcriptio.

A GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER SEPTIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Oſtendit quæ medicamenta congruant affectis partibus, per quas vox editur, ac reſpiratio.

De affectionibus circa partes reſpirationis contingentibus. CAP. I.

MOs eſt recentioribus medicis arteriæ pharmaca, arteriacas appellare, non apponentes num antidotos dicant, an iuxta aliud ſignificatum: quidam vero electa nominant ipſa, non apponentes pharmaca: & quidam penitus nullum diſcrimen ipſis adſcripſerunt: aliqui vero raro addiderũt: alij, ad vocem interceptam: B alij adhuc generalius, ad vocem læſam: ſunt qui & ad exaſperatam arteriã, & ad exulceratam, ſcripſerũt: adeo vt rationabile ſit eos, qui arteriacis appellatis pharmacis indiſcriminatim vtuntur, aliquando fęliciter eis vti, aliquando vero nihil penitus ægros iuvare, ſed maxime lædere. Palam eſt autem, ꝙ aſperã arteriã in huiuſmodi affectionib' criminantur. Quondam igitur, quando nondum eas, quæ ſimiliter vt cor pulſant, arterias ſic nominabant, in ſolam eam, quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, ipſum arteriæ nomen inferebant, venas appellantes in totum, velut alia, quæ non pulſant, ſic etiam pulſantes. Poſtea vero conſuetudine obtinente arteriæ appellationem in pulſantibus dici, propter æquiuocationem, aſperam nomen apponentes, eam quæ ex larynge in pulmonem deſcendit arteriam, aſperam arteriam appellauerunt, vna cum hoc, ꝙ ipſam etiam bronchum vocãt, quãdoquidem cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima eius pars ſunt, bronchia appellãt. Ambit autem ipſam arteriã intrinſecus † craſſa pellicula, quã ob craſſitudinem aliqui tunicam vocant. Cũ igitur affectio aliqua aut circa hãc, aut circa laryngis (qui ſumma arteriæ pars eſt) muſculos cõtingit, arteriacas appellãt curantes ipſam, nõ apponẽtes, velut dixi antidoros. Diſſimiles aũt facultatibus ſunt ab ipſis deſcriptæ, & ob id contingit vtentes ipſis abſq; diſcrimine, à ſcopo aberrare. Quòd vero multa ſit diffe-C rentia earum, quæ in medicamentarijs libris ſcriptæ ſunt, ex tribus exemplis diſcere licet, quorũ primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſite meatus obturat, lęuigans aſperitates: alterum huic cõtrariũ eſt, acrimoniæ mordacis nõ parum habens, vt ſi ſanę particulæ adhibeatur, ipſam exaſperet: medium deindẽ inter ambo dicta aliud genus arteriacorum pharmacorũ eſt, lenis & citra acrimoniã extergentis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex paſſo cretico, & gũmi, & tragacantha, ac radice dulci apparatũ: Acre vero & pipere, & caſia, & cinnamomo, & chalbano, ac reſina terebinthina: Medium autẽ amborum ptiſanæ conſtat ſucco, & amygdalis, & fabis freſis elixis, & alijs huius generis. Inter medium autẽ & vtrunq; extremum plura pharmaca ſunt partim, magis partim minus, à medio ꝓgreſſa: de quibus deinceps determinabo, eos quidẽ, qui diſcrimen aliquod addiderunt laudaturus, qui vero ſimpliciter protulerunt, neq; admiſſurus. In horum medio locandi ſunt, qui diſcrimina non tñ integra ſecerunt, qualia ſunt eorũ, qui ſcripſerunt: Arteriace ad interceptam vocem, aut rurſus. Arteriace ad raucam vocem. Etenim vox intercepta, hoc eſt non poſſe loqui, ad plures cauſas ſequit, partim quidẽ ad deſtillationes a capite diuturnas: partim vero ſuppuratis pectore, ac tabidis: & ijs qui ex magno & multo clamore læſi ſunt, & deinde non probe curati ſunt: aut etiam affectionem, q̃ adhuc generatur, habent. Eodẽ Raucedo. D modo etiam raucoſa vox fit ob eaſdem cauſas, & amplius ob frigidi aeris inſpirationẽ. Affectio itaq; interceptę ac raucoſæ vocis eiuſdem generis eſt. Magnitudine tñ differũt inter ſe hæc mala. Cum enim vocis organa ab humiditate vehemẽtius, & vt ægrè ſolui poſſit, fuerint madefacta, Vocis interceptio uox intercipitur: quando vero moderatis ſunt humecta, raucedo oboritur: organa uocis cum dico arteriam accipite, & eius ſummũ, aut fauces. Qui igitur ex vehemẽti clamore vocem ampli' oblæſam habẽt, his ſimilis quædã affectio cõtingit ei, quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & ſpinæ, & muſculis, vbi plurimũ laborẽ pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorũ magiſtri eiuſmodi affectionẽ muſculorũ, in quibus cõſiſtit, laſſitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriam intrinſeca ipſius pellicula, aut tunica, aut quõcunq; quis nominare velit, a ſpiritu in magnis vociferationibus extra prolato percuſſa, in affectionem inflammata deuenit: atq; hoc multo magis ſi ad magnitudinẽ uocis, acumẽ quoddã acceſſerit. Iuxta arteriæ vero ſummũ vltra hanc plagã, & muſculorum ipſum mouentium actio offenſa, maiorẽ affectionem efficit. Porrò curationis ipſarum genus in omni particula ſecundum materias euariat. Etenim crura, & manus, & ſpinã, per oleũ confricare facile licet, cum per cutẽ in* adiacentes ipſi muſculos vis ipſius olei penetrare poſſit. Iuxta aſperam vero arteriã cartilagines poſt cutem ſitæ, prohibent in ſubiectam pellicu-

A. l. 3. fen. 10. t. 2. c. 1. f. 263. n

† ἰσχυρὰ ὑμὴν, i. fortis membrana, eſt in antiquis.

* ὑποκειμένους, i. ſubiectos, eſt in manuſcriptis.

lam tranſitũ facultatis emollientium vnguentorũ. Quemadmodũ enim oleũ ſic & alia multa cõ E
poſita pharmaca eandẽ vtilitatẽ præbẽt. Quin & ea, quę in principio Acopa tãtũ appellata ſunt,
hoc eſt laſſitudines emẽdantia, paulatim appellationẽ ſuam à ſe ipſis extenderũt ad ſimilia cõpa
ge medicamenta, & ſi gratia vehementer calfaciendi aſſumãtur. Cæterũ cõis materia auxiliorũ
ad vocis organa, præter ręliqua, eſt quæ ex balneis contingit: manifeſtũ eſt aũt, ꝙ dulciũ aquarũ
dico. Marina. n. balnea, & ſulphurea, & aluminoſa, & atramẽtum ſutoriũ olentia, ac bituminoſa,
ꝓpterea, ꝙ fortiter reſiccant, inepta ſunt. Et ſanè ita faciũt phonaſci, qui magno vocis exercitio
vtuntur cũ contendendo oblæſerint vocẽ (ſunt aũt hi citharœdi, & præcones, & tragœdiam, ac
comœdiã perſonati repræſentãtes) balneis. n. multis vtuntur, & cibos lenes, ac laxantes edunt.
Si vero etiã aſpritudinẽ percipiant, cibos qui infarciuntur particulis, quas contingunt, aſſumũt.
Vna enim eſt tunica ſibi ipſi cohęrens, & cõtinua, quæ ſummo gulæ, ſummo aſperæ arteriæ: gu-
læ ẽt, atq; ipſi aſperæ arteriæ, intrinſecus prętenditur. Quòd ſi ex victu, ac balneis oborta affectio
non ſedetur in organis vocis, ad arteriacas trãſeunt, per totũ hoc tẽpus cibis vtentes, q ex lacte,
amylo, alica, ouis, & dulciarijs libis cõponunt. Si vero per hæc non curentur, inuenta ſunt à medi
cis pharmaca ſub lingua tenenda, inde ẽt hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiuſdem cũ ar-
teriacis inflãmationẽ arcentibus facultatis, ex vino theræo, & gũmi, ac tragacantha, & glycyrrhi F
za, cõpoſita, q̃ vt dixi, lęuigant, ſimulq; remittũt aſperitates: quicquid vero reliqui eſt in partibus
* τελέως, i. cito, eſt in impreſſis τελέως. id eſt perfecte, eſt in manuſcripto. inflãmationis, hoc concoquunt, & *cito perſanãt. Induſtriũ porrò eſſe oportet, qui pharmacũ lin
guæ ſubdit, quo eo paulatim liqueſcente, ſummũ aſperæ arteriæ id, qđ in ipſum defluit ſuſpiciat,
renitendo oborienti tuſſi. Obluctantes enim, vt ne tuſſiant, ꝓmittẽt quippiã ex pharmaco in arte
riæ ſummũ, ipſamq; adeo arteriã demanare. At vero ſic curatos claram uocem habere impoſſi-
bile eſt, citra vſum pharmacorũ abſq; acrimonia extergentiũ, quale "eſt faba freſa elixa, & ptiſa- A.l.3.f.10. t.1.c.6.fo. 2,2.b
na, & ſemen lini torrefactum: huiuſmodi enim medium obtinent inter ea, q̃ media facultate præ
dita ſunt, & ea q̃ meatus obducunt pharmaca. Magis autẽ quã hæc abſtergunt, reſina terebinthi-
na, thus, mel deſpumatum, ac amygdalæ amaræ. Quemadmodum ẽt & his rurſus fortiora ſunt,
† Legitur in antiq. γλυκύζον ἢ κρητικόν. i. dulcia, quale eſt creticum. oroborũ farina, hormini ſemen, iridis, panacisq; ſemen. Cæterũ his oĩbus vina mollia, † & paſ-
ſum creticum, & theræũ, ac ſcybelites apta ſunt: & ad hæc haud ſcio, quomodo neglectum id, ꝙ
à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur {Latini ſapã dicunt.} Verũ atticiſſantes ipſum ſirę̃ũ
vocãt. Quẽadmodũ alij caricarũ decoctũ ſiræũ appellãdũ cẽſent, pugnantq; inter ſe, vtrũ ipſorũ
ſiræum vocare oporteat. Eſt ſanè, & hoc ipſum ſirçum, quod pinguibus caricis in aqua decoctis
fit, mediæ facultatis, quam lenem & citra acrimoniam extergentẽ appellauimus. Muſtum quidẽ G
igitur coctum {hoc eſt ſapa ipſa,} leniſſimum pharmacũ eſt, & maxime meatus oblinens: cari-
carum autẽ decoctum magis diſcutit & exterget. Quemadmodum igitur in pręcedentibus dixi,
omnium ſimplicũ medicamẽtorũ vires exquiſite noſſe oportet eum, qui compoſitũ quoddam
ſit facturus: atq; hic ipſe etiã ab alijs compoſitis recte vtetur, & maxime vbi indiſcriminatim fue
rint conſcripta, quẽadmodũ plures arteriacæ habentur. Palam eſt etiã, quod hic ipſe ijs, quæ cũ
diſcrimine prodita ſunt, rectius vtetur. Etenim iuxta exactã rationẽ, in quantũ apparatus affe-
ctionũ trãſmutat, tantũ etiam cõmodum ipſi pharmacum permutare oportet: hoc ipſum vero
ſolus is, qui ſingulorum ſimplicium pharmacorum vim nouit, exacte præſtabit, ad primũ phar-
macum parũ quiddã ex ſequenti ordine apponẽdo. Velut exempli gratia, in laſſitudinibus inflã
matis cũ in ſummis ipſius aſperæ arteriæ muſculis fiũt, in principio q̃dẽ leniſſima edulia conue-
niunt, pharmaca vero meatus obducentia: Cõſiſtente aũt inflãmatione, parũ quid extergentiũ
addendũ eſt: deinde conſequenter amplius: deinde rurſus aliud illo præſtãtius, quo paulatim cõ-
poſitio ad mediũ exterſorium perueniat, & rurſum ſecundum eundẽ modum ab hoc magis di-
ſcuſſorium, ac exterſorium: ita progreſſu ad vehementiſſimum facto, vbi diutius velut in ſcirrhũ
indurata affectio in vocis organis perſtiterit. Primi itaq; ordinis eſt tragacantha, & gummi, & ſa-
mius aſter, amylũque, & ex alica, ac trago probe coctus ſorbitio. Quin & lac aptũ eſt, & dulcia-
rij panes, & oua ſorbilia, ac nuces pineæ, quas nunc omnes Græci ſtrobilos vocant, quõdã autẽ H
apud Atticos coni uocabantur, ſeſama etiam ex hoc gẽnere ſunt. Ab his autem deinceps eſt bu-
tyrũ, quod etiam butyros maſculino genere Græcis appellatur: & decoctum radicis dulcis ad
craſſitudinẽ attici mellis liquidi redactum. Atqui radicem dulcem, quam glycyrrhizam vocant,
præſtat in primo tempore in aqua, velut dixi, coctam, ad ſiræum ſiue ſapam ex muſto paratã ad
miſcere: ad paſſum item Creticum idem decoctum miſceri poteſt. Siue autem cum ſapa, ſiue cũ
paſſo cretico fuerit permiſtum, rurſus poſt miſturam decoquendum eſt. Hæc "igitur in affectio-
nibus inflammatis iuxta arteriam, eiusq; ſummum, commoda in principio ſunt, donec inflãma- A.l.3.f.10. t.2.c.3.fol. 263.1
tio moderata fiat: & præ omnibus a vini potu hoc tempore abſtinẽdum. Cum verò moderatiò
facta eſt inflãmatio, vinum dulce therę̃ũ, aut ſcybelite bibere licet, aut ex noſtra Aſia catyinum,
& deinde *therinum appellatum, deinde etiam dulce tmolite. Eo tempore etiam butyrum aptũ
eſt, & ſorbitio ex amygdalis, ſorbitio itẽ ex lacte, & melle diutius coctis, amylo iniecto: & ſi amy
lum non adſit, ſiligine Romanis appellata iniecta. Manifeſtum eſt autem, quòd per huiuſmodi
victum

A victum,inflammatio,tū pellicularum,tum muſculorum, circa arteriam, eiuſq; ſummū ſedatur. Relinquitur aūt humiditas multa,ob quā impoſſibile eſt clarā vocem proferri.Quare trāſire tūc cōuenit ab his edulijs ad oīa ex melle cocta,& ad fabā freſam elixatā,& ptiſanā,ac braſſicam, & porrum probè coctum.Pharmacorū porrò vſus idoneus eſt,quo tpe,aut inflāmatio,aut aſpritudo præualeſcunt,eorū,quæ ſub lingua detinentur,de quorū cōpoſitione dicā:poſt hæc magis exterſoria,& reſiccantia damus:& deinde rurſus his ipſis adhuc magis exterſoria, & magis reſiccātia,vſquequo ad ea,q̄ aliqd acredinis hñt, perueniamus: ita vt ēt in his à moderatioribus initio facto,ad vehemētiora paulatim tranſeamus.Itaq; qualē formā eſſe conueniat victus,antea dictū eſt,quēadmodū ēt ſimpliciū pharmacorū ſpecies eſt relata. Cæterū cōpoſita ex ipſis pharmaca multiformiter,alij iuxta aliā ſymmetriā,& cōmēſurationē conſcripſerūt.Et quibuſdā ſanè ex tribus,aut quatuor ſimplicibus cōpoſitū pharmacū ſuffecit:quidā verò in maiorē numerū extenderūt.Et quidē,velut dictū eſt,ex molliſſima,& leniſſima materia arteriacas cōfectiones cōpoſuerunt:alij vice verſa ex acri,calida,exergēte,ac multū reſiccante:ſunt & q tertiū genus mediū inter ambo iſta fecerunt. Poſt hos verò alij medij generis inter mediū, & molliſſimū,alij medij generis inter mediū,& acerrimū:& iuxta eandē rurſus rōnem,quidā magis, quidā minus,à medijs
B facultate pharmacis digreſſi,diuerſas cōpoſitiones fecerūt:Quibus oībus ſolus is rectè vtetur, q ſingulorū ſimpliciū pharmacorū vires nouit:ipſe.n.ſciet,& ordinem pharmaci,& quanta diſtantia ſit à medijs digreſſum.Porro eiuſmodi pharmaca ſcripſerunt ēt qui ante Mantiam,& Heraclidem,& qui poſt hos,vixerūt:verum multo p̄ſtantiora à p̄dictis viris tradita ſunt per libros,quos nobis reliquerunt,& in quibus medicamentariā artis partem auxerunt,partim ipſi cōponentes, partim ab alijs compoſita tranſcribentes. Progreſſu vero tpis, tum hæc,tum etiā priora,exacta, & longa experientia cognita, à viris electa, & coaceruata ſunt,quorum iam ſæpe in hoc opere mētionem fecimus:ſunt autem hi, Aſclepiades,Muſa,Andromachus,Heras,Crito, & Menecrates:quin & multa alia pharmaca Archigenes,& Philippus ſcripſerunt: Vt nullo amplius ex veteribus opus habeamus.hi.n.omnia ab Antiquioribus inuenta optimè,velut dixi,tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho deſcriptis. CAP. 2.

PLurimas arteriacas confectiones ſcripſit Andromachus, vt promptum ſit a debiliſſimis ad fortiſſima paulatim per media tranſitu facto progredi,ſiquis ipſorum differentiam nouit: ipſe enim Andromachus indiſcriminatius ipſas prodidit. Verum ego diſcrimina apponā in memoriam reuocaris ijs,q̄ paulo ante dixi.Quòd enim circa ſimplicium pharmacorum tractatum præ
C exercitatum eſſe oporteat eum,qui dicenda aſſequi velit,ſæpe a me dictum eſt: citra. n. ſingulorum ſimplicium exactam ac certā cognitionem impoſſibile eſt cognoſcere,ex quo ordine eiuſdem generis medicamētorum compoſitum ſit,vtrum ex molliſſimo,an vehementiſſimo,aut medio,aut aliquo inter hunc,& alios intermedio.

Primam ita Arteriacā confectionem non longè a principio libri, in quo affectionum corporis internarum curationem tradit,hoc modo in hæc verba ſcripſit. *Arteriaca, qua vtor:* Thuris drac.i.(alij iv.)myrrhę:ʒ.j.(alij iv.)croci.ʒ.i.(alij iv.)ſcyllę.ʒ.ii.paſſi cretici ſextar.iii.Scylla in paſſo coquitur,donec paſſum ſpiſſetur,deinde ſcylla abiecta, reliqua inſperguntur.Hoc pharmacū ſi ſcyllam non reciperet,inter exactè molliſſima numerandū eſſet,vtpote in tres paſſi cretici ſextarios,pauciſſimo thure,ac myrrha, & croco cōiectis,ut parū abſit, quo minus totū paſſum creticū exiſtat. Manifeſtum eſt aūt, q pharmacū hoc, eclecton hoc eſt delingibile,efficitur:vocant autem huiuſmodi etiam ſub fœminino genere eclectas,hoc eſt delingibiles,confectiones.

Conſequenter ad p̄ſcriptā, alteram addidit Andromachus hoc modo, *Arteriace Diacodyon i.ex capitibus papaueris.* Capita papaueris viridia mille,& ducenta,mellis attici lib.*iv. croci cilicij.ʒ.v.(alii x.)ſucci hypociſtidis. ʒ.x:acaciæ.ʒ.x.aquā pluuiā ad capita papaueris. Aqua quidē * Aliter v.
D pluuia additur,quò minus putredini obnoxiū ſit pharmacū:hēt aūt & adſtrīgēs quippiam in ſe hęc aqua; ſcopus eſt p̄dicto pharmaco cōcoquere affectionē circa arteriā,† qd̄ ſanè cōtinget, } per ſomnū,& cōcoctoria cū adſtringendi vi nō adeo multa. Cæterum ſimplex pharmacū ex papaueris capitibus,vt ego facere conſueui,ſola capita hēt in aquam coniecta:atq; vbi flaccida reddita fuerint,ipſa quidē proijcimus;aquā vero ipſorū ad ſolum mel atticum admiſcemus,vſq; ad cōpagem delingibilis pharmaci facta coctura,q̄uo ſanè ego apparare conſueui. Quātam autem copiam aquæ,itemq; mellis miſcere oporteat in huiuſmodi pharmacorum præparatione, in ſequentibus dicam eo loco,† quo talia verba ſcripturus ſum: } Confectio ex capitibus papaueris. † Al. quæcunque ea ſit.

Tertiam deinceps confectionē arteriacā Andromachus hanc prodidit. *Arteriace, qua vtor, Blaſti ad tabeſcentes valde bona.* Nardi celticæ. ʒ.iv.amomi. ʒ.viii. cinnamomi.ʒ.x.malabathri. ʒ.iv.nardi indicæ. ʒ.iii.floris iunci rotundi odorati: ʒ.ii,caſiæ. ʒ.viii.thuris.ʒ.iii.myrrhę,ʒ.i. coſti ʒ.iv.fæcis vnguenti malabathrini.ʒ.vi.ſucci glycyrrhizæ.ʒ.iii.ſucci mandragorę.ʒ.v.maſtiches chię.ʒ.iii.croci.ʒ.vi.Palmulas in vino mulſo,aut p̄tropo coqto:deinde in ipſum decoctū nuces pineas.xx.conijcito,ac terito.Poſtea ex pharmaco ad nucis pōticæ magnitudinē, aut paulo minus,accipito:& ad aliquot dies cum hoc decocto vtitor:deinde ēt ſimplici pharmaco vtaris.Po-

† *Vbi in codi impreſſis Græcis legitur. ἔνθα γραφὴν ποιήσομαι τοιαύτην. Antiqua habet ἔνθα προγραφὴν ποιήσομαι τοιαύτην, quo præſcriptionem, ſeu titulum faciam talem.*

ſtea aũt ad duos vel tres dies hiera ex aloe vteris,cochlearij menſura ex aqua in diem data. Vtere E pharmaco & cum lacte in ijs,quæ arteria affecti ſunt,ad gargariſſandũ: & rurſus facto interſtitio, vtere pharmaco fabæ ægyptię magnitudine. Cum vero fortis fuerit fluxio,opiũ & caſtorium in antidotum miſcemus,vtriuſq; parum quid: In his aũt qui ſtomacho malè affecti ſunt, ea ipſa vitamus. Manifeſtum igitur ex ipſis verbis,quæ ſcripſit Andromachus, quod in fluxionib. partium thoracis,& pulmonis,ac arteriæ,præſcripra cõfectio cõfuſæ eſt facultatis. Dixit.n.ipſe,cũ fortis fuerit fluxio,opiũ & caſtorũ in antidotũ miſcemus,vtriuſq; modicã partẽ, reſiccare nimirũ fluxionem & ſanã reddere volentes. Varium aũt eſt pharmacũ,& ex multorũ miſtura conſtans, vt ad oẽs cõueniat affectiones,quæ & diuturnæ,& malignæ exiſtũt,ac ægrè curabiles, & ſi vlcus ſit circa arteriã,aut eius ſummã extremitatẽ, laryngẽ Græcis dictã,& multo magis ſi iuxta pulmonẽ. Talia.n.fortibus adeo opus habenr pharmacis,quo ad longius tempus ſufficere queant tabidã affectionem habẽtes. Cum enim obtigerit eis regio ſicca,& in cõuenientis victus pharmacorũ vſu perſeuerarint,q̃ diutiſſime renitentur,conſuetas actiones moderate obeuntes. Hanc igitur confectionem non cenſuerim admiſcendam eſſe ijs,quæ priuatim Arteriacæ appellantur.

Quartam deinceps confectionem Andromachus,ſic ſcripſit. ¶ *Altera eiuſdem.* Blaſti videlicet dicit,de quo circa præcedentẽ arteriacã ſcriptum eſt, Arteriaca Blaſti qua vtor. Compoſitionẽ aũt eius tlẽ facir. Aloes ſextantẽ,croci vnc.i,maſtiches vnc.i. Palã eſt hoc pharmacũ ex eorũ numero eſſe,q̃ priuatim ſtercorũ eductiua appellantur, vna cũ hoc,ꝙ concoctoriũ quiddã habet crocus: At vero cum cõcoctoriũ dico intelligere oportet eius affectionis,cuius gratia exhibetur. F

Quintam ex ordine compoſitionem Andromachus talẽ prodidit. *Confectio ſedans dolorem, eiuſdem.* Opij quadranrem,croci vnc.i,myrrhæ ſextantem,acaciæ vnciæ dimidium ſucci radicis dulcis ʒ.iiij.excipe melle. Hæc Andromachus. Verum ego non auide recipio eiuſdem compoſitionem pharmacorũ,vbi non oſtenditur affectio,in qua ea ſit vtendum. Scimus etenim componendi ſedantia dolorum ſcopum,cũ ſomnum videlicet inducere voluerimus, & vehementẽ dolorem ſtupefacere. Acaciæ autẽ miſtura velut ad vlcus eſt,quemadmodum radicis dulcis ſuccus ad lenienda exaſperata. Crocum autem & myrrham in compoſitiones dolorem leuantes miſcere plurimis placuit: videntur enim ipſis omnes affectiones ſufficienter concoquere poſſe.

*Aliter ij.

Sextam conſequenter confectionem Andromachus hoc modo ſcripſit. *Arteriace eiuſdem.* Thuris vnc.i,ſucci radicis dulcis vnc.j.myrrhæ.ʒ.iiii,tragacãthæ.ʒ.vj, nardi drac.* unã, amomi ʒ.iiii,croci.ʒ.iv,mellis attici,quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt & hanc ad reſpirationis organorum affectiones compoſitam eſſe ex concoctoriis,mitigatoriis,adſtringentibus, & extergentibus. Myrrha enim,& thus,& crocus,affectiones concoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat: idem etiam tragacãtha facit. Amomum fortiter teſiccat cum modica adſtringendi facultate. Mel autem calſactoriam,& exrerſoriam vim habet. G

†*Quid ſit interpreti luſũ emercum, non conſtat, niſi margam pinguis terræ ſpeciẽ intelligat. Sed græ. eſt χύτραν ἐγκαινουργῆ, ollã innouatã quaſi dicas ollã nouam hoc præcipe ſumendã. Suſpicari & uã licet cũ doctiſſ. Vliſſe Aldrouando verã lectionẽ eſſe, ἐγκεκονιαμένην, calce illitã: aut, quod magis hoc loco probarim, ἐγκεκονισμένην, picatam, fuiſſe enim veteribus morem pice calce ue interiorem ollæ ſuperficiem inducendi, uſus illinere non eſt obſcurum.*

Septimam poſt relatas compoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis valde medicamentis conſtantem,quæ omnes ferme facultates habent: nam & adſtringentia,& mordentia,& attenuãtia,& mitigantia,& læuigantia in ea continentur: quin & ſoporifera vis,& diſcuſſoria,ac exterſoria in ipſa habentur. In quibus omnibus multifariã miſtis facultatibus cõmunis ratio eſt, quemadmodum etiam antea dixi,ꝙ videlicet quiſpiã ex omnibus pharmacũ quoddã cõponere uoluit, ſpe faciendi vnum medicamentũ ad oẽs eiuſdem generis affectiones commodum. Verum ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna,& propterea relicta: aliqua vero fęliciter pro ipſius componentis coniectura,efficacia euaſerunt,& ob id recepta. Quin & præparandi ipſam modum Andromacus adſcripſit,quanq̃ hoc facere alias non ſoleat. Quod vero ex pharmacis cõpoſita ſit,eas,quas dixi facultates cõplectentibus, præſtat meminiſſe eos qui hos libros in manus ſument: ſi tñ non promptam habeant memoriam, eo ſanè tempore quo huiuſmodi pharmaca diſcunt,ſextum & ſeptimum ac octauũ de ſimplicium pharmacorum facultate librũ legant: in illis enim omnem pharmacorum materiã conſcripſi,qua radices,& folia,& flores, & ſemina,& fructus,& liquores,& ſucci omniũ ex terra naſcentiũ plantarum exiſtunt. His itaque præmiſſis iam animum ad ea,quæ Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. *Arteriaca, qua vtor.* Radices filicis craſſiſſimæ lauantur donec puriſſimæ fiant, & omne terreum deponant: deinde per diem vnum perfrigerantur,& in fruſta magnitudinis trium digitorum ſecta cõquaſſantur: atque ex eis libræ.x.in ollam †emerco luto oblitam,aquæ dulcis ſextarios decẽ complectentem,injiciuntur,& ad dimidias,hoc eſt,vt ſextarij v.reliqui fiant, coquuntur: exprimuntur,& liquor quidem in duplum vas diffunditur,& aromata craſſa,ac integris partibus addũtur: nardi indicæ.ʒ.iiii,cinnamomi.ʒ.vi,radicis dulcis.ʒ.vi,caſiæ.ʒ.iiii, rhei pontici.ʒ.iv, balauſti.ʒ.vi: roſarum ſiccarum drach.iiii,(alij vi) Hæc ſimiliter ad dimidias coquuntur, ac exprimuntur: & ad decoctum,mellis attici ſextarius vnus additur: ſit autem mel præcoctum,& in duplici vaſe priuatim *ſpiſſatũ, vſquequo manus non inquinet: adijciuntur & terebinthinæ pellucidæ drac.tres. chalbani drach.ij,croci drach.v,ſucci hyoſcyami drach.i, ſucci hypociſtidis drac.i, mandragoræ ſucci oboli iii,piperis albi drac.*octo. H

Octauam

A Octauam deinceps confectionē ſcripſit, ſumma facultatis ipſius indicata, quod ipſum in omnibus feciſſe oportuit. Habet autem ſic. ¶ *Arteriace laudata Mithridatis, ad thoracis collectiones, ſubpurgat, & leuigat.* Ironis torrefacti. ʒ.xx: in quibuſdam exemplaribus ſal æ freſa: ſcriptū eſt: ſunt aūt ambo exterſoriæ potentiæ. Seminis lini toſti. ʒ.xx: & hoc exterſoriā vim habet. Nucis pineæ. ʒ.xx: hæ læuigandi vim habēt. Vuæ paſſæ exacinatæ. ʒ.iv: & hæc ob id, ꝙ modice ſubadſtringat, ſimulq; cōmodus corpori cibus ſit, merito admiſta eſt: hēt aūt & paſſi facultatē, qualē in quarto de ſimpliciū pharmacorū viribus indicauimus. Croci obol.ij: minimū quid ex croco cōiecit. q pharmacū cōpoſuit, vt propè nihil ſit aliorū ꝓportione: diximus de croco, cū concoquēdi vim habere vna cū adſtrictione: dictū eſt ēt ꝙ adſtrictio corpora cogit, cōſtringit, & corroborat. Adiecit aūt ēt mellis †heminas iv, }à vino dulci ac ſapa digreſſus: vult. n. hoc modo ꝑparatū pharmacū velut præfatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurgare, cæterū in huiuſmodi pharmacis ea, quæ craſſos ſuccos habēt, impediūt repurgationē. His admiſcuit tragacanthæ. ʒ, iv: qđ pharmacū læuigat exaſperata: prædictū eſt aūt, quod vult hoc propoſitū medicamentū repurgare, & læuigare ea, quæ iuxta thoracē hærent: ſcopus. n. huiuſmodi eſt attenuare, & abſtergere, ac ad eductionē ſupne aptas facere collectiones in thorace: verū ſedādi doloris gratia, & ne nimiū tuſſiant partes exaſperatæ, læuigantia apponuntur. Maximū hoc eſt, atq; ipſius per oīa meminiſſe oportet, nimirū qđ ſæpe vnus ſcopus ſit in quem pharmacū componitur: ne vero hoc ipſum aliquo modo offendat, vtraque miſcentur, primum vtilitatis ſcopum nequaquam habentia. [† Cod. tñ impreſſ. græci habent. quartam partem heminæ.]

B (margin letter beside "tuſſiant partes…")

Nonā arteriacē poſt has Andromachus his verbis tradidit. ¶ *Arteriace Marini.* Croci vnc.i, gummi ſextantē, tragacanthæ vnc.i, mellis attici ſextariū i: coquito donec, cū diffunditur, non inquinet. Hoc pharmacū medium eſt facultate: eſſetq; exacte mitigatoriū, ac dolorē ſedans, ſi neque crocum haberet, neque mellis ſextarium, ſed pro ipſo thereum vinum creticū: aut ſapam ex muſto cocto factam, quā nos Aſiani, ut dixi, hepſema appellamus. Verum hoc loco importune inter relata fortia pharmaca locatum eſt, vtpote quæ ſuppuratis & tabeſcentibus conueniunt.

Decimam conſequenter recēſet quæ inter exacte leuiſſimā, ac mediam qualē ſane eſſe dixi precedentē, intermedia eſt. Ex gummi igitur hanc, & paſſo cretico, ac aqua componit, melle etiā admiſto, & gummi quidem injciet beſſem, paſſi ſextarium vnum, mellis libram vnam diſſoluere cū aqua iubens ipſum gummi, copia eius non expreſſa. Itaq; ob gummi, & paſſum, & aquam, penitus nihil exterſoriū habet, ob mel vero, à leuiſſimo & læuigante eſt digreſſa: ſcimus enim exterſoriū eſſe mel. Coqui autē ſuper prunas oportere ipſum dixit, hoc eſt ad mollem, & nō fumantē ignē. Melius vero feciſſet, ſi etiā ad alias omnes hoc adſcripſiſſet. Ego itaq; ſic ipſum ꝑparo, & ne

C que ad prunas adhuc ardentes coctură facio, ne videlicet inde quid acre, & fumoſum ſublatum, acrimoniā non neceſſariā medicamēto ipſi affricet. Mellis quidē acredinē toleramus, quanquā ea nō ſit vehemēs, propter aliam ipſius vtilitatem, verū fumi nulla eſt vtilitas. Quare fugiendus eſt fumus, inquantū poſſibile eſt, circa omnium huiuſmodi pharmacorum præparationem. Præſtat autem, & in ijs, quæ meatus obducunt, lignis, fumum non edentibus vti.

Vndecimam confectionem ſic prodidit. ¶ *Arteriaca alia bona:* Cinnamomi, thuris vtriuſque vnc.i, ſucci radicis dulcis vnc.i, myrrhæ. ʒ.iv. tragacanthæ. ʒ. †ſex, nardi indicæ. ʒ. iv, amomi. ʒ. iv, croci. ʒ.i: melle attico excipe. Recte dixit bonā hanc arteriacem eſſe, verum deeſt ſermoni, ad quas affectiones bona ſit: dictū enim in principio eſt, & per vociferationē, & per diſtillationē læſi arteriam, ampliuſq; propter vlcus & inflammationem obduratam. Hæc autē confectio quam nūc Andromachus deſcripſit, etiam ad tabidos aptum pharmacum eſt, & ſimpliciter omnes inueteratas thoracis, ac pulmonis affectiones. Cinnamomi etenim natura tenuiū partiū, & reſiccatoria etiā induratas affectiones ſanare pōt. Ab eo proximū locū amomi facultas habet, ſimulque adſtringens quippiam habet. Verum ob horū actionē vehementē rationabiliter admiſta ſunt, thus, & radicis dulcis ſucc⁹, & tragacantha, pharmaca exaſperata lenire à natura apta. De croco [† Aliter iij.]

D & myrrha ſæpe dixim⁹, eſſe videlicet cōcoctoria, & modice reſiccatoria huiuſmodi affectionū.

[A. Iſ. fu. 2. t. 2. f. 553. e] Duodecimā arteriacā Andromachus, hoc modo ſcripſit. *Alia ex libris *Galli ad arteriā affectā, vlcera pulmonis, purus & ſanguinis rejectiones, & fluxiones in thoracē & ad ea, quæ ægre educi poſſunt, vehementer efficax.* Reſinæ terebinthinæ. ʒ.iv, croci *cilicij. ʒ.iv, thuris. ʒ.iv. myrrhæ trogloditicæ. ʒ.iv. cinnamomi. ʒ.iv. amomi. ʒ.iii, nucis pineæ drach.iv, radicis dulcis eiecta medulla. ʒ.iv, nardi ſyriacæ. ʒ.ii, & dimidiā, caſiæ nigræ. ʒ.ii, tragacanthæ. ʒ.iii, palmularum ſyriacarum carnis drac.iii, aſteris ſamij. ʒ.iv. chalbani puri obol: iv: coſti. ʒ.iv, (alij. ʒ.i:) mellis attici heminas iv. Mel & reſina in duplo uaſe coquuntur, atque vbi ſpiſſari cœperint, chalbanum miſcetur, donec non inquinent: deinde refrigeratis reliqua trita admiſce, & ſic vtere. Recte fecit in hoc pharmaco, tū quod ad quas affectiones conueniat, tum quod quomodo præparare ipſum oporteat, adſcripſit. Ratio autem compoſitionis ex ſuperioribus conſtat. [* Al. coricij.]

Decimamtertiam arteriacē Andromachus his verbis tradidit. ¶ *Arteriaca Galli, eadem etiam antidotus eſt ad eadē efficax.* Nardi ſyriacæ. ʒ. iv, myrrhæ. ʒ.iv, croci. ʒ. *quatuor: coſti. ʒ.iv, (alij drachmā vnā:) piperis albi grana xxx, radicis dulcis drachmā vnam, nuces pineas centum, ſtyra- [* Aliter ij.]

cis drach.i.tragacanthæ.ʒ.i.cinnamomi drac.i.amomi.ʒ.i.thuris.ʒ.i.obo.iv.caſiæ fiſtulæ.ʒ.ſ.ba E
lauſtij drach.tres,obo.iij.mellis attici,aut paſſi cretici heminas duas. Paſſum in duplo vaſculo coquitur ad ſpiſſitudinem mellis,atq; ita ad arida trita affunditur:tragacantha aũt,& ſtyrax per diẽ antea in ſufficiente protropo macerantur, & ita ad reliqua admiſcentur:reponitur pyxide argentea,aut vitrea. Rectè fecit & hic,q̃ tum ea,quæ promittit hoc pharmacũ, tũ quomodo præparatur,adſcripſit. Ego vero propterea oẽs ab ipſo deſcriptas arteriacas appoſui, ne quis aliũ ſcriptorẽ requirere cogatur:omne.n.facultatũ genus in ipſis continetur,mollium,fortiũ,ac mediorum.

Decimaquarta arteriaca eius eſt, de qua ſic prodit. *Arteriaca ex libris Aphrodæ, Moſchionis. Eſt eius facultas non modicè medias tranſgreſſa ad fortes. Habet vim ſecandi, & attenuandi, ac calfaciendi ex multis pharmacis,quibus ẽt lenta quædam admiſta ſunt ob eam,quã dixi cauſam.* Cõpoſitio eius hæc eſt:Rubricæ lemniæ,thuris,myrrhæ,nardi,amomi,caſiæ rufæ,croci, iridis illyricæ,floris iunci odorati, ſingulorum ʒ. ii. cinnamomi. ʒ.iv.reſinæ terebinthinæ. ʒ.iv. floris roſarum.ʒ.iv.opobalſami.ʒ.ii.mellis heminam vnã,aut paſſi cretici heminæ dimidium,ampliusque quartam eius partem:liquorem & reſinam,donec fulua reddãtur, coquito, deinde ab igne ablatis reliqua addito,ac conquaſſato. Datur in thoracis, & arteriæ affectionibus fabæ græcæ magnitudine,cum aqua quarta heminæ parte reliquis forma eclegmatis delingendum. F

Decimamquintam arteriacã,ſic ſcripſit. *Arteriace ad Gutturis,ſiue arteriæ aſpritudinem,vocem interceptam:& ſanguinem reiectantes,qua vtor. Ex libris Apollonij,* & Alcimonis.* Tragacanthæ
† *Aliter iiij.* ʒ.vi.† gummi.ʒ.vi.thuris.ʒ.i.obol.j.myrrhæ.ʒ.i.obol.ii.croci.ʒ.i.obol.ii.ſucci radicis dulcis.ʒ.i.
* Aliter ij.
* Aliter.ʒ.v.& obo.iii.aut radicis ſeſquidrac.piperis albi grana xxv.palmularũ pinguiũ carnis.ʒ.(iii,alij palmu-
aliter.ʒ.ij. las.v.aut tres hñt)Tragacanthã paſſo maceratã, ac tritã reliquis aridis tritis committe,ex eisque oĩbus catapotia fabæ magnitudine effice,ſub linguaq; tenenda exhibe. Huiuſmodi cõfectiones hypoglottidas medici ab eo,q̃d ſub linguã dantur, appellant:iubentque id,q̃d à diſſoluto pharmaco defluit, ſenſim in aſperæ arteriæ ſummum excipere, obnitendo ſimul ne tuſſis excitetur.

Decimaſexta ex ordine,ſic ſcripta eſt. *Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones, maxime tabeſcentes,& ſuppuratos,ad Hydropas incipientes,tuſſes veteres. Datur per diem,& noctẽ, cochleary menſura.* Succi ſcyllæ ſextarios iv.paſſi cretici ſextar.iii.vini falerni ſextar. viii. mellis attici ſextar.iii.myrrhæ trientẽ,croci ſextantẽ,thuris ſextantem, ariſtolochiæ dactylitidis minã
† Al.ſextantẽ. vnã,& dimidiã,glycyrrhizæ minam.j.radicis eryngij ſextantem, caſiæ vnc.j.nardi celticæ † vnc.
* Al.ſextantẽ. j.}xylobalſami* beſſem. Ariſtolochiam, eryngium, glycyrrhizã, xylobalſamum,caſiã,nardũ,in craſſas partes contuſa in vini ſextarijs viii. macerato ad triduum: deinde ad lentum ignẽ ad tertias coquito,atq; ita exprimito:& recremẽtis abiectis,paſſum,mel, & ſcyllæ ſuccum cõmittito, G
& ad mellis craſſitudinẽ coquito. Crocum verò thus, & myrrham cũ vino terito: atq; vbi optimè habuerit pharmacum, addito: & vbi modicè fuerint liquata, ab igne tollito,& repoſitis vtitor. Rectè facit & hic Andromachus,q̃ quæ promittit, & quomodo præparetur,adſcripſit.

Decimaſeptima confectio talis ab eo traditur. *Arteriaca alia,ut Heraclides Tarentinus.* Succi ſcillæ ſextarios iii.paſſi cretici ſextar.iii.mellis attici heminam.j.croci trientem, alij ſextantẽ:
* Aliter vnc.j. myrrhæ quadrantem,tragacanthæ vnc.j. ſucci radicis dulcis* ſextantẽ, thuris vnc.i.opobalſami ſexuncem:vtere p̃parato. Iuxta hanc confectionẽ, neq; quæ promittat,neq; quomodo præparetur,tradidit,tanquam iam ante ſententiam ipſius legẽtes intelligere queant. Ex eo enim, quod dicit:Alia Arteriaca,ſimilia præſcriptæ ipſam promittere,nos intelligere conuenit. Præparationem autem ex antea relatis computare oportet.

Decimaoctaua confectio,ſic tradita eſt. *Arteriaca ex libris Perigenis,ad omnes arteriæ affectus.*
† *Aliter. iiij.* Croci vnc.i.vuæ paſſæ exacinatæ.ʒ.i.† amygdalarũ.ʒ.viii. myrrhæ obol.iv.tragacanthæ.ʒ.iv, piperis albi obol.iv.mel coctũ. Vua paſſa torretur,amygdalæ excorticãtur:tragacantha in aqua maceratur per diẽ vnũ,& teritur,ac reliquis admiſcetur. Et hic rectè ab eo factum, eo q̃ tũ promiſſionẽ,tum compoſitionem eius adijcit. Cæterum mediæ facultatis pharmacũ exiſtit, quare ad omnes affectus ipſum commodum eſſe ait: eſt enim mediorum pharmacorum natura talis: H
Vnde etiam ipſis medijs affectionibus proprie, & primariò conuenit: ijs vero,qui mollibus,aut fortibus opus habent,neque emolumentum,neque detrimentum magnum affert.

Vltimam omniũ arteriacam,hoc modo deſcripſit. Vini mulſi veteris ſextarios iii.ad vnum decoquito: deinde nucum pinearum toſtarum heminã adijcito, piperis albi ſextantem:ac vtitor, Eſſet ſane hoc pharmacum ex molliſſimis, ſi non piper acceſſiſſet: hoc verò addito,ad mediam facultatem peruenit:propterea etiam eiuſdem generis cum præſcripto eſſe ratus, ſubſcripſit.

Arteriaca à Critone conſcripta quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone cõſcriptis quatuor produxiſſe ſuffecerit. De prima ſcribit in hæc verba. *Ad vocem interceptam ob contentionem.* Ficum & eryngiũ probe coquito,& ad decoctũ gummi miſceto, vt melle durior confectio fiat: dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id ſane pharmaci huius mentionem feci,q̃ in principio apta eſt hæc præſcripta confectio, ſi per eryngium præparetur:ammoniacum autem inueteratis commodũ, forte enim pharmacum exiſtit.

Non

A Non rectè igitur Crito fecit, quòd cum moderato fortiſſimum pharmacũ indiſcriminatim tradidit. ſi enim ab vſu duri i.nmutaueris, nõ ſolum nihil iuueris, ſed etiam lædes hominem. Alterã arteriacam ſcripſit Crito mediam facultate, concoctoriam & lenem his verbis. ¶ *Alia faciens maxime ad Phonaſcos, & aſperam arteriam, & tuſsis irritationes, dolorem aurium, vlcera in auribus, ac pudendo. Concoquit etiam deſtillationes.* Thuris obo. iv, myrrhæ. ʒ. ii. paſſi cyathos iii: paſſum ad mellis ſpiſſitudinẽ decoquito, deinde myrrhã & thus trita cũ paſſo ſemicocto ablato, adijcito. Facit etiã ad dyſentericos, cœliacos. Quidam croci etiã drachmã addunt, & fit auribus cõmoda, atque oculis inflãmatis. Hæc Crito perſpicuè & probè ſcripſit: neq; opus eſt me eiuſmodi pharmacorũ expoſitionem apponere, ut qui ſæpe iã de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidẽ ſimiles, verum moderatiori facultate & ſimpliciſſimas ſic ſcripſit. *Eclegma Fauſtianum appellatum*. Vini falerni ſextariũ i, mellis attici lib. i: in duplici vaſe coquito, rutæ ramulo agitando. Alterum pharmacum tale eſt. ¶ *Eclegma ex vino ſcybelite quo vtimur*. Vini ſcybelitis ſextarium i. gummi quadrantem, mellis dodrantẽ: coquito in duplici vaſculo, gũmi prius macerato, ac diſſoluto. Hoc ſolũ loco appoſuit in duplici uaſculo, hoc eſt diplomate, cocturam fieri debere. Rectiſſimè autem fecerit, qui oẽs arteriacas, quæ mitigatoriã, concoctoriam, & lenitoriã vim habere prædicariẽ, in
B duplo vaſe coxerit, quod diploma Græcis vocatur, quomodo ſanè vnguentarij vnguenta præparant: nimirũ calidã aq̃. in magnũ quendã lebetẽ infundentes: ac poſtea vaſculũ, qđ pharmacũ coquẽdum in ſe habet, imponentes: & ſic preuſtas prunas, aut ligna fumũ nõ edẽtia ſuccendẽtes.

Confectio Diacodyon, id eſt ex capitibus papaueris, iuxta veterum traditionem.

Quin & circa huius compoſitionem veteribus indiſcreta diſcordia fuit. Quidam enim ex ipſis ad capita papaueris cxx, aquæ ſextarios. xx. infundendos cenſent, ut quælibet ſextarij menſura ſex papaueris capita recipiat. Quidam vero in lxxx. ſextarios octingenta papaueris capita inijciunt, ut ſinguli ſextarij capita x. accipiant. Quidam ita temperauerunt, ut ſextario vni. viii. capita tribuerentur. Quidam autem haud ſcio qua ratione, in aquæ ſextarios tres, capita papaueris lxxx: conijciunt. Alij capita cxx. in eoſdem tres ſextarios addunt: verum mihi videtur ualde pauca aqua eſſe ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

Andromachus igitur velut ſupra in arteriacis præſcriptum eſt, alteram ex ipſis præparans ſic ſcripſit: Capita papaueris viridia mille ducenta: deinde ad finem: aquam pluuiam. non apponens aquæ quantitatem.

C *Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.*

Crito vero ſic. *Confectio ex capitibus papaueris, ſimplex*. Capita papaueris agreſtis octingenta, aquæ ſextarios lxxx: coquito ad tertias, atq; expreſſis addito mellis lib. x. Si vero uariam efficere velis, adde croci, myrrhæ, ſucci hypociſtidis, ſingulorum. ʒ. xii: thuris. ʒ. vi, acaciæ. ʒ. xii: Rectè videtur mihi ad ſingulos ſextarios capita x. conijcere: ita enim contingit, cum ſcribat ipſe, capita octingenta in aquæ ſextarios lxxx indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo, non apponẽs, neque crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam: optima eſt enim ſimpliciſſima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

At vero Heras ad capita cxx, aquæ pluuię ſextarios iii. infundit, modicã omnino quantitatem tametſi in quibuſdam exemplaribus non numerus capitũ papaueris cxx. ſcriptus ſit, ſed pondus totidem drachmarum. Adſcribam autem totam ipſius dictionem ſic habentẽ. Capita papaueris viridia. cxx. in vas coniicito: & affuſis aquæ pluuiæ ſextarijs tribus, ad triduũ madeſcere ſinito, deinde ad tertias coquito: & ablata ab igne exprimito, ac colato, admiſtóq; mellis ſextario, in duplici vaſe coquito: atq; vbi ſpiſſari cœperit, acaciæ rufæ. ʒ. i, ſucci hypociſtidis. ʒ. i, adijcito. Cæterum cum ipſa capita coxeris in aqua, croci. ʒ. i, linteolo illigatum ſimul coqui permittito. Qui-
D dam. n. Myrrhæ. ʒ. i, addunt, ipſáq; cum modico paſſo terunt, atque ita indunt: ac ſimul coquunt, donec aliquantulum fuerit confectio inſpiſſata. Quòd ſi tamen non medicamentariã confectionem facere velis, cum capitum decocto ad tertias redacto mel coquens, reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus, Damocratis.

Hoc pharmacum primum à Themiſone præparatũ eſt, inquit Damocrates in libro, Damo-
A. l. 5. fu. 1. t. fo. 539. d cratis Philiatrus. {hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,} inſcripto. Scimus autem ex verſibus eũ conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacum primum præparaſſe ad tuſſes humidas, dolorẽ arteriæ, & gulæ, ſpecies fluxionum ſimpliciter omnium, quæ circa thoracẽ conſiſtunt & ad vigilias, quarum ſanè illæ exiſtunt cauſæ.

Papaueris, quod nominant ipſi agricolæ
Agreſtis (nam ſpontaneum eſt nec conſeritur)
Capita virentia & recentia, integra,
Semen rubens, nondum nigrum gerentia,
Centena biſq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam ore amplo indito.

Infunde tres pluuia de aqua ſextarios: E
Macerato in his totam diem & noctem ſimul:
Dein coquito lento igne ac diutiuſculè,&
Omnem liquorem expreſſum in ollulam excipe,
Ex mellis attici libras tres addito.
Decoquito rurſus leniorem ad flammulam.
Dum non liquentis mellis inſtar duruerit.
Mox frigefacta in vitreum vas condito.
Sic nos quidem. At Themiſon,prior qui prodidit
Vſum,addidit myrrham, acaciam, & rubens crocum, &
Hypociſtidis ſuccum. Aſt ea obſoleta iam,
Simplex enim parata commodiſſima eſt,
Iucunda valde,lenis atque viribus.
Ex hac datur myſtri minuti quantitas,
Aliquando plus ſub noctem, & ad diem minus,
Vt hanc in ore quis breui ſic detineat. F
Iuſſus liquentem ſenſim ita vt poſt deuoret.
Quod ſi voles aluum morandi gratia,
Siſtatur vt pulmonis,& ſtomachi fluor,
¶Pontica. Eruptioque ſanguinis ſeptum ſupra,
Facere,& eupatoricæ, aut tu potius hinc ponticæ.
Addes rhois ſucci ſimul drachmas duas,
Tantundem, & acaciæ bonæ, non veteris:
Auferre iam volens ab igne pharmacum,
Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito,
Paulatim adhuc in ollula feruentibus,
Quo ferueant parum ſimul: mox vaſculo
Refrigerata indantur inde vitreo.

Confectio ex capitibus papaueris,Sorani.

Soranus porrò ita præparandam cenſet. Capitũ papaueris numero cl, aquæ ſextar.xx, in lebetem nouum coniecta ad dimidias coquito:& reiectis capitibus,mellis ſextar.ii.addito: poſtea verò myrrhæ,croci,hypociſtidis,& acacię ſucci,ſingulorũ drac.j.obolos tres,linteolo illigato:& in ollam ſiue lebetẽ ſuſpendito,quo ſimul cum melle coquantur: poſtq̃ vero craſſeſcere inceperit faſciculum colligatum tollito,& in mortarium coniectum cum paſſi cyathis iii.terito: indeq; in lebetem cõiectum,lente ſimul,donec ſpiſſetur, coquito. Verum mitior eſt confectio quę ex ſolo melle & capitum papaueris cremore conſtat. Efficacior autẽ redditur ſi in faſciculum linteoli ꝓ adſtringentibus melilotum,& radicem dulcem addideris. G

Confectio ex capitibus papaueris,Galeni.

Cæterum velut ego cõpono cõfectionẽ ex papaueris capitibus,ita ea vtendũ cenſeo, Etenim cũ de prędictis cõfectionibus experimẽtũ ſumpſerim, pſtãtior ea viſa eſt,in qua ad vnũ aquæ ſextariũ capita decẽ inijciuntur,quemadmodũ Crito ſcripſit: aut ad duos ſextarios quindecim capita,velut Soranus: in medio aũt horum amborũ terminorũ eſt, vbi octo aut nouẽ capita in vnũ ſextarium cõijciamus. Præmacero autẽ ea nõ ad triduum,velut Heras, ſed neq; ſtatim ablatas coquo,ſed ſi quidẽ humidiora & molliora fuerint, ad vnũ diẽ. Accipiẽda eſt aũt in omnibus huiuſmodi ſermonibus ẽt nox i quemadmodũ ẽt annum dierũ ccclxv. eſſe ſolemus dicere. Si vero duriora & ſicciora ſint,ẽt longiori tpe ipſa macero: præſtat aũt accipere nondũ indurata. Manifeſtum vero,ꝙ ẽt valde mollia abijcienda ſint: ſicciora enim exiguũ ſuccũ habẽt: humectiora vero *craſſum quidem,ſed crudum adhuc & aquoſum ac debilẽ: quapropter ex humidis,ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At vero numerũ quẽ dixi inijci oportere iuxta proportionem aquæ,de mediocribus intelligere oportet. Cũ enim q̃dã maiora moderatis, q̃dã minora exiſtãt, q̃dã vero inter hæc media,quemadmodũ vt plurimũ eſſe ſolẽt,ex his p̃dictũ numerũ ad ſextariũ conijcere oportet. Terminus aũt cocturæ ſit nõ vt tertia,aut quãrta,aut aliqua talis pars aquę fiat reliqua, verum vbi primũ in totũ flaccida fuerint facta: ſuccũ enim ipſorũ exprimere volumus, hoc vero ſufficienter continget ipſis flaccidis factis: ſuperuacuum igitur diutius coquere. Cæterũ mellis dimidiam menſuram huic ſucco admiſcendam cenſeo,& coquendã ſimul ad lentũ ignem ad compagem attici mellis. Verum in aqua pluuia quidem capitum cocturã fecerunt, ne videlicet ipſa ad aliam putredinoſam qualitatem tranſmutetur: tibi vero ẽt fontana ſufficiet,pluuia nõ præſente: ſatis eſt & ipſam mundam eſſe,& omnis miſturæ exortẽ, ob quã rem ea, q̃ per plũbeos canales deriuatur,fugienda erit, limus enim quidam ex plumbo in ea cõtinetur. Vnde etiam qui aquæ eiuſmodi fæcem combibunt,dyſenterici euadunt.

Al.3.ſ.10. t.3.c.3.c.273.a

H

*Al. mulſum.

De Vſu

A *De vſu confectionis ex papaueris capitibus.*

Vſus eius eſt in ijs qui ſomno opus habent, quibus & ex opio cõſtãtia ſępe exhibere cogimur.
Opus habẽt maxime huiuſmodi pharmacis ij, quibus tenuis fluxus à capite ad aſperã arteriã de-
ſtillat, nõ permittẽs dormire ob cõſequentẽ tuſſim. In talibus ego & ex ſapa pharmaci cõfectio-
nem parare ſoleo. Dictum aũt à me antea eſt ſapam, id eſt heſpam, à nobis appellari muſtum co-
ctum: quod & ſiræum quidã medici vocãt. Sufficiens coctura eius ad huiuſmodi eſt, vbi capita pa
paueris ad medietatem aquæ fuerint decocta. Quin & per paſſum, aut theræum Creticũ, melius
eſt q̃ per mel coctuſam fieri, vbi fluxus valde tenuis extiterit: ſcimus.n. attenuantis facultatis mel
eſſe: fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Miſcenda etiam huiuſmodi pharma-
co, dum coquitur, radix dulcis, quo ſimul coquatur: vbi vero hæc non adſit, ſuccus qui ex Creta
apportatur. Si vero circa pulmonem conſiſtat copia fluoris à capite delati, cõfectio ex melle me-
lior eſt. Quemadmodum.n. ſomno opus habentibus, ea q̃ ex ſapa cõſtat: ſic reiectione ꝑ ſputum
indigentibus, ea q̃ ex melle fit, cõmmodior exiſtit. Cõtra vrgẽti igitur renitendo, vbi in ſomnum
vertitur æger, aut quod ex melle cõſtat, aut qđ citra hoc apparatũ eſt, pharmacum exhibebis: ali
quando etiam ambobus permiſtis, ſcopum habens ipſum vrgens, circa miſturam, ex vtro am-
B phus conijcere oporteat. appello autem vrgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur com-
moderata menſura duorum cochleariorum ſatis magnorum copia. Augebis aũt, & minues hãc
copiam ad magnitudinem corporis, cui exhibiturus es, reſpiciens item ad ætatem, & anni horã,
ac regionẽ: in omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quòd ve-
ro & multitudinis, ac qualitatis ipſius deſtillationis reſpectu, aut plus, aut minus dabis, manifeſtũ
exiſtit: commune enim hoc in omnibus auxiliis eſt. Suffecerant equidem præſcriptæ arteriacæ,
verum apponere amplius mihi viſum etiam eas, quæ Aſclepiades in ſecundo Interiorũ ſcripſit.
Aliquæ enim ex eis penitus eædem ſunt: quædam præſcriptis valde vicinæ, vt & ex eo certitudo
deſcriptionũ cõfirmetur. Quin vltra hæc præparandi, & vtendi modus, diligentius ab ipſo Aſcle-
piade traditus eſt.

Arteriaca ab Aſclepiade conſcriptæ in ſecundo internorum, qua Mnaſoni inſcribit. Antonij Muſæ, ad uocem interceptam.

¶ Braſſicæ viridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quòd inſtar palearũ exuccũ
eſt, expuere iube, ſuccum vero deglutire. *Alia*. Braſſicæ ſuccum, cum melle coctũ delingendum
exhibe: auxiliatur confeſtim. *Alia*. Succi eryngij in aqua cocti heminas duas excipito, & ſucci fi
C cuum in aqua coctarum tantundem: his adde gummi ſubtiliſſime diſſoluti drac. viii. coquito dili-
gẽter ad arteriacæ ſpiſſitudinẽ, & inde cubitum ituris ad cyathi menſuram delingendum præbe.
¶ *Alia arteriaca Charixenis, facit ad ſonũ vocis fractum, deſtillationes in arteriam, vocẽ interceptã, & raucoſam, ad interceptiones uocis ex diſtẽſione.* Croci drac. ii, ſucci cyrenaici drach. i. mellis attici
cyath. vi: mel coquito, & vbi ſpiſſatum fuerit, reliquis admiſceto: ac vtitor velut dictum eſt, pilu-
lis inde formatis, quæ ſub lingua detineantur. *Alia*. Galbani drach. ſex, piperis. ʒ. i, nitri. ʒ. i, mel-
lis attici cyathos ſex; galbanũ, & mel coquito, & denſata reliquis vnito: vtitor vt dictum eſt. *Alia
ad exulceratam arteriã Charixenis. Facit Phonaſcis ante, & poſt certamen data. Facit ad oculorum
dolores forinſecus impoſita, lana ex ea madeſacta. Facit & ad internas affectiones linctu accepta.*
Gummi, tragacanthæ, vtriuſque ʒ. ſex: thuris, myrrhæ vtriuſq; ʒ. i, obolos tres: croci, hypociſti-
dis ſucci, vtriuſque ʒ. vnam: paſſi ſcibelitæ, aut theræi ſextarios ſex. Gummi, tragacãtham, myr-
ram, thus, vna cum hypociſtidis ſucco macerato, affuſa ipſis paſſi portione: atq; vbi diſſoluta fue
rint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto, aſſidueq; mouendo coquito. Crocum vero ſacculo
ſtupa contexto {κροκυφάντην vocant, alij κροκυφαντίον} initijs in ſublimi contentis inditum, vna cum
pharmaco coquito: deinde exemptum paſſo dilutum, ac tritum ad pharmacũ conijcito: & repo-
D ſitis vtitor. *Alia*. Succi radicis dulcis, tragacanthæ, vtriuſque. ʒ. tres, croci, myrrhę vtriuſq; drac. j:
thuris, ſpicæ nardi, vtriuſq; obolos tres: protropi ſextarios tres: vt ere. ¶ *Alia Lyſia ad eaſdem affe
ctiones.* Croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, thuris, caſiæ, ſingulorum drach. i: piperis grana xxiv,
paſſi crenci ſextarios tres, mellis attici cyathos vi: vtere. ¶ *Alia Charixenis.* Croci drac. tres, myr
rhæ drach. vnam & dimidiam thuris, ſucci glycyrrhizæ, vtriuſq; drac. vnam: paſſi Cretici ſexta-
rios tres. Facit ad ſonum fractum, deſtillationes in arteriam, interceptam vocem, tonſillas inflã-
matas, facit etiam ad phonaſcos ante, & poſt certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recentẽ,
& veterem tuſſim, ad ſpuentes ſanguinem, eundemq; ſurſum reiectantibus prodeſt, & cœliacis.
A.lſ.ſu.2. 2.5.f.553.f Cõducit itẽ ad ſpiritus fœtorem. *Alia Hypogloſſis, ſub lingua tenenda, facit ad arteriam exaſperatam, & uocem interceptam, itemq; reliquas affectiones.* Tragacãthæ, gummi thebaici, vtriuſque ʒ.
tres: myrrhæ, thuris nõ ſecti, vtriuſq; drachmam vnam obolos tres: croci drac. vnam, ſucci gly-
cyrrhizæ obolos tres, phœnicobalanorum trium carnẽ, paſſi protropi, aut theræi, quod ſatis eſt
his excipiendis: decoquatur ad craſſitudinem mellis. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine ſub lin-
gua tenenda, & diſſoluta tranſglutienda. ¶ *Alia hypogloſſis Dioſcoridę.* Croci myrrhæ, tragacan-
thæ, radicis dulcis ſucci, ſingulorũ drac. i: nuces pineas repurgatas numero ſexaginta, amygda-
las

laſs mũdatas totidem:excipe melle cocto. Datur nucis põticæ magnitudine ſub lingua tenenda. E
Alia Scribonij Largi hypogloſſis,facit ad uocem interceptam.{ Croci,terebinthinę,ſingulorũ drac.
octodecim:iridis illyricę drac.ſedecim,tragacanthæ drac.octo, piperis grana ccclx:excipe mel-
le cocto,& terebinthina ſimul cocta,vtere ſub lingua nucis ponticæ magnitudine.} ¶ *Aly Scri-
bonij Largi hypogloſſis, facit ad uocem interceptam.* Glycyrrhizæ drac.octo,myrrhæ drach.xxiv.
terebinthinæ.drac.trigintaduas,tragacanthæ drac.trigintaocto. Arida ſingula per ſe tundito,ac
cribrato:reſinam autem in pilã cõiectã tundito,arida ad ipſam inſpergẽdo:deinde ex vnitis om-
nibus paſtillos formato fabæ ægyptiæ magnitudinis, quos in vmbra ſiccato: atque vſus tempo-
re vnum,aut duos ſub lingua tenendos dato,ac liqueſcentes deuorandos. Oportet autem hoc
pharmacum confeſtim in paſtillos conformare. Quo tempore igitur paſtillos cogis,eodẽ etiam
tundes, reſiccantur enim cito : & ob id paſtillos ex eo formantẽ ad manũ ſimul tundere oportet.
¶ *Alia Aromatica Mithridatis,facit ad arterię affectiones,pulmonis vlcerationis , ſpuentes ſangui-
nem,tabeſcentes,ſuppuratos,& peripneumonicos.* Croci drac.duas,& dimidiam:myrrhæ,reſinæ te-
rebinthinæ utriuſq; drac.ii:thuris ſeſquidrachmam:nardi,cinnamomi,caſiæ, tragacanthæ,ſingu-
lorum drac.vnam:mellis attici heminam.i.Mel & reſinam coquito,vt tractilia fiant, ac fibroſa,
non inquinent in frigidam aquam inſtillata: dein cum aridis committito , ac probe contundito, F
& reponito. Vtere nucis ponticæ magnitudine ſub lingua detenta, vt prædictum eſt.¶ *Alia Mi-
thridatis.* Mirrhæ,croci,vtriuſque drac.iv,nardi indicæ,terebinthinæ,vtriuſque drach. duas;thu-
ris,caſiæ,cinnamomi,ſingulorum drach.vnam: paſſi cretici heminas tres. Paſſum & terebinthi-
nam ad perfectam compagem coquito,& cum ſiccis committito:indeque ad nucis ponticæ ma-
gnitudinem ſub lingua tenendũ dato.¶ *Alia ex filice Andromachi aromatica.Prodeſt hęmoptoicis,
pleuriticis,tabeſcẽtibus,ſplenicis,hepaticis,ictericis.Facit & ad affectiones circa uterum,& ueſicam.*
Radices filicis quam craſſiſſimæ lauantur diligenter,donec omne terreum ab eis decedat:deinde
† Aliter xij. perfrigerantur ad diem unam:& ex ipſis libræ † x , in fruſta digitalis magnitudinis ſecãtur,& cõ-
quaſſantur,ac in uas figulinum coniiciuntur.Infundũtur deinde aquæ dulcis ſextarij x,& ad ignẽ
poſitæ coquuntur. Cum vero ad dimidias deuenerint per cocturam , eas tollimus, & in duplum
uas vnguentarium excolamus. Et radices quidẽ expreſſas proiicimus: in aquam uero craſſo mo-
do contuſa coniicimus, Balauſtij drachmas vi:nardi indicæ,roſarum ſiccarum, vtriuſque drac.iv,
cinnamomi drac.tres,glycyrrhizæ drach.vi,caſiæ drach.quatuor, rhu pontici drach.iv. Deinde
rurſus ad ignem admota coquimus:& vbi ad dimidias peruenerint,rurſus in aliud paruũ uas un-
* Al. lignoſa. guentarium excolamus:& arida * quidem expreſſa reiicimus; ad aquam vero mellis attici hemi- G
nas quatuor addimus,probeq; miſta,& igni adhibita rurſus coquimus: & cum inſtillata in frigi-
dam non inquinarint,his reſinæ terebinthinæ drac.tres,chalbani non lignoſi tantundẽ,admiſce-
mus. Hæc vero liquefacta ad ſubſcripta deplemus:ſunt autem hæc, Croci,ſucci hyoſcyami, ſucci
mandragoræ,piperis albi,ſucci hypociſtidis,ſingulorũ drachma una. Omnia hæc tenuiſſime tri-
ta,& cum primo filicis ſucco unita habeto, vt ſtrigmentitiam craſſitudinẽ habeãt. Poſtquam igi-
tur inuicem permiſta,ac probe conquaſſata fuerint, in vitreum, aut argenteum uas reponimus.
Datur ex pharmaco cochlearium. Maxime iuuat uocem interceptam. *Alia Panacea Mitridatis,
ad phonaſcos ante, & poſt certamen. Facit & ad glandularum inflãmationes, laxatas columellas. Fa-* A.I.5.fu.2.
cit ad gingiuas humore pragnantes,& nomas in ore,& motos dentes. Prodest deſtillationibus,recenti t.5.f.553.G
ac veteri tuſſi, Hæmoptoicis,empyicis,et anaphoricis. Vtor pharmaco hoc qñq; puro,qñq; paſſo diſ-
ſoluto,aut vino ſcybelite,& aqua calida. Etenim ad tonſillarum inflammationes diſſoluto phar-
maco vtendũ eſt:ad affectiones in profundo,puro. Cõpoſitio ſic hẽt. Capita papaueris agreſtis
*Aliter libras. numero cl,filicis loræ * ℥.iv,ſymphyti depurgati,corticis mandragoræ, rhu pontici,roſarũ ſicca-
Al. ℥.iii. rũ,iridis,chalcidoniæ,glycyrrhizæ põticæ,balauſtij, ſingulorũ trientem: cinnamomi ℥.ii,nardi
celticæ ſeſquidrachmã,aquę pluuiæ ſextarios xv. Prædicta in craſſas partes contuſa in uaſe dupli- H
ci vnguentario ad triduũ macerãtur:ſequẽti deinde die ad tertias coquuntur: & poſtea in quallũ
cõiecta exprimimus ab ipſis in aliud uas unguẽtariũ liquorẽ:& res decoctas abiijcimus qdẽ, verũ
de expreſſo liquore quantũ ſufficit accipientes, ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus : ſunt aũt hæ,
Gummi,tragacanthæ albæ,vtriuſque libra una:myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſucci hypociſtidis,
* Al. vncia i. ſingulorũ * ſextãs:croci,maſtiches,vtriuſq; vnc.i. Hęc diſſoluta diligẽter terimus,paulatim de ex-
preſſo liquore adſtillãtes: poſtea ad pharmaci cõfectionẽ vino ſcybelite, aut theræo, aut prãnio
vtimur:ſint aũt eius ſextarij xxiv. Paſſum in vas fictile diffuſum coquimus: atque vbi mellis ſpiſſi-
tudinem acceperit, ipſi diſſoluta, & trita pharmaca adiijcimus , rurſusq; coquimus ad cõpagem:
& ſublato in vas uitreum,aut argenteum utimur, quemadmodum dictũ eſt antea. Aliam ad de-
ſtillationes,& omnes tuſſiculoſas affectiones Aſclepiades in ſecundo internorum ſic tradidit.

¶ *Ad deſtillationes pharmacum,quo vſus eſt Comon philoſophus:auxiliatur ſtatim.* Pyrethri,co-
ſti utriuſq; ℥.ii,piperis albi ℥. i, tuſa, & cribrata reponito : vſu uero expetẽte naribus admouere,
& pharmacum attrahere,iubeto. *Alia.* Piperis albi drac.vnam,ſeminis vrticæ tantundem:coſti.
mirrhæ,croci,ſingulorum obolos tres: pręparato,ac vtitor , vt dictum eſt. *Alia dolorem ſedans,*

Antony

A *Antonij Muſa. Facit ad deſtillationem, & uocem interceptam.* Opij, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami,
ſingulorum drach. duas: ſingula in cicutæ decocto macerato, ac diligenter terito: & ex miſtis ca-
tapotia erui magnitudine formato: & duo ex ipſis ante ſomnū dato. *Alia facit ad hæmoptoicos.* Se
minis hyoſcyami albi ʒ.octo, nardi indicæ drac. ſex, croci drach. iv: opij, amyli, aniſi, ſingulorum
drac. duas: rubricæ lemniæ drac. vnam. cum aqua catapotia erui magnitudine formato, ac vti-
tor, vt dictum eſt. *Alia delingibilis, ad tuſſes extremas, & inueteratas.* Vini falerni ſextarium vnū,
mellis attici libram vnam, coquito aſſidue agitando cum ramulis rutæ: dato inde myſtrum. Fa-
cit & ad ſtomachicos. *Alia Petini, ad vlcerationes & ſuppurationes in profundo.* Vini mulſi ueteris
† ſextarium vnum: } axungiæ veteris ſextantem (alij vnciam vnam) Axungiam probè cum vi † Aliter ii.
no mulſo terito, ac diſſoluito, indeq; in uas fictile transferto, & ad prunas ramulis rutæ agitando
coquito: & vbi dēſata fuerint, in uaſe vitreo reponito: ac myſtrum delingendū, vt prædictum eſt,
exhibeto. *Alia Origenia.* Glycyrrhizæ ponticæ drac. duas: ſeminis vrticæ toſti, ſeminis lini toſti,
vtriuſque drach. vnam, myrrhę, croci vtriuſque obolum vnum: mellis attici, aquę, vtriuſque cya
thos ſex. Glycyrrhizā aqua coquito. deinde expreſſo liquore, reliqua terito, & melle cocto exci
pito, ac delingenda præbeto. *Alia.* Ari toſti drac. vnam: ammi torrefacti, nucum pinearum toſta
B rum, irionis toſti, ſingulorum drach. vnam, excipe melle cocto. *Alia Placentula, hoc eſt coptarium
ad tuſſientes.* Seminis lini torrefacti cōtuſi, & cribrati, vuæ paſſæ pinguis citra acinos, vtriuſque
ſextarium vnum: nucum pinearum toſtarum, nucuum ponticarū depurgatarum, vtrarumq; he
minam vnam: piperis albi ſextantem: myrrhæ, croci vtriuſque vnc. i, mellis attici libras quatuor,
cōtuſa, vt oportet, tritaq; reponito. Semē lini, cū melle coquito, & vbi dēſata fuerint, reliquis ad-
dito, miſceto, ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. *Alia, facit & ad thoracis affectio
nes.* Farinæ fabaceæ tenuiſſimæ toſtæ heminā vnam, iridis illiricæ contuſæ quadrantem, nucū pi
nearū toſtarū * ſextātē, pulegij aridi contuſi ſeſquidrachmā, ſeminis urticæ ʒ.j, piperis vnc. dimi- * Aliter ʒ.ii.
diam, mellis boni ſextarios ii, farinam cum melle ad dēſitatem coquito. Seminis lini etiā tuſi,
toſti, & cribrati heminam vnam, in promptu habeto, & adiicito. *Alia ad tuſſim, & ſpiritus prola-
tionem, valde probe expurgans.* Hyſſopi, pulegii, vtriuſq; ſextātem: iridis, ſeminis ſinapis, cardamo
mi, ſingulorum vnc. j, aniſi, piperis vtriuſq; vnc. j, tuſa & cribrata melle cocto excipito. Datur co
chlearij boni menſura. Si vero hyems ſit, & accepturus nō febriat, piperis ſextantem, & pro ani
ſo fœniculum, aut cuminum, & pro cardamomo ſinapi duplū, conijcito. *Catapotium ad tuſſim re
centem, Panacea pharmacum dolorem leuans, inducens ſomnum, facit ad hæmoptoicos, ad empyicos &
C anaphoricos.* Styracis drach. octo, opii, myrrhæ, vtriuſque drach. iv, diluta paſſo in catapotia co-
gito, & erui magnitudine cubitum eūtibus dato. Alia exemplaria par pondus omnium habent.
Aliud Platoni inſcriptum: e veſtigio auxiliatur. Styracis, myrrhæ, opii, galbani, ſingulorum par
pondus: paſſo diluta in catapotia redige. *Aliud Baſſo inſcriptum, pharmacum accōmodatum: auxi-
liatur ſtatim. Facit hæmoptoicis, ſanguinem reycientibus, ſuppuratis.* Galbani, ſtyracis, iridis illyri-
cæ, corticis pinus ſingulorum * drach. duas, enulæ, opii, vtriuſq; ʒ. vnam, excipe melle cocto, & * *Aliter vnc.*
præbe ciceris magnitudine ex aquæ mulſæ cyathis iv. *Confectio ex marrubio Platonis.* Mirrhę, ſty
racis, opii, ſucci marrubii, galbani, croci æquales partes, præpara, ac vtere melle exceptis cocto.
*Catapotium dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiones. Facit ad deſtil-
lationem, dolorem capitis. Aegre ſpirantes, peripneumonicos, ad veſica, & vteri affectiones. Inſcribi-
tur Panacea accōmodata, ab aliquibus Sticus.* Mirrhæ, piperis, cardamomi, opii, ſtyracis, caſtorii,
galbani, æquas partes excipe paſſo: fac catapotia, & utere. *Aliud pharmacum ualde bonum: inſcri-
bitur Harmonia. Facit ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum.* Styracis, caſtorij, piperis, car
damomi, ſingulorū ʒ.iii, opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum ʒ.iv, excipe paſſo, re
duc ī catapotia, dato ciceris magnitudine ad ſomnū. *Aliud.* Croci, ſulfuris viui, myrrhæ, opii, ſin
D gulorū ʒ.iv, ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, piperis, ſingulorum ʒ. octo, mellis cocti quin-
cuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus præmōſtratus eſt. Datur cubitum euntibus. *Cōfectio Proxeni, ad
tuſſes inueteratas, & ualde diu durantes humectas affectiones, appellatur Symphonos, et Lexopyretos
ideſt optime ſedans febrem. Hac vſus eſt Antonius Muſa.* Piperis albi, opij, cardamomi, ſingulorū
ʒ.octo, croci, ſulfuris viui, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum ʒ.iv, mellis cocti ſexun-
cem. Datur nucis ponticæ magnitudine, cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

*Confectiones ad tuſſim ab Andromacho libro ſecundo
De confectionibus internis conſcripta.* *CAP. 3.*

POſtquam multas ad tuſſim Andromachus ſcripſit cōfectiones, deinceps omnem ſoporem in
ducentes, & ob id ſoporiferas appellatas, tradidit. Cæterum hæ omnes tenues fluxiones in-
ſpiſſare poſſunt reſiccantes ſimulque refrigerantes, & propterea aliquæ non tantum opium, ſed
& mandragoræ ſuccum, aut radicis corticem, aut hyoſcyami ſemen, aliquæ etiam duo, aut tria,
aut etiam omnia huiuſmodi habent, quemadmodum aliæ ſtyracem, & crocum. Rationabiliter
autem his aliis partim calfacientia admiſcuerunt, partim cum modica aſtringendi ui aromati-
ca, & reſiccantia, itemque ſemina quædam familiaria, uelut aniſi, fœniculi, apii, dauci, ſeſelis,

vtpote, quæ tum pharmacorum iniucunditatem, ac vim obtundunt, tum vrinam et prolectant. E
Quædam uero et aſpritudines læuigant, velut ſunt tragacantha, glycyrrhiza, & vina dulcia. At
uero ex iis quæ minus de aromaticis complectuntur, eas etiam rabeſcentibus præbent. *Cõfectio
ad tuſſim ex duobus piperis generibus.* Cinnamomi ʒ. vnam, ſucci papaueris drach. vnam, myrrhę
obolos tres, piperis nigri obolos tres, coſti obolos tres, caſtorij obolos tres, piperis albi obo. tres,
chalbani obolos tres, croci dimidium: redigito in paſtillos, dato cum melle, aut paſſo. *Alia ad tuſ
ſim excellenter efficax. Eadem febres ſedat.* Seminis hyoſcyami vnc. dimidiam: vnũ exẽplar vnc.
* Aliter vnc. vnam habet: cardamomi * drach. vnam, ſucci papaueris vnc. vnam: myrrhæ, ſulfuris viui, croci,
ſingulorum vnciam dimidiam, piperis albi iuxta Heram ſeſquiunciam, mellis attici, quod ſatis
eſt. *Alia ad tuſſim ſiccam.* Styracis partem vnam, ſucci papaueris tantundem, croci partem dimi-
diam: contũdito ſimul, & catapotia inde exhibeto. *Confectio ad tuſſim, qua vtor, Sacrificuli bona.* A.L.5.fa.
Succi papaueris drach. decem, ſeminis lactucæ drac. xx: caſtorij drac. xviii, (alii xvi:) rutæ hortẽ L.5.f.113.e
ſis aridæ drac. xiv, ſeminis lini drach. ſedecim, panacis drach. triginta ſex, myrrhæ drac. quatuor
decim: croci drac. vii, (alii vnciam vnam:) excipe melle. Datur pro viribus ægyptiæ fabæ magni
tudine, febrientibus ex aqua, febre carẽtibus ex vino, ad noctem. *Catapotium ad tuſſim quo vtor.*
Styracis, myrrhæ, opii, ſingulorum ʒ. quatuor: opobalſami croci vtriuſque drac. duas; ſimul trita F
excipe, ac vtere. *Ad tuſſim ſiccam.* Succi radicis dulcis drac. ii, ſtyracis drac. j, opij, croci, myrrhæ,
ſingulorum obo. tres, excipe paſſo, aut aqua, & ad fabę gręcæ magnitudinem redigito, ac vtitor.
*Potio, qua vtor ad Phthiſicos, Rhipali, multis cõmoda, appellatur Menodorios & Ambroſia. Facit ad
febres per circuitum repetentes.* Nardi, croci myrrhę, coſti, caſiæ, cinnamomi, junci rotundi odora
ti, piperis nigri, & albi, caſtorii, galbani, terebinthinæ, ſtyracis, ſucci papaueris, ſeminis hyoſcya
mi ſingulorũ drach. tres, aniſi ʒ. j, apii ſeminis ʒ. j, tragacanthæ drac. ſex, mellis, quod ſatis eſt, vi-
ni falerni heminam vnam: tragacantham vino ſufficienti macerato, & reliqua ſimul cum melle,
cõmittito. Daĩ febriẽtibus ſeſquidrachma ex aqua mulſa: febre carẽtibus vnc. dimidia, cũ melle;
& aceti cochleario vno, & vini falerni cyathis duobus. *Apollonij confectio, facit ad multa præſer-
tim ad tuſſes, egregie.* Cardamomi drac. octodecim, myrrhæ drach. duodecim, hyoſcyami drach.
* Aliter xviij duodecim: opij drach. decem, alii duodecim: ſeminis petroſelini drach. * duodecim, croci drach.
quindecim, malorum mandragoræ ʒ. x, zingiberis drac. viii, ſulfuris viui drach. vi, ari drach. ſex,
thuris drach. vi, coſti drac. vi, piperis albi drach. ſex, mellis attici. *Alia ad internos abſceſſus probe
repugnas.* Sagapeni drachmas ii, mirrhæ ʒ. ii, cardamomi drach. quatuor, alii drac. vnam: caſtorii
drach. vnam, piperis albi obolos tres, opii ʒ. duas: cum aqua in paſtillos formato duorum obolo- G
rum ponderis. Dantur cum aqua. *Iſotheos ad tuſſim, ad tabem, ad omnes internas, & per circuitum
repetentes affectiones.* Nardi drach. duas, mirrhæ drach. vnam, croci drach. vnam & dimidiam, co
ſti drac. vnam, piperis albi drach. vnam, fæcis opobalſami drach. duas, cinnamomi drach. ij, ſucci
mandragoræ drac. j, caſtorij drach. duas, ſeminis dauci drac. vnam, & dimidiam, opij drac. * duas,
* Aliter i. amomi ſeſquidrachmam, caſiæ nigræ ſeſquidrachmam, mel coctum. Facit ad dolores ſtomachi,
hepatis, pulmonis, oculorũ, ſanguinis reiectionem, abſceſſus: prodeſt dyſentericis, volutioſis, ne
phriticis, iſchiadicis, ægrè ſpirantibus: vrinæ ſuppreſſæ, doloribus laterum * præcordiorum: fluxui
muliebri, & vteri ſtrangulationi. Admirãda eſt antidorus ad lethalia venena, ante & poſt cibum
ſumpta, ad omnem ſanguinis eruptionem, cum frigida: & ad morſos à vipera, & percuſſos à pha
langus, in vini cyathis tribus. Quartanariis prælotis dantur ante horam acceſſionis oboli duo, ex
vini cyathis tribus. *Potio ad tuſſim, Dyſpnœam, & alia multa, Antipatri, qua vtor.* Styracis drac. vi,
terebinthinæ drach. quatuor, opopanacis ʒ. duas, chalbani ʒ. ii, iridis illyricæ drac. duas, mirrhæ ʒ.
duas, ſeminis hyoſcyami albi obolos quatuor, ſpumæ nitri obo. quatuor, piperis albi obolos qua
tuor, opij obolos v. Datur quantitate fabę ægyptiæ ad ſomnum. Quidam opij obolos tres, alii ʒ.
vnam, conĳciunt. *Eclegma ad tuſſim.* Nucleorum nucum pinearum ʒ. duodecim, ſeminis lini to
ſti drac. octo, tragacanthæ drach. duodecim, carnis palmularum drach. octodecim, iridis illyricæ H
drac. duodecim, amygdalarum dulcium drac. ſedecim, mel coctum. Dato delingendum bis per
diem, mane & veſperi. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum, cum melle
coquito. *Catapotium ad tuſſim, Criſpi liberti.* Mirrhæ, piperis albi, galbani, caſtorii, ſtyracis, croci,
opij, ſingulorum par pondus: ſtyracis dimidium. Dato inde catapotia ii. ad noctem.

Scribonij, ad tuſſim. Seminis apii drach. duas: floris iunci odorati, nardi celticæ, ſtyracis, croci,
ſingulorum drach. vnam: balauſtii obolos tres, ſucci papaueris drach. quatuor, mellis quod ſatis
eſt. Datur magnitudo fabæ non febrientibus ex aceto mulſo, febricitãtibus, cũ aqua. *Aſclepiadæ,
ad tuſſim.* Rhu pontici, croci cilicii, ſucci papaueris, ſpicæ nardi, thuris, mirrhæ, ſingulorum ᵃ ʒ. j.
* Al. vnc. * radicis nardi celticæ ſextantem, ſtyracis ᵇ quadrantem *. Datur ʒ. i, cum vino mulſo.
B * Al. vn. vi

Theſpiana Apollonij, ad internos abſceſſus. Seminis apii drac. tres, ſucci papaueris drachmas iii,
C * Aliter iij
D * Aliter iij. melanthii drach. tres, iridis illyricę drach. ᶜ ſeptem *, caſtorii drach. duas, ſeminis dauci drachmas
ᵈ ſeptem *, ſinopidis rubricæ drac. ſeptẽ, excipe melle cocto, & dato nucis ponticæ magnitudine
ex aqua. *Catapotiũ reſiccatorium, ad fluxiones thoracis, ad molæ dolorẽ, & affectiones per circuitũ re
petentes,*

A *petentes,& percuſſos à Scorpio.* Succi papaueris,ſeminis hyoſciami,vtriuſq; par pondus cū paſſo,
aut melle ad fabæ græcę magnitudinem ſormato.Dato ad noctem.ſomnum inducēdo prodeſt.
Confectio finiens febrem,Pamphili pharmacopola bona. Seminis hyoſcyami vnciam vnam, cardamomi exenterati vnciā vnā,ſucci papaueris vnc.i,ſulfuris viui vnc.dimidiam,croci vnc.dimidiā,myrrhæ vnc.dimidiā,euphorbij.ʒ.ii,coſti.ʒ.iii,iridis illyricæ.ʒ.iii,piperis albi. ʒ. quatuor, & dimidiā,mellis,qđ ſatis eſt:vtere.*Catapotium ad tuſsim,& alia multa commodum,& præſertim ad tuſsim humidam.* Iunci odorati.ʒ.ſex,opij drachmas quatuor,galbani drach.ſex , ſtyracis drach.
quatuor: fiant catapotia,*araci magnitudine,dentur ad ſomnum . *Alia ſedans febrem Darij . hac* *Al.orobi.
antidoto vſus eſt ad omnia,ad tonſillas,Tuſſes,& Anginas. Croci*vnc.vnam , piperis quincūcem, *Aliter drac.
myrrhæ vnciam vnam,ſucci papaueris vnc.vnam,thuris tantundem,ſeminis hyoſcyami tantūdem,cardamomi tantundem,coſti ʒ.quatuor,iridis illyricæ drac.tres,ariſtolochiæ drach.ii,melle attico excipito.*Aliud ad omnem tuſsim expertum.* Aniſi drachmam*vnam,coſti obolos tres, *Aliter.ii.
myrrhæ.ʒ.vnam:*caſtorij,chalbani,piperis albi,ſeminis hyoſcyami,opij,ſucci radicis dulcis , ſin *Aliter.ii.
gulorum.ʒ.vnam:excipe paſſo,redige in catapotia ciceris magnitudine.Dato in noctem.

Catapotium concoctoriū ex libris Perigenis,ad tuſsim,& deſtillationē. Styracis obolos duos pipe
B ris grana xx,myrrhæ.ʒ.*duas,& dimidiā,ſeminis hyoſcyami obolos iiii,euphorbii.ʒ.duas, iridis *Aliter.i.
illyricæ.ʒ.ii,opopanacis drac.ii,croci obol.tres,opij obolos tres,terebinthinæ drach.j,piperis albi obolos tres,galbani.ʒ.duas:trita excipe galbano,ac reſina,opioq;,& ſtyrace.Datur,prout ſūt vires. *Apollonij confectio ad tuſsim commoda.* Foliorum malabathri.ʒ.octo,croci.ʒ.ſex,opobalſami drach.vnam,ſpicæ nardi drac.vnam:roſarū ſiccarū,floris iunci odorati,ſingulorū drachmam vnam:coſti,caſiæ,ſtyracis,myrrhæ,mei,ſingulorū.ʒ.tres:vuæ paſſæ mundæ drac. ſedecim , ſucci mandragoræ drac.ſex,mellis quod ſatis eſt:Vuam paſſam in cretico paſſo per noctem , & diem macerato,deinde admiſtis aridis terito,& mel miſceto,ac repoſito vtitor.*Potio ad tuſsim ex libris*
Apollonij,item ad muliebrem fluxum. Seminis hyoſcyami drach.tres,myrrhæ.ʒ.tres:*croci, ſucci *Al. corticis.
mandragoræ,thuris ſingulorum drach.tres:piperis* albi,& nigri, vtriuſque drach.quatuor : viti- *Al. μακρῦ id eſt longi.
cis drach.tres,opij.ʒ.tres,mellis,& vini chij,quod ſatis eſt.Datur magnitudo fabæ.*Ad tuſsim, incipientē phthiſim,Hæmoptoicos,ac Fluxiones.* Seminis hyoſcyami.drach.iv,radicis nigræ mandragoræ drac.quatuor,rhu.ʒ.tres,coralli.ʒ.tres,opij.ʒ.tres,lycii.ʒ.duas,balauſtij.ʒ.tres,thuris ʒ.v.
tragacanthæ drach.duas,croci drac.tres:* cum aqua paſtillos triobolares formato.Datur hæmo- *Aliter v.
ptoicis ex poſca,reliquis in aqua.*Potio prodita à Cletio Abaſcanto,ad tabeſcentes, qua utor abunde:*
C *verum inepta eſt ad ſanguinis reiectationem.* Ariſtolochiæ dactylitidis drach.viginti, ſulfuris viui drac.xx,corticis mandragoræ drach.xx, thuris drach. quadraginta,gentianæ drach. xxx , ſeſelis drac.xxx,opii drac.quadraginta,ſeminis hyoſcyami albi drac.quadraginta , myrrhæ. ʒ. quadraginta:croci.ʒ.octo,piperis albi grana c,euphorbij.ʒ.decem,baccarum lauri drach.ſeptem, & di
midiam,coſti drach.ſeptem,& dimidiam,cardamomi drac.ſeptem.*Euphorbium , & myrrham *Aliter x.
in vino tundito,opium vero,& hyoſcyamum in vino mulſo:reliqua priuatim tundito , ac ſimul miſceto ad mel coctum. Vtere pharmaco non recenti. Rectè appoſuit Andromachus ad hoc pharmacum,ꝙ ſit ad ſanguinis reiectationem ineptum,ob ſulfur videlicet viuum,& euphorbiū, partim etiam ob lauri baccas. *Catapotium ad tuſsim,ſtatim auxilians.* Iridis obol.quatuor , croci cilicij ſeſquiobolum,myrrhæ obol.duos,cinnamomi obolos quatuor,caſiæ obo.quatuor, ſeminis hyoſcyami albi obolos duos,ſeminis†papaueris nigri obolos duos , ſeminis cicutæ obolos
duos,{ſeminis lactucæ nigræ obo.ii.} redige in paſtillos obolares,aut ſemiobolares, cū paſſo, & †Al. θριδακος μελαίνης.
A.l.5.ſum 2.t.5.fol. 553.g præbe in paſſi quarta heminæ parte. *Aiud. Ad* omnem tuſsim, & fluxionem , & Abſceſſus inter-* id eſt lactuca
nos,ut Apollonius. Sagapeni,gentianæ,myrrhæ,opopanacis,piperis albi, ſingulorum . drach. ii: nigra.
baccarum lauri mundarum drac.quatuor:trita cum aqua reduc ad magnitudinem fabæ græcæ .
D Dato autem iſchiadicis paulo plus ex vini diluti cyathis tribus. *Ad Phthiſicos aliud,quod à Fla-*
uiano Cretenſi aſſecutus ſum.* Succi hypociſtidis.ʒ.octo myrrhæ.*drac.viii,caſtorii drac.ſex, thu- *Al. Critone.
ris.ʒ.octo,ſucci rhois drac.ix,ſagapeni drac.ſex,ſucci papaueris drac.octo,aniſi drac.nouem, ſe- *Al.myrti.
minis apij drac.octo,liquoris panacis drac.v,ſeminis hyoſcyami drac.octo , ſtyracis drac. octo,
croci drac.†x,liquoris cyrenaici drac.vnā,ſeminis dauci drac.octo,marrubij drac.i.corticis man †Aliter ix.
dragoræ drac.x,piperis longi drac.octo,& albi drac.quinque, & dimidiam : verbenacæ ſupinæ
drac.vnam,mel coctum.*Catapotium* album,ut Prytanis, & Apollo.* Myrrhæ, ſeminis hyoſcyami *Al.ad tuſsim.
albi,opij,ſtyracis,ſingulorum æquale pondus:formato catapotia quanta deuorari poſſunt, hæc ipſa vua paſſa,aut paſſo,aut palmularum carne excipiens. *Catapotium ex libris Perigenis , Ad tuſsim.* Seminis hyoſcyami,caſtorij,myrrhæ,ſtyracis,ſingulorum par pondus:dato magnitudinē fabæ,cum paſſo,aut aqua mulſa. *Catapotia ad tuſsim humidam ex libris Perigenis.* Styracis , chalbani,ammoniaci thymiamatis,caſtorij,opij,ſingulorum æquales partes.in catapotia erui magnitudinis redigito,ex eiſque duo exhibeto.

De reiectatione ſanguinis. *Cap. 4.*

IN reiectatione ſanguinis primum periculum eſt, ne immoderata eius euacuatio fiat. Secundum

dum vero poſt ſuppreſſum ſanguinem. Curatio autem eius quidem, quæ ex apertione oſculi alicuius uaſis contingit, per obturationem fit oris dilatat: eius vero, quæ ex vaſis ruptura, per eiuſdem conglutinationem: quemadmodum eius, quæ ex eroſione, per renutritionem eroſorũ. Obturatur igitur oſculum dilatatum per adſtringentia: conglutinatur autem ruptum per eadem, & quæcunq; ipſis in cõpoſitione miſcentur citra mordacitatem reſiccantia, & glutiuoſum quiddã habẽtia: velut eſt lemnia terra, ſphragis appellata, & ſamiusa ſter. Renutriuntur aũt corroſa per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignẽtia, ſarcotica Græcis appellata: de quorum ſacultate dictum eſt in ſecundo opere huiuſce tractationis. Iuxta primam quidẽ igitur rationem, ex talibus pharmaca componuntur ad reiectationẽ ſanguinis curandam conuenientia: iuxta ſecundã vero, in ijs, qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte, ſanguinem reiectãt. Miſceantur.n. prædictis congruenti menſura, tum calida, tum tenuium partium exiſtentia, q̃ infeſtiſſima ſunt p̃dictis tribus affectionibus, apertioni videlicet oſculorum, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaq; miſcẽtur? diſtributionis nimirum ipſorum in corpus. Etenim adſtringentia, & viſcoſa, ac tenacia ſibi ipſis uias præcludunt: quare opus habent facultate ipſi viã ſtruẽte, ac præparãte. Porro cum ex locis circa ſtomachũ, aut aluũ, aut aliquod inteſtinũ, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorũ miſtura non eſt opus. Verum rurſus infeſtiſſimũ his eſt hoc genus pharmacorũ, q̃ in tantum reſtigerant, vt affectionem ſtupefaciant: & tamen etiam hæc admiſcẽtur medicamentis ad hæmoptoicos conuenienter paratis, vt quę altiorem ſomnum, ac ſoporem inducãt: & commodiſſima ſunt ïis, qui à tuſſi ſãcinantur, ſiſtentia nimirum ſanguinem, qui ad affectum uas defertur, atq; hoc per ſuam frigiditatem. Atq; hi quidem ſunt componẽdi ſcopi. Copia autem materiæ pharmacorum, quæ ſufficientem experientiam prioribus medicis, qui circa curatiuam artis partem diligenter uerſati ſunt exhibuerunt, deinceps referetur. E F

Quæ ab Andromacho ad ſanguinis Reiectationem ſcripta ſunt.

Primum ex ïis, quæ ſanguinem reiicientibus conueniunt pharmacis, Andromachus ſic tradidit. *Ad ſanguinis reiectationem, quo ego vtor.* Acacię drachmas octo, roſarum ſiccarum ʒ. octo, balauſtii ʒ. octo, gummi drac. ii, tragacanthæ drac. i: cum aqua paſtillos facito drachmæ vnius: dato ex aqua pluuia. *Aliud Apollony.* Seminis hyoſcyami drachmas octo, opii drach. octo, thuris ʒ. octo, terreæ ſamiæ drach. viii, amyli drach. ii, rubricæ lemniæ drach. ii, aut ſi hæc non ſit, ſinopicæ ʒ. iii, corallii ʒ. quatuor, coſti drach. quatuor: floris balauſtii obolos tres, (alii ʒ. ii:) excipe ſucco polygoni, ac redige in paſtillos triobolares, quos ex frigida præbeto. Quidam cicutæ ſeminis ʒ. † ii, adiiciunt. *Aliud, quo vtor.* Cytinorum ʒ. vi, ſpinæ ægyptiæ ʒ. vi. ſucci papaueris drachmas quatuor, hypociſtidis † ʒ. vi, balauſtii drachmas vi, acaciæ drach. vi, lycii indici ʒ. quatuor, myrrhę drac. duas: excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmę vnius. Ex eodem cocto præbe bibendos. *Aliud ſiſtens ſanguinem.* Croci cilicii, myrrhæ, iridis, nardi indicæ, thuris, acaciæ ſingulorum vnciam vnam: ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum vnciam dimidiam: roſarum ſiccarum trientem: melle excipito. Datur fabæ ægyptiæ magnitudo. *Aliud. Fluxiones ſiſtens: Prodeſt fluxionibus internis, tonſillarum, & vua, & ad exulceratam Arteriam gargariſſatũ: & ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine pontica nucis. Congruit etiã mingentibus ſanguinem, & Fluxus mulibri, potum & appoſitum.* Myrrhæ unciam unam, nardi indicæ unciam unam, cinnamomi vnciam[a]* vnam, thuris unciam vnam, croci vnciam dimidiam, piperis ʒ. quatuor, ſucci acaciæ ʒ. quatuor, coſti ʒ. iv, ſtyracis ʒ. quatuor, iridis illyricæ ſextantẽ, roſarum ſiccarum ſextantem: excipe melle cocto. *Aliud ſiſtens fluxiones ex libris Galli. Facit probe & ad ſanguinis reiectationem.* Croci, myrrhæ iridis, nardi ſyriacæ, caſiæ nigræ, rhu pontici, ſingulorum[b]* drachmam vnam, ſtyracis, piperis albi, vtriuſque vnciam dimidiam: roſarum ſiccarũ quincuncẽ: tritis mellis attici, quod ſatis eſt, affunde. Datur nucis ponticæ magnitudine ex aquæ cyathis tribus. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, ex libris Apollony.* Succi hypociſtidis ʒ. duodecim, balauſtii, acaciæ, cytinorum, ſingulorum ʒ. duodecim, gallæ ʒ. duodecim, ſucci papaueris ʒ. vi, croci ʒ. vi, redigito in paſtillos triobolares. *Aliud ad hæmoptoicos,* Succi papaueris obo.[c]* duos, amyli obolos tres, gummi obolos duos, dato ex aqua. ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem, & omnem ſãguinis eruptionem ex aqua potum.* Succi papaueris drachmam vnã, cinnamomi drachmam vnã, caſtorij drachmam unam, coſti, piperis longi, & rotundi, myrrhæ, ſingulorum obolos[d]* tres, croci, ſeſquiobolum, corallii obolos ii, balauſtii drac.[e] vnam*, aniſi drachmam[f] vnam,* gũmi drach. vnam, ex tritis paſtillos formato, ac vtitor. ¶ *Aliud ad ſanguinis reiectationem.* [g] † Rubricæ ſinopicæ ʒ. quatuor, thuris ʒ. octo, aniſi, drach. i, ſeminis cicutæ drach. quatuor, ſucci papaueris drac. quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, ſeminis hyoſcyami ʒ. octo, terræ ſamiæ ʒ. tres, dato pharmacum ieiunis ex aqua. *Aliud.* Succi hypociſtidis drachmam unam, opii obolos tres, balauſtii drac. i. acaciæ drac. vnam, ex aqua. ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem, vt Herophilus.* Radicis ſymphyti quadrantem, terræ aſteris unciam unam, thuris ſextantem, balauſtii vnciã vnam, hypociſtidis vnciam unam, croci obolos tres, myrrhę ʒ. ii, opii ʒ. i, rubricæ lemniæ quadrantem & obo. tres, gũmi drac. i, excipe ſucco polygoni, aut plantaginis. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, Boni* G H

præceptoris

A. l. 5. ſin. 2. c. 5. f. 553. g

† *Aliter iy.*

† *Additur in antiquis* χυ-νοῦς. s. *ſucci.*

A * *Al. dimidiam.*
B * Al. vnciã.
C * *Aliter. i.*
D * Aliter. i.
E * *Aliter y.*
F * *Aliter y.*
G † *Additur in antiquo codice græco, corallij torrefacti obolos tres, thuris obol. y. acaciæ obo. iy. ouis unius albumẽ terito, et gummi obolũ unũ admiſceto.*

Totius huius dimidium dato ad aquæ cotyles quarta parte adbibendũ, ad ſãguinis reiectationem ualde bonum.

A *praeceptoris*. Balauſtij ℥.ii,acaciæ drac.ii,tragacanthæ drachmas iv, ſucci hypociſtidis drac.iv,flo-
rum roſarum drac.iv,opii ℥.ii,thuris drac.tres,myrrhæ ℥.ii,ſeminis hyoſcyami obolos iv: exci-
pe ſucco ſanguinariæ, quæ Græcis eſt polygonum. *Aliud ſanguinem reijcientibus,ut Acacius.*
Terræ ſamiæ ℥.iv,coralliii drac.iv,rubricæ ſinopicæ drach.ii,balauſtii obolos tres,opii ℥.iv,amy
li drac.xii,thuris drac.octo,ſeminis hyoſcyami drac.octo:cum polygoni ſucco paſtillos triobo
lares formato. Dato in poſca,ſi fluxio ſit multa, cum vitello oui aſſato, & * aqua plantaginis. *ſucco.
Aliud ad Hæmoptoicos,& dyſentericos. Floris roſarum,opii,acaciæ,gummi,balauſtii,hypociſti-
dis,ſingulorum quadrantem:gallæ vnciam vnam:ſeminis plantaginis,eiuſdemq; ſucci,vtriuſq;
ſextantem,lycii indici vnciam vnam,ſucci roſarum vnc.i:redigito in paſtillos drachmales. Qui-
dam etiam omphacii vnciæ dimidium addunt. Dyſentericis etiam infunditur. *Aliud ad Hæmo-
ptoicos,Carteri robuſtiſſimum.* Seminis cicutę ℥.duas,ſeminis hyoſcyami ℥.j,amyli drach.j,nardi
obo.iii,rubricæ lěniæ obolos tres,alij quatuor:aniſi obolos quatuor, alii tres:croci obolos tres.
Dato cum vitello oui aſſati,ex aquæ lactoſæ cyathis tribus. Facit,& ad deſtillationes. *Aliud ad
Hæmoptoicos,magni Philadelphi.* Coralhi obo.ii, aſteris ſamii obo.iv,ſucci ſanguinariæ,cyathos
ſex. Dato hoc totum pro duabus vicibus in potu.

B *Vſus Prædictorum Andromachi pharmacorum.*

Iam ante quidem palam eſt ex iis,quæ in principio ſermonis de reiectatione ſanguinis dixi,q
ſit vſus præſcriptorum pharmacorum,verum maioris lucis gratia, repetam & nunc id,quod pri
mum omnium ex acacia,roſis ſiccis,balauſtio, gummi,tragacanthaq; eſt cōpoſitum. Manifeſtū
autem eſt acaciā,quidē,& roſam,balauſtium,adſtringentia habere,gummi vero,& tragacanthā
viſcoſa,& glutinatoria. Igitur impoſſibile eſt ipſum uſq; ad thoracem,& pulmonem perſe defer
A.l.3.f.15. ri,ſi non habeat,quæ adſtringentia,& uiſcoſa,ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit,
t.1.ſ.4.fol. neq; mellis quicq̄ eius compoſitor addidit: ſed per aquam pluuiam, quæ & ipſa adſtringentem
337.c uim habet,tum compoſitio ipſius,tum exhibitio tradita eſt, vt ad ſanguinis ex ſtomacho,& ven
tre eductiones conuenire poſſit. Quin,& ſi poſſibile ſit ex inteſtino ieiuno aliquid per nauſeā ef-
ferri,ad hoc etiam commodum pharmacum fiet. Cōtrariam autem viciſſim ad præſcriptū phar-
macum compoſitionem habet quintum ex ordine ſcriptum,itemq; nonum: nimirum cum cin-
namomū,& piper,& coſtus,& myrrha eis ſint admiſta. Reliqua vero omnia, media quodā mo-
do inter hæc ſunt,neq; exactè adſtringentia per totam ſui compoſitionem,neq; fortiter calfaciē
tibus permiſta. Cæterum opium,& hyoſcyamus,& cicutæ ſemen maxime quidē ijs,qui à tuſſi,
C aut etiam aliàs lancinantur,apta ſunt:quanq̄ omnibus quomodocunque ſanguinem reiicienti-
bus conueniant. Quare ipſa miſcere licet,tum in iis,qui ex nutritiuis organis ſanguinem ſurſum
educunt,tum quibus ex ſpiritalibus organis idem contingit.

Quæ Aſclepiades ad Hæmoptoicos ſcripſit ad verbum.

Ad ſanguinis reiectationem. Radicis ſymphyti ſexuncem, balauſtii ℥.ii,aur iv,aquæ ſextariū
vnum;coquito ad tertias,& expreſſo liquori hæc addito: Amyli ℥.i, gummi thebaici tantundē:
dato in potu. *Aliud.* Cucumerum ſatiuorum lib.i.in tenuia fruſta diſſecato,& aquæ potabilis ſex
tarium vnum affundito,ac ad tertias coquito: Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrach-
mam inſpergito,ac bibendum exhibeto. *Charixenis pharmacum accommodatum.* Radicis polygo
ni manipulum,radicis ſymphyti tantundem,rhois rubri acetabulum, aquæ ſextarios iii: coquito
ad tertias,& expreſſi liquoris cyathum vnū dato,cum gummi tenuiſſime triti,ac diſſoluti drach.
vna. *Pharmacum Arrhabiani,quod Ponticum dicitur.* Vuæ urſi libras xvi, aquæ pluuiæ ſextarios
xvi,coquito ad tertias,& expreſſum liquorem reponito. *Aliud.* Mororum rubrorum nondum
maturorum libras xvi, aquę pluuiæ ſextarios xv. coquito ad tertias,& expreſſum liquorem re-
ponito. *Aliud.* Fructus corni libras xvi,aquæ pluuialis ſextarios xvi,fac eodem modo. *Aliud.* Pal
D mularum thebaicarum lib.xvi,aquæ pluuiæ ſextarios xvi, coquito ad tertias, & poſtquam ex-
preſſeris liquorē,ad prius expreſſos liquores infundito, omneſq; probe miſtos ad tertias coqui-
to,& in fictili uaſe reponito:& inde cyathum vnum ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt valde
bonum,& regenerationem prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tempore præpara-
re,& ad pharmaci confectionē reponere. *De vrſi vua.* Quæ vrſi vua appellatur,in Ponto naſci-
tur. Planta eſt humilis,& fruticoſa,folio memæcyli,fructum ferens rubrum, & rotundum,guſtu
auſterum,quem urſi vuam appellant. *Medicamentum,quod inſpergitur Græcis καταπαστὸν ad Hæ-
moptoicos.* Corticis thuris,terræ ſamiæ,amyli,ſingulorum drachmas quatuor,tuſa,& cribrata re-
ponito, Vſu vero expetente,cochlearium vnum in aquæ frigidæ * cyatho dato. *Aliud.* Balauſtii, * Al. duobus cyathis.
terræ ſamiæ,corticis thuris,gummi,ſingulorum æquale pōdus, tuſa,& cribrata exhibe,ut prædi
ctū eſt. *Ad ſanguinis reiectationem Eclegma Amarāti,pharmacum accommodatum.* Vini falerni ſex
tarium vnum,mellis attici libram vnam,in vas fictile coniecta, & conquaſſata ſuper prunas po-
nito:& vbi arteriacæ acceperint ſpiſſitudinem, ab igne ablata refrigerari ſinito: eiſque contuſa,
& cribrata addito gummi cochlearia quatuor,balauſtii, thuris, terræ ſamiæ, ſingulorum drach-
mas duas:& rurſus ad ignem admota,& calefacta reponito. Dato, vt prædictum eſt. *Aliud*
Orige-

Origeniæ. Succi gentianæ,ſucci ſymphyti,balauſtii,ſingulorum ℥.octo,croci,myrrhæ,ſucci radi- E
cis dulcis, ſingulorum drach.ix,protropi,aut theræi, aut ſcebelitę,ſextarios vi: præpara,ac exhi-
be,vt dictum eſt. *Catapotia ad ſanguinis reiectionem,dolorem ſedantia. Vſus eſt Carixenes.* Succi
hypociſtidis,balauſtiorum,opii ſingulorum drach. quatuor,excipe vino myrtite,& fac catapo-
tia. Dato ex his trioboli pondus. In alijs exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. *Aliud.* Succi
hypociſtidis,ſucci acaciæ,ſucci rhois ſyriacæ,ſingulorum drac.quatuor,balauſtii,gummi,ſingu-
lorum ℥.iv,vini myrtitæ,quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. *Paſtillus Hæmoptoicus, pharmacum accō*
modatum,inſcribitur Trypherum,hoc eſt delicatum, Amyli,balauſtij,terræ ſamiæ, ſucci hypociſtī
dis,gummi,croci,opii,ſingulorum drachmas ii,excipe ſucco plantaginis,& exhibe drac.vnam,
Liquor ipſe huic affectioni ſit conueniens. *Aliud.* Amyli {℥.iv,} terræ ſamiæ hypociſtidis, ſingu
lorum ℥.ii,opii,croci,balauſtii,tragacanthæ,ſingulorum drac. vnam, excipe ſucco plantaginis.
Paſtillus ex ſuccino,facit Hæmoptoicis,diuturnæ,et recenti tuſſi,Phthiſicis, Anaphoricis,ſuppuratis,
Cœliacis,Dyſentericis,& inflatis. Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi ℥.xlv, iridis illyricæ,
maſtiches,ramentorum ſuccini,croci,ſingulorum ℥.xxx,opii drach.xv. Pſyllium in aquam ca-
lidam coniectum macerari ſinito:atque vbi viſcoſum,ac glutinoſum de ſe in aquam depoſuerit,
liquorem exprimito,& cum eo pharmacum præparato, in paſtillos ipſum cogendo: ex quibus F
obo.iii,ad ſomnum euntibus dato. Sint autem aquæ ſextarii iii. In aliis exemplaribus pſyllium
ad triduum madeſcit,deinde ter donec ebulliat coquitur, & ab igne ademptū rurſus ad triduum
finitur,atq; tunc liquor ad pharmaci confectionem ſegregatur. *Paſtillus Neapolitæ,facit Hæmo-*
* rheumaticis *ptoicis,ſuppuratis,Phthiſicis,Affectionibus* fluidis.* Seminis hyoſcyami albi, ſucci mandragoræ,
vtriuſq; ℥.v,thuris maſculi,opii hiſpani,ſtyracis,coaguli hinnuli, ſingulorum ℥. x, maſtiches ℥.
† Aliter i. † xx: ramentorum ſuccini,iridis illyricæ,croci,ſingulorum ℥.xxx, pſyllii ℥. xlv,aquæ ſextarios.
iii: præpara,ac vtere,vt prædictum eſt. *Paſtillus ex Corallio,ut Niceratus.* Corallii,terræ ſamiæ,v-
triuſque drac.viii,balauſtiorum,amyli,terræ lemniæ,ſingulorum drachmas iv, ſeminis hyoſcya
mi albi,opii,hypociſtidis,ſingulorum drac.duas,excipe ſucco arnogloſſæ,coge paſtillos ac exhi
be. *Aliter Dioclis Chalcedonij.* Coralli drac. viii,ſucci hypociſtidis,balauſtii,ſucci acaciæ,rhu* pō-
tici,terræ ſamiæ,opii,thuris,ſucci ſymphyti,ſingulorum drac.duas,excipe ſucco plantaginis.
Aphrodiſiacum Clidion,pharmacum accommodatum. Facit Hæmoptoicis,Cœliacis,Dyſentericis,*
* Aliter rheu. *& qui ſtomachi fluxionibus laborant.* Cytinorū,ſpinæ ęgyptiæ,balauſtiorum, ſucci hypociſtidis, A.l.5.ſe.1.c.5.f.554.b
ſucci acaciæ,ſingulorū ℥.vi,lycii,rhu pontici,opij,ſingulorū ℥.iv,myrrhæ ℥.ii.cōtuſa,& cribrata
diligenter baccarū myrti decocto excipe,& paſtillos coge. Exhibe pro viribus cū roſarum deco G
cto,aut baccarum myrti,aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam poſca imbutā imponito. Poſtq̄
vero fluxus cōſtiterit,pectus,& fluxione infeſtatos locos omphacio, cū aceto diſſoluto illinito:
tepefiat aūt ad cinerē calidū,donec aliquārulū ſpiſſet. *Philippi Pharmacum accōmodatum Dyſente*
ricis,& Hęmoptoicis. Balauſtii acaciæ,hypociſtidis ſucci,opii,rhois,thuris,myrrhæ, croci, gallæ,
lycii,aloes,rhu pōtici,baccarum myrti nigrarū,malicorii,ſingulorū ℥.iv: excipe uino Italico, &
redige in paſtillos triobolares. Dato febrientibus ex aqua,non febrientibus, cum uino.

Confectiones dolorem ſedantes,tabeſcentibus,& ſanguinem reiectantibus com-
moda,itemq; alijs quibuſdam accommodata,præterquam colicis: CAP. 5.

IN ijs equidem,qui ſanguinē reiectant, nōdū tn̄ exacte tabe apprehenſi ſunt, hoc genus phar-
macorum dolorē ſedantium priores medici compoſuerunt, ipſumq; anodynō appellauerūt.
Conueniens & ijs,qui ſanguinem reiiciunt, & qui tum hoc perpetiuntur,tum ēt iam tabeſcunt:
itemq; ad alios dolores,& affectus,qui circa pulmones, arteriam, thoracem, atque alias quaſdā
partes conſiſtunt colicis tantum exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab ijs,quæ priuatim co
lica appellantur,aromatum,& odoratorum,ac vrinam cientium ſeminum, miſtura. Colicæ.n.
confectiones his vehementiores ſunt,ſtupefacto tn̄ vim prædominantē habentes ex multitudi-
ne refrigerantium pharmacorum: quale eſt hyoſcyami ſemen,& cicuta, & papaueris ſuccus, & H
cortex radicis mandragoræ: his nanq; in colicis vti cogimur ob magnitudinem doloris.

Quas Andromachus ſcripſit ad prædictas affectiones.

Confectio ſedans dolorem,ad omnes internos affectus,& pleuritidas,quatuor, Radicis panacis, ſe
† Additur in antiquis, ἀνώδυνοι i. dolorē ſedantes. minis dauci,vtriuſque ℥.iv,caſtoru drach.iv,alii drach.ii,† ſeminis hyoſcyami,opii,utriuſq; drac.
iv,(alii drach.ii,) mellis,quod ſufficit. Dantur obuli quatuor,cum aquæ cyathis tribus.
Alia ſedans dolorem,Marcellini. Aniſi drac.ii,ſeminis hyoſcyami, drachm.ii, ſucci papaueris
℥.i,ſeminis apii ℥.ii,croci obo.iv,roſarū ſiccarū drach.vnam,myrrhæ drac. vnam, amomi drach.
i,trita cum aqua in paſtillos trigintaduos redige. Dato ad ſomni tempus, cum aquę cyathis duo
bus,aut tribus. *Alia ſedans dolorem, ex ſeminibus.* Seminis apii drach.viii,opij drach.ij,ammii ℥.
viii,aniſi drach.iv, fœniculi drach.iv, caſię nigrę drachm. ii, cum aqua fac paſtillos triobolares.
‡ Aliter vi. Dato ex paſſo,ſexta,& decima heminę parte, aut ex aqua. *Alia Achilis Compunctoris.* Aniſi ℥.†
octo,ammij drach.octo,ſeminis fœniculi,ſeminis apii,ſingulorum drach.iv,opii drach. ii,nardi
indicę drachmas ii, mirrhę drach.ii,piperis drach.i,caſię nigrę drachmas ii, fac paſtillos triobola
res

A res,q; reſiccati pōderent obol.ii.Dato vt reliquos.¶ *Alia dolorem ſedans vt Xenocrates,qua vtor maxime ad tormina & dyſentericos.* Seminis apii ʒ.i.aniſi ʒ.i.piperis albi ʒ.i. myrrhę obo. iv.caſtorij obol.iv.opij obol.i.croci obol.iii.gentianæ ʒ.ii.Fac paſtillos triobolares, & varie exhibe.
¶ *Alia Sphragis dicta, ſedans dolorem,reſiccans fluxiones,& tormina,ac tuſſes, qua vtor.* Myrrhæ obol.v.alij vi.corticis mandragoræ ʒ.iv,ſucci papaueris ʒ.v.ſeminis hyoſcyami ʒ.iv,alij ʒ.ii.thuris ʒ.v.croci drach.v.excipe vino.Exhibe pro viribus aliquibus fabæ ægyptiæ magnitudine,aliquibus obol.ii. *Alia, Aſter appellata,ſiſtens dolorem, qua vtor ad omnem fluxum,dolorem,& omnes internos affectus,& deſtillationes,ad veſicam,ad ſuffocationes,fluxū muliebrem, ſtomachi fluxionē, dyſentericos,ſanguinem reycientes, facit, & ad reſolutos.* Croci obol.iii, ſeminis hyoſcyami ʒ.vi,ſeminis apij ʒ.vj,aniſi ʒ.iv,ſtyracis drac.iv.ſeminis dauci ʒ.iv.caſtorij.ʒ.ii.opij ʒ.ii.myrrhæ ʒ.
† ij.quidam ēt mandragoræ ſucci ʒ.iv.vt uero Xenocrates,etiam piperis albi ʒ. vi. cum aqua fac † *Aliter ij.*
paſtillos triobolares.dato ex aqua. *Alia ſedans dolorem, Lycomedis. Reſiccat deſtillationes arteriæ, & fluxiones oculorum.* Seminis hyoſcyami ʒ.ii.ſeminis apij drach.ij.opii drac.ij.aniſi drac.i.croci obol.iv.roſarum ſiccarum drac.ii.myrrhæ drach.j.alii drac.ii. cum aqua redigito in paſtillos triobolares.Vtere quemadmodum Trigono appellato. *Alia ſedans dolorem,reſiccatoria,facit & ad*
B *hæmoptoicos,cœliacos, dyſentericos,rupta,& conuulſa.* Aniſi drach.iv.ſeminis apij ʒ.iv. opij drach. iv.croci drach.i.ſeminis hyoſcyami ʒ.iv.ſtyracis drac.i.floris iunci odorati drac.i.balauſtii obol. iv.quidam ʒ.vii.foliorum roſarum.drac.i.nardi indicæ obol.iv. cum aqua formato paſtillos diobolares.Dato ex vino,aut aqua,aut protropo. *Alia dolorem ſedans potio,Ruſi, qua vtor.* Corticis mandragoræ ʒ.iv.thuris ʒ.v.piperis albi ʒ.ii.& dimidiam,croci drac.v.ſeminis hyoſcyami ʒ. iii.ſucci papaueris drach.v.myrrhæ drac.v.nardi obo.iv.caſiæ nigrę ʒ.ii.trita cum paſſo in paſtillos drachmales cogito,ac repoſito ne humecti fiant.Danť ex aquæ calidæ cyathis duobus, cholericis,hoc eſt,biliosa ſupernè & infernè reddentibus,ex frigida. *Alia ſedans dolorem,ad omnes internas affectiones,qua vtor.* Caſiæ nigræ,myrrhæ,opii,ſtyracis,croci ſingulorum drac.vnam,quidam drach.i.& obol.iii.cogito in paſtillos trium,aut duorum obolorum. Præbe febrientibus ex aqua,non ſebricitantibus in vino:hepaticis in aqua mulſa,itidem & pleuriticis. Efficax eſt & ad tuſſim. *Alia Trigonos vocat, reſiccatoria, & ſedans dolorem.* Seminis hyoſcyami drach.iv.ſeminis apij ʒ.iv.aniſi ʒ.ii.opij drach.ij.cum aqua paſtillos formato. Dantur cum frigida,mane & veſperi, vnus pro vice. *Alia ſedans dolorem, Aſclepiada, ad omnes internos affectus.* * Seſelis, chamæpi- * Alit.piperis.
tyos,herbæ ſaluiæ.ſeminis rutæ ſylueſtris, ſeminis dauci, ſingulorum drac.vi.ſeminis hyoſcya-
C mi,opij vtriuſque drach.viij.caſtorij ʒ.vigintiquinque,rheu pontici ʒ.xiv.excipe melle. *Alia, ut*
Charicles. Tordilii drach.viii.chamæpityos drach.viij. * rhu pontici drach. vi. caſtorij drach. xii. * rheu.
& dimidiam,herbæ ſaluiæ drach.viii.ſeminis rutæ ſylueſtris drach.viii. ſeminis dauci drach. viii. † *Aliter iij.*
opij drach. iv, ſeminis hyoſcyami drach.iv.croci drach. v. quidam addunt mel atticum, reliqua ipſo excipientes. *Alia dolorem ſedans, Iucunda appellata. Facit & ab tabeſcentes, & inflatos.* Illyricæ ʒ.xxx.ſuccini,croci,maſtiches chiæ,ſingulorū drac.xxx.pſyllij drac.xlv,aut xxx.ſucci papaueris drac.xv.cum aqua pluuia paſtillos drach.i. & obol.iii.ponderantes formato, ac exhibeto.Pſyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato,deinde coquito & exprimito,atque ſic cum reliquis committito. *Alia potio ſedans dolorem,ex libris Aphrodę, ad omnem dolorem in neruis,utero,coxendicibus.* Succi papaueris drac.i.opobalſami drac. i. aut carpobalſami drac.obolos duos:mirrhæ,ſeminis hyoſcyami,caſtorii,ſtyracis,ſingulorum drac.,vnam: excipe paſſo, & fac paſtillos oboli vnius,& dimidij.Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus,aut tribus. *Aliud ſedans dolorem Catapotium ex libris Aphrodę,ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediam ferunt,& deinde accipiunt.Facit & ad calculos,dyſentericos,ſtomachicos,& iam deſperatos, atq; anxis.Eſt & oculis valde commodū.* Seminis hyoſcyami, { ſeminis apij, } aniſi,ſtyra
D cis,ſingulorum ʒ.iv.croci,opij,vtriuſque ʒ.iii.caſtorij ʒ.ii.fac catapotia, ægyptiæ fabæ magnitudine.Præbe ex aquæ cyathis duobus. *Alia dolorem ſedans,ad omnes internos affectus, & ſanguinis reiectationem undecunque feratur:etiam ſi ex vulnere prodeat quibuſdam prodeſt.Facit et ad nephriticos & hepaticos.Hanc ne prius dederis quam mercedem acceperis.* Cinnamomi,caſiæ,vtriuſque ʒ. duas:mirrhæ ʒ.i.piperis albi,drach.i.& longi drac.j.chalbani ʒ.i.opij ʒ.ij: trita cum melle pauco in catapotia redige,partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro viribus cum aqua,aut pro iudicio tuo. *Alia dolorem ſedans ad omnia interna.* Seminis apij ʒ.ii.aniſi drach.ii.piperis longi drach.ii.nigri drach.i.caſtorii obo.iv.mirrhæ,opij,vtriuſque obo.iv.panacis,gentianæ,vtriuſque obol.iv.cinnamomi obo.iii.ſucci radicis dulcis obo.tres: fac paſtillos triobolares: dyſentericis drachmæ vnius. *Alia ſedans dolorem, Crateri, ad tabeſcentes, & ſanguinem reycientes.* Mirrhæ drach.vi.mandragoræ ʒ.iv, ſeminis hyoſcyami drach. iv. opii drach.v.croci,thuris, vtriuſque drach.v.rhu drach.v.ſeminis cicutæ,ſtyracis,vtriuſque drach.v.excipe vino mulſo.

Alia ſedatina doloris myſteriū appellata, vt Niceratus.Ad phthiſicos,ſuſpiētes,cœliacos,dyſentericos,deſtillationes:confeſtim auxiliatur. Croci,coſti,caſtorii,aſari,ſeminis hyoſcyami,opij,ſtyracis, ſingulorum ʒ.i.quidam hyoſcyami ſeminis ʒ.dimidiam:excipe melle, ac vtere. *Alia doloris ſe-*

datina ad deſtillationem conueniens. Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, amyli, ſingulorum ʒ.ii. E
anisi ʒ. † j, ſpicæ nardi ʒ.i. croci ʒ.i. rubricæ ſinopicæ obolos † iii. aut lemniæ ʒ.i, formato paſtillos triginta. Dato duos in noctem cum aqua.

† Aliter ÿ.
† Aliter iiÿ.

Quæ ab Aſclepiade ſcripta ſunt ad eaſdem affectiones.

† In Aldino. codi. & quotquot vidi manuſcriptis, legiſ ἐκλεικτὸν, φάρος καλούμενον. ὄινου. & 1. ʒ. Medicamentum quod lingitur, Pharos vocatum. Vini ſextary &c. ut Pharos ſit nomẽ medicamenti, vt etiam inferius pag 200. a. conſidera.

† *Eclegma.* Farris Cluſini appellati ſextarii dimidiũ, decocti marrubii viridis ſextarium vnũ, Hæc in vas vitreum coniecta per diem & noctem macerari ſinito. Sequẽti die pharmacum mollito, quemadmodum alicam maceramus: atq; vbi penitus diſſolutum fuerit, exprimito liquorẽ, eiq; pinguedinem aliquam addito: & igni admota aſſidue mouens coquito, donec ſpiſſata Mellis craſſitudinem acceperint. Ex hoc myſtrum datur ante cibum, & poſt cibum tantundẽ. *Aliud.* Foliorum marrubij tenerrimorum manipulum cum ſufficiẽti aqua in fictili coquito: & ubi exoluta fuerint, eximito ac terito: & decocto diluta rurſus coquito pollinis acetabulũ inſpergẽs, & pinguedinis arietinæ probe ſubactæ quadrantẽ addens, & vbi coctura recte habuerit, veluti reliquæ ſorbitiones præparantur. Ablata ab igne, & modico ſale conſperſa, ſorbenda exibe. Amplius abſorptum amplius iuuat. ¶ *Aliud Nicerati, facit ſuppuratis, dyſpnoicis, veteri tuſſi, viſcoſũ ac glutinoſum reiectantibus, & ijs, quæ a partu non purgantur, ſecundas deducit. Prodeſt etiã infantibus alimentum non ſentientibus, ſi nutricibus præbeatur.* Succi marrubii ſextarios ſex, verum probe hunc ſuccũ colligere oportet a recẽti marrubio tuſo expreſſum: vini ſalerni ſextar.i. mellis attici tantundẽ: piperis albi, myrrhæ, thuris, ſingulorum ʒ.octo, vinum & ſuccum ad tertias coquito, deinde mel addito, quibus inſpiſſatis arida inſpergito, & diligenter miſta in vitreũ vaſculũ trãſferto. Dato myſtrũ ante cibũ. ¶ *Aliud, Scribonij Largi.* Succi marrubii ſextarios vi. ſucci ſempetuiui tãtũdẽ, mellis attici ſextar.iiii. alii ſextar.i. vini Italici ſextar.i. picis liquidæ brutiæ tãtũdẽ, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, piperis albi ſingul. ʒ.octo: prępara, ac vtere vt prędictũ eſt. *Aliud phthiſicis, & ad fluxiones thoracis.* Seminis cucumeris hortenſis decorticati ʒ.octo, amyli ʒ.iv. ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, vtriuſque ʒ.ii. tuſa & cribrata excipe tragacanthæ cremore, & in drachmales paſtillos redige. Dantur oboli tres, nõ febrientibus ex vino & myrthi cremore, febrientibus cũ rhois ſucco. *Aliud.* Amyli ʒ.iv. ſeminis cucumeris ſatiui toſti, ſeminis papaueris albi toſti, amygdalarum depurgatarum, ſingul. ʒ.ii. tragacanthę ʒ.i. obo.iii. croci drac.i. excipe tragacãthę cremore, & poſtea ẽt vino ſcybelite cocto. Vtere eodem modo. ¶ *Aliud Scribonij Largi Catapotium, Phthiſicis, ſanguinem reiectantibus, ſuppuratis, educit Pelliculas, repurgat ſufficienter. Verum immorari pharmaco oportet.* Sagapeni, myrrhæ, vtriuſque ʒ.ii. opii, cardamomi, vtriuſq; ʒ.iv. caſtorii ʒ. † iv, piperis albi obo.iii. excipe paſſo, fac catapotia. Da ex aquæ calidæ cyathis iii. G

† Aliter i.
** Al. Theſpiana.*
** aniſi addit. in antiquis.*
** Al. Coſti.*

¶ *Alia confectio * Theſpeſiana, facit ſuppuratis & ad abſceſſus occultos.* Seminis apii, opij, melãthii, † ſingul. ʒ.iii. caſtorii ʒ.ii. ſeminis dauci, ſinonis, iridis ſingulor. ʒ.vi. excipe melle cocto, pbe nucis ponticæ magnitudine ex calidæ cyathis iii. *Alia * Coſi, ad humores ægre eductiles, ſuppuratos, peripneumonicos. Maxime autem ijs, qui craſſa & glutinoſa educunt, vtilis eſt.* Mellis attici cocti ad glutinis cõpagẽ librã j, piperis contuſi & cribrati, myrrhæ, vtriuſq; vnc.i. myrrham & piper trita melle coctoq excipe, & nucis põticæ magnitudine in pilulas diuidens deuorãda pbe. In aliis exẽplaribus hñt. Mellis lib.i. piperis vnc.i. myrrhę, opopanacis, vtriuſque ʒ.vi. ppara, ac exhibe ſimiliter vt pdictũ eſt. *Paſtillus ex Mãdragora, inſcribitur ſphragis. Facit ad hæmoptoicos, anaphericos. Empyicos. Reſiccat omnem fluxionem.* Radicis mandragoræ, corticis ʒ.iv. † ſeminis hyoſcyami ʒ.iv. } thuris maſculi, ſucci papaueris, croci, myrrhæ, ſingulorũ drac.v. trita redige in paſtillos obolares, & præbe conuenienter iuxta affectiones. ¶ *Aliud Ptolemæi familiaris.* Styracis, opii, thuris, croci, ſingulorum drac.v. corticis mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi, dauci cretici, ſingulorũ drach.iv. caſiæ ʒ.duas, excipe vino aminæo, ac præbe obolum cũ aquæ calidæ cyathis duobus. ¶ *Aliud ad eaſdem affectiones.* Styracis drach.vi. myrrhæ, opii, ſeminis hyoſcyami, irionis torrefacti, ſingulorum drach.iv, corticis mandragoræ, opopanacis, vtriuſque drach.ii, piperis albi, ſpumæ nitri, vtriuſque drachmam unam, excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris. H

** Greci cod. antiqui ita habent ſeminis hyoſcyami albi ʒ. iiii, lauri cretici ʒ.iv.*

¶ *Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad tuſſim antiquam, ſuppuratos, orthopnoicos, tabeſcentes. Prodeſt Hypochondriorum hoc eſt præcordiorum diſtentionibus, & ad omnem inflationem. Mulieribus menſes, & quæ à fœtu corrupto, aut à partu relinquuntur, ſecundas deducit. Liberat etiam ab affectionibus circa veſicam.* Terebinthinæ drac.viii. ſtyracis ʒ.vi. myrrhæ ʒ.v. croci, iridis, chalbani, ſingul. ʒ.iv. ſeminis hyoſcyami, corticis mãdragorę, irionis torrefacti, opopanacis, ſingulorum drac.ii. piperis, ſpumæ nitri, vtriuſq; drachmam j, excipe paſſo.

** Aliter philoſophicus.*

¶ *Charixenis, facit peripneumonicis, phthiſicis, Anaphoricis, empyicis, hæmoptoicis, ac veteri tuſſi.* Myrrhæ, corticis thuris: in alio exẽplari opii, mãdragoræ, ſagapeni, ſeminis hyoſcyami albi, opopanacis, dictamni cretici, pilularũ marrubij, ſingulorum drac.iv. ſubigito cũ aqua, & in paſtillos cogito. Dato ex his obol.iii. ex aquæ mulſæ cyathis tribus. ¶ *Alia Aſclepiadæ, qui * Philophyſicus, à naturalium rerum ſtudio, appellatus eſt, pharmacum accommodatum.* Corticis mãdragoræ, ſeminis apii, vtriuſque ʒ.iv, myrrhæ, croci, aniſi, ſeminis dauci, ſucci rhois rubri, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, caſtorii, ſagapeni, opopanacis, ſingulorũ drachmã j. excipe melle cocto. Dato pro viribus.

A.l.5. fu.2. t.5.f.554.b A viribus. Liquor vero ex quo exhibetur, ſit conueniens affectioni. ¶ *Antidotus* Theſpeſiana,*
phthiſicis, ſanguinem reiectantibus, ſuppuratis. Facit et ad alias internas affectiones, & præ omnibus † Al. Teſpiana.
cibi appetentiam excitat. Seminis apii ʒ.xii. myrrhæ, aniſi, opii, ſingul. ʒ.vii. piperis albi ʒ.v. petro
ſelini, nardi, piperis longi, ſingul. ʒ.iv. caſtorij, floris iunci odorati, croci ſingulorum ʒ.iii. cinna-
momi ʒ.ii. caſiæ aromaticæ ʒ.iv. excipe melle cocto. Dato nucis ponticæ magnitudine ad noctē
cū aquæ cyathis tribus. ¶ *Antidotus Ariſtarchi, compoſitio admiranda, hanc Paulinam appellamus.*
Facit Hæmoptoicis, tuſſientibus, phthiſicis, ſuppuratis, peripneumonicis, ad conuulſa, rupta, ad ſtoma-
chi ſubuerſionem, & bilem uomētes ac ſecernentes, cœliacos, dyſentericos. Facit ad affectiones circa ve
ſicā, ſuffocationes vteri, febres per circuitum repetētes, una hora ante exacerbationē exhibita. Facit in
malum habitum dilapſis, cibum non ſentientibus, & ad lethalia pharmaca, ac plagas venenum iaculā
tium beſtiarum. Cinnamomi, coſti, chalbani, caſtorii, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſty-
racis, ſingulorum vnciam vnam: mellis ſextarium vnum: arida tūduntur & cribrantur per angu
ſtiſſimum cribrū: chalbanū coquitur cū melle, & vbi diſſolutū fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua
adduntur, & tunduntur: deinde in pyxidem uitream aut argenteā reponuntur. Vſus eſt ad prædi
ctas affectiones, Daē fabæ ægyptiacæ magnitudine cū aquæ mulſæ cyathis duobus, irroratis de
B digito guttis aceti nouem. ¶ *Alia Antonij Muſa Panacea * ſiue eſt ea Diotas Iatraliptes. Facit ad* * Al. Diogas.
eos, qui per circuitum a rigore infeſtātur, delet febres antiquas, ac reliquos morbos. Facit ad tuſſim ue-
terem, phthiſichos, ſanguinē reiectantes, ſuppuratos, diſpnoicos, conuulſa, rupta, inueteratas inflāma
tiones, ſpleniCos, hydropicos inueteratos, cœliacos. Extrahit lapides è renibus, probe cit urinam. Prodeſt
omnium reptilium plaga, & ad lethalia uenena, & ad omnem materiam uenenoſam, ac corruptoriam
vim habentem. Piperis albi aut lōgi ʒ.viii. ſeminis hyoſcyami albi, cinnamomi, cardamomi myr-
rhæ, thuris, ſingulorum ʒ.xii. opii, croci vtriuſque ʒ.x. ſulfuris viui ʒ.vi. coſti, ariſtolochiæ lōgæ,
corticis mandragoræ, aut ipſorum malorum, vel foliorum, euphorbii, ſingulorum drach.iii, mel
lis attici cocti quod ſatis eſt. Datur ijs, qui per circuitum infeſtantur, magnitudine nucis pōticæ,
reliquis pro viribus. ¶ *Alia Ceruſiana, dicta eſt a Philippo Trallianis. Huius vſu phthiſicos, & ſup*
puratos liberabat. Piperis albi, ſucci cyrenaici, ſyriaci, ſucci papaueris, ſingulorū quadrātē: myr-
rhæ, croci, ſulfuris viui, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorū vnciā dimidiam: malorum mandrago
ræ drach.ii, cardamomi vnc.i. mellis attici librā vnam. Datur pro viribus, vt dictum eſt. Porro al
terum exemplar ſic ſcriptum habebat. Piperis quadrantem, ſucci cyrenaici vnc. j. ſucci papaue-
ris vnc. dimidiam, ſucci ſyriaci vnc. dimidiam, croci vnc.* vnam, ſulfuris viui vnc. dimidiā, myr- * Al. dimidiā
C rhæ vnciam dimidiam: ſeminis hyoſcyami albi, malorum mandragoræ, vtriuſque ʒ.ii. cardamo-
mi vnc.i. mellis attici lib.i. Datur pro viribus, vt dictum eſt.

De Orthopnœa, ſeu Aſthmate. CAP. 6.

QVi citra febrem denſe reſpirant, qualiter faciunt, qui velociter cucurrerūt, ab acceſſione hac
A.l.3.f.10. t.2.c.38.f. 261.a medicis Græcis aſthmatici, } Latinis anheloſi } appellātur. Eoſdē etiam ab alia acceſſio-
ne orthopnoicos uocant, propterea quod thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob
timorem ſuffocationis: quin & ſtratum circa ſupernas partes, ad quas thorax reclinatur, ſibi ipſis
erectius faciunt, ne dormientes ſtrangulentur: minus eſt enim ꝙ inſpirant, quam pro uſu reſpira
tionis, quamuis thorax plurimum ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtum fit, intrinſecus ipſis coar-
ctationem locorū factam eſſe præter naturam, quam etiā ęgri ipſi non obſcuro ſenſu perceptāt.
Fit equidem & ſuppuratis locorum coarctatio ob coaceruatū inter thoracem & pulmonem hu
morem. Fit etiam peripneumonicis, ob pulmonis inflāmationem: Reſtāt autem adhuc duæ affe-
ctiones, quæ locorum coarctationem efficiūt in viis, per quas aer inſpiratur, cum ſane, aut humo
rum craſſorum, ac viſcoſorum multitudo pulmonis brōchiis fuerit infarcta: aut tumor abſceſſui
ſimilis in ipſo cōſtiterit. Cæterum curatio ambarū affectionū aliquid commune hēt, aliquid pri-
D uatum, & alteri tm̄ proprium. Commune quidem vtriſq; eſt, vt redundantia humoris affectio-
nes generantis expendatur, & conſumatur. Proprium autem affectioni viſcoſorum, ac craſſorū
humorum, vt per attenuantia, & extergentia pharmaca conſumantur: ei vero, quæ ꝑꝑ tumorē
abſceſſui ſimilē contingit, vt per attenuantia, & reſiccantia eadē cōſumptio fiat: ꝗ curatio rurſus
omnibus in profundo corporis abſceſſibus cōis exiſtit. Vini itaque potus ambabus conuenit, te-
nuis ſubſtātia. Omnis aūt potus modicus ſit in ijs, qui alicubi abſceſſum habent: multus cōtra in
iis, qbus bronchia viſcoſus, ac craſſis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca, quę eiuſmodi
ipſorum humores abſtergunt, neceſſario quidē tuſſes mouent, non vero facile per ſputum reijci
tur, quod abſterſum eſt, ob craſſitudinē videlicet: quapropter humectatione multa opus habent,
quo facile efferatur. Porro quemadmodū in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiā in iis, quæ ad
ambas has affectiones commoda ſunt, delinquunt, indiſcriminatim ipſa tradētes, cum tamen cō
poſita ſint, quædam pharmaca alteri affectioni commoda, quædam rurſus alteri, quædam uero
ſic vt ad ambas quidem moderate conueniant, verum nihil operæpretium efficiant. Quare re cē
ſendo pharmaca alicuius pretii à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta ſingula, quali facul-
te prædita ſunt, initio ab iis, quæ Aſclepiades ſcripſit ſecundo Internorum, facto.

Aſclepiadæ pharmaca ad Dyſpnoicos conſcripta. E

¶ *Eclegma ad dyſpnoicos, Antonij Muſæ.* Aſellorũ ſub hydrijs naſcentium ſextarium vnũ in vas fictile conijcito,& ad prunas torreto:in albatos aũt terito,ac melle cocto excipito:& ante cibum myſtrum delingendum dato. *Aliud.* Scillæ crudæ ſuccũ exprimito,eiq; parem mellis attici menſurã addito,& ad prunas admota coquito. Dato inde ante,& poſt cibũ myſtri menſurã. ¶ *Aliud Charixenis.* Origani. ʒ.viii:comæ thymi,iridis illyricæ,calaminthæ ſiccæ,piperis albi, aniſi torrefacti,ſingulorum tantundem:tundito,& per anguſtiſſimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. *Aliud.* Piperis albi librã i,libyſtici trientem: calaminthæ ſiccæ,aniſi toſti,pulegij ſemẽ nõ gerẽtis,ſingulorum quadrãtem:ſeminis apij,comæ thymi,vtriuſq; vnciam vnam:excipe melle,& præparato vtere, vt prædictum eſt.

¶ *Potio ad Dyſpnoicos, Chariclis pharmacum accõmodatum: auxiliatur confeſtim.* Vuæ paſſę rhodiæ exacinatæ acetabulũ,fœnigræci loti tantundẽ,aquæ pluuiæ ſextariũ i:coquito donec diſſoluantur,& liquorẽ excolatũ reponito. Ex hoc præbeto aſſidue,& iuxta ſingulas irritationes cyathi menſurã calefactã. *Alia Potio.* Abrotoni partes duas,vuæ paſſæ pinguis tantundẽ ſummitatũ rutæ partẽ vnã,aquæ pluuialis ſextarios iii:coquito ad tertias,& exprimito liquorem; eiq; mellis vnc.i.addito,rurſusq; coquito:ac dato, vt prædictũ eſt. ¶ *Catapotium Dyſpnoicis, & Aſthmaticis.* F Abrotoni,virgultorum rutæ,comæ abſinthij,ſingulorum ʒ.iv.tuſa & cribrata aceto ſubigito:& catapotia xii.formato. Dato ex aceto mulſo. ¶ *Aliud Nicerati.* Caſtorij,ammoniaci thymiamatis,abrotoni ſingulorum ʒ.ii.abſinthii,cumini æthiopici,vtriuſq;.ʒ.i,aceto ſubigito, ac catapotia formato:ac dato ad ciceris magnitudinem. ¶ *Pharmacum ex ſulfure viuo Dyſpnoicis.* Aniſi,ſulfuris viui,vtriuſq; quadrantem:ammoniaci thymiamatis,caſtorij, melanthij, ſingulorum. ʒ.iiii. aqua diluta in catapotia cogito:vnũq; ĩ aceti mulſi cyath.iii.dato. *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris. ʒ.iiii.ariſtolochiæ,abrotoni,abſinthii,ammoniaci thymiamatis,ſulfuris viui,ſingulorum tantundem:aceto ſubigito,& catapotia ciceris magnitudinis formato: ex quibus duo cum aceti mulſi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc oĩa pharmaca ab Aſclepiade conſcripta,iis, qui proprìe dyſpnoici,hoc eſt ægrè ſpirantes,appellantur, cõueniũt. Vocãt aũt ſic eos,quibus bronchia pulmonis craſſis,& viſcoſis humoribus ſunt obfarta:in quibus,velut dixi, vltra hoc ꝙ craſſitudinem, & viſcoſitatem humorũ neceſſario ſecamus,atq; attenuamus,humiditatem quãdam cum pharmacis,tum victui,adeſſe oportet. At verò abſceſſus,q attenuantibus,& teſiccantib.opus habẽt maxime gaudent aromatũ facultatibus;quas oẽs oſtẽdimus tenuium partium eſſe, & reſiccatorias, vna cum hoc ꝙ calfaciant. Quare iis,qui propriæ orthopnoici,& aſthmatici appellãtur,pharmaca" conueniant ſecantia citra calfactionẽ:& ob id maximè eos iuuat acetum ſcylliticum appellatum,atq; ipſa adeo ſcylla,& acetũ mulſum ex eiuſmodi aceto cõlectum. Cæterũ aſellorum,ſub hydrijs naſcentiũ meminit inter ea, † vt qui } attenuatoriam, & diſcuſſoriam vim habeant: verũ quo conſilio ad vſum ipſorum peruenerit,non habeo quod dicã. Quemadmodũ aũt in hac affectione vehementer cauendum eſt,ne calfaciamus,ꝓpterea ꝙ viſcoſi,& craſſi humores non ſolũ nihil ab his auxilii ſentiunt, ſed ẽt offenduntur:eodem modo ẽt quæ valde refrigerant vitanda ſunt:omnia.n.craſſefaciunt,& cogunt,ac coagmentant humores,eosq; ægre eluibiles reddunt. Et ob hanc rem ſanè recte fecerunt, qui eiuſmodi pharmaca compoſuerunt, ꝙ neq; papaueris ſuccum,neque mandragoræ ſuccum,aut radicis corticem,aut hyoſcyami ſemen,aut cicutæ, aut pſyllii,aut ſemen † lini,admiſcuerunt:& multo magis,ꝙ neq; ex adſtringentibus quippiam pharmacis addiderunt:maxime enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus,vt palam videtis.

Quæ Pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit,

Ad Diſpnœam. Sulfuris viui drachmam i,ſeminis rutæ ſylueſtris drach.ii:ariſtolochiæ, abſinthii,ammoniaci thymiamatis,abrotoni,ſingulorum ʒ.iiii.trita cum aceto,ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato mane tria,& veſperi totidem. *Aliud ad Dyſpnœam, ut Alcimius.* Colocynthidis carnis obolos iii,panacis obol.iii,aniſi obolum vnum:fac cum aqua catapotia iiii: & H reſiccatorum † obol.i. } præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. *Aliud.* Colocynthidis ſeſquidrachmam, iridis illyricæ drach.ii: radicis * opopanacis ʒ. ii. abrotoni drach.vnam:nitri drach.i(alii obol.iii)excipe aqua,& redige ad fabæ magnitudinem. Dantur catapotia quatuor,& poſt ſemihoræ ſpatium datur aquæ mulſæ hemina dimidia, *Aliud.* Sinapis drachmam vnam,ſalis communis obol.iiii:elaterii obol.iii.alii obol.i. & dimidium: terito cum aqua:fac paſtillos viii:dato alternis diebus cum hydromelite. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis drach.i,abrotoni drach.ii,ſulfuris viui drach.i.formato cum aqua paſtillos, & cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbeto. ¶ *Aliud ad Orthopnoicos.* Elaterii oboli dimidium, aſellos ex ſterquiliniis.iii,terito ſimul:& dimidium ex aquæ cyatho vno dato. *Aliud ut Plinius ad Anhelos & dyſpnœam.* Cardamomi.drac.iii.iridis ſeſquidrachmam,panacis ſeſquidrachmã,caſiæ ſeſquidrachmam,ſtruthii ſeſquidrachmam, ſtyracis. ʒ. ii. thymi ʒ. viii. ſeminis rutæ ſylueſtris drach. viii. abrotoni drachm.viij.adriſtolochiæ clematitidis,ſulfuris viui,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drachmas viii.cum acri aceto ad cerati craſſitudinem redige:præbe fabæ ægyptiæ magnitudine

A.l.5.fo.a t.5.f.554.c

A.l.3.f.10. t.1.c.40.f. 261.d

† tanquam.

† Suſpicor abũdare,& ob id expungẽda eſſe,ſiquidẽmultũ abeſt ut lini ſemen inter ualde refrigerantia,reponatur, cũ potius moderate calidum ſit,atque a Dioſc. uitia pectoris extrahere dicatur: accedit & antiqui interpretis auctoritas, apud quem ea uerba minime leguntur.

† Al. τὶ ὅλον. i. totum.

* Al. πάνακος. i. panacis.

A diue ex aquæ cyathis iv. ¶ *Ad Orthopnœas, vt Apollonius.* Scyllæ partem unam: ſulfuris viui, bitu minis, ſingulorũ partẽ vnã. Dátur oboli iii, in aceto mulſo. ¶ *Ad Orthopnœam, Soſicratis.* Opo panacis ʒ.i, myrrhæ ʒ.i, piperis grana xl, rutæ faſciculũ quãtus duobus digitis apprehẽdi põt: ex tritis catapotia xx formato. Dato mane, itẽq; veſperi vnũ, ſebricitãtibus i aquæ cyathis duobus, alijs ex vino. ¶ *Ad Orthopnœam, Andronici.* Sulfuris viui obo. iii, ammoniaci thymiamatis ʒ.i. aniſi, myrrhæ, caſtori, ſingulorũ ʒ.ii, cummi æthiopici ʒ.† i, cũ aqua paſtillos cogito ſcrupulorũ trium aut quatuor. Dato ad noctem ex aquæ cyathis duobus. ¶ *Ad Orthopnoicos, tuſſientes, peripneumonicos, tabeſcentes, ægre ſpirantes, hepaticos, vt Eugenius.* Croci ʒ. viii, miſyos ʒ. quatuor, baccarum lauri ʒ.ii, piperis albi, & longi, vtriuſq; ʒ.i, opij ʒ.tres, coſti obol. iii, terebinthinæ obo. v, chalbani obo. iii, ſucci radicis dulcis obo. ii, gummi obo. i, mellis lib. dimidiam. Dato cochlearum vnum cum aquæ cyathis duobus aut tribus: ſi res vrgeat, ante & poſt cibũ. ¶ *Ad Orthopnoicos, Valentis.* Opopanacis ʒ.ii, carnis colocynthidis ʒ.i. Tm̃ datur ad ſummum. ¶ *Aliud* * *Onetri.* Caſtorij ʒ.i, ammoniaci thymiamatis ʒ.ii. Detur dimidium ex aqua mulſa. ¶ *Ad Dyſpnœam. Podanitæ.* Sinapis ʒ.i, ſalis ʒ.i, nitri obol. iii: redigito in catapotia viii. Dato ex his duo ad noctem & intermittens diem, † poſtea ſex deinceps dato: } aqua excipe.

† In quibuſdã antiquis cod. additur, ut quẽ tem ego, pro cummi, melanthy drachmã vnam.

** Al. Oneteris.*

† In cod. græci aſteriſco notatur, μετὰ ταῦτα ἓξ διδου. in manuſcriptis τὰ καθεξῆς δίδου. i. poſtea conſequenter dato, id eſt poſt decem dato duo, & ita conſequenter.

B

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER OCTAVVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Refert ea Medicamenta, quæ facere ad Ventriculi, ac Hepatis affectiones prodita ſunt.

De pharmacis Stomacho congruis. CAP. I.

QVod ſẽper dico, etiã nunc proloquar, nimirũ perſuaſum me habere, ꝙ difficillimũ ſit ad ueritatem reuocare eos, qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerũt. Verũ qui C prudẽtes ſunt, ſimulq; veritatẽ ſyncere amãt, eos ſpero cuſtodituros eſſe ea, quę veluti iudicandi inſtrumenta nobis a natura data ſunt ad actionum vitæ cognitionem, experientiam dico, & rationẽ. Quæ quidẽ vtraque ex æquo quibuſdam cõferunt ad artẽ, quibuſdã verò altero amplius: & tñ tanquam ſemper ad perfectionem alterum altero opus habeat. Sic ſanè ad reſiduum ſermonis, & doctrinæ huius abſoluendũ progrediar. Falſæ etenim opiniones animas hominum ꝑoccupantes, nõ ſolum ſurdos, ſed & cæcos faciunt, ita vt videre nequeant, quæ aliis conſpicuè apparent. Quod ipſum vel maximè circa affectiones oris uentris uidere contingit, præſertim cũ fuerit inflãmatũ. Eius enim, itemq; iocineris inflãmationes adſtringentium complexu opus habent: ſi namq; per laxatoriũ medicationis ductum, citra admiſtionẽ facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipſa uita. Atq; hoc ipſum cũ oẽs empirici medici per experientiam edocti ſint, & oẽs dogmatici in ipſis artis operibus obſeruent, non pauci tamen huius tẽporis methodici (neq; enim de omnibus dico) innumeros quidẽ ſtomachicos ipſi in † animi deliquium } inducunt, omnes vero hepaticos occidunt: nullum enim ego uidi ſeruatum ex ijs, qui in eiuſmodi medicum inciderunt. Quidam tamen ex ipſis quanquam pauci, oleo eos fouẽt, in quo abſinthii coma eſt feruefacta, & lanã nar D dino vnguẽto imbutã obligant. Quidam uero etiam maſtichen chiam, aut aloen admiſcent, aut ẽt pro nardino melinum adhibent. In diuitibus verò mulierculis foliatum, & ſpicatũ ab eiſdẽ appellata vnguenta admouent: atq; cum hæc faciunt, laxatorium ductum ſe ſeruare putant, tãtum ſcilicet habẽt experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego oẽs ſic indoctos eſſe, quã quod adſtringentia quæ ſint, ſciant, vſum tamen ipſorum vitent. Quæcunque igitur adſtringentia in fomenta, & cataplaſmata miſceãtur in hepatis, aut oris uẽtris, quod ſanè, & ſtomachũ uocãt, affectionibus, non eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcunq; vero in emplaſtra, & ceratiformia medicamenta, quæ forinſecus imponuntur, commoda ſunt, quæcunq; vtiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea, quæ inflammatis proſunt primum tradendo, quãdoquidem ẽt in ipſis ęgri maxime periclitantur. Ceratum igitur quo aſſidue vtor, ex aloe, & maſtiche, & cera pontica amara, atq; vnguento nardino, cõſtat. Componitur autem hyeme, ad viii. drachmas ceræ, uncia i. menſurali Romana vnguenti nardini coniecta. Aeſtate aũt ad vii, eadem vnguẽti ꝓportione. Optimum autem unguẽtũ eſſe oportet, quale antea, quidem in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur: nunc vero ẽt in aliis multis Aſianis vrbibus ſimiliter componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam coniice: & neq; illa præſente, eam, ꝗ tyrrhenica appellatur:

A. l. 3. f. 13. r. 4. ca. 3. & 300. c

† Syncope.

ſi vero neq; hæc adſit, aliam aliquã odoratã & pinguẽ: ſi neq; talẽ habeas, eã quã habere potes, E
lotam adde. Liquefiat autem in duplici vaſe, atq; ita refrigeratum, & eraſum ceratum cum tritis
reliquis probè permiſce, cum aloe videlicet & maſtiche. Sit autẽ vtriuſq; drach. j & quandoque
plus, non tñ vt ſeſquidrachmam tranſgrediaris. Quod ſi ampliori opus ſit adſtrictione, nimirum
debilitate tanta exiſtente, vt cibum retinere nõ poſſint, omphaciõ pari pondere addatur, vt triũ
ſingulorum drachma ſit vna, aloes vna, maſtiches vna & tertia omphacij. Cæterum in cerati prę
paratione primum omphacium miſceatur, deinde ẽt alia his vniantur. At vero quemadmodum
† Additur in aliquibus cod. græcis, debet ã ſ. florem vel.
omphacium, ſic etiam abſinthij ſuccum admiſceto qñq; etiam ambo, & tertiũ inſuper hypociſti
dis, & quartum œnanthes: ſic autẽ appello vitium ſylueſtrium † germẽ vnà cũ floribus, ex quo
ſuccedentibus diebus vua fit: quin & rhois ſuccum non raro admiſcui. Sed & cerati nardini copiã
augere oportet iuxta ꝓportionem numeri reliquorũ pharmacorum, ita ut ſi quatuor drachmæ
aliarum rerum accumulentur, triens ſit nardini cerati, ſextans quidẽ ceræ, ſextans itẽ nardini vn-
guenti, hoc eſt vtriuſq; drac. xvi. Porro ſi inueterata fuerit inflammatio, & iam obdurata, magis
varia pharmaca adhibere oportet, & quæ ex aromaticis quippiã habeant, ac mollientibus, & di-
ſcuſſorijs: quale eſt quod fit ex meliloto. Eſt aũt cõpoſitio ipſius multiformis, propterea ꝙ omni
† Hypochondria.
bus iuxta † præcordia inflammatis conuenit, non magnis adeo drĩjs euarians, ita vt aliqua ipſis F
præparatio inflammato hepati ſit commodior, alia ſtomacho, aut aluo, aut ſpleni, aut quibuſdam
iſtius loci muſculis, quę oẽs communi deſcriptione comprehenſæ ſunt in malagmatum compo-
ſitionibus. Verum in præſenti loco ea, quæ prioribus medicis ad omnes ſtomachi affectiones ſcri
pta ſunt, & non ſolum forinſecus impoſita, ſed etiam in potu accepta auxiliantur, omnia conſcri
bentur: quædam vero ex ipſis communia ſunt etiam affectionibus ventris.

Stomachi affectibus ſine inflammatione.

Sępenumero iã dictũ eſt, ꝙ medici in more habent, os ventris, veluti cardian, hoc eſt cor ſic ẽt
ſtomachum appellare: verum quondã frequentior cardię appellatio: nunc autem ab ea adhuc re
ſtant, cardioſ[illegible]n, id eſt corde dolere, & cardialgia, ideſt cordis dolor: quibus uocibus non cordis,
ſed oris ventris, dolores ſignificantur. Particulam aũt ipſam ſtomachũ vocant æquiuocè cum il-
** Legitur in antiquis αὐτὸν. i. ipſum, i. os ventris*
la particula, quæ cibum ex ore in * ipſam defert. Scripſerunt igitur priores medici pharmaca ad af
fectiones in ipſo, cum alias, tũ ſubuerſiones ab ipſis appellatas: videntur aũt ſic uocare, tum appe
titus perditionẽ, tũ nauſeoſas diſpoſitiones, in quibus aliqñ quidẽ uomitus contingunt. Fiunt aũt
& morſus quidã in ipſo, quemadmodũ ẽt magnæ fames, & anxioſæ affectiones. In quibus omni-
bus cõis quidã adſtringentium pharmacorum vſus inuentus eſt: admiſta autem ſunt pleriſq; ip- G
ſorum calfacientia & reſiccantia. Fiunt, & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerã-
tibus, aut vtriſq; ſimul, opus habentes. Cæterum qui ab experientia citra rationalem methodum
auxilia inueniunt, merito ea, quæ ſæpe iuuerunt, in memoriã reuocant, & in vſum cõuertunt: eo
rum. n. quæ ſæpe eodem modo facere uiſa ſunt, obſeruationem & memoriã, ſuam ipſorum expe
rientiã eſſe aiunt. Quemadmodũ autem in ore uentris, ſic etiam circa ipſum totum, ſingulaq; inte
ſtina, & vt comprehenſim dicam, circa omnẽ corporis particulã, eædem intemperaturæ obortę,
actiones ſimiliarium partium offendunt; quas ſi quis nõ eſſe morbos ipſarum credet, nihil circa
cognitionẽ efficiet, qua ignorata, neq; curationem inueniet. Habent aũt non modicã coniectu-
rã cognitiones ipſæ affectuum in profundo corporis conſiſtentiũ: & ob id vtiliſſima medicę artis
pars eſt, quę cognitionẽ docet eiuſmodi affectionũ: quas neq; q̃d primæ & maximæ ſunt, pleriq;
ex vulgo medici ſciunt: quare merito neq; cognitionẽ ipſam, neq; curationẽ inueſtigarunt. Co-
† Cod manuſcripti græci habent τὰς λογικὰς ἀφέντες μεθόδους. i. rationales methodos prætermittendo, ad ſolam &c.
guntur igitur, etiam ſi dogmatici ſint, † in rationalibus methodis ad ſolam experientiã perueni-
re: vt iuſte miremur q̃d, cum abſq; febre, & inflãmatione abſceſſuque, & vlceratione quiſpiã de-
biliter concoquat, aut penitus non cõcoquat, promiſſione facta ſe inuenturos curationem, quæ-
rant an cõtritione ciborũ concoctio fiat: & deinde vbi hoc ut maximũ inuenerint, edulia quæ fa-
cile conterãtur exhibẽt, neq; quod prõptiſſimum eſt intelligentes: quod ẽt quiſpiam rei medicæ H
rudis, aliàs autẽ prudens uir me interrogauit: Quomodo prodeſt ſcire per contritionem ciborũ
fieri concoctionẽ adhoc, vt quis affectionem uentris ſanet, in qua debilitatur ad concoctionem
ciborum? cum non per exhibitionem alimentorum quæ facile cõterãtur curatio fiat, ſed læſio tã
tum euitetur, uelut ẽt per paucũ alimentum ac inediam. Quemadmodũ enim qui inediam per-
fert, in concoctionis quidem debilitatẽ non incurrit, non tñ ab affectione hoc modo curatur: ſic
neq; qui in cibo accipit ea, quæ in totũ nulla cõtritione opus habẽt: quale eſt lac, ptiſanæ ſuccus,
& ſorbitiones ex alica. Hæc quidem igitur in libris De curandi methodo ſufficienter tradita ſunt,
& non obſcurum eſt, præſentem doctrinã vtilem eſſe iis, qui ſe in illis præexercuerunt. Quemad-
modum autem in alijs, quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam ſingulis illic mihi præmonſtra-
tis capitibus, ad pharmacorum compoſitionem progreſſus ſum, ſic etiam nunc faciã. Cum octo
ſint in ſingulis partibus corporis intemperaturę, atq; hæ oẽs, aut circa ſolas nudas qualitates, aut
cum alicuius humoris complexu fiant, intemperiem quidem ſiccam humectare oportet, humi-
dam autem ſiccare: ſic & calidam refrigerare, frigidam calfacere: ſimiliter verò etiam compoſi-

tas

A tas intēperaturas aut calfacere & ſiccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humecta
re, aut ſiccare & refrigerare oportet. Qn̄ vero velut dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex
redundantia humorum magis, q̃ ex inopia fiunt, pharmaca reſiccātia pleroſq; magis iuuant. At
vero cum reſiccātia partim quidem adſtringant cogendo, ac adſtringendo ſubſtantiam eorum
quæ contingunt: partim uerò diſcutiant, & in hoc ſubſtantiā ipſorum diſſoluant: ob hoc ipſum
ſanè plures ſunt, qui adſtringentibus indigent: verum ſi humida intemperies cū ſrigiditate fiat, 'æ
duntur qui per ſola adſtringentia curantur, quæ frigidæ facultatis exiſtunt. Quapropter merito
plurima pharmaca per experientiam inuenta, ex miſta materia componuntur, adſtringente ui-
delicet, & calfaciente. Verum ipſorum differentiam cognoſces, ſi ſimplicium pharmacorū facul-
tatem memoria tenueris. Dictum .n. iam mihi ſæpe eſt, neminē poſſe rationabiliter, & ſecundum
methodum vti his, quæ in hoc opere conſcripta ſunt, ſi non memoria teneat, quæ in duobus ope
ribus, ante hoc opus editis prodita ſunt, de ſimplicium pharmacorum facultate, & curandi me-
thodo, dico. Quidam .n. abſq; diſcrimine pharmaca ad eiuſmodi affectiones ſtomachi, & uentris
conſcripſerunt: quidam uero aliqua diſcrimina attigerunt à ſymptomatis, id eſt accidētibus, quæ
omnibus apparent. Quò igitur & uos cognoſcere ſciatis facultates vniuſcuiuſque pharmaci per
B experientiam longam approbati, etiam ſi non inueneritis differentias affectionum, in quibus cō
ueniunt, adſcriptas, primum quidem ea, quæ Andromachus prodidit, adſcribam: deinde, quæ Aſ
clepiades: & poſt hæc ſi ita videbitur, etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi. *CAP. 2.*

A.l.5. fu.2. t.6.f.554.g ANdromachus poſt quam præſcripſit, Stomachicæ, poſt hanc præſcriptionē, ſic auſpicatur.
¶ *Ad Stomachicos Hiera, qua vtor.* Et deinceps totam eius compoſitionem adſcribit in
hūc modū. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci, nardi indicæ, aſari, cinnamomi, ſin
gulorū ℥.vi, aloes lotæ ℥.c, ſimul trita repone. Præbe ieiunis cochlearia duo, alii vnū præbent cū
aquæ frigidæ cyathis quatuor, aut calidæ. Hæc q̃dē Andromachus ſcripſit, neq; quos ſtomachi-
cos nominet oſtendens, ac declarans: neq; an omnibus ipſis hoc pharmacum cōueniat, an pluri-
ribus: Itaq; id mihi neceſſariū eſt dicere: cum ex ijs, qui ſtomachici dicūtur, aliqui q̃dē ſtatim ma
gnopere ex p̄dictæ hieræ vſu iuuentur, aliqui verò lędātur. pleriq; q̃dē vulgo homines eos, q̃ ap
petētiā p̄diderunt, ita uocant: & q̃bus poſt acceptū cibū uētris os grauatur, atq; opprimitur, &
quādā ægre tolerabilem anxietatē hēt. Appellant eodē mō ēt illos, q̃bus nauſea cōtingit, & ma-
xime ſi ad uomitum impellat: & ad huc magis ſi ſimul cibi corrūpātur, qn̄q; acidi, qn̄q; nidoroſi
C facti, qn̄q; ēt aliā vitiatam qualitatē adepti. Et præ his omnibus, adhuc magis illos ſtomachicos
nominās, q̃bus ructus eiuſmodi cū moleſtia quadā & anxietate, ac ſubuerſiōe cōtingūt ſępe, cū
nōdū cibum acceperūt. Quin ēt ſi per plurimum tempus cibi in ore uētris morētur grauātes, &
uix deſcendētes, hos itidē ſtomachicos appellāt. Alios itē appetitū caninū appellatum habētes,
vt & plurima edant, & maxime grauati paulo poſt reuomant, ſimiliter vocant. Alios rurſus, qui
fortiter exoluuntur, ubi diutius inediam pertulerint: &, ſi non citius cibum accipiant, in ore uen-
tris morſus percipiūt, eodē modo ſtomachicos uocāt. Horum ipſorū vero aliqui facile nauſeoſi
fiunt, { niſi } citius potum, ac cibum acceptent. Itaq; qui ſecundum naturalem methodū auxilia
inueſtigat, ad affectionis inquiſitionē procedit: qua inuenta, abundaturum ſe ſperat propriis ipſi
auxiliis. Qui vero per ſolam experientiā auxilia accumulat, ipſe ſuā fortuitam occaſionem expe
ctat, & à prioribus tradita relegit. Cum vero plurima ab ipſis indiſcriminatim prodita ſint, & in
pleriſq; ēt inter ſe differant, ac diſſentiant, merito ēt ipſe alias aliud ſentit, maxime ubi ab ipſis au
xiliis aliquādo quidem iuuari ſtomachicos videt, aliqn̄ uero lædi: Quemadmodum in propoſita
hiera contingere ſolet: quā quidē oēs, qui nunc Romæ medicantur, picrā, hoc eſt amaram, nomi
nant, quādoquidem Hieræ appellationem pharmaco ex colocynthide, id eſt, ex cucurbita ſyl-
D ueſtri, cenſuerint adſcribendam. Verum qui ante nos Romæ medicinam exereuerunt, ambo ea
pharmaca hieras appellarunt, & diſtinctionis gratia, alteri ex colocynthide, alteri ex aloe apppoſi
tionem addiderunt, ſic ſcribentes: Hiera ex colocynthide: Hiera ex aloe. Hiera itaq; ex aloe du-
pliciter præparatur, ab aliquibus, velut Andromachus deſcribit, ad centum aloes drach. ſingulo-
rum aliorū drachmis ſex admiſtis: ab aliquibus uerò non ſex, ſed octo. Quidam vero in octogin-
ta aloes drachmas, ſex aliorum addunt. Plurimi aūt ad pharmaca, quæ aloe miſcentur, & ſex nu-
mero ſunt, ēt florem iunci odorati apponūt. At verò ipſā aloen Andromachus quidem lotam,
aliqui vero ex aliis etiam ſic, aliqui uerò illotā adiiciunt. Verum noſſe operæpretium eſt ad uen-
tris ſubductionē illotam aloen aptiorē eſſe: multum uero de medicamētaria ui deponere lotam,
quā ēt febricitantibus dare aliquis audeat, ſi non uehemens, ſed ualde debilis, ſit febris. Quidam
uero ēt ex illota aloe pharmacum multis ſic febricitantibus exhibuerunt, deindeq; cū nihil ma-
A.l.3.f.13. t.1.c.24.f. 289.d niſeſte læſiſſent, in aliis rurſus magnam experti ſunt cladē. Infeſtiſſima eſt .n. aloe, etiam lota, iis
qui citra vitiatos humores ex intēperie calida, & ſicca affliguntur. Proximam ab his cladē perci-
piunt, qui ſiccā intēperiē hn̄t cū frigiditate implicata: & in vniuerſum qui ex ſola qualitate parti-
culā aliquā affectam, ac læſam habent. Etenim in humoribus intēperaturæ, pharmacis ipſas eua

cuantibus egent;quæ vero abſque his conſiſtunt, penitus in tabē deueniunt ex pharmaci huius E
ex aloe cōſtantis vſu.Itaq; vbi humiditas vitiata tunicas ventris perrigat, Picra ex aloe vtilis eſt
expurgās humiditatē:oīno aūt ſic affectis acceſſio nauſeę plus,aut minus adeſt. Euacuatio igitur
affligentis humoris per ſolā aloen contingit,quæ purgatoriā vim non fortē habet,ſed vt ea,quæ
circa aluum ſunt,quæ ēt contingit,purgare poſſit.Et ſi aliqñ ampliori pondere exhibeatur, vſq;
ad locos circa hepar conſcendit:nō tamen totius corporis purgatoria aloe exiſtit. Cæterum ex
ijs,quæ ei admiſcentur,maſtiche,vt ſtomacho cōmodat & odora,& quæ medicamentariā aloes
vim frangere queat,admiſcetur.Cinnamomum verò eadem gratia : & propterea q tenuiſſima-
rum partium,vt aperire ventris meatus poſſit, extergereque ac attenuare, ſi quid viſcoſum aut
craſſum in humoribus feratur:craſſos enim humores, ob purgatoriæ facultatis imbecillitatem,
aloe trahere non pōt.Quapropter bilioſarū ventris affectionum optimū pharmacū eſt, adeo vt
in vno die ſæpe multos ſtomacho,ita affectos credita ſit perſanaſſe.Iuuat aūt,& hos, & alios oēs
affectus ex vitiatis humoribus ortos cinnamomum admiſtū,vtpote quod alterantem habet fa-
cultatem vitioſarū qualitatū in id,quod ſecundum naturam habet. Quare ſcire oportet affectio-
nes in humoribus vitiatis circa ventrē,& ſtomachum,maxime p medicamenta ex aloe iuuari :
in maximum verò detrimentum peruenire ex adſtringentium eduliorū,potuū, ac pharmacorū F
vſu:quemadmodū vice verſa,in quibus humiditas multa,& velut mador quiſpiā eſt circa affectā
partē,citra vitiatos humores,q ipſe ſola quātitate, & copia affligat,& velut irriguū vētris os red-
dat,vtiliſſimus adſtringentiū eduliorū,potuū,ac pharmacorū vſus exiſtit, languida nimirum, &
exoluta tūc reddita affecta particula ad modum laxatorū articulorū:in quibus ipſis ēt adſtringen
tium vſus corrigit affectionem.Cæterum picra confectio(de hac enim nobis ſermo eſt)velut cin
namomum,ſic etiam alia partim,vt ſtomacho commoda,partim vt tenuium partium, & exter-
gentia,aſſumit:quæ robore quidem multum à cinnamomo deficiūt, idem vero facultatis genus
habent. Secundum à præſcripta compoſitione Andromachus,ſic ad verbum tradidit. *Aliud vt
Lampon Peluſiota.* Cinnamomi,calami aromatici,caſiæ nigræ,xylobalſami, floris iunci odorati,
palmæ elates,ſingulorum quadrantem,alij vnciam vnam:omnia in craſſas partes tuſa in ollā no A.l.5.fu.1. t.2.f.532.g
uam conijce:& aquę pluuiæ ſextariis tribus infuſis,donec dimidium ſuperſit, coque,& excola:&
accepta aloes indicæ libra vna,aquā pluuiā ſufficientem ſuperfundito: & ſub caniculæ æſtu do-
nec reſiccetur terito:atq; vbi primū per hanc aquā aloen ipſam edulcaris,poſtea eā, quæ ab aro-
matis excolata eſt aquā affundito,& in Sole,donec reſiccetur,terito:indeq; trita hæc quæ ſequū-
tur admiſceto:croci,myrrhæ,maſtiches,ſingulorum quadrantem,alij vnciā j: cōterito ſimul om G
nia,& reſiccata reponito:atq; in potionibus ad conuulſa,rupta,plagas internarum partium,inci
pientes laterum dolores vtiror:item ad inflatos,dolentes ſtomachū,tarde cōcoquētes reiectan-
tes ſanguinē, & iſchiadicos. Datur ad ſummū obolus vnus,aut duo,ex aquæ cyatho vno: reli-
quis pro viribus præbeto.In vulnerib.& inflāmationibus,dilutū aceto mulſo vtiliter imponit:in
oculorum inflammationibus ſucco mēthę,aut calaminthæ,aut ſolani,aut alicuius conſimilis:In
podicis inflammationibus cum roſaceo,aut vino aminæo.Vtere ēt in vnguiū abſceſſibus, paro-
nychias Græci vocant, ſicco,ſuperne linamento cū roſaceo impoſito:Et ad ſanguinis eruptio-
nes ſicco cū aceto.Et ad cruſtas in ore,ex paſſo gargariſſandum dato.Hoc pharmacū quod Pelu
ſiotæ Lamponis eſſe ait,ad multas affectiones cōmodum eſt,polychreſta,ob id, talia Græci ap-
pellant:de quibus ēt ante aliquid dictū eſt,q videlicet deficiant ab ijs,quæ vnum quoddam opti-
me faciunt,ob multitudinē eorum,quæ promittunt.Apparātur autem cum vnum habere vigin
ti affectionibus congruum malumus,q̄ tot numero alia:cum tñ ad ſingulas affectiones, vnū ali-
quod deſtinatum eo,quod ad plures paratum eſt,melius exiſtat. Facultas aūt ipſius per quam in
prædictis efficax eſt,tenuium partium exiſtit,& calfactoria,ſecans,extergens, & aperiens, & ob
id diſcuſſoria redundantium in quibuſdam partibus ſeroſorum ſuccorum ac humorū. Et propte H
rea ēt prædictis in ſermone affectibus conuenit,diſcutiens,vt dixi,vitioſos & ſeroſos ſuccos, ac
humores affectarū partium.Quare ēt prædictas alui affectiones,in quibus picra cōfectio mode-
ratā purgationē operatur,curauerit per modicā reſiccationē,non per coaceruatam euacuatio-
nem.Præſtantior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra cōpō prima deſcipta. Tertium poſt præ-
dicta pharmacū Andromachus ſic deſcripſit. *Ad Stomachicos,& cœliacos paſtillus amarus,mollit
aluum,facit ad ſomnū.Eſt autem ex libris Aphrodæ.Facit & ad veſicam, & coli affectus.* Seminis
apij.3.vi,aniſi drac.ſex,piperis albi ſeſquidrachmam,caſtorij drach. duas, myrrhæ ſeſquidrach-
mam,nardi celticæ floris ſeſquidrachmam,opij ſeſquidrachmam,cinnamomi ſeſquidrachmam,
comę abſinthij,drachmas tres,aloes obolos tres, maſtiches drachmam vnam:cum aqua paſtil-
los formato triobolares aut drachmales,& dato cū aquæ cyathis tribus. Neque in hoc pharma-
co adſcripſit Andromachus,quos nam ſtomachicos dicat ex iis,qui quidpiam patiuntur:verū ex
eo quòd compoſitioni additum eſt opium,manifeſtum fit,compoſitorem huius pharmaci in-
tentionem ſuam eo direxiſſe,vt reſiccatorium ſimul & doloris ſedatorium pharmacum efficc-
ret,ſomnumq; aliquem induceret,non tamen contentioſe contra vnam aliquā ex prædictis Af-

fectioni-

A ſectionibus inſtando, quo videlicet breui ipſam excideret Quartum deinde pharmacum Andromachus ſcripſit, neq; ad vnā aliquā affectionē contentioſe cōpoſitū, neque ad multas moderate. Habet deſcriptio hoc modo. *Ad Stomachicos Hiera Antipatri.* Aloes bonæ. ʒ. quatuor, maſtiches. ʒ. duas, aſari drach. quatuor: roſarū ſiccarum, iunci odorati, mei, phu, caſiæ, ſingulorū ſemiunciam. Vtere arido trito quemadmodū in hiera ex aloe. Quintū poſt hæc pharmacum, quod ex plantaginis ſucco præparatur, & ipſum Apollonij eſſe ait, tale eſt. Succi plantaginis aridi drach. tres, maſtiches, ʒ. duas, myrrhæ. ʒ. i, mentæ. drac. i, zingiberis. ʒ. vnam. Videtur mihi Apollonius hanc cōpoſitionem experimento cognouiſſe in ſtomacho calidiorē affectionem habēte, atq; ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe, non potentē frigidis affectionibus cōuenire: refrigeratorius.n. eſt plantaginis ſuccus. Porro, quæ ſequitur videtur mihi cōpoſita eſſe ab eodem autore, in prioris vſu ſucceſſum non ſentiente, & recognoſcente pharmacum refrigeratorium ſe effeciſſe, & ob id caſtorij modicum, & aloes quippiam apponente, quæ euacuare pōt: & maſtichen, vt ſtomacho commodam: ac crocum, & myrrham, vt quæ concoquere queant. Quapropter neque hoc, neq; præcedens pharmacum adhibuerim in ſtomachica affectione, cū nullam probe curare poſſint, præterq̄ in ultum calidam. Scripſit de ea hoc modo. Succi plantaginis ſicci, ʒ. x, aloes Indicæ. ʒ. i,
B maſtiches. ʒ. i, croci obolos duos, opij obolos tres, caſtorij obolos tres, myrrhæ ʒ. i: formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque conſequenter ſcriptum citra diſcrimen recte quis adhibuerit in alia affectione, q̄ quæ moderata ſiccatione, & adſtrictione opus habeat, in humoribus quidem modicis, qualitate vero non vitiatis: componitur.n. ex ſuccino, & maſtiche, ſic ipſo Andromacho prodente. Succini: maſtiches chiæ. Succini plus conijce. Dato cochleariū vnum ex aqua tritum. Cæterum quod ſequitur pharmacum, hac deſcriptione, Stomachica Galli, affectioni, quæ calfieri, & ſecari poſtulat, vtilis exiſtit, ex fœniculo, aceto, & melle conſtans, quod ipſum Andromachus his verbis tradidit. *Stomachica Galli.* Corticis radicis fœniculi libræ dimidiū, aceti acris ſextarium vnum eiusq; dimidium, aloes quadrantem, mellis attici libram i. Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito: atque vbi coctæ fuerint, expreſſas proijcito, & affuſo ad acetum melle ſimul coquito: deinde aloen inſpergitō: & cochlearia tria cum aqua dato. Alcetius ſophiſta ad hanc deſcriptionem addidit rutæ, & apij, ſemina gerentium, vtriuſque man pu lum, iubens cum radicibus macerari, ac coqui: & aceti †ſextarium dimidium, } & mellis libras duas conijcit: atque hanc laudat. Poſt præſcripta pharmaca Andromachus ſic ait. *Stomachica, vt Nicoſtratus,* Succini, maſtiches chiæ puræ, iridis illyricæ, ſingulorū trientem: floris roſarū ſextan- †Quidā legūt ſextarios ita.
C tem. Dato aridi triti cochlearia duo, cum aqua lactota: ſtatim enim dolorem leuat. Reponatur in corneo vaſe. Et hoc pharmacum palàm eſt adſtringentius quodammodo eſſe: optatque affectionem humidiorem in humoribus non multis, neque valde mordacibus: in quibus ſane experimētum pharmaci feciſſe eius authorem opinor: aut certe aſſiduo eius vſu ægrum a dolorē leuaſſe, atque inde vniuerſalem pronunciationem ipſi apposuiſſe, q̄ videlicet ſtatim ægrum dolore leuet, cum non poſſit id in multis præſtare. Poſtremum deinceps pharmacum ab Andromacho ſcriptum hoc modo eſt. *Ad Stomachicos.* Corticis radicis fœniculi drachmas duas, vini cyathos tres, coquito ad tertias, vt vnus cyathus ſuperſit: ac totum præbeto. Et hoc ex calfacientibus eſt, opusq́ue habet affectione, quæ calfieri exoptat.

Stomachica pharmaca ab Aſclepiade in primo Internorum conſcripta. *Cap. 3.*

ASclepiades porrò de Stomachicis ſcripturus, de ipſis ſic orditur: Ad ſtomachi ſubuerſiones. Quas verò ſubuerſiones dicat, non manifeſte indicauit. Pōt enim, & appetitus perditionē ita appellare. Poteſt ēt nauſeoſas affectiones ab accepto cibo fientes: aliquando enim hoc vnum ſolum ſymptoma accedit accepto cibo, vt ſi paulo fortiori motu moueantur, ſtatim vomāt: appellant igitur aliqui ēt tales ſtomachicos, & ſtomachū ipſis ſupinum reddi aiūt. Sequitur aūt hoc ſymptoma qñq; ad ſolā oris ventris debilitatem, q̄ cibos amplecti, eisq́, obuolui non poteſt, vel ut tota ventris amplitudo ſolet. Qñq; vero, & cum vitiatæ alicuius modicæ tñ humiditatis cōplexu: etenim multa, quemadmodū etiā valde vitiata etiam citra cibum, nauſeam efficit. Cæterum, quæ a multis vulgo ſupinitas ſtomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiē quācunque tandem citra vitiatos humores. Fit etiā per humiditatem multam quidē, nō tñ malignæ qualitatis: irriguus.n. ſtomachus per largam humectationem ſimiliter, vt ligamenta neruorum, laxatur. Facillime itaq; curabilis hæc eſt affectio ex oībus fere aliis, pharmacis indigēs, quæ ſiccare humiditatem, & coagmentare & conſtringere laxatum corpus, valent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, craſſaque ſit, & viſcoſa, opus eſt miſtura pharmaci attenuatorii, & ſi ita dicere libeat, perroſiui, quale eſt acetum, & acetum mulſum. Si vero neque talis ſit humiditas, neque in altum extenta, adſtringentia ſola ſuffecerint ad curationē. Propoſitum igitur in ſermone pharmacū non moderatarum ſupinitatū, ſed fortiorū, eſt curatiuum: eſſet aūt & moderatarū ſanatiuum, ſi adſtringentia ſola quis miſceret, aut ēt ex calfacientibus quippiā, ſi frigidā eſſe affectionem ſentiret. Sufficiens autem ſignum eſt frigidæ affectionis, ſi æger ſe non ſitire percipiat: vbi enim neque ſiticuloſus fuerit, neque ardorem ſenſerit in ore ventris, palàm eſt affe-

ctionem

A.l.3.f.13. t.1.c.31.f. 288.h

ctionē non calidam eſſe. Idonea itaq; ſunt ad huiuſmodi ventris affectus quatuor pharmaca ab E
Aſclepiade conſcripta, quę etiā ego nunc ſcribam, ipſius Aſclepiadę, & verbis, & ordine ſeruatis.
Ad Stomachi ſubuerſiones. Nucleorum mali punici acidi tuſorum ſucci ſextarios tres, ſucci men-
tæ ſextarium vnum, mellis attici ſextarium vnum, in vas fictile conijcito, ac coquito aſſidue agi-
tando: & vbi denſata fuerint, ab igne ablata reponito: Tēpore vſus dato myſtrū vnū aut duos an
te cibum. *Aliud, facit ad Dyſentericos, & vomentes cibum.* Radicis mali cotoneæ libram vnā, vini
myrtei ſextarios tres, coquito ad tertias: deinde exprimito liquorē, & mellis attici ſeſquilibrā ad
dito: rurſusque coquito aſſidue mouendo. Dato ex repoſito velut dictum eſt. *Confectio ex fructi*
* Aliter xv. *bus, facit ad ſtomachi ſubuerſionē, Cœliacos, & Dyſentericos.* Mala cotonea numero *decem, ſorba
numero quinquaginta, meſpila quinquaginta, rhois rubri ſextariū vnū, aquæ congios ſeptē. Fru
ctus tuſos, & in aquam conjectos diligēter coquito: & vbi diſſoluti fuerint, liquorem exprimito:
ac rurſus coquito eiecto eo, quod ex fructibus inſtar palearum exuccum reliquū eſt: cum vero
tertia pars liquoris ſuperfuerit, mellis attici libras quatuor addito, & ad prunas aſſidue agitando
coquito, ac ſpiſſata reponito. Vſus oſtēſus eſt. *Aliud pharmacum.* Sorborum maturorū ſextariū
vnū, baccarū myrti nigrarū ſextariū vnū, rhois ſyriaci ſextariū vnū, prunorū ſylueſtriū ſextariū
vnū, meſpilorū ſextariū vnū, phęnicobalanorū Thebaicorū libras duas, mala cotonea decē, ma- F
la punica integra vna cū nucleis decem, muſti aminęi ſextarios xlviii. Prępara pro conſuetudine
& expreſſum liquorē rurſus diligenter coque, donec ſpiſſetur. Vtere vt dictū eſt. Porrò poſt præ
ſcriptas confectiones quintā ſcripſit Aſclepiades hoc modo. *Catapotia ad ſtomachi ſubuerſiones,*
Origeniæ, bona, & valde probata. Florū roſarū. ʒ. viii, baccarū myrti nigræ exacinatarū acetabulū,
ſeminis hyoſcyami acetabuli dimidium. Terito ſimul diligenter, ſufficiente protropo paulatim
inſtillato: deinde his palmularum paſſarum, patetus Græci vocant, decem numero, carnē addi-
to: & ex contritis catapotia ciceris magnitudine formato: & tres aut quatuor cum aquæ mulſæ
veteris dilutæ cyath. ii, exhibeto. Et hoc pharmacum in ijſdem affectionibus commodum eſt,
in quibus quatuor præſcripta. Voluit autem author huius pharmaci per ſeminis hyoſcyami mi-
ſturam, doloris ſedationem & ſomnum inducere vna cum reſiccatione. Manifeſtum eſt aūt re-
frigeratatorium quippiam hyoſcyami ſemen habere, velut etiam papaueris ſemen habet: quare
ad calidos affectus facit. Simile præſcripto pharmacum deinceps proditum ab ipſo eſt his ver-
bis: Roſarum recentiū deſectis vnguibus. ʒ. viii, ſeminis papaueris albi. ʒ. quatuor, ſeminis hyo-
ſcyami. ʒ. duas, aloes obo. iii, aſari obo. iii: cum aqua diluta in pilulas redigito, & ciceris magni-
tudinem præbeto. Septimum poſt prædicta pharmacum Aſclepiades ſcripſit, appoſito diſcrimi G
ne a ſymptomate palam apparente: ait enim, ardori ſtomachi ipſum conuenire, & ꝓpterea Adi-
pſon, i, ſitim extinguens, appellat, compoſitionem ipſius ſic tradens. *Ad Ardorem ſtomachi Adi*
pſon catapotium. Seminis cucumeris ſatiui. ʒ. octo, ſeminis portulacæ. ʒ. octo, tragacāthæ drach.
quatuor. Tragacantham ouorum crudorum recētium candido diſſolue, & probe tritis alijs ad-
de: & ex miſtis catapotia forma, eaq; in umbra reſicca: atque vnum ſub lingua tenendum præ-
be, ac liquorē inde ſolutum deuorare iube. Quin & quod poſtea ſequitur, refrigerat, ac corro-
borat ſtomachum madore prægnātem, & qui humidam, ac calidam affectionem hēt. Scribit au
tem de ipſo Aſclepiades hæc verba. ¶ *Aliud, facit ad ſtomachi ſubuerſionem, maxime commodum*
eſt ardorem multum perferentibus, & qui ſtomacho exuruntur. Foliorum roſarum viridium drach.
ſex, glycyrhizæ. ʒ. quatuor, nardi indicæ drachmas quatuor. Excipe vino dulci, aut protropo,
& redige in catapotia: ex quibus vnum ſub lingua tenendum præbe: aut ciceris magnitudinem
cum frigida aqua diſſolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacum Aſclepiades ſcripſit
hoc modo. *Ad ſingultum, & ſtomachi debilitatem, & cibi reiectionem.* Reiectio itaque, hoc eſt vo
mitus ex genere eſt ſupinitatum. Quando enim os ventris fortiter afficitur, hoc autem velut di-
xi, ob vitioſos humores, quos venter abrumpere conatus, propter debilitatem nauſeæ ſympto- H
ma perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionē cibi, tum poſt ingeſtū cibum, ob extre-
mam debilitatem perfert. Supinitates igitur ex vitiatis humoribus obortas picra confectio, quā
celerrime curat, nempe vitiatos humores expurgans. Vomitus vero ob imbecillitatem graua-
ti ſtomachi oborti curantur per intemperaturæ correctionem. Non parum ſæpe contingit etiā
non ſolum ſtomachum, ſed & ventrem, ob debilitatem ferre nō poſſe ciborum onus, atq; ideo
reijcere, aliquando quidem ad infernam partem, vbi illis robuſtior ſit ſtomachus: aliquando ue-
ro ſurſum ob ſtomachi imbecillitatem, quando ſane hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc
itaq; vomitus ſymptoma vnum quidem eſt, ſequitur autem ad multas affectiones diuerſam me-
delam exigentes. Similiter & ſingultus ſtomacho interdum ob frigiditatem, aut repletionem ac
cidit: interdum ob mordacitatem humorū acrium, & medicamentaria qualitate præditorum.
Impoſſibile itaque eſt pharmacum inuenire omnibus dictis affectionibus aptum. Cæterum
quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab
humana natura diuerſam, quæ ipſa maxime omnium inter reliquas corporis partes ſtomachus
non fert ob excellentiam ſenſus, qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus

etiam

A etiam vbi ex ſtomaticis pharmacis, quippiã in ipſum fuerit præterlapſum, maxime quæ atramẽtum ſutorium, aut tale quid, in ſe hñt. Quod.n.ex fructibus conſtat, ex comeſtili materia compoſitum eſt: verum atramentum ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt: quemadmodũ & mandragora. Fugiẽda itaq; ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano, & radicis mãdragoræ cortice cõpoſita: apponã tñ & ipſorum cõpoſitionẽ. Et prioris quidẽ deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani librã i, maſtiches chiæ libræ dimidium, corticis radicis mandragoræ quadrantẽ: tuſa, & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obolos tres cũ aquæ frigidę cyathis tribus. Poſterioris autẽ deſcriptio hæc eſt. Maſtiches chiæ lib. i, tragacanthæ albæ lib. vnã, corticis radicis mandragoræ ſextantem: tuſa, & cribrata reponito. Vſu exigente, dato cochleariũ inſperſum aquæ frigidæ cyatho vni. Poſt præſcriptas cõfectiones Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Coniectarit quiſpiã, ipſum voluuloſas appellare fortes: quẽadmodũ .n.in voluulis ſubuerſiones fiunt cum magna cõtentione, & violẽtia, adeo vt ſtercus & euomãt, ſic & alios vomitus cõcitatos quis appellare voluuloſos poſſit: ſequũtur aũt hmõi vomitus, vbi affectæ partes a medicatis ſeroſis humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi vero & imbecilliores

A.l.1.f.4. ca.5.f.74.g

fuerint, duplicaſ malũ. Erit itaq; ob id curationis ſcopus, vt ſimul ad affectas partes odoratas qua

B litates opponamus, quales aromatũ ſunt, & quorũdã ſeminũ in ciborũ vſum veniẽtiũ, velut eſt aniſum, apiũ, daucus, cuminũ, & ſeſeli. Iuxta hanc itaq; rationẽ Hippocrates in pleuriticis purgatiuum exhibens medicamentũ, miſceri aliquid ex his iuſſit, ſic ſcribens "Si vero ſub ſepto tranſuerſo ſit dolor, & ad clauiculã non ſe extẽdat, mollire ventrẽ oportet veratro nigro, aut peplio: ad veratrũ quidẽ dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiã odorato addito. Apparet.n.ꝙ in his miſcendis maxime odorẽ ipſorũ reſpiciat, quo medicamentariã vim, quæ hominis naturæ cõtraria eſt, mitiget, & obtundat: quẽadmodũ.n. graueolentia oĩa ſtomachũ ſubuertere ſolent, ſic odorata corroborare. Si vero vltra hoc & in ciborũ vſum veniant, multipliciter auxiliantur ſtomacho ob vitiatos ſeroſos humores ſubuerſo. Atq; iuxta hanc ratiocinationẽ autor propoſiti pharmaci aniſum, & apium admiſcuit: abſinthium vero propterea, ꝙ a natura vim habet extergendi, ac repurgandi, & ſubducendi vitiatos ſtomachi humores, ampliuſque dẽſat, & conſtringit, ac robur addit parti affectæ. Cinnamomum autem addidit, ut quod oĩbus fœtidis, & putredinoſis ſeroſis humoribus ſe opponat iuxta vtranq; facultatem ſuam, alteratiuã, & diſcuſſoriam: non paruam.n.ex odore ſuo exhibet vtilitatem oĩbus malis affectionibus. Opij vero parum pharmaco immiſcuit, ſenſum ſtomachi hebetare volens: quã ratione & cęliacis ipſum

a. de Rat. vict. acu. text. 11.7.117. h.

*malis. aliter nauſeoſis

C damus, vt quod profundum quendam ſoporem inducere poſſit. Quo vero vehemẽtem opij frigiditatem cõpoſitor ipſe corrigeret, caſtorium ipſi adiecit, oppoſitum ferme ipſi in facultate: eadem ratione & piper admiſtum eſt. De myrrha vero operæpretium eſt ſcire, ꝙ in quantum facultas ipſius eſt concoctoria humorum præter naturam, & vitioſorum, in tantum conuenienter admiſcetur: in quantum autem medicamentaria eſt, non conuenienter: verum paucitas eius ad concoctionem quippiam confert, qualitatis aũt peregrinitas non apparet, vtpote victa ab odoratis. Ego itaq; hoc pharmacum & ſine myrrha præparare conſueui, ad ſecuritatem perducere ſemper tentans vſum omnium pharmacorum, præſertim vbi in acuta febri tale quid exhibetur. Cum igitur cinnamomum habeat hoc pharmacum, & ſemina calida vrinam cientia, ac piper, & præterea caſtorium, ac opium, merito multis affectionibus commodum eſt, quandoque cum vino ſtomacho grato datum, quale protropum eſt: quandoque cum myrti baccarum decocto, velut in dyſentericis: aut cum aceto mulſo, velut in ſplenicis: in cholera vero & bilis vomitu, ac effluxu, cum frigida, velut Aſclepiades ſcripſit, ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc, quàm antea, aut nauſeæ calidæ ſenſus circa os ventris ipſi contingat, aut frigidam bibere ſanus conſueuit. Ego ſane hoc medicamentum ad ſecuriorem vſum perduxi, myrrhamque dimiſi, & piperis quantitatem auxi. Cum vero plurimum cinnamomum accipiat, neceſſarium nobis eſt, vbi cinnamomo caremus, caſiam optimam conijciamus, aut plus, quàm duplo cinnamomi pon

D dere, aut omnino non minus. Cæterum commenſuratio, ac apponderatio pharmacorum, quæ ipſum conſtituunt, ab Aſclepiade his verbis proditur. *Ad Voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones paſtillus Amazonum. Facit ad inflatos, ardorem ſtomachi, & vomẽtes cibum. Facit, & ad internas affectiones.* Seminis apij drachmas ſex aniſi. 3. ſex, abſinthij drachmas quatuor, piperis drachmas duas, myrrhæ drachmas duas, cinnamomi drachmas ſex, opij drachmas duas, caſtorij drachmas. ii. Cum aqua paſtillos formato, & ſummum drachmam vnã dato, ſtomachicis cum protropi diluti cyathis tribus: cholericis, & vomentibus cibum, cum frigida: cęliacis, & dyſentericis cum baccarum myrti decocto: ſpleniticis cum aceti mulſi cyath. iii. Aliud pharmacum deinceps ſcripſit Aſclepiades, non ſolum ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones ipſum cõuenire promittens, ſed & ad intenſos ſingultus, & ſtomachicos, qui ardorem, hoc eſt multam caliditatem percipiũt. Dictum autem iam ſępe a me eſt, impoſſibile eſſe inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum: inuenitur enim in vnaquaque ipſarum id, quod proprie ipſis deſtinatum eſt præſtantius eſſe. Verum ijs, qui vnũ pharmacum ad multos affectus habere volunt, etiam horũ præparatio,

A.l.5.ſti.2. 16.f.554.g

ac compoſitio vtilis exiſtit. Continetur tamen ambiguitas quædã in huiuſmodi pharmacorum promiſſionibus, qualẽ Aſclepiades nunc de propoſito pharmaco fecit. Putabunt.n. fortaſſis aliq ex ignaris, tum ſingulorũ triũ ſymptomatũ curationẽ promitti, tum duorũ ſimul coincidentiũ. aut omniũ ſimul: velut cũ lancinatur vehementer nauſeans ęger, & ſingultit, & multæ anxiolæ caliditatis ſenſum circa ſtomachum percipit. Et de tali ſane affectione primo dicã, in qua tria hęc mala ſimul hoiem infeſtant, nimirũ ardoris ſenſus, & ſingultus, & affectio voluulosa. Hippocrates quidẽ igitur conuulſionẽ fieri dixit ex repletione, & euacuatione, & additũ eſt ad aphoriſmũ, ferme, in oibus exẽplaribus, Sic aũt & ſingultus. Ego vero in conuulſione tertiã aliq̃ cauſam ſupra euacuationẽ, & repletionẽ nondũ repperi: Singultũ aũt ſine his fieri video, acribus humoribus, aut † feroſis, & medicatis, ſtomachũ mordentibus, quos vbi vomitu reiecerint, ſtatim ſingultu liberantur. Quin, & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus cõſtante, ſi ſtatim vinũ inſuper bibant, oĩno ſingultiũt, ex quorũ numero ẽt ego ſum. Amplius aũt, & cibo m mordacẽ qualitatẽ corrupto aliqui ſingultiunt: & qđ a vomitu ſtatim liberãtur, oĩbus notũ eſt. Quidam ẽt ex rig..re oris ventris ſingultiunt. Verũ pueros maxime frequenter ſingultire contingit, tum ob corruptionẽ alimenti in ventre, tum ob partis *frigiditatẽ. An vero, & ob nimiam euacuationem fiat ſingultus, veluti ẽt conuulſio, dignũ conſideratione eſt. Verum ſi in præſens hac conſideratione relicta, eos, qui ob frigiditatem, aut ciborũ copiam, aut mordacem acredinem, grauantur, intueamur, vomitum reperiemus ſufficientem medelam eorum, qui ob copiam, aut morſum ſingultiunt, caliditatem vero eorum, qui ob frigiditatem. Alio autẽ modo reperiemus ẽt ſenſus ſtupefactionem per refrigerantia, & permutationem, ac diſcuſſionem mordacium per attenuantia, & reſiccantia. Componitur aũt ex hmõi ipſum pharmacum. Opium enim, & roſæ, & pſyllij ſuccus, ex refrigerantibus ſunt. Spica nardi vero, & chryſobalanos, ex diſcutientibus, & corroborantibus. Aſarum autem per vrinã deducit vitioſos humores. Aloe vero vitiatos humores expurgat, & inferne per ventrem euacuat. Crocus autem concoquit, & roborat partes, per temperamentum quidem caliditatis concoctionẽ efficiens, per adſtringendi vero vim, quæ ipſi adeſt, robur addẽs. Coſtus aũt ſufficienter calfacit, moderate vero adſtringit, quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porro compoſitum pharmacum aptum eſt ſingultientibus: aptum eſt & ijs, qui ad vomendum lancinantur: † & qui circa præcedens pharmacũ dicti ſunt, verum non ſimiliter vt illud, neq; aliquid aliud ex odoratis hẽt, neq; cinnamomum. Refrigerantium autẽ in ipſo miſtura ſtupefacere ſenſum potens, mitigando moleſtiam ex mordacitate ſeroſorũ, & aliorum ẽt humorum obortam, vere aptum pharmacum efficit ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. Q̃nquidem vero ẽt ad ſtomachi ardorem conuenire pharmacum dixit, repugnat aũt huic ſermoni calfaciens coſtus, operæpretium fuerit, & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis, & a quibuſdam, dolorum ſedatorijs, qualis eſt Philonis antidotus, ſcopus componendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quò vero non cum magno detrimento id fiat, & vt per altũ dolentium corporum frigiditas {celeriter} penetret, calfacientia miſcẽt, quæ refrigerantium ſtupefactionem deducere põt, cum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur vbi quis inaudiuerit, quantitatem conſideret ſimplicium pharmacorum, quæ in compoſitiones miſcentur: ex hac.n. ſciet, num magis, aut minus, efficere poſſit compoſitum pharmacum, ea quæ promittit. Si namq; refrigerantia plura apparuerint, ſenſum affectorum magis obtundit, & quantum caloris in ipſa particula fuerit, ẽt hunc extinguit: vbi vero calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacũ, innocentius aũt reddetur. Noſſe.n. oportet corpora viuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti ab oĩum ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorum pharmacorum vſu, nimirum cauſis dolorem infligentibus inſenſibilibus factis: & multi ſane, qui aſſidue talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatem particulas perducunt. Quemadmodũ aũt in refrigerantiũ & calfacientiũ oppoſitione, vtrorunq; quantitas oñdit prædominãtem pharmaci actionẽ, eodem mõ ẽt in alijs conſiderationẽ facere oportet: velut dẽſantibus, & rarefacientibus, coagmẽtãtibus, & diffundẽtibus, odoratis, & graueolentibus, humectãtibus, & ſiccãtibus, diſcutiẽtibus & cohibentibus. Itaq; vbi ſubſcripſero his miſtorũ in compoſitione quãtitatẽ, ad cohærẽtia trãſibo. Scripſit aũt ipſam Aſclepiades in hæc verba:

¶ *Stomachicis ardorem ſentientibus, & intenſos ſingultus, & voluuloſas ſtomachi affectiones.*

Coſti. ʒ. quatuor, ſpicæ nardi. ʒ. quatuor, chryſobalanorũ. ʒ. quatuor, roſarum viridium. ʒ. quatuor, maſtiches drach. quatuor, aloes drach. duas, aſari drach. duas, opij drachmã vnam]. Excipe ſucco pſyllij, & reduc ad paſtillorum formam, & exhibe obolos tres. Liquor ſit affectioni conuẽniẽs. Poſt præſcripta pharmaca Antidotum Hieram iã antea in Andromachi pharmacis cõſcriptam, ex aloe, & cinnamomo compoſitam, etiam ipſe tradidit, nõ iuxta eandem commenſurationem, & ſymmetriam. Habent autem verba eius in hunc modum. *Antidotus Hiera, hoc eſt ſacra, Themiſonis, ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit, & ad ſentientes ardorẽ, & omnem inflationem, tardã concoctionem, & affectiones vteri. Probe ciet vrinam, & omnino admiranda confectio eſt Hydropicis, Hepaticis, & Nephriticis. Deducit & fœminis Mẽſes.* Aloes drach. c, maſtiches vnciam vnã,

croci

Marginal notes:

6. Apho. Aph. 39. Ex ord. 50.

† ἢ ἰχώρων φαρμακώδων id eſt ichoribꝰ medicamentoſis. ita antiquus interpres, ſed neq; ſic clara eſt locutio.

* ψύξει. frigiditatem, eſt in impreſſis δηξει. i. mordicationibꝰ, eſt in aliquibus antiquis.

A. L.3. ſea. 7.c.1.c.19. L.306.c

† διὰ τὰς κατὰ τὸ προγεγραμμένον φάρμακον αἰτίας eſt in antiquis, i. ob cauſas in præcedente pharmaco dictas.

Æ F G H

A croci vnc.j,nardi indicæ vnc.j,cinnamomi vnc.j,carpobalſami vnc.j,aſari vnc.i:tũdito,& angu-
ſtiſſimo cribro excernito,atq; aridũ,vt ne tranſpiret,ſeruato. Vſus eius eſt ad tarde cõcoquẽtes,
atq; ita ſanos. ʒ.i,cũ frigidæ cyath.iv.vomentibus bilem,aut aliàs fluxione laborantibus ʒ. dimi-
dium,ad inflammationes internas cõuenit cum aqua mulſa bibitum: verũ quibus vrinam ciere
volumus,aut menſes deducere,pharmacum cum vino damus. Eſt aũt medicamentũ inſperſile,
in pulueris,ac fariuæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædicto pharma
co. Videamus autẽ primum in his de quantitate pharmacorum ipſum conſtituentium quatenus
conſenſit,& diſſenſit,cum Andromacho:deinde cõſequenter de ꝓmiſſione,& vſu. Equidẽ in mi
ſtura pharmacorum conſenſerunt inter ſe Andromachus,& Aſclepiades in hoc,ꝙ aloes,ʒ. cen-
tum conijciũt. Diſſentiunt autẽ in eo,ꝙ Aſclepiades ſimpliciter aloes ſcripſit, Andromachus au
tem loræ appoſuit:Et ꝙ Aſclepiades reliquorum ſingulorum ſingulas vncias admiſcuit, hoc eſt
drachmas argenteas octo,aut ſeptem & dimidiam, Andromachus vero ſex: Amplius ẽt in eo, ꝙ
Aſclepiades carpobalſamum, Andromachus xylobalſamũm inijcit:& præterea, ꝙ Aſclepiades
florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterũ circa ꝓmiſſionem operum Andromachus nihil
amplius ſcripſit,q̃ quibuſdam vnum cochlearium,quibuſdam duo,cum aquę frigidæ, aut calidę
B cyathis tribus exhibere: verum Aſclepiades plura de vſu ꝓpoſitæ antidoti prodidit. Ad tardas.n.
concoctiones ſanorum drachmã vnã dari iubet,cum aquæ frigidæ cyath.quatuor:opinor aũt ip
ſum dicere drachmam argenteã,etenim ſic ſere oẽs recẽtiores medici appellare in more habent:
neq; ipſa rei natura aliud nos intelligere cogit. manifeſtum eſt aũt, ꝙ drachmã dicimus nunc in
hmõi oẽs,quod Romani denarium appellant. Verum nõ oĩbus tarde cõcoquẽtibus expedit præ
bere hoc pharmacum,ſed ijs ſolum,quibus ob vitioſos humores tarda cõcoctio cõtingit, & ma-
xime cum tenues fuerint,& bilioſi. Fecerit & quietem in ijs,quibus citra vitiatos humores humi
da intemperies in tantum affectam partem perrigauit,vt exoluatur,& laxetur ad modũ ligato-
riorum neruorum circa laxatos articulos. At vero qui bilem in ventre hñt,quę præſertim ipſis in
tunicis in alto continetur,præſtantius pharmacum non repererint. Verum haud ſcio qua rõne
parum de ipſo exhibeat Aſclepiades,cum moderata exhibitio ipſius ad drachmas tres progredia
tur. Porrò ad inflammationem habentes non ſimpliciter in omni inflammationis tempore dan
dum eſt,ſed vbi concocta fuerit,& declinarit. "Concocta enim medicanda recte cenſet Hippo- 1. Apho. 22
crates,non cruda,neque in principijs,†niſi ſua ſponte cõcitata id expetant,} hoc eſt, niſi motus ext. 10. b
ad excretionem †nos adducat,} qui nondum firmam aliquam inclinationem,ac ſtationẽ ad vnã
C partem habeat. Recte aũt hoc pharmacum tarde concoquentibus,aut bilem vomentibus, aut
alias ſtomachi fluxione laborantibus,aquæ cyathis quatuor inſpergens præbet,nimirum ſubuer
ſionem ſtomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationem aĩt internarum inflam-
mationum cum aqua mulſa tempeſtiue quis exhibuerit: Quemadmodum ẽt vrinam ciere vo-
lens,aut menſes euacuare. Aſclepiades quidem ex vino dandum ait. Prætermiſerit aũt, vt ego ſen-
tio,cum vino mulſo pharmacum præberi: ita enim ſimul,& quæ circa diſtributionem & delatio
nem ex ventre in vrinam,& quæ circa vterum inſtant,ſecat,ac diſſoluit:& robur partibus addit,
per quas tranſitum facit:ampliuſque & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipſa
non parum confert ad inſtantes humores ſundendos,ac euacuandos. Poſt præſcriptam Hieram
Themiſonis antidotum,Aſclepiades aliam ſic ſcripſit. *Alia ex Mantiæ compoſitionibus Atta-
lica. Facit ad ſtomachicos & reycientes cibum,cholericos,cæliacos,dyſentericos.* Compoſitio ſic hẽt.
Croci. ʒ.ii.nardi. ʒ.duas,ſeminis hyoſcyami drachmã vnã,aloes vnc.vnam balauſtij vnc.vnam,
tragacanthæ vnc.i,piperis albi vnc.i,acaciæ vnc.i,rheu pontici vnc.i,rhois ſyriaci culinarij vnc.
i:excipe ſucco roſarum in vino auſtero coctarum,& redige in paſtillos drachmæ vnius:tragacã-
tham vero ſucco præmaceratam vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile hẽt:illud.n.purgato
D rium eſt:hoc adſtringens,iis qui ſtomachum,aut totum ventrem ob multam humiditatẽ exolu-
tum,ac laxum hñt, conueniens;quẽadmodum ẽt in articulis eiuſmodi laxitates contingunt, li-
gamẽtis ipſorũ multa humiditate perrigatis,quæ plurimi medici neruos ligatorios appellare ſo-
lent. Multæ.n.eiuſmodi affectiones tũ in vẽtre,tum in ſtomacho,fiunt ijs,qui multo potu ſe ex-
plent,aut fructus humectãtes,aut ẽt edulia talis temperamenti,ingerunt. Cum itaq; multi ſint q
tali victu vtãtur,rationabiliter ẽt prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadunt, vt
quæ prædominantẽ adſtringendi vim habeant. Vbi vero,aut vitiatos humores euacuare,aut af-
fectã particulam calfacere oportet,non ſolum nihil iuuat ita adſtringentium pharmacorum vſus,
ſed etiã nocet. Poſt præſcriptum medicamentum,aliorum duorum Aſclepiades meminit, quæ
& ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita,ac propterea multi ad varios affectus vſus, &
præſertim poſterius. Quòd vero tale ſit,quale ipſum eſſe dicit,etiam nobis ipſis facile erit iudica
re,vbi in memoriã reuocauerimus ſimplicia in ipſo pharmaca,qualia ſingula ſint,ampliuſq; me-
thodum compoſitionis eius audiuerimus. *Aſter ſtomachicus,facit ad eos, quibus cibus in uentre
aceſcit,ad tormina,deſtillationes,dolorem capitis,ſpuentes ſanguinem, tabeſcentes,affectiones circa
veſicam,& vterum.* Præparatur ſic. Succi mandragoræ. ʒ. quatuor, myrrhæ drach. quatuor,
balauſtij.

ἢν μὴ ὀργᾷ. ἢν γυτο est ἐ impreſsis, ſed clarius in manuſcriptis. ... extet ut etiã in aphoriſmis.

balauſtij. ʒ.iv, caſtorij. ʒ.iv, croci. ʒ.iv, opij. ʒ.ſex, aniſi. ʒ.viii. ſeminis apij. ʒ.viii, ſtyracis. ʒ.viii, hyſſopi cretici drachmas duodecim, ſeminis hyoſcyami albi drachmas duodecim. Componito, pro more, & digerito in paſtillos: dato pro viribus. Liquor ſit affectioni conueniens. E

¶ *Aſter alter inexuperabilis, pharmacũ accommodatum, ſedans dolorem, inducens ſomnum, multi vſus ad varios affectus. Nã & ſtomachi morbos mirabiliter ſanat a ructibus acidis agris concoctionibus, torminibus, *volulis, inflationibus. Facit, & ad capitis dolores potatũ, & foris illitum fronti, aceto dilutum. Facit, & ad oculorum dolorem paſtillus perdicij ſucco dilutus. Facit, & ad dentium dolorẽ caverna inditus, tritus ac galbano exceptus, aut fici ſucco. Prodeſt ad influxus oculorũ, & tonſillarum inflammationes, vino dulci dilutus, ita vt ad oculos lanã eo imbutã imponamus: in tõſillis vero affectis tepefactum †colluamus. Facit ad omnem ſanguinis fluxum vino myrtito diſſolutus: & ad veteres ac recentes tuſſes, & deſtillationes dilutus vino therao, aut protropo, aut ſcybelite. Facit phthiſicis, ſuppuratis, marrubij ſucco diſſolutus. Hæmoptoicis, Dyſentericis, cholericis, ſanguinaria ſucco dilutus, & ad omnis reptilis plagã cum ruta decocto pôtatus. Soluit irritationes per circuitum repetentes, duabus ante eius inuaſionẽ horis, ex vini diluti cyathis tribus acceptus. Menſes etiã fœminarum ducit, artemiſia decocto dilutus. Facit, & ad veſicæ affectiones vino mulſo diſſolutus. Similiter etiã ijs, qui a ab vtero ſuffocantur, auxiliatur. Facit Arthriticis, Podagricis, gentiana decocto dilutus. Et de his quidem, quæ efficit, hactenus.* F Cõpoſitio vero hoc modo hẽt. Myrrhæ. ʒ.iv, ſtyracis. ʒ.quatuor, nardi indicæ. ʒ.quatuor, caſiæ fiſtulæ drachmas quatuor, terræ lemniæ, quæ ſphragis, hoc eſt ſigillum, appellatur, drachmas quatuor: corticis mãdragoræ drachmas quatuor. In alio exemplari etiam piperis drachmas quatuor, croci drachmas ſex, ſucci papaueris. ʒ.ſex, ſeminis dauci cretici drachmas octo, aniſi drachmas octo, ſeſelis maſſilienſis drachmas octo, ſeminis apij drach. octo. Myrrha, & ſtyrax, atque opium, vino diſſoluuntur odorato, & teruntur: arida vero tunduntur, & cribrantur, ac deinde ſimul miſcentur: ſubiguntur, ac in paſtillos coguntur ponderis drachmæ dimidiæ, & in vmbra reſiccantur. Vſus oſtenſus eſt. In alijs exemplaribus paſtillorum pondus drachmale proditur.

* εἰλεοῖς.

† παρακτῶν ἀναγαργαρίζεσθαι. admouendũ eſt, ut gargarizetur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus prodidit, de affectionibus circa ſtomachum. CAP. 4.

C Vm multæ, & variæ ſint circa ſtomachũ affectiones, atq; hæ oẽs fere in totum ex *cruditate oboriantur, totis viribus cõſiderãdum. Et ſi quidem aquarũ, aut aeris malitia oſtendatur, vniuerſali via, ac ratione, q̃ maxime licet vtẽtes, hæc immutando, hoĩem liberare eſt opus: Si vero ob inconſuetos cibos, eis interdicemus: Si vero ob copiam, cibos contrahemus: Et in vniuerſum ex quacunque cã ſuſpicati fuerimus fieri, eam prohibebimus. Quòd ſi in oĩbus ipſis bono ordine tractetur, & iuxta ipſum ſtomachum tamẽ concoctiones impediãtur, vnctionibus, & exercitijs, vociſerationibusque, & alijs hmõi, per expertum artificẽ adhibitis, ſtomachus corroboretur. Verum ructu acido affectis coriandrum cochlearij menſura ante reliquum cibum edendum dato, & merum inſuper bibendum. Quòd ſi qñq; moderata *cruditas, & quæ contemni poſſit, oboriatur, longiore tpe in lecto decumbendum eſt: & ſi negocia id non permittant, quanto poſſibile eſt, oĩs diſtentio, & labor, ampliusq; æſtus † ac ira, uitãda ſunt. Serius ẽt, q̃ pro conſueto tpe ex feruida aqua lauandum eſt: & in priore balnei domo aqua tepida hauſta, oĩa in ſtomachum coaceruata pituitoſa rẽmouenda: & modico cibo, itemq; potu prima die vtendum. Si vero fortis ciborum corruptio *fiat, ſtomachiq; morſum ſentiant, ac ipſos eructent, ampliusq; nauſea afficiantur, aqua tepida exhibita vomere cogito, donec oẽ corruptum expurgetur: deinde caput mollibus linteolis ad ignem calefactis obducito: aut hmõi aliquo non inani ductu locos circa ſtomachum foueto, & præcordia mitigato: ſummas item partes molli frictione, aut etiam conſtrictione lenito. Atq; ita in lectulo quieſcere ſinito, ac inediã per totam ſequentem diẽ perferre. Si non abſurdum quid inde conſequatur, fortiores quidem, vt prædictum eſt, affectos lauatione curato: ſi vero infirmi eſſent, moderate ad diem vnum refectos, in ſequentem lauato, moderatis cibis, ac potibus ad triduum vti iuſſos. Et cruditatis *quidem talis quædam (vt rudi quadam forma expreſſi) curatio exiſtit. Verum de ijs, quæ ex ipſa proueniunt, velut profluuio ventris, aut bilis per vomitum, ac ſeceſſum reiectione, aut alijs eiuſmodi, in proprio loco dicetur. Cæterum in alijs ſtomachi moleſtijs, ijs quidem, qui ſtomacho exuruntur cum exolutione, aut animi deliquio, aut appetentia perdita, ex qualicunque tandem cauſa, præter febrem, cyathos tres, aut quatuor aquæ frigidæ abſorbendos dato, bis aut ter per interualla: & ſi quidem inde mitius habeant, ipſos reuocatos tum cibo, tum ẽt alijs, refocillare tentabis. Si vero permaneat malum, † deprehenſis atque læuigatis extremitatibus, huiuſmodi quendam cremorem aſſidue abſorbendum dato, velut palmularum, malorum cotoneorum, pyrorum, meſpilorum, baccarum iuniperi, pampinorũ vitis, roſarum, mali item punici nucleum non habentis ſuccum, aut nuces pineas viginti, & ſeminis cucumeris grana xxv, baccas myrti viginti, croci obolos duos * & roſarũ duarũ folia ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquã frigidã cũ omphacij ſucco præbeto. Aut florum roſarum cum nardo, & aqua frigida. Aut etiam portulacæ ſemen admiſceto, aut a triplicis G H

ſemen

? ἀπεψίας.

† Additur in antiquis græcis ψυχος, i. & frigus.

A. l. 3. f. 13. c. 3 lc. 5. fo. 398. f

† Al. ligatis, & calefactis.

* Al. vnũ & al. dimidium.

A ſemen,aut malorũ cotoneorũ decoctũ. Aut cucumerũ ſatiuorũ ſemina quinquaginta trita,ex frigida præbe. Aut orizã coctã cũ butyro edendam exhibe. Aut tragoriganũ tritũ, & exuccatũ cũ aqua edendũ præbe. Aut fabas ægyptias decẽ,& nardi celticæ obo.ii,vtraq; toſta, & trita bibẽda exhibe cũ mali punici acidi,ac dulcis ſucco,& aqua, pari vtriuſq; menſura. Aut menthæ ramulũ contritũ bibendũ dato. Aut œnanthen ſimiliter tritã cũ nardo indica bibendã dato. Aut lẽtes coctos tritos ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos,cũ roſis. Aut marrubij ſuccũ cũ melle: &,vbi paululũ quieuerint,vinũ cũ polenta exhibeto. Aut cardamomi drachmã vnã,cũ aceti mulſi cyathis tribus potandã dato,ac quieſcere ſinito. Porrò ijs,qui ſaliuã multã in ſtomacho aggregarũt, aridã conyzã manducandã dato. Forinſecus vero ſtomacho imponãtur vitis folia viridia trita: aut mala cotonea,aut palmulæ,aut meſpila cũ cerato. Aut myrti folia tenera,vel rubi,vel lentiſci,trita cũ polentæ flore frigida ſubacto. Aut portulaca viridis ſimiliter præparata. Aut caſeus recens mollis cũ polenta,& apij folijs. Aut ſeridis folia cũ aceto,& polẽta,ac apij folijs. Si vero multũ ſint ęſtuoſi,veſicã aqua expletã imponito. Aut niuẽ ſuꝑ dato. Aut cucurbitarũ ramẽta imponito,& oĩno oĩa,quibus in cardiacis vtimur. Dolores aũt ſtomachi lenit, & maxime ijs,q̃bus triſtitia aliqua aut deſperatio accedũt,lac aſininũ,aut muliebre,aut bubulũ, ſilicibus incoctis pota-

B tũ. Aut vnguentũ nardinũ,vel aliquod pretioſum dato ex aqua. Aut decoctũ floris iunci odorati,roſarũ flore ſimul inſperſo. Aut portulacæ ſuccũ,q̃nq; per ſe, q̃nq; cum nardo. Aut oui vitellum toſtum,& in farinam communutum,cum polenta bibendum dato. Aut amaras nuces cum cucumeris ſemine,& nuce pinea. Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obolos tres bibendos præbeto. Oẽs vero circa ſtomachũ dolores,& diſplicentias, ac moleſtias ſedari aiunt cochlea aphricana cruda integra vorata. Exoluto aũt ſolum & nauſeabundo facto ſtomacho, lactucæ albæ ſemen modicum ex aquæ cyathis quatuor,aut vino bibendum dato. Aut paſſerum ſtercus aridũ velut polentam, ſiue aquam biberint, ſiue vinum, inſpergito. Aut maſtiches chiæ cochleariũ ex aqua frigida dato. Aut glaciem ieiunis quotidie exhibeto, ut ea aſſidue manducata ſaliuam expuant. Aut conizam aridam manducent. Si vero vna cum humectatione ẽt inflammatio aliqua adſit, œnanthen cũ meliloto,aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ uſtæ habẽte,impone. Aut acaciæ,& †aluminis Melij pates partes dupla cerati proportione excipe, & vt malagma impone. Cæterum quibus bilem atram generantibus ſtomachus inflatur,ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachũ imponito,atq; hoc maxime tꝑe diſtẽtionum: & ſi poſtea etiãnum perſeuerarint,alumen liquidum cum attamento ſutorio trito melle exceptum imponito.

C Aut hæc & aloẽ pari portione miſta,& cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ folijs uino coctis pro cataplaſmate vtitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum vino coctũ. Aut marrubium cum pane,& roſaceo ſubactũ. Aut bulbos ruſos,& alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera,aut alia quæpiã, quæ cuiq; per experientiam cognita eſt,in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis conueniunt beta,lens,tragus,oryza,alica:malis cotoneis,aut palmulis,aut meſpilis, aut mali punici nucleo carentis,granis, aut melapijs,ſimul incoctis:aut teneris lentiſci, aut myrti,aut rubi ramulis admiſtis. Panis ſit ſumme tñ fermentatus,aut penitus abſq; fermento præparatus. Ex oleribus conueniunt cruda,cichoriũ,meconides,eryngiũ,intubus,gingidiũ,ſeris,lactucæ:cocta maxime cõmoda eſt b[...]ica,& ſiſarũ. Ex reliquis aũt coctis conueniunt cochleæ,& bulbi. Ex carnibus venter, roſtra, pedes: turdi, perdices, attagenes,turtures,palũbes,anates,lepores,dorcades. Ex piſcibus ſquillæ,gãmari, natatrices ſiue colymbænæ,locuſtæ,loligenes,ſępiæ:& ex ijs, qui duras carnes hñt muli:ex teſtaceis maxime buccina,purpuræ,pectines,glauci,cerri,glandes, ſiue balani. Verũ ſiſarũ reliquis oĩbus acceptũ,ut ſtomacho gratũ, & refectioni cõmodũ, ad pleraſque oẽs ſtomachi acceſſiones cõueniens eſt. In potu prodeſt vinum, qđ unuſquiſq; libenter bibit. At vero

D ijs,qui inflãtur, ſtomacho diſtenduntur, polij faſciculum coquito, & bibẽdũ dato. Aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitũ,modico melle,& piperis drachma vna, admiſtis, bibendũ præbeto. Aut ſpongiã acerrimo aceto imbutã pedibus,ac brachiis imponito, vſquequo bullæ excitentur,maxime ſi cibos reiectent. Aut fenigræci farinã aceto ſubactam. Aut ſinapi tritum cum aceto vſquequo rubefiat locus. Aut pſyllium aceto, & aqua maceratũ, & in mortario tuſum,pari portione carnium cochlearũ admiſta,in malagmatis forma imponito. *Quæ ſtomachicis dolorem eximant.* Cuminũ roſtum & apiũ, vtrunq; modica portione cũ aqua bibendũ præbe. Aut aloes obolos ii,cũ vino mulſo,aut vino,aut aqua,bibẽdos dato. Aut abrotoni, & thymi vtriuſq; obolos duos,ex vino ꝑbe bibẽdos. Ligaturas inſuper extremarũ partium fortiter adhibe,& circa ipm ſtomachum cucurbitulis,& fomentis varijs vtere. Quòd ſi vehementer valida ſit diſtẽtio,ẽt venæ ſectio efficax auxiliũ erit, & alui ſolutio ꝑ ſuppoſitutiã glandem. Deinceps poſt præſcripta Archigenes de fame ingẽti,bulimo Græcis appellata,itẽq; de ſingultu,prodit quæ ſequuntur. Porrò eos,qui ex ingenti fame in viis,vel alio quocunque mõ aĩo linquunẽ, reuocabimus odoramentis aceti,aut pulegij: aut q̃ forte obtingit terra aceto macerata: aut malis,aut pyris,aut alijs ſimilibus fructibus,qui ad manũ ſunt. Panem inſuper odorandũ dabimus,& ingerere cogemus.

† στυπτηρίας μηλιάδος. aluminis non lamnis, eſt in impreſſis in manuſcriptis eſt στυπτηρίας ὑγρᾶς μηλιάδος. aluminis humidi non liquet. & ita etiam in ueteri tralatione.

cogemus. Ad hæc.n. ſingula conſeſtim excitantur, & præterea ad ſuillam carnē aſſatā, ac coctā, E
& in vniuerſum ad oē, quod multum alit, & præſertim ea, quæ odorem nidoroſum, ac probe cō
ditum abundanter hñt: per hmōi enim odores vt plurimum tales reuocantur. Nihilominus tñ
etiam extremæ partes ipſorum conſtringendæ ſunt, ipſique excitandi tum maxillarum punctu
ra, †tum capillorū, ac aurium diſtentione. Refocillabis porro ab exolutione, panem in vino dilu-
to, aut ẽt aliud quippiā ex ijs, quæ aceruatim reficere vires pñt, exhibendo: velut ſunt oua ſorbi-
lia, †bulbi, cochleæ. Et enim ſingula hæc ſtomachi humiditatē eximunt, & in mōdica mole mul
tā vim complexa cumulatim corroborant. Singultientibus autem rutā cū vino dato, aut nitrū in
aqua mulſa, aut opium, aut caſtoriū, aut abrotonū, aut ariſtolochiā, aut daucū creticū, aut cumi-
nū, aut aniſum, aut zingiberis radicē, aut ſcyllā cū aceto, & oleo aut tordilion, aut dictānū, aut ca
laminthen, aut acorum, aſarū item, & nardū celticū, & pulegium ſingula tū per ſe, tū ſimul miſta,

† καὶ τρίχας εἰς τὰ ἀνατείνοντας, eſt in impreſsis, vt trā ſfixus interpūctis in aliquibus manuſcriptis. καὶ τρίχας εἰς τὰ ἀνατείνοντας, i. tum capillorū ad ſuperiora tractu.

† Halica cum vino ex Aetio qui omnia hic accepit, quòd nu bulbi, & cochlea aceruatim nutriant neq; rationi cōſonum, neque ab vllo probato ſcriptore traditum.

Pharmacum noſtrum, ex ſucco malorum cotoneorum conſtans.

Magnæ equidē oris ventris affectiones a prædictis pharmacis curantur: moderatas vero oēs
ferme, præter eas, quæ ex uehementi ardore fiunt, ſubſcriptū medicamentum iuuat. Succi ma-
lorum cotoneorum ſextarios duos, mellis attici ſextarios duos, aceti ſeſquiſextariū: ſi vero mul-
tum acre fuerit ſextarium vnum: zingiberis quadrantem, piperis albi vnciam* vnam: arida aſper F
ges, vbi malorum ſuccus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem attici mellis craſſitudinē
acceperit. *Aliud ex malorum cotoneorum carne conſtans*. Malorum cotoneorum carnis libras iii,
mellis libras iii, aceti albi lib. iii, piperis quandrantem, zingiberis quadrantem, petroſelini mace-
donici vnciam vnam.

De Pharmacis, quæ forinſecus ori ventris imponuntur. CAP. 5.

Accedit his Galenū 1. ad Glauc. cap. 14. eandem halicam cum eodē caſu laudare.

*Aliter. ij.

VOcant quidem plurimi medici, haud ſcio quare, velut Aſclepiades, & Andromachus, oīa
pharmaca, quæ forinſecus imponuntur, ſiue adſtringendo condenſent, ſiue indurent, Ma-
lagmata, {quę vox emollitionis ſignificationem habet.} Verum nos permittemus ipſis, ẽt ſi non
proprie appellant. Quæ autem conſcripſerunt ad ſtomachi affectiones commoda pharmaca, per
experientiam non ſillorum ſolum, ſed etiam noſtram approbata, ea nunc adſcribemus, àb ijs quæ
Aſclepiades prodidit initio facto.

Quæ pharmaca Aſclepiades ad ſtomachi affectiones in quarto externorum tradidit, quæ Marcellæ inſcribit.

*Aliter. iiij.

Eueni, ad ſtomachi ſubuerſiones, doloresq́; facit, partim etiam ad inflammationes. Oenanthes. ℥.
octo, croci. ℥. duas, roſarum ſiccarum. ℥. quatuor, meliloti. ℥. quatuor, maſtiches. ℥. quatuor, ra- G
mentorum ſuccini drachmas quatuor, carnis phęnicobalanorum quadrantē, vini myrtei quod
ſatis eſt. Arida tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito,
vt cerati ſpiſſioris craſſitudinem accipiant: his carnem phœnicobalanorū addito, & conquaſſata
cerato ex roſaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori ventris imponito. Facit & ad oculos
inflammatos. *Aliud*. Oenanthes. ℥. vj, croci. ℥. duas, *myrrhæ. ℥. quatuor, floris roſarum. ℥. iv, me-
liloti, maſtiches, vtriuſque. ℥. quatuor, aloes. ℥. iv, corticis mandragorę. ℥. quatuor, carnis palmu
larum quadrantem: excipe cerato ex roſaceo apparato. *Aſclepiadæ qui* Philophyſicus dictus eſt,
hoc eſt naturæ ſtudioſus, ad ſtomachi ſubuerſions. Facit & cœliacis & Dyſentericis.* Seminis hyoſcya
mi. ℥. quatuor, ſeminis apij. ℥. quatuor* floris roſarum. ℥. duas, ſeminis aniſi. ℥. duas, ſucci hypoci-
ſtidis. ℥. duas, myrrhę. ℥. duas, croci ſeſquidrachmam, opij ſeſquidrachmam. Arida tundito, &
per anguſtiſſimum cribrum excernito: hypociſtidem uero, & myrrham, & papaueris ſuccum vi
no myrteo diſſoluta aridis adijcito & paſtillos formato, eosq́; in umbra reſiccato. Vſus tempore
quantum opus eſt tuſum, melle cocto excipito, & deinde linteolo infartum locis affectis impo-
nito. Si fortis fuerit fluxio, ſucci hypociſtidis aliam adhuc drachmā addito, & floris roſarum tan-
tundem. *Aliud Galli Marci Aſclepiadei, ad eaſdem affectiones*. Seminis hyoſcyami. ℥. tres, florum
roſarum drachmas duas, aniſi drachmas duas ſeminis apij. ℥. quatuor, opij drachmam i, ſucci hy H
pociſtidis. ℥. duas, myrrhæ trogloditidis drachmas duas, croci ſeſquidrachmam, vini myrtei, qđ
ſatis eſt, mellis cocti quod ſufficit, præpara, ac vtere vt dictum eſt. Eiuſmodi pharmaca etiam bi-
buntur, & valde auxiliantur. Cohibito autem fluxu, & ſequente dolore, tantundem ponderis ce
rati roſacei ad pharmaci confectionem addere oportet. Si vero multa fluxio contingit, ad phar
macum ſucci hypociſtidis drachmas tres conijcito, & florum roſarum aliam drachmam. Vigilijs
infeſtantibus, etiam ſucci papaueris aliam drachmam addito. *Aliud Nicerati, cœliacis, dyſenteri-
cis, valde generoſum*, Oenãthes* drachmas duas, roſarum ſiccarum vnciam vnam maſtiches vnc.
i. aloes. vnc. i, gallarum omphacitidum vnc. i, aluminis rotundi vnc. i, acaciæ vnc. i, ceræ lib. i, pi-
cis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib. i, arida cum liquidis committito. *Aliud valde præclarum*.
Oenanthes vnciam. i, omphacii vnc. i, gallæ omphacitidis vnc. i, aluminis ſciſſi vnc. i, acaciæ vn-
ciam i, cytinorum mali punici, balauſtij, maſtiches, ſingulorum vnc. i: vini myrtitæ, quantum ſa
tis ex his ſubigendis, carnis phęnicobalanorum ſexuncē: excipe cerato præparato ex lentiſcini
libra vna, præpara, ac vtere vt dictū eſt. Hæc quidem igitur præſcripta pharmaca facultatis ſunt
adſtrin-

*Aliter. iiii.

*Al. philoſophicus.

*Aliter. ij.

*Al. vnciam.

A adſtringentioris: quæ verò deinceps ab Aſclepiade prodita ſunt miſtam facultatem habẽt, adeo,
vt ẽt induratas inflãmationes curent: & propterea etiam hepaticis vtilia ſunt, opus.n.habẽt ẽt il
li adſtringentiũ ad laxantia miſtura, non tñ æque, vt ſtomachici: in ſtomachicis.n. medicamentis
qualitas adſtrictoria prædominatur. ¶ *Malagma Nilo inſcriptũ, facit ad † Diſtentiones, & ad arti-* † *Hypochondriorum, eſt in cod. græco.*
culorum dolores. Diſſoluit omnẽ duritiẽ. Facit & ad exarticulata & luxata poſt declinationẽ inflam-
mationum impoſitũ. Facit & ſpleniticis & hepaticis. Ceræ lib. vnã, ammoniaci thymiamatis lib. i,
olei cyprini libr. i, croci ſemiunciam, aceti quod ſatis eſt: ammoniacũ diſſoluito, deinde ſic arida
adijcito. ¶ *Aliud ex libris Ary Aſclepiadei.* Ammoniaci thymiamatis lib. ii, diligẽter tritas in vas
fictile conijce, eiq; floris ſalis lib. i, adde, & olei cyprini ſeſquilibrã. Coq; ad lẽtũ ignẽ aſſidue agitã-
do: atq; vbi emplaſtri formã acceperint, adijce ceræ lib. ii: qua eliquata, cũ pharmacũ amplius nõ
inquinauerit, eximito, & in mortariũ transferto, conquaſſatumq; diligenter reponito, ac vtitor.
Malagma Nilei crocerũ, pharmacũ accõmodatũ ad prædictas affectiones, facit & ad eryſipelata. Hoc* * *κροκινον. al. κροκωδες. al. χείρον.*
vſus eſt Licinius Atticus. Ammoniaci thymiamatis lib. vnã, ceræ lib. i, olei roſacei librã i, croci vn-
ciam vnã, aceti quantũ ſufficit: præparato ꝓ more. ¶ *Aliud Melinũ inſcriptũ aromaticum, hepati-*
cis, ſtomachicis, & ad præcordia diſtenta, & omnẽ neruorũ per conſenſum affectionem. Ammoniaci
B thymiamatis. ʒ. c, ceræ põticæ. ʒ. c, melilotorũ. ʒ. † xii: croci, myrrhæ, bdellij, ſingulorum. ʒ. viii: † *Aliter xiij.*
olei cyprini lib. i. ¶ *Aliud facit ſtomachicis, hepaticis, ad præcordia inflãmata, & omnẽ neruorum per*
conſenſum affectionem. Ceræ. ʒ. c. croci. ʒ. xii, ammoniaci thymiamatis. ʒ. c, myrrhæ. ʒ. xii, bdellij.
ʒ. viii, confectionis hedychroi quadrantem, vini dulcis quantũ ſufficit, olei cyprini lib. i: præpara
pro more. ¶ *Aliud Napolitæ, Aromaticum inſcriptum, pharmacum accõmodatum ad internas affe-*
ctiones: Ammoniaci thymiatis lib. iii, ceræ lib. iii, olei roſacei lib. iii, confectionis hedychroi libræ
dimidiũ, meliloti libræ dimidium, cyperi libræ dimidiũ, nardi celticæ libræ dimidiũ, floris iunci
odorati libræ dimidiũ, vini dulcis, qđ ſatis eſt. Arida cũ liquidis ſubacta cõmittito. ¶ *Malagmata*
bona inflammationum † citra debilitatẽ inueteraturã: quæ ad hepatis inflammationes ſimiliter conue- † *Additur in manuſcriptis, ſtomachi.*
niunt. Malagma Aſclepiadæ ex meliloto Hieraticon, hoc eſt pontificium inſcriptum, ſtomachicis, he-
paticis, & ad viſcerũ dolores. Nardi celticæ drach. x, myrrhæ. ʒ. x, cardamomi. ʒ. viii. meliloti. ʒ. xl.
croci. ʒ. viii, amomi ʒ. viii, cypheos hieratici hoc eſt ſacrificulorũ. ʒ. xvi, ammoniaci thymiama-
tis drach. xl, reſinæ terebinthinæ drach. lxxx, ceræ minã vnã, {olei cyprini minã vnam} vini odo
rati Italici heminã vnã. Præpara, vt dictũ eſt, ac vtere. ¶ *Aliud Baſilicum, hoc eſt regium inſcriptũ,*
faciens ad prædictas affectiones, omnemq́; per conſenſum neruorum affectionem. Ceræ minas iii, am-
C moniaci thymiamatis minas ii, reſinæ frictæ minã unã, meliloti minæ dimidiũ, ꝓpoleos. ʒ. xxv,
myrrhæ drach. xxv, nardi celticæ drach. xxv, ſtyracis drach. xxv, cyperi drach. xxv, iridis illyricæ.
ʒ. xxv: cardamomi, panacis, vtriuſq; drac. xxv: croci, caſiæ, maſtiches, opobalſami, amomi, floris
iunci odorati, ſingulorum drach. xvi: vini Italici odorati quantum ſufficit. Arida cum nardini
Aſiani aromatici libris quatuor ſubacta, pro more ꝑparato. *Malagma Polyarchion facit peripneu-*
monicis, ſtomachicis, ſplenicis, hydropicis. Facit ad affectiones circa veſicam, aut vterum: ad omnẽ ner-
uorum per conſenſum affectionem. Ceræ minam vnam, terebinthinæ minam vnam, bdellij minam
vnam: ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſingulorũ minã vnã: meliloti, amomi, nar-
di indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinnamomi, ſingulorũ dra. xxv: olei cyprini heminã vnam,
vini Italici, qđ ſatis eſt. Præpara pro more, ac vtere quandoque immiſto, quandoq; diſſoluto cũ
cerato cyprino. ¶ *Polyarchi pharmacum accommodatum, facit ad prædictas affectiones, & omnẽ ner*
uorum per conſenſum affectionem. Facit etiam ad aſſiduas cruditates, & corrumpentes cibum, & vo-
mentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa. Cõpoſitio hoc modo hẽt.
Caſtorij, amomi, vtriuſque ſeſcunciam: piperis albi ſeſcunciam, & longi ſeſcunciam, myrrhæ
quadrantem, confectionis hedychroi quadrantẽ, carpobalſami quadrantẽ, *croci quadrantem:
D foliorum malabathri, caſiæ roſas referentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ, ſingulorum qua * *coſti.*
drantẽ: floris iunci odorati, cinnamomi, vtriuſq; trientẽ: pyrethri, croci, cardamomi, ſingulorũ
triẽtẽ: cyperi ſemiſſem: iridis illyricæ, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem: ce-
ræ lib. iv, terebinthinæ lib. ii, reſinæ laricis quadrantem: In alio exemplari, ẽt bdellij trientem, am
moniaci thymiamatis* trientem: vnguenti nardini aſiani lib. iii: vini falerni, quod ſatis eſt: præpa * Al. vncias ij.
ra pro more. Ego aũt adijcio maſtiches, cinnamomi, ammoniaci thymiamatis, ſtyracis, aloes,
opobalſami, ſingulorũ quadrãte: ¶ *Malagma Andromachi ex meliloto.* Nardi celticæ drachmas
*octo, cyperi drach. octo, iridis illyricæ drach. octo, myrrhæ drach. octo, croci drach. quatuor, * Aliter decẽ.
meliloti drach. xxv, ammoniaci thimiamatis drach. l, terebinthinæ drach. l, ceræ drach. c, cypri-
ni heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt: quidam ammoniaci drach. c. coniiciũt. Facit ad omnia
A. l. 5. ſu. 2. c. 5. f. 554. h interna. ¶ *Malagma Polyarchi ex epiſtola ad omnia interna.* Cyperi minã vnã, cardamomi minã,
mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ ſeſquiminam, aut liquidæ minas tres,
cyprini quantum ſufficit. Ego etiam bdellij appono minam vnam. *Aliud, alia deſcriptio.* Cype-
ri, cardamomi, amomi, bdellij, thuris, balſami, ſingulorum minam vnam: ceræ ſeſquiminam,
reſinæ frictæ minas quatuor, cyprini heminæ dimidium, vini odorati ſeſquiminam. Præpara vt

moris eſt,ac vtere velut præſcriptis. Vt ego cōponere ſoleo: Cyperi,cardamomi,amomi,bdellij,thuris,ſingulorū minam vnam:ceræ minæ dimidium, reſinæ frictæ, aut terebinthinæ minas iv.cyprini heminam j.caſiæ minæ quartam partem,ammoniaci thymiamatis minæ quartam partem:nardi indicæ,croci,myrrhæ,ſingulorum minæ quartam partem:vinum odoratum. E

De Hepate & eius affectionibus. CAP. 7.

CVm hæc tractatio poſtrema omnium à me conſcribatur, omnibus ſanè manifeſtū eſſe opinor, ꝙ ex duobus his alterum verū ſit,aut alias omnes inutiles eſſe,& ſuperuacaneas, ſi quis ex hac ſola ſufficiens ſit oēs affectiones curare,quæ medelā per pharmaca requirant.aut,ſi quidē illæ vtiles exiſtant,primū ipſas legendas eſſe, & in memoriā reuocādas illis, qui hinc aliquid cōmodi auferre velint.Ipſas etenim methodos curādi prędictas affectiones in quatuordecim libris de curandi Methodo inſcriptis prodidi:nunc verò tanq̄ his ipſis cognitis, citra p̄dictas demonſtrationes in memoriam reuoco, oſtēdens oīno, quomodo nos pharmaca cōponamus, & q̄ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus,indeq; in* vſum agere,ac aſſumere cōfidamus. Et ſanè vtilis hęc ſpeculatio exiſtit. Nā empirici,qui ſuam artē rōnis expertē eſſe volunt,oīa quidē legēda eſſe cēſent,quæ à probatis medicis ſunt conſcripta:non aūt ſtatim in* vſum aſſumenda eſſe, ſed prius iudicanda,an ſingula ex ipſis ea,q̄ promittunt,opere ēt demonſtrare poſſint. Nos aūt experientiā F in omni arte magnū quid poſſe perſuaſi,*ſpeculationes,tum per rōnalem methodū,tum per rōnalem indicationem,inuētas,ad ea,quæ ab ipſis de iudicationis hiſtoria tradita ſunt,apponimus demōſtrantes,qualē facultatē ad ambulādum vtrunq; crus exhibet,talē in medicina experiētiā, & rōnem hře. Itaq; in tractatione De ſimplicib' pharmacis per vndecim libros conſcripta,ſingulorū ſpōte naturę ꝓductorū pharmacorū facultatē,qua methodo quis inueniat, recēſuimus: atq; etiā ad particularē ipſorū materiā ꝓgreſſi vtiliſſimā ad artis opera facultatē omnē ſecundū ſpēs prodidimus. Conſequenter aūt ab illo opere,ēt curatiuam tractationē, quomodo quis optime non ſolum ſimplicibus,ſed ēt compoſitis,vtatur,expoſuimus:ſimulque vias compoſitionis ipſorum oēs indicauimus. Cæterum in propoſito iam opere,quomodo varietas compoſitorum medicamentorum inducta ſit,oſtēdimus,ac certos iuxta ſpeciem ſcopos,tum compoſitionem, tum vſum,ipſorum deducentes, ampliusq; iudicationem eorum, quæ iam ante ſcripta ſunt,docentes. Cum igitur conſequenter poſt prædicta ad affectionem hepatis doctrinam progredi velimus, affectus circa ipſum conſiſtentes non nuda doctrina, ſed ratione exquiſitos, referemus, & ab vniuerſalibus ſcopis curationis ipſorum, quos in curādi methodo tradidimus, ad compoſitorum doctrinam perueniemus. Primum *igitur oīum diſcernēdum eſt, num debilitas quædam G A.1.4.f.14. t.j.c.13.f. 30.g viſceris adſit, quemadmodum etiam de ventre diximus: aut etiam alia quædam affectio ipſum apprehenderit: aut citra debilitatē affectū ſit inflammatione,aut induratione,aut abſceſſu laborans,aut obturatione: quemadmodum ēt an eryſipelatoſam habeat affectionem,aut vlcus, aut aliquā putrefactionem,nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt: Quemadmodum etiā ore ventris affecto pleriq; medici,ac idiotæ ſtomachicam affectionē vocant,in multis ſymptomatibus,non tñ omnibus,circa vnam affectionem accedentibus cōtingentem,ſed circa multas vna quadam generali cōmunitate comprehenſas, & tñ inter ſe in tantum differentes, ut aliquæ ipſarum maxime cōtrariæ exiſtant. Quomodo.n.non maxime contrariam quis dixerit frigidam intemperaturā calidæ,humidā ſiccæ,q̄ q̄ ſecundum genus eædem ſint? Fermè autem omnia contraria eadem genere ſi quis dixerit,non peccabit: contrariorum enim notio cōtingit,vbi plurimum inter ſe diſtarint. Plurimum aūt diſtant, à medijs in quocunq; genere ea, q̄ extrema ſunt, adeo vt contraria ſæpe quidē eadem videantur iuxta communis generis fines: ſæpe vero generalibus *contrarijs ſupra ipſa aſcendentibus, ab illis cōprehendātur. Illa ipſa vero ob id omnino contraria ſunt,quòd cum vnius generis ſint,plurimum inter ſe diſtēt, adeo vt quæ his ſubiacent, primū,& ſupremum genus cōe habeant. Atq; hoc quidem, hoc loco ſemel à nobis obiter, & acceſſionis loco dictum,ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiā videri poſſit à ſeipſo diſſentire,qui aliqñ vnā affectionē in duobus hominibus eandē eſſe dixerit: aliquādo non vnam, H neq; eandem,ſed duas contrarias. Intemperiem. n. vnam quādam affectionem gñaliter appellant,ſed quę in contrarias differentias ſecetur. Licet.n.ſecundum hoc,quod diximus,duo & tria, & plura iuxta particulares differentias inter ſe contrariſſima eſſe: † & ſecundum hoc debilitatis hepatis affectionem vnam eſſe,quā intemperiem vocant,præfatus,non male rurſus dixero non vnam,ſed octo affectiones eſſe, propterea, ꝙ tot differentiæ intemperierum exiſtant. Etenim rurſus iuxta aliam ſectionem duæ intemperierum differentiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres hæ quidem in qualitatibus ſolis,affectis partibus alteratis:hæ verò cum humoribus quibuſdam,aut in ſpatiis affectarum partium cōtentis,aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa vētrem igitur,& inteſtina vna in ſingulis eſt cauitas,quæ vitiata humiditatem ſuſcipere poteſt: Verum circa hepar tot numero ſunt,quot ſunt arteriæ,& venæ. Cum verò hæ omnes anguſta oſcula habeant,qua parte ſima huius viſceris cum gibbis coeunt, ac committuntur, obturatio,& oppilatio vitioſorum humorum,aliqñ contingunt, ad quas putrefactio conſequitur in calidis breui,in

frigidis

A ſrigidis intemperaturis vero non cito,ſed temporis progreſſu accedens. Fit autem intemperatu
ra iuxta propriam hepatis ſubſtantiam, quam Eraſiſtratus putat præterfuſionē quandã, hoc eſt
parenchyma,& non principaliſſimam viſceris partē eſſe. Fit etiam intemperatura circa conten-
tas in ipſo venas & arterias, & iuxta materias in ſpatijs ipſarum contentas. Cũ aũt habeat hoc vi
ſcus non vnam,ſed plures facultates actionum, quas vitæ tempore operatur, easq; tot numero,
quot ſunt actionũ ſpecies, contingit ſæpe vnã ipſarũ præcipue lædi, ſæpe duas,& tres,atque oēs
quatuor ſimul. Actio nanq; ipſius vna quidē attrahere cibum, & alimentum in ſeſe: altera vero
obuoluere,& continere,donec permutãs ipſum ſui ipſius faciat partē. Eſt igitur hęc ipſius facul-
tas principaliſſima,& ferè prima, cõcoquere videlicet & permutare,ac alterare,atq; aſſimulare ſi
bi ipſi alimentũ, q̃ alteratiuã vocamus: quæ vero iuxta hãc alterationem remanēt recrementa,
ea per aliã facultatē, q̃ excretiuã,& expulſoriã nominamus, expelluntur. Oſtenſum aũt eſt, quod
hæ facultates oēs in oibus ſunt partibus corporis per oē vitæ tēpus: oēs enim familiare ſibi attra-
hũt,& alienum excernunt, attractumq; tēporis progreſſu alterant, quo tēpe ēt retinent, & con-
ſtringunt. Vocatur aũt alteratio ipſa, vſq; quo in ſimilitudinē partis, quæ nutritur, tranſmutatur,
cõcoctio: vbi vero iã parti apponitur, nutritio. Cũ igitur hepar pręimbecillitate ex ventre,& in
B teſtinis alimentũ trahere non pōt, liquida & nondũ iuſto modo exuccata per ſedem excernũt;
& ſiquidē venter ſimul cum hoc viſcere fuerit imbecillis, ac non probè cõcoquens, *cruda: ſi ve- *ἀπεπτα μένα
ro validus fuerit, concocta quidē ſed liquida, propterea ꝙ nulla aut omnino modica digeſtio ac
diſtributio ad hepar eſt facta. Si vero traxerit quidē hepar in ſe ipſum ex ventre,& inteſtinis ali-
mētum, ſanguificare autem ipſum præ debilitate nequit, quemadmodum in ventre multiformis
corruptio contingit eorum, quæ cruda remanent, ſic etiam circa hepar. Dico autem nunc *crudi *ἀπεψίαν.
tatē ſolam, non comprehendēs hoc ſermone tardam concoctionem. Quod ſi velis alimentum,
vbi crudum permanet,& alterationem, quæ fit à particula iuxta naturã, non aſſumpſit, itidem
*crudum appellare, neque ego fugio appellationem, ſi mihi ſaltem differentia rerum conſeruet̃.
Peior enim eſt ea tranſmutatio, quæ in peregrinam qualitatem iuxta *cruditatem fit: moderatior
vero ea eſt, in qua alimentum ſuam naturam, quã diutiſſime ſeruat, nulla alteratione ex particu-
la, quæ ad ipſum concoquendum à natura deſtinata eſt ſuſcepta: Atqui & tertia, præter has, ſpe-
A. ibid. c. 24. b cies eſt fruſtratæ concoctionis, cum ſemicoctum fit alimentum. Et circa ipſam ſane exactã cõ-
coctionem fruſtratam, hepaticis ſanguinolētus humor per aluum excernitur talis conſiſtentiæ,
veluti ſi quis ſanguinem cum aqua confudiſſet: & plerique ſane medici imaginē eius depingen-
C tes ſcripſerunt, talem eius compagem eſſe, velut ſi quis victimæ recens mactatæ carnes aqua la-
uaſſet. Et plurimæ hepaticæ affectiones ab eiuſmodi excretionibus initium capiunt, nondum ma
gnam debilitatem hepate habēte, ſed ad huc concoquere, & alimētũ alterare velut in formam
ſanguinis, potente. Aucta autem affectione, nihil amplius tale excernitur, ſed multiformes aliæ
qualitates,& compages, velut a ventre ex *cruditate laborante. Verum in ventre ciborũ ipſorũ
corruptiones manifeſte apparent: circa hepar vero diſtributum alimentum ad ſanguinem prius
in viſcere exiſtentem admiſcetur, corrumpiturq; temporis progreſſu etiam hic, vna cum alimen
to circa ipſum non concocto. Calida igitur intēperie circa viſcus exiſtente, colliquationes fiunt,
primum humorum. deinde etiam carnis ipſius hepatis: & euacuatur per vētrem bilis craſſa, gra-
ueolens,& abunde colorata, quemadmodum in peſtilentibus febribus contingit. Frigida vero
intemperie exiſtente, neq; aſſiduæ excretiones, neque multæ fiunt: durat tamē affectus diutius,
& per aliquos dies profluet ipſis venter maiori copia, cuius neq; fœtor ſimilis eſt ijs, q̃ ex calore
ſunt liquefacta, neque color ſimilis, aut compages, verũ minus graueolentia ab his excernuntur,
ſpeciem putrefacti ſanguinis, non colliquatæ carnis, habentia. Aliquando vero id, quod excerni-
tur, velut ſanguis niger apparebit: verum diligenter conſideranti, neque ſanguis niger eſt, neque
D grumus, ſed velut limus quidam ſanguinis craſſi, qui prope ad atram bilem accedat: & plures, ac
ægre iudicabiles colores circa eiuſmodi affectionem in egeſtionibus apparent. In vtraque autem
intemperie, tum calida, tũ frigida, quando intemperatura humida,& ſicca fuerint admiſta, liqui-
diora in humiditatis complexu, ſicciora vero ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igit̃
curationis in eiuſmodi affectionibus fit communis quidem iuxta intemperiei contrarietatē, pe
culiaris autem vnicuique per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur hepatica peculiariter ap-
pellata, veluti etiam cœliaca,& ſtomachica, citra tumores præter naturam circa ipſas partes con
tingit. Inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratũ eſſe, medici dicunt, aut
aliud quippiam tale, non tamen hepaticum vocant hominem ipſum, cui tale quippiam accidit.
verum quando citra manifeſtum aliquod in viſcere malum, in proprijs affectionibus debilitatur,
tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primum ea, quæ ſcripſerunt ijs, qui ante nos
de pharmacis optime,& ſtudioſiſſime tradere ſategerunt, initio ab ũs, quæ Andromachus prodi-
dit, facto. Hic enim vir in libro internarum affectionũ curationes continente, multas hepaticas
confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius uerbis in mediũ
adductis,& primum ſanè antidotos adſcribam.

Quæ pharmaca ad hepaticos ab Andromacho ſunt conſcripta. CAP. 7. E

ANdromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos,& omnia Thoracis vitia. Vuæ paſſæ carnis 3.
Aliter i. xxv.alij 3. c: croci 3.i.alij obol.iij.calami 3.†i,& dimidiã,bdellij†drach.ii.& dimidiã, } ca-
† Aliter. 3.i.ß ſiæ ſeſquidrachmã,cinnamomi obolos tres,ſpicæ nardi.3.tres,floris iunci odorati drach. duas &
dimidiam,myrrhæ drach.iiii,terebinthinæ.3.iiii,alij drac.xvi:ramentorũ aſpalathi 3.ii,mellis 3.
xvi;vini quod ſatis eſt.Hæc quidẽ eſt antidoti,deſcriptio. Appellauit aũt ipſam Cyphoide, hoc
eſt cypheoformẽ, ob ſimilitudinẽ:nam & odore & guſtu ſimilis eſt cyphi ab Aegyptiis appella-
to,qui ſane primi hoc pharmacum compoſuerunt,& vtuntur eo quotidie ad vaporem edendũ
accẽſo in deorũ honorẽ.Plurima aũt eorum,quę in illo thymiamate & ſuffumigio ſcripta ſunt,
eadem ſunt cũ iis,quæ in hoc pharmaco habentur:quin & ſuffumigari hoc ipſum ſimiliter vt cy
phi põt.Compoſitum eſt aũt ex moderatè adſtringentibus,& reſiccantibus,ac diſcutientibus vi-
tioſos ſeroſos humores,& corrigentibus humorum malitiam,& contrariam vim habentib. ad-
uerſum putrefactiones,quorum plurimi ex aromatum ſylua exiſtunt.Habet itaque pharmacum
hoc cinnamomum, oẽs putredinoſas,& venenoſas facultates corrigens,non ſolũ ſeroſorum &
aliorũ humorum,ſed ẽt lethalium pharmacorum : quemadmodum & feris virus eiaculantibus
contrarium exiſtit.Conſequenter aũt poſt cinnamomum caſia eandem vim habet, optima vide F
licet,& cognata ipſi cinnamomo. Et poſt hanc omne aromatum genus velut hic eſt nardus, &
iuncus odoratus,calamusq;,& myrrha:hæc enim ad propoſitum pharmacum iniecta ſunt iuxta
iam dictã ratiocinationem & modum:quemadmodum ẽt ex ijs,quæ apud nos gignuntur, aſpa
lathus,& crocus,adſtringens & concoctorium pharmacũ,& quod corrigit putrefactiones.

Cæterum vua paſſa contemptibilis videri poſſit ob familiarem eius vſum:at vero hoc ipſum cã
facit vtiliorem,nam cum familiaris nobis ſit,in tantum adſtringens eſt,quantum opus habet vi-
ſcus affectum.Habet autem & vim concoctoriã crudorum humorũ,& vim coercendi maligna,
fitque ipſa haud facilè putredini obnoxia,& vltra hæc ſecundum totam ſubſtantiam viſceri ipſi
familiaris eſt & propria. Didicimus enim,ꝙ alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiã,proprie
tatem ac familiaritatem habent ad ea,quæ aluntur,quod maximum eſt in huiuſmodi affectioni-
bus curandis,quæ iuxta intemperiem fiunt:optimè enim in ipſis faciunt,quæ vna cum hoc,ꝙ in
temperiem curant,etiam alere poſſunt.Et ob id etiam vinum conuenientiſſimum eſt citra inflã-
mationem,aut eryſipelas,aut abſceſſum,aut calidam intemperaturam,ægrotantibus:nam & nu
trit,& concoquit,& roborat,& putrefactioni reſiſtit:& ſi intemperies ex humiditate facta ſit &
frigiditate,eam citra omnem moleſtiam,ac ſecure perſanat.Eadem eſt & mellis facultas, præter-
quam,quòd non condenſat ſubſtantiam corporum,quæ contingit,ſed pro hoc vim extergen- G
di,& aperiendi,ac puros reddendi meatus,& vrinam ciendi,nõ parua ſanè auxilia,poſſidet.Por-
rò admiſtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium,ſufficienter emolliens,& concoquens,velut
didicimus,ampliusque moderate diſcutiens. Conſimilem ferme vim terebinthina habet, ſupra
hoc,quòd anguſtos meatus extergit,& expurgat:quibus auxiliis viſcus curandum opus habet,
quo oſculorum venarum in ipſo commiſſuræ laxæ,& ab obturatione liberæ permaneãt: didici-
mus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamen huiuſmodi confectionũ
compoſitores,quemadmodum etiam prius in ſtomachicis dictum eſt,opiũ , aut hyoſcyamum ,
aut quippiam aliud ex refrigerantibus miſcendo,ad calidas intemperies vtile pharmacũ effece-
runt.Et ob id etiam Philonis antidotus mirifice ſemel tãtum exhibita hepaticam intemperiem
ſanauit,id quod & compoſitor eius teſtatum reliquit. Verum ex pharmacis hepaticis ab Andro-
macho conſcriptis nullum eſt huiuſmodi.Et ſanè vehementer refrigerãs nullum eſſe debet , ſed
qualia,tum ab alijs,tum ab Aſclepiade,ſunt ſcripta.Nunc igitur hepaticas antidotos conſequen
ter ab Andromacho proditas ſubſcribã,modo memoria nos teneamus,nullã ipſarum calidis in-
tẽperaturis conuenire,ſed aut humidis,aut frigidis,aut ex vtriſque compoſitis, aut certè humidis
quidem fortiter,calidis vero moderate.Cõſcribetur aũt omnes iuxta ipſius Andromachi dictio- H
°Aliter ii. nem . ¶ *Alia° Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli,ad tuſſes item,& reiectiones.* Croci drach. A.l.5.fe.1. c.1.f.526 a
vnam,cinnamomi drachmam vnam,myrrhæ drachmam.° unam, bdellii drach.quatuor , aſpa-
lathi obol.iiii,iunci odorati drach.iii,calami drach. ii, caſiæ drach.i, nardi indicæ drach. vnam ,
terebinthinæ drachmas vi,carnis paſſarum vuarum drac.clx,mellis heminam dimidiã , vini chii
quod ſatis eſt ad macerandam vuam paſſam,bdellium que,ac myrrhã:reſinã vero melle liqueſa
cito:& deinde omnia miſta,ac trita reponito.¶ *Alia ad hepaticos & ictericos.* Amygdalarũ ama-
Al. ἀνίσου id eſt api. rarum drachmas duas,aniſi drach.i:abſinthii , cumini , ſeminis apij,ſingulorum drach.ii cornu
cerui obo.iii.trita cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ex eiſque vnum mane , ac veſperi
cum vino mulſo dato. ¶ *Nectarea antidotus ad hepaticos,& Arquato laborantes.°* Helenii ſeſqui-
libram,croco magmatis lib.ii,ariſtolochiæ vnc.i,petroſelini vnc.i,piperis nigri vnc. dimidiã, myr-
rhæ vnc.vnã,mel quod ſatis eſt.¶ *Antidotos hepatica, Athanaſia appellata.Facit & ad nephriticos
& ictericos,multum mouet ſudorem.* Croci drach.ij,cinnamomi 3.i, nardi drach ii, caſię , myrrhæ
iunci odorati,ſingulorũ.3.i:melle attico excipe.Datur fabæ græcæ magnitudine,febricitãtib.ex

aqua

A.l.5.ſum. 1.c.1.f.530. d

A aqua mulſa. *Hepatica admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus vſus eſt.* Croci drach. ii. mei,
aſari, phu pōtici, dauci, petroſelini, myrrhæ, ſingulorū drac. iv. nardi indicæ, & celticæ, vtriuſque
drach. vi. coſti, caſiæ, iunci odorati, ſingulorū obol. iii. carpobalſami drac. iii. & dimid. rubiæ dra.
octo, ſucci radicis dulcis drac. iii. hemionitidis herbæ drach. iii. polij drac. iii. ſucci balſami drach.
vi. confectionis hedycroi drach. v. mellis, quod ſatis eſt: vtere. Ad omnia vitia efficax eſt, nucis
ponticæ magnitudine, cum vino mulſo. *Antidotus hepatica à Nearco laudata.* Radicis panacis, ru-
biæ, eryngij, eupatorij, helenij radicis, polij, coſti, ariſtolochiæ, piperis, ſcolopendrij herbæ, ſe-
minis cucumeris, chamæpityos, radicis gentianæ, milti, ſiue rubricæ ſinopidis, fellis vrſini, ſpicæ
nardi, baccarū iuniperi, ſeminis braſſicę, ſeminis erucæ, ſingulorum par pondus: melle attico co
cto excipe, ac vtere. *Antidotus hepatica Dioſcori.* Cinnamomi, caſiæ vtriuſq; drach. iv. croci, nar- * Al. Diocri.
di, coſti, ſeminis balſami, hyperici, glycyrrhizæ, ſingulorū drach. viii. excipe melle attico, ac exhi
be nucis ponticæ magnitudine. *Aliud ad hepaticos & reliquos internos affectus, ut Ariſtocles.* Pipe
ris grana xl. myrrhæ drach. viii. croci, coſti, mei, acori, nardi, dauci, ſeminis petroſelini, ſcordij, ſin
gulorū drac. iv. cinnamomi drach. xii. caſiæ drac. xii. mellis, quod ſufficit. Datur nucis pōticæ ma
gnitudine. *Potio ad hepaticos, ſpleniticos, nephriticos, hydropicos. Auxiliatur & ſtomachicis, & mo-*
B *leſtijs ex partu, & conuulſis. Prodeſt conualeſcentibus, & ſe reficientibus ex infirmitate. Facit ad vi-*
tioſos humores, ictericos, & tuſſes, ac pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad lethalia pharmaca, & ad fera
rum plagas. Nardi indicæ. ℥. ii. coſti. ℥. ii. caſiæ. ℥. i. croci drach. i. piperis albi obol. v. alij. ℥. ii. ſeminis
apij drac. i. obo. iii. iridis illyricæ tantundem, acori. ℥. i. obol. i. opobalſami drac. i. ſucci ari maſcu-
li. ℥. iii. vuę paſſæ exacinatæ drach. vi. terito cum paſſo, aut melle excipito: & drachm. i. cum vi-
no diluto dato, aut cum aquæ mulſæ cyathis quatuor, aut ut conueniens fuerit. Hæ quidem ſunt
hepaticæ confectiones ab Andromacho proditę. Tranſibo autem iam inde ad eas, quas Aſclepia
des tradidit in tertio internorum, quæ Mnaſoni inſcribit.

Confectiones hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. CAP. 8.

PRimam equidem confectionē Aſclepiades Antonij Muſæ eſſe dicit, hoc modo compoſitam.
¶ Succi cichorij cyathū vnum cum aquæ calidæ cyathis tribus dato, mellis attici cochlea-
rio addito. Aut filicis, vel anethi ſucci cyathum vnum, cum aquæ mulſæ cyathis iii. dato. Aut pi-
A.l.2.c.2. c.219. fol. 124.cd cridis recentis, aut ſeridis recentis, ſucci cyathū vnū, cum aquæ mulſæ calidæ cyathis iii. Hæc pri-
ma eſt deſcriptio triū pharmacorū in Aſclepiadę libro. Cichoria itaq; & ſeris cibarij generis exi
ſtunt: apud nos nanq; & rurales ambo hæc edunt, & cruda, & cocta: vtitur eis etiam Eraſiſtratus
C abunde in affectionū circa aluū cura. Facultas horū olerū ſub frigida eſt, & ſubamara, ac mode
rate adſtringēs, & ꝓpter has qualitates, optima pharmaca calidis intemperaturis ipſius hepatis exi
ſtunt: vltra hoc.n. ꝙ moderate refrigerant, amplius & robur viſceri addunt per adſtrictoriā facul
tatē. Inſuperq; commiſſuras oſculorum venarū in ſima viſceris parte ad eas, quæ in gibba ſunt,
extergent. Neq; verò frigidas intemperies magnopere lædunt, quemadmodum, quæ frigidā hu-
miditatē abſq; adſtrictione, aut amaritudine poſſident, facere ſolent. Iuuare ēt viſcus taliū olerū
ſubſtantia pōt, ēt ſi citra ſeroſorū, aut aliorū humorū vitiationē intēperies fiat per ſe, & cū humi
ditatis cuiuſcunq; cōplexu: ex miſtura.n. mellis, humiditatē per vrinā educūt: quapropter ēt ſi ſiccata
tuſa quis potioni inſpergat, itidē iuuant: quin & decoctorū decoctū potatū multū cōmodi affert.
Si verò non calida aliqua intēperies infeſtet, aut ſi obturatio quædā ſit circa viſcus, magnopere
auxiliantur ex vino albo tenui potata cū ijs, quæ vrinam cient. Vtilis autem nō ſolum ſuccus ip
ſorum eſt, tum recens, tum exiccatus: ſed ipſa olera exiccata tuſaque, ac trita potui inſperſa, &
eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterum ad viſceris expurgationem, & mea-
tuum apertionem, citra manifeſtam calfactionem, aut refrigerationem, optimum pharmacū fi
lix eſt, prædominantem habens amaram qualitatem. Anethū vero nihil fortè habet ad huiuſmo
D di affectiones, ſed modice refrigerati, ac condenſati viſceris curatiuum exiſtit. At verò catapo-
tium ex chamæpity, cuius itidem meminit, eiuſdē cum prædictis facultatis eſt, amarum enim &
hoc pharmacū eſt: nihil igitur mirum eſt, ipſam chamæpityn, tum per ſe, tum cum cichorio po-
tatam, hepaticas intemperaturas iuuare: quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc verba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drac. octo, radicis cichorij drac. quatuor: contun-
de, & excipe melle cocto: ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres
inſuper bibendos. Hæc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autē prædictæ herbæ hepaticos, nō ſolum ra
dicibus ipſarum acceptis, & præparatis, velut Aſclepiades prodidit, ſed & ſucco, & decocto, &
arida coma vnà cum ſemine tuſa, ac trita, aſſumptis. Quin & ſphendamni, ideſt aceris, radix tu-
ſa & trita, nā & huius meminit, eiuſdem eſt cum prædictis facultatis. Exhibet aūt ex ea drachm. i.
cum vini mulſi diluti cyathis tribus. Inſuper & ex nardo celtica pharmacum, cuius item memi-
nit, his conſimile eſt: ſcripſit autem ipſum ſic: Nardi celticæ partes tres, abſinthij partem vnam,
tuſa & cribrata melle cocto excipito, & myſtrum delingendum dato. Et quod poſt hoc ſcriptum
eſt, conſimile ipſi exiſtens in reliquis, plus habet de ui expurgandi ipſum viſcus per vrinas. Scri-
pſit autem ſic Aſclepiades de ipſo: *Paſtillus hepaticus amarus.* Aniſi, ſeminis apij, aſari, amyg-

dalarum amararum mundatarum,abſinthij,ſingulorum ʒ.iv:præpara cũ aqua & redue in paſtil E los:ac febre carentibus exhibe ʒ.†i.cũ vini diluti cyathis.iii.febrientibus cum aqua mulſa. † Aliter ʒ. Hoc pharmacum leniter quodammodo eſt calidum propter vrinam ciẽtium miſturam: reliqua vero omnia ſuperiora,aut prædominantem habẽt frigiditatem,aut omnino neque hanc,neq; caliditatem: verum vim extergendi,& vias digeſtionis ab obturatione vindicandi omnia habent.

Alia inſuper medicamenta ab Aſclepiade ſcripta ſunt,partim extergendi ac aperiẽdi,& ſecandi vim habẽtia,partim vero calidiora paululũ q̃ ſunt media:media aũt dicõ, quæ neq; calfaciũt; neq; refrigerant manifeſte. Vnũ vero inter ipſa calfactoriũ eſt,vbi ait. Coſti triti cochleariũ præbe cũ aquæ mulſæ calidæ cyath.iiii.Reliqua vero,quæ prope ad mediũ temperamentum accedẽtia,ad caliditatem vergunt,hęc ſunt.Helenij ʒ.xij,crocomagmatis drac.octo,excipe cichorij ſucco:& fac catapotia,eaque pro viribus exhibe:datur ad ſummum drach.ex vini mulſi diluti calidi cyathis tribus:Hoc pharmacũ poterat & abſq; helenio calidis intemperaturis conuenire.Quoniam autem helenium extergentibus admiſtum eſt,ad caliditatem vergit,niſi quis oĩno modicũ de eo cũ multa frigida permiſceat. Quin & id,quod ex fœniculo cõſtat,calfactoriũ eſt,ſic habẽs: Fœniculi drach.i,petroſelini drach.ij:aniſi,amygdalarum amararum,abſinthij, ſingulorum ʒ.i; croci,myrrhæ,vtriuſque obol.iiii:excipe aqua,ac redige in paſtillos:& dato ʒ.vnam,vt ſupra dictum eſt. F Etenim hoc loco fœniculum quidem & petroſelinum multum calfaciũt, reliqua vero moderate.Amygdalæ vero attenuatoriæ ſunt facultatis,& præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodammodo inter calfacientia & refrigerantia eſt hoc pharmacum, quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo.¶ *Eclegma hepaticum Paulini auxiliatur confeſtim.* Chamæpityos ſiccæ lib.i, myrrhæ vnc.i,paſſi protropi ſextar.iii.chamæpityn & vinũ dulce coquito:& vbi ſuperfuerit tertia pars,liquorem exprimito,eiq; mellis attici libram dimidiã adijcito,ac rurſus coquito: poſtea vero myrrhã addito aſſidue agitãdo:atq; vbi diſſoluta fuerit,ab igne ablata reponito:& ante cibum myſtrum exhibeto.Scripſit & ex cochleis pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum trium carnem valde probe terito,& affuſis vini nigri cyathis tribus calfacito,ac bibendũ dato.Videntur aũt hæc iuxta totam ſubſtantiã efficacia eſſe,non ſecundũ vnam aut alterã qualitatem:Quale eſt lupinum hepar,cuius abunde experimentum habemus. A.l.3.f.14. t.1.c.10.f. 310.b Vſus autem ipſius conſimilis cochleis eſt:teritur.n.exacte hepar lupinum,& datur drach.i,cum vino aliquo dulci, qualia ſunt theræum creticum,ſcybelite,ac dulce protropũ. Benigna.n.hæc ſunt viſceri,ipſum nutrire potentia,& media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem:& ob id talia pharmaca oĩbus intemperaturis conuenire videntur,vt quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibent, G & neque calidas neq; frigidas,intemperies lędant. Atqui in febricitantibus manifeſta febri, aut non obſcure,velut ſolet aliquibus hepaticis accidere,melius eſt ex aqua calida pharmacũ prębere,aut ex aliquo prædictorũ ſuccorũ,velut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepiades quatuor pharmaca his verbis ſcripſit. *Confectio ciens vrinam,facit ad induratas Hepatis affectiones,ad ſplenicos,& ægre ſe à morbo colligentes,ad hydropicos, & in vniuerſum bonum colorem inducit.* Croci, nardi, caſiæ ſingulorum ʒ.ii, coſti,floris iunci odorati,cinnamomi, myrrhæ ſtactæ,ſingulorũ drach.i.mellis cocti drach.xxv.Datur fabæ ægyptiæ magnitudine cũ vini mulſi cyath.iiii.¶ *Alia,qua vſus eſt Paſicrates vrinam multam ducit.* Seminis dauci ſeſquidrachmam:radicis rheu ponticæ,floris iunci odorati,ſeminis balſami,cedridũ,aniſi,nardi indicę, croci,cinnamomi,caſiæ,phu,aſari,petroſelini,chamæpityos ſingulorũ drach.i.& dimidiam:mẽtæ ſiccæ obol.iii.nucleorum pinearum nucũ repurgatorũ numero l.excipe melle cocto, & dato nucis ponticæ magnitudinem cum vini mulſi diluti cyathis iii. *Alia antidotus ex Felle vrſino,pharmacum accommodatum ad induratas Hepatis affectiones.*¶ Chamæ pityos,marrubij,ſeminis petroſelini,gentianę,ſeminis viticis, fellis vrſi,ſinapis,ſeminis cucumeris,ſcolopẽdrij,panacis,rubricæ lemniæ, rubiæ, ſeminis braſſicæ,ariſtolochiæ,piperis,nardi indicæ,coſti,ſeminis apij.ſeminis H erucæ,eryngij,polij,echij.eupatorij, baccarum iuniperi,ſingulorum.ʒ.vnam : tuſa & cribrata melle excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo,in vini mulſi cyathis duobus. ¶ *Alia accommodata,Facit & ad alias internas affectiones citra tuſsim.* Radicis gentianæ,chamæpityos,marrubij,ſeminis petroſelini,fellis urſi,ſinapis,ſeminis cucumeris,ſcolopendrij,panacis,rubricæ ſinopicæ,rubiæ,ſeminis braſſicæ,ariſtolochiæ longæ,piperis albi,ſpicæ nardi,coſti, ſeminis erucæ, eryngij. baccarum iuniperi,fructus fraxini,chamædryos,dictamni cretici,ſeminis ceſtri, ſeminis dauci, ſingulorum vnciam vnam:mellis attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo. Liquor ſit paſſi cretici cyathi duo.Hoc pharmacum vſu & experimento approbatum eſt. A.l.3.f.10 t.2.c.1.fol 263.f In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca recte fecit Aſclepiades,quòd non ſimpliciter adſcripſit,velut in alijs,quod ad hepaticos ipſis ſit vtendum, ſed cum appoſitione,ad induratas videlicet affectiones. Humidæ etenim viſceris affectiones exolutum,& imbecille ipſum facere ſolent,veluti ſunt articuli laxati:ſiue autem cum frigiditate,ſiue cum caliditate,ſiue ſine his,laxitas ipſius ſola conſtiterit,penitus adſtringentibus pharmacis opus habent: verum hoc aut cum calfacientium miſtura, ſi frigida qualitas prædominetur:aut cum refrigeran-

A gerantium, ſi calida. Quæ vero ob frigidos, & craſſos, ac viſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos indurantur, ex neceſſitate frigidam habent affectionẽ: quare & calfacientibus, ſimulque tenuium partium pharmacis opus habent: hæc enim ſufficientia ſunt, & ad viſcoſitatem humorum induratis partibus infartorum extergendam, & ſecandam craſſitudinem, & diſcutiendos ita extenuatos. Verum in quinto De ſimplicium pharmacorũ facultate, vbi de eiuſmodi affectionibus ſermo mihi habitus eſt, emollientium medicamentorum miſturã laudaui, nimirũ vt præparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idoneã facientẽ: citra vero præmollitionem diffunduntur quodammodo ea ipſa corpora, & è veſtigio manifeſtã imminutionẽ hñt: ſed in immedicabiles reliquias terminatur res, vbi fuerint ſuperreſiccata. Hęc eadẽ & in decimoquarto methodi curatorię nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientiũ miſturam: nam cum compagis humectæ ſit hepatis corpus, valde moderatis opus hẽt emollientibus. Prædominatur itaq; in ipſo, præter aliarum partium induratarũ morẽ, calfacientiũ, & attenuantium miſtura. Merito itaq; ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maxime laudat, vt quod multam de ſe experientiã præbuit: ex aromatis enim cõponitur, attenuare, ac diſcutere valentibus: aliaque pharmaca adſumpſit, acria, ſecantiaque, ac diſcuſſoria: mitigatoB ria autem his admiſta ſunt, cucumeris ſemen, ac iuniperi baccę: deinde vero mel, & eryngium velut vrinam cientia, his addita ſunt, quo exterſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit. CAP. 9.

IN hepaticis conueniẽte prægreſſo ductu per alimenta, vnctiones, communia cataplaſmata, venæ ſectionem, cucurbitas, ſinapiſmos, dropaces, & conſimilem diætã, amplius conſcribendis cõpoſitis potionibus, & malagmatis, optime ipſis conuenientibus, vtaris. Et potionibus quidem his: Senecionis decoctum, vt valde commodum exhibeto: naſcitur autem huius caulis maxime in tegulis. Aut vnguenti nardini cochlearia quatuor quotidie bibenda dato, & maxime in induratis. Aut ariſtolochiæ obolos tres propinato febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino: valde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias, & per triduum bibendum dato pro vice cyathum vnum. Aut fel vrſinum in vaſe leniter feruefacito, & in Sole reſiccato, atq; ex eo hepaticis cochlearium vnum dato. Aut radicis rubi corticis minã unã, cũ aquę cõgio vno, in nouo vaſculo ad reſiduum quartæ partis coquito: & ad ſuccum per noctẽ ſub dio expoſitum mellis cyathos vj, admiſceto: & ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut pſeudobunij obolũ vnũ dato cum *melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis dimidium, cum aceto mulſo ad tertias coq *Al. oxymelite.
C to: & ieiunis cyathum vnum exhibeto. Aut glycyrrhizæ ſucci obolũ vnum, aut duos ieiunis dato: & aluum ſubducit, & vrinam mouet. In magna duritia, abrotoni ſuccũ, quã craſſiſſimum præbe bibendum. Aut acori obolum vnum, panacis tantundẽ, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſſidue exhibeto. ¶ *De Cataplaſmatis*. Cataplaſma porrò hepaticum fit, malis cotoneis cũ farina hordeacea, & fœnograeco coctis. Aut ſemine lini trito cũ polẽta in vino cocta: aut ipſo lini ſemine in paſſo cocto. Aut ſemine lini trito cũ melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina hordeacea cũ ficubus. Aut oleæ radice in vino cocta. Aut myrobalano tuſa cũ vino. Aut cerato ex phęnicobalanis facto: ſumme.n.ad hepatis inflãmationes facit, maxime in quib' ẽt ſtomachus affectus eſt, & coſtæ diſtẽtę ſunt. Aut palmulã reiecto ĩterno nucleo diligẽter tũdito, & cũ ęquali parte cerati roſacei in mortario ꝓbe vnito, roſaceũ adſtillãdo, atq; ita ĩponito. Aut myrrhã aminęo vino macerato, & palmulis admiſceto, & lĩteolo ĩfarto ĩponito.

Cæterum malagmata, quibus quis vti poſſit in inflammatione hepatis citra manifeſtam cauſam, poſt irrigationes & cataplaſmata, iam ante ſcripta ſunt in ſermone de oris ventris inflãmatione, nimirum communia illi, & hepati exiſtentia: in quibus ſunt etiam, quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verum etiam nunc apponentur quædam ex ipſo Andromacho.

A.l.3.f.14. t.2.c.16.f. 317.h D *Malagma Andromachi ad hepaticos*. Ammoniaci thymiamatis drachmas cxliv, alij drachmas centum habent: bdellij drachmas xxiv, alij centum: aceti heminæ quartam partem: cyprini heminam vnam, ego vero heminæ dimidium. ¶ *Malagma Apollophanis*. Ceræ drach. lxxx, bdellij drachmas lxxx, ammoniaci thymiamatis drachmas lxxx, terebinthinę drachmas xl, mannæ thuris drachmas xl. cum irino contundito.

Malagmata à Damocrate conſcripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum ventrem & ſplenem. CAP. 10.

AFfecta ſi quis per ſtomachum præcordia,
Et per iecur, inteſtina per, dein per colum,
Per ventriculum, aut viſcus aliud ſic propriè
Ductum, volet inquam læſa quis præcordia
Malagmate integere bono & percommodo,
Primum paratum habebit hoc longe antea.
Recens enim, eſt ægris minus firmum ac valens.
Ceræ capit quod Ponticæ libras duas,

Ammoniaci thymiamatis ſolam libram, E
Terebinthinæ frictæ pariter ſolam libram,
Vſtæq; reſinæ piceæ ſimul libram,
Et poſt trientem cardamomi ſeminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par vni horum iridis mox candidæ,
Sextantem, & inde celticæ ſpicæ integræ,
His vnciam vnam, & dimidiam croci boni,
Et ſex meliloti. item duas, beſſem puto.
Verum melilotum præſtiterit hic atticum.
Recentis, & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus,
Et decoque lenta flammula, & deradito.
Dein tuſa, cribrata, & reliqua, vino bono
Rigata per noctem integram, & totam diem
Vinum omne donec combibant, ſeponito. F
Vnctisq; poſt cyprino manibus hæc pharmaca
Mortario amplo vni, & ſimul committito,
Molliq; pelle tecta ſimul reponito.

Aliud malagma eiuſdem.

Aliud valens, ætas itidem ſi acceſſerit.
Verum hoc mage affectus vitiantes mox habitum,
Quicunque non cum flatibus, feruentibus,
Et phlegmonis lædunt diutioribus.
Et viſcera irritant grauibus doloribus,
Iuuat. Solubiles male, & iam duritias
Soluit, ſoluta mole earum celeriter.
Paratur hoc modo, ut bonæ terebinthinæ
† Libram mediam tantumq; ceræ ponticæ, *† Al. libras q. cum dimidia.*
Fœniq; græci vnam capias puri libram.
Et de nitro, & de panace, vnicam libram. G
Rurſus aniſi ſeminis vnicam libram,
Pinguedinis puræ vituli ſimul libram,
Pondusq; par contuſæ, & albidæ iridis.
Parum de aceto, tres cyathos, ſine dimidio.
Mellis duas libras recentis attici,
Ammoniaci thymiamatis ſolam libram
Quidam addidere, verum alij libras duas.
Sic tuſa, cribro excuſſaq; tenuiſſimo,
Cataplaſmatis modo, ſed & mel addito,
Nec omne acetum, coquito: vbi molle fuerit,
Addas calenti exiguam aceti ſtillulam,
Ceræ liquatæ infundito, & pinguedini,
Terebinthinæque: coctaq; egregie ſimul
Omnia manibus exactius comittito,
Et vaſculo maiore deraſa excipito, H
Vſurus haud mox: Inualidum eſt factum recens.

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc, tollensq; mox vitia hepatis.
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho ſimul, & vuluæ diutiuſculas.
Idemq; iam corrupto habitu ſuperdatur.
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui minus coquunt cibum, & faſtidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalſami,
Et cardamomi, bdelliiq; lucidi,
Aridæ cyperi, thuris boni omnium parem
Modum, libram: poſt caſiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ, pariter croci, de ſingulis
Libræ trientem, aut amplius quid paulum.

Nardi

A Nardi bonæ poſt Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albæq; ceræ perpolitæ unam libram, †
Recentis vnguenti cyprini † libram vnicam,
Vini falerni hinc opumi ſextarium.
Contuſa alia cribro tenui concernito:
Thus, bdellium in mortarium conijcito.
Myrrham bonam, ſimul crocumq; his addito:
Fractisq; pauco cyprinum uino indito.
Dein tundito, mellisq; craſſitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et quod ſupereſt vinum addito, committito.
Totam diem noctem ſimul quo combibant
Terebinthinam verò, cyprinum, cerã, & ſimul
Igni liquata lentulo his affundito.
B Vnctisq; poſt manibus per unguen quodpiam,
Subacta ſic committito, & reponito.
Nec mox parato vti velis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto. Et vt cerotulum
Sit mollius, quandoq; deraſum diu
Miſceto, ſolo rarius ſed vtitor.

Aliud Damocratis Malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, ſi fuerint diutinæ.
Confert lienoſis, vel omnium optimè,
Si palleant, febri laborent, ac grauiter,
Aquamq; habeant præcordia his ſi pauculam:
Multum nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues ſicciores, ſed nouas.
Et ſemine eiecto, ſimul vmbiculo,
C Appende drachmas quinquies tres, ac decem,
Albæq; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram poſt integram,
Nitri marini, ſed libram modo dimidiam,
Aluminis ſciſſi duas ſupra, & decem
Drachmas, ſuperq; dimidiam, triobolon.
Et mox onychis, quod ſic uocatur, bdellii
Addes parem tu aluminis dictum modum
Nitro parem florem lapidis ſed Aſij,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis:
Et ſeminis poſt filiculæ, & naſturtii,
Et cardamomi, quam optimiq; origani,
De ſingulis ſextarii quartam modo.
Viniq; poſt, irini vnguinis, quod ſufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum,
Vino rigatum ſuaue olenti bdellium
Mortario emollito, & hinc adiicito
D Ficus, ſimul rurſusq; rite tundito,
Quò trita vini ſtillulis fiant probe.
Miſtura mox addatur inde inſperſilis.
At poſt rigatam feruida ceram ex aqua,
Mollem manibus factamq; latam adiicito.
Et tula mox ligni radio compingito,
Guttis & vnguinis frequens madefacito.
Vſus malagmatum omnium, quæ ventriculo
Induntur, & ſtomacho, ſimul interaneis,
Eſt tempus, in quo, qui cibus congeſtus eſt,
Non amplius reſidet, ſed aluum iam ſubit.

† *Additur in antiquis, & dimidiam.*
† *Al. libras duas.*

GALENI DE COMPOSITIONE E

MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS.

LIBER NONVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Reliqua affecti Hepatis medicamenta, Lienis item, inteſtinorum, ſedis, pudendorum, ac vteri, explicantur.

De Ictericis. CAP. I.

* Al. comagi-num.

FIunt quidẽ Icterici rõne bonæ indicationis in febribus, prouente nimirum ad cutẽ bilioſo humore. Et facile ſane hi curantur balneis aquarũ potabiliũ, & olei diſcuſſorij affrictu, oĩumq; rarefaciẽtiũ cutẽ: quale eſt anethinũ oleũ, & chamæmelinũ, ac cicinũ: poſt hæc ẽt vnguẽta faciunt, gleucinũ, *crocinum, deinde irinũ, & F amaracinũ. Verũ alias cõfectiones, priuatim Ictericas appellatas ſuis authoribus, ne putes ad hmõi ictericos cõuenire (neq; .n. hoc illi ipſi de his ꝓdiderũt) ſed ad eos, q ob vaſorũ circa hepar obturationẽ fiũt: Immo ẽt eos, q ex inflãmatione icterici fiũt. Itaq; q icterũ, ſeu regiũ morbũ ex obturatione incurrũt, ſine febre ꝑmanent: q vero ex inflãmatione, oĩno febricitãt. Quicũq; igitur in pharmacis ictericis adſcripſerũt, in qbus ea ipſa cõuenire dicãt, hi rectè fecerũt: q vero indiſcriminatim, & ſimpliciter ꝓtulerũt, nõ parũ peccauerũt. Etenim, q̃ multũ medicamẽtaria ſunt, itidẽq; facultate calida, magnopere febricitãtes lædũt: talia ſunt gentiana, ſtruthion, heleniũ, coſtus, ariſtolochia, poliõ, cẽtaurea. Cõueniunt aũt ictericis ex inflãmato hepate, quæcunq; inflãmationes ſanãt: quẽadmodũ ẽt iis, q ex obturatione, oĩa quæcunque ſtrenue extergẽt, ſi medicamentariam ſubſtantiam habeant, & calidæ ſint facultatis: ſi vero coincidãt ſimul obturatio, & inflãmatio, laxãtibus, ſimulq; extergẽtibus opus erit. Fugienda aũt quæcunq; medicamẽtariæ ſubæ, & calidæ facultatis, exiſtunt. Cum igitur & plerique ante me Icterica pharmaca indiſcriminatim conſcripſerint, ego propria diſcrimina ſingulis ipſorum adiiciam, quo ſciatis, quibus nam in febribus citra periculũ vti queatis: & quibus maius, exacerbatione febris, & inflammationis, detrimẽtum ſubſequatur, quam ex abſterſione emolumẽtum reſultet. G

De Pharmacis Ictericis ab Andromacho ſcriptis.

Andromachus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit, minime qdem periculoſi vſus in ijs, qui nõ febricitant, verũ nõ ſecuri in febricitantibus, & maxime ſi cũ vino, aut vino mulſo ea quis exhibeat, quẽdmodũ aliqñ damus in febribus moderatis, & viſceris obturatione. Quare ex aceto mulſo nõ valde acido ſecurius eſt, tunc ea propinare. Sunt aũt hmõi quatuor pharmaca iuxta illius ipſius diſtinctionẽ ſubſcripta. *Ad Ictericos.* In colocynthidis calicem vinũ fundito, calfacito, ac bibẽdum dato: ſubducit aluũ. Idẽ tbus facit. *Aliud ad Ictericos.* Adianti obol. iii. nardi obo. ii, abſinthii drac. i, myrrhæ obo. iii: excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ magnitudine ex aquæ cyathis ii. *Aliud ad Ictericos, quo vtor.* Struthion cũ croco coloratum nucis ponticę magnitudine ex aqua, aut aqua mulſa, dato. Datur, & anchuſa cochlearii menſura. *Aliud ad Ictericos, vt Apollonius.* Erui ℨ. a xxiv, cornu cerui uſti ℔ ℨ. octo, thuris ℨ. tres, nardi celticæ ℨ. *ii*, nardi ſyriacæ ℨ. i, piperis ſeſquidrachmam, floris iunci odorati ℨ. i, myrrhæ obo. ii, coſti obo. i, cinnamomi obolum vnum. Vtere ſicco, cum vini mulſi cyathis tribus.

A Al. xx.
B * Al. xiiij.
C * Aliter j.

De pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis in tertio internorum.*

Ex iis, q̃ antea dixi, cognobile fit, ẽt ſi citra diſcrimẽ pharmaca prodantur, q̃ fugiẽda ſint febricitãtibus. Cõſueuit aũt Aſclepiades aliqñ diſtinguere, apponẽdo, febriẽtibus hoc mõ exhibere H oportet medicamentum, nõ febrientibus hoc modo: vbi vero omnino nihil apponit, iis in non febrientibus magis eſt vtendum: quẽadmodum ſane ẽt, qñ ex vino ſolo, aut vino mulſo, vſum fieri debere cenſemus, talia .n. non febrientibus conueniunt. Verum ſcripta ab ipſo pharmaca hæc ſunt. *Potio ad Ictericos.* Cichorij ſucci cyath. vi, febrientibus per ſe dato, nõ febrientibus aũt cum vini cyathis iii. *Aliud.* Solani ſucci cyath. i, vini mulſi diluti dimidium. ¶ *Aliud inſperſile.* Anchuſæ tenuiſſime tritæ cochlearia ii, cum aqua potabili exhibe. *Aliud.* Struthii cochleariũ i dato cũ mulſi diluti cyathis iii. ¶ *Aliud Nicerati ciens urinam.* Cicerum ſiccorum ſextarium i, roſmarini manipulum, aquæ ſextar. vi, fœniculi manipulum, aſparagorũ paluſtrium radicũ manipulum: præparato, ac dato, vt dictũ eſt, coctum, ac excolatũ liquorẽ febriẽtibus ſimpliciter, & aſſiduè bibendum, nõ febrientibus cũ vino diluto. *Aliud.* Cicerum ſextariũ i, adianti manipulũ, aquæ ſextar. vi, aſparagorũ paluſtriũ radicum manipulũ: ꝑparato, & exhibeto, velut dictũ eſt. ¶ *Paſtillus ad Ictericos: facit & ad Hepaticos.* Amygdalarum amararum mundatarum ℨ. iv: aniſi, abſinthii,

* Aliter ii.

vtriuſque ℨ. *vnam: nardi Indicæ, aſari, vtriuſque ℨ. i: tuſa & cribrata aqua ſubigito, ac formatis

paſtillis

A paſtillis. ʒ.i, cum vini mulſi cyathis iii, nõ febrientibus dato. ¶ *Aliud, quo vſus eſt Charixenis.* Aſa-
ri, abſinthij, vtriuſque. ʒ. octo, ſeminis aniſi, fœniculi, apij, amygdalarũ amararũ repurgatarũ, ſin-
gulorum. ʒ. iiii: aqua ſubige, ac forma paſtillos: & exhibe, vt dictum eſt. *Nicerati Errhinum medica
mentum, quod naribus attractum morbum regium expurgat, quando reliquum corpus iuxta naturam
habuerit, oculi vero pallidi permanſerint.* Aceti acerrimi cochlearium vnum in balneo naribus at-
trahendum exhibe detrahit mulræ bilis fluxionem. *Eiuſdem aliud.* Naſturtij viridis folia tenera,
aut roſmarini viridis folia tenerrima, terito: & expreſſo inde liquore, vt prædictum eſt vtitor:
Aliud eiuſdem. Elaterium cum lacte muliebri tritũ naribus infundito, & attrahere iubeto. *Aliud.*
Cyclamini ſuccum ex aqua diſſolutum: vtere ſicuti dictum eſt.

Quæ Pharmaca Archigenes ad Ictericos conſcripſit in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus.

¶ Ad Ictericos conuenięti diæta, & ductu per frequentes deambulationes, & multã vnguẽto-
rum frictionẽ vtaris, amplius, fomẽtis ſiccis, & ſubſcriptis medicamẽtis. Aiunt eos, q † in febribus
morbum regium incidũt, rubi canini ſuluo fructu comeſto, ſtatim probe iuuari. Auxiliatur, & ‡ In antiqs eſt ἀπυρέτους, i. q ſine febre ſũt.
chelidoniæ herbæ ſuccus cũ vino, aut aqua mulſa potatus, adianti, vel rubiæ radicis obol. iii, cum
aqua mulſa exhibe. Aut ſtruthion, cũ melle delingant. Aut fellis vrſini cyathum bibẽdum dato.
B Aut hyperici. ʒ. i. ex vino mulſo propinato, vel aquæ mulſæ cyatho vno. Aut helxinæ decoctum
ad dies v. vel vi. cum vino mulſo. Aut ſtercoris canini albi ſextantem cum mellis quadrãte ad tri
duum bibendum dato, Aut lichenas in petris naſcentes, cũ aqua mulſa propina. Aut lichenis in
tegulis, vel lapidibus naſcẽtis. ʒ. vnam, ex meraco ꝓpina. Aut naſturtiũ, cum olei cyatho vno bi
bendũ præbeto, radicẽ vero eius in nares indito. Aut abſinthij cochlearia iiii, aniſi cochlearia iii
exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulũ dato ex aqua mul-
ſa: ſi non febriat, cũ vino, aut vino mulſo. Aut adianti, & mẽtæ, & rubiæ parẽ menſuram in aqua
feruefacito, & heminã inde bibendã exhibeto, diutius ad Solẽ inſolato, ac ſitiẽti, & anheloſo, quo
poſt acceptum potum exudet: ſtatim traſmutat colorem. Aut adianti, & myrrhę eius dimidium,
ieiuno à balneo exhibeto ĩ vini hemina dimidia. Aut leporis coagulũ, cũ meraco ad dies quinq;,
vel ſex præbeto. Aut ſcolopendrij drach. iiii, ieiunis ex vino ad dies quinque, vel ſex dato. Aut
mentæ, & rubiæ, ac adiãti æquas portiones cũ aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ folio-
rum crudorum. ʒ. vi, myrrhæ obo. ii, cũ aqua mulſa ieiunis exhibeto: ac prælotis, ac ieiunis, cũ vi-
ni hemina dimidia dato. Aut adianti. ʒ. i, myrrhæ. ʒ. ii, mentæ. ʒ. i, in aquæ heminis duabus coqui
to donec medietas ſuperſit: deinde vbi plurimũ deambulauerit, probe fricato, & ſpiritu adhuc ſu
blimiore exiſtente, bibendam dato: hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio ꝑ
C noctẽ exponito, aquamq; bibendam dato: & cicer inſuper comedendũ manè, ac veſperi: inde
vero ꝑ triduum abſinthium ex aqua mulſa bibãt. Aut cũ cyclamini ſucco purgatis naribus laua-
A. l. 3. f. 15. t. 1. c. 6. fo. 327. b to: Aut herbam orontiũ appellatã coquito, & cũ decocto lauato, & decoctũ cõfeſtim uiride red-
des. Aut "venam ſub lingua ſecato, Quòd ſi ad nullum horum auxiliorum malum cedat, expur
moniam, & exquiſita diæta vtautur, atque ita ad exercitia progrediantur.

De Splenis affectionibus. *CAP. 2.*

QVòd oẽs corporis particulæ familiarẽ ſibi ipſis ex venis trahant humorẽ, in cõmentariis de
naturalibus facultatibus edocti: in iiſdemq; etiam, ꝙ velut fęcẽ ſanguinis, ex qua atra gi-
gnitur bilis, hoc viſcus alimentum habet, inſtituti: & vltra hæc memoria tenẽtes ea, quæ in curã-
di methodo de ſplene ſunt dicta: facile aſſequemini ea, quæ nunc referentur. Quorum primum,
& principaliſſimum hoc eſt, ꝙ hoc viſcus à natura celerrime indurari ſoleat, ſanguine nimirum
in venis ipſius obturato, & ob craſſitudinem, neque excerni, neq; diſcuti facile potẽte. "Attenuã-
A. l. 3. f. 15. t. 2. c. 6. fo. 329. d tibus igitur opus habet pharmacis citra manifeſtam caliditatem, vt ne vehementius incraſſeſcat
ſuccus craſſus in ipſo obturatus: quo vero actiones ipſius conſeruentur, ex auſteris aliquid his
admiſcetur, quale eſt ẽt adſtringẽtium genus. Didiciſtis enim in naturalium facultatum cõmen
tarijs, ꝙ cum oẽs particulæ ſuæ conſeruationis gratia habeãt facultates, tum familiarium attracto
riam, tum alienorum expulſoriam, itemque aſſimilatricẽ ſibi ipſis eorum, quæ attraxerint, aliqui
bus ipſarum inſuper ineſt per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horum genere eſt
& lien, qui ex hepate in ſe ipſum velut fæcem ſanguinis trahit, quemadmodũ veſica in hepate bi-
lem, & renes vrinam. Si igitur præ imbecillitate eiuſmodi ſanguinem ad ſeſe trahere non poteſt,
vitioſus humor vniuerſo corpori affricatur. Ob id itaque naturalem ipſius firmitatem cuſtodire
oportet, quo cõueniẽs ſibi alimentũ attrahat: per quam actionẽ vniuerſo corpori ad humorum
bonitatem confert, & generata in ipſo recrementa in ventrẽ demittere poteſt, vna cum ciborũ
recrementis excernenda. Ea gratia igitur valde amara medicamẽta ipſi offerimus, quędãque ip-
ſis ex auſteris miſcemus. Quædã vero ad materiã cõmoda, ad ceratorum videlicet, & malagma-
tum præparationẽ apponimus, quale pharmacum eſt cera, & reſina, & pix, & bitumen, & quæ-
cunque alia huiuſcemodi. Iuxta primã aũt rationem acetum, & acetum mulſum, viſceri commo
da ſunt, vtpote ſecare, & attenuare craſſos humores potentia citra calfactionem Quemadmodũ
igitur in alijs particulis ea, quæ per cataplaſmata, aut liquida pharmaca impoſita, aut affuſa, fotu

auxi-

auxiliantur.in alio opere relata ſunt:Ita & nunc relictis his, quæ inflāmato ſpleni commodant, B
eorum ſolum mentionem faciam,quæ indurato uiſceri opitulantur, quod ipſum etiam in medicamentarijs libris fecerunt,qui ante me ſcripſerunt,proprie eos ſplenicos appellantes, qui induratam ſplenis affectionem habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad ſplenicos conſcripta.

* Al. [Greek] *Potio ad ſplenicos Antipatri,vt Nilus.* Carnis † myrobalani drach. iii: hemionitidis hærbæ,quā quidam aſplenum,quidam * ſcolpendram,dicunt,drac.vi:corticis radicis capparis drac. iv, coſti drach.iv,chamædryos drac.vi,polij drach.iii.radicis cotyledonis drach.ii, corymborum hederæ

A * [Greek]. In quibuſdā cod. non hētur hæc dictio. in alijs aſterisco eſt notata.

nigræ grana xxv,ammoniaci thymiamatis ʒ.iv,ſeminis hyperici drac.ii,galbani drac. ii, ſeminis periclymeni drach.i,aut radicis drac.tres, naſturtij nigri ſeſquidrachmam, [a] * ſucci fructus ſcyllæ drac.xvi. Dantur oboli duo in aceto mulſo. *Aliud ſplenicis potabile.* † Glandis vnguentariæ ʒ. iv,hederæ albæ grana xxiv,coſti ʒ.[b] duas*,ſeminis periclymeni ʒ. ii: hyperici ʒ.j,alii ʒ.quatuor: galbani ʒ.i,obol.ii,naſturtii ʒ.quatuor:excipe [c] ſucco * ſcyllæ cocto. Dato fabam græcam in aceto mulſo. *Aliud*, Carnis myrobalani ʒ.tres,hyperici ʒ.vi,ſeminis periclymeni ʒ.vi,radicis dauci ʒ.vi:rubiæ,acori,phu pontici,croci ſingulorum drachmas vi: iunci odorati drachmas tres, mei drachmas vi: naſturtii,chamępityos,radicis capparis,ſingulorum drac.[d] * ſex:polii drachmas vi, F

B * Aliter iv.
C * [Greek]
D * Aliter viij

alii drach.tres,[e] † ammoniaci thymiamatis drach.tres: cum aceto mulſo paſtillos duorum obolorum ponderis formato,& vnum in aceto mulſo dato. Facit & ad hepaticos,& hydropicos.

E † In aliquibus cod. additur [Greek], reliquorum vero ana drach. ſex.

Aliud.facit ad ſplenicos. Trixaginis drac.iv,polii drac.v,chamæpityos drach.iv,rubiæ drach. v,ammoniaci thymiamatis drac.tres,arthemiſiæ drach.tres, myrobalani drach.iv, corticis radicis capparis ʒ.tres,ariſtolochiæ ʒ.vi, tragacanthæ ʒ. ii: cum aqua in paſtillos triobolares redigito,ac dato[f] † ex aceto mulſo. *Aliud ſtomacho cōmodum,Vtere etiam ad omnem affectionem ſplenis. facit & ad conuulſa,inflata,& vitia muliebria.* Myrrhæ drac.[g] quatuor*, nardi indicæ ʒ.quatuor, corticis radicis capparis drach.iv,coſti ʒ.v,radicis panacis ʒ.iv,radicis peucedani ʒ.iv, dictamni ʒ.iv,polii ʒ.[h] ii,* corticis radicis periclymeni ʒ.iv,rubiæ ʒ.iii, & dimidiam,ammoniaci thymiamatis ʒ.iv,& dimidiam,aliqui etiā iridis ʒ.iv,& dimidiam: excipe aceto mulſo: præbe obolos duos in aceto mulſo. *Aliud ſplenicis,orthopnoicis.* Struthii,ſcyllæ aſſatæ,panacis,radicis capparis,ſingulorum ʒ.v:crocomagmatis ʒ.ii,& dimidiam: excipe aceto, & præbe in aceto ſcyllitico. *Aliud.* Struthii,corticis radicis capparis,trixaginis,panacis,ſingulorum ʒ.x.fructus myricæ ʒ.iii,excipe aceto ſcyllitico:& ʒ.i,ex aceto ſcyllitico exhibeto.

F * In aliquibus additur [Greek] i.unum ſ. paſtillum.
G * Aliter ii.
H * Aliter iv.

Pharmaca potabilia ab Aſclepiade ad ſplenum conſcripta. G

Cynogloſſi manipulum,cum vini cyathis iii,terito,& expreſſum liquorem ante cibum bibendū dato:facit & ſuccus per ſe. Colligere autem oportet herbam ſiniſtra manu ante Solis exortū. *Aliud.* Trixagenis manipulū cū uini ſextario vno coquito,& expreſſum liquorē, reponito atq; ex eo cyathos duos ante cibum dato. *Aliud. Pharmacum inſperſile ſplenicis.* Myricæ fructum tuſū,& cribratū reponito. Vſus verò tēpore cochlearia duo cū aceti mulſi diluti cyathis tribus dato. Aut herbā pelargitin appellatā tuſā,ac cribratā dato,vt ꝑdictū eſt. *Aliud.* Aſini,aut eq. ſylueſtriū lienē ſiccatū tūdito,ac reponito:& cochlearia duo cū vini diluti cyathis tribus exhibeto. *Catapotiū ſplenicis.* Corymborū hederæ albę grana * tria deuorāda ꝓbe,& aceti mulſi cyathos iii.inſuper bibēdos. *Catapotium Andreæ,pæonium dictum.* Myricæ fructum tuſum,& cribratū galbano excipe,& ī catapotia redige,eaq; ꝓ viribus exhibe. *Paſtillus ſplenicus,tumorem eliquans.* Fructus ericæ ʒ.iv:piperis albi,nardi ſyriacæ,ammoniaci thymiamatis,ſingulorū ʒ.ii:arida tundūtur, & cribrātur: ammoniacū aceto ſcyllitico diſſoluit,& aridis additū in paſtillos cogitur. Fiunt aūt paſtilli drachmæ pōdere,daturq; ʒ.i,ex aceti mulſi cyathis iii. Qui pharmacū hoc tradidit,dixit porcellum ad triduum hoc bibiſſe,& poſtea reſectum ſine liene inuētum eſſe. *Aliud ſplenem tumentem eliquans,& conſumēs.* Ammoniaci* thymiamatis,foliorū rubi tenerrimorū,vtrorūq;. ʒ. viii: H A.l.3.f.25. c.2. ca.7.f. 330.c

* Aliter vj.

corticis capparis ʒ.iv,myricæ fructus,herbæ aſpleni,quæ & ſcolopendriū, & hemionitis dicitur, vtriuſque ʒ.ii:nuclei ſcyllæ aſſatæ,& purgatæ, piperis albi,vtriuſq; ʒ.ii.excipe aqua, & redige in paſtillos:atq; exhibe ʒ.i,cū aceti mulſi cyathis tribus. *Chryſermi paſtillus, ſplenicis, hydropicis, ciet urinam,mollit aluum.* Scyllam magnam luto oblitam aſſato,& corticē detrahito, ac quod ad fundum eſt durum:ex nucleo uero libras duas accipito ſeminis dauci ʒ.viii,hoc eſt vnc.i:aniſi, ſeſelis,radicis panacis,iridis,ſingulorū tantundē:ſeminis vrticę,baccarum cedri,vtrorumq; ʒ.ii:myrrhæ iv,erui moliti chœnicem,vini odorati,quod ſatis eſt:ſubacta in paſtillos redigito. Datur ʒ.i, cum aceti mulſi cyathis iii. *Aliud Eugeraſia.* Scyllæ aſſatæ depuratæ minas ii, radicis bryoniæ minas viii,piperis albi tātundem,petroſelini tantundem,ſeminis dauci cretici tantundem,erui moliti tātundē:cedridū,hoc eſt cedri baccarum ſextar.vi.habeat vero ſextarius vnc. viii:iridis,radicis panacis,myrrhæ , ſingulorū quadrātem: vini falerni quantum ſatis eſt his in paſtillos cōgendis. Formatos autē paſtillos in umbra reſicca,& * vnciam i,cum vini diluti cyathis iii,exhibe.

* Aliter drac.

Epithemata,& emplaſtra eiuſdem Aſclepiadæ ad recentes ſplenis inflammationes.

¶ Foliorū tenerrimorū arboris ſambuci lib.iii,aloes lib.j.cū aceto ſubigito:& linteolo infarta imponito

A imponito. *Aliud.* Ericæ fructus ſemiſſem: chalbani lib. i (alij ſemiſſem) fructum tũdito, ac cribra-
to: atq; ita chalbanum addito, ac diligenter miſceto atq; in linteolum impacta imponito. *Phar-
macum Idiotæ, accommodatum.* Viſci quercini lib. a i, calcis viuæ lib. b vnam* viſcũ in vas fictile con- a Aliter ij.
iectum, ac prunis appoſitum, diſſoluito: & diſſoluto calcẽ viuam inſpergito, miſceto, & calidum b *Aliter ii.
c* albæ pelli infartum imponito: oportet autem, cũ adhærente adhuc pharmaco lauari, atque ita c *Al. ſeorſum, ſ. calida.
ſinere, donec ſua ſponte cadat. Curam item habere oportet, vt diſparatæ ſplenij partes reſecen- †Al. ſemiſſem
tur. *Aliud.* Viſci quercini. †lib. i. } calcis vnc. i, floris lapidis aſij trientem, cedryæ. vnc. i: præparato
pro more, ac vtere, quotidie auferens pharmacum, ſpongijs calidis fouens locos, ruſusq; impo-
nens. Hoc pharmacum vrinam mouet. *Malagma auri colorem referens, valde commodum.* Ceræ, *Al. drach. ii.
reſinæ pinus, & frictæ, ſingulorum lib. ii: arſenici, aluminis ſciſſi, calcis viuæ, ſingulorum* ſextan-
tem: aceti, olei, vtriuſq; cyath. viii: apparato pro more. *Aliud valde generoſum, quo vſus eſt An-* *Al. drach. ii.
dromachus. Ceræ, reſinæ pinus, picis brutiæ aridæ, ſingulorum lib. ii: arſenici, aluminis ſciſſi, cal-
cis viuæ, ſingulorum* ſextantẽ: aceti cyathos viii: præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos,
hydropicos, & ad præcordia diſtẽta. Facit & ad iſchiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc *Al. vnc. vnã
appoſuimus myrrhæ ſextantem, & vnciam dimidiam, viſci* trientem.

B *Ad induratas ſplenis affectiones, quo vſus eſt Tryphon Cortyniates.*

Fœnigræci moliti, ſinapis, mannæ, thuris, ſingulorum ſextanũ vnũ: retrimentorũ à myroba-
lano expreſſa reliquorũ ſextarij dimidium, ſpumæ nitri quadrantẽ: tenuiſſime trita, ac miſta, ce-
dria cocta excipe, vt emplaſtri liquidi habeãt ſpiſſitudinẽ. vſus eius eſt per interualla: pharmacũ
aũt impoſitum faſciolis cõplectere, & obliga. Tẽpus imponẽdi eſt ante balneũ, quantũ poſſibile
eſt ægrum ferre: poſtea vero obligatũ adhuc in balneũ inducito, & poſt reliqui corporis curatio
nẽ, in ſolium demittito, atq; ita in aqua faſcijs reſoluito. *Aliud ad ſplenicos per vnam diem ſanans.
Verum ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo viuendi modo utimur.* Myrrhæ, mannæ thu-
ris, vtriuſq; quadrantẽ: ſinapis alexãdrini, naſturtij, vtriuſq; ſextantẽ: aceti ſcillitici, quod ſatis eſt:
ſinapi, & naſturtiũ tundito, ac cribrato, mannã vero, & myrrhã diſſoluito, eiſq; arida addito, &
ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formã reducito: & à ſecũda hora vſq; ad nonã imponito. Po
ſtea vero duabus faſcijs obligatum in balneũ inducimus, atq; vbi relaxatus fuerit, in calidæ ſoliũ
demittimus. In ſolio vero lõgiori tẽporis ſpatio moretur cruribus extra aquã emotis. Ne vero in
animi deliquium delabatur, acetũ, & pulegiũ odoretur, & faſcias paulatim reſoluat. Egreſſo por-
ro è balneo ſalſamentũ citra panẽ exhibendũ eſt, & vinũ mari miſtum. Sequẽti die eadem offerẽ
C da ſunt. Tertia vero gymnaſijs vtendum, quæ ſpiritum acutum reddere valẽt. *Aliud Ary Tarſen-
ſis. Vſus eſt per interualla.* Ficuũ pinguiſſimarũ, ſinapis, radicis capparis, corticis, ſingulorũ lib. j:
aceti quantum ſatis eſt. *Aliud Diodori.* Sinapis, naſturtij, ſœnigræci, ſeminis lini, retrimentorum
ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum. ʒ. octo: excipe cedria cocta aceto ſcyllitico ad
miſto. Vſus eſt ante balneum: pharmacum bonum eſt, & poſt vſum ſanguinem mingunt.

*Pharmaca ab Aſclepiade in quarto Externorum conſcripta, ad ſplenicos, &
hydropicos. Quæ iuxta dictionem eius ſic habent.*

Epithema ſplenicis, tumorem eliquat. Foliorum tenerorum ſambuci lib. iij. aloes pinguis lib. i,
terito cũ aceto, & linteolo excepta imponito. *Aliud.* Fructus ericæ lib. i, chalbani lib. i, fructũ tun
dito, & cribrato, ac chalbano excipito: ruſuſq; tũdito vnguẽti irini fæce admota, quo ad malag-
matis formã redigãtur. deinde linteolo infarta imponito. *Malagma ad ſplenicos.* Myrobalani cor-
ticũ tuſorum cribratorum minam dimidiã, & retrimentorum ab expreſſo ſucco eiuſdẽ reſiduo-
rum tantundem, ceræ ʒ. vi, reſinæ terebinthinæ drac. xxxiii, chalbani drach. x, irini parum: arida
cum liquidis committito. *Aliud valde præclarum.* Farinę myrobalani quadrantem: nitri vnc. i, alij
vnc. iii: ceræ ſemiſſem, terebinthinæ beſſem, aceti quod ſufficit: ſplenem eliquat.

D *Malagma ex cedria ſplenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinam cit multam, &
ſplenem eliquat. Oportet autem vna cum pharmaco lauari, & quod ab eo diſparatum eſt, à ſplenio vi-
delicet de corporis cuticula deſecare: ſinendũ. n. eſt adhęreſcens pharmacũ, donec ſua ſpõte dilabatur.*
Cõpoſitio hæc eſt. Viſci quercini lib. i, calcis viuæ ſemiſſem, floris lapidis aſij triẽtem, cedriæ* qua *Al. vnc. i.
drantẽ: viſcum ærea patina coquito, & poſtq̃ fuluũ factũ fuerit, cedriã adijcito, aſſidueq; moue-
to, ac arida trita inſpergito: deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri ſinito: atq; in pellẽ albam
à ſpina appellatã infarta affectis locis imponito: & vna cũ pharmaco lauare iubeto: donec ſple-
nium ſua ſponte delabatur. Oportet tamen, ut prædictũ eſt, diſparatas ſplenij partes deſecare.
Aliud valde pręclarum. Floris lapidis aſij* ſextantem, lapidis gagatæ vnc. j. calcis viuæ beſſem, *Al. vnc. i.
viſci quercini lib. i: præpara, ac vtere, vt dictũ eſt. *Malagma Antiochidis, ad ſplenicos, Hydropicos,
iſchiadicos, arthriticos. Pręparatum eſt Fabullę.* Ceræ lib. iii, reſinæ terebinthinæ lib. iii, retrimẽto-
rũ ab expreſſa myrobalano reliquorũ librã vnã, ſpumæ nitri lib. i, floris lapidis aſij lib. i, ammonia
ci thymiamatis lib. i, olei cyprini lib. iij, acetum ad ammoniacum diſſoluendũ. *Aliud Fabullę com
poſitum, valde pręclarum, ad eaſdem affectiones.* Myrrhæ ſtactæ, bdellii, onychis, medullæ ceruinę,
ammoniaci thymiamatis, iridis ſiccæ ſingulorum libras duas: opopanacis lib. vnam, chalbani
lib. i,

lib. i,maſliches lib.j,floris lapidis aſij lib.i,ſtyracis lib.i,ſucci ſycomororum lib.j, canchryos lib.i, E
piperis albi ſemiſſem,ceræ lib.v,terebinthinæ lib.v, Pharmacũ eſt tuſile,i.quod cõtũditur. Oportet autẽ tundẽtes vnguenti irini ſecem admouere, donec q̃ molliſſimum pharmacum reddatur: repoſitũ enim molliſſimum euadit. ¶ *Malagma, quod aurei coloris appellamus.* Auripigmẽti vnc. † i,aluminis ſciſſi ſextantem,calcis viuæ ſextantem:arida tundimus, ac cribramus, & in mortarium conijcimus,hisq; aceti cyathos viii,ſuperfundimus,& probè trita liquidis excipimus. Sunt autẽ liquida hæc,ceræ lib.† i, reſinæ frictæ lib.ii,pinus lib.ii,olei communis cyath.viii. Hæc frigefieri poſt eliquationem ſinimus,& ſic eraſa tritis adijcimus. Nos ad pharmaci præparationem ẽt myrrhæ ſextantem appoſuimus. *Aliud, hoc vſus eſt Andromachus, facit ſplenicis, hydropicis, & ad præcordia diſtẽta: facit itẽ iſchiadicis, arthriticis, & ad inueteratas affectiones.* Cerę lib.i,picis brutiæ lib.i,pro reſina fricta.picem addimus,olei cyath. octo, auripigmenti auricoloris ſextantem, aluminis ſciſſi ſextantem, calcis viuæ ſextantem:præpara, vt dictum eſt. Nos ad pharmacum etiam myrrhæ ſextantem,viſci quercini trientem,appoſuimus. ¶ *Ad inueteratas induratas ſplenis affectiones, Anthemeron, ab eo quòd per vnã diem curat, appellatum. Oportet autem cũ pharmaci impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diætanti.* Myrrhæ, mannæ thuris,utriuſq; quadrãtem: ſinapis alexandrini ſextantem,naſturtii ſextantẽ, aceti ſcyllitici, quod ſatis eſt. Arida tundito,& F
cribrato,& cum aceto ad malagmatis formã ſubigito: & linteolo excepta ab hora ſecunda uſq; ad nonam imponito,ita ut complectaris,& contineas incũbens malagma faſciola obligata. Deinde vero,ita obligatum in balneũ mittito,& vbi probe laxatus fuerit, in ſolium deſidere ſacito, & pedes extra ſolium extẽdere iubeto,ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterũ ad reuocãdos in animi deliquium collapſos,acetum cum pulegio naribus admouemus,& paulatim reſoluere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbentes: cum enim faſciæ tolluntur,auferimus etiam incumbens malagma,& poſt, affectos locos ſufficienter ſouemus. Egreſſo de balneo ſalſamentum citra panẽ exhibemus, & vinum mari miſtum. Idem etiam ſequenti die facimus. Et tertia ſimiliter,inſuperq; gymnaſijs vtimur,quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

¶ Fœni græci moliti ſextarium vnum,retrimẽtorum ab expreſſa myrobalano reliquorũ ſextarium dimidium,ſpumæ nitri quadrantẽ: omnia trita cedria excipe. Verum hanc prius coctam cõdenſare oportet ad cerati ſpiſſitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantum æger ferre poteſt: a balneo cerotarium imponimus. ¶ *Aliud Anthemeron inſcriptum, liberat ab affectione.* Pyrethri† drachmas xx } myrobalani beſſem,naſturtii beſſem,piperis beſſem,ſeminis vrticæ beſſem,ſina- G
pis ſextarium dimidium: omnia trita, & aceto ſubacta per interualla imponito ad horas tres, ſi æger tolerare poſſit: deinde ablato pharmaco lauari iube. Poſt balneũ vero cerato utẽdũ eſt ex roſaceo apparato. ¶ *Aliud Tumorem liquefacit.* Floris lapidis aſij,nitri rubri, tetrimẽtorũ expreſſæ myrobalani,ammoniaci thymiamatis,ſingul. ℥. xxiv: corticis radicis capparis ℥. viii: ſeminis raphani ℥.x,aut ſucci cyathum vnum:aceti acerrimi,quod ſatis eſt, viſci quercini drach. xl: ammoniacum ſambuci ſucco,aut myricæ,aut trifolii,diſſolue:arida vero tunde,& anguſtiſſimo cribro excute,ac aceto ſubige:indeq; admiſto viſco,omnia ſimul contunde,& vtere.

Pharmaca ad ſplenicos ab Archigene in ° *primo medicamentorum ſecundum genus conſcripta.*

¶ In ſplenicis porrò præcedente ſimiliter tota diæta,ex deſcribẽdis cõpoſitionibus his vtitor. Potus quidem ſit aqua,in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum, non ſebrientibus cum vino,ſebricitãtibus vero cũ aqua ſola. Aut anagallidis cœruleum florẽ habentis obolum vnũ exhibeto cum aceto mulſo. Aut ſerpillum cum aceto. Aut panacis radicem viridem, cum aqua mulſa. Aut ſemen ſimiliter: Aquam mulſam vero per noctem ſub dio exponito. Aut corticis radicis periclymeni,& ſeminis eius quantum tribus digitis apprehẽdi poteſt, in vino albo meraco calido H
ieiunis bibẽdum ad dies xl,exhibeto. Aut° vulpis hepar ſiccũ,cum aceto mulſo exhibe bibẽdum. Aut cuminũ æthiopicum ſimiliter,vt hepar ex aceto mulſo. Aut radicis ari corticis drachmã dimidiam cum aceti mulſi cyathis iii. Aut polium ſimiliter,cum aceto mulſo. Aut hederæ albæ grana tria cum aceti mulſi cyathis iii. Aut arida trita capparis ſolia propinato. Cataplaſmata autem eadem impones ſplenicis,quæ hepaticis. Ampliuſq; cinerem ex ſerraria officina,cum aceto. Aut capparim maceratam aceto, ac tritam cerato cyprino exceptam. Aut naſturtium, & ſęnum græcũ, ac calcẽ viuã, & nitrum,cum melle mollita imponito. Aut fœnũ græcum, & calcem, ac nitrum,item cum melle imponito. Aut lepidij ſolia imponito: cum vero iam morſum perceperint,in balneum inducito:& ablato pharmaco in ſeruidæ ſoliũ demittito,ac detineto:ægrè.n. ferunt nimiam mordacitatem,verũ ſani exeunt. Idem etiã in iſchiadicis facit. Aut myrobalani expreſſæ retrimẽtum aceto maceratum,roſaceo cerato excipe,ac impone. Aut fænigræci,& naſturtii par pondus,mannæ duplum,calcis viuæ parum, cum melle ſplenia velut emplaſtra facito, ac imponito. Aut fęcẽ acris aceti imponito. Aut capparis radicẽ cum aceto. Aut ſpongiam acerrimo aceto imbutã. Egregiè faciunt myrobalani cortices,& nitri tertia ipſorum pars: trita aceto ſubigito,

† Aliter ij.

† Aliter ij.

A.l.4.fu. 1. t.6.l.35. d

† Al. beſſem.

° Al. δευτέρῳ. i. ſecundo.

A.l.3.f.15 t.2.ca.7.f. 330.e

A ſubigito:& reſinam,ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito,& mollitis vtitor. Perſeuerante malo,cucurbitas,cum ſcarificatione affigito. Amuleta autem,& per contrarietatem quãdam naturalem ad hepar,& ſplenem facere credita hæc ſunt: Venam retro ſiniſtram aurem ſe cato,& detracto ſanguine affectum ſplenem confricato.

De hydrope,ſiue aqua inter cutem. *CAP. 3.*

HYdropicorum medicamenta,& alia cõmunia ad ſplenicos ipſos, itemq; quædã multiplicis vſus ad varias affectiones,tum iã prædictas,tũ duritias,& vbi quid diſcutere oportet, etiam ſi iam purulenta ſit cõpages,dicere aggrediar,initio ab ijs,quæ Aſclepiades tradidit,ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto Externorum,quæ Marcella inſcribit.

Epithema hydropicis valde commodum,quod adiacentem humorem abſorbet. † Farris, quod zeã vocant,moliti ſextar.ii:floris lapidis aſij ſextar.i,mãnæ lib.i,probe trita adipe ſuillo ueteri probe ſubacto,& vino per integram noctẽ macerato,excipito:ſi aũt tãta adipis copia , quanta ad molleſaciendum pharmacum ſatis eſt. *Aliud.* Beſaſa:eſt aũt ſemen rutæ ſylueſtris, quod in Syria naſcitur,& vernacula lingua Harmana ab illis appellatur:huius tuſi ſextariũ i. mannæ ſextariũ dimi-
B dium,adipis ſuilli ueteris quantum ſufficit,pręparato,vt dictũ eſt. *Aliud,* Ficuũ pinguiſſimarum lib.iii,aphronitri lib.i,origani lib.i:q dam cumini lib.i,ſulfuris viui quadrãtẽ, cochlearũ aphricanarum lib.i:arida tundito, & cribrato,& tuſis ficubus vna cũ carne cochlearũ excepta, ac in linteolum infarcta imponito,melle cocto ſufficienti addito. *Aliud ex Critone.* Fęnigræci moliti, ac cribrati ſextarios.ii:ſulfuris viui lib.ii.& dimidiũ:in aliis lib.ii,nitri lib.ii,abſinthij ſicci contuſi ſextarios duos,& dimidiũ: } arida tenuiſſime trita melle cocto excipito,indeq; linteolo infarcta per noctem imponito.In die vtere,& geſtatione,& cõfectione ſubſcripta. Ceræ lib.i,picis aridæ lib.j.lapidis aſij lib.i,olei ueteris lib.i:arida cũ liquidis miſceto. *Malagma Ipoterium inſcriptũ , reſorbet humiditates ex alto,& duritias diſſoluit.* Ceræ,picis aridæ, vtriuſq; lib.ii:aluminis liquidi,ſulfuris viui,mannæ,nitri rubri,ſingulorum lib.i,reſinæ frictæ lib. iv, olei veteris heminã vnã,aceti q̃tũ ſatis eſt ad arida diſſoluenda: præpata,ac vtere vt probato. *Aliud præclarũ Ipoteriũ, pharmacũ accõmodatũ. Facit hydropicis,ſplenicis, & ad inueteratas affectiones.* Reſinæ frictæ lib.iv, ceræ lib. ii, ſulfuris viui lib.j.mãnæ lib.i,picis liquidæ lib.ii, aluminis liquidi lib.i,nitri rubri lib.i,ariſtolochię quadrantẽ,bdellij quadrãtẽ,amomi racemi quadrãtem,radicis cucumeris ſylueſtris quadrãtem, aloes ſemiſſem,pyrethri quadrãtẽ,ammoniaci thymiamatis quadrantẽ,viſci quercini quadrãtẽ,
C ſucci ſycomororũ quadrãtẽ:aceti ſeſquiſextariũ,aut ꝓ aceto vini Italici tãtũdẽ : olei heminas iii. ꝑparato pro more. *Malagma ex baccis lauri,ad ſplenicos,Hydropicos. Diſſolui oẽm duritiem , abſorbet abſceſſus in profundo.* Ceræ lib.i,reſinæ pinus lib.i. picis brutiæ { aridæ } lib.i, baccarũ lauri ſiccarũ lib.i.nitri rubri lib.i,ammoniaci,thymiamatis lib.i,adipis vitulini ſubacti lib.i:arida tũdito, & cribrato per anguſtiſſimũ cribrũ:liqueſcibilia liquãtur,& frigefacta aridis adijciũtur:atq; ita cõtuſis ſimul,ac repoſitis utimur: *Aliud* Baccarũ lauri lib.i,picis lib.i,mãnæ lib. i, adipis taurini lib. i,ammoniaci thymiamatis lib.i,ceræ lib.i: præparato, vt prædictũ eſt. *Emplaſtrũ Tõſoris appellatione,ad ſplenicos,& hydropicos. Hoc tõſor quidã uir Bithynienſis vſus iſchiados a coxẽdicũ morbo penitus liberauit.* Picis aridæ lib.iv,ceræ lib.ii,reſinæ pinus lib. tres ammoniaci thymiamatis lib. ii, nitri rubri lib.ii,{ baccarũ lauri aridarũ lib.ii, } adipis taurini lib. i. In alio exẽplari ẽt iridis lib.ii. hñtur,cãchryos vnciæ xviii,farinæ fęnigræci ſextar.i,pollinis ſextar.i,radicis chamæleonis nigrę tenuiſſimè tuſę ſexta.i, cumini tenuiſſime triti ſeſquiſextarius,paſſi ſextar.i.In alio exẽplari aniſi triti ſextarius dimidius habeť,& pollẽ deeſt. *Aliud Bithynũ appellatũ, pharmacũ accõmodatum ad prędictas affectiones* Picis brutiæ lib.iv,reſinæ pinus,ceræ,ammoniaci thymiamatis,ſingulorũ libras duas,medullæ ceruinæ lib.i.adipis taurini ſubacti lib. i, ſucci ſycomororum lib.j.floris lapi-
D dis aſũ ſemiſſẽ , radicis chamæleonis cõtuſæ ſemiſſem, baccarũ lauri ſiccarum librã dimidiã,farinæ loliaceæ librã dimidiã,ſeminis dauci cretici cõtuſi triẽtẽ,petroſelini trientẽ, cumini æthiopici triẽtẽ,aniſi triẽtẽ,ſalis hiſpani ſexuncẽ,aphronitri ſexuncem, cyprini ſexuncẽ, uini falerni q̃d ſatis eſt, arida cum liquidis pro more apparato. *Aliud. Malagma ex ſeminibus, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones,hoc uſus eſt Olympius.* Ceræ. ʒ.cẽtum,terebinthinæ. ʒ.c.ammoniaci thymiamatis. ʒ.c,adipis taurini drachmas c, aniſi drac.c. fœnigręci drach.c , petroſelini. ʒ. *centum:ammi, iridis illyricæ,utriuſque drach. quinquaginta:panacis drach.c, nitri drac.l.glycyrrizæ drach.l,cyperi drach.xxv.ſabinæ drach.xxv,ſampſuchi drach.xxv,meliloti ʒ.xxv, cardamomi ʒ. xii, & dimid.caſiæ fiſtulæ drachmas xii,& dimidiam:nardi celticæ, radicis dauci cretici,vtriuſque drac.xii,& dimidiam:mellis heminam,& dimidiam,vini odorati,quod ſufficit:prępara pro conſueto more. *Aliud.* Ceræ minam unam,ammoniaci thymiamatis minam unam, terebinthinæ minam.i:ſampſuchi,{ baccarũ lauri cyperi,ſingulorum } minam dimidiam, iridis illyricæ minæ quartam partem,hoc eſt drach. *xxv, ſeminis lini roſti minæ quartam partem { fœnugræci,panacis, vtriuſq; minæ quartam partem: } adipis taurini minę quartam partem: radicis cucumeris ſylueſtris,aniſi,ſeminis apij,ammij,cumini,fęniculi,nitri,ſingulorum minæ quartam

partem

† Multi cod. antiquiſſimi græci habent, ὀλύρας καλουμένου ζέα λεγομένου. i. Pharas uocant. Frumẽti genus,quod zea dicitur, moleto &c. ut Pharos ſit nomen medicamẽti: ut ẽt ſup. pag. 185.e: & zea ſit quidem ſpecies frumẽti, non tamen ſit far.

A.L.5. fu.2. ue &.555.c

* Aliter i.
* Aliter c.

** λ', ideſt quadraginta, in texto.*

partem:piperis drac.xii.& dimidiam,mellis heminam,vini ſeſquiheminam,cyprini ſeſquihemi- B
nam,aceti ſeſquiheminam:componito,ac vtitor.

Ex Andromacho ad hydropicos,& inflammationes.

¶ Picis liquidæ libras duas,ceræ libram vnam,nitri vncias ſex, ſulfuris viui ſexuncem, aluminis ſexuncem.¶ *Ad hydropicos Cleophanti*.Ceræ,reſinæ,ſpumæ nitri,ſingulorum drac.c.chalbani drach.xij,& dimidiam,propolis drach. xij,& dimidiam,ammoniaci thymiamatis drac.xij, & dimidiam,cyprini cyathos ij.aceti cyathos duos.

Ex Archigenis ſecundo libro pharmacorum ſecundum genus.

A.l.3.f.1. t.4.c.13.l. 332.c

Hydropicis diætam conuenientem conſtitue.Pro cataplaſmate quidem ſtercus bouis armẽtariæ impone.Reſicca aūt ipſum ſtercus diligẽter, & tritum in poſca velut crudam hordeaceam farinam coque,inſperſa ſulfuris viui quarta parte; cataplaſma vero per omnem uētris amplitudinem impone.Muſa vero cataplaſma ad ipſos pparauit ex elaterio,ſtaphide ſylueſtri,hyſſopo,felle tauri,æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis. Aut radicis cucumeris ſylueſtris minam vnam in vino coquito,& ficuum minam dimidiam ſimiliter coquito: atque hæc ſimul terito,affuſo eorū decocto,donec malagmatis forma euadat: indeq; altheæ radicis tritæ tantundem admiſceto,ſimulq; coquito,ac terito:atq; ita imponito. Aut caprinum ſtercus in vrina pueri impubis veneris expertis,vel ipſius capræ vrina coctū, ad ſtrigmẽtitiam ſpiſſitudinem redigito,ac imponito:egregiè ipſum per aluum purgat. Aut veratrum nigrum,fel taurinum,nitrum, F
piper,æquis partibus cum melle,aluo per dimidiæ horæ ſpatium imponito.Porrò per omne curationis tps vnam aliquam ex his potionibus ipſis propinato.Cotyledonis ʒ.i. ſcillæ aridæ mundæ drach.i,in vino mulſo diluto quotidie exhibe.Aut corticis radicis ari drac. i. Aut cneori,quā aliqui chamælæan appellant, teneras eminentias ad calamorum radices naſcentes exuccato, ac ſucci cyathos iii.prædictis admiſtis quotidie exhibeto.Optime facit,& hoc:Cancri fluuiales ſicci triti,pedibus,ac eminentijs oībus amputatis,ʒ.i,aſari ʒ.i.miſceto aqua ex ipſo flumine, vnde cācri extracti ſunt,accepta,& propinato.Aliquādo vero pro aſaro opobalſami parpōdus additur. Aut corallij ʒ.i,aluminis ſciſſi † drac.i.} obo.ii,cū calaminthæ cremore terito, & in paſtillos duorum obolorū pōderis redigito,& obolum inde ex calaminthæ aqua bibendum dato.Summè facit,& ad nephriticos.Aut radicē calaminthæ coctā propina.Aut ſion { qđ lauer Latini dicunt } itidem coctum propina:idemq; etiam edēdum exhibe. Aut tribuli folia ſiue radicem cum vino dato.Aut in balneo cum ſale,& oleo diligenter,vſque quo exudent, illitus educito:& ſolis teſtibus exudantibus ablutis,primū linteis,deinde etiam reliquis amiculis,contectos curato:ac panē furnaceum cum *ſufficientibus caricis edendum dato:vinum vero nigrum Italicum, aut ſpicatū recens,in quo ficuum triens in vini ſextariis vi.incoctus eſt,donec tertia pars ſuperfuit,bibendū exhibeto:purgat per urinā.Aut vrinæ capræ cochleariū vnum cū nardi drachma vna calfactum bibendū dato.Aut cucumim ſylueſtrem,vino nardino,vel aminæo macerato,& ex cremore ter cyathum vnum bibendū præbeto,& paulatim vſq; ad cyathos tres progreditor.Aut ſeſeli in potu,vel cibo,exhibe,aut daphnoides tritū lupini magnitudine inſpergens bibēdū dato: ducit vrinam multam.Aut corticem radicis ari ex vino.Aut ſquamę æris drachmam vnā,panis medulla excipito,& catapotia facito,ac exhibeto:fortiter aquam ducunt.Aut æris vſti ʒ. i, rutæ ramulos tres,ſtercoris columbæ ʒ.i,ſalis cōmunis parū,cū vino epheſio,& aqua,ita vt tota miſtura † heminæ dimidiæ } ſit,pbeto.Sūmè faciunt & Theriacę oēs urinā cientes. Inſuperq; potiones aquam ducentes,quæ vnicuique per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ. Similiter, & catapotia.Cæterū hydropicos diutius ad Solē,cōtecto capite, inungito ex oleo multo ſale admiſto, & multa ſalſugine calida perfundito. Inflatos vero maxime locos, veſicis magnis probe inflatis, quotidie cōtinēter pulſato, inde.n.arctantur,ac cōtrahūtur.Scarificatis itē ipſorū talis & vulnuſculis impactis,ipſos in ferculo,aut lectica geſtato,ac circumuenito:multus.n.humor hoc mō ipſis pfluere ſolet.¶ *Ad eaſdem affectiones confectio bienny*. Croci,opij, opopanacis,myrrhæ,iridis,acori,mādragoræ,aſari,coſti,nardi Indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum ʒ.viii,piperis albi & longi,gentianæ,ſtœchadis,caſiæ,phu ponticæ,ſingulorum ʒ.viii,excipe melle. G H

¶ Cod.quidā manuſcripti græci non habēt has dictiones.

* Al.Africanis

¶ Al.cyathi dimidij.

De pharmacis dolorem ſedantibus,anodynis,& colicis appellatis. *CAP. 4.*

HVjuſmodi pharmacis,magni doloris,aut vigiliarum gratia,aut ne per violentā tuſſim lancinemur, uelut in ſanguinis reiectatione, & grauibus diſtillationibus aliquando contingit, vti ſolemus.In moderatioribus tamen prædictis affectionibus confectiones ex ſeminibus, priuatim tuſſiculares appellatæ,ſufficiunt, quæ & ipſæ oīno aliquid ex ſoporiferis ſeminibus hēnt: uerum modicum,inter multa adeo ſemina, quæ odorata, & tenuium partium, ac vrinam cientia exiſtunt.Appellāt aūt hæc medici ſępe citra appellationis ſeminis appoſitionem, Cuminum dicentes,& daucum,& ſeſeli,apiumque, & aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum cōpoſitiones inter tuſſiculares apellatas cōfectiones ſunt relatæ:uerum dolorem ſedātes anodynæq;, & colicæ dictæ,quæ eiuſdem quidem generis,cum illis ſunt,multo autem facultatis illa, exuperant, in hoc ſermone oſtenduntur.Prima itaq; ex ipſis priſcis temporibus, vt apparet,celebris fuit,quam

Philo

A Philo prodidit,& de qua ipſe hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus,

Enme Tarſenſis medici prægrande Philonis
I nuentum,mala quod multa dolore leuo.
Seu Colum doleas,ſeu tu iecur,auxiliabor:
Seu lapis infeſtet,difficile aut lotium.
Et medeor ſpleni hinc,ort hopnœæque moleſtæ:
Concluſa,atque tabem proti nus exupero.
Pleuritimq; malam , & ſputum uomitumq; cruoris,
Euinco,mortis terror & hoſtis ego.
Viſcera tentantes omnes ego ſedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit.
A. l.3. f.3. t.5.c.21.f. 306.g Tuſſim,"ſingultumque,deſtillantesq; flores
Siſto,etiam ſi quid ſtrangulet excipio.
Me dedit ille author ſapienti munera magna
B Diſcipulo,ſtupidos nil ego curo viros.
ODORVM fuluumq; pilum pueri cape,cuius
Fulget aduc campis Mercurii ille cruor,
Pondus ad humanos ſenſus perpendito prudens.
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Indee Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam,
Qui pecoris denſis uentribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conuce flammæ,
Et totidem fabæ poſt ſuis Arcadiæ.
Et drachmam dictæ falſo radicis,ab ipſa
Terra,Piſſæo quæ Ioue clara manet.
Cumque pion ſcribes,voci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Iudeq; poſt drachmas expenſę tumito lancis.
Quinque bis. Atque iſtæc prouidus excipito
C Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccæ progenieſque facit.

In his uerſibus Philo iubet,croci drac.v.coniici,pirethri vnã,euphorbii vnam , ſpicæ nardi vnã: piperis autem albi & hyoſcyami par pondus,vtriuſque drac.xx. opii uero drach. x. Primi quidẽ igitur duo verſus crocum indicant,vt qui fuluus colore ſit,& tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci fulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adoleſcens.n. Crocus appellatus cum Mercurio diſco ludens,& incuriosius cõſiſtens,illapſo in caput ipſius diſco , ſtatim mortuus eſt: ex ſanguine autem ipſius in terrã acto crocus natus eſt. Fulgere uero cruorem dixit, hoc eſt ſanguinem iam occiſi,propter coloris croci ſplendorem. Scribitur autem non ſolum campis,ſed & herbis in verſu,hoc modo. Fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cæterum pondus croci ʒ.v. eſſe vult , cum humanos ſenſus perpendere iuſſit,qui quinque numero exiſtũt. Quod vero drachmas quinq; eſſe velit, & neq; obolos, neq; libras, neq; aliud quicquam tale', per ſequentia cõmonſtrat,primum quidem cum ait, Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum. Deinde vero & cõſequẽter cũ aliis,idẽ drachmæ nomẽ apponit. Naupliõ itaq; Euboicũ,pyrethrũ uocat, ꝓpterea qđ Nauplius magnis pyris incẽſis, vt aiũt,circa Eubeæ portũ, multos Gręcorũ decepit,ut pe-
D rirẽt,tãquã ad regionẽ portus bonos habentẽ applicãtes. Id ipſum uero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At verò & euphorbium ſimiliter his ænigmatice uocauit , cum ait, Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam. Quando quidem poeta Patroclum ſic loquentem facit:

Sed me parca ferox, Latonæ & filius auſert,
Atque vir Euphorbus.

Pecoris autem,hoc eſt ouium uentribus excipi , & adſeruare euphorbium ait,propterea ꝙ hos ſolos non corumpit,& ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò euphorbium plantæ cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcentis ſuccus facultate calidiſſimus : & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorum. Conſequenter vero Philo ait, viginti & drachmas candentis conijce flammæ. piper album per hoc ſignificans. Eſt aũt ſtomacho commodius & acrius q̃ nigrum. Viginti inſuper drachmas ſeminis hyoſcyami inijcere iubet, quod ænigmatice fabam ſuis Arcadicæ appellat, quando quidem aptum Erymanthium Hercules occidiſſe fertur, qui in Arcadum terra fuit connutritus. Quin & nardi ipſius drach.i. coniiciendam cenſet, q̃ radicem falſo dictam appellat quando quidem ſpicanardi vere nominatur. Vult autem eam Creticam eſſe, cum ait: ab ipſa terra, Piſſeo quæ Ioue clara manet. Quando quidem fabularum

ſcriptores Iouem in Dictæo Cretæ monte educatum aiunt, occultatum ibidem à matre Rhea, E
ne & ipſe a patre Saturno deuoraretur. Appoſui autem Ioui epitheton Piſſæi, quemadmodum
multi etiam extra poeticam, in communi ſermone dicere ſolent, per Aeſculapium Pergamæũ,
per Dianam Epheſiam, per Delphicum Apollinem, per Veſtam Eleuſinam. Quidam uero non
Creticam terram, ſed Indicam, indicatam eſſe aiunt, ex qua ebur affertur, ex hoc enim ſtatuam
Iouis in Piſſa factam ac formatam eſſe. His omnibus & papaueris ſuccum admiſceri iubet, qui re
cepto à medicis more priuatim opium appellatur, cum nullus aliorum ſuccorum quantumuis
multi ſint, in neutro genere, opium uidelicet, nominetur. Quando igitur ipſum nomẽ opion, ex
voce, o, & pion componitur, ob id ſane inquit:

Cumq; pion ſcribes, voci caput amplius addes.
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis.
Quinq; bis, &c.

Hoc eſt inijce & opii drach. x. Supereſt poſtremum, quo omnia hæc trita ex
cipiuntur, ipſum mel, itidem coniecturaliter ab ipſo appellatum: Natarum tauri textura. quãdo
quidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quòd autem atticum ipſum mel eſſe ve-
lit, ea gratia addidit, Cecropidarũ, hoc eſt Atheniẽſiũ. Cæterũ ꝑ extremũ verſũ oſtẽdit ẽt Aſcle- F
piadas hoc pharmacũ ſic ꝑparare. Ex Tricca .n. generis ſui originem ducunt, ex quorũ ordine &
poeta eſt. Hæc ferme prima antidotorum dolores ſedantiũ celebris facta eſt. Iuxta hanc aũt alijs
partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut appõderationibus ꝑmutatis, poſteri magnũ anti
dotorum dolores ſedantium numerũ fecerũt: quas ẽt colicas vocant, denominatione ab affectio
ne, q̃ maximos dolores hẽt, deducta. Ego vero primũ q̃dẽ generales cõponẽdi ipſas modos re-
feram: deinde velut conſueui, ẽt particulariũ materierũ ſeriem, quãtum latiſſime ſe expãdit, ſub-
ſcribam. Opium itaq; fortiſſimum eſt ex ijs, quæ ſenſum ſtupefaciunt, ac ſomnum ſoporiferũ in-
ducunt. Operatur aũt hæc ẽt ſolũ ſapa dilutum, deinde tomẽto exceptũ, ac ſedi inditum: itemq;
fronti, ac naribus illitum: ſi verò cum alio quopiã vim ipſius moderante miſceatur, moderatius
hæc facit. Verum quæ admiſcentur ipſi, aut concoquere, aut mitigare doloroſam affectionem,
oportet, aut humores affectionẽ efficientes, diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam
ſubſtantiã alterare. At vero neq; ignorare nos puto, optimum eſſe compoſitionis ſcopum, qui
triũ coniectationi ſit intentus: nimirum vt & ſenſus ſtupefiat, & nullũ in poſterũ inde circa par-
ticulam detrimentum permaneat, ampliuſque vt affectio ipſa maxime inde iuuetur. Ad hæc igi-
tur reſpiciens Philo mihi uidetur hoc pharmacũ, de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, G
Ex opij quidẽ & hyoſcyami miſtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuę facultatis ſtuporẽ inducere
volens. Quò uero citius diſtribueretur, & totorũ affectorum corporũ profundum penetrarent,
calfaciẽtia admiſcuit, pyretrum, & euphorbium, & piper: quæ nocentes humores diſcutere pñt,
& extergere viſcoſos, ac ſecare craſſos, & uentoſos flatus attenuare ac euacuare. Eſt autem non
modica cõcoctoria vis omnium frigidarum affectionũ in nardo ſita: verũ Creticam nardum inii
cere non oportet: neq; omnino eã, quæ apud nos naſcitur, quam mõtanam & herbã Narditem
magis, q̃ nardum appellant. Eſt igitur Cretica nardus optimum pharmacũ, efficiens quęcunque
ẽt indica nardus ſolet, uerũ ab ipſa viribus deficit, velut ẽt à celtica, montana. Quemadmodũ aũt
ex aromaticis appellatis medicamẽtis Philo ſolam nardum iniecit, ſic poſterorũ alius aliud appo
ſuit, aliqui ẽt plura: quæ verò apponuntur, ſunt flos iunci odorati, & caſia, cinnamomũ, amomũ,
& coſtus. Quemadmodum autem rurſus crocum addidit, crudorum humorum concoctorium,
itemq; affectionũ medicatarum, ſic aliis myrrhã, & caſtorium admiſcuerunt. Plurimi aũt ex ip-
ſis, neq; male in hoc facientes, & hæc familiaria ſemina, de quibus ẽt antea in confectionibus ex
ſeminibus conſtantibus dictum eſt, addiderunt: quo videlicet amarorum medicamẽtorum iniu-
cunditatem mitigent, & totum pharmacum ad diſtributionem, & vrinæ propulſionẽ inſtigent. H
Si vero & humorum craſſitudo attenuari expetat, ẽt hoc ipſum faciunt: dico autem apij ſemen
cumini, dauci, petroſelini, aniſi, quæcunq; & eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiã ac
ſeriem particularium materierum, à prioribus medicis uſu, ac experientia cognitarum.

De Colicis pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

Prima itaq; ipſarum hæc in verba ſcripta eſt. *Colica Caſſii.* Aniſi drach. vi. ſeminis apii, ʒ. xii.
nardi ʒ. iv. alii drach. vi. caſtorii drach. iii. petroſelini drach. iv. alij drach. iii. piperis albi drach. v. &
longi drach. v. myrrhæ drach. v. iunci odorati drach. iii. ſucci papaueris drach. vi, croci ʒ. iii. exci-
pe melle cocto. Quidam etiam cinnamomi drach. i. aut caſiæ drach. ii. Datur ad ſummum nucis
regiæ paruæ magnitudo ex aquæ calidæ cyathis tribus, minimum nucis põticæ magnitudo. Co-
lica ſecũda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. *Colica Caſſii, vt Criſpus. Facit & foris impoſita.* Aniſi
† *Alit. xiiij.* ʒ. xii. ſeminis apij ʒ. † xxiv. nardi indicę tantundem, caſtorij drachm. * ſex, ſeminis petroſelini ʒ.
* Aliter iii. xvi. myrrhæ drach. xii. piperis albi drac. xii. & longi ʒ. x. iunci odorati ʒ. ſex: opii, croci, caſiæ ſin-
gulorum drac. xii. coſti, acori, vtriuſq; drach. vi. excipe melle cocto. Præbe nucis põticæ magni-
tudine ex aquæ calidæ cyathis iii. Hæ igitur præſcriptæ duæ confectiones ex medicamentis, de

A quibus paulo ante dixi,cõpoſitæ ſunt. Quæ uero deinceps ſequitur, qua ſe vſum eſſe ipſe ait, ha-
bet etiã alia quædam præter priora, eiuſdem generis cum opio & hyoſcyami ſemine exiſtentia,
velut malorum mandragoræ ſuccum, aut qui ex radice ipſius expreſſus eſt, & ſuccum cicutæ. Ha
bet item phu ponticum, quod partim nardo celticæ, partim petroſelino, & vrinã cientibus ſemi
nibus ſimile exiſtit. At uero ſylueſtris braſſicæ ſemẽ ex maxime attenuatoriis eſt, & quæ multũ
ſiccare ac diſcutere poſſunt, ex urinam cientibus eſt & meon, & aſarum. Illyris vero, quam neq;
nominauit iridem illyricam, cõcoctorium eſt & attenuatoriũ pharmacum. Stœchas autẽ a putre
factione uindicat, & attenuat. Ipſum pharmacum autẽ ſic deſcribitur. *Colica Tullii, qua utor.* Suc-
ci malorum mandragoræ drach. octo, aut ſucci radicis eiuſdem drach. x. phu pontici drac. octo,
ſeminis braſſicæ ſylueſtris ʒ. octo, ſucci cicutæ drac. xvi. coſti, piperis albi, & longi, myrrhæ, opii,
ſingulorum drac. octo: opopanacis drac.* ſex: ſtœchadis, ſeminis dauci, mei, aſari, ſingulorum ʒ. * Aliter xvi.
xii. cinnamomi, illyridis, acori, ſingulorum drac. octo. *Sequitur poſt præſcriptas colica Abaſcan-*
ti, quam apud me conſonam reperi. Aniſi drach. x. ſeminis * ſeſelis drach. xx, petroſelini nardi indi-
cæ, piperis albi, & longi, ſingulorum drac.* tres, & obo. iv, opii drach. x. myrrhæ drach. x. cumini * Al. apii. * Aliter vii.
B æthiopici, caſtorii, vtriuſque drach. v, iunci odorati, croci, vtriuſq; drac. v. excipe ac præpara cum
melle cocto. *Colica admirabilis qua utor, & ad volvuloſos, & qui stercus ſurſum euomunt in magnis*
doloribus. Datur magnitudine fabę in aquę frigidę cyathis iij, aut iiij. Piperis albi ſeminis hyoſcya-
mi, vtriuſque ʒ. xl. opii drac. viginti, croci ʒ. x. ſpicæ nardi, euphorbij, pyrethri, ſingulorum ʒ. ii.
excipe melle cocto. *Alia non inefficax Adiaptotos ob id dicta, ad omnẽ etiam inflãmationem:* Sino-
nis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, ſingulorum drachm. xl. ſucci papaueris ʒ. xx. croci drac. vi.
opobalſami drach. iii. excipe melle cocto. *Colica Terentij Valentis.* Sinonis, piperis albi, ſeminis
hyoſcyami, ſingul. drac. xl. ſucci papaueris drach. xx. croci drac. octo, alii ʒ. vi. corticis radicis mã
dragoræ drac. tres, mellis quod ſatis eſt: quidam etiam opobalſami drac. iii. *Colica Apollonij.* Nar-
di drac. ii. caſtorij,* fœniculi, ſucci mãdragoræ, coſti ſingul. drac. i. aſari, † ſpicæ, vtriuſq; drach. iii. * Marathri, al. Malabathri.
opopanacis ʒ. i. dauci cretici drac. iii. cinnamomi drac. v. piperis albi. & longi, iridis, myrrhæ, ſin-
gulorum ʒ. duas: lemniæ ſphragidis drac. x. abſinthii drac. ii. excipe melle. Datur drac. j. ex aqua. † Al. ſtœchados.
A. l. 5. ſu. 2. c. 6. f. 556. b *Colica* ut *Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad ſtomachicos, oculorum dolo*
res & vexationes, vuluę labores, ex aqua mulſa incoctа ruta. Croci ſeſquidrachmam, nardi drac. ii.
myrrhæ ʒ. † viij. coſti, piperis albi, & longi, chalbani, ſingul. ʒ. i. opobalſami drac. iv. cinnamomi, † Aliter ij. † Aliter i.
ſucci mandragoræ, caſtorij, ſingul. drac. †. ii. ſeminis dauci ʒ. iv. & dimidiam, ſagapeni drac. iii. ca-
C ſiæ ʒ. iv. excipe melle attico. *Colica ut Scribonius.* Cineris cornu cerui teneri uſti heminam: pipe-
ris albi, myrrhæ, vtriuſq; * ʒ. ii. ex tritis cochlearium vnum exhibeto. Et cochleam unam crudam * Al. vncias.
tritam cũ uini cyathis duobus, & aqua calida. *Colica, qua* * *aſſiduè utebatur, perfectè liberans & ma-* * Græce [illegible]
lum exturpans. Zingiberis * drac. iii. corticis ſalicis ʒ. iii. rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnico- [illegible] Seneca.
balanorum drac. tres, aquæ cyathos vi, coniicito in vaſculum nouũ, & coquito donec tertia pars * Al. myrrhæ.
Vide infra litera G. ſuperſit: & bibendum dato ad triduum poſt irritationem: & facto interſtitio, idem facito, ad plu-
res dies pharmacum in potu exhibendo. *Colica † Tullij bona, qua & ipſa utor.* Seminis braſſicę ſyl † Al. [illegible]
ueſtris, phu pontici, vtriuſq; * ſemiſſem: piperis albi, & lõgi, ſeminis dauci, mei ſingulorum drac. * drach. vi.
† ix. caſtorii, coſti, opii, corticis mãdragoræ, nardi indicæ, aſari, illyridis, acori, myrrhæ, ſingulorũ † Aliter ʒ. ii.
drac. vi. opopanacis drac. iv. ſeminis cicutæ drac. ii. ſtœchadis drac. ix. cinnamomi drach. i. caſiæ
daphnitidis drac. xviij. excipe melle cocto, Da fabæ ægyptiæ magnitudine. *Colica, quam admira-*
tus eſt Ariſton, ut Diophantus Lycius. Succi centaureæ, caſtorii, ſcyllæ aſſatæ, piperis albi, & lõgi,
myrrhæ, rutæ hortẽſis, hyſſopi, abrotoni, iridis illyricæ, ſingul. ʒ. ij: croci, ammoniaci thymiama-
tis, radicis acori, phu pontici, zingiberis, ueratri albi, ſingul. ʒ. i. excipe aceto mulſo. Datur etiam
drac. i. ex aceto mulſo. *Colica, ut Publius in Putiolo & Apollonio.* Polij drach. vi. ſcordij drach. xii.
D gentianæ drac. v. ſeminis rutæ ſylueſtris drac. iv. ſucci cyrenaici drac. † iii. rubricæ lemnię drac. v. † Aliter vi.
myrrhę drac. vii. opobalſami ʒ. octo. piperis albi drac. ii. & dimidiam, cachryos drac. iv, uerbena-
cę herbę drac. ii, pentaphylli drac. v, excipe melle attico. Da magnitudinem nucis ponticę.

Quę Aſclepiades ad coli affectus prodidit.

Pharmacum inſperſile ad coli inflationes, † Antonij pharmacopolę. Hoc vſus ſanus erat: Creſoba- † Al. Antonini medicamentũ ualde generoſum.
lani drach. ii; ſeſelis, aſtragali, vtriuſque * ſextantem: illyricę, tragorigani, utriuſq; * vnc. i. Hęc ſi-
mul tuſa & cribrata, cochlearii vnius plus minus menſura, ex aquę calidę cyathis quatuor ante
cibum exhibeto. *Aliud.* Gallinarũ interanea omnia exempta & in vas fictile coniecta aſſato, ac * Al drac. ij. * Al. drac.
trita reponito: vſus uero tempore cochlearium vnum & dimidium, & ſeminis dauci cretici tuſi
& cribrati tantundem, ex aquę mulſę calidę cyathis tribus exhibeto. *Ad coli inflationes, Chariclis.*
Cumini ęthiopici drach. vj, ſeminis apij. drac. v. ſeminis dauci cretici drach. † ii, piperis albi drac. † Aliter i.
i. tuſa & cribrata reponito. Datur ex eo cochlearia duo cum aquæ mulſæ cyathis tribus. *Aliud.*
Seminis rutæ ſylueſtris aridi, ſeſelis maſſilici, utriuſq; drach. octo, petroſelini drach. quatuor, ſi-
nonis ſyriaci drach. iiii. piperis albi drachmas ii, tuſa, & cribrata exhibe ut dictum eſt, *Eclegma*
colicum Nectareum. Facit & pleuriticis, & dyſpnoicis: deducit mulieribus mẽſes. Eſt & concoctorium.

Cumini hiſpani vnc.i.piperis albi,zingiberis,vtriuſque tantundem: vini dulcis aut ſcybelitæ,aut E
protropi ſextarios.iii.vini falerni ſextariũ vnũ,mellis attici librã vnã: Arida tunduntur,& cribrã-
tur craſſiore cribro,deinde cũ vino coquuntur,donec tertia pars ſuperſit: deinde affunditur vinũ
dulce,ac rurſus coquitur.Mouere aũt oportet ramulis rutæ virga ſalicis exceptis,& ſalicis corti-
ce obligatis.Habenda eſt ad manũ & altera virga ſimiliter rutæ ramulos recẽtiores cõplectens,
quo prioribus exciccatis,recẽtioribus moueas.Poſtq̃ aũt liquor ſemel,atq; iterũ ebullierit,inijce
mel,ac rurſus coque:& excolatum,per ſuccum liquorem repone.Vſu expetẽte,† miſtra tria,} an

† Al. myſtrum vnũ vel duo.

te & poſt cibum præbe. *Alia Scribonij Largi ex ſalice,liberat à tota affectione.* Corticis ſalici 3.iv,
zingiberis aridæ drac.iij:phœnicobolanos vj.numero,aquæ ſextarium vnũ & dimidiũ : coquito
omnia rutæ ramulis mouens:& vbi tertia pars liquoris reſtiterit , tum excolato:& cyathos duos
quotidie bibendos dato.Hoc vero per triduũ facere oportet:& poſt triginta dierũ interſtitiũ rur-
ſus repetere,quo per annũ potiones xxxvi.fiãt.bibitur.n. hoc pharmacum per annũ totum. In A.L.3.t.10 t.1.c.37.f 377.c
alijs exemplaribus hoc modo habetur:Corticis ſalicis viridis 3.v.zingiberis ſicci 3.iij,piperis albi
3.iv.palmularum paſſarum maximarum,quas Græci patetos appellant,numero duas aut tres:ru
tæ viridis ramulos.v.aquæ pluuiæ ſextarios iii.coquito ad tertias, & dato vt prædictum eſt. *Alia
Paccij Antiochi,à tota affectione liberans.* Cornu cerui recens enati molliſſimi vſti ad albedinẽ co- F
chlearia iii.maioris magnitudinis piperis albi grana x.aut.ix. myrrhæ parum odoris gratia, oĩa
teruntur,& cochlea africana varij coloris vnà cum teſta itidẽ reritur,vino ſalerno per ſaccũ non
excolato affuſo, ſit autem vini menſura cyathorum trium. Hæc oĩa in fictili vaſe permiſta ad
prunas calfacimus,diligẽter mouentes,ne quid ex pharmaco ſubſidat:calfactum vero in ipſis irri
tationibus bibendum dato,itemq; ſequentib.duobus diebus.Oportet aũt diem vnam ante, cibũ
differre,& reliquis diebus prandio ſolo vti,in eoq; aſſumere cibum, qui facile cõfici põt. ¶ *Alia*

‡ Aliter.

confectio. Succi fœniculi ſexta.iiij.mellis attici ſextar.†ij,croci drac.iv.crocum in linteolum purũ
ligato,ſuccũ vero,& mel miſta in vaſe fictili coquito,& faſciculo croci moueto:vbi vero denſata
fuerit ad arteriacæ ſpiſſitudinem,crocum quidem expreſſum reijcito , pharmacum vero reponi-
to. Vſus tempore myſtrum vnum,aut duo ante cibum dato. *Colica Sigonis,qua vſus eſt Valens,fa
cit in ſummis doloribus.Dat nucis ponticæ magnitudine,ex aqua calida cyathis tribus , & confeſtim*

† Additur in antiquis δυσπνοίαις, i. difficulter ſpirantibus.

*minuit dolores,& maximè ſi pruritus per totum corpus fiat. Facit & ad inueteratos ſplenicos, & ad
voluuloſas affectiones.Facit hepaticis† & ad febres per circuitum repetentes,ac vulua ſtrangulatus,&
veſicę affectus. Eſt & arteriaca bona.* Sinonis ſyriaci,aut hiſpani 3.lx.piperis albi.drac. xl. ſeminis
hyoſcyami albi 3.xl.opij,corticis mandragoræ,vtriuſque 3.x.croci 3.vi. mellis cocti quod ſatis G
eſt his excipiendis.Quantit. s exhibitionis oſtẽſa eſt. Alia exemplaria ſic habent : ſinonis hiſpani
3.lx.piperis albi,ſeminis hyoſcyami albi,vtriuſq; drach.xl.concerni vſti,opij,vtriuſque 3.vigin-

‡ Al. Gliconis.

ti:corticis mandragoræ 3.x.croci drac.vj.mellis quod ſufficit . *Confectio‡ Lingonis colica:data ex
frigida ſtatim ſoluit dolores.* Seminis hyoſcyami albi.3.viginti,opij,ſeminis dauci cretici, vtriuſq;
3.x.petroſelini 3.vj.croci,ſpicæ nardi,pyrethri ſingulorum drac.iv.euphorbij, opobalſami, cin-
namomi.ſingulo.3.duas,excipe melle cocto:& exhibe fabæ ægyptiæ magnitudine cum aquæ te
pidæ,aut frigidæ cyath.iij.in irritationibus. *Colica ſedans dolorem, qua vſus eſt Caſsius. Facit &*

‡ Al. apij.

ad internorum affectiones,pharmacum eſt valde bonum. Aniſi,nardi ſyriacæ, myrrhæ, ſingulorum
drach.viij. piperis albi,& longi,vtriuſque 3.xij.ſeminis ‡ſeſelis 3.vj.opij tantundem:croci, caſto-
rij,petroſelini,iunci odorati,ſingulorum 3.quatuor.mellis attici cocti quod ſatis eſt. Datur pon-
ticę nucis magnitudine. *Colica ſedans dolorem,Lucij:confeſtim eximit dolores,& inſcribitur Sicula.*

† Al. x, i. viginti.

Myrrhæ,ſucci hyoſcyami,opij,ſingulorum drach.† octo:radicis mandragoræ,piperis albi,croci,
thuris,ſingulorum 3.x.excipe melle & præbe fabæ ægyptiæ magnitudinem ex aquæ calidæ cya
this tribus ad noctem . *Colica ſedans dolorem Euſchemo Spadoni inſcripta,bibitur in dies triginta.*

Vide ſupra literã C.

Seminis braſſicæ ſylueſtris,phu,cinnamomi,iridis illyricæ,acori,aſari,opopanacis myrrhæ, nar- H
di indicæ,opij,coſti,ſucci mandragoræ,caſtorij,ſingulorum 3.vi.trium piperis generum,mei,ſe-
minis dauci cretici decorticati,ſingulo.3.xij.ſtæchadis,ſeminis cicutę,ſingulorum 3.octo,excipe
melle cocto:ac præbe fabæ ægyptiæ magnitudinem,febre carentibus cum vini mulſi diluti cya-
this iv.febrientibus cum aqua mulſa.Hoc etiam in infuſis vtebatur, nucis ponticæ magnitudine,
cum fœnigræci decocto cyathorum quatuor,& oleo cui ruta incocta eſt item cyathorum qua
tuor. *Ad eaſdem affectiones confectio‡ Brenitri.* Croci,opij,opopanacis myrrhæ,iridis,acori,man

‡ Al. Biennitri.

dragoræ,aſari,coſti,nardi indicæ,dauci cretici,mei ſingulorum 3.vj.piperis albi,& longi,gentia-
næ,ſtæchadis,caſiæ,phu pontici,ſingulorum 3.octo:excipe melle.

De dyſentericis. *Cap. 5.*

DE dyſentericis equidẽ,quæ in vniuerſũ noſſe oportet, iã ante dictũ eſt, tũ in curãdi methodi
libris,tũ ẽt nũc in ſermone de hepaticis habito. Reliquũ eſt igĩ de vere dyſentericis agere, in
quibus neq;hepar affectũ eſt neq; aliqua affectio eſt,pter iteſtinorũ vlcerationẽ,aut nudã,aut cũ
putrefactione aliqua obortã,q̃ medici cõſueto vocabulo,nomẽ,appellãt. Quæcunq; igĩ ad tales
affectiones cõmoda ſũt medicamẽta,& iã frequẽti ex pimẽto cognita, ea ĩ principio ſubſcribẽt.

Qua

A *Quæ ab Andromacho ad dyſenteriam ſcripta ſunt.*

Potio ad dyſentericos, & hęmoptoicos. Floris roſarum, opij, acaciæ, gummi, ſingulorum ʒ.iii. ba- * *Al. vnc.*
lauſtij tantundem, ſucci hypociſtidis tantundẽ, gallarum* drach. ii. ſeminis plantaginis tantundẽ, † *Al. vnc.*
& ſucci eius tantundem, lycii indici drac. † j. ſucci roſarum drac.* i. fac paſtillos * drachmæ vnius. * *Al. vnc.*
Vtere uarie. *Ad dyſentericos, & cœliacos, confectio ex fructibus.* Mala punica integra xx. mala coto * *Al. vnc.*
nea viginti, erui ſextar. i. prunorũ ſylueſtrium ſexta. ii. ſorborum epheſinorũ ſextar. ii. rhois ſyria
ci ſextar. iii. pyra terẽtiana viginti, mala ceſtiana triginta, ſiliquas xl, baccarum myrti nigrarum
ſextar. iii. muſti aminæi ad tertias decocti ſextar. xlviij: coquito ſimul ad mellis ſpiſſitudinem, &
in figulino reponito. *Alia ex fructibus ad eadem, ſtomachum ſubuerſum reſtituit, imponitur etiam
forinſecus.* Mala punica x. cotonea viginti, mala orbiculata xv. ſorborum ſextar. * ii. meſpilorum * Aliter i.
ſextar. i. glandium ſextar. i. rhois ſyriaci ſextar. i. rubi faſciculum manipularem, baccarum myrti
nigrarum ſextarium vnum: palmas paſſas, patetos Græci dicunt, triginta: acinorum aridorũ ſex-
tarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſextarium i, ſiliquas magnas x: œnanthes ſexuncẽ, cor
norum ſextarium vnum, mala citria v. paſſi cretici ſextarios xvi. coquito ſimul, & reponito in vi
tro: vtere vt priore. *Ad dyſentericos, qua vtor.* Gallæ, fructus ericæ, opij, ſingulorum ʒ.iv. cũ aqua
B redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut vino. *Ad dyſentericos Clidion.* Nardi
croci, vtriuſq; drach. viii. aloes drach. iv. ego drach. ii. thuris drach. ii. acaciæ drach. iv. myrrhæ ʒ.
iv. ſucci hypociſtidis ʒ.iv, alij ʒ.vi. roſarũ ſiccarũ ʒ.iv. lycij indici drac. iv. tragacanthæ drach. iv.
opij ʒ.iv. alij ʒ.i. obol. ii. piperis drac. ii, alii etiam iridis drach. ii. excipe aqua: quidam & cinnamo
mi drac. ii. & dimidiam, gallæ drac. ii. fac paſtillos obolorum duorum põderis. Exhibe cum uino
myrteo. *Ad dyſentericos, & cœliacos, paſtillus Berity.* Nardi, croci, vtriuſq; drac. ii, myrrhæ, ſucci
hypociſtidis, aloes, opii, tragacanthæ, lyci indici, gallæ, aniſi, acacię, piperis, rhu pontici, ſingulorũ
drac. i. tragacantham in vino macerato, & reliqua trita commiſceto, paſtilloſq; drac. i. formato, † *Al. xxv.*
atq; ipſos ex vino dato. *Clidion ad dyſentericos.* Acaciæ drac. xxv, ſucci papaueris drach. † xxii, ſe- † *Aliter l.*
minis hyoſcyami.* drac. lvi. baccarum myrti tuſarum drach. † clx. rhois ſyriaci drac. lxx. & ſucci † *Aliter c.*
eius drach. ii. & dimidiam, thuris drachm. lxxv. omnia torrefacta terito, & vino nigro excipito.
Datur ſummum drachm. i. *Ad dyſentericos, & cœliacos.* Vini falerni ſextar. vj. mellis attici lib. vi.
coquito ſimul ad multam ſpiſſitudinem: vtere pleno cochleario, ad delingendum dato. *Ad dyſen
tericos, & omnia interna uitia, paſtillus ab Eudemo ſeniore.* Croci, caſiæ fiſtulæ, vtriuſq; ʒ.ii, nardi,
ʒ.i, myrrhę, aluminis, ſucci papaueris, ſingulorum, drac. ii, cum aqua paſtillos formato: & dyſen-
C tericis, ex vini cyathis duobus dato, febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua
mulſa. Ita etiam pleuriticis & tuſſientibus. *Aliud ad dyſentericos.* Seminis fœniculi, aniſi, apii, ma * Aliter iiii.
licorii, ſingul. ʒ.iv, opii ʒ.ii, cum aqua redige in paſtillos duorum obolorũ. Dato vnum ex aqua.
Ad dyſentericos, & cœliacos, ex libris Antipatri. Piperis nigri drac. iv. gallæ drac. iv. myrrhæ drac.
ii, croci drac. ii, nardi drac. i, lycii drac. i, ſucci hypociſtidis, acaciæ, ramentorum loti, gummi, ſingu
lorum drac. ii, opij, aloes, aniſi, ſingulorum ʒ.i. rhois obſoniorum ʒ.* ii, excipe ſucco rubi & vte-
re. *Ad dyſentericos, cœliacos, & hęmoptoicos, è Cornelio medico.* Mirrhæ, thuris, aloes, croci, opij,
rhois ſyriacæ & coriariæ, lycii indici, acaciæ, malicorij, ſucci hypociſtidis, gallæ, balauſtiorum, ſin
gulorum par pondus: in paſtillos cogito: & ad noctem febre carentibus ex vino, febricitantibus
ex frigida, dato. *Aliud ad dyſentericos, Valentis.* Myricæ fructus, rhois ſyriacæ, opij, petroſelini, ſin
gulorum par pondus: torreto, ac terito: & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabę. Da,
in noctẽ febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex vino. *Ad dyſentericos ex ſcriptis Lu-
cij.* Styracis drachmas duas: opii, croci, acaciæ, gallæ, fructus myricæ, ſingulorum drac. i. cũ aqua
paſtillos facito: ac dato fabæ ægyptiæ magnitudinem cum vino. *Ad dyſentericos & hęmoptoicos:
ſtatim à prima potione cohibet fluxum.* Cochlearum uſtarum drach. duodecim, cornu cerui vſti † Aliter drach.
D drac. † viginti, obol. ii. } baccarum myrti nigrarum drach. xv. opij torrefacti drach. v. obol. ii. gal v. obo. vj.
læ toſtæ drac. v. obol. ii. œnanthes drac. vi. ſucci hypociſtidis drac. v. obol. ii, radicis mandragoræ
drac. xii, ſucci rhois, terræ aſteris, utriuſq; drac. xii. rhois culinarij drac. xxiv, malicorii toſti drac.
vii, thuris drac. octo, corticis pinus torrefacti drac. vi. ſeminis apij drac. xiv, hyoſcyami toſti drac.
* decem, rhois coriarij ſextar. † ij. acaciæ toſtæ drac. v, obol. ij, uini nigri, quo thus coquatur, ut craſ * Al. quinque.
ſiſſimus ſuccus fiat. Coquito itaq; cũ uino, atq; colato: & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos † *Aliter.*
drachmales, & triobolares, ac diobolares cogito: & pro habitu exhibeto, febricitantibus cũ aquæ
calidæ cyathis iii. non febriẽtibus cum uini cyathis ii. In alijs exemplaribus cornu cerui drachmę
ſex obol. ii, habentur, & ſucci hypociſtidis drach. ſeptem, & oboli ii, & acaciæ tantundem.

Ad dyſenterios, Flauij Pyſtę, id eſt pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextariũ vnum,
roſarum ſiccarum tuſarũ ſextarium dimid. fecis malabathri drac. ii. baccarũ iuniperi drac. trigin-
ta, pyrorum aridorum tuſorum ſextar. i, corticis pinus drac. xii, myrrhæ drac. i, gallas v, ſiliquarũ
tuſarum ſextarium unum. Dantur ad ſummum drach. viii. Dato aridum cum uino diluto. Quæ
uero craſſiora ſunt, palmulis pinguibus excepta exhibeto. *Ad cœliacos: ſiſtit fluorem confeſtim.*
Fructus myricæ drach. iv. rhois cibarii, drachm. quatuor, baccarum myrti nigrarum drachm. iii.

acaciæ ʒ.ii.ſucci papaueris drach.i.excipe malorum ſpiſſamento: & fac paſtillos drachmæ pon- E
deris,ac vtere cum oui aſſati uitello.Vbi vero bibendũ dare volueris,radicem rubi,aut myrtum,
aut mala cotonea coquito, atq; decoctũ horum frigidum cyathorũ iii. menſura cum pharmaco
dato.Facit & lientericis.*Potio ad internos fluores. Forinſecus etiam cum melle coctum impoſitum fa*
cit. { Seminis apij,hyoſcyami,vtriuſque ʒ.iv.{ aniſi drach. ii. ſucci hypociſtidis ſeſquidrachmã,
ſeminis roſarũ ſeſquidrachmam,ſucci papaueris ʒ.vnam,myrrhæ drachmam vnam, crocomag
matis drac.i.Dantur cum aqua obol.iii,& duo,& vnus item.*Potio ad omnem fluxionem , & infla-*
tionem Lucij Tarſenſis. Aniſi,ſeminis apij,vtriuſque ʒ.duas:ſeminis anethi, dauci, tordylii,ſingu-
lorum ʒ.iv.opii,ſeminis hyoſcyami,vtriuſque ſeſquidrach. excipe aqua,atque ita vtere. *Potio ad*
fluxum muliebrem ſiſtendum,vt Apollonius. Coralli obol.iii.balauſtii obo.iii.gũmi obolũ vnum,
excipe oui crudi candido:& dimidium totius cum aquæ cyath.iv.præbe.

Infuſa dyſentericis commoda.

Infuſum ad dyſentericos,Iſidori,ad exulcerationes factas in inteſtino recto.* Cineris chartæ ʒ.x.
aluminis ſciſſi ʒ.iv.auripigmẽti ʒ.vi.ſandarachę ʒ.iii.ſquamę ęris,omphacij,vtriuſq; ʒ.iii.croci,
ſucci papaueris,vtriuſque ʒ.ii.calcis viuæ ʒ.v.trita miſce, & excipe vino dulci,ac forma paſtil-
los drachmarum triũ,& duarum,ac vnius,ponderis.Vſus tẽpore vino auſtero diluuntur ad ſtrig F
mẽtitiam craſſitudinem,miſcenturq; ſucci ptiſanæ cyathi duo. Infundito hæc ſimul ægroto, ita
vt tum de ptiſanæ ſucco,tũ de pharmaco,pro viribus ipſius ſumas.*Infuſum Fauſtianum.* Auripig
menti ʒ.xii.chartæ vſtæ ʒ.xxx. ſandarachæ ʒ. vj. calcis viuæ ʒ.x.alii xii. cogito in paſtillos qua-
tuor drachmarũ:& cum plantaginis ſucco,in quo ſpiſſamẽta incocta ſunt,infundito,aut vino di
luto cyathis iii. *Infuſum, quo vtor, Athenæi,concordat Harpocra,Magno Philadelpho, Ariſtolao.*
Omphacii ʒ.vi.aluminis ſciſſi ʒ.vi.calcis viuæ, ſquamæ æris, vtriuſq; drachmas vi.auripigmenti
ʒ.octo,ſandarachæ ʒ.iii.chartæ vſtæ ʒ.xv.cum uino myrteo paſtillos drachmarum iv.aut iii.for
mato.Infunde cum vini diluti cyathis quatuor, & aquæ tepidæ cyathis duobus:quandoque etiã
cum aqua pluuiali. *Infuſum,quo vtor.* Chartæ vſtæ ʒ.xxx.auripigmenti ʒ. xii,gallæ ʒ. ix. calcis
viuæ ʒ.xvi.bituminis drach.xvi.ſulfuris viui ʒ.xvi.ſandarachæ ʒ.xvi.*Infuſum aliud,ut Idius.* Ae
ris vſti drachmas xiv.calcis viuę,aluminis ſciſſi,vtriuſque tantundem,chartæ vſtæ drachm.xxx.
auripigmenti ʒ.xii.ſandarachæ drach.xii.excipe vino myrteo,aut roſarum decocto, quæ cum
vino auſtero ad dimidias coctæ ſint,& expreſſę:forma paſtillos,eoſque infunde cum aqua.

Infuſum ab Eubulo. Squamæ æris ʒ.xx.* chartæ uſtæ ʒ. xvi. calcis viuæ ʒ.vi.auripigmenti ʒ.
viij.ſandarachæ ʒ.xv.acaciæ ʒ.v,omphacii ʒ.iii.fæcis vini uſtæ ʒ.i. excipe vino myrteo,& infun G
de cum vino diluto calido.*Infuſum Hera.* Chartæ vſtæ vnc.i.calcis viuæ vnciã dimidiã , cadmiæ
vnc.j.auripigmenti vnc.j.ex hoc arido cochlearia duo,cũ decocto baccarũ myrti, aut vino myr
teo,cyathorum iv.menſura infunde:calcem uero cum ſucco plãtaginis extingue. *Infuſum aliud*
eiuſdem. Sandarachæ,auripigmenti,vtriuſq; ʒ.viii,*acaciæ drach.iv;calcis viuæ ʒ.iv.excipe uino
auſtero,& coge paſtillos drachmarum trium.In debilibus uerò minus cum vino diluto infunde.
Aliud. Sandarachæ ʒ.viij.calcis viuæ recentis ʒ.x.chartæ vſtę ʒ.*viii,alij drac.xxx.malicorii,gal
larum,acaciæ,ſingulorum drach. v. mænarum aceto conditarum ad dies viginti vnũ,ac uſtarũ,
ʒ.iij:auripigmẽti ʒ.vi.vtuntur mænæ in olla cruda:& aliqui arido medicamento vtuntur,aliqu
in paſtillos cũ myrti baccarũ decocto cogunt.Si vero non moretur pharmacũ retentũ,ante eius
vſum polygoni ſuccum,aut muriam infundito. *Infuſum quo utor, Aphtha appellatum.* Rhois ſy-
riaci,gallarum vſtarum,vtriuſq; drach.xv.chartæ vſtæ tantundẽ,ſuberis vſti drach.xv. panis ale-
xãdrini ſicci uſti ʒ.xv.auripigmẽti ʒ.viii.ſandarachæ ʒ.x.acaciæ drac.v.ceruſſæ ʒ.† xx.calcis vi-
uæ ʒ.x.ſpumæ argenti ʒ.iii.excipe uino ueteri,& forma paſtillos,alios duarum,alios trium,alios
quatuor,drachmarum pondere.In principio quidem per plantaginis,aut ſanguinariæ, aut helxi
nes ſuccũ infundito;qui ſi nõ adſint,per aquam.Si uero vigor ſit,& morbus fortis cum dolore,cũ H
fœnigræci aut ſeminis lini decoctione infunde.In declinatione autem cum decocto myrti & ru
bi,vino coctorum.In pueris cyathorum duorum copia,in fœminis trium,in viris quatuor.

Infuſum qua utor,Gemelli. Auripigmenti ʒ.viii.ſandarachæ ʒ. iv. calcis viuæ ʒ. octo,ſquamæ
ęris ʒ.vi.aluminis ſciſſi tantundem,omphacii drach.viii,lycij indici tantundem , ſucci papaueris
ʒ.iv.ſucci hypociſtidis tantundem:croci ʒ.ii.ego aũt ʒ.quatuor, chartæ vſtę ʒ.xx.aliqui drach.
xv.excipe uino myrtite:fac globulos,quorum ſinguli ſint drach.iv,& trium. Infunde cum uino
diluto . *Infuſum Agathij.* Auripigmenti drach.ij.ſandarachæ drach. v. calcis uiuæ drachmas iii,
chartę uſtę drach.iv.Ex hoc pharmaco drachmas iii.cum ſale trito infundito in aquę frigidę cya
this vi.*Infuſum Nicoſtrati ad dyſentericos.quo Menander vſus eſt.* Calcis viuę drach.i.gypſi drac.
viii.acacię drach.ii.omphacij drachmam i.ſtibii drach.iii. thuris ʒ.i. gallæ drach.iv.tragacanthę
drach.ii.cum vino myrteo cogito in paſtillos. Reponuntur in reliquis ab expreſſo vuarum ſuc-
co reſtantibus ſtipati,ne tranſpirent.*Infuſum ad dyſentericos Thamyra.* Auripigmenti drachmas
duas,aluminis ſciſſi drachmas ii. cadmię tantundem , calcis uiuę nouę drachmam i. chartę uſtę
drachmas duas,ſuberis ex dolio uini falerni uſti ʒ.vij. & dimidiam : cum ſapa aut paſſo hiſpano
apud

Marginal notes:
* γεγενημένας. i.factas, eſt in impreſſis. in antiquis autẽ quibuſdam νεμομένας. i. depaſcentes.
* Al. viij.
* Al. iiij.
* Al. x.
† Al. vij aliter v.
* Al. Agathini

A apud te recocto paſtillos cogito. Cæterũ paſtillis rurſus tritis cochlearia ij infundito. Reliquis ꝓ viribus cum lenticulæ decocto: ſi lenticula non adſit, rubum cum roſis aridis decoquito, & ſeorſim myrti baccas cum vino auſtero coquito, & vtriuſq; cyathum vnum miſceto: quandoq; vero vini auſteri cyathos iv, & rubi decocti cyathos ii. Facit item in potu acceptum pro viribus ad cochlearij plus minus ve mẽſuram ex frigida aqua. *Infuſum, vt Deletius Epagathus.* Auripigmẽti drach. xii. ſucci hypociſtidis drach. iv. ſandarachæ drach. iii. chartæ uſtæ drach. xxx. calcis viuæ drach. † xxiv. balauſtij 3. xlviii. Balauſtium in vino veteri auſtero coquitur, deinde cum decocto reliqua teruntur, formanturq; paſtilli drachmarum quatuor: quidam vnciæ ponderis faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum, & lenticulæ decocto. † *Aliter iiij.* † *Aliter xiiij.*

Quæ ab Aſclepiade ad dyſentericos ſcripta ſunt: quorum aliqua etiam cœliacis conueniunt.

Vini myrtitæ ſextar. iv. rhois rubri heminam j. mellis attici cocti lib. j. rhoem, & vinum coquito rubi ramulis mouẽdo: & vbi tertia pars reſtiterit, liquorẽ exprimito, eiq; mel adiicito, ac rurſus coquito, donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. *Aliud.* Rhois ſyriaci, ſarinæ polentæ, vuæ paſſæ non exacinatæ, ſingulorum 3. ii. malicorii tuſi, & cribrati drachm. i. excipe melle cocto. Dato myſtrum ante, & poſt cibum. *Paſtillus cœliacis, & dyſentericis.* Ouum crudum recens **B** perforato, & in vaſculum euacuato, & cum teſta ſubſcripta menſurato olei omphacini teſtam oui vnam, piperis albi tenuiſſime triti tãtundem, rhois ſyriaci tenuiſſimè triti tãtundẽ, & gallarũ omphacitidum tantundẽ, farinę tritici tantundem. oĩa ſubacta, & mollita in paſtillos redigito, & in ſartagine fricta ante cibum dato. *Aliud. Hoc ſcimus multos vſos a morbo liberatos eſſe.* Gallarum ſubtiliſſime tritarum cochleariũ: piperis albi, rhois rubri, malicorij tenuiſſimè triti, ſingulorũ æqualem partem: omnia miſta oui luteo excipe, & in vacuam mali punici teſtã conijce, atq; obturato cũ farina oſculo ipſius ad prunas torre: deinde depurgata mali punici teſta cochlearium vnũ comedendũ exhibe. *Catapotia, cœliacis, dyſentericis.* Gallarum omphacitidum nõ ꝑforatarũ 3. iv, opii hiſpani 3. ii. petroſelini 3. i. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudinẽ ciceris, viriũ tñ rõne circa menſuram habita. *Aliud Aſpaſii, pharmacum generoſum.* Petroſelini, fructus ericæ, rhois, ſyriaci, opii, ſingulorũ 3. ii. cum myrti decocto in catapotia redigito, ac dato, vt dictũ eſt. *Paſtillus ſedans dolorem, cœliacis & dyſentericis, & bibitur, & infunditur. Quandoq; etiam ipſo pro cataplaſmate vtimur excipientes melle cocto,* Seminis hyoſcyami 3. iv. ſeminis opii tantũdẽ: aniſi, florũ roſarũ, vtriuſq; 3. ii. hypociſtidis, { balauſtii, } opij, vtriuſq; 3. i: cum aqua trita in paſtillos reducito: & obolos tres exhibeto febrem non habentibus, cũ vini diluti cyathis tribus, febricitãti **C** bus cum aqua. *Aliud Cœliacis, dyſentericis; pharmacum accommodatũ, & bibitur & infunditur, & forinſecus impoſitũ auxiliatur.* Seminis apii, ſeminis hyoſcyami, aniſi, fœniculi, ſingulo. 3. iv. opii, rhois ſyriaci, vtriuſque 3. ii, ſucci hypocyſtidis, balauſtij, ſingul. 3. i, † excipe aqua, & coge paſtillos: dato, vt prædictũ eſt. *Paſtillus Aromaticus, cœliacis, dyſentericis, Berytij appellatus, pharmacũ accommodatum. Siſtit confeſtim.* Croci 3. iv. nardi indicæ, aniſi, vtriuſq; tantundem: myrrhæ 3. ii, aloes indicæ, ſucci hypociſtidis, lycii indici, ſucci acaciæ, ſucci papaueris, gallarũ omphacitidum, tragacãthæ, piperis albi, ſingulorũ tantũdẽ: excipe vino, & forma paſtillos: dato obo. tres. *Paſtillus Philippi, ad dyſentericos inueteratos. ſedans dolorem: bibitur, & infunditur.* Balauſtij, acaciæ, ſucci hypocyſtidis, rhois, opii, thuris, myrrhæ, baccarũ myrti nigrarum, croci, gallarum, lycij, aloes, rhu pontici, malicorij, ſingulorũ 3. iv. excipe uino Italico, & coge paſtillos põdere obolorũ triũ. Da nõ febrientibus cum vino, febrientibus cum aqua mulſa. *Paſtillus ſedans dolorem, præclare inducens ſomnum, ad inueteratos dyſentericos.* Chartæ vſtæ 3. x. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, omphacii, calcis viuæ, ſingulorũ 3. v. croci, opij, vtriuſq; 3. ii. ſingula diligẽter trita in paſtillos drachmales cũ vino myrtite, coagmentato, ac vtitor. Infundũtur ad ſummũ ex eo drac. tres, mediũ duæ, minimum vna. In conficiẽdo aũt omphacium, cum opio tibi ſit in uino **D** myrtite maceratum. Crocus ſeorſum teratur, deinde ſimul miſta ꝓbè terito, & additis aridis vnito, animaduerſione habita ne pharmacũ à calce uiua exuratur: ſi tñ tale qd conſequatur, de myrtite ſufficienter affunde: vt oĩa diſſoluantur. Oportet calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta apponderationis uariationẽ fit, ſecundum quod ægri ſubtili, aut hebete ſenſu ꝓditi id tolerare poſſunt, & ſecũdũ magnitudinẽ affectionis: Infundito aũt diligẽter in nõ febricitãtibus cũ vini auſteri diluti cyathis ſex, in fœbriẽtibus cũ aqua, aut decocto palmarũ, aut roſarũ, aut myrti. Ante infuſionẽ detur panis nõ febriẽtibus cũ vino diluto, febrientibus ex aqua. *Aliud dyſentericis non febrientibus: facit cõfeſtim.* Chartæ vſtæ 3. x. ſandarachæ, auripigmẽti, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, omphacij, lycij indici, ſucci acaciæ, ſucci hypociſtidis, calcis viuę, ſingulorum 3. v. croci, opij, vtriuſq; 3. ii. excipe uino myrteo, & forma paſtillos magnitudine differentes. Infundũtur ad ſummum drach. iv. Infundere aũt oportet quantitate pharmaci ad magnitudinem affectionis apponderata. Sitque liquor paſſum creticum dilutũ, & ex eo ad ſummũ cyathi ſex infundantur.

A.Lo.fu.s. t.6.f.55.6. 2

† *Additur in antiquis, & dimidiam.*

Epithemata cœliacis, ac dyſentericis. Seminis hyoſcyami albi, vtriuſq; trientem: aniſi, floris roſarum, ſucci hypocyſtidis, balauſtii, rhois ſyriaci, ſingulorũ ſextantẽ: ſucci papaueris unc. i. hæc ſingula cũ uino myrteo terito, deinde miſta in paſtillos cogito, eoſque in vmbra ſiccato. Inde vero

quantum ſufficit tundens & cribrans,palmis paſſis excipito,deinde linteolo infarta ventri impo- E
nito. *Aliud.* Succi acaciæ,malicorij,ſeminis hyoſciami,opij,gallarũ,omphacij,rhois ſyriaci culinarij, ſingulorum quadrantem: baccarum myrti nigrarum heminam.i.tundito, cribrato, & vino auſtero ſubacto in paſtillos coagmentato,eoſq́; in vmbra ſiccato. Vſus iam oſtenſus eſt.

De affectionibus & vitijs ſedis. *CAP. 6.*

A.l.f.17.t. 1.c.1. fol. 352.b

SEdis vitia & affectus ob multas cauſas difficilẽ curã accipiũt,multo.n.ſenſu particula hęc prædita eſt.Dictũ aũt ſæpe eſt,eiuſmodi particulas facile per acriora,& auſtera pharmaca irritari. At vero & ipſe tetrimẽtorũ alimẽti trãſitus per ſe mordax eſt,& hoc magis vbi eruperit ipſa bilis,& ſeroſi quidã aliqñ humores: quibus accedit & hoc,ꝙ neq; ſtatũ tẽpus habeãt medici ad imponẽda pharmaca,ſed plerũq; tẽpore minime cõuenięti ægri ad excernendũ concitantur.Quin & humiditas,ac caliditas ipſius loci ſiccantibus,ſimulq́; frigeſaciẽtibus opus habẽs, non parũ cõfert ad hoc,vt ægre curabilis ani affectio exiſtat:ſiquidẽ mordent adſtringentia, verũ locus ſubtili ſenſu præditus acrimoniã ferre nõ poteſt. Ob id igitur aptiſſima ipſis pharmaca ſunt,quæ citra aſpritudinem adſtringunt: qualia maxime ſunt ex metallicis,quę neq; acria,neq; acerba penitus exiſtunt:hæc enim lota citra mordacitatem,id quod oportet,operãtur. Horum itaq; in ſumma dictorum memores,deinceps materiæ ſyluã experimẽto cognitam ſubſcriptã habebitis. F

Medicamenta ſedis,ſeu ani, ab Andromacho conſcripta.

Medicamentum ſedis quo vtor. Ceruſſæ,ſpumæ argenti,vtriuſque.ʒ.v.thuris,aluminis ſciſſi,vtriuſq; drac.iii.croci obol.iii.vini & roſacei quod ſatis eſt.¶ *Aliud Ad ſedem,ut Apollonius,quo vtor.* Lycij indici ſextantem,œſypi vnc.i.ceræ tyrrhenicæ trientem,alii ſextantem : roſacei quod ſatis eſt. *Aliud.* Butyri ſeſcunciam, ceræ ſeſcunciam, medullæ ceruinæ vnc.i.œſypi vnciam i, thuris vnc.i.aluminis ſciſſi quadrantem,lycii ſextantem,vini & roſacei quod ſatis eſt. *Aliud,ut Nicoſtratus.* Ceræ tyrrhenicæ vnc.i,lycij indici ſextantem,balauſtii vnc.dimidiã,œſypi vnc.i.acaciæ vnc. dimidiam,roſacei trientem. *Aliud,vt Herophilus.* Roſarum ſiccarum,aut viridium. ʒ.ii.ceruſſæ. ʒ.ii.pompholygis.ʒ.ii.croci ʒ.ii,ſpumæ argenti lotæ drach.ii,meliloti drach.ii.iunci odorati ʒ.i. ſucci papaueris drach.i.œſypi drach.i.oui aſſati vitellum.i.roſacei quod ſufficit, ſucci plantaginis cyathos duos. *Aliud,faciens & ad pruritus.* Spumæ argenti lib.dimidiam: †thuris, terræ ſamiæ, vtriuſque vnc.i.œſypi ſextantem, roſacei ſextantem,melini libram dimidiam: arida in vmbra cum vino ſalerno terito, œſypumque infarcito,& affuſis duobus vnguentis terito, ac commiſceto. *Aliud ad ſedem,quo utor,ad cond. lomata,inflammationes ani,ac rimas.* Ammoniaci thymiamatis,lapidis hæmatitæ,thuris aluminis rotundi,ſingul. ʒ.duas: gallæ,croci, vtriuſq;.ʒ.i.terebinthinæ drach.i.ceræ tyrrhenicæ ʒ.xii.roſacei †heminas.iiij.excipe peſſo,cũ ſyriaco, in reliquis cum roſaceo. *Medicamentum ſedis ex cerebellis.* Adipis anſerini curati, ceræ,thuris, medullæ cerui,florum roſarum,pompholygis,cadmiæ,plumbi loti,ſingulorum drach.iiii.ceruſſæ ʒ.octo, cerebri gruis drach.ii.ſucci papaueris ſequidrachmam , œſypi drach. v.ſucci ſeridis heminam unam,roſacei heminam dimidiam. *Medicamentum ſedis à Ruſtico,quo vtor.* Roſarum viridium drach.octo,lactis muliebris heminam i.ſpumæ argenti drach.xl.ſuci papaueris drach.xl.oua cruda integra duo,butyri drach. xvi. œſypi drach. xvi. malicorij drach.xvi.mellis drach.c.In alio exemplari heminam dimidiam,ceræ drach.xl.roſacei,aut myrtei heminam dimidiam. verum Heras pro œſypo adipem anſerinum pari pondere coniecit,& ſpumæ argenti ʒ.x.lactis † heminas iiii.& oui vitellum aſſatum. *Aliud à Tyranno.* Spumæ argenti ſextantem,ceruſſæ ſextantem & vnc.dimidiam,thuris vnc.i.myrrhæ vnc.i.cadmiæ ſeſcunciam,aluminis ſciſſi* trientem,ceræ trientem,vinum & roſaceum. *Aliud Samithra ad multa commodum.* Spumæ argenti ʒ.xii.ceruſſæ drach.†ij.Chalcitidis ʒ.duas,miſyos aſſati drach.i:terebinthinæ drach.vi.olei & aquæ †heminas iiii. *Pingui compoſitio ad achoras,& pſoras.* Spumæ argenti, ceruſſæ, vtriuſque drachmas trigintaduas,atramenti ſutorij ʒ.xvi.ſulfuris viui drach.octo,olei myrtei, & aceti quod ſufficit. H *Alia pinguis galli.* Spumæ argenti drach.xxiiii.ceruſſæ drac.xxiiii.myrrhæ drach.octo,thuris ʒ. x.olei myrtei drach.xiiii.vini auſteri tantundem. *Alia pinguis,qua utor,Cleophantis.* Olei myrtei, lentiſcini,roſacei,ſingulorum drach.†xvi.ceruſſæ lib.i.ſpumæ argenti lotæ ſexuncem, vini veteris Italici ſextariumdimidium,ceræ trientem. *Alia ex nouem medicamentis conſtans,Ennea pharmacos dicta.* Mellis partem i.ceræ albæ partem i.medullæ ceruinæ,myrrhæ, vtriuſque partẽ vnã: butyri partem i.adipis anſerini,adipis vitulini,vtriuſque partem i.terebinthinę partem i.olei roſacei partem i.aliqui,& ricinini partem i. *Alia* Xanita multi vſus.* Ceræ drach.xvi. butyri drac. x.œſypi drach.x.adipis* anſerini drac.octo,terebinthinæ drac.octo, medullæ ceruinæ drachm. quatuor,roſacei parum. *Alia ex ruta.* Spumæ argenti minam vnam : rutæ minam dimidiam,alij minam vnam,aceti drachm.iiij.olei quod ſatis eſt. *Alia ad obturationes,& alia ſedis uitia,* Plumbi vſti & loti drach.†x.ceruſſæ drach.iiii.ceræ ʒ.xiii.adipis porcini,vel anſerini drachm.iiii. olei quantum ſufficit. *Ad obturationes, & vitia ſedis compoſitio Icodoti, qua Aſtainus curatus eſt.* Oeſypi ʒ.vnam, obol.iii. adipis anſerini per hyemem curati drach.vi. per æſtatem drac.iiii.medullæ cerui,aut cameli drachmas ii.ceræ tyrrhenicæ ʒ.octo,plumbi vſti,& loti, drach.iiii. ladani drach.ii,

† *Additur in quibuſdam codicibus pompholigis ʒ.ii.ceruſſa libram dimidiam.*

† *Al. hemina quartam partem.*

† *Al. hemina quartã partẽ.*

* *Al. drac.xvj.*

† *Aliter xii.*

† *Al. hemina quartã partẽ.*

† *Aliter vi.*

* *Al. Axanita.*

* Aliter uitulini.

† *Aliter viij.*

A drach.ii,adipis vitulini ʒ.iv,terebinthinæ.ʒ.iiii,ceruſſæ.ʒ.ii, ſpumæ argenti.ʒ.i.roſacei heminæ
quartam partem,hoc eſt ſeſquicyathum,hoc eſt ſextantem,& vnciam dimidiam: arida cũ liqui-
dis committito.Quando vero temporis progreſſu fuerit induratum,diſſoluitur roſaceo, & adipe
anſerino.Facit & ad contractos articulos.¶ *Ad Condylomata,quo melius nullum reperitur*.Alumi
nis ſciſſi ʒ.iii,ceræ.ʒ.viii,croci.ʒ.iv,opobalſami.ʒ.vnam,œſypi.ʒ.viii,thuris.ʒ.iv.aloes.ʒ.iiii:li-
queſcibilia liquefacito,ac cum aridis tritis committito.

Ad prolabentem podicem Aſclepiadæ pharmaca ex quinto Externorum.

A.l.5.fu.2. c.6.fol.b

¶ *Ad prolabentes podices,ut Archelaus*. Recremẽti plũbi.ʒ.viii,rhois ſyriaci ʒ.viii.floris roſarũ
ʒ.iv,myrrhæ minææ ʒ.ii.Admoue ſiccũ,vbi prælaueris vino auſtero,aut lentiſci decocto. *Aliud*.
Gallæ omphacinæ,malicorij ſicci,rhois coriariæ,ſingulorũ ʒ.ii: plumbi vſti ʒ.iv.ſpumæ argenti
ʒ.viii,{thuris drach.ii:} trita inſpergito. *Aliud*.Balauſtii drach.i,malicorij drac.ii, ſeminis hyo-
ſcyami drac.ii,ceruſſæ drach.viii,myrrhæ.ʒ.ii:plũbi loti,{thuris,}ſingul.ʒ.ii:tritis vtitor. *Aliud*.
Corticis pinus,ſpumæ argẽti,mannæ,ſingulorũ ʒ.ii:pilularum cupreſſi aridarum ʒ.ii, plumbá-
ginis ʒ.ii:trita inſperge,vbi prælaueris vino acerbo.¶ *Pharmacum noſtrum ad procidentem ſedem*.
Fructus ericæ,gallarum,acaciæ,ceruſſæ,ſucci hypocyſtidis, corticis pinus, thuris,myrrhæ mi-
B nææ,ſingulorum ʒ.iv: arida trita inſperge,vino auſtero prælotis locis.

De Hæmorrhoidibus. *Cap. 7.*

QVæ Aſclepiades in quinto Externorum de hæmorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone
continentur.Quandoquidem vero plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad fa
cilem pharmacorum impoſitionem, neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere.
¶ *Extractorium Hæmorrhoidum Magni Tarſenſis,pharmacũ accõmodatum*.Piperis,nitri, vtriuſ-
que drach.i:terito & admoueto ante reliquorum pharmacorum impoſitionem. *Aliud*. Spumæ
nitri,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,ſingulorum drac.i:trita adhibe,modico addito melle. *Aliud*.
Succi abſinthii drach.i,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,vtriuſq;.ʒ.i.*Aliud,vt Diogenes*. Succi cycla
mini, mellis vtriuſque parem menſuram:coquito in vaſe æreo ad cerati liquidi ſpiſſitudinem.

A.l.3.f.17. c.1.c.4.fol. 353.d

¶ *Aliud ex ſcriptis Largi,quod vix prouuentes extrahit hæmorrhoidas*.Succi cẽtaureæ.ʒ.ii,alumi-
nis liquidi drach.ii,myſios drach.i,ſtaphidis ſylueſtris drach.i:excipe melle,& anũ obline, aut la-
nam ex eo madefactam in ſedem inde. Poſtquam vero hoc pharmacum promptitudinem indu-
xerit ad egerendum,& tumor hæmorrhoidũ prociderit,pharmaca ad hæmorrhoidas conſcripta
adhibeto. Quãdo vero aliquod huiuſmodi pharmacum illitum,ſedem ac anum ipſum extrahit,
C neceſſario tales confectiones adhibemus,qualis eſt Nicodemi Romæ medicantis,quæ Euaphion
a lenitudine appellatur. Ceruſſæ vnc.i.ſpumæ argenti* quincuncẽ,cadmiæ beſſem, aut pompho
lygis vnc.i.olei myrtei* beſſem,vini boni beſſem,butyri vnc.¶ *Ad ſedem inflammatam ac prola* *Al. vnc. vj.
pſam.Gallam flauam coctã,ac tritam imponito cum vino,ſi fortiore vti velis:aut cũ aqua, ſi mi- *Al. vnc. x.
tiore.Succus item echini facit ad inflammationes,& prolapſam ſedem. *Aliud*. Corticis pinus.ʒ.
viii:pilularum cupreſſi aridarum ʒ.ii.prælotis vino auſtero inſpergito. Cæterum ad ardentes ſe-
dis dolores,oui aſſati vitellum vino albo terito,& cerato roſaceo exceptum illinito. Verum ad
pruritus,cimoliam tritam cerato myrteo excipito. Ad rimas vero tum ſedis,tum pudendi, raſu-
ram linteolorum vrito,eiusq; cinerem cum pari amylo tritum ſucco foliorum oleæ admiſto illi
nito.¶ *Paſtillus ad eminentias*.Aloes,croci,vtriuſque ʒ.ii.& dimidiam: aluminis ſciſſi vnciam
vnam:terito vino aminæo,ac vtitor.

Ad pudendorum affectiones. *Cap. 8.*

EXulcerati pudendi cognitio ex manifeſto circa ipſum dolore contingit vna cum hoc, ꝙ &
circa mictiones excernitur quid ex corpuſculis vlceri ipſi inſidentibus. Diſcernũtur autem
hæc ab eis,quæ ex veſica feruntur,ꝙ ſtatim circa primum exitum illa appareant, verum ex veſi-
D ca delata ipſis vrinis admiſta ſunt. Cæterum vlcera pudendorum,& circa ſedem citra inflamma
tionem conſiſtentia reſiccantibus valde indigent pharmacis,qualia ſunt,quod ex charta vſta cõ
ſtat,& anethum vſtum ſiccũ,& cucurbita vſta. Verum ſiccis,& recentibus vlceribus etiam aloe
bonum eſt pharmacum,ſi eius aridæ puluillus inſpergatur.Omnium autem maxime dolorẽ ſe-
dat,neque vllo minus efficax eſt pompholyx.Si vero humectiora ſint vlcera,pinus cortex per ſe
& lapis hæmatites:verum ſi profunda etiam ſint vlcera,manna ꝓdictis addatur. Porrò,quæ cir-
ca vterum,aut veſicã ſunt vlcerationes,iiſdẽ pharmacis indigent:ſed inſtrumentis inſuper opus
habent,quæ ipſa intromittant,q̃ metrenchytæ,& catheteres,Græcis appellãtur. Aptiora itaque
ſunt arida,qualis eſt crocus,& pompholyx,& aloe,q̃ facilè plantaginis,aut alteri tali ſucco miſcẽ
tur. *Ad Scroti,& pudendi dolores*. Butyro, & reſina pari menſura vtere. Aut ſemen lini cũ aqua
coquito,& admiſta myrrhæ ferme decima parte, reſinæ tantundem etiam imponito. *Ad puden
dum intumeſcens*. Foliorum vitis tenerorum drach.i.ceruſſæ drach.v.trita cataplaſmatis vice
impone.Vtere etiam marinæ aquæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis relegatione. *Aliud*. Lẽ
ticulam in aqua coquito,& cum mali punici cortice tritam imponito. Si vero à ſudoribus vlce-
ra in ſcroto fiant,gallam tritam cũ alumine inſpergito. Ad tubercula vero in pudendis naſcen-
tia,

tia,pyri ſemen inſpergito,& fel hircinum oblinito. Cæterũ fiſſuras,ac rimas pudendorũ iuuat reſi E
na fricta cũ roſaceo trita ad ſtrigmentitiã craſſitudinẽ,admiſto ẽt oui aſſati vitello. Aut roſacei,&
amyli,ac thuris,ſingulorũ vnc.vna. Aut foliorũ hederę aridorũ vſtorũ cinis cũ oleo in mortario
plumbeo tritus. Ad inflãmationes aũt pudẽdorũ,vuã paſſam exacinatã, & cuminũ trita imponi
to. Aut farinã hordeaceã aqua mulſa coquito,& vitis folia tenera cum polenta terito,omniaq; ſi
mul imponito. Aut cuminũ tritum cum butyri,& reſinę ęqualibus partibus eliquatis committi-
to. Teſticulos porrò vlcere aphthæ non abſimili apprehẽſos,ex terra cimolia cũ aqua oblinito,
& exiccari ſinito: deniq; aqua calida ablutos myrto arida trita,& modico ſmyrnio itẽ trito cõſp
gito. Excreſcentem vero teſtium carnẽ cinis ſarmentitius cum nitro,& aqua ſubactus ſanat,cata
plaſmatis vice impoſitus.

De Priapiſmo. CAP. 9.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, ac orbẽ tumefacti,citra rei venereæ A.l.f.20.c. j.c.37. fol. 337.a
appetentiã. Eſt aũt flatus ventoſus videlicet,qui membrum ipſum tumefacit, ex humoribus
viſcoſis,ac craſſis generatus per moderatã caliditatẽ. Palã eſt igitur non oportere mẽbra ipſa cal
facere,ſed refrigerare leniter per ceratum roſaceũ in aqua conquaſſatum: itẽm per chamęmeli-
nũ ceratum,tum pudendo,tum lumbis impoſitum: Victus & pharmaca exhibeantur attenuato- F
[illegible] riæ facultatis citra manifeſtã calfactionẽ. Adhibenda ſunt ẽt naturalia efficacia prædita per ex-
perientiam inuenta:nymphęaq; in potu danda,ac viticis ſemen ruta ẽt viridis obſonijs admiſcea
tur, verum hoc à principio ne fiat,multũ.n.calfacit,ſed poſterius poſt aliorũ extenuantiũ vſum.
Quòd ſi euacuatione vti libeat,per vomitũ id fiat:quæ.n.per inferiorẽ ventrẽ fiũt euacuationes,
ſæpenumero vicinas partes fluxione infeſtant. *Ad eos,qui ſe in ſomno permingunt.* Veſicã caprinã,
aut ouillam vſtam ex poſca bibendã præbeto. & ad veſperã ſiticuloſos ſomnum petere iubeto.
Facit & leporis teſticulus in vino odorato ſeruefactus,atq; ita potatus. *Aliud.* Calamintham, &
myrrhã in vino ante cęnã bibẽda dato. Oblinat aũt & pudendũ cimolia terra cũ perdicij ſucco.

Ad Vteri affectus. CAP. 10.

IN vteri ſuffocatione cõtingit ſenſus,ac motus priuatio, & pulſus obſcurus ac paruus,& penĩ A.l.3.f.24. c.4. c.16 f. 396.a b.
tus interceptus. In aliquibus vero tum ſenſus,tũ motus adeſt,itẽmq; ratio; verum vix reſpi-
rant. Aliquibus ẽt vox intercipit, Alijs cõtrahunt artus. Fiũt igitur & ſenſus,& motus,& ſpiratio
nis interceptiones ob frigiditatẽ,cũ ipſę ſola ꝑſpiratione toti⁹ corporis ꝑ arterias cõtingentẽ cõ
tentæ ſint,& reſpirationẽ ꝑ os nõ expetãt: atq; hoc,vt dictũ eſt, ob frigiditatẽ, quũ ſane in priori
t pe probe purgatæ,& cõcipientes,ac viris coeũtes,his ipſis priuatæ fuerint,ut palã ſit humidũ,& G
frigidũ in ipſis ſemẽ totũ corpus perfrigerare. Ad vuluę igitur ſtrangulatus cõuenit agarici ℥.i.in
potu accepta ex vino. Plãtaginis ſemẽ,& ſuccus cũ vino. Onyx detractus ex conchylio potatus.
Acetum ſcylliticum abſorptum. Cæterum olfactu excitant ſtrangulatas, bitumen, caſtorium,
chalbanum,pix liquida,cedria,pili uſti,ruta,allium,cæpa. Eandem in rem cornu cerui ſuffitur.
Et ruta cum melle lana excepta in anum inditur.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER DECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Recenſentur medicamenta, quæ renum,ueſicæ,coxæ,ac articulorum,affectibus ſuccurrunt. H

De Nephriticis. CAP. 1.

* [illegible] QVòd nephriticas antidotos, &*cõpoſitiones appellẽt,q̃ renibus affectis commo-
dant,ex ipſa appellatione manifeſtum eſt: Nephriticæ.n.nihil aliud, quam rena
les ſonant. Eſt aũt dr̃ia ipſarum generaliſſima duplex. Quædam.n.calculoſos re
nes iuuant; q̃dam vero inflammatos,& vlceratos,q̃ ẽt ad veſicã ſimiliter affectã
conueniunt. Maxime vero contrariæ inter ſe ſunt, prædictorum pharmacorum
facultates. Quæ.n.ad inflãmatas & vlceratas affectiones cõponunt, mitigatoriis
medicamentis opus habent: cum vero impoſſibile ſit hæc cito ad regiones renum peruenire,
ob id ipſis pharmaca vrinam cientia miſcemus. Quæ vero calculoſis auxiliantur, vnica facultate
indigent,quæ ſecare,& extergere cũ manifeſta caliditate poteſt: ſunt autem talia omnia amara.
quemadmodum igitur in alijs,ſic etiam in his materiam experimẽto cognitam deinceps ſubſcri
bã,initiũ ab ijs,quæ ad vlceratas, & inflãmatas affectiones conueniunt,facturus,a quibus ẽt An-
dromachi ſectatores,& Aſclepiadis orſi,inde ad compoſitiones calculos frangentes trãſierunt.

Conſe-

A *Confectiones Renales ad Andromacho ad Renum & Veſica affectiones conſcripta.*

¶ *Potio.* Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris, tragacanthæ, ſingulorũ drach
mas duas: amyli ℥.iv: cum aqua in Paſtillos redigito, & ad veſicã vlceratam, ac vrinæ emittendæ
difficultatem exhibeto. *Alia.* Nuces pineas xxx, amygdalas xx, palmas xv, tragacanthæ ℥.iv, ſuc
ci radicis dulcis ℥.ij, croci obolum vnũ, myrrhæ obol.i: vino protropo diluito, ac vtitor vt accom
modato. ¶ *Alia, ad Veſica affectus & vlcerationes. Paſtillus, quo vtor.* Seminis cucumeris drach.
xij, ſeminis hyoſcyami drach.vj: ſeminis cicutæ, opij, fœniculi, croci, ſingulorũ drac.iij: caſiæ dra.
quatuor, amygdalas x, nuces põticas x, ſeminis apij drac. ſex, ſeminis maluæ ſyluestris drac. tres:
excipe paſſo cretico, & præbe obolos tres nõ febrientibus ex paſſo. Quidam cicutæ drac. ſex ha
bent. *Alia, ad eadem, & veſica dolores.* Croci, ſeminis beſaſæ hoc eſt rutæ ſyluestris, ſeminis mal-
uæ ſyluestris, ſingulorum drach.*ſex: ſeminis hyoſcyami drach.xij, opij drach. ſex, ſeminis apij * Aliter xii.
drach.xij, nuces auellanas viij, amygdalas xx, ſeminis cucumeris drach. xij, mellis attici quod
ſatis eſt. Datur magnitudo nucis ponticæ cum vini mulſi cyath. tribus. *Alia, ad Profluuia ſangui-
nis ex veſica.* Aluminis drachmam vnam, tragacanthæ drachmas duas, gummi obolum vnum.
Dato ex paſſo quandoque obolum vnum, quandoque ij. *Alia, ad veſica affectiones, vrinam ciẽs.*
B *à Macedone profecta. Facit & ad, Hepaticos, Hydropicos, Ictericos, Nephriticos, ac omnia veſica ſym-
ptomata: frangit etiam lapides.* Acori drach.l, phu drach. xxv, nardi celticæ drach.xxiv, ſeminis
dauci drac.xxij, cinnamomi drach. xxxij, mei drach.xvi, aſari drac. xxiv, petroſelini drach.xvi,
opobalſami drac. xvi, & carpobalſami tantundem, croci drach. xxiv, myrrhæ drac.xx, radicis
dulcis drach.xvi, nardi Indicæ drach.xvi, caſiæ drach.xii, amomi drach.xvi, vuæ paſſæ drach.viij,
tragacanthæ ℥.ix: arida melle excipito, & tragacantham vino aminæo macerato. Dato nucis põ
ticæ magnitudinem cum vini cyathis iv, febricitantibus cum aqua mulſa. *Alia ad veſica Vlcera,*
A.l.4.f.18. t.2.c.12.f. 360.a *& inflammationes.* Nuces*pineas xx, ſeminis cucumeris*ſyluestris grana xl, amyli obol. iij, nardi * Aliter ſatiui
drachmam vnam, ſeminis apij cyath. ii: nardus & apium in aquæ ſextario vno coquuntur, dein-
de ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. *Alia ad Calculoſos, qua Baſſa vxor Marij cura-
ta eſt. Frangit ita vt neque rurſus gignantur.* Caſiæ ℥.ij, ſeminis apij drac.iij, myrrhæ minæq; drac.
quatuor, piperis albi drac.ij, thuris drac.tres, lapidis ſyriaci maſculi ℥.i, aut fœmininæ drachmam
vnam: ſeminis paſtinacæ, aniſi, vtriuſque drach.ij: ſtyracis drach.iij, iridis illiricæ drac. iii, ſeminis
papaueris albi ℥.*duas, ſpicę nardi tantundem: amygdalarũ amararum mundatarũ, aſari vtriuſq; * Aliter j.
drach.tres: ſeminis ſmyrnij, cyperi, vtriuſq; drach.ij: mellis attici qđ ſatis eſt. Dato quotidie. *Alia*
C *ad Calculoſos, frangens, & paulatim expellens, donec mundam veſicam reddat, deinde ager pellucida*
A.l.5.fu.2. t.6.f.556.d *lotia reddat: & quod maximum eſt, curat vt non amplius renaſcantur.* Seminis"dauci, aniſi, ſeminis
cucumeris, petroſelini, myrrhæ, ſingulorũ drach.ſex: caſiæ daphnitidis, cinnamomi, nardi celti-
cæ, ſingulorũ drachmas quatuor: terito, & cũ aqua ad parui lupini quantitatem coagmentato: &
ieiunis quotidie per dies triginta ex aquę cyathis tribus prębeto. Hoc vero pharmacũ quẽadmo
dũ accepimus, cũ quadã religione præparatur: ligneo enim mortario ac piſtillo tunditur: opor-
tetq; eũ, qui tũdit, neq; annulũ habere ferreũ, neq; calciamẽta clauis ferreis transfixa. Hoc à ruſti
co ut myſteriũ accepim'. *Alia ad Nephriticos & oẽm Fluxionẽ, vt Appolloni'.* Corticis mãdragorę
toſti ſeſq. drachmã: hyoſcyami ſeminis toſti, ſeminis papaueris nigri toſti, vtriuſq; ſeſq. drachmã:
aniſi toſti ſeſq. drachmã: tragacanthi, carnis palmularũ, vtriuſq; drachmas*tres: dato cum melle. * Aliter.vj.

Nephritica Compoſitiones ab Aſclepiade conſcripta.

Antonij Muſa. Fructuum pini, qui pityides vocantur, †tuſorum cribratorum,} ℥.xx: ſeminis † Aliter exacinatorum.
papaueris*albi, tragacanthæ, vtriuſq; drach. ij: nardi celticæ, croci, aniſi decorticati, radicis dau- * Aliter nigri.
ci cretici, ſingulorum drach.i: coſti obol.iii: præpara cum protropo, & repone in pyxide. Da nu-
cis ponticæ magnitudinem cum protropi cyatho vno, & aquæ calidæ cyathis duobus. *Alia.* Se-
D minis cucumeris ſatiui toſti drach.iii, ſeminis maluæ drach. v, nucum pinearum drac.vj, ſeminis
apij drach.vij, ſeminis lini drach.vnam, amygdalarum amararum mundatarũ ℥.ix: excipe paſſo,
& exhibe vt prædictum eſt. *Alia ad Nephriticos Oneſidemi.* Amygdalarum amararum ℥.xvi: ſemi
nis dauci cretici, ſeminis maluæ vtriuſque drach. vi: radicis iridis ſyluestris drach. viij: cornu cer-
uini uſti, tragacanthæ, nardi celticæ, ſeminis cucumeris ſatiui, ſingulorum ℥.vi: paſſi quantũ ſuffi-
cit, præpara vt dictum eſt. *Aliud Pharmacum accommodatum.* Hoc ſcimus multos nephriticos
vſos eſſe, & à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius vſu
perſeuerare. Datur & calculoſis, & colicis medetur, ac veſicæ affectibus. Cõponitur hoc modo:
Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mũdatarum, ſeminis cucumeris re
purgati, ſingulorum drach.iii: ſeminis cicutę, croci, ſeminis maluæ, opij, ſingulorum drach.ſex:
ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apij, vtriuſque drach.xii: cogito in paſtillos cum melle, ac dato
obol.iii, cum aquæ mulſæ cyathis iij: in alio exemplari, & beſaſa, hoc eſt ſeminis rutæ ſyluestris
℥.vi. *Ad calloſas in Renibus concretiones, Oneſidemi:* Symphytum, & ſion, & artemonium, cum vi
no coquito: & expreſſi liquoris cyathos duos, cum pari aqua dato. *Aliud.* Maluę ſyluestris radi-
cẽ, & rutæ ſyluestris radicẽ, & apij montani radicem, {cũ vino} coquito: & eo, qui dictus eſt, mo

do

* Al. duas. do exhibeto. *Aliud ad calculoſos inſperſile.* Seminis balſami partem † i, lapidis, qui in ſpõgijs reperitur tantundem: pulegij aridi, ſeminis maluæ ſylueſtris, ocymi aridi, ſingulorũ tantundẽ tuſa & cribrata reponito, & dato cochleariũ cum vini diluti cyathis duobus. *Aliud.* Struthij radicis partẽ i, iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem, oxalidis ſiccæ tantundem, anemones luteũ florem habentis ſiccæ tantundẽ. Tuſis & cribratis, ut dictũ eſt, vtere. *Catapotia Heraclidæ Tarentini, diſſoluunt veſicæ Tophos, commodant & ad veſicæ Stillicidium.* Piperis, galbani, vtriuſq; ℥.i: ſucci lybici ℥.ii, myrrhæ. ℥.iv, protropi qđ ſatis eſt: forma catapotia ciceris magnitudine, & tria deuoranda
*Al. vini dulcis. dato, & * paſſi cyath. ij. inſuper bibendos. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis, piperis, ſpumæ nitri,
† Aliter xl. ſingulorũ. ℥.i. carpobalſami: ℥.ii, myrrhæ. ℥.iv: excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine: ac tria deuorãda dato, ita vt vini dulcis quadrantẽ inſuper ꝑpines. Hoc ad dies † xlviii, ęgro pręloto facies. *Paſtillus ciens vrinam, detrahit Lapillos & tophoſas concretiones.* Aſari, petroſelini, phu, mei, ſingulorũ. ℥.iv: acori, ſeminis aniſi, ſeminis dauci, apij montani, carpobalſami, tragacãthæ, ſingulorum. ℥.ii: tragacanthã paſſo diſſolutã aridis adijcito, & paſtillos formato: indeque obolos tres cũ paſſi diluti cyathis duobus exhibeto. *Alius paſtillus Charielis, educit Arenoſas ſubſidentias, facit & ad affectiones vlceratas.* Seminis apij, petroſelini, aniſi, ſingulorũ. ℥.xvi: floris iũci odorati, croci, tragacanthæ, ſingulorũ. ℥.vi: ſeminis dauci cretici, piperis albi vtriuſque. ℥.iv: F
ꝑpara vt dictũ eſt: & da drachmã vnã, cũ protropi diluti cyathis tribus. *Antidotus ex lapidibus, vt Mithridates, facit Nephriticis & ad ueſicæ affectus: atterit calculos, & Tophos diſſoluit.* Seminis ſmyrnij, cyperi, ſpicęnardi, ſeminis papaueris albi, cinnamomi, caſiæ fiſtulę, piperis albi, ſeminis paſtinacę, ſingulorũ. ℥.i: thuris nõ ſecti, ſeminis apii, croci, ſtyracis, iridis, amygdalarũ amararũ, acori, ſingulorũ ſeſquiunciam: lapidis ſyriaci fęminæ, aut maſculi, vtriuſq; ſemunciã: myrrhæ minus æ ſextantem: excipe melle. Datur nucis ponticę magnitudine. *Alia antidotus Bienniſæ, pharmacum accommodatũ, ſedans dolorem Y tile & Nephriticis hoc eſt renalibus affectionibus, & ad veſicæ vlcerationes. Frangit lapides, & lutum per vrinam expellit.* Iridis. ℥.iv: mei, ſeſelis, chamædryos, hyperici, cneori, canchryos, ſingulorũ tantundẽ: amomi. ℥.viii, cinnamomi. ℥.xii: roſmarini montani, nardi Indicæ, croci cilicij, petroſelini, polij, ſeminis rutæ ſylueſtris, dictãni cretici, ſingulorum tantundem: glycyrrhizæ, lapidis ſyriaci maſculi, vtriuſq; drach. xvi: thlaſpeos drach. xxiv: ſeminis viticis, myrrhæ, ſpondylij, ſingulorum tantundem: cardamomi drach. xlviii: excipe melle cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum uini mulſi diluti cyathis quatuor. A.l.5.ſo.1. c.2.f.534.

Quæ Archigenes ad renum affectiones ſcripſit in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus.

Ex renibus laborantes nephriticos appellatos conuenienti diæta adſeruo. Et ceratũ quidẽ roſaceũ cum ſtyrace ad malagmatis formã redactũ impono. Cæterũ Antiochus apud Phricen Linophobũ, valde iuxta naturalẽ contrarietatẽ auxiliũ fuiſſe ait ad mali euerſionẽ prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouẽ exhibitos. Inſpergito aũt ſalẽ modicũ, & magis ꝓficies. *Alia Potio.* Foliorũ roſarũ, amygdalarũ decorticatarũ, thuris æquales partes: capitũ papaueris duplum: excipe protropo, & in uas fictile repone in loco non humecto: & obolos duos, cum protropo exhibe. Quidam pro amygdalis amylum coniiciunt, & pro protropo aqua excipiunt, verum cum protropo bibendum exhibent. G

De Iſchiade, coxendicum morbo, Podagra, & morbo articulari ſiue arthritide. CAP. 2.

EX genere * arthritidis eſt tum iſchias, tum podagra: quod enim in omnibus articulis arthritis eſt, hoc in vno iuxta coxendicẽ quidam iſchiada, hoc eſt coxendicũ morbũ, appellant: iuxta pedẽ aut ẽ podagrã. Incipit igitur plerunq; podagræ generatio ex vno articulo, & ꝓgreditur in oẽs, tẽporis diuturnitate accedente. Cõem hñt hi tres affectus humoris redundantia, q̃ affectã occupat coarticulationẽ: qua expleta in oẽm partẽ circũſitæ neruoſæ particulæ tendũtur, & ex his dolor oritur. Aliqñ quidẽ igitur irruẽs humor ſanguineus eſt, vt plurimũ vero pituitoſus, aut ex pituitoſo & bilioſo miſtus, aut ẽt ſanguine cũ ipſis permiſto. Quòd ſi q̃s exactius interpretari rẽ uelit, non pituitoſum humorẽ, ſed qui proprie crudus appellatur, vt plurimũ circa arthritidas ꝑdominari dixerit. Eſt aũt hic craſſus ad ſimilitudinẽ puris craſſioris: vbi vero in ipſis articulis diutius morẽ traxerit, nõ ſolũ craſſior, ſed & viſcoſior, redditur. Qui igitur tophi ſeu calli appellanť, horũ generatio ex his eſt, & poſtq̃ fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinã conſtitutionẽ exacte redire articulũ poſſe. Cæterũ differentiæ affligentiũ humorũ facile deprehendi poſſunt tum coloribus, tum ſymptomatis coincidentibus: itemque per experientiam pharmacorum, quæ adhibentur. Cognitio igitur ipſorũ ex colore omnibus expoſita eſt: ex ſymptomatis vero coincidentibus, tametſi non omnibus, neque ex procinctu, manifeſta ſit, tamen non adeo difficilis cognitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſũ ægroto exhibet & calfacientibus impoſitis exacerbatur, quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verum ad * humoris noxij cognitionem conferet tibi etiam prægreſſa diæta ſiue per exercitia, ſiue per otium tranſmiſſa, & per balnea, poſt, aut ante acceptum cibum. Quemadmodum conferet etiam horũ gymnaſiorum, & eduliorum tum quantitas, tum qualitas: itẽ anni hora, & regionis ac aeris cõſtitutio: inſuperque & ætas, & habitus corporis; quorum omnium facultates ſæpe in pleriſq; locis enarraui. Porrò

A.l.3.f.22. tr.2. c.5. f. 401.c.d

H

A.l.1.ſo 2. d.3. ſt. ca. 7.fol. 45.h

principium

A principium curationis ſit tibi[a] euacuatio humoris affligere reperti: ſi quidẽ humoribus ex æquo redũdarit corpus, venæ ſectione primũ omniũ aſſumpta, deinde purgatione: quib. accedat pharmacorum dicẽdorũ cõueniens & t pe, & ordine, vſus, ita vt ĩ manib. & pedibus pharmacis fluxionẽ repellentibus vtamur, circa coxendicũ vero iuncturã id facere vitemus: cum. n. in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex vicinis, & ambiẽtibus vaſis, ac muſculis ad illam cõpellitur. Mitigatorijs igitur in principio medicamẽtis opus eſt in dolore circa coxẽdicem hærente, quæ neq; refrigerent multũ, neq; fortiter calfaciãt, qualibus ſane poſtea opus habet: exacerbantur. n. per ipſas fluxiones, caliditate nimirũ plus attrahente ipſas, q̃ impediente. Q̃n quidẽ vero præſentis operis inſtitutum eſt neq; de cataplaſmatis, neq; de irrigationibus, quicq̃ dicere, ſed de methodo cõpoſitorũ pharmacorũ, ad hãc ſolã progrediar, initio ab iſchiade ſumpto. Raro equidem fit iſchias ex ſanguinis multitudine: & citiſſime curatur, venis circa poplitẽ aut talos ſectis. Quemadmodũ autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiens auxilium exiſtit, ſic cõtra in omni iſchiade, & præſertim eo, qui ex humorũ copia exortus eſt, ſi quis, ante euacuationem totius corporis, acribus pharmacis circa partem affectam vtatur, ægre curabilem reddet affectionem, copia nimirum indiſſolubiliter ibidẽ cõdenſata: præter alia. n. & craſſa & viſcoſa fit ob calorẽ & ſiccitatẽ acriũ pharmaco

B rũ, nõ diſſimile quippiã aſſationi perpeſſa. Tanq̃ igitur maximã vim ad affectionis curationem hẽat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendũ eſt, nõ ſolũ à cruribus, ſed & à cubito primũ, ſanguinis detractione facta. Auxiliantur[a] & vomitus ipſis iſchiadicis magis vtiq;, q̃ euacuationes infernæ ꝑ vẽtrẽ, vt q̃ reuellãt repetentẽ deorſum humorẽ. Faciẽdi itaq; ſunt vomitus ĩ principio ab accepto cibo: poſtea vero ẽt per vomitoria medicamẽta, initio a mediocrib. facto. In quibus aũt vehemẽs humorũ denſatio, quæ ægre diſſolui põt, a medicis intẽpeſtiue acribus pharmacis vtentibus facta eſt, his cucurbita affixa maxime auxiliatur, & purgatio ꝑ efficaciora infuſa, quale eſt & qđ ex colocynthide cõſtat. Si igitur ea quæ nunc dicta ſunt prę oculis habueritis, medicamẽtis ſane à prioribus medicis traditis iuxta methodũ vtemini. Verũ in ipſis recenſendis auſpicabor ab ijs, q̃ ab Andromacho ſcripta ſunt ĩ illa parte libri de externis pharmacis cõſcripti, in qua ꝑſcriptis malagmatis ꝑprie appellatis, inde ẽt alia omnia ꝑdit, iuxta quencũq; tandẽ modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

A.1.1.f.4.c. 11.f.76.g

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptę ad eſclipiadicos.

Seminis rutæ ſylueſtris. ℥.iv, ſilphij. drac. iv, ſpumæ nitri. ℥.iv. baccarũ lauri. ℥.iv: abrotoni, colocynthidis medullæ, cardamomi, ammeos, ſingulorũ. ℥.iv: rutæ viridis minæ octauã partẽ. Qui-

C dam horũ ſingulorum. ℥.xx. accipiunt: & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorũ tantundẽ, adipis taurini tantundẽ, chalbani. ℥.vi, ammoniaci thymiamatis. ℥.vj. opopanacis. ℥.iv, ſulfuris viui. ℥.iv. Quòd hoc pharmacũ fortiter calfactorium ſit, ſi memoria tenuerimus ea, quæ in libris de Simplicium pharmacorum facultate ſcripta ſunt, nihil opus recentiore aſſertione. Eſt enim vehementiſſimũ & calidiſſimum medicamentum ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphium, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomum & ammi. Ruta etiam viridis minus quidẽ his, non tã contemnendam habet caliditatem, quemadmodũ neq; ſulfur viuũ. Ex profundo itaq; attrahere omnia hæc poſſunt humores articulũ, & iuncturam coxẽdicis vexãtes. Quo vero emplaſtrũ ex ipſis fieret, picẽ & terebinthinã† ac myrteũ, & ceram, ac adipẽ admiſcuit is, qui pharmacum compoſuit. Verum ammoniacum thymiama, & chalbanũ, vltra hoc q̃ conferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam emolliendi ac mitigandi vim quandam habent. Opopanax vero eiuſdẽ cũ ipſis eſt generis, ſed fortiori facultate præditus. Alteram porrò compoſitionem ad eandẽ affectionem. Andromachus ſcripſit. *Aliud Malagma ad Iſchiadicos, & alia multa.* Ceræ. ℥.lxxij, terebinthinæ. ℥.xlviij. ammoniaci thymiamatis. ℥.xxxiij, ꝑpolis ℥.xliij. chalbani. ℥.xxxvj, bdellij. ℥.xxv, croci. ℥.v, opopanacis. ℥.xij, ſpumæ nitri, ℥. xxx: vngueto

† In quibuſdã cod. dictiones hæ non habentur, in alijs legitur, καὶ ῥητίνης. i. reſinam.

D irino admoto tundito. *Aliud Protę Peluſiotę, ad Coxendicum, & capitis dolorem, & ad oẽs diuturnos dolores.* Ceræ. ℥.xxiv, ammoniaci thymiamatis. ℥.vij, terebinthinæ. ℥.vij, ſucci thapſiæ. ℥. viij, olei cyathum vnum. Quin & aliã cõpoſitionem inter malagmata Andromachus retulit hoc modo. *Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce.* Picis liquidæ heminas ij, aut ij. & dimidiam, ceræ li. j, reſinæ pini lib. j, nitri ſeſquilibrã, ſulfuris viui lib. j, ſtaphydis ſylueſtris ſextariũ j, pyrethri lib. dimidiam, fęcis vini vſtæ lib. ij, cardamomi ſextarium i, chalbani lib. dimidiã. arida cum liquidis cõmittito. Hoc pharmacũ ẽt ipſe Heras in proprio libro prope finẽ ſcripſit, ſed non appoſitum eſt ad picẽ, aut duas & dimidiam, ſed ſimpliciter ſcriptũ eſt, heminas tres. Præſcripſit autem hæc verba: Ceratum ad iſchiadicos, quod eruit etiam valde inueteratas affectiones: hoc vſus ſum in Frontino. Scripſit autem & alias duas iſchiadicas compoſitiones Heras, quarum altera hoc modo habet *Ad Iſchiadicos valde mitigatoria.* Picis partes ij, ſulfuris viui partem vnam: vtraque trita miſta dolenti loco imponito. Verum prælauare ægrum oportet, vt pharmacũ adglutinetur, & ſuperne chartam ſuperponere, ac ſinere donec ſua ſponte dilabatur: licet etiam lauare charta ſuprapoſita adhuc incumbente. In quibuſdam exẽplaribus, picis pars vna habetur: & licet ẽt ſic præparare, modo ſciamus nos efficacius eſſe ambo pari menſura miſceri. Debilius vero pharmacũ, ĩ quo duplum

duplum picis ad ſimplũ ſulfuris conijcitur. Porrò quæ reſtat adhuc tertia compoſitionũ iſchia- E
dicarum, hoc modo ab Hera prodita eſt. *Alia Iſchiadica. Hac vſus ſum in Frontino, ſtatim in ex-
acerbationibus.* Ceræ.ʒ.c. viſci quercini.ʒ.xvi, myrrhæ.ʒ.vi, terebinthinæ.ʒ.xxv, chalbani.ʒ.vj,
iridis illyricę.ʒ.vi, cedriæ heminã dimidiã, cyprini heminã dimidiã: cerã & cedriã cũ cyprino li-
quefacito, deinde reſinã & chalbanum: atq; vbi iam ab igne auferre voles, iridem inſpergito, itẽ-
que viſcum indito. Ablata autem iam olla in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta diſ
fundes, & miſtis ſimul omnibus vteris. Quidam ſupra hæc omnia etiam nitri.ʒ.v. addiderunt.

Quę pharmaca Aſclepiades in quarto Externorum prodidit, quę Marcellę inſcribit.

Nominat quidem & hic oĩa huiuſmodi malagmata: apponit autẽ alijs ꝙ ad iſchiada, alijs ꝙ
ad ſplenem, aliis ad latus aut aliã aliq̃ partem, cõducant: quædam etiam varii vſus eſſe ait: Quẽ-
admodum etiam hoc ſcriptum ab ipſo in hæc verba. *Malagma Antiochidis, Splenicis, Hydropicis.
Iſchiadicis, Arthriticis. Præparatum eſt Fabullæ Libycæ.* Ceræ lib.iii, uiſci quercini lib.iii, reſinæ te-
rebinthinæ lib.iii, tetrimẽti ab expreſſa myrobalano reliqui lib.i, ſpumæ nitri lib.i. floris lapidis
aſii lib.i, amoniaci thymiamatis lib.i, olei cyprini lib.iii, acetũ ad ammoniacum diſſoluendum.

Poſt hoc ſcripſit rurſus aliud ſic. *Aliud Fabullę compoſitum valde pręclarum, ad eaſdem affe-
ctiones.* Myrrhæ ſtactę lib.ii, bdellij onychis lib.ii, medullæ ceruinæ lib.ii, ammoniaci thymiama- F
tis lib.ii, iridis illyricæ lib.ii, opopanacis lib.i: chalbani, ſtyracis, vtriuſq; lib.i: maſtiches lib.i, floris
lapidis aſij lib.i, ſucci ſycomororũ lib.i, cẽchryos lib. vnã, piperis albi lib.i: ceræ, terebinthinæ, vtri
uſque lib.v: tundẽdũ eſt pharmacũ, ita ut qui tũdit fęcẽ vnguẽti irini adhibeat, quo mollius phar-
macũ fiat. Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. *Malagma quod & Aurei coloris appella-
mus.* Auripigmenti auricoloris, calcis viuæ, vtriuſq; ſextantẽ, aluminis liquidi, & ſciſſi, vtriuſque
ſextantẽ: arida tundimus & cribramus, & in pilã cõiectis, aceti cyathos octo affundimus, & ꝓbe
trita liquefactis excipimus. Sunt aũt hæc: Ceræ, reſinæ frictæ, & pinus, ſingulorũ lib.ii: olei cõis
cyath.viii: hæc liquefacta frigefieri ſinimus, & craſa tritis admiſcemus. Nos ad pharmaci præpara
tionẽ ẽt myrrhæ ſextantẽ addimus. Alij ẽt ſandarachæ ſextãtẽ apponũt, aluminis liquidi ſextan
te ſublato. Nos aũt coniectis oĩbus præſcriptis cõficimus, & fit efficacius. Poſt præſcriptũ aliud
ſubdidit hoc modo. *Hac vſus eſt Andromachus. Facit ſplenicis, hydropicis, & ad præcordia diſtẽta.* A.l.5.fu.1. t.11.f.647. e.f
Facit iſchiadicis, arthriticis, & ad inueteratos affectus. Ceræ, picis brutiæ, vtriuſq; lib.i: nos pro pi-
ce reſinã frictã indimus: reſinę pinus lib.i, olei cyath.viii: auripigmenti auricoloris, aluminis ſciſſi,
calcis viuæ, ſingulorũ ſextanẽ. præpara ut dictũ eſt. Nos appoſuimus ad pharmacũ myrrhæ ſextã
tẽ, viſci quercini trientẽ. Poſt relata alia quædã ad hydropicos & ſplenicos recẽſet, & inde rurſus G
multi vſus cõpoſitionẽ tradit, q̃ ẽt iſchiadicis cõuenire, ait, hoc modo. *Andrę Malagma compoſitio
admiranda ad ea, quę velis perforare, diſſoluere, adęquare. Educit oſſa corrupta, aculeos, & infixa. De
ſcriptum eſt etiam à Serapione empirico. Facit & ad iſchiadicos, cõmodum eſt ſuppuratis, facit, & ad
induratas uiſcerum affectiones. Eſt & Acopon bonum diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis par
ticulis. Facit ẽt ad ea, quę pingui mucore obſeſſa ſunt: educit .n. aliena, & ulcus ad cicatricẽ perducit.*
Grani cnidij purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticæ, radicis cucumeris ſylue- A.l.3.fe. 22.t.2.c. 10.f.403.b
ſtris, terebinthinæ, ſingulorũ drach. viginti: piperis rotũdi & lõgi, ammoniaci thymiamatis, & vt
quidã volunt amomi, & xylobalſami, ſingulorum drachmas decem: thuris maſculi, myrrhæ, reſi-
næ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorum drachmas decẽ: ſucci morotũ drachmas decem, ceræ.ʒ.xxx,
adipis caprini.ʒ.xv, fæcis unguenti irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tundũtur, & angu-
ſtiſſimo cribro excernuntur: liqueſcibilia vero ſingulatim diligenter tunduntur, deinde omnia ſi
mul miſcentur, ac rurſus tunduntur admota irini fæce, deinde vbi probe fuerint vnita, emollita
reponimus. Quòd ſi velis acopo vti, accipe pharmaci quadrãtẽ, adipis anſerini quadrãtem, olei
cyprini quadrantem, ac miſtis vtitor. Poſtea vero conſequenter ſic ſcripſit. *Alia ad eaſdem affe-* H
ctiones. Pyrethri.ʒ.xx. grani cnidij, ſpumæ nitri, vtriuſque drac.xx: ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ
creticæ tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorum drach. viginti: pi-
peris rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, bdellij, xylobalſami, thuris, myrrhæ, cardamo-
mi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ, ſingulorum drachmas decem: ceræ drach.xxx, viſci pro-
be ſubacti drach.viii, ſucci mororum drac.viii, fecis vnguenti irini, quod ſufficit his excipiendis,
vini Italici quod ſatis eſt: maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato: In alio exem
plari neq; xylobalſamum, neq; cardamodum, neq; amomum repperi. Poſt hæc alia pharmaca
prodidit, & deinde rurſus iſchiadicorum meminit, ſic ſcribens. *Aliud eiuſdem Epithema iſchia-
dicis, & Arthriticis: auxiliatur confeſtim.* Fenugręcũ in vas fictile conijcito, & ad ipſum poſcam
ſufficientem affundito, & prunis impoſitum donec diſſoluatur, coquito: ad diſſolutũ vero mellis
qđ ſatis eſt inijce, ac rurſus coque: deinde exẽpta diligenter tere, & in linteolum infarta locis af-
fectis impone, faſciaq; obligatos ſine. Hoc autẽ ad biduum & triduum facimus. Cæterum ſi in
terendo pharmacum induretur, ex liquore quantum ſufficit addimus: liquor autem tantus ſit, ut
tractile cataplaſma reddatur. *Aliud, quod continenter ad prędicta ſequitur, hoc modo.* Symphyti
ſeſquilibram raſam & minutim conciſam, ac in mortarium teſtaceum coniectam, diligenter te-

A rito: & ad tritam mannæ quadrantem addito, atq; ouorum crudorum recentium trium numero
candidum vna cum luteo, & rurſus terito: & vbi vnita fuerint, his adipis ſuilli veteris libram vnã
adijcito, & conquaſſata diligenter, atque in linteolum infarta imponito: mitigat confeſtim. Poſt
præſcriptum aliud deinceps ſcripſit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma, Iſchiadicis ſtatim in irri-
tationibus imponitur. Appellatur Didymaa. Facit ad attrita, & oẽm Neruorũ per cõſenſum affectũ:
diſſoluit omnem duritiẽ: facit etiã ad alias inflammationes: delet malignas Cicatrices: facit ad Luxa-
ta & Colliſa: facit & ad Mãmillarum affectiones malignas.* Cicutæ, viſci quercini, terebinthinæ, iri-
dis ſiccæ, myrrhæ, chalbani, ſingulorũ. 3. xlviij. olei cyprini, aut vnguẽti ægyptiaci quod ſatis eſt.
chalbanũ in oleũ cyprinũ, aut vnguẽtum ægyptium coniectum ad ignem diſſoluimus: & ceram
mollimus, ac reliquis miſtam probe tundimus. atq; his chalbanũ liquefactum cũ cyprino inijci-
mus, ac rurſus tundimus, malagma leniſſimum tactui reddẽdo: quo vtimur. Cõſequenter etiam
hoc Aſclepiades ſubdidit. *Aliud eiuſdem ex Areo. Facit ad colicos ſupra quam dici poteſt, in ipſis
vexationibus impoſitum: & pſoras curat citra exulcerationem.* Ceræ, picis liquidæ, vtriuſq; lib. i: pi-
cis aridæ lib. i; ſulfuris viui, aluminis ſciſſi, nitri rubri, ſingulorũ lib. dimidiam: liqueſcibilia lique-
facito: arida vero tundito, & per anguſtiſſimum cribrũ concernito, & ad liquefacta adijcito, pau
B latim ea inſpergendo, ac aſſidue mouendo, indeq; in pilã trãslata, ac tuſa reponito, & vtitor. De
inceps rurſum aliud prodidit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde cõ
modum.* Ammij. 3. xii: ſilphii, ſeminis rutæ ſylueſtris, baccarũ lauri purgatarũ, ſingulorum drac.
xiv: medullæ colocynthidis. 3. ii, nitri. 3. iv, abrotoni thebaici. 3. iv, cardamomi. 3. iv, ceræ ponti-
cæ minæ octauã partẽ: picis, reſinæ, {adipis anſerini,} ammoniaci thymiamatis, ſingulorum mi-
næ octauã partem: liquida cum aridis committito. Conſequenter & hoc ab Aſclepiade ſcriptũ
eſt ita. *Aliud eiuſdem, quo vſus eſt Antipater.* Silphij, rutæ ſylueſtris ſiccæ, baccarum lauri ſiccarũ,
ſpumæ nitri, medullæ colocynthidis, abrotoni thebaici, ammii, cardamomi ſingulorũ. 3. iv: rutæ
ſatiuæ viridis, picis ſiccæ, reſinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, adipis* vitulini, ſingulorũ
minæ octauã partẽ: chalbani. 3. xvi, opopanacis. 3. iv, ſulfuris viui. 3. iv, olei cyprini heminas iv. * Al. anſerini
Vſus t pe oportet prius coriãdrũ aridũ vſtum cyprino excipere, & ex eo coxendicẽ illinere, atq;
poſt huius vſum malagma ipſum imponere. Poſt hoc rurſus aliud ſcripſit hoc modo. *Aliud eiuſ-
dẽ Malagma, in Iſchiadicis humores ex alto euocat, ac tranſert, liberatq; a tota affectione. Facit & diſ
ſolutis, & trementibus, & affectionibus inueteratis.* Picis liquidæ brutiæ lib. iii, fæcis aridæ vſtæ lib.
ii. nitri rubri ſeſquilibrã, reſinæ pini lib. i, ceræ lib. i, ſtaphidis ſylueſtris lib. i, ſulfuris viui lib. i, pyre-
C thri lib. dimidiã, cardamomi ſextariũ. i: picem, cerã, reſinã coquito. arida tũdito, & cribrato angu
ſtiſſimo cribro, ac cũ liquefactis cõmittito: & vtitor. Poſt præſcriptũ adhuc aliud pharmacũ ſubdi
dit ita habens. *Aliud eiuſdem, quo vſus eſt Philocalus.* Sinapis, ſœnigræci moliti, vtriuſq; ſextar. di
midium: pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, nitri rubri, ſingulorũ 3. iv: opopanacis. 3. ii, chalbani. 3. ii,
reſinæ terebinthinæ lib. i. ceræ lib. i. olei cyprini lib. i. arida cum liquidis committito, & vtitor.

Iſchiadicorum cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

Damocratis extat libellus Clinicus inſcriptus, in quo verſibus iãbicis, quemadmodum ſolet,
de tribus differit medicamẽtis, Ac primo quidẽ eo, quod ex herba, quam ipſe Iberidem appellat,
conſtat: Secundo ex ſemine dolores ſedãte cõpoſito. Tertio vero purgatorio, & ab ipſo Hiera
appellato. De primo igitur in iſchiadicorum curatione in eo libello hęc ſcripſit. In Iberide inquit
medicum quendam amicum ſuum per hanc herbã curatum eſſe: quam herbam, vt dixi, ipſe Da-
mocrates Iberidem appellat, vt qui ipſe viſu herbã cognorit, nomen autem eius nullum audie-
rit, cum etiam id ipſum ignorarit is, qui eum vſum eius docuit. Verum ex ſignis quæ ſcribit vide-
tur Iberidem appellare, quæ à Græcis lepidium nominatur, à regione, in qua amicus eius cura-
tus eſt, appellatione ducta. Deſcribit autem ipſius ſigna per hos Iambos.

D Herba hæc vbique, multaque frequens naſcitur
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritaſque quondam publicè pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola.
Semper vireſcens, foliis naſturtii.
Florentibus, vere attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit,
Paulo minorem, aut rurſus ampliorem. Ab hoc
Aeſtate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducant hæc ad imaginem, &
Deiecta & exiccata depereant gelu:
Adnata radici tamen cernes alia.
Aeſtate florem fert colore lacteo
Multum tenuem variumque valde cauliculus.
Ad quem ſequitur ſemen penitus ſic exiguum,

Viſum

Viſum ferè vt fallens,oculos quoque effugiat. E
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Vero ſimilem quam maxime naſturtio.
Per hos quidem uerſus figuram herbæ indicauit. Cõſequenter autẽ vſum ipſius per huiuſmodi.
Hanc erutam larga ſatis cape copia,
Aeſtate:nam tunc optima,& fortiſſima eſt
Adhuc recens,ſiccata fit ſed debilior.
Tuſam hinc probe(nam difficulter tunditur)
Pauca ſubactamque excipies axungia:
Crurique toti & maxime coxendici
Adhibebis,& ligabis,& ſines duas
Horas mulieribus,viris ſed quatuor.
Hinc balneo inductos,nec vllo ex vnguine,
Nec ſmegmate vllo pinguiore collines,
Sudore ſed modico exiliente in ſolium
Merges,manere coge,ſiquidem ſæpius F
Morſum caloris quempiam ac ſenſum afferat.
Verum hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus ſint plurium,
Exhibit attamen ſuis pedibus valens.
Ad multum oleum miſcebis hinc vinum modicum,
Et concuties,& illines totos eo.
Ac mox madore terſo & pinguitudine
Totum teges crus mollibus tu velleribus,
Iubens obite aſſueta vitæ munia.
Quæcunque vult,& non grauatim ſuſcipit.
Hoc auxilium certum atque conſtans integre eſt,
Et nullo alio adijcendo ei ſimul indigum.
Expers doloris & vbi manſeris,fere
Quod accidit,radiculam lętus cole.
Quòd ſi tamen inde affectionis veſtigium G
Quoddam ſuperſit,poſt repetes hoc præſidium,
Diebus vt multum decem bis præteritis.

Hoc ſane vtendi modo & inueteratos capitis dolores,& alias oẽs quacũq; corporis parte inueteratas & ęgre ſolubiles affectiones,ac reſolutiones, ſe curaſſe ait. Et oĩno vitia,ĩ q̃bus alijs ſinapiſmo appellato,& auxilio ex thapſia conflato,vtũtur, ſe per hãc herbã perſanaſſe dicit. Porrò de hac Iberide ẽt Archigenes ſcribit in ſecũdo pharmacorũ ſecundũ genus,lepidiũ ipſum appellãs. Dicit aũt ſplenicis & iſchiadicis ipſam cõuenire. *Ad Iſchiadas,& perfrigerationes Hygiani Hipparchi.* Herbã Iberidem,quã aliqui lepidium vocant, aut agriocardamũ.i.naſturtium ſylueſtre, colligito:& radicẽ eius tuſam ac adipe porcino cõmollitã,emplaſtri vice imponito ad dolentem locum ad horas tres, indeque in balneum mittito. Idem præſidium & veteres capitis dolores depellit,in conſimili vſu adhibitum,quem Damocrates medicus per verſus prodidit.

De Podagricis & Arthriticis affectionibus. CAP. 3.

DIctũ antea eſt in ſermone de Iſchiade,de fluxionibus generari eiuſmodi affectiones irruentib' in locos iuncturarũ:quare ẽt curatio ipſarũ iuxta eũdẽ fit modũ,nimirũ vt irruẽtes fluxiones euacuent:Influẽtib' igit̃ adhuc ipſis,ſcopũ afferendorũ auxiliorũ cõi rõni influẽtiũ humorũ ſubijcere oportet,ita vt repellamus,ac reſtringamus. Vbi vero amplius non influant, vt diſcutiamus iã illapſos. Cæterũ materia pharmacorũ,ꝑ q̃ hęc fiunt,multiformis eſt, quẽadmodũ ẽt in alijs affectionib',excogitãtib' videlicet à principio prudẽtiorib' viris iuxta quãdã artificialẽq; cõiectură mõ hoc,mõ aliud eorũ,q̃ optima ꝑ experientiã ſunt iudicata. Quaꝑꝑ & ego velut in alijs affectionibus,ſic ẽt in his optima ex eis,quæ priores medici experientia cognouerunt, adſcribã. H

Pharmaca ab Aſclepiade ad prædictas affectiones in quarto Externorum prodita, quæ Marcella inſcribit.

Epithema Podagricis, Arthriticis,ſedans dolorem. Vſus eſt in ipſis vexationibus, Succi papaueris. ʒ.iv,croci. ʒ.i, cum lacte bubulo aut caprino terito:& adiecto pane interno diligẽter læuigato, vt molle cataplaſma fiat,& roſaceo admoto molliro: ac vtitor leni cataplaſmate,forinſecus betę aut lactucę folijs,cuſtodiendi eius gr̃a,impoſitis. Quandoq; opiũ & crocũ cũ lacte trita cerato roſaceo excipimus,& linteolo infarta imponimus. *Aliud.* Styracis. ʒ.ii,opij. ʒ.i,cõfice ac vtere vt dictum eſt. *Aliud,confeſtim à dolore liberas,verum ante pharmaci impoſitionem ægrum lauare oportet,& tũc deterſis locis imponere.* Succi abſinthij pontici,croci,opij,ſingulorum drach.i,ceræ ponticæ. ʒ. iv. A.l.3.f.22. t.2.c.35.f. 404.c

vnguenti

A vnguenti irini drac.vi.vini cretici quãtum ſufficit: & læuigata liquidis excipe, & linteolo inſtrata impone. *Aliud.* Seminis cicutæ dempto cortice expoliti drac.vi.croci drac.i.{ſtyracis drach.
i.}opij drac.i.paſſi cretici,quod ſatis eſt·trita excipe roſaceo cerato.*Epithema podagricorum, Arthriticorum,facit ad Maximas affectiones.Vſus eſt eo Eraſiſtratus Sicyonius*. Radicis capparis tuſæ,& cribratæ chœnicem vnum,ſeminis hyoſcyami chœnicem dimidiũ, radicis chamæleonis
nigri chœnici s quartã partẽ,ſeminis cicutæ chœnicis quartã partem,radicis mandragoræ chœnicẽ j.radicis ſolani, aut ut alij dorichni.j, chœnicis quartã partẽ: omnia tuſa,& cribrata miſta in
vaſculum figulinum reponito, & probè obturata ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartã
partem inde accipito,& paſſo tritã in vas fictile non picatũ conijcito: & addita fæcis vini aridæ
quarta heminæ parte,ad prunas poſita diligẽter mouẽdo coquito,donec bis,aut ter efferueſcãt:
deinde ab igne ablata, q̃ calidiſſima imponito, aut q̃uo perferre ægri poſſunt. Verum ante huius cataplaſmatis vſum, pedes multa aqua frigida perfundere oportet,& ſpõgijs detergere, atq;
ita pharmacũ imponere.Supra verò cataplaſma linteola tenuiſſima aceto imbuta imponantur,
& faſcia circundata ad horas duas pharmacum incumbere ſinatur. Poſtea verò eo ablato excitatas bullas acubus perforare oportet, ab ijs enim humor mucoſus multus, ac glutinoſus pro-
B fluet:poſt cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur, & rurſus pharmacũ,ut dictũ
eſt,imponatur; ita tñ vt pro aceto aqua potabili vtamur,& ex ea rigatum linteolum pharmaco
ſuperindemus. *Aliud eiuſdem. Hoc pro cucurbitis , & hirudinibus vtimur: nam Seroſos ſanguinis humores exugit,facit & ad tofos,ac duritias,vt inde diſſoluantur.*Farinę fœnigręci ſextarium vnũ,
floris lapidis aſij ſextarium j.lomẽti fabæ nigræ molitæ, farinæ lupinorum, vtriuſq; ſextarium j.
omnia miſta,& aqua calida ſubacta , calida imponito,& faſcia conſtringito.Oportet autẽ prius
affectos locos perfundere,aut ẽt in ſolio lauare. Cum verò faſciæ circundatæ madidæ,ac cruentæ factæ fuerint,pharmacum tollimus:& fotis locis,paſtillo ex amygdãlis amaris vtimur,& malagmate,qđ crocum,iridem,& ariſtolochiã hẽt:hoc ipſum verò inter malagmata ad podagram
deſcripta habetur. *Paſtillus Podagricis, Arthriticis.Vſus eius eſt in ipſis irritationibus.* Aloes libram j.ſucci centaurij ſexuncem,thuris nõ ſecti trientem,myrrhæ trientem, floris lapidis aſij ſextantem,opij ſextantem,ſucci mandragoræ ſextantem,aluminis ſciſſi ſextantem:excipe paſſo, &
fac paſtillos. Vſu expetente,lacte diſſolutos cum pennis illine, & ſupra illitionem linteolũ paſſo
imbutum impone.*Alius Paſtillus,Iuppiter appellatus.*Aloes drach.xij,opij drac.viij.ſucci papaueris drac.vj.ſucci hyoſcyami drach.vi.aconiti drach.iv.hypociſtidis drac.vj,glaucij drac.viii.cro-
C ci.ʒ.xij.gummi drac.xxiv,malorum mandragoræ drac.xx.aceti heminas* duas:mala cum aceto * Al'ter v.
coquito,& expreſſa prędictis admiſceto: & ex dilutis,ac probè lęuigatis paſtillos formato,eosq;
in vmbra ſiccato. Vſus oſtenſus eſt.*Malagma Arthriticis, Podagricis,ex cicuta,& agarico accommodatum.*Seminis cicutæ ſextarium j .agarici ſextarium j. fœnigræci ſextarium j.nitri vnciam i.ceræ libram j. reſinæ frictæ libram j.olei veteris libram j.medullæ ceruinæ trientem,illyricæ trientem:arida tuſa per anguſtiſſimum cribrum concernito:liqueſcibilia verò eliquato,& frigefieri ſinito,& ſic erata aridis committito : & contuſis, ac repoſitis vtitor.*Aliud eiuſdem.*Ceræ lib.j.olei
veteris,aut ſabini ſextarium j.fœnigræci ſextarium j.{ſeminis}cicutæ ſextarium dimidium , reſinæ frictæ lib,j.nitri rubri dodrantem,floris lapidis aſij ſemiſſem,medullæ ceruinæ trientem,illyricæ trientem:præpara ut dictum eſt. *Aliud Malagma eiuſdem ex tadis,Titi Caſaris. Facit Podagricis,& Arthriticis.Emollit omnem duritiam.*Viſci quercini ſeſquilibram,thuris libram i.ceræ libram i.tædarum pinguium libram i.reſinæ pinus lib. i.liqueſcibilia coquito , ac pinguibus tædis
moueto:poſtq̃ vero omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorem excolato,
atque huic thus tenuiſſime tritum inſpergito,aſſidueq; moueto,donec ad compagem manus nõ
inquinantem redigatur:& in mortarium tranſlata reponito,ac vtitor.*Aliud.*Tædarum pinguiſ-
D ſimarum libram j.thuris maſculi lib.i.reſinæ pinus libram i.viſci quercini libram dimidiam:præpara,vt prædictum eſt. *Malagma ex Lapide Aſio,Podagricis, Arthriticis valde præclarum,Liberat à tota affectione.Vſus eſt in ceſſationibus* . Viſci quercini , terebinthinæ, vtriuſq; lib.i.ſpumæ nitri,
floris lapidis aſij,thuris ſingulorum libram dimidiam:olei cyprini lib. i.adipis quantum ſatis eſt :
arida tunduntur,& cribrantur,ac cum aqua teruntur ad cerati liquidi ſpiſſitudinem : liqueſcibilia verò eliquantur,& tritis adijciuntur:quibus ſimul conquaſſatis,ac repoſitis vtimur. *Aliud.* Viſci lib.j.terebinthinæ lib. vnam:lapidis aſij, nitri vtriuſq; trientem:mannæ quadrantem, cyprini
ſextantem,aquæ lixiuij figulini, quod ſatis eſt. *Aliud ad Arthriticos valde præclarum : auxiliatur confeſtim,humores in alto abſorbens.*Viſci libram i.terebinthinæ libram i. adipis taurini , floris lapidis aſij,vtriuſq; quadrantem {nitri quadrantem,}calcis viuæ quadrantem, mannæ quadrãtẽ,
cyprini libram i.præpara,ut dictum eſt. *Aliud Diodori.*{Calcis viuæ drach.i.thuris,terebinthinę,
ammoniaci thymiamatis,ana.ʒ.iv.}adipis taurini. ʒ.viii.ſpumæ nitri.ʒ.iii.floris lapidis aſii.ʒ.iii.
in alio exemplari.ʒ.iv.olei cyath.u.arida cum liquidis committito. Hoc pharmacum valde cõmodum eſt.Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus liberat.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM PER GENERA
LIBRI SEPTEM

Ioanne Andernaco interprete

Ad vetuſtiſſimorum Græcorum codicum fidem diligenter alias ab Auguſtino Gadaldino recogniti, & nunc etiam ab eodem aliquibus in locis emendati.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de ratione, & vſu componendorum medicamentorum: ac recenſet Emplaſtra quædam, maximè verò candida, quæ cum ad alia tum ad cicatricem inducendam accommodata ſunt.

Quid in duobus Galeni libris de Compoſitione medicamentorum per genera, qui Romæ vna cum alijs incendio conflagrarunt, contineretur. CAP. I.

SCripſimus & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum
ſanè prodierant: ſed cum alijs in apotheca, quæ ad viam ſacram eſt, relicti inter- G
cidere, quando Pacis delubrum totũ, & ingentes Palatij bibliothecæ incendio
conflagrarunt. Tunc enim & aliorum complurium, & mei libri, qui in apothe-
ca illa erant ſepoſiti, interierunt, idque cum amicorum nullus, qui Romæ dege-
bant, priorum duorum exemplaria habere ſe fateretur. Efflagitantibus itaque
familiaribus, ut idem opus denuo ſcriberem, operę pretium mihi viſum eſt prius editorum men
tionem facere, ne, ſi quis antea in illos inciderit, cauſam quæritet, cur bis de eiſdem rebus tracta-
uerim. In illis igitur à primi libri exordio diſputationem in eos direximus, qui ſophiſtarum mo-
do, compoſitorum medicaminum pollicita ſeu profeſſionem, quantum licuit, abrogare, non
nullaque ſimplicium calumnijs deprimere, conabantur: dicterijs eos pariter inceſſentes, qui
ſcriptum de illis reliquerunt, alia iecur, alia lienem, alia renes, uel veſicam vel caput vel pul-
mones iuuare. Vtrum enim (aiunt) præſes quidam eis imperat? quemadmodum in Tra-
gœdia,

Abi quidem tu flumina ipſa ad Inachi,
Thebas at age tu pergito Cadmeias.

Sic in his tu quidem ad hepatis portas, tu vero ad veſicam, vel renes duos, proficiſcere. An qđ in H
ventriculum ingeſtum eſt, iecur quidem excipit, inde vero per vniuerſas corporis partes deferi?
At hoc ſcomma eos, qui hæc cauillantur, tã eſſe medicamentorum facultatis imperitos arguit, ut
à marino lepore pulmonem exulcerari ſolum ex omnibus corporis particulis ignorẽt, ueſicam
ſolã à cantharidibus: ab alijs renum lapides conteri: ab alijs rurſus ex pulmone atque thorace fa-
ciles fieri excreationes: quemadmodum ab alijs alia in una quadam particula peculiariter perfici.
Atqui varie hunc ſermonem in primo commentariorum iam antea nobis (vt dixi) conſcripto-
rum libro, ſicut rurſus in ſecũdo alterũ ſumus executi, ꝙ alij quidam putarent in cõpoſitione ſim
plicium medicamentorum contrarias inter ſe poteſtates omnino corrumpi. Etenim ſi aquã (in-
quiunt) feruentiſſimã cum frigidiſſima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, perma-
net, ſed tertia quædam ab utraque diuerſa generabitur. At hic quoq; vanã ipſorum nugacitatem
oſtendimus, qui ignorẽt ex ijs, quæ corpori admouentur, nõnulla pro innatis facultatibus, alia
pro acquiſitis qualitatibus, functionem obire. Quis.n. cicutam aut papauer refrigerandi vim ha-
bere dubitat? quin tu ſi recalfacta ea vehementer, animalis corpori offeras, non ſecus ac caute-
rium, vlcus concitabunt. Quemadmodum rurſus, ubi ſinapi in frigido aere cum aqua tritum fri-

gidiſſimo

A gidiſſimo hyemis tempore, repẽte corpori raro, ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quã ſi niue aut cryſtallo ipſum cõtigiſſes. Sed ſi id ipſum ſinapi lõgiore tẽporis ſpatio corpori noſtro admotum fuerit, principio ſanè exigui caloris ſenſum præbebit, dein maioris, poſtea tam euidẽtis, vt igne vri videamur: E contrario vero cicuta, & papauer, † calida exhibita, tantam parient refrigerationem, vt ſtuporem corporibus quamlibet acuto ſenſu antea prçditis inferãt. Cum igitur id genus omnia in cõmentarijs, qui vndecim numero ſunt, de ſimplicium medicamentorum facultate deſinjuerimus, iam ad ipſam diſciplinam vtilem deſcendemus, in qua exercitatus, ẽt ſi facultatũ, quas polypharmacos grçci nominãt, ſcriptiones minus attuleris, nõ deſiderabis commoda cuiuſque morbi auxilia, modo ſimplicium pharmacorum, ut diximus, materiæ nõ ſis imperitus. Cæterum hic liber obiter oſtẽdit & empiricorum medicorum contentionem, qui ad inſomnia, fortunam, & caſum ſeu incidentiã, (græce periptoſim) medicamẽta cõpoſita prope vniuerſa referũt, ſi pauciſſima quædã excipias, quæ cõi omnium hominũ ratione, q̃ epilogiſmũ ipſi vocãt, inueniſſe ſe dicunt. Quemadmodum, vbi eiuſdẽ facultatis pharmaca inuicẽ miſcuerimus, quæ alia in alio corpore melius, aut peiꝰ functionẽ ſuã obijſſe vſu ac experimẽtis didicimꝰ, rationi conſonũ certe nobis eſſe uidetur (empiricorum aliqui dicunt, non.n. omnes) componere plu-

† Cod. impreſſi Græci habẽt εἰθιϲμαὶ προσαχθέντα τοιαῦτα &c. Manuſcripti, εἰθιϲμένα προσαχθέντα χρονίως, τοσαῦτα, &c. i. ſi calida adhibita, immorata fuerint, tantum, &c.

B ra huiuſmodi, vt vel vnũ ex eis corporis curandi naturç idoneum inueniat: Quòd in hoc vtiq; recentiſſimo pharmaco, cui nomen inditum eſt Cephalicũ, quaſi capitale dixeris, accidiſſe ferunt, miſtis in eo oĩbus ijs, quæ vel per ſe vlcera carne implere cognoſcuntur. Sed qua ratione çrugo cerato ſimplici miſta medicamen ſarcoticum .i. ad gignẽdam carnẽ idoneum faciat, cum neutrũ ex illis nutriendæ carnis vim habeat, non item exponunt: ſiquidem ærugo vlceratam carnẽ erodit, vtpote acre & calidum medicamentum: ceratum mire quidẽ eſt, nec mordax, uerũ nouæ carnis loco ſordes parit vlceribus. Nos vero diximus in tertio methodi medendi libro, quomodo videlicet, tum hoc, tum alia, quæ ex contrarijs eodem pacto conſtant, inuicem commiſceantur: dicetur nunc quoque particularis exercitatio, morbi cuiuſque appoſito exemplo.

Quæ præſcire conueniat eum, qui medicamenta probè compoſiturus ſit. CAP. 2.

EXpoſitum eſt alibi, ſimplicium medicamentorũ vires, non ſolum cuiuſq; generatim noſcendas eſſe ut quidã ſcripſerunt, dicentes ea, vel calefacere, vel refrigerare, vel ſiccare, uel humectare; verũ diſtincte, mẽbratimq; & ex quo ſint ordine ſingula, uti nos docuimus. Nã nõnulla quidem medicamina obſcure prorſus vnumquodque prædictorum efficiũt, quçdam manifeſto, aliqua valide, ſicut alia abſolute. Non ſatis eſt ergo nouiſſe pharmacũ hoc calefaciendi, aut refrige-

C randi, virtutem habere, ſed quantam habeat, definire oportet. Calefaciunt igitʳ reſinç oẽs idq; ſibi cõe habẽt, attamẽ maioris minoriſq; rõnẽ nõ exiguã in calore ſortite ſunt. Itẽ ſucci plures non mediocriter rõne ad maius minuſq; facta differentes, excalfaciunt. Nã ſi panacis ſuccũ cyrençο, & medico conferas, uidebitur tibi hic ceu nihil ad illos eſſe. At quorſum attinet ſermonẽ ipſorũ diuertere longius, cum eorũ differentiæ, quibus in cibo vtimur quotidie, poſſimus meminiſſe? Anethũ igitur, & ruta, cæpaq; omnia calefacientia, magno inter ſe uariãr diſcrimine. Quapropter in curationibus quoq; particulæ admodũ refrigeratç, medicamẽ, quod impẽsè calefaciat admouebimus: illi vero, qđ paulùlum à naturali habitu receſſit, modico calore præditum: ſicut & inſigniter refrigeratæ, uehemẽtiſſime calefaciens adhibebitur. Merito igitur quatuor nos excalfaciẽtiũ ordines ſtatuimus, ſeparãtes à modice calidis ea, q̃ euidẽti eiuſmodi qualitate præcellunt: tũ q̃ magna: tũ quæ vehemẽti adeo, vt vrere videantur. In ſingulis aũt illis quatuor ordinibus diuerſis quædã eſſe velut incipientis differentiæ, nõnulla deſinentis, & ei, q̃ poſt hãc exiſtit, ꝓpinquç, alia in medio cõſtituta. Itaq; ſunt ex ijs, quæ ꝑ caloris vim exulcerãt: quẽadmodũ ẽt ex illis, q̃ {exedentia ſeu putrifica latine,} ſeptica græce nominantur, alia, ſimulatq; corpora cõtigerint, pote-

D ſtatẽ ſuã oſtendunt: quædã duabus tribuſve, aut quatuor horis, opus hñt: nõnulla diẽ totũ, vel ẽt poſt eũ noctẽ, vel maius dein ſpatiũ, requirũt. Hæc iã vt in calefacientibus, ita quoq; in refrigerãtibus, intelligere eſt oportet, qui medicamẽ aliqđ confecturus eſt: pari modo & in ijs, quæ humectãt exiccantq;. Cæterum materiæ medicaminum quædã à plantis, quædã à metallis, nõnulla ab animantibus, proueniũt: quas oẽs in tractatu de ſimplicibus medicamentis definite expreſſas didiciſtis. Nam cũ familiaribus hic mihi ſermo potiſſimũ eſt, qui precibus me adegerunt, hçc nunc propter librorũ interitũ denuo perſcribere. Iam vero vt ſimplicium medicaminum vniuerſorũ facultates ad amuſſim uobis cognoſcendæ ſunt, quo vbiuis corporibus curationẽ deſiderantibus idonea ex ijs, quæ adſunt, facile poſſitis remedia componere, ita ẽt omnium præter naturam affectuum differentias tenere expedit: quas primum quidem libro de morborum, altero de ſymptomatum differẽtiis: tertio poſt illos, in quo de cauſis morbos efficientibus diſſero, comprehenſas habetis: ad hæc alijs tribus de ſymptomatũ cauſis: vno inſuper meo de plenitudine, nec non de febrium differentia commentario: poſtremo medendi methodo: in quibus affectiones actionẽ lædentes didiciſtis, item curationem harum primam eſſe (quemadmodum etiam prçſeruationẽ) cauſarum eas parientium. Docti pariter eſtis primum curationis ſcopũ à morboſis diſpoſitionibus ſuggeri: ac cum his vna patientis particulæ naturam indicari. Præterea aeris nos ambientis

temperamentum,conſtitutionem,ętatem,tempus,locũ,vitæ propoſitum,&ἔθη.i.cōſuetudines, E
plures egregij medici inſpiciunt:de quibus,vbi eorum vſus fuerit,aliqua ſimul, & hic nobis di-
centur.Hæc itaq; in memoria vos oīa ſic exprompta habere expedit,ſi quouis loco medicamẽ
torum,tum ſimplicium,tum cōpoſitorum,copiam habere deſideratis.Inſuper quòd ab vno inte
rim aliquo ſponte nato medicamine,ac ſimplici morbus curari poſſit, interim verò compoſiti
vſus requiratur:ac quamobrem id agamus,rationem deinceps explicabimus.

Qui compoſitorum medicaminum vſus. *Cap. 3.*

SI ſolis ſimplicib.medicamentis vniuerſos p̄ter naturam affectus curare liceret, nullus vtique
compoſiti vnq̃ vſus foret:at hoc nūc ita cōparatū nō eſt,nam ſæpe cū corpus aliquatenus ca-
lefacere volumus,ſimplex nullū,quod præſtare id queat,habemus:medicamentū.n.curās, affe-
ctioni cui adhibetur, ꝑportione nimirū reſpōdere oportet.Ergo ſi diſpoſitio ſit frigida, quatuor
numeris à naturali recedens,curaturū ipſam pharmacū totidem gradibus mediocri,ſymmetro-
ue calidius eſſe oportere oībus eſt manifeſtū.Portò cum interim tale ſimplex nullū adſit, ſi duo
habeamus,quorū hoc numeris quinq; illud tribus calidius ſit,ea ſi miſcuerimus, medium efficie-
mus,quatuor numeris ſymmetron exuperās:Iam quædā ſimplicia citra alterius miſturam ne in
vſu quidẽ eſſe poſſunt, veluti cū emplaſtō pharmacō apponere cupiā volumus,q̃ppe ſimplex F
nullum ad talẽ vſum idoneum eſt.Ergo neq; bitumen,neq; cera,neq; reſina,ſicut neq; pix,neq;
ꝑpolis,ac ladanum,multo minus ærugo,& ceruſſa,vel ſpuma argēti,vel molybdæna, vel aliud
quodpiam metallicum medicamen,ſimili modo,nec herbæ ſolæ,emplaſton pharmacū efficere
poſſunt.Quare primi emplaſtrorum authores nō temere ex oleo quoq; metallica coquere ex-
cogitarunt,q̃ liquefieri poſſint,liquefacere,ac ſiccas herbas cōtuſas,cribratasq; eis adijcere.Rur-
ſus in alijs affectibus vnū medicamentū ſolum ex ijs,quæ ſuapte natura proueniūt, vſurpamus.
Cui tñ nonnulla adijcimus,aliquando virium ipſius vehementiæ obtundendæ,interim inſuaui-
tatis mitigandæ gratia,quemadmodū Hippocrates in libro De victus rōne in morbis acutis hi-
ſce verbis inquit:Si ſub trāuerſo ſepto dolor ſit,ad claiuculā verò ſignū non fecerit,emolliendus
eſt vēter,vel nigro veratro,vel peplio:veratro quidẽ daucum,vel ſeſeli,vel cuminū, vel aniſum
vel aliud q̃d odoriferū miſcendo:peplio aūt ſilphij ſuccū. Hac dictione manifeſtò Hippocrates
Com.2.claſſ.7 217.h vſum quidẽ pharmaci purgātis eſſe oſtēdit,ſed inſuauitatẽ eius in potu,moramq; in ventriculo,
condimentum requirere:multa ſiquidẽ,quę bibuntur pharmaca,tā ſunt aſſumentib.inſuauia,vt
ſtomachū ſubuertāt,vomitūq; ꝑtinus cieāt:quędā licet paululum in vētriculo manere poſſint,
poſtea tñ euomantur,cū prauas eructationes mouerint.Quemadmodū vero purgātium ceu cō G
dimenta ſunt eiuſmodi medicamina,quorū Hippocrates meminit,ita dolorem leuantium, quæ
anodyna appellantur Græcis,alia vehemētiam mitigant, vt cum papaueris ſuccū,vel hyoſcya-
mi ſemen,præbemus,vel mandragoræ radicis corticẽ.Quare & hic pharmacorū compoſitionis
vſus eſt:Maximus aūt in morbis,q̃ contrarias ſimul facultates deſiderant, verbi gr̃a repellendi,
& digerendi,vel detergendi,ac læuigādi,vel incraſſandi ſimul,& attenuandi humores, ac veluti
plurimi vſus medicamēta(Græci polychreſtotata vocāt)& optima, diuerſas in ſe poteſtates, vt
indicabimus,cōtinent.Verum is quoq; medicamentorū compoſitionis vſus eſt,cū vnū aliquod
illorū ad multas venenatas feras,vel ęxitialia pharmaca,efficax habere volumus, q̃ vſus ẽt the-
riacā,vt vocāt,antidoton cōparauit,itẽ mithridation,aliasq;.multas. Sunt porrò & aliæ quædā
vtilitates minores quidẽ prædictis,attamẽ quæ crebro nos ad medicaminū cōpoſitionem deſcē-
dere cogunt,quas vniuerſas hoc in opere docebimini.Nunc.n.vbi primum emplaſti medicami
nis,& ad plura vtiliſſimi à me confecti mentionem fecero,iam inſtitutum aggrediar.

De Emplaſtro pharmaco Dia Chalciteos ideſt ex chalcitide confecto,
quod Phœnicinum appellatur. *Cap. 4.*

QVa ratione compoſuerim emplaſtrum ex chalcitide,quod à palma, quam phœnica Græci H
vocant,Phœnicinum appello,medicamen glutinandis vlceribus, cicatrice obducendis, &
phlegmonis curandis,accommodum(vbi liquefactum humidi cerati craſſitudinem obtinet)ani-
mum exercere,tum permiſſis Empiricis ſuam ipſorum fateri inſcitiam,tum relictis quoq; Theſ-
ſali ſectatoribus,qui optima pharmaca à medicis inuenta contrarijs conſtare facultatibus igno-
rant.Exercete inquam ingenium, vt eiſdem mecum vtentes methodis, medicamenta poſſitis
conficere,ac ſitis re ipſa perſuaſi,vel ea,quæ à maioribus inuenta ſunt omnia ex ratione compo
ni,nimirum quum Empiricorum incidentia nugatoria ſit.Dicenda itaq; iam eſt propoſiti medi
camenti compoſitionis ratio. Oleum vetus,& adeps,digerendi vim obtinent:chalcitis, & pal-
mæ ſuccus,repellendi,adſtringendique.Ex his igitur pharmacum compoſui, quo iam complu-
res vti nouiſtis,ideo,quòd omnibus ſui generis melius eſſe ex ipſis operibus comprobatum ſit.
Etenim ratio compoſitionem inuenit,experientia de inuentorum virtute decernit,ut etiam ra-
tionalium methodorum imperitis artificioſe confecta fidem faciant. Porrò cum modo dictis
medicamentis argenti ſpumam miſcui, quæ nihil magni adeo momenti adferre poteſt, ne-
que repellentibus,quod influit, neque digerentibus, quod iam particulis phlegmone laboran-
tibus

A tibus infixum eſt:quippe ſiccandi virtutem hēt; ſed non validam, quare ipſam ceu aptū medica-
men in emplaſtri compoſitionē adiunxi:nā cum prædictis incoquitur,donec ſubſtātiā,quæ non
polluat, conſequatur. Adipē vero inſulſum,& quam maxime fieri licet,vetuſtiſſimum eſſe cōue
nit:tum oleū vetus ſimiliter,quod cū ſuillo adipe propinq̄ virtutē habere quodāmodo didiciſtis,
licet adeps paulo maiorē emolliēdi,calefaciendiq; vim obtineat. Didiciſtis quoq; vetuſtate ipſa
tenuiorū partiū fieri,& digerere promptius:eoq; phlegmonis,q̄ magnū dolorē inferunt, magis
blanda,ac mitia eſſe ipſa recētia:ijs vero,q̄ tales nō ſunt, cōmodiora vetuſta. Et quo phlegmone
& diuturnior,& contumacior,hoc magis vetera proſunt, ac ſola curare valent:modo præterea
nihil afflictæ parti influat. Quod ſi quidquam influat,muſtā eſſe medicamenti quoq; virtutē opor
tet,cuiuſmodi hēt à me cōpoſitū pharmacū. Itaq; ꝓpea chalcitidē,& palmā digerētib' admiſcui
non ignarus paucas oīno phlegmonas diuturnas exiſtere,quibus nihil influat,nā ob humores in
eas cōfluentes diutinæ eſſe ſolent. Q̄ſi aūt incipiunt & accreſcunt,adſtringentiū, refrigerantiūq;
medicaminū virtus ꝓpollere debet:ideoq; hoc emplaſticū pharmacū ad humidi cerati ſpiſſitudi
nē liquefactū multis admodum vtile redditur,interim vino adiecto , vel aceto , vel aqua illique-
ſcēs:nōnūq̄ ex oleo immaturo,vel alio quopiā adſtringēte, quale eſt hiſpanū, & hiſtricū: vel ex
B dulci aliquo adſtrictionis experte,vel ēt vetuſto. Ego quoq; ſæpe myrteo,& melino,vbi validius
adſtringere res poſtulabat,medicamētum liquefeci. Hæc igitur cōpoſitio medicaminis tali ſym-
metria cōficitur: Vetuſti adipis,quē inſtitores axungiā appellant,ſint pōdo duo,olei veteris pon
do tria,argenti ſpumæ tantundem,chalcitidis pondo vnciȩ quatuor. Hæc autē ita coquere opor
tet: Adipis mēbranulæ oēs eximuntur,reliquū contunditur,vt liquari facile poſſit: mox ad ignē
liquefiat:deinde per colū deſtillatur,ut purū fiat,nihilq; mēbranȩ habeat,pondo duo ꝑdicta pen
dens:poſtea chalcitidis læuigatæ pondo triēs cum olei tribus libris adipi miſcetur:his & argenti
ſpumȩ pond. tria adijciuntur:ac omnia vbi ſimul in mortario coierint,cōijciuntur in cacabū,ac
rudicula palmæ mouētur. Sufficiet autē tibi ramus vnus maiuſculus,ut ſolida ligni parte mouen
do vtaris in modum ſpathȩ dictȩ:vocāt.n.ſic id,quo cōfecturas mouēt,& nos perſpicuitatis gra
tia ſimiliter nominabimus. Quod autem ſolidæ rami parti continuum eſt,in orbē purgato,ac te-
nellos ramuſculos vtrinq; procedētes* contuſos decide, ſed cortice prius exuto, vt ſegmenta in-
iecta pharmacum ſucco ſuo imbuant inficiantque. Igitur ſtatim ab initio ſpatha vtēdum eſt, ſed
tenuia palmæ ſegmenta inijcere oportet,vbi medicamentum cerato ſimilem cōſiſtētiā habuerit.
Nam ſi à principio ea immittas,ſuccus iniectorū,quē manere volumus,ex decoctione conſume
C tur. Inſuper ſpathæ,qua medicamētū initio mouetur,pars in cacabo intincta, poſtquā inaruerit,
vt proprium ſuccū non amplius ſeruet,amputatam reijce,reliqua vtere. Hanc rurſus,cū medica-
mēto intincta ſiccata fuerit,ſimili modo abſecato. Conſtare autē vobis arbitror, ꝙ palmæ ramū
non multis diebus ante abſciſſum arbore eſſe oportet,quippe tēporis interuallo areſcit, & ſuccū
amittit. Pridie igiꝰ per hyemē auferatur:æſtate,uel eodem ipſo die , quo cocturus es pharmacū.
Vbi autē ſic coctum ſpiſſitudinem,ut non inquinet,acquiſierit medicamē,ipſo veteris emplaſtro
ad vlcera,quæ cicatricē ægre ducunt,dyſepulota græce vocantur:ad cruenta valet oleo liquefa-
ctum:benefacit phlegmonis,podagris , articulorū morbis,bubonibus,phymatis, ambuſtis,per
nionibus,fracturis oſſium,contuſionibus,omnibus denique affectibus, quos appellāt rheumati-
cos. Iam vero & multi,qui hernias abſecant,poſt manus operam,ſtatim ipſum cū irrigationibus
& cataplaſmatis præparatū imponunt. Si vero chalcitidis vnciæ ſex immittantur,quȩ eſt ſelibra,
medicamen ad magna vulnera glutinanda promptius, atque ad ea,quæ cicatricē ægre ducūt,ef
ficacius fiet. Sunt quidē in hoc etiā alia eiuſdē potentiæ medicamenta, ipſi tamen cū oleo lique-
facto magis quā alijs oībus,in rheumaticis affectionibus fidendum eſt. Cum igitur plurima eiuſ-
modi Romæ exiſterent,nullū tā celebre,probatumq; fuit. Conducit,vt dixi,& podagricis,& ar-
D. ticulorum vitio laborantibus quolibet tempore,cū dolores intenſi non ſunt,qui perfuſiones , &
cataplaſmata lenientia poſtulent. Incipientibus igitur,atque augeſcētibus etiānum id genus vi-
tiis,liquefactum pharmacum refrigerari ſinito,idq; ſpathomela deradēs pilæ inijcito,cui vinum
ſuperfundito,quod vt recipiat,manibus ad pilam ſubigito: erit autē vinū auſterius, ætate quidē
medium, ſubſtantia non craſſum, ſed quā maxime fieri poteſt, dilucidius: nā huiuſmodi,vtpote
ſubſtantiæ tenuioris,in altū corpus penetrat. Tātiſper aūt liquefacto medicamini ipſum infundi
to,manibus conterēs,dum excipiat,miſceaturque, nec humidū adnatet, ꝙ cōtrario ac emollito
pharmaco miſtū nō ſit. Ad hæc etiā ſi nō prius refrigeratū medicamētū deraſeris, liquefacto, &
adhuc calido vinum ſuperfuſum permiſcere licet . Itaque in plegmonon principijs vim repul-
ſoriam validiorē eſſe oportet: In incremētis vero hæc non nihil imminuenda , quæ digerit virtus
augēda eſt: Cum aūt in ſtatum proprium,ſeu vigorē phlegmones tumor peruenerit, pares inui-
cem eſſe poteſtates conuenit repellendi & digerendi, niſi quis vehemens dolor pharmacum le-
niens requirat. Cæterum inclināte phlegmone,digerēdi vim augebitis , ut prorſus nihil vini eo
tempore miſceatis . Præterea dum id liqueſcit, vbi aſtrictoriā qualitatē ſatis excellere volumus
hiſpanum oleum,vel hiſtricum,vel ꝙ omphacinum ſeu omotribeȩ (latine immaturū ſeu crudū appellant)

* ἀποψήσας est in impreſſis, i. abſterſos, interpres aūt uidetur legiſſe ἀποτρίψας.

Oleum et adeps ue- fiunt calidiora, et -rum partium.

appellant)inijciendum eſt. Vbi æquales vtraſq; facultates habere cupias,oleo dulci,nec recenti, B
nec vetuſto liquãdũ eſt. Si vt digerat expetis,vetus oleũ,vel cicinũ,cõmode ſumiť. Emplaſtici au
tẽ medicaminis in liqueſcẽdo hmõdi fiat ſymmetria,Oleũ paulo copioſius,q̃ medicamẽtũ eſto,
magiſq; ęſtate,videlicet,vt librã vnã abſoluat:medicamẽti vero decẽ ũc.ĩiecisse abũde ſuffecerit.
Clarũ eſt aũt cuilibet,hoc efficacius reddi emplaſtrũ,quo plus medicamẽti habuerit:tãto aũt ma
gis mitigare,ac dolorẽ tollere,quãto liquidius fuerit ex roſaceo liquefactũ: At cerati,qđ inungi
poſſit,cõſiſtentiã recipit,dũ medicaminis põdo in olei ſelibra liquatũ fuerit. Tale vero phlegmo
non inclinationibus ex vſu eſt. Item ſedis,rectiq; inteſtini tumores phlegmonodas ſponte obor-
tos oĩbus melius iuuat. Ipſum aũt tũc liquefactũ oportet cũ oleo copioſiore, ut per cornu recti
foraminis,cui veſica ſuis alligata ſit,immittatur,velut in eiuſmodi vſurpare cõſueuimus: Ad hęc
frequẽter ipſum in his ex roſaceo liqueſeceris,cacabo vaſi,in quo liqueſcit,prius ſubiecto,qui cali
dã cõtineat:prunis vero ardentibus incũbat, aut flãmæ fumo carenti. Iã vero pro ſuperioris ſym
metriæ modo liquatũ,vt liquidi cerati ſpiſſitudinẽ habeat,& pudendi & podicis vlcera perſanat,
immo & alia oĩa vſq; ad vlceratos perniones,& ambuſta. Et.n. vniuerſa ſtatim inflãmatione libe
rat,puraq; reddit,& ſolida implet carne, præſertim vbi plus chalcitidis adiectũ fuerit. Inſuper ne
mo ignorat,vinum quoq; medicamẽto id effecturo admiſcẽdũ eſſe. Quòd ſi acetũ acceperit,am F
buſtis optime facit & ſtatim,& poſtea,quolibet tpe impoſitũ,ſiue illa iam puſtulas,ſiue non,ha-
beant. Conſtat aũt,ſi quis in aqua feruenti vſtus fuerit,hunc ẽt affectũ,pericauton id eſt ambuſtũ
igne,nominari. Porrò ſi pharmacũ ante impoſueris q̃ phlegmone ſit orta,nihil adeo ipſius gene
rationẽ impedit,phibetq;. Quapp,vt dictũ eſt,nõnulli qui hernias ſecant,ſtatim eo vtũtur,neq;
prius vulnere madefacto. Ad hæc cõtuſionibus,fracturis,& qualibuſcunq; plagis, ſi liquidũ ĩpo-
niť,accõmodatiſſimũ eſt remediũ. Ligamentis aũt circundatũ,faſciarũ inſtar,quibus rupturæ de-
ligãtur,catagmaticas Græci vocant, œdemata oĩa & inflationes mirifice iuuat. Cũ malo ſucco
corpus abundat,vel admodum ſentiens eſt,quam primum cõtuſis & percuſſis partibus illud im
pones,hyoſcyamus recens adijcietur:qui ſi nõ eſt recens propter anni tẽpus aut locum, nihilo
magis ipſum deſiderabis,ſi adiũgas eum, qui per æſtatẽ repoſitus eſt,qualis etiam ſingulis annis
ex Creta nobis Romam apportatur. Hoc magis adhuc dolori ſedãdo opportunũ,id eſt anody-
non medicamen,ſuccus mandragorę miſtus efficiet:non aũt nos latet & hunc à Creta optimum
fictilibus poculis afferri:cuius vnciã vnã,libræ olei emplaſtri liquefacti miſcere ſufficit:atque in-
terim amplius,interim minus impones,prout diſpoſitio poſtulat. Cõducit autẽ in eiuſmodi cor
poribus & pharmacũ ex roſaceo liquefactum eſſe. Cæterum ex caſu cõtuſis partibus, vel ligno, G
ac lapide percuſſis,etſi ecchymoſis quædam contigerit,protinus ab initio medicamen liquatum
imponi oportet,vino ut docui,miſto. Quod vinum die tertio,aut certe quarto,ſi particula inflã-
mationε careat,auferri oportet, oleo aũt veteri emplaſtrũ liquare: nã ſi plus adſtringanť ecchy-
momata,vix queant per halitũ digeri. Hoc medicamento etiam vtor aduerſus eryſipelata, præ-
ſertim phlegmonode,& adhuc lõge magis ad plegmonas eryſipelatodes: Principio igitur impo
no ipſum liquatum ex roſacco,quod oleo omotribe,ideſt crudo,& ſalis experte conſtet:tale.n.
eryſipelatis eſt accommodatiſſimũ. Ita iam liquefacto ſolani ſuccus in mortario miſceatur,q to-
tus per totum accurate ſubigatur excipiaturque:qui ſi non adeſt,pſyllij:ſi æſtas fuerit, ẽt ompha-
cis.i. vuæ acerbę,cũ portulacę vel ſemperuiui ſucco. Etenim vuę acerbę liquor p ſe plus,q̃ opor
tet,adſtringit:tãta autẽ adſtrictio eryſipelata ĩpromouet,vt q̃ calorẽ ipſorũ cute dẽſando inclu-
dat. Rurſus portulacæ ſuccus,neque is ſolus præ lentore poteſt exprimi. Optimum igitur eſt qui
ex vua acerba prius tuſa exprimitur,portulacæ in pila committere,& ſic iterum contundete; de
inde vbi ex ambobus miſtum exacte vnitum fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiã ſemper-
uiui ſuccũ exprimes:nam ſeorſum neq; ex hoc,quemadmodũ neq; ex cotyledone,ſuccũ copio-
ſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum maturitate vigentiũ ſuccus recens H
adiectus magis aptũ medicamen efficiet: quẽ ſi tempus non admittat,illius quę à Creta, vel alio
quopiam loco aduehatur, miſcere non dubitabis. Quin & hyoſcyami ſuccũ miſcere ei conſue-
uimus,interim meconium,ita autem nominatur papaueris ſuccus. Satius autẽ eſt vna cũ hoc,&
glaucij quippiã ſuperindere. At his multo imbecillior,ſed acquiſitu facilis,lactucę ſuccus eſt,tum
agreſtis,tum hortenſis, quam vniuerſi Græci huius tempeſtatis non thridacinẽ,ſed thridaca,no-
minant, agreſtem ſolam thridacinen appellatus. His rurſus ſereos,polygoni,trifolii, & auriculæ
muris,ſucci minus ad refrigerandum efficaces ſunt,quamquã & ipſi refrigerãt:ſed his euidentius
lenticula paluſtribus locis proueniẽs. Horum omnium penuria,miſcebis acetum & aquã. Porrò
medicamẽta hæc vniuerſa aſcititias qualitates frigidas habeant,vaſis videlicet aquæ admodum
frigidæ,aut niui inſiſtentibus. Atqui ipſum quoq; Phœnicinum medicamẽtum ſimili modo re-
frigeratum eryſipelatis admoueatur,donec vehemens ipſorum ardor ſubſidat. Liquet aũt,ſi ibi
de ea,q̃ aduentitia qualitate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt, immutanda eſſe,maxi-
me,vbi exactũ eryſipelas citra phlegmonẽ fuerit. Poſteaquã vero vehemens ille ardor quieue-
rit,aut nec perfectũ plane eryſipelas affixerit, ſed uel eryſipelatodes phlegmõe,vel phlegmo-
nodes

A nodes eryſipelas,non adhuc externũ frigus admoliemur,verũ à ſuccis etiam impensè frigidis ab
ſtinebimus,eos medicamini liquefacto miſcentes,qui mediocriter refrigerãt. Atq; ab his iã & li-
ni ſeminis,& chamęmeli ſuccũ miſceamus,ipſoq; ſolo poſtea medicamine liquato vtemur,nihil
aliud p̃terea immittentes. At ſi qñ liuidũ ex frigefacietium vi eryſipelas euaſerit, tale nõ amplius
eryſipelas appellandũ eſt,ſed tunc abſtinere nõ à vini miſtura modo, ſed roſacei quoq; & adſtrin
gentiũ oleorũ,oportet; nã ſolũ Phęnicinũ ueteri oleo liquefactũ,qđ liuorẽ contraxit, p halitũ di
ſcutere põt; & tunc affectæ partes aqua calida fouentur, & ſcarificãtur. Vobis ſi fuerit viſum hoc
interdũ facere,protinus Phęnicini liquefacti humidũ medicamẽ, cui vinũ adiectũ ſit,imponere
cõueniat,altero die vinũ auferendũ. Qđ ſi iã plus impẽdio eryſipelas refrigeratũ ab immodicè re
frigerãtib' medicamẽtis acceperimus, vt iã quoq; nigricet, pfuſione,& ſacrificatione magis vte-
mur,atq; citra hæc calcis viuæ quippiã liquido pharmaco immittemus: ſi verò laborantes teneri
ſunt,lotã ipſam vſurpabimus. Tunc pdeſt ẽt ſuccus coriandri pharmaco indutus,q ſanè,& cũ ce
rato roſaceo iuuat non mediocriter. At hæc ſanè,ſimilesq; affectus alia pleraq; medicamenta ſe-
quenti ſermone dicẽtur,quædã pari virtute cũ Phœnicino,nõnulla ẽt efficaciore pręditа. Aduer
ſus aũt rheumatũ,ideſt fluxionũ vitia,oĩum optimũ hoc medicamentũ eſt,ac ſpe maiora frequẽ-
B ter præſtitit. Cũ itaq; femur aliqñ prope inguen,cruda phlegmone totũ id affligẽte,ſuppuraſſet,
crus ita nobis figurabaĩ, vt ſanies ad inguen cõflueret. Facto aũt vlcere,dũ hoc longiore interual
lo cõtingeret,fluxio q̃ in femur decubuerat,euacuata eſt: ſed fiſtuloſa q̃dam diſpoſitio ſub femo-
ris totius cute orta eſt,ut ipſam,iuxta patellã,q̃ genu pars epigonatis Græcis dr̃,diuidere cogita-
remus,quò ſaniei vtrinq; liber eſſet exitus,medicamẽtis aũt liquidis inditis largius pertranſeun-
di via promptior. Vbi aũt femur ſoluiſſem poſtero die,quo incidere ipſum decreuerã,inuẽta ſunt
oĩa collapſa, arida, madoriſque expertia. Nemo igitur nõ nouit, ꝙ rõni conſentane ũerat, & po
ſtero die,& ſequentibus ſimiliter, vti pharmaco,quandoquidẽ particula quotidie coloratior, ac
omnino ſanior, q̃ eſſet,reddebatur. Curato itaq; hoc modo adoleſcente,poſtea multas rheuma
ticas affectiones hoc medicamine ſanaui, q̃ quidẽ oſculũ ſimplex haberent, ſed vt glutinari non
poſſet,& fiſtuloſum intus eſſet. Non eſt autem ab ipſius pharmaci vſu deſiſtendum,etiã ſi multis
diebus euidens nullum præſidium afferre videatur, vt quod poſtea vno interim die ſimul vniuer-
ſam vtilitatẽ maximã oſtendat. Quare bono animo hoc ſemper in rheumaticis affectionibus vta
mini,in teneræ quidẽ carnis hoĩe, vel puero aliquo, vel muliere, poſt prædictã ſymmetriã qua-
tuor vncias chalcitidis immittentes: in valido,ac duro corpore,ex proportione,vel vnciã vnam
C vel duas apponẽtes,ut quinq; vel ſex chalcitidis vnciæ ſint, tres libræ vtriuſq; nẽpe olei veteris,
& argenti ſpumæ,duæ vetuſti adipis, quem inſtitores axungiã appellare diximus. Diluatur autẽ
in rheumatũ vitijs oleo dulci,nec nouo,nec veteri,aſſumatq; vinum auſterum ętatis medię. Hoc
pharmacũ coarguit Theſſali nugacitatẽ, efficaciſſimũ auxilium ex contrarijs potentijs cõpoſitũ
oſtendens,quatũ ſi alterã adimas,nihil facit prædictorum. Nam neq; ex adſtringentibus ſolum
ſine laxãtibus ad rheumaticos affectus præclarum quidquã pficiet,vel certè ad plegmonas inci-
pientes,& augeſcentes,neq; enim leniendi vim obtinebit: neque ex ſolis relaxantibus diſcuſſo-
rium,ſine adſtrictione confectum,q̃ indurata habent emolliet. Porrò laxabit perfectè,& medio
criter emollit,ſi nõ admodum vetus oleũ, & adipẽ receperit. Quod itaq; Mnaſeus pharmacum
condidit, æqualia inuicẽ continet, tũ oleũ, tum argenti ſpumã, tũ adipẽ,ſed maximè Phlegmo-
nis incipientibus, increſcentibusq; eſt contrariũ. Habet & noſtrũ videlicet hoc pharmacũ eadẽ
oĩa,quæ Mnaſei,& argenti ſpumam,& adipem,& oleũ: verum ſi nihil ex ijs,quæ adſtringant ac-
ceperit,particulas effœminat,& robur earũ diſſoluit, ob quod ẽt fluxioni fiunt obnoxiæ. Didi-
ciſtis.n. non ſemper ob calorem immodicũ, ut quidam arbitrantur,corporis particulas fluxioni-
D bus laborare,ſed hoc quidẽ ipſis rarò accidere, ab imbecillitate verò illarũ id genus vitij progi-
gni,q̃ ut plurimum ex intẽperie frigida proficiſcitur. Itaq; ſi humectet eas quiſpiã, calfaciatque
medicamentis laxantibus,diſſolutæ prorſus, & infirmæ fiunt. Rurſus ſi tumores in rheumaticis
affectionibus fortiter adſtringat: initio quidẽ proficere videbitur, cæterum qđ reſtat,contumax
& ſcirrhoſum faciet: nã magna ex parte tales affectus ne quidẽ ferunt nimis adſtringentium im-
poſitionẽ,ut qui illis,& dolore,& tenſione moleſtentur. Atqui oĩs dolor inflammata exacuit, ir
ritatq; & fluxionibus occaſionẽ præbet,quamuis rheumatica intemperie æger non afficiatur. Sed
miri nihil eſt,Theſſalum medicæ artis operũ inexpertum,& qui affectiones ratione inuenire ne-
queat,oẽm phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem,qui crebro tum phœnicini hu
ius,tum aliorum medicamentorũ,q̃ cõtrarijs conſtant virtutibus,euidentiſſima in multis mor-
bis auxilia videritis,conandum eſt ipſis quoque vbi iam compoſita interim deſiderãtur, eadem
methodo ex illis,quæcunq; regio præbet, conficere: cum phlegmonem ſuſpicamini futurã,vel
incepiſſe modo, quæ magis adſtringunt: in augmento ipſo, quę minus: in ſtatu,& inclinatione,
quæ magis relaxant,& digerunt. Semper tamen vtraque miſceatur,& repellendi,& diſcutiendi
facultas,niſi quando fluxio prorſus conſtiterit,& corpus vacuum fuerit, tunc ad digerentem,ſi-
cut.n.primis incurſibus ad repulſoriam virtutem, tuta eſt acceſſio.

De Emplaſtris, quæ ex argenti ſpuma præparantur. CAP. 5. E

QVoniam in emplaſtri mei Phœnicini confectura adipē vetuſtū,& oleū digerendi poteſtatē
habere dixi,chalcitidē vero,& palmam cogendi,repellendiq;: hæc aūt medicamen empla-
ſticū,ſine argenti ſpuma ꝓcreare non poſſunt:ob id viſum mihi eſt,de ipſius ſpumæ argēti vſu
deinceps verba facere:ſi quidem phœnicini viribus,nec eā obeſſe quidquā,nec cōducere, ſed ma
teriæ ad emplaſtri pharmaci compoſitionē tñ idoneæ rōnem obtinere putandum eſt. Non ab-
ſurdum itaq; mihi apparet,ſi de eiuſmodi medicamēti exēpli gratia de ſpuma argenti diſputatio
nem inſtituero. Sunt non pauca,quæ poteſtatem,aut nullā, aut exiguā admodum pharmaco,
quod præparatur,ſimul afferunt,commoditatē vero materiæ præbent,vt vel emplaſtri, vel cera
ti,ſpeciem referat. Neque.n. argenti ſpuma manifeſto calida eſt,ſicut nec frigida,nec humida,ſed
exiguam ſiccandi habet virtutem in primo abſceſſu ab ijs,quæ adamuſſim media ſunt inter hu
mida,& ſicca. Nō tñ vis eius eſt obſtruere,ſicut nec aperire,itē nec abſtergere, quemadmodum,
nec inquinare euidenter:ſed paulum à medijs ad craſſius quodāmodo receſſit. Verū hoc quoque
ex diuturna coctione deponit,fuſa ꝑ ignis potentiā,& alterata. Porrò ſola per ſe cruda femorū
attritus ex itinere iuuat,quo ēt parum exiccare cognoſcitur. At neq; acrem vel dulcem,neq; aci
dam vel amaram,vel auſteram,vel acerbam,vel omnino adſtringentē facultatem,ipſam habere F
guſtus abunde teſtis eſt. Quemadmodum ēt vlcera,nec ab ea derodi,nec calefieri,nec refrigera-
ri,nec purgari,nec carne impleri,nec cū caro ſupercreuerit,tolli ꝑcipimus. Licet itaque nobis in
variū vſum adminiſtrare argenti ſpumam,interim ex oleo,& aqua coctionē eius adusq; empla-
ſtri ſpiſſitudinē molientibus,interdū ex oleo,& aceto,aliqñ ex oleo & vino. Porrò in quibuſcun
que iſtorum coquatur,melius id medicamēti redditur,quod magis coctū fuerit; quod liquidorū,
quæ miſcentur,copia continget. Eſt enim ex ijs pharmacis, q̄ liquefieri poſſunt,ēt ſpuma argēti,
dū tota funditur,ſicut reſina & cera,ſed non ſtatim,vbi ignē contigerit:vnde multis imponit,qui
nullo modo ipſam fundi,exiſtimant. Igitur ſi cum oxelæo coquatur, liqueſcit citius, perinde ac
cum ærugine, q̄ & ipſa fundi natura ſolet,vti chalcitis quoq;,& miſy. Ipſorum itaq; celerrimè
chalcitis funditur,tardiſſime argenti ſpuma:at in horum medio ſunt ærugo,& miſy. Funditur &
ſori,ſed longiore temporis interuallo,ut quod terreſtre magis,& ſaxeum ſit,q̄ chalcitis & miſy:
ſed de his iterum dicetur. Argenti aūt ſpumam per oxelæum coquens,ocyus liquefacies, per hy
drelæum tardius,tñ funditur ſic quoq;,ſi duplum eius ſit vterq; humor. Ego certe plus etiā quam
duplū miſcui frequenter,vt paulo poſt exponā. Atqui melius eſt ſtatim ab initio hæc tria in mor
tario miſceri,argenti ſpumam,aquā,& oleum. Quod ſi candidum medicamen eſſe cures, oleum G
purius,lucidiusq; inijcito,atq; aquam ſimiliter puram,ac candidam:coquaturq; in loco ſub dio,
Soli expoſito,q̄a nubilus aer pharmacū denigrat, ſyncerus magnum ad albedinem adiumentū
adfert,ſicut aqua ēt in huiuſmodi aere aſperſa. Cæterum obſeruato,ne coctionem lignis, aut car
bonibus peruri incipientibus,moliaris,nā fumus ei facile nigredinem conciliat. Peruſtis igitur
antea carbonibus,cum exacte ardent,tūc coctionē auſpicare:quod ſi illā per hos abſolui non li-
cuerit,in alio foco ſimili modo carbonibus ꝑparatis cacabum ſuperponito. Quæ ergo medica-
minis candidi faciendi gratia obſeruanda ſunt,abunde ſatis indicatū eſt. Iam vero hoc fit glutinā
tius,quo plus,vt dictum eſt,liquoris affuerit:quemadmodum ſi ſingulorum trium pondo librā
vnam inijcias,firmius adhærebit. At ſi agenti ſpuma non illiqueſcat,cauſa eſt potiſſimum,cur id
facile decidat:ſicut diutius adhæret cum argenti ſpuma cocta funditur,alteraturq;. Candidius ſa-
ne erit,citiusq; coquetur,libris duabus aquæ ī tres vtriuſque, puta ſpumæ argēti,& olei, iniectis:
atque hoc in paruis vlceribus vti conſueuimus. Medicamenti,quod aqua coquitur,poteſtas no-
ta eſt,ſi meminerimus eorū,quæ in commentario De ſimplicibus medicamentis dicta ſunt.

De Emplaſtro, quod ex Argenti ſpuma, & hydrelæo conficitur. CAP. 6.

AQua peculiari ſubſtantia ſemper humectat & refrigerat : aſcititio autem calore aſſumpto, H
donec ipſum perſeuerat,excalfacit:frigida facta,refrigerat. Oleum vero ſi recēs ſit,pharma-
co nō renititur,ꝑmanet.n.humidum,& modice frigidum, quali maxime tenera corpora & vi-
tioſis humoribus repleta indigent. Mulieres itaque & pueri,atq; ex grandioribus mollē corpo-
ris habitum ſortiti(ſunt autem hi & candidi cute)eius generis medicamenta requirunt. Porrò co
ctum oſtendimus ex oleo copioſiore,& aqua,reddi tam glutinans,vt ne quidem à lotis decidat.
Et vero etiam vlceribus,quæ ad cicatricem veniunt, multis diebus ſubſequentibus pharmacum
immanere expedit,quo melius,& citius,ita cicatrix ducatur. Notum eſt huiuſmodi pharmacum
pruritus,deſquamata,&,vt vno verbo expediā,parua vlcera perſanare, in quibus & ſubliquidū
vt vocant,ceratum,aliaque id genus quædam vtiliora ſunt ijs,quæ validam poteſtatē obtinent,
qualia magnis vulneribus imponimus. De quorum omnium vniuerſali virtute in tertio libro
de morbis curandis dictum eſt,in quo generales communeſque ſermones (vniuerſales nuncu-
pant) de quaq; vlceris differētia tradidi,oſtēdens quales medicamentorum,quibus illa curabun-
tur,vires eſſe conueniat. Hic vero particulares materias recenſeo,ſymmetrias miſcendorū de-
finiens:& modos,quibus ſi præparentur,reddantur optima,demonſtrans. Ex hydrelæo itaque

argenti

A argenti ſpuma,ſicuti dictum eſt,præparata,emplaſtrum tactu blandiſſimum ſimul, & adhæren-
do pertinax efficit: præterea aſpectu album,refriger.itoriam vim habens mediocrem,cuius auxi
lio,exulceratis partibus ne quid influat,impedit,& quod iam influxit, denuo ad partes circum-
iacentes retrudit,vt res fiat huiuſmodi,qualis eum ſpongiam aqua frigida humentem particulæ
cuipiam corporis imponimus.Nam illa rugoſum contractumque totum locum facit,non tantũ
repellens,quod influit,ſed etiam,quod in eo continetur,ad vicina elidens.Atque emplaſtrũ mo
do eommemoratum non ex prima facultate,ſed per accidens, exiccare dicetur. Nam propriè
quidem,& primario ea,quæ digerunt,& temperamenta ad ſicciorem ſtatum perducunt,nomi-
nantur ſiccantia:ex accidenti vero etiam ea,quæ frigoris cauſa,id quod influit,propulſant,quod
continetur expellunt.In ſumma nullum humectans,vel primario,vel ex accidenti,vlceribus cõ
modum eſt,vt in tertio Methodi medendi libro monſtrauimus. De argenti ſpuma, quæ ex hy-
drelæo præparatur,etiam hæc ſufficiunt.

De Emplaſtro,quod ex Argenti ſpuma,& Oxelæo componitur. CAP. 7.

DIgrediendum modo eſt ad eam quæ oxelæo conſtat.Itaq; mediocriter exiccans medicamẽ
tum fit,ſi vtriuſq; nempe olei,& aceti duplo maior portio,q̃ argenti ſpumæ miſceatur. At
B ſi uetus quoq; oleum ſit,adhuc ẽt magis exiccat.Copioſior vero,q̃ duplum ſit vtriuſq; mẽſura,
valentius.n.facit pharmacum:quapropter fiſtulas,quæ nõdum callũ durum habent,curat. Cæ-
terum ſpumæ argenti vna pars iniicitur,illorum ſingulorum duæ,& ſemis. Quin ẽt tripla vtri-
uſque parte nonnunq̃ miſta, tota die coxi medicamentum:vnde reddebatur quidẽ nigrum, ſed
perinde,ac bitumen probum ſplendeſcebat.Porrò maxima ſiccandi potentia hoc pollet, curat-
que vlcera difficilia: & fiſtulas,quales dixi,iungit:vulnera cruenta glutinat:vno verbo,exiccat ſi
ne morſu:huius rei gratia ẽt alia vniuerſa vlcera ſanat,maiora,minoraque, donec ad cicatricem
perueniant.Aequum eſt,& alia quædam eius opera cõmemorare,quæ forſan ne quidem ſpera-
ueris,quantum ad materiæ humilitatem attinet.Nam cum quis in febre ex parotide ſuppurata iu
dicatus fuiſſet,parua relicta eſt fiſtula,quam poſt ſex menſes à principio in agro mihi oſtẽderũt:
erat.n.puer filius agricolæ,annos natus circiter quindecim.Huic,cum ex emplaſtro illo,quanta
tunc mihi copia aderat,imponendum dediſſem,ipſe in vrbẽ reuerſus ſum:ac pluribus negocijs
medicis occupatus,oblitus ſum eius,qui pharmacum acceperat: ſed poſt duos certè menſes in
vrbem venit in columis,cum hoc ego euenturum,non admodum ſperaſſem. Immittentibus.n.
nobis ſuillum pilum per fiſtulam,ad articuli cõmiſſurã vſq; ꝓcedere videbatur.Nõ multos poſt
C dies,cum alius puer forte fortuna eiuſdẽ cũ priore ætatis, eodemq; morbo laborans,mihi eſſet
oſtenſus,emplaſtrum hoc impoſui,quo ille pariter integre ſanitati reſtitutus eſt.Ab eo tempore
plurimos eodem vitio huius medicamenti virtute liberaui,tum pueros,tum adoleſcentes, tum
mulieres.Igitur ſi vos quoq; vti eo ad huiuſmodi affectus volueritis,vetuſtiſſimũ oleum, & ace-
tum q̃ acerrimum ex vino videlicet ſolo confectum,iniicitote, non vt quidã aqua miſta ipſum
præparant,ſed purum ſit q̃ maximè licet,ac pellucidum : tale ſiquidem tenuius, cõmodiusq; ijs
erit,ad quæ ipſum requirimus.Hoc pharmaco etiam muſculos induratos ſub inde curaui.

De Emplaſtro,quod ex Argenti ſpuma & Oenelæo præparatur. CAP. 8.

REliquum eſt,vt de argẽti ſpuma dicã,quæ ex œnelæo cõponitur,& eandem prædictis ſym-
metriam,ac virtutis exceſſus ꝓ humorum copia reſpondẽtes habet. Etenim æquali portio
ne tria miſſa præparaui,& duplo maiori vtriuſq; liquidi mẽſuræ,q̃ argenti ſpumæ,dimidium in-
ſuper,ac interdum & triplum,addidi. Confeci aũt nonnunq̃ ipſum & hoc modo. Per æſtatem
Sole calido argenti ſpumam ex vino falerno contereram ſingulis diebus quindecim continuis,
vinum rurſus,ſi forte primum euaporarat,infundens. Poſt dictos dies coctum medicamẽ,exic-
cans abũde factum eſt:quo in rheumaticis quoq; affectionibus perinde,ac phœnicino, vſus ſum
D ex oleo liquefaciens,vt in illo prædictum eſt. Ac femur iam diu induratum, cruẽtaq; vulnera eo
ſanauimus,atq; ad oĩa fuit optimum.Itaq; ſi Falernum ad manum non habeas,aliud ſumito co-
lore fuluum,ſed tenue ſubſtantia,vt pelluceat,cuiuſmodi eſt Ariuſium, quod in Chio naſcitur:
& odorum vehemẽter Lesbium, in Mitylene paucum,in Ereſſo,& Methymna copioſius, me-
liusq; proueniẽs:atem,quod falerno ſimile eſt,Tmolite.Eſt & hoc tenuiſſimum,ꝑlucidum, ful-
uum colore,dulce mediocriter,nimis q̃ odoratum:potes inueteratum hoc vſurpare ad quæcun
que & falerno vteris.Eſt porrò,& aliud vinum Tmolite huic tum colore, tum ſubſtantia ſimile,
verum neque dulce,neque odoratum:habet autem vim quandam adſtringendi, ſed dulcedine
multo inferius eſt. Hæc itaque ex cocta ſpuma argenti fiunt medicamenta.

De Crudæ ſpumæ argenti vſu. CAP. 9.

NOn cocta quidem,per ſe,vt annotauimus,attritus emendat.Ex aceto autem, ſeu vino trita
ſiccataque,vlceribus medetur,quæ ob humiditatem vix cicatricem recipiunt.Quòd ſi mor-
dacitatis expertem eſſe cupis,elota vtitor.

Quomodo lauare oporteat argenti ſpumam,& reliqua metallica. CAP. 10.

FAcile aũt eluitur,vt q̃ ſtatim propter innatã grauitatẽ liquoribus,in quibus læuigatur, ſubſi-
dat:

dat:vnde totam mordacitatẽ in aqua lota exuit: acuti verò ſenſus corpora parum adeo morda- E
cẽ percipiunt,ſi ex aceto,vel vino eluatur. Porrò cõuenit diligenter toto die cõtritam,cũ liquo-
re per noctẽ relinquere:poſtero die mane illum auferre,aliũ mox ſuperfundere: poſtea rurſus te-
rere ſimiliter,iterumque ſequenti aurora liquorem emittere. Quod faciendum eſt,donec ſimul
cũ humore argenti ſpumæ velut tenuiſſima quædam portio (achnen hanc Græci vocant) appa-
reat.cumque nihil amplius innatat,nihil ẽt magis effundendum eſt, attamen cõterere diebus plu-
ribus,& ſi nihil ei inſiſtat,idque ſole feruenti,ſatius eſt:ita.n.accidit,vt medicamẽtum exiccet va-
lentius.Porrò nouerunt oẽs id æſtate non ſolum in argenti ſpuma,verum in aliis etiam,quę hoc
mõ præparantur,fieri cõmodius.Siquidem cadmia,æris ſquama,æs vſtum,ad hęc item,quod vo
catur diphryges,ceruſſa,miſy,ſori,ſtymmi,& oẽs lapides,ꝑterea calx,perinde, vt argẽti ſpuma,
ex liquore aliquo prędicto eluuntur,læuiganturque.Interdũ ex marina ꝑparationẽ ipſorum mo
lior,de quibus in ſermonis proceſſu rurſus agetur:nunc.n.propoſitum mihi eſt,emplaſtra ꝑcen-
ſere,quæ Græci iuniores medici,cũ rho græca litera in vltima ſyllaba,& ſcri[illegible]unt, & enunciant.
Quẽadmodũ in Centrio,& Melotride facere oẽs cõſueuerunt: ſiquidem in his prima nominum
* Al. centio. [poſitio videtur,ſine rho facta fuiſſe a verbo quidẽ cent[illegible]n,quod eſt pungere,*centrio nominato, F
* Al. melotide. vltima ſyllaba rho nõ habente:*melotride uero cõpoſita ex mela,& ote.i.ſpecillo,& aure. At cũ
hoc tempore prope oẽs ea cum rho efferant,nõ peccaueris, ſi ſimili mõ cum illis pronuncies,ꝑ-
ſertim in centrio:quippe oſtendimus in opere, quod cõtra illos,qui ſolœciſmum committentes
corripiunt,prodidimus,& ipſos Atticos viros valeſcentem vſum,& conſuetudine ſecutos fuiſſe.
Nam alij quoq; ante me indicarũt, Atticorum linguam permultum à proprietate ſua decidiſſe:
ac omnes,quorum eloquentiæ laus,ac gloria maxima apud Græcos extat,ſuæ quemque tempe
ſtatis morem imitatos fuiſſe.Et nos itaque, cum omnes inueniamus iam medicamẽtarios libros
emplaſtri nomen,cum rho ſcriptum habere,vſum præualentem ſequemur.

De medicamentis,quæ ex Molybdæna conficiuntur. CAP. 11.

RElatum a me eſt ſuperius quoq; molybdænã,& argẽti ſpumam in eũdẽ ferè vſum adhiberi.
Oĩa enim,quæ ex argenti ſpuma cõponũtur,ẽt ex molybdæna fieri poſſunt:ſed facultate in
uicẽ differunt tantum,vt molybdæna ſubſtantiæ craſſioris,frigidiorisque ſit:argẽti ſpuma tenuio
ris,& inter calidã,ac frigidã mediæ.Cęterum colores medicamentorum,q̃ inde ꝑparãtur,molyb
dæna nõnihil euariat, quatenus fuſciores ipſos efficit.Quare & alborũ emplaſtrorũ,q̃ non mõ ce
ruſſam,ſed argenti ſpumã quoq; habẽt,nullũ ex molybdæna cõſtat:quippe ex huius miſtura co- G
lor albus cinereus redditur.Poteſtas autem in albo emplaſtro, quod ex hydrelæo componitur,
melior etiam euadit,præcipue in teneris corporibus,tantum abeſt,vt pereat.Cum diſcutere q̃d
volumus,argenti ſpuma,quam molybdæna potior eſt.Pari modo,& in reliquis medicaminibus
cunctis,quæ ex argẽti ſpuma compoſitionis titulum ſortita ſunt,cum molybdænam adiicimus,
color & virtus tantum immutantur medicaminis,quantum paulo ante indicauimus.

De Emplaſtris Albis,quæ ex argenti ſpuma,& ceruſſa fiunt. CAP. 12.

VEl coloris cauſa medici ceruſſam argẽti ſpumæ ad emplaſtra alba cõficiẽda miſcent: velut
quandã adſtringendi,ac refrigerandi vim,medicamento concilient.Videntes autem,& hu-
iuſmodi nigreſcere,cum largius coctũ fuerit,præſertim lignis,& iis quoq; fortaſſe fumidis,nec in
aere puro,mox ab igne tollere coguntur,ob quod ipſum,nec aquã copioſam,nec oleum,miſce
re.Merito igitur reſinam ei adiungere excogitarunt,quo ſequax, ac ſibi continuũ fiat, viſcoſum
quid aſſumens,maxime,cum liquida reſina immittitur.At ex tali miſtura deterius efficitur phar-
macũ,cũ mordax quiddã reſina repręſentet:quod vero ſiccet,nihil admodum generoſum,cuius
vſum maximè vlceribus eſſe neceſſariũ didiciſtis. Quædã itaq; vel inſigniter mordaces ſunt reſi-
næ,de quibus vniuerſis iterum ſermo futurus eſt.Mitiſſimæ uero duæ inter eas ſunt, prima tere-
binthina,larix altera nuncupatur.Has igitur miſcere ſatius eſt, vbi id genus emplaſtri conficere H
cogitas.At multo leniora tactu omnia fiunt,tum quæ reſina conſtant, ſi ceræ quid adiectum ſit:
tum quæ ex cera,ſi reſinæ non nihil admiſtum habeant. Quam ob rem cera quoq; reſinæ immit
tenda eſt:vt autem colorem emplaſtri albus ſeruetur,albam ceram eſſe congruit.Eſt ſane alba,q̃
ſuapte natura prouenit,Pontica:ſic.n.nominari iam cõſueuit,licet aliunde ueniat, ꝙ plurima in
Ponto alba naſcatur,aliis in regionibus pauciſſima:ac candida,quæ Tyrrhenica nominata eſt nõ
ſponte naſcatur,quare nullam euidentem habet acrimoniam. Quæ vero ſuo inſtinctu ꝓueniũt,
non nullæ acres ſunt,quas prius eluere oportet in hunc modum. Liquantur primum ad ignem,
deinde in aqua fontis pura demerguntur:vbi permouentur, expurganturque. Simili ratione,
& pix,& reſina,& quod phyſema dicitur, lauandum eſt: de quibus iterum exactius commen-
tabimur. In præſentia,quoniam albi emplaſtri compoſitionem tradimus,reliquum eorum,quę
præcepta ſunt,deinceps percenſebimus. Poſtea quam ergo ceruſſæ, ſpumęque argenti, coctis
prius,uſque dum medicamen ad amuſſim non inficiat,cera ſimul cum reſina fuerit adiecta,can-
didum iam emplaſtrum ſi placet,habebitis:interim aquã iniicientes, interim oleum duntaxat:
idque nunc recens,nunc vetus.Prius enim iam audiuiſtis quam virtutem aqua, & oleum uetus
habeat.

A habeat. Nouiſtis item, quod omphacinum oleum, & id, quod colitur in Iberia, q̃ nunc Hiſpania
dicitur, adſtringens quippiã pharmaco adcit. Hiſtricum non modo exiguam adſtrictionem, ſed
amaritudinem quoq; refert. Proinde differẽt tñ ex adſtringentibus confecturæ ab ijs, quæ dulci
oleo conſtant, quanto initio vlceris, & fini potiora ſunt omnia, quæ non nihil adſtringens conti-
nẽt: in medijs, dulcia. Nã in principio medicamenta repellentia proſunt vlceribus, ne phlegmo-
ne corripi incipiant: inde q̃ magis relaxẽt, ſi non phlegmone adſit, trãſpiratus gratia: ꝙ ſi affuerit,
etiam ob illã, vt citius diſſoluatur. Enim uero clarum eſt de parua phlegmone uerba fieri; ſiquidẽ
exigua ulcera, in quibus albis hiſce emplaſtris vtimur, magna comitari phlegmone non poteſt, ſi
error nullus acceſſerit. Cæterum & vlceribus, quæ iam ad cicatricẽ ueniunt, adſtringendi qualita
tem vtilem eſſe nullus ignorat. Tempus igitur iam poſtulat medicaminum, quæ emplaſtrum al-
bum vtiliſſimum conſtituunt, ſymmetriam exponere.

Pondus Emplaſtri.

Aequa ſit portio vtriuſq; metallici, ceruſſæ, & argẽti ſpumæ: & hæc, ſi uideatur, eſto ſingulorũ
pondo libra, olei verò mẽſura amborũ ſimul põdus abſoluat: vel vt Romani dicunt, ſint põdo li-
bræ duæ, ceræ põdo ſelibra, terebinthinæ illius dimidiũ, hoc eſt põdo vnciæ tres. Quod ſi & thus
B admiſceas, primũ dolori mitigãdo aptũ magis erit, tũ parua ulcera, q̃ phlegmone infeſtat, ocyus
concoquet, ſed ad cicatricẽ ducẽdam erit imbecillius: nam carnem ſupercreſcẽtem ꝓmouet, qñ
thus carnem generat, vt in tertio quoq; libro De morbis curãdis legiſtis. Satius itaq; eſt iniicere,
& aluminis paululum: tum ad cicatricem ducendam: tum alterius cauſa, qñ quidẽ laxantia medi
camẽta plethoricis, & vitioſo ſucco abundantibus corporibus adhibita, affectis partibus fluxum
cõcitãt. Ex his aũt oĩbus cõpoſitũ medicamẽ tumores ꝑter naturam in molli corpore, q nec ma-
gni adeo, nec dolorifici ſunt, diſcutere poterit, ꝑſertim cũ thus abunde aſſumpſerit. Erit itaque in
ꝑdictis copioſum thus, ſi æquale ipſi terebinthinæ põdus accipiat: ſin eius dimidiũ, minorem di-
gerendi vim medicamentum habebit: magis aũt cicatrici ducendæ erit idoneũ, q̃ quod duplo co
pioſius id receperit. Iam ſi plenius adhuc digerere cupiatis, ẽt piperis albi pauxillum adiicitote, ꝙ
vlcerum cicatrici obducẽdæ nihil obeſſe poteſt. Sit igitur aluminis põdo vncia, piperis vero ſe-
mũcia: ratio ſiquidem eſt, huius tres denarios, aluminis ſex iniicere. Quoniam vero & alias ꝑſtat
alumen, quod ſciſſile nominatur, & colore candidum eſt, id immittere expedit.

Album Emplaſtrum expipere, ut Attalus Herasq; compoſuerunt *CAP. 13.*

IVuat ſenum vlcera, & eorum, qui mollẽ habent cuticulam: deniq; omne vlcus curat, quod &
C humidius eſt, & non facile cicatricem admittit: ad hæc abraſa, q̃ apoſyrmata Græci vocant, vt
cutis ſuſpenſa ſit, interim nigreſcẽs in cubito, tibia, & genu, quibus uoq; caro, ſed membrana ſola
os ambiens (perioſtios Græcis dicitur) ſubiecta eſt. Hiſce igitur, vt oĩa ordine recenſeã, medica-
menti cõpoſitio cõſtat: Argẽti ſpumæ, ceruſſæ, vtriuſq; pondo libra: olei duarum librarũ menſu-
ra: nuncupatur. n. a Romanis æquiuoce ponderalis, vt ita dicam, libra ſolidorum corporum, &
mẽſuralis libra liquidorum, quæ copioſiſſima in tota urbe ex materia cornea conſtat: pręter hęc
ceræ pondo ſelibra, terebinthinæ reſinæ pondo vnciarũ trium, thuris vel dimidio ipſius reſinæ
vel æquali pondere, aluminis pondo denarium ſex, piperis põdo denariũ triũ. Coctio manifeſta
eſt. Initio quidẽ metallica in Sole coquuntur, dum plane nõ inficiat, vel etiam paulo durius fiat:
immittuntur aũt tunc cera & reſina, dein cum omnia in vnum coierint, thus primum, mox alu-
men, & piper addẽtur. Iniicere aũt cõuenit ceruſſam, quam vocant rhodiacam, ſi emplaſtrũ can
didũ eximie fieri cupias: Quin ẽt in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Puteolos vocant nonnulli, q
ceruſſam præparant, ſimilem rhodiacæ albam facere conſueuerunt. Porrò quod in Sole conficiẽ
dum ſit emplaſtrum, & aqua admiſcenda, vt albius ſimul, & magis refrigerans fiat, antea diſcuſſũ
eſt. At ſi mauis ad cicatricem ducendam commodius ipſum reddere, ab aqua in totum abſtineto:
D olei aũt veteris pondo uncias duas, ac dimidiam, immo ẽt tres, immittito. Hoc medicamẽtũ non
ex eorũ numero eſt, quæ à me primo authore cõpoſita ſunt, ſed iam annis multis ante à Rege no
ſtro Pergamenorũ Attalo, uiro omnigenorũ medicamẽtorũ ſtudioſo. Cõſtat ratione prędicta.
Et ſanè admirarer, quid eiuſdem ſpeciei hoc ipſo præſtantius poſſit cõfici. Meminit eiuſdem He-
ras quoq; in medicamentorum libro, quẽ non nulli, Nartheca, id eſt promptuariũ medicamen-
torum inſcribunt, alij Tonon dynameon. i. robur virium, cenſens oleum vetus attribuendũ, eiq;
parem aquæ menſurã, vel dimidiã, eſſe miſcẽdam. Cæterũ alia, q̃ ad ſymmetriã ſpectant, ita hñt
vt, à me ſcripta ſunt, niſi ꝙ ille heminas non libras, tũ aquæ, tũ olei, poſuerit, non indicans, quot
vnciarũ heminam, ſiue põderis, ſiue menſuræ, conſtituant: etenim põderales unciæ grauitatem
corporum, menſurales molẽ decernũt. Cum igitur pharmacum hoc ſenum vlcera, & tenerorũ
curare dicit, verus eſt, cum vero oẽ vlcus ſanare ſcribit, amplius q̃ par eſt, ei condonat, & tribuit.
Siquidẽ humidiora, eoq; minus ad cicatricẽ venientia curat, cacoethes nullum, ſicut nec vllum
vulnus cruentũ: ille aũt, & hæc oĩa promittit. Attñ deraſis ipſum mederi ſcribens, non falſus eſt:
ſubinde. n. tam deraſum os, vt cutis inde cũ ſubiecta quadã carne dependeret, medicamento im-
poſito, cũ ipſa coaluiſſe uidi: & quod hoc maius eſt, interdum iam nigricante: rurſus aliud, q̃ hoc
etiam

etiam admirabilis,in cubiti gibbero,tibia,& genu, quibus nulla caro,ſed os conueſtiens membra E
na,vel latus tendo ſolus ſubiectus eſt. Quare ad àbraſa optimum hoc medicamentū habueritis:
ad ſinus,& abſceſſus,nec oīum optimum, nec bonitate optimorū ſecundum: verum ad medio-
cres hos affectus in teneris,mulieribus,pueris,& ſenibus, cōmendatur. Quare & hic plus quam
oportebat Heras medicamento detulit: multo aūt magis,cum laudaret ipſum, ſcribens ad mor-
ſus vniuerſos eſſe remedio. Cur enim ſermoni appoſitū eſſe vult, vniuerſos? vtrum ſi ēt ferarum
morſus fuerit,an hominum vniuerſorum tantum, dicit? atqui falſum eſt vtrunq;. In feris quidē
clarum eſt,quæ.n.ab efficacibus pharmacis vix curantur, hæc nemo ab illo ſanari poſſe dixerit:
quòd ſi de hominibus dicat,& ſic oratio incerta indiſtinctaq; eſt,adeo,vt auditores magis offen-
dat,quā iuuet. Itaque perſuaſit aliquis cuidā medico, vt emplaſtrum hoc adoleſcenti in Pācratio
digitum indicē morſo imponeret: qui inde tā male habuit,vt in periculo eſſet,ne pars tota morſa
computreſceret,oborta iā putredine: vix autē diuturna curatione glutinatus eſt. At cum non in
neruum,ſed carnē,læſionē acceperit, nihil mirum eſt huiuſmodi medicamento ſaluum euaſiſſe.
Etenim hominum morſus aliis vlceribus admodū ſimiles ſunt, niſi qui momorderit, uitioſis hu-
moribus abundet,aut diutius a cibo abſtinuerit, aut ira correptus ſit, vt vniuerſum corpus,& ēt
dentes bile madeant: neq; in his tñ eiuſmodi quicq̄ mentione dignum medicamen facere videbi F
tur. At qui ei,qui ſubito fuerit vſus,ſatis erit,ſi nihil incommodi acceperit prius, q̄ pharmacū ali-
quod talibus curandis peculiariter dedicatū,morſæ particulæ impoſuerit: de quibus mox diſpu-
tabitur. Nunc verò tantum dixiſſe ſufficiet in iis,quos ſiue homo qualem diximus,ſiue ſimia, ſiue
canis,ſiue id genus animantium aliud momorderit *

*Attalici ſecundum Andromachum Albi narratio,& compoſitio,quod minus
lædit à rabioſis morſos,& neruos vulneratos.* C A P. 14.

ALba,quæ oleo recēti,& aqua citra pipens, atq; t[illegible]uris miſturā conficiūtur,cōmorſas partes
vehementer offendūt,licet animantis ſaliua,quod momorderit, vel pauxillū adeo virus cō
tineat: at minus illis oībus Attalicū lædendi naturā obtinet,q̄ terebinthina,oleū uetus,thus,& pi
per,adiecta ſint. Pari ēt modo in neruorum vulneribus reliqua alba magis nocent, ſed multo mi
nor offenſa eſt ex hoc,quod q̄dē oleū vetus hēt, aquā non itē. Inſuper hoc magis eueniet, ſi tres
vncias thuris integras,& nō eius dimidium recipiat. Dictū ſiquidē mihi eſt & antea,q̄ ſi,& hoc pa
cto p̄paremus,in huiuſmodi * albis alumē pharmaco male cōgruat: nā opus eſt hic nō adſtringē
tibus,ſed abunde extrahētibus,q̄ in alto neruos pūctos affligunt,& venenatā animaliū ſaliuā. He
ras hoc emplaſtrū ex rhodino,vel myrteo,vel myrrhino,dilutū mederi, & ambuſtis igne tradit: G
& ſi etiā hic longe inferius ſit pharmacis,q̄ ambuſta cōmodè ſanant, de quibus ipſis quoq; rurſus
ſermonē inſtituemus. Præſtantiora.n.in his ſunt alia candida,quæ neq; thus,neq; reſinā habent.
Quin & hæc non parū ab iis ſuperātur,q̄ ambuſtis igne, p̄prie auxiliātur: quemadmodū a me cō
poſitum eadē ſanare dixi, ſi acetum adiungas: illud ſiquidē nullo non tempore commodum eſt.
Quod aūt pipere albū conſtat,excoriatis aduſtionibus cum ad cicatricē perueniūt vtile eſt: ante,
per ſe nihil conducit: dilutum uero ex oleo myrteo prodeſt, non tamen æquali cum his medica-
mentis uirtute,quę ad ambuſta igne proprie faciunt. Heras morſis ēt ipſum cōuenire ſcribit. Sed
hic quoq; diſtinctione utamur oportet,ſiquidē in duris, & ad patiendum difficilibus imbecillius
eſt medicamentum: in mediocribus,maxime in ſenibus,pueris,mulieribus,& vt breuiter dicam,
molli carne p̄ditis,abunde ſufficit. Inſuper uaris aptum eſt, quēadmodum, & hoc vere prodidit
Heras. At de puſtulis,quæ exanthemata Græcis dicuntur,indiſtincte pronūciauit. Etenim ex ha
rum numero mediocriter ſubduras perſanat: quæ vero plus caloris,aut phlegmonodes quippiā,
referunt,irritat,præſertim initio. Poſt cōmemorata, deinceps in hæc verba Heras diſſeruit: Fe-
cit etiā ad duritiā trimeſtrē,quæ ex partu profecta erat,ac perſpiratu diſcuſſit, nō impoſſibilia di
cens. At conueniebat ipſum præſcripſiſſe, cuius nā duritìes eſſet, totius ne vuluæ,an ceruicis ſo- H
lius,vel orificii,vel cornuum,vel externi cuiuſdam corporis ei incumbētis. Iā vero id ipſum em
plaſtrum impenſius,q̄ natura cōparatū ſit,laudat aduerſus fiſtulas cum alias oēs,tum maxime,q̄
in dactylio id eſt podice oriuntur: ſic.n.appellauit ipſe, cum illud curare adfirmaret. Simili mo-
do ad podagrā,carbūculos,epinyctidas,cōdylomata,lepras,vitiligines, ſugillata,propoſitū em-
plaſtrū Heras extollit. Si itaque tanq̄ meliorū penuria,eo vſus quiſpiā mediocre p̄ſidiū attulerit,
vere p̄dicat: ſin aūt,vt medicamen ad hæc optimū adducit, manifeſti mēdacii arguitur, cū multa
alia præſtantiora inueniantur. Cæterum poſt ipſius laudes,his verbis præcipit: Vtere hoc maxi-
me, quum vlcus ab acribus pharmacis,& iis,quæ cruētis imponūtur vulneribus (Græci uocant
enæma) ſoluitur,& phlegmonen recipit: tū in abſceſſibus,qui circa genu fiunt. Hic quoque fidei
illius erat apponere pro abſceſſuum quidē ratione, tenera carne p̄ditos, pueros, mulieres, & ſe-
nes,in vlceribus autē,ſpecies eorum adſcribere: uti nos faciemus in ſermone de malignis vlceri-
bus. nā iſtud,de quo nunc loquimur,emplaſtrum nulli tam cacoethi, ſeu maligno cicatricem ob
ducit. Verū diſtinguenda ſunt ea,quæ cicatricem ægre ducunt,à cacoethibus: neq; enim omnia
cacoethe difficulter cicatricē admittunt. At dicetur ſermone procedenti de ipſorum differentia,
& me-

*In aliquibus legitur, ἑλκῶν ulceribus. ut intelligatur de ulceribus ex morſu,uel pūctura.

A & medicaminũ, quæ vtriſq; ſanandis dicata ſunt. Quin ex ſolis metallicis albũ emplaſtrũ præpa-
rare licet, vt paulo ante in ſola argenti ſpuma cocta admonuimus. Si.n. ſpuma argẽti ceruſſæ cõ-
mittatur: deinde olei, & aquæ, vtriuſq; duplũ miſceatur: & coctionẽ, vt nuper eſt dictũ, carboni-
bus antea peruſtis, in aere lucido peragas: tũ glutinãs, ac tenax, tum albũ colore, medicamẽtum
erit: maiore aũt refrigerãdi virtute præditum, q̃ quod ex ſola argẽti ſpuma cõfectũ. Quemadmo
dum.n. molybdæna frigidioris craſſioriſq; naturæ eſt, etſi argenteæ ſpumæ eã admiſceas, ſic etiã
ceruſſa, uel magis adhuc q̃ molybdęna: ꝙ ſi vetus oleũ indatur, nõ parũ lentoris, & hoc medica-
men habiturũ eſt, ne videlicet à corpore facile decidat, cuicunque fuerit impoſitum. Atqui ſi em
plaſtrum candidũ fieri poſtulatis, oleum q̃ fieri põt puriſſimum ſimul, & luciſſimum inijcito-
te: multa.n. eius generis non ſunt. Mitigans vero, ac dolorẽ ſedans erit pharmacũ, ſi & adipis ali-
quid inieceris veluti ego facere cõſueui. Adeps vero anſerinus ſit, vel huius inopia gallinaceus.
Si neq; hunc habemus, ſuillum inijciamus, nõ ignari quidẽ magnã eſſe anſerini ad reliquos emi-
nentiam: vtentes aũt peioribus ẽt, ſi qñ optimi copia non conceditur: nã & cum cinnamomũ de
ſideratur, ad caſiam optimã deſcendimus. Verum in prædicta ſymmetria adipis pondus dimidio
minus, q̃ vtriuſq; metallici, miſcere ſufficit: vt argẽti ſpumæ, & ceruſſæ ſingulorum pars vna ad-
B ſit, olei dupla, & aquæ dupla, vel ẽt paulo amplior, adipis pars dimidia. Cæterum, quomodo di-
cam ijs, qui lance metiuntur, dupla, dimidia, & æqualia, ante paulum oſtenſum eſt, dum Romanę
libræ ponderalis cũ menſurali cognominationẽ, q̃ vocant homonymiam, ſeu æquiuocationẽ,
interpretarer. Pharmacum hoc varijs modis præparaui: ſiquidem quatuor pari portione miſtis,
dimidiã adipis interim quoq; liquidorum vtriuſq; vnã & dimidiã, adiunximus. Porrò fiet veluti
exẽplo ſymmetria talis, Argenti ſpumæ pondo libra, ceruſſæ pondo libra: olei, aquæ, vtriuſque
pondo libras: poſtremo adipis pondo ſelibra. Eſt cũ & pondo trientem adiecerim, ſicut, & aquæ
pondo libram integram. Quod aũt idiotæ frequenter dicere ſolẽt, & medici ipſis ſimiles, obſer-
uate ne interdum dicatis, nẽpe medicamentũ quodlibet generoſius fieri, ſi adiectum hoc fuerit,
quodcunq; ſcilicet nominauerint. Nonnulli ignorare ſe fatentur, rogantq; nos, qualis nam cõ-
poſitio, præparatioq; ſit optima, ignorantes aliã in alio affectu eſſe cõmodiorem, ſimpliciter ve-
rò, & indefinitè ne vnam quidẽ optimã. huius itaq; rei gratia ego ſimplicium pharmacorũ virtu
tes accuratè pernoſcere operæpretium eſſe vobis puto: nã compoſito probè vti non poſſitis il-
lorum ignari. Nimirum igitur in propoſito hic albo emplaſtro recẽs adeps admiſtus medicamẽ-
tum efficit, quod dolorem magis adeo leuat, vt ſi & inflammatione laboret vlcus, iuuet ipſum;
C at cicatrice obducenda minus reddet accõmodatũ: Quod citra adipẽ conficitur, facilius quidẽ ci
catricẽ inducit, verũ non ex æquo ſedat dolorẽ. Dictũ quoq; eſt prius, ꝙ aqua admiſta euidẽtius
refrigeret, ſed oleo veteri, magis diſcutiat. Itaq; qui eã facultatẽ adſecutus eſt, vt quo potiſſimum
vlcus indigeat, ſcire poſſit, is optimè, & ipſe, componet medicamenta, & iam compoſitis vtetur.
Atque vidiſtis me ſubinde medicorũ, qui me in conſilium aduocarũt, pharmacis multa curaſſe,
à quibus illi ſanitatis ſpem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum eſt nõ ſermoue ſim-
plici, ſed inter ea, quæ hoc aliquid facere pollicentur: quemadmodum ego Phænicinum optimũ
eſſe retuli aduerſus rheumatica, ſi eo iuxta prædictas diſtinctiones vtamur.

De alijs Emplaſtris albis. *Cap. 15.*

ALba igitur antè cõmemorata, qua dixi ratione iã olim cõfecta ſunt: poſt quæ alia diuerſa
medici poſteri excogitarunt, quædã adimentes, addentes, & immutantes: de quibus & ipſis
præſtat dicere, vt in varia medicamentorũ compoſitione vos exerceamini. Scripſit itaque An-
dromachus in libro, cui titulũ fecit, virtutes ad exteriora. hiſce quodãmodo verbis. *Album quo
utor*. Argenti ſpumæ pondo mina, ceruſſæ tantundẽ, ceræ pars quarta, reſinæ pars quarta, olei
heminæ tres, aquæ heminæ duæ. Hactenus Andromachus, nec quibus conueniat adſcripſit, nec
D coctionis eius mentionẽ fecit: Nonnulli viginti vncias minã continere tradunt, quidã ſedecim.
Atque medicamentum vtroque modo præparari poſſit, non tamen recte mihi parem modũ re
ſinæ, & ceræ inijcere videtur: nã Attalici cõpoſitio melior eſt, quæ cerã reſinæ duplo copioſio-
rẽ accipit. Conſtat autẽ, ſi reſinæ, & ceræ æqualis portio adiecta ſit, emplaſtrum fore glutinan-
tius, non tamen ex æquo ſuaue gratũque vlceribus, ſed acrimoniã habiturũ. Quin ẽt eo, ꝙ indi-
care noluit, qualis immitti debeat reſina, parum rectè fecit: nos autem haud ignari, eſſe meliorẽ
per omnia terebinthinã, tum colophoniã, tum eã quæ phrycte nominatur, illã inijciemus. At ſi,
& laricẽ habeamus, quid vti prohibet, cum ſibi inuicẽ propemodum ſint adſimiles? Olei hemi-
nas tres. atticas puto ipſum ſcribere, aut certe ſcripſiſſet, libras. Atqui miretur quiſpiã, quomodo
Romæ degens pro libris heminas nominauerit: eius nempe regionis illa ſunt nomina, libra, ſex-
tarius, vncia. Ex multis pharmacis quondã conſcriptis, priuſquam Romanorum res eo poten-
tiæ accreuiſſent, conieci, quã illi vocarent heminam, eſſe æqualem vncijs nouem libræ Romanæ
hodiernę. Nunquid igitur, & Andromachus tres heminas cenſet adijciendas, tanquam ſingulæ
vnciis nouem valeant? eademque ratione, & aquæ duas? Vos ergo ſi ſimplicis cuiuſq; poteſtatẽ
cognitam ante habeatis, quomodocũq; præparato vti poteritis ad ea, q̃ compoſitionis modus
promittit,

promittit,aliis permittentes inquirere,qualis nam cõſectio ſit optima:oẽs enim optimæ ſunt, & E
non optimæ, quẽadmodũ nobis prius oſtenſum eſt. Poſtea Andromachus aliud ſubiungit hu-
iuſmodi. *Album aliud.* Argenti ſpumæ pondo denariũ centum ſexaginta, ceruſſæ põdo denariũ
ducentorũ,ceræ pondo denariũ quinquaginta, terebinthinæ põdo denarium xxiv, olei heminæ
dimidiũ,aquæ cyathos vi.Hoc igitur emplaſtrum priori plus ceruſſæ,q̃ argenti ſpumæ,habens,
candidius euadet,magisq́ue refrigerans,quod ad hoc attinet,ſed facile decidit,minusque adhære-
ſcit,licet ſedecim vncias,& duas partes heminã habere ſtatuamus,quẽadmodum nonnulli aiũt.
Iuuat ſanè ipſum ad hæc terebinthinæ miſtura,ne friabile fiat pharmacum: quoniã omnino ali-
pes,vt Græci dicũt,id eſt pinguis expers,& aridũ eſſet,pauco oleo,& aqua addita. Neque in hoc
verò adſcripſit Andromachus,vel coctionẽ,vel q̃d promittat. *Aliud album.* Aliud poſt hoc po-
nit tertium,quod eadem alia omnia cum Attalico ex pipere albo confecto continet. Adiecta ãt
ſunt ei hæc duo, orchis herbæ pondo denariũ octo,ſtruthii pondo vnc.duarũ. Aquam uero ne-
quaquã huic pharmaco adiungit,ſed thuris pondo denariũ xxv.iniiciendum cenſet,non adſcri-
bens,vt Heras conſueuit:non nulli aiũt † xxvi.immittunt. Olei tñ hic ille heminas duas imponit,
eandẽ nobis obſcuritatẽ relinquẽs,cuius ſupra memini. Accuſauerit quis eum vehemẽter, quod F
pharmacorum pollicita ſeu titulũ nõ præfixerit, quippe ſecundum cũ primo,& tertio eandẽ po
tentiam non obtinet. Herasq; ſanè laudandus eſt,qui medicamentorũ virtutes adſcripſerit,uten
diq; modos,quos Andromachus in emplaſtris albis prorſus omiſit, raro ad quid valeant appo-
nens:quin nec quo pacto coquendum medicamentum ſit,indicauit. Attamẽ nemo forſan eum
accuſare poſſit,q́ iam exercitatis in re medica,nõ idiotis,ſcribat. Verum q́ titulum præterit,uel
vniuerſales potentias,non mediocre peccatum eſt. Quid enim dicet,qui defenſionẽ eius ſuſcepe-
rit? forſan,quod peritis ſimplicium medicaminum virtutum hæc tradiderit:atqui illorum nullus
Andromachum deſiderat,cum & ipſe ſimili modo poſſit componere.

† Græc. codex, q̃ q̃ haud ſcio q̃ rectè, habet δυώδεκα καὶ εἴκοσι, i. duodecim, & xx. Sũt, qui legendum putent xxii.

Aliud Heræ aduerſus Rabioſos morſus. CAP. 16.

RVrſus ad Heram reuertamur,aliud candidum emplaſtrum poſt Attalicum iiſdẽ hiſce uerbis
ſcribentem. *Candidum aduerſus Rabioſorũ morſus. Facit exacte etiã ad Aquã expaueſcentes rã
bidi canis morſu,præſeruat.n.ſtatim a periculo vulneri impoſitũ: itẽ deuictis ualde e atapotium nucis
auellanæ magnitudine ex eo dadũ eſt id que diebus quadraginta:mutat tamen colorẽ in ſpleniis,reddi
turque nigrũ. Valet & contra Morſus hoĩum,canũq; Abraſa, & vlcera qua cicatricẽ difficulter ad-
mittunt:Tollit etiam ſugillata ſiliqua una,vulnera cõglutinat,aufert Phymata,& Rhagadas. Eſt & G
peſſus emolliẽs. Oportet tamen poſt diẽ ſoluere,& nigredinem vlceribus obortã ſpongia detergere:idq;
tantiſper faciendũ eſt,donec nigricies amplius nulla appareat. Iã quoque idẽ cicatricẽ ducit, & ad oĩa
bonum eſt.* Hæc præfatus Heras deinceps ſymmetriam emplaſtri his verbis enarrauit. *Album.*
Ceræ albæ ponticæ pondo libras duas,argenti ſpumæ chryſitidis pondo librã, ceruſſæ tantun-
dẽ,myrrhæ pondo vnc.ii,medullæ ceruinæ tãtũdem,thuris atomi,id eſt inſecti põdo vnciã, olei
ueteris ſextariũ. Hæc ſane ſymmetria eorũ eſt,quæ emplaſtrũ conſtituunt:Coquẽdi uero modũ
deinceps ita ſcripſit: Argenti ſpuma ex oleo coquitur:vbi ſordiũ craſſitudinẽ hr̃e videt̃,cera,mox
ceruſſa aſpergitur,mouetur que:vnita iã,nec polluẽtia ab igne tollũtur,& medulla iniicit̃:poſtq̃
refrixerit medicamẽtũ,myrrha & thus miſcetur:deinde emollitũ, ſubactũq; manibus vſui eſt. In
hoc igit̃ Heras cõmẽdãdus eſt,q̃ nõ reliquerit nobis,q̃uocũq; luber, emplaſtrũ coquendum, ſed
ipſe appoſuerit. Procliue.n.erat ceruſsã cũ argenti ſpuma,vt in albis aliis ſtatim ab initio coque-
re,& nos id plerũq; ſactitare cõſueuimus, immo & ille ipſe in aliis cõſcripſit: verũ in hoc ipſam
ſecundo inijcere præcipit,non apponens cauſam,cur id agere præſtiterit, etſi oſtendat non vnũ
coquendi modum in oĩbus eſſe ſimiliter vtilẽ,ſed in quibuſdã, & duos & tres efficere licere, non
modo colorem,verum,& facultatẽ immutãtes medicaminũ:quẽadmodum in hoc nunc propo- H
ſito ceruſſam cum argenti ſpuma coquere noluit,ſciens ipſam, & exactũ candorem ex coctione
perdere,& adſtrictionem,quam habet,cum refrigerandi uirtute,deponere. Forſan igitur inqui-
ret aliquis,ecquid cũ emplaſtri author primus,quicunq; fuerit,digerens id eſſe vellet,conatus tñ
eſt ceruſsã crudã in eo p̃ſeruare? Mihi ſanè uidetur huius gratia ad talẽ ueniſſe cõſecturã,ut me
dicamentũ repulſoriæ quoq; virtutis quippiã habeat,etenim eiuſmodi nullã habentia, plethori-
cis corporibus nequaquam tuta ſunt. Vt ergo conueniat,& his ceruſſam crudam miſtam eſſe ve
riſimile eſt. Cæterum neminẽ latet,magna de ſe propoſitũ medicamen promittere, inde q́ myr-
rhã,& ceruinam medullã aſſumpſerit,ſicut & alia quoq; eadẽ, cum communibus his emplaſtris
continet. Didicimus autẽ myrrhã valde ſiccans,tenuiumq; admodum partiũ eſſe medicamen-
tũ:medullã rurſus nullo inter ea,q̃ mollientia uocãtur,inferiorem. De hac facultate,quemadmo
dũ,& de aliis oĩbus ſecundis in libro quinto ſimpliciũ pharmacorũ dictũ eſt. videtur tamen non
iis tñ medicamenti compoſitor, ſed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ vim habet medicamento-
ſam,cõfidere,atq; ideo plurimum eius immittere. Cæterum ſextarii (hoc eſt ξεſtu) Romani He
ram meminiſſe puto:nã apud Athenienſes neque menſura, neq; nomen hoc erat: nunc ex quo
Romani imperare orbi cœperunt,nomen ſextarii apud omnes, q̃ Græca lingua utuntur,natio-
nes

A nes exiſtit: ipſa verò menſura Romanæ æqualis non eſt, quippe alii aliã ſextarii menſuram vſur-
pant. Apud Romanos ſextarius librã vnam, ſemiſſem, & ſextam illius partem pendet, vt omnes
ſimul iunctæ vnciæ ſint viginti: quas plurimũ cornibus metiũtur, inciſis extrinſecus lineis quibuſ
dam orbicularibus. Nonnulli ſalſo Romanum ſextarium opinati ſunt octodecim mẽſurales vn-
cias capere. Videtur igitur, & Heras, cum heminã ſcribit, ſextarii dimidium indicare: num uero
nouem vncias ex librali cornu, an decẽ, innuant, etiam num ignoratur. Itẽ ad rabioſos morſus
ne aptum ſit pharmacum ſiue bibitum, ſiue extrinſecus impoſitũ, ratione cognoſcere nemini li-
cet. Indicauimus enim tota ſubſtantiæ proprietate eiuſmodi medicamenta efficaciã habere, ob id
experiẽtia iudicari. At experiri nunq̃ auſus ſum hoc pharmacũ, quam uim in rabidorum morſi-
bus oſtenderet, ꝙ certo ſanans haberẽ medicamẽtum ex cancris cõfectum: cum autem hoc non
adeſt, alia quoq; nõnulla, quæ nunq̃ proſpero ſucceſſu nos fruſtrant. Quare in tã periculoſo affe-
ctu certis medicaminibus relictis curioſæ experientiæ cauſa, morſi ſalutem prodere graue, & ini
quum mihi videbatur. Iã quidẽ de rabioſis morſibus hæc quoq; dicta ſufficiũt. Reliqua vero, quæ
Heras de hoc emplaſtro retulit, vt in Attalico, partim ſanè vera prædicari, partim impẽdio magis
ab eo extolli, dixerim. Optimũ enim eſt pharmacũ, vt inter emplaſtra, quæ ſugillatis dictis admo
B uentur: inter ea uero, quæ cruenta vulnera glutinant, non in primis, & optimis eſt. Summatim ꝑ
multos inuenio non modo huius tẽpeſtatis medicos, ſed etiã veteres, qui libros poſteritati reli-
querunt, hoc genus emplaſtra ſupra veri fidem extuliſſe, de quibus ſequenti volumine agetur. In
præſentia ad inſtitutum reuerſi, iterum Heræ dicta examinabimus. Ait.n. phymatis medicamen
tũ illud mederi, nulla diſtinctione eorum appoſita, q̃ ego de Phœnicino protuli. Quædam ſiqui-
dem calida ſunt phymata, & cum vehemẽtia quædã exiliũt: q̃dã frigida ſiccaq; ſunt: ꝑ multa alia
inter hæc cõſiſtunt, alia quidẽ exacte media illorum, quæ diximus, alia a medio in vtranque par-
tem paulum inclinant: aliqua plus idẽ faciunt, nõ nulla ſummis vicina, vel a mediis quodãmodo,
& ſummis pari ſpatio abſunt. Quibus vniuerſis emplaſtrũ hoc cõuenire non põt, niſi cum molli-
bus quibuſdã id velit liquefacere, vt multi modi fiãt, q̃bus eo vtamur, quos explicaſſe ipſum, ſicut
in aliis factitauit, oportebat. Proinde par eſſe puto, vt hũc laudemus ob ea, quæ tradidit, Andro-
machũ accuſemus. Cęterũ de eo, ꝙ emplaſtrũ iſtud hominũ, canũq; morſibus cõferat, eaſdẽ puta
a me rationes audire, quas & de Attalico pronunciaui: ſimilitet ẽt de aliis, quæ pharmacũ cõmẽ-
dant: quemadmodum illud, ita hoc quoq; bonum eſſe medicamen dicens, ſed multum ab iis, quę
optime ad vnũquodq; illorum faciũt, inferius eſſe, vt quis eo cõfidẽter vtatur, ubi optima deſint
C oĩa. Hoc autem non paruum eſt in medicamentis, quẽadmodum nec in victus ratione, & omni
bus, quæ circa artẽ uerſantur. "Ego contempſi quidem id primũ, vt neq; dignum eſſe iudicarem 1. Epid. com. 2. tex. 50. claſ. 3. 112. f
Hippocrate, qui adhortatur nos, ita omnia artis opera perficere, vt iuuent, vel non offendant. Po
ſtea vero cognoui magnam vim habere, cum ſcilicet viderem nonnullos medicos in pharmacis
ſe primum recte geſſiſſe, vt in admirationẽ ſui alios perducerent: eoſdẽ poſtea in aliis proſpero
euentu fruſtratos, vt riſui eſſent. Ideoq; ſemper conatus ſum eiuſmodi vti præſidiis, quę an profu
tura eſſent, nonnunq̃ ſanè dubitabam, ꝙ aũt nihil afferrent incommodi, certo ſciebam. Quæ igi
tur in Attalico emplaſtro, atq; hoc laudauit Heras, non quidẽ, vt dixi, magna ſunt, ſed ubi deſide-
rãtur, q̃ id magnificè efficiant, nemo his utens manifeſtam læſionem inferet, etſi nihil iuuerit. At
qui ſi quis hoc pharmaco uti volet in phymatis, ab illis, quæ in Phęnicino docui, ipſe intelliget,
alias aliter ipſum liquefaciẽs. Tractabitur ãt vberius deinceps, & phymatũ tota curatio, vnde ſpe
ro vos methodum exactam perfectãque medicaminũ, quæ illa iuuare poſſunt, habituros. Voce-
tur autem vobis emplaſtrum hoc, Album ad rabioſos morſus, ſicut illud, quod ex albo cõſtat pi-
pere, Attalicum. Subiungit mox & aliud emplaſtrũ Heras in hanc ſententiam. *Album Aria-
barzaniũ, quo Xenocrates abſceſſum iam inalteratum circa tarſum, {ea pars eſt in pede, quæ carpo ſeu*
D *brachiali proportione reſpondet,} diſcuſſit.* Deinde eorum, quæ ipſi immittuntur, ſymmetriã, &
poſtea coquendi modũ præfatus, ad calcem hæc verba apponit. *Maxime facit ad cacoethe, paſcen-
tia, contumacia, vniuerſaliter ad omne ulcus.* Porro cur eorũ, quibus conſtet pharmacum, ſymme
triæ tertiam partem recitauerit, compertum non habeo, cum alii integrã hoc modo tradiderint:
Argenti ſpumæ denariũ pondo ducentorum, ceræ denariũ põdo quinquaginta, olei ueteris he-
minas iii, ceruſſæ denarium põdo octoginta, terebinthinæ denarium pondo trigintaduum, cine-
ris buccinorũ denariũ põdo decẽ, thuris denariũ põdo decem, & nouẽ, & aquæ cyathos duode-
cim. Hæc oĩa a me ꝓlata pharmaca Heras ad tertiã partẽ ĩminuit, ſic: Argẽti ſpumæ denariũ põ-
do ſexaginta ſex obo. iv, ceræ denariũ põdo ſedecim obo. iv, olei veteris heminã ceruſſæ dena-
riũ põdo uigintiſex obo. iv, terebinthinæ reſinæ denariũ põdo decẽ obo. iv, cineris buccinorum
denarium põdo tria obo. ii, thuris denariũ põdo ſex obo. ij, aquæ cyathos quatuor. Poſtea co-
ctionem ita ſubdit: Argenti ſpumã, & ceruſſam, cum aqua, & oleo terito, deinde recenti olla igne
non acri coquito, ferrea ſpatha ſedulo mouens, ne adurãtur. Vbi ſemicocta fuerint, cerã immit-
tito: hac liquefacta, reſinã, & thus: ac tam diu coquito, dum aliquatenus non inquinet. Poſtquã
bene habere propemodũ uidetur, buccinos iniectos reliquo tẽpore concoquito. Cum perfecte

coierint,

coierint,in mortariũ demittito,aqua exigua prius ſubiecta,& ſubacto utitor. Hoc medicamen- E
tum,vt ſine morſu diſcutiat,præparatum eſt, ꝗ & ceruſſæ parum ad argenti ſpumæ portionem
habeat,& cum hac ab initio coctũ ſit,valideq; exiceet ob buccinorũ cinerẽ additum. Non diſſi-
milis quodãmodo facultas eſt & purpuris,& oſtreis cõcrematis:notum eſt aũt ſine carnibus ho-
rũ animalium teſtas cõcremari.Ac Heras quidẽ vnum de facultatibus librũ cõſcripſit: Aſclepia-
des cognomento Pharmacion,decẽ præter theriacas,& gynęcea:apponens & ipſe cuiuſq; phar
maci titulum,in multis ẽt coctionis,in quibuſdã utẽdi modum.Porrò Andromachus multas vi
res collegit,& fere non pauciores iis,quæ in decẽ libris Pharmacionis Aſclepiadis habentur, tri-
bus ipſas libris cõprehẽdẽs.Primo pharmaca docet, quæ extrinſecus imponuntur: altero quæ in
trò aſſumuutur:& tertio quæ oculis adhibentur.Reprehendere autẽ ipſum iure poſſis,vt admo-
nui,quod nec confecturas,nec vſus tationem,nec vires,nec quid promittant,adiecerit.

Quæ Aſclepiades Alba ſcripſerit. *CAP. 17.*

AD Aſclepiadem igitur iã tranſgreſſus producã in medium,quę ipſe alba emplaſtra ad finem
tertii libri Exteriorum tradidit.Nã inſcribit eorũ primam Marcellã,ſecũdam,tertiam,quar
tam,quintam:veluti alios Interiorũ quinq; primũ Maſonẽ,ſecũdũ,tertiũ,quartũ,& quintũ.Verũ
ĩ tertia Marcella ad calcẽ alba emplaſtra adſcripſit: prioris titulũ eſſe ait,ad ambuſta igne,abraſa, F
cutẽ teneram:ꝗ emplaſtrũ Aceſin id eſt medelã,nominari dicit.Oĩa uero ſimul quatuor, argen-
ti ſpumam,ceruſſam,oleũ,aquã pari põdere incoqui oportere cõmemorat.Cõſtatque hoc phar
macũ fragile,& alipes effici,hoc eſt pinguis expers,vt cuti ſine deligatura adhærere nõ poſſit:niſi
.n.vt p̃fatus ſum ante,metallica plenius cocta fuerint,tale fieri emplaſtrũ neceſſe eſt.Coquuntur
largius,dũ maiorẽ liquidorũ mẽſurã in miſtura cõtinent. Huic aliud emplaſtrũ Aſclepiades ſub-
dit,eiuſdẽ q̃dẽ tituli,ſed nõ eiuſdẽ cõſecturæ:neq;.n.æquale metallicorũ põdus immittit,uerũ ce
ruſſam argenti ſpumæ ſeſquiplam:quin & ſeuum adiicit, totã ſymmetriam ſic faciens: Ceruſſæ
denariũ põdo cẽtũ uiginti,argenti ſpumæ denarium pondo octoginta,adipis vitulini denarium
põdo triginta,ceræ denarium pondo viginti quinque,olei heminas duas.Hoc pharmacũ olei pl
rũ hẽt,ceu ad metallicorum proportionẽ,ſi q̃s heminã ſtatuat valere unciis nouẽ Romanis,q̃ in
cornibus cõſuetis libralibus deſcriptæ sũt.Q̃m vero ceruſſa ĩ ipſo ſuperat,eoq; magis adſtringẽs,
magisq; refrigerans,q̃ ſuperius reddebatur,adipem author admiſcuit.Sciens autẽ bubulũ adipẽ
calidiorem eſſe ſuillo,& vehementius digerere ,cauit perfecti bouis ſeuum indere:quippe in oĩ
animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem,minusque calidum adipẽ habẽt.Erit igitur
& hæc cõpoſitio difficilior quidẽ,ac ſimplicis albi emplaſtri , quod añ ſcripſit , ſed nihilo vtilior. G
Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens album , ex pari cum argenti ſpuma pondere,ce-
ræ quarta illorũ parte,& terebinthinæ rurſus dimidio minore,q̃ in cera:oleũ & aqua ferè æqua-
portione metallicis menſuris vtriſq; ſimul indita ſunt.Voluit.n.medicamenti author ceruſſæ,&
argenti ſpumæ, ſingulorum pondo denariũ centum miſcere, ceræ denariũ pondo vigintiquin-
que,terebinthinæ denariũ pondo duodecim, olei & aquæ cuiuſq; heminas duas.Itaque Attalici
memores Emplaſtri,quod metallica perinde,ac iſtud continet, ſicut ẽt oleũ ſimul , cum aqua,ce
ram dupla portione ad eam,quæ in hoc medicamento additur , terebinthinam ſimiliter ; ſcietis
manifeſto,quo nam diſcrimine medicamẽta inter ſe variant : adiectũ nanq; eſt illis, & t'.us, alu-
mẽ,ac piper. Quin ẽt Aſclepiades Attalici illius emplaſtri cõmeminit, nõ vocans id Attalicum,
immo nec piper admiſcẽs.Alia vero omnia pariter,ita ſcripſit ad verbum.*Album,quod ad Mna-
ſaum refertur:facit ad diuturna,ac difficilia.* Argenti ſpumæ,ceruſſæ , cuiuſque denarium pondo
centum,ceræ denariũ pondo quinquaginta:terebinthinæ , thuris, ſingulorum denarium pondo
vigintiquinq; aluminis ſciſſi denariũ pondo duodecim, olei heminas duas. Porrò ne putetis dif-
ferre,ſi drachm.centũ alicubi inueniatis loco vnius libræ ſeriptas : ſed illud potius conſiderate,
vtrum qui ſcripſit centum denarios,dimidium ceræ ipſis miſceat,ſiue huius dimidium terebinthi H
næ , vt ſint ceræ quidẽ denarii quinquaginta, terebinthinæ vigintiquinq;, an aliã quãdã ſymme-
triã faciat.Si nãq; prædictã,nihil refert dicere librã,& ſelibrã, & tres vncias:ſi quidem libra dena
rios ſex hẽt ad nonaginta,ſelibra octo,& quadraginta:ſic & huius rurſus dimidium quatuor & vi
ginti.Quapropter eadem proportio ſeruatur,nulla inſigni differentia ſiue centum drachmis me
tallicorum,ſiue nonaginta ſex,heminę duę olei miſceantur.In hoc itaq; non variabunt pharma
ca,ſiue libra nominetur,ſiue denarii centum::Illa vero Aſclepiadis ſcriptũ pharmacũ ab Attali-
co emplaſtro diſiunxit,ꝗ Attalicum ſex q̃dẽ drachmas aluminis ſciſſi , piperis vero albi tres,ha-
beat:Aſclepiades albũ piper nõ habeat,ſed duplũ põdus ſciſſi aluminis. Porrò validius adſtringe
re quodãmodo , ideoq; prõptius cicatricẽ ducere Aſclepiadis pharmacũ, Attali magis digerere,
omnes norunt.Vnde,quod dixi & prius,qui rogant , vtrum ipſorum præſtet, medicamentis uti
neſciunt.Etenim ad cicatricem ducendã Aſclepiadis, ad digerẽdum Attalicũ,eſt melius: In uni-
Propo. finem. uerſum meminiſſe,oportet,quod apud Hippocratem ſcriptũ eſt in libro De alimento,* prauum
uidelicet,& non prauum, noxium & utile,relatione ad aliquid dici. Alia enim ratione proficia
ueris,Attalicũ hoc emplaſtro eſſe præſtantius:alia,ad multa utilius illud eſſe. Deniq; , & Aſcle-
piades

A piades ipſe poſt hoc modo recitatum,ſcribens illud ipſum, quod ex pipere fit, non vocat Attalicum,ſed Pāphilion,ignorans opinor primum ipſius inuentorē. Apponit aūt nomen utentis, ac unde acceperit:tum quid valeat,his verbis præfixit. *Aliud Pamphilion dictum pharmacum accommodatum. Facit ad uetera,ui x ſanabilia,carbunculos,epinyctidas,achoras,pſoricos affectus,ſinus glutinat,facit ad abſceſſus,condylomata,& ferè omnibus vtiliue eſt.* Conſtare ipſum tradit ex cerusſa, argenti ſpuma,cera,terebinthina,duabus heminis olei,eodem modo ſicut & Heras:ad hæc item fiſſo alumine,& albo pipere:aquæ verò non meminit in confectura,ſed neq; thuris. Quidā non quinq; & viginti,ſed dimidium immittunt,quin ēt de aqua: cum enim olei veteris heminas duas infundi ſcripſiſſet,poſtea aquæ duas,vel vnā adiecit.Ego & ſine aqua medicamētum ſæpius p̄paraui,& ad oīa alia melius fieri apparet,p̄terq̄ in teneris corporibus:nā in his aquam præſtat adhibere,p̄ſertim cū phlegmone tentantur vlcera.Inde aliud Aſclepiades cum ſuperioribus albis emplaſtris p̄fert,ꝙ rabioſos morſus ſanare p̄mittit, quemadmodū & ꝙ apud Heram ſcriptum eſt, pollicebatur. Aſſumit & hoc p̄ter ſimplex albū,quod ex argēti ſpuma,cerusſa,thure,cera cōſtat, inſuper medullā ceruinā, & myrrham:porrò miſcet ei argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta,cerusſæ denariū pōdo triginta,thuris denariū pondo decem, myrrhæ tantūdem, medullæ B ceruinæ duobus pauciores quam decē,ceræ albæ denarium pōdo quinquaginta, olei veteris ſextarium. Primum horum omnium,quæ recitauit,prodidit Aſclepiades, quod vocat Rhodiacum, ceu digerēs & curans in mammis duritias, & ex his componitur: Argenti ſpumæ, ceræ ponticæ, ſingulorum pōdo,cerusſæ,adipis ſuilli elaborati,cuiuſq; ſelibra, hoc eſt vnciis ſex,myrrhæ pōdo unciis quatuor,ouorum toſtorum uitellis duobus,olei hemina vna & ſemis. Iſtud etiam ſedi benefacere confirmat,non apponens quo nam liquefieri velit, ſed nobis cōiectandum forſan relinquens,interim ex roſaceo vnguento,interim myrteo,aliàs ex oleo quopiam,liquandum eſſe.

Quomodo candida emplaſtra componenda ſint aduerſus vlcera Cacoethe,id eſt maligna, & ea quæ cicatricem difficulter admittunt. *CAP. 18.*

QVæ dyſepulota id eſt vix ad cicatricem venientia, quæ itē cacoethe id eſt maligna, appellē, diſtinguendum modo eſt:quia non ſolum in præſentem diſputationem,ſed etiam in futurā commoda præfinitio eſt futura. Quæ itaq; ex humorum confluxu,vel multorum, vel acriū,oriūtur ſine eo,quod locus affectus huiuſmodi iam diſpoſitionem habuerit, vt licet bonum ſit quod influit,tamen ipſum corrumpat. Dyſepulota nomino:quæ uerò dictā diſpoſitionem iam obtinent,præcipuo uocabulo cacoethe appello. Nunc igitur,qm̄ priores me emplaſtra quædam al- C ba,vt quæ dyſepulotis cicatricem probe obducant, conſcripſerunt, propterea ego quoque alba ſcribo emplaſtra,quæ aduerſus dyſepulota omnia,& cacoethe nonnulla,quæ non prauū admodum habēt ſtatum,compoſui:nam in illis denuò medicamenta accommoda dicentur. Primū & hic methodum dicturus ſum,qua id genus emplaſtra complura cōficere diſcetis. Duplex porrò eius ſcopus,eſt alter omnium,quæ ratione componūtur,medicamentorum cōmunis:alter peculiaris,colore ab his differens. Quæ igitur in cōmentario de ſimplicibus medicamentis cognouiſtis,ſine roſione quidem ac morſu,valide tn̄ adeo exiccantia,hæc in memoriā reducite. Omnino autem conueniebat,prærterq̄ ꝙ non mordicent,vel aſtringant manifeſto, etiam detergere poſſe:ſiquidē caua plurima eius generis vlcera, tanq̄ ab exeſione humorum malignorum,facta apparent,eiusq; rei gratia carne impleri deſiderant: oſtēdimus aūt in tertio therapeuticis methodi libro,omnia,quæ carnem generant,medicamenta detergendi facultatem habere. Multa etiam alia ſiccam obtinent uirtutem,huiuſmodi vlceribus curandis accommodam. Sed age nunc repetamus ea,quæ aut compoſiti emplaſtri candorem tueri poſſint,aut non adeo lædere. Hoc ex genere eſt cadmia,pompholyx,calx,oſtrea cōcremata,purpuræ,buccina, & ſepiæ pars oſſea:parū officiet colori & æris ſquama,& vſtæ chalcitidis non fuluum,ſed cineritium,vel ſubalbidū. Quo- D modo autem huiuſmodi res præparāda ſit, rurſus in theriacæ antidoti ſermone dicemus. Porro dictorum quodq; ſi lauetur,totam mordicationem amittet,quemadmodum cera, quæ medicamini conficiendo admiſcenda eſt,tum reſina. Cœterum ꝙ cera tyrrhenica,vel pontica dicta ad candidi emplaſtri præparationē ſit idonea,prius explicatum eſt:reſinæ vero, & q̄ laryx vocatur & terebinthina,aduerſus vlcera maligniora magis valent. Thuris quoq; partem aliquam indere non ab re fuerit,vt vlcerū maleficorū diſpō coquatur,& ad ſupputationem ueniat. At non ſolū ex prædictis medicamentis vnumquoq; lauandum uenit,ſed ēt metallica, quam maximè in loco Soli expoſito,cum aqua,vel aceto,vel marina, vel uino,læuigare oportet. Puta aūt, & candida,& perſpicua,ſingula hæc erunt,candoris cuiuſdam medicamento conciliandi gratia. De cerusſa,oleo,coctionis modo aere circunfluo,& igne, quō quodq; eorum ad albedinē aliquid adferat,ante expoſuimus. At quemadmodū in alijs, ita in his quoq; facultatis aquæ,aceti, marinæ, viniq; albiſſimi peritum,id in cōpoſitura miſcere cōuenit, quodq; maximè curando morbo profuturum eſt. Etenim in vlceribus prætumidis ac duris(oclithode Græci appellāt) quæ oras craſſas,calloſas,multamq; attenuationem requirentes habent,ex aceto, & marina læuigata, magis, quàm quæ per aquam,idonea ſunt. In quibus aūt acre,& mordax eſt humidum, quod in vlcera

ſertur,ex aqua terere potius ſingula metallica neceſſe eſt: Quēadmodum rurſus ex vino magis, E
vbi copioſius humor vlceribus influens apparet.Hæc igirur ſingula,quæ dixi,in vnoquoq; iã no
minato humore læuigata diebus pluribus,inieci ſrequenter pharmacis , quæ ex argẽti ſpuma &
ceruſſa conſiunt,eaq; expertus ſum omnia cicatricem optimè ducere. Verũ ſcriptiones quaſdã
amicis quoq; dedimus,qui huiuſmodi pharmaca deſiderareur: à quibus ipſis quoq; in experien-
tiam producta,quod titulo promittunt,tueri videbantur.Itaq; argenti ſpuma cum ceruſſa prius
cocta,& medicamento propè ad non inquinantẽ conſiſtentiam pueniẽte, inijciẽda eſt laryx,vel
terebinthina reſina cũ cera cãdida.His pulchre vnitis adde metallica , q̃ huiuſmodi ſymmetriam
habent:Argẽti ſpumæ,& ceruſſæ pro conſuetudine ſingulorum pondo ; coquatur cũ olei libris
duabus,frequenter etiam aquæ ſelibra addita:liqueſcit.n.ſic argenti ſpuma citius, & coctio aquã
conſumit,vt nihil ad humiditatẽ pharmaco aperte proſit:reſinæ pondo tres vnciæ,ceræ duplum
ſufficit.Quanq̃ ſi duas reſinè indideris, interim,quatuor ceræ,ſic quoq; compoſitiones nõ adeo
differre inuenientur.Thuris ẽt pondo vncia ſemis ſatisfacit poſt ceram, & reſinã iniecta : deinde
tres aliorũ vnciæ,quæ drachmæ quatuor ſunt ad viginti.Impones aũt duorũ,triũ, pluriũ,ac om-
nium q̃ numeraui,quorum ſingulorum tibi copia cõtingat:vt ſi oĩa habeas,æquã portionem cu
iuſq; inijcias,cadmiæ dico,& pompholygis,buccinorum cineris vel oſtreorum,& æris ſquamæ: F
ſingulorũ denarii ſex erũt,q tres vncias abſoluũt.Quod ſi & calcẽ lotã miſceas,ſingulorũ drach-
mæ quinq; ponentur.Si vſtæ chalcitidis,ſingulorum drachmæ quatuor,vt ex oĩbus ſex counitis
tres vnciæ fiant.Verum chalcitis vſta ſit elota,& colore cinereo, nõ qualem multi ex ijs,q eruũt
eã,faciunt,veluti ſi dicas ex pallido flauã. Si duo q̃dã ex his habeas ſolũ,tres vncias ex ambobus
ponito,hoc eſt vtriuſq; vnam ac ſemiſſem:Hæc in pñtia ad alborum emplaſtrorum conſtitutio
nem,vlceribus dyſepulotis curandis,cognoſcere uobis ſufficit.Atq; humida cerata cãdida ẽt ex
iis ipſis pręparãtur,differunt tñ ab emplaſtris,ꝙ neq; argenti ſpuma,nec ceruſſa coquatur:adeps
verò vel anſerinus,vel gallinaceus,vel ſuillus,vel vitulinus indatur. Quòd ſi vinum interim ha-
beas vel acetum,quæ albiſſima lucidiſſimaq; ſint,aquæ loco ipſa admiſcebis.

Damocrates de Albo emplaſtro. *CAP. 19.*

QVoniam pharmacorum virtutes metris tranſcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam
ipſorum ſymmetriam perſeruãt,ſatius mihi viſum eſt,& horum meminiſſe.Cum itaq; Da-
mocrates præter alia alba emplaſtra,etiam candidum ſcripſerit,quod cõmendat,apponam ſcri-
pturam ijſdem illius verſibus,Iambico trimetro expreſſis.

At cum his habere emplaſtrum medicis conuenit G
Album,efficax aduerſus abuulſam cutem,
Ambuſta,ad vlcera,& per ſumma corporis
Occaſionem citra manifeſtam edita.
Ita confit:ceruſſæ libra ſumitur:
Lithargyri,trypheræ,eodem ſimul modo,
Et portio præterea libræ tertia:
Ceræq; puræ ponticæ quinque vnciæ,
Terebinthinæ pondo vncia puriſſima:
Thuriſque mannæ,vel thuris,quinæ vnciæ:
Candidi olei boni recentis * ſelibra.
* duæ libræ.
Aquæ ſuperfundetur his ſextarius.
Oleum,ceruſſa,argenti ſpuma,aqua coquitur
Leni igne,agitatur ſedulo rudicula.
Cum tota pulchre deſiccata ſic aqua,
Et lene medicamentum,candidum. H
Et molle,inficiens nec,terebinthina indit[illegible],
Deinde cera ſuccedet,thus poſtea.
Ab igne cum depones ollulam,moue.
Cum mediocriter eſt refrigeratum pharmacum,
Mortario ſuperfundas,atque excipe
In mulieribus,vel delicatis puerulis,
In ſenibus,habitu aut prauo iuuenibus ſimul.
Huic tertiam partem immiſceto aluminis,
Quod prodidimus emplaſtrum non multo antea.
Ac vtitor ad omnia recentia vulnera.
Ipſi verò rhodinon liquefacto immiſceas,
Paulum ac ceræ,liparon habebis ac bonum,
Album vinum,parum auſterum,ſi affuderis.
Aluminis,cuius meminit,compoſitio in quinto huius operis commentario.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER SECVNDVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponuntur Emplaſtra uiridia, melina, gilua, ac cęteris coloribus prædita, tum quædam quoque, quæ Cephalica, ac Catagmatica appellantur.

Qui Authores ſcripſerint de componendis medicamentis: ac de ratione ipſorum componendorum exemplo medicamenti ex cera, roſaceo, & ærugine confecti. CAP. I.

B CVm propoſitum opus hunc quoq; cum aliis ſcopum teneat, vt ſi qñ librum, quo
medicaminum, quibus vtimur, cõpoſitiones ſcriptas habemus, perdiderimus,
ipſi nos ꝑditis ſimilia poſſimus cõficere, neceſſariũ eſt primũ nos in vniuerſum
formulam quandam viæ didiciſſe, qua propoſitũ inueniamus. Deinde per hanc
viã in multis particularibus exerceamur oportet, ſciẽtes, citra talis ſtudii exerci
tationem, nullum opus perfici. Et vero graue eſt, quod iam quibuſdam accidit
medicis duobus mihi cognitis, quorũ alter, dolore ex talium ſcriptionũ interitu contabefactus,
periit: alter ab operibus medicis deſtitit. Verũ exercitatis, iudicio meo, præterquã pharmaca utilia
componere, et à ſuperioribus nobis ſcriptorũ arbitris eſſe licet, commodeq; oĩa ea, q̃ ab illis ꝓdita
ſunt, vſurpare, atq; illa, quæ ipſi methodo inferius poſita inuenerint. Melius igitur eſt experi
mentis iam cõprobata ſumere eũ, qui vſus ipſorum methodũ didicerit, licet, quod dixi, neceſſitas
frequenter nos cogat, vt vel experientia incõpertis ex tẽpore vtamur. Itaq; ſuperiore libro qũo
ex argenti ſpuma ſola emplaſtrũ ꝑpares docuimus, interim oleo tãtũ, interim aceto admiſto, vel
vino, vel huiuſmodi alio: item ex quali ipſorum ſymmetria emplaſtrũ fieri candidũ poſſit, ſi ꝓbe
coctum fuerit. Cæterum ex his emplaſtris quædam ducendę cicatrici accõmodata fieri diximus,
vulneribus cruentis glutinandis, quędã phlegmonis exiguis curandis: quædã vlceribus, quæ cica
C tricẽ ægre admittunt, ſanandis, ſi non cacoethe ſint: quædam ad tumores præter naturã, ſed non
magnos neq; duros, diſcutiendos. Scriptum ſimul in eo eſt nõ multo poſt initium, & emplaſtrũ
a me compoſitum, ꝙ Phœnicinum nomino. Præſenti autẽ hoc libro de viridibus, & melinis &
giluis, & fuſcis & rufis agetur emplaſtris, quibus etiam adnumerantur quæ dichroma id eſt bicolora
dicuntur. Inter hæc alia quædam ſunt medio inter hæc nomine, vt ex candido melina, & ex
nigro viridia, & à ſimilitudine ſordium rhypode græce appellata, quaſi ſtrigmentoſa: adde quæ
aerem imitantur, & cærulea: quædam uero nomine prorſus carentia. Itaq; ſimilia inuicem uiribus
deinceps ſcribere commodum eſt, vt qui in plura incidit, vel librum legit, id quod optimum
corpori, eiusq; curando affectui ſit, eligat. At colore ſimilia tradere eorum eſt, qui ſimilitudinem
non artificialem attendunt: verum quoniam potẽtes quidam viri, interdum nos iubent emplaſtrum
ſibi melinũ cõficere, quod vlcera glutinet, uel cicatricẽ ducat, vel indurata emolliat, vel
aliud huiuſmodi facere poſſit, coacti ſunt nonnulli recentiorum mediorum, vbi ſimilia colore ſe
natim cõſcriberent, proprias cuiq; profeſſione apponeres. Quamobrem ego miſtam quandam
diſciplinam conabor effingere, a magis artificioſa auſpicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulcera
carne implent, quorũ plurima colore viridia ſunt: adnotans, quot ex his glutinantia ſint, quot
D que in maligna euadentibus medeantur, atque huiuſmodi aliud quidquã poſſint perficere. Dein
de glutinantia non modo recentium ulcerum, ſed etiam ſinuum: ex his plura ſunt quæ ad vſque
cicatricem vlcera perducant. Atq; horum omnium vnam ſeriem facturus ſum, melinorum aliã,
barbarorum (vt vocant) aliam, & fuſcorum aliam, nec nõ in reliquis coloribus ſimiliter. Produ
cam in alio quoq; vno libro ſimilitudines abſq; coloribus, quæ vlcera cicatricem uix admittentia
(dicũtur & chironia) perſanant. In alio rurſus poſt iſtum, quæ, tum hæc, tum alia quædam, cu
rant, quæ dicuntur & ſunt vſus multiplicis. Ac poſt hæc omnia, quidquid emplaſtrorum, facultatum
reliquum fuit methodo cognoſcendum, percenſere conabor. Hæc igitur vice procœmii cu
iuſdam omnium emplaſtrorum, quæ cõmemorabũtur, communis, præfati, ad ea quæ hoc libro
ſcripta ſunt, digrediemur, oratione quadam generali eis præpoſita, tanq̃ nihil etiã mihi iam prædictum
ſit. Compoſitiones medicamentorum complurium laudabilium primus omnium, quos
nouerim, Mantias Herophileus ſcripſit: cuius diſcipulus factus Heraclides Tarentinus non ſolum
in pharmacorum vſu videtur imitatus illum, ſed etiam in ea artis parte, quę victus rationem
docet. Poſt quos alii ſanè quidam non paucis voluminibus, ſicut Mantias & Heraclides. Sunt &
qui vno aut altero tantum ea conſcripſerint, quemadmodum Cappadox Heras, qui nec impro-

batum aliquod medicamen tradidit:nec confecturas ipſorum omiſit, & vniuerſos particulatim E
vſus recenſuit:Permulta pharmaca pluribus libris ſtudioſe ſcripſerunt Muſa, & Aſclepiades, &
Crito. Verum Andromachus vnico libro medicinalia medicamẽta ad exteriora corporis vitia:
altero,quæ interna curant,memoriæ prodidit:item tertio his minore,oculorũ remedia. Paucil-
mis autẽ ipſorum,tum præparandi modus,tum utendi,appoſitus eſt, neq; vero horum quiſpiã,
nec alius cuiuſq; pharmaci componendi rationem docuit. Ob quod empirici confidentius, licet
abſurda,pronunciant,vt qui pharmacorum compoſitionis inuentionem ad caſum referũt : inde
nimirum confidentiæ occaſionem ſumentes,ꝙ nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorũ
regulam abſolute ſcripſerit.Nam cũ dogmatici interrogati rationẽ,qua pharmaca ſingula com-
poſita ſint,q̃bus vtuntur,nihil,ꝙ dicant,habeãt : ꝑditisq; illorũ ſcriptionibus,ipſi alia cõponere
ex tempore non poſſint:& ipſi merito contemnuntur,& empiricis contradicendi maiorem præ
bent audaciam.Quod ſi affectus cuiuslibet eorum , quos curandos ſuſcipiunt,naturam ſcirent:
methodumq; cognoſcerent, qua & ſimplicium ſingulorum medicaminum uires,& ſcopũ cura-
tionis,inuenirent:non vtiq; compoſitionis rationem ignorarent. Vt exempli gratia,cauũ vlcus
apertum,græce aperiſtaton (nihil enim mali eſt, vt quidam vocant breuioris diſciplinæ gratia,
ſic nos quoq; nominare) qũo q̃s ſanare queat,conſideremus: tanquã ſi nõdum aliquod ei curã- F
do aptum medicamen inuentum ſit. Nã cum docti à ratione fuerimus, cauorum vlcerũ curatio
nẽ ſubminiſtrari, naſcente alia carne loco perditæ,ex ea videlicet,quæ ſubiecta eſt , cogitauimus
fieri non poſſe hoc,ſi in vlcere ſordes,aut copioſa humiditas,inſit.Verum ſordes medicamina de
tergẽtia auferũt,humorẽ exiccãtia diſcutiũt. Cõuenit igitur hm̃oi pharmacorũ materias cogno-
ſcere non ſimpliciter ſecundum genus,vt Dioſcorides alioqui ſcripſit,ſed vti nos in cõmentariis
De ſimplicibus medicamentis fecimus,non tm̃ apponẽtes,vel calefacere,vel refrigerare, vel hu-
iuſmodi aliq̃d aliud, quoduis medicamẽtũ facere, verum ẽt ꝙ prima diſtãtia,vel ſecunda,vel ter
tia,uel quarta,à medio tale exiſtat. Frequenter ẽt qđ in horum media vnaquaq; vel incipiente,
vel deſinente ſit: vt duodecim pharmacorũ,quæ per excellentiã quancunq; proferuntur,ordines
ſubſiſtãt.Interdũ enim uel mediocriter calefaciens,vel exiccans: interdum quod vehemẽtiſſime
quoduis horũ facere poſſit,requirimus. Qui aũt ſimpliciter particulam calefactione indigere in-
telligit,nõ magis piper,& ſinapi,quam thus,accipiet.Hæc ſane & prius oſtẽdimus,diximus vero
& in tertio Methodi therapeutices commentario:quaſi uero præſcientes, ea ex demonſtratione
cõuenienti,ad reliqua deducam,hinc præſentis ſermonis ſumpto initio. Quoniam ulcera carne
implenda,pharmaco exiccante & detergente mediocriter ſine morſu indigere demõſtrauimus, G
conuenit eiuſmodi pharmacorum materiã,quæ nam ſit,in memoriam reducere.Indicata eſt aũt
in libro De ſimplicium medicamentorum facultatibus , inſuper & cõueniens ſingulorum ordo
expoſitus eſt.Hoc etenim,ſicut dixi,admodũ utile eſt,vt ſi quando fortiore quis pharmaco opus
habeat,ad quod digrediatur,cognoſcat.Verum cum ſimplex nullum habemus , compoſito vti-
mur.Atque primum fingamus nos habere ceram & æruginem,aliud nihil, quod cauo vlceri ma
nifeſte conducat:thus dico,irim,ariſtolochiam,farinam eruorum,radicem panacis, & quæcun-
que ex hoc ſunt genere . Cũ igitur ſciamus cera ſola impoſita ſordidum vlcus euaſurũ,vt quod
neq; detergere,neque exiccare,poſſit:ęrugine autem adiecta morſum, & roſionem illatũ iri,at-
que phlegmonẽ excitandã:horum ſane vtrunque deuitabimus,medium autẽ ex ambobus aliud
conficiemus,imbecillius quidem æurgine,valentius autem cera: ſed quoniam hæc paululo infe-
rior eſt eo,quod commodè queat adijci,ærugo aũt multũ præcellit , multæ ceræ parũ æruginis
admiſcebimus. Quantã ergo quantæ ? hoc.n.deinceps uenit dicendum . Exactã quidẽ quãtitatẽ
cuiuſque ante experientiam inuenire nemo poteſt,coniicere tamen,& iudicare , & componere
pharmacum prima poteſt experientia , nullum inſigniter improſperum ſucceſſum habiturum :
quemadmodum ego aliquando feci in quodam vico, vbi cum neque ipſe medicamẽtum, quod H
me ſequeretur,haberẽ:neq; alius ex ijs,qui ibidem agebãt,copiam mihi facere poſſet: repperi ſo-
lum ad compoſitionem idonea æruginem,& ceram. Quibus acceptis,& ad ignẽ cera liquefacta
cum oleo roſaceo,vt liquidum ceratum fieret,miſcui cerati libræ vnciam vnam æruginis,hoc eſt
duodecimam partem:ſtatui enim decimam,vel duodecimam miſcere,ſuſpicatus quidem maio
rem,vt acriorẽ,nõ pro futuram:minorem,tanquam imbecilliorem.Expertis autem nobis com-
poſitionem,iuſtæ ſunt partes, & decima , & duodecima recte pro corporum differentia commi-
ſtæ.Oſtendimus enim,quod etiam vſus atteſtatur, valida corpora validiora ſuſtinere medicami-
na,imbecilliora huiuſmodi non ferre.Validio radico corpora,quæ temperamento ſicciora ſunt,
veluti agricolarum naturam,& venatorum:imbecilliora,molliora vel natura,vel victus cõſue-
tudine,cuiuſmodi ſunt mulierum,eunuchorum,puerorũ,& qui naturali temperamento ſunt hu-
midi,cãdido,molliq; corpore ꝑditi.Dura igitur corpora ex copioſiore ærugine cerato admiſta,
carnem recipiunt,molliora ex pauciore.Vnde frequenter dictum eſt, vnum pharmacum omni-
bus nequaquam conuenire poteſt corporibus,ſed oportet mediũ eſſe , ceu ad mediã tẽperaturã
aptatũ:duci vero ad utranq; eius medij partem,dum quotidiano vſu probatur.Si.n.quod res po

ſtulat

A ſtulat affeciſſe videatur, in eo manere cōuenit: ſi paulum deficiat, augere ipſius uires: quemadmo
dum etiam adimere, cū præter modum efficax fuerit: velut in ipſo hoc propoſito pharmaco, qđ
cerato, & ærugine conſtat, conſiderare prius oportet, vlcusne carne obductum ſit, an nōdū, ſed
ſordibus humoreq; ſit refertū: vel p̃terq̃ ꝙ carne impletū nō eſt, mordicationis ſenſus aliquis labo
rāti ortus ſit: & calidior, vel rubicūda magis, pars vlcerata apparuerit. Si igit̃ imbecillius uideatur,
melle, vel ærugine admiſtis, potētiā eius adaugebis: ſi validius, oleū vel roſaceū miſcebis, molliēs
pharmacū, ꝙ linamētis excipiēdū eſt. Cōmode q̃dē ceratū, & ærugo ſic miſcētur, quēadmodū à
me nō nunq̃ eſſe miſta retuli. Cōfectura aūt medicantibus hæc eſto emplaſtri cōpoſin, viride, à
colore vocāt, ſanātis q̃dē & recētia vulnera, q̃cūq; nō magna sūt, ſed ꝙ ex rhodino ſimul ad* me
diocris pharmaci cōſiſtētiā p̃t liquefieri. Quin & reſinæ uel colophoniæ, & frictæ nominatæ, vel
terebinthinę, nō nihil ipsū hr̃e oportebit: oſtēdimus aūt laricē uocatā terebinthinę quodāmodo
eſſe ſimilē. Porrò quātitas earū miſturæ, & hic cōiecturalis eſt. Si.n. plus reſinæ, q̃ ex vſu ſit admi-
ſceamus, donec manibus ſubigitur, molle apparet: in linteolū uero illitū, paulo poſt inſtar pellis
durū erit, facile à corpore decidēs. Sin minus iuſto reſinæ, cū cera miſtū ſit, nō habebit hoc quod
echecollon, ideſt glutinās, Græcis appellatur, vt diſtrahēdo eo, plurimū extēdatur. Liquet autē,
B ſi alicui particulæ impoſueris, fore vt difficulter agglutinetur, & protinus ab ipſa delabatur. Quę
igitur mediocris miſtura, ceu emplaſtri cōſiſtētiæ cōueniēs? ſiquidē mihi fidē adhibes, par vtriuſ-
que portio. Nec uero cera nec reſina, ſicca uetuſq; eſto: optimum ſiquidē, ita amborum miſtio
nis coagmentum eſt, ſi ambo pinguia, & mollia aſſumantur: ſi alterum excedat, ſemper reſinam
præpollere ſatius eſt: quare nōnulli uel duplum huius pondus ceræ admiſcent.

*forte p̃ [illegible] i. mediocris legēdum [illegible] lineamento excipiendū.

Confectura ſimplicis Emplaſtri viridis Andromachi, & virtutis ipſius explicatio. CAP. 2.

AC ſanè viride nonnulli, ſic.n. ipſi nominant, ex dupla reſinæ portione confecerunt: duas q
dē eiuſdem libras, vnā verò ceræ & binos olei cyathos, immiſcentes. Aeruginis autem alij
duas, alij tres vncias, huiuſmodi cerę & reſinæ miſtioni immittunt. Sed ēt in præparatione, lique
factis, quæ liquari poſſunt, æruginem inſpergūt: quidā vbi refrigerauerint, mox raſerint, in mor-
tario miſturam moliuntur. Porrò qui medicamentum cruentorum ulcerum glutinantius facere
ſtatuunt, æruginē in pila prius cum aceto læuigatā iniciunt, ceratum radentes. Proinde ſi quis
vos roget, quale horum uiridium emplaſtrorū ſit præſtantiſſimū, ſuccurrat id, quod identidem à
me prædicatur, reſpondere, omnia eſſe optima ei, qui affectus, quibus ſingula offeruntur, cogno
ſcat, ſicut & eos ignoranti oīa peſſima. Mei etenim officij eſt dicere, id exiccare valentius, quod
C acetum aſſumit. Conſtat autem, quod plus æruginis continet, id tum validum eſſe, tū magis exic
cans, tum ſordida vlcera rectius purgare. Terminus ipſius eſt, vt hæc citra morſum efficiat: nam
adeo ualens, vt iam puris vlceribus impoſitum morſum pariat, nec ea vnquā carne replebit, ſed
alio modo humida ſordidaq; reddet, ſicuti illa, quæ parū integrè ſiccant detergentque. Iā vero ex
acrioribus cauum magis vlcus euadit, & rubicundius, calidiusq; eſt, cum æger ēt ipſe morſum
eius percipit. Ne igitur quoduis medicamentum ſimpliciter laudate citra diſpoſitionis, in qua cō
mendatur, appoſitionem: nec in alio quoquam pharmaco, nec in ijs, quæ modo nobis proponū-
tur, id agendum eſt. Quos igitur, uiridibus ordine ſuo deſcriptis, affectus, quibus ea conueniunt,
diſtinguere non piguit, minus peccant quam ij, qui ne hoc quidem fecerunt. Qui vero ſine diſtin
ctionibus, ac indefinite ſcripſerunt, cū ad alia tranſeunt, apponentes, aliud viride, diſciplinam red
dunt prauiſſimā, ſi modo oportet omnino diſciplinam vocare huiuſmodi ſcriptiones. Igitur An
dromachus in libro, quē Externorum inſcribit, paulo poſt principiū, primo fulca poſuit, mox ru
fa, deinde nigra, poſtremo ad viridia conuerſus, diſciplinæ hmōi initium fecit, præfixo noīe, Viri
dia. Ac quod principē locum habet, ſcripſit his verbis. *Viride Galli.* Reſinæ ſtrobilinæ denarium
pondo trecentum, ceræ denarium pondo c. æruginis raſæ denarium pondo l. thuris denariū pō-
D do xxv. aceti quantū ſatis eſt. Conueniebat igitur ipſum non nihil forſitan, & de confectura di-
xiſſe, num ēt thus ſimul cū ærugine in læuorem redigi aceto affuſo velit, an ſolā æruginē: vtrun-
que enim licet, atq; in multis cōpoſitionibus nonnulli hoc, quidā illo modo, ſcripſerunt. Verum
in hoc mentem eius conijcere poſſumus, nempe ambo cum aceto velle conteri, thus puta, & æru
ginem: attamen, in quibus nā affectibus medicamento ſit vtendum, ſignificatum prorſus opor-
tebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc, duo quædam emplaſtra ſcripſerat, quorum priori præ
poſuit. Ad gangrænas, putredines, nomas vetuſtas, & malignas. ſecundo, Ad nomas quo vtor, &
alia pleraq;: ideo viride iſtud ſine appoſitione deinceps protulit, oſtendens ijſdem ipſum affecti-
bus conuenire? Cæterū aliud rurſus, huic ſubiungens ſimpliciter dixit, Viride Potamonis: deinde
aliud tertium viride, & quartum, quo vtor. Ad hæc quintum aliud, ſextum, ſeptimum, octauum,
nonum, decimum, vndecimum, duodecimum, decimumtertium, decimum quartum, decimum-
quintum, decimumſextum, recenſuit, vno dūtaxat hoc nomine, Aliud, ſingulis propoſito, diffe-
rentia quidem inter ſe omnia viribus cōmemorans, nō tamen vniuerſa ad putredines, nomas, &
gangrænas idonea, quemadmodum ex ipſorum materia eſt cognoſcere. Vnde etiam conſtat
pro coloris, non uirium, ſimilitudine, ſimul inuicem hæc ipſum conſcripſiſſe. Itaq; nos cuiuſque

eorum poteſtatem exponemus,à ſimplicium medicamẽtorum natura ſumpto principio. Nam E
hoc longe vtiliſſimũ fuerit ijs,qui non ſolũ in vniuerſali cõpoſitionis methodũ , ac vſum talium
medicamentorũ,cupiãt intelligere,ſed ẽt ſuomet ipſorũ marte conficere poſſe,& quæ à veteri-
bus citra diſtinctionem tradita ſunt,qualem nã poteſtatem habeant,dignoſcere.Quod igitur pri
mum Andromachus prodidit,inſpiciamus,ꝓponentes,conſiderantesq; ſimplicia ſingula, qui-
bus confectũ eſt. Primum igitur reſinæ ſtrobilinæ in eo meminit,quæ vt in cõmentarijs de ſim-
plicium medicamentorũ facultatibus aſſerui,reſinarũ lõge calidiſſima eſt,ſicut terebinthina am-
babus qualitatibus oĩum moderatiſſima:omnes ſiquidẽ reſinæ calefaciunt & exiccãt, ſed hæ ma
gis,illæ minus. Validiſſima igitur eſt ſtrobilina:moderatiſſima,vt dixi,terebinthina. Quin ẽt ſic-
cat celerrime ſtrobilina:& qđ peculiari appellatione pityinon phyſema dicitur, reſina quidẽ &
ipſum genere, cæterũ ſiccans & calfaciens,ſiccando aũt à ſtrobilina non ſuperatur,calefaciendo
plurimũ.Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes ſunt,ideoq; emplaſtra bene adhærentia conficere
non habent, vt viſcoſæ & liquidæ.Inter pityinon phyſema,id eſt piceã,& ſtrobilinã reſinam,me
dia calore abietina eſt, liquida tñ diutius perdurat,ſicut ẽt colophonia illa, quæ thus redolet , &
quæ nonnullis ſola vocatur colophonia,odoratu ſuauitatẽ quandam referens,ſicut abietina , &
colori mediocri prædita vt illa:naſcitur aũt admodũ modica,atq; ob id pretioſa eſt. Humidiſſi- F
ma tñ oĩum eſt altera laricis appellatæ dñia,nam hæc quoq; duplex quodãmodo eſt, vna quidẽ
ſimilis in oĩbus terebinthinæ:altera hac acrior,calidior magis liquida,& odoratu grauior,& gu-
ſtu amarior,calidiorq;.Porrò humida reſina,quæ in cõtinentibus pineam reſinam ſubſidet vaſis
fictilibus,cõſiſtentia & colore terebinthinæ ad amuſſim ſimilis,odore & guſtu diuerſa, ingratior
quidẽ olfactu,ſicut ẽt acrior,& guſtu mordacior.Quare ſatius eſt,terebinthinã oĩbus medicamẽ
tis quæ vlcera recte curabunt,admiſcere,qm̃ primus, præcipuusq; eis ſcopus eſt,vt id, qđ offer-
tur,non mordeat.Igitur ad cõpoſitum emplaſtrum reuertamur,in quo Andromachus ſtrobili-
næ reſinæ denarium pondo trecentorũ,ceræ denarijs centũ miſtis iubet inijcere, neq; conſiſten-
tiã,neq; virtutẽ exactè aſſecutus vel ipſe,vel q id compoſuit. Neq;.n.glutinans erit, & acre fiet :
auxilium verò ei ad vtrunq; contulit thus admiſcens,verum ꝓ illorũ copia paucum adeo, præ-
ſertim cũ æruginis denarios quinquaginta immittat,octauã partem quadringentorum ex cera
reſinaq; collectorum explentes. Atqui nemo hoc illi vitio verterit , vtpote cui conſilium fuerit
medicamen cõficere vehemẽter exiccans,cũ & alioquin ipſum carni generandæ,ac mediocrib.
glutinandis vulneribus,aptum reddere volenti drachmæ quinquaginta , miſceri rectè poſſint ,
itaq; lenius,ad carnẽ ꝓducendam commodius,adhærendo pertinacius,& ad multa vtilius fieri. G
Cõmendanda vero eſt thuris cõmiſtio,ꝙ emplaſtri coagmentum iuuet,anodynon.n.eſt, & con
coquit.Quare ſi æqua ipſius portio æruginis fuiſſet cõiuncta,hoc eſt denarium pondo quinqua-
ginta,glutinãtius,vt dixi,redditum fuiſſet,& mitius medicamentũ.Quoniã verò vigintiquinque
adiecit,ſiccantem æruginis vim ſeruare curans,emplaſtrũ ad glutinandũ maiora vulnera, & vl-
ceribus vix ſanabilibus curãdis,idoneũ factum eſt:quòdq; tale ipſum fore in animo habuerit,ace
ti quoq; miſtura innuit.Penes nos itaq; eſt,& vehementius,& lenius ipſum facere,vel plus ace-
ti vel minus miſcẽtes,ſicut acrius,vel minus mordax:etenim ex acrioris miſtione , quemadmo-
dum ẽt copioſioris,medicamen exiccabit fortius,& cruentorũ erit glutinantius,ſi vinoſum ace-
tum ſit adiectũ.Porrò præſtat in compoſitione pluſculis diebus æruginẽ ex aceto acri, in Sole ca
lido allæuigare:quod enim in eo mordax eſt,miteſcet,virtusq; nihilo fiet minor. Thus autẽ ini-
tio admiſcere neceſſarium non eſt,verum huic dies vnus ſatis eſt.Siquidem meminiſſe vos pu-
to,& huius,quod toties repeto,fortiũ medicamentorum,cuiuſmodi eſt ærugo,miſy,chalcitis,ſo
ri,æris ſquama,vel calchanthũ , ex aceto diebus pluribus contritorum morſum obtundi, boni-
tatem augeri.Quoniam enim metallica,vt quæ craſſioribus natura conſtant partibus, poteſtatẽ
ſuam in altũ vſque corporis,quod curatur nõ extendunt:ideo vt tenuiora fiant, iis per trituram,
& acetum adhibendus eſt cultus : hæc enim curioſè ita attenuata ad intima vſque penetrant . H
Accedit autem,& aliud quoddam cõmodum in huiuſmodi medicamentorũ præparationibus ꝙ
diligenter elaborata,corporis meatus,nuſquã inter eundum retenta , pertranſeunt : eiuſque rei
gratia,& ſi calidioris naturæ ſint,ſine morſu munere ſuo funguntur. Quin & inter humores ip-
ſos in corpore generatos,tenues facile citra morſum perſpirãt:craſſiores retẽti,obſtructiq; mo-
leſtãt,vbi mordaces fuerint. Eadẽ ratio eſt in metallicis medicamẽtis cõbuſtis,ſed illa ex ignis cõ
mercio non nihil mordax perſeruant,quod per lauationes deponũt,ac leuia prorſus redduntur.
Quibus autem ſimile quippiam vſtioni ex tritura cum aceto in Sole facta ignis loco accidit, ea
neque ex igne genitum colorem conſequuntur : ſi tamen & quæ combuſta ſunt,ex aceto læui-
gentur,multo præſtantiora fiunt. Igitur tum hæc multorum medicamẽtorum communia,ſunt
cognitu neceſſaria,tum vſus ipſorum ſimiliter,alius quidẽ in alijs affectibus : in cauis vero vlce-
ribus cum linamentis excepta imponuntur.Propoſitum itaq; emplaſtrum ſi ex roſaceo liquefa
ciens eo vtaris,prodeſt ſordidis,& humidis vlceribus:apertiſtata vero,id eſt aperta, mordicat: cu-
ius rei cauſa miſcendum ei eſt ceratum liquidum ex cera & reſina confectum,vel ex roſaceo,vel

A ex oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo vti, atq; horũ miſtionis methodum quandã in-
telligas oportet. Olei ſanè nomen vnum eſt, qualitas & facultas diuerſa. Nam omphacinum frigi
dius: ex maturis oleis preſſum calidius eſt, temporis aũt proceſſu calfaciendi uim auget. Sic etiam
quod ſaltem hẽt, quantum ex illo ſumpſerit, tanto calidius eſt, magisq; ſiccat, q̃ ꝙ ipſius expers
eſt. Quod ſurculos oleæ, thallos Græci nominant, continet, ualentius adſtringit. Indicat aũt tibi
id ꝙ eſt vtilius, & vlceris forma, & corporis ægri natura: vlceris q̃dẽ ſanandi, contrarijs: corporis
aũt vlcerati ſimilibus. Quapropter medicamentum, ꝙ linamento exceptũ immittendũ eſt, myr-
teo liquefacies, cum generata caro flaccidior, quã par eſt, apparet, præſertim vlcere ad cicatricẽ
ꝑueniẽte ꝓpemodum. Nã cum pauxillũ quiddam phlegmones in ambientibus particulis relin-
quitur, optimum eſt pharmacum ex roſaceo liquare. Roſaceum verò præſtãtiſſimum eſſe noui-
ſti, ꝙ ſolis roſis pluribus in oleo citra ſalem p̄parato diutius maceratis cõfectum eſt. Si ergo hęc
quiſpiã in memoria prompta ſemper habeat: nec oblitus ſit, vt p̄cepimus, omniũ ſimplicium me
dicamentorum potentiæ, & varia ipſe emplaſtra uiridia componet, & ſingulis iam cõfectis opti
me vtetur. Emplaſtrum igitur hactenus in ſermone ꝓpoſitum, ꝙ primum uiridium ſcripſit An-
dromachus, multifariam licet adaptare, partim ꝓ ſtrobilina reſina aliquam aliam adiiciendo, par
B tim thus augẽdo, vel cũ eo ſiccum aliquod carne explens, velut irim, ariſtolochiam, erui farinã,
atq; huius generis alia admiſcendo. Quin ẽt, ꝙ ora ulceris indurata emolliat, miſcẽdo, cõpoſitio-
nem uariare licet. Vnde nonnulli guttam ammoniaci, & chalbanum: nonnulli medullam cerui
nam, aut vitulinã, aut ſeuum admiſcuerunt: ſicut rurſus alij repellens aliquod, dũ influxus conan
tur reprimere. Hac rõne igitur alii ſciſſum alumen, alii rotũdũ, alii gallã omphacinã, id eſt imma
turã, adiecerunt: q̃dam ladanum vtraq; virtute p̄ditum, molliẽdi videlicet & repellendi: vt labra
emolliantur, & nihil ex ſuperioribus influat. Inſuper q̃ vix ſanabilia curare ſtuduerunt, vt multi-
plicis vſus medicamẽtũ eſſet, adiunxerunt enumeratis chryſocollam, uel diphryges, vel æs cõbu
ſtũ, vel ſquamã, aliqui æris, aliqui ſtomomatis † ferri: Et ꝓpè oĩa mõ enarrata, viridiũ emplaſtro-
rum colorẽ ſeruant, alia vero iiſdem facultatibus prædita miſta corrumpunt. Quare nec ego om
nium memini pró qualibet facultate, ſed illorum dumtaxat, q̃ emplaſtri cõpoſiti colorem tue-
buntur: non. n. de glutinantibus, vel iis, quæ carni alendæ ſunt, emplaſtris ſimpliciter, uerum de
eiſdem viridibus, dicere ẽt ſtatuimus. Quamobrem hæc modo narrata, & atramentum ſutorium
& chalcitis cruda, ſi breui menſura admiſceantur, colorẽ pharmacorũ in ſermone p̄cedentium
reſeruant. Itaq; de talium compoſitione abunde ſatis actum eſt. Vſum uero ipſorum qm̃ Andro
C machus omiſit, à quo traditum eſſe conueniebat, nos apponemus, cõmunem vnũ de talibus me-
dicamentis vſurpandis ſermonem plane neceſſarium præfati: deinde vniuerſalem methodũ in-
terpretati, particulares, eorum cauſa qui illam didicerũt, conuenit effingamus. At huiuſmodi
opus ad dialecticos pertinet in omnibus particulares ipſis præſcribere, ſicut Heras, Crito, Aſcle-
piades, aliiq; cõplures factitarunt. Atqui ẽt tertia diſciplinæ ſpecies eſt, quam nos tractamus, ne-
que in omnibus particularibus medicamentis vſum ſcribentes, immo nec vniuerſim cõi metho-
di diſciplinæ ſoli totũ concedentes, ſed hanc quidem primã docentes, inde uero vnum vel alte-
rum, vel ẽt tertium exemplum, claritatis & exercitii diſcentium gratia accõmodantes. Quemad
dum ſane ea & nunc te ipſa oſtendimus, vt iam in prioribus quoq; fecimus. Nam quatenus medi-
camentum exiccet, detergatque cum ex ſimplium facultate, quæ id conſtituunt, inuenerimus, in
de ſimul diſpoſitionẽ, cui conueniet, indipiſcemur. Vbi. n. humiditas multa, & copioſa ſordes eſt,
deſiccans euidenter, purgansque medicamentum applicare oportet: vbi apertum (Græci aperi-
ſtaton uocant) vlcus eſt, carnis indigum, moderatiſſimum inter exiccantia, detergentiaq; com-
petit. Verum minoris maiorisq; in eo rationem ab ægri natura ſumere cõducit. Siquidem durio-
ribus, vel ex temperamento naturali, uel ætate, vel loco, vel ſtudiis, corporibus magis exiccan-
D tia exhibenda ſunt, humidioribus minus. Qua propter primus cuiuſq; medicaminis linteolis ex
cepti (emmotõ Græcis appellatur) vſus ex prædictis nuper ſcopis cõiecturali artificio ſumitur:
Secundus, vt etiam antea monuimus, ex ſignis in corpore curando apparentibus. Si nanque ca-
uum vlcus citra phlegmonen, & purum inueniatur, nihil nouum tẽtare oportet: ſi humidius vel
ſordidius, intendere deſiccãs, detergensque pharmacum ratio poſtulat: ſi cauũ magis, quã prius
exiſtit, ſoluere. intenditur itaque mellis miſtione: mitigatur ex oleo & cerato, vel oleoſo quopiã,
eiuſmodi eſt roſaceum, myrteum, & cyprinum, ſimpliciter præparata ſine ſpiſſamẽtis (ſtymma
ta Græci vocant) quæ addunt odoris gratia, vel ut confecta diutius ab iniuriis immunia perma-
neant. Iam uero ſi contentioſos quiſpiam nos increpet, tanquã præter id, quod ab initio inſtitui-
mus, ad medicamentorum vſus orationem deducamus, polliciti nos de eorum compoſitione
uerba facturos, ille conſiderato, ꝙ in vſu etiam confectura quædam fit, ſilẽtium ſibi imponat. Pri
ma. n. pharmacorum, quæ cerato miſcentur, in eo cõfectio eſt: altera roſaceo, uel myrteo, uel cy
pryno, vel lentiſcino oleo, vel melle appoſito conſtat. Atq; de his ſatis. Verũ ad emplaſtra quæ
iam per experientiam abunde probata ſunt, tranſeamus. Hæc igitur Andromachus memora-
tu digna medicamenta vſurpare ipſa ſcientibus præſcripſit. Vnde cum talia ſint, ea diligenda,

† Debet addi, aliquid, vel quid ſimile.

quæ ex paucioribus,paratuve facillimis ſimplicibus componuntur: tum quæ ad plura valent, & E
propoſito maxime ſcopo ſeruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum vlcus apertum
in ſano corpore: tale uero ab emplaſtro viridi, quod lite vocatur, 'liquefacto ex roſaceo curabit,
appellant autem litem quod ex ærugine, cera, & reſina conficitur. Ego ſane, vt oſtendi', æquam
vtriuſque portionem miſceo, æruginis decimam, vel duodecimam, vel octauã. Eſt videlicet duo
decima, ſi ceræ pondo, & reſinæ tantundẽ, æruginis vncias duas miſcuerimus: decima, ſi duabus
æruginis vncijs, viginti ambarũ, reſinæ & ceræ, hoc eſt vtriuſq; decem adijciantur. Quin etiam
ſi octauam æruginis partem cerato ex cera & reſina confecto apponamus, & ſic bene habebit:
nam acrius quidem magisq; detergens huiuſmodi medicamentũ erit, non tamen inutile, duris
enim corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet cõpoſitio, vbi octauam portionem
æruginis confecturæ ex cera reſinaq; immiſcuerimus, ærugine ex aceto quam'acerrimo diebus
minorem. pluſculis ante in læuorem redacta. Præſtantior erit, ſi etiam thuris partẽ dimidio maiorẽ, quàm
fuit in ærugine, indiderimus. Olei pares numero cyathos æruginis vncijs adiunges, cum ſine ace-
to, & thure medicamen conficis. Quando autem thus, acetumq; adijcis, ſi quidem fricta reſina
pinguior quodammodo, molliorque ſit, ac æſtate pharmacum præparas, miſcebis nihil: ſi verò
dura, idq; per hyemem conficis, cyathum vnũ infundes. Quòd ſi liquidarum quampiã reſinarũ F
ceræ miſceas oleo prorſus carere licet. Liquidiſſimæ quidem tertiam ceræ portionem addes, mi
nus liquidæ dimidiam. Fiet autem videlicet huiuſmodi quædam compoſitio. Ceram 'reſinamq;
liquatam, vbi refrigeraueris, æruginis parti nunc octauæ, nunc decimæ, alias duodecimæ cõmi-
ſceto: cognoſcens duris corporibus primã ſymmetriã conuenire, mollibus tertiam, medijs me-
diam. Aeruginem ex aceto læuigabis. ſi lenius medicamentum voles efficere, thuris pondus di-
midium eius, quod ærugo continet, adiunges: ſin hoc mitius, thus & æruginem æquali modo
cõmittes. Atqui & reſinã cum cera, vbi ſine raſura refrigerauerimus, liquefactas, æruginì thuri-
que in pila ex aceto tritis ſuperfundimus. Hæ 'igitur primæ compoſitiones ſunt viridis empla-
ſtri, quod cruenta quidem vulnera non adeo magna glutinat, & reliqua ad uſque cicatricẽ ſana-
re poteſt, & carnẽ in eis producere, ex humido quodã oleoſo liquatum. Voco aũt oleoſa, roſa-
ceum, quo maxime ad illũ, quẽ retuli, modum confecto vtendum eſt: & poſt hoc myrteo, cypri
no, & lentiſcino. Sed ipſum oleũ, vbi medicamẽto liqueſcenti caloris quippiã adijcere cordi eſt,
cõmune hoc miſcebis: in quibus refrigerare ſtudes, id quod omotribes, hoc eſt immaturũ appel-
latur: vbi aſtringere, myrteũ: vbi miſtæ facultatis aliquid, concoquẽs puta, & repellens, roſaceũ:
in quibus modicã adſtringendi vim cũ maiore caliditate deſideras, cyprinum & lentiſcinũ. Por- G
rò pleræque aliæ, quemadmodũ dixi cõpoſitiones erunt, dũ medicamẽtis ſimplicibus modo cõ-
memoratis, vel carnẽ explentia, vel emollientia, vel adſtringentia, vel quæ difficilia vlcera curãt,
cõmiſcentur. Nonnulli vero digerentia miſcuerũt, ſicut & cicatricem ducentia. Alijs autem qui-
buſdam omnia cõmiſcentibus, vel confecturam inutilẽ, vel medicamentũ varijs accommodũ,
præparare contigit. Quorũ materias cognoſcentes, tum iam inuentis vti, tum ſimilia compone
re, ipſi poteritis. Adſcribam tamen, & ego nonnulla celebria, ab ijs denuò, quæ Andromachus
tradidit, auſpicatus. Sunt itaque ordine a præcedenti triginta: quæ verò ab ipſo commendantur,
duntaxat adijciam. Quartũ ergo poſt primũ, ita expreſſum eſt. *Viride, quo vtor.* Aeruginis raſæ
denarium pondo nouem, chryſocollæ denarium pondo nouem, terebinthinæ pondo minam
vnciarum ſedecim, ceræ minæ dimidium, aceti parum. Quid ſingula emplaſtra polliceantur, nõ
(vt prius dixi) præpoſuit Andromachus, ſed ex ſimplicium medicamentorũ materia, ex quibus
propoſitum componit, nulli obſcurũ eſt, vel ipſum per ſe priuſquam liquefiat, vlceribus mede-
ri poſſe, ac liquatum linamento excep tum immitti. Minam verò ſedecim vnciarũ inijcit: nam
quæ viginti continet, ceu ad chryſocollæ, & æruginis æquam menſurã, magna eſt. Poſt hoc ve-
rò alijs tribus ſeriatim productis, rurſus aliud ſic ad verbum ſubiungit. *Aliud, quo vtor.* Aeru- H
ginis raſæ pondo: mannæ vncias decem, ego libram iniicio: ceræ, reſinæ frictæ, 'reſinæ liquidæ,
ſingularum pondo quinque, olei cyathum, aceti quantum ſatis eſt: ego etiam guttæ ammoniaci
pondo vncias decem pono. Poſt hæc Andromachus ceſſat. Liquet autem, ſi prædictorũ memi
nimus, etiam hoc ipſum emplaſtrum, perſimilem ſuperiori facultatem obtinere. Deinde aliud
ſcribens Andromachus, ſic exorſus eſt. *Aliud Molochinum.* Ac poſtea ſimplicium pharma-
corum ſymmetriam, vnde ipſum conficit, his verbis ſubſcribit. Aeruginis picis raſæ pondo,
picis pondo duo, mannæ pondo, ceræ pondo duo, reſinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantũ
ſufficiat. Hoc itaque ſuperioribus ſimile eſt. Manifeſtũ verò eſt vtriuſque, & æruginis, & man-
næ parem portionem, ex aceto læuigandam eſſe: duplam horum, ceræ, picis, & reſinæ, hoc eſt
cuiuſque pondo duo, cum olei libra liquanda. Et ſic in læuorem, ex aceto redactis admiſcere
oportet, vti frequenter nobis dictum eſt, refrigerantes magis & radentes, quã infundentes, ne
aere iam frigido encerides appellatas fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplaſtrum ſub-
nectit. *Viride Hecatondrachmon.* Guttæ ammoniaci denarium pondo octo, ſquamæ dena-
rium pondo duodecim, mannæ denarium pondo octo, reſinæ ſiccæ denarium pondo duo-
decim,

A decim,æruginis denariorum pondo octo,ſeui vitulini denariorū pondo quatuordecim, reſinę te-
rebinthinæ denariorum pondo octo,ceræ denariorū pondo triginta,olei quartā cyathi partem,
aceti quantū ſatis eſt.Hoc & magna vulnera glutinare pōt,& ſordida vlcera purgare: vbi ceratū
inter liqueſcendū adſumpſerit,carni ꝑducendæ eſt:prius q̃ verò liquefactum ſit,craſſas vlcerum
oras ſanare,& ſinus iungere,in totū digerere & repellere pōt,nam ex cōtrarijs ſacultatib. miſtū
eſt.Quod ſuccedit viride nunc commemorato ſimilis & potentiæ,& vſus,huiuſmodi ſymmetriā
obtinet.Terebinthinæ pondo minā,ſerapiadis herbæ denariorū pondo vigintiquinque, ærugi-
nis raſæ denariorum pondo decem,ſeui vitulini denariorum pondo vigintiquinque, ceræ dena
riorum pondo vigintiquinque,thuris denariorū pondo duodecim,cyprinū aridis adijcitur. Ac
emplaſtrū,quod ab alijs Iſis nuncupatur,ipſe citra hanc appellationē in hunc modum cōſcripſit.
Viride Epigoni.Quum aūt oēs eius meminerint,nihilo minus & nunc ſimpliciū in ipſo medica-
mentorū ſymmetriā adducturus ſum,qm̃ nonnulli in eis diſſentiūt.Iubet.n.immittere æris vſti,
ſalis ammoniaci,æris ſquamæ,æruginis,guttæ ammoniaci,ariſtolochiæ,& thuris, ſingulorū de-
nariorum pondo octo,hoc eſt vnciā:aloes aūt,myrrhæ,chalbani,ſingulorū ſeſquiplum, hoc eſt
vnciā ſemiſſem,quod perinde eſt,ac ſi dicas oīum vncias vndecim & s:aluminis rotundi denario
B rum pondo ſex.Miſcet ēt reſinæ colophoniæ denariorū pondo ducentorū,ceræ dimidiū,hoc eſt
centū,olei heminæ dimidiū. Quoſdā ait quartā partem miſcere,aceti quantū ſatis eſt,dracontij
radicis vnciæ dimidiū,quod eſt denariorū pondo quatuor.In fine aūt hoc adiecit,qđ in Iſidis ſcri
ptura non continetur,nam Epigonus id appoſuit:atq; hac rōne Iſis ab Epigono differt.Iam ve-
ro poſt nuper relata addidit Andromachus viride Paſionis hac ſymmetria, Reſinæ colophoniæ
denariorum pondo trecentorum,ceræ denariorum pondo centum quinquaginta,æruginis de-
nariorum pondo octo,aluminis rotundi tantundem, æris ſquamæ denariorum pondo duode-
cim,thuris denariorum pondo ſedecim,æris combuſti denariorū pondo octo , ſalis ammoniaci
denariorum pondo octo,olei dimidium cyathi,aceti quantum ſufficit.Hoc medicamentū,quia
ſalem ammoniacum prius aſſumpſit magis quàm ſuperiora extrahit,magiſque digerit, † in aliis
omnibus cum illis conuenit.Fortius autem magiſq; ad multa vtile præſcripto poſt mediū vnū
recenſet Andromachus,quod *Viride Alcimionis* nominauit in hac ſymmetria.

† *Codex antiquus addit, καὶ ῥυπτικώτερον. i. magisque abstergit.*

Terebinthinæ denariorum pondo ducentorum, ceræ denariorum pondo centum quinqua-
ginta,æris ſquamæ denariorū pondo decē & octo,æruginis raſæ denariorū pondo ſedecim ; alu
minis rotundi denariorū pondo ſedecim,chalbani denariorū pondo ſedecim,thuris denariū pō-
C do decem,ſalis ammoniaci denariū pondo duodecim,æris cōbuſti denariū pōdo ſedecim, ariſto
lochiæ denariū pondo decem,aloes Indicæ denarium pondo duodecim,myrrhæ denariū pōdo
ſedecim,guttæ ammoniaci denariū pondo decem & octo:chalbani denariū pondo duodecim ,
alij octo:olei heminæ dimidium,aceti tantundem. Aliud inde ſcribit, cui titulus *Athena* , id eſt
Minerua,ſicut ipſe ad calcem refert.Porrò ſimplicium eius medicaminū ſymmetria, vnde com-
ponitur,in hunc modum habet.Ceræ denarium pondo ducentorum quinquaginta, terebinthi-
næ denariū pondo ducentorum,frictæ denarium pondo centū,ſeui vitulini denariū pondo quin
quaginta,chalbani denarium pondo vigintiquatuor,mannæ denariū pondo vigintiquatuor, ſa-
lis ammoniaci denariū pōdo duodecim,æris vſti denarium pondo duodecim , aloes denarium
pondo duodecim,æris ſquamæ denariū pondo vigintiquatuor , aluminis rotūdi denariū pondo
duodecim,& ſiſſi denarium pondo octo,chalcanthi denarium pondo octo , miſyos denarium
pondo octo,opopanacis denariū pondo octo,æruginis raſæ denariū pondo ſex , guttæ ammo-
niaci denariū pōdo ſex,minij ſynopici denariū pōdo triū,aceti heminas tres , olei heminas duas:
minium initio inditur.Athena,hoc eſt Minerua, vocatur hoc emplaſtrum,vtiliſſimū multis, vt
iudicauimus.Quomodo autem vſui erūr emplaſtra multis vtilia,in ſermone de ijs futuro ſignifi-
D cabitur. Ab hoc deinceps aliud viride his verbis conſcripſit. *Viride ex Cyprino Aphroda* . Ceræ
denarium pondo vigintiquatuor,reſinæ aridæ denarium pondo duodecim:æruginis raſæ dena-
rium pondo octo, Aphrodas denariū pondo duodecim: mannæ denarium pondo octo , cypri-
ni dimidium acetabuli.Contunditur aūt eum eo,& difficilibus curatu vlceribus poteſt conduce
re. Atque hæc cauſa eſt,cur ipſum ſcripſerit,tum ꝙ paucis conſtet, tum'ꝙ vtiliſſimū eſſe poſſit.
Cum autem multa deinceps viridia alia multiplicis miſturæ & vtilitatis adducat Andromachus,
viſum mihi eſt ea relinquere,& vt ipſi vocant,Litas duntaxat percenſere . Is igitur ſic ad ver-
bum ſcribit. *Aliud Viride Lite, quo vtor.* Reſinæ pondo libras duodecim , ceræ pondo libras
octo,æruginis raſæ pondo libras octo,ſeui vitulini pondo libras duas,aceti pondo librā: ego au-
tem mannæ librā inijcio. Liquet igitur acetum cum duabus æruginis libris,& libra thuris, eſſe lę
uigandū,ſicut antea præcepi,deinde liquabilia his miſcenda:dico autem ſeui libras octo * cū cerę
octo,& reſinæ duodecim. Emplaſtrū hoc Lite ad amuſſim foret,niſi adipem aſſumpſiſſet,& mā-
nam:ita nanque ærugo decima amborum ſimul portio eſſet,reſinæ videlicet & ceræ. Quòd ſi re
ſina dura fuerit,omnino etiam olei quid addendum putabis,vti prius expoſitum eſt. Quoniam
vero ſeuū vitulinū recepit,nec amplius exactę eſt Lite,vt quod molliens & concoquens mędi-
camen-

* *duas legitur in antiquis, et ita omnino legendum uidetur.*

camentum acceperit:multo autẽ magis,ſi etiam mannam aſſumpſerit,quæ cõcoquit,purisq; mo E
uendo eſt,& carnis gignendæ quandam vim obtinet.

Communis ſermo de emplaſtris colore ſimilibus. CAP. 3.

QVòd ſane medicamenta non ſecundum coloris,ſed facultatis ſimilitudinem, vna ſcribi con
ueniat,manifeſtum plane eſt.Vt ergo Andromachus , ſic alij quoq; nonnulli,ordine tradũt
emplaſtra nõ ſolũ viridia,ſed ẽt melina,fuſca,& candida.Quo igiẽ modo fiãt candida,priori volu
mine dictũ eſt.Viridiũ vero cõpoſitionis,licet antea expolitæ,nũc quoq; mentionem faciemus.

Quomodo viridia fiant. CAP 4.

AErugo nõ pauca ijs immittitur,ut & aliorũ colorem vincat,& omnia in ſuum permutet.
Porrò conijcere oportet eum , qui tale emplaſtrum conficiet,præter ęruginis quãtitatẽ
etiam colorem illorum,quæ ipſi commiſcentur: ad hæc coctionis rationem:in ijs quæ miſcẽtur
quidem,colores pertinaces vitare , cuiuſmodi flaua, & rufa,& nigra medicamẽta obtinẽt. Dico
autem flaua & rufa,qualia ſunt melitites, chalcitis combuſta,auripigmentum,ſandaracha:nigra
vero,qđ genus ſunt pix,bitumen,terra ampelitis,lapis gagates. At inter coquendum non opor-
tet æruginem ſuper ignẽ coeuntibus committere,verum vbi in mortario vnitas facta eſt, admi-
ſcere, ſi colore viride medicamentũ permanere deſideras: ſin autẽ melinum voles emplaſtrum F
conficere,intelligito in coctione æruginem primũ in hunc colorem perduci: poſtea in giluũ,ut
emplaſtrũ, quod dichromon , ideſt bicolor,appellant, euadat. Etenim a coctionis tẽpore paucis
diebus poſt,in ſummo quidem emplaſtri fuſcus magis reddiĩ color, in imum vero giluus currit.
Qm̃ vero de ipſorum colore,quæ conueniebant,diximus, rurſus ad facultatis ſermonem reuer-
tamur,memoria repetentes, vnde primũ hoc in libro exordiũ ſumpſerimus. Agere autem cœ-
pimus,ſiquid meminimus,de medicamentis carnem generantibus: quorũ poteſtatis ſcopus eſt,
vt mediocriter & ſine morſu detergeant, exiccẽtq;: at ſpeciales cõfecturæ pro diuerſa ſimpliciũ
pharmacorum materie differunt. Cæterũ nemo ignorat ea,quæ proprie & primario ſarcotica,
id eſt carnem progignentia,nominantur,aperta vlcera carne implere,hoc eſt,quæ caua quidem
ſunt,non tñ ſordes,aut inflammationem coniunctam habent,magis vero etiam nec prauorum
humorum influxionem,neque carnem in cauo vlcere intemperatam: nam prædictorum aliqđ
cauitati ſi immiſtũ eſt, prius illud curãdum . Scopi vero curationis ipſorũ ſunt , ſordidis quidem
detergẽtia pharmaca adhibere:eis vero,quæ ex influxione humorum proueniũt,exiccãtia, atq;
repellentia id,quod influit:at ſi multum & contumax exiſtat,fluoris cauſa prius amputanda eſt.
Conſtat autem & inflammatarum partium phlegmonen ſanandam eſſe, carnẽ autem intempe- G
ratam habentium,hanc ad temperiem reducendam. Porrò intemperata illa cum fiat quatuor ſa
ne modis ſimplicibus,quatuor item compoſitis,per contrarias qualitates ſuccurretur. Sed de his
ẽt poſtea. Nunc autem de medicamentis vehementer detergentibus agemus.

De Pharmacis vehementer Abſtergentibus. CAP. 5.

QVòd hæc ex prædictorum genere ſint,quæ ob moderatam deterſionẽ cauis vlceribus , pu-
ris,apertis, ſine oĩ morſu admouebantur,antea diximus. Intenſam vero detergendi virtu-
tem obtinent,quæ copioſas ſordes auferunt. Quare nonnulla ex prædictis viridibus medicamen
tis una re ſolum,nempe æruginis copia,ab ijs,quæ ſimpliciter carnem producunt,euariant. Quę
dam & aliorum vehementer detergentium miſtura,ſicuti vocatum Iſis,& Machærionis empla-
ſtrum,quod nos pro more vſurpamus , Oleoſum ex uſu nuncupant: vbi enim ſinum carne im-
plere proponimus,copioſiore oleo liquefaciẽtes per cornu recti foraminis,modo clyſteris,por-
cinæ ueſicæ coniuncti,ipſum infundimus. Quin & vocatis pyulcis,hoc eſt pus trahentibus, in eo
vtimur:etenim horum etiam ij,quibus latius foramen eſt,ad huiuſmodi adminiſtrationem com
modi ſunt. Perſpicuum autem eſt,ſinus oppletos ſordibus ex meraciore hoc medicamento pur
gari,id eſt oleo pauciore adhibito, rurſus puriores ex humectato magis olei vberioris miſtura . H
Itaque ſi paruę adhuc phlegmones ſinum infeſtantis ſuſpicio quæpiam exiſtat, medicamẽtum
ex roſaceo prorſus liquefiat:ſin à phlegmone fuerit liber,ex oleo : & ſi citra mordicationem ve-
teris miſturã ſuſtinuerit, illo pharmacũ liquetur. Cæterũ in huiuſmodi vſum non ſolum hoc,ſed
Machærionis quoq; emplaſtrum,& Iſis, atq; alia faciũt,quæ maiores noſtri perſcripſere,cerato
miſta,cauis vlceribus carnẽ inducere. Omnia nãq; hæc ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo li-
quefacta ſinibus immittunĩ,eo ꝙ cõſiſtẽtia,quæ linamẽto excipitur(emmotõ ſyſtaſin Græci uo
cant)ſinibus illini non poteſt. Pari modo & medicamentũ ſiccum,quod combuſta charta con-
ſtat,roſaceo copioſiore diluentes,ipſis infundimus. Quẽadmodum vero ſinus liquidioribus phar
macis indigent , dum craſſiora imponi nequeunt, ita q̃ in ſummo caua vlcera affligunt, craſſius
medicamentũ deſiderant,hac videlicet occaſione, ꝙ liquida ſtatim ab eis decidunt,& linamenta
ſicca relinquuntur . Merito igitur in id genus vitijs ceratũ ualide abſtergẽtibus admiſcemus , in
ſinibus oleum,uel roſacei plurimum. Atqui hæc in eũ modũ abſtergentia pharmaca oĩno etiam
digerunt,ideoq; vehementer exiccant:ac cõmune quoddam ipſorum genus efficitur, qđ Græci
polychreſtum,id eſt multiplicis vſus,appellant. Accedunt huic generi emplaſtra admodũ acria,

A qualia ſunt ea, q̃ di hal^n id eſt ex ſalibus, nominantur: q̃ non offerẽda ſunt vbi carne quid q̃ explere cogitamus. Nã preter alia, hoc quoq; ſal eximiũ habet, vt adſtringat magis, q̃ purget: ſiccare vero nihilo minus, q̃ aphronitrũ ac nitrũ põt: ſed illa adſtringẽdi facultatẽ non agnoſcũt, ſicut nec Aſiæ petræ flos: atque huius rei gratia diſcutere, & ceratis admiſta vlcerũ ſordes tollere, nata ſunt: ſal ꝑ ꝑ adſtringẽdi poteſtatem hoc efficere nõ põt. Proinde cũ hæc in memoria habeans, & methodum compoſitionis, vſusq; oĩum eiuſmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa, quæ à clariſſimis medicis ꝑ ꝑ optimorũ medicaminũ cognitionem experimẽtis ꝓbata ſunt, enumerabo. Primum ſane Mantiæ, atq; eius diſcipuli Tarentini Heraclidis ſectatoris, permulta pharmaca, quæ, ſubſequẽtibus annis ꝑ experientiã ꝓbantes, diſtinxerunt, & præſtãtiſſima eorum ipſi duo literis mandarunt: quæ vero minus efficaciç habere videbãtur, omiſerũt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionẽ eorum, q illis ſucceſſerunt. Sunt aũt inter eos, q in medicaminũ experientia rectiſſime ſe geſſiſſe videntur, Petronius, Muſa, Heras, Andromachus, Aſclepiades, & Crito. Iam vero Archigenis, & Philippi ſtudioſi nõ pauca medicamẽta ꝓdidere. Quin ẽt liber vnus eſt Menecratis, cui nomẽ inditũ eſt, Inſignium pharmacorũ autocrator hologrammatos, quaſi dicas imperator integris litteris deſcriptus. Quæ ergo pulcherrima ipſius tradita ſunt medicami-
B na, & cõmendantur, quorumq; nos inter omnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores noſtri vſi ſunt, ad hęc, ſi qđ & nobis inuentum ſit, deinceps adducam, quo ſingula genere contineantur, exponens. Nunc autem viridibus relatis, melina protinus ſubiungam.

Melina Emplaſtra. CAP. 6.

QVemadmodum viridium emplaſtrorum plurima propter æruginem præpollentem talia fiunt, præſertim quæ ſunt ex ipſis coloratiora, ita quoq; Melina. Sed viridia æruginẽ incoctam habent: melina vero coctã quidem, ſed mediocriter: nam ſi amplius coquas, bicolora emplaſtra quibuſdam appellata, quibuſdam gilua, efficies. Solent medici viridia ſimpliciter melina & rufa nominare, quæ non adeo magna vulnera glutinant, & vlceribus cicatricem obducunt, quæ mos eſt medicis appellare aperiſtata, quaſi dicas aperta. Item ex roſaceo liquefacta cauis carnem gignunt. Multiplicis vſus ſunt inter ea, quæ plura pollicentur. Quædam multa non promittũt, ſed vnum mentione dignũ, videlicet vel vlcera cacoethe bene curare, vel plus digerere, vel meliceridas, vel duritias emollire, vel huiuſmodi quid nõ cõtemnendũ, nec curatu facile.

Andromachus itaq; quatuordecim melina cõſcripſit, ex quorũ numero quinque ęruginẽ habent, reliqua ſine hac cõfecta ſunt. Porrò ex ijs, quæ ærugine cõſtant, vnum quidẽ primum inter
C quatuordecim poſitum eſt, alterum vero quartum, poſt hoc aliud ſextum, inde ſeptimũ, & decimum. Quibus ergo nihil eximij appoſuit, omnia ſimul & conglutinant vlcera, & cicatricem inducunt. Quæ ſi ex roſaceo liquefiant, carnem procreant: quin & mediocribus phlegmonis medẽtur: ſicut mediocres ẽt duritias emolliunt, atq; hoc faciunt euidẽtius, quæ guttam ammoniaci cõtinent: his adhuc ipſis magis, quæ copioſiorem reliquorum proportione eã aſſumpſerũt. In quibuſdam vero appoſuit ipſe, tenerum, hoc eſt tenerę cuti cõueniens videlicet: & cui præfixit, epiſpaſticon & exippoticon, ideſt attrahens & eruens, innuit membrorum doloribus, ſynanchæ, & lateris cruciatui benefacere, vel interiores abſceſſus diſcutere magis: quoddam teſtimonium his adferens, q̃ ſimplici ſermone ſcriptis. Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

Melina Andromachi. CAP. 7.

M*Elinum quo utor.* Spumæ argenti denariorum pondo *centũquatuor, olei æſtate * heminã, *Al. heminã s.
hyeme †tres cyathos, }ceræ denariorum pondo quadragintaocto, colophoniæ denariorũ †Al. heminã.
pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariorum pondo vigintiquatuor: æruginis raſæ,
chalbani, myrrhæ ſingulorum denariorum pondo octo. *Alind.* Spumæ argẽti denariorum põ-
do centum, olei †tres cyathos, }reſinæ colophoniæ denariorum põdo ſexaginta quatuor, guttæ
D ammoniaci denariorũ pondo quadraginta, ceruſſæ denariorum põdo vigintiquatuor. *Alind.* †Al. heminã s.
Spumæ argenti denariorũ pondo *quadraginta, ceruſſæ denariorum põdo ſex, ceræ tyrrhenicæ *Aliter l.
denariorum pondo ſedecim, reſinæ pityinæ ſiccæ denariorum põdo ſedecim, guttæ ammoniaci
denariorum pondo duorum, olei heminam. *Alind.* Spumæ argenti denariorum pondo centũ:
colophoniæ denariorum pondo ſexaginta quatuor, alij quadraginta octo: ceræ denarium pondo octoginta quatuor: chalbani, myrrhæ, ęruginis ſingulorum denariorum pondo octo: opopa-
nacis denarium pondo ſex, olei *heminam æſtate, hyeme vero †tres cyathos. } *Alind.* Spumę ar- *Al. heminã s.
genti denarium pondo centum, reſinæ pityinæ denarium pondo centũ, ceræ denariũ põdo duo †Al. heminam
decim, olei †tres cyathos, } vini ſalerni heminæ dimidium. Spuma argenti ex vino læuis fit, donec
ſiccata fuerit, deinde coquitur. *Alind.* Spumæ argenti denarium pondo cẽtũ, olei veteris hemi- †Al. heminam & s.
nas† lxx, ceræ denarium pondo centum, æruginis ſcoleciæ denarium pondo vigintiquinq;, cha- †Aliter duas.
mæleontis nigri denarium pondo duodecim ac ſemiſſem, chryſocollæ denariũ pondo quadraginta. *Alind.* Spumæ argenti denarium pondo ducẽtorum, olei veteris heminas tres, cerę denariorum põdo centum ſexaginta octo, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ denariorum pondo quatuor, æruginis denarium pondo octo, * reſinæ colophoniæ denariorũ pon- *Aliter xx.

do

do centum vigintiocto,chalbani denariorum pondo viginti,chamęleonis atri denariorũ pōdo E
octo,alij propoleos denariorũ pōdo octo*pro chamæleone. *Aliud.* Olei veteris,in quo chamæ-
leon ferueſactus ſit q̃ copioſiſſimus,ſextarium:ſpumæ argenti pondo:vbi ebullierit, argenti ſpu
mam inſpergito,& coquito. *Aliud ad Nomas,id eſt Vlcera depaſcentia.* Sandarachæ denariorum
pondo trium,aluminis ſciſſi denariorũ pondo quatuor,thuris denariorum pondo quatuor,myr
rhæ denariorum pondo quatuor,guttæ ammoniaci denariorũ pondo octodecim ceræ denario-
rũ pondo octodecim,terebinthina denariorum pondo ſex, adipis ſuilli denariorum pondo duũ,
mellis decimamſextam heminæ portionem. *Aliud.* Spumæ argenti denariorũ pondo*centum-
octo:ceræ denariorũ pondo*centumocto,alibi centum inuenio:guttæ ammoniaci denariorum
pondo quinquaginta , terebinthinæ denariorum pondo quadraginta, ariſtolochiæ denariorum
pōdo vigintiquinque , zeæ radicis denariorum pondo* octo,æruginis ſcoleciæ denariorũ pon-
do ſedecim,aluminis ſciſſilis denariorum pondo ſedecim,olei veteris binas heminas. *Aliud Sim
plex.* Spumæ argenti denariorum pondo centum,axungiæ denariorum pondo ſeptuagintaquin
que,olei veteris pōdo denariorum ſeptuagintaquinque. Ad molli carne præditos facit,& dige-
rit. *Aliud Melinum emolliens,Diophantis,Aphra nominatur,attrahens,& eruens,quo articuli curan
tur.* Viſci elaborati pondo,ceræ pondo,reſinę terebinthinæ pondo,chalbani vnc.tres:liquefactis F
vtitor. *Aliud Salome,ad omnem dolorem,& Anginam,ſynanchen cum cucurbitula,& ad lateris affe-
ctum.* Spumæ argenti pondo*duo,olei veteris vncias octo,ſimul coquito. *Aliud Melinum Hera-
clidis,interiores abſceſſus ſine dolore diſcutiens.* Spumæ argenti denariorum pondo centum,ceruſ
ſæ denariorum pondo cētum,ceræ denariorum pōdo octoginta, reſinæ aridę denariorũ pondo
ſexaginta,guttæ ammoniaci denariorũ pondo quinquaginta, galbani denariorũ pōdo ſedecim,
olei veteris heminas duas. Vt aũt Ruſticus ille familiaris Iſidori,Spumæ argenti denariorum pon
do quinquaginta,ceruſſæ denariorũ pondo quinquaginta,guttæ ammoniaci denariorũ pondo
*octo,ceræ denariorum, pondo vingintiquinque , reſinæ aridæ denariorum pondo triginta,†vl
mi in ſacculis ex corio reconditæ denariorũ pōdo quindecim, chalbani denariorum pōdo octo,
† olei tres cyathos. Inter hæc emplaſtra,nullius coctionē ſcripſit Andromachus. Ego vero ad co
lorē ipſorum pertinere dixi,ſcilicet neq; æruginē crudã eſſe oportere,ut in uiribus:neque nimis
coctam,ſicut in ijs,quæ bicolora & gilua nominãtur: verum vbi iã cacabus ab igne auferendus
propemodum eſt inijci ærugo debet:deinde cũ mutat colorē,& Melinum redditur,medicamen-
tum tollere iã ab igne tēpus eſt,ſi iã non inquinet:ſin minus,paululũ ſuper ignē leniſſimũ remo
rati ſic tollemus,nã in admodũ uehementi facile in giluũ degenerat. Cuius rei gratia quoq; duo G
inſignia emplaſtra melina,alterũ Menœti,alterũ Serapionis, ſubiungam:quorũ coquendi ratio-
nē pleriq; tradidere,& vos confecturæ eorũ,quæ Andromachus ſcripſit , exemplum habebitis.

Menœti Melinum. CAP. 8.

SPumæ argenti pondo quatuor,olei pondo tria,terebinthinæ pellucidæ pondo duo,ceræ pō-
do:æruginis,thuris,chalbani pinguiſſimi , ſingulorum pondo vncias quatuor: guttæ ammo-
niaci pondo vncias ſex. Argenti ſpuma ex oleo ad multam ſpiſſitudinem vſq; incoquitur:dein-
de reſina ceraque inijcitur : cum pulchre ſoluta hæc fuerint,cacabus deponitur,& refrigerari be-
ne ſinitur: poſt illa ærugo immittitur: & vbi infra motum fuerit, denuo ſuper ignem lenem co-
quitur , donec melinum colorem repræſentet : poſtremo chalbanum , & thus, læuia facta,ac in
mortarium demiſſa,ubi ammoniacum ex aceto in læuorem redactum eſt, ut ſordium imaginē
habeat:ſtatimq; manibus ſubacta excipiuntur:& aceto modico affuſo in ſequentem diem vſq;
relinquuntur,ac tunc rurſus emollita reponuntur.

Melinum Serapionis ad vulnera,& ad reſoluendum,pugilibus vtiliſſimum. CAP. 9.

SPumæ argenti denariorum pondo centum,guttæ ammoniaci denariorũ pōdo vigintiocto,
ceræ denariorũ pondo quinquaginta ſex , æruginis cypriæ denariorũ pondo nouē , myrrhæ H
denarij pondo vnius,colophoniæ denariorũ pondo quinquaginta ſex,chalbani denariorũ pon-
do nouem,olei tres cyathos,æſtate cyathum dimidium. Argenti ſpumã ac oleum coquito:cum
in alterata ſunt,ammoniacũ,deinde ceram:poſtq̃ depoſueris cacabum,chalbanum,æruginem ,
& reliqua addito, atque molliter incoquito. Huiuſmodi coquendi modos melinorum,quæ ſcri-
pſimus,emplaſtrorum multi me priores tradidere,iuxta quorũ ſimilitudinem etiam alia melina
coquere poteritis. Argenti ſpumã ſane primũ inijcere conuenit, mox reſinas & ammoniacum,
deinde chalbanũ & æruginem: poſtea ſi vel thus,vel myrrham,vel aloē capiat,hæc immittenda
ſunt,cum medicamentũ ab igne tollitur, quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autē len-
te coquenda eſſe , præſertim cũ ærugo indita fuerit:quin & ipſam miſcendam,vbi cacabũ in ter-
rã depoſueris,ac parum refrigeraueris, eiq; magis,ſi vas paruum ſit,in quo coquitur,nam effer-
ueſcenti immiſſa ærugo , frequenter ex ipſo vaſe diffundi medicamētũ cogit. Porrò in Menœti
primo melino,quod ideo Pycticon ideſt pugillatorium, vt ita dixerim, vocat qm̃ pugiles potiſſi
mum medicamento eo vtantur , ammoniacum quoque ex aceto læue in mortario fieri poſſe ,
alijs omnibus in cacabo miſtis, deinde ex ipſo defuſis,prius inſtituti ſumus.

Melina

*Al. viginti.

*Al. cētumuiginti.

*Al.centumuiginti.

*Al. viginti.

*Al. unum.

*Al. quadraginta.

† Græce eſt · πτύλαις τῶν ἐν θυλάκοις, vlmi qui in folliculis. id eſt (ut puto) liquoris reperti in veſicis quas ferre vlmi ſolēt vel. n. id aptum vlceribus medicamentum.

† Al. olei veteris heminam & s,

A *Melina Heræ Emplaſtra.* CAP. 10.

A*D Strumas Heræ.* Quę ab Hera conſcripta ſunt, hunc in modum habent. *Melinum ad veteres Sinus, & ſi in vacua perforati ſint. Idem etiam diſcutit Strumas quæ in pueris nuper ortæ ſunt. Facit etiam ad Artus è locis motos.* Argẽti ſpumæ chryſitidis denãrium pondo cẽtum, reſinę pityinæ ſiccæ tantundẽ, ceræ ponticæ denariũ pondo duodecim, & ſcrupulos duos, olei tres cyathos, vini ſalerni tantundem. Argenti ſpuma ex vino læuigatur, donec ſicceſcat: poſt vna cum oleo ſic coquitur, quouſque mutata fuerit: & tunc reſina læuis additur, ac cera coquit̃, donec nõ inquinet.

Menæti, coloris aurei, ad teneros, maxime Eunuchos facit. Aptum eſt Abraſis, & omni inueterato, & recenti Vlceri, itidem Combuſtis. Eſt etiam Malagma, diſcutit Phymata, Parotidas, Strumas, & omnes Duritias. Valet etiam ad Rhagadas, & ad Condylomata. Valde generoſum eſt. Argenti ſpumę denariorũ pondo centũ, olei veteris denariorũ pondo centũ, reſinæ pityinæ aridę denariorũ põdo quinquaginta vel centũ, ceræ denariorũ põdo quinquaginta. Argẽti ſpumã cũ oleo coquito, donec vnitas fieri inceperit: mox reſinã læuẽ indito: hac liquata, cerã, vbi bene habuerit medicamẽ, in mortariũ oleo prius inunctum demittito, & denuo tritum excipito. Eſt autem glutinans, nec polluit. *Hygini Emplaſtrum ad multa boni coloris. Curat Vlcera vix cicatricem ducentia, & Pa-*
B *ronychia. Hoc melius emplaſtrum non extat.* Argenti ſpumæ chryſitidis minã, ceræ tantũdem, chamelęonis nigri radicis denariorũ pondo trigintaſex, æruginis raſę denariorũ pondo octodecim, chryſocollæ denariorũ põdo quadraginta, olei veteris heminas tres. Argẽti ſpuma cũ oleo igne nõ acri coquitur, vſque dũ efferueſcere inceperit: deinde ęrugo inſpergitur cacabo depoſito: atq; iterũ repoſito, emplaſtrum permouetur, quouſq; propriũ colorẽ receperit: poſtea cera: quæ vbi bene ſe habuerint, chryſocollam & chamęleonẽ aſſumũt: demiſſo iã in mortariũ acetũ ſuperfunditur. Itaq; prædictis affectibus bene facit etiam chryſocolla admiſta, attñ ſine hac mitigantiſſimũ eſt, & pręcipue ad neruorũ pũcturas valet, indẽ vbi à muſculis vel neruis abluere quid oportet. Horũ triũ emplaſtrorũ, quæ Heras conſcripſit, primũ ex vino & confectionẽ, & titulum hẽt. multiq; noſtri tã pręceptores, q̃ amici eo ſine ęrugine videlicet p̃parato vtuntur, ſcripto aũt ab Andromacho, & fere oĩbus, qui varia emplaſtra cõpoſuerunt. Proinde non pauci illorũ incurioſe ipſum cõficientes, contẽptũ emplaſtro pariunt. Optimũ vero eſt, ſi, vti tradidimus, ex vino falerno cõficiatur, cuius penuria giluũ vetus, tenue ſubſtantia, quatenus põt giluũ hoc eſſe, immiſcebimus: nã cãdida hoc peculiariter hñt, vt pelluceant. Porrò p̃ſtantiſſima apud nos ſunt in Aſia tria, Tmolite vocatũ, Lesbiũ, ac celebratiſſimũ apud veteres Ariuſium, in Chio proueniens quo
C omnes ad optima medicamenta, præſertim antidotos, ſicut nũc Falerno, utebantur. Hmõdi igitur vinum ſi in argenti ſpumã ſub caniculæ æſtu, vel Sole alioqui calido, mittamus, deinde teramus: vel ſine Sole etiam diu teramus, vt humor reſicceſcat, ipſaq; argenti ſpuma relinquatur, uel oĩno madoris expers & ſicca, uel prope fiat: medicamentum optimum euadit. Vnus ſane ex præceptoribus meis, poſtq̃ in vino falerno tritã exiccaſſet hoc modo ipſam præparabat: Oleum alio, vinum itẽ alio vaſe calefaciens, paulatim argẽti ſpumã ſuperfundebat interim vino in quo læuigatæ, probeq; permiſtæ oleum adijciebat: interdum ab oleo auſpicatus, ad vinum tranſibat. Alternis autem vicibus hoc ſæpius agendo vtrunq; conſumebat, & ſic ex mortario in cacabum dimittens, pityinam reſinam, quam proprie phyſema Græci vocant, læuem ad amuſſim factam addebat, mox ceram: & ſenſim, quoad non inficeret, decoquebat. Vtebatur eo & ad ſinus diuturnos, illinens prius ſanguine columbæ non domeſticæ, ſed ex eis, quæ in turribus nidũ collocant, quas apud nos in agris extruunt: (boſcadis quidam nominant) nonnulli has agreſtes uocant. Pari modo magnis vulneribus, recentibus, hmõdi ſanguine colũbino illinẽs, medicamentũ imponebat, nõ mediocri eius cõfidentia. Vini aũt ſeſquiheminã indebat, nõ vt Heras, & Andromach',
D ſemiſſem tantũ atq; huius occaſione medicamẽ lõge melius factũ eſt. Cęterũ vbi ipſum voles boni odoris efficere, opopanacis ſemunciã, qđ eſt denarios quatuor, miſcebis. Coloris gratia ceram candidam põticam adijcies. Hoc medicamentum vlcera vel ad vſq; cicatricem probe perducit.

Critonia Melina medicamenta. CAP. 11.

QVæ Crito melina ſcripſit, Buxea nominat. *Buxeum ad recentia vulnera. Idem Cicatricem obducit & extrahit.* Spumæ argenti pondo quatuor, ceræ pondo totidem, terebinthinæ põdo vncias octo, æruginis tantundem, olei veteris ſextarios duos, aceti ſextarij dimidium: Spumã argenteam, oleum, æruginem, acetum, vna ſuper ignem lẽtum incoquito: vbi vero coitura ſunt, reſina ceraque adiungatur: & in vnum redactis, ad recentia vulnera potiſſimum vtitor. Scripſit & aliud ante hoc Crito, quod Buxeum uocat, ſimplex quidem quantum ad miſtorum numerũ pertinet, magnum vero pollicitis. Scripſit igitur de ipſo ad verbum hoc modo.

Emplaſtrum ex Chamæleonte, eadem faciens, quæ Tyria. Cicatricẽ vlceribus difficillimis, calloſis, & inueteratis, maxime inducit. medetur ẽt Rhagadijs digitorum, Condylomatis, & duritijs. Spumæ argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas ſex, æruginis pondo minas quatuor, chamæleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo ſpumam argenteã coquito rudicula mouẽs, donec conſiſtat, & fiat melinum: poſt hoc æruginẽ inſpergito, inde ceram adijcito. Porrò ubi diligenter

genter liquata ab igne tuleris, chamęleõtem indito: cum vnitas facta eſt, in mortariũ demittito, E
vbi ſubacta, excipito. Iam vero & alia quædam emplaſtra Crito tradidit in quarto medicamen-
torum volumine, Buxea quidem, vt ipſe nũcupat: Melina vero, vt alij: attamen nõnulla ex ijs ci-
tra æruginem componuntur; nonnulla æruginem quidem aſſumunt, ſed in alio pharmacorum
genere pro facultatis ſeu virium ſimilitudine dicentur, in Epuloticis, Epulotica: in ijs quę ſuccis
conſtant, ex ſuccis compoſita: in mollientibus, illa quæ mollire nata ſunt: quemadmodum &
Mnaſæi emplaſtrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire
iam tempus eſt, colore inuicem & amelinis differentia.

De Giluis emplaſtris, quæ & Dichroma, id eſt bicolora, dicuntur. *CAP. 12.*

QVædam ex eadem materia conſtant, qua æruginem habentia melina, ſicut prius quoq; di
ximus, hoc ſolo differentia, q diutius coquãtur: omnia ſiquidem propter crudam ærugi-
nem viridia, fiunt melina, vbi mediocriter ipſa cocta fuerit: gilua, vbi liberalius. Manifeſtum igi-
tur, melina, giluaque oleum copioſius quàm viridia neceſſario habere, etſi reliqua omnia eadem
recipiant. Atque huius gratia primum ſpuma argenti cacabo inijcienda eſt, in quo tantiſper
coquetur, dum ſordium craſſitudinem conſequatur: mox ærugo, deinde ſi metallicum aliquod
ceu æs combuſtum, eiusque ſquama, immittatur. Ac quando ſpiſſitudinem acceperint, tunc ce- F
ram & reſinam, ſi hæc etiam medicamentum recipiat, indere conueniet: Poſtremo thus, myr-
rham, aloen, aliaque id genus: ſicut celeberrimum giluum, quod ex dictamno vocatur, Sacrum
& ipſum appellatum, velut Iſis, quoniam aiunt ea ex ſacris Aegypti locis eſſe allata. Vsũ igitur
hoc præſtat multiplicem, proinde in ſequenti ſermone ſimul cum ijs, quæ ad plura valent, paulo
poſt deſcribetur. In præſentia de alijs giluis, tum oĩno ſimplicibus, tum ijs, quæ inter hæc & po-
lychreſta, id eſt multipliciter vtilia, conſiſtunt, verba facturi ſumus. Vt igitur viridia emplaſtra
ſimplicia ex cera, reſina, oleo, & ærugine, conficiebantur iuxta dictam illic ſymmetriam, ſic gil
ua ex argenti ſpuma & oleo copioſiore, quàm in viridibus, ſumpto componuntur. Itaque ſi em
plaſtrum largius voles coquere, augeasque oleum, medicamen habiturus es, quod magis ſiccet,
ideoque vulnerum cruentorum glutinantius: ſin autem mediocriter, tantam olei menſuram,
quantum argenti ſpumæ pondus eſſe ſufficit: libram enim olei menſuram Romanorum in ar-
genti ſpumæ libram ponderalem inijciemus. Iam ſi pharmacum plenius incoquere placet, non
ſolum vnam libram & s. ſed etiam duas & plures immittemus. Porrò inter hæc gilua emplaſtra
ſic præparata plus ſiccant, quæ nec reſinã, nec ceram omnino habent, ſed ex ſolis, vt vocant, me-
tallicis conficiuntur: quemadmodum alii quoque nonnulli ex prioribus alia ſcripſerunt. Cæ-
terum quo ego ſemper mea induſtria compoſito vtor, in hunc modum coquitur. *Giluum ex Me* G
tallicis. Argenti ſpumę cũ oleo prius coctę metallica ex aceto lęuigata immitto, & ſic coquo,
donec non inficiat. Addo his olei libras quatuor, hoc autem quanto uetuſtius, tanto erit melius,
magisque ſi id fuerit ſabinum: argenteæ ſpumæ libras tres, aceti quàm acerrimi libras duas: ho-
rum trium metallicorum, ſquamæ æris nigri, æruginis, chalcitidis, ſingulorum æquale pondus,
nimirum vncias duas, hoc eſt denariorum pondo ſedecim. At cum vetus oleum exiſtit, craſſum
que ex vetuſtate, quatuor libras & s. immittito. Nos & quinque interim, idque per hyemem in-
didimus, non ignari hyeme plus olei, quàm per æſtatem, immiſcendum. At argenti ſpumam
prius videlicet coques, donec ſordium craſſitudinem recipiat. Quòd ſi & oleum cicinũ habeas,
id pro vetere vſurpato. Medicamentum hoc cruenta vulnera facile glutinat, magisque in duris
corporibus, quam mollibus, cuiuſmodi ſunt mulierũ, puerorũ, & eunuchorum: dilutum quoque
ex oleo cicino vel veteri, ac linteo exceptum, impoſitumque, mirum eſt, q̃ vlcera curatu difficil
lima concoquat, quæ pus nequaquam faciunt. Ad hæc ſinus cõglutinat, & fiſtulas adſtringit exic
cat, & prorſus claudit. Atque ubi iam ipſum hæc pulchre velis efficere, metallica pluribus die-
bus aceto longe acerrimo cõterito, ac potius in Sole: pari modo argenti ſpumam tritam exicca
tamque, & oleo poſtea miſtam, eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad vlcera, quibus cica- H
trix difficulter induci poteſt, metallica ſic elaborari, & argenti ſpumã ita conterere, non eſt ne-
ceſſum: etenim ſine his quoque, epuloticoteron, quaſi dicas cicatrici ducendæ promptius, illud
euadit. Adijciatur autẽ tunc ei diphrygis, & chryſocollæ, ſingulorum uncia. At hæc non ſimul
cum ſquama & ęrugine committuntur, uti nec ubi iam coctum medicamentum fuerit omnino,
ſed eo, quod intercedit, tempore. Tantam enim huiuſmodi pharmaca coctionem requirunt, ut
exacte cum prioribus in vnum coeant: quod me diocri interuallo accidit, neque multo ante, nec
paulo minus, quam cacabus ab igne tollatur. Solum itaque hoc emplaſtrum fiſtulas, ſinus, & ma
gna vulnera, glutinare poteſt, Iuuat ipſum ſpongia recens, non dura, ueteri vino reſperſa. De li-
gatura in ſinibus ab imo fiat, ligamento ad orificium perueniente, ſicut in ſermone de fiſtulis cla
rius oſtendetur.

De Iis, qui Cicatricem obducunt. *CAP. 13.*

EMplaſtra cicatricem inducentia, ſiue ſynulotica, ſiue epulotica, nominare velis, ſicut etiam
alia medicamenta epipaſta, id eſt quæ inſperguntur, & quæ linamentorum vſu apponuntur

A nihil vt ad curationes eorum, differentiæ adfert, ſi qualis quodq; facultatis medicamentũ huiuſ-
modi eſſe debeat memineris: quã ſimul cũ reliquis oĩbus in therapeutices Methodi libris expli-
cauimus. Quãto enim glutinantia ſarcoticis, id eſt carnẽ generãtibus, ſiccare magis oſtẽſa ſunt,
tanto glutinantibus: epulotica: nam ipſorum beneficio carnem cauis vlceribus generatam cutẽ
reddere ſtatuimus, ob quod etiam tale pharmacorum genus, ſiue illinendum, ſiue inſpergendũ
ſit, adſtringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplaſtrorũ mentionẽ facere cogitamus, ſi
quidem ea, q̃ linamentis excepta imponunt pharmaca, ex his, roſaceo vel myrteo liquatis, fiunt.
Atq; myrteũ roſaceo hoc magis cõducit, quo vehementius adſtringit. At ſi neutrũ habeas, ex cy
prino, lẽtiſcino, & melino, liquãda ſunt: ſi his quoq; careas, ex omphacino, uel eo, qđ ab Hiſpa-
nia portatur, Hiſpanũ nominant: vbi nec huius copia adſit, teneros oliuarũ ſurculos cõtuſos alij
cuipiã vulgari oleo admiſcebis: ꝙ ſi hos & deſideret, præſtat oleo vetere liquefacere, hinc. n. medi
camentũ ſiccandi virtute augebis. Proinde pleriq; medicorũ a pharmacis, q̃ optimi quiq; medi-
ci lõgi tẽporis experiẽtia ſatis ꝓbarũt, eoq; nobilia reddiderũt, hac rõne ſolũ abſtinẽt, ut ipſi me-
lius quippiã præter maiores habere videantur. Attñ ſciendũ eſt, his ipſis celebribus medicamen-
tis, q̃ ab oĩbus laudantur, haud facile aliorũ vllũ reperiri, qđ ſit præſtãtius. Ab antiquo igitur lau
B data ſunt, tũ quod ex cadmia, tũ quod ex ladano inſcribitur, ad cicatricẽ ducẽdã vtrunq; eſſe prę-
ſtantiſſimũ. Quãq̃ apud omnes miſturæ ſimplicium pharmacorum ſymmetriam eandem non
ſit inuenire. Quapropter viſum mihi eſt eas, quæ cuique Scriptori placent, deſcribere, auſpicanti
a proditis ab Aſclepiade in tertio de Exterioribus commentario, quæ Marcellas inſcribit.

De Epuloticis emplaſtris Aſclepiades ſic memoriæ prodidit. CAP. 14.

POſteaquam vlcera particularia ſine alia diſpoſitione ad cicatricẽ iam tendunt, utẽdũ eſt ijs
compoſitionibus, quę infra ſcribũtur. *Emplaſtrum ex Cadmia, ad Cicatricem ducendam. Hoc
Lucius Cathegetes, id eſt præceptor, uſus eſt.* Cadmiæ vſtæ & ex vino ꝑparatæ, calcitidis toſtæ, ſin-
gulorum denariorum pondo ſedecim: ceræ denariorum pondo octoginta, picis colophoniacę
põdo vncias octo, vini Italici qđ ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex vino terantur, vt humidi cerati
ſpiſſitudinem habeant: ceram & reſinam perfectam in vas fictile immittito, atq; his{olei myrtei
pondo libram adijcito: deinde carbonibus ſuperponito, mouens ſine requie: cum ſoluta fuerint
ab igne tollito: vbi refrixerint, radito, læuigatisq; indito, ac miſta excipito. In vſu oleo myrteo
ſubigito: temperatura diſpoſitioni reſpondeat. *Aliud ex Cadmia.* Cadmiæ toſtæ, chalcitis toſtę,
diphrygis: ſingulorum denariorũ põdo ſedecim: ceræ, reſinæ frictæ, olei myrtei, ſingulorũ pon-
C do ſelibrã: vini Italici quantum ſatis eſt. Præpara quomodo dictũ eſt: ac utitor nunc diluto, nunc
mero pharmaco. *Aliud.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, cadmiæ, diphrygis, reſinæ, ſingulorũ denario
rum pondo octo: chalcitidis denariorum põdo duorum, ceræ denariorũ põdo octo, myrtei olei
quod ſufficit, uini aminæi quod ſatis eſt. *Aliud Euphranoris.* Diphrygis, miſyos toſti, ſingulorum
denariorum pondo octo: chalcitidis toſtæ, molybdænæ, ſingulorũ denariorum pondo duorũ:
cadmiæ denarij pondo vnius, ceræ denariorum pondo ſex, colophoniæ pondo vncias tres, myr
tei libras tres, uini Italici quod ſatis eſt. *Aliud ex Ladano accommodatum medicamentum non ſo-
lum Cicatricem ducens, ſed etiã Callos excindens, & male curata inſtaurans.* Chalcitidis, argẽti ſpu
mæ, ladani, ſingulorum denariorum pondo vigintiquatuor: bituminis denariorum põdo octo,
ceræ denariorũ pondo ſeptuagintaduum: myrtei heminam, alij drachmas decem & octo: uini
heminam. Præparato in modum prædictum, cum res exigit, & ſplenio, & diluto utitor. *Aliud.*
Argenti ſpumæ denariorum pondo centum, picis denariorũ põdo quinquaginta, ladani dena-
riorum pondo vigintiquinque: æruginis raſæ, ęris cõbuſti, ſingulorũ denariorum pondo octo:
olei myrtei libras duas, ęris ſquamæ denariorum pondo quatuor: conficito ac utitor. *Aliud quod
D Pyricanton dicitur, ex Attalicis virtutibus medicamentum accommodatum.* Olei heminã: aluminis
ſciſſi, mãnæ thuris, argenti ſpumæ, chalbani, ſingulorũ denarii põdo vnius: ceræ denariorum põ
do vigintiquatuor, anchuſæ denariorũ pondo octo: medullæ ceruinæ, adipis ſuillæ, æruginis, ce-
ruſſæ, ſingulorum denariorum pondo duum: ouorum trium lutea. Quæ liquari poſſunt, ſiccis
immiſcentur. Hoc pharmaco alias diluto, alias mero utitor. *Aliud medicamentum accommoda-
tum. Facit ad vetera, ac ſanatu difficilia.* Ceruſſæ, argenti ſpumæ, aluminis fiſſi, mannæ, chalbani,
thuris, medullæ ceruinæ, & vitulinæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: ceræ, anchuſæ, ouo
rum luteorum, ſingulorum denariorum pondo octo: olei heminas quatuor. Medullas diligen-
ter tundito, & liquato cum ijs, q̃ liquefieri poſſunt, mouens anchuſa, ex qua poſſint ea colorari:
deinde ab igne ſublata, & in aliud vas coniecta, refrigerari ſinito: deraſa ſiccis immiſceto, deinde
in vſum excipito. *Candidum, quod Magnum dicitur, medicamentum accommodatum. Valet & ad
Diuturna vulnera, & quæ vix cicatricem recipiunt, item Scabioſos affectus. Benefacit & ſedis vitys
roſaceo dilutum*†. Argẽti ſpumæ denariũ põdo cẽtũ, ceræ denarium põdo quinquaginta, ceruſſæ
denarium põdo centũ, terebinthinę denariorũ põdo uigintiquinq;, thuris denariorũ põdo vigin
tiquinque, & aluminis fiſſi denariorum pondo duodecim, olei heminas duas. Componito ſimili
modo: & utitor interim emplaſtro, interim diluto medicamine. *Aliud, cui nomen eſt Pamphilion,*

ad idem

† *Additur in antiquis ἰψυρ-ελιω idest aut myrtino.*

ad idem. Inſuper ſinus conglutinat, & fiſtulis callũ exterit. Valet ad vlcerum fluxiones, tum ad diu- E
turna, & Dyſepulota, Scabiemq́; ſanat, tollit ſugillata, benefacit caput dolentibus, & oculorũ Epipho-
ris fronti impoſitum; nec minus ſedi conuenit dilutum roſaceo, vel myrteo. Cæterum in hunc modũ
componitur. Argenti ſpumæ denariũ pondo centũ, ceræ denarium pondo quinquaginta, tere-
binthinæ denariũ pondo vigintiquinque: thuris denariũ pōdo vigintiquinque, ceruſſę denarium
pondo centum, aluminis fiſſi denariũ pondo ſedecim, piperis albi denariũ pōdo trium, olei ve-
Al. [illegible] componitur. teris heminas duas. *Liquato, ut dictũ eſt, nũc diluto medicamine, nũc emplaſtri modo utẽs. Nã
in capitis manantibus vlceribus, quæ achores Græcis dicũtur, & oculorũ aſperitatibus, vel in ijs,
quas epinyctidas vocant, vel ani vitijs, dilutũ pharmacum myrteo, vel lentiſcino illinitur. *Aliud*
Telamonis Pharmacum accommodatum. Facit & ad Carbunculos. ſinus exiccat immiſſum vel in Hil
latum. Ad hæc cicatricem probe inducit. Pithyinæ, ceræ, calcis viuæ, argẽti ſpumæ, ſingulorũ dena
riũ pondo quinquaginta: ceruſſæ denariũ pōdo vigintiquinque, olei tres cyathos. Argẽti ſpumã
oleũque, dũ in vnũ coeant, incoquito, mox cerã, inde reſinã. Porrò calci & ceruſſæ in læuorẽ re-
dactis liquabilia indito. Dũ veteris, oleo cinerei calido ſuppoſito, medicamẽ cõſringẽdo inijcito:
vbi incaluerit, mortario ſuperſundito, & diligẽter ſubigito, donec ſordiũ ſpiſſitudo fiat. Ab igne
depoſito vtitor tanq̃ maximo pharmaco, alias pennis illinens, alias inſtillans. Cæterũ carbuncu F
lis vocatis linetolo illitũ adhibeto. *Aliud Moſchionis, celebre ad qualibet à Callo vindicãda, & cica-*
trice obducenda. Idẽ & ſedi prodeſt inſigniter. Argenti ſpumæ, ceruſſæ, calcis viuæ, ſingulorum de
nariũ pōdo octo: medullæ ceruinæ, cerę, vtriuſq; denariũ pōdo ſedecim, olei myrtei quantũ ſatis
eſt, Quæ liquari poſſunt, aridis immiſcẽt, & mollita curioſe in paſtillos digerũtur. Cũ vti voles,
pri' aqua vel lacte diluẽ quãtũ hẽt, vt ſordiũ craſſitudinẽ hẽat: deĩde roſacei qđ ſufficit, immittẽ,
vel myrtei: cõtuſum diligenter in plũbeã pyxidẽ reponitur: vſui eſt, quemadmodũ prędiximus.

Epulotica Andromachi. *CAP. 15.*

CAdmiæ pondo libram, chalcitidis vſtæ pondo librã, ceræ pondo libram, reſinæ aridæ pon-
do libras tres, myrtei pondo libras tres: vinum ſiccis immiſcetur. *Aliud ex Ladano.* Argen-
ti ſpumæ denarium pondo quadraginta, ladani denariorum pondo triginta duum, chalcanthi
denarium pondo octo, aluminis ſciſſilis denarium pondo duodecim, cerę denariũ pondo centũ,
ſquamæ denariũ pondo octo, bituminis denariorum pondo triginta duum, myrtei quartam he-
minæ partem: vinum falernum ſiccis adijcitur. *Aliter, vt Alcimion, quod præparaui.* Ladani dena-
rium pondo octo, hyſſopi denarium pondo quatuor, propoleos denarium pondo octo, bitumi
nis denarium pondo octo, argenti ſpumæ denariũ pondo quatuor, æris ſquamæ denarium pon- G
do quatuor, miſyos crudi denariũ pondo quatuor, ceræ denarium pondo vigintiquatuor, myr-
tei octauam minæ portionem. *Aliud ex Hordeis.* Ceruſſæ denarium pondo quinquaginta, ar-
genti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, hordei combuſti non triti ſextarium, cerę denariũ
pondo quinquaginta, olei ſextarium: poſtremum hordeum adijcitur. *Aliud ad ducendam cicatri*
cem. Cadmię pondo vncias duas: chalcitidis, ceræ, terebinthinę, ſingulorũ pōdo vncias quatuor
hyſſopi pondo vnciam, myrti pondo vncias quatuor, chalcanthi pondo uncias quatuor: vinum
ſiccis affunditur. *Aliud ad idem.* Reſinæ aridæ denarium pondo xviij, diphrygis denarium pon-
do quatuor, argenti ſpumæ denariũ pondo ſedecim, ceræ denarium pondo decem; olei heminas
quatuor. Poſt hęc Andromachus alia emplaſtra ſex percenſuit cicatricem ęgre ducentibus ac-
commoda, quæ ſane hic nunc adſcribere viſum non eſt: dicentur enim ſimul cũ illis, quæ vlcera
curatu difficilia ſanant, in quarto huius operis volumine. Cum autem Andromachus ibidẽ an-
te prædicta modo epulotica alia quædam tradiderit, non præponens, quæ apertis vlceribus cica-
tricem inducerent, præſertim in pueris, mulieribus, & eunuchis, ſummatim in omnibus qui tene
ram habent carnem, *ſtatui hæc quoq; huc adijcere. Titulum ipſis a colore Andromachus indi-
Al. [illegible] me-lius mihi viſum eſt. dit, ut qui de ijs hunc in modum ad verbum ſcripſerit. *Candida Andromachi Epulotica. Album* H
quo vtor. Argenti ſpumæ pondo minam, ceruſſæ tantundem: ceræ, reſinæ, ſingulorum quatuor:
olei heminas tres, aquæ heminam. *Aliud.* Argenti ſpumæ denarium pondo centum ſexaginta,
ceruſſæ denarium pōdo ducentorum, drachmas quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo vi-
gintiquatuor, olei veteris heminæ dimidium, aquæ cyathos ſex, *Aliud.* Argenti ſpumæ denariũ
† Codex antiquiſſimus addit, [illegible] drach. [illegible], man na drac. xxv. Aliud. Argẽti ſpumę drac. lxx, ceruſſa drach. cẽtum, cera drachm. quinquagĩta, olei cyathos [illegible]. pondo centum: ceruſſæ, ceræ, ſingulorum denariũ pondo quinquaginta: terebinthinæ denario-
rũ pondo vigintiquinque, aluminis fiſſi denariũ pondo ſex, piperis albi denarium pondo trium,
orcheos herbæ denariorũ pondo octo, olei veteris cyathos duos, †aliter denariorũ pōdo duum,
aquæ heminas duas. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariũ pondo vigintiquinque, ceræ denariorum,
pondo quinquaginta ſeptem, adipis ſuilli denarium pondo trigintaſeptem, myrrhæ denariorum
pondo duum: ouorum coctorum uitellos quatuor, alij crudorum. *Medicamen Arete id eſt vir-*
tus, appellatum. Strigmenti puri heminas duodecim, argenti ſpumæ pondo minas tres: ſquamæ
denariorum pondo ſex, alij denariorum pondo ſedecim: reſinæ colophoniæ pondo minas ſex,
alij denarium pondo quinquaginta: ceræ pondo minam, quidam minas quadraginta quinque:
marinæ aquæ heminas tres.

Andromachi

A

Andromachi Panacea, i. Vniuerſale remedium.

Argenti ſpumæ denarium pondo centum quinquaginta, ceræ* denarium pondo quadraginta, terebinthinæ denarium pondo quinquaginta trium, †manæ veteris heminas duas, ſtrigmenti heminas ſex, ſquamæ denarium pondo ſedecim, ricini heminas duas, ceruſſę denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pōdo vigintiquatuor, ſeui vitulini denarium pōdo octoginta, calcis viuæ denariū vigintiquatuor, ariſtolochiæ denariū pōdo uigintiquinque. Coquito vt didiciſti. *Candidum Telephanis.* Argēti ſpumæ denarium pōdo octoginta, ceruſſæ denariū pōdo centum viginti, myrrhæ denariū pondo triū obolos duos, ſagapeni denariū pōdo quinque, thuris denariū pōdo ſex, obolos quatuor, olei heminas duas & s. Omnia ſimul incoquito. *Aliud.* Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo vnciam, thuris tantundē, medullæ ceruinæ pōdo vncias duas, adipis hyænæ pondo vncias duas, coaguli cerui, uel hœdi pōdo vnc. duas, nitri pondo vnc. duas, chalbani pondo vnciam, guttæ ammoniaci pondo vncias quatuor, argenti ſpumæ libram s, ceruſſæ denariū pondo ſex, olei veteris heminam s, marinæ aquæ tres cyathos. Cauniace dicitur. *Aliud.* Argenti ſpumæ denarium pondo ducentorum, ceræ denarium pondo quinquaginta duum olei heminas tres, ceruſſæ denarium pondo octoginta, terebinthinæ denariū pōdo trigintaduū, buccinorum cineris denarium pondo decem, thuris denarium pondo nouēdecim, aquæ ſextarium. *Aliud.* Adipis ſuilli recentis denarium pondo octogintaocto, ceræ candidæ denarium pondo quadragintaocto, ceruſſæ denariū pondo duodecim, argenti ſpumæ denariū pōdo duodecim. Facit ad herpetas, carbūculos, cōdylomata, rhagadas: phlegmonen prorſus arcet, ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur rectè fecit, qđ non ſimpliciter ceræ ſcripſerit, ſed candidæ adiecerit: nam ſic fieri poſſit vti vult, colore candidum. Poſt hæc autē aliud commemorans, neque cerę, neque vini candorem appoſuit, ſed nos adiungere oportet, ſi emplaſtrū cādidum reddere ſtatuimus. Porrò cōpoſitio eius his verbis ab ipſo Andromacho tradita eſt. *Aliud ex Vino, Publij.* Cadmię pondo libram vncias nouē, argenti ſpumæ pondo libras duas, ceruſſæ tādē, vini græci ſextarios duos, roſacei pondo libras quinque, cerę pōdo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo vncias tres. Hæc incoquito. Candidorum emplaſtrorū coquendi rationes in priori commentario percenſui: ſimulque methodum non coquēdi modo, ſed etiam eorum compoſitionis, oſtēdi. Et fortaſſe nihil amplius ei uſmodi emplaſtrorum doctrinæ adiiciē ciendum reſtat: ſed quia hic liber non ſolum de carnem generantibus emplaſtris, quæ quidem ut plurimum uiridia ſunt, verum etiam de glutinantium, & epuloticorū omniū ratione egit, quæ ul cera malignitate carentia cicatrice obducunt, quoniamque melina, ac gilua percurri, ideo candida quoq; emplaſtra, quorum in illo libro mentionē nullā fecimus, in hoc producere viſum eſt. Cæterum vt nihil præſenti cōmentario deſit, non pigebit adijcere emplaſtra, quæ ab ipſis cephalica & catagmatica, id eſt capiti fracturisq; medētia, nominātur; & magna vulnera, ſinusque glutinant: cum uero diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt ſarcotica, id eſt carnē ꝓpignētia.

Sunt, qui legēdum putēt, vini ueteris, cum apud autores marinæ ueteris nuſquam mentionem fieri dicunt.

B, C

De Catagmaticis, & Cephalicis. i. ad fracturas, & caput accommodatis emplaſtris. CAP. 16.

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt, antea omnes nominatim citauimus, genus quoddam emplaſtrorum cephalicum, & catagmaticum vocant, à caluariæ fracturis potiſſimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia abſtergendi, digerendi, & ſiccandi, poteſtate prædita. Pleriq; paululum ex adſtringentibus pharmacis eis admiſcuerunt, idque duplicis vſus gratia, ſicut diximus, nempe vt id, quod affectis partibus influit, repelleretur, & abſtergētiū facultatem in profundum vſque deduceret. Porrò docuimus nos antea, niſi adſtringētia elaborent tritura, quoadusque in puluerem redigātur, noxam magis quàm præſidiū eſſe allatura ijs, quæ trahendi vim obtinent. At optimè elaborari oſtendimus ea, ſi ex aceto acri læuia fiant. Itaq; huiuſmodi pharmacorum ſeriem ab ijs, quæ Aſclepiades tradidit, iam auſpicabimur.

D

De emplaſtris ad fracturas idoneis ab Aſclepiade traditis. CAP. 17.

PRimum in tertio Exteriorum medicamentorum his verbis præſcripſit. *Nigrum Ariſton, id eſt optimum, Catagmaticum.* Hoc pharmaco vſus ſum in fracturis oſſiū multorum, ita vt eorū plura mouerentur, ac innatarent, omnesque hortarentur innatantia illa oſſa auferri. At hoc Ariſtum id fecit, quod prçter omnium opinionem eſt viſum: nam fluitātia, & ab alijs oſſibus ſeparata, ita copulauit, ut alijs continuauerit. Hæc recipit, Argenti ſpumæ, bituminis, ſingulorum denarium pōdo ducentorū: picis aridæ, ceræ, ſingulorum denarium pondo centum: reſinæ terebinthinæ, denarium pōdo quinquaginta: aluminis ſciſſilis, propoleos, ſingulorum denarium pondo triginta: guttæ ammoniaci denariū pōdo vigintiquatuor, ęruginis denariū pondo decē, olei ſextarios quatuor: præparato, ut prædictum eſt. Alia propoſito generi ſimilia in eodem libro Aſclepiades conſcripſit in hæc verba. *Aliud Pthionis ad fracturas, quo Helenus uſus eſt Valet etiam ad vulnera ex ictu. Cum exhibebis, ſpongia calida madefacta ſpleniū relaxare oportet, nam medicamentum valde glutinat. Benefacit idē ad Strumas, & fiſtulas, In ſinibus autem, & fiſtulis ſpleniū excindere conuenit, hoc eſt in orificio, ut humor, qui excernitur locum habeat: itē ſimul cum medicamento lauandum eſt.* Præparatur hoc pacto. Bituminis iudaici pondo libras quinque vncias quatuor, pi-

ciſ brutiæ ſiccæ pares portiones, reſinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pōdo libras quatuor, thu- E
ris libras quatuor, ſquamæ rubræ pondo librā, vncias quatuor, olei per æſtatem pondo libram,
hyeme pondo libram, & ſemiſſem aceti heminam: Quę liquari poſſunt, liquefacito, thus & ſqua
mam ex aceto trita reliquis admiſceto, attendens ne ebulliant, mouensque in mortariū demitti
to: contuſa & ſubacta excipito, ac vtitor. In alio exemplari ſquamæ rubræ pondo libram dimi-
diam offendi. Liquet autem efficacius eſſe, quod copioſiorem ſquamam recepent. *Moſchionis
pharmacum, ad fracturas, recentia vulnera, & neruos præciſos confectū: item ad diuiſa cū contuſione.
Benefacit etiam fracturis cum vulnere: etenim vulneribus ſuccurrit, & oſſa, cum deligatura conueniē
ti impoſitum, ad callum perducit. Nec minus incipientibus hydropicis, & teſtiū contuſionibus prodeſt,
eminentias circa anum reprimit, & Rhagadas butyro dilutum ſanat, & faucium tumores, quos Græci
bronchocelas appellant. Diſſoluit omnem duritium. Inſuper ualet ad luxatum & peruerſum articula
mē tū: itidē ad Calloſos exceſſus in manibus, pedibusq́, quos clauos appellamus, ita ualet, ut ſine exulce
ratione auferat. In ſumma pharmacū eſt longe vtiliſsimum.* Hoc modo conficitur. Argenti ſpumæ
pondo minam (mina vero in hoc pharmaco habet denarios cētum ſexaginta) picis denariū pon
do centum ſexaginta, ſeui vitulini denariū pondo centū ſexaginta, reſinæ terebinthinæ denariū
pondo octoginta, mannæ thuris denariū pondo octoginta, cerę denarium pondo quadraginta, F
æruginis denariū pondo octo, opopanacis denarium pondo octo, chalbani denariū pōdo octo,
olei cicini heminam, aceti tantūdem, liquoris ſycamini heminā, picis liquidæ heminæ dimidium.
Argenti ſpuma læuiſſima, & cicinum oleum in vas fictile, æreumue iniecta, & ſuper ignem poſi
ta incoquuntur: poſteaquam ebullierint, ſeuum & manna thuris addūtur, mouenturq́; continue:
cum coiuerint, pix, cera, reſina admiſcentur: & coctis quoad vſque nō polluant, chalbanū aſper-
giť, deinde ærugo & opopanax ex aceto reſoluta. Liquor uero ſycomori, & pix liquida, in alterū
uas trāsfuſa coquuntur ubi coiuerint, priori pharmaco admiſcentur: rurſusque ſupra ignem po-
ſita, uſque dum non inquinent, coquuntur: & in vinum demerſa relinquuntur triduum: inde ſub
actis utimur, in linteolum illinentes. Oportet autem poſt medicamenti impoſitionem iurtam re
ſperſam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodū vero Lucius præceptor
noſter præparauit, ita habet: adeps & oleum prius liquantur: vbi diſſoluta fuerint, manna thuris
læuiſſima, & argenti ſpuma, inſpergitur: his in vnum coactis, ſequentia facimus. Atq; tum in hoc
pharmaco, tum in eo, quod proxime ſubſcribitur, minam denarijs centum ſexaginta valere ait.
Vnde clarum eſt Alexandriæ minam ipſum intelligere, quæ vncias viginti pēdet, & ſingulæ un-
ciæ denarios octo habent: ſic enim accidet minam centum ſexaginta denarios cōtinere. ¶ *Aliud* G
*Claudij Philoxeni Apelū (forte quaſi hiulcis conueniens) inſcriptum, ad cruenta, & fracturas. Facit ēt
ad prædicta vitia.* Argenti ſpumæ minam quæ valet drachmas centum ſexaginta: ſeui uitulini
drachmas centū ſexaginta, thuris drachmas octoginta: opopanacis, reſinę, terebinthinę, ʒ. lxxx:
ceræ drachmas quadraginta: æruginis, aluminis ſciſſilis, chryſocollæ, chalbani, ſingulorū drach-
mas duodecim, olei cicini heminā, aceti quātū ſit ſatis: poſtremū, thus, & ęruginē, & opopanacē,
& alumen, & chryſocollam, & id genus reliqua prius aceto diſſoluta & curioſe lęuigata inijcito.
In alia ſcriptura ſic habet: Argenti ſpumæ drach. centum ſexaginta, picis. ʒ. centum ſexaginta, ſe
ui vitulini drachmas centū ſexaginta, reſinę terebinthinæ drac. octoginta, mannę thuris drach.
octoginta, cerę drach. quadraginta: opopanacis, æruginis raſæ, vtriuſque drach. ſedecim: chryſo
collæ, aluminis ſciſſilis, utriuſque. ʒ. duodecim: guttæ ammoniaci drachmas ſex, ciceos heminā,
aceti tantundē: ut catagmatica componito. ¶ *Oenanthe Catagmaticum, accommodatū pharmacū
ad idē.* Argēti ſpumæ denariū pōdo cētum ſexaginta: picis vinarię denariū pondo centū ſexagin
ta, hanc ex Italicis dolijs defluentē capimus: reſinæ terebinthinæ denariū pondo octoginta, thu-
ris denarium pondo octoginta, ſeui vitulini elaborati denariū pondo octoginta, medullæ cerui H
næ elaboratæ denariū pōdo octogīta, ceræ denariū pōdo quadraginta: œnāthæ ſiccæ, ſymphyti
radicis, centaurij comæ, ſingulorū pondo librā: æruginis raſæ, opopanacis, ſingulorū denariū pō
do octo: papaueris ſucci, myrrhæ, aloes, chalbani, ſingulorū denariū pōdo octo, aceti heminas
tres, olei cicini heminā. Symphyton, œnāthen, centaurion, nou minutim contuſa, ac in acetū in
iecta, ad tertias coquimus, & humore expreſſo ad pharmaci confecturam vtimur. Prodeſt medi-
camentum etiam podagricis. Alibi ſic ſcriptum eſt: Argenti ſpumæ, picis vinariæ, ſingulorum
denarium pōdo centū ſexaginta: medullæ ceruinæ, reſinæ terebinthinæ, ſeui vitulini, thuris, ſym
phyti radicis, ſucci ſycamini, ſingulorū denariū pondo octoginta: œnanthes aridæ, centaurij, ſin
gulorum pondo: ceræ denarium pōdo quadraginta: æruginis, opopanacis, ſtyracis, papaueris
ſucci, mandragoræ ſucci, myrrhæ, aloes, chalbani, chryſocollæ, aluminis ſciſſi, ſingulorum dena-
Al. heminas. rium pondo duodecim: aceti *ſextarios tres, olei cicini libram. Præparato quemadmodum præ-
diximus, & in vinum Italicum demergito, ut in catagmatico Moſchionis fecimus.

De emplaſtris, quæ proprie Cephalica nominantur. *CAP. 18.*

CApitis fracturarum, quæ ad craſſæ membranæ duplicaturā vſque peruenere, emplaſtra ce-
phalica dici cōſueuerunt. Eorum virtus eſt, ut oſſium ſquamas ſurſum attrahant, ac in priſti-

num

A num locum reuocent,& fragmenta,tum in capite,tũ in alijs corporis oſſibus educant. Nonnulli communi genere hæc &t vocant catagmatica, propriè vero nuncupatis fortiora ſunt. Siquidẽ catagmatica ab eis dicta purgandi ſiccandiq; facultatem habent: hæc autem acrimoniam etiam quandam ſortita ſunt, vt ex alto in ſuperficiem extimam non oſſa modo, ſed his multo magis quoq; humorẽ craſſum aliquẽ,& viſcoſum,uel oĩno deprauatum,attrahant: Meminit huiuſmodi emplaſtrorũ Aſclepiades in tertio libro De exteriorum medicamẽtis, q̃ ſanè in quarto huius operis libro tractamus. Qm̃ verò ad cacoethe vlcera,& chironia, quædã ipſorum conuenire dixit,tum quod ad Deileontẽ authorem refert cephalicũ,tum hoc ſequens ex nigro uiride cephalicũ,tum poſt hæc Philotæ cephalicũ,tũ deinde Iſin,quod & ipſum cephalicũ appellat,aliaq; nõnulla hmõdi,huius generis eſſe putandum eſt. Ideo nunc quoq; ipſa nõ appoſui, ſed ad catagmatica,& cephalica ab aliis medicis memorię mandata tranſgrediar,ubi generalẽ vtriuſq; potentiã expoſuerim. Quæ verò,& antea,& in hoc libro protulimus,& in opere De ſimpliciũ medicamẽtorum facultate,in memoriã reducentes,cognoſcere uos expedit cephalica catagmaticis eſſe valentiora,eoq́; cũ cerato carnem producere natura ſunt apta. Quap p,& ſarcoticis alio quodam modo genere ſimilia ſunt. Nam vbi ex cerato uim remiſerint,ſarcotica fiunt, quæ linamentis ex B cipiuntur,adiecto videlicet interim oleo,alias roſaceo, nonnunquam alio quodam huiuſmodi.

De quibus Heras catagmaticis,& Cephalicis ſcripſerit. CAP. 19.

PRimum id genus emplaſtrorum Iſin vocatum Heras ſcripſit, medicamentum ad ſatis multa idoneum: deinde qđ ex heris appellant,qđ & ipſum multiplicis eſſe vſus atteſtatur id,nempe,ꝙ cephalicum exiſtat. Quin & quod cõfectum ex ſcylla ſcriptum deinceps eſt,cum multi ſatis uſus pharmacum exiſtat,idem pollicetur. In ſuper poſt hæc omnia aliud emplaſtrum maniſeſtò his verbis expoſuit. *Aliud Cephalicum. Ad capitis fracturas facit,oſſa facile reducit,& ſquamas ſeparat,reliquaq́; omnia facit,quæ & ante ipſum paſtillus.* Squamæ æris rubri denarium pondo xxv. aluminis deuarium pondo viginti, ariſtolochiæ dactylitidis denarium pondo viginti, guttæ ammoniaci denariũ pondo viginriquinque, thuris denariũ pondo vigintiquinque myrrhæ denariũ pondo duodecim, ſeui taurini pondo libras quatuor, ceræ libras quatuor, terebinthinæ pondo libras iij. pityinæ ſiccæ pondo libras iv. olei heminam,aceti quantum ſatis eſt. Sicca ad læuorẽ terito, quot ſufficit diebus ſub æſtu caniculæ: ammoniacũ madefactum prius aceto infundito, demum quæ liquari poſſunt raſa: ac in vnum coactis vtitor. In quibuſdam exemplaribus adſcriptum eſt,olei veteris. At cũ hoc ipſum emplaſtrum dixerit efficere, quæ & ante ipſum C paſtillus,uiſum mihi eſt illius quoque compoſitionem ſubſcribere, quæ ſecundum Heræ ipſius verba ita habet. *Paſtillus Cephalicus triplici miſtura conſtans. Facit ad capitis fracturas, item ad Phymata,fiſtulas,podagras,callos,coxendices.* Terræ erythriadis pondo,minas * duodecim,ſquamæ æris rubri pondo minas quatuor,ichthyocollæ ponticæ pondo minas quatuor. † Erythrias, & ſquama ſeorſum teruntur: deinde ſimul acetum acre affunditur,ut mellis craſſitudinẽ habeant, & læuigantur: reſiccatis acetum rurſus admouetur: hoc fit diebus uiginti ſub caniculæ æſtibus: poſt ichthiocolla ex aceti hemina confringitur, & lento igne liquatur: mox terra ſquamaq́; additur: quæ in uas æris rubri conjecta, Soli octo diebus exponuntur,bis quotidie mouentur,donec coiuerint: poſt hæc exẽpta paulatim in mortario cõteru tur aceto affuſo, vſquedum cõſtiterint: inde paſtilli finguntur,& collyria,tũ longitudine,tum craſſitie inæqualia,& refrigerata reponuntur. In vſu ad vnã medicamẽti partem ex aceto læuiſſimam factam tres cerati roſacei portiones admiſceto: utitor platyſmate primum,mox ſplenio,in capitis fractura,de ſuper lanis ſuccidis ex aceto adiectis. Porrò collyrio fiſtulis impoſito, ſplenium ex hoc cum cerato ſuperdandum eſt.

Aliud eiuſdem ad multa valens. Poſuit aliud quoq; multiplicis uſus emplaſtrum,ad fracturas quoq; conueniens,de quo ſic ac uerbum inquit. *Emplaſtrum ad fracturas artuum cum vulnere,* D *& ſine vulnere,item ad male curata, & ſinus.* Picis aridæ pondo minam, argenti ſpumæ tantundem,manna † eius dimidium, ſeui vitulini pondo minam,terræ tyrrhenicæ pondo minas iv, opanacis denarium pondo octo, æruginis raſæ pondo minas ſedecim, æris cyprij decimãſextam minæ portionẽ,chalbani denarij põdo vnius, terebinthinæ minæ dimidiũ, ricini,uel olei veteris heminam,aceti heminæ dimidiũ. Argenti ſpumam,oleum,& ſeuum, lento igne incoquito; ubi colorẽ mutauerint,picem,reſinam,chalbanum adijcito: poſtea coquito,donec coeãt: & tũc ſubtracto igne ſinens paululũ refrigerare, mannã, mox opopanacem,& æruginẽ ex aceto tritã,in ollam ſundito: ac ubi tantillũ incoxeris,dũ bene habeat, tollito. Vtimur facultate, frigidam affundentes æſtate,hyeme gelu adimẽtes. Cæterum ubi medicamẽtum tenerius facere animus eſt, vel ut os maturius abſcedat,medulla cerui ipſum diluimus. Iam verò in hoc pharmaco Heras minã ſedecim vnciarum eſſe velle planè oſtenditur, alias enim decimãſextam minæ partem non ſcripſiſſet. *Aliud.* Huic deinceps aliud ad eadem hiſce uerbis Heras ſubdidit: *Emplaſtrum phlegmonas arcens. Ad puncturas neruorum,ac fracturas. Hoc frequenter, & ad articulos luxatos ipſo die uſi ſumus,tũ in fracturis,item in contorſione tali,uel genu. Diſcutit humores incoctos circa genua ſummè ſe attollentes,præſertim ſi partes affectæ duobus,uel tribus dieb' antè erui farina oxymelite madefacta*

* Aliter ii.
† In aliquibus additur,in lib. autẽ Heræ reperitur mina j.
† Al. põdo minam.

A medicamentum primario,atque ex ſeſe ſordis deterſoriū appellari,ſecundaria vero ratione car-
nem producēs,& glutinans.Non enim tanquam ipſum carnem generet,aut uniat,neq; tanquā
hæc naturę ſolius opera non ſint,ſed quod talibus impoſitis medicamentis,vlcera carne replen-
tur ac coeunt,appellationē hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt, affectam partem re-
crementis vacuare, ne videlicet ſanies carnis generationem,glutinationemq; impediat.Indica-
tum porrò eſt glutinatoria carne explentibus eſſe ſicciora, itē quæ carne explēt detergendi vim
omnis morſus expertem referre:glutinantibus autem non abſterſorijs prorſus, verū deſiccanti
bus ſolum,eſſe licet.At cum cicatricem quoq; ducentia pharmaca multo his(præterq̄ ꝙ abundè
adſtringunt)ſicciora ſint,ſtatuamus demū & quæ glutinant,& quæ cōiungunt, moderatius iſtis
exiccare.Finis autem glutinantium eſt nullam inter coitura ſubnaſci humiditatē permittere: Ci
catricem vero contrahentium non hanc tantum impedire,ſed etiam num conſiſtentē in ijs,quæ
mox cicatricem ducent,conſumere,ad hæc callū obducere,& adſtringendo indurare.Quæ car-
ne implent,ſanguinem ad refectionem idoneum,tum pro quantitate,tum pro qualitate tuētur,
ac tantum talemque,quāto natura,& quali ad carnis generatiouem indiget. Cæterū mordica-
tionis prorſus expers medicamen purum vlcus ſeruat, ſi quidē tale acceperit:ſi verò ſordidū,ne-
B ceſſe eſt tantum pro ſua ipſius poteſtate detergens ſit, quantum craſſitudinis ſordes habuerit :
quin etiam carnem recens iunctam mordere & exedere debebit.Vnde palam colligitur id, cum
tale exiſtat,ulceri carnem non eſſe inducturum,nec cauitatem carnis repleturum,ſed qđ potius
colliquabit imminuetque.Atq; huius rei cauſa medicamētum,quod ſordibus copioſis repurgan
dis eſt,quod antea dixi,non ſemper carnē poteſt gignere, niſi uel ex vberiore oleo, vel roſaceo
liquatum:ſicut quod oleoſum & quod ex charta inſcribitur,deterſionis uehementiam remittat,
vel ex cerati miſtura mordicationem deponat.Huiuſmodi ſunt plures multiplicis vſus medica-
menta,quemadmodum Macharonis emplaſtrum, & Iſis.Scopus igitur ſingulorum id genus in
in therapeuticæ Methodi libros declaratus eſt, ſimplex facultatū materiæ in alio opere priori,cō
poſita in præſenti tractatur. Ac primum ſanè in eo meminiſſe oportere naturæ corporum,quæ
curanda ſuſceperis. Nam humida,eoq; mollia,quemadmodum mulierum,puerorum,eunucho-
rū,& qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: virorum corpora,potiſſi-
mum qui ex virilibus munijs, & Sole durum corporibus habitum conciliarunt,ab imbecillibus
nihil p̄ſidij ſentiunt. Quapꝑ nec glutinantia vtrorūq; corporū cōmunia ſunt,ſed quæ ex argēti
ſpuma,oleo,& aceto præparantur(vt priori libro de ipſis egimus) imbecillā mollēq; carnē gluti
C nāt:q̄ bitumine,ærugine,ſquama,aloe,& myrrha conſtāt,robuſtā,& durā.Itaq; bitumē ipſum ꝑ
ſe in harū virtutū ſcopo cōtinetur. At nulla ratione ſolū ex oleo liquatū,vſurpare poteris, ut qđ
friabilius ſit,q̄ medicamēto emplaſtri forma faciēdo cōueniat. Vt igitur emplaſtrū fiat, cerā & re
ſinā ei admiſcemus: à quibus denuò virtutē eius ſolutū iri ſcientes,interdū æs vel eius ſquamā,ſæ
pe aloen,uel myrrham,vel in ſumma ſiccans in aliquod medicamentum,non inepte adijcimus.

Ex Bitumine Barbara. CAP. 22.

PRima hic quoque ab Andromacho ſcripta apponam ipſis illius verbis.

Barbara Andromachi.

¶ *Barbarum,quo utor.* Ceræ,picis,reſinæ,bituminis,ſingulorum denarium pondo ducentorū
thuris drach. vigintiquatuor, olei heminam. *Aliud.* Picis pondo lib.ii:bituminis, ceræ,ſingulo-
rum pondo libram:guttæ ammoniaci,mannæ,ſingulorum pondo vnc.ſex:ceruſſæ pondo vnc.
iij,olei heminæ dimidiū,aceti heminas quatuor.Hoc Aphrodas admiratus eſt.¶ *Aliud Nigrum.*
Picis aridæ, reſinæ aridæ, bituminis, ſingulorum pondo libram : ceruſſę pondo vnc.vi:mannæ,
atramenti ſutorij,ęruginis raſæ ſingulorum pondo vnc. iij:olei heminæ dimidium, aceti tantun
dem.¶ *Aliud ex emplaſtris Galli.* Seui caprini denarium pondo triginta,æruginis denarium pon
D do*octo,ceræ denarium pōdo quinquaginta : ariſtolochiæ,bituminis, picis,ſingulorum denariū *Aliter xx.
pondo vigintiquinque:guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim chalbani denariū pondo
duodecim s,ſilphij denarium pondo*octo,mannæ denariū pōdo duodecim:præparato.¶ *Aliud*
quod Inuictum dicitur. Ceræ denarium pondo centum,ſeui taurini denariū pondo triginta, bitu *Aliter xx.
minis denariū pōdo vigintiquinque,picis denariū pōdo uigintiquinque,terebinthinæ denarium
pōdo vigintiquinque nitri denariū pondo vigintiduū.s, ariſtolochię denariū pōdo *duodecim, *Al. xij.& s.
chalbani denariū pondo octo myrrhæ denarium pondo octodecim, thuris denariū pondo duo
decim.s,ammoniaci denariū pondo octo,amomi drach. *octo,* cardamomi denariū pōdo xij, *Aliter xx.
opopanacis denarium pondo octo, medullæ ceruinæ denarium pōdo quindecim, ęruginis de- *Al. cardamomi. s. naſturtij.*
narium pondo duodecim,aloes denarium pondo octo,bdellij denariū pondo ſedecim, olei he-
minas duas.Ego vero adieci propoleos denarium pondo duodecim.¶ *Aliud,quod cruentis vul-*
neribus imponitur,Iuliani: Argenti ſpumę,bituminis, ceræ,picis brutiæ,ſingulorum denariū pon
do quinquaginta:reſinæ frictæ denarium pondo quindecim ęris ſquamę denariū pondo duode-
cim,thuris denariū pondo quatuordecim,chalbani denariū pondo octo, chalcitidis denariū pō-
do quatuor,aloes denarium pondo ſex, gallę denariū pondo quatuor, myrrhæ denarium pōdo

quatuor,ariſtolochiæ longe denarium pondo ſex,ariſtolochiæ rotundæ denarium pondo qua- E
tuor,olei veteris heminas quatuor,nos olei heminas tres.

Barbara Hera.

Quod Heras conſcripſit barbarum,ſic habet. *Nigrum Emplaſtrum,ad cruenta vulnera,ad diui*
ſiones notatu dignas,maximè capitis,ad fiſtulas,ſinus,fracturas.Conuenit etiam Hepaticis,& Lieno
ſis,citra inflãmationem glutinat.Benefacit etiã neruis,cartilaginibus,& oßibus præciſis.Cohibet etiã
mirificè ſanguinem erumpentem.Inſuper valet ad Tubos, & Sinus,glutinat enim inſigniter.Item in
Abſceſsibus humore ablato hoc imponitur.Eſt etiam ad ſanguinem cohibẽdum præſtantiſsimum, præ
ſertim in ijs,qui ſanguinem reijciunt:duas verò in pelles illinito,& vnam pectori, & lateribus impo-
nito,alteram dorſo:præter opinionem ſanguinem ſiſtit.Valet inſuper ad Canum, hominumq́; morſus,
in totum phlegmonẽ arcet. Idẽ eis,quæ vulneribus adhibentur,ſuperat,ut experientia indicauit.Hye
*me diebus ſeptem ſoluitur,per æſtatem quinque,ſi uerò neceßitas vrgeat,tribus.*Ceræ, picis bitumi-
nis,pityinæ,ſingulorum pondo libram: mannæ pondo vncias ſex, ceruſſæ pondo vnc. iv.chal-
canthi pondo vncias iv.opopanacis pondo vncias duas:olei* ſemunciam,alij ſel:bram : aceti he-
* Al. ſememinam. minas duas. Ceram, bitumen,oleum,acetum paululũ relinquens,in olla recenti liquato:deinde
picẽ,& reſinam adijcito: in minima fruſta diligenter cõcidito:vbi ſemicoctũ fuerit, tollito ollam F
& aliquandiu refrigerato,atramentũ ſutorium percolatum læuigatumq́; ex duabus aceti hemi-
nis paulatim inſpergit,ne efferueſcat: qñ autem effundis,leuiter ignem ſubminiſtrato,mouens:
cum nõ inquinat, cacabum deponito: opopanacẽ in reliqui aceti parte pridie madefactũ infun-
dito,ut diſſoluatur:mox ceruſſam,mannãq́; vnà pariter trita inſpergito:& paululum repefaciẽs,
vt in vnum coeant, obſerua ne opopanax & manna adurantur: refuſa in mortarium ibi refrige-
rari finito:ac rurſus ſubacta reponito,atq́; vtitor. Porrò manifeſtum eſt &,alia barbara,quæ tum
Andromachus,tũ reliqui tradiderunt,eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem ca
cabo non inijciunt,ſed læui ex aceto facta,liquata in mortario ſuperfundunt. Cũ eo nõnulli mi-
ſcent mannã,& ceruſſam,quemadmodũ ego quoq́; ſæpius feci,in mortario terẽs ex aceto, & q̃
liquari poſſunt,liquefacta infundens.Subinde uerò atramentũ ſutoriũ duntaxat cũ opopanace
læue factũ cacabo indidi,mannam ceruſſamq́; inſpergẽs. *Aliud Barbarum, Hera.* Heras ſoli huic
præſcripſit,barbarum,ego verò antecedens etiam ſimiliter appellaui,etſi nigrum ab ipſo nuncu
patum:qm pleriq́; ex recentioribus medicis emplaſtra ex bitumine,barbara nominare conſueue
runt.Heras de ipſo ſic ad uerbum. *Barbarum ad recentia vulnera,ſinus, Canum, hominumq́; mor-*
ſus,condylomata,inflammata,ad articulorum vitia omnia in principio,& podagram. Cerę,picis,reſi G
næ frictæ,bituminis iudaici,ſingulorum pondo minam:argenti ſpumę denarium pondo decem,
ceruſſæ denarium pondo quinq́; æruginis denarium pondo quinq́; opopanacis denarium pon-
do quatuor,olei heminã, aceti cyathum. Cera,pix,bitumen,reſina incoquuntur,donec illiqua-
* Al. heminã. ta fuerint: deinde reliqua ex oleo trita inijciuntur:his ablatis ab igne,& aliquantulum refrigera-
tis,acetum paulatim inſtillatur. Talis ſanè barbarorum emplaſtrorũ formula eſt. Ego ubi paucis
expoſuero* quomodo ipſe vtar,ſermonem de eis finiam. Sunt autem duo,vnum ad maxima vul
* Al als.i.quibus. nera,alterum ad minora. Quod itaque ad maxima adhibetur,hæc recipit.

Barbarum Galeni.

Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras ſex, & vncias octo, pityinæ põdo libras quinque,
& uncias quatuor,bituminis pondo libras quatuor, olei pondo libram & vncias ſex:argenti ſpu
mæ,ceruſſæ,æruginis,ſingulorũ denarium pondo vigintiquatuor: thuris pondo ſelibrã,alumi-
nis liquidi denarium pondo xii. fiſſi pondo vncias quatuor: opopanacis,ſquamæ,chalbani, ſin-
gulorum denarium pondo duodecim: aloes,opij,myrrhæ, ſingulorum denarium pondo iv.te-
rebinthinæ pondo vncias vigintiquatuor , mandragoræ ſucci denarium pondo ſex:aceti hemi- H
nas ſex, quæ ualent libras quinque . *Simplicioris Barbari ſymmetria eſt talis.* Picis, ceræ, reſinæ
pityinæ,reſinæ frictæ, bituminis, horum quinq́; ſingulorum pondo libram: argenti ſpumæ de-
narium pondo decem,ceruſſæ denarium pondo quinque,æruginis denarium pondo
quinque,opopanacis denarium pondo trium,olei hyeme pondo vncias
nouem, æſtate pondo vncias ſex. Quæ liquari poſſunt, ſiccis
in mortario aceto acri læuigatis affunduni. Quòd
ſi ſedando dolori aptius uoles medica-
mentum reddere,hyoſcya
mi ſucci dena-
rij
pondo vnius. s. item opij
tantundem,ad-
miſceto.

A GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De Medicamentis, quæ ad vulneratos, punctos, contuſos, ac quocunque pacto affectos neruos adhibentur.

De Vulneribus neruorum. CAP. I.

ET hæc amici commentaria uobis paro, qui iã ex ipſis medicinæ operibus cõperi-
ſtis, quam efficax ſit noſtra neruorum vulneratorũ curatio, nẽpe ex qua omnes
ſeruati ſint, non autẽ manci nec claudi redditi, quæ aliter curatis accidere conſpe
B xiſtis, quẽadmodũ & nõnullos conuulſione correptos, vel cũ dolore, uel putredi
ne, vel febre mortuos. Par aũt eſt hoſce libros ad aliorũ quoq; manus peruentu
ros, qui ſcriptis bene vti nõ poſſunt, vel quia à præceptore medicæ artis ſpecula
tionẽ nõ didicerũt, ſed oĩno rudes, quaſi vix initiati, & prſus inexercitati permanẽt: aut qa perpe
rã edocti, adhæſerunt ijs, qui cõpoſita medicamẽta ſola experiẽtia citra rationẽ eſſe inuenta aſſe-
runt. Et.n. ij maniſeſto contentione ſua errãt. Altero modo nõ minus prædictis errant ij, qui nul-
lũ pharmacũ ex ſimplicibus facultate cõtrarijs confici oportere arbitrantẽ. Verũ hos medicamẽ-
ta ſuperiore libro citata coarguunt, ut quæ magnas ipſorũ vires ex contrarijs inuicẽ ſimplicibus
cõpoſitis oſtentent: immo etiã in libris hunc ſubſecuturis præſtãtiſſima pharmaca ex contrarijs
virtutibus cõpoſita indicabũtur. Nunc de noſtra curãdi ratione, quam in neruorũ vulneribus ex
cogitauimus, toto hoc libro diſſeremus, oſtẽdentes, quantã eiuſdẽ facultatis medicaminũ copiã,
tum ex generalis ſanãdi ſcopi indeptione, tum ex ſimplicium virtutis cognitione, inuenerimus.

Quis communis vulneratorum neruorum curationis modus, & quæ medicamenta ſpecialia. CAP. 2.

SPectauimus omnes præceptores præſidio, quod iam recentiores medici Sanguinarium, ſeu
C cruentis opitulans (græcis enæmon dicitur) & glutinatorium appellare ſolent, uti: nam initio
medicamentum aliquod ex enæmis imponẽtes, vulneris oras committere, ſeu glutinare molie-
bantur. Si vero phlegmone eas obſederat calida aqua liberaliter fouebant, oleũ affundentes: ac
tritici farinam ex hydreleo decoctam, epiplaſma applicabant. Quin etiã gladiatores in patella
vulneratos, ſupraq; hanc in lato tenuiq; tendine, pari modo ab ipſis curatos vidi: forſan melius
dicas non curatos, ſed perditos, pauciſſimi enim illorum, & ij claudi ſuperuixerunt. Et vero etiã
permultos in manu ſumma tendones, per quos digiti flectuntur, extenduntur que, uel contuſos,
uel minimo punctu læſos, putreſcentes adeo cõſpexi, ut coctis præſertim diutius in aqua ſimiles
apparerent: non enim ſecus exoluuntur, & conſiſtentia emolleſcunt, qui ſuperiorẽ ſanandi mo-
dum experiuntur. Itaque ipſum reprobaui, ut qui partem vulneratam putreſaceret. Quoniã ue-
ro putrefacientia omnia ab humiditate, ac caliditate id pati præno ſcebã, curationẽ per ſiccãtia,
refrigerantiaq; moliendã eſſe deprehendi. Ruſus apud me contemplatus, frigidũ verè ab Hip-
pocrate neruis inimicum dici, optimum fore neruorum vulneribus medicamentum intellexi, 5. Aphor. 18.
quod & ſiccaret, & medium eſſet inter calefaciẽs, & refrigerãs, vel nõ multũ à medio ad calorem Ex. ord. 39. a
recederet, calidum vero etiã eſſe ſatis poſſe, modo ſiccandi poteſtate polleat, etenim calor citra
D humiditatem putrefacere nihil habet. Inſuper illud quoq; cum cogitando adinueniſſem, multũ
referre, nudæ parti affectæ medicamentũ offeras, an per alia corpora ei præpoſita, conuenire ad
uerti alijs in nudato neruo uti pharmacis: alijs cum pũctus fuerit, partibus quæ ipſi præiacent il-
læſis. Vbi etenim nudo neruo medicamentum adferas, ibi prædictam auxiliorum integram in-
dicationẽ aſſumi conuenit: præpoſitis autem partibus ſaluis, tenuius pharmacũ inueniendũ eſt,
cuius virtus interiacentes particulas permeando, nõ diſſoluatur, ſed in altum penetret: Hoc autẽ
efficere tale pharmacum poſſe, ſi valide ſiccet, & ſi non calore, & frigiditate medium ſit ac ſym-
metron, neque offendere, dum efficacia ipſius calefaciendi uel refrigerandi in particulis, q̃ ner-
uoſo corpori præpoſitæ ſunt, penetrandis, imbecillior eſt reddita. Atqui inuento iam præſidio
rum ſcopo in ſubſtantiæ eorum tenuitate, deinceps materiæ mentionem facere oportet. Pluri-
ma igitur, quæ calfaciunt, tenuiorum eſſe partium: permulta rurſus, quæ refrigerant, craſſiorum,
in ſimplicium medicamentorũ ſpeculatione didicimus. Quippe una ſolũ inter ea qualitas acida
cum tenui ſubſtantia non nunquam fit, eoq; inter omnia, quæ refrigerandi vim obtinent tenuio-
rum partium acetum eſt acerrimum, quod etiam caloris exigui particeps eſſe demõſtrauimus
Calefacientium vero liquores probi tenuiſſimam habent ſubſtantiã, & apud omnes iam homi-

nes Cyrenęus primas tenere cognoſcitur: qui ſi nõ adſit, etiam medico vtimur, & ijs, quæ eum E
ipſis ab orientalibus plagis afferũtur, cuiuſmodi eſt, quod ſagapenũ appellamus. Hoc genere cõ-
prehenditur & liquor euphorbij in occiduis orbis regionibus natus, ſiue liquorẽ ipſum, ſiue aliud
quid nominare velis: nobis in toto commentario euphorbiũ hoc medicamentũ vocare ſufficiet,
quemadmodum iam oẽs cõſueuerũt. Quin immo & inter ea, quæ in noſtra regione proueniunt,
& panacis, & tithymalorũ liquores ſubtili facultate præditi ſunt. Et vero etiam oẽs nominati li-
quores generoſe calefaciunt: Opobalſami vero, qui ſubtilis & ipſe eſt, non admodum calefacit.
Ex terreſtribus aũt nitri ſpuma tenuem ſubſtantiã habet: itẽ quod ex aqua facile ſoluitur aphro
nitrum, ſi ad corpora terreſtria videlicet relationẽ fieri inaudiamus. Subſequitur nitrũ nomine
berenicium: & aſia petra, cuius flos & omnium terreſtriũ eſt ſubtiliſſimus. Porrò ex metallis au-
ripigmentum, & ſulfur, tum ſubtilia, tum calida ſunt: quibus ſuccedit miſy, æris ſquama, & chalci
tis, paululum ſimul adſtringentia. Quare vſta quoq; chalcitide frequẽter in ſubtiliorũ medicamẽ
torũ cõpoſitionibus vtimur. Citra calorẽ vero manifeſtum tenuium partiũ metallica ſunt ſpo-
dium & pompholyx: adde, quod vocatur pſoricum: ſubtilis abunde eſt & chryſocolla. Cæterũ
inter ſuccos Laurinũ ſimul cum eo, quod valide calefacit, vt ad ſenſum, tenuem eſſe dicimus. Ni
hilo .n. minus eo calefacit facultate Cedrinus, calore tamẽ, qui ſenſibus ſubijcitur, p p ſubſtantiæ F
ſuæ tenuitatem, illi cedit. Eiuſdem cum cedrino generis lixiuia, quæ ſtacte id eſt ſtillatitia dicitur:
atque inter hanc ipſam, ea quæ ex materia ſubtili vſta fit, cedrinum oleũ virtute ſuperat. Ex ma-
lo igitur & ficu, eaq; magis agreſti, q̃ vocant caprificum, item ex tithymalis cõbuſtis, huiuſmo-
di lixiuiam conficimus. Præſtantiſſimus eſt ex tithymalis, qui characias nuncupatur. Cæterum
ex feminibus frumẽtarijs, vti nominant, ſubtiliſſimum eſt eruum, ſine inſigni calefaciẽdi poteſta
te, lolium vero cum inſigni: Hordeum nequaq̃ calfacit. Mediam inter ea materiam obtinẽt, qua
litatibus àmara, quæ multum tenuibus ſubſtantia cedunt, craſſi licet nihil habentia. Nonnulla ip
ſorum à medijs tantillum declinarunt, alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omniũ ma-
terias in opere de Simplicibus medicamẽtis executus ſum, quemadmodum etiam oĩum nucum
(græcis acrodrya dicuntur) in quarum numero ſunt amygdalæ amaræ, & piſtatia. At ſtirpiũ ma-
teriæ in præſentia non memini, redire enim ad principium cogito, atq; exponere, quando, quo-
que modo, ſingula per rationem nobis inuenta vſurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis
iuuenes incitatum iri, vt medicamentorum materiam cognoſcant ipſimet inſpicientes, non ſe-
mel aut bis, ſed frequẽter, quoniam ſenſibilium rerum cognitio ſedula inſpectione cõfirmatur,
cuius rei indiciũ eſt euidentiſſimum, ꝙ gemini per omnia ſimiles eſſe nobis videantur: differẽtes G
autem ijs, qui ipſos inſpicere conſueuerũt. Itaque herbarum, fruticum, & arborũ materiã prius,
q̃ è terra eximãtur, contemplari pulcherrimũ eſt, dum fructus videlicet futuri ſunt, dum edũtur,
dum augeſcunt, & dum vigent. Hæc ſiquidem continua eorũ ſpeculatio docebit te, quando po
tiſſimũ ipſos cõmodè decerpas, ac in ſiccis domunculis repoſitos cuſtodias, ne à ſolis radijs exurã
tur, neq; ab humiditate ex tecto, vel muris madefiant. Id optime fiet, ſi domus neq; ſubterraneæ
ſint, neq; alijs vicinæ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiẽ ſpectantia habeant, prope quæ tamen
medicamẽta reponi nõ debent. Amici vos admoneo, vt in hoc quoq; me ſequamini, ſi artis ope
ra pulchre obire velitis: nouiſtis .n. quomodo ex omni natione præſtantiſſima quotãnis medica-
menta mihi adferantur, eo ꝙ perditi illi omnigenarum rerum coemptores (græce rhopopolas
vocant) varijs modis ea contaminant. Præſtiterat forſan non hos ſolũ, ſed multo magis & merca
tores, qui illa aduehũt incuſare: atq; his multo magis ipſos herbarios: item nihilominus eos, qui
radicum liquores, ſuccos, fructus, flores, & germina ex montibus in vrbes cõferunt, hi ſiquidem
omniũ primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorũ vndique copiã habere volet, om-
nis ſtirpium materiæ, animalium, metallorum, & abſque metallica natura terreſtrium corporũ,
quæ ad medicinæ vſum ducimus, expertus eſto, vt ex eis, & exquiſita, & notha cognoſcat: dein-
de in cõmentario meo, quem de ſimplicium medicamentorũ virtute prodidi, ſeſe exerceat. Niſi H
enim hoc modo inſtructus ad præſentis operis præſidia veniat, verbotenus quidẽ medendi me-
thodũ ſciet, opus vero nullum ipſa dignum perficiet. Fingat nanque ipſa, quæ de neruorum vul
neribus prædixi, quædã aliquis cognoſcere, adulterata vero medicamenta per ignorantiã cõpo-
ſitioni inijcere, vel neq; omnino exacte facultates ipſorum intelligere, an non erit neceſſariũ fre
quentius hunc errare, quam recte agere? mihi quidem vel admodũ videtur. Iam vero accurate
virtutes cognoſcere ab eo multum differt, quod eſt cognoſcere.

Etenim ſolum cognoſcere, ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, vel humectare, vel refrigera-
re, vel calefacere ſuaptè natura nos poſſit: accuratè vero cognoſcere, præter hoc, etiam virtutis
quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorem tepidum generant corporibus no-
ſtris admota, quædã moderatum, quemadmodũ alia hoc paulo validiorem, nonnulla iam ſic
feruentem, vt vrere poſſint. Conuenit igitur medicum non modo affectus qualitatem, ſed etiã
ipſius, vt ita dicam, quantitatem, coniectaſſe: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dici-
tur, quanquam dicatur tamen, vt febris magna & parua. Ac tantus vſus eſt eorum, quæ ſic di-

cuntur,

A cuntur, vt iā proprij vim obtineāt ipſa, perinde, ac pyxis, excuſor, pictor, quercus inciſor: in to-
tum, quæ ex vocato à grāmaticis abuſu inceperunt, deinde vero ꝓpria dici credita ſunt. Hęc qui-
dē attulimus ꝑ eos, qui parū opportuno tēpore de ſermonis ꝓprietate argutantur. Quod autē
dicere deſij, tale eſt, nēpe, Quod exiccari deſiderat, nō ſimpliciter ſiccante indiget medicamēto,
ſed conuenienti menſura: copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter exiccante: parua, parū
hoc faciente: quemadmodū multa, admodū reſiccante, non tamē extremè, neque in ſummo, ſic-
citatis.n. quantitatē, humiditatis copiæ reſpondere conuenit. Ego itaq; dum cōem neruorū vul
nerum curationis modū immutare primū auſus ſum, coniecci in quantā humiditatē caliditatēq;
affecta pars recidiſſet. Et cū adoleſcens quidā mihi oſtenſus eſſet, in primo articulo medij dextrę
manus digiti totū circa neruum locū humentem adeo ex contuſione habens, vt iā computreſce
ret: partem ſanè putreſcentē cataplaſmate ex lixiuia ſtillatitia, & hordei farina (ſic autē noſtime
omen lyſin Græcis dictam noīare) foui: non putreſcentē vero, ſed tenſam dolētemque oleo ca-
lentę liberaliter per fudi: inde cū lana ſicca madorē exhauxiſſem, ceratum tam humidū illeui, q̄
in fracturis vtimur, cui euphorbium ſit admiſtum. Confectū autē mihi fuerat hoc quoque mea
induſtria huiuſmodi occaſione. Profectus ad me quiſpiā hyeme vehemēti, oſtēdensq; genu, fa-
B cile dicebat rigore id affici, ſtatim vero calefacientibus iuuari. Rogabat igitur huiuſmodi aliquod
medicamentū darem, vt qui profectus in frigore inalgeret doleretq; vehementius, quam aliàs.
Nunc igitur, inquit, loturus diſcedo, mittā autē ex balneo qui medicamentum accipiat. Hæc cū
dixiſſet, abijt. At ego cū tale nullum medicamen ad manus haberē, euphorbium cū oleo triui,
& cerā liquatam immiſcui: paulo poſt cum amicus pharmaco ferēdo puerum miſiſſet, exhibui.
Dolore protinus ceſſante, inde in alijs particulis ſimiliter affectis vti pręcepimus, de quibus mox
dicetur. Nunc ad nerui vulnerati ſermonem redeo propter eos, qui nihil, quod ego nūc dico, in-
telligunt, vitio aūt vertunt dictiunculas: quos inuenire auguror neurotrotus (quaſi neruiſaucios
dicas) perperam eos nominari, qui in tendonibus vulnus acceperint: tendones.n. ipſis puto vo-
cari, q̄ extra manū toti carpo id eſt brachiali, & digitis ſupertenſi ſunt. Quanq̄ ſanè non ignorē
manifeſtius, magisq; proprie tenontrotus (id eſt in tendonibus vulneratos) ipſos nominari: ta-
men cū omnes neurotrotus id eſt in neruis ſauciatos, nuncupare ſoleant, & ego ne quis innoua-
re me appellationē dicat, conſuetā pro vera ſuſcepi, etſi nec illa ſine ratione abire in conſuetudi
nē potuerit, plerīſq; medicis tendones etiā neruorū nomine iā vocitātibus. Verū ſiue in neruis,
ſiue in tendonibus vulneratos appellaſſe mauis, neq; ob has voces incolumes erunt, neque con-
C uulſione laborabunt, quemadmodū, neque manci fient, nec morientur: appellatio ſiquidem nec
ſeruauit hominē vnquā, nec perdidit, ſed medicamentorum facultas vtrunque efficit. Atq; ego
hæc immutans, putreſcentes, conuulſos, mancos, nonnullos ēt pereuntes, ſanos, viuosq; reddo.
Nā neruos contuſos habentes ſicut ille habuerat, neurotrotus (id eſt in neruis vulneratos) non
neurothlaſtus (id eſt in neruis contuſos) nuncupare anticiparunt. Cæterū curatio cōis eſt, & peri
culū æquale amborū, nempè contuſorū, & vulneratorū, vel neruis vel tendonibus. Itaque homo
ille putredine iam circa primū medij digiti articulū orta cum ſuperiacentiū tentione, doloreque
infeſtaretur, multo melius habere cępit die poſtero, quo vice hordei farinæ, eruorum farinā ſta-
ctæ lixiuiæ cōmiſcuimus. Ac tertio ſanè cū conſimiliter ēt curaretur, iam quidem in alijs particu
lis dolorem omnino non percepit: ex cōtuſione verò neruoſum quoddā corpus craſſæ membra-
næ perſimile exertū eſt: quod mediocriter me cōmouente facile totū ſemiputridum excidit. Vi-
debatur oībus contēplantibus hoc corpus neruus totus eſſe qui cōputruiſſet, vt qui ignorarent,
quo pacto tendones hi neruoſis mēbranis conuelati per brachiale procedunt, & ſuper totos di-
gitos extenduntur: mihi verò putridū ex contuſione attollenti tendo ſaluus apparuit. Cū igitur *προεσταλμένα.
vel paſtillo vno, vel trochiſco, vel vtcunque vocaſſe libet, quorum in numero eſt & ille Polyi-
D dæ, ſoluto ex hepſemate, vel ſiræo id eſt ſapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparen
tē nerui particulā prius vnxiſſem: rurſus eodē modo, & cataplaſmate, & vnctione ex euphor-
bio, in iiſdem locis ſicut prius, vtroque vſus ſum. Quarto iā die omnia* compoſita circa cōtuſum
quidē antea, vlceratū vero nūc primū digiti articulū intuitus conſiderabā, quorſum à cataplaſ-
mate tranſgrederer. Viſum igitur eſt ſi neruus inflāmatione prorſus vacaret, ad cicatricem ducē-
tia tranſgrederer. Viſum igitur eſt ſi neruns inflāmatione prorſus vacaret, ad cicatricē ducentia
exhibere. Quoniā igitur non nihil ex ea reliquum eſſe videbatur, medicamentum ex dracuncu-
li radice confectū prius vſurpaui, quod alia eadē, cū ægyptio pharmaco, quæ Iſis vocatur, conti-
net: aſſumpſit aūt dracūculi radicē. Ab hoc verò deinceps Athene id eſt Minerua dicta vſus, in-
de ad ea, quæ cicatricē ducunt, perrexi. At cū aliū curarem paſtillos ſapa diluto nudatas vulneris
partes illinēs, euphorbiū extrinſecus imponebā, tantū ceræ, ac reſinæ miſcēs, vnde emplaſtri craſ
ſitudo ſimul fieret, & euphorbij vires cōſeruarēt. Cæterū qūo ad hos ſcopos reſpiciēs medicamē
tū cōponas, deīceps d̄clarabimus. Etenim aliud quoq; ex acero pharmacū cōfecim⁹, hoc ſpectā
tes vt ipſius ſpiſſitudo, & ſubtilis aceti virtus, cū refrigerātis facultatis exolutiōe īcolumis ꝑma-
neat. De his ſanè, qūo cōpoſita ſint, poſt paulū tractabit̄. Nūc q̄a neruis vulneratis medēdi modū

ex

* ἐμπειρικῶν ex rationali indicatione,nugatorio illo empiricorum* caſu repudiato,inueni,totã cogito ipſam E
dicere,ita vt nullã diſtinctionem prætercam,ſermonẽ ab initio rurſus repetens. Quando igitur
vulneratum aliquem protinus ſuſcipio,interim,per liquida pharmaca curationem molior,intẽ-
rim emplaſtris,lanam extrinſecus quam molliſſimam oleo calente imbutam applicans.Quod ſi
medicamẽtum ex aceto vſurpem,aceti parũ oleo admiſceo, ac bis terve quotidie ſoluo,& oleo
calente foueo.Si noctes longæ fuerint,etiã in his ſoluere conſueui:idq; magis facio, dum vlcus à
medicamentis mordetur:nam vbi initio tali medicamento vtenti æger,nec ſe morderi,nec dole
re,nec tẽſionem percipere mihi dicat,die ſoluo,& foueo mane ſemel, & veſperi iterum.Oleum
vero,quo fouemus,ſatis calens eſto,verum ita,ne vulneratam partem offendat:ſicut.n.frigidum
huiuſmodi affectibus maxime eſt contrarium,ſic tepens non omnino vtile. Nãque in primo de
Simplicibus medicamentis volumine didicimus,vt aqua in eo,quòd calẽs, aut frigida ſit, maxi-
me contraria facere nata eſt,ita quoque oleum, nam frigidum corpori admotum, perſpiratum
quodammodo ipſius obſtruit, immo prohibet:calidum vero digerit,ac extenuat.Quod tibi etiã
ex carnibus in eo coctis licet condiſcere:ſimiliter enim,vt prærancidas friabiles efficit, etſi proti-
nus cũ animans mactatũ eſt,in eo,coquas,aut ſartagine frigas. Propter quod,& ego fomentum
ex oleo ſatis calẽte vſurpare malui tepidum ſemper vitans,adhuc autem magis frigidũ.Porrò ab F
aquæ vſu in tota curatione it a tẽpero, vt ne attingat quidem vlcus : proinde cum ſanguis initio
ſtatim à vulnerata parte eluendus eſt,ex oleo id facere expedit.Vbi autem iam ægri mediocriter
habentes lauacro vtuntur, neq; tunc affectum locum in aquam demergere ipſis concedendum:
magna ſiquidẽ ex parte nerui in manibus vulnerantur.Memini cuiuſdam ex huiuſmodi vulnera
tis,qui cum diem quartum citra omnẽ dolorem ageret, partemq; affectam abſque phlegmone
videret,multo in frigore domo egreſſus ad opus quoddam neceſſarium,eiq; diu immoratus,do-
mum rediit membro vniuerſo ad ceruicẽ vſque tenſo, idq; cum ingẽti ipſius dolore.Poſt quam
vero quodam me accerſente profectus ad eum, vidi quibus in malis eſſet, oleum ex itinere refri-
geratum à particula auferri iuſſi,calente uero totum membrum foui: deinde ceruicis partem ad
uerſam lanis oleo reſperſis,& medicamento liquido ex euphorbio ſimul, cum caſtorio hominẽ
ſtatim mitigaui,& ſomno poſt hæc accedente vſque ad veſperam oĩa ceſſarunt ſymptomata.

Præ omnibus igitur dãda opera eſt,vt lana permaneat calida,ſiue oleo tãtũ, ſiue oxelæo hoc
eſt aceto,& oleo,quoq; imbuta fuerit:fiet hoc ſi aliæ lanæ ſiccæ extrinſecus circumponantur, &
æger intra tectũ,cum hyems fuerit,ad quĩtũ vſq; vel ſeptimũ morbi diem ſeſe contineat. Nam
ſi eouſq; nec phlegmone aliqua tentetur, vacetq; prorſus dolore, & nullam ſentiat tenſionem, G
in poſterum tutus erit. Curabis autem,ne in aceto vinoſum aliquid appareat,quemadmodum
oleum,quoque,vt omni adſtrictione vacet.Neq; igitur,ꝙ crudũ, vel immaturũ dr̃ adhibebis:ne
que id,ꝙ ab Hiſpania vehitur,ac vocant Hiſpanũ:immo nec aliud quodlibet ex ijs,q̃ oleæ ſurcu-
los hñt. Optimũ oleũ eſt tenue,quale in Italia Sabinũ:alibi vero in nationibus Romano Impe
rio ſubiectis,quæ nullam adſtringendi vim obtinẽt.Iam vero qualis res ſit rationalis indicatio,&
quãto ditior,q̃ nuda experientia citra methodum,vel hinc condiſces. Cum per multis neruorũ
vulneribus ſæpe in itinere,in nauigio,in agro,vel in ciuitate, ſed procul a meis ædibus incidiſsẽ;
nec medicamenti ex euphorbio copia adeſſet,nec illius,ꝙ ex aceto conficitur,nec alterius:phar
maca,quorum forte ſortuna eo loco facultas erat,vulneri imponẽtes, ꝓpoſitum ſemper ſumus
aſſecuti.Noui etenim,me ipſum in agro propolim recentẽ liquidam, & pinguem,q̃ agricola ha
bebat,vulneri impoſuiſſe interim fermẽtum ſolum,interim ambo commiſta. At fermentum q̃.
vetuſtiſſimum eſſe:propolim vero contra hẽc cõuenit,quãtũ ad tempus attinet:ſin aũt vetuſtior
ſit,ex oleo iuxta ignem,vel in Sole,emolliatur.Rurſus in alio quodã ruſtico ſuccũ tithymali fer-
mẽto miſtũ impoſui, quẽ prope ipſius cortem ſuccreuiſſe conſpexeram : quippe fermentum, vt
recens contemnebam. Nonnunquam & propolim ex oleo liquefactam fermento ſubegi, H
ſed prius aceto quam acerrimo diſſoluto. Præſtat oleum eſſe vetus in huiuſmodi miſtionibus,
puta ex oxymelite,& fabarum farina, vel eruorum, vel lolii, vel ciceris, vel lupinorum amaro-
rum,vel tenuiori polentæ puluere,vel hordeacea farina: Quibus in viridibus,vſus ſum cataplaſ-
matis,non ſolum in ijs,quos iam phlegmone prehenderat,ſed etiam protinus ab initio. In agro
cum & picem liquidam apud fabrum inueniſſem, fermento miſtam impoſui, Item apud alium
eruorum farinam illo ſubactam:cuius penuria etiam prædictarum quæuis miſceri poteſt. Quin
etiam oxelæum ſolum,quod calens,lana exceptum,ſtatim,dum aliud nihil haberem,obtuli,cõ-
fiſus aceto abunde acri,vetuſto. In alio refrigerato, quod ante horam unam, vel longius etiam
tempus neruus contuſus eſſet, quouſque mihi quoddam idoneum medicamen afferretur,
expectaui,partem oleo foueri præcipiens: interim aceto prius admiſto, quoniam aer per æſta-
tem calidiſſimus erat, miſtura ex vtroque diutiſſime foui, donec aliud medicamentum allatum
fuit. Singulis autem prædictis farinis permiſtam quoque ſtacten ſæpe illeui, & mox à princi-
pio,& poſtea, cum homo medicamine quodam, quod cruentis imponitur, non probe vſus eſ-
ſet.Hæc itaque omnia,quomodocunq; applices,medicamina calida qualitatibus offeras. Et ve-

A.l.4. f.4. t.4. ca.3.f. 476.c

A ro etiã cum domo mea egredi feſtinans aliquando medicamẽtũ nullum in prõptu compoſitũ ha
berem, dedi cuidam familiari vetus euphorbium: iniunxique læue factum ex oleo veteri, donec
humidi cerati ſpiſſitudinem haberet, tendinis puncturæ in manu admoueret. Reuerſus igitur inte
rogaui vulneratum, multum ne caloris in parte affecta ſentiret: ille mediocrem quendam reſpõ-
dit ſe percipere. Rurſus igitur quęſiui, an mordicationẽ à medicamento in vulnere ſentiret: ille cũ
ſe nõ morderi, ſed veluti pruritũ quẽdã ſentire dixiſſet, pharmacum ad noctem vſq; adhærere ꝑ
miſi. Qm̃ vero cũ impoſita abſtuliſſem, calor in affecto loco mediocris mihi apparuit, neq; pũctu
ra hians, ſatius mihi viſũ eſt eodem vti medicamẽto: & verò cũ vulneratus altero die ꝓſpere ha-
beret, item tertio, & quarto, ad finẽ vſque idẽ pharmacum vſurpaui: ꝙ cõtemplatus q̃dã, in alio
vulnerato ſimiliter recenti euphorbio in eundem modũ vſus eſt: quare neceſſario calor ægrum
multus, & commorſus, & dolor in vlcere ſubſecutus eſt, adeo vt homo ad me deductus ſit, tãquã
hoc ꝑter omniũ opinionẽ accidiſſet. Atq; ego ſtatim re intellecta, quod impoſitum erat abieci:
fotu autẽ per oleum ipſi adhibito, medicamentũ ex aceto impoſui: ꝙ ſi non in procinctu fuiſſet,
pharmacum ex euphorbio copioſioris ceræ particeps admouiſſem. Quapropter non oportet
vti paulo ante diximus, ꝓbatorũ medicaminũ facultates, ac ſpecies ignorare, nec q̃ celeriter vir-
B tutẽ mutant, tũ q̃ rurſus diutino tẽpore cõſeruant. Nã ex ijs, q̃ caducũ, ac ſtatim euaneſcentẽ calo
rẽ hẽnt, euphorbium eſt. Id aũt cognoſces, ẽt ſi non manduces, colorem contẽplatus: quippe nõ
vt ab initio cinereum, uerum ſubpallidum, & ſubflauũ redditur inueteraſcens. Statim ẽt ſiccũ abũ
de videt̃ tunc, & vix inter læuigandum ex oleo recenti protinus imbibito diſſoluitur. At ſubito
ipſum oleo miſcendum non eſt, ſed prius in mortario ſenſim terendũ, ne dilatetur. Quid itẽ opus
eſt dicã, ꝙ etiam guſtanti tibi recens percipiatur feruentiſſimũ, vt linguam adurat, vetus autem
exiguã efficiat caliditatem? Iam aliis quoque multis pharmacis euanidam potẽtiam pauculis an-
nis habere contingit, attamen euphorbium poſt thapſiã: hæc enim anno admodũ imbecillis red-
ditur, vt bimula prorſus expiret: euphorbium vero, cũ principio bonum fuerit, & probe repoſi-
tum aſſeruatumque, etiam anno tertio adhuc vim aliquã retinet, interim, & quarto: quinto au-
tem, & ſexto iam exoluitur, deinde procedẽte tempore in totum elangueſcit. Porrò id, quo me
aliquando, cum inueterato oleo, ſine cera vſum eſſe dixi, quinq; annorũ, aut ſex erat euphorbiũ.
Vnde vſum ipſius menſura comprehẽdere nemo poteſt. Nã recens oleo decuplo † cum cera tri
pla commiſcetur: veteraſcens copioſius ei immittendum eſt: trimum vero, & quadrimum, vel
duplicatum prioris pondus, vel æquale ceræ. Cum igitur pharmacum conſiſtentia ſimile acopis
C dictis vnctionibus habere volueris (quæ ſpiſſitudo liquidi etiam cerati eſt) oleum ceræ quadru-
plum eſſe curabis. Vbi verò ad emplaſtri ſpeciẽ fiet, cerã omnino æqualẽ oleo miſcere oportet,
maxime ſi ſicca fuerit, & vetuſta: ſicut recẽs, & pinguis pauciore oleo indiget, ut ceratum in em-
plaſtri modum efficiat, idque magis adhuc per æſtatem. Itaque ſi ceratum emplaſtri formula face
re ſtatueris, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi ſymmetria, ſextam recentis euphorbii partem ad-
miſcebis, vt illius una ſit drachma, ceræ ſex, olei itẽ ſex, vel quinque. Sed quoniam cera glutinãs,
ac viſcoſa non eſt, quẽadmodũ reſinæ, & pix, ideo hanc, uel illã, vel vtriuſq; partem, cerato admi
ſceo. Clarum igitur eſt, dũ hæc miſcentur, non amplius oleum pari illis portione affundendum.
Etenim cera ad liquiditatẽ multo pingui indiget: at reſinæ, quæ quidẽ aridæ prorſus ſunt, pauco:
liquidæ & ſiccã quandam ſubſtantiam ad emplaſtri craſſitudinẽ aſſumere poſtulant. In ceris igi-
tur non magna humiditatis, ac ſiccitatis differentia eſt: in reſinis, ſicut etiã in picis genere, cõtra,
aridæ ab humidis permultum differunt. Omnium ergo reſinarum ſicciſſima eſt, quam nonulli
frictam, alii colophoniam, appellant. Huic ſuccedit, quæ ex fictilibus impura, nec fricta ſumitur:
quã ſi purges, in frictã mutabitur. His ambabus ſiccior eſt, quæ dicitur pityinon phyſema, ac ſi di
cas picea germinatio. Hanc ſanè ceu ſqualidã, in præſentis emplaſtri cõpoſitionẽ nõ eſſe ido-
D neam ratus abieci: vſus autem ſum fricta, & liquidis. Iam vero ex his quoq; nonnullæ diutius li-
quidæ permanent, quẽadmodũ terebinthina: aliæ citò inareſcunt, ſicut ſtrobilina: media vtriuſq;
eſt abietina. Quin etiã facultate calidior eſt quidem ſtrobilina, mox uero abietina, deinde terebin
thina. Cupreſſi reſinam miſcere non auſus ſum, vt quæ non nihil adſtringeret. Putabit forſan ali
quis nobiſcum diſſentire Dioſcoridẽ Anazarbeum in ſermone de reſinis hæc verba ſcribentem
primo de medica materia commentario. Ex omnibus reſinis principatus terebinthinæ datur,
poſt eam lentiſcinæ, tum ei, quæ de picea raditur, & abiete, poſt quas pinea ſtrobilinaque nume-
ratur. In his.n. Dioſcorides tanquã infima ſtrobilina, optima uero terebinthina, ſentire videtur.
Verum ego ex his tribus reſinis ſtrobilina, abietina, terebinthina, principem certè ſtrobilinam ca
lore, ſecundam abietinã, poſtremam terebinthinam, eſſe dixi. Quemadmodum igitur, qui inter
Italiæ uina auſtera optimum ponit vinum Italienm, alius ad qualitatem unam ſermonem refe-
rens, alius abſolute de tota ipſorum ſubſtantia pronuncians, uetus deprehenditur: Eadem ra-
tione etiam inter reſinas optimam, tanquam medicamentum in multiplices vſus accommoda-
tum, merito terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaque vt
aiebam, licet tibi quãlibet reſinam ceræ miſcenti ſimplex ceratum glutinantius efficere, quod

ex

† *Additur in antiquis καὶ δωδεκαπλα-σίω. i. duodecim partibus superante.*

ex oleo,& cera duntaxat cõponimus.Hic verò experientiæ quoque vtilitas eſt,quæ de coniectu E
ra noſtra decernat.Potes enim vbi triplicatã ceram terebinthinæ commiſcueris,intelligere,em-
plaſtri ne ſpiſſitudinem iam medicamentum acceperit: an adhuc ſiccius ſit,ac copioſiorem inſu-
per reſinã deſideret.Qua propter vbi hunc in modum experienti tibi, mediocriter habere viſum
fuerit,miſcebis tunc medicamento,quod cõficis,duodecimã partem euphorbii.At ſi ignores,an
euphorbiũ exacte ſit calidũ,an nõ nihil a tali diſcedat, poſt confectionẽ linteo paululũ illius me-
dicamenti illitum,tuæ ipſius tibiæ,vel cubito horis aliquot imponito: poſtea ſi modice calefa-
cere deprehendis, bene tẽperatũ eſſe medicamentum arbitraberis,quod ſi,vel nullum ſenſibilem
calorem dat,vel iuſto feruentiorem,integrũ eſt,aut pharmacũ remittere,aut intendere;remitte-
re quidẽ miſtura cerati,intendere appoſito euphorbio.Atqui ſi propolim pinguẽ habeas, eã om
nibus reſinis aptiorem fore tibi intelligito,vt q̃ vaporoſam ſpiritus craſſitiem , humoresq; ſuper-
fluos elicere,ac ex alto foras ductitare,ſuapte queat natura.Siquidem reſinæ cum ceræ,emplaſtri
ſpiſſitudinis gratia,non tanquam curationis conſilio,aſſumuntur,propolis autem curationis ip-
ſius ſcopo continetur.Atq; hæc aliquando ſola,vt dixi,recenti,quãtũ ad humiditatẽ attinet,vſus
ſum in agricola quodã duro corpore,ac mirum eſt,q̃uo ſola aduſq; finẽ adhibita adiuuerit, adeo
vt nullius pharmaci p̃terea ueniret neceſſitas.Alteri, qui puncturam profundiorem haberet, ti- F
thymali cuiuſdã exiguum quid liquoris admiſcui.Mollioribus vero corporibus medicamentum
tactu durius apparet, niſi olei miſtura vehemẽter ipſum mollias. Quin,& alia medicamenta om
nia,quæ neruorum vulneribus adhibẽtur,liquida,& mollia eſſe cõuenit.Mollitiem igitur quod-
uis oleum conciliare,robur vero medicamẽti uetus oleum tueri põt. Vt autẽ propolim in agro
non nunq̃ accõmodaui,tanq̃ melius pharmacum iis,quæ rũ affuerant eligens,ita fermẽtũ rurſus
in alio admoui,medicamẽti inopia,qm̃ hoc quoque in alto fixa extrahere, & diſcutere ſciebam.
Quãto autem vetuſtius fermentum,tanto eſt præſtantius.Porrò huiuſmodi res non ſolum facile
in agris reperiuntur,ſed ẽt ſulphur viuum,quo nõnunquã, & ipſo ſum vſus miſcẽs cũ tetraphar-
maco.Huic igitur,& Aphronitrũ*, & bereniciũ Litrũ,& Aphrolitrum non lapidoſum,ſed vere
apholitrũ,quod ſpumæ cõſiſtẽtiã hẽt,adiiciens frequenter vſurpaui,non mõ in agris aliorum pe
nuria,ſed etiam præſentibus enumeratis medicamentis hoc nomine, vt animi ſenſum experien
tia explorarẽ,probaremq;: At vulneratus talis rei ſolo vſu cõualuit,fotus videlicet oleo.Hoc.n.
cõmune tibi eſto in omnibus medicamentis,quæ hic dicuntur,neruorum vulneribus conduce-
cere.Iam vero,& quod à medicis vocatur Arſenicum,ab ijs autem,q̃ attice oĩa volunt proferre,
Arrhenicum,adiunxi tetrapharmaco,ꝙ animo cõceperam,experientia volens pertẽtare:rurſus G
cum id non adeſſet, ſandarachã,vti vocant,ſicut calcẽ reſtinctam,& viuã, lotam & illotã,minus
aũt uiuæ,plus reſtinctæ, & plus adhuc lotæ adieci . Cæterum de exacta cuiuſque componendæ
quantitate paulo poſt dicemus,vbi hæc ſimplicia omnia, vſusq; ipſorum diſtinctiones,retuleri-
mus.In hoc enim ſermone ꝑ ꝑ empiricos, q̃ ex periptoſi (id eſt incidẽtia ſeu caſu) plurima cõ-
poſitorũ medicaminũ inuenta eſſe putant, viſum mihi eſt commemorare,neruorũ vulnera curã
di rationẽ a me citra caſum repertam inde,ꝙ ſanationis ipſorum ſcopũ,& ſimpliciũ pharmaco-
um facultates,cognoſcerẽ.Etenim ex caſu vnum aliquod ſimplex medicamẽtũ inuenitur,ratio-
nalis aũt methodus plurima ſimul inuenit,& varias ipſorum compoſitiones. Quæ igitur ex alto
humores educere,digerereq; natura poſſunt,neruorum vulneribus ex vſu ſunt. Quãdoquidem
vero non nulla caliditatẽ immoderatam,vel mordacem vehementer acrimoniã,vel acidã quali-
tatẽ coniunctas habent,alia ipſis pharmaca admiſceri ratio eſt , quæ prædictos exceſſus ſine vir-
tutis offenſa tẽperare queãt. At hoc fieri recte nõ poteſt,niſi cuiuſq; medicamenti non mõ quali
tatis genus, ſed etiam quantitatẽ,in eo cognoſcas . Quædam nanque,vt oſtendimus in cõmen-
tario de Simplicibus medicamentis,in primo calefacientiũ ordine collocant , à tẽperatis paulu-
lũ abſcedentia:alia in ſecundo,magis inde declinantia:alia tertio:nonnulla quarto,quæ urere iã
queãt.Igitur pro vehementiæ virtutis cuiuſq; pharmaci proportione,miſcendorũ facultas inue- H
nitur,modo ſimplicium omnium tẽperamenta intelligas. Empiricorũ hęreſis ſola genere con-
ſimilia propter vniuſcuiuſque medicamenti naturæ ignorantiam miſcet:& qui hanc nouerunt,
ſola eadẽ miſcent,quia exceſſus quantitatẽ certo non cognoſcunt.Quod itaque ipſe primũ præ-
paraui medicamentũ:ex multis eiuſdẽ generis compoſitum eſt,quoniam nondum cuiuſque uir-
tutis quantitatem exacte pernoſcebam.Inieci etenim non nihil arſenici,ſulfuris,miſyos,calcis lo
tæ,& illotæ,& pompholygis, ſimiliter ſpodii, item ſquamæ æris, chalcitidis vſtæ lotæ, & illotæ,
ac hæc non vſtæ.Hæc igitur prius in aceto quam acerrimo diebus multis,Sole æſtiuo,leuia red-
didi.Quæ ſuperfundi his debebant,cera erat neceſſario,& mellis non nihil prius expurgati, reſi-
næ propemodum omnes,propolis,pix,& ladanum, liquida cyprinum,ſuſinum,opobalſamum,
amaricinum,gleucinum ,cedrinum,& oleum ricininum, & vetuſtum : ex ſingulis autem liquo-
ribus,quos non multo ante recenſui,paulum aliquid. Poſtremo alias aliud auferens experientię
gratia,nihilo ſimpliciora ſingula,quibus in hunc diem utor,inferiora eſſe animaduerti : ipſorum
autem ſymmetriæ mox ponentur.Itaque ex aceto,& liquoribus talia confeci, ceræ , reſinarum,

propo-

* Al. ſpumam nitri.

A propoleos,& picis non nihil adiungens,pari modo ex columbatũ ſtercore, & herbis tenuium
partium.Minus ergo moleſta ſunt liquida pharmaca,cum alijs,tum neruorum maxime vulneri-
bus.Vtimur & emplaſtri modo cõpoſitis,propter eos,qui ſe lauare volunt:lanis enim ablatis, ac
tali pharmaco ſolo adhærente,minore cum moleſtia lauant.Prædictũ.n.eſt,neque tunc vulnere
affectam partem aquis reſpergendam,ſi in manu id contigerit:pes verò,ſi ijs læſus ſit, vt nõ ma-
defiat fieri non põt,ſed tunc à balneo primis quatuor diebus abſtinendum eſt. Quoniam verò
omniũ huius tempeſtatis hominũ,& eorum iam etiam,qui ruri degunt,ſortitudo perijt,qui laua
re ſe quotidie conſueuerunt,equidem qui non adeo delitijs affluũt(ſunt hi maximè pauperes) vt
plurimum obtemperantes nobis habemus:diuites verò,& præſertim potentes admodum illos,
vel ægrè obtemperantes,vel prorſus immorigeros experimur.Optimũ igitur fuerit,nec ipſis me
deri:verum cum,neſcio quo modo,alius ob aliam cauſam,quidã noſtrum inuiti, quidam vltro,
ipſorum mollitiẽ tolerare coguntur,tale quippiã factitare conſueui:Vulneratæ parti pharmacũ
aliquod in emplaſtri modum imponens,extrinſecus iterum multiplices pãnos oleo unctos plu-
res ſuperinijcio:quibus rurſum extrinſecus faſciã ex linteis accommodo:quã deinde in ipſo rur-
ſus balneo,cũ æger in ſolium eſt ingreſſurus,oleo prius perfundo:& loto videlicet iã omnia im
B poſita auſero,vtroque prædicto totius curationis genere.At verò patet omnibus eum, qui pul-
chrè neruorum vulneribus proſpecturus eſt,ẽt particularum naturæ peritum eſſe oportere. Nã
antea comprehenſum eſt,tendines pariter,in quos muſculi plurimi deſinunt, non mediocriter
condoleſcere,primũ quidem conuulſionẽ generantes,dein putreſcentes, & ipſos vicinas ſimul
partes vniuerſas inficere.Nonnulli autem eorum ceu membranæ,tenues,latique ſunt, quales in
femorum terminis ad genua ſpectantibus,tum intra manus,infraq; pedes ſubtenſi ſunt. Oẽs.n.
qui in manibus pedibusq; ſunt,ſatis quidem coeuntes cutẽ contingunt:qui verò in patellam per
ueniunt,à circumpoſita cute cata darſin id eſt per excoriationem,abſcedunt.Mihi etiam hoc for
tè fortuna contigit:etenim neruorũ vulnerum curationẽ iuuenis adhuc,cum primũ ex Alexan-
dria in patriã reuerterer,annos vigintiocto natus,excogitaui.Quia vero ſingula pharmaca,quæ
adinuenerã,medicis amicis non ſolũ ciuibus,ſed etiã vicinis exhibueram,vt omnia vſu, ac expe-
rimentis firmarentur:viſumque erat,haud noui quõ,ciuitatis noſtrę pontifici,gladiatorum cura
tionẽ mihi ſoli tradere,quãuis iuueni adhuc,vigeſimũ nonum enim tum primum attingebam:
tunc vulneratos in priore,infernaque femoris parte inuento præſidio curaui:in ijs ſanè, qui per
tranſuerſum percuſſi erant,reliquũ tendinis ipſe amputans, vt tuta eſſet mihi curatio: qui verò
C paruum, vel per directũ, vulnus acceperunt,cum ſecuritate ſimul,& metu totam ſanandi dedu-
ctionem exercens.Nã cũ omnes ante nos medici plurimũ aqua calente ipſos fouerẽt, & triticea
farina ex hydrelæo modicè decocta illinirent,ego ſanè aquã omnino non obtuli:oleo autẽ fre-
quenter reſpergens ſimul cũ prædictis pharmacis,ſtatim oẽs ſanitati reſtitui. Quandoquidẽ ve-
rò multi ſuperioribus annis fortuito perierunt,mihi tamen ne quidẽ vnus,vel ex neruorũ vulne
re,vel alio,mortuus eſt,alter pontifex ſuccedẽs illi,qui mihi,tũ medendi officiũ cõmiſerat, ſimili
ter & ipſe à ſeptẽ mẽſium interuallo gladiatorũ curationẽ fidei meæ concredidit:ſiquidẽ primus
autumnali ſolſtitio,ſecũdus vigẽte vere,pontificatũ geſſit.Rurſus poſt hunc, omnibus à me ſer-
uatis,tertius,quartus,& quintus,pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt,vt iã permul
tum illam medẽdi curationem exploratam habeam.Quin etiã hoc tempore tale quid induſtria
inuenimus,cui animum aduertere maxime illos medicos conuenit, qui vulnerum curationem
recte adminiſtrare cupiunt.Contemplatus enim gladiatorem quendam ex ijs,quos equites no-
minant,tranſuerſam diuiſionẽ in priore,ac inferiore femoris parte habentẽ,eãque ſatis altam:ac
vulneris labrum intuitus,ſurſum alterum reuulſum,infra alterum quaſi ad patellam detractum:
non dubitaui distantes inuicem muſculorum partes ſuturis contrahere,curatione illa, quæ cata
A.l.4.f.4. t.4.f.475. h D platosi.per latitudinem dicitur, neglecta. Itaque veritus tendines ipſis conſuere, denudatis
prius illis,ſic altioribus ſuturis vſus ſum,haud ignarus carnoſam ipſam muſculorum partem pe-
riculo vacare,tendines vero nõ item:quamuis hoc nullum ex præceptoribus facientẽ viderim.
Quidam ſiquidẽ ipſorũ in huiuſmodi vulneribus ſolas cutis oras conſuebãt: nonnulli in carno-
ſis partibus muſculos ipſos ſuere auſi,id in ſuperficie ipſorum facere ſolebant:proinde ſi quando
vulnus inſigniter altum,non ſecundum mẽbri longitudinem,contigerit,ſummã quidem muſcu-
li partem glutinabãt,reliquã vero totam inglutinatam relinquebant.Etenim in vulneribus iux-
ta mẽbri lõgitudinẽ factis deligatura vulnerati muſculi partibus inuicẽ contrahẽdis ſufficit: per
tranſuerſum vulneri accepto, cum deligatura nihil prodeſſe poſſit,ex ſola ſutura totum abſol-
uitur: has igitur niſi quis altas faciat, muſculi in profundo partes inglutinatæ permanẽt. Cæte-
rum nonnulli opus à me confectum imitantes,anatomes imperiti, ab omnibus muſculis ſubie-
* ctas membranas auellunt neſcientes has ſimul cum muſculis tutò conſui, tendines autem ſimi-
liter ipſis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint, ta
men craſſiores adhuc,krioresque membranis ſunt,tenues abunde illos videbis, & in omnibus
iuxta abdomen muſculis,præter quàm duobus rectis,quibus obliquorũ membranoſæ aponeu-
roſes,

roſes (ij ſunt neruoſi ex muſculis exortus) incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos E
mẽbranæ modo dilatatus; quippe ſeruant omnes, qui dilatantur, craſſitudinem magnam ſatis, vt
neminem latere queãt. At ſympathia, id eſt conſenſus, ſuper poſitarum partium vſque ad ipſum
neruorum principium, non minus q̃ iis: qui iuxta ſemoris articulum, muſculis, tũ in cubiti gib-
berum: quem Græci ancona uocant, tũ in calcaneum inſertis, accidit. Dilatantur itaq; vtriuſq; tẽ
dines, ſed ita, vt craſſitudinẽ notandam retineant: calcis tendo ex ſura deſcendentes magis adhuc
robuſtus craſſusq;, ceu ex tribus neruoſis exporrectionibus cõpoſitus, apparet. Latuit aũt hoc
ætate nobis maiores anatomicos, ſicut & pleraq; alia in totis muſculis, ac multo ẽt magis in ue-
nis, arteriis, & neruis. Multi uerò iã ex meis ſodalibus etiamnũ hæc omnia nouerunt, & diſcipu-
lis oſtendunt, libris meis anatomicis perlectis Memini ſane ex anatome, euidentium nihil, vt q̃s
putaueri, cõe cum opere de medicaminibus cõponendis habẽtium, timens ne ex huiuſmodi in-
ſcitia errantes, vel vniuerſam curandi rationem ſuſpectã haberent, vel fruſtra mẽbranas auelle
rent, ſugientes inde, ſicut ſalſo exiſtimant, noxã futurã. Quẽadmodũ alii quidã, cũ non ualeant li
gamenta cognoſcere, ea tanq̃ neruos, & tẽdines vulneratos ſuſpecta hñt, a periculo alioquin re
mota, qũocunq; afficiuntur, vtpote inſenſibilia, & ex oſſibus, nõ ex muſculis ſicut tendines, orta,
uel ex cerebro, ſpinaliq; medulla, vt nerui. Optime igitur, velut alia pleraq;, ẽt ĩ his permulti me- F A.l.1.f.4. c.1.f.70.g
dici clariſſimi dixerunt, medicinæ partes mutuã opẽ requirere, tũ quæ manu, tũ quæ medicamen
tis, tũ quæ victu medetur (primã græci chirurgicen, alterã phaımaceuticen, tertiã diæteticen no
minant,) ac ſanè maximè illã, q̃ manu curat, reliquis duabus indigere. Itaq; ſi frequenter in ſimus
cuiuſq; tendinis, & nerui poſitum, ac magnitudinẽ cõtempleris, exacte poteris ẽt, ſi humani cor-
poris incidendi copia tibi vnquã ſuppetet, ſingula, vt vidiſti, celeriter inuenire: quod ſi inexerci-
tatus omnino facias, nihil inde promouebis. Quẽadmodũ nec medici bello germanico, barbaro
rum corporum inſectionis poteſtatem habentes, amplius quippiã didicerunt iis, q̃ coqui intelli-
gunt. Etenim empiricorum anatome caſu cõtingens prolixum nugamentum eſt, ſimile capris,
q̃ runcis manualibus cõpunguntur. Hac nugacior eſt ex libris anatomicis inſtitutio, non abſimi-
lis iis, qui ſecundum parœmiã, ex libro gubernare dicũtur. Qñquidem enim cõtemplari palam a
præceptore oſtenſos in corpore neruos, & tendines ipſorum, niſi denuo eos uideant, & tertium,
& ſępius deinceps, loci accurate, in quo poſiti ſunt, nõ meminere, multo minus ex lectione pote
runt addiſcere. Itaq; huius tẽpeſtatis empiricorũ optimus, cũ libros oẽs anatomicorũ perlegiſſet,
puerũ ſtilo in interiore brachij regione, ſupra medias ipſius partes, in ſchola qñque punctũ phar
maco emplaſtico curare aggreſſus eſt, cuius experientiã ex nerui vulnere curato paulo ante ac- G
ceperat pueruq; ob id ab inflãmatione, ac dolore immunẽ vidẽs, in totũ curatũ putabat, verũ
repetẽte ſeptimo die conuulſus periit. Ille igitur cũ ſactũ, quaſi cuius ratio, aut cauſa dari non faci
le poſſet, nobis recenſeret: ego uero medicamẽti cõpoſitionis ſcripturã recitaret, poſtulaſſem: ei,
cũ id ſtatim egiſſet, hæc protinus ſubieci, nũquid recenſendo, q̃ puero neruum vulnerato nuper
contigerunt plus aliquid narrationi adiecisti, q̃ quod medicamenti mirificè puerum recens vul-
neratum curantis experimẽtum habueras? Vt aũt ille cõfeſſus eſt nil ſe aliud ſermoni addidiſſe:
ruſus igitur, inquã, audi à me q̃d geſtũ ſit. Notabile vulnus erat nerui pcuſſi, q medicamẽto hoc
curatũ eſſe dicis: & q̃dẽ audacter in id genus vulneribus iterũ eo utitor: pũcturas aũt neruorũ an
guſtã cutis diuiſionem habentes tale pharmacum ſanare nõ poteſt: ſicut nec id, quod puncturis
medendis dicatum eſt, ipſi neruo nudo adhibitum: quippe multo calidius eſt, magisq; mordet,
q̃ vt nudus neruus mordicationẽ eius, & ardorẽ ſuſtineat. Vbi vero, & cutis, & mẽbrana ſuper
ipſo, itẽ caro præpoſita eſt, mordax medicamentum, ſi tenuium ẽt partiũ ſit eadem ratione ner-
uo medetur, qua pharmacum tuum, quando ipſum ſolum nudum neruum affectum contigerit.
Præcipua autem danda opera eſt, vt oræ anguſtiorum punctum apertæ ſint, vt calidum medi-
camen extrinſecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatẽ circa affectum lo-
cum in alto latentem. Ob quam rem id genus puncturis orificium duabus in cutem ſectionibus H
ſecũdum rectos angulos diuidere oportet. Atque tum hęc, tum alia multa prius relata, dixi ei,
qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat adeo, ut ex praua medendi ratione ipſe con-
vulſus interierit. Itaq; omnes norunt etiam punctæ partis naturam indicare non nunquam vul-
nus abſq; periculo, non nunquam ſuſpectum eſſe, cum neruum ſubiectum uiderimus, vt in pue-
ro ad brachium puncto: non enim ſermone locus poteſt exprimi, ubi, quæ per alam in totã ma-
num pertendunt, brachio inſeruntur. Et ſane hic quoque demirari eſt empiricorum litigandi
ſtudium, qui quidem in aliis oĩbus medicinæ opus, quodlibet ſubinde contemplatum melius ip-
ſum imitari concedunt, quam ſi raro viderit: itidem melius eum quolibet opere perfungi, ſi
frequenter illi aſſueuerit: Sola vero, quę ex corporum inciſione cognoſcuntur, poſſe quempiam
firmiter aſſequi, modo anatomicorum uirorum hiſtoriam perlegerit, cum vel ex ijs, qui a præce
ptore oſtenſas corporis partes conſpexerunt, nemo ſemel, vel iterũ ſpeculatus ad amuſſim me-
moria tenere poſſit, ſed frequenter illum conſpicere conuenit. Nerui autem non modo magni
in alto particulas multas corporis permeant, ſed in cutem quoque ſolam diſtributorũ tanquam
radices

A radices ꝗdã ſunt:in ꝗbus vulnerati,niſi ꝓbè curẽtur,ſubiacẽtiũ neruorũ magnorũ affectũ cõſen-
ſoriũ obtinẽt,vnde ij ꝓdeunt,quos in anatomicis adminiſtrationibus accuratè ꝑ tractauimus,ab
oĩbus,ꝗ me ꝑceſſerũt,omiſſos. Atq; has radices niſi crebro in ſimiis fueris intuitus, fieri nõ põt,
vt cũ humanũ corpus in conſectionẽ nactus fueris, exacte deprehendas. Quẽad.nodum multo
minus in anatome fortuita,quã & ſpeculationẽ vulnerariã nominãt, locũ ex ſola lectione inue-
nire queas: quãꝗ nec aliꝗs per multa vulnera ipſe met inſpicere poterit,ſi ea excipias, ꝗ in bello
cõtingunt, in ꝗbus & ipſis nemo,dũ ſauciũ cito curare ſtudet,contemplatur,vbi vulneratis par-
tibus nerui,vbi arteriæ,venæq; ſubiaceant. Videntur itaq; in hmõi affectuum curationibus ana-
tomes imperiti ſimiles iis,ꝗ iter in lectica cæci faciunt,eoq; vehemẽter errant. Verũ ꝗ inter ip-
ſos,& partiũ experientiã ex inciſione cognitã,& methodũ confectionis, vſusq; medicamẽtorũ
cõiunxerit,is ſemper neruorũ vulnera,vñ nos,ſine omni periculo curaturus eſt, vt nec principa
lior vlla pars condoleat,nec vulneratus neruus,aut cõtuſus inflammatione laboret: vbi iam hæc
ſunt,multo minus vel putredo,vel claudicatio, vel conuulſio,vel ipſa mors comitabitur.

Confectiones medicamentorum ex metallicis,ad neruorum Vulnera. CAP. 3.

A.l.4.f.4.e. 4.cap.8.fo. 475.f

B EX metallicis medicamentis adſtringentia vitare cõſultum eſt, præſertim vbi compoſiti phar
maci vſus in punctura eueniat: quæ verò detergendi vim obtineut, ſicut æris ſquama, ex vſu
ſunt.cæterum oĩa metallica, cum craſſiorum partium exiſtant (multum enim terreſtris ſubſtan
tiæ in ſe continent)artificii non nihil in præparando requirunt,quo tenuiora fiant.hoc igitur ex
aceto facere ꝗ acerrimo excogitaui,præſertim quod ex vino nõ auſtero cõfectum eſt.† Ac ſi ex
tali non ſit,ſed admodum vetus, } eo utitor. Attende tñ diligenter in guſtu,ne tibi vel minimã vi
ni qualitatẽ referre videatur,tale quippe acetum validam exedẽdi,ſecandiq; vicina,poteſtatem
non habet. Iã vero metallica ex acerrimo,& ꝗ fieri poteſt vetuſtiſſimo,ſubſtantiaq; tenuiſſimo,
læuigare oportet eũ,qui conſiſtẽtiæ craſſitudinẽ deuitat. Præſtat autem id in Sole æſtiuo perfice
re. Sunt quidem ex metallicis,quæ nec comminui,nec cribrari poſtulãt,cum facile ab aceto ſol-
uantur,ſicut chalcitis,& miſy: nõ nulla,& contundi,& cribrari,& poſtea læuigari deſiderãt,quẽ-
admodum æris ſquama. Cum igitur primum præpararẽ medicamentum, immiſcui ei & arſeni-
cum,poſtea ſuperfluũ eſſe putaui: etenim ex ęris ſquama,& miſy,& chalcitide,medicamen com
poſitum iri abundè mihi ſatis uidebatur. Miſcui aũt prima confectione etiam æruginem combu-
ſtã: nã quæ ignem experta non erat,tanꝗ iuſto mordaciorem ſuſpicatus ſum : deinde tñ nõ vſtæ
pauxillum ſimul adieci,quãtum aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidẽ ſanè pauciſſimã,
C vſtã uero æqualem miſy,& ęris ſquamæ,indidi. Pręſtantius aũt omnibus cõpoſitis fore ſperaui,
immo etiam experientia deprehendi,in quo plurima æris ſquama ineſſet,dein chalcitis cõbuſta,
poſtea miſy. Quæcunque igitur miſcebis pharmaca,ad Solẽ,vt dixi,æſtiuo tẽpore, multis dein-
ceps diebus in puluerẽ ex aceto quam acerrimo redigantur: quanto enim longiori tempore tri-
ta fuerint,hoc tenuiorem ſubſtantiã conſequentur. Ideoq; anguſtis vulneribus aptiora,ſicut in-
neruis denudatis,admodum tenuia exedentiaque cauenda ſunt: ob quod prædicti paſtilli oĩbus
id genus conueniunt,ſiquidẽ nõ nulla adſtringentia quoque aſſumpſerunt. Porrò celebres ex il-
lis ſunt,qui ad Andronem, Polyidam, & Paſionem, authores referuntur. Sunt & alii quidam
quartus,& quintus,illis valentiores,quibus ego ſubinde vtor. Symmetriæ verò ipſorũ perfectæ
ſermonis proceſſu dicentur. Nunc de eorundẽ vſu tñ explicaſſe ſufficiat, quod tritos ipſos ari-
dos,poſtea turſus ſiræo,id eſt ſapa, adiecto, ita terere conuenit, donec ſordium ſpiſſitudinem re-
cipiat medicamentum,& æqualiter læue fiat. Vocant autem nunc omnes apud nos,& ſiræon,
ex muſto decocto natum: id autẽ nihil vinoſum habeat, quale non ex auſterarum vuarum, ſed
quam maxime dulcium,muſto præparatur,neque ex primo fluente,ſed poſtremo. Si igitur tale
muſtum extiterit,coquendum eſt,dum ad dimidiam partem menſuræ conſumatur: ſin minus ta
D le, ad tertias coquendum eſt. Huiuſmodi quidem decocto paſtillos ſoluere expedit, ut mellis
craſſitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximeque ex ipſis tempera-
tiores,qualis Polyidæ eſt. Ac multo ſane magis,ſic corpus ſit tenerum,ac molliuſculum: in quo,
& prorſus a paſtillorum vſu te abſtinere tutius eſt,alius vtentem pharmacis, de quibus iã ſermo
factus eſt,iterumq; fiet. Neruo autem nudo linamentis cooperto,extrinſecus vnum aliquod ex
iis,quæ ad anguſta vulnera conueniunt,ſuperdandum eſt. Quorũ ſunt quatuor genera, vnũ hoc
quod ex metallicis conficitur,alterum quod ex liquoribus: interquæ refertur & illud,quod ex eu-
phobio conſtat: tertium ex columbarum ſtercore: & quartum praon ideſt mite, a me appellatũ,
quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos vtor: ex his quatuor vnũ quod-
dã toti affectæ particulæ circundandum eſt ita, vt ſanarum quoque partium multum vna com-
prehendat,præſertim ſuperpoſitarum: quas bis die,vel ter,ſi neceſſitas incidit,perfuſione ſouere,
oportet: Quin etiã nocte interim linamentis quidem denudato neruo impoſitis, cæterum eo,
quod extrinſecus admotum erat,ablato. Porrò cum permagna humanorũ corporum ſit diffe-
rentia,tum in natiuis ipſorum temperamentis, tum ætatum mutationibus, inſuper vitæ ſtudiis
nulla ratione,quod componitur medicamentum,omnibus cõuenire poteſt. Quam ob rẽ duo in
promptu

† Al. ac ſi ex tali ſit, admodũq; uetus ſit.

promptu habeto, alterum valentius eiuſdem generis reliquis, alterum mitius: quibus inuicē mi- E
ſtis, dum vſus poſtulat, permulta inter hæc media iuxta miſturæ quantitatē cōſtituas: Si nanq;
parē vtriuſq; portionem cōſuderis, miſtum exacte mediū amborum erit: ꝙ ſi alterius plus adij-
cias, tm̄ a medio ad illud ſummum recedet, quanto miſtura ſuperauerit. Eſto igitur valentiſſimū
metallicū ex his conſtructum, vnā partē crudæ chalciridis habens, duas miſyos ſimiliter crudi,
tres æris ſquamæ: Inualidiſſimū, vnā itidē miſyos, & chalcitidis, ſed vtriuſq; cōbuſti, ſquamæ qua
tuor. At vero amborū mediū, quo ſubinde vſus ſum, tale eſto: Miſyos, chalcitidis, æruginis, cu-
iuſque vſti pars vna, æris ſquamæ partes tres. His ſicut prædixi, contritis, ceræ in valentiſſimo du-
plum, in altero duæ partes, & ſ. miſcentur: in medio, ꝙ intra hæc cōſiſtit, partes duæ, & quarta: ſi
cut in primo trium, ꝙ valētiſſimū eſſe dixi, oēs partes numero ſex, ex miſy, chalcitide, & ſquama
Al. octodecim collectæ, naſcūtur. His ergo duodecim ceræ partes adiiciētur At in medicamēto inualidiſſimo ſi
metallicorū ſex partes exiſtāt, ceræ* duodecim apponas: ī mediocri amborū mediū, ſunt ēt inter A.l.4.f.4. t.4.ca.8.f. 479.a
octodecim, & duodecim, media quinq; & decē. Siue igiť denariū vnū ſtatuas vnā eſſe partē, oīū
videlicet, tot denarios adiicito, quot partes, ſiue vnciā, ſiue librā: ſic.n. apud Romanos cōſuetudo
eſt nominari tot vncias, vel libras. Porrò mēſura q̃dē apud ipſos eſt, qua oleū metiūtur, īſecta di-
ſcretaq; lineis totā ī duodecim partes diuidētib⁹: atq; ītegra mēſura ab eis libra nominať: duode- F
cima uero eius portio, vncia. Metallica igiť, & cera ī lāce aliis vnciis pōderanť, oleū cornu metiū
tur. Itaq; p̄dictis pharmacis oībus iuxta ceræ proportionē oleū immittatur, ſuperetq; in ſingulis
ipſis dimidio: vt ſi cera vncias octo compleat, oleum duodecim, hoc eſt integram libram pendat.
Eſto aūt id ſabino ſimile, partium tenuiorum, minimeq; adſtringēs: at etiam ſi vetus ſit, præſtat:
acerbum vero, & quod ex oleæ ſurculis confectum eſt, nequaquam conuenit. Cæterum omni-
bus medicamentis commemoratis, vbi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fue-
rint, thus cādidiſſimum, & pingue admiſceatur: deinde rurſus vna cum metallicis diebus aliquot
læuigetur, priuſquā ceratum eis immiſceas. Quāta vero ex omnibus metallicis copia colligitur,
huius partem dimidiam thus contineat: quòd ſi mollius medicamētum facere poſtulas, amplius
quam dimidiam: ſicut vbi acrius expetis, minus dimidio, adiungas. Et verò etiam ceræ, cum oleo
liquatæ reſinam quandam ex ijs, quas recenſuimus, miſceas licet, ſciens acrius ipſum, adiecta ſtro
bilina, fieri, mollius terebinthina, medium vtriuſque abietina. Ex harū genere larix quoque eſt,
prædictis planè humidior: conſiſtentia verò ſimilis liquidæ pici, quā loco terebinthinæ inſtito-
res vēdunt ignorantibus eas diſcernere: eſt autem talis reſina odore, guſtu, & facultate, quam te-
rebinthina acrior. Cum hac igitur, & terebinthina, perſimilem potentiam larix obtinet, ſed te- G
nuioribus partibus, maioreq; diſcutiendi virtute prædita eſt. Miſcebis igitur ceræ ſextā ſuperio-
rum reſinarum partē, volens medicamentū emplaſtri figuram inducere: nā vni ceræ pondo, reſi-
næ vncias duas adiicias: ſin autem liquida inſigniter fuerit vel vnam tantum miſcere ſatis eſt. At-
tamen ſi, vt in modum emplaſtri pharmacum fiat, nihil curas, reſinam addere nō admodū opus
eſt: chalbani verò æquale thuri pondus indes, vbi mitiſſimū reddere medicamentum ſtatuis: dū
valentius, dimidium: quando ipſorum medium, id quod inter æquale, & dimidium eſt. Verbi gra
tia, ſi quatuor thuris denarii fuerint, duos chalbani impones, validum permanere medicamen po
ſtulans: mite, quatuor: medium, tres. Vt enim molle, & dolorem leuans quippiam habet, ita
quoque putrificū, quod ſanè, & plurimis mollietibus accidit. Quare cum neruo denudato phar-
macum adhibes, non adeo chalbanum eſſe commiſtum oportet: quod ſi nudus ille non eſt, haud
mediocriter ipſius admiſtio dolori auferendo cōuenit: ideoq; tale etiā medicamentū acuto ſen-
ſu præditis, teneris & cacochymis paratum habere expedit, in quo plus chalbani adiectum ſit.
Omnia ſiquidē metallica exaſperant, doloremque concitant, & ex liquidis acetum: vnde meritò
ex illis confecta pharmaca aſpera uidentur, & dolorifica: ob quā rē, & fotus ex oleo, & chalbani
miſtura ſimiliter ipſis idonea eſt: nihilo autē minus tenuium partium adeps chalbano dolorem
ſedat. Quare velim te aliud quoq; medicamen ex his aliquod præparatum habere, quod ex me- H
tallicis cōpoſito miſcere poſſis, tum in dictis corporibus, tum in ijs, quę aſperum, & dolorificum
quandoq; medicamentum præceperint. Deligendus aūt adeps, qui tenuiorum partium exiſtat,
cuiuſmodi ſunt agreſtium animantium, maxime leonis, pardi, hyęnæ, & vrſi: ad hęc volatiliū, ma
ximè anſerum: horum inopia agreſtium gallorum gallinarumque, ita vero anſerū quoq; ſylue-
ſtrium: nam animalium, quæ in vrbibus aluntur, & tanquā in ocio concluſa ſunt, humidior eſt
adeps, & craſſior. Cæterum quo pharmaci conſiſtentia cerati ſpiſſitudinē habeat, ceræ tertia, vel
quarta pars admiſceatur: vel ſi adeps humidus nimium eſſe tibi videatur, licet & ceræ dimidium
adiicere, quemadmodum: & vbi ſicca fuerit, quartā: cum mediocriter habet, tertiam. Porrò hu-
iuſmodi ceratum, quod vtile nobis futurum eſt dia ſteaton. i. ex ſeuis, nominetur.

De medicamento, quod ex Euphorbio componitur CAP. 4.

Dictum mihi eſt & antea, vetus euphorbium recētiori multo inferius. Si igitur anniculum ſit
etiā Cyrenæo magis liquore excalfacit, præſertim eo, quē nūc habemus: ex quo per aquæ
irrigationē ſtirpes augent, & ad liquoris copiam generandā præparant. Nam poſt annum vnū

abunde

A abundè calidum eſt, deficit autem iam non mediocriter à recenti: bimũ adhuc magis a nouo de-
generat: quẽadmodũ triũ, aut quatuor annorũ, & hoc magis uetuſtioris virtus oĩno reſoluitur.
Cognoſces autem, vt dixi, q̃ ætatẽ, quamq; vim obtineat, & colorem, & conſiſtentiã eius reſpi-
ciẽs. Colore quidem vetus nouo flauius pallidiusq; apparet, cõſiſtẽtiã durius & ſiccius: Iã ſi guſtu
voles diſcernere nõ cõiecturalẽ eius dignotionẽ, ſed firmã habiturus es: ꝙ verò dixi calfactoriam
voctionẽ ex eo me cõfeciſſe extẽporali vſu exigente, exactiſſime pharmaci facultatẽ tibi indica-
bit. Conſtat aũt hac ſymmetria. Vna pars eſt euphorbij, tres ceræ, olei duodecim: cerã q̃dem eu-
phorbio triplo copioſiorem, oleũ uerò q̃ ipſa cera, quadruplo eſſe cõuenit. Vbi igitur in hũc mo
dũ medicamentũ cõpoſueris, fricata eo parte aliqua, manifeſto licebit dignoſcas, quantã uirtutẽ
obtineat: maximè aũt in balneo innoteſcit, ſiquidẽ ab aere q̃dẽ mordentur, ſed magis adhuc vali
de ab aqua, cũ euphorbiũ ſit calidũ, recens, forte. Tale igitur conſecutus, & hanc ipſam cõmemo
ratã vnctionem audacter puncturis imponito, vbi oras cõuenire metus eſt: Si imbecillius fuerit,
auge menſurã euphorbii pro imbecillitatis rõne, interim partẽ vnã, ac dimidiã iniiciens, interim
duas, non nunquam & pares ceræ, & plures, ſi vetus nimium extiterit. Primus ſanè vſus in pun-
cto neruum, vel tendonẽ, ad ſecundum te deducet. Si nanq; vulneratus ipſe mordicationem ſẽ-
B ſiſſe dicat, tibique ipſi partes puncturam ambientes calidæ appareant, tum ipſa punctura magis
ac par eſt elata, & oræ inflãmatione ſub afficiantur, vel olei copioſioris miſtura vim medicamen
ti remittes, vel cõpones aliud ad * priorem ſymmetriam, aut euphorbio vetuſtiore, moderatum
ita efficies. Quod ſi e contrario quam dixi eueniat, virtutẽ pharmaci adaugebis. Sin mediocriter
omnia habere videbuntur, ſeruabis. Itaque confectura cerã triplo euphorbio copioſiorem conti
nens aliarum eſt valentiſſima, cum illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplo
autem habens, inualidiſſima: quadruplo capiens, medio inter vtraſque ordine conſiſtit. At ſi vo-
guenta proponis efficere, qualia a medicis acopa. i. laſſitudinem leuantia, nũcupantur, oleum ce-
ræ quadruplum immiſcebis: ſi verò vt in fracturis liquidum ceratum parare duplum: quando ce
ra, & ſicca, & pinguitudinis expers fuerit, etiam amplius quã duplũ: plerũque vero ſufficit vnius
partis dimidiũ duplo apponere, vt tota ceræ menſura duarum partiũ & s. fiat. Atqui in modum
emplaſtri medicamen cupiens componere, oleum pari menſura ceræ miſcebis, ſiquidẽ ambiens
fuerit calore temperatus: ſin cera vetus, & arida, & ille frigidus ſit, paulo amplius: ſicut cum cera
eſt pinguis, ambiens calidus, paulo minus. Id autẽ minus duodecima vtroque uerſum medij por
tio eſt, etenim & vndecim & tredecim nonnunquã olei vncias ceræ libræ miſcui, tum pro eius
C cõſiſtentiæ quantitate, tum aeris circunflui caloris frigoriſque. Raròautem paulo plus, vel mi-
nus, verum vt colligationem, pinguitudinẽ, viſcoſitatemque haberet, nec friabile eſſet, aut facilè
diſſolueretur, aut a cute decideret, adiunxi reſinã ei potiſſimum, ſi aderat, terebinthinam ueram,
ſin minus, paratiſſimã vbique, quã frictam, & colophoniam appellant, eamque pari cũ cera pon
dere. Conſeruat etiam medicamentis, quibus iniecta eſt, priorẽ conſiſtentiam, vbi & ipſa medio
criter habeat: quippe notũ eſt, vt in oĩbus aliis, ſic in reſina quoque, maioris minoriſque rationẽ
conſiſtere. Itaque ſi pinguior, liquidiorque nonnunquã appareat, ſciendum eſt ceratum, quod
ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multò, quam fuiſſet, euaſurum: Summatim in ner-
uorũ vulneribus, quam interim ab exacta, mediaque, medicamentorum emplaſtri modo conſe
ctorum conſiſtentia erratum fuerit, ad molliorẽ potius tendere, ſi inquinatutũ quoque ſit quod
confectum eſt: ſimili ratione, & quod conſiſtentia mediocri eſt. Pix autem cerati conſiſtentiam
ſeruat: optima verò ſicut dictum eſt in talem miſturam pinguis exiſtit, quemadmodũ & reſina.
Si liquidam reſinam inijcias, quali conſiſtentia eſt terebinthina, tertiam ipſius partem ceræ eſſe
oportet. Atque ipſa terebinthina recens, veteri longe eſt liquidior. Mementote igitur, quod de
cera & reſina audiuiſtis, id ĩ omnibus obſeruare, nec. n. ex ſiccis, & aridis, vel tẽpore vel ex prima
D ria natura, verum ex mediocribus conſiſtentia, tantum cuiuſque miſcendum eſt in medicamen-
torum compoſitione, quantum à me ſcriptum inueniatur. Eſto igitur quod uim, & ſubſtantiam
prædicti medicamenti mediocrem habet, ceræ, reſinæ frictæ, & olei, pares portiones continere,
ipſius euphorbii ſextam, vt ſingulorum ſit illorum libra, euphorbii vnciæ duæ. Quòd ſi mollius
ipſum reddere voluerimus, octauã euphorbii partem inijcere ſufficit, hoc eſt vnciã & s. in recen
te & calidiſſimo, velut præcenſui, euphorbio ſymmetria hæc definita: nam ſi vetuſtius ſit, eoque
imbecillius, copioſius hoc aliorum portione eſſe debere prius indicauimus. At ſi non reſinam
duntaxat, immo etiam picem, iniicere eſt animus, ſelibram vtriuſq; miſcebimus, vt modus ceræ
ſit æqualis, quanquam multo præſtat medicamentum, ſi reſinæ piciſque loco, propolim ceræ pa-
rem adiungas. Quod ſi ipſa pinguitudinem non habeat, ſimiliter reſinis, ſi adhærẽs pharmacum,
ut faſciis ligari non opus ſit, eſſe curemus, terebinthinã, vel laricem nominatam, vel etiam ſynco
miſten pineam, indemus, voco ſyncomiſten, quam in alueis, & doliis comportant ligna multa,
ac lapidoſa corpora in ſe habentem, quæ liquata, dum percolatur, pura tunc, ſicut colophonia,
& fricta dicta redditur. Quin & reſinas autorrhytus, id eſt, quaſi ſpontè fluentes admiſcere licet,
nominant ipſas in Lacedæmone, ac aliis regionibus nonnullis, protorrhytus, quaſi primifluas di

* προτέραν, id eſt priorem, in antiquis tamẽ legitur πραοτέραν, mitiorem.

xeris.in Cilicia uero nuncupāt talem reſinam capnelœon,liquidis oībus reſinis tum liquidiorē, E
tū calidiorem,tum partibus tenuioribus præditā:quare potentiæ quidē hæc medicamenti, ꝙ cō-
ponis,cōferet,ac maximè inijciēda,cū euphorbiū roboris expers fuerit.Porrò & inter alias reſi-
nas odoratior eſt,ſicut terebinthina,& abietina. Enim vero dictum eſt anrea terebinthina,abieti
nā eſſe calidiorē,hac verò ſtrobilinā. Differt aūt à p̄dictis reſinis ꝙ uocatur ſtrobilinū Phyſema,
& pityinū,adeo ſiccū,pinguedinis expers,areſcēſq; vtrunq; celeriter,vt in pila cōtūdatur, & cri-
bro ſecernatur:quare ad ꝓpoſiti medicamenti cōpoſitionē neutiquā hæc cōueniūt. Vſus tñ ſum
frequētiſſimè,cū euphorbiū anniculū exiſteret.Porrò dum cōponitur, olei,ceræ,reſinæ frictæ ſin
gulorū pondo librā miſceo:picis pinguis ſelibrā:& his liquefacti euphorbii pondo vncias duas:ſi
imbecillius ſit,tres:ſi terebinthinā ceræ adijcere uoles,vnā.Mediocrē pharmaci cōſiſtentiā facies,
ſi cera terebinthinā liquidam,& recētē triplo ſuperet. Huius vero exiccatæ tēpons ſpatio reſinæ
dimidiū pōdus oleo adæquato.Totū aūt ex tribus miſtū,oleo inquā,cera,& terebinthina, cū ſit li
bræ vnius ac ſemiſſis,euphorbii anniculi vnciā vnā accipiet:ſi tale nō extiterit , vnā & ſemiſſem.
Vnde ſicut iam ſubinde dictauimus,euphorbium pro temporis ratione augere nobis eſt integrū.
Quin ēt,ſi vulneri impoſitum pharmacum, primo vſu videtur quodāmodo imbecillius,euphor
bium oleo læuigatum medicamini emplaſtroſo manibus ante ſubacto licet admiſcere: ſic.n.no- F
bis faciētibus prōptè vnitatem accipit.Cæterū in prima pharmaci compōne ſatius eſt ceratū ra-
ſum,ſeorſum vbi præparaueris,ita læui facto euphorbio ex oleo admiſcere:quippe ijs,quæ liqua
ta ſunt,ipſi ſuperfuſis in mortario plerunq; fiunt encerides nominatæ, p̄ſertim ambiente frigido.
Aquam uero ceræ liquefactæ cum reſina cōmittere non eſt neceſſarium, ſicut ego ab initio facti
tabam,tantum ei admiſcens,quantum in ipſa coctione conſumendum erat.

Medicamentum ex liquabilibus confectum. CAP. 5.

Liquabilia voco medicamenta,tum quæ ignis commercio colliquantur, tum quæ ex humidis
quibuſdam,velut aqua,aceto,& vino.Ex aceto itaq; citra ignem liqueſcit gutta ammoniaci,
ſagapeni liquor,& panacis ſimiliter, quē appellatiōe cōpoſita opopanacē vocāt.Igni verò lique
ſcunt propolis,cera,reſina,ladanum,ſeuū, chalbanū, verū hoc in duplici vaſe colliquare melius
eſt.Nominamus aūt ſic,cum in cacabo,qui aquā calidā habeat(prunis.n.incumbit) uas alterum
conſiſtit,præter liquabilia ēt chalbanum continens.Habeto autem tale quoddam confectū me-
dicamentum ſaltem vnum,& ſi duo habere præſtaret:quorū validius erit huiuſmodi. Opopana-
cem ex aceto diſſolutum diutius conterito:huic poſtea liquefacta ſuper igne propolim , chalba-
num,reſinam,terebinthinam,miſceo.Singulorum itaq; aliorum pars vna eſto,propolis verò re- G
centis pinguiſque ſex:ꝙ ſi ſicca vetuſque contigerit, præſtat oīno tali non vti : at ſi aliā non ha-
bes,duas portiones,non vnam,miſcebis.Sin abſit propolis , eius loco picem pinguem immitte,
qualis eſt brutia,& quæ ex regionibus circa Pontum apportatur , pinguis ſimul & odorata , quā
in nigrū amaricinum inijciunt , quale prius omne conficiebatur:nunc enim & ſine ea ſubalbidū
amaricinū cōponunt.Quod ſi tali ēt careas,alia vtitor terebinthina,ſicut prædiximus, duplicata.
Ego nonnunquā, vel ſolū medicamentum ex pingui pice confectum impoſui, quo etiam ad ca-
num morſus vtor. Hoc nanq; ſolā picem pinguem , ex aceto acri coctā hmōi ſymmetria conti-
net:Sextarium vnum Romanum aceti, libram vnā picis, opopanacis quadrantem, quod eſt un-
cias tres hoc pharmacum vlcus ex rabioſi morſu cicatricem ducere non ſinit,ſed punctis in ner-
uoſa aliqua particula idoneū eſt,quippe quod puncturæ oras conniuere nequaquam permittat.
Quoniā verò durum eſt,in duris ſolum corporibus eo vtemur, qualia ſunt foſſorum , & meſſo-
rum.Sin autē puero,vel muliere,vel molliore corpore puncto,hoc tantum quiſpiā veſtrum præ
ſens habet,idē cū vnguento aliquo diſcuſſorio,amaracino maxime & opobalſamo,colliquare li
cet,deinde cum irino & comageno:hęc ſi non adſint,gleucino,ſuſino,& cyprino:his quoque de
ſideratis,oleo ueteri liquefaciat,vel ſi in Alexādria forte fuerit,ricinino & raphanino : hæc ſiqui
dem copioſiſſima in illa ciuitate habentur,ſicut etiam in vniuerſa Aegypto.Atqui in illis regioni H
bus ſinapinum oleum haud ægrè reperiri poteſt, cuius & ipſius parte aliquando miſta pharma-
cum acerrimum fore nemo ambigit,vt ad puncturas conuenientes aperiendas cōducat. Patere
aūt cuilibet arbitror ex prædictis , ſi & loco opopanacis ſagapeno prius in pila ex aceto trito li-
quefactam reſinam, propolim,& adipem quampiā acriorem adijcias , eiuſdem generis medica-
men futurum.Alterum verò mollius eſt genus pharmacorum liquabilium , ſed acetum non ha-
bet,quod reſinis,& propoli,& ſeuis tantum præparatur,cera quoq; propter ſpiſſitudinem adie-
cta,ex cuius miſtura pharmacum tactui cōmodius redditur.Adeps porro tenuiū partiū,acriſque
eſto,ſicut leoninus,& pardalinus,& poſt hos hyænæ,& vrſi. Sed de anſerino quid attinet dicere,
præſertim cum anſeres ruſticæ fuerint ? Quin & tauri vetuſtus adeps & hircinus huc conuenit :
nam cū miſtæ naturæ ac facultatis exiſtant , temporis interuallo (quia terreſtres acreſque ſunt)
ad maiorem acrimoniam declinant, ſimiliter videlicet plurimis quæ vetuſteſcunt:ſic nanque &
ipſe porcinus adeps omnium cum ſit molliſſimus, tēporis proceſſu acrimoniam acquirit. Idem
uino , aceto , & melli accidit . In horum autem medicamentorum genere ſunt etiam medullæ,

A longe vero præſtat ceruina,& vitulina. Horum acrius coagulum,& iam vehementiori pharma-
corum generi propinquum exiſtit. Itaque & huiuſmodi aliquod pharmacũ habere te cõſulo, vt
cum à forti aliquo medicamento ſupra modum morſam partẽ vulneratam indignatam offende
ris,oleo prius ſotam huiuſmodi quopiam contegas,ſic nanq; placata ea,rurſus ad acrem curandi
modũ redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo vulneratã quandoque ſoluiſſem, vulnus
irritatũ contemplatus,pharmacum liquidũ forte fortuna præſens, quod ex adipe cõſtat,ad aures
inſcriptum, in vaſe duplici calfactum,affectæ particulæ illeui,ac ſubito inde auxilium ipſo ægro
tantis ſenſu acceſſiſſe percepi: quippe ſtatim omnis dolor quieuit,atque inde a nobis ſoluta ſecũ-
dum naturam habere viſa eſt.

De Pharmaco ex columbarum ſtercore confecto. CAP. 6.

COlumbarum in ruſticorum turribus agentium ſtercus acre eſt, quo interim ruri vſus ſum in
adoleſcente nerui vulnere affecto. Atq; hoc agricola cum vidiſſet, qui fundi curam gerebat
(erat.n.non imprudens) imitatus,ſemper vſurpat,& neruis vulneratis medetur. Porrò cõpoſi-
tio,& vſus idem eſt medicamini ex euphorbio,alijs nimirũ eodẽ modo habẽtibus,ſed euphorbij
loco ſtercore indito. Verũ ſtercus hoc ſubtilitate euphorbio cedit,eoq; duris corporibus in agris
B ex vſu eſt. Miſcui aliquando ipſum & metallicis experiundi gratia, ſtatim a principio cũ eis terẽs
ex aceto ad Solem,ſicut nuper docui,multoq; acrius medicamentum euaſit,quemadmodum &
cum æruginem viuam,id eſt non combuſtam,acceperit.

De Pharmaco Diabotan,.i.ex herbis,compoſito. CAP. 7.

INſuper ex herbis tenuium partium ad neruos vulneratos medicamentum compoſui,initio q
dem ex dictamno,amaraco,& ariſtolochia tãtum,poſtea verò & ex aliis, mei ipſius periculũ
faciens,an recte compoſitionẽ ipſorum coniectura aſſequerer: atq; omnia,quo volebã,perduxi.
Idoneæ verò ad id herbæ amaritudinẽ ſine adſtrictione guſtu referant, uel acrimoniã quidẽ,non
tamen immodicam: tales ſunt præter prædictas,maron,amaracũ,poliũ,argemone,chamępitys,
centaurium,quæque eius notæ in ſimpliciũ medicamẽtorũ doctrina cõmemoratæ ſunt, quẽad-
modum & radices omniũ ariſtolochiarum,dracunculi,cucumeris agreſtis, bryoniæ, althææ,iri-
dis,acori,mei,aſari,phu,gentianæ,& panacis: omnium.n.id genus materiam in ſimplicium phar
macorum cõmentariis expoſui. At radices,herbaſq; totas non modò ſcire oportet accurate con
tuſas tenuibus cribris ſecernere,ſed etiã denuo exacte læuigare, vt arida collyria,quouſq; in pul-
uerem redigantur. Nam quod craſſis conſtat partibus, neruos vulneratos nihil iuuat, q ſubtilia,
C vt diximus,pharmaca requirunt: Cæterũ cõciſum medicamẽ,læuigatumq; liquido aliquo exci-
piatur cerati ſpeciẽ habente,ea ſymmetria, quæ in euphorbio prius indicata eſt. Quantum enim
in illo bimuli euphorbii,tantum iis dictamni,mei,& acori,iniiciendum eſt,& quę his ſimiliter ca
lida guſtu percipiuntur: quantum vero illis trimuli, tantum his ariſtolochiæ,iridis,dracunculi,
gentianæ,aliorumq; id genus,quæ perinde atque hæc amara ſunt, immittemus.

De Sumptuoſis pharmacorum confecturis,ad vulneratos. CAP. 8.

NOn ab re fuerit etiam eiuſmodi pharmaca cognoſcere: vſus.n.ipſorũ quandoq; ſed rarius in
cidit,quemadmodum ſimpliciorum frequenter. Vbi.n.quiſpiam pharmacorum medicinę-
que ſtudioſus,non plura quingẽtis myriadibus habẽs,vllo ſimpliciore vti dedignabatur, multo
magis vel diues aliquis, vel Monarcha, odoratum ſimul, & quod multa conſtet pecunia,volet
habere pharmacum. Porro diues citatus,cuius in primo de præcognitione ex pulſibus ſuppreſſo
nomine memini, quemadmodum & nunc, qualis erat, ex duabus ipſius actionibus huiuſmodi
condiſces. Vlcus famuli malignum ipſe ſanare conabatur: vbi autem nihil promouit,mihi homi-
nem tradidit: ac cum videret curatum,medicamenti ſcripturam poſtulabat,neſciens multas qui-
dem malignorum vlcerum eſſe dĩas,multas item medicamentorum,ſed arbitratus vnum phar-
D macum omnibus poſſe mederi. Cum igitur,qui applicabat,neque artificioſe ipſo vteretur,poſt-
quã audiuit,quibus conſtaret,eſſentque omnia vilis pretii,hoc,inquit,mendicis ſerua,me autem
ſumptuoſius aliquod doceto. Qui etiam puellum diu ex auribus laborantem,vbi ipſe multis,
quibus vſus erat medicaminibus citra methodum,nihil attuliſſet præſidii, nobis quoque curan-
dum adduci præcepit: poſteaque audiens re quadam uili puerum ſanatum, non poſtulauit a me
pharmaci ſcripturam: Hic igitur ipſe contemplatus,multis,quibus nerui vulnerati erant,digitos
& abſciſſos,& putrefactos,quoſdam verò periiſſe, vel mancos redditos: deinde intelligens nul-
lum ex eis,qui à me curati eſſent,periclitatum,omnes uerò celeriter ſanos euaſiſſe: pharmacum
cupiebat aliquod a me accipere odoratum ſimul,& ſumptuoſum,quo neruorum vulnera poſſet
ſanare. Ego ſanè multas iam ſæpe, tum ſamiliaribus, tum amicis medicis ſcripturas iuxta prædi-
ctam methodum ex tempore compoſitas tradideram, vt experimentis cõpoſitionis ipſorum ra-
tio confirmaretur: ſumptuoſum verò,cuiuſmodi ille volebat,pauperculis hominibus nullum vti
que dedi,ratus melius eſſe remedia ex paratu facillimis componi. Cum igitur diues ille odori,
ſumptuoſique medicaminis compoſitionẽ aliquam ſibi dari petiiſſet, plures ei ſcripturas donaui
prædicta methodo factas: quas ille cum experiri feſtinaret,tum liberis,tum ſeruis,neruis vulne-

ratos ſibi cōquirere iniunxit: medicamētis aūt ſupra oēm ſpem operatis primū ſanè me lauda- E
uit, vt q citra inuidiā, ac liberaliter ſcripturas ei cōicauerim, poſtea ēt donis ꝓſecutus eſt: etenim
ad hmōi quoq; officia prōptus erat. Porrò medicaminū, quæ ei dederam, confectura eſt talis. Cin
namomi, dictamni, mari, ſingulorū † denarium pondo quadraginta. Hæc nanq; odorata ſunt &
ſubtilia. At amaracū quaſi nō boni odoris nequaq̄ miſcere cogitaui: deinde qm̄ Romæ ægrè po- † Al. partem unam.
terat inueniri, ſicut & marum: videbā aūt illum ægrè parabilibus gaudere, quēadmodum & ſum-
ptuoſis: appoſui ſcripturæ ēt illius pauxillū quiddā partis vnius, vt puto quartā, vel quintam por
tiunculā. Hæc cōtuſa, cribroq; ſubtiliſſimo ſecreta, miſcere iuſſi cerato ex opobalſamo optimo,
& cera tyrrhenica facto, cōmodum verò eſſe conieci, ſi ceræ partes octo, opobalſami decem, re-
ceperit. At ne friabile medicamentum foret, ſed ſibi cohærens vnitūque, ēt reſinæ terebinthinæ,
quæ & ipſa eſt odorata, modo ſit optima, partē vnā adieci. Verum ſi generoſius, vt dixi, medica-
mentū facere ꝓponas, non vnā cuiuſq; herbæ cōmemoratæ partē immittas, ſed amplius, vt vna
& ſemis fiat. Hoc igitur ab experientia ꝓbatū eſt medicamē. Alterū præterea ex eodem cerato,
& liquore cyrenæo cōpoſitū, miſtura ꝓportione euphorbij facta. Tertiumq; aliud ex ambobus
miſtis confectū. Quartū deinde, quod ſtacten myrrhā accepit. In quibus aūt neruus nudus eſt, ibi
ceratum ex cera, quæ mytepſice id eſt vnguentaria vocatur, & vnguentis apud Romanos dictis F
ſpicato, & foliato, cōpoſui, duodecimam partem pōpholygis ei admiſcēs, ſiue eloti maſculino ge
nere, ſiue elotæ fœminino, malis dicere: nihil. n. quomodocunq; dicas, vel præſidij, vel nocumenti
pharmaco adferes. Licet aūt tibi & ex tyrrhenica cera ipſum præparare. Nec prohibet quicquā,
ſine prædictis vnguentis tyrrhenicā cerā ex nardo proba liquefacere, in duplici nēpe vaſculū, qd̄
omnibus vnguentis cōmune eſt. At raſo cerato, ſpicæ nardi, amomi, folij malabathri & pompho
lygis eloti, pares ſingulorū portiones miſcebis. Etenim in pūcturis, ſicut prædictū eſt, acrioribus
pharmacis eſt opus, quæ vulnus apertum perpetuo ſeruent: denudatis aūt, mediocri adſtrictio-
ne cum digerendi virtute abſq; morſu prædita afferre conuenit. Quanquam & amomum adſtri
ctionis ſit aliquatenus particeps, magis autem ipſo nardi ſpica, & malabathri folium.

De Medicamentis ab alys medicis aduerſus neruorum vulnera proditis. *Cap. 9.*

VNiuerſam neruorum vulnera curandi rationem, quā ego deorū quadam prouidentia com-
poſui, nullus ante me cōſcripſit: medicamenta tamē, quæ neruorum vulnera quædā curare
promitterent, compoſuerunt ſine diſtinctione, & vario vtendi modo, neq; in anguſtis pūctibus
ſanandi rationem, qualis futura eſſet, indicantes: neq; in latioribus vulneribus, vel denudato ner-
uo, vel tendine, vel contuſo: multo minus ſi pars affecta phlegmone infeſtaretur, vel ēt gangræ- G
na propemodum. Porrò vnum quendam noſtræ ætatis medicum pharmaco vtentem vidi, pe-
rinde ac meis ex metallicis præparatis, indiſtinctè quidē & ipſum: qm̄ vero ex paucis ſponte na-
ſcentibus ipſum cōponi audierā, quod aūt multis cōſtat, ego illo tp̄e præparauerā: cogitaui plu-
ribus ademptis aliud rurſus ex paucis cōpoſitum inſpicere, ac experientia inquirere, multone ab
eo quod varia miſtura paratur, inferius eſſe videretur, an paulo. Quouis igitur modo curaui ēt
medicaminis, quod medicus noſtræ ætatis habebat, ſcripturam accipere, & ſtatim ſimile præpa-
ratum eadem & ipſum polliceri & præſtare, quæ varium illud, cōperi. Huius igitur compoſitio
in hunc modum ſcripta erat. Ceræ pondo vncias ſex, olei vncias nouem, miſyos pondo drach-
mas ſex, chalcitidis denarij pondo vnius, ſquamę ęris pondo uncias duas & s, thuris pondo vn-
ciā & s. chalbani pondo vnciā. Quæ liquari poſſunt, hoc eſt cera, & chalbanum, liquefacta metal
licis in aceto acri, prius accuratè tritis ſuperfunduntur. Hoc pharmacum haud ſcio, quis compo-
ſuerit, neque. n. apud Aſclepiadē Pharmacionē ſcripturam inueni, nec apud Petronam, nec An-
dromachum, etſi oēs antiquiores medici optima medicamēta conſcripſerint. Planè autem con-
ſtat, nec apud Herā Cappadocem, nec Mantiam, nec Heraclidem Tarentinum, reperiri, qui ma-
gnam pharmacorum experientiam habuerunt: immo nec apud Archigenem, aut Philippum, H
aut apud aliquem eius diſcipulū. Inſuper Sorani libris de medicamentis perlectis oībus, itē Me-
necratis, Critonis, Damocratis, & aliorum, qui medicaminum cognitione claruerunt, apud nul
lum, hoc modo citatū pharmacū comperi. Quæ verò apud viros iā dictos habētur. deinceps ſcri
pta indicabo: ac initiū à Pharmacione Aſclepiade facturus ſum, qui in tertio* Interiorum medi- * Exteriorum.
caminum, quas etiam Marcellas inſcribit, hunc in modum docet. *Andromachi Aegyptia ad
vulnera cruenta, vt Aſclepiades præſcribit. Facit ad neruos, muſculosq; præciſos. item ad punctus, cō
tuſiones, attritus, artus fractos. Valet etiam ad abſceſſus, eſt item lippientibus collyrium, iuuat capite
dolentes, & ad multas diſpoſitiones utile eſt remedium.* Argenti ſpumæ, ceræ, ſingulorum denariū
pondo centū quadragintaquatuor, guttę ammoniaci denariū pondo ſeptuagintaduū, terebinthi
næ denarium pondo trigintaſex, lanæ ſuccidæ combuſtæ denarium pondo* duodecim: ſquamæ * Al. octodeci.
æris, ſquamæ ſtomomatis, thuris, ariſtolochiæ rotundæ, ſingulorū denariū pōdo octo: olei ricini-
ni heminas tres. Argēti ſpuma, & oleū incoquūtur: ac vbi mutata fuerint, cera reſinaque adjici-
tur: cum non inquinant, ammoniacū indas dilatando, & tunc lanas ſuccidas, ac reliqua. Hoc me-
dicamentū quanto vtilius ex ſtomomatis ſquama euaſit, tāto deterius ad neruorū vulnera factū

eſt:

A eſt:ſi nanque punctus ſolum fuerit,etiã ęris ſquama ſuperuacua eſt.Quippe nullum metallicum
his conducit,niſi prius ex aceto acri pluribus diebus lęue factum fuerit,quanquã in nudis neruis,
& tẽdonibus bonum fuerit remediũ. At ſi iã phlegmone cõiũcta eſt, liquare ea ex roſaceo cõue-
nit,& ſic emmoto,hoc eſt ĩ linteolo illito, vti: vbi vero nõ adeſt phlegmone, molliora, humidio-
raq; ſtatim ab initio potiora ſunt medicamẽtis durioribus,ac ſiccioribus,præſtatq; liquata ipſa in
digerẽte quodã,vel mitigatorio medicamine vſurpare. Voco digerẽtia q̃dẽ uetus oleũ,& ricini-
nũ,& ſicyoniũ:mitigatoria aũt roſaceũ,chamęmelinũ,& ꝙ ex althęa cõficitur.His fortiora,eoq;
durioribus corporibus magis idonea ſunt,ꝙ ex cucumeris agreſtis radice ĩ oleo decocta,& ꝙ ex
iride,bryonia,& aro paratur.His valẽtius eſt ex dracunculo,ariſtolochia, & panace factũ. Porrò
nos frequẽter ẽt ex abietis ſemine,oleo,& itẽ ex populi flore cõfecto,vſi ſumus, nã hęc diutius ſa
bino oleo intingimus.Quæ igitur de eiuſmodi medicamẽtorũ vſu dicta sũt, uos memoriter ſer-
uãtes ad alia,q̃ explicãda veniũt,traducere operę pretiũ eſſe arbitror. Quod aũt nobis ĩſtitutum
erat facere,aggrediamur.apponemus.n.& alia eiuſdem facultatis medicamina,quale eſt & ꝙ ab
Aſclepiade poſt p̃dictũ his verbis ſcriptũ eſt.*Claudij Philoxeni chirurgi Aegyptium ad prædicta ui
tia.* Argẽti ſpumę,cerę,ſingulorũ denariũ põdo cẽtũ ſexaginta, guttę ammoniaci denariũ põdo
B octoginta,ꝓpoleos denariũ pondo quadraginta:reſinæ ſiccæ,terebinthinæ,ſquamæ æris,thuris,
denarium pondo * ſedecim:lanæ ſuccidæ cõbuſtæ, ſquamæ ſtomomatis, ſingulorum denarium Al. octodecim.
pondo octo:opopanacis denarium pondo quatuor,ricini heminas tres.Hoc igitur pharmacum
ſuperiori eſſe ſimile omnibus apparet, & vtendi modum eundem cum nuper a me citato habe-
bit.Quin etiam ad hæc duo emplaſtra aliud tertium Aſclepiades ſic ad verbum inquiens tradidit.
*Gilunm Haltei. Facit ad cruenta. vulnera & neruos præciſos:item ad uetera cicatricem agreducen
tia & fluẽtia ulcera. Quin & probè emollit duritias,maxime in mammis oborientes. Vtimur eo ad ca
num hominumq́; morſus. Summe facit ad paſtinacæ,draconis,aliorumq́; ſæuorum piſcium ictus. In to
tum uirtutẽ habet mirabilẽ.* Argenti ſpumæ,ceræ, ſingulorum denarium pondo centum:terebin
thinæ,mãnæ thuris,chalbani; minij ſynopici ſingulorũ denariũ põdo * octo,olei ſextarium. Nec Al. centum.
ipſe ergo Aſclepiades hoc pharmacum ad punctus tendinum ac neruorum,ſed ipſis præciſis,vti
le eſſe promittit,cum videlicet maius vulnus extiterit,& neruus nudus appareat:quippe aptiora
tunc ſunt medicamenta, quæ mitigatoriã & mediocrẽ vim obtinent, cuius generis eſt nuper ab
ipſo citatũ.Itaque hæc tria emplaſtra in medio ferè libro Aſclepiades produxit: ſuperius ẽt aliud
multiplicis quidem vſus emplaſtrum,melius autem ijs tribus,ceu ad neruos præciſos corruptoſ-
C que tradidit. Verba Aſclepiadis ita habent. ¶ *Moſchionis Catagmaticum. Valet ad recentia vulne
ra,neruos præciſos,& cum contuſione diuiſiones. Facit etiam ad fracturas cum vulnere, etenim vulne
ribus auxiliatur,& oſſa callo obducit conuenienti deligatura impoſitum. Prodeſt Hydropicis incipien
tibus,item facit ad teſticulorum cõtuſiones,tollit circa anum eminentias,ſanat rhagadas butyro dilu-
tum.ad hæc gutturis tumores,quas Græci bronchocelas appellant,ſoluit omnem duriciem. Curat attri
tos,& fractos articulos,item pedum manuumq́; calloſas excreſcẽtias, quos clauos vocamus,vt eos etiã
citra exulcerationẽ auferat. Summatim,medicamen eſt vtiliſſimum.* Confectio hæc recipit Argen
ti ſpumæ pondo minam,quæ continet denarios centumſexaginta: picis aridæ denarium pondo
centum ſexaginta,ſeui vitulini denarium pondo cẽtũſexaginta, reſinæ terebinthinæ denarium
pondo octoginta,mannæ thuris denariũ pondo octoginta,ceræ denarium pondo quadraginta,
æruginis,opopanacis,chalbani,ſingulorum denariũ pondo octo: olei ricinini heminã,aceti pa-
rẽ menſuram,liquoris ſycamini heminam,picis liquidæ tres cyathos. Argẽti ſpuma tenuiſſima,
& cicinum oleum in vas fictile,vel æreũ coniecta,igniq́ue ſuprapoſita,coquuntur: cum efferbue
rint,ſeuũ & manna thuris adijciuntur,mouenturque aſſidue: vbi confluxerint,pix,cera,reſina in
duntur,& donec non amplius inquinent,incoquuntur:deinde chalbanum, poſt ęrugo, & opo-
D panax,ex aceto ſoluta inſperguntur. Liquor ſycamini, & pix liquida, in aliud uas transfuſa co-
quuntur:& cũ commiſta fuerint,ſeu confluxerint,priori pharmaco immittuntur: & rurſus ſupra
ignẽ poſita,quouſque non inquinẽt,incoquuntur,ac in vinum demiſſa triduo relinquuntur: po-
ſtea ſubactis manu,in linteolumq́ue illitis,vtimur. Oportet aũt poſt medicamẽ impoſitũ, linteũ
uino madefactũ exprimere, & tunc medicamento circundare. Porrò noſtri præceptoris Lucij
confectio ſic habet. Seuũ,ac oleũ prius liquefacimus:ac vbi ſoluta fuerint, mannã læuiſſimam fa-
ctã,& ſpumam argenti inſpergimus:poſtquã confluxerint,reliqua facimus. Cæterum laude di-
gnus eſt hic quoque Aſclepiades,qui confecturæ medicaminum modũ adſcribat,non, vt Andro
machus,omittat,qui nec,quã virtutẽ habeat,apponit. Denique primum è tribus ab Aſclepiade
traditis,à me ſcriptum emplaſtrum Aegyptium, quod & ipſe Andromachi eſſe cõfirmat,neque
cuius ſit virtutis,nec quomodo præparandum ſit,aut vtendum,Andromachus indicauit. Verum
ſimpliciter tanquam vulgare quoddã pharmacum libro de exterioribus facultatibus, quem ipſe
ſecundum inſcripſit,proiecit. Primum enim omnium ſcripſit,quod ipſe nominat Pantagathũ,
quaſi dicas ad omnia valens,deinde hoc Aegyptium,aliud,vt dixi,nihil adiungens. Habet enim
eius dictio in hunc modum. ¶ *Aegyptium.* Argenti ſpumæ denarium pondo centum quadra-

* Aliter tri.

† Additur in antiquis, thuris denarium pondo octo.

Al. duodecim.

ginta quatuor, ricini heminas * ſex, ceræ denarium pondo centū quadraginta quatuor, guttæ am E
moniaci denarium pōdo ſeptuagintaduū, terebinthinæ denarium pōdo xxxvj, lanæ combuſtæ
denarium pondo octodecim, ſquamæ ſtomomatis denarium pondo octo, ſquamæ æris denariū
pondo octo, † ariſtolochiæ denariū pōdo octo: nonnulli myrrhæ denariū pondo quatuor, opo-
panacis denarium pondo † duum. His ad finē adſcripta ſunt, marinæ aquæ ad irrigandā cerā he-
minas octo. Quid ſibi velit, cum dicat, ad irrigationem ceræ, manifeſto nō ſcimus, intelligere.n.
plura licet. Mirandum verò quomodo in aliis omnibus cum Andromacho cōueniat, menſuram
ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas ſex, Aſclepiades tres ſcripſit. Neque verò
ēt appoſuit, quod in fine ſcripturæ ab Andromacho adiectum eſt, nonulli myrrhæ denarium pō
do quatuor, opopanacis denarium pōdo duū. Rurſus adiunxit ipſe, in combuſtis lanis ſuccidis. ꝙ
in Andromachi ſcriptura non habetur. Poſt dictum Aegyptium theriaca emplaſtra quinq; retu
lit Andromachus: deinde aliud Fuſcum, quod ad Eubulum authorem refert: poſtea rurſus aliud
Fuſcum, quod Mineruam nominat. Poſt hæc iterum alia fuſca ſimpliciter duo, quibus ſubnectit
aliud, vbi ſic ad verbum ſcriptum eſt. ¶ *Fuſcum Nygmaticum, hoc eſt ad neruorum puncturas uti-
le, Andromachi.* Guttæ ammoniaci denariū pondo octo, ceræ nouæ denarium pondo octo, tere-
binthinæ denarium pondo octo, æris combuſti denarium pondo octo: picis aridæ denarium pō F
do quadraginta, vt autem Zeno ait, minæ dimidium, & quartam partem: argenti ſpumæ dena-
rium pondo quatuor, aloes indicæ denarium pondo duum, ariſtolochiæ denarium pondo duū,
chalbani denarium pondo duum: æruginis denarij pondo vnius, alū denarium pōdo duum: thu-
ris denarium pōdo duum: olei hyeme quartam hæminæ partem, æſtate octauam: aceti tres cya-
thos, quibus ammoniacum diſſoluatur. Hoc veriſimile eſt ab ipſo nominari Nygmaticum, vt
quod neruorum puncturis ex vſu eſſe queat.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM PER GENERA
LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Docet medicamenta, quæ faciunt ad putrida, ad maligna vlcera, ad nomas. G
& reliqua quæ vix ad cicatricem perueniunt.

De Methodo parandorum medicamentorum ad maligna vlcera, & ægre cicatricem admittentia. *CAP. I.*

PRimus ſanè liber in alborū emplaſtrorū confecturis, tum aliis, tum eorum q̃ vlce
ceribus cicatricem ægrè ducentibus cōueniūt, finitus eſt: vbi diſtinximus cōiter
appellata dyſepulota.i.cicatricē difficulter admittētia, ab ijs, q̃ ꝓpriè à græcis ca-
coethe, hoc eſt maligna, dicūtur, & ipſa nimirū dyſepulota. Qm̄ verò q̄dam ſa-
niei, humorūq; vlceratis partibus influētiū initio cicatricem ægrè admittūt: q̄dā
ipſa affecta ſede influentē ſuccum quamlibet ꝓbe corrūpēte: vlcera ſecundo mo
do habentia, dyſepulota & cacoetha ꝓpriè nomināt: in q̄bus interim totā partē affectā excide-
re, vel adurere, nonnulli coguntur, aut medicamētis cruſtā inducentibus, aut igne vrētes. At cū H
ampla ſit latitudo vtrinq; in eo, ꝙ alterū altero magis minusve dyſepulotū, malignū que eſt, tātū
medicantium pharmacorum eſſe numerū oportet, quantus ipſorum quoq; vlcerū extiterit. Me
rito igitur omnes, qui vnū duntaxat medicamentū vlceribus malignis cicatricē inducere ꝓmit-
tens habēt, ſucceſſu crebrò fruſtātur. Nā duo minimū, quæ idē pollicētur, eandēq; facultatē oſtē
dunt, diuerſa alioquin inter ſe non ſimpliciter maioris minoriſque, verū vt apertiſſimè dicā, ma
ximi ac minimi ratione, promptu adeſſe illi conuenit, qui oīa id genus vitia curare propoſuerit.
Quemadmodum igitur commentario therapeutices Methodi, in vniuerſis actibus primam om-
nium cōmunem auxiliorū potētiā inueniri docebamus, dein materias, quibus illa continetur: ita
nunc quoq; in vlceribus dyſepulotis generalem pharmacorum, quibus illa curabuntur faculta-
tem, quæ tandē ſit, prius inuentā eſſe oportet. Indicata verò mihi eſt & hæc in illo opere, cum q̄-
dem nullus vitioſus habitus vlceratas partes infeſtat, duos ſcopos habens, vnū, vt id qđ influit, re
pellat: alterum, vt quod affectæ parti inhæret, infixumq; eſt, diſcutiat. Hæc autem contrariæ uires
præſtant: ſiquidem influxum reprimunt, quæ ſunt adſtringentia pharmaca: digerunt impacta iā
exceptaque, trahendi poteſtate prædita. Porrò quę adſtringunt vt plurimū exaſperant, atq; hac
occaſione moleſta ſunt: trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniam
id effi-

A id efficiunt. At acrimoniam dolor quidam neceſſario ſequitur, vlceratã partem mordens. Atque
ſic propter dolorem, quem exaſperantia mordentiaq; concitant, humores vlceratis partibus in-
fluẽtes, irritari cõtingit: vnde quoque vlcus phlegmone obſideri, exedique. Ex quibus dictis col
ligitur, vlceribus dyſepulotis pſidia inueniri difficulter poſſe: multo magis adhuc malignis. Qua-
re talis pharmacorum materia, quo ad eius fieri poſſit, inuenienda eſt, vnde vlcus citra dolorem
ſicceſcat: quod accuratè fieri nulla rõne licet medico ignorante, quem effectum medicamẽ exhi-
bitũ oſtẽderit. Quippe ambobus cõponentibus mordente putà, & adſtringẽte, neceſſario validũ
exiſtit: verũ ſordes & humiditatis copia, id genus vlceribus incũbens, veluti propugnacula q̃dam
vlceratis particulis facta, mordicationem pharmacis valentibus exoluunt. Itaque attendẽdũ eſt,
quantum primus vſus humiditatis in vlcere deſiccauerit: vel, ſi & ſordes habeat, quantũ harum
quoq; abſterſerit: ac ita ſecundum, tertiumq; vti illo debemus, donec purum, & ſiccum vlcus ap
paruerit. Vbi vero primũ id tale conſpexeris, ad aliud medicamẽtum te cõferes, eiuſdem q̃dẽ ſpe
ciei, ſed priore imbecillius: nam validiora, dum medendo vlcus dolorem inferũt, fluores mouẽt,
& phlegmõnas cõcitant. Quòd ſi rurſum multo imbecillius priore pharmacũ adhibeas, vlcus hu
midũ ſordidumq; euadet. Hac igitur parte artificio vtens medicus, eo, qui ſolo experimẽto inni-
B titur, melior eſt, q̃ ſciat vlcus non alia medicamẽtorũ virtute curari, q̃ dũ affecta pars eã ſiccitatẽ
cõſequatur, q̃ in naturali ſtatu ſita poſſidebat: q factũ ĩtelligimus, vbi neq; tenuis amplius ſanies
influat, neq; pus ꝓducatur. Hanc diſpõnem vlcera nanciſcẽtur, quo dixi modo, ſicceſcentia, hoc
eſt adſtricta, diſcuſſaq; dein vbi ſicca quidem fuerint, verum ſordida adhuc appareãt, deterioris
pharmacis repurgantur: de q̃bus ipſis quoq; nõ nihil in opere de ſimplicibus medicamentis cõ-
memorauimus. Oĩs aũt abſolutiſſima methodus eſt in tractatu de morbis curandis perſcripta, in
quo prius exercitatũ eſſe cõuenit, q hinc ꝑfecte frugem reportaturus eſt. Hoc uobis amici, q̃bus
iſta ſcribuntur, cõſtare manifeſto admodum noui: itidem rationẽ ſine exploratione in operibus
facta probabilẽ non eſſe, quæ nunc à me dicuntur, demõſtrant. Etenim vidiſtis ſubinde illis ipſis
pharmacis, quibus ſine methodo medici q̃dã vtentes nihil proficiebãt, multa me eius generis vl-
cera perſanaſſe. Quamobrem in memoriã reducite medicamenta citra demorſum exiccãtia, sũt
ipſorum pleraq; metallica. Atqui hoc etiã memineritis, quòd combuſtis, elotisque mordicatio,
quæ prius adfuit, edomatur, ac interit. His igitur in pręſentia vti uobis licet, elotis quidem in pue
ris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne ſunt præditi: itẽ qui ad ſentiẽdũ habiles admo
dum ſunt, & vitioſo ſucco laborant: In aliis corporibus etiam illota vſurpare poteritis, manè pri-
C mum ipſa iis, qui curantur, vbi probè concoxerint, adhibentes. Si verò, & corpus totum præpa-
rationem quãdam requirat, & hanc prius factã eſſe oportet, præcipimus de his in commentario
De morbis curãdis. Nonnullis ſiquidẽ, vel purgatio ſola ſufficit, quibuſdam ſanguinis detractio,
aliis vtraq; hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus ſuperiacentem uaricem excindere opus eſt:
vel lieni, vel iocinori, proſpicere: aliquibus ambientes vlcus partes ſcarificare, quemadmodum in
tetim labiorum callos amputare. Si horum nullo egemus, humoris copia ſimul cum ſordibus in-
ſpicienda eſt, atq; ita ad idoneum medicamen veniemus, rurſus ſimplicium ſingulorum memo
res, quæ deſiccãt, non tamen vlceris ſordes abſtergunt: item quæ abſtergunt quidem, non tamẽ
probè deſiccant. Quæ verò vtrunq; poſſunt efficere, proſpiciemus ex quoto quodq; ordine exi-
ſtat, quod maximum inter ea cenſeo, quæ ad curationem pertinent, neglectum tñ medicinalis
materiæ ſcriptoribus. Nã hi ſoli oẽs ipſius uires dicere ſtuduerũt, ſicut & Dioſcorides, quem nul
li eorum, qui in ea quaſi arena deſudarunt, ſecundum eſſe quiſq̃ dixerit. Ego igitur deinceps oĩa
pharmaca recenſebo, quæ vlcera citra mordicationem, exaſperationemq; manifeſtam exiccare
poſſunt. Incipiam à metallicis, quibus etiam terræ ſpecies adnumerantur. Porrò cum varie inter
ſe differant in eo, q magis minusque ſiccent, a mediis orſus ad vehemẽtius, vel obſcurius exiceã-
D tia me conferam. Siccant igitur modice lemnia ſphragis, & cadmia, atque hac magis ea, quæ ſua
ſponte naſcitur citra permutationem, in torrentibus, aut riuis, ac in cypriorum montibus, aliisq;
in locis inuenta, præcipuè verò vbi metalla ſunt. Porrò conſueui eã magis ſiccantẽ reddere, per
æſtatem in Sole pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut vino colore giluo, ſubſtantia pellu
cido. Cuiuſmodi eſt in Italia Falernũ, in Aſia Tmolite, qđ vinorum maxime ſiccare natum eſt.
Hoc genere cõprehenditur, & Ariuſium in Chio natum: item odoratum Lesbiũ in Ereſſo & Mi
thymna. His ſuccedunt oĩa vetera, cum ex albis, & adſtringentibus inueterata ſunt, in Italia Si-
gninũ, Tiburtinũ, & Marſum, in Sicilia vocatũ ab incolis Aminęũ: in Aſia Aphrodiſieum, & Mi
ſyũ. Sufficit. n. mihi facultatum vniuerſalium veluti exempla expoſuiſſe. Iam vero cadmia ex ace
to acri ſimiliter multis per æſtatem diebus in Sole præparo, ſiccatamq; repono, vt vlceribus ma-
lignitatem aſſumentibus inſpergi poſſit. Valentius hoc pharmacum eſt. chalcitis combuſta eo-
dem modo prius in puluerem redacta, per ſe autem ignem non experta, tam valens medicamen
tum eſt, vt cruſtas faciat. Lotã igitur ipſam, deinde ſiccatã habere ſatius eſt minus enim lota, quã
vſta deſiccat, ac longè mitior eſt, minuſq; mordax. Perſimile huic medicamentum eſt & ærugo
cõbuſta: quæ vero ignem non experta eſt, fortiſſimum medicamen eſt, ſicut & chalcitis, verum

hæc nonnihil ẽt adſtringit,& ea multo magis chalcãthum,quod inter metallica maxime ſiccat: E
at ærugo huius potentiæ omnino particeps non eſt.Miſy aũt & ſori,vt didiciſtis, chalcitidi gene
re cognata ſunt,ex vna,vt ita dicam,radice ꝓducta:tenuius tamen miſy apparet,ac minus mor-
dax & vrens:craſſius Sori eſt,& vtroq; ſiccat imbecillius:quemadmodũ" & ſtibi maiorẽ adſtrin- A. l.2.t.2.c. 7.fol.99.t
gendi ſiccandiq; vim,ac ſori poſſidet. Porrò diphryges appellatum pharmacum vlceribus ægrè
humiditatis vitio ad cicatricem venientibus,aptiſſimum eſt:validè nanq; ſiccat,etſi modice mor
deat.Enimuero id quoq; præter acrem tum qualitatẽ,tum potentiã,vim habet adſtrictoriã:quas
tamen ambas fortiores & chalcitis cruda,& chalcanthũ repræſentat,ſiue id maſculino genere, ſi-
ue fœminino,ſiue neutro,appellaſſe quis malit:nã hoc vobis ſemper ſuccurrat,de nominibus cõ
tendendum nõ eſſe,vbi ſpeculationem ipſius artis vſui neceſſariã ediſcere ſtatueritis. Quin & alu
men quodlibet vlcera ſatis exiccat,generosè adſtringens. Vnde nemo ſolis his ad vlcera vtetur,
ſicut nec cruda chalcitide,& erugine:vſta vero & hæc & miſy vtilia ſunt:vt elota morſum quidẽ
remittunt,verũ minus ſiccãt.Itaq; lotis ipſis vti tutius eſt,quoniã per multa corpora,quibus me-
deri cogimur,vnam quandã diſpoſitionem habent,qua vehementẽ cõmorſum ferẽdo nõ ſunt.
Audiuiſtis aũt ipſa frequenter,ſed & nunc iterũ cõmemorabo,atq; ad omnẽ ſequentẽ ſermonẽ
memoriter teneri operæpretiũ eſſe arbitrabor.Quæ igitur plethora vitioſoq; ſucco laborãt cor- F
pora,adhæc quæ tenera carne prædita,& ad ſentiendum inſigniter habilia ſunt, facile ex morſu
phlegmonẽ recipiunt.In carne molli præditorũ numero continentur mulieres videlicet candi-
dæ,pueri,eunuchi,viri cute alba:inſuper qui regionem frigidam incolunt,humidi hi quoque, &
pituitoſi,eoq; molles & albi,quemadmodũ ij,qui calidũ tractũ inhabitant,vt Aegyptum,& Ara
biam,duros corporum habitus,& ſiccos ſortiuntur.Itaq; horum vobis veluti memoribus appo
ſiturus ſum quandam,& aliam pharmacorũ ſimplicium materiã,quæ malignis vlceribus curan-
dis ſit idonea.Sarcocolla igitur & ichthyocolla,& his magis adhuc chryſocolla tali facultate præ
dita eſt.Huc optimè facit,& plumbũ combuſtum:poſt hoc ſori,ſtibique,hæc quoque combuſta:
inſuper plumbi recrementũ probè ſiccat:quemadmodum & ferri ſquama,euidentius tamen ſto-
momatis. Porrò æris ſquama,præter q̃ ꝙ ſiccat,etiam abſtergit purgatque,vnde pura quoq; vl-
cera efficit:quod reliquæ ſquamæ non poſſunt.Quare ſi hæc omnia medicamenta arida vlceri-
bus malignis,ac contumacibus inſpergis,mirifice videbis citra mordicationem ea deſiccari,ſicut
vbi buccinorum teſtas concrematas,purpurarum,oſtreorum,aliorumq; id genus, adhibueris.
Quin"& quod græcè Diaphanes,Romanis lapis dicitur ſpecularis,ex iis eſt, quæ leniter ac ſine
morſu exiccant:qui vſtus vlceribus ægrè cicatricem admittentibus,non item malignis, ac rebel- G A. l.2.t.2. c.385. fol. 138.g
libus conducit:quippe minus exiccat,quam illa requirant.Idem poteſt vitrum vſtum, ac ignitũ
illud,quod in calfactorijs ærariorũ fabrorum officinis conſiſtit.Cæterũ Agyptiæ ſpinæ fructus,
galla omphacitis,hoc eſt immatura,rheon,malicorium,radices,herbæq; non paucæ vltra ſiccã-
di,ẽt adſtringendi poteſtatem habent. Nam & ariſtolochia,iris,acorum,artemiſia, panacis ra-
dix,argemone,chamæleontis nigri radix cyperũ,dracunculus,gladiolus, affatim exiccant. His
euidentius adhuc centaurium,& polium:quibus paulo imbecillior eſt terra nomine erethrias,vti
valentior eſt ampelitis.Talis ſane medicamentorũ ſimpliciũ ad vlcera maligna ac cõtumacia ma
teries exiſtit.Extrinſecus aũt nonnulla ipſis apponũtur, quæ quidem per ſe vehementis potẽtiæ
gratia nõ admoueri,ſed alijs miſceri ſolent,veluti ærugo ignẽ nondum experta, calx viua, & il-
lota,& molle aphrolitrum,quod re vera aphrolitrum eſt,quanto.n.ſpumantius, tanto præſtan-
tius eſt vtraq; facultate,tum qua minus mordet,tũ qua magis digerit. Didiciſtis enim & in opere
De ſimplicibus medicamẽtis ſubtiliora craſſioribus hac virtute inter omnia,quæ ſimili ſpecie cõ
prehẽduntur,præcellere. Porrò nihil tam nobis euitandum eſt,q̃ pharmaca generis oleoſi,"quæ
Lib. de vlcerib. à principio. Hippocrates malthacode,id eſt mollicina,nominat: cuiuſmodi ſunt omnes adipes, præſertim
porcorũ,dein reſinæ,poſtea cera:alia verò ratione,& quæ indurata remolliunt (malactica Græ-
cis dicuntur) nõ cõueniunt,chalbanum,bdellium,gutta ammoniaci,ſtyrax, medullæ: item alio H
modo acria,piper,zingiber,ſinapi,cancry,multaque eius generis alia.

Quomodo medicamentis ſiccis modo commemoratis in vlceribus ad cicatricem ægrè venientibus,& malignis,vtendum ſit. CAP. 2.

HVIuſmodi vlcera vitioſo plena humore neceſſario exiſtunt,pleraque verò ipſorum etiam
ſordes copioſas continent.Quoniam ergo ſiccum aliquod pharmacũ ipſis ſumus inſperſu-
ri,conuenit prius ea linteolo molli,puro,& ſicco,extergere. Vbi vlceris cauitatẽ medicamento
impleueris,plaſtyſma emplaſtri labris attenuandis accomodati extrinſecus ſuperdãdum eſt; atq;
com.3.t.10.& 15.cla.7. 243. d.& h. Et libr. de Medico circa medium. huc rurſus linamentum vndique æquale foris inijciendum,cui ſpongiam ea aqua aut vino tin-
ctam applicabimus. At in primis curandum eſt,vt ſpongia frigida permaneat:quod ex facili fiet,
ſi frigida ipſam continue citra deligaturæ ſolutionẽ foueas. Sed faſciam ei inijcere ac circunda-
re debes,vt Hippocrates" in commentario de Fracturis edocuit,maximam offenſam fore ratus
ex deligatura, quæ ad elegantem formam,non vſum, conducit. Si igitur faſcia vna fuerit, in-
ferne ſurſum tribuenda eſt,ſiue tibia,ſiue genu,ſiue talus, ſiue cubitus, ſiue manus ſumma, ſiue
alia

A alia quæuis pars, laborauerit. Quòd ſi duabus vti velis vt in fracturis, altera à parte affecta ſurſū
feretur duntaxat: altera deorſum prius, mox in ſuperiore parte deſinet, eodemq; cū priore pue
niet. Quamobrē haſce faſcias ex linteis, nō pāniculos eſſe, vt oēs noſtiſtis, expedit. Tertio autem
quoq; die nō ſingulis ſoluendū mēbrū eſt, ſic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper, mol-
li puro & ſicco linteo ſaniē vlceri abſtergas. At ſi ambientes vlcus partes phlegmonodes quip-
piā repræſentēt, humidū medicamen latū extrinſecus platyſmati ſuper accōmodandum eſt ex
meo phœnicino, nō ſimpliciter liquefacto, ſed cui plurimum, quoad fieri pōt, vini adſtringentis
adiectū ſit. Neq; tñ obuio quouis oleo liquare ipſum cōuenit, verū ſi rubor quiſpiā, vel oīnō ca
lor, in circūpoſitis vlceri partibus exuperet, adſtringēte & refrigerāte aliquō id faciēdū eſt: ſunt
huiuſmodi myrteū & melinū: ſi hæc nō adſint adhibeto, quod omphacinū & omotribes nomi-
nāt. Si durities maior extiterit, oleo veteri, vel ricinino, ipſum phęnicinū liquefacies. Sed tutius
fuerit, ſi nihil in ambiente vlcus loco vitioſi appareat, ſuperpoſitæ regioni liquidum medicamē
tum admouere, quod repellat, ſiquid prius vel paruū, vel plus q̄ par eſt, influat, maxime cū ī cru
re vlcus obortum ſuperpoſitā venā varicoſam habeat. Quæ dū magna eſt, ac colore nec rubrū
nec probū ſanguinē, ſed atriorem magiſq; melancholicū, continere videtur, excidenda venit.
B Interim vero cōtigit, vt vena tali exciſa vlcus ſtatim ad cicatricē veniret, etſi iā annum durarat,
verū ipſius loco iuxta diuiſionem, vbi vena erat exciſa, vlcus malignum ac cōtumax orietur,
cui cicatrix induci non potuerit. Igitur id genus vitijs præſtat, viribus ægri conſultis, à venæ in-
ciſione auſpicari, deinde pharmaco purgare, melancholicum humorem, vel cū hoc ēt pituito-
ſum educente, qm̄ is quoq; vna nonnunq̄ cū melancholico influit, dum varices generātur. Po-
ſtea ipſam venā vlceri ſuprapoſitam in longum ſcarificare cōmodum eſt. Vbi abunde vacuaris,
ei ipſi venæ ſectæ prius medendum. Poſtq̄ exacte iam cicatricem ducere videtur, tunc maligni
vlceris curationē, vt prædictum eſt, aggredere. Iā vero lien interdum male affectus, vitioſi talis
humoris author eſt, ſicut & iecur. Quibus vbi ꝓſpexeris, ſic tandem ad vlcus curandum venire
oportet. Pari modo, ſi vniuerſum corpus cacochymum, vel plethoricum exiſtat, prius expur-
gare vacuareq; ipſum expedit, q̄ medicamentū vlceri admoueas. Porrò intra vlceris per arida
medicamēta curationem, quotieſcūq; ſolueris, aduertendū eſt, qualē nā in particula effectum
ediderint. Sciendūque, ac in memoria habendum, ꝙ quæ deſiccare, non aūt detergere valent,
cuiuſmodi ſunt illa, quæ adſtringēdi qualitatē obtinent, vlcus purū nō efficiunt: at quæ præter-
quam ꝙ ſiccāt, adhuc ēt detergunt, ea non modo ſiccā, ſed puram quoq;, totā partem exulcera
C tam efficiunt. Præterea notandū venit pura vlcera ab ijs medicamentis, vnde prius, cum eſſent
ſordida, nihil mordicationis ꝑcipiebāt, nunc morderi. Quæ cā eſt, vt a valētioribus abſterſorijs
pharmacis ad mitiora, minuſq; mordacia, digrediamur, vbi vlcus ad amuſſim purum inueneri-
mus: quemadmodum rurſus in ſordidis ad magis abſtergētia trāſimus, niſi ex mordicatione ſor-
dida apparuerint. Hoc ſiquidem medicis ēt bonis exiſtimatis nonnunq̄ impoſuit, vt ad abſter-
ſoriū valentius acriuſq; ſe cōferrent. vnde iterū vlcus eroſum, ex æquo ſordidum, vel ēt magis
adhuc, altera ſolutione viſum fuerit carne à medicamento colliquata ipſum fœdante: nam in
prauam ſaniē degenerat colliqueſcens caro. Cæterum quicquid ex his ipſis tenuioris conſiſten
tiæ eſt, a pharmaco diſſlatur: reliquum ibidem circa vlcera concretū, ſordes ipſis redditur. Qua-
re animū attendere oportet, vtrū vlcus carne, quæ ſubeſt, exeſa, ac colliqueſcēte ſordidū euaſe-
rit: an quia medicamē ſordibus auferendis aptum requirat, impoſitū vero tale nō ſit? Indicat aūt
vlceris maior facta cauitas, tū oræ rubentiores calidioreſque, cū medicamēti acrimonia ſordi-
datur. Forſan igitur ſuperuacaneū fuerit in præſenti cōmentario cōpoſitorum medicaminum
vſus rōnem modūq; adſcribere, q̄ppe in Methodo curandi explicatum: at quæ neceſſaria ſunt,
& magnam noxam adferunt, neglecta ſatius eſt bis terue, vt fidelius memoriæ inhæreant, repe
D tere. Ponamus igitur & hoc etiam in talium vlcerum curatione, ſi quidem citra totius corpo-
ris offenſam fieri poterit, ægrum a balnco abſtinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde
halteribus, hoc eſt ſaltatorijs ponduſculis exerceri, ſi crus fuerit affectum: vel curſu, ſi partes ſu-
periores male habeant. Quod ſi a balneo temperate ſine totius corporis noxa non poterit, ſol-
uere deligaturam nō oportet, verum vt ligatum eſt, membrum lauare, & aquam calidā ex ſpō-
gia exprimere, aliamq; mox frigidam infundere, vt nullus in deligatura calor ſit reliquus. Iam
ſi curatio ſuccedere videatur, etiam abſque ſpongia alligata ſanari poteſt, ſi phœnicinum lique
factum, vt dixi, extrinſecus imponas, & citra ſpongiam, quæ faſcijs comprehenſa velut in fra-
cturis, ægrotæ corporis parti orbiculatim circundatur.

* *Compoſitio Medicamentorum, quæ in modum emplaſtri fiunt.* CAP. 3.

QVoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipiētium vlcerū curationis ſummus eſt
ſcopus, vt medicamētum citra morſum exiccet, aqua vero & oleū maxime oīum hume-
ctāt, ab eis abſtinendū eſt ita, vt nec ꝑ ſe adhibeanť, nec ſiccis q̄ recēſuimus miſceanť medicamē
tis. Itaq; cera deligēda eſt neq; natura, neq; vetuſtate ſicca, verū recēs & pinguis natura. Qua in
Sole emollita, aridorū medicaminū dictorū, qđ cūq; volueris, excipere poteris: ſin aūt Sol abſit

apud

apud ignem caleſacta ſubigatur, & in calidam aquam demergatur: non enim aqua per totam mi E
ſcetur, ſed ſtatim ab ea emolleſcēte defluit, anteq̃ vlceri fuerit impoſita. Symmetria vero mixtu-
ræ eſt talis. *Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.* Quarta pars metallicorum ceræ adijcitur;
valētius erit, ſi tertia ſumat. Porrò cū ipſa metallica minus magiſq; immordacia, ſiccaq; exiſtant,
virtus in ijs, quæ magis ſiccāt, intendetur: quæ minus, remittetur: quēadmodū rurſus tutior lenio
rum vſus eſt, mordaciorum periculoſior. Dictum nanq; frequenter eſt, nōnullas naturas corpo
rum, cum cutē, tum carnes magis ſenſorias habere: quibuſdā has ambas minus eſſe ſenſorias. Itē
pro maioris minoriſq; ſenſus ratione doloris etiā affectus ſequitur, ut & phlegmones. Accedit
huc nō mediocris differētia, q̀ quis molli ſit carne, uel duriore, boni maliq; ſucci, vel plethoricus,
vel vacuus, vel medio quodā modo inter enumeratos affectus. Vnde colligo, unū omnibus ido-
neum medicamentum præparari nō poſſe: ſed qualecunq; ex ſimilibus ſpecie confectum fue-
rit, hoc uti ſciet ille, qui methodum iſto libro traditā artificioſe didicerit. Exēpli gratia in ſubiecta
materie, ſi pares vtriuſque, æruginis, & æris cōbuſti, partes miſceas, aluminis ſciſſi partis unius di-
mid. ut totum tribus, vel duobus denarijs, s, vel vncijs totidem, cōſtet: ſufficiet decē ceræ denarios
adijcere denarijs, decē vero vncias vncijs, intēperati & medij facultate pharmaci cōpoſitionem:
Melius fiet, minuſq; mordebit, ſi loco aluminis ſciſſilis diphryges accipiat: cuius vno denario in F
tegro iniecto, quemadmodum æris quoq; & æruginis, medicamen erit præſtantius. Quòd ſi æru
ginem mordacius facturam ſuſpicati, lene prorſus ipſum fieri poſtulemus, cōbuſtā apponimus.
Inſuper ſi expurgare ſordes ſtatuerimus, æris ſquamæ denarij dimidium addetur, vt tota medica-
mēti ſymmetria talis euadat: Aeris, æruginis vſtæ, diphrygis, ſingulorū partes æquales, hoc eſt cu
iuſq; denarij pōdo vnius: æris ſquamæ denarij dimidium: hæc pingui cera, ut dixi, mollita exci-
piātur. Vbi ſiccior paulo fuerit, q̃ vt cōmemorata excipiat, miſcēdū eſt myrteū molliēdo, vel me
linū, uel lentiſcinū, vel ricininum: vel cyprinum, vel omotribes oleū uetus, vel recens Hiſpanum,
vel qđ apud nos ex oleæ ſurculis præparatur. Aut ſi oīno nihil oleoſum medicamento adhibere
placet, lariceā reſinā admiſceto, cuius ſi copia non eſt, terebinthina eius loco utendum. Cæterū
hoc ſemper in memoria tenendum eſt ijs, qui hæc legunt, maxime ad primū, quod dictū eſt, tanq̃
præſtātiſſimū veniendū eſſe, mox ad ſcđm, & tertium, deinde ad alia, quæ poſt tertium ſunt, ceu
pro pharmacorum uirtutis & potentiæ proportione, ſermonis ordinem nobis vſurpantibus. His
igitur auditis quiſpiam, ſimplicium medicamentorum uiribus intellectis, diiudicare poterit, quę
maiores noſtri ad vlcera cacoethe pharmaca cōſcripſere. Sicut verbi gratia Aſclepiades cogno-
mento Pharmacion in tertio Exteriorum in hunc modum tradidit. G

Quæ medicamenta memoriæ prodiderit Aſclepiades. *CAP. 4.*

AD *Chironia & curatu difficilia ulcera medicamentum accommodatum.* Aeris ſquamæ pondo
vnciam, ęruginis raſę pōdo vnciā, ceræ ſelibrā, reſinæ laricis pōdo vnciā s. Ea, quæ liquari
poſſunt, aridis affunduntur: quibus exceptis, ac curioſe mollitis vtitor: itē platyſma exiguum ſoli
affectę parti, ut vlcus tm̄ cōprehendat, iniicito. Cæterum ambientes particulas pharmaco, quod
phlegmonē arceat, circundare oportet inter curandū tertio quoq; die ſoluere, deinde ſomentis
mitigare, idemq; emplaſtrum q̀ a latitudine platyſma vocatur, abluendo emollire, ac rurſus im
ponere donec cicatricē inducere incipiat. Hæc eſt medicamenti ſcriptura. Pulchre vero author
ipſe adſcripſit, Ad chironia. nominãt. n. ſic vlcera, nō mediocriter, ſed maxime maligna, contuma-
ciaque. Generoſum hoc medicamē eſt, ut quod ex tertia ceræ parte metallica cōtineat, æruginē
ſane pharmacum valētius, æris ſquamā multo illo moderatius, attñ & ipſum generoſum. Mediā
ac ſymmetrā hēt temperiem, ut ēt modice maligna curet, ſi nō triplex, ſed quadrupla, ceræ por-
tio alijs cōmiſta fuerit: Moderatius adhuc extiterit, ſi quincupla adijciatur, vt nōdū cacoethe, ſed
ægre cicatricē ducētia, pſanet: Quēadmodū etiā ſi metallicorū ſex partes cera capiat, vt ſi ærugi
nis & ſquamæ vtriuſque denarius, ceræ duodecim, laricis quot exigit ꝓportio: q̃ erit, ſi tres ipſius H
denarii imponantur. At vbi cera pinguis eſt, etſi minus reſinæ addatur, ſpiſſitudinem, quanta ſuf
ācit, medicamentum habebit: ſiquidem huiuſmodi pharmacis reſina ob conſiſtentiam inditur,
veluti & myrteum, vel lentiſcinum. Ego certe attico nonnunq̃ œſypo cerā emollitā miſcui: ac
vſu didici, uel nihil, uel parū adeo medicamentū ab illis, q̃ ſine hoc p̄parata ſunt, ſuperari. Maniſe
ſtum aūt eſt me hęc ad futuri medicaminis robur referre: nam auxiliū ad aliquid ſpectat, quippe
mollius pharmacū ad moderatiora cacoethe, id eſt minus malefica magis q̃ vehementius cōdu-
cit. Vbi igiť vlcus ipſum minus malignū eſt, oræ vero p̄tumidæ ac duræ, Græci ochthodus appel
lāt, potior in his eſt œſypus. Benefacit ēt his cerui, vituliq; medulla, quā læuem ante ſactā ceræ
prius admiſcere oportet: dein ſic in vnitatem coactis ijs metallica trita, ut in puluerē redigant, ex
cipiēda ſunt, ut q̃ mordicationem pariant. Oīa uero ſicca ac terreſtria pharmaca, quantum ſatis
eſt, antea læuigantur, vt eſt galla, cytinus, malicoriū, ęgyptię ſpinę fructus, qm̄ id genus oīa ęgrè
fiunt læuia: ſicut facile, quæ ex ſuccis & liquoribus reſiccatis ꝓueniūt myrrha, aloe, acacia, & quæ
his ſunt genere finitima. Cęterū recte Aſclepiades ad finem ſuperioris medicamēti ſcripti hæc
verba adiecit: Et hæc triduo ſoluito, ſomētiſq; mitigato, idēq; emplaſtrū ablutum emollito, rur

ſuſque

A ſuſq; apponito. Niſi.n.diutius cuti pharmacũ adhæſerit, nihil efficiet. Quòd & pleroſq; medicos latuit,arbitrãtes,ſi ter die ſaniẽ ab vlcere deterſerint,melius ſe facturos ijs, qui bis idẽ faciunt: qui vero ſemel ſoluũt,ab ipſis quoq; ęgris tanq̃ negligẽtes male audiũt. Cõuenit hic quoq; uos meminiſſe,qđ in pleriſq; noſtris cõmẽtariis dictũ eſt,quãlitates videlicet oĩum vicinorum corporũ mutuo in ſe quicq̃ agere, etſi alterũ ipſorũ multo ſit validius: hac nãq; rõne ſpecie quodãmodo inter ſe ſimiles ſiunt ſpatio tp̃is, tametſi permultũ differãt: vbi aũt qualitas medicamẽti curando corpori ſimilis ſpecie fuerit,vtilitas maior ſequitur. His igitur rationibus , qui primus emplaſtro ſemel impoſito vti ſtatuit,laude dignus eſt: & nos ipſum ſequi multo magis decet, cũ qđ rõne inuenit,experientia cõprobatũ cognouerimus. Nec temere triduo quoq; ipſum fouen, ſingulis videlicet ſolutionibus,præcipit:nã, qua valẽs medicamentũ eſt, merito lenitionẽ deſiderat. Satius igitur eſt in vlceribus non ita malignis,cerã quadruplã vel quincuplã amborum ſimul metallico rum eſſe. Poſt hoc pharmacum,aliud Aſclepiades deinceps tradidit,quod his conſtat. Aeruginis pondo vnciis duabus,ſquamæ pondo vncijs duabus, diphrygis põdo vncia, ceræ põdo libra,laricis põdo ſicijs tribus. Hæc rurſus ſymmetria ſimpliciũ medicamẽtorũ eadẽ ẽ,q̃ ſuperioris, ſolo diphryge ſuperãs: alia certe oĩa priorũ duplicata ſũt. In illa.n.ſcriptura æruginis,& ſquamæ,vtri-

B uſq; põdo vnciã adijciebat,ceræ modũ ambab' triplo maiorẽ:ſiquidẽ oẽs vncias, ſex eius admiſcẽdas cẽſuit,reſinæ vero ſemunciã,ſupra vtriuſq; metallici portionẽ. Secũda ſcriptura,illius qdẽ loco vncias & ſemiſſis,tres imponẽdas iubet: metallicorũ vero ꝓ una vncia ſingulorũ duas,ceręlibrã,cũ in priore ſcriptura ſelibrã immittat. Clarũ itaq; eſt, diphryges ſolũ in ſcdã eũ appoſuiſſe. Ac ſi vnciã ipſius immittẽdã alijs duplicatis pcipit,mõ,ſimplicib' vniuerſis in priore ſcriptura miſtis,diphrygis ſemunciã addideris,talẽ medicamẽtũ cõſectũrã habiturus es: Squamæ põdo vnciã,ęruginis põdo vnciã,ceræ ſelibrã,reſinę laricis põdo vnciã,ſ,diphrygis ſemunciã. Eadẽ oĩno & hęc eſt priori,ſi diphryges excipias, qđ tã moderatũ eſt pharmacũ,ut ẽt ſolũ inſperſum vlceribus,q̃ cicatricẽ difficulter admittũt,medeaſ:ſimiliter & æs cõbuſtũ. Valẽtior aũt lõnge ærugo,vt vel ſordida admodũ & humida curãdi terminos exceſſerit,ſi ſolã eã inſpergas,excedit.n.& mordet inſigniter. Porrò in chironijs vlceribus,alijs miſta pharmacis tm̃ de vehemẽtia quidẽ virtutis ſuæ remittit,auget aũt illorũ,ut cõpoſitũ ex oĩbus pharmacũ fiat pſtantiſſimũ. Qua vero rõne p̃dictis medicaminibus ærugo miſta fuerit, hac & viua calx, exigua ꝓportione aliorũ multis a quibuſdã adiecta. Extĩcta mediocre eſt pharmacũ,elota ꝓrſus leue,& mordacitatis expers. Hoc igitur emplaſtrũ exẽpli gratia adſcripſi,ꝗ iuuenes in particularibus exerceri velim,nec vniuerſalib'

C ſolis eſſe cõtẽtos. Rurſus aũt reuocato ad initiũ ſermone,ad Andromachi medicamẽta digrediar.

De ſcriptis ab Andromacho emplaſtris ad ulcera maligna. CAP. 5.

APponã igiť cauſa exempli,quæ ex cõpoſitis medicamentis ad cacoethe vlcera conuenire vſu ꝓbata ſunt,ab ijs exorſus,quæ ſcripſit Andromachus : quẽ nõ iniuria queas accuſare, ꝗ citra diſtiuctionẽ pharmaca tradiderit. Hac.n.omiſſa permultos medicos male ipſis vti contingit,ideoque nonnunq̃ ſcopũ mirifice adſequi,interim ab illo errare,permultũ delabentes. Cum igitur par eſſet,ut ipſe diceret,Hoc ipſũ ualidiſſimũ eſt,ab hoc rurſus aliud moderatiſſimum, hoc vero imbecilliſſimũ,ille oĩa ſubinde ſcripſit, nulla diſtinctione appoſita. Auſpicatur igitur ea ipſa hoc titulo. *Cicatricem inducentia.* Mox ita ſubdit: Cadmiæ toſtę pondo librã, chalcitidis uſtæ pondo librã,ceræ pondo libras quatuor,reſinæ aridæ pondo libras iii,myrtei pondo libras iii: vinum aridis miſcetur. Ab his uero deinceps in huuc modũ ſcribit ad uerbũ: *Medicamentum ex Ladano.* Et ſymmetria appoſita,iterũ deinceps ait: *Aliter vt Alcimion.* Deinde hic quinq; ſymmetriis expoſitis,infert inquiens. *Pharmacum ex Hordeo.* Poſt huius cõpoſitionẽ in hanc ſententiã iterũ ſcribit. *Aliud cicatricem inducens.* Reſinæ ſiccæ denariũ pondo octodecim, diphrygis denarium pondo quatuor,ſpumæ argenti denariũ pondo ſedecim, ceræ denarium pondo x,olei cyathum

D & dimidiũ.ut hoc ſit ei medicamentũ ab initio ſextum. His ſubiungit iterum alia ſex, vnicuique præponẽs, *Aliud.* uolens nimirũ cicatricẽ inducens nos inaudire. Quinque igitur ſunt epulotica, quibus uti mos eſt,nec malignis,nec ægre cicatricẽ ducẽtibus, idoneis. Sextũ ad ulcera quidem dyſepulota,id eſt quæ cicatricẽ difficulter recipiunt,nõ tñ iã ad cacoethe,q̃ nobis maligna dicuntur, valet. Reliqua vero ſex adiecta malignis ꝓſunt,uirtute inuicẽ diuerſa: Quib' alterutrũ oportebat,nẽpe uel rationalẽ ac methodicam diſciplinã conficiendo, adſcripſiſſe in eorũ uehementia differentiã,tanquam nobis intellecturis ad maligniora vlcera valentioribus utendum remedijs,ad mediocria imbecillioribus: vel Empiricorum more poſuiſſe,quædam horum medicaminũ phagedænicis,in ſummaque exeſis,ac paſtis,eſſe utilia, quædã cauis, quædã vehementer ſordidis: ijs uero,qui phlegmonodẽ ſimul aut ſcirrhoſum affectum habent, aut labra ulceris dura, uel prætumida, vel nigra,uel alterius cuiuſquam coloris, ſingulis propria: Horum autem nihil ille effecit. Poſtea ſex facultates cicatricem inducendi ordine retulit , quarum ego compoſitionem cum proprijs diſtinctionibus narraturus ſum. Primum itaque ab eo ſcriptum, quod tamen a principio ſeptimum eſt, ſatis ualidum,ut quod æquale habeat pondus æruginis & ſquamæ : remiſit autem, minuitque vim ipſius ceræ miſtura, quæ octo partes vtriuſque ſigillatim, quatuor

nior amborũ ſimul explet. Et.n.æruginis,& ſquamæ,cuiuſq; vnciã miſcere pręcipit,cerę vncias E viij:admodũq; cõmode cauit, q id cõpoſuit, miſcere aliqđ mollicinũ,græce malthacodes dicit: oleũ dico,& ſeuũ,& œſypũ,butyrũ,& reſinã. At ſi pinguis cera nõ adſit,metallica ægre miſcebũtur. Ac ſi iuxta .gnẽ uel in Sole calido miſcere ipſa cogamur, paulo poſt pharmacũ indureſcet. Quapp cũ vlceri fuerit impoſitũ,ſanũ ſuũ æger durũ cõtinere putabit: quippe eiuſmodi medicamẽta oĩa talẽ hñt vſũ. Si vero calidis manibus tractetur,tñ ex ipſis recipit magnitudinis,vt emollitũ,dilatatũq; toti vlceri imponaẽ, atq; ẽt oras cõtegat. Cũ altũ vlcus extiterit, totũ ipſius cauũ medicamine indito replebitur, Poſtq; hoc rurſus aliud platiſma ſup accõmodabitur,qđ & labra cõprehẽdat, Huic deinde rurſũ linteus pannus frigida madẽs tantus vndiq; obijcitur, ut medicamentũ occultet. Poſtremo extrinſecus ſpõgia mollis faſcia ex linteo excepta, vel ſemel vel bis affectã partẽ orbiculatim ambiente,tãtę magnitudinis,quo totũ vlcus cũ labris,ac ſuppoſitorũ ipſis aliqd,ſubiectorũq;,cõplectatur. Deligatio a duob⁹ principijs fiat:vocãt ſic,quoties tota pars media vinculi affecto loco incũbat,*crus aũt vtrũq; in oppoſitũ deducatur. Poſtremo ſi pãnus tã ſit validus,ut ſemel iniectus ſpõgiã tuto cõtineat, illis terminis cõſuetur,eo,qđ ſuperfluit,forfice ad empto:ſin imbecillis,rurſus vtrũq;*crus ducetur, ſimili robore ad id,qđ affectũ eſt, attractũ: qđ in primis obſeruare cõuenit, cũ in primo faſciæ traiectu, tũ vel maxime in ſcđo. Quin nec illius F obliuiſci te oportet,cuius primus,quorũ ad nos memoria puenit,*Hippocrates inuentor extitit, olim ab oĩbus ante ipſum medicis, nunc ab ijs,qui artẽ parũ legitime didicerunt, commiſſi. Putant.n.ſatius eſſe partẽ exulceratam incõpreſſam ſeruare, vtrinque uero ligamentũ ei circumponere:quod q̃ ſit incommodum ac noxium, Hippocrates demonſtrauit. Igitur vbi hæc primo die peregeris, altero aqua frigida ſpongiã perrigato. Si ambiens aer calidus,& ſiccus fuerit, bis hoc ter ve in dies ſingulos faciendũ eſt:ac deligatura tertio quoq; die ſoluẽda, per hyemẽ ẽt quarto. Cæterũ inſpiciẽda eſt,a medicamẽti virtute facta inalteratio, tũ in vlceris cauitate,tũ in labris,tũ in locis ea ambientibus. Porrò unde hæc diſcas,libri de Temperamẽtis ſuppeditabunt: nec non in opere therapeutices Methodi de his vlceribus tractatũ eſt. Vel.n.ſiccius, vel humidius,uel calidius,vel frigidius,q̃ prius,& totũ mẽbrum affectũ,& ſingulę eius partes,apparuere. Inſup conſiderabimus,nũquid ex oris adẽptum ſit: vel emollitæ quodãmodo,vel attenuatæ ſint:itẽ color ne mutatus,& an ſordium copia eadẽ remãſerit. Vnde cognoſces vtrũ fortius, vel molli⁹, vel ſimile priori medicamen imponẽdum veniat. Poteris ſane & primũ ipſum ex facili immutare,ſi molli⁹ voles reddere,miſto inter molliẽdum paululo cuiuſdã olei adſtringẽtis, aut myrtei, aut roſacei, aut melini,aut lentiſcini,aut maſtichini,aut cyprini:Sin validius,aut ſquama,aut ærugine, ex q- G bus utriſq; paulũ ad amuſſim læue reddes,ut ſubigẽdo adijcias. Nos,uti nouiſtis,vel mite aliquod pharmacũ vlceri inſpergim⁹,eiq; medicamẽ emplaſtrodes ſupimponimus. Nulli dubiũ eſt nutla pharmaca mihi dici,diphryges,ſarcocollã,chalcitidẽ uſtã,itẽ cõbuſtum æs,& æruginem, & chalcanthum:q ignem nõ experta,acria oĩa ſunt:combuſta,moderata:lota poſt cõbuſtionem,lenia, mordacitatisq; fiũt expertia. Pręſtat aũt,ſicut p̃diximus,& emplaſtrũ miſtioni adaptare,aliquidque ex alijs medicamẽtis imponere,quorũ deinceps meminit Andromachus:idq; nõ mõ ſimpliciũ uires,ſed mẽſurã quoq; inſpicientes,ut in eo qđ iã cõmemorauimus. Quatuor.n.partes ceræ cum ęruginis & ſquamę, vtriuſq; una,miſcẽtur:tres fortius ipſũ efficient,ſicut quinque imbecillius. Eodẽ modo in alijs agẽdũ eſt,puta in eo,qđ pręđictũ ſequitur,octauum ordine,tali ſymmetria. Chryſocollæ denarium põdo duum,ſquamę denariũ põdo duum,cerę denarium põdo ſex, diphrygis denarium põdo duũ,ſquamæ argenti denariũ pondo octo,roſacei uel myrtei parũ. In hoc pharmaco chryſocolla,& diphryges ipſa p ſe inſperſa malignis vlceribus curãdis ſufficiunt. Squama validius,aſperius, mordaciusq; medicamẽtũ eſt: eoq; argẽti ſpumã author admiſcuit, ſubueritus ſquamæ violẽtiã, cupiẽſque ipſã mollioris pharmaci miſtura mitigare,ac exoluere. Sin abſq; cera quatuor illa iuxta dictã tẽperaturã miſceas, medicamẽ aridũ inſperſile, Græci vo- H cãt epiſpaſtõ,habiturus es, ad malignorũ vlcerũ curationẽ nõ inefficax. At vbi emplaſtrũ facere conaris,cera miſcẽda eſt. Et pp metallicorum copiã, neceſſario ẽt liquidorũ in p̃lenti facultate meminit Andromachus,roſacei nẽpe,& myrtei:cera nãq; modica nimis eſt p metallicorũ mõ. Cũ igitur chryſocollæ, ſquamæ, & diphrygis,binos denarios: argẽti ſpumæ octo miſceri iubet, quatuordecim videlicet vniuerſos efficiens:vel cerã pinguẽ permultã,vel oleoſum aliqđ,pharmaco affundere debebat. In ſuperiore medicamẽto cera quadruplo metallica ſuperabat: un e ſpuma argẽti ablata,ex alijs licet pharmacũ cõponere,quẽadmodum ego nõnunq̃ factitaui. Qđ ſi fiat,myrteo nõ opus erit,cera,ut dixi,pingui adhibita:ſi dura ſit, liquidum aliqđ miſcere oportebit. Quãobrem nonnulli in id genus pharmacis ceræ appoſuiſſe uidentur,alij nouẽ,alij recentis,non per Iouẽ ipſius ætatẽ,ſicut in alijs medicaminibus, ſed humiditatẽ requirentes. Eſt enim re vera melior noua,ſed non iã ut bimulã,trimulamue reijcias. Cæterũ ad ſequens emplaſtrum ire tẽpus eſt,quod habet in hunc modũ. Diphrygis denarium pondo octogintaquatuor,argenti ſpumæ denariũ pondo ducentorũ quadraginta, ceræ denarium põdo trecentorum*octodecim, olei heminas*ſex. Poterit aũt hoc pharmacũ vlceribus nondũ malignis,verũ cicatricẽ ægre recipientibus

*Al. caput.

de fract. com. 3. tex. 5. cl. 7. 242. g. Et tex. 8. 243. b.

*Al. viginti.

*Al. ſ.i. quinque. Sunt, qui legendum putent, s, id eſt hemine dimidiũ.

A pientibus eã obducere, qm̃ exiccat, ſed non valide, vt quod poſt ipſum ſcribitur: minori tamen
ſymmetria conficiendũ eſt, idẽ.n.ei hoc eſt. Diphrygis denarium pondo quatuordecim, argenti
ſpumæ denariũ pondo quadraginta, ceræ denariũ pondo quinquagintatriũ, olei myrtei pondo
vncias decem. Nã Andromachi pharmaca horum ſeſcupla ſunt. Hoc igitur cicatrici obducendæ
re vera eſt reſpondens ex cadmia confecto, & glyceæ nominatæ, de quibus ſequenti ſermone di-
cemus. Huic ſubſcriptum validius quidem eſt, non tamen primo ex hiſce ſex, verum ſeptimo à
primordio finitimum: In quo ſquamam & æruginem ceræ quadruplæ commiſcuit: diphrygis
enim adhuc denarium pondo ſedecim, argenti ſpumæ denariorũ pondo quadragintaocto, ceræ
denariorum pondo ſexagintaſex, adijcit. Inde horum copiæ gratia coactus eſt & myrtei olei he
minam* s, affundere. Numeretur ergo hoc quoque inter ea, quæ cicatricem generant. † Al. & s.

Quod ſtatim ſubiungitur, eiuſdẽ generis eſt, mitiſſimũ vero minimeq; mordax, ex plumbo cõ
buſto & eloto, ſpodio, cadmia, diphryge, & terebinthina cõpoſitũ. Zenonem aiũt chalbanũ quo-
que miſcere, qđ mihi prædictis videtur ſuperfluũ. Scribit igitur ipſius ſymmetriã talẽ. Eloti plũ-
bi denariorũ pondo duorũ, ſpodij denariorũ pondo quatuor, cadmiæ tantundẽ, diphrygis † dena
rij pondo vnius.} Excipit ea terebinthinæ denarijs ſex. Zenonem dicit chalbani addere † denarij
B dimidiũ.} Si quidem ceu molliendis labris calloſis, ac duris eoq; Græce ochthodeſi, id eſt verru- † Al. denariũ pondo iiij.
coſis, appellatis id facit, ꝓbe admiſcet: ſin ad vlceris malignitatẽ & cõtumaciã, non item: tametſi † Al. denariũ pondo iiij.
enim chalbanũ quoq; receperit, & ſic a malignorũ vlcerũ prauitate vincetur. Magis aũt veriſimi
le videtur, duodecim hæc ordine ſe cõſequẽtia pharmaca ad cicatricẽ ducendã idonea ſcripſiſſe.
Etenim præter duo ex ipſis, puta ſeptimũ a principio, & octauũ, alia oĩa vlceribus quidem ægre
ad cicatricem venientibus, ſed nondũ malignis, medentur. Item duodecimum inter ea ſimiliter
quidem cicatricẽ obducit, imbecillius autẽ eſt, q̃ vt cacoethe perſanet. Cõpoſitio quoq; huius
hæc capit, Molybdenæ denariũ pondo centum, diphrygis denariũ pondo ſedecim, ſoreos dena-
rium pondo decem, miſyos cyprij toſti denariũ pondo octo, reſinæ terebinthinæ denariũ põdo
octo, ceræ denariũ pondo quadraginta, myrtei denariũ pondo quadraginta. Porrò minoris ſym
metriæ, quæ huic ꝓportione reſpondeat, oĩa eiuſmodi pharmaca cõficere oportet, ſcientem ipſa
confeſtim duram ac ſaxeam duritiem acquirere. Tantum igitur cuiuſq; preparare ſatius eſt, quã-
ti vſus fuerit, præſertim ſi hyems vſum ipſorum excipiat. At ſi quartã ſingulorum partem capias,
molybdænæ quinque & viginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & ſemis ſoreos, toſti mi-
ſyos duo, terebinthinæ duo: & ceræ & myrtei pares portiones, vtriuſq; decẽ, ambotum ſimul vi-
C delicet viginti. Porrò in oĩbus eius notæ pharmacis, illa quę liquari poſſunt, liqueſacta & refrige
rata, deinde raſa, ſiccis diligenter in puluerem redactis admiſceto. Nam ſi liquida ipſis affundas,
ſæpe fient grumi ceræ modo (enceridas Græci vocant) maxime cum frigus fuerit. In Sole ſeruen
ti ſi miſtura fiat, licet ſuperfundere, mouendo vehementer rudicula primum, deinde cochleario:
præſtat aũt in hiſce oĩbus rudiculã palmæ eſſe ramuſculũ. Hæc Andromachus indiſtincte, ſicut
diximus, duodecim pharmaca tradidit, hoc ipſis tantum cõiter præponens, Epulotica, hoc eſt ad
cicatricem ducendã idonea. Ego vero differentiã ipſorum manifeſto (vt arbitror) expoſui, quæ
cordatũ virum ad dextrũ particularium vſum veluti manu ducere queat. Inſuper aliorum poly-
creſt.n, id eſt multiplicis vſus, medicamentorũ meminit, vt ad alios pleroſq; affectus, ita ad vlce-
ra dyſepulota, id eſt ægre cicatricẽ ducentia, aptorũ, quæ nos ſermone præcedẽte percẽſebimus,
vbi pharmaca, ꝓ ꝓ variam vtilitatem polychreſta Græcis dicta, aggrediemur. In præſentia pecu
liariter de ijs ſermo nobis eſt, quæ ad maligna, & dyſepulota faciunt, eaque potius maligna, quæ
chironia nonnullis appellantur, quemadmodum & ipſi Andromacho. Ordine itaque ex duode-
cim medicamentis modo relatis, cum duo ad carbunculos prodiderit, vnum ad herpetas, quartũ
aliud poſt tria hiſce verbis conſcripſit. *Epuloticum ad Chironia, Dioſcoridis.* Magis varium quidẽ
D medicamentum cõponens, non tamẽ ſeptimo illo ſupraſcripto valentius, in quo ceram quadru-
plo copioſiorem, q̃ vtriuſque, nempe ſquamæ & æruginis, miſcebat. At in nunc propoſito, pau
ciore cera metallicorum proportione iniecta, liquari ipſam pauco myrteo iubet, aut roſaceo,
quantitate eorum non adſcripta. Iam vero vniuerſam eius ſententiam ex Andromachi verbis
apponam. *Cicatricem obducens, ad Chironia, Dioſcoridis.* Chryſocollæ denariorum pondo duo-
rum, ęruginis raſæ denariorũ pondo duorũ, ceræ denariorũ pondo ſex, diphrygis denariũ põdo
duum, ſpumæ argenti denariũ pondo octo, roſacei vel myrtei modicum, vt liquefiat. Hoc phar-
macum ad amuſſim ſuperiori illi cõuenit, ꝙ inter cicatricẽ obducentia locum, vt dixi, octauum
obtinet, poſt id poſitũ, quod ſquama atq; ærugine conſtat, ſola illud ærugine nimirum ſuperãs.
* Ideoque cicatricẽ illud inducentibus adſcripſit: maiora tñ de ipſo pollicet, ad chironia conuenire
id dicens. Et vero poſt hoc quoque optimi medicaminis mentionem facit in iſtum modum.

Medicamentum obducendis cicatricibus ex collectaneis Primionis, ad deſperata. Hoc nomẽ, De
A.l.4.f.4.r. 3.c. 9. fol. 472.h ſperata, vlcera illa, quorũ curationẽ pleriq; aggreſſi nõ abſoluerũt, ſed tanq̃ ab inſanabilibus de-
ſiſtere, ei ſignificat. Fidendũ huic medicamento, ꝙ præter alia vſu quoque probatum eſt.

Hanc aũt eius cõpoſitionẽ ſcribit. Soreos denariũ pondo vigintiquatuor, aluminis ſciſſilis de-

narium

nariũ pondo ſedecim, malicorij denarium pondo ſedecim, calcis viuæ denariũ pondo ſedecim, E
thuris denarium pondo trigintaduũ, gallæ denarium pondo trigintaduum, ceræ denariũ pondo
centũ viginti, ſeui vitulini denariũ pondo† centum ſexaginta, } olei veteris heminam. Hęc eſt ſim
pliciũ medicamentorum ſymmetria ad præſentis cõpoſiti præparationẽ. At quomodo illud præ
parandum ſit, omiſit, vt in alijs etiã multis, quæ confecturæ narrationẽ requirunt, nam in hoc q.
dẽ vel admodũ facilius eſt, vt paulo poſt dicemus. Cęterũ vos ſcire in primis volo, vt ſi qñ vituli-
nũ pingue deſideretur, eius loco vetus ſuillum, qđ nominãt axungiã, admiſcendũ, verũ ſalis ex-
pers, & non multorũ nimis annorũ. Vetus itaq; oleũ abunde ſatis digerit, ſic adeps quoq;, idq; ci
tra mordicationẽ ambo efficiunt: bubulus ſimiliter quidẽ digerit, ſed non ęq; morſu caret: mediũ
locũ obtinet vitulinus, quo porcino acrior, hoc bubulo mollior. Itaq; phũ macũ, quo de ſermo
inſtitutus eſt, validiſſima continet, ſori, alumen ſciſſile, malicoriũ, gallã, nõ digerẽdi facultate exi
mia, ſed adſtringendi ut uocant, prædita. Clarũ eſt aũt gallã ſemper adijciendã eſſe, quæ vocatur
omphacitis, id eſt immatura, alumen vero Aegyptiũ, & ſciſſile: cuius penuria rotundũ, quod ſciſſi
li quidẽ eſt craſſius, ſed non minus adſtringens. Qđ aũt malicoriũ putamẽ mali granati vocatur,
oẽs nouerunt. Breui adeo tp̃e viget, ſi velis aridũ cõtundere, & in puluerẽ redigere, ſeu lęuigare:
nanq; dum areſcit malicoriu, imbecilliorẽ quoq; vim ſortitur, cũ humore eius, diſcuſſo pereũtẽ. F
Quare tutius eſt ſuccoſum prius ex vino decoquere, donec optime læuigari poſſit. Vinũ aũt au-
ſterũ prorſus, ſed neq; recens, eſſe oportet, nã auſtera niſi vetera ſint, craſſarũ partiũ exiſtũt: neq;
vetuſtum adeo, ut iam acre exiſtat etenim recẽs penitiora corporis non permeat, vetus acre &
mordax eſt. Ergo ætate medium potius eſt, quod plurimũ intra quinque & decẽ annos conſiſtit.

Poſtulat locus hic in memoriã reducere quod multi ſępe dictarunt, de auſteris, acerbis, in to-
tum de adſtringentibus, uinis, cibis, & pharmacis: ac primum de harum vocum ſignificationibus
agendum eſt. Auſterum enim Græcis idem ſibi vult, quod mediocriter adſtringens: Acerbum,
quod ualide, ac uehementer id facit. Genus vtrique cõe adſtrictionis vocabulo ſignatur, non ẽt
vtrũ valide an obſcure ea fiat, declarante. Oĩa igitur adſtringentia contrahunt ac denſant mea-
tus: ad hæc vinciunt, ac continent partiũ ſibi inuicẽ cohærentium ſubſtantiam; atque minus ma
giſque hoc pro adſtrictionis quantitate efficiunt. Cæterum ſtringendo ac denſando ſumma cor
poris, quod adſtringitur, uirtus illorũ excluditur, & in altum ire prohibetur. Ob quam rationem
pulchre nonnulli medicorum huiuſmodi pharmacis alia ſubtilium partium, & acri poteſtate præ
dita, indere cogitarunt: a quibus veluti ductæ adſtringentium uires in profundum corpus perue-
niant. Hoc igitur pharmaci propoſiti author conſiderauit, qui calcẽ viuam ei addiderit: at in An- G
dromachi libro calcis vox omiſſa eſt, viuæ nomen adſcriptũ, medicis compendij gratia & plera
que alia ſic interpretantibus. Nimirũ igitur in ipſis medicamentis ad vlcera vix cicatricem reci-
pientia & maligna compoſitis, ſquama ſimpliciter appoſita, citra adſcriptionem ęris, & ſciſſile, ſi
ne vocabulo aluminis: & terebinthina, abſque adiectione reſinæ: ſubaudimus, quæ ipſi ſic in di-
ctione omiſerunt, quẽadmodũ & nunc in uocabulo, viua, calcem: nuncupant enim per excellen
tiam, ipſam, reſtinctã, & viuã, appellatione non minus & alijs, quæ vtuntur, accõmodata. Itaque
viua calce miſta emplaſtri huius author acerbis medicaminibus validum compoſitum reddidit,
vt virtus eius in imum vſque penetret. Qm̃ vero ex valentiſſimus confectura eſt: ac nullum miti-
gatorium, nec leniens, nec concoquens aliquod continet, merito thus ei, quod puri mouendo
pharmacum eſt, admiſcuit. Si igitur ſicco cõpoſito vteris, vlceri ipſum inſpergens, ſic vehemẽs
admodum eſſet, mordax, aſperum, & exedens: at quia emplaſtrum id facere propoſuimus, per-
ſpicuum eſt vnicuque, reſinã, vel cerã, vel adhuc adipem, vel medullam miſcendam fuiſſe: ac ſi
nondum ex his emplaſtri ſpiſſitudinẽ acceperit, oleum aliquod affundendum. Cum autem addo
aliquod, inaudiendum eſt tibi præterq̃ quod proprie & ſimpliciter oleum dr̃, etiam quod adie-
ctione roſaceũ nominatur oleum, vel myrteum, vel cyprinum, uel eius generis aliquod: diſtin-
ctum nanque eſt iã ſępius, quid diſcriminis ſit, roſaceum vnguentum dicas, an oleum roſaceum: H
& unguentum cyprinum, an cyprinũ oleum: aliaque ſimilia. Merito igitur eiuſcemodi pharma-
corũ miſturã non eandem oẽs fecerunt, qui id genus emplaſtra compoſuere. Nam quod plures
huius differentiæ cauſæ exiſtant, non rat one, ſed mea ipſius experientia, deprehendi. Nonnun-
quam enim ex paucis numero ſimplicibus medicamentũ ſubito præparaui, interim ex pluribus,
alias ex plurimis, uel oĩbus, eiuſdem generis. Inſuper quia nonnulla apud nos abunde copioſa,
quædã ex toto non eſſent, aut pauciſſima eo tẽpore, ex ijs quæ habebã medicamentum cõpoſui,
vſu ita poſtulante: deinde cum experimento id probatũ inueniſſem, ita ſemper vſurpaui. Sæpe
fortiora quædam pharmaca cõpoſita, quædã imbecilliora, vltro facere inſtituens, ut uarijs affe-
ctibus accõmodata haberẽ, diuerſas compoſitiones aggreſſus ſum: præterea hac ratione motus
ꝙ pars exulceratione laborans plures requirat facultates: ut cũ ſimul & caua eſt, & fluida, & ſor-
dida, & oris prætumida ac dura, & fluxionẽ ex ſuperioribus recipit. Si nanq; pharmacũ ad om-
nia, quæ ſic exulceratis partibus acciderunt, valere cupias, diuerſarũ viriũ materias miſcere ne-
ceſſarium eſt. At ſi unũ aliquod primum, quod vrget, ſanare ſtudeas, alijs neglectis non eſt quod

pharma-

A pharmacorum varietatẽ requiras. Clarũ eſt igitur & illos, qui ante me eiuſmodi medicamenta
confecerunt, ob prædictã rationẽ diſſenſiſſe: veluti verbi gratia in ꝓpoſito pharmaco, vitulinũ
pingue author cepit, ꝙ oras induratas emolliat. Proin duplicẽ ei vſum adhibere debebat, vnũ vt
molliuſculo medicamini (malthacodes appellamus) ad vnitatẽ ſiccorũ faciendã, quæ primum
erant vtilia: alterum, ut & ipſum aliqua partis affectæ ſymptomata ſeu accidẽtia ꝑſanaret. Verũ
multo vtilius medulla ceruina induratis oris adhibet: quæ ſi nõ adſit, vitulina: ſin vtraq; deſidera
tur, humida aliqua & nõ acris reſina. Nã oẽs reſinæ humiditatis gratia ſimul & viſcoſitatis, q̃ ha
bent cognatam, ſicca medicamẽta veluti colligant: quia vero non euidentem hãt acrimoniã, vl
cus nequaq̃ irritãt. Quapꝑ nonnulli merito talibus medicaminum confecturis admiſcuerũt uel
terebinthinã, uel laricẽ nominatã, reſinã. Meminiſſe autẽ vos inter cõponendũ oportet illius ẽt,
quod à pleriſq; medicorũ negligitur, à quibuſdam per ignorantiã cõmittitur. Credunt.n. inſti-
toribus, vetus oleũ dare ſe affirmantibus, ignari, qũo ipſius loco vendãt adipẽ ſuillũ veterem, ex
oleo cõi liquatũ temperatumq;, ſed mẽbranulis prius diligenter exẽptis. Apparet.n. ſic craſſum
inſpiciẽtibus: ſi odoreris, uetuſtatis graueolẽtiã repræſentat. Similitudo igitur eſt fœtoris: qui ve
ro vtriuſq; ad vnguẽ meminit, manifeſto alterũ ab altero diſcernit: alia ſiquidẽ eſt odoris adipis,
B alia veteris olei ꝓprietas. Accedit huc, ꝙ craſſitudo ipſius adulterati cõtinua nõ eſt, nec ſimilaris
quemadmodũ olei veri. Quin & craſſius in vaſis fundo, tenuius in ſummo, euadit: ob quod ẽt id
adulterantes permouent, dum emptoribus tradunt. At ſi re uera quoq; ſit oleũ ſine tali aſtu ſua
ſpõte natum, nomen quidem hoc obtinet vetus: vis aũt trimuli non eſt propinqua trigenario:
aut qđ annorũ quatuor eſt, nullã confinitatẽ cũ quinquagenario hẽt: ſiquidẽ tẽporis ſpatio, cũ in
veterarunt tum oleum, tum adeps, mordacitatẽ quandam acquirunt. Sed hæc quidem ſunt ma-
xima, maxima vero & facultatis permutatio, maximã enim digerendi facultatẽ tum oleum, tum
adeps, quando inueterata ſunt, habent. Atq; hoc ego expertus ſum ideo, quod oleũ, ac adipẽ ue-
tuſtiſſima forte quadã haberem a patre multis annis obſeruata: q̃ ipſe rurſum ambo admodum
iuuenis adhuc, copioſa repoſui, ut iã inueteratis eis vti poſſem, vbi patris eſſent conſumpta. Sed
ẽt poſt hæc iterũ ambo ſæpe recõdi, vt vetuſteſcerent, tantaq; mihi nunc illorum copia eſt, quan
ta vel centum annis uicturo ſufficiat. Propterea pharmacũ, de quo ſermo eſt, oleũ & adipẽ qua-
draginta annorũ recipiens, ſemper apud me vlcera diuturna præter modũ maligna, quã opinio
ferret, melius ſanauit. Sunt huiuſmodi vlcera, in quibus ipſa affecta pars in tã uitioſo habitu con
ſiſtit, ut q̃uis ſanguis nutriẽdi cauſa ad eam perueniens probe ſit concoctus, tamẽ mutet ipſum,
C corrũpatq;: ſiue id, quod influit, adeo prauo ſucco prędităũ eſt, vt ẽt ſi pars nihil paſſa fuerit, ab illo
certe ipſo erodatur. Mirifice igiť medicamenti compoſitor adſtringentia pharmaca repellendi
facultate prædita aſſumpſit, vt nihil parti affectæ, dum curetur, influat: quædam digerentia, ut ſa
nies in laborante particula contentæ per halitũ digerantur, uacuẽturque. Symmetria vero ipſo-
rum ita habet. Aluminis ſciſſilis, & malicorij, vt quæ validiſſime adſtringant, minus iniecit, vtri-
uſq; denariũ pondo ſedecim in idẽmiſcens: ſoreos ſeſquiplum vtriuſque, hoc eſt denariũ pondo
vigintiquatuor, minus quidem adſtringentis, non minus autẽ ſiccantis; ſciſſilis quoq; & malico-
rij æquales vtriuſque portiones indidit: gallæ ad triginta denarios duos apponens: ut omnes ex
pharmacis denarij octogintaocto colligerentur. His appoſuit valide digerens, & ſiccãs medica-
mentũ, calcem viuam, contentus ſedecim denarijs, qui adſtringentiũ uires ſufficiunt deducere,
Centũ igitur, & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibꝰ collectis, plus quoq; thuris adiice-
re conueniebat: & hoc mitius euaſiſſet pharармacũ, quo copioſius illud recepiſſet: ceterũ vehe-
mẽs ipſum ſeruare curãs, minus adiecit. Tibi aũt licet bifariã ipſum componere: nam ubi priora
quinq; contriueris, oĩaq; ſimul commiſceris, aceruo in duas portiones diuiſo, alteri parti ſedecim
thuris denarios, alteri duplum indito, deinde liquato: & poſtq̃ refrigeraueris, radito ceratum ex
D liquabilibus medicamentis confectum: qđ & ipſum in duas partes ſeiungito, alterã ei, qđ plus
thuris habeat, alterã reliquo, admiſcens. Atq; de ceræ, & adipis ſymmetria prima cõiectura lati-
tudinem magnam ſatis obtinet, nobis haud planè intelligentibus, quale tandẽ craſſitudine me-
dicamen futurũ ſit: at poſtq̃ oĩa miſta fuerint, clarum fit, tenerius, an durius æquo ſit redditum.
Quare in altera cõpoſitione diligentius nobis coniectandum eſt, & de his ipſis, & ſimul cum his
de oleo. Sicut.n. citra rationalem methodum medicamenta componere, ita vim illorum certo
& accurate cognoſcere, ſine experientia nemo poteſt. Hoc itaque medicamentũ Andromachus
ipſe deſperatis auxiliari dixit. Ab hoc vero deinceps quoddã ad paronychias tradidit. Ac poſt
hoc rurſus ſic ad verbum ſcripſit. *Ad Cacoethe vlcera in Valeria Secunda.* Subaudiendũ nimirum
eſt, uſus ſum. Materia ſanè pharmaci iuuit in curatione quidẽ ſe à vehementibus relinqui, ſed
poſſe ea, quæ vehementium medicaminum adhibitione irritantur, mitigare. Compoſitio itaque
eius hæc capit. Tyrrhenicæ denarium pondo octo, ſubaudi uidelicet ceræ, ſeui taurini denarium
pondo iv. terebinthinæ denarium pondo quatuor, plumbi uſti denarium pondo quatuor. Lina-
mentis excepto utitor. Hæc ipſius verba ſunt. Male autem fecit, ꝙ ad quæ cacoethe, ſeu maligna
conuenire id dicat, non declarauit: Nec, quod vehemens ſit, aut mitigatorium adiecit: diuerſa
nanque

nanq; ſunt mitigatoria pharmaca. Nã quædã tantillũ ẽt affectus iuuant: nõnullá vero vel paululũ offendunt: aliqua nec iuuant nec offendũt, ſed dolores tñ leniũt, de quibus alias agemus, multa eius generis longo vſu explorata ſcripturi: ac quædã mirifice adeo̧ ſymmetrijs cõpoſita, ut oĩno iuuẽt: interim ẽt ipſos tñ affectus agreſtium, vt ita dicã, vlcerũ perſanẽt: Verũ ex illorum materie eſt cera tyrrhenica, & plũbũ uſtum, non tñ terebinthina, & taurinum ſeuum. Verum de eiuſmodi vlceribus ac pharmacis ſermo, ut dictũ eſt, peculiaris in poſterum nos expectat: nũc de curatu difficilibus, uel chironijs, uel quomodocunque appellaſſe velis, diſſerere propoſitum eſt: ex quorum numero ſunt & hæc quinq; vniuerſa, in quarto Critonis libro conſcripta. E

Quæ medicamenta Crito ſcripſerit. Medicamentum ex Ladano. CAP. 6.

O*Ptimum medicamen Epuloticum, ex Ladano. Cõuenit Prætumidis cum duritia vlceribus, & cauis: deligatum vero membrum in diem quartum continendum eſt.* Picis aridæ denariorũ põdo centum, æruginis raſæ denarium pondo uiginti quatuor, æris cõbuſti denariũ põdo quindecim, ſquamæ rubræ denariũ pondo vigintiquatuor, ladani pondo vncias nouem, argenteæ ſpumæ pondo libras tres, olei ſextarium vnum s, vini optimi ſextarium vnum s. Hoc emplaſtrum præparaui & ego materia recepta, quæ nullum malthacodes, hoc eſt mollicinum, pharmacum contineret: ſic enim uocat Hippocrates omne genus medicaminum, quæ connatã humiditatẽ habent F

Lib. de vlcerib. a principio.

qualis in pingui eſt, ſingulisque oleoſis medicamẽtis, & quidem in ipſo oleo, & aqua. Quin & reſina, ceraque mollicinum quippiam obtinet. In medio ipſorum, dico autem ſiccorum temperamento, & mollicinorum, pix conſiſtit: eoque ambobus generibus citra offenſam admiſcetur: quemadmodum tum argenti ſpuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam temperiem verſantur, etiã ſi nonnihil ad vtrumuis exceſſum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoque, quæ ſecundũ ſiccitatis ac humiditatis oppoſitionẽ manifeſto iam à medijs receſſit: ſecundum alteram oppoſitionem calefacientiũ, & refrigerantium non item: calefacit enim modice, atq; ideo medicamentis quæ pus mouẽt, admiſcetur. Quam ob rem in propoſito medicamine arida pix medijs attribuitur, atque hac magis argenti ſpuma, & alia quæ ſiccandi uim obtinẽt.

Porrò cũ & hic error committi poſſit, diſputationem de ipſa inſtituam, theoremate primum ad multa utili in memoriam reuocato: q̃ q̃ id in alijs operibus, maxime de Simplici medicina, & Therapeutice ſatis abũde ſim executus. Calidũ enim & frigidum, humidum & ſiccum medicamen appellamus, qđ corpus noſtrũ calefacere, vel refrigerare, uel ſiccare, vel humectare queat, ad optimum hominis temperamẽtum collatione facta. Mediũ uero quoddam hoc eſt inter alia temperamenta vitioſa, quæ ẽt calida, uel frigida, vel humida, uel ſicca nominamus, à præpollente in ipſis ſiue qualitate, ſiue facultate, ſiue ſubſtantia, ſiue tẽperie malis dicere, denominationem facientes. G

Eadẽ ratione, neq;, ſi a ſuperante in miſtura elemento vniuerſam temperiẽ denominare uelis, rerum ſcientiã offendes: oſtẽſum enim eſt in medendi Methodo præſidia per indicationem, ab ipſis quidem affectibus, cõtrariæ illis temperaturæ inueniri: a tota vero animantis cuiuſq; natura, atq; à ſingularum rurſus partium, propriæ & ſimilis. Vnde ſi & vlcus ſimplex cauũ habeat quis, ab ijſdem quidem genere, ſed quæ non mediocrẽ differentiam in particularium ſpeciebus habent, curatio ſumetur. Atq; ob id demonſtrauimus vlcerũ omnino ſimilium quædam medicamentis, quæ admodũ ſiccent, perſanari, puta radice panacis, ariſtolochia, achoro, iride: nonnulla ſolo thure, licet hoc carnẽ non inducat, ſed illas naturas ad ſuppuratiõnẽ perducat, quas ariſtolochiæ carne replet. Sicut autẽ in corporibus curandis differentia particularis permagna eſt, ita quoq; in vlceribus. Nã ſimplex, cauum, & purum vlcus mediocriter ſiccantibus curatur: ſordidũ uero, & malignum, & oris prætumidis ac duris quidẽ, ſed carne iuxta cutem fluida, ualidiſſime ſiccantia requirit. In his igitur ulceribus, quoniã & de ipſis uerba facimus, thus eſt imbecillum medicamen, ut ne pus quidem concoquere, uel mouere poſſit. Argenti ſpuma hoc H

eſt ualidius, ſed medijs tamen & ipſum inferius. At pix arida mediorum gregi annumerat̃: quemadmodum hanc ſuperat exiccando æs combuſtum, chryſocolla, & diphryges. Porrò euidenter ſiccat chalcitis combuſta, ærugo, miſy, atramẽtum ſutorium, æris ſquama: atq; altero modo quæcunque acerba ſunt, galla omphacitis ideſt immatura, malicorium, alumen. Exedunt autem non vſta, chalcitis, ærugo, miſy, & calx. Quæ iã fortiſſimas facultates habent, in omnibus corporibus eandem coctionẽ offendere uidẽtur: imbecilla manifeſtam differentiam indicant. At ſi mentem adhibeat, neq; minus in valentibus pharmacis magnum actionis diſcrimen deprehendes, quam in mollibus & duris corporibus obeunt: etenim mollia citius accendunt, uehementius moleſtãt, & maiores phlegmonas concitant. Cũ igitur hæc nõ modo ad præſentia, ſed ad alia quoq; multa, quæ hoc commentario continentur, vtilia dixerim, rurſus ad propoſitum pharmacum reuertar, in quo picis aridæ denariũ pondo centum à Critone ſcriptum fuiſſe retulimus, argenti ſpumæ pondo libras tres, cum neutrũ propria facultate vlcus cacoethes perſanare queat: uerum, vt medicamen, quod componitur, emplaſtri ſpeciẽ induat, recte præſidiis admiſta ſunt. Quantitas autẽ ipſorum artificiali coniectura ſumpta dicto nuper pondere ſtatuta eſt, cauente hoc illo, qui cõpoſuit, ne tam exiguum vtriuſq; validis medicamentis miſceatur, ut mordacia, erodentiaque

fiant,

A ſiant, ægris moleſta: vel tam multa mole, & pondere, vt ipſorum virtutem diſſoluant. Nam æris ſquama admodũ ſiccat abſtergitque, atq; hac etiã magis ærugo: quæ ambo efficacia ſunt, & carnem exedunt. Aes combuſtũ nec à quoquã intendi nec reſolui poſtulat, mediocri facultate præſentibus cõmodum. Conſtat autem olei menſuram ex illis, quibus cũ miſcetur, & coctionis quãtitate, conijci: nã quæ metallica præparas ad ſiccandũ ſine vllo morſu, coquere diutius oportet. Atque hæc ratio eſt, cur Crito coctionẽ quoq; ipſis hiſce verbis appoſuerit. Argenti ſpumam & oleum coquito, donec aliquatenus coiuerint: deinde ſpumam æris, æruginem, dum confluxerint, & colorem bonum acquirant, mox picem, adijcito: poſteaquam refrigeratum fuerit, ladanum ex vino tritũ, obſeruans ne ex hoc adiecto efferueſcat: poſtremò ſupra ignem lenem vnita defundito, ſubigitoque. Hæc quidem coctionis ſcriptura eſt. Licet etiã copioſiore oleo adiecto, diutius coquere primum argenti ſpumam: deinde his miſtam æruginem, ſquamam, & æs: et.n. vbi diutius coquuntur, duplicem in huiuſmodi vlceribus potentiã conſequuntur, quippe magis ſiccant, & minus mordẽt. Itaque de alijs ſimplicibus pharmacis, quę in ꝓpoſito emplaſtro Crito percenſuit, ſatis mihi dictũ eſt. Ladani autem ſermonẽ vitaui, quòd etiã ſolũ ex vino tritum vlceribus ægrè ad cicatricem venientibus conducat, non quia vini potentiã requirat, ſed quia durius B eſt, q̃ vt emplaſtro cõueniat: ſed ſi oleo admiſto id coquas, pharmaci vim obtundas: adeo autem validum nõ eſt, vt obtũdi deſideret, quẽadmodum ærugo, vel chalcitis, vel ſquama, vel tale quippiam, & propter id mollius. Eſt aũt tale recens, nã vlceribus difficulter cicatricẽ ducentibus accõmodatiſſimum eſt. In Cypro igitur, vbi plurimũ naſcitur, medicus quidã, recens adhuc & molle, id genus vlceribus ipſum molliens imponebat: quòd ſi paulũ induruiſſet, ex myrteo emolliebat: huius inopia ex cyprino, uel roſaceo. Aliud autem medicamentum non multo poſt hoc in quarto volumine Crito hiſce verbis conſcripſit. *Pharmacũ ex Chamæleõte, facit ad eadẽ, quæ Tyria. Inducit egregiè cicatricem ulceribus curatu difficilibus, calloſis & veteribus. Medetur itidẽ ani rhagadijs, condylomatis, & durities.* Argẽti ſpumæ minam, ceræ minæ dimidium, æruginis minæ partẽ quartam, chamæleontis octauã, olei minã. Oleum & argenti ſpumam incoquito, rudiculã mouens, donec craſſitudinẽ accipiat, & fiat melinũ: ꝙ vbi feceris, ęruginẽ inſpergito: deinde cerã diligenter liquatã adijcito: & ab igne ſublato chamæleontẽ indito, cũ in vnitatẽ coierint, in mortarium fundito, ibiq; ſubactũ excipito. Hoc medicamen vice ladani, chamęleontẽ eiuſdẽ ſanè virtutis accepit: ambę nanq; vlceribus vix ſanabilibus cicatricẽ inducunt. Differunt tñ, ꝙ illud ęs cõbuſtũ habeat, minimè verò cerã, hoc cerã quidẽ, ſed nõ æs continet. Atq; hic rectè auctor fecit, ꝙ C in illo ceræ loco ladanũ ad ſiccorũ medicaminũ vnitatẽ faciendã vſurpauerit: hic vero nihil tale habens cerã miſcuit, quæ ſanè remollit mediocriter, non tñ cicatricẽ generat: potuiſſet aũt & hic plus olei infundere, ſicut vetus, vel ricininum. Ego verò huiuſmodi pharmacis lẽtiſcinũ quoque inijcio, quod plurium facultatum eſt particeps: ſiquidem emollit nonnihil, digerit, & adſtringit: quibus omnibus difficilia cicatrici obducendæ vlcera cum oris indurati indigent.

Quæ medicamenta prodiderit Heraclides. CAP. 7.

OPportunum iam eſt etiam pharmacorũ ab Heraclide Tarentino in tertio libro ad Aſtydamantem ſcriptorum meminiſſe. Vir nanque fide dignus eſt, ſi quiſquam alius, qui ſola experimentis ſuis probata commemoret. Is igitur vir hunc in modum conſcripſit ad verbum.

Aduerſus ulcera uetera. Squamæ pars vna, æruginis raſæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiũtur. Heraclides itaque, tanquã medicis cõmentariũ ſcribẽs adiecit, Cerato myrteo excipito. Sunt autem pleriq; huius tempeſtatis tã audaces, ut priuſquã à præceptoribus habitum quendam medicum acquiſierint, huiuſmodi libri cõfidentes, optimis pharmacis citra methodũ, vtantur, ideoque frequenter de proſpero ſucceſſu fruſtentur. Iam verò myrtei cerati plus minusve adijcientem, nunc humidiore & molliore medicamento, nunc duriore & ſicciore, vti li D cebit in primo quidem vſu latiore coniectura, ſicut dictũ eſt, in ſecundo propius accedente. Nam vlcus intuentes, ſi minus, quã par eſt, exiccatum ſit, uehementius pharmacum reddemus, ut magis ſiccet: ſin plus, ac conuenit, mollius ipſum copioſioris myrtei cerati miſtura faciemus: quia metallicorum uis non ſolum ab hoc, ſed etiam quouis cerato reſoluitur. Ab hoc cum deinceps ſcripſiſſet: *Alia*, inaudire autem videlicet oportet, virtus, illa ſubiunxit: Squamæ læuigatæ acetum affundito, ac ſub canicula læuigato, mellis ſpiſſitudinem faciens, vel incoquito: poſtquam ſiccum fuerit, in puluerem redactũ, cerati partes octo miſceto: ac vtitor ad recentia vulnera, & vetera vlcera, & raſa, & attritus, & perniones non nimis vlceroſos. Hæc vobis de hoc pharmaco ſunt intelligenda. Ad alia quidem, mediocriter octo partes cerati ſquamæ adieceris: ad vetera nimiũ, hoc eſt curatu difficilia, ſi partes ſex aut quinque illius apponas, nihil peccabis: valentioribus.n. indigẽt. Inde hanc de medicamẽto narrationẽ ſic ſcripſit Heraclides dicens. Potes inſuper ſquama ſuper ignem reſiccata vti. Illius autẽ ſermo innuit, ſi alio quopiam tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex Sole, igne vtendũ eſſe: quanquã huiuſmodi omnia æſtiuo Sole molliora fiant multis diebus trita, quædam ex vino, quędã ex aceto. Subtiliora igitur fiũt, quæ ex aceto læuigantur: atq; ob id melius detrahunt, attenuant, ſiccãtque: verũ ad cicatrices ducen-

das ex vino trita meliora: In vſu ſunt hæc prius exiccatis, deinde ꝑpurgatis vlceribus, q̃ cicatri- E
cem ægrè recipiunt. Siccabuntur itaq; ijs, quæ validè ſiccant, purgabuntur per detergentia, cica-
tricem ducent adſtringentibus. *Aliud.* Deinceps aliud pharmacũ ſcripſit Heraclides, eiuſdem q̃
dẽ materiæ, ſed nõ validum, quia argenti ſpumæ multũ cũ diphryge miſtũ eſt. Et. n. argenti ſpu-
mæ trigintaquinq; denarios, diphrygis octo, in id conijciendas eſſe conſuluit: atq; hæc cerato exci
pit, qđ ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas, capiat. Ego ſubinde vſus ſum ſolo diphryge
cũ tali cerato, non quidẽ ad phagedænica, & chironia, & putrida (multũ. n. virtute abeſt ab ijs, q̃
talia curant) ſed ad illa, q̃ citra magnã malignitatẽ ægrè cicatricẽ ducunt. Quare, ſi & argenti ſpu-
mã ipſi admiſceas, eamq; copioſam, medicamẽ reddes imbecillũ. Poſt hoc, aliud ad eadẽ, ita ſcri-
ptũ eſt. ¶ Ceræ denariũ pondo duodecim, reſinæ terebinthinæ denariũ pondo triũ, ſquamæ de-
nariũ pondo quatuor, ladani denariũ pondo quatuor, bituminis denariũ pondo triũ. Ladanũ &
ſquama ſeparatim teruntur, deinde alia liquefacta ex myrteo oleo miſcentur: ꝙ ſi molle ladanũ
fuerit, liquefacito. Hac ſcriptura palã indicauit Heraclides ladanũ durũ mortario ſolũ ipſum eſſe
læuigandũ, humidum ſimul, & molle ſuper ignem liquandum, vel ſolum, vel cum oleo modico:
qđ me nõ modo in hoc, verũ in gutta ammoniaci quoq; perpetuo facientẽ vidiſtis. Eſt verò, &
qđ poſt hoc ſequitur, medicamentũ à Tarentino conſcriptũ ad eadẽ, hac ſymmetria cõpoſitum. F
¶ Chalcitidis denariũ pondo vigintiquinque, cadmiæ denariũ pondo duodecim, & s. Seorſum
teruntur: vinũ (originale, qđ Græcis dicitur,) aparachyton, miſcetur: ubi efferbuerint, ſuperfun-
ditur, ut hæc modicè irrigentur: poſtea læuigantur, donec ſiccescant: ad hæc, liquatorũ ceræ dena
riorũ quinquaginta, reſinæ terebinthinæ denariorũ triginta, myrtei heminæ partis octauæ, cera-
to è ſiccis cõfecto denarij viginti miſcentur. Hoc quoq; medicamentũ nihil hẽt ex ijs, quæ mal-
thacode, hoc eſt mollicina, nominauimus: verũ in miſtione ad ceratum, qui exercitatus eſt me-
thodis rationalibus à me propoſitis, is conuenientẽ in ſingulis vlceribus miſtionis quantitatem
commodè faciet. Pulchrè aũt vinum aparachyton, hoc eſt cui marina nõ addita eſt, calidũ chal-
citidi, & cadmiæ affundit, vt qui chalcitidis acrimoniam caloris ipſius beneficio auferre ſtudeat.

Aliud huic proximũ inſigne pharmacũ ſcriptũ eſt, ex tot, & talibus ſimplicibus compoſitum.
¶ Squamæ ſtomomatis denarij quatuor, æruginis raſæ denariũ pondo duũ, in quibuſdam exem
plaribus ſcriptũ eſt denarij pondo * vnius: chryſocollæ denariũ pondo xv. ceræ denarium pon-
do xxv. in quibuſdam uerò exemplaribus, nec ceram, nec æruginem inuenimus. Læuigatis alijs
ceram cum reſina modica liquefacito, ne pharmacum dureſcat: ubi commiſcueris, vtitor: deſu-
per autem ſpongiã aceto expreſſam imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipſam chryſocol- G
lam ſuper calente admodum cera exceptam ſe vſurpare. Oſtendit item Heraclides hoc in medi
camine reſinam nõ primo vſu eiuſmodi pharmacis miſceri, ſed ut lentorem quẽdam ad empla-
ſtri ſpiſſitudinẽ conciliandã ipſis exhibeat, præſertim cum cera, nec natura pinguis, nec recens,
ſed dura, atque arida fuerit: & quidẽ ſtomomatis ſquama præterquã quòd adſtringendi vim ha-
bet, etiam validè exiccat. Demetrium autem Bithynũ dixit chryſocolla ſola cera excepta uti,
quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modũ vſurpauit: quemadmodũ ego quoq; ſæpe
non chryſocollam duntaxat, ſed alia quoq; ſingula ipſa per ſe molli cera reſoluens ad huiuſmo-
di vtor. Nemini verò dubium eſt, me alia ſingula dixiſſe, nimirum ea, q̃ id genus vlceribus pro-
deſſe ſuprà recenſui: & * terere in ſingulis, quæ curo, ægrè ſanabilibus ulceribus talia medicamen
ta cũ cera cõponentem. Interdum enim chryſocollã cera excipio, nonnunquã æs combuſtum,
vel ſquamam, eamque uel ſtomomatis, vel ferri, uel æris: interim æruginẽ viuam, vel combuſtã,
ſicut etiam miſy, & chalcitidem. Aliquando ex auſteris aliquid miſcemus, quorum ſuprà memi-
nimus, quoties id, quod influit, repellere conamur: ex quorum numero eſt alumẽ, malicorium,
galla, cytini, balauſtium, aliaque his ſimilia. Itaque fide mihi adhibita, nullũ hactenus cõmemo- H
ratum medicamen repudiandum eſſe exercete vſus eorum methodum, qua voti compotes fia-
tis, quemadmodum ego. Cæterum cum alia quoq; duo haud quaquam contemnenda medica-
mina deinceps à Tarentino ſcripta ſint, non ab re mihi viſum eſt, ea quoque addidiſſe. Eorum ita
que prius ſic tradidit. ¶ Squamæ denariũ pondo quatuor, mannæ denariũ pondo quatuor, alu-
minis ſciſſi denariũ pondo duũ, miſyos denarium pondo duũ: trita ex aceto in paſtillos digerito,
qui ſinguli pendant denarios duos, & reponito. Cũ vſus poſcet, ceræ denariũ pondo * quatuor,
reſinæ pityinæ denarium pondo duum, ſeui taurini denarium pondo iv. liquata refrigerare fini-
to, paſtilloq; miſceto: utitor ad vulnera tanq̃ glutinatorio, & quod inflammationẽ arceat. Hæc
quidẽ Tarentinus. Nos verò ſic tẽperato ad vlcera cõmodè vſurpari dicimus, verũ ad cacoethe
tale ceratum miſcendum nõ eſt, quippe cera ſola, ueluti in prioribus declaratum eſt hic ſufficit.
Ac ſi ex mollicinis quippiam miſcere oportebit, id exiguum myrteum, vel cyprinum, vel roſa-
ceum eſto. Nihil item lædes, ſi reſinam laricem appellatam adiungas: nec ſi terebinthinam, quæ
licet minus idonea ſit aduerſus hoc genus vlcera, non tamen reijcienda eſt. Alias uero reſinas,
niſi prædictarum magna ſit inopia, miſcere non oportet. Sic de ſeuo intelligendum venit: neque
enim hoc apponere debemus, niſi vlceris oras emollire cupiamus. Porrò quòd taurinũ pingue,

inter

* Aliter unius & s.
* Aliter xxv.
* Al. [Greek] i. extendere.
* Aliter xl.

A inter alia omnia, quę manſuetorum animantium ſunt, maximè ſiccet, non ſemel audiuiſtis: quip
pe ſuperat ipſum ſubtilitate, tum leonis, tum pardi, tū hyænæ adeps. Potius igitur eſt, vbi adipem
miſcere oportet, anſerinū indere, uel magis anſerū in paſcuis degentium, ſatis enim eſt tenuis, &
mitigans. Iam cum adhuc reſtet medicamentum ſuperiori proximum, in quo diſciplinæ princi-
pium fecit, ita fatus Heraclides, Hippoterion quaſi dicas expreſſoriū, præſertim ad teneros: quo-
niam alterius tū materiæ, tum virtutis, quam diximus cōuenire ijs, qui valida medicamenta non
ſuſtinent, ſed mordentur, exagitantur, & fluxionem acquirunt: ſermonem de eo differemus, cū
de id genus medicamentis agemus, exponendum. Nunc ad ſimilia præſcriptis deſcendā, tantum
inſuper de ijs apponens, quod etiam altero libro quem Stratiotem, hoc eſt militē, Heraclides in
ſcripſit, eadē pharmaca repetijt, in tertio ſibi ipſi duntaxat diſſentiens. Hoc enim ſimpliciter ſcri-
pſit, ceræ denarium pondo quadraginta: verum in Stratiote, appoſitum eſt, alij denarium pōdo
ſedecim: atq; hoc rectius eſt, q̄a multa ceræ miſtura medicamenti vim minuit. Præterea in libris
quos ad Antiochidem ſcripſit, horum ipſorum medicaminū meminit Heraclides, atque in pri-
mis primi, quemadmodum in his, ita in illis quoque, commentatus. *Ad nimis quam inueterata &
callosa hoc uteris.* Squamæ parte una, æruginis in quibuſdam exemplaribus punctis diſtinctum.
B ∆. ſcriptum eſt: in alijs lineam ſupraſcriptam habet oblongam ∆, vt vel quatuor partes, vel vnius
quartam partem ſignificet. Itidem in prædictis exemplaribus variè ipſum ſcriptum inueni. Qua
re in hoc quoq; utilitas propoſiti operis eſt, ut pharmacorum differentias poſſis pernoſcere, nā
ſolus ipſis rectè uti poſſis. Hoc igitur ipſum medicamen quod propoſitum eſt, ſi quatuor ærugi-
nis portiones capiat, admodum acre futurum eſt. At ſi quartam æruginis partē iniicias vni ſqua
mæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potiſſimumque ſi nō ex ſola
cera, ſed cerato ipſa temperes. Prędiximus ceram, & mollem & nouam eſſe oportere: ſi talis non
ſit, apud ignem paratum, calfaciendam, uel in Sole, & cum myrtei pauxillo emolliendā: itaque
æruginem & ſquamā ei commiſcendam. Oſtendimus quoque in huius commentarij principio
optimum hoc eſſe pharmacum, ex ſquama & ærugine confectum, ſi cera quadrupla adiecta ſit.
Atque ob id frequenter ipſo vtor, cum æris combuſti æquali pondere, plurimum admiſto. Ap-
poſuit autem medicaminis huius vſui in libro, quem ad Antiochidem Tarentinus edidit, ea quæ
ſuis commentarijs ſupra nominatis omiſit. Vniuerſam igitur ipſius ſeriē orationis adducam: hēt
aūt in hunc modum. *Ad uetera quidem admodum & calloſa hoc uteris.* Squamæ parte una, ærugi-
nis quarta: hæc leuigata, myrteo cerato duro, qđ octo partes contineat, excipiuntur, vſuiq; ſunt,
C ſed prius aqua frigida vlcus eluitur. Appoſuit præterea elui oportere vlcus aqua frigidā. Modo
producam q̄ ex Andromachi pharmacis eadē promittētibus omiſeram. Antea nanq; emplaſtra
duntaxat retuli: quæ verò medicamenta ex paſtillis præparata, ceratis admiſtis dum vſus poſtu-
lat, ægrè ſanabilium vlcerum epulotica, hoc eſt ad cicatricem ducendā apta, eſſe dicit, uel quæ ſic
ca inſperguntur, ea in præſentiarum ſubiungā, ab illo quod inter arida, iuxta finē ſcribit, exorſus.

Sicca Andromachi. Ariſtum cicatricem ducens. CAP. 8.

O*Sſium combuſtorum denarium pondo duum, mannæ denarij pōdo vnius: cadmiæ obolo *Al. oſtreorū.
rum pondo quatuor, alias denarium pondo quatuor. Tritis utitor etiam ad nomas. *Aliud
aridum ad idem.* Picei corticis denarium pondo ſex, ariſtolochiæ, denariū pondo ſex pumicis de
narium pondo quatuor, reſinæ ſiccæ denarium pondo quatuor, mannæ denariū pondo ſex: cla-
rum eſt, colophoniam ipſum dicere: iridis illyricæ denariū pondo duum. Lęuigatis utitor. *Aliud
cicatricem ducens, etiam malignis.* Piceæ corticis denarium pondo ſex, cornu ceruini combuſti de
narium pondo quatuor, cadmiæ denarium pondo octodecim, *mannæ denariū pōdo quatuor,
æruginis raſæ denarium pondo duum. Tritis utitor. *Aliud.* Gallæ denarium pondo quatuor, ce- *Al. ceruſſæ.
ruſſæ denarium pondo octo, myrti denariū pōdo quatuor, ſpumæ argenti denariū pondo octo,
D retrimenti plumbi denarium pondo quatuor, tritis vtitor. Horū quatuor medicaminum, primū
ſimplex eſt admodum, ſine morſu ſiccans, obſcuræ adſtrictionis particeps. Secundum ob piceæ
corticem adiectum, ſenſibilem adſtringendi potentiam obtinet, qualē habere conuenit ea, quæ
cicatricem probè ductura ſunt. Tertium nō modò corticem piceæ, ſed æruginē quoq; capiens,
ijs conducit, quæ ſordiciē facilē vlceratis adnaſcentē fouent: quippe ſordes ipſorum tollit, & ci-
catricem non impedit. Quartam loco piceæ corticis, myrtum habet, aliaque citra mordacitatē
exiccantia. Poſt hęc, ubi alia tria arida ſcripſiſſet, quartum ita ad uerbum ſubdit. *Aliud aridum
ad excreſcentia, cicatricem ducens ſine morſu, ut Harpocras,* Sandarachę, chryſocollę, arſenici, pa-
res ſingulorum portiones. Facit & ad maligniora. Hoc pharmacū nihil cum prioribus ſimilitudi
nis habet, ſed vlceribus propter nimiam humiditatem carne excreſcentibus conuenit, ut q̄ etiā
repurget. Nam talis potentiæ eſt ſandaracha, & arſenicum, quibus vnum ex iis, quę mirificè ma
ligna iuuant, adiectum eſt, nempe chryſocolla.

Quæ adſcripſerit Archigenes. CAP. 9.

QVæ Archigenes de id genus vlceribus in ſecundo medicamentorum libro ſcripſit, ſic ex il-
lius dictione ad verbum ſonant: *De ulceribus quibus callus obduci non poteſt, & veteribus.*

Vlcera vetera cicatricem ducent, communi quodam expurgatis oleum vetuſtiſſimum cum lina- E
mentis imponitur. Vel ærugo raſa cum cerato roſacco, quod paulum reſinæ habeat, excepta im
ponitur. Item ſquamæ æris rubri quàm plurimum cerato myrteo exceptum, vſurpatur. Vel amy
li eloti partes tres, ſeui vitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars vna: liquatis quæ liquari poſ-
ſunt, amylum miſcetur, & vſui eſt. Vel diphrygis & ſquamæ æris, ſingulorum denarium pondo
quatuor: mannæ denarium pondo octo: ex aceto probè læuigentur, dum mellis ſpiſſitudo fiat:
ceram denarijs triginta duobus cum olei hemina & s. liquefactam ſuperfundito, ac vnita vtitor.
Linamento excipito, vel paucis oleum, & ſplenion facito. Vel chalcitidis, ceruſſæ, parem menſu-
ram: ſalis communis duplam: argenti ſpumæ portionem duplo, quàm ſalis, maiorē: vino oleoq;
alterius læuigans, vt liparo hoc eſt pingui, medicamento vtitor, Vel argenti ſpumæ, ceruſſæ, di-
phrygis, æquale pondus: calcis viuæ duplum, cum myrteo cerato vſurpato. Vel diphryges, ſqua
mam; gallam, pari menſura: æruginem dimidia, cum cerato myrteo: non nulli & pityinam reſi-
nam admiſcent. Vel cucumeris agreſtis radicem inſpergito: deſuper vero linamentum filatim
excerptum ex frigida repurgat, & cicatricem obducit. *Ad vlcera in quocumque corporis loco, quæ ci*
catricem ægrè ducunt. Eryſimi ſemine læuigato, miſtoque, dū ſordium habear ſpeciem, ſplenij mo
do impoſito celerrimè vlcera ad cicatricē perueniunt, vel maligna. *Aliud cicatricem inducens* F
ſenilibus. Ad ſenilia retrimento plumbi cum myrteo cerato vtitor: ſi vetuſtū ipſum cupias, adi-
pem porcinū & ceruſſam addito. Quæ nigricant vlcera, †prius pane hordeaceo fouebis, & panī
cocto, butyrum & ceruſſam pari pondere diligenter in vnitatem rediges, & vteris.

† Aliter vbi prius panibus fouebis hordeaceis nuper coctis.

De Putridis & Nomis. *Cap. 10.*

PVtridis & nomis erui farinam, alumen liquidum, panis ſimilaginei internam micā, porci ve-
teris vel alterius carnē ſalſam vetuſtā illotā, terebinthinā liquidā, mel optimū, pari menſura:
imponito oīa læuigata. Vel ariſtolochiæ ac cicinorū foliorum ſucci æquales partes, æruginis di-
midiam ex aqua, ſed mellis ſpiſſitudine illito, paululum partis incolumis apprehendens. Si cruſta
nō decidat, elaterii, æruginis, parem modū adijcito. Benefacit ad putredines, ſori tritum craſſius
inſperſum, & ſupra ſiccum linamentū conceptum. Vel ariſtolochiam rotundā, & gallā, æquali
pondere ex oleo circūline. Vel cucumeris agreſtis radicē, vel braſſicæ, vel betæ, vel lapathi, folis
illigatam, calido cinere recondito. Cum aūt emollita fuerit, contrariā imponito: validè purgat:
Vel ſummos germinantis oleæ ſurculos in vino coctos cum melle aſpergito: vel chalcitidē in-
ſpergito, deſuper vero panniculos ſiccos filatim excerptos accommodato. Elaterium, vel lini ſe-
men tritū cum chalcantho imponito. Vel thymo, & ſtaphyde agreſti aut ſatiua, cum ficis coctis G
aſpergito. Vel ficulneis folijs in puluerem redactis, cū melle. Vel nitrum cum cumino. Et farinā
cum melle. Vel ficus agreſtis radicem cum melle. Vel ſquillæ coctę ex melle. Vel veratri cū mel
le. Faciunt itidem hæc ad phagedænas, nigritias & nomas; Vel ſoreos denarium pondo duode-
cim, chalcitidis denariū pondo decem, miſyos denariū pondo quatuor, cū aceto acerrimo tribus
cyathis conterito, donec inareſcant, & excipito: vtere verò ſpecillum ex eis tingens, atq; in vlcus
deuoluens: deinde linteolum ſimplex ex œnicæo madens ſuperimponito. Quòd ſi phlegmone
adeſt, alterci ſemen quod hyoſcyamū dicitur, cum polenta, vel braſſicam cum melle, inſpergito.
Quibus autem vermes adſunt, ceruſam & polium æquali pondere cū pice liquida inungito.

De vlceribus cancroſis. *Cap. 11.*

CAncroſis & malignis vlceribus cancri fluuiatilis cōbuſti, cadmiæ, pares portiones tritas in- A.l.4.f.r. 1.c.18. f. 460.c
ſpergito. Aut cinerem cancrorum cum cerato imponito. Aut eryſimi ſemen læuiſſimū ex
melle fæculentum faciens, ſplenii modo imponito. Summè facit ad chironia, & vetuſta, & cica-
tricem ęgrè ducentia: item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mammillis
ſunt: ſtrumas, ac parotidas extrahit, ſi inſpergas ſeui bubuli pondo libras tres (vt quidam aiunt,
quinque) terebinthinæ pondo vncias quinque, mannæ pondo ſemunciam, terræ ſardę dictę, qua H
tinctores vtuntur, pondo vncias quinque: quæ liquari poſſunt, aridis miſceto, ac in vnum coa-
ctis vtitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleo virenti ſurculos, aut vtrunque inſpergito.

De vlceribus calloſis. *Cap. 12.*

IN ijs quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras ac duras habent, dulciāque vocantur vl-
cera, cōmuniter quidem per experiētiam bene faciunt vrentia, propriè verò nitrū torrefactū,
Calcē viuam cum vrina pueri incorrupti circumlinito: aut æruginem, thus, ſalē, mel inſpergito.

De Emplaſtris, quæ Aſclepiades ad huiuſmodi vlcera conſcripſit. *Cap. 13.*

PRæſtantiſſima de id genus vlceribus Aſclepiades tradidit cognomento Pharmacion. Cū.n.
vnum ſit omnibus ipſis cōmune, nempe ut difficulter ad cicatricem veniāt: quædā, qđ male
curantur, vel molliuſculo victu à medico reguntur, cicatricem nō ducunt, nullam de ſe maligni
tatem habentia: quædam verò ſuo vitio ægrè ſanantur, vel q; praui humores ipſis influant, vel q;
exulcerata pars talem iam affectum habuerit, vt quāuis probus qui influit ſanguis exiſtat, ipſum
corrumpat: Aſclepiades igitur eiuſmodi vlcera tribus diſtinguēs generibus, de ſingulis proprium
ſermonem inſtituit, quæ ego quoque illius verbis deinceps adſcribam, enarrans, decernēsque ſi
ambi-

A ambiguitas quępiam in ſermone appareat. Itaque de primo horum vlcerũ, ac medicaminum genere, ita Aſclepiades ad verbum diſſerit. *Vbi callum partes contraxerint, & ęgrè ad cicatricem veniunt, confecturis infra poſitis utendum eſt. Andreę Emplaſtrum, omnem excreſcentiam reprimens. Item vlceribus cruentis, ac vulneribus conuenit, inflãmationem arcet, facit ad Paſta, ſinus iungit. Valet ad vlcera fluentia diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.* Argenti ſpumæ põdo tria, ſquamæ æris, chalcitidis, ęruginis raſæ, ſingulorũ vncias tres: aceti heminã, olei veteris põdo libras octo. Præparatur, ſicut prædictũ eſt. *Aſteris medicamentum ad idem accommodatum. Probè autem etiam digerit.* Argenti ſpumæ pondo librã, olei veteris pondo lib. ii. s. æruginis pondo vnciã, chalcitidis pondo vnc. ſquamæ rubræ põdo vnciã vnã, aceti heminã. *Amphionis ad idem.* Argenti ſpumæ põdo libras duas, olei veteris pondo libras quatuor, chalcitidis põdo vncias nouẽ, ſquamæ æris denarium pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundẽ modũ. *Turpiliani, quod philoſophorum dicitur. Facit ad vlcera fluida, & diuturna, ægrę cicatricẽ ſumentia: oſſa corrupta reducit.* Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei veteris ſextarios tres, chalcitidis põdo lib. ii. s. æris ſquamæ denarium pondo xxv. aceti heminã. Argenti ſpumã, & oleũ vſq; ad conſiſtentiam incoqto: deinde ſquamã læuiſſimã factã adijcito, aſſiduè mouens: ac cũ bene hẽt, chalcitidem ex
B aceto tritã paulatim medicamento aliquatenus refrigerato immittito: deinde ponẽs ſupra ignẽ rurſus incoquito, vſq; dũ non coinquinet: cũ in pilã demiſſum rurſus cõtuderis, ac ſubegeris, excipito, & ad ſupradicta vitia vtitor. *Iſis uocatum Emplaſtrũ giluum, ad fluentia, diuturna, maligna ualet, ac vix curabilia, maximè in partibus extremis. Conficiendum eſt mollius, ac tenerius, denſatur enim repoſitum, & ſiccius euadit.* Ita hẽt. Argenti ſpumæ denariũ pondo centũ, minij ſinopici denarium pondo octo: diphrygis, ceræ, chalcitidis cõbuſtæ ſingulorũ vnciã, in alio exẽplari, ſingulorũ pondo denariũ iv. chalcitidis crudæ denariũ pondo duũ, olei heminas ii. Argenti ſpuma, & oleũ coquuntur, dum iterũ, ac tertio efferueſcãt: hoc facto, aquæ modicũ digitis inſtillat: mox diphryges, chalcitis toſta leuis facta inſpergitur, ſub manu aquã inſtillando, donec nõ amplius medicamen inter coquendũ ſtrepat: vbi cõſtiterit, cerã indito. Adſint aũt chalcitis cruda, & miniũ, ex oleo modico contrita: cũ bene hẽt pharmacũ, hæc immittito, continuè moueas: cum rectè ſe hẽt, in pilã conijcito, ac rurſus tundito, ſubigitoq; excipiens vtitor. *Aliud Scribonij Largi pharmacum accommodatum.* Ceræ denariũ pondo *centũ, argenti ſpumæ denariũ pondo quinquaginta, olei myrtei heminã i. miſyos cõbuſti, chalcitidis vſtæ, aluminis ſciſſi uſti, ceruſſæ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorũ denariũ pondo xii. cõponitur eodẽ mõ. *Aliud. Cõpeſcit in oculis ſtaphylomata, va-* * Aliter l.
C *let ad vlcera curatu difficilia.* Minij ſinopici denarium pondo xv. Argenti ſpumæ denarium põdo cẽtũ, ceræ denariũ pondo xl. pityinæ denariũ pondo xx. chalcitidis denarium pondo xxx. ſalis ammoniaci denarium pondo vnius, thuris denarij pondo vnius, olei heminam. Præparato, quo dixi modo. *Aliud, vt Aphrodas. Facit item ad Condylomata, & Rhagades contumaces.* Argenti ſpumæ denarium pondo xlviij. terebinthinæ denarium pondo xxviij. miſyos toſti, chalcitidis toſtæ, ſingulorum denarium pondo octo: minij ſinopici, chalcanthi, ſingulorum denarium pondo iv. olei veteris heminam, aquæ heminam, ceræ denarium pondo quadraginta: ricini pondo libram, alij *cyathi dimidium: ſicca ex aqua læuigantur. Atque de his hactenus. * Al. heminæ.

De ſecundo vix ſanabilium ulcerum genere, de quibus Aſclepiades hoc modo ſcripſit ad verbum.

Ad Fluentia vlcera, & curatu difficilia confecturis infraſcriptis utimur. Medicamentum ex chamęleonte, quo vſus eſt Philoxenus ad fluentia, & ęgrè curabilia vlcera. Argenti ſpumæ pondo librã, olei ueteris põdo libras ii. chamæleontis radicis pondo trientẽ, ariſtolochiæ põdo trientẽ. chalbani pondo vnc. ii. gallæ pondo vnc. ii. thuris pondo vnc. ii. conficito, ſicut prius.

Aliud, quod Thebano adſcribitur. Argenti ſpumę pondo libram, olei ueteris ſextarium vnum, chalcanthi denariũ pondo vigintiquatuor, chamæleontis denarium pondo xii. ariſtolochiæ tan-
D tundem, chalbani denarium pondo octo, thuris denariũ pondo octo: componito ſimiliter.

Aliud ex Arundinibus, ad fluentia, & chironia vlcera, item ad cuiuſlibet ſerpentis ictum. Argenti ſpumæ pondo libram, olei veteris pondo libras duas: chamæleontis nigri radicis, ariſtolochiæ, gallarum immaturarum, ſingulorũ pondo denariũ quatuor: chalbani, guttæ ammoniaci, thuris ſingulorum pondo vncias ii: præpara mouens radicibus arundinum viridium. *Aliud Caſti nominatum Grangręnicum, pharmacum accommodatum.* Argẽti ſpumę denarium põdo centumviginti, olei ſextarios duos & dimidiũ, chamæleõtis nigri radicis denariũ pondo ſedecim, aceti ſextarios duos & dimidiũ, ęruginis denariũ pondo octo, piceæ corticis denarium pondo octo, myrrhæ denariũ pondo quatuor: præparato ſicut priora. *Nigrum ex Pyrite lapide uocatum, quod ad Damonicum refertur. Valet ad fluentia, difficilia curatu, & phagedænica vlcera. Facit item ad fiſtulas impoſitum, emollit q́; omnem duritiam.* Argenti ſpumæ, bituminis, ſingulorum denarium põdo *centũ: picis, ceræ, ſingulorum denariũ pondo †octo: pyritis, terebinthinæ, vtriuſq; denariũ pondo xxv: propolis, aluminis ſciſſi, ſingulorum denariũ pondo quindecim: ammoniaci thymiamatis drach. xij: chalbani, aloes, vtriuſq; drach. viij: æruginis, mãnæ, vtriuſq; drac. v: olei veteris ſextarios duos. Argenti ſpuma cũ oleo incoquitur, donec coiuerint: mox bitumẽ, pix, cera, reſina, † Aliter xx. * Aliter l.

propolis inijcitur: quibus liquefactis refrigeratisque ærugo, & lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacũ: cũ cacabus ab igne ſublatus modicè refrixerit, alumen, chalbanũ, mannaque indi- tur: & mediocriter cocta in frigidam permittuntur, ad diem noctemq; ſinuntur. Subactis vtitor. E

Aliud. Facit ad curatu difficilia. Picis, ceræ, pyritæ, ſingulorum pondo denarium duodecim: guttæ ammoniaci denariũ pondo decẽ, bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti ſpu- mæ denarium põdo quadraginta, propolis denariũ pondo octo, ſciſſilis denarium pondo quin- que, æruginis denarium pondo duum, olei ſextarium. *Aliud nigrum ex ſalicibus ad idem.* Miſyos peregrini, aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ tintoriæ, quæ melanteria Græcis dicitur, æruginis ra ſæ, aluminis ſciſſilis, gallarũ immaturarũ, ceruſſæ, ſingulorũ põdo ſelibrã: ceræ, reſinæ ſiccæ, picis brutiæ, bituminis, ſingulorũ pondo libras duas: aceti acris ſextarij dimidiũ, olei omphacini põdo libras duas, ſalicis ſurculorũ tenerorũ foliorũ pondo libras duas. Folia ſalicis in acetũ mittito, igni que ſuprapoſita coquito mouens ſine requie, dũ tertia liquoris pars relicta fuerit: ſicca uero tun- dito, & cribro tenuiſſimo ſecernito: deinde in mortariũ coniecta his humorẽ expreſſum adijcito. teritoque diligenter, tanquã cephalica medicamina. Quæ autẽ liquefieri poſſunt, vſque dũ non coinquinent, coquito: poſteaq̃ refrigerata raſeris, læuigatis immiſceto: ac in pilam coniecta exci piens vtitor. *Indum Tharſei Chirurgi ad eadem.* Ceræ, reſinæ frictæ, picis aridæ, bituminis liquidi F zacynthii, ſingulorũ pondo libras duas: ceruſſæ, æruginis, chalcitidis, miſyos peregrini, melãteriæ, aluminis & ſciſſilis, & rotũdi, gallæ omphacitidis, hoc eſt immaturæ, malicorij, *thuris, ſingulorũ pondo ſelibrã: aceti, quantum ſufficit: Quæ liquantur eo ſpiſſitudinis, ut non inquinent, coquito: ſicca tundito, tenuiſſimo cribro cernito, aceto perfundito, & liquabilibus excipito. *Aliud Cyzice num. Facit ad Diuturnos affectus, & neruos præciſos.* Thuris quam optimi, ceræ myrrhæ, ariſtolo- chiæ, chalcitidis, illiricæ, chalbani, ſingulorũ põdo denariũ quatuor: terebinthinæ, argenti ſpumę ſingulorum denariũ poudo octo: olei heminã. Omnia in uas æreum conijcito: ſuper cinerẽ mol liuſculum coquito mouens, donec in frigidã deſcendens mellis habeat ſpiſſitudinem, deinde tol- lito mouẽs. Hoc in pelliculam illitũ imponito, & ſoluito hyeme poſt ſeptimũ diem, æſtate à quin to. *Aliud ex collectaneis Philoxeni.* Thuris, myrrhæ, croci, illyricæ, bdellii, ſquamæ æris, {chalcan- thi,} chalcitidis, aluminis rotundi, & fiſſi, miſyos peregrini, guttæ ammoniaci, ꝓpolis, uiſci quer- cini, opoponacis, malicorij incluſi, ſingulorũ denarium pondo iiii: ariſtolochiæ denarium pon- do octo, ceræ denarium pondo centum, quod minam inſcribit: ſeui taurini denarium pon do centum: reſinæ terebinthinæ denarium pondo lxxv. quod græce triatettara nuncupat. Reſi- na in ollam fictilem nouam coniecta coquatur, donec odorem amittat: deinde ſeuũ, & cera pur- gata adiiciantur, liquenturque: ſicca tundantur, & tenuiſſimo cribro incernãtur: Deinde ab igne depoſita, quæ liquefacta ſunt, aliquandiu refrigerari permittantur: quibus ſicca inſpergito, curio- ſe mouens: myrrham verò, thus, bdellium, opopanacem, ex aceto trita ea habere oportet: quibus ea, quæ in olla ſunt, immitenda, terendaque, ne in grumos ceræ modo coeant. Cum bene habue rit pharmacum, pyxi de lignea irino prius illita reponito. G

De tertio genere ulcerum, quæ uix ad ſanitatem perueniunt, Aſclepiades hæc ad uerbum ſcripſit

¶ *Ad ulcera, quæ nequaquam coeunt: aut ſi coeunt, rurſus ſoluuntur, uel carne corrupta, uel etiã oſſibus ſubiectis labefactis: huiuſmodi cõfecturis utendum eſt. Ad Chironia, & quæ difficilem cura- tionem habent, medicamentum confectum.* Squamę æris, æruginis raſæ, ſingulorũ pondo vnciã, ce ræ pondo ſelibrã, reſinæ laricis pondo vnciã s. Quæ liquãtur, aridis miſceto, excipitoq;, ac utitor curioſè ſubigens; latiuſculum ceratũ ſoli affectę parti inijciens, ut vlcus tñ cõprehendat, ambien tes verò particulas medicamine, qđ phlegmonem propellit, circũdare oportet: tertio curationis die vlcus ſoluere, dein fomẽtis lenire, ipſumq; ceratũ ablutũ emollire, ac rurſus imponere, donec cicatrix appareat. *Aliud accommodatum.* Aeruginis, ſquamæ æris, ſingulorũ põdo vncias duas: diphrygis pondo vnciã vnã, ceræ pondo librã, laricis põdo vncias tres: præparato, ac utitor, ſi- cut prædictum eſt. Poſt hæc de medicamẽtis, quæ nominantur Cephalica ideſt capiti accommo data, ſic ad uerbum Aſclepiades tradidit. *Deileontis Cephalicam ad diuturna, & quæ difficulter ſa nantur. Oſſa corrupta educit.* Aeris ſquamæ, mannæ thuris, reſinæ ſiccæ, ſingulorum denariũ pon- do centũ: aceti heminas xii. Terito ſquamã ex aceto, & cum lęuis facta fuerit, thus in minutiſſimũ puluerẽ redactũ adijcito, & reſinã: paſtillos fingito, quos in vmbra deſiccabis. In vſu, cũ callũ au- ferre conaris, medicamenti partẽ vnam, cerati ex* roſaceo confecti æqualẽ ſumito. In aliis verò ſit medicamenti portio una, cerati partes tres, vel quatuor: nã tẽperamẽtum ſubiectis affectibus conuenire oportet. *Cephalicũ melanchloron ideſt ex nigro viride, quo vſus eſt Tryphon Archaus. Facit ad diuturna, & uix ſanabilia. Oſſa corrupta reducit.* Aeris ſquamæ põdo denariũ xii, mannæ thuris, guttæ ammoniaci, reſinæ pityinæ ſiccæ, ſeui uitulini curati, reſinæ terebinthinæ, ſingulorũ põdo denariũ ſedecim: cerę, olei, vtriuſq; quartã minæ partẽ: aceti heminã: cõficito ad modũ ꝑdi ctũ. *Philota Cephalicũ, ad diutina, difficiliaq; ſanatu. Oſſa corrupta reducit, & callos cõſumit.* Terræ erethriadis denariũ põdo cẽtũ, æris ſquamę denariũ põdo quinquagita, ichthyocollę denariũ põdo xxv, aceti heminas duodeci. Ichthyocollã minutĩ cõtuſã ĩ vas vitreũ cõijcere oportet, acetũ affũ H

* In impreſſis græcis legitur thu, in antiquis ...

* Al. vino.

dere,

A dere, ut irrigetur, diſſolutã medicamini præparato immittere: vbi miſcuerimus, paſtillos efforma
re: vſus indicatus eſt. ¶ *Dionyſii Samÿ.* Terræ erethriadis pondo minã, æris ſquamæ pondo mi-
næ dimidiũ, ichthyocollæ quartã partẽ, thuris octauã, ęruginis raſę octauã, myrrhę decimãſextã,
aceti congios duos. Cõponito ſub ęſtu caniculæ, in Sole oĩa cũ aceto ſimul terens: ichthyocollã
vero tenuẽ faciẽs aceto modico in vaſe vitreo imbuito: deinde cũ miſcueris ijs, quæ ſunt in mor-
tario, paſtillos fingito quatuor ſingulos denariorũ, quoſdã octo, & deſiccato. Vbi vtendũ erit, me
dicamẽti partẽ vnã cũ tribus cerati ex roſaceo confecti ſumito, ſplenijs lanã ſuccidã aceto madẽ
tem ſuperdato, fiſtulis pharmaci partẽ vnã, cerati roſacei duas, collyria faciens imponito. *Empla-
ſtrũ diabotanon, hoc eſt ex herbis, Lucius præceptor conficiebat.* Anagallidis flore cœruleo denariũ
pondo quinquagintaſex, papaueris agreſtis denarium pondo quinquagintaſex: hyoſcyami viri
dis foliorũ, & porrorũ viridium ſingulorũ denariũ pondo quinquagintaſex: ſquamæ æris dena-
riũ pondo xxv, mannæ denariũ pondo xx reſinæ pityinæ ſiccæ denariũ pondo ſedecim, aloes de
narium põdo ſex, aluminis ſciſſilis denariũ pondo quatuor, rotundi tãtundẽ, ſalis ammoniaci de-
narium pondo quatuor, ceræ põdo minã, olei veteris heminas duas, aceti quantũ ſatis eſt. Herbis
diligenter contuſis, acetoq; ſolutis, humorẽ ad medicamenti confecturã exprimito: ¶ *Iſis Cepha*
B *lica, id eſt capiti accõmodata, ad Chironia, & curatu difficilia: eſt item cruentis idoneum, quod Græci
enæmon appellant.* Ceræ denarium pondo centũ, reſinæ colophoniacæ denariũ põdo ducẽtũ: gut
tæ ammoniaci, ſquamæ æris, thuris cõbuſti, ariſtolochiæ tenuis, æruginis, ſalis ammoniaci, ſingu-
lorũ denariũ põdo octo: chalbani, mannę, myrrhæ, aloes ſingulorum pondo denarium xij: alumi
nis rotundi denarium pondo ſex, olei veteris heminam, aceti quantum ſufficit. Præparato ac vti
tor interim mero, interim diluto medicamine.

De ſcriptis ab Hera vtilibus emplaſtris ad vix ſanabilia vlcera. CAP. 14.

ALia ſanè quædã emplaſtra vſus multiplicis tradidit, quæ vlceribus quoq; ęgrè cicatricẽ du-
centib', & malignis eſſe accõmodata affirmat. Vnius vero ꝓpriè ad ea ſola conducentis me
A. l. 4. f. 4. t. 4. c. 10. f. 374. e minit, ſic ferè de ipſo ſcribens ad verbum. *Emplaſtrũ ipſius Hygini ad multa vtile, boni coloris. Fa
cit bene vlceribus, quæ ad cicatricem ægre perueniunt: itẽ ad Paronychia, quo nullũ extat præſtantius.*
Argenti ſpumæ chryſitidis pondo minã, ceræ põdo minã, chamęleontis nigri radicis denariũ põ
do xxxvi, æruginis raſæ denariũ põdo xviij, chryſocollæ denariũ põdo xxxx, olei heminas tres.
Argenti ſpumã cũ oleo leui igne coquito, donec inferueſcere incipiat: deinde cũ ab igne depoſue-
ris, æruginẽ inſpergito: iterũ coquens moueto, quouſq; colorẽ propriũ receperit: mox cerã indi
C to, cũ bene medicamẽtũ hẽt, chryſocollã, & chamæleontẽ, in mortariũ dimiſſis acetũ inſtillato.
Valet ad eadẽ chryſocolla ẽt contenta, q̃ q̃ & ſine hac lõge mitigantiſſimum eſt, ſummeq; iuuat
neruorũ punctus, itẽ cũ à neruis uel muſculis eluere quid oportet. Ac rectè fecit Heras, ad finem
ſermonis de emplaſtro, ſcribẽs chryſocolla addita nõ eſſe mitigatoriũ, ſeu leniẽs: quippe adſtrin-
gens aliqd pharmacũ hoc cõtinet, at quę ob dolorẽ videlicet mitigãtur, relaxantibus indigent.
Nã in hoc ſolũ accidens mitigari poſtulat, & ſubinde mitigantia dolorificũ ipſum affectũ offen-
dunt. Verũ vehemẽtiori malo ſuccurrẽtes, dolorẽ primo lenimus, deinde ſic ad ea, q̃ morbũ cura
re poſſunt, accedimus. Itaq; chryſocolla, ſicut & prius dictũ eſt, medicamen ex ijs, q̃ ad vlcera vix
curabilia mirificè faciũt, quẽadmodũ pleraq; alia, q̃ pręterq̃ qđ vehementer ſiccant, ẽt nonnihil
adſtringunt. Porrò nullũ hmõdi medicamentũ eſt mitigatoriũ. Qm̃ verò minę, & heminæ memi
nit, ſpumę argẽti minã vnã inijcere præcipiens, olei heminã (dictũ nanque mihi eſt ẽt in ſuperio-
ribus commentariis, nonnullos viginti vncijs, quoſdã ſedecim, minã æſtimare, ut heminã alios
vncijs nouem, alios duodecim) diſtinguenda quoque hæc veniunt. Sumetur autẽ diſtinctio ab
ijs, quæ pharmacum promittit, & metallicorum quantitate. Etenim propter pollicitationem co-
qui affatim poſtulat, eoque plus olei accipere: ob metallicorum autem miſtionem, quę nõ pauca
D ſunt, oleoſam humiditatem exigit. Cum igitur, nec pingue, nec medullam, nec reſinam liquidã
capiat, oleũ augere ratio eſt. Itaque ſi minã ceu viginti vncijs æſtimemus, olei certe tres heminas
infundemus, ſingulas vnciarum duodecim: ſin aũt ſedecim reputauerimus, olei heminã ceu vn-
ciarum nouem licet immittere. Poteſt etiam addi, ſi vncias duodecim pendet, propter coctionẽ
diutius celebrandam: nã id talibus medicamentis eſt vtiliſſimũ uel metallicorum cauſa, quorum
non mediocris copia exiſtit. Si enim chamæleontis denarios triginta ſex adnumeres, æruginis q
dem octodecim, chryſocollæ quadraginta denarijs, fierit vniuerſi nonagintaquatuor, qui & ipſi
copioſi olei miſturam requirunt: maximè cum cerę denarios ſimul centum addi pręcipiat, omni
no enim uel ſic multo oleo erit opus. Hoc igitur emplaſtrum Heras conſcripſit, adfirmans vlceri
bus ęgrè cicatricem contrahentibus ex vſu eſſe. Alijs vero vſus multiplicis eodem in libro ſcri-
ptus, poſt multa ipſorum opera ſubdidit. *Cicatricem ægrè ſumentibus, vel malignis quoque, vel Chi-
ronÿs idonea.* Nã & Aribarzanion ab ipſo dictum commendat aduerſus maligna, & paſcentia, &
difficilia curatu: Item Iſim, ut grangrenas coercẽtem. Deinde tertiũ his verbis auſpicatur. *Boni co
loris, Cruentis idoneum cicatricem inducens.* Quod chironijs ſimul auxiliari dicit: Inſuper quartũ,
cui nomen indidit, Panacea: ad hęc quintum, Iceſiam: De emplaſtris igitur, vario vſui accommo

datis ſequenti libro diſputabimus,vbi ſimul ea,quæ Heras cōmendauit,adſcribentur.Hic autem E
quæ vix ſanabilibus(chironia nonnulli vocāt)medentur,longo vſu,tū à præceptoribus noſtris,
tū à nobis ipſis explorata:quorū nonnulla ab antiquioribus quoq; viris præclaris approbata sūt,
quemadmodū & illud,quod in libro,cui titulus eſt Mantiæ pharmacopola de re medica, ſcriptū
† Al. denariū pondo. inuenio. Verba ipſius ita ſonant. *Aeruginoſum Mantiæ*. Aeris vſti,†pondo minas} quatuor,reſi-
næ pityinæ ſiccæ denariū pondo octo ceræ denariū pondo octo,æruginis denariū pondo x. olei
heminā,terræ cimoliæ denarium pondo iiij.thuris denariū pondo quatuor, ſquamæ æris dena-
riū pondo quatuor.Sicca lęuigata in mortario ſinito,cerā liquefactā cū oleo tritis ſuperfundito,
ſinitoq; pauxillo tēpore combibere,aceti heminā addito:per triduū terito,quantū aceti excipia-
tur,immittens,vt liquidi cerati fiat ſpiſſitudo. Vtitor ad omne vulnus & ad vlcera,& vix ad cica-
tricem venientia vlcera,& quæcunq; cancroſa ſunt,cū panniculis filatim concerptis: ſupra ſple-
niū vero lanā ſuccidā vino,oleoq; madentem leuiter alligare oportet, biduo per æſtatē ſoluere,
hyeme triduo,ac vlcera tepente aqua abluere,in ꝓfundis vulneribus ipſas oras leuiter linamētis
intercipere:quippe medicamen linamēto excipi aptū eſt,& pus mouet.Hac rōne pura fient vlce-
ra,& cruſta excidet,cerā miſcendo æqualē ærugini ad cicatricē perueniet. Exterit, & carbuncu-
los citra dolorem,omneq; paſcēs malignū ſiſtit.perſanatq;. Vtitor quoq; ad herpetas, & vngues F
putridos:ſimiliter aūt,& ad oīa vino,& oleo vtendū eſt cū lana.Præterea dētes eroſos medicami
† In antiq. græcis nonnullis additur empla ſtrū Galeni. ne repleto.{*Bonum noſtrū.*} Ceræ,picis,bituminis,ſingulorū pōdo librā: mannę,æruginis,ceruſ-
ſæ,ſingulorū pōdo ſelibrā:malicorij,gallæ,ſpinæ ægyptiæ,iridis illyricæ, ariſtolochiæ rotundæ
chalcanthi,ſingulorū pōdo triētē,hoc eſt vncias quatuor:ariſtolochiæ verò longæ,& æris cōbu-
ſti,vtriuſq; pondo ſextantē,hoc eſt vncias duas.Sicca ex aceto pluribus diebus terito,vt ēt prius
oſtenſum eſt:ijs ꝓbè elaboratis,quæ liquari poſſunt,cū oleo liquatis,heminā ipſis ſuperfundito,
mannā inſpergens:vbi liquefacta frigefeceris,& deraſeris,aridis ex aceto læuigatis ſic admiſceto,
vt ne inter fundendū grumos ceræ modo facias,idq; potiſſimum ambiente nos aere frigido.

Alind noſtrum. Bituminis,aluminis liquidi,ſingulorum pōdo libram:picis reſinæ pityinę,
ceræ,pondo libras duas:ariſtolochiæ rotundæ,gallæ,ſpinæ ægyptiæ,ſingulorum pondo vncias
octo:malicorij,æris vſti,mannæ,ariſtolochiæ longæ,ſingulorum pondo vncias quatuor:olei ri-
cinini,aut veteris,ſi illud non adſit,pondo libras duas, quarum ſingulæ vncias duodecim conti-
neant,vt omnes ſimul vnciæ collectæ ſint vigintiquatuor.Præparo hoc quoq; eodem modo cū
prædicto,metallica ex aceto teruntur,deinde ſicca adijciuntur,rurſusque læuigantur: poſtea cū
luti ſpiſſitudinē habuerint,liquata miſcentur,vt prædiximus. *Aliud*. Bituminis,reſinæ terebinthi G
næ,picis brutiæ,ſingulorū pondo:olei denariū pondo vingintiquatuor:argenti ſpumæ, ceruſſæ,
mānæ,æruginis,ſquamæ,opopanacis,ſingulorum pares portiones denariis olei vigintiquatuor:
ladani pondo vncias duas,quæ valent denariis ſedecim:aceti heminas duas. Hoc quoq; pharma
cum perinde, ac ſuperiora duo conficitur. *Aliud*. Chryſocollæ,ſquamæ,ſtomomatis,ſingulo-
rum denarium pondo iiij.æruginis,& chalcanthi,vtriuſque dimidium,hoc eſt ſingulorum pon
do denarium duum: ceræ denarium pondo vigintiquinque,hoc eſt vncias tres, & denariū vnū:
reſinæ terebinthinæ pondo vncias duas, hoc eſt denarios ſedecim. Ceram cum terebinthina
liquefacito,deinde aliis admiſceto,bifariam medicamentum conficiens, interim vt prius citata
aceto conterens arida, interim ſine hoc curioſè læuigata liquefactis miſceto. Eſto autem tere-
binthina liquidior,ſicut plerunque larix appellata.In ſumma,omnibus his pharmacis, quæ chi-
roniis conuenire palàm eſt,laricem reſinam ſi loco terebinthinæ miſceas, non peccabis. *Aliud*.
Ceræ pondo vncias tres,hoc eſt denarium pondo vigintiquatuor:æris vſti, ſquamæ, æruginis,
ſingulorum pondo denarium duum,ut trium horum ſimul denarij ſex exiſtant. Cera eſto pin-
guis,vt quæ cum roſaceo vel myrteo modico emolliatur. Arida probè læuigata excipiantur,
quemadmodū in omnibus medicamentis,quæ ad chironia parantur,vehementer eſt neceſſariū. H
Quin etiam vbi ſicca ceræ fuerint admiſta,melius eſt ea diu in mortario contundere. *Aliud*.Ce-
ræ pondo vncias ſex:æruginis partem ſextam,quę eſt vncia vna:æris combuſti,reſinæ,laricis ſin
gulorum pondo denarium trium,vt ambo ſimul habeant denarios ſex. Cera pinguis eſto:inq;
aquā calentem proiecta,quò mollior fiat,manibus ſubigatur,æruginem & æs in eam recipien-
do,poſtea contundendo in pila,vbi reſinæ quoq; miſtio paulatim inſtillando fiet. *Aliud*. Cad-
miæ pondo vncias tres,dimidio chalcitidis ponderi miſceto,quod eſt vnciæ ſemiſſi. Tritis probè
vinum auſterum affundito,& rurſus læuigato:vbi mellis conſiſtentiam habuerit, ceratum ex cę
ra,& reſina fricta,compoſitum immittito.Sint autem cuiuſque pares portiones vnius vnciæ, vt
ambæ duas vncias efficiant,myrtei liquefacti pauxillum adijcito. *Aliud*. Olei veteris,vel ricini-
ni heminam:ceræ,picis,bituminis,ſingulorum pondo:mannæ,æruginis,ceruſſę,dimidio minus,
q̄ in prædictis, quod eſt cuiuſque ſelibram,malicorij,gallæ, ſpinæ ægyptiæ, iridis, ariſtolochiæ
rotundæ,chalcanthi,ſingulorum trientem,qui valet vncias quatuor:æris combuſti,ariſtolochiæ
longæ,cuiuſque ſextantem,qui pendet vncias duas. Quæ liquantur, aridis antea ex aceto læui-
gatis commiſcebis,vt prædictum eſt. *Aliud*. Cadmiæ,chalcitidis, ſingulorum pondo denarium

qua-

A quadraginta: Ex uino tritis pluribus diebus ceratum, quod ex oleo, & cera conſtat, immittes.
Sint aũt olei libræ duæ, ceræ denarii ducenti. At ſatius eſt hoc minori ſymmetria cõficere, Cad-
miæ, & chalcitidis, ſingulorum denarium pondo decem, ceræ & olei, cuiusq; denarios quinqua-
ginta, inijciendo. *Aliud.* Cadmiæ combuſtæ, chalcitidis vſtæ, terebinthinæ, ceræ ſingulorum pa-
rem menſuram. Arida ex vino conteres. *Aliud ex Ricino.* Aeruginis denarij pondo vnius, alu-
minis liquidi pondo libram: malicorij, æris combuſti, mannę ſingulorum trientem, qui valet vn-
ciis quatuor: gallæ duplum adijcias, quod eſt vncias octo: picis pityinæ, ſingulorum pondo li-
bras duas: bituminis dimidio minus, hoc eſt pondo vnum: cui aluminis liquidi ĉt indideris, ariſto
lochiæ rotundæ, & gallæ, ſingulorum pondo vncias octo: longæ ariſtolochiæ dimidium, hoc eſt
vncias quatuor: olei riciuini pondo libras duas. Metallica ex aceto conteruntur, vt in ſuperiori-
bus. *Aliud.* Ceræ pondo vnciæ tres: æris cõbuſti, ſquamæ, ęruginis, ſingulorum pondo duo. Ce
ram prius in aqua calente calefaciens: manibus roſaceum admiſcens, emollies: deinde arida exce
pta in mortario contundes diutius, vt vere omnium fiat vnitas. Tertio, quartove die hoc, &
alia huiuſmodi omnia reſoluito, ſpongiam extrinſecus ex aqua, vel poſca imponens. *Aliud.* Ce
ræ pondo vncias ſex: reſinæ laricis eius dimidium, hoc eſt vncias tres: æruginis triplo minns, q̃
B laricis ſuit, hoc eſt vnciam: picis brutiæ pondo denarium trium, chalcitidis vſtæ ſimiliter denariũ
pondo trium. Conficito & hoc, vt prædictum. *Aliud.* Aeris combuſti, ſquamæ, æruginis, parem
cuiuſq; menſuram: ceræ ſeſcuplam miſceto. Ceram, vt prædictum eſt, calente prius aqua madi-
dam ſubigito: ac interea dum hoc agis vel roſaceum, vel myrteum adijcito: deinde in pilam im-
mittito. Præſtat aũt trium pondo ceram æqualem miſcere quã recentiſſimam, molliſſimam, pin-
guiſſimam, ne multo humore oleoſo indigeas. *Aliud.* Aeruginis, terebinthinæ, pares vtriuſque
partes: ceræ triplo plures: aluminis ſciſſilis, cadmiæ, ſquamæ, ſingulorum quadruplum, vt ærugi-
nis pars vna ſit, item terebinthinæ vna, ceræ tres: ſquamæ, cadmiæ, aluminis ſciſſilis, vniuſcuiuſq;
quatuor. Vbi arida contuderis, cribraueris, in puluerem exactè redegeris, in mortarium conie-
ctam ceram, & terebinthinam contundito, ſicca aſpergens, piſtillum myrteo, vel roſaceo made-
faciens in aere calido, nã in hoc facilè tenduntur, maximè ſi id æſtiuo Sole fiat. Vſus eſt is, q̃ aliorũ
quoque, nimirum vlcere prius deterſo aphrolitro, & poſtea eloto per melicratum, tum per ſpon
giam probè purgato, vt madoris ſit expers: deinde ſuper id platyſmate, hoc eſt latiore linteo, cui
emplaſtrum illitum ſit, impoſito: poſtea duplici linamento aqua frigida tincto extrinſecus ſuper
dato, præterea noua ſpongia molli: tertio, aut quarto die id reſolues. *Acerum, hoc eſt abſque cera,*
C *noſtrum.* Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei ricinini veteris põdo libras quatuor.s, aceti acer
rimi libras duas: æris ſquamæ nigræ, chalcitidis, æruginis ſingulorum pondo vncias duas. Argen
ti ſpumam cum oleo prius coquere oportet, donec ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat: deine me
tallica pluſculis diebus ex aceto trita adijcere: atque ſic incoques, quouſque non coinquinet. Li-
cet etiam ſtatim ab initio argenti ſpumam, cum oleo, & aceto diligenter miſtam coquere: ac ubi
ſemicocta fuerint, ſquamam, chalcitidem, & æruginem immittere. Voco autem nunc librã olei,
& aceti Romanam, quæ vncias duodecim peculiares continet. Quin & ſex olei libras tribus ar-
genti ſpumæ pondo interdum committito: & nimirum ſecundum hanc ſymmetriam diutius in-
coquuntur. Cum præparas & hoc pharmacum, præſtat argenti ſpumam cum ſolo oleo eſſe co-
ctam: deinde metallica cum aceto inijci. Vbi vero tria fuerint, cuiuſque vncias duas dixi immit
tendas aceti libris duabus, argenti ſpumæ tribus, olei ricinini veteris libris ſex, vel, vt prius dixi
quatuor s. Hoc medicamentum, & fiſtulas iungit, & calloſas iam exiccat, contrahit, & claudit.
At ſi bona victus ratione vſus quis fuerit, non reſoluuntur: plenitudine vero inſigni collecta, pe-
riculum eſt ne pars ex fluxione infeſtante phlegmone rurſus tentetur, & fiſtula aperiatur. Et ve-
ro inueteratis vlceribus, & dyſepulotis, hoc eſt cicatricem ægrè ducentibus, quæ & chironia no
D minãtur, non ſolum pharmacum impermixtum imponimus, ſed etiam liquefactum oleo vete-
ri, vel ricinino, ac linamento exceptum: etiam ſi puris, vel minimum nondum in vlcere antea
fuerit, concoquit ipſum, & generat, & craſſum efficit. Cæterum vlcus triduo ſolues, ſi nihil pro-
hibet. Quòd ſi ſtomomatis ſquama fuerit, præſtat: ſin minus eam habeas, nec nigram, cyprij
æris ſquama inijcietur. Confeci aliquando hoc emplaſtrum, phrygij quoque lapidis vncia ad-
miſta, interdum etiam chryſocollæ vncia, ſicut, & amborum nonnunquam: glutinat & magna
vulnera. *Aliud ad teneros, & ex yſdem vlceribus nimis grauiter conflictantes.* Ceræ pondo, ro-
ſacei pondo, ceruſſæ pondo vncias octo, ſalis ammoniaci põdo vncias quatuor, ſquamæ cyprię
* pondo vncias duas, thuris pondo vnciam, calcis viuæ pondo vnciam, aluminis fiſſilis pondo vn-
ciam, æruginis pondo vnciam, malicorij pondo vnciam. Vſus prædictis idem eſt. Nouem in prę
ſentia ſunt pharmaca citra roſaceum compoſita, decimum enim illud. Ex nouem quinque ſunt
pari pondere, calx viua, malicorium, thus, alumen ſciſſile, & ęrugo. Squamæ duplo maius pon-
dus eſt, & hãc ſal ammoniacus duplo exuperat, hunc ceruſſa, huius ſeſcupla rurſus cera in libram
vnam reducta, quam & roſaceum habet.

GALENI DE COMPOSITIONE E
MEDICAMENTORVM PER GENERA
LIBER QVINTVS.

Al. ſeragin.

ARGVMENTVM LIBRI.

Continet Multiplicis vſus Emplaſtra, Paſtillos, & Arida.

De Medicamentis vſui multiplici accomodatis. CAP. I.

DE medicamẽtis Polychreſtis futura hic eſt diſputatio, vocãt aũt Græci polychreſta, q̃ multis affectibus cõueniũt. Suntq; nõnulla ipſorũ non mõ ſpecie, ſed ẽt genere diuerſa, oĩa verò ex cõtrariis cõſtãt medicaminibus, ẽt iuxta ſecundas qualitates, ac vires, nõ tm̃ primas. Patere arbitror cuiuis primas me appellare caliditatẽ, frigiditatẽ, ſiccitatẽ, & humiditatẽ, atq; ex harũ cõiugatiõe quauis cõpoſitas, F Secũdas verò, q̃ ipſas ſequũt, vt in quinto libro De ſimplicibus medicamẽtis vberius pcẽſui, oſtẽdẽs nõnulla nõ ſolũ cõpoſita medicamina, ſed ſimplicia quoq; vt naſcũtur, emollire, q̃dã indurare: quẽadmodum alia obſtruere, alia reſerare: alia ſordes gignere, alia abſtergere: alia attenuare, alia craſſitiẽ admoliri, alia dẽſare, alia rarefacere: alia carnẽ inducere, alia repurgare: alia cicatricẽ ducere, alia exulcerare: alia trahere, alia repellere: aliasq; ſimiles eorũ drĩas. Porrò dictũ mihi eſt, & ſuperioribus cõmẽtariis, q̃ cõtrariorũ facultate medicaminũ neceſſaria eſſet miſtura, cuius ẽt nũc paulo poſt mẽtionẽ facturus ſum. Melius.n. mihi vr̃ duo q̃dã, tria ve medicamẽta celebria, q̃ multiplicẽ vſũ exhibeãt, pſcribere, deinde cõpoſitionis ipſorũ rõnẽ interpretari. Exordiar aũt ab ijs, q̃ nemo non nouit, quippe in Heræ libro, cui titulus eſt, Narthex id eſt promptuariũ medicaminũ, pdita, tum apud alios, qui libros De medicamẽtis cõdiderũt. At quia ſuperiori libro de virtutibus, q̃ vlcera dyſepulota, hoc eſt uix cicatricẽ ducẽtia, curãt, verba fecerim, animus eſt nũc quoq; emplaſtra illa multiplicis vſus primum exponere, q̃ cauſa malignorũ (nõnulli chironia nominant) compoſuimus. Alia verò vſus dicta multiplicis, q multis quidem affectibus aliis conferant, non tamen etiam chironiis, ea rurſus ſeriatim referre propoſuimus.

Quæ ſcripſerit Heras. CAP. 2. G

ITaq; cũ opere medicamẽtorum Heras Cappadox emplaſtrũ quoddã ad huiuſcemodi vlcera mirificè faciens tradiderit, inde ſumã exordiũ, verba ipſius adſcribẽs, q̃ in hũc modum ſonant. *Boni coloris. Cruentis idoneum, cicatricem ducens. Conglutinat, perfectè implet, atq; cicatricem ducit ſolutum cum cerato, magiſq; adhuc circa cicatricem inducendam efficax eſt. Valet etiam ad Chironia vlcera, aliaque ſimilia ſummopere. Nã callos conſumit, deinde genuinã carnẽ generat, valde* albũ.*

* Al. bonum.

Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, æruginis raſæ põdo vncias ſex, mannæ pondo vncias tres, olei heminas quinque, aceti ſextariũ. Liquabilia ſiccis admiſcẽtur. Vſus eſt emplaſtri ad vulnera, cũ roſaceo tẽperatum pus generat, cerato ſolutum ad cicatricis generationem repurgat. Quidã tamen reſinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundẽ, ingeſſerunt: atq; ſic præparatum ærugine raſa ipſum exceperunt, vt collyrii tenorẽ haberet: atq; hoc impoſuerunt, ubi callos cõſumere ſtuderent: promptè enim hæc facit, vt ẽt oſſa ſeparet. Merito igitur, & emplaſtrum hoc Heras cõmendat ceu ex æruginis, & aceti copia, efficax, ſi quid in ſuperiore libro dictorum meminimus. Laudat item Panacea ab eo vocatam, quam deinceps verbis illius apponimus.

Panacea Heræ à nonnullis ſanitas nominata. Ad oĩm Paſſionẽ, & malignitatẽ. Siſtit antẽ Nomas, neq; cruſtas facit, neq; circumpoſitis partibus duritiem conciliat. Rumpit, ac tabefacit omne corruptũ, vt nihil à liquida ſtaphyde differat. Cohibet ſanguinis eruptionem, tum aliã, tum quæ per hęmorrhoidas fieri ſolet, myrteo dilutũ. Itẽ Hæmorrhoidas ipſas tabefacit, & cõſumit. Inſuper fiſtulis medetur & carbunculis. Sanat ægylopas, & chironia, ut vocant. In ſumma nix ſanabilium, & diuturnorum genus † latentibus quidem locis veluti vtero, vnguẽto cyprino liquidũ: exterioribus autem præſtat, vt alia ſingula, ſic apponere. At omni ulceri impoſitum, quamuis agreſti, mitius ſtatim id efficiet, dolores minuet, & vigilias. Hæc eius virtus eſt.* H Chamæpityos denariũ pondo quatuor, ſymphyti denariũ põdo quatuor, chamæleõtis denariũ põdo quatuor: marrubii denariũ põdo quatuor, apud alios ſex: polii denariũ põdo ſex, cẽtaurii tenuis denariũ põdo ſex, helenii denariũ pondo quatuor, ariſtolochiæ denariũ põdo quatuor, thuris denariũ põdo duodecim, & ſemiſſis, myrrhæ denariũ põdo triũ, aloes denariũ põdo ſex: chalbani denariũ põdo ſex, oboli vnius, & ſemiſſis: olei denarium põdo cẽtũoctoginta, mellis triginta, ppolis denariũ põdo duodecim s. aluminis fiſſi denariũ pondo ſex, ob. vnius, & ſemiſſis: terebinthinæ denariũ põdo ſex, oboli vnius, & ſemiſſis, chalcitidis denariũ põdo ſex, oboli vnius & ſemiſſis: bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelitidis denarium pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denarium põdo quinquaginta, gallę denariũ pondo

*Liquida ideſt ἀγρίας, fortaſſis ὑγρᾶς leg. i. ægria vel ſylueſtri.

† Al. ex antiquis clarius: in latẽtes quidẽ locos, veluti uterum, infunditur vnguento cyprino liquatum, &c.

A pōdo trium, pulueris iridis denarium pondo trium. Cōtuſæ pridie herbæ, & radices, oleo immit-
tuntur: vbi nocte tota in eo durauerint, mane argenti ſpuma, ampelitis, bitumen iniicitur: ſupra
ignē lenē incoquuntur: vbi ſpiſſitudinē adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sint autē in alio uaſe,
mel, reſina, chalbanū, ꝓpolis colliquata, q̄ oportet ſimul cōmiſcere, in ollā fundendo: deinde ari-
da, q̄bus cū medicamē coquitur, donec nō coinquinet: rurſus ab igne depoſito myrrha læuis fa-
cta, & thus inſpergitur. Eſt autē aduertēdum, ne qñ efferueſcat, & quātum fieri pōt in amplo ſpa
tio coquatur, difficulter. n. reſtingui pōt, ſi q̄d attingat. Hæc q̄dē Heras de Panacea. Nobis autē
materiā ipſam medicamētis, q̄ priore libro ſcripta ſunt ad vlcera uix ſanitatē recipientia, differre
notādum eſt. Nā illa ſolis conſtant metallicis, quædam paucis, quædam pluribus, pauca illorum
radices, ac herbas continent: at panacea hæc ſecus hēt. Recipit. n. hæc chamæleontē, & cētauriū,
quorum vtrunq; maligna vlcera iuuare idoneum eſt. Accipit p̄terea ariſtolochiā, & indē, imbe-
cilliora q̄dē centaurio, & chamæleonte, ꝙ ad malignorū vlcerum curationē attinet, nō tñ repu-
diāda. Herbas aūt ualētes aſſumit, q̄ uel ſolæ maligna ulcera curare poſſunt ſæpenumero, chamæ
pityn, polium, & ſymphytō: q̄bus valentius eſt marrubium, & helenion. Itaq; marrubio ēt ſolo
vti queas in iis, q̄ carnē abunde humidā circa vlcus habent, & ſordidiorē: helenion uerò neq; ijs
B cōuenit ſolum inſperſum, ſicut nec aliud quoduis acre. Siquidē didiciſtis in opere de Simplicibus
medicamētis, acrium, & amarorum medicaminum diſcrimē, nēpe acria irritare, mordere, calefa
cere, & fluorē ī affectis partibus cōcitare: amara verò exiccare citra morſum, & calorē, eoq; exul
ceratis partibus cōducere. At qm̄ ex herbis iſti cōpoſitionē parāti, inſtitutū erat emplaſtrum inde
nō ſiccum, ꝙ inſpergi poſſit, efficere: ad emplaſtri uero cōfecturā, uel cerā, vel reſinā, vel oīno ar
gēti ſpumam diutius coctā adiecturus erat, unde uirtus herbarum ſolueretur: miſcuit ipſis nōnul
la medicamenta tam ualida, vt vlceribus per ſe exhiberi non queant. Valida aūt duplicem com-
munem uim, & qualitatē obtinent, nonnulla auſterā acerbamque, alia acrem, & acerbam. Huius
igitur gratia ex iis, quæ acrimoniam ſortita ſunt, helenion miſcuit: ex validè autē adſtringētibus,
(hæc. n. auſtera, & acerba nominamus) alumē, & gallam immaturam. Qualitates aūt vtraſq; ua
lentes hēt chalcitis, quemadmodum, & vites q̄ in ipſis ſunt, cū ſit acris, & adſtringens. Enim uero
dictum eſt ſuperius neceſſariā eſſe malignis vlceribus, & præſertim cū fluori ſint obnoxia, quali-
tatē auſterā. His ergo omnibus, quæ dixi, admiſta argenti ſpuma eſt, reſina, & thus, quo pharma-
cum emplaſtri formā acciperet. Sed argenti ſpuma ex media materia eſt. Thus cōcoquit, & pus
mouet, ſi tāquam ad probè temperatam naturam reſpicimus: nam id humidioribus corporibus
C carnem producere oſtendimus. Quin etiam ex medicamentis, q̄ concoquunt, quæq; vim a pure
mouendo, quaſi purificam vel expurgatoriam dictam habent, nullum valenter digerit, ſicut nec
acre: ſiquidem talia mediocriter excalefaciunt, immo & emolliunt magis, quam exiccant. Qua-
re thus etiam rectè admiſtum eſt in propoſiti emplaſtri cōpoſitione, vti mitigatoriū quid, & le-
ne accipiat. Huius nimirum potentiæ oleū quoq; eſt, emplaſtri coquendi cauſa ſecūdū primam
rationē adiectum, ſecum uerò duas facultates inferens, mitigatoriā videlicet, & quæ valida phar-
maca obtundit, ſiue hæc acri, ſiue auſtera virtute ſint prædita. Certè ampelitis terra ſiccat, & dige
rit, nihil manifeſtò acre continens, propterea malignis vlceribus idonea eſt, & ſi ſolam per ſe tri-
tā inſpergas. Chalbanum uerò, & ipſum eò, ꝙ concoquit, emollit, mitigat, & dolorē ſedat prædi
ctę cōpoſitioni adiectum eſt, cum thus eaſdē uires, ſed imbecilliores habeat, chalbano facultates
ambas ualentiores poſſidēte. Terebinthina reſina ipſa quoque ſimul cum detergendi diſcutien-
dique facultatē habeat, ēt affectus tales, ꝙ concoquat, quidpiam obtinet. Bitumen uero, cum ca-
lore non admodum uehementi ſiccare nouimus. Quibus omnibus emplaſtri author medicamē-
tum tractoriæ uirtutis propolim nimirum admiſcuit, qm̄ eius vſum multiplicem eſſe voluit. Om
nia uerò, quæ multiplicē vſum præſtant, maximè varias poteſtates habere neceſſitas eſt, vt pluri
D bus vitiis medeantur. Sic ēt non parum mellis addidit ſciens ipſum ſiccans, digerēſq;, putreſcen-
tibus eſſe accommodatiſſimum, quippe ipſum ex iis eſt, quæ non putreſiunt, & miſta à putredi-
ne reſeruat, præterq̄ extremè ad putreſcendum idonea, quæ humida ſunt, & calida. Atq; mel co
pioſius aliis medicamenti cōpoſitor indidit, nam ſi tria, quæ coqui deſiderant, excipias, bitumen,
argenti ſpumā, terram ampelitidem, aliis maius eſt. Atq; his bitumini, argenti ſpumæ, & ampeli
tidi adiecit olei, quantum coctioni commodum erat futurum, cōiectura & ab aliis ſumpta, quæ
ſicca pharmaco immittuntur. Inſuper omnibus perfectè coctis myrrham, & aloen voluit inici,
quæ ambo citra mordicationem ſiccant, verum differunt, ꝙ aloe adſtringat, myrrha tenuiorum
partium ſit, magiſq; ſiccet. Cæterum haud ſcio, cur Herę viſum fuerit minoribus ſymmetriis Pa-
naceā hanc conſcribere, quam alii maioribus conficiunt, ſiquidem nonnulli omnia duplicata ha
bere ipſam tradiderunt, alii quadruplo copioſiora. Chalbani ſanè denarios ſex obolum vnum s,
Heras numerauit, alii * decem, & ſemiſſem, quēadmodum alii rurſus vigintiquinque, augentes ſi
mul, & alia ad portionē, vt nuſquā dicatur in ſymmetria obolus, vel ſemiobolus. Itaq; aduertere * *Al. duodecim.*
vos oportet Panaceas apud alios ſcriptas huic conferentes, vtrū omnia duplicata, an quadrupla,
habeant, ac ſi ſint omnia aucta, nō putare illas ab hac eſſe diuerſas. *Iſis à quibuſdā Epigoni dicta.*

Multi-

Multiplicis vſus eſt medicamentum, quod Iſidē appellant, ab omnibus cōmendatum. Ego ve- E
rò apponam modo, quæ Heras de illo memoriæ prodidit. Hæc illius verba ſunt. *Medicamentum
à nonnullis Epigoni dictum, ab alijs Iſis. Facit ad omne vulnus, & ad vulnera capitis, cū oſſium præci-
ſione, ſanat citra reparationem. Valet ad punctus, item paxillos infixos & hominum, atque canū mor-
ſus. Venenum trahit uiperæ, ſcorpij, draconis marini, paſtinacæ. Curat fracturas artuum cū vulnere,
callū. n. abducit citius tutiusq́. Fiſtulas oēs recētes, veteres foueas, ſeu dehiſcentia vlcera, ſinus, phyma
ta, parotidas, abſceſſus in mamis, & alia futuros, aut factos, ſanat. Aduerſus* fluxionē nobis uenienti-
bus, ſtrumas adhuc aufert, cum tunicis celerrimè pus educens. Siſtit oculorum fluxiones fronti impoſi
tū, tollit liuorē. Gāgrænas nō patitur latius ſerpere. Putredinē purgat. In ſumma ad quoduis bonū eſt:*
Hæc recipit, Ceræ denariorum pondo cētū: terebinthinæ denariorū pōdo ducentorū, ſecundum
alios centū: ſquamæ æris rubri denariorū pōdo octo, æruginis raſæ denariorū pōdo octo, ariſto
lochiæ totūdē denariorū pōdo octo, thuris denariorū pōdo octo, ſalis ammoniaci denariorū pō
* Al. rotundi. do octo, guttæ ammoniaci denariorū pōdo octo, aluminis* cōbuſti denariorū pōdo ſex, æris vſti
denariorum pōdo octo, myrrhæ denariorū pōdo duodecim, aloes denariorū pondo duodecim,
chalbani denariorū pōdo duodecim, olei veteris heminā, aceti acris heminas duas. Quæ liquari
poſſunt, ſiccis in mortarium ſuperfunduntur. Sic quidē Heras Iſim ſcripſit nō ēt particularē om- F
nē vſum ei apponēs, vt in alijs cōſueuerat. Inſuper, quod ad Epigonum illud refert, à pleriſq; diſſen-
tit, quos exactius de Epigono ſcripſiſſe arbitror, cū alia, tū illud quoque, nēpe qđ in carcere con
cluſus, cum quēdā admodum potentē curaſſet, eius rei gratia fuit dimiſſus. Adiecisse verò ipſum
aiunt pſcripto medicamini, dracūculi radicē: atq; ego ſemper ita vſus ſum, qm̄ & pceptorū meo
* Al. heminæ. rū vnus vſurpabat, apponens in pdictā ſymmetriam Heræ, dracunculi denarios octo, inſuper, &
olei cyathi* dimidium, aceti heminam: ad hęc colophoniam reſinā, nō, vt Heras, terebinthinam.
Sed & in emplaſtri confectione ab illo diſſentiebat, chalbanum aceto, cum aliis in pila elaborās,
atq; ita admiſcēs ea, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus: deinde medicamentum mani
bus plurimum emolliebat, attingens acetum quam acerrimū: poſtea in vaſe æreo reponebat, &
perfuſum longo tēpore ſeruabat: atq; ita excipiens vtebatur. Appellauit ipſum, velut alii q́dam,
Hermonis ſacri ſcribę: alibi ſcriptum inuenias ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoque
eſſe, quemadmodum & illud, quod ex dictamno conſtat. Symmetriam vero ſimplicium medi-
camentorum, quæ id cōſtituunt, omnes propemodum æqualem ſcripſerunt, proinde titulus li-
cet diuerſus exiſtat, non opineris aliud eſſe, atque aliud, & quod ex adytis ſacrum dicitur, & Her-
monis ſacri ſcribæ, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. liquatum autem cum cera- G
to liquido purgat, & vlcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui ipſum tradide
runt: nonnulli duplicato, vtriusq; ſymmetriā indefinitè diſtinguentes. In quibus etenim vlcus
purum ſatis efficitur, ſi tribus cerati partibus temperatum fuerit, non oportet duplicatum adiice
re: in quibus aūt minus purgatur, ibi ceratum duplo maius aſſumendum. Nouimus enim effica-
cius omne id genus medicamentum eſſe, quod nō multo cerato miſcetur: imbecillius, quod mul
to. Nihil mali eſt autem de dracunculo quoque eatenus dicere, quòd per æſtatem caule exicca-
to, & herba tota, radicem amputare oportet: deinde in domo ſicca Solem non habente repoſitā,
paulo poſt dies ſex, vel ſeptem in orbiculos diuidere, eosq; filo traiectos in ſicca domo, & à Sole
remota rurſus ſuſpendere: ac ſic vbi medicamentum præparare voles radicem contundere quæ
ipſa quoque ſeorſum tuſa, & læuigata probè, vt puluis fiat, malignis vlceribus medetur.

Emplaſtrū ex dictamno. Item quod ex dictamno emplaſtrum conficitur, ſacrum appellant, di
centes, & hanc ſcripturam in Vulcani templo iuxta memphim inuentam eſſe: omnes ipſius hu-
iuſmodi ſymmetriis meminerunt, vel parum adeo ab his differentibus. Sufficiet aūt verba Heræ
& de ipſo adſcripſiſſe, quæ in hunc modū habent. *Sacrum ex Vulcani templo in Memphi. Facit ad
recentia cruenta, fluentia, ad neruorū præciſiones, vetera vlcera, ſuppaſcentia, contuſa, putredines, car* H
*bunculos, Nigritias, vlcera fluentia. Cicatricem ægrè admittentia, parotidas, perniones, abſceſſus, ſtru
mas, furūculos, duritias. Tela educit, aculeos, oſſa ex capite. Sanat ferarum ictus, ſcorpionū morſus, pha
lāgiorum, muris aranei, hominum. Valet ad omnem colli dolorem, humeri, articulorū, uice malagmatis.
Siſtit oculorum fluores, non modo recentes, ſed etiam ueteres. Tollit capitis dolorē inunctum, roſaceo di
lutum. Et uteri dolorem ſedat tum illitu, tum ſuffitu. Necat inſuper feras ſuffitu.* Hæc recipit. Olei
veteris heminas duas, argenti ſpumæ denarium pōdo cētum, æruginis raſæ denariū pōdo octo,
ſquamæ denarium pōdo ſex: colophoniæ liquidæ, alii pineæ, denariū pondo quinquaginta: mā-
* Al. xxxvi. denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo * ſedecim, æris combuſti dena
rium pondo octo, diphrygis denarium pondo ſex, gentianæ denarium pondo ſex, aloes dena-
rium pondo octo, chalbani denariū pondo duodecim, propolis denarium pōdo viii. ceræ dena-
* Al. viginti. rium pōdo * vigintiquinq;, ariſtolochię denarium pōdo decē, dictāni cretici denariū pōdo decē.
Argēti ſpumā, & oleum in olla magna ſuprā prunā incoquito, vt omnino, aut ferè nō inquinet:
deinde cacabū deponēs æruginē indito ſquamāque, & coquito, ne prorſus inficiat. Poſtea rur-
ſus auferens, reſinā, ammoniaci guttā, iniice cribrata, mouēs donec feruere deſinat: mox, cum re

poſueris

A poſuēris paululumq; dimiſeris,tollito,atq; æs,diphrygesq; inſpergito,rurſus coquēs, quoad nō
inquinet,interdū.n.his iniectis remittit: poſtea deponēs,cerā addito,iterū coquito,vſq; dum nō
polluat,qđ celeriter accidit. Dein cū depoſueris,ꝓpolim immittes,ac repones denuò, pauliſper
ſines,cū depones,addes aloen,mannā,dictamnum,ariſtolochiā,gentianā:his abundè refrigera-
tis ſingula læuiſſima inſperges mouens:ſi nō inficiat,tolles,ſin minus,leni igne coques. Hæc qui-
dem Heras de emplaſtro ſcripſit. Compoſuimus aūt id nos interdum,& ſine combuſto ære,& di
phryge: vnde quæ in alto latebant,magis attrahebat emolliebatq; magis, diſcutiebatq;: non ta-
men vlceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneū. Quin ēt ipſum citra dictamnū confecimus,
rurſus alijs apponentes chryſocollæ denarium pondo ſex,vt maligna vlcera fælicius ſanaret. *Ice
ſium nigrum.* Medicamen titulo Iceſium,vſus multiplicis: quidam gignendi caſu ſcripſerunt, Ice
ſij. Heras itaq; de ipſo hæc tradit. *Iceſium ad uulnera,& canum morſus,Duritias diffundens,ad pa-
rotidas,condylomata,& maligna. Item eſt attrahens,& glutinatorium. Valet inſuper ad aquā inter
cutem.* Argenti ſpumæ denariū pondo centum,bituminis Iudaici denariū pondo centum, terræ
ampelitidis denarium pondo centum: mannæ propolis,ſingulorū pondo denarium vigintiquin
que: chalbani denariū pondo duodecim,ſciſſilis denariū pondo duodecim,& s,terebinthinæ de-
B narium pondo duodecim.s,iridis denariū pondo ſex,olei immaturi heminas ſex, mellis heminā
vnam,chalcitidis denarium pondo ſeptem.s,gallæ omphacitidis denariū pondo ſex,myrrhę de
nariū pondo ſex. Argenti ſpuma,bitumen,ampelitis,cum oleo incoquuntur: vbi ſemicocta fue-
rint,ꝓpolis,reſina,& chalbanum,ex melle ſeparatim cocta miſcentur: poſtq̄ cōſtiterint, reliqua
adijciuntur: mouentur aūt ſpatha,ex tædæ ligno confecta. Huius emplaſtri miſturæ pōdus non
idem oēs, vt in ſequentibus oſtendetur,tradiderūt. *Nigrum ex duabus ariſtolochijs.* Celebre quo-
que emplaſtrū vſus multiplicis eſt id,quod ex duabus ariſtolochiis cōficitur, qđ ipſe Heras quo-
que his verbis deſcripſit. *Nigrum ex duplici ariſtolochia.* {*Facit ad antiqua calloſa, agre cicatricem
inducentia, depaſcentia. Eſt etiam Enamum cephalicum,Oſſa reducit,& eſt glutinatorium.* {*Facit
ad articulos ſolutos. Fluori obnoxia repurgat,implet immiſſum.* Picis pondo librā,ceræ pondo librā
bituminis pondo librā,terebinthinæ pondo librā: mānæ pōdo ſelibrā, vel vncias ſeptē: æruginis
raſæ pōdo ſelibrā,ceruſſæ pondo ſelibrā,chalcāthi pondo vncias quatuor,ariſtolochiæ longę pō
do vncias quatuor,illyricæ pondo vnciasquatuor,malicorii pondo vncias ij,gallæ īmaturæ pon
do vncias duas,æris cōbuſti pondo vncias duas,ſpinæ pōdo vncias quatuor,ariſtolochiæ pondo
vncias quatuor,aceti heminam,ricinini,vel olei veteris heminā. Quæ liquefieri poterūt,ſimul li-
C quato: deinde ceruſſam, æruginē,& chalcanthū cū aceto læuia facta inſpergito: mox ſupra ignē
vſq; dum coiuerint, arida infriato, igne ſubtracto: dehinc defuſa ſubigito. Hæc tū Heras, tū alij,
de ipſo ſcriptū reliquerunt. Ratio aūt eius q̄ id compoſuit,non obſcura eſt,recordantibus, quæ *Al. Cotylas. ij
hic,& in prioribus commentarijs dicta ſunt. Conſtat.n.ex contrariis facultatibus,attractricibus,
& repultricibus,quæ cōe habēt,vt exiccent. Superat aūt in eo repellentium virtus,quæ adeſt ad-
ſtringentibus,chalcantho,malicorio,gallæ,æri cōbuſto,& ſpinæ: ob hoc ēt ad ſolutos.i. laxatos
articulos conuenire ipſum affirmat. Ariſtolochiā aūt,& iridē adſtrictorijs admiſcuit: vtpote rarę
faciendi,& digerendi poteſtate præditas. Vt autem emplaſtrum fieret,nec ſiccum,ſed vt ſuperin-
duci poſſet,medicamentum,oleum & cera miſta ſunt: cera quidē ceu materies ſolū,ſicut & oleū,
ſi cōe fuerit hoc,nec ricininum,vel vetuſtum; quippe didicimus hæc calefacere,& digerere. Te-
rebinthina verò reſina p̄terquā, q̄ emplaſtri cōſiſtentiā medicamēto cōciliet,cū cera hoc ſola fa-
cere nō poſſit,ēt emolliēs q̄d,& digerēs,detergēsq; obtinet. Ac cū thus eadē præſtet,manna ad-
ſtringēdi vim totā,*& qualitatē aſſumpſit: vocant.n.ſic thuris micas concuſſu eliſas,corticis parū *Al. ὀλίγην. i. paucam.
itē participes. Iā & bitumē abunde ſiccat,ad emplaſtri confectionē idoneum medicamen. Atque
hęc de illius cōpoſitione ſufficiunt. Porrò emplaſtri huius author,cū vellet medicamenta valenti
D virtute prædita miſcere,æruginē,& acetum ipſis adiecit,quæ ſiccare,exedere, & vſq; in profun-
dum corporis penetrare,atq; alia deducere poſſunt. Miſcentur aūt hæc,cum digerentibus, vt hu
mores craſſos particulis,quas curamus,infixos attenuēt. Reſtat igitur,& de ceruſſa quippiam di-
cere,quam ceu ad emplaſtrum conficiendum aptam,non vt aliquid cooperaturam admiſcuiſſe *Al. Azeni-ta.
illum eſt perſpicuum. Ego verò argenti ſpumam potius adiecilſem, quæ & emplaſtris conue-
nit, & refrigerat: ceruſſa vero alis quibuſdam vtilis, ad propoſiti emplaſtri vires nihil præſidij *Aliter vi.
affert. *Emplaſtrum* *Azanitæ.* Emplaſtrū Azanitæ varij vſus,& nobile,de quo Heras ita ſcribit.
Emplaſtrum *Azanita.* Picis aridæ pondo vnciam, ceræ pondo vncias tres, adipis ſuilli pondo
vncias*tres,ſeui taurini pondo vnc.iii. œſypi pondo vnc.iii. reſinę pineę pondo nucias quinque.
Facit ad maligna omnia,grangrænas,fiſtulas,recentia vulnera,ambuſta igne: perfrigeratis pro-
deſt,vt acopon: item peſſulus eſt emolliens. Conuenit autē,& ad vteri vlcera,phymata,& paro-
tidas. Cum vlcera caua fuerint, copioſiore vtitor medicamēto: vbi ad cicatricē inclinare viden-
tur,parciore. Porrò medicaminis proprietas eſt concretum humorē ſordidū perſumma gigne-
re. Benefacit lippientibus,palpebris ſuprapoſitum. Oleum medicaminis affectui apponit, quare
obſeruato ne infundas. Cum aūt pręparas,picē,cerā,ſeuū taurinum iniicito: vbi fuerint liquata,
adipem

adipẽ ſuillum, mox reſinam: poſtremò œſypum, vbi refrigeraueris: totum autem igne, nõ flamma liquefacito. Maximè valet in quibus nerui, vel muſculi percuſſi ſunt, itẽm ad maligna. *Emplaſtrũ Haliei ſeu peſcatoris, ex ſinopide.* Haliei celebre, & multiplicis vſus emplaſtrũ nihil minus, q̃ priora, Heras ita tradidit. *Haliei ad uetera, & quę cicatricem ęgre ducunt. Item digerit prœſertim in mammillis Duritias. Vtimur eo tãquã optimo ad plurima.* Ceræ pondo minam, argenti ſpumæ põdo minam, mannæ pondo denariorum octo, terebinthinæ denariorum pondo octo, chalbani denariorum pondo * octo, ſinopidis denariorum põdo vii. olei veteris heminas duas. Oleum, & argenti ſpuma dum nõ inquinent, incoquũtur, deinde cera reſinaque: liquefactis ipſis, ſublatiſq; ab igne ſinopidem immittito, & chalbanum, poſtea mannam. Idem facit ad marinorũ ictus ſummè. Vſus quandoque eo ſum in quodam à paſtinaca percuſſo, ſummoq; dolore vexato, & mirificè profecit: ſimiliter, & in ijs, qui à ſcorpione morſi erãt. Hactenus Heras. Deinceps verò Critonis emplaſtra inſpiciamus. E

* Aliter v.

Quę ſcripſerit Crito CAP. 2.

HEras q̃dem librum vnum de medicamẽtorum compoſitione fecit, cui titulus eſt Narthex, id eſt medicaminum prõptuarium. Quinq; verò tales Critonis p̃ter illos de exornatione ſeruantur. In quarto horum quinq; emplaſtra prædictis ſimilia ſpecie cõmemorat: quædam, vt Heras in totum ſimili modo confecta: nonnulla inſuper, quorum Heras nõ commeminit, quæ ego mox ordine apponam, non etiam ſi cuiuſdam aliter, quam ab Hera de ſcripti mentionem facit, omittens, quẽadmodũ in Iceſij emplaſtro factitaſſe apparet: alia nanq; pondera, & menſuras huius emplaſtri Crito ſcripſit, ſicut alii quidam, non vt Heras poſuit. Incipiam igitur à primo Iceſũ, in cuius ſimplicium medicamentorum pondere inter omnes non conuenit. *Emplaſtrum Iceſij.* De Iceſũ medicamento hęc ad verbum ſcripſit Crito. *Iceſij ad omne vulnus recens, uetus, contuſa, luxata, fracturas phlgemonas, & oẽm dolorẽ, quẽ protinus ſedat. Facit ad abſceſſus, phymata ſtrumas carbunculos, parotidas, phygethla, cõdylomata, impetigines, clauos, nigritias, hę morrhoidas phlegmone tẽtatas, fiſtulas, ambuſta igne. Dilutum myrteo, uel roſaceo, valet ad vlcera, aculeos, tela, canum hominumque morſus, ferarum ictus. Item ad ſanguinem cohibendum vtitor, & loco malagmatis ad oĩa. Oleum vero non adhibendum eſt. Iam lippiẽtibus in linteolo collyrium adhibetur: ſint ãt ſplenia tẽper maior: Iuuat quoq; hydropicos.* Terræ ampelitidis, bituminis, argenti ſpumæ, ſingulorum pondo F minas duas: ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, ſingulorũ pondo † minas ſex: } chalbani, ſiſſilis, ſingulorum pondo minæ dimidium: * myrrhæ, gallæ, iridis ſingulorũ denariũ pondo duodecim: chalcitidis denariũ põdo ſex, mellis heminas ii: olei omphacini cẽgios duos, q̃dã heminas duas. G Ampelitis, bitumen, argenti ſpuma cum oleo coquũtur, humore prius expreſſo, vt fiãt læuia: incoquuntur aũt igne non acri: ſpatha ex tædarum ligno aſſiduè mouentur, ne ſubſidãt, nã citiſſimè cõburuntur. Quæ liquari poſſunt, in alio vaſe liquefacito, melle prius ſeorſũ cocto, vt coeat, ac in cacabo pulchrè conſertis miſceto, rurſus. n. reſoluitur his p̃miſſis: deinde arida inſpergũtur aliquãtenus refrigerata, poſtremo thus. Ac vbi in vnitatẽ coierint, vtitor. Hãc ſcripturã ab Herodoto accepi. Hęc ſanè Crito de Iceſio ſcriptã reliquit. Videtur aũt in ſimpliciũ medicamẽtorum, vnde totũ cõponitur, ſymmetria ab Hera diſſentire: ac partim hęc diſcordia manifeſta eſt, partim diiudicari vix põt. Iterum Heras rectè faciens, oĩum pharmacorũ pondus in denarios redegit: Crito aũt ampelitidem terrã, bitumẽ, argenti ſpumam, nõ pro denariorum pondere ſcripſit, ſed duas ſingulorum minas iniiciendas cenſuit. At ab his diſſenſit, qui de ponderibus, & mẽſuris ſcripſerunt, quantum uidelicet minæ pondus exiſtat: nonnulli enim ſedecim vnciarum eſſe dicunt: q̃dã uiginti: alii & diſtinctionẽ faciũt. Alexãdrinam ponẽtes viginti vncias pẽdere, aliã ſedecim: atq; hoc q̃dẽ adhuc leuius eſt. Verum ex ijs, q̃ minã in denarios redigunt, alii centũ, alii plurium denariorum eſſe cõfirmant: q̃a & vnciam pleriq; ſeptẽ denarios, & ſemiſſem valere malunt, alii ſeptẽ duntaxat, reliq̃ octo. Hæc igitur cũ ita ſe habeant, quot denariorũ minã à Critone poſitam æſtimare oporteat, inuenire operoſum eſt. Apparet aũt in aliis quoq; centũ denariorũ minã eſſe H velle: ac ſi ita res hẽt, duplicatã Iceſii cõpoſitionẽ ab eo ſcribi putabimus, cũ Heras triũ horũ medicaminũ priorũ terræ ampelitidis, bituminis, & argenti ſpumæ, ſingulorũ denarios centũ poſuerit, Critone põdus in ducentos redigente. Videamus igitur an ſequentia duplicato conſentiãt, q̃dã nanq; apparent, q̃dã non itẽ. Meminit ergo poſt tria prima, cerę, thuris, terebinthinæ, p̃polis, ſingulorũ minæ dimidium, hoc eſt denarios quinquaginta in mittẽdum præcipiens: etenim propoſuimus tanq̃ mina centũ denariis valeat, ſymmetriã eſſe ſcriptã. Quod ſi eſt, in thure, pro manna videlicet poſito, Crito cũ Hera cõuenit, pari modo in propoli; nõ tñ terebinthina, quippe uigintiquinq; denarios Critonẽ ſcripſiſſe oportebat, cum Heras duodecim, & ſemiſſem ſtatuerit: Porrò in cera maximè viri cõtrouerſantur, diſcordantq;, quippe cũ Heras cerã omnino nõ iniiciat: didicimus. n. illius vim eſſe, mediocriter emollire. Cæterũ apud Critonẽ deinceps ſcriptũ eſt chalbani ſciſſilis, ſingulorum quarta minæ portio. Atque in hoc vir Heræ ſuffragatur. Nã quarta pars minæ, quæ centum pẽdet denarios, vigintiquinq; denarios efficiet, qui duplum ſunt duodecim, & ſemiſſis ab Hera ſcriptorũ. Iã uerò à minæ vocabulo digreſſus in ſequentibus Crito myrrhæ,

† Al. minæ dimidium, & i. 2 legẽdũ eſt, vt inferius patet.

* Quarta portio, legendum eſt, vt infra apparet.

A rhæ, gallæ, iridis, ſingulorũ denarios duodecim, cũ pdictis miſcẽdos iubet, in hoc Heræ cõſẽtiẽs: ſi
qdẽ ille ſex cuiuſq; adiiciẽdos pcipit. inde rurſus Crito chalcitidis denarios ſex tradidit, hic nõ pa
rũ ab Hera diſcordãs. Nã cũ oĩa duplicata ſint, cõueniebat, & chalcitidẽ nõ ſex, verũ quindecĩ de
narios hr̃e, vbi Heras ſeptẽ, & ſ. ſcripſit. In melle qdẽ viri concordes ſunt, cũ Heras heminã vnã,
Crito duas, poſuerit. Reſtat aũt de oleo q̃ſtio magna, nõ ſolũ inter duos illos, ſed alios quoque, q
medicamẽtũ hoc ſcripſerũt, ſicut pcedẽte ſermone dicemus. Hi igitur inter ſe hactenus differũt,
etenim Heras olei immaturi heminas ſex ſcripſit: meli'. n. ſic, q̃, vt alij qdã dixerũt, cyathos ſex.
Quippe in coctione argẽti ſpuma, bitumen, terra ampelitis, vbi ſemicocta fuerint, tum alia ſingu
la Heras immittẽda exiſtimat: atqui ſemicocta fieri nõ poſſũt, cyathis ſex immiſſis: ſcimus. n. ple
roſq; ex ijs, q pharmaca cõponũt, ſubinde centũ argenti ſpumæ denariis, duas heminas indere.
Atq; hoc iam etiam totum antea in primo huius operis volumine cõprehenſum eſt, nẽpe metal
licorum quoque vncias nouẽ, heminã eſſe licere, ſicut qdã putarunt. Quin & duodecim iniicere
poſſumus, vt alii præcipiunt, probè docti, ſi medicamen diutius coctum fuerit (licebit autẽ hoc
ipſum copioſiore oleo impoſito) maiorẽ ſiccãdi vim acquirere: q ſi ab igne ſtatim ſublatum fue-
rit, minus propter olei paucitatẽ exiccaturum, emolliturum autem magis, & mitigaturum. Qua
B re ſex cyathi omnino repudiandi ſunt, ſex autẽ heminæ, quæ ſingulæ vncias nouẽ faciunt, inucẽ
dæ. At ſi largius medicamentum voles incoquere, quo ſiccet euidentius, nihil obſtat, etiam duo-
decim vnciarum heminas infundere. Itaq; Hera ſex heminas ſcribente, liquet Critonem duode-
cim heminas immittere oportuiſſe, vt ſimul in hoc, ſicut in aliis, duplicata menſura exiſtat. Verũ
ſcripti ſunt ab eo, olei omphacini congii duo. Iterũ hic quoq; damnandi ſunt, qui heminas duas
poſuerunt. Ergo ſi congium ſex heminarum eſſe ſtatuamus, virorum conſenſus manebit: ſi ve-
ro non heminas ſex, verum ſextarios ſex ponamus, nõ parua diſſenſio orieſ: multa nãq; erit co-
pia, vt ad portionem aliorum, ſi olei ſextarios duodecim infundas. Hæc quidem in pſentia de He
ræ, & Critonis in propoſito pharmaco diſcordia. Cũ verò ad Andromachũ venerimus, dicẽ iti
dẽ nõ nihil de illius, cum vtroque, partim cõſẽſu, partim cõtrouerſia. *Iſis viridis*. Iſidẽ hic quoq;
ſcripſit, quemadmodum alii propè omnes. At quia diligentius, tum vſum ipſius vniuerſum, tum
præparationem tradidit, hic ſimul nonnihil ab Hera diſceſſit, viſum mihi eſt etiam ab hoc ſcripta
ad verbum ſubiungere. *Iſis, quam nonnulli Epigoni vocant. Per ſe ad ſquamarũ abſceſſus facit. Item
craſſa oſſium fragmenta innatantia iuuat linamento vel ſpleny modo impoſita. Valet ad Aculeos, om-
niumq; ferarum ictus, & morſus. Sanat oẽs punctos, & vulnera ferro facta in bello & aliter. Curat ẽt*
C *fiſtulas impoſita, & vt collyrium indicat. Diſcutit Callos, & cõglutinat. Alteri tẽperata ad omne vul
nus linamento, & ſpleny inſtar, adhibita valet. Prodeſt ad maligna, et diutina, ac ab alys corrupta: in
quibus deraſis prius, medicamento diluto vtitor. Mirifice facit, & ad ſinus conglutinandos, dum ma-
gni fuerint, nam exiccandis illis coniungendiſque cõuenit, linamẽto quoque impoſita, tũ p ſe, tũ alteri
mixta in quibus adenes aliquos, vel inſitas mẽbranas eliquare volumus. Vtitor etiam ad fracturas cũ
vulnere, & ſine hoc: callũ enim ducit celerrime, & partes affectas adſtringit. Inſuper in quibus aliud
malagma non proficit, ipſa exactè prodeſt: & vngues ex offendiculo vacillãtes, vel cõfirmat, vel extru
dit: & dẽtes ex ictu motos ſtabilit. Summatim infinita ſunt, quibus differenter adhibita, cõducit. Eſt
aũt & diluta hæc: Intẽperata pars una ſumitur, cerati partes dua nõnũqnã, atque adhuc magis dilui-
tur. Sed vſus, & exercitatio in hoc requiritur: fit nanq; ceratũ interim, & per reſinã pityinã.* Cõpoſi-
tio aũt talis eſt. Guttæ ammoniaci, æruginis raſæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, ęris uſti, ſingulo
rũ denarios viii. aluminis rotũdi denarios ſex: ariſtolochię, thuris, ſingulorum põdo denariũ viii:
myrrhæ, aloes, chalbani, ſingulorum denarium põdo duodecim: ceræ pondo denarium viii: reſi
næ colophonię põdo denarium ſex, nõnulli terebinthinę tantũdẽ: olei veteris heminas duas, ace
ti heminas duas. Epigonus verò, & dracunculi radicis ſucci denariũ pondo duodecim, & marri-
D bii ſucci tantundẽ, & ſereos ſucci denarium pondo octo. Omnia diligenter contuſa, ac cribrata
mortario iniiciuntur, ac paulatim acetum in Sole affunditur, donec terendo totum acetum con
ſumatur: vbi læue factũ fuerit, liquefacta, & refrigerata, raſaq; diligẽter, iis quæ in mortario ſunt,
admiſcentur, ac ſubacta excipiũtur. Hæc ſcripſit Crito. Ego vero ſine liquore ſereos ipſam prępa
raui, & non nunquam de alumine ademi, viuſq; ſum in neruorum vulneribus hoc medicamẽto
ſimili modo, quo medicamẽto, quod ex metallicis confectum eſt, quod in ſermone neruorũ vul-
neratorum ſcriptum eſt: nam ualentius efficitur: aceto acerrimo vndique circunfuſum, reponi-
tur, & diebus circiter quindecim emollitur. *Medicamentum Macharionis*. Celebre ſimul & mul-
ti vſus eſt. Conuenit affectibus vlcerum, de quibus totus hic liber ſcribitur. Sic autem Crito ipſũ
protulit ad verbum. *Macharionis: Ad omnia recentia vulnera: conglutinat, & phlegmonem arcet,
præſertim ubi contuſio fuerit. Rabioſi canis morſum ſummè curat, ampliore loco impoſitum, ac muta-
tum frequentiſſime. Pilula quoq; modo ſumptũ faba magnitudinis diebus triginta ad omnem paſſio-
nem facit, maxime phagedænicam: item ad aurium, naturaliumq; vlcera. In oſſibus denudatis carnẽ
producit, narium ulcera ſanat. Eſt ẽt viride, diluitur roſaceo, uel omphacino.* Hæc recipit. Ariſtolo-
chiæ rotundæ pondo vnciam, chalbani pondo vnciam, opopanacis põdo vnciam, æruginis raſæ
pondo

pondo vnciam,iridis illyricæ pondo vnciam,guttæ ammoniaci pōdo vnciā,myrrhæ pondo vnciam,terebinthinæ pondo vncias ſeptē,& ſemiſſem,ceræ vncias ſexaginta, & ſemiſſem, olei omphacini pondo uncias ſeptem,& ſemiſſem. Dimidiū olei,cum ærugine ad læuorem teritur,reliquum,cum cera,& terebinthina coquitur. *Dyſrachitis Damocratis ad verbum.* Et hoc ex celebrium,lateq; vſu patentium pharmacorum numero exiſtit, ſcribit de eo Crito hūc in modum. *Dyſrachitis. Mirum in modum facit ad ſinus callo vndiq; circumdatos,& fiſtulas,impoſitum:ſi orificium ſit,quod linteolum medicamento illitum queat excipere,imponito,ac citius proficiet. Vtitor eius virtute in humectis,fluentibus,& diutinis diſpoſitionibus,tertio quoque die, vt plurimum ipſum mutans. Podagricos quoque iuuat mirificè in acceſſionis principio illitum,ac in latum circumpoſitum,quò & ad conſuetas ambulationes,& vitæ vſus dimittantur. Citra balneū ad triduum,dieſq; aliquot permaneāt:nō n. materiæ dat acceſſum,vt affectum increſcat. Cōuenitq; omni ulceri ad ſex partes cerato admiſtū:inueteraſcens melius euadit.* Aluminis rotundi denariū pōdo octo,ſquamæ denariū pondo duodecim,æris cōbuſti denariū pōdo quatuor,ariſtolochiæ denariū pōdo nouē, chalbani denariū pondo decem:guttæ ammoniaci denariū pondo duodecim,alij decem:thuris denariū pōdo nouem,myrrhæ denarium pondo nouē,ſtyracis denarium pōdo quindecim, miſyos denariū pondo trium,chalcitidis denarium pondo trium,ſcyllæ medullę denariū pondo octo,picis liquidæ denarium pōdo quatuor:iridis illyricæ denariū pondo nouem, ſecūdū alios quatuor,terebinthinæ denarium pondo decem,alii ſeptem:pityinæ denarium pondo decem, alii ſex:ceræ denarium pondo ſeptuaginta quinque,olei pondo libram,& ſemiſſem,quidam etiam medullæ cerui denarium pondo octo*, adiiciunt. Squamam,ęs,miſy,chalcitidem,ſcyllam, ex aceto prius q̃ acerrimo in Sole terito,vt læuia fiāt:maximè læuigaris ariſtolochiam,& iridē adiicito. Hæc prius cōtuſa,tenuiq; cribro diſcreta,rurſus aceto circūfuſa terātur:atq; hoc tā diu facito, q̃ aſpredinem sētias,nō parcens aceto ſumptitādo. Poſtquam læuia fuerint, alumen addito, facitoq; hæc donec & illud in puluerem redigatur:deinde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum, poſtea ſtyracem,poſtremò picē indito. Hæc in calido Sole vruntur,quò ſtyrax elaboretur. Vbi iam læuitatem,& ſordium craſſitudinem nacta fuerint omnia; ceram,reſinas, & oleum liquefacito, & paululum decocti chalbano ſuperfundito,idq; cōgregatum in pila terito, ac quæ liquefiunt modicè refrigerata indito:tunc chalbanum demittens diſſoluēſque,in vas fictile percolato:ac vbi deraſeris,cum ijs,quæ in pila ſunt,permiſceto. E F

* Al. xii.

Emplaſtrum ex ſalicibus.

QVod ex Salicibus conſtat,præclarum,& in multos vſus idoneum ſimiliter prædictis, Crito hiſce verbis recenſuit: *Emplaſtrum ex ſalicibus. Prodeſt cruentis vlceribus impoſitum,articulis ſolutis fiſtulis inditum,flaccidis carnibus humidiſque,præſertimque in extremis partibus extāt. Valet item ad Eryſipelata,alioſq; plurimos affectus ſine vſturis.* Myſios,Chalcitidis,æruginis,ceruſſæ,gallæ,aluminis ſciſſi & rotundi, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ,ſingulorū pōdo vncias ſex: ceræ,reſinæ pityinæ,picis,bituminis,ſalicis foliorum, ſingulorū pondo vncias duas:olei heminas* quatuor vncias quatuor,chalcāthi pondo vncias ſex,malicorii pondo vncias ſex,aceti ſextarios ſex. Salices ex aceto incoquātur,donec relicti fuerint ſextarii duo,deinde ærugini,ceruſſę,& cretæ ſutoriæ,prius tritis folia immittito,ſimulq; ad læuorē terito. deinde ſicca læuigato,rurſuſq; exprimito,poſtea liquefacta ſuperfundito. Hoc Aſclepiades ſine chalcātho,& malicorio pręparat, ſicut in ſecundo huius operis cōmētario docuimus. Aliud poſt hoc ex ſalicibus Crito in iſtam sēſententiam edidit, *Ex ſalicibus Lite,vt Herodotus.* Ceræ ſutoriæ melanteriæve, gallæ omphacitidis,aluminis ſciſſi,rotundi,ſingulorum pōdo vncias ſex:ceræ,bituminis,picis aridæ,ſalicis foliorum,pityinæ,ſingulorum pondo libras duas: olei pondo libram,aceti ſextarii dimidium. G

* Al. duas.

Quæ tradiderit Aſclepiades eiuſdem generis emplaſtra. CAP. 4.

HIs annumerātur ex ſupraſcriptis,tū quod ad Halieum refertur ab oībus cognitum, tū quod ex dictamno conſtat; ſed quia Aſclepiades manifeſtò de ipſis ſcripſit,ob id etiam nunc eorūdem mentionem faciā. Porrò cōmodum ex eo,quod bis, vel ter ſcribitur,aliud inſuper accedit, puta vt cognoſcamus,in quibus ſimplicibus miſcendis,ac ipſorū pollicitis, ſcriptores illorū inter ſe conueniant,in quibus item diſcordent. *Haliei Giluum. Ad cruenta uulnera,et neruos,præciſos ualet. Item vlceribus vetuſtis cicatricē ęgrè ducentibus,& fluentibus cōducit. Quin & emollit optimè, pręſertim in mammis ortas duritias. Medetur canum hominumq; morſibus, inſigniter ualet et ad paſtinacę,& Draconis,aliorumq; ſęuorum piſcium ictus. In ſumma virtutē habet mirificam.* Argenti ſpumæ,ceræ,cuiuſq; denariorū pondo centū,terebinthinæ,mannæ thuris,chalbani, minii ſinopici,cuiuſque denarium pondo octo,olei ſextarium: præparato ſicut prædiximus. *Haliei giluum quomodo conficeret Galenus.* Argenti ſpumæ,ceræ,cuiuſque denarium pondo centum,terebinthinæ,myrrhæ ſinopidis,æruginis raſæ,ſquamæ, ſingulorum denarium pondo octo: ariſtolochiæ denariū pondo viii. thuris denariū pondo vigintiquinque,diphrygis denariū pondo ſex,chalbani denariū pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariū pōdo duodecim,olei heminas duas,conficito quemadmodum ſuperiora. *Emplaſtrū Venatorū,pharmacū confectū. Facit ad quadrupedum ictus,* H

A *ictus, & morſusque, & ad reliqua venenata.* Argenti ſpumæ pondo minam: olei veteris, ſquamæ æris rubri, ceræ, reſinæ frictę, ſingulorum pōdo: guttę ammoniaci pōdo triētē: chalbani, minii ſynopici, ſingulorū pōdo vncias duas. Argēti ſpumam, ſquamā, & oleum, ad ſpiſſitudinē vſq; incoquito, deinde ceram ac reſinā inijcito: cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatum inmittito: vbi refrixerint, chalbanum, & ammoniacum indito, ſinopicum inſpergens: ac in mortarium defuſis mollitisq vtitor. *Emplaſtrum Chalcidei, conglutinat, inflammationem arcet, diuiſiones cum contuſione iuuat, ſinus coniungit, reſiccat, & abſceſſus prohibet, oſſa corrupta educit. Maximè autem & in partibus extremis valet. In vniuerſum mirabilis eſt virtus eſt.* Argēti ſpumæ, ſquamæ æris, reſinæ pityinæ, ceræ ſingulorum denarium pondo* centum: guttæ ammoniaci, chalbani, cuiuſq; denarium pondo ſedecim: diphrygis denarium pondo duodecim: ariſtolochiæ læuiſſimæ denariū pondo quadraginta, olei veteris ſextarios tres. Argenti ſpuma, ſquamaq; ex oleo coquuntur: ac vbi colorē mutauerint, diphryges immittitur, deinde cera, reſina pityina, vel pinea: liquatū vt non inquinet, ab igne tollitur, ac ammoniacū elotū inijcitur: poſtq liqueſceris, ariſtolochia pharmaco iā refrigerato inſpergatur, & continue moueatur: deinde in mortarium immittito, ac ſubigito, excipiensq; vtitor. *Ex dictamno ſacrum, virtute mirandum. Bene facit neruis muB ſculisq, præciſis & contuſis, vetuſtis & ſanatu difficilibus. Oſſa corrupta elicit. Aculeos, & telorum cuſpides, quæ infixa ſunt corpori, eximit nec minus digerit. Iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Eſt etiam malagma, pleuriticis, & hepaticis idoneum. Efficax eſt, & ad cuiuſlibet virulenti ictus.* Argenti ſpumæ denarium pondo c, colophoniæ denarium pondo quinquaginta, ceræ denariū pōdo xxv, guttæ ammoniaci, ariſtolochiæ, ſingulorum denarium pondo ſedecim: manæ, chalbani, vniuſcuiuſq; denarium pondo duodecim, æruginis, dictamni, æris vſti, aloes, propolis, ſingulorum denarium pondo viii. diphrygis, æris ſquamæ, gentianæ radicis, ſingulorum denarium pōdo ſex: olei veteris hyeme heminas duas, per æſtatem vnā ac ſemiſſem. Præparatur quo dixi modo. Huius ſcriptura ab Hera in horum pondere variat. Nam Aſclepiades dictamni denarios viii. Heras decem, inijcere præcipit: & vero ēt ariſtolochiæ, & guttæ ammoniaci, hic cuiuſque denarios ſedecim, Heras ſex quidem† guttæ ammoniaci, ariſtolochiæ verò decem. Cæterum Heras oleum indiſtincte ſcripſit, ſolum heminas duas eius iubēs infundere: Aſclepiades aūt hyeme tm̄, æſtate verò vnam & ſemiſſem. *Diophanti chirurgi, quo vſus eſt Phylacus.* Argēti ſpumæ denarium pondo centum quinquaginta: ceruſſæ, picis, ſquamæ æris: ceræ ſingulorum denarium pondo octodecim: æruginis, reſinæ pityinę ſiccæ, †mānæ, thuris, propolis, ſingulorum denarium

C pondo xii. chalbani, *ariſtolochię, cyperi ſingulorum denarium pondo ſex: dictamni, trifolii, guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium pondo trium: illyricæ, artemiſiæ, polii, marrubij, ſingulorum denarium pondo duum, olei veteris heminas duas. Ad dictum modum præparatur.

† Al. additur, & uiginti.

† Al. ariſtolochię ſingulorū denariū pōdo ſex.

† Nec hoc loco, ariſtolochię pōdere eodem tribuitur.

De ſcriptis ab Andromacho einſdem generis emplaſtris. CAP. 5.

EMplaſtra varii vſus, ſimul & cicatricē ægre ducentibus idonea, hoc in libro percenſere ſtatui, ex quorum grege ſunt & decem illa longe optima, inter ea, q̄ ſcripſit Andromachus. *Viride Euangei.* Reſinæ terebinthinæ, ſm̄ alios ſiccæ, denariū pondo l, alii vero centum, ceræ denarium pondo xxv, thuris, ſquamæ, chalbani, aloes, myrrhæ, ſingu. denarium pōdo triū, ſalis ammoniacis, opopanācis, æruginis raſæ, æris vſti, ariſtolochiæ, guttę ammoniaci, ſciſſilis, ſm̄ alios rotundi, ſingulorum denarium pondo duum, ichthyocollæ denariū pōdo iii. aceti heminas iv. olei quartā heminæ partē, ſm̄ alios octauā. Vtitor, vermiculari ærugine nō impoſita. *Strigmētoſum emplaſtrum, quo vtor.* Ichthyocollæ pōdo vnc. iv. ſarcocollæ pōdo vnc. iij. †terethriæ pōdo ſelibrā, terrę ſamiæ pōdo vnc. iv, myrrhæ pōdo vnc. iv. thuris pōdo vnc. vi. ſquamæ æris pondo vnc. viij, ſalis ammoniaci pōdo vnc. iii. æruginis raſæ pondo vnc. vi. aluminis ſciſſilis pondo vnc. ii. aloes indicæ pondo vnc. iv. chalbani pondo vnc. iv. ceræ pondo libras ii. terebinthinæ pondo libras ii. olei

D pōdo † libras iv. aceti quod ichthyocollæ irrigandæ ſufficit. Sicca læuigata liquidis inſpergūtur. *Aliud Viride.* Reſinæ pityinę denarium pondo cc, guttæ ammoniaci denariū pōdo quinquaginta, opopanacis denariū pondo viii. ceræ denarium pondo *cētum, propolis denarium pondo octo, chalbani denarium pondo viii, ſquamæ æris denarium pondo xii. æruginis denarium pōdo xii, aluminis rotundi denarium pondo vii, miſyos denarium pondo vii, ſalis ammoniaci denariū pōdo viii. chalcitidis denarium pōdo v. ſulſuris ignem non experti denarium pōdo viii. thuris denariū pondo * xii, fellis taurini ſicci denarium pondo ſex, vel humidi denarium pondo xii, cyprini heminas ſex, alii quatuor: aceti quod ſatis eſt. *Viride Epicuri multa promittens.* Ceræ denarium pondo ducentorum, colophoniæ denarium pondo ducentorum, ſquamæ denariorum pōdo ſedecim, æris uſti denarium pondo ſedecim, æruginis denariū pondo ſedecim, ariſtolochiæ tenuis denarium pondo ſedecim, aloes denarium pondo xxiv, alumini rotundi denarium pondo xii. myrrhæ denariorum pondo xxiv. chalbani denariorum pondo xxiv, ſalis ammoniaci denariorum pondo ſedecim, aceti heminas iv. olei heminas ii. interim pauciores. *Viride multa promittens Alcionis, uel Nicomachi, ad fiſtulas, nigritias, vel nomas. Glutinat oſſa, & reducit, ſtrumas diſcutit.* Chalbani denariorum pondo xvi. æris uſti denariorum pondo viii, ſquamæ denariorum

† Additur lapidis aſij pondo vncias iii.

† Al. vnc. iv.

* Al. quinque.

* Aliter xiij.

pōdo vigintiquatuor,ceræ denariū pōdo quinquaginta,ſeui caprini vel vitulini denariū pondo E
* Aliter l. *triginta:thuris,reſinæ,ſiccæ,guttæ ammoniaci,terebinthinæ,nitri,ariſtolochię,ſingulorū dena
rium pondo xxv.bryoniæ denariū pondo xii.orcheos herbæ denariū pondo xii. iridis aridæ de-
nariū pōdo viii.aloes indicę denariū pondo xii.ſciſſilis denariū pōdo vii.fellis taurini denariū pō
do viii. aceti heminam,olei heminā.Cū inficit roſaceo.*Viride ad Herpetas, item ad chironia, & difficulter ad cicatricem venientia vlcera,vt Andromachus.* Hordei cōbuſti denariū pōdo x.æru
* Aliter xx. ginis denarium pondo * viii.ceræ denariū pondo lxxx.cyprini heminam. Hoc medicamen æru
ginē multā cōtinet,ꝑ cerę & cyprini ſymmetriā:nā hordeū combuſtū ſi per ſe inſpergitur,chiro
nia vlcera iuuat,neq; intendit ceræ,& cyprini vires,neq; æruginis reſoluit. Ablato ipſo,ſimile
pharmacū redditur multis,quæ ſuperiore libro ad hmōi vlcerū curationem ſcripta ſunt.Non tñ
multū cyprini aſſumetur,præſertim ſi cera pinguis exiſtat,ſed quantū ad cerā ærugini admiſtam
emolliēdam capere neceſſarium eſt.Superiora oīa emplaſtra hoc nomine vano vſui ſeruiunt,ꝙ
medicamēta emolliētia,trahentia,digeſtoria,cōcoctoria,inſuper citra mordicationē ſiccātia,aſ-
ſumpſerint,plurima ipſorū ēt valide adſtringentia, quorū virtus eſt humores affectæ parti influē
tes repellere. Porrò dictorū medicaminū poteſtatis materias noīatim in operis De ſimplicibus
medicamētis ſexto, ſeptimo,octauo,nono,decimo,& vndecimo libro expreſſas habetis.Multo F
rum aūt hoc cōmētario noīatim memini,ac iterū meminero.Quin ēt hoc pharmacū in pñtia ap
poſui,eorū,q̄ nuper dixi,mentionē facere deſiderans:q̄a id quoq; ſuperiore libro cōmemoratis
genere ſimile eſt,ac ꝓprium magis videbatur illis ipſū appendere. *Iceſium nigrum Andromachi.*
Hoc emplaſtrum Andromachus nō vbi viridia tractat: ſed ſuperius propè initium:in ſymmetria
multū euarians,vt prius Critonē & Herā ꝓdidiſſe indicaui,ſcribitur hoc pacto. Bituminis dena
riorū pōdo trecētum,terræ ampelitidis denariorū pōdo ducētorū,argenti ſpumæ denariorū pō
do lx.chalbani denariorū pōdo xxxvi:terebinthinæ denariū pōdo xxxvi.ſciſſilis denariū pondo
xxvi.ꝓpolis denarium pondo lxxii,mannæ denarium pondo l,myrrhæ denarium pōdo xii. iri-
dis denarium pondo xii.chalcitidis denariū pōdo ſex, gallæ denarium pōdo x.olei cōgiū vnum
dimidiū,mellis heminæ dimidium.Recte fecit,q̄ de mina ambiguitate relicta,oīa ꝑ denarios cō-
ſcripſerit,vt de ſolo congio q̄ōnem inſtituamus. In hoc enim melius egerunt, qui ſex heminas
poſuere,a triplicato aūt bitumine ꝓportione illius,quod Heras immiſcuit,ſcripturā exorſi ſunt.
Etenim Heras centum denarios, hic trecentos poſuit, etſi in quibuſdam exemplaribus non fidę
dignis ducentos inuenerim.Terra ſane ampelitis duplo eā, quam Heras ſcripſit,planè exuperat.
Argenti autem ſpumę,quam & ipſam ampelitidi pondere æqualem eſſe cōueniebat, multo mi G
nus ab eo iniectū eſt:nam denarios ſexaginta huius miſcet. Chalbani vero triginta ſex denarios
immittens,proportionem cum Hera & Critone non ſeruat, quemadmodum in alumine ſciſſili:
paululum.n.hic ab exacta proportione declinat,quę ad trigintaſeptem & s,ꝑuenit.In terebin
thina ſanè parum ab Hera diſſidet,tm̄ ſcilicet,quātum in chalbano & ſciſſili:a Critone uero plu-
rimum,qui minam s,inīcere iubeat,quod aliarum ipſius miſturā,proportione, ad quinquagin-
ta denarios excedit. Iā vero in propoli non nihil diſcordat, quantum ad duplicatā proportionē
* Al. lxxv. ſpectat.Item in manna a Critone & Hera recedit,quippe * cētū denarios,ceu ad illorum propor
tionem,iniectos eſſe oportebat. In chalcitide etiam multum admodū a proportione ſubtraxit.
In alijs parua controuerſia eſt,niſi in melle, cuius heminas tres tanquam ad illorum ꝓportionē
immiſiſſe ipſum conueniebat,at is heminæ dimidium adijcit.Ita quoq; in oleo, tres congios mi-
ſcuiſſe debebat,ſi non a Critone diſcrepare voluiſſet:ſi vero cum Hera conuenire octodecim he
minas.verum ipſe congium & dimidium conſcripſit.

Vt Tarentinus Heraclides Iceſii nigrum emplaſtrum tradiderit. *CAP. 6.*

A*D omne vulnus,maxime quæ in extremis partibus ſunt,dolore vindicat & conglutinat. Item ca* H
*num morſus,& furunculos ſanat.Duritias diſcutit,præſertim mãmillas obſidentes.Ani cōdylo
matis ſuccurrit.* Argenti ſpumæ denariū pondo centum,bituminis tantundem,terræ ampelitidis
idem pondus,mannæ denariū pondo viginti quinque,propolis totidem,chalbani denarium pō-
do duodecim & ſemiſſis:aluminis ſciſſi,reſinę terebinthinæ,pares menſuras:iridis denarium pō-
do ſex,chalcitidis denarium pondo ſeptem & ſemiſſis, gallę denarium pondo viii. myrrhæ tan-
† Al. heminæ dimidium. tundem,mellis heminā vnam,olei immaturi † heminas ſex.} Argenti ſpuma,bitumen & terra,
cū oleo coquūtur,& ſpatha ex tedarum ligno mouentur:cū cōſtiterint,propolis,reſina,& chal-
banum adduntur:hæc autem prius melle incoquūtur:quibus miſtis, olla ſtatim ab igne tollitur,
& ſicca inſperguntur. Hæc cum Heraclides tradiderit in libris ad Antiochidem, demiror quo-
modo nonnulli poſt eum ſcripturam ipſius non obſeruauerint. Heras ſanè vbique Heraclidem
imitatus eſſe videtur,præterquam in myrrha & galla. Nam cum Heraclides vtriuſq; horū dena-
rium pondo octo miſcet,Heras vtriuſque ſex iniecit.Inſuper Aſclepiades in ſecundo libro de ex
terioribus,oīa proportione quac ruplo maiore quā Heras tradidit. Adde quod olei omphacini
heminas duodecim, Crito congios duos,conſcripſerit,& ſi omnia duplicata compoſitio ipſius
habeat.Quare nonnulli mihi videntur adſcripſiſſe,heminas duas. Quod ipſum rurſus tum ueri-

tati,

A tati, tum Heræ & Tarentini ſcripturę, magis aduerſatur. Siquidem Heras centum octoginta denarios poſuit, in pondus, non menſuram oleum reducens, tanquam hemina denarios ſexaginta pendente. Nam Attica nouē Italicas vncias cōficit: pendunt.n. nouem Italicæ vnciæ, quas in cornibus inſectis metiuntur, ſeptē vncias pōderales & ſemiſſem, quę ſexaginta denarij fiunt, ſingulis vncijs octo denarios recipientibus. Quare & hic cum Heraclide Heram conſentire videas, cum tres heminas inijciat, † Aſclepiades duodecim, quoniam omnia in ipſius compoſitione quadrupla ſūt. Heras aūt, quoniam pharmaci in Tarentini ſcriptura magna moles fieret, vr mihi quartam omniū portionē poſuiſſe. Nam in Myrrha, vt dixi, & galla paululum mutare vr. Ac cū alij quoq; hoc Icesij emplaſtrū tradiderint, q exactius, in eo cuius præparationē ex coctione coniecimus, Tarentino concordes facti ſunt; qui autem negligentius, vel in vno ſolum, vel in pluribus ſimplicibus, diſſonaſſe ab Heraclide videntur. Proinde ſuperfluum fuerit, de ijs mentionem facere, præparandum enim medicamentum eſt, vt Heraclides iuſſit, vel vt Heras, qui parum adeo inter ſe differunt. *Heraclides Liten Icesion hanc eſſe dicit.* Bituminis denarium pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, olei heminas decem, coquito: vbi coierint, denarium pondo quinque inijcito: chalbani, myrrhæ, denarium pondo quinque.

† *Al. Heraclides.*

B *Cyzicenum Hera.* CAP. 7. *

HOc quoque inter celebria emplaſtra refertur, ab omnibus probè conſcriptū, magno in ſimplicium medicamentorum ſymmetria conſenſu. Nonnulli tñ diſcordant, vt innoteſcet, cū ſubiungemus, quomodo quiſque componendum cēſeat. Heras igitur de præſenti emplaſtro ita ad uerbum ſcribit. *Cyzicenum. Facit ad recentia vulnera, & vetera depaſcentia. Duricias præſertim in mammis diſcutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricē ducit. Tollit cancroſas durities, malè curata reficit. Et in quibus ſcalpello vti non licet, vt in ceruice, collyrij loco vtitor. Abſceſſus furentes mitigat, chymata diſcutit, ganglia & contractiones, ſiue coitus diſſoluit, abrumpitque. Tela, oſſa, lignorum fragmenta educit, cruſtas citra dolorem deijcit. In depaſcentibus, magnis ſplenijs uti oportet. Inſuper ſtrumas diſſipat, hæmorrhoidas cohibet, & veſicæ morbis ſummè prodeſt.* Hæc autem recipit. Thuris, myrrhæ, croci, iridis illyricæ, bdellij, ſingulorum denarios quatuor, ſquamæ denariū pondo duodecim: chalcanthi, aluminis ſciſſi, rotundi, guttæ ammoniaci, miſyos, putaminū mali granati dulcis, ſingulorum denariorū pondo quatuor: ariſtolochiæ, gallæ omphacitidis, vtriuſq; denarium pondo * octo. chalcitidis denariū pondo quatuor. † viſci quercini, opopanacis, æruginis raſæ, acaciæ, floris roſarum, ſingulorum denariū pondo viii: terebinthinæ pondo minam, alij C denariū pōdo quinquaginta: liquoris papaueris denarium pondo ſex: ceræ minas duas, ſecundū alios denariū pondo * quatuor: ſeui vitulini curati minam, alij denariū pōdo * centum quinquaginta: aceti cōmunis heminas * viginti: vini, quod ſufficit, in ſicca immittitur. Hæc de Cyziceno cum Heras ſcripſerit, atq; Andromachus, videbitur quibuſdā maxima eſſe diſſenſio, cum Heras thuris, croci, myrrhæ, & eius, quod deinceps ab eo poſitum eſt, denarium pōdo iv. immiſerit, Andromachus viij. Verum quod iam prius obſeruandum nobis eſſe dicebam, id etiā nunc dicturus ſum. Si omnia ſimplicia pharmaca licet duplicata horum, quæ alii ſcripſerunt, miſceas, eadē fiet ſymmetria, quēadmodum ſi & triplicata omnia inijcias: ac nunc Andromachus omnia ferè duplicata miſcuit, cum Heras ſimplicia ipſa indiderit. Ac etiam hic diſcrepant, quod ille aloen addat, Hera ſecus faciente. Quin etiam in panacis radice differentia eſt, cum Heras opopanacem tantū ſcripſerit, Andromachus non hoc ſolum, ſed etiam panacē: ſolent aūt ſic vocare radicem herbę, quam panacem appellant. Adiecit, autem Andromachus papaueris liquorē, doloris euitādi gratia: acaciam vero & roſarum florem, tāquam adſtringentia. Porrò coctionē pro more ſuo Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui ipſe ēt raro illam ſoleat apponere. Cæterum ex eo, quòd in calce aceti communis heminas duas, & vinum ſiccis infundit, planè innuit ſe arida ex vi- D no, vel aceto lęuigari velle, deinde liquefacta his ſuperfundi: Heras autem neque omnino aceti aut vini meminit, & ad calcem coctionis ita adſcripſit: cæterum arida, & opopanacem in caccabū conijcito: & vbi vnita fuerint, defundito, mollitoque, irino vnguine manus inquinās. Ego ipſum Andromachi more conficio, opopanacē cum ſiccis in mortario terens; ſi valentius, & quod magis digerat, medicamentum facere deſiderem, acetum inter læuigandum admiſcens; ſi magis adſtringens repellensque, vinum; quemadmodum turſus & id nunc auſterum, nunc giluū, nunc vetus, nunc ætate medium aſſumens; Nam quod auſterum eſt nec vetus, magis adſtringit; quod vetus nec auſterum, valentius digerit.

* *Hæc dictio in aliquibus exemplaribus nō inuenitur.*
* Al. xvi.
† *Al. additur Ammoniaci gutta drach. quatuor.*
* Aliter v.
* aliter cviij.
* Aliter. ii.

Cyzicenum, vt Aſclepiades. CAP. 8.

SCriptum eſt hoc emplaſtrum iam & in quarto, vbi omnia ordine, quæ ad malignitatem pharmaca habere cōſuluit, commemorauimus. Et verò nunc, quia ipſe pariter ab Hera & Andromacho euariat, ſatius mihi eſſe videtur ipſius uerbis in tertio libro de Exteriorum pharmacis tradita ſubiungere. *Cyzicenum, Facit ad diutinos affectus, & neruos præciſos.* Thuris quam optimi, ceræ, myrrhæ, ariſtolochiæ, chalcitidis, illyricæ, chalbani, ſingulorum denarium pondo quatuor, terebinthinæ, argenti ſpumæ, ſingulorum denarium pondo octo, olei heminam. Omnia in

uas æreum coniecta, ſupra leuem prunã coquũtur, mouenturq́;, donec in aqua frigida demerſum, mellis ſpiſſitudinem habeat: poſtea mouẽdo tolliť. Hoc illitũ pelliculæ imponiť: hyeme poſt ſeptimũ diẽ, æſtate poſt quintũ, ſoluiť. *Aliud ex ijs, quæ ad Philoxenũ referũtur.* Turis, myrrhæ, croci, illyricę, bdellij, ſquamę æris, chalcãthi, chalcitidis, aluminis rotũdi & ſciſſilis, miſyos peregrini, guttæ ammoniaci, ꝓpolis, viſci quercini, opopanacis, malicorij ꝑcluſi, ſingulorũ denariũ pondo iv. ariſtolochię denariũ põdo viij. ceræ, ſeui taurini, ſingulorũ denariũ põdo centũ, qđ minã inſcribir: reſinæ terebinthinæ denariũ põdo *quindecim, qđ tres quartas appellat. Reſina in ollã fictilẽ cõiecta, donec od rẽ amittat, cõcoquiť: deinde ſeuũ & cera deraſa inijciunť, & liquefiunt arida cõtundunť, & cribro tenuiſſimo incernũtur. Poſtea liquida ab igne tollũtur, q̃bus aliquãtenus refrigeratis arida inſpergũtur, & curioſè mouentur. Habere aũt oportet ex aceto trita, myrrhã, thus, bdelliũ, opopanacẽ, quibus q̃ in olla ſunt, adijciuntur, teruntur q́;, ne grumi ceræ modo fiant. Vbi autem rectè habuerint, in lignea pyxide irino vnguento prius illita reponuntur. E

*Aliter lxxv.

Emplaſtrum ex duabus ariſtolochijs vt Andromachus. *Cap. 9.*

DE hoc in eam ſententiam ſcribir Andromachus ad verbum. *Emplaſtrum ex duabus ariſtolochijs.* Reſinæ frictæ pondo librã, ceræ pondo libram, picis pondo libram, ciceos, vel olei veteris heminam vnam, & cyathos duos, ceruſſæ pondo vnc. vi. æruginis pondo vnc. vj. chalcãthi pondo vnc. iiij. inannæ pondo vncias ſex, ariſtolochiæ longæ pondo vnc. iv. rotundæ pondo vnc. iiii. erethriæ pondo vnc. ſex, illyricæ pondo vnc. iiij. gallæ vncias duas, aceti heminam; ego amplius malicorij pondo vncias duas. Sicca ex aceto teruntur, deinde liquabilia. F

Emplaſtrum ex dictamno Damocratis. *Cap. 10.*

DIximus frequenter metricas ſcriptiones non ſolum ad memoriã, ſed & ad miſturas exactè cõmenſurandas, proſa oratione conſcriptis eſſe cõmodiores. Cuius gratia & nunc medicamentũ ex dictamno perfectam in Damocratis ſcriptis ſymmetriam perſequans appoſui:

Emplaſtrorum vnum inſignium numero adſcribitur,
Solumque, quod recipir dictamnum creticum
Dictum. Medetur proſperè ſerpentium
Percuſſibus venenatis, ac morſibus
Quadrupedum cunctorum, etſi rabies quædam agat,
Iuuat vlcerum callos, & neruos perditos,
Et muſculos, & alto cartilagines
Corpore putreſcentes, quæ incumbunt oſſibus. G
Colli, mammillarum, dorſi quoque vlcera,
Perſanat, & diu ſi iam durauerint.
Ac omnia ſimul, quæ facere paulo antea
Dixi, emplaſtrum nomine ſcilicet Aegyptium.
Hoc admodum cum ſit bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant vſu præſtantius,
Haud quaquam nempe experti multa pharmaca,
Concinnatur miſturis his. Lithargyri
Drachmas habet ducentas: iſtis additur
Olei vetuſti libræ quarta portio,
Alij magis quartam volunt partem heminæ.
Et quinquaginta ceræ drachmas ponticæ,
Colophoniæ probæque plus cera duplo:
Alij maluut terebinthinæ parem modum.
Aeruginis quoque, aloes necnon indicæ,
Item combuſti æris, & diphrygis boni, H
Cuiuſque ſedecim, ſemiſſemque ponito.
Quaternas & vigenas drachmas chalbani,
Mannæ pares, thurisq́; bis duodecim,
Ammoniaci viginti bisq́; & quinquebis,
Et ſedecim iungantur propolis atticæ,
Ariſtolochiæ longæ bis drachmæ decem,
Aeris cyprij ſquamæ drachmæ duodecim,
Et gentianæ radicis ſicciſſimæ
Aequale, cunctis herbæ his dictamni quoque
Siccæ, ſed habentis florem, drachmas bis decem,
Læuis. Lithargyrum at cum oleo demittito
Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.
Pruna leni coques, mouens rudicula

A Quouſque ſpiſſitudo mellis attici
Fiat. † Paribus at ſquamæ immiſſis partibus,
Rurſus magis coquas: ac poſtquam pharmacum
Giluum fuerit, æs miſceas & diphryges:
Craſſumq; reddens pharmacum, vt non polluat,
Ceram, reſinamq; vna dictis addito.
Quibus liquaris, vbi probe coiuerit
Emplaſtrum, ab igne tolles: cumq; adieceris
Propolimq; mannamq; aloen, atque chalbanum,
Ammoniacumque, tunc vbi refrixerit,
Feruorq; ignitus pharmaci ſubſederit,
Ariſtolochiam perquam leuiſſimam,
Et gentianam dictamnumq; inſpergito,
Spatha atque medicamentum agitando ſedulo,
Manibus tibi magdalias ipſe effingens habe,
B Eaq; mala, ad quæcunq; eſt prædictum, vtiror.

† Aerugině & ſquamam aſſumens.

† De paſtillis Aſclepiadis. CAP. II.

QVemadmodum emplaſtra à colore, non à facultatis profeſſione, nominant quidam medici, melina, cădida, fuſca, & gilua; ita paſtillos græcè trochiſcus, ab efformationis figura vocant, non ad vnum affectum, ſed ad admodum multos conferentes. Nos quoque igitur ipſos imitati, deinceps omnes præclaros ſiue paſtillos, ſiue orbiculos (vtroque enim nomine appellătur) deſcribemus. Rectè autem illi ſingulis, quid poſſent efficere, præpoſuerunt, præſertim Aſclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de exterioribus libro prodidit, apponam.

† *Al. hoc totũ expũgitur, ac inferius apponitur.*

* *Paſtillus Aſclepiadis Ariſtarchi Tharſei paſtillus ad plura vtilis. Facit ad recĕtia vulnera & uetera. Prodeſt teredinibus, & fauis. Curat fiſtulas, aures ſuppurătes, oſſa corrupta, nomas. Reprimit omnem carnis excreſcentiam, tollit pterygia, uales ad uteri affectus. Sanat ozænas, phagedænas, condylomata. Iuuat inueterata, quæ difficilĕ curationĕ habent. Vtilis eſt principio phthiſicis, lienoſis, cœliacis, dyſentericis, tribus obolis in potu familiari datus. Succurrit ſynăchicis, gingiuarum nomis. In ſumma exterioribus & interioribus vitÿs auxiliatur.* Myrrhę denarium pondo ſex, croci denarium pŏdo trium, crocomagmatis denariũ pŏdo trium, cytinorum denariũ pŏdo ſex, chalcanthi denarium
C pŏdo ſex, aluminis ſciſſilis denariũ pŏdo ſex, aloes denarium pondo ſex: vino ſalerno excipiuntur, fiuntq; orbiculi, ſeu paſtilli, & in vmbra deſiccantur. Vbi vſus neceſſitas eſt, humido cŏgruĕti diluuntur ad commemoratos affectus. *Paſtillus Neapolitani.* Myrrhæ, thuris, ſingulorum denarium pondo ſex: gallæ, lycii, aluminis, crocomagmatis, aloes, ſingulorum pondo denariorũ viij. cytinorum denariorum pondo duodecim, æris denarium pŏdo viii. vino ſalerno excipiuntur.

* *Al. de paſtillis Aſclepiadis.*

Andronius inſcriptus. Cytinorum denariorum pondo decem, ſciſſiiis denariorum pŏdo quatuor, chalcanthi denariũ pŏdo duodecim, myrrhæ denariũ pŏdo iv, thuris, ariſtolochiæ, gallæ immaturæ, ſingulorum denarium pondo viii. paſſi heminas duas. Apud Heraclidĕ verò ita hĕt. Malicorij denariũ pŏdo decĕ, ariſtolochiæ denariũ pŏdo viii. gallarũ denariũ pŏdo viii. ſalis ammoniaci, thuris fiſſilis, denariũ pŏdo iv, chalcăthi denariũ pŏdo ii, myrrhæ denarium pondo iv, hæc paſſo excipiunť. *Polyidæ ſphragis.* Malicorij denariũ pŏdo ſex, myrrhæ denariũ pŏdo viii. aluminis ſciſſilis denariũ pŏdo v. thuris denariũ pŏdo iv, aloes denariũ pŏdo viii. chalcăthi denariũ pŏdo iii. fellis taurini denariũ pŏdo ſex: vino dulci excipiuntur. *Coracine ſphragis. Facit ad tŏſillarum phlegmonas, & vuas laxatas. Gingiuas madĕtes reſiccat, nomas curat, & ſedis affectus. Fiſtulis callũ exterit.* Ariſtolochiæ creticæ rotũdæ, cytinorũ, chalcitidis toſtæ, thuris, myrrhæ, chalcăthi, croco-
D magmatis, aloes indicę, fellis taurini, ſingulorum pŏdo denariũ viii. paſſi quantum ſatis eſt. *Paſtillus ad nomas.* † Brathyos denarium pŏdo * quinquaginta, myrrhæ denarium pondo trium: ſoreos, * cyperi, chalcanthi, thuris, ſingulorũ denariũ pŏdo duum, vino excipiuntur. Aliæ ſcripturę habent, oleæ foliorum denariũ pŏdo duũ, myrti ſiccæ, orcheos herbæ, vtriuſq; denarium pondo iv, arſenici, quod auripigmentum uocant, denarii pondo vnius, myrrhæ denarium * pondo iv. *Ex ſcriptis Heraclidis.* Orcheos denariũ pŏdo duũ, arſenici denarium pŏdo iv. gallæ denarium pŏdo viii. Squamæ denariũ pondo ſex, ſoreos denariũ pŏdo * viii. myrrhę denarium pŏdu duũ, thuris denarium pondo duum, acacię ſucci denariũ pŏdo duũ, vino excipiuntur. *Paſtilus ex plantis, ſeu ſtirpibus inſcriptus.* Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum ſiccorum, ſpinæ fructus, ſingulorum denarium pondo viii. gallæ denarium pondo iiii. ſalis foſſitii denarium pondo * viii. Oĩa cŏminuuntur, * friabilia in aceto macerătur, ac in vas fictile coniiciuntur: deinde torrĕtur, & cũ aceto lęuigătur. Vbi bene habuerint, myrrhæ denarios iv. thuris denarios ij, iniicito, & paſtillos fingito: vſus eius eſt cũ aceto. *Paſtillus, qui à Terentio inſcribitur Stypticus, hoc eſt adſtringens. Facit ad quamlibet nomen, & ani affectus.* Sădarachæ, miſyos, chalcanthi, aluminis ſciſſilis, ſingulorum pŏdo denariũ duũ, myrrhæ, ſquamę æris, aloes, chalcitidis, ſingulorũ pondo denarium triũ,

* *Al. Sauina.*
* Aliter iii.
† In aliquibus hęc dictio non eſt.
* Aliter ii.
* Aliter ii.
* Al. oĩa ſic licet poſtea.

citinorum mali punicæ,roſarum floris,gallæ,ſingulorum pondo denariũ iv. acaciæ ſucci pondo E
denariũ octo, mali granati putaminum pondo denariũ octo.excipiũtur myrtorum decocto ad
dimidias coctorum. *Paſtillus ad ſerpentia, Arei ad Herpetas.* Terræ cimoliæ pondo denarium
* Aliter vj. octo,miſyos torridi denariũ pondo * ſedecim,miniĩ ſinopici pondo denariũ trium. Singula cum
aqua ſeorsũ terito:deinde ſimul miſcens in paſtillos digerito: vſus eſt ex aceto. *Alius ex origano.*
Origani,oleæ foliorum,acaciæ,chalcãthi,ſalis hiſpani,ſingulorũ denarium pondo duũ:aceto ex
cipiuntur.*Ex collectaneis Largi medicamentum confectum.*Argenti ſpumæ,vel ceruſſæ,pondo de
narium triginta octo:aluminis fiſſi pondo denariũ xii.acaciæ pondo denariũ octo, croci,thuris,
† Al. vnc.ij. diphrygis,opiĩ,ſingulorum põdo † denariũ duũ: ex aqua terito, ac formato paſtillos: vſus eſt ex
aqua.*Aliud valde generoſum.*Aluminis rotundi,chalcitidis, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ,uel ſo-
reos,ſingulorum denarium pondo duum:miſyos,malicorii,vtriuſq; denariũ pondo iv. calcis vi-
uæ denarium põdo ſedecim,aceti ſextarium.Mali cortex in aceto decoquitur, ac cum diſſolutus
fuerit,teritur cum acacia,poſtea cæteris adiiciuntur:& vbi bene habent, fiunt paſtilli: cum opus
eſt,diluuntur aqua.*Paſtillus Threpti ad ſerpentia vlcera,& vbi Paſtionem oportet ſiſtere. Facit etiã*
ad oris vitia, ad aures ſuppuratas. Itẽ cutis uitia, quæ exanthemata uocant,tollit. Carnis excreſcen-
tiã reprimit.Narium vlcera,& ſedis affectus ſanat. Corticis malorum punicorum põdo denariũ F
x.gallæ omphacitidis põdo denarium octo, ariſtolochiæ tãtũdẽ, aloes põdo denarium iv.myr-
rhæ põdo denariũ viii,fiſſi põdo denariũ duũ,thuris põdo denariũ iv. chalcãthi põdo denariũ iv.
paſſo excipiũtur.*Paſtillus Gilui Hieracis Thebani ex halicacabis. i.veſicariis. Facit ad capitis vlce-*
ra,epinyctidas,& narium vlcera,quæ Græci pſydracas nominant. Iuuat rhagadas & quæcunq; citra
*dolorem ad cicatricem voles ducere.*Ceruſſæ pondo librã,ſpumæ argẽti põdo libras x.aluminis fiſ-
ſi,halicacabi hoc eſt veſicariæ corticis, chalcãthi,ſinopidis,ſingu.põdo ſelibrã:aceto excipiũtur.
*Lucij præceptoris pharmacum confectum.*Aluminis,æruginis corinthiæ,minii ſynopici,ſingu.mẽ-
ſurã heminæ æqualẽ.aceto diluuntur.*Ex libris Arei ad pſoras depaſcentes,ſerpentia carnem excre-*
ſcentem,pterygia,aures ſuppurantes,vlcera curatu difficilia.Sanat rhagadas & condylomata. Sciſſi-
lis,minii ſinopici,æruginis raſæ,gũmi,gallæ,cytinorũ, ſingul. pares portiones,aceto diluuntur,
*Magni Philadelphi ad prædictas diſpoſitiones.*Aluminis fiſſi,æruginis corinthiæ,chalcitidis,minij
ſinopici,gũmi ſingu.pares mẽſuræ pares: aceto ſubigũtur.*Paſtillus ad eryſipelata.* Croci pondo
denarii vnius,opiĩ tãtũdẽ,ceruſſæ pondo denariũ duũ:paſſo diluuntur.Alia lectio hẽt.glaucii põ
*Al.xlviii.hoc eſt unc.vj. do denariũ viii.*Andromachi Crocoſus.*Argẽti ſpumæ põdo denariũ * iv.hoc eſt vnciæ dimidiũ:ce
ruſſæ vncias iv.ſulfuris ignẽ nõ experti põdo vnciã:croci,opiĩ,ſingu.põdo vnciã vnã:ſucco ſola G
ni excipiũtur.Cũ opus eſt,paſſo diluũtur. *Caij Neapolitani.* Ceruſſæ,acaciæ,glaucij,opii,cuiuſq;
parẽ mẽſurã:paſſo ſubigito,& cõtinuè perungito.*Aliud.*Ceruſſæ,acaciæ,ſingu.põdo denariorũ
viii.guttæ ammoniaci põdo denariũ iv.croci põdo denariorũ duũ, opii põdo denariorum duũ:
ſucci polygoni,vel ſeridos,vel ſolani,vel cynogloſſi.*Ex libris Agathini.* Ceruſſæ pondo denario
rum ſex.mannæ,thuris,ſingulorum denarii pondo vnius:crocomagmatis,ſulfuris ignem nõ ex-
perti,ſingu.pondo denarium duum:ex ouis aſſatis vitellorum pondo denariorum ſex:paſſo ex-
cipito. *Ad rhagadas,& condylomata.Curat etiam ani rhagadas,& nomas,Meneſthei pharmacum.*
Aloes põdo vncias ſex,croci põdo vncias tres,aluminis fiſſi põdo vncias tres:vino diluuntur, &
fiũt paſtilli:in vſu liquor diſpoſitioni reſpõdeat.*Apollophanis,ad rhagadas & condylomata.*Stim-
meos denariũ põdo viii.acaciæ denariũ põdo ſex,æruginis denarii põdo vnius,opij denarium põ
do duum,thuris denarii põdo vnius s,myrrhæ denarium pondo duum, gummi denarium põdo
*Al.denarium pondo xx. iv.vino maris experte paſtillos fingito.*Vt Nicolaus.* Stimmeos pondo denarium viii.acaciæ* tan
tundem,æruginis pondo denarii vnius,opij põdo denariorũ trium, myrrhæ põdo denarium iv.
gummi tantundem: vino excipito.*Magni ad rhagadas,& condylomata.ſiſtit nomas,*Aloes pondo H
denarium octo,acaciæ pondo denarium iv.gallæ pondo denariorum duum, croci pondo dena
riorum duum,thuris pondo denarii vnius,myrrhæ pondo denarii vnius:vino ſubiguntur. *Paſtil*
*lus Diachylon,id eſt ex ſuccis,inſcriptus,ad nomas & ſcabioſos affectus.*Licij ĩdici,aloes ĩdicę,myr-
rhæ,æris,aluminis ſciſſi,chalcanthi, cytinorum,thuris, ſingul. pondo denarium iv. ſucci myrto-
rum heminæ dimidium:cõponito,& in paſtillos digerito.*Petronij paſtillus,qui Virtus appellatur,*
medicamentum ad rhagadas, & condylomata,in magnis doloribus accommodatum, & cito liberat.
Stimmeos,acaciæ,plumbi combuſti,& eloti,ſingu.põdo denarium ſedecim,cineris cyprij,ericæ
fructus,aluminis fiſſi,thuris,chalcanthi,myrrhæ,opii,ſingul.pondo denarium viii. vino excipiũ-
tur,& fiunt paſtilli.Cum vtendum erit,paſſo diluuntur.

Paſtilli ab Andromacho conſcripti libro de Exterioribus. CAP. 52.

P*aſtillus Darij,qui per anum immittitur.*Stimmeos pondo denarium ſedecim: acaciæ tãtũdẽ,
alii octo, æruginis põdo denarium xl.ſucci papaueris põdo denarium trium, quidam duum,
gummi pondo denariorum iv. myrrhæ pondo denarij vnius:thuris pondo denariorum trium,
alii * vnius,vino,vel vt alii aqua, diluuntur. *Paſtillus multiplicis vſus, & pus educens, & rela-*
xans. Corticis thuris pondo denariorum duum, æris ſquamæ pondo denariorum iv. cum vi-

no la-

A no factos ex melle diluito. *Muſa remedium.* Aluminis ſciſſi, aloes, myrrhæ, chalcãthi, ſingulorum
pondo denarium ſex, croci, crocomagmatis, ſingulorum pondo denarium triũ: cytinorum pon
do denarium iv. mulſo ex falerno facto excipiuntur: *Ad Eryſipelata ex Agathocle.* Ceruſſæ pon-
do denarium octo, aluminis rotundi, crocomagmatis, ſulfuris ignẽ nõ experti, ſingulorum pon-
do denariũ duũ. Tritis ſolani ſuccus ſuperfunditur: & paſtilli, dum vſus poſtulat, uino auſtero for
mãtur. *Iſidori ad nomas.* Lanæ ſuccidæ pondo denarium xl. ſcobis plũbi, ſquamæ, bituminis, ſin-
gulorum põdo denariũ x. aluminis ſiſſi rotũdi, mali punici corticis, gallæ, miſyos, chalcitidis, thu
ris ſingulorum pondo denarium v. myrrhæ pondo denarium duum, amurcæ heminas octo, vel
ſiccæ quinque. *Paſtillus niger, quo vtor.* Malicorij denarium pondo x. ariſtolochiæ, gallæ, ſingulo
rum pondo denarium octo, aluminis ſiſſi, aloes, ſingulorum pondo denarium iv. myrrhæ, chal-
canthi, pondo denarium duum, thuris pondo denarium iv. vino excipiuntur. Et cum res exigit,
vino dulci diluuntur. *Paſtillus ex veſicarijs.* Argenti ſpumæ pondo denarium xxiv, * ceruſſæ pon * Aliter iv.
do denarium xii, vel * xxiv, halicacabi radicis pondo * denarium octo, chalcãthi, aluminis ſciſſi, * Aliter xx.
ſingulorum pondo denarium iv, minii quantum ad colorẽ accipiendum ſatis eſt, ex aqua ſubigũ * Al. denariũ põdo dimidiũ.
tur. *Paſtillus ex origano.* Oleæ foliorum viridium põdo denariũ octo, mali punici corticis pondo
B denariũ ſex, origani pondo denarium iv. acacię pondo denariũ xii. chalcitidis, aluminis ſciſſi, mi
ſyos, ſingulorum pondo denarium iv. vino auſtero diluuntur. *Paſtillus ex rhu.* Gallę pondo dena
rium trium, acaciæ pondo denarium iv. chalcanthi pondo denarium v. chalcitidis † denarii dimi
dium, } aluminis ſiſſi pondo denarium octo, rotundi pondo denarium, iiij miſyos pondo dena
rium trium, malicorii põdo denariũ v. ſquamę pondo denarium iv. myrrhę, aloes, ariſtolochię,
ſingulorum põdo denariũ duum, thuris corticis pondo deaarium iv, taurocollæ pondo denariũ
trium, rhu excoriarii chœnicis quartã partẽ, alij dimidiũ, aceti heminã unã & s, ex quo rhus ma-
defiet ac teretur. *Polyida ſphragis.* Aluminis ſiſſi põdo denariũ trium, thuris põdo denariũ iv. myr
rhæ tantundẽ † vel põdo denarium viii. } chalcanti põdo denariũ duum, cytinorum põdo dena † *In quibuſdã cod. hæc nõ habentur.*
riũ xii. fellis taurini pondo denarium ſex, aloes põdo denariũ octo, vino auſtero excipiuntur. *Pa
ſtillus Andronius.* Cytinorum põdo denariũ x: gallæ põdo denariũ octo, myrrhæ põdo denariũ
iv. ſm alios * octodecim: ariſtolochiæ põdo denariũ iv, chalcãthi põdo denariũ duũ: aluminis ſiſ- * Aliter xxvii
ſi tãtũdẽ, alii pondo denariũ iv. miſyos cyprij pondo denarium duum: paſſo diluuntur. Vtere ad
multa polychreſto pharmaco. *Paſtillus Achillę:* Spumæ, miſyos, aloes, ſingulorum pondo dena
rium duum: ariſtolochiæ põdo denariũ octo, aluminis ſiſſi pondo denariũ iv, myrrhæ pondo de-
C narium duum, thuris põdo denarium iv, gallæ pondo denarium viii. chalcanthi põdo denariũ * * Aliter viii.
duum, corticis mali punici pondo denariorum viii. fellis taurini põdo denariorum duum: aceto
ſubiguntur. *Paſtillus ad nomas Iſidori celebris.* Mãnæ, thuris, ſingulorum põdo denarium xxx: cy
tinorum, aluminis ſiſſi, gallæ, cuiuſq; põdo denariorum viii. chalchanthi, ariſtolochiæ, myrrhæ,
miſyos cyprii, calcis viuæ, ſingulorum põdo denariorum x; acaciæ pondo denariorum viii. exci
piuntur vino, vel aceto: & læuigata vſui ſunt. *Paſtillus alius ad multa.* Gallæ pondo denariorum
viii. cytinorum pondo denariorum xii. æris combuſti pondo denariorum viii. æruginis pondo
denariorum ſex, aluminis ſiſſi pondo denariorum octo, chalcanthi, acaciæ, fellis taurini, thuris,
aloes, lycii, myrrhæ, alias & miſyos, ſingulorum pondo denariorũ viii. Sub canis æſtu, multo ace * Al. melinus.
to teruntur. *Paſtillus Apollonij Archiſtratoris * Similinus, ut Alcimion, in vſum multiplicem.* Ce- * Aliter iii.
ruſſæ põdo denarium decem, argenti ſpumæ põdo denariorum v. aloes pondo denariorũ * l, alu
minis ſiſſi pondo denariorum iiii. thuris pondo denariorum quatuor, myrrhæ pondo denarii * * *Al. duorum.*
vnius. cimoliæ pondo denariorum xxv. vino excipiuntur, interim cum vino & roſaceo vtitor.

Ad eryſipelata, quo vtor. Argenti ſpumæ pondo libras ſeptem, ceruſſæ pondo denarii vnius: † In aliquibus non ſunt hæc verba.
opii, † ſulfuris ignem non experti, { croci, ſingulorum põdo vncias tres: paſſo excipiuntur. Cum
D vſus eſt, paſſo diluuntur. *Glaucij ad multa faciens.* Aluminis liquidi pondo denariorum. c. myr-
rhæ pondo denariorum octo, croci pondo denariorum viii. paſſo diluuntur: *Ad eryſipelata bo-
nus.* Acaciæ pondo denariorum octo, miſyos pondo denariorum iv: opij pondo denariorum
duum, thuris põdo denariorum iv. cum aceto excipiuntur. Facit etiam ad herpetas. *Alius ad ea-
dem.* Opii pondo denariorum quatuor, acaciæ põdo denariorum iv. diphrygis pondo denariorũ
quatuor, aluminis ſiſſi pondo denariorum quatuor, ex aqua diluũtur. Cum aceto vtitor. *Alius
ad eryſipelata.* Ceruſſę pondo denariorum octo, ſulfuris ignem non experti pondo denariorum
quatuor, papaueris pondo denariorum duum, rutæ foliorum pondo denariorum duum, alumi-
nis ſiſſi pondo denarium. iv. cimoliæ pondo denarium duum, amyli pondo denariorum duum:
melle & aceto diluuntur. *Ad Herpetes Tyberij Cęſaris.* Diphrygis, meconii, aluminis ſiſſi, aca-
ciæ, ſingulorum pondo vncias tres: aceto vel aqua diluens vtitor. *Ceramitis vſus multiplicis.*
Arſenici denariorum pondo trigintaduum: ariſtolochiæ denarium pondo trigintaduũ, alii viii.
iridis denariorum pondo trigintaduum: gallæ pondo denariorum ſedecim, alii viij. aluminis ro-
tundi denariorum pondo ſex, chalcitidis denariorum pondo ſex, ſquamæ æris denariorum pon
po ſedecim, chalcanthi denariorum pondo octo, reſinæ ſiccæ denariorũ pondo viii. aceti con-

gios quatuor,caniculæ ſub æſtu æreo mortario & cochleario leuigantur.Quòd ſi æreũ mortariũ E
nõ habeas,ſquamæ minam inijcito,quæ valet denariis centum.*Paſtillus cognomento Bithynus in Sicilia confectus,ad nomas,fiſtulas,pterygia,cum duplici cerato ad herpetas,eryſipelata, & alia.* Mali punici corticis denarium pondo vi. gallæ denarium pondo vi. iridis illyricæ denarium pondo iiij.ariſtolochiæ denariũ pondo vi.chalcanthi denariũ pondo iij. aluminis fiſſi denariũ põdo ſex, chalcitidis denariũ põdo vi.miſyos denariũ pondo.iij.nitri denariũ pondo ij.thuris denariũ pondo duum,cadmiæ denariũ pondo vi. æris ſquamæ denariũ pondo iiij.chryſocollæ denarium põdo†duũ.Ex aceto ſub caniculæ æſtu præparato. *Paſtillus ad condylomata, & ani inflammationes*

† Al.vnius. *& pterygia.* Thuris,acaciæ,ſtimmeos,ſingulorum denariũ pondo†ij.æruginis,myrrhæ, opij pa-
† Al.xxx.
† Al.vnius. paueris,gummi nardi celticę,ſingulorum denariorum põdo†ij.ex vino auſtero trita inungũtur.

Arida varia ſpeciei ſeu generis,à prænominatis authoribus indicata,quibus ſingula conueniant.

Quę ſcripſit Andromachus in calce operis de exterioribus. CAP. 13.

Ridum exedens,ſine morſu. Sandarachæ denariorũ pondo*duorũ, arſenici denariũ põdo ij.
*Aliter l. A calcis viuæ denariorũ pondo iiij.mannæ denariorũ pondo quatuor:tritis vtitor.

Facultas ſanguinem comprimen-,qua vtor. Chalcitidis,miſyos,mãnæ,ſingulorũ denariorũ põdo iv.alij ij.tritis vtitor.*Flaua,qua vtor.* Chalcitidis,pondo denariorũ c.atramenti ſutorij, Græci F
vocant chalcanthon,denariorum pondo l.miſyos torrefacti denariorũ pondo xxv.æris cõbuſti denariorum pondo xii.& s.læuigatis vtitor.*Sanguinem ſuppriment,magna.* Miſyos cyprij denariorũ pondo vij.atramenti ſutorij totidem, corticis piceæ denariorum pondo iv. mannæ thuris denariorũ pondo iv.ſquamæ æris denariorum pondo iiij.æris vſti denariorũ pondo xv.chalcitidis denariorũ pondo xv.calcis viuæ denariorũ pondo*octo,alij denariorũ pondo xl, gypſi torre

*Aliter ii.
*Al. ſφοδρα,i. vehementer. facti denariorum põdo iiij.alij v.tritis vtitor.*Sanguinem cohibens.*Aphrodę.* Chalcitidis denariorum pondo ſex,mannæ thuris denariorum pondo ij.reſinæ terebinthinæ frictæ,ſingulorũ denariorum pondo iv,vtere tritis ad hæmorrhoidas.*Alind vt Harpocras.* Sandarachæ denariorũ põdo ij.arſenici denariorum pondo iv,calcis viuæ denariorũ pondo octo.Paſtillos fingito ea aqua diebus xl.terẽs,& ſic inungito.*Alind ad Hęmorrhoidas,quo vtor.* Arſenici denariorũ pondo viij. ſandarachæ denariorum pondo viii. elaterij denariorum pondo quatuor, thapſiæ denariorum pondo ij. chryſocollæ denarium pondo quatuor,calcis viuæ denariorum pondo iv. tritis vtitor. *Aridum Galli,varij uſus,ad pterygia.* Argẽti ſpumæ denariorũ põdo viij.ęruginis denariorũ põdo x.læuigatis vtitor:cõmẽdat. *Ad pterygia bonũ.* Chalcitidis,caricarũ cõbuſtarũ, malicorij,ſquamæ æris,ſingulorũ pares portiones.Cũ opus eſt mel coctũ miſceto:emplaſtri modo,ponito: alter G
nis dieb.ſoluto,expurgãs,nõ madefaciẽs nec reſpergens. *Anthera.i. florida,qua vtor.* Sãdarachæ

* Aliter lxiiii.
*Al.xiiii. denariorũ põdo trigintaduũ, alij ſedecim:aluminis fiſſi,myrrhæ,fecis croci,ſingulorũ denariorũ pondo ſedecim:iridis totidem,cyperi denariorum pondo*ſexagintaſex. *Florida Magni.* Caſię denariorũ põdo xxiii.aluminis fiſſi,gallæ,ſoreos,miſyos, ſingulorũ denariorũ põdo iiii.ſandarachæ denariorũ põdo viii.malicorii denarij põdo i.myrrhæ obolos*iiij.cinnamomi obolos iiij.croci denariorum pondo ij.myricæ fructus denariorum pondo duum.Tritis vtitor.*Aridum cephalicum idest capiti accomodum.* Iridis denariorum pondo iiii. thuris, panacis,ariſtolochiæ, ſingulorum denarium pondo ij. tritis vtitor, etiam ad nomas. *Aridum cicatricem inducens.* Oſtreorum combuſtorum denariorum pondo ij.mannæ denarij pondo vnius, cadmiæ obolos iii.contritis vtitor,& ad nomas. *Alind aridum cicatricem inducens.* Piceæ corticis denariorum pondo vi. mannæ denariorum pondo ſex, ariſtolochiæ denariorum pondo ſex: pumicis, reſinæ,ſingulorum denariorum pondo iiii: iridis illyricæ denariorum pondo xii. læuigatis vtitor. *Alind cicatricem ducens,& ad cacoethe.* Piceæ corticis denariorum pondo vj.cornu ceruini combuſti denariorum pondo iiij. cadmiæ denariorum pondo xxii. ceruſſæ, mannæ, ſingulorum denariorum pondo iiii. æruginis raſæ denariorum pondo ii. contritis vtitor. *Alind.* Gallæ denariorũ pondo iiii.ceruſſæ denariorũ pondo* octo,myrrhæ pondo denariorũ iiii. argenti ſpu- H

*Aliter xii. mæ denariorum pondo octo, retrimenti plumbi denariorum pondo quatuor: trita vſurpãtur.

Maria,ſiue obſtetricis.generoſum ad condylomata & rhagadas. Gallæ,molybdęnæ,ſingulorũ denarium pondo viii.myrrhæ,ceruſſæ,ſingulorum denariorũ pondo iiii.tritis vtitor. *Auxilium ad omnia.* Iridis loco molybdænæ,argenti ſpumæ duas partes inijcito,reliquorum cuiuſq; vnam. *Aridum exedens,Lecanij Arei.* Arſenici pondo libram,calcis viuæ denarium pondo ij. In aqua terito diebus triginta,mutans quotidie bis aquam in Sole: deinde reſiccatis vtitor. *Enchatiſma quaſi inſeſſio,ideſt quod inſeſſu curat Hæmorrhoidas Phanij.* Atramẽti ſutorij,aluminis fiſſi,chalcitidis,miſyos crudi,ſandarachæ ſingul.denarium pondo iiii. Trita oĩa habeto vbi vſus venerit, vete-

* Aliter ſextarii vnius. rem vrinam ſalitam viri vnius,†ſextariorum duorum}menſura in fictilem peluim inijcito:medicamenti vero denarium pondo xii:ſuperfundito urinę,vt ſemper duo ſextarii ſeruẽtur:Hoc vtitor inſidens diebus vii.nam in his actionẽ promouet:vbi ſordidũ in fundo ſubſtiterit,anũ circũlinito. *Aridum carnes cicatrice obducens citra eroſionem,Harpocratis.* Sãdarachæ,chryſocollę,arſenici,pares ſingulorũ portiones.Itẽ ad cacoethe facit.*Paſtillus ad nomas, dictus Aſclepiades.* Chalcitidis,

A citidis,arſenici,pares portiones: calcis viuæ duplũ. Habet & ſandarachæ æqualem reliquis portionẽ. *Ad Ani uitia* Alumine liquido nucis magnitudine cum mellis cyathis duobus cocto vtitor. *Siccum ad nomas quo utor.* Squamæ,arſenici,chartæ cõbuſtæ,plũbi vſti, ſingulorũ denarium
pondo iiii; ſulfuris ignẽ nõ experti denariũ pondo quinque:*læuigatis vtitor. *Aliter.* Squamæ, *Aliter ij.
arſenici,ſulfuris,plũbi cõbuſti,æris,ſingulorũ denariũ pondo iiii:ſandarachæ denariũ põdo* quatuor,æruginis denarij pondo vnius,chartæ cõbuſtæ denariũ põdo iv: vtitor cũ rhodino vel melle. *Criſpi odoriferum ad nomas.* Squamæ,arſenici,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ põdo ii: gallę de *Aliter iij.
nariũ pondo iv,myrrhæ denarij pondo vnius,thuris tantundẽ,atramẽti, ſutorij denariũ pondo ii,chartæ cõbuſtæ denariũ pondo iiii:læuigatis vtitor. *Antipatri ad nomas.* Chryſocollæ põdo. ℥. vj,arſenici pondo. ℥. vj: arido vtitor,& cũ rhodino. *Aliud vt Alcimion.* Arſenici denariũ pondo:
†ij,ſquamæ denariũ põdo iij,chryſocollæ denarij põdo i. Sicco & cũ rhodino vtitor: aqua dilutũ †Aliter vj.
cicatricẽ ducit cũ cerato rhodino. *Aliud Publij ad nomas.* Calcis viuę denariũ põdo iiij: arſenici, ſquamæ,chalcitidis,ſandarachæ,ſingulorũ denarij põdo vnius:tritis vtitor:nõ nulli ſandarachæ† †Al. denarium pondo duorũ myrti.
denarij pondo vnius. *Medicamen ex plantis,ad nomas probum.* Mali punici corticis, chryſocollæ, aloes ſingulorũ denariũ põdo iv:arſenici,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ pondo iv: aluminis ſiſſi
B denariũ põdo iv,chalcitidis denariũ põdo iv,myrrhæ*ſiccæ denariũ põdo vii, oleæ ſiccæ foliorũ *fortaſſe,
tãtundẽ:tritis vtitor. *Aliud Alcimionis.* Myrti ſylueſtris denariũ põdo viii: malicorij, oleæ foliorũ,myrti nigræ,& corticũ,ſingulorũ denariũ pondo xii:ſpinarũ cineris denarium pondo viii, ficuum cineris denarium pondo†xvi,orcheos herbæ denariũ pondo viii:arido cũ melle vtitor. †Al. duorum al. duodecim.

Aureum, quo utor. Malicorij denarium pondo xxv,aluminis ſiſſi denarium pondo x:atramẽti ſutorij,miſyos,ſingulorum denarium pondo viii: ſquamæ denariũ pondo xvj, gallæ denarium pondo xv,melãteriæ ex clauis cõfectæ denariũ pondo†v:chalcitidis,æris cõbuſti, ſingulorũ denariũ pondo viij:læuigatis plurimũ ex aceto vtitor. *Aliud recens efficacius ad nomas, Phulini. Inalterat,& pus educit.* Aphronitri pondo libras†ii,mellis tantundẽ. Aphronitrum melle ſubactum †Aliter xv. †Al. vnam.
vrito,deinde læuigato:admiſceto,iridis illyricæ põdo. ℥. vi: trito vtitor,& cũ melle. *Aridum Erodens.* Arſenici,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ pondo ij:calcis viuæ denariũ pondo iv,alij triũ:lęuigatis vtitor. *Aliud.* Calcis viuæ,arſenici,atramenti ſutorij,ſingulorum pondo denarium ivi ex aqua calida plurimũ terito. Reſiccatis ac tritis vtitor. *Aridum Erodens Melitonis.* Auripigmenti, ſandarachæ calcis viuæ,pumicis ſingulorũ denariũ pondo iiii: in aqua xxx diebus conterito, ſed quotidie illa mutata: vbi inaruerint tritis vtitor. *Aridum inſigne ad Hamorrhoidas præclari Apollonij Tarſei.* Chalcitidis vſtæ,ſquamæ,arſenici cõbuſti,attramẽti ſutorij,ſingulorum denariũ põ-
C do iiii: diphrygis denariũ pondo duum,ſoreos cõbuſti obolos iv,argẽti ſpumæ cõbuſtæ obolos quatuor,aluminis ſiſſi denariorũ pondo quatuor,æris vſti tantundem:læuibus factis vtitor.

Quæ Aſclepiades in librorum quinto de Exterioribus, quos Marcellas inſcribit, arida conſcripſerit. *Cap, 14*

ANdromachus arida,quæ affectui conueniunt,ijs quæ affectis proſunt,admiſcuit: verũ Aſclepiades in quinto ſeorſum quæ ad affectũ conducunt,ſeorſum item, quæ parti affectæ vtilia ſunt,expoſuit:nã parte omiſſa,tradidit cicatricem ducentia,cruſtas inferentia,ad nomas conuenientia & carbunculos,tũ quæ vocant à ſanguine continendo,iſchęma:cum loco autem affecto; quæ ad polypodẽ,ozænas,& ſanguinis profluuia ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas, in genis duras excreſcẽtias,ad paronychia,pterygia,ani rhagadas,& hæmorrhoidas. Quædã & a parte affecta denominationem ſortiuntur,conueniunt tamẽ & alijs partibus, cuiuſmodi quoq; cephalica,ideſt capiti ſuccurrentia,à medicis dicta,quæ eximie oſſibus conducunt, quãquam & totius corporis exulcerationes carne replere poſſunt: non.n.capiti quatenus caput eſt, prodeſſe ſunt nata. Nimirum & ,niſi os denudatum ſit, vſum ipſorum non requirimus:ſed in nudatis, quoniam pinguia pharmaca vitamus,ſiccis ſolis vtimur,fugientes emmota à medicis Gręce appella
D ta,quę linamentis inunctis offerantur. Quemadmodum autem oſſibus in capite denudatis vſus ipſorum aptiſſimus eſt,ita & in aliis omnibus denudatis oſſibus,ſiue brachij ſiue cubiti,ſiue radij,ſiue femoris,ſiue tibiæ. Quare nos & arida ab Aſclepiade ſcripta deinceps proditurі, cum ipſum prima omnium cephalica ſcripſiſſe inueniamus,prima ponemus,quę non ſolum oſſibus in capite denudatis,verum & aliis omnibus ſimili modo affectis,ipſa ſint accommoda. Deinde quæ cicatricem ducunt,percenſebimus,omnia his interiecta prætergreſſi,quæ affectum locum attingunt. Poſtea quæ prædicto iam mihi ordine ſequuntur,omnia aggrediar. Nonnulla ſane ex ſiccis medicamentis duplicem vſum obtinent,vt & ſiccis ipſis vti poſſimus, & cum alijs quibuſdam miſtis,ſicut idem Aſclepiades quoque indicat.

Arida Cephalica.

Aridum Cephalicum, quo vſus eſt Lucius præceptor, tollit ſquamas, oſſa corrupta educit, caua implet. Medicamentum pingui caret. Iridis illyricæ,panacis,ſingulorum denarium pondo iiii: ariſtolochiæ denariorũ pondo ii,mannæ tantundem, alij ſine ariſtolochia. Omnia cõtunduntur, & cribrantur. Vti licet per ſe & cum melle. *Medicamentum ex Silphio calloſa conſumit,& ſordida pur-*

gas,& caua replet. Vlcerum relictas tumculas exedit. Reſinæ pityinæ ſiccæ denariũ pondo duodecim: *foreos torrefacti vino reſtincti, iridis illyricæ, ariſtolochiæ, ſingulorũ denariũ pondo octo: ſilphij denarium pondo quinquaginta, æris ſquamæ denariũ pōdo duũ, thuris denariũ pōdo quatuor: arido, & cum melle vtitor. E

*Al. pumicis.

Medicamentum ex eruis, Xenocratis. Eruorum ruforum farinæ denariũ pōdo viii, illyricæ denariũ pondo decẽ, mannæ denariũ pōdo quinque, ariſtolochiæ denariũ pōdo quinque, ſquamæ tantundem: tritis, & cũ melle vtitor. Aliæ lectiones habent, bryoniæ radicis denariũ pondo octo: mannæ, ſquamæ, iridis, ſingulorum pōdo denarium duodecim: erui denariũ pondo decẽ, ariſtolochiæ longæ denarium pondo quindecim. *Medicamentum quod ex Serapiade inſcribitur. Squamas tollit, carnem facit, ex ijs quæ valde reſiccant*. Serapiadis, orcheos, iridis illyricæ, marrubij ſicci, ſingulorum denarium pondo octo: erui farinæ pondo denarium decem, ariſtolochiæ denarium pondo *quinquaginta: ſicco, & cum melle vtimur. *Tryphonis Cephalicon, aufert ſquamas*. Piceæ corticis, ſquamæ æris, pumicis combuſti, ſingulorum denarium pondo ſex: mannæ thuris, ariſtolochiæ, iridis illyricæ, reſinæ pityinæ, ſingulorũ denariũ pōdo quatuor: myrrhæ, aloes, ſingulorum denariorũ pondo duorũ: ſicci, & cum melle vſus eſt. in Athenei ſcripturis ſine piceæ cortice medicamentum eſt. Habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

*Al. vyi.

Arida cicatricem inducentia. F

De oĩbus vlceribus recentibus, & vetuſtis curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ methodi libris, tertio, quarto, & quinto diſſeruimus. Quin etiã in huius operis prioribus, cauorũ vlcerũ ſine omni caſu pharmaca carne replentia, virtutẽ terſoriã ſine vllo morſu obtinere docui: q̃ aũt cicatricẽ inducunt, cũ eo, q͛d citra mordacitatẽ adſtringunt, magis exiccare, quæ vero ſupercreſcentẽ carnẽ tollunt, calida eſſe & acria. Quin ẽt q̃ optima eſſe inter ea, quæ cicatricẽ ducunt exiſtimem, tum in cõmentario de morbis curandis p̃dixi, vbi oĩum affectuũ curationis methodi oſtenſæ ſunt: tum prius in hoc p̃ſenti opere, cum de ijs, q̃ vlceribus conueniunt, ageretur. Aſclepiades aũt pharmaca, ſicut & Andromachus, cicatricẽ inducentia conſcripſit, non diſtinguens, verũ nullo alioqui malo conflictantia vlcera, an q̃ proprie ægre ad cicatricem venientia dicũtur: q̃ permultũ inuicẽ differre oſtendimus, cũ ſingula propriũ curationis ſcopũ habeant. In quibuſdã tñ adſcripſerunt, ꝙ & ad cacoethe faciant, vel rurſus ad condylomata & rhagadas. At quanq̃ Aſclepiades magis Andromacho diſtinguere ſoleat, tñ in ijs, q̃ cicatricẽ ducũt, diſtinctiõnẽ nullã poſuit. Verũ quæ ego recenſui, tũ in medendi methodo, tum in hoc opere, indicabunt, ſi mẽtẽ adhibeas, quomodo ſingulis deſcriptis utendum ſit. *Aridum cicatricem inducens Aſclepiadis, Cineritium, quod Cineris ſpeciem referat, nominatum, ex Magni medicamentis*. Calcis viuæ denariũ pondo ſex: mannæ, thuris, ſquamæ, ſingulorum denariũ pōdo quatuor. *Aliter*. Calcis viuæ denarium pondo duodecim: ſquamæ, mannæ, ſingulorum denariũ pondo quatuor, ſed vt Archibius vult, ſquamæ denariũ pondo octo: mannæ denariũ pōdo octo, vel quatuor: in alijs ſcripturis calcis viuæ denariũ pondo octo. *Vt Heliodorus*. Calcis viuæ, mannæ thuris, ſingulorũ denarium pōdo octo: ſquamæ denariũ pondo quatuor. *Rufum cicatricem ducens*. Miſyos torrefacti denarium pondo octo, ſquamæ æris denarium pondo decem, mannæ denarium pondo ſex: tritis utitor. *Magni cicatricem ducens*. Diphrygis, ſquamæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: illyridis, mannæ, ſingulorũ denariorũ pondo duũ: contritis vtitor. *Medicamentum ex pumice*. Pumicis torrefacti vino reſtincti denarium pondo octo, ſquamæ, mannæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: iridis, reſinæ pityinæ ſiccæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: tritis vtitor. *Aliud Ptolemai celebris. Facit & ad curatu difficilia*. Piceæ corticis denariũ pōdo ſex, cadmię toſtæ denarium pondo octo: ſquamæ, cornu ceruini cõbuſti, mãnæ ſingulorum denariũ pōdo quatuor: tritis vtitor. In alijs exẽplaribus habet, plũbi cõbuſti & cloti denariũ pondo iv, molybdænæ denariũ pōdo octo. *Arida cruſtas inducens*. Diximus quoq; hæc acris & adurentis eſſe potẽtiæ. Quare etiam vſus ipſorum eſt, tum in his, q̃ propter nimiam humiditatem, ac intẽperiem partis affectę, tum propter putredines partibus quibuſdã innatas, ꝓueniũt. *Cruſtas obducentia, Aſclepiadis. Meli non Lucij præceptoris, quod cruſtas inducit, callos excindit inſperſum & cõpreſſum ſummo ſpecillo. compeſcit autem, & difficilibus curatu cicatricem inducit, ſi quis in tenui pharmaco vtatur*. Qui ergo dictũ puluerẽ vſurpat, chalcitidis crudæ denariũ pōdo viii. cadmiæ denariũ pondo iv. ieiunus cũ ſaliua excipito tñ, ut ſolũ ipſum pharmacũ humectet: deinde collige, & operculo claudens, ſine melinũ fieri: vbi in vmbra deſiccaueris, leuiter circunferens paſtillũ, trita excipito, ſicut prædictũ eſt. Apud alios uocatur medicamentũ fuſcum. Excipitur aceto acerrimo, & ſiccatur læuigaturque. In alijs ſcripturis, ſicut Eunomus Aſclepiades vſus eſt. Habet autem ſic. Chalcitidis denarios xii. cadmiæ denarios vj. ſandarachæ tantundem: aceto excipiuntur. *Aliud*. Chalcitidis, chalcanthi, cadmiæ, ſingulorum toſtorum paria pondera, ieiunus excipito ſaliuã. *Quod inſcribitur. Eutonon, i. robuſtum*. Chalcitidis toſtæ, †chalcanthi, ſandarachę, cadmiæ, ſingulorum pondo denarium octo: ſicca inſpergito. *Dia teſſaron, i. quod ex quatuor conſtat*. Chalcitidis toſtæ, miſyos, diphrygis, ſingulorum pondo denarium iv. chalcanthi uſtæ denariũ pondo iv. *Cruſtas inducens valde generoſum*. Aluminis ſiſſi, atramẽti ſutorij, gallarũ, miſyos cyprij, ſingulorũ denariũ pondo xvj.

(marginal notes: G beside "Calcis viuæ denariũ pondo ſex"; H beside "tum propter putredines")

*Al. denarios quinque.

A do xvi. ſoreos denariũ pondo † iv: contritis vtitor. *Confectum, vt Eunomus*. Miſyos peregrini denarium pondo xvj, ſoreos denarium pondo xii, æris cõbuſti denariũ pondo † ii, lapidis fiſſi com- † Aliter xvj.
buſti denariũ pondo viii: attamẽti ſutorij, ſandarachæ, aluminis fiſſi, ſingulorũ denarium pondo † Al. viij.
iv: tritis vtitor inſpergens, & ſpecillo comprimens. *Ad nomas*. Putrida vlcera cum ambientes partes depaſcunt, nomas proprie appellant: ac cõſtat tales affectus vehemẽtiſſimis medicamentis indigere nam in ipſis ſæpe etiam cauteriis utimur. *Ad nomas, Aſclepiadis pharmacum Lucij præceptoris ad nomas*. Sulfuris viui, auripigmẽti, ſquamæ, ſingulorũ denariũ põdo † duũ: æris com- † Al. unius.
buſti, quantum color exigit: arido, & cũ melle vtitor. *Publij præceptoris*. Auripigmenti denarium pondo iv, ſquamæ denarium pondo duum, elaterij denarij põdo vnius, chartæ quantũ ad colorem ſatis eſt. *Vt autem Eunomus vſus eſt*. Arſenici, ſquamæ, ſingulorum denariorum pondo iv: ſulfuris viui, elaterij, ſingulorum denariorum pondo duorũ: chartæ cõbuſtæ quãtũ ad colorem ſufficit. In alijs ſcripturis eſt, ſandarachæ denariorũ pondo iv, ſquamæ denariorũ põdo vi, arſenici denariorũ pondo iv, elaterij denariorũ pondo duorũ, chartæ combuſtæ denariorũ pondo iv.

Medicamentum Arei ad nomas, quod etiam ſordida purgat citra medicationem roſaceo dilutum. Facit etiam ad vulua exeſum. Dedit Theotropus. Arſenici, chartæ combuſtæ, plumbi uſti & eloti,
B ſquamæ æris, ſingulorum denariorũ pondo iv: ſingula per ſe teruntur, poſtea ſimul miſcentur. Vtitor ad prædictos affectus. *Ptolemus autem ita vſus eſt*: Plumbi combuſti, arſenici, ſquamæ, chartæ combuſtæ, ſingulorum denariorum pondo iv: ſulfuris viui denariorum pondo duorum: tritis vtitor. *Vt autem Apelles. Medicamentum confectum, quod dia chartu, id eſt ex charta, inſcribitur, nomas non ſolum ſiſtit, ſed etiam incipientes prohibet. Facit & ad dyſentericos, infuſum roſaceo*. Cũ autem ait inſtillatum dyſentericis, ſuſpicionem ſubeſſe de nome indicatur. Compoſitio ita habet. Chartæ combuſtæ, plumbi combuſti, æris cõbuſti & eloti, arſenici, ſquamæ ſtomomatis, ſingulorum æquas portiones: ſulfuris viui dimidium: tritis utitor uel cum melle, uel rhodino.

Moſchionis ad nomas. Elaterij, chartæ combuſtæ, ſquamæ æris, ſingulorum denariorum pondo duorũ: auripigmenti denariorum pondo iv: æruginis ſcoleciæ, ſalis ammoniaci, ſingulorum denarij pondo vnius: tritis utitor, & cum rhodino. *Odoriferum Lucij præceptoris*. Squamæ, gallæ, utriuſq; denariorũ põdo iv: ſandarachæ, arſenici, ſingulorũ denariorũ põdo duorũ: myrrhæ, atramenti ſutorij, vtriuſq; denarij põdo vnius: thuris denariorũ põdo duorum: elaterij denarij põdo vnius: chartæ cõbuſtæ, quantũ colorem efficit. *Nos autem ſic*. Squamæ, gallæ, myrrhæ, ſingulorũ denariorũ pondo viii: ſandarachæ, arſenici, elaterij, ſingulorũ denariorũ põdo iv: thuris denario-
C rũ põdo iii, atramẽti ſutorij * tantundẽ, chartæ quo colorẽ acquirat. *Vt Paſion*. Arſenici, ſquamæ,
ſingulorum denariorũ põdo duorum: chalcanthi denarij põdo vnius, ſandarachę denariorũ põ- * Al. denariũ pondo iv.
do duorũ: myrrhæ, thuris, gallę, ſingulorũ denarij põdo vnius: chartæ denariorũ pondo quatuor: tritis & cum roſaceo vtitor. *Heraclides hanc ſcripturam habebat*. Gallæ denariorum põdo vi: arſenici, ſandarachæ, ſquamæ, ſingulorum denariorum põdo quatuor: thuris denariorum põdo triũ, chalcãthi tantundem, myrrhæ mincę denariorũ pondo duorũ, chartæ denariorũ pondo octo. *Vt Cleobulus*. Squamæ, ſandarachæ, arſenici, ſingulorum denariorum pondo duorum: myrrhæ, thuris, atramenti ſutorij, gallæ ſingulorum denarij pondo vnius: chartæ, ut colorem accipiat.

Ad Carbunculos.

CArbunculus vlcus eſt cruſtam cito cũ inflãmatione totius partis ei circundatæ valida faciẽs, vt & febres vehementes, & extrema pericula inferat. Quare ipſi cruſtæ valens medicamentum imponere oportet, & ex ijs, quæ ad nomas conducere dictum eſt: circumpoſitas autem partes cataplaſmatis fouere, quæ æqualem vim habeant, vt repellant, & mediocriter refrigerent, & digerant. Verum de cataplaſmatis in proprio libro dictũ eſt. Nunc ab Aſclepiade ſcripta percenſebimus. *Ad Carbunculos medicamenta ab Aſclepiade prodita. Medicamentum Maſſiliota*. † Hoc
D propter uires expoſuit, quod carbunculos ad ſuperficiẽ producat, & multos auferat. } Chryſocollæ, nitri toſti, lapidis aſij, arſenici, ſandarachæ, miſyos toſti, chalcitidis, aluminis fiſſi, diphrygis, ſingulorum denarium pondo quatuor: trita oĩa ſigillatim, ſimulq; in vas æreum cyprium reponimus. Dũ vſus poſcit, imponimus, apprimentes ſpecilli latitudines, donec carbũculus nigreſcat. Deinde ſupraponimus infraſcriptũ viride, quod ita habet. Thuris, ęruginis raſę, ſquamę ęris, ſingulorum denarij pondo vnius: aluminis fiſſi obolos iv, ſalis ammoniaci obolos iv, cerę denarium pondo vii obolos iii, reſinę pityinæ aridę denariũ pondo xv, olei ueteris heminam unã. Arida in Sole cũ aceto teruntur, quæ liquefieri põt, liquantur, & immittuntur, vbi rurſus contuderis, aſſumens vtitor. Apud Demoſthenẽ Maſſiliotã, qui pharmacũ cõpoſuit, olei habet duas heminas. *Apionis ad carbunculos*. Nitri rubri, arſenici, ſandarachæ, chalcitidis, atramẽti ſutorij, diphrygis, ſingulorum parem mẽſurã, aceto læuigentur, & exiccatis, rurſusq; tritis, vtitor. *Apollonij Organici*. Chryſocollę, aluminis ſciſſilis, & rotũdi, ſandarachę, ochrę, miſyos crudi, atramẽti ſutorij, ſingulorũ denarij põdo i, tritis vtitor. *Floridi Magni ad putredines, nomas, carbunculos, Pterygia, aures ſuppurãtes. Valet ẽt ad Oris nomas*. Aluminis fiſſi denariũ põdo vii, chalcitidis denariũ põdo vi, sãdarachę
denariũ põdo iv, mali punici corticis ſiccę denariũ põdo ii, atramẽti ſutorij denarij põdo † vnius † Aliter denariorum duorum.

† In antiquis. Cod. ita legit. ταύτην ἐξέθηκε τῇ πόλει τὴν δύναμιν, διὰ τὸ τοὺς ἄνθρακας ἐπιπολάζειν, καὶ πολλοὺς ἀφαιρεῖσθαι, .i. hoc medicamentum ciuitati dedit, quod carbunculi abundarẽt, ac multos perderent.

miſyos

miſyos denariũ pondo duũ:nitri, omphacini ſicci, ſingulorũ denariũ pondo duum. Sicco, & cum melle vtitor. *Aliud Diodori.* Gallæ omphacinæ denarium pondo quatuor: miſyos, chalcitidis, auripigmenti, ſandarachæ, ſingulorũ denariũ pōdo duũ: aluminis fiſſi, atramẽti ſutorij, lapidis aſij, diphrygis, nitri rubri, ſingulorũ pōdo denarij vni⁹: tritis inſpergito, comprimẽs ſcalpelli ſummo. *Sanguinem ſiſtens Aſclepiadis, Lucij præceptoris medicamentum confectum.* Chalcitidis denarium pondo xvi, mãnæ denariũ pōdo xii, terebinthinæ aceto ſubactæ. Siccis cõſperge locos, unde ſanguis profluit. In alijs duabus ſcripturis inuenimus, Chalcitidis denariũ pōdo viii, mãnę denarium pondo xvi, terebinthinæ frictæ † tantundem. *Dioſcorides Tharſeus tradidit Areo Aſclepiadeo pharmacum mirifice ſanguinis profluuia comprimens.* Chalcitidis denariũ pondo viii, mannę denarium pondo xvi, reſinæ ſiccæ denariũ pondo viii, gypſi tãtundẽ. Alia contunduntur, cribranť, miſcentur, in ærea pyxide reponuntur. Vbi vſus poſtulat, pares portiones medicamenti cum gypſo miſcentur. *Ex libris Heraclidis, medicamentũ ad Hæmorrhoides. Hoc vſus eſt ad ſanguinis ex naribus profluuia, lanam intingens & conuoluens, tanq̃ ellychnium.* Acidi mali punici corticis pōdo. vnc. iii, aluminis ægyptij pondo. vnc. iv, chalcitidis pōdo vnciã: tritis vtitor: naribus vero lanã medicamẽto repletã imponito. *Hercules cognomento, ad ſanguinis eruptiones, hoc loco cauterij vſus eſt. Cruſtam autem inducit. Facit etiam ad Pterygia, reprimit oẽm excreſcentiã, oſſa reducit, remouet ſquamas.* Soreos, atramẽti ſutorii, chalcitidis vſtæ, rhu coriarij, ſingulorũ denariũ pondo iv: tritis utitor. *Sanguinem ſiſtens compoſitum.* Miſyos peregrini denariũ pōdo ſex, atramenti ſutorii totidem piceæ corticis, chalcitidis, ſingulorũ denariũ pondo quatuor: mannæ denarium pondo * viginti, gypſi denariũ pondo quatuor: tritis utitor. *Aliud.* Thuris pondo vnciam, miſyos peregrini pondo denariũ quatuor, gallæ omphacinæ denariũ pondo quatuor, chalcitidis denariũ pondo quatuor, ſuberis cõbuſti denarium pondo octo, rhu coriariæ denarium pondo quatuor: tritis vtitor.

† Al. xx.

* Al. quatuor.

E

F

GALENI DE COMPOSITIONE

MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Hic quoq; multiplicis vſus emplaſtra declarantur, maxime vero quæ ad nomas faciunt, quæ item attrahunt, digerunt, & diſcutiunt.

G

Quid differant vlcera ægre curabilia a nomis: & de vſu methodi componendorum medicamentorum. CAP. I.

SVperiore commentario emplaſtra dicta Græce polychreſta, quòd multis conueniant affectibus, diſtinguentes, ea collegimus, quæ præterquam alijs, etiam vlceribus ægre ad ſanitatem peruenientibus, mederi pollicentur. In præſentia vero ad aliud emplaſtrorum genus multiplici vſui accommodatum digrediar: quæ ſingula tum ad alia multa faciunt, tum ad particulas putreſcentes, aliter affectas, quam vlcera, quæ proprie dyſtherapeuta id eſt curatu difficilia nuncupantur. Etenim has putrilago depaſcitur, eoque turba medicorum hos affectus nomas. i. depaſtiones, appellat: illa vero vno loco ſine putrilagine circumſcripta ſunt, & phagedænæ dictę vicina quidẽ depaſcunt, non tamen ea putrefaciunt, ſebresque inferunt, quod iis, quæ depaſtionem cum putrilagine ſuſtiuent, accidere conſueuit. Summa curationis erat in prædicto vlcerum ægre curabilium genere (chironia quoque vocant) medicamenta inuenire, quatenus licet, mordacitatis expertia, valide autem exiccantia. At hæc quæ nunc ſcribentur, omnia mordacia ſunt, ſi quis ipſis ſolis non cerato temperatis vtatur. Quę autem cerato miſcentur, purgare quidem vlcus ſordidum, & carne replere poſſunt, atque etiam duritiem quandam & tenſionem diſcutere, non autem difficilia curatu ſanare. Indicant ipſorum virtutem affectus, quibus bene adhiberi credita ſunt. Quod iam ſuperius admonui, & nunc dicturus ſum, meminiſſe uidelicet oportet illorum, quæ in opere de ſimplicibus medicamẽtis prodita ſunt. In cuius primis quinque libris methodũ ſeu rationem expoſui, qua medicaminum facultates inueniantur, ſimul quoque in pluribus exẽplis eius exercitatione propoſita: in ſequentibus vero ſingulorum nominatim mentionem feci. Nam illorum memor, ex facili rõnem eorũ; qui hæc pharmaca a nobis modo ꝓpoſita cõpoſuerunt, aſſequeris: & videlicet ipſe quoq; alia cõficies, quocũq; tp̄e prius expertorũ inopia laboraueris: multa ſiquidẽ hmôi nõ paucis contingunt in itinere, cum alio, tũ maxime nauali. Qñ quidẽ etiã in patria quidã manentes, pharmacorũ apparatum, vnde ęgros curabãt, amiſerunt, ut prę triſtitia ipſi tabefacti, perierint. Optimum igitur medicamenta iã explorata ſecundum dictã methodum vſurpare: ſin autẽ, ut dixi, nonnunq̃ hæc deſideremus, habitum talẽ nos habere, quo ſi-

H

A milia iam abunde expertis poſſimus componere: quemadmodum & me ſæpe agentẽ in itinere
& alibi vidiſtis. Nonnulla igitur, quæ proprio marte in huiuſmodi temporũ occaſionib. cõdidi,
poſtquã experiẽtia ꝓbaſſem, nihil peiora vel celebratiſſimis apparuerũt. Nã primam ipſorũ cõ-
poſitionem ex coniectura artificiali molimur: poſtea vero cũ nonnulla per experimentum pro
batiſſima viſa fuerint, nonnulla à ſcopo abſint, ſecunda rurſus correctio fit, & tertia nonnunq̃
qua ad perfectionẽ eius, qđ præſtare volumus, ipſa redigimus. At ſine methodo & in prioribus
& in therapeutices libris expoſita, vti prædictis recte nemo põt, tantum abeſt vt ſimilia ipſis con
ficiat. Iam igitur huiuſmodi emplaſtra exordiar. Emplaſtrũ Dia Botanõ i. ex herbis, appellatũ,
prope oẽs, qui inſignia emplaſtra in uno libro vel pluribus collegerunt, tradidere, nõ multum in
miſturæ ſimpliciũ pharmacorũ ſymmetria diſcrepantes. Incipiã ergo & hic a Critone, emplaſtra
prius illa cõmemorãs, q̃ in quarto De ſimplicibus medicamẽtis, ita ad verbũ literis mandauit.

Emplaſtrum Dia Botanõn i. ex herbis, Critonis. *Cap. 2.*

E*Mplaſtrũ ex herbis quo utor. Facit ad Carcinomata, putredines. Strumas ad ſuppurationẽ perdu
cit, & exprimit. Lepras amouet, furũculos ſoluit, podagricis prodeſt: callosas durities emollit. Idẽ
cephalicũ ſine foratione ſquamas tollit, oſſa educit, aliquatenus tamẽ oſſa abradit. Idẽ ad neruorũ vul-*
B *nera, & ad nomas, linamẽto exceptũ ualet, repurgat, implet cũ roſaceo cerato, una ipſius parte ad duas
cerati, interdũ tres uel quatuor, adiecta. Cum myrteo cerato duab. partib. uel tribus cicatricem ducit.*
Herbarũ ex ſiccis locis maritimis, anagallidis q̃ cæruleũ florem habet, papaueris ceratidis, marru
bij, alterci foliorũ tenerorũ, ſingulorũ denariũ pondo quinquagintaſex. Hæc in pilã ſeu mortariũ
cõiecta terũtur, quouſq; cõtuſa ſint ac diſſoluta dũtaxat, ne eorũ ſuccus abſumat̃: poſtea iniecta ĩ
mortariũ teranẽ. In alio aũt mortario habẽtur ſquamæ æris rubri denarij vigintiſex, mãnę dena-
rij° octo, reſinæ pityinæ ſiccæ denarij ſedecim, aloes totidẽ, fiſſi aluminis denarij quatuor, rotũdi † Aliter xx.
totidẽ. Hæc in Sole læuigãt̃, vt ſordiũ craſſitudinẽ cũ aceto habeãt. Deinde herbę miſtæ, donec ꝑ
be coeãt, terunẽ. Poſtea ceratũ facito † ex chiæ ceræ denarijs centũ, (ſecđm alios mna:) olei veteris
heminis duabus: radito & miſceto. Heras ita. Quidam vero duas anagallidas immittũt: aliqui & † Aliter ἔχουσαν κηροῦ, idest
chryſocollæ, & terræ erethriadis, & ſalis ammoniaci, & auripigmẽti, & ſciſſilis, ſingulorum dena quod habeat
rios quatuor. Porrò q̃ Aſclepiades de hoc emplaſtro p̃ceperit, tũ q̃ a in p̃cedenti libro indicata, tũ ceræ drach-
q̃ a his fere ſimilia ſunt, ſuperuacuũ mihi videt̃ denuo de ipſis ſcribere, cõem oĩbus ſermonẽ nũc mas centum.
aggreſſuro. Primũ ſane q̃ medicamentũ hoc compoſuit, herbis acribus vſus eſt, vt humores pra
uos affectis partibus infixos vehemẽter digereret. Atq; ideo ex ſiccis & maritimis locis eſſe iu-
C bet. Cõtrarias aũt ipſis alias frigidæ virtutis vſurpauit, ad acriũ vehemẽtiã leniẽdã mitigandãq;.
Quales ſunt altercum & papauer: habẽt. n. q̃ppiã ẽt doloris mitigatoriũ, puta ſtupidã refrigera-
tionẽ ꝓpinquis partibus inferentes. "Stupor. n. medioeris dolorẽ ſoluit, ait Hippocrates. Appo-
ſuit aũt ex metallis quoq; æris ſquamã, & alumẽ ſciſſile: de quibus prius diximus, ꝙ ſane vtrunq; 5. Apho. 25. ex 39. h
medicamen vlceribus malignis cõuenit. Aloen vero miſcuit ex ijs, q̃ adſtringuut, & ſine morſu De liquidorũ
exſiccant, medicamentis: item mannã ex ijs, quæ concoquunt, leniunt, & ad ſuppurationem per vſu circa fine.
ducunt: Pityinam ceu materiam emplaſtro conficiendo idoneam, ſicut & cerã, & oleum. At ſi-
mul cum hoc acrium medicaminum vehementiam ipſa mitigãt: pityina tamẽ ẽt ſiccare poteſt,
& quo ſiccior, hoc magis, qualem inijcere p̃cipit. Nõ nullos ait miſcuiſſe pharmaco chryſocollã,
& terrã erethriadem, ambo eiuſ atu difficilium vlcerum remedia. E contrario ſal ammoniacus &
quod auripigmentum vocatur, ꝓpter acrimoniã vlcera natura apta ſunt irritare: atqui etiam pu
tridis conueniunt. Proinde non admodum vtile eſt propoſitum nobis in ſermone pharmacum
ad vlcera chironia. In quibus vero putredo aliqua ſubeſt, haud cõprimere idoneum eſt, ſaniem,
quæ illam facit, diſcutiens. Eadem medicaminis potentia & ſtrumis medetur. Verum quia deter-
ſoria quædam continet, ideo quoque lepras purgat: etenim conſilium in hoc affectu eſt, cutis
induratã ſummã partem, veluti deglubere: id quod ea efficiũt, quæ p̃terquã ꝙ ſupra modum ſic-
D cant, etiam detergẽt. Nã ſi cutis vitium in naturalem habitũ redire poſſit, nemo exiccatum ſupra
modũ ſiccaret: quoniam vero, quod leproſum iam eſt, curationem nullam habet, proximũ fue-
rit (qui in oĩbus inſanabilibus ſcopus cõis eſt) incurabilem partem ex corpore excindere. Excin-
duntur autem nonnunquam ferro, interdum igni, nõnunquam medicamentis, vel adurentibus
vel digerentibus ſimul & detergentibus, quale eſt modo cõmemoratum. Quemadmodum igit̃
hic ſermo omnis ſæpe communis eſt, ſic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia carne
explentia dicta medicamenta (ſicut in tertio libro de morbis curandis oſtenſum eſt) virtutem ha
bent deterſoriam citra mordacitatem: quæ vero huius ſunt materiæ, in hoc præſens pharmacum
nobis ꝓpoſitum, abſterſorium quidem habẽt, mordicationis aũt nõ ſunt expertia: ideo humidũ
ceratũ ex cera, reſinaq; in oleo liquefactis confectũ ipſis miſcemus. Siquidem cera & oleum, vt
acrimoniam obtundit, ita ſunt emplaſtica, eoque ſordes ꝓducunt. Reſina vero morſus expers.
emplaſticam virtutem non habet, ſed deterſoriã, vlceribus quidẽ iã mordacem, nõ vlceratis blã-
dã & ſine morſu. Cæterũ miſturæ ſymmetriã coniectura quidẽ ante experientiã, verum ſcienti-
fice poſt experientiã, deprehendemus noſcemusq; ſimul purũ vleus deterſoriã vim ſine mor-
ſu re-

ſu requirere:ſordidū validius,quippe cuius propugnaculū eſt ſordities: purum autē nudum con- E
tingenti occurrit.Quin etiā ex corporibus ipſis,nonnulla ſenſibilem magis ſubſtantiam habent,
quędam minus:alia molliorem,alia duriorem:quæ ratio eſt, cur Crito in propoſito medicamen
to ad vnam partem ipſius,nōnunq̄ duas cerati, aliqñ tres,vel quatuor,miſceri iubeat:non t\ñ di-
ſtincte pronūciauit,quādo duas,qñ plures,adijcere oporteat,tāquā qui pharmaco vtetur,verſa-
tus iam in arte ſit,& quæ à me nunc dicitur ſecū æſtimare queat. Roſaceo quidē præparari cera-
tum præſtat,nō tamen inſignis exceſſus in huiuſmodi vlceribus eſt,ēt ſi oleo liquefiat: attamen
in ijs,quæ phlegmones quippiā habent, roſaceum oleo potius eſt. Porrò carne implenda oīno:
à phlegmone tuta ſunt. Pulchre autem Crito adſcripſit in vlceribus,q̄ ad cicatricē duci poſtulāt,
myrteo oportere ceratum præparari, adſtrictione.n. illis opus eſt. Hæc in præſentiarum dixiſſe
ſatis ſit tum de medicamentis carnem gignentibus,tum de ijs,quæ cicatricem inducunt. Eteñim
vſus,& compoſitionis ipſorum methodus,in medendi Methodi libris expoſita eſt: in particulari
bus autem materijs exercitatio,cum huius ſit operis,hoc ipſo libro exponetur.

Emplaſtrum Διὰ Σκίλλης.i.ex Scylla.

Aliud deinde eiuſdem generis potentiæ emplaſtrum,his verbis Crito conſcripſit. {Scyllæ,}
Non eſt in antiquis. — ariſtolochiæ rotundę,{ſingulorum}denarium pondo xxx,alij xv:iridis denarium pōdo xxx,alij F
xv:piryinæ ſiccæ denarium pondo xxx,alij xv:ammoniaci,myrrhæ,ſtyracis,ſquamæ ęris rubri,
* Al.xx. — ſingulorum pōdo denariū xv:ſcyllæ toſtæ denariū pondo centū & octo*. Aceto acerrimo die-
bus xl terito,quādo caniculæ ſidus oritur:ſquama primū,& ſtyrax,paulatim ex vtroque, deinde
* Quidā codices habent loco æris, chalcitim, cū tamen neutrū horū in enumeratione ſimpliciū medicamētorum huius emplaſtri habeatur. Quia ergo bis mentio fit ſcyllæ, forte loco ſcyllæ ſemel legendum chalcitis. — gutta ammoniaci,& æs*,& ſcylla,inijciuntur,vt elaborētur,paulo poſt reſina,inde myrrha:cum
læuia facta fuerint:reliqua ſicca miſcentur.Expletis aūt diebus,eiuſmodiueratū facito:ceræ pon-
do v,alii denariū pondo ducentorum quadraginta:terebinthinæ pōdo librā, alii denarium pon-
do xxx:olei ſextarios duos & s,alii heminas vi: chalbani denariū pondo xxx, picis liquidæ tan-
tundem,poſtremo chalbanum indito: deinde vbi refrigeraueris, curioſe excipito.Hæc quidem
medicamenti cōpoſitio. De vſu autē eius hæc ad verbū Crito ſcribit: Syncero medicamine vti-
tor,in capitis fracturis,fiſtulis,nomis,& excreſcentiis:itē ad ora venarū adaperta, & hypophorā
id eſt vlcus dehiſcens. Sin voles diluere,quo carni generādæ idoneum fiat,& cicatricem inducat,
parti vni medicamēti duodecim cerati roſacei adiicito: in ambuſtis vni parti octo* immittito.
Hæc ſane de vſu pharmaci Crito recte tradidit,tanquam acri ipſo & aperienti & digerenti,ideo-
que & exiccanti, vſus in fiſtulis, ſupercreſcentia carnis, putredine hoc eſt nome,& oſculorum
Aliter xx. — adapertionibus,quēadmodum ſunt in ſinibus & anguſtis orificiis.In capitis autem fracturis,cum G
ſine foratione curationem molimur:ſunt autem tales,quæ adusque membranas cerebri nō per-
* Aliter xij. — ueniunt:verū carnis ꝓducēdæ gratia,roſacei cerati partes* quatuordecim miſcens,donec ad cica
tricem peruenerint:melius autē eſt dicere, donec ulcerum concauitas repleta fuerit; neceſſario
enim depaſcentia vlcera, quod dixi idem eſſe in putrilaginoſo, a validis medicamentis curan-
tur,quale eſt & modo propoſitum.Primum quidem putreſcentes particulæ auelluntur, atque
hinc cauæ redduntur. Vbi vero putredo ceſſauerit, purgationem, repletionemq́ requirunt: ac
poſteaquā repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia deſiderant. Ipſumautem pharma-
cum,cū cerato nondum miſtum fuerit,quia acre eſt,non ſolum carnem generare non poteſt,ſed
etiā ſupercreſcentia aufert,quēadmodū ipſe Crito dixit.Atq; huius meminiſſe maxime oportet,
qđ dictū eſt & in ſuperiori emplaſtro,qđ ex herbis appellauit, multa videlicet ex calfacientibus
& abſtergētibus compoſita,licet admodum acria,ſi cum cerato tēperanť carnē progignere.Nō
nulli deſperant de ipſis,cum vel duplo copioſiore cerato miſto mordere adhuc cōſpiciant, adeo
vt carnē producere nō poſſint,quemadmodum in hoc emplaſtro hēt. Nā cum multo acrius, ma
gisq́; mordax ſit,eo quod ex herbis inſcribiť, ad carnem creandam: inutile eſt,quamuis quadru-
plo miſtū cerato fuerit. Prudentis igitur eſt, & in hmōdi medicamentis vſurpandis verſati,initio H
quidē ſtatim intelligere,quot partes cerato miſceri oporteat:ſi autē poſt vſum primū medicamē
tum acrius adhuc apparuerit,q̄ ut carnem generare queat,conijcere quātū adhuc ex cerato adij
ciendum ueniat:ſicut Crito in propoſito factitauit.Neque enim exiſtimes eum prima ſtatim
coniectura inueniſſe, duodecim cerati partes miſceri oportere, ſed ſciuit copioſius,quam quod
emplaſtro ex herbis immittitur,miſceri:quanto vero copioſius,poſt primā coniecturā reperijt.
Si nanque octo partibus miſtis mordax etiamnū apparebat, decem admiſcuit: quemadmodū ſi
etiam decē,ad duodecim peruenit.Qm̄ verò,ut dixi,pro ſordium copia,& vlceris humiditate,tū
corū quæ ſimul afficiuntur ſentiendi acumine,& hebetudine,itē mollitie & duritie corporis habi
tus,cerati quantitatem immutare conuenit,quod ſæpe dictū eſt,conſiderare nos expedit,recor-
dantes quantitatē vſus in huiuſmodi omnibus deſcripti,quum utroq; facilis illinc uia ad alia vſq;
ad ſumma fiat: ſumma dico omnium eiuſdem generis ſcoporum completiones. De quibus ſi
vnum exemplum nunc propoſuero, vos ſemper ipſius meminiſſe oportet, neque ſæpius de eo
velle audire. Dico igitur ſcopos congeneres eſſe (hoc eſt ſimili genere comprehenſos) pluri-
mi quidem cerati miſcēdi vlcus purum,& ſiccum eſſe, corpus eius q̄ curatur facili ſenſu & mol-

le: pau-

A lis pauciſſimi vero adijciendi, humiditatẽ multam in vlcere ad ſordiciẽ, corpus ęgri durũ parũq; ſentiens. Bene tamẽ oĩbus, quæ id componunt digerentibus, chalbani ſquama admiſta eſt, medicamentum exiccans, ſed quod nõ parum adſtringat. Nõ ſolũ autẽ in hoc emplaſtro cognoſcendum uobis eſt, ꝓpter cerati copioſam miſturã carne explens, & vlceribus malignis cicatrici obducendæ idoneum euadere, ſed etiam in alijs omnibus, quæ eiuſdem virtutis ſunt. His ſubiungit Crito medicamentum dia Acones i. ex cote, quo ſe vti affirmat, ita componendum præcipiens.

Diaacones i. ex cote, pharmacum, quod nobis en uſu eſt. Facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impoſitum. Valet ad laterum dolores longos. Iuuat podagricos, Iſchiadicos. ſcapularum dolores, dẽtium cruciatus, attritis partibus impoſitum. Educit etiam & extrahit menſes pectini ſuprapoſitum. Auxiliatur ſtomacho laborãtibus, tum ijs, qui fluxu vexantur, & cibum uel alimenta non retinent. Eſt etiam prorſus utile ſine aduſtione, & ijs, quæ acre medicamentũ nõ ſuſtinent. conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lienis, nec non ad ſtrumas, & Iſchiadicos. Proprie iam vſus in ipſis fiat diebus ſeptem: ſi molles ſunt, quinque. Aquã pars uel oleum non attingat, donec vlcuſcula, quæ pſydracia dicũtur, fecerit, & ſaniem craſſã attraxerit. Deinde Albo cerato ſoluẽs ex aqua vtitor: ſin efficacius voles, medicamento acone, quod ex pipere conſtat. Cerę, chalbani, terebinthinę, pityinę

B frictæ, olei laurini, olei veteris, ſingulorũ pondo librã: ſquamæ æris põdo librã † & ſemiſſem, æruginis põdo vncias* ſex, guttæ ammoniaci põdo vnciã: ſinapis, adarcę, ſulfuris, ſingulorũ põdo vnciã: abrotoni, centaurij, atramẽti ſutorij, ſalis ammoniaci, thuris, ſalis cõis, aluminis rotũdi, argẽti ſpumæ, ꝓpolis, cocci cnidij, ſingulorum põdo. ℥ iii. Oĩa ſimul contunduntur, & cribrata adſtringentibus cũ oleis excipiuntur. Hæc ſane propoſiti emplaſtri compoſitio eſt, non parũ ſuperiori præſtans caliditate: ſinapi. n. hẽt, & adarcen, ſulfur, & coccũ cnidiũ, tanto calore pdita, vt vlcus faciant, quibus diutius adhæſerint. Iã & laurinũ ex ijs eſt, q̃ abunde calfaciunt, deinde atramẽtũ ſutoriũ, & ſal, didiciſtis aũt hæc adſtrictionis quoq; non eſſe expertia, ſalẽ paucæ, ſed atramentũ ſutoriũ multę. Verũ de adſtringẽtium medicaminũ miſtura cũ digerẽtibus, antea in emplaſtris vſus multiplicis, expoſitũ eſt. Oĩno enim quippiã varijs, vtile eſſe nõ põt, niſi cõtrariæ quoq; virtutis participet: ſi. n. digerẽs virtus ſimpliciter ſola eſſet, ad vnã ſpeciẽ affectuũ conduceret, q̃ digerere conueniret: ſi vero adſtringens ad aliam vnã, vbi qđ influit reprimendũ eſt. Quare incipientibus ex humorũ influxu generari affectibus adſtringentia conueniunt: digerentia vero ſine adſtringẽtiũ miſtura, vbi nihil, ꝑ ꝑ euacuationem prius factã, influere poteſt: nam ſi ſuperfluitas quædam humorũ exiſtat, non ſolũ nõ digeritur humor in affectis partibus contentus, ſed etiã ad ipſas acce

† Cod. manuſcriptus habet libram vnam.
* Al. vnam.
* Al. ſinapis põdo vnciam ſ.

C dit: cum digerentia ad ſe trahere nata ſint, ſicut contentos & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repoſitos. Miſcentur ergo digerentibus ſiſtentia & reprimentia, merito, cum qui ad ipſorum compoſitionem deſcendit, ratione hac vſus ſit, experientia vero atteſtante rationi. Quare non iniuria, licet cõſiliũ, ſcopumq; habeat in propoſito calefacere, & exiccare, eoq; etiã vlcera concitare, miſtum eſt & adſtringentiũ quidpiam. Sed non ſufficiunt ad multa vehementer calefacientia pharmaca, qũo hæc, atramentum ſutorium, & ſal. Quin etiã æris ſquama pari ratione miſta eſt, & alumen, quod à vehementer adſtringendo Græce ſtypteria appellatum eſt.

Aliud emplaſtrum celeberrimũ ſcripſit Crito, qđ Meſianum appellat, diuerſum materiæ genus habens à ſuperiore, & illo, qđ mox à me ordine ſuo deſcribetur. Vocat hoc Crito ipſe Anicetum ideſt Inuictum, ex acribus pluribus medicamẽtis cõpoſitum, cum meſianũ tale non ſit, ut poſtea ſuo tempore demonſtrabitur. Quin etiã cephalica alia nominãs, quorũ generalis virtus paulo poſt explicabitur, poſt meſianũ tradita, inuictum ab ipſo appellatũ ſubiũgit, eiuſdem uirtutis cum præſcripto, qđ dia acones i. ex cote, vocitabat. Verba Critonis in hunc modum ſonãt.

Aniceton, quaſi dicas inſuperabile. Facit ad plurima. Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, excolat †ſplenij modo, & cũ canalibus impoſitum, ac dilutum ex oleo & aceto, conſtringit vndiq; Diſcutit au*

D *tem duritias. Et neruorum contractiones iuuat ſine perfuſiõne impoſitũ, ne refrigerentur. Et vnguenti vice dilutum facit ut Acopon, hoc eſt medicamentũ laſſitudinibus accõmodatum: ſiſtit. n. morborum principijs laſſitudines, & eas quæ †ſine cauſa manifeſta †prouenIunt. Eſt etiam malagma extremarũ corporis partiũ in magnis ſplenijs impoſitum. Item cruenta glutinat, ſuturis vel fibulis iuncta, ſi plicatum linteũ ex ſolo aceto ſplenio imponas, æſtate quidem frigidum, hyeme autem calidũ. Facit ad plãtæ pedis uitia, ad cõtuſiones, putredines, & digitorũ affectus, item fracturas cum vulneribus. Licet neq; carnem generante, neq; quod cicatricem inducat, alio uti ſed ſoli credere. Valet ad hominum, canũ, & ferarum morſus Maximũ hoc eſt quod pollicetur, nẽpe abſceſſus latentes in colo & peritoneo, prohibere ne fiant antequã in uomicã exierint, aut factos extenuare, & in inteſtina conijcere. Imponendũ autem eſt ſplenium loco, & deſuper centunculum ex aceto & oleo calente, fouendũ q̃bis quotidie. Nõ ſoluetur autem niſi triduo vel quatriduo. Deinde poſt fomẽta, madorẽ rurſus impoſito. Vocatum autẽ eſt inſuperabile, ꝓpter miranda & multa ipſius opera.* Squamæ æris denarium pondo quinquagintaocto: pyrethri, ſtaphidis agriæ, cocci cnidij, ſynapis ſeminis, cachryos, columbini ſtercoris, ariſtolochiæ tenuis, æruginis, cyperi, erucæ ſeminis, cumini, ſingulorum denarium pondo ſedecim: nitri ſalis ammoniaci, ſingulorũ denarium põdo triginta duum: lauri baccarũ, mannæ, iridis, ſingulorum

† Per ſplenium & per canaliũ i. ſolenõ appoſitionem. quid autem ſit ſplenium & ſolen, abũde ab Hippo. in libro de fracturis habetur.
†† Al. ἐξ ἄλλης αἰτίας, i. ex alia cauſa.

rum

rum denarium pondo centum viginti: aceti acris ſextarios ſedecim, decocti caricarum cyathos E
iv.& ſemiſſem. Tuſa cribrataque omnia ſimul, cum aceto ad læuorem teruntur ſub æſtu canicu-
læ. Vbi ſiccum & viride euaſerit, ſiccum decoctum adijcitur, & ſimul emollita tolluntur, & in olla æris rubri reponuntur. Decoctum autem caricarum ita habet. Caricarum pinguium pondo libras quinque, aquæ ſextarios ſex; coquũtur, donec ſextarij duo relicti fuerint. Vſus eſt, vna pars medicamenti aceto diluti, vt ſordes repræſentet, ad ſex partes reſinoceri. i. reſinæ cum cera iunctæ. Eſt autem ſyncerum Reſinocerum, ceræ pars vna, reſinæ frictæ tres, cum oleo pauco liquefacto: medium, ceræ pars vna, reſinæ duæ: dilutum vero, & abunde temperatum, ceræ pars vna, reſinæ tantundem: diſſolutum, ceræ partes duæ, reſinæ una: quod ſupra quam dilutum, ceræ partes tres, reſinæ vna: Scribitur etiam agreſti licheni. i. impetigini, conueniſſe, purum iniectum. Hæc Crito ad verbum ꝓdidit. Ego à fine eorum, quę dixit, ſermonis principium ſtatuam. Agreſtes impetigines nominãt, cũ à medicamẽtis imbecilliter ſiccãtibus nihil iuuari ui ẽt, a ualidis aũt irritari. Opus igiẽ in ipſis eſt medicamento efficaci abunde, nõ tamen vehemẽter mordaci: quod, vt dixi, ex artificiali coniectura compoſitum experientia probatur. Conſtat propoſitum pharmacum ex multis acribus tenuiorum partium, & digerentibus: habet autẽ & quædam citra mordicationem detergentia, & nonnulla parum adſtringenria. Itaq; acria ex ijs, quæ conti- F
net, ſunt pyrethrum, ſinapi, coccus cnidius, columbinum ſtercus, ærugo, baccæ, lauri, nitrum, ſal ammoniacus, item acetũ acre tale nanq; inijciendũ cenſet. Detergẽtiũ ſummæ quidem lenia immordaciaq; ſunt iris, & ariſtolochia: atq; his adhuc magis, ut ex genere cõcoquentium iã ſit, manna: generoſius aũt cachrys, & ſtaphis agria: his adhuc præcellit cuminum, & erucæ ſemen). Cyperum ſine morſu quidẽ exiccat, ſed nonnihil etiam adſtringit: quemadmodum, & æris ſquama, ualidum & ipſum medicamẽ. Oportebat.n.ut prius demonſtratum eſt, medicamentum hoc adſtringentius virtutis vtcũq; eſſe particeps, eoq; ſquama copioſe admiſta eſt. Si vero & manna re uera manna ſit, & non thus, ipſa quoque aliquantulum adſtringit. Iniecta eſt autem & hęc multo copioſior, q̃ ſquama, merito, ut acrium pharmacorũ vehementiã leniat, ſimulq́; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarũ decoctio mitigantiſſima eſt, & maxime coquit, ſimulq́; quodãmodo digerit. Hæc igitur omnia miſta multi vſus medicamentũ iure effecerũt. Acetũ vero efficaciã eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æſtiuo Sole conteri præcipit: oĩa .n. ſic ꝑparata tenuem ſubſtantiam acquirunt, eoq́; in corporis altum virtus ipſorum penetrat.

Quæ Heras eiuſdem generis emplaſtra tradiderit. CAP. 3.

EMplaſtrum ex herbis quo modo Crito præparet, prius poſui: & ipſe Heras ſimiliter conficit G
ſicut Crito eius meminit. Differt tamen in confectione emplaſtri ex ſcilla cõfecti, nã ammoniaci, myrrhæ, reſinæ pityinæ, ſtiracis, ſquamæ, & ſcillæ tantũ cũ alijs Crito miſcet, quantũ Heras: ſed in ariſtolochia, & iride diſcordia: quippe Heras ſcripſit ariſtolochiæ totũdẽ denariũ pondo triginta, iridis ſiccæ tantundẽ, alij quindecim: Crito autẽ ſic protulit, ariſtolochiæ, iridis, ſingulorũ denarium pondo * quatuor. Rurſus quoq; poſt hæc Heras iuxta confectionis finẽ tradit, † Expletis diebus ceratum hmõi facito: cerę põdo libras quinque. alij denariũ põdo ducentorum quadraginta: terebinthinæ pondo librã, alij denarium pondo triginta *: olei veteris ſextarios duos, s, alij heminas ſex. Mihi vero non placet pro quinque libris ceræ denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miſcere. Interim nanq; loco libræ, centum denarios ipſi ſcribunt, interdum loco minæ: atqui nullus vnquam libram tam exiguam poſuit, ut denarios quadraginta octo, penderet, Hoc enim accidit, dum pro quinque libris denarii ducentiquadraginta immittuntur, ſic neque pro libra terebinthinæ denarij triginta.

* Al. xl. cum tamẽ ſuperius in cõfectione emplaſtri legatur. xxx, alij xv.
† Eadem tamẽ leguntur ſuperius i Critonis confectione, p. 355. f.
* Alias cẽtum triginta.

Emplaſtrum Serapionis. CAP. 4.

ET hoc Crito in opere medicamentario in hęc verba conſcripſit. *Emplaſtrum Serapionis, quod nonnulli Aegyptium alij Venerem uocant. Facit ad omne uulnus, cui innitẽdum eſt, omni deſperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationẽ. Phymata, excolando cõglutinat.* H
Tollit omnẽ duritiẽ, iuuat epinyctidas, articulorum epiphoram, aurium cõtuſiones. Sanat & ulcera ſenilia, & chironia, & quæ craſſas oras obtinent. Olei veteris heminas tres, argenti ſpumæ denariorũ pondo ducentorum, guttæ ammoniaci denariũ pondo centũ ſexagintaocto: reſinæ colophoniæ pityinæ, denariũ pondo ſexagintaocto: ceræ denariũ pondo cẽtũ ſexagintaocto, chalbani denarium pondo viginti: æruginis denariũ pondo quinquaginta, alij viginti, myrrhæ denarium põdo quatuor, alii octo. Argẽti ſpuma coquitur ex oleo, donec mediocriter coiuiſſe viſa fuerint. Deinde olla ab igne depoſita gutta ammoniaci immittitur, poſtea reſina, poſtremo cera. Vbi ſingula curioſe liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rurſus ſublata, chalbanum aſpergitur & ærugo: iterũ ſuper ignem ponitur, coquiturq́; donec melinum fiat, & iuſtam craſſitiem nanciſcatur: poſtremo ſublato myrrha adijcitur, ac ubi moueris, defunditur, pelleq; excipiens reponito.

Vt Andromachus prædicta emplaſtra conſcripſerit. CAP. 5.

TRes huius emplaſtri confectiones tradidit Andromachus, primã a præſcripta Critonis non nihil diſſentientẽ: deinde alias duas magis euariantes. Titulum aũt medicamenti & præparationem

A rationem rectè prius Crito conſcripſit: Andromachus in hanc ſententiã de ea præcipit. *Emplaſtrum ex herbis.* Anagallidis cœruleum florem habentis: marrubij, papaueris agreſtis, alterci viridis, ſingulorum denarium pondo quinquaginta ſex: ſquamæ denariũ pondo xxv. thuris denarium pondo octo, reſinæ ſiccæ denarium pondo ſedecim, aloes tantundem, aluminis fiſſilis denarium pondo iv, ceræ pondo minam, olei veteris heminas duas, aceti. * Multi quidem vtriuſque anagallidis: Theocritus autem, & terræ erethriæ, chryſocollæ, & ſalis ammoniaci, & auripigmenti, ſingulorum denarium pondo iv. in emplaſtrum ex herbis coniecit.

Alia Emplaſtra ex eodem genere, de quibus ſcripſit Andromachus. CAP. 6.

AD *Gangrenas, putredines, Nomas veteres, & cacoethes, Iſidori Antiochei.* Argenti ſpumæ denarium pondo* quatuor, ęruginis raſæ denariũ pondo viii: olei cyathos ſex, Talius Aelius cyathos xii. & æruginis ſcoleciæ. * Argẽti ſpuma, & ærugo in cacabũ læuigata mittitur, olei tres cyathi ſuperfundũtur, coquitẽ pruna non acri, mouetur q; ſpatha lignea, donec viride fiat. Poſtea ab igne ſublata, ac mortario ſuperfuſa cõtũditur, dũ calidũ eſt, diutius: deinde rurſus tres olei cyathos in ollã fundito, mouetoq; ne aduratur: quouſq; melinũ fiat, incoquito. Ac rurſus eximens terito, ut collyria: iterũq; excipiẽs in ollã coquito, mouẽdo, quouſq; rubrũ colorẽ accipiat. Quin B etiã tertio ex cacabo in mortariũ defuſa diutius terito: atq; iterũ quarto in olla coquito, ut in vnũ coeant. Rurſusq; dũ calet, defuſa tritaq; excipito, & in rubra pyxide deponito, ad prædictaq; vtitor. Poſt cõm memoratũ emplaſtrũ, alterius deinceps his verbis Andromachus meminit. *Humidũ Emplaſtrum ad Nomas, quo vtor, & ad alia multa.* Cerę, reſinæ terebinthinæ, ſingulorũ denarium pondo viii. adipis taurini curati denariũ pondo iv. chalcitidis denariũ põdo duũ, ſquamæ æris denariũ pondo triũ, mãnæ thuris denariũ pondo duũ, gallæ immaturæ denariũ pondo iv. olei myrtei heminas quinque. Arida cum aceto, & melle ſumuntur, deinde ſic liquabilia ſuperfundũtur.

Ad Artis opera methodo, & exercitatione opus eſſe. CAP. 7.

QVòd auxiliorum quædam ratio ſola inuenit: quædam experientia, quæ & ipſa rationẽ non requirit: nonnulla vtriuſq; opem poſtulant: ſubinde vobis demonſtratum eſt. Ad hæc etiã quæ ratione, & experientia cõperta ſunt, coniecturali via ad eorum, quæ inquiruntur, inuentionẽ utuntur: quæ verò per rationem ſeparata ſunt, experientia confirmantur: Quin etiam ſpei coniecturalis non mediocrem, quemadmodum & in vniuerſa vita, maioris minoriſq; eſſe differentiam: non enim pluuiam hyemali ſolſtitio, & caniculæ ortu, futuram ſimiliter ſperamus, quæ hyemali frequẽter, ſub caniculæ æſtu raro accidit. Porrò cum oĩa artium opera frequenti firmen C tur exercitio, non ſatis eſt generalia ipſarum addiſcere duntaxat, ſed & ĩn particularibus exerceri ſubinde oportet. † nam actionum vſus, ſeu exercitatio, ad perfectorũ poſſeſſionem via eſt. Quare ego quoque in omnibus cõmentarijs, quos vobis amicis petẽtibus cõpoſui, non ſolis communibus theorematis contentus fui, ſed exempla multa etiã exercẽdi gratia adieci, quibus ipſorum cognitionem vobis euidẽtiorem, magiſque firmã, fore ſperabam. Quemadmodũ igitur, in alijs omnibus medicinæ partibus, ita & in neruorũ vulnerum curatione ſcripſi, primum vobis rationalem viã oſtendens, qua ad præſidiorum inuentionẽ perueniatis: Deinde materias, quibus vires a ratione inuẽtas contineri didiciſtis, ſiquidem in commentarijs, qui vndecim numero ſunt De ſimplicium medicamentorum facultate, particularium materiarũ vires vniuerſas, vel plurimas, eaſq; vtiliſſimas expoſui. Nam vt præſidijs nunquam deſtitueremini, hoc eſſe neceſſarium demonſtrauimus, nõ ſolũ ut vos ipſi quoq; in p̃paratorum ab alijs medicaminum inopia, auxiliorum copiã haberetis (ſicut olim Eraſiſtratus, quum ſtomaticum medicamen in illo profectionis loco ad manum non eſſet, interdum herbarũ ſuccos, quibus abũdabat, vſurpauit) ſed &, ut ſi illorũ authorum ſcriptiones perierint, ipſi queamus ſimilia perditis conficere. Inſuper, ut ab alijs inuentis rectè utamur, exercitatio ex propoſito opere accedens p̃fuerit. Quid opus eſt, ut dicam D illam quoq; adiumento eſſe, vt quæ cõpoſitis medicamentis ſuperfluo iniecta ſint, & cõtra quæ primi illorum authores omiſerint, diſcernere poſſimus? ſicut in tertio libro oſtẽdimus, ſermonẽ de medicamentis ad neruorum vulnera idoneis facientes. Ita vero & nũc indicabimus, exercentes vos in ijs, quę me ſeniores medici inuenerunt. Vniuerſalis etenim methodus neque cum diſtinctionibus exactè, neque ſine ijs imperfectè à quoquã priorum tradita eſt: immo nec medicamentum, qđ curare promittat neruos ab acuto aliquo punctos, cuiuſmodi ſunt acus, & puerorũ ſtyli, quiſquam memoriæ prodidit, quod ipſum hoc ſolũ facere optimè poſſit: at ego certè eorum innumerabilẽ copiam p̃dicto libro percenſui. Quidam tamen ipſorum nimirum diligentiores, cum multi vſus pharmaca notatu digna ſcripſiſſent, p̃ter alia, quæ facere ipſa pollicentur, adiũxere interdum quidẽ & neruorum vulneribus eſſe accommoda, interim neruorum & muſculorum præciſionibus, aliquando etiam puncturis ipſorũ vel cõtuſionibus auxiliari. Vobis autẽ ex ijs, quæ didiciſtis, licet cognoſcere ante experiẽtiã, poſſibilia ne quis, an impoſſibilia, de quibus ſcripſit polliceatur. Præterea & ea, ſine quibus deſcripta medicamẽta agere nata ſunt, uobis intelligere integrũ eſt, in quibus ipſis eſt vtendum. Vt igitur ceu exẽpli gratia exordiar emplaſtrum quoddam, pharmacum multiplicis vſus, quod Andromachus in libro de medicamentis

* Al. xxiiij.

† Ex antiquis ita legendum. nam quæ per imperfectas actiones fit exercitatio, ad p̃fectatũ &c.

extrinſecus corpori adhibitis,ordine ſecundũ poſuit, haud indicans ad quæ maximè ipſo vten- E
dum ſit. Exerceri rurſus uobis licet,quomodo ex commemoratis ſimplicibus medicamentis cõ-
poſiti vires ſint cognoſcendæ.

Fuſca Aegyptia Andromachi. CAP. 8.

ANdromachus enim ita ad verbũ prodidit.¶ *Fuſca Aegyptia.* Argenti ſpumæ denariũ pon-
*Al. cxliiij. do*quadragintaquatuor,ricini heminas* ſex, ceræ denariũ põdo cxxxxiv, guttæ ammo-
*Al. quatuor. niaci denarium pondo lxxii.terebinthinæ denarium põdo xxxvi,lanarũ combuſtarũ denarium
pondo xviii:ſquamæ ſtomomatis,ſquamæ æris,ariſtolochiæ,thuris,ſingulorum denariũ pondo
viii.Nonnulli myrrhæ denarium põdo iv,opopanacis denarium põdo ii, marinæ aquæ denario
*Al. viij. rum pondo*quinquaginta ad ceram conſpergendã.Hæc quidẽ ſcriptura pharmaci boni & re ve
ra vſus multiplicis eſt:verum ipſe dicendum omiſit,in quibus eo vtendum erit.Si igitur cuiuſque
ſimplicis medicamenti virtute ante expoſita,quẽadmodum nos in vndecim libris factitauimus,
& methodo quapiã vniuerſali cõpoſitionis medicaminũ ſcripta,ſicut à nobis quoq; præcedente
libro factũ eſt,viuentibus amicis huiuſmodi ſcriptiones exercitij gratia ꝓtuliſſet,ut ad quos affe-
ctus vtile eſſe compoſitũ medicamentũ poſſet, decernerent,nimirũ hominis inſtitutum laudaſſe
mus:qm̃ verò nihil horum egit,quis non ipſum oĩno accuſatione dignũ cenſeat? Vnde medica- F
mentarij ipſius libri,q̃uis cõplurĩũ optimorũ medicaminũ cõpoſitiones habẽt,merito à medicis
neglecti ſunt:nã inter ſexcẽtos vix vnus artis abſolutionẽ habere uidetur:alij idiotarũ modo ſa-
tis hñt,ſi medicamẽtis manifeſte ſcriptis rectè vti queant.At quid oportet dicere de hmõdi medi-
cis?Cũ etiã empiricorũ nõnulli,vt vocant,q̃uis celebres ex artis operibus cõſpiciantur,tñ igno-
rate ſe fateanť,quantã rõne vnumquodq; cõpoſitorũ pharmacorũ inuẽtũ fuerit.Atqui quid ego
dico rõne?protinus.n.ne vllũ ex eiuſmodi medicamentis inuentũ eſſe ratione pronunciant. Inu
tilis igitur ipſis eſt fuſci huius emplaſtri ſcriptura,quæ colorem tantũ in titulo docet,uires nõ itẽ,
quas ante colorem ſcriptas eſſe præſtiterat. Quoniam itaque Andromachus virtutẽ ipſius dice-
re neglexit,nos ex miſtorum ſpecie & facultate inuenire conemur.Argenti ſpumã medij tempe
ramenti calfaciendo & refrigerando, paulũ ad ſiccitatẽ inclinare didiciſtis: præterea vſum eius
in emplaſtris eſſe duplicem,nẽpe ſi nõ liquefiat,ceu materiæ duntaxat momentum adferre: ſi li-
quata fuerit,etiã ſiccare poſſe, idq; magis,ſi diutius cocta fuerit.Nunc tamen quæſtio eſt,quate-
nus incoqui debeat, cum Andromachus ſex heminas ricini,qđ eſt olei ricinini, miſcendas eſſe
tradiderit.Quot enim vnciarum Romanæ libræ, heminam eſſe velit,non explicuit:& ſi melius G
erat hominẽ,qui Romæ degerat,librarum,ſextariorum,& vnciarum meminiſſe, relinquere au-
tẽ cotyles ideſt heminæ,vocabulum Græcis ciuitatibus extra Italiam vſitatum.Si ergo in omni-
bus ipſis idem nomẽ heminæ eſſet,nulla vtique foret quæſtio:nunc verò cum permagna quanti
tatis inter eas ſit differẽtia, conueniebat ipſum monere,ſe vel Atticam, vel Alexandreoticã, uel
Epheſiam,uel aliã quampiã heminam dicere. Nam permulti,qui de mẽſuris & ponderibus ſcri-
pſerunt,nouem vncijs Romanæ libræ heminam medicos in pharmacorum libris æſtimaſſe pro
dunt:alii duodecim vncijs ab eis reputari affirmãt,ſicut Romæ olei librã ex more appellant.Iam
vero quendam audiui,qui heminam à medicis in pharmacorum cõmmentariis, traditã ſedecim
vncias Romanas pendere diceret.At nõ parum refert ad medicamenti virtutẽ,vel magnas, vel
paruas heminas inijcere. Ego ſanè olei libram Romæ vocatã, quã per inciſuris diſtincta cornua
metiuntur,ponderaui quandoque,diſcere cupiens quantũ grauitatis põdus contineret, inueni
duodecim olei menſurales,decẽ vnciis ponderum æquales. Quare medicos in libris de medica-
mẽtis accuratius ſcribere oportebat,quales videlicet vncias,vel libras,medicaminũ liquidorum
immitti vellent,menſuralesne,an põderum: ꝑſpicuum enim eſt,liquidorum horum corporum, H
ſicut etiam ſolidorum,alia grauiora,alia leuiora eſſe. Ac ſingulorum liquidorum, quæ in phar-
maca mittuntur, põdus alio libro declarauimus, ſed in præſentia id quod propoſitũ eſt repeta-
mus.Etenim ſi nouem unciarum menſuralium ſingulas heminas eſſe ſtatueris, ex tribus ſeptem
& viginti vncias produces:ſi in octo denarios quanq; vnciã diuidas, denarios ducentos & ſede-
cim habebis:ſi duodecim vnciis ſingulas heminas æſtimes, fient nimirum ſex & triginta vnciæ,
denarii uero ducentioctogintaocto, ſingulis vnciis in octo denarios diuiſis. Expertus ſum ego
plerunque,cum argenti ſpumam ex oleo coxiſſem, commoderatã ipſius miſturã libræ quidem
argenti ſpumæ ponderali,menſurali uero olei parem fieri:q̃ ſi copioſius oleũ inijcias, & coct. m
videlicet diutius,maiorem vim ſiccandi aſſumere:In candidis emplaſtris coloris gratia ceruſſam
quoque argenti ſpumæ miſcens,omnino æqualem pondere: Immittitur autem hemina nouem
vnciarum iuxta ponderalem argenti ſpumæ libram,colorẽ ſeruare volentibus, eo q̃ diuturnior
coctio nigriorem argẽti ſpumã efficiat:ſed oleo pauco indito medicamẽtum glutinans euadit.
Proinde quidam vel terebinthinam reſinam, uel quam vocant colophoniam quantũ licet pel-
lucentẽ,miſcuerunt,conantes neque colorẽ offendere,neque medicamenti virtutẽ, adiicereque
reſinæ miſtura tenacitatem,quo non facile decidat:quippe medicamentum,ſi tanto oleo tantum
argenti ſpumæ & ceruſſæ coquatur,arenidũ ac friabile redditur. Nõnulli eadem ratione cocto
medicamini

A medicamini albam ceram indiderunt. Spumæ tamen argenti duplum olei habenti, ſi nihil ẽt re-
ſinoſum, vel ceroſum immittas, ex coctione glutinãs erit, & multo magis, ſi cum argenti ſpuma
olei triplũ miſceas, hoc eſt ſi tres olei mẽſurales vncias cũ tribus argenti ſpumæ ponderalibus cõ
mittas. Conſentaneũ igitur eſt Andromachũ nouẽ vncijs menſuralibus oleum ricini immitti iu-
bere, vt ſex heminę vncias quinquaginta quatuor expediant menſurales, quod idẽ eſt, ac ſi dicas,
menſuræ Romanæ libras iv & s. At clarum eſt ricini inopia interim vetus oleũ eius loco aſſumẽ
dũ eſſe. Ego ſubinde ſicyoniũ inieci emplaſtris digerẽtibus: & cũ illud nõ adeſſet, aliud mea ipſius
induſtria ſimile illis effeci, radicibus cucumeris agreſtis, bryoniæ, & althçæ in eo decoctis. Qđ ve-
rò ꝓpoſitũ medicamẽ digetẽs emolliẽſq; Andromachus eſſe cupiat, ricinini olei, & copioſa gut-
tæ ammoniaci miſtura, palã indicat: nã argenti ſpumę cerã põdere parẽ, ammoniacũ dimidiũ, ꝑ-
cipit: & ſi in multis nobilibus emplaſtris non dimidiũ, ſed quarta pars: vel quinta, crebro ſeptima,
& octaua, nonnunq̃ decima, põdere ad argenti ſpumæ proportionẽ medicamẽti huius immitta
tur. De cera didicimus, ꝙ in hmõdi pharmacorũ cõpoſitionibus materiæ locũ obtinet, nõ virtu-
tis efficaciã adiuuat. Adeſt verò & ei vis quædã emolliendi exigua, ſed nõ illius ergo medicamini
pręſenti admiſta eſt, quemadmodũ nec terebinthina reſina, q̃ q̃ multo viribus, q̃ cera, prę ſtãtior:
B etenim magis mollit, q̃ illa, item calfacit & digerit, ex quibus cera ne alterum quidem efficit. Ve
rum gutta ammoniaci ſola impoſita ſqualidum, aridumq; redder medicamentum. Quantũ vero
ad emplaſtri confectionem, hoc eſt emplaſtropœiã (neque.n.ita appellaſſe nocet) attinet, vtilis
eſt tum cera, tum reſina: quippe mollit digeritq; medicamen vel ſolius ammoniaci beneficio, ꝙ
quidem inter emollientia principatũ occupat, in digerentibus verò concertat. Porrò ſi, quæ in li-
bro quinto de Simplicium medicaminum facultate dicta ſunt in memoriam reuocaueritis ad in-
telligendum qualenam huiuſmodi medicamentis temperamentum eſſe oporteat, nihil adhuc re
centiori diſciplina indigebitis. Nã primæ facultates effectiuæ medicamẽtis ſunt, in calore, frigidi-
tate, humiditate, & ſiccitate: Secundæ mollientes, digerentes, repercuſſoriæ, attractrices, coctri-
ces, deterſoriæ, & exedentes: Quemadmodum & tertiæ dicuntur, quæ glutinant vulnera, cicatri-
cem inducunt, & carnẽ generant. Compoſitũ igitur ex oleo ricinino, & gutta ammoniaci medi-
camentum abunde poteſt digerere, emollire, & nimitum etiam ſiccare, ubi materiã idoneam aſ-
ſumpſerit, ceram, reſinam, & diutius coctam argenti ſpumã. Ad hæc verò iubet inijcere lanas cõ
buſtas, ariſtolochiam, medicamẽta, quæ plurimũ digerunt & exiccant. Prætereà meminit phar-
maci quod concoquit & digerit, nempe thuris. Quòd ſi myrrhæ nonnihil & opopanacis adiicit,
C (quoſdam enim ait, & ex iis aliquid miſcere medicamẽto) illã ſanè ſciamus non ignauiter calefa
cere & exiccare: opopanacẽ verò & generoſius adhuc hæc vtraque efficere, inſuper attenuandi,
digerendiq; facultate præſtare: ſed huius quidẽ pauxillum inditur, timente, opinor, eo, q ipſum
apponit, medicamenti acrimoniam, & uolente non ſolum digerens emolliensq; emplaſtrũ, ſed
vulneribus quoq; idoneum, efficere. Propterea igitur & ſquamam æris, & ſtomomatis cũ ea mi-
ſcuit, quæ prætérquam ꝙ validè ſiccant, adſtringendi etiam vim ſortita ſunt. Ergo propter horũ
miſturam propoſitũ nobis in ſermone emplaſtrũ Aegyptium cruentis vulneribus, vlceribusq;
alijs non paucis, bonum medicamen redditur. Quin etiam ad abſceſſus, & omnia, quę diſcuti po
ſtulant, ſubinde audiuiſtis medicamenta, quæ ſimul cum digerentibus etiam adſtringentium ali-
quod capiunt, tutiora fieri: quæ verò ſine adſtringentibus digerunt, efficaciora quidẽ, ſed nõ per
inde tuta. Sępe enim fluxiones attrahũt, dum corpus, qđ curatur, plethoricum eſt, vel prauo ſuc
co obnoxium: ſin autem uacuum corpus eſt, ac ſuperfluitatibus liberũ, promptius medicamen-
ta, quæ magis diſcutiunt, ſola, ſine adſtringentibus aſſumpta, ad finem perueniũt: at cum pauca
id genus corpora, quibus medicamenta afferunt, reperias, iccirco ſecutius eſſe viſum eſt miſcere
etiam nonnulla repellentia. Ita ſanè & emplaſtro differẽti, quod ex ſale conficitur, quidam adie-
D cerunt chalcanthi paululum, quanuis & ſal ipſe adſtringens quippiam poſſideat. Igitur propo-
ſitum medicamẽ fortiter digerere compertum eſt, vt etiam pus iam non admodũ copioſum ſi-
ne cutis perforatione diſcutere queat, emollire calloſa, & quomodocũq; indurata: item magna
vulnera conglutinare, quemadmodum & vlceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatri-
cem obducere, alijſque omnibus affectibus, qui digerendi ſimul & repellẽdi virtutẽ deſiderant:
in quibus ſunt, & quæ fronti, dũ oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis anacol-
lemata. Idẽ hoc pharmacũ conuenier & neruis denudatis, etſi in parte ſua ipſorum quapiam ab
ſecti fuerint: etenim præciſi, periculo, quod ex conſenſu oritur, carentes, adhuc etiã ſubiectis ſibi
partibus, in quæ inferuntur, ſenſum adimũt: indigẽt ſanè & hi quoq; tali pharmaco, nã q̃ hume-
ctant, facilè eos putrefaciunt. Ob qđ & paſtilli ſiccãtes, etſi abunde adſtringant, tamẽ denudatis
neruis conueniunt, qui nondum ad phlegmones vigorem peruenerunt: hi nanq; indignant irri-
tanturq; ab huiuſmodi pharmacis. Sed de his poſtea. Quæ de ꝓpoſito emplaſtro dicẽda reſtant,
apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inſcitia, id genus emplaſtra dura imponũt, cũ liqua-
ta linamentis excipere præſtaret, uel etiam in cõfectione ſtatim molliuſcula teddere: poſtea cum
in magnis diuiſionibus, ubi nerui denudati ſunt, experimentum de ipſis fecere, ſperant in pun-

cturis multo vtiliora fore ignorantes & hic maximã quãdã ſpeculationẽ, de qua diſſerui modo, E
vos docens, quæ rõne inueni, inde per experientiam confirmari cognoui: propterea ẽt nunc ad
moneo: Multo nanque calidiora, & quæ digerant magis, pharmaca, punctus neruorũ requirunt,
q̃ cum omnino denudati fuerint vulnere inſigni facto: quippe nudi acria calidaq; admodũ medi
camenta propter eroſionem morſumque non ferunt, verum relaxantia digerentiaque adſtrin-
gentibus mediocriter miſta poſtulant. At quoniã etiam melius eſt ambientes vulneris particu-
las acribus, & tenuibus, multumq: digerentibus, quale eſt ex Euphorbio confectum, contegere,
nos ſanè propoſitum emplaſtrum ſatis poſſe, quæ prædixi, efficere coniectauimus: eique præpa-
rato experientia teſtimonium acceſſit. Poſtea interim in Aſclepiadis, & Critonis libros medica-
torios incidens, deprehendi ipſos non ut Andromachus quoque indiſtinctè, ſed cum manifeſta
diſtinctione, virtutem ipſius ſcriptitaſſe. Igitur tum huius gratia, tum q in confectione in quibuſ-
dam ab Andromacho diſſentiant, ſatius viſum eſt mihi etiam eorundem verba ſubiungere, dein
de ita & de ipſorum diſcordia in medicamenti compoſitione nonnihil dicere.

Quæ Aſclepiades, & Crito de propoſito Aegyptio Emplaſtro conſcripſerint. CAP. 9.

DE Emplaſtro Aegyptio, ab Andromacho tradito Aſclepiades in hunc modum diſſerit. *An-
dromachi Aegyptium, cruentis vulneribus accommodatum. Facit ad neruorum, muſculorumque* F
*præciſiones, punctus, contuſiones. Iuuat attritus, artuum fracturas. Eſt & Lippientibus collyriũ. Cõ-
fert capite dolentibus. Summatim ad multos affectus utile eſt pharmacum.* Argenti ſpumæ, ceræ, ſin
gulorũ denariũ põdo cxliiij. guttæ ammoniaci denariũ pondo lxxij, terebinthinæ denariũ põdo
xxxvj. lanæ ſuccidæ cõbuſtæ denariũ pondo x. & viij. ſquamæ æris, ſquamæ ſtomomatis, thuris,
ariſtolochiæ rotũdæ, ſingulorũ denariũ pondo viij. ricini heminas tres. Hæc p̃fatus Aſclepiades,
deinceps coquẽdi modũ tradit, Andromacho neq; hãc partẽ cõpoſitionis in emplaſtris obſeruã
*Al. primo. te, ſiquidẽ in oĩbus ferè omiſit. Verũ de coctione dicta ſunt nõ pauca in lib. *quarto, & nũc paulo
poſt dicetur. Aequũ aũt eſt inſpicere controuerſiam, q̃ Aſclepiades in ſimpliciũ medicaminum
quantitate cũ Andromacho ſuſcepit: non. n. ſex heminas ricini, vt Andromachus, ſed tres inijce-
re præcepit. Cæterũ in ariſtolochia nullã Andromachus diſtinctionẽ fecit, ipſe rotundã adiecit: ſi
cut & in lana cõbuſta, ſuccidã addidit, q̃ q̃ idem põdus, quod Andromachus, immittat. Hęc igit
ipſius verba ſunt: Lanæ ſuccidæ cõbuſtæ denariũ põdo duodeuiginti, ariſtolochiæ rotũdæ dena-
riũ pondo viij. Quę verò ad calcẽ poſuit Andromachus, neq; oĩno Aſclepiades meminit nequę
de myrrha, neq; de opopanace quicq̃ locutus, multo minus de marina, q̃ manifeſto Androma-
†Al. vnc. octo. *Aliter octo. chus p̃poſuit, marinæ, inquiẽs, ac cerã irrigandã †denariũ pondo *quinquaginta. Hoc enim, nec G
Aſclepiades, nec Crito adiunxit, attamen ariſtolochiam rotundã Crito æque, ac Aſclepiades in-
didit, quẽadmodũ, & lanæ ſuccidæ denarios octodecim, & olei ricinini, ita. n. ad verbũ ſcripſit,
*Al. iii. heminas *ſex. Coctionẽ emplaſtri Aſclepiades his verbis docet: argẽti ſpumã, & ricininũ incoqui
to, donec in vnũ coeant, deinde ſquamas: vbi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Cri
tonẽ hoc modo traditur: argenti ſpuma cũ ricino coquitur, dũ mellis ſpiſſitudinẽ habeat: hoc fa-
cto ſquamæ inſpergũtur, abundeq; incoquũtur, quouſq; digitos nõ inquinẽt: poſtea terebinthi-
na & ceræ: vbi in vnũ coierint, ammoniacũ, prius apud ignẽ digitis emollitum: cum iam ab igne
deponit, lanę ſuccidæ puluis inſpergitur, poſtremo thus. deinde ita tollunt. Porrò & ad quę me-
dicamentum valeat, accuratius Crito his verbis expoſuit. Aegyptia oẽm diuiſionem, contuſio-
†Additur in quibuſdam codicibus, idest manifeſta. nemq; à phlegmone præſeruat. Valet ad quoslibet ferarũ morſus, iuuat phlegmonas, ſine vlceri
bus factas. Benefacit etiam neruorum, & muſculorum doloribus, ſine cauſa †obortis.

Alia Andromachi. *Cap. 10.*

SCripſit alia quoq; fuſca Andromachus ſuperiori quodammodo genere ſimilia: vocat alterũ
Athenam, hoc eſt Mineruã, alterũ Nygmaticum, ideſt puncturis accommodatum. Minerua
quidẽ ad plures affectus, q̃ Nygmaticũ conuenit, p̃ſertim cũ vlceribus cõſiſtentes: quoniã magis H
varia eſt, magiſq; adſtringentibus inſuper pharmacis participat: Nygmaticum verò magis hac
laxat, & doloris mitigantius eſt. Itaq; de priore medicamento, ita ad verbum ſcriptum reliquit.
Fuſcum, Minerua. Argenti ſpumæ denarium pondo c, terebinthinę denariũ pondo trigintaſex,
ceræ denarium pondo xxv. minij ſinopici denarium pondo xxiiij. guttæ ammoniaci denarium
pondo xxxvi. chalbani denariũ pondo xii. aloes denarium pondo viii. diphrygis tantundẽ: æris
combuſti, maſtiches, ſingulorũ denariũ pondo ſex: ariſtolochiæ denariũ pondo v, propolis tan-
tundem, mannæ denarium pondo ſex, ſquamæ æris denariũ pondo ſex, lapidis aſij denariũ pon
do trium, trifolij ſeminis denariũ pondo ij. ſymphyti radicis denarij pondo vnius obol. iiij. olei
heminas iiij. De altero fuſco ſic ad verbum Andromachus ſcripſit. *Fuſcum, Nygmaticum.* Guttæ
ammoniaci, ceræ recentis, ſingulorum denarium pondo viij. terebinthinæ denarium pondo
*Al. viij. *trium, æris cõbuſti denarium pondo viij. picis aridæ denariũ pondo xxxx. Vt Zeno vult, minæ
dimidium, & quartã portionem: argenti ſpumæ denarium pondo iiij. aloes indicæ, ariſtolochiæ,
†Al. quartã heminæ partẽ chalbani; denarium pondo ij. æruginis denarij pondo j. alij duum: thuris denariũ põdo ij. olei per
hyemem †heminas quatuor, p̃ æſtatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis
diluitur

A diluitur. Iam verò & alia multa cũ his emplaſtra prodidit Andromachus, nihil aliud ipſis appo-
nens, quã coloris nomen: quę cõſtant quidẽ ex contrarijs facultate medicamentis, ſed alia ipſorũ
laxandi & doloris tollendi vim maiorẽ obtinent, quædã digerẽdi, & detergendi, nõnulla* adſtrin * Al. trahendi.
gendi. Quare nos ẽt ipſos oĩbus fidentes cõmode vti conuenit ad vlcera, q̃ vix cicatricẽ recipiũt,
& cacoethe, fortius adſtringentibus: vbi lenire & laxare propoſueris, magis relaxantibus: vbi tra
here & diſcutere conaris, ijs, quæ calefaciendi virtutẽ præpollentẽ hñt, quęq; paruos humores in
profundo ad ſeſe trahunt. Quibuſdã & hoc adiectũ eſt, fuſcũ lite quo vtor. Tria.n. deinceps talia
non variæ miſturæ deſcripſit, quorũ ipſorũ ẽt confectionẽ ipſiuſmet verbis allegare melius eſſe
videtur. *Fuſcum lite, quo vtor.* Argenti ſpumę denariũ põdo xxiv, ricini heminã vnã: ęris cõbuſti,
mãnæ, reſinæ, ſingulorũ denariũ põdo iv: colophoniæ denariũ põdo viij. *Aliud Iſidori ad dolorem
ſedãdũ.* Argẽti ſpumę, cerę, ſingulorũ denariũ põdo xxxvj: olei heminã vnã & s, reſinę colopho
niæ denariũ põdo xv, ſquamæ ęris denariũ põdo ix, mãnæ denariũ põdo* qnquagĩta: incoquito. * Al. trium. al.
Aliud, quo vtor. Argenti ſpumæ, reſinæ ſiccæ, ſingulorum denarium: pondo cxliv. ſquamæ de- xv.
narium pondo xxiv, olei heminas iii. Quemadmodum autem his commemoratis tribus adiun-
xit, alijs q̃ ipſe vtatur, alij quòd dolori remẽdo ſit, ita de alijs teſtimoniũ perhibuit, theriacas ipſa
nominans. Tertiũ igitur ab initio his verbis traditum eſt: *Theriaca, qua vtor.* Hanc ſequitur alia
B rurſus, cui præſcriptum ſic eſt. *Eupatorios theriaca.* Verum de theriacis poſtea dicemus, nunc autẽ
de fuſcis adhuc, quæ prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum quòd vires ille & confectu
ras neglexit, accuſandus eſt. {*Aliud fuſcum.*} Statim igitur primo omnium ſcripto amicus qui
dam medicus vſus eſt, permulta facienti. Etenim vlcera, quæ cicatricem ægre ducunt, præſertim
vbi calloſa, & dura labra vlcus amplectantur, claudit. Prodeſt etiã putredini, fiſtulis, ſinus iungit,
& magna vulnera. Summatim multiplicis vſus eſt. Componentium ipſam pharmacorum ſym
metria hunc in modũ ſcripta eſt. Argenti ſpumæ denariũ pondo cxliv, olei heminas v: calcis vi-
uæ, thuris, æris combuſti, terebinthinę, ariſtolochiæ, ſingulorũ denarium põdo xlviij: picis, cerę,
ammoniaci, ſingulorum denarium pondo xcvi. Ita quidẽ Andromachus ſcripſit. Licet tibi etiã
minori miſtura ipſum præparare, ſingulorum quæ numerauimus quartam partẽ miſcendo, fiet
enim compoſitio tali: Argenti ſpumæ denarium pondo xxxvj. calcis viuæ, ęris combuſti, thuris,
terebinthinæ, ariſtolochiæ, ſingulorum tertiam argẽti ſpumæ partem, hoc eſt denarium pondo
xij: deinde picis, ceræ, guttæ ammoniaci, ſingulorum duplo maius pondo, quã in dictis quinquẽ
medicamentis erit, ariſtolochia dico, terebinthina, thure, ęre combuſto, & calce, quã viuã & re-
centem eſſe oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida vtile fiet. Cum autem Andromachus oĩa
C medicamenta per denarios ſcripſerit, melius egiſſet, ſi & olei ſecundum eãdem ſymmetriã me-
miniſſet, vt quod inijceretur, totidẽ denarios penderet: aut ſi non hoc, certe conueniebat ipſum
Romanorum libræ mentionem facere: nunc autem heminam ſcribit, cõſuetam de hac menſura
ambiguitatem nobis relinquens, nouemne videlicet menſurales vncias, an duodecim, eſſe hemi-
nam velit. Mea quidem ſentẽtia perfecta ſymmetria ſex vncias ponderis capiet, quia Romano-
rum libra xij vncias pendet. Si ex quarta parte cõponis, nota eſt proportio, nec latere arbitror,
vel ſi denarios quis dicat ad abſolutam ſymmetriam quadringẽtos octoginta aſſumi, eo q̃d pon
deralis vncia octo denarijs valet. Inſuper aliud quoddam inter fuſca ab Andromacho poſitum
eſt, quod & ipſum calcem viuam recipit, eiuſdem cum ſuperiore generis. Præponit autem ei
Fuſcum Eubuli. Et ſecundum hanc ſymmetriam præparat. Argenti ſpumæ pondo libram, ce-
ræ pondo minam: æris combuſti, ęruginis, terebinthinæ, ſingulorum denarium pondo xij: reſi-
næ ſiccæ denarium pondo xvj, guttæ ammoniaci denariũ pondo viij, thuris denariũ pondo xij,
opopanaces denarium pondo viij, olei heminas iv, aceti totidẽ: in quibuſdã exemplaribus ſcri-
ptũ eſt, heminæ dimidium. Et nimirũ dupliciter conficere ipſum licet, ſcienti copioſius acetũ ua-
lentiſſimũ medicamen efficere. Quin ẽt aliud fuſcũ, cui hoc ipſum præponitur. ¶ *Aliud fuſcum.*
D Aliert. Andromachus ſingulorum* cõnexum, hoc eſt pharmacũ, ex marina pręparatũ, ſimilibus
vitijs, quibus præſcripta, accõmodũ. Cõpoſitio eius talis eſt. Argenti ſpumæ, ceræ ſingulorũ mi-
nę dimidiũ: chalcitidis quartam minæ portionẽ, ſquamæ æris denariũ põdo xvj, thuris denariũ
pondo viij: terebinthinæ quartam partem & octauam, minæ videlicet: guttæ ammoniaci quartã
partem: marinæ aquæ heminam, alij heminę dimidium: ricini heminas tres: ammoniacũ marina
diluit. Hæc ſane Andromachus retulit, eatenus confectionis mentionẽ faciẽs, vt diceret ammo-
niacũ cũ marina prius videlicet diluendũ. De chalcitide verò & ſquama nihil poſuit, quãquã &
hæc ex marina læuigari queãt, ſicut ẽt coqui cum argenti ſpuma, cera, & terebinthina. Vt igitur
nullũ aliud fuſcum a quouis alio quæratis, adijciã alia duo eiuſdẽ authoris. Vocat alterũ ipſorũ,
Phthiriographi: Quod hæc recipere dicit Argenti ſpumæ denariũ pondo c. reſinæ denarium pon * Aliter octo.
do l, guttæ ammoniaci denariũ pondo xxx, ceræ denariũ pondo l. æruginis raſæ denarium pon- † *Al. terebin-*
do xii, ſquamæ æris denariũ põdo* duũ, ariſtolochię denariũ pondo viii, centaurij radicis tantun- *thina drach.*
dem, olei heminas ii. Irionis autem medicamentum ex his conſtare ait. ¶ Argenti ſpumæ, picis *lxxq. gutta*
ſiccæ, vtriuſq; pondo denarium cxlviij: terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ſingulorũ denariũ pon- *ammoniaci*
drac. xv.

† Al. mannæ thuris, ſingulorum denariorum pondo ſeptuagintaduū ſed & an bene, & inferius etiā capite 14. alij indicent.

do ſeptuagintaduum:}†mannæ thuris denarium pondo centūduū, ſeui vitulini denariū pondo A
centū quadragintaduū, ceræ denariū pondo xxxvj: ariſtolochiæ, æris cōbuſti, æruginis raſæ, chal
bani, opopanacis, ſingulorū denariū pōdo nouē: aceti heminæ dimidium: olei cicini, vtriuſq; he
minā vnā & s. Perſpicuū eſt terebinthinæ, guttæ, & thuris, partes, duplici pondere ab argenti ſpu
ma, pice, ſeuo vitulino, ſuperari velle: ceræ quadruplo: ariſtolochiæ, ęris vſti, æruginis, chalbani
opopanacis ſexcuplodecuplo. Atq; hoc pharmacū abunde in vſum venit multiplicē, quemad-
modū & alia præcedētia, quibus oībus audacter vtendū eſt. *Helleſpontia vt Andromachus*. Cele-
bre & hoc emplaſtrū inter fuſca retulit Andromachus hac ſymmetria. Argēti ſpumæ denariū pō
do centū, picis denariū pondo quinquaginta, ladani denariū pōdo xxv, æruginis raſæ denariū pō
do viij. æris cōbuſti tantundē: ſquamæ denariū pōdo duū, olei veteris denariū pōdo ducentorū.

Helleſpontia Hera. *Cap. 11.*

QVoniam vero Andromachus ab Hera in pharmaci compoſitione differt, viſum mihi eſt & Heræ prodita adiungere, quæ ad verbum ita ſonant. *Helleſpontia perſpiratu digerens, plegmoné propulſans. Valet ad ſtrumas, panos, parotidas. Impoſitum ſpleniū attrahit, pus maturat, rumpit, conglutinat. In ſumma omnibus igne combuſtis benefacit. Mitigat etiam Podagricos.* Olei veteris denarium pondo centum, picis ſiccę denarium pondo quinquaginta, ladani denariū pondo xxv, B argenti ſpumæ denariū pōdo centū, æruginis raſæ denariū pondo *octo, chalbani denariū pōdo quatuor. Argenti ſpuma ex oleo trita coquitur: cū autē coeunt, & pix & ærugo immittuntur, deinde ladanū, chalbanumque: atq; ſic in mortariū trāſfuſa molliuntur, & vſui ſunt. Quidā, vt boni coloris ſit & fuſcum, miſcent etiam ſquamæ denariū pōdo octo, nā alioqui fit nigerrimum. Hoc in podagris etiam non ſemel vſus ſum, & ceſſit feliciſſime. Oportet aūt tædas lignorum loco vſurpare: Manifeſtū eſt autē viros inter ſe diſſentire in alijs paululū, in olei verò ſymmetria plurimū: nā duplo copioſius, quā Heras, Andromachus immittit. Pōt item præparari aliter, cū ſciamus, ſi plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuere, ipſumq; medicamē magis exiccans futurum: ſin minus, remorari coctionem futuram, & pharmacum inualidius exiccaturum.

*Aliter iii & s.

* Aliter i.

Quæ ſcripſit Damocrates vſus multiplicis medicamenta.

Tyrium emplaſtrum. *CAP. 12.*

POſt hęc referam emplaſtrorum adhęreſcentium,
Sine faſcijs, quis vſus, & confectio.
Ad diuiſiones faciunt *non magnas bene,
Et carnis ipſius ampliora vulnera.
Medicantur à quadrupede & morſos corpore
Summo: recentes diſcutiunt furunculos,
Quibusq; iam *pus eſt, vapore digerunt:
Item auferendo cruſtas, ijs celerrime.
Cicatricem inducunt opera nulla manus.
In fronte poſita fluxus quam promptiſſime
Lippientum cohibent, ſola quamuis ceperis.
Huius generis, præſtantius primum efferam
Emplaſtrum facile inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacis, Tyriam nos dicimus,
Tyriam colore referat id quòd purpuram,
Si quo decet, modo fiat. Sic præpara.
Sit libra iniecta quinquies lithargyri
Boni, *ſemel ceræ capiatur, inſuper
Ter pityinæ pinguis lignoſæ ac neutique.
Aeruginis prꝗſtantis ęris, chalbani,
Aeriſq; combuſti, pariter ſquamæ bonæ,
Cuiuſq; miſceto quaternas vncias.
Pinguis olei *ſex & decem }pondo addito.
At curioſè emplaſtrum coquito in hunc modum.
Lithargyrum mitte ex oleo lęuiſſimam,
Fictilem in ollam nouam, ſed hanc maiuſculam.
Vbi conteres manibus, mouebis ac ſpatha,
Deinde flamma acri, atque continua coquens.
Cum mellis accipit iam ſpiſſitudinem,
Aerugo & ſquama miſceantur, incoqui
Permittito ſatis, dehinc ęs adiungito.
Rurſus coqui paruo relinquens tempore,
Paulum defundens ex olla medicaminis.

* In antiquis nō habetur διό ὡς, id eſt non.

* πῦον. i. pus al. ὑγρὸν. i. humor.

* Aliter libræ ii.

* Al. quinque & s.

C

D

Refrigeratum

A Refrigeratum manibus,& digitas teras.
Boni coloris,atque durum,vbi conſpicis,
Sic pityinam ceramq; reliquis indito.
Deinde cunctis ritè vnitis paulułum,
Stillato rurſus:& colorem ſi bonum
Et temperamentum vides,mox tollito
Ab igne fictilem,& ſubactum chalbanum
Apponito. Si pharmacum ſit durius
Multo,reſolues oleo,faciens ſic bonam
Temperiem.In aliud inde vas transfundito.
Frigidum,& ſubactum manibus,ita reponito.

Aliud eiuſdem cum ſuperiore generis ſubijciam.

Medetur,antè quos citaui,affectibus:
Nec eſt,quod vlceribus malis,diutinis,
Calloq; preſſis,applicet fœlicius
B Cicatricem: etiamque ore natas puſtulas
Perſanat abſque roſione,rhagadas
Ani,nodoſas durities:callos demit.
Sic præpara.Lithargyri minam boni,
(Sed mina libra eſt,eius & pars tertia)
Minæ ſemis probatæ ceræ ponticæ,&
Aeruginis minæ quadrantem raſilis:
Atri chamæleontis octauam probi
Partem,radix bona eſt regione cretica:
Naſcens primum,Cilicia deinde:præter hæc
Olei vetuſti pluſquàm mina paululo.
Quòd ſi non fuerit,vſurpato vel recens.
Lithargyron læuem,ſimulque oleum,noua
Totum figlina conditum,rudicula
Mouens coquito.Vbi conſtiterit,& melinon
C Fuerit,adiicito æruginem,ceram dein:
Qua iam liquente ab igne tollens ollulam,
Chamæleontis paululum conſpergito.
Vnita cum,refrigerataque,quod ſatis,
Transfundito in pilam:poſt ſic reponito.

Aegyptium.

Aegyptium præſeuerans abſque phlegmone
Diuiſa quælibet,contuſaque omnia,
Quadruplum morſus cunctorum,& ſerpentium,
Item ſubortas abſque vlceribus phlegmonas,
Neruos dolentes †citra cauſam,} & muſculos
Laudans hoc Andromachus dabat ſodalibus
Suis,in pharmacis peritus maximè.
Aiebat eſſe ter quadraginta quidem
Denarios lithargyri,& duodecim
D Bis alteros,ceræ quoque albæ ponticæ
Totidem,ammoniaci ter viginti lucidi
Et duodecim alios,thuris & bis quatuor.
Squamæ verò æris,& ſquamæ ſtomomatis,
Cuiuſque rurſus miſturæ bis quatuor.
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
*Octodecim heminas,oleique ciceos,
Combuſtæ totidem ſordidæ lanæ heminas.
Docebat ipſam iſto modo comburere:
Ollæ recenti,quæ ſit ore latior,
Impone lanam copioſè ſuccidam,
Operculum gypſo prius vel *glutino
Vel terra figulari,cui ſit commiſta aqua,
Illinito:ſed largo igne mox comburito:
Contuſa,facile quando cribro incernere

† In antiquis legitur δίχ᾽ αἰτίας φανερᾶς, id eſt citra cauſam manifeſtam.

* Aliter ij.

* Al. vel cal-

A poſitum extrahendi, vel digerendi præditum poteſtate medicamentum, adſtringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandã, propter vim adſtrictoriam vtendum non eſt: quæ ad vulnera glutinanda, & ſinus, tum ad vlcerum cicatricem ducẽdam vtilis eſt, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi eſt abunde iam de hoc.

Andromachi emplaſtra ad digerendum, & extrahendum Halicon, id eſt ſalſum, ad multa. CAP. 14.

SAlis cõis pondo libras iiii, ſquamæ æris põdo vnc. iiii. magmatis pondo ſelibrã, mãnæ pondo
librã, ceræ põdo lib. xiiii, olei ciprini põdo libras xvi, acetũ adijcit. *Aliud Thendæ Sarcophagi
ad cacoethe, Fiſtulas, teredines, & ſtrumas.* Reſinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, ſingulorũ põdo vnc.
iv: argẽti ſpumæ põdo vnciã, q dã auripigmẽti æquale põdus ꝓ argẽti ſpuma ponunt: ſquamę ru
bræ pondo. vnc. iiii, æruginis raſæ põdo vnc. viii, ſalis ammoniaci põdo vnc. vi, aceti heminam.
Ego amplius capio, nẽpe olei heminã, vini heminã, aceti ſcillitici tantundẽ. *Aliud ad Digeren-
dum Candidi, quo utor.* Terebinthinę põdo libras tres, ceræ põdo libras * quinquaginta: chalbani, *Aliter viii.
nitri aſij, ſingulorũ pondo vnc. ii: thuris põdo libras iiii, medullæ ceruinæ pondo vnc. iiij, guttæ *Aliter lib. iv.
ammoniaci põdo ſelibrã * ꝓpolis põdo vncias tres, olei laurini põdo vnc. vi, ſeui taurini põdo ſeli
B brã. Quæ ſicca ſunt, liq dis admiſcẽtur. *Aliud ad Strumas authore Nymphodoto.* Aſij lapidis dena-
riũ põdo viii, aphronitri tantundẽ, ſeui vitulini, calcis viuæ, ſingulorũ põdo denarium xvi: ceræ
denariũ põdo xxiiii. terebinthinę denariũ pondo xxxii. *Aliud ad diſcutiendam Bronchocelen, hoc
eſt gutturis tumorem, quo Clemens Sertorius curatus eſt, & ad duritias.* Argẽti ſpumæ denariũ põ
do quinquaginta, reſinæ pityinæ denariũ põdo quadraginta, olei veteris heminas x: chalbani de
nariũ pondo iiii, {in alio vnc. ii:} æris cõbuſti denarium põdo xx, guttæ ammoniaci denariũ pon
do quadraginta, aluminis fiſſi denarium põdo iiii, † mannæ thuris } tantundem, ceræ denariũ pon
do quinquaginta: poſtremo chalbanũ & mannã inijcito. *Aliud ex Aſpidibus, ad diſcutiẽdum ſtru* *Aliter, mãnæ
mas, item ad podagras. Terebinthinæ, lapidis aſij, bituminis, ſingulorũ denarium pondo trecento thuris, ſingulo
rum ſexaginta, aphronitri, vitulini: ceræ, baccarũ lauri, guttæ ammoniaci, ſingulorũ denariũ põ rum.
do trecentorum quadraginta: lapidis pyritis denariũ põdo octoginta, calcis viuæ denariũ pon-
do † centũ octo, } aſpidũ cineris põdo denariũ cẽtum quadraginta, olei veteris heminas duas: po- † Al. minam. i.
ſtremo cinis pharmaco refrigerato inſpergitur, ſin minus, perit. *Aliud ad extrahendum, Sarcen-
thita.* Terebinthinæ pondo minã, ceræ tantundem, nitri pondo † minas ij. } bdellii denariũ pon-
do trigintaduo, guttæ ammoniaci tantundem: * olei, marinæ vel muriæ, cuiuſq; heminas ii: minij † Aliter cxx.
C denarium pondo xxxii. *Aliud Cteſiphontis, quadam diſſoluens, quadã cogens, & criſpans.* Aphroni *Al. olei hemi
tri pondo libram, † mannæ thuris } pondo librã, lixiuiæ ſtactæ pondo librã, quidã ẽt aceti libram nas xii.
addunt. *Aliud ex ſale, ad extrahendum.* Salis communis denarium põdo octoginta, ceruſſæ tan- † Al. mannæ,
tundem, olei veteris heminas * quadraginta, atramenti ſutorij denarium pondo xxiiii, aceti cya- thuris, ſingulo
thos iii. *Aliud ex ſale aliter.* Ceruſſæ, ſalis communis, ſingulorum denarium pondo quinquagin rum.
ta: olei veteris heminas † viii, ariſtolochiæ denarium pondo octo, propolis denarium pondo x. *Aliter. tres.
Hoc Silo commendabat. *Aliud ex Terra pelagia ad digerendum.* Argenti ſpumæ pondo minas *Aliter.
iiii: terræ pelagiæ, ſalis ammoniaci, ceruſſæ, ceræ, ſingulorum quartã minæ portionẽ: aceti hemi
nam, olei heminas iiii. *Aliud Cyrti ad attrahendũ.* Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphroni-
tri, pumicis ſingulorum denarium pondo quinquaginta: guttæ ammoniaci denarium pondo
xxv, chalbani denarium pondo † xvi, canchryos denariũ pondo xii s: ceræ denarium pondo cen
tum, alii octo: olei heminã. *Aliud Diadaphnidon id eſt ex baccis lauri.* Reſinæ, nitri ruſi, ceræ recẽ *Aliter vi.
tis, baccarum lauri, colophoniæ, ſeui vitulini, guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium pondo
ſeptuaginta: cyprij decimam ſextam heminæ partem: nonnulli autem viſci denariorum pondo
quinquaginta. *Aliud attrahens, Harpali.* Guttæ ammoniaci denarium pondo viii: ceræ, iridis,
mannæ, piperis, ſulfuris viui, pumicis, ſingulorum denarium pondo iiii: terebinthinæ denarium
D pondo viij, olei parum. *Aliud attrahens Harpali.* Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis
denarium pondo xv, nitri denarium pondo xvi, guttæ ammoniaci tãtundem, ceræ denariorum
* pondo quatuor, minij quod poſſit ea colorare: arida cum aceto ſubiguntur. *Aliud.* Sinapeos *Aliter quin
denariorum pondo iiii, nitri tantundem, ceræ denariorum pondo viii, terebinthinę denariorum quaginta.
pondo * triginta: baccarũ lauri, calcis viuæ, ſingulorum denariorum pondo iiii: olei decimãſextã *Aliter viii.
heminæ portionem, cyprij denariorum pondo viii. *Aliud ad Pus diſcutiendum.* Ceræ, terebinthi
næ reſinæ, picis ſiccæ, ſeui vitulini, nitri ruſi, baccarũ lauri, calcis viuæ, pumicis, guttæ ammonia-
ci, ſingulorum æquale pondus. *Aliud Nicomedis Regis.* Ceræ, nitri ruſi: reſinæ frictæ ſingulorum
denarium pondo centum: guttæ ammoniaci, propolis, ſingulorum denariorum pondo xxv: vi-
ſci quercini denarium pondo † duodecim. s, olei ſextarium, lixiuiæ ſtactæ tantundem. *Aliud.
diſcutiens Meliceridas.* Olei veteris denarium pondo centum, argenti ſpumæ denarium põdo no † Aliter xii.
naginta vnius: guttæ ammoniaci, chalbani vtriuſque denariorum pondo nouendecim. *Aliud.*
Argenti ſpumæ denariorum pondo cẽtum, ſalis communis denariorum põdo ſexaginta, olei ve
teris heminas † ſex. *Aliud attrahens, & digerens. Ad multa utile.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, chal- † Aliter vii.
bani,

E *ſoluit omnẽ duritiem. Præſtat item malagmatis boni vicem, ſicut vſus eſt Antonius herbarius. Itẽ facit ad articulorum vitia.* Salis foſſilis pondo libram, argenti ſpumæ pondo librã, ſtrigmenti puriſſimi pondo libras quatuor, chalbani denarium pondo quinquaginta. Salem & argenti ſpumam conterito, deinde ſtrigmento adiecto ſtudioſe rurſus tundito: in vas fictile cõiecta, ignique ſupra poſita coquito, mouens ſine requie: & cum non amplius inquinat, ab igne depoſito chalbanum ligneo paſtillo tuſum addito: vbi ſoluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contuſis vtitor.

Aliud, quo uſus eſt Andromachus. Facit ad ſtrumas, parotidas, mammarũ duritias, particulares abſceſſus. Contentũ humorem extrahit, ſinus iungit, iuuat fiſtulas, Aegylopas. Facit ad ſluẽtia Vlcera uetera, & vix ſanabilia. Ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorum denarium pondo octoginta: atramenti ſutorii denariũ pondo duodecim, olei veteris heminas tres, aceti heminas quatuor. Salẽ in tenuiſſimũ puluerẽ redactum, ceruſſamq; ex oleo coquito: ac dum non inquinet, moueto. Vbi bene habuerint, depoſitis ab igne atramentum ſutorium aceto tritum immittito: & exiguum continuè inſpergens, caue, ne efferueſcat: deinde in mortarium trãsfuſa, rurſusq; tuſa excipito, & vtitor.

Quæ ſcripſit Aſclepiades diſcutientia, ex illius verbis. CAP. 16.

F TVmoribus diſſolutis, & in humorem digeſtis, infraſcripta cõpoſitiones cõueniunt. Cerinæ Cteſiphõtis. Valet ad ſtrumas, Ganglia, parotidas, mammarum abſceſſus, vt nullum aliud pharmacum, tumores reſoluit, & quicquid humidi cõtinetur, rarefaciẽdo elicit. Sinus glutinat, iuuat fiſtulas, & Aegylopas, vt citra inciſionẽ liberet. eſt ẽt malagma utile iſchiadicis { ſeu coxarÿs, id eſt coxa morbo laborãtibus. Podagricis, arthriticis, poſt acceſſiones impoſitum toto affectu leuat.* Hæc recipit. Ceræ terebinthinæ, nitri, olei veteris, ſingulorum põdo libram: aquæ heminam. Nitrum & aquã terito, vt ex toto ſoluãtur: & in vas fictile cõiecta igni imponito: vaſe cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cũ aũt ſtrepere adeo deſierit, liquabilia inÿcito, mouens aſſiduè, donec nõ inquinet: in mortarium transfuſa rurſus tundito, inde excipiens vtitor. Vel hac rõne ꝑparatur: Quæ liquari poſſunt, prius liquefacimus: & cum diſſoluta fuerint, nitrum ex aqua læuigatum adiicimus, idq; paulatim mouẽtes aſſiduè, cauentesq; ne efferueſcat. *Alia, qua vſus eſt Menecrates, præcipuè in Strumis, & Mãmarum duritie, quippe perforat eas, & contentum humorẽ excernit. Sinus iungit, & ad cicatricem perducit.* Ceræ, reſinæ terebinthinæ, reſinæ lignoſæ, chalbani, olei ueteris, aphronitri, ſingulorũ põdo librã, † myrrhæ cineris } ſextariũ, q̃ pẽdit vncias tres. Reſinas in vas æreum, aut fictile iniectas, igniq; impoſitas, liquefacito. Vbi percolaueris quãtũ ſatis eſt chalbano emolliẽdo, poſtea liquabilia ſimul miſta, quouſq; nõ inquinẽt, coquito: deinde ab igne repoſita refrigerari ſinito: & his aphronitrũ adiũgito, mouẽs cõtinuè: & cõtuſa cineribus leuiſſimis iniicito: poſtq̃ ꝑmiſcueris, excipito, & vtitor: quinto quoq; die ſoluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: poſtea quotidie inter curãdũ ſoluito. *Alia ex Aphronitro, a q̃buſdã Dionyſia dicta, pharmacũ ad ꝑdictos affectus cõpoſitũ, quo vſus eſt Largus.* Ceræ, terebinthinæ, mãnæ, aphronitri, ſingulorũ põdo librã: olei ſextariũ, aquæ lutulẽtæ ſextariũ, miſyos crudi põdo vncias duas, cõponito, ſicut dixi. *Aliud ex Aſio, medicamẽtũ, ad ꝑdicta vitia cõpoſitũ.* Ceræ terebinthinæ, nitri, ſingulorũ pondo librã: thuris ſelibrã: lapidis aſij floris, olei cyprini, vtriuſq; ſelibrã: aquæ lutificæ, q̃ ſatis eſt. Arida cũ aqua lutifica diſſoluuntur, vt ſordiũ craſſitudinẽ habeãt, & ſtudioſe læuigãtur: q̃ liquari poſſũt, liqueſiũt, & refrigerãtur, tritis immittuntur: vbi cõtuderimus, excipientes vtimur. *Aliud Aſianũ Neapolita, facit ad eadẽ.* Ceræ põdo librã vnã, & ſemiſſem, nitri rubri põdo librã, lapidis aſii floris põdo librã, & ſemiſſem, mannæ pondo ſelibrã, myrrhæ pondo vnc. iii. olei veteris põdo libram aquæ lutificæ heminam: præparatur ſuperiore modo. *Aliud ad eaſdẽ affectiones.* Ceræ terebinthinæ, ſingulorum * pondo denarium centum: nitri ſpumæ, olei veteris, mannæ thuris, ſingulorum pondo libram: lapidis aſii floris pondo ſelibram: chalbani propolis, guttæ, ammoniaci, ſingulorũ denarium pondo xii, aquæ lutificæ, quod ſufficit. *Aliud Giluum ex libris Damocratis, eadẽ efficiẽs.*

H Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici pondo ſelibram, ceræ pondo vnc. † ii. terebinthinæ totidem, olei veteris heminas tres, aceti quantum ſinopico ſoluendo ſufficit: conficito, vt ſuperiora. *Aliud ad eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorũ pondo libram: minii ſinopici pondo ſelibram, ceræ pondo vnc. quatuor, chalbani põdo vncias duas, reſinæ terebinthinæ tantundẽ, olei veteris heminas tres, aceti quo rubrica diſſoluatur: conficito, vt dixi. *Aliud ex maſtiche ad eadem.* Ceræ pondo libram: maſtiches, mãnæ thuris, ſinopidis, aphronitri, ſingulorum pondo ſelibram: olei myrtei põdo vncias tres, marinæ aquæ vncias tres. *Aliud Neapolita ad eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorum pondo librã: minij ſinopici, ceræ pityinæ, ſingulorum pondo ſelibram: chalbani pondo vncias duas, olei heminas tres. aceti quantum ſatis eſt.

† Al. συκῆς τέφρας, i. ficulnea cineris.

* Al. libram unã & dimidiam.

† Al. quatuor Galbani unc. duas, reſinæ terebinthinæ, et cæt.

Diſcuſſoria ſcripta a Damocrate. CAP. 17.

AD digerendum Melinum emplaſtrum efficax
Infantium ſtrumas non ueteres, inſuper.
Et duritias muſculorum, item, & cutis,
Et phlegmonas, quæ durant multo tempore,

Car-

Carnem replet, ducit cicatricem probè,
Sic conficitur. Excellentius lithargyri
Plerunq; libram, item ceruſſæ ſelibram,
Ad hæc recepta pondo libram quoq; noui
Pinguis olei. Immiſſa eſt ollæ lithargyrus.
Ex oleo coquitur: vbi iam ſpiſſitudinem
Habet ſordis, læuem ceruſſam tum capit.
Cum non inficiens, tēperie & bona admodum,
Pauloq; durius videris, immittitur
Cera, & pityina: quibus liquatis ollula
Ab igne feruens tollitur: tunc protinus
Ammoniacum, tum cera manibus, vt ſolet,
Atq; digitis ſubacta iuxta ignem, inditur,
Poſtea mouetur pharmacum tudicula.
Rurſusq; mollitur manibus: ſic conditur. E

Aliud.

Aliud ad omnia hæc. Strumas ipſas verò F
Magis reſoluit, & laborantes iuuat,
Præcordia ne abſceſſus, quibus eſt cautio,
Tumore quopiam atq; metu exerceat.
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia eſt,
† Al. perlucidę ſiccíſſimæ. Picis † humidæ, ſiccæ, } pondo libras duas.
Denſiq; vitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quatuor, ceræ capit
Tres, thuris vnam libram, & partem tertiam,
Squamæ æris vncias pariter bis quatuor.
Recentis olei communis quinq; vncias.
Thus, ſquama teritur, quibus aceti apponitur
Menſura iuxta. Vt curioſe trita ſunt,
Et craſſitudinem mellis tenent, coques:
Ceram, reliquaq; tum ſimul oleo nouo: G
Et ſic læuigatis calida ſupra fundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiſcueris, contectum pelle condito.
Nam exaſperatur, cruſtula atq; obducitur.

Democratis compoſitiones ex ſale, Diſcuſſoria.

Hoc præparato ſimul, vt præſtans pharmacum.
Bonæ ceruſſæ, & argenti ſpumæ bonæ,
Cuiuſq; pondo, denasq; ſalis vncias.
(Omnis uero eſt ſal albus multum pharmaco
Futuro vtilis: atqui longè præſtantior
Ammoniacus, confectus, & purus mari)
Et tres vetuſti libras olei pondere.
Oleum coquito, reliqua, & trita ſimili modo
Quòd duriora adusq; ſint malagmate:
Nam ſepoſita multo remolleſcunt magis.

Aliud. H

Aliud melius, nam duritias diſcutit
Cunctis valentius inueteratas nimis.
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces ſtrumas, necnon ancylas.
Sic conficitur. Libram ſalis læuiſſimi
Tenuis, duas ceruſſæ, tot at chalbani
Fac vncias, totidem puræ propoleos,
Ariſtolochiæ binas pariter vncias,
Præſtantis olei libras annoſi duas,
Craſſiſſimum ſi fuerit, addes alteram.
Coquito ſimiliter, temperatumq; probè
Ab igne tollito: lęuigatam tunc quoquo
Ariſtolochi am inſperges, iniecens vbi

Moll:ta

A Mollita,propolim ſcilicet atque chalbanum.

Aliud ad digerendum Damocratis ex Calce uiua.

Valde bonum, ſtrumas ſoluit per halitum,
Omnem tumorem reprimit: nec non hepatis
Vel ſplenis affectus aquoſos curat, &
Excretionem vrinæ valde promouet,
Et inueteratos diſſoluit coxendices.
Nempè Vlpianus hoc iuuenis induſtrius
Vtens auxiliabatur ægris plurimis.
Sed continet libram ceræ vnam ponticæ.
Vnamq; frictæ, præterea vnam pityinæ,
Calcis recentis viuæ quoq; pondo vnciam,
Aluminis ſiſſi ſimiliter vnciam,
Aequale pondo arſenicique pontici.
His ſuaue olentis paulum aceti affundito.
B Maiore tere in mortario, quoad ſit ſatis.
Ceręque reſinæ miſcens paululum
Olei, liquato flamma ignis quàm acerrimè.
Ac temperans omnia, faciens malagmata,
Nec pharmaci inquinantis craſſitudinem
Reponito. Vtens excipe nouo ſelenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præſidium ſuſcipi
Iſtud bonum, quibus item longa viſceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari, vel maximè.
Quippè id ſudores excitat, præcordiis
Duritiem tollit, morbos ſoluit protinus.
Retenta naturalia diu menſtrua,
Paucis diebus adeo impoſitum prouocat.
C Nos calce dempta, duplum alumen indimus,
Et melius pharmacum erat, haud faciens puſtulas.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM PER GENERA
LIBER SEPTIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de emollientibus, relaxantibus, & laborem tollentibus, emplaſtris, quæ malagmata, Chalaſtica, & Acopa dicuntur.

Quæ ſint medicamenta emollientia, de ratione vſus ipſorum, de induraſcentibus partibus, ac de ſcirrho. CAP. I.

C Malagmata vocãt medici, quæ partes præter naturã induratas emolliũt, calida oĩa temperamẽto mediocri prædita, non tñ exiccãtia, queadmodũ nec humectãtia manifeſto. Nã cum exactè molliẽtia mediũ quodãmodo ordinẽ inter humectãtia ſiccantiaq; ſortiãtur, indureſcentiũ ſubæ ueluti fuſionẽ quandã moliuntur. Nominãtur aũt malactica. i. molliẽtia, licet in aliis paululũ ad ſiccãdi humectãdiq; uirtutẽ inclinent, ſi modo ſubiectã partiũ, quas cõtingũt ſubam queãt diſſundere, quod nimirũ propter moderatum in eis calorem accidit. Ac ꝗ ubi durities diffuſa fuerit, digerẽtiũ medicamentorum uſus ueniat, in quinto de ſimplicium facultate medicaminum & in xiiii. therapeutices Methodi libro cõprehẽſum eſt. Indureſcẽtia igitur, q̃ ex recta medẽdi methodo nõ curata ſcirrhũ contrahunt, optimè curabũtur, ſi medicus ſpectet, q̃tum ęgri corporis ſuba à mediocri humiditate, ac ſiccitate receſſerit: Quẽadmodũ ẽt ſi affectus cõſtitutionẽ, quatenus ſit aucta, inſpiciat: p̃terea cõſideret inter ipſa pharmaca, q̃ magis, q̃ minus, emolliãt. Huc nãq; ſpectãti primus vſus emolliẽtis medicaminis, cõiecturalis q̃dẽ erit, ſed cũ artificio. At poſt vnũ, aut alterũ diẽ nũ intendere medicamẽti virtutẽ, an remittere cõueniat, intelliges, vt in prioribus,

&

& medẽdi Methodo dictũ eſt. Qua p p medici emollientia, & digerẽtia pharmaca cõpoſuerunt, B.
ceu ſcopos ambos ſibi proponentes, tum vt partis duritiẽ, quæ iã in ſcirrhum degẽnerãt, diffun-
derent: tũ, vt per halitũ digererent: non viciſſim vtroq; vtentes, quemadmodum me frequentẽ
facere cõſpicitis, verum ſemper duo ipſa cõpoſito medicamine molliẽtes. Notũ porrò eſt omni-
bus, in miſtura, vel emolliẽtia, vel digerẽtia eſſe copioſiora; tum maioris minoriſq; rationem in
ipſis eſſe non exiguã. Cõſtat quoq; ſubinde paria facultatibus miſceri: ac neceſſe eſt, ſicut in alijs
medicamentis, ita in his ẽt, ſi probè mederi cupias, plura eiuſdẽ generis pharmaca, vel certè duo
parata habeas, validiſſimũ puta totius generis, & moderatiſſimũ, vt ex varia ipſorũ miſtura cõue
niẽti facta, multa, q̃ intra ſumma cõtineantur, medicamina efficias. Non enim adeps eandẽ virtu
tẽ obtinet, quã bdelliũ, ſtyrax, & gutta ammoniaci: quẽadmodum nec inter ipſos adipes anſeri-
nus, & gallinaceus, vel pardi, uel leonis, vel hyęnæ, vel alterius cuiuſpiã animalis: nã ſm animalis
tẽperamentum ẽt adeps eſt, nẽpe calidiorum magis excalfacit, ſicciorũ vero euidẽtius ſiccat. At
vulgus medicorum nouit leoninum adipẽ in vtroque, calfaciẽdo dico, & digerẽdo, lõgè eſſe va-
lẽtiſſimũ. Proximũ locũ hẽt pardi adeps, adeo vt parum emolliat. Minore aũt in calefaciendo, ac
digerendo p̃ditus virtute eſt anſerinus, habetq; plus q̃ddã in molliẽdo: pari ſpatio ab hoc recẽdit
adeps gallinaceus. Hi igitur oẽs tenuiorũ partiũ ſubſtantiã inter quadrupeda animãtia obtinent. F
At differẽtia rurſus permagna in illis eſt, cũ ſuillus quidẽ molliſſimus, ac humidiſſimus, eoq; alio-
rũ imbecillimus ſit, vt teneris corporibus cõueniat, cuiuſmodi hũt mulieres, pueri, eunuchi, & vi
ri delicatiores, in vmbra, ocio, & frequentibus potabilis aquę balneis, effœminati. Caprarum ve
ro, & boũ pingue, quãto ſuillo eſt validius, tãto magis corporibus natura durioribus: & inter du-
riora ſcirrhoſioribus cõuenit taurorũ, hircorũq; in validioribus, tũ corporib' tũ affectibus p̃ficit.
Eadẽ vero, & alijs in minoris maioriſq; tõne inter ſe eſt differentia. Porrò ab imbecillioribus au
ſpicabor, ſi prius de duritiei, ac ſcirrhi affectu quædã prælibauero. Nã cum plegmone laboranti-
bus, & indureſcentibus cõmune ſit accidens, digitis prementibus reniti, diſtinguũtur affectus do
loris ſenſu, & indolẽtia: hoc. n. nõ amplius vtriuſq; cõmune eſt. Quẽadmodum verò in alijs om-
nibus, quę ſuapte natura recidere in ſe mutuo poſſunt, ineſt confinium vtriusq; aliquatenus par
ticeps, ita quoq; vlcerum phlegmonoſorum, cum ſcirrhis abſq; phlegmone, quales induratis ac
cidunt, media quædã eſt diſpoſitio, doloris quidẽ expers, ſi nõ digitos imprimas, dolens autem ſi
id facias: quam clarioris breuioriſq; diſciplinæ gratia, vel phlegmonẽ ſcirrhoſam, vel ſcirrhum
phlegmonoſum dicemus, nõ hic tumoris magnitudini animum attendentes. Nam phlegmone,
& ſcirrhus nomina ſunt formæ affectuum, non quantitatis in altero ipſorum: cum phlegmone, G
vel propter partis inflammatæ magnitudinem, vel ob tumorẽ præter naturam, magna euadat:
parua aũt, cũ aut paruum locum poſſederit, aut exiguum tumorem habuerit. Dicetur nũc mihi
paruæ phlegmones ſcirrhiq; parui curatio, ſicut & magnæ magnique, pro affectuũ ſpecie: hinc
enim, & aliorũ quæ magna, & parua dicuntur, curationis notio intelligetur. Itaq; magna phleg-
mone cataplaſmatis, ac humidis quibuſdã medicamẽtis ſanatur: parua, quum ſcirrhoſa durities
miſta fuerit, itidẽ cataplaſmatis, interim vero medicamẽtis cerati modo cõfectis, & liquidis, inſu-
per & emollientibus emplaſtris. Talibus autẽ, & parua durities tollitur, ſed in hac q̃dem ſimplex
ſcopus, quemadmodum phlegmone conſiſtente eſt: quum vero durities phlegmonoſum quip-
piam habuerit, compoſitus quoque ſcopus efficitur.

De medicamento, quod, quia liquidum eſt, Parygron Græci appellant. CAP. 2.

AC ideo quoq; medicamen quodammodo compoſitum eſt, veluti & hoc, quod Parygrõ no
minãt, oĩbus cognitum: magnifice verò, cum ab alijs quibuſdã, tum Hera, cõmẽdatum. Me
detur enim id particulæ parua adhuc phlegmone conflictanti, nõ multo poſt confectionem tem
pore, ſed protinus impoſitum: vbi vero duritiẽ a dolore alienam pars affecta acquiſierit, vel pau-
lo recenti vetuſtius vtile eſt: quẽadmodũ ẽt, ſi phlegmonoſo affectu omnino ſit libera, melius in H
ea vetuſtius medicamentũ proficit. Enim uero medicamẽti tp̃s pro duritiei intentione videlicet
æqualiter augere conuenit, & ſi partem valde induratam ne vetus quidem pharmacum emollie-
rit. Quippe varia hoc parygrum dictum medicamentũ, & promittit, & põt, q̃m materiam miſtã
quoque, ſeu variã obtinet. Siquidẽ adeps ſuillus, & cera molliẽtium ſunt imbecillima; argẽti ſpu-
ma vero, & ceruſſa nihil habẽt, quod emollire poſſint, quẽadmodum antea didicimus. Porrò He
ras, q̃ pharmacũ hoc oĩũ maxime laudauit, ex hiſce ipſũ cõficit his verbis. Adipis ſuilli recẽtis cu
rati põdo vnc. xliiii, ceræ põdo vnc. xxiv, ceruſſæ põdo vnc. vi, argẽti ſpumæ tãtũdẽ. Quæ liquari
poſſũt, ſiccis ſuperfundũtur, tẽporis aũt ſpatio medicamẽtũ cõſiſtit, ſpiſſaturque. Sicut cerã, & adi
pẽ ſuillũ imbecillæ molliẽdi virtutis eſſe dixi, ita quoq; ſi oleo pauxillũ ceræ miſceas, id q̃ à medi
cis Cerelæon dicitur efficies. Oleum aũt videlicet eſſe conuenit, nec quod uocant omphacinũ &
omotribes, quaſi dicas immaturum, & crudum, nec quod oleæ ſurculos in cõfectione aſſumpſit.

Generalis mollientium pharmacorum differentia, ac facultas. CAP. 3.

ITaq; tã imbecillia mollientia ẽt paruis medicant inflãmationibus: his ãt fortiora breuẽ duri-
tiẽ ſine phlegmone perſanãt: his adhuc validiora maiores, quẽadmodũ, & quæ duritiẽ in ſcir-

rium

* ὄγκων eſt in impſſis, in antiquis τῶν ὄγκων. i. tumorum.

A rhum propè de generãtẽ curant, efficaciſſima ſunt, eiuſmodi eſt medullarũ genus, in maioris mi-
norisq; rõne inter ſe differẽtiũ, vt deinceps explicabo: itẽ bdellium vtrunque, arabicũ, & ſcythi-
cũ: inſuper ſtyraces, ſiquidẽ & horum efficaciſſimus eſt colore pallidus, qui ẽt optimus in Pãphi-
lia naſcitur, qui vero hoc magis fuſcus eſt, vbiq; ꝓuenit potentia multò pallidiore inferior, at tẽ-
poris ꝓceſſu, & ipſe aureũ colorẽ acquirit. Hoc itaq; (priore inquã) in antidotis ꝑ ꝑ caritatẽ vti
mur, ac tu propterea Principi quodcunq; ex ſtyrace præparans, ſemper hoc vteris. Itẽ ſi familia-
rum qs in pharmacorũ ſumptibus magnificus exiſtat illi quoq; ex hmõi ſtyrace medicamẽtum
cõpones, in aliis optimum ex fuſco genere deliges ex odore potiſſimũ, & colore indicium eius
ſumens, nã niger deterior eſt. Cæterum his, q̃ indureſcentia validè emolliunt, gutta Ammoniaci
adſcribitur, eaq; magis pinguis, & noua. His minus, ſed tñ, & ipſa efficacia ſunt, caprarũ, boumq;
pinguia, inter ea ipſa hircorum, ac taurorum validiora ſunt: boum vero, & caprarum his quidẽ
imbecilliora ſunt, nõ tamen, & ipſa actionis expertia: hœdorũ aũt, & vitulorũ his ipſis adhuc im
becilliora ſunt, porcillo tñ efficaciora: At leonis, pardi, hyænæ, & anſeris euidentius his digerunt,
nõ magis emolliunt, quanto ẽt tenuiorem ſubãm caprino, & bubulo ſeuo habent. Cæterum gal
linaceum mediã inter anſerinum, & ſuillum ſedẽ occupat. Quemadmodũ, & medullarũ optima
B eſt vitulina. Ac Reſinæ, quæ nõ acrẽ odorẽ habent, ſi dictorũ cuipiã miſcẽtur, tenacitatem in me-
dicamẽtis cõpoſitis ꝑbẽt, emolliẽdi virtutẽ non auferunt. Aptiſſima eſt, q̃ chia uocatur, & larix,
poſt has pinea, inde abietina: ſtrobilina verò vehemẽter acris eſt: pityina ſeu picea, q̃ ꝓpriè phy
ſema nominãt, pinguitudinis expers admodũ exiccat. Has igitur fugere, chia verò, & abietina vti
oportet, nõ ipſis ꝑ ſe, verũ cũ cera, & quopiã alio ꝙ affectui cõducere videatur. Et verò pix bru-
tia facultatẽ eandẽ obtinet, vt quæ glutinans quiddã, ac pingue habeat. Cæterum pix alia nõ mi-
ſcenda eſt, ſicut nec bitumen, vtpote iuſto ſicciora: enim uero ea, quæ exiccant, mollientibus eſ-
ſe cõtraria dicimus. Qm̃ verò pineam, & frictam reſinam, & colophoniã appellare conſueuerũt,
ſciendũ venit, & aliam quandã eſſe colophoniam chiæ maſtiche perſimilem, molliẽs aliquid ha-
bẽtẽ, quemadmodũ illa, & thus: inſuper Aegyptia maſtiche nõnihil emollit, ſed maior virtutis ip
ſius portio cõcoquit, digeritque. Itẽ & thus quandam molliendi vim obtinet, verũ hoc quidem
coctum ex vſu eſt, veluti & fœnigræci ſemen: etenim & hoc probè coctum emollit, ac magis ad
huc pingui permiſtum. At, quæ citra coctionem ob conſiſtentiæ ſiccitatẽ dilui, liquari, * mergiq; — * Al. λυθῆναι. i. ſolui.
deſiderant, oleóſo quopiã indigent: cuiuſmodi ſunt oleũ ipſum, cum nihil adſtrictionis habet, itẽ
balneorum ſtrigmenta, præterea quod uocant ſuſinum, ad hęc multo ẽt magis comagenum. Hu
C ius quoq; ordinis eſt butyrum, tum althęæ, & fœnigræci decoctum. Porrò inter tã mollia, & ua-
lidiſſima, quod genus ſunt bdellium, & ſtyrax, gutta ammoniaci idem poteſt, quod & propolis:
atqui hoc in bdellio diſtinguẽdum eſt, ꝙ ſcythicũ altero arabico multo ad hæc ſit ꝑſtantius, præ-
cipuè nouum, & molle, quod ẽt pingue nominant. Conſuetudo ſiquidem hæc eſt inter recentio
res medicos in huiuſmodi pharmacis, quod emolliẽtius eſt, pinguius appellaſſe: hoc autẽ videli-
cet humidius quoq; eſt. Cæterum chalbanum, & qui opopanax dicitur, ꝑterquã ꝙ digerunt, etiã
quid molliẽs hñt: opopanax aũt digerendo, chalbanum molliendo coquendoq; præcellit. Talis
ſanè mollientium pharmacorum facultas eſt. Tu verò cum, vel ſcriptum aliquod in libris medi-
camentariis diſcuſſeris, & examinaueris, vel ipſe cõpoſueris, auditis nuper pharmacorum ſecun-
dũ maioris minoriſq; rõnem differentiis, intellectis itẽ corporum, affectuumque diuerſitatibus,
valida validis, imbecillia imbecillibus, adhibebis. At vbi poſt primã medicamẽti impoſitionem
aliud applicas, oleo ſimplici pingui partẽ affectã fouere conuenit. Porro ex iis, quæ ἰχλωα. i. te-
nacia, nominantur, nullum auferendum eſt prius, q̃ ſua ſpõte abſcedat: immo ẽt ſi laueris, ꝑmit-
tenda ſunt. Vitanda autem medicamentoſarum aquarum lauacra, præſertim quæ chalcanthoſa,
aluminoſa, & ſulfuroſa ſunt. Hæc quidem ſufficiunt viris cordatis, ac prudentibus, quiq; in medi-
D cinæ operibus exercitati peritiam aliquam ſunt adepti.

Specialis Mollientium pharmacorum differentia, ac facultas. CAP. 4.

QVoniã verò oẽs eiuſmodi nõ ſunt, & ꝓpoſuimus hoc cõmentario, non vt in opere de mor-
bis curandis methodum ſolã exponere: verum ſimul, cum particularium vno atque altero
exẽplo, pharmaca vſu comperta ſubiungere oporter, quę maiores noſtri in pharmaceutica, id eſt
medicamentaria artis parte celebres literis mandauerunt, ad ſpeciales molliẽtium pharmacorũ
differentias perueniemus, a molliſſimis, quæ & paruis inflãmationibus medentur, exorſi. Ex cõ-
poſitis emollientibus alia quidẽ (vt dicã) imbecilliora primo ordine ſtatuuntur: q̃dã non mul-
to his ualidiora, ſecundo: & quædã alia, tertio: ad hæc nonnulla, quarto. Cæterum primi ordinis
mollientibus ad exiguas durities, & in mollibus, ſeu teneris corporibus, vti ſicut ꝑdictũ eſt, expe
dit: ad fortiora his corpora, & affectus, ſecundi, quẽadmodum, & tertii, & quarti pro illorum rõ-
ne. Subſcribã aũt & eorũ cuiuslibet propria. *Emollientia medicamenta primi ordinis*. Butyrum, re
ſina colophonia, & cera candida nõ uetuſta, ſingula tria pondere ęquabilia, inuicẽ liquata, primi
ordinis molliẽtia ſunt. Et liquidũ medicamẽ, qđ parygrũ appellatur, eorũ numero adſcribitur, cũ
recens fuerit: vetereſcẽs aũt maiorẽ digerẽdi vim acquirit. At emolliẽtiũ, imbecilliſſimum eſt, cera

cum

cum butyro liqueſacta,aut ex ſuſino, aut cõmageno:atq; his imbecillius eſt, quod dicitur Cere- E
læum,quaſi ex cera oleoq; confectum,cum in librã olei laxãtis nulla adſtringenti virtute prædi-
ti,ceræ vnciæ xii vel xvi,iniectæ fuerint.Iam ex ouis cerata facta exiguã quãdã relaxandi poteſta
tem poſſident.Valentiora his,verum imbecilla adhuc,& ipſa,cerata ex œſypo,reſina,& cera,pa
ri põdere liqueſactis:ſin aũt vetuſtiora quodammodo ipſa fuerint, olei cuiuſdã laxãtis,vel ſuſini,
vel commageni,vel adipis ſuilli,vel gallinacei,vel anſerini miſturam requirunt.¶ *Mollientia me-
dicamenta ſecundi ordinis*.Quemadmodum in ſimplicibus medicamẽtis quatuor congenerũ or-
dines ſecimus,qui maioris in ſe minoriſq; rationem diſtinguũt:aliquorum aũt ambiguã eſſe vir
tutẽ diximus,vtrum ad primi ordinis finẽ,an in ſecundi initio, locanda ſint:ita de ſecũdo, tertio,
& reliquis deinceps.In qbuſdã vero audacter ꝓnunciãs,alia in principio huius,alia in tertio hu-
ius ordinis,cõſiſtere dixi:ſicut nonnulla citra appoſitionẽ,vel primi,vel ſecũdi,vel tertij,vel quar
ti ordinis eſſe retuli.Multum vero experientię particularis in variis,& corporibus,& vitijs ſeu af
fectibus huiuſmodi ꝓnunciata deſiderant. Quare ſi qs poſt me æquè ſtudioſus, & veritatis vehe-
mens amator extiterit,ne temere,ac ſubito,vbi bis terve vſus expertuſq; ſit,ferat ſnĩam:frequen
ter.n.ei ex longa experientia,quemadmodũ,& mihi vſu venit, in ſecũdo ordine dicta in tertium
incipientem tranſponi oportere videbuntur,vel in principium tertij abſolute. Cum.n.corpora, F
quibus medicamenta adhibentur,ipſiq; affectus, non exiguum differentiæ exceſſum in maioris
minoriſq; rõne obtineant,difficillimũ eſt de omnibus eadẽ pronunciare. Accedit huc,ꝙ ipſa ſim
plicia medicamẽnta nõ paruo diuariant diſcrimine. At ego quum in præſtantiſſimis virtutem ꝑ
vnaquaque ſpecie ac genere oſtenderim,ſi quis in deterrimo ꝑ experiẽtiam examinationẽ mo-
liatur,examinabit quidem falſo,nõ autem facultatis ipſorum ordines diſtinxerit. Itaq; tutiſſimũ
eſt medicaminum ipſorum inter ſe differentiam ſecundum maioris minoriſq; rationem accura
te ſcribere:quemadmodum,& in aliis feci,& nunc facturus ſum.

Varias enaſci differentias ſecundum maioris minoriſq; rationem,in emollienti emplaſtro Mnaſæi,pro varia ſimplicium tum quantitate,tum ætate,tum coctione. CAP. 5.

SAnè quidem emplaſtrum Mnaſæo authore cõpoſitũ rectiſſimè ſecundo mollientium ordini
adſcripſeris,oĩbus certè,qui eius meminerunt,conuenientibus ex oleo veteri,argenti ſpuma
& adipe ſuillo cõponi:in quantitate vero horum ſingulorum diſcrepantibus, atq; eo, ꝙ nõnulli
ex recenti adipe,quidã ex veteri,quem iã oẽs vocare ſolent axungiã,cõponant.In his qdem im-
becillimum fiet ex argenti ſpuma,ſuillo adipe,& oleo,neutro ueteri:validius,oleo quidem ex iis
veteri,altero aũt recenti addito:his validius, ex ambobus vetuſtis.Ex eo igitur,ꝙ recens,aut ue- G
tus oleũ,adepſq; immittitur,quatuor drĩæ prodibunt,alias qdem ambobus recẽtibus, alias vetu
ſtis: nõnunquã oleo quidẽ veteri,adipe uero recenti:vel cõtra,oleo quidẽ recẽti, vetuſto autem
adipe indito. At ex trium ipſorum ſimplicium medicamentorum mutua ſymmetria aliæ plures
drĩæ emanabũt,vel.n.pari põdere,& mẽſura hæc tria miſcentur, ac multi affirmãt ab ipſo Mna-
ſæo confectum tribus paribus cõſtare:vel duobus quidẽ paribus, tertio nõ pari, ſed minori,aut
* copioſiori:vel tribus miſtis imparibus:vnde clarũ euadit,multas fore drĩas. Copioſa ſiquidem ar
genti ſpuma iniecta medicamẽ poteſtate mollius fiet:pauciores validius. Ac magis emolliet, ſi
plus adipis immittamus:digeret fortius,ſi oleũ augeamus.Præterea aliud qddã accedit copioſio-
re oleo impoſito,quod magnã vim ad medicamen,vt magis digerat, efficiendũ obtinet:eſt autẽ
† Forte diutius uero coques. hoc,ſicut primo libro diximus,ſi magis incoquas.Si igitur ſolã argẽti ſpumam in oleo copioſio-
re coquas,medicamẽtum euidentius exiccabit:† in vberiore vero coques, vbi plus olei indide-
ris,ſi emplaſtri ſpiſſitudinẽ habiturũ ſit:ꝙ ſi id nõ cures,ſed æquali tẽpore,tum id,qđ minus olei
cõtinet,tum quod plus habet,incoquas, liquet poteſtate emollientius futurum,cui oleum ube-
* rius miſtum fuerit, quemadmodum ſi & cruda argenti ſpuma oleo cõmiſta acopo vti uelis.Qua
re,qđ iã ſæpe dixi,ſemper ipſius meminiſſe volo, nõ ſicut quidã ſententias abſolute de pharma- H
cis ſcrĩt,ſic & nos facere abſolute dicẽtes,hãc medicamenti cõpoſitionẽ illa eſſe potiorem: nam
vtraq; ad diuerſos ſpecie affectus rectè cõpoſita eſſe põt,interim ad eũdẽ diuerſis tẽporibus. Hæc
igr̃ oĩa mõ a me relata,q prius audiuit,nõ diligẽs mõ vel memor, ſed natura ẽt prudens, vtiliter
& cũ fructu leget,ea q̃ diſtinctè,& ſcripſi,& ſcripturus ſum. Ac in propoſitis medicamẽtis diſtin-
ctiones ibi exponã triũ quatuorve ſyllabarũ appoſitione cõprehẽſas: qualẽ, inquam, appoſitio-
nem in pharmaco præſenti libro propoſito Mnaſæi, Andromachus appendiſſe videtur.Nam in
meliniorũ emplaſtrorũ catalogo vndecimũ ordine,cum id ſcripſiſſet,non ſimpliciter dicere cõtẽ-
tus fuit,vt in prioribus cõmemoratis,Aliud,atq; Aliud,ipſis ꝓponens,ſed Tenerũ adiecit.Itaque
hoc volebã ipſum in oĩbus feciſſe, & in ipſis melinis à teneriſsimo incepiſſe: inde vero digreſſum
ad paulo fortius iuiſſe adſcribendo, pauxillo quodam ſecundum hoc,quam illud,eſſe valentius,
hoc rurſus tertium eſſe fortius,deinde hoc quartũ: Veluti rurſus ſi aliqua æqualem putarit habe-
re potentiã,id ipſum admonuiſſe: vel ſi periculũ timeret in eiuſmodi pronunciatis, certè ſimpli-
cia emolliẽtia pharmaca ꝑdoceret,maioris ac minoris ratione in ipſis definita, vt qui mollientia
emplaſtra multa deinceps ab ipſo ſcripta legit,validius quidem eſſe intelligat,qđ ex ſtyrace,am-

moniaco

A moniaco,bdellio,propoli,chalbano,ſeuo taurino,hircinoq́ue,& medullis cõfectum eſt:imbecil
lum,quod nullũ ex his continet, ſed vel omnia inualida virtute, vel hiſce quidẽ ipſis valentiora:
media uero temperaturis,viribusque,ꝙ vel vnũ aliquod validũ,vel duo, imbecillibus miſta ſint.
Conſtat.n. interpoſitam maioris minoriſq; latitudinem omnibus medicamentis non exiguam
ineſſe,in cõmuni vniuerſis ipſis virtute generatim æſtimatis: iuxta quã pharmaca congenera &
c õformia græce ὁμογενῆ,& ὁμοειδῆ, id eſt eiuſdem generis,ac eiuſdem ſpeciei,dicũtur,quemadmo
dum & alia generis,vel ſpeciei diỹs euariantia. Cum igitur hæc mihi prædicta ſint,quibus inſtru
ctus,nõ magno negocio & valẽtiore virtute,& imbecilliore prædita queas dignoſcere,narratio
nem ipſorum aggrediar:deinde conſcripta ab expertiſſimis medicamentorum viris,ſiue empla-
ſtra ſiue malagmata uoles appellare,percenſebo. Auſpicabor autem a medicaminibus ab Aſcle-
piade in quarto libro Exteriorum,quibus titulum indidit Marcellas,editis.

Aſclepiadis Malagmata. *CAP. 6.*

A *Mythaonis Malagma ad præcordiorum tenſiones. Soluit omnem duritiem. Facit etiam ad diffici-
les articulorum motus.* Guttæ ammoniaci pondo vncias trigintaſex,ceræ tantundẽ,terebin
thinæ põdo vncias octo,bdelliỹ põdo vncias viii.thuris,myrrhæ,vtriuſq; pondo vncias quatuor: * Aliter iiii.
B chalbani pondo vncias * octo,cyprini heminas quatuor. Myrrha,thus,bdellium,vino madefiũt:
ammoniacum aceto diluitur:omnia cõtunduntur piſtillo cyprino inuncto, quouſq; perfectè diſ
ſoluantur. Hoc medicamentum vetus celebreq́; eſt, ſicut & quod Aſclepiades poſt hoc in iſtum
modum tradidit: *Diaſmyrnon Apolophonion, id eſt medicamentum ex myrrha, mortem differens,
cõfectum ad præcordiorum tenſiones. Soluit omnem duritiam. Benefacit Hepaticis, Splenicis, Nephri-
ticis. Valet ad omnem neruorum ſympathiam. Articulorum dolores, detenſionesq́; leuat.* Ceræ, tere
binthinæ, guttæ ammoniaci, bdelliỹ, myrrhæ, ꝓpolis, iridis, ſtyracis, ſingu. põdo vncias ſedecim:
irini vnguẽti fæculæ, quãtũ ſufficit: vini odorati, qđ ſatis eſt. Præparato, ſicut prædiximus. Quod
ſuccedit huic, ab Aſclepiade ſcriptum dignius quidẽ, ac celebrius ſupraſcriptis exiſtit, verum ad
induratorum ſolutionem illis inferius. *Aliud Dioſcoridis medicamentum confectum, ad difficiles
artuum motus, & ligationem, hoc eſt obſtrictos articulos, Græci uocant ancylas. Tollit omnẽ duritiã.
Facit ad interaneorum affectus abſceſsusque profundos.* Ceræ põdo minam: reſinæ frictæ, chalbani,
iridis illyricæ ſingulorum minæ dimidium: irini fæculæ, quod ſatis eſt: vini, quãtum ſufficiat. Me-
dicamẽ tuſile eſt, cõficitur ſicut priora. Pharmacum antedicto ſuccedens ab Aſclepiade ſcriptum
idem eſt ei, quod Heras ad calcẽ medicamentariỹ ſui libri conſcripſit: paululum verò quiddam in
C ſymmetria quatuor ſimplicium pharmacorum euariat, vti innoteſcet cũ ambo ſcribemus. Prius
aũt ab Aſclepiade proditi mentionem faciemus quod ad verbum ita habet: *Luciỹ præceptoris ad
articulos recenti cicatrice contractos, quas ancylas nominant, inſcriptũ. Facit ad abſceſſus in alto cor-
poris obortos, item ad neruorũ cõtractiones, & articulorum ligationes, quas ancylas uocamus. Succur-
rit opiſthotonicis, id eſt cum ceruix in poſteriorem partem reflexa eſt, nec prorſum retrahi poteſt. Va-
let ad omnem neruorũ dolorem ex conſenſu. Eſt etiam acopon bonum irino, vel cyprino, uel laurino ſo-
lutum. Emollit & veteratas contumacesq́; duritias.* Bdellii, ſeui vitulini, guttæ ammoniaci, iridis il
lyricæ, ſingu. põdo denariorũ xvj: opopanacis, chalbani, cãchryos, ſtyracis, thuris ſingulorũ põ-
do denariorum viii: piperis grana numero clx, irini fæculæ, ꝙ ſatis ſit: ceræ, terebinthinæ, ſingul.
põdo ſelibrã: vini ꝙ ſatis eſt. Tuſile eſt medicamẽ, ſuperiorũ mõ cõficitur. Vbi igitur Heras ab Aſ
clepiade in ſimpliciũ ſymmetria diſsẽſerit, quod pollicitus ſum, iã indicabo. Primũ oĩum ſcripſit
Aſclepiades medicamentum, bdellii denarium pondo xvi. Heras autem bdellii pondo dena-
rium lxxx, q quinquies ſedecim adæquant. Deinceps ſeui vitulini denarios ſedecim ſcribente Aſ
clepiade, Heras quinquies totidem poſuit, ſicut & bdelliỹ: nã lxxx. denarii, quinquies ſedecim cõ
prehẽdũt. Tertiũ ab his medicamẽtũ Aſclepiades ſubiũxit, guttam ammoniaci, & huius ſedecim
D denarios iniiciẽdos cẽſuit. Itaq; iuxta priorũ ꝓportionẽ, Herã quoq; octoginta denarios ſcripſiſ
ſe cõueniebat: poſuit autem nõ octoginta, ſed cẽtum, quare viginti plures illo indidit. Aliud poſt
cõmemorata pharmaca protulit Aſclepiades hiſce verbis, iridis illyricæ denarios ſedecim: He-
ras huius proportionẽ ſeruauit, octoginta ſcribens. Quintũ poſt prædicta medicamenta opopa-
nacis denarios octo Aſclepiades ſcripſit: Heras autem hic quoq; proportionem ſeruauit, quadra
ginta ponens. Chalbani denarios octo Aſclepiades iniecit: Heras ẽt in eo proportionem repræ-
ſentat, quinruplam cenſens immittendam: quippe quadraginta denarii, quinquies octonos ab-
ſoluunt. Septimum medicamen Aſclepiades ita expoſuit, cãchryos denarios octo. Oportuit igi-
tur & Heram, ſi proportionem obſeruabat, quadraginta indere: nunc autem non ſic, verum du-
plices, puta ſedecim, ipſe conſcripſit. Octauo ſtyracis Aſclepiades meminit, denarios octo inii-
ciens: Heras proportionẽ huius, quintuplo immiſſo obſeruauit. Nonũ pharmacum poſuit Aſcle
piades, thuris denarios octo miſcens: Heras non quintuplum, ſed duplum ſumere præcipit. De-
cimo, piperis meminit Aſclepiades centumſexaginta granis immiſſis: cui Heras rurſus conſen-
tiens octingentos iniecit. In quibuſdam exemplaribus haud noui, quomodo viginti ſcripta ſint,
quemadmodum in aliis centum & * octo. Vndecimum tradidit ceram Aſclepiades, ſicut & duo- * *Al. viginti.*

decimum reſinam terebinthinam, vtriuſque ſelibram immittendum exiſtimans. Ratio igitur exigebat & Heram, ſi ꝓportionẽ volebat referre, quintuplũ vtriuſq; indere, quod erat ſingulorũ libras duas, inſuper libræ dimidiũ: ille vero nõ ita, ſed libras tres, & vncias quatuor miſcere iubet. Vnde clarum euadit Heram cãchryos duplum ad proportionem imponere, ſicut, & thuris. Ammoniaci verò guttam quadruplo copioſiorem adiecit, quemadmodũ & terebinthinæ ceræq; triplo: etenim in his tertia parte exuperauit: atq; hac re totum medicamẽti cõpoſitionẽ, Aſclepiadis cõfecturæ ſimilem effecit: Exuperans. n. in ſymmetria canchryos emolliẽs, nihil habentis, ſed digerẽs duntaxat, adauxit ei & emollictia, thus puta, cerã, & terebinthinã. Hoc igitur medicamẽtum Lucij quidem præceptoris nominat Aſclepiades: vbi vero differat ab Hera, percenſui. Cæterum extremi mollientiũ ordinis eſt, vt quo nullũ indureſcẽtia magis emollire comperias. Porrò medicamẽti author huc ẽt animi intentionem direxit, vt qđ in ſcirrho induratis continetur, digerat, diſcutiatq;. Reliqua pharmaca ꝓcedẽtia, partim iam dicta ſuperant. Habent. n. in ſe ipſis amplius incraſſatorum viſcoſorumq; humorum inciſoria, q̃ ſæpe tumoribus ſcirroſis ex vſu ſunt, cũ viſcoſi humores illos produxerint. Itaq; opopanax modicè attenuat, vocãt aũt ſic* radicem panacis, cuius caulis liquore expreſſo opopanacem faciunt: eſt. n. deterſoriæ non inciſoriæ virtutis. Acetum aũt cum ſtercore caprino ſecat, deterget, digeritque vehementer non modo humores F
incraſſatos ac lentos, verum ſolidas ẽt partes ipſas. Quædam appoſita ſunt medicamini ordine propoſitũ ſequenti, quod Alcimionis titulũ habere dixit. Scribit ergo de priore hunc in modum.

†Al. vnc. iii. *Aliud malagma Marci Telentij Aſclepiades, valde generoſum, ad idem. Præcipue vero valet ad uteri inflationes. Inſcribitur Aſclepiadeum medicamentum, eò quòd ad Aſclepiadem Bithinum authorem refertur.* Myrrhæ† denariũ pondo triũ,} opopanacis põdo ſelibram, ceræ pondo libram s, chalbani pondo vncias tres, mannæ põdo ſelibrã, guttæ ammoniaci põdo ſelibrã, reſinæ frictæ põdo librã s, aceti heminam. Vtendũ eſt eo ẽt ad oẽm neruorum ex conſenſu dolorem. *Aliud Alcimionis inſcriptum.* Ceræ pondo librã & s, reſinæ colophoniæ pondo libram & s, guttæ ammoniaci pondo librã s, chalbani põdo vncias tres, myrrhæ põdo vncias tres, opopanacis pondo libram s, propolis põdo vnc. tres, aceti ſextarios duos, ſtercoris caprini pondo vncias tres. Ammoniacum teritur, aceti ſextario iniecto: deinde his myrrha, thus, opopanax addũtur, ruſusq; læuigant: propolis poſt chalbanum cõtunditur: cera reſinaq; coquitur, olei heminis duabus affuſis: vbi confluxerint, ꝓpolim & chalbanum adijcito, mouẽs cõtinuè: poſtquã diſſolueris, ab igne ſublata refrigerari ſinito, & deraſa læuigatis indito: cũ vnà miſcueris, excipito, ac vtitor. Poſt nominatum malagma aliud in Aſclepiadis libro ſcriptum eſt, quod quidẽ molliendi facultatis parum, calfactoriæ vero plus obtinet: habet autẽ non gentianæ ſuccum modo, ſed peucedani & ſagapeni etiam liquores, calida admodum pharmaca. Cęterum miſtum ei eſt, & aphronitrum, & lapidis aſij flos, attenuãtis incidentisq; poteſtatis medicamina. Iam ſulphur viuum calefacere oẽs norunt, quemadmodum, & vinum picatum. Subiungam, & hoc medicamentum ipſius Aſclepiadis verbis. G

In hac deſcriptione deeſt thus, cuius tamen mox meminit in confectura.

Malagma Pharmianum ad prædictos affectus inſcriptum. Summè facit pleuriticis, quippe dolores ſubito in ipſis acceſſionibus ſoluit impoſitum. Oportet autem, vbi ipſum impoſueris, rubore in parte affecta excitato ſpleniũ auferre, ac rurſus interuallo temporis imponere. Item diuturna vitia diſſoluit.

†Al. librã vnã. †Al. vnc. iij. Ceræ pondo, †libras quinque.} guttæ ammoniaci libras tres, frictæ* tantundẽ, terebinthinæ pondo libram, thuris põdo libram s, myrrhæ põdo vncias vi. aloes totidẽ: œſypi, gentianæ ſucci, peucedani liquoris, ſingulorũ pondo vncias tres: ſagapeni põdo vnc. iiii. aphronitri pondo vnc. vi, lapidis aſij floris pondo vncias ſex, opopanacis tantundẽ, propolis pondo vncias tres, ſulfuris viui pondo vnc. iiii. vini picati ſextarios v. Picatũ & gentianæ ſuccũ incoquito: quæ liquari poſſunt, vbi liqueſeceris, refrigerari ſinito: guttam ammoniaci, thus, myrrhã, & aloen conterito: in pilam cõiectis liquidũ affundito, ſoluta ſtudioſe cõterito: arida vero tunſa, cribrataq; læuigatis indito: ac rurſus diligenter tunſis liquida feruefacta adiungito, abſq; grumis, qui encerides dicuntur, cũ miſcueris, excipito, ac vtitor. Poſt prædictum aliud deinceps malagma perſimile Aſclepiades hiſce verbis conſcripſit. *Aliud Neapolitani, præparatum eſt Aquiliæ Secundillæ.* Vini picati ſextarios ſex, ceræ pondo libras ſex, guttæ ammoniaci pondo libras iii. frictæ tantundem, terebinthinæ pondo libram s, thuris pondo libræ ſemiſſem: myrrhæ, aloes, aphronitri, lapidis aſij floris, gentianæ radicis ſucci, ſingulorum pondo vncias vj. ſagapeni pondo vncias iiii. ſulphuris viui pondo vncias iiii. propolis pondo vncias iiij. panacis radicis pondo vnc. iii. ſampſuchi pondo vnc. iii. piperis albi pondo vncias tres. Præparato, ac vtitor, vt prædictum eſt. H

Andromachi Malagmata. *Cap. 7.*

*Al. viii. M*Alagma durum & aridum.* Picis pondo libras tres, ceræ pondo libras duas, reſinæ pondo libram, chalbani pondo vncias duas, guttæ ammoniaci * tantundem, mannæ pondo vncias quatuor, aceti ſextarios tres. *Aliter.* {Mannæ libram vnã,} picis pondo libras quatuor, ceræ põdo libras duas, reſinæ pondo libram, guttæ ammoniaci põdo librã, {ſucci radicis peucedani vncias ſex, œſypi vnc. iiii.} chalbani pondo vncias vj. alij pondo libram: aceti ſextarios tres. *Aliud Ariſtoclis.* Picis pondo libras iiii. ceræ pondo libras viii. reſinæ frictæ pondo libras iiii. terebinthinæ

A thinæ pondo libras iv. guttæ ammoniaci pondo libras duas, vncias octo: chalbani põdo libram,
vncias iv. *Aliud ad artuum ligationem, quas ancylas Græci vocant.* Bdellij denarium pondo ſede-
cim, thuris denariũ põdo ſedecim, guttæ ammoniaci denarium põdo octo, opopanacis denariũ
pondo octo, chalbani denarium pondo octo, ſeui vitulini denarium pondo ſedecim, piperis gra
na clx, ſtyracis denarium pondo octo, cãchryos denarium pondo ſedecim, iridis illyricæ pondo
ſedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minæ dimidium: cyprini heminas iv. vini, quod ſa-
tis eſt. *Malagma ex Meliloto.* Nardi celticæ denariorum pondo decem, cyperi denariorum pon-
do octo, cardamomi denarium poudo viij, iridis illyricæ denariorum pondo viii. myrrhæ dena-
riorum pondo viii. croci denariorum pondo iv. meliloti denarium põdo xxv, guttæ ammonia-
ci denariorũ pondo * viii. terebinthinæ denariorum põdo quinquaginta, ceræ nouæ denariorũ * Al. xx.
pondo centum, cyprini heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt: quidam guttæ ammoniaci dena-
riorum pondo centum. Ad interiora omnia. *Diaſpermaton, i. ex ſeminibus.* Guttæ ammoniaci de
nariorum pondo quinquaginta, ceræ denariorum pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorũ
pondo quinquaginta, fœnigræci denariorum pondo xxv. ſeui taurini curati denariorum pondo * Al. hem. s
xxv; iridis illiricæ denariorum pondo xxv. nitri denariorum pondo xxv. mellis † heminas ſex, }
B aceti heminam, panacis denariorum pondo xxv. cyprini parum. *Vt autem Philonides.* Fœnigræci
ſeminis, aniſi ſeminis, ſtyracis, bdellii ſordidi, mannæ thuris, cardamomi, cyperi noui, panacis ra-
dicis, iridis illyricæ, aphronitri, ſingulorum denariorum pondo xxv. guttæ ammoniaci, terebin-
thinæ, ſingulorum denariorum pondo quinquaginta: ſeui taurini denariorum põdo lx, meliloti
denariorum pondo lx, ceræ denariorum pondo * duum, mellis heminæ dimidium, { vini hemi- * Al. centum.
nam vnam. } *Aliud, ut Harpocras.* Fœnigræci, nitri, panacis, iridis, ſingulorum denariorum põ-
do viii. terebinthinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, ſingulorum denarium pondo centum, ſeui taurini
denarium pondo * centum, mellis pondo libram, aceti ſextarios duos: apij * ſeminis, cumini fœni * Al. quinquaginta.
culi, ſingulorum denariorum pondo quinquaginta: meliloti denarium põdo quinquaginta, alij
xxv. ſampſuchi denariorum pondo quinquaginta: cardamomi, { ameos, ſingulorum } denario-
rum pondo quinquaginta: cyprino excipitur. *Malagma ex Sampſucho, ad multa.* Ceræ nouæ, bac
carum lauri, fœnigræci læuis, ſampſuchi, ſingulorum denariorum põdo centum: terebinthinæ * * Al. drachm.
libras centumquinquaginta, nitri denariorum põdo xxxii: piperis denariorum põdo xxxii, alij
ſedecim: cyperi denariorum pondo xvi, cyprini heminas duas, vel ſtyracini. *Malagma ex baccis
lauri.* Ceræ denariorum pondo lxxv, picis brutiæ denariorum pondo lxxv, baccarum lauri de-
C nariorum pondo lxxv, nitri denariorum pondo ſeptuagintaquinque, reſinæ frictæ denariorum
pondo ſeptuagintaquinque, chalbani denariorum pondo duodecim, piperis albi denariorũ pon † Al. heminas
do xvi, cyprini denariorum † pondo ſex. *Aliud Malagma boni coloris, ad multa accommodatum.* ſex.
Ceræ pondo librã, reſinæ frictæ pondo libram, guttæ ammoniaci pondo vncias ſex, aluminis li-
quidi pondo vncias ſex, ſalis floris pondo vncias ſex, quidam viſci pondo vncias ſex. *Malagma
Apolophanis.* Ceræ denarium pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta,
bdellij denariorum pondo octoginta, iridis illiricæ denariũ põdo octoginta, reſinæ terebinthinę
denariũ pondo xxxx. mannæ thuris denariorum pondo xl. irino cõtunduntur. *Malagma ex Alu
mine, aliter.* Ceræ denariorum pondo cẽtum, picis denariũ põdo quinquaginta, aluminis liquidi
denariorum pondo xxv, ego autem quinquaginta: viſci denariorum pondo quinquaginta. *Ad
iſchiadicos bonum.* Rutæ agreſtis ſeminis, ſilphij, baccarum lauri, aphronitri, abrotoni, colocyn-
thidis, cardamomi, ameos, ſingulorum denariorum pondo quatuor: rutæ uiridis, picis, terebin-
thinę, guttæ ammoniaci, cerę, ſeui, ſingulorum † põdo ſelibram: † chalbani denarium pondo ſex, † Aliter minæ octauã partẽ.
opopanacis denariorum pondo quatuor, } ſulfuris ignem non experti denariũ pondo quatuor. † Al. chalbani, opopanacis, ſingulorum denariũ põdo xx.
Ad lienoſos. Ceræ pondo minam reſinæ, pondo minam, guttę ammoniaci minæ dimidium,
D aluminis liquidi denarium põdo quinquaginta, ſtrigmẽti heminam, capparis radicis denariũ põ-
do quinquaginta, calaminthę radicis denariũ pondo quinquaginta: myrobalani fęcis, quod ma-
gma vocant, denariorum pondo quinquaginta: aceto aridis, oleo liquabilibus adiecto, vtitor.

Malagma Polychreſton. i. vſus multiplicis. Sinapios denarium põdo iv. mãnæ denarium pondo
ij, rutæ denariũ pondo iv. aphronitri denarium põdo iv. capparis radicis denariũ pondo ſex, gut
tæ ammoniaci denariũ põdo iv. myrobalani denariorum põdo xxv. & corticum denariũ pondo * Al. ſeptem.
* quatuor, lapidis aſij floris denariũ pondo iv, fœnigræci denariũ põdo iv. cardamomi denariũ
pondo quatuor, ceræ denariũ põdo ſeptuagintaquinque, reſinæ denarium pondo cẽtum, mellis
† heminas ſex. } irini ſedimenti heminam: acetum ammoniaco duabus heminis ſuperfunditur. * Al. hem. s.

Polyarchion ex epiſtola. Cyperi, cardamomi, mannæ, ceræ, ſingulorum pondo minam: terebin
thinæ frictę pondo minam s, liquidæ pondo minas tres, cyprini quod ſatis eſt: ego bdellij pondo
minam. *Altera ſcriptura.* Cyperi, cardamomi, bdellij, thuris, balſami, ſingulorum pondo mi-
nam: cerę pondo minam s, reſinę frictę pondo minas iii:, cyprini heminas ſex, vini odorati hemi
nam vnam s. *Vt ego vtor.* Cypri, cardamomi, amomi, bdellij, ſingulorum pondo minam, ceræ
põdo minam s: reſinę frictæ terebinthinę; pondo minas quatuor: cyprini heminam: caſię, cinna-

momi,guttæ ammoniaci,nardi indicæ,croci,myrrhæ,ſingulorum quartam minæ portionẽ:uini E
odorati quantum ſufficit,*Malagma ad multa vtile,Apollonij*.Ceræ,picis,reſinæ frictæ,ſingulorũ
denarium pondo cxxv:nitri,thuris,ſingul.denariũ pondo quinquaginta,ſeui vitulini,& taurini,
butyri,ſingul.denariũ põdo lxxv;œſypi denarium pondo xv,aquæ cyathos ſex. *Malagma ad he-
paticos bonum*.Guttæ ammoniaci denariũ põdo cxliv,alii centumduum:bdellij denarium pondo
centumquadragintaquatuor,croci denarium põdo xii,myrrhæ denarium pondo xii,ceræ dena-
rium põdo cxliv,alii centum: aceti quartam partem heminę,cyprini heminam:ego autem pon
do heminas x.*Malagma ad rheumatiſmum ſtomachi & inteſtinorum*. Oenãthes pondo vnciam,
* Al.vnam. omphacii pondo vncias iv.phœnicobalani carnis põdo vncias * duas,acaciæ põdo vnciam,roſa
rum pondo vnciã,omphacii pondo vncias quatuor , aloes pondo vncias iv.gallæ pondo vncias
quatuor,aluminis rotundi põdo vncias iv.picis pondo vncias quatuor, ceræ pondo vncias tres:
alii thuris,myrtei pondo vncias tres: vinum aridis affunditur.*Ad hydropicos,& flatuoſos*. Picis li-
* Aliter s. * Aliter x. quidæ põdo librã,cerę põdo libram,nitri pondo vncias * ſex , ſulfuris viui uncias * ſex , aluminis
* Al.lxxv. ſiſſi pondo vncias ſex.*Aliud Malagma ad iſchiadicos,aliaq́; multa*. Ceræ denarium põdo ſeptua
gintaduum,*terebinthinæ denarium pondo quadragintaocto,guttæ ammoniaci denarium põ-
do trigintaduũ,propolis denariorũ pondo quadragintatrium , chalbani denariorum pondo tri- F
gintaſex,bdellij denariũ pondo vigintiquinque,croci denariũ pondo quinque,opopanacis dena
rium pondo duodecim,nitri ſpumæ denarium pondo triginta.Irino vnguine tundens vtitor.

Aliud malagma Andreæ,polychreſton.i:multis vtile. Pyrethri denarium põdo viii. croci gnidij
* Aliter xx. * Al.viginti. denariũ põdo * octo,ſalis ammoniaci denarium põdo viij.cucumeris agreſtis radicis denariũ põ
do viij.reſinæ pineæ denarium põdo viij,terebinthinæ denarium pondo * octo,ceræ denariũ põ-
do triginta.liquoris ſycamini denarium pondo xij.alii decem:aphronitri denariũ pondo viginti,
thuris denarium põdo ſexagintaquinque,bdellii denarium pondo decem, guttæ ammoniaci de
narium pondo decem,alii viginti:myrrhæ denarium põdo x:ariſtolochiæ denarium pondo de-
cem,alii viginti:piperis albi denarium pondo decem , & longi denarium pondo x. xylobalſami
denarium pondo decem,cardamomi denarium pondo decem,œſypi denarium pondo xv,hebi
ſci radicis denariorum pondo * decem,gladioli radicis denariorum põdo decẽ, ſtyracis denario-
rum pondo decẽ,capparis radicis denariorum pondo decẽ, iridis illiricæ denariorum pondo de-
cem,aloes indicæ denariũ pondo decem,chalbani denarium pondo decem: viſci de quercu lecti
* Aliter xx. denariorum pondo decem,alii duodecim,adipis anſerini denarium podo * octo,reſinæ ſiccæ de
narium pondo duodecim,ſedimenti iridis,quod ſatis eſt.*Aliud Amythaonis ad thoracis, præcor-* G
diorum,& ſtomachi dolores:item ad articulorum impeditiones,quas ancylas Græci,ligationem Lati-
* Al.viginti. * Aliter xx. *ni vocant.Inſuper valet ad abſceſſus,& duritias emollit*.Guttæ ammoniaci denariorũ põdo *quin-
quaginta,ceræ denariorũ pondo viginti,bdellij denariorum pondo * quinquaginta,reſinæ tere-
binthinæ denariorum pondo viginti,iridis illyricæ denariorum pondo decem,chalbani denario
rum põdo quinque.Bdellium & ammoniacum vino perfunduntur,deinde ẽt liquata miſcentur,
irino adiecto ſimul læuigantur.*Malagma Antipatri ad colicos,omniaq́; interiora*.Silphii denariorũ
pondo duum,eleliſphaci denariorum pondo quatuor,caſiæ denariorum pondo quatuor,melã-
thij denariorum pondo quatuor,ſtaphydis agriæ denariorum pondo quatuor,chalbani denariũ
põdo quatuor,ſtruthij denariorum pondo quatuor,ſulfuris viui denariorũ põdo quatuor,pana-
cis denariorum pondo ſeptem,propolis denariorum pondo ſeptem,pyrethri denariorum pon-
do ſeptem,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſeptem,nitri denariorum põdo ſeptem, alii flo
ris denariorum pondo vigintiquinque,ceræ denariorum pondo cẽtumquinquaginta, reſinæ de
nariorum pondo centumquinquaginta,olei heminam. *Aliud Malagma Callinici ex collectaneis*
Pacij,ad omnia.Ceræ nouæ denariorum pondo centum,guttæ ammoniaci,terebinthinę,bdellii
pellucentis , ſingulorum denarium pondo quinquaginta: alterci ſeminis denarium pondo tri- H
ginta,liquoris papaueris denarium pondo viginti:meliloti,myrrhæ,ariſtolochiæ,piperis, gentia
næ,ſtyracis,ſingulorum denarium pondo quindecim,thuris denarium pondo octo,croci dena-
riorum pondo viii.olei heminã,papaueris albi ſeminis denariorum pondo quadragintaocto,nu
cleorum pineorum denarium pondo viginti.*Aliud Malagma leucopyron*. Terebinthinæ pondo
libras iv.ceræ pondo libras tres,guttæ ammoniaci pondo vncias ſex,chalbani põdo vnc.ij.opo-
panacis pondo vncias duas,mannæ pondo vncias duas, ſeui taurini pondo vncias duas , cyprini
parum. *Aliud emplaſtrum,malagma generoſum Criſpi*.Myrrhæ,opopanacis,chalbani,ſingulo-
rũ pondo vncias ſex:panacis radicis,mannę,thuris,guttæ ammoniaci,ſingulorum pondo libras
* Al.vnam. * duas,ceræ,reſinæ frictæ,ſingulorum pondo libras tres,aceti † heminas duas. *Aliud ad coxendi-*
† Al.ſextarios duos. *cum,capitis,omnesq́; diuturnos dolores*.Ceræ denariorum põdo vigintiquatuor, guttæ ammonia
ci denariorum pondo ſeptem,terebinthinæ denariorum põdo ſeptem , thapſiæ ſucci denariorũ
pondo octo , olei heminam . *Aliud ad aquam inter cutem Cleophantis* . Ceræ , reſinæ pineæ,
aphronitri,ſingulorum denariorum pondo centum:chalbani denarium pondo duodecim,pro-
polis denariorum pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariorum pondo duodecim s , cypri-

ni he-

A ni heminas duas, aceti heminas duas. *Aliud dolorem ſedans, Nicoſtrati ad podagram.* Ceræ pon-
do libram, guttæ ammoniaci pondo vncias * ſex, opopanacis pōdo vn. iv s. meconiæ pōdo vnc. * Aliter iii.
tres, cyprinū ad contuſionē illorū adhibetur. *Aliud ad Appellas, quos Græci Lipodermus uocāt, au-* * Al. longi.
thore Epidauro. Thapſiæ radicis pōdo denariū triū, piperis nigri * denarii pondo vnius, ſeui uituli-
ni denariū pōdo xij. thuris denariū pōdo iv. xylobalſami denariū pōdo duum, reſinæ denariū pō
do xvi, ceræ denariū pondo viii. liquata ſiccis ſuperfundito: *Aliud Malagma apud Aſclepiadem do-* * deraue eſt in
lorem ſummouendo, * *tenſionem ſubito tollens.* Ceræ tyrrhenicæ pōdo minā: * ſeui * taurini, adipis an- impreſſis. in
ſerini, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ſingul. pondo minam: chalbani minę dimidium, œſypi pō- manuſcriptis
do vncias iv. roſacci heminas iv. vnguenti telini id eſt ex fęnogræco cōfecti heminā, olei boni tā- ἄτονον, id
tūdē. Hæc igne non acri liquefacito, mouens ſedulo: Sint aūt læuia in pila contuſa, iridis illyricæ eſt dolorem.
denariū pondo cccl x, ariſtolochiæ denarium pōdo clxxx, hypocyſtidis læuigatę denariū pondo * Al. minas ii.
nonaginta, gallæ læuigatæ denariū pondo trecentorum ſexaginta: mannę, bdellij, ſingū. denariū * Al. vitulini.
pōdo clxxx, cinnamomi, croci cilicij, myrrhæ, caſiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici,
amomi, piperis, rhu * ſucci, teſtudinis marinæ ſanguinis, androſemi herbæ, pyrethri, ſingul. dena- * Al. rhei.
rium pōdo xxxv: aceti veteris heminam, in quo oīa medicamenta miecta emolliuntur, tundun-
B turque quouſq; lentum ac elaboratum ſit medicamentum: deinde reponitur. Valet ēt ad thora-
cis ac pulmonis rheumatiſmos. Item ſincipitio dolentes confeſtim liberat. Vocatur aūt medica-
mentum, Aeſculapius. *Aliud ad coxendicum dolores optimum ab Hera Cappadoce acceptum.* Picis li-
quidæ heminas tres vel duas, ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, ſulfuris viui pondo li-
bram, nitri pōdo librā ſemis, ſtaphydis agriæ ſextarium, pyrethri pondo libram, fęcis combuſtæ
pondo libras duas, cardamomi ſextarium, chalbani pondo ſelibram: liquida ſiccis cōmiſcentur.

Aliud Malagma Bachij, quo Cæſar vſus eſt. Adipis ſuilli pondo minas duas, ceræ pondo minas
duas: helenij, calami aromatici, panacis radicis, ſalis foſſitij vel ammoniaci, ſingulorum denarium
pondo quinquaginta: bdellij pellucentis, guttæ ammoniaci, ſingulorum pondo minas duas, iūci
floris, iridis, ſingulorum pondo minam: thuris, piperis. chalbani, ſingulorū denarium pōdo vigin-
tiquinque: coquito vt Cardamelæum. *Aliud Malagma Aureum ad arthriticos hoc eſt articulari
morbo laborantes.* Reſinæ ſtrobilinæ pondo libras duas: axungię, chalbani, ſingulorum denariorū
pondo duodecim: ceræ denariorū pondo vigintiquatuor, baccarum lauri denariorū pondo duo-
decim: incoquito vt nouiſti. *Aliud Malagma ad lateruin dolorem.* Cyperi, cardamomi, mānæ, gut-
tæ ammoniaci, terebinthinæ, ceræ, irini, ſingulorum pondo libram. Ammoniacum ſeorſum co-
C quito, liquabilia læuigato, ac cū irini cyatho liquefactis ammoniacum aſpergito: deinde arida mi-
ſceto, irino manus inquinans. *Aliud Malagma* * *Cloniaci boni coloris.* Auripigmenti pondo vncias * al. Claium
tres, aluminis fiſſi pondo vnc. tres, calcis viuæ pondo vnc. iij. reſinæ frictę pondo libras * tres, cerę * Aliter
totidem: acetum aridis, oleum liquidis additur: vtitor itidem in lienoſis.

Damocratis Malagma. CAP. 8.

QVoniam metris conſcripta & memoriæ facile commendantur, & medicamentorū ſymme-
trias exacte conſeruant, ideo Damocratis quoq; pharmaca apponere conſueui: inter quæ
& hoc infra adſcriptum numeratur:

At vſus omuino & malagmatis boni
Subinde veniet medicinæ cultoribus,
Ad muſculos conuulſos, articulos quoque
Ruptos, & artuum fracturas: inſuper
Ad craſſitiem neruorum, nec non muſculos
Cum phlegmone induratos: Ad morſus ad hæc
Eſt efficax, lichenas & lepras demit
D Vt plurimum decem diebus additum.
Mutatur altero die vel tertio.
Picis nitidæ ſicciſſimæ libras duas,
Vnam pityinæ pone, vnam & ceræ bonæ,
Ammoniaci rurſus, liquidi atque aluminis,
Fac ſingulorum vnam, duos acerrimi
Sextarios aceti. Rarò chalbani
Quidam vncias duas miſcent, diutinas
Citius durities emollire qui expetunt.
Sic Præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco atque alumini ſuperaddito:
Ac læuia reddens in magno mortario,
Mellis recentis liquidi craſſitudinem
Fingito: picem cum cæteris in fictili
Nouo incoque, vt perfrictu quin ſiccaueris

Totum,planè abſit minimum,atq; ſuperfundito E
Sic lætubus in mortario factis probè:
Et rurſus ipſa tundito,donec receperint
Flauum colorem,perquam ſimilem melino,
At ſi ſtatuis prorſus miſcere chalbanum,
Al. cum cera. † Poſt ceram } immittes,& reſinam pityinam,
Ab igne poſtquam cacabum poſueris.
Quidam inijciunt contra mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id vitii genus,& glutinant
Diuiſiones his recentes viribus.
Tu hoc vtitor vel à primo ſtatim die,
Ad quos affectus retuli,cum prenderint:
Ad poſtulas,nec non has conſequentia:
Sed ſplenio madentem aceto ſpongiam
De ſuper inijcito,vinculo coarctans molliter. F
Sic & lienoſis ipſum perutile eſt.
Vbi ſuſpicaris ſcirrhum cuipiam viſceri
Futurum,intrepidus vtitor malagmate.

Poſt hoc pharmacũ Damocrates ſcripſit,quod ex ſale cõfectum dicitur, hunc in modũ exorſus.
Si in horum aliquo maneas diebus pluſculis,
Et hoc parato medicamentum quam optimum.

Deinde aliud quoq; ex Sale poſt hoc commemorat:rurſusq; poſt ambo aliud ſtrumas diſcutere
promittens,& iocinoris,lieniſq; aquoſos affectus.Mihi verò ſatius viſum eſt, hæc medicamenta
inter emplaſtra digerentia referre.

De Relaxantibus medicamentis. CAP. 9.

VOcantur medicamenta quædam relaxantia,græcè chalaſtica familiari omnibus prope recẽ-
tioribus medicis vocabulo,inde nimirum,ſicut & nomen ipſum indicat,quod tenſas laxãt
particulas:quippe relaxari,ac intendi contraria inter ſe dicuntur.Hippocrates itaq; hunc in mo
dũ quodã in loco ſcriptum reliquit:"Cuti duræ emollitio,intenſę relaxatio,conuenit.Si igitur ꝓ G
Lib. de liquidorum vſu à principio. prie qs dictionibus vti velit, nonnulla medicamina induratorum corporum malactica.i.emol-
lientia,eſſe dicet:ea nimirum quæ ipſorum ſoluunt duritiem,quemadmodum & relaxantia,quę
tenſioni medentur.Porrò in phlegmonis cutẽ tẽdi cõtingit, interim à ſubiecto tumore ſympto-
ma hoc capiẽtẽ:interim & ipſamet ſimul inflammatione laborantẽ:non tñ phlegmones ſubſtã-
tia partis inflãmatæ durities eſt,ſed è conuerſo plane,ſicut in libris de ipſa oſtendimus,humiditas.
Atqui in iis,quæ ſcirrho conflictantur,non præpollens in affecta parte humiditas eſt, verũ duri-
ties. Attamen vtriuſq; affectus ſimilis genere quodãmodo generatio eſt,& curatio:naſcitur.n.ex
confluxu humorum.curatur ijſdem euacuatis,quanquam euacuationis modus in vtriſque idem
non eſt,ſed vti in therapeutices Methodi cõmẽtario declaratũ eſt, in quo ẽt aliorum omniũ affe
ctuum ſanãdi rõnẽ explicuimus. Inflãmatis q̃dẽ particulis tum repulſoria medicamẽtorũ qua
litas morbi initio,tũ diſcuſſoria,ſemper ex vſu eſt:ſcirrhis aũt ſola diſcuſſoria ſine repellẽte. Itaq;
ſummè indurata ſcirrho,ſumme inſanabilia ſunt.Porrò dignoſcere ea oportet,eo nempe ſigno,
ꝙ nullus affectis partibus ſenſus ſuperſit.At in quibus ſenſus quidẽ eſt,ſed obſcurus,hęc curantur
pharmacis humorem incraſſatũ videlicet digerentibus,non tamẽ valide ac uniuerſim hoc agẽti H
bus, ſicut digerentia medicamina faciũt,cuiuſmodi vocãt græci epiſpaſtica & exipotica , id eſt at
trahentia,& excolantia,Mirari verò non oportet mutationem in duritiẽ ex inflammatis accide-
re,cum ſimul & confluens humor craſſior eſt & viſcidus, & curatio medicamentis valde exicca-
tibus adminiſtratur.Quemadmodũ.n.& in exterioribus permulta corpora,quæ ipſum ignẽ con
tingunt,torrẽtur,ex aqua verò rurſus emolliuntur : ita ẽt in inflammatis affecti loci humiditas à
calcfacientibus,& exiccantibus validius pharmacis relictum aliquod viſcoſum craſſumque reti-
net,tenui diſcuſſo:Et hac rõne in morbis articularibus calli ꝓueniunt, & in renum vitio calculi.
Quod ſi verò fluxio,q̃ phlegmonem cõmiſit,conſiſtentia ſit tenuis,& curatio eius ſiccantibus,&
calefaciẽtibus pharmacis adhibeatur,nihil ſcirrhoſum relinquitur:immo refrigerãtia uehemẽter
adſtringentiaq; ſcirrhos procreare ſolent, ac multos ex eryſipelatis immodice refrigeratis ſcir-
rhoſos tumores habere cõſpicimus,medicorũ,qui eos ſanandos ſuſceperunt,inſcitia. Prima er-
go medicaminum,quæ phlegmonis,& quæ ſcirrhis medentur,dña eſt ea,quam diximus. Altera,
quæ propter dolorem inflammatis coniunctum non ſuſtinet valens medicamentum affectæ par
ticulæ offerri.Quippe hæc cum dolore actionem edunt inflammatis ob affectum ſtatim dolenti
bus,eoq; molliſſima remedia deſiderantibus:at vehementiora,præterquã ꝙ dolores non ſoluũt
vel mitigant,adhuc ẽt exacuentia maiores phlegmonas concitant.Itaq; primus vſus in dolenti-

A bus phlegmonis eſt, qui medicamentis abunde humidis ſimul & modicè calidis adminiſtratur: Alter paulo craſſioribus, ſiccantioribusq́; conſtat. Tertius relaxantibus nominatis, quę nonnulli malagmatis adſcribunt. Sunt autem inter ea maxime emollięntia ſanè, quæ cerati ſpeciem conſiſtentia referunt, cũ ex butyro, cera, adipibus, oleoq́; relaxante cõponuntur: Miſcetur ipſis œſypi reſinæ, & picis parũ, ſicut & thus, & chalbanum: præterea nonnihil iridis illyricæ. Porrò inuenit Menecrates, vt ipſe ait, & alij quidã ei atteſtantur, medicamentum Diachylon.i. ex ſuccis, appellatum, phlegmonis nondũ vehementer dolẽtibus eſſe remedio. Inſcriptus eſt liber, quo pharmacum tradidit, Autocrator hologrammatos. Certè Autocrator, quaſi dicas Imperator, qm̃ huic dicatus eſt: hologrãmatos, q̃a ſine notis, integris ſyllabis expreſſus eſt, duo, tria, quatuor, quinque aliusq́; quilibet numerus, vel reſinæ, vel picis, vel alterius cuiuſpiã medicaminis. Hoc autem fecit Menecrates, q̃ ſæpe non modo nolentibus errorem cõmittere in ſcrpturis contingit, ſed & per inuidiam quibuſdã volentibus, dum, literam θ faciunt, per mediam rotundam lineam, alia p̃ trãſuerſum ducta,, verò literæ alia ſimiliter tranſuerſim appoſita: ſicut & vna linea ex γ &, de raſa, literæ, characterẽ relinqui contingit. Pari modo ex multis literis, alij appoſitione, alii compoſitione, alii ablatione, mutari notas ſeu characteres illos indicãtes accidit. At nihilo plus Menecrates

B poſteritati conſuluit, cum ij, qui eius librum ſcribunt, appellationes numerorum non integris literis, ſed characteribus eas ſignificantibus, notẽt: Iure igitur Damocratis libri medicamentorum metris deſcripti, in pretio habiti ſunt. Et, ſi omnia hunc in modum tradita forent, optimum nimirum eſſet. Qm̃ verò non pauca probatorum medicaminum relicta ſunt, ideo alijs quoque medimentariis libris indigemus, quibus variorum medicaminum cõpoſitiones nonnulli conſcripſerunt. At verò medicamẽtum ex ſuccis à Menerate inuẽtum, trimetris his verſibus Damocrates cum aliis quibuſdam duobus ſimilibus ei præpoſitis prodidit.

Dia Chylon Damocratis ex Menecrate. CAP. 12.

PRæfati igitur, quo tandem pacto vulnera
A phlegmone ſecura rectè glutines,
Poſt hac agemus, quomodo, cum phlegmone
Obſedit ipſa, curare queas commodè.
Cum muſculo læſo, vel neruo quopiam,
Vel & propinqua quando oſſi membranula
Puncta, diem poſt quartam continuus dolor,
C Et phlegmonæ, febresque cum ſymptomatis,
Multa vigilia fit delirio, & ſiti,
Ac ſiccitate linguæ, creſcuntq́; omnia
Quotidie, & magis mala in peius ruunt.
Et fœculenta ſanies, tenuis, vulnera &
Rubra: inſuper habent omnia hęc quum corpora,
Diſtenſiones, phlegmonas, œdemata,
Turgores, varijs tum abſtine cataplaſmatis
Quod mos iuuenibus eſt facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumniis
Occaſionem. At arti qui fidit ſuæ,
Hunc deuenire cum languentibus in metus
Oportet haud expectantem, dum vicerit
Natura, vel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus conſului affectibus,
D Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris in omni tempore impoſitum manens.
Promptam agilitatem nam intermiſſionibus
Id gignit corpori, citò nec permiſerit
Callis, nec facilè crebris angi inſultibus.
Morbos initio prohibet increſcere,
Cogit autem vigentes mox decreſcere,
Niſi ad alia deſcendas facilè medicamina.
Hunc pharmaci in modum fit compoſitio.
Lithargyri læuiſſimi chryſitidis
Libras duas miſcens, quatuor axungię
Valde uetuſtæ, † annoſæ, atque craſſiſſimæ,
Et non olentis, non nigræ, non aſperæ:
Sic nanque ſumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter olla axungiæ,
Membranulas ſalemque mox ſuſtollito,

† Ex antiquis ita legẽdũ, librã autẽ vnã ac un. iii. olei annoſi craſſiſſimi, & nõ olentis, non nigri, nõ aſperi.

In vas aliud ipſam percolans amplius, B
Adiectoque oleo rurſus cura, ferueat.
Non omne pones oleum, ſed partes duas:
Tertia manebit in expedito condita,
Si ſit neceſſarium iungere, ne abſit longius,
Veteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini craſſum oleum longo tempore
Euaſerit: lithargyrum & feruentibus
Inſpergito, leui igne & aſſiduo coquas,
Spatha mouens, præſtiterit quam eſſe pineam.
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplaſtri ſpiſſitudinem,
Nec non fœtorem ſimili pacto pharmaci,
Confeſtim ab igne caccabum deponito,
Faciens per æſtatem pauxillo durius,
Sed hyeme mollius, non inquinans tamen: F
Moueto, adusque, quo modicè ita refrixerit.
Sic deinde rurſus manibus durioribus,
Totum ſubactum ex olla transferri iube.
Cum poſcet vſus, iterum validè mollies,
Mollique diligenter pelliculæ illinens,
Permagna ſuper accommodabis ſplenia.
Emplaſtrum verò hoc, ſi quando efficacius
Deſideres ad neruos craſſos, muſculos,
Duraſque mammas, atque articulos, inſuper
Tumentes fieri, pondo radicum indito
Agreſtis maluæ puratum ac recentium,
Sectarum in partes digiti craſſitudine
Ac longitudine. In olla feruentibus
At cum madorem totum, & vires pharmacum G
Ex igne depoſuerit, colo traijce
Maluæ radiculas: læuem & lithargyron
Inſperſum coque tum, vt prædixi: & reponito
Simili modo rurſus, eodemque ipſo vtitor.
Ambas eodem tenere id virtutes ait
Primus Menecrates inuentor pharmaci,
Vir qui fuit habitu medicam erga artem optimo.
Etenim recentia ſeruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem nec non diuiſa glutino
Iungere, quæ ſunt & phlegmone obſeſſa vlcera
Nimis: medicari & vulneratos muſculos
Suaſi, ſine quopiam alio, quæ ſuccurrere
Poſſunt cataplaſmatis, fomentis ſpongijs.
Ad omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro & axungia,
Facit. Optimum vero peſſum diutinis, H
Recentibuſque vteri inflammationibus,
Implere caua dilutum roſaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim omne cataplaſma, nec non pharmacum
Extrinſecus quod ipſis ſuperinijcitur,
Superfluum eſſe dicit iſto vtentibus.
Profecto dignum ſcriptione eſt pharmacum,
Cuius fides iam vel recepta eſt inuidis.
Hunc in modum ipſum præparari dictitat.
Septem olei libras æſtiuis temporibus
Indes (aliàs eius dimidium repperi)
Pinguis, recentis pariter atque axungiæ:
Sed hyeme, ſicut tradit, inieceris nouem,
At ſex leuiſſimi modo lithargyri,
Fœnigræci addit dimidium ſextarij

Et ſe-

A Et ſeminis tantundem * combuſti lini. *Al. κεκαθαρμένου, i. mundati.
Maluæq; agreſtis pondo ſtatuebat tria
Radicis, etiamnum cui ſuccus ſit recens.
Quaternis bis coquere ex aquæ ſextarijs,
Ollæ orificio amplo recenti fictili.
Maluæ radix purgata, conciſa itidem
Et tenuis & contuſa, vt fuerit indita,
Mox addito fœnigræci elutum probe
Linique ſemen. At cum ſuccum emiſerint
Coctura, ſpiſſitudinemque acceperint,
Habeto ſuccum, expreſſeris quem linteo.
Trutina at quaternas quando expenderis libras
Olei, commiſceus, totum coque carbonibus
Cum vero tenues bullulæ ex maioribus
Crebræ, contentis cacabo prodiuerint,
B Lithargyrum lęuem protinus aſpergito,
Ignique non acri, ſed aſſiduo coque
Frictus ſit dum vſq; ſuccus cum pinguedine.
Erit ipſum medicamentum emplaſtrū melinum,
Boni coloris, non inficiens, nec nimis
Durum. Vetuſtis hoc qui inuenit pharmacis,
Vocabat ipſum iure è ſuccis pharmacum.

Aliud.

Et hoc eodem prodit genere pharmacum.
Alijs licet miſturis ipſum præparent.
Affectus ad quos retuli, prorſus facit.
Summatim omnibus, & crudis, & quę concoqui.
Facile mutari nequeuntque. Ingentia
Et muſculorum & membranarum vulnera
Præſanat, ipſorum nam facile ſubuenit.
C Punctibus. Arthriticis iniectum item omnibus,
Infeſtatos iam mitigabit diutino
Dolore. Picis aſſumit quàm ſiccissimæ
Libras duas, ceræque totidem ponticæ:
Puræ terebinthinæ, & liquidæ libras duas,
Mannæque thuris veri vnam pondo libram,
At ſelibram, vel hac pauxillulo minus,
Albi recentis butyri pinguiſſimi.
Reliqua diu liquentur, & quidem igne acri,
Aſſidue cernens, amplius ne pharmacum
Colore inficiat digitis contritum tuis.
Quibus peractis ſublata ab igne ollula
Mannam liquatis inde ſic aſpergito,
Mouens medicamentum diu rudicula.
Sic ſrigeratum, & mollitum reponito.
D. Huic copioſumque recens roſaceum
D Contemperans, caua atq; ad carnis indiga
Adeo vlcera vtere, tendonumque plegmonas,
Tum quæ nō facile in pus mutantur candidum

De Acopis, hoc eſt laſsitudinem tollentibus. *CAP. II.*

QVid Acopa medicamēta ꝓmittāt, ēt nomē ipſorū oſtēdit. At κόπους, id eſt laſſitudines, Grę ci hoïes vocant affectus ex multo vehemētiue motu corporibus vel totis, vel particulis, q̄ amplius laborarūt, oboriētes. Porrò moleſtæ ſunt diſpoſitiones hę, potiſſimū ijs q agitātur, mouētutq;: vehemētiores aūt, iā & conquieſcentibus negociū faceſſunt. Cæterū poſtea medicis in vſu fuit, & ſi nō ad laſſitudines medicamē ab ipſis ſit cōpoſitū, ſed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentē, vel motū difficilē, vel ſenſum difficilē, vel particulæ duritiā, vel tenſionem, vel tumorē ſcirrhoſum, appellare ſimiliter acopa & id genus oïa, modo humidā cōſiſtētiā acopis ſimilē habeant: q̄ liquidis ceratis, cuiuſmodi & in luxatis ſracturiſque vtimur, eſt propinqua. Quippe talis cōſiſtētiæ humidiſſimū eſt, quod à iunioribus medicis Cerelæon appellāt: deinde illitus acopi: poſt hos liquidorū ceratū, craſſiore ſubſtantia præditum: mox ceratum tenerorum & mol-

& molliũ, vti vocãt: poſtremo amolynta hoc eſt nõ inquinantia, ſimilia his, q̃ ꝓprie Epithemata E
dicũtur. His ſuccedit emplaſtrorũ cõſiſtẽtia, q̃ & ipſa in maioris, minoriſq; rõne haud mediocrẽ
obtinẽt differentiã. Quare nõnulli medicorũ qdã nomine à ſola cõſiſtẽtia ita deſumpto, Cerato-
malagmata nuncuparũt: medicamẽti inquã inter ea, q̃ corpori imponũtur, nõ ẽt qnidẽ humida,
duritiẽ vero tantã nec dũ cõſecuta, quantã emplaſtra poſſidẽt. Cũ igitur oẽs citatę differentię nõ
medicamẽtorũ viriũ, ſed cõſiſtẽtiæ formæ, ſunt indices, Acoporũ appellatio quondã ſane medica
minũ facultatẽ, poſtea conſiſtentiã ſignificauit. huiuſq; rei cauſa cũ diſtinctionibus ea nominare
coacti ſunt, hoc quidẽ Acopon relaxãs, illud emolliẽs, vel calefaciẽs, vel a dolore tollẽdo anody-
nũ, vel metaſyncriticũ appellãtes: ſicut ẽt ad hũc quendã affectũ cõferre, verbi gratia paralyſin,
coxarũ, laterũq; dolorẽ, vel cõiter ad vniuerſos dolores. Natiuũ igiẽ eſt medicamẽ ſimplex oĩũ
laſſitudinũ præſidiũ, oleũ videlicet, qđ & citra adiectionẽ nominatur, qm̃ vetuſtis tẽporibus ſolũ
quoq; erat: poſteri cicinũ apud nos ei appoſuerunt, in Aegypto. n. & hoc vetuſtũ erat: & turſus
poſt cicinũ, raphaninũ, ſinapicũ, & ſeſaminũ, aliaq; eius generis, quemadmodũ etiam apud nos
crininum, id eſt ex lilio, maſtichinũ, & lentiſcinum: quæq; his magis varia ſunt, vel vſque ad vn-
guẽta. Itaq; neminẽ latere arbitror, medicamenta Acopa apud veteres dicta, omnia liquidę con
ſiſtentiæ eſſe neceſſario, quippe oleũ ſolum laſſitudines externis partibus ingruentes curat: in al- F
to affligentes, vehementioreſque, cũ iniecto aliquo laxãte pharmaco mediocriter calefaciente,
veluti chalbano, reſina terebinthina, ad hãc colophonia quadã nominata & fricta: quibus cali-
diores ſunt abietina, & ſtrobilina: terebinthina vero larix paulo calore præcellit. Cæterum id ge-
nus oĩa relaxantibus oleis miſcẽtur, quale eſt ſabinum, iniecta interdum & cera. Iam vero aco-
pon vnguen eſt in ijs, qui iã ẽt in corpore alto dolent, & medicamen ex ſemine abietis, chamæ-
meli, anethi, & floris populi nigræ, quorum mox dicemus cõfecturam. Præterea ſuſinũ, & gleu-
cinum, & comagenũ, ex acoporũ vnguinũ grege eſt, & q̃ ex pinguedine, & adipe cõponuntur,
ſuillo quidẽ moderatiſſime relaxãte, gallinaceo aũt his vehemẽtius, & hoc adhuc magis anſeri-
notat adeps leoninus & pardi validior eſt, ut iã vehemẽter calefaciat, eoq; inſigniter diſcutiãt: in
medio horum conſiſtunt bubulus, caprinus, vulpis, & hyenæ. Hæc ſane vniuerſa in genere ſunt
eorũ, q̃ proprie Acopa dicuntur, hoc inuicẽ diſcrimine variãtia, ꝙ alia magis, alia minus, calefa-
ciant. Quapropter nonnulla genere toto acoporum vnguinũ excidiſſe videbũtur, ſi in mollibus
ea corporibus examines: etſi durioribus, cuiuſmodi agreſtiũ ſunt, vtiliſſima appareãt: nã ſubinde
etiam diximus dura corpora valentiora pharmaca ſuſtinere, mollia uero & humida, veluti pue-
rorum, mulierum, eunuchorum, eiuſmodi medicaminum potentiam ferendo non eſſe. Inſuper G
cuiuis notum eſt & quæ vocantur Myracopa, ex acoporum cũ vnguẽtis tẽperatura fieri, nihilo
cæteris præſtantiora, niſi odoris ſuauitate. Quemadmodum igitur a vetuſtioribus longo vſu ex
plorata ſcribere conſueui, ita nunc quoque faciam, ab Aſclepiadis ſcriptis ſumpto exordio.

Quæ Aſclepiades in quarto Exteriorum Acopa & Myracopa conſcripſerit. CAP. 12.

A*Copon ad laſsitudinum moleſtias, benefacit neruis condoleſcentibus. Hoc Themiſo vtebatur. Me
dicamen eſt vehementer bonũ*. Sampſuchi ſextarium vnũ, roriſmarini ſextariũ vnũ, fœnigræci
ſextarium vnũ, cardamomi ſextarij dimidiũ, † brathyos ſextarij dimidium, uini dulcis ſextarios
tres, olei venefrani tre põdo, ceræ pondo duo. Arida in vino triduum macerari ſinito: quarto die
oleũ adijcere oportebit, atq; ubi ſedulo agitaueris, ac ſuper prunã poſueris, mouendo coquere:
qñ continue efferbuerit, liquorẽ exprimito, cerã deraſam huic adijcito, & rurſus ſupra ignem co
quere: vbi cera liquata fuerit ab igne tolles, ſineſq; refrigerari. Poſtea vitreo vaſe vel ſtãneo repo
nes, ac vteris nũc ſolo, nũc vno vnguẽtorum admiſto. *Aliud*. Sãpſuci ſextariũ unum, roriſmari-
ni ſextariũ unũ, fœnigræci ſextariũ vnũ, lauri ſurculorũ põdo vj, iũci floris põdo vnc. iii, vini vete
ris ſextarios iii, olei dulcis ſextarios ii: {radicis cucumeris agreſtis, nardi celticæ, ſingulorũ lib. ſ: ce
ræ libras iii. Præparato, ac vtitor, ſicut ꝑdictũ eſt, *Aliud medicamẽ confectũ. Benefacit ſolutis, ac tre* H
*mulis. Itẽ valet ad oẽm neruorũ ex cõſenſu dolorẽ. Vſus eſt Menius Rufus. Succurrit Podagricis, arthri
ticis, Iſchiadicisq̃, ut toto liberet affectu. Vſus eius eſt in interuallis: at in acceſsionibus diluto medica
mine utimur*. Sãpſuchi ſextarios duos, fœnigræci ſextariũ unũ, roriſmarini ſextarium vnũ & ſe-
miſſem, meliloti ſextariũ vnũ, illyricę põdo vnũ, cyperi põdo vnũ, brathyos põdo vnũ, cãchryos
pondo vnum, cardamomi ſelibram, iunci floris ſelibrã, caſiæ ſelibrã, abrotoni ſelibram, myrti fru-
ctus ſelibrã, lauri fructus ſelibrã. Oĩbus cõtuſis, ac in vas duplex unguẽtariũ coniectis, vini tmo-
litis ſextarios octo affundito: triduo madefieri ſinito: deĩde olei ſabini põdo xvj, irini pondo vnũ
lentiſcini pondo vnũ, ſyriaci pondo vnũ, gleucini põdo vnũ, myrtei põdo vnũ, laurini pondo v-
nũ immittito: igni ſuppoſita incoquito, deinde liquorẽ ex coctis expreſsũ in uas aliud transfun-
dito: rurſuſq; iam decoctis incoquito, ceræ ſelibra adiecta, reſinæ laricis lib. j. myrrhæ ſtactæ lib.
vna. His liquatis utitor, ſicut ꝑdictũ eſt. *Aliud*. Sãpſuchi põdo ii, fœnigræci ſextarios ii, roriſma-
rini ſextarios ii: brathyos pondo ii, † ſextarios ii: meliloti pondo ii, cyperi põdo vnũ, iridis mace-
donicæ põdo vnũ, cãchryos põdo unũ, cardamomi põdo vnũ, calami aromatici ſelibrã, iũci flo-
ris ſelibrã: caſiæ fiſtulæ, coſti, eleliſphaci, ſingulorũ ſelibrã: baccarũ lauri ſelibrã, cucumeris agre-

† Sauina.

† In quibuſdã cod. græcis manuſcript. hæc verba non adſunt.

ſtis

A ſtis radicis ſelibrā, myrti ſurculorū ſelibrā, vini tmolitis odorati ſextarios viii, olei ſabini pōdo vigintiquatuor, irini pōdo vnū, cyprini pondo vnum, lentiſcini pōdo vnum, gleucini pondo vnū, myrtei pōdo vnū, *ammoniaci pōdo vnū, hedychroi pōdo vnum, malabathrini pōdo vnū, myrrhæ ſtactæ pōdo vnum, opobalſami pondo vnum, ceræ pondo xv. Arida imbuuntur ac madefiunt quemadmodū præcepimus, triduo; & his oleum, & pleraq; vnguēta adijciūtur: malabathrinū amaracinū, hedychroon, ſtacte, & opobalſamum, poſtrema reſeruantur, ut †in medicamenti confectione, {cera iā liquefacta hæc indātur. Quomodo aūt præparandū ſit medicamentū, & qs eius vſus, iam oſtendimus. *Acopon, quod ex Melle inſcribitur. Valet ad laſsitudinum moleſtias, neruorum contractiones. Benefacit Opiſthotonicis, & Canina conuulſione affectis. Dicitur Tetramyron i. ex quatuor vnguentis confectum.* Mellis vncias tres, irini vncias tres, roſacei vncias tres, cyprini vnc. iii, gleucini vnc. iii, ceræ vnc. iii, terebinthinę vnc. iii. Mel ſeorſum coquitur: q̄ liquari poſſunt, liquefiūt: & in mortariū cōiecta oīa ſimul cōtundūtur, lęuigātur q;, & excepta vſui ſunt. *Aliud.* Cyprini, irini, roſacei, gleucini, ſingulorū heminas ſex, ceræ denariorū pōdo xxiv, terebinthinæ denariorū pōdo viii, mellis denariorū pōdo ſex: præparato, ac vtitor, ſicut prædictū eſt. *Aliud vocatur Lexopyreton, id eſt febrem finiens.* Roſacei, irini, gleucini, cyprini, ſingulorum heminas qua-

* Al. amaracini, & ita omnino videtur legendum. κατὰ τὴν τοῦ φαρμάκου σκευασίαν, i. in præparatione, ut trāſlatis interp. In antiquis. μετὰ τὴν τοῦ. i. poſt medicamētis confectionem.

B tuor: ceræ denariorū pondo xii, terebinthinæ denariorū pondo quatuordecim, myrrhæ ſtactę denariorū pondo iv, mellis cocti denariorū pōdo ſedecim: cōficito, ut docuimus. *Aliud ex collectaneis* *Aphrodiſei.* Roſacei, irini, cyprini, ſingulorum heminas quatuor: ceræ denariorū pōdo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anſerini denariorū pōdo duodecim, terebinthinæ denariorum pōdo quatuor, ſtactæ denariorū pōdo quatuor, opobalſami denariorū pōdo duorū, mellis cocti denariorū pōdo viii: cōficitur ſuperiorū modo. *Aliud Acopon, Dyſodes i. fœtidum dictum, ad idem.* Ceræ denariorū pondo viii, terebinthinæ denariorū pōdo viij, chalbani denariorū pōdo ſex, guttæ ammoniaci denariorū pōdo ſex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorū pōdo viii. Præparato ad modū prædictū, & utitor mero, & diluto. *Aliud ad omnem neruorum ex conſenſu dolorem.* Reſinæ terebinthinæ denariorū pondo quinquagintaſex, ceræ denariorū pondo xxviii, guttæ ammoniaci denariorū pōdo trigintaduorū, chalbani denariorū pōdo xxxii, medullę ceruinę denariorū pōdo vigintiquatuor, mellis cocti denariorū pondo vigintiquatuor, olei veteris heminas duas: ammoniacū aceto ſoluit. *Aliud.* Cerę denariorū pōdo xxiv, terebinthinæ denariorum pondo xxiv, chalbani denariorum pōdo ſex, guttę ammoniaci denariorū pondo ſex, olei veteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorū pōdo viii, ſtyracis denariorū pon-

* Al. Aphrodę.

C do xvi: præparato ſimiliter. *Aliud.* Ceræ denariorū pondo * vigintiquatuor, terebinthinæ denariorum pondo ſedecim, chalbani denariorum pondo vi, ſtyracis denariorum pōdo viii, olei veteris heminas duas, mellis heminam vnam s: medullæ ceruinæ denariorum pondo viii, ſalis floris quantum ſatis eſt: ammoniacum aceto ſoluitur. *Aliud. Benefacit Iſchiadicis & Opiſthotonicis. Sanat omnem neruorum ex conſenſu dolorem.* Ceræ pondò vncias ſex, terebinthinæ poudo libram vnam, guttæ ammoniaci pondo vnciam* vnam, opopanacis pōdo vncias duas, chalbani pondo vncias duas, medullæ ceruinæ pōdo vncias duas, medullæ taurinæ pōdo vnc. ii, œſypi pōdo vncias ii, olei irini heminam, mellis pondo vncias *tres: conficito ratione prædicta. *Aliud ad uehementes laſsitudinum affectus, & neruorum contractiones.* Cerę denariorum pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo xxv, aphronitri denariorum pondo vi, œſypi denariorū pondo vi, mellis cocti denariorū pondo vi, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, medullæ ceruinæ denariorum pondo vi, chalbani denariorum pondo vi, ſeui taurini denariorum pondo vi, baccarum ſiccarum lauri denariorum pondo vi, olei heminam, vini marinæ expertis heminam: præparatur ſicuti priora. *Aliud Aſcuntianum inſcriptum.* Ceræ pondo vnc. ii, chalbani pondo vncias tres, nitri pōdo vncias *tres, terebinthinæ liquidæ pōdo vncias tres, œſypi pondo vnc. ii,

* Aliter xxviij.
* Aliter iv.
* Aliter vj.
* Aliter vj.

D ſeui taurini pōdo vnc. ii, olei cyprini pōdo uncias quatuor, olei melini pōdo vncias iv, irini pondo vncias quatuor, mellis pōdo vncias quatuor, olei communis poudo vncias tres, olei veteris pondo uncias quatuor, guttæ ammoniaci pondo vnciā vnam, thuris pōdo vnciam vnam, præparatur ut alia. *Aliud.* Olei veteris ſextarium unum s, terebinthinæ pondo libram vnam, guttæ ammoniaci pondo vncias* duas, ceræ pondo ſelibram, chalbani pondo, vncias tres, œſypi pondo vncias duas, thuris pondo vnciam vnam, æruginis pondo vncias duas, mellis † heminas duas,} medullæ ceruinæ pōdo uncias tres, ſeui anſerini pōdo vncias duas, uini heminas duas, aphronitri pōdo uncias duas: conficitur inſtar ſuperiorum. *Aliud Chloracopon i. Acopon viride. Succurrit Opiſthotonicis, Iſchiadicis, ſolutis, & tremulis.* Myrrhæ denariorum pondo iv, guttæ ammoniaci denariorū pondo iv, thuris denariorum pondo iv, nitri denariorum pondo iv, æruginis denariorum pondo quatuor, opopanacis uncias decē, chalbani pōdo uncias quatuor, terebinthinæ pōdo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabathrini vnguenti ſextarij dimidiū, cyprini ſextarij dimidium: aceti, quantum ſufficit. Ammoniacum, myrrham, nitrum diſſoluito: iam ſolutis opopanacē, chalbanū adiungito: his læuigatis liquata ſuperfundito, miſcetoq;: exceptis vtitor. *Aliud.* Myrrhæ denariorū pōdo quatuor, terebinthinæ pōdo libras duas, ceræ denariorum pondo duorum:

* Aliter j.
* Al. vnc. iv.

do duorum: guttæ ammoniaci,thuris,nitri,æruginis,ſingulorum denariorum pōdo quatuor: vn E
guēti melini ſextarij dimidium,cyprini pōdo vncias tres,irini pōdo vnc.iii, olei veteris ſextarios
tres, opopanacis pōdo vnc.iii, chalbani pondo vnc.iii, aceti qđ ſufficit: ꝑparatur,ut dictum eſt.
Aliud ad diuturnos affectus valde generoſum. Ceræ pondo minā unam,olei veteris ſextarios qua-
tuor,terebinthinæ pōdo librā vnā,myrrhæ pōdo vnc.iv,thuris pōdo vnc.iii, opopanacis pōdo
vnc.iv: cucumeris agreſtis radicis,æruginis,nitri,ſingulorū pondo vnc.iv: piperis albi pōdo vnc.
ii,chalbani pōdo vnc.iv,medullæ ceruinæ pōdo vnc.iv, vnguenti cyprini pōdo vnc.iv,irini vn-
guēti pōdo vnc.iv,vnguēti melini pondo vnc.iv,rutæ uiridis ſurculorū pōdo vnc.tres,aceti qđ
ſatis eſt. Cucumeris agreſtis radices, & rutā cū aceto incoquito, deīde liquorē expreſſum aridis
inijcito,læuigata accurate liquaris excipito: ac interdū pharmaco ſyncero, interdū diluto vtitor.
Hoc aūt ꝓ rōne ſubiectorū affectuū fiet. *Aliud Baſſi Pharmacum confectū. Hoc ipſo vſus, cū neruo
rū reſolutione prius tētaretur, ſeruatus eſt*. Olei myrtei pōdo vnc.iv,cyprini pōdo vnc.iv,olei vete
ris pōdo librā s,atramēti ſutorij pōdo librā s,ceræ pondo librā,terebinthinæ pondo librā s,chal-
bani pōdo vnc.iii,mānæ pōdo vnc.iv,opopanacis pōdo vnc.ii, brioniæ radicis pōdo vncias qua
tuor,æruginis pōdo vncias quatuor,aphronitri pondo vncias iv, piperis pōdo vncias duas,pyre
thri pondo vncias quatuor,adipis hœdini pōdo vncias ſex, euphorbij pōdo vncias quatuor,ace F
ti quantū ſatis eſt. Bryoniam,pyrethrū,cum aceto incoquito: deinde liquorē expreſſum,aridisq́;
probe læuigatis adiectū,liquatis excipito: vſus oſtenſus eſt. *Aliud ex caſtorio, ſolutis, & omni diu
turno malo auxiliatur*. Oeſypi pōdo vncias tres,medullæ ceruinæ pondo vncias quatuor,terebin
thinę pōdo vncias tres,guttę ammoniaci pondo vncias duas,chalbani pondo vncias duas,caſto
rij pondo vncias duas,piperis albi pondo vncias duas, euphorbij pondo vncias duas,adarces pō
do vncias duas,nitri ſpumę pōdo vncias duas,opopanacis pōdo vncias duas,olei ſtyracini pōdo
vnciam vnam,olei irini pondo vncias duas, olei veteris heminam vnam, ceræ pondo libram s:
componitur aliorum modo. *Aliud cuius vſu Baſſus longo tempore Paralyſi infeſtatus, etiam ab hoc
morbo conualuit*. Olei myrti,melini,cyprini,ſingulorum vncias quatuor: olei veteris ſelibram,ce
* Aliter s. rę pondo *vnum,terebinthinę ſelibrā,chalbani vncias quinque,thuris vncias quatuor,opopana
cis vncias duas,æruginis vncias duas,bryonię radicis vncias quatuor,aphronitri vncias quatuor,
piperis vncias duas,pyrethri vncias duas, adipis hœdi vncias ſex, euphorbij vnciam vnam,aceti
quantum ſatis eſt. Compoſitio hmōdi medicaminum cōis eſt. *Alia Collinitio Podagricorum, ac ar
ticulari morbo laborantium ex ſale confecta: toto affectu liberat. Vſus eſt quotidie*. Salis inquinati,hoc
eſt ipſius terræ pondo, aluminis fiſſi pondo, fœcis vini Italici ſextarium, lapidis aſij floris vncias G
quatuor. Arida ſtudioſe conterito, & fæce addita accurate læuigato: quibus olei veteris ſextariū
affundito,rurſusque cōdito,ac excepto vtitor. In aliis ſcripturis melle attico excipitur. *Aliud*. Sa
lis inquinati pondo vncias tres,aluminis fiſſi pōdo vncias tres,lapidis aſij floris pōdo vncias tres,
*Al. vncias vi. thuris pondo *ſemunciam, myrrhæ pondo *ſemunciam, fæcis vini Italici ſextarij dimidium: præ-
* Al. vncias vi. parato uti prædiximus. *Alia Illinitio Patroclo Cæſaris liberto compoſita: leuat toto affectu. Vtendū
eſt quotidie & mane ante balneum, & poſt ipſum: ad hæc veſperi. Sumentes ex pharmaco, quod ſatis
eſt, ſoluenteſque, & oportet pedes inungere, & citra contenſionem infricare*. Thuris denariorum pōdo
decem,piperis albi denariorum pondo decem,aphronitri denariorum pondo viii,myrrhæ dena
riorum pondo quatuor,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, aceti quantum ſufficit, olei
cyprini heminam unam s. Sicca contunduntur, cribroque tenuiſſimo incernuntur: reliqua ace-
to diſſoluuntur,læuiganturque: deinde omnia ſimul miſcentur, & tritis cyprinum inditur: exce-
ptis autem utimur. *Aliud*. Thuris denariorum pondo viii, myrrhæ denariorum pondo viii, gut-
tæ ammoniaci denariorum pondo viii: aluminis ſciſſilis, piperis albi, ſingulorum denariorum
pondo viii, nitri denariorum pondo viii, aceti quod ſatis eſt, olei cyprini heminas duas, ceræ
pondo ſelibram. Quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & tritis adijciuntur.

Aliud Neapolitæ Medicamentum, Iſchiadicis, Arthriticis, & Podagricis confectum: toto affectu H
liberat. Thuris,piperis albi,guttæ ammoniaci,myrrhæ,lapidis aſij floris,aluminis fiſſi,nitri,centau
rij ſucci,ſingulorum pondo vncias duas: fęcis vini Italici ſextarium unum: olei cyprini, laurini,
myrtei,ſtyracini,ceræ ſingulorum pondo libram vnam: terebinthinæ pondo ſelibram,chalbani
pondo vnciam,opopanacis pondo ſemunciam,liquata tritis miſcentur. *Aliud Domitio Nigrino
compoſitum, quod toto affectu liberat*. Myrrhæ ſtactæ pondo uncias duas, thuris pondo vncias
duas,guttæ ammoniaci pondo vnciam vnam: nitri rubri, uel ſalis inquinati, pondo vncias duas:
aluminis fiſſi,lapidis aſij floris,colocynthidis partis interioris,mandragoræ ſucci,mellis,euphor
bij,ſingulorum pondo vncias duas: vnguenti crocini, melini, ſtyracini, malabathrini, laurini,
gleucini, hedychroi, amaracini, adipis uituli marini, ſingulorum pondo uncias ſex: hu-
**Al. podagri-* ius penuria utendum eſt medulla cerui vetuſtiſſima: ceræ pondo libram, chalbani, pondo
cam. vnciam, terebinthinæ pondo ſelibram, opopanacis pondo ſemunciam, fœcis uini Italici ſex-
* *Infra pagin.* tarium: præparato, quemadmodum ſupra dictum eſt. Hac confectura vtemur poſt * po-
271.d. ſcripſū eſt Aburnio. darcem, cui titulus eſt Pompeij pretioſa, * Sabernio Valenti compoſitam. *Medicamentum
ex Populo*,

A *ex Populo. Benefacit Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, Tremulis. Valet item ad vſum quotidianum.* Populi nigræ ſurculorũ põdo minã, cucumeris agreſtis radicis põdo libras quatuor, caſiæ fiſtulæ põdo libras duas, vnguenti crocini pondo libras duas, croci põdo vnc. tres, vini odori ſextarios xii, olei ſabini ſextarios decẽ, ſampſuchi põdo libras quatuor, cerę põdo libras quatuor. Surculos populi diligenter cõtuſos in vaſe duplici vnguentario cõtineto: ac his ſampſuchum cucumeriſq; radices in craſſiora fruſta cõciſas adijcito, his vinũ ſuperfundito. Oĩa diebus nouẽ macerari ſinito: ſequẽti die oleũ adijcitur: & rurſus accurate tũſa igne nõ acri incoquito. Poſtea liquori expreſſo, cerã deraſam & medullã læuẽ factã indito, igni impoſita coquito. Vbi liquata fuerint, ab igne tollens, crocinũ adiungito, moueto q; cõtinue. Crocinum vero lęue factũ, terreſtris teſtudinis ſanguine excipito, vt olei veteris craſſitudinẽ habeat. Porrò iugulatur teſtudo, iuxta clauiculam arũdine vtrinq; trãfixa. Liquata croco iniecta rurſus tũdito, exceptiſq; vtitor. Medicamentũ toto affectu leuat. Multo aũt præſtantius euadit, ſi teſtudinis ſanguinem copioſum recipiat. *Aliud. Valet ad moleſtias ex perfrictione, & contuſiones ex ictibus.* Populi nigrę ſurculorũ põdo minã, cucumeris agreſtis radicis pondo minas quatuor, caſiæ fiſtulæ pondo libras duas, medullæ ceruinę põdo libras duas, croci põdo libras tres, vini odorati ſextarios duodecim, olei libras decẽ, ſampſuchi põ-

B do libras quatuor, ceræ libras quatuor: ſanguinis terreſtris teſtudinis quantumcunq; indideris, medicamentũ nihil offendes, ſed potius iuuabis: ꝑparatur modo prædictorum. *Aliud Acopon Dia Phrynon. i. ex rubetis ranis. Hoc vſus vir Xyſtacus. i. iaculator, & Acopo & malagmate, à toto affectu conualuit.* Confectio ita hẽt. Olei veteris ſabini põdo libras tres, cucumeris agreſtis radicis põdo libras tres, ceræ põdo libras tres, apochymaris põdo libras tres, adipis ſuilli veteris põdo libras tres: ranas rubetas magnas numero tres, uel ſi hæ nõ ſint, paruas quinq;: medullæ ceruinæ põdo vncias tres, aphronitri põdo vncias tres, ſulfuris viui põdo uncias tres, olei laurini põdo vncias tres, olei irini põdo vncias tres, vnguẽti malabathrini põdo librã, ſãpſuchi põdo librã. Radices in craſſiora fruſta ſectas, ac ĩ oleũ ſimul cũ ſampſucho cõiectas, ſupra prunas incoquito. Vbi radices inaruerint, humorẽ exprimito, radices quidẽ & ſampſuchũ abijcito: ranas in ſportulã textã imponens, huiuſq; oras cõſuens, & oleo expſſo cõmittens, rurſus vas coopertũ igni ſupraponito: vbi iam ſatis magnũ tẽporis ſpatiũ interceſſerit, ut ranæ illiquatæ fuerint, ſportula depoſita humore expreſſo abijciatur: reliqua oleo liquata indito, mouẽs ſine requie: poſtremo medullã & chalbanũ adiungito: poſtq̃ ſoluta fuerint, ab igne tollito: ac modicè refrigerari ꝑmittens, arida tũſa, ac tenuiſſimo cribro ſecreta inſpergito: mouẽs aſſidue; in mortariũ demiſſis, iterumq; tũſis, malaba-

C thrini vnguenti põdo & ſemiſſem adiungito, & rurſus tundito: excepta uaſe plũbeo, vndiq; obturato, ut nihil ꝑſpiret, ſeruato. Veteris medicamento interim vt malagmate, facta morbi inclinatione, interim ut enchriſmate. illinitione. Nã pharmaci, qđ ſatis eſt, capientes, ſoluenteſq; vnguento, ut cerati humidi ſpiſſitudinem habeat, vtimur. *Aliud Halici confectum pharmacum, in quo verſans Halicus, cũ affectu adeo infeſtaretur, ut corpore diſtorto eſſet, uſurpabat: & toto malo liberatus eſt. Data eſt confectio Valerio Paulino* Habet autẽ in hunc modũ. Olei ſabini libras iii: populi nigræ ſurculorum librã, quæ cũ nõ adſint, ſampſucho vti oportet, duas ipſius partes adijcientes. Habet aũt & ſampſuchi, cyprini, irini, maſtiches, ſingulorũ librã: myrrhæ ſtactæ ſelibram, ceræ trientẽ, apochymatis libras iii, adipis ſuilli pĩguis libras, iii, ſulfuris viui vnc. iii, nitri ſpumæ vnc. iii, chalbani lib. iii, medullæ ceruinæ unc. iv: teſtudinum terreſtriũ x ſanguis immittendus eſt medicamini præparato, & iã trito. Porrò cõficiendũ eſt, vti diximus. In vſu, medicamẽti librã i. auferẽtes, opobalſami vnc. iii, vnguẽti malabathrini vnc. i, cõdimẽti gratia illi indere conuenit. Hoc in quotidianos vſus ita præparatur. *Aliud id ipſum Halici, a Valerio Paulino aliter confectum.* Ceræ põdo libras iii, cucumeris agreſtis radicis pondo libras tres, apochymatis põdo lib. tres, adipis ſuilli pinguis põdo libras iii, olei ſabini põdo tria, cyprini põdo, ſuſini pondo, crocini pondo, †

D ſtactæ pondo ſelibram, medullæ ceruinæ pondo & ſemiſſem, chalbani pondo & ſemiſſem, rubetas quinque: ſampſuchi, vel populi nigræ ſurculorũ, pondo tria: ſulfuris ignẽ non experti pondo vnc. iii, aphronitri põdo unc. iii, teſtudinũ plurium ſanguinem: cõficito quemadmodum prędixi.

† *Additur in antiquis, maſtiches libram unam.*

Aliud Flauij Clemẽtis confectũ pharmacum. Huius vſu nouimus homines toto corpore diſtortos à Podagra Chiragraq́, adeo conualuiſſe, ut citra noxam obambularent. Olei ſabini pondo xii, cucumeris agreſtis radicis pondo xii, ceræ pondo, terebinthinæ põdo, medullæ ceruinæ põdo, chalbani pondo, ranas numero ſex. Oleũ diuidimus, & ſeorſum in eo ranas, ſeorſum itẽ radices incoquimus: deinde liquore percolato, ad pharmaci cõfectionẽ utimur. Pharmacum autem acopi vſum præſtat, Valerio Paulino ſcripturæ hunc in modũ adijciente: ſampſuchi ꝑpondo vnum & ſemis, vnguẽti crocini põdo, malabathrini põdo, opobalſami põdo vnc. iii, teſtudinum x ſanguinem, medullæ ceruinæ põdo duo, chalbani põdo duo, adipis ſuilli ueteris põdo tria, apochymatis pondo, ceræ põdo tria ſemis, ſulfuris viui põdo vnciam, aphronitri pondo vnc. iv, rubetas tres, teſtudinum xv. ſanguinem: & loco crocini ſyriaci põdo, ſampſuchi põdo ſemis ponitur: ſuperiorum modo præparatur. *Aliud Põpeij Sabini. Polyteles i. pretioſum, inſcribitur.* * *Aburnio Valenti præparatum fuit. Vtile eſt Iſchiadicis, Arthriticis, Podagricis, Tremulis, & ad omnem neruorum diſpo-*

* *Supra pag. 270 b. ſcriptũ eſt Saberno.*

ſitionem

† Al. libram v. m.
* Al. pondo s.

ſitionem. Compoſitio talis eſt. Sampſuchi pōdo duo, fænigræci † pōdo duo, meliloti pondo, roris E
marini pōdo, brathyos pōdo ſemis; cachryos pondo, cyperi pōdo, abrotoni * pōd ii; cardamomi
pondo ſelibrā; baccarū lauri pōdo ſelibrā; vini odorati ſextarios xxiv, vnguēti irini pōdo xv, cy
prini pondo ii; ſyriaci pōdo ii, ceræ pōdo duo, terebinthinæ pondo, chalbani pōdo vncias duas;
opopanacis pōdo vncias tres; guttæ ammoniaci purgatę pōdo vncias quatuor; piperis lōgi, nitri
rubri, lapidis aſij floris, colocynthidis partis īterioris, aluminis fiſſilis, ſingulorū pōdo vnc. iv: thu
ris pōdo vnc. iii, cētaurij pōdo vnc. iv: mādragoræ ſucci, myrrhę ſtactę, mellis cocti, ſingulorū pō
do vn. iv: rubetas ranas magnas numero vi, teſtudinū terreſtriū x ſanguinē. Medicamentū variē
cōponitur. Aromatica ſiccaq; craſſius contuſa, vaſiq; duplici vnguentario iniecta, vino ſuperfu
ſo, triduū macerari permittemus. Quarto die vino, quātū ſatis eſt, ablato, guttā ammoniaci, thus,
chalbanū, & opopanacē imbuimus, & reliquos ſuccos: hæc diſſolūta læuigamus: quibus factis læ
uibus tunſa cribrataq; alumē, nitrū rubrū, colocynthidē, lapidis aſij florē, piper, & reliqua arida
immittimus ſimulq; terimus: his myrrhā ſtactē, & mel adijcimus. Sic iā præparatis, oīa liquida
his, quæ in vino macerātur, affundito: igni ſuperpoſita coquito, mouēs continue. Vbi bona vini
pars cōſumpta fuerit, humorem exprimito: cui ranas imponēs, ſicut ſupra dictū eſt, incoquas, &
tūc liquida adijcias. Hæc liquata ab igne deponens, læuigatis indes, ac rurſus tundes: exceptis vti F
tor. *Aliud Acopon Metaſyncriticum. Auxiliatur Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, & Tremulis. Vteba
tur Iulius Secundus. Diuturnos affectus demolitur, capite dolentes adiuuat*: Adarces pondo vnc. ii,
myrrhæ ſtactæ pōdo vnc. ii, aphronitri pōdo vnc. ii: euphorbij, opobalſami, ſingulorū pōdo vnc.
ii: ſtyracini vnguēti pōdo. Arida tūditur, cribrāturque: his myrrha ſtacte, & opobalſamū adijciū
tur: denuo tūſa ſtyracino excipiunt. Ac interim p ſe, interim alteri miſtū vſui eſt medicamen. Cō
ctionem quoq; adiuuat. *Aliud Orphito compoſitum, cuius vſu Thoracis affectu moleſto, & iā innē-
terato liberatus eſt*. Adarces pondo vnc. ii, myrrhæ ſtactæ pōdo vnc. ii, aphronitri pōdo unc. iii, eu
phorbij † pōdo vnciæ dimidiū, malabathrini vnguēti pōdo, foliati Romanis dicti pōdo ſelibrā, ce

† Al. pondo vncias. vi.
† Aliter. vi.

ræ pōdo vnc. ii, opobalſami pondo vnc. ii. Præparatur in modū prædictū. *Aliud Neapolitæ, quod
Agavppa compoſitum fuit*. Adarces ablatis arūdinib' pōdo vnc. iii, euphorbij pōdo vnc. † ii, aphro
nitri pōdo vnc. iii, ſtactæ pōdo vnc. iii, opobalſami pōdo vnc. iii, vnguēti malabathrini primi pō-
do, foliati pōdo ac ſelibrā, hedychroi pōdo ſelibrā, crocini pondo ſelibrā, nardi aſianę conſecrato
riæ primæ pondo ſelibrā, ceræ pondo vncias tres: conficito vt priora. *Aliud Miracopon, hoc eſt ex
Acopis & vnguentis conſtans, Regiū ad inueteratos affectus. Item coctionē adiuuat*. Calami aroma-
tici, carpobalſami, amomi, cardamomi, iunci floris, caſiæ roſā ſpirātis, meliloti, ſampſuchi, bra- G
thyos, fęnigræci, cyperi, nardi, piperis albi ſingulorū pōdo vnc. iii. myrrhæ troglodyticę pōdo ſe
librā, euphorbij pōdo ſelibrā † vini falerni ſextarios xvi, vnguēti malabathrini primæ cōfectionis

† *Additur in antiquis. Adarces ſelibrā, nitri ſelibrā.*

pondo ii, nardi primæ cōpoſitionis pondo, foliati primi pōdo, opobalſami pondo, crocini pōdo,
ſtyracini primi pōdo, amygdalini pondo, comageni pōdo, gleucini pōdo, irini pōdo, hedychroi
pondo ii, amaracini primi pōdo ii. Coquitur vnguēti modo. Nimis quā bonum medicamentum
eſt. Clerici Primipilario cōpoſitū eſt. Benefacit iſchiadicis, arthriticis, ſolutis, tremulis. Valet ad
conuulſa, ruptaque: itē ad ſcirrhoſos viſcerum affectus. Et concoctiones iuuat vētriculi orificio
& dorſo illitum. *Aliud compoſitum Aquilia Secundilla*. Euphorbij, opobalſami, myrrhæ ſtactę ſin
gulorum pondo vnc. ii: nitri ſpumæ pōdo vnc. iii, ceræ tantundem vnguenti malabathrini pon-
do, foliati pōdo ſelibrā, crocini pondo ſelibrā, nardi vnguenti pondo ſelibram, hedychroi pon-
do ſelibram, amaracini pōdo ſelibram. Conficitur, quo dixi modo. Hæc quidem ſufficiebant. Et-
enim Aſclepiades cōfecturas ipſorū & vſus accurate tradidit. Andromachus aūt, ut ſolet, negli-
gentius, neq; ad quid eorum ſingula valeant, indicans, ſed nobis conijciendum relinquēs: nā ceu
ad artis peritos ſcripturas ſemper conſcripſit. Verum qm̄ nonnulla acopa inuicē ſibi ſimilia, in
ſymmetrijs deſcrepant, ideo hæc quoq; appoſui, ꝙ lectores ex ijs, q̄ Aſclepiades docuit, de ijs ſi-
mul ratiocinari queant, cuiuſmodi acopa, quibus vitiis potiſſimum conducant. Dicemus autem H
& nos, vbi vniuerſales quoſdam ſermones de ipſis retulerimus, unde accuratiore via, ac ratio-
ne ad eorundem vſus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

Quæ Andromachus Acopa ſcripſerit. CAP 13.

A*copum viride Haliei*. Ceræ, terebinthinæ, olei veteris, ſingulorum pondo & s. aphronitri
pōdo vnc. iii. chalbani pōdo vnc. iii. æruginis raſæ pōdo vnc. iii. opopanacis pōdo vnc. vi.
guttæ ammoniaci pōdo vnc. iv. mannæ pōdo unc. iii. aceti pōdo vnc. ii. melini pōdo vnc. ii. cy-
prini pondo vnc. ii. irini pondo vnc. ii. ſeu caprini pondo vnciam. *Aliud Acopum bonum*. Ceræ
pondo xvi. aphronitri pōdo vnc. viii. baccas lauri numero viii. piperis albi denarij pondo vnius.
crocomagmatis quantū ſufficit, medullæ ceruinæ denariū pondo duum, myrrhæ, denarij pōdo,
ceræ denarij pondo vnius, vini rhodiaci denarium, aceti parū aridis adijcitur. *Aliud Baſſi Stoici*.
Cucumeris agreſtis radicis pondo. {caſtorij pondo vnc. ii. medullæ ceruinæ pondo vnc. vi. olei
veteris pondo ii, ceræ pondo vnū, } aphronitri pondo vnc. iii. baccarum lauri ſextarios duos, ru-
tæ viridis faſciculum manipularem, roriſmarini tantundem, olei ſabini veteris pondo decem,

Radices,

A Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimũtur, poſtea liquata ſuperfunduntur. *Alind.*
Opopanacis pondo vnciam, reſinæ pondo vnciam, reſinæ pityinę pondo ij, ceræ pondo, guttæ
ammoniaci pondo vnc.ij, œſypi pondo vnc.ij, olei veteris ſextariũ vnũ ſemis, ſalis floris pondo
vncias duas. *Alind.* Ceræ pōdo medullæ ceruinæ pondo vnc. ij, vnguenti babylonij pondo,
hedycroi pondo, ſtactæ pondo, malabathri pondo vnciã, nardi pōdo vnciam, opobalſami pon
do vnc.vj. In marina vel muria medullã liquato, liquabilia curata ſimul committito, poſtremò
opobalſamũ: at ſi liquidum ſit acopon, plus ceræ indito. *Alind Acopon Quadrati.* Irini vnguenti
vnciã, cyprini vnciã, laurini vnciã, olei veteris vnc.iij, terebinthinæ vnciã, medullæ ceruinæ vn-
ciã, {ceræ vnciam,} œſypi vnciam, piperis vnciam, nitri denariũ pondo iiij, ſulfuris ignẽ nõ ex-
perti denariũ pōdo iv, pyrethri denarium pōdo iiii, mellis vnciã. Liquata ſiccis miſcentur. *Alind
Acopon Fœtidum.* Terebinthinæ denarium pōdo lvi, ceræ denarium pondo xxviii: œſypi, mellis,
medullæ ceruinæ guttæ ammoniaci, chalbani, aphronitri, interdũ opopanacis, baccarũ lauri, ſin-
gulorũ denariũ pōdo vi: olei veteris ſextarium, vini heminas iiq quidã caſtorij denariũ pōdo triũ
addunt. *Alind ex ſampſucho.* Ceræ pōdo, olei omphacini ſextarios iii, ſampſuchi ſextariũ, fœni-
græci ſextariũ, vini veteris ſextarios quatuor, maluæ faſciculũ: herbæ mercurialis, quã Græci li-
nozoſtin vocant, faſciculũ: cucumeris agreſtis radices. *Alind, vt Andromachus.* Sampſuchi noui,
B toriſmarini, aſpalathi, brathyos id eſt herbæ ſabinæ, fœnigræci, ſingulorum ſextarios* duos: ceræ *Aliter j.
pondo, vini veteris ſextarios iiii. gleucini ſextarios iij. *Alind à Philocle acceptum.* Olei decocti per
multũ, radicum cucumeris agreſtis ſextarios iii, ceræ minam, terebinthinæ minã, medullæ cerui-
næ denariũ pondo xxv, adipis anſerini denariũ pondo xxv, chalbani denarium pōdo xus, ſam-
pſuchi ſextariũ, toriſmarini ſextariũ. Hæc poſtrema cũ vino odorato tũ læuigantur, tum miſcen
tur: fit aũt & malagma cera copioſiore iniecta. *Alind Acopon confectum, vt Aphrodas.* Aphroni-
tri denarium pōdo trium, piperis grana quadraginta, & longi totidẽ, thuris denarium pōdo xvi.
His tritis vini odori chii vel rhodii heminam ſuperfundito, mellis denarios ix: deinde in patella li
quato ceræ tyrrhenicæ denarium pōdo xii, ſeui taurini denariũ pōdo xlii. *Alind quod erat Aſpha
larteſii.* Crocomagmatis denariũ pōdo quatuor, medullæ ceruinæ denarium pōdo xii, œſypi de
narium pōdo vi, adipis anſerini vel ſuilli denariũ pōdo xii, terebinthinæ denariũ pondo xii, irini
denarios xviii: cyprini, gleucini, ſingulorum denarios xviii, Mel liquatur, deinde ſiccis admiſcet:
ac vbi ſimul cum his quæ in mortario ſunt, læuigaueris, in vſus condes. *Alind, Acopon Barbari-
cum, ex euphorbio, ad Iſchiadicos, aliaq́ multa.* Opopanacis pondo vnciam, tyrrhenicę pondo vn-
C ciam, terrebinthinæ pōdo vnc.ii, chalbani pōdo vnciã, guttæ ammoniaci pōdo vnc.ij, euphor-
bij pōdo vnc.ii, caſtorij pōdo vnc.ii, piperis albi pondo vnc.ii, medullæ ceruinæ pondo vnc. iiii,
œſypi pōdo vnc.iv, limneſtridis pōdo vnciæ dimidiũ: ſtyracini, laurini, amaricini, ſingulorũ vnc. *Aliter vj.
*tres, olei veteris ſextarios ii, hedychroi vnc.vi: pparato vtitor. Valet ad deſperatos neruorũ affe-
ctus, itẽ pprie ad iſchiadicos. *Alind Acopon, quo Aruntius Aquila curatus eſt. Benefacit Coxendicũ
dolori, omniq́ neruorum diſtenſioni.* Opopanacis pōdo vnc.ii, {chalbani pōdo vnc.i, terebinthinæ
pōdo vnc.ii, piperis albi, caſtorij, vtriuſq; pōdo vnc.iii:} œſypi pōdo ℥.iv, caſiæ pōdo vnc.iv, me-
dullæ ceruinæ pōdo vnc.iv, ceræ pōdo, ſtyracini pōdo vnc.vi, irini pōdo vnc.vi, laurini pondo
vnc.vi, olei veteris* pōdo, euphorbij pōdo vnc.ii, guttæ ammoniaci pondo vnc.ii. Euphorbiũ cũ *Al. pondo ii.
pauco melle miſceto. *Alind Glyti, vt Philoxenus grammaticus.* Ceræ pōdo libras* duas, guttæ am *Aliter j.
moniaci pōdo librã, chalbani pōdo librã s, ſtyracis pōdo librã, bdellij pōdo librã, myrrhæ pondo
unc.ii, thuris pōdo unc.x, œſypi attici pōdo libram, ppolis pōdo librã, reſinæ terebinthinæ pon-
do librã, olei veteris pōdo ii: cyprini, irini vnguenti amygdalini, ſingulorũ pōdo ii: ſyriaci pōdo
iii, opopanacis pondo: * præpara. *Alind Acopon viride, vt Clemens Sertorius, quo utor.* Aeruginis *Al. pōdo j. ſ
raſæ pondo vnc.vi, reſinæ frictæ pondo vnc. quatuor, olei myrtei pondo, lẽtiſcini pōdo, olei ue-
teris pōdo, laurini pōdo ii, ſyriaci pōdo, gleucini pondo tria, adipis* agnini vncias tres, ceræ pon- *Al. vrſini.
D ticæ libras iij, chalbani pondo libram: myrtei tenerorum foliorum, rutæ foliorum viridium, toriſ-
marini uiridis, lauri foliorũ tenerorum, ſingulorum unc.vi: herbæ faluiæ ſelibram. Viridia tundũ-
tur, & oleis per noctem & diem macerantur, deinde cum liquabilibus incoquũtur: cum ab ignę
depoſueris, ærugo inditur, percolata reponuntur. Facit ad omnem neruorum laborem.

Alind Acopon calfaciẽns, vt Caſtus, ad diuturnos affectus, & conuulſiones. Pyſſælei ſextarium
ſyriaci unguenti tantundẽ, iridis illyricæ parem modum, terebinthinæ pōdo librã, axungię pon
do libram, raſuræ naualis pondo unciam. Incoquito, ruta uiridi mouens. *Alind Acopon Orionis
Pexoris bonum.* Ceræ pōdo libras vi, ppolis pondo libras v, iridis illyricæ pōdo libras quatuor, re
tebinthinæ pōdo libras iv, opopanaci ſpondo libras iu. olei ueteris pōdo iv, chalbani pondo li-
bras duas, olei lẽtiſcini pōdo iii, myrtei pondo iij, guttæ ammoniaci pōdo libram, medullæ cer-
uinæ pondo libras tres, œſypi pondo libras vi, baccarum lauri pondo libram, ſtyracini pondo
tria, amygdalini pondo tria, ſeui uitulini pondo libras iij, & leonini pōdo libram ſemis, opobalſa
mi poudo libram ſemis. Præparato diligenter. *Alind Myracopon bonum.* Malabathri, hedy-
chroi, nardi crocini, babylonij, ſingulorum ſelibrã: ſtactæ opobalſami, ceræ, comageni, ſingulo-
rum

rum vnc.vi.aloes vnc.ii,mellis vnc.iii:conficito.*Aliud Myracopon,quo utor*.Cerę candidæ pondo E
vnc.ii,adipis anſerini odoramētis cōditi vnciā,ſeui taurini odoramētis cōditi vnciā,adipis leoni-
ni odoramētis cōditi vnc.ii,crocodili odoramētis cōditi vnciā,medullæ ceruinæ vnciā, ſalis am-
moniaci vnc.ii,piperis albi vnc.ii,thuris vnciā,cinnamomi vnc.iii,aphronitri vnciā,iridis illyri-
Al.ſextarios duos. cæ ſextarios ii,nardi vnguēti*ſextariū,malabathri alexandrini ſextarios ii, ſtactæ libras ii, ſyriaci
crocini lib.ii,mellis libras iv,opobalſami ſextariū,comageni libras ii.Parato, uti nouiſti. *Aliud
Myracopon*.Ceræ tyrrhenicæ vnc.vi,ammoniaci vnc.iii, euphorbij libras iv, piperis albi vnc. iv,
limniſtridis vnc.iv,magmatis malabathri vnc.vi,opobalſami pondo,malabathri pondo, ſtactes
vnc.vi,foliati vnc.vi,nardi pondo tria.

Gleucini.i.Muſtei vnguenti confectiones. CAP. 14.

G*Leucini confectio iuxta Andromachum*.Poſt pdicta acopa Andromachus Gleucini cōfectio
nē deſcripſit,non male ipſa acopis vnguinibus adiungens:quippe ad dolorē, laſſitudinēque
tollendā lōge eſt accōmodatiſſimū. Traditur aūt ab eo ſic ad verbū.*Gleucini confectio,qua vtor*.
Myrrhæ pōdo lib.ii,nardi indicę pondo lib.ii,coſti pōdo libras iii,ſtyracis pōdo librā:bdellij,ſam
pſuchi,xylobalſami,lētiſci,cardamomi,ſpathæ,iridis illiricæ,myſyos,aſari,ſingulorū pōdo libras
ii.meliloti pōdo librā,nardi gallicę pondo libram:aſpalathi,calami, ſingulorū pōdo ſelibrā : ari- F
ſtolochiæ longę pondo librā s,roriſmarini ſeminis ſextarios ii, thuris pōdo libras iii,caſiæ pondo
†Al. ſextariū vnum. libras iii,fœnigræci†ſextarios ii,ſphagni pōdo libras ii,amomi pōdo†libras ii,corticis thuris pon
do librā,roſarum ſiccarū pondo libras ii,brathyos pondo vncias vj, fœniculi pōdo libras ii, bal-
† Al. libram vnam. ſami fructus pōdo libras ii,croci pōdo vncias*tres, baccarū lauri pōdo librā, piperis albi pōdo li-
brā,opobalſami vaſcula tria,malabathri foliorū pondo libras duas, nucleos pineos uirides ii,ru-
** Aliter vj.* tæ viridis pōdo vncias ii,ſalis ammoniaci denariū pōdo quatuor, nitri denariū pōdo quatuor,ui-
ni veteris ſextarios ii,muſti boni fictilia ij s,olei veteris libras v. Præparato diebus quadraginta.
Hæc pfatus Andromachus nō adhuc cōfectionis modū, ſicut Crito,adiecit.Inſup quot libris Ita
licis fictile,aut ſextarijs ęſtimet,ſilētio preriit.*Gleucini confectio Critonis in ſecundo de Ornatu*.Cri
to ad libri calcem,Gleucini confecturam his verbis tradidit.*Gleucinū uim hēt calefactoriam ac re-
mittentē.Vulnæ & neruis præſidiū eſt*.Huius confectiones multæ ſunt,q̄ vero ſimplex dicitur,hūc
in modū hēt.Muſti recentis vuę maroneę metretā in uas ſtanneū cōiectā,ſupra prunas incoqto:
ac vbi ter quaterue efferbuerit,metretam in fictile demiſſam,Soli exponito: olei omphacini con
gios ſex addito:lentiſci minas ſex,alij minæ dimidiū:nardi,calami, aſpalathi ſingulorum tantun G
dem:palmæ elatæ minā,cyperi minam,cardamomi octauam minæ partem,amomi tantundem,
meliloti vncias v:ſint autem omnia læuia.Deinde diebus viij.commouēs, muſtumq; repurgans
utitor.*Gleucini confectio ſecundum Dioſcoridem libro primo de materia . Scripſit autem ille in hanc
ſententiam*,Gleucinum ſimplex cōponitur ex oleo omphacino,lentiſco,calamo,nardo gallica,
ſpatha,aſpalatho,ſertula cāpana,coſto, & muſto:vinaceis vaſis, quod agomaca, vinum, & oleū
continet,circundatis xxx diebus ſingulis bis mouetur: poſtea expreſſum vnguentum reponitur
Vis eius eſt calefacere, emollire, & remittere . Benefacit rigoribus, neruorum vuluæque affecti-
bus:omni acopo efficacius eſt, ut quod emolliat . *Gleucini confectio ut Heras* . Quoniam Heras
Gleucini confectionem luculentius ipſis iuxta finem operis medicamentarij edocuit,illius,quo-
que ſcripturam ad verbum ita ſubiuncturus ſum.*Olei Gleucini compoſitio ad perfrictiones, & ner
uorum vitia potiſsimum.Iuuat Opiſthotonicos,i. quibus ceruix reflexa eſt in poſteriorem partem,nec
†Al.lana irrigua.* *in anteriorem inclinari poteſt,† oleo irriguo locis affectis iniecto*.Olei uenafrani pondo * ducenta o-
** Aliter ccl.* cto,vini falerni ſextarios xxx,muſti aminęi ſextarios cētūocto,helenij pondo duodecim,ſpathę
pondo v,aſpalathi pōdo v,hedyſari pondo ii,ſemis,artemiſiæ maternæ pondo ii.ſemis,{ cyperi H
pondo ii:}myrrhæ pōdo tria,alii pondo,piperis albi pondo ii.ſemis:ſplachni ſeu muſci pnodo ij.
ſemis,xylobalſami pondo ii.ſemis,ariſtolochiæ longæ pondo vnū vncias tres,myrti ſiccæ folio-
† Aliter x. rum{pōdo unc.i,roriſmarini ſicci vnc.v,foliorum lauri ſiccæ}vnc. † xii, bdellij pondo ij. ſemis,
iridis illyricæ pōdo ii.ſemis , ſtyracis pōdo vnum uncias tres,caſiæ ſiccæ pōdo unum uncias tres,
ladani pōdo vnum vncias tres,cardamomi pondo vnum vncias tres, croci pondo vnū vnc. tres
ſemis.balſami fructus pondo ij.ſemis,thuris pondo v,crocomagmatis pondo v,panacis pondo
vnū vncias tres,calami aromatici pondo v,aſari pondo ii.ſemis,caſiæ nigræ pōdo ij.ſemis,amo-
** Al.vnum.* mi vuæ pondo vnum vncias tres,iunci floris pōdo v,coſti pōdo quinque * vncias tres,nardi galli
cæ pōdo v:ſertulæ cāpanæ,quæ melilotos dicitur,pondo vnum vnc.iii:ſampſuchi pondo unum
vnc.iii,roſarum ſiccarū pōdo vnū vnc.iv,fœnigræci†libræ dimidiū, opobalſami vaſcula v, ma-
†Al. libras ii s. labathri unguenti pondo . Arida tunduntur & rariore cribro incernuntur , vinoq; macerantur : bdellium , etſi aridum non fuerit, & ipſum contunditur:ſin pingue extiterit,uino ipſum in
pila contundendo ſoluitur. Hæc in vas exiguum vnguentarium ſtanneumq; coniecta,ſed ita ut
nihil expiret opertum,diebus duodecim & totidē noctibus ſinuntur:muſtum vero cum his per-
maneat,vua pure expreſſa,ut nihil roris contineat.Porrò muſtum in magnū ahenum condito,
vt etiā feruori ipſius locus ſit:omnia in vino macerata adijciuntur. Oleū vinumq; bis die ſpatha

vnguen-

A vnguentaria ad horam agitantur: ſpatha uerò accurate detergatur, ne id quod acidum factum ei adhæret, medicamentũ offendat, dũ rurſus immittitur. Præparetur aũt uas operculo, & deſuper pluſculis centonibus accurate circundetur: uaſi ſubſit teſtis. Cum iã dies quindecim præterierint, ammoniacũ, & ipſum amomum inditur, craſſius contuſum. At triginta dies duplici uaſe ſupra prunas duas, uel tres feruere unguentum permittendum eſt, opobalſamo adiecto. Vaſe aũt depoſito, ac modice refrigerato unguentum defundere, reliqua ſportulis, ut ſunt calida, exprimere oportet: primũ manibus, deinde prælo molientes aliquid ungueuti gratia, in ipſum malabathrum conijcere, ſi unguentum in calente aqua fuſum immittamus: itẽ ſpatha permouere, ut miſceantur. Poſtea diem unum ſinentes, uitreis uaſis, aut teſtaceis gummi illitis reponemus.

Quæ ſcripſerit Heras

Acopa. CAP. 15.

A*Copon ad paralyticos, ſummatim ad omnem dolorem.* Rutę uiridis pondo, pulegij ſicci pondo, cyperi pondo, nitri denariũ pondo quinquaginta, fœni græci põdo, linozoſtis ſiccæ pondo, marrubij põdo, roſmarini pondo, ariſtolochiæ pondo, amygdalarũ amararũ deſquamatarũ modij dimidium, iridis pondo duo, terebinthinæ pondo duo, baccarum lauri pondo duo, cucu-
B meris agreſtis radicis põdo duo, guttæ ammoniaci pondo duo, brathydos lib. duas, ueratri albi lib. ſex, myrti uiridis lib. iij. lauri foliorum ſiccorum lib. iii. ceræ põdo iiii. bdellij pondo quatuor, uini heminas duas, albi uini congios duodecim, olei congios quatuor. Contuſis craſſius iis, quæ tundi debent, aquã affundito: ac rurſus tunſis uinum oleumq; adiungito, & noctẽ ſic eſſe ſinito. Sequenti die incoquito, dum hæc innatantia decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatem acceperit. Hæc omnia fiunt pedetentim. Dein ſublatis, expreſſiſque recrementis, ceram, reſinã, & bdellium adiicito. *Alĩud uiride Acopon ad Iſchiadas, & neruorum reſolutionem. Hoc uſus ſum in* * *Phorte.* Reſinæ terebinthinæ pondo, mannæ vnc. iiii. chalbani uncias quatuor. aphronitri unc. quatuor, guttæ ammoniaci vncias quatuor, opopanacis unc. iiii. ſeui caprini vncias ſex, æruginis vnc. v. cyprini heminam, irini heminam, & ſemiſſem, melini unc. iiii. ſyriaci vncias tres: piperis uncias tres, quidam uero vnc. iiii. olei ueteris ſeſquiſextarium, adarces vnciam, aceti quod abunde ſufficiat. Aeruginem, oppopanacem, & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta ſuperfundito. *Aliud Acopon ad Coxendicum dolores diutinos, articulorum ligationem, & Paralyſim, admodum eſt efficax.* Olei ueteris, & irini pondo ſex, laurini pondo ſex, pyracini pondo ſex, ceræ pondo ſex, terebinthinæ vncias duas piperis uncias duas, euphorbij uncias duas, { guttæ
C ammoniaci vncias tres, caſtorii uncias duas, } oppopanacis vncias duas, chalbani vncias duas, medullæ ceruinæ uncias duas. Liquabilia ubi liquefeceris, ſiccis affundito, ac unitis utitor. *Aliud Acopon ad Coxarum dolores, & in uniuerſum ad omnia.* Myrrhæ partem unam, pyrethri partem, ac dimidiam: læuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat. Vbi opportunitas accidit, rhodino admiſto utitor.

* Al Frontino.

Democratis Acoporum compoſitiones. CAP. 16.

PLurima medicinæ cum ſtudioſi dictitent
Acoporum de vſu, myracoporumque omnium,
Hæc, quæ ſient, dicam, & quo conferant modo,
Quave ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carniſq; totius, & muſculum, quibus
Moleſta laſſitudo eſt, aut perfrictio,
Aut his dolores ſimiles, ſine patentibus
Cauſis oborientes. Quin laſsitudini
D Obnoxios, & frigori, haud faciles putant,
Siqui uſi prius ita prodeant ad munia
Vitæ neceſſaria obeunda. Corporis
Et carne partes pabulo indigas ſuo
Explent, perunctis aſſumpto à cibo locis.
Qui conualeſcunt ægræ, hos, & ſenes iuuant,
Ipſis per hyemem ad veſperam linentibus.
Quæ porrò acopa faciunt, alio uobis loco
Exponam: & horum ſcripta ſubiungam ordine,
In quem uel uſum quoque ueniant, mox tranſigam.
Nunc referam, quo primum liceat facere modo.
Nanque ammoniaci bis quinas quidem uncias,
Siue uncias mauult quis, ſeu pondus aliud,
Idemq; thuris, at quaternas chalbani,
Cerui medullę tantundem: parem modum

Quinta Claßis. mmmmm Simul

Simul atticiq; deinde mittunt œſypi,
Terebinthinæ perlucidæ centum & bis duas,
Mellis recentis optimi rurſus decem,
Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Adipis recentis anſeris mollis decem,
Vini falerni quinque pluresve heminas,
Aut pauciores paulo conijciunt quoque,
Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
Id autem graue olens haud quaquam cõmiſceris,
Sic nanq; fiet, gratum ut ſit hoc utentibus.
Paratur ſic. Maiuſculo in mortario
Simulatq; thus in grumulos confregeris,
Et ammoniacum, uinum affundens protinus,
Atque hæc dimittens macerari mediocriter,
Tere cochleari: in mellis ſpiſſitudinem
Cogantur: addito mel una, atque œſypum,
Cerui medullam, quæ in pila counies.
Ac deinde cera in ollula liqueſcito,
Oleumq; totum iuncta & adipe & chalbano:
Therebinthinamq; colliquefacies, ſimul
Superfundens coeuntibus in mortario:
Sed ſpathula parua, ut refrigeſcant permoue.
Tum ſubigito tantiſper hæc omnia manu,
Vnita bene dum appareant, & humidi
Mellis boniq; craſſitudinem habuerint.
In ſtanneum uas condito, uel buxeum,
Hoc ſedulo uſus optimo ceu pharmaco.
Eſt commodiſſimum & mulieribus quoque,
Quis eſt oborta phlegmone intus: uteri
Duriciam abigit inde, ſimul & ſcirrhi metum,
Vbi peſſulo uſurpare pharmacum iubet.
Litum utero, quod indere hoc ſolent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium ulceris, ſineq; fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini unguinis
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoq; lanam intinctam addis foramini.

Aliud.

Et Viridacopon hoc efficax ſupra modum,
Vnde & laborum exordijs facit magis
Arthriticis, podagricis quoque efficax.
Hoc ante balneas medicamento litis
Et pedibus & neruis incraſſatis ſimul,
Plures fuiſſe ſanatos conſpeximus.
Habet boni thuris pondo libram unam
Ammoniaci guttæ pondo libras duas
Aphronitri quàm albiſſimi ſolum libram,
Tantundem puriuſculi attici œſypi,
Myrrhæq; lectæ, & non lignoſi chalbani,
Opopanacisq; puri, ſingulum omnium
Octo uncias exacte perpendens libra:
Quatuor euphorbij recentis uncias.
His aſperi pares dato limneſij,
Hoc nominant adarcen unguentarij
In Italia inſtitores, quiue coemunt:
Ceræ admodum bonæ duo pondo ponticæ:
Terebinthinæ tot puræ, ſemiſſem inſuper:
Olei laurini, cypriniq;, & gleucini,
Sergetici, iriniq; ſingulam libram:
Olei ueteris, recentis quoque lentiſcini,

A Cuiusq; rurſum horum immittes pondo duo:
Aceti modicum, quo miſturas ſimplices
Siccas abunde contritas contemperes
Liquidis vnguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac chalbano, liquori panacis, & alijs.
Vbi calida, atq; adhuc feruentia in pilam
Conieceris, cochleari & manibus contere
Valenter. Vnita omnia ſic reponito
In pyxidem, qualem paulo prius.
Audacter inueteratisq; omnibus vtitor.

Aliud.

Et hoc parabile paſſis Acopon, item bonum.
Potiſſimum per hyemem, ſi eſt profectio
Vſquam, malo opportunis facile ſubuenit.
B Quod puri recipit chalbani tres vncias,
Sed vnam opopanacis recentis vnciam,
Floris ſalis tres, & quaternas œſypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ vnam, pithyinæ torridæ
Non fœtidæ quaternas bis pone vncias,
Olei ſabini bis quaternas & libras
Plus hyeme ceu libram oportebit indere,
Vini ſalerni nigri denis vncijs.
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, atq; deinde vinum affundito
Pauliſper macera, curioſe conterens
Florem ſalis: tunc etiam adijcias œſypum,
Terens tum, ac faciens mellis ſpiſſitudinem.
C Liquatis colliquandis, inde chalbanum,
Tum opopanacem adiunctum, rurſus liqueſacito.
Leuigatisq; prius in pila, vnitis probe
Superq; fundito, & manibus miſcens ita
Pharmacum adhuc feruens vitreo vaſe condito.

Aliud Myracopon

Et hoc Myracopon optimorum ineſt gregi.
Nam ſuauitatis plenum eſt. Iuuat inſigniter
Quos nominaui paulo affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas vncias,
Opobalſami tres, & mellis tres attici.
Ceræq; puræ ponticę tres, vnguinis
Crocini, ſyriaci quoque quaternas vncias:
Ammoniaci quàm albiſſimi, & leuis ſalis
Sextantem: candidæ & puræ terebinthinæ
Vnam vnciam, atq; partem ipſius vnicam:
Vnam cinnamomi, nec non malabathri quoque,
D Libram adde, & partem libræ tertiam inſuper.
Sin abſit autem malabathrum forſan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis:
Iſtud bonis mediocriter vnguentum additur,
Abunde medicamentoſum vt nullum inuenis
Aliud: vel irini tantum ſergetici
Vel cyziceni pondo, idem amaracini.
His veteris, ubi non adſit quod diximus
Malabathrum: arbitror moderatum myracopon
Nihil minus ſanè auxiliari vtentibus.
Sic confit. Accurate mel factum leue
Adiunge, & ſtacten tritam modice miſceas,
Opobalſamumque, ac rurſum exacte contere.
Cera, crocino, terebinthina pura duplo
Iniectis uaſi, prædicta liqueſcant aqua

Quinta Claſsis.

In alia olla:liquefactis inde malabathrum. E
Et cunctis vnitis modice,vt non ferueat,
Duplex depone vas protinus ex cacabo.
Exacte frigerato,& raſo pharmaco,
Et addito ijs, quæ iam prius recenſui,
Mortario læuigato rurſus,dum probe
Totum vniatur,fiatq; vnum pharmacum.
Voles at ſi ipſum reddere efficacius.
Ad vitia neruorum,ſimul ad diutina,
Affectiones longas,tenſos muſculos,
Euphorbij recentis etiamnum,& boni
Toti vncias duas admiſceas ponderi,
Cum ſaleque,melleque, inſuper opobalſamo
Flæuigatum ante,quo ſatis erit tempore.
Itaq; omnia dicta in vnum cum redegeris,
In pyxidem,vel vas vitreum,reponito. F
A balneis in vſum potius ducito .
Cum Regi facies Principive myracopon,
Perſatile vel para ignis ſine commercio
Opobalſami collectus ternis vncijs,
Et optimi malabathri quindecim vncias,
Et cinnamomi tantundem boni cape,
Ceræq; non olentis candidiſſimæ
Denarios decem.Sic ipſum præpara.
Partem malabathri tertiam,& ceram quoque
Conciſam multa in fruſta minutiſſime,
Argentea in tenui reconde phiala.
Aqua calente plurimum,vt liquaueris,
Ipſum refrigerato,deinde radito.
Tum leuia iungens rurſus in opobalſamo G
Et cinnamomo totum contere vniens,
Quod reſtat ipſis ſuperaffundens malabathrum
Terens adunito manibus,ſic condito
Argenteum in vas aut vitreum,ſed craſſius:
Sic nanq; tuto habebis ſemper pharmacum:
At ſi trientem libræ addas gangitidis
Nardi,medicamen reddes longe ſuauius
Præſtantiusq; ad vitia adhuc recentia.
Synchryſma,cinnamomon tibi ni ſuppetat,
Minimo quidem peius habebis,vere at bonum,
Alio omni & multo myracopo præſtantius,
At ſi proponis id facere efficacius
Ad quos retuli modo affectus,atlantici H
Euphorbij iunges quaternas vncias.
Nam ſic erit ſuaue,nec inefficax,
Miſturis licet confectum paucioribus.
Cognouimus quoſdam uti multis pinguibus,
Medulla multa,& nonnullis aromatis,
Liquoribus,vnguentis,& oleis aliquibus.
Quibus contra vſus,cognoui eſſe talia
Expertium boni,qui non probauerint
Miſturas,neque naturas horum ſimplices.

GALENO FALSO ASCRIPTVS LIBER DE PONDERIBVS ET MENSVRIS,

Auguſtino Gadaldino Mutinenſi interprete.

ARGVMENTVM LIBRI.

Ponderum ac menſurarum doctrina ex varijs auctoribus collecta traditur.

Quas res pondere, quas menſura metiamur. CAP. I.

Pondus grauitate menſum iudicatur: menſura vaſculi concauitate: vaſculum quãtitatis ſiccæ, vel humidæ eſt menſura: ita vt tres eius, q̃ metimur, quantitatis differentiæ ſint: vna ponderis: altera ſubſtantiæ ſiccæ, quæ in cumulum poſſit aggregari: tertia humidæ. Cum verò quam plura, ac penè infinita ſint, tum pondera, tum menſuræ pro regionibus ac conſuetudinibus vtentium, nos ſanè de eis, quę maxime familiaria apud omnes ſunt, ſermonem habebimus.

De Notis ponderum, ac menſurarum. CAP. 2.

Sed quoniam nonnulli non integris literis, ſed per notas ſeu characteres hęc ipſa pondera ac mẽſuras ſignificant, factus vtique fuerit nos veteres ſectando, primum ipſas notas declarare.

Primum igitur χ littera, vbi ſuperadditum α elementum habuerit, chalcum ideſt æreum (græce χαλκοῦν) vt vides, ſignificat, χ. Si vero ſuprapoſitum ο habuerit, Choa (gręce χόα) ſignificat. χ Si † οι, Choenicen (græce χοίνικα) † χ. Si Chemen (græce χήμην) χ.

K verò litera, ſiquidem ε elementum ſibi ſuprapoſitum habeat, lineamq́; rectam, quæ per obliquum inferius cornu ipſius ſecet, ceratium ideſt ſiliquam (græce κεράτιον) ſignificat, κ. Si vero υ, Cyathum (græce κύαθον) κ. Si vero ο Cotylam ideſt heminam (græce κοτύλην) κ.

† Linea verò aperiſtictos, ideſt quam nihil aliud circunſignat) recta, oblique omnino poſita, obolum græce ὀβολὸν) ſignificat ∖. Duæ verò aperiſtictæ, duos obolos ∖∖, qui Grãma ideſt ſcrupulum ſeu ſcriptulum (græce γράμμα) faciũt: quod quidem à Γ cui prope ſit ρ a linea quadam recta ſectum indicatur, ΓΡ.

Duæ autem lineæ, quæ ſe in altera extremitate contingant, ita vt angulum ad ſimilitudinẽ duorum cornuum ipſius K ad rectam ſeu perpendicularem lineã ſpectantium faciant, drachmã, quæ & Holca etiam cognominatur, ſignificant, <. Proprie tamen Holca (græce ὁλκὴ) ab antiquis per Λ, quod in medio habeat ο, notabatur, Λ.

D Nam ſi id ipſum Λ † in medio habeat ι, Libram (græce λίτραν) ſignificat, Λ. Quidam etiam alij alteram ipſius Λ lineam per obliquum altera linea ſecantes, Libram indicant, *N*.

Γ. vero intra ſuum ipſius angulum ο habens, vnciam (græce οὐγγίαν) ſignificat, Γ.

μ verò, ſi in medio habeat ν, Minam (græce μνᾶν) ſignificat, μ. Si υ, Myſtrum (græce μύστρον) μυ. Si ε, Medimnum (græce μέδιμνον) μ. Si ο, Modium (græce μόδιον) μ.

τ autem, quod poſt ſe habeat ρ, eique incumbens υ, Tryblion (græce τρύβλιον) denotat, τρ.

ξ autem ſi ſupra ſe ε habuerit, Xeſten ideſt ſextarium (græce ξέστην) ſignificat, ξ. Si ο, Oxybaphum, ideſt Acetabulum (græce ὀξύβαφον) ξ. Quidam verò per ξ à linea recta ſectum, Xeſten notant, ξ.

η verò ſuprapoſitum μ. habens, Heminam (gręce ἡμίναν) ſignificat, ημ.

K autem & ρ quibus μ incumbat, Ceramium ideſt amphoram (græce κεράμιον) ſignificat, κρμ.

† Aliter. ρ.

† Aliter, χ.

† Alio mõ hic locus vertitur. Linea vero circunflexa, quã nihil aliud circũſtat, & quæ oĩno per obliquũ ponitur, obolum ſignificat ∽. Duæ verò circũflexæ & cæt. ∽∽.

Tu tamẽ cõfer cũ græcis codicibus, i quibus verba, vt nos vertimus, iacent, quamuis in aliquib. hoc modo ∽ ∽∽ characteres notentur.

† Al. adiunctũ habeat, libra ſignificat. Λι.

De Ponderibus. Cap. 3.

Mina Attica & Aegyptia habet vncias 16. Mina Romana vncias 20.

Libra vncias 12.

A ſignificat, S. Trãſuerſe vero poſitum, ſi vnicũ ſit, Obolũ ſignificat, ∽ : ſi duo ſint, duos obolos ∽∽.
C græcum elementum intus conuerſum. Semiobolum denotat, Ɔ.
ξ ſuprapoſitum ε habens, ξέστης id eſt Sextarium, ſignificat, ξε.
κ ſuprapoſitum habens υ, Cyathum (græce κύαθον) ſignificat, κυ.
λ ipſi ο ſuprapoſitũ, Holcam (græce ὁλκήν) quæ, & drachma etiam cognominatur, ſignificat, λο.

De ponderibus & menſuris. *CAP. 2.*

Mina Italica habet drachmas 144. Mina attica drachmas * 122, Vt mina Italis ſit libra, & ſemis: Atticis libra 1. vnciæ 3. drachmæ 4.
Vncia apud Atticos continet drachmas 7: apud Italos drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Vncia autem continet ſcrupulos 24.
Libra continet vncias 12, † holcas 2. Holcam verò etiam Drachmam cognominant.
Scrupulus habet obolum 1. æreos 4.
Obolus habet æreos 6.
Aereus autem, & Siliqua omnium ponderum ſunt minima, ad æquandam trutinam impoſita.

* Vel hic legẽdũ 124. uel inferius drach. 2. vbi drac. 4. legitur.
† Al. legitur Di drachma hẽt holcas, id eſt drachmas. 2.

B Medimnus habet ſemiſexta 12.
Semiſextum habet choas 2, chœnicas 4.
Chus habet chœnicas 2. ſextarios 8.
Vt Medimnus contineat chœnicas 48. ſextarios 192.
Chœnix habet cotylas 8. ſextarios 4.
Sextarius cotylas 2: cyathòs 12.
Et hoc modo Græcorum plurimi res metiuntur.
Apud Italos autem Chus inuenitur, qui mẽſura quidẽ ſextarios 6. cotylas 12. habeat: pondere verò aquæ pluuialis, quæ minime fallax eſt, drachmas 72. Chœnix item Italis habet ſextarios 3. cotylas 6. Et hoc pondus Atticis, Tryblium nominatur.
Acetabulum eſt quarta pars cotylæ.
Habet autem ſextarius pondere drachmas 120.
Proprie vero Græca Cotyla olei pendet libram 1. Sextarius libras 2. Cotyla Italica pendit olei vncias. 8, vini vncias 9.
Scite autem oportet menſuras iuxta pondus pro materiæ diuerſitate haud mediocriter variari.

C

EX LIBRIS CLEOPATRAE DE MVNDITIIS

De ponderibus & menſuris.

Mina põderis eſt nomẽ: habet autem vncias 16. drachmas 128. ſcrupulos 384. obolos 768. thermos, id eſt lupinos 1152. ſiliquas 2304. æreos 6144. Attica mina habet vncias 12. & ſemiſſem, drachmas 100. ſcrupulos 300. obolos 600. lupinos 900. ſiliquas 1800. æreos 4800.
Ptolemaica mina habet vncias 18. drachmas 144. ſcrupulos 432. obolos 864. lupinos 1296. ſiliquas 2592, æreos 6912.
Libra hẽt vnc. 12. drach. 96. ſcrupulos 288. obolos 576. lupinos 864. ſiliquas 1728. æreos 4608.
Vncia habet drachmas 8. ſcrupulos 24. obolos 48. lupinos 72. ſiliquas 144. æreos 384. Vocatur etiam alio nomine Tetraſſaron Italicon, ideſt quatruſſis Italicus.
Drachma habet ſcrupulos 3. obolos 6. lupinos 9. ſiliquas 18, æreos 48.
Denarius Italicus habet drachmam 1.
Drachma etiam * alia æquiuoce vocatur ipſa Aegyptiaca, quæ eſt ſexta pars drachmæ Atticæ, obolum 1. pendens.
Scrupulus habet obolos 2. lupinos 3. ſiliquas 6. æreos 16.
D Obolus habet lupinum, & ſemiſſem, ſiliquas 3. æreos 8.
Semiobolus habet ſiliquam, & ſemiſſem, æreos 4.
Lupinus habet ſiliquas 2. æreos 5, & tertiam alterius partem.
Semiobolus verò Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet atticos æreos 2. & duas tertias partes alterius ærei.
Aereus habet ſemioboli quartam partem. { Ita vt ſemiobolus 4. æreos pendat. }
Stater pendit drachmas 4, Appellantq; ipſum Tetradrachmon.
Dupondium etiam ſimiliter pendit drachmas 4.
Nux etiam regia pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3. Parua drachmas 2.
Aſſarium id eſt As, habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.
Cyathus habet drachmas 10. ſiue vnciam 1. & quartam ejus partem, ſcrupulos 30. obolos 60. lupinos 90. ſiliquas 180. æreos 480. Eſt autem Cyathus ſexta pars cotyles.
Cotyle, menſura quiddem habet cyathos 6. pondere uerò drachmas 60. vncias 7. & ſemiſſem,

ſcrupulos

ſcrupulos 180. obolos 360, lupinos 540. ſiliquas 1080. æreos 2880. E
Tryblium eandem capit menſurã, quã cotyle, nã mẽſura capit cyathos 6. põdere drachmas 60.
Sextarius menſura habet cotylas 2, pondere drachmas 120. Vocatur autem ſextarius apud Aegyptios Inion.
Acetabulum menſura habet cotyles quartam partẽ, cyathum i, & ſemis: põdere drachmas 15.
Concha magna eandẽ ſeruat menſurã, quam acetabulum: nam menſura habet ſeſquicyathum pondere drachmas 15. Concha minor, menſura habet ſemicyathum, pondere drachmas 5.
Myſtrum magnum habet ſextamdecimam cotyles partem, quæ ſunt drachmæ 3. cum dimidia, & quarta. Myſtrum minus habet cotyles vigeſimamſecundam partem: quæ ſunt drachmæ 2. ſcrupuli 2. & ſiliqua 1. & vndecima ferè ipſius pars.
Chus habet menſura quidem cotylas atticas 12. ſextarios 6. chœnicas 4. pondere drach. 720.
Chœnix habet menſura quidem cotylas 3. pondere verò drachmas 180.
In Georgicis inueni Cotylam trium eſſe quartarum ſextarij.
Choa verò ſextariorum 9. cotylarum 12.
Amphorea ſextariorum 36. cotylarum 48.
Metretem ſextariorum 72, cotylarum 96. F
Medimnum ſextariorum 108. cotylarum 144.

*Alias 90

Metretes verò apud Syros habet ſextarios † 6. apud Italos vero 120.
Tryblium, & Acetabulum ſimiliter habent cotyles quartam partem.
Cyathus cotyles ſextam partem.

ALITER DE EISDEM.

Mina Attica habet vncias 12. Alia mina habet vncias 15. Ptolemaica vncias 18.
Libra habet vncias 12.
Vncia habet drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Scrupulus habet obolos 2.
Obolus habet lupinum 1. & ſemiſſem.

†Si hic quinq; eſt legendum, inferius paulo poſt, duos & ſemis, legere oportebit: ſi ibi, duos & duas quintas hic quatuor, & quatuor quartas, alterius, eſt legendum. Forte tamẽ, ſi ſuperiora cõſiderētur, hic legendum eſſet, quinque & tertiam alterius partẽ, inferius verò duos, & duas alterius tertias.

Lupinus habet ſiliquas 2. æreos † 5.
Semiobolus Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet æreos atticos 2. & duas alterius quintas.
Aereus habet ſemioboli quartam partem. Vt 4. obolos pendat ſemiobolus. G
Stater pendit drachmas 4. Vocant autem, & ipſum Tetradrachmon.
Dupondium habet drachmas 4.
Nux regia ſimiliter pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3. Cheme parua drachmas 2.
As habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS VETERINARIORVM

Vncia habet drachmas † 8.
Drachma habet ſcrupulos 3. obolos 6.
Cotyle habet vncias 12. acetabula 2.
Acetabulum facit vncias 6.
Acetabulum habet cyathos 3.

†Al. 7. & ſemis.

Cyathus habet myſtra 4.
Myſtrum facit vnciæ dimidium.
Myſtrum habet cochlearia 2. H
Cochlearium eſt myſtri dimidium.
Cochlearium facit ſcrupulos 6.
Scrupulus facit obolum.
Siclium (i. Sicilicus) † vnciæ dimidium.}

†Al. vnciã j. & ſemiſſem.

{Cyatus myſtra 4. Vt ſit myſtrum vnciæ dimidium}
{Myſtrum facit cochlearia 2. Vt cochlearium ſit vnciæ quarta pars.}
Mina habet vncias 15. holcas 112. & ſemiſſem.
Libra habet holcas 90.
Denarius habet ſcrupulos 4. *De menſuris humidorum.*
Amphora Italica habet choas 8.
Chus habet ſextarios 6.

†Al. Tribam.

Sextarius habet cotylas 2. quæ & * Tryblia dicuntur.
Cotyle eandem menſuram cõtinet, quam tryblion.
Tryblium * habet myſtra magna 3. acetabula verò 4.

Myſtrum

A Myſtrum magnum habet acetabulum 1,& tertiam partem.
Acetabulum habet ſeſquicyathum:
Cyathus habet chemas paruas, vel myſtra parua 2.

	Olei	Vini	Mellis
Amphora Italica habet	Libras 72.	Libras 80.	Libras 108.
Chus	Libras 9.	Libras 10.	Libras 13. & ſemiſſem,
Sextarius	Vncias 18.	Vncias 20.	Vncias 27.
Cotyla	Vncias 9.	Vncias 10.	Vncias 13. & ſemiſſem.
Myſtrum magnum	Vncias 3.	Vncias 3. ſcrup. 8.	Vncias 4. & ſemiſſem.
Myſtrum paruum	Drachmas 6.	Drach. 6. ſcrup. 2.	Drach. 9.
Acetabulum	Drachmas 18.	Drach. 20.	Vncias 3. drach. 3.
Cyathus	Vnc. 1. & ſemiſsẽ.	Drach. 13. ſcrup. 1.	Drach. 18.

DIOSCORIDIS DE MENSVRIS ET PONDERIBVS.

EGo chariſſime de ponderibus, & menſuris ita perſcrutatus ſum, quippe à minimis initium ſumpſi, & ad Minam vſq; multiplicando aſcendi.

De ponderibus. CAP. I.

B Siliqua idem pondus habet, quod Aereus.
Obolus habet æreos 3. Vnde ſemiobolus habet pondere ſiliquam, & ſemiſſem.
Scrupulus pendit obolos 2. ideſt æreos 6.
Drachma, & quæ Holce dicitur, pendit ſcrupulos 3. id eſt obolos 6.
Vncia habet drachmas 8, ſcrupulos 24.
Libra habet vncias 12. Drachmas 96.
Mina ſecundum medendi vſum pendit vnc. 16: ideſt holas 128. Mina Italica pendit vnc. 18. ideſt ſeſquilibram, drachmas autem 144. Mina Alexandrina pendit vncias 20. id eſt holcas 160.

De menſuris humidorum. CAP. 2.

Vini.

1 Amphora habet libras 80.
2 Vrna libras 40.
3 Chus ideſt congius libras 10.
4 Semicongius libras 5.
C 5 Sextarius habet libram 1. vncias 8.
6 Hemina, id eſt cotyla, vncias 10.
7 Quartarius habet vncias 5.
8 Acetabulum, ideſt quarta pars cotyles, æquat uncias 2. & ſemiſſem.
9 Cyathus, ideſt ſexta pars cotyles, æquat vnciam 1. & ſemiſſem, & ſcrupulos 4.
10 Cheme eſt cyathi quarta pars, ęquat drachmas 3. ſcrupulum 1.

Aqua.

Idem eſt pondus aquæ, & aceti. Aiunt autem, ſi aqua pluuiali vas repleatur, minime fallax, ſed iuſtiſſimum pondus eſſe.
1 Amphora habet libras 72.
2 Vrna habet tibras 36.
3 Congius habet libras 9.
4 Semicongius habet libras 4. & ſemiſſem.
5 Sextarius habet vncias 18.
6 Hemina, quæ & cotyle eſt, habet vncias 9.
D 7 Quartarius habet vncias 4. & ſemiſſem.
8 Acetabulum, quod eſt cotyles quarta pars, habet vncias 2. & drachmas 2.
9 Cyathus, qui eſt ſexta pars cotyles, habet vnciam 1. & ſemiſſem.
10 Cheme, cyathi quarta pars, habet drachmas 3.

Mellis.

1 Amphora habet libras † 108.
2 Vrna habet libras † 54. † Aliter 120. * Aliter 60.
3 Congius habet libtas † 13. & ſemiſſem. † Aliter 15.
4 Semicongius habet libras † 6. & vncias 9. † Al. 7. & ſemiſſem.
5 Sextarius habet libras 2. & † vncias 3.
6 Hemina habet libram 1. & vnc. 1. & ſemiſſem.
7 Quartarius habet vncias 6. & drachmas 6. † Al. ſemiſsẽ.
Acetabulum habet vncias 3. drachmasq; † 3. † Aliter 2.
9 Cyathus habet vncias 2. & drachmas † 2. † Al. ſemi.
10 Cheme, quæ eſt cyathi quarta pars, habet † drachmas 4. & obolos 3. † Aliter drac. 5

DE

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS. E

Medimnus habet ſemiſexta 12.
Semiſextum habet choas 2.
Chus habet chœnicas 4.
Chœnix habet cotylas atticas 3. pondere autem, holcas 180.
Chus menſura quidem eſt cotylarum atticarum 12. pondere verò pendit drachmas 720.
Sextarius menſura quidem eſt cotylarum 2. pondere verò drach. 120. pendit.
Cotyle habet cyathos 6. pondere vero drachmas 6. Cotylam Attici etiam Tryblium appellant.
Acetabulũ menſura eſt cotyles quarta pars, quod eſt ſeſquicyathus: pondere vero hẽt drach. 15.
Cyathus eſt drachmarum 10.
Cheme eſt cyathi quarta pars, drachmæ 2. & ſemis.
Myſtrum magnum eſt cotyles decimaoctaua pars: pendit drachmas 3. & ſcrupulum 1. Myſtrũ paruum eſt cotyles vigeſimaquarta pars: pendit drachmas 2. & ſemiſſem. Myſtrũ iuſtiſſimum habet ſcrupulos 8.
Cochlearium habet ſcupulos 3.
Nucis baſilicæ ſeu regiæ magnitudo pendit drachmas 7. F
Nucis ponticæ magnitudo pendit drachmam 1.
Balani ideſt glandis magnitudo pendit drachmæ dimidium.
Fabæ ægyptiæ magnitudo pendit obolum, & ſemiſſem.
Orobi magnitudo pendit æreos 2.

DE SIGNIS PONDERVM, AC MENSVRARVM.

Cum expoſitio ſignorum pondera ac menſuras indicantium neceſſaria ſit, eam hic deſcripſi, vt ſi quando ea ipſa ſigna in medicamentis notata inueneris, haud quaquam errare poſſis.

ν itaq; quod ſupra μ ſit poſitum μνᾶν, ideſt minam, ſignificat, μν
λ quando ſubiectum habeat 1. λίτραν id eſt libram, ſignificat, λ.
Γ quod ° ſupra vel infra ſe habeat, οὐγγίαν id eſt vnciam, ſignificat, Γ° Γ.
Apud nonnullos autem inueni ν, quod ſupra ſe ° habeat, vnciam ſignificare, ν°
μ quod ſupra habeat ° μέρος, id eſt partem, ſignificat, μ°
λ obliquum, ſi ad dextram cornua vergentia habeat, drachmam ſignificat ∨: ſi ad ſiniſtram, drachmæ dimidium, >.
S Romanum, apud aliquos quidem triobolum: apud nos verò cuiuſque ponderis dimidium ſignificat, S. Si autem tranſuerſæ ponatur, obolum 1. ſignificat, ∽. G

FINIS QVINTAE CLASSIS.

AAAAA BBBBB CCCCC DDDDD EEEEE FFFFF GGGGG HHHHH IIIII
KKKKK LLLLL MMMMM NNNNN OOOOO PPPPP QQQQQ RRRRR
SSSSS TTTTT VVVVV XXXXX YYYYY ZZZZZ

aaaaa bbbbb ccccc ddddd eeeee fffff ggggg hhhhh iiiii KKKKK lllll mmmmm

Omnes ſunt quaterniores præter mmmmm ternionem.

Venetijs, apud Iuntas.